This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Σ.2

600095775$

Nowy zupełny

DYKCYONARZ

to iest

MOWNIK

NIEMIECKO - POLSKI,

maiący naywięcey zażywane i naynowieysze słowa, tudzież przednieysze słowa w sztukach i zwykłe mowienia kształty,

przez

MICHAŁA ABRAHAMA TROCA,
Warszawianina,

---

a teraź powtore wydany

przez

STANISŁAWA NAŁĘCZA MOSZCZEŃSKIEGO,
Szlachcica Polskiego.

TOM CZWARTY I OSTATNI.

Czwarte bardzo powiększone i poprawne wydanie.

---

w Lipsku,
nakładem IANA FRYDERYKA GLEDYCZA.
MDCCCVII.

Neues vollſtändiges

Deutſch-polniſch

Wörter-Bu

enthaltend

die gebräuchlichſten und neueſten A

auch

die vorzüglichſten Kunſtausdrücke und Redens

von

Michael Abraham Trot

vom neuen herausgegeben

durch

Stanislaus Rakecz Moszcz

Vierter und letzter Theil.

Vierte, ſtark vermehrte und verbeſſerte A

Leipzig,

bei Johann Friedrich Glebitſch

1807.

303. 8. 102

101 .2 .S62

A.

[illegible] Buchstabe des deutschen [illegible]. A naypierwsza lite- [illegible] Niemieckim abecadle. Wer A [illegible] auch B sagen, kto na [illegible] pozwala, musi potym na [illegible] pozwolić.

[illegible], *s. f.* ein Fluß in Flandern. [illegible] w Flandryi.

[illegible], Aaken, *s. n.* eine Stadt, *f.* [illegible] miasto wolne w Niem- [illegible]

[illegible] *s. m.* węgorz, szydło, szew- [illegible] Aal, węgorzyk. Aale [illegible], węgorze łapać. Ich habe [illegible] gefangen, nałapałem wę- [illegible]

[illegible] oder Schuhahle, szydło.

[illegible] *s. m.* sadz na węgorze.

[illegible] *s. m.* sadz na węgorze.

[illegible] *s. f.* węgorz morski.

[illegible] gestorbenes Vieh, ścierw, [illegible] bydlę. Lockaas, etwas zu fan- [illegible] Fische, Vogel u. s. w. ponę- [illegible] ryby, ptaki, zwierza. Lock- [illegible] Reitzung, ponęta, przyłuda, [illegible] Aas, das man zur Wolfs- [illegible] Fuchsfalle schleppet, ponęta, [illegible] dla wilkow, lisow. Lockaas [illegible], ponęta, ścierw, mięso, [illegible] zwierza.

[illegible] Huhre, *s. f.* kurwa.

[illegible] *s. f.* Westindische Frucht in der [illegible] eines Hühnereies, welche auf [illegible] Art von Palmbäumen wächst, [illegible] zachodni Indyyski owoc [illegible] kurzego icia, ktory na [illegible] palmowych drzew rośnie.

[illegible] der neunte Monat des bür- [illegible] Jahres nach der Rechnung [illegible] und der fünfte ihres Kir- [illegible] Lexikon 4. Th.

chenjahres. Dźiewiąty miesiąc roku mieyskiego według rachunku żydow i piąty kościelnego roku onych.

Aba, oder Vater, *s. m.* Aba, to iest ociec.

Abab, *s. m.* Art von Türkischen Matrosen. Gatunek tureckich maytkow.

Abaca, *s. m.* eine Art Lein oder Hanf aus den Philippinischen Inseln. Gatunek lnu, albo konopi z wysp Filippiyskich.

Abaco, *s. m.* Rechentafel oder Rechentisch bei den Alten. W starożytności rachownicza tablica; liczmanica.

Abacot, *s. m.* oder Kopfschmuck der alten, ehemaligen Könige von England, in Gestalt einer doppelten Krone. Stroy starożytnych, przeszłych krolow angielskich kształtu podwoyney korony iakiey.

Abada, *s. m.* ein wildes Thier in Äthiopien mit Hörnern vor der Stirne und im Nacken. W murzynskiey źiemi zwierz z głową i z szyą końską a o nogach wołowych, rog na czele a drugi w karku maiący.

Abaddon, *s. m.* ein böser Engel in der Apokalypse oder Offenbarung St. Johannis. Anioł zły w obiawieniu swiętego Jana.

Abarbeiten, sich, müde und schwach werden vom Arbeiten, *v. r. et n.* zpracować, ztrudzić, zmordować się pracuiąc; na umor, do upadły pracować. Ein Mensch, der sich sehr in einer Krankheit abgearbeitet hat, człowiek chorobą znędzony, zchorzały, chorobą bardzo zwątlony, człowiek, ktory przez chorobę z sił zpadł. Abar-

101 . 2 . 102

A.

A, der erſte Buchſtabe des deutſchen Alphabets. A nay pierwſza litera w Niemieckim abecadle. Wer A ſagt, muß auch B ſagen, kto na iedno pozwala, musi potym na wſzyſtko pozwolić.

Aa, die Aa, *ſ. f.* ein Fluß in Flandern. Aa, rzeka w Flandryi.

Aach, Aachen, Aaken, *ſ. n.* eine Stadt, *ſ.* Akwisgran, miaſto wolne w Niemczech.

Aal, Ahl, *ſ. m.* węgorz, ſzydło, ſzewſkie, kleiner Aal, węgorzyk. Aale fangen, węgorze łapać. Ich habe viele Aale gefangen, nałapałem węgorzow.

Aale, *ſ. f.* oder Schuhahle, ſzydło.

Aalenfang, *ſ. m.* ſadz na węgorze.

Aalenhalter, *ſ. m.* ſadz na węgorze.

Aalraupe, *ſ. f.* węgorz morski.

Aas, *ſ. n.* geſtorbenes Vieh, ścierw, zdechłe bydlę. Lockaas, etwas zu fangen, als Fiſche, Vogel u. ſ. w. ponęta, na ryby, ptaki, zwierza. Lockaas, Reitzung, ponęta, przyłuda, powab. Aas, das man zur Wolfs- oder Fuchsfalle ſchleppet, ponęta, ścierw dla wilkow, liſow. Lockaas von Fleiſche, ponęta, ścierw, mięſo, do przynęcenia zwierza.

Aas, *ſ. n.* Hure, *ſ. f.* kurwa.

Aavora, *ſ. f.* Weſtindiſche Frucht in der Größe eines Hühnereies, welche auf einer Art von Palmbäumen wächſt, Aavora, zachodni Indyyſki owoc wielkosci kurzego iaia, ktory na gatunku palmowych drzew rośnie.

Ab, *ſ. m.* der neunte Monat des bürgerlichen Jahres nach der Rechnung der Juden und der fünfte ihres Kirchenjahres. Dziewiąty miesiąc roku mieyſkiego według rachunku żydow i piąty kościelnego roku onych.

Aba, oder Vater, *ſ. m.* Aba, to iest ociec.

Abab, *ſ. m.* Art von Türkiſchen Maytroſen. Gatunek tureckich maytkow.

Abaca, *ſ. m.* eine Art Lein oder Hanf aus den Philippiniſchen Inſeln. Gatunek lnu, albo konopi z wyſp Filippiyſkich.

Abaco, *ſ. m.* Rechentafel oder Rechentiſch bei den Alten. W ſtarożytności rachownicza tablica; liczmanica.

Abacot, *ſ. m.* oder Kopfſchmuck der alten, ehemaligen Könige von England, in Geſtalt einer doppelten Krone. Stroy ſtarożytnych, przeſzłych krolow angielſkich kształtu podwoyney korony iakiey.

Abada, *ſ. m.* ein wildes Thier in Äthiopien mit Hörnern vor der Stirne und im Nacken. W murzyńſkiey ziemi zwierz z głową i z szyią koniką a o nogach wołowych, rog na czele a drugi w karku maiący.

Abaddon, *ſ. m.* ein böſer Engel in der Apokalypſe oder Offenbarung St. Johannis. Anioł zły w obiawieniu świętego Jana.

Abarbeiten, ſich, müde und ſchwach werden vom Arbeiten, *v. r. et n.* zpracować, ztrudzić, zmordować ſię pracuiąc; na umor, do upadły pracować. Ein Menſch, der ſich ſehr in einer Krankheit abgearbeitet hat, człowiek chorobą znędzony, zchorzały, chorobą bardzo zwątlony, człowiek, ktory przez chorobę z ſił zpadł. Abar-

beiten etwas, das nicht daran seyn soll, obrobić, odciąć, odcinać, okrzesać; das gröbste abarbeiten, co z grubszego ociesać. Abarbeiten, das, was man schuldig ist, obrobić dług, wypłacić się Wierzycielom (kredytorom) robotą z długu.

Abarbeiten, *s. n.* das Abarbeiten, zpracowanie, ztrudzenie.

Abärndten, *v.* żąć zboże, sprzątać z pola, zbierać, mieć żniwo.

Abärndten, *s. n.* zbieranie.

Abarten, *v.* odrodzić się, aus der Art schlagen, być, stać się odrodkiem, *s. n. f.* stanie.

Abätzen, *v.* zpaść, wypaść, von, zpasam, wypasam, *s. n. f.* zpasanie, wypasanie.

Abbeitzen, *v.* wypalić, wyrysować serwasserem, *s. n. f.* Abbeitzen, Abbeitzung, wypalenie, wyrysowanie serwasserem.

Abbaden, *v.* wykąpać; bydź wykąpanym, kąpanym, abgebadet seyn; sich abbaden, wykąpać się, *s. n. f.* wykąpanie.

Abbauen, *v.* rozebrać budynek, *s. n. f.* das Abbauen, die Abbauung, rozebranie budynku.

Abbeißen, *v.* ugryść, odgryść, als einen Finger, ugryść, ukąsić, odkąsić palec, als abnagen, ogryzać po odrobinie, strzyć zębami iak myst, das Abbeißen, *s. n.* ukąszenie, odkąszenie.

Abbetteln, *v.* wyżebrać, wyprosić, prozbą wymoc z naprzykrzeniem, wyskłamżyć iałmużnę, wypiszczeć, *s. n. f.* wyżebranie, wyprosienie.

Abbilden, *v. a.* wyobrażać, odrysować, odkryślić, wymalować żywy obraz czego, odrysować obraz rzeczy tak iak iest w sobie. Ein Modell oder Muster abbilden, wymyślić kształt, model, formę, na ktora ma bydź co zrobione. In einem Modell oder Muster abbilden, w formie co wyrobić, wyobracić, *s. n.* wyrobienie, wyobranie, wyobrażanie.

Abbildung, *s. f.* wyobrażenie, obraz, podobieństwo, postać, wzor, *obacz.* Bild.

Abbildungsweise, na obraz, na podobieństwo.

Abbinden, *v.* odwiązać, rozwiązać, odiąć rzecz, gdzie przywiązana była, więzy rozwiązać, *s. n. f.* das Abbinden, die Abbindung, odwiązanie, rozwiązanie.

Abbitte, *s. f.* przeprasżanie, prozba o odpuszczenie, o wybaczenie.

Abbitten, *v.* przeprasżać, Abbitte thun, einlegen, prosić o odpuszczenie, przywracaiąc wzięty honor komu, öffentliche Abbitte thun, iawnie nadgradzać komu honor, *albo:* publicznie prosić o darowanie zniewagi, urazy, *s. n.* Abbitten, przeprasżanie.

Abbittsweise, *adv.* iakoby z przeprasżaniem, na kształt przeprasżania.

Abblasen, *v.* zdmuchnąć, oddmuchnąć, *obacz* ausblasen, als ein Licht, zadmuchnąć świecę, dmuchaiąc świecę, zagasić. Abblasen, als Staub &c. von etwas wegblasen, zdmuchnąć co z czego, iako to proch, odmuchnąć co z czego, iako to z prochu.

Abblatten, abblättern, *v.* liście z drzewa oberwać, einen Weinstock, winnicę z liścia odrzeć, oberwać.

Abbläuen, *v.* pięścią kogo uderzyć, ofturkać, kiiem obić.

Abblühen, aufhören zu blühen, *v.* przestać kwitnąć, okwitnąć. Die Bäume haben abgeblüht, drzewa okwitły, to iest, z drzew iuż kwiat opadł.

Abborgen, *v.* pożyczać u kogo, prosić o pożyczenie y uprosić, wziąć pożyczanym spolobem. Das Abborgen, *s. n.* pożyczanie, pożyczki, der etwas abborgt, ten, ktory co pożycza od kogo, *ob.* entlehnen.

Abbraten, *v.* upiec na rożnie, tylko infin. w używaniu, w Niemieckim.

Abbrechen, *v.* odławać, oderwać, urwać.

Abbrechen sein Gespräch, *v.* przerwać swoię mowę, przestać mowić, nie mowić daley. Abbrechen sich in etwas, oderwać się od czynienia iakiey rzeczy, wstrzymać się od czego, nie pozwalać sobie czego więcey. Abbrechen, als Blumen, oder Früchte, zrywać, obrywać owoc z drzewa, zrywać kwiatki z ich pienka, albo gałęzi; einem Pferde die Hufeisen, podkowę odiąć, oderwać, koniowi; ein Gebäude, obalić, zburkyć, zrucić budynek. Das Abbrechen, *s. n.* obalenie, rozrucenie budynku. Das Abgebrochene von Gebäuden, obaliny budynku, von Häusern und von Bäumen, obaliny domu, zaręba drzewa. Abbrechen vom Preise im Kaufen, mniez dawać za towar, iak kupiec ceni. Abbrechen vom Lohne, wytrącić z zasług, albo z zapłaty rzem-

rzemieślnikowi; an der Zahl, od liczby odtrzęcić; an der Speise, życie skończyć; von seinen Geschäften, oderwać się od interesów swoich.

Abbrennen, *v.* spalić, spalić się, zpłonąć ogniem, zgorzeć, als eine Stadt &c. iako to miasto etc. Ein Abgebrannter, *s. m.* pogorzelec, ceu, który pogorzał.

Abbreviren, Abreviren, *v.* siehe Abkürzen.

Abbringen, *v.* etwas, als eine Gewohnheit, znieść, zkassować, na przykład, zwyczay iaki; das Abbringen, *s. n.* skassowanie, zniesienie. Abbringen einen von etwas, odwrocić, odwieść kogo od czego, rozradzić co komu, nie dopuszczać mu zrobić iego zamysłu, oderwać go od czego; einen von seiner närrischen Einbildung, wybić komu głupią myśl, mniemanie, z głowy.

Abbruch, *s. n.* Enthaltung, *f.* wstrzemięźliwość. Verminderung, ucięcie, umniey-szenie, uszczerbek; Abbruch thun einem an Freiheit, an Gütern, Ansehen, ująć, uszczerbić, naruszyć, przywileiu, wolności, dobr, ująć powagi komu, naruszyć powagi czyiey. Abbruch der Gültigkeit eines Vertrags, zrzucenie się z kontraktu, nie dotrzymanie kontraktu, uwowy. Eine Klausel, die einer Verordnung Abbruch thut, klauzula, która co w y ł ą c z a od Ustawy, uchyla w czym prawa. Schade, szkoda, strata; Abbruch thun, uczynić szkodę; Abbruch an Ehre, uszczerbek na sławie, plama hanba, wstyd; einem Abbruch thun an Ehre, zelżyć kogo, szkodzić cudzey sławie, brać komu dobre imię, wstyd komu czynić, ochydzać kogo.

Abbrüchig, *adj.* szkodliwy, uszczerbek czyniący.

Abbrühen, *v.* oparzyć, als Haare, oder Haut, oparzyć z włosow, z sierci, ze skory, iako to gorącą wodą. *ob.* brühen.

Abbürden, *v.* ciężar zdiąć; uwolnić od ciężaru, *ob.* Bürde.

Abbürsten, *v.* szczotką wychędożyć, sukno, buty. Bürste mir die Schuhe ab, wychędoż mi buty szczotką.

Abbüssen, *v.* odpokutować, wypokutować za iaki grzech przez żal, albo przez inką karę, przez modlitwy, umartwienia, trudzenia. Das Abbüssen, *s. n.* pokuta, odpokutowanie, dosyć uczynienie za grzech.

Abbutzen, *v.* utrzeć, ein Licht, ucierać świecy nos. Abbutzen, rein machen, czyścić, chędożyć, z prochu, z błota, ogarnąć rzecz iaką z niechlujstwa. Bäume abbutzen, drzewa chędożyć, z uschłych gałęzi, gałązek, z suchych wilkow; Felder, pola chędożyć, czyścić; was garstig und rauh stehet, als die Schneider die Fäden aus einem Kleide, obrać z czego, ogarnąć z czego, z nici, z pierza, iako to krawiec z iakiey sukni zbiera nici etc.

Abc, abecadło, ein Register nach dem Abc, reiestr według abecadła, ein Abc-Schüler, żak uczący się abecadła, er lernet das Abc, on uczy się abecadła; man sagt auch im Schimpfe przezywaiąc y łżąc kogo, mawiaią: mlokos głupi, piorkos.

Abcirkeln, *v.* odkryślić w koło, wokrąg, einen Cirkel machen, koło odrysować, alles genau abcirkeln, wszystko należycie, doskonale, robić; er hat alles genau abgecirkelt, nie więcey y nie mniey dodał, wszystko należycie odkryślił.

Abconterfeien, *v. ob.* Abbilden.

Abcopieren, *v.* przepisać, eine Schrift, przepisać pismo iakie, eine Figur, przerysować obraz iaki, przemalować.

Abcschütz, *s. m.* żak uczący się abecadła.

Abdal, Abdales, *s. m.* Persischer Mönch, Perski mnich, zakonnich.

Abdanken, *v.* podziękować, Soldaten, rozpuścić woysko, żołnierzy, sein Amt aufgeben, podziękować za urząd, za godność, to iest, złożyć etc.

Abdankung, *s. f.* podziękowanie, rozpuszczenie żołnierzy, odprawienie, podziękowanie za urząd. Abdankungsrede, mowa na podziękowanie. Abdanken bei einer Leiche, podziękowanie na pogrzebie. Die Abdankung thun, dziękować na pogrzebie, bei einer Hochzeit, dziękować na weselu. Abdankung von einem Amte, złożenie urzędu, podziękowanie za urząd.

Abdauen, *v.* strawić, rozgotować w żołądku.

Abdecken, *v.* odkryć, ein Haus, dom iaki, das Dach, dach zdiąć, den Tisch, pozbierać ze stołu, obrus wziąć, zdiąć ze stołu, zebrać, ein Stück Vieh, skorę zdiąć z bydlęcia, odrzeć, odłupić ze skory.

Abdecker, *s. m.* ten co skory zdeymuie z bydląt, oprawca; ten ktory ze stołu zbiera.

Abdeckung, *s. f.* odkrywanie, odkrycie.

Abdelavi, *s. m.* eine Ägyptische Pflanze, welche

welche melonenähnliche Früchte trägt. Egipskie ziele, co kształtu melona owoce przynosi.

Abdest, *ſ. m.* geſetzmäßige Reinigung der Muhamedaner. Przeczyſzczenie prawne Mahometanów.

Abdienen, *v.* odsłużyć dług, służbą się z długu wypłacić, wyſługiwać co, doſługiwać się.

Abdingen, *v.* ſpuścić z ceny, taniey rzecz przedaiąć, ſpuścić, targuiąć się.

Abdonnern, *v.* przeſtać grzmieć.

Abdrehen, *v.* odſzrubować, odkręcić, ukręcić, dem Vogel den Hals, ptakowi ſzyię ukręcić.

Abdrengen, *v.* ciſnąć się, zepchnąć kogo na doł, z mieyſca.

Abdreſchen, *v. ob.* Abdreſchen, es iſt ein abgedroſchener Handel, rzecz oklepana, otrzaſkana, to ieſt, bardzo wiadoma.

Abdringen, *v.* wydrzeć co mocą, gwałtem, wymuſić na kim groźbą, er hat es mir faſt abgedrungen, prawie mi to wydarł.

Abdringung, *ſ. f.* wydarcie, wymuſzenie, pobor nie godziwy, gwałtowny, z poddanych, albo z Ludu.

Abdruck, *ſ. m. kopia, exemplarz*, przepis, przepiſanie iakiego piſma. Przeryſowanie, przemalowanie obrazu, oſoby; Wyrycie, Wyciśnienie na czym, wyobrażenie rzeczy na czym, wyraz rzeczy wybitey na czym, albo w czym, iako to w woſku, w laku etc. Abdruck einer Form bei den Druckern, oder eines Kupfers, wydrukowanie na probę, albo naypierwſze drukowanie do poprawy: naypierwſze wybicie na miedzi do poprawy, eines Petſchafts, wyciśnienie, wybicie pieczątki, eines Feuerrohrs, wyſtrzelenie, der letzte Abdruck, oſtatni oddech, dech, oſtatnie odetchnienie.

Abdrucken, *v.* wydrukować, wyciſnąć, wybić; eine Schrift, oder ein Bild, wyciſnąć, wybić, wydrukować piſmo iakie, na woſku, na laku etc. odrukować kopią, przedrukować.

Abdrücken, *v.* ściſkać, durch Drücken abſondern, ściſkaniem co rozdzielić, rozdwoić, opłaczyć, przedzielić, einem das Herz, ściśnieniem ſerca kogo zadusić, ein Geſchoß abdrücken, wyſtrzelić, einem etwas, wydrzeć co komu, *ob.* Abdringen. Abdrücken vom Lande, odbić od lądu, ruſzyć od brzegu, odpłynąć. Abdrücken, ſterben, umrzeć, ducha wypuścić, oddać, er hat das Siegel abgedrückt, pieczęć wyciſnął.

Abeliceo, *ſ. m.* eine Art Sandelbaum a der Inſel Kreta. Gatunek ſandelſki go drzewa na wyſpie Krecie.

Abelmeluch, *ſ. m.* eine Art Palmbäu bei Mekka. Gatunek palmowy drzew przy Mekce.

Abeloniter, *ſ. m. pl.* ehedem gewiſſe S ßer in Afrika. Abelonitowie, niegd kacerze w Afryce albo Afrikańſki

Abend, *ſ. m.* Wieczor, das Ende des Ta ſchyłek dnia. Abends und Morge w wieczor y rano. Morgen Aben iutro w wieczor, die Abendzeit, c wieczorny, es wird Abend, iuż wieczor robi, iuż ſię zaczyna zm rzchać. Abends, w wieczor, z w czora, gegen Abend, ku wieczoro der heilige Abend vor einem Feſte, wi przed iakim świętem. Abend, Gegend gegen Niedergang der Sc ne, zachod, ſtrona ku zachodo ſłońca, to ieſt kray zachodni, geg Abend, ku zachodowi, ku zachodni ſtronie, die Abend-Länder, kra zachodnie; den vorigen Abend, wczo wieczor.

Abendbrodt, *ſ. n.* wieczerza, kolacy das Abendbrodt eſſen, kolacyą, po wieczorek, ieść na wieczor.

Abenddemmerung, *ſ. f.* mrok.

Abendeſſen, *ſ. n.* wieczerza, zu Abend eſſ wieczerzą, na wieczerzą ieść, wi czerzać, was habt ihr zum Abend ſen gehabt? coście wy na wieczer mieli? nach dem Abend-Eſſen, wieczerzy, die Zeit nach dem Aber Eſſen, czas po wieczerzy.

Abendgebet, *ſ. n.* modlitwa wieczorna, d Abendgebet ſoll das Ende des vergan nen Tages ſeyn, modlitwa wieczor ma kończyć dzień.

Abendglocke, *ſ. f.* dzwonienie wieczor

Abendländer, *ſ. f. pl.* Mieſzkańcy Zach dni, die Abendländer ſchicken uns Sei poſyłaią nam iedwab.

Abendluft, *ſ. f.* powietrze, aura wiecz na, der Abendluft genießen, au wieczorney zażywać.

Abendmahl, *ſ. n.* das heilige Abendma Wieczerza Pańska, zum heiligen Abe mahle gehen, iść, przyſtępować Wieczerzy Pańſkiey, to ieſt, do *munii*, einem das heilige Abendma geben, dać komu Wieczerzą Pańſ to ieſt, komunią.

Abendregen, *ſ. m.* deſzcz wieczorny, k ry w wieczor pada.

Abendröthe, *ſ. f.* Czerwoność nieba, ni bo czerwone po zachodzie ſłoń obło

obłoki czerwone od promieni słońca zaszłego.

Abendsegen, *s. m.* Wieczorny pacierz.

Abendsonne, *s. f.* słońce zachodzące.

Abendständchen, *s. n.* muzyka, ktorą w wieczor sprawuią Pannom, Paniom, albo komu inszemu.

Abendstern, *s. m.* Gwiazda wieczorna, es leuchtet der Abendstern, gwiazda wieczorna świeci.

Abendwärts, *adv.* ku zachodowi, ku zachodniey stronie.

Abendwind, *s. m.* Wiatr zachodni, ktory od zachodu wieie.

Abentheuer, *s. n.* Trefunek, przypadek, przygoda, auf dein Abentheuer, z twoim niebezpieczeństwem.

Abentheuerlich, *adj.* Przypadkowy, trefunkowy, kommt mir das vor, to się mi zdaie iak poczwara iaka.

Abtone, *s. f.* bei den alten Römern: die Göttin der Reisenden. *U starożytnych Rzymian:* bogini podroznych.

Aber, ale, więc; zaś, oder aber, albo też. O! selig und aber selig! o po trzy, po cztery kroć szczęśliwy, aber doch, iednakże, atoli, aber nicht, ale nie, dir ist wohl, mir aber nicht, tobie dobrze, ale mnie nie.

Aber, *s. m.* in der Naturgeschichte: eine himmelblaue Muschel, die bei der Insel Goree in Afrika gefunden wird. *W historii przyrodney:* muszelka niebieskiego koloru, ktorą przy wyspie Goree w Afryce znalezą.

Aberglaube, *s. m.* Zabobon, prożne mniemanie, fałszywe; w rzeczach do wiary należących gusła, zła wiara w pewne słowa, albo obrządki, wiara zabobonna, im Aberglauben stecken, zostawać w zabobonie, einem einen starken beibringen, w prawić kogo w zabobon.

Abergläubisch, *adj.* zabobonny; *adv.* zabobonnie.

Aberkennen, *v.* osądzić dekretem, odsądzić od czego, skazać, potępić sądem na co.

Abermals, *adv.* powtore, znowu, powtornie, abermalig, *adj.* powtorny.

Abernten, *v. ob.* Abärndten.

Aberwille, *s. m.* brzydzenie się, uteschnienie, *obsol.* w Niemieckim.

Aberwitz, *s. m.* szaleństwo, to iest, przeciwko rozumowi, nierozum.

Aberwitzig, *adj.* głupi, szalony, bez rozumu, ein Aberwitziger, *s. m.* nierozumny, aberwitzig seyn, bydź nierozumnym, mowić albo myśleć przeciwko rozumowi, ein Aberwitziger wegen Alters, ogłupiały ze starości, aberwitzig seyn wegen hohen Alters, ogłupieć od wielkiey starości, aberwitzig werden, rozum tracić, ogłupieć.

Abessen, aufhören zu essen, *v.* wstać od stołu, to iest, od iedzenia. Abessen einem etwas, żyć cudzym kosztem, ieść za cudze pieniądze. Abessen, aufessen, zieść, myieść prawie wszystko, bei einem eine Schuld abessen, dług swoy u kogo przeieść, w długu mieć stoł u Dłużnika.

Abfahren, hinfahren, *v.* ziechać, odiechać, in einem Wagen, wozem, na wozie, karetą etc. Fluß ab, płynąć z wodą, vom Lande, odpłynąć od lądu, od brzegu, od palu, als eine Axt vom Stiele, zemknąć się, zmykać się z toporzyska, iako to siekiera, topor, zlatować z toporzyska, als ein Pfeil vom Bogen, wylecieć, wypaść iak strzała z łuku, den Hals, oder ein Glied mit einem Rade, szyię, albo członek iaki kołem przeiechać y złamać, kark.

Abfahrt, *s. f.* odiazd, odiechanie, odchod, odeyście, er hat seine Abfahrt beschleunigt, swoy odiazd przyśpieszył.

Abfall, *s. m.* Spadek, das Abfallen, *n.* als des Wassers, spadek, iako to wody, von einem, odstąpienie, opuszczenie kogo, swoiey strony, rokoszu, buntu. *ob.* Aufruhr, Aufstand; vom Glauben, odstąpienie wiary, der Beere von den Trauben, opadanie iagod winnych z grona. Abnahme, upadanie, zguba, ubywanie, in Abfall kommen, podupaść, nie mieć się dobrze. Ausnahme, wyłączenie, wyięcie, od iakiey ustawy, czyli reguły, einen zum Abfalle bringen, przyprowadzić kogo do odstąpienia strony etc.

Abfallen, *v.* zpaść zkąd etc. zpaść na doł, odpaść, von einem, od kogo, to iest, porzucić swoiego wodza, swoię stronę, mit Aufruhr abfallen, zbuntować się, bunt podnieść. *ob.* Aufruhr; vom Glauben, von seiner Religion, od wiary odpaść, vom Fleische, oder vom Leibe, opaść z ciała, schudnąć, stracić otyłość, geringer werden, stać się tańszym, podleyszym, niższym, am Preiße, cena towarow idzie na doł, ztanieć. *ob.* abschlagen. Die Weinbeeren fallen ab, iagody winne opadaią, mit der Stimme abfallen, głos spuścić na doł, nisko głos wziąć.

Abfällig, *adj.* co ma odpaść, co się ma

ściągaiące, sprowadzaiące, czyszczące lekarstwa.

Abführung, *s. f.* wyprowadzanie, eines Dings, iakiey rzeczy. Odprowadzenie, Oderwanie, n. p. eines von dem Andenken an den Verdruß, od myśli o iakim utrapieniu. Prowadzenie wody zkąd, des Wassers, der Bäche von dem Brunnen, wody, strumieni, ze źrzodeł, durch eine Purgation, zprowadzenie humorow przez purgacyie.

Abführer, *s. m.* Wyprowadca, Wywoźnik, Wywodca.

Abfüttern, *v.* wypaść, *to, co*, abweiden, spaść, die Felder, Pola; Napaść, satt füttern, das Vieh, bydło, statek, zum letztenmale füttern das Vieh, ostatni raz napaść bydło.

Abfütterung, *s. f.* Zpasienie, Wypasienie.

Abgabe, *s. f.* Podatek, Steuer, Schoß, *toż samo*; schwere, ciężki, unbillige, niesłuszny, sehr große, bardzo wielki, geringe, maleńki, öffentliche, pospolity, einfodern, wybierać, abtragen, płacić, *znaczy także*: Cło, Komorę; auf den Wein legen, na wino nałożyć cło.

Abgängig, *adj. c.* zbyty, t. i. co się łatwo zbyć, przedać może, was wohl abgehet, oder leicht verkauft wird; ein desto abgängiger Acker, tym łatwieyszy do zbycia grunt.

Abgängigkeit, *s. n.* Kleinigkeiten, die von etwas abgehen, Odrobiny, ktore od czego w robocie odchodzą: vom Golde, od złota, vom Eisen, od żelaza, von den Nägeln, paznogcie oderznięte.

Abgang, *s. m.* Odchodek, t. i. co od rzeczy iakiey odchodzi y na nic się nie zda: was von einer Sache abgehet und zu nichts, oder doch nicht viel nütze ist; vom Öle, n. p. od Oliwy, vom Blete, od ołowiu, vom Golde, od złota, vom Eisen, od żelaza. *Znaczy powtore.* uszczerbek, szkoda, Schaden, Verlust leiden, uszczerbek, szkodę, ponieść, haben, szkodę mieć, an etwas leiden, szkodę na czym ponieść. Abgang der Waaren, Odbyt na towar, guter und geschwinder, dobry y prędki, guten Abgang haben, mieć dobry odbyt, t. i. prędko zprzedawać, in Abgang kommen, bydź zaniechanym, poyść w zarzucenie, bydź zarzuconym, t. i. wyiść ze zwyczaiu, z używania, wegen Länge der Zeit, dla Dawności, durch Umgang mit andern Völkern, przez obcowanie z inszemi Narodami, in Abgang bringen, zarzucić, *to iest*, nie zażywać więcey, etwas, czego, in Abgang gekommen, zarzucony, wyszedł ze zwyczaiu, z mody, der gleichen Art zu reden, takowyż zarzucony sposob mowienia, durch Versessenheit in Abgang gekommene Sitten und altväterische Worte, przez zapomnienie zarzucone obyczaie y staroświeckie słowa, tödtlicher Abgang, śmierć, zeyście śmiercią.

Abgeätzet, *part. et adj.* spalżony, wypalżony, abgefressen, wyiedzony, abgefressene Wurzel, korzen wyiedzony, wygryziony.

Abgaukeln, *v. vulg.* wykręcić co od kogo sztuką, wybiegiem.

Abgeben, *v.* oddać; davon geben, cząstkę z czego dać, einem etwas von einer Sache, dać komu część iaką z iakiey rzeczy. *pot.* einen Brief an einen, oddać list do kogo, einem, komu, eines Person agiren, udawać osobę iaką; einen Bürger, czynić się obywatelem, einen Hurenwirth, bydź za kuplera, einen Freund, przyiacielem się pokazać, einen Ritter, udawać się za szlachcica, einen Bürger, udawać się za mieszczanina, *albo* pokazać się szlachcicem, pokazać się mieszczaninem, *voz.* bydź, eine Mutter, bydź za matkę komu, einen guten Soldaten, bydź dobrym żołnierzem, dobry z niego żołnierz, einen Dollmetscher, bydź tłumaczem, einen rechtschaffenen Bürger, bydź należytym obywatelem, keinen guten Politicum abgeben, nie bydź dobrym politykiem, nie dobry Polityk.

Abgeben, das, *s. n.* oddanie, eines Briefs, listu iakiego. **Abgeber**, *s. m.* ten co oddaie, oddawca.

Abgebung, *s. f.* oddanie, danie.

Abgegangen, *part.* odeyscy, ustąpiony, *obacz* Abgehen.

Abgehandelt, *part. et adj.* zakończony, ugodzony, *n. p.* rzecz zakończona, t. i. ugodzona, abgehandelte Sache. Sprawa przetrząśniona, rozpatrzona, abgehandelte Rechtssache. zn. t. i. odkupiony od kogo, abgekauft.

Abgehauen, *part. et adj.* odcięty, abgehauene Seile, odcięte liny; abgehauener Kopf, odcięta głowa, abgehauene Ohren, Äste, odcięte uszy, gałęzie.

Abgehen, *v.* odeyść, ustąpić, abweichen, *n. p.* weiter von der Sonne, ustąpić się daley od słońca; zn. t. wyiechać, aus Asien, aus der Provinz, z Azyi, z Pro-

z kwincyi wyiść, von dem Theatr, wyiść z teatrum, aus dem Lande, wyść, wyiechać z kraiu, von dem Markte, poyść zrynku. Odeyść od kogo, von den Gottlosen, odeyść od nieboznych, von einem Orte, odeyść z iakiego mieysca, von dem Rechte, być nie według prawa odstąpić, von der Meinung, odstąpić zdania, mit seinen Gedanken von einer Sache, myśl oderwać od iakiey rzeczy, von einem Amte abgehen, zeyść z urzędu, złożyć Urząd, mit Todte abgehen, śmiercią zeyść. Oddzielić się, losgehen: leicht und wohl verkauft werden können, łatwo y dobrze móc bydź sprzedanym, oder nicht, nie łatwo. Udawać się, powodzić się pomyślnie, nach Wunsche gerathen, wohl und glücklich, dobrze y szczęśliwie, übel, nieszczęśliwie, źle, przeciwnie, ohne Zank, bez zwady dziać się, nicht anders, nie tak się dziać. Gasnąć, auslöschen, das Feuer gehet ab, ogień gaśnie, weniger werden, mangeln wollen, ubywać, zbywać na czym, von der königlichen Gewalt, ubywać z władzy Krolewskiey, abgehen, sich mit gehen ermüden, uchodzić się, chodzeniem się zfatygować, sich nichts lassen: eben so gut, wie sonst, żeben, nic sobie nie uymować, ale żyć tak dobrze, iak y pierwey, einen Brief an einen abgehen lassen, list do kogo wyprawić.

Abgehen, das, *f. n.* Odeyście, Zeyście, Ustąpienie, vom Amte, Ustąpienie z Urzędu, mit Todte, Zeyście śmiercią.

Abgehend, *part. et adj.* odchodzący, ustępuiący.

Abgehung, *f. f.* Odchodzenie, Ustąpienie.

Abgeherzt, *part. et adj.* serdecznie ucałowany, serdeczny.

Abgeitzen, *v.* wydrzeć z łakomstwa, einem etwas, co komu, sich, zdrowie przez łakomą chciwość, susżyć się przez skąpstwo.

Abgekürzt, verkürzt, kurz gefaßt, *part. et adj.* skrocony.

Abgelassen, geschickt, *part. et adj.* odesłany, wyprawiony, einen Brief an einen, list do kogo.

Abgeläutert, *part. et adj.* wyklarowany, klarowny, cieniuteńki.

Abgelebt, *adj. et adv.* zgrzybiały, sehr alt, zestarzały bardzo.

Abgelegen, *part. et adj.* odległy, daleki, *so sehr, tak*, tak bardzo, ein wenig, nie bardzo, weniger, als zwei tausend Schritte von dannen, mniey iak na dwa tysiące krokow ztamtąd, nicht von einander, nie daleko od siebie, t. i. iedno od drugiego, weit, daleko, sehr weit abgelegene Länder, bardzo dalekie, odległe kraie, die weitesten und abgelegensten Völker, naydalsze y nayodległeysze narody, weit von dem Meere leyn daleko od morza być, von etwas, od czego, nicht weit genug von Italien, nie bardzo daleko od Włoch, so viel tausend Schritte, tyle tysięcy krokow, zwei Tagereisen, daleko dwa dni drogi, die Städte sind eine Tagereise von einander abgelegen, na dzień ieden drogi miasta są od siebie dalekie, abgelegener Wein, ustałe, wyklarowane wino.

Abgelegenheit, *f. f.* odległość, dalekość, der Örter, mieysc.

Abgelegt, *part. et adj.* złożony, Waffen, broń złożona, t. i. na ziemię; Last, ciężar złożony, Kleid, zdięta suknia: das nicht mehr gebraucht wird, zarzucony, że się więcey na nic nie zda.

Abgeleitet, *part. et adj.* zprowadzany, spuszczany, wprowadzany.

Abgeneigt, *part. et adj.* nieprzyiazny, nienawistny, nieprzychylny, wir sind ihm nicht abgeneigt, nie iesteśmy mu nieprzychylni.

Abgeneigtheit, *f. f.* nieprzychylność, wstręt.

Abgenützt, *part.* zponiewierany, zchodzony, zedrzony.

Abgeordneter, *f. m.* Poseł, posłaniec, *ob.* Abordnen.

Abgeredeter Maaßen, siehe unter Abreden, *obacz pod.* Abreden.

Abgerichtet, *part. et adj.* nauczany, uczony, pokazany, *obacz* Abrichten.

Abgesagter Feind, *f. m.* poprzysiężony nieprzyiaciel.

Abgesandt, *part. et adj.* wysłany, wyprawiony, posłany.

Abgesandter, Posel, *f. m.* eines grossen Herrn zu einem andern, vom höchsten Range, Wielki Poseł, od iakiego Monarchy, vom andern Range, Rezydent; eines niedrigen zu einem höhern, Posłany od niższego do wyższego, Rezydent, Poseł, die Frau Gesandtin, żona Posła, Posłowa.

Abgeschmackt, *adj.* niesmaczny, im Munde, w ustach, niemiły w smaku; ungereimt, mowa bez obrotu, bez dowcipu; in gelehrten Händeln, w uczonych

rzeczach co przeciwko zwyczaynemu rozumowi, abgeſchmacktes Weſen, nieſmak, głupſtwo; abgeſchmackt, *adv.* nieſmacznie, abgeſchmackter Weiſe, poprostu bardzo, nieguſtowno, grubo.

Abgeſchworen, *part. et adj.* abgeſchworner Feind, Nagel, *obacz* pod ſłowami Abſchwären und Abſchworen.

Abgeſtochen, einen Brief, oder ein Blatt in der Karte, *part. et adj.* Kartę zebrany w kartach, *obacz* Abſtechen.

Abgeſtumpft, *part. et adj.* przytępony.

Abgewandt, *part. et adj.* Odrażony, odwrocony, umknięty.

Abgewinnen, *v.* wygrać, einem ein Spiel, wygrać od kogo co w iaką grę, den Sieg abgewinnen, zwycięſtwo otrzymać z kogo. Abgewinnend, *part. praeſ.* wygraiący, abgewonnen, *part. pr. p. et adj.* wygrany.

Abgewöhnen, *v.* odzwyczaić, einem etwas, kogo od czego, die groben Sitten, od grubych obyczaiow, ſich etwas, odzwyczaić ſię, odwyknąć od czego; als ein Kind, iako to dziecie odzwyczaić od czego, was einer für Landarten an ſich hat, im Thun und Reden, odzwyczaić kogo od poſtępkow zwyczaynych w iego kraiu, tak w czynieniu, iak y w mowieniu.

Abgewöhnend, *part. praeſ.* odzwyczaiący, abgewöhnt, *part. p. et adj.* odzwyczayny.

Abgießen, *v.* odlać, ubrać, uiąć część iaką z okrętu przeładowanego, in ein Modell, odlać co w formie, alls gemach etwas vom andern, als in der Chymie geſchiehet, powoli co odlać iedno od drugiego, iak ſię w Chymii dzieie, *naczyn*, odiąć.

Abglitſchen, *v.* zemknąć ſię, zſunąć, zpuſcić ſię.

Abgötter, *ſ. m.* Bałwochwalca, goganin.

Abgott, *ſ. m.* bałwan, bożyſzcze, bożek.

Abgötterei, *ſ. f.* bałwochwalſtwo, cześć fałſzywych bogow. Abgötterei treiben, bogi chwalić, popełniać bałwochwalſtwo.

Abgöttiſch, *ſubſt. g. com.* bałwochwalca, einer, oder eine, die Abgötterei treibt, ktory, albo ktora, w bałwochwalſtwie zoſtaie, abgöttiſch, *adj.* pełny bałwochwalſtwa, abgöttiſch, *adv.* pobałwochwalſku, abgöttiſch anbeten, bałwochwalſtwo czynić.

Abgraben, *v.* przekopać, als einem Waſſer einen andern Weg machen, iako to przekopać wodzie row w inſzym mieyſcu y tamtą przykopą ią obrocić, einen Waſſergraben abgraben, row przekopać y wodę niem wypuścić, durchgraben, zakopać grunt, czyli zakopaniem zaiąć cudzy grunt, einem etwas Erde vom Felde wegnehmen, zakopaniem cudzego gruntu zabrać. Darń obciąć, einen Raſen mit dem Degen, wykroić Darń pałaſzem wziemi, einen Baum an der Wurzel, korzenie drzewa iakiego odgrzebać.

Abgrämen, *v. r.* gryść ſię a tym ſobie zdrowie pſuć, der ſich abgrämet, ktory ſię gryzie, wegen etwas, o co, der ſich abgegrämt hat, ktory ſię zgryzł.

Abgrämen, *ſ. n.* ſmutek, zgryzoty.

Abgrämung, *ſ. f.* Zgryzienie.

Abgraſen, *v.* trawę żąć, das Gras abhauen) wyſieć trawę, wyciąć, einen Garten, oder das Gras in einem Garten, wyſieć iaki ogrod, albo trawę w iakim ogrodzie, die Saat, wyſiec, wyciąć, zboże, man wird bald die Fluren abgraſen, będą niedługo trawniki kośić.

Abgrund, *ſ. m.* Przepaść, otchłań.

Abgunſt, *ſ. f.* Niechęć, nienawiść. Zawziętość ieſt początkiem wſzyſtkiego złego, die Abgunſt iſt die Wurzel alles Böſen oder Übels.

Abguß, *ſ. m.* odlanie, im Schmelzen, w topieniu: Przelanie iakiey rzeczy, im Erzte, ulanie z metalu, im Silber, z ſrebra.

Abgünſtig, *adj.* nienawiſny, nieżyczliwy, nieprzyiaciel, zazdroſny, auf eines Lob, zazdroſny cudzey chwały, einer Sache wegen, albo dla iakiey rzeczy, Leute, nienawiſni ludzie.

Abgürten, *v.* odpaſać, rozpaſać, das Schwerdt, odpaſać pałaſz, ein Pferd, poprząg koniowi odpiąć, ſich das Degengehenke, pas od ſzpady zdiąć z ſiebie.

Abhacken, *v.* odiąć, odrąbać, ściąć, der Baum iſt abgehackt, drzewo ieſt ścięte.

Abhal, *ſ. m.* ein cypreſſenähnlicher Baum, mit einer Frucht gleiches Namens. Drzewo podobne do cypryſa, owocem rownego albo tego imienia.

Abhalten, *v.* rozradzić, odradzić, odwieść od czego, niedać czynić, er läßt ſich von nichts abhalten, nie da ſię od niczego wſtrzymać.

Abhandeln, *v.* zakupić, etwas durch Kauf, oder Tauſch, za pieniądze, albo wyſztychować iedno za drugie, wymieniać, zgodzić ſię o towar; zgodzić ſię z pewnemi kondycyami, durch einen Ver-

…rzyć wyiść, von dem Theat… …rzyć z teatrum, aus dem Lande, …, wyiechać z kraiu, von dem …tr, poyść z rynku. Odeyść od …von den Gottlosen, odeyść …ocznych, von einem Orte, odeyść …ztego mieysca, von dem Rechte, …ię nie według prawa odstąpić, …der Meynung, odstąpić zdania, …einen Gedanken von einer Sache, …oderwać od iakiey rzeczy, von …Amt abgehen, zeyść z urzędu, …ć Urząd, mit Todte abgehen, …rtą zeyść. Oddzielić się, losges… …nicht und wohl verkauft werden …n, łatwo y dobrze móc bydź …darum, oder nicht, nie łatwo. …rzać się, powodzić się pomyślnie, …Sachen gerathen, wohl und glück… …, łatwie y szczęśliwie, übel, …ścielwie, źle, przeciwnie, ohn… …ad, bez zwady dziać się, nicht …nie tak się dziać. Gasnąć, aus… …es, das Feuer gehet ab, ogień …e, weniger werden, mangeln wol… …, ubywać, zbywać na czym, von …r fürstlichen Gewalt, ubywać z …ey Królewskiey, abgehen, sich …ehen ermüden, uchodzić się, …ziemen się zlatygować, sich nichts …en: den so gut, wie sonst, lieben, …sobie nie uymować, ale żyć tak …ecke, iak y pierwey, einen Brief …einen abgehen lassen, list do kogo …rzewić.

…bgang, ku, *f. n.* Odeyście, Zeyście, …gehen, vom Amte, Ustąpienie z …rzędu, mit Todte, Zeyście śmiercią.

…gend, *part. et adj.* odchodzący, ustę…cy.

…gung, *f. f.* Odchodzenie, Ustąpienie.

…rzlich, *part. et adj.* serdecznie ucało…wany, serdeczny.

…ärgern, *v.* wydrzeć z łakomstwa, eis… …rgern, co komu, sich, zdrowie …ch przez łakomą chciwość, susyć …e przez łakomstwo.

…kürzt, skurzt, kurz gefaßt, *part.* …adj. skrocony.

…kommen, geschickt, *part. et adj.* ode…ny, wyprawiony, einen Brief an …en, list do kogo.

…klärt, *part. et adj.* wyklarowa…ny, klarowny, cieniuteńki.

…kalkt, *adj. et adv.* zgrzybiały, sehr …alkt, zgrzybiały bardzo.

…legen, *part. et adj.* odległy, dale… …ge, tak, tak bardzo, ein wes… …ge bardzo, weniger, als zwei tau…

send Schritte von dannen, mniey iak na dwa tysiące krokow ztamtąd, nicht von einander, nie daleko od siebie, t. i. iedno od drugiego, weit, daleko, sehr weit abgelegene Länder, bardzo dalekie, odległe kraie, die weitesten und abgelegensten Völker, naydalsze y nayodległeysze narody, weit von dem Meere seyn, daleko od morza być, von etwas, od czego, nicht weit genug von Italien, nie bardzo daleko od Włoch, so viel tausend Schritte, tyle tysięcy krokow; zwei Tagereisen, daleko dwa dni drogi, die Städte sind eine Tagereise von einander abgelegen, na dzień ieden drogi miasta są od siebie dalekie, abgelegener Wein, ustałe, wyklarowane wino.

Abgelegenheit, *f. f.* odległość, dalekość, der Örter, mieysc.

Abgelegt, *part et adj.* złożony, Waffen, broń złożona, t. i. na ziemię; Last, ciężar złożony, Kleid, zdięta suknia; das nicht mehr gebraucht wird, zarzucony, że się więcey na nic nie zda.

Abgeleitet, *part. et adj.* zprowadzany, spuszczany, wprowadzany.

Abgeneigt, *part. et adj.* nieprzyiazny, nienawistny, nieprzychylny, wir sind ihm nicht abgeneigt, nie iesteśmy mu nieprzychylni.

Abgeneigtheit, *f. f.* nieprzychylność, wstręt.

Abgenützt, *part.* zponiewierany, zchodzony, zedrzony.

Abgeordneter, *f. m.* Poseł, posłaniec, *ob.* Abordnen.

Abgeredeter Maaßen, siehe unter Abreden, *obacz pod.* Abreden.

Abgerichtet, *part. et adj.* nauczany, uczony, pokazany, *obacz* Abrichten.

Abgesagter Feind, *f. m.* poprzysiężony nieprzyiaciel.

Abgesandt, *part. et adj.* wysłany, wyprawieny, posłany.

Abgesandter, Poseł, *f. m.* eines grossen Herrn zu einem andern, vom höchsten Range, Wielki Poseł, od iakiego Monarchy, vom andern Range, Rezydent; eines niedrigen zu einem höhern, Posłany od niższego do wyższego, Rezydent, Poseł, die Frau Gesandtin, żona Posła, Posłowa.

Abgeschmackt, *adj.* niesmaczny, im Munde, w ustach, niemiły w smaku; ungereimt, mowa bez obrotu, bez dowcipu; in gelehrten Händeln, w uczonych

Abklopfen, *v.* połturkać kogo kiim, pobić.

Abkneipen, *v.* ściskaiąc, paznogciem odiąć, albo kliszczykami.

Abkochen, *v.* odwarzyć, odgotować, wygotować co na dekokt.

Abkommen, *v.* odeyść, oddalić się od czego, porzucić co, iako to porzucić nauki, przestać uczyć się, loskommen, pozbyć się iakiey trudności, zrzucić z siebie, wydobyć się z czego; in Abgang kommen, zestarzeć się, nie zdać się iuż na nic dla starości; herkommen von einem Geschlechte, oder Stamme, pochodzić z iakiego Rodu, Pokolenia, familii; nicht abkommen können, nie móc od czego odeyść dokąd, nie mieć czasu odeyść.

Abköpfen, den Gipfel abhauen, *v. a.* wierzchołek odciąć, ściąć.

Abkräften, *ob.* Entkräften, *v. a.*

Abkratzen, *v.* oddrapać, odskrobać, zdrapać, die Haut, skorę zdrapać, als den Koth, błoto odskrobać; das Abgekratzte, *s. n.* skrobanina.

Abkriegen, *v.* wziąć co. *vulg.* woyną czego dostać.

Abkühlen, *v.* ochłodzić, chłodzić się, das Wetter kühlet sich ab, powietrze, albo aura chłodnieie, czas chłodnieie, als ein Regen die Hitze, iak deszcz chłodzi gorąco.

Abkühlung, *s. f.* ochłodzenie.

Abkümmern, sich, *v. r.* zdrowie psuć troskliwością, smutkiem, zabieganiem zbytnim.

Abkündigung, *s. f.* von der Kanzel, ogłoszenie, obwołanie z ambony.

Abkündigen, *v.* ogłosić, obwołać, ogłosić kogo, *n. p.* Urzędnikiem.

Abkürzen, *v.* zkrocić, seine Rede abkürzen, skrocić mowę, zebrać krótko mowę; sich das Leben abkürzen, życia sobie ukrocić, *życie sobie wziąć* smucąc się, gryząc się.

Abkürzen, das, *s. n.* skrocenie, ukrocenie.

Ablab, *s. m.* ein immer grünender Strauch in Ägypten, der eine Art Bohnen trägt. Chrościna w Egipcie boborodna, zawsze zielenieiąca.

Ablachen, sich, *v. r.* naśmiać się, naśmiać się prawie do rozpuku, *iak mowią.*

Abladen, *v.* ciężar, ładunek złożyć, wyładować, sich einer Sache abladen, entledigen, chronić się robienia iakiey rzeczy.

Abladen, das, *s. n.* wyładowanie ciężaru, rzeczy wyłożenie. Abladung, *s. toż samo.*

Abladen, *s. m.* ten co ładunek, ciężary zkąd wykłada.

Ablanden, *v.* od palu, od lądu ruszyć, kotwice podnieść, z portu popłynąć, z mieysca, w ktorym na kotwicach okręt stał, ruszyć z portu; in See schiffen, na morze popłynąć, popłynąć od brzegu; mit Flußschiffen, z wodą płynąć. Ablanden, *toż samo.*

Ablager, *s. n.* skład, das Ablager halten, stanąć gospodą, gdzie, u kogo. Ablager der Weine, der Waaren, skład winny, towarow.

Ablaß, *s. m.* odpuszczenie, wybaczenie, darowanie, Vergebung der Sünden, odpust. Ablaß bekommen, odpustu dostąpić. Ablaß nach Rom tragen, iść do Rzymu po odpust z pieniądzmi. Ablaß-Brief, *s. m.* odpust.

Ablassen, *v.* ustąpić, herablassen, spuścić na doł, opuścić, aufhören, przestać, *n. p.* zaczętey roboty, zaniechać, odstąpić tego, czego się napierał *pofr. se deſiſter*, von einem ablassen, porzucić kogo, nie przestawać z kim więcey. Wein ablassen, wino przepuścić, przeciągnąć z iednego naczynia w drugie, zciągnąć wino z lagru, das Wasser, wodę wypuścić, einen Teig, ław zpuścić, das Schloß, zamek spuścić, das Schloß am Geschoß, spuścić kurek u strzelby, etwas gespannetes, als Bogen, Segel, co rozpuszczonego zwinąć, iako to żagle, natężonego, iako łuk; den Hund vom Stricke, psa spuścić z postronka, einen Brief ablassen, list odesłać.

Ablativ, *s. m.*, die sechste Namenendung, der Abnehmer in der Grammatik, im Deklinitren, der Ablativus. Zakończenie imienia szoste, Casus ablativus w gramatyce w deklinacyi, biorący, odbieraniu służący.

Ablauben, *ob.* abblättern, *v.*

Ablauern, *v.* sztuką na kogo zachodzić, aby co od niego wyciągnąć; zdradą go dla tego podeyść, zchodzić na kogo.

Ablauf, *s. m.* odbieg. Ab- und Zulauf des Meers, Odbieg y Przybieg morza, gdy pewnemi godzinami przybiega y odbiega od brzegu. *może mowić,* zbiera y opada; des Wassers, odchodzenie wody, odpływanie, der Zeit, upłynienie czasu, einer Sache, zakończenie, kouiec iakiey sprawy, rzeczy.

Ablaufen, *v. n.* zbieć z gory na doł, als ein Boot, oder die Post, iako Posłaniec

nie albo Poczta: ab- und zulaufen, odbieć y przybieć: als Wasser, wybieć, wypłynąć, zbieć, zpłynąć, als eine Uhr, iako zegarek, wyiść: sich ablaufen, zbiegać się, zmordować się bieganiem: ablaufen die Schuhe, schodzić, zbiegać trzewiki, ztrzaskać obuwie, endigen, dokazać, Ende erlangen, koniec wziąć, skończyć się, źle lub, dobrze, przeyść, (iak mowią) przeszło to wszystko, einem den Weg ablaufen, zabieć, przerżnąć komu drogę na przesmyku stanąć; einem den Rank, przewyższać kogo, celować, przeyść, *mowi się:* przechodzi go w czym, zabieć komu, uprzedzić kogo, die Hörner, *phr.* rogi schodzą, *to iest*, gdy kto swywolą, ktorą miał w młodości, poprawia, einen ablaufen lassen, wyprawić kogo z niczym, zbyć go, nie dawszy mu nie, wie wird es ablaufen? co to będzie z tego? wie ist die Sache abgelaufen? iak się rzecz skończyła? nach Wunsche ablaufen, pomyślnie się zkończyć, der Anschlag ist wohl abgelaufen, rada się udała dobrze, es ist ganz anders abgelaufen, als man geglaubt hat, inaczey się stało iak rozumiano, es ist übel abgelaufen, rzecz się źle powiedła, rzecz źle czyniono.

Ablauschen, *ob.* Ablauern, *v.* schodzić na kogo, wyczerpnąć co z kogo.

Ablausen, *v.* iskać, ich werde dich einmal ablausen, wyiskam ia cię należycie, t. i. dam ia tobie! *groźba.*

Abläutern, *v.* wyklarować, przecedzić, ustać się, Brandtwein, wodkę przecedzić z mętu, wyklarować.

Ableben, *s. n. et v.* zeyście z tego świata, niechęć do życia.

Ablecken, *v.* oblizać, *met.* ein Frauenzimmer, aby oblizać pannę, to iest aby się nacałować.

Ablegat, *s. m.* ein päpstlicher Legat oder Abgesandter zu besondern Aufträgen, Papieski Poseł do słuchania osobliwych rozkazow.

Ablegen, *v.* odłożyć, złożyć na doł, von sich legen, oder thun, abschaffen, od siebie odrzucić, albo pozbyć się czego, zrzucić co z siebie, die Last, złożyć ciężar, die Schuldigkeit, uczynić, wypełnić swoię powinność, *pot.* seine Commission, sprawić co zlecono, einen Gruß, pozdrowić kogo, einen Eid, przysięgę uczynić, eine Predigt, kazanie mieć, eine Rede, mowę mieć, etwas mit einander ablegen, ułożyć co wspolnie, umowić się; einem nicht beifallen, nie zgadzać się z cudzym zdaniem: ein Compliment von einem ablegen, kłaniać się komu od kogo; sie haben es mit einander abgelegt, oni to razem z sobą ułożyli; als eine ledige Weibsperson, zlec pataiemnie, iak się trafia niezamężnym; eine Rechnung ablegen, rachunek dać; das letzte Ablegen der Rechnung, weryfikacya reiestrow, ostatnie, oddanie rachunkow, wyrachowanie się.

Ablegung, *s. f.* złożenie, pozbycie się czego.

Ablehnen, *ob.* abborgen, *v.* pożyczyć u kogo, wziąć pożyczanym sposobem.

Ablehnen, (ablähnen) unikać, von sich die Schuld, wymawiać się, usprawiedliwiać się, nieprzyznawać się do winy, wykręcać się, zbiiać to co zarzucaią, den Argwohn, wyiść z podeźrzenia, etwas verdrießliches, zastawić się od złego razu, zasłonić się od czego złego.

Ablehnung, *s. f.* zbiianie zarzutu, wymowka, bronienie się, eines Stoßes im Fechten, zakład, zrzucenie się w sektowaniu.

Ableiten, *v.* zprowadzać, spuszczać, als Wasser, iako to wodę, zprowadzać, obrocić, aby innym mieyscem płynęła, als Worte, słowa wyprowadzać iedne z drugich.

Ableitung, *s. f.* Struga, ktorą się woda zprowadza, row, kanał, uwiedzieni kogo.

Ablenken, *v.* oddalić, odwrócić.

Ablernen, *v.* nauczyć się, einem etwas, czego od kogo przeciwko iego woli, einem seine Künste, dociec sekretu cudzego, czyiey sztuki.

Ableschen, *v.* zgasić, als Kohlen, iako to węgle, ein glühendes Eisen, rozpalone żelazo, w wodzie gasić.

Ablesen, *v.* przeczytać, eine Schrift, przeczytać Pismo iakie głośno, als Obst, owoc zbierać.

Ableuchten, *v.* (proste słowo) wyłaiać kogo, wybić.

Ableugnen, *v.* zapierać się, przeczyć, wziąć iaką rzecz y zapierać się iey.

Abliegen, *v.* bydź dalekim, odległym, als ein Ort, iako to mieysce iakie, abgelegener Ort, mieysce osobne, puste, oddalone; ustawać się: als Wein, iako to wino, abgelegener Wein, wino ustałe, wyklarowane, durch langes Liegen weg- oder abtreiben, zleżeć się, albo

albo przez zleżenie ſię, to ieſt, długie leżenie, wylazywać, iako to włos z ſutra.

Ablocken, *v.* wyłudzić, einem etwas, co z kogo podchlebſtwem, einen, przywabić, przyłudzić.

Ablötzen, *v.* pożegnać kogo, pożegnać ſię z kim.

Ablohnen, *v.* nadgrodzić, zapłacić, als Geſinde, Zaſługi ſłużącym płacić.

Ablöſen, *v.* odwiązać, rozwiazać węzeł, ein Stück vom Ganzen, odłączyć część od Całego, odkroić, ein Pfand, wykupić zaſtaw; im Kriege, na woynie, zluzować drugą diwizyą, na liey ſtanowiſku ſtanąć, die Schildwacht, zluzować ſtraż, einen von der Schildwacht, z warty kogo zluzować; in den Laufgräben, w Okopach, einen, zaſtąpić czyie mieyſce, wziąć czyie mieyſce.

Ablügen, *v.* wyłgać, einem etwas, wyłgać co na kim, wydrwić kłamſtwem.

Abmähen, *v.* wyżąć zboże, trawę, eine Wieſe, wykoſić łąkę; das Abmähen, *ſ. n.* koſzenie, żęcie.

Abmachen, *v.* uprzątnać z mieyſca, odwiązać, etwas in der Güte, ugodzić rzecz poprzyiacielſku; oddzielić.

Abmalen, odmalować, mit dem Pinſel, oder mit etwas anderem, odmalować pędzlem, albo innym iakim ſpoſobem, portret, obraz, beſchreiben, opiſać, *met.* opiſuiąc odmalować, przemalować z innego, opiſać cudze przymioty.

Abmahnen, *v.* odradzić, odmowić; das Abmahnen, *ſ. n.* odradzenie, odmowa.

Abmarſch, *ſ. m* Marſz żołnierſki, odeyście, cofnienie ſię, wymaſzerowanie.

Abmarſchiren, *v.* pomaſzerować, wymaſzerować, odeyść, odſtąpić, wyciągnąć, wyiść z Leży, ruſzyć, als Soldaten, iako żołnierza czynią, mit der Armee, z Woyſkiem.

Abmartern, *v.* męczyć, dręczyć, ſich, ſiebie, troſkliwie pracować, dzień y noc, ciałem y umyſłem pracuiąc męczyć ſię.

Abmatten, *v.* oſłabić, ztrudzić, zmordować ſię, einen andern, zmordewać kogo, zfatygować, ein abgemattetes Pferd, zaieżdżony koń, ztobiony, zpracowany.

Abmerken, *v.* uważać, notować, poſtrzegać.

Abmergeln, *v.* oſłabieć, wyſilić, ſich abmergeln, ſiebie wyſilić, z ſił zpaść.

Abmeſſen, *v.* odmierzać, ograniczyć, das Feld, pole, grunt, mit Zirkeln, oder allerley anderem Maaße, kompaſſem, albo inną iaką miarą wymięrzać, von einem Stücke Tuch zu einem Kleide, ze ſztuki ſukna odmierzyć na ſuknią; das Abmeſſen, *ſ. n.* odmierzanie; eine Sache aus der andern, pomiarkować iedną rzecz z drugiey; gleich abmeſſen, równą odległością wymierzać, pod ſznur wymierzać, den Lauf der Geſtirne, Bieg Gwiazd wymierzać, alles nach ſeinem Intereſſe, wſzyſtko według ſwoiego intereſſu miarkować. Abmeſſung, *ſ. f.* Wymierzenie.

Abmüden, *v.* utrudzić, umordować, ufatygować.

Abmüßigen, *v.* pozbyć ſię, uwolnić ſię od iakiego zatrudnienia, porzucić ie, wenn er ſich abmüßigen kann, ieżeli mu tylko pozwolą iego zatrudnienia, ieżeli ſię tylko może ułatwić ze ſwoią robotą, ieżeli mu pracę, zabawy pozwolą; nie przeſzkodzą.

Abnagen, *v.* ogryść.

Abnahme, *ſ. f.* Upadanie, Ubywanie.

Abnaſchen, *v.* ogryść, ogryść co nayleplzego, obieść, die Früchte, owoce.

Abnehen, *v.* uſzyć, wyſzywać, iedwabiem.

Abnehmen, *v.* odiąć, odciąć; als ein Glied, iako to członek iaki odciąć. *ſ. n.* das Abnehmen eines Gliedes, als die Wundärzte thun, odcięcie, członka iakiego, iako Medycy więc czynią chorym, den Tiſch abnehmen, ze ſtołu zebrać, obrus zdiąć po iedzeniu, den Hut, kapelusz zdiąć. die Milch, śmietanę z mleka zebrać, den Bart, oder die Haare, brodę, włoſy ogolić brzytwą. Abnehmen, uiąć, ukrócić, kürzer machen, an Kräften abnehmen, ſłabſzym ſię ſtać, utracić ſił nieco, omdleć, am Leibe mager werden, ſchnąć na ciele, chudnąć, zo ſłabości, er hat ſehr abgenommen, bardzo opadł z ciała, er nimmt ſehr ab, bardzo mizernieie, ſchnie, das Abnehmen des Leibes, opadanie na ciele, Zchudnienie, Zcieńczenie; geringer und minder werden, upadać, niſzczeć, das Abnehmen, das Geringerwerden, upadanie, niſzczenie, uby wanie czego, als der Mond, iako to Księżyca; das Abnehmen des Monds, ſchyłek Księżyca, als der Tag, ſchyłek dnia, albo dzień na ſchyłku, am Werthe und Güte, als Kaufmannswaaren, zleżały y zeſtarzały towar, ktory

cenę

[illegible] albo Poczta: ab- und zulaufen, [illegible] y przybieć: als Wasser, wy- [illegible] wypłynąć, zbieć, zpłynąć, als [illegible] iako zegarek, wyiść: sich [illegible], zbiegać się, zmordować [illegible]; ablaufen die Schuhe, [illegible] zbiegać trzewiki, ztrzaskać [illegible] endigen, dokazać, Ende er- [illegible] koniec wziąć, skończyć się, [illegible] dobrze, przeyść, (iak mo- [illegible] przeszło to wszystko, einem [illegible] ablaufen, zabieć, przerżnąć [illegible] drogę na przesmyku stanąć; [illegible] Kauf przewyższać kogo, [illegible], przeyść, *mowi się:* prze- [illegible] go w czym, zabieć komu, [illegible] kogo, die Hörner, *phr.* rogi [illegible] *to iest*, gdy kto swywolą, [illegible] w młodości, poprawia, [illegible] lassen, wyprawić kogo [illegible] zbyć go, nie dawszy mu nie, [illegible] es ablaufen? co to będzie z [illegible] wie ist die Sache abgelaufen? [illegible] rzecz skończyła? nach Wunsche [illegible], pomyślnie się zkończyć, der [illegible] ist wohl abgelaufen, rada się [illegible] dobrze, es ist ganz anders abge- [illegible], als man geglaubt hat, inaczey się [illegible] rozumiano, es ist übel ab- [illegible], rzecz się źle powiedła, rzecz [illegible] czyniono.

[illegible], *ob.* Ablauern, *v.* schodzić [illegible] kogo, wyczerpnąć co z kogo.

[illegible], *v.* iskać, ich werde dich ein- [illegible], wyiskam ia cię należycie, [illegible] dam ia tobie! *groźba.*

[illegible], *v.* wyklarować, przecedzić, [illegible] Brandtwein, wodkę prze- [illegible] z mętu, wyklarować.

[illegible], *s. n. et v.* zeyście z tego świata, [illegible] do życia.

[illegible], *v.* oblizać, met. ein Frauen- [illegible], aby oblizać pannę, to iest [illegible] się nacałować.

[illegible], *s. m.* ein päpstlicher Legat oder [illegible] zu besondern Aufträgen, [illegible] Poseł do słuchania osobli- [illegible] rozkazow.

[illegible], *v.* odłożyć, złożyć na doł, von [illegible], oder thun, abschaffen, od sie- [illegible] odrzucić, albo pozbyć się czego, [illegible] co z siebie, die Last, złożyć [illegible], die Schuldigkeit, uczynić, [illegible] swoię powinność. *pot.* sei- [illegible] Commission, sprawić co zlecono, [illegible] Gruß, pozdrowić kogo, einen [illegible], przysięgę uczynić, eine Pre- [illegible], kazanie mieć, eine Rede, mowę [illegible], etwas mit einander ablegen, ułożyć co wspolnie, umowić się; ei- nem nicht beifallen, nie zgadzać się z cudzym zdaniem: ein Compliment von einem ablegen, kłaniać się komu od kogo; sie haben es mit einander abgelegt, oni to razem z sobą ułożyli; als eine ledige Weibsperson, zlec pa- taiemnie, iak się trafia niezamę- żnym; eine Rechnung ablegen, rachu- nek dać; das letzte Ablegen der Rech- nung, weryfikacya reiestrow, ostatnie, oddanie rachunkow, wyrachowanie się.

Ablegung, *s. f.* złożenie, pozbycie się czego.

Ablehnen, *ob.* abborgen, *v.* pożyczyć u kogo, wziąć pożyczanym sposobem.

Ablehnen, (ablähnen) unikać, von sich die Schuld, wymawiać się, usprawiedliwiać się, nieprzyznawać się do winy, wykręcać się, zbiiać to co zarzucaią, den Argwohn, wyiść z podeżrzenia, etwas verdrießliches, za- stawić się od złego razu, zasłonić się od czego złego.

Ablehnung, *s. f.* zbiianie zarzutu, wy- mowka, bronienie się, eines Stoßes im Fechten, zakład, zrzucenie się w sektowaniu.

Ableiten, *v.* zprowadzać, spuszczać, als Wasser, iako to wodę, zprowadzać, obrocić, aby innym mieyscem pły- nęła, als Worte, słowa wyprowadzać iedne z drugich.

Ableitung, *s. f.* Struga, ktorą się woda zprowadza, row, kanał, uwiedzieni kogo.

Ablenken, *v.* oddalić, odwròcić.

Ablernen, *v.* nauczyć się, einem etwas, czego od kogo przeciwko iego woli, einem seine Künste, dociec sekretu cudzego, czyiey sztuki.

Ableschen, *v.* zgasić, als Kohlen, iako to węgle, ein glühendes Eisen, rozpa- lone żelazo, w wodzie gasić.

Ablesen, *v.* przeczytać, eine Schrift, przeczytać Pismo iakie głośno, als Obst, owoc zbierać.

Ableuchten, *v.* (proste słowo) wyłaiać kogo, wybić.

Ableugnen, *v.* zapierać się, przeczyć, wziąć iaką rzecz y zapierać się iey.

Abliegen, *v.* bydź dalekim, odległym, als ein Ort, iako to mieysce iakie, abgelegener Ort, mieysce osobne, puste, oddalone; ustawać się: als Wein, iako to wino, abgelegener Wein, wino ustałe, wyklarowane, durch langes Lie- gen weg- oder abtreiben, zleżeć się,

albo

ein Gebäude, zrzucić, część iaką budynku od góry, was angenagelt iſt, oderwać, co przybite gwoździami, albo fiołkami, było, was dem andern einverleibt iſt, oderwać to, co było inkorporowane do drugiego, ein Kleid abreiſſen, zedrzeć ſuknią uſtawicznym chodzeniem w niey.

Abreiſſen, *ſ. n.* Oderwanie, Oddarcie.

Abreiſſen, *v.* odryſować, odkryślić poprostu, co zwiększa.

Abreiten, *v.* zfatygować, ſiebie ieżdżąc na koniu; zmachać konia, ein Roß.

Abreviren, Abbreviren, *v. obacz* ſ. abkürzen.

Abrevirt, Abbrevirt, *adj. obacz* ſ. abgekürzt.

Abrichten, *v.* uczyć, nauczać, pokazać, gdy zn. uczyć, zu etwas, uczyć czego, pokazać co; Przyuczyć uſtawicznym Cwiczeniem do czego. Zwierza, wyuczać, przyuczać do czego, ein Pferd, das wenig abgerichtet iſt, koń, ktory nie dobrze ieżdżony, das wohl abgerichtet iſt, ktory iuż dobrze ieżdżony, wprawny, wciągniony, einen abrichten, nauczać kogo, co ma mowić, was er ſagen ſoll, darin iſt er abgerichtet, on ieſt biegły, w tym, on ſię zna ta tym, on w tym uczony.

Abrichtung, *ſ. f.* Nauczanie, Pokazowanie.

Abricoſe, *ſ. f.* Morela, owoc; *inaczey*; Meriſſe, Marilla, *f.*

Abricoſenbaum, *ſ. m.* Morela, drzewo, *inaczey*, Meriſſenbaum, *m.*

Abrinden, *v.* ze ſkory obłupić drzewo.

Abrinnen, *v.* zpływać na doł.

Abriß, *ſ. m.* Abrys, Odkryślenie, Odkryślony Obraz, pierwſzy Rzut, machen, abrys czego zrobić, von etwas, przerysować, abrys z drugiego, Plan.

Abrollen, *v. n.* zſunąć ſię, zwieść ſię na doł, das Abrollen, *ſ. n.* des Schnees von Bergen und Dächern, Zwiezienie ſię śniegu, z gor y z dachow, *pofr.* Avalanges.

Abrücken, *v.* oddalić, oddzielić ſię.

Abrupfen, *v.* zrywać, als Ähren, iako to kłoſy zrywać.

Abrutzo, Aprue, Landſchaft in Italien, Kray we Włoſzech, poł. Aprutium, Samnium.

Abſagen, *v.* Ogłoſić, Wypowiedzieć, *ob.* abkündigen, Krieg ankündigen; ein Abſagebrief im Kriege, Wypowiedzenie woyny, Liſty Wypowiedaiące woynę. *także:* wymowić ſię, że niemożna przyiść, albo nie można uczynić tego co ſię obiecało, wrocić ſię ze ſłowe odmienić wolą, zdanie, einem Gel denen, Zaproſzonego odprosić, że g teraz nie można przyiąć, weil etwa dazwiſchen gekommen iſt, poniewa przeſzkoda iaka zaſzła, einem feind lich, woynę komu wypowiedzieć abgeſagter Feind, poprzyſiężony nie przyiaciel, verläugnen, verwerfen, za przeć, wyrzeć ſię, odprzyſiąc ſię rzeczy

Abſägen, *v.* odpiłować, odernąć piłą

Abſatteln, *v.* odkulbaczyć, rozkulbaczyć konia; zdiać ſiodło, kulbakę, z konia den Saumſattel abthun.

Abſäubern, *v.* wychędożyć, ſ. Abbutzen, reinigen.

Abſaufen, *v.* ſſch. chorować z piianſtwa zdrowie piianſtwem zepſuć, zdrowi przepić, eine Schuld, dług ſwo przepić.

Abſaugen, *v.* ſać, ſąc zepſuć, die Finger ſać palec, die Kuh hat noch nicht abge ſäugt, krowa ieſzcze nie odſana ieſt to ieſt, ieſzcze ciele nie odſadzon od cycka.

Abſatz, *m.* Przeſtanie, Przerwanie, Od pocznienie, in einer Rede, w mowi część, punkt, in einem Liede, ſtrofa an einem Berge, gorka na gorze, ar einem Rohre, oder Halme, na trzci nie, na zdzieble kolanko, ohne Ab ſatz im Trinken, duſzkiem wypić im Läuten mit Glocken, bicie w dzwon ſercem, dzwoniąc, oder in andere Arbeit, powtorzenie, czego y w inney iakiey robocie, am Schuhe korek u trzewika.

Abſchaben, *v.* oſkrobać, wyſkrobać, oſkrobać zwierzchu co, das oberſte von der Rinde des Brodts, wierzch ſkorki na chlebie.

Abſchabſel, *ſ. n.* Oſkrobiny, das Abſcha ben, ſoż ſamo, das Abgeſchabte, *także*, Oſkrobiny, Oſkrobki.

Abgeſchabt, *part. et adj.* wytarty, zcho dzony, als ein altes Kleid, iako to ſtara ſuknia.

Abſchachern, *v. vulg.* odkupić, odſzachrować, rzecz iaką taniey od kogo, za tańſze pieniądze.

Abſchaffen, *v.* Znieść, Zkaſſować, Ubliżyć, Wniwecz obrocić. Rozpuścić, Soldaten, Geſinde abdanken, iako to czeladź odprawić, oder Bedienten; das Abſchaffen, *ſ. n.* des Geſindes, odprawa, odprawienie, czeladzi, ſług, als Zinſe von einem Gute, czyniſz zkaſować z iakich Dobr, der Ge

ſetze

ſetzt, Ublidenie Praw, t. i. Skaſſowanie.

Abſchälen, *v. a.* ze ſkory odrzeć, ze korki, einen Baum, to drzewo iakie ſtrugać ze ſkorki, Obſt, to owoc, die Zunge, zedrzeć ſkorkę z ięzyka.

Abſchärren, *v. a.* zdrapnąć, zetrzeć ſmukę, otrzeć, na palcu, na ręce.

Abſchäumen, *v.* ſzumować, abſaumen, toż ſamo, in der Medicin, toż ſamo, pianę zbierać.

Abſchäumen, das, *ſ. n.* Szumowanie, piany zbieranie, odſzumowanie łyſzką, warzechą.

Abſchätzen, *v.* cenę, taxę zniżyć.

Abſcheiden, *v. n.* odeyść, odiechać, ſterben, umrzeć, zeyść z tego świata, abſcheiden, odłączyć, oddzielić.

Abſcheiden, das, *ſ. n.* Odiazd, Rozbrat.

Abſcheeren, *v. a.* oſtrzyć, ogolić, zdiąć włoſy, die Haare; glatt machen, wygładzić, zgładzić.

Abſcheu, der, *ſ. m.* Obrzydzenie, wſtręt wielki do czego, nielubienie czego. Abſcheu vor etwas haben, mieć obrzydzenie do czego, brzydzić ſię czym ſtraſznie, ein Abſcheu ſeyn, bydź obrzydzeniem, obrzydłym, ohne Abſcheu, bez wſtrętu, bez obrzydzenia, es hat jedermann einen Abſcheu vor dieſem Menſchen, każdy ſię brzydzi tym człowiekiem, wſzyſcy ſię go chronią, wſzyſcy uciekaią przed niem, każdy ſię brzydzi z niem mowić. Abſcheu machen, obrzydzenie ſprawować.

Abſcheulich, *adj.* obrzydły, ſtraſzny, *nazbyt* brzydki, auf eine abſcheuliche Weiſe, obrzydliwie, bezecnie, obrzydłym, bezecnym ſpoſobem.

Abſcheulich, *adv.* obrzydliwie, bezecnie.

Abſcheulichkeit, *ſ. f.* obrzydłość, poczwarę, ſtrach, bezecenſtwo.

Abſchicken, *v. a.* odeſłać, wyſłać, wyprawić.

Abſchieben, *v.* uprzątnąć, z mieyſcą odemknąć.

Abſchied, *ſ. m.* Pożegnanie; Abreiſe, *ſ. f.* Odiazd, aus Dienſten, odprawa ze ſłużby. Abſchied nehmen, pożegnać ſię, odprawić ſię, odprawę wziąć; geben, *v.* Abſchaffen; das Abſterben, *n.* śmierć, pożegnanie ſię z tym światem, ein Urtheil oder gerichtlicher Schluß, Dekret, czyli, Kaźń Sądowa, das ſchriftliche Zeugniß, welches ein Deſerteur, oder Soldat ſeines Verhaltens wegen bekommt, pisane świadectwo, które ſługa iaki, albo żołnierz bierze o ſwoim ſprawowaniu ſię na ſłużbie, iednym ſłowem; świadectwo. Abſchiedsworte und Rede, oſtatnie pożegnanie.

Abſchießen, *v. n. a.* Wyſtrzelić, iako to ſtrzałę z łuku, albo Poſtrzał z kuſzy, als ein Geſchoß oder Rohr, wyſtrzelić ſtrzelbę rurę, durch Geſchoß herabwerfen, zwieść, obalić, zrucić Armatą, albo inną ſtrzelbą, wziąć, odebrać ſtrzelaniem, als Waſſer, byſtro na dol płynąć, iako gdy woda byſtrym pędem na dol leci; das Abſchießen, *ſ. n.* des Waſſers nach gruſſem Regen, zpadek wody po wielkim deſzczu, als Stein, iako to kamień, gdy z impetem z gory leci, albo toczy ſię, als Farben, blakować, pełznąć, iako to farba, das Bild ſchießt ab, obraz kolor traci, pełznie, abſchießend, *adj.* als Farbe, iako kolor blakniący.

Abſchiffen, *v. n.* odbić od lądu, od palu, popłynąć z Portu, podnieść kotwice, t. i. ruſzyć z mieyſca; das Abſchiffen, *ſ. n.* Odbicie od lądu, Poplynienie.

Abſchinden, *v. a. n.* zdiąć ſkorę, albo trochę ſkorki, z czego, iako to z palca, zdrapnąć.

Abſchirren, *v. a.* rozebrać, konie z ſzorow, wyprzęć, die Pferde, konie.

Abſchlachten, *v. a.* zabić

Abſchlag, *ſ. m.* Wytrzęcenie z ſumy. auf Abſchlag an einer Summe, na zadatek dać iaką część z ugodzoney ſumy.

Abſchlagen, *v. a.* pobić, einen, kogo, einem etwas verweigern, odmowić co komu; das Abſchlagen, *ſ. n.* odmowienie, beſſern Kaufs werden, uſtąpienie z ceny, den Kopf abſchlagen, głowę uciąć; etwas, als Aeſte, zbiiać co, iako to owoc, orzechy, gałązki y. t. d. einen Tiſch abſchlagen, Staw ſpuścić, ſein Waſſer, mocz wypuścić, den Feind, odeprzeć nieprzyiaciela, auf Abſchlag bezahlen, zadatek dać, er hat mir niemals was abgeſchlagen, nigdy mi nic nie odmowił, einen Fiſch abſchlagen, rybę w głowę uderzyć y tym zabić.

Abſchlägig, *adj.* odmowny, co można odmowić, nie uczynić, abſchlägige Antwort, odmowienie, odpowiedź że nie.

Abſchläglich, *adj. et ad.* to co może bydź odmowione.

Abſchleifen, *v. a.* zoſtrzyć, zaoſtrzyć, abgeſchliffene Schaumünze, medal, wytarty, wycheltany, wygładzony.

ein Gebäude, zrzucić, część iaką budynku od góry, was angenagelt iſt, oderwać, co przybite gwoździami, albo fiołkami, było, was dem andern einverleibt iſt, oderwać to, co było inkorporowane do drugiego, ein Kleid abreiſſen, zedrzeć ſuknią uſtawicznym chodzeniem w niey.

Abreiſſen, *ſ. n.* Oderwanie, Oddarcie.

Abreiſſen, *v.* odryſować, odkryślić poprostu, co zwiększa.

Abreiten, *v.* zfatygować, ſiebie ieżdżąc na koniu; zmachać konia, ein Roß.

Abreviren, Abbreviren, *v. obacz ſ.* abkürzen.

Abrevirt, Abbrevirt, *adj. obacz ſ.* abgekürzt.

Abrichten, *v.* uczyć, nauczać, pokazać, gdy zn. uczyć, zu etwas, uczyć czego, pokazać co; Przyuczyć uſtawicznym Cwiczeniem do czego. Zwierza, wyuczać, przyuczać do czego, ein Pferd, das wenig abgerichtet iſt, koń, ktory nie dobrze ieżdżony, das wohl abgerichtet iſt, ktory iuż dobrze ieżdżony, wprawny, wciągniony, einen abrichten, nauczać kogo, co ma mowić, was er ſagen ſoll, darin iſt er abgerichtet, on ieſt biegły, w tym, on ſię zna ta tym, on w tym uczony.

Abrichtung, *ſ. f.* Nauczanie, Pokazowanie.

Abricoſe, *ſ. f.* Morela, owoc; *inaczey*; Meriſſe, Marilla, *f.*

Abricoſenbaum, *ſ. m.* Morela, drzewo, *inaczey*, Meriſſenbaum, *m.*

Abrinden, *v.* ze ſkory obłupić drzewo.

Abrinnen, *v.* zpływać na doł.

Abriß, *ſ. m.* Abrys, Odkryślenie, Odkryślony Obraz, pierwſzy Rzut, machen, abrys czego zrobić, von etwas, przeryſować, abrys z drugiego, Plan.

Abrollen, *v. n.* zſunąć ſię, zwieść ſię na doł, das Abrollen, *ſ. n.* des Schnees von Bergen und Dächern, Zwiezienie ſię śniegu, z gor y z dachow, *poſr.* Avalanges.

Abrücken, *v.* oddalić, oddzielić ſię.

Abrupfen, *v.* zrywać, als Ähren, iako to kłoſy zrywać.

Abruzzo, Apruc, Landſchaft in Italien, Kray we Włoſzech, poł. Aprutium, Samnium.

Abſagen, *v.* Ogłoſić, Wypowiedzieć, *ob.* abkündigen, Krieg ankündigen; ein Abſagebrief im Kriege, Wypowiedzenie woyny, Liſty Wypowiadaiące woynę. *także:* wymowić ſię, że niemożna przyiść, albo nie można ucz co ſię obiecało, wrocić ſię z odmienić wolą, zdanie, ein denen, Zaproſzonego odpro teraz nie można przyiąć, n dazwiſchen gekommen iſt, przeſzkoda iaka zaſzła, ein lich, woynę komu wypo abgeſagter Feind, poprzyſię przyiaciel, verläugnen, verw przeć, wyrzeć ſię, odprzyſiąc

Abſägen, *v.* odpiłować, oderna

Abſatteln, *v.* odkulbaczyć, rozku konia; zdiąć ſiodło, kulbakę den Saumſattel abthun.

Abſäubern, *v.* wychędożyć, ſ. reinigen.

Abſaufen, *v.* ſich, chorować z p zdrowie piianſtwem zepſuć. przepić, eine Schuld, dłu przepić.

Abſaugen, *v.* ſać, ſąc zepſuć, di ſać palec, die Kuh hat noch ni ſäugt, krowa ieſzcze nia od to ieſt, ieſzcze ciele nie oc od cycka.

Abſatz, *m.* Przeſtanie, Przerwa poczenienie, in einer Rede, w część, punkt, in einem Liede an einem Berge, gorka na gc einem Rohre, oder Halme, nie, na zdzieble kolanko, o ſatz im Trinken, duſzkiem im Läuten mit Glocken, bicie w ſercem, dzwoniąc, oder in Arbeit, powtorzenie, czeg inney iakiey robocie, am korek u trzewika.

Abſchaben, *v.* oſkrobać, wyſ oſkrobać zwierzchu co, das von der Rinde des Brodts, ſkorki na chlebie.

Abſchabſel, *ſ. n.* Oſkrobiny, das ben, coż ſamo, das Abgeſchabte Oſkrobiny, Oſkrobki.

Abgeſchabt, *part. et adj.* wytarty, dzony, als ein altes Kleid, ſtara ſuknia.

Abſchachern, *v. vulg.* odkupić, odſz wać, rzecz iaką taniey od ko tanſze pieniądze.

Abſchaffen, *v.* Znieść, Zkaſſować, żyć, Wniwecz obrocić. Ros Soldaten, Geſinde abdanken, i czeladź odprawić, oder Bedi das Abſchaffen, *ſ. n.* des Geſinde prawa, odprawienie, czeladzi, als Zinſe von einem Gute, c zkaſować z iakich Dobr, der

irrnn̄z karrku zrzucić, nicht achten, nie powiać; nie dbać bo co.

Abſchaiern, *v. n.* odpaść, iako to człowiek, albo ciała kawałek, przez zgniłość; **abgeſchworen**, *part. et adj.* odpadły, odgnily zigtrzeniem, durch Schwären abfallen, przez zigtrzenie odpaść.

Abſchelen, *v. a.* wyłudzić co na kim, przez podchlebne y łagodne słowka, einen bereden, um etwas zu geben, namowić kogo pięknemi słowkami y podchlebnemi, aby dał, aby uczynił *pot.* liſtig entwenden, sztuką wykręcić co od kogo.

Abſchweigen, *v. a. v.* stracić, ſich abſchweigen, stracić się, stracić fortunę przez rozpustę, zbytki.

Abſchwemmen, *v. a.* zmyć, skąpać, spuszczać, als Holz, drzewa spuszczać, wodą, in, oder mit vielem Waſſer abwaſchen, w wodzie opłukać, albo wodą zpłukać, omyć, Pferde, Kutſchen, konie, wozy: rwać, wegnehmen, wie das Waſſer das Ufer, iako woda rwie brzeg, zabiera brzeg.

Abſchwemmen, das, *ſ. n.* spłukanie, omycie, obmycie.

Abſchwimmen, *v. n. a.* z wodą płynąć, płynąć, to co, ſchwimmen; *także*, durch Schwimmen ſich retten, w pław uchodzić, ratować się.

Abſchwingen, *v. a.* zleść, zkoczyć na dol, zleść, als vom Pferde, iako to z konia prędko zleść, vom Wagen, z woza, z powozu, ſich abſchwingen. *tak ſamo.*

Abſchwören, *v. a.* odprzysiąć się, abſchwören, daß man etwas nicht gethan hat, odprzysiąć się, że nie uczyniono czego, eine Ketzerei, kacerstwa się wyprzysiąć, ſo viel, als eidlich abſagen, tak wiele, iak przysięgać, że nie przyſiąc, iako odstępuie czego; **abgeſchworen**, *part. et adj.* odprzysiężony; einem Haß und Bein abſchwören, z duszą y z ciałem kogo przekląć; dem Teufel ſein Ohr, *pr.* przysięgać, że diabeł uszow nie ma, to się mowi o tym, ktory przysięgą wszystkiego się zapiera. *Pol. Przysłowie*: on by się y Boga odprzysiągł, der Religion, odprzysiąć się wiary.

Abſchwören, das, *ſ. n.* Abſchwörung, *ſ. f.* odprzysiężenie, wyprzysiężenie się, przysięga że nie. **Abgeſchworner Feind**, poprzysiężony nieprzyiaciel.

Abſegeln, pożeglować, wyiść pod żagle z wiatrem, popłynąć z portu, bei eingehender Nacht, pod noc nadchodzącą popłynąć.

Abſegelung, *ſ. f.* popłynienie, pożeglowanie, odiazd statku wodnego, morzem, rzeką.

Abſehen, *v. a.* widzieć, oglądać, okiem, zmierzać, wyznaczyć; *met.* einſehen, begreifen, przeźreć, poiąć, postrzeć, pomiarkować, domyślić się, ſo viel ich abſehen kann, ile ia poiąć mogę, es iſt darauf abgeſehen, to na to godzono, na to patrzono, abſehen, von einem etwas, widzieć u kogo y nauczyć się, von etwas, wzor, wzorek, wziąć z czego.

Abſehen, das, *ſ. n.* cel, kres, zamyſł, koniec, das Abſehen eines Geſchoſſes, cel, do ktorego mierzią urzelaiąc, ſonderlich von einer Kanone, oſobliwie z armaty, ſein Abſehen auf etwas haben, cichten, mieć ſwoy cel, ſwoy koniec w czym. Abſehen, wzgląd, *ob.* Abſicht, das Abſehen auf den Büchſen, na rurze u ſtrzelby cel. *ii.* ſein Abſehen verbergen, ukryć ſwoy zamyſł, ſwoy cel.

Abſeigen, *v. a.* przecedzać, przepuszczać, *toż ſamo, co*, Durchſeigen.

Abſeigen, das, *ſ. n.* cedzenie, przepuszczanie, przecedzanie, przez ſito, przez chuſtę.

Abſeigung, *ſ. f.* przecedzenie, przepuszczenie.

Abſeits, *adv.* na ſtronie; *ob.* Beiſeits.

Abſeitig, *adj.* uſtronny, oſobny, abſeitiger Ort, uſtronne, oſobne mieyſce.

Abſenden, *v. a.* wyſłać, wyprawić *to co*: ſenden, ſchicken, *także*: abſondern, w poſelſtwie wyprawić, *to co*: abſertigen, poſłać kogo, z czym, dokąd.

Abſendung, *ſ. f.* wyſłanie, poſłanie, wyprawienie w Poſelſtwie.

Abſengen, *v. a.* palić, przypalić, przypiec zarzyſtym węglem, ſich die Haare, przypalić ſobie włoſy, ein Stück mit etwas Pulver abſengen, ehe man es ladet, wypalić prochem ſtrzelbę pierwey niżeli ią nabiią. *pofr.* flamber.

Abſenken, *v. a.* zanurzyć, zatopić; ſadzić, den Weinſtock abſenken, winne drzewka ſadzić, końcami gałązek nagiętych w ziemię, *znaczy też* biegen, zginać, naginać; von Nelken, gdy mowa o goździku kwiatku, abſenken, to iest, gałązkę goździkową z kolankiem przy macicy ziemią obłożyć, aby ſię przyięła.

Abſenker, *ſ. m.* latorośl winna, *part.*

gałązka goździkowa z kolankiem w ziemie wsadzona.

Abseyn, *v. n.* nie być, in meinem Abseyn, w moiey niebytności, pod niebytność moię.

Abseyn, das, *s. n.* niebytność: niedostawanie brak czego, als etwas vom Ganzen, nie dostawać do całego.

Absentiren, sich, *v. r.* nie bywać, nie być przytomym.

Absetzen, *v. a.* złożyć, odsadzić, odstawić, vom Amte absetzen, z urzędu złożyć, z godności, von einem absetzen, einen verlassen, odstąpić kogo, porzucić kogo; das Geld, redukcyą pieniędzy zrobić na mnieyszy walor, ein Lamm, iagnie od cycka odsadzić, einschreiben, w pisaniu, myśli pewnym działem na cząstki ułożyć, in der Rede absetzen, mowę pownemi cząstkami ułożyć, w mowieniu sobie wytchnąć, odpocząć; das Absetzen, *s. n.* wyraźny zakaz y obwołanie iego, o wywołaniu pieniędzy y innych rzeczy, abgesetzt seyn, bydź wywołanym, niedersetzen, zsadzić, zstawić co z gory na doł, einen Reuter vom Pferde, zsadzić ieźdca z konia, das Pferd hat seinen Reuter abgesetzt, kon ieźdca zsadził z siebie.

Absicht, *s. f.* zamysł, wzgląd, przedsięwzięcie, postanowienie, in dieser Absicht, tą myślą, tą wolą, sein Absehen oder Absicht gehet dahin, te zamysły, ten iego zamysł, sein ganzes Absehen auf etwas haben, wszystkie myśli y starania obrocić na to, aby etc. in Absicht auf etwas, przez wzgląd na co, in seinem Thun die Absicht auf Gottes Ehre haben, w swoiey sprawie mieć wzgląd na cześć Bogo.

Absieden, *v. a.* warzyć, odwarzyć, uwarzyć, przewarzyć letko, das Bier, piwo warzyć.

Absingen, *v. a.* **sich**, *v. r.* uśpiewać się, śpiewać aż ochrapieć, ein Lied absingen, piosnkę śpiewać, prześpiewać, eine Melodie, melodyą prześpiewać, das Te Deum laudamus absingen, *Te Deum laudamus* prześpiewać.

Absitzen, *v. n.* vom Pferde, zsieść z konia, absitzen die Geldstrafe, więzieniem grzywny wypłacić, kiedy pieniędzmi niemożna, w więzieniu pieniężną karę odsiedzieć.

Absolviren, so viel, als fertig machen, endigen, *v. a.* zkończyć zupełnie, wygotować ze wszystkim, so viel, als frei sprechen, osądzić kogo niewinym, im Beichtstuhle, w spowiedniey rozgrzeszyć, upewnić kogo o odpuszczeniu grzechow, rozgrzeszenie dać.

Absonderlich, *adj. et adv.* szczególny, osobny, nadzwyczayny, vor allen, nadewszystko, nayosobliwiey, absonderlich an einem Orte, na ustroniu, na boku, na osobnym mieyscu, sich absonderlich aufhalten, na osobnym mieyscu zostawać.

Absondern, *v. a. et r.* oddzielić, iedno od drugiego, odkroić, odciąć osobno, odłączyć, oddalić, rozłączyć, sich von einem, odłączyć się od kogo, von eines Umgange, oddalić się od konwersacyi czyiey.

Absonderung, *s. f.* odłączenie, rozwod etc.

Absorgen, *v. r.* sich, troskami, staraniem, troskliwością dręczyć się, udręczyć się, durch viele Gedanken sich absorgen, przez wiele myśli dręczyć się.

Abspalten, *v. a.* odszczepić część szczepiąc, rozszczepiaiąc, er hat das Holz abgespaltet, odłupał drewno.

Abspannen, *v. a.* wyprząć, als Pferde vom Wagen, iako to konie z wozu, z poiazdu; die Ochsen vom Joche, iako to woły z iarzma spuścić, einen Bogen, łuk spuścić, eine Pistole, spuścić kurek u strzelby; odmowić, Gesinde, sługę odmowić od pana; od strony, od powinności, odwieść, so viel, als abwendig machen, odmowić od kogo, oddalić, *zląd.* Abspenstig, *adj. ob.* Abwendig, die Nahrung einem abspannen, chleb komu odiąć. *ob.* Brod abschneiden.

Abspenstig machen, *v. a.* odmowić, er hat mir den Freund, oder das Gesinde abspenstig gemacht, odmowił mi przyiaciela, albo sługę.

Abspeisen, *v. a.* Jeść, naieść się, mit Speisen sättigen, nasycić się iedzeniem, abweisen, als mit leeren Worten, karmić kogo naozieią, pięknemi słowami a prożnemi. Abspeisung, *s. f.* iadło.

Abspeisen, *v. n.* Zieść, skończyć stoł, iedzenie, aufhören zu essen, przestać ieść, von Tische gehen, wstać od stołu.

Abspinnen, *v. n.* przędzę, sztukę sobie daną odprząść, mit Spinnen verdienen, przędzeniem na chleb zarabiać.

Abspitzen, *v. a. ob.* Abstützen, kończysto uczynić, kończysto ułać, zaciesać, zastrugać, zarobić, spitze mir das Messer ab, kończysto noż mi zarob.

Absprechen,

Absprechen, *v. a.* odsądzić; durch Urtheil und Recht, odsądzić prawem, dekretem, das Leben, na śmierć osądzić, einem sein Glück, do rozpaczy kogo przyprowadzić o szczęściu; richterlich, sądownie, einem den Hals, na ścięcie kogo osądzić, von Medicis, o *Medykach*, gdy chorego, iako nieuleczonego, ale iuż maiącego umrzeć, odstąpią. Absprechen, das, *s. n.* odmowienie, przegranie sprawy, odstąpienie na co, porzucenie. Absprung, *s. m. toż samo.*

Absprengen, *v. a.* wysadzić w gorę, dokazać aby wyskoczyło, imit Pulver etwas absprengen, prochem co wysadzić.

Abspringen, *v. n. a.* odskoczyć, als eine Kugel, oder Ball ꝛc. von der Wand, iako to kiedy kula, albo piłka odskakuie, odbiia się od ściany; odbić się, ein Splitter vom Holze, do drzazga od drewna; eine Saite von einem muſikaliſchen Inſtrumente, zerwać się, iako to ſtrona, iak od skrzypcow etc. Item, oder dicke Farbe von etwas, oppadać iako to, kley, albo tęga farba od czego odpada y kruszy się, *ob.* Abgehen. *ob.* Herabſpringen, abſpringen von ſeinem Vorhaben, odstąpić swoiego przedsięwzięcia. *ob.* Abweichen, ein Abſprung, *ſ. m.* odstąpienie zamysłow, postanowienia. Abſprung vom rechten Wege, zboczenie z dobrey drogi.

Abſprung, *obacz* pod słowem, Abſprechen.

Abſprung, *obacz* pod słowem, Abſprechen.

Abſpülen, *v. n.* wymyć, wypłukać: das Abſpülen, *ſ. n.* wymycie, wypłukanie wodą etc. die Wäſche abſpülen, wyprać bieliznę, man hat ihm den Koth von dem Kleide abgeſpület, błota mu z sukni wymyli. (eigentlich Polniſch ſagt man: suknią z błota wymyli).

Abſpulen, *v. a.* zwiiać nici; nici zwiiać z motowidła na kłębek, die Fäden von der Haſpel abſpulen.

Abſtammen, *v. n.* pochodzić od iakiego Rodu, krwi, przodkow; das Abſtammen, *ſ. n.* der Wörter, pochodzenie słow *etymologia*; das Wort ſtammt aus dem Griechiſchen, aus dem Polniſchen ab, to słowo pochodzi z Greckiego, z Polskiego.

Abſtand, *ſ. m.* ustąpienie, odstąpienie czego; Weite, odległość, dalekość, der Abſtand eines Dorfs vom andern, odległość iedney wsi od drugiey.

Abſtändig, *adj.* martwy, uschły, abſtändiges Holz, uschłe drzewo, to tylko o drzewie, w lesie, lub w ogrodzie, ktore było żywe a potym uschło, dies Wort wird vom Baume gebraucht, welcher verdorret iſt.

Abſtatten, *v. a.* ſeine Schuldigkeit, powinność swoię uczynić, uniżoność swoię komu oświadczyć. Dank, dzięgi czynić. *ob.* danken, dziękować; Zeugniſſe, świadectwo dać o kim, lub komu; Gelübde, ślub wypełnić, ſeinen ſchuldigen Dienſt, swoię powinne usługi oświadczyć; Gruß, pozdrowić kogo, dowiadywać się o zdrowiu czyim; einem die letzte Ehre, ostatni honor komu wyświadczyć, to iest, bydź na pogrzebie czyim.

Abſtatten, das, *ſ. n.* oświadczenie.

Abſtattung, *ſ. f.* oświadczenie, des Danks, dzięki, des Zeugniſſes, danie, zeznanie świadectwa.

Abſtäuben, *v. a.* z prochu wytrzepać, wykurzyć, t. i. mit dem Kehrwiſche den Staub abkehren, miętolką proch wychędożyć.

Abſtäupen, *v. a.* obić, einen mit Ruthen abſtäupen, rozgą obić, ociąć, ofiec.

Abſtäupen, das, *ſ. n.* bicie rozgami.

Abſtechen, *v. a.* mit Puncten bemerken, kropkami, kłotemi naznaczać, rozrożnić, ſich die Gurgel abſtechen, przebić sobie garło, ein Faß abſtechen, *ob.* Viſitiren, ein Lager, wyznaczyć obóz; ein Spitzenmuſter, wzorek na koronki, wyſztychować końcem szpilki, in Kupfer, odszłychować na miedzi; eine Farbe mit der andern, farb dobierać dobrze iedney do drugiey, ein Menſch ſtiehlt dem andern ab, iedem drugiego odsadze; vom Pferde, zrzucić kogo z konia; vom Amte, von eines Gunſt, wysadzić kogo z urzędu, z łaski, als einen Teich, oder Damm, przekopać ſtaw, groblą, tamę, einen Brief in der Karte abſtechen, kartę zebrać.

Abſtehen, *v. n. a.* zdychać, dać pokoy. *ob.* Ablaſſen, den Abſtand nehmen, *ob.* Einkehren, der Fiſch ſteht ab, ryba śnie, einem abſtehen, odstąpić czyiey strony, przestać co robić; von ſeinem Rechte, ustąpić swoiego prawa; als Wein, wino się psuie, der Wein ſteht ab.

Abſtecken, *v. a.* odpiąć, was man mit Nadeln abgeſteckt gehabt hat, co było szpilką przypięte, mit Pfählen, obsadzić

palami, man hat ein Lager abgeſteckt, obozem ſtanęli.

Abſtehlen, *v. a.* ukraść, ſich abſtehlen, cicho wyść, wykraść ſię, aus einem Buche, ukraść z iakiey książki, einem eine Kunſt, docieć ſztuki, z ktorą ſię drugi krył, ſich von einem Orte, wynieść ſię cicho z iakiego mieyſca, er hat mir das Herz abgeſtohlen, uiął mię za ſerce, *albo*, przypadł mi do ſerca.

Abſteigen, *v. n.* zſtąpić, zleść, zeyść na doł, abſteigende Linie, linia prowadzona z gory na doł, er iſt von den Treppen abgeſtiegen, zſzedł z ſchodow na doł, er iſt vom Pferde abgeſtiegen, zſiadł z konia.

Abſteigend, *adj. et part.* prowadzony, als eine Linie, iako linia, als von dem Pferde, der Treppe, iak z konia, z ſchodow na doł zſtąpący, zſtępuiący.

Abſtellen, *v. a. n.* znieść, ekaſſować, zakazać Uſtawa, die Sache iſt bereits abgeſtellt, rzecz ſię iuż zkoń, czyła: ſtelle die Unordnung ab, znieś ten nieporządek.

Abſtellung, *ſ. f.* znieſienie, zkaſſowanie, uchylenie prawa.

Abſterben, *v. n.* wymrzeć, als ein Geſchlecht, gdy rod, lub familia wymrze, zgaśnie, der Sünde abgeſtorben ſeyn, grzechowi umrzeć, t. i. więcey nie grzeſzyć, es ſind in dieſem Jahre viel Menſchen abgeſtorben, w tym roku ſiła ludzi wymarło, das Abſterben, *ſ. n.* wymrzenie.

Abſtoſſen, *v. a.* odbić, od lądu, od palu ruſzyć, mit dem Schiffe vom Lande fahren, od brzegu ſtarkiem odiechać; durch Anſtoſſen, ſzturkaniem, wybić co z czego, das Blut hat ihm das Herz abgeſtoſſen, krew mu ſerce przycięgła; als ein Horn, oder als eine Ecke, rog wołowi, albo domu utrącie, odrącić; ein Glied, członek utrącić; er läßt ſich nicht das Herz abſtoſſen, nie da ſobie ſerca przyduſić, t. i. wſzyſtko, co go uraża, zaraz wymowi, er hat ſich das Genick abgeſtoſſen, kark ſobie złamał.

Abſtrafen, *v. a.* ufiarać, *ob.* Strafen, er wird mit Geld abgeſtraft werden, będzie grzywnami karany; za karę będzie maiał grzywny dać.

Abſtrafung, *ſ. f.* ukranie, ochłoſtanie, zkaranie.

Abſtrahiren, *v. a.* abſondern, z. B. die Eigenſchaften von etwas in Gedanken abſondern und dieſelben ohne das Weſen, oder das Weſen ohne ſie betrachten. Myślami odłączać własności i iakości od rzeczy, odłączać własności bez rzeczy, albo rzecz bez własności rozważać.

Abſtrahirt, *adj. et part.* abgeſondert, in Gedanken. W myśla odłączony od tego, z czymieſt z natury ſwoiey złączony.

Abſtrakt, *ſ. n.* etwas in Gedanken Abgeſondertes, als Schönheit. Własność iakość, w myśleniu od rzeczy odłączona, od ktorey ze przyrodzenia ſwego nie ieſt odłączona, iako piękność: *adj. et part.* odłączony.

Abſtraktion, *ſ. f.* Abſtrakcya, myślana uczynione odłączenie własności iakości od rzeczy, z ktorą ze przyrodzenia ſwego ſą złączone.

Abſtreichen, *v. a.* zeſtrychować, als ein Getreide-Maaß, der Scheffel iſt abgeſtrichen worden, korzec ieſt dobrze zeſtrychowany, abwiſchen, otrzeć obić, er wird mit Ruthen abgeſtrichen werden, będzie rozgą obity.

Abſtreifen, *v. a.* obrywać, als Blätter iako to liście, die Haut abſtreifen, odrzeć skorę, das Abſtreifen, *ſ. n.* der Haut (im Gegenſatze einer tiefen Wunde), odięcie skorki famey, bez uczynienia rany w ſamym cielę.

Abſtriegeln, *v. a.* obić kogo, grzbiet ochędożyć komu, einen brav abſtriegeln, wybić kogo należycie.

Abſtricken, *v. n.* dziać, wiązać iglicami, tkać, durch Stricken etwas abverdienen, dzianiem, tkaniem, przez iglice, zarabiać.

Abſtrus, *adj.* ungereimt, verborgen, heimlich, verdeckt, verſteckt, ſchwer zu begreifen, zdrożny, skryty, niepoiętny, rozumem prawie niedoścignony i nieobięty; trudny do poięcia; *adv.* skrycie, niepoiętnie, zdrożnie.

Abſtumpfen, *v.* przytępić, ſtumpf machen, *toż ſamo*, einen Degen abſtumpfen, ſzpadę przytępić, einen Spieß abſtumpfen, ſpisę przytępić.

Abſtürzen, *v.* z gory na doł zepchnąć, zrzucić, er iſt von der Mauer abgeſtürzt, zpadł z muru, ſiehe hinabſtürzen.

Abſtutzen, *v. a.* przytępić, zwinąć oſtrze, przyſiamać końcow, einen Baum, opatrywać drzewo, aby roſło, einen zu etwas, pokazać co komu, iak ma robić, aplikować kogo do czego.

Absuchen, *v.* iskać.

Absurd, ungereimt, ungeschmack, *adj.* nie do rzeczy, niesmaczny, to na co patrzeć y co słuchać szpetnie.

Absurdität, *s. f.* Ungereimtheit, Dummheit, ungereimte Sache. Nieskładność, nierymowność, głupstwo, rzecz udrożna, nierozum.

Absus, *s. m.* ein Ägyptisches Kraut, den Kierblättern ähnlich mit stachlichten Stengeln. Konicz, żiołko Egipskie łodygę i szypułki ościste maiące.

Abflissen, *v. a.* omyć, odmyć; das Abflissen, *s. n.* einer Arznei ꝛc. daß das Salz herauskomme, wypłukanie iakiego lekarstwa, tak że się tylko sama sol zostanie.

Abt, *s. m.* Opat, wenn der Abt die Würfel liget, darf das Convent spielen, gdy Opat kostki rzuca, może klasztor grać, t. i. za Opatem cały klasztor idzie.

Abtackeln, *v. a.* ein Schiff, okręt z naczynia, z sprzętu obrać; obić, jemanden brav abtackeln, *vulg.* kogo dobrze obić.

Abtauschen, *v. n. a.* wymieniać towar za towar, rzecz za rzecz, ein Buch für das andere abtauschen, iednę książkę za drugą wymieniać.

Abtei, *s. f.* Opastwo. Abteilich, *adj.* Poopacku.

Abtheil, *s. m.* wydział, dział.

Abtheilen, *v. a.* podzielić na części, als einen Fürstlichen Prinzen, Kiążeciu iakiemu Dział iego dać, ein abgetheilter Herr, wydzielony, dzielny *Pan*, ktory Dział swoy wziął, mit einem eine Erbschaft, dziedzistwem się dzielić.

Abtheilung, *s. f.* Dział, podzielenie, wydział, einer Stadt, eines Landes in Decurien, podzielenie na części miasta, kr. iu, na parafie.

Abthun, *v. a.* umknąć, co z mieysca, odłożyć, odstawić na bok, znieść, zkassować, einen Maleficanten abthun, śmiercią skarać, sich von einem Dinge abthun, odrzeć, wyrzeć się iakiey rzeczy, sich böser Gesellschaft abthun, sich ihr entziehen, porzucić złą kompanią, towarzystwo; eine Rechnung, porachować się z kim; einen Streit, sprawę zagodzić, skończyć; ein Vieh, bydlę zadusić, zabić; als einen Zins von einem Gute abschaffen, czynsz z iakiego dobra, grunta, zkassować.

Abtragen, *v. a.* Abtrag thun, szkodę uczynić nadgrodzić, honor, dosyć uczynić, za co.

Abtragen, *v. a.* zniżyć, zrucić, obalić, znieść, als ein Gebäude, iako to budynek, ein Kleid, zedrzeć suknią, schodzić; eine Schuld, dług zapłacić; die Speisen von dem Tische, potrawy ze stołu zebrać, heimlich entwenden, so viel, als ersetzen, potaiemnie co komu wrocić, nadgrodzić, Zoll abtragen, podatek zapłacić; płacić, ein abgetragenes Kleid, zchodzona suknia; das Abtragen, *s. n.* eines Gebäudes, zrzucenie iakiego budynku, zniżenie.

Abtreiben, *v. a.* odpędzić, den Feind, odeprzeć nieprzyiaciela, odpędzić, do ucieczki przymusić; ein Kind im Mutterleibe, poronienie sobie sprawić, poronić; ein Vieh, bydle zpracowac, ein abgetriebenes Pferd, zbiegany, zmachany koń, Gold, oder Silber auf der Capelle, odfeinować złoto, srebro, er läßt sich nicht abtreiben, nie da się odwieść od swoiego zdania; das Abtreiben, *s. n.* odpędzenie, odpor.

Abtrennen, *v. a.* oddzielić, rozłączyć, rozwieść; etwas, das genähet war, rozpruć co zszytego, die Naht an einem Kleide abtrennen, szew w sukni rozpruć.

Abtreschen, *v. a.* młocić zboże, omłocić, einen Menschen, człowieka kiiem omłocić; eine Streitsache, spor mieć, sprawę, o co; ein Vorhaben, przedsięwzięcie uczynić, ułożyć.

Abtreten, *v. a.* odeyść, von einem, od kogo odstąpić czyiey strony, einem etwas, ustąpić komu czego; cessyą uczynić, seine Güter, ustąpić komu dobr swoich; die Schuhe, obowie zedrzeć; einen abtreten lassen, kazać się komu umknąć, sein obrigkeitliches Amt abtreten, złożyć Urząd, zwierzchność, er hat sein obrigkeitliches Amt bereits abgetreten, złożył iuż swoiey zwierzchności Urząd; das Abtreten, *s. n.* cessya, ustąpieni, *ob.* Abtritt.

Abtreufeln, *v. n.* kapać, cieć kroplami, das Wasser träufelt von den Dächern ab, woda kapie z dachow.

Abtreugen, *v. a.* wysuszyć, die Wäsche in der Sonne abtreugen, chusty na słońcu wysuszyć.

Abtriefen, *v. a.* kroplami kapać z czego; zysk przynieść, das Pech trieft von dem Baume ab, żywica kapie z drzewa, es trieft nicht viel ab, to nie wiele korzyści przynosi.

Abtringen. Abdringen, *v. a.* wydrzeć komu co, wymuśić co na kim, er hat mir das Geld abgedrungen, wydarł mi pieniądze.

Abtrinken. *v.* zpić zwierzchu, upić; eine Schuld, *ob.* Absaufen, dług przepić, was zu voll iſt, abtrinken, to co pełnego ieſt, upić, bis auf die Neige trinken, aż do drożdży rypić. Abgetrunken, der Wein iſt ſchon abgetrunken, er gehet auf die Neige, to, czego kto upił wiele, wina iuż bardzo wiele wypili, ubyło, iuż ſię ma do łagru.

Abtritt, *ſ. m.* prog, przede drzwiami; ſchod, eine Stufe vor einer Thüre. Das Abtrittetreten, uiazd, uſtęp na oſobność, ein Ort allein zu ſeyn, oſobne mieyſce, mieſzkanie, heimliches Gemach, priwet, mieyſca potrzebne. Abtritt nehmen, wyiść za pozwoleniem gości, z kompanii, einem Abtritt nehmen laſſen, mowić komu, aby ſię umknął, uſtąpił, er hat aus der Richterſtube ſeinen Abtritt genommen, poſzedł na uſtęp ze izby ſądowey.

Abtrocknen, *v. a.* ſuſzyć, z mokrego otrzeć, oſuſzyć, *paſſ.* trocken werden, ſchnąć, die Thränen abtrocknen, łzy ſuſzyć.

Abtropfen, Abtröpfeln, *v. n.* kapać, ciec kroplami, wykapać, tropfenweiſe, po kropli, kroplami, aufhängen, daß das Waſſer abrinne, wywiesić, chuſtę etc. aby woda z nich wyciekła, wykapała.

Abtrotzen, *v. a.* napierać ſię, wymęczyć co na kim; upotem, groźbą otrzymać, einem mit Gewalt etwas abtrotzen, gwałtem wziąć co komu, it. *v. n.* aufhören zu trotzen, przeſtać bydź upornym, poprzeſtać uporu.

Abtrucken, ſiehe, *obacz* Abdrucken, *v. a.* oddrukować, odcisnąć, man wird dieſes Wörterbuch abdrucken, ten Dykcyonarz oddrukuią.

Abtrünnig, *adj.* odpadły, zbieg, odſtępca, buntownik; ein Abtrünniger, *ſ. v.* toż ſamo, abtrünnig werden, odſtąpić ſtrony, abtrünnig machen, namowić cogo do odſtąpienia. *ſubſt.* petekińczyk, abtrünnig von der Lehre, od Wiary odſtępca.

Ab- und zufließen, *v. n.* przypłynąć, odpłynąć, na przemiany. iak morze czyni, ścierać z spadać, von den Flüſſen: die Weichſel fließt ab und zu, Wisła zbiera y opoda.

Abuto, *ſ. f.* ein Perſiſches Gewicht, ſ Abocco.

Abukeſe, *ſ. m.* Benennung des Hol diſchen Thalers in Ägypten. W E cie: wymienie talara Holenderſk

Abuna, Abouna, *ſ. m.* Ehrenname Patriarchen in Abyſſinien. Imię noru Patriarchego Abiſyńſkiego.

Abyſſinien, Habyſſinien, ein chriſ ches Königreich oberhalb Ägyp Abyſynia, królſtwo chrześciań nad Egiptem. Abyſſinier, *ſ. m.* A ſynczyk. Abyſſiniſch, *adj.* Abyſyńſk

Abverdienen, *v. a.* odsłużyć co, zasłu ſobie na co, odrobić, zarobić, di Arbeit, pracą, ſich zuwege bringe dorobić ſię.

Abwachen, ſich, *v. r.* nie wyſpać ſ ſłabym bydź od czucia, od nieſp nia, er hat ſich abgewacht, nie wyſp ſię, ich wache mich ab, ſłabieię ni ſpania.

Abwachen, *v. a.* zarobić nieſpanie czuciem, d. i. durch Wachen ſich etw verdienen, wartę, ſtraż odprawuiąc.

Abwägen, *v. a.* ważyć, odważyć, gege einander abwägen, na rowney wad ważyć z drugim, t. i. rowno waży z drugim.

Abwärts, *adv.* na dole, na boku, n ſtronie.

Abwälzen, *ob.* Abwelzen, *v. a.* odwali umknąć, wer wird uns den Stein a wälzen? kto nam kamień odwali odłożyć, złożyć na doł, pozbyć ſię die Schuld von ſich abwälzen, z win ſię wymawiać.

Abwarnen, *v. a.* przeſtrzegać, upominać aby czego nieczynić, odwrocić.

Abwarten, *v. a.* czekać, służyć, przy kładać ſię do czego, chodzić koł czego; Kranke, chodzić około cho rych, służyć im pilno, das Seinige ſwoiego pilnować, ſwoiey powin ności, ſwoiego urzędu, den Gottes dienſt, służby czci Boskiey patrzyć ſein Studiren, Nauk patrzeć, pilno wać, ſein Amt nicht abwarten, ſwoie go urzędu nie patrzyć, etwas abwar ten, ſo viel als erwarten, końca rzeczy czekać. Abwartung, *ſ. f.* ſtaranie, cho dzenie około czego.

Abwaſchen, *v. a.* umyć, odmyć, ſich ab waſchen, umyć twarz, omyć; das Ab waſchen, *ſ. n.* omycie, odmycie, ob mycie.

Abwaſchfaß, *ſ. n.* umywalnia, es iſt noch Waſſer in dem Abwaſchfaſſe, ieſt ie ſzcze woda w umywalni.

Abwaſch

Abwaschwasser, *s. n.* pomyie, gięś das Abwaschwasser weg, wyliy precz to pomyie.

Abweben, *v. a.* skończyć tkać, to iest, płotno, albo inne co podobnego, den Faden vom Spinnrocken abweben, nici z kołka zdiąć.

Abwechseln, *v. n. a.* odmieniać, na przemiany co robić, die Wache, straż koleią odprawić. Glück und Unglück wechselt ab, szczęście y nieszczęście na przemiany bywa. die Bäume wechseln ab im Tragen, drzewa co drugi rok rodzą, seine Arbeit mit Vergnügungen abwechseln, swoie prace uciechami przeplatać, abwechselnd, *adj.* zmienny, na przemiany, niestateczny, czasami przychodzący; Abwechselung, *s. f.* przemiana, koley, des Fiebers, przypadanie pewne febry.

Abweg, *s. m* droga na boku.

Abwegsam, *adj.* pełny wykrętow, wybiegow, wyboiow.

Abwehen, *v. n.* zdmuchnąć.

Abwehren, *v. a.* wyboczyć, przeszkodzić, zabronić, odwrocić, wstąpić gdzie na bok.

Abweichen, *v. n.* uchylać się, zbłądzić, umykać z drogi, vom Vorhaben abweichen, zamysłow odstąpić, odchodzić, als die Magnetnadel, oder als ein Gestirn vom Aequator, iak gdy strzałka magnetsowa odchodzi od punktu P. N. albo gwiazda od Equatora, abweichen von seiner Fahrt in der See, zmylić drogę na morzu, zlechać, zpłynąć z drogi; das Abweichen, *s. n.* der Magnetnadel, odchodzenie strzałki magnetsowaney, von der Fahrt, zboczenie z drogi w płynieniu.

Abweichung, *s. f.* zstąpienie na bok, wyboczenie z drogi.

Abweiden, *v. a.* wyieść, żuć, żłobać, napaść, das Vieh abweiden, bydło napaść, die Kräuter abweiden, trawę wypaść.

Abweinen, sich, *v. r.* oczy psuć sobie płaczem.

Abweisen, *v. a.* odesłać, odprawić kogo, abgewiesen werden, nic uprosić, mięć rzecz odmowioną, einen, oder seine Bitte abschlagen, nie uczynić na czyią prozbę komu.

Abweisung, *s. f.* odmowienie, nieprzyięcie prozby.

Abweißen, *v. a.* wybielić, eine Wand, ein Kamin, eine Decke abweißen, ścianę, kumin, sufit, wybielić.

Abweltzen, *v. a.* na doł ztaczać, siehe Abwälzen.

Abwenden, *v. a.* uchylić, umknąć, usunąć, odwrocić; das Herz, stracić komu serce, do kogo, einen Streich, zastawić się od iakiego razu, sich abwenden, twarz odwrocić, sein Gemüth von etwas, swoy umysł, myśl od czego, ein Unglück abwenden, nieszczęście odwrocić; Abwendung, *s. f.* odwrocenie, oddalenie, abwendig machen, odwieść kogo od myśli, od zdania, von seiner Pflicht, od swoiey powinności, einen von sich, odrazić od siebie, kogo, abgewandt, *adj.* odrażony, odwrocony, umknięty.

Abwerfen, *v. a.* odrucić, odwalić, zrucić na doł, sich mit jemand abwerfen, pokłucić się z kim, zrucić, als ein Pferd den Reiter, iak kiedy koń ieźdźca; zrzucić, das Joch, zrzucić iarzmo, eine Brücke, zrzucić most, eintragen, als ein Land, czynić dochod, iako to Wieś; als ein Hirsch die Geweihe, zrzucić rogi, iako ieleń, das Landgut wirft jährlich so viel ab, dobra na rok tyle czynią.

Abwerk, *s. n.* alte Lumpen, Plunder, kłaki, pazdzierz, Hacheln, Flachsschiefer; oder Aennen-Abgang abwerken, *v.* z kłakow zrobić; *part. et s. n.* abgewerkter Unrath, das Abgewerkte, z kłakow zrobiony, zgrzebny, paczesny.

Abwesend, nieprzytomny, seyn, nieprzytomnym bydź, im Termine abwesend seyn, na sprawie nie bydź przytomnym.

Abwesenheit, *s. f.* niebytność, nieprzytomność, in meiner Abwesenheit, w moiey niebytności.

Abwetzen, *v. a.* wytrzeć, wygładzić zażywaniem, das Messer, noż wyostrzyć, die Spitze eines Degens, koniec szpady zaostrzyć, die Scharten eines Degens, szczerby w szpadzie zaostrzyć.

Abwetzen, das, *s. n.* wyostrzenie, zaostrzenie, zgładzenie, szczerby.

Abwickeln, *v. a.* odwikłać, odwinąć, Garn, Wolle, nici, wełnę zwiiać, was zusammen gerollet ist, co razem zwinione było, was eingewickelt ist, co uwikłane, uwinięte było, rozwinąć, den Knaul abwickeln, kłębek rozwinąć, verwirrte Händel zurechte bringen, zawiłe sprawy ułatwić.

Abwinden, *v. a.* odwinąć, odkręcić, was zusammen gedrehet ist, co wraz skręconego iest, odkręcić, hinunter

durch eine Winde, durch einen Kloben, klubą, windą, co na dol spuszczać.

Abwischen, *v. a.* wytrzeć, wyszorować, ocierać. die Wunden, rany ocierać, die Thränen, łzy ocierać, otrzeć.

Abwischen, das, *s. n.* chedożenie, ocieranie, otarcie.

Abwischhader, *s. m.* ścierka.

Abwürgen, *v. a.* udawić, udusić, als Geflügel, Tauben, ptaki, gołębie.

Abwürzen, *v. vulg.* zrzykorzenić, przydać korzeni, przyprawić korzeniami, die Speise sehr wohl abwürzen, potrawę korzeniem przyprawić, zaprawić.

Abwuchern, *v.* lichwę brać, wybierać, durch Wucher etwas an sich bringen, za lichwę czego nabyć.

Abzahlen, *v.* wypłacić, uspokoić wierzycielow, mit Schlägen, zapłacić komu plagami, suchemi rzami, seine Schulden, den Sold, swoie długi, żołd wypłacić, den Soldaten, żołnierzom, dem Dienstbothen seinen Lohn, służącym ich zasługi wypłacić.

Abzahlen, das, *s. n.* wypłacenie, zapłacenie, płacenie.

Abzählen, *v.* odrachować, odliczyć, Geld, pieniądze, er hat die Summe mir bereits abgezählet, zaraz mi moią sumę odliczył, eine Sache an den Fingern abzählen, rzecz iaką na palcach rachować, t. i. należycie wiedzieć.

Abzählen, das, *s. n.* odrachowanie, odliczenie.

Abzanken, sich, *v. r. vulg.* nawadzić się: wymać co zwadą na kim, ich habe mich mit meinem Feinde abgezanket, nawadziłem się z moim nieprzyiacielem.

Abzapfen, wytoczyć, utoczyć, przeciągnąć, przetoczyć z iedney beczki do drugiey, das Blut, krwi nad to upuścić, der Kellermeister soll von dem besten Wein abzapfen, piwniczny ma naylepszego wina naciągnąć.

Abzapfen, das, *s. n.* naciągnienie, wytoczenie, natoczenie, przetoczenie, der bösen Feuchtigkeiten, zciągnienie złych humorow.

Abzaubern, *v.* odczarować, czarami co odiąć, von Zauberei befreien, od czarow uwolnić, czary odczynić, durch Zauberei etwas wegbringen, czarami co odiąć, iako to chorocę, zdrowie.

Abzäumen, *v.* wychełznać, zdiąć munsztuk, uzdeczkę, bei der Krippe muß man das Pferd abzäumen, przy żłobie trzeba konia wychełznać.

Abzäumen, das, *s. n.* wychełznanie odchełznanie, zdięcie munsztuku uzdeczki.

Abzäumung, *s. f.* odchełznanie, wychełznanie,

Abzausen, *v. vulg.* za łeb kogo wziąć za czuprynę porwać, targać, obić kogo, er hat ihn brav abgezauset dobrze go obił, za łeb wyczubrał.

Abzehren, *v. n.* wytrawić, wysuszyć durch Betrübniß, oder Krankheit przez troski, przez chorobę.

Abzehren, das, *s. n.* wytrawienie wysuszenie.

Abzehrung, *s. f.* wytrawienie, wysuszenie, osłabienie, schudzenie.

Abzeichnen, *v.* odrysować, odkryślić mit Reiskohlen, oder Kreide etwas abzeichnen, węglem, albo kredą odrysować, durch ein löchericht Papier abzeichnen, przez papier wykrawany odrysować.

Abzeichnung, *s. f.* odrysowanie, odkrysienie.

Abziehen, *v.* zdiąć, ściągnąć, die Haut über die Ohren abziehen, skorę przez uszy ściągnąć, zdiąć, so sagt man im Deutschen; oszukać kogo, nazbyt wiele chcieć za towar, ale w Polskim to nie idzie, den Hut abziehen, kapelusz z głowy zdiąć, ściągnąć, einen von etwas abziehen, odciągnąć kogo od czego, wegziehen, weggehen odeyść, iść przez, aus einem Haus abziehen, wyprowadzić się z domu z gospody; von einem Herrn, od iakiego Pana odprawić się, von der Belagerung, od oblężenia odstąpić seine Hand von einem, reki swoiey umknąć komu, t. i. nie dawać więcey pomocy komu, von einer Stadt, oder von einer Belagerung derselben, od miasta, albo od oblężenia iego odstąpić; eine Summe von der andern, odtrącić, wytrącić iednę sumę z drugiey, das Abziehen, Subtrahiren, *s.* odtrącenie od sumy; von einer Besoldung, wytrącenie z zasług, eine abhalten von etwas, utrzymać kogo od czego, odwrocić, odwieść, od ziągnąć, die Hand von einem Werk abziehen, ręce opuścić, nic nie robić von der Wache, zeyść ze straży, warty, ze stroży; den Wein von der Hefen, zciągnąć czyste wino z lagru in andere Gefäße, w inne naczynie ein Scheermesser, pociągnąć brzytwą

na pasku, na kamyku: Brandtwein, przez alembik wodkę przepuszczać, przepalić, ſich von etwas abziehen, umkąć ſię od czego, od interesu, ręce umyć od czego. *metaph.* mit der langen Naſe unverrichteter Dinge abziehen, nic nie sprawiwszy z długim nosem odeyść, to iest, ze wstydem. **Abziehgemach**, *ſ. n. inuſit.* da man die Kleider abziehet, szatnia, gdzie suknie zdeymuią.

Abzielen, **Abzwecken**, *v. n.* zmierzać dokąd, wziąć na cel, co, kogo, zur Abſicht haben, mieć rzecz iaką w myśli, na celu, dieſes zielet auf's Verderben ab, to do zguby prowadzi.

Abzirkeln, *v. a.* odrysować kompasem, rozmierzać niem.

Abzopfen, *v. a. ob.* Abpflücken.

Abzug, *ſ. ſ.* wyprowadzenie ſię zkąd, zum Abzuge blaſen, trąbić na odwrot, den Soldaten iſt ein freier Abzug worden, żołnierzom wolne wyiście pozwolone.

Abzug, *ſ. m.* den man bezahlen muß, wegen Abführung ſeines Vermögens aus einer Stadt, dań za wyprowadzenie ſię z miasta. Abzug geben, zapłacić, aby mieć wolne wyprowadzenie ſię. Abzug von der Summe, wytrącenie z sumy. Abreiſe, odiazd; von einer Feſtung, odstąpienie od fortecy dobywania. **Abzugsgelder**, dań panu za wiprowadzenie ſię z iego poddaństwa.

Abzupfen, *v. a.* wyciągnąć, wyrwać, obrać z czego, oderwać. Die Federn abzupfen, piora wyrywać, die Haare abzupfen, włosy wyrywać.

Abzwacken, *v. a.* obrotem czego dostać, nabyć, wziąć, als das Geſinde der Herrſchaft im Einkaufen, iako do czeladzi Państwu czyni w kupowaniu czego, urwać, porwać, das Abgezwackte, *ſ. n.* ucho u kosza.

Abzwecken, *ſ. obacz* Abzielen, Abzwecken.

Abzwicken, *v.* mit Zwicken wegnehmen, szczypty odiąć, urwać.

Abzwingen, *v. a.* einem etwas, zwyciężyć, przewyższyć kogo; wyſtraſyć ko na kim, wydrzeć gwałtem. er hat es mir abgezwungen, on to wymogł, wymusił na mnie.

Acacalis, *ſ. m.* eine Ägyptiſche Staude mit Papillonsblüten; Körner eines gruſſen Strauchs, die den Amariſkenkörnern gleichen, krzew Egipski kwiatami motylom podobnymi, ziarka tamaryszkowym podobne w Egipcie na krzaku pewnym rostące.

Acacier, *ſ. m.* eine Sekte von Arianern. Sekta pewna Arianow.

Acacienbaum, *ſ. m.* ſ. Schlehedorn, Schotendorn.

Academie, *ſ. f.* hohe Schule, Akademia, Stolica Nauk, Skład Nauk, Swiątnica Umieiętności; Przybytek Nauk.

Academiker, *ſ. m.* Akademik.

Academiſch, *adj. et adv.* Akademiczny; po akademicku.

Acajou, *ſ. m.* ein Amerikaniſcher Gummibaum. Amerikańskie drzewo, z ktorego gummi na kształt Arabskiego ciecze.

Acangis, *ſ. m. pl.* eine Art Türkiſcher Freiwilliger. Gatunek pewny Tureckych żołnierzow dobrowolnych. Wolonterow albo ochotnikow.

Acanthe, *ſ. f.* Bärenklau, Bärenkraut; die Blätter an dem Kapitale der Korinthiſchen Säulenordnung. Barszcz, ziele; na kapitelach słupow Korynskich rycie barszczowym kształtem.

Acanthabole, *ſ. m.* chirurgiſches Zängelchen. Cyrulickie obcęzki.

Acapathi, *ſ. m.* Pflanze in Neuſpanien, die den langen Pfeffer trägt. Ziele w nowey Hyspanii, na ktorym pieprz długi rośnie.

Acarnanien, *ſ. f.* Akarnania kray.

Accent, *m.* głosu ton nakłonienie.

Acciſe, *ſ. f.* Akcyza, podatek, od towaru przewożnego, od żywności. **Acciſe einnehmer**, *ſ. m.* Poborca do akcyzy. **Accisinſpector**, *ſ. m.* Akcyzy Dozorca. **Acciſeſtube**, *ſ. f.* Izba, w ktorey Akcyzę oddaią.

Accommodement, *ſ. n.* Ugoda, *ob.* Vergleich.

Accommodiren, *v. a. ob.* Zurechtmachen, sporządzić, einem die Haare, włosy ogarnąć komu, ufryzować, einen Gaſt, *ob.* bewirthen, beherbergen, ſich nach einem, stosować ſię do czyiey woli, nach der Fähigkeit der Zuhörer, do pojęcia słuchaczá stosować ſię.

Accompagniren, *v. ob.* begleiten, einen Singenden, głos śpiewaiącego, na skrzypcach utrzymywać.

Accord, *ſ. m.* Umowa, ugoda. *ob.* Vergleich, Vertrag, im Accorde ſtehen, o Poddaniu, o Oddaniu fortecy traktować, eine Stadt mit Accord einnehmen, miasto przez poddanie ſię wziąć. Accord ſeyn, zgodzić ſię.

Accordspunkte, Warunki poddania się. Accord in der Muſik, zgodne głoſy w Muzyce; noſtroienie.

Accordiren, *v. a.* umowić ſię, ugodzić ſię z kim; o kondycye ſię umawiać.

Accouchement, *ſ. n.* das Kinderhaſchen; die Entbindung, Niederkunft. Geneſung einer ſchwangern Frau, die Geburt, das Gebähren. Branie, dzieci od położnicy; połog, rodzenie, wydanie płodu na ſwiat, narodzenie, złożenie.

Accoucheur, *ſ. m.* Arzt, der den Weibern in Kindesnöthen beiſtehet. Lekarz rodzących pilnuiący; Doktor bahiący, dzieci od położnic biorący.

Accouchiren, *v. a.* einer Frau in Kindesnöthen helfen, Wehmutter, Accoucheur ſeyn. Babić, rodzącey pilnować, brać dzieci od położnic.

Accurat, ſiehe, *obacz* Genau.

Acceldama, Akeldama, *ſ. m.* das Stück Land, welches die Juden für des Judas 30 Silberlinge zum Begräbniſſe für Fremde kauften. Akeldama, ſztuka, ziemi pola, którą zydzi, zydowie za Judaſza 30 ſrebrnych monet do grobu dla cudzoziemcow kupili.

Ach, *interj.* ah! oh! o! ach leider! ah żal! ah! nieſzczęście! ach das! ah! to to! ach mein! ah! Ach und Weh, ah niestety! biada! Ach und Weh über einen ſchreien, narzekać na kogo drugiego, ach, daß es Gott erbarme! ah niech ſię Bog zmiłuie!

Achat, *ſ. m.* Achatſtein, Agat, kamień.

Acheron, *ſ. m.* der Fluß Acheron in der Hölle; die Hölle, im Heidenthume. *W pogaństwie:* acheront, rzeka piekielna; piekielnik.

Achſe, *ſ. f.* oś, am Wagen, u wozu, auf der Achſe führen, na wozach wieść, przeprowadzać. Wein auf der Achſe verkaufen, wino na wozie przedawać.

Achſel, *ſ.* pacha, łopatka, ramie, an einem Kleide, wo man die Ärmel annehet, na ſukni, na ramieniu, gdzie naramiennik przyſzywaią, auf die Achſel nehmen, na ramię wziąć, auf der Achſel tragen, na ramieniach dźwigać, auf die leichte Achſel nehmen, niedbać o co, nie uważać na co, auf die hohe Achſel nehmen, urażać ſię o co, gniewać ſię o co, auf beiden Achſeln Waſſer tragen, obudwom ſtronom ſprzyiać, do czaſow ſię ſtoſować, kaum über die Achſeln anſehen, ledwie ſpoźrzeć na kogo od hurdości, gardzić. *ob.* verachten. Die Achſeln zucken, ramionami ruſzać w gorę, der hohe Achſeln hat, *adj. et ſ. c.* garbaty, ein Achſelträger, *ſ. m.* Achſelträgerin, *ſ. f.* człowiek, ktory, ktora obiema ſtronom dobrze życzy.

Achſelbein, *ſ. n.* Oboyczyk, kość w ramieniu wyśnia.

Acht, *ſ. f.* Bann, Wygnanie, Wywołanie, in die Acht thun, erklären, wywołać; wygnać; die Reichsacht, Wywołanie z Państwa Cesarskiego, wieder aus der Acht thun, erledigen, przywrocić z Wygnania, Wywołanemu powrotu pozwolić.

Acht, *ſ. f.* Achtung, Uwaga, pilność u ſłuchaniu. Acht haben, Achtung geben, in Acht nehmen, uważać, pilno myśleć o czym, dać baczenie na co, etwas wohl in Acht nehmen, bardzo pilne mieć oko na co, wielkie ſtaranie o czym, aus der Acht laſſen, nie myśleć więcey, o czym, przeſtać ſię troskać o co; puścić w niepamięć; zaniechać, er nimmt ſich wohl in Acht, ſtrzeże ſię mocno, pilnuie ſię dobrze, er nahm die Befehle ſeines Fürſten in Acht, pełnił rozkaz ſwoiego Xiążęcia, du nimmſt nicht deine Geſundheit wohl in Acht, ty nie daieſz baczenia na twoie zdrowie, ich habe dieſes ganz und gar aus der Acht gelaſſen, iużem dawno przeſtał dbać o to.

Achten, *v.* ſzacować, ſądzić, rozumieć, mieć za co, mniemać, einen gering, für nichts achten, podło o kim trzymać, za nic go mieć, gering geachtet werden, za podłego być mianym, za nic, geringer achten, mniey co ſzacować, etwas hoch achten, wiele ważyć, ſzacować, höher achten, wyżey cenić, ſzacować, er hält nichts höher, nic ſobie więcey nie ſzacuie, etwas für Gewinn, Lob u. achten, mieć ſobie za korzyść, za chwałę, er achtet alles gegen die Tugend wie nichts wſzyſtko w porownaniu do cnoty ma za nic, gut achten, chwalić, pochwalić co mowią, approbować, das achte ich nicht, na to ia niedbam, ich habe es nicht geachtet, ia na to nieuważałem, hoch achten, wyſoko ſzacować, gering achten, podło trzymać o czym, für etwas halten, trzymać za co, dafür halten, wierzyć, für gut halten, mieć za dobre, do rzeczy być, einen für ſeinen Sohn halten, mieć kogo za ſyna ſwoiego, ein tugendhafter Menſch achtet der üblen Nachreden nicht, cnotliw

Dzieć ſię der adoptirte Sohn. Adoptianie, kacerze w ... ſekcie, ktori twierdzili, że ... ſak człowiek byłby przy... ſany ſyn boga.

... ſ. Annahme an Kindesſtatt. ... przyięcie za dziecię.

... v. an Kindesſtatt annehmen; ... einen andern annehmen; ... mit Unrecht zueignen. Przy... ſać, przywłaſzczać kogo za ... ſiać ſię, przyſtać na czyie ... ſe: co ſobie nieprawie przy... ſzyć.

... ſ. g. m. ein Mannsname. ... imię męzkie. Adriane, ſ. ... Name, ein Weibername. ... m, imię białogłowskie.

... en, ſ. n. pl. eine Secte; eine ... Secte, ſer im 16. Jahrhunderte. ... ſekta, pewna ſekta wtoro... ... ſzych w 16 wieku.

... ſ. n. eine Stadt in Roume... ... Adrianopel, miaſto Stambuł ... Tureckiego w Romanii.

... Meer, ſ. n. Morze Adryackie, ... ryckie, na końcu ktorego We... ...

... t, ſ. n. Advent, die Adventszeit. ... ſ. Adwentowe. Advents... ... ſ. Adwentowy, na pamiątkę ... ſtwa Chryſtuſowego na świat.

... ſa. Ja: oder Beiwort. Wgru... ... ſa: adverbium, przyſłowie.

... ſ. n. wiadomości, oznaymienie. ... ſcht, Zeitung, wiadomość, ... ſcheine.

... t, ſ. n. Patron, einen Advokaten ... ſchaft, Patrom ſobie przybrać do ... ſey, einen Advokaten abgeben, Pa... ſcham być, ſtawać w ſprawach; ... ſtand, ſtatus forensis.

... ſ. Advocatin, Kleni.

... ſch. ehrlich, prawy, cryſty etc. ... ſcher Sohn, ſyn prawego łoża, ... ſches Blut, wine ſzczere, przeſ ſię, ... ſches, ächtes Silber, ſzczere ... ſtes, nieſfałſzowane, fein. ächter ... ſtein, cryſty Dyament, przedni, ... ſe Perlen, prawdziwe perły.

... n v. ächzen, ziniać, im Ar... ſten, w robocie, w pracowaniu, ... ſen, v. n. Schmerzen, w bolu, ... ſzyć, ſękać, narzekać, von in... ſerſten Herzen ächzen, z ſerca, ſer... ſchzen ausächzen, über die Härte ... Schickſals ächzen, ſękać od zbicia ... ſzego.

... ſen, v. n. krzyczeć, drzeć, drzeć wykręcić ſię, prożną nadzieią kogo łudzić, einen mit vergeblichen Worten äffen, zwieść, oſzukać kogo próżnemi ſłowami.

Äfflein, ſ. dim. n. małpeczka.

Äffnung, ſ. f. Äfferei, drwiny, odwiednie, wykręty, ſzyderſtwo, zwodzenie, ich merke deine Äffung, uważam ia twoie wykręty.

Ägen, Egen, v. włoczyć broną, zawlec zboże poſiane. ob. Egę, ägę das geſäete Getreide, zawlecz poſiane zboże.

Ägerden, ſ. f. ziemia goła, na ktorey nic niechce roſć, płonizna, plac pusty.

Ägypten, Ägyptier, Ägyptiſch, ſiehe, obacz, Egypten u. ſ. w.

Ähnlich, podobny, podowieńſtwo maiący, do kogo, wielkie, einem ähnlich ſehen, bydź twarzą do kogo podobnym, oczami, er iſt ihm ſehr ähnlich, podobniuteńki do niego, iak gdy by ten ſam, iak gdy by mu z oka wypadł, der Wahrheit ähnlich, podobny do prawdy.

Ähnlichkeit, ſ. f. podobieńſtwo, er hat eine groſze Ähnlichkeit mit ihm, ma wielkie podobieńſtwo do niego.

Ähre, ſ. f. kłos. Kornähre, kłos zboża. Ähren leſen, kłosy zbierać, das Ähren leſen, ſ. n. kłoſow zbieranie, was Ähren hat, adj. kłoſiſty, w kłos roſnący.

Ährenfiſch, ſ. m. ryba kształtowana iakoby kłos, albo kłos zboża.

Älſter, ſ. obacz. Elſter, ein Vogel, ptak.

Älter, adj. ſtarſzy w leciech, der ältere Bruder, brat ſtarſzy, die ältere Schweſter, ſtarſza ſioſtra.

Ältern, ſ. pl. ob. Eltern, Rodzice.

Älteſter, według urodzenia nayſtarſzy, den Jahren nach, według lat, nauſtarſzy, dem Amte nach, według urzędu, nayſtarſzy z urzędnikow, bei einer Gemeine, w zgromadzeniu ſtarzy.

Ältlich, adj. podeſzły w leciech, letni.

Ändern, v. odmienić, vom Böſen zum Guten, złe w dobre przemienić, poprawić.

Änderung, ſ. f. odmiana, der Jahreszeiten, der Sitten, der Gebräuche, czterech czaſow roku, obyczaiow, zwyczaiow, die Änderung in Geſetzen muß ſehr ſelten vorgenommen werden, odmianę w prawach bardzo rzadko trzebaprzedſię brać, dieſes verurſacht im Staate eine groſze Änderung, to ſprawuie w Państwach wielką odmianę.

Äng-

Adalite, *s. m.* eine Art militärischer Richter in Spanien. Gatunek zołnierskich urzędow w Hyszpanii.

Adamiten, *s. m. pl.* alte Ketzer, die, um des Adams Blöße nachzuahmen, nackend in die Kirche giengen und mit den Weibern öffentlich zu thun hatten. Kacerze, ktorzy nagość Adamową naśladuiąc, nago do kościeła chodzić i publicznie z żonami obcować się nie wzdrygali.

Adamsapfel, *s. m.* Adamsbiß, wystawek garła, ktory pospolicie zowiemy; ogryzek Ewy.

Adamsfeige, *s. f.* figa Sykomorowa.

Adar, *s. m.* der zwölfte Monat des jüdischen Kirchenjahres. Dwunasty miesiąc roku żydowskiego kościeła.

Addiren, *v.* kilka sum w iednę zebrać.

Addressiren, *v.* sich an einen, udać się do kogo. Briefe an einen, pisać do kogo list, die Addresse, *s. f.* Geschicklichkeit, sprawność, obrot, czynność, die Addresse auf einen Brief, napis na wierzchu listu do kogo, an einen machen, list podpisać na wierzchu do kogo.

Adel, *s. m.* Szlachestwo, von gutem Adel, dobrego, zacnego Urodzenia, Imienia, Domu. Adlicher, *s. m.* geborner von Adel, Szlacheckiego Urodzenia, einer, der von altem Adel ist, Szlachcic, Ziemianin, Zacny z Downey Familyi. Adel geben, bekommen, *ob.* adeln. Tugend ist der beste Adel, naylepsze Szlachestwo cnota, *ob.* Tugend. Adelich, Szlachcic zacny, godny.

Adeln, *v.* nobilitować. Adel geben, Szlachcicem uczynić, herb y stan Szlachecki dać komu, den Adel bekommen, Szlachcicem zostać, być nobilitowanym. Adelstand, *s. m.* Stan Rycerski, alter Adel, Stare Szlachestwo, neuer Adel, nowe Szlachestwo. Adels-Brief, *s. m.* Przywiley na Szlachestwo.

Adephage, *s. f.* Göttinn der Unmäßigkeit im Essen. Adefaga, bogini niepomiarkowania w iedzeniu.

Adept, *s. m.* ein Goldmacher; großer Künstler; alberner Mensch. Alchymista; wielki sztukaterz, głupi człowiek.

Ader, *s. f.* żyła, die Ader schlagen, krew puszczać, puścić, zur Ader lassen, *toż samo*, die Adern schlagen stark, pulsy tęgo biią, idą, schwach, słaco, mdło, gemach, powoli, gar nicht, wcale nie, die Adern sind groß vor Hitze, żyły biegły, nabrzmiały od gorązki, nem alle Adern aus dem Leibe zie żyły pruć z ciała wszystkie, es ist ne gute Ader an ihm, żyłki podści w nim niema, wer noch eine gute A oder Redlichkeit, in sich hat, ktory szcze ma iaką żyłkę podściwosc sobie, Aderlässe, *pl.* krwi puszcza puszczenie. Aderlaßbinde, *s. f.* wiązka do obwinienia po puszcze krwi. Äderlein, *dim. s. v.* żyłka, Äderlein an den Kräutern und B tern, żyłki w zielach, w liścia możesz mazwać *metaph.* nitki, wło w liściach. Adern des Goldes, S bers, żyły złota, srebra, w zie

Adericht, *adj.* żyłowaty, żylisty.

Aderlaß, *s. m.* krwi puszczanie, m muß nicht furchtsam beim Aderl seyn, nie trzeba być boiaźliwy przy puszczaniu krwi, sondern mun und beherzt, ale żywym y śmiały

Ades, *s. m.* der Höllengott; die Hö selbst. Piekilny bog; piekło same

Adieu, bądź zdrow, *pożegn.* Adi sagen, nehmen, pożegnać kogo, poż gnać się z kim. *ob.* Abschied nehmen

Adjungiren, *v.* jemanden im Amt przydać komu Pomocnika do urzęd

Adjunctus, *s. m.* Pomocnik w urzędzi

Adjutant, *s. m.* Officer, Adjutant Major et

Adler, *s. m.* Orzeł, junger Adler, orl Adlerstein, orli kamień, was vo Adler ist, *adj.* orłowy, orli, ein de pelter Adler, Orzeł o dwoch głowa Adlersklauen, szpony orle.

Admiral, *s. m.* Admirał, oberster B fehlshaber zur See, Admirał floty Hetman okrętow woiennich. Adm ralschiff, *s. n.* okręt Admirała samege Admiralschaft, *s. f.* Admiralstwo, de Admirals Gemahlin, Admirała żona Admirałowa, zum Admiral machen Admirałem kogo uczynić; dać flotę v czyią komendę, oberster Admiral seyn Naywyższym bydź Admirałem. Admi ralität, *s. f.* Konsyliarze Admirała.

Administriren, *v. a.* zawiadywać, trą dzić, rozdawać, das heilige Abend mahl administriren, komunią rozda wać. s. Ausspendung.

Administrirung, *s. f.* Rozdawanie, de heiligen Abendmahls, Wieczerzy Pań skiey, komunii świętey.

Adonis, *s. m.* ein schöner Jüngling Adoniz, piękny młodzieniaszek.

Adoptianer, *s. m. pl.* Ketzer im 8. Jahr hunderte, welche behaupteten, Chri stus

ſtus als Menſch ſey der adoptirte Sohn Gottes. Adopcianie, kacerze w oſmym wieku, ktori twierdzili, że Kryſtus iak człowiek byłby przyſwoiſtczony ſyn boga.

Adoption, *ſ. f.* Annahme an Kindesſtatt. przyſpoſobienie za dziecię.

Adoptiren, *v.* an Kindesſtatt annehmen; die Meinung eines andern annehmen; ſich etwas mit Unrecht zueignen. Przyſpoſobić, przywłaſczać kogo za ſyna; piſać ſię, przyſtać na czyie zdanie; co ſobie nieprawie przywłaſczyć.

Adrian, *ſ. p. m.* ein Mannsname. Adryan, imię męſkie. **Adriane**, *ſ. p. m.* Adriane, ein Weibername. Adryana, imię białogłowſkie.

Adrianiſten, *ſ. m. pl.* eine Secte; eine Art Wiedertäufer im 16. Jahrhunderte. Adrianiſtowie, pewna ſekta wtorochrzcieniecow w 16 wieku.

Adrianopel, *ſ. n.* eine Stadt in Romelien, Adrianopel, miaſto Stambuł Cefarza Tureckiego w Romanii.

Adriatiſche Meer, *ſ. n.* Morze Adryackie, Adryatyckie, na końcu ktorego Wenezya.

Advent, *ſ. m.* Adwent, die Adventswochen, tygodnie Adwentowe. Adventszeit, czas Adwentowy, na pamiątkę Przyſzcia Chryſtuſowego na świat.

Adverbium, *ſ. n.* Zu- oder Beiwort. *W gramatyce:* adverbium, przyſłowie.

Advis, *ſ. m.* wiadomości, oznaymienie. Nachricht, Zeitung, wiadomość, doniesienie.

Advocat, *ſ. m.* Patron, einen Advokaten brauchen, Patrona ſobie przybrać do ſprawy, einen Advokaten abgeben, Patronem bydź, ſtawuć w ſprawach; advocatus, *toż ſamo.*

Äbtiſſin, *obſ.* Äbtiſſin, Kſieni.

Ächt, *adj.* dobry, prawy, cryſty etc. ein ächter Sohn, ſyn prawego łoża, ächter Wein, wine ſzczere, przez ſię, niemieſzane, ächtes Silber, ſzczere ſrebro, niemięſzane, *fein.* ächter Demant, czyſty Dyament, przedni, ächte Perlen, prawdziwe perły.

Ächzen, *v.* oddychać, ziniać, im Arbeiten, w robocie, w pracowaniu, dyſzeć; in Schmerzen, w bolu, wzdychać, ſtękać, narzekać, von innerſtem Herzen ächzen, z ſerca, ſercdecznie wzdychać, über die Härte der Schläge ächzen, ſtękać od zbicia ſrogiego.

Äffen, *v. a.* łzydzić, drwić, odwrócić wykręcić ſię, prożną nadzieią kogo łudzić, einen mit vergeblichen Worten äffen, zwieść, oſtukać kogo prożnemi ſłowami.

Äffchen, *ſ. dim. n.* małpeczka.

Äffnung, *ſ. f.* Äfferei, *drwiny, odwrócenia, wykręty*, łzyderſtwo, zwodzenie, ich merke deine Äffung, uważam ia twoie wykręty.

Ägen, Egen, *v.* włoczyć broną, zawlec zboże poſiane. *ob.* Ege, Äge das geſäete Getreide, zawlecz poſiane zboże.

Ägerden, *ſ. f.* ziemia goła, na ktorey nic niechce roſć, płonizna, plac puſty.

Ägypten, Ägyptier, Ägyptiſch, ſiehe, obacz, Egypten u. ſ. w.

Ähnlich, podobny, podowieńſtwo maiący, do kogo, wielkie, einem ähnlich ſehen, bydź twarzą do kogo podobnym, oczami, er iſt ihm ſehr ähnlich, podobniuteńki do niego, iak gdy by ten ſam, iak gdy by mu z oka wypadł, der Wahrheit ähnlich, podobny do prawdy.

Ähnlichkeit, *ſ. f.* podobieńſtwo, er hat eine große Ähnlichkeit mit ihm, ma wielkie podobieńſtwo do niego.

Ähre, *ſ. f.* kłos. Kornähre, kłos zboża. Ähren leſen, kłoſy zbierać, das Ährenleſen, *ſ. n.* kłoſow zbieranie, was Ähren hat, *adj.* kłoſiſty, w kłos roſnący.

Ährenfiſch, *ſ. m.* ryba kształtowana iakoby kłos, albo kłos zboża.

Älſter, *ſ. obacz.* Elſter, ein Vogel, ptak.

Älter, *adj.* ſtarſzy w leciech, der ältere Bruder, brat ſtarſzy, die ältere Schweſter, ſtarſza ſioſtra.

Ältern, *ſ. pl. ob.* Eltern, Rodzice.

Älteſter, według urodzenia nayſtarſzy, den Jahren nach, według lat, nauſtarſzy, dem Amte nach, według urzędu, nayſtarſzy z urzędnikow, bei einer Gemeine, w zgromadzeniu ſtarzy.

Ältlich, *adj.* podeſzły w leciech, letni.

Ändern, *v.* odmienić, vom Böſen zum Guten, złe w dobre przemienić, *poprawić.*

Änderung, *ſ. f.* odmiana, der Jahreszeiten, der Sitten, der Gebräuche, czterech czaſow roku, obyczaiow, zwyczaiow, die Änderung in Geſetzen muß ſehr ſelten vorgenommen werden, odmianę w prawach bardzo rzadko trzebaprzedſię brać, dieſes verurſacht im Staate eine große Änderung, to ſprawuie w Państwach wielką odmianę.

Änge-

Ängſtigen, *v.* trapić, dręczyć, niespokoynym czynić, du ängſtigeſt umſonſt dein Herz, ty darmo trapisz twoie serce, den Feind ängſtigen, nieprzyiaciela dręczyć.

Ängſtigen, das, *ſ. n.* trapienie, dręczenie.

Ängſtiglich, *adv.* niespokonie, troskliwie, z niespokoynością, z troskliwością, etwas ängſtlich ſuchen, czego troskliwie szukać.

Äolien, eine griechiſche Landſchaft, Eolia, kray grecki.

Äoliſch, *adj. et adv.* Eoliyski, eoliysko.

Äolus, *ſ. m.* der Gott der Winde, Bożek wiatrow.

Ärger, *adv.* gorzey, werden, dziać się, stawać się, er macht ſeine Umſtände immer ärger, w swoich okolicznościach co raz to gorzey sobie czyni, es wird immer mit ihm ärger, co raz się gorzey z nim dzieie, das iſt, co raz to bardziey choruie.

Ärgern, *v.* rozgniewać, rozdrażnić, zgorszyć, einen durch ſein böſes Leben ärgern, swoim złym życiem kogo gorszyć.

Ärgerniß, das, *ſ. n.* zgorszenie, zum Ärgerniß Anlaß geben, do zgorszenia dać okazyą.

Ärgerniß, die, *ſ. f.* gniewanie się, die Ärgerniß ſchadet dem Menſchen, gniewanie się szkodzi ludziom.

Ärgſte, *adj. et adv.* naygorszy, auf das ärgſte, naygorzey, jemanden auf das ärgſte verfolgen, kogo naygorzey prześladować.

Ärianer, *ſ. m. pl.* Sekte im 4. Jahrhunderte, Erianie, sekta pewna w 4 wieku.

Ärndte, Ärndten u. ſ. w. siehe, *obacz.* Erndte, Erndten u. ſ. w.

Ärographie, *ſ. f.* die Beſchreibung der Luft, Erografia, pisanie powietrza.

Äröle, *ſ. f.* Waſſerlieschen, Waſſerbläschen auf der Haut, Pryszczel na ciele.

Äröologie, *ſ. f.* Lehre von der Natur der Luft, nauka o naturze powietrza.

Äromantie, *ſ. f.* Wahrſagung aus der Luft, wieszczba, wieszczenie z powietrza.

Ärometer, *ſ. m.* Luftmeſſer, Luftmaaß, miernik, rozmiernik, miara powietrza.

Ärometrie, *ſ. f.* Luftkunde, Wiſſenſchaft der Luftmeſſung. Nauka o mierzaniu powietrza.

Äronaute, *ſ. m.* der Luftſchiffer. Szyper w powietrzie.

Ärophobie, *ſ. f.* die Luftſcheu. Boiaźń powietrza.

Äroſtat, *ſ. m.* (neu.) ein Luftball. *Nowo:* bitka wielka powietrzem pełna.

Äroſtatier, *ſ. m.* (neu.) ein Luftſchiffer oder Fahrer. *Nowe słowo:* szyper w powietrzie.

Äroſtatik, *ſ. f.* (neu.) Wiſſenſchaft der Luftſchiffarth, Luftſchiffarthskunſt. Żeglarska sztuka w powietrzie.

Äroſtation, *ſ. f.* (neu.) Luftſchiffarth. *Nowe słowo:* żeglowanie w powietrzie.

Äroſtatiſch, *adj. et adv.* zur Luftſchiffarth gehörig, dieſelbe betreffend. Do tey sztuky należący, tę się tyczący.

Äſtig, *adj.* gałęzisty, pełny gałęzi, eine äſtige Linde, gałęzista lipa, unter äſtigen Bäumen ſitzen, pod gałęzistemi drzewami siedzieć.

Äſtim, *ſ. m.* Hochachtung, *ſ. f.* szacunek, poważanie, in großem Äſtim ſtehen, być w wielkim szacunku, estymacyi, ſ. Anſehen.

Äſtlein, *ſ. n.* gałązka; gałęzeczka, ein grünes Äſtlein, zielona gałązka.

Äthon, *ſ. n.* ein Pferd an Pluto's Wagen. Ethon, koń na wozie Plutona.

Ätianer, *ſ. m. pl.* eine Sekte im 4. und 5. Jahrhunderte. Aetianie, sekta pewna w 4 i 5 wieku.

Ätzen, *v.* karmić, paść, als die Vögel ihre Jungen, iako to ptaki karmią swoie dzieci.

Äußere, *adj.* powierzchowny, zwierzchowny.

Äuſſerlich, *adv.* powierzchownie, zewnętrznie, zwierzchownie, äuſſerlich fromm ſcheinen, powierzchownie pobożnym się pokazywać.

Äuſſern, *v.* pokazać na wierzch.

Äuſſerſt, *adv.* zwierzchu, powierzchu, aufs äuſſerſte, naygorzey.

Äuſſerſte, *adj.* nayzwierzchowniey szy, naypowierzchownieysza, im äuſſerſten Unglücke ſtecken, w ostatnim nieszczęściu zostawać.

Affaire, *ſ. f.* sprawunek, co do czynienia, interesa, zatrudnienia.

Affe, *ſ. m.* małpa, es iſt ein Menſch, wie ein Affe, człowiek iest iak małpa.

Äffiein, *ſ. dim. n.* małpeczka.

Affect, affectirt, siehe Affekt.

Affengeſicht, *ſ. n.* małpia twarz, małpowata, du Affengeſicht! ty małpia twarzo! małpi pysku! *kobiety się tak tarą.*

Affen-Liebe, *ſ. f.* małpia miłość, t. i. ślepa,

ślepa, niewważna. Affen-Naſe, *ſ. f.* nos płaski, rozpłaszczony, ein Menſch, der eine Affen-Naſe hat, iſt zu allen unangenehm, człowiek płaskiego nosa, iest nie miły do widzenia. Affen-Spiel, *ſ. n.* rzecz śmieſzna, drwiny. Affen-Werk, *ſ. n.* małpie naśladowanie, iak małpa czynić zwykła, närriſche Nachthuung, głupie naśladowanie.

Affect, *ſ. m.* Afekt, namiętność, *obacz.* Gemüthsbewegung, ſeine Affekten bezähmen, porywczości, żądze, namiętności prędkie, poruſzenia, umiarkować, miarkować, na wodzy trzymać, rozumowi poſłuſzne czynić. ſich von ſeinen Affekten dahin reiſſen laſſen, uwodzić ſię namiętnościami, unosić ſię paſſyami; bydź prędkim, popędliwym, nie utrzymanym w żądzach. Affektion, *ſ. f. ob.* Liebe zu einem haben, *ob.* gewogen ſeyn, przychylnym bydź komu, frei von Affekten ſeyn, bydź wolnym od afektow, od namiętności, eines andern Affekt erregen, budzić w drugim afekt, er iſt voller Affekten, pełny afektow.

Affektirt, *adj.* wytworny, wykwintny, gach. gaſiek, affektirt ſeyn, chwały z czego ſzukać, z tey wytworności wykwintow, wymyſłow, zwłaſzcza w ſtroiu; im Reden, w mowie; im Gange, w chodzeniu, ein affektirtes Weſen, wytworności w czym upatrowanie; wytworna iest poſtawa, wytworna rzecz, z przyſadą.

Aſſholderbaum, *ſ. m. drzewo*, leſny dereń, *pol. ac.* Odalus.

Aſſodillwurz, *ziele*, *pol.* Aſphodelus, Aſphodilus, *popoſka*, złotogłow, koźle iayka.

Affront, *ſ. m.* zniewaga, *ob.* Unrecht, Beſchimpfung, affrontiren, *ob.* Unrecht thun, beſchimpfen.

Aſghans, *ſ. m. pl.* ein Volk in Kandahar. Lud pewny w Kandaharze.

Afra, *ſ. f.* (Naturgeſch.) ein Baum in Äthiopien und China, welcher der Acacie gleichet. Afra *w naturalney hiſtoryi*: drzewo pewne oſtrotrzęzynie podobna w Ethiopii i Chini.

Afrika, *ſ. n.* Afryka, trzecia część świata. Africaner, *ſ. m.* Afrykańczyk, z Afryki rodem. Africanerin, *ſ. f.* Afrykanka. Africaniſch, *adj.* Afrykański. Africaniſcher Krieg, Afrykańska woyna. Africaniſche Elephanten, Afrykańskie słonie.

Afslagers, *ſ. m. pl.* gewiſſe Stadtbediente in Amſterdam, welche bei Auctionen die höhern Gebote annahmen. Pewni mieyſki posługaczy Amſterdamſki, ktori u przedaży publiczney podkupowania akceptowali.

After, *ſ. m.* fałſzywy, zfałſzowany, nieprawy. Aftergeburth, *ſ. f.* błona, w ktorey ſię dziecie rodzi. Aftererbe, *ſ. n.* nieprawy dziedzić. Afterrede, *ſ. f.* potwarz.

Afterbirgen, *v.* oſtarki wina, w winnicy zbierać.

Afterdarm, *ſ. m.* Kiſzka odbytowa, *racziey*, wychodkowa.

Afterlehn, *ſ. n.* lenno, nie dziedzicznego y właſnego Pana, ale lennego, wazala, mana.

Afterlehnsmann, *ſ. m.* Feodalny, nieprawny, nie dziedziczny leman.

Aftervreden, *v.* Potwarzać, ſzkalować, es ſoll niemand vom andern afterreden, nikt nie powinien drugiego ſzkłować.

Aga, *ſ. m.* Aga. Türkiſcher Officier, Oberſter, Urzędnik Turecki, der Janitſcharen, Maywyżſzy Pułkownik Janczarski.

Aganippe, *ſ. f.* (Mythol.) eine Quelle am Berge Helikon, deren Waſſer die Dichter begeiſterte. Aganippa, w Mythologii zdroy pod gorą Helikonem, iego woda poety natchnęli.

Aganippides, *ſ. f. pl.* (Mythol.) ein Beiname der Muſen. Aganippidowie, w Mythologii nazwiſko Muz.

Agapethen, *ſ. f. pl.* (Kirchengeſch.) in der erſten Chriſtenheit Frauenzimmer, die zur gemeinſchaftlichen Erbaunng bei einander wohnten, oder Geſellſchafterinnen geiſtlicher Mannsperſonen waren. *W hiſtorii kościeła:* panienki w ſtarodawney Chrześciaństwa niewinności, co w społeczności z ſobą żyły i dylko z Duchownemi, obcowały oſobami.

Agelei, *ſ. f. ziele pewne*, Orlik, cynowod, rożyczka.

Agenden, *ſ. f. pl.* Kſiążka do obrządkow ceremonii czynienia.

Agent, *ſ. m.* der eines Sachen in ſeiner Abweſenheit beſorgt, Ajent, Prokurator, Plenipotent.

Agentſchaft, Nationalagentſchaft, *ſ. f.* (neu.) in Frankreich. *Nowe słowo:* w Francyi agientoſtwo, urząd agienta albo ſprawce.

Aggregat, *obacz* Agregat.

Agio, *ſ. n.* Aufgeld, Aufwechſel. Intereſa albo lichwa od pieniędzy na wekſel danych.

Agioniten, *ſ. m. pl.* (Kirchengeſch.) Ketzer zu Ende des 7. Jahrhunderts, welche die Ehe verwarfen. Agionitowie, w hiſtorii kościela kacerze na końcu 7 wieku, ktorzy małżeńſtwo odrzucili.

Agiren, *v.* czynić, wiber den Feind, czynić przeciwko nieprzyiacielowi, einen agiren, ſpotten, wydrwiewać kogo, na śmiech, na pośmiewisko kogo podać, in der Comödie, udawać oſobę na komedyi. Agentin, *ſ. f.* Panna, ktora na komedyi udaie oſobę; komedyantka.

Agregat, Aggregat, *ſ. n.* Sammlung. Zbieranie, zebranie.

Agrippinier, *ſ. m. pl.* (Kirchengeſch.) Anhänger des Agrippinus. *W hiſtorii kościela:* Agrippinie, partyzanci Agrippinuſza.

Agtſtein, Achatſtein, *ſ. m.* burſztyn żołty, von Agtſtein, *adj.* z burſztynu żołtego, von Agtſtein gemacht worden, z żołtego burſztynu bydź zrobionym, ein Käſtchen von Agtſtein, ſzkatułka z burſztynu żołtego.

Ahl, *ſ. f.* ſzydło ſzewskie. *ob.* Aal.

Ahn, Ahne, oder Ahnherr, *ſ. m.* Dziad *za pokrewieńſtwie;* Dziadowie. die Ahnen, Ahnfrau, *ſ. f.* Babka. Ahnenbruder, *ſ. m.* Dziada brat, der ſein Geſchlecht von vier, acht ꝛc. Ahnen herführet, ktory od czwartego, oſmego *etc.* Pokolenia wywodzi ſwoie Szlacheſtwo, ſwoy Rod, z Oyca y z Matki, albo wywieść może, oświecony długim rzędem Zacnych Przodkow ſwoich.

Ahnden, *v.* czuć, mieć, iako bol, ſmetek, radość, urazę, fühlen, haben, empfinden, als Schmerz, Freude; ſeine Empfindungen bezeigen, ſwoie czucie oświadzyć, pokazać; karać.

Ahndung, *ſ. f.* Czucie, przeczuwanie, kara, ich habe von dieſer Sache eine Ahndung, ia mam iakieś czucie o tey rzeczy, man muß nicht alle Ahndungen verwerfen, nie każde przeczuwanie trzeba odrzucać, za nic mieć, ich habe eine Ahndung der Freude, der Betrübniß, mam iakieś czucie radości, utrapienia, er hat eine ſchwere Ahndung zu erwarten, on powinien czekać wielkiey kary, die Ahndung wird nicht ausbleiben, kara nie przepadnie.

Ahnen, *v. n.* czuć, przeczuwać, d. empfinden, muthmaßen, es hat m etwas böſes geahnt, ſerce przeczuw co nie dobrego, es hat ihm nichts tes geahnt, ſerce iego nic dobre nie przeczuwało dla niego, ſollte d Ahnen zu verwerfen ſeyn? miałoż przeczuwanie być odrzucone?

Ahornbaum, Ahorn, *ſ. m.* Klon. *in tłumaczą,* iaſzeń. Ahornholzern, a klonowy, *iaſzeniowy.*

Ahonai, *ſ. m.* Baum in Braſilien, deſſen Frucht die Einwohner der Schellen klingeln. Drzewo Brezylii, mieſzkańce owocem ie miaſto dzwonkow dzwonią.

Ahu, *ſ. m.* ein vierfüſſiges Thier, Klaſſe der wilden Ziegen gehörig. A zwierz czteronogi do rzędu koz d kich należący.

Aichſtädt, *ſ. f.* miaſto w Niemcze tegoż imienia.

Aichen, *v. a.* ein Maaß, oder Gewicht miara iako, albo wago do probow nia inney iary lub wagi, probiren, es wichtig ſey, doznawać. doświa czać, ieżeli ważna, dobra, pra das Original, wornach man alles m prezednia waga, albo miara, wedł ktorey wſzyſtko mierzą, wa das Aichen, przednie, ważen mierzanie, ſonderlich der Getrai Maaße, der Münzen, zwłaſz miar na zboże, wag na pieniądze.

Aidoiagraphie, *ſ. f.* (Medic.) Beſchr bung der Zeugungstheile. *W medy* albo *ſekarſkiey nauce:* piſanie czę rodzenia, Aidoiagrafia.

Aidoialogie, *ſ. f.* (Medicin) eine A handlung über die Zeugungstheile. *lekarſkiey nauce:* Aidoialogia, wyp o częściach rodzenia.

Aidoiatomie, *ſ. f.* (Anat.) Zergliederu dieſer Theile, *W anatomii:* rozeb nie tych części, Aidoiatomia.

Aimer *ſ. m. ob.* Eimer, węborek, wiadr konew, ein Aimer Wein, Bier, Waſſ węborek wina, piwa, wody.

Aiß, *ſ. n. ob.* Geſchwür, wrzod ziątrzon ktory ſię obiera y około ſiebie cia wyżera, um ſich freſſendes. Sammlu der Feuchtigkeiten an einem Orte d Leibes, zebranie, zpędzenie humoro na iedno mieyſce w ciele.

Aix, eine Stadt in Savoyen, miaſ niejakie w Sabaudyi, *połac.* Aqu Gratianae; w Francyi *Aix-la-Ch pelle,* połac. Aquae Sextiae.

Akeldama, *ſ.* Aceldama.

r wſzyſtko, es iſt alles eins, wſzyſtko iedno.

t. *sin. et adv.* wſzyſtko, wſzyſtkim ihn allesammt grüſſen, go pozdrawiamy.

sit, f. wſzelka przytomność,

sig, adj. wſzędzie przytomny, wſzyſtko baczny. *podobno,* ciekawſki, ktory ſię wſzędzie

adv. powoli, pamału, zlekka, ſachte thun, rzecz powoli rnem etwas allgemach, d. i. nach abgewinnen, powoli, it, od kogo wygrać.

adj. ogolny, powſzechny, pospolity, es iſt eine allkeit, to ieſt poſpolita ma redet allgemein von dies ogolnie, poſpolicie o tey . dieſes erfordert der Natur, tego wyciąga po-

adj. wſzechmożny, nay-

m, allhier wird geſpeiſet, allhier bewirthet man Gäſte, gości, allhier lieget be- leży pogrzebiony.

adj. coroczny, co rok, ährlich Tribut geben, co roczny dawać, alljährliche Früchte, owoce, alljährliche Land- roczne Seymy.

związek, ſ. Bündniß, ſich, l. Bündniß machen, związek robić, mit einem in Allianz wyść z kim w związek, w związek, eine Allianz ſchlieſſen, na nowe związ- erać.

ſ. n. Bundsgenoſſen, Związ- Ihnte Armee, związkowe

n. ein Stern in großen Bä- pewna w wozie wiel-

f. wszechmocność, wſzech- Kraft, allmächtig, wſzech- Allmacht des Schöpfers iſt ch, wſzechmocność Stwo- nie poięta.

adv. wſzechmocnie. wie all- wird dieſe Erde erhalten, iak mocnie ta ziemia bywa

ner, wszechmocny, wszech- potężnieyſzy, tytuł Cäſarzom, Krolom dawać ner, der allmächtigſte unter den Menſchen, naywſzechmożnieyſzy między ludźmi.

Allmählig, *adj. et adv.* powoli, zlekka, nieznacznie, er kommt wieder allmählich zu ſich, on znown powoli nie znacznie do ſiebie przychodzi, das Haus wird allmählig fertig, dom powoli kończą.

Allmanach, Almanach, *ſ. m.* Kalender, Kalendarz, Dziennik. Allmanach der deutſchen Muſen, Kalendarz, Dziennik Niemieckich Muz.

Allment, *ſ. m.* wo freie Weide iſt, pole do wſpolney paſzy, gdzie wſpolne paſtwiska y wolne.

Allmoſen, *ſ. n.* iałmużna. Allmoſen geben, iałmużne dać ubogiemu, wſpomoc iałmużną ubogiego, ſammlen, iałmużnę zbierać, po prożbie chodzić, iałmużną, o proſzonym chlebie żyć, chleba prosić, żebrać iałmużny, vom Allmoſen leben, iałmużny żyć, z cudzego miłoſierdzia. Allmoſenbrod, *ſ. n.* iałmużny chleb, ubogich chleb. Allmoſenbüchſe, *ſ. f.* karbonka na iałmużnę, ſkrzynka. Allmoſenpfleger, *ſ. m.* Iałmużnik, do ſiotego należy iałmużny rozdawać. Allmoſenkaſten, *ſ. m.* ſkrzynka na iałmużny ſkładanie. Allmoſenſäckelein, *ſ. n.* oder Beutel, *ſ. m.* torba, woreczek na iałmużne. Allmoſengüter, *ſ. f. pl.* iałmużnik.

Allodialgut, Erbgut, *ſ. n.* własne, dziedziczne dobra, nie maiące żadnego inſzego Pana, die Allodialgüter, własne dziedziczne dobra, er beſitzt ein Allodialgut, on poſiada dziedziczne dobra. Allodialgüter hängen von niemanden, als von ihrem Beſitzer, ab, dziedziczne dobra nie maią inſzego Pana tylko ich poſeſora.

Allodial, Alodial, *adj.* erblich, eigen, das nicht zum Lehne gehöret. Nie należący do lenności, dziedziczny, właściwy, własny.

Allwiſſend, *adj. et adv.* wſzyſtko wiedzący, umieiący, ktoremu nic nie tayno, ktory ſwoią wiadomością y umieiętnością ogarnął wſzyſtko.

Allwiſſenheit, *ſ. f.* wſzyſtkiego wiadomość, wſzyſtkich rzeczy umieiętność, eine Allwiſſenheit unter den Menſchen iſt unmöglich zu ſtatuiren, wſzyſtkiego wiadomość, umieiętność między ludźmi ieſt nie podobna.

Allwo, *adv.* wo, daſelbſt, gdzie, die Sache, allwo ſie geſchehen iſt, iſt unbekannt, nie wiadomo gdzie ſię rzecz

kaheft Helmontyusza i Paracelsa, ktory wszystkie rzeczy w swoie ma rozwiazać *principia*.

Alkoven, *f. m.* alkowa na łożko, er schläft im Alkoven, on śpi w alkowie, das Bette im Alkoven haben, łożko mieć w alkowie, bei der Stube ist auch noch ein schöner Alkoven, przy izbie iest ieszcze iedna piękna alkowa.

Alkermes, Alkermes, listki, ziela tak zwanego, czerwoney barwy; Napoy także rabiony z tych listkow, albo essencya Alkermesowa, iak nazywaią.

All, *vor den adiectivis*, wszech, als allmächtig, wszechmocny.

Allarm, siehe Alarm.

Allbereit, *adv.* iuż iuż, iuż gotowo.

Allchemie, Alchymia, Allchemist, chymist, mistisch, *s. obacz* Allchemie u. s. w.

Allda, *adv.* tam, tu, alldieweil, tam tamże, na tam tym samym mieyscu.

Alle, *plur.* wszyscy, *m.* wszystkie, *f.* alle beide, obadwa, ieden y drugi, alle seyn, skończyć, alle werden, als Geld, wszystko, wyszło, poszło, iako to pieniądze, alle machen, wydać wszystko, stracić, przetyrać, przemarnować, alles, wszystko, alle, ohne, wszyscy, oprocz, alle und jede, wszyscy y każdy z osobna, ogołem wszyscy, alle die, wszyscy, ile ich, co tylko są etc., alle Tage, alltäglich, *adv.* codzien, codziennie, każdego dnia, alle vier, fünf Jahre, co czwarty, co piąty rok, allemal, zawsze a zawsze, allemal des dritten Tages, zawsze to trzeci dzień, allenfalls, trefunkiem, ieżeliby, allenfalls er nicht kommen sollte, ieżeliby się zaś trafiło, żeby nie miał przyiść, allerdings, wszelkim sposobem, zupełnie, wcale, koniecznie, owszem, alleweile, allererst, dopiero teraz, dopiero w tym czasie, dopierutenko, allermaßen, ponieważ tedy, albowiem, allermeist, naybardziey, osobliwie, allernächst, naybliżey, allerseits, zobudwoch stron; zewsząd, ze wszystkich stron; wszelkiego stanu, wszelkiey kondycyi, allezeit, allemal, zawsze, każdego czasu, allewege, taż samo, allezeit der zehnte, co dziesiąty, dziesiąty każdy, allenthalben, wszędzie, na każdym mieyscu, w każdym kraiu, w każdey ziemi, allenthalben hin, w ktorąkolwiek stronę, ku ktoreykolwiek stronie, allenthalben her, zewsząd ze wszystkich stron, allerlei, rożnie, rożnego gatunku, rodzaiu, allerhand, toż samo, auf allerhand Weise, wszelakim sposobem, allerlei Leute, wszelakiego stanu ludzie. *ob.* All, niżey, daley.

Allee, *f. f.* Ulice w ogrodzie, przechadzki w gaiach, w ogrodach ręką robione

Allegorie, *f. f.* Gleichnißrede, verblümte Rede; Gleichniß. *W krasomowskiey nauce:* mowna trudna ku wyrozumieniu; mowienie przez, podobieństwa; alegorya.

Allegorisch, *adj. c. et adv.* verblümt auf verblümte Art, verblümter Weise, Alegoryczny, figuryczny, niewłasny, alegorycznie, figurycznie, niewłasnie.

Alleluja, Halleluja, *interj.* lobet den Herrn, ein Lobgesang in der Kirche, Sauerklee, Hasenklee, Herzklee, *f. m.* ein Kraut. Bądź Bogu chwała, aleluia pieśn kościelna; szczawik troylistny albo zaięczy, ziele.

Allein, *adj.* sam tylko, ohne Gesellschaft, samieden, bez towarzystwa, abgesondert, osobny, oddalony, nur *conj.* tylko, aber, ale, er will allein regiren, on sam tylko chce rządzić.

Allein, *adj.* on sam, a nie kto inszy, oprocz niego nikt, gern allein seyn, lubieć sam bydź, w osobności zostawać, osobne być. *ob.* einsam, allein bei einem seyn, sam a sam bydź z drugim, nikt więcey, je länger, je lieber bin ich allein, im dłuzney, tym ieszem, tym bardziey lubię być sam ganz allein, sam tylko, samiuteńki *samiutenik*, er lebt allein für sich, dla siebie tylko samego żyie, sobie tylko rad, w sobie samym, er gehet nur allein im Garten herum, on sam tylko po ogrodzie chodzi, allein, *adv.* tylko, nicht allein, sondern auch, nie tylko, ale też, allein, ale, lecz, po staremu.

Aller, *vor den adiectivis*, przed *Adjektywami*, iest superlatif. als: der allergelehrteste, nayuczeńszy.

Aller Augen, Modlitwa przed stołem tak się zaczynaiąca, das Gebet vor dem Tische.

Allerheiligen, *f. n.* das Fest, dzień wszystkich świętych, święto wszystkich świętych.

Allerlei, jeder, *adj.* wszelki.

Allermannsharnisch, *f. m. ziele*, smagliczka, ma żołte, albo niebieskie kwiatki; gmin wierzy, że dobre przeciwko czarom.

…n tem czas, als nämlich, iako
…nicie, als welcher, ktory
…s, iak gdy by, es gehet uns
…s es es ihm ſelbſt zugeſtoſſen
…ak my tego żałuiemy, iak
…ię iemu ſamemu to trafiło,
…ter nachdem ich ihn geſehen
…otym iakem go widział,

…tk. zarowno, nie inaczey,
…ici. podobnymże ſpoſobem
…m, fält, y zymno, y cieplo,
…rd, gdy był w ten czas nagi,
…ma, ie tak, powiem, es iſt
…e tak ſię tedy rzecz ma, alſo,
…s. alſo bald, na tych miaſt,
…ld, tak zaraz, alſo fort, wciąż,
…ert.em, ich habe es alſo fort
…m uciąż czyniłem, geleſen,
…ytam ciągiem czytałem.
…s ware, adv. iako by, iak
…ch gdy by to, er ſtellet ſich,
…ie wäre, tak ſię pokazuie,
…y ſię gniewał.
…n, ſ.f. Sroka, inaczey. Aglas
…ter, auch Älſter, eine junge
…nicht ſroczka, ſroczę.
…Altan, im Garten, w ogro-
…n Altane ſitzen, um ſich abzus
…w Altanie ſiedzieć dla tego,
…ochłodzić.
…rn, adj. ſtary, letny, laty
…ay. zeſtarzały, der Zeit nach
…n, co do czaſu, poſpolicie
…rt. walter, als ein Wort,
…tarn. ſtary. iako, to: ſłowo,
…ach, czego więcey teraz
…rtrag niemodny, abgetragen,
…ay zbrukany, zaplamiony,
…n ſtary. wniwecz obrocony,
…n Jahren geweſen iſt, co
…wielu lat było, dawny, nie-
…ltig, das viel Lebensjahre hat,
…an Jahren, das gleich im An
…gerſten iſt, naypierwſzy; co
…ątku było ſamego, die alte
…naypierwſzy Kościoł, to ieſt:
…rſte Chrześcianie, das ein
…ter, co myśli upaść, grozi
…ten, co upadnie lada kiedy,
…ten, v. n. ſtarzeć ſię, alt ſeyn,
…ſtarſzy podeſzłego wieku, alter
…ltere, älter, ſtarſzy, ältes
…ſtarſzy, ältlich, letni, wir
…ten auch und noch alt, nieznacznie
…ten to ſię bardziey ſtarzeiemy,
…ie Alten ſingen oder ſummen, ſo
…ten mich die Jungen, iak ſtarzy
…ewią, tak gwizdaią młodzi: od

ſtarſzych młodſi ſię uczą na ſtarych zapatruią ſię młodzi, od ſtarych młodzi przeymuią, za ſtaremi młodzi idą; co widzą młodzi u ſtarych, do tego ſię ſami maią, bierą, älter ſeyn) ſtarſzym bydź od kogo laty, älter werden, *v. n.* poſtępować w latach, co raz bydź ſtarſzym, co raz do większych lat przychodzić, er iſt ſies benzig Jahre alt geworden, ſiedmdzieſiąt lat ſkończył, ſiedmdzieſiąt lat mu minęło, wie alt biſt du? wiele lat maſz? iak ſtary ieſteś? iak dawno żyieſz? ſo alt bin ich, tak ſtary ieſtem, tyle mam lat, tak dawno żyię, er iſt ohngefähr bei oder gegen zehen Jahre alt, iuż ma blisko dziesiąty rok, iuż ma blisko dziesięć lat, er iſt über fünf Jahre alt, iuż mu przeſzło pięć lat, iuż ma więcey iak pięć lat, iuż mu pięć lat minęło, er iſt über ſechzig Jahre alt, iuż ma więcey, iak ſześćdziesiąt lat) iuż mu ſześćdziesiąt lat przeſzło, minęło; iuż mu na ſiodmy krzyżyk idzie; na ſiodmy dziesiątek, *u proſtych krzyżyk na karbie*, to *znaczy*, er iſt noch nicht fünf und zwanzig Jahre alt, ieſzcze niema dwudzieſtu pięciu lat, ieſzcze do dwudzieſtego piątego roku nie przyſzedł, ich bin eben ſo alt, rownych lat ieſtem, mam tyle lat *co y on*, tak ſtary ieſtem, iak *y on*, w iednych leciech ieſteśmy, wird man alt, ſo wird man unwerth, im kto ſtarſzy, tym mniey od niego dbaią, tym bardziey za nic, je älter, je träger, im ſtarſzy, im daley w lata idzie, tym ſkąpſzy, das älteſte unter den Kindern, nayſtarſzy, nayſtarſze, z dzieci, du machſt mich alt, przy tobie, przy twoich latach ſtarym ſię zdaię, ein altes Weib, ſtara baba, alte Leute werden gern kindiſch, ſtarzy ludzie radzi dziecinnieią, nach altem Gebrauche, według dawnego zwyczaiu, zwyczaiem przodkow, oycow, alt, wie vorhin, tak ſtary, iak y przed tym, der alte Schalk, der das alte Liedlein ſingt, *Przyſł.* zawſze ſtarą pioſnkę śpiewa, to ieſt, zawſze, tak teraz ladaco, hultay, iak y przedtym: die Alten, *ſ. m. pl.* Przodkowie, *to co*, Voralten, ſtarzy y Dawni ludzie, Pierwſzy Rodzay ludzki, alt und wunderlich, ſtary y niedogodny, ſkrzęta, ſkrzętny, ſtary, y zrzędny, alt und kraftlos, ſtary y ſłaby, ſłabiutki, zgrzybiały od ſtarości, ſtary, iak krzaczek.

ſtała; dokąd? allwo, wo geheſt du hin? dokąd idzieſz?

Allzu, *adv.* nad to, na zbyt; allzugroß, nad to, na zbyt wielki; nader, allzuglücklich, nader ſzczęśliwy, allzu undankbar, na zbyt nie wdzięczny, allzulange, na zbyt długo.

Allzubald, *adv.* na zbyt prędko.

Allzu ernſthaft, *adv.* na zbyt ſurowy.

Allzumal, *zugleich*, *adv.* razem, naraz, wraz, dieſes hat uns allzumal betroffen, to nas wſzyſtkich razem porkało.

Allzu mächtig, *adj.* na zbyt mocny, dieſer Staat wird allzumächtig, to Państwo zbaie ſię na zbyt mocne, potężne; er iſt allzu mächtig bei Hofe, on ieſt na zbyt mocny u Dworu.

Allzu ſehr, *adv.* na zbyt bardzo, na zbyt ſiła, allzu ſehr vergnügen, nader unkontentowany, lieben, nader ukochać, das Waſſer iſt allzuſehr gewachſen, wody na zbyt wiele przybyło, allzuſehr nachgrübeln, co na zbyt roztrząsać, w czym na zbyt ſperać.

Allzu viel, *adv.* na zbyt wiele, allzu viel Fleiß, na zbyt wiele pilności.

Allzu wohl, *adv.* na zbyt dobrze, nader dobrze, ich kenne dieſen Menſchen allzu wohl, ia znam tego człowieka na zbyt dobrze, es iſt allzu wohl bekannt, als daß man es ſagen ſollte, rzecz to ieſt bardzicy wiadoma, iak wymowić można.

Almadie, *ſ. f.* eine Art Kähne der Neger in Afrika und Indianer, oder indianiſches Schiff. Czoln u Afrykańczykow; okręt Indyyſki.

Almageſte, *ſ. n.* Sammlung aſtronomiſcher und geometriſcher Beobachtungen, vorzüglich des Ptolomäus, ein arabiſches Wort. Kſięga o Aſtronomii i Gieometryi oſobliwie Ptolomeuſza, ſłow arabſkie.

Almanach, Kalender, *obacz* Allmanach.

Almicantara, Almucantowa, *ſ. n.* (Aſtron.) Horizontparallelzirkel zur Ausmeſſung der Sternhöhen, Höhenzirkel. *W aſtronomii:* horyzontalne cyrkuły rowno od ſiebie adlegle, do wynaydowania gwiazd wyſokości.

Aloe, *ſ. f.* Aloe, ziele, liście. Aloeholz, *ſ. n.* drzewko Aloeſowe, die Aloe blühet alle ſieben Jahre, Aloe kwitnie zawſze co ſiedem lat.

Alogier, *ſ. m. pl.* Ketzer im andern Jahrhunderte, welche läugneten, daß in dem Evangeliſten Johannis der Ausdruck Wort die andere Perſon in der Gottheit ſey. Kacerze we drugim ſtoletnim Chrześciaństwa wieku, ktorzy uczyli, iakby w Ewangelii S. Jana słowo *słowo* nie było drugą oſobą Troycy S.

Aloiden, *ſ. m. pl.* Aloïs Söhne, Rieſen, die den Himmel geſtürmt haben ſollen. Olbrzymowie a Synowie Aloideſa, co do Nieba według fabuł poganſkich ſzturmowali.

Alp, *ſ. m.* pewna choroba, eine Krankheit, krwi duſzenie w nocy, gdy ſię śni, iak gdy by ſię kto kładł na pierſiach y duſił, der Alp drücket mich, krew mię duſi.

Alpagne, *ſ. m.* ein Wolle tragendes Thier in Peru. Zwierzę w kroieſtwie Peru wolniſte iako owca.

Alpen, *ſ. pl. f.* gory Alpes we Włoſzech etc. das Alpen-Gebirge, gory Alpy innerhalb der Alpen, z tey ſtrony gor Alpow, jenſeits der Alpen, z tam tey ſtrony Alpow.

Alpha, *ſ. n.* das Griechiſche A, der erſte Buchſtabe im Griechiſchen Alphabete. Greckie A, pierwſza Litera w Greckim obecadle.

Alphabet, *ſ. n.* Abecadło, alphabetiſch *adj.* abecadłowy; *adv.* według abecadła, według porządku liter, w abecadle, etwas nach alphabetiſcher Ordnung ſtellen, ſetzen, ułożyć c porządkiem liter w Alfabecie.

Alraun, *ſ. f.* Pokrzyk ziele, man ſag auch Alraunwurzel, *ſ. f.* Pokrzykow korzeń.

Als, *adv.* *we przyrownywaniu czego d czego*, iak, *za to*, gleichwie, iakoby, *z to*, wie, iak gdyby, *za to*, zum Exempel zamiaſt tych słow: naprzykład, iak to; derohalben, *to ieſt:* Więc, dl tego, tedy, *za te słowa:* da, indem nachdem, iako, gdy: albo z *Uczeſtn ſtwem:* als ich ihn geſehen habe, ia g widziawſzy *za te słowa:* gleich al właśnie iakoby; *po tych słowach* nicht, *albo*, nichts, *co na Polſkie ten czas wychodzi:* tylko, es iſt nicht als Elend da, nic tam niema, tylk bieda ſama, *za to słowo:* wie, *ia to:* als, iako, wie ein Fürſt, iak Kſiąże, *adverb.* po Kſiążęcu, al nachdem, gdy, potym gdy, iak, viel, als wie, *tak wiele znaczy, ia to słowo*, wie, iako; als ein Vate iako Oyciec, ſo wohl, als, *tak dobrz iak*, eben ſowohl, als, zarowno, ia nie mniey, iak, alsbald, iak tylk alsdann, w ten czas, alsdann er

…, f. n. świec partacz; co się …marzkami bawi, karpacz:
…, a Dziad, Oyciec Matki, Oy…m, altväterisch, zarzucony, …ecki, die Altväter im alten …m, Starzy, Przodkowie, Pa…owie, in der ersten Kirche, …e pierwszego Kościeła.
…ch, altfränkisch, ältlich, alt im …ge, adj. Dawny bardzo, pa…ma, kiedy był, nader stary, …dawny; babski; obacz Alt, Als …dem, adv. postaroświecku.
…r: an dem, ob. án, am; bei …perlativo Adjectivorum wird es …tlich gegeben, to iest: to, an, …Superlatywach Niemieckich …ę lieber, den ich am liebsten …, den ich am meisten, beſten …, którego ia naybardziey lubię, …go naywięcey, naylepiey, …rdziey kocham, er beſchweret …n mich darüber, naybardziey …rzeka, er iſt mir am nächſten, …mi najbliższy, on mi iest nay…krewny.
…rinum in Amerika, der dem …gleicht. Drzewo amakosty…w Ameryce, błuszczowi po…e.
…, f. n. der erſte franzöſiſche Ro…nicht etliche zwanzig Bände …rſelben ins Deutſche überſetzt …n it, i. ein kleiner Aufſchlag …rzu ogon Ermel, den man an …n und vester losmachen kann.
…r Amadis, roman naypierwszy …nadis, dwanaście i kilka ksiąg …rzu. arkuszowych wynosi, …ego takie w dawnych czasiech …ulmaczyli; zarękawie.
…rotka, f. f. Amadotka, gruszka …rzewa, owoc.
…rzebaum, f. m. Gruszka a…rzewo drzewo.
…rzema, f. f. ein Amalgama, f. n. …r Chemie: ein Teig aus einem …Quecksilber ver…rt und ins kalte Waſſer gegoſſes …rzemate; in der neuen Bedeu…rhaupt eine Verbindung, …rter Dinger. W chymii: maść …rzu rozpuszczonego, żywem …rzu połączanego i w zimną wo…rzucona; w nowym znaczeniu: …rzu związanie, iak dwu naro…

…rant, Amaranthe, ob. Tauſends …rantblume, Papageienkraut, Floramor, f. f. Amarant, szarlat, kwiatek miłości, brunat.
Amarellen, f. f. Czereśnie, tześnie, iagody na drzewie rosnące, inni nazywaią: Wiśnie czarne kwaskowate; znaczy także: Morele. Art Kirſchen, gatunek wiśni.
Amazonen, f. f. pl. Heldinnen, die ſich ehedeſſen die rechte Bruſt abbrannten, um zu den Waffen geſchickter zu ſeyn; eine Heldin, beherzte Frau, kriegeriſches Weib. Heroiny, ktore niegdyż ſobie pierś prawą paliły, aby do oręża były ſpoſobnieyſzemi; rycerka, Heroina, Amazona, nieuſtraſzona białagłowa.
Ambaſſade, f. f. Geſandtſchaft; Amt eines Geſandten, der Geſandte mit ſeinem Gefolge und Hofſtatt; Poſt, Nachricht, Bothſchaft. Poſelſtwo, legacya; urząd poſelſki, ſprawowanie legacyi, Poſeł z ſwoią komitywą; poſzta, wiadomość, nowina.
Ambaſſadeur, f. m. Geſandter, Bothſchafter, Abgeſandter, Abgeordneter von einem Könige, oder freien Staate an den andern; im Scherze: ein Bote, Abgeſandter, z. B. ein Liebesbote, Liebespoſtillon, Kuppler; ordinairer Ambaſſadeur oder Großbothſchafter, welcher etliche Jahre, oder Zeitlebens an einem Hofe iſt; extraordinairer Ambaſſadeur, außerordentlicher Geſandter, welcher nur auf wenige Zeit abgeſchickt wird. Poſeł od Regnanta, albo rzeczypoſpolitey, do krolowi, albo rzeczypoſpolitey; żartem: poſłanik, poſłaniec, iak rufian lednacz kradzioney miłości; poſeł ordinaryyny na długą, albo też dożywotnią rezydencya zesłany; poſeł extraordinaryyny na czas krotki zesłany.
Ambaſſadrice, f. f. Geſandtin, Großbothſchafterin; im Scherze: Bothin, Zeitungsträgerin; Kupplerin, Poſelkina, poſłowa, małżonka posła cudzoziemſkiego; żartem: poſłanka, kiekotka; jednaczka, rufianka, do podwiczney miłości okacyą daiąca.
Amberg, f. n. Miaſto w Bawaryi.
Ambitiös, adj. f. m. et adv. ehrgeitzig, ehrſüchtig; ein Ehrgeitziger, Ehrbegieriger oder Ehrſüchtiger; ehrgeitziger Weiſe, prächtig, hochtrabend, gar zu hoch von einer Schreibart. Gornomyślny, wyſokomyślny, gorny, czci pragnący, wyniosły, podniesiony w myśli; sławy chciwy; wyſokomyśl-

Alt, *ſ. m.* Alt, głos, między dyſzkantem, tenorem y baſſem die Altſtimme, głos, alt, der Alt gehöret mit zur Vollſtändigkeit einer Vokalmuſic, Alt potrzebny ieſt koniecznie do doskanałości, czyli zupełności Muzyki w śpiewaniu.

Altar, *ſ. m.* Ołtarz, der hohe Altar, wielki Ołtarz, den Altar aufrichten, Ołtarz wyſtawić, ſtawiać. (*te zaś dwa słowa łacińſkie, Altare, ara, nieznaczą iedno, według Piſarzew łacińſkich, Virg. Plin. Tacita, Arnobiuſza. Altare, znaczy ſię tu część, która w gorę idzie precz wyſoko. Ara, znaczy ſię ſtoł, który na ziemi ſtawiaią menſa.*)

Altarlein, kleiner Altar, *ſ. n.* Ołtarzyk.

Altarſchmuck, *ſ. m.* ſtroy Ołtarza.

Altbacken, *adj.* iako to chleb, dawno pieczony, czerſtwy, nieświeży, das altgebackene Brod iſt nicht ſo gut zur Verdauung, als das friſche, chleb czerſtwy, czyli dawno pieczony, nie ieſt tak dobry do dygeſtyi, iak chleb świeży.

Altenburg, *ſ. n.* Altenburg, miaſto w Saxonii.

Alter, das, *ſ. n.* eine Zahl Lebensjahre, Wiek, liczba lat życia, hohes Alter, ſtary wiek, ſtarość wielka, viel Lebensjahre in Ämtern und andern Verrichtungen, dawność na urzędzie, w zawiadowaniu rzeczy, intereſow. Alter der Welt, Wiek świata, vor Alters, *adv.* dawniey, dawnemi czaſami; za ſtarych, *doroz.* ludzi; przed tym. Alter, *poſpolicie:* wiek życia, im blühenden Alter ſeyn, w kwitnącym wieku, gdy wiek kwitnie, w kwiecie lat być, im beſten Alter ſeyn, w naylepſzym bydź wieku życia, w ſamey porze lat, in ſeinen beſten Tagen ſeyn, w dorosłym wieku być; w męskim, w naylepſzym wieku, w niepodeſzłym, piękne lata mieć, gleiches Alters ſeyn, rowiennikiem bydź w leciech, iedne lata mieć z drugi, hohen Alters ſeyn, zgrzybiałego, ſędziwego bydź wieku, ſędziwych lat, mieć wielkie lata, wielką ſtarość, es iſt ein beſchwerliches Ding um das Alter, ieſt to wielki ciężar, być ſtarym. Alter hilft nicht vor Thorheit, ſtarość częſtokroć nic nie pomaga na głupſto, geſundes Alter, zdrowa, żywa ſtarość, Alters halber, dla lat, dla wieku, dla ſtaroſci, von Alters her, *adv.* według dawnego zwyczaiu, poſtaroświecku, iak ſtarzy ludzie czynili; za dziadow, za oycow naſzych, das Alterthum, *lub.* Alte dawność. Älten, ſtarzeć ſię, wietrzeć od ſtaroſci. altväteriſch, babski, re den, gadać, pleść iak ſtara baba.

Alteration, *ſ. f.* die Ärgerniß, Poruſzenie krwi, namiętności iakiey, ſic alteriren, ärgern, poruſzyć ſię gnie wem, żalem, popędliwością, ich be be mich darüber alteriret, to wielk gniew, nieukontentowanie we mni poruſzyło, uczyniło, pobudziło.

Alternatif, ive, *adj. et adv.* was eine um das andere iſt; was wechſelsweiſe geſchieht; *adv.* wechſelsweiſe, gegenſeitig. Naperzemiany, na przemiany uczyniony, idący, rozłożony; ra to, drugi raz to, raz ten, drugi ra ten.

Alternation, *ſ. f.* na przemiany, Alternativ, wechſelsweiſe, *adv.* raz to drugi raz to, raz ten, drugi raz ten, alterniren, *v. n.* na przemiany co czynić, umwechſeln.

Alternative, *ſ. f.* die freie Wahl zwiſchen zwei Dingen, die Freiheit, eines von zweien zu wählen; der Wechſel, Umwechſel. Wolność, iedno ſobie ze dwuch rzeczy obrać; alternata, przemiana, przemianki.

Altflicker, *ſ. m.* Plamiarz, plamwywabiacz, ten co plamy z ſukien wywabia; krawiec, ktory około ſtarzyzny robi.

Altfränkiſch, *adv. ob.* altväteriſch, poſtaroświecku.

Altgeſell, *ſ. m.* bei den Handwerkern, u rzemieſnikow, czeladnik, towarzyſz.

Altimetrie, *ſ. f.* erſter Theil der praktiſchen Geometrie, welcher die Ausmeſſung der Höhen und Tiefen lehrt. Część pierwſza gieometryi praktyczney albo nauka o wymierzeniu wyſokości i głębokości.

Altin, *ſ. m.* eine Münze in Rußland von drei Kopeiken. Altyn, moneta Roſyyſka trzy kopiki płacąca.

Altiſt, *ſ. m.* Altiſta, co altem śpiewa.

Altklug, *adj. et adv.* przemyślny, w młodych leciech, ſtarą roſtropność maiący; nie da ſię zwieść, altklug thun, pokazywać, ſtarego człowieka roztropność po ſobie, dieſes Kind redet altklug, to dziecię tak roſtropnie mowi, iak ſtary człowiek.

Altmutter, *ſ. f.* Baba, Matka oyca, lub Matki; ſtara białogłowa, ſtaruſzka.

Altreiß,

...ppiren, niedlnać o ſuchy ...ubale, pic do rzeczy ſię ...ć na urzędzie; wmikać od ...ego urzędu, od czynnoſci ...ci, u cin frembdes Amt ...ſię, wdzierać, mięſzać ...ego urzędu, do cudzey po... ...wykroczyć co z urzęd... ...co czynić, więcey ſię co do... ...ak urząd pozwala, einer Amt ..., cudzy urząd ſprawuiąc, za... kogo; na czyim mieyſcu ... es iſt wider mein Amt, to ...zy do moiego urzędu, do ...widzy, to ieſt przeciwko po... ...przeciwko urzędowi moie... ...Beſitzung, godność, kro... ...z iednego na drugiego ... Amt, ſo viel, als ein gewiſ... ...ch, oder Anjehl Orter und ...ter einem Beamten ſtehen, ...ia, iakiego Powiatu, Okolicy, ..., miaſta, naprz. Stutgarder Rządſtwo Sztutgardu miaſta. ...en Katholiken, u Katoli... ...id, als Abendmahl, Meſſe, ..., tak wiele, iak by Wielka ...ſprawiona, Suma z ceremonia... ...Muſykami, ämtlich, *adv.* gotów ...urzędu co zapowiedzieć, ob... ...mknąć.

...s, *ſ. n.* Dom urzędowny.

...n, *ſ. m.* Wielkorządca, Urzę... ..., Rządca, iakiey krainy, Sta... ...ſkowy.

...n, *ſ. n. pl.* pod rządſtwem ...rzący.

...ſt, *ſ. m.* Pomocnik w urzę...

...ſt, *ſ. m.* Spolnik urzędu, ko...

...ſte, *ſ. n. pl.* Urzędowne in... ...ſprawy. potrzeby, ſprawunki.

...ſt, *ſ. m.* Spolnik na urzędzie.

...t, *ſ. m.* Ceklarz, ſługa urzę... ..., woźny.

..., *ſ. m.* Piſarz, urzędowy.

...er, *ſ. m.* Podrządca, Na... ..., Rządcy; Podſtaroſta, Podſta...

...ung, *ſ. f.* Rządſtwo, Wiel... ...ſtwo, Staroſtwo, Podſtaroſtwo.

...en, *ſ. n.* Znaki urzędu.

...ſ. n. Zeitvertreib, Kurzweile; ...ſetzung, Verweilung, Aufhal... Zabawa, rozrywka krotofila; ...ung kogo czym, trzymanie ko... ...rzeczy, zabawianie.

Amtleute, *ſ. f.* Beamtenleute, Amtsvolk, Diener, Frauen, zabawerki.

Amtmann, *ſ. m.* ein Beamtenherr; ein ſolcher Herrſchaft, der einen ämtlichen aufzuhalten weiß. Ten, co komu rozmaitemi krotofilami czaſu krace; odwłoczuie, fraus, fryderu furowy, umuſzący kogo długo czymś mieć na rzeczy.

Amtmannen, *v. a.* wwodzić kogo, mit Beamten herumgehen, herumführen, wwodzić, induć, umawiać, kogo wwodzić, zawieść, to tun, als einen Beamten, tak dobrze, iak wyprowadzać kogo y nie dla tego nie wypuścić aby ſich zabawił, ſich amüſiren, zabawiać ſię czym.

An, Od, pod, w, we, na, nad, za, an einem Fluß, nad rzeką. Cöln am Rhein, Kolno nad Renem, an Leibe ſtrafen, na ciele karać kogo; am Leben, na życiu, śmiercią; am Geld, osądzić na pieniądze, grzywnami, amſtan, zamiaſt, es liegt nur an dir, od ciebie to zawisło, byleś tylko chciał, es iſt an dem, to prawda; an ſtatt eines Subſtantivi ſtehet, heißt, ſo viel, als benanſt oder gegen, als: to ieſt, za, gdy ſię, po Subſtantivum kładzie, znaczy tak wiele, iako: w gorę, ku wierzchu albo, ku. Himmel an, ku niebu, den Berg an, w gorę, ku gorze, meiſtens bei den Poeten, naybardziey u Poetow, von Stunde an, od tey godziny, es iſt an dem: bedeutet bisweilen eine Nähe der Zeit und heißet: *to ieſt*, znaczą tamte słowa; es iſt an dem, częſtokroć, bliſkość czaſu, iakoby iuż ſię miało ſtać, iuż było blisko tego, bisweilen heißet es ſo viel, als: es iſt gewiß, offenbar ꝛc. to ieſt, czaſem znaczy, to pewna, iaſna rzecz, an ſich bekannt, windomy ſam przez ſię, an ſich ſelbſt aber, w ſamey rzeczy zaś, ſo iſt die Sache an ſich ergangen, tak ſię zaś rzecz ſama w ſobie trafiła, ſich an den Finger brennen, w palec ſię ſparzyć; palca ſobie przypiec, przypalić, an den Kopf ſtoßen, głową uderzyć o co, an die Stadt bringen, pod miaſtem być, ſtać, er wohnt an meinem Hauſe, w ſamſiedſtwie ze mną mięſzka, zaraz przy moim domu mięſzka.

Anabaptiſt, *ſ. m.* Wiedertäufer. Nowokrzczeniec.

Anagogie, *ſ. f.* der myſtiſche Sinn oder Verſtand in einer Schrift. Sens myſtyczny albo duchowny piſma iakiego.

Anagogiſch, *adj.* figürlich: geiſtlich, myſtiſch,

nie, wymiosło, gornie, nadęto, za wyſoko, o ſtyle.

Ambition, *ſ. f.* Ehrgeitz, Ehrbegierde, Ambicya, chciwość sławy, wyniosłość umysłu, pragnienie sławy.

Ambos, *ſ. m.* kowadło. Ambos mit einer Spitze, kowadło kończyſte. Ambos-Stock, kloc kowadła.

Ambra, *ſ. m.* rodzay burſztynu.

Ameiſe, *ſ. f.* mrowka, jucken, als wenn die Ameiſen lieſen, wić ſię, chodzić, roić ſię, iak mrowki biegaią.

Ameishaufen, *ſ. m.* mrowisko, ſiedlisko, gdzie ſię mrowki trzymaią, iayca nieką y rodzą ſię, gdzie ſobie pożywienie razem trzymaią.

America, *ſ. n.* Ameryka, część świata, za morzem zachodnim.

Amerikaner, *ſ. m.* Amerykanin.

Amethiſt, *ſ. m.* Ametyſt kamień, was demſelben gleich ſiehet, lub co do niego kolorem podobne, violenbraun, kolor fialkowy z granatowym.

Amfigouriſte, Amphigouriſte, *ſ. m.* (neu) ein verworrener ſchwülſtiger Redner. *Nowe słowo:* Amfiguriſta, zawiły nabrzmiały krasomowca.

Amiens, *ſ. n.* Ambien, miasto we Francyi.

Amme, *ſ. f.* Säugamme, mamka. Hebamme, kobieta do odbierania dzieci, eine Amme halten, mamkę do dziecięcia trzymać.

Ammeiſter, *ſ. m.* Konſul, Nayſtarſzy w Radzie, Burgemeiſter in Straßburg, Burmiſtrz Straſzburski.

Am meiſten, *adv. ſup.* naywięcey, naybardziey, am nächſten, naybliżey, am beſten, naylepiey.

Ammelbeer, *ſ. f.* Czereſnie, trześnie. Ammerbaum, *ſ. m.* Czereśnia, treśnia, drzewo.

Ammei, Kmin Murzyński; Amminek; kminek biały.

Ammunition, *ſ. f.* gotowości woienne, ſprzęt woienny, naczynie woienne, zbroy, broń wſzelaka; prowianty, żywności.

Amneſtie, *ſ. f.* anbefohlne Vergeſſung aller Beleidigung nach einem Haus- oder anderm Kriege, darowanie, niepamięc, przykazane, zapomnienie, zgładzenie przeſzłych uraz, krzywd, tego wſzyſtkiego, co ſię źle ſtało, wieczne zapamiętanie wſzelkich urazow czaſu wrzawy domowey, albo inſzey popełnionych, amniſtya, ktorą rozruchy domowe i urazy doſtoienſtwa krolewſkiego umorzone bywaią.

Ampel, *ſ. f.* ob. Lampe, kleine Ampel oder Ämpelein, lampka, das Röhrlein daran, rurka na knot, w niey.

Ampfer, *ſ. m.* Szczaw, ziele kwaſko wate.

Amſel, *ſ. f.* Kos, dieſer Vogel ſinget ſi ſchön wie eine Amſel, ten ptak śpiew tak pięknie, iak kos.

Amſterdam, *ſ. n.* Amſzterdam, miaſt Olenderskie, handlem ſławne.

Amt, *ſ. n.* Dienſt, *ſ. m.* Urząd, służba Pflicht, Schuldigkeit, *ſ. f.* powinność, die Meſſe, *ſ. f.* Msza, Amt hal ten, celebrować, Wielką Mszą mieć na iaką uroczyſtość, Amt eines Amt manns, Urząd ſędziego, ſędſtwo Innung, Cech, braſtwo, ein anſehn liches Amt, wyſoki, przedni urząd wielka Godność; verächtliches, podły nikczemny urząd, służba, einem ein Amt antragen, ofiarować, dać, komu urząd, anbefehlen, anvertrauen, in Amt ſetzen, powierzyć komu urząd poruczyć, zdać, wynieść kogo na urząd, zlecić komu urząd, wyſadzi kogo na urząd, przełożeńſtwo da nad czym, Dozorſtwo, Rządſtwo Sprawunek komu zlecić, es iſt des nes Amts, to do ciebie należy, twoi ieſt to czynić, ohne was deines Amt iſt, czyn co twoia powinność każe ſich um ein Amt bewerben, ſtarać ſię o urząd, zabiegać o urząd, wſzy ſtkiemi ſpoſobami ſtarać ſię on, ein Amt bekommen, wziąć urząd, doſtać doſtąpić urzędu, haben, urząd mieć godność, na urzędzie, na godność być, einen ſeines Amts entſetzen, zſa dzić kogo, złożyć, zrucić z urzędu wyzuć kogo z godności iakiey, ode brać komu urząd, godność, odſądzi kogo od urzędu, ein Amt abſchlagen nicht annehmen wollen, ausſchlagen ſich dafür bedanken, nie przyiąć urzę du, chronić ſię urzędu, niechcieć dziękować za niego, *to ieſt*, ni przyimować, ſein Amt aufgeben, re ſigniren, abtreten, zeyść z urzędu porzucić urząd, złożyć, podzięko wać za niego na przyſzły czas, ſei nes Amts warten, in Acht nehmen pilnować ſwego urzędu, patrza ſwoiey powinności; wykonać, pełni ſwoy urząd; wypełnić należyci dokładnie, co do kogo należy; po winności ſwoiey patrzeć iak nay lepiey, obowiązki urzędu zachowa ein Amt nicht fleißig verrichten, nie patrzeć ſwoiego urzędu, ſwoiey po winności, zaniedbywać, nie wype

nia

[illegible], wędkę połknął, dał [illegible]

[illegible], v. n. należeć, do kogo, [illegible], adj. et part. do mnie [illegible], co do mnie należy, [illegible] Sache anbelangt, co należy [illegible] rzeczy. co się tycze tey rzeczy, [illegible] rzeczy, was mich anbelangt, [illegible] należy, co się mnie tycze.

[illegible], v. n. a. szczekać na kogo, [illegible] bellet die Fremden an, pies [illegible] obcych.

[illegible], das, s. n. Szczekanie, man hö[illegible] Anbellen des Hundes, słychać [illegible] psa.

[illegible], v. a. uchwalić, ustanowić, [illegible], naznaczyć, jemanden ei[illegible], naznaczyć komu czas, [illegible] przykład do stawlenia [illegible] sądem, lub, do uczynie[illegible] do zapłacenia czego.

[illegible], s. f. Naznaczenie, uchwa[illegible], ustanowienie, po[illegible].

[illegible], part. et adj. wspomniony, [illegible], s. gemeldet; anbe[illegible], genannter, angeführ[illegible], wspomniony, wzmianko[illegible] przerzeczony Autor.

[illegible], v. r. ob. anbelangen, betref[illegible], tyczeć się, was dich an[illegible], co do ciebie należy, co się [illegible].

[illegible], v. a. pokłon czynić, cześć, [illegible]; anrufen, wzywać, [illegible] się do Boga, modlitwy do [illegible], verehren, szanować, [illegible] czynić. Gott anbeten, [illegible] Boga: einen auf den Knien, na [illegible] przed kim padać, klęcząc na [illegible] komu ukłon czynić, er be[illegible], modli się do Boga, die [illegible] beten Gott nicht an, nie[illegible] nie modlą się do Boga, nie [illegible] Boga.

[illegible], das, s. n. cześć, ukłon Bogu, [illegible] Bogu oddany.

[illegible], adj. Czści godny, po[illegible] godzien, poszanowania.

[illegible], s. m. Cześciciel, pokłoniciel, [illegible], pokłon oddaiący, czyniący, [illegible] Anbeter Gottes, prawdziwi [illegible] Boga, er ist ein Anbeter die[illegible], on iest Cześcicielem tey [illegible].

[illegible], s. f. Czczenie, czści wzrzą[illegible], oddawanie, czynienie, die [illegible] muß im Geiste und in der [illegible] geschehen, pokłon Bogu, czści oddawanie, ma być w duchu y w prawdzie czynione.

Anbei, dabei, oraz przy tym, dieß ist noch anbei zu bemerken, przy tym y to ieszcze trzeba uważać, anbei überschicke ich dieses, przy tym posyłam y to.

Anbieten, v. a. podawać, dawać co komu, ofiarować co komu; als Dienste, Hülfe, iako to usługę, pomac; als ein Glas Wein, iako to szklankę wina; albo inną iaką rzecz; das man gleichsam überreicht, ktorą podobnym sposobem komu podaią, einem sein ganzes Vermögen zur Ausführung einer Sache, komu całą fortunę swoię ofiarować, na sprawienie y dokazanie iakiey rzeczy, sich anbieten, dobrowolnie się ofiarować, na co komu, einem, plagami, biciem komu grozić.

Anbinden, v. a. związać, uwiązać, przy czym; przywiązać do iakiey rzeczy; wiązać kogo, jemanden an seinem Namenstage anbinden, kogo na iego Imienia dzień wiązać, kurz angebunden seyn, słowo w słowo, bydź krotko uwiązanym, metaph. być popędliwym, prędkim, do gniewu, do zwadzenia się z kim, prędko zaczypić z kim, er bindet mit jedermann an, z każdym zaczepia, zadziera, każdego zaczepia, każdego napastuie. mit dem Größern binde nicht an, z większym nie zaczepiany, z mocnieyszym nie zadzieray, er ist an dem Orte recht angebunden, iest wcale do mieysca przywiązany: siedzi na mieyscu, iak gdy by go kto przywiązał.

Anblacken, v. a. vulg. natrząsać się z kogo, naśmiewać się: ofuknąć się; omburzyć się na kogo, także: verspotten, mit Ausstreckung der Zunge, wyśmiewać ięzyk wyciągnąwszy na kogo, wydrzyźniać się, indem man einem ein Maul machet.

Anblasen, v. a. dąć, dmuchać na co, mit Trompeten blasen, anzeigen, trąbić, witać, ogłaszać, trąb odgłosem, das Feuer anblasen, dąć, dmuchać, na ogień. Kohlen, na węgle dmuchać.

Anblasen, das, s. n. dmuchanie, dęcie na co, natchnienie; der Kohlen, dmuchanie na węgle, das göttliche Anblasen, Boskie natchnienie.

Anblick, s. m. Spozrzenie, rzucenie okiem, mgnienie oka, im ersten Anblicke, z pierwszego spoźrzenia, elender, trauriger Anblick, załosne, sinurne, spoźrzenie, miłosierne patrzenie, smutny,

mystisch, geheimnißvoll, als der Verstand einer Schrift. Duchowny, taiemny, taiemnic pełny, mistyczny, iako sens pisania iakiego.

Anagramm, *s. n.* Buchstabenverwechselung, woraus andere Worte kommen. Imion przestawianie, kusztowne składanie słowa z liter słowa podanego.

Anagrammatisiren, *v. a.* aus versetzten Buchstaben eines Worts ein anderes machen. Imiona przestawiać, z liter słowa iednego albo więcey insze uformować słowo.

Analen, s. Annalen, Annalist.

Analogie, *s. f.* in der Sprachlehre: die Ähnlichkeit, Uebereinstimmung, welche ein neu gemachtes Wort mit einem alten hat; in der Vernunftlehre: Gleichförmigkeit, Ähnlichkeit zwischen einer edlen und einer unedlen Sache, z. B. zwischen den Ohren am Kopfe und den Ohren an einem Gefäße. *W gramatyce:* zgodność, podobieństwo, ktore nowotworzonego słowa konstrukcya ma z utartem w tymże ięzyku; *w prawdomowney nauce:* podobieństwo rzeczy szlachetney do nieszlachetney, iako uszy u głowy a ucha u statku, oczy a oka.

Analogisch, *adj. et adv.* gleichförmig, übereinstimmend. Analogiczny, rowny, podobny drugiemu; analogicznie, rownym, podobnym sposobem.

Analyse, *s. f.* Auflösung einer Sache in ihre ersten Grundstoffe, Uranfänge; Erklärung einer Sache nach ihren Theilen und Eigenschaften. Rozwiązanie czego w swe pierwsze początki; rozważanie, rozbieranie na części; wskroś przeyrzenie wszystkich okoliczności rzeczy iakiey.

Analytisch, *adj. et adv.* auflösend in seine Uranfänge oder Principien; zergliedernd, auf den Ursprung gehend. Rozwięzuiący w swe pierwsze początki; roztrząsaiący, wskroś przenikaiący; wkroś przenikaiącym sposobem; idąc do samych rzeczy początkow.

Anätzen, * anaasen, *v. a. inus.* przynęcić, węchem ścierwa, na ponęte położonego, albo wieczonego, iako to na wikow robią.

Anangeln, *v. a.* nęcić, pokarmem, iadłem, na wędce etc. na wędkę łowić.

Anarchie, *s. f.* Regentlöser Zustand eines Landes. Bezwładztwo, bezrządtwo, państwo wcerzchności żadney nie maiące.

Anarchisch, *adj.* regentenlos, das kein Regenten hat. Bezwładny, bezrządny, zwierzchności żadney nie maiący.

Anatomiren, *v. a. anatomizować*, ciała ludzkie rozbierać na cząstki, dla pokazania co każda iest y znaczy, ażeby wiedzieć iak się składa ciało, gdzie każda żyłka, członek, należy; *metaph.* etwas fleißig untersuchen, co z wielką pilnością roztrząsać, rozbierać, wyrozumiewać, na należytey wadze ważyć, einen anatomiren, eigentlich beschreiben. opisać kogo od stop do głow, ze wszystkiemi żyłkami, do naymnieyszey żyłki.

Anatomie, *s. f.* Ciałrozbieranie. Anatomirung, *s. f. toż samo*, in die Anatomie gehen, chodzić na Anatomią, słuchać Nauki, wiadomości, o Ciał rozbieraniu, anatomisch, *adv.* sposobem Ciałrozbierania, das Anatomiren, *s. n.* Ciałrozbieranie.

Anbachen, * *v. n.* zsieść się, skrzepnąć, przywrzeć, przylgnąć do czego.

Anbacken, *v. n.* obrać się koło czego, albo ustać się na dnie.

Anbauen, *v. a.* przybudować, budynek do budynku przystawić etc. einen Acker, rolę uprawiać, w roli pospodarować, ein Anbau, *s. m.* przybudowanie, das Anbauen, *s. n.* budowanie; uprawianie roli, das Anbauen eines Landes, urawianie roli iakiey.

Anbefehlen, *v. a.* rozkazać, zalecić, zlecić, nakazać, ukaz dać, einem etwas, zlecić komu do uczynienia, po sprawienia, zdać się na kogo; z rąk do rąk oddać, sich eines Gunst, zalecić się, oddać się cudzey łasce.

Anbefehlung, *s. f.* zalecenie, zlecenie, poruczenie.

Anbefohlen, *adj.* zalecony.

Anbefohlner maßen, *adv.* według rozkazu, według zlecenia, iak był rozkaz, iak zlecono.

Anbegin, *s. n.* początek, wschod, co się dopiero zaczyna, przyimuie, wschodzi, von Anbegin der Welt, od początku świata, iak tylko świat nastał, iak tylko ludzie nastali.

Anbeissen, *v. a.* ukąsić czego, nadkąsić napocząć zębami, das Angebissene, nadkąszone, sich betrügen lassen, dać się zwieść, niby wędkę przykąsić, wędkę połnąć, er will nicht anbeissen, ostrożny iest, nieda się złapać, er hat

...łkn, wędkę połknął, dał ...

..., *v. a.* należeć, do kogo, ...zugehörend, *adj. et part.* do mnie ...ależąca, co do mnie należy, ... Sache anbelangt, co należy ...rzeczy, co się tycze tey rzeczy, ...e rzeczy, was mich anbelangt, ...ie należy, co się mnie tycze.

..., *v. n. s.* szczekać na kogo, ...t bellt die Fremden an, pies ...m obcych.

...ll, *f. n.* Szczekanie, man hös ...t Anbellen des Hundes, słychać ...anie psa.

...n, *v. a.* uchwalić, ustanowić, ...rmen, naznaczyć, jemanden ei...nen, naznaczyć komu czas, ... na przykład do stawienia ...r Gericht, lub, do uczynie...k upłacenia czego.

...mung, *f. f.* Naznaczenie, uchwa...chwalenie, ustanowienie, po...anie.

...t, *part. et adj.* wspomniony, ...ehrwähnt, *f.* gemeldet; anbe...r gedacht, genannter, angeführ...ter, wspomniony, wzmiankowany, ...nienowany Autor.

...n, *v. r. ob.* anbelangen, betref...ren, tyczeć się, was dich an...t, co do ciebie należy, co się ...ycze.

...n, *v. a.* pokłon czynić, cześcić, ...ować; anrufen, wzywać, ...n sich to Boga, modlitwy do ...czynić, verehren, szanować, ...ovane czynić. Gott anbeten, ...Boga: einen auf den Knien, na ...przed kim padać, klęcząc na ...komu ukłon czynić, er bet...et, modli się do Boga, die ...ten Gott nicht an, nie...ne modlą się do Boga, nie ...Boga.

...ung, *f. n.* cześć, ukłon Bogu, ...Bogu oddany.

...rend, *adj.* Czści godny, po...anien, poszanowania.

...er, *m.* Cześciel, pokłoniciel, ...r, pokłon oddaiący, czyniąci, ...ein Anbeter Gottes, prawdziwi ...e Boga, er ist ein Anbeter dies..., on iest Cześcicielem tey ...

...ung, *f. f.* Czczenie, części wzrzą...ze, oddawanie, czynienie, die ...ung muß im Geiste und in der ...t geschehen, pokłon Bogu, części oddawanie, ma być w duchu y w prawdzie czynione.

Anbei, dabei, oraz przy tym, dieß ist noch anbei zu bemerken, przy tym y to ieszcze trzeba uważać, anbei überschicke ich dieses, przy tym posyłam y to.

Anbieten, *v. a.* podawać, dawać co komu, ofiarować co komu; als Dienste, Hülfe, iako to usługę, pomoc; als ein Glas Wein, iako to szklankę wina; albo inną iaką rzecz; das man gleichsam überreicht, ktorą podobnym sposobem komu podaią, einem sein ganzes Vermögen zur Ausführung einer Sache, komu całą fortunę swoię ofiarować, na sprawienie y dokazanie iakiey rzeczy, sich anbieten, dobrowolnie się ofiarować, na co komu, einem, płagami, biciem komu grozić.

Anbinden, *v. a.* związać, uwiązać, przy czym; przywiązać do iakiey rzeczy; wiązać kogo, jemanden an seinem Namenstage anbinden, kogo na iego Imienia dzień wiązać, kurz angebunden seyn, *słowo w słowo*, bydź krotko uwiązanym, *metaph.* być popędliwym, prędkim, do gniewu, do zwadzenia się z kim, prędko zaczypić z kim, er bindet mit jedermann an, z każdym zaczepia, zadziera, każdego zaczepia, każdego napastuie, mit dem Größern binde nicht an, z większym nie zaczepiany, z mocnieyszym nie zadzieray, er ist an dem Orte recht angebunden, iest wcale do mieysca przywiązany: siedzi na mieyscu, iak gdy by go kto przywiązał.

Anblacken, *v. a. vulg.* natrząsać się z kogo, naśmiewać się: ofuknąć się; omburzyć się na kogo, *także:* per spotten, mit Ausstreckung der Zunge, wyśmiewać ięzyk wyciągnąwszy na kogo, *wydrzyżniać się*, indem man einem ein Maul machet.

Anblasen, *v. a.* dąć, dmuchać na co, mit Trompeten blasen, anzeigen, trąbić, witać, ogłaszać, trąb odgłosem, das Feuer anblasen, dąć, dmuchać, na ogień. Kohlen, na węgle dmuchać.

Anblasen, das, *f. n.* dmuchanie, dęcie na co, natchnienie; der Kohlen, dmuchanie na węgle, das göttliche Anblasen, Boskie natchnienie.

Anblick, *f. m.* Spozrzenie, rzucenie okiem, mgnienie oka, im ersten Anblicke, z pierwszego spozrzenia, elender, trauriger Anblick, załosne, smutne, spozrzenie, miłosierne patrzenie,

smutny,

smutny, załosny widok, stan, postawa rzeczy. Anblick geben, mgnąć okiem, mgnieniem oka rzucić, okiem miłosnym spoyrzeć, znak dać, dies ses Gebäude giebt einen schönen Anblick, ten budynek piękny widok wydaie, pięknie się wydaie, pięknie na niego, spoyrzeć, rzucić okiem.

Anbohren, *v. a.* przewiercić, prześwidrować, przedziurawić, przebić; nawiercieć do wbiiania kołka, albo gwoździa, ein Faß anbohren, naczynie przewiercić.

Anbrechen, *v. n.* łamać, złamać, dnieć, der Tag bricht an, dnieie, świta, dzień poczyna być, die Nacht bricht an, noc nadchodzi, bei anbrechender Nacht, przy następuiącey nocy, bei anbrechendem Tage, rowno ze dniem, iak tylko świt, iak świtać poczęło, die Ader iſt mir angebrochen, żyła się mi otworzyła; krew znowu z niey poszła, anbrechen ſo viel, als ſauer werden, poczynać kwaśnieć, obrzask mieć, knasek, faulen, *v. n.* gnić, *ztąd.* anbrüchig werden, *v. n.* poczynać się zgniłym robić, gnić.

Anbrellen, *ob.* anprellen, *v. n. a.* trącić się o co.

Anbrennen, *v. a.* zapalić, als Holz, oder was ſich anzündet, iako to drewno albo co się zaymuie, zaiąć się, zaświecić; als Speiſen, spalić, iako to potrawę, przypalić, przyswędzić, *paſſ.* anfangen zu brennen, zaymować się, zacząć się palić; zapalił się gniewem, rozsiadł się, er brennet vor Zorn.

Anbringen, anzeigen, *v. a.* donieść, oznaymić rzecz, o rzeczy; przełożyć co do rady, do myślenia, założyć do mowienia, wzmiankę uczynić o kim, uwiadomić, dać znać, hoch anbringen, *ob.* befördern; ſein Geld, Waare, Tochter wohl anbringen, dobrze zażyć pieniędzy, dobrze zbyć towar, dobrze wydać corkę, ein Anbringen haben, treść rzeczy, samą rzecz, istotę rzeczy, opowiedziec, interesu, sprawy, als ſein Geld anlegen, pieniądze z pożytkiem łożyć na co; eine Tochter an einen Mann, Corkę dobrze wydać za nąż; eine Perſon in Dienſt, oder Ehre, wyrobić komu urząd, funkcyą, godność, mieysce, als einen Stoß im Fechten, uderzenie, trafienie w fechtowaniu uczynić; bei einem etwas, oznaymić co komu, eine Sache wohl anbringen, rzeczy dobrze połączyć, podobierać, pozpinać, powkładać iedną z drugą, übel angebracht, ein Gleichniß, źle dobrany niedobrany, niezrownany, nierowny, Anbringen, *ſ. n.* Propozycya, materya założona do mowienia.

Anbringer, *ſ. m.* Plotka, Donoſiciel, Oskarżyciel.

Anbruch, *ſ. m.* świtanie. Aufgang der Sonne, Anbruch des Tages, wſchod, wſchodzenie słońca, dnia przymowanie się, Anfang der Fäulniß, poczynanie gnić; nakroienie, Anſchnitt, Anfang, początek. Erſtlinge, Pierwiaſtki. Anbruch des Weins, wina z beczki pierwſzy raz poczęty.

Anbrüchig, *adj.* co zaczyna gnić, nazgniły, was nach Fäulniß riechet, co od zgniłości śmierdzieć zaczyna; vom Biere, wenn es ſauer wird, piwie, zaczyna kwaśnieć.

Anbrühen, *v. a.* zwarzyć, warem oblać, zlać, oparzyć warem. *inuſit.* ſ. Brühen.

Anbrüllen, *v. a.* ryczeć; wie ein Ochſe, iako woł, einen anbrüllen, ryczeć na kogo.

Anbrunzen, *v. a. vulg.* Oszczać kogo moczem zlać.

And thun, fremd vorkommen, * śdź bydź niezwyczaynym czego, zmieszać się na rzecz niezwykłą, mieyscem niezwykłym, es thut einem and in der Fremde, w gościnie, w cudzey ziemi, to się wszystko niezwyczayn zdaie, es thut mir nicht mehr and iuż dla mnie niema nic nowego, nie zwyczaynego, dziwnego, przykrego es thut mir and nach meinem Vaterlande, ich ſehne mich darnach, tęsknię mię do oyczyzny, żal mi zostawione oyczyzny, es hat mir lange nach ihr and gethan, verlangt, długo mie było tęsknio bez niego, długo mi było przykro nie widzieć go, nie mieć go

Andacht, *ſ. f.* Nabożeństwo, pobożność świętość umysłu, gorącość ducha cogoboyność, ſeine Andacht verrichten, nabożeństwo swoie odprawiać andächtig, *adj.* pobożny, nabożny bogoboyny, święty, andächtig, *adv.* pobożnie, nabożnie, bogoboynie.

Andaluſien, Andaluzya, prowincya w Hiſzpanii.

Anden, Ahnden, *v. a.* za złe mieć. urazić się o co, nie bydź kontent z czego narzekać o co na co; strofować o co łaiać, ſ. Rächen, Ahnden.

Andung, Ahndung, *ſ. f.* łaianie, narzekanie, strofowanie, nagana.

Andenken

Andenken, *ſ. n. ob.* Angedenken, pamięć, ſeliger Andenkens, świętey pamięci nieboſczyk ſein Andenken ſoll nie aus meinem Sinne kommen, pamięć iego nie wydzie nigdy, z moiey myśli, jemanden im guten Andenken beibehalten, kogo w życzliwey pamięci konſerwować.

Ander, *adj.* in der Zahl, w liczbie, der andere, drugi, wtory, in der Ordnung, drugi w rzędzie. eines andern, cudzy, die andern, pozoſtali, zweiten, drugi, ein anderer, inſzy, der andere unter zweien, drugi ze dwoch, es iſt jetzo ein anderes, eine andre Welt, teraz inaczey ieſt, inſzy świat, wſzyſtko inaczey naſtało, es iſt mit mir ein anderes, ze mną co inſzego, moy interes inaczey ſię ma, inaczey idzie, er iſt ganz anders worden, inſzy był przed tym, teraz inſzy ieſt, nie ten co przed tym, anderes Sinnes werden, odmienić zdanie, inſzego być zdania, andern Theils, z drugiey ſtrony, einen Monat, wie den andern, tak to ieden miesiąc, iak y drugi, wſzyſtko to rowno, einer den andern, ieden drugiemu, ein Menſch iſt des andern Gott, czaſem człowiek człowiekowi prawie Bogiem ſię ſtanie, ein Gelehrter liebt den andern, uczony uczonego lubi, dem einen gefällt dieß, dem andern etwas anderes, iednemu ſię to podoba a drugiemu owo, nie każdemu wſzyſtko do gustu, ein anderesmal, *adv.* inſzym czaſem, drugim razem, zum andern male, powtore, drugi raz, ein und das andre mal, raz y drugi, anders, inaczey, daleko inaczey, anders nicht, als; inaczey nic. tylko etc. nie inaczey tylko etc. nicht anders, als ob, nie inaczey, tylko, iak gdyby etc. anders lauten, *metaph.* inaczey dzwonić, *to ieſt*, inaczey mowić. myśleć, trzymać, anders machen laſſen, dać przemienić, anders nennen, inaczey nazwać, imie odmienić, es lautet ganz anders, daleko ſię inaczey ma rzecz, nie tak iak rozumiano, wſzyſtko nie tak, przeciwne, anders, als man gemeinet hat, inaczey, iak myślano, iak ſię ſpodziewano, ſich anders anklеiden, inaczey ſię przeſtroić. anderswo, *adv.* gdzie indziey. anderswohin, dokąd indąd; gehen, iść, anderswoher, zkąd indąd, anderthalb, *adj.* pułtora, pułtory, anderthalb Stunden, pułtory godziny, anderthalb mal groſſer, pułtora razy większy, anderthalb Ellen, pułtora łokcia, anderthalb hundert Jahre, pułtora ſta lat, anderthalb Gulden, pułtora złotego, anderwärts, *adv.* innym ſpoſobem, na inſzym mieyſcu, anderwärtig, *adj.* inſzy, nowy, anders, *adv.* inaczey, inſzym kſztałtem, anders werden, odmienić ſię, anders nicht, nic inſzego, nic co inſzego, anders etwas, co inſzego, das iſt etwas anders, to co inſzego ieſt, wenn anders, wo anders, ſo anders ꝛc. Ändern, verändern, anders machen, odmienić, poprawić; ſich in Anſehung des Gemüths, odmienić ſię w zdaniu, na umyśle, die Leute haben ſich geändert, ludzie ſię odmienili, iuż inni, es hat ſich alles geändert, wſzyſtko ſię odmieniło. Änderung, *ſ. f.* odmiana, koley, przeminany. Änderung antrichten, odmianę uczynić, ſprawić.

Andeuten, *v. a.* dać, znać, uwiadomić, oznaymić, upewnić, pokazać, opowiedzieć kogo, zapowiedzieć komu, ich habe ihm andeuten laſſen, kazałem mu oznaymić.

Andeutung, *ſ. f.* oznaymienie, zapowiedzenie, opowiedzenie.

Andichten, *v. a.* przydać, przydawać co zmyślaiąc, er hat zu der Sache vieles an- oder hinzu gedichtet, wiele przydał do rzeczy, das Andichten, *ſ. n.* przydanie, zmyślone, Andichtung, *ſ. f.* *toż ſamo.*

Andingen, ſiehe Verdingen, *v. a.*

Andreas, *ſ. m.* ein Mannsname, Adrzey, imię męſkie. Andreas- oder Diſtelorden, ein Rittercorden von der Diſtel in Schottland. Order kawalerſkie S. Jędrzeia albo order Oſetu we Szkocyi.

Adrianopel, eine Stadt in Romanien, Adryanopel, miaſto w Romanii.

Andringen, *v. n.* auf einen, nalegać na kogo, naſtawać, ſtać nad karkiem komu, auf den Feind andringen, na karku ſtać nieprzyiacielowi, immer heftiger andringen, zawſze żwawiey nacierać.

Androhen, *v. a.* grozić, einem Marter androhen, grozić komu mękami, einer Stadt den Untergang, miaſtu iakiemu zgubą grozić.

Andromeda, *ſ. f.* eins von den 21 mitternächtlichen Geſtirnen, die Kettenfrau. *W Aſtronomii:* jeden z 21 gwiazd połnocnych; Andromeda.

Andrücken, *v. a.* przycińąć, przybić,

als eine Thür, drzwi pchać, wypychać, wysadzać sobą. Schloß andrücken, zamek przyciśnąć, man muß gut andrücken, trzeba dobrze przyciskać.

Anecdote, Anekdote, *f. f.* geheime Geschichte, oder Thaten, die wenigen bekannt sind und gedruckt werden. Hystoryo taiemne i działa, do druku podane.

Aneinander, immer, *adv.* ustawicznie, bezprzestanku, wszystko, *adv.* stets, nieustannie, wciąż, drei Tage nach einander, trzy dni wciąż nie przestaiąc NR. aneinander, *ze swoiemi składankami, szukay naywięcey przy samych słowach początkowych*, aneinander bauen, *v. a.* domu pociągnąć, przystawić więcey, aneinander binden, zwięzywać, składać, spaiać, spuszczać, aneinander fortreden, *zn:* ustawicznie mowić, nieprzestaiąc mowić, wciąż, porządkiem. aneinander geratheu, *ob.* hinter einander kommen; aneinander hangen trzymać się razem, bydź spoionym, spuszczonym; aneinander hangend, *part. et adj.* nieprzerwany, wciąż idący, iednostayny, nieskładany, nie dzieli się nigdzie, aneinander hangen, spoionym bydź, złożonym, es hängt alles aneinander, wszystko się dobrze z sobą trzyma, dobrym porządkiem, die Rede hängt nicht an einander, w tey mowie iedno drugiego się nie trzyma, aneinander hetzen, bringen, szczuć się między sobą, zwadzić, powadzić innych; siać nienawiści między sobą, liegen, ztykać się, zchodzić się y sobą, stoßen, iednym o drugie uderzać, trącać, etwas aneinander stoßen, co iedno się o drugie trąca, iedno się z drugiem stuka, stykaią się razem z sobą, przytyka, zusammen, razem, stoßend, als liegende Güter, stykaiący się, przytykaiący, przyległy, iako do dobra leżące, stoßen, szturkać się kułakiem, trącać się; als die Füße im Gehen, zawadzać się, plątać się, iako to nogi w chodzeniu; als zwei Röhren, iako to dwie rury z sobą się schodzą, łączą, iedna w drugą wchodzi; das Aneinanderstoßen, *f. n.* zweier Röhren, oder Adern, zchodzenie się, łączenie się dwoch rur, dwoch żył, aneinander hangen, als Hunde, bydź rezwórowanym w parę, iako psy, übel aneinander hangende Schreibart, krotki, węzłowaty sposob, myślenia, movienia, pisania, henken, als Schiffe, okręt klamrą przypiąć, przybić, sich reiben oder zanken, swarzyć się, wadzić się *metaph.* uiadać się.

Anemone, Wind- oder Anemonienröslein, Anemone, zawilec, zawilek zaięczy maczek, kwiat i ziele; gatunki tego kwiata te są: mak polik albo zawilek brunatny, zawilek drugi ma kwiat płowieyszy, bęczek brunatny, żołty, sasanka.

Anemoskope, *f. m.* ein Wind- und Wetterzeiger, daran man die Veränderung des Wetters drei Tage vorher sehen kann, indem sich in einer gläsernen Säule ein Männchen erhöhet, oder erniedrigt. Słupik szklana, w ktorym się chłopek zniża i podwiesza, gdy w trzecim dniu potym ma być pogody, albo wiatrow odmiana.

Anerben, *v. n.* spaść, przypaść dostać się dziedzictwem, dziedzicznym prawem, als etwas Böses am Leibe, oder Gemüthe angeerbt, złe iakie, na ciele, na umyśle dziedziczne; als Krankheit, Laster, iako to choroba, nałog als ein Wappen, iako to oręż, herb dziedziczny.

Anerbieten, *f. n.* ofiarowanie, podawanie kondycyi. Anerbietung, *f. f. toż samo. ob.* anbieten, anerbietig, *adj.* prędki do uczynienia, uczynny, ochotny do przysłużenia się.

Aneurismal, *adj.* aus der Verletzung der Puls- oder Schlagadern herrührend. Z rozerwania żyły pulsowey pochodzący.

Aneurismus, *f. m.* eine Geschwulst, die aus Verletzung, oder Zerspringung einer Pulsader insonderheit bei Aderlassen entstehet. Ociekłość, puchlina z rozerwania, albo z ramienia żyły pulsowey osobliwie przy krwie puszczaniu pochodzące.

Anfahen, *v. a.* począć, zacząć, wziąć się do czego, zaczepić. *ob.* anfangen.

Anfahren, *v. a.* przybić, przypłynąć do brzegu; mit dem Schiffe, z okrętem, *ob.* anländen, przylądować, einen mit Worten anfahren, wiechać na kogo słowami, złaiać, zbeształ słowami nieuczciwemi, gniewliwemi, szpetnemi, zelżywemi, mit dem Schiff anfahren, da es Schaden leidet, rozbić okręt, wpaść na hak, na miałkie, uderzyć się o co, mit etwas anstossen, uderzyć czym o co, o kamień, o skałę, o brzeg, niesąc, wieząc, płynąc, einem übel begegnen mit Worten, zieździć kogo słowami, wylaiać.

Anfallen, *v. a.* napaść na kogo, uderzyć na kogo, skoczyć do kogo, aby się spotkać, bić, niem, den Feind, skoczyć na nieprzyiaciela, von einer Krankheit angefallen werden, choroba go napędza, zachorował, zachorowała.

Anfall, *ſ. m.* uderzenie, wpadnienie, skoczenie na kogo, attak, er hat einen Anfall vom Fieber bekommen, srebra go parwała, wzięła.

Anfällig, *adj.* zarażliwy, *ob.* anſtehend, *adj. d part.*

Anfang, *ſ. m.* początek, zaczęcie, zagaienie, iakiego zgromadzenia, rady, ceremonii, zagaienie, seymu, poselskiey izby, zu etwas, darin gute Hoffnung fortzuſahren iſt, dobrego początku, do czego, dobry wstęp, dobra nadzieia dopięcia swoiego; Urſprung, poczęcie, wyaiknienie, pochodzenie; zu einer Verrichtung, oder einem Amte, wstęp do iakiego urzędu, stopień do niego, der Anfang des Lernens, pierwsze początki nauki, dieſen Anfang machen, brać początki nauk, zaczynać się, uczyć, pierwszą trudność w uczeniu złamać. Anfang an etwas machen, początek czego uczynić, wziąć się do czego, zagaiać, rusyć się do czego, einen harten Anfang haben, ciężko komu bydź z początku, ciężkie początki, daher hat der Krieg den Anfang genommen, ztąd się wszczęła woyna, ztąd ma swoy początek, ztąd wynika, ztąd się zaięła, gleich im Anfange ſich entſtehen, zaraz zrazu, na początku poechnąć się, nie udać się, pomylić się, *peperam* podrwić, vom Anfange bis zum Ende, od początku aż do końca, od deszczki do deszczki, *a capite ad calcem*, des Frühlings, na wiosnę, zaraz z wiosny, zu Anfange des Jahrs, na początku roku.

Anfangen, *v. a.* zacząć, zagaić, początek uczynić, entſtehen, począć się; einen Diſcours, zacząć iaką mowę, począć mowić; vor allen Leuten etwas zu thun, zaczynać co przed ludźmi, patrzącemi, słuchaiącemi, czynić, *facere*, einen Kram, Wettlauf, Feldzug ꝛc. rozpoczynać się, rozłożyć z czym, z kramem, zaczynać zawody, gonitwy, zaczynać kampania, otwierać Pole; einen Kram, Weinſchank, Haushaltung anfangen, otworzyć kram, szynk, sklep, to iest, zacząć, przedawać, kupczyć; zu reden, zacząć mowić, zabrać głos, etwas zu thun, zacząć co czynić, namyślać się, aufs neue anfangen, na nowe zaczynać; das Treffen, bitwę, es fängt an Nacht zu werden, noc się poczyna, es fängt an zu ſchneien, zaczyna śnieg iść, was willſt du mit ihm anfangen, coż mysz z niem począć, czynić, es iſt nichts mit ihm anzufangen, niema nic z tym człowiekiem do czynienia, do niczego się nie zda.

Anfänger, Urheber, *ſ. m.* sprawca, dawca, wynalazca, harszt, głowa wszystkiego, wodz, przywodnik do czego. Anfänger einer Unruhe, sprawca niepokoiu, rokuszu, buntu. Anfänger in einer Kunſt, zaczynaiący w iakiey sztuce, rzemieśle; ktory się dopiero przypartuie temu.

Anfänglich, anfangs, *adv.* z początku, z razu, na początku.

Anfangsgründe einer Kunſt, oder Wiſſenſchaft. Początki sztuky, albo nauky, umieiętności iakiey.

Anfärben, *v. a.* etwas, ufarbować co, ubarwić, barwę dać, kolor.

Anfaſſen, angreifen, *v. a.* uchwycić, chwytać, w garść; ręką ściskać, w ręce; mit der Fauſt, oder Hand, garścią, lub ręką. Perlen anfaſſen, perły łowić.

Anfaulen, *v. n.* zaczynać, gnić.

Anfechten, *v. a.* trapić, dręczyć, zasmucać; als der Teufel verſuchen, iak diabeł kusić; als eine Krankheit thut, iak choroba czyni, napastować, nagabać, in der Seele angefochten werden, cierpieć pokusy w duchu, bydź kuszonym; als eine Theſis im Diſputiren, dysputować przeciwko iakiey propozycyi; zaczepiać, napaść dawać, laß dich das nicht anfechten, nie frasuy się o to, niech cię to, nie obchodzi, nie stoy o to, ſich nichts anfechten laſſen, iuż nic nie czuć złego, od ustawiczney biedy, iuż się nie bać złego, ſich etwas ſehr anfechten laſſen, bydź troskliwym o co, etwas anfechten, zweifelhaft machen, wątpić o czym, wątpliwość o czym sprawić; spor o tym, co się zdawało być prawdą, wzbudzić, wszcząć, wątpliwym uczynić.

Anfechtung, *ſ. f.* pokusa, nędza, utrapienie, ucisk; des Satans, pokusy czartowskie, niespokoyność sumnienia.

Anfeinden, *v. a.* złym być na kogo, nienawiedzić kogo, gniewać się z kim, bydź w nieprzyiaźni, nielubieć kogo,

von einem angefeindet werden, dóznać czyiey nieprzyiaźni. *ob.* Feind.

Anfeſſeln, *v. a.* okuć kogo w kaydany, wſadzić w dyby, w łancuch okawać, do gąſiora wſadzić za garło.

Anfeuchten, *v. n. a.* polewać, zlewać, pokrapiać, zkrapiać.

Anfeuern, Feuer machen, *v. a.* wskrzeſać ogień, ſo viel, als anfriſchen.

Anflehen, *v. a.* proſić, zaklinać, wzywać, upraſzać iak naybardziey, einen um Hülfe anflehen, wzywać kogo na ratunek; na pomoc, proſić kogo o pomoc, o ratunek, o wſpomożenie. *ob.* bitten.

Anflammen, *v. a.* zapalić tak że płomień wybucha.

Anflicken, *v. a.* zſzywać ieden kawał z drugim, ſztukować, naprawiać, płatkami.

Anfliegen*, anfallen, befallen, *v. a.* lecieć przeciwko komu; als eine Krankheit, zarazić, napaſtować, iako to choroba.

Anfließen, *v. a.* płynąć into.

Anfluchen, *v. a.* kląć, złorzeczyć, przeklinać co, kogo, diabłu oddawać.

Anfodern, *v. a.* upominać ſię, domagać ſię, napierać ſię; pretenſyą zakładać, rościć do czego.

Anfoderung, *ſ. f.* uroſzczone prawo do czego, prawo, pretenſya. Anfoderung auf etwas machen, pretenſyą do czego rościć.

Anfragen, *v. a.* przyiść, proſić, o co, przychodząc proſić, pytać.

Anfreſſen, *v. a.* ogryzać.

Anfrieren, *v. n.* ściąć ſię od mrozu, zmarznąć, angefroren, *part. et adj.* zcięty od mrozu, zmarzły.

Anfriſchen, *v. a.* zapalić, zagrzać, ochoty dodać, pobudzić, rozruſzać gnuśnego, nieochotnego; zachęcić.

Anfügen, *v. a.* przydać, przyrzucić, przyłączyć, zgromadzić, zebrać do kupy, wraz.

Anfühlen, *v. a.* dotykać, obracać co.

Anführen, herzuführen, *v. a.* przyprowadzić; etwas zu lernen, uczyć, nauczać; etwas zu thun, namawić na co, naprowadzać na co, voran gehen, als zur Schlacht, wleść, prowadzić do bitwy, betrügen, zwieść, oſzukać; aus einem Buche, przywodzić, przytaczać z Kſiążki, unterweiſen, pokazywać, an's Land anführen, do lądu przybić, u lądu ſtanąć, ein Zeugniß anführen, na świadectwo przywodzić. Beweis anführen, dowody przytaczać, dawać. Autores anführen, cytować Autorow, przywodzić; z Autorow potwierdzać ſwoie zdanie. Exempel przykłady przywodzić, przytaczać betrügen, zwodzić kogo, zdradzić; ſidła wprowadzić, mer einmal angeführet wird, der trauet nimmer, kto raz był zdradzony nigdy niewierzy zawſze ſię wędki obawia. Anführung *ſ. f.* przywod, dowod. Anführung Anleitung, ſ. Anleitung. Betrug, *ſ.* zdrada, łapka. Anführer, *ſ. m.* przywodzca, pierwſzy do wſzyſtkiego.

Anfüllen, *v. a.* napełnić, natkać, napchać aż do wierzchu, dopełnić, angefüllt, *part. et adj.* napoiony, napełniony.

Anfuhrt, *ſ. f.* port, ląd, (oſobliwie tylko na morzu) ſonderlich im Meere, auf Flüſſen, na rzekach, pal.

Angabe, *ſ. f.* Ubezpieczenie, upewnienie, aſſekuracya.

Angaffen, *v. a.* zadumieć ſię, patrzeć gębę otworzywſzy, rozdziewiwſzy *ziąd* po pol. ſtoyże głupi, rozdziewaj gębę; zapomnieć ſię, od dziwu.

Angebaut, *part. et adj.* wyſtawiony, wybudowany.

Angeben, *v. a.* wprzod wylicayć, czytany umowioney; zdać, zadatek dać im Kartenſpiele, w kartach, Francuzi mowią: *accuſer.* iako to w Pikiecie zakazać ſię, er hat 50 angegeben, zakazał ſię 50, *poſr.* il a accuſé 50 point, erfinden, wynaleść, wymyślić anordnen, w porządek wprawić, then, radzić; was Strafbares bei Obern, donieść co kary godnego ſtarſzyznie; oskarżyć; ſich vor Gericht, ſtanąć u ſądu, ſtawić ſię przed ſądem, das Angeben, *ſ. n.* rada, oskarżenie, auf ſein Angeben, za iego radą.

Angeber, *ſ. m.* Donoſiciel, oskarżyciel *ob.* Anſtifter, wydawacz, ten co wydaie, cudze ſprawy.

Angebiſſen, *part. adj. et adv.* nadkąſzony nie, o, das Angebiſſene, *ſ. n.* Nadkąſzone.

Angebohren, *part. et adj.* naturalny wrodzony, z mlekiem wyſſany, angebohrne Art, Rod, dowcip.

Angeboten, *part. et adj.* ofiarowany dawany, angebotene Waare, ofiarowany towar.

Angebracht, *part. et adj.* angezeigt, oznaymiony, bei einem etwas, co do kogo przełożony, założony, *obacz* Anbringen.

Angebunden, *part. et adj.* związany

ſz

kurz angebunden seyn, siehe (*obacz*) Anbinden.

Angedeien, gereichen, zum ewigen Ruhme angedeien, iest na wieczną chwałę, *napr.* niech to na wieczną chwałę idzie; bydź z wieczną chwałą, einem etwas angedeien lassen, użyczyć co komu, uczestnikiem czego, uczynić kogo.

Angedenken, *s. n.* pamięć, pamiątka, seligen Angedenkens, świętey pamięci, in stetem Angedenken seyn, w nieustanney zostawać pamięci, zum immerwährenden Angedenken, na wieczną pamięć, do nieustanney pamięci, aby tym lepsza była pamięć, in gutem Angedenken einen beibehalten, w wdzięczney kogo, w niewygasłey mieć pomięci, er ist im rühmlichen Angedenken, słynie w pamięci u wszystkich, ein Angedenken, Geschenk, darna pomiątkę siebie samego dany komu.

Angedichtet, *part. et adj.* zmyślony, fałszywy, fałszywie przydany.

Angeerbt, *part et adj.* dziedziczny, dziedzictwem zostawiony, es ist ihm angeerbet, z rodzicow to ma, rod to iuż taki.

Angefangen, *part. et adj.* zaczynany, poczynany, przedawany, *obacz* Anfangen.

Angefochten seyn, *v. n.* frasować się o co, turbować, troskliwym być.

Angefroren, *part. et adj.* zcięty od mrozu, zmarzły.

Angefüllt, *adj. et part.* napoiony, napełniony.

Angegangen, *part. et adj.* *obacz* Angehen.

Angegriffen, *part. et adj.* oczarowany, omamiony, *obacz* Angreifen.

Angehang, *s. n.* wider Gift, przeciwko truciznie lekarstwo.

Angehen, *v. n. a.* zacząć, wird bald angehen, zaraz będą zaczynać, betreffen, należeć, tyczeć się czego, es gehet dich an, to się ciebie tycze, tyka, gelingen, fortgehen, udawać się, powodzić się; als Feuer, zapalić się, zaświecić się, zaiąć się, das nicht angeht, to nie idzie, to nie może być; als Interesse, oder Zins von einem gewissen Tage an, czynsz, prowizya, na ten dzień przypada, der Possen geht an, wpadł w matnią, was gehet es mich an? coż mi to do tego? to do mnie nic nienależy? z tego mi nic nieprzydzie? was dich nicht angeht, darum bekümmere dich nicht, co do ciebie nie należy, w to się nie wtrącay, nie wdawy; nie wdawać się w cudzą rzecz, wenn es angeht, ieżeli to może bydź, so geht es nicht an, tym sposobem się nie udaie, das geht nicht an, daremniuteńko to rocisz. Bisweilen ist es so viel, als: es ist nicht erlaubt, czasem znaczy to tak dobrze, iakoby: niegodzi się, angehen, so viel, als den Anfang nehmen, czasem znaczy: początek wziąć, mieć, die Rede ist angegangen, mowa się zaczęła, der Sommer geht an, lato nie daleko, lato zbliża się; lato zacznie się wnet, das Feuer ist angegangen, ogień się zaiął, da gieng es an ein Würgen, przyszło do zaboystwa, das Spiel wird erst recht angehen, ta rzecz chałasu, biedy narobi, das angehende Alter, wiek ku starości nachylony, ein Angehender, *s. m.* nowy, niedawny, obcy, angehen, so viel, als verwandt seyn, tak dobrze znaczy, iak by: krewnym być, es geht mich nichts an, nie do mnie nienależy, nie moy krewny, nie iest mi żadnym krewnym. Landsleute gehen uns näher an, als die Fremden, Ziomkowie bliżsi nam są, iak Cudzoziemcy, pierwszy na Ziemkow ma bydź wzgląd, angehen, so viel, als bewogen werden, tak wiele znaczy, iak zwiedzionym być.

Angehören, *v. n.* należeć, krewnym bydź, na leżacym do kogo, die Angehörigen, *s. m. pl.* Krewni, Należący, Zkolligowani.

Angeiographie, *s. f.* Beschreibung der Gefäße, der Gewichte, der Maaße und Werkzeuge zum Ackerbaue. Opisanie wag, miar i narzędzia oraczego.

Angel, *s. f.* węda, zum Fischen, na ryby. Fußangel, łapka żelazna pod nogi, albo żelaza pod nogi nieprzyiacielowi, zastawione podczas woyny; żelaza na drapieżnego zwierza, iako to na wilki. Angel des Himmels, Kołowrot Niebieski. *ob.* Thürangel.

Angeld, *s. n. ob.* Angabe, *s. f.*

Angelegenheit, *s. f.* interessa, sprawunki, staranie, troskliwość o co. Sachen von großer Angelegenheit, rzecz wielkiey wagi, rzecz niemała; sprawa wielka, meine Angelegenheiten, sprawy, interesa, do mnie należące.

Angelegen seyn lassen, *v. n. a.* starać się o co, usilnie, przykładać się do czego wszystkiemi siłami; obrocić na co wszystkie swoie starania, prace; nade

wszystko a to się starać, wszystkie swoie myśli obrocić do czego. s. *obacz* Angelegen.

Angelegt, *part. et adj.* namowiony, es ist ein angelegter Handel; rzecz namowione iest, namowili się, to się z namowy dzieie.

Angelegt, *adj. et part.* Namowny, angelegter Handel, siehe (*obacz*) Anlegen.

Angelika, *s. f.* ziele Anjelika, ein Gewächs.

Angelika, *s. f.* ein Weibername; Engelwurz, ein Kraut; eine Art der weißen Anemone, eine Blume; ein süßer Trank, Hipokras, zu welchem Peterzimmt und Hipokras genommen wird; ein Saiteninstrument von 16 Saiten, einer Laute gleich; eine Kettenkugel, die den feindlichen Schiffen die Mastseile von einander reißt; Meerengel, Engel, ein Seefisch, dessen Haut man zum Poliren braucht; kleine Wein- oder Essigmücke. Angelika, przezwisko białogłowskie; dzięgiel ogrodny, ziele; zawilec, albo pęczek biali; napoy barzo słodki, do ktorego Petercymentu i hypokrasu biorą; pewny instrument muzyczny 16 stron maiący, na kształt Pandury; kule łańcuchem spięte, do rozszarpania lin masztowych nieprzyiacielskich; raszpła, ryba morska, iey skora chropawa do polerowania rzemieślnikom służy; muszka, nad octem, albo winem lataiąca.

Angeln, *s. f. pl.* an Thüren, hak, na ktorym się zawiasa u drzwi obraca, sama zawiasa.

Angeln, *v. a.* łapać ryby na wędkę, wędką ryby łowić. Angelfischer, *s. m.* rybak z wędką. Angelruthe, *s. f.* pręt, laską, do ktorey sznurek od wędki iest przywiązany. Angelschnur, *s. f.* sznurek od wędki.

Angeloben, *v. a.* przyrzeć, ślubić, ślub uczynić, dać słowo, ocowiązać się danym słowem, angeloben lassen, umowić z kim, przywieść kogo, aby przyrzekł, przyobiecał, poprzysiągł, obietnicę; das Angeloben, *s. n.* przyrzeczenie, umowa, obiecanie.

Angelot, *s. f.* eine Art sehr schmackhafter Käse in der ehemaligen Normandie; eine alte Goldmünze in Frankreich und England vom Jahre 1240; ein Engelchen. Serpewny we przeszłey Normandyi barzo delikatny; złota moneta Francuska i Angielska od roku 1240; aniołek.

Angelsachse, *s. m.* Anglo-Sas.

Angelsächsisch, *adj. et adv.* Anglosas Anglosaskie; tak Angielczykow walecznych niegdyż Sasow zawo wanych zwano.

Angelstern, *s. m.* Gwiazda naybliż kołowtotu Niebieskiego. *Stella p laris.*

Angelweit, *adj. et adv.* drzwi na ości otworzywszy, drzwiami na ości otwartemi, das Maul aufsperr gębę rozdziewić, otworzyć.

Angemacht, *part. et adj.* zabrawo *obacz*, s. Anmachen.

Angemaßt, *part. et adj.* wytworny, pr brany, przesadzony, bardziey i prawie, angemaßte Freiheit, nie miarkowana wolność, zbytnia, zpustna.

Angemessen, gemäß, entsprechend, na *adj. et adv.* Przyzwoity, przystoyn przyzwoicie, przystoynie; zdawią się, zdaiący się, zgadzaiący się, *pra* według, podług.

Angenehm, *adj. et adv.* przyiemny, mi luby, wdzięczny, pożądany, słod kochany, er ist bei jedermann an nehm, każdemu iest miły, wszyscy kochaią, u wszystkich na miłoś wdzięki ma piękne, radzi go wszy widzą, ma łaskę u wszystkich, d ist mir sehr angenehm, nic mi milszeg bardzo mi to miło, angenehm m chen, zalecić kogo komu, łaskę k mu u kogo ziednać.

Angenommen, *part. et adj.* wytworn z przysadą, przesadzony.

Angenommene Weise, na wytw wykwintnie obyczaie, wymiśln maniery, przysada w manierac nienaturalne obyczaie y ruszenia sprawach, przesadzone, przebran

Anger, *s. m.* łąka, luka, pasternik, t wnik, pasza, Schindanger, mieysce, d lina, gdzie z drogi, błota, zdechliz zrzucaią, zwłoczą, gdzie ze scierw skory zdeymuią.

Angeregt, angereizt, angefrischt, *part adj.* wyżey wspomniony, popudz ny, przyprowadzony, przytaczan przywodzony.

Angeschirret, *part. et adj.* angeschirr Pferd, koń okulbaczny.

Angeschossen, *part. et adj.* postrzelon sadzany, twardzniony.

Angesehen, *part. et adj.* znaczny, wiad my, głośny, angesehen seyn, mi powagę, bydź wziętym, bydź p wożanym, bydź na naywyższ godności. *ab.* Ansehen haben, es

dara

darauf angeſehen, rzecz ſię ma do tego, ac to zahodzą, tam zmierzaią, celuią; ten ich kres zamierzony, es iſt auf Deutſchland angeſehen, na Niemcow to czyhaią; o Niemcach to ſo gro angeſehen, wird auch als eine Conjunction gebraucht, für immaßen, zażywane bywa zamiaſt Konjunkcyi, za to immaßen, byle.

Angeſeſſen, *part. et adj.* oſiadły, ktory ſobie gdzie na mieſzkanie uſtanowiony.

Angeſetzt, *part. et adj.* wyznaczony, pewny, zamierzony, uſtanowiony.

Angeſicht, *ſ. n.* twarz, lice, oblicze, von Angeſichte kennen, z twarzy znać, etwas in das Angeſicht hinein ſchmeichlen, oczywiście, bez ogrodki, komu podchlebiać, vor dem Angeſichte einer groſſen Menge Volks, przed obliczem, tak wielkiey kupy ludzi; w oczach tyle ludzi, na co tyle ludzi patrzy.

Angeſtrickt, *part. et adj.* zarażony, mit falſcher Lehre, fałszywą nauką, Geſtanke, węchem.

Angeſtrickt, *adj. et part.* namowiony, angeſtrickte Weſen, rzecz namowiona, umowiona wprzod, ktora ſię dzieie.

Angeſtrichen, *part. et adj.* malowany, farbowany, upſtrzony, upiekrzony.

Angethan, *part. et adj.* uſtroiony, ubrany pięknie.

Angewinnen, obacz Abgewinnen, anhaben, *v. a.*

Angewöhnen, *v. a.* einen zu etwas, przyzwyczaić, przyuczyć kogo do czego, wprawić, wciągnąć kogo w iaki zwyczay, ſich etwas angewöhnen, przyzwyczaić ſię, przywykać do czego; w zwyczay to poſzło u mnie etc.

Angiehen, *v. a.* przylać, przelać w ogniu na iednę ſztukę, znitować. *poſp.* ubel nachreden, obmawiać.

Angliſantiſch, *adj.* engliſch, als die engliſche Kirche und Religion. Angielſki, iako kościoł i religia angielſka.

Angliſmus, *ſ. m. pl.* die Torris in England. *W Anglii:* Toryſowie.

Angliciſmus, *ſ. m.* engliſche Redensart, Eigenſchaft der engliſchen Sprache. Własność języka Angielſkiego.

Anglimmen, *v. n.* rozrzarzyć ſię, rozpalić, zająć ſię.

Anglochouans, *ſ. m. pl.* (neu) die mit Engländern vermiſchten Chouans. *Nowowrzone słowo:* Szuanſowie pomięſzani z Angielczykami.

Anglomane, *ſ. m.* (neu) einer, der große Vorliebe für England hat. *Nowowrzone słowo:* Jeden, wielką, przeſilenią miłość Anglii maiący.

Anglomanie, *ſ. f.* übertriebene Vorliebe für alles Engliſche. Przeſilenia miłość za wſzyſtkiego Angielſkiego.

Angränzen, ſiehe (*obacz*) Angrenzen.

Angreifen, *v. a.* (Arbeit) iąć ſię pracy, wziąć ſię do pracy, ruſzyć ſię do roboty; obmyśleć ſpoſob, myśleć o ſpoſobie iak co robić, angreifen, anrühren, tangere, dotchnąć, dotykać ſię, wziąć ręką za co, den Feind, napaść na nieprzyiaciela, uderzyć nań, hinterwärts, z tyłu uderzyć na kogo, zdradą, von vorne und hinten angegriffen werden, pydź w niebezpieczeńſtwie z wielu ſtron y z przodu y z tyłu, er hat die Sache klug angegriffen, mądrze ſobie począł w tey rzeczy, wie willſt du es angreifen? iak że ſobie w tym poczniesz? iak to myślisz zrobić? ich weiß nicht, wie ich es angreifen ſoll, ia niewiem, iak ſię iąć tego, niewiem co z tym robić, mit Worten angreifen, słowami kogo zaczepić, zbeſztać, złaiać, *iak mowią*, z błotem zmięſzać, von böſen Leuten angegriffen, *part. et adj.* oczarowany, omamiony, ſich trefflich mit Unkoſten angreifen, nazbyt wiele wydawać, zbytki robić, niepomiarkowanie pieniądze tracić, ſich zu ſehr angreifen mit der Stimme, nazbyt wyſoko głos wziąć, przeć ſię, nazbyt wyſoko śpiewiąć, du muſt dich angreifen, Kräfte anwenden, muſiſz ſił do tego przyłożyć, mocno ſię wziąć, przyſadzić, mit Händen angreifen, ręką co wziąć w rękę, anfangen, zacząć, anfallen, den Feind, napaść na nieprzyiaciela, potkać ſię z nieprzyiacielem. Unkoſten anwenden, zbyt wielki koſzt łożyć, mit Krankheit angegriffen werden, chorobą bydź złożonym, zapaść na co, womit man einen angreift, napaść, zaczepka.

Angrenzen, Angränzen, *v. n. a.* graniczyć z kim, o granicę bydź, przygranicznym być, angrenzend, *part. et adj.* ſąſiad, przygraniczny.

Angriff, *ſ. m.* Zpotkanie, nacaść, cerwanie ſię z ſobą, im erſten Angriffe, za pierwſzym zerwaniem, zpotkaniem, den erſten Angriff thun, zaraz za pierwſzym zpotkaniem ſię wpaść na kogo, thun, wagen, doświadczyć ſię, dać dowod, wyſtawić ſię na niebezpieczeńſtwo.

Angſt, *ſ. f.* Ucisk, utrapienie, ſmutek, in Angſten ſeyn, zoſtawać w ucisku, w utrapieniu; dręczyć ſię ſam z ſobą, w wielkim ſtrachu roſtawać, Angſt einnehmen, geängſtiget werden, in Angſten ſeyn, Angſt bekömmen, in Angſt und Noth kommen, wpaść w iaki ucisk, w biedę, bydź w utrapieniu ciężkim, utrapienia ſię nabawić, bydź w wielkiey y nagley potrzebie, es iſt mir noch nie ſo Angſt geweſen, nigdy nie byłem w takim pomięſzaniu, nigdy nie było tak źle na mnie, nigdy nie byłem w takim niebezpieczeńſtwie; in tauſend Angſten ſeyn, tyſiąc bied, nieſzczęścia popaść, *przyſ.* bydź między młotem y kowadłem, ängſten, ängſtigen, Angſt machen, einjagen, *v. a.* wpędzić kogo, wprowadzić w biedę; dręczyć kogo, krzyżować, naprzykrzać ſię ſtraſznie, naſtraſzyć kogo, ſkrupułu kogo nabawić, wielkiey, ſtraſzney, trwogi komu narobić, ſich faſt zu Tode ängſtigen, ledwie nie umierać, od utrapienia. Angſtgeſchrei, *ſ. n.* głos żałoſny, narzekanie, der Angſtſchweiß, *ſ. m.* bricht ihm aus, aż ſię poci, tak ściśniony ieſt, tak ciężko na niego. Angſt machen, dać komu do myślenia. Angſt empfinden, ściśnienie czuć ſerca, ängſtlich, *adj.* von Perſonen, nieſpokoyny, troſkliwy, o oſobach, ängſtig, *adj.* troſkliwy, w pomięſzaniu zoſtaiący, ſtraſuię ſię o to co ſię z niem ſtanie, ängſtiglich, *adj.* z wielką nieſpokoynością umyſłu, ſerca.

Angürten, *v. a.* opaſać, przepaſać ſię, podpaſać ſukaie, przypaſać ſzablę, ſzpadę.

Abgieſſen, *ob.* Angieſſen, *v. a.*

Anhaben, *v. a.* ein Kleid, bydź ubranym, odzianym, die Feinde können ihm nichts anhaben, nieprzyiaciele mu niemogą nic uczynić, daremne nieprzyiacioł rady przeciwko niemu, niemożna mu ſzkodzić, einem etwas, zyskać, zarobić co na kim.

Anhäkeln, * *v. a.* zapiąć, zpiąć.

Anhalt, das Fürſtenthum, *ſ. n.* Xięſtwo tego imienia, Xieſtwo Anhaltyńſkie.

Anhalten, *v. a.* etwas halten, daß es nicht falle, trzymać, zatrzymywać co, aby nieupadło, bitten um etwas, proſić bardzo o co, napierać ſię czego, nalegać, nicht nachlaſſen, treiben, nieprzeſtawać, proſić, napierać ſię, einen nicht weiter laſſen, zatrzymać, nie dać więcey czynić; einen zu ſeiner Pflicht, zachęcać kogo słowami do ſwoiey powinności; ſich an etwas, trzymać ſię na czym, ręką ſię czego trzymać; an ſich halten, utrzymać ſię od czego, wytrzymać co, anhaltende Arzeney, lekarſtwo zatrzymuiące żołądek, einen zu dem Studiren anhalten, do kogo na nauky, zu ſonſt einer Kunſt anhalten, zachęcić kogo, do uczenia ſię iakiey ſztuky, wiadomości, anhalten, fortwähren, z. E. die Kälte hält an, zimno trzyma, nie uſtaie, um etwas anhalten, ſtarać ſię o co, zabiegać o co, konkurrować, proſić uſilnie, um eine Jungfer, *ob.* anwerben, nicht nachlaſſen, ſtatecznie trwać w czym, w zdaniu, anhalten, einen Flüchtigen, złapać kogo uciekaiącego.

Anhalten, *ſ. n.* das, zatrzymanie etc.

Anhaltend, *part. et adj.* zatrzymuiący, trwały; *obacz* Anhalten.

Anhang, *ſ. m.* Zuſatz, przydatek, przyczynek, to co należy do czego drugiego, Beding, Bedingniß, mit dieſem Anhange, z tym przydatkiem, z tą kondycyą, byle to etc. Rotte, die es mit einem hält, partyzant, należący do iakiey ſtrony, ſtrona, związek, Rokoſz; eines Buchs, oder Schrifft, przydatek, przyczynek do Kſiążki do Piſma; des Teufels, der Teufel und ſein Anhang, czart y iego czereda, ſich einen Anhang machen, zrobić ſobie partyą, ſtronę.

Anhangen, *v. n. a.* trzymać ſię z czym w czym, czego, einem anhangen, trzymać czyią, ſtronę; bydź z czyiey ſtrony, den Laſtern anhangen, *ob.* etc. geben ſeyn; anhangen laſſen, ociągać ſię, bawić ſię długo, anhangen, ob. anhänken, anhängig machen, prawować ſię o co, mieć u ſędziego ſprawę, anhangen, an etwas hangen, *v. n.* trzymać ſię u czego, wiſieć u czego.

Anhänger, *ſ. m.* partyzant, związek rokoſz; Anhängerinn, *ſ. f.* partyzantka, ktora czyią ſtronę trzymo.

Anhängig machen, *v. a. obacz* Anhangen.

Anhänglich, *adj.* trzymaiący ſię.

Anhänglichkeit, *ſ. f.* trzymanie ſię.

Anhauchen, *v. a.* huchać na co, podmuchiwać na co, das Anhauchen, *ſ. n.* huchanie, podmuchiwanie. *Huchanie od dmuchania ta różność, huchaią wargi ſię dobrze otwierają: w dmuchaniu zaś przymykaią ſię; dmuchaią zwino czuć huchaiąc ciepło, iak doświadczenie pokazuie.*

Anhauen

Anhauen, *v. a.* kraiać, siekać, ich will anhauen, zpróbuię, będę prosił.

Anhäufen, Anhäufung, siehe Häufen, Häufung.

Anheben, *v. n. a.* zacząć, *ob.* anfangen, ich weiß nichts mit ihm anzuheben, niewiem iak z nim zacząć, człowiek nieużyty, nie daie się nakłonić, podobno nic nie wskuram, was soll ich mit dem Gelde anheben, niewiem co z pieniądzmi trobić.

Anheften, *v. a.* przybić, przywiązać, przyszyć; als ein Blatt an ein Buch, iako to kartę do książki; ans Kreutz, przybić na krzyżu, do krzyża.

Anheften, das, *s. n.* die Anheftung, *s. f.* Przybienie, przywiązanie, przyszenie.

Anheilen, *v. a. et n.* uzdrowiąć, ukurować, przyaftować; als einen abgehauenen Finger ꝛc. iako to ucho, palec etc. odcięty.

Anheim fallen, *v. m. a.* einem etwas, zayść do kogo.

Anheimstellen, *v. a.* zdać to na czyią wolą, rozsądek; co chce niech czyni.

Anheischig, sich anheischig machen, *v. r.* obowiązać się, zamowić się, przyrzec co komu, obiecać się komu. *ob.* versprechen, zusagen.

Anhelfen, *v. a.* wzbudzić, wzbudzić w kim chciwość. *ob.* Anlaß geben, damit ist ihm erst recht angeholfen, tym wzbudziliśmy w nim chciwość, otworzyliśmy mu pole do czynienie etc. anhelfen, wyrobić komu, dać, urząd, funkcya.

Anhenken, *v. a.* anhängen, przywiązać, przydać; an das vorige, przydać do pierwszego, do przeszłego, etwas an den Hals, na szyi, u szy co zawiesić, przywiązać, na szyię włożyć, einem ein Dienstlein, zlecić komu iaki sprawunek; dać co do sprawienia, einem alles das Seinige anhängen, wszystkę swoię fortunę, swoy maiątek wydać na kogo, einen Schandfleck anhängen, *ob.* Schandfleck, tęgi, tęgo się trzyma, siedzi; wstyd komu uczynić, anhängen, einem etwas im Kaufen, namowić kogo na iakie kupno; eins, wyrządzić komu psotę, figla; eine Krankheit, zarazić kogo chorobą; sich an ein Mädchen, przylgnąć bo iakiey dziewczyny, utopić się w dziewczynię; an etwas, zawiesić na czym, na gwoździu, na haku, na kroczku, na kolku. Angehenkt, *part. et adj.* das Angehenkte, *s. n.* im Topfe, przywary w garczku, albo co się w nim z potrawy około obrało.

Anfrau, *s. f.* Babka.

Anher, s. Her.

Anherr, Ahnherr, *s. m.* Dziad. Anfrau, *s. f.* Babka, s. Ahne.

Anhetzen, *v. a.* einen, podszczuwać, podmawiać, szczuć, przyszczuwać; spuszczać z uwiązanią psy, podżegać; die Hunde auf der Jagd, szczuć psami na łowach; die Hunde auf etwas, puścić psy za czym, za zwierzem, das Anhetzen, *s. n.* szczucie, podszczuwanie, podmawianie, podbudzanie.

Anhetzer, *s. m.* szczwacz, podszczuwacz, napaśnik, przyszczuwacz, *metaph.* o tych, ktorzy innich lubią powadzić, przez plotki y namowy.

Anheut, heutig, *adj.* dzisiay.

Anhöhe, *s. f.* pochyłość mieysca z gory, pagorek, pagorek położysto, nieprzykro idący, z gory na doł.

Anhören, *v. a.* słuchać, pozwolić ucha do słuchania. *ob.* Gehör geben, etwas anhören, przypuścić głos, słowa do ucha, obenhin anhören, krotko co wysłuchać, prędko, mimo uszow puścić, nicht wollen anhören, nie chcieć, słuchać, wysłuchać, ich mag das nicht anhören, ia tego nie mogę słuchać.

Anhusten, *v. a.* trochę kaszleć, podkaszlywać.

Anjetzo, jetzund, *adv.* teraz.

Animation, *s. f.* bei den Aerzten: Belebung, Beseeligung einer Frucht im Mutterleibe. *U Medykow:* ożycie, ożywienie płodu w żywocie.

Animiren, *v. r.* einen, *ob.* anfrischen, Muth machen, ochoty dodać, serca.

Animosität, *s. f.* Feindseligkeit, Feindschaft, Haß. Nieprzyiaźń, nienawiść, zaiątrzenie.

Anjochen*, *v. a.* woły do iarzma założyć, zaprząć, podbić kogo pod iarzmo swoie, *to iest*, pod moc; włożyć na kogo iarzmo niewoli. *ob.* Anspannen.

Anjou, ehemals ein Herzogthum, Niegdyż Xięstwo Andegawskie, Andegaweńskie we Francyi.

Anis, *s. m.* anyż, anyżek.

Anisbaum aus Indien, dessen Holz graulicht ist, nach Anis riecht und zur ausgelegten Arbeit verbraucht wird. Drzewo anyżowe z Indyi, iest szarawe, anyżent pachnie i do sapzoney zażywane bywa roboty.

Ankehren, anwenden, *v. a.* allen Fleiß, pryłożyć,

pryłożyć, wszelkiey pilności, wszystkiemi siłami, w czym pracować, zatopić się w pracy około czego.

Anker, *s. m.* des Schiffs, kotwica, okrętu.

Anker, *s. m.* Kotfica, mit etlichen Haaken oder Spitzen, z kilku kakamu, zębami, kłami, das Holz, welches auf dem Wasser schwimmt und zeigt, wo der Anker liegt, drewno, ktore powodzie płyma, z pokazuie mieysce, w ktorym kotwica tkwi, *osobnego Niemieckiego nazwiska niema*, das Seil, wdran dieses Holz hängt, lina, na ktorey wisi, ten znak drewniany, kotwicy, die Ankerbalken, worauf er liegt, wenn er soll abgeworfen werden, *Tramy*, na ktorych leży, kotwica gdy ma bydź w wodę zarzucona, den Anker auf diese Balken legen, ankrę na tych *Tramach* położyć, zeprzeć. Ankergrund, Anker werfen, kotwicy zarzucenie; na kotwicy stanie, den Anker werfen, kotwicę zarzucić; stanąć na kotwicach, okręt na zarzuconych w morze na dno kotwicach, der Anker hat eingeschlagen, utkwiła kotwica, wbiła się w dno morskie, hält das Schiff? trzyma okręt? vor Anker liegen, na kotwicach stać, leżeć, *o kręcie mowa*, die Anker lichten, aufheben, kotwice podnieść, ruszyć wkręcić na kołowrot, die Ankerhaspel, *s. f.* kołowrot na okręcie, do zwiiania nań liny, kiedy trzeba podnieść kotwicę. Ankerholz, das Ankerholz am Anker, *s. n.* drzewco u kotwicy, der Ankermann, oder Ankerknecht, *s. m.* der ihn zu besorgen hat, Stroż, pilnowacz kotwicy. Ankerseil, Tau, *s. n.* lina u kotwicy, die Löcher vorne im Schiffe, aus welchen das Ankerseil gehet, Wyloty w okręcie, ktoremi lina kotwiczna wychodzi. Ankerspitze, *s. f.* końce z piorami u kotwicy; *z franstopy kotwiczne, łapy*. Ankerstrick, *s. m.* lina u kotwicy.

Ankern, *v. a.* kotwicę rzucić.

Anklage, *s. f.* oskarżenie, obwinienie, doniesienie, skarga.

Anklagen, *v. a.* oskarżyć, obwinić, udać, to iest, fałszywie oskarżyć, nieprawdę na kogo mowić, fałszywy występek komu zadawać: fälschlich. Aufs neue, penowić skargę, obwinienie u sądu; auf Leib und Leben, obwinić kogo o występek, za ktory głowa powinna spaść, vor Gerichte anklagen, przed sądem, kogo obwinić, zapozwać o co przed sąd, do sądu, zadać iaki występek komu, pozywaiąc go on, aus Neid fälschlich, z nienawiści, z gni wu kogo fałszywie udać.

Ankläger, *s. m.* Oskarżyciel, powod. A klägerinn, *s. f.* Oskarżycielka, powo u sądu, ein harter Ankläger, mocn żwawy powod, strona powodowa.

Anklammern, *v. a. et r.* klamrą co zbi uiąć, zciągnąć.

Ankleben, *v. n.* trzymać się, kleić si *v. a.* kleić, przykleiać, das klebt ih noch immer an, to tkwi w iego my głęboko, to mu tkwi mocno głowie.

Ankleiben, *v. a.* przykleić, przylepi kleiem karuchem, klaistrem, al iaką inną rzeczą lipką, chwytaią się y trzymaiącą.

Ankleiden, *v. a. et r.* ubrać, ustro kogo, w suknie.

Ankleistern, *v. a.* klaistrem z mąki w rzonym, co zkleiać.

Anklingeln, *v. a.* dzwonić we dzwone u drzwi.

Anklopfen, *v. a.* sztukać, kołatać d drzwi, do bramy, grob anklopfe kołatać bardzo głośno, das Anklopfe *s. n.* kołatanie, sztukanie do drzwi

Anklopfer, *s. m.* młotek u drzwi do z kołatania.

Anknüpfen, *v. a.* zawiązać na węze związać węzłem, co, wraz, w iedn

Ankommen, anlangen, *v. n.* przyiś przybyć, befördert werden, przyi do iakiego urzędu, *to iest*, wziąć g leicht, nicht viel Mühe kosten, przyi łatwo, łatwiuteńko do czego, b pracy; schwer, ciężko do czeg przyiść; kosztuie wiele zabiego trudu; als ein Schrecken, Lust, przyiś iako to ochota, ochota mu przysz do pisania; strach następuie; lasse czekać; häufig, naschodzić się, n schodziło się, naszło się wiele lud bydła etc. auf etwas, es kömmt da auf an, es betrifft, idzie o to, o chodzi, was kommt euch an? o c wam tu chodzi? warum stellt ihr eu so an? czemu się tak bardzo o zastawiasz? t. i. czemu ci tak bardz o to chodzi? empfangen werden, ż być przyiętym, przywitanym, n. ihr werdet übel ankommen, źle będzie przyięty, źle cie przywitaią, nic ni wskorasz; nicht recht, omylić się, a kommen (vom Reisen), przyiść, przyie chać, przybyć, iechać, t. i. przyie dżać, już być nie daleko, ankommen przyiść do myśli; napadać kogo, wa kommt dir an? co ci to przychodz d

do myśli? co cie to napada? es iſt ihm rum Freude, Verlangen ꝛc. anges kommen, radość go. chęć iakaś napadła, boh ankommen, przyiść do wielkiey fortuny, ſie iſt wohl angekommen, bardzo dobrze poszła za mąż, bogatego wzięła męża, mein Heil kömmt darauf an, moie zdrowie, moia całość w tym, es kömmt viel darauf an, wiele na tym należy. na tym rzecz cała, iak na zawiśnie, wiele na nim zależy, wiele w tym może, es kömmt viel aufs Glück an, to idzie do szczęścia; szczęście w tym naywięcey może, es kömmt noch an mich, do mnie to będzie należało, to ia biorę na siebie, ia się podeymuię tego, du wirſt ſchon ankommen, przywitaią cie tam, t. i. źle; nie będą ci radzi, es kömmt mir ſchwer, ſauer an, ciężko na mnie, trudność mam wielką; nicht ſchwer, nie ciężko mi to przychodzi; *w Nauiach nie inwita Minerva*, es worauf ankommen laſſen, sprobować, doświadczyć, doznać; azardować się na co, es kömmt mir nicht darauf an, mnie o to niechodzi, nie idzie.

Ankömmling, *ſ. m.* cudzoziemiec, ktory dopiero przyiechał. gość.

Ankoppeln, *v. a.* zesforować, w parę złączyć.

Ankurren, *v. a.* przywobić, przyłudzić, przynęcić.

Ankündigen, *v. a.* obwołać, ogłosić, do wiadomości podać, zapowiedzieć; es einem den Krieg, wypowiedzieć woynę.

Ankündigung, *ſ. f.* obwołanie, ogłoszenie, obwieszczenie, od obwieścić; wypowiedzenie.

Ankunft, *ſ. f.* przyiazd, przybycie, przyiście. Ankunft, Abkunft oder Geſchlecht, Rod. Pochodzenie, von geringer Ankunft, podłego rodu, urodzenie.

Anlachen, *v. a.* uśmiechać się do kogo.

Anlage, *ſ. f.* podatek, danina, ktorą na kogo kładą, im Bauen, w budowaniu, abrys, plan.

Anlanden, *v. n.* mit Schiffen insgemein, przybić do lądu, okrętem, statkiem, łodzią.

Anlandung, *ſ. f.* przybicie do lądu, za statkami, z okrętami, szkutami, galerami etc.

Anlangen, *v. r. et n.* należeć, betreffen, toi ſamo, mich anlangend, co do mnie należy, anlangen, ankommen, an einem Ort, przybyć do iakiego miejsca, dokąd.

Anlaß, *ſ. m.* okazya, sposobność, materya do czego. Anlaß geben, drogę, pole do czego komu otworzyć; drogę do czego pokazać; zachęcać do czynienia czego, zum Argwohn geben, dać okazyą do podeźrzenia; podeźrzenie czynić, nehmen, okazyi, kluczki szukać, na kogo.

Anlaſſen, *v. a. et r.* ſich, pokazać się, popisać z czym, czynić dobrą o sobie nadzieię; pokazywać się dobrze z początku, wydawać się czym dobrym; einen übel, źle kogo traktować, den Teig anlaſſen, ciasto zakwasić, einen zu etwas anlaſſen, pobudzić kogo do czego, *ob.* anreitzen; es läßt ſich fein an, nietrzeba wątpić że się uda, dobrze się zrazu powodzi; iest nadzieia, rzecz pomyślnie idzie, es läßt ſich zum Kriege an, zanosi się na woynę; woyną to grozi, der junge Menſch läßt ſich wohl an, ten młody człowiek dobrze się nadaie, sprawuie, dobra o nim nadzieia; übel, lepiey sprawuie się, sprawuie; beſſer, lepiey sprawuie się, iak przedtym, das Wetter läßt ſich gut an, na pogodę się zabiera, na piękny czas się zanosi.

Anlauf, *ſ. m.* napaść, uderzenie, impet. Anlauf nehmen zum Springen, rozpędzić się, do skoczenia; impet wziąć do skoczenia. Anlauf des Meeres, przybieg morza, im erſten Anlaufe, za pierwszym impetem, z pierwszego impetu.

Anlaufen, *v. n.* an etwas, wbiec na co, potchnąć się na czym; nogą, albo głową uderzyć o co, idąc, das Waſſer läuft an, woda przybiera, zbiera, od deszczow, anlaufen, rostig werden, śniedzieć, rdzewieć. *ob.* Roſt; er iſt übel angelaufen, źle interes sprawił; nie udało się, einen anlaufen laſſen, niemowić nic nikomu, aby sam wpadł, w łapkę, w błąd, w fidło, ich werde von vielen angelaufen, wielu się schodzi do mnie, bywa u mnie, co mi przeszkodą iest, im Laufen an etwas ſtoßen, uderzyć, trącić o co, heßs ſich anlaufen, leć co sprawić, albo nic nie sprawić; im Sturme, Sturm przypuścić, um etwas oft und ängſtlich bitten, naprzykrzać się komu prożbą o co; als Gewäſſer, zbierać, przybierać, schimmlich werden, pleśnieć.

Anläuten, *ob.* Läuten, *v. n. a.*

Anlegen, *v. a.* nałożyć, przyłożyć, hoch anlegen, drew przyłożyć na ogień; oder Kohlen, albo węgli. Leiter, przystawić drabinę, ſein Geld anlegen,

anwenden, dać pieniądze na prowizyą; übel anlegen, dać sumę, łoskáwać sumę niebezpiecznie, źle. Hand, Gewalt anlegen, gwałt komu czynić, gwałtem co czynić, eine Festung, einen Garten, fortecę, zamek, ogrod założyć; Feuer, ognia podłożyć, einen Reif, naczynie obręczą, obrączką pobić, eine Stadt, so viel als Steuer auflegen, nałożyć podatek na miasto, seine Gaben übel anlegen, pięknych swoich przymiotow źle zażywać, es mit einader, namowić się na co z inszym z namowy co czynić, wspolnić co z kim czynić, ein Kleid, suknią wziąć, na się suknią się przyodziać, an Ketten, w łancuch kogo wsadzić, anlegen, eine Kunkel, kądziel nawinąć, len na kądziel, Zeit, czas łożyć na co, eine Flinte, przyłożyć suzyą do licu; die Trauer, wziąć żałobę; einen Baum, drzewo gdzie złożyć; ein Haus, Festung, Garten entwerfen, dom, zamek, ogrod założyć, zdrysować; sich, *v. r.* als dickflüssige Sachen, Brei, Koth, przylgnąć, przylepić się; mit einem etwas, mit einander, umowić się razem, namowić się razem, ein angelegter Handel, rzecz namowna, angelegter Weise, z namowy, namownym sposobem.

Anlehnen, *v. a.* usiłować, piąć się, opierać się; sich an etwas, *v. r.* opierać się na czym.

Anleimen, *v. a.* kleić, przykleiać, zkliiać; kliiem przylepić.

Anleiten, *v. a.* prowadzić, przewodnikiem bydź, drogę pokazać do czego, powodem bydź czego.

Anleitung, *s. f.* Anführung, Unterweisung, Nauczenie, rozpowiedzenie, iak co czynić, rozumieć; rada, okazya; wprowadzenie w iaką wiadomość.

Anleuchten, *v. a.* zaiaśnieć, oświecić, obiaśnić.

Anliegen, *v. n.* als ein Kleid, dobrze, gładko leżeć, iak suknia na człowieku, opięto; Strümpfe, Schuhe, pończocha, trzewik, gładko, opięto, leży na modze, sehr bitten, oder treiben, nalegać, napierać się, angelegen seyn, dokuczać, dopiekać; tkwić w sercu, angelegen seyn lassen, mieć staranie o czym, patrzeć, pilnować czego, das Anliegen, *s. n.* niespokoyność, potrzeba nagła, smutek, utrapienie; skryty w sercu smutek, iak mowią, gryzie się w sobie. Anliegen haben, gryźć się, trapić się, o co, e gleiches Anliegen haben, pedob... mieć, rowne zgryzoty; w tym s mym zostawać utrapieniu, einem... Anliegen klagen, żalić się przed ki na swoie nieszczęście, piędę, d liegt mir sehr an, o to mi nayba dziey chodzi; o te iestem nayba dziey troskliwy, das Kleid liegt rec wohl an, suknia dobrze na nim leż mit einem anliegen wollen, przyłoż się do cudzego kosztu.

Anlocken, *v. a.* wabić, nęcić.

Anlockung, *s. f.* ponęta, powab, co w bi y nęci umysł.

Anlöten, *v. a.* nitować.

Anmachen, *v. a.* złączyć, zpoić wra w iedno; sich an einen, podeys blisko kogo; Mehl, oder Kalk, r zrobić, rozczynić, rozpuścić, mąkę Wein, wino mięszać, faszowac przylać co do wino, aby smak miał inszy, Feuer, ogień zniecić, zapali Salat, sałatę zaprawić, einem eine nabawić kogo iakiey trudności, e nen anmachen, prożną nadzieią kog uwodzić, łudzić; zwodzić kog einem ein Kleid, suknią dobr ułożyć, upiąć na kim.

Anmalen, *v. a.* przymalować, nam lować na czym.

Anmahnen, *v. a.* przestrzegać, upom nać, kogo, napominać, uszy kom natrzeć; zachęcić kogo mową, sło wami.

Anmahnung, *s. f.* przestroga, napom nanie, pobudka, auf Anmahnen, czyie napomnienie, za czyią radą.

Anmarsch, *s. m.* der Soldaten, przy ście, przyciągnienie żołnierzy, wo ska, im Anmarsch seyn, iść, w marsz bydź, ciągnąć, *o woysku*, anmarschi ren, *v. n.* przychodzić, przymasz rować.

Anmaßen, *v. r.* sich eines Dinges, prz właszczyć sobie co, przyznawać do rzeczy, iak do swoiey; wziąć i iak swoią *pot.* wtrącać się do iaki rzeczy; sich einer Freiheit, wolno sobie przyznawać.

Anmaßen, das, *s. n.* die Anmaßun *s. f.* Przyznawanie, przywłaszczeni wtrącanie.

Anmelden, *v. a.* oznaymiać; einem was, co komu, sich anmelden, *v.* oznaymić komu, że chce bydź niego, że się chce widzieć z nie że go przyszedł nawiedzić; um

was, prośić o co; einen bey einem, oznaymić komu o kim, że przyszedł.

Anmerken, *v. a.* naznaczyć, nanotować, aufzeichnen, *też samo.* naznaczyć na pamiątkę, dla pamięci, so viel, als nehmen, tak wiele, tak uważać, postrzegać, man merket es an ihm, daß es ihm verdreßt, postrzegaią to po nim, że mu to przykro, że go to trapi, gniewa.

Anmerkung, *s. f.* postrzeżenie, znak, przestroga, *w książce.*

Anmessen, *v. a.* ein Kleid, miarę wziąć na suknią.

Anmuth, *s. f.* wdzięk, przyiemność, ładność; bringen, subym bydź, anmuthig, *adj.* przyiemny, wdzięczny, es ist anmuthig, miły iest, luby, sprawuie ucieche w człeku, w zabawie; słodycz w sercu.

Anmuthen, Zumuthen, *v. a.* upominać się; einem etwas, o co komu, namawiać na co, das Anmuthen, *s. n.* preteńsya.

Anmuthig, *adj.* siehe unter Anmuth, patrz pod słowem Anmuth.

Anta, *s. f.* ein giftiges und stinkendes Thierchen in Peru. Jadowita i smierdząca bestyyka we krolestwie Peru albo Peruańskim.

Annageln, *v. a.* przybić co gwoździem, ćwieczkiem.

Annahen, *v. r.* zbliżyć się, zbliżać się, przybliżać się, annähern, *też samo.* Annäherung, *s. f.* przybliżenie się.

Annalen, Annalen, *s. f. pl.* Jahrbücher, Jahrgeschichte. Roczne dziece. Annalist, Annalist, *s. m.* Geschichtschreiber, Verfasser der Jahrgeschichte. Czasopis, hystoryck roczne dzieca pisący.

Annähen, *v. a.* Annähen, przyszyć co nicią, igłą, podszyć.

Annehmen, *v. a.* przyiąć, przystać na co, pozwolić, akceptować, nichts annehmen, nie przyimować, nie pozwalać na co; sich eines Dinges, wziąć na siebie iaką rzecz do czynienia, do sprawienia, wtrącać się, mięszać do czego, przywłaszczać sobie co, gut heissen, approbować, cwalić, za dobre uznać, in Dienst nehmen, przyiąć do usług, na służbę: an Kindes statt, za Dziecie własne kogo wziąć, przysposobić. Volk werben, woysko zaciągać, żołnierzy; sich eines, podiąć się czyiego interesu; bronić kogo, popierać kogo, angenommen, *part. et adj.* wytworny, z przysadą, przesadzony, angenommene Weise, na wytwor, wykwintnie, wymyślnie, man muß es annehmen, wie es kömmt, iak padnie, tak trzeba przyiąć, eines Meinung annehmen, pisać się, przystać na czyie zdanie; eines Sitten, przeiąć cudze obyczaie, keine Erinnerung annehmen, nie przyimować żadney rady, żadney uwagi, sich eines annehmen, trzymać za kim, sich eines Dinges nicht groß annehmen, nie uważać na co: nie aprendować, sich fremder Händel annehmen, wtrącać się, wdzierać do cudzych spraw, interessow.

Annehmlich, *adj.* przyiemny, *ob.* angenehm, *adv.* przyiemnie, mile.

Annehmlichkeit, *s. f.* wdzięk, przyiemność. *ob.* Lieblichkeit.

Annehmung, *s. f.* przyięcie, przywitanie, przyznanie, przysposobienie; an Kindes statt, przyznanie, przysposobienie za dziecie swoie. *adoptio pol.*

Anniethen, *v. a.* zanitować, wbity gwoździ, albo ufusł, krzywo wbiiać, wbiiaiąc zgiąć.

Annoch, *adv.* ieszcze; ieszcze do tych czas, ieszcze nawet teraz.

Annulliren, *v. a.* znieść, zkasować, uchylić prawa, zwyczaiu, przywileiu.

Anomalie, *s. f.* Unregelmäßigkeit, Unrichtigkeit, Unordnung, was wider die Regel und Ordnung ist; in der Astronomie unrichtiger Lauf der Planeten. Nieporządek, nierowność, rzecz przeciwko porządkowi i regułom będąca; w Astronomii bieg nierowny niektorych planetow.

Anomalisch, *adj.* in der Sprachlehre: unregelmäßig, was nicht nach der Regel gehet, z. B. deklinirt, oder conjugiret wird. *W gramatyce:* nieporządny, nierowny, nie według reguły deklinowany, albo konjugowany.

Anordnen, *v. a.* rozporządzić, dysponować, ustanowić, porządek uczynić.

Anordnung, *s. f.* rorporządzenie, dyspozycya, porządek, ustanowienie.

Anpacken, *v. a.* zagrabić rzecz, zabrać, zaczypić, zaaresztować.

Anpappen, *v. a.* przykleić.

Anpassen, *v. a.* anversuchen, ein Kleid, aprobować, przywdziać sukni, czy dobrze zrobiona.

Anpfeifen, *v. a.* świstać, gwizdać na kogo, wyszydzić kogo.

Anpfahlen, *v. a.* przywiązać do słupa, do palu.

Anpfl

Anpichen, *v. a.* smołą oblać, oblepić.
Anpissen, *v. a. vulg.* oszczać.
Anpochen, *v. n. ob.* Anklopfen, kołatać do drzwi.
Anpreisen, *v. a.* zalecić, zachwalić. *ob.* Herausstreichen.
Anprellen, *v. n. a.* uderzyć, trącić, szturknąć o co, odskoczyć, odlecieć, trąciwszy się.
Anrathen, *v. a.* einem, Poradzić komu, radę komu dawać, radą kogo wspierać, opatrywać, siehe Rathen, *obacz* Rathen, *v. a.* das Anrathen, *s. n.* rada, auf dein Anrathen, na twoię radę.
Anrechnen, *v. a.* przypisać komu co złego; etwas für eine Schande, poczytać komu za wstyd iaką rzecz.
Anrede, *s. f.* wstęp do mowienia z kim.
Anreden, *v. a.* mowić do kogo, obrocić do kogo mowę; Abwesende, do nieprzytomnych; frech, trotzig, ostro, żwawo momić, das Anreden, *s. n.* mowa do kogo, das freche, trotzige Anreden, żwawa, przykra, dzika, mowa.
Anregen, *v. a.* reitzen, pobudzić do czego, przyprowadzić do uczynienia, zachęcić, erwähnen, cytować, przytaczać, przywodzić, autorow, namieniać, wzmiankować, angeregt, *part.* wyżey wspomniony, so viel als anreitzen, anfrischen, pobudzić do czego; ostrog przydać komu.
Anregung, *s. f.* instinkt; poruszenie, natchnienie, aus Anregung Gottes, z Natchnienia Boskiego, eines Dinges Anregung thun, o iakiey rzeczy wzmiankę uczynić, namienić, nur ein wenig Anregung thun; krotko, bardzo mało o czym wspomnieć.
Antreiben, *v. a.* trzeć, pocierać o co.
Anreitzen, *v. a.* nęcić; einen zu etwas, łudzić, necić do czego; poburzyć, rozgniewać iednego przeciwko drugiemu, gegen einen; *it.* dodać ochoty, serca do czego, podmowić; podżegnąć, *od ognia wzięte*, poddmuchnąć; poruszyć.
Anreitzung, *s. f.* wabik, ponęta, pobudka, rozdrażnienie roziątrzenie kogo; zapraszanie, zachęcanie, natchnienie. Anreitzer, *s. m.* podszczuwacz, plotka, co zwadza inszych y kłuci, anreitzend, *adj. et part.* przyiemny, wobiący, ciągnący do siebie.
Anrennen, *v. n.* wpaść na kogo, napaść na kogo, naiechać, nayść, nachodzić; od sł. wpadam, napada naieżdżam, nachodzę.
Anrichten, *v. a.* wzbudzić, czynić, w gotować, nauczyć kogo, iak ma zrobić, stworzyć, urodzić, *metap* anstiften; anrichten, einen zu etw zlecić komu, zdać iaki interes, spr wunek. Speise anrichten, ieść no na stoł; ieść dawać, stoł zastawia ieść wydawać, to iest kłaść na mi pułmiski, etc. zmawiać się na c pacząć co; eine Haushaltung, ofie na wieczne mieszkanie, na iedny mieyscu; neue Wohnplätze, nowe placu na mieszkanie nabydź; ei Einkunft, intraty.
Anriechen, *v. a.* powąchać.
Anrücken, *v. n.* zbliżyć się, podstąpi die Armee anrücken lassen, z wo skiem podstąpić.
Anrufen, *v. a.* wzywać, wołać, pro o ratunek, prosić Boga o pomo modlić się, aby ratował; einen u Hülfe, prosić kogo o pomoc, o p ratowanie, zum Zeugen, na świad stwo wzywać, das Recht, do pr wa się udać w czym. Anrufung, *s.* wzywanie, proszenie, modły, modl nie się o co.
Anrühren, *v. a.* dotykać się; ręką c obracać, mit Worten, słwami krotk dotchnąć czego, das Anrühren, *s.* dotykanie.
Anrührungspunct, *s. m.* zweier runde Figuren, oder Körper, punkt mieysc w ktorym się dotykaię dwie okręgł figury, iako to dwie okręgłe kule dwie obrączki.
Ansagen, *v. a.* owołać, opowiedzie kogo; gerichtlich, oder auf andere Ar urzędownie, od sędziego, albo in nym sposobem.
Ansatz, *s. m. ob.* Angriff, napaść, dosi gnienie, trafienie. *pol.* początek cz go; von einer Krankheit, począte choroby. Ansätze im Herbste, od sonst, was man bezahlen soll, Daniny ktore w iesieni, albo inszego czas płacić się maią, einen Ansatz mache ustanowić, wyznaczyć co kto płaci ma.
Anschaffen, *v. a.* wystarać się co d kogo, dodać czego; kazać przyś postarać się aby miał, einem Kleid anschaffen, postarać się komu o su knie, opatrzyć komu suknie, kaufen kupić, nabyć, angeschaffen, *par* wrodzony.

An

Anschauen, *v. a.* patrzeć, uważąć, obaczyć, das Anschauen, *s. n.* patrzenie, widzenie, obaczenie. *poł.* wpatrzyć się w co, oczy wlepić w co; zapatrzyć się na co; oczy wytrzyszczyć na co, na kogo; opatrywać, upatrzywać, oglądać, zapatrywać się na co.

Anscheinen, *v. n.* oświecać, obiaśniać, świecić nad czym, anscheinende Gefahr, nagłe niebezpieczeństwo, bliskie, nad karkiem, nad głową.

Anschicken, *v. a.* bereiten, przygotować, przyprawić, rozporządzić; sich zu etwas, *v. r.* zabierać się do czego, do roboty iakiey.

Anschieben, *v. a.* zbliżyć się, pchnąć się do czego.

Anschiffen, *v. n.* przyżeglować, przypłynąć okrętem, łodzią.

Anschielen, *v. a.* krzywo na kogo patrzeć, z boku, z oka na kogo poglądać.

Anschießen, *v. n.* sadzać porządkiem chleb w piecu; als Salpeter, oder andres Salz, sciąć się, zsieść, ztwardnieć, iako to saletra, albo insza sol. angeschossen, *part.* heißt bei den Jägern, so verwundet, daß es nicht fällt, postrzelony, mowi się u myśliwcow, kiedy zwierz iest tak raniony, że ieszcze nie padł, ale ucieka.

Anschiessen, *v. a.* biciem z armat, kogo witać, przyimować.

Anschirren, *v. a.* ubrać konia.

Anschlag, *s. m.* trącenie, udercenie; an einem Rohre, oder Büchse, kolba u fuzyi, u flinty, der Preis, cena, taxa, was man für etwas geben muß, to, co, od czego, albo z czego dać kto ma, n. p. was ein Lehngut geben muß, oder was man für einen Genuß, den man nicht gewiß weiß, wie hoch er sich beläuft, gewisses liefern muß, co z lennego dać trzeba, albo co za intratę, ktora iest niepewna, iak wielka y pewna kwota, dawać trzeba. Anschlag zum Pachte, arenda, piniądzę z arędy. List, zdrada, sztuka, chytrość. Zettel, karta przybita na publicznym mieyscu do czytania. Anschlag, zamysł, przedsiewzięcie, der Anschlag im Kaufe, taxa na rzeczy przedayne. Anschläge machen, naradzać się, zamyślać, namyślać się; heimliche Anschläge machen, knować potaiemne rady, zamysły, zamachy, eines Anschläge hintertreiben, przeszkodzić cudzym zamysłom, zabieć cudzym zamachom, die besten Anschläge mislingen oft, y naylepsze zamysłu częstokroć się nie udaią, albo na złe wychodzą.

Anschlagen, *v. a.* przybić, uderzyć o co, die Büchse anschlagen, fuzyą przyłożyć do licu, do oka, maiąc strzelać, etwas dem Preise, oder Werthe nach, obwołać ustanowić taxę na rzeczy, otaxować, zum öffentlichen Verkaufe, kartę przybić, z oznaymieniem, że dom iest naprzeday, mit der Glocke, dzwonić w dzwon; znak dać dzwonem na co, die Arznei schlägt an, lekarstwo pomaga, ma swoy skutek, etwas zu Geld anschlagen, na pieniądze się zgodzić, na pieniądze co otaklować, etwas der Billigkeit gemäß, o taxować co słuszna, co warto; zu theuer, nazbyt drogo otaxować, nad słuszność, das Schiff ist an einen Felsen angeschlagen, okręt uderzył o skałę, wpadł na skałę, anschlägig, *adj.* dowcipny, obrotny, wymyślny, *co do umysłu.*

Anschliessen, *v. a.* złączyć, zpoić, sich anschliessen; *v. r.* złączyć się z kim, an Ketten schliessen, w łancuch kogo wsadzić, okować, anfügen, spoić, zbić co w kupę.

Anschmeicheln, sich, *v. r.* przypodchlebiać się przymilać się, umyzgać się do kogo.

Anschmieden, *v. a.* w kaydany okować, wsadzić. *poł.* nitować, lutować co w ogniu.

Anschmieren, *v. a.* nasmarować, nacierać, namaścić.

Anschmitzen, *v. a.* einem eines, przylepić komu łatkę, t. i. plamę mu uczynić na dobrym imieniu.

Anschnarchen*, złaiać, anschnautzen, *v. a. toż samo.* zbesztać; wsieść na kogo, wyieździć go.

Anschneiden, *v. a.* napocząć, narżnąć, nakroić.

Anschnitt, *s. m.* napoczęcie, nakroienie.

Anschrauben, *v. a.* zaszrzubować.

Anschreiben, *v. a.* zapisać, wpisać, einem etwas zu einem Lobe, für ein Lob anschreiben, przypisać komu w czym chwałę; mieć co komu, poczytać za chwałę, ich bin übel bei ihm angeschrieben, źle u niego złożony iestem, nie mam u niego łaski, źle o mnie trzyma.

Anschreien, krzyczeć, wołać na kogo głośno.

Ans

tu mam trudność, tu mam wątpliwość, tu bardzo niepewny iestem, es ſteht mir keine Gelegenheit an, nie mam do tego okazyi, ſnadności żadney, es hat mir ein Glück angeſtanden, to mi ſzczęściem przypadło przyſzło, udało ſię. Anſtehen, bydź bliskim, an etwas nahe ſtehen, blisko ſtać, być, przy czym, an etwas, da es nicht weiter kann, als ein Wagen an einem Stocke, oder Steine, o co, że daley nie można tuſzyć, zawadzić, iako to woziem o pień, o kamień, einem gefallen, podobać ſię komu, bydź mu do gustu, einem gezierten, przyſtoi co komu, pięknie co komu, als ein Kleid, pięknie mu w takich ſukniach, lange währen, trwać.

Anſtellen, *v. a.* ſtanowić, rozporządzać, gotować, knować, wybierać ſię, zacierać do czego; eine Reiſe, wybierać ſię w drogę; Mahlzeit, bankiet gotować, ſprawiać, was haſt du angeſtellt? coś wyznaczył? zlecił? es iſt ein angeſtelltes Weſen, to rzecz ieſt namowiona, umowiona wprzod, ktora ſię dzieie, wie ſoll ich meine Sachen anſtellen? iak ſobie mam począć w moich intereſach? ſein Leben nach etwas anſtellen, według pewnych maxſym życie ſwoie prowadzić, porządek, życia ſwoiego ułożyć, ſich zornig, verliebt, betrübt ꝛc. *v. r.* zmyślać, udawać gniew, miłość, ſmutek; udawać ſię gniewliwym, kochaiącym, ſmutnym, ſich feindſelig, ſtawić ſię po nieprzyiacielsku komu; pokazać ſerce nieprzyiazne, an etwas ſtellen, przy czym co poſtawić, przyſtawić; als eine Leiter, iako to drabiny, anordnen, uſtanowić, uſtąwić, anfangen, *v. n.* zacząć, początki założyć; ſich zu etwas wohl, dobrze ſobie poſtąpić w początkach, dobrze ſię rządzić, ſprawować; robić ſię; als Eſſig, Dinte, iako to ocet, inkauſt; ſich, als wenn man etwas thue, zmyślać ſię, udawać, abreden, umowić rzecz; einen Proceß, ſprawę mieć z kim, das Anſtellen, *ſ. n.* poſtowa twarzy, oblicza.

Anſtemmen, *v. n. a.* opierać ſię o co.

Anſteuern, ſich, *v. r.* opierać ſię o co, wſpierać ſię na czym.

Anſtiefeln, *v. n.* wdziać, wziąć, obuć; wzuć, bury, ſztyble.

Anſtiften, *v. a.* zrobić, ſprawić, zachęcić, pobudzić; etwas, wyznaczyć, zlecić co; robotnikiem być iak rzeczy, ſprawy; ein Unglück, n ſzczęścia, złego komu narobić, Anſtiften, *ſ. n.* pobudka, narchn nie, zachęcenie.

Anſtifter, *ſ. m.* głowa, herſzt, pr wodca, ſprawca, wynalazca, budziciel, fundator.

Anſtimmen, *v. a.* zacząć śpiewać, tonować, iako kſiądz w kości pierwſze słowa pieśni, albo śpiewa pierwſi zaczynaią a ſzyſcy za nie Anſtimmung, *ſ. f.* zaczynanie śp wać przez iednego.

Anſtinken, *v. n.* śmierdzieć kom bydź komu obrzydłym.

Anſtoß, *ſ. m.* zawada, o co ſię potchn na czym utchnąć może. Hindern przeſzkoda. Ärgerniß, obraza, zg ſzenie; von einer Krankheit, paroxy iakiey choroby przypadaiącey, Anſtoß ſeyn, bydź komu zawadą, przeſzkodzie; Unglück; er hat v Anſtöſſe, wiele nieſzczęścia na nie ſpadło; potkoło go kilka trefunk niepomyślnych. Anſtoß haben von ner Krankheit, paroxyſm mieć pr padaiący iakiey choroby.

Anſtoſſen, *v. a. n.* uderzyć czym o c mit der Zunge, Rede anſtoſſen, z iąkać ſię, zacinać ſię w mowie, hat niemals in ſeiner Rede angeſtoſſe nigdzie ſię nie potchął, nie zaz nie ſtanął w ſwoiey mowie, anſtoſſe nahe liegen, blisko ſtać, ſtykać ſi iedno z drugim, przykać, przypiera iak więc w granicach bywa, das A ſtoſſen, *ſ. n.* potchnienie ſię; mit d Zunge, zaiąkanie ſię, zacinanie, a ſtößig, *adj.* gorſzący.

Anſtoßſchlene, *ſ. f.* der Lavette. Do p tchnienia ſię ſzyna na kole lawetu po działo, armatę, na ktorym armat oſadzona.

Anſtöſſer, *ſ. m. prof.* ſąſiad. Nachba nayblizſzy, przyległy.

Anſtrecken, Anſtrengen, *v. a.* uſiłować ſadzić ſię; ſeine Kräfte, dobywać ſi ſiłić ſię iak naybardziey.

Anſtreichen, *v. a.* napuścić, namazać przybarwić; mit Farben, przyfar bować, nafarbować; mit Schminke piekrzydłem ſię umalować, ufarbo wać twarz, es iſt nichts ſo ſchlimm gethan, man kann es mit einer Farb anſtreichen, nie ma nic tak złego, coby nie miało wymowki, czego b ſadnemi ſłowkami nie można byłe przyſtroić, eine Wand, ściane uma-

lować,

rya do czego. Anlaß geben, d
pole do czego komu otworzyć;
gę do czego pokazać; zachęc
czynienia czego, zum Argwoh
ben, dać okazyą do podeźrz
podeźrzenie czynić, nehmen, ob
kluczki szukać, na kogo.

Anlassen, *v. a. irr.* sich, pokazać się, p
z czym, czynić dobrą o sobie nad
pokazywać się dobrze z pocz
wydawać się czym dobrym:
übel, źle kogo traktować, den Te
lassen, ciasto zakwasić, einen zu
anlassen, pobudzić kogo do
ob. anretzen; es läßt sich fein an
trzeba wątpieć że się uda, dobr
zrazu powodzi; iest nadzieia,
pomyślnie idzie, es läßt sich zum
ge an, zanosi się na woynę;
to grozi, der junge Mensch lä
wohl an, ten młody człowiek d
się nadaie, sprawuie, dobra
nadzieia; übel, lepiey sprawu
sprawuie; besser, lepiey sprawu
iak przedtym, das Wetter lä
gut an, na pogodę się zabier
piękny czas się zanosi.

Anlauf, *s. m.* napaść, uderzenie,
Anlauf nehmen zum Springen,
dzić się, do skoczenia; impet
do skoczenia. Anlauf des
przybieg morza, im ersten A
za pierwszym impetem, z pierw
impetu.

Anlaufen, *v. n.* an etwas, wbieć
potchnąć się na czym; nogą,
głową uderzyć o co, idąc, das
läuft an, woda przybiera, zbie
dzieczow, anlaufen, rostig
śniedzieć, rdzewieć. *ob.* Rost
übel angelaufen, źle interes sp
nie udało się, einen anlaufen
niemowić nic nikomu, aby
wpadł, w łapkę, w błąd, w śid
werde von vielen angelaufen, wi
schodzi do mnie, bywa u mn
mi przeszkodą iest, im Laufen
was stoßen, uderzyć, trzeć o c
lich anlaufen, leś co sprawić, al
nie sprawić; im Sturme,
przypuścić, um etwas oft und ä
bitten, naprzykrzać się komu
n ro; als Gewässer, zbierać, p
ć, schimmlich werden, pleś
uten, *ob.* Läuten, *v. n. a.*
n, *v. a.* nałożyć, przyłoży
n, drew przyłożyć na
Kohlen, albo węgli.
ić drabinę, sein Geld a

co to mnie, co do mnie należy, es betrifft Leib und Leben, idzie o życie, o głowę, es betrifft meine Ehre, idzie o moy honor; ſich antreffen laſſen, nie ſchraniać ſię.

Antreiben, *v. a.* łgnąć, kolnąć, zakłuć, naglić, pchać; als ein Pferd mit Peitſchen, oder Spornen, iako to konia, biczem ciąć, ostrogami łgać, zu etwas antreiben, napędzić, łgać do czego, pchać do roboty kogo.

Antreiber, *ſ. m.* pobudziciel, ten ktory zachęca, popudza do czego.

Antreten, *v. n.* objąć, począć; als ein Amt, ein Werk, objąć urząd, począć robotę, dzieło, przed ſię wziąć co do czynienia, die Beſitzung antreten, objąć poſſeſſyą, wziąć poſſeſſyą czego.

Antrieb, *ſ. m.* poruſzenie, inſtynkt, natchnienie; pobudzenie, poduſzczenie.

Antrich, *ſ. m.* Kaczor. Antvogel.

Antrucken, *v. a. ob.* Abdrücken.

Antwort, *ſ. f.* odpowiedź, odpowiedzenie, odpis na liſt. Antwort von jemand bekommen, odebrać od kogo odpowiedź, keine Antwort iſt auch eine Antwort, nic nie odpowiedzieć ieſt także odpowiedzieć. Rede und Antwort geben, dać odpowiedź, dać ſprawę z czego.

Antworten, *v. a.* odpowiedzieć; odpiſać na liſt, auf einen Brief ungeſchickt antworten, nie na to odpowiadać, albo nie do rzeczy, nie do rzeczy odpowiado rzeczy, nie do rzeczy odpowiadać, recht antworten, przemyślnie, obrotnie, odpowiadać, zweifelhaftig, nic pewnego nie odpowiadać, pod wątpliwością, wątpliwie co odpowiedzieć, ich antworte, ia zaś odpowiadam tak.

Anverſuchen, anprobiren, *v. a.* zprobować; ein Kleid, przywdziać ſukni, czy dobrze zrobiona.

Anvertrauen, *v. a.* zlecić, powierzyć, co komu; na rzetelność czyią zdać ſię, ſich einem, *v. r.* na słowo, na rzetelność zdać ſię czyią, anvertrauen, aufzuheben geben, złożyć co u kogo w depozyt.

Anverwandt ſeyn, *v. n.* krewnym, zpokrewnionym bydź.

Anverwandter, *ſ. m.* krewny, zkolligowany, powinnowaty, zpowinnowacony.

Anverwandſchaft, *ſ. f.* pokrewieńſtwo, kollikacya, powinnowaſtwo.

Anwachs, *ſ. m.* rośnienie, przyraſt, przyrośnienie.

Anwachſen, *v. n.* rość, przybywać go, czego, rozraſtać ſię, wyr przyraſtać: im Leibe an etwas, rośnienie na ciele czego.

Anwalt, *ſ. m.* patron, plenipotent, mieſtnik etc.

Anwartung, *ſ. f.* oczekiwanie; a Amt, expectativa, na urząd, pr cie. Anwartſchaft, *ſ. f. też ſamo* Anwartſchaft auf ein Amt haben, Urząd zapewne obiecany.

Anweben, *v. a.* przyrobić potkac

Anwehen, *v. n. a.* wiać na co.

Anweiſen, *v. a.* poduſzczyć, podbu nauczyć; uwiadomić, pokazać; einen, odsłać kogo, do kogo: znaczyć na czym, pieniądze, zu zahlung anweiſen, przekazać do płacenia komu dług; na czym, u kogo.

Anweiſung, *ſ. f.* geben zur Bezah einer Schuld, aſſygnacyą dać k aby mu wypłacono dług. Anwei *ſ. f. ob.* Unterricht, Schuldanwei przekazanie długu.

Anwenden, *v. a.* przyłożyć, umie przybrać. Fleiß, przyłożyć do c pilności, ſił, ſtarania. Koſten, K na co łożyć, eine Speiſe, ucieść, dieść potrawy iakiey. Geld, wc man ſchon angewendet hat, ub ſię co z pieniędzy, przeiadła ſię iaka część z pieniędzy. Anwen przedać, przedawać, co, verkau wydawać, verthun.

Anwendung, *ſ. f.* przyłożenie, pilo łożenie czaſu, der Zeit.

Anwerben, *v. a.* eine Armee, zeb woysko, zaciągać żołnierzy; um Jungfrau, *v. r.* ſtarać ſię o Pa w małżeńſtwo.

Anwerbung, *ſ. f.* das Anwerben Soldaten, *ſ. n.* zebranie, zaci żołnierzow; um eine Jungfrau, ranie ſię o Pannę.

Anwerfen, *v. a.* przyrzucić, ein ſuknią zarzucić na ſiebie, ſuknią wdziać; an den Hals, n zarzucić co.

Anweſend, *adj.* przytomny, ob ſeyn, *v. n.* bydź przytomnym. weſenheit, *ſ. f.* przytomność, cność, bytność. *ob.* Gegenwart.

Anwiehern, *v. a.* rzec.

Anwohnen, *v. n.* mieſzkać przy przy czym, ein Anwohner, *ſ. m.* ſzkaniec przy czym, przy rzece

An

Anwünschen, v. a. życzyć komu dobrze, szczęścia; źle; złego, alles gute, wszystkiego dobrego, böses, źle, złego komu.

Anwurf thun, v. a. Anwerfen, doświadczyć, probować, doznawać.

Anwurzeln, v. n. wkorzeniać się, wzrastać.

Anzahl, s. f. ob. Zahl, liczba, wielość czego.

Anzapfen, v. a. przedziurawić, przewiercieć, naczynie, prześwidrować.

Anzaubern, v. a. omamić, kogo, aby widział to co w samey rzeczy nie iest, szczarować.

Anzeichen, Zeichen, das, s. n. znak, prognostyk, przeznaczanie, czego przyszłego.

Anzeichen, v. a. naznaczać, notować, w regstr wpisować.

Anzeigen, v. a. ukazać, wyślakować, wydać rzecz iaką, oznaymić, namienić, wspomnieć.

Anzeiger, s. m. Wyiawiacz, Zdrayca, Oznaymiacz.

Anzeigung, Anzeige, s. f. wydanie, znak, szlaki, poszlakowanie, dowod, znak.

Anzeige thun, wyiawienie uczynić, wyiawić, wydać, gute, oder böse Anzeigungen, dobry, lub zły znak, niepocieszny.

Anzetteln, v. a. tkać, ein Gewebe, tkać płutno, einen Streit, siać zwady kłutnie. Krieg, woyny wzniecać.

Anziehen, v. a. wdziać co. Kleider, wdziać suknie, wziąć suknie. Schuhe, trzewiki wdziać, sich anders anziehen, przebrać się inaczey, insze suknie wziąć, allegiren, zwody czynić na świadectwo, świadkow, stawiać, przywodzić, przytaczać na potwierdzenie, der Feind kommt auf uns angezogen, Nieprzyiaciel na karku, nad karkiem, mit etwas angezogen kommen, wyiechać z czym na srzodek, t. i. rzecz iaką opowiedzieć przed innym iawnie. Die Schrift anziehen, pismo iakie przytaczać na dowod, im Anzuge seyn, zbliżać się, przybliżać się idac; als Leim, chwycić się albo trzymać się; iak kiedy kley, albo lep.

Anzieher, s. m. ein Werkzeug der Schuster zum Schuhanziehen, Wciągacz, Wzuwacz, instrument u szewcow do wzuwania butow.

Anzischen, v. a. einen, wyszydzić kogo, wyśmiać.

Anzug, s. m. Antritt, weyście, wiazd, wstęp; Anmarsch, Annäherung, zbliżanie się, przystąpienie. Anzug, Wyprawa, expeditio, der Feind ist im Anzuge, Nieprzyiaciel idzie, ciągnie do naszego kraiu, naieżdża naszę ziemię, im Anzuge seyn, zbliżać się ku iakiemu mieyscu, anzügig, adj. powabny, łudzący, ponętny, anzügliche Worte, słowa potwarz na kogo kładące, anzüglicher Brief, dziki list, list pełny przycinkow, list uszczypliwy, dotkliwy, doymuiacy do żywego.

Anzünden, v. a. zaświecić, zapalić, pożar wzniecić, wieder anzünden, znowu zaświecić y. t. d das Anzünden, s. n. Pożar, zapalenie, Anzündung, s. f. toż samo.

Aparte, adv. besonders, einzeln, für sich, osobno, jeder aparte, każdy zosobna.

Apartement, s. m. część iedna wydzielona Domu.

Apfel, s. m. iabłko, der Apfel fällt nicht weit vom Stamme, iakie iabłko, takie iabłka t. i. iakie drzewo, taki owoc; nie urodzi sowa sokoła tylko to, co y sama; in einen sauren Apfel beissen, choć kwaśne iabłko, to trzeba gryść et t. i. choć poniewoli, to trzeba uczynić.

Apfelbaum, s. m. Jabłoń. Apfelgarten, s. m. Sad na iabłka, iabłonny. Apfelmost, s. m. iabłecznik.

Apfelgrau, adj. siwoiabkowity.

Apfelschimmel, s. m. Koń siwoiabkowity.

Apfelschnitt, s. m. ćwiartka iabłka suszonego.

Apokalypse, s. f. Offenbarung St. Johannis. Apokalypsa, obiawienie S. Jana, obiawienia.

Apologetisch, adj. zur Vertheidigung dienlich. Obronie słowney służący, albo obronę słowną w sobie zamykaiący.

Apologie, s. f. eine Schutzrede, Verantwortung, Vertheidigung, Schutzschrift, z. B. Tertullians für die Christen. Obrona słowna lub pisana, iak obrona Chrześcian, ktorą Tertullian napisał.

Apologisiren, v. a. (neu.) eine Schutzrede halten, vertheidigen. Nowo: mowę na obronę mieć, w mowie obroney bronić.

Apologist, s. m. Vertheidiger, der einen andern, oder sich selbst schriftlich vertheidigt, verantwortet. Obrońca, obronę

obronę słowną piszący kogo, albo się samego.
Apostásiren, *v. a.* Oycow swoiek wiary odstąpić.
Apostel, *s. m.* Apostoł, ktory był bosłany od Chrystusa nauczać Wiary.
Apostelamt, *s. n.* Apostolski Urząd, Apostolstwo.
Apostelgeschichte, *s. f.* Dzieie Apostolskie.
Apostem, Geschwür, *s. m.* wrzod.
Apostemkraut, *ziele.*
Apostolisch, *adj.* Apostolski, po apostolsku.
Apotheke, *s. f.* Apteka, Lekarnia, gdzie lekarstwa przedaią, lub robią.
Apptheker, *s. m.* Aptekarz, Lekarnik, co lekarstwa robi.
Apothekerkunst, *s. f.* sztuka lekarstw robienia.
Apothekerkasten, *s. m.* pudełka, szufladki, skrzynka, na lekarstwa.
Apothekerküchlein, *s. n.* trociczka pachnąca, do kadzenia.
Appanage, *s. f.* część wydzielona, Krolewiczom, Xiążetom Panuiącym, z intraty, albo dobr. Appanagirt, *adj. et part.* wydzielony, ein appanagirter Prinz, wydzielony Krolewicz, Książe.
Appelliren, *v. a.* apellować, ruszyć, Sędziego, od niższego sądu do wyższego apellować, sprawę przenieść, das Appelliren, *s. n.* apellacya, einem das Appelliren gestatten, przypuścić apellacyą, pozwolić Apellacyi, ein Appellationsgericht, *s. n.* Sęd Wyższy, do ktorego Apellacya. Appellationsrath, *s. m.* Sądu Wyższego Sędzia, Deputat w Trybunale, Sądowy; Ławnik.
Appellirung, *s. f.* apellacya, ruszenie do innego Sądu.
Appenzell, *s. f.* Imię Opastwa. *pol.* Abbatiscella.
Appetit, *s. m.* Appetit, łaknienie, kiedy kto chce ieść, albo radby iadł, ich habe nicht Appetit zu essen, niechce się mi ieść, niemam apetytu do iedzenia, nie rad iem czego, einem Appetit machen, apetit komu do czego zrobić. sprawić, apetyt zaostrzyć, den Appetit vertreiben, apetit zatrzymać komu stracić, mit Appetite, z apetitem, z ochotą.
Appetitlich, *adj.* appetit sprawuiący.
Appliciren, *v. a.* anwenden, auf etwas, przyłożyć, przystossować co do czego, sich auf etwas appliciren, chęci do czego, pilności przyłożyć, udać się do czego, do iakiego sposobu życi eine Fabel auf eine Historie, bayk iaką przyrownywać, przykładać historyi, ein Exempel auf sich appli ren, stosować przykład do siebi ein Arzneimittel appliciren, geben, b bringen, lekarstwo iakie przyłoży przykładać, *zażywać*, einen Schrö kopf auf der Schulter, bańki na ł patkach stawiać komu, aufs Stu ren sich appliciren, do nauk się a plikować, auf das *studium Iuri* die Rechtswissenschaft, Jurisprude Rechtsgelahrtheit, do Prawa się a plikować, auf die Historie sich app ciren, do Historyi się applikowa Hystoryi się uczyć. Applicirung, *s.* applikacya, przystosowanie.
Approbation, *s. f.* approbacya, Chw lenie, Pochwalenie, *ob.* Billigung.
Approbiren, *v. a.* approbować, chwali pochwalić, w, *ob.* Billigen.
Approchen, *s. f. pl.* (Approschen) Lau gräben, Kopane Przystępy pod fo tecę, do fortecy, Rowy Podstęp pod Fortecę, (nach der alten Krieg kunst zu reden) gegen den Berg fü ren, kopać Rowy Podstępne p gorę; *vineas adversus montem ager* iak Rzymianie mawiali, eröffne Rowy Podstępne otworzyć, führ prowadzić, wieść, aufhalten, zabi popziemnym minom, *Uw.* Dic letzte möchte leicht der beste Ausdru seyn, weil *fossa obsidionalis* und *v nea* auch gar etwas anderes, als ei Approche heissen kann, *t. i.* Ostat wyrażenie, iest snadno naylepsz ponieważ, łacinskie to *fossa obsid nalis* y *vinea*, wcale co inszego mo znaczyć a nie *Approche* czyli Podst Kopany.
Approchiren, *v. a. n.* (Approschiren Podstęp w ziemi do fortecy robi auf eine Stadt los, bobywać mia Podstępem ziemnym, w ziemi kop nym.
Approchiren, das, *s. n.* Kopać Podstę wziemne.
Approchirer, *s. m.* Kopacz Podstępo wziemnych.
Approchirung, *s. f.* Kopanie Rowo Podstępow, przystępow wziemny
April, *s. m.* Kwiecien, vierter Mon des Jahres, czwarty miesiąc rok
Aprillenwetter, *s. n.* czas niepogodn iak w kwietniu, in April schicke zwodzić na prima aprilis.
Apropos, *adv.* do rzeczy; gelegen, recht

rechter Zeit, w sam czas, bardzo dobrze; darzu kommen, przyść, trafić na co; sich zutragen, trafić się, przypaść; geredt, powiedziano, rzeczono, wymowiono, so viel, als beqvem zur Sache, tak wiele, iak zgodny do rzeczy ia kiey zdatny.

Apt, eine französische Stadt, Miasto we Francyi. *pol. Apta Iulia.*

Aptiren, *v. a.* składać co, tak żeby iedno do drugiego było prawie, zurichten, machen, daß sich etwas schickt, tak wystrukować, aby się iedno do drugiego stosowało; etwas zu etwas, co do czego.

Aptirung, *f. f.* stosowanie, przyprawienie.

Apulien, *f. f.* Apulia, Ziemia w Włoszech, Landschaft in Italien.

Apulier, einer aus Apulien, *f. m.* Apulczyk, z Apulii Rodzic, rodem. Apulisch, *adj.* Apuliski, z Apulii.

Aquavendente, *f. f.* eine Stadt, Miasto tak zwane we Włoszech, *pol. Acula, Aquula.*

Aquatectia, *f. m.* (Aquotoschio) Flüßchen in Italien, rzeczka pewna we Włoszech.

Aqui, *f. f.* eine Stadt in Montferrat, Miasto w Montferracie, *pol. Aquae Statiellae.*

Aquitanien, *f. n.* Stadt in Frankreich, Miasto w Francyi, tak zwane, Akwini.

Ar, *f. m.* ein Fluß. Rzeka we Francyi.

Araber, *f. m.* Arab, Arabczyk, einer aus Arabien, Człowiek, ieden, z Arabii.

Arabien, *f. f.* Arabia; Landschaft in Asien, Ziemia w Azyi, das wüste Arabien, Pusta Arabia, *pol. deserta Arabia*; das steinichte, Kamienna Arabia, *Petraea*; das glückselige, szczęśliwa Arabia.

Arabisch, *adj.* Arabski; po Arabsku, arabischer Gummi, Guma Arabska.

Arge, *f. f.* Stadt in Arabien, Miasto w Arabii, *pol. Petra*, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego, albo do tego miasta należący; Araku, z Araku.

Arsila, *f. f.* Stadt in Fez, Miasto w Fezie w Afryce.

Aragonien, *f. f.* Königreich in Spanien, Krolestwo w Hiszpanii, aus, oder zu solchem Königreiche gehörig, *adj.* Arragończyk.

Araneologie, *f. f.* (neu.) die Kunst, aus dem Spinngewebe oder Gespinnste der Spinnen die bevorstehende Witterung genau vorherzusagen, welche der Generaladjutant Quatremère d'Isjonval während seiner Gefangenschaft in den Niederlanden erfand und durch dies selbe den Franzosen bei der Eroberung Hollands große Dienste leistete. *Nowe:* araneologya, sztuka, z paięczyny następowaiącą porę powietrza okolicznie wrocić, sztuka, ktorą General Adjutant *Quatremère d'Isjonval* przez swoie niewolnistwo w Niskich kraiach wymyślił i przez tę Francuzom przy dobyciem Hollandyi wielką przysługę uczynił.

Araneologisch, *adj.* (neu.) zur Araneologie gehörig. *Nowe słowo:* do araneologyi należący.

Arangnez, *f. n.* Lustschloß in Spanien, w Hiszpanii Pałac do Uciechy.

Ararat, *f. n.* Gebirge in Armenien, gory w Ormianskiey Ziemi.

Arats, *f. n.* Festung in Ungarn, forteca w Węgrzech.

Aras, *f. n.* Fluß in Asien, rzeka w Azyi.

Arau, *f. n.* Stadt in der Schweitz, Miasto w Szwaycarach.

Arbeit, *f. f.* praca, zabawa, robota, dzieło; robocizna; trudy; stete, praca ustawiczna; tägliche und nächtliche, dzienna, codzienna y nocna; w dnie y w nocy; anhaltende, nieprzerywana; schwere, ciężka; gewöhnliche, zwykła; zwyczayna; unangenehme, niemiłą; vergebliche, daremna; gar zu große, zbytnia; leichte, nietrudna, snadna; stete, nieustanna; eitele, prożna; fremde, nienależąca do kogo; schlechte, lekka; gewohnte, zwyczayna; gefährliche, niebezpieczna; langwierige, długa; letzte, ostatnia; leichte und angenehme, łatwa y miła; rühmliche, sławna, chwalebna; unanständige, nieprzystoyna; unglaubliche, niepodobna do wiary; unendliche, nieskończona; kindische, dziecinna; viele, wiele pracy; ganz unnöthige, bynamniey niepotrzebna; mühsame und beschwerliche, przykra y ciężka; sehr große, nader wielka; anständige, uczciwa; nützliche, pożyteczna; erträgliche, znośna; einem auferlegen, pracę na kogo włożyć, zadać komu pracę, naznaczyć; auf sich nehmen, przyiąć na siebie pracę; ausstehen, wytrzymać pracę; verrichten, pracę, robotę odbywać; anwenden, łożyć pracę na co; erleichtern, ulżyć pracy; einem

komu; der Arbeit überhoben seyn, niepracować. niemieć nic do pracy; bydź wolnym od pracy, die Arbeit sparen, dać pokoy iakiey pracy; nie zadawać sobie pracy, roboty; vergelten, pracę nadgrodzić, durch seine Arbeit etwas verdienen und erwerben, swoią pracą co sobie zarabiać, zbierać; dorabiać się, eine große Arbeit thun, wielką pracę podeymować, viel Arbeit thun, wiele pracy zażyć, podiąć, eine neue Arbeit auf sich nehmen müssen, iaką nową pracę musieć przyiąć na siebie; einige Dinge anzurichten, w sporządzeniu, lub w sprawieniu niektorych rzeczy, sein ganzes Leben mit Arbeit zubringen, przez całe życie swoie pracować, das viel Arbeit kostet, wiele pracy kosztuie, potrzebuie, sich mit der Arbeit tummeln, bydź w pracy; pracą się zabawiać, sich durch die Arbeit ruiniren, pracą psuć zdrowie, pracą się zabiiać, sein Leben in Ruhe, ohne Arbeit und Mühe hinbringen, swoie życie w pokoiu, bez pracy przepędzać, prowadzić, mit vielen Schweiße und Arbeit etwas thun, z potem y z pracą wielką co robić, mit einer Arbeit zwei Dinge verrichten, za iedną pracą dwie rzeczy zrobić, es thut es ihm in der Arbeit niemand gleich, Nikt mu w pracy wyrownać nie może, viel und mancherlei ausstehen, wiele różnych prac ponieść, es braucht mehr Arbeit, to więcey potrzebuie pracy, więcey pracy koło tego, sich an die Arbeit machen, wziąć się do pracy, iąć się pracy, seine Arbeit thun, swoią robotę robić. *Znaczy także Ustowanie:* vergebene Arbeit! o daremne Ustowanie! es braucht nicht wenig Arbeit, to potrzebuie nie mało pracy. *Zn.* Ciecar, mit so großer Arbeit und Beschwehrung, z takim ciężarem, u taką trudnością, einem eine so starke Arbeit aufbürden, tak wielką pracą obłożyć kogo, włożyć na kogo, die Arbeit wohl anwenden, pożytecznie z pożytkiem znacznym pracować, zu viel Arbeit anwenden, nazbyt pracy na co łożyć, die Arbeit machen, nachdem sie bezahlt wird, iaka płaca, taka praca, według zapłaty robota; übel anwenden, pracować bez skutku, die Arbeit bei Lichte, robota przy świetle; zur Geburt, rodzenie. *ob.* Fleiß, Mühe, Sorge, schwere Arbeit übernehmen, podiąć się ciężkiey pracy, stetige Arbeit, praca z pracy, praca na pracę; haben, robota na robotę, robotę na robotę, robotę na robotę, stark an der Arbeit seyn, nieustawać w robocie, w pracy, ale przysposzać robotę, zwei Arbeiten auf einmal thun, dwie roboty na raz robić. *Przysł.* dwie sroki za ieden ogon łapać. Zwang alle Arbeit, praca wszystkie dokaże, eine Arbeit auflegen, nałożyć na kogo robotę, pracą, an die Arbeit gehen, iąć się roboty; iąć się pracy; nach gethaner Arbeit ist gut feuern, po robocie, po pracy słodki Spoczynek, miły Wczas, eine Arbeit annehmen, auf sich nehmen, podiąć się iakiey pracy, roboty; przyiąć na siebie iaką pracą, unter der Arbeit erliegen, niewydołać pracy, ustać pracy; upaść pod ciężarem, die Arbeit stehen lassen, przestać robić, pracować; robota stoi zaczęta; robotę porzucić zaczętą, einem Arbeit machen, kogo trudności, pracy nabawić, komu robotę zadać, *t. i.* wprawić w iaką trudność, biedę; in der Arbeit bydź w robocie, na robocie; wprawić mit der Arbeit sich gar zu sehr abmühen, zpracować, zrobić się, pracą być zwątlonym, robotą zpracowanym, die Arbeit verrichten, vollenden, aufarbeiten, skończyć pracę, robotę odrobić, wyrobić, co było do roboty, die Arbeit abwarten, toż samo, die Arbeit fortsetzen, fortarbeiten, pracą ciągnąć, roboty nieprzerywać, ob. Arbeit, bez pracy, es ist bald, leicht geschehen, lekko, łatwo się stało, bo potu, wie hat er eine Arbeit an den Dinge, iak pracuie! iakiey pracy zażywa, iak się dokłada! w tey rzeczy sie sind in voller Arbeit, robią sporo pracuią tego, uwijaią się z robotą pospieszaią.

Arbeiten, *v. a.* pracować; in einer Sache, w iakiey rzeczy, w iakim interesie, sprawić; für sich, pracować dla siebie, sie arbeiten alle daran wszyscy koło tego pracuią; mit dem Kopfe, głową robić, pracować na czym, arbeiten zur Geburt, rodzić, bei Lichte, przy świetle; bei kurzen Nächten, na krotkich nocach, sie arbeiten, ustawicznie robić, pracować, nie spocząć, nie wytchnąć o pracy, fleißig arbeiten, pilnie pracować; sieh, *obacz* Fleiß, arbeiten, burzyć się, przewracać się; als der Wein im Gähren, iako wino młode lub w Lipcu, das sich wohl arbeiten läßt, co się nadaie w robo-

cie

…ydzielić, einen Ohnmächtigen, …zonami, wodkami pachną… …rzeć ożeźwić, otrzyźwić; …a, farbą powierzchu pociąg…

…ar Arbeit, *v. a.* nagnać kp… …dzić do pracy; ſich, *v. r.* …ami ſiłami ſię do czego …ać, natężyć wſzyſtkie ſiły, …ſię, ſwoy umyſł nad czym. …m. piekrzypło, farba do …a twarzy; anſtatt Labung, …e. otrzyźwienie, das iſt mit …r Anſtrich, to mnie niemało …ic, pocieſzyło. Anſtrich ge… …r Sache, ożywić, otrze…

…r. a. nadſtawić, przyczynić …, dawać iako to pończochy. …r. a. przyſztukować, nad… …en na dłuż. …r. a. prosić, ſtarać ſię, kon… …e o co, ſuplikować. …, f. f. ſupliką, prożba. An… …thun, prożbę czynić, zanosić. …ziehen, *v. a.* przewracać, …: co uſtawicznie ręką, w …uſtawicznie trzymać, macać, …n, napadać kogo, zaczepić

…f. m. dział, część, interes, …ſtand, baben, mieć interes w …einen Antheil geben, daß er …an ſeinem hat; komu co… …ć dawać, niepokoić kogo, aby …ne Mal o co więcey upomi… …Antheil an etwas haben, należeć …zego do iakiey fortuny, ſumy, …f. einen an der Schuld haben, …ć winnym iakiego grzechu, …, bydź czyſtym od winy, …ſeinen Antheil an deiner …ſt, ia razem z tobą ubole… …ſeinem unſchuldigen. …r. a. wdziać, przywdziać; ale …ch, iako te ſuknią, beweiſen, …r. kazać, ukazać, dowieść, …n den Tod anthun, zabić, ka…, exekwować; etwas durch …r. czarować, omamić, uczy… …einen Herzeleid, Schmach an… …ein kogo nabawić, albo

…r. f. m. Antichriſt, ktory ſię …ſeyn bydź udaie.

…r. unbürgerlich, unpatriotiſch, …niemcyſki, niepatriotyczny.

…ch, *adj.* der monarchiſ… …ſtand gegen Monarchi… …Lexic. 4. Th.

…einem urzędowi przeciwko położony.

Antimonarchiſcher Menſch, *ſ. m.* Repu… …blikaner. Republikant, Rzeczpoſpolitnik, życzliwy przyiaciel rzeczypoſpolitey; dobrze iey życzący, miłośnik rzeczypoſpolitey.

Antimonium, *ſ. n.* Spießglas, Szpiglas, ſpisglas, *m. g. u.* Antimonium.

Antimoraliſch, *adj.* (neu.) unſittlich. *Nowo:* nie moralny, nie obyczayny, *ſ. w.* ein Unſittlicher, Antimoraliſcher. Nie obyczayny, nie moralny.

Antipathie, *ſ. f.* przeciwność w naturze; wrodzona niezgoda, niecierpienie ſię iedney rzeczy z drugą, es iſt eine Antipathie zwiſchen ihnen, ieſt wrodzona niezgoda między niemi, antipatya.

Antiquarius, *ſ. m.* biegły w ſtarożytnościach; iakie ſą ſtarożytne pieniądze, medale, oſoby, poſągi etc.

Antirepublikaniſch, *adj.* (neu.) unre… …publikaniſch. *Nowo:* nie dobrze rzeczypoſpolitey życzący.

Antirepublikaner, *ſ. m.* (neu.) *Nowo:* nieprzyiaciel rzeczypoſpolitey.

Antireuniſten, *ſ. m. pl.* (neu.) diejenigen, welche ſich dem Einverleiben der ehes… …mals öſterreichiſchen Niederlande mit der franzöſiſchen Republik widerſetzten. *Nowo:* nieprzywrocony, co wielenju przeſzłych Rukuſkich albo Auſtriackich Niſkich kraiow z francuſką rzeczpoſpolitą ſprzeciwiali ſię.

Antiſocial, *adj.* (neu.) geſellſchaftswi… …drig. *Nowo:* nie towarzyſki.

Antiterrorismus, *ſ. m.* (neu.) dasjenige Syſtem, welches dem Schreckensſyſte… …me der Jacobiner entgegen iſt. *Nowo:* ten ſkład urzędu, co bundynkowi urzędu ſtrachu Jakubinow przeciwko położony.

Antlitz, *ſ. n.* twarz, oblicze.

Antorf, *ſ. n.* Antwerpia, miaſto w Belgium.

Antrag, *ſ. m.* ofiarowanie, obiecywanie, dawanie.

Antragen, *v. a.* ofiarować, anbieten, *toż ſamo.* einen Antrag thun, obwołać iakie prawo, iaki porządek, uſtawę, man hat ihm viele Ehrenämter angetragen, wiele na niego honorow, urzędow nakładli.

Antreffen, *v. a.* potkać kogo, napaść kogo, na kogo, natrafić na kogo; potkać ſię z kim; zaſtać kogo, nicht antreffen, chybić, nie natrafić, nie potkać, was mich antrifft, betrifft,

kogo zaczepić; reden, chytrze, mowić.

Argliſtigkeit, *ſ. f.* przewrotność, chytrość, wykręty, zdrada, ſzalbierſtwo.

Argliſtiglich, *adv.* wykrętnie, zdradliwie, nie rzetelnie.

Argos, *ſ. n.* Stadt in Morea, Miaſto w Morei, inaczey w Peloponezie; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego Miaſta rodzic, albo do tego miaſta należący; Argoſanin.

Argument, *ſ. n.* Dowod; Beweisgrund, *toż ſamo;* Uebung im Style, ćwiczenie ſię w Stylu, w dobrym Mowieniu; wie man in den Schulen anweiſet, Kompozycya, Okupacya, iak w ſzkole uczą y mowią; aufweiſen, dać dowod Cwiczenia w piſaniu y mowieniu; corrigiren, poprawiać takie Cwiczenie.

Argumentbuch, *ſ. n.* kſiążeczka na takowe Cwiczone Piſania, lub, Piſane Cwiczenia.

Argumentiren, *v. a.* einen Syllogiſmum oder Schluß machen, Dowodzić, Wnoſić, wnieść co za tym idzie; in einer Sache, w Sprawie iakiey; daß etwas ſey, że iak ieſt; weiter, doley; genau, dokładnie; von etwas, o czym; was zu hoffen ſey, czego ſię ſpodziewać trzeba; gründlich und wohl, daß ein Gott ſey, gruntownie y należycie, że Bog ieſt; kurz, krotko, węzłowato; woher, wziąć zkąd dowod, racyą.

Argutien, *ſ. f.* Wybiegi, koncept; ſcharfſinnige Reden, ſubtelna mowa; viel enthalten, wiele mieć Wybiegow, Konceptow, ſubtelności w mowie; alles mit Argutien ausführen, ſubtelności ſamych w czym, w piſaniu, w myśleniu patrzyć, na wybiegi y koncepty ſię ſadzić.

Argwöhniſch, *adj. et adv.* podeźrzenie maiący; auf die Seinigen ſeyn, podeźrzenie mieć na ſwoich, einen argwöhniſch machen, do podeźrzenia kogo przywieść; Gemüth, Umyſł podeźrzliwy, niewierny, nidowierzaiący.

Argwohn, *ſ. m.* Podeźrzenie, Porozumienie; heimlicher, taiemne, ſkryte; heftiger, ſrogie; blinder, ślepe; erdichteter, zmyślone; gegründeter, mocne; ſehr groſſer, nader wielkie; gar zu groſſer, nazbyt wielkie; geringer, małe; jähtinger, nagłe; lächerlicher, śmieſkne; ſorgenvoller, troſki pełne; ſchändlicher, ſromotne; anſtändiger, erlaubter, przyſtoyne, godziwe; verhaßter, nienawiſne, czyli niem wiść ſprawuiące. Argwohn verurſ chen, erregen, podeźrzenia narobić einem, komu; einer Sache halber, iakiey rzeczy, lub dla iakiey rzeczy z ſamey ſprawy, z ſamego uczynku in Argwohn ziehen, Argwohn auf nen haben, podeźrzenie, porozumi nie mieć na kogo; w podeźrzeniu, porozumieniu mieć kogo; in Ar wohn gerathen, verfallen, kommen wpaść u kogo w podeźrzenie, by w porozumieniu u kogo, podeźrz nie na kogo; haben von einem p deźrzenie mieć o kim; faſſen aus was, roić ſobie podeźrzenie z czeg hegen, podeźrzenie przypadło, m mehren, podeźrzenia przyczynić, p deźrzenie większe zrobić; bekräft gen, umocnić, utwierdzić; verringer podeźrzenia umnieyſzyć; melden, p deźrzenia ſię chronić, unikać; a lehnen, podeźrzenie zrzucić z ſiebie ſich von dem Argwohne losmachen wolnym ſię uczynić od podeźrzenia o czyścić ſię z podeźrzenia, einen w gen eines Dinges losſprechen, wolnym kogo uznać od podeźrzenia, porozu mienia iakiego; nicht hegen, niemie porozumienia, podeźrzenia; daß e net, że kto; falſchen haben, mieć fa ſzywe podeźrzenie; man hat auf vi le dieſer Übelthat halber Argwohn, wielu maią podeźrzenie o ten zł uczynek; die Sache ſelbſt hat mich au den Argwohn gebracht, ſama rzecz d tego mnie podeźrzenia przywiedła auch auf den Vater werfen, Oyca taki w podeźrzenie wprawić; wieder au den Argwohn gerathen, znowu wpa w podeźrzenie; einen falſchen Argwoh von einem faſſen, fałſzywe ſobie ro ścić, czynić, podeźrzenie, porozu mienie na kogo; ſchon lange auf e nen geworfen haben, iuż dawno mie na kogo podeźrzenie, albo kogo w podeźrzeniu. Argwohn erwecken wzbudzić, ſprawić podeźrzenie kim; benehmen, wybić komu z gło wy podeźrzenie, wyprowadzić kog z podeźrzenia; fallen laſſen, zbić po deźrzenie, ſprawić że upada; auf de bloſen Argwohn gehen, z ſamego tylk podeźrzenia ſądzić, na ſamym ſi tylko podeźrzeniu wſpierać.

Argwohnen, *v. n.* podeźrzenie mieć czym, w czym; daß einer ſein Feind g worden ſey, że ſię kto ſtał czyim nie przyiacielem; man argwohnet bißfal

auf ihn, to podeźrzenić naybardziey na niego pada.

Argyle, *ſ. m.* Stadt in Schottland, Miasto w Szkocyi.

Arie, *ſ. f.* ein muſikaliſches Stück. Arya, aria muzyczna pewna.

Ariſtokrate, *ſ. m.* (neu) ein Ariſtokrat. *Nowe:* Aryſtokrat, przyiaciel moinorządztwa.

Ariſtokratie, *ſ. f.* Regiment der Vornehmſten und Klügſten einer Stadt. Państwo, ktorem co przednieyſzi i rozumnieyſi miasta iednego władaią Senatorowie; rząd woiewodow; możnorządy, możnorządztwo.

Ariſtokratiſch, *adj.* zu ſolchem Regimente gehörig. Aryſtokratyczny, możnowładny, panowładny; *adv.* auf ariſtokratiſche Weiſe. Aryſtokratycznie, możnowładnie, panowładnie.

Ariſtokratiſiren, *v. a.* (neu) zu Ariſtokraten machen. *Nowe:* aryſtokratyzować, Aryſtokratami uczynić.

Ariſtokratie, *ſ. f.* Regierungsform, wobei der Adel und das gemeine Volk gleichviel zu ſagen hat. Rzeczpospolita, w ktorey ſzlachta z pospolſtwem panuie; mocno rządztwo i gminowładztwo.

Arithmetikus, Rechenmeiſter, *ſ. m.* Arytmetyk, Rachmiſtrz, *Karbownik.*

Arithmetique, *ſ. f.* Rechenkunſt. Rachunku, Sztuka rachowania, Biegłość w liczbie. Arithmetiſch, *adj. et adv.* po Rachmiſtrzoku, iak Rachunec niesie.

Arles, *ſ. n.* Stadt in Frankreich, Miasto we Francyi; von, oder zu Arles gehörig, z tego miasta, lub do tego miasta należący. Arelateńczyk, Arelateński.

Arlesbeer, Frucht, *ſ. f.* owoc pewny, rarzębina.

Arlesbeerbaum, *ſ. m.* drzewko pewne, rarząb.

Arlen, *ſ. n.* (Arlo) Stadt in Artois, Miasto w Artesyi.

Arm, *ſ. m.* (Glied, Członek) ramie, łokieć; Glied des menſchlichen Leibes, Członek ludzkiego ciała; ausgeſtreckter, ramie wyciągnione. Verwerfung des Armes, wyciągnienie ramienia; brechen, złamać ramie; von, oder zum Arme gehörig, *adj.* ramienny, to iest od ramienia, albo do ramienia należący. Dicke eines Armes, miąższość ramienia; der ſtarke Arme hat, ramieniſty, mocnych ramion; ſich auf den Arm ſtemmen, na łokciu się wſpierać, łokciem się podpierać; Ellenbogen, ramiako, łokiek; iſt eigentlich der Arm von dem Ellbogen bis an die Hand, iest właściwie część od ręki aż do końca łokcia, *pot.* brachium; ramie zaś, *pot.* lacertus; der Arm von dem Ellbogen bis an die Achſel, część od łokcia aż do barkow albo pachy, pop. ramię; einen in die Arme nehmen, wziąć kogo na ramiona; ein Kind auf die Arme nehmen, dziecię wziąć na ręce; in eines Armen ſterben, na czyich rękach umrzeć; Theil eines Fluſſes, odnogo rzeki iakiey; der Fluß theilt ſich in zwei Arme, rzeka dzieli się na dwie odnogi; in viele, na wiele odnog; der Fluß gehet mit vielen Armen in die See, rzeka wpada wielu odnogami w morze; einem unter die Arme greifen, ſwoiemi poſtatkami wſpierać kogo; des Meeres, odnoga morska, wylew morski; in die Arme nehmen, za ſzyię kogo obłapić. Geſtank unter den Armen haben, ſmrod z pod pachy; die Arme ſchlenkern, rękami kiwać, fiać, idąc; er ſtellt die Arme in die Seite, pod boki się uiął rękami; einem in die Arme fallen, wpaść komu w ręce; Ärmlein, *ſ. n.* ramienko.

Arm, *adj.* ubogi, potrzebny; armer Sünder, ubogi, nędzny winowayca; armer Tropf, nędznik, nędza; arm machen, zubożyć kogo; arm werden, zubożeć, bedürftig, potrzebny; aus einem Armen ein Reicher werden, z ubogiego dogatym zostać; arm an Freunden, ubogi w przyiaciol; an Worten, ubogi w słowa; an Höflichkeit, w ludzkość; arme Sprache, ubogi ięzyk, mowa; Lehre zu etwas, nauka w czym uboga; an allen Dingen, we wſzyſtko ubogi; am Vermögen, ubogi w fortunę; ſehr arme Leute, nader ubodzy ludzie; es iſt nichts ärmers, als er, niemasz nic uboższego nad niego; ſehr arm, bardzo ubogi; König, bardzo ubogi Krol; arm ſeyn, bydź w uboſtwie; der ſehr arm iſt, ktory bardzo ubogi ieſt; arm machen, zubożyć kogo, zniszczyć; armen Leuten mit ſeinem Vermögen helfen, ubogich ludzi ſwoiemi dostatkami wſpierać; unter die Arme greifen, ratować ſwoią fortuną cudze uboſtwo; własna niem. czyzna, na ręce kogo wziąć; er ſiehet aus wie ein armer Tropf, wygląda, patrzy iak ubogi żebrak; nie bardzo dobrze, bogato koło niego, znać po nim ze ſię nie ma bardzo dobrze; ſie ſind ſo arm, daß ſie nichts mehr, als

maiętkiem cudze wſpierać; der gemeinen Rentkammer, pospolitego ſkarbu; Hausarmuth, ubostwo w domu; unglaubliche, öffentliche, nie podobne do wiary, nie uwierzyłbyś, iak wielkie, rzeczywiſte; daheim, domowy niedoſtatek; der in gröſter Armuth lebet, ktory w oſtatnim ubogſtwie żyie. Armuth kann einen ſchon lehren, ubostwo wiele może nauczyć. Armuth thut wehe, ubostwo, wielkie złe, wielkie ciężar.

Arnheim, *ſ. n.* Stadt in Geldern, miaſto w Geldryi.

Arno, *ſ. m.* Fluß in Italien, rzeka we Włoſzech.

Arnshaug, *ſ. n.* Schloß im Voigtlande, Zamek w Woyklandzie w Saxonii Wyż.

Arnſtadt, *ſ. n.* Stadt in Thüringen, Arnſtat, miaſto w Turyngii, Schwarzburgiſch, Szfarburczanim.

Arome, *ſ. m.* (neu) der belebende, herrſchende Geiſt der Pflanzen, bei den neuern franzöſiſchen Chemiſten. *Nowo:* ożywiaiący, panowaiący duch ziel, u nowſzych chymikow francuſkich.

Aron, *ſ. m.* ziele pewne, *pol.* Arum. *pofr.* pied de veau.

Arquebuſiren, *v. a.* rozſtrzelać; einen Soldaten, der dazu condemniret worden, todtſchießen, żołnierza rozſtrzelać, na taką śmierć oſądzonego.

Arras, *ſ. n.* ſonſt Hauptſtadt im ehemaligen Artois, Niegdyż ſtołeczne miaſto przeſzłey Artezyi.

Arrendator, *ſ. m.* ein Pachter, Arendarz, dzierżawca.

Arrendiren, pachten, *v. a.* arendować, zaarendować.

Arreſt, Areſt, *ſ. m.* więzienie, areſzt, przytrzymanie, Gefängniß, Verwahrſam, ſtaż, więzienie, wieża; weiter, wolne, uczciwe; aus dem Arreſte befreien, z areſztu uwolnić, wypuścić z więzienia; etwas mit öffentlichem Arreſte belegen, areſzt na czym publiczny położyć; einen, w więzieniu publicznym kogo trzymać; im Arreſte haben oder halten, w areſzcie mieć, pod areſztem trzymać; aus dem Arreſte entwiſchen, uciec, umknąć z areſztu, z więzienia.

Arreſtiren, gefangen nehmen, *v. a.* wziąć kogo w areſzt, do więzienia, złapać; ſich arreſtiren, ſich aufhalten, *v. r.* zatrzymać ſię, bawić ſię; irgendwo, gdzie na iakim mieyſcu; einen, kogo zatrzymać; arreſtirt worden ſeyn, bydź areſztowanym, złapanym, do wi zienia danym. Arreſt der Gilt ſekweſtr na dobra. *ob.* Areſt, wyż Arreſtirung, Gefangennehmung, z panie, więzienie kogo.

Arreſtirung, Arretirung, *ſ. f.* Aufhaltu ſein ſelbſt an einem Orte, zatrzyma nie ſię na iakim mieyſcu; durch nen andern, przez drugiego, prz kogo innego.

Arrierban, *ſ. m.* (Arrierbang) Aufbietu des Adels in Frankreich, um mit Felde zu gehen, Ruſzenie ſzlachty Francyi, na woynę; Poſpolite R ſzenie.

Arriergarde, *ſ. f.* Nachzug bei einer A mee, oſtatnia ſtraż; formiren, ausm chen, oſtatnią ſtraż trzymać; anfalle na oſtatnią ſtraż napaść; verfolge za oſtatnią ſtraż gonić.

Arripiren, angreifen, *v. a.* etwas, po wać co.

Arriviren, *v. n.* przybyć, przyiść, prz iechać.

Arrux, *ſ. m.* Fluß in Frankreich, rzek we Francyi.

Arſch, *ſ. m.* pośladek.

Arſchot, *ſ. n.* eine Stadt in Braban miaſto we Brabancyi.

Arſenal, *ſ. n.* Zeughaus, zbroiowni Schiffs-Zeughaus, okrętarnia.

Arſenik, *ſ. m.* eine Art Gift, rodza truciżny, arſzenik.

Art, *ſ. f.* Rod, ſpoſob, ſkłonność, nami tność, temperament. Weiſe, ſpoſo dowcip; genugſame, bequeme zu c was, doſyć wygodny, zdarny do cz go; alte, dawny, ſtary; ſchwache, ch try, wybiegły; beſtändige und ern hafte, ſtateczny y poważny; einer angenehme, komu przyiemny; w ſie im Lager üblich, unter den Soldate gebräuchlich, im Kriege, oder unt Bürgern üblich iſt, iak to w obozi nie dobrze, iak to między żołni rzamiz wyczaynie bywa, nied, ja to na woynie, nied, między obyw telami; gemeine, poſpolity, wſpolny gemäßigte, pomiarkowany, verä berliche, odmienny; wohlerwogen rozmyślny, umyślny, rozważony einträgliche, zgodny, w zgodzie zärtliche und delicate, uprzeymy, rz wny, miałki, miętki; ſchwere und g fährliche, trudny y niebezpieczn einem anſtändige, komu przyzwoity przyſtoyny, kogo godny; deutlich wyraźny, iaſny; ungleiche, nierown niepodobny, rożny; zweifelhafte d

Leben

…o podźtrzenić naybardziey …

…dt in Schottland, Miasto …

…ußfälliches Stück. Arya, …ycian pewna.

…m. (neu) ein Ariſtokrat. …ſtokrat, przyiaciel moi…

…f. Regiment der Vornehmſten einer Stadt. Państwo, …przednieyſzi i rozumnieyſzi …iego władaią Senatorowie; …wodow; możnorządy, możnowładztwo.

…ſch, adj. zu ſolchem Regimente …Aryſtokratyczny, możnowładny; adv. auf ariſtoſ…ſche Art. Aryſtokratycznie, …ładnie, panowładnie.

…ren, v. a. (neu) zu Ariſtokraten machen. Nowe: aryſtotratyzować. Aryſtokratami uczynić.

…ratie, f. f. Regierungsform, …er Adel und das gemeine Volk …n ſeyn hat. Rzeczpospolita, …ſzlachta z pospolſtwem panowanie rządztwo i gminowładztwo.

…ſt, Aſchenmeiſter, f. m. Arytmetyk, Rachmiſtrz, Karbowniк.

…ſt, f. f. Aſchenkunſt. Rachunek, …a rachowania, Biegłość w …Arithmetiſch, adj. et adv. po …rachowniku, jak Rachunec nieſie.

…s, Stadt in Frankreich, Miaſto …Franciji to, oder zu Arles gehörig, …ego należy, lub do tego miaſta …ſch, Arleteńczyk, Arelateński.

…m, Frucht, f. f. owoc pewny, …ewny.

…ſtamm, f. m. drzewko pewne, …

…f. n. (Arlis) Stadt in Artois, …to w Artefyi.

…n. (Glied, Cłonek) ramie, łokieć des menſchlichen Leibes, …ek ludzkiego ciała; ausgeſtreckte …ie wyciągnione. Verwerfung …ung, wyciągnienie ramienia; …en, trzymać ramie; von, oder zum …e gehörig, adj. ramieny, to ieſt od …ienia, albo do ramienia należący. …ſt, Arms, miąższość ramienia. …r ſtarke Arme hat, ramieniſty, …ich ramion; ſich auf den Arm …en, na łokciu ſię wſpierać, …ch ſię podpierać; kleiner, ra…, wdzek; ſi eigentlich der Arm von dem Ellbogen bis an die Hand, ieſt właściwie część od ręki aż do końca łokcia, pot. brachium; ramie zaś, pot. lacertus; der Arm von dem Ellbogen bis an die Achſel, część od łokcia aż do barkow albo pachy, pop. ramię; einen in die Arme nehmen, wziąć kogo na ramiona; ein Kind auf die Arme nehmen, dziecię wziąć na ręce; in eines Armen ſterben, na czyich rękach umrzeć; Theil eines Fluſſes, odnogo rzeki iakiey; der Fluß theilt ſich in zwei Arme, rzeka dzieli ſię na dwie odnogi; in viele, na wiele odnog; der Fluß gehet mit vielen Armen in die See, rzeka wpada wielu odnogami w morze; einem unter die Arme greifen, ſwoiemi poſtatkami wſpierać kogo; des Meeres, odnoga morska, wylew morski; in die Arme nehmen, za ſzyię kogo obłapić. Geſtank unter den Armen haben, ſmrod z pod pachy; die Arme ſchlenkern, rękami kiwać, fiać, idąc; er ſtellt die Arme in die Seite, pod boki ſię uiął rękami; einem in die Arme fallen, wpaść komu w ręce; Ärmlein, f. n. ramienko.

Arm, adj. ubogi, potrzebny; armer Sünder, ubogi, nędzny winowayca; ärmer Tropf, nędznik, nędza; arm machen, zubożyć kogo; arm werden, zubożeć, bedürftig, potrzebny; aus einem Armen ein Reicher werden, z ubogiego dogatym zoſtać; arm an Freunden, ubogi w przyiacioł; an Worten, ubogi w słowa; an Höflichkeit, w ludzkość; arme Sprache, ubogi ięzyk, mowa; Lehre zu etwas, nauka w czym uboga; an allen Dingen, we wſzyſtko ubogi; am Vermögen, ubogi w fortunę; ſehr arme Leute, nader ubodzy ludzie; es iſt nichts ärmers, als er, niemaſz nic uboższego nad niego; ſehr arm, bardzo ubogi; König, bardzo ubogi Krol; arm ſeyn, bydź w uboſtwie; der ſehr arm iſt, ktory bardzo ubogi ieſt; arm machen, zubożyć kogo, zniſzczyć; armen Leuten mit ſeinem Vermögen helfen, ubogich ludzi ſwoiemi doſtatkami wſpierać; unter die Arme greifen, ratować ſwoią fortuną cudze uboſtwo; własna niem, czyzna, na ręce kogo wziąć; er ſiehet aus wie ein armer Tropf, wygląda, patrzy iak ubogi żebrak; nie bardzo dobrze, bogato koło niego, znać po nim ze ſię nie ma bardzo dobrze; ſie ſind ſo arm, daß ſie nichts mehr, als

nia słowa Assemblée obacz pod słowem Versammlung.

Assignat, *f. m.* Anweisung einer jährlichen Einnahme auf ein Gut, welches dafür als Unterpfand haften muß, zapis rocznych dochodow z sumy na maiętność wnieśioney; in der neuen Bedeutung: ein für eine gewisse Summe geltender Schein, ein Assignat, *w nowym znaczeniu:* assignat, list za pewną sumę płacący.

Ast, *f. m.* sęk, gałąź, konar, gałązka; abgebrochene Äste, gałązki, gałęzie od łomane; unnütze, von einem Baume abhauen, próżne, nie potrzebne gałęzie na drzewie poobcinać, den Baum zu säubern, aby drzewo z nich ochędożyć; die Äste, das ganze Astwerk, *f. n.* gałęzie, kupa gałęzi; auf einem Aste sitzen, na gałęzi siedzieć; auf den Ästen herum hüpfen, po gałęziach skakać; an einem Aste hangen, na gałęzi wieszać.

Astig, *adj.* gałęzisty, sękowaty, na ktorym pełno gęstych gałęzi.

Astrographie, *f. f.* (neu) die Sternbeschreibung oder die Beschreibung der Gestirne: *Nowe słowo:* Astrografia, gwiazd pisanie.

Atheist, *f. m.* Ateusz, ktory nie trzyma, że Bog iest.

Atheisterei, *f. f.* trzymanie, że Boga nie masz, zapieranie Boga, Ateuszostwo.

Athem, *f. m.* oddech, odetchnienie.

Athmen, *v. n. a.* oddychać, odetchnąć, dech, oddech, puszczać.

Atlas, *f. m.* Atlas, ein seidener Zeug, materya iedwabna, tak nazwana.

Atzel, *f. f.* sroka.

Auch, *conj.* także; ja auch, także, też; wenn auch, chociaż by, lubo by; was auch, co kolwiek by; wo auch, gdzie kolwiek by; auch nicht, także nie; ich auch nicht, ani ia-też, ani ia także.

Auction, *f. f.* Aukcya; öffentliche Versteigerung, öffentlicher Verkauf an den Meistbietenden. Przedaż publiczna, gdzie rzecz podkupnikowi więcey podaiącemu szuszona bywa. Ausruf, höheres Gebot im Ausrufe, Erhöhung des Preises. Podkupowanie, podkup, postąpienie w cenie, gdy co publicznie przedawaią; podwyższenie ceny.

Audienz, *f. f.* Audyencya, słuchanie, ktore Krol, Kśiąże daie chcącym z nim sąmym mowić.

Auditor *f. m.* słuchacz, słuchaiący.

Aue, *f. f.* łąka.

Auerhahn, *f. m.* cietrzew, ptak, iedzenia gdzie lepszy iak głuszec.

Auerhenne, *f. f.* cietrzewica.

Auerochs, *f. m.* tur, byk dziki.

Auf, *præp.* na, na wierzchu, za, k bei dem Worte (mal), przy tym s wie (mal), auf einmal, na raz; au auf! *interj.* wstań! wstań! beim Sp len auf einem musikalischen Instr mente wird mit dem Genitivo des I strumentes gegeben: gdy mowa o gr niu na iakim Instrumencie, imie l strumentu, w Niemieckim, ma położyć w drugim spadku; auf d Laute, na lutni; auf der Geige, skrzypcach; auf der Orgel spielen, organach grać; auf seyn, wstać; a daß, *conj.* aby; von Kindheit auf, dzieciństwa ieszcze.

Aufackern, *v. a.* odorać, orząć otw rzyć, odorać ziemię pługiem, wyora

Aufarbeiten, *v. a.* wyrobić wszystk co było do roboty; zkończyć brac robotę, odrobić.

Aufbauen, *v. a.* wybudować, wystawi

Aufbäumen, sich, *v. r. minus usit.* wspina się do gory, tak iak koń czyni.

Aufbehalten, *v. a.* schować, zachowa Korn auf theure Zeit aufbehalten, zboż na drogi czas schować, albo zatrzy mać.

Aufbeissen, *v. a.* przegryść, zgryść. Nüs aufbeissen, orzech zgryść.

Aufberſten, *v. n.* padać się; als Lippen Hände, in der, oder von der Kält iako to wargi, ręce, na zimnie albo od zimna padaią się.

Aufbiethen, *v. a.* nakazać, zapowiadać zapowiedzieć; Volk ins Gewehr, na kazać ludowi, aby się brał do oręża die Edelleute in Frankreich, in Polen aufbiethen, Pospolite Ruszenie szla chty we Francyi, w Polszcze naka zać; die, welche heurathen wollen, au der Kanzel aufbiethen, tych, ktor się maią w małżeństwo brać, na ka zalni zapowiedzieć; das Aufbiethen *f. n.* der Verlobten, zapowiedź zarę czonych.

Aufbinden, *v. a.* rozwiązać, *to co*, auf lösen, rozpuścić; die Haare, włos przywiązać; etwas auf das Pferd przywiązać na koniu; auf etwas, n czym; einem eine Lüge, kłamstwo przed kim powiedzieć nie znaczni

Aufblähen, sich, *v. r.* nadąć się; nady mać się, odymać się.

Aufblasen, *v. a.* wydąć, nadąć, powie trzem

…, niepewny życia; … genny; vertrefliche, gött… …dal, prawie Boski; von … entfernte, od przy… …bliski; prostrte, doświa… …, domany; leichte, snadny; …rte, fałszywy, niespra… …, unschicke und gebräuchli… …ki y zwyczayny; angewöhnt …kiy; fatale, nieszczęsny; nicht … ädrte, nie bardzo bezpie… …ndige, uczciwy; geschickte, …, sposobny, wygodny, zdatny … rständige, nie stateczny, …wiony, unbedachtsame, nie… …mierliche, niepiękny; unz… …epewny; die der Schamhaf… …ter ist, wstydowi przeci… …mwöhnliche zu reden, nie… …w mowie; gezwungene, …ny; dem gemeinen Wesen …, Rzpolitey pożyteczny; …t, fruht des Lebens, praco… …amy sposob życia: ansehns …m tapfern Manne ans… …m, okazałszy, świetnieyszy …ego człowieka godny; schlüs… …, zamkrte, śliski; boshafte, …y; wunderbare, dziwny; …ige mit heidischer, miętki y nie… …chowany, pieszczony; viels …n Disputiren, rozmaity w …nnum; natürliche, rodowity, …dzony, naturalny; nothwendige, …rlich, idante der Nachstellung, …my sposob zasadzek; sonders …t, osobliwy; gleich zu leben, …nde sposob; vergnügliche, rozko… …sehr schwere, nader trudny; …rte, bardzo łatwy; vollkom… …t, doskonały y zupełny; gefähr… …, na Dług auszuführen, nie… …cherny w robieniu interessu; uns …ndliche, nieustanny, wieczny; …rte, verborgene, skryty, tai… …sche heimliche der Gewohnheit, …m sposob przyzwyczaienia, lub …wonnis; ansehnliche, herrliche, …nnly, panski; zerrüttete, po… …rte; schädliche, szkodliwy; des …ers Volks, od pospolstwa wzięty, …s pospolstwu mily; verkehrte, …rtzny; wahrscheinliche, podo… …ch do prawdy; kluge, rozsropny, …ssny; gemässigte, umiarkowa… …rtsny w miarę; tapfere und …rte, mężny y sprawiedliwy; ru… …he leben, spokoyny do życia; …rte, prothy, rzetelny, cnotliwy;

den Nachkommen heilsame, potomnym zbawienny; einfältige, iednostayny; freie und liederliche, wolny y rozpustny; unflattige, szpetny, plugawy; ansehnliche zu reden, okazały w mowieniu; schändliche, haniebny, szpetny; heftigere, zwawszy; wahre, prawdziwy; alte zu reden, starożytny, staroświecki sposob mowienia; Socratische, Sokratesow; männliche, męski; lasterhafte, zły; meine Art im Reden pstegt diese zu seyn, moy sposob mowienia ten zwykł bywać; es ist deine Art, daß du es so machst, ty twoim sposobem robisz; o elende Art zu leben! o mizerny sposob życia! sein Vermögen auf eine ehrliche und rechtmäßige Art vermehren, dorabiać się fortuny godziwym sposobem; eis nen auf alle Art und Weise beschützen, bronić kogo wszelkiemi sposobami; eine Art zu bauen ergreifen, ułożyć sposob, iak co ma bydź budowane; zwei Briefe, welche auf eine Art geschrieben sind, dwa listy iednakowo w iednym interesie pisane; in der ganzen Lebensart von einander unterschieden seyn, całym życia sposobem rożnić się od kogo, auf diese Art, tym sposobem; auf welche Art, iakim sposobem; wie die Art anzufangen, also ist auch die zu beschließen, iak iest sposob zacząć, tak iest sposob skończyć mowię; eben die Art der Vertheidigung versuchen, tymże sposobem samym chcieć się bronić; einen auf seine Art und Gewohnheit anführen, kogo do iednego zadania y zwyczaiu z soba przyprowadzić; sehr angenehme, naymilszy sposob; sauere ropstische, surowy, cierpki; ansehnliche, poważny; höfliche, ludzki; oratorische, krasomowski; einfache, oder doppelte, iedyny, albo podwoyny; unterschiedliche, rozmaity; sich auf eine besondere Art freuen, przedziwnie się cieszyć; einen auf eine erbarmungswürdige Art hinrichten, okrutnym sposobem zamordować; auf eine knechtische, feindliche Art peinigen, iak niewolnika zbić, po nieprzyiacielsku; schmausen nach Art der Sallioten, biesiadować, iakowi skoczkowie Marsowi w starym rzymie; auf unglaubliche, wunderbare Art, niepodobnym do wiary, przedziwnym sposobem; aller Art Leute, wszelacy ludzie; von was für Art ist das Gesetz? co to za prawo? das ganze Recht

ist

Auferziehung, *s. f.* Wychowanie, edukacya.

Aufessen, *v. a.* wyieść wszystko, nic nie zostawić.

Auffahren, *v. n.* wstąpić, gen Himmel, w niebo wstąpić, do nieba; auf den Grund mit einem Schiffe, poyść na dno z okrętem; im Schlafe, porywać się we śnie, iako by lękaiąc się czego, iako się drzestraszonym we śnie trafia; im Zorne auffahren, wpaść w gniew, uwieść się gniewem.

Auffahrt, *s. f.* Wniebowstąpienie Chrystusowe.

Auffallen, *v. n.* zpaść, na co, auf etwas.

Auffangen, *v. a.* przeiąć; als Briefe, iako to listy, nie znacznie złapać.

Auffassen, *v. a.* nici wywłoczyć, wysuwać.

Auffischen, *v. a.* nałapać ryb, nałowić; słowko wyłowić z kogo, podeyść w mowie nie znacznie, podchwycić, zatrzymać, wziąć co ukradką.

Aufflechten, *v. a.* rozplątać, rozpleść, odwikłać, rozpleść; als einen Strick aufdrehen, iako to powrozek rozkręcić; rozpleść; einen Zopf, to kędzior u włosow, peruki, rozkręcić.

Auffliegen, *v. n.* wylecieć, ulecieć, polecieć.

Auffodern, *v. a.* wywagać, wymòć, domagać się; eine Stadt, sich zu ergeben, to wymagać u miasta, wymòć u miasta, domagać się, aby się poddało, zapowiedzieć, *w tym sensie toż samo.*

Auffressen, *v. a.* wyżreć, zeżreć; wyieść; als das Vieh das Futter, iako bydle paszą wyiada; etwas scharf beißendes die Haut, co ostre skorę wyie, wygryzie; das Auffressen, *s. n.* als der Haut durch Scheidewasser, wygryzienie, iako to skory serwasserem.

Aufführen, *v. a.* wyprowadzić, wywieść, wystawić; einen Bau, to budowanie iakie; udawać; als Personen auf dem Schauplatze, osobę na Scenie; sich, rządzić się, sprawować się; schimpflich sich aufführen, z ochydą, z obelgą się sprawować, ochydzać siebie samego.

Aufführung, *s. f.* sprawowanie się, postępki; artige Aufführung, piękne sprawowanie się, piękne postępki, piękne obyczaie.

Auffüllen, *v. a.* Bier, Wein, napełnić piwo, wino.

Auffüttern, *v. a.* wypaść, spaść; ein Thier, zwierza chować, paść, poki ni wyrośnie; alles Futter verzeh spaść strawę, obrok, paszę wszy

Aufgabe, *s. f.* Zadanie, założenie mowie, materyi iakiey; das man giebt zu errathen, co zadaią do z dnienia, do uczynienia, do p fienia, do dokazania; einer Fes fortecy poddanie.

Aufgabeln, *v. a.* widłami co na l zgarnywać, składać.

Aufgang, *s. m.* Wschod, wschodzi der Sonne, słońca; vom A od wschodu, wschodni.

Aufgeben, *v. a.* poddać; eine Fe fortecę; den Geist, ducha odda umrzeć; etwas zu errathen, za zgadania, do zgadnienia; sein swoy Urząd oddać, złożyć, s godność; verlassen, porzucić, opu zostawić; als die Freundschaft, to przyiaźń; zu thun aufgeben, z co do czynienia.

Aufgeblasen, *part. et adj.* wydęty, Stolze seyn, pychą odęty.

Aufgebung, *s. f.* Poddanie, oddanie danie; w tym sensie, iak w położono, *obacz* Aufgeben.

Aufgebot, *s. n.* Obwołanie, ogłosz zapowiedź.

Aufgehen, *v. a.* wschodzić, tak o sło iak y o tym, co sieią, lub sa die Sonne, to słońce wschodzi; stehen, wyrastać; eine Blume, zwiiać się to kwiaty; der Teig ciasto. *mowią zaś:* rusza się, r ciasto; otwierać się; ein Thor wrota, brama; rozeyść się, w to pieniądze; verzehret werden, gehen lassen, zpotrzebować; ein ten, rozwiązać się to węzeł. Kartenblätter, oder andere auf e der geklebte Papiere, rozlecieć to Karty, albo inne w kupę zło papiery; das Eis, ztaieć, roz się, puścić, *o lodzie, o mrozie.* das Aufgehen, wschodzenie, wsc Entstehen, wyrastanie; der Blu rozwiianie się kwiatow; des T ciasta otwieranie się; eines res, wroty, bramy; des Kno rozwiązanie węzeła; des ztaienie, roztopienie się, puś lodu; der Kartenblätter, oder an zusammengeklebten Papiere, roz nie się karty, albo innych w złożonych papierow.

Aufgeklärt, *part. et adj.* im eigentl und figürlichen Sinne; *we wła*

i *figurycznym sensie:* obiaśniany, obiaśniony, oświecony.

Aufgeld, *s. n.* Zadatek, naddatek, nad należące pieniądze.

Aufgeputzt, *part. et adj.* wymukany.

Aufgeräumt, *part. et adj.* lustig, wesoły, dobrego humoru, dobrey myśli, weggeschaft, ułożony.

Aufgeschlagen, *part. et adj.* s. Aufschlagen.

Aufgeschrieben, *part. et adj.* napisany.

Aufgeschwollen, *part. et adj.* nadęty, napuchły.

Aufgewühlt, *part. et adj.* poryty, odkopany.

Aufgießen, *n. a.* wylać, rozlać po wierzchu.

Aufgraben, *v. a.* wykopać, odkopać, wygrzebać; einen Todten, to umarłego z dołu.

Aufgürten, *v. a.* odpasać, rozpasać, zmiąć pas; popręgi koniowi odpiąć.

Aufhaben, *v. a.* być w czapce; den Hut, mieć kapelusz na głowie; das Schiff die Waaren, mieć na sobie, odkręt na sobie towar.

Aufhängen, *v. a.* zawiesić.

Aufhalten, *v. a.* zatrzymać, zatamować; hemmen, przeszkodzić, zawadzać; mit Worten, słowami zabawiać, uwodzić; sich aufhalten, *v. r.* zatrzymać się, gdzie na iaki czas; przemieszkiwać gdzie na iaki czas; sich über etwas, śmiać się, *drwić*, z czego; die Hand, oder etwas anderes, um etwas zu empfangen, trzymać, albo nadstawić ręki, aby co w nię wziąć, uchwycić; rękę wyciągać do kogo; zurückbehalten, zatrzymać.

Aufhaltung, *s. f.* zatamowanie, zawada, zatrzymanie, zawieszenie na kołku; mit Worten, uwodzenie słowami; das Bleiben, Aufhalten, *s. n.* zostanie, zatrzymanie się.

Aufhaspeln, *v. a.* na motowidło nawinąć.

Aufhauen, *v. a.* rozcinać, toporem, szablą; rozsiekać; mit hauen öffnen, rozciąć, rozcinaiąc otworzyć; alles zusammenhauen, wraz wszystko posiekać, porąbać.

Aufhäufen, *v. a.* pełno nakłaść, na kupę nakłaść.

Aufheben, *v. a.* wynieść w gorę; podnieść; etwas, das umgefallen ist, to co upadło. Soldaten gefangen nehmen, żołnierzy zabrać, wziąć w niewolą, die Belagerung aufheben, oblężenie podnieść, odstąpić od oblężenia; verwahren, chować, pilnować; aufzuheben geben, do schowania dać, złożyć co; aufheben einen Zank, pogodzić, zgodzić zwadę; abschaffen, als ein Gesetz, znieść, zkassować prawo; ein Amt, urząd; es nicht mehr besetzen, więcey na urząd nie wsadzać ni kogo; das Aufheben, *s. n.* die Aufhebung, *s. f.* der Soldaten in den Quartiren, zabranie żołnierzy na leżach; der Belagerung, odstąpienie od oblężenia; eines Gesetzes, znisienie, zkassowania prawa iakiego; Pralerei, chluba; viel Aufhebens machen, wiele parady czynić, okazałości.

Aufheitern, *v. a.* obiaśnić, oświecić.

Aufheitern, das, *s. n.* die Aufheiterung, *s. f.* obiaśnienie, oświecenie.

Aufheften, *v. a.* przypiąć; einem eine Lüge, kłamstwo przed kim powiedzieć nie znaczne.

Aufhelfen, *v. a.* podnieść, poratować, poddźwignąć, dopomoć, utrzymywać, wyżey wynesić kogo, *to iest*, do godności do fortuny.

Aufhenken, *v. a.* zawiesić, rozwieszać, porozwieszać.

Aufhetzen, *v. a.* poszczuć, podszczuwać, podżegać, podbudzać.

Aufhören, *v. n.* przestać, poprzestać czego.

Aufhören, das, *s. n.* przestanie, przerwanie roboty, poprzestanie.

Aufhucken, *v. a. vulg.* wziąć kogo na kark, nieść kogo na karku, albo na barkach, na plecach.

Aufhüpfen, *v. n.* skakać, wyskakiwać od radości.

Aufjagen, *v. a.* raszyć zwierza z kniei.

Aufkauf, *s. m.* nakupienie, nakupowanie.

Aufkaufen, *v. a.* nakupić, wszystkiego na handel, na przedawanie.

Aufkeimen, *v. n.* pukać się, gdy się pąkowia pokazuią.

Aufklären, *v. a.* obiaśnić, obiaśniać, oświecić; Aufgeklärt, *part. et adj.* obiaśniony, oswieciony.

Aufklärer, *s. m.* im eigentlichen und figürlichen Verstande: *W własnym i figurycznym sensie:* obiaśnący, oświecący człek.

Aufklärung, *s. f.* im eigentlichen und figürlichen Sinne: *W własnym i figurycznym sensie:* oświecenie, obiaśnienie.

Aufklauben, *v. a.* zbierać, nazbierać, pozbierać, podnieść, zebrać.

Aufkleiben, *v. a.* kleić na czym, przykleiać, przykleić na czym.

Aufknöpfen, *v. a.* odpiąć guziki, rozpiąć; ſich aufknöpfen, *v. r.* rozpiąć ſię; die Bruſt entblöſen, pierſi gołe otworzyć.

Aufknüpfen, *v. a.* rozwiązać. Knoten aufmachen, guz, węzeł rozwiązać; aufhenken, zawieſić.

Aufkochen, *v. n. a.* dowarzyć, dogotować.

Aufkommen, *v. n.* wyiść na wierzch; als einer, der untergélegen hat, iak ten, albo to, co na ſpodzie leżało; von einer Krankheit, ozdrowieć, wyiść z choroby; zu Kräften kommen, do ſił przychodzić, ſił nabierać; fort kommen, pomykać ſię na przod; an Gütern, przychodzić do fortuny; ein Gebrauch, zwyczny naſtać; nachfolgen, naſtępować, iść za czym; entſtehen, wyniknąć pochodzić, miec początek, wybierać na wierzch.

Aufkräuſeln, *v. a.* fryzować, kędziory zawiiać, toczyć; die Haare, włoſy fryzować, w kędziory zwiiać, żelazkiem.

Aufkrempen, *v. a.* den Hut, kapelusza przywinąć w trąbkę.

Aufkündigen, *v. a.* wyrzec ſię, zaprzeć ſię, wrocić ſię ze ſłowem; die Miethe, zrucić ſię z naięcia; dać odprawę.

Aufkunft, *ſ. f.* ozdrowienie, przyiście do zdrowia; das Fortkommen, poſtąpienie wprzod.

Aufladen, *v. a.* włożyć na kogo iaki interes, włożyć na kogo iaki ciężar, ciężarem obciążyć; woz naładować.

Auflage, *ſ. f.* wydanie, *mowi ſię o Kſiąſce*, drukowanie; Beſchuldigung, obwinienie, zadawanie; oskarżenie. Steuer, podatek, dań, danina. Befehl, rozkaz, zlecenie; gerichtliche Auflage, ſądowe oznaymienie, opowiedzenie.

Auflaſſen, *v. a.* puścić, wypuścić; ein Lehen, Lennego uſtąpić, wyrzec ſię Lenności.

Auflauern, *v. a.* zaſadzać ſię, na kogo, ſidła zaſtawiać, na kogo, ſzpiegować kogo, wypatrywać, ſzukać, aby go podeyść.

Auflauf, *ſ. m.* tumult, rozruch, bunt, rokoſz; des Waſſers, wylanie wody.

Auflaufen, *v. n.* zbierać; als ein Fluß, iako to rzeka; przybywać czego; als eine Summe Geldes, iako to pieniędzy, ſumy; podatku nie odbierać, aby tym ſpoſobem roſła; zbierać; ſchwellen, nadymać ſię, nabrzm nabiec.

Auflecken, *v. a.* lizać, *o pſach.*

Auflegen, *v. a.* należyć, nakłaść, cz na co, na kogo; zu thun, przyk co komu, aby uczynił; ein Buch legen, wydać kſiążkę; ein Pflaſ plaſter przyłożyć; das Auflegen, nałożenie, przyłożenie; einen auflegen, naznaczyć przyſięgę; kazać przyſięgę.

Auflehnen, *v. r.* wſpierać ſię na cz ſich wider einen, opierać ſię ko powſtawać przeciwko komu; als ein Pferd, wſpinać ſię do g iak kon.

Aufleimen, *v. a.* przykliiać na czy

Aufleſen, *v. a.* zbierać, zebrać.

Aufliegen, *v. n.* kłość na czym, l na czym, odleżeć ſobie ſkorę długiego leżenia.

Auflöſen, *v. a.* odwiązać, rozwią eine Frage, zgadnąć pytanie, lub danie; in der Chymie durch Feuer Chymii, znaczy, ztopić co przy ogn durch Scheidewaſſer, zerwaſeren wygryść, wypalić; durch eine tiefere Aufblaſung, przez rozpuſz nie rozpuścić, roztopić, rozeb rzecz iaką; auflöſend, *part. et* das da auflößt, zerfrißt, co roz ſącza, wyżyra, roztapia; die gän che Auflöſung, całe rozpuſzczenie, ztopienie, roſypanie, gdy ſię rz iaka w proch roſypie, albo ią dr w proch roſypuie; *to ſpoſoby mo nia po Polſku dobrze trzeba uk* auflöslich, *adj.* co może bydź roz ſzczone, roſypane.

Auflöſung, *ſ. f.* rozpuſzczenie, roſy nie, rozwiązanie.

Auflöten, *v. a.* nitować, lutować co, tować, zlutować.

Aufmachen, *v. a.* otworzyć, otwier aufthun, *toż ſamo*; als eine Th iako to drzwi; die verriegelt gew iſt, ktore na zamek były zamkni einen Knoten, rozwiązać węzeł aufmachen, gotować ſię, zbierać ſich auf den Weg machen, w dr ſię wybierać.

Aufmahlen, *v. a.* zemleć, wym wſzyſtko.

Aufmahnen, *v. a.* *obacz* Aufmunter

Aufmauern, *v. a.* wymurować, wy wić mur.

Aufmerken, *v. a.* uważać, poſtrzeg upatrywać, pilnie ſłuchać.

Aufmerkſam, *adj.* uważaiący, pi ſłuc

słuchaiący, aufmerkſam, *adv.* uważnie, pilnie, przezornie.

Aufmerkſamkeit, *ſ. f.* uważanie mocne, Mangel der Aufmerkſamkeit, zbywanie na uwadze.

Aufmerkung, *ſ. f.* pilność w uważaniu, w słuchaniu, uważanie.

Aufmuntern, *v. a.* obudzić, ocucić, dodać serca, rozweselić, żywszym uczynić, dzielnieyszym.

Aufmunterung, *ſ. f.* Zachęcenie, ośmielenie, pobudka.

Aufmutzen, *v. a. pospol. słowo*, wyrzucać co komu, na oczy, wymawiać, mieć za złe; groß machen, przyczyniać słowami.

Aufnähen, *v. a.* przyſzywać na ſukni, albo zaſzywać; als ein Kleid, iako to ſukienę; ſzyć.

Aufnageln, *v. a.* przybiiać gwoździem.

Aufnahme, *ſ. f.* przyrostek, nadrostek, przyięcie, *i. i.* przywitanie.

Aufnehmen, *v. a.* przyiąć; einen Ankommenden, witać przychodzącego; ins Haus, gospodą przyiąć, in Geſellſchaft, do towarzyſtwa przyiąć, przypuścić; einen Schwimmenden, to płynącego; deuten, wohl, oder übel, mieć za dobre, lub za złe; an Kindes Statt, przyſpoſobić za dziecię, Geld, pożyczyć pieniędzy u kogo, in Schutz, wziąć w swoię protekcyą.

Aufnesteln, *v. a.* wybierać, ości, kolce oſtre.

Aufopfern, *v. a.* ofiarować, zabiiać na ofiarę.

Aufopferung, *ſ. f.* ofiarowanie, ofiara.

Aufpacken, *v. a.* pakować, układać w pakę, auspacken, odpakować, wypakować.

Aufpaſſen, *v. a. poſp. słowo*, zwodzić, zdradzać.

Aufpfeifen, *v. a.* grać na piſzczałce, na flecie, na oboi, wygrawać.

Aufpicken, *v. a.* dziubem rozdziubać, przekłuć.

Aufplatzen, *v. n.* rozpuć ſię, roztrząſnąć ſię, rozpaść ſię z łoskotem.

Aufputz, *ſ. m.* ſtroy, ubior, wyſmukanie.

Aufputzen, *v. a.* ſtroić, wyſtroić, wyſmykać, wygaſzkować.

Aufraſen, *v. a.* rafować na rafie, oczeſać.

Aufräumen, *v. a.* porządkiem ułożyć, rzędem, aufgeräumt, luſtig, *adj.* weſoły, dobrego humoru, dobrey myśli.

Aufraufen, *v. a.* gracować gracami, wygrawować.

Aufrecht, *adj.* proſty, *i. i.* niekrzywy, aufrecht ſtehen, proſto, rowno, ſtać, trzymać ſię, aufrecht ſtellen, poſtawić na nogach, aufrichtig, nie zfałſzowany, *o Towarach*; von Menſchen, o ludziach, ſzczery, rzetelny, nieobłudny.

Aufreiben, *v. a.* trzeć, nacierać, ſkorę otrzeć, trąć, umbringen, ſtracić, zgubić, o śmierć, przyprawić, aufreiben, als ein Kleid, zedrzeć.

Aufreiſſen, *v. a.* odedrzeć, otworzyć, gwałtem ciągnąć; als ein Kleid, rozedrzeć; aufſpringen, roskoczyć ſię.

Aufrennen, *v. a.* wybić; als die Thüre, iako to drzwi.

Aufrichten, *v. a.* wynieść; in die Höhe, wyſtawić w gorę, wyprowadzić wyſoko, założyć, uſtanowić, poſtawić; ein Bündniß, uczynić związek; eine Geſellſchaft, założyć, uſtanowić, towarzyſtwo iakie; einen aufrichten, pocieſzyć kogo ſmutnego; ein Regiment, zaciągnąć Regiment; Armee, zebrać woysko.

Aufrichtig, *adj.* ſzczery, rzetelny, niezfałſzowany, nie chytry, bez zdrady; nieobłudny; als eine Waare, prawdziwy niezfałſzowany; als ein Geſpräch, ein Gemälde, iako to mowa, albo malowanie; bez wykrętu, prawdziwy, nie fałſzywy, rodowity; aufrichtig, *adv.* aufrichtiger Weiſe, ſzczerze, otwarcie, nie obłudnie, rzetelnie, po rzetelnemu, iak ſzczery, rzetelny Człowiek.

Aufrichtigkeit, *ſ. f.* ſzczerość, całość ſerca, podściwość, rzetelność, proſtość ſerca.

Aufrichtung, *ſ. f.* odnowienie, fundowanie, Wyſtawienie.

Aufriegeln, *v. a.* odciągnąć rigel w zamku, rygel otworzyć.

Aufritzen, *v. a.* przedrapać.

Aufrollen, *v. a.* w łatkę, okręgło, w trąbkę zwinąć.

Aufrücken, *v. a.* wymawiać, wyrzucać na oczy.

Aufrückung, *ſ. f.* wymawianie, wyrzucanie na oczy.

Aufrufen, *v. a.* wołać kogo, wywołać kogo, zawołać na ſiedzącego, aby wſtał y przyſzedł.

Aufruhr, *ſ. m.* bunt, rokoſz, roſruch; powſtanie, zamieſzanie.

Aufrührer, *ſ. m.* buntownik, rokoſzanin, kłuſnik.

Aufrührisch, *adj. et adv.* po buntowniczu, iak bunt, iak rokoſz.

Aufſagen, *v. a.* wypowiedzieć; als die

Freundſchaft, wypowiedzieć komu przyiaźń, t. j. poprzestać z kim przyiaźni; die Lektion, odmowić lekcye; den Kauf, z targu ſię zrzucić.

Auffammeln, *v. a.* zbierać do kupy, nazbierać.

Auffatz, *ſ. m.* Proiekt, zamyſł, memoryał.

Auffätzig, *adj.* podchodzący, chytry; zdradę knuiący; ſeyn, *v. n.* nie lubić, nie nawiedzić, nie życzyć komu dobrze.

Auffchaben, *v. a.* zadraſnąć, rozdraſnąć.

Auffchärfen, *v. a.* zdraſnąć.

Auffcharren, *v. a.* wygrzebać, wykopać z ziemi.

Auffchieben, *v. a.* odłożyć, odkładać, zwłoczyć czas, termin przedłużyć czego.

Auffchießen, *v. n.* myſtrzelić, in die Höhe ſchießen, w gorę ſtrzelać; mit Gewalt, mocą, w gorę wyciągnąć; geſchwind aufwachſen, wyraſtać, prętko wyrość.

Auffchiffen, *v. a.* płynąć w gorę, pod wodę, przeciwko wodzie.

Auffchlag, *ſ. m.* wyłog; an einem Kleide, na iakiey ſukni, na zwierzchniey zwłaſzcza; am Halſe, kołmierz wywinięty; am Ermel, na rękach; am Hute, na kapeluſzu zawinienie, złożenie; im Gewichte, to co przeważa, co przechodzi ſprawiedliwą wagę; im Verkaufe, wyżey, więccy, nad taxę, nazbyt drogo.

Auffchlagen, *v. a.* wybić, otworzyć, biiąc w co, uderzeniem w co, n. p. w drzwi. Nüſſe auffchlagen, orzechy tłuć; ein Zelt, rozbić namiot; ein Lager, oboz założyć, obozem ſtanąć; die Augen auffchlagen, oczy w gorę podnoſić, otwierać oczy; den Kopf, głową uderzyć; das Nachtlager auffchlagen, na nocleg ſię gdzie rozłożyć, na noc ſtanąć; theuer werden, *v. n.* zdrożeć, *imaczey*, w gorę iść, n. p. w gorę poſzło zboże y. t. d. in einem Buche etwas auffchlagen, wartować po kſiążce, przewracać po kſiążce, kſiążkę.

Auffchließen, *v. a.* otworzyć kluczem, drzwi pootwierać; öffnen, das verborgen iſt, wydać, wyiawić rzeczy taiemne, ſkryte.

Auffchließung, *ſ. f.* otworzenie, otwarcie, otwieranie.

Auffchlitzen, *v. a.* otworzyć nożem, albo inną rzeczą, rozłupać.

Auffchluß, *ſ. m.* *obacz* Auffchließung.

Auffchmeißen, *v. a.* *obacz* Auffchlagen.

Auffchmieren, *v. a.* naſmarować, wyſmarować.

Auffchnallen, *v. a.* odpiąć zprzążki.

Auffchnappen, *v. a.* uchwycić g dziubkiem, poſłyſzeć.

Auffchneiden, *v. a.* rozemnąć noż nakroić nożem; ein Brod, napo chleb nożem; *rez.* nakroić; pr *v. n.* chlubić ſię, iunaczyć.

Auffchneider, *ſ. m.* iunak; chlubny ſię chwali zawſze z czym.

Auffchneiderey, *ſ. f.* chluba, iunakoſ prożna chwała.

Auffchnüren, *v. a.* rozſznurować.

Auffchoſſen, *v. n.* roſnąć, wſchod wyſypować ſię w kłoſy, w ziar

Auffchößling, *ſ. m.* latorośl; młod niec, chłopiec; dziewczyna, p co podraſtaią iuż.

Auffchrauben, *v. a.* ſzrubę odſzrubo

Auffchreiben, *v. a.* napiſać; na pi podać, piſmem wyrazić, naznac

Auffchrift, *ſ. f.* napis na wierzchu li eines Briefes, einer Münze, napi liście, na pieniądzach, na metal

Auffchub, *ſ. m.* zwłoka, odłożenie, kładanie na inny czas, łudz obietnicami, aby mieć czas c zrobienia.

Auffchürzen, *v. a.* ſich, *v. r.* podwi podkaſać ſuknią, ſię; ich ſchürze auf, podkaſuię ſię.

Auffchütteln, *v. a.* pierznik, pier ſtrząſnąć, aby pierze ſię podnies

Auffchütten, *v. a.* zbierać; Korn, zb do ſiodoły; in der Mühle, w mły zaſypować zboże.

Auffchwellen, *v. n.* zdąć, nadąć, ſię; geſchwollen, nadęty, napuchły.

Auffehen, *v. a.* przeźrzeć, oczy o rzyć; die Augen aufheben, oczy dnieść; patrzać w gorę. Achtun ben, dać pozor na co, uważać; ſtrzegać, poglądać.

Aufſeher, *ſ. m.* doglądacz, dozorca tendent, inſpektor.

Aufſetzen, *v. a.* włożyć na wierzch Hut, kapeluſz, na głowę; das auffetzen, dać ieść na ſtoł, zaſt ſtoł; im Spiele, w grze ſta ſchriftlich etwas abfaſſen, proiekto co, na piſmie podać; die Kegel Spielen, kręgle poſtawić do gr wenn ſie umgefallen ſind, kiedy dły; den Kopf, głowę nakryć, głowę wdziać; in Haufen auf na kupę czego nakłaść, złożyć.

Aufſeyn, *v. n.* wſtać na nogi, ſtać;

…ym ſenſie: obiaśniany, …y, oświecony.
…s. Zadatek, naddatek, nad…
…meniądze.
…part. et adj. wymuśkany.
…part. et adj. luſtig, weſoły, …humoru, dobrey myśli, …rt, ubiony.
…, part. et adj. ſ. Aufſchla…
…ten, part. et adj. napiſany.
…ben, part. et adj. nadęty, …n.
…part. et adj. poryty, odko…
…v. a. wylać, rozlać po wie…
…v. a. wykopać, odkopać, …nen Todten, to umar…
…v. a. odpaſać, rozpaſać, …poprzęgi koniowi odpiąć.
…v. a. być w czapce; den Hut, …ſich auf dem Kopfe; das Schiff …n, mieć na ſobie, odkręt …bie towar.
…v. a. zawieſić.
…v. a. zatrzymać, zatamować; …, przekodzić, zawadzać; …ten, ſłowami zabawiać,
…ſich aufhalten, v. r. zatrzy…dzie na iaki czas; prze…ſtanie na iaki czas; ſich …ſtać ſię, dźwić, z cze…ſtwa anderes, um …ſtehalten, trzymać, albo …ſtehen, aby co w nię wziąć, …ſtrecken ſię wyciągać do kogo; …ſtehalten, zatrzymać,
…ſ. f. zatrzymowanie, zawada, …ſtehen, zawieſzenie na kołku; …ſtehen, uwodzenie ſłowami; …ſtehen, Aufhalten, ſ. n. zoſta…trzymanie ſię.
…n, v. a. na motowidło na…
…v. a. rozcinać, toporem, …rąbać; mit hauen öffnen, …rozcinać otworzyć; alles …hauen, wraz wſzyſtko po…porąbać.
…v. a. pełno nakłaść, na kupę …
…v. a. wynieść w gorę; po…mas, das umgefallen iſt, to …lo. Soldaten gefangen. nehs …ſtrzy zabrać, wziąć w nie…ta Belagerung aufheben, oblę…dnieść, odſtąpić od oblęże…nia; verwahren, chować, pilnować; aufzuheben geben, do ſchowania dać, złożyć co; aufheben einen Zank, pogodzić, zgodzić zwadę; abſchaffen, als ein Geſetz, znieść, zkaſſować prawo; ein Amt, urząd; es nicht mehr beſetzen, więcey na urząd nie władzać ni kogo; das Aufheben, ſ. n. die Aufhebung, ſ. f. der Soldaten in den Quartiren, zabranie żołnierzy na leżach; der Belagerung, odſtąpienie od oblężenia; eines Geſetzes, znifienie, zkaſſowania prawa iakiego; Pralerey, chluba; viel Aufhebens machen, wiele parady czynić, okazałości.

Aufheitern, v. a. obiaśnić, oświecić.

Aufheitern, das, ſ. n. die Aufheiterung, ſ. f. obiaśnienie, oświecenie.

Aufheften, v. a. przypiąć; einem eine Lüge, kłamſtwo przed kim powiedzieć nie znaczne.

Aufhelfen, v. a. podnieść, poratować, podźwignąć, dopomoć, utrzymywać, wyżey wynieſić kogo, to ieſt, do godności do fortuny.

Aufhenken, v. a. zawieſić, rozwieſzać, porozwieſzać.

Aufhetzen, v. a. poſzczuć, podſzczuwać, podżegać, podbudzać.

Aufhören, v. n. przeſtać, poprzeſtać czego.

Aufhören, das, ſ. n. przeſtanie, przerwanie roboty, poprzeſtanie.

Aufhucken, v. a. vulg. wziąć kogo na kark, nieść kogo na karku, albo na barkach, na plecach.

Aufhüpfen, v. n. ſkakać, wyskakiwać od radości.

Aufjagen, v. a. raſzyć zwierza z kniei.

Aufkauf, ſ. m. nakupienie, nakupowanie.

Aufkaufen, v. a. nakupić, wſzyſtkiego na handel, na przedawanie.

Aufkeimen, v. n. pukać ſię, gdy ſię pąkowia pokazują.

Aufklären, v. a. obiaśnić, obiaśniać, oświecić; Aufgeklärt, part. et adj. obiaśniony, oświecony.

Aufklärer, ſ. m. im eigentlichen und figürlichen Verſtande: W własnym i figuryczným ſenſie: obiaśnący, oświecący człek.

Aufklärung, ſ. f. im eigentlichen und figürlichen Sinne: W własnym i figuryczným ſenſie: oświecenie, obiaśnienie.

Aufklauben, v. a. zbierać, nazbierać, pozbierać, podnieść, zebrać.

zlecenie, der Geſchäfte, ſprawunkow, der Speiſen, naprzynoſenie iadł, pokarmow, potraw.

Auftreiben, *v. a.* wygnać, z mieyſca; ein Wild aus ſeinem Lager, zwierza ruſzyć ze ſwoiego leżyska. Geld auftreiben, pieniędzy nazbierać.

Auftrennen, *v. a.* rozpruć.

Auftreten, *v. a. n.* podnieść ſię, wſtać, pokazać ſię; pomknąć ſię; auf etwas treten chodzić po czym, wſtąpić, wyiść na wierzch.

Auftritt, *ſ. m* ſtawienie ſię, ſtopień, ſzczebel; in der Comödie ſcena.

Auftrocknen, *v. a. n.* wyſuſzyć.

Aufwachen, *v. a.* erwachen, obudzić ſię, ocucić ſię.

Aufwachſen, *v. n.* wyrość; erwachſen, przyiść do lat, wyrastać, doraſtać, mocnić ſię.

Aufwallen, *v. n.* wrzeć, burzyć ſię, ſzumieć

Aufwallung, *ſ. f.* zewrzenie, zburzenie.

Aufwand *ſ. m.* wydatek, wydanie.

Aufwärmen, *v. a.* odgrzać; wieder erwärmen, *toż ſamo.*

Aufwarten, *v. a.* służyć, wysługiwać, czekać rozkazow pańskich; ſłuchać pana; vornehme Herren beſuchen, oddawać wizyty godnym ludziom, znacznym panom. Aufwartung, *ſ. f.* bei Hofe machen, aſſyſtować komu.

Aufwärter, *ſ. m.* ſługa, oddźwierni, bedellus, służący.

Aufwärterinn, *ſ. f.* ſługa, dziewczyna, dziewka do uſług; pokoiowa, panna do uſług. Nachtwächterinn, *toż ſamo.*

Aufwärts, *adv.* w gorę, o kraiu mowa; das Land, das aufwärts liegt, kray gorny, w gorę idący; den Fluß hinan, pod wodę w gorę płynąć.

Aufwaſchen, *v. a.* wymyć, wypłukać na czynie.

Aufweben, *v. a. o tkaſtwie mowa*, rozebrać, zdiąć z warſztatu; co było iuż nawinięte; aufwirken, wieder auflöſen das Gewebe, znowu przędzę zdiąć.

Aufwechſel, *ſ. m.* Agio, *ſ. n.* wechſel, albo nadwechſel.

Aufwechſeln, *v. a. obacz* auswechſeln, zmieniać pieniądze.

Aufwecken, *v. a.* erwachen, obudzić; von den Todten, wskrzesić umarłego.

Aufweichen, *v. a.* zmiękczyć; als die Augen, die zugebacken ſind.

Aufweiſen, *v. a.* pokazać na oczy, przed oczy ſtawić; vor Augen ſtellen, wyłożyć, obiaśnić; wyſtawić na widok, na światło.

Aufwenden, *v. a.* wydać, wyłożyć niądze na iaki koſzt.

Aufwerfen, *v. a.* tawę, groblą, dać, bić, uſypać; einen Damm, ſich einen, *v. r.* powſtać na kogo; ſich Konige, krolem ſię czynić.

Aufwickeln, *v. a.* odwiiać, rozwiiąko to co w trąbkę zwinione als Haare, włoſy w papiloty zawrobiąć kędziory; das Aufwickeln, zawiianie kędziorow w papierki

Aufwiegeln, *v. a.* powſtać przeciw komu, zpiknąć ſię, ſpiſek uczyzamieſzać, pobuntować; ſich Anhang machen, partyą ſobie zr

Aufwiegelung, *ſ. f.* zbuntowanie, pobtowanie.

Aufwiegler, *ſ. m.* Anheßer, Antreiber, btownik co drugich buntuie, fakcyprzywodca do buntu, kłutnik pokpublicznego.

Aufwiegleriſch, *adj.* buntowniczy, btuiący, kłucący, niеſpokoyny, *adv.*

Aufwinden, *v. a.* na motowidło zwi

Aufwirken, *v. a.* rozebrać to co butkane.

Aufwiſchen, *v. a.* wyſzorować, wytrwychędożyć.

Aufwühlen, *v. a.* wykopać, odkryć iarzecz nie wiadomą; die Erde, odpać ziemię; poryć; das aufgewüh Erdreich von Schweinen, doły, zmia poryta od świni.

Aufzählen, *v. a.* wyliczać, rachować.

Aufzäumen, *v. a.* zachełznać.

Aufzehren, *v. a.* ſtracić, przepić, prieść, przechulać.

Aufzeichnen, *v. a.* naznaczyć, napiſna kziążce; wer da, oder nicht danotować, kto ieſt, a kogo niema

Aufzeigen, *v. a.* pokazać, ſtawić przoczy.

Aufziehbrücke, *ſ. f.* ſ. Aufzugbrücke.

Aufziehen, *v. a.* ciągnąć w gorę, na go aufſchieben, zwłoczyć, odkładać, inny czas, uwodzić. Saiten aufziehſtrony nawiązać na lutnią, albo inny inſtrument; Officiere mit Sdaten auf die Wache, gdy ofi przyciągnie na wartę; auf einen ſich begeben, na iakie mieyſce ſię prnieść; eine Uhr aufziehen, zegar nakcić, zegarek; eine Büchſe mit Spanner, naciągnąć ſzturmak; Hahn am Rohre, kurek odwieść; Kind, dziecię wychować; in Kleidſtroić ſię, mizernie, albo pięknie; nen veriren, durchziehen, zartowdrwić, z kogo.

...y, aufmerkſam, *adv.* uwa...
...ſe, przezornie.
...keit, *ſ. f.* uważanie mocne,
...rkſamkeit, zbywa...
...keit.
...t, *ſ. f.* pilność w uważaniu,
...ung, uważanie.
...n, *v. a.* obudzić, dzucić, do...
...rozweſelić, żywſzym uczy...
...ieyſzym.
...ung, *ſ. f.* Zachęcenie, ośmie...
...obudka.
...n, *v. a. pospol. słowo*, wyrzu...
...ung, na oczy, wymawiać,
...n, *v. a.* przyſzywać na ſukni,
...ſzywać; als ein Kleid, iako
...ſyć.
...n, *v. a.* przybiiać gwoździem.
...ung, *ſ.* przyroſtek, nadroſtek,
...ung, *ſ. f.* przywitanie.
...n, *v. a.* przyiąć; einen An...
...men, witać przychodzącego;
...n, gościnnie przyiąć, in Ge...
...n, do towarzyſtwa przyiąć,
...n; einen Schwimmenden,
...ſchlepp: dobrem, wohl, oder übel,
...n dobre, lub za złe; an Kindes
...ſtatt annehmen, za dziecię, Geld,
...ung, pieniądzy u kogo, in Schutz,
...n, w swoię protekcyą.
...n, *v. a.* wybierać, ości, kolce
...
...n, *v. a.* ofiarować, zabiiać na
...
...ung, *ſ. f.* ofiarowanie, ofiara.
...n, *v. a.* pakować, układać w
...packen, odpakować, wypa...
...
...n, *v. a. posp. słowo*, zwodzić,
...
...n, *v. a.* grać na piſzczałce,
...n, na obój, wygrawać.
...n, *v. a.* dziubem rozdziubać,
...
...n, *v. a.* rozpuć ſię, roztrzą...
...ung, rozpuſt ſię z koſkotem.
...ung, *ſ. f.* ſtroy, ubior, wyſmuka...
...
...n, *v. a.* ſtroić, wyſtroić, wyſmy...
...pułować.
...n, *v. a.* rafować na rafie, oczeſać.
...n, *v. a.* porządkiem ułożyć,
...ung, ułożenie, ſpis.
...ig, *adj.* we...
...humoru, dobrey myśli.
...n, *v. a.* gracować gracami,
...
...ig, *adj.* prosty, *t. j.* niekrzywy,

aufrecht ſtehen, proſto, rowno, ſtać, trzymać ſię, aufrecht ſtellen, poſtawić na nogach, aufrichtig, nie zfałſzowany, o *Towarach*; von Menſchen, o ludziach, ſzczery, rzetelny, nieobłudny.

Aufreiben, *v. a.* trzeć, nacierać, ſkorę otrzeć, trąć, umbringen, ſtracić, zgubić, o śmierć, przyprawić, aufreiben, als ein Kleid, zedrzeć.

Aufreiſſen, *v. a.* odedrzeć, otworzyć, gwałtem ciągnąć; als ein Kleid, rozedrzeć; aufſpringen, roskoczyć ſię.

Aufrennen, *v. a.* wybić; als die Thüre, iako to drzwi.

Aufrichten, *v. a.* wynieść; in die Höhe, wyſtawić w gorę, wyprowadzić wyſoko, założyć, uſtanowić, poſtawić; ein Bündniß, uczynić związek; eine Geſellſchaft, założyć, uſtanowić, towarzyſtwo iakie; einen aufrichten, pocieſzyć kogo ſmutnego; ein Regiment, zaciągnąć Regiment; Armee, zebrać woyſko.

Aufrichtig, *adj.* ſzczery, rzetelny, niezfałſzowany, nie chytry, bez zdrady; nieobłudny; als eine Waare, prawdziwy niezfałſzowany; als ein Geſpräch, ein Gemälde, iako to mowa, albo malowanie; bez wykrętu, prawdziwy, nie fałſzywy, rodowity; aufrichtig, *adv.* aufrichtiger Weiſe, ſzczerze, otwarcie, nie obłudnie, rzetelnie, po rzetelnemu, iak ſzczery, rzetelny Człowiek.

Aufrichtigkeit, *ſ. f.* ſzczerość, całość ſerca, podściwość, rzetelność, proſtość ſerca.

Aufrichtung, *ſ. f.* odnowienie, fundowanie, Wyſtawienie.

Aufriegeln, *v. a.* odciągnąć rigel w zamku, rygel otworzyć.

Aufritzen, *v. a.* przedrapnąć.

Aufrollen, *v. a.* w laſkę, okręgło, w trąbkę zwinąć.

Aufrücken, *v. a.* wymawiać, wyrzucać na oczy.

Aufrückung, *ſ. f.* wymawianie, wyrzucanie na oczy.

Aufrufen, *v. a.* wołać kogo, wywołać kogo, zawołać na ſiedzącego, aby wſtał y przyſzedł.

Aufruhr, *ſ. m.* bunt, rokoſz, roſruch; powſtanie, zamieſzanie.

Aufrührer, *ſ. m.* buntownik, rokoſzanin, kłuteik.

Aufrührisch, *adj. et adv.* po buntowniczu, iak bunt, iak rokoſz.

Aufſagen, *v. a.* wypowiedzieć; als die

mąkę przez pytel przepuścić, przesiać, przez sito, ums Geld bringen, przyprowadzić kogo do ekspensy.

Ausbieten, *v. a.* aus dem Hause, wyrugować kogo z domu; etwas zum Verkaufe, wyłożyć co na przeday.

Ausbitten, *v. a.* wyprosić.

Ausblasen, *v. a.* wydmuchnąć, zadmuchnąć, zgasić, dmuchaiąć; die Seele, duszę wypuścić, *wyzironąć*; einem das Lebenslicht, zabić kogo; durch Trompetenschall kund machen, otrąbić, przy otrąbilniu obwołać.

Ausbleiben, *v. n.* zostać, zostąć się; nicht wiederkommen, więcey nie przyiść, nie powrocić; verziehen zu kommen, ociągać się przyiść; vom Lachen, oder Husten ersticken, zatchnąć się, ze śmiechu, albo od kaszlu.

Ausblühen, *v. n.* z kwiatu opaść, okwitnąć.

Ausbluten, *v. n.* krwi dobrze upuścić, przestać, puszczać.

Ausbohren, *v. a.* przewiercieć, prześwidrować.

Ausbraten, *v. n.* wypieć, piczenią y. t. d. co do mięsa.

Ausbrechen, *v. n. a.* wyłamać; mit brechen sich ledig machen und ausreißen, wyłamać się z więzienia y umknąć z więzow; offenbar werden, znaiomym być, *albo*, raczey bydź poznanym od wielu; wybuchnąć, wydać się, rozgłosić się; einen Zahn, ząb wyłamać; ausbrechen, als ein Fieber, wydać się, pokazać się, iako to gorączka.

Ausbreiten, *v. a.* rozszerzyć, rozsiać, rozrucić, rozsypać; tam y sam; hin und wieder streuen, erweitern, rozszerzyć, na szerz przyczynić; unter die Leute bringen, rozgłosić, roznieść między ludźmi, *rozbaiać*.

Ausbreitung, *s. f.* rozsianie, rozrucenie, rozniesienie, rozserzewienie.

Ausbrennen, *v. a.* wypalić tak, że się nie, srebro, albo złoto.

Ausbringen, *v. a.* wynieść; *to co*, erlangen, erhalten, otrzymać, wyrobić sobie; Befehl von der Obrigkeit, list, *reskrypt*, ukaz od zwierzchności; unter die Leute bringen, między ludzi wynieść, rozgłosić, roznieść, między ludzi; *rozbaiać*, między ludźmi rozsiać.

Ausbruch, *s. m.* Rozłamanie, rozerwanie, wyrwanie się gwałtem, kiedy kto z impetem wyidzie zkąd, *co mowiemy*: wypadnie, wypadł; von der Kälte an den Füssen, od zimna rozpadnienie, na nogach, popadanie się nog; ei Ausbruch gewinnen, wysypaniem wyiść na wierzch; die Pocken gew nen einen Ausbruch, krosty się wy puią, wychodzą wysypaniem się wierzch; die Bäume gewinnen ei Ausbruch, drzewa się pukaią, r wiiaią się w liście; der Krieg hat Ausbruch gewonnen, woyna wy chnęła.

Ausbrühen, *v. a.* wyparzyć; mit w men Wasser, gorącą wodą.

Ausbrüten, *v. a.* wysiedzieć, wyląć.

Ausbund, *s. m.* wybor, przedni przewyśmienitych, arcy dobrych r czy; brak naygorszych rzeczy. A bund von einem gelehrten Manne, w bor z uczonych ludzi, t. i. nayucz szy; ausbündig, *adj. et adv.* gut n chen, wybornie dobrze uczynić c ein ausbündiger Redner, wybor mowca, Krasomowca; ausbündig Weise, wybornym kształtem, spo bem. Ausbund von Schönheit, wyb piękności.

Ausbürsten, *v. a.* wychędożyć, wycze mietołką, szczotką; ein Kleid, suku iaką.

Ausbüssen*, *v. a. n.* wypokutowa zgładzić grzechy pokutą, odpok tować za grzechy.

Ausdämpfen, *v. a.* wywietrzeć, wyp rować, zwietrzeć.

Ausdauern, *v. n.* wytrwać, *to co*, au halten, wytrzymać, cały przeci rzeczy aż do końca, przetrwać, *t samo*.

Ausdaurung, *s. f.* wytrwanie, przetrw nie, wycierpienie, zniesienie trwa

Ausdehnen, *v. a.* wyciągnąć, rozciągna wyciągać, rozciągać; *to co* au strecken.

Ausdenken, *v. a.* wymyślić, wymaleś ersinnen etwas, wymyślić co; *to* lügen, zmyślić kłamstwo, to co n było.

Ausdienen, *v. a.* wysłużyć, dosłużyć czasu; er hat ausgedient, wysłuż dosłużył do końca; *znaczy tak* wysłużyć się, to iest, służbą być zpr cowanym; von Dingen, *o rzecz mowi się to, gdy tak zażywane są, się iuż na nie więcey nie zdadzą, n że* się wysłużyły.

Ausdingen, *v. a.* wyiąć, wymowić sobi *to co*, ausnehmen, vorbehalten, zach wać sobie, zatrzymać dla siebie z czego.

Ausdingung, *s. f.* wyięcie, wymowien wymowk

…ca, być zdrowym, mieć się
… mieć się źle, być chorym.
… staranie, dozor, doglądanie, …dywanie; über etwas die …ken, mieć dozor czego, za…zym.
… n. wrzeć. Aufſieden, das, …ſieden, wrzenie.
… n. uścieć na czym, wścieść …ż ju Pferde ſetzen, wścieść na …ſ Bäum und Vögel, iako to …ci, ścieść na drzewie, ga…ire.
… v. a. rozłupać; ſich aufſpal… rozłupać się.
…, v. a. naciągnąć, natężyć, …ſpannen, *toż samo.*
… v. a. otworzyć, wstęp uczy…ſtehen, aufmachen, *toż samo*
… under ſperren, weit von …n, rozkraczyć szeroko, …ſ Aug, oczy wywalić; das …ſ rozdziwić, otworzyć;
…ſperrung, *f.* n. des Rachens, …ſperrung garła, paszczy; der Zähe…ſperrung, wyszczyrzenie zę…
…, v. a. wygrawać na iakim in…ſtrument.
…, v. a. wyprząść wszystko, …ſpinnen do przędzenia.
…, v. a. rozedrzeć, wyłamać, …ſ Thür, drzwi.
…, v. a. wyskoczyć, skakać; …ſpringen, be…ſpringen; als ein Ball, oder …ſpringen, wykakiwać, tocząć się, …ſ Waſſer, piłka czyni; die Hände …ſ Kälte, na dez Kälte, to ręce …ſpringen, pękać się.
…ſpritzen, *v. n.* puszczać …ſpritzen się; *o drzewach mowa*; die …ſ Augen an einander ſpröſſen, drzewiany się pukać.
…, v. a. wymyć, pomyć; als …ſ, iako to misy, cynę, wy…
…, v. a. aufwinden, na moto…winden.
…, v. a. …ſtinn, *f. f.* na motowi…ſtinnicy, a.
…, v. a. beczkę otworzyć.
… n. rozruch, bunt, rokosz; …ſtand unter, poddanych; einen …ſtand in der Stadt, in der Geſell…ſchaft, czynić, narobić, ro…ſtand w mieście, w kompanii.
…, v. a. przebić, przedziurawić, …ſtechen, *t. i.* dziurę zrobić; als etwas Geſchwollnes, iako to co nadęte, napuchłe.
Aufſtecken, *v. a.* wbić, przybić; als ein Lager, iako to obozem stanąć; als eine Fahne, Flagge, ein Wappen, wywiesić, wystawić, horągiew, proporzec, znak, znaczek, herb.
Aufſtehen, *v. n.* otworem stać; offen ſtehen, *v. n.* bydź otwartym; aus dem Bette aufſtehen, z łoika wstać; von einer Krankheit, wstać z choroby; wider einen, powstać przeciwko komu.
Aufſteigen, *v. n.* wstępować w gore, iako to po wschodach.
Aufſteigend, *part. et adj.* aufſteigende Linie, linia pokolenia w gorę idąca, od naypierwszego rodzica; die Erben aufſteigender Linie, dziedzice po linii w gorę idącey.
Aufſtellen, *v. a.* stawiać, postawić; aufſetzen, aufrichten, wystawić, wystawiać; in die Höhe ſtellen, w gore postawić; einen Prediger der Gemeine, (beſſer ſiehe vorſtellen,) kaznodzieię parafii, zgronadzeniu, prezentować; auflauern, przystawić szpiegow, szpiegować; jemanden auflauern laſſen, postawić szpiegow na kogo.
Aufſtoßen, *v. a.* napaść na co, utchnąć na czym, potrącić się o co; eine Thüre, wybić drzwi, wyważyć; das Aufſtoßen, *ſ. n.* des Magens, odrzucanie żołądka; ungefähr begegnen, *v. n.* zpotkać, kogo, napotkać.
Aufſtreichen, *v. a.* smarować, plastry robić; als Butter auf das Brod, iako to masłem chleb nasmarować; die Haare, włosy zagarnąć.
Aufſtreifen, *v. a. obacz* Aufſtülpen.
Aufſtreuen, *v. a.* rozsypać, prochem osypać.
Aufſtülpen, *v. a.* fałdować, zawinąć, fałd zrobić.
Aufſuchen, *v. a.* szukać, wyszukiwać; hervor ſuchen, *toż samo*, wyszukać.
Aufſummen laſſen, *v. a.* als Zinſen, podatku nie odbierać, aby summa z niego rosła.
Aufthauen, *v. n. a.* puszczać, taieć, iako to lod.
Aufthun, *v. a.* otworzyć, otwierać; aufmachen, Bier, oder Wein, odetkać, iak to biwo, albo wino.
Auftrag, *ſ. m.* zlecenie.
Auftragen, *v. a.* naznosić, naprzynosić, przynieść; die Speiſen, ieść na stoł przynieść; jemanden ein Amt, zlecić komu urząd; ein Geſchäfft, zlecić komu sprawunek; das Auftragen, *ſ. n.*

Ausfoderungsbrief, *ſ. m.* wyzywanie piſane na poiedynek.

Ausforſchen, *v. a.* wywiadywać ſię, wybadywać, wyczerpywać, wyczerpać z kogo, erkundigen, erkundſchaften, wyrozumiewać, zdaleka zachodzić na kogo, aby prawdę z niego wyczerpnąć; przeczuwać, zwąchać, poſtrzec.

Ausfragen, *v. a.* wypytywać, wypytać ſię, rożnemi ſpoſobami mowienia zachodząc na kogo, aby ſię prawdy od niego dowiedzieć, aby go wyciągnąć na ſłowo.

Ausfreſſen, *v. a.* wyżreć, etwas gar ausfreſſen, wyżreć co do ſzczętu, ausfreſſen, auszehren, przeiść, przetyrać fortunę, maiątek; als Waſſer die Steine, iako woda wyżera kamienie, albo miękczy, że ſię kruszą.

Ausfuhre, *ſ. f.* wywoz, t. i. wywożenie, wynoſzenie, wywięzienie.

Ausführen, *v. a.* wywieść, wyprowadzić, wywozić; zkończyć ze wſzyſtkim, do konca przyprowadzić; eine Sache, interes iaki, ſprawę iaką, zakończyć, zkończyć, böſe Feuchtigkeit, auf Art der Ärzte, wyprowadzić złe wilgoci, humory, ſpoſobem lekarzow, das Ausführen, *ſ. n.* der Waaren, wyprowadzanie, wyprowadzenie, wywoz, wywożenie towarow; als die Urſachen, iako to przyczyn wyprowadzanie; rzeczy wyprowadzenie w mowie, rozſzerzenie iey y rozebranie na wſzyſtkie okoliczności; ausführend, *part. et adj.* ausführende Arznei, wyprowadzaiący, wyprowadzaiące, ściągaiące, lekarſtwo, ktore złe humory wyprowadza, zciąga.

Ausführlich, *adj.* długi, obſzerny, przedłużony, długo wyprowadzony, dokładny, ausführlich im Reden, im Erzählen, obſzerny, dokładny w mowieniu, w opowiedzeniu rzeczy.

Ausführlich, *adv.* obſzernie, dokładnie, przeciągło, ausführlich, mit vielen Umſtänden beſchrieben, obſzernie z wielu okolicznościami opiſać.

Ausführung, *ſ. f.* wykonanie, wypełnienie; einer Sache, iakiey rzeczy; eines Werks, iakiego dzieła.

Ausfüllen, *v. a.* wypełnić, durchaus vollmachen, wypełnić do ſzczętu, zupełnie wykonać; napełnić, natkać należycie, kopiaſto.

Ausfüllung, *ſ. f.* dopełnienie, gdy czego nie doſtaie, aby było całe, pełne, aby było wſzyſtko.

Ausfündig machen, *v. a.* wynaleść, wymyślić, wynalazkiem iakim ſubtelnie, wymyślonym co zrobić, czego dokazać.

Ausfüttern, *v. a.* napaść, wypaść, wyſüttern, dobrze napaść, dać dobrze ieść, n. p. koniowi, aby ſię należycie; ein Kleid, podſzyć, podſzywkę, podbić, podſzyć futrem.

Ausgabe, *ſ. f.* wydatek, rozchod, gdy ſię pieniądze rodchodzą uſtawiczny wydawaniem, albo inne rzeczy, ſą ne Ausgabe, wydatki małe, die nicht berechnet darf, ktore ſię nie chuią. Ausgabe und Einnahme, rozchod y dochod, czyli, intrata y wydanie.

Ausgabebuch, *ſ. n.* Reieſtr wydatku rozchodu, reieſtr rozchodni, wydatek, rozchod, *iednym ſłowem*, in das Ausgabebuch etwas eintragen, włożyć wpiſać w reieſtr wydatkow, napiſać położyć w rydatku, w rozchodzie w reieſtrze rozchodnim.

Ausgabegeld, *ſ. n.* pieniądze dane, wzięte, odłożone na wydatek, na rozchod zwyczayny.

Ausgang, *ſ. m.* wyiście, das Ausgehen, *ſ. n.* wyiście, wychodzenie, koniec zakończenie, der Ausgang giebts, kto niec rzeczy nauczy, pokaże; das äuſſerſte Stück, oſtatnie koniec, ſam koniuszek, ſam kray; ein Ort, da das Waſſer abfließt, mieyſce, do ktorego woda ſpływa, kanał, row, rowek ktorym woda odchodzi; eines Fluſſes, uyście rzeki.

Ausgären, *v. n.* wyklarować ſię, uſtać ſię, gdy ſię, lagier, drozdże na dnie na ſpodzie, dobrze uſtoią.

Ausgäten, *v. a.* wyrwać, powyrwać wykorzenić, z korzeniami powyrywać, wygubić, wypleć.

Ausgeben, *v. a.* wydać, wydawać; łożyć pieniądze, koſzt na co, vorwenden, rühmen, udawać, chlubić ſię, chełpić ſię, chwalić ſię; ſich für etwas, czynić ſię czym; udawać ſię za kogo, przyznawać ſobie, *n. p.* urząd, urzędzenie.

Ausgeber, *ſ. m.* Wydawca, niby, rozchodniczy; co pieniądze na rozchod wydaie, piſarz prowentowy.

Ausgeberin, *ſ. f.* Dworniczka, goſpodyni piſarka.

Ausgefüllt, *part. et adj.* wypełniony *adv.* ie, o.

Ausgegangen, *adj. et part.* ſiehe (obacz) Ausgehen.

Ausgegeben, *part. et adj.* wydawany, sich für etwas, udowany, chlupiony się, chełpiony się, chalony się, czyniony się czym, udowany się za kogo, przyznawany sobie.

Ausgegerbt, *part. et adj.* wygarbowany, wyprawiony.

Ausgegleitet, *part. et adj.* ślizgany.

Ausgeglühet, *part. et adj.* w ogniu rzecz wypalony, wyczyściony.

Ausgegossen, *part. et adj.* rozlany, wylany.

Ausgegraben, *part. et adj.* wykopany, wygrzebany, wyrysowany.

Ausgegrätet, *part. et adj.* wyimowany, wybierany.

Ausgegründet, *part. et adj.* wyszperany, uważany.

Ausgegründet, *part. et adj.* zgruntowany.

Ausgegurgelt, *part. et adj.* wypłukany garło.

Ausgehalten, *part. et adj.* wytrzymany.

Ausgehen, *v. n. a.* wyiść, wychodzić, hinausgehen, *toż samo.* ausgehen, an Tag kommen, wyiść na widok, na świat, na światło, bydź wydanym, wydrukowanym, ein Buch ausgehen lassen, wydać książkę; ein Gesetz, wydać, ogłosić prawo, es wird über mich ausgehen, to na mnie spadnie, ia za to wszystko będę musiał odpowiedzieć, tego wszystkiego przypłacę, ausgehen, pochodzić, als der Sohn vom Vater und der heilige Geist von beiden, iako pochodzi Syn Boży od Oyca a Duch S. od obudwoch, ausgehen, als ein Licht, zgasnąć, wygasnąć, iako to światło, ogień; sanft, łatko zkonać, umrzeć, ausgehen, als ein Fleck aus etwas, iako gdy plama wychodzi z czego, das Faß gehet aus, naczynie ciecze.

Ausgehöhlt, *part. et adj.* wydrożony.

Ausgekämmt, *part. et adj.* wyczesany, *adv.* nie, o.

Ausgelassen, lustig, *adj.* s. Auslassen.

Ausgelegt, *part. et adj.* napełnony; *adv.* nie, o. siehe Auslegen.

Ausgenommen, *part. et adj.* wyiąwszy, oprócz, oprocz.

Ausgerben, *v. a.* wygarbować, wyprawić.

Ausgerissen, *part. et adj.* s. Ausreißen.

Ausgerufen, *part. et adj.* wywołany.

Ausgeschnitten, *part. et adj.* pokładany, okopłoniony, wywałaszony.

Ausgezerret, *part. et adj.* wyciągnieny, wyciągany.

Ausgezischt, *part. et adj.* syczeny.

Ausgezogen, *part. et adj.* s. Ausgezerrt und Ausziehen.

Ausgiessen, *v. a.* rozlać, wylać.

Ausgießung, *s. f.* Wylanie, rozlanie.

Ausgleiten, *v. n.* wyśliznąć się, pośliznąć się, ślizgać się, *to co.* ausglitschen; es ist ihm der Fuß ausgegleitet, noga się mu pośliznęła.

Ausglüen, *v. a.* w ogniu rzecz wypalić, wyczyścić.

Ausgraben, *v. a.* wykopać, wygrzebać, z ziemi dobyć; einen Brunnen, wykopać studnią, *to co*, ausschnitzen, wyrżnąć, wyryć, wyrysować.

Ausgräten, *v. a.* ości, kości drobniuteńskie, wybierać: die Gräten herausthun aus dem Fische, ości wyimować z ryby.

Ausgrübeln, *v. a.* wyszperać, rzecz ciekawie, głęboko brać, wszystkie cząstki w niey uważać.

Ausgründen, ergründen, *v. a.* zgruntować, do gruntu się dobrać.

Ausgurgeln, *v. a.* wymyć, wypłukać garło.

Ausguß, *s. m.* wylanie, als in der Küche des unreinen Wassers, iako to w kuchni wylanie pomyi; eines Flusses, uyście.

Aushalten, *v. n.* wytrzymać, wycierpieć.

Aushändigen, *v. a.* oddać w ręce; uwolnić.

Ausharren, *v. n.* wytrwać, wytrzymać, wycierpieć, *to co.* ertragen, *v. a.* znieść; ausstehen, wystać: beharrlich bleiben, trwało zostawać, wytrwać statecznie.

Aushauen, *v. a.* wyiąć, wyrąbać, die Äste, gałęzie, sęki; mit Ruthen, ociąć rozgami, prętami, kogo.

Ausheben, *v. a.* wziąć, umknąć, einen Baum, drzewo wyiąć, wykopać; Bier, oder Wein, piwo, lub wino wyciagnąć rurka, eine Thüre ausheben, drzwi zdiąć z zawiasami z haków.

Aushecken, *v. a. n. ob.* Hecken, wyląć, wysiedzieć, młode, kurczęta, praszęta.

Ausheitern, *v. r.* wypogadzać się, wyiaśnieć się, das Wetter heitert sich aus, czas się wypogadza, wyiaśnia się na pogodę.

Aushelfen, *v. a.* uwolnić, ratować, pomagać, wspomagać, jemanden aus der Noth aushelfen, z potrzeby kogo wyratować.

Aus-

Aushellen*, *v. r.* wypogadzać się, *o powietrza, o niebie*, als vom Wetter, wypogadza się, zabiera się na pogodę, es hellet sich aus.

Ausholen, *v. a.* wypytywać się, *ob.* Ausfragen.

Aushöhlen, *v. a.* wydrożać, dziury wykopywać, wybiiać; eine Mauer, w murze dziurę wybić, ale nie na wylot, bo by to znaczyło przebić mur, das Aushöhlen, *s. n.* als in den Bergwerken, szyb, gora, okno, iako to w gorach kruszcowych, ausgehöhlte Schnitzarbeit, wyrznięcie, wyrobienie, wystruganie, wytoczenie we śrzodku; inwendig ausgehöhlt, *part. et adj.* wydrożony we śrzodku, we wnątrz.

Aushöhlung, *s. f.* wydrożenie.

Aushöhnen, *v. a.* wyszydzić, pogardzić.

Aushülsen, *v. a.* wyłuszczyć.

Aushungern, *v. a.* wymorzyć kogo głodem; namorzyć się kogo głodem, nie dopuścić, nie puszczać do fortecy żywności, aby głod w niey sprawić.

Ausjagen, *v. a.* wypędzić, wygnać, wyrzucić kogo zkąd, *to co*, ausstoßen, wypchnąć.

Auskammen, *v. a.* wyczesać: ausgekämmtes Haar, wyczesane włosy.

Auskaufen, *v. a.* wykupić, zastaw wykupić; wykupić wszystko, einem alles abkaufen, zakupić u kogo wszystko; nakupić wiele, ich habe ausgekauft, nakupowałem wiele.

Auskehren, *v. a.* wymieść miotłą; als eine Stube, iako to izbę iaką, kehre das Zimmer aus, wymieć, zamieć pokoy. Auskehren, *v. a.* wyimować z owocow ziarka.

Auskehrer, *s. m.* wymiatacz, zamiatacz.

Auskehricht, *s. m.* śmieci, wymieciny.

Auskiesen, Auserwählen, auswählen, *v. a.* wybierać, wybrać, er ist zu diesem Amte erkieset, on do tego urzędu iest wybrany, na ten urząd obrany.

Ausklagen, *v. a.* oskarżyć; jemanden, kogo.

Ausklären, *v. r.* wyiaśniać się, der Himmel klärt sich aus, niebo się wyiaśnia, *t. i.* kiedy się chmury rozchodzą.

Ausklatschen, *v. a.* wypleść, wygadać, wybaiać, wyszydzić, wyśmiać. *ob.* Ausplaudern.

Ausklauben, *v. a.* wybierać, obierać, wybrać z pomiędzy innych.

Auskleiden, *v. a.* ubrać, ustroić, wystroić; rozebrać z sukien, z stroiu.

Ausklopfen, *v. a.* wytrząść, wytrzepa strząść; wyprostować, die Beulen a einer zinnernen Schüssel, wyginani wygięcią, zagiętki, w misach cyn wych wyprostować, wyrownać; d Staub aus den Kleidern, wytrzep proch z sukien, *ale Polacy częś mową*, z prochu suknię wytrzepa *to mowienie drugie iest przeciwne pi wszemu, y zdaie się być własną p szczyzną*, den Saamen aus etwas, n sienie, ziarna wytrząść z czego, ein Menschen ausklopfen, schlagen, czł wieka iakiego wytrzepać kiiem.

Ausklügeln, *v. a.* wytropić, wynaleś wymyślić, odkryć co było nie wi domo; docieć iakiego wynalazku sztuki, rzeczy iakiey taiemney.

Auskochen, *v. n. a.* wygotować, ugoto wać dobrze, wywarzyć.

Auskommen, *v. n.* wyiść, wychodzi zkąd, dokąd, na dwor; unter d Leute kommen, między ludzi wyis rozgłosić się, rozeyść się; zurech kommen mit einem, obeyść się z ki dobrze; genug haben auf etwas, mie dosyć na czym, wychodzić na swoie zu leben haben, mieć z czego żyć wybuchnąć, als Feuer bei jemanden iako to ogień u kogo, od kogo zaiąć się.

Auskosten, *v. a.* wykosztować, aż si nic nie zostanie.

Auskramen, *v. a.* roztassować, rozkła dać, rozłożyć towar; *satyr.* seine Witz, seine Geschicklichkeit, swo dowcip, swoię sposobność rozkładać roztassować iak na przeday, *t. i.* chlu bić się z temi przymiotami.

Auskratzen, *v. a.* wyskrobać, zeskrobać wydrapać; *to co.* ausschaben, p wierzchu zeskrobać, oskrobać.

Auskriechen, *v. n.* wykluć się, wylą się, iak ptaszęta, kurczęta z iay; al Ungeziefer, czołgać się, suwać się p czym, po ziemi, iako to gad, wy czołgać się, wysunąć się, wyleść.

Auskriegen, *v. a. n.* przestać, woiować zkończyć woynę.

Auskundschaften, *v. a.* wyszpiegować szpiegować, wypatrywać, wypatrzyć wysyłać na podsłuchy, na zwiady podsłuchiwać, taiemnie iść na pod słuchy.

Auskünsteln, *v. a.* wysztukować, wy myślić, myśląc długo nad czym y dowcipnie.

Auslachen, *v. a.* wyśmiać kogo.

Auslachenswerth, *adj.* śmieszny, śmiechu godny,

godny, wyśmiania godny, na wyśmianie zarabiający.

Ausladen, *v. a.* wyładować, wyłożyć ciężar z czego.

Ausladen, das, *s. n.* wykładacz ciężarow, *można nazwać:* wykładnik; aus den Schiffen, z okrętow; Holz ausladen, drew wykładnik.

Ausladung, *s. f.* *ſiehe* das Ausladen.

Ausländer, *s. m.* cudzoziemiec; Fremder, *też ſamo*; obcy, cudzy.

Ausländiſch, *adj.* cudzoziemski, obcy, cudzy; ausländiſcher Krieg, obca, cudzoziemska, nie domowa woyna.

Auslaſſen, *v. a.* wypuścić, uwolnić, puścić z uwiązania, z więzienia, hinauslaſſen, *też ſamo*; überſchreiten, übergehen, o puścić, *t. i.* mimo przeyść; nie mowić, nie pisać o czym; nie czytać, albo w czytaniu, w pisaniu opuścić; *to co:* ſchmelzen, rozpuścić, roztopić; auslaſſen, den Zorn, uwodzić ſię, uwieść ſię gniewem; ausgelaſſen, luſtig, *part. et adj.* dobrego humoru, weſoły, w dobrym humorze, dobrey myśli; ausgelaſſen, rozpuſtny, ſwywolny, ladaco, hultay; *też ſamo* co, liederlich, ausgelaſſen ſeyn, *v. n.* bydź rozpuſtnym, rozpuſtować, hultayskie życie prowadzić; Poſſen treiben, *też ſamo*; *także* co, liederlich ſeyn, rozpaſać ſię, rozpuścić ſię na wſzyſtko złe, wylać ſię na wſzyſtko złe, das Auslaſſen, *ſ. n.* eines Buchſtabens in einem Worte, opuſzczenie, wyſadzenie litery z iakiego ſłowa, *t. i.* nie wymawianie iey.

Auslauf, *ſ. f.* popłynienie, wyiście pod żagle: einer Flotte, floty iakiey, *t. i.* okrętow woiennych, auf Beute, na zdobycz; des Waſſers, wody, uyście, upuſt.

Auslaufen, *v. n.* wybieć; in die See, na morze, popłynąć z portu, pożeglować, wypłynąć; *to co*; austrinnen, wycieć, zpłynąć czym; zum Ende gehen, mieć ſię do końca, ku końcu; gerathen, udawać ſię; udać ſię; powodzić ſię, powieść ſię, wyiść, na dobre, pomyślnie.

Auslaufen, *v. a.* wyiskać.

Auslecken, *v. a.* wylizać, wyleptać; wie die Hunde das Waſſer, gdy pſy wodę lepczą, chlepią, chlepać.

Auslecren, *v. a.* wyprożnić, nic nie zoſtawić w czym; einen Theil, część iaką uiąć, ubrać z pełnego.

Auslegen, *v. a.* wyłożyć, wykładać; to co, ausgeben, wydać, wydawać, pieniądzę, erklären, obiaśniać, obiaśnić, iaſno wykładać, wykładem rzecz oświecić, iaſny wykład czego uczynić, iaſno przełożyć, wytłumaczyć, brać iaki ſens, auslegen die Waaren, wyłożyć, roztaſſować, towar; mit Holze, Golde u. d. gl. einen Tiſch, oder eine andere Sache, wypełnić drzewem, złotem i tak daley ſtoł jeden, albo rzecz inną.

Ausleger, *ſ. m.* wykładacz, wykładca, przekładacz, przekładca; Erklärer, obiaśniacz, obiaśniciel, tłumacz.

Auslegung, *ſ. f.* wykład, wykładanie, obiaśnienie, wyłożenie, przełożenie rzeczy; oświecenie, tłumaczenie; *to co:* Deutung, Erklärung.

Auslehren, *v. a.* wyuczyć, zakończyć ſwoie uczenia.

Auslehen, *v. a.* naiąć komu, puścić w naiem, dać na borg, borgować komu.

Auslernen, *v. a.* wybyć, wyterminować ſwoy czas w uczeniu ſię rzemiesła, być, zoſtać wyzwolonym, ausgelernt bekommen, otrzymać wyzwolenie, einen auslernen, wyuczyć ſię kogo, przeniknąć go, zrozumieć iego ſkłonności, umysł, mysłe ułożenia.

Auslöſchen, *v. a.* wygaſić, *obacz* auslöſchen.

Auslöſen, *v. a.* wyczytać, przeczytać od końca do końca; durchleſen, *też ſamo*; także co; ausſuchen, wybrać, obrać, poſzukać co lepſzego.

Auslöſung, *ſ. f.* wybieranie, obranie, obieranie, wybranie, wybior.

Ausliefern, *v. a.* wydać, wydawać, *albo co mowią:* ſzafować, doſtawić, żywności etc.

Auslocken, *v. a.* wywabić, złudzić zwieść, *to co:* herauslocken, zwabić, znęcić, przynęcić, wyłudzić; einem ein Geheimniß, wywiedzieć ſię gładkim ſpoſobem taiemnicy iakiey, ſekretu.

Auslöſchen, *v. a.* wygaſić, zagaſić do ſzczętu, ze wſzyſtkim, *także to co:* austilgen, austhun, wymazać, wygluzować, przekryślić.

Auslöſen, *v. a.* wykupić, odkupić z niewoli; ledig machen, wolnym uczynić, uwolnic, zapłacić okup, okupić niewolnika, auslöſen was verpfändet iſt, wykupić zaſtawioną rzecz, zaſtaw; okupić, opłacić z długow.

Auslöſlich, *adj.* co może być uwolniony, odkupiony, okupiony, wykupiony.

Auslöſung, *ſ. f.* uwolnienie, *na przykład*, od

od nieprzyiacioł, okupienie, wykupienie.

Auslöſungsvertrag, *ſ. m.* świadeſtwo puſzczenie z niewoli, im Kriege, iako bywa na woynie.

Auslüften, *v. a.* wywietrzyć, przewietrzyć, nowego powietrza napuścić, iak bywa w izbach, gdy okna otwarte.

Ausmachen, *v. a.* dokazać; zu Ende bringen, zkończyć; verfertigen, wygotować, einen Streit ausmachen, ſpor, ſprawę, kłutnią zagodnić; in der Güte, w dobroci, po przyiacielſku; ausfragen, dowiedzieć ſię czego, wyrozumieć, wywiedzieć ſię; beſtimmen, uſtanowić, uchwalić, naznaczyć; austragen, wynoſić, wynieść; als eine Rechnung, *n. prz.* rachunek wynoſi tyle y tyle; beſetzen, ein Kleid, obramowić to ſuknią; *to co:* ausſchelten, wyłaiać, ſtrofować, przyganiać, ausgemacht, gewiß, *part. et adj.* pewny, nie zawodny, gotowy.

Ausmalen, *v. a.* odmalować, dokończyć malowanie, eine Sache mit natürlichen Farben, odmalować rzecz iaką naturalnemi kolorami, udać ią, albo potrafić tak dobrze, iak gdy by żywa, albo też ſama była, tak ią wydać iak w ſobie ieſt.

Ausmauren, *v. a.* wymurować, podmurować, murem wyfutrować, mit Mauern füttern, murowanie dać.

Ausmelken, *v. a.* wydoić.

Ausmergeln, *v. a.* znurzyć, wyſilić, konia zmordować, zbiegać, zciągnąć; *toż ſamo co*, abmatten.

Ausmeſſen, *v. a.* wymierzać, wygraniczyć, pomierzać na pewne miary, czy pola, czy co innego.

Ausmeſſer, *ſ. m.* miernik, mierniczy.

Ausmiſten, *v. a.* gnoy ze ſtayni wyrzucić, ſtaynią wychędożyć z gnoiu.

Ausmuſtern, *v. a.* żołnierzy rozpuścić, poodprawiać, ein ausgemuſterter Soldat, odprawiony żołnierz; *to co:* weg thun, odrzucić, wzgardzić.

Ausnähen, *v. a.* wyſzyć, wyſzywać, przeſzywać igłą, *co* pikować, *nazywaią podobno z francuskiego, piquer*; uſzyć.

Ausnahme, *ſ. f.* wyięcie, excepcya, obrocz, warunek, kondycya.

Ausnehmen, *v. a.* wyiąć, oprocz czego, co uczynić; *toż ſamo znaczy:* herausnehmen, dobywać zkąd, wyimować z czego. Fiſche ausnehmen, sprawić ryby. Waare, towary wybrać, wyięć; ausdingen, zoſtawuiąć ſobie, wyſzy; junge Vögel aus dem Ne wymowować to młode ptaſzęta z gn zda, einen Stoß, zaſtawić ſię od ra

Ausgenommen, *part. et adj.* wyiąwſ

Ausnüchtern, wytrzyźwić ſię ſp den Rauſch ausſchlafen, z pianſt ſię wyſpać y przez to przyiść, trzyźwości; przeſpać pianſtwo.

Auspacken, *v. a.* rozwiązać, rozpak wać; *to co:* auslegen, wyłożyć, wykładać; pootwierać, porozwią wać, porozkładać.

Ausparriren, *v. a.* wyſtroić, uſtroić.

Auspauken, *v. a.* przy biciu w kot co ogłoſić, obwołać; eine Hure, bębnić kurwę z miaſta.

Auspeitſchen, *v. a.* wybiczować; Ruthen ausſtreichen, rozgami oſ albo palcatami, prętami.

Auspfänden, *v. a.* zagrabić komu r czy, aby zapłacił komu dług, a przywny; przyareſztować komu ośobliwie z rzeczy ruchomych.

Auspfeifen, *v. a.* wyſzydzić, wyśmi wydrwić; Ausſpotten, *toż ſamo znacz*

Auspflücken, *v. a. obacz* Ausrupfen.

Ausplaudern, *v. a.* wygadać, wypleś wybaiać; rozſiać, rozſiewać plot wieści.

Ausplündern, *v. a.* zracować, złupi zedrzeć, zpuſtoſzyć, zplondrować.

Auspolſtren, *v. a.* wypolerować, wy gładzić, wyhyblować, aby ſię gład kość świeciła.

Auspragen, *v. a.* wyrazić, rzeczywiści y z oſobna, wybić, każdziuteńk prążkę wyraźnie.

Auspreſſen, *v. a.* wycisnąć; *to co:* aus drücken, ſok, ściskaiąc, praſſuiąc, praſſie przyciskaiąc; *to co:* erzwingen wykręcić co od kogo, wydrzeć c komu, wymoć co na kim.

Auspumpen, *v. a.* wypompować, pomp wyciągnąć, wyczerpać.

Ausputzen, *v. a.* wychędożyć, wygacho wać, wyſmukać, wygładzić.

Ausputzer, *ſ. m.* wyſtraiacz; zbeſzta nie, złaianie, zieżdżenie zelżywem ſłowami.

Ausraſen, *v. a.* upamiętać ſię w rozpu ście, poprzeſtać rozpuſty, ſwywoli hultayſtwa, des Raſens ein Ende ma chen, rozpuście, ſwywolnemu życiu koniec uczynić.

Ausraſten, *v. n. obacz* Ausruhen.

Ausrauchen, *v. n.* wywietrzeć, wyparo wać. z dymem, z dymkiem, z para wyiść, das Ausrauchen, *ſ. n.* wyparo wanie,

wywietrzenie, wydymienie,
ja muchen, przesiać, paro-
rzyć się, dymić się; eine
Zeit, wykurzyć, wydymić
nie.

v. a. wyczyścić iakie,
t. i. wykadzić, z fetorow
ie w niw zapalić, zapa-
rami nakadzić, od ktorych
rzne naprawia.

v. a. wyrwać, wyrywać,
ć; Bäume, z korzeniami
Haare, włosy.

wyrwanie, wyrywanie,
nie, wykorzenienie.

v. a. dem Tuche den letzten
ben. Sukno nagotować,
ną kryse dać; uprawiać.

us, f. f. die Ausrauhung,
rhung des Tuches. Na-
ciskanie, uprawienie.

v. a. wyprożnić, prożne
rzynić; to co: ausputzen,
; aus einem Hause weg-
wacić się, wyprowadzić
ego domu; to co: leer ma-
ć.

v. a. wyrachować, wyli-

g, f. f. wyrachowanie, wy-
rachunek zupełny.

v. a. rozciągnąć, wyciągnąć.

wymawianie, wymowie-
nie; to samo co: Aussprac
, accent w mowieniu,
wymowa, słos wymawia-
, accepta, wymowie-
, wyrzec; Entschuldigung,
ia, wykrętka.

v. a. wymawiać, mowić,
; heraus sagen, wymowić
ikim, z czym; die Rede
skończyć, zakończyć mowę,
ą mowę, ausreden einem
ć komu skrupuł z głowy,
nić kogo z iakiego mnie-
ia den Sinne reden.

v. a. wyskrobać, co iest
rzone, wymazać, ze-
rzeć, z błota wyskrobać,
ić.

v. a. wyiechać dokąd.

v. a. wyrwać, wydrzeć;
, uskakać, uciec, wyrwać
, w tym samym sensie mowi
ię auch Armen, poyść w ro-
; rozpierzchnąć się; als ein
wegać się, wziąć na kiel,
ć.

Theil 4. Th.

Ausreiten, v. n. a. wyiechać na konia.

Ausreuten, v. a. wyrwać z korzeniami, pleć, wypleć, wykorzenić, wykorzeniać.

Ausrichten, v. a. uczynić, sprawić, skutkiem wypełnić, uskutkować, wykonać, zpełnić, zakończyć, ziścić się w iakiey rzeczy; to co: verrichten, Befehle ausrichten, słuchać rozkazow, wypełnić rozkazy sobie dane, sprawić to co zlecono, do skutku przyprowadzić, nicht ausrichten, nie dokazać sprawy, przedsięwzięcia; zamysłow; die Unkosten, łożyć koszt na co, eine Hochzeit, wesele sprawić, koszt na nie łożyć; einen ausschelten, wyłaiać kogo.

Ausriechen, v. n. verriechen, wywietrzeć; als der Wein, iako to wino.

Ausringen, v. a. zkręcić, wykręcić.

Ausrinnen, v. n. zcieć, zpłynąć; ausslaufen, zbieć, wybieć.

Ausrotten, v. a. wykorzenić, zniszczyć, wyniszczyć, wygubić, zagubić, znosić, znieść.

Ausrotzen, v. a. wyśiąkać.

Ausrufen, v. a. wywołać, kogo, zkąd, obwołać, ogłosić, wywołać rzecz iaką zakazuiąc ią; ausschreien, wykrzyknąć; ein Geschrei machen, krzyk zrobić; wykrzyknąć, okrzyknąć, okrzyki czynić, ausrufen lassen, dać, kazać, wywołać, iaką rzecz przez woźnego, lub przez sługę mieyskiego; sein Gut, dać obwołać swoie dobra, że są na przedaż.

Ausrufer, f. m. wywoływacz, woźny, sługa mieyski do obwoływania.

Ausrufung, f. f. wywołanie, obwołanie, wykrzyknienie; aukcya, oznaymienie, ogłoszenie publiczne przedaży.

Ausruhen, v. n. wytchnąć sobie, wypocząć, odpocząć; to co: ausrasten, wywczasować się, das Ausruhen, f. n. wypocznienie, wywczasowanie się, odpoczynienie, wytchnięcie.

Ausrupfen, v. a. wyrwać, wyrywać.

Ausrüsten, v. a. r. sich, wyporządzić, oporządzić, siebie, wybierać się, gotować się; ein Schiff mit allen Dingen, oporządzić okręt we wszystkie rzeczy, wyporządzić okręt ze wszystkim, der für die ganze Schiffsausrüstung sorgt, oporządca okrętu; tak można tego nazwać, ktory ma staranie, albo do ktorego należy wszelakie oporządzenie lub narządzenie

okrętu; narządca, ſporządca, okrętow.

Ausrüſtung, *ſ. f.* wyporządzenie, oporządzenie, ſporządzenie, narządzenie, porządek.

Ausſäen, *v. a.* wyſiać.

Ausſage, *ſ. f.* wypowiedzenie, wypowiadanie, *relacya*, powieść, powiadanie, nach ſeiner Ausſage, według iego powieści, iak on powiada.

Ausſagen, *v. a.* wymowić; *to co:* reden, mowić, wyrazić, wypowiedzieć, opowiedzieć, oſwiadczyć.

Ausſatz, *ſ. m.* trąd.

Ausſätzig, *adj.* trędowaty, trądem, zarażony.

Ausſäubern, *v. a.* wymieść, wychędożyć.

Ausſaufen, *v. a.* wypić; austrinken, wypić wſzyſtko, nic nie zoſtawić, wyprożnić, wyſuſzyć kieliſzek, ſzklenicę; *wyłykać*.

Ausſaugen, *v. a.* wyſſać; die Unterthanen, wyſſać poddanych, *t. j.* podatkami ich wyniſczyć, wniwecz obrocić.

Ausſchaben, *v. a.* wyskrobać.

Ausſchaffen, *v. a.* wygnać, wypędzić, wyrzucić kogo zkąd.

Ausſchälen, *v. a.* obłupić, obrać z łupiny, ze ſkorki, wyłuſczyć; reiſende Leute, podrożnych wytrząść, zrabować ich.

Ausſchallen, *v. n.* rozlegać ſię, głos ſię rozlega.

Ausſchänden, *v. a.* ausſcheiten, wyłaiać.

Ausſcharren, *v. a.* wyskrobać.

Ausſchauen, *v. n. a.* wyglądać, przez okno; *to co:* ausſehen, patrzyć oknem.

Ausſchäumen, *v. a.* ſeine Wuth, ſeinen Zorn, wywrzeć ſwoy iad, ſwoy gniew.

Ausſcheiden, *v. a.* oddzielić, na bok odłączyć, wydzielić, wyłączyć.

Ausſchelten, *v. a.* wyłaiać, dać dobrze, należycie po uſzach, zchędożyć ſłowami.

Ausſchenken, *v. a.* wyſzynkować, ſzynk trzymać, na karczmie ſiedzieć: Wein, winem ſzynkować, przedawać wino garcami, kwartami.

Ausſcheuern, *v. a.* wypłukać, wytrzeć, wyſzorować, wychędożyć; *to co:* ausputzen, *znaczy także*, ſtrofować, wyłaiać.

Ausſchicken, *v. a.* wysłać, wysyłać, wyprawić, wyprawiać, kogo dokąd.

Ausſchießen, *v. n.* wyſtrzelić; mit Schießgewehr, ſtrzelbę; albo ſtrzelić, ze ſtrzelby iakiey, *znaczy to także* grünen, rozzielenić ſię, zaziele ſię; pąpie wypuścić, liście rozwin pąpić, pąpie wydawać, ausſchieß *to co*, ausſondern, wydzielić, wy czyć, odſtrychnąć na bok; böſes G wyrzucić, wybrakować złe pieni z pomiędzy dobrych, das Ausſchie *ſ. n.* pąpienie, pącza rozwinięcie.

Ausſchiffen, *v. a.* wypłynąć z por wyżeglować, pożeglować, popły wyſadzić, wyłożyć z okrętu, ſtatku, na brzeg, na ląd, aus Schiffe ans Land ſetzen.

Ausſchimpfen, *v. a.* wyłaiać. *obacz* ſchelten, zbeſztać.

Ausſchinden, *v. a.* złupić, ze ſk obłupić.

Ausſchirren, *v. a.* wyprząć, die P ausſpannen, wyprząć konie, rozeb konie, wyłożyć.

Ausſchlafen, *v. n. a.* wyſpać upoie wytrzyźwieć, ſpiąć, wyſpać ſię; nen Rauſch, wyſpać dym w gło upiwſzy ſię; wytrzyźwieć, w ſpa

Ausſchlag, *ſ. m.* des Gewichts, przew przeważanie, albo w gorę iedney ſ li wybiegnienie, na ktorey lek ciężar, das giebt der Wage einen A ſchlag, to przeważa wagę, to tr ſzalę w gorę wynoſi, wybija; A ſpruch, dekret, uſtawa, umowa, decyzya, einer Sache einen A ſchlag geben, dać *decyzyą* wyrok.

Ausſchlagen, *v. n. a.* wybić, wyiść co, albo wyiść z honorem, zum R me gereichen, wyiść na honor, na bre imię, die Wände ausſchlag wapnem, tynkiem podrzucić ścia finnig werden, kroſtowacieć, zk ſtowacieć; krätzig werden, świerzb doſtać, ausſchlagen, rozbić. w co; ein Fenſter, wybić okno; w oknie ſzyby, tafle, okna wyſa w izbę, einem die Augen, oczy mu wybić, ausſchlagen, *to co:* weigern, odmowić, niechcieć u nić, gute Warnung, nie przyimo *reflexyi*, uwagi, dobrey rady, Wald ſchlägt aus, ten las zaczyn zielenić, ausſchlagen, als die Pf bić, kopać nogami, iak konie nią, wyciąć.

Ausſchleifen, *v. a.* wyſzlufować, w ſtrzyć; durchſchleifen, ſcharf, ſp machen, ſzlufuiąc, oſtrym, koń ſtym uczynić, zaoſtrzyć, zakońc

Ausſchließen, *v. a.* wykluć, wylęc ſię co: ausbrüten, wylęgnąć ſię zia

…g, v. a. odstrychnąć; to co: …odłączyć, wygnać, wykląć, …wyrugować, nie przyiąć, …dokąd.

…ng, f. f. nieprzyięcie, nie…e, niedopuszczenie, wymo…nie czego, mit Ausſchließung …niedopuszczeniem innych, …przywileie takie bywaią.

…fen, v. a. wymknąć się.

…ſen, oder Ausſchlürfen, v. a. …wypić w siebie, brać w sie…gdy niemia deszcz w siebie …

…f. m. wypędzenie, wyruga…, niedopuszczenie, zabronie…

…en, v. n. a. uczynić koniec …rozpuście, hultayſtwu, wy…uzdkować się.

…en, v. a. wyrzucić; wybić, …es ſame to znaczy: ausſchla…ſchlagen.

…en, v. a. wytopić, rozpuścić, …weich machen, zmiękczyć.

…ten, v. a. wykuć, wykować, …kować.

…en, v. a. wymalować, wy…ować, umalować, upiekrzyć.

…ten, v. a. wystroić, ustroić, …nach Sprache, ſtroyna mo…rzodowa, krasomoska, krasna …

…ung, f. ſtroy, ubior, glad…, zwykłe stroienia, ubieranie, …ia gładzenia.

…den, v. a. wyrznąć, otrzebić, …nić, okrzonić, wywałaszyć, …, wykroić, wydrożyć środek, …okrągło wykroić, środek, …rzodka.

…en, v. a. die Naſe, utrzyć …wykać nos, wytrzeć nos.

…ung, f. wykroienie we środ…wykroienie, wyżniecie, wydłu…

…en, v. a. wyrznąć obraz, …rzną robotą.

…en, v. a. wyczerpać; wybrać, …wyciągać, wyciągnąć.

…chle, f. f. Miseczki czasza …czerpania albo wybierania.

…en, v. a. wyſtrubować, od…ować.

…en, v. a. wypisać, wypisywać, …pisać, przepisywać, myiąć, wyi…; przepisać, naznaczyć, …ung zu einer Verſammlung ete…, wieca na seym, na ziazd, na obradę, przepisać, naznaczyć, völ…lig hinſchreiben, przepisać wciąż.

Ausſchreyen, v. a. wykrzyczeć, obmowić, obnieść kogo, szkalować; verleum…den, toż samo: ausrufen, wywołać, wywoływać co publicznie, wytrzy…żwieć, od krzyczenia, wołania.

Ausſchreiten, v. a. wykroczyć, za gra…nicę przeyść, krok zrzestąpić, odstry…chnąć się.

Ausſchroten, v. a. wyciągnąć beczkę z piwnicy.

Ausſchuß, ſ. m. wybor.

Ausſchütteln, v. a. wytrząsnąć, ztrzą…snąć, zrucić z siebie.

Ausſchütten, v. a. n. wysypać, rozsypać, wylać; Junge kriegen, als Hunde, szczenięta mieć, oszczenić się; das Herz, wynurzyć serce.

Ausſchüttung, ſ. f. wytrząśnienie, wy…sypanie, wylanie, wynurzenie; des Herzens, serca wynurzenie, wylanie z dobroci, ze szczerości.

Ausſchwären, v. n. ziątrzyć się, zbierać, zebrać się, o krostach y wrzodach mowa.

Ausſchwärmen, v. n. wyroić się, po…przestać rozpusty, swywoli.

Ausſchwatzen, v. a. Ausreden, wygadać, wymowić się, wybaiać, co powinno być w sekrecie; aus dem Sinne, wy…bić co komu z myśli, z głowy, żeby przestał wierzyć.

Ausſchweif, ſ. m. Umſchweif, wyboczenie, odstąpienie, odeyście od materyi w mowie, odmienienie założoney ma…teryi, obłąkanie się od założoney rzeczy do mowienia.

Ausſchweifen, v. a. n. odchodzić do ma…teryi, od propozycyi w mowie, nie trzymać się tego co założone do mo…wienia.

Ausſchwenken, v. a. wymyć, wypłukać, wytrząść z czego.

Ausſchwimmen, v. n. wypłynąć, upłynąć, umknąć, uchodzić, uyść z życiem.

Ausſchwingen, v. a. wywiać, wypalać, wywietrzyć.

Ausſchwitzen, v. a. wypocić się; vergeſſen, zapomnieć.

Ausſehen, v. n. wyglądać, oknem głowę wychylaiąc, wyzierać na dwor, wy…trzeć, das Ausſehen, ſ. n. wyglądanie, wyźrenie, zpoźrenie, wzrok, dieſes Haus hat ſein Ausſehen gegen Süden zu, ten dom ma zpoźrenie na po…łudnie; ku południowi. Ausſehen, postać, postawa, oko, wzrok, ein ſchönes Ausſehen, piękne spoźrenie,

piękny *prospekt*, ubel aussehen, źle wyglądać, blado, nie mieć cery dobrey, rumianey, aussehen als wie der Vater, bydź podobnym do oyca, wygląda iak oyciec.

Außen, von außen, *adv.* na dworze, powierzchownie, powierzchu, eine Gottesfurcht von außen, powierzchowna tylko boiaźń boska.

Außen bleiben, *v. n.* nie przyiść, zostać się, porzucić, mein Fieber ist außen geblieben, moia frebra mnie porzuciła.

Aussenden, *v. n.* wysyłać, wysłać, wyprawić, wyprawiać.

Außenher, *adv.* na dworze, z wierzchu.

Außenwerk, *s. n.* okopy zedworne, roboty zedworne około fortecy.

Außenwärts, *adv.* powierzchu, zwierzchu, zedworu.

Außer, außerhalb, *præp. et adv.* za, oprocz, z. außer sich selbst bringen, uwieść się, odeyść od siebie samego; *to co:* ausgenommen, krom, oprocz, wyiąwszy, außer daß, oprocz że, okrom że.

Äußern, das, *s. n.* zwierzchowność, zwierch.

Außerhalb, *adv.* wyiąwszy; *toż samo:* ausgenommen, von außen, powierzchownie, z wierzchu, ze dworu.

Äußerlich, *adj.* powierzchowny; *adv.* powierzchownie, zewnętrznie.

Äußern, sich, *v. r.* strzec się, wstrzymywać się, odwracać się od iakiey rzeczy, chronić się, zpotkać się, nadeyść.

Außerordentlich, *adj.* nie zwyczayny, nie zwykły, nad zwykły porządek, nadzwyczayny. Außerordentlicher Abgesandter, Extraordynaryiny Poseł.

Äußerst, *adj.* ostatni, das Äußerste an etwas, zwierzch sam, powierzch czego, koniec, kray, brzeg, czego, es ist mit ihm auf das Äußerste gekommen, do ostatniey z nim przyszło, einen auf das Äußerste bringen, przyprowadzić kogo do ostatniego kroku.

Aussetzen, *v. a.* wysadzić, wyrzucić, wybrakować, na bok odłożyć; podrzucić, als ein Kind, das man hinwirft, iako to dzieci podrzucaią, unterlassen eine Zeitlang, przestać co czynić przez długi czas, przerwać robotę, odłożyć zaczętą na inszy czas; auspflanzen, przesadzać drzewa etc. *to co:* tadeln, ganić, przyganiać; *to co:* vollends setzen, nakłaść pełno; völlig setzen, rzędem wzdłuż ułożyć; aus dem Schiffe ans Land, okrętu na ląd wyłożyć, wykłada

Aus seyn, *v. n.* wybyć, skończyć, ustać, wyiść; als der Termin, *termin* naznaczony do czego; mit was verloren seyn, zginąć, przepa na czym, das Spiel ist aus, gra skończyła, es ist aus mit mir, ti się; przepadłem, es ist aus mit m ner Hoffnung, po moiey nadziei, pr padła moia na dzicia; *to co:* nid Hause seyn, nie być w domu.

Aussicht, *s. f.* wzrok, prospekt.

Aussieden, *v. a.* wywrzeć, wywiera

Aussingen, *v. a.* wyśpiewać, przesp wać.

Aussinnen, *v. a.* wymyślić, wynale *toż samo co:* ausdenken.

Aussöhnen, *v. a.* ugodzić; vertrag pogodzić, zaspokoić, poiednać, po czyć.

Aussöhnung, *s. f.* ugoda, ugodzen pogodzenie, poiednanie, się.

Aussondern, *v. a.* wydzielić, wyłączy odłożyć na bok, na stronę.

Aussortiren, *v. a.* wybrać, dobrać; *samo także co:* ausliesen.

Ausspähen, *v. a.* czuwać na kogo, szp gować, czatować; *toż samo* auf etwas lauren, strzec, pilnow na co.

Ausspäher, *s. m.* szpieg; podsłuch, p glądacz, wypatrywacz.

Ausspähung, *s. f.* zdrada, zasadz szpiegowanie, podglądanie, pil wanie na kogo.

Ausspannen, *v. a.* wyprząć; *toż ja także co:* ausschirren, wyłożyć ko z woza, rozebrać; *także y to zna co:* ausstrecken, als die Hand, wy gnąć, iako to rękę.

Ausspatzieren, *v. n.* wyiść na spac hinaus spatzieren gehen, wyiść, wychodzić spacyrem, na spacyr, spacyrze, przechadzką.

Ausspeisen*, oder Abspeisen, *v. a.* wy ieść, stoł zastawić, aufhören zu spei przestać ieść, wstać od stołu.

Ausspenden, *v. a.* wydzielić, podziel *toż samo także znaczy co:* austheil ausgeben.

Ausspeien, *v. n.* ausspucken, wypl wypluwać, zpluwać, immer ausspeu ustawicznie zpluwać, wypluw pluwać.

Aussperren, *v. a.* rozciągnąć.

Ausspielen, wygrać, przegrać. sk czyć, grę, *potym także: primo* gr

…ſpielen, teraz na mnie …: przypada.
…. a. wyprząść wſzyſtko.
…. a. zuſpinnen, kończyſto…ſtrugać, zaſtrzyć, zakoń-
…. a. wyśmiać, wyśmiewać,
…. wyſyſdzać, wydrwiwać
… wymowa. wymawianie,
…: akcent w mowieniu;
…che haben, złą mieć wy-
…n Formirung der Buch-
…tego formowania liter.
…. a. wymawiać; in einer …akiey rzeczy, ſprawie,
…nie, powiedzieć ſwoią
…manie, Wörter hervor-
…wa wymawiać.
…. a. wytrysnąć, wyſiknąć,
…wyleć, rozlać; ausſpritzen,
…takie znaczy to co: aus-
…nieść, wynoſić, roznieść,
…wiać, rozgłoſić, rozfiać.
…. a. wyskoczyć y rozlać
…ten takie, oder zerſpringen,
…pęknąć.
…. a. a. obacz Ausſprengen.
…. a. pąpić, puſzczać ſię,
…rzać.
…. f. pąpienie, puſzczanie
…pąpu.
…. wyrok, ſkaźń, decyzya,
…des Richters, ſędziego.
…. a. obacz Ausſpeien.
…. a wyjąć, wypłukać, wy-
…ć Bóg, iako to chuſty; toż
…znaczy o, ausſchwenken.
…. a wytropić, wyſzladować;
…den, zwierza tropić, ſzu-
…chen, ſzlakować kogo.
…. a. wyſztafirować, wy-
…pełnić.
…. f. ciuré Soldaten, po-
…rzędność u żołnierza, po-
…nierski.
… ſtück, pozoſtałe, reſzta,
…, roſtanie ſię.
…en, v. n. pozoſtać ſię, zo-
…go czym, z czego.
…. a. wyposażyć, wydzielić;
…ke etwas zur Ehe mitgeben,
…z dziecięciu, albo cząſtkę
…ieniącemu ſię, albo idące-
…zai.
…, v. a. z prochu wykurzyć,
…n Kleid, Buch, ſuknią,
…ę.

Ausſtäubern, v. a. wypędzić, wygnać, wypchnąć; toż ſamo co: ausſcheuchen.
Ausſtäupen, v. a. ociąć, oſiec, kazać oſiec przez ceklarza, lub ſługę mieyſkiego.
Ausſtechen, v. a. wyrysować, wyſztychować, wyryć, wyrznąć na czym, wykłuć na czym; toż ſamo co: ausgraben; ein Auge, oko wykłuć; tiefer machen, głębiey brać rzecz, widzieć.
Ausſtecken, v. a. wyſtawić, wynieść w gorę; podnieść, zatchnąć; eine Fahne, chorągiew; ein Gebäude, budynek wyſtawię; także: odznaczyć, odkryślić; ein Lager, oboz wymierzyć, obozem ſtanąć.
Ausſtehen, v. n. a. wyſtać, należeć ſię, mein Sold ſteht noch aus, ieſzcze ſię mi zesługi należą; to co: ertragen, erdulden, v. a. ponieść, wycierpieć.
Ausſteigen, v. n. wyſieść, wyſtąpić, na ziemię, wyiść z okrętu, z łodzi, z poiazdu.
Ausſtellen, v. a. wyſtawić, poſtawić; eine Wache, poſtawić wartę; eine Schuldverſchreibung, długow opis; zur Schau, na widok, w paradzie; auf eine andere Zeit, na inny iaki czas odłożyć, niby, odſtawić.
Ausſterben, v. n. wymrzeć, das ganze Haus iſt ausgeſtorben, das Geſchlecht, dom, rod cały wymarł, nikt ſię nie został z tego domu.
Ausſterlen, v. a. obacz Ausſtochern.
Ausſteuern, ausſtatten, v. a. wyposażyć, dać na poſag corce za mąż idącey.
Ausſtochern*, ausſterlen, v. a. die Zähne, wykłoć zęby.
Ausſtopfen, v. a. wypchać, wytkać, napchać, natkać; mit Scheerwolle, ſtrzyżoną wełną.
Ausſtoßen, v. a. wypchnąć, na dwor; to co: hinauswerfen, austreiben; ausſtoßen, im Fechten, na ſztos, ſztoſem podać ſzpadę, na ſztych, dem Faſſe den Boden, w faſſie dno wybić, Schimpfworte, beſztać, bluźnić, zelżywe słowa mowić.
Ausſtoßung, ſ. f. wypchnięcie, wypędzenie, wygnanie, wypchanie, wypychanie.
Ausſtrecken, v. a. wyciągnąć, iako to rękę; to co: herausſtrecken, wyciągnąć co z czego: länger machen, pociągnąć, die Hand nach etwas ausſtrecken, rękę po co wyciągnąć, nach der Länge ausgeſtreckt, wyciągniony, wzdłuż, podług długości.
Ausſtreichen, v. a. wykryſować, kryſami wymazać,

wymazać, wygluzować; *to co:* auslöschen: als eine Schrift durchstreichen, pismo iakie poprzekryślać, przekryślić, mit Ruthen auspeitschen, rozgami ociąć, osiec, mit Farben, farbami, kolorami powierzchu przec ągnąć; powierzchu dać kolor cieniuteńko, iak naycieniey.

Ausstreifen, *v. a.* wyrabować, zrabować; die Soldaten streifen diesen Ort aus, żołnierze te tu micyca rabuią; pustoszą.

Ausstreuen, *v. a.* rozrucić, rozsiać, roztrząść; *toż samo co:* hin und wieder streuen, eine Zeitung, nowinę, wiadomość, wieść rozrzucić, rozsiać.

Aussuchen, *v. a.* wyszukać, ganz durchsuchen, wcale przeszukać, przeszperać, przewracać, wymarać, ausspähen, *znaczy toż to co:* ausleſen, wyszukać, wybrać, wybierać co lepszego.

Aussöhnen, *v. a. obacz* Aussöhnen.

Aussüßen, *v. a.* osłodzić; bei den Ärzten, *u medyków używane słowo.*

Austanzen, *v. a.* wytańcować, przetańcować, natańcować się.

Austauſchen, *v. a.* ſztychować rzecz iednę za drugą, zamieniać.

Auſter, *ſ. f.* ostrzyga. Auſterſchaale, *ſ. f.* skorupka z ostrzygy.

Auſterkrämer, *ſ. m.* ostrzyg przedawca, ten co ostrzygi przedaie.

Austheilen, *v. a.* wydzielić; die Sacramente, sakramenta dawać, *administrować.*

Austheilung, *ſ. f.* wydział, wydzielenie; *sakramentow administrowanie.*

Austhun, *v. a.* rozebrać się; *to co:* ausziehen, zdiąć suknie; odrzeć kogo z czego, wyzuć; *to co:* auslöſchen, wymazać, wygluzować; das Geld auf Zinſe, dać na prowizyą pieniądze, um gewiſſe Zinſe hingeben, na pewną prowizyą dać, wydać.

Austilgen, *v. a.* wygluzować, wygubić, wygładzić, znieść.

Austilgung, *ſ. f.* zniesienie, wygubienie, zagubienie, wygładzenie, zagładzenie, zgładzenie.

Austoben, *v. a.* wygniewać się, wysapać się, przestać się gniewać, uspokoić się.

Austrag, *ſ. m.* koniec, zkończenie iakiey sprawy, ugoda, zgodzenie, zagodzenie, wyrok, *decyzya.*

Austragen, *v. a.* wynieść, hinaus tragen, wynieść zkąd, dokąd; ausmachen, wyrobić, zrobić, potrafić, przyczynić się do czego; verläumden, obmowić, oszkalować.

Austräglich, *adj.* pożyteczny, zyskowny, intratny.

Austrauern, *v. n.* wychodzić żałobę, skończyć, odbyć, złożyć żałobę.

Austreiben, *v. a.* wygnać, wypędzić: *co:* ausjagen, wypłoszyć, das Vieh austreiben, bydło wypędzić, wygnać, pognać na paszą; den Teufel, diabła wygnać; den Schweiß, poty wzbudzić, das Austreiben, *ſ. m.* wygnanie, wydędzenie, wypłoszenie, austreibend, *adj. et part.* wypędzaiący, wyganiaiący.

Austreiben, *v. a. n.* wystąpić, ustąpić *to co:* ausweichen, ustąpić się, z drogi z mieysca; fliehen, ucieć, uciekać, uyść, uchodzić, *dać drapa;* rozetrzeć, zatrzeć; als den Speichel, iako ślinę plwociny nogą zatrzeć; die Schuhe, trzewiki w tyle przydeptać, komu za nim idąc albo stoiąc, aus ſeinem Stande austreten, ze swoiego stanu powołania wystąpić.

Austreigen, *v. n.* wysuszyć, *ob.* austrocknen.

Austrennen, *v. a.* wypruć, rozprucć, rodzielić.

Austreſchen, *v. a.* wymłocić.

Austrieſen, *v. n.* wycieć, wykapać; *to samo znaczy także co:* auströpfeln.

Austringen, *v. a.* wyciągnąć co mocą; przez moc; *toż samo także co:* auspressen, zwingen, wymoć, wymusić.

Austrinken, *v. a.* wypić, wszystko, nic nie zostawić.

Austrocknen, *a. neutr.* wyschnąć, wysuszyć się; *activ.* suszyć, wysuszyć das Austrocknen, *ſ. n.* co suszy, wysusza; als eine Arznei thut, iak niektore lekarstwa czynią.

Austrommeln, *v. a. obacz* Austrummeln.

Austropfen, *v. n.* wykapać kroplami kapkami, *niby,* wykroplić, tropsem weis austriefeln, kroplami wyciekać wypadać, cieć, padać.

Austrucken, *v. a. obacz* Ausdrucken.

Austrummeln, *v. a.* austrommeln, wybębniać, wybiiać w bębny, *albo też* wygrywać na trąbie; weil man in Frankreich alles bei Trompetenſchall publicirte, bo we Francyi, wszystko przy odgłosie trąb obwołuią, cinq Hure, kutwę wytrąbić.

Ausüben, *v. a.* potrafić, dokazać, wyrabiać, ćwiczyć; Rache, dokazać swoiey zemsty, zawziętości; eine Kunſt, ćwiczyć się w sztuce iakiey.

Ausübung, *ſ. f.* ćwiczenie, rabianie, czynu

czynienie czego ustawiczne przez długi czas.

Auswachsen, *v. n.* wyrość; *znaczy także:* zgarbacieć; er ist ausgewachsen, zgarbaciał.

Auswägen, *v. a.* odważyć, zważyć, przedawać na wagę, na funty.

Auswählen, *v. a.* wybrać.

Auswandern, *v. n.* wywędrować, *to co:* ausgehen, wyiść, wynieść się, wyprowadzić się dokąd inąd na mieszkanie.

Auswärtig, *adj.* obcy, postronny.

Auswärts, *adv.* ze dworu, na ustroniu.

Auswaschen, *v. a.* wymyć, *to co:* ausspülen, wypłukać czysto, wyprać, chustę: als Arzenei, oder Wunden, iako to lekarstwo zpłukać, rany wymyć.

Ausweben, *v. a.* wytkać, wyrobić, płutno.

Auswechseln, *v. a.* wymieniać; als Gefangene, iako to niewolnika wymieniać.

Ausweg, *s. m.* wyboy, wyboczenie, zatok, *to co:* Ausgang, wyiście, wychod; Ausflucht, wycieczka; Mittel, srodek, lekarstwo, sposob.

Ausweichen, *v. a.* wystąpić, ustąpić, ustąpić mieysca komu innemu; ustąpić się z mieysca; odeyść, odchodzić, pożegnawszy tych, z ktoremi byłeś, *toż samo także co:* ausgleiten, wyśliznąć się.

Ausweiden, *v. a.* wypaproszyć, wyiąć wnątrze, sprawić, *toż samo co:* ausnehmen, w tym sensie; als einen Fisch, sprawić rybę.

Ausweinen, *v. a.* wypłakać; die Augen, oczy, długim, częstym, ustawicznym płakaniem: wzrok płaczem zepsuć; przestać płakać, wypłakać się, napłakać się.

Ausweisen, *v. n. a.* ukazać, dać znać, pokazać, oznaymić, dać do zrozumienia, *toż samo co:* anzeigen, die That weiset es aus, uczynek to sam pokazuie.

Ausweissen, wybielić; *v. a.* ein Zimmer, pokoy, izbę.

Auswendig, *adv.* z wierzchu, ze dworu, po wierzchu, *toż samo co:* äußerst, powierzchownie; in dem Gedächtnisse, na pamięć, ich kann es auswendig, ia to na pamięć umiem, auswendig lernen, na pamięć się uczyć, auswendig erzählen, mawiać, powiadać na pamięć.

Auswerfen, *v. a.* wyrzucić; wypchnąć na dwor, *to co:* verschneiden, otrzebić, okapłonić; im Kartenspiele, grać, wyrzucić grze, ein Netz, zarzucić sieć; den Speichel, ślinę wyrzucić, immer auswerfen, zawsze zpluwać, eintragen, wynosić; wegwerfen, precz wyrzucić, wyrzucać, odmowić, odrzucić.

Auswertig, *adj. et adv. ob.* auswärts; Auswärtig.

Auswetzen, *v. a.* wywecować, wyostrzyć, wybrusować na brusie, na kamieniu, eine Scharte, szczerbę zaostrzyć, w nożu, zostrzyć szczerbę.

Auswickeln, *v. a.* rozwikłać, rozwiązać, rozpleść, rozebrać co było kręconego, rozwinąć, uwolnić, sich aus einer Sache herauswickeln, *v. r.* wywikłać się, wykręcić, z iakiey trudney sprawy; entledigen, uwolnić.

Auswiegen, *v. a. ob.* auswägen, odważyć.

Auswinden, *v. a.* wywindować; wykręcić suknią, albo chustę, ktorą płukano, prano; aby z niny woda wyszła.

Auswintern, *v. a.* wyzimować, przezimować, wybić, wytrwać, wyżywić, *się*, przez zimę.

Auswirken, *v. a.* chleb zrobić, bochenki chleba porobić, przed wsadzaniem go do pieca, das Brod aus dem Teiche machen, taczać chleb, *t. i.* bochenki robić; zuwege bringen, wyrobić, otrzymać sobie co, wyiść na swoie; den Huf eines Pferdes, wykroić nog konia.

Auswischen, *v. a.* wytrzeć, wymazać, wygluzować, mit Wischen austhun, zetrzeć wiechetkiem, zcieradłem.

Auswölben, *v. a.* wysklepić, zasklepić, sklepienie dać, sklepienia podawać.

Auswurf, *s. m.* wyrzucenie; im Spiele, ręka; aus dem Leibe, wyrzutki z ciała; aus dem Munde, z gęby, z ust, iako to ślina flegma, stetiges Ausspeien, zpluwanie ustawiczne.

Auswurzeln, *v. a.* wykorzenić, wyrwać, wydrzeć, wykopać, wykarczyć z korzeniami.

Auswüten, *v. a.* uspokoić się, uśmierzyć, ukoić gniew, przestać się, gniewać.

Auszahlen, *v. a.* wypłacić, wydać pieniądze, zapłacić wszystko do szeląga.

Auszahler, *s. m.* wypłatca, płatnik, zapłatca; ten, ktory powinien wypłaci, albo ktory wypłaca.

Auszahlung, *f. f.* wypłacenie, wydanie, wydawnie należących pieniędzy, wypłacanie.

Auszählen, *v. a.* wyrachować.

Auszähnen*, *v. a. wyzębić, t. i.* gdy się komu wszystkie zęby wykłuią y wyrosną.

Auszapfen, *v. a.* wytoczyć; wyciągnąć z beczki, wino lewarem.

Auszäumen, *v. a.* wycheł'znać, zdiąć mufztuk, wędzidła, z pysku koniowi wyiąć.

Auszehren, *v. a.* wytrawić; zchudzić, wyfuszyć, zesłabić, osłabić, na cieie, na siłach, einen auszehren, zieść kogo, *t. i.* dobre, maiątek iego przeieść.

Auszeichnen, *v. a.* wyznaczyć, wytchnąć znakiem iakim; extrakt uczynić czego.

Auszerren, *v. a. obacz* Ausziehen, Ausreiſen.

Ausziehen, *v. a.* wyciągnąć; wyprowadzić się, z miasta, z domu, z gospody, aus einer Stadt, oder Hauſe ſich begeben; das Ausziehen, *ſ. n.* aus einem Hauſe in ein anderes, wyprawadzenie się z iakiego domu do iakiego innego. Kleider ausziehen, rozebrać się, zdiąć ſuknie, żewlec ſuknie, den alten Menſchen, zdiąć z ſiebie ſtarego człowieka, einen, wyzuć kogo, einen berauben, odrzeć kogo, złupić, obedrzeć, obrać o czego, wider den Feind, przeciwko nieprzyiacielowi, na nieprzyiaciela wyciągnąć, *t. i.* iść na nieprzyiaciela, przeciw nieprzyiacielowi, aus einem Orte, wyciągnąć z iakiego mieyſca wyprewadzić się, etwas aus einem Buche, wyciągnąć, wyiąć, wziąć z iakiey kſiążki; den Degen, dobyć ſzpady, pałasza; einen Zahn, wyrwać, zab; die Haut, zciągnąć skorę, zdiąć.

Auszieren, *v. a.* wyſtroić, uſtroić, *wygachować*, reichlich auszieren, bogato wyſtroić.

Auszierung, *ſ. f.* uſtroienie, przyozdobienie, wyſtroienie.

Auszimmern, *v. a.* wybudować, wyſtawić pokoie, budynek.

Auszischen, *v. a.* syczeć, syczyć, das Auszischen, *ſ. n.* die Auszischung, *ſ.* syczenie, ausgezischt, *part. et a* syczeny.

Auszug, *ſ. m.* wyciągnienie, wyięc zebranie; kurzer Inhalt, kro zbior, treść; *to co:* Abſchrift, pr pis, przepisanie; *to co:* Abreiſe, u iazd, odiazd, odeyście; *to co:* R nung, wyrachowanie, wyliczeni

Auszwingen, *v. a.* wymoc, wymusić przez moc na kim, wycisnąć.

Autor, *ſ. m. obacz* Verfaſſer.

Autorität, *ſ. f.* das Anſehen, die G walt, Macht in Rückſicht ſeines Am powaga, moc, kredyt, władza, kto kto ma z urzędu swego; die Reg rung, welche ein Staatsminiſter füh sprawowanie rządow; unwiderru ches Zeugniß, gültiger Beweis einem berühmten Verfaſſer. Dow nieodbity z autora sławnego; in d neuen Bedeutung die geſetzmäß Gewalt über die Mitbürger in Fra reich, *w nowym znaczeniu:* powa według prawa albo prawna powa nad współobywatelami w Francyi.

Au weh! *interj.* au! w bolości, w żalu w czuciu czego przykrego to zawo łanie bywa.

Axe, Achſe, *ſ. f.* oś, na ktorey ſi koło obraca, albo raczey piasta kołem.

Axt, *ſ. f.* ſiekiera, breite Axt, topor Axt der Böttcher zum Daubenhauen karmasyr, do robienia, dęg, klepek Zwergaxt, berdysz. Äxtlein, *ſ.* ſiekierka, toporek. Böttcheräxtlein karmasytek bednarski.

Ayſſen*, Geſchwür, *ſ. n.* wrzod, bolak einem den Ayſſen aufthun, wrzo komu otworzyć; słowo w słowo ale przysłowie znaczy, to co y polskie domacać się komu sedna; *t. i.* prawd komu w oczy powiedzieć.

Äyßlein, *ſ. n.* kleines Geſchwür, wrzo maleńki, malenieczki, bolaczek wrzodek, wrzodoczek.

Azel, sroka.

B.

B

BAA

B, oder b, der andere Buchſtabe des deutſchen Alphabets, B, albo b, druga litera w Niemieckim (y w Polskim także) alfabecie.

Baacken, *ſ. n.* Zeichen im Meere, wo nach man die Schiffarth richtet, znak według ktorych żegluga bywa ki rowana, zwei Stäbe, womit die Fel meſſ

...ie, oder Figur anstecken, ... tyczki, ktoremi Pol... albo figurę w polach

... kąpać, obacz Baden. ...gott der Tyrier, Baal, ktoremu się Tyryiczkowi

...iczony, wyliczony. obacz

...tka, obacz Base.

... Babilon, Babilonia.

... Meerenge oder Mund ... Meeres, Babelmandel; ...orska, albo gęba czerwo...

... Babeberga, obacz

... (neu) Anhänger des ... słowo: partycant Ba...

... Stadt in Ungarn, Ba... w Węgrzech.

... Stadt in Ostindien, Babul, ...dyach Zachodnich.

... Stadt in Babylonien, miasto w Babilonii.

... Landschaft um die Stadt Babilonia, kray około mia...

... m. einer von Babylon, ... ieden z Babilonii.

... f. eine von Babylon, ... iedna z Babilonii.

... Babiloński; Mauern, ... mury; Tapeten, Babi... ...; Soldat, żołnierz ...

... f. erster Titel in der ... oder Theologie, Baka... pierwszy tytył w Filozofii, ... Teologii.

... m. Bakalarz; der das ... erhalten hat, ktory ten ...

... Fluß in Italien, Bekano, ... Włoszech.

... m. der Heiden Weingott, ... Bożek wina u Staroświec...

... strumień; kleiner Fluß, rzecz... zimna; springender, ... Anleitung eines Baches aus ... prowadzenie strumie... ...ego źrodło; der still, oder ... ktory cicho, bystro, ... in einen andern Lauf ge... ... ist, ktory się inszym ... obrocił.

Bachant, *s. m.* klecha, żak prosty, co dopiero do szkoły przyszedł.

Bachanterei, *s. f.* klechostwo, prostastwo szkolne, dziwastwo ponurowate.

Bachbungen, *s. f.* ein Kraut, ziele nie iakie, potocznik, rzerzucha wodna, bobownik.

Bache, *s. f.* wilde Muttersau, świnia dzika, maciora.

Bachkrebs, *s. m.* rak rzeczny.

Bachminze, *s. f.* miętka wodna, albo kobyla, ziele takie.

Bachstelze, *s. f.* tręsiogonek, ptak, pliszka.

Bachu, *s. n.* Stadt in Persien, Bachu, miasto w Persyi: See in Asien, morze w Azyi, ktore się nazywa morze Kaspiyskie.

Bachwasser, *s. n.* rzeczna woda.

Bachweide, *s. f.* ein Gewächs, rzeczna wierzba, albo wodna wierzba.

Bachweise, wie Bäche, *adv* strumieniami, potokami, rzeczkami, iak strumienie, rzeczki, potoki.

Baciesaray, *s. f.* Stadt in der kleinen Tartarey, Baciezara, miasto w maley Tartaryi.

Bacillen, *s. f.* Babia sol, ziele.

Backen, *s. m.* lic, policzek; Theil des Gesichts, cząstka twarzy, szczegulniey, iagoda na oblicz, die Backen schminken, iagody malować, piekrzyć, der eingefallene Backen hat, ktory opadłe lice ma; etwas pausende, trocke pucołowate; blasse, blade. Zerkratzung der Backen, podrapanie licow, policzkow; hangende, lice wiszące.

Backen, *v. à.* pieć, als Brod, iako to chleb, der Bäcker bäckt gutes Brod, piekarz piecze dobry chleb, sich mit Backen ernähren, pieczeniem chleba żyć, z piekarstwa żyć.

Backen, das, *s. n.* pieczenie chleba.

Backenstreich, *s. m.* Ohrfeige, policzek, danie w gębę, wycięcie policzka; einem geben, dać komu w gębę, wyciąć komu policzek.

Backenzahn, *s. m.* trzonowy ząb.

Backgeld, *s. n.* zapłata piekarzowi za upieczenie chleba.

Backhaus, *s. n.* piekarnia, piekarska izba.

Backofen, *s. m.* piec piekarski; heisser, gorący; laulichter, letni, im Backofen dorren, suszyć w piecu piekarskim; heitzen, daß Brod darinnen kann gebacken werden, napalić w piekarskim piecu, aby się mogł chleb dobrze w nim

iadowite, ktorym łatwo można otruć.

Bangigkeit, *s. f.* ścisk, ucisk, frasunek, *to co*, Angst, Kummer, frasunki, utrapienie, bolazń, staranie, troska, troskliwość.

Banier, *s. n. obacz* Panier.

Bank, *s. f.* Stuhl, Sitz, ława, ławka, stołek, żydel. Bank der Wechsler und Spieler, bank, kupczenie pieniądzmi; bank w niektorych miastach, na ktorych pieniądze przekazane płacą; graiąc w karty, gry, bassetę, lub faro bank, *t. i.* pieniądze, ktore przed bankierem leżą; auf die lange Bank schieben, odkładać ode dnia, do dnia, odwłoczyć, zwłoczyć; die Sache gedeihet, geräth auf die lange Bank, rzecz ta ciągnie się, przewłoczy się długo, końca iey ieszcze nie masz, długo czekać.

Bankert, *s. m.* Hurenkind, benkart, syn wolnego łoża, syn naturalny.

Bankerot, *s. m.* bankrut, ztracony kupiec, utratnik, marnik swoiey fortuny.

Bankerotirer, *s. m.* bankrut.

Banket, *s. m.* Gasterei, banket, biesiada, ochota, uczta, traktament, czestowanie, sprawić ochotę, bankiet, zaprosić na ochotę etc.

Banketiren, *v. a. biesiadować*, ochocić się, ochoty sprawiać, na ochotach bywać; na obiadach gościem.

Banketirer, *s. m.* pan ochoty, ochoty dawca, *biesiadnik*; *tak* ten, ktory ochotę sprawuie, *tak* y ten, ktory na ochocie iest, na bankiecie.

Bänklein, *s. n.* bei der Hausthüre, ławka, ławeczka, przed domem u drzwi do siedzenia.

Bann, *s. m.* der Obrigkeit, obwołanie, ogłoszenie, obwieszczenie, zapowiedzenie; pomoc zwierzchności, urzędu, jurisdykcyi, mieyskiey, grodzkiey; Feldmarkung, okolica, w ktorey kto ma prawo, co iey mieszkancom rozkazywać; Acht, wywołanie z oyczyzny, bannicya, *proskrypcya*, wygnanie.

Bannen, *v. a.* in den Bann thun, wygnać, wypędzić, wygnaniem skarać, na wygnanie z oyczyzny skazać, na wygnanie posłać, do czasu; aus dem Banne thun, znieść dekret wygnania, darować karę wygnania; bannen, die Geister beschwören, exorcyzmować, zaklinać diabła, wyganiać; das Bannen, *s. n.* der Geister, zaklinanie, wyganianie, wypędzanie, [illegible] chow złych.

Bannrichter, *s. m.* sędzia, [illegible] ktory na głowę, na wy[illegible]

Bannstrahl, *s. m.* klątew, [illegible] kacya kościelna.

Banquerot, *s. m. obacz* Ba[illegible]

Banquet, *s. m. obacz* Ba[illegible]

Bar, Baar, *adj.* gotow[illegible] Geld, gotowe pieniądz[illegible] Geld spielen, grać w go[illegible] dze, stawiać zaraz pieni[illegible] bar bezahlen, gotowemi [illegible] gotowizną płacić.

Bär, *s. m.* niedźwieć, dzik[illegible] y okrutny zwierz.

Bär, *s. m.* Bärre, nałowy, ło[illegible] łapanie ryb, łapanka.

Barbar, *s. m.* okrutnik, grub[illegible] łosierny, nielitościwy; ein Pferd aus der Barbarei, [illegible] koń Afrykański, albo T[illegible]

Barbara, *s. f.* Barbara, nazw[illegible] głowskie.

Barbarei, *s. f.* Barbarya, b[illegible] Kray, barbarzyńki Krai[illegible]

Barbarisch, *adv.* okrutnie, p[illegible] po grubiańsku, iak okr[illegible] grubian.

Barbe, *s. f.* ein Fisch, barwe[illegible] brzanka, rodzay ryby w[illegible] eine kleine Barbe, brzanka, [illegible] ka, maleńka.

Barber, *obacz* Barbar.

Barbieren, *v. a. ob.* Balbier[illegible]

Barchet, *s. m.* Parchet, parch[illegible] szewek, bawełnica, bawel[illegible] nie.

Bare, *s. f.* Baare etwas zu tr[illegible] ki, nosze do noszenia, d[illegible] kamieni; zum Sarge, ma[illegible]

Bäre, *s. m.* in der Scheune [illegible] mieysce oszrankowane, [illegible] obstawione; przegroda, w [illegible] ktorey składaią, zboże zw[illegible] pola; Pferdekrippe, żłob [illegible] końskiey y w oborach.

Bärengrolzen, *s. n. o koniach* [illegible] łogawiec, gdy iedząc za żł[illegible] mi chwyta; das Bärengrol[illegible] wość, łykawość, gdy iedz[illegible] się o złob opiera.

Bärengrolzer, *s. m.* koń łyk[illegible] gawy.

Bärenhaut, *s. f.* skora niedźwie[illegible] dźwiednia; auf der Bärenh[illegible] *słowo w słowo z niemieckiego* [illegible] dźwiedziey skore legać, *co*

...chem, leniwcem, lewinym, ...niedbalcem, niedbałym.
... m. oszust, szalbierz, ma... ...ieżek. kręcigrosz.
... f. f. oszustwo, matastwo; ...tość, podłość, szalbierstwo, ...wo.
... adv. po oszustosku, po ... po wykrętarsku, podło, ... nikczemnie, lękliwie.
... f. polowanie na niedźwie...
... łapa niedźwiedzia, stopa ...dzia.
... n. sadło niedźwiedzie, ...dźwiedzia.
... m. ludzie co niedźwie... ...ych sztuk przyzwyczaio...
... Mütze, Hut, biret, kształt ...we trzy lub cztery rogi na ... robioney, iakiech księża, ...rowie w naukach zażywaią.
... barfüßig, adj. bosy, boso... ...chodzący, bez obuwia, z ...
... m. bosy zakonnik, ... trzewikoye y obuwia ...
... m. ein verschnittener Eber; ...
... niedźwiednica.
... im Schiffchen, barka, statek, ... wielki a nie łodź, ani ... ktorzy tłumaczą.
... adj. miłosierny, miłości... ...ny, to co, gnädig, mitlei... ...miłosiernie, litościwie, mi...
... f. f. miłosierdzie, mi... ...litość, pożałowanie, zmi... ... Barmherzigkeit erzeigen, ... miłosierdzie, litość komu ...ć, pokazać miłosierdzie, ...nie nad kim.
... f. f. macica, żywot, miey...
... obacz Barke.
... m. obacz Bär zum Fischen.
... m. ein Fisch, okuń, ryba, nay... ... stawach y w ieziorach.
... f. f. Geld in Barschaft, goto... ...towe pieniądze, leżące pie... ... szkatule.
... m. broda, wąs, wąsy; eines ... als Katzen, wąsy u niektorych ... iako to kotow; am Schlüs... ... klucza; der sich den Bart ... ten ktory brodę zapuszcza, ktory zarosł y brodę nosi; mit einem Barte von anderer Farbe, in den Wappen, w Herbach, cząstka herbu innym kolorem wydana; das einen Bart oder Haken hat, als Pfeile mit scharfen Haken, o strzałach, żelescem ząbkowatym y narzynanym nasadzonych; den Bart abschneiden, brodę, wąs, uciąć, ustrzyć, ogolić; aufsetzen, wąs zakręcić, postawić.

Bartbürstchen, *f. n.* szczoteczka, do wyczesania; go wysmukania wąsow.

Barte, *f. f.* siekiera.

Bartig, *adj.* browaty, brodacz, wąsaty, wąsacz.

Bartzänglein *f. n.* włosowki, kleszczyki do wyrywania włosow; die Barthaare mit dem Zänglein ausraufen, włosy z brody, z wąsow, kleszczykami wyrywać, wyciągać.

Barwinde, *f. f.* powoy płotowy, lilia płotna, dzwonki płotowe, *ziele.*

Barwolf, *f. m.* wilkołek.

Barwurz, *f. f.* oleśnik, koper leśny, ziele.

Base, *f. f.* Vaters, oder Mutter Schwester, oyca, albo matki siostra; ciotka z oyca, ciotka z matki.

Basilisk, *f. m.* bazyliszek.

Baß, *f. m.* in der Musik, bas w muzyce, den Baß einiger Instrumente, bas niektorych instrumentow muzycznych, den Baß singen, basem śpiewać. den Baß streichen, basem brać, iako to na wioli basowey, Generalbaß, bas gieneralny.

Bassa, *f. m.* ein Türkischer Oberbefehlshaber, Basza Turecki, Urzędnik, naywyższy Turecki w iakiey prowincyi Państwa Tureckiego.

Baßgeige, *f. f.* wiola bassawa.

Bassist, *f. n.* basista, basem śpiewaiący, bas śpiewak.

Baßpfeife, *f. f. et m.* fagot, basson, das Zünglein unten an der Baßpfeife, das Loch zu decken, was der Finger nicht erreichen kann, ięzyczok na fagocie; do przykrywania dziurki, ktorey palec dosiągnąć nie może.

Bast, *f. m.* kora, skora na drzewie.

Bastard, *f. m.* Bankert, syn wolnego, nie ślubnego, łoża, syn naturalny.

Bastille, *f. f.* Bastylia, sonst ein altes Schloß zu Paris, niegdyż stary zamek w Paryżu.

Bastion, *f. f.* Bastyon, Theil einer Festung, część narożna fortecy.

Bastonac, *f. f.* Bastonak, (sonst Bastoigne) eine

nim upieć, in den Backofen schieben, do pieca wrzucić, wsadzić.

Backschaufel, *s. f.* łopata do wsadzania chleba.

Backstube, *s. f.* izba piekarska.

Backtrog, *s. m.* dzierza, do czynienia na chleb; koryto do robienia ciasta.

Bad, *s. n.* łaźnia, kąpiel, kąpalnia, pływalnia, pływaczka.

Baden, *v. a.* kąpać, *to samo także co*, waschen, myć, oblewać się, zlewać się; er hat sich in der Badestube, im Flusse gebadet, on kąpał się w łaźni, w rzece; man sagt es auch von Hünern, wenn sie im Sande wühlen, mawiają to także o kurach, gdy się w piasku walają.

Bader, *s. m.* łaziebnik, łaziennik; *także* ten co się kąpie.

Baderinn, *s. f.* łaziebniczka, łaziennicza; *także*, ta ko się kąpie.

Badegeld, *s. n.* zapłata za łaźnią, za kąpiel, łazienne, kąpielne.

Badehut, *s. m.* czapka do kąpieli, ktorey w kąpieli, w łaźni kąpiąc się zażywaią.

Badestube, *s. f.* łaźnia izba łaziebna, izba do kąpania, izba do kąpieli.

Badekopf, *s. m.* bańka, *plur.* bańki, ktore się na rożnych częściach ciała stawiaią.

Bademagd, *s. f.* sługa, posługuiąca w łaźni, w kąpieli, szorowaczka, pomywaczka, kobieta, ktora w łaźni szoruie lub pomywa.

Badeschürze, *s. f.* fartuszek, ktorym się w łaźni przepasuią.

Badetuch, *s. n.* chusta do ścierania się w łaźni.

Badewanne, *s. f.* wanna do kąpania; aus der Badewanne heraus springen, z wanny, z kąpieli, wyskoczyć; in die Badewanne steigen, wleść po wanny, do kąpieli.

Bähen, *v. a.* naparzać, rozgrzewać; ein krankes Kind mit gewärmten Kräutern umschlagen, członek chory nawarzonemi ziołami ciepło przez chustę obłożyć, albo chusty czyste w nich maczaiąc przykładać.

Bahn, *s. f.* droga; etwas auf die Bahn bringen, wymyślić, na dobrą drogę co wynieść, wyprowadzić, zamyslać, napocząć iaki zamysł.

Bahnen, *v. a.* die Bahn oder einen Weg machen, drogę robić, torować, bić; ein gebahnter Weg, droga bita, utorowana, bity gościniec, droga zrobiona sypana z ziami, usłana, wysypana.

Bahre, *s. f.* Todtenbahre, mary.

Bajonnett, *s. n.* Bayonnet, Bag bron na kształt puinału, k muszkietnik na muszkiet wtyka.

Balbier, *s. m.* Barbier, cyrulik, wierz; ungeschickter, nie sposob nie umieiętny, partacz, nieuk cyrulistwie.

Balbierbecken, *s. n.* miedniczka wierska, do golenia.

Balbieren, *v. a.* barbieren, golić, scheeren, strzyć, brodę, wąsy, gło

Balbiermesser, *s. n.* brzytwa.

Balbierscheere, *s. f.* nożyczki balwirs cyrulickie.

Balbierstube, *s. f.* izba balwierska, wiernia, izba, do ktorey ludzie się golić.

Balken, *s. m.* balka, belka, tram, trag er lüget, daß sich die Balken bieg tak kłe, że się aż nad nim balki g *polskie*: że się mu aż z gęby kur der Raum von einem Balken zum bern, wysokość ściany od piętra piętra.

Balkenband, *s. n.* klin z hakami, klam ankra końce balkowe w murze un cniaiąca.

Bald, *adv.* wkrotce, *to co*, geschwin wprędce, prędko; also bald, na ty miast, toć czas, dopiero teraz, i nayprędzey; leichtlich, łatwo, snadn bald dieses, bald jenes, dopiero to, piero owo; to to, to tamto, *także co*: beinahe, oder fast, prawie, ledwi nie.

Baldrian, *s. m.* Katzenkraut, ein Kra kozki, kozłki, baldryan, ziele.

Baldwin, *s. m.* männlicher Vorna Baldwin, przezwisko męskie.

Balei, *s. f.* starostwo grodowe, sądow

Baleister, *s. ob.* Balleister.

Balg, *s. n.* skora ze zwierząt z fier ieszcze, iako to z lisow, z wilko Balg, Schandbalg, Hure, niewia bezwstydna, nierządnica.

Balgen, *v. r.* sich raufen und schlag mocować się, poiedynkować, potyk się, porwać się do siebie, zerwać z łobą.

Bälger, *s. m.* kłutnik, złośnik, zwad *to co*, Zänker.

Bälglein, *s. n.* die Nachgeburt oder Ast geburt, błona, w ktorey się dzieci dzą. Bälglein, worin die Körner Früchte liegen, łupina, obłupina, pinka, gdzie ziarna zwocow liedz

Ball, *s. m.* Ballen von eingepackten W ren, bela towarow; ein Ballen Pap

u papierni; bela papieru; ein Ballen der Drucker, piła drukarska, z trzonkiem, ktorą drukarz czernidłem litery napuszcza.

Ball, *s. m.* piła. Ball zum spielen, piła, piłka do grania; den Ball aufheben, auffangen, piłkę podnieść, łapać; schlagen, mit dem Balle spielen, piłkę bić, w piłkę grać, odbiiać piłkę. Ball, Tanz, tanieć; einen Ball anstellen, sprawić tanieć, bal dać.

Ballast, *s. m.* balast, ładunek, szkutny, t. i. piasek gruby y kamienie, łaszt; ballasten, *v. a.* ładować kamieńmi, piaskiem statek; den Ballast auswerfen, wyrzucać precz kamienie z okrętu, wyładować balast; das Auswerfen desselben, wyrzucanie gruzu tegoż samego; der den Ballast auswirft, wyrzutnik, balastu, ładunku.

Ballen, *s. m. obacz* Ball.

Ballen, *s. m.* nadęta piłka, w ktory iest pęcherz wołowy; nogami y rękami ią biiąc popychaią, *obacz* Ball.

Ballen binden, einballen, *v. a.* pakować, towary ułożone płotnem, matą, obszyć, powleć.

Ballenmacher, *s. m.* piłodziey, co nadęte piłki robi.

Ballester, *s. m.* kusza do strzelania kulami.

Ballet, *s. n.* tańczyk, toneczek, ktory się rozmaitemi skokami w kilka osob nayczęściey przebranych tańcuie.

Ballhaus, *s. n.* da man mit dem Balle spielet, dom gdzie w piłę wielką, nadętą graią.

Ballmeister, *s. m.* uczyciel gry w wielką piłkę.

Ballon, *s. m.* großer Ball, wielka piła powiedrza pełna: nadęta piła wielka, w ktorey iest pęcherz wołowa, nogami ią i rękami biiąc popychaią.

Ballspiel, *s. n.* gra w piłkę nadętą.

Balsam, *s. m.* balsam.

Balsambaum, *s. m.* balsamowe drzewko.

Balsamholz, *s. n.* drzewo balsamowe.

Balsamiren, *v. a.* nabalsamować, nawonić, perfumować, wonnościami napuszczać, nacierać, wykadzić kadzidłem, zapachami, iako pokoy, izbę.

Bambasin, *s. m. obacz* bambasin.

Bamme, *s. f.* kramka chleba z masłem, nasmarowana masłem.

Banco, *s. n.* bank kupiecki, do wymiany y wypłacania przekazanych pieniędzy.

Bancogeld, *s. n.* pieniądze bankierskie, na banku na wymianie trzymane.

Band, *s. n.* wstęga, lina, postronek, powroz; ein seidenes, wstęga, wstążka, iedwabna; unter der Zunge, błonka, pasek pod ięzykiem; an der Thüre, zawiasy, z zawiasową rurką u drzwi, około czopa się obracaiąca; breite Bänder zum Tragen, do naszenie szerokie pasy, nosidła z pasow; von Eisen an den Fensterrahmen und andern Dingen, worin die Fenster auf- und zugehen, zawiasy iako u okien y inszych, na ktorych się okna y drzwi otwieraią y zamykaią; Band von Weiden, wić, witka, wierzbowa; prącie gibkie, do plecienia koszykow, do wiązania czego. Band eines Buches, oprawienie, introligowanie, wiązanie, księgi; des Hundes, ihn damit zu führen, stryczek, postronek, do prowadzenia psa na nim; Band zum Bruche, pas na podwięzowanie kiły, wypuknienia, szelka.

Bandage, Bruchbandage, *s. f.* Bruchband; Band, Verbindung eines Schadens, beim Wundarzte. *U cyrulika:* związka, pas na rupturę, kiłę albo wykuplinę; obwiąsło, nawiąski, ktoremi członek ranny zawieziuią.

Bande, *s. f.* Hafft, Gefängniß, więzy, więzienie; er liegt in Banden, siedzi w kaydanach, okuty w kaydany.

Bande, *s. f. obacz* Rotte.

Bandel, *s. m.* pas żołnierski, na ktorym ładownica wsi, czyli, na ktorym ładownicę zawdziewaią na siebie.

Bändig, *adj.* ugłaskany, *t. i.* łatwy do ugłaskania, łaskawy, łatwy do obłaskawienia się, das sich bändigen läßt, co się ułaskawić, ugłaskać daie, unosić; unoszony.

Bändigen, *v. a.* ugłaskać, ogłaskać, ułaskawić, obłaskawić, unosić, uieżdzić, przysiodłać, pod moc, podbić.

Bandit, *s. m.* Landflüchtiger, wygnaniec, zboyca, rozboynik, tułacz, wywołaniec zaboyca przenaięty.

Bandmesser, *s. n.* noż będnarski, zażywani od będnarzow do obręcz, do pobiiania naczynia.

Bandweide, *s. f.* wiklina, koźlina, witka, z wikliny ucręcona, upleciona.

Bange machen, ängstigen, *v. a.* straszyć, przestraszyć, kogo, strachu kogo nabawić; strachem kogo dręczyć, męczyć, strach komu w oczy puścić; einem bange seyn, ängstlich seyn, bać się, przeląć się, być ściśnionym, zdręczonym, strachem boiaźnią.

Bangenkraut, *s. n.* świnia wesz, ziele iado-

iadowite, ktorym łatwo można otruć.

Bangigkeit, *s. f.* ścisk, ucisk, frasunek, *to co*, Angst, Kummer, frasunki, utrapienie, bolaźń, staranie, troska, troskliwość.

Banier, *s. n. obacz* Panier.

Bank, *s. f.* Stuhl, Sitz, ława, ławka, stołek, żydel. Bank der Wechsler und Spieler, bank, kupczenie pieniądzmi; bank w niektorych miastach, na ktorych pieniądze przekazane płacą; graiąc w karty, gry, bassetę, lub faro bank, *t. i.* pieniądze, ktore przed bankierem leżą; auf die lange Bank schieben, odkładać ode dnia, do dnia, odwłoczyć, zwłoczyć; die Sache gedeihet, geräth auf die lange Bank, rzecz ta ciągnie się, przewłoczy się długo, końca iey ieszcze nie masz, długo czekać.

Bankert, *s. m.* Hurenkind, benkart, syn wolnego łoża, syn naturalny.

Bankerot, *s. m.* bankrut, ztracony kupiec, utratnik, marnik swoiey fortuny.

Bankerotirer, *s. m.* bankrut.

Banket, *s. m.* Gasterei, banket, biesiada, ochota, uczta, traktament, czestowanie, sprawić ochotę, bankiet, zaprosić na ochotę etc.

Banketiren, *v. a. biesiadować*, ochocić się, ochoty sprawiać, na ochotach bywać; na obiadach gościem.

Banketirer, *s. m.* pan ochoty, ochoty dawca, *biesiadnik*; *tak* ten, ktory ochotę sprawuie, *tak* y ten, ktory na ochocie iest, na bankiecie.

Bänklein, *s. n.* bei der Hausthüre, ławka, ławeczka, przed domem u drzwi do siedzenia.

Bann, *s. m.* der Obrigkeit, obwołanie, ogłoszenie, obwieszczenie, zapowiedzenie; pomoc zwierzchności, urzędu, jurisdykcyi, mieyskiey, grodzkiey; Feldmarkung, okolica, w ktorey kto ma prawo, co iey mieszkancom rozkazywać; Acht, wywołanie z oyczyzny, bannicya, *proskrypcya*, wygnanie.

Bannen, *v. a.* in den Bann thun, wygnać, wypędzić, wygnaniem skarać, na wygnanie z oyczyzny skazać, na wygnanie posłać, do czasu; aus dem Banne thun, znieść dekret wygnania, darować karę wygnania; bannen, die Geister beschwören, exorcyzmować, zaklinać diabła, wyganiać; das Bannen, *s. n.* der Geister, zaklinanie, wyganianie, wypędzanie, wygnanie chow złych.

Bannrichter, *s. m.* sędzia, kryminał ktory na głowę, na wygnanie są

Bannstrahl, *s. m.* klątew, exkommu kacya kościelna.

Banquerot, *s. m. obacz* Bankerot u. s.

Banquet, *s. m. obacz* Banket.

Bar, Baar, *adj.* gotowizna; ba Geld, gotowe pieniądze; am ba Geld spielen, grać w gotowe pien dze, stawiać zaraz pieniądze grai bar bezahlen, gotowemi pieniądz gotowizną płacić.

Bär, *s. m.* niedźwieć, dziki, drapież y okrutny zwierz.

Bär, *s. m.* Bärre, nałowy, łowienie r łapanie ryb, łapanka.

Barbar, *s. m.* okrutnik, grubian, nie n łosierny, nielitołciwy; ein Barbar, Pferd aus der Barbarei, barbarczy koń Afrykański, albo Tatarski.

Barbara, *s. f.* Barbara, nazwisko biał głowskie.

Barbarei, *s. f.* Barbarya, barbarzyń Kray, barbarzyńki Kraina.

Barbarisch, *adv.* okrutnie, po tyransk po grubiańsku, iak okrutnik, i grubian.

Barbe, *s. f.* ein Fisch, barwena, brzan brzanka, rodzay ryby w rzekac eine kleine Barbe, brzanka, brzanec ka, maleńka.

Barber, *obacz* Barbar.

Barbieren, *v. a. ob.* Balbieren, golić.

Barchet, *s. m.* Parchet, parchan, do po szewek, bawełnica, bawełniane tk nie.

Bare, *s. f.* Baare etwas zu tragen, tac ki, nosze do noszenia, do wożen kamieni; zum Sarge, mary.

Bäre, *s. m.* in der Scheune, szrank mieysce oszrankowane, szarnkan obstawione; przegroda, w stodole, ktorey składaią, zboże zwiezione pola; Pferdekrippe, żłob w stay końskiey y w oborach.

Bärengrolzen, *s. n. o koniach*, łogaw łogawiec, gdy iedząc za żłobb zęb mi chwyta; das Bärengrolzen, łog wość, łykawość, gdy iedząc zęba się o złob opiera.

Bärengrolzer, *s. m.* koń łykawy, ł gawy.

Bärenhaut, *s. f.* skora niedźwiedzia, ni dźwiednia; auf der Bärenhaut lieg *słowo w słowo z niemieckiego*, na ni dźwiedziey skore legać, *co do sen*

ib

…ur, Bofort, imię kilku …aryſc.

…(Boſchet) Stadt in Frank… …rew, miaſto we Francyi.

…f. Bofole, Provinz in …provincya Ceſarſtwa Fran…

…(Baljah) Stadt in Frank… …ie, miaſto w Francyi.

…Stadt auf der Inſel …miaſto na wyſpie Angleza.

…(Bomont) Name un… …Städte, imię albo na… …ku rozmaitych miaſt.

…Bon) Stadt in Burgund, …miaſto w Burgundyi.

…f. (Boyroh) Stadt in …laire, miaſto we Francyi.

…(Bewäh) Stadt in Frank… …miaſto we Francuskim …Bellovacum, Bratu… …Caſaromagus.

…bauen, zbudować, mieyſce, …Gebäuden anfüllen, bu… …napełnić; einen Ort, budo… …ſtąpić, zabrać, wſzyſtko …nic nie zoſtawiwſzy.

…mit Pelze überziehen, v. a. …kożuchem powlec, futro …na wierzch.

…f. das Bebelzen, f. n. fu… …chem po wierzchu powle… …ſam inne wierzchem.

…bidt, dygotać, trząść ſię, …mia, człowiekowi, ſłub in… …ziam.

…ch, f. m. Ort im Wirtember… …Bebenhauſen, miaſto w Wir… …tem.

…, beſchmutzen, v. a. …Blut, zkropić; die Kleider,

…v. a. moſt dać, moſtem dwa …ſtyć, połączyć, ztąd po… …ciam: ciam ſtuß, na rzece moſt …ſtek, przez rzekę moſt dać; eis …ſtek, przez błoto, trzęſawiſka, …ſtek położyć, moſtem rakie …ſtyłać.

…drzenie, dygotanie, trzęſie… …Fieber, dać.

…ſtoch, (obacz Pech) palona …ſtky y innych ſłuſtych

…Trinkgeſchirr, puhar, zban, …Trinklik, naczynie do napoiu, …Trinker, wypróżniony, wyſu… …trunken, puhar; goldener und …Trinkkelch, złotolity y …Ambra d. Th.

drogiemi kamieniami wyſadzany; einem reichen, komu puhar, kufel podać; austrinken, ausziehen, wypić, ſpełnić; geſtochener, wyſadzany oſobkami puhar; fodern, proſić o puhar, o kielich; von Thon, gliniany; von Meeth, pełny miodu; einen nach dem andern ausſchlürfen und alſo den Tag hinbringen, ieden kielich, puhar, kufel po drugim wipiiąć y tak na tey zabawie cały dzień przepędzić.

Becherlein, f. n. kleines Becher, puharek, kieliſzek, kufelek.

Bechkranz, f. m. ſmolany zapał. do podpalania, do zapalania, ob. Pechkranz.

Beckirken, v. a. bezeichnen, umkreiſſen, okryślić, określać, okrelić.

Beckirkung, f. f. okryślenie, okołowanie; kołem odryſowanie, ograniczenie, obwod.

Becke, f. m. piekarz, obacz zwyczayniey ſze ſłowo, Becker, Bäcker.

Becken, f. n. ein Gefäß, miednica; ist ein Ort im Münſterliſchen, mieyſce w Monaſterskim.

Beckenbrod, f. n. chlep ob piekarza brany, kupiony, chleb piekarski.

Beckenknecht, f. m. piekarczyk, czeladnik, albo chłopiec do pieczenia chleba u piakarza.

Beckenwerk, f. n. piekarska robota, pieczywo, pieczenie, pieczenia ſpoſob.

Becker, f. m. piekarz, chlebodziey, pieczeniem chleba życie prowadzący.

Beckerarbeit, f. f. piekarska praca, piekarskie roboty, działania, robienia.

Beckerhandwerk, f. m. piekarska ſztuka, piekarne, piekarskie rzemieſło.

Beckerinn, f. f. piekarka, ktora ſama chleb na przeday piecze, albo żona piekarza.

Beckerkunſt, f. f. ſztuka piekarska, kunſzt piekarski, ſpoſob y umienie pieczenia ciaſt.

Beckinn, f. f. Beckerinn, piekarka, ktora chleb y ciaſta piecze; żona piekarza, piekarzowa.

Becreutzigen, v. a. ſich; ſich mit einem Kreutze vor einem Unglücke zu bewahren ſuchen, v. r. przeżegnać ſię, żegnaniem ſię bronić ſię od iakiego nieſzczęścia, albo chcieć ſię obronić.

Becrönen, v. a. uwieńczyć; mit Kränzen, wieńcami uſtroić, w wieńce przybrać.

Becrönung, f. f. uwieńczenie, wieńcami przyſtroienie, ubranie w wieńce.

Bedachen, ein Dach auf etwas machen,

eine Stadt in dem Luxemburgiſchen, miaſko w Luxemburskim.

Baſtonade, *ſ. f.* obicie kiiem. Prügelſuppe, *też ſamo.*

Baſtoniren, *v. a.* obić kiiem, *też ſamo co*, ausprügeln.

Bataille, *ſ. f.* (Batallie) ſzyk woyska; formiren, ſzyk woyska zrobić, uſzukować woysko; in voller Bataille mit den Feinden ſchlagen, w ſzyku potykać ſię z nieprzyiacielem; *także znaczy też ſamo co:* Schlacht, bitwa, ſ. Schlachtordnung.

Bataillon, *ſ. n.* batalion, ein Haufen Volk von 2, 3, 4 bis 500 Mann, uſiec, od trzyſta do czteryſta lub pięćſet ludzi w ſobie zamykaiący.

Batavia, *ſ. f.* Stadt in Oſtindien, miaſto w Zachodni Indyi.

Bathe, *ſ. m.* kmotr, krzeſny oyciec, *obacz* Pathe.

Batenburg, *ſ. f.* Stadt in Holland, Batenburg, miaſto w Hollandyi.

Bathe, *ſ. f.* Stadt in Engelland, Bate, miaſto w Anglii y Hrabſtwo.

Batſeba, *ſ. f.* Weibername, Betſabea, imię białogłowskie.

Batterie, *ſ. f.* baterya; aufgeworfene Erde, worauf die Stücke geſtellet werden, ſypany z ziemi kopiec, na ktorym armaty ſtawiaią; ausführen, auffrichten, bateryą wyprowadzić, wyſtawić; mit den Batterien näher an die Stadt rücken, z bateryami pomknąć ſię kumiaſtu; über den Haufen ſchießen, baterye na kupę zwalić, zrucić.

Batzen, *ſ. m.* bace, eine Münze, pieniądz pewny.

Bau, *ſ. m.* budowanie. Aufführung eines Gebäudes, wyprowadzenie wyſtawianie, wyſtawienie budynku iakiego, *polym*, das Gebäude auch ſelbſt, ſam budynek; des Feldes, wyprawa roli; Strafe und Verdammung zu harter Arbeit, kara y ſkazanie na ciężkie prace.

Bauamt, *ſ. n.* budowniczego urząd, budowniſtwo. Bauherrenamt, *też ſamo*, führen, verwalten, budowniczego urząd ſprawować.

Bauch, *ſ. m.* brzuch: *it.* ausgehende krumme Weite eines Gefäßes, wychodząca krzywo, pękato, obſzerność iakiego naczynia, pękatość; dem Bauche dienen, brzuchowi ſłużyć; den Bauch aufblähen, brzuch wydąć.

Bauchdiener, *ſ. m.* paſibrzuch.

Bauchflüßig, *adj. et adv.* hab biegunkę chory; der den Bauchfluß hat, ktory biegunkę ma.

Bauchfluß, *ſ. m.* biegunka; haben, gunkę mieć; ſtillen, biegunkę z nowić; den er befallen hat, ko choroba napadła.

Bauchgeſchwulſt, *ſ. obacz* Bauchſchw

Bauchgrimmen, *ſ. n.* torſye w brzu der Beſchwerung vom Bauchgrim hat, ktory na torſyie, na morz żołądka choruie; rznięcie w żo ku.

Bauchriem, *ſ. m.* rzemień do podp nia brzucha.

Bauchſchwulſt, *ſ. m.* nadęcie brzuc

Bauchſorge, *ſ. f.* ſtaranie o brzuchu, uſtawicznie y wiele ieść.

Bauchwehe, *ſ. n.* bolenie żołądka, brzucha, z torſyi, z rznięcia żo ka.

Bauchwurm, *ſ. m.* gliſta, robak brzuchu, w kiſzkach, zwłaſzcz dzieci.

Baucke, *ſ. f.* korły, u iazdy, czyli kawaleryi, *ob.* Pauke.

Bauen, *v. a.* budować; ein Gebä budynek; aufführen, wyſtawiać; fl tig und mit Fleiß, prędko a dobr ein Haus, Neſt, Schiff, dom, ok budować, gniazdo urobić; *zna także to co.* zubereiten, uprawiać; Feld, pole, rolą; das Land, ziemię

Bauer, *ſ. m.* chłop, wieśniak, roln Bauersmann, *też ſamo*, der auf d Landgute lebt, ktory na wſi żyie.

Bauerarbeit, *ſ. f.* rolniſtwo, wieys goſpodarſtwo, rolna robota, ei Knecht zur Bauerarbeit abſchicken, s gę do rolnego goſpodarſtwa odeſl

Baucrart, *ſ. f.* chłopski obyczay: Bauerart, chłopskim obyczaiem, chłopsku, po wieysku; handeln' c nić, poſtępować.

Bauerflegel, *ſ. m.* proſty chłop, to grober Keel, grubian, proſtak.

Bauerfrau, *ſ. f.* wieyska goſpodyni, k bieta, pani.

Bauergeräthe, *ſ. n.* ſprzęt wieys chłopski.

Bauergütchen, *ſ. n.* polko, zagrod chłopska; rola chłopska, kmieca

Bauerguth, *ſ. n.* rola chłopska, kmie pulrolek, zagroda.

Bauerhabit, *ſ. m.* wieyski ſtroy, wie ska, chłopska ſuknia.

Bauerhart, *adj.* wieyski, chłopski.

Bauerhärtigkeit, *ſ. f.* chłopska natu chłopska grubość, proſtota.

Bau

Bauerhandthierung, *ſ. f.* uprawa roli, rolne prace, rolne gospodarſtwo, rolna robota.

Bauerhof, *ſ. m.* chałupa chłopska, dom wieyski, *ob.* Maierhof, auf einem Bauerhofe leben, na wſi żyć, w chałupie, na folwarku mieſzkać.

Bauerhaus, *ſ. n.* dom chłopski.

Bauerhütte, *ſ. f.* *toż ſamo.*

Bauerhütchen, *ſ. n.* hałupka, hatka.

Bauerhund, *ſ. m.* wieyski, chłopski pies.

Bauerkirmſe, *ſ. f.* oder Kirchmeſſe, kiermaſz wieyski.

Bauerknecht, *ſ. m.* parobek.

Bauerkittel, *ſ. m.* chłopska ſuknia, chłopska ſukmana, górnica.

Bauerkoſt, *ſ. f.* chłopskie iadło, wieyskie pożywienie.

Bauerleben, *ſ. n.* wieyskie, chłopskie życie.

Bauerleute, *plur.* chłopi, wieśniący, chłopski lud.

Bauerlaſter, *ſ. m.* poborca, wybierny, wybieracz.

Bauerneſt, *ſ. m.* wieść właściwa; mieſzkanie na ſkałach, między ſkałami.

Bauerſchenke, *ſ. f.* karczma gdzie chłopi piią, gdzie dla chłopow trunek ſzynkuią.

Bauerſchertz, *ſ. m.* chłopski, proſty, wieśniacki, żart.

Bauersmann, *ſ. m.* *obacz* Bauer.

Bauerſpieß, *ſ. m.* pocisk, dzida chłopska.

Bauerſtand, *ſ. m.* chłopski, wieyski, wieśniacki, ſtan.

Bauerſtiefel, *ſ. m.* kurpiel; bat chłopski.

Bauerwerk, *ſ. n.* chłopska robota.

Bauerweſen, *ſ. n.* wieśniaſtwo.

Baufällig, *adj.* upadaiący; co ſię iuż rusuie, płuie, upada.

Bauherr, *ſ. m.* einer, der etwas bauen läßt, ten co daie co budować, ſtawiać; *poſ.* der mit den öffentlichen Gebäuden einer Stadt zu thun hat, budowniczy.

Bauherrenamt, *ſ.* *obacz* Bauamt.

Bauholz, *ſ. n.* drzewo na budowiną, na budowanie, na budynek; zu Schiffen, na budowanie okrętow; fällen, drzewo na budowanie ſpuſzczać, ściuać.

Baukoſten, *ſ. f. pl.* koſzt na budowanie, wydatek łożony na budynki.

Baukunſt, *ſ. f.* architektura, ſztuka budowania, kunſzt budowniczy.

Baulich, *adj.* co może być budowany, zdatny na budownią; im baulichen Weſen erhalten, w pobudowaniu należytym, w dobrym ſtanie, przy poprawianiu potrzebnym, dom, budynek, trzymać, utrzymywać; einen Tempel übergeben, kościoł komu poprawny, zporządzony ze wſzyſtkim oddać.

Baum, *ſ. m.* drzewo; älter, ſtare; junger, młode; fruchtbarer, rodzayne; dicker, grube, miąſne; friſcher, weſołe, żywe; äſtiger, gałęziſte; wilder, leśne; ſchmucker, gładkie; eingegangener, uſchłe; iſt friſch und auf, żywe y iędrzne; wird alt und geht ein, ſtarzeie ſię y ſchnie; iſt ohne Saft, bez ſoku, bez wilgoci, wyſchłe; treibet zu viel Holz, w drewno roſnie; treibt Knoſpen, pączе wypuſzcza, wypycha; ſchoßt aus, w owoc ſię zawięzuie; ſchlägt wieder aus, znowu ſię ożywia y ſtaie ſię rodzaynym; blühet ab, okwita, opada z kwiatu; läßt die Schale gehen, łyko puſzcza.

Baumbicker, *ſ. m.* Baumhacker, ein Vogel, ſrokoſz.

Baumeln, von etwas herab hangen, *v. n.* wiſieć na czym; von einem Baume, na iakim drzewie, z czego; von der Schulder, z ramienia; ſich, kołyſać ſię, chuſtać ſię.

Baumelung, *ſ. f.* kołyſanie, chybanie, chuſtanie, wiſienie.

Baumeiſter, *ſ. m.* architekt, budownik; budowca.

Baumeiſterinn, *ſ. f.* architekta, budowniczka, budowczyna.

Baumfrüchte, *ſ. f. pl.* owoc z drzewa, na drzewie ſię rodzący; reife, dożrzały; geringe, nikczemny; welke, ſchrumpfichte, zwiędły; fallen ab, opadaią, padaią; ſind mürbe, doſtałe; abreißen, zrywać.

Baumgärtner, *ſ. m.* ſadownik, kolo drzew robiący y na drzewach ſię znaiący rodzaynych, ogrodowy.

Baumgarten, *ſ. m.* ſad, ogrod, w ktorym tylko ſame drzewa urodzayne ſadzone.

Baumhacker, *ſ. m.* ein Vogel, ptak nie iaki, *ktory ſię nazywa*, ſrokoſz.

Baummoos, *ſ. n.* mech, grünlichtes oder graues Unweſen, das an den Stämmen der Bäume wächſt, rzecz zielonawa, albo ſiwa, ktora na pniach u drzew roſnie.

Baumnuß, *ſ. m.* orzech włoski, z drzewa, ktore ſię także tym imieniem zowie, ſ. welſche Nuß.

Baumöl, *ſ. n.* oliwa wyciśniona y wyprażowana z iagod drzewa oliwnego.

Baumrinde, *ſ. f.* und zwar die innere weiche, ſkora na drzewie a w ſamey rzeczy,

chen, chęci, żądzy, chciwości nabawić, pożądliwym, chciwym, uczynić.

Begierig, *adv.* chciwie, z upragnieniem, pożądanie, z chęcią, chętnie.

Begießen, *v. a.* oblać, polać, zlać, polewać, popolewać, zkropić, iako to kwatery w ogrodzie, ulice; das Begießen, *ſ. n.* oblanie, oblewanie, zlanie polanie, ſkropienie.

Beginnen, *v. a.* poczynać, począć, zaczynać, zacząć, nachylać, *ob.* vornehmen, anfangen; es beginnt Abend zu werden, zaczyna ſię wieczor robić, ma ſię ku wieczorowi, dzień ſię nachyla ku wieczorowi; Herbſt, lato ſię zaczyna; das Beginnen, *ſ. n.* poczynanie, nachylanie ſię, uſiłowanie, zamach.

Beglaubigen, *v. a.* wiarę ziednać, uczynić, dowodem potwierdzić, dowieść racyiami, aby inni wiarę dali, godnym wiary uczynić.

Begleiten, *v. a.* towarzyſzem być czyim, w towarzyſtwie, w kompanii iść, chodzić z kim, prowadzić kogo, przyłączyć ſię do kogo, aſſyſtować komu; begleitet, *part. et adj.* kompania, towarzyſtwo, z ſobą maiący, towarzyſtwem; aſſyſtencyą, otoczony, *akompaniowany.*

Begleiter, *ſ. m. aſſyſtent*, towarzyſz, komkan; co drugiemu przednieyſzemu aſſyſtuie w kompanii.

Begleitung, *ſ. f.* towarzyſtwo, kolo aſſyſtuiących, aſſyſtencya; unter vieler Begleitung, w aſſyſtencyi, w kompanii, w towarzyſtwie wielu; eine ſtarke bei ſich haben, mieć mocną, liczną kompanią, z w znaczney liczbie towarzyſtwo przy ſobie.

Beglerbeg, *ſ. m.* Beglerbeg, türkiſcher Obergouverneur, turecki wielkorządca.

Beglücken, *v. a.* uſzczęśliwić, ubłogoſławić, ſzczęśliwym, błogoſławionym uczynić.

Beglückt, *part. et adj.* uſzczęśliwiony, ubłogoſławiony. NB. błogoſławiony znaczy to, co ſzczęśliwy, ale ieſzcze więcey niż ſzczęśliwy.

Begnadigen, *v. a.* przyiąć do łaſki, dać ſię przeprosić, przebłagać, darować, znowu być łaſkawym na kogo, tak iak y przed gniewem.

Begnadigung, *ſ. f.* przyiecie do łaſki; darowanie, odpuſzczenie winy, urazy, ſo viel, als Pardon, tak wiele znaczy, iak wybaczenie.

Begnügen, ſich an etwas laſſen, ſię ukontentować, być wanym, przeſtać na czym wać ſię czym; der hat ge begnügen läßt, kto ma ukontentowanym zoſtaie

Begnügſam, *adj.* kontent, z tentowany, uſpokoiony ślny; ein begnügſames L tentowane, uſpokoion życie.

Begnügſamkeit, *ſ. f.* ukonte naſycenie, uſpokoienie u wność, iednakość ſerca y w nieſzczęściu.

Begnügt, *part. et adj.* ukon kontent; ukontentowani

Begraben, *v. a.* pochować, einen begraben, pochow człowieka, być na pogrze w grobie ciało umarłego; tig begraben laſſen, dać niale pochować, pogrzeb k niały ſprawić; ganz ſchlech zerny ſprawić pogrzeb, nym leżeć.

Begraben, *part. et adj.* pogrz

Begräbniß, *ſ. n.* pogrzeb, po

Begräbniß zurichten, pog wiać, przygotować, got pogrzebu poczynić.

Begräbniß, *ſ. n.* Grab, grob wo jemand begraben iſt, m ktorym kto pochowany, po ieſt.

Begreifen, *v. a.* poiąć, poym tykać, tknąć czego, *to co*, dotykać ſię, macać, om haſt das begriffen, tyś to dotykałeś ſię tego. Begr ſich, obcymować, zamykać kürzlich, krotko zamknąć, słowami obiąć rzecz, opiſ żyć, *także*, begreifen, poroz dociekać, drzenikać rozu kann das nicht begreifen, tego zrozumieć, poiąć, d der Zahl begriffen ſeyn, w li pomieſzczonym, mieścić ſi dować ſię.

Begreiflich, *adj.* poiętliwy, poięcia, do zrozumienia n nie niepoięty; myślą ogarn

Begriff, *ſ. m.* obięcie, poięci mienie, zebranie, zbiorek; nem Begriffe, według moic cia, zrozumienia, ile rozu poymuię; ſich einen Begriff v

…czynić ſobie iakiey rzeczy
… poiąć umyſłem, mieć
…mić rzeczy w myśli; im
…n, mieć wolą co uczynić,
… być w zamyſłach.
part. et adj. pomieſzczony,
…kon, *v. n.* być zabawnym,
…n etwas, czym, ſich begreifen
…m Ernſthe, dać ſię umy-
…ć zwyć w myśli rzecz.
… *a.* przywitać, powitać; ſo
…ßen, *tak wiele, iak*, witać,
…nen um etwas begrüßen,
…rzywitać kogo, proſząc go o
…ch zu begrüßen, nie przy-
…mnie, nie powiedziawſzy
…ym; einen mit Stücken be-
…nem, kukiem, gromem z
…rzywitać kogo; den Feind mit
…ißen, przywitać nieprzy-
…em, uderzeniem z armat;
…n dziś odrażać go, bronić
…ma ſię.
… *v. a.* przyiać komu, fawo-
… być łaskawym na kogo,
…n w laſce, lubić go.
…t, *part. praef. et adj.* fawo-
…, przyiaiący.
…r, *ſ. m.* ten co faworyzowa,
…wiący człowiek.
…, *part. et adj.* faworyzowany.
…ung, *ſ. f.* faworyzowanie.
… *v. a.* opaſać, przepaſać, *obacz*
…ren.
…ung, *d part.* w dobra opatrzo-
…pung, w niedziny, klucze.
…n, *v. a.* ubłagać, przebłagać,
…, ugodzić, ukoić, prze-
…przepraſzać; łaskawym z za-
…ego uczynić; ſich begütigen
…n ſię przeprosić, ubłagać.
… *v. a.* okopywać w koło, oko-
…Baume, drzewa, *pofr.* chauf-
…ren; behack, okopuy, okop,
…ack, obcinać, ścinać, obrąbać.
…, *part. et adj.* odbarczony; na-
…uwiklany, obciążony, obo-
…mit Laſtern, nałogami,
…ny, obłożony; mit einer
…ht, chorobą iaką naruſzony,
…n; chorowity; mit Schul-
…den obładowany, obłożony.
… *v. n.* pomagać, podobać ſię,
…t, być behaglich, *adj.* pomocny,
…ich, podoba ſię; lubuie, do ſma-
…ku.
… *v. a.* zatrzymać, trzymać,
…, zachować, dla ſiebie; im
…r głowie, w pamięci, cho-
…wać, zatrzymywać; der Magen behält die Speiſe, żołądek zatrzymuie pokarm, nie wyrzuca; meines Behaltens, *ſ. n.* według moiey pamięci, ile pamiętam; etwas bei ſich behalten, zatrzymać przy ſobie w ſekrecie co, w milczeniu zachować, behalte es wohl; pamiętay to dobrze, niech ci to dobrze tkwi w pamięci; die Sünde behalten, grzechow darowanie, odpuſzczenie zatrzymać; ſeine Meinung, trzymać ſię ſwoiego zdania, zoſtawać przy ſwoim rozumieniu.

Behalter, *ſ. m.* Ort, der etwas behält, ſchowanie, mieyſce do położenia y chowania czego; ſzafa, ſzatnia, ſpiżarnia; ein Schrank, oder Ort, wo man etwas hinlegt, mieyſce, zagrodzone dla poſtawienia, położenia y ſchowania iakiey rzeczy; złożenie.

Behälter, *ſ. m.* der Fiſche, ſadz, ſkrzynia na ryby, ſadzawka.

Behältniß, *ſ. n.* pułka, ſzafa, złożenie, mieyſce zagrodzone.

Behandeln, *v. a.* targować, ztargować; wegen des Preißes, o cenę rzeczy, ktora ſię przedaie y kupuie, zgodzić ſię; ſich behandeln laſſen, dać ſię użyć, dać ſię nakłonić; nie być zaciętym; in einem Vergleiche, w ugodzie, w zgodzeniu ſię; łatwo przyſtąpić, do ugody, einen, traktować kogo.

Behändigen, *v. a.* z rąk do rąk co oddać.

Behangen, *v. a.* tkwić, lgnąć, przylgnąć, przyczepić ſię.

Behängen, *v. a. n. ob:* behengen; mit einer Krankheit behänget ſeyn, być złożnym chorobą.

Beharren, *v. a.* przeſtawać w czym, *albo raczey* trwać w czym; *na przykład* w ſwoim zdaniu, poſtanowieniu; er beharret darauf, przy tym obſtawa, na tym ſię zaſadza, zacina, tego niechce odſtąpić, *ſynonym*; niewzruſzony ieſt w tym; bei etwas, być ſtatecznym, trwałym w czym, nie uſtępować na krok; utwierdzonym umyſłem obſtawać przy czym.

Beharrlich, *adj.* trwały, trwaiący, wytrwały, nie ztrudzony, nie zpracowany, nie nakłoniony.

Beharrlichkeit, *ſ. f.* trwałość, wytrwałość, ſtatek nie zachwiany, nie zatrząśniony.

Behauen, *v. a.* przerąbać; einen Wald, las iaki; Stück Holz, obrąbać drzewo.

Behaupten, *v. a.* vertheidigen, obraniać, bronić, utrzymywać; ſuchen zu erhalten,

v. a. dach dać, dach zrobić nad czym, dachem przykryć, pokryć; mit Schindeln, guntami, szkudłami przykryć, czyli z nich dać dach.

Bedacht, *ſ. f.* uważanie, uważenie, zważanie, uważność, zważenie, *to co*, Bedachtſamkeit; mit Bedacht, z uwagą, uważnie, uważaiąc.

Bedachtſam, *adj.* uważny, uważaiący, baczny; Menſch, człowiek; langſam gehender Richter, zwolna poſtępuiący ſędzia; fleißiges Nachſinnen, pilna myśl, uważne y baczne myślenie.

Bedachtſam, *adv.* uważnie, z uwagą, bacanie, uważaiąc, nie bez uwagi.

Bedachtſamkeit, *ſ. f.* uwaga, uważanie, aus einer guten Betrachtung der Dinge und genauen Bedachtſamkeit etwas thun, z dobrym uważaniem rzeczy y należytym rozmiśleniem co czynić, *ob.* Vorſichtigkeit.

Bedächtiglich, *adv.* uważnie, bacznie, rozmyślnie, nichts recht und bedächtlich machen, nie czynić nic dobrze y uważnie; ſeinen Dingen rathen, bacznie o ſwoich rzeczach radzić, myśleć.

Bedanken, ſich, *v. r.* dziękować, dzięki, dziękowanie, podziękowanie, czynić, dzięki oddawać; gegen einen, polski ſłowskład ma trzeci ſpadek oſoby, *komu*.

Bedauern, *v. a.* żałować, żal być; eines Unfall, żałować cudzego nieſzczęśliwego przypadku; żal mi iego nieſzcześcia, *ob.* Mitleiden.

Bedecken, *v. a.* przykryć, pokrywać, okryć; eines Leib mit ſeinem Mantel, czyie ciało ſwoim płaſzczem; die Gebeine mit Erde, kości ziemią nakryć; ein Erdhügel bedeckt den Leib, mogiła pokrywa ciało; mit Schnee, śniegiem nakryć.

Bedeckt, *part. et adj.* pokrywany, nakrywany, przykrywany.

Bedeckung, *ſ. f.* nakrycie, pokrycie, przykrycie, nakrywanie, pokrywanie, przykrywanie.

Bedel, *ſ. m.* ſługa Akademicki, ſłużący w Akademii.

Bedenken, *v. a.* zważyć, pomyśleć, rozmyśleć, rozmyślać; etwas nach der Billigkeit, zważyć co według ſłuſzności; bei ſich, u ſiebie, w ſobie; an etwas zweifeln, wątpić, w czym powątpiwać, o czym, *to co*, verſorgen, opatrywać; ſeine Kinder, ſwoie dzieci, opatrzyć; *to co*, in Acht nehmen, wzgląd mieć, na uwagę brać.

Bedenken, das, *ſ. n.* uważanie, rozmynie; erfordern, potrzebować, wygać rozmyślenia, rozważania; in denken ziehen, brać na uwagę, do ugi, na rozmysł, na rozmyślenie; dere mit um ihr Bedenken befra drugich ſię pytać, o ich uwagi, mysły, myślenia; ſein Bedenken ſich ſtellen, myśl, uwagę ſwoię o rzyć; odezwać ſię z ſwoim roz ſłem; *to co*, Zweifel, wątpienie. c machen, wątpienie komu uczy ſprawić; ohne einiges Bedenken, czyiego wątpienia; kein Bedenken gen, żadnego nie mieć wątpien

Bedenklich, *adj.* rzecz potrzebu uwagi; das zu bedenken iſt, co tr uważać, nad czym trzeba myślec myśleć.

Bedenklich, *adv.* wątpliwie, z wąt wością, wątpiąc, powątpiwaiąc wątpieniem.

Bedenkzeit, *ſ. f.* czas do uwagi, do roz ślenia, do naradzenia.

Bedeuten, *v. a.* znaczyć, być znak przeznaczać, co, prognoſtykować bedeutet, to co złego, nie pomyśl znaczy, przeznacza; ſich gar nicht beuten, berichten laſſen; nie da naprowadzić, na dobrą drogę. dać ſobie dobrze radzić, nie ſłu dobrey rady, nie dbać na przeſtr es hat nichts zu bedeuten, *to* nic ma znaczyć, to nic nie znaczy; to tego nic nie ma, na to uważać trzeba; was bedeutet dieſes? c znaczy? co to ma być? co to bę z tego?

Bedeutung, *ſ. f.* znaczenie; was hat Wort für eine Bedeutung? co za czenie ma to słowo? co znac co wyraża? iaka moc tego słow znaczeniu?

Bedienen, *v. a.* zażywać, potrzebo *ob.* dienen; ſich eines Dinges, wać iakiey rzeczy, na ſwoie wanie rzecz obrocić, zażywać dla ſiebie; ein öffentliches Amt verwalten,) publiczny urząd ſpr wać, być na iakiey godności, cznym doſtoieństwie; die Gäſte ſciom być rad, gościom wſz usługi, wygody, świadczyć, cz einem bedienet ſeyn, ſługą być ſłużyć komu, usługiwać usług mu świadczyć.

Bedienung, *ſ. f.* służba, służenie, ga, posłużenie, usługiwanie, u

[illegible] bedacht seyn, być ostroż-
[illegible] się na wszystko, mieć
[illegible], strzec się, mieć się na
[illegible], nie czynić nic prędko,
[illegible].
[illegible] *f.* ostrożność, baczność,
[illegible], oglądanie się.
[illegible], *adv.* ostrożnie, bacznie,
[illegible]ścią, z bacznością; han-
[illegible]nie, z bacznością rzecz
[illegible]bo dawać baczenie czyniąc

[illegible] *n.* przy; bei einem seyn,
[illegible] immer bei einem stecken,
[illegible]siadywać, siedzieć u ko-
[illegible] Mahlzeit, przy bankiecie,
[illegible] iedzeniu; bei ihm selbst
[illegible] przy sobie, *t. i.* przy zmy-
[illegible] pamięci; bei der Hand
[illegible] do ręczu, na prędce;
[illegible] pod; es ist bei Strafe
[illegible], pod karą to iest zakazano;
[illegible], pod przyiście, pod grzy-
[illegible] przyiazd, *także*, na, w;
[illegible], na początku, w począ-
[illegible] Wege, przy drodze; es
[illegible] tausend umgekommen,
[illegible] tysięcy zginęło, padło;
[illegible] dreihundert Pferde, około
[illegible] prawie; bei dreißig Jah-
[illegible] trzy dzieści lat, na; bei
[illegible], na moię wierność; bei
[illegible], przy kim siedzieć,

[illegible] *a.* podtakiwać, przyzna-
[illegible], utrzymywać; hoch
[illegible], wysoko y drogo, *t. i.* z
[illegible] potwierdzaniem, poświad-
[illegible], upewnianiem.
[illegible] *f.* podtakiwanie, potwier-
[illegible] potwierdzenie, poświadcza-
[illegible] świadczenie.
[illegible], *v. a.* ciężko ubolewać,
[illegible], żalić się, z iakiego trefun-
[illegible] żałosnym, mieć żal wielki,
[illegible] być politowaniem, żalem;
[illegible], politowanie mieć, ża-
[illegible] kogo.
[illegible], *adj.* godny polito-
[illegible] pożałowania, miłosierdzia;
[illegible] godnym politowania,
[illegible].
[illegible], *v. a.* zatrzymać, zatrzy-
[illegible] zachować dla siebie.
[illegible], *v. a.* przynosić, przynieść,
[illegible]; wprowadzić; einem
[illegible] beibringen, wprowadzić
[illegible] iakie mniemanie; die Musik,
[illegible] muzyki; Gift, zadać trucizny.

Beichte, *s. f.* spowiedź, wyznanie grzechow przed kapłanem.

Beichten, *v. a.* spowiadać się, sumnienie swoie kapłanowi otworzyć, wyznać grzechy y za nie żałować. Beichte hören, spowiedzi słuchać; zu Beichte sitzen, u spowiedzi siedzieć, spowiadaiących się słuchać.

Beichtkind, *s. n.* spowiadaiący się, pokutuiący, iednego spowiednika maiący.

Beichtpfennig, *s. m.* pieniądz spowiednikowi dany za wysłuchanie spowiedzi.

Beichtstuhl, *s. m.* spowiednica, gdzie Kapłan pokutuiących spowiedzi słucha.

Beichtvater, *s. m.* spowiednik, Kapłan spowiedzi słuchaiący, Oycieć duchowny.

Beichtzettel, *s. n.* kartka spowiednia, dana sa świadestwo wysłuchanemu, że się spowiadał.

Beide, beyde, *num. card.* oba, *albo*, obay, obie, oboie, *albo*: oba dwa; alle beide, obadwa *albo* obadway, obiedwie, owadwa.

Beiderseits, *adv.* z obudwoch stron.

Bei einander, *adv.* wraz, oraz, razem, ieden z drugim, ieden przy drugim.

Beifall, *s. m.* zezwolenie, przyznanie, zgoda na co, pochwalenie. Beifall geben, przyznać, przyzwolić, pisać się na czyie zdanie, zgadzać się w czym z kim, iedno trzymać, iednego dyć zdania; mit vielem Beifalle des ganzen Rathes, za wielką zgodą całey rady, całego Senatu. Beifall finden, pochwałę, approbacyą znaleść.

Beifallen, *v. a.* przyiść przychodzić, przypadać, przypaść na pamięć; ins Gedächtniß kommen.

Beifallen, das, *s. n.* przyiście, przypadanie, przychodzenie, przypadnienie na pamięć.

Beifügen, *v. a.* przydać, przyłączyć, zpoić, przykładać, przyłozyć, złożyć, przyrobić.

Beifügen, das, *s. n.* przydanie, przyłączenie, zpoienie, przykładanie, przyłożenie, złożenie.

Beifuß, *s. m.* bylica, ziele, połacinie, artemisia.

Beige, *s. f. ob.* Holz.

Beigehend, *adj. et part. niby*, przy idący, przydany, przyłączony, *to co* beigefügt.

Beigelegt, *part. et adj.* przeszły, *to co następuiące znaczy*, geschlichtet.

Beigemach, *s. n.* przypokoy, izba, izdebka przy drugiey.

Beigesellen, *v. a.* towarzyszyć, ztowarzyszyć

ogłosić, przez obwołuiącego, wypowiedzieć.

Befehlen, *v. a.* rozkazać, nakazać, zalecić, zapowiedzieć, *to co*, anbefehlen, dać do sprawunku, dać *komu*; einen ihm befohlen seyn lassen, chcieć komu mieć kogo bardzo zaleconym; die Sache Gott befehlen, Bogu sprawę zalecić, oddać; er hat am meisten zu befehlen, on ma moc rozkazywać, on ma naywięcey do rozkazywania; zu befehlen haben, moc mieć do rozkazania, być na urzędzie; ich habe so viel zu befehlen, als du, tak wiele mam władzy do rozkazywania iak y ty; sich einen befehlen lassen, dać sobie rozkazywać: pozwalać, aby kto rozkazywał.

Befehl, *s. m.* rozkaz, ukaz, nakaz, edykt, uniwersał, przepis, ustawa, ustanowienie; geben, rozkaz dać, zlecenie uczynić; ausgehen lassen, wydać nakaz, ukaz, rozkaz; ausrichten, rozkaz, ukaz, wykonać, wypełnić, uczynić; nicht thun, nicht nachkommen, nie uczynić rozkazu, nie iść za rozkazem; nie wypełnić co nakazano; ich stehe zu deinem Befehle, iestem gotowy do twoich rozkazow, gotowy wszystko uczynić co każesz.

Befehlshaber, *s. m.* maiący władzą rozkazywać, Rządca, Starszy, Przełożony, Urzędnik, Wodz. Kriegsbefehlshaber, Urzędnik woyskowy.

Befeilen, *v. a.* polerować, gładzić pilnikiem, opiłować.

Befestigen, *v. a.* umocnić, utwierdzić, obwarować, zmocnić, obronnym uczynić; eine Stadt, zmocnić miasto okopami, opatrzyć, otoczyć, szańcami.

Befestigt, *part. et adj.* obronny, umocznieny, obwarowany.

Befestigung, *s. f.* umocnienie, utwierdzenie, obwarowanie, zmocnienie, obronnym uczynienie; forteca, twierdza, zamek mocny, okopy, mieysce obronne, *ob.* Festung.

Befeuchten, *v. a.* owilżyć, zwilżyć, odwilżyć, zkropić, namaczać, zmaczać.

Befeuchtung, *s. f.* owilżenie, zwilżenie, odwilżenie, zkropienie, namaczanie.

Befinden, *v. r.* znaydować, napaść, zastać, mieć się; es befindet sich weit anders, daleko inaczey rzecz się ma; es befindet sich wohl, oder übel, dobrze się rzecz ma, albo źle; sich immer wohlbefinden, zawsze się mieć dobrze; nicht gar wohl, nie bardzo się m dobrze; sich an einem Orte, znay wać się na iakim mieyscu.

Befinden, *s. n.* okoliczność, rzeczy f *to co*, Beschaffenheit; nach Befind der Sache, według okoliczności czy, iak sama rzecz, chce, potrzeb wyciąga.

Befindlich, *part. et adj.* moc się znay wać, znaleść, łatwym być do zn zienia.

Beflecken, *v. a.* zplamić, zbrudzić, zes cić, zciarać, zbrukać, zwalać, zaw

Befleckung, *s. f.* zplamienie, zbru nie, zciaranie, zwalanie, zbru nie, zawalanie.

Befleißen, *v. r.* pilnować, usiłow filić się, pilnym być, pilności p kładać; sich auf etwas, pilno czego, pracować z pilnością k czego; sich guter Künste, woln sztuk pilnować, w naukach pięk być pilnym.

Befleißigen, sich, *v. r.* starać się, tro wym być; einer Sache, o iaką rz

Beflissen, *part. et adj.* pilny.

Befohlen, *part. et adj.* zalecony, ro zany, zapowiedziony.

Befördern, *v. a.* posunąć, podni kogo do honorow, do godności dobrego mienia; von einem beför werden, bydź posuniętym, pod sionym, wyniesionym etc.

Befördern, *v. a.* przyśpieszyć, *toż co*, beschleunigen; eines Tod, śm czyią przyśpieszyć, pomoć do p szey śmierci; den gemeinen M beförderu helfen, do posunienia w nego pożytku, przyczynić się, p łożyć, dopomoć.

Beförderer, *s. m.* podnosiciel, wynos *promotor*, *posuwca*; ktory po *komu*, do postąpienia urzędow, tuny.

Befördert, *part. et adj.* podniesion

Beförderung, *s. f.* posunięcie, podni nie, wyniesienie, do godności, *movya*.

Beförderlich, *adj.* posuwaiący, w szący, podnoszący, pomocny, *movyą*, daiący.

Befolgen, *v. a.* iść za czym, wyk *ob.* ausrichten, wypełnić, spraw

Befragen, *v. a.* wypytać się, wyp wać się, opytać się, rozpyta rozpytywać się; hart, mocno się pytywać, wywiadywać, przez nia wyrozumiewać; einen um e kogo o co.

[illegible]fragung, *s. f.* pytanie, wypytywanie, [illegible]zpytywanie, wywiadywanie się.

[illegible], *v. a.* uwolnić, wolność komu [illegible]robić, wykupić kogo z niewoli; [illegible] Dinges, od iakiey rzeczy uwol[illegible], wolnym uczynić, wolność dać.

[illegible]eter Ort, *adj. et part.* wolne miey[illegible], bezpieczne, ucieczka bezpie[illegible]na, mieysce ucieczki, na ktorym [illegible] kto bezpieczny życia; *połacinie*, [illegible].

[illegible]ung, *s. f.* uwolnienie, uwalnianie, [illegible]wolność, wolno, puszczenie, wol[illegible]ścia darowanie.

[illegible]emden, *v. n. r.* zdziwić się, za [illegible]ecz nową, nie zwyczaną, nie wi[illegible]aną mieć; sich etwas befremden [illegible]en, dać się przerazić, rzeczą iaką [illegible] zwykłą; es befremdet mich, dziwno [illegible] to; to mie w podziwienie wpra[illegible]nie.

[illegible]unden, sich, *v. r.* zpokrewnić się, [illegible]powinnowacić, pokrewnym, po[illegible]winnowatym zostać; przyiaźń z kim [illegible]brać, poprzyiaźnić się.

[illegible]undet, *adj. et part.* krewny, zpo[illegible]rewniony, należący, powinnowaty, [illegible]owinnowacony.

[illegible]eundeter, *s. m.* pokrewny, zpokre[illegible]niony, zkoligacony, należący, w po[illegible]krewieństwie będący.

[illegible]iedigen, *v. a.* uspokoić, zaspokoić, [illegible]łagać, przepraszać, przoprosić, [illegible]oić gniew, do dobroci przypro[illegible]adzić, toż samo co, begütigen, udo[illegible]bruchać.

[illegible]friedigen, *v. a.* uspokoić to, co się [illegible]winno, zapłacić, według danego [illegible]owa zadosyć, uczynić.

[illegible]fugniß, *s. f.* moc, prawo do czy[illegible]enia.

[illegible]fugt seyn, *v. n. a.* mieć moc co uczy[illegible], mieć prawo do czynienia.

[illegible]chten, *v. a.* obawiać sie, lękać się, [illegible]chać się, *ob.* besorgen.

[illegible]dern, besser, befördern, *v. a.* po[illegible]wać, promowować, *ob.* befördern.

[illegible], *v. n.* szczekać, breszeć, wie ein [illegible], iak iaka liszka; wie ein Hund, [illegible] psy szczekaią.

[illegible]gaben, *v. a.* utalentować, udarować, obdarzyć, opatrzyć.

[illegible]gabt, *part. et adj.* utalentowany, uda[illegible]rowany, obdarzony, iakim talentem, [illegible]olnością uposażony, ozdobiony.

[illegible]en, sich wohin, *v. r.* udać się do [illegible] na iakie mieysce, do kogo; sich [illegible] Dienste begeben, udać się na służbę, służbę przyiąć; sich in Gefahr, podać się w niebezpieczeństwo; es begiebt sich, bywa to, trafia się to, przypada; sich auf etwas begeben, udać się do czego, utopić się w czym z pilnością, w sztuce, w nauce; Fleiß anlegen, pilności przyłożyć; sich seiner Rechte, ustąpić, odstąpić prawa swoiego; sich eines Dinges freiwillig, ustąpić dobrowolnie iakiey rzeczy.

Begebenheit, *s. f.* przypadek, trefunek, przygoda; czyn, uczynek iaki.

Begegnen, *v. a. n.* zaiechać, zabieć, komu drogę, wyiść, wyiechać, wychodzić, na przeciw kogo, *na przykład:* gościa przyieżdżaiacego; einem übel, zabieć złemu iakiemu, radą, pamocą; einem sehr freundlich, przyiąć kogo mile, po przyiacielsku, z oświadczeniem: *także*, zpotkać się na drodze, z kim; zpotyka kogo nieszczęście; begegnen, *v. n. znaczy także*, przypadać, trafiać się; bywać, *gdy to ostatnie słowo znaczy;* przypadać; *także toż samo, co*, zutragen.

Begehen, *v. a.* obchodzić, feierlich, uroczyście, z uroczystością, święta obchodzić, święcić; *także*, begehen, popełnić, grzech, występek iaki; dopuścić się zbrodni, ein Unrecht begehen; sich, zgadzać się, iedno z sobą trzymać, obchodzić się z sobą dobrze; sie begehen sich wohl, dobrze się z sobą ochodzą.

Begehren, *v. a.* pragnąć, żądać, napierać się, domagać się; heftig, mocno, gorąco pragnąć, żądać.

Begehren, *s. n.* pragnienie, żądanie, chęć, prożba, podane punkta, napieranie się.

Begeistern, *v. a.* s. *obacz* inspiriren.

Begeistert, *part et adj.* s. inspirirt.

Begeldert, *part. et adj.* pieniężny, w pieniądze dobrze opatrżony, zapieniężony, bogaty.

Begierde, Begehr, Lust, *s. m.* chciwość, żądza, pragnienie, pożądanie; heftige, żwawe, gorące upragnienie, pożądanie. Begierde nach etwas haben, mieć pragnienie, chciwość, pożądanie czego. Begierde erwecken machen, wzbudzić pragnienie, zapalić pragnienie, chęć; eine Begierde bekommen, chęci nabyć, pragnienia dostać. Begierde erfüllen, chciwość, żądzą, pragnienie nasycić, wypełnić, chęci dogodzić; seine Begierde beherrschen, panować swoim chęciom, żądzom.

Begierig, *adj.* chciwy, pragnący, pożądliwy, bardzo pragnący; begierig ma-

chen, chęci, żądzy, chciwości nabawić, pożądliwym, chciwym, uczynić.

Begierig, *adv.* chciwie, z upragnieniem, pożądanie, z chęcią, chętnie.

Begießen, *v. a.* oblać, polać, zlać, polewać, popolewać, zkropić, iako to kwatery w ogrodzie, ulice; **das Begießen**, *ſ. n.* oblanie, oblewanie, zlanie polanie, ſkropienie.

Beginnen, *v. a.* poczynać, począć, zaczynać, zacząć, nachylać, *ob.* vornehmen, anfangen; **es beginnt Abend zu werden**, zaczyna ſię wieczor robić, ma ſię ku wieczorowi, dzień ſię nachyla ku wieczorowi; Herbſt, lato ſię zaczyna; **das Beginnen**, *ſ. n.* poczynanie, nachylanie ſię, uſiłowanie, zamach.

Beglaubigen, *v. a.* wiarę ziednać, uczynić, dowodem potwierdzić, dowieść racyiami, aby inni wiarę dali, godnym wiary uczynić.

Begleiten, *v. a.* towarzyſzem być czyim, w towarzyſtwie, w kompanii iść, chodzić z kim, prowadzić kogo, przyłączyć ſię do kogo, aſſyſtować komu; **begleitet**, *part. et adj.* kompania, towarzyſtwo, z ſobą maiący, towarzyſtwem; aſſyſtencyą, otoczony, *akompaniowany.*

Begleiter, *ſ. m. aſſyſtent*, towarzyſz, komkan: co drugiemu przednieyſzemu aſſyſtuie w kompanii.

Begleitung, *ſ. f.* towarzyſtwo, kolo aſſyſtuiących, aſſyſtencya; **unter vieler Begleitung**, w aſſyſtencyi, w kompanii, w towarzyſtwie wielu; **eine ſtarke bei ſich haben**, mieć mocną, liczną kompanią, z w znaczney liczbie towarzyſtwo przy ſobie.

Beglerbeg, *ſ. m.* Beglerbeg, **türkiſcher Obergouverneur**, turecki wielkorządca.

Beglücken, *v. a.* uſzczęśliwić, ubłogoſławić, ſzczęśliwym, błogoſławionym uczynić.

Beglückt, *part. et adj.* uſzczęśliwiony, ubłogoſławiony. NB. błogoſławiony znaczy to, co ſzczęśliwy, ale ieſzcze więcey niż ſzczęśliwy.

Begnadigen, *v. a.* przyiąć do łaſki, dać ſię przeprosić, przebłagać, darować, znowu być łaſkawym na kogo, tak iak y przed gniewem.

Begnadigung, *ſ. f.* przyiecie do łaſki; darowanie, odpuſzczenie winy, urazy, ſo viel, als Pardon, tak wiele znaczy, iak wybaczenie.

Begnügen, ſich an etwas laſſen, *v. n.* ſię ukontentować, być ukontentowanym, przeſtać na czym, kontentować ſię czym; **der hat genug, der ſich begnügen läßt**, kto ma doſyć, ukontentowanym zoſtaie.

Begnügſam, *adj.* kontent, zawſze ukontentowany, uſpokoiony, rownomślny; **ein begnügſames Leben**, ukontentowane, uſpokoione zupełn życie.

Begnügſamkeit, *ſ. f.* ukontentowanie naſycenie, uſpokoienie umyſłu, wność, iednakość ſerca w ſzczęśc y w nieſzczęściu.

Begnügt, *part. et adj.* ukontentowan kontent; ukontentowania pełny.

Begraben, *v. a.* pochować, pogrzeb einen begraben, pochować iakie człowieka, być na pogrzebie, złoż w grobie ciało umarłego; **einen pr tig begraben laſſen**, dać kogo wi niale pochować, pogrzeb komu wi niały ſprawić; **ganz ſchlecht**, zły u zerny ſprawić pogrzeb, pogrzeb nym leżeć.

Begraben, *part. et adj.* pogrzebiony.

Begräbniß, *ſ. m.* pogrzeb, pochowan

Begräbniß zurichten, pogrzeb ſp wiać, przygotować, gotowości pogrzebu poczynić.

Begräbniß, *ſ. n.* Grab, grob; **der O wo jemand begraben iſt**, mieyſce, ktorym kto pochowany, pogrzebio ieſt.

Begreifen, *v. a.* poiąć, poymować, i tykać, tknąć czego, *to co*, antiihr dotykać ſię; macać, omacać; **haſt das begriffen**, tyś to poiął, dotykałeś ſię tego. **Begreifen, ſich**, obeymować, zamykać w ſob kürzlich, krotko zamknąć, krotkie ſłowami obiąć rzecz, opiſać, po żyć, *także*, begreifen, porozumiew dociekać, drzenikać rozumem; **kann das nicht begreifen**, nie mo tego zrozumieć, poiąć, docieć, **der Zahl begriffen ſeyn**, w liczbie pomieſzczonym, mieścić ſię, zn dować ſię.

Begreiflich, *adj.* poiętliwy, *paſſio* poięcia, do zrozumienia nie trud nie niepoięty; myślą ogarniony.

Begriff, *ſ. m.* obięcie, poięcie, zro mienie, zebranie, zbiorek; **nach nem Begriffe**, według moiego po cia, zrozumienia, ile rozumiem poymuię; **ſich einen Begriff von et**

machen, uczynić ſobie iakiey rzeczy poięcie, *t. i.* poiąć umyſłem, mieć wzor y treść rzeczy w myśli; im Begriffe ſeyn, mieć wolą co uczynić, zamyślać, być w zamyſłach.

Begriffen, *part. et adj.* pomieſzczony, zabawny; ſeyn, *v. n.* być zabawnym, mit, *albo*, in etwas, czym, ſich begreifen laſſen im Gemüthe, dać ſię umyſłem poiąć, zważyć w myśli rzecz.

Begrüßen, *v. a.* przywitać, powitać; ſo viel, als grüßen, *tak wiele, iak*, witać, pozdrowić; einen um etwas begrüßen, przyiść przywitać kogo, proſząc go o co; ohne mich zu begrüßen, nie przywitawſzy mnie, nie powiedziawſzy mi nic o tym; einen mit Stücken begrüßen, biciem, kukiem, gromem z armat przywitać kogo; den Feind mit Stücken begrüßen, przywitać nieprzyiaciela ogniem, uderzeniem z armat; ſtrzelaniem z dział odrażać go, bronić mu zbliżenia ſię.

Begünſtigen, *v. a.* przyiać komu, faworyzować, być łaskawym na kogo, mieć kogo w łaſce, lubić go.

Begünſtigend, *part. præſ. et adj.* faworyzuiący, ſprzyiaiący.

Begünſtiger, *ſ. m.* ten co faworyzuie, faworyzowaiący człowiek.

Begünſtigt, *part. et adj.* faworyzowany.

Begünſtigung, *ſ. f.* faworyzowanie.

Begürten, *v. a.* opaſać, przepaſać, *obacz* umgürten.

Begütert, *adj. et part.* w dobra opatrzony, bogaty, w dziedziny, klucze.

Begütigen, *v. a.* ubłagać, przebłagać, ułagodzić, ukoić, przeprosić, przepraszać; łaskawym z zagniewanego uczynić; ſich begütigen laſſen, dać ſię przeprosić, ubłagać.

Behacken, *v. a.* okopywać w koło, okopać; die Bäume, drzewa, *poſr.* chauſſer les arbres; behack, okopuy, okop, *myśl. łatk.* obcinać, ścinać, obrąbać.

Behaftet, *part. et adj.* odbarczony; naruszony, uwikłany, obciążony, obwarzany; mit Laſtern, nałogami, obwarzony, obłożony; mit einer Krankheit, chorobą iaką naruſzony, nazbany; chorowity; mit Schulden, długami obładowany, obłożony.

Behagen, *v. n.* pomagać, podobać ſię, do etwas być; behaglich, *adj.* pomocny, doby ieſt, podoba ſię; łubuie, do ſmaku, do guſtu.

Behalten, *v. a.* zatrzymać, trzymać, chować, zachować, dla ſiebie; im Kopfe, w głowie, w pamięci, chować, zatrzymywać; der Magen behält die Speiſe, żołądek zatrzymuie pokarm, nie wyrzuca; meines Behaltens, *ſ. n.* według mojey pamięci, ile pamiętam; etwas bei ſich behalten, zatrzymać przy ſobie w ſekrecie co, w milczeniu zachować, behalte es wohl; pamiętay to dobrze, niech ci to dobrze tkwi w pamięci; die Sünde behalten, grzechow darowanie, odpuſzczenie zatrzymać; ſeine Meinung, trzymać ſię ſwoiego zdania, zoſtawać przy ſwoim rozumieniu.

Behalter, *ſ. m.* Ort, der etwas behält, ſchowanie, mieyſce do położenia y chowania czego; ſzafa, ſzatnia, ſpiżarnia; ein Schrank, oder Ort, wo man etwas hinlegt, mieyſce, zagrodzone dla poſtawienia, położenia y ſchowania iakiey rzeczy; złożenie.

Behälter, *ſ. m.* der Fiſche, ſadz, ſkrzynia na ryby, ſadzawka.

Behältniß, *ſ. n.* puſka, ſzafa, złożenie, mieyſce zagrodzone.

Behandeln, *v. a.* targować, ztargować; wegen des Preißes, o cenę rzeczy, ktora ſię przedaie y kupuie, zgodzić ſię; ſich behandeln laſſen, dać ſię użyć, dać ſię nakłonić; nie być zaciętym; in einem Vergleiche, w ugodzie, w zgodzeniu ſię; łatwo przyſtąpić, do ugody, einen, traktować kogo.

Behändigen, *v. a.* z rąk do rąk co oddać.

Behangen, *v. a.* tkwić, lgnąć, przylgnąć, przyczepić ſię.

Behängen, *v. a. n. ob:* behengen; mit einer Krankheit behänget ſeyn, być złożonym chorobą.

Beharren, *v. a.* przeſtawać w czym, *albo raczey* trwać w czym; *na przykład* w ſwoim zdaniu, poſtanowieniu; er beharret darauf, przy tym obſtawa, na tym ſię zaſadza, zacina, tego niechce odſtąpić, *ſynonym*; niewzruſzony ieſt w tym; bei etwas, być ſtatecznym, trwałym w czym, nie uſtępować na krok; utwierdzonym umyſłem obſtawać przy czym.

Beharrlich, *adj.* trwały, trwaiący, wytrwały, nie ztrudzony, nie zpracowany, nie nakłoniony.

Beharrlichkeit, *ſ. f.* trwałość, wytrwałość, ſtatek nie zachwiany, nie zatrząśniony.

Behauen, *v. a.* przerąbać; einen Wald, las iaki; Stück-Holz, obrąbać drzewo.

Behaupten, *v. a.* vertheidigen, obraniać, bronić, utrzymywać; ſuchen zu erhalten,

halten, ſtarać ſię, aby nabyć, otrzymać, utrzymać ſię przy czym, *znaczy także, to co*, erweiſen, bejahen, *to ieſt*, dowodzić, twierdzić, dowieść, utrzymać ſwoie zdanie, propozycyą.

Behauſen, *v. a.* goſpodą przyiąć, goſpody komu pozwolić.

Behauſung, *ſ. f.* goſpodą przyięcie, goſpody komu pozwolenie; goſpoda, dom, pomieſzkanie, mieſzkanie; er hat eine bequeme, ma wygodne pomieſzkanie.

Behelf, *ſ. m.* pomoc; *albo w ſprawach prawnych biorąc*, dowod nie zupełny, nie dokładny; okoliczność, albo domyſł, z ktorego może wziąć dowod, aby nim inny zmocnić; wpoł dowod.

Behelfen, ſich, *v. r.* ukontentować ſię czym, przeſtać na czym, *ob.* betragen; ſich mit etwas behelfen, bronić ſię czym; zu ſeiner Entſchuldigung vorwenden, pretextem ſię iakim wymawiać; obeyść ſię, obchodzić ſię czym, *na przykład*, troſzką.

Behelligen, *v. a.* oznaymić, uwiadomić; einem etwas, co komu, *to co*, kund thun.

Behen, *v. a.* pieć na zarzyſtych węglach; einen Stock, kiy w ogniu parzyć; ſich behen, *v. r.* grzać ſię, rozgrzywać ſię.

Behend, *adj.* prędki, ſzypki, żartki, gorącokąpany, obrotny, *gdy znaczy to co*, prędki, byſtry, byſtro bieżący, *obacz*, ſchnell.

Behend, *adv.* prędko, ſzypko, żartko, byſtro, z prędkoścta.

Behendigkeit, *ſ. f.* byſtroſć, prędkoſć, ſzypkoſć, zartkoſć, obrotnoſć.

Behengen, *v. a.* ein Gemach, obić obiciem pokoy, obicia podawać na ścianach, w pokoiu; ein Bett, okryć łożko, pościel, powłoką piękną, poſzwą piękną.

Behenken, behengen, ſich mit einer, *v. r.* dać ktorey słowo, że ią za żonę weźmieſz, przyrzec iey że ſię z nią ożeniſz.

Behenkt, *part. et adj.* obity, uſtroiony, przybrany, powleczony, okryty, obciążony, obłożony; mit einer, ożeniony, doſtał żony dawſzy ſię uwieść.

Beherbergen, behauſen, *v. a.* goſpodą kogo przyiąć, pozwolić, ſtanąć u ſiebie goſpodą, pozwolić goſpody, pozwolić, ſtać u ſiebie, w ſwoim domu, dać goſpodę.

Beherrſchen, *v. a.* panować, rządzić, władnąć, rozkazywać; *ſynonyma*; bić pod moc, mieć w ſwoiey mocy, pod ſwoim panowaniem; ſeine Begierden, panować nad ſwoiemi żądzami.

Beherrſcher, *ſ. m.* pan, panuiący, władca, wielkorządca.

Beherrſchung, *ſ. f.* panowanie, rządzenie, państwo, opanowanie.

Beherzigen, *v. a.* brać do ſerca, uważać, rozmyślać, rozważać, zamyślać nad czym; myślą, uwagą nad czym ſię zaſtanawiać, *ob.* erwegen, betrachten.

Beherzt, *adj. et part.* odważny, śmiały, mężny, nie zatrwożony, rezolutny, śmiałego ſerca; machen, śmiałym, odważnym, uczynić; dodać ſercu, odwagi, śmiałości; er iſt beherzt geworden, ſtał ſię śmiałym, odważnym, nabrał śmiałości, ſerca, odwagi, ośmielił ſię, odważył ſię.

Beherzt, *adv.* odważnie, ſerdecznie, śmiało, rezolutnie, nie zatrwożonym ſercem.

Behobeln, *v. a.* oſtrugać, zeſtrugać, wyſtrugać, heblem, zhyblować, wyhyblować.

Behorchen, *v. a.* podsłuchiwać, *ob.* heimlich horchen, przysłuchiwać ſię tajemnie, ucha nadſtawiać.

Behören, *v. a.* słuchać, wysłuchiwać, wysłuchiać, *examinować*, roztrząsać.

Behörig, gehörig, *adj.* przyzwoity, przyſtoyny; auf behörige Weiſe, przyzwoitym, przyſtoynym ſpoſobem, iak drzyzwoita, przyſtoyna, ieſt rzecz przynalezyty.

Behuf, *ſ. m.* Dienſt, wygoda, wſpomożenie, przysługa, poſiłek.

Behülflich, *adj.* pomocny, pomoc dacy, na pomoc przychodzący, poſiłkuiący; einem behülflich ſeyn, być komu pomocnym, podać rękę komu ratuiąc go wſpomagać, ratować kogo, być pomocnikiem czyim; in der äuſſerſten Noth behülflich ſeyn, w nayoſtatnieyſzey potrzebie, ratować kogo; ich bin ihm hierzu behülflich geweſen, byłem mu do tego pomocnym, ia dopomogłem mu do tego.

Behüten, *v. a.* ſtrzeć, pilnować, uchować, zachować, bronić, mieć pod ſtrażą, pod ſwoią obroną kogo; hüte Gott! broń Boże! ſtrzeż Boże! uchoway Boże! behüte dich Gott! niech cię Bog ſtrzeże, broni, uchowa.

Behutſam, *adj.* oſtrożny, roztropny, opatrzny, przezotny, czuły, ogdalej

daiący się; behutſam ſeyn, być ostrożnym, oglądać się na wszystko, mieć oko na co, strzec się, mieć się na ostrożności, nie czynić nic prędko, nie uwinie.

Behutſamkeit, *ſ. f.* ostrożność, baczność, przezorność, oglądanie się.

Behutſamlich, *adv.* ostrożnie, bacznie, z ostrożnością, z baczności; handeln, ostrożnie, z baczności rzecz czynić, albo dawać baczenie czyniąc co.

Bei Bey, *præp.* u, przy; bei einem ſeyn, być u kogo; immer bei einem ſtecken, siedzieć, przesiadywać, siedzieć u kogo; bei der Mahlzeit, przy bankiecie, u stołu, przy iedzeniu; bei ihm ſelbſt ſeyn, być przy sobie, *ſ. i.* przy zmysłach, przy pamięci; bei der Hand ſeyn, być na do ręczu, na prędce; znaczy także, pod; es iſt bei Straſe verboten, pod karą to iest zakazano; bei Ankunft, pod przyiście, pod grzybycie, pod przyiazd, także, na, w; bei Anfange, na początku, w początku, bei dem Wege, przy drodze; es ſind bei zehen tauſend umgekommen, na dziesięć tysięcy zginęło, padło; około; bei dreihundert Pferde, około trzysta koni: prawie; bei dreißig Jahren, prawie trzy dzieści lat, na; bei meiner Treue, na moię wierność; bei einem ſitzen, liegen, przy kim siedzieć, leżeć.

Bejahen, *v. a.* podtakiwać, przyznawać, potwierdzać, utrzymywać; hoch und theuer, wysoko y drogo, *ſ. i.* z wielkim potwierdzaniem, poświadczaniem, upewnianiem.

Bejahung, *ſ. f.* podtakiwanie, potwierdzanie, potwierdzenie, poświadczanie, poświadczenie.

Bejammern, *v. a.* ciężko ubolewać, narzekać, żalić się, z iakiego trefunku być żałosnym, mieć żal wielki, rużnym być politowaniem, żalem; miłoſierdzie, politowanie mieć, żałować kogo.

Bejammernswürdig, *adj.* godny politowania, pożałowania, miłoſierdzia; *adv.* sposobem godnym politowania, litościwie.

Beibehalten, *v. a.* zatrzymać, zatrzymywać, zachować dla siebie.

Beibringen, *v. a.* przynosić, przynieść, wnosić, wnieść; wprowadzić; einem eine Meinung beibringen, wprowadzić kogo w iakie mniemanie; die Muſik, znaczyć muzyki; Gift, zadać trucizny.

Beichte, *ſ. f.* spowiedź, wyznanie grzechow przed kapłanem.

Beichten, *v. a.* spowiadać się, sumnienie swoie kapłanowi otworzyć, wyznać grzechy y za nie żałować. Beichte hören, spowiedzi słuchać; zu Beichte ſitzen, u spowiedzi siedzieć, spowiadaiących się słuchać.

Beichtkind, *ſ. n.* spowiadaiący się, pokutuiący, iednego spowiednika maiący.

Beichtpfennig, *ſ. m.* pieniądz spowiednikowi dany za wysłuchanie spowiedzi.

Beichtſtuhl, *ſ. m.* spowiednica, gdzie Kapłan pokutuiących spowiedzi słucha.

Beichtvater, *ſ. m.* spowiednik, Kapłan spowiedzi słuchaiący, Oyciec duchowny.

Beichtzettel, *ſ. n.* kartka spowiedzia, dana za świadectwo wysłuchanemu, że się spowiadał.

Beide, beyde, *num. card.* oba, *albo*, obay, obie, oboie, *albo:* oba dwa; alle beide, obadwa *albo* obadway, obiedwie, owadwa.

Beiderſeits, *adv.* z obudwoch stron.

Bei einander, *adv.* wraz, oraz, razem, ieden z drugim, ieden przy drugim.

Beifall, *ſ. m.* zezwolenie, przyznanie, zgoda na co, pochwalenie. Beifall geben, przyznać, przyzwolić, pisać się na czyie zdanie, zgadzać się w czym z kim, jedno trzymać, iednego być zdania; mit vielem Beifalle des ganzen Rathes, za wielką zgodą całey rady, całego Senatu. Beifall finden, pochwałę, approbacyą znaleść.

Beifallen, *v. a.* przyiść przychodzić, przypadać, przypaść na pamięć; ins Gedächtniß kommen.

Beifallen, das, *ſ. n.* przyiście, przypadanie, przychodzenie, przypadnienie na pamięć.

Beifügen, *v. a.* przydać, przyłączyć, zpoić, przykładać, przyłożyć, złożyć, przyrobić.

Beifügen, das, *ſ. n.* przydanie, przyłączenie, zpoienie, przykładanie, przyłożenie, złożenie.

Beifuß, *ſ. m.* bylica, ziele, połacinie, artemiſia.

Beige, *ſ. f.* *ob.* Holz.

Beigehend, *adj. et part.* niby, przy idący, przydany, przyłączony, *to co* beigefügt.

Beigelegt, *part. et adj.* przesłały, *to co naſiępuiące znaczy*, geſchlichtet.

Beigemach, *ſ. n.* przypokoy, izba, izdebka przy drugiey.

Beigeſellen, *v. a.* towarzyſzyć, zrzyſzyć

rzyszyć się, poprzyiaźnić się, zebrać z kim towarzystwo.

Beihanden, *adv.* na do ręczu, w rękach, *słowo w słowo*, przy rękach.

Beihülfe, *f. f.* pomoc, ratunek, posiłek, wspomożenie, portowanie. **Beihülfe thun**, pomoc dawać, pomagać, ratować, na pomocy być.

Beikommen, *v. a.* przystąpić, przyiść, przychodzić, nachodzić, nayść kogo; **man kann der Stadt überall beikommen**, można zewsząd do miasto przystąpić; **nicht wohl**, nie tak dobrze; **eine Stadt, der nicht wohl beizukommen ist**, miasto, do ktorego nie łatwo zaraz można przystąpić.

Beikommen, *v. n.* rownać, wyrownywać, podobnym być; **einem bei weitem nicht beikommen**, daleko być w czym od kogo, bardzo nie być podobnym do niego.

Beil, *f. n.* siekiera, toporek; **das Beil zu weit werfen**, siekierę na zbyt daleko rzucić; niemieckie przysłowie, *ktore znaczy*, straszne kłamać, szalbierować.

Beilage, *f. f.* skład, złożenie, schowanie, *depozyt*, składanie, *to co*, Zusatz, przydatek.

Beilager, *f. n.* wesele wielkich Panow, godnego Państwa.

Beilager halten, *v. a.* wesele mieć, żenić się, o wielkim państwie, tak się mowi.

Beiläufig, *adv.* prawie, mniey, więcey; **es sind beiläufig zehen Tage**, prawie, blisko dziesięć dni iest; **beiläufig um**, około, prawie tyle, prawie około tego, owego czasu.

Beilegen, *v. a.* przydawać, przydać, przykładać, przyłożyć, przyczyniać, przyczynić; uspokoić; **einen Streit**, sprawę uspokoić, zaspokoić; spor zagodzić; **in der Güte**, w dobroci, po przyiacielsku zgodzić; **einem einen Namen, Lob, Titel**, imię komu, chwałę, tytuł, przyznać, nadać; **eine Braut**, do łożnicy pannę młodą wprowadzić; **einem etwas beilegen wollen**, *znaczy*, chcieć komu łatkę przypiąć, *t. i.* obwinić chcieć kogo o co, *ob.* beschuldigen.

Beilegen, das, *f. n.* przydanie, przykładanie, przyłożenie, przyczynienie.

Beileid, *f. n.* politowanie, *kompassya*, pożałowanie, zmiłowanie się nad kim.

Beiliegen, *v. n.* spać, sypiać z ktorą, *ob.* beischlafen.

Beimessen, *v. a.* przyznawać, przyzn przypisywać, przypisać; einem Lob, przyznać komu chwałę; Schu przypisywać, przypisać komu win składać winę na kogo.

Bein, *f. n.* gnat; **das den Leib trä** noga, goleń w nodze; **einem ein B unterschlagen**, poderwać komu no podstawić komu nogę, aby pr nie przepadł; **auf die Beine helf** postawić kogo na nogi, na noga podźwignąć kogo, podnieść iego f tunę; **auf die Beine kommen**, stan na nogach, *t. i.* podźwignąć się, p ratować się, przyiść do lepszego m nia; **die Sache ist auf schwachen B** nen, sprawa, interes, iest, stoi, słabych nogach; **es müssen starke B** ne seyn, die gute Tage ertragen könn Niemiec mowi: *t. i. słowo w słow* musi ten mieć mocne nogi, kto dobre dni znosić może, *t. i.* ieżeli dostatek nie zepsuie; **eine Armee** den Beinen haben, mieć woysko g towe na pogotowiu, na gotowy nogach; halten, zebrane, zciągnion trzymać; bringen, woysko zebra zaciągnąć.

Bein, *f. n.* Knochen, *f. m.* kość; **die B ne heraus thun**, kości wyimowa wybierać, wyciągać; **verrenken**, ko wywinąć, wywichnąć, ruszyć swoiego mieysca; **wieder einrichte** znowu wprawić, wstawić na swoi mieysce; **mit Bein eingelegt**, kości stuczkami kościanemi nabiiany, n sadzany; **beinern**, *adj.* kościany.

Beinahe, *adv.* prawie, blisko, tylk ledwie że nie, omało, omal nie tyl

Beiname, *f. m.* nazwisko, przezwisk po imieniu następuiące.

Beinbruch, *f. m.* złamante nogi, prz trącenie kości w nodze, nogi.

Beinbruchstein, *f. m.* kamień rurkow ty, gruby na palec, piasek, ktory nim bywa, leczy y zpaia połaman y przetrącone kości.

Beinern, *adj.* kościany.

Beinfraß, *f. m.* brant, zabął, spr chniałość w kości.

Beingerippe, Skelet, **Beingerüste**, *f.* kość człeka, zwierzęcia z mięsa obr ne i kunsztownie spoione.

Beinharnisch, *f. m.* zbroia na nog but żelazny.

Beinhaus, *f. n.* kośnica, mieysce, gdz kości składaią.

Beinkleider, *f. f. pl.* ubiory, ubrani portki, szarawary.

Be

Beipflichten, jemanden, *v. a.* przyzwolić, zezwolić, być tegoż samego zdania, tey samey myśli, toż samo rozumieć, trzymać, myśleć, *ob.* Beifall geben.

Beirathig, *adj.* radą kogo wspieraiący, ratuiący, doradzaiący komu.

Beiſammen, *adv.* razem, wraz, oraz, społnie.

Beiſammen liegen, *v. n.* leżeć, legać z kim razem; leben, żyć. Böſes und Gutes iſt gemeiniglich beiſammen, złe y dobre razem z sobą pospolicie bywaią; beiſammen wohnen, razem mieszkać.

Beiſchießen, *v. a.* przydać co ze swoiego, przyczynić, przyrzucać, przyrzucić.

Beiſchießen, das, *ſ. n.* przydanie; ze swoiego, przyczynienie, przyrzucenie.

Beiſchlafen, *v. n.* sypiać z ktorą, obcować z nią.

Beiſchläferin, *ſ. f.* nałożnica, nierządnica, sostra poboczna.

Beiſchuß, *ſ. m.* przydatek, przyczynek, przydanie.

Beiſeit, *adv.* na ustroniu, na stronie, na boku; beiſeit thun, na boku czynić; legen, na boku położyć, kłaść, na bok odłożyć; ſetzen, na bok odsadzić; rufen, na bok odwołać; na stronę odwieść, odprowadzić; gehen, na bok, na stronę, na ustronie isć, ustąpić.

Beiſtehen, *v. a.* prydawać, przykładać, przyczyniać, przyłożyć, przydać.

Beiſtehen, *v. n.* cicho w nocy umarłego pochować; *ob.* beigraben.

Beiſeyn, *ſ. n.* obecność, przytomność; in Beiſeyn anderer Leute, w przytomności, w obecności, innych ludzi; in meinem Beiſeyn, w moich oczach, pod czas moiey bytności, przy mnie samym; ohne jemandes Beiſeyn, gdy nikogo nie ma, nie było, sam a sam, w niczyley bytności, obecności.

Beiſitzen, *v. n.* siedzieć przy kim.

Beiſitzer, *ſ. m.* komornik; im Rathe, w Radzie, Radca, *aſſeſſor*, Zasiadca.

Beiſorge, *ſ. f.* staranie, troskliwość, *ob.* Sorge.

Beiſpiel, *ſ. n.* przykład, *ob.* Exempel, z. B. na przykład, iako, to iest.

Beiſpringen, *v. n.* przyskoczyć, przyleść, przybieć na pomoc komu.

Beiſpringen, das, *ſ. n.* przyskoczenie, przybieżenie, przylecenie na pomoc.

Beißen, *v. a.* kąsać, zębami przykąsić, przygryść, przygryzać, przykąszeniem ściskać, *ob.* jucken; in ſich beißen, verbeißen, gryść, zgryść w sobie, *to iest*, przeciwność iaką lub żal z czego, znieść, zcierpieć nie żaląc się; um ſich, odzierać się, odkąsać się, kiedy się pies broni kilku, albo iednemu; o *człowieku także się mowi:* odgryza się, kiedy odpowiedzi daie ugryźliwe, uszczypliwe; albo kiedy przycina komu, to się mowi po polsku; ugryzł, drugiego; der Rauch beißt, dym gryzie w oczy, przykry na oczy.

Beißen, *v. n.* gryść, szczypać, *o smaku mowa*, gdy rzecz iaka ma smak gorzkawy, szczypiący, *po polsku w tym znaczeniu mowi się także:* szczypać, szczypie w ięzyk; na przykład, pieprz, musztarda; ztąd ziele *szczypior*, dla szczypiącego w ięzyk smaku, nazwane; einen ſcharfen Geſchmack haben, mieć iakiś ostry smak, *to po Niemicku także*, beißen; er hat weder zu beißen, noch zu brechen, nie ma ani co ukąsić, ani co złamać, *t. i.* na wszystkim mu zbywa, nic nie ma; ins Gras beißen, trawę gryść, *t. i.* sterben.

Beißend, *adj. et part. praeſ.* gryzący, gryźliwy, szczypiący.

Beißig, *adj. et part. praeſ.* *ſ. obacz* Biſſig.

Beiſtand, *ſ. m.* pomoc, ratunek. Beiſtand leiſten, pomoc dawać; ohne jemandes Beiſtand, bez żadney czyiey pomocy.

Beiſtand, *ſ. m.* pomocnik; Helfer, pomagacz; einen Beiſtand geben, być pomocniem, ratunkiem komu.

Beiſtehen, *v. n.* stać przy kim, *t. i.* bronić kogo, ratować kogo, czyią stronę trzymać, być komu ku pomocy, na pomocy.

Beiſteuern, *v. a.* iałmużnę zbierać; Collectę ſammlen, beiſteuern einem, hoynością, szczodrobliwością ratować kogo.

Beiſtimmen, *v. a.* sprzyiać cudzemu zdaniu, zgadzać się z kim na co.

Beitrag, *ſ. m.* pomoc, przyczynek, *to co:* Zulage, przykładek; einander Beitrag thun, wzaiemnie sobie pomagać, wzaiemnie się ratować.

Beitragen, *v. a.* znosić, składać, pomagać, przydawać; viel zu gewiß, wiele do czego.

Beitragen, das, *ſ. n.* znoszenie, składanie, pomaganie, przydawanie.

Beitreten, *v. n.* przystępować, przystąpić do czego, do mieysca iakiego.

Beitze,

Beitze, *f. f.* zmacerowanie.

Beitzen, *v. a.* zmacerować octem, wodą, *ob.* Bäzen, wygryść.

Beiweg, *f. n.* przydroże, ustronie przy drodze. Beiweg, *praep. znaczy toż samo co*, neben.

Beiweiten nicht, *adv.* bynaymniey nie, z. E. so groß, so viel, bynaymniey nie tak wielki, nie tak wiele.

Beiwohnen, *v. n.* być, przy radzie, przy sprawie, przy interesie, przy sprawunku.

Beiwohnen, schlafen, *v. n.* mieszkać z kim, przestawać z kim, mieszkać z żoną, cheliche.

Beiwohnen, das, *f. n.* mieszkanie, przestawanie, z żoną pomieszkanie.

Beiwohnung, *f. f.* pomieszkanie, przestawanie; *cheliche*, małżeńskie.

Beiwort, *f. n.* przysłowek.

Beizeiten, *adv.* wcześnie, zawczasu, w sam czas.

Bekannt, *part. & adj.* znaiomy, wiadomy, znany, *otrzaskany*; werden, stawać się znaiomym, wsławiać się, przychodzić do wiadomości między ludźmi; für bekannt annehmen, za ważne przyiąć, uznać; sich etwas bekannt machen, rzecz iaką wiadomą sobie uczynić, rozeznać się z czym; etwas bekannt machen, rozgłosić co, do wiadomości podać, ogłosić, *toż samo co*, anzeigen; es ist jedermann bekannt, rzecz to iest każdemu człowiekowi wiadoma, rzecz o ktorey wszyscy wiedzą; bekannt und berühmt werden, znaiomym, głośnym y sławnym stać się; wsławić się, zaiaśnieć, słynąć; es ist mir nicht bekannt, to mi iest nie wiadomo, o tym niewiem, to iest przedemną ukryte.

Bekannter, *f. m.* znaiomy, poufały, domowy, *t. i.* z ktorym kto ma poufałe zachowanie; sich mit einem bekannt machen, znaiomość z kim zabrać, poprzyiaźnić się, przyiaźń zabrać, poznać się, rozeznać się z kim, poznawać się z kim.

Bekanntschaft, *f. f.* znaiomość, poznanie, rozeznanie, poufałe z kim zachowanie; mit einem machen, zabrać z kim znaiomość, przyiść z kim do znaiomości, przyiść do czyiey wiadomości; rozeznać się z kim, *ten ostatni sposob mowienia nie tylko znaiomość, ale y poufałość, dobre zachowanie wyraża*; alter Bekanntschaft halber, po starey, po dawney znaiomości.

Bekennen, *v. a.* wyznać, wyznawać, przyznać się, przyznawać się; nie zapierać; sein Unrecht, uznać swoię winę, do błędu, do winy się przyznyać; sich zu einer Religion, przyznawać się do iakiey wiary, wyznawać iaką wiarę.

Bekenntniß, *f. n.* wyznanie, wyznawanie, uznanie, przyznanie się.

Bekenntlich, *adj.* wiadomy, *adv.* wiadomo.

Bekehren, *v. a.* nawracać, nawrocić; einen, kogo; poprawić kogo, przyprowadzić do dobrych obyczaiow, nawrocić do cnoty; sich, *v. r.* nawrocić się, ustatkować się, porzucić złe życie.

Bekehrung, *f. f.* nawrocenie, poprawa, odmiana życia, obyczaiow, ustatkowanie się.

Beklagen, *v. a.* żałować, narzekać; sich, *v. r.* żalić się, skarżyć się; einen, żałować, opłakiwać kogo, ubolewać nad kim, nad czyią niedolą, biednym stanem.

Beklagt, *part. et adj.* Beklagter, *f. m.* winny, obwiniony, oskarżony, obżałowany, doniesiony o iaki występek, pomowiony, posądzony, pozwany, ten, ktoremu co zadano.

Bekleben, bekleiben, *v. n.* bleiben, przylgnąć, przylepić się, do iakiey rzeczy, przykleić się, zlepić się w co, trzymać się w czym, na czym, przy czym, mocno, głęboko.

Beklecken, *v. a.* zeszpecić, zplamić, poplamić, zplugawić, zpaskudzić, plam narobić, zpluskać czym, zafarbać.

Bekleiben, *v. a.* wkorzeniać się, sił nabierać, zmacniać się, zrastać się do kupy wraz.

Bekleiden, *v. a.* ubierać; przybierać, stroić, przystraiać, ustroić; odziewać, przyodziewać, *gdy o fukniach mowa* fuknie sprawiać, sprawić, okryć kogo, *toż samo znaczy*. Bekleiden, verwalten, eine Stelle, urząd iaki piastować, mieć, posiadać, być na godności.

Bekleistern, *v. a.* nakleiać, nakleić, okleiać, okleić, narzucać, narzucić.

Beklemmt, *adj.* ściśniony; mein Herz ist mir so beklemmt, moie serce tak iest ściśnione, tak mi mudno koło serca, na sercu.

Beklommen, *s.* beklemmt, *adj.*

Beklom-

r. upić się, spić się, zpoić
się, obacz. voll sauffen.
oskrobać; przeskrobać.
a. uszkodzić, szkodzić,
nić komu, urazić kogo.
en.
das, s. n. uszkodzenie,
e, szkody uczynienie, ura-
s. f. uraza, szkoda, szko-
zerbek, uszczerbienie.
zporządzony, urodzony,
Sache beschaffen, tak iest
dzona, urodzona, eben
dieser Sache beschaffen,
sposobem z tą rzeczą
so sind die Menschen be-
są ludzie urodzeni, ten
iest, bei so beschaffenen
przy rzeczach tak sporzą-
tak idących.
s. f. przymiot, własność,
dzenie, natura rzeczy,
nach Beschaffenheit jetzi-
podług okoliczności teraź-
czasow; iak teraźnieysze
wyciągaią, was hat es
eine Beschaffenheit? co to
za natura, za istność tey
v. a. sich, v. r. zatrudniać
rzątać się, roztargnać się,
się.
part. et adj. zatrudniony,
zaprzątniony, zakrzą-
rzewany.
s. f. zatrudnienie, roztar-
zaprzątnienie, rozerwanie.
a. zawstydzić. obacz scham-
en; einen eines Dinges,
iakiey rzeczy, mieć so-
wstyd, za niegodną rzecz
v. a. zacieniać zacienić, t.
bić, cieniem okrywać, za-
rozpościerać, rozciągać,
v. a. oglądać, opatrywać,
oględować, przypatrywać
und scharf, dobrze y bystro
się; wlepić oczy w kogo,
m. oglądacz, patrzyciel,
przypatrzyciel, przypa-
s. f. oglądanie, przypatry-
patrzenie, patrzanie, oględy-

Bescheeren, v. a. s. obacz Bescheren, ostryć etc.

Bescheid, s. m. wyrok, dekred, sąd, Kaźń, skazanie, rechtlicher, radny wyrok, uchwała Rady, Senatu, was hast du für einen Bescheid, co masz, za wyrok, za zdanie, co sądzisz o tym, Bescheid von sich geben, dać swoie zdanie, swoią kreskę, bekommen, odpowiedź, wyrok, decyzyą, odebrać, trotzigen ertheilen, chardą, pyszną dać odpowiedź, einen harten wider einen ergehen lassen, ostry dekret wydać przeciwko komu, furowo kogo osądzić, sich Bescheid erholen, wynieść, otrzymać dekret. Bescheid thun, pić wzaiemnie do siebie, mit dem Bescheide, aż do dalszego wyroku, decyzyi, jedermann guten Bescheid geben, dać każdemu dobre słowo, z każdym się dobrze rozmowić.

Bescheiden, v. a. et r. osądzać, wyrok dawać, decydować, skazać, einen, kogo, einem etwas, przysądzić, naznaczyć co komu, einen wohin bescheiden, przyzwać, zprowadzić, wyrokiem na iakie mieysce, mieysce komu naznaczyć, ich bescheide mich dessen gar wohl, bardzo łatwo na to przystaię, zezwalam.

Bescheiden, adj. naznaczony, rokowany, skazany, nakazany, obacz. bescheidener Theil, część naznaczone, wydzielona, należąca, wyrokiem y dekretem nakazana; skromnych obyczaiow, układney postaci.

Bescheidentlich, adverb. skromnie, pomiarkowanie, statecznie, ze statkiem, reden, skromnie mowić, w umiarkowanych słowach, miarkować się w słowach.

Bescheidenheit, s. f. skromność, ułożenie, układność, umiarkowanie, statek w obyczaiach.

Bescheidessen, s. n. iadło, iedzenie, ze stołu, komu posłane, posyłane.

Bescheinen, v. a. oświecać, oświecić, obiaśniać, obiaśnić, promieniami, płomieniem, oświecić.

Bescheunen, v. a. to co. bescheinigen, beweisen, ręczuym, pismen, dokumentem co ztwierdzać.

Beschenken, v. a. obdarować, udarować, nadarować; upominkow, podarunkow nadawać, einen reichlich, bogato kogo udarować, wielkie podarunki komu dać.

Beschenkung, s. f. udarowanie, obdarowanie, nadarowanie, rozdayność,

rozdatność, dar; podarunek, upominek.

Bescheeren, *v. a.* ostryć, przystrzyć, obstrzyć, przystrzygać, ostrzygać.

Bescheren, *v. a.* dać, darować, obdarzyć, **es ist ihm beschert**, *part. et adj.* darowane mu to iest, **was Gott beschert, bleibt unverwehrt**, co Bog da, to nie minie, to nie odmienne *zostaie*, **es ist ihm lauter Glück beschert**, samo szczęście tym go obdarzyło, szczęście mu to nadało; w ręku trzyma fortunę, **es ist mir kein Glück beschert**, żadnym szczęściem nie iestem obdarzony takie nie pomyślne dla mnie wyroki, z takim losem urodziłem się.

Beschicken, *v. a.* obesłać, posłać, obsyłać, posyłać, *także znaczy toż samo co*, anordnen, bestellen, nakazać, rozporządzić, obstaiować, zamowić, zapowiedzieć.

Beschießen, *v. a.* strzelać, bić z dział, z armat, do murow, armatami mury tłuc, **die Stadt wird beschossen**, do miasto z armat biią, **sie beschießen die Mauern**, hukaią z armat do murow.

Beschiffen, *v. a.* żeglować, statkiem po morzu płynać, pływać, **beschifft**, *part. et adj.* żeglowany.

Beschimpfen, *v. a.* ochydzać, hańbić, znieważać, łżyć kogo; zelżyć, hańby nabawić; **mit Worten**, słowami szpetnemi, nie uczściwemi.

Beschimpfen, **das**, *s. n.* ochydzenie, haństbienie, znieważenie, znieważanie, łżenie, zelżenie.

Beschimpft, *part. et adj.* ochydzony, hańbieny, znieważony.

Beschimpfung, *s. f.* ochyda, hanba, obelga, zelżywość, zniewaga, *konfuzya*, wstyd; **jemanden anthun**, obelgę komu uczynić, *konfuzyą*, wstydem kogo nakarmić.

Beschirmen, *v. a.* bronić, obraniać, zasłaniać, zastawiać, zastępować; obronę komu dawać; pod *protekcyą* mieć kogo, krzywdy mu nie dać czynić.

Beschirmer, *s. m.* obrońca, *protektor*, obroniciel, zasłońca, zastawca, zastępca.

Beschirmung, *s. f.* obrona, *protekcya*, zasłona, zastęp, bronienie, obronienie, zasłanianie.

Beschlafen, *v. a.* przespać ktorą; **es was, oder sich über etwas bedenken**, myśleć, naradzać się w nocy o czym, namyślać się.

Beschlag, *s. m.* areszt. **Beschlag am Buche**, okow, pukiel metallowy na książce.

Beschlagen, *v. a.* okować, podkuć, okuć; **ein Pferd**, kuć, podkowy koniowi; **Trage**, żelazem skrzynk; okować w żelazo, **wżela**; **ein Buch mit Puckeln**, k; pinki y narożniki; **eine Bretern**, ścianę tarci; *także to co:* **ein Schiff**, nehmen, in Arrest, wzi; aresztować, przyaresztować, p; zagrabić, **mit Reden beś**; wany w mowie, w odp; kiedy mocny, prędki, w; kiedy się umie dobrze o;

Beschlagen, *adj.* kowany, kuty, okuty; **mit Erzte**, mit Eisen, w żelazo; **zu**; **geübt**, *adj.* ćwiczony, b; *po polsku się mowi:* **kowan**; stko.

Beschleichen, *v. a.* wemknąć; się, wśliznąć się, potaien; wmykać się.

Beschleichen, **das**, *s. n.* **wemk**; wśunienie, wśliźnienie; kanie się.

Beschleunigen, *v. a.* śpieszyć; pośpieszać, pośpieszyć, prz; przyśpieszyć; **ein Ding**, r; uwiiać się, obracać się, u; obrocić się, szypko.

Beschleunigen, **das**, *s. n.* śpie; pośpieszanie się, przys; przyśpieszenie.

Beschleunigung, *s. f.* pośpiec; szanie, prędkie rzeczy; sprawienie.

Beschließen, *v. a.* zamknąć, po; nowić, uchwalić, umyśleć, brać, wziąć; *znaczy także co:* endigen, zakonczyć, **bei sich beschließen**, u siebi; wić, umyślić; przed się wz; stanowienie uczynić; rozn; **ich habe es bei mir beschlossen**, się na to namyślił, *rezolwow*; żył, iużem to u siebie umy; się wziął, einmüthig beschleß; myślie się zgodzić na co; co postanowić, postanawia;

Beschließer, *s. m.* oddźwierny, dźwierny, furtyan, wrotny;

Beschließerinn, *s. f.* oddźwierna, dźwierna, fortyanka, wrot;

Beschlossen, *part. et adj.* na; uchwalony, ustanowiony, brany, przedsięwzięty.

Beschluß, *s. m.* umyślenie, roz;

…koniec, zakonczenie, za… …kres oſtatni rzeczy, koniec …amknięcie, zchowanie, *to co,* …ig; etwas in ſeinem Be… …ten, mieć co w zamknięciu …ſobie w ſchowaniu.

…n, *v. a.* oſmarować, naſmaro… …ować, *namazać*; mit Öle, …rem.

…, *v. a.* zplamić, zbrukać, …zwalać, zawalać, zaſzoro… …rudeln.

…, das, *ſ. n.* zplamienie, …zbrukanie, zwalanie, …zaſzorowanie.

…n, *v. a.* ſzczypać kogo ſło… …o kim mowić, żartami, …przegryzać.

…n, das, *ſ. n.* ſzczypanie, …me ſłowami, złe o kim …, przegryzienie.

…n *v. a.* okroić, oberznąć, …ein Kind, dziecię; ein Buch, …oberinąć; die Einkünfte, z …uiąć, odkroić, intratę …die Gelegenheit, okazyą …, przeciąć. do czego, die …, wianiec okrzesać, obrać …nie potrzebnych; die Nägel, …oberinąć, poobrzynać.

…n, das, *ſ. n.* okroienie, okra… …oberznięcie, obrzezanie, …cie.

…n, *ſ. f.* obrzezanie, das Feſt …Beſchneidung Chriſti, święto …ncum Jeſu.

…n, *v. a.* oſnieżyć, przyśnieżyć, …mit oder, przyſypać, przy… …zuwehen.

…ſuchen, *v. a.* ſzukać obrony …z niemocy, pozorem dobrym, …wać złe obyczaie; winę utrzy… …za dobrą ſprawę, płaſzczy… …ckrywać.

…n, *v. n.* gleich mit einem …Axte, obrotnym prędkim …o rady, do wykrętu przemy… …ch umieć ſię obrocić, wykręcić; …ſwoie.

…en, *v. a.* opiſać, napiſać, ſpiſać, …ſchrift zdarć, podać, opiſywać …ſagen; ſłowami iak kolorami …ſtellen, piſaniem kogo odkryślić, …ſchreiben; odryſować, *to iest,* iego …ung, obyczaie, *także,* berufen, …ſen, przywołać, eines Lebens …ſchreiben, czyiego życia bieg… …, opowiedzieć, do pamięci …ſagen podać, kurz, krotko opiſać, zamknąć; weitläuftig, obſzernie y rozległo o rzeczy mowić.

Beſchreiben, das, *ſ. n.* opiſywanie, opiſanie, napiſanie, ſpiſywanie, ſpiſanie; okryślenie, odryſowanie, *odprążkowanie.*

Beſchreibung, *ſ. f.* opiſanie, okryślenie, opiſywanie; okryślanie, odryſowanie; eines Orts, opiſanie, odryſowanie iakiego mieyſca; der Zeit, czaſu opiſanie; der Welt, świata opiſanie.

Beſchreien, *v. a.* okrzyczeć, urzeć pochwałą, chwalać; unglücklich, nieſzczęśliwie, niezręcznie kogo chwalić, wychwalać, daß ich nichts beſchreie, abym nie urzekł, na pſa uroki.

Beſchreiten, *v. a.* wſtąpić, wkroczyć; eine hohe Ehrenſtelle, wſtąpić na wyſokie godności, urzędu mieyſce, dopiąć, poſtąpić wyſokich honorow, eines Schwelle, w progi czyie wſtąpić.

Beſchrien, *part. et adj.* beſchreit, bezecny, czci nie maiący, bez ſławy y dobrego imienia.

Beſchuldigen, *v. a.* obwiniać, pomowiać, poſądzać, oskarżać, zadawać co komu, einen eines Dinges halber, obwiniać kogo o iaką rzecz, pomawiać o co kogo; zwalać, zrzucać na kogo winę iaką.

Beſchuldigen, das, *ſ. n.* obwinianie, obwinienie, pomawianie, pomowienie, oskarżanie, oskarżenie, zadawanie, zarzucanie, poſądzanie.

Beſchuldiget, *part.* obwiniony, pomowiony.

Beſchuldigter, *ſ. m. et part.* obwiniony, oskarżony, pomowiony, poſądzony, udany, udawany.

Beſchuldigung, *ſ. f.* udawanie, udanie, pomowienie, obwinienie, oskarżenie, poſądzenie.

Beſchütten, *v. a.* oblać, oblewać, obſypywać, obſypać kogo; poſypać, poſypywać, polać, polewać; einen Boden, podłogę, poſadzkę.

Beſchützen, *v. a.* bronić, nie dać obraniać, zaſtępować, *ob. wyżey,* beſchirmen.

Beſchützen, das, *ſ. n.* bronienie, danie obranienie, zaſtępowanie, obronienie.

Beſchützer, *ſ. m.* obrońca, obroniciel, Zaſtępka, *protektor.*

Beſchützung, *ſ. f.* obrona, protekcya, zaſtęp, obronienie, zaſtępowanie.

Beſchwägern, ſich mit einem, *v. r.* z

beritten, na dobrym koniu ſiedzieć, übel beritten, na złym koniu ſiedzieć, beritten machen, dodać konia komu.

Berlin, *ſ. n.* Berlin, miaſto w Brandeburgii, ſtolica tego kraiu.

Bern, *ſ. n.* Miaſto w Szwaycarach y Kanton tego imienia.

Berenheuter, Bärenhäuter, *ſ. m. vulg.* gnuśny, leniwiec, niedbalec, leniuch.

Berunſtein, *ſ. m.* Burſztyn, ktory bywa żołty, biały, przezroczyſty.

Berſch, *ſ. m.* okon ryba, z paſkami poprzecz czarniawemi.

Berſich, *ſ. m. czyli.* Werſich, pewny rodzay kapuſty.

Berſten, *v. n.* puknąć, rozpęć ſię, rozpuknąć ſię, ich möchte vor Zorne berſten, ledwie ſię nie rozpuknę od gniewu.

Berüchtigen, *v. a.* obmawiać, ſzkalować, potwarzać, einen, kogo, der übel berüchtiget iſt, *part. et adj.* ktory ieſt oſzkalowany, obmowiony, zeſzkalowany.

Berücken, *v. a.* zdradą kogo zażyć, zayść, zachodzić zdradą na kogo.

Beruf, *ſ. m.* wołanie, powołanie, urząd. des Berufs warten, ſwoiego powołania pilnawać, czynić co powinność powołania każe, den Beruf antreten, chwycić ſię powołania, aus dem Berufe ſchreiten, wykroczyć z powołania, przeſtąpić powołanie.

Berufen, *v. a.* wołać, powoływać, powołać, przyzwać, przywołać, zawołać, zu einem Amte, wywać kogo do urzędu, ſich auf jemand, odwoływać ſię na kogo, składać ſię kim, er beruft ſich auf ſeine Unſchuld, odwoływa ſię na ſwoię niewinność, składa ſię na ſwoię niewinność, składa ſię ſwoią niewinnością, andere Leute berufen ſich darauf, drudzy ludzie na to ſię odwołuią.

Berufen, *part. et adj.* wołany, powołany, zawołany; wezwany; *znaczy także to co,* bekannt, berühmt, ſławny, głośny, zawołany, übel berufen, rozſławiony, złey ſławy, ktory źle ſłynie.

Beruhen, *v. n.* zależeć, darauf beruhet es, na tym cała rzecz zależy, ein Ding auf ſich beruhen laſſen, rzecz iak ieſt w ſobie zoſtawić.

Beruhigen, *v. a. et r.* uſpokoić, do pokoiu, po ſpokoyności przyprowadzić, pokoy uczynić.

Berühmt, *part. et adj.* ſławny, zawołany, głośny, zaſzczycony, wſławiony, wielkiey ſławy, wielkie imienia, ſeyn, bydź wſławiony ſławnym, w wielkiey ſławie, we etwas, w czym, w iakiey rzeczy, rühmt machen, ſławnym uczynić, chwałę, na ſławę ſobie zarobić, pamięć chwalebną, werden, głośny wſławionym ſtać ſię, wſławiać wſławić ſię, rozgłoſić ſię, wybr na ſwiatło, ein berühmter, heill Mann, ſławy zbrodniami y niep ściwością człowiek, ein berüh Name, ſławne imię, głośne imi

Berühmen, *v. r.* chełpić ſię, ſzcz ſię, chwalić ſię,

Berühren, *v. a.* dotchnąć ſię, doty ſię, nur das vornehmſte, tylko przednieyſze namienić, co z w kſzego, etwas kürzlich, czego kro dotchnąć; o czym krotko mo piſać, czego w krotkości dotch mowiąć, piſząć.

Berupfen, *v. a.* ſ. rupfen.

Beſacken, ſich, *v. r.* zbogacić ſię, gacić ſię pamiętać o ſobie, dobrz rządzić, nie uczynić ſobie krzyw

Beſäen, *v a.* zaſiać, obſiać, beſamen Erde, naſieniem ziemię płodną u nić, ſich beſamen, roſć, rozradzać w plemię.

Beſaften, *v. a.* ſokiem napuścić. w ſoku, naſączyć, dodać; ſoku wpus ſokiem odwilżyć.

Beſagen, *v. a.* opowiadać, opiew beſagt, *part. et adj.* beſagter ma *adv.* przerzeczonym, wzwyż po dzianym, namienionym, ſpoſob wie die Geſetze beſagen, iak pr opiewaią, opiſuią, opowiadaią uſtawy mowią.

Beſänftigen, *v. a.* łaskawić, łagod błagać, powolnością, łagodno ziednać, zniewolić, uprośić, gn ukoić, ukoływać, *obacz.* begüti ſich beſänftigen laſſen, dać ſię ubła er läßt ſich leicht wieder beſänftige ſię daie łatwo znowu przebłagać

Beſänftigung, *ſ. f.* ubłaganie, prze ſzenie, ułagodzenie, ułaskawi przebłaganie.

Beſatzung, *ſ. f.* załoga, *garniſon.* legen, załogę w zamku, w for poſtawić, załogę do zamku; do tecy, wprowadzić; Mieyſce Załogą ozdzić, zaleć, in der ſatzung liegen, na załodze leżec. ſtać, die Beſatzung abziehen laſſen, łodze kazać wyciągnąć, uſt wyiść, umknąć, wyprowadzić

...ieć, ſtękać, ubolewać na co,
...n.
...r. a. poglądać wſzędzie,
...opatrywać, przypatry-
...obzierać, wpatrywać ſię,
...ich beſichtigen laſſen, dać
...ć, oglądać, dać ſię poznać,
...anderꝛ, co przez drugich
...obaczyć, oglądać.
...ad, f. n. oglądnie, obacze-
...patrywanie, przypatrzenie
...rzenie.
...f. f. opatrzenie, przepa-
...oglądywanie, wpatrywa-
...
...r. a. ob. Verſiegeln.
...r. a. przezwyciężać, prze-
...przekonać, obacz, über-
...
...r. a. prześpiewywać, prze-
...wyśpiewywać, wyśpiewać,
...
...ed, f. n. prześpiewywanie,
...wanie, wyśpiewywanie, wy-
...ie.
...r. r. rozmyślać, myśleć, na-
...ię, naradzać ſię, ob. bedens
...erwägen, przypominać, przy-
...ſobie co, pamiętać o czym,
...ders beſinnen, inaczey ſię na-
...nderſinnen myśl wolą, o czym
...myśleć, wo ich mich recht beſ
...ich dobrze pamiętam, ieżeli
...ę, ich bin und her beſinn
...ſtarke myśleć, rożnie ſię namy-
...wyſtkie ſtrony myślą robić,
...ke ſie, ich nicht beſinnen können,
...ę, ſię wspomnieć, zamyślić, er
...ich etwas beſſern beſonnen, czego
...namyślił ſię, lepiey pomy-
...ſobie lepſzym zamyśla, o le-
...ym myśli.
...ad, f. n. namyślanie ſię, my-
...namyślanie ſię, przypomina-
...
...n. ſ. obacz Beſitzung.
...r. a. poſiadać, poſieść, oſiadać,
...ſo trzymać, mieć, oſiągnąć,
...viele Weisheit, wiele umie-
...ni poſiada.
...r. ad, f. n. poſiadanie, poſieście,
...ie, obiecanie, oſiągnienie, mie-
...trzymanie.
...m, f. f. Beſitz, oſiadłość, in
...ſitzen, im Beſitze ſeyn, być w
...ſci, iakiey rzeczy, oſiadłość
...ego, maiętności, dziedziny,
...ieder in den Beſitz ſeiner Güter
...przywrócić znowu kogo do
poſſeſſyi, do oſiadłości ſwoich dóbr;
etwas in Beſitz nehmen, wziąć co w
ſwoię oſiadłość; przyiść do oſiadło-
ści czego, in ruhigem Beſitze gelaſſen
worden ſeyn, w ſpokoyney oſiadłości
być zoſtawionym.

Beſitzer, f. m. oſiadca, oſiadły, poſiadca,
poſſeſſor.

Beſoffen, part. et adj. berauſcht, betrun-
ken, upoiony, zpoiony, nalany, co
ſię tak zpił, że na nogach ſtać nie,
może.

Beſohlen, v. a. Schuhe, trzewiki ſan-
dałami albo podeſzwami zaſadzić,
obramować.

Beſolden, v. a. żołd płacić, zasługi
żołnierſkie wypłacać.

Beſoldung, f. f. płaca żołnierska, zasługi
żołnierskie, woyskowe, geben, płacę
żołnierzowi dawać.

Beſonder, adj. oſobny, oddzielony, od-
dalony, oſobliwy, ſzczegulny, an ei-
nem andern Orte, na iakim inſzym
mieyſcu, in einem beſondern Buche
etwas beſchreiben, w oſobney iakiey
kſiążce co napiſać; w oſobną kſiążkę
co wpiſywać. Beſonder, oſobliwy,
przedni, wyśmienity, przewyśmie-
nity; toż ſamo to: vortrefflich; einem
ein Beſonders machen, poważać ſobie
kogo nayoſobliwiey, es iſt ihm nichts
beſonderes wiederfahren, nic ſię nie
oſobliwego nie trafiło.

Beſonders, adv. oſobliwie, ſzczegulnie,
naybardziey, oſobno, w ſzczegulno-
ści, einjeder beſonders, każdy zoſobna.

Beſorgen, v. a. obawiać ſię, bać ſię, być
troſkliwym, mieć podeźrzenie, lękać
ſię, es iſt zu beſorgen, es möchte --,
obawiać ſię trzeba, mogło by --,
ein Geſchäfft beſorgen, patrzać, pil-
nować, intereſu, mieć w ſwoim ſta-
raniu, chodzić pilno około iakiego
intereſu, um einen beſorgt ſeyn, v. n.
bać ſię o kogo, chodzić komu o ko-
go, o niebezpieczeńſtwo czyie, ob.
angelegen ſeyn laſſen.

Beſpannen, v. a. palcami mierzyć, mit
Spannen umfaſſen, abmeſſen, palca-
mi obiąć zmierzać, wymierzać; za-
prząć, einen Wagen, do wozu, do
poiazdu.

Beſpeien, v. a. opluwać, oplu, obacz,
Anſpeien.

Beſpiegeln, v. a. obacz na ſwoim mieyſcu
wyżey, Anſpiegeln.

Beſpien, part. et adj. opluwany.

Beſpiſcken, v. a. obacz na ſwoim mieyſcu
wyżey, Anſpicken.

rozdatność, dar, podarunek, upominek.

Beſcheeren, *v. a.* oſtryć, przyſtrzyć, obſtrzyć, przyſtrzygać, oſtrzygać.

Beſcheren, *v. a.* dać, darować, obdarzyć, es iſt ihm beſchert, *part. et adj.* darowane mu to ieſt, was Gott beſchert, bleibt unverwehrt, co Bog da, to nie minie, to nie odmienne *zoſtaie*, es iſt ihm lauter Glück beſchert, ſamo ſzczęście tym go obdarzyło, ſzczęście mu to nadało; w ręku trzyma fortunę, es iſt mir kein Glück beſchert, żadnym ſzczęściem nie ieſtem obdarzony takie nie pomyślne dla mnie wyroki, z takim loſem urodziłem ſię.

Beſchicken, *v. a.* obesłać, posłać, obsyłać, posyłać, *także znaczy toż ſamo co*, anordnen, beſtellen, nakazać, rozporządzić, obſtalować, zamowić, zapowiedzieć.

Beſchießen, *v. a.* ſtrzelać, bić z dział, z armat, do murow, armatami mury tłuc, die Stadt wird beſchoſſen, do miaſto z armat biią, ſie beſchießen die Mauern, hukaią z armat do murow.

Beſchiffen, *v. a.* żeglować, ſtatkiem po morzu płynać, pływać, beſchifft, *part. et adj.* żeglowany.

Beſchimpfen, *v. a.* ochydzać, hańbić, znieważać, łżyć kogo; zelżyć, hańby nabawić; mit Worten, złowami ſzpetnemi, nie uczściwemi.

Beſchimpfen, das, *ſ. n.* ochydzenie, hańbienie, znieważenie, znieważanie, łżenie, zelżenie.

Beſchimpft, *part. et adj.* ochydzony, hańbieny, znieważony.

Beſchimpfung, *ſ. f.* ochyda, hanba, obelga, zelżywość, zniewaga, *konfuzya*, wſtyd; jemanden anthun, obelgę komu uczynić, *konfuzyą*, wſtydem kogo nakarmić.

Beſchirmen, *v. a.* bronić, obraniać, zaſłaniać, zaſtawiać, zaſtępować; obronę komu dawać; pod *protekcyą* mieć kogo, krzywdy mu nie dać czynić.

Beſchirmer, *ſ. m.* obrońca, *protektor*, obroniciel, zasłońca, zaſtawca, zaſtępca.

Beſchirmung, *ſ. f.* obrona, *protekcya*, zasłona, zaſtęp, bronienie, obronienie, zasłanianie.

Beſchlafen, *v. a.* przeſpać ktorą; es was, oder ſich über etwas bedenken, myśleć, naradzać ſię w nocy o czym, namyślać ſię.

Beſchlag, *ſ. m.* areſzt. Beſchlag am Buche, okow, pukiel metallowy na kſiążce.

Beſchlagen, *v. a.* okować, podkowa podkuć, okuć; ein Pferd, konia po kuć, podkowy koniowi przybić. ein Trage, żelazem ſkrzynkę iaką ob okować w żelazo, w żelazne blachy ein Buch mit Puckeln, kſiążkę w z pinki y narożniki; eine Wand m Bretern, ścianę tarcicami obi *także to co:* ein Schiff in Beſchl nehmen, in Arreſt, wziąć okręt areſzt, przyareſztować, przytrzyma zagrabić, mit Reden beſchlagen, k wany w mowie, w odpowiedziac kiedy mocny, prędki, w mowieni kiedy ſię umie dobrze odcinać.

Beſchlagen, *adj.* kowany, okowan kuty, okuty; mit Erzte, w mofia mit Eiſen, w żelazo; *znaczy tak* geübt, *adj.* ćwiczony, biegły. *co po polsku ſię mowi:* kowany na wſz ſtko.

Beſchleichen, *v. a.* wemknąć ſię, wſun ſię, wśliznąć ſię, potaiemnie wle wmykać ſię.

Beſchleichen, das, *ſ. n.* wemknienie ſi wſunienie, wśliźnienie ſię, wm kanie ſię.

Beſchleunigen, *v. a.* śpieſzyć ſię, z czym pośpieſzać, pośpieſzyć, przyſpieſza przyśpieszyć; ein Ding, rzecz iak uwiiać ſię, obracać ſię, uwinać ſi obrocić ſię, ſzypko.

Beſchleunigen, das, *ſ. n.* śpieſzenie ſi pośpieſzanie ſię, przyſpieſzani przyśpieſzenie.

Beſchleunigung, *ſ. f.* pośpiech, pośpi ſzanie, prędkie rzeczy zrobieni ſprawienie.

Beſchließen, *v. a.* zamknąć, *potym:* uſt nowić, uchwalić, umyśleć, przed brać, wziąć; *znaczy także toż, an co:* endigen, zakonczyć, zkoncz bei ſich beſchließen, u ſiebie poſtan wić, umyślić; przed ſię wzięcie, p ſtanowienie uczynić; rozmyślić ſi ich habe es bei mir beſchloſſen, iuż ſię na to namyślił, *rezolwował*, odw żył, iużem to u ſiebie umyślił, prz ſię wziął, einmüthig beſchließen, iedn myślie ſię zgodzić na co; zgodn co poſtanowić, poſtanawiać.

Beſchließer, *ſ. m.* oddźwierny, broun dźwierny, furtyan, wrotny.

Beſchließerinn, *ſ. f.* oddźwierna, broun dźwierna, fortyanka, wrotna.

Beſchloſſen, *part. et adj.* namyślon uchwalony, uſtanowiony, przedi brany, przedſięwzięty.

Beſchluß, *ſ. m.* umyślenie, rozmyślen

ſig na co. koniec, zakonczenie, zawarcie, kres oſtatni rzeczy, koniec mowy. zamknięcie, zchowanie, *to co*, Verwahrung; etwas in ſeinem Beſchluſſe haben, mieć co w zamknięciu ſwoim. u ſiebie w ſchowaniu.

Beſchmieren, *v. a.* oſmarować, naſmarować, namaścić, *namazać*; mit Oele, oliwą. olejem.

Beſchmitzen, *v. a.* zplamić, zbrukać, zabrukać, zwalać, zawalać, zaſzorować. *ob.* beſudeln.

Beſchmitzen, das, *ſ. n.* zplamienie, zbrukanie, zabrukanie, zwalanie, zawalanie. zaſzorowanie.

Beſchnarchen, *v. a.* ſzczypać kogo ſłowami, źle o kim mowić, żartami, ucinkami przegryzać.

Beſchnarchen, das, *ſ. n.* ſzczypanie, ubliżanie ſłowami, źle o kim mowienie, przegryzienie.

Beſchneiden, *v. a.* okroić, oberżnąć, *obrzezać*: ein Kind, dziecię; ein Buch, kſiążkę oberżnąć; die Einkünfte, z intraty co uiąć, odkroić, intratę okrzeſać; die Gelegenheit, okazyą odiąć komu, przeciąć, do czego, die Weinſtöcke, winnicę okrzeſać, obrać z gałazek nie potrzebnych; die Nägel, paznogcie oberżnąć, poobrzynać.

Beſchneiden, das, *ſ. n.* okroienie, okrawanie, oberznięcie, obrzezanie, okrzeſanie.

Beſchneidung, *ſ. f.* obrzezanie, das Feſt der Beſchneidung Chriſti, święto obrzezania Jezuſow.

Beſchneien, *v. a.* oſnieżyć, przyśnieżyć, *śniegiem obſypać*, przyſypać, przywalić, zawalić.

Beſchönigen wollen, *v. a.* ſzukać obrony ſwoiey niecnoty, pozorem dobrym, pokrywać złe obyczaie; winę utrzymywać za dobrą ſprawę, płaſzczykiem pokrywać.

Beſchloſſen ſeyn, *v. n.* gleich mit einem klugen Rathe, obrotnym prędkim być do rady, do wykrętu przemyſlnym, umieć ſię obrocić, wykręcić; wyiść na ſwoie.

Beſchreiben, *v. a.* opiſać, napiſać, ſpiſać, na piſanie zebrać, podać, opiſywać co, kogo; ſłowami iak kolorami odmalować, piſaniem kogo odkryślić, *odprzykować*; odryſować, *to iest*, iego ſprawy, obyczaie, *także*, beruſen, przyzwać, przywołać, eines Lebens kurz beſchreiben, czyiego życia biegnopiſać; opowiedzieć, do pamięci piſmem podać, kurz, krotko opiſać, zamknąć; weitläuftig, obſze rozległo o rzeczy mowić.

Beſchreiben, das, *ſ. n.* opiſywani ſanie. napiſanie, ſpiſywanie, ſp okryślenie, odryſowanie, *odp wanie.*

Beſchreibung, *ſ. f.* opiſanie, okry opiſywanie; okryślanie, odr nie; eines Orts, opiſanie, o wanie iakiego mieyſca; der czaſu opiſanie; der Welt, opiſanie.

Beſchreien, *v. a.* okrzyczeć, urz chwałą, chwaląc; unglücklich ſzczęśliwie, niezręcznie kogo lić, wychwalać, daß ich nichts be abym nie urzekł, na pſa uroki

Beſchreiten, *v. a.* wſtąpić, wkr eine hohe Ehrenſtelle, wſtąpić ſokie godności, urzędu mieyſc piąć, poſtąpić wyſokich hon eines Schwelle, w progi czyie w

Beſchrien, *part. et adj.* beſchreit zecny, czci nie maiący; bez ſł dobrego imienia.

Beſchuldigen, *v. a.* obwiniać, pom poſądzać, oskarżać, zadawać mu, einen eines Dinges halber winiać kogo o iaką rzecz, pom o co kogo; zwalać, zrzucać n winę iaką.

Beſchuldigen, das, *ſ. n.* obwi obwinienie, pomawianie, pom nie, oskarżanie, oskarżenie, za nie, zarzucanie, poſądzanie.

Beſchuldiget, *part.* obwiniony, wiony.

Beſchuldigter, *ſ. m. et part.* obwi oskarżony, pomowiony, poſą udany, udawany.

Beſchuldigung, *ſ. f.* udawanie, u pomowienie, obwinienie, oskar poſądzenie.

Beſchütten, *v. a.* oblać, oblewać, ol wać, obſypać kogo; poſypać, pywać, polać, polewać; einen podłogę, poſadzkę.

Beſchützen, *v. a.* bronić, nie dać niać, zaſtępować, *ob. wyżey*, men.

Beſchützen, das, *ſ. n.* bronienie danie obranienie, zaſtępowanie nienie.

Beſchützer, *ſ. m.* obrońca, obro Zaſtępka, *protektor.*

Beſchützung, *ſ. f.* obrona, prot zaſtęp, obronienie, zaſtępowa

Beſchwägern, ſich mit einem,

pokrewnić się z kim, weyść, w pokrewieństwo.

Beschwägert, *part. et adj.* pokrewny, powinnowaty, zpokrewniony, zpowinnowacony.

Beschwärzen, *v. a.* zczernić, oczernić, przybrudzić; oczerniać, przyczerniać, czarno farbować.

Beschwärzen, das, *ſ. n.* zczernienie, oczernienie, przybrudzenie, czarno pofarbowanie.

Beschwatzt, *part. et adj.* gadatliwy, wiele mowiący, mowny, wielomowny; *gadula, baia.*

Beschwerde, *ſ. f.* ſ. *obacz* Beschwerlichkeit.

Beschweren, *v. a.* żałować się, obciążyć, obładować, uciążać, cisnąć, przyciskać, nawalić, nakłaść ciężaru, naprzykrzać się, być przykrym, naprzykrzonym, uprzykrzonym, sich über etwas, utyskować na co, żałować się, żalić śi na co, sich über etwas, utyskować, narzekać, skarżyć się na kogo. sich bei einem, uskarżać się przed kim, żalić się przed kim; ociągać się; wzbraniać się, er beschwert sich dieses zu thun ociąga się, wzbrania się tego uczynić, niechce się mu tego czynić.

Beschweren, das, *ſ. n.* żałowanie, żalenie się, utyskowanie, narzekanie, skarżenie się.

Beschwerlich, *adj.* przykry, naprzykrzony, uprzykrzony, ciężki, einem beschwerlich fallen, stać się komu przykrzonym, ciężkim, naprzykrzyć się, was sehr beschwerlich, co bardzo ciężkiego.

Beschwerlich, *adv.* ciężko, przykro, z naprzykrzeniem, z trudnością.

Beschwerlichkeit, *ſ. f.* Beschwerde, przykrość, ciężar, trudność, uciążenie, uciążność.

Beschwören, *v. a.* poprzysięgać, zaprzysięgać, poprzysiąć, zaprzysiąć, etwas eidlich, daß dem so sey, przysięgać na co, że tak iest, beschwören lassen, dać poprzysiąć, czytać komu przysięgę, przypuścić do przysięgi, in des Teufels Namen beschwören, na imie diabła poprzysięgać, einen Dienst, przysiąć na urząd iaki; *znaczy także*, höflich bitten, uprasżać bardzo, zaklinać, poprzysięgać, na Boga, bei Gott.

Beschwören, das, *ſ. n.* poprzysięganie, poprzysiężenie, zaprzysięganie, zaprzysiężenie; zaklinanie, zaklęcie.

Beschwörung, *ſ. f.* zaklęcie, zaklinanie; einen bösen Geist, złego ducha.

Beschwörerbuch, *ſ. n.* książka exorcyzmow, zaklinania, wyganiania diabłow.

Beschwörer, *ſ. m.* als der Geister, der Gewitter, zaklinacz, iako to duchow strachow.

Beseelen, *v. a.* duszę tchnąć w kogo duszą, duchem natchnąć.

Beseligen, *v. a.* uszczęśliwiać, uszczęśliwić, szczęśliwym, uszczęśliwionym uczynić.

Besegeln, *v. a.* żeglować, obżeglować, pływać, opłynąć; das Meer, po morzu, *ob.* ſchiffen.

Besehen, *v. a.* obaczyć, oglądać, widzieć, przypatrywać się, przypatrzyć się, przeglądać, *ob.* besichtigen; wenn man es beim Lichte besieht, rzecz iak gdyby przy świetle opatrywać.

Besen, *ſ. m.* miotła, miotła, *także* mietołka, miotełka, do zamiatania.

Besenkraut, *ſ. n.* tobołki, kałetki, *zioło*

Besenstiel, *ſ. m.* kiy od miotły, albo w miotłe włożony.

Besenbinder, *ſ. m.* miotłowiąz, miotlarz ktory miotły wiąże, neue Besen kehren wohl, nowe miotły dobrze zamiatają, wymiatają, t. j. co nowego się zawsze bardziey podoba.

Besengen, *v. a.* przypalić, przypiec opiec, przypalać, przypiekać, opiekać, oświędzać, oświędzić.

Besessen, *part. et adj.* opętany, utrapiony, nawiedzony, *rozmaicie*, od diabła.

Besetzen, *v. a.* brukować, słać; den Weg drogę, kamieniami, cegłą, ein Amt osadzić urząd, t. i. osadzić kogo na urzędzie, mit Bäumen, zasadzić drzewami, eine Stadt, osadzić miasto żołnierzem, *czyli*, załogę, garnizon w mieście postawić; einen Tisch mit Speisen, zastawić stoł potrawami die Wege, osadzić drogi żołnierzem *czyli*, po drogach, po szlakach rozstawić żołnierzy; alle Thore, osadzić wszystkie bramy, warty w dramacie postawiać, eine Stadt mit Einwohnern, wysadzać, miasto iakie mieszkańcem osadzić; osadę do miasta wprodzić, ein Kleid, obramować suknią.

Besetzen, das, *ſ. n.* brukowanie, słanie wyscielanie drog, kamieniami etc. osadzanie, osadzenie, żołnierzem mieszkańcem.

Besetzt, *part. et adj.* wysadzany.

Beseufzen, *v. a.* wzdychać, westchnąć

r. a. umocnić, obacz befeſtis-

naginać, nagiąć, zginać, ſięgen.

ołak, wrzod, am Kopfe,

r. a. kłocić, napaſtować, ać pokoiu, konnu, przy- rzadzać, troskliwości, bo- ić, ſpoczynku nie dać.

. a. zaludniać, zaludnić, rozludnić; ein Land, kray ni oſadzić.

e. f. n. zaludnianie, roz- ludnienie oſadzenie.

f. f. zaludnienie, rozlu- dnienie rozgleenienie.

part. et adj. pełno- z na bevollmächtiget in dies em pełnomocny w tey pełna moc w tym interesie

, f. m. łoż ſamo.

przedtym.

vorher geben, v. a. przym ć, pierwſze, ſtarſze niey- ż ſobą.

. a. ſtać na przodzie, . naſtępować, czekać; ſtehet für der noch bevor, ma iescze ſtoi przed tobą,

v. a. wprzod podzielić; ziłem.

. a. celować, gorować, ziłać, darz vorthun.

. a. dać odprawę, odpra- ić, podziękować za

part. et adj. odprawiony.

, f. m. łoż ſamo.

. a. ſądzić, rodſądzać, ić, oſądzać, oſądzić.

, ku, f. n. ſądzenie, roz- rozſądzenie, oſądzanie,

f. f. rozſądzanie, rozſą- oſądzanie, oſądzenie.

łobycz, łup, łupy, rabu- ć, zdobycz brać, łupow ć auf Beute ausgehen, na chodzić, iść, wypadać, wy- ierbet abjagen, zdobycz, łup, zabrane, znowu odbić, ode- rzeć ze zdobyczy, wytrząść.

n. worek, wacek, miech; wypróżnić worek; ſein Beu- el ist Schwindſucht, iego worek , t. i. nic w nim pieniędzy

nie ma; iſt ſehr geſpickt, worek iego ieſt dobrze naſzpikowany, dobrze pieniądzmi napchany; in ſeinen Beu- tel ſchieben, ſtecken, do ſwoiego worką, wſzyſtko tkać, pchać, zbiiać, pie- niądze.

Beutel, f. m. pytel w młynie, do pytlo- wanie cienkiey maki; Beutelſack, wo- rek pytlowy, to ieſt, co ſam, pytel.

Beutelkaſten, f. m. ſkrzynia na mąkę, z pytlą wybiegaiącą.

Beuteln, v. a. pytlować, mleć na pytel, mąkę na pytel puſzczać; trząść, prze- trząſać, chybać, miotać.

Beutelſchneider, f. m. rzezimieſzek, łotr, oſzuſt, złodziey co kieſzenie obżyna, worki z kieſzeni ludziom kradnie.

Beutelſchneiderei, f. f. Gaudieberei, Be- trügerei, Spitzbüberei, Diebesgriff, muſzkowanie, ſzalbierſtwo, kradzież ſubtelna; treiben, myſzkować, wo- rem zabić, ſztucznie kráść, oſzu- kać, oſzalbierować.

Beuter, f. m. zdobywacz, rabownik, rabuś. Freibeuter, wolny rabuś.

Bewachen, v. a. ſtrzec, pilnować, trzy- mać pod ſtrażą, pod wartą, w wię- zach, w areſzcie.

Bewachſen, v. a. obraſtać, obrość, po- raſtać, porość, mchem, trawą, wło- ſami.

Bewaffnen, v. a. uzbroić, zbroią, bro- nią, orężem opatrzyć.

Bewähren, v. a. obwarować, oſtrzec, dowopami, zdaniem utwierdzić; pochwalić, doznać.

Bewährt, part. et adj doznadny, do- świadczony, zachwalony; ein bes währtes Mittel, doświadczone, do- znane, zawołane lekarſtwo, doświa- dczony ſpoſob, doznany ſrzodek; bewährter Freund, doświadczony przyiaciel, doznaney rzetelności.

Bewahren, v. a. ſtrzec, pilnować, cho- wać, zachować, uchować, bronić, wybawić.

Bewahren, das, f. n. ſtrzeżenie, pilno- wanie, chowanie, zachowanie, ucho- wanie, bronienie, obronienie, wy- bawienie.

Bewahrung, f. f. ſtraż, obrona, zacho- wanie, bronienie.

Bewandert, adj. et part. bywały, bie- gły; wohl in etwas, bardzo biegły w czym, znaiący.

Bewandniß, f. f. ob. Beſchaffenheit, okoliczność; bei dieſer Bewandniß, przy tey okoliczności, gdy tak oko- liczność rzeczy nieſie, gdy ſię rzecz

tak

Besprechen, *v. a.* przyiść, rozmowić się z kim, być na rozmowie z kim, widzieć się z kim, sich mit Fleisch und Blut besprechen, *v. r. przysłowie znaczące*, rozumu się poradzić.

Besprechen, das, *s. n.* przyiście do rozmowienia się, widzenie się z kim, w iakim interesie.

Besprengen, *v. a.* opryśnąć, pokropić, opryskać; obsypać, obsypować, zbrysgać.

Besprengen, das, *s. n.* opryśnienie, pokropienie, obsypanie, zbrysganie, obsypowanie.

Besprengt, *part. et adj.* opryśnieny.

Besprengung, *s. f.* opryśnienie, zbryzganie, pokropienie, zpluskanie.

Bespringen, *v. a.* belegen, als eine Wölfin, wilczyą się łączyć; łączyć się.

Besprochen, *part. et adj.* przyiścieny, rozmowieny się z kim.

Besprützen, *v. a.* oblewać, oblać, wylewać, wylać, co na kogo zlewać, zlać kogo.

Besser, *adj. comp. et adv.* lepszy, przednieyszy; seyn, *v. n.* być lepszym, przednieyszym, es ist besser, lepiey to iest, raczey, nichts für besser halten, nie trzymać iżby co lepsze, przednieysze było, es besser haben, mieć się lepiey, być w lepszym pierzu, szczęsciu, besser zu sagen, aby lepiey powiedzieć, że lepiey powiem, besser werden, lepiey się mieć; in Ansehung der Gesundheit, względem zdrowia, es bessert sich mit ihm, polepsza się mu, es schickt sich besser zu diesem, lepiey to tego się szykuie, lepszy do tego, zdatnieyszy iest.

Besser, *adv.* lepiey.

Bessern, *v. n.* polepszać, poprawiać, naprawiać, sich bessern, *v. r.* polepszać się, poprawiać się; odmieniać złe obyczaie, brać się do dobrego, ein Ding bessern, poprawiać iaką rzecz, poprawiać iakiey rzeczy, es bessert sich mit ihm, polepsza się mu, lepiey mu teraz iest, obaczył się, przychodzi zo zdrowia; zdrowiey mu, ulżyła mu choroba, es will sich nicht bessern, niechze się polepszyć, nic się nie polepsza, nic niechce ulżyć, es kommt selten etwas bessers hernach, rzadko kiedy potym lepiey bywa, die Zeiten bessern sich, czasy się polepszaią, poprawiaią; czasy lepsze nastaią.

Besserer, *s. m.* polepszyciel, poprawiciel, poprawca, naprawca.

Besserung, *s. f.* polepszanie, polep[illegible]nie, poprawa, naprawa, poprawia[illegible] naprawianie, poprawienie, napra[illegible]nie, ein Kranker hofft immer auf [illegible]serung, chory zawsze się spodzi[illegible] polepszenia; zawsze ma nadzieię [illegible] mu będzie lepiey, że przyidzie [illegible] zdrowia.

Bestallung, *s. f.* zasługi żołniers[illegible] *ob.* Sold.

Bestand, *s. m.* trwałość, statek, ha[illegible] mieć statek, wytrwanie, trzymać [illegible] trwać, unser Glück hat keinen, n[illegible] szczęście nie ma żadnego statku [illegible] niestateczne, nie iest stateczne: [illegible] ma trwałości, nie zna stateczność[illegible]

Bestand, *s. m.* naięcie, naiem, ich [illegible] es in Bestand genommen, ia to[illegible] naiem wziąłem; ia tę rzecz naiął[illegible]

Beständer, *s. m.* naiemnik, naiemca, [illegible]muiący u kogo, dom, budynek.

Bestandgut, *s. n.* dobra naięte, aten[illegible]wane, w dzierżawe wzięte.

Beständig, *adj. et adv.* stały, statecz[illegible] trwały, nie zachwiany, nie wzruszo[illegible]ny, beständig bleiben, oder seyn, zost[illegible]wać, albo być statecznym, w czym trwałym, nie dać się zachwiać, krock[illegible] nie ustąpić, trwać w swoim zdaniu beständig in der Treue bleiben, sta[illegible]tecznie trwać, zostawać, w wierności

Beständiglich, *adv.* statecznie, trwało[illegible] nie zachwianym umysłem, sercem.

Beständigkeit, *s. f.* stateczność, statek trwałość, niewzruszony umysł [illegible] serce.

Bestärken, *v. a.* zmacniać, umacniać zmocnić; umocnić.

Bestatten, *v. a.* umarłego pochować pogrzebać, *ob.* begraben.

Bestätigen, *v. a.* utwierdzać, potwier[illegible]dzać, utwierdzić, potwierdzić, usta[illegible]wić, umocnić, mocno ustanowić przytwierdzić.

Bestätiger, *s. m.* utwierdca, potwierdc[illegible] zmocniciel; umocniciel, utwierdz[illegible]ciel.

Bestäubt, *part. et adj.* okurzony, prz[illegible]kurzony, zkurzony, zakurzony, zw[illegible]lany prochem.

Beste, *s. n.* das, naylepsze, dobro, d[illegible] gemeine Beste, wspolne naylepsz[illegible] ale *po polsku lepiey*, pospolite dobr[illegible] das Beste bei sich stehen lassen, na[illegible]łaskawszego, nayłagodnieyszego, na[illegible]lepszego być zdania, naylepiey [illegible]dzić, das Beste zur Sache reden, d[illegible] zum Besten deuten, naylepiey rze[illegible] tłumaczyć, na naylepsze rzecz tłum[illegible]

czy

... *et part.* obwięzywany, ... w co, czym.
... *a.* dziwić się, dziwować ... się, *ob.* verwundern.
... wiadomy, doświadczony, ...nany, znaiomy; der sich ..., ktory się zna do czego, ... czego; bewußt seyn, *v. n.* ... czym, wchodzić w co; ... nicht bewußt, do niczego ...m, do niczego się nie ... mir wohl bewußt, dobrze ...wiadomo, bardzo dobrze ...my iestem; eine wohl be... rzecz dobrze wiadoma, ...tayna.

... *a.* płacić, zapłacić, wy...ić, wypłacać, opłacać; ... z długu, wyliczyć pie... einem Heller, do halerza, ... wypłacić; er ist mit Gel... bezahlen, tego pieniądzmi ...wozna; er hat nicht zu be... ... ma czym zapłacić: nie ... długow wyiść; er ist übel ... mu zapłacono, *t. i.* ab... ...den, skaranym być; etwas ... mit dem Leben bezahlen, ...iem czego przypłacić; ei... ... Münze, gotowemi ... komu zapłacić, *proverb.* ... wet zat wet, na odwrot

... *s. n.* płacenie, zapłace... ...nie, opłacenie.
... *a.* płatnik, płatca, za... ...nik.
... *a.* ocheznać, wstrzymy... ...mywać, ugłaskać, ula... ...dzić, *ob.* bändigen.
... *v. a.* oczarować, omamić, ... zamowić, słowami dia... ..., czarownemi, zczarować, ...
... *s. n.* zczarowanie, ocza... ... czarowanie, zamowienie.
... *s. f.* czary, omamienie, za... ..., uczynek, oczasowanie.
... *et adj.* napoiony, upo... ...ony, opoiony, piiany, piia... ... sich bezechen, *ob.* volltrinken.
... *v. a.* naznaczyć, oznaczyć, ...ać, piętnować, naznamie... ...ętnować; dać piętno, cychę, ...łożyć, położyć.
... *a.* świadczyć, oświadczyć, ...yć się, odezwać się, poka... ... sich standhaft, pokazać się statecznym; einem Ehre, oświadzyć komu honor, uczynić, wyświadczyć, honor; Wohlthaten, świadczyć komu łaski, dobrodzieystwa.

Bezeugen, *v. a.* mit Gründen, pokazać co gruntownie, *t. i.* beweisen, dowieść, dowodzić; etwas mit einem bezeugen, świadczyć się kim w czym; vor Gott und aller Welt, przed Bogiem y ludźmi.

Beziehen, *v. r. et n.* sich auf etwas, odwoływać się na co, należeć do czego, *ob.* berufen; eine Laute beziehen, lutnią nastroić; ein Haus, wprowadzić się do domu; die Weinberge, winorośle ziemią na zimę przykryć.

Beziehung, *s. f.* odwoływanie się, auf etwas, na co, należenie do czego.

Bezirk, *s. n.* powiat, ziemia, okolica, *ob.* Umfang.

Bezoar, *s. m.* Bezoar, kamyk, proszek z bezoardu, proszek bezoardowy.

Bezüchtigen, *v. a.* strofować, korcić, łaiać o co, o uczynek iaki, w ryzie trzymać.

Bezüchtigung, *s. f.* strofowanie, łaianie, udanie, oskarżenie.

Bezuckern, *v. a.* ocukrować, pocukrować, cukrem osłodzić, potrząść, posypać.

Bezug, *s. m.* s. *obacz* Beziehung.

Bezwacken, *v. a.* uiąć, umnieyszyć; obracać kogo, *t. i.* prześladować kogo.

Bezwingen, *v. a.* niewolić, musić, przyniewalać, przyniewolić, przymuszać, łamać upor; drzełamać, przezwyciężyć; überwinden.

Bezwinger, *s. m.* niewolący, przymuszaiący, uśmierzaiący, łamiący.

Bezwingung, *s. f.* zniewolenie, niewolenie, przymuszenie, uskromienie, uieżdżanie, uieżdżenie.

Bibel, *s. f.* Biblia, Pismo święte. Bibelfest, *adj.* mocny, biegły, uczony w Pismie. Bibelmäßig, *adv.* według Pisma.

Biber, *s. m.* Bobr, Kastor; das davon ist, *adj.* bobrowy, kastorowy.

Bibergeil, *s. m.* stroy bobrowy. Biberhut, *s. m.* kapelusz z sierci bobrowey.

Bibernelle, *s. f.* biedrzenieć, *ziele, połacinie*, phellandrion.

Biberkraut, *s. n.* centurya mnieysza, *ziele połac. Centaurum minus.*

Bibliothek, *s. f.* Bibliotheka, Księgarnia, Kśiąg chowanie, izba na kśiązki.

Bibliothekarius, *s. m.* Kśiąg Dozorca.

Biberach, *s. n.* miasto, tego imienia.

Bickel, *s. m.* tydel. *ob.* Pickel.

Bickel-

zawod, mataſtwo, ſzalbierſtwo, zdradzieſtwo, wykrętarſtwo, wykręty.

Betrug, *ſ. m.* zdrada, zdradzenie, zwiedzenie, oſzukanie, zſzalbierowanie.

Betrüglich, *adv.* zdradliwie, zdradą, po z zdradziecku, po ſzalbiersku, po wykrętarsku, po matacku.

Betrüglicher Weiſe, *adv.* zdradliwym ſpoſobem, zdradą, na oſzukaną, wykrętem wykrętami, ſzalbierſtwem.

Betrügeriſch, *adj.* zdradliwy, zdradziecki, wykrętny zawodny, chytry, oſzukuiący, zwodzący, zawodzący.

Betrunken, *part. pt. adj.* piiany, upoiony zpoiony, zpił ſię, *obacz* berauſcht, voll.

Bett, *ſ. n.* łoże, łożko, tapczan. Lagerſtelle, łożysko, leżysko; zu Bette gehen, iść do łożka, iść leżec; zu Bette liegen, leżeć w łożku, być w łożku; das Bett hüten, łożkiem ſię bawic; machen, łożko ſłać, posłać; ein weiches Bett, miętkie łoże; vom Bette aufſtehen, z łożka wſtać; auf dem Bette liegen, na łożku leżeć; auf dem Bette der Ehren ſterben, na łożu honoru, ſławy, dobrego imienia, umierać.

Bett, **Beet**, **Gartenbeet**, *ſ. n.* gzęka, liſzko. w ogrodzie, iak zagonek do ſiania y ſadzenia. Beetlein in einem Garten, grządku w ogrodzie.

Bettag, *ſ. m.* dzień modlitwy. dzień naznaczony na modlitwę. Bettage anſtellen, dni na modlitwę, do modlenia ſię, na nabożenſtwo. naznaczyć.

Bettel, *ſ. m.* eine nichtswürdige Sache, rzecz nic nie warta, co ſie na nic nie zda.

Bettelarm, *adj.* ubożuchny, ubożuteńki, ſzczery żebrak, nic niemaiący.

Bettelbrief, *ſ. m.* liſt zalecaiący ubogiego miłoſierdziu innych.

Bettelbrod, *ſ. n.* proſzony, wyproſzony, żebrany, wyżebrany chleb; eſſen, wyproſzony chleb ieść.

Bettelhaftig, *adj.* żebrak, ubogi, ubożuteńki, goły, *gdy znaczy*, *ubogi*.

Bettelhaus, *ſ. n.* goſpoda, gościniec, ſtanowisko, przytulenie, ubogich, żebrakow.

Bettelei, *ſ. f.* uboſtwo, nędza, żebraſtwo, bieda, biedaſtwo.

Betteln, *v. a.* żebrać, proſić, chleba, iałmużny; betteln gehen, vom Betteln ſich nähren, po prożbie chodzić, żyć o proſzonym chlebie, iałmużną, z iałmużny, proſzonym, chlebem, po żebrnięnie chodzić, o żebranym chlebie żyć, wyproſzonym, wyżebranym chlebie ſię żywić.

Bettelmantel, *ſ. m.* dziadoski płat, połatany, łataniec.

Bettelmönch, *ſ. m.* mnich, zakonr proſzonyſt chlebem żyiący.

Bettelorden, *ſ. m.* żebrackie zako ktore żebranym chlebem żyią.

Bettelſack, *ſ. m.* torba dziadoska, bracka, ubogiego; iſt bodenlos, nie ma.

Bettelſtab, *ſ. m.* uboſtwo, kiy żebrac an den Bettelſtab bringen, przyp wadzić kogo do oſtatniego ubo do żebraſtwa; an den Bettelſtab rathen, utracić, wſzyſtko, przy do żebraſtwa.

Bettelvogt, *ſ. m.* nayſtarſzy między dz dami, między żebrakami.

Betten, *v. a.* ſłać, posłać, łożko. machen; betteſt du wohl, ſo liegſt wohl, dobrze ſobie pościeleſz, dobr będzieſz leżał, dobrze ſię wyśp albo iak ſobie pościeleſz, tak wyśpiſz, *znaczy to*: iak ſię ſprawuie iak ſię zrządziſz, tak ci będzia dobr

Bettflaſche, *ſ. f.* poſcielna flaſza. wygrzywania pościeli, nalana wo gorąca, cynowa, albo z czego inne

Bettgenoß, *ſ. m.* ſpolnik łoża, ſpoln czka łoża, żona, mąż.

Bettgeräthe, *ſ. n.* pościel, posłan pierzniki y bielizna do posłania.

Bettlade, *ſ. f.* łożko ſamo z drewna l z żelaza robione. Bettlade beſpanne łożko złożyć, nawiązać.

Bettlägerig, *adj.* chory, łożkiem ſię b wiący, uſtawicznie w łożku leżący

Bettlein, *ſ. n.* łożko, łożeczko, ma niewielkie łożko.

Bettler, *ſ. m.* żebrak, dziad, po proſz chodzący; werden, żebrakiem zoſt

Bettleriſch, *adv.* po żebracku, po dz doſku, iak żebrak, iak dziad.

Bettriefe, *ſ. f.* choroba do łożka prz wiązana, ktora dla choroby długi z łożka nie wſtaie.

Bettſtolle, *ſ. f.* podpora łożka, nó albo podſtawy u łożka.

Bettwärmer, *ſ. m.* wygrzywalnia, w grzywaczka pościeli, pomieni ſlaſza.

Bettzeug, *ſ. n.* ſprzęt do łożka, do ścieli, pościel y bielizna.

Bettzüche, *ſ. f.* poſzwa, poſzewka, powleczenia pościeli.

Betünchen, *v. a.* potynkować, otyn wać, tynkiem narzucić, ſcianę, m

Betzimmer, *ſ. n.* *obacz* Betſtube.

Be

wyobrażanie, wyobrażenie, rzeźbienie z gypsu.
...mpano, Teppichen, o... plutnie na obiciach, na ...
...ak obraz, iak obrazki. ... an Bechern, osobki, ...epiane, na kuflach.
... Pilger.
prawo pewne Angielskie, ...wala Krolestwa Angiel... ...ncis Gesetzes in England.
... gra, billar, w ktorey ...arami, laskami, prętami ...emi, pchnięte, toczą się ...nety.
...rtka, karteczka, krotko ...z tytułu od wierzchu.
...liny, sprawiedliwy, do... Bechern, słuszne ża... ...pienie.
...dnie, sprawiedliwie.
... zezwolić, przyzwolić, ... za winne przyimować, ...nać, sprobować.
... zezwolenie, przyzwole... ...ne uznanie, przyięcie.
... słuszność, sprawiedli... ...ność; wider die Billigs... ...keit, przeciwko słusznoś...
...ć, działać, postępować, ...y, adv. słusznym, spra... ...sposobem, słusznie, spra... ..., bez krzywdy.
... bielun, szaley, taba... ...
... ...stein, f. m. kamień ...ady, kamień z piany mor... ...zed kamienna.
...ązka, obwiązka, prze... ...ązka, zawiemka.
... wiązać, związać, zcią... ...ązać wiązaniem, przewią... ...ch zusammen, przywiązać się do ...ch Jemand, gebunden; gefangen, ...ęzki, władnąć kogo w więzy, ...powiązać kogo; einen in ...ch Haft nehmen, wziąć w ...ązać; die Hände auf den ...ch ręce związać; einen ...ch Schnüren binden, wiązać kogo ...ego urodzenia, imienin; ...ązkę związać, oprawić; ...ązkami naczynie pobić.
... ob. Küfer.
... m. fauteczek cieniuteń... ...
... f. m. karmazyr bednar...

Binnen, adv. we, w, za; binnen Jahr und Tag, w rok y dzień, w roku.
Binſen, f. f. pl. ſitowie, ſit; aus Binſen gemacht, adj et part. z ſitowia zrobiony, upleciony.
Binſenſtein, f. m. kamień piiawka, podobny do gąbki, mnoſtwem dziurek czyli włotow, wilgoci wiele biorący w ſiebie.
Birken, f. f. pl. brzoza; Waſſer davon, ſok brzozowy.
Birkhenne, f. f. iarząbek.
Birkwurz, f. n. kurze ziele, połacinie: tormentilla.
Birn, f. f. gruſzka owoc; Pfundbirn, ob. Pfundbirnbaum, gruſzka drzewo.
Birnſchnitt, f. m. gruſzka, w talarki kraiana.
Birſch, ob. Pirſch.
Bis, conj. aż; zu, auf, oder an, aż dotąd, do tego; bis auf, poki: ſo lange daß, tak długo aż; bis gen, aż poty; bis gen Rom, aż do Rzymu; bis auf, aż na, aż na pewny czas; bisher, aż poty.
Biscameriſte, f. m. (neu) der ſich fiir das Syſtem der beiden Kammern oder Abtheilungen der Nationalrepräſentation erklärt. *Nowe słowo:* Biszkameryſta, ten, co składem oboich działow albo komor, kamer nacyi pokazywaniá deklarowa, zeznawa.
Bisherig, adj. et adv. aż dotąd, do tego czaſu; bisherige Gewohnheit, aż dotąd zwyczay; bis hieher, aż dotąd, aż do tego mieyſca; bisweilen, czaſem, podczas, nie kiedy.
Biß, f. m. kąſek, ukąſzenie, uderzenie; einen Biß geben, kąſek dać.
Bißlein, f. n. kąſeczek ſmaczny, ſpecyalna łakotka. ſpecyalik.
Biſſig, beißig, part. praeſ. et adj. kąſaiący, do kąſania prędki.
Biſchof, f. m. Biskup, nayſtarſzy Dozorca Kościoła w iakiey Prowincyi; werden, Biskupem zostać; es ſey Biſchof, oder Bader, ſo gilt mir es gleich, niech będzie Biskup, lub łaziebnik wſzyſtko mi to iedno.
Biſchöflich, adj. Biskupi, Biskupow.
Biſchofshut, f. m. infuła Biskupia.
Biſchofsſtab, f. m. paſtoral, laska Biskupia.
Biſchofswerda, f. f. miaſto pewne w Niemczech.
Biſcuit, f. m. Biſcoten, ſuchatek, biſzkokt, ſuchar.
Biſem, f. m. pirzmo.
Biſemknopf, f. m. pirzmowa gałka.

Bickelhaube, *ſ. f.* ſzyſzak, przyłbica.
Bickelhering, *ſ. m.* figlarz, śmieſznik, kuglarz, Poſſenreiſſer.
Bicken, *v. n.* dziubem okrętu uderzyć, ſzturkać, bić.
Biedermann, *ſ. m.* człowiek rzetelny, podściwy, dobrego życia, *ob.* fromm; Biedermanns Erbe liegt in allen Landen, podściwego człowieka dziedzictwo ieſt w każdey ziemi, podściwemu człowiekowi, wſzędzie dobrze, każdy kray oyczyzna.
Biegeleiſen, *ſ. n.* żelazo do praſowania.
Biegeln, ſ. Bögeln.
Biegen, *v. n. a.* giąć, zgiąć, zgułać, naginać, nagiąć; zkrzywić, nakrzywić; es läßt ſich weder bücken, noch biegen, nie da ſię ani nachylić, ani zgiąć; die Äſte biegen ſich vor der Menge der Früchte, gałęzie gną ſię od mnoſtwa owocow; der Balken biegt ſich, belka ſię gnie.
Biegen, das, *ſ. n.* die Biegung, *ſ. f.* gięcie, zgiecie, nagięcie; ſkrzywienie, zginanie, naginanie.
Biene, *ſ. f.* pſzczoła, pſzczołka, ktora miod wyrabia; ſauſet, pſzczoła brzęczy; ſie will ſtechen, chce ukąſić, kolnąć żądłem; den Bienen klopfen, klingeln, dzwonić na pſzczoły, aby do ula wrocily; boiąć ſię dzwonienia; die Bienen ſchwärmen, pſzczoły ſię roią; die Bienen laſſen, młodych pſzczoł roy wychodzi; den Bienen ausbrechen, abſchneiden, pſzczoły wyłupać, wybrać, wyżnąć; podebrać; podbierać pſzczoły; ſuſz wybrać; ſuſz, nazwaią ſię plaſtry bez miodu.
Bienenbret, *ſ. f.* płod pſzczoli.
Bienengarten, *ſ. m.* pſzczolnik, paſieka.
Bienenkönig, oder Weiſer, *ſ. m.* krol pſzczoli; *po Polsku* matka, macierz.
Bienenkorb, *ſ. m.* ul, pniak.
Bienenkraut, *ſ. n.* pſzczelnik, roiowik.
Bienenmann, *ſ. m.* pſzczoł doglądacz, bartnik.
Bienenſchwarm, *ſ. m.* roy pſzczoł.
Bienenſtachel, *ſ. m.* żądło pſzczole.
Bienenſtock, *ſ. m.* pniak, pſzczoł.
Bienenwaben, *ſ. f. pl.* ſześć granowki w plaſtrach, przegrodki.
Bienenwolf, *ſ. m.* żołna, ptak, co miod pſzczołom wyiada.
Bienenwurm, *ſ. n.* robak w ulu.
Bier, *ſ. n.* piwo; brauen, piwo robić, warzyć; ſtarkes, tęgie, mocne piwo, pijane, t. i. ktorym ſię upić można; dünnes, cienkie piwo, cienkus; vom Biere, Bier-, *adj.* piwny.
Bierbrauen, *ſ. n.* piwa robienie. wa nie.
Bierbrauer, *ſ. m.* piwowar, mieſ piworob.
Bierbrauerei, *ſ. f.* browar, piwowa
Bierfaß, *ſ. n.* kadź na piwo, w k piwo zlewaią y inne piwne nacz
Bierhändler, *ſ. m.* piwa ſzyn *ob.* Schenke.
Bierſchöllig, *adj.* betrunken, bej piwem pijany, piwem upoiony.
Bierſuppe, *ſ. f.* polewka piwna, z robiona y gotowana.
Biertonne, *ſ. f.* beczka na piwo.
Bieten, *v. a.* podać, dać, ukazać, dawać, *to co:* reichen, *przenie* ſeine Waare, cenić, zacenić, to wic bieteſt du das? wiele ceniſz wiele chceſz za to? darauf biete gen, cenić, chcieć targować, daw
Bigott, *ſ. m.* świętaſzek; ſcheinhe *adj.* na pozor święty, co ſię za ś tego udaie a lada co ieſt; *to co,* gläubiſch, zabobonny.
Bigotterie, *ſ. f.* świętaſtwo, świętaſ ſtwo, świętość zmyślona, udan
Bikling, Buckling, *ſ. m.* wędzony ſi ryba biała, płoć.
Bild, *ſ. n.* obraz, *to co,* Bildniß, obrażenie, wyobrażenie, oſoba. ſąg; gemaltes, malowanie, ob malowana oſoba; ein Bild mac obraz zrobić; ein wohlgetroff Bild, bardzo dobrze potrafiony ob ein Bild in Rahmen gefaßt, obra ramy oprawiony, oprawny; ein von ſich geben, wie ein Spiegel, ob na ſobie wydawać, iak zwierc wydaie.
Bilden, *v. a.* wyobrażać, wyobra kſztaltować, tworzyć, twarzyć.
Bilderei, *ſ. f.* obrazy, portrety, ma wania.
Bilderſtürmer, *ſ. m.* obrazoborca, brazowburzyciel.
Bildgießer, *ſ. m.* obrazoley; ktor metalu odlewa.
Bildhauer, *ſ. m.* Bildſchnitzer, ſynce *obrazokroy, oſobokroy.*
Bildhauerkunſt, *ſ. f.* ſnycerſtwo, karſtwo; ſnycerska ſztuka.
Bildlein, *ſ. n.* obrazek, obrazec obrazczyna, obraſzczątko.
Bildniß, *ſ. n.* obraz, obrażenie, w brażenie, wyoſobienie, ſ. Bild.
Bildſchnitzer: oder Bildhauerarbeit, ſnycerſkie dzieło.
Bildſtock, *ſ. m.* połąg, oſoba tocz wyżynana po ſnicerſku.

Bildu

Bildung, *s. f.* wyobrażanie, wyobrażenie, lepienne, twożenie z gypsu. Bilder in Leinwand, Teppichen, obrazki, na płutnie na obiciach, na kobiercach.

[illegible]weise, *adv.* iak obraz, iak obrazki.

[illegible]werk, *s. n.* an Bechern, osobki, obrazki wylepiane, na kuflach.

[illegible], *s. m. ob.* Pilger.

[illegible], *s. n.* prawo pewne Angielskie; [illegible]wa, uchwała Krolestwa Angielskiego, Form eines Gesetzes in England.

[illegible]spiel, *s. n.* gra, billar, w ktorey kule, palcatami, laskami, prętami [illegible]rzywionemi, pchnięte, toczą się [illegible] pewney mety.

[illegible], *s. n.* kartka, karteczka, krotko [illegible]pisana, bez tytułu od wiezchu.

[illegible], *adj.* słuszny, sprawiedliwy, do[illegible]; billiges Begehren, słuszne żą[illegible]nie, pragnienie.

[illegible] *adv.* słusznie, sprawiedliwie.

[illegible], *v. a.* zezwolić, przyzwolić, [illegible]walić, za ważne przyimować, [illegible]; uznać, aprobować.

[illegible], *s. n.* zezwolenie, przyzwolenie, ze ważne uznanie, przyięcie.

[illegible]keit, *s. f.* słuszność, sprawiedliwość, godziwość; wider die Billigkeit thun, handeln, przeciwko słuszności co czynić, działać, postępować.

[illegible] Weise, *adv.* słusznym, sprawiedliwym sposobem, złusznie, sprawiedliwie, bez krzywdy.

[illegible]kraut, *s. f.* bielun, szaley, tabaka, ziele.

[illegible]enstein, Bimstein, *s. m.* kamień [illegible]urkowaty, kamień z piany mor[illegible], zużel kamienna.

[illegible], *s. f.* związka, obwiązka, przewiązka, taśma, tasiemka.

[illegible]en, *v. a.* wiązać, związać, zciągnąć, ścisnąć wiązaniem, przewiązać; sich an etwas, przywiązać się do czego *obacz także*, gebunden; gefängniß binden, wsadzić kogo w więzy, związać, powiązać kogo; einen in Bande und Haft nehmen, wziąć w więzy, związać; die Hände auf den [illegible], w tył ręce związać; einen an seinem Geburtstage, wiązać kogo na dzień iego urodzenia, imienin; ein Buch, książkę związać, oprawić; [illegible], obręczami naczynie pobić.

[illegible]er, *s. m. ob.* Küfer.

[illegible]den, *s. m.* sznureczek cieniuteńki, [illegible].

[illegible]messer, *s. n.* karmazyr będnar-

Binnen, *adv.* we, w, za; binnen Jahr und Tag, w rok y dzień, w roku.

Binsen, *s. f. pl.* sitowie, sit: aus Binsen gemacht, *adj et part.* z sitowia zrobiony, upleciony.

Binsenstein, *s. m.* kamień piiawka, podobny do gąbki, mnostwem dziurek czyli wlotow, wilgoci wiele biorący w siebie.

Birken, *s. f. pl.* brzoza; Wasser davon, sok brzozowy.

Birkhenne, *s. f.* iarząbek.

Birkwurz, *s. n.* kurze ziele, połacinie: tormentilla.

Birn, *s. f.* gruszka owoc; Pfundbirn, *ob.* Pfundbirnbaum, gruszka drzewo.

Birnschnitt, *s. m.* gruszka, w talarki kraiana.

Birsch, *ob.* Pirsch.

Bis, *conj.* aż; zu, auf, oder an, aż dotąd, do tego; bis auf, poki: so lange daß, tak długo aż; bis gen, aż poty; bis gen Rom, aż do Rzymu; bis auf, aż na, aż na pewny czas; bisher, aż poty.

Biscameriste, *s. m.* (neu) der sich für das System der beiden Kammern oder Abtheilungen der Nationalrepräsentation erklärt. *Nowe słowo:* Biszkamerysta, ten, co składem oboich działow albo komor, kamer nacyi pokazywania deklarowa, zeznawa.

Bisherig, *adj. et adv.* aż dotąd, do tego czasu; bisherige Gewohnheit, aż dotąd zwyczay; bis hieher, aż dotąd, aż do tego mieysca; bisweilen, czasem, podczas, nie kiedy.

Biß, *s. m.* kąsek, ukąszenie, uderzenie; einen Biß geben, kąsek dać.

Bißlein, *s. n.* kąseczek smaczny, specyalna łakotka, specyalik.

Bissig, beißig, *part. praes. et adj.* kąsaiący, do kąsania prędki.

Bischof, *s. m.* Biskup, naystarszy Dozorca Kościoła w iakiey Prowincyi; werden, Biskupem zostać; es sey Bischof, oder Bader, so gilt mir es gleich, niech będzie Biskup, lub łaziebnik wszystko mi to iedno.

Bischöflich, *adj.* Biskupi, Biskupow.

Bischofshut, *s. m.* infuła Biskupia.

Bischofsstab, *s. m.* pastoral, laska Biskupia.

Bischofswerda, *s. f.* miasto pewne w Niemczech.

Biscuit, *s. m.* Biscoten, suchatek, biszkokt, suchar.

Bisem, *s. m.* pirzmo.

Bisemknopf, *s. m.* pirzmowa gałka.

Bisemküchlein, *s. n.* pirzmowa trociczka do kadzenia do zapalenia zapachu.

Bisemnuß, *s. f.* gałka pirzmowa, orzeck pirzmowy.

Bissen, *s. m.* kawałek, kąsek, bułeczka; aus dem Munde nehmen, kawałek z gęby wziąć, wyiąć, wyrwać, *t. i.* co dobrego, czego iuż kto był prawie pewien, odebrać mu; der Bissen ist zu fett für dich, ten kawałek iest zátłusty dla ciebie.

Bißchen, Bißlein, gute Bißchen, *s. n. pl.* łakotci, przysmaczki, specyaliki; odrobinki, okruszynki smaczne; ein Bißchen, *s. n. et adj.* wenig Geld, troszkę pieniędzy; ich weiß nicht ein Bißchen Rath, niewiem nic, iak sobie mam poradzić; nur ein Bißchen, tylko kawałeczek, odrobinkę, troszeczkę.

Bisthum, *s. n.* Biskupstwo, Biskupie Dostoienstwo.

Bißweilen, *adv. ob.* Bis.

Bitte, *s. f.* prożba, proszenie; auf meine Bitte, na moię prożbę; ohne meine Bitte, bez moiey prożby; die Bitte einem gewähren, przyiąć czyią prożbę, uczynić czyią prożbę, uczynić na czyią prożbę, zezwolić na czyią prożbę; erhalten, otrzymać swoię prożbę, uprosić; abschlagen, odrzucić czyią prożbę, nie przyiąć, nie przyimować czyiey prożby, nie dać się uprosić.

Bitten, *v. a.* prosić, upraszać, napierać się; um etwas, prosić, upraszać o co; hoch, bardzo prosić, usilnie upraszać; für einen, prosić, upraszać kogo, za kim, *ob.* Vorbitte; um, wegen etwas, prosić o co, przez co; ich bitte um unserer Freundschaft willen, proszę na przyiaźń naszę; ich will dich gebeten haben, chcę cię prosić, chcę cię mieć uproszonym; umsonst bitten, daremnie prosić, bez skutku prosić, nic nie uprosić.

Bitter, *s. m.* proszący, upraszaiący.

Bitter, *adv.* gorzko; werden, gorzśnieć, gorzkim się stać, stawać.

Bitter, *adj.* gorzki, przyki; bitterer Haß, gorzka, *lepiey* sroga nienawiść; Thränen, gorzkie łzy; bitter, böse, złośliwy, uprzykrzony; so viel, als zornig, *tyle znaczy*, iak gniewliwy.

Bitterkeit, *s. f.* gorzkość, gorycz; des Gemüths, gorzkość serca, myśli; żal w sercu ciężki, zaiątrzone, zazalone, rozbolałe, serce.

Bitterlich, *adj.* gorzkawy, *t. i.* ein wenig bitter, troszkę gorzki.

Bitterwurz, *s. f.* goryczka, *połaci* gentiana.

Bittlich, *adj. et adv.* z prożbą, przez pr bę, prożbą, prosząc, upraszaiący.

Bittschaft, *s. n.* Petschaft, pieczęć, czątka, *ob.* Petschaft.

Bittselig *, *adj. et adv.* ktory upro ktorego się prożbie zadosyć sta suplika, list upraszaiący.

Blachfeld, *s. n.* rownina, rownia, b nie, płaszczyzna, rowniny, stepy

Blachfisch, *s. m.* sepia ryba, z kto czernidło robią.

Bläcken, *v. n. ob.* bleken.

Blähen, *v. n. ob.* blehen.

Blaich, *adj. ob.* bleich.

Blank, *adj.* lśknący się, lśnący się, łuskniący się, łyszczący się; lsnąc się, dołyskiwać się, szklić machen, blask, błyszczenie, p skiwanie, czynić.

Blanke, *s. f. ob.* Planke.

Blanket, *s. n.* papier nie pisany, ty z podpisem ręki; leerer Brief mit terschriebenem Namen, z podpi imienia prożny list.

Blaß, *adj.* blady, zbladły, wyblad seyn, bladym być.

Bläße, Blaßheit, *s. f.* bladość.

Blase, *s. f.* pęcherz; im Wasser, ba na wodzie. Blasen werfen, zwie bańka wyrzucać, iak gdy źrodło gorę biie, albo gdy na wodzie od szczu padaiącego bańki wybiega auf der Haut, bańka na skorze zdę ein Bläschen, *s. n.* pęchorek.

Blasebalg, *s. m.* miech; den Blaseb ziehen, miechem robić, miechem d

Blasen, *v. a.* dmuchać, dąć, nadym musiciren, grać na trąbie, na wałt ni; zur Tafel, do stołu; Marsch, t bić do marszu; in ein Horn mit nem, *Przysłowie*: w ieden, rog z k dąć, *t. i.* iedno z kim trzymać, ied myśli być z kim, iedno z kim ro mieć; was dich nicht brennet, das b nicht, co cię nie parzy, na to nie dr chay, Przysłowie, *t. i.* co do cie nie należy w to się nie wtrącay.

Blasen, das, *s. n.* dęcie, nadyma wydęcie, wydymanie, dmuchan

Blasenstein, *s. m.* kamień w pęcher na ktory wiele ludzi bywa chory

Blatt, *s. n.* liść, list; einer Blume, o eines Baumes, iakiego kwiatu, kiego drzewa; das Blatt hat sich wendet, list się przewrocił; karta przewrociła, *przysł. t. i.* rzeczy odmieniły; das Blatt am Schlü

zęby, pioro u klucza, am Degengefäße, u rękoieści u szabli, u szpady; ein Blatt Gold, listek złota; ein Blatt Silber, listek srebra; die Blätter fallen ab, liście opadaią; das Blättchen wendet sich bald, listek się prędko przewraca, *Przysłowie znaczy*, sortuma iest niestateczna prędko się odmienia; kein Blatt vor das Maul nehmen, niekłaść listka na ustach, *znaczy*, wolno co mowić, nic nie obwiiać w bawełne; wymowić wszystko, należycie wyrażić; die Äderchen in dem Blatte, żyłeczki w listku. Blattäderchen, *s. f. pl.*

Blättchen, *s. n.* Papier, kartka, karteczka, listek papieru. Blättchen von Blech, blaszka, blaszeczka.

Blättchengold, *s. n.* listek, blaszka, złota.

Blätter, *s. f.* krosta, bolączka, bolak; im Wasser, bańka na wodzie.

Blätterricht, *adj.* liściasty, na ktorym liści pełno, wiele.

Blätterlein, *s. n.* krostka, krosteczka, bolączek. Blattern gehen, nogę sobie zgnieść chodząc. Blattern schaffen, skorę mieć na rękach odętą, od twardey pracy. Blattern ziehen, *vesicatoria* stawiać, plastrem skorę odąć, dla wyciągnienia złey materyi; eine böse Blatter, złe krosty; die Blattern, Blocken, krosty, ospa, albo kur.

Blattwurz, *s. f.* kurze ziele, *połacinie*, nazywa się tormentilla.

Blatz, *s. m.* płatek, łata.

Blatzen, *v. n.* naprawiać, łatać.

Blau, *adj.* błękitny; die blaue Farbe, błękitna farba; dunkelblau, turkusowy, albo granatowy kolor; blau in den Wappen, błękitne pole na herbach; blau färben, błękitno farbować; werden, błękitnieć, błękitnym stawać, robić; blau anlaufen lassen, dać nabieć błękitnym, dać błękitne, poszmelcować; żelazo, dać mu kolor wodny; blau geschlagene Augen, oko podbite, zasiniałe, sinem zdrowie; grünlicht blaue Augen, błękitna zielonawe oko; blau von Schlägen, zsiniały.

Blaulicht, *adj.* sińcami centkowany.

Blaufuß, *s. m.* białonoszka.

Blech, *s. n.* blacha; dünnes Metall, głowa; mit Bleche beschlagen, blachą okuty, w blachę okuty; Blech, Leiste, bramowanie, kray, brzeg, listwa.

Blecher, *s. m.* blacharz, ktory blaszany rzęt robi.

Blechern, *adj.* blaszany, nablaszkę rozrobiony.

Blechlein, *s. n.* blaszka, blaszeczka: einem ein Blechlein anschlagen, blaszkę komu przybić, *t. i.* łatkę komu przypiąć, żartem, przycinki dawać, przymawiać, przegryzać słowami, dać po nosie komu.

Blehen, *v. a.* sich, *v. r.* nabrzmieć, nadąć się, zdąć się, odąć się; nabieć.

Blehen, das, *s. n.* nabrzmienie, nadęcie, odęcie, nabiegnienie.

Blehung, *s. f.* nabiegnienie, nadęcie, nabrzmienie.

Blei, Bley, *s. n.* ołow; mit Bleie vergießen, löten, ołowiem zanitować, zalać: voll Blei, *adj.* pełny ołowiu, ołowisty.

Bleiben, *v. n.* zostawać, zostać, zabawić, zamieszkać, tkić, zasiedzieć się; bei etwas, przy czym, *ob.* verharren, przetrwać; bei seiner Würde, zostać się przy swoiey godności; bei seiner Gewohnheit, przy swoim zwyczaiu; es bleibt dabei, niech tak będzie, niech tak rzecz zostanie; laß es bei dir bleiben, niech to przy tobie będzie, zostanie, *t. i.* nie powiaday tego nikomu, miey w sekrecie, nie wydaway się z tym; über etwas, bawić się nad czym, stanąć na czym, bleiben lassen, porzubić, zostawić, opuścić, minąć, przeyść co; es beim gleichen bleiben lassen, trzymać się rowney drogi, postey, bitey; kontentować się szrzednią kondycyą; ich weiß vor Angst nicht, wo ich bleiben soll, z utrapienia nie wiem co czynić, nie wiem na ktorą stronę się obrocić w moim ucisku, utrapieniu; im Treffen, zginąć, paść w batalii.

Bleiben, das, *s. n.* zostanie, zamieszkanie, tkwienie, bawienie, zasiedzenie się, siedzenie, padnienie, żginienie w bitwie, na placu; mieszkanie; der seines Bleibens hat, ktory ma swoie mieszkanie, ktory ma gdzie mieszkać, ma swoie pomieszkanie; wir haben hier keine bleibende Stätte, nie mamy tu żadnych stałych miast do mieszkania.

Bleich, *adj.* blady, zbladły; podfiniały; seyn, bladym być; werden, blednać, bladym stać się, stawać się.

Bleiche, *s. f.* blech; bladość; des Tuches, blech na płutno.

Bleicher, *s. m.* blecharz, co płutna blechuie, blech trzyma.

Bleichgeld, *s. n.* żołtawy, biało żołtawy, z biała żołty.

Bleichicht, *adj.* wybladły, bladziuteńki.
Bleichſucht, *ſ. f.* żołtaczka choroba.
Bleiern, *adj.* ſ. Bleicht.
Bleihütte, *ſ. f.* huta ołowiana, gdzie ołow z kruſzcu wytapiaią.
Bleicht, bleiern, *adj.* ołowiſty, ołowiany.
Bleierzt, *ſ. n.* kruſzec ołowiany. Blei farbe, *ſ. f.* ołowiany kolor, finy. Blei ſeyn, finym być. Bleigießer, *ſ. m.* ołowiotopnik.
Bleikugel, *ſ. f.* kula ołowiana, z ołowiu topiona.
Bleiſchnur, *ſ. f.* ſ. Bleiwage.
Bleiſchweif, *ſ. f.* kruſzec ołowiany, ruda ołowiana.
Bleiſtift, *ſ. m.* ołowek do ryſowania, do piſania.
Bleiwage, *ſ. f.* Bleiſchnur, *ſ. f.* perpendykuł, ołowiana ważka, ſznurek, z ołowkiem do mierzania; damit ab meſſen, mierzyć tym perpendykułem.
Bleiweiß, *ſ. n.* bleywas, białek z ołowiu, białek Hiſzpański.
Bleiwurf, *ſ. m.* miara w głąb; ſinken, miarę w głąb ſpuścić.
Blenden, *v. a.* ćmić oczy, wzrok, źrzenicę, iak światło w promienie słoneczne zwykły czynić, *metaph.* ćmić rozum, w błąd wprowadzać.
Blenden, das, *ſ. n.* ćmienie, zaćmienie, przyćmienie, omamienie oczow, źrzenicy.
Blendniß, Blendung, *ſ. f.* ſ. das Blenden.
Bleſſiren, *v. a.* ranić, okaliczyć, ranę zadać, rany pozadawać.
Bleumourant, farbig, Farbe, *ſ. f. et adj.* błękitno umieraiący kolor, blemarantowy.
Bley u. ſ. w. *obacz* Blei u. ſ. w.
Blick, *ſ. m.* mgnienie, oka, mruganie; nur einen Blick auf etwas thun, tylko iedno mgnienie oka na co uczynić, iednym mrugnieniem oka rzucić; einem einen ſauren Blick verleihen, gewähren, krzywo na kogo ſpoźrzeć, krzywym okiem na kogo patrzać, *to ieſt*, nie lubić go.
Blicken, *v. a.* mrugać, migać oczami, na kogo, skinąć okiem; er läßt eine große Beſcheidenheit von ſich blicken, wielką ſkromność wydaie po ſobie, na iego twarzy wielka ſkromność ſię pokazuie; er darf ſich nicht blicken laſſen, nie daie ſię widzieć, niechce ſię pokazać.
Blind, *adj. et ſ.* ślepy, ciemny, ciemny na oczy; blind ſeyn, ślepym być; nie widzieć, ciemnym być; mit ſehenden Augen, patrzeć a nie widzieć a być ślepym; blind machen, *v. a.* oślepić kogo, ociemnić; ślepym uczynić wzrok odiąć; werden, *v. n.* ociemnieć, oślepnąć, wzrok ztracić; einen mit ſehenden Augen blind machen wollen, widzącego dobrze chcieć ślepym urzynić, *t. i.* aby ſię nie poznał na tym, na czym on ſię bardzo dobrze zna y co wyśmienicie rozumie; wie ein Blinder von der Sache urtheilen, ſądzić o rzeczy, iak ślepy o kolorach, *t. i.* ſądzić a nie znać; blind ſeyn in einer klaren Sache, ślepym być w iaſney y oczywiſtey rzeczy, iaſney rzeczy nie rozumieć; poymować; blinden Lärm machen, *ślepe ſtrachy czynić*, to ieſt, ſtraſzyć kogo tym, co nie ieſt ſtraſzącą skorą ſtraſzyć; blind Schnee, olſnął, ślepy od blasku gowego; blindes Glück haben, ślepe ſzczęście, kiedy ſię komu wodzi nie myślącemu o tym y ſtaraiącemu ſię o to; ein Blinder führt den andern, ślepy ślepego wadzi, wodzi; Blinde führen in Rechnung, podawać y kłaść żołnierzy, w reieſtrze, ktorych kompanii nie maſz; blindes Fenſter, ślepe okno, na deſce malowane, na murze; blindes Schloß, ślepy mek, ślepa kłotka, ktora ſię na pozor zamyka.
Blindheit, *ſ. f.* ślepota; des Gemüths ślepota umyſłu, rozumu; er iſt Blindheit geſchlagen, ślepotą uderzony, zaślepiony, ślepotą zaćmiony.
Blindlings, *adv.* ślepo, oczy zamr wſzy.
Blindſchleiche, *ſ. f.* ślepy wąż.
Blindvoll, *adj.* pianiuteńki, tak ſię że nic nie widzi; blachmalem oczy zaſzły.
Blinken, *v. n.* łyskać, połyskow
Blinzlen, *v. n.* oczy przymruiać, blinzelnde Augen, oczy mrugaią
Blitz, *ſ. m.* łyskawica; piorun, vom getroffen, piorunem, uderzony; ra
Blitzen, *v. n.* łyskać ſię, piorun es blitzt von allen Seiten, łyska wſzyſtkich ſtroń, obłoki ſię ły niebo ſię łyska, chmury w o zewſząd ſię łyska.
Blitzen, *ſ. n.* łyskanie.
Blöcken, *v. n.* beczeć iak owca: cken, das, *ſ. n.* beczenie iak ow
Blöd, *adj.* słaby; ſchwach, mdły, w nie mocny, słabych ſił, słabego

wia, to co; schamhaft, wstydliwy, boiaźliwy nie śmiały; am Verstande, na umysle słaby, tępego umysłu, dowcipu.

[illegible], *s. f.* słabość, wątłość, krewkość, niemoc, chorowitość; blödes Gesicht, słaby wzrok; es macht blöde Augen, to tępi, psuie wzrok, źrzenicę.

[illegible], *s. m.* pień; Kloß, *to co*, blockische Arbeit, *adj.* prosta, gruba, klocowata robota, rzecz zrobiona gruba iak [illegible].

[illegible], *s. n.* mieysce iakie, samym tylko drzewem obronne; więzienie drewnianym zamknięciem opatrzone.

[illegible], bloquiren, *v. a.* drogi, przystępy zamknąć, pozamykać pasy, do iakiego miasta, do iakiey fortecy.

[illegible], *adj.* an Haaren, włosow białawych, białoiołtawych, konopiastych.

[illegible], *s.* Blokiren.

[illegible], nur allein, *conj.* sam tylko, goły, otwarty, odkryty, szczery, obnażony, bloß, nackend und arm seyn, być gołym y ubogim; nie mieć nic; sich [illegible] geben, odkryć się, wydać się ze swoiemi zamysłami, wydać, zdradzić [illegible] samego; auf der bloßen Erde [illegible], stać na gołey ziemi, albo na [illegible] ziemi; ein bloßer, entblößter Degen, goła, dobyta, szpada; blos [illegible], sam ieden tylko; blos durch den Glauben, przez samą tylko wiarę; blos ein wenig, bardzo mało, letko.

[illegible], *s. f.* nagość; blößen, entblößen, *v. a.* obnażyć.

[illegible], *v. n.* kwitnąć, zakwitać, zakwitnąć, rozkwitać, rozkwitnąć; blühend, *adj. et part.* kwitnący; Alter, kwitnący wiek, młody, młodość, [illegible] pory; im blühenden Wohlstande seyn, być w kwitnącym stanie, być w dobrym bardzo mieniu; einen im blühenden Wohlstande erhalten, utrzymać kogo w kwitnącym szczęściu w dobrym mieniu.

[illegible], *s. f.* kwiat. Blumen auf dem [illegible], pleśń na winie; der Weiber, [illegible] białogłowskie. Blümlein, [illegible] kwiatek, kwiateczek; der Kopf [illegible], głowka kwiatka. Blumen brechen, kwiatki urywać, zrywać; ein mit Blumen geziertes Feld, pole kwieciem zarosłe, ozdobione, od kwiatow rozlicznich przęśliczne. Blumengarten, *s. m.* ogrod na kwiaty, kwiatami zasadzony, zasiany. Blumenkranz, *s. m.* wieniec, wianek z kwieria, z kwiatow. Blumenband, *s. n.* kwiatera kwiatami zasadzona.

Blumenreich, *adj.* urodzayny, obfity w kwiaty.

Blumen- oder Blüthenmonat, Floreal, (neu) *s. m.* nach dem neuen französischen Kalender, vom 21. April bis zum 21. Mai. *Nowe słowo:* kwiatow miesiąc, *Floreal* według nowego francuskiego Kalendarza od 21. Kwietnia aż do 21. Maia.

Blumenwerk, *s. n.* kwietnia; kwiecista robota; in Bildschnitzerarbeit, w sznycerskim dziele, kwiaty wyrabiane na czym, po snycersku.

Blüthe, *s. f.* kwitnienie, kwiat, wysypowanie się w kwiat, in der besten Blüthe des Alters stehen, być w naylepszym, w naypięknieyszym kwiecie wieku; die Blüthe brechen, kwiatki zrywać.

Blüthenmonat, *s. m.* siehe (*obacz*) Blumenmonat, Floreal.

Blunder, *s. m.* graty, tłomok; uprzykrzona y ciężka sprawa, verdrüßliche Sache.

Blut, *s. n.* krew; das Blut stillen, zatamować, zatrzymać krew; geronnenes, gestocktes Blut, zsiadła, zkrzepła krew; böses Geblüt, zła, zepsowana krew; von königlichem Geblüthe, z Krolewskiey krwi, Krolewskiego rodu; das giebt kein gut Geblüt, to nie daie dobrey krwi, nie naprawia krwi, t. i. to gniewa, to smuci, to psuie krew. Blut ausspeien, krwią pluć, krew wypluwać; auswerfen, krew wyrzucać; das Blut gehet häufig darnach, bardzo krew leie się po tym, wychodzi, wybucha. Blut vergießen, krew przelewać, przelać, wylewać, wylać, krew rozlewać, rozlać. Der Sieg hat viel Blut gekostet, zwycięstwo wiele krwi kosztowało. Blut weinen, krwią płakać, krwawemi łzami płakać. Blutregen, deszcz krwawy dada; ablassen, lassen, abzapfen, krwi nad to upuścić; ein junges Blut, młoda krew.

Blutader, *s. f.* arterya, żyła; blutarm, *adj.* ubożuchny.

Blutbad, *s. n.* rozlanie krwi.

Blutbarsch, *s. m.* ein Fisch, pewna ryba.

Blutdurstig, blutgierig, *adj.* krwi pragnący, krwi żądaiący, krwią nie nasycony; Blutdürstiger, *s. m.* krwi rozlewca.

Bluteis, *s. n.* wrzod, *toż samo znaczy co*, Geschwür.

Bluten, *v. n.* Blut vergießen, krew przelewać, przelać, wylewać, wylać, krew rozlewać, rozlać; krwawić,

krwią płynąć; die Naſe blutet ihm, krew mu płynie z noſa; ſich zu Tode bluten, krew go uſzła, od upłynienia krwi umrzeć.

Bluten, das, *ſ. n.* ſ. Blutvergießen.

Blutfarbig, *adj.* krwawie farbowany.

Blutfluß, *ſ. m.* złota zyła; die güldene Ader, hemorroidy; blutflüßiges Weib, krwi płynienie cierpiąca niewiaſta.

Blutgang, *ſ. m.* Blutfluß, płynienie krwi, dyſſenterya krwawa; biegunka krwawa.

Blutgeld, *ſ. n.* krwawe pieniądze, fortuna z cudzą krzywdą nabyta, cudzą krwią zarobiona; *pospolicie nazywaią:* ludzka krew.

Blutgericht, *ſ. n.* ſąd na życie y na śmierć; władza życia y śmierci.

Bluthund, *ſ. m.* Tyran, okrutnik, krwirozlewca, krwi wylewca.

Blutig, *adj.* krwawy, zkrwawiony, krwią zbroczony; blutig machen, krwią zbroczyć, zkrwawionym uczynić, pokrwawić; blutiger Krieg, krwawa woyna.

Blutigel, *ſ. m.* piiawka.

Blutregen, *ſ. m.* krwawy deſzcz dada.

Blutregent, *ſ. m.* (neu) krwawy rzient, rządca.

Blutregierung, *ſ. f.* (neu) krwawe rządzenie.

Blutreich, *adj.* krwiſty, krwi wiele maiący, w krew obfity, obfituiący.

Blutrichter, *ſ. m.* ſędzia ſpraw na garło, na głowę, na życie.

Blutroth, *adj.* czerwony, zaczerwieniony od krwi, ktory ſię zaczerwienia.

Blutrünſtig, *adj.* krwawy, zakrwawiony, zkrwawiony, krwią zbroczony.

Blutſauer, *adj.* praca krwawym potem nabyta, zkrwawym potem przychodząca, *pospolicie mowią:* krwawy pot.

Blutſauger, *ſ. m.* piiawka, co krew ſię wyſyſa, ciągnie z drugiego.

Blutſchande, *ſ. f.* kaziroſtwo; begehen, kazirodſtwo popełnić.

Blutſchänder, *ſ. m.* kazirodca, ten, ktory z bliſkiemi krewnemi grzech nieczyſty popełnia.

Blutſchänderin, *ſ. f.* kazirodnica, grzech z nayblizſzym krewnym popełniaiąca.

Blutſchänderiſch, *adj.* kazirodny, kazirodſtwem zmazany.

Blutſchuld, *ſ. f.* wyſtępek, za ktory trzeba krew wylać, głowę dać. Blutſünde, *ſ. f.* *toż ſamo znaczy*, auf ſich laden, zaboyſtwem ſię mazać, ręce krwawić.

Blutſchwären, *ſ. m.* pęcher krwawny.

Blutsfreund, *ſ. m.* krewny, zpo wniony; ſeyn, krewnym być.

Blutsfreundſchaft, *ſ. f.* pokrewieńſ powinnowaſtwo, zpowinnowace

Blutſtein, *ſ. m.* krwawnik kamie den z drogich kamieni.

Blutstropfen, *ſ. m.* krwawe kr wenn du noch einen redlichen B tropfen in dir haſt, ieżeli ieſzcze w ſobie, kroplę podściwey krw

Blutströpflein, *ſ. n.* *ziele*, włoska pinella.

Blutſturz, *ſ. m.* krwi wybuchanie bieganie, wypadanie.

Bluttriefend, *adj.* krwią zlany, czony, zbroczony, oblany.

Bluturtheil, *ſ. n.* ſąd na garło, na wę, na ſtracenie.

Blutvergießen, das, *ſ. n.* krwi pr wanie, przelanie, wylewanie, glanie, rozlewanie, rozlanie.

Blutwurſt, *ſ. f.* kiſzka krwawnic

Blutzeuge, *ſ. m.* męczennik, krw świadek, ktory krew wylał na ś deſtwo, ktory krwią prawdę zap dczył.

Bochen, pochen, *v. n.* ſtrożyć ſię, zu ſię; iunaczyć, iunakierować.

Bocher, Pocher, *ſ. m.* iunak, *ſtworzeni*

Bock, *ſ. m.* kozioł, cap; den Bock Gärtner ſetzen, kozła odgrodn zrobić; *znaczy:* rzecz powierzy mu, ktory by ią rad ſam miec; auf ſemanden verlaſſen, wie ein B auf ſeine Hörner, ufać w kogo kozioł w rogi, to ieſt, ufność ſw wcale w kim pokładać y zżad harde brać. Böcklein, *ſ. n. dim.* ziołek, koziołeczek.

Bocken, *v. n.* za kozłem biegać, o zach mowa, ktore ſamca chcą; Geiß bocket, koza ſamca chce, kozłem biega.

Bockfell, *ſ. n.* kozłowa ſkora.

Bockigt, *adj.* kozłowy, kozłowy kozłowa ſkora.

Bockpfeife, *ſ. f.* multanki, dudy, in ment do grania muzycznego.

Bockpfeifer, *ſ. m.* duda, ten, ktor dudach umie grać.

Bockſprung, *ſ. m.* ſkok, ſkoczek, ziołek ſkakaiący.

Bockwurz, *ſ. f.* china, korzeń.

Boden, *ſ. m.* dno, tło, grunt, ſpod ſpod, *tak ſię mowi:* na ſamym dzie, u ſamego ſpodu, *to ieſt*, na d das unterſte eines Dinges, naydoln ſza część iakiey rzeczy, iako to h ki, rzeki, ſamo dno; an einer Pa

spodek pasztetowy; zu Boden schlagen, oder drücken, na dno pogrążyć, na dno przycisnąć, albo też uderzyć o ziemię; einen Boden in ein Faß machen, dno w iakim naczyniu zrobić; aus schlagen, dno wybić; in einem Gemache, der etwas erhaben ist, wzgorek, posadzka wyżey dana w pokoiu iakim; der Boden, oder Platz eines Orts, plac ubity, wyrownany, płaski na iakim mieyscu, iakie bywaią boiowiska, podworka; ein Boden, welcher getäfelt ist, podłoga, potadzka, usłana wyściełana taflami, *w stoliki* robiona; zu Boden fallen, sinken, na dno na ziemię upaść, osieść na ziemi: bis auf den Boden, aż na dno; einen neuen Boden legen, podłogę dawać, słać, układać; nową podłogę dać, nowe dno, nowy grunt, t. i. rzecz na nowe znaczynać; er hat keinen Boden, dna nie ma żadnego, *to iest*, nie nasycony iest; ein Geitziger, łakomiec; er ist nicht werth, daß ihn der Boden trägt, nie godzien, aby go ziemia nosiła, aby po ziemi chodził; auf dem Boden wegbrechen lassen, kazać aż do samey ziemi rozrucić, zburzyć; bodenlos, *adj.* bezdenny bez dna, przepaścisty; ein bodenloser Weg, przepaścista, bezdenna droga; zu Boden gehen, na dno iść, do dna się zanurzyć; zu Boden stoßen, o ziemię uderzyć; der Boden oder obere Theil des Hauses unter dem Dache, gora, gorka, *to iest*: wyśnia część domu pod dachem samym; *krotko mowi się*, pod dachem, schowanie pod dachem, *możesz nazwać*, poddasze.

Bodensee, *s. m.* iezioro pod Konstancyą, miastem w Niemczech.

Bodenzins, *s. m.* czynsz z gruntu, danina z pola, z roli.

Bogeln, biegeln, *v. a.* żelazem prasować, gładzić, wyrownywać.

Bogeleisen, *s. n.* s. Biegeleisen.

Bogen, *s. m.* łuk; spannen, łuk nabyć, naciągnąć, napiąć; wenn man den Bogen zu hoch spannt, so bricht er, łuk zbyt naciągniony rwie się; über das Bogleín treten, wystąpić, z kolei, *to iest*, miarę w czym przebrać. Böglein, *s. n.* kładka, łuczek; bogenweise, *adv.* w łuk, w arkadę; im Papiere, co do papieru, znaczy, po arkuszu.

Bogen Papier, *s. m.* arkusz papieru.

Bogenreben, *s. f. pl.* winorośle wiązane na prętach.

Bogenschütz, *s. m.* strzelec z łuku.

Böglein, *s. n.* s. Bogen.

Böhme, *s. m.* Czech, w Czeskiey ziemi y z Czeskiego narodu.

Böhmen, *s. f.* Czechy, imię kraiu y Narodu Słowiańskiego.

Böhmisch, *adj.* Czeski; das sind ihm Böhmische Dörfer, to dla niego są Czeskie dziedziny, *to iest*, dla niego to iest rzecz nie zwyczayna.

Bohne, *s. f.* bob, kleine Bohne, drobny bob, bobek, bobeczek.

Bohnengarten, *s. m.* ogrod na bob, ogrod, gdzie bob bywa siany.

Bohnenkuchen, *s. m.* placek, ciasto, kołacz z bobu robiony.

Bohnenmehl, *s. n.* mąka, z bobu robiona, mielona.

Bohnenschale, *s. f.* strąk, strączek, w ktorym bob iest, łuszczka.

Bohnenstroh, *s. n.* badyl, łodyga, z ktorey strącze bobu wyrastaią.

Bohren, *v. a.* wiercieć, przewiercieć, świdrować; nicht gern harte Breter, *Przysłowie*, nie rad twarde deszczki wierci, *to iest*, nie rać pracuie, ciężki do roboty; ein Schiff in Grund, okręt w spodzie przewiercieć.

Bohrer, *s. m.* świder, świderek. Hohlbohrer, świder żłobkowaty, nie zakręcony. Windelbohrer, świder stolarski, ktorym wierci rękoieść o pierś opieraiąc. Nagelbohrer, Vorbohrer, świder mnieyszy do nawiercenia, dziur, w ktore większy potym świder wpuszczaią; niby, *nawiercień*. Zwickbohrer der Böttcher, wenn die Löcher zu den Querdauben gebohret werden, świder, ktorym będnarze wiercą dziury w dęgach poprzec idących na dnie przywierconych, aby dno trzymały; Pumpen- oder Röhrenbohrer, świder do pomp, do rur, długi bardzo, do wiercenia, do trąb pompowych, przez całe drzwo w dłuż, od końca do końca. Bohrer zu größern Löchern, świder ciesielski z piorem do wiercenia szerokiem.

Bohrerlein, *s. m.* świderek, świdereczek, świder mały, maleńki.

Bolch, *s. m.* ryba, iaz, mszowka, połacinie: Asellus.

Boldern, *v. n.* ciskać się, rzucać się, hałasować, burzyć, zabiiatyki, zamieszki robić, s. poltern.

Bölken, schreien, *v. n.* ryczeć, gdy bydło ryczy; das Bölken, *s. n.* ryk, ryczenie bydła.

Boll, leer, *adj.* prożny, kadłubowaty, wydrożony w środku.

Bollenbeißer, Dogge, ſ. Bräck.

Bollwerk, *ſ. n.* einer Feſtung, u fortecy baſtion, baſzta, narożnik, rog okopu; mit Bollwerke verſehen, okopami narożniemi, opatrzyć, odciąć, obwieść, otoczyć, zmocnić, umocować, obwarować.

Bolze, *ſ. m.* ſtrzała, *to co*, Pfeil, damit ſchießen, ſtrzałami ſtrzelać; einem den Bolzen vor die Stirne ſchießen *słowo w słowo*, ſtrzałę komu przed czoło ſtawić, das iſt, ſtrzałę komu do czoła przyłożyć, *albo*, ſtrzałą komu zmierzyć w czoło; *co znaczy*, oſtatnim nieſzczęściem, zgubą komu grozić, o zgubę go przyprawić; alles wollen zu Bolzen drehen, *słowo w słowo*, chcieć wſzyſtko na ſtrzałę nakręcać, *to ieſt*, bardzo ściśle, ſurowo, oſtro rzeczy brać, rozumieć.

Bombe, *ſ. f.* kula ogniſta, prochem nabita armatnym.

Bombardement, *ſ. n.* dobywanie puſzczaniem, rzucaniem bomb.

Bombardiren, *v. a.* bomby rzucać, bombardować, bombami dobywać, ſtrzelać. bomby puſzczać do fortecy, miaſta, zamku: einen, uſiłuą prożbą ſzturmować do ſerca.

Bombardirer, *ſ. m.* bombrzutca, ten, co bomby puſzcza.

Bombardirung, *ſ. f.* bombrzucanie, puſzczanie, bombami ſtrzelanie.

Bombaſin, *ſ. m.* bombaſia, materya bawełniana.

Bombernickel, Pompernickel, *ſ. m.* pewny chleb żytni, arcy zdrowy, nazwany od imienia ſwoiego wynalazcy, bywa często w aptekach orzedawany.

Boot, *ſ. n.* okręcik, łudka, bacik, ſtateczek.

Bootsknecht, *ſ. m.* przewożnik, flis, maytek. Schiffsknecht, *toż ſamo.*

Bootsleute eines Schiffs, *ſ. m. pl.* czeladź okrętowa, maytki, fliſy, czeladź wodna; służący ludzie na ſtatkach, na okrętach.

Bord, *ſ. n.* kray, ſam kray, brzeg, bok, okrętu, ſtatku; an Bord gehen, d. i. zu Schiffe gehen, na okręt iść, wſiadać; über Bord werfen, z okrętu, ze ſtatku wyrzucić.

Bordel, *ſ. n.* Unzuchtshaus, nierządne, kurewskie, domoſtwo.

Bordiren, *v. a.* okraiować, po kraiach, kraiami co dawać, obramować, obſzyć, obrębić.

Borgen, *v. a.* pożyczyć komu, *toż co* lethen, *co* auf borg nehmen, na brać, pożyczać u kogo, na pocz nić do iakiego czaſu. Borgen Sorgen, pożyczki ſprawuią kł lange geborgt iſt nicht geſchenkt, długo czeka, to nie ieſt darow co ſię odwlecze, to nie ucieczc

Born, *ſ. m.* ſtudnia, źrzodło, *toż co* Brunnen.

Borraquen, *ſ. f. pl.* rothe Rüben, ki, burak, rodzay iarzyny pew

Borras, *ſ. f.* Berggrün, Goldgrün, gelbes Mineral, grüner Schwefel, der Goldarbeiter, kley złotniczy fergrün, ſiarka zielona, chryſo

Börſe, *ſ. f.* dom, lub ſala, mieyſc bliczne, na ktore ſię kupcy zch na obrady y ułożenie ſwoich pieckich intereſow.

Borſte, *ſ. f.* ſzczeć; Sauborſte, ś ſzczeć; borſtig, *adj.* ſzczeciaſty, ierzony, naierzony, zierzony. sten in den Schuhdrath machen, ſz w dratwę wkręcić; Borſten an Pferdekopfen, czuby na głowach k ubranych.

Borſten, *v. n.* rozpaść ſię, rozpad ſię, pęknąć na dwoie.

Borte, *ſ. f.* paſamon, ſtreſa, bren ſtroka, na ſzacie.

Bortenmacher, *ſ. m.* taſmorobnik, ſmodzicy.

Bortenwürker, *ſ. m.* ſzmuklerz, pa monik, taſiemnik.

Böſe, *adj.* zły; lada co, niepodści niecnota, zbrodzień, złośliwy, gn wliwy; böſes thun, złe broić; b mit böſem vertreiben, złe złym v pchnąć, kim klinem wybić; böſe, nig auf einen werden, być złym kogo, gniewać ſię na kogo, być kogo zagniewanym; einen böſe chen, gniewać, rozgniewać, drażn rozdrażnić kogo; böſe ſeyn, złym b ſrożyć ſię, rzucać ſię, zużyć ſię, ci ſię o co, z. gnieweni o co, hal wać, krzyczeć; von jedem böſe re źle mowić, gadać, o kim; ein b Maul haben, złą mieć gębę, w rzoną, mieć pyſzczek; böſe Ze złe czaſy, ciężkie czaſy; böſe H ręka chora; der böſe Geiſt, zły du ein böſer Menſch, zły, lado co c wiek; es giebt Böſe und Gute u einander, złe y dobre y razem po łu bywa; wer es nicht böſe machet chet es nicht gut, kto z początku rzemiesła nie robi, nie pędzic

ni

…r a. palić, palić ſię, go…
…anzünden, podpalać, za…
…n, diſtilliren, przepalać;
…Saſſer, rożne wodki. Öl,
…, oleum, oliwą świecić.
…ię palić, ſich an die Hand,
…ę w rękę, vor Begierde,
…ſię od pragnienia, od żądzy,
…gnuſſem, das Haus brennt,
…, ts brennet alles lichterloh
…, pali ſię wſzyſtko świetnie,
…oborze, das Licht brennet,
…ię świeci, was gern brennt,
…rędko pali, albo od ognia
… ein gebranntes Kind ſcheuet
…m, przeſtoicie, dziecie, ktore
…ro, boi ſię ognia; polskie
…a inſzy ſens: kto ſię ukro…
…y, to potym y na zimną wo…
…n.

…bel, ſ. n. palenie, gorzenie,
…ie. parzenie, zparzenie.
…Brennen, ſ. m. przypalenie
…rzwach.
…, …n. ſzkło do palenia.
…, …n. alembik do przepalania
…palczania.
…, …n. drewka ſuche do pod…
…y palenia.
…, …ſ. alembik.
…, …ſ. pokrzywa parząca.
…, …m. piec.
…, ſ. n. zwierciadło do pa…

…, ſ. ołacz Breche.
…, …ſ. Wrocław, wiadome mia…
…ſtadt.
…n franzöſiſcher Hafen, port
…we Francyi.
…, Britannien, ſ. f. Bretannia,
…dszego Krolestwa Prowincya.
…der Bret, ſ. n. deſzczka, tar…
…lica, dranica, tablica, et iſt
…n Brete, ieſt wyſoko na tabli…
…n uſ. w wielkiey ieſt łaſce u
…ſehr gern dicke Bretter bohren,
…ſtarke znaczy, nie rad pracuie,
…n pracy, nie dbały, praco…
…n nie chce, hoch am Brete
… wyſoko na tablicy ſiędzieć,
…n wyſokim urzędzie, w wyſo…
…ſtande, hoch aufs Bret kom…
…przychodzić do honorow.
…, n. tablica do grania, warca…
…albo ſzachownica, die Steine
…Brete, warcaby, im Brete ſpielen,
…warcaby grać: niektorzy rozey…
…ko dwoie: Spielbret oder Brete
…pierwſze znaczy tablicę z war…
…tabami a drugie znaczy gra w war…
…caby.

Breve, ſ. n. liſt Papieski, ein Schreiben des Pabſtes.

Brevier, ſ. n. Brewiarz, kſiąża kſiążka do modlenia.

Brey u. ſ. w. ſ. Brei u. ſ. w.

Bretzel, ſ. f. obarzanek, z tego ſam obwarzanek.

Bricke, ſ. f. pl. minog.

Brief, ſ. m. liſt, piſanie, piſmo, ſchreiben, liſt piſać; an einen abgehen laſſen, posłać do kogo liſt, z liſtem. Brief und Siegel, liſt y pieczęć, dokument piſany. einen Brief zuſammen legen, liſt złożyć, ſkładać; verpitſchiren oder zuſtrgeln, zapieczętować, przypieczętować; überliefern, oddać, zanieść; dem Boten geben, posłańcowi dać liſt; aufbrechen, liſt zapieczętowany odpieczętować, otworzyć; unterſchlagen, liſtu nie oddać, falſche Briefe machen, fałſzywe liſty porowić, zmyślić, pozmyślać. Briefe mit einander wechſeln, ſłowo w słowo, liſt za liſt przemieniać, to ieſt; przez liſty do ſiebie piſywać. Brief und Siegel aufweiſen können, moc pokazać liſt y pieczęć, mit Briefen von einem beehrt werden, ſens ieſt, mieć honor liſt odebrać od kogo iednego, alles thun, was der Brief auswriſet, wſzyſtko czynić, co liſt ukazuie, ten niemiecki wyraz znaczy, wſzyſtko czynić, co ſię podoba, albo, na wſzyſtkie zbrodnie być rozpaſanym, einen Brief nicht aus Fenſter ſtecken, liſtu w okno nie zatykać, to wa ſens, liſt ſchować, ukryć, nie dać to nikomu czytać, ani powiadać co w nim ieſt.

Briefchen, ſ. n. liſtek, liſteczek, ein Briefchen thut wohl dabei, iedna kartka, ieden liſtek wiele w tym może, du haſt kein Briefchen dafür, ty nie maſz ma to żadnego liſtku, żadney kartki, to ieſt. rzecz nie pewda, ieſzcze nie wiedzieć iak koſtka padnie.

Briefgeld, ſ. n. oder Lohn, ſ. m. pieniądze od liſtow, zapłata temu, co liſty uoſi.

Briefiich, adj. liſtowny.

Briefmahler, ſ. m. ten, co karty maluie.

Briefſchaft, ſ. f. liſty.

Briefſteller, ſ. m. ein Buch, kſiążka, nauka o piſaniu liſtow; ſpoſob piſania liſtow.

Briefträger, ſ. m. posłaniec z liſtami, z liſtem, ten, co liſty noſi.

Briefumſchlag, ſ. m. koperta na liſt.

Briefwechſel, ſ. m. liſtow przemiana, t, i.

wza…

Brand, *ſ. m.* głownia z ogniem zarzyſta; ein brennendes Holz, palące ſię głownia.

Brand, *ſ. m.* an einem Gliede, na iakim członku, ciała, ſzrzoga, zapalenie; hat darzu geſchlagen, *inflammacya*, zapalenie ſię wdało, przyrżuciło; der kalte Brand, rak, choroba; *inaczey*, faules Fleiſch, zgniłe ciało. Erſterbung eines Gliedes an dem Menſchen, obumarcie, zmartwienie członka iakiego w człowieku; także w zwierzęciu innym y w drzewie nawet. Brand an Früchten, przypalenie na owocach, rdza; in Rüben und Bäumen, na winie y drzewach.

Brand, *ſ. m.* pożar; in Brand ſtecken, w pozarze, w ogniu być; jemanden einen Brand ſchüren, nieprzyiażni komu narobic, pożar nieprzyiażni, nienawiści zapalić; in Brand gerathen, zaiąć ſię od ognia.

Brand, *ſ. m.* ein Ofen voll Ziegel, oder Kalk, ſo viel man auf einmal brennen kann, wypalenie, piec pełny cegły, albo wapna wypalonego tyle ile ſię na ieden raz zmieścić y wypalyć może *dla tego mowi ſię po Polſku:* dwa, trzy, cztery etc. piece cegły, wapna.

Brand, *ſ. m.* im Getreide, rdza, przypalenie na zbożu y urodzaiach, od ktorych czernicią a raczey śnieć, iaka bywa w przenicy, gdy ziarna iak w popioł ſą obrocone.

Brandbrief, *ſ. m.* liſt pogorzelny, o pogorzeniu świadeſtwo pogorzelcom dane.

Brandeiſen, *ſ. n.* żelazo do wypalania cechy, cecha, piętno żelazne, żegadło.

Brandenburg, *ſ. n.* ziemia Brandenburska albo imię miaſta; ſtarzy Słowacy y Polacy, ten kray Pogorzelcem nazywali.

Brander, ſ. Brandſchiff.

Brandicht ſeyn, *v. n.* bydź ſpalony, śnieciſty, ſpalonym, śnieciſtym; *adj.* der Brand iſt darinnen, śnieś ieſt w tym.

Brandkorn, *ſ. n.* śnieć, ktora na żyto częſtokroć pada; rdza na żyto.

Brandlettich, *ſ. m.* podbiał, przybienie mnieyſze, *ziele inaczey*, Roßhuf.

Brandmahl, *ſ. n.* piętno wypalone, cecha wypalona złoczyńcy na czole, na znak, że ieſt bezecny; mit einem Brandmahle bezeichnen, piętnem wypalonym naznaczyć.

Brandmahlen, *v. a.* brandmarken, napiętnować, nacechować, piętnem, cechą naznaczyć, piętno, cechę wypalić; bezeichnet, gebrandmahlet, brandmarket, *part. et adj.* naznaczone Francyi; das Brandmarken, *ſ.* to piętno wypalone, nazywa ſię fleur de lis, kwiat liliowy, bo wy tego kwiatu, złoczyńcom wypalai

Brandopfer, *ſ. n.* całopalenie, całolona ofiara, kiedy rzecz ofiarowa cała ſię zpaliła y nic z niey nie ſtało, tylko popioł.

Brandpfeil, *ſ. m.* łuczywo do podpa nia ognia, ſmolanki ſoſnowe.

Brandſchade, *ſ. m.* ſzkoda, od poża ogniowego poczyniona, pogorzen

Brandſchatzen, *v. a.* okup, odkup ognia, pewna pieniędzy ſumma u dzona y zapłacona, aby ogniem d mow nie palono podczas woyny.

Brandſchatzung, *ſ. f.* taksa okupu ognia, pożaru.

Brandſchiff, *ſ. n.* Brander, *ſ. m.* zip okręcik zporządzony do zapalan innych.

Brandſchlange, *ſ. f.* żmiia, niby pal wąż.

Brandſohle, *ſ. f.* podeszwa w drzod obuwia, trzewikow.

Brandſtäte, *ſ. f.* pogorzeliſko, plac zgorzałym domie, mieście.

Brandſteuer, *ſ. f.* pogorzelne, potad dla pogorzałych, zapomożenie p gorzelcow.

Brandwein, *ſ. m.* wodka, gorzałka, p lonka; brennen, wodkę palić.

Brandzeichen, *ſ. n.* piętno wypalon cycha wypalona.

Braſem, *ſ. m.* leſicz ryba.

Braſilien, *ſ. f.* Braſylia, kray w Am ryce pomorski.

Braſilienholz, *ſ. n.* Brazylia drzewo.

Braſſelet, Arm- oder Achſelband, *ſ.* naramiennik, *albo naczey*, narącze

Braſt, *ſ. m.* Sache, *ſ. f.* cała rzecz, trz rzeczy, cała ſprawa; das iſt der gan Braſt, to ieſt cała ſprawa, cały i teres.

Braten, *v. a.* pieć przy ogniu; gar ſehr gebraten, *part. et adj.* bard nazbyt upieczone, przepieczone, w pieczone; ein Braten, *ſ. m.* pieczen pieczyſte; an den Spieß ſtecken, z tchnąć pieczenia, mięſo na rożem pieczenia; wenden, obracać piecz nią przy ogniu; ſchmecken, pieczen ſmakować, to ieſt, domyślać ſię, c ma być; ein ſolcher Braten wird b nicht leicht wieder aufſtoßen, nie zar ci zatchną znowu taką pieczen *Przyſłowie*, niebędzieſz miał zar

[illegible] ich singe, czyi chleb [illegible] piosnkę śpiewam, das ist [illegible] Brod, to iest moy [illegible] chleb; tylke się tym za- [illegible], sein Stück Brod gewin- [illegible] sobie zarabiać; na chleb [illegible] zarobić, nach Brode ziehen, za [illegible] chodzić, po iałmużnie, es [illegible] Brod streichen, zarzucać [illegible], zadawać iaką winę, es ge- [illegible] dazu, als Brod essen, wię- [illegible], iak chleb ieść, więcey do [illegible] trzeba, iak chleb ieść, einem [illegible] Brode stehen, mieć kogo [illegible] chlebie, trzymać, żywić [illegible] domu swoim, das bringt kein [illegible] Haus, to chleba do domu [illegible], t. i. z tego nie masz [illegible] pożytku, zarobku, gestohle- [illegible] schmeckt gut, kradziony [illegible] smakuie, fremdes Brod [illegible] besser, cudzy chleb [illegible] lepiey.

[illegible] das, *s. n.* chleba pieczenie.

[illegible] *m.* para, dym z wilgotnych [illegible], Dunst, Dampf.

[illegible], *s. f.* komora na chleb.

[illegible] *m.* szafarnie na składanie [illegible] chleba, ktorą w śpi- [illegible].

[illegible] *s. m.* kosz do noszenia chle- [illegible] Brodkorb höher hängen, kosz [illegible] przed kim wysoko zawie- [illegible], [illegible] komu iadła.

[illegible] *adj.* ohne Brod, bez chleba, [illegible], unkenntlich, niewdzię- [illegible] ochrodnieństwa, fruchtlos, da- [illegible], niepożyteczny, prożny za- [illegible], niepłodny, nuż- [illegible], niezyskowny, bez [illegible].

[illegible] *s. m.* torba, worek na chleb.

[illegible], *s. m.* Brodschauer, *s. m.* [illegible] chleba, tem, do ktorego taksa [illegible] należy.

[illegible] *s. f.* łopata do wsadzania [illegible] w piec.

[illegible], *s. n.* woda przeważana z [illegible], z Niemieckiego, sznelka.

[illegible] *s. f.* iagoda głogowa.

[illegible], *s. m.* głog, krzak, [illegible]; der Ort, wo viele stehen, [illegible].

[illegible] *s. f.* ośrodka w chlebie, die [illegible] zerreiben, ośrodkę pokru- [illegible].

[illegible] *s. n.* złamanie, zerwanie, am [illegible], wypuknienie; kiła, der [illegible], ktory kiłę ma, kiławy, kiłowaty; eines Bundes, zerw[illegible] Związku; in der Rechenkunst [illegible] rachunku łamana liczba; poł[illegible] cząstki iedney liczby.

Bruchband, *s. n.* Bruchbandage, zwi[illegible]

Bruchkraut, *s. f.* Harnkraut, Bruch[illegible] ein Kraut, kleiner Wegtritt, Ta[illegible] körner. sporyż trzeci, żabie gr[illegible]

Bruchpflaster, *s. n.* plaster na kił[illegible]

Bruchschneider, *s. m.* cyrulik ki[illegible] czący.

Bruchsilber, *s. n.* kawałki z połama[illegible] srebra, lub z naczynia połamar[illegible]

Bruchstein, *s. m.* kruszony kamień [illegible] piasek z wapnem mieszany.

Bruchwurz, *s. f.* s. *obacz* Bruchkra[illegible]

Brücke, *s. f.* most; aus Pfeilern [illegible] słupach; bauen, machen, dać. [illegible] zbudować, wystawić; abwerfen, [illegible] zrucić, obalić, rozrucić. B[illegible] machen, in Schulden, płacić dł[illegible] kogo; eine hölzerne Brücke, dre[illegible] ny most.

Brücklein, *s. f.* mostek.

Brückenpfahl, *s. m.* słup pod m[illegible] albo pal, na ktorym most stoi.

Brückenzoll, *s. m.* mostowe, myt[illegible] iechania przez most.

Brudeln, *v. a.* bańkami wybu[illegible] zwierać; bańkami wyskakiwa[illegible] ko woda.

Bruder, *s. m.* brat, rodzony, przyr[illegible] ein hungeriger Bruder, głodny [illegible]

Brüderchen, *s. n.* braciszek, b[illegible] *vocat.* bratku.

Brüderlich, *adj.* braterski, er ist mi[illegible] brüderlich an die Hand gegangen, [illegible] terskim sercem, po bratersku [illegible] wsparł, rękę mi podał.

Brudermord, *s. m.* bratoboystwo, [illegible] zaboystwo, bratomorderstwo.

Brudermörder, *s. m.* brato boyca, [illegible] zaboyca; bratomorderca.

Brüderschaft, *s. f.* brastwo, brate[illegible] rodzeństwo. Brüderschaft m[illegible] braterstwo, przyiaźń zabierać, [illegible] się, pobratać się, auf Brüde[illegible] trinken, na braterstwo bić, [illegible] się przy kieliszku.

Bruderskinder, *s. n. plur.* brata [illegible] względem stryia, nazywaią się [illegible] nowcowie, względem ciotki, [illegible] tunkowie.

Bruder- und Schwesterkinder, *s. n.* od brata y od siostry dzieci; [illegible] czni, cioteczni.

Bruders Sohn, *s. m.* syn brata, [illegible] wiec, bratunek.

Bruders Tochter, *ſ. f.* corka brata, ſynowica, bratunka.

Bruders Weib, *ſ. f.* bratowa, brata żona.

Brühe, *ſ. f.* polewka, barſzcz, eine Brühe, darein man etwas eintauchet, ſos, podlewa, w ktorey maczaią, mit Brühe, in eine Brühe eingemacht, ſoſem zaprawny, do podlewy, einen in der Brühe ſtecken laſſen, w niebezpieczeńſtwie, w biedzie porzucić kogo, einem ein Brühchen geben, polewczki dać komu ſię napić, zadać; anmachen, zaprawić, *to iest*, truciznę komu zadać, alle zuſammen in eine Brühe werfen, wſzyſtkich wraz w iednę polewkę wrzucać, *t. i.* iedną miarą wſzyſtkich mierzyć; iednakowo o wſzyſtkich trzymać, mowić, mit Waſſer brühen, wodą kogo wrzącą oparzyć, oblać.

Brühwarm, *adj.* wrzący, brühwarme Arbeit, wrząca, gorąca robota; *adv.* prędko, na głowę robić.

Brüllen, *v. n.* ryczeć; wie ein Ochs, iak woł; wie ein Löwe, iak lew; grubym y ogromnym głoſem.

Brüllen, das, *ſ. n.* ryczenie, ryk, lwa, wołu; eines Ochſen, ryk wołowy.

Brumaire, *ſ. m.* (neu.) Nebelmonat, nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, vom 23. Oktober bis zum 21. November. *Nowe słowo:* Brumere, mgliſty miesiąc, według nowego francuſkiego kalendarza, od 23 Października aż do 21. Liſtopada.

Brummbär, Brummbars, Brummkater, Brummkopf, Murrkopf, närriſcher Menſch, *ſ. m* markot.

Brumkater, *ſ. m.* Brum- oder Murrkopf, *ſ. m.* ſ. *obacz* Brummbär.

Brummeiſen, *ſ. n.* eine Maultrommel, dremla, drumla, inſtrumencik do grania malenki, żelazo do mruczenia; ein altes brummendes Weib, markotnica, ſ. Keiſerin, die gern brummet.

Brummen, *v. n.* mruczeć, podmrukiwać, odmrukiwać; wie die Schweine, iak świnie rechać, reh reh wołać, o świniach mowią; brzęczeć; wie die Bienen, iak pszczoły.

Brummen, das, *ſ. n.* mruczenie, odmrukiwanie, pomrukiwanie, brzęczenie, bączenie.

Brunſt, *ſ. f.* ſ. *obacz* Brunſt.

Brunnen, *ſ. m.* źrzodło; ſtudnia, zdroy, krynica; graben, ſtodnią brać, wybrać, ein ſehr heller, ſtudnia bardzo iaſna, zdroy bardzo przezroczyſty; *poet.* ſzklane, ſrebrne, Hoffnung und Freude iſt nen gefallen, moia nadz w ſtudnią wpadły, *ſens* mię nadzieia, moia ra darenna nadzieia, dare

Brunnenader, *ſ. f.* żyła v wody, ſtrumyk, podz ponik, ktory wytryskuj na koniec, na wierzch.

Brunnendeckel, *ſ. m.* nakr dnią, pokrycie, okryci

Brunnengräber, *ſ. m.* ſtud dzienny, ſtudzienny; ſtu dniobit, ſtuduiokop, ſtu

Brunnenkaſten, *ſ. m.* cębro wanie, cębrzyna, cęber.

Brunnenkreſſe, *ſ. f.* naſtur

Brunnenloch, *ſ. n.* ſzyia v zdroiu.

Brunnenmeiſter, *ſ. m.* rurm zbior, *połacinie*, aquilex; dy, źrzodła, ſtudnie wyn nałami prowadzi y pomp

Brunnenröhrchen, *ſ. n.* rur wytrysk, ktorym woda ſ tany.

Brunnenſeil, *ſ. n.* line ſtu ciągnienia wody.

Brunnenſtange, *ſ. f.* żuraw maſzyna do ciągnienia w

Brunnenwaſſer, *ſ. f.* krynicz wa, źrzodlana, zdroiowa,

Brunſt, *ſ. f.* palenie, piecz Begierde, pragnienie, żąda leiden, żądzą miłoſną ſię Hirſch gehet in der Brunſt, ſię za ſamicą.

Brünſtig, *adj.* gorący, zapal ſię, goreiący.

Brünſtig, *adv.* gorąco, z upr

Brunſt im Hauſe, ogień za mu, pożar.

Brunzen, *ſ. n.* ſiczać, moc puſzczać.

Brünzeln, *v. n.* przydymić przyſwędzonym, zpalicz dzieć.

Brünzeln, *ſ. n.* ſwąd, zpale ſwędzenie, zpaleniana, p nie.

Brunzkachel, *ſ. f.* urynał.

Brüſſel, *ſ. f.* Brukſella, miaſto Kraiu przeſzłym Auſtryack iak mowią, w Niederland

Bruſt, *ſ. f.* pierś, pierſi, an ſchlagen, bić w pierſi.

Bruſt-, *adj.* przed pierſi ub głowski.

ti, *ſ. n.* iuiuba owoc.
n, obracz do pierſi tylko
. w hes. pułoſobek, pułu-

ſ. pierſi, cycki, die Brüſte
:r pierſi u kopiety, ſie hat
..it, ona ma piękne pierſi,

:, *r.v.* wynoſić ſię, nady-
:mę ſtroić.
s. błona poprzeczna mię-
:i y żołądkiem; ofierdzie,
:zegroda wnętrza.
ſ. m. kiryś na pierſi,
:oyna na pierſi.
m. zwierzchnia część ki-

n Bruſtſtück, materacyk
i na pierſi przykładany.
a podpierſiem dla konia,
u ſzoru.
s. n. napierś; der jüi-
:ist, u żydowskich ſta-
:a Kapłanow.
der Weiber, *ſ. n. ſ. obacz*
Beiberlatz.
a chuſtka na ſzyię, iak
:ywaią.
ſ. im Lager, zaſtawa prze-
:ciw, ſtraniec na przodku
:per.
ſ. ſ. pierſi rana, rana w

:łość, wyłęgnienie, wyſie-
:ienie ptząt, kurcząt; die
:ausbrüchen iſt, drob na
:roby, der Fiſche, narybek,
:ſ. drobiazg rybny; dla
:ziwu; ſonderlich von
:ſobliwie narybek karpi.
m. plur. welche die Fiſcher
:s Waſſer werfen, drobiazg,
:y nazad z ſieci wrzucaią
:, aby rosł ieſzcze, einen
:dem beſetzen, ſtaw zarybić
:a, ſtaw narybkiem oſa-
:ić, ſtaw narybkiem, na-
:ziwu wiadzić.
:ie ludzki, dziki, grubian,
:*r.v.* frodyć ſię iak beſtya.
:ſiedzieć na iaiach.
:*n.* ſiedzenie na iaiach.
:brüthenne, oder Glucke,
:na iaiach ſiedząca; *toż ſa-*

:ab entgebrütet ſtinkendes
:k, wpoł wyłęgnione iaie.
:chłopiec. Bübchen, *ſ. n.*
:, chłopiec z chłopeczek,

pochole, ein böſer Bube, lada co chłopiec; *to ſię mowi:* w Niemieckim y o ſtarych, co w Polskim nieskładnie wychodzi, einem den Buben dutzen, wyłaiać, zieżdzieć, wyieżdzić słowami, wybeſztać.

Buben, *v. n.* hulać, hultaić ſię. Huren und buben, kurew patrzyć y hulać.

Bubenhaut, *ſ. n.* darin ſtecken, hultayſtwo, hultayſtwem ſię bawić.

Bubenſtück, *ſ. n.* niepodściwość, niecnota, *t. i.* nie podściwy uczynek, złość, uczynek bezecny, begehen, złość, popełnić; złość wyrządzić, pſikuſa komu wyrządzić, zrobić.

Bübiſch, *adv.* bóślich, złośliwie, nie podściwie, ze złości, ze złością.

Büberei, *ſ. f.* złość, złośliwość, przewrotność, wykrętność, niecnota.

Buch, *ſ. n.* kſięga, kſiążka, *knycha, knyſzka;* Buch, libra papieru, ein Buch laſſen ausgehen, kſiążce dać wyiść, *to ieſt,* z druku na widok kſiążkę wydać; do druku podać, wydać na światło; ohne Benennung des Autors, kſiążka bez imienia Piſmodawcy, ein Buch einbinden, kſiążkę w wiązać, oprawić, über den Büchern liegen, nad kſiążkami, w kſiążkach ſiedzieć, *to ieſt,* uſtawicznym ſię bawić czytaniem.

Buchabſchreiber, Copiſt, Abcopirer, *ſ. m.* przepiſokſiąg, ten, co kſięgi przepiſuie; *możeſz, nazwać także, kſiąg przepis, kſiągpiſarek.*

Buchbinder, *ſ. m.* wiązokſiąg, wiązokſiążnik, *introligator,* kſiąg oprawca.

Buchdrucken, *v. a.* kſiążkę drukować.

Buchdrucker, *ſ. m.* drukarz.

Buchdruckerkunſt, *ſ. f.* ſztuka drukarska, ſztuka drukowania kſiążek.

Buchdruckerei, *ſ. f.* drukarnia, gdzie kſięgi bywaią, drukowane.

Buche, *ſ. f.* ein Baum, buk, bukowe drzewo, buczyna.

Büchel, *ſ. f.* Buchecker, die Frucht der Buche, bukiew owoc z drzewa bukowego.

Büchen, *adj.* bukowy.

Buchenwald, *ſ. m.* bukowy las, bukowina, buczyna.

Bücherdieb, *ſ. m.* kſiążkowy złodziey, ten, co z kſiążki kradnie y zaſwoie czytelnikom udaie, piſmokradca.

Bücherkaſten, Bücherſchrank, Bücherſtand, *ſ. m.* ſzafy, przegrody, przegrodki na kſiążki.

Buchführer oder Buchhändler, *ſ. m.* kſięgarz, kupiec z kſiążkami, kto-

Braunſchweig, *ſ. f.* Kſięſtwo y miaſto w Niemczech, Brunſwik.

Brauſen, *v. n.* bączeć, brzęczeć, ſzumieć, huczeć, die brauſenden Winde, ſzumiące wiatry, świſzczące wiatry.

Brauſen, *ſ. n.* des Meeres, ſzum, ſzumienie morza, buk morski.

Braut, *ſ. f.* oblublienica, Panna Młoda, das iſt die Braut, warum man tanzet, ta to ieſt Panna Młoda, o ktorą tańcuią, einem die Braut vor der Baſe hinwegnehmen, wziąć komu przed noſem pannę młodą, odmowić pannę młodą komu, wer das Glück hat, führt die Braut heim, kto ma ſzczęście, ten żony doſtanie.

Brautbett, *ſ. n.* łożka dla Państwa Młodego.

Brautführer, *ſ. m.* Dziewoſłab, drużba, ſwat. Brautführerin oder Brautjungfer, *ſ. m.* drużbina; *inaczy ieſzcze po Niemiecku.* Brautleiterin, *ſ. f.*

Brautgeſchenk, *ſ. n.* ſ. Brautring.

Bräutigam, *ſ. m.* Pan młody.

Brautjungfer, ſ. Brautführerin.

Brautkammer, *ſ. f.* łożnica, gdzie łożko dla państwa młodego.

Brautleiterin, *ſ. f.* ſ. Brautführerin.

Brautlied, *ſ. n.* pioſnka weſelne dla Panny Młodey.

Brautring, *ſ. m.* ślubny pierścień, weſelna, ślubna obrączka. Brautgeſchenk, *ſ. n.* ślubny podarunek.

Brautſchatz, *ſ. m.* poſag, iako też zapis od męża dany żonie.

Brautwerbung, *ſ. f.* zalekanie ſię, ſtaranie ſię o żonę.

Bravoure, *ſ. f.* waleczność, dzielność, mężność, ſiła z odwagą, odwagą; zeigen, pokazać, waleczny umysł.

Breche, *ſ. f.* Breſche, ſzczerba, wyłamek w murze, armatami wybity, wywalony. Öffnung der Mauer durch das grobe Geſchütz, otwarcie muru wielkiemi działami. Breſche ſchießen, ſzczerbę, wyłam, wyłamek, armatami w murze wywalić.

Breche, *ſ. f.* cierlica. Flachsbreche, *ieſt ſamo*, cierlica do tarcia lnu. Hanfbreche, miedlica do tarcia konopi.

Brechen, łamać, kruſzyć, urywać, rozrywać, ein Bein brechen, złamać nogę, einen Bund, Treu und Glauben, związek, wierność y wiarę złamać, eines Frechheit, zuchwałość czyią złamać, brechen, znaczy także *paſſive*, *to co* gebrechen werden, złamanym być, albo *abſolute in neutro*, a *w Polſkim ze słowkiem ſię*: der Faden bricht, nic ſię rwie, es muß ge oder brechen, albo wieść muſi, ſię złamać, *to ieſt*, albo dokazać ſ iego, albo ſtracić, brechen, ſich er chen, żygać, womitować, wyrzu przez wymioty, koty drzeć, Bre machen, womity, wymioty ſpraw poruſzyć, das Brechen einſtellen, w mity, wymioty zatrzymać. zatam wać, das Brechen der Strahlen, manie pomieni.

Brechzaum, *ſ. m.* muſztuk, einen Bre zaum anlegen, muſztuk włożyć.

Brei, *ſ. m.* Brey, braia, zacior, zaciorl zacierka, kleik, pamuła. Apfelbr pamuła z iabłek, iabczana. B im Maule haben, mieć bryię w bie, *znaczy co do co ſenſu*: milcz nic nie nowić, *albo*, bardzo cic mowić, ſkeptać, er gehet herum die Katze um den heiſſen Brei, cko iuk kot około gorącey kaſzy, *znaczyć*, chciał by, ale ſię boi, nie może.

Breihan, *ſ. m. ob.* Weißbier.

Breipfanne, *ſ. f.* panewka do gotowa zacierki, pamuły.

Breiſach, *ſ. n.* Bryſak, miaſto w Alſac

Breiſch, eine teutſche Stadt, *ſ. n.* mi ſto Niemieckie.

Breisgau, *ſ. f.* Breſgawa, miaſto Niemczech.

Breißneſtel, *ſ. m.* łancuſzek do ſznur wania, wſtęga do tegoż.

Breit, *adj.* ſzeroki, breit werden, ſz rokim ſię ſtawać, ſzerzyć ſię, Damm wird breiter, grobla ſię co ſzerzy, rozſzerza ſię, ſzerzey id den Damm breiter machen, grob tamę rozſzerzyć, weit und breit, leko y ſzeroko, ſich breit mac ſzerzyć ſię, ſzerſzym ſię czynić.

Breitblättericht, *adj.* ſzerokie li maiący; z ſzerokiemi liściami.

Breite, *ſ. f.* ſzerokość, ſzerz.

Breitnaſe, *ſ. f.* ſzerokość noſa, ſzer nos.

Breme, *ſ. f.* bąk.

Bremen, *ſ. n.* Stadt, miaſto w Nie czech.

Bremſe, *ſ. f.* dudki, *t. i.* żelaza, w k koniowi nozdrze uymuią; aby kąſał.

Bremſen, *v. a.* ein Pferd, koni nozdrze dudkami niąć, einen brem prześladować kogo, na złość ko robić co.

Brennbar, *adj.* co ſię prędko pali, ognia zaymuię.

...ger, *ſ. m.* rozboynik, rozbiiak ... w krzakach.

... Band, *ſ. n.*

... *ſ. n.* gay.

... łono, zonadrze, pierſi ... Die Hand in Buſen ſchieben, ... rękę włożyć, *znaczy to* ... tyden, nie dbać o ſiebie, ... ię o ſiebie, aby ſię dobrze ... einen eigenen Buſen greifen, ... zyć ſiebie ſamego, na ... go.

... pokuta, poprawa, popra- ... cia, żal za grzechy. Buße ... kutę czynić, nimmer thun ... Buße, nigdy źle nie czy- ... mylepſza pokuta. Buße ... pokutę komu naznaczyć, ... pokutę odprawić, wy-

... n. pokutować, pokutę za ... czynić, die Luſt büßen, naſy- ...ność, chęć.

... *adj.* pokutuiący, pokutnik, ...ę czyniący.

Bußfertigkeit, *ſ. f.* pokutowanie, pokuta, żal, żałowanie za grzechy.

Bußpredigt, *ſ. f.* kazanie o pokucie.

Bußtag, *ſ. m.* dzień pokutny, dzień na nabożeńſtwo pokutne naznaczony.

Büttel, *ſ. m.* ceklarz, ſługa mieyski, pachołek mieyski, dem Büttel zuſtändig, *adj.* co należy do ceklarza.

Büttelei, *ſ. f.* ſtraż publiczna, ſłudzy mieyſcy.

Butter, *ſ. f.* maſło, ausrühren, maſło robić, auslaſſen, maſło rospuſcić, roztopić, mit Butter beſtreichen, maſłem naſmarować. Butter an das Eſſen thun, maſła do iadła włożyć.

Butterbrod, *ſ. n.* chleb z maſłem.

Butterfaß, *ſ. n.* maśnica, w ktorey maſło robią.

Buttermilch, *ſ. f.* maślonka.

Butterruß, *ſ. m.* ſzumowiny z maſła.

Büttner, *ſ. m.* Böttticher, bednarz, co beczki y rożne z drewna naczynia robi.

Buxbaum, *ſ. m.* bukſzpan, drzewo; galant, wałek cienki u ſzewcow do gładzenia skor.

C.

CAB

C, der dritte Buchſtabe des ...chen Alphabets, C albo c, ...ietym Niemieckiego y Pol- ...kiego.

... *f.* ...ucana, przewrotna rada ...ſpisek, ſpiknienie, na co, ... wider eines Vermögen an- ...ſpiknąć ſię taiemnie na ...dzący fortuny; wider einen, ...ko koma.

... *f.* faktion, ludzie, ktorzy ...czynili, zuſammenrottirte Ge- ...ſ. towarzyſtwo ſpiskowi, ſtrona ...i, es iſt auch von der Cabale, ...ty ſakcyi ieſt, z tego też

... *f.* der Juden geheime Lehre ...legung der Schrift, Zydowska ...umieiętność y wykład ...Pisma Kabała.

... *ſ. m.* Kabaliſta, der die Cabaliſtik, ktory Kabałę rozumi, ...ry ſię na Kabale zna ży- ...cy.

...ch, *adj.* Kabalowy, Kabaliczny.

... ein Art eines Schiffſeils, pewna ...okrętow wielka; lina, ktorą ...ſtuią.

CAB

Cabes, *ſ. f.* Stadt in Afrika, miaſto w Afryce tak nazwane.

Cabinet, *ſ. n.* Pokoik oſobny, geheimes Zimmer, pokoy taiemny.

Cablan, *ſ. n.* Königreich in Oſtindien, Kroleſtwo wſchodniey Indyi,

Cabo oder Capo, *ſ. n.* ein Vorgebirge, Gora w morze wychodząca, Pogorek.

Cabo blanco, *ſ. n.* Biała Gora, Wmorek w Afryce.

Cabo de buona Eſperanza, *ſ. n.* Vorgebirge in Africa, Dobra Nadzieia, gora morska, w Afryce; pogorek morski.

Cabo de Eſpichel, *ſ. n.* Vorgebirge in Portugall, morski pogorek w Portugalii.

Cabo de Finis Tarra, *ſ. n.* Vorgebirge in Spanien, morski pogorek w Hiſzpanii.

Cabo di Rocca Sintra, *ſ. n.* Vorgebirge in Portugall, morski pogorek w Portugalii, pogorek Lisboński.

Cabo di S. Maria, *ſ. n.* Vorgebirge in Portugall, Pogorek S. Maryi w Portugalii.

Cabo di S. Vincente, *ſ. n.* Vorgebirge in Portugall, Pogorek S. Wincentego w Portugalii.

wzaiemne liſtow piſywanie, *korreſpondencya.*

Brigade, *ſ. f.* Brygada, orſzak pewny żołnierzy, Pułk.

Brigadier, *ſ. m.* Pułkownik.

Bricken, *ſ. f. pl.* minog.

Brille, *ſ. n.* okulary, man braucht keine Brille, na to okularow nie trzeba, rzecz iaſna, dieſe Feſtung iſt den Feinden eine Brille, ta forteca ieſt okularami dla nieprzyiaciela, ſtoi nad karkiem nieprzyiacielowi, einem eine Brille auffſetzen, okulary komu na nos włożyć; *znaczy*, w Niemieckim: zwodzić kogo, *albo też*, dać komu do pomiarkowania.

Brillenfutter, *ſ. n.* puzderko do chowania okularow, na okulary.

Brillenmacher, *ſ. m.* okularnik, ten, co okulary robi.

Bringen, *v. a.* nośić, nieść, zanośić, zanieść. Ehre, Reichthum, honor przynośić, bogaſtwa przynośić, przynieść, zu etwas bringen, przyprowadzić do czego, einen um das Seinige, przyprawić kogo o zgubę ſwoiey fortuny; zgubić kogo na fortunie, na maiątku, mit ſich bringen, z ſobą przynośić, przynieść, das Alter bringt es ſo mit ſich, lata to tak z ſobą nieſą, wiek to tak z ſobą nieſie, das Recht, die Gewohnheit bringt es ſo mit ſich, prawo, zwyczay to z ſobą nieſie, ums Leben bringen, o życie przyprawić, zgubić na życiu, man kann nichts in ihn bringen, nie można nic w niego wlać, nieuk z niego wielki, mozg twardy iak mur; nic ſobie nie bierze w głowę, die Wahrheit aus einem, prawdę z kogo wyciągnąć, es einem bringen, o życie kogo, za zdrowie czyie pić, etwas vor einen bringen, nieść, zanośić co przed kogo, unter die Leute, wynieść, wynośić między ludzy, rozſiać, plotek narobić, es in einen, wmowić co w kogo, nauczyć, namowić na co, an ſich, poſtarać ſię o co dla ſiebie, otrzymać, wyrobić co na ſiebie, einen drum, wyrwać, wydrzeć co komu, wyzuć kogo z czego, einen in Händel, narobić komu kłopotu, trudności, einen daraus, przeſzkodzić mowiącemu, przeſzkodą ſwoią z pamięci mowiącemu wylić, er hat es ſo weit gebracht, tak daleko rzecz przywiodł, przyprowadził, er hat es ſo hoch gebracht, wſzyſtkiego, co maywiększego było dopiął, ſein Leben hoch bringen, długo żyć, długie wydzieć życie.

Briſſotiner, *ſ. m.* (neu.) Anhänger Briſſots Parthei. *Nowe słowo:* Briſſotinie, partyzancy Briſſota.

Briſſotiniſch, *adj.* (neu.) auf Briſſotiner Manier. *Nowe słowo:* Briſſotinſpoſobem Briſſoticznym.

Briſſotiniren, *v. a.* (neu.) nach Briſſotiner Manier ſich Geld verſchaffen, Betrügereyen treiben. *Nowe słowo:* briſſotinizować, ſpoſobem Briſſota a Briſſoticzneym ſobie poſtarać pieniądze, myſzkować, worem bić, ſztucznie kraść, oſzukać, oſzukiwać.

Briſſotinismus, *ſ. m.* (neu.) die Parthei Briſſots und ſeiner Anhänger. *Nowe słowo:* ſtrona Briſſota i iego partyzantow albo nayiznikow.

Briſſotiſiren, *v. a.* (neu.) für die Briſſotiſche Parthei gewinnen, zu einem Anhänger derſelben machen. *Nowe słowo:* Briſſoticzney ſtronie pozyſkać, partyzantem uczynić, briſſotizować.

Briſſotiſirt, *part. et adj.* (neu.) für Briſſotiſche Parthei gewonnen, zu einem Anhänger derſelben gemacht. *Nowe słowo:* briſſotizowany, ſtronie Briſſoticzney pozyſkany, iey partyzantem uczyniony.

Britt, *ſ. n.* tarcica, *obacz wyżey*, Brt

Brocart, *ſ. n.* materya, złotem, i ſrebrem tkana.

Brocken, *ſ. m.* bryła, kawał, kawałek Brocke, *toż ſamo*; Brocken von geronnenem Blute, oder Milche, kawał zſiadłey krwi, lub zſiadłego mleka *po francuzku*, grumeau.

Brocken, bröckeln, *v. a.* kruſzyć kawałki, rozbiiać na bryły, bryłki chleb drobić. Brod in die Milch brocken, chleb do mleka drobić.

Bröckelicht, *adj.* kruchy, drobiony ktory ſię na kawałki rozlatuie, drobi, kruſzy.

Brod, *ſ. n.* chleb, ein grobes, rauſ Brod, chleb ościsły, gruby, altbackenes Brod, czerſtwy, nie świeży dawno pieczony chleb; neugebacken świeży, dopiero pieczony chleb; gejäuertes, nie kwaſzony, gejäuertes kwaſzony; geröſtetes, ſpalony chleb einem vom Brode helfen, życie komu wziąć, das Brod einem vor dem Maul abſchneiden, chleb komu od gęby odiąć. es iſt überall gut Brod eſſen, wſzędzie dobrze chleb ieść. wſzędzie dobrze gdzie chleb ieſt, des Brod

esse, des Lied ich singe, czyi chleb iem, tego piosnkę śpiewam, das ist mein tägliches Brod, to iest moy powszedni chleb; tylke się tym zawsze bawię, sein Stück Brod gewinnen, chleba sobie zarabiać; na chleb sobie zarobić, nach Brode ziehen, za chlebem chodzić, po iałmużnie, es einem aufs Brod streichen, zarzucać co komu, zadawać iaką winę, es gehört mehr dazu, als Brod essen, więcey to iest, iak chleb ieść, więcey do tego potrzeba, iak chleb ieść, einem in seinem Brode stehen, mieć kogo na swoim chlebie, trzymać, żywić kogo w domu swoim, das bringt kein Brod ins Haus, to chleba do domu nie przyniesie, t. i. z tego nie masz żadnego pożytku, zarobku, gestohlenes Brod schmeckt gut, kradziony chleb dobrze smakuie, fremdes Brod schmeckt einem besser, cudzy chleb smakuie lepiey.

[illegible]backen, das, s. n. chleba pieczenie.

[illegible]em, s. m. para, dym z wilgotnych rzeczy, inaczey, Dunst, Dampf.

[illegible]kammer, s. f. komora na chleb.

[illegible]kasten, s. m. szafarnie na składanie chowanie chleba, ktorą w śpi[illegible]ni stawiaią.

[illegible]korb, s. m. kosz do noszenia chle[illegible] den Brodkorb höher hängen, kosz [illegible]chlebem przed kim wysoko zawie[illegible], to iest, uiąć komu iadła.

[illegible]los, adj. ohne Brod, bez chleba, [illegible]dankbar, unerkenntlich, niewdzię[illegible] dobrodzieystwa, fruchtlos, da[illegible]ny, niepożyteczny, prożny za[illegible]ku, unfruchtbar, niepłodny, nuż[illegible], bez zysku, niezyskowny, bez [illegible]tku.

[illegible]ck, s. m. torba, worek na chleb.

[illegible]ätzer, s. m. Brodschauer, s. m. [illegible]nik chleba, ten, do ktorego taksa [illegible]ba należy.

[illegible]üssel, s. f. łopata do wsadzania [illegible] w piec.

[illegible]sser, s. n. woda przeważana z [illegible]em, z Niemieckiego, sznelka.

[illegible]er, s. f. iagoda głogowa.

[illegible]ernstrauch, s. m. głog, krzak, [illegible]ewko; der Ort, wo viele stehen, [illegible]gowisko.

[illegible]e, s. f. ośrodka w chlebie, die [illegible] zerreiben, ośrodkę pokru[illegible]

[illegible] s. m. złamanie, zerwanie, am [illegible]leibe, wypuknienie; kiła, der [illegible] hat, ktory kiłę ma, kiławy, kiłowaty; eines Bundes, zerwanie Związku; in der Rechenkunst, w rachunku łamana liczba; połowki, cząstki iedney liczby.

Bruchband, s. n. Bruchbandage, związka.

Bruchkraut, s. f. Harnkraut, Bruchwurz, ein Kraut, kleiner Wegtritt, Tausendkörner. sporyż trzeci, żabie gronka.

Bruchpflaster, s. n. plaster na kiłę.

Bruchschneider, s. m. cyrulik kiłę liczący.

Bruchsilber, s. n. kawałki z połamanego srebra, lub z naczynia połamanego.

Bruchstein, s. m. kruszony kamień, lub, piasek z wapnem mieszany.

Bruchwurz, s. f. s. obacz Bruchkraut.

Brücke, s. f. most; aus Pfeilern, na słupach; bauen, machen, dać, kazać zbudować, wystawić; abwerfen, most zrucić, obalić, rozrucić. Brücken machen, in Schulden, płacić dług za kogo; eine hölzerne Brücke, drewniany most.

Brücklein, s. f. mostek.

Brückenpfahl, s. m. słup pod mostem albo pal, na ktorym most stoi.

Brückenzoll, s. m. mostowe, myto, od iechania przez most.

Brudeln, v. a. bańkami wybuchać, zwierać; bańkami wyskakiwać, iako woda.

Bruder, s. m. brat, rodzony, przyrodny, ein hungeriger Bruder, głodny brat.

Brüderchen, s. n. braciszek, bratek, vocat. bratku.

Brüderlich, adj. braterski, er ist mir recht brüderlich an die Hand gegangen, braterskim sercem, po bratersku mnie wsparł, rękę mi podał.

Brudermord, s. m. bratoboystwo, brata zaboystwo, bratomorderstwo.

Brudermörder, s. m. brato boyca, brata zaboyca; bratomorderca.

Brüderschaft, s. f. brastwo, braterstwo, rodzeństwo. Brüderschaft machen, braterstwo, przyiaźń zabierać, bratać się, pobratać się, auf Brüderschaft trinken, na braterstwo bić, bratać się przy kieliszku.

Bruderskinder, s. n. plur. brata dzieci, względem stryia, nazywaią się, synowcowie, względem ciotki, bratunkowie.

Bruder- und Schwesterkinder, s. n. plur. od brata y od siostry dzieci; stryieczni, cioteczni.

Bruders Sohn, s. m. syn brata, synowiec, bratunek.

Bru-

Bruders Tochter, *ſ. f.* corka brata, ſynowica, bratunka.

Bruders Weib, *ſ. f.* bratowa, brata żona.

Brühe, *ſ. f.* polewka, barſzcz, eine Brühe, darein man etwas eintauchet, ſos, podlewa, w ktorey maczaią, mit Brühe, in eine Brühe eingemacht, ſoſem zaprawny, do podlewy, einen in der Brühe ſtecken laſſen, w niebezpieczeńſtwie, w biedzie porzucić kogo, einem ein Brühchen geben, polewczki dać komu ſię napić, zadać; anmachen, zaprawić, *to ieſt*, truciznę komu zadać, alle zuſammen in eine Brühe werfen, wſzyſtkich wraz w iedną polewkę wrzucać, *t. i.* iedną miarą wſzyſtkich mierzyć; iednakowo o wſzyſtkich trzymać, mowić, mit Waſſer brühen, wodą kogo wrzącą oparzyć, oblać.

Brühwarm, *adj.* wrzący, brühwarme Arbeit, wrząca, gorąca robota; *adv.* prędko, na głowę robić.

Brüllen, *v. n.* ryczeć; wie ein Ochs, iak woł; wie ein Löwe, iak lew; grubym y ogromnym głoſem.

Brüllen, das, *ſ. n.* ryczenie, ryk, lwa, wołu; eines Ochſen, ryk wołowy.

Brumaire, *ſ. m.* (neu.) Nebelmonat, nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, vom 23. Oktober bis zum 21. November. *Nowe słowo:* Brumere, mgliſty, miesiąc, według nowego francuſkiego kalendarza, od 23 Października aż do 21. Liſtopada.

Brummbär, Brummbart, Brummkater, Brummkopf, Murrkopf, närriſcher Menſch, *ſ. m* markot.

Brumkater, *ſ. m.* Brum- oder Murrkopf, *ſ. m.* ſ. *obacz* Brummbär.

Brummeiſen, *ſ. n.* eine Maultrommel, dremla, drumla, inſtrumencik do grania malenki, żelazo do mruczenia; ein altes brummendes Weib, markotnica, ſ. Keiſerin, die gern brummet.

Brummen, *v. n.* mruczeć, podmrukiwać, odmrukiwać; wie die Schweine, iak świnie rechać, reh reh wołać, o świniach mowią; brzęczeć; wie die Bienen, iak pszczoły.

Brummen, das, *ſ. n.* mruczenie, odmrukiwanie, pomrukiwanie, brzęczenie, bączenie.

Brunſt, *ſ. f.* ſ. *obacz* Brunſt.

Brunnen, *ſ. m.* źrzodło; ſtudnia, zdroy, krynica; graben, ſtodnią brać, wybrać, ein ſehr heller, ſtudnia bardzo iaſna, zdroy bardzo przezroczyſty; *poet.* ſzklane, ſrebrne, wody, m Hoffnung und Freude iſt in den B nen gefallen, moia nadzieia, rad w ſtudnią wpadły, *ſens ieſt:* owy mię nadzieia, moia radość za daremna nadzieia, daremna rad

Brunnenader, *ſ. f.* żyła wodna, wody, ſtrumyk, podziemny w ponik, ktory wytryskuie y wybu na koniec, na wierzch.

Brunnendeckel, *ſ. m.* nakrycie nad dnią, pokrycie, okrycie ſtudni

Brunnengräber, *ſ. m.* ſtudziennik, dzianny, ſtudzienny; ſtudniarz, dniobit, ſtuduiokop, ſtudniobior

Brunnenkaſten, *ſ. m.* cębrowina cc wanie, cębrzyna, cęber.

Brunnenkreſſe, *ſ. f.* naſturcya wodn

Brunnenloch, *ſ. n.* ſzyia w ſtudni, zdroiu.

Brunnenmeiſter, *ſ. m.* rurmiſtrz wo zbior, *połacinie*, aquilex; ktory dy, źrzodła, ſtudnie wynayduie nałami prowadzi y pompami do

Brunnenröhrchen, *ſ. n.* rurka, wy wytrysk, ktorym woda ſkacze z tany.

Brunnenſeil, *ſ. n.* line ſtudzienna ciągnienia wody.

Brunnenſtange, *ſ. f.* żuraw, wodoc maſzyna do ciągnienia wody.

Brunnenwaſſer, *ſ. f.* kryniczna, źrzod wa, źrzodlana, zdroiowa, woda.

Brunſt, *ſ. f.* palenie, pieczenie: *ſ* Begierde, pragnienie, żądanie. Br leiden, żądzą miłoſną ſię palić Hirſch gehet in der Brunſt, ielen c ſię za ſamicą.

Brünſtig, *adj.* gorący, zapalony, pal ſię, goreiący.

Brünſtig, *adv.* gorąco, z upragnien Brunſt im Hauſe, ogień zaięty w mu, pożar.

Brunzen, *ſ. n.* ſaczać, moczyć, n puſzczać.

Brünzeln, *v. n.* przydymionym przyſwędzonym, zpaliczną ś dzieć.

Brünzeln, *ſ. n.* ſwąd, zpalenie, p ſwędzenie, zpaleniana, przydy nie.

Brunzkachel, *ſ. f.* urynał.

Brüſſel, *ſ. f.* Brukſellá, miaſto w Nis Kraiu przeſzłym Auſtryackim, c iak mowią, w Niederlandzie.

Bruſt, *ſ. f.* pierś, pierſi, an die B ſchlagen, bić w pierſi.

Bruſt-, *adj.* przed pierſi ubior bi głowski.

Brustbeerlein, *s. n.* iuiuba owoc.
Brustbild, *s. n.* obracz do piersi tylko robiony, w *pol.* pułosobek, pułusobka.
Brüste, *s. f. pl.* piersi, cycki, die Brüste der Weiber, piersi u kopiety, sie hat schöne Brüste, ona ma piękne piersi, piękny gors.
Brüsten, sich, *v. r.* wynosić się, nadymać się, dumę stroić.
Brustfell, *s. n.* błona poprzeczna między płucami y żołądkiem; osierdzie, [illegible]oczyna. przegroda wnętrza.
[illegible]harnisch, *s. m.* kiryś na piersi, [illegible] zbroyna na piersi.
[illegible]tern, *s. m.* zwierzchnia część ki[illegible]na.
[illegible]latz, *s. m.* Bruststück, materacyk [illegible] ciepła na piersi przykładany.
[illegible]riem, *s. m.* podpiersien dla konia, kulbaki, u szoru.
[illegible]bild, *s. n. et m.* napierś; der jüdischen Priester, u żydowskich sta[illegible]konnych Kapłanow.
[illegible]tück, Latz der Weiber, *s. n.* s. *obacz* [illegible]latz, Weiberlatz.
[illegible]tuch, *s. n.* chustka na szyię, iak [illegible]iety zażywaią.
[illegible]wehr, *s. f.* im Lager, zastawa prze[illegible] w obozie, szaniec na przodku [illegible]zu; parapet.
[illegible]unde, *s. f.* piersi rana, rana w [illegible]
[illegible] *f.* płod, wylęgnienie, wysie[illegible]ie iedno ptasząt, kurcząt; die [illegible]mal ausgekrochen ist, drob na [illegible]lęgniony, der Fische, narybek, [illegible]rybny, drobiazg rybny; dla [illegible]enia stawow; sonderlich von [illegible]fen, osobliwie narybek karpi.
[illegible]he, *s. m. plur.* welche die Fischer [illegible] ins Wasser werfen, drobiazg, [illegible] rybacy nazad z sieci wrzucaią [illegible]ody, aby rosł ieszcze, einen [illegible] mit Brut besetzen, staw zarybić [illegible]azgiem, staw narybkiem osa[illegible] zarybić, staw narybkiem, na[illegible] do stawu wsadzić.
[illegible] *adj.* nie ludzki, dziki, grubian, [illegible], *v. r.* srożyć się iak bestya.
[illegible], *v. a.* siedzieć na iaiach.
[illegible], das, *s. n.* siedzenie na iaiach.
[illegible]me, Brüthenne, oder Glucke, kura na iaiach siedząca; *toż sa*[illegible]
[illegible] *adj.* halb ausgebrütet stinkendes [illegible]apartek, wpoł wylęgnione iaie.
[illegible] *m.* chłopieć. Büdchen, *s. n.* [illegible]cyk, chłopie, chłopeczek, pachole, ein böser Bube, lada co chłopiec; *to się mowi:* w Niemieckim y o starych, co w Polskim nieskładnie wychodzi, einem den Buben dutzen, wyłaiać, zieździeć, wyieździć słowami, wybesztać.
Buben, *v. n.* hulać, hultaić się. Huren und buben, kurew patrzyć y hulać.
Bubenhaut, *s. n.* darin stecken, hultaystwo, hultaystwem się bawić.
Bubenstück, *s. n.* niepodściwość, niecnota, *t. i.* nie podściwy uczynek, złość, uczynek bezecny, begehen, złość, popełnić; złość wyrządzić, psikusa komu wyrządzić, zrobić.
Bübisch, *adv.* böslich, złośliwie, nie podściwie, ze złości, ze złością.
Büberei, *s. f.* złość, złośliwość, przewrotność, wykrętność, niecnota.
Buch, *s. n.* księga, książka, *knycha, knyszka;* Buch, libra papieru, ein Buch lassen ausgehen, książce dać wyiść, *to iest,* z druku na widok książkę wydać; do druku podać, wydać na światło; ohne Benennung des Autors, książka bez imienia Pismodawcy, ein Buch einbinden, książkę w wiązać, oprawić, über den Büchern liegen, nad książkami, w książkach siedzieć, *to iest,* ustawicznym się bawić czytaniem.
Buchabschreiber, Copist, Abcopirer, *s. m.* przepisokśiąg, ten, co księgi przepisuie; *możesz, nazwać także, ksiąg przepis, ksiągpisarek.*
Buchbinder, *s. m.* wiązokśiąg, wiązokśiążnik, *introligator,* ksiąg oprawca.
Buchdrucken, *v. a.* książkę drukować.
Buchdrucker, *s. m.* drukarz.
Buchdruckerkunst, *s. f.* sztuka drukarska, sztuka drukowania książek.
Buchdruckerei, *s. f.* drukarnia, gdzie księgi bywaią, drukowane.
Buche, *s. f.* ein Baum, buk, bukowe drzewo, buczyna.
Büchel, *s. f.* Buchecker, die Frucht der Buche, bukiew owoc z drzewa bukowego.
Büchen, *adj.* bukowy.
Buchenwald, *s. m.* bukowy las, bukowina, buczyna.
Bücherdieb, *s. m.* książkowy złodziey, ten, co z książki kradnie y zaswoie czytelnikom udaie, pismokradca.
Bücherkasten, Bücherschrank, Bücherstand, *s. m.* szafy, przegrody, przegrodki na książki.
Buchführer oder Buchhändler, *s. m.* księgarz, kupiec z książkami, kto-

ry kſięgami handluie; kſiążkowy kupiec.

Buchfünke, *ſ. m.* kleſzczyki do przyciągania rzemikow, na grzbiecie u kſiążki.

Buchhalter, *ſ. m. ſłowo w ſłowo, kſięgodzierżek*, rachmiſtrz, rejeſtrant, piſarz rachunkowy.

Buchhändler, ſ. Buchführer.

Buchladen, *ſ. m.* kſięgarnia, ſklep na przedawanie kſiąg.

Büchlein, *ſ. n.* kſiążeczka, kſiążczynka.

Buchsbaum, *ſ. m.* bukſzpan, drzewo, bukſz.

Buchsbäumern, *adj.* bukſzpanowy.

Büchſe, *ſ. f.* zum Schießen, ſtrzelba, piſtolet, rura, u fuzyi, u piſtoletu; działo, armata, puſzka, ładen, nabić, nabiiać fuzyą, die Ladung der Büchſen, nabicie, naboy ſtrzelby, Pulver auf die Zündpfanne ſchütten, na ponewce prochu podſypać, die Büchſe ſpannen, den Hahn aufziehen, odwieść ſtrzelbę, odwieść *iednym ſłowem*; kurka odwieść, anſchlagen, przyłożyć ſię do ſtrzelby mierząc; losdrücken, ſpuścić, zwieść kutek; losſchieſſen, wyſtrzelić, wypalić, das Abſehen recht nehmen, wziąć cel dobrze, brać na cel dobrze, die Büchſe wiſchen, przetrzeć, wychędożyć ſtrzelbę; mit dem Wiſcher, wycirkiem na graycar okręconym, der Schafft an der Büchſe, oſada ſtrzelby, der Kugelzieher, graycar; mit demſelben die Kugel wieder ausziehen, graycarem w ſtempel wkręconym, kulę, *naboy*, wykręcić, mit ſilbernen Büchſen läßt ſich gut ſchießen, ze ſrebrney ſtrzelby, dobrze ſię ſtrzela.

Büchſe, *ſ. f.* puſzka, darin man etwas aufhebet, w ktorey co chowaią, co kładą, zamykaią; zur Arznei, ſłoiek na chowanie lekow.

Büchſenkugel, *ſ. f.* kula do ſtrzelania.

Büchſenmeiſter, *ſ. m.* puskarz.

Büchſenpulver, *ſ. n.* proch do ſtrzelania.

Büchſenſchäffter, *ſ. m.* płatnerz, ten, co oſadza ſtrzelbę, ſtrzelboſadnik.

Büchſenſchmidt, *ſ. m.* ślusarz, co ſtrzelbę robi, płatnerz.

Büchſenſchuß, *ſ. m.* ſtrzelenie z fuzyi, einen Büchſenſchuß weit, daleko na ſtrzelenie z fuzyi.

Büchſenſpanner, *ſ. m.* puskarz, arkebuźnik, ſługa, co ſtrzelbę noſi.

Büchſenſtein, *ſ. m.* ſkałka, krzemień, do w kręcania w kurek u ſtrzelby.

Büchslein, *ſ. n.* piſtolecik, piſtolecie, krociczka, puſpiſtolecie.

Buchſtabe, *ſ. m.* litera, formy lite ktorych litery bywaią odlane, ś śniono, der noch in den erſten S ſtaben begriffen iſt, ktory do pierwſze litery zna. Anfänger Kunſt, poczynaiący w iakiey ſz

Buchſtabiren, *v. a.* litery ſkładać, daniem czytać, ſylabizować.

Buckel, *ſ. m.* garb, an Büchern, p z metalu, na ſrzodku kompatu wierzchu, an Gefäſſen vom ś pukiel na naczyniu iakim, wyg od upadzienia albo też od trą der Buckel ſuckt ihm, grzbi świerzbi; kiedy kto iak um na karę zarabia, den Buckel voll ē ge geben, guzy komu na grzb powybiiać.

Bücken, *v. r.* krzywić ſię, chyli nachylać ſię, ſich vor einem au ſpect, kłaniać ſię przed kim z nowania.

Bucklicht, *adj.* garbaty, bucklicht, gehen, garbato chodzić, krzyw idąc.

Bückling, *ſ. m.* śledź w dymie ſu wędzony.

Bude, *ſ. f.* buda, ſzopa.

Budelhund, *ſ. m.* pieſek, pudel. pieſek kudłaty, kudełek, ein nannter Haarputz der Frauenzi włoſow u Dam zaczeſanie.

Buff, *ſ. m.* uderzenie buchnienie. Büffe geben, buchnąć kogo, p albo czym inſzym, er kann ſchon Buff ausſtehen, iuż może bied trzymać iuż, doſyć wytrzymał

Büffel, *ſ. m.* bawoł, *znaczy tak* Lümmel, *vulg.* głupiec, głupi,

Bügel, *ſ. m.* ſtrzemie; antabk głowa u ſtrzelby.

Bügeleiſen, *ſ. m.* Wäſche zu büge lazko do praſowania chuſt, krawieckie także.

Bügelriemen, *ſ. m.* am Stei puślisko u ſtrzemienia.

Buhlen, *v. a.* kochać, miłować. ſię, zakochać ſię, rozmiłow lubieć kobietki, um etwas ſtarać ſię o co uſilnie.

Buhler, *ſ. m.* miłośnik, miłoś *konkurrent.*

Buhlerinn, *ſ. f.* miłośnica, miłoś kochanka.

Buhleriſch, *adj.* miłoſny, zalot biety lubiący.

Buhlerliedlein, *ſ. n.* pioſnka m zalotna, o miłości pioſnka.

R

... f. n. zu Wetzlar, Sądowa ... w mieście Weclar.
... advocat, f. m. patron w ... Cesarskiey.
... assessor, f. m. assessor Są... Cesarskiey.
... m. Podkomorzy, Szam...
... f. m. pokoiowy.
... m. lokay do usługi w ...
... f. n. pokoiowa, dzie... pokoiu usługuiąca.
... f. m. Prezydent Kamery.
... f. m. muzykant na...
... f. m. paź, młody szlachec... do sługi w pokoiu.
... f. m. Prezydent Ka...
... f. m. Plenipotent ...
... m. Konsiliarz w Kamerze.
... f. m. Sędzia w Kamerze; ... w izbie Cesarskiey We...
... f. m. pisarz w kamerze, ... izbie, pisarz prowen...
... f. m. sekretarz kamery, ... kamery prowentow.
... f. m. płaca Sądowey izbie ... w Weclarze od wsy... Niemieckich dawana.
... Roma, f. f. eine Land... Kampania Rzymska, ... Rzymu, tak się teraz na...
... kampania, pole woien... prowadzenie przez iedno ... Feldzug, die Campagne er... mit einer Belage... zacząć od oblężenia ... mocnego; mit den ... die Campagne gehen, wy... woysko na kampanią; ... sich zur Campagne zu ... ordinans, aby się na kam... wano; mit einem, oder un... Campagne thun, z kim, ... kim kampanią służyć.
... f. eine Stadt in Amerika, ... miasto w Ameryce.
... n. Feldlager, kampement, ... ćwiczenia polne żoł...
... f. eine Stadt in den Nieder... Kampena, miasto w Niskim

Campher, Campfer, f. m. kamfora; mit Campfer angemacht, kamforą zaprawny.

Campidoglio, f. n. Capitol, Pagorek y Zamek na nim w Rzymie; Capitolium.

Campiren, v. n. obozować; an dem Retranchemente, pod okopami, pod wałem obozować; auf dem Berge, na gorze; dem feindlichen Lager gegen über, na przeciwko samego obozu nieprzyiacielskiego mieć oboz swoy; oboz na przeciwko obozu mieć, *castra castris conferre*, łacinnicy mawiaią; wo die feindlichen Truppen campiren, gdzie nieprzyiacielskie woysko obozem leży.

Campo, f. n. eine Stadt im Genuesischen, Kampo, miasto w Genueńskim Państwie.

Campo Major, f. n. eine Stadt in Portugall, toz samo y popolsku, miasto w Portugalii.

Campo di St. Pietro, f. n. eine Stadt im Paduanischen, *iakoby*, Pole S. Piotra, miasto w Paduańskim Powiecie, w Weneckim Państwie.

Campredon, f. f. eine Stadt in Catalonien, Kampredona, miasto w Katalonii, w Hiszpanii, *iakoby*, Okręgłe Pole.

Camul, f. f. eine Stadt in der großen Tartarei, Kamuła, miasto w wielkiey Tartaryi Azyatyckiey.

Canaan, f. f. ein Land in Asien, ziemia Chananeńska, w Azyi wielkiey; aus, oder zu solchem Lande gehörig, *adj.* z tego kraiu rodem, albo obywatel, Chananeńczyk, do tego kraiu należący, Chananeński; Chananeńska, *in foem.*

Canaillarchie, f. f. (neu) die Lumpelgesindelherrschaft, Regierung, bei welcher das gemeine Lumpenvolk oder der gemeinste Pöbel die Oberhand hat und den Ton angiebt. *Nowe słowo:* państwo, rządzenie kanalii, steku pospolstwa, u ktorego hałastra, szamraństwo, stek z pospolstwa, z ludu mizerastwo, ubostwo, albo naypodleysi ludzie, nayostatnieysi w pospolstwie maią gorę albo moc i przewyższaią.

Canaille, f. f. das geringste Volk an einem Orte, kanalia, naypodleysi ludzie na iakim mieyscu; liederlichste, niepodściwie ludzie, ostatniey podłości gmin, nikczemne mnostwo; sam stek pospolstwa; sama nic nie warta chołata.

być rękoymią, rękoiemſtwem być obowiązanym, być winnym odpowiedzieć za drugiego dla ręczenia, Bürgen ſtellen, geben, dać, ſtawić, rękoymią, *to ieſt*, tego, ktory by ręczył za kim, den Bürgen ſoll man würgen, *to ieſt*, kto ręczy powinien odpowiadać, ſich an den Bürgen halten, rękoymi patrzeć, u rękoymi ſię tromināć, wer wird mir Bürge dafür ſeyn? kto mi będzie za to rękoymią? kto mi będzie za to ręczył?

Bürger, *ſ. m.* mieſzczanin; ſeyn, mieſzczaninem być; werden, zoſtać mieſzczaninem, przyiąć mieyskie, być przyiętym do miaſta, einen zum Bürger annehmen, za mieſzczania przyiąć kogo, mieyskie dać komu, przyiąć do miaſta.

Bürger, *ſ. m.* obywatel, kraiu, ziemi, powiatu, *w tym znaczeniu*, rozumi ſię y ſzlachcic y mieſzczanin y chłop, bürgerliche Krieg, woyna domowa, obywatelska.

Bürgerbuch, *ſ. n.* metryka, kſiążka na wpiſywanie imion mieſzczan.

Bürgerinn, *ſ. f.* mieſzczka, mieſzczanka, obywatelka iakiego miaſta.

Bürgerkrieg, innerlicher Krieg, *ſ. m.* Woyna domowa.

Bürgerlich, *adj.* mieyski, do miaſta należący, do prawa mieyskiego, *adv.* po mieysku, iak w mieście, iak mieſzczanin.

Bürgermeiſter, *ſ. m.* Burmiſtrz, Prezydent; ſeyn, Burmiſtrzem, Prezydentem być; werden, Burmiſtrzem zoſtać; machen, uczynić Prezydentem, Burmiſtrzem.

Bürgermeiſteramt, *ſ. n.* Burmiſtrzoſtwo, prezydenſtwo; abtreten, złożyć urząd Burmiſtrzowski, Prezydenski.

Bürgerrecht, *ſ. n.* mieyskie prawo; einem geben, nadać komu mieyskie prawo, przyiąć, zapiſać do miaſta, przyiąć do miaſta; nehmen, odebrać komu mieyskie, prawo miaſta.

Bürgerſchaft, *ſ. f.* mieſzczanie, miaſto, gdy ſię za ſame oſoby, za ludzi bierze, obywatele miaſta.

Burgfriede, *ſ. m.* pokoy domowy.

Burggraf, *ſ. m.* Burggrabia zamkowy.

Burgis, *ſ. m.* ein Gebiet in Frankreich, w Burgu urozdony, z Burgu rodem, ieſt to zaś Powiat w Francyi.

Bürgſchaft, *ſ. f.* rękoiemſtwo, ręczenie, leiſten, uczynić.

Burgund, *ſ. f.* Burgundya. Burgunder, Burguńczyk, z Burgundyi rodem.

Burgvoigt, *ſ. m.* dozorca w zamku, l zamkiem zawiaduie; ſędzia c iakiey.

Burſche, *ſ. m.* towarzyſz, ſpoln mieſzkaniu, w ſłużbie, ſpo.sl ein Burſche auf einer Univer ſpoł academik, wpiſany w liczbę demikow, junger Menſch, m człowiek; ein Stubenburſche, ſ. izby, razem z drugim w iedney ſtoiący. Tiſchburſche, ſtołownik zem, poſpołu ſtoł maiący. Bu die einerlei beneficium oder ri dium haben, ſpolnicy dochodu. zasług. Burſche, młodzi ludzie. ſche, Geſell, kamrad, towar Burſchenmanier, *ſ. f.* ſtudencki czay, po ſtudencku.

Bürſte, *ſ. f.* ſzczotka, co inſzego mietołka.

Bürſten, *v. a.* ſich, *v. r.* włoſy ſzcz czeſać, czeſać ſię ſzczotką.

Bürſten, *v. n. vulg.* kieliſzkiem ſię bawiać kuflem, kielichy ścinać. *ſamo co*, zechen

Bürſten, *v. a.* das Wild, zwieża ſtrz kulami.

Bürſtenbinder, *ſ. m.* ſzczotowiąz, ſz tnik, co ſzczotki robi.

Bürtig, gebürtig, *adj.* rodak, ro zkąd, z iakiego miaſta, kaiu, bi ſeyn, herkommen, być rodem z pochodzić zkąd, od iakich przodk

Bürzeln, *v. n. a.* na łep lecieć, z na łep lecieć, toczyć ſię.

Buſch, *ſ. m.* krzak, krzewina, k Strauch, Hecke, gaik, gay. Buſch, gaik, knieyka. Buſch, S auf dem Kopfe, czyb na głowie. Franzen, ſtążeczki u uſzow głowskich według dawney Quaſte um den Pferdezaum, k uzdeczki.

Buſch, *ſ. m.* wieniec wywieſzo znak gdzie wino na przeda Buſch, den man aushängt, wo feil iſt. Buſchblumen, bukiet, cianek, kwiatniczek.

Büſchel, *ſ. m.* wiązka, ſnop, garść zań, wiązanka, in Büſchel bin ſnopki, w wiązanki, w wiązk zać. Büſchel, womit man etw ſtopſt, oder damit man abreibt zeczka do zatykania czego, al ścierania y odskrobania.

Buſchfeder, *ſ. f.* kita z pior, pio

Buſch Haare, *ſ. m.* czub, kita z w

Buſchicht, *adj.* krzaczyſty, z krzakami zarosły.

...ern ſtehen, miedzy Świętych ...dacu, kogo, ktory żył świą... ...w poczet świętych włożyć; ...publicznie czczony y uſza... ...aby był za świętego uzna... ...wany y miany; ogłoſić świę... ...tość mu publiczną naznaczyć ...ętemu; von einem canoniſiret ..., być kanoniżowanym, od ...poczet świętych policzonym, ...tego uznanym, przyiętym.

...tion, das, ſ. n. kanonizacya, po... ...w poczet świętych.

...n, ſ. f. Kanoniczka.

...ne Stadt im Neapolita... Kanoſa, miaſto w Neapoli... ...królestwie.

...n Ort im Modeneſiſchen, ...mieyſce pewne w Modeń... ...ſkiem.

...y der Canterbury, ſ. f. eine ...in England, Kantelberga, mia... ...ta; inaczey to miaſto zowie ...po polſku: Kantuarya.

...n ein Revier oder Stück Lan... ...ein Bezirk in einer Stadt; die ...einiges Landſchaften (Cantons) ...ſchen Eidgenoſſenſchaft; auch ...Quartier einer Stadt; in den ...ſen ein viereckigter Theil des ...s am Winkel an einem Kreutze; ...neuen Bedeutung: in Frank... ...Unterabtheilung eines Di... ...wieder ein Theil eines ...ſt. Kanton, powiat, ...albo dyſtrykt mieście, kan... ...powiaty Szwaycarſkie ...ego związku, także żydo... ...ſza kwatera miaſta iakiego; ...quadratowa część tarczy; ...w nowym znaczeniu: w ...podzielenie dyſtrykta iedne... ...powtornie część iakiego de... ...albo działu ieſt.

...ne Stadt in China, Kan... ...fu w Chinach.

...n, v. n. ſich mit den Truppen ...ſelbe aufhalten, w polu ſtać ...em; das Volk cantoniren laſ... ...ować lud na gruntach.

...n, n. pl. in der Schweitz, Kan... ...ony Powiaty Szwaycarſkie.

...n, v. a. oder Sänger, śpiewać; ...n Canonicis, także też Kan... ...ſtać; in einer Stadt, kantor ...

...ei, ſ. f. śpiewaſtwo; eine Geſell... ...welche die Muſik in einer Kirche ...hat, towarzyſtwo śpiewac... ...kie, ktore muzykę w kościele trzy... ...ma; Charge unter den Canonicis an ei... ner Stiftskirche, godność między Ka... nonikami w katedralnym kościele.

Canzel, ſ. f. Predigtſtuhl, ambona, ka... zalnica, mieyſce wyſokie do mowie... nia; auf die Canzel ſteigen, wnieyść na ambonę, na kazalnicę; auf der Canzel ſtehen, na ambonie, na ka... zalnicy ſtać, na wyſokim mieyſcu mowić; von der Canzel reden, z am... bony, z kazalnicy, z wyſokiego mieyſca mowić.

Canzlei, ſ. f. kancellarya, gdzie publi... czne w rządach, lub ſądowe intereſa, ſprawy, odprawę maią, papiery, ſkięgi chowane bywaią.

Canzleiſchreiber, ſ. m. piſarz kanclerski.

Canzler, ſ. m. Kanclerz, miniſter krole... wski lub rzeczypoſpolitey do publicz... nych intereſow w rządach.

Canzlerdienſt, ſ. m. kanclerſtwo, urząd kanclerski, godność kanclerska.

Canzo, ſ. f. eine Stadt im Mayländiſchen, Kanca, miaſto w Państwie Medyolań... ſkim.

Capabel, fähig, *adj.* zdolny, ſprawny, ſpoſobny, prędki do czego, *ob.* fähig, tüchtig.

Capaccio, ſ. f. eine Stadt in Italien, Kapacya, miaſto we Włoſzech.

Capacität, ſ. f. Fähigkeit, zdolność, poię... tliwość, prędkość do czego, ſpoſob... ność, ſprawność; nach meiner Capa... cität, według moiey zdolności, ſpo... ſobności, według moich ſił y poię... cia, ile mogę mieć ſpoſobności, *ob.* Fähigkeit.

Capaun, ſ. m. oder Kapphahn, kapłon, kur otrzebiony.

Capaunenſtein, ſ. m. kamień kapłony, ktory ſię czaſem znayduie w kurach.

Capellan, ſ. m. kapelan, kſiądz u dwo... ru, u pana służący aby w kaplicy dworskiey miewał mſzą.

Capelle, ſ. f. kaplica; kleine Kirche, ko... ściołek; eine Capelle in ſeinem Hauſe bauen, kaplicę w ſwoim domu wy... ſtawić; auch, *dimin.* kapliczka, ko... ściołeczek; bei den Gold- und Silb... erarbeitern, u robotnikow około złota y ſzebra nazywa ſię kapella, naczynie, w ktorym feynuią, ſrebro, lub złoto; Capelle, *znaczy także:* ka... pela, muzykanci; die Hofmuſik, ka... pela nadworna, śpiewacy nadworni.

Capellknabe, ſ. m. śpiewaczek, chłopiec, młody do śpiewania w kapeli.

Capell

Cabo Verde, *ſ. n.* Vorgebirge in Afrika, Pogorek Zielony w Afryce.

Cabrera, *ſ. f.* Inſel, Nazwisko Wyſpy, przy Wyſpie Majorka.

Cadan, *ſ. n.* Stadt in Böhmen, Kadan, miaſto w Czechach.

Cadaguez, *ſ. f.* Stadt in Spanien, Kadakweza, miaſto w Hiſzpanii.

Cade, *ſ. m.* (neu.) das cubiſche Meter (oder die lineariſche Einheit des 10 Millionentheils des Quadranten vom Meridian oder von der Mittagslinie nach der neuen franzöſiſchen Eintheilung der Maaße) bei Körpermaaßen. *Nowe słowo:* Cade, kuſtkowa albo ſześciokwadratowa, *pof. mètre* nazwane (jedność według linii uczyniona dziesiątey miliona, albo tyſiąca tyſięczey części kwadranſa od Merydiana albo linii południowey według nawego francuſkiego dzielenia miar) u miar cieliſtych.

Cadenac, *ſ. f.* Stadt in Frankreich, Kadenaka, miaſto w Francyi.

Cadet, *ſ. m.* Młodſzy ſyn, in Anſehung des Vaters, względem oyca; brat młodſzy, in Anſehung des Erſtgebohrnen, względem ſtarſzego brata. NB. to słowo Kadet oſobliwiey ſię mowi o Dzieciach Szlacheckiego urodzenia, ein jeder junge Edelmann, ohne den Erſtgebohrnen.

Cadets, *ſ. m. pl.* Kadetowie, Szlachecka Młodź, ktora ſię do woyny ſpoſobi Cwiczeniem w tey Sztuce, junge Edelleute, welche zum Kriege auferzogen werden, Młody Szlachetny Lud, ktorego Dzieła woyennego uczą. Compagnie der Cadets, Kompania, Poczet Szlachetney Młodzi uczącey ſię Dzieła woyennego.

Cadillac, *ſ. n.* Stadt in Frankreich, Kadyllak, miaſto w Francyi.

Cadix, *ſ. n.* Stadt in Spanien, von, oder zu Cadix gehörig, *adj.* Kadyks, miaſto w Hiſzpanii, z Kadykſu, albo do Kadykſu należący; Kadykſanin, Kadykſański.

Cadſand, *ſ. f.* Inſel in Flandern, Kadſanda, wyſpa we Flandryi.

Cadence, *ſ. f.* kadencya, wypadek podobnych ſylab, w wierſzach.

Cämmerer, *ſ. m.* Podkomorzy, Pokoiowy.

Caen, (Can) *ſ. f.* Stadt in Frankreich, Kaena, miaſto we Francyi; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, Kanańczyk, do tego miaſta należący, Kanańki, n. p. grunt.

Caerleon, *ſ. n.* Stadt in England, leton, miaſto w Anglii; von, o ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Karl czyk, Karletoński.

Caermarder, *ſ. f.* Stadt in En Karmarda, miaſto w Anglii; von zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z teg ſta, Karmarczyk, albo do tego należący, Karmarski.

Caernarvan, *ſ. f.* Stadt in En Karnarwana, miaſto w Anglii oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* miaſta, Karnarwańczyk, albo d miaſta należący; Karnarwański

Caerwent, *ſ. n.* Stadt in England, went, miaſto w Anglii; von, o ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego Karwenczyk, lub do tego miaſ leżący, Karwentski.

Caffee, *ſ. m.* Kawa, Kafa, ein Trank aus einer Art Bohnen, napoy z pewnego rodzaiu gr Kafowy napoy, to ieſt, z Kawy paloney y mieloney zgotow trinken, Kafę pić, Kafę piiać.

Caffeebohne, *ſ. f.* ziarno kafy.

Caffegaſt, *ſ. m.* Gość na kafę, na

Caffeehaus, *ſ. n.* Kafiarnia, dom, gotowaną kafę przedaią.

Caffeeſchenke, *ſ. m.* ten, ktory goto kafę przedaie; kafiarz, kafiarn

Caffrerien, *ſ. f.* Land in Afrika, K rya, kray w Afryce.

Caffres, *ſ. m.* Kafrowie, Narod, Kafrarski, die Einwohner der ſchaft Caffrerien, Mieſzkancy Kafraryiskiego.

Caftan, *ſ. m.* Kaftan, eigentlich ein kiſches Oberkleid, *właściwie:* zw chuia ſuknia Turecka, iaką dai ktorzy idą na audyencyą do C Tureckiego.

Cagli, *ſ. n.* Stadt in Italien, Kali. ſto we Włoſzech.

Cagliari, *ſ. n.* Stadt in Sardinien liari, miaſto w Sardynii; von, zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego ſta rodem, Kaliarczyk, do tego n należący, Kaliarski.

Cahorle, *ſ. f.* Stadt auf einer Inſel ches Namens, im Golfo di Ve Kahorla, miaſto na wyſpie tego mego imienia na Wybereziu neckim.

Cahors, *ſ. f.* Stadt in Frankreich, horſa, miaſto we Francyi; von, o ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego rodem, Kahorczyk, do tego n należący, Kahorski.

Cajazza, *s. f.* Stadt in Italien, Kajaza, miasto we Włoszech; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, Kajazania, do tego miasta należący, Kajazański.

Cain, *s. m.* Imię człowieka, męszczyzny; ein Sohn Adams und Bruder Abels, Synem był Adama a zaboycą Abela.

Cairo, *s. n.* Cayro, Stadt in Ägypten, Kair, miasto sławne, przednie y wielkie w Egipcie.

Cairoan, *s. n.* s. obacz. Cayroan, eine Stadt.

Cairoan, *s. f.* Stadt in Africa, Kaierana albo Cyrena dawna, miasto w Afryce.

Cajute, *s. f.* Ort auf einem Schiffe, mieysce pewne na okręcie; eigentlich die Bettstelle für die Bootsleute auf dem Schiffe, leża dla żeglarzow na okrętach do sypiania.

Calabrien, *s. f.* Landschaft in Italien, Kalabrya, kray we Włoszech, częścia znaczną iest Krolestwa Neapolitańskiego.

Calabrier, *s. m.* Kalabryiczyk, Kalabrytanin, t. i. z Kalabryi rodem.

Calabrisch, *adj.* Kalabryiski, ein Calabrischer Einwohner, Kalabrytański obywatel, Mieszkaniec. Calabrischer Oelbaum, oliwne drzewo Kalabryiskie.

Calahorra, *s. f.* Stadt in Spanien, Kalahora, miasto w Hiszpanii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta rodem, albo Mieszkaniec, Kalahorczyk, do tego miasta należący, Kalahorski.

Calais, *s. n.* Stadt in Frankreich, Kalet, miasto we Francyi; von, oder zu Calais gehörig, *adj.* z tego miasta rodem, Kaletanczyk; do tego miasta należący, Kaletański, die Caletanische Meerenge, Przesmyk Kaletanski, Cieśnina Kaletański.

Calatagirone, *s. f.* Stadt in Sicilien, Kalatagirona, miasto w Sycylii.

Calatajud, *s. f.* Stadt in Spanien, Kalatajuda, miasto w Hiszpanii, mowią; że to miasto iest dawne miasto Bilbilis, sławne w Historyach.

Calcedonia, *s. f.* Ort in Kleinasien, *także* Kalcedonia, mieysce w Małey Azyi, albo raczey miasto; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta rodem, albo Mieszkaniec Kalcedończyk; do tego miasta należący, Kalcedoński, das Calcedonische Concilium, Zbor, Sobor Kalcedoński.

Caldaunen, *s. f. pl.* Gedärme, wnątrze.

Caleb, *s. m.* Imię człowieka m zny, w Pismie świętym.

Calecut, *s. n.* Königreich in Asien lekut, Krolestwo w Azyi.

Calecutischer Hahn, *s. m.* Indyk, wiadomy ptak domowy; czerw blękitnym skorą, łeb y szy odzianą; ogon tak toczy iak ale się boczy y dmucha, puszy

Calecutische Henne, *s. f.* Indyczka s

Calenberg, *s. m.* Gebirge in Öst Imię gory w Austryackim krai me ciniger Schlösser, imię pe zamkow, Kalenberga. Herzogth Nieder-Sachsen, Xięstwo w N Saxonii; Księstwo Kalenbersk tego Księstwa człowiek, Kal czyk.

Calender, *s. m.* Kalender, kalend

Calenderkrämer, *s. m.* kramarz darze przedaiący, ktory kale nosi na przeday.

Calendermacher, *s. m.* kalendarz sarz, wydawca, ten, co kalen pisze, układa, wydaie.

Calenderschreiber, *s. m.* toż samo c lendermacher.

Calesche, *s. f.* bolaska, kształt pe poiazdow, poiazd odkryty let

Calfatern, *v. a.* naprawić, ponapr ein Schiff. okręt; *marynarskie*

Calfaterer, *s. m.* naprawiacz okrę

Calfonium, *s. m.* rodzay pewny ży kolofonia, nazywaią pospolici Polszcze.

Caliber, *s. f.* innere Weite eines Gesc przestroność działa, Größe, wie von gleicher Caliber seyn, iednak być wielkości; rawney prze ści, szerokości. Calibre, moż Polsku nazwać, *in neutro gen.* strone, szerokie, t. i. działa, a

Caliberstab, *s. m.* miara szeroko szerokiego w armacie. Artiller stab, miara do dział mierzani

Calife, *s. m.* Kalif, Fürst der Sa Książe Saraceńskie; *także* Kal *żna mowić.*

California, *s. f.* Kalifornia, kray ryce; Meer dabei, morze Purp Kolifornitańskie.

Calmucken, *s. f. plur.* Kałmucy pewny Tatarski w Azyi, po w części Cesarzom Rossyiskim p

Calmus, *s. m.* ein Gewächs, T ziele, ktore po stawach pr

gach naybardziey rośnie; *południe;* Acorus.

Calonnade, *f. f.* (neu.) Vorſpiegelungen und falſche Nachrichten, wie der Exminiſter Calonne zugeben pflegte. *Nowe słowo:* uſzukiwania i fałſzywe uwiadomienia, iak Exminiſter *Kolonne* albo ten, co był miniſtrem zwykł uczynić.

Calotinocrate, *ſ. m.* (neu.) Anhänger der Prieſter. *Nowe słowo:* partyzant kſięży.

Calotinocratie, *ſ. f.* (neu.) Prieſterregierung. *Nowe słowo:* rząd kſięga, ſkięży.

Calumniant, *ſ. m.* potwarca. Läſterer, obmowca, ſzkalownik, ten, ktory zmyśla co złego na drugiego y powiada.

Calumniren, *v. a.* potwarzać, ſchmähen, *łoż fanio*, obmawiać.

Cambontiſch, *adv.* (neu.) nach Art des Finanzminiſters Cambon. *Nowe słowo:* ſpoſobem, według ſpoſoby miniſtra ſkarbowego *Kambon.*

Cambray, *ſ. n.* Stadt in den Niederlanden, Kameriak, miaſto w Niskim Kraiu; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta rodem, *także* Kamerak, do tego miaſta należący, Kameracki.

Cambreſis, *ſ. f.* Landſchaft um Cambray, Włości Kameracke, ziemia Kameracka: nazwać możeſz *toż ſamo* miaſto, Kambray a ziemię, ziemia Kambrayska; *iak owo Polſkie*, Bugay.

Cambridge, *ſ. f.* Stadt in England, Kantabrya, miaſto w Anglyi; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta rodem, lub, obywatel, Kantabryiczyk; do tego miaſta należący, Kantabryiski.

Cameel, *ſ. n.* ein Thier, wielbłąd, von Cameelen, *adj.* wielbłądowy.

Cameelfarbe, *ſ. f.* kolor wielbłądowy, to ieſt taki, iakiey maści ieſt ſierć wielbłądowa.

Cameelhaar, *ſ. f. pl.* kamelot.

Cameelheu, *ſ. n.* ein Kraut, Rayska trawa, ziele pewne tak nazwane.

Cameelſtroh, *ſ. n.* ein Kraut, Plewa wielbłądowa, Wonna trawa, Trzcina wodna.

Cameeltreiber, *ſ. m.* wielbłądnik, co wielbłądy pogania.

Cameelwärter, *ſ. m.* wielbłądnik.

Camenz, *ſ. f.* Stadt in der Oberlauſitz, Kamieniec, miaſto w Wyśniey Luzacy; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj:* z tego miaſta rodem, albo obywatel, Kamieńczyk; do tego miaſta należący, Kamieniecki.

Camerad, *ſ. m.* Geſell, towarzyſz, ſpolu Camerad im Kriege, towarzyſz woynie, in der Knechtſchaft, kamu towarzyſz w służbie, im Freſſen Sauſen, towarzyſz do bochenk do kufla, auf der Reiſe, towarz w drodze, in der Schule, wſpołucz

Cameradſchaft, *ſ. f.* towarzyſtwo, ſpo czeństwo, ſpołkowanie, im Kri towarzyſtwo na woynie; gdy kt obozie razem z drugim służy, lub namiocie, ſtoi, razem żyie, in Schule, wſpołuczeństwo.

Camerich, *ſ. n.* Kamerak, ſ. Cambra

Camier, *ſ. n.* Stadt in Polen, Kam niec, miaſto w Polſzcze y nie ie tego imienia, nayſławnieyſzy Kam niec podolski forteca na Skale.

Camille, *ſ. f.* *ziele*, rumien, rumienio kwiecie, rumieniowe liście, rum niowe naſienie; gemeine, pospoli Römiſche, Rzymskirumien pach cy; rumien pospolity, to co rum polny, ktory w polu rośnie.

Camin, *ſ. n.* wodurch man ein Gem erwärmet, kumin, w ktorym pa pokoy, ogrzywaią, damit es dich n friere, mußt du brav in das Camin f ern laſſen, ażebyś nie uziąbł, mu kazać na kumienie dobrze palić.

Caminfeger, *ſ. m.* kuminiarz, ſadzwyci

Caminfegerthal, *ſ. n.* ein Thal in Schweitz, Dolina Talska w Szw caryi, pewny powiat mały, płaski p gorami, albo raczey między gora

Camiſol, *ſ. n.* kamiſelka, pod zwierzc ſuknią, druga ſuknia krotſza zwierzchniey; Art einer Kleidu kroy pewny ſukni.

Cammer, *ſ. f.* komora, część iakie domu, izdebkę, do ſypiania, lub chowania ſprzętu rożnego.

Cammer, *ſ. f.* kamera; fürſtliches Co gium, kſiążęcych dochodow komi rze lub krolewskich.

Cammerdiener, *ſ. m.* ſzatny, w ktor dozorze ſuknie, bilizna y kleyn pańskie.

Cammerfrau, *ſ. f.* pani ſtarſza nad p nami w pokoiu panieńskim, *ieden słowem mowią*, pani.

Cammerfräulein, *ſ. n.* panni przy dwor służąca, *iednem słowem mowią:* pani

Cammerfurir, *ſ. m.* ſtaiowniczy, k lewski, kſiążęcy, pański; ktory ſpody w drodze zapiſuie.

Camm

...ołkopow nie przyiaciel-
...dzą.
...Soldatenwohnung, koſzar

...Kaſpiyski. Caſpiſche Meer,
...morze.
...oder Sturmhaube, przyłb
...k, chełm.
...eine Stadt im Neapolitas
...ſano, miaſto w Neapoli-
...kroleſtwie.
...Gelddchältniß, kaſſa, ſkład
...eine eigene Caſſe aufrich
...własną poſtanowić. Caſſe
...ier machen, kaſſę wyprzą-
...nić, to ieſt, pieniądze z
...kie wydać. Geld in die
..., pieniądze do kaſſy zło-
...mer Privatperſon, kaſſa
...ey oſoby. Geld, das in der
...pieniądze w kaſſie leżące;
...ąże, kſiążęca kaſſa.
...eine Stadt in Heſſen, Kaſel,
...diſchem Margrabſtwie, te-
...rſtwie, kroleſtwie, von, oder
...hörig, z Kaſelu pochodzą-
...Kaſelu należący, Kaſelski,
...odem, Kaſelczyk.
...s. rozpuścić, zwinąć ho-
...s. Abdanken, Abſchaffen.
...e. Geldeinnehmer, kaſſyier,
...ter, ktory pieniądze wy-

...ort. d adj. rozpuſzczony, to
...ezpuszczonych żołnierzy; od-
...winiętý, ob. Abgedankt
...Abſchied.
...f. odprawa, rozpuſzczenie,
...ow ec, zwinięcie horągwi.
...f. eine Landſchaft im polni
...ſzem, Kaſzuby, Ziemia w
...Polskich.
...f. eine Frucht, kaſztany,
...erwey; friſche, świeże kaſzta-
...ri, doirtałe; ſchadhafte, nie
...; unſchadhafte, gute, zdrowe,
...ftany, von rohem Geſchma
...krego-ſmaku kaſztany.
...um, ſ. m. kaſztan, drzewo.
...um, adj. kaſztanowaty;
...kaſztanowaty.
...nik, ſ. f. vacat.
...ad, ſ. m. kaſztanowy laſek.
...s Geſchlecht der Indianer, ein
...der Familienſtamm; in der
...Bedeutung wird dieſes Wort
...in privilegirten Menſchenklaſſe
...cht, z. B. vom Adel. Rod,
...familia Indyiczykow, Oſt-
Indyiſki, wſchodni Indyiſki rod familii ieden; w nowym znaczeniu to ſłowo o każdym uprzywileiowanym rzędu ludźi używaią, na przykład o ſzlachcie.

Caſteien, v. r. ſ. obacz Caſteyen.

Caſtell, ſ. n. Schloß, zamek, kaſztel; befeſtigtes, obronny zamek; mäßiges, ſtrzedni, nie wielki; in der Höhe liegendes, na gorze, na wyſokim mieyſcu ſtoiący; das auf einem feſten Orte eines Berges liegt, ktory na mocnym mieyſcu iakiey gory leży; mit Werken und Geſchütze wohl verſehenes, wielkiemi okopami y wielu armatami opatrzony; wohl gelegenes, w dobrym położeniu; geſchleifſtes, obalony, zburzony. Caſtell erobern, zamku dobyć, doſtać, zamek podbić; inne haben, zamek opanować; defendiren, kaſztelu bronić; von einem zu dem andern, od zamku do zamku; zu einem Caſtelle gehörig, zamkowy; der in demſelben wohnet, ktory w zamku mieſzka; heißet auch: nazywa ſię także zamkowy, zamkowi ludzie.

Caſtell, ſ. n. eine Grafſchaft in Franken, Hrabſtwo w Frankonii.

Caſtel a Mare, ſ. n. eine Stadt im Neapolitaniſchen, miaſto w Neapolitańskim Kroleſtwie.

Caſtel Arragoneſe, ſ. n. eine Stadt in Sardinien, Kaſztel Aragoński, miaſto w Sardynii.

Caſtellan, ſ. m. Burgvolgt, Burgrabia zamkowy.

Caſtellnan d'Arry, ſ. n. ein Ort in Frankreich, włość we Francyi.

Caſteyen, ſich, v. r. poſtem ſię ſuſzyć.

Caſtigiren, mit Ruthen ſchlagen, v. a. karać, chłoſtać, rozgą bić.

Caſtilien, ſ. f. ein Königreich in Spanien, Kaſtylia, Kroleſtwo w Hiſzpanii. Neu-Caſtilien, Nowa Kaſtylia. Alt-Caſtilien Stara Kaſtylia; aus, oder zu Caſtilien gehörig, z Kaſtylii pochodzący, albo do Kaſtylii należący, Kaſtylczyk, Kaſtylski.

Caſtres, ſ. f. eine Stadt in Frankreich, Kaſtrez, miaſto we Francyi.

Caſtriren, v. a. einen, otrzebić, okaſtrować; mowią: pokładać; wałaſzyć.

Catalonien, ſ. f. eine Landſchaft in Spanien, Katalonia, Kray w Hiſzpanii; aus, oder zu ſolchem Lande gehörend, z tego kraiu pochodzący, albo do tego kraiu należący, Katalończyk, Katalonski, Katalonska, Katałońskie;

Canal, *s. m.* Wassergang, odchod, wychod wodny, tow, ktorym woda odchodzi lub przychodzi, lub, w ktorym woda zawsze iest do spałwu mnieyszych statkow; kleiner Canal, rowek, kanalik, nie wielki, mały; Meer zwischen Frankreich und England, morze, albo raczey cieśnina morska między Francyą y Anglią; Przesmyk.

Canarieninsel, *s. f.* Kanarya, Wysep wielki, nie daleko brzegu zachodniego Afrykanskiego; auf, oder zu solcher Insel gehörig, *adj.* na tey Wyspie urodzony, lub mieszkaiący nazywa się Kanaryiczyk: do tey Wyspy należący, Kanaryiski. Canarieninseln, *s. f. pl.* glücklichen Inseln, Wyspy Kanaryiskie, u Rzymian zwane: *Insulae Fortunatae.*

Canarienvogel, *s. m.* kanarek, ptaszek wiadomy.

Canarienzucker, *s. m.* cukier, kanar nazwany.

Canavese, *s. f.* eine Landschaft in Italien, Kanaweza, kray we Włoszech.

Cancellist, *s. m.* pisarz, pisarek, skrybent, w kanzellaryi.

Candidat, *s. m.* kandydat; der um ein Amt anhält, ktorey się o iaki urząd, o iaką godność stara; um das Bürgermeisteramt, o urząd Burmistrza staraiący się; um das Stadtrichteramt, o urząd Sędziego mieyskiego staraiący się; sich dafür angeben, oświadczyć się kandydatem do iakicy godności; eines Pfarrdienstes, kandydatem na Plebana; was für oder zu einem Candidaten gehört, *adj.* co do kandydata należy, *kandydacki:* deren Amt und Pflicht, ich powinność y obowiązek.

Candien, *s. f.* eine Insel, Kandya, Kreta, wyspa pewna; auf, oder zu solcher Insel gehörig, *adj.* na tey wyspie urodzony, Kandyiczyk, Kreteńczyk, do tey wyspy należący, Kandyiski, Kretenki; die Hauptstadt dieser Insel, stołeczne Miasto tey wyspy nazywa się Kandya.

Candiot, *s. m.* einer aus Candien, Kandiota, ieden z Kandyi, z Krety.

Canea, *s. f.* eine Stadt in Candien, Kanea, miasto na wyspie Kandyi, na wyspie Krecie; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta rodem, lub obywatel, Kaneyczyk, do tego miasta należący, Kaneyski.

Canes, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, Kanesa, miasto we Francyi.

Caninchen, *s. n.* ein Thier, Krolik, zwierzątko; kleines, maleńkie. Ca[illegible]chen in Häusern auferziehen, kro[illegible] w domu chować. Hauscaninchen, nicht so gut schmecken, als die and[illegible] domowe kroliki, ktore nie tak [illegible]czne są, iak inne.

Caninchenloch, *s. n.* da sie hinein he[illegible] iama, w ktorey kroliki siadaią.

Canische, *s. f.* eine Stadt in Ung[illegible] Kanisza, miasto w Węgrzech.

Canistro, *s. n.* eine Stadt in Mac[illegible]nien, Kanistro, miasto w Macedo[illegible]

Cannefaß, *s. m.* konew.

Cannibale, *s. m.* Kannybał.

Cannibalisch, *adj.* Kannybalski.

Cannibalismus, *s. m.* (neu) der J[illegible]binismus, die cannibalische Wuth [illegible] Gesinnung der Jacobiner. *Nowe [illegible]wo:* Jakubynistwo, kannybalska iadłość albo mysł Jakubyńska.

Canon, *s. m.* Kirchenordnung, Kirch[illegible]satzung, Kanony, ustawy kościel[illegible] die canonischen Bücher der Bi[illegible] księgi kanoniczne, w pismie św[illegible] tym, eine grobe und kleine Druc[illegible]schrift, litery drukarskie, kanon w[illegible]ki i mały.

Canone, *s. f.* ein Geschütz, działo, arm[illegible] strzelba pewna; eiserne, działo [illegible]lazne, armata żelazna; metall[illegible] działo spiżowe, armata spiżowa; Canone laden, działo, armatę nabi[illegible] prochem, kulami; richten, pflanz[illegible] działo, armatę ustawiać prosto w [illegible] zmierzać, celować z działa, z ar[illegible]ty; losbrennen, losschießen, z dzi[illegible] z armaty wystrzelić, wypalić; [illegible] Stadt mit Canonen beschießen, b[illegible] dział, z armat, do miasta iak[illegible] obronnego.

Canonenkugel, *s. f.* armatna kula, działa, kula do armaty.

Canonicat, *s. n.* Kanonia. Stelle e[illegible] Canonici, Dostoieństwo Kanon[illegible] Kanonickie.

Canonicus, *s. m.* Kanonik; zu Cra[illegible] Krakowzki; zu Warschau, War[illegible]wski.

Canoniren, *v. a.* bić z armat; eine S[illegible] bić z armat do miasta.

Canonirer, *s. m.* puszkarz, ktory z a[illegible] ognia daie, ktory z armat mic[illegible] cyluie.

Canonirung, *s. f.* bicie z armat, o[illegible] dawanie z armat, strzelanie z ar[illegible] huczenie z armat.

Canonisch, *adj.* kanoniczny, *adv.* dług prawa duchownego.

Canonisiren, *v. a.* kanonizować; [illegible]

: z przyczyną być iakiey
: ercurſachen.
Vorſicht, oſtrożność, bacze-

Verſicherung, cautcya, aſſe-
ubezpieczenie, upewnienie
ſichern, einem mit etwas,
ak, ubezpieczyć co, ko-
wegra etwas, upewnić
m; für einen, ręczyć za

ſ. eine Landſchaft in Frank-
ic we Francyi.
Cairo, eine Stadt in Egyp-
, miaſto w Egipcie.
s. Cairoan, eine Stadt in
rica, miaſto w Afryce.
dr; ein Baum, drzewo;
adj. z cedru, cedrowy.
m. Cedrowe drzewo.
f. cedrowy owoc, ce-
ech.
s. żywica cedrowa.
s. cedrowy oleiek; mit
ſtrichen, cedrowym oley-
rować.
m. cedrowy ſok.
uſtąpić, czego, albo z
ypść prawa, uſtąpić z do-
: Uebertaſſen.
eine Stadt im Neapolita-
Cedonia, miaſto w Neapo-
Królеſtwie.
eine Stadt in Sicilien,
miaſto w Sycylii.
eine Inſel, także, Cefa-
ia.
eine Inſel in Aſien, Ceylo-
n w Azyi.
adj. ſeledynowy kolor,
ſię zielność nie co prze-

eine Stadt im Neapolita-
Celano, miaſto w Neapo-
Królеſtwie.
eine Inſel in Aſien, Celeby,
Azyi; Celebskie Wyſpy.
v. a. święcić. obchodzić;
ſuen święty. eines Geburts-
dzień narodzin czyich;
weſele mieć, obacz Bege-
n.
, obacz Erleyen.
ein Ort in Polen, Celejow,
Poliſzcze w Woiewodſtwie
ſkim.
ein Name unterſchiedener Ort-
ſcowych mieyſc.
m. ſpolnik w dzieły iubie-

Ceneda, ſ. f. eine Stadt im Venetianiſchen, Ceneda, miaſto w Państwie Weneckim.

Cenſiren, v. a. beurtheilen, ſądzić, rozeznać; ein Buch, kſiążkę, krytykować, wzorki z kſiążki wybierać; durchziehen, śmiać ſię z kſiążki.

Cenſur, ſ. f. Urtheil, ſądzenie; von etwas ein Urtheil fällen, vacat.

Centibar, ſ. m. (neu) der hundertſte Theil des kubiſchen Maaßes Waſſer im Marktgewichte. *Nowe słowo:* ſetna część kubiczney albo koſtkowey, ſześciokwadratowey miary wody w targowey wadze.

Centicade, ſ. m. (neu) der hundertſte Theil des Körpermaaßes. *Nowe słowo:* ſetna część miary cieliſtey.

Centifolien, ſ. f. pl. eine Art Roſen, rodzay roży, roża ſtoliſtkowa.

Centigravet, ſ. m. (neu) der hundertſte Theil des Gewichts für flüßige Körper. *Nowe słowo:* ſetna część wagy dla ciał płynnych

Centilare, Centlare, ſ. m. (neu) ein Viereck davon die Seite zehn Längemaaße (Metre) hält. *Nowe słowo:* kwadrat iaki, tego ſtrona dziesięc miar długości ma.

Centner, ſ. m. cętnar, ein Gewicht 100 Pfunde ſchwer, waga, co ſto funtow cięży.

Central, *adj.* im Mittelpunkte befindlich, dazu gehörig, centralny, pośrzedni, w punkcie ſrzodkim rzeczy iakiey będący, do punktu ſrzodniego należący; in der neuen Bedeutung wird dieſes Wort von jeder politiſchen, oder moraliſchen Sache gebraucht, welche durch ihre Natur, oder Beſtimmung auf einen allgemeinen Mittelpunkt abzweckt, z. B. ein Syſtem von Centralkräften, *w nowym znaczeniu* tó słowo o każdey politiczney, albo moralney rzeczy używaią, krora przez ſwoią naturą, albo naznaczenie ſwoie na ogolne centrum albo punkt ſrzodne świata, iak ſiłſtma centralnych ſił.

Centraliſation, ſ. f. (neu) Concentrirung, Centrirung, Zuſammenziehung, nähere Zuſammenbringung auf einen einzigen Punkt. *Nowe słowo:* koncentrowanie, zgromadzenie, pędzenie w jedne punkt.

Centraliſiren, v. a. (neu) auf einen Mittelpunkt vereinigen, zuſammenbringen oder ziehen. *Nowe słowo:* konco-

Capellmeiſter, *ſ. m.* ſtarſzy w kapeli; *kapelmaiſter, ſenior.*

Caper, *ſ. m.* morski łapacz, morski chwytacz; priviligirter Seeräuber, uprzywileiowany morski rozboynik, na nieprzyiacioł pod czas woyny; *pofran.* armateur; beſſen Schiff, iego okręt, heißt auch Caper, nazywa ſię także Caper, łapacz; łodź rozboynicza na morzu, *toż ſamo imię*, Caper.

Caperei, *ſ. f.* łapaſtwo, chwytaſtwo, rozbiianie na morzu, nieprzyiacioł pod czas woyny; treiben, łapaſtwem, chwytaſtwem morskim ſię bawić.

Capern, *v. a.* łapać, chwytać, rozbiiać na morzu nieprzyiacielskie ſtatki. Caperei treiben, *toż ſamo.*

Capern, *ſ. f. pl.* kapary, owoc.

Caperbaum, *ſ. m.* drzewo ſamo, kaper, albo kaparowe drzewo.

Capes, *ſ. f.* eine Stadt in Afrika, Kapez, miaſto w Afryce.

Capes, *ſ. f.* ein Fluß in Afrika, Kapeza, rzeka w Afryce.

Capitain, *ſ. m.* Hauptmann, kapitan, rotmiſtrz, u konnych, ſetnik, ſtaropolskie, ale prawdziwe y dobre słowo.

Capitain des Armes, *ſ. m.* do zorca oręża, dozorca chorych.

Capitain-General, *ſ. m.* naywyżſzy komendant woyska.

Capitain-Lieutenant, *ſ. m.* naywyżſzy namieſtnik woysk.

Capitain von der Garde, *ſ. m.* pułkownik, ſtraży, gwardyi nadworney.

Capital, *ſ. n.* kapitał, ſuma pieniężna; eine Summe Geldes. Gefahr laufen, ſein Capital zu verlieren, wpaść w niebezpieczeńſtwo utracenia ſumy; das Capital miſſen und mit der Zinſe zufrieden ſeyn, kapitału nie miać, ale tylko prowyzyą bydź kontent; vom Capitale abziehen, was an Zinſen bezahlet worden iſt, wytrącić z ſummy, z kapitału, co we prowizyi dawano; todtes Capital, ſuma nieczyniąca nic, od ktorey żadnego nie maſz proventu; Capital ausleihen, kapitalną ſumę dać na prowyzyą; ein Mann von einem großen Capitale, człowiek pieniężny, kapitaliſta.

Capital, *ſ. n.* Kapitel, Kopf, Knauf, na kolumnie po polsku mowią także kapitel.

Capital, *adj.* etwas, worauf das Leben ſtehet, rzecz, w ktorey o życie chodzi; dergleichen That, takowyż uczynek, główny wyſtępek. Capitalbetrug, główna zdrada, oſzukanie; zły, zawzięty; ſehr arg, als ein Capitalfe główny nieprzyiaciel.

Capitaliſt, *ſ. m.* der viel Vermögen und von ſeinen Renten lebt; in neuen Bedeutung: der beträchtl Summen Geldes in öffentliche F gelegt hat und Zinſen davon zi Kapitaliſta, człowiek pieniężny ſwoiey intraty żyie; *w nowym z czeniu:* co znaczne ſumy pieni na poſpolite banki położył i od intraty, prowicye braią.

Capitallinie, *ſ. f.* przednia linia w tyfikacyi.

Capitane, *ſ. f.* ein Schiff, okręt Ad rała, albo komendanta floty.

Capitative, *ſ. f.* oder Kopfſteuer, głowne, podatek na głowy, to na każdego obywatela lub mieſz ca włożony.

Capitel, *ſ. n.* rozdział, część ia kſiążki, na ktore bywa podziel ein Capitel nach dem andern, po dziale, *czytać lub piſać.*

Capitel, *ſ. n.* kapituła; Zuſammenk der Stiftsherren, zgromadzenie nonikow, kanonicy, gdy o wſzyſtk razem mowa.

Capitelhaus, *ſ. n.* dom kapitularny, k tularz, wo die Canonici zuſammen men, gdzie ſię kanonicy zwykli z madzać, zchodzić.

Capitler, *ſ. m.* Laſtträger, drążnik, dź gacz, ten co ciężary dźwiga, noſi

Capitulat, *ſ. n.* kapitulacya piſan podpiſana.

Capitulation, *ſ. f.* kondycya, warun umowa, ugoda; ſich auf eine Cap lation einlaſſen, wniyść w kap lacyą, udać ſię do kapitulacyi. pitulation halten, trzymać ſię kap lacyi, dotrzymywać kapitulacyi; keiner hören wollen, nie chcieć ſzeć o żadney kapitulacyi, ugo woyskowey; nie przyimować k tulacyi; ſchließen, kapitulacyą z knąć, uczynić, podpiſać; einge kapitulacyą przyiąć.

Capituliren, *v. a.* kapitulować, k tulacyą układać, umawiać kond wchodzące w kapitulacyą; über Capituliren, gdy ſię o kapitul umawiaią, gdy ſię o artykuły k tulacyi godzą.

Capo de Goa, *ſ. n.* gora Nadmorska. Wmorſka, Goa że w morze wch możeſz nazwać, *Wmorek.*

Capo d'Iſtria, *ſ. n.* eine Stadt in Iſt Juſtinopol, miaſto w Iſtryi.

Capo de St. Maria, *s. n.* ein Vorgebirge in Italien, Gora Nadmorska St. Maryi, Gora nad morzem w Włoszech.

Capo di Milazzo, *s. n.* ein Vorgebirge in Sicilien, Gora Nadmorska w Sycylii, Milazo nazwana.

Capo di Passaro, *s. n.* ein Vorgebirge in Sicilien, Gora Nadmorska w Sycylii.

Capo di Sportovento, *s. n.* ein Vorgebirge in Italien, Gora Nadmorska we Włoszech.

Capo de Sette, *s. n.* ein Vorgebirge in Frankreich, Gora Nadmorska w Francyi.

Cappadocien, *s. f.* eine Landschaft in Asien, Kapadocya, Kray w Azyi; einer daraus, Kapadoczanin; aus, oder zu solchem Lande gehörig, Kapadocki, Kapadocka, Kapadockie, *adj.* do Kapadocyi, należący, albo z Kapadocyi pochodzący.

Cappstuhl im Chore, *s. m.* krzesło do wracania na chorze, mieyscu, na ktorym śpiewaiący i graiący kościele stoią.

Capriole, *s. f.* wyskok w gorę w tańcu; hoher Sprung im Tanzen, Capriolen schneiden, wyskoki w gorę czynić.

Capua, *s. f.* eine Stadt in Italien, Kapua, miasto we Włoszech; von, oder zu Capua gehörig, z Kapui pochodzący, albo do Kapui należący, Kapuański, z Kapui rodem, Obywatel, Kapuańczyk, Kapuanin.

Capuziner, *s. m.* Kapuczyn, mnich.

Caput machen, *v. a.* zabić.

Caputiren, tod machen, *v. a.* zabić; einen, kogo.

Capuzin, *s. m.* musztuk, na konia.

Carabiner, *s. m.* Art eines Schießgewehrs, das die Reuter führen, karabin, kształt strzelby, iaką iazda nosi.

Caramin, *s. m.* Karamin, miasto w Diarbeku, w prowincyi Tureckiey w Azyi.

Caravane, *s. f.* ein Haufen reisender Leute in Asien, karawana, kupy podrożnych ludzi w Azyi.

Carbatsche, *s. f.* korbacz, batog do bicia.

Carbatschen, *v. a.* korbaczem bić; einen, kogo.

Carcasse, *s. f.* Art einer Feuerkugel, karkas, kształt pewney ognistey kuli, okutey obrączkami żelaznemi y nalotey, roznemi dobremi kulkami.

Carcassona, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, Karkassona, miasto w Francyi, dawne.

Cardamome, *s. f.* ein Gewürz, korzenie pewne, z Indyi przywożone, Kardamon, *albo* Rayskie ziarka.

Cardiersche Lavetten, *s. f. pl.* (neu) von ihrem Erfinder also genannt. *Nowe słowo: Kardierowa* laweta, od iey wynalazcego *tak* nazwana.

Cardinal, *s. m.* Kardynał, vornehmer Geistlicher bei den Catholischen, przednieyszy duchowny u Katolikow Rzymskich; einem Cardinale gehörig, do Kardynała należący, Kardynalski.

Cardinalat, *s. n.* Kardynalstwo, Kardynalskie Dostoieństwo.

Cardinalshut, *s. m.* Kardynalski kapelusz.

Cardinalswürde, *s. f.* Kardynalska Godność.

Cardobenedict, *s. n.* ziele kardybenedykty.

Caremist, *s. m.* (neu) einer, der das politische Fasten beobachtet oder des Legendre einst beim großen Mangel an Lebensmitteln im Nationalconvente gethanem Vorschlage beistimmt, daß man das Fleisch blos den Vertheidigern des Vaterlandes geben und jeder andere darauf Verzicht thun sollte. *Nowe słowo:* Karemista, ten, co polityczny post zachowa albo *Legendresa* kiedyś u wielkiego niedostatku prowiantow, albo żywności podrożnych w narodowym ziazdzie położoney kondycyi sprzyia, że mięsio tylko broniciełom oyczyzny daliby i każdy inszy ich wyrzekaliby się.

Carentone, *s. f.* ein Fluß in Frankreich, Karantona, rzeka we Francyi.

Caresse, *s. f.* Liebesbezeugung, zaloty, zalecanie, miłości oświadczenie, pieszczoty; einem das Geld durch Caressen ablocken, pieszczotami, podchlebianiem wyłudzić od kogo pieniądze.

Caressiren, *v. a.* pieścić, zalecać się, podchlebiać, przymilać się; einen, komu, *dativ. w Polskim.* ein Frauenzimmer, zalecać się kobiecom auf weibische Art, pieścić się iak kobieta.

Carfagnana, *s. f.* eine Landschaft in Italien, Karfagnana, kray we Włoszech.

Carfreitag, *s. m.* wielki piątek.

Carfunkel, *s. m.* ein Edelgestein, Karbunkuł, kamień drogi; Art eines Geschwüres, wrzod pewny tak nazwany karbunkuł.

Caribes, *s. f.* eine Insel in America, Karyby, wyspa w Ameryce.

Carien, *s. f.* eine Landschaft in Asien, Karya, kraiu pewnego w Azyi niegdyś imię.

Cariglia-

igliana, *ſ. f.* ein Fluß in Italien, Ca-
iliana, rzeka we Włoſzech.
ignano, *ſ. f.* eine Stadt in Savoyen,
aryniany, miaſto w Sabaudyi.
tole, *ſ. f.* Art eines Fuhrwerks, ka-
yolka, kſztałt, poiazdu leciuteńkie-
o, nie wielkiego.
l, *ſ. m.* ein Mannsnamr, Karol, imię
ięſzczyzny.
lella, *ſ. f.* eine Stadt in England,
arlilla, miaſto w Anglii.
lowitz, *ſ. f.* ein Flecken in Ungarn,
arłowica, miaſto w Węgrzech.
lsbad, *ſ. n.* ein Flecken und Bad in
öhmen, Karlsbad, włość y wody
Czechach.
lshafen, *ſ. f. et m.* eine Stadt in
Schweden, Karlshafena, miaſto w
ſzwecyi.
lskrona, *ſ. f.* eine Stadt in Schwe-
n, Karlskrona, miaſto w Szwecyi.
lſtadt, *ſ. f.* ein Name unterſchiedener
Städte, Karlſztad, imię rożnych miaſt.
magnol, *ſ. m.* (neu) in Frankreich
der Bürger, welcher bereit iſt, für
e Freiheit zu leben und zu ſterben.
Nowe słowo: Karmagnol, w Francyi
każdy obywatel, co gotowy ieſt do
ycia i umierania dla wolności.
magnola, *ſ. f.* eine Stadt in Italien,
armaniola, miaſto we Włoſzech.
magnole, *ſ. f.* (neu) ein patriotiſcher
anz und Geſang, welcher ſeinen Na-
en wahrſcheinlich von der Stadt Car-
agnole in Piemont erhalten hat, aus
elcher Stadt auch die kleinen Lakeien
mmen, die in Paris petits carma-
noles heißen. *Nowe słowo:* patrio-
iczny taniec i śpiewanie, co fwole-
o imienia prawdo pozornie od miа-
a *Karmaniola* w Piemoncie dostał,
tego także mali lokaiy przychodzą,
tori w Paryżu *petits carmagnoles* się
izywaią.
mel, *ſ. m.* ein Berg in Aſien, Kar-
el, gora w Azyi.
meliter, *ſ. m.* ein Mönch, Karmelita,
ośy, lub trzewiczkowy, mnich.
meſin, *ſ. m.* eine Farbe, Karmazyn,
olor pewny.
meſinfarbe, *ſ. f.* karmazynowy;
leid, karmazynowa ſuknia.
naval, *ſ. n.* oder Carneval, Faſtnachts-
ſt, Karnawał, zapuſt, zapuſty. Car-
val halten, Karnawał odprawiać,
apuſtować.
niol, *ſ. m.* ein Edelgeſtein, Karniol,
ewny kamień drogi, inaczy ſardyk,
amień drogi.

Carpentras, *ſ. f.* eine Stadt in F
reich, Karpentra, miaſto we Fra
Carpiren, *v. a.* ganić; etwas, co.
Carete, *ſ. f.* ein hangender Wagen,
reta, poiazd kryty cały y wiſzą
paſach.
Carroſſe, *ſ. f.* Art eines Wagens, k
ta, kſztałt poiazdu.
Carruſſel, *ſ. n.* Art eines Ritterſ
Karuzel, powna Rycerska gra.
Cartel, *ſ. n.* piſane wyzywanie na
dynek; piſana umowa o przem
niewolnikow, wegen Auswechſ
der Gefangenen, der Deſerteurs,
na wymiana niewolnikow, albo
gow do woyska.
Carthagena, *ſ. f.* eine Stadt in Spa
Kartagena, miaſto w Hiſzpanii
Carthaginenſer, *ſ. m.* Kartagińczy
Carthaginenſiſch, *adj.* zur Stadt geh
do miaſto Kartaginy należący, K
giński.
Carthago, *ſ. f.* ehemahlige Stadt in
ca, Kartagina, dawne miaſt
Rzeczpoſpolita w Afryce.
Carthaune, *ſ. f.* Art groben Geſchü
kartan, kſztałt armaty.
Carthauſe, *ſ. f.* ein Carthäuſerorden,
kartuzya, klaſztor OO. Kartuzyan
Carthäuſermönchskloſter, klaſztor
tuzyański zakonników; bergki
Nonnenkloſter, klaſztor zakonnic
kartuzya; Nonne, kartuzyańka
kommenda.
Carthäuſer, Kartheuſer, Karthä
mönch, *ſ. m.* von dem Dorfe C
treuſe in Frankreich alſo genannt,
dieſer Orden in Frankreich zum er
male geſtiftet worden iſt, kartu
zakonnik, imię od wſi *Chartreu*
Francyi maiący, gdzie pierwſzą
tuzyą w Francyi fundowano.
Carthеuſerorden, ſiehe Carthauſe
Caſala, *ſ. f.* eine Stadt in Italien,
zala, miaſto w Włoſzech.
Caſan, *ſ. n.* eine Stadt in Aſien, K
miaſto w Azyi y Kroleſtwo.
Caſbin, *ſ. n.* eine Stadt in Perſien,
bin, miaſto w Perſyi.
Caſcade, *ſ. f.* Waſſerfall, wody ſpa
z gory, bystry.
Caſemate, *ſ. f.* Mordkeller in der
tification, ſkryty ſklep w oko
go ſtrzelania, pod bokiem baſty
auch, mieyſcu przed flankiem ol
rowane, wierzchem otwarte,
po nad row kule wyſtrzelone

...pamiątkę narodzenia Chry-
...ego.
..., f. f. Chrześciaństwo, Swiat
...ański, Rzeczpospolita Chrze-
...
..., f. n. Chrześciaństwo, to
...rześciańska wiara; Chrze-
...ie wyznanie y obrządki.
..., m. ein Mannsname, Kry-
...ię męskie.
..., f. n. eine Festung in Del-
...forteca w Delmenhorstkim.
..., f. Krystyana, kobiece imię.
..., ein Weibsname, Krystyna.
..., adj. chrześciański; christliche
... chrześciańska wiara.
..., adv. po chrześciańsku.
..., f. m. Grudzień; miesiąc
...
..., f. f. Noc Narodzenia Pań-
...
..., m. ein Mannsname, Krzy-
...męskie imię.
..., m. Dzień Narodzenia Pań-
...
..., f. m. Amtsname unsers Hei-
...ię Godności y Urzędu na-
...ana Zbawiciela.
..., f. kronika, roczne dzieie,
...ne.
...ber, f. m. kronikarz, ro-
...opis.
..., f. f. chronologia, czasopi-
...sow pisanie; czasow opis.
..., adj. chronologiczny, adv.
...sow opisanie chce.
..., f. m. Chronologienschreiber,
...czasu pisarz.
..., f. f. eine Stadt in Böhmen,
...miasto w Czechach.
..., f. m. ein Edelgestein, Chryzo-
...mień drogi pewny.
..., f. m. ein Edelgestein, Chry-
...pewny kamień drogi.
..., f. eine Stadt in Graubündten,
...miasto w Powiecie Graubindt.
...Churfürstenwürde, Elektorska
...
..., f. m. Elektor Państwa Rzym-
...Niemieckiego, do obierania
...Rzymskich Niemieckich.
...ollegium, f. n. Elektorska
...Elektorow; Elektorowie
...
...um, f. n. Elektorstwo,
...ska Godność.
..., adj. Elektorski.
..., f. m. Mitra Elektorska, iako
...

Churmantel, f. m. Płaszcz, paludament Elektorski.
Churprinz, f. m. Książe Dziedziczny Elektorski.
Churschwerdter, f. n. pl. Miecze, Znaki Elektorstwa, albo Herb.
Churstadt, f. f. Stołeczne miasto w Elektorstwie.
Chusistan, f. n. eine Provinz in Persien, Chuzystan, Prowincya w Persyi.
Chutaye, f. f. eine Stadt in Kleinasien, Chutaia, miasto w Małey Azyi.
Chymie, f. f. chymia, sposob robić złoto.
Chymisch, adj. chymiczny, do robienia złota należący, wchodzący. Buch, das die chymischen Künste enthält, księgo, ktora chymiczną sztukę, to iest, iak robić złoto, ma w sobie.
Chymiste, f. m. chymista, chymik, złotodziey, złotorob, złototwor.
Cicero, f. m. Ciceron, g. a.
Ciceroschrift, f. f. in der Buchdruckerei, literki pewne drukarskie.
Ci-devant, adj. (neu) vormalig, ehemalig, sonstig, z. B. die vormaligen Priester, Adlichen u. dgl. *Nowe słowo:* dawny, przeszły, na przykład dawni księża, szlachta i tak daley.
Cilicien, f. f. eine Landschaft in Asien, Cylicya, Kray w Azyi; aus, oder zu solcher Landschaft gehörig, adj. z tego Kraiu idący, albo rodem, Cylyczyk, Białogłowa Cylyiczanka, albo Cylicyianka.
Cilicier, f. m. Cylyiczyk.
Cilicisch, adj. Cylicyiski.
Cilley, f. f. Hauptstadt ihrer Grafschaft, Cylleja, stołeczne miasto Hrabstwa tak też nazwanego; von, oder zu solcher Stadt gehörig, adj. z tego miasta pochodzący, Cyleyczyk; Białogłowa Cylejanka; do tego miasta należący, Cyleyski, ska, skie.
Cinnober, f. m. eine Farbe, Cynober, farba.
Cirenza, f. f. eine Stadt in Italien, Cyrenca, miasto w Włoszech.
Cirkel, f. m. ein Instrument, kompas, instrument do mierzania.
Cirkel, f. m. ein mit dem Cirkel gezogener Kreis oder runde Fläche, obręcz, obrączka, krag, krążek, koło; als in einem Cirkel herum, iako by w koło, kołem, kręgiem; w okrąg.
Cirkelweiß, adj. okolny, okoliczny, w koło.
Cirkelweis, adv. okolnie, okolicznie, w koło.
Cirkularschreiben, f. n. Kreisschreiben, Umlauf,

Kobieta Katalonka; z Katalonii rodem.

Cata, *ſ. f.* ein Weibsname, Katana.

Catana, *ſ. f.* eine Stadt in Sicilien, Katana, miaſto w Sycylii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta pochodzący, albo należący do tego miaſta, Katański, Katanin.

Catechiſiren, *v. a.* katechizmu nauczać; początkow wiary Chrześciańskiey nauczać.

Catechiſmus, *ſ. m.* Katechizm, nauka Chrześciańska, początki wiary.

Catechiſmuslehre, *ſ. f.* katechizm, katechizmowa nauka, katechizmu nauczanie.

Catechiſmuslehrer, *ſ. m.* katechiſta, katechizmu uczyciel, miſtrz nauki Chrześciańskiey.

Catechiſmusſchüler, *ſ. m.* uczeń w katechizmie, ten, ktory ſię katechizmu, nauki Chrześciańskiey uczy, początkow wiary.

Catharr, *ſ. m.* Fluß, katar, flus; er iſt dergeſtalt mit einem Catharre befallen, daß er nicht reden kann, taki go katar wziął, napadł, że mowić nie może, *ob.* Schnupfen.

Catheder, *ſ. m.* Lehrſtuhl, katedra, z ktorey nauczyciel, Profeſſor uczy; der auf dem Catheder ſtehet, ktory na katedrze ſtoi.

Cathedralkirche, *ſ. f.* kościoł katedralny.

Catholik, *ſ. m.* einer, der catholiſchen Glaubens iſt, Katolik, ktory katolickiey Rzymskiey wiary ieſt, z Rzymskim kościołem trzymaiący w wierze.

Catholiſch, *adj.* katolicki; Glaube, katolicka Rzymska wiara; Religion, katolicka religia; Kirche, katolicki kościoł; der eifrig Catholiſch iſt, żarliwy katolik rzymski, gorliwy katolik. Catholiſch werden, katolikiem zoſtawać, zoſtać; rzymską wiarę przyiąć.

Cattaro, *ſ. n.* eine Stadt in Dalmatien, Kataro, miaſto w Dalmacyi.

Catzenellenbogen, *ſ. n.* Hrabſtwo tego imienia; Graſſchaft, Hrabſtwo Katzellenbogeńſkie.

Cavaden, *ſ. f. pl.* oder ſeltſame Geberden, częſtejeſtow rękami robienie.

Cavilon, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Kawilłona, miaſto w Francyi.

Cavalcade, *ſ. f.* ſolenner Ritt, aſſyſtencya na koniech, w karytach, przed y za panem.

Cavalier, *ſ. m.* Ritter, kawaler, ieździec, konny, wierzchowy; bey Hof dworu, dwarzaniu, ein Feſtungs okop u fortecy wydatnieyſzy w nazywaią, *także*, kawalier.

Cavallerie, *ſ. f.* oder Cavalerie, Reu Soldaten zu Pferde, kawalerya raytarya, konni, *in plur.* kome. 2000 koni, *t. i.* dwa tyſiące k leryi; żołnierze na koniech; gar Cavallerie, bardzo dobra kawale die ſich im guten Stande befindet, ra ſię w dobrym ſtanie znay ſtarke, mocna; mäßige, nie zła; zählbare, niezliczona; friſche, n świeża; mit der nichts zu thu kawalerya, ladaco, z ktorą n nic do czynienia; abgeſchlagene, bita kawalerya, zpędzona z p. plötzlich in Confuſion und Furcht gen, naglą trwogą, ſtrachem, k leryą pomięſzać; in die Flucht gen, kawaleryą do ucieczki prz ſić; auf die Poſten ſtellen, kawal po ſtanowiskach rozſtawić; aus Lager führen, z obozu wyprowa zuſammen bringen, kawaleryą ze zaciągnąć; verlieren, kawaleryą cić; abtreiben, abſchlagen, zurü gen, repaſſiren, kawaleryą odpę odegnać, odeprzeć, rozpędzić. aus commandiren, kawaleryą p ſobą wyſłać; in die Winterquart verlegen, na zimowych leżach roz żyć; mehr Cavallerie, als Infan brauchen, więcey kawaleryi iak choty zażywać. Cavallerie ſteht den Flügeln, kawaleryą na ſkrzydł von der Cavallerie in Unordnung bracht worden, od kawaleryi bydz mięſzanym: o piechotnym żołnier Cavallerie auf einen los commandi wypuścić na kogo kawaleryą; beide Flügel, Seiten ſtellen, na bok kawaleryą poſtawić; poſtirt ſich die Flügel, kawalerya ſtawa ſkrzydłach; marſchirt voran, i przodkiem; mit der ganzen Caval auf einen los gehen, z całą kawale na kogo wpaść.

Cavent, *ſ. m.* der für einen gut ſaget, koymia, rękodawca, ręczący za k *ob.* Bürge werden.

Cauſe, *ſ. f.* ſztuka, wękręt, zdrada, Betrug.

Cauſenmacher, *ſ. m.* patron, *ſprawca*; matacz, wykrętarz, pieniacz.

Cauſenmacherei, *ſ. f.* *ſprawomow* ſpraw trzymanie; pieniaſtwo, taſtwo.

Cauſir

Cauſiren, *v. a.* przyczyną być iakiey rzeczy, *ob.* verurſachen.

Cautel, *ſ. f.* Vorſicht, oſtrożność, baczenie.

Caution, *ſ. f.* Verſicherung, caucya, aſſekuracya, ubezpieczenie, upewnienie ſię; ſtellen, einem mit etwas, verkurować, ubezpieczyć co, komu czym; wegen etwas, upewnić kogo w czym; für einen, ręczyć za kogo.

Cayo, *ſ. n.* (Co) eine Landſchaft in Frankreich, Włość we Francyi.

Cayro, *ſ. n.* Cairo, eine Stadt in Egypten, Kair, miaſto w Egipcie.

Cayroan, *ſ. n.* Cairoan, eine Stadt in Barbarien, Kayran, miaſto w Afryce.

Cedr, *ſ. f.* Cedr; ein Baum, drzewo; von Cedern, *adj.* z cedru, cedrowy.

Cedernbaum, *ſ. m.* Cedrowe drzewo.

Cedernfrucht, *ſ. f.* cedrowy owoc, cedrowy orzech.

Cedernharz, *ſ. n.* żywica cedrowa.

Cedernöl, *ſ. n.* cedrowy oleiek; mit Cedernöl beſtreichen, cedrowym oleyem naſmarować.

Cedernſaft, *ſ. m.* cedrowy ſok.

Cedren, *v. a.* uſtąpić, czego, albo z tego, uſtąpić prawa, uſtąpić z dobrey, *obacz* liederlaſſen.

Cedynia, *ſ. f.* eine Stadt im Neapolitaniſchen, Cedonia, miaſto w Neapolitańskim Kroleſtwie.

Cefalodi, *ſ. f.* eine Stadt in Sicilien, Cefaleda, miaſto w Sycylii.

Cefalonia, *ſ. f.* eine Inſel, *także*, Cefalonia Wyſpa.

Ceilon, *ſ. f.* eine Inſel in Aſien, Ceylon, Wyſpa w Azyi.

Celadongrün, *adj.* ſeledynowy kolor, przez który ſię zielność nie co prze-

Celano, *ſ. f.* eine Stadt im Neapolitaniſchen, Celano, miaſto w Neapolitańskim Kroleſtwie.

Celeby, *ſ. f.* eine Inſel in Aſien, Celeby, Wyſpy w Azyi; Celebskie Wyſpy.

Celebriren, *v. a.* święcić, obchodzić; Geburtsfeſt, dzień święty, eines Geburtsfeſtes obchodzić dzień narodzin czyich; Feſt, weſele mieć, *obacz* Begehen, feyern.

Celejow, *ſ. n.* ſ. *obacz* Celejow.

Celejow, *ſ. n.* ein Ort in Polen, Celejow, miaſto w Polſzcze w Woiewodſtwie Sandomirſkim.

Celejow, *ſ. n.* ein Name unterſchiedener Örter, imię rożnych mieyſc.

Celler, *ſ. m.* ſpolnik w ſtudney izbie.

Celeſtin, *ſ. m.* Celeſtyn.

Celeſtiniſch, *adj.* Celeſtyński.

Celeſtiniſches Kloſter, Celeſtyńſki Klaſztor.

Celeſtiniſche Kirche, Celeſtyńſki Kościoł.

Celeſtiniſche Mönche, Celeſtyńſcy Mnichowie.

Celeſtiniſche Nonnen, Celeſtyńſkie Zakonnice.

Celeſtiniſche Regel, Celeſtyńſka Regula.

Celeſtiniſcher Orden, Celeſtyńſki Zakon.

Celeſtiniſcher Prieſter, Celeſtyńſki Kapłan.

Celeſtiniſcher Prior, Celeſtyńſki Przeor.

Celeſtiniſcher Probſt, Celeſtyńſki Prepoſt.

Celeſtiniſcher Probſtey, Celeſtyńſka Prepoſtya.

Celeſtiniſcher Tracht, Celeſtyńſki Habit.

Celeſtiniſches Weſen, Celeſtyńſkie Zakonnictwo.

Celeſtiniſches Zeichen, Celeſtyńſki Znak.

Celeſtiniſches Zimmer, Celeſtyńſka Celka.

Celeſtinus, *ſ. m.* Celeſtyn.

Celibat, *ſ. n.* Celibat, Celibatus, Celibatyſtwo.

Celibatiſch, *adj.* Celibatyſtowy.

Celibatiſches Leben, Celibatyſtowe życie.

Celibatiſches Weſen, Celibatyſtowe Zakonnictwo.

Celibatiſches Zeichen, Celibatyſtowy Znak.

Celibatiſches Zimmer, Celibatyſtowa Celka.

Celibatus, *ſ. m.* Celibat, Celibatyſtwo.

Cellarius, *ſ. m.* ſpolnik, ſtarſzy ſpolnik.

Cellarius, *ſ. m.* ein Name unterſchiedener Örter, imię rożnych mieyſc.

Cellerarius, *ſ. m.* ſpolnik, ſtarſzy ſpolnik.

Cellerarius, *ſ. m.* ein Name unterſchiedener Örter, imię rożnych mieyſc.

Celle, *ſ. f.* Celle, eine Stadt in Teutſchland, Celle, miaſto w Niemczech.

Cellerarius, *ſ. m.* ſpolnik, ſtarſzy ſpolnik.

Cellerarius, *ſ. m.* ein Name unterſchiedener Örter, imię rożnych mieyſc

trowanie, w jedne punkt zbierać, zgromadzić.

Centralität, *ſ. f.* (neu) Vereinigung, Zuſammenbringung auf einen Mittelpunkt. *Nowe słowo:* koncentrowanie, zgromadzenie, pędzenie na jedne centrum.

Cerdagna, *ſ. f.* eine Grafſchaft in Catalonien, Cerdagna, Hrabſtwo w Katalonii.

Ceremonie, *ſ. f.* ceremonia, obrządek; Weiſe und Gebrauch, ſpoſob y zwyczay, czynią iſtotę ceremonii; gewöhnliche Ceremonie, zwyczayna ceremonia, zwyczayny obrządek; öffentliche, publiczna; ernſthafte, poważna; die Ceremonie dirigiren, ceremoniami, obrządkiem zawiadywać; ein Opfer mit ganz ſonderbaren Ceremonien verrichten, ofiarę czynić z nayuroczyſtſzemi ceremoniami, obrządkami; gar zu viele machen, nazbyt wiele ceremonii, komplementow, czynić; ohne Ceremonien, poufale bez ceremonii.

Ceremonienkleid, *ſ. n.* ſtroy ceremonialny, ktorego pod czas ceremonii zażywaią.

Ceremonienmeiſter, *ſ. m.* przełożony nad obrządkami, obrządkow dozorca.

Cerenza, *ſ. f.* eine Stadt im Neapolitaniſchen, Cerenca, miaſto w Neapolitańskim Kroleſtwie.

Cerigo, *ſ. f.* eine Inſel in Morea, wyſpa w Morei.

Cerines, *ſ. f.* eine Stadt in Cypern, Ceryneſa, miaſto w WyſpieCypryiskiey.

Certificat, *ſ. n.* ubezpieczenie piſane, na piſmie, upewnienie piſane, na piſmie.

Certiren, *v. n.* mit einem, walczyć, z kim.

Ceſſion, *ſ. f.* ceſſya, ustąpienie.

Ceſſiren, *v. n.* przeſtać, ustać, aufhören; die Sorge ceſſirt, troskliwość ustaie, *ob.* Aufhören, Nachlaſſen.

Cevennes, *ſ. f.* (Sevennes) ein Gebirge in Frankreich, Cewenny, gory w Francyi.

Ceuta, *ſ. f.* Stadt in Afrika, Ceuta, miaſto w Afryce.

Chablais, *ſ. f.* (Schablä) eine Landſchaft in Italien, Szableza, ziemia w Włoſzech.

Chablis, *ſ. f.* (Schabli) eine Stadt in Burgund, Szabliſa, miaſto w Burgundyi.

Chabotin, *ſ. m.* (neu) ein Anhänger Chabots. *Nowe słowo:* partyzant Chabota.

Chabotiniren, *v. a.* (neu) gleich machen, nach Chabots Syſteme. *Nowe s* rownym czynić, według ſieſtmy bota.

Chaiſe roulante, *ſ. f.* Art eines W mit zwei Rädern, poiazd na d kołach, bieda, taradayka; k na dwoch kołach poiazdu.

Chalcedonier, *ſ. m.* ein, Edelgeſtein, cedon, kamień drogi.

Chalcedon, *ſ. f.* eine Stadt in Aſien cedonia, miaſto w Azyi; von, o ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego ſta pochodzący, albo do tego n należący, inowi ię: Kalcedo ſka, ſkie; Męſzczyzna rodem z miaſta, Kalcedończyk; Białogł Kalcedonka.

Chaldäa, *ſ. f.* ein Land in Aſien, w Azyi dawny Kaldea.

Chaldäer, *ſ. m.* einer aus Chaldäa, wiek rodem z Kaldei, Kaldeyc

Chaldäiſch, *adj.* Kaldayski, *adv* Kaldayſku.

Chalons, *ſ. f.* eine Stadt in Frank Szalonſa, miaſto we Francyi, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z miaſta pochodzący, albo do miaſta należący; Szalonſki, Meſ zna Szalończyk, Kobieta Szalon

Chalons an der Saone, *ſ. f.* Szalonſ Sonem rzeką; *inaczey* Kabillon

Chaluppe, *ſ. f.* Art eines Schiffes, ſ pa, ſtatek morski nie wielki, n wary.

Chamade, *ſ. f.* (Schamade) Zeich Uebergabe, znak poddania fo Schamade ſchlagen, bić, uderzy taraban znak poddania ię.

Chamb, *ſ. f.* eine Stadt in der ſchaft ihres Namens, Szambia, ſto y Hrabſtwo tego imienia.

Chambery, *ſ. f.* eine Stadt in Sa Szamberya, miaſto w Sabaudyi oder zu ſolcher Stadt gehörig, miaſta, lub należący do tego m Szamberyiski, *adj.* Meſzcz Szamberczyk; Kobieta Szam ianka.

Chambor, *ſ. f.* (Schambor) ein Luſ in Frankreich, pewny pałac do u we Francyi.

Chambriſle, *ſ. m.* (neu) Kammer mit jemanden auf einem Zimmer *Nowe słowo:* kambriſta, cham ten, co innym w izbie albo ko iedney ſpołmieſzka.

Chamerirt, *part. et adj.* ſamerow mit Golde und Silber, złot ſrebrem.

Champagne, *ſ. f.* (Schampanie) ehedem eine Landſchaft in Frankreich, Szampania, ziemia dawna we Francyi.

Chan, *ſ. m.* Fürſt der Tartarn, Chan, Kſiąże..w Polſzcze mowiemy: Chan Tartarski.

Changiren, *v. a.* verwechſeln, odmienić; die Wohnung, gospodę; ſeine Lebensart changiren, ſwoy ſpoſob życia; in ſeiner Liebe changiren, odmienić miłość, *to. ieſt*, porzucić pierwſzego a w kim innym ſię zakochać.

Charade, *ſ. f.* eine Art Sylbenſpiel, oder Rathſel, da man die Bedeutung jeder Sylbe und des ganzen Worts errathen muß. Karade, gatunek gry ſylab, albo ſłow gadka, gdzie zaczerpnie kaźdey ſylaby i całego słowa zgadać mozą.

Charadiren, *v. a.* (neu) ſolche Räthſel machen. *Nowe słowo:* takie gadky wczynić, wymyślić, wynaleść.

Charfreitag, *ſ. m. ob.* Carfreitag.

Charge, Amt, *ſ. f.* urząd, służba; dieſe Charge bedeutet er bei Hofe, ten urząd ma u Krola; w tey służbie ieſt u Dworu.

Chargiren, *v. a.* fechten, potykać ſię; mit dem Feinde, z nieprzyiacielem; die Cavallerie chargiren laſſen, kazać ſię kawaleryi potykać; das Gewehr laden, ſtrzelać z ręczney ſtrzelby; auf den Feind, na nieprzyiaciela.

Chargirung, *ſ. f.* ſtrzelanie, potykanie ſię, ognia dawanie.

Charité, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Szaryta, miaſto we Francyi.

Charlatan, *ſ. m.* oder Marktſchreier, kuglarz, biegas. Charlatan abgeben, agirten, kuglarzem być; biegaſem być z pokazywaniem figlow.

Charlatanerie, *ſ. f.* obietnice, chwały w słowach, ſzarlatanerya.

Charlemont, *ſ. n.* eine Stadt in den Niederlanden, miaſto w Niskim Kraiu, czyli w Olenderskim, Szarlemont.

Charroy, *ſ. f.* eine Stadt in den Niederlanden, Szarroa, miaſto w Niskim Kraiu.

Charles, *ſ. m.* (neu) ein Luftballon mit brennbarer Luft gefüllt, nach Charles Modet. *Nowe słowo:* Charles, wielka pila powietrzem palnym napełniona ſpoſobem Charleſa.

Charleville, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Szarlewilla, miaſto w Francyi.

Charlotte, *ſ. f.* ein Weibsname, Szarlota, białogłoſkie imię.

Charmant, *adj.* liebreizend, piękny, nadobny, powabny; Jungfer, piękna, nadobna, powabna panna; Schönheit, nadobna uroda, piękność.

Charmiren, *v. a.* łudzić, wabić oczami; einen, kogo, podobać ſię; einem etwas, komu co.

Charodun, *ſ. n.* eine Stadt in Frankreich, Szarodun, miaſto w Francyi

Charoleis, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Szaroleza, miaſto we Francyi.

Charretier, *ſ. m.* (neu) ein Anhänger von Charrette. *Nowe słowo:* partyzant iaki Charettego.

Charte, *ſ. f.* oder Karte, karta; zum Spielen, karta do grania; in der Geographie, karta geograficzna Ziemopiſna; *metaph.* es iſt eine angeſtellte Karte, ieſt to ułożona karta, *to. ieſt*, rzecz namowiona.

Charteke, *ſ. f.* Zettel, kartka, cedułka.

Chartres, *ſ. f* eine Stadt in Frankreich, Szartra, miaſto we Francyi; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta pochodzący, Szartranczyk, Białogłowa Szartranka, do tego miaſta należący, Szartrański.

Chartreuſe, *ſ. f.* ein Berg und Kloſter in Frankreich, gora y klaſztor we Francyi.

Chateau du Loir, *ſ. f.* ein Ort in Frankreich, Szatoloar, mieyſce lub Włość we Francyi.

Chateau-Baux, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Szatowoks, miaſto we Francyi.

Chauteau-Thierry, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, miaſto w Francyi.

Chateau en Cambreſis, *ſ. f.* eine Stadt in den Niederlanden, miaſto w Niskim Kraiu.

Chatulle, *ſ. f.* Schatulle, ſzkatuła, ſkrzynka na pieniądze; fürſtliche Schatulle, Kſiążęca ſzkatuła, Kſiążęcy, krolewski ſkarb.

Chatullengelder, *ſ. f. pl.* dochody ſtołowe krolewskie, Kſiążęce panskie.

Chaumont, *ſ. n.* eine Stadt in Frankreich, Szomont, miaſto we Francyi.

Chauni, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Szonia: miaſto we Francyi

Chavot, Blutgerüſt, *ſ. n.* Szawota.

Chef, *ſ. m.* Głowa, Nayſtarſzy, Naywyższy. General en Chef, Naywyższy Generał Woysk.

Chenille, *ſ. f.* ein Gewürk von Seide auf weiblichen Kleidern, welches wie Raupen ausſiehet, koſmatki iedwabne, ozdoba z iedwabiu kręconą gąſienicom podobna, do bramowania ſzat białogłowſkich, auch nach

der neuen Bedeutung ein Anhänger des Deputirten Cheniers, także *w nowym znaczeniu* jeden partyzant debutata *Cheniera*, pofr. *Chenier*.

Cherasco, *s. n.* eine Stadt in Italien, Szerasko miasto we Włoszech.

Cherbury, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, miasto we Francyi, Szerbura.

Chevalerisch, *adj.* (neu) ritterlich; den Ritterzeiten angemessen; abentheuerlich; an Abentheuer gränzend. *Nowe słowo:* kawalerski, rycerski, szlachecki, dzielny, walezny; czasom kawalerow przyzwoity; przypadkowy, trefunkowy; z trefunkach przygraniczny, graniczący.

Chevalier, *s. m.* Ritter, Jeździec, Kawaler, Kawaler orderowy.

Chevaliergarde, *s. f.* Straż Konna z szlachty samey.

Chiarenza, *s. f.* eine Stadt in Morea, Kiarenca, miasto w Morei, czyli w Peloponezie.

Chivenna, *s. f.* Stadt in Graubündten, Kiawenna, miasto w Powiecie Graubind.

Chicane, *s. f.* Rechts-Intrigue, zawikłanie prawne, pieniastwo, wykręty prawnych.

Chicaniren, *v. a.* kręcić w prawie, wykręcać się wybiegami; einen, kręcić kim, pieniać kogo.

Chicaneur, *s. m.* pieniacz, szczekacz, wykrętarz w prawie.

Chichester, *s. f.* eine Stadt in England, Kichestra, miasto w Anglii.

Chieri, *s. f.* eine Stadt in Savoyen, Kiery, miasto w Sabaudyi.

Chimere, *s. f.* närrisches Ding, głupiec rzecz, głupia myśl, nie rozumna; głupstwo, kimera.

Chimerisch, *adj.* glupi, kimeryczny, nie rozumny, zmyślony.

China, *s. f.* ein Land in Asien, China, Kray w Azyi; aus, oder zu China gehörig, *adj.* z China pochodzący, rodem; Chińczyk, Białogłowa Chinka albo Chinianka; do Chiny należący, Chiński, ska, skie.

Chinon, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, miasto we Francyi, Szynona.

Chiny, *s. f.* eine Stadt in den Niederlanden, Szyni, miasto w Niskim Kraiu.

Chiozzi, *s. f.* eine Stadt im Venetianischen, Kioca, miasto w Państwie Weneckim.

Chirurg, gus, *s. m.* Wundarzt, cyrulik.

Chirurgie, *s. f.* Wundarzneikunst, kunde, cyrulictwo.

Chirurgisch, *adj.* cyrulicki, *adv.* cyruli

Chiti, *s. f.* ein Ort in Cypern, m na Wyspie Cyprus.

Chiusa, *s. f.* ein Paß im Venetianis Przeiazd pewny w Panstwie We kim; Droga.

Chiusi, *s. f.* eine Stadt im ehema Florentinischen, Königreiche Hetru Kiuza, miasto w dawnym Wie Księstwie Florenckim, teraz we lestwie Hetruryiskim.

Choccolate, *s. f.* Szokolata, Nap Kakao, z Cynamonu y z Cukr

Cholerisch, *adj.* choleryk, gniewl Temperament, gniewliwy temp ment, popędliwy; Feuchtigkeit, ch wilgoc, choleryczna w człowie

Chomotow, *s. n.* eine Stadt in Böh Homotow, miasto w Czechach.

Chonad, *s. f.* Chonada, miasto w grzech. Grafschaft, Hrabstwo imienia.

Choquiren, *v. a.* (Schockiren) ur einen, kogo.

Chor, *s. n.* Haufen, *s. m.* chor; st der, chor śpiewaiących: Ort, w Sänger in der Kirche stehen, mie na ktorym śpiewaiący y graią kościele stoią; der heiligste O der päpstlichen Kirche, nayświ mieysce w Papieskich Kościoła

Choralist, *s. m.* choralista, śpiewa

Choraltar, *s. m.* wielki ołtarz.

Chorgericht, *s. n.* sąd w sprawach żenskich.

Chorhemde, *s. n.* komża, ktorey k zażywaią.

Chorherr, *s. m.* Kanonik.

Chorrock, *s. m.* alba, lub komża z płutna.

Chotzim, *s. n.* eine Stadt in der M Chocim, miasto w Multanac Dniestrem względem Polski.

Chouan, *s. m.* (neu) Empörer geg französische Republik vorzüglich Vendee. *Nowe słowo:* Chuan, townik przeciwko francuskiey pospolitey osobliwie w Wand

Chouanerie, *s. f.* (neu) Handlun der Chouans. *Nowe słowo:* s czynienie Chuańska.

Chouanisiren, *v. a.* (neu) nach Chouans handeln. *Nowe słowo* sobem Chuań uczynić.

Christ, *s. m.* Chrześcianin; Chrz ską wiarę wyznawaiący; ein werden, zostać Chrześcianinem iąć Chrześciańską wiarę.

Christbescherung, *s. f.* kolenda, p

[illegible] *słowo*: handel albo ku-
[illegible]mniący, iak dekret ieden
[illegible]mniący, kupiestwa zabiący.
[illegible] Handlung, *s. f.* handel,
[illegible], zabywanie y zbywanie

[illegible] *s. f.* eine Stadt in Lothringen,
[illegible] miasto w Lotaryngii.
[illegible], *s. f.* Mitleiden, polito-
[illegible]miłosierdzie, zmiłowanie się,
[illegible], nad kim.
[illegible], *s. m.* komisarz; dem et-
[illegible]richten anbefohlen worden
[illegible] co do sprawunku iest
[illegible]
[illegible], *s. n.* żywności w woysku;
[illegible]
[illegible], *s. f.* kurwa pospolita.
[illegible], *s. f.* komissya, zlecenie,
[illegible] Sachverwaltung: Com-
[illegible] geben, dać komu ko-
[illegible] zlecenie uczynić, zdać spra-
[illegible] ausrichten, sprawić, wypeł-
[illegible]missyą, wykonać; auf sich
[illegible], wziąć, przyiąć na siebie
[illegible], sprawunek interesu, in-
[illegible] do sprawienia.
[illegible], *v. a.* (neu) einen Auf-
[illegible], mit einem Auftrage verse-
[illegible] *słowo*: dać komissyą ko-
[illegible] zlecenie uczynić, zdać sprawu-

[illegible], *part. et adj* (neu) be-
[illegible], mit einem Auftrage versehen;
[illegible] Sinne der Schiffer, wel-
[illegible] andere Schiffe kreutzen darf.
[illegible] *słowo*: zlecenie uczyniony,
[illegible] sprawunek, komissyą opa-
[illegible]; w sensie osobliwym szyper
[illegible], maiący moc dla zachwycenia
[illegible] nieprzyiacielskich albo
[illegible] okrętow morze obieżdżać.
[illegible], *s. m.* kurwa pospolita.
[illegible], *s. f.* Ausschuß, deputirte Her-
[illegible] eine Sache untersuchen und
[illegible] Bericht erstatten müssen; in
[illegible] Bedeutung, im Ausschusse,
[illegible] besondere Versammlung der er-
[illegible] Commissarien aus der gesetz-
[illegible] Versammlung, welchen die
[illegible] eines Theils der Staats-
[illegible] oder die Untersuchung und
[illegible]dersetzung eines ihnen auf-
[illegible] Geschäfts obliegt, z. B.
[illegible] Sicherheitsausschuß,
[illegible]ausschuß, der allgemeine
[illegible]ausschuß. Osobliwy ziazd,
[illegible], wybor, posłowie, posłani
[illegible], ktori o rzecz iakią szukać i

o tey powiadać albo wia[illegible]
uczynić muszą; *w nowym zna*[illegible]
w ziazdzie osobliwym miano[illegible]
komisarzow z ziazdu prawa [illegible]
cego, tych to rzecz iest spra[illegible]
ne rzeczy iakiey pansta rz[illegible]
albo wypytywanie i obiaśnie[illegible]
pozycya iakiego onim zle[illegible]
sprawuńku, iak pospolity [illegible]
cności ziazd, dochodow i po[illegible]
całości obliwey ziazd.

Committiren, *v. a.* zlecić, porucz[illegible]
co do sprawienia, do czynien[illegible]
befehlen, *toż samo*, einem etn[illegible]
komu zlecić.

Commode, bequem, *adj.* wygod[illegible]
chaiący, pieszczony, do pra[illegible]
wolny: Mensch, człowiek [illegible]
opieszały, do pracy ciężki.

Commode, *adv.* wygodnie, beq[illegible]
toż samo.

Commodität, *s. f.* wygoda, Beq[illegible]
keit, *toż samo.*

Commune, *s. f.* die Gemeide einer
oder eines Flecken, Dorfs; a[illegible]
gemeine Volk, der Pobel; da[illegible]
volk, Dorfschaften, Dorfgem[illegible]
Landmilitz; die Unterparlame[illegible]
mer in England; in der neu[illegible]
deutung: jede Stadt, jeder [illegible]
in Frankreich, weil sie jetzt [illegible]
Recht haben, die Mitglieder ih[illegible]
nicipalitaten selbst zu ernennen.
zgromadzenie iakiego miast[illegible]
wsi, klucza, włości, takze [illegible]
stwo, prosty lud, chłopstwo, [illegible]
ski lud, chłopi albo wieś[illegible]
zgromadzenia, gmini, gromad[illegible]
pow na rądę; żołnierstwo k[illegible]
pachołki ziemskie, powiatov[illegible]
źnia izba Parlamentu albo [illegible]
Angielskiego; *w nowym zna*[illegible]
miasto każde, włość w [illegible]
ponieważ one wszysce praw[illegible]
maią, sami odmowienić społ[illegible]
wie swoych munycypalnych u[illegible]
kow.

Communication, *s. f.* powierzen[illegible]
fanie, udzielenie, iako do [illegible]
mości, Mittheilung.

Communicationslinie, *s. f.* dr[illegible]
wem idąca, od iednego do d[illegible]
bastyonu.

Communiciren, *v. a.* mittheilen,
rzyć, poufać, udzielić; einen
co komu, uczestnikiem uczy[illegible]
go iakiey rzeczy, wiadomo[illegible]
zet, sekretu; das heil. Ab[illegible]
genießen, Wieczerzy Pańskie

wać, do Wieczerzy Pańskiey przystępować.

Communität, *ſ. f.* ſala publiczna Akademicka.

Como, *ſ. f.* eine Stadt in Italien, Komo, miaſto we Włoſzech.

Comödiant, *ſ. m.* komedyant. Schauſ oder Comödienſpieler, komedyi udawca, komedyi gracz, aktor komedyyny; Comödiant ſeyn, być komedyantem, komedye udawać, wyprawiać.

Comödiantenhaftig, *adj.* lächerlich, luſtig, poſſirlich, komedyancki, ucieſzny, komedyyny, komiczny, jowialny, krotofilny, ſ. Comiſch. *adv.* ie.

Comödiantenlohn, *ſ. m.* placa za komedye.

Comödiantenprincipal, *ſ. m.* naypierwſzy, nayſtarſzy komedyant.

Comödiantenſchuhe, *ſ. m. pl.* komedyanckie obowie-

Comödiantin, Schauſpielerin, *ſ. f.* komedyanka.

Comödiantiſch, *adj.* komedyancki, komiczny, *ob* Comödiantenhaftig.

Comödie, *ſ. f.* komedya; luſtiges Schauſpiel, ucieſzna do widzenia gra, śmieſzna, pocieſzna komedya, żartow, śmiechu pełna. Comödie ſpielen, komedyą grać, wyprawiać; auffſpielen, komedyą wygrać, wyprawić; zkończyć, neue aufführen, nie widzianą grać, udawać; vor dem Volke, przed ludem; alte gern mit anſehen, ſtarą rad widzieć; neue verfertigen, nową komedyą gotować, układać, wygotować, ułożyć; ſich gefallen laſſen, komedyą chwalić, guſtować; verderben, komedyą pomieſzać; iſt wohl, übel abgelaufen, komedya ſię dobrze, źle ſię udała; in die Comödie gehen, iść na komedyą, iść przypatrywać ſię komedyi.

Comödienhaus, *ſ. n.* komedyalny dom, teatrum, komedyalne widowisko; komedyalny widok.

Comödienſchreiber, *ſ. m.* komedopis, komedotwor.

Comödienſpieler, *ſ. m.* komedyant, komedyi gracz, komedyi udawca; udawacz.

Comorra, *ſ. f.* eine Stadt in Ungarn, Komorra, miaſto w Węgrzech.

Compagnie, *ſ. f.* Geſellſchaft, kompania, towarzyſtwo, społeczeńſtwo. Compagnie lieben, lubić kompanie, lubić na kompaniach bywać, kompanią zabawiać ſię, kochać ſię w kompanii; ſtets in Compagnie ſeyn, wać po kompaniach. Co chen, kompanią zrobić, kompanii. Compagnie kompania żołnierzy; choty kompania; zu nych kompania; *tamta hers*; tu połac. *Turma*, den Römern beſtand eine 600 Mann, eine Turma 30, daher denn Centuri beſte Wort iſt, alſo daß Ce tum eine Compagnie zu ria peditum aber eine Fuß heißet, *to ieſt*, u Rzym miała w ſobie 600 ludzi, *Turma*, tylko ze 30 lud ſię; dla tego to ſłowo C lepſze ſłowo, tak że, Cen tum znaczy kompania Centuria peditum kom chory; leichte Reutercompa horagiew razdy; er iſt mit ſeiner Compagnie davon gek ze ſwoią kompanią uſzed in Compagnien theilen, na dzielić.

Compagnieweiſe, *adv.* po kom kompanie; das Volk auffot kompanii lud przywoływa te eintheilen, na kompanie lić.

Compagnon, *ſ. m.* Geſell, t ſpolnik; auf der Reiſe, tow drodze; guter Compagnon, warzyſz, weſoły, żartobliw ſelaiący.

Compan, *ſ. m.* towarzyſz, ſp Compagnon.

Comparaiſon, *ſ. f.* porownan rownanie, Vergleichung, *to*

Compas, *ſ. m.* kompas, Büch ner Magnetnadel, poſzka z ſkazowką, zeglarską ſtrzałk ſem nacierana; *metaph.* nen verrücken, kompas kom *to ieſt*, ſzyki komu w iakiey pomieſzać, dla przeſzkody

Compas oder Magnetnadel, *ſ.* ka magneſowa.

Compaſſion, *ſ. f.* politowanie, ſya, *ob.* Mitleiden.

Compelliren, *v. a.* pobudzić, n einen, kogo, *ob.* antreiben.

Compendiös, *adj.* kurz, krotki zebrany.

Competent, *ſ. m.* der mit um ein hält, razem z drugim proſz den urząd.

Civiq, *adj.* Bürger-, z. B. bei den alten Romern eine Bürgerkrone, eichene Krone, die dem gegeben wurde, der einem römischen Bürger das Leben gerettet, oder eine besondere That verrichtet hatte, mieyski, cywilny, na przykład: towarzyski wieniec z liścia dębowego wity, w ktory starzy Rzymianie tego uwieńczali, co społmieszczanina ratował, albo iakim inszym się wsławił dziełem; in der neuen Bedeutung: bürgerlich, alles, was auf die Eigenschaften eines Staatsbürgers Bezug hat, z. B. Bürgereid, Bürgerfest, Bürgertugenden, *w nowym znaczeniu:* mieyski, wszystkie, co na własności państwa mieszczanina się odwoływa; do tego należe, iak mieszczań przysięga, dzień mieszczań święty, święto, mieszczan cnoty.

Civismus, *s. m.* Bürgertugend; in der neuen Bedeutung: Bürgersinn, Bürgergesinnung, der Eifer eines Bürgers, alle Pflichten seines Standes selbst mit Aufopferung seines persönlichen Interesses zu erfüllen; Bürgerliebe, Liebe gegen den Bürgerstand überhaupt und gegen seine Mitbürger insbesondere. Mieszczań cnota; *w nowym znaczeniu:* mieszczań mysł, zmysł, mieszczanina iakiego żwawość, wszystkie powinności stanu swoiego samym ofiarowaniem swoiego interesu osobistego napełnić; miłość przeciwko stanowi mieszczań ogołem i przeciwko swoiom wspołobywatelom osobliwie.

Civita-Busela, *s. f.* eine Stadt in Italien, Buzela, miasto w Włoszech.

Civita di Chinti, *s. f.* eine Stadt in Italien, Kinta, miasto w Włoszech.

Civita-Penna, *s. f.* eine Stadt in Italien, Penna, miasto w Włoszech.

Civita Vecia, *s. f.* eine Stadt in Italien, Wekia, miasto w Włoszech.

Clain, *s. m.* ein Fluß in Frankreich, Klain, rzeka we Francyi.

Clairon, *s. f.* eine Art Trompeten, klarynet, kształt, trąby, cieńszego głosu.

Clamecy, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, Klamezy, miasto w Francyi.

Clas, *s. m.* ein Mannsname, Klas, imię męszczyzny.

Classe, *s. f.* Ordnung, Eintheilung, rząd, porządek; aus der ersten, andern, dritten Classe, z pierwszego, drugiego, trzeciego rzędu.

Classiren, *v. a.* (neu) in Classen oder Ordnungen abtheilen, schichten. *Nowe słowo:* na rzędy albo na ordynki podzielić, na koleie, porządki postanowić, warsztami kłaść.

Classirt, *adj. et part.* (neu) in Classen oder Ordnungen abgetheilt, geschichtet. *Nowe słowo:* na porządki, koleie podzielony.

Clavessin, *s. n.* Clavier, Clavecimbel, musikalisches Instrument, klawessyn, klawikord, muzyczny instrument.

Clavezimbel, *s. m.* s. *obacz* Clavessin.

Clavicordium, *s. n.* musikalisches Instrument, klawikord, muzyczny instrument.

Clavier, *s. n.* klawisze u organow.

Claus, *s. m.* ein Mannsname, imię męskie, Nikołay.

Clause, *s. f.* enger Paß, wąwoz, ciasny przeiazd.

Clausenburg, *s. n.* eine Stadt in Siebenbürgen, Klauzenburg, miasto w Siedmigrodzie.

Clausur, *s. f.* an einem Buche, zapinka u książki.

Clausurmacher, *s. m.* zapinnik, co zapinki robi.

Clemenz, *s. f.* Gütigkeit, łaskawość, dobrość.

Clerac, *s. n.* eine Stadt in Frankreich, Klerak, miasto w Francyi.

Clerisey, *s. f.* Geistlichkeit, Duchowny stan; Duchowieństwo.

Clermont, *s. n.* Klermont, imię miast rożnych.

Clervaux, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, Klerwo, miasto we Francyi.

Cleve, *s. f.* eine Stadt in Deutschland, Klewa, Kliwia, miasto w Niemczech, von, oder zu Cleve gehörig, z Kliwii, albo do Kliwii należący, Kliwski.

Cleve, *s. n.* ein Herzogthum, Księstwo Klewskie.

Client, *s. m.* Schutzbedürftiger, klient, obrony potrzebny, albo pod cudzą protekcyą zostaiący człowiek; armer, obogi; reicher, bogaty; treuer, wierny; eines Client seyn, bydź czyim klientem, bydź pod cudzą obroną; einen zum Clienten haben, mieć klientem kogo, mieć kogo w swoiey protekcyi, w swoiey obronie.

Clientinn, *s. f.* klientka, pod cudzą obroną zostaiąca białogłowa.

Clistir, *s. n.* klistera, lub krystera, enema; setzen, enemę, krysterę dać.

Clistirsack, *s. m.* worek, pęcherz krysterny, w ktorym enema iest.

Cloak, *ſ. m.* heimliches Gericht, wychod, ; priwet, haytuś.

Clubb, *ſ. m* (neu) Verſammlung, Zuſammenkunft mehrerer Perſonen an einem Orte zu einem gewiſſen Zwecke, gewöhnlich um ſich mit politiſchen Gegenſtänden zu unterhalten, oder über Dinge zu berathſchlagen, welche die Verfaſſung oder Regierungsform eines Landes betreffen. *Nowe słowo:* ziazd, klub, zgromadzenie, ſchadzka więcey oſob na iednym mieyſcu do pewnego końca iakiego, poſpolicie do zatrudnienia politicznymi materyami albo do naradzania ſię rzeczy, ktore uſtanowienia albo formy rządzenia powiatu iakiego tyczaią.

Clubiſt, *ſ. m.* (neu) Mitglied einer ſolchen Verſammlung. *Nowe słowo:* klubiſt, ſpołczłon takiego ziazdu.

Clugni, *ſ f.* ein berühmtes Kloſter in Frankreich ſlawny klaſztor we Francyi, Kluniak, klaſztor Kluniacki.

Cluyd, *ſ. m.* ein Fluß in Schottland, Kluyd, rzeka w Szkocyi, *połat.* Glotta, ae.

Coaliſiren, *v. a.* (neu) ſich verbinden; in ein Bündniß gegen einen treten. *Nowe słowo:* złączyć, obowiązać ſię przeciwko komu.

Coaliſirt, *part. et adj.* (neu) verbunden; z. B. die gegen Frankreich verbundenen Mächte. *Nowe słowo?* obowiązany, połączony, iak przeciwko Francyi połączone rządce.

Coalition, *ſ f.* (neu) Vereinigung, Verbindung, z. B. der Mächte gegen Frankreich. *Nowe słowo:* Połączenie, złączenie, poiednanie, iak potentatow przeciwko Francyi.

Coalitionnair, *ſ. m.* (neu) der eine Coalition zuſammenbringt. *Nowe słowo:* ten, co złączenie zrobi, ſprawca poiednania iakiego; ſprawuiący takie złączenie.

Coblenz, *ſ. f.* eine Stadt im Trieriſchen, Koblenca, miaſto w Trewirskim, Ceſarſkwie w Francyi.

Coblenzier, *ſ. m.* neu) ein Gegenrevolutionär, von Coblenz alſo genannt. *Nowe słowo:* przeciwny buntownik, od Koblenzy tak nazwany.

Coburg, *ſ. n.* eine Stadt in Franken, Koburg, miaſto w Frankonii w Niemczech.

Cochambriſt, *ſ. m.* (neu) Kamerad im Gefängniſſe. *Nowe słowo:* towarzyſz w więzieniu.

Cöln am Rhein; *ſ. n.* eine Stadt ſonſt in Deutſchland, jetzt in Fran Kolno nad Renem, miaſto niegd Niemczech, teraz w Francyi, Colonia Agrippina, Colonia rum; von, oder zu ſolcher Sta hörig, *adj.* z tego miaſta, albo do miaſta należący, Koloński, roc tego miaſta, Kolończyk, *białogł* lonka, *albo* Kolonianka.

Cöln an der Spree, *ſ. n.* Kolno nad Spre, czyli Sprowa, eine Stä Deutſchland und ein Theil von lin, miaſto w Niemczech y część Berlina, *poł.* Colonia ad Spre Colonia Marchica.

Cörper, *ſ. m.* Körper, ciało, roz ſię też każda rzecz materyalna. *ciało* w tym ſenſie, nie ieſt wc polakow wzięte; ſchwerer, cię ebener, płaskie, rowne, gładk

Cörperlein, *ſ. n.* Körperlein, ciałko, ieczko: rzecz materyalna kazda bna, maleńka, iakie ſą. proſ piaſek; albo Atomi Epicuri; lich letkie; rundes, okrągłe; eckich węgłowate, rogate, kątowate.

Cörperlich, *adj.* körperlich, cielesny, listy, *ciałowy*; alles, was körper und ſichtbar iſt, hat ſeinen Urſpru co kolwiek ieſt cieliſte y widocz ma ſwoie zkąd wyniknienie.

Cößlin, *ſ. f.* eine Stadt in Pomme Kozlin, miaſto w Pomerzanii.

Coffee, *ſ. m.* groch Arabski, Kafa.

Coffer, *ſ. m.* Reiſekade, podrożny kuf ſepet.

Cogni, *ſ. f.* eine Stadt in Klein-Aſi Kogny, miaſto w małey Azyi, po Iconium.

Coimbra, *ſ. f.* eine Stadt in Portug Konimbra, miaſto w Portugalii.

Cointereſſirt, *adj. et ſ.* (neu) Miti reſſent, Theilnehmer. *Nowe sło* ſpołintereſſowany, ſpołſpolnik, ſp uczeſtnik.

Colaphiſiren, *v. a.* (neu) Ohrfeigen ben. *Nowe słowo:* policzek, pogę dać, wyciąć; pogębkować, w g dać, uderzyć.

Colik, *ſ. f.* eine Krankheit, kolka, pe choroba; die Colik haben, kolkę m na kolkę chorować; der die Colik chory na kolkę, na kolkę z daiący.

Colloure, *ſ. f.* eine Stadt im ehemali Rouſſillon, Koliur, miaſto w daw Ruſſylonie, w Francyi.

Collation, *ſ. f.* Eſſen und Trinken, k

cya, iedzenie y picie wieczorne, lub wieczerza.

Collationiren, *v. a.* zusammenhalten, przyrownywać, ztosować, iedno do drugiego przykładać; etwas mit etwas, co z czym; ein Buch, książkę iaką, z drugą stosować razem, ieżli cała iest czy iey co nie brak.

Collecte, *s. f.* Sammlung, zbior, zbiorek, zebranie: von einem eintreiben, einheben, wybiarać od kogo zbiorek pieniężny, pieniądze; wie sie in der Kirche gesungen wird, modlitwa krotka, iakie w kościele śpiewaią.

Collectiv, *adj.* viele zusammen vereinigt; in der neuen Bedeutung: was zu einem gemeinschaftlichen Zwecke vereinigt ist, vorzüglich von Personen, die ein collectives Wesen zusammen ausmachen. Połączony; *w nowym znaczeniu:* co do pospolitego końca iakiego złączony, osobliwie o osobach, co razem złączoną istotę albo cało formowaią.

College, *s. m.* Amtsgenosse, kolega, na urzędzie spolnik: vertrauter, wierny, nierozdzielny: der einem alle Ehre erweiset, ktory komu wszelką cześć swiadczy; der die Partei mit hält, do iedney strony przywiązany; einen darzu in dem Stadtrichteramte, im Reiche haben, mieć kolegę na urzędzie sęskim mieyskim, na krolestwie, z drugim pospołu krolować; einen vom Amte verdrängen, z urzędu kollegę złożyć; einen darzu annehmen, przybrać kollegę sobie do urzędu.

Collegium, *s. n.* Amtsgenossenschaft, spolność urzędu; urzędnicy spolni; angesehenes, nayzacnieysza, nayzacnieysz; altes, ehemaliges, sonstiges, dawna, dawni; ehrwürdiges, godna, godni; mit ins Collegium nehmen, do spolności urzędu, lub powinności, lub stanu życia przyiąć; der Priester Collegium, zgromadzenie księży; der Stadtrichter, sędziowie mieyscy. Akademische Lektion, czytania Akademickie nazywaią także collegium, collegia. Collegium besuchen, na collegium, na Akademickie czytania chodzić; aus dem Collegio gehen, z collegium z czytania Akademickiego wychodzić; aus eines Collegio kommen, z czyiego collegium, z czyiego czytania przyiść; einerlei Collegium hören, halten, besuchen, razem z kim do iednego collegium chodzić. iedno collegium nawiedzać, trzymać; znaczy także szkoły; scholae. Collegium halten, andere darinnen lehren, otworzyć Akademickie szkoły. Collegium über die Historie, über die Rhetorik, lesen, Historyą czytać w collegium, uczyć Historyi; czytać Retorykę, uczyć Retoryki w collegium; einzig und allein die juristischen besuchen, tylko Prawnego collegium słuchać, do Prawnego collegium chodzić na Prawo.

Colligiren, *v. a.* zusammenlesen, zbierać; etwas, co; aus Büchern, z książek co zebrać; von Wort zu Wort, słowo w słowo wyiąć, wypisać; aus eines Buche colligiren, z cudzey książki wybrać.

Colligiren, das, *s. n.* zebranie, zbior, zbieranie.

Colludiren, *v. n.* zusammenhalten, razem z sobą trzymać a na pozor sił nie zgadzać; z namowy co czynić, iako by przeciwnie.

Collusion, *s. f.* Zusammenhaltung, namowa, zwada z namowy.

Colocza, *s. f.* eine Stadt in Ungarn, miasto w Węgrach, Kolocza; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasto należący, Koloczański, *rodem* Męszczyzna; Koloczanin: Białogłowa, Koloczanka.

Colonel, *s. m.* Pułkownik, *ob.* Oberster.

Colonie, *s. f.* Pflanzstadt, osada; starke, liczna; ansehnliche, sławna; blühende, kwitnąca: Colonie wohin führen, osadę, słobodę dokąd zaprowadzić; Colonie wo anrichten, osadę gdzie osadzić, umieścić; Colonie wohin schicken, osadę dokąd posłać; Colonie erneuern, osadę, słobodę odnowić.

Colonisiren, *v. a.* (neu) eine Colonie, Pflanzstadt gründen, die Einwohner eines Landes, einer Stadt anders wohin führen, versetzen. *Nowe słowo:* osadę fundować, gruntować, mieszkancowie kraju iakiego, miasta iednego dokąd zaprowadzić, posłać, przesadzać, przesadzić.

Colporteur, *s. m.* Tabletträger, kramarz, co na sobie nosi kram, *szyionośca*; Colporteur abgeben, bydź kramarzem, *szyionością*, albo *karkonością*.

Comachio, *s. f.* eine Stadt in Italien, Komachia, miasto we Włoszech.

Comet, *s. m.* besonderer Stern, Schwanzstern, Kometa, osobliwsza gwiazda, miotła na niebie; geschwänzter Stern in den Wappen mit 8, oder 16 Strahlen, gwiazda herbowa 8, albo 16 promieni

mieni maiącą; was Strahlen wie ein Comet hat, *adj.* geflammt mit Comezenſtrahlen, vorzüglich in den Wappen, promienie iako miotła niebieſka maiący, płomieniſty na kſztalt komety, oſobliwie w herbach.

Comiſch, *adj.* luſtig, comödiantiſch, lächerlich, jowialny, komiczny, krotofilny, komedyyny, weſoły śmieſzny; *adv.* auf Comödiantenart, auf eine luſtige, lächerliche, poßirliche Art, komodyynie, krotofilnie, trefnie, weſołym ſpoſobem, jowialnie.

Comite, *ſ. f.* ſ. *obacz* Commite.

Comma, *ſ. n.* Abſchnitt in der Rede, przecinek w mowie.

Commandant, *ſ. m.* Kriegsbefehlshaber, komendant; einer Stadt, iakiego miaſta; in einem Schloſſe, w iakim zamku, komendant zamkowy; in einer Stadt werden, zoſtać komendantem w iakim mieście, iakiego miaſta; einen zu dergleichen Commandanten machen, komendantem kogo uczynić, rząd nad miaſtem dać komu, ſtraż miaſta komu poruczyć y. t. d.

Commandiren, *v. a.* komenderować, rozkazywać, władnąć, rządzić, zawiadywać; vorſtehen, darüber befehlen; die Cavallerie, komenderować kawaleryą: iazdę wodzić; die Flotte, flotę, okręty woienne, okręty do boiu; die halbe Flotte, połową floty komenderować, władnąć; ein Schiff, okręt komenderować, okręt prowadzić; die Armee, woyskiem władnąć, woysko komenderować, wodzić, prowadzić; in einem Lande, w iakim kraiu, prowincyi, mieć komendę, komenderować; einem eine Armee zu commandiren geben, dać komu woysko w komendę; die Cavallerie zum Treffen commandiren, kawalery do boiu poſtawić, prowadzić; en chef commandiren, als Generaliſſimus, mieć naywyższą komendę, być naywyższym Wodzem, Hetmanem; das Corps de Bataille, ſzrzedni ſzyk wodzić; an eines andern Stelle, na drugiego mieyſcu mieć poruczoną komendę, trzymać komendę; ſich von einem commandiren laſſen, poyść w cudzą komendę, bydź pod cudzą komendą cudzych ordynanſow ſłuchać; einer kann nicht überall commandiren, ieden nie może wſzędzie rozkazywać, komenderować, dozrzeć; einen andern commandiren laſſen, komendę, rząd, przywod, dać komu inſze den einen Flügel im Treffen, w b w potyczce ſkrzydło iedno kom derować.

Commando, *ſ. n.* Befehlshaberſchaft, komenda, rząd nad woyskiem, r władza, przywod; blutiges und glückliches Commando, krwawa y ſzczęśliwa; ein emſiges und mod tes, pilna a powolna, pilny a wolny rząd, przywod; außerord liches, nadpoſpolita, nadzwyczay nadpoſpolity, nadzwyczayny; h rables, ſławna, z chwałą, z ho rem komenda, ſławny, z honor rząd; rühmliches, chwalebna; ſchwerliches, ciężka; ernſthaftes, rowa; oberſtes, naywyższa; u rechtes, glückliches, hochmüthiges, ſprawiedliwa, ſzczęśliwa, har unerträgliches, nieznoſna, nieznoſ rząd; elendes, mizerna; ſchlechtes, die Soldaten ihren Willen haben, w na, rozwiozła komenda, gdy ż niarze maią wſzelka wolność; ei ein Commando auftragen, włożyć kogo komendę, rząd woysk - dać, poruczyć komu komendę. C mando führen, mieć komendę, p wadzić komendę; bekommen, doſt nabyć komendy; einem das Comm do nehmen, einem des Commandos ſetzen, wziąć, odebrać komu kome dę, zſadzić, zrzucić kogo z kome dy. Commando zu erhalten ſuch ſtarać ſię o komendę, ſtarać ſię, a otrzymać komendę; ſich darnach ſtreben, zabiegać o nię. Comman niederlegen, komendę złożyć, odd ſcharfes halten, oſtro komendę tr mać; unter deſſen Commando ſie unglücklich geweſen, pod tego, t tego komendą nieſzczęśliwi byli. *ieſt*, przegrali bitwę - - -.

Commende, *ſ. f.* Commenthurei, Kom da; geiſtliches Rittergut, duchowny kawalerow dobra, iako to ſtanu k żackiego, *ordinis Teutonici*; inne ta duchownych dobr komendy, opaſ plebaniy - - -

Commengen, *ſ. f.* miſeczka, kleine Sch ſelchen, mała miſeczka.

Commercial, *adj.* (neu) zur Handl gehörig, dieſelbe betreffend. *Nowe s wo:* co kupieſtwa należący, tego tyczący.

Commerciell, *adj.* (neu) dem Han verderblich, z. B. ein den Handel Grunde richtendes, ihm verderbli

Det

…Gemeinde. Przysięgły, …, ktory co przeciw pan…rowa; *adj. nowe słowo:* …any, zmowiony się, iak się …państwu zmowiony iaki

…Feuerwerker, artyleryſta, …ogniow robotnik.

…f. Konſtancya, Stadt in …miaſto w Francyi.

…d, *f. f.* Stambuł, Konſtan…Carogrod, Stadt in Thra… Romanien, miaſto w Tra… w Romanii ſtolica Państwa …ego teraz, von, oder zu ſol… …gehörig, *adj.* z tego mia… do tego miaſta należący, …ki, Konſtantynopolitan…grodzanin, kobieta Stam… Konſtantynopolitanka, …anka.

…antinopliſches, *adj.* Kaiſer… …ſtwo Konſtantynopoli… …tambulskie.

…*f. f.* Stand der Sterne, …gwiazd.

…*f. f.* Furcht und Schrecken, …nienie, zatrwożenie, …oder Conſternation, wſzę… …trwogi.

…chrecken, *part. et adj.* …przelękniony, ſeyn, prze…rwyć ſię.

…*f. f.* 1) Beſchaffenheit des …tucya, rodowite ułoż…, miarkowanie ciało, …wanie ciała, gute Con… …dobra konſtytucya, dobre …ciała, böſe, złe, niedo… 2) Verordnung, uſtawa, …nowienie; 3) in der …deutung: die gegenwärtig …Regierungsform in Frank… …teraźnieyſza zwłaszcza: teraź… …urządu ſprawowania …Francyi.

…ch, che, *adj.* (neu.) der …gemäß, von ihr angeord… …mäßig, als ein conſti… …König, Prieſter, d. h. der …titution angenommen und …ſet. *Nowe słowo:* konſty…nowity, od iey rozporzą…mowieniu przyſtoyny, iak …mowy krol, kſiądz, to ieſt, …konſtytucyą approbował i …przyſięgał.

…ſtituiren, *adv.* (neu) conſtitu…tionis; oder verfaſſungsmäßig. *Nowe słowo:* konſtytucyi przyſtoynie.

Conſtitutionels, *ſ. m. pl.* (neu) die Anhänger der conſtitutionellen Königsgewalt. *Nowe słowo:* partyzancy uſtanowioney mocy krolewſkiey.

Conſuegra, *ſ. f.* Konſwegra, Stadt in Spanien, miaſto w Hiſzpanii.

Conſul, *ſ. m.* eine Magiſtratsperſon, welche im alten Rom die gröſte Macht auf ein Jahr hatte; ein Richter der Kaufleute in den morgenländiſchen Städten und in andern entfernten Handelsſtädten; Richter, oder Beyſitzer des Handelsgerichts; Bürgermeiſter in einigen Städten; Gerichtsſchöppe, oder Schultheiß in kleinen Städten und Flecken; im *pl.* das Handelsgericht und deſſen Gerichtsbarkeit; Premier- oder Oberconſul, Großconſul, vornehmſter, erſter Conſul, (neu) ſiehe unter dieſen Artikeln ſelbſt. Konſul, burmiſtrz, urzędnik, ktory w ſtarorzymie moc naywiększą na rok miał; ſędzia kupiecki, ſprawy kupieckie, ſądzący, rezydent, agient do ſpraw kupieckich w miaſtach wſchodnych i w inſzych portowych odległych miaſtach, ſędzia, albo aſſeſſor, radza, zaſiadca kupiecki; burmiſtrz w niektorych miaſtach; ławnik, albo woyt w małych miaſtach i na wſach; *in pl.* ſądy kupieckie i ich jurisdykcya; *nowe słowo:* naywiżſzy burmiſtrz, albo pierwſzy, wielki burmiſtrz, konſul, *obacz* pod temi ſłowami ſamemi.

Conſulent, *ſ. m.* Rechtsgelehrter, prawny, w prawie biegły, uczony.

Conſulteren, um Rath fragen, *v. a.* radzić ſię, proſić o radę.

Conſumiren, verthun, *v. a.* ztrawić co, zniſzczyć.

Conſumtrung, *ſ. f.* ztrawienie, zmiſzczenie, zpotrzebowenie.

Contagiös, anſteckend, *part. et adj.* zaraźliwy. Fieber, zaraźliwa frebra; Krankheit, zaraźliwa choroba, ktorą ſię inſi prędko zarażaią y w nię ſamę wpadaią.

Contagion, *ſ. f.* anſteckende Seuche, zaraza, zaraźliwa choroba.

Content, *adj.* (contang) zufrieden, kontent, uſpokoiony, ſtało ſię mu zadoſyć, rad; mit etwas ſeyn, bydź kontent z czego, przeſtać na czym.

Contentement, *ſ. n.* (Contangtemang), ukonsentowanie. Zufriedenheit, *ſoł ſanio.*

wać, do Wieczerzy Pańskiey przystępować.

Communität, *s. f.* sala publiczna Akademicka.

Como, *s. f.* eine Stadt in Italien, Komo, miasto we Włoszech.

Comödiant, *s. m.* komedyant. Schau- oder Comödienspieler, komedyi udawca, komedyi gracz, aktor komedyyny; Comödiant seyn, być komedyantem, komedye udawać, wyprawiać.

Comödiantenhaftig, *adj.* lächerlich, lustig, possirlich, komedyancki, ucieszny, komedyyny, komiczny, jowialny, krotofilny, s. Comisch. *adv.* ie.

Comödiantenlohn, *s. m.* placa za komedye.

Comödiantenprincipal, *s. m.* naypierwszy, naystarszy komedyant.

Comödiantenschuhe, *s. m. pl.* komedyanckie obowie-

Comödiantin, Schauspielerin, *s. f.* komedyanka.

Comödiantisch, *adj.* komedyancki, komiczny, *ob* Comödiantenhaftig.

Comödie, *s. f.* komedya; lustiges Schauspiel, ucieszna do widzenia gra, śmieszna, pocieszna komedya, żartow, śmiechu pełna. Comödie spielen, komedyą grać, wyprawiać; ausspielen, komedyą wygrać, wyprawić; zkończyć, neue aufführen, nie widzianą grać, udaweć; vor dem Volke, przed ludem; alte gern mit ansehen, starą rad widzieć; neue verfertigen, nową komedyą gotować, układać, wygotować, ułożyć; sich gefallen lassen, komedyą chwalić, gustować; verderben, komedyą pomięszać; ist wohl, übel abgelaufen, komedya się dobrze, źle się udała; in die Comödie gehen, iść na komedyą, iść przypatrywać się komedyi.

Comödienhaus, *s. n.* komedyalny dom, teatrum, komedyalne widowisko; komedyalny widok.

Comödienschreiber, *s. m.* komedopis, komedotwor.

Comödienspieler, *s. m.* komedyant, komedyi gracz, komedyi udawca; udawacz.

Comorra, *s. f.* eine Stadt in Ungarn, Komorra, miasto w Węgrzech.

Compagnie, *s. f.* Gesellschaft, kompania, towarzystwo, społeczeństwo. Compagnie lieben, lubić kompanie, lubić na kompaniach bywać, kompanią zabawiać się, kochać się w kompanii; stets in Compagnie seyn, zawsze wać po kompaniach. Compagnie chen, kompanią zrobić, zeyść si kompanii. Compagnie der Solda kompania żołnierzy; zu Fuß, choty kompania; zu Pferde, k nych kompania; *tamta połacinie, hers*; ta połac. *Turma*, *Przestr.* den Römern bestund eine Cohors 600 Mann, eine Turma aber nur 30, daher denn Centuria wohl beste Wort ist, also daß Centuria E tum eine Compagnie zu Roß, Ce ria peditum aber eine Compagni Fuß heißet, *to iest*, u Rzymian *Co* miała w sobie 600 ludzi, iedna *Turma*, tylko ze 30 ludzi skła się; dla tego to słowo Centuria lepsze słowo, tak że, Centuria E tum znaczy kompania konn Centuria peditum kompania choty; leichte Reutercompagnie, l horagiew iazdy; er ist mit denen seiner Compagnie davon gekommen, ze swoią kompanią uszedł, oca in Compagnien theilen, na kompa dzielić.

Compagnieweise, *adv.* po kompanii, kompanie; das Volk auffordern, kompanii lud przywoływać; die te eintheilen, na kompanie lud d lić.

Compagnon, *s. m.* Gesell, towarzy spolnik; auf der Reise, towarzys drodze; guter Compagnon, dobry warzysz, wesoły, żartobliwy, roz selaiący.

Compan, *s. m.* towarzysz, spolnik, Compagnon.

Comparaison, *s. f.* porownanie, pr rownanie, Vergleichung, *toż sam*

Compas, *s. m.* kompas, Büchse mi ner Magnetnadel, poszka z zeglar skazowką, zeglarską strzałką mag sem nacierana; *metaph.* Compa nen verrücken, kompas komu cofn *to iest*, szyki komu w iakiey spra pomięszać, dla przeszkody.

Compas- oder Magnetnadel, *s. f.* igi ka magnesowa.

Compassion, *s. f.* politowanie, kom sya, *ob.* Mitleiden.

Compelliren, *v. a.* pobudzić, napęd einen, kogo, *ob.* antreiben.

Compendiös, *adj.* kurz, krotki, kro zebrany.

Competent, *s. m.* der mit um ein Amt hält, razem z drugim proszący o den urząd.

…nstitutionsmäßigen Monar…
…nuenden und zweyten Consti…
…zehnt Frankreich eine Re…
…ide. *Nowe słowo:* przeciwna
…a, odmiana, wywrocenie
…v, Francyą monarchią albo
…rzwem konstytucyi przy-
…stanowyczey i drugiey con-
…, przez ktorą Francya na-
…politą była przemieniona.
…lutionnair, *ſ. m.* (neu.) der
… Revolution iſt. *Nowe słowo:*
… rewolucyi, ten, co rewo-
…rzeciwny iest.
…lutionnair, aire, *adj.* (neu.)
…nutionniſtiſch. *Nowe słowo:*
… rewolucyi.
…lutionnairement, *adv.* (neu.)
…gegenrevolutioniſtiſche Art.
…: przeciwnie wywrocenia.
…lutionniren, *v. a.* (neu.) der
…ution entgegenarbeiten.
…: przeciwnie rewolucyi
… konstytucyi pracować.
…, *ſ. f.* pochyły brzeg fossy,
…rpe des Grabens, zadworna
…ały.
…ansſinie, *ſ. f.* okopy woyska
…ney.
…n, *v. a.* zusammengeben, dać,
…eld, pieniądze. Tribut ge…
…ark dać, ein Land geben laſ…
…ark nakazać iakiemu kraio-
…ark wybierać w iakim kraiu.
…n, *ſ. f.* Abgabe, welche den
…pflegt, podatek, kontry-
…tion ſich nieprzyiacielowi
…ra Lande ausſchreiben, po-
…ywać, naznaczyć po iakim
…em Stadt auflegen, na miasto
…ożyć kontrybucyą, entrich-
…en, podatek, kontrybucyą,
…tribution eingehen, einzeh-
…ark, kontrybucyą wybie-
…ark geben wollen, kontrybucyi
…ey płacić, erlaſſen, kontrybu-
…wać, kontrybucyi, podatki,
…ein Land in Contribution ſetzen,
…na kray narzycić, von einem
…raben, wielki podatek wy-
…kogo, wybrać, wymoc na
…ką kontrybucyą, jährliche
…ney podatek płacić, ſo große
…tion nimmt er daher, tak wiel-
…ą rząd bierze, unter einer
…ation ſtehen, hołd komu pła-
…mak podległości, ſehr große
…, wielki nader kontrybucye
…ąć, wytrącać.

Contributiv, *adj.* (neu.) zum Beitrage, zur Beiſteuer gehörig, der Steuer unterworfen, Beitragstantheil, als ſteuerbare, contributive Bürger, Güter, Städte. Do kontrybucyi, składaniu się należący, podatkowi poddany, porcya, kwota na składek, iak kontributiwi, podatkowi mieszczanie.

Controlleur, *ſ. m.* Gegenſchreiber, Dozorca reiestru, przeciwny Reieſtrant.

Controvers, ſtreitig, *adj.* zawiły, wątpliwy, sporny.

Controvertiren, *v. n.* ſtreitig über etwas ſeyn, zprzeczać, być zprzecznym, spornym o co.

Contumaciren, *v. a.* osądzić kogo na kontumacyą, że ſię nie ſtawił przed sądem.

Convenable, *adj.* ſich ſchickend, przyzwoity, zdatny, przystoyny, zgodny; einem, komu, unſern Studiis conveſnable, przyzwoity naszym naukom.

Convenienz, *ſ. f.* Gleichförmigkeit, przyzwoitość, przystoyność.

Convent, *ſ. m.* Zuſammenkunft, ziazd zchadzka; konwent, klasztor.

Convention, *ſ. f.* Vergleich, ugoda, umowa, Vertrag, Verabredung, *toż ſamo*, außerordentliche Verſammlung des Engliſchen Parlament, ohne vom Könige berufen zu ſeyn, extraordinaryiny ziazd parlamentu Angielskiego od krola nie wołanego; *in pl.* Ehepakte, Ehevergleich, oder Vertrag, *in pl.* zrękowany, zmowiny, zaręczyny; in der neuen Bedeutung: Zuſammenkunft, Convent, als der Nationalconvent, die Verſammlung der Repräſentanten des franzöſiſchen Volks, welche am 21. September 1792 an die Stelle der Nationalverſammlung (Aſſemblée nationale) trat, *w nowym znaczeniu:* ziazd, konwent, zgromadzenie, iak narodowy ziazd, zgromadzenie okazywących rodu francuſkiego, ktore 21. Września 1792 na mieysce narodowego ziazdu (Aſſemblée nationale) nastąpiło.

Conventionel, elle, *adj.* verglichen, abgeredt, übereingekommen, vergleichungsweiſe gemacht, auf Vergleich, auf bloßer übereinkunft beruhend, według ugody, umowiony, ugodą ſtwierdzony, na zgodności tylko należący; in der neuen Bedeutung: was des Convents iſt, zum Nationalconvente gehörig, davon abhängig, als die Conventsarmee, *w nowym znaczeniu:* konwentowy, do narodowy ziazdu albo kon-

dwoch, albo więcey małych ciał; *w nowym znaczeniu:* maleńieczkie wyobrażenie, okryślena mysł.

Concentriren, *v. a.* in die Enge zuſammenziehen, ins kürzeſte faſſen, die Theile einer Sache in ihrem Mittelpunkte vereinigen, demſelben näher bringen; ſich zuſammen ziehen, *v. r.* in die Enge oder inwendig in einen Punkt getrieben werden. Koncentrować, części iakiey rzeczy w jedne albo ſwoie punkt, centrum, zgromadzić; zbierać, do punktu jednego zbliżać; ściągać ſię; napędzić w ciaśne, albo na iedno punkt w środku.

Concentriſch, *adj.* das einerley Mittelpunkt hat, to ſamo centrum, ten ſam środek, maiący, mit einem andern aus einem Mittelpunkte umzogen, z iednegoż punktu ſrzedniego okrążony.

Concept, *ſ. m.* pomyślenie, Einbildung, obraz, wyobrażenie, wzor, ſich von einer Sache ein Concept machen, pomyślenie, obraz, iakiey rzeczy dowcipem wykryślić. Concept von einem ehrlichen Manne, wiadomość, albo wzor iakiego człowieka w myśli uroſzczony; *powtore;* kurzen Entwurf und Begriff von etwas, wzor, krotkie poięcie, zbiorek czego, projekt, *to ieſt,* pierwſzy rzut, pierwſze prążki iakiey rzeczy, *potrzecie,* Rathſchläge, rady, das Concept einem verrücken, koncept komu, myśli pomięſzać. Meinung, mniemanie, rozumienie, böſes Concept ſich von etwas machen, złą ſobie myśl o czym uroić.

Concepteur, *ſ. m.* (neu.) Erdenker, Erſinner, welcher etwas erdenkt, erſinnet, erfindet. *Nowe ſłowo:* wymyślony, zmyślony, wynalazca, wymyśliciel.

Conception, *ſ. f.* Namen einiger Städte, Koncepcya, imię niektorych miaſt.

Concerniren, *v. r.* należeć, angehen, etwas, do czego.

Concert, *ſ. n.* Art der Muſik, koncert, ſztuka w muzyce.

Conceſſion, *ſ. f.* pozwolenie, Zugeſtehung, *toż ſamo.*

Conches, *ſ. f.* eine Stadt in Frankreich, Konſza, miaſto we Francyi.

Conciliatoriſch, *adj.* (neu) ausſöhnend, verſöhnend, zur Aus- oder Verſöhnung dienlich, gehörig, ſie betreffend. *Nowe ſłowo:* ugadzający, pogadzający, poiednaiący, naſpokoiący, połączaiący, ubłagaiący, przebłagaiący, przeprząty, do przebłagenia, ugodzenia należący.

Concilium, *ſ. n.* auf der Akadem ſammenkunft der Profeſſoren, Sąd zgromadzenia Profeſſorow demickich.

Concipiren, *v. a.* pomyśleć, proiekt entwerfen, liſt pomyśleć, zacząć dać; *powtore,* ſchwanger werden cząć w żywocie, brzemienną z

Conclave, *ſ. n.* Ort, wo der Papſt erwählet wird, *Conclawe,* Izba, rey Papieża w Rzymie bywa obr die darin verſammleten Cardinä in dem Conclave ſind, *znaczy* Kazdynałow zgromadzonych daiących w tym *Conclawe.*

Conclaviſt, *ſ. m.* ein Bedienter de dinäle, die in dem Conclave ſind, guiący w *Conclawe.*

Concoction, *ſ. f.* rozgatowanie w żoł konkokcya. Verdauung, *toż ſa*

Concordanz, *ſ. f.* Zgadzanie ſię, z głoſy, pienie. übereinſtimmung *ſamo,* bibliſches Regiſter, Reieſtr w Biblii będących, poſpolicie waią: *Concordantia.*

Concordat, *ſ. n.* ein Vergleich, Ve in geiſtlichen Dingen, die geiſt Pfründen betreffend, z. B. zw dem Papſte und dem Kaiſer in ö reich. Konkordat, ugoda, umow duchowych rzeczach, iak mi Papieża i Cefarza francuſkiego.

Concordiren, *v. a.* (neu.) übereinſtimmend machen, auf eins bringen. *ſłowo:* zgodnym uczynić; porow godnić, poiednać; odprowadzi iednego.

Concreſſant, *ſ. f.* Stadt in Frank Konkreſſant, miaſto we Francyi

Concubine, *ſ. f.* Nałożnica. Beiſchläf nieżądnica; eines Ehemannes, i tego kochanka.

Concurriren, *v. n.* zchodzić ſię, zbi ſię, ztykać ſię, zuſammenkomme

Concurs, *ſ. m.* konkurs, tłum. ci ludzi. Zuſammenlauf, *toż ſamo.*

Condemniren, *v. a.* osądzić na co, zać, potępić, verdammen, *toż ſ* jemanden eines Verbrechens hal osądzić kogo za iakie przeſtępſt grzech, einem in die Bergwerke, zać kogo na karę do kopania k ſzcow, zum Tode, na śmierć k ſkazać, potępić, osądzić; einen zu ger Gefängniß, ſkazać, osądzić wieczne więzienie, zu einer Geldſtr na karę pieniężną osądzić.

Con

Conde, *s. f.* Stadt in Hennegau, Konde, miasto w Hennegawskim; drugie nad Nerau rzeką. Conde vor Nerop.

Condescendiren, *v. a.* powolnym być dla kogo, ustępować komu, nachgeben, stosować się do czyiey woli, bydź dobrym w czym na kogo.

Condition, *s. f.* kondycya, warunek. Bedingung, stan, sposob, s. Zustand.

Conditionirt, *adj.* dobrze opatrzony, z kondycyą wymowiony, s. beschaffen.

Conde, *s. f.* Stadt im Neapolitanischen, Kondo, miasto w Neapolitańskim Krolestwie.

Condolenz, *s. f.* pożałowanie. Beileidsbezeugung, oświadczenie żalu z cudzego złego, bei einem ablegen, oznaymić komu swoie pożałowanie, żal z iego niedobrego przypadku.

Condoliren, *v. a.* einem, wspoł z kim ubolewać nad iego biedą.

Condom, *s. n.* Stadt in Gasconien, Kondom, miasto w Gaskonii, we Francyi.

Condros, *s. f.* im Lüttichischen, Kondros, Niemia. tym imieniem nazwana.

Conduite, Aufführung, *s. f.* sprawowanie się, postępowanie sobie, postępki; sposob życia.

Conduisiren, *v. r.* sprawować się, postępować sobie, aufführen, wohl, dobrze; übel, źle.

Confalonier, *s. m.* Wielki Horąży, oberster Regent zu Lucca und andern Staaten in Italien, tak się nazywa naywyższy Rządca dawney Rzeczypospolitey Luceńskiey i inszych rzeczypospolitych jednych we Włoszech.

Confect, *s. m.* Konfekt, Zuckerwerk, konfitury cukrowe, w cukrze smarzone, aufragen, konfitury dać na stoł, albo na drugie danie; konfiturami drugie danie zastawić.

Confection, *s. f.* Verfertigung einer Latwerge, eines Inventariums; in der neuen Bedeutung: jede Handlung, wodurch etwas im physischen und moralischen Sinne verfertigt wird. *W* [illegible]: lambitywum, kołaczki, lekarstwo z wielu inszych uczonione; [illegible]: sprawienie, spisanie, uczynienie skryptu, monimentu; *w nowym* [illegible]: każda akcyą, ktorą co naturalne, albo moralne zrobią.

Confectionniren, *v. a.* (neu.) verfertigen, machen, veranstalten. *Nowe słowo:* zrobić, uczynić, gotować.

Conferenz, *s. f.* Unterredung, rozmowa, rozmawianie się, konferencya, mit einem halten, mieć z kim konferencyą, rozmowę, abbrechen, konferencyą, rozmowę przerwać, rozerwać, niechcąc daley o interesie traktować, in Conferenz treten, przyść do konferencyi, wniyść w konferencyą, geheime halten, sekretną, taiemną mieć konferencyą.

Conferiren, *v. a.* rozmowiać się z drugim o czym, 1) sich über etwas mit einander bereden, razem się umawiać w iakim interesie. 2) iedno do drugiego przyrownać, albo lepiey, iedno z drugim rownać, vergleichen.

Confession, *s. f.* Bekenntniß, wyznanie, die Augspurgische, Auszpurgskie, Augustańskie, Confessio Augustana.

Confident, *adj. et sub.* konfident, poufały, wierny, przyiaciel, *w tym samym sensie*, dem man alles vertrauet, ktoremu się wszystkiego zwierzaią, nawet naysekretnieyszych rzeczy. Confident in Liebeshändeln, konfident amorow, miłości, kochania, z iaką.

Confidenz, *s. f.* Vertrauen, poufałość, wierzenie, zaufanie.

Confisciren, *v. a.* konfiszkować, einziehen, *toż samo*, eines Güter, konfiszkować czyie dobra: na krolewski skarb zabrać, do skarbu publicznego odebrać za dekretem, lub według ustawy. ein Buch, książkę iako zkonfiszkować.

Confiscirt, *parteet adj.* zkonfiszkowany, zabrany na skarb krolewski, lub Rzeczypospotitey.

Confiscirung, *s. f.* zkonfiszkowanie, na skarb krolewski, lub publiczny dobra cudzego zabranie.

Confitiren, *v. a.* spowiadać się. s. beichten.

Confitur, *s. f.* Eingemachtes, konfitura w cukrze, iako to wiśnie, broskwinie.

Conflans, *s. m.* Name vieler Örter, imię wielu mieyść, Konflansa.

Conföderirte, *s. c. pl.* Vereinigte, Związkowi, skonfederowani, związani.

Conform, übereinkommend, *adj.* przyzwoity, przystoyny, der Natur, przyzwoity naturze, sein Tod ist dem Leben conform gewesen, iego śmierć była przyzwoita iego życiu, iakie życie, taka śmierć.

Conformiren, sich, *v. r.* stosować się do czego, do praw, do czyiey woli, nach einem, do kogo, stosować się do czyiego zdania.

Confrontation, *s. f.* słuchanie w oczy, dwoch lub kilku osob, persönliches Verhör zweier, oder mehrerer Personen gegen einander, osobiste wysłuchanie

chanie dwoch albo więcey osob, iednych przeciwko drugim. Confrontation der Zeugen, zpuszczenie świadkom, t. i. ich świadectwa iedno z drugim roztrząśnienie. obaczenie.

Confrontiren, *v. a.* zestosować zprowadzić, aby sobie w oczy wymowili, es einander unter die Augen sagen.

Confus, verwirrt, *adj. et part.* pomięszany, ktory śmiałość lub przytomność umysłu stracił, jehr, bardzi, er ist sehr confus wegen seiner Unwissenheit, pomięszany bardzo iest wstydząc się swoiey nieumieiętności.

Confusion, *s. f.* Verwirrung, zakłocenie, pomięszanie, śmiałość zmięszana, stracona, zawstydzenie się, alles in Confusion setzen, pomięszać y pokłucić wszystko.

Conjectur, *s. f.* domysł. Muthmaßung, *toż samo*, domniemanie, domyślanie się, dorozumiewanie się.

Connetable, *s. m.* Hoher Bedienter in Frankreich, Konnetabl, wysoki bardzo urzędnik we Francyi był przeszłych czasow, auch in Italien und England, takie we Włoszech i w Anglii.

Connexion, *s. f.* Verbindung, związek, powiązanie, wiązanie.

Connivіren; *v. a.* durch die Finger sehen, pobłażać, przez spary lub przez palec na iakie złe patrzyć.

Connoissence, Kenntniß, *s. f.* Bekanntschaft, wiadomość, znaiomość, poznanie.

Conquete, *part. et adj.* erobert, podbity kray woyną, im Kriege erobertes Land) zdobyty moyna orężem.

Conrector, *s. m.* wspołrządca, in der Stadt-Schule, w szkole mieyskiey.

Conscienz, *s. f.* sumnienie, s. Gewissen.

Consecrcition, *s. f.* Heiligung, poświęcenie, święcenie.

Consecriren, heiligen, *v. a.* święcić, poświęcić, *konsekrować.*

Conseil, *s. m.* Rath, Rathschlag, Anschlag, Rathsschluß, Rathsversammlung, Entschließung; Ort, wo der Rath sich versammlet; Entschluß, Rathgeber; Fügung der göttlichen Vorsehung; in der neuen Bedeutung: der Rath der 500, der Rath der Alten, so hießen nach der im Jahre 1795 dekretirten neuen Constitution die beiden gesetzgebenden Körper in Frankreich. Rada, porada, obrada; wyrok przedwieczny; radzieciwo, rada, ziazd radnow; konsulta; sala, mieysce radzieckie; radziciel, od po człowiek, zpoienie opatrznoś skiey, przedwiecznego wyroku; 500, rada starzych, tak się nazy obie zgromadzenia, colegia p wydaiące, dekretowane według ku 1795 w Francyi.

Consens, *s. m.* Beispiel, Einwillig zezwolenie. pozwolenie, zgoda, Stände, wszystkich stanow.

Consentiren, einwilligen, *v. a.* zezw przyzwolić, pozwolić na co ko

Consequenz, *s. f.* Folgerung, następ nastąpienie, następowanie, idzie tym, *konsekwencya.*

Conservatorium, *s. n.* ein Versorgu haus für Weibspersonen in Ita in der neuen Bedeutung: die eh lige große Gallerie in Paris, w die Tuillerien mit dem Louvre Nationalpallaste) verband; in d ben waren die vorzüglichsten ch zerstreueten Kunst- und Naturalm würdigkeiten aufgestellt. Konserw rium, dom do opatrzenia dla bu głow w Włoszech; *w nowym zna sie:* starodawna, przeszła gal wielka w Paryżu, ktora pałac c skokrolewski z Luwerem, pyszn budynkem, wespaniałym (teraźni szym pałacem narodowym) zaw ła; w'tey galeryą nayprzednie kiedy rozproszone pamięci godn sztuki i natury albo rodu były stawione.

Conservіren, erhalten, *v. a.* chow zachować, zchować co.

Considerable, Betrachtungswürdig, uwagi godny, znaczny.

Consideration, *s. f.* Betrachtung, u żanie, uwaga. Hochachtung, pow nie, szacunek, ich weiß, in was Consideration er bei die steht, wie iakim poważaniu, w iakiey powa u ciebie on iest, etwas in Consid tion ziehen, wziąć, brać co na uw

Considerіren, betrachten, *v. a.* uważa rozważać.

Consistorialrath, *s. m.* Radca, assesso konsysterzu.

Consistorium, *s. n.* geistlicher Rath, K systorz, rada duchowna.

Consonanz, *s. f.* zgoda w brzmie Zusammenklang, *toż samo* zgod głosach.

Conspirateur, *s. m.* Mitverschworner, etwas wider den Staat vornimmt; (neu.) Conspiratеur, Conspirat verschworen, als eine gegen den S

sich verschworne Gemeinde. Przysięgły, buntownik, ktory co przeciw państwu konspirowa; *adj. nowe słowo:* konspirowany, zmowiony się, iak się przeciw państwu zmowiony iaki z nim.

Constabler, *s. m.* Feuerwerker, artylerysta, sztucznych ogniow robotnik.

Constance, *s. f.* Konstanca, Stadt in Frankreich, miasto w Francyi.

Constantinopel, *s. f.* Stambuł, Konstantynopol, Carogrod, Stadt in Thracien oder Romanien, miasto w Tracyi albo w Romanii stolica Państwa Tureckiego teraz, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, stambulczyk, Konstantynopolitanczyk, Carogrodzanin, kobieta Stambulczanka, Konstantynopolitanka, Carogrodzanka.

Constantinopolitanisches, *adj.* Kaiserthum, Cesarstwo Konstantynopolitanskie, Stambulskie.

Constellation, *s. f.* Stand der Sterne, położenie gwiazd.

Consternation, *s. f.* Furcht und Schrecken, trwoga, zalęknienie, zatrwożenie, es ist alles voller Consternation, wszędzie pełno trwogi.

Consternirt, erschrocken, *part. et adj.* zatrwożony, przelekniony, seyn, przeląć się, zatrwożyć się.

Constitution, *s. f.* 1) Beschaffenheit des Leibes, konstytucya, rodowite ułożenie, wrodzone, zmiarkowanie ciało, wrodzone, utworzenie ciała, gute Constitution, dobra konstytucya, dobre utworzenie ciała, böse, złe, niedobre, słabe. 2) Verordnung, ustawa, uchwała, ustanowienie; 3) in der neuen Bedeutung: die gegenwärtig angeordnete Regierungsform in Frankreich. *W nowym znaczeniu:* teraź rozporządzona urządu sprawowania forma w Francyi.

Constitutionel, elle, *adj.* (neu.) der Constitution gemäß, von ihr angeordnet, verfassungsmäßig, als ein constitutioneller König, Priester, d. h. der die neue Constitution angenommen und beschworen hat. *Nowe słowo:* konstytucyi przyzwoity, od iey rozporządzony, ustanowieniu przystoyny, iak ustanowiony krol, ksiądz, to iest, o nową konstytucyą approbował i ią poprzysiągał.

Constitutionellement, *adv.* (neu) constitutions- oder verfassungsmäßig. *Nowe słowo:* konstytucyi przystoynie.

Constitutionels, *s. m. pl.* (neu) die Anhänger der constitutionellen Königsgewalt. *Nowe słowo:* partyzancy ustanowioney mocy krolewskiey.

Consuegra, *s. f.* Konswegra, Stadt in Spanien, miasto w Hiszpanii.

Consul, *s. m.* eine Magistratsperson, welche im alten Rom die größte Macht auf ein Jahr hatte; ein Richter der Kaufleute in den morgenländichen Städten und in andern entfernten Handelsstädten; Richter, oder Beisitzer des Handelsgerichts; Bürgermeister in einigen Städten; Gerichtsschöppe, oder Schultheiß in kleinen Städten und Flecken; im *pl.* das Handelsgericht und dessen Gerichtsbarkeit; Premier- oder Oberconsul, Großconsul, vornehmster, erster Consul, (neu) siehe unter diesen Artikeln selbst. Konsul, burmistrz, urzędnik, ktory w starorzymie moc naywiększą na rok miał; sędzia kupiecki, sprawy kupieckie, sądzący, rezydent, agient do spraw kupieckich w miastach wschodnych i w inszych portowych odległych miastach, sędzia, albo assessor, radza, zasiadca kupiecki; burmistrz w niektorych miastach; ławnik, albo woyt w małych miastach i na wsach; *in pl.* sądy kupieckie i ich jurisdykcya; *nowe słowo:* naywiższy burmistrz, albo pierwszy, wielki burmistrz, konsul, *obacz* pod tiemi słowami samemi.

Consulent, *s. m.* Rechtsgelehrter, prawny, w prawie biegły, uczony.

Consulieren, um Rath fragen, *v. a.* radzić się, prosić o radę.

Consumiren, verthun, *v. a.* ztrawić co, zniszczyć.

Consumirung, *s. f.* ztrawienie, zmiszczenie, zpotrzebowenie.

Contagiös, ansteckend, *part. et adj.* zaraźliwy. Fieber, zaraźliwa frebra. Krankheit, zaraźliwa choroba, ktorą się insi prędko zarażaią y w nięż samę wpadarą.

Contagion, *s. f.* ansteckende Seuche, zaraza, zaraźliwa choroba.

Content, *adj.* (contang) zufrieden, kontent, uspokoiony, stało się mu zadosyć, rad; mit etwas seyn, bydź kontent z czego, przestać na czym.

Contentement, *s. n.* (Contangtemang), ukonsentowanie. Zufriedenheit, *toż samo.*

Contentiren, *v. a.* vergnügen, ukontentować kogo, zadosyć, uczynić iego chęci, dogodzić mu; uspokoić; seine Gläubiger, uspokoić kredytorow, czyli Wierzycielow.

Contestation, *s. f.* Betheuerung, przyświadczanie, potwierdzanie.

Conteſtiren, betheuren, *v. a.* potwierdzać, hoch und theuer, głośno y należycie potwierdzać, przed Bogiem y przed ludźmi, publicznie.

Conti, *s. f.* Stadt in Frankreich, Konty, miasto we Francyi, ehemaliger Prinz von Conti, Dawny, przeszły Książe Konty.

Continental, ale, *adj.* (neu.) auf dem festen Lande, zu ihm gehörig, als ein Krieg auf dem festen Lande, Continentalkrieg. *Nowe słowo:* kontynentalny, na ziemi tęgey albo bez morze, na lądzie, do tego należący, iak woysko kontynentalne albo na ziemi tęgey, na lądzie.

Contingent, *s. n.* Theil, welches einer geben muß, część, ktora na kogo przypada do dania.

Continuation, *s. f.* Fortsetzung, daley robienie rzeczy, *iako to:* daley pisanie, daley czytanie.

Continuiren, fortsetzen, *v. a.* daley co czynić, iako to daley pisać, daley czytać, die Reise, daley iechać; angefangene Werke, zaczęte dzieła daley czynić, zaczętą robotę daley robić, in seiner Reise continuiren, swoią drogą iść daley, nie przestawać, nie porzucać tego, co począł.

Conto, *s. n.* Rechnung, rachunek, karb, sie zehren auf mein Conto, na moy karb, reiestr, iedzą.

Contoir, *s. n.* Kaufmannsschreibestube, rachownia, izba do rachunkow kupieckich.

Contouche, *s. f.* kontusz, suknia dla dam, *także*, suknie Pulska męska, z rękawami na wyloty.

Contrebant, *s. m. et adj.* zakazany, wywołany.

Contract, *s. m.* Vergleich, ugoda, kontrakt, mit semanden über etwas einen Contract schließen, kontrakt uczynić z kim o co, unverbrüchlich einen Contract halten, nie złamany, nie naruszony kontrakt dotrzymywać; umowę, ugodę całą nie naruszoną chować, eine Schrift, die von zweien Partheien aufgesetzt wird, pismo dane y podpisane od obudwoch stron, einen Contract abfassen, kontrakt ułożyć, einem auf den Contract trauen, glauben, na kontrakt co komu pożyczyć, wierzyć.

Contract, *part. et adj.* lahm, sk ny w członkach; an Füssen, czone nogi maiący; an H zkurczyny w rękach, zkurczo maiący.

Contradiciren, *v. a.* widersprechen, ciwnie mowić, przeciwko; s wiać się mową innemu kom selbst, sobie samemu. Dinge, contradiciren, rzeczy, ktore s przeciwne.

Contrahiren, *v. a.* schließen, zgod umowić, zkontraktować; mit z kim, s. Contract machen.

Contrair, entgegen, *adj.* przeci

Contrebande, *s. f.* verbotene Wa kazane towary, Contreband n zakazane towary przedawać.

Contre-Batterie, *s. f.* baterya n ciwko nieprzyiacielsky postaw

Contrecarriren, *v. a.* rady, zamysły obalać, radom, zamysłom przeszkodzić, aby to skutku ni szły.

Contreclairon, *s. m.* (neu.) ein fundenes musikalisches Instrum Frankreich. *Nowe słowo:* Kon ron, iaki nowo wynoleziony ment muzyczny w Francyi.

Contrefait, *s. n.* Bild, obraz, p conterfekt.

Contrefendis, *s. m.* (neu.) die spaltung der Schieferblöcke. *słowo:* przeciwne rozłupanie kamiennych łupnych.

Contregarde, *s. f.* Festungswerk,

Contremandiren, *v. a.* pierwszemu zowi drugi rozkaz przeciwny przeciwny dać rozkaz, ande fehl geben; die Soldaten cont diren, przeciwny dać ordynan wszemu.

Contremarsch, *s. m.* Zurückmarsch, na powrot, nazad.

Contremine, Gegenmine, *s. f.* pod rowy, miny, naprzeciw niepr skim; poprzeczna mina.

Contremuiren, *v. a.* poprzeczn prowadzić y tak nieprzyiaci przeszkodzić.

Contreordre, *s. f.* Ordynans pierw przeciwny.

Contrepart, *s. m.* Gegentheil, pr strona, przeciwnik.

Contre-revolution, *s. f.* (neu.) revolution, Umsturz der ersten,

...en, w bić kogo na krzyż, ... na krzyżu, einen vom ...men, z krzyża zdiąć, ...m ein Creutz androhen, ...krzyżem, szubienicą, ...Creutz plage! bo, daies ...y wisiał; 2) Noth und ...zeba y bieda, utrapienie, ...den, wiele mieć utrapie... biedy cierpieć, im Hause ...n, w domu mieć utrapie... 3) Name einiger Örter, ...ektorych mieysc. Graf... ...bstwo tego imienia.

... Creutze gehörig, dasselbe ... adj. krzyżowy, krzyżacki, ...tyczący, do krzyżu nale...

... s. n. kozioł, im blauen, w ... krokwa.

... ein Gewächse, drzewko.

... Stadt in Preussen, mia... ...ach a drugie w Sląsku ... wielkopolską.

... 1) auf der See hin und ... po morzu tam y sam pły... ...ć się, um solche sicher zu ...uczynienia bezpieczeństwa ... rozboynikow. 2) um dar... ...a, obieżdżać morze dla za... ... zabrania nieprzyiaciel... ...ow, zwłaszcza kupieckich.

... Creutznach, s. n. Stadt in ...en Pfalz, miasto w da... ...ncie; Kreycenach.

... m. graicar, eine Münze, ... w Niemczech, dwa ...inne Polskie.

... s. f. Kriegszug wider die Un... ... woyna, wyprawa na woy... ...wko niewiernym; Krucya... ...acka woyna.

... s. m. obchod około kościoła.

... s. a. ukrzyżować, ans Creutz ... na krzyż wbić, einen creutzi... ...rzyżować go.

... s. n. krzyżowanie, ...nie.

... s. m. krzyżownik, ktory ... krzyżuie.

... s. f. s. das Creutzigen.

... s. n. krzyżyk.

... s. Creutzenach.

... s. m. krzyżacki, krzyżo... ...nien.

... s. f. ein Gewächs, ziele

... s. m. kamień przy drodze, ... Wege, na miarę długości.

Creutzstich, s. m. krzyżowe pchnięcie, krzyżowy sztych.

Creutzstrich, s. m. krzyżowa krysa.

Creutzweg, s. m. krzyżowa droga, da die Wege creutzweis gehen, gdy drogi na krzyż się dzielą, oder sonst zusammenlaufen, albo się też zchodzą.

Creutzweise, adj. et adv. na krzyż, krzyżową sztuką, creutzweis gemacht, gehend, adj. na krzyż zrobiony, na krzyż idący, creutzweise etwas theilen, na krzyż co dzielić. 2) gemachte Theilung; krzyżowy podział, krzyżowe podzielenie, na krzyż podział, na krzyż podzielenie. 3) gegittert, w siarkę, w kratkę, w orabinkę robiony, creutzweise durchstreichen, na krzyż przekryślić, creutzweise ausspschen, ein Testament, testament iaki na krzyż przemazać.

Creutzzug, s. m. wyprawa na świętą woynę.

Criminalsache, s. f. garłowa sprawa, w ktorey o głowę, o życie idzie, sich in einer gerichtlich verantworten, garłową mieć sprawę, w garłowey sprawie odpowiadać.

Criminalverbrechen der beleidigten Nation, s. n. (neu.) jede Schmählerung ihrer Rechte. *Nowe słowo:* garłowy grzech urażonego narodu, każde ich praw umnieyszenie.

Criminel, adj. głowny występek, garłowa sprawa, halsbrechend.

Crimm, s. f. Tartarei, Krym, Krymska Tartary, aus, oder dazu gehörig, adj. z Krymskiey Tartaryi, albo do Krymskiey Tartaryi należący, Krymski.

Crimmisch, adj. Krymski. Crimmische Tartarn, Krymscy Tatarowie.

Crimmitschau, s. n. Krymiszow, Stadt in Meissen, miasto w Misnii.

Critisiren, v. a. wyśmiewać, auf eine nasenweise Art beurtheilen, sądzić o czym wyśmiewaiąc żartuiąc z czego.

Croate, s. m. einer von Croatien, Kroat, Hrwat, z Kroatyi, z Hrwatow rodem.

Croatien, s. f. Kroacya, Hrwaty, Landschaft in Ungarn, kray do Węgierskiego Krolestwa należący.

Crocodil, s. m. krokodyl, ungeheures Thier, poczwarny zwierz, straszny, von einem Crocodile, adj. krokodylowy. Crocodilsthränen, krokodylowe łzy, t. i. nieszczere, chytre, zabiiaiące.

Croja, s. f. Kroja, Stadt in Albanien, miasto w Albanii.

Crönen, v. a. koronować. Crone aufsetzen, koronę

wentu należący, od tego pochyły, jak woysko konwentowe albo konwentu, do konwentu należące.

Conventionnellement, *adv.* vertragsweise, durch Vertrag, z umowy, z ugody, ze zgodnoci.

Conventionellen, Conventionnels, *f. m. pl.* (neu.) die dem Nationalconvente zugethan waren, oder zu ihm gehörten. *Nowe słowo:* Ci, co narodowemu ziazdowi przychylni byli, albo do iego należyli.

Conventiſt, *f. m.* (neu.) ſpottweiſe, oder aus Verachtung: ein Mitglied des Convents, *żartem, albo gardząc:* jeden społeczłon, kolega, konwentu, *Konwentiriſt, nowe słowo.*

Conventual: Kloſterbruder, *f. m.* Brat, Braciſzek klaſztorny.

Converſable, *adj.* mit dem es ſich wohl umgehen läßt, oder der auch gern mit andern umgehet, dobry do konwerſacyi, do społeczności, zabawny w konwerſacyi, w poſiedzeniu, rad konwerſuie.

Converſation, *f. f.* Konwerſacya, pomowienie z kim. Umgang mit einem, zabawa z kim.

Converſiren, *v. a.* konwerſować, przeſtawać, rozmawiać z kim, mit einem umgehen, bywać u kogo; zabawiać ſię u kogo, der mit einem converſirt, kto ſię z drugim zabawia, kto z drugim przeſtaie, konwerſuie, ſtets mit Leuten, zawſze bywać między ludźmi, w kompaniach ludzi godnych.

Convinciren, *v. a.* überweiſen, dowieść co komu, przekonać kogo w czym.

Convolut, *f. n.* Paquet, pallet, pakiecik, zawiniątko, wiązka.

Convoy, *f. f.* prowadzenie z żołnierzami dla straży kogo. Begleitung zum Schutze, jemanden eine Convoy zugeben, dać komu konwoy, żołnierzy dla odprowadzenia bezpiecznego, ſchicken, posłać komu konwoy żołnierzy na prowadzenie w drodze dla obrony. Convoy von Proviant, żołnierze prowadzący żywności.

Convoyiren, *v. a.* begleiten, prowadzić, konwoiować, strzec dla obrony, einen, kogo; ſicher nach Hauſe convoyiren laſſen, bezpiecznie dać kogo odprowadzić do domu.

Conza, *f. f.* Stadt im Neapolitaniſchen, Konca, miaſto w Krolestwie Neapolitańskim.

Coordiniren, *v. a.* (neu.) zuſammenordnen, verknüpfen, nebeneinander ordnen, vereinigen, z. B. die Regierung mit dem Volke. *Nowe słowo:* jednym porządkiem składać, co powiązać przy jednym prządkiem stawić, dzić, iak rządzenie z rodem.

Coordinirt, *part. et adj.* (neu) vereinigt mit einander verbunden, zuſammenordnet. *Nowe słowo:* godzony iednym porządkiem składany, poſtanow

Copartageur, *ſ. m.* (neu.) der dem dern einen Theil von etwas ab *Nowe słowo:* Ten, co drugiemu ści iakiey czego odſtąpi, odſtąp ceſyą uczynący.

Copei, *ſ. f.* Abſchrift, kopia, prz eines Briefs, iakiego liſtu; Handſchrift, iakiego ręcznego p eines Gemäldes, przemalowani kiego obrazy, obraz przemalo z inſzego, piſmo naypierwſze; o naypierwſzey malowany.

Copeien, abſchreiben, *v. a.* przeko wać, przepiſać, ein Buch, prze przekopiować kſięgę; ein Bild, kopiować, przemalować obraz.

Copert, *ſ. n.* Couvert, Umſchlag, perta, nakrycie, obwinięcie.

Copiren, ſ. Copeien.

Copiſt, *ſ. m.* Abſchreiber eines B kopiſta, przepiſek iakiey kſiążki ner jeden Schrift, każdego p eines Gemäldes, przemalownik kiego obrazu, malowaniu.

Copenhagen, Coppenhagen, *ſ. f.* S in Dännemark, Kopenhaga, w w Danii; *adj.* von, oder zu ſ Stadt gehörig, z tego miaſta alb tegó miaſta należący; Kopenhas

Copuliren, *v. a.* zuſammentrauen dać, połenić; połączyć małżeń ślubem.

Coquette, *ſ. f.* Cokette, zaletnica, Courteſir-Schweſter, *toż ſamo.*

Coquinismus, *ſ. m.* (neu.) Schur ſchurkiſche Grundſätze und Geſin gen. *Nowe słowo:* łotroſtwo, ni mność, hyltayſtwo, luźne, hulta naypierwſze propozycyo i myśl

Coralle, *ſ. f.* Meergewachs, *ſ. n.* k drzewko morskie.

Corallenfärbig, *adj.* koralowey ba koralowego koloru.

Corbach, *ſ. n.* Stadt im Waldecki Korbach, miaſto w Hrabſtwie deckim.

Corbeil, *ſ. f.* Stadt in Frankreich, bela, miaſto we Francyi.

Corbette, *ſ. f.* Stadt im Mailändi Korbeta, miaſto w Medyolanski

Cor

[illegible] Ort in polnisch Preußen, [illegible]ussach, Chełmińskie, w [illegible]minskey.

[illegible] (neu) eine Versamm[illegible] durch das Aufstehen und [illegible] stimmt. *Nowe słowo:* [illegible] ziazd przez wstanie i [illegible]głosowaiący.

[illegible] Nesthecker; der letzte in [illegible]schaft; der unterste runde [illegible]schiedenen Sachen, *od* [illegible]: gniazdo pilnowaią[illegible] *[illegible]łasnym:* ostatni w zgro[illegible]akiego, towarzystwie; [illegible]okręgła część na niekto[illegible].

[illegible] Hosen, Beinkleider, plu[illegible], portki, ubiory, ubra[illegible].

[illegible] eine Art von engen Ho[illegible], welches die ersten Bein[illegible], gatunek pludrow cia[illegible] w pierwszych plu[illegible].

[illegible] (neu) behoset, einer, wel[illegible] trägt, oder dieses zu thun [illegible] wohlhabend, begütert, [illegible]kratisch. *Nowe słowo:* [illegible]niem, pludrami; ten, co [illegible] chodzi, albo to czynić [illegible]: dobrze się maiący, [illegible], zamożny i arysztoty, możnowładny, panowła[illegible].

[illegible] (neu) der Behosete, der [illegible], oder ein Paar ganze [illegible], auf dem Leibe trägt. [illegible] pludrami ubrany, w [illegible] chodzący, albo ten, co w [illegible] pludrow całych chodzi.

[illegible] wyprawiać, polepszać, [illegible] ziemię, rolę wyprawiać; [illegible] junger Leute, obyczaie [illegible] ludzi doskonalić, lepszyć.

[illegible] *part. et adj.* wyprawny, wy[illegible], polepszony; cultivirter [illegible] doskonalony dowcip, wy[illegible]głowa.

[illegible] *s. n.* Provinz in England, [illegible] księstwo w Anglii.

[illegible] *s. f.* (neu) Zusammenhäu[illegible] von Verbrechen. *Nowe* [illegible]rzydanie, przyczynienie, [illegible], na kupę poskładanie, [illegible].

[illegible] Konradek, *dimin.* Manns[illegible] męszczyzny, pieszczone.

[illegible] (neu) lüstern, begierig, z. B. [illegible] Gütern, Reichthümern. *Nowe słowo:* pragnący, żądaiący, pożądliwy, chciwy obcych dobrow, pogastw.

Cur, *s. f.* Heilung, leczenie, zdrowienie, opatrowanie, leki. Cur brauchen zur Conservirung der Gesundheit, lekow zażywać, do zachowania zdrowia; gefährliche bei einer Krankheit gebrauchen, niebezpiecznego leczenia w iakiey chorobie zażywać; die Cur geht wohl von statten, leczenie, leki, kuracya udaie się, powodzi się; schlägt zur Gesundheit aus, leczenie wychodzi na zdrowie; sich zu einem in die Cur begeben, dać się komu w kuracyą, w leki, do leczenia.

Curatel, *s. f.* Pflege, kuratela, starunek; gdy kogo nie mogącego się samym sobą y dobrami rządzić, oddaią w starunek, albo w kuratelę inszemu, aby nim zawiadował.

Curnelien, *s. f.* sądowe kształty mowienia, układy w mowie. Dworskie słow złożenie, zpoienie.

Curiren, *v. a.* kurować, leczyć, zdrowić, *apatrywać*, heilen, gesund machen, toż samo; eines Wunde, rany cudze leczyć, opatrywać, zagoić, wygoić; einen an den Füssen, uleczyć kogo na nogi, wygoić komu nogi, *wykurować*, sich ganz auscuriren, wcale się wyleczyć, wygoić, *wykurować* się; wyzdrowieć.

Curisch Haf, *s. n.* Odnoga Kurlandska na morzu Baltyckim.

Curland, *s. f.* Landschaft, Kurlandia, Kuronia, Księstwo, część Inflant.

Currente, *s. f.* ubodzy żacy, studenci po ulicach chodzący y śpiewaiący *Biegasy*, gdy są ladaco. Hause armer Schüler, kupy ubogich studentow.

Curt, *s. m.* Konrad, ein Mannsname, imię męszczyzny.

Cüstrin, *s. n.* Stadt im Brandenburgischen, Kistryn, miasto w Brandeburskim.

Cutaje, *s. f.* Kutea, Stadt in Klein-Asien, miasto w Małey Azyi.

Cuttenberg, *s. n.* Stadt in Böhmen, Kutna, oder Kutno, miasto w Czechach.

Cymbel, *s. f.* ein musikalisches Instrument, cymbał, muzyczny instrument; auf den Cymbeln spielen, na cymbałach grać, na cymbałach *brząkać*.

Cymbelschläger, *s. m.* cymbalista, ten, co na cymbałach gra.

Cymbelschlägerinn, *s. f.* cymbalistka, ta, co na cymbałach gra.

Cypern,

Bataille commandiren, śrzedni szyk przywodzić, śrzedniemu szykowi rozkazywać.

Corps de Garde, *ſ. n.* (Cor de Gard) ſtraż żołnierzy, ſzyk ſtrażniczy.

Corps de Reſerve *ſ. n.* huf na odwodzie, der Rückenhalt, ktory tyłu ſtrzeże, bei der Flotte Corps de Reſerve formiren odwod z okrętow zrobić, wydzielić: für einen darin commandiren, prowadzić odwod za kogo iunego.

Corps volant, *ſ. n.* dywizya letkiego woyska. Theil einer Armee.

Corpulent, *adj.* wohl bei Leibe, otyły, ciała wiele maiący na ſobie.

Correct, *adj.* verbeſſert, ohne Fehler, richtig, accurat, poprawny, poprawiony, poprawiany.

Correct, *adv.* poprawnie, correct, rein abſchreiben, poprawnie przepiſać.

Correcteur, Corrector, *ſ. m.* poprawca, poprawnik; Verbeſſerer der Druckfehler, der Rechnungen, poprawiacz, korektor, korekty drukarskie poprawuiący; ten, co rachunki roztrząſa i poprawia; der überhaupt etwas verbeſſert, ändert, tadelt, reformirt, als Sitten, Mißbräuche, kto ogołem co poprawa, odmieni, przemieni, gani, reformowa, lepſze uſtanowa, iak obyczaie, zwyczaie; in den Jeſuiterſchulen: Schüler, der auf Befehl den andern Schülern die Ruthe giebt, ſie dadurch beſſert, *w ſzkołach Jezuickich:* dyſcypuł, co na rozkaz magiſtra ſwawolnych chłoſta żakow i oni przez to odmieni, poprawa.

Correction, *ſ. f.* Verbeſſerung, Änderung; brüderliche Vermahnung, Strafe, Züchtigung, Beſtrafung, Zucht, Verweiß; Läuterung, poprawa, naprawa, polepſzenie; napomnienie braterskie; ſtrofowanie przyiacielskie; ſtrofowanie, karanie, karność; przeklarowanie, przeceđzenie; Überſetzung der Rechnungen in der Rechnungskammer, Kammer, darin dieſes geſchieht, roztrząśnienie, poprawa rachunkow w komorze rachunkowey, w ktorey to uczyną; Milderung der ſtarken Wirkung eines Arzenei, niezupełna lekarſtwa ſzkodliwego poprawa, gdy ſzkodliwość iego poprawiono.

Correctionnel, elle, *adj.* verbeſſernd, auf eine Verbeſſerung abzielend; Correctionspolicei, *ſ. f.* (neu.) Verbeſſerungspolicei, Sittenpolicei, ein Policeigericht in Paris, welches durch die Friedensrichter geringere Verbrec unterſuchte und beſtrafte. Poprawc cy, do poprawy prowadzący; *nowe słowo:* poprawuiący rząd rządkowy, obyczaiow uſtawy por dek opiſuiące, rząd porządkowy Paryżu, co przez pokoiu ſędzic mnieyſze przeſtępſtwa zukało i u rało.

Corrections- oder Zuchthaus, *ſ. f.* Cor haus.

Correctiv, *adj.* was beſſert, poprawu cy, łagodzący; *ſ. m.* Linderungsm oder Mittel, als Arzenei, welch ner andern Stärke mäßigt, poprav iące słowo, albo lekarſtwo, łagod nie, ktore drugiego mocy łagodzi

Correctur, *ſ. f.* poprawa, einem die rectur eines Buchs anvertrauen, mu poprawę kſiążki powierzyć.

Correctrice, *ſ. f.* Verbeſſererin, pop wiaczka.

Correggio, *ſ. n.* Stadt in Italien, K regio, miaſto we Włoſzech.

Correſpondent, *ſ. m.* Korreſponden

Correſpondenz, *ſ. f.* Koreſponden wzaiemność liſtow, piſywanie do bie liſtow. Briefwechſel, *toż ſam*

Corridor, verdeckter Weg, *ſ. m.* obch chod nakryty, iakie ſą podcie ganki, galerye.

Corrigeailliren, *v. a.* (neu.) ſchlecht beſſern. *Nowe słowo:* źle popraw

Corrigiren, verbeſſern, *v. a.* poprawi poprawić, einen Fehler corrigir błąd iaki poprawić.

Corrival, *ſ. m.* der mit einem nach et ſtrebet, rywał, ktorey ſię ſtara z drugim razem.

Corrumpiren, verderben, *v. a.* zep zkacić; etwas, co zgorſzyć.

Corrupt, verderbt, *part. et adj.* zepſu ſkażony, zgorſzony.

Corruptel, Verderbung, *ſ. f.* zepſu zepſowanie, zgorſzenie.

Corſairage, *ſ. f. et m.* (neu.) Seeräub *Nowe słowo:* rozboymorski, rozb nie po morzu.

Corſar, Seeräuber, *ſ. m.* Rozboy morski.

Corſica, *ſ. f.* Inſel im mittelländ. M Korſyka, Wyſpa na morzu Srzod mnym; einer daraus, *adj.* cał Korſyki, Korſykanin; blaſogł Korſykanka; daraus, oder darju hörig, *adj.* z Korſyki, albo do K ſyki należący, Korſykanski.

Corte, *ſ. f.* Stadt in Corſica, Ko miaſto na Korſyce.

Cort

Courtryck, *f. f.* Stadt in den Niederlanden, Kortryk, miasto w Niskim Kraiu, to sest, w Holandyi, czyli w Niederlandzie.

Courvy, *f. f.* Korwecia, Opastwo.

Cumana, *f. f.* Stadt in Spanien, Kumana, miasto w Hiszpanii.

Cuzern, *f. m. pl.* ein Volk in Rußland und der Ukraine, Kozacy, Narod na Ruś. na Ukraine y w Moskwie.

Cumsmann, *f. m.* (neu) Mitbewohner einer Abtheilung oder Section. *Nowe słowo:* spolmieszkaniec jakiey sekcyi albo rodzielu iednego.

Cunac, *f. f.* Stadt in Frankreich, Kosnak, miasto w Francyi.

Cunitz, *f. f.* Stadt in Schwaben, Kostnitz albo Konstancya, miasto w Szwabach; von, oder zu Costnitz gehörig, *adj.* z Kostnicy, albo do Kostnicy należący, Kostnicki, albo Konstancyiski.

Curbus, oder Corwitz, *f. f.* Stadt in der Niederlausitz, Kotwica, miasto w Nizinicy Luzacyi.

Curieur, *f. f.* Farbe, kolor, barwa, tarba.

Cour, Hof. *f. f.* Dwor, dziedziniec, podworze, einem Cour machen, affynować komu; czyniąc mu honor, przez wzgląd na iego godność, starać się o czyią łaskę przez to.

Courage, *f. f.* Muth, Herzhaftigkeit, odwaga, serce, ochota, groste, oder kleine haben, bydź wielkiey odwagi, wielkiego serca, albo nie mieć wielkiey odwagi, wielkiego serca, einem Courage machen, dodać komu serca, odwagi, fahren lassen, stracić serce, odwagę. einem benehmen, stracić komu serce, odwagę, śmiałość.

Courage! wohlan! frisch drauf! *interj.* dobrze! lepsko! zacnie! śmiało! dali! auf!

Courant, gangbar, *adj.* pospolity, wzięty, używany, ipący między ludźmi, courante Münze, pospolita, moneta, ktora idzie w iakim kraiu, courantes Geld, moneta zwyczayna, ktorą biorą ludzie po kraiu.

Courtte, *f. f.* (neu.) ein Höfchen, kleiner Hof, spöttische Benennung des Hofs eines kleinen Fürsten. *Nowe słowo:* mały dwor, mianowanie szyiące dworu małego xiążęcia iakiego.

Courier, *f. m.* (Curir) reutender ausserordentlicher Bote, Goniec, Kuryer.

Curs, *f. m.* (Cur) Lauf, bieg. Curs des Geldes, bieg pieniędzy, monety.

Courtisan, *f. m.* Löffelhans, żalotnik, ein Narr, kurzweilige Person, błazen śmieszny.

Courtisie, *f. f.* (Curtoisie) Höflichkeit, ludzkość, einem Höflichkeit erweisen, ludzkość komu wyświadczyć. Frauenvolk, zu der einer auf die Löffeley geht, Panna, pani, do ktorey zalecać się chodzi kto.

Courtisiren, *v. n. a.* verbotener Liebe nachgehen, zalecać się, za dziewkami biegać.

Courtray, *f. f.* (Curträ) eine Stadt, Kurtray, miasto.

Courzola, *f. f.* Insel im Golfo di Venetia, Kurcola, wyspa na Odnodze Weneckiey. *pośac:* Corcyra nigra.

Cousin, *f. m.* (Cousen) Vetter, Krewny, należący, stryieczny, cioteczny.

Cousine, *f. f.* (Cusine) Krewna, należąca, s. Muhme.

Coustances, *f. f.* (Custangs) oder

Coutang, *f. f.* (Cutansch) Stadt in Frankreich, Kurtanssa, miasto w Francyi, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący; Kutanssański.

Couvert, *f. n.* (Cuvert) Umschlag, koperta, um einen Brief, na list.

Covent, *f. m.* Cofent, Halbbier, Nachbier, lura, żybura, schlechtes Getränk, piwsko nie dobre.

Coyon, *f. m.* (Coyong) nichtswürdiger Mensch, ladaco człowiek, nic niewart, bultay, kostyra.

Coyonniren, *v. a.* einen, beszta ć, łaiać kogo; wyrzucać mu na oczy iego ladaczeństwo.

Crac, *f. f.* Stadt in Arabien, Krak, miasto w Arabii, Petra. *pol.* von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący; Krakoski, *pol.* Petraeus.

Cracau, *f. n.* Stadt und Woywodschaft in Kleinpohlen, Krakow, miasto y Woiewodstwo w Maley Polszcze; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący; Krakowski; rodem z miasta, Krakowczyk, rodem z Woiewodstwa, co znaczy zawsze Salachcica; Krakowianin; białogłowa Krakowianka; ale z Krakowa miasta, Krakowczanka.

Craiburg, *f. n.* Ort in Baiern, Kraiburg, miasteczko w Bawaryi.

Craichort, *f. m.* Kraikort, Land in Schwaben, Włość albo Krainka w Szwabach.

Crain, *ſ. f.* Landſchaft in Deutſchland, Kraina, Ziemia w Niemczech; Karniola.

Crainburg, *ſ. n.* Stadt in Crain, miaſto w Krainskiey ziemi, czyli w Karnioli.

Craon, *ſ. n.* (Cran) Ort in Frankreich, Kran Włość we Francyi.

Creatur, *ſ. f* Geſchöpf. Stworzenie, wyſtawienie, przyprowadzenie do fortuny y honoru: ztąd iak by Klient, czyi: eines Anhänger, obowiązany komu, przywiązany do kogo.

Crecy, *ſ. f.* (Creſſi) Ort in Frankreich, Kreſſa, miaſto w Francyi.

Credenzen, Vorherkoſten, *v. a.* wprzod zkoſztować podaiąc napoy Panu, Krolowi, einen Becher, z puharu z kielicha zkoſztować, podaiąc iak podczaſzy czyni.

Credenzen, das, *ſ. n.* zkoſztowanie.

Credenzer, *ſ. m.* podczaſzy, der etwas vorher koſtet, ktory wprzod napoy koſztuie, niżeli podaie.

Credenzſchreiben, *ſ. n.* Beglaubigungsſchreiben, Patenta, liſty powierne, ktore komu daią do ſprawunku iakiego urzędu, intereſu, iako to Poſłom, Rezydentom.

Credenztiſch *ſ. m.* kredens, na ſzkło y inne ſtołowe rzeczy.

Credenzung, Vorherkoſtung, *ſ. f.* zkoſztowanie pierwey, albo wprzod zkoſztowanie.

Credit, *ſ. m.* Glaube, wiara, der ſeinen Credit verlohren hat, ktory kredyt, wiarę utracił, Credit iſt todt, wiara upadła, ztracony kredyt, auf Credit nehmen, kaufen, na kredyt, na wiarę brać, kupować, na borg, auf eines Credit verkaufen, na wiarę przedawać komu, na kredyt. Credit erhalten, wiarę kredyt ſwoy utrzymować. Credit iſt faſt nirgends anzutreffen, prawie nie maſz nigdzie kredytu, wiary, einem etwas auf Credit laſſen, puścić, dać co komu na kredyt, na wiarę; 2) *znaczy*: Anſehen, powaga, der viel Credit hat, ktory ma wiele powagi u innych, mein Credit iſt hin, moia powaga ustąpiła, zginęła, viel Credit bei einem haben, mieć wiele powagi, *wiary, wziętości* u kogo, ſich viel Credit machen, wielką ſobie powagę uczynić, na wielką ſobie powagę zarobić. 3) *znaczy*: łaſka, Gnade, in Credit bei einem ſtehen, bydź w łaſce u kogo, mieć łaſkę u kogo, eines Credit verringern, z łaſki kogo ruguować czyiey, kogo rugować w łaſce u kogo, ſ. Anſehen.

Creditivſchreiben, *ſ. n.* Beglaubigungsſchreiben, liſty powierne, liſty wiary komu dane. ſ. Credenzſchr

Creil, *ſ. f.* Stadt in Frankreich, K miaſto w Francyi.

Creiren, machen, *v. a.* uczynić, einen Bürgermeiſter, Diktator, D uczynić kogo Burmiſtrzem, D torem, Doktorem.

Creis, *ſ. m.* okolica, koło, oko Kreis.

Crema, *ſ. f.* Stadt im Venetian Krema, miaſto w Państwie Wene von, oder zu ſolcher Stadt gehörig z tego miaſta, albo do tego n należący, Kremański.

Cremona, *ſ. f.* Stadt in Italien, mona, miaſto w Włoſzech; von zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z miaſta, albo do tego miaſta n cy; Kremońki.

Crems, *ſ. f.* Kremſa, Stadt in Öſter miaſto w Wyżniey Auſtryi.

Crems Münſter, *ſ. n.* Kremski, Klaſ miaſto w Auſtryi, *połac.* Crem num.

Crepiren, verderben, *v. n.* zdechnąć, Hunger, od głodu zdechnąć, in ner Dürftigkeit, od pragnienia chnąć, umrzeć.

Crequi, *ſ. f.* (Creki,) Ort in der ehe ligen Grafſchaft Artois, krekwi, w w Artesyskim Hrabſtwie dawney

Creſcentino, *ſ. n.* Kreſcentyno, Stad Italien, miaſto w Włoſzech.

Creſpin, *ſ. n.* Stadt in Hennegau, K ſpin, miaſto w Hennegawskim wiecie.

Creſpy, *ſ. f.* Stadt in Frankreich, K ſpy, miaſto we Francyi, von, od Creſpy gehörig, *adj.* do Kreſpy n łący, albo z Kreſpy, Kreſpyiski.

Creſt, *ſ. f.* Kreſta, Stadt in Frankr miaſto we Francyi.

Crevecœur, *ſ. f.* (Crevecör) Stadt in land, miaſto w Hollandyi.

Creiſe, *ſ. f.* (Cröſ,) Kreyſa, Fluß in F reich, rzeka we Francyi.

Creuſſig, *ſ. f.* Kreyſſena, Stadt in F ken, miaſto w Frankonii.

Creutz, *ſ. n.* krzyż, szbienica, 1) Ge woran ein übelthäter aufgehängt de, na ktorey złoczyńca bywa ſzany, einem ein Creutz aufric ſtubienicę na kogo poſtawić, auf Markte ein Creutz aufrichten, na ku ſzubienicę wyſtawić, einen

C

Creutzſchlagen, w bić kogo na krzyż, przybić kogo na krzyżu, einen vom Creutze abnehmen, z krzyża zdiąć, złożyć, einem ein Creutz androhen, grozić komu krzyżem, ſzubienicą, daß ihn das Creutz plage! bo, daies na ſzubienicy wiſiał: 2) Noth und Elend, potrzeba y bieda, utrapienie, viel Creutz haben, wiele mieć utrapienia, wiele biedy cierpieć, im Hauſe Creutz haben, w domu mieć utrapienie. krzyż, 3) Name einiger Oerter, imię iest niektorych mieyſc. Grafſchaft, Hrabſtwo tego imienia.

Creutz, zum Creutze gehörig, daſſelbe betreffend, *adj.* krzyżowy, krzyżacki, krzyżu ſię tyczący, do krzyżu należący.

Creutzbend, *ſ. n.* kozioł, im blauen, w budowaniu, krokwa.

Creutzbeere, *ſ. f.* ein Gewächſe, drzewko.

Creutzburg, *ſ. n.* Stadt in Preuſſen, miaſto w Pruſſach a drugie w Sląsku nad granicą wielkopolſką.

Creutzen, *v. a.* 1) auf der See hin und her fahren, po morzu tam y ſam pływać, kręcić ſię, um ſolche ſicher zu halten, dla uczynienia bezpieczeńſtwa na nim od rozboynikow. 2) um dar auf zu cayern, obieżdżać morze dla zachwycenia y zabrania nieprzyiacielſkich okrętow, zwłaſzcza kupieckich.

Creutznach, Creutznach, *ſ. n.* Stadt in der ehemaligen Pfalz, miaſto w dawnym Palatynacie; Kreycenach.

Creutzer, *ſ. m.* graicar, eine Münze, moneta pewna w Niemczech, dwa groſze miedziane Polſkie.

Creutzfahrt, *ſ. f.* Kriegszug wider die Ungläubigen, woyna, wyprawa na woyne przeciwko niewiernym; Krucyata, krzyżacka woyna.

Creutzgang, *ſ. m.* obchod około kościoła.

Creutzigen, *v. a.* ukrzyżować, ans Creutz ſchlagen, na krzyż wbić, einen creutzigen, ukrzyżować go.

Creutzigen, das, *ſ. n.* krzyżowanie, ukrzyżowanie.

Creutziger, *ſ. m.* krzyżownik, ktory drugiego krzyżuie.

Creutzung, *ſ. f.* ſ. das Creutzigen.

Creutzlein, *ſ. n.* krzyżyk.

Creutznach, ſ. Creutznach.

Creutzriemen, *ſ. m.* krzyżacki, krzyżowy rzemień.

Creutzwurtzel, *ſ. f.* ein Gewächs, ziele krwawe.

Creutzſtein, *ſ. m.* kamień przy drodze, auf dem Wege, na miarę długości.

Creutzſtich, *ſ. m.* krzyżowe pchnięcie, krzyżowy ſztych.

Creutzſtrich, *ſ. m.* krzyżowa kreſa.

Creutzweg, *ſ. m.* krzyżowa droga, da die Wege creutzweis gehen, gdy drogi na krzyż ſię dzielą, oder ſonſt zuſammenlaufen, albo ſię też zchodzą.

Creutzweiſe, *adj. et adv.* na krzyż, krzyżową ſztuką, creutzweis gemacht, gehend, *adj.* na krzyż zrobiony, na krzyż idący, creutzweiſe etwas theilen, na krzyż co dzielić. 2) gemachte Theilung, krzyżowy podział, krzyżowe podzielenie, na krzyż podział, na krzyż podzielenie. 3) gegittert, w ſiarkę, w kratkę, w orabinkę robiony, creutzweiſe durchſtreichen, na krzyż przekreślić, creutzweiſe ausſtſchen, ein Teſtament, teſtament iaki na krzyż przemazać.

Creutzzug, *ſ. m.* wyprawa na świętą woynę.

Criminalſache, *ſ. f.* garłowa ſprawa, w ktorey o głowę, o życie idzie, ſich in einer gerichtlich verantworten, garłową mieć ſprawę, w garłowey ſprawie odpowiadać.

Criminalverbrechen der beleidigten Nation, *ſ. n.* (neu.) iede Schmählerung ihrer Rechte. *Nowe słowo:* garłowy grzech urażonego narodu, każde ich praw umnieyſzenie.

Criminel, *adj.* głowny wyſtępek, garłowa ſprawa, halsbrechend.

Crimm, *ſ. f.* Tartaret, Krym, Krymska Tartary, aus, oder dazu gehörig, *adj.* z Krymskiey Tartaryi, albo do Krymskiey Tartaryi należący, Krymski.

Crimmiſch, *adj.* Krymski. Crimmiſche Tartarn, Krymscy Tatarowie.

Crimmitſchau, *ſ. n.* Krymiſzow, Stadt in Meiſſen, miaſto w Miſnii.

Critiſiren, *v. a.* wyśmiewać, auf eine naſenweiſe Art beurtheilen, ſądzić o czym wyśmiewaiąc żartuiąc z czego.

Croats, *ſ. m.* einer von Croatien, Kroat, Hrwat, z Kroatyi, z Hrwatow rodem.

Croatien, *ſ. f.* Kroacya, Hrwaty, Landſchaft in Ungarn, kray do Węgierſkiego Kroleſtwa należący.

Crocodil, *ſ. m.* krokodyl, ungeheures Thier, poczwarny zwierz, ſtraſzny, von einem Crocodile, *adj.* krokodylowy. Crocodilsthränen, krokodylowe łzy, t. i. nieſzczere, chytre, zabiiaiące.

Croja, *ſ. f.* Kroja, Stadt in Albanien, miaſto w Albanii.

Crönen, *v. a.* koronować. Crone aufſetzen,

koronę kłaść na głowę należytym obrządkiem.

Cronlein, *ſ. n.* koronka, wionek.

Cronung, *ſ. f.* koronacya, korony na głowę włożenie.

Cronach, *ſ. n.* Kronach, Stadt in Bambergiſchen, miaſto w Bambergskim.

Cronenburg, *ſ. n.* Stadt in Dännemark, Kronburg, miaſto w Danii.

Crone, *ſ. f.* königliche Hauptzierde, krolewski znak na głowie krola; korona; goldene, złota. Crone der morgenländiſchen Könige, korona krolow w południowych kraiach, wstęga w koło głowy; einem die Crone aufſetzen, koronę komu włożyć na głowę. Crone tragen, koronę nosić, t. i. być krolem; auf dem Kopfe haben, na głowie mieć koronę, t. i. być krolem; ablegen, koronę zdiąć; 2) königliche Hoheit, *znaczy także:* krolewskie dostoieństwo, kroleſtwo; die Crone niederlegen, koronę złożyć, t. i. podziękować za kroleſtwo, przestać być krolem; ſich wohl um die Crone verdienen, zasługiwać ſię dobrze kroleſtwu; es iſt ein Krieg zwiſchen den Cronen Frankreich und England, woyna ieſt między Francuskim cesarſtwem i kroleſtwem Angielskim.

Cronprintz, *ſ. m.* dziedzic kroleſtwa; krolewicz.

Cronprinzeſſin, *ſ. f.* dziedziczka Kroleſtwa, Krolewna.

Cronſtadt, *ſ. n.* Kronſztad, Stadt in Siebenbürgen, miaſto w Siedmigrodzie. *z łacińska nazywaią:* Coronoſtadium, Stephanopolis.

Cron-Weiſſenburg, *ſ. n.* Stadt im Elſaß, Kronweyſenburg, miaſto w Elſaſſyi w Francyi, *od niektorych polacinie nazwane:* Weiſſenburgum Rhenanum, albo Sebuſiana.

Cronwerk, *ſ. n.* Feſtungswerk, robota, na kształt korony w koło, okop, iak wieniec, iak korona, *wioneк.*

Cropiere, *ſ. f.* Stadt in Frankreich, Kropiera, miaſto w Francyi.

Croſſen, *ſ. n.* Stadt in Schleſien, Krosno, miaſto w Slasku: die andere in Polen, drugie w Polszcze, w ziemi Sanockiey w gorach, ku granicy Węgierſkiey.

Crowland, *ſ. n.* Stadt in England, Krowland, miaſto w Anglii.

Crucifix, *ſ. n.* Obraz Chrystuſa na krzyżu wiszącego.

Crüel, grauſam, *adj.* okrutny, srogi, *sieruiny.*

Cryſtall, *ſ. n.* kryształ. Bergglas, n gorno szkło.

Cryſtallinen, von Cryſtall, *adj.* kry łowy, z kryształu.

Cuba, *ſ. f.* Inſel in America, K wyſpa w Ameryce.

Cubebe, *ſ. f.* ein Indianiſches Gew kubeby, korzeń Iudyyſki.

Cubik- oder Würfelwurzel, *ſ. f.* aus cher, wenn man ſie mit ihrem drate multiplicirt, eine Cubik- Würfelwurzel herauskommt, z. B a iſt Cubikwurzel von 8 in der kunſt, *w rachunſtwiekiey nauce:* lic liczby pełney, ieſt liczba, z ktc ſię liczba pełna rodzi, iako z ktorych ſię z powtorzoney mult kacyi rodzi 8.

Cubik- oder Würfelzahl, *ſ. f.* welche ſteht, wenn eine Zahl aus ihrem drate multiplicirt wird, ſo iſt z. die Cubikzahl von 2. Pełna li roſtąca z multiplicayi z ſiebie mey i ſwego produktu, iako na p kład 8 roſtą multiplicuiąc dwa p dwa a produkt cztery, także p dwa.

Cubik- oder Würfelzoll, *ſ. m.* cal ściokwadratowy.

Cubiſch, *adj.* würfelförmig, viereckig ein Würfel, in der Meßkunſt, *w metryi:* koſtkowy, ſześciokwa towy, z ſześć pol iednakowych ł łony.

Cubus, *ſ. m.* in der Meßkunſt ein W fel, ein viereckigter Körper, in chem alle ſechs Seiten gleiche G und lauter rechte Winkel haben. *metryi:* kubus, koſtka, ſześcio drat, ieſt figura pełna, ktorą za raią pol ześć z iednakowych k dratow doſkonałych.

Cuenza, *ſ. f.* Stadt in Spanien, K ca, miaſto w Hiſzpanii; *polac.* C cha.

Cujavien, *ſ. f.* Provinz in Polen, jawy, Prowincya w Polszcze, Woidwodzſtwa w ſobie zam Brzeskie Kujawskie y Inowroc skie.

Culm, *ſ. f.* Chełmno, Stadt und S wodſchaft in polniſch Preußen, mi y Woiewodzſtwo w Prusach, p Culma, *albo* Chelmum.

Culmbach, *ſ. n.* Kulmbach, Stal Franken, miaſto we Frankonii; oder zu ſolcher Stadt gehörig, a tego miaſta, albo do tego miaſta leżący, Kulmbachenski.

...einen Gedanken begreifen ...mu nie można tak wiel... ...nić podziękowania, iak ...mu należy; iednak tak ...trzeba mieć wdzięczność, ...tylko poiąć może; einem ...Dank erweisen, erwiedern, ...osobliwszym sposobem ...komu łaskę, odwdzięczyć, ...Dank fordern, dopominać się ...podziękowania; zu Dank ...mieć sobie za łaskę; ...bei einem verdienen, na ...sobie u kogo zasłużyć, ...na wdzięczność; wi... ...Dank, przeciwko czyiey ...euren Willen und beider ...przeciwko waszey woli y ...nie miło; mit Danke ...z podziękowaniem przy... ...uznać, uznawać; giebst ...Dank? tak się mi wdzię... ...od sługuiesz?

...s. f. odsłużenie za łaskę, ...za łaskę.

...wdzięczny: gegen einen ...wdzięcznym komu; sich ge... ...verdiente dankbar erweisen, ...się pokazać dobrze u ...ionym; und der Wohl... ...y dobrodzieystwa pa... ...und aufrichtiges Gemüth, ...umysł; in der That und ...seine Eltern, w samey ...wdzięczny Rodzi... ...verdientes, dankbares ...dobrze zasłużone ...oświadczyć; gegen ...wdzięcznym bydź iakiey ...komu; so dankbar seyn, als ...bydź wdzięcznym, tak ...łaskę, iak się należy; sich ...wdzięcznym się

...s. f. wdzięczność, wdzię... ...zawdzięczaiący umysł, ...łaski, odsłużenie, odsłu... ...wdzięczanie.

...adv. wdzięcznie; sich er... ...wdzięcznym się pokazać; sich ...wdzięczną mieć pa...

...dziękować, dzięki czy... ...für etwas, komu za co; ...haben; mieć za co dzięko... ...etwas, komu; dieses alles ...Güte zu danken, za to ...powinienem dobroci two... ...; seiner Tapferkeit viel ...4. Th.

zu danken haben, swoiemu męstwu mieć dziękować za wiele; einem viel zu danken haben, mieć komu wiele do odsłużenia; das hat man sonderlich dem Glücke zu danken, za to trzeba osobliwie szczęściu dziękować.

Dankfest, *s. n.* święto na podziękowanie, Nabożeństwo na podziękowanie; auf 15 Tage, na piętnaście dni; Gott für etwas anordnen, na podziękowanie Bogu za co naznaczyć; und Freudenfest in allen Kirchen feiern, y dzień radości, po wszystkich Kościołach, obchodzić, święcić.

Danklied, *s. n.* pieśń na podziękowanie.

Dankopfer, *s. n.* opara na podziękowanie.

Dankrede, *s. f.* podziękowanie w słowach, mowa na podziękowanie.

Danksagen, *v. a.* dzięki czynić.

Danksagung, *s. f.* dziękczynienie.

Dankschreibung, *s. f.* list na podziękowanie.

Dann, *praep. et adv.* bo, albowiem, bowiem, *ob.* dann, dann und wann einen auf einen andern Sinn bringen, podczas, kiedy kolwiek do inney myśli kogo przyprowadzić; es sey denn, chyba, ieżeli nie; daß ich mich gänzlich irre, chyba że się wcale mylę, ieżeli się wcale nie mylę; es sey dann, daß du glaubest, ich gehöre unter die, welche, chyba, że ty wierzysz, że ia należę do tych, ktory - -, *chyba przebie:* es sey dann, daß eine Quelle vorhanden, chyba przebie, że iest iakie źrzodło naprędce; *chyba podobna:* es sey dann, daß wir deren Meinung folgen wollen, *chyba*, żebyśmy *podobna* chcieli iść za owych zdaniem; *chyba by:* daß ihr dafür haltet, że wy macie za to, *to iest*, trzymacie tak.

Danne, *s. f.* ein Baum, iodła, drzewo, *ob.* Tanne.

Dannenhero, *adv.* dla czego, *ob.* dahero.

Dantoniste, *s. m.* (neu) Anhänger des heftigen Revolutionnairs Dantons. *Nowe słowo:* partyzant Dantonsa, żwawego buntownika iakiego.

Danz, *s. m.* taniec, *ob.* Tanz.

Danzeline, *s. f.* (neu) Benennung einer vom Prof. Danzel in Hamburg erfundenen und zur Direction des Luftballons dienenden Maschiene. *Nowe słowo:* Danzelina, wymienienie iakiey od professora *Danzela* w Hamburgu winalezione i do rządzenia wielkiey piłki powietrzem pełney służącey machiny.

Cypern, *ſ. ſ.* eine Inſel, Cypr, Wyſpa.
Cyprier, *ſ. m.* Cypryiczyk, rodem z Cypru, Cypryan; Kobieta: Cypryanka.
Cypriſch, *adj.* Cypryiski. Cypriſche Lorbern, Cypryiski laur.
Cypreſſe, *ſ. ſ.* ein Baum, Cypris drzewo; von Cypreſſen, *adj.* z cypryſu; von Cypreſſenholz, z cypryſowego drzewa.
Cypreſſenöl, *ſ. n.* olieſi cypryſowy.
Cypreſſenſtatuen, *ſ. ſ.* oſoby cypryſowe.
Cypreſſenwald, *ſ. m.* cypryſowy laſek, gay.
Cyrtacksburg, *ſ. ſ.* ein Schloß zu Erfurt, Zamek Cyriaka, w Erfurcie, tak nazwany.
Cyther, *ſ. ſ.* ſ. *obacz* Cither.
Czaar, *ſ. m.* Kaiſer, Regent in Rußland, Car, Samowładca, Hoſpodar, Ceſarz Roſſyiſki, Moskiewski.
Czaarewitz, *ſ. m.* des Czaars Sohn, Carowic, Syn Cara, Hoſpodara, Ceſarza Roſſyiſkiego.

Czackethurn, *ſ. n.* eine Stadt in S mark, Czaketurno, miaſto w Sty
Czaslav, *ſ. ſ.* eine Stadt in Böh Czeſław, miaſto w Czechach.
Czenſtochow, *ſ. ſ.* eine Stadt und K in Polen, Częſtochowa, mia klaſztor obronny, z garniz Rzeczypoſp. w Polſzcze, w Staro Oſiſztyńskim.
Czerſko, *ſ. ſ.* eine Stadt in Polen, ſto w Polſzcze, w Woiewod Mazowieckim, Stołeczne Ziemi skiey, ale imienia tego: miaſto godne, przed tym było piękne
Czircaſſy, *ſ. ſ.* eine Ste t der Coſ Czyrkaſſy, Staroſtwo w kiow Woiewodſtwie nad Dnieprem; p Czyrkaſſy, Kozacki a bardziey tarski kray.
Czirknitzer See, *ſ. m.* Iezioro Czyrk kie.

D.

D, der vierte Buchſtabe des deutſchen Alphabets, wie auch des polniſchen. D, czwarta litera Niemieckiego abecadła, iak też y Polskiego.
Da, *conj. et adv.* als, gdy, kiedy, iak; es war eine Zeit, da die Leute meineten, był nie iaki, czas, gdy, kiedy, ludzie myśleli; neulich, da wir meineten, du kämeſt, ſind wir plötzlich --, nie dawno, gdy my rozumieli że ty idzieſz, nagleśmy ſię -- kiedy, to, co zaraz; to co prędzey; da ich dahin nicht kommen konnte, habe ich den Weg ſo fort nach Cracau genommen, kiedy tam nie mogłem przybić, wziąłem ſię w drogę do Krakowa; gdy, tegoż ſamego czaſu, gdy, kiedy, tym czaſem, gdy aż o to; da ich dieſes ſchrieb, ſiehe da kam Sebaſtus, da er den Hahn krähen gehört hat, gdy uſłyſzał, że kur pieie; da es Tag geworden war, gdy, iak ſię iuż rozedniało; da ich es merkte, habe ich angefangen, iak to poſtrzegłem, to zacząłem zaraz; da ich ſie anſahe, habe ich ſie alsbald erkannt, iakem ie obaczył, zaraz ie poznałem; *znaczy:* tam na tam tym mieyſcu. Da, zeigt auch einen Ort an, du biſt nicht da geweſen, ty nie byłeś tam; ich bin da, wo er pflegte die Zeit hinzubringen, tam ieſtem, gdzie on zwykł był czas drzepęd *także:* tam, ktorędy, tam, zkąd owo, da, wo der wilde große Fe baum iſt, tam owo, gdzie, *leśne* we drzewo ieſt; weder da, noch derswo, ani tam, ani gdzie indz *znaczy to co*, weil, dieweil, bo die Natur nicht kann geändert wer bo natura, rod rzeczy niemoże odmienion; *ponieważ*; da du es haben willſt, will ich mich bemü ponieważ ty tak chceſz, będę ſię rał; *kiedy, za ponieważ*: da uns vergönnet iſt lange zu leben, ſo uns etwas zurück laſſen, kiedy żyć długo nie pozwolono, zoſtaw też co po nas; bald hier, bald da tu, to tam, to tędy, to tamtędy laufe hier und da aus, biegnę y tamtędy; da und dorthin lau tam y ſam biegać; da und dor mach't man mir zu ſchaffen, y z r z tam tąd trudność mi czynią; oder da lauf herum, tam y ſam o gniey; *znaczy:* zugegen, obecnie ſeyn, być obecnym. Phädria iſt Fedria ieſt przytomny, ieſt tu; da ſeyn, nie być gdzie, na mieyſcu; du wareſt nicht da, nie łeś tam, nie byłeś przytomnym ich herkam, war ſie nicht da, gdy

einen Gedanken begreifen
mu nie można tak wiel-
nić podziękowania, iak
; mu należy; iednak tak
trzeba mieć wdzięczność,
tylko poiąć może; einem
n Dank erweiſen, erwiedern,
osobliwszym sposobem
komu łaskę, odwdzięczyć,
Dank fordern, dopominać się
podziękowania; zu Dank
nehmen, mieć sobie za łaskę;
mit einem verdienen, na
ię sobie u kogo zasłużyć,
gt, na wdzięczność; wis
Dank, przeciwko czyiey
m eurem Willen und beider
nwko waszey woli y
a nie miło; mit Danke
z podziękowaniem przy-
mm uznać, uznawać; giebſt
Dank? tak ſię mi wdzię-
asz? od ſługuieſz?
ung f. f. odsłużenie za łaskę,
nie za łaskę.
wdzięczny; gegen einen
dzięcznym komu; ſich ge-
rdiente dankbar erweiſen,
ię pokazać dobrze u
nnym; und der Wohl-
tat, y dobrodzieyſtwa pa-
mi ausrichtigen Gemüth,
umyſł; in der That und
ie ſeine Eltern, w ſamey
ern wdzięczny Rodzi-
wiederdientes, dankbares
enn, dobrze zasłużone
ſich erkenntlich erweiſen
ſich erkenntlich erweiſen
wdzięcznym bydź iakiey
komu; ſo dankbar ſeyn, als
ak bydź wdzięcznym, tak
łaskę, iak ſię należy; ſich
ſich, wdzięcznym ſię
f. f. wdzięczność, wdzię-
, niewdzięczający umyſł,
łaski, odsłużenie, odsłu-
wdzięczanie.
adv. wdzięcznie; ſich er-
ięcznym ſię pokazać; ſich
ern, wdzięczną mieć pa-
ſię.
dziękować, dzięki czy-
für etwas, komu za co;
haben; mieć za co dzięko-
n etwas, komu; dieſes alles
ner Güte zu danken, za to
powinienem dobroci two-
ować; ſeiner Tapferkeit viel
ion 4. Th.

zu danken haben, ſwoiemu męſtwu
mieć dziękować za wiele; einem viel
zu danken haben, mieć komu wiele do
odsłużenia; das hat man ſonderlich
dem Glücke zu danken, za to trzeba
osobliwie szczęściu dziękować.

Dankfeſt, *ſ. n.* święto na podziękowa-
nie, Nabożeństwo na podziękowa-
nie; auf 15 Tage, na piętnaście dni
Gott für etwas anordnen, na podzię-
kowanie Bogu za co naznaczyć; und
Freudenfeſt in allen Kirchen feiern, y
dzień radości, po wszystkich Kościo-
łach, obchodzić, święcić.

Danklied, *ſ. n.* pieśń na podziękowanie.

Dankopfer, *ſ. n.* opara na podziękowa-
nie.

Dankrede, *ſ. f.* podziękowanie w sło-
wach, mowa na podziękowanie.

Dankſagen, *v. a.* dzięki czynić.

Dankſagung, *ſ. f.* dziękczynienie.

Dankſchreibung, *ſ. f.* list na podzięko-
wanie.

Dann, *praep. et adv.* bo, albowiem,
bowiem, *ob.* dann, dann und wann
einen auf einen andern Sinn bringen,
podczas, kiedy kolwiek do inney
myśli kogo przyprowadzić; es ſey
denn, chyba, ieżeli nie; daß ich mich
gänzlich irre, chyba że ſię wcale mylę,
ieżeli ſię wcale nie mylę; es ſey dann,
daß du glaubeſt, ich gehöre unter die,
welche, chyba, że ty wierzyſz, że ia
należę do tych, ktory - -, *chyba prze-
bie:* es ſey dann, daß eine Quelle vor-
handen, chyba przebie, że ieſt iakie
źrzódło naprędce; *chyba podobna:* es
ſey dann, daß wir deren Meinung fol-
gen wollen, *chyba*, żebyśmy *podobna*
chcieli iść za owych zdaniem; *chyba
by:* daß ihr dafür haltet, że wy macie
za to, *to ieſt*, trzymacie tak.

Danne, *ſ. f.* ein Baum, iodła, drzewo,
ob. Tanne.

Dannenhero, *adv.* dla czego, *ob.* dahero.

Dantoniſte, *ſ. m.* (neu) Anhänger des
heftigen Revolutionnairs Dantons. *Nowe słowo:* partyzant Dantonſa, żwa-
wego buntownika iakiego.

Danz, *ſ. m.* taniec, *ob.* Tanz.

Danzelina, *ſ. f.* (neu) Benennung einer
vom Prof. Danzel in Hamburg erfun-
denen und zur Direction des Luftbal-
lons dienenden Maſchine. *Nowe słowo:*
Danzelina, wymienienie iakiey od
profeſſora *Danzela* w Hamburgu wi-
nalezione i do rządzenia wielkiey
piłki powietrzem pełney służącey
machiny.

Dacsburg, miasto w Elsassyi; *pol.* Dagobertiburgum.

Dachschindel, *s. f.* gunt, szkudła; von Dachschindeln, *adj.* z guntow, ze szkudeł robiony.

Dachsfell, *s. n.* łbikowa skora.

Dachskriecher, *s. m.* pies iamnik, iamniczek; Art eines Hundes, rodzay pewny psow.

Dachsloch, *s. n.* jama, leżysko łbikowe.

Dachsparre, *s. f.* lata, na krokwach dawana, na ktorey potym dachowka, albo gunty.

Dachspitze, *s. f.* wierzch dachu; sam grzbiet.

Dachstein, *s. m.* dachowka.

Dachstein, *s. n.* eine Stadt im Elsaß, Dachsztyn, miasto w Elsassyi.

Dacht, *s. m.* knot do świecy, lub lampy, *ob.* Tacht.

Dachtraufe, *s. f.* okap, mieysce, na ktore z dachu deszcz zpada.

Dachziegel, *s. m.* dachowka; ganzer, cała; schadhafter, popsuta, nie całkowita; gevierter, viereckichter, czworgranna, czworkraina; vier Finger breiter, na cztery cale szeroka.

Dacien, *s. f.* eine alte Landschaft, Dacya, dawny Kray, gdzie teraz Wołochy y Mołdawa; aus, oder zu solchem Lande gehörig, *adj.* z tego kraiu, albo do tego kraiu należący, Dacki; einer daraus, *s. m.* rodem kto z tamtąd, Dak, po starożytnemu mowiąc.

Dacier, *s. m.* Dak.

Dadurch, *adv. et praep.* tędy; durch den Weg, przez tę drogę; dadurch kann ein Elephante gehen, tamtędy może słoń iść; dadurch seiner Wege gehen, tędy iść w swoię drogę; durch diese Sache hat er es erlanget, przez tę rzecz; dostał, dostąpił tego.

Dämisch, *adj.* szalony, bez rozumu, *to* co, dumm.

Dämmen, *v. a.* tamą, groblą, zastawić; mit einem Damme verwahren, dać groblą w koło.

Dämmung, *s. f.* sypanie grobli, tamy.

Dämpfen, *v. a.* parować, wietrzeć; das Wasser unterdrücken, przytłumić; den Aufruhr, rozruch, rozterk przytłumić, przycisnąć zrazu, aby nie wybuchnął; das Feuer, ogień; den Feind, nieprzyiaciela.

Däne, *s. m.* einer aus Dännemark, Duńczyk, z Danii rodem.

Dänig, verdaulich, *adj.* do strawienia dobry; co się może prędko strawić.

Dänisch oder Dännemärkisch, *adj.* ski, Duńska, Duńskie.

Dännemark, *s. f.* ein Königreich, nia, Krolestwo Duńskie.

Dänung, *s. f.* Verdauung, gotow trawienie, ztrawienie.

Dänungssaft, *s. m.* Verdauungssaft, lus; mleczko, z rozgotowanego karmu w żołądku, to mleczko się w krew obraca.

Dafern, wenn, *conj.* ieżeli; dafern mich liebest, so mache, ieżeli kochasz, uczyń; dafern wir thun wollen, ieżeli to czynić chc

Dafür, *adv. et praep.* przе to; za

Dafür einsetzen, *v. a.* zamiast drug czego, postawić - -; iedno rzecz miast drugiey.

Dafür halten, *v. a.* mieć za to; einer, że kto; daß ein Gott sey, ieden Bog iest.

Dafür sorgen, *v. a.* mieć staranie k czego, pilne; fleißig.

Dafür stehen, *v. n.* ręczyć za czym, p rzekać; gut für etwas seyn, też *s* znaczy.

Dagegen, *adv.* przeciwnie, *ob.* da gen, hingegen.

Daheim, *adv.* w domu; bleiben, stać; daheim seyn, w domu być; einen warten, w domu na komu c kać; erzogen, w domu wychowan bei mir, u mnie; daheim sich be den, w domu się znaydować swo haben, w domu mieć; es ist nirge besser, als daheim, nigdzie nie tak dobrze, tak w domu; daheim dem Vaterlande, u siebie w Oyc znie.

Daher, *adv.* ztamtąd; daher komm ztamtąd przychodzić; daher anf gen zu erzählen, ztamtąd zacząć p wiadać; du hast es meinem Labra genommen, damit du jemanden ein schenk damit machtest, to wziąłeś m iemu pisarkowi, abyś komu z te padarunek, uczynił; daher den A fang machen, wo es nöthig ist, ztad p czątek uczynić, gdzie tego trzeba; daher kommen, ktorzy ztamtąd prz chodzą; daher kommt das üb ztamtąd złe pochodzi; daher wegz sen, ztąd odiechać; daher ist k Wohlthat zu gewarten, ztamtąd n trzeba żadnego dobrodzieystwa ocz kiwać; ich erwarte einen daher, oczekiwam kogo ztamtąd.

Daher fliegen, *v. n.* ztamtąd wylecie

Daher fließen, *v. n.* ztamtąd płynąć.

seinen Gedanken begreifen
mu nie można tak wiel-
nić podziękowania, iak
mu należy; iednak tak
trzeba mieć wdzięczność,
tylko poiąć może; einem
Dank erweisen, erwiedern,
osobliwszym sposobem
komu łaskę, odwdzięczyć,
Dank fordern, dopominać się
podziękowania; zu Dank
mieć sobie za łaskę;
bei einem verdienen, na
sobie u kogo zasłużyć,
na wdzięczność; wi
Dank, przeciwko czyiey
euren Willen und beider
ciwko waszey woli y
nie miło; mit Danke
podziękowaniem przy-
uznać, uznawać; giebst
Dank? tak się mi wdzię-
od sługuiesz?
s. f. odsłużenie za łaskę,
nie za łaskę.
wdzięczny; gegen einen
dzięcznym komu; sich ge-
erdiente dankbar erweisen,
się pokazać dobrze u
nym; und der Wohl-
, y dobrodzieystwa pa-
und aufrichtiges Gemüth,
umysł; in der That und
seine Eltern, w samey
wdzięczny Rodzi-
verdientes, dankbares
, dobrze zasłużone
serce oświadczyć; gegen
wdzięcznym bydź iakiey
komu; so dankbar seyn, als
bydź wdzięcznym, tak
łaskę, iak się należy; sich
, wdzięcznym się

s. f. wdzięczność, wdzię-
, zawdzięczaiący umysł,
łaski, odsłużenie, odsłu-
wdzięczanie.
adv. wdzięcznie; sich er-
dzięcznym się pokazać; sich
, wdzięczną mieć pa-
go.
dziękować, dzięki czy-
für etwas, komu za co;
haben; mieć za co dzięko-
etwas, komu; dieses alles
Güte zu danken, za to
powinienem dobroci two-
kować; seiner Tapferkeit viel
zu danken haben, swoiemu męstwu mieć dziękować za wiele; einem viel zu danken haben, mieć komu wiele do odsłużenia; das hat man sonderlich dem Glücke zu danken, za to trzeba osobliwie szczęściu dziękować.

Dankfest, s. n. święto na podziękowanie, Nabożeństwo na podziękowanie; auf 15 Tage, na piętnaście dni; Gott für etwas anordnen, na podziękowanie Bogu za co naznaczyć; und Freudenfest in allen Kirchen feiern, y dzień radości, po wszystkich Kościołach, obchodzić, święcić.

Danklied, s. n. pieśń na podziękowanie.

Dankopfer, s. n. opara na podziękowanie.

Dankrede, s. f. podziękowanie w słowach, mowa na podziękowanie.

Danksagen, v. a. dzięki czynić.

Danksagung, s. f. dziękczynienie.

Dankschreibung, s. f. list na podziękowanie.

Dann, praep. et adv. bo, albowiem, bowiem, ob. dann, dann und wann einen auf einen andern Sinn bringen, podczas, kiedy kolwiek do inney myśli kogo przyprowadzić; es sey denn, chyba, ieżeli nie; daß ich mich gänzlich irre, chyba że się wcale mylę, ieżeli się wcale nie mylę; es sey dann, daß du glaubest, ich gehöre unter die, welche, chyba, że ty wierzysz, że ia należę do tych, ktory - -, chyba przebie: es sey dann, daß eine Quelle vorhanden, chyba przebie, że iest iakie źrzodło naprędce; chyba podobna: es sey dann, daß wir deren Meinung folgen wollen, chyba, żebyśmy podobna chcieli iść za owych zdaniem; chyba by: daß ihr dafür haltet, że wy macie za to, to iest, trzymacie tak.

Danne, s. f. ein Baum, iodła, drzewo, ob. Tanne.

Dannenhero, adv. dla czego, ob. dahero.

Dantoniste, s. m. (neu) Anhänger des heftigen Revolutionnairs Dantons. Nowe słowo: partyzant Dantonsa, żwawego buntownika iakiego.

Danz, s. m. taniec, ob. Tanz.

Danzeline, s. f. (neu) Benennung einer vom Prof. Danzel in Hamburg erfundenen und zur Direction des Luftballons dienenden Maschiene. Nowe słowo: Danzelina, wymienienie iakiey od professora Danzela w Hamburgu winalezione i do rządzenia wielkiey piłki powietrzem pełney służącey machiny.

be ich gar keine, mieliśmy wielką nadzieię, teraz ia nie mam żadney; w *owey rzeczy:* damals hatten ſie noch einige Entſchuldigung, w owey rzeczy mieli ieſzcze nie iaką wymowkę; ſchon damals, ieſzcze owego czaſu.

Damas, *ſ. f.* eine Stadt, Damaſzek, miaſto.

Damaſco, *ſ. n.* eine Stadt in Syrien, Damaſzek, miaſto w Syryi; von, oder zu Damaſco gehörig, *adj.* z Damaſzku, albo do Damaſzku należący, *ſ. m.* Damaſceński.

Damaſt, *ſ. m.* ſeidener Zeug, adamaſzek, materya iedwabna.

Dame, *ſ. f.* vornehme Frau, Pani, Dama. Hofdame, Dama Nadworna. Hals lendamen, Fiſchweiber in Paris, *ſ. f. pl.* (neu) *Nowe słowo:* rybołowki, damy w nokrytym publicznym placu w Paryżu.

Damiatte, Damiette, *ſ. f.* eine Stadt in Ägypten, Damiata, miaſto w Egipcie.

Damin, *ſ. m.* ein Mannsname, Damian, imię Męſzczyzny.

Damit, *conj.* aby; man muß ſich vorſehen, damit denen ein Gnüge geſchehe, trzeba temu poradzić, aby ſię im zadoſyć uczynienie ſtało; *ażeby nie:* damit ich nicht weiter gehe, abym daley ſię nie zapędzał, nie wchodził w rzecz; damit das Geſetz nicht gelte, aby prawo nie popłacało; *aby tym:* damit er deſto leichter erwieſe, aby tym łatwiey to pokazał; *na to aby:* ihr pflegt dieſes ihnen vorzuſtellen, das mit ſie ſich nicht ſo viel heraus nehmen, zwykliście im to przed oczy ſtawiać na to, aby nie tak wiele ſobie przyznawali; *żeby:* ſie hat mich um die Verſicherung gebethen, damit ſie wiſſe, ich wolle ſie nicht verlaſſen, ona nie upewnienie proſiła, żeby wiedziała, że iey niechciałem porzucić; *aby nie:* damit nicht gar zu viele am Leben geſtraft würden, aby nie nazbyt wielu było na życiu karanych; *żeby:* das mit ich nichts härteres ſage, żebym co gorſzego nie wymowił; *iby nie wiele:* damit ich nicht viele Worte mache, abym nie wiele słow powiedział; *aby kto nie:* damit nicht jemand meine, aby kto nie rozumiał; *aby kiedy nie:* damit wir nicht irgend einmal anfangen, abyśmy kiedy nie zaczęli; *tym ſpoſobem, tak:* mit dem, damit hat er es zuwege gebracht, tym ſpoſobem dokazał.

Damm, *ſ. m.* tama; das Waſſer aufzuhalten, tama do zatrzymania, d ſtawienia wody. Damm aufw tamę wyſypać; dagegen einen D aufführen, przeciwko czemu wyprowadzić; mit einem verwa tamą iaką opatrzyć; *grobla:* D 330 Fuß breit, 80 Fuß hoch, tama tr trzydzieści ſtop, ſzeroka, osmdz ſtop długa. Damm von Erde, n ziemi uſypana; ein ſo-hoher D daß man nicht leicht darüber kon kann, tak wyſoka tama, że nie dno można wyiść na nie; den D durchſtechen, groblę, tamę przeko mit einem Damme umgeben, gr opaſać, groblą dać w koło; *piaſzczyſko płytkie w wodzie:* Schiffe ſind auf dem Damme ſitz blieben, welcher unter dem Waſſer okręty, albo ſtatki oſchły, oſ na Haku na piaſzczyſku płyt ktory pod wodą był.

Dampf, *ſ. m.* Dunſt, para, zad Rauch, dym, *ob.* Dunſt.

Dampfend, dampficht, *adj. et part.* ny, paruiący, zaduch puſzczaiąc

Dampfloch, *ſ. n.* okno, ktorym para chodzi, parownia, wylot; dymn

Damvilliers, *ſ. f.* eine Stadt im Lu burgiſchen, Damwillia, miaſto w L ſemburskim.

Daneben, *adv. et præp.* wedle, po przy, *ob.* darneben.

Danieden, hienieden, *adv.* auf der E na ziemi, *ob.* darnieden.

Daniel, *ſ. m.* ein Mannsname, Da imię Męſzczyzny.

Dank, *ſ. m.* Dankſagung, *ſ. f.* dz podziękowanie, dziękczynienie; ſer, wielkie; ſonderbare, oſobliw billiger, zasłużone, ſprawiedl ſehr viel, naywiększe; einem D ſagen, der Mutter wegen, za Ma lub od Matki, albo za wyświad nią Matce przysługę podzięko komu; ſehr großen ſagen und großern wiſſen, wielkie czynić dz a ieſzcze mieć większą wdzięczn ſehr großen einem in ſeinem und ſ Patrons Namen ſchriftlich abſta bardzo wielkie podziękowanie nić komu ſwoim y ſwoiego tektora imieniem; auf ſonder Art, oſobliwym ſpoſobem, al oſobliwſzych słowach; für die W that, za dobrodzieyſtwo; ob man wohl ſo großen Dank nicht erwie kann, als man ihm ſchuldig iſt, ſo man ihm doch ſo großen wiſſen,

nen mit seinen Gedanken begreifen kann, lubo mu nie można tak wielkiego uczynić podziękowania, iak wielkie się mu należy; iednak tak wielką mu trzeba mieć wdzięczność, iaką myśl cyiko poiąć może; einem schuldigen Dank erweisen, erwiedern, abstatten, osobliwszym sposobem odsłużyć komu łaskę. odwdzięczyć, oddać. Dank fordern, dopominać się odsługi, podziękowania; zu Dank etwas annehmen, mieć sobie za łaskę; einen Dank bei einem verdienen, na wielką łaskę sobie u kogo zasłużyć, urobić, to iest, na wdzięczność; wis der einen Dank, przeciwko czyiey woli; wider euren Willen und beider Dank, przeciwko waszey woli y wam obiema nie miło; mit Danke annehmen, z podziękowaniem przyimować; erkennen, uznać, uznawać; giebst du mir diesen Dank? tak się mi wdzięczne wypłacasz? od sługuiesz?

Dankabstattung, *f. f.* odsłużenie za łaskę, podziękowanie za łaskę.

dankbar, *adj.* wdzięczny: gegen einen dankbar, być wdzięcznym komu: sich gegen wohl verdiente dankbar erweisen, wdzięcznym się pokazać dobrze u siebie zasłużonym; und der Wohlthat eingedenk, y dobrodzieystwa pamiętnym; und aufrichtiges Gemüth, y szczery umysł; in der That und Willen gegen seine Eltern, w samey rzeczy y sercem wdzięczny Rodzicom; ein wohlverdientes, dankbares Gemüth erweisen, dobrze zasłużone y wdzięczne serce oświadczyć; gegen einen seyn, wdzięcznym bydź iakiey przysługi komu; so dankbar seyn, als man soll, tak bydź wdzięcznym, tak odsługiwać łaskę, iak się należy; sich dankbar erweisen, wdzięcznym się pokazać.

Dankbarkeit, *f. f.* wdzięczność, wdzięczne serce, zawdzięczaiący umysł, pamięty łaski, odsłużenie, odsługowanie, zawdzięczanie.

dankbarlich, *adv.* wdzięcznie; sich erweisen, wdzięcznym się pokazać; sich einen dankbar erinnern, wdzięczną mieć pamięć; kogo.

danken, *v. a.* dziękować, dzięki czynić; einem für etwas, komu za co; danken haben, mieć za co dziękować; einem etwas, komu; dieses alles habe ich deiner Güte zu danken, za to tylko ia powinienem dobroci twoiey dziękować, seiner Tapferkeit viel zu danken haben, swoiemu męstwu mieć dziękować za wiele; einem viel zu danken haben, mieć komu wiele do odsłużenia; das hat man sonderlich dem Glücke zu danken, za to trzeba osobliwie szczęściu dziękować.

Dankfest, *s. n.* święto na podziękowanie, Nabożeństwo na podziękowanie; auf 15 Tage, na piętnaście dni; Gott für etwas anordnen, na podziękowanie Bogu za co naznaczyć; und Freudenfest in allen Kirchen feiern, y dzień radości, po wszystkich Kościołach, obchodzić, święcić.

Danklied, *s. n.* pieśń na podziękowanie.

Dankopfer, *s. n.* opara na podziękowanie.

Dankrede, *s. f.* podziękowanie w słowach, mowa na podziękowanie.

Danksagen, *v. a.* dzięki czynić.

Danksagung, *s. f.* dziękczynienie.

Dankschreibung, *s. f.* list na podziękowanie.

Dann, *praep. et adv.* bo, albowiem, bowiem, *ob.* dann, dann und wann einen auf einen andern Sinn bringen, podczas, kiedy kolwiek do inney myśli kogo przyprowadzić; es sey denn, chyba, ieżeli nie; daß ich mich gänzlich irre, chyba że się wcale mylę, ieżeli się wcale nie mylę; es sey dann, daß du glaubest, ich gehöre unter die, welche, chyba, że ty wierzysz, że ia należę do tych, ktory - -, *chyba przebie:* es sey dann, daß eine Quelle vorhanden, chybá przebie, że iest iakie źrzodło naprędce; *chyba podobna:* es sey dann, daß wir deren Meinung folgen wollen, *chyba*, żebyśmy *podobna* chcieli iść za owych zdaniem; *chyba by:* daß ihr dafür haltet, że wy macie za to, *to iest*, trzymacie tak.

Danne, *s. f.* ein Baum, iodła, drzewo, *ob.* Tanne.

Dannenhero, *adv.* dla czego, *ob.* dahero.

Dantonisste, *s. m.* (neu) Anhänger des heftigen Revolutionnairs Dantons. *Nowe słowo:* partyzant Dantonsa, żwawego buntownika iakiego.

Danz, *s. m.* taniec, *ob.* Tanz.

Danzelina, *s. f.* neu) Benennung einer vom Prof. Danzel in Hamburg erfundenen und zur Direction des Luftballons dienenden Maschiene. *Nowe słowo:* Danzelina, wymienienie iakiey od professora *Danzela* w Hamburgu wynalezione i do rządzenia wielkiey piłki powietrzem pełney służącey machiny.

Danzig, *ſ. f.* eine Stadt in polniſch Preußen, Gdańsk, miaſto w Pruſſiach; von, oder zu Danzig gehörig, *adj.* z Gdańska, albo do Gdańska należący, Gdańska, rodem z Gdańska: Gdańſzczanin, *ſ. m.* kobieta, Gdanka; Gdanianka, *ſ.*

Dapfer, *adj.* mężny, *ob.* Tapfer.

Dappen, *v. n.* macać rękami, *ob.* Tappen.

Daran, *præp. et adv.* wedle, podle, przy; daran ſtehen, podle ſtać, ſtanąć; an dem, na tym; ſich begnügen laſſen, na tym przeſtać, tym ſię ukontentować.

Daran binden, *v. a.* przywiązać co do czego.

Daran fließen, *v. n.* płynąć imo czego.

Daran gelegen, *part. et adj.* natym zależący; einem daran gelegen ſeyn, *v. n.* na tym zależeć komu; es iſt dir viel daran gelegen, tobie wiele na tym należy; es iſt mir nichts daran gelegen, ob, nic mi do tego; czyli, ieżeli --; es iſt wenig daran gelegen, mało na tym zależy, mało co z tego - -; wie viel iſt daran gelegen? iak wiele na tym zależy? was iſt daran gelegen? coż na tym zależy? coż na tym? eis nem großen Gemüthe, wielkiemu umyſłowi? daß dieſes geſchehe, żeby ſię to ſtało; was er wolle, co by on chciał; *należy do czego:* zeigen, wie viel dem gemeinen Beſten daran gelegen ſey, daß zwei Bürgermeiſter ſind, pokazać, iak wiele to należy do poſpolitego dobra, aby dwoch Burmiſtrzow było; es iſt dir, mir, uns viel daran gelegen, wiele mnie, tobie, nam, na tym zależy; daß das ſey, aby to było; zu etwas, do czego; in einer Sache, w rzeczy iakiey; mir und dem gemeinen Weſen, wiele na tym zależy mnie y rzeczy poſpolitey.

Daran gießen, *v. a.* przylać do czego.

Daran knüpfen, *v. a.* przypiąć do czego, przypiąć na czym, co, rzecz iaką.

Daran liegen, *v. n.* ſ. Darangelegen.

Daran müſſen, *v. n.* muſieć co czynić, bydź przymuſzonym do czego.

Daran ordnen, *v. a.* przydać komu.

Daran ſchütten, *v. a.* przylać, przyzbierać, nazgarnować, naſypać; Erde an einen Baum, nagarnąć ziemi około iakiego drzewa.

Daran ſetzen, *v. a.* łożyć na co; Geld an etwas, pieniądze na iaką rzecz; das Leben, życie na to łożyć.

Daran ſeyn, *v. n.* na tym ſtać, *to iest,* naglić; etwas treiben, *v. a.* nagl co, naſtawać o co, na co; er iſt daran, z nim ſię źle w tym dzi bei einem wohl dran ſeyn, być u k dobrze położonym; wiele moc u go, mieć wielką u kogo łaskę.

Daran ſtoßen, *v. n.* przytykać, przy rać; an ein Land, do iakiey zie an etwas, przylegać do czego, dzić ſię z czym, grunt z grunte

Daran ſtrecken, *v. a.* natężać, w gać tęgo; alle Kräfte und Fleiß, w ſtkie ſiły na to y ſtarania na. alles, damit nicht, wſzyſtko obrocić, natężyć, aby nie; allen allen Fleiß, wſzelką powagę, w ką pilność na to natężyć; das ſte, oſtatnich ſił na to dobyć.

Daranſtreckung, *ſ. f.* natężenie, obr nie, zawzięcie; der Kräfte, ſił żenie, obrocenie.

Daran wagen, *v. a.* łożenie na to; an etwas, pieniędzy na co; das ſte daran wagen, oſtatnie ſiły odważyć.

Darauf, *præp. et adv.* potym; darna tym; zwei Jahre, wenig Tage da we dwa roki, w kilka dni po ein Jahr, bald darauf, w rok po w prędce potym; einige Zeit, w iaki czas; nicht lange, nie długo darauf, potym, iak; den Tag da als ich von dir weggegangen, w d potym, iak od ciebie odiecha erhub ſich ein Geräuſch, powſtał ruch. *pierwey, potym:* erſt - - d nahmen ſie die Flucht, pierwey potym uciekli; *za tym:* darauf Gallien gelobet, potym chwalą wincyą Gallią; darauf allen Mu ken laſſen, za tym wſzelka o upada; darauf haben ſie ſich za tym poddali ſię; oben dar *znaczy:* wyſoko na czym; etw gen, co położyć na *co*; auf der legen, na wełnie położyć; eine A ein Mittel, lekarſtwo.

Darauf bauen, *v. a.* budować na einen Grund legen und ein höl Gebäude darauf bauen, fundame łożyć a na nim drewniany bu ſtawiać.

Darauf biethen, *v. a.* targować; śmiało, podkupować; mehr, a andrer, więcey dawać, iak drug beſſer, oder mehr, lepiey targ więcey dawać y tak podkupić ſtąpić.

Darauf binden, *v. a.* przywiązać

…przeciwnie, tam ci są szczę…
…zmowy; dargegen trauete
…Soldaten nicht genugsam,
…wu, nie wcale dowierzał
…ierzom; *a przeciwnie zaś:*
…em Freund, a przeciwnie
…m swoim przyiacielem, *ob.*

…rrchen, *v. a.* wzaiemnie
…nem etwas, co komu.
…rechung, *f. f.* wzaiemnie,
…nie.
…t. part. et adj. ofiarowany,
…darreichen.
…part. et adj. pokazany, sta…
…zany, *prezentowany.*
…a. podać; einem die Hand,

…rin, *adv. et prep.* we, we…
…e; srzodku; wenn es auf…
…rud, erscheinet darin ein
…b, kiedy to naderznięte
…nie się zielone mięso, cia…
…ungeschlossen seyn, *v. n.* w
…w czym być zamkniętym;
…rmit, daß er darinne sey,
…e er dann tam w tymbył; was
…n Haus ist, co w domu iest;
…n der Welt, w srzodku w
…) in dem, *na tym,* bestehet
…k, zależy rzecz, na tym, na
…ze gala sprawa. 3) darinne
…n, sich befinden, *v. n.* być
…n zmydować się, tkwić;
…th, als Noth und Elend darin…
…ala tam nie tylko nędza y
…dana keine Gottesfurcht
…t, nie może tam być ża…
…ści Bożey.
…r, v. a. przyiść do tego.
…n, v. a. przyczołgać się.
…r, v. a. przelpzyć przed oczami
…n, Strafe darlegen, grzy…

…s pożyczane pieniądze; ein
…s Stück Geld, pieniądze ko…
…anym sposobem, długiem

…f. Stadt in England, Dar…
…miasto w Anglii.
…n. kiszka. Theil des Einge…
…ącz trzewa; mittlerer,
…ei, jarter, cieniutka; der
…n macierz; der grobe, wiel…
…ej unterstem, spodnie kiszki;
…Därme, mleczne kiszki;
…n in den Därmen haben,
…ulec w kiszkach.
…n, v. a. rozmierzać.

Darmgicht, *f. f.* na kiszkę spodnią choroba; haben, na kiszkę, spodnią chorować; der die Darmgicht hat, kto na tę chorobę chory.

Darmgichtig, *adj.* chorowity, na kiszki spodnie.

Darmkrankheit, *f. f.* na kiszki choroba.

Darmstadt, *f. n.* Stadt in Hessen, Darmstad, miasto w Haskim Landhrabstwie; von, oder zu Darmstadt gehörig, *adj.* z Darmsztadu, albo do Darmsztadu należący; Darmsztadski, adska, adskie, *f. c.*

Darnach, *prep. et adv.* po tym; Briefe an einen schicken, potym list do kogo posłać; darnach der Orion, sodann der Delphin, po tym Oryon, kosy a po tym Delfin; darnach stehet im Gesetze, po tym stoi w prawie; darnach wird Polen gelobet, po tym Polskę chwalę; darnach was folget, po tym co następuie, co z tego idzie; darnach ließ die Rede nach, po tym mowa zwolniała, zwątlała; *od owego czasu:* darnach wird die Luft durch Tag und Nacht unterschieden, od owego czasu, powietrze, we dnie y w nocy rożne iest. 2) za, w. ein Jahr darnach und sodann die folgenden Jahre, za rok po tym, w rok potym y tak w następuiących latach; *w:* zwei Jahr darnach, we dna roki potym; *po:* viel Secula darnach, po wielu wiekach; *w:* wenig Tage darnach, w niewiele dni potym, *mało co potym:* kurz, oder ein wenig darnach, wkrotce, albo mało co potym; etwas, darnach, trochę potym; nicht lange darnach, nie długo potym; darnach, da, dotym, iak; darnach, wenn, potym, ieżeli by; *w późniey szym czasie:* darnach wollen wir das sehen, w poźnieyszym czasie chcemy to widzieć, obaczyć; wenn Thucydides gelebet hätte, gdy by był Tucydides w poźnieyszym czasie żył; *po tych rzeczach:* darnach hat er Gallien regieret, po tych rzeczach rządził Gallią; *po owym mieyscu, urzędzie:* darnach ist er Bürgermeister geweſen, po owym mieyscu na ktorym był, znowu został Burmistrzem; hat er keine Ruhe gehabt, żadnego spoczynku nie miał; 3) nach solcher, solchen, *s: według, podług;* die Natur hat Gott zu ihrem Urheber, darnach soll man daher auch leben, rodzone rzeczy maią Boga za Tworcę; podług nich tedy, czyli według natury żyć trzeba; *po:* erst

kładać, zgarnąć. Erde, ziemi na co naſypać, nagarnąć, nakłaść; ziemi na to narzucić.

Darauf ſehen, *v. a.* die Augen auf etwas haben, patrzyć na to, na co, oko mieć na co, doglądać czego. Acht haben, mieć wzgląd na co, oglądać ſię na co.

Darauf ſetzen, *v. a.* położyć co na czym, ſtawiać co na czym; ein Gebäude, budynek ſtawiać na czym; biethen, etwas, targować, dawać za co; mehr, więcey; *w tym ſamym ſenſie mowi ſię*; poddać, poſtąpić, poddał dwa groſze, poſtąpił złoty.

Darauf ſieben, *v. a.* potrzęſnąć po czym przez ſito; Erde, ziemię.

Darauf ſitzen, *v. n.* ſiedzieć na tym, ſiedzieć, ſiadać na iakiey rzeczy.

Darauf ſprengen, *v. a.* pokropić po czym, po wierzchu; Salz, ſolą po wierzchu potrząſnąć.

Darauf ſpringen, *v. n.* wskoczyć, wyskoczyć na co; na wierzch czego.

Darauf ſtehen, *v. n.* ſtać na czym.

Darauf ſtreichen, *v. a.* namazać na czym, naſmarować, przylepić na czym; Vogelleim, lep, na ptaki.

Darauf träufeln, *v. a.* kapać na co, kroplami na co, puſzczać co; Öl, oliwę.

Darauf treten, *v. n.* deptać po czym.

Darauf trinken, *v. a.* pić na co; nämlich auf etwas, das man zu ſich genommen hat, mianowicie na to, co kto iuż pierwey iadł lub pił; tapfer, oder ſtark hinter einander trinken, mocno, tęgo pić z drugiemi.

Darauf thun, *v. a.* przydać co do czego, naddać co na co.

Darauf umgehen, *v. a.* zamyślać co, myśleć o czym, knować co, roić ſobie zamyſł iaki w głowie.

Darauf wenden, *v. a.* obracać na co; die Zeit, czas; Geld, pieniądze; Unkoſten, koſzt na to łożyć, obracać.

Darauf zielen, *v. a.* do tego zmierzać, cyłować; mit dem Bogen, łukiem; mit den Gedanken, myślami; auf eine Hiſtorie, zmierzać do iakiey Hiſtoryi.

Daraus, *adv. et præp.* aus dem, z tego; folget, następuię; z tamtąd; daraus entſtehen alle böſe Thaten, z tamtąd, z tamtey rzeczy wynikaią wſzyſtkie złe uczynki; *ztąd tu, z tey rzeczy tu:* entſtehet Mord und Giftmiſcherey, z tey tu rzeczy pochodzą zaboyſtwa y trucizny, trucie; es wird nichts daraus, nic z tego nie będzie, *to iest*, geſchiehet nicht, to ſię nie dzieie, to ſię nie ſtanie; a tego nic nie b
man kann nicht daraus komm
można z tego wyiść, wybrnąć
Daraufſen, draufſen, *adv.* na d
wonki; co iest za rzeczą, nie w
Darbei, *præp. et adv.* przy, we
dabei.
Darben, *v. n.* potrzebować; ſeh
der bardzo; unanſtändig, ni
ſtoynie; eines Dinges, iakiey
ob. arm ſeyn, Mangel leiden.
Darbieten, *v. a.* ofiarować, oświ
chęć, do uczynienia czego;
ben für die Gefahr des Vater
ofiarować życie ſwoie za nie
czeńſtwo Oyczyzny; ſich zum
für das Vaterland, na śmierć
wać ſię za Oyczyznę; einem
Wohlthat, łaskę ſwoie, dobro
ſtwo komu ofiarować; ſeinen
ſwoie uſługi.
Darbieten, das, *ſ. n.* ofiaro
oświadczenie łaski, uſługi.
Darbietung, *ſ. f.* ofiarowanie.
Darbringen, *v. a.* przynieść; etwa
Dardanelle, *ſ. f.* Dardanella, dw
ieſt dawnych na Helleſponcie
na iednym, druga na drugim br
Feſtung, oder Schloß, zamek o
ny, forteczka.
Darein, *adv. et præp.* tam wewn
do, *ob.* herein.
Darein gießen, *v. a.* wlać w co.
Darein legen, ſich, *v. a. et r.* wch
w co, wtrącać ſię w co, wra
w co.
Darein reden, *v. a.* przemowić
mowiącego.
Darein ſehen, *v. a.* zaźrzeć w c
źrzeć w co. Einſehen geben,
czenie na co.
Darein ſchlagen, *v. a. et n.* bić ko
Prügeln, kiimi; mit dem Bl
ein ſchlagen, piorunem w co u
Darein ſchütten, *v. a.* wlać w co
Dargeben, *v. a.* dać; etwas, co
zać, podać; ſich der Gefahr d
podać ſię na niebezpieczeńſtw
żyć ſię ſpołem, etwas insgem
geben.
Dargebung, *ſ. f.* dawanie, ofiar
Dargeboten, *part. et adj.* ofiar
dawany.
Dargegen, dagegen, *adv.* wzaiem
nem etwas anders geben, wz
komu co inſzego dać; einer
wzaiemnie kogo słuchać; *prz*
wie dieſe elend ſind, alſo ſind k
gegen glückſelig, iak ci ſą nie ſ

wi, tak przeciwnie, tam ci są szczęśliwi; *tak też znowu*; dargegen trauete Cäsar den Soldaten nicht genugsam, tak też znowu, nie wcale dowierzał Cezar żołnierzom; *a przeciwnie zaś*: bin ich dein Freund, a przeciwnie zaś iestem twoim przyiacielem, *ob.* entgegen.

Dargegen versprechen, *v. a.* wzaiemnie obiecać; einem etwas, co komu.

Dargegenversprechung, *s. f.* wzaiemnie, przyobiecanie.

Dargereicht, *part. et adj.* ofiarowany, dany, s. darreichen.

Dargestellet, *part. et adj.* pokazany, stawiony, ukazany, *prezentowany*.

Darhalten, *v. a.* podać; einem die Hand, komu rękę.

Darinnen, darin, *adv et praep.* we, wewnątrz, we szrzodku; wenn es aufgeschnitten wird, erscheinet darin ein grünes Fleisch, kiedy to naderznięte iest, pokazuie się zielone mięso, ciało: darin eingeschlossen seyn, *v. n.* w szrodku w czym być zamkniętym; er hat gemerkt, daß er darinne sey, postrzegł, że on tam w tym był; was darinne im Hause ist, co w domu iest; darinne in der Welt, w szrzodku w świecie. 2) in dem, *na tym*, bestehet die Sache, zależy rzecz, na tym, na tey rzeczy cała sprawa. 3) darinne seyn, stecken, sich befinden, *v. n.* być tam, w tym, znaydować się, tkwić; es ist nichts, als Noth und Elend darinne, niemasz tam nie tylko nędza y ubostwo; es kann keine Gottesfurcht darinne seyn, nie może tam być żadney boiaźni Bożey.

Darkommen, *v. n.* przyiść do tego.

Darkriechen, *v. a.* przyczołgać się.

Darlegen, *v. a.* przełożyć przed oczami położyć. 2) Strafe darlegen, grzywny dać.

Darlehn, *s. n.* pożyczane pieniądze; ein geliehenes Stück Geld, pieniądze komu pożyczanym sposobem, długiem dane.

Darlington, *s. f.* Stadt in England, Darlingtona, miasto w Anglii.

Darm, *s. m.* kiszka. Theil des Eingeweides, część trzewa; mittlerer, szrzodkowa; zarter, cieniutka; der feste, kisica maciek; der große, wielka; die ganz untersten, spodnie kiszki; die Milchdärme, mleczne kiszki; Schneiden in den Därmen haben, zawiecie mieć w kiszkach.

Darmessen, *v. a.* rozmierzać.

Darmgicht, *s. f.* na kiszkę spodnią choroba; haben, na kiszkę, spodnią chorować; der die Darmgicht hat, kto na tę chorobę chory.

Darmgichtig, *adj.* chorowity, na kiszki spodnie.

Darmkrankheit, *s. f.* na kiszki choroba.

Darmstadt, *s. n.* Stadt in Hessen, Darmsztad, miasto w Haskim Landhrabstwie; von, oder zu Darmstadt gehörig, *adj.* z Darmsztadu, albo do Darmsztadu należący; Darmsztadski, adska, adskie, *s. c.*

Darnach, *praep. et adv.* po tym; Briefe an einen schicken, potym list do kogo posłać; darnach der Orion, sodann der Delphin, po tym Oryon, kosy a po tym Delfin; darnach stehet im Gesetze, po tym stoi w prawie; darnach wird Polen gelobet, po tym Polskę chwalę; darnach was folget, po tym co następuie, co z tego idzie; darnach ließ die Rede nach, po tym mowa zwolniała, zwątlała; *od owego czasu*: darnach wird die Luft durch Tag und Nacht unterschieden, od owego czasu, powietrze, we dnie y w nocy rożne iest. 2) za, w. ein Jahr darnach und sodann die folgenden Jahre, za rok po tym, w rok potym y tak w następuiących latach; *w*: zwei Jahr darnach, we dna roki potym; *po*: viel Secula darnach, po wielu wiekach; *w*: wenig Tage darnach, w niewiele dni potym, *mało co potym*: kurz, oder ein wenig darnach, wkrotce, albo mało co potym; etwas, darnach, trochę potym; nicht lange darnach, nie długo potym; darnach, da, dotym, iak; darnach, wenn, potym, ieżeli by; *w poźnieyszym czasie*: darnach wollen wir das sehen, w poźnieyszym czasie chcemy to widzieć, obaczyć; wenn Thucydides gelebet hätte, gdy by był Tucydides w poźnieyszym czasie żył; *po tych rzeczach*: darnach hat er Gallien regieret, po tych rzeczach rządził Gallią; *po owym mieyscu, urzędzie*: darnach ist er Bürgermeister gewesen, po owym mieyscu na ktorym był, znowu został Burmistrzem; hat er keine Ruhe gehabt, żadnego spoczynku nie miał; 3) nach solcher, solchen, *: : według, podług*; die Natur hat Gott zu ihrem Urheber, darnach soll man daher auch leben, rodzone rzeczy maią Boga za Tworcę, podług nich tedy, czyli według natury żyć trzeba; *po*: erst

die Stimme, darnach das Geſicht, naypierwey głos, po tym twarz.

Darnach achten, ſich, *v. r.* uważać na co, mieć względ na co, oglądać ſię na co.

Darnach fragen, *v. a.* pytać ſię o co. 2) nichts darnach fragen, nie pytać ſię bynaymniey o nic, na nic nie dbać, na nic uważać, *ieden ſens tego wſzyſtkiego ieſt, ſynonyma*; ich frage nichts darnach, ia ſię o to nie pytam; nicht mehr nach einem Dinge fragen, więcey ſię nie pytać o rzecz, t. i. nie dbać o nię, nie mieć żadnego o nię ſtarania.

Darnach ſtreben, *v. a.* zabiegać o co; mit allem Fleiße, z wſzelką pilnością, ſtarać ſię o co: heftig, żwawo ſię obracać, ſtaraiąc ſię o co. 2) pracować, w czym, iednać ſobie co.

Darnach trachten, *v. a.* iednać; daß man eines Gunſt erlange, iednać ſobie łaskę czyią, zarabiać ſobie na łaskę, na przychylność.

Darneben, *præp. et adv.* przy tym, u tego; darneben ſtehen, przytym ſtać, u tego ſtać; z. E. u drzewa; darneben eine Statue ſetzen, oſobę iaką przy czym poſtawić; darneben liegen, leżeć przy czym; darneben ſitzen, ſiedzieć przy czym. 2) über dieſes, nad to, oprocz tego.

Darneben bauen, *v. a.* budować przy czym, *przybudować*: ein neues Gebäude, nowy budynek przybudować do ſtarego.

Darnieder auf die Erde, *adv.* nisko na ziemię; werfen, *v. a.* rzucić; ſchlagen, *v. a.* obalić, zwalić na ziemię; darnieder liegen, *v. n.* na *ziemie* leżeć; *znaczy*: krank ſeyn, być chorym, w chorobie leżeć.

Darob *præp.* o ktore, zkąd o co, dla ktorego: ein Wort, darob jemand böſe wird, słowo, o ktore każdy ſię uraża; *ktorym*, ſ. darüber.

Droben, *adv.* zwyż, wyżey, wyſoko. Droben.

Darre, *f. f.* ſuchoty. Schwindſucht.

Darreichen, *v. a.* podawać; einem die Hand, pydać komu rękę; den Hals tapfer, muthig, ſzyię mężnie, wyciągnąć, podać. 2) geben, dać; den Unterhalt, wyżywienie komu dać, dawać; die Unkoſten, pieniędzy na wydatek komu dodawać; einem einen großen Vorrath zu reden, komu wielkiego zbioru rzeczy y ſłow do mowienia, dodać; Speiſe, ieść komu dodawać, żywić kogo; einen Geld, komu pieniędzy dodać.

Darreichen, das, *ſ. n.* dodawanie

Darreicher, *ſ. m.* dodawca. *Pod bo ſię mowi podtetchnąć pieniędzy*

Darreichung, *ſ. f.* dodanie, dodaw podtykanie, *pieniędzy*.

Darſchieſſen, *v. a.* dodawać, podet ſ. herſchieſſen.

Darſchuß, *ſ. m.* dodanię, podet cie, ſ. Vorſchuß.

Darſtellen, *v. a.* ſtawić; ſich einen ſtawić ſię komu; przyprow przywieść; *to co y* ſtawić; bri richte einen Zeugen, przyprow przywieść, ſtawić świadka prze etwas, ſtawić co komu przed t. i. ukazywać mu na oczy; nem zur Nachahmung, mal czyią pokazywać: *to ieſt*, naśla innych w czym, a nie do ri ſich zur leeren Bravade, darno ſię łym pokazywać iunakiem, al *mowią*: darmo ſię nadſtawiać *Niemieckiego właściwiey wychodz*

Darſtellen, das, *ſ. n.* pokazywani ſtawianie przed.

Darſteller, *ſ. m.* pokazowca, wyſt udawca.

Darſtellig, *adj.* gokazany, wyſtaw

Darſtellung, *ſ. f.* pokazywanie, wianie.

Darſtrecken, *v. a.* podać; einem die komu rękę; wyciągnąć rękę, po ią komu.

Darthun, *v. a.* pokazywać; eine mit wenigem, rzecz pokazać wielu słowach; vorſichtig, oſtr z ogrodką co pokazywać komu Fleiße, z pilnością; klärlich, i eine Sache, dowodzić, dowie kiey ſprawy; wohl, dobrze; kü krotko; ſehr leicht, nader łatwo lich, przedziwnie; völlig, zup recht, dobrze; ein ſo großes Verb mit Briefen, tak wielkiego p ſomſtwa liſtami dowodzić; als iako prawdziwe; etwas mit czym co pokazywać; wie wi dargethan haben, iakeśmy wyż kazali; mit Documenten, dokum mi; ſeine Treue in vielen D ſwoię wierność, rzetelność w rzeczach pokazać; darthun, daß ſein Leben löblich angeſtellt hat, zać, że kto ieſt chwalebnie uk go życia.

Darthuung, *ſ. f.* pokazywanie, zanie.

Darüber, *praep. et adv.* na wierzchu; und darunter seyn, bydź na wierzchu lub, na gorze y na spodzie; etwas legen, co na czym na wierzchu czego położyć; er ist so groß, daß nichts darüber seyn kann, tak iest wielki że nad niego nic większego nie może być; so accurat ausfertigen, daß nichts darüber seyn kann, tak dobrze tak doskonale zrobić. że nic nad to lepszego, *nad to:* es ist genug und noch darüber wider ihn gesagt, dosyć y ieszcze nad to przeciwko niemu mowiono; es erscheinet darüber ein Theil Fleisch, pokazuie się na tym po części mięso; es ist Wolle darüber zu binden, trzeba na tym wełnę przywiązać; nichts darüber begehren, nic nad to więcey pragnąć nie: die Rede ist sehr zierlich geschrieben so daß nichts darüber seyn kann, mowa iest prześlicznie papisana: że nic nad nię lepiey; was hat darüber geschehen können? coż się więcey nad to mogło stać? *Oprocz tego:* darüber waren ihnen auch die Gallier an dem Halse, oprocz tego Gallowie mu byli nad karkiem; *krom tego:* darüber verursachet ihnen das Glück einen Schrecken, okrom tego ieszczego inszy fortuna postrach czyni; *y co przeszło:* zwanzig Jahre und noch etwas darüber, dwadzieścia lat y co ieszcze przeszło, t. i. dwadzieścia lat przeszło. *Więcey iak:* er ist sechzig Jahre alt und noch darüber, więcey iak sześćdziesiąt lat maiący; die Hälfte darüber gelten werden, gegen voriges Jahr, *połową więcey*, będą popłacić, iak przeszłego roku; sechsmal so viel darüber, als ausgesäet worden ist, sześć razy *tyle ile* wysiano: *albo słowo w słowo*, sześć razy tak wiele nad to, iak wysiano.

Darüber bauen, *v. a.* budować na czym to.

Darüber binden, *v. a.* przywiązać co na to.

Darüber bleiben, *v. n.* bawić się na czym, über dem Neste, na gniazdzie.

Darüber breiten, *v. a.* roześłać, rozciągnąć, na czym.

Darüber decken, *v. a.* pokryć, nakryć na wierzchu.

Darüber erheben, *v. a.* wynieść, wynosić co nad co, t. i. przenosić, przekładać.

Darüber fahren, *v. n.* iechać po czym, przez co, po gorze, przez gorę, po morzu.

Darüber fallen, *v. n.* spaść na co.

Darüber fliegen, *v. n.* latać po czym, po nad czym, wylecieć nad co wyżey.

Darüber fodern, *v. a.* upominać się ieszcze o co więcey nad to.

Darüber führen, *v. a.* wywieść nad co wyżey.

Darüber gehen, *v. n.* chodzić po czym. 2) darüber heraus ragen, wyższym być, przenosić inną rzecz wysokością, *pol. supereminere.* 3) darunter und darüber gehen, w gorę y na doł chodzić.

Darüber haben, *v. a.* darauf haben, mieć na czym, na wierzchu; als ein Pflaster, iako to plaster. 2) *znaczy:* über die Zahl, oder Maaß haben, nad liczbę, albo nad miarę mieć; eines Fingers breit darüber haben, na palec mieć więcey szerokości; ich habe es tausendmal und darüber gehöret, więcey iak tysiąc razy to słyszałem.

Darüber halten, *v. a.* trzymać nad czym; die Hand über etwas, rękę nad czym wyciągnioną trzymać. 2) *znaczy:* hoch und werth halten, drogo y wysoko trzymać, cenić; *znaczy także:* mieć wzgląd na rzecz, mieć staranie o rzeczy. 3) nicht davon abgehen, nie odchodzić od rzeczy; trzymać się rzeczy, nie ustępować; chować; über die Gewohnheit halten, zwyczay chować, zwyczaiu się trzymać.

Darüber hangen, *v. a. et n.* zawiesić na czym.

Darüber heben, *v. a.* podnieść na co; die Füsse, nogi.

Darüberher, *adv. et praep.* od wierzchu, od gory.

Darüber herausgehen, *v. n.* wyiść nad co.

Darüber herauswachsen, *v. n.* wyrość nad co więcey.

Darüber herschmieren, *v. a.* posmarować po czym.

Darüber herthun, *v. a.* wypuszczać; Erbsen, groch.

Darüber herziehen, *v. a.* nad to wyciągnąć; über den Hintertheil des Schiffs, nad tył okrętu wyciągnąć.

Darüber hinfahren, *v. n.* ieździć po czym. 2) eine Sache selbst verrichten, *v. a.* interes powierzchownie letko traktować.

Darüber hinfallen, *v. n.* spaść na co.

Darüber hinfliegen, *v. n.* wlecieć na co.

Darüber hinfließen, *v. n.* zpływać na co.

Darüber hinlaufen, *v. n.* lecieć po czym, nad czym, als wie die Kugel über etwas, iako to kula po czym.

Darüber laufen, *v. n.* przechodzić; als die Unkosten, iako to wydatki, intratę.

Darüber legen, *v. a* przyłożyć na wierzch, als ein Pflaster, iako to plaster.

Darüber liegen, *v. n.* leżeć na czym, na kim, als ein Mensch auf den andern, iako to ieden człowiek na drugim.

Darüber malen, *v. a.* pomalować po czym, namalować na czym.

Darüber messen, *v. a.* mierzyć po czym, po tym, na tym, na czym.

Darüber ordnen, *v. a.* stanowić o czym.

Darüber schiffen, *v. n.* pływać po czym.

Darüber schlagen, *v. a.* bić na czym, na tym.

Darüber schmieren, *v. a.* powierzchu posmarować; als Butter, iako to maslem.

Darüber schreiben, *v. a.* powierzchu pisać na czym, na tym, pisać; als über etwas ausgeförchtes, iako to na czym wymazanym.

Darüber schütten, *v. a.* czego nakłaść, nasypać na co.

Darüber schwimmen, *v. n.* pływać po czym, po tym, als Butter, Öl u. d. gl. über etwas, iako to masło, oliwa y podobne rzeczy pływaią po czym.

Darüber sehen, *v. a.* patrzyć na co.

Darüber sitzen, *v. n.* siedzieć na czym, na tym, nad czym, nad tym.

Darüber sprengen, *v. a.* po czym posypać, Salz, solą.

Darüber springen, *v. n.* skakać po czym.

Darüber stehen, *v. n.* stać na czym, na tym.

Darüber steigen, *v. n.* wstąpić na co, wleść na co.

Darüber sterben, *v. n.* umrzeć na czym, na tym, als über etwas zusammen getragenen, iako na rzeczach zniesionych na kupę; umrzeć nad czym, nad tym.

Darüber thun, *v. a.* nad to dodać, als Öl, oliwy; ein Pflaster, plaster.

Darüber wachsen, *v. n.* wyrość na czym, na tym, als eine Schwiele.

Darüber wälzen, *v. a.* taczać po czym, po tym, die Walze, *s. f.* wałek.

Darüber werfen, *v. a.* wrzucić na co, Sand, piasku na co, na to.

Darüber wundern, *v. r.* dziwić się nad czym.

Darüber ziehen, *v. a.* wdziać na co, na to, kontusz na żupan.

Darum, deswegen, *praep. dla czego*, laßt uns das leiden, to znieśmy, znośmy, *dla ktorey rzeczy*: will ich mich des Schlusses bedienen, dla ktorey rzeczy chcę tego wymknięcia (clausula) użyć; *przez co*: laßt uns also gegen ander gesinnet seyn, bądźmy ieden drugiemu tego serca, *przez to*: da nieman gerühret, prze to nik tego nie tchnął; darum habe ich i ner an dich geschrieben, prze to często do ciebie pisałem; *dla tego* dieses habe ich darum von mir daß, to dla tego o maie powie łem, że . . . *więc*, darum ist d eine Eigenschaft eines wohlgeor Gemüths, więc to iest własność brze ułożonego umysłu; *tedy*: um sehe ich, daß viele Ursachen tedy ia widzę, że wiele iest p czyn, *za tym*: darum kömmt die że Art darauf an, ten cały ro ztąd wychodzi, *z tey tedy przycz* darum haben wenige sich mit der ś retten können, z tey tedy przycz mało się ich mogło ucieczką ratow

Darum bitten, *v. a.* einen, o co pr kogo.

Darum bringen, *v. a.* oszukać w cz einen um etwas, kogo w czym.

Darumher, *adv.* około; seyn, *v. n.* b die Berge, welche darum her sind, ry, ktore są w koło, około; dar her sich aufhalten, trzymać, bawić w iakim mieyscu, t. i. około iaki miasta.

Darum kommen, *v. a.* utracić co, bin darum gekommen, utraciłem to

Darunter, *praep. et adv.* pod, seyn, b

Darunter, *praep. et adv.* nisko czym über dem Monde ist alles er darunter aber nichts, als was sterbl nad Księżycem iest wszystko wiecz pod nim zaś wszystko iest śmiertel darunter liegt Susiana, niżey leży syana, *krayspodem*: darunter geht Fistel gerade weg, spodem prosto id fistuła; dołem pod czym chod darunter gehen, versteckt die Mau umwerfen, spodem, dołem, pot mnie mury podrywać, podkopywa

Darunter bauen, *v. a.* budować czym, albo podbudować co, die de, budować pod ziemią.

Darunter fliessen, *v. n.* płynąć pod podpływać.

Darunter hinfliessen, *v. n.* podpływ podchodzić.

Darunter hingehen, *v. n.* podchod pod co, pod to.

Darunter hinlaufen, *v. n.* podbie pod co, pod to.

Darunter hinschwimmen, *v. n.* podpływać pod co, pod to.

Darunter hinwalzen, *v. a.* podtoczyć, podwlec pod co, pod to.

Darunter liegen, *v. n.* leżeć pod kim, podlegać komu, temu.

Darunter mischen, *v. a.* podmięszać spodem

Darunter nähen, *v. a.* podszyć spodem pod co, pod to.

Darunter pflanzen, *v. a.* sadzić pod co, pod to.

Darunter rechnen, *v. a.* rachować, liczyć między czym, między tym.

Darunter reiben, *v. a.* podskrobać.

Darunter säen, *v. a.* podsiać; między innym nasieniem y drugie posiać.

Darunter schreiben, *v. a.* podpisać.

Darunter seufzen, *v. a.* wzdychać pod czym, pod tym.

Darunter seyn, *v. n.* bydź pod czym, pod tym: zwischen der Haut, za skorą.

Darunter stecken, *v. n.* taić się pod czym; im Grase, pod trawą.

Darunter träufeln, *v. n.* krople pod co, pod to puszczać.

Darunter verstecken, *v. a.* ukryć pod czym, pod tym.

Darunter verstehen, *v. a.* dorozumiewać się pod tym, pomyślać się pod tym.

Darunter wegfallen, *v. n.* wpadać pod co, pod to.

Darunter wegfliessen, *v. n.* płynąć pod czym, pod co, pod tym, pod to.

Darunter weglaufen, *v. n.* podbiegać pod co, pod to.

Darunter winden, *v. a.* wpleść, wwić, między inne, Blumen, kwiatki między kwiatki.

Darunter zeichnen, *v. a.* pod tym naznaczyć, pod czym, ein Wort, słowo inne.

Davon, davon, *praep. et adv.* z tego; etwas davon nehmen, etwas aus dem Hause rauben, heist er davon einem andern ein Geschenk machen könne, wziąć co komu innemu, aby drugiemu z tego podarek dać: die Galten davon nehmen, krowy z tego zdiąć; *od tego:* davon zu reden anfangen, od tego opowiadać zacząć.

Davon bleiben, *v. a.* wstrzymać się od takiey rzeczy.

Davon bringen, *v. a.* odnieść z tego; den Triumph aus einem Lande, tryumf z iakiego kraiu podbitego; den Namen, przezwisko odnieść z tego, z czego: den Sieg, Ruhm, zwycięztwo, sławę; Lob von etwas, chwałę z czego; Schimpf und Schande, wstyd y hańbę.

Davonbringen, das, *s. n.* odniesienie, dostąpienie.

Davon eilen, *v. n.* śpieszyć się z czym, wyleciec; so bald, als das Glück sich wendet, iak tylko się fortuna obroci.

Davoneilen, das, *s. n.* pośpiech, ucieczka.

Davon fliegen, *v. n.* odlecieć ztąd.

Davon fliehen, *v. n.* uciec ztąd, zkąd; aus Italien, z Włoch, z *czego*; aus Furcht, z bóiaźni.

Davonfliehen, das, *s. n.* ucieczka, uciekanie ztąd, zkąd.

Davongehen, *v. n.* iść zkąd, ztąd; von etwas, od czego, *odstąpić od czego:* es stehet frei davon zu gehen, wolno od tego odstąpić, zrzucić się z tego, t. j. z tey umowy.

Davon gehen, das, *s. n.* odeyście, odstąpienie od czego, od tego.

Davon hüpfen, *v. n.* odskoczyć od czego, od tego; von etwas, od czego kolwiek, od kogo kolwiek.

Davon kommen, *v. n.* wymknąć się zkąd; aus der Schlacht, z bitwy; aus eines Händen, z rąk czyich; aus einer Krankheit, z iakiey choroby; mit dem Leben, z życiem.

Davon lassen, *v. a.* poprzestać iakiey rzeczy; nicht davon lassen, nie przestawać, owszem nalegać.

Davon laufen, *v. n.* pobiec zkąd; w nogi pociec, kopnąć się zkąd.

Davon reiten, *v. n.* odiechać na koniu; nach Syracus, do Syrakusy.

Davon schwimmen, *v. n.* odpłynąć zkąd, ztąd.

Davon seyn, *v. n.* zbyć się czego; etwas gethan haben, co zrobiwszy, skończywszy. 2) frei und los von etwas seyn, bydź wolnym od czego.

Davon tragen, *v. a.* nieść zkąd, ztąd; etwas, co.

Davon ziehen, *v. n.* wyciągnąć, wyiechać, odiechać, odeyść z iakiego mieysca.

Davor, *praep.* przed tym, przed tą, przed tym, . . . davor stellen, przed czym stawić; davor sey Gott! niech Bog strzeże!

Davor liegen, *v. n.* leżeć przed czym; es liegt eine See davor, przed tym leży staw; ein Lager, davor ein Feld liegt, oboz, przed ktorym leży pole.

Davor seyn, *v. n.* być przed czym; 2) davor abwenden, *v. a.* odwrocić od czego.

Darvor ſtehen, *v. n.* ſtać przed czym, przed tym.

Darvor ſtellen, *v. a.* ſtawić przed czym, przed tym, przed temi, przed ktoremi.

Darwägen, *v. a.* zważyć; das Geld, pieniądze.

Darweiſen, *v. a.* pokazać, przed oczy co ſtawić, przełożyć.

Darwider, *praep. et adv.* przeciwko czemu, przeciwko komu, przeciwko ktoremu, przeciwko ktorych.

Darwider handeln, *v. a.* zprzeciwiać ſię czemu, als wider einen Bund, iako to zprzeciwiać ſię iakiemu związkowi.

Darwider helfen, *v. a.* przeciwko czemu pomagać, als eine Arznei, iako to iakie lekarſtwo przeciwko rozmaitym chorobom.

Darwider legen, *v. a.* ſich, *v. r.* opierać ſię iakiey rzeczy; przeciwnym ſię ſtawić, nie pozwolać.

Darwider proteſtiren, *v. a.* manifeſtować ſię przeciwko iakiey rzeczy, oświadczyć ſię przeciwko czemu publicznie przed urzędem - - -

Darwider reden, *v. a.* przeciwko czemu mowić; ſehr frech, bardzo żwawo, popędliwie.

Darwider ſeyn, *v. n.* być przeciwnym czemu, ſ. Darwider legen.

Darwider thun, *v. a.* być przeciwnym czemu, mu, przeciwko prawu, to iest łamać ie, ſ. Darwider handeln.

Darwider wehren, *v. r.* ſich, opierać ſię iakiey rzeczy; heftig mit Hand und Fuß, tęgo nogami y rękami.

Darzählen, *v. a.* rochować, liczyć do tego, do czego, między ktoremi; das Geld mit eigener Hand, pieniądze własnemu rękami do czego policzyć; von Pfennige zu Pfennig, od fenika do fenika.

Darzeigen, *v. a.* pokazać; einem etwas, co, komu, ſ. Darweiſen.

Darzu, dazu, *praep.* über dieß, do tego, nad te; ſind wir auch von unſern Alliirten verlaſſen worden, do tego porzuceni byliśmy od naſzych związkowych; *przy tych rzeczach:* darzu wurden auch noch alle Arten des Geſchützes vor dem Wagen hergeführet, przy tych rzeczach, nad to były ieſzcze wſzelkiego kſztaltu armaty przed wozem prowadzone; *nawet toż:* darzu des gemeinen Volks Meinungen, nawet też poſpolitego gminu zdania; *do tego;* darzu hab' ich es gethan, hab' ich die Sache gebraucht, do tegom to uczynił, do tegom rzecz przyprzędzić.

Darzu anführen, *v. a.* do tego przywadzić, ſ. Anführen zu etwas.

Darzu angewöhnen, *v. a.* do czego przyzwyczaić.

Darzu eilen, *v. n.* do czego ſię poſzyć; przybieć; willig, z chęci ochotą; begierig, chciwie, z ugnieniem; ſpieſzyć do czego, d

Darzu fordern, *v. a.* upominać ſię tego; domagać ſię do tego więcej: ich fordere darzu mehr.

Darzu geben, *v. a.* przydać do cz ihr gebet nichts darzu, wy nic do nie przydaiecie.

Darzu gewinnen, *v. a.* zarobić, zy co na czym; du haſt darzu faſt n gewonnen, prawie na tym nic ni robiłeś, nic nie zyskałeś.

Darzu gewöhnen, *v. a.* kogo do c przyzwyczaić, przyuczyć: ich meinen Sohn darzu gewöhnet, d mit dergleichen nicht verſchweiget, p zwyczaiłem do tego moiego ażeby oń takich rzeczy przede nie taił.

Darzu kommen, *v. n. et a.* przyſtąpi czego, przychodzić; darzu kom daß ꝛc. do tego przychodzi y to, wenn noch etwas darzu kömmt, ieſzcze co do tego przyſtąpi; das te Jahr iſt noch zur Sache darzu kommen, ieſzczego do tego trzeci przybył do tego intereſu, Made es kömmt ein Fieber dazu, do nadchodzi frebra, przyiść pod czego, zapaść; zur Rede, przyiść czas mowy, na mowę; wo nich Nacht darzu gekommen wäre, g były noc nie zapadła. 2) anſchl gereichen, wyniknąć, wyiść na potym: darzu kommen laſſen, da tego przyiść; nicht darzu kommen ſen, przeſzkodzić aby do tego przyſzło. 3) przyſtępem być; d man nicht kommen kann, do tego ſtęp nie może być. 4) otrzymać ſtąpić, erlangen.

Darzukunft, *ſ. f.* nadeyście, przyiście czaſem, pod czas czego; durch d Darzukunft wurde die Schlacht a hoben, za iego przyiściem, prz ciem na iego przyiazd bitwa s niała, osłabła, oſtygła.

Darzu malen, *v. a.* przymalować: Vögel und Blumen und aller Früchte darzu, przymalny pta kwiatki y rozmaite owoce do te

…murren, v. a. murrucznieniem co …ować, potwierdzać; das ganze …u darzu zu murmeln, wszy… …acał to swoim podmruikiem potwierdzać.

…ngen, v.a. przysadzić, pflanze… …u darzu, przysadź do tego, …szcy wsadź przy rym głuszkowiu.

…chen, v.a. liczyć, rachować …wir rechnen unsere Unkosten …rzu, nie rachniemy do tego, …ich wydatkow.

…chreiben, v.a. przypisać do tego, …go. ie hetten noch mehr darzu …n, reiczne by cyli więcey do …ypisali, man schreibe darzu, …przypisz do tego.

…ugen, v. a. milczeć na co, …u darzu? milczysz na to? …u Finger sehen, przez palce, …ary patrzyć na co.

…n, v. a. przydać co do czego, …ydać iedne rzecz do drugiey.

…chen, v.a. liczyć, policzyć, ra… …co do czego.

…ungen, v.a. przymusić, przy…, przymiewolić kogo do czego, …ich darzu gezwungen, on mie …o przymuewolił. Kinder sind …ht zwingen, dzieci trzeba do …przymewolić.

…chen, prap. & adv. między nie… …ay, temi, między ktoremi, …Nutz, w poszrzodku, etwas, …rzwischen ist, to, co między …n to, co w tym iest, co się …w srzodku zamyka. 2) um… …ade. tym czasem, darzwis… …Monatus zu mir gekommen, …czem Monatus do mnie przy… …darzwischen gehet die Zeit, gdy …mnie czas uchodzi.

…chen ab oder herausleſen, v. a. …ować, przebierać po między; das …ten, zwarbene Obſt, owoc nad…ty.

…chen aufhören, v.n. tym czasem …ać.

…chen ausſchneiden, v. a. powy… …ać między czym; die Äſte an den …men, powycinać mieyscami ga… …na drzewach.

…chen ausſuchen, v. a. wybrać …dzy czym, w czym, das beſte iſt …zwiſchen auszuſuchen, co nayle… …iego trzeba w tym wybrać.

…chen ſich befinden, v.n. bydź przy… …ć, wchodzić w co, w iaką sprawę.

Darzwiſchen binden, v.a. powiązać między czym, binde das auch darzwiſchen, powięż między temi y to.

Darzwiſchen bleiben, v. n. zostać między czym.

Darzwiſchen bringen, v.a. wnieść między co.

Darzwiſchen brummen, v. a. hałas czynić w czym, między czym, gdy się co dzieie.

Darzwiſchen durchfließen, v. n. między temi rzeczami płynąć.

Darzwiſchen eindringen, v. n. przerwać między czym, wpaść w co.

Darzwiſchen einkommend, part. et adj. przybyſzowy, co między innemi przybywa, darzwiſchen einkommender Monat, przybyſzowy miesiąc.

Darzwiſchen einmengen, v.a. wmięſzać w co, pomięſzać między te, między ktore.

Darzwiſchen einſchalten, einſchieben, v. a. włożyć między co, wſtawić między co, was damit eingeſchaltet wird, co między te rzeczy włożone, wſtawione iest.

Darzwiſchen entſtehen, v. n. wyniknąć z pomiędzy czym.

Darzwiſchen fallen, v.n. wpaść do między co.

Darzwiſchen fliegen, v. n. lecieć, latać po między co.

Darzwiſchen flieſſen, v. n. płynąć po między co, flieſſend, adj. płynący po między co.

Darzwiſchenfluß, ſ. m. płynienie pomiędzy co, przesmyk wodny, schmahler, wąski, ciasny.

Darzwiſchen fügen, v. a. kłaść, dawać, między, Balken, dawać balki między.

Darzwiſchen glänzen, v. n. świecić się między czym.

Darzwiſchen graben, v. a. kopać między czym.

Darzwiſchen heften, v. a. powiązać między czym, wiązać między co.

Darzwiſchen herausleſen, ſ. Darzwiſchen ab- oder herausleſen.

Darzwiſchen hervor treiben, v. a. wyrzucać między czym co, ſłße Waſſer zwiſchen den ſalzigen, wyrzucać słodką wodę między słonemi, to iest, kiedy słodka woda między słonemi wodami wybucha, wytryskuie.

Darzwiſchen kommen, v. n. na to nadeyść, als ein Unglück, iako nieszczęście, gdy w czyn, w iakim interesie zapadnie, dem Manne iſt ein ſonderbarer Zufall darzwiſchen gekommen, w tym człowiekowi dziwny przypadec trafił

trafił się, zachodzić, wenn einige Uneinigkeit darzwiſchen gekommen iſt, gdy między niemi iakaś niezgoda zaszła; przeſzkadzać, nie dopuſzczać, die Steine und Felſen kommen dazwiſchen, kamienie y skały przeſzkadzaią, nie dopuſzczaią, zawadzaią.

Darzwiſchenkunft, *ſ. f.* nadeyście, zayście, zapadnienie, der Nacht, nocy nadeyście. Darzwiſchenkunft allerhand Unglücks, wſzelkiego nieſzczęścia tym czaſem zayście, der Mond wird verfinſtert durch die Darzwiſchenkunft der Erde, kſiężyć bywa zaćmiony pomiędzy zayściem ziemi, t. i. między słońcem y kſiężycem.

Darzwiſchen klaffen, *v. n.* rozpaść się między czym.

Darzwiſchenkönig, *ſ. m.* Interrex.

Darzwiſchen laufen, *v. n.* biegać pomiędzy, es wurde ſcharf gefochten, wir haben daher geſchickt, welche darzwiſchen liefen, żwawo się bito, poſlaliśmy dla tego ktoryby wbiegli między nie, aby ich rozerwali; przebiegać pomiędzy, da die Meerſtrudel darzwiſchen laufen, gdzie gopła morskie dom edzy przebiegaią.

Darzwiſchenlauf, *ſ. m.* pomiędzy bieganie, durch den Darzwiſchenlauf der Frauen iſt die Schlacht aufgehoben worden, bieganiem Pań po między niemi, bitwa była rozerwana.

Darzwiſchen legen, *v. a.* włożyć po między, etwas, co, ſich, *v. r.* wtrącać się między co.

Darzwiſchenlegung, *ſ. f.* włożenie się, wtrącenie się między; mit Worten, słowami.

Darzwiſchen leuchten, *v. n.* świecić się po między.

Darzwiſchen liegen, *v. n.* leżeć między.

Darzwiſchen liegend, *part. et adj.* leżący między, darzwiſchen liegendes Land, Ziemia między temi leżąca, darzwiſchen liegende Wand, między temi ściana *leżąca*, ſtoiąca.

Darzwiſchen machen, *v. a.* między temi czynić co.

Darzwiſchen mengen, *v. a.* mięſzać po między co, zamięſzać między co; przymięſzać, mięſzać, Verſe in die Rede, wierze w mowę niewiązaną; wmięſzać się; ſich in andere Geſpräche, wmięſzać się w rozmowę drugich.

Darzwiſchen miſchen, *v. a.* wmięſzać.

Darzwiſchen niſten, *v. n.* gnieździć się między.

Darzwiſchen offen oder frey ſeyn, *v. n.* być pomiędzy otwartym albo w nym; ſechs Fuß, ſześć ſtop.

Darzwiſchen ordnen, *v. a.* w rzęd jedne rzeczy między drugiemi kłaść, poſtawiać.

Darzwiſchen pflanzen, *v. a.* wſadzić w co.

Darzwiſchen plaudern, *v. n.* między ty baiać co pleść, prawić co.

Darzwiſchenraum, *ſ. m.* mieyſce między zwiſchen zwei Säulen, między dwie kolumnami, der Zeit, przeciąg cz między iedną ſprawą y drugą; ſchen zwei Welten, między dwie światami, mieyſca rozległość; ſchen zwei Knoten, między dwie węzłami; zwiſchen zwei Reihen, dzy dwiema rzędami, zwiſchen Ruderbänken, między dwiema ła mi na ſtatkach; zwiſchen zwei Bal między dwiema hałkami; zwi zwei Adern, między dwiema żyła

Darzwiſchen rauſchen, *v. n.* hałaso między; gadać podczas, iako to zania, lekcyi - -

Darzwiſchenrede, *ſ. f.* między mow przemawianie.

Darzwiſchen reden, *v. a.* przemawiać między; odezwać się do kogo wiącego.

Darzwiſchenreich, *ſ. m.* Między-Kro wie.

Darzwiſchen reiten, *v. n.* ieździć między.

Darzwiſchen rufen, *v. a.* wołać po dzy; wołaniem przeſzkadać temu ſiędzieie.

Darzwiſchen ruhen, *v. n.* po między przy tym, iako to przy robocie cząć; ein wenig, troſzkę.

Darzwiſchen ſäen, *v. a.* siać po mię

Darzwiſchen ſagen, *v. a.* mowić co, dzy czym, nichts darzwiſchen ſag nic nie mowić,

Darzwiſchenſatz, *ſ. m.* po między wło nie, pomiędzy wrzucenie; ſur krotkie.

Darzwiſchen ſchallen, *v. n.* brzęczeć między, rozlegać się po między głoſie mowią.

Darzwiſchen ſcheinen, *v. n.* błyſcz się po między.

Darzwiſchen ſchieben, *v. a.* wkładać między.

Darzwiſchen ſchlagen, ſich, *v. r.* w dać, się wchodzić, wtrącać się w po między.

Darzwiſchen ſchnattern, *v. a.* hałaſow między czym, pod czas czego.

D

Darzwiſchen ſchreiben, *v. a.* piſać po między.
Darzwiſchen ſchreien, *v. a.* wołać po między.
Darzwiſchen ſchwimmen, *v. n.* Iſnąć ſię, pływkować po między.
Darzwiſchen ſetzen, *v. a.* włożyć między co, poſadzić między czym; einen Tag, włożyć dzień między inne dni.
Darzwiſchenſetzung, *f. f.* między włożenie, między oſadzenie, der Erde, Położenie ziemi między -- eines Tages, dnia między inſzemi dniami..
Darzwiſchen ſeyn, *v. f. n.* bydź między, ein Fluß, der darzwiſchen iſt, rzeka, krora ieſt między temi; drei Tage, trzy dni ſą między temi dwiema rzeczmi, ein Wald, der darzwiſchen iſt, las, krory między temi ieſt.
Darzwiſchen ſingen, *v. n. a.* prześpiewywać, śpiewać po między.
Darzwiſchen ſitzen, *v. n.* ſiedzieć po między.
Darzwiſchen ſpielen, grać po między, przegrywać.
Darzwiſchen ſtehen, *v. n.* ſtać między.
Darzwiſchen ſtehend, w ſzrodku ſtoiący, po między ſtoiący, darzwiſchen ſtehende Wand, po między ſtoiąca ſciana.
Darzwiſchen ſtellen, *v. a.* włożyć, poſtawić między.
Darzwiſchenſtellung, *f. f.* włożenie, poſtawienie między.
Darzwiſchen ſtreichen, *v. a.* kroplami po między, poznaczyć.
Darzwiſchen ſtreuen, *v. a.* poprzekrapiać między.
Darzwiſchen ſtürmen, *v. n. a.* ſzaleć po między czym.
Darzwiſchen thun, *v. a.* wnieść po między.
Darzwiſchen trinken, *v. a.* popiiać, robiąc co, między robotą.
Darzwiſchen verborgen ſeyn, *v. n.* taić ſię między czym.
Darzwiſchen verfloſſen, *part. et adj.* przepłynęło między temi -- wenig Tage, kilka dni.
Darzwiſchen unterſtrichen, *part. et adj.* podrytlony; mit allerhand Farben, poznalowany rożnemi farbami.
Darzwiſchen wachen, *v. n.* czuć, nie ſpać między tym, raczey przebudzać ſię, czaſami nie ſpać.
Darzwiſchen wachſen, *v. n.* rodzić ſię po między. Gras wächſt darzwiſchen, trawa po między rośnie.
Darzwiſchenwerk, *f. n.* robota ſzrednia po między, und alles, was zwiſchen etwas iſt, y wſzyſtko, co ieſt między iakiemi rzeczami.
Darzwiſchen weiß ſeyn, *v. n.* białe cętki gdzie niegdzie mieć.
Darzwiſchen werfen, *v. a.* po przerzucać po między.
Darzwiſchen wohnen, *v. n.* mieſzkać między.
Darzwiſchenzeit, *f. f.* czas między dwiema terminami; przeciąg czaſu; von 6 Tagen, ſześcio dniowy.

Das; der deutſche Artikel *neutrius generis* wird im Polniſchen nicht ausgedrückt. Denn man ſagt nicht, das Thier iſt todt, ten zwierz zdechł, ſondern nur, zwierz zdechł; *po Polſku:* das, Niemiecki artykuł, neutr. gen. w Polskim nie zawſze bywa wyrażony; Ponieważ tak nie mowią w Polskim, das Thier iſt todt, ten zwierz zdechł, ale tylko: zwierz zdechł. Ein Pronomen demonſtrativum und relativum für dieſes, ten, ta, to, das Buch, ta kſiążka; das Ding, ta rzecz; das Gebäude, ten budynek; hier iſt es demonſtrative geſetzt. Aber relative folgendes: das, ſcil. wovon ich geſchrieben habe, laß dir recommandirt ſeyn, to o czym do ciebie piſałem, mi y ſobie zalecone, *po Polsku:* das, ieſt także Zaimek Ukazuiący, albo Skazuiący, iako też odnośny; za to: ten, ta, to; *co przykłady wyżey położone uczą;* ale Zaimku odnośnego przykład ieſt; *trochę wyżey.*

2) Das, deutet auch das Pronomen dieſer, dieſe, dieſes an, alsdann, wenn es nämlich zur andern Perſon gehört, oder wenn es eine Sache, die der zweiten Perſon näher iſt, ausdrückt; iſt eben dasjenige, was bei den Lateinern iſte, iſta iſtud:

Ferner deutet das Pronomen das, auch daſſelbige an, was im Lateiniſchen is, ea, id, im Polniſchen aber, ow, owa, owó. Beiſpiel des erſten: die das Anſehen haben, welches ihr habt, ktorzy tę tu maią powagę, co wy macie, das höchſt löbliche Bemühen unterlaſſen, *tę tu* nader chwalebne ſtarania porzucić. Beiſpiel des andern: das iſt der Mann, ow to ieſt mąż, und das inſonderheit zur Winterszeit, *a owe* zwłaſzcza w zimowym czaſie.

3) tak to: das iſt ſeine Art, tak to iego rod ieſt, das iſt der Welt Gebrauch, tak to zwyczay na świecie, das iſt meine Weiſe, tak to moy zwyczay,

das iſt gut, to dobrze, das da, eben das, toż, to ſamo, toż ſamo, das Auge da, to ſamo oko, das da? toż to? das da iſt der, welcher? ten że to ieſt? ktory? das da ſoll glaublich ſeyn? toż to ma być do wiary podobne?

Daſelbſt, *adv. l.* tam że; mit einem Krieg geführet haben, tam że woynę z kim prowadzić było, daſelbſt, wo, tam że, gdzie, daſelbſt, wodurch, tam że, dokąd, daſelbſt, woher, tam że, dokąd, daſelbſt, wohin er flohe nach Tarquinien und ließ ſich daſelbſt nieder, uciekł do Tarkwiniow y tam że oſiadł, eben daſelbſt, tam że, wohl verwahren, dobrze pilnować; tam że w tamtym że mieyſcu: zu Capua und eben daſelbſt ſcheinet der Hochmuth gebohren zu ſeyn, w Kapui, w tamtym że mieyſcu pycha urodzona być zdaie ſię.

Daſelbſt hin, *adv. l.* tam że, w owoż ſamo mieyſce, ſich wieder wenden, znowu ſię obrocić, wrocić; kommen, przyiść, w tam toż mieyſce, gdzie, daſelbſt hin, wo; eben daſelbſt hin; tam że w tam toż mieyſce, geſchickt werden, bydź poſłanym, daſelbſt, woher, tam że, zkąd, daſelbſt, wohin, tam że, dokąd.

Da ſeyn, *v. ſ. n.* bydź przy tym.

Daſeyn, das, *ſ. n.* Zugegenſeyn, Vorhandenſeyn, bytność.

Daſig, *adj.* tamteyſzy; von, oder an dem Orte, z tamtego mieyſca, albo na tamtym mieyſcu, ein daſiger Bürger, tamteyſzy obywatel.

Dasmal, *num.* teraz, w tym czaſie.

Daß, *conj.* wenn ein Verbum eines Sinnes, Wiſſens, Gemüthsbewegung u. d. g. vorhergehet; item von vergangenen Dingen geredet wird, że, mit dem Indicativo, auch im Polniſchen, z. E. ich ſehe, daß er ſehr zugenommen hat, widzę, że wiele przybyło, er ſagte, wie er ſich wundere, daß er nicht lache, mowił, iaſi ſię dziwuie mocno, że on ſię nie śmieie, es erhellet, daß er mich lieb und werth halte, pokazuie ſię, że no mnie kocha y szacuie, *po Polsku taż ſama reguła.* Daß, to słowko, kiedy iakie Verbum znaczące iaką myśl, ſumnienia, umysłu poruſzenie, pierwey idzie; albo, kiedy o przeſzłych rzeczach mowa, to ſię kładzie czaſem, cum indicativo, czaſem cum conjunctivo; iako wyżey dane przykłady uczą y następuiący; ich entſinne mich, daß ich ihm niemals beſchwerlich geweſen bin, pamięta że mu, w żadney rzeczy przykry byłem. Aber wenn es damit, auf daß, aby, ażeby, żeby, anbetrift, znaczy kładzie ſię, ſo wird es mit dem Conjunctivo gebraucht; w Polskim tak: z. E. er muß zuſehen, daß er ihnen Gnüge thue, trzeba mu ſię ſtarać, aby onym zadoſć uczynił, wollen wünſchen, daß einer oft fehle, będzmy nawet pragnąć, aby kto częſto błądził.

Daß alſo, *conj.* tak, że; ſie recht zu lehren ſcheinen, tak, że zdaią ſię dobrze nauczać.

Daſſel, *ſ. n.* eine Stadt in Niederſachſen, Daſſel, miaſto w Niskiey-Saxonii; von, oder zu Daſſel gehörig, *adj.* Daſſelu, albo do Daſſelu należący, Daſſelski, Daſſelska, Daſſelskie.

Daß nämlich, *conj.* ażeby, mit dem Infinitivo, das iſt die ſchlimmſte Abſicht, daß nämlich einer ſo hoch von ſeinen Freunden geachtet werde, ieſt to naygorſzy koniec, ażeby bydź tyle przyiacioł szacowanym, ile - -.

Daß nicht, *conj.* aby nie, ich habe mir angelegen ſeyn laſſen, daß ich nicht dürfte dabei ſeyn, na to ſię uwziąłem abym nie był przy tym.

Daß nicht einer, *conj.* aby kto nie.

Daß nicht etwann einmal, *conj.* aby kiedy nie: den Kindern der in die Acht erklärten ihre Güter wiedergegeben würden, aby kiedy dzieciom wywłanych dobra nie były oddane.

Daß nicht etwann wo, *conj. adv.* aby gdzie nie; er ſich mit dem Feinde einließe, aby gdzie ze ſwoim nieprzyiacielem do bitwy nie przyszedł.

Daß nicht etwann wodurch, *conj.* aby ktorędy nie; eine Abführung ſchehe, aby ſię ktorędy wyprowadzenie nie ſtało.

Daß nicht etwann woher, *conj. adv.* aby zkąd nie; er geſehen würde, nie był widzianym.

Daß nicht etwas, *conj. adv.* aby co nie: du hiervon nicht wiſſeſt, aby ci co tego nie było nie wiadomo.

Daß nicht irgend einmal, *conj. adv.* aby kędy nie.

Daß nicht irgend wodurch, *conj.* aby ktoręty nie.

Daß nicht irgend woher, *conj. et adv.* aby zkąd nie.

Dathan, *ſ. m.* Mannsname, Datan, imię męſkie.

Datirt

... den Tag zu einem Briefe ... dzień przypisać, ktorego ...

... Frucht der Palmbäume, owoc ... drzewa, Daktyl.

... f. m. palma drzewo.

... f. f. daktyl.

... f. m. palmowy sad.

... f. m. kostka daktylowa.

... eines Briefes, data listu ... w nim że naznaczo... pisany był.

... Taub.

... eines Fasses, dęga, u na... faski.

... ein Vogel, gołąb, ptak, ...

... verdauen, strawić, zwa... ...ować w żołądku, ob. ver...

... adj. trwały, dauerhafte Ei... ...ały dąb; Saft, trwały sok, ...trwały pokoy, kein Holz ist ...haft, radne drewno nie iest ... trwałe.

... f. f. trwałość; des ... trwały, długi czas, trwanie.

... bleiben, v. n. trwać, ... zostać, zostać się, in dem ... können, nie moc zostać ... w domu; eine kurze ... krotki czas, zu hundert ... trwać na sto lat; sehr lange ... nader długi zostawać; ... können nicht dauern, ... mogą trwać; bawić się; ... die Berathschlagung hat ... gedauert, radzenie cią... kilka dni; zabierać, die ... lange gedauert, potyczka ... zabrała; przebywać, die ... länger in dem Kornhaus ... przebywaią dłużey w ...

... f. f. trwanie.

... m. erster Finger an der Hand, ... palec u ręki, pierwszy palec ... einen Daumen abschneiden, ... komu urznąć.

... v. n. taumeln, chwiać się, ... ob. Taumeln.

... adj. miąsny na palec, na ... na palec wielki, ... lub szeroki.

... f. m. pęta na ręce, kurek ... na palce.

... f. m. (Dopfeng) Delfin, ehe... der älteste Prinz des vormaligen ... in Frankreich. *Niegdyś:* Nay-starszy Syn przeszłego, dawnego Krola Francuskiego.

Dauphine, *s. f.* Dophine, Delfinat, eine ehemalige Landschaft in Frankreich, Prowincya, Ziemia dawna we Francyi, einer aus solchem Lande, *adj.* kto z tego kraiu, Delfinianin, Kobieta, Delfinianka.

Daurski, *s. f.* eine Stadt in Siberien, Daursko, miasto w Syberyi

Daussenau, *s. f.* eine Stadt im Nassauischen, Dossenawa, miasto w Nassawyi.

David, *s. m.* ein Mannsname, Dawid, imię męszczyzny.

Davis, Meerenge, *s. f.* imię cieśniny morskiey w Ameryce.

Davon, *adj. et adv.* ztąd, ztamtąd.

Dawider, *adv.* przeciwnie.

Dax, *s. f.* eine Stadt in Frankreich, Daksa, miasto w Francyi.

Dazu, *adv. et praep.* do tego, na co, *ob.* darzu, *cum Compositis, ze składanemi.*

Dazumal, *adv.* w tedy, die da waren, ktorzy w tedy byli, dazumal erst, w tedy dopiero.

Dazwischen, *praep.* między, *ob.* darzwischen, *cum Compositis, ze składanemi.*

Debarquiren, *v. a.* aus den Schiffen ans Land setzen, z okrętu na ziemie wykładać, wyłożyć, wysadzić; die Truppen, woysko.

Debattiren, *v. a.* roziąć, rozwadzić, rozerwać, rozeznać; schlichten, beilegen, *toż samo*, den Streit, roziąć, rozeznać spor, pogodzić.

Debauche, *s. f.* Schwelgerei, hultaystwa, marnotrawstwo, machen, hulać, *to iest*, tracić, przepiiać - -.

Debauchement, *s. n.* (neu) Verführung zur Liederlichkeit, oder zur Desertion. *Nowe słowo:* zwodzenie do hultaystwa, albo zbieżenia, odbieżenia.

Debauchiren, schwelgen, *v. n. a.* hultaić się, hulać.

Debetiren, *v. a.* (neu) der Roheit entreissen; gesittet machen, aus einem viehischen Zustande in einen vernünftigen versetzen, ein Volk. *Nowe słowo:* z surowości, nieuczoności, nieumieiętności, niewiadomości wydrzeć; obyczaynym uczynić, z iakiego stanu bydlęcego na rozumne przesadzać narod iakiego.

Debetirt, *part. et adj.* (neu) der Roheit entrissen, gesittet gemacht, *nowe słowo:* z surowości, niewiadości, nieumieiętności wyrwany, obyczaynie uczyniony.

Debitiren,

Debitiren, *v. a.* rozsiewać, rozrucać, ausbreiten, rozwłuczyć; etwas, co, rzecz iaką.

Deblayage, *s. f. et m.* (neu) mühsame Arbeit, *nowe słowo:* przykra praca, robota.

Debloquement, *s. n.* (neu) Aufhebung einer Blokade, *nowe słowo:* odstąpienie od iakiego oblężenia.

Debloquiren, *v. a.* in der Buchdruckerei: die umgekehrten Buchstaben, welche einstweilen in die Form gesetzt wurden, wieder herausnehmen und die rechten hineinsetzen; in der neuen Bedeutung: die Blokade einer Stadt aufheben machen, die eingesperrte Stadt befreien. *We drukarni:* litery odmienione, ktore tym czasem na formę stanowiali, z nowu wziąć dobywać, wyimować i prawe w formę wsadzić; *w nowym znaczeniu:* uczynić odstąpić od oblężenia, miasto zamknięte uwolnić.

Debloquirt, *part. et adj.* (neu) von der Blokade befreiet, als eine Stadt, oder Festung. *Nowe słowo:* od oblężenia uwolniony, iak miasto iedne, albo forteca iedna.

Dehouſſolirt, *adj.* (neu) der seinen Wegweiser verloren hat, *nowe słowo:* co ze swoym przewodnikiem zginął.

Decadaire, Decadiſch, *adj.* (neu) zur Decade gehörig, z. B. ein Decadenfeſt, *nowe słowo:* do Dekady albo czasu dziesięciu dni należący, dekadycki, iak święto dekadickie.

Decade, *s. f.* eine Zahl von zehen, ein Zehend, besonders von Schriften, die in zehn Bücher getheilt sind; in der neuen Bedeutung: eine Decade, ein Zeitraum von zehn Tagen, nach der neuen französischen Zeitrechnung. Liczba dziesięciu, dziesiąte iakie, osobliwie o pismach, na dziesięć kſiążk podzielonych; *w nowym znaczeniu:* Dekada, czas dziesięciu dni, według nowey kronologii francuskiey.

Decadenz, *s. f.* Verfall, upadnienie, upadanie; des Reichs, Kroleſtwa: in Decadenz gerathen, oder kommen, upaść, przepaść, zaginać, iść w zaginienie.

Decadi, *s. m.* (neu) der zehnte Tag einer Decade. *Nowe słowo:* Dekady albo dziesiąty dzień iakiey dekady.

Decadin, *s. m.* (neu) Spottname der Anhänger des neuen französischen Kalenders. *Nowe słowo:* Dekadyn, imię szyderskie partyzantow nowego lendarza francuskiego.

Decadiſch, *adj.* ſ. obacz Decadaire

Decadrier, *s. m.* (neu) neuer fr ſcher Kalender, *nowe słowo:* kalendarz francuski.

Decampiren, *v. a.* mit dem Lager a chen, rozyć oboz, oboz zwinąć, ſce, na ktorym oboz stał, zosta

Decanat, *s. n.* Dziekaństwo w Ko lozofskim, Lekarzkim, Teolog lub Bohomowskim, obiegen, kaństwo złożyć, verwalten, trzy Kołem rządzić, iako Dziek n.

Decanus, *s. m.* Dziekan; auf Uni täten, po Akademiach der p phiſchen Facultät, Filozofskich ietności; albo Dziekan Kola F fow; der mediciniſchen, Dziek karskich Umieiętności, albo Lekarskiego, t. j. Lekarzow

December, *s. m.* der zwölfte Mon Jahre, Grudzień, dwunasty m w roku.

Dechant, *s. m.* in einem Biſchofsth Dziekan, w iak m Biskupstwie.

Dechiffriren, *v. a.* zgadzać, docie ſtellte Schrift entdecken, entrat ſkryte pismo zgadnąć, docieć, od

Decibar, *s. m.* (neu) der zehnte des cubiſchen Maaßes im Marktge te, nach der neuen franzöſiſchen theilung der Maaße, *nowe sł* dziesiąta część kostkowey albo ściokwadratowey miary w ta wey wadze podług nowego po lenia miar francuskiego.

Decicade, Dedicade, *s. m.* (neu) zehnte Theil des cubiſchen Maaß Körpermaaßen, ebenfalls nach neuen franzöſiſchen Kalender, *słowo:* dziesiąta część kostko miary u cialistych miar, takie dług nowego kalendarza fra ſkiego.

Decidiren, *v. a.* osądzić, uchwalić ſcheiden, rozią, rozsądzić: ci co, einen Streit, spor rozią, ſądzić, eine Frage, pytanie ro dać na nie odpowiedz. Urthe einer Sache fällen, zdanie dać kiey rzeczy, osądzić rzecz.

Decigrave, *adj.* (neu) zehn P ſchwer, *nowe słowo:* dziesięć fun ważący, ciężki.

Decigravet, *s. m.* (neu) der zehnte des Gewichts für flüſſige Körper, *słowo:* dziesiąta część miary, wagy dla ciał płynnych.

Dec

/ m. (neu) der zehnte Theil maaßes, *nowe słowo:* dzieſiąty miary długości.

/. Entſcheidung, Urtheil, chwalenie, rozięcie, c.

/nf. a. rozsymuiący, rozſądzaiący; das ein Ende an ... macht, co koniec rzeczy ..., rzecz ſwoim zdaniem ... Decifiv-Bataille, bitwa ...ca ſprawę: *bitwa rozięta.* ... eine Stadt in Frankreich, ...ſto we Francyi.

... n. koldra na wierzch po... do przykrywania ſiebie na ...mus, kolderka.

..., /. n. kolderka, kolde-

... Lach u. d. g., womit man ...tuko y co takiego, czym ...rywaią, przykrycie. Decke ... przykrycie ciała: gewebte, ...te, tkane, iak płutno; ge... yte; von Wieden auf die ...decken, przykrycie z wiklinowych ſzyſzaków, dichte Dec..., ...ęgie przykrycie, ſeidene, ... iedwabne, przezroczyſte: poſłanie: ein Bette, ... ſeinen Decke überlegt ... wyſłane pościelą naypięknieiſzą, na ktorym naypięknieiſze położone; mit herrlich ... gezierte, ausgenähete, ...ſtickte, na ktorym wſpaniały ozdoby wyrabiane, ..., albo na obie ſtrony tkane, ſkorzana pościel; von Stroh ze trzciny, ze ſłomy, über ein Gefäß, na iakim naczyniu, wieko na kotle, ...gebirka: eines Zimmers und ...wölb, wenn es vertiefte Felder ... inkim pokoiu a w prze... wie powała, ein Schwerdt ... Verdeckens von der Decke ...ngen, miecz na końskim ... od ſłońca zawieſić, ſkle... ...ölbte und gebogene, wy... obłąk dane. metaph. mit ei... ...n Decke liegen, pod ſiednym ...em z kim leżąc. *to ieſt*, ieſt ſobą potiemnie rozumiec, ... namowić ſię z kim na co ... ...ach, *adv.* ſpringen, namich von ... ſkakać w gorę od radości; ...co wyſkakiwać.

Deckel, *ſ. m.* über ein Gefäß, wieko na faſę, na faſkę; über einen Brunnen, na ſtudni; das Licht damit auszulöſchen, gaſidło, do gaſzenia światła, gawant.

Decken, nakryć, przykryć; den ganzen Maierhof, przykryć; cały dwor; eine Stadt mit Schindeln, miaſto guntami przykryć, *to ieſt*, domoſtwa w nim guntami pobić, den Tiſch, ſtoł nakryć, ſtoł nakrywać, do ſtołu nakrywać, den Wein, oder die Weinſtöcke, wino, albo winnicę nakryć; die Stelle mit Stroh, ſłaynie, obory ſłomą poſzyć, ſłopkami.

Deckmantel, *ſ. m.* pokrywka, kolor, lis farbowany; *metaph.* Vorwand ſuchen zu brauchen, ſzukać koloru, pokrywki, farbowanych liſſow do zaſłonienia ſię, ſtir etwas ſuchen, pokrywki na co ſzukać, pretextu, zaſłony, dieſes iſt der Deckmantel der innerlichen Waffen geweſen, pretext był wewnętrznego orężа. *to ieſt.* wewnętrzney, domowey między ſtanami y obywatelami woyny. *iuius.* ſeine ordinaire Aufwartung zum Deckmantel des heimlichen Schelmſtücks brauchen, ſwoiey zwyczayney przyſługi używać na pokrycie, na tytuł, do wyrządzenia taieminey złości pozor, ſeinen Haß mit dem der Ergebenheit verhüllen, ſwoię zawziętość pozorem przychylności odziewać, der Götter Majeſtät zum Deckmantel ſeiner Bubenſtücken brauchen, Bogow Doſtojeńſtwem ſwoię przewrotność zaſłaniać, unter dem Deckmantel, pod pretextem.

Deckung, *ſ. f.* eines Gebäudes mit Ziegeln, przykrycie z dachowek, lub dachowkami iakiego domu.

Deckwerk, *ſ. n.* pokrycie: womit man etwas zudecket, czym pokrywaią co.

Declaration, *ſ. f.* Erklärung, obiaśnienie, oświecenie; wykład; in der neuen Bedeutung: Darlegung der Rechte des Menſchen und des Bürgers, *w nowym znaczeniu:* pokazywanie, przełożenie praw człowieka i mieſzczanina.

Declare, *ſ. m.* (neu) der zehnte Theil des Are (oder der Einheit des Flächenmaaßes), ein Rechteck, deſſen eine Seite 100, die andere 10 Metre hält. *Nowe słowo:* dzieſiąta część ary (albo jednoſci miary płaskości,) prawy kąt, iego ſtrona iakie ſto, drugia dzieſięć metr (albo jednoſci według linii

uczynionej części dziesiąciu miliona kwadrantu od merydiana) ma.

Declariren, *v. a.* oświadczyć; sich erklären, odezwać się, ogłosić się, myśl swoię otworzyć, sich als Feind, oświadczyć się nieprzyiacielem, woynę komu wypowiedzieć, pokazać się przeciwnikiem komu, zum Beschützer der Provinzen, oświadczyć się, ogłosić się za obrońcę Prowincyi, den Krieg wider einen, woynę przeciwko komu ogłosić, *ob.* Erklären sich.

Declination, *ſ. f.* in der Grammatik, zchylanie ſpadkow w imionach, czego Grammatyka uczy.

Decliniren, *v. a.* uchylić się, uchronić się, abwenden, eine Gefahr, niebezpieczeństwa; ein Wort, zchylać imię przez ſpadki.

Decloitriren, *v. a.* (neu) einer Nonne das Klostermäßige benehmen. *Nowe słowo:* zakonnicie iakiey klaſtorne obyczaie uymować.

Decolliren, *v. a.* zciąć, gałkę zgolić; einem den Kopf abhauen, komu głowę uciąć; głowę wziąć; ſzyię uciąć.

Decompletiren, *v. a.* (neu) unvollzählig machen, *nowe słowo:* niezupełnym uczynić.

Decompletirt, *adj. et part.* (neu) unvollzählig gemacht, *nowe słowo:* niedopełnym uczyniony.

Decor, *ſ. m.* (neu) Decorum, Wohlanſtändigkeit, *nowe słowo:* przyſtoyność.

Decouronniren, *v. a.* (neu) einen entkrönen, der Krone berauben, *nowe słowo:* wyrwać, wydrzeć komu koronę albo krolestwo, zſadzić z urzędu krolewſkiego, korony zabrać.

Decouronnirt, *part. et adj.* (neu) entkrönt, der Krone beraubt, *nowe słowo:* wyrwany, obrany korony.

Decourtiren, *v. a.* abziehen, ukrocić, odtrącić, odciągnąć co od iakiey rzeczy.

Decret, *ſ. n.* Verordnung, Urtheil, Beſchluß, Befehl, Rathſchluß, Verordnung, Dekret, Wyrok; Schluß, uchwała, uradzenie; in der neuen Bedeutung: ein Beſchluß des geſetzgebenden Körpers in der ehemals neuen franzöſiſchen Republik, *w nowym znaczeniu:* dekret jeden ſpraw wydącego zgromadzenia w niegdyż nowey rzeczy ſpolitey francuſkiey.

Decretiren, *v. a.* zkazać, dekretować, dekret wydać, wyrok uczynić. Schluß faſſen, verordnen, *toż ſamo:* einem zum Beſten, dekret wydać na czyią

ſtronę łaskawy; in der neuen Deutung: im Rathe der 500, im the der Alten beſchließen, decret w ſenacie pięćſetnych, w ſenaci rych dekretować.

Decreteur, *ſ. m.* (neu) der ein ſ Dekret, einen ſolchen Beſchluß a macht, *nowe słowo:* ten, co tak kret, wyrok wydaiący, uczyni

Decretiſte, *ſ. m.* Lehrer des Kirchen in der neuen Bedeutung: der, cher ein Dekret erhalten hat. D tiſta, profeſſor albo nauczycie kretow papieſkich albo praw d wnych; *w nowym znaczeniu:* te dekret iaki zebrał.

Deculottirt, *adj. et part.* (neu) en von Beinkleidern, Hoſen entblö *we słowo:* odarty ze pludr.

Dedicade, Decicade, *ſ. m.* (neu) cicade, *nowe słowo to obacz* po wem Decicade.

Dedication, *ſ. f.* Widmung, We poświęcenie, ofiarowanie, prz nie; eines Buchs, iakiey kli

Dediciren, widmen, *v. a.* ofiar przypiſać, poświęcić; einem ein przypiſać komu iaką książkę.

Dedit, *ſ. n.* Zeichen, daß etwas b iſt, znak, że co zapłacono ieſ ſię nazywa z łacinskiego; po möżeſz wyłożyć y nazwać *d* Dedit dazu ſetzen, znak dedit do tego przydać, położyć, n tym znakiem naznaczyć.

Deduciren, *v. a.* wyprowadzać. ten, völlig ausführen, obſzerni no wywodzić ſwoy interes, ſprawy treść y okoliczności n

Deduction, *ſ. f.* wywod, wywo wywiedzenie, (wywodzenia ieſt wywiedzienie) vollſtändig leitung, Ausführung einer Sac pełne wywiedzienie iakiego ſu, iakiey ſprawy, iakiey rzec

Dee, *ſ. m.* ein Fluß in Schottland, w Szkocyi. Golfo de Dee, Gopło, Wylewie rzeki Dee.

Deeſa, *ſ. f.* ein Ort in Siebenb Deeſa, mieyſce w Siedmigro Państwie.

Defect, *ſ. m.* brak, niedoſtawani doſtatek; unvollkommen, niezu niezpełna; eines Buchs, b iakiey kſiążce, gdy zpełna arkuſzy, albo kartek, ćwiart doſtaie, co defektowemi kſi nazywaią po drukarniach y u ligatorow.

Defederalisiren, *v. a.* (neu) von dem Bündnisse, dem Federalismus zurückbringen, abziehen, die Faction vertilgen, welche Frankreich in mehrere kleine Republiken vertheilen wollte, folglich entfederalisiren, *nowe słowo:* od związku odciągnąć, trzymać, odwrocić, odwieść, ze fakcyą, tego bunt zgładzić, co Francyą na więcey małych rzeczypospolitych podzielić chciał.

Defederalisirt, *part. et adj.* (neu) entfederalisirt, von der Faction, dem Bündnisse oder Federalismus abgezogen, zurückgebracht, *nowe słowo:* od buntu, albo fakcyi, od związku trzymany, odwrociony.

Defendiren, vertheidigen, *v. a.* bronić, nie dać, zrzucać, zakładać, w pojedynku.

Defensible, *adj.* (neu) was verboten, untersagt werden kann, oder wo nur gewissen Personen etwas zu thun erlaubt, andern aber untersagt ist. *Nowe słowo:* co zakazować, zakazywać, zakazać możą, albo gdzie tylko pewnom osobom co uczynić możę, ...szom ale zakazane iest.

Defension, *s. f.* Vertheidigung, bronienie, Defension führen, zbiiać zarzucony kryminał.

Defensioner, *s. m.* żołnierz na obronę samych tylko oyczystych granik zaciągniony.

Defensionslinie, *s. f.* wał zastawny, okopy zastawne, zastawy kopone, sypane, przeciwko nieprzyiacielowi.

Defensivallianz, *s. f.* Vertheidigungsvertretung, związek na obronę przeciwko nieprzyiacielowi, schließen, zawrzeć, uczynić, zpoić, związek na obronę; przymierze zamknąć na obronę.

Defensive gehen, *v. n. et r.* obronno się tylko mieć; sich im Kriege nur wehren, na woynie tylko się bronić, tylko się składać, zrucać, zastawiać się; ale się nie porywać do nieprzyiaciele, nie rzucać się na niego.

Defensivpflaster, *s. n.* plaster przeciwko takiey chorobie.

Defensivwaffen, *s. f. pl.* broń, oręż na obronę tylko; zbroy.

Deferiren, *v. a.* antragen, übertragen, poważać cudze zdanie, cudzą wolą, iść za nią, iako za wolą poważnieyszego y godnieyszego; uczynić co na czyią prozbę.

Defilé, *s. n.* wąwoz, ciasny przechod, przeiazd; enger Paß oder Weg, ciasna droga, wąske.

Defiliren, *v. n.* krociuteńkiemi glitami, w ktorych po trzech po czterech tylko ludzi, maszerować; einer hinter dem andern gehen, a tak ieden za drugim iść, durch enge Wege marschiren, wąwozemi, ciasnemi drogami ciągnąć.

Definiren, beschreiben, genau bestimmen, *v. a.* okryślić, opisać, wyłuszczyć treść rzeczy, istotę; bestimmen, wyznaczyć, naznaczyć co komu.

Definitiv, *adj.* entscheitend, rozstrzygaiący, zupełny, finalny; *s. m.* ein Endurtheil, definitiwa, ostatnia spiawy sentencya; in der neuen Bedeutung: gänzlich, vollständig, endlich, *w nowym znaczeniu:* cały, zupełny, finalny.

Defloriren, *v. a.* z kwiatu opaść; abblühen, odkwitnąć, eine Jungfrau schwächen, panieństwo odebrać.

Defraichiren, *v. a.* koszt wrocić; frei halten, na koszt dać komu pieniędzy, auf der Reise frei halten, w drodze koszt czyi zastąpić, płacić za kogo po gospodach.

Degen, *s. m.* ein Gewehr, miesz. pałasz, blutiger, zkrwawiony, krwią zbłoczony miecz, pałasz, we krwi zmaczany; blinkender, połyskuiący się; eingesteckter, w pachwach zchowany; bloßer, dobyty, goły; sehr langer und ohne Spitze, bardzo długi a niekończysty; kurzer und bequemer, krotki a wygodny. Geräusch der Degen, brzęk pałaszow, szczęk szabel, mit dem blutigen ergriffen werden poimanym być z pałaszem zkrwanionym, den Degen ausparirten, zrzucić pałasz cudzy, ziehen, entblößen, dobyć pałasza, wyiąć pałasz z pachew, mein Degen ist weg, precz iest mi wzięty pałasz, einem mit dem bloßen verfolgen, gonię za kim z dobytym pałaszem, den Degen einstecken, schować do pochew pałasz, einen mit dem Degen caputiren, głowę komu pałaszem uciąć. Degen schmieden und verkaufen, pałasze pławić y przedawać, einen tragen, anhaben, chodzić przy pałaszu, z pałaszem, przy szpadzie, ze szpadą; einen Spanischen tragen, Hiszpański pałasz nosić, mehr mit Degen stechen, als hauen, więcey pchać, sztychać pałaszem, niżeli rąbać, den Degen abnehmen, pałasz odpasać, umgürten, pałasz przypasać,

durchs Herz stoßen, serce komu przebić szpada, pałaszem, mit dem Degen fechten, na szpady, na pałasze potykać się. einen mit dem Degen von unten hinauf durchstoßen, kogo od dołu do gory pałaszem przebić. Degen an der Seite tragen, pałasz, szpadę przy boku nosić, sich selbst mit dem Degen niederstoßen, siebie samego szpadą, pałaszem, przebić, einen mit dem Degen überfallen, porwać się do szpady, do pałasza na kogo.

Degenerescenz, *s. f.* (neu) Ausartung, *nowe słowo:* wyradzanie się od rodzaiu swego, od przodkow swoich; przemienie się w gorsze.

Degengefäß, *s. n.* rękoieść u szpady, u szabli.

Degengehäng, *s. n.* paski, pas, u szpady, u pałasza; rapcie u pałasza.

Degenklinge, *s. f.* głowna pałasza, szpady.

Degenknopf, *s. m.* kapturek u pałasza, u szpady, gałka, głowka.

Degenschmidt, *s. m.* Miecznik, szabelnik, pałasznik.

Degenstutzer, *s. m.* szabelta, iunak.

Degradiren, absetzen, *v. a.* ze stopnia urzędu, godności, zsadzić, kogo odsadzić od sprawunku, rzeczypospolitey.

Degradirung, *s. f.* zsadzenie z urzędu, z godności.

Degrevement, *s. m.* (neu) die Erlassung einer aufgelegten, oder zu leistenden Pflicht. *Nowe słowo:* darowanie, przepuszczenie przykazaney, albo zasłużoney powinności iakiey.

Dehnen, *v. a.* wyciągnąć; etwas, co, s. Ausdehnen, sich dehnen, wyciągać się, przeciągać się; kiedy się kto ziewaiąc przeciąga to na tę, to na owę stronę.

Dehnen, das, *s. n.* przeciąganie, rozciąganie.

Dehontiren, *v. a.* (neu) schamlos machen, einen dahin bringen, daß er alle Schaam, alles Ehrgefühl verliert; sich selbst schamlos machen oder schamlos werden, *nowe słowo:* niewstydnym uczynić, kogo dotąd przyprowadzić, że wszystkiey wstydliwości tracić, na stronę wstydu umknąć, stracić, porucić wstyd, ambicyą wszystkią; się niewstydnym uczynić.

Dehontirt, *part. et adj.* (neu) schamlos, schamlos gemacht, *nowe słowo:* niewstydnym uczyniony.

Dejacobinisiren, *v. a.* (neu) entjacobinisiren, einen Anhänger der jacobin Parthei von diesem Systeme ab gen, abwendig machen, *nowe* partyzant iakiego strony Jakubowey od tego związku albo tey si odwrocić, odrazić, odwieść.

Deichsel, *s. f.* an Wagen u. d. g. d u wozu, u poiazdu.

Dein, *pron. adj.* twoy, twoia, t Sohn, twoy Syn. deine Provinz, Prowincya, dein Commando, komenda, rząd, władza, ty, c tobie, cię; ich erwarte deiner, c na ciebie, es jammert mich deine mi cię, nach deiner Art, po twoi mit deinem eigenen Rathe, z własną radą, mit deinem eigene pfe nützest du dir, twoią własną wą sobie pomagasz.

Deinethalber, *praep. et pron.* dla c z twoiey przyczyny; etwas thu uczynić; will ich, daß du wo seyst, dla ciebie samego chcę, się dobrze miał.

Deinetwegen, *pron. et praep.* y t przyczyny, dla ciebie, s. deineth

Deinig, *pron. s.* twoy, twoia, t das Denige, twoie, ich habe von dem Deinigen angerühret, z twoiego ruszyłem, du thust ih dem Deinigen Gutes; z twoieg dobrze czynisz, die Deinigen, von so viel der Deinigen, od twoich.

Dejouiren, *v. n.* spielen, von Wi und Schiffsflaggen, die der Wi und her wehet; in der neuen B tung: vereiteln, als ein Comp d. g. Za powiewaniem wiatr obracać, iako chorągiew, ban *w nowym znaczeniu:* w niwecz cić, zniszczyć, iak bunt iedne knienie.

Deinse, *s. f.* eine Stadt in Fla Deinsa, miasto w Flandryi.

Deistel, *s. f.* oder besser Deichsel albo lepiey Dyszel.

Deleter, *adj.* (neu) tödtend, tö *nowe słowo:* zabący, śmier śmierć przynoszący.

Delft, *s. f.* eine Stadt in Holland, fta, miasto w Hollandyi; *połac* phi, Delphorum.

Delshafen, *s. f.* ein Ort in Ho Delfy, Delfhafa, mieysce w H dyi; połacinie nazywaią go: D rum Portus.

Deliberiren, berathschlagen, *v. a.* myślać się, naradzać się; mit

wenn, z kim o czym, o co; o iaki interes y o iakim interesie, wszelako dobrze.

Deliberirung, *s. f.* namyślanie się, naradzanie się.

Delicat, gutschmeckend, *adj.* delikatny, smaczny, specyalny, wyśmienity, delicates Essen, wyśmienito iedzenie, delicate Speise, wyśmienita potrawa, zärtlich, uprzeymy, pieszczony, delikate Jugend, pieszczona młodź.

Delicatessen, *s. f. pl.* Leckerbißchen, łakotki, przysmaki, przymaczki, przyprawki; smaczne kąski, przyprawczki.

Delinquent, *s. m.* złoczyńca, wynowayca: an den Hals, na szyię.

Delirant, *adj.* (neu) rasend, wahnsinnig, wahwitzig, unsinnig, *nowe słowo:* szalony, od rozumu co odszedł.

Delitsch, *s. f.* eine Stadt in Meissen, Delicza, miasto w Misnii.

Delmenhorst, *s. n.* eine Stadt in Westphalen, Delmenhorst, miasto w Westfali, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, lub do tego miasta należący, *adj.* Delmenhorski; Delmenhorska, Delmenhorskie; Męszczyzna z Delmenhorstu rodem, Delmenhorsztanin, Białogłowa z tegoż samego miasta rodem, Delmenhorsztanka.

Delphin, *s. m.* Delfin, s. Dauphin.

Delphinat, *s. n.* Delfinat, s. Dauphine.

Dem, s. der, item. welcher, dem sey wie ihm wolle, niech będzie iak chce; iako kolwiek się rzecz ma, dem ist also, tak się zapewne rzecz ma.

Demagoge, *s. m.* Anführer einer Rotte Volks, Demagoke, przywodca roty albo kupy iakiey ludzi zpiknionych na co.

Demagogie, *s. f.* (neu) Regierung der Demagogen, *nowe słowo:* demagogie, rządzenie demagogow albo przywodc ludzi podłych zpiknionych na co.

Demagogin, *s. f.* Anführerin einer Rotte Volks, oder auch Frau, Gemahlin eines solchen Anführers, Demagogen, demagogowa, przywodcka kupy podłych ludzi zpiknionych, albo panni tego przywodcy.

Demagogisch, *adj.* (neu) zur Volksanführung und Demagogenregierung gehörig, sie betreffend, *nowe słowo:* demagogiczny, do ludzi przywodu albo do demagogicznego rządzenia należący, się tego tyczący.

Demagogismus, *s. m.* (neu) System der Demagogen, *nowe słowo:* mysł, siestma, naypierwsze propozycye demagogow.

Demagoguinette, *s. f.* (neu) ein Kind, Werk der Demagogen, nämlich die Constitution in Frankreich vom Jahre 1789. *Nowe słowo:* dzieło, robota demagogow, to iest konstitucya we Francyi od roku 1789.

Demant, *s. m.* Edelgesteine, Dyament, drogi kamień, vom Demante, oder auch hart wie Demant, *adj.* z dyamentu, albo tak twardy iak dyament.

Demanteliren, *v. a.* rozrzucić, zburzyć; eine Festung, iaką fortece, okopy obronne.

Demant-fest, *adj.* dyamentowy, mocny iak dyament, mocny dyamentowey.

Demant-hart, *adj.* twardy iak dyament, twardości, hartowności, dyamentowey.

Demasquiren, die Larve abnehmen, *v. a.* odmaszkować, maszkę zdiąć: einen, komu, sich demasquiren, siebie demaszkować.

Demele, *s. n.* Streit, Spor, zwada, sprzeczka: mit einem haben, spór, zwadę sprzeczkę mieć z kim.

Demetamorphosiren, *v. a.* (neu) im Scherze: einer Verwandlung ein Ende machen. *Nowe słowo: zaviem:* przemienienia koniec uczynić.

Demiconception, *s. f.* (neu) halb ausgebrüteter, unverdaueter Gedanke, *nowe słowo:* wpoł wysiedzięna, niestrawiona umysł.

Demmen, *v. a.* tamę, iaz, groblę, zarzucić, wodzić, dać, postawić: wysypać przeciwko wodzie, s. Dämmen.

Demmericht, *adj. et adv.* przed świtem, przed świtowy, co się przed świtaniem czyni, przed świtaniem, przede dniem zrobiony, da es noch demmericht ist, gdy nie ieszcze mrok, gdy ieszcze czas przed świtaniem, przede dniem.

Demmerung, *s. f.* des Abends, mrok z wieczora, sich bei der Demmerung des Abends begeben, trafić się mrokiem z wieczora; des Morgens, świt, świtanie, dnienie, früh bei noch angehender Demmerung kommen, rano tylko świa przyiść, przyiechać rowno ze dniem.

Demmin, *s. n.* eine Stadt in Pommern, Demmin, miasto w Pomorzu.

Demnach, dieweil, *conj.* gdy, bo, ponieważ; deine Gewogenheit gegen mich

bekannt iſt, gdy twoia przychylność ku mnie wiadoma ieſt, demnach dich vergnüget, was wir ſchreiben, ponieważ cię to kontentuie co my piſzemy; *znaczy:* derohalben, dla tego, dla czego.

Democrat, *ſ. m.* (neu) Anhänger der Volksregierung, der Volksherrſchaft aus Grundſätzen, *nowe słowo:* demokrat, partyzant gminowładnego rządzenia, gminowładnego państwa, rządu według naypierwſzych propozycyi.

Democratie, *ſ. f.* Volksherrſchaft oder Volksregierung, da das Volk regiert, gminowładſtwo, państwo, gdzie pospolſtwo rzecz pospolitą ſprawuie.

Democratiſch, *adj.* zu einer ſolchen Volksregierung oder Herrſchaft gehörig, ſo geſinnet u. d. g. gminowładny, do tego gminowładſtwa należący, tym ſpoſobem dobrey woli etc. *adv.* auf demokratiſche Art, demokratycznie, gminowładnie.

Democratiſiren, *v. a.* (neu) jemanden zu einem Democraten machen, ihm democratiſche Grundſätze beibringen; *v. n.* den Democraten machen, ſpielen, *nowe słowo:* demokratizować, kogo demokratem uczynić; iego we gminowładne propozycye naypierwſze wprowadzić; iak demokrat uczynić.

Demoliren, niederreiſſen, *v. a.* zrzucić, zburzyć, obalić, znieść, ein Haus, dom iaki zburzyć, znieść, einen Wall, wał zburzyć; znieść, zkopać; zrownać; eine Mauer, mur podkopać, zwalić.

Demoliſſeur, *ſ. m.* (neu) ein Zerſtörer, ſo hießen diejenigen, welche in aufrühreriſchen Städten, (z. B. in Lyon u. d. g.) Häuſer niederreiſſen ließen, *nowe słowo:* zburzyciel, tak się nazywali ci, ktory w buntowniczych miaſtach (na przykład w Lyonie) dali domy zwalić.

Demonetiſiren, *v. a.* (neu) vertrufen, aus dem Umlaufe bringen, z. B. Aſſignaten, Papiergeld, *nowe słowo:* wywołać, z biegu wyciągnąć, wybić, iak aſſygnacye, na papier pieniądze.

Demonetiſirt, *part. et adj.* (neu) vertrufen, aus dem Umlaufe gebracht, *nowe słowo:* wywołany, z biegu wybiony.

Demonnoyage, *ſ. f. et m.* neu) das vertrufen des Papiergeldes, der Aſſignaten, *nowe słowo:* wywołanie pieniądzy na papier, od papieru pieniądzy, aſſygnacyi.

Demonnoyiren, *v. a.* (neu) ſo viel Demonetiſiren, *nowe słowo:* tak cey, iak Demonetiſiren.

Demonſtriren, erweiſen, *v. a.* pok dowieść, dowodzić.

Demonſtrirung, *ſ. f.* pokazanie, wodzenie.

Demoraliſation, *ſ. f.* (neu) Sitte derbniß, Verderbniß der Sitten, *słowo:* obyczaiow zepſucie, zepſ nie, ruina, zguba, zgubienie.

Demoraliſeur, **Demoraliſirer**, *ſ. m.* Sitten; oder Moralverderber, *słowo:* zgubiciel obyczaiow, zg nauki obyczaiow.

Demoraliſiren, *v. a.* (neu) ſittenlo chen, die Sitten oder Moralität Volks verderben, zu Grunde r *nowe słowo:* obyczaie narodu iak zepſuć, ruinować, nieobyczaj uczynić.

Demoraliſirer, *ſ. m.* (neu) ſ. obac moraliſeur.

Demoraliſirt, *part. et adj.* (neu) los, ungeſittet gemacht, *nowe* nieobyczaynym uczyniony.

Demuſcadiſiren, *v. a.* (neu) entfl *nowe słowo:* wypędzić komu z galant albo gładyſz wyſmukieg

Demüthig, *adj.* ſkromny, ukł ſkłonny, pokorny, wegen des e nen Verluſts demüthiger ſeyn, ponieſione utrapienie, ſkrom ſzym, ſkłonnieyſzym, pokornie być. ſtać ſię, demüthige Worte, ſkłonne, pokorne ſłowa, ſkł pokorna mowa; powolny, nie ny; nicht leck, nicht hartnäckig krnąbny, nieuwięty, wie niederträchtig, ſo demüthig, iak ny, iak uniżony, iak pokorny müthig ſeyn, werden, być pokor ſtać ſię uniżonym; z puścić z uniżyć ſię, ſkłonić ſię, den Bitte, uniżona, pokorna proſ

Demüthigen, *v. a.* uniżyć umysł kogo; hardość, dumę, wynie czyią uniżyć, ſich demüthigen, uuiżyć, upokorzyć, ſkłonić wie einer, der ſich vor Gericht antwortet, iak ten, ktory prz dem ſię ſprawuie, w ſkromn uniżonoſcy; *znaczy także:* z przełamać cudzy upor, albo własny.

Demüthiglich, *adv.* uniżenie, pok ſkłonnie; antworten, uniżenie wiadać; bitten, pokornie proſi was vortragen, ſkłonnie y pok

co przełożyć, przekładać, *to iest*, z oświadczeniem uniżoności y skłonności.

Demüthigung, *s. f.* uniżenie, upokorzenie, pokorne y skromne ułożenie; sein selbst, siebie samego; eines andern, kogo drugiego.

Demuth, *s. f.* pokora; umysłu skłonienie.

Dender, *s. m.* ein Fluß in Flandern, Dendar, rzeka we Flandryi.

Dendermonde, *s. f.* eine Stadt in den Niederlanden, Dendermonda, miasto w Hollandyi, połacinie nazywane bywa, Teneramunda, albo Dendermonda; von, oder zu Dendermonde gehörig, *adj.* z Dendermondy, albo do Dendermondy należący, Dendermondski, Dendermondska, Dendermondskie, Męszczyzna, Dendermondczyk: Kobieta, Dendermondka.

Denigiren, *v. a.* odmowić nie pozwolić, nie uczynić, o co proszą; verlegen, *tuż samo*, einem etwas, co komu.

Neutralisiren, *v. a.* (neu) entneutralisiren, machen, daß einer nicht mehr neutral ist, oder bleibt, *nowe słowo:* uczynić, że kto nie teraz neutralnym albo bezstronnym iest, się pokazać bezstronnym.

Denia, *s. f.* eine Stadt in Spanien, Denia, miasto w Hiszpanii.

Denigrateur, *s. m.* (neu) Anschwärzer, Verläumder, *nowe słowo:* oczerniciel, obmowca.

Denigration, *s. f.* (neu) Verläumdung, Anschwärzung, *nowe słowo:* obmowa, obmowianie, potwarzanie.

Denkart, *s. f.* s. *obacz* Denkungsart.

Denken, *v. a.* myśleć; an etwas mit allem Ernste, o czym z wszelką należytością; mit aller Liebe an einen, z wszelką miłością o kim; von da in das Tusculanum zu gehen, myśleć z tąd do Tuskulanu iść; so oft du an uns denken wirst, wirst du auch an deine Wohlthaten gedenken, ile razy będziesz o naś, myślał. tyle razy pomyślisz y o dobrodzieystwach twoich, auf eine Anklage denken, myślić o oskarżeniu, o pozywaniu; bei sich denken, z sobą samym myśleć; ich dachte, myślałem; gänzlich denken, bynaymniey nie wątpić; es hat niemand darauf gedacht, nikt o tym nie myślał.

Denkenswerth, *adj.* godny pamięci, s. denkwürdig.

Denkmaal, *s. n.* pamiątka, wystawione co na pamiątkę; herrliches, sehr altes, wspaniała y nader dawna pamiątka; gewisses, berühmtes, pewna, sławna; sehr schönes, nader piękna, stets währendes, wieczna, marmornes, marmorowa, Sachen, davon sichere Denkmaale vorhanden sind, rzeczy, ktorych pewne pamiątki w rękach namy; der verrichteten Dinge, pamiątki rzeczy poczynionych, man hat noch bis itzt einige Denkmaale von ihm, ieszcze teraz maią pewne po nim pamiątki. Denkmaal aufrichten, damit es eine Anzeigung der Schande sey, wystawić pamiątkę, aby był znakiem wstydu; etwas mit öffentlichen Denkmaalen bezeichnen, publicznemi pamiątkami co dowodzić, pokazywać; eines Tod mit einem immerwährenden beehren, czyią śmierć wieczną pamiątką uczcić; er will dafür ein Denkmaal stiften, chce tego pamiątkę zostawić, ufundować.

Denksäule, *s. f.* kamień na pamiątkę czego wystawiony z napisem rzeczy.

Denkspruch, *s. m.* przysłowie na pamiątkę.

Denkungsart, Denkart, *s. f.* Gesinnung, mysł, serce, Art zu denken, sposob myśla.

Denkweise, *s. f.* s. *obacz* Denkungsart.

Denkwürdig, *adj.* godny pamięci; viele denkwürdige Dinge im Kriege verrichten, wiele rzeczy godnych pamięci na woynie poczynić; ihre Freundschaft ist sehr denkwürdig, we pana przyiaźn, iest nader godna pamięci; denkwürdige Schlacht, bitwa godna pamięci; denkwürdige Thaten thun, godne pamięci dzieła czynić; denkwürdiges Gericht, godny pamięci sąd; viel denkwürdiges vorbringen können, wiele rzeczy godnych pamięci moc przyprowadzić, przywieść w mowie, s. Merkwürdig, znaczenia godny, uwagi godny.

Denkzeichen, *s. n.* in einem Buche u. d. g. znak dla pamięci w iakiey książce; aufgebauetes, wybudowany znak pamięci, wystawiony.

Denkzettel, *s. m.* pamiętne, terminatka, notatka rzeczy, aby ie pamiętać, a nie zapomnieć; der Juden, Żydowskie znaczki czyli przykazania, ktore przy sobie noszą, albo pod czas modlitwy.

Denn, *conj.* bo; es scheinet nicht, daß er verstehe, was er verspricht, bo się to nie wydaie, że on to rozumie, co obie-

obiecuie; denn was ſoll ich ſagen? bo co mam mowić? denn daß du ſie entſchuldigeſt, bo cō ich wymawiáſz; *albowiem:* denn, betrachtet nur die Sache kürzlich, albowiem, rzecz tylko krotko zważcie: denn, wegen, albowiem, ieżeli; denn weil, albowiem ponieważ; denn, wenn es ein Fragwort iſt, *czyczyli*; kann denn einige Entſchuldigung ſeyn? czy może być iaka wymowka? *czyli nie:* iſt dir denn der Nutzen vom Rindviehe angenehmer, als von den Bienen? ich iey ieſt robie pożytek z bydłą przyiemnieyſzy, niżeli ze pszczoł? czy, czy; ſoll ich denn nach Rom kommen, oder bleibe ich hier? czy mam do Rzymu przyiechać, czy ſię tu zoſtać? *co za:* er hat ſie gefragt, was ſie denn für ſchöne Jungfern hätten? pytał ſię ich, co by co za piękną panienke u ſiebie mieli; *to: conj.* wo ſind wir denn? gdzieżmy to ieſteś my? *iak:* ich bin mit andern Dingen beſchäftiget, denn als du, ia inſzemi rzeczami ieſtem zatrudniony; *iak ty, ſ.* annoch, dann, als.

Dennemark, *ſ. f.* Dania, Kroleſtwo Duńskie za morzem, po większey części.

Dennemärker, *ſ. m.* Duńczyk, rodem z Danii; z Kroleſtwa Duńskiego.

Dennoch, *conj.* iednak, przecie, atoli; läſt du von deiner Schalkheit nicht ab, przecie twoiey złości nie odſtępuieſz, ob er wohl keine Schuld hat, dennoch iſt er nicht außer Verdacht, lubo żadney winy w nim nie ma, *przecie* nie ieſt bez podeźrzenia; die Sache iſt reif, dennoch wollen die Bürgermeiſter nicht daran, rzecz ieſt w ſwoiey porze, atoli Konſulowie ociągaią ſię ieſzcze; *interj* dennoch willſt du ſo alberne Dinge vertheidigen, *ieſzcze* chceſz tak nie rozumnych rzeczy bronić; willſt du in einer fremden Sache reden, *ieſzcze* chceſz w cudzey ſprawie mowić; z tym wſzyſtkim; ob es wohl die Stoiker verneinen, dennoch meinen ſie, lubo to Stoikowie przeczą, *z tym wſzyſtkim* rozumieią - - nie mniey iednak; dennoch können ſie ausgemacht werden, wenn ich nicht gleich da bin, *nie mniey iednak* mogą bydź te rzeczy zrobione, choć mnie tam nie będzie.

Denominiren, *v. a.* mianować na co, na urząd, na godność, ernennen zu etwas, einen zum Bürgermeiſter, mianować kogo Konſulem, urząd m naznaczyć, wybrać go na ten u

Denominirt, *part. et adj.* mianow

Denominirung, *ſ. f.* mianowanie,

Denumerant, *ſ. m.* oskarżyciel, ficiel.

Denuncíren, *v. a.* angeben, donie was von einem bei dem Richter nieść kogo o co do Sędziego; co, występek, kryminał iaki, geben.

Depantheoniſation, *ſ. f.* (neu) bannung aus dem franzöſiſchen theon, *nowe słowo:* depanthe cya albo wywołanie z francuſ Pantheona.

Depantheoniſiren, *v. a.* (neu) au Pantheon verbannen, aus dem wieder herausnehmen, der gen Ehre des Pantheons für unwürdi klären, *nowe słowo:* depantheon wać, z Pantheona wygnać, wywo z tego znowu wyimować, używa honoru Pantheona niegodnym dzić, wymienić.

Deparalyſiren, *v. a.* (neu) wieder in wegung, in Thätigkeit ſetzen, eine unthätige Arm e; die Lähm benehmen, *nowe słowo:* z nowu w ſzyć, w ruſzanie, we dzielność ſadzić, iak woysko niedzielne: ch manie wziąć, ubrać.

Deparalyſirt, *part. et adj.* (neu) lähmt, wieder in Bewegung, in T tigkeit geſetzt, *nowe słowo:* od ch mania wolny, z nowu w ruſzan we dzielność pokadzony.

Departement, *ſ. n.* dyſtrykt; in neuen Bedeutung: die franzöſiſ Departements, *w nowym znacz* oſobliwie dyſtrykty w Francyi, na ie Francya podzielona.

Departementair, Departemental, (neu) zu den Departements, Bez gehörig ſie betreffend, *nowe słow* partementalny, do departement dyſtryktow należący, tych ſię tycz

Departementalement, *adv.* (neu zirkoweiſe oder in Kretſe eingeth *nowe słowo:* departementalnie, dyſtrykty, powiaty podzielony, okolicy podzielony.

Depechíren, *v. a.* abfertigen, einen, prawić, wyſłać kogo.

Dependentien, *ſ. f. pl.* prawa.

Dependíren, *v. n.* należeć do kogo, wiſnąć od czego; von einem, od go; bydź w rękach cudzych; Leben dependiret von ihm, życie tw

…ętach. od niego zawisło; …Sinken von einer einzigen …ałe szczęście zawisło &c. …ierki: von niemand, do …: należeć, wolnym sobie …bie panem być.

…ufgehen, Aufwand, koszt, …ebatch; grosse machen, wiel…ki czynić; oszczędzać …me, oder wenig machen; …en lassen, czynić, aby …ht wychodził.

…v. a. nazbyt wydawać; dur…lassen, was man verdienet, …mprofitzé, przemarnować, …rb, aber die maßen viel, mad …e wydawać.

…v. a. (neu) auf der Spur ver…s słowo: prześladować na …cop.

…v. a. (neu) den Sitz be…ne słowo: trucizną ubrać.

…v. a. złożyć; ablegen ein …mandschaft złożyć, dać; …ibern will, promowować …nehmen nakopień w Aka…

…ntiren, v. a. (neu) einem die …s Volks entziehen, ihm bei …: in Mißkredit setzen, ihn …verächtig machen, nowe słowo: …popularizować, łaikę, zwie…pospolitego ludu komu uni…ra u pospolitego ludu w nie…ywić, iego podeźrzanym …u.

…irt, part. et adj. (neu) um …ufrichtigkeit gebracht, nowe słowo: …ony o łaikę u pospolitego …depopularizowany.

…ant, adj. m. Depopulatrice, …rderend, als ein verheeren…m, nowe słowo: gustoszkodzący, …szkodzący skład, rozporządze…dzaiące.

…ung, f. f. Entvölkerung, Ab…der Bevölkerung, upadanie, …zaludnienia, rozludniania, …dzenienia; depopulacya.

…ez, adj. f. ſ. obacz Depopu…

…ion, f. f. Art der Verbannung …ischen Römern; in der neuen …ung: die Verbannung nach …rt außerhalb Frankreichs, eine …Revolution üblich gewordene …. Gattung pewny zawiezie…ie na wygnanie u starożytnych …an, jak na wyſpę; z nowym znaczeniu: zawiezienie, gdzie na wygnanie na mieyſce iakie powierzchowne Francyi, od rewolucyi używana kara i deportacya.

Deportiren, v. a. von einer Sache ablaſſen, abgehen, abſtehen: in der neuen Bedeutung: verbannen, exiliren. Odstąpić od czego, opuścić co; w nowym znaczeniu: wygnać, wywołać, bannitować, deportować.

Depoſſedíren, v. a. entſetzen, aus dem Beſitze treiben, poſſeſſyi, z osiadłości z dobr wygnać kogo.

Depreciren, v. a. abbitten, was man einem zuviel gethan hat, przeprafzać, prosić o odpuszczenie, o wybaczenie; durch Bitten abzulehnen ſuchen, wyprafzać się z czego, z urzędu, z podatku.

Depretriſation, f. f. (neu) freiwillige Ablegung der prieſterlichen Würde, nowe słowo: dobrowolne złożenie godności kapłańskiey.

Depretriſiren, v. a. (neu) entprieſtern, des Prieſterſtandes entſetzen, oder auch denſelben verlaſſen, ablegen, in den weltlichen zurücktreten, nowe słowo: zfadzić kapłańskiego stanu, urzędu, zzłożyć, albo także iego porzucić, w świtowy stan odskoczyć.

Depretriſirt, part. et adj. (neu) entprieſtert, nowe słowo: zfadzony kapłańskiego stanu, urzędu.

Deputát, f. n. ornaria, was einem geordnet iſt, beſcheidener Theil, wydzielona część komu żywności, w służbie zostaiącemu, iako to zboża, ſáma, mąki, kur, gęsi.

Deputatholz, f. n. drzewa wyznaczone służącemu.

Deputatkorn, f. n. zboże wyznaczone służącemu.

Deputation, f. f. Poſelſtwo, abgeordnete Perſonen, wyznaczone, posłane oſoby.

Deputicid, f. m. (neu) der Mord eines Volksrepreſentanten, nowe słowo: zabóyſtwo ukazywącego lud.

Deputirte, f. m. pl. Posłowie, posłani.

Der, pron. perſ. dieſer Artikel wird im Polniſchen nicht geſetzt, Niemiecki artykuł, ktory w Polskim się nie kładzie; z. E. der Menſch, człowiek, a nie: ten człowiek: gdy by tak zawsze w Polskim przykładać ten artykuł, była by mowa nie do rzeczy. 2) der, ein deutſches Relativum und ſo viel, als welcher, ktory, krora, ktore; ein Menſch, der nicht lange lebet, człowiek,

wiek, ktory nie długo żyie; ein Baum, der bald verdorret, drzewo, ktore prędko ſchnie; ein Apfel, der gut ſchmeckt, iabłko, ktore dobrze ſmakuie. 3) ein deutſches Demonſtrativum und ſo viel, als derſelbe, ow, owa, owo; der Menſch, ow człowiek, der Baum, owo drzewo. 4) der nicht, kroby nie, es iſt niemand in Sicilien geweſen, der es nicht gehöret hätte, nikt nie był w Sycylii, ktoby o tym nie słyſzał; ich habe nichts vorbei gelaſſen, daß ich nicht an dich geſchrieben hätte, nic nie minąłem, o czym bym do ciebie był nie napiſał.

Derb, *adj.* gęſty, derbes Kleid, gęſta ſukna; Sand, piaſek gęſty; Regen, rzęſiſty deſzcz, twardy; Käſe, twardy ſyr; das Erdreich derb machen, ubiiać ziemię; einem eine derbe Maulſchelle, Antwort geben, dać komu dobrze w pysk, t. i. mocno, ſilno, dziko komu odpowiedzieć.

Derb, *adv.* gęſto, rzęſiſto; die Kohlen treten, gęſto, węgle deptać.

Derbent, *ſ. ſ.* Stadt in Perſien, Derbenta, miaſto w Perſyi.

Dereinſt, *adv.* kiedyś, ſ. dermaleinſt.

Derenthalben, *praep.* dla czego, dla tego, ſ. derohalben.

Dergeſtallt, *conj.* tak dalece, tym ſpoſobem; ſollte es gültig ſeyn, wenn ꝛc. tym ſpoſobem popłacało by to, gdy by . . . tak bardzo; ich bin dergeſtallt unglücklich, daß ꝛc. tak bardzo nieſzczęśliwym ieſtem, że; tak dalece że; iſt er beweget worden, poruſzony był *tak dalece że* . . . tak; ich bin dergeſtallt umerfahren und raſtlos, mit leidig, tak ieſtem nierozgarniony y bez żadney rady; tak miłoſierny ieſtem.

Dergleichen, *adj.* taki; damit wir auch für dergleichen angeſehen werden, die wir ſind, abyśmy też za takowych byli miani, iacy ieſteśmy, taki, t. i. tak wielki; ein Mann von dergleichen Anſehen, człowiek tak wielkiey powagi, taki, t. i. tak godny; ich unterſtehe mich nicht von dergleichen Männern zu reden, nie odważam ſię, nie podeymuię ſię, o *tak godnych* ludziach mowić co podobnego; dergleichen ſchrieb ich, co podobnego piſałem; auf dergleichen Art und Weiſe, takimże ſpoſobem i podobnym ſpoſobem, Armuth, Schande und dergleichen, ubóſtwo, wſtyd y tym podobne rzeczy.

Derhalben, *praep.* dla czego, dla ſ. derohalben.

Derjenige, diejenige, dasjenige, *dem.* ten, ta, to.

Dermaleinſt, *adv.* kiedykolwiek; es durch die Tugend wieder erl werden, kiedykolwiek to znowu cnotę odebrane będzie; wenn das Glück dermaleinſt in mein land wird kommen laſſen, icie kiedykolwiek fortuna do moic czyzny wrocić pozwoli; pew czaſu; daß der Rath dermalein ſchloſſen iſt Geſandten dahin zu ſe tak dalece że Senat *pewnego* uchwalił Posłow tam wypra przedtym; wie ſie dermaleinſt w iak oni *przedtym* byli, nie k weil du dermaleinſt wirſt ungl ſeyn, że nie kiedy maſz być nie ſliwym.

Dermaßen, *adv.* tak dalece, ia; wir wunderlich, daß ꝛc. ieſteśm dogodni, *tak dalece że*; poty: mit Ruthen geſtäupet worden, unter den Schlägen ſtarb, był rozgami *poty* póki pod tym ſ nism nie umarł; *tak*, ein jeder der Rede ſoll dermaßen lobens ſeyn, daß kein Wort entfalle, cząſtka mowy powinna być tak lebna, aby żadne ſłowko nie dło, ktoreby nie było piękne.

Dero, der Genitivus ſingularis und wohl Pluralis des Pronominis fe ni: die Frau, dero Mann geſtorbe ni, ktorey mąż umarł; die Reden Annehmlichkeit groß iſt, mowy rych wielka przyiemność ieſt dero, iſt in deutſchen Complim ebenfalls, als was in Polniſchen Pan, we Pani, we Panna, ſ. E Mann iſt da, we Pani mąż ieſt dero Mägde warten ihnen auf Pani ſługi czekaią na we Pani

Derohalben, *praep. et conj.* dla c recommandire ich dir ihn alſo, d go oddaię ci go tak - - - więc, er ſich aller dieſer Dinge bedienet nen, więc będzie mogł wſzy tych rzeczy zażyć; tedy; laſ von den Sinnen anfangen, zacz tedy od zmyſłow; zaczym; da ten Muth, bądź dobrego ſerc tym, mögen ſie fortgehen, oder ſitzen, niech albo wyidą, albo ſiedzą; a przeto; derohalben bi dich, befreie mich von dieſem Sch

uwolniey mię

) die Entwicke-
sich etwas vol-
słowo: rozwiia-
wiianie, stan,
iera.

ep. dla czego,

) vom Roya-
słowo: odwra-
o od myśli kro-
nia się u krola.

j. (neu) von der
den König abge-
słowo: odwra-
się u krola.

Liefland, Derpt,
h.

ten sam, taż sama,
, ona sama, owo

f. m. Derwonshira,
nd, ziemia w An-
nazywa się Dewo-

dj. (neu) abgünstig,
słowo: nie zwyczli-
ylny.

a. (neu) aus der Zahl
ausstreichen, nowe
policzonych między
ryślać.

n, v. a. (neu) von
ntblößen, den Proviant
słowo: ogołocić z
owiant, żywności za-

irt, part. et adj. (neu)
ntblößt, nowe sło-
ony z żywności.

f. f. uszczerbek, szkoda,
, bez samo; etwas zu eines
reden, mowić co z
cudzyw, na uszczerbek

a. f. c. pl. Nachkömmlinge,
potomkowie.

f. wyiście z okrętu. Aus-
aus den Schiffen, eine Descen-
wyiść z okrętu.

adj. (neu) beschreibend, schrift-
ausführlich darstellend, nowe
napisaiący, napisano i zapeł-
ponować, stawić.

ment, f. m. (neu) das Aus-
in der Rolle (von Soldaten,
den Abschied bekommen) nowe sło-

wo: poprzekryślanie z szeregow, z regiestrow, o żołnierzow, co odprawę i świadestwo dostaią.

Desenzano, f. f. Stadt im Venetianischen, Desenzano, miasto w Weneckim Państwie.

Deserteur, f. m. (Desertör) entlaufener Soldat, zbieg, zbiegły żołnierz; als einer anlangen, przyiść w dobie zbiegłego żołnierza.

Desertiren, v. n. davon laufen, zbieć, ucieć od żołnierzy, między ktoremi kto służył.

Desideriren, v. a. vermissen, pragnąć czego.

Desorganisateur, f. m. (neu) Unordnungsstifter, Zerstörer der gesetzmäßigen Ordnung, nowe słowo: nieprządku sprawca, rozburzyciel porządku prawnego.

Desorganisateur, adj. m. Desorganisatrice, adj. f. (neu) Unordnung stiftend, als die Unordnung stiftende Parthei, nowe słowo: nieprządek zrobący, iak strona nieprządku zrobąca.

Desorganisation, f. f. (neu) Desorganisirung, Auflösung der gesetzmäßigen oder gehörigen Ordnung, nowe słowo: desorganizacya, rozpuszczenie prawnego albo przynależytego prządku.

Desorganisiren, v. a. (neu) auflösen, in Unordnung bringen, die regelmäßige Einrichtung aufheben, nowe słowo: rozwiązać, w nieprządek przyprowadzić, prawne ustawanie znieść.

Desorganisirt, part. et adj. (neu) in Unordnung gebracht, nowe słowo: w nieprządek przyprowadzony.

Desorganisirung, f. f. s. obacz Desorganisation.

Desouci, f. m. et f. (neu) Nachlässigkeit, nowe słowo: niedbalstwo, gnuśność, ospalstwo.

Desourdirt, part. et adj. (neu) abgezettelt, bei den Webern, nowe słowo: rozwikłany, u tkaczow.

Desperiren, v. n. verzweifeln, rozpaczać, ztracić nadzieię; an etwas, o czym.

Despotisch, adj. der eine unumschränkte Gewalt hat; grausam, deszpoticzny, iednowładny, zupełnowładny, władogromny, wolnowładny; okrutny, srogi; adv. ie, iednowładnie etc.

Despotisiren, v. a. (neu) drückend herrschen, auf eine despotische, grausame Art behandeln, nowe słowo: tyranizować, okrucieństwem panować, traktować.

Despotisirt, part. et adj. (neu) despotisch beherrscht,

beherrſcht, *nowe słowo:* tyranizowany, okrucieństwem panowany.

Deſpotismus, *ſ. m.* ungebundene, unumſchränkte, freie Herrſchaft, wolno władnośc, jedynowładztwo.

Deſſau, *ſ. f.* Stadt im Anhaltiſchen, Deſſawa, miaſto w Kſięſtwie Anhaltskim; von, oder zu Deſſau gehörig, *adj.* z Deſſawy, albo do Deſſawy należący; Deſſawſki, Deſſawska, Deſſawskie, rodem z Deſſawy, Deſſawczyk; kobieta Deſſawka.

Deſſein, *ſ. n.* (Deſſeing) Vorhaben, zamyſł, groſſe Deſſeins im Sinne haben, zamyſły wielkie w myśli mieć. Deſſein ausführen, zamyſł wykonać, do końca, do skutku przyprowadzić; mit großem umgehen, wielkimi zamyſłami ſię bawić; zu Werke richten, zamyſłow dokazać oſtatecznie, nie uchybnie, trafić do końca w ſwoich zamyſłach, ſ. Vorhaben, Anſchlag. 2) Riß von einer Sache, abrys iakiey rzeczy, pierwſzy, rzut, kład.

Deßgleichen, *adv.* potym, znowu, ich habe den Gabinius zu mir gefodert, desgleichen wurde hernach auch Statilius herbei gerufen, Gabiniuſza do mnie wezwałem, potym znowu Statylius był zprowadzony y znowu, deßgleichen wenn du den hölzernen Hausrath beſtreicheſt, wird er nicht faulen, kiedy ſprzęt drewniany naſmarujeſz, nie będzie gnił, pruchniał, podobnież, desgleichen kann ausgemacht werden, podobnież może być zrobione, iſt mir heute wiederfahren, to ſię mi dzisiay podobnież trafiło, ſ. Ebenfalls.

Deſſelbengleichen, *adv.* tegoż ſamego rodzaiu, gatunku, znowu, ſ. Dergleichen.

Deſſen, der Genitivus des Pronominis der, tego; deſſen ungeachtet, nie uważaiąc na to.

Deſſenthalben, *praep.* dla czego, przez co, ſ. Deßhalben.

Deßhalben, *praep.* prze to, hat er vorgetragen, prze to przełożył, hat man zu den Waffen gegriffen? porwano ſię do oręża; y dlategoż? *interr.* hat er deßhalben abfallen müſſen? miał że dla tego odſtępować? dla tego; deshalben hab' ich es gethan, dla tego uczyniłem to.

Deßwegen, *praep.* dla tego.

Deſto, *adv.* tym, mehr hatte er das Vertrauen, tym więkſze miał zaufanie, deſto weniger, tym mniey, deſto geſchwinder, tym prędzey, deſto n tym więzey, deſto ſtärker ſchnei tym tęzey wybiega, deſto liebe tym więkſzą chęcią.

Detachement, *ſ. n.* (Detachemang) ſe, zu etwas beſonders commandi Volk, podiazd, dywizya, wys na co oſobliwego; Cavallerie, h iazdy; Infanterie, hufiec pieſzy wizya piechoty; drei Detachem auscommandiren, trzy dywizye k mienderować, wyprawić.

Detachiren, *v. a.* (detachiren) beor abſondern, oddzielić, wyłączyć nige Trupven von einer Armee u commandiren, część, dywizyą ſka wyſłać, komenderować do

Detailliſt, *ſ. m.* (neu) Detailleur, Krämer, der einzeln oder ſtückweiſe detail) verkauft, *nowe słowo:* kram kupiec łokciami, funtami przedaiący; kupiec łokciowi, funtow

Detapeſſiren, *v. a.* (neu) die Tapeten nehmen, *nowe słowo:* obicie, ko rzce wziąć.

Deteriorıren, verſchlimmern, *v. a.* zep gorſze uczynić, etwas, cokolwi

Determiniren, beſtimmen, *v. a.* co wić, uſtanowić, oznaczyć, okry etwas, cokolwiek, einen Tag, d naznaczyć, dzień umowić.

Dethmold, *ſ. f.* Detmolda, Stad Weſtphalen, miaſto w Weſtfalii.

Dethroniſiren, *v. a.* vom Königreiche ſetzen, z tronu zſadzić, krolestwa brać.

Detlev, *ſ. m. n. p.* Mannsname, Det imię męſzczyzny.

Detzen, Decent, *ſ. m.* dziesięcina, zehende Theil von etwas, dzie część od czego.

Devalviren, *v. a.* verringern, herabſe herabwürdigen, zmnieyſzyć, zn waloru, iako to w pieniądzach monecie.

Devaſtateur, *ſ. m.* (neu) ein Verhe Verwüſter, *nowe słowo:* puſtoſzy ſpuſtoſzyciel.

Devaſtateur, *adj. m.* Devaſtatrice, *el ſ. f.* (neu) verheerend, verwü *nowe słowo:* puſtoſzący; burz *ſ. f.* ſpuſtoſzycielka.

Deuchten ſich laſſen, *v. r.* rozu mniemać, es deuchtet mich, zdaie ſię, ich ſehe die Stadt, zdaie mi że widzę miaſto, es deucht mich, Feld ſelbſt betraure ſeinen Herrn, ſię mi, że ſame pole żałuie ſwe pana, ſ. Dünken.

Deventer, *s. f. n. p.* Stadt in den Niederlanden, Dewentra, miasto w Niderlandzie, czyli w Niskim Kraiu.

Dergondage, *s. m. et f.* (neu) Unverschämtheit, Schamlosigkeit, *nowe słowo*: niewstydliwość, niesromanie się, niewstyd, bezwstyd, niewstydność.

Deviation, *s. f.* in der Astronomie: Abweichung eines Körpers von der Ekliptik; in der neuen Bedeutung: die Abweichung, Entfernung im physischen und moralischen Verstande. *W astronomii*: ustępek, ustępowanie planety iedney od Ekliptyki albo od Equatora; *w nowym znaczeniu*: ustępek, następowanie każde w fyzycznym i moralnym sensie,

Deviren, *v. s.* vom rechten Wege abkommen, abweichen, ausweichen, auf die Seite schleifen; in der neuen Bedeutung: als *v. a.* ablenken, abwendig machen, als von einer Parthei. Ustąpić drogi prawney, obłąkać się na drodze; *w nowym znaczeniu*: odchylić, odwrocić, odwieść, iak od strony iakiey.

Devirt, *part. et adj.* (neu) auf Abwege geführt, vom rechten Wege abgebracht, *nowe słowo*: ustąpiony drogi prawney.

Devirginiren, *v. a.* (neu) entjungfern, *nowe słowo*: przyprawić ktorą o zgubę panieństwa, rozbić z panieństwa, zgwałcić.

Devise, *s. f.* Überschrift, napis.

Devoir, *s. f.* (Devär) Schuldigkeit, powinność, in acht nehmen, thun, uważać na powinność swoię, czynić powinność swoię, nicht thun, nie czynić swoiey powinności, s. Pflicht, Schuldigkeit.

Dévot, *adj.* andächtig, pobożny, bogobóyny.

Devotion, Andacht, *s. f.* pobożność, nabożeństwo, bogoboyność. 2) Ergebenheit, in einer seyn, przychylność, [illegible] do kogo przywiązanym.

Dieta, *s. f.* obwinienie, s. Diete.

Deuten, auslegen, *v. a* znaczyć, tłomaczyć, wyłożyć, was wohl gemeint ist, [illegible], co dobrze pomyślone na złe [illegible]aczyć, na złe brać, einen Traum, tłumaczyć, etwas übel, brać sobie co na złe, ein jeder mags deuten, [illegible] er will, niech iak kto chce rozumieć, etwas auf zwei, oder mehr Arten, dwoiako, albo troiako rozumieć, etwas für einen Hochmuth, brać co za hardość, für eine Tugend, za cnotę, auf allerlei Art, rożnie, rozmaicie.

Deuten, das, *s. n.* tłumaczenie, branie, rozumienie.

Deutlich, *adj.* iasny, znaczny; Satz, proposycya iasna, deutlich einem vorkommen, iasno się komu zdawać, deutlich etwas machen, co iasnym uczynić, co nie było iasne, es ist deutlich und bekannt to iest iasno y wiadomo, deutliche Stimme, iasny głos, Rede, iasna mowa, Erzählung, iasna powieść, iasne opowiedzenie, opowiadanie rzeczy, Dinge, iasne rzeczy, Worte brauchen, iasnych słow zażywać, Auslegung, iasne wyłożenie.

Deutlich, *adv.* iasno, znacznie, wyraźnie, reden, iasno mowić, etwas schreiben, iasno co pisać, an einen schreiben, do kogo pisać, *Oczywiście*; und offenbarlich etwas sagen, y oczywiście co mowić; etwas erklären, co wyłożyć, und kurz beschreiben, a krotko opisać, das kommt mir nicht recht deutlich vor, to się mi nie zdaie iasno, aufs deutlichste verbieten, nayiaśniey, naywyraźniey zakazać.

Deutlichkeit, *s. f.* iasność, wyraźność, znaczność; der Gedanken, myśli.

Deutsch, *adj.* Niemiecki, Niemiecka, Niemieckie.

Deutschland, *s. n.* Niemcy, Niemiecki kray, ziemia.

Deutung, *s. f.* tłumaczenie, rozumienie, branie, des Rechts, tłumaczenie prawa, des Namens, branie imienia, eines Traumes, rozumienie snu.

Dexterität, Geschicklichkeit, *s. f.* sprawność, sposobność, obrot, obrotność.

Deule, *n. p. f.* Deula, Fluß in Niederlanden, Rzeka w Niederlandzie; po łacinie Dilia.

Diamant, *s. m.* s. Demant.

Diät, *s. f.* Dieta, Ordnung und Mäßigkeit im Essen und Trinken, porządek y pomierność w iedzeniu y w napoiu, mit der Diät curiren, dietą kurować, leczyć.

Diarbeck, *n. p. n.* Diarbegnir, Diarbek, Landschaft in Asien, Kray w Azyi.

Diarrhöe, *s. f.* diarrea, biegunka, s. Bauchfluß.

Dicht, *adj.* gęsty, dychtowny; Unterkleid, dychtowna suknia; gęsty, dichter Wald, gęsty las, Ort, wo die Zäune dichte stehen, mieysce, gdzie gęste płoty stoią, Schlachtordnung, rzęsisty, scisły, nabity szyk, Ölgarten, da die Bäume sehr dichte stehen, oli-

wny ſad, gdzie drzewa bardzo gęſto ſtoią, dichter Körper, twarde ciało.

Dicht, *adv.* gęſto; dicht aneinander, ſcisło iedno na drugim, dicht ſtellen, zagęścić, gęſto uſtawić, dicht werden, gęśnieć, ackern, gęſto orać, to ieſt, gęſte zagony robić.

Dichte, die, *ſ. f.* gęſtość, gąſzcz, miąſność, des Goldes, miąſność złota.

Dichten, das, *ſ. n.* Dichtung, myślenie, wymyślenie, przemyſł. 2) auf etwas Böſes, eine Liſt, na co złe, zdrada. 3) Erdichten, zmyślenie.

Dichten, *v. a.* denken, myśleć, rozmyślać, auf etwas, co o czym; auf etwas böſes, myśleć o złego. 2) als ein Poet, zmyślać, iako zmyśla *Dzieſotwor, Myślotwor*, t. i. Poeta.

Dichter, *ſ. m.* Myślotwor, t. i. Poeta.

Dichterin, *ſ. f. Myślotworka*, to ieſt, Poetria.

Dichteriſch, *adj.* myślotworſki, poetyczny, *adv.* po *Myślotworsku*, po *poetycku*.

Dichtkunſt, *ſ. f.* Myślotworska ſztuka; *Poeſia, Poetyka*.

Dichtung, *ſ. f.* Myślenie, rozmyślanie, ſ. Dichten, das.

Dick, *adj.* gruby, miąſny, dicke Luft, grube powietrze, Faden, grube nici, Blut, gruba krew, Baum, welcher dicker, als fünf Finger iſt, drzewo miąſne, grubę na pięć palcow; dicke Mauer, gruby mur, dicker Menſch, gruby człowiek; *adv.* wo die Feinde am dickſten ſtehen, gdzie nieprzyiaciele naygęściey ſtoią, dicke machen, *v. a.* grubym uczynić, dick werden, *v. n.* grubieć, vom Fette, tyć, dick gerinnen, gęśnieć, niby grubieć, dick ſeyn oder gehen, als wie eine Schwangere, brzemienną być.

Dickbäckigt, *adj.* pucołowaty, puca.

Dickbäuchicht, *adj.* brzychaty; brzuchal; Menſch, człowiek, Faß, *brzuchate* naczynie, pękate.

Dicke, *ſ. f.* grubość powietrza; der Wände, ścian, in der Dicke acht Cubitos halten, na grubość oſm łokci trzymać, mieć. Pfähle in der Dicke des dicken Beins, pale w grubości, tyle iak gruba noga, die ſich vom Waſſer u. d. gl. unten auf den Boden ſetzet, fuſły, mąt, ktory ſię na dole w wodzie albo w czym ieſzym uſtawa, die Dicke über dem Knie, łudo nad kolanem.

Dicker Backe, *ſ. m.* pucowaty, pucołowaty, einer, der dicke Backen hat, ten co pucołowatą gębę, pucoło pyski ma.

Dicker Bauch, *ſ. m.* fetter Wanſt, ſ

Dickfleiſchicht, *adj.* cielisty, mię

Bauch, brzuch, Olive, oliwna ia

Dickfuß, *ſ. m.* grubych nog.

Dickhäutig, *adj.* odrętwiały.

Dickhäutigkeit, *ſ. f.* odrętwiałość

Dickkopf, *ſ. m.* grybey głowy.

Dickmachung, *ſ. f.* gęſzczenie.

Dickmaul, *ſ. n.* grubych warg.

Dickpauſſig, *adj.* nadęty, bankow pękaty.

Dickwanſt, *ſ. m.* ſadło.

Dictam, *ſ. m.* ein Kraut, Dyktam, z weiſſer Dictam, biały dyktam.

Dictator, *ſ. m.* oberſter Befehlshab Rom, Naywyższy Samowładca czas iaki w Rzymie, Dictator, s Amt, iego urząd, Dictatura; th gehend, *adj.* do niego należący, ctatorius; makaronizuem tak potrzebnym wymowiſz: Dyktato

Dictatorial, *adj.* (neu) dictatorm *nowe słowo:* dyktatorſki, diktat wi przyſtoyny.

Dictatorial, *ſ. m.* Dictature, *ſ. f.* (im verächtlichen Sinne: Dict würde, *nowe słowo:* godność dy torſkia, Dyktatura.

Dictiren, *v. a.* vorſagen, dyktować, p powiadać, daß es ein andrer ſchreibe, aby to drugi piſał. za di iącym, czyli przepowiadaiącym nen. Brief, dyktować liſt iaki, e etwas von Sylbe zu Sylbe, od ſy do ſylaby komu dyktować, e eine ſchwere Strafe, ciężką na k karę podyktować, eine Geldſ pieniężną karę podyktować.

Dictirung, *ſ. f.* dyktowanie, einer S ſe, dyktowanie iakiey kary.

Die, *ſ. pron. dem.* ona.

Dieb, *ſ. m.* złodziey, der bei der N ſtiehlet, ktory w nocy kradnie bei Tage gemauſet hat, ktory w kradnie, zmyka, offenbarer, pu czny, iawny, künſtlicher, ſztuc die Hunde bellen, wenn ein Dieb ko pſy ſzczekaią, kiedy złodziey ſię ſelbſt zum Diebe machen, złoc iem zoſtać.

Diebchen, *ſ. n.* złodzieiek.

Dieberei, *ſ. f.* złodzieyſtwo, kradz groſze gehet vor, wielkie złodzieyſ dzieie ſię.

Diebesgeſell, *ſ. m.* drab, włoczęg złodziciami.

Diebin, *ſ. f.* złodzieyka, die einen

kan hat, ktora płaszcz okra-

…f. co lubi kraść, co magnes
…ch. Knecht, sługa złodzieicy,
…odzieyskie ręce.
…złodziciek, mały złodziey.
…ert, f. n. złodzieyski kusźt.
…t, f. m. kat, co złodzieiow

…f. kupa złodzieiow.
…m. złodzieyska torka.
…ł, f. m. wytrych, złodziey-
…

…m. kradzież, offenbarer, pu-
…wm. beshafter, niepodsci-
…schämter, nie wstydliwa,
…r, nader wielka, kleiner,
…ahl zu Hause begehen, po-
…domu kradzież, einen wegen
…s ertogen, beschuldigen, ob-
…duriyć, pomowić kogo o
…, o złodzieystwo, verdam-
…mć na złodzieystwo.

…dl. z nie grubego drzewa,
…us ciesana gruba, wązka, star-
…ent.

…a. mit Dielen belegen, dyla-
…ziemi obić, wybić, mit ei-
…Brett, dębowemi tarcicami,
…en mit eichenen dielen, podło-
…Boden dać tarcie, die Ställe,
…ctory, chlewy wydylować,
…en dać na podłogę.

…a. służyć, einem, komu,
…ihm, länger, dłużey, ums
…dem, dem gemeinen Wesen,
…publicy służyć, gezieмend,
…ihm nothine zu dienen schul-
…, być winnym komu w czym
…zu Liebe, do stołu, als ein
…, służyć za żołnierza, unter
…, pod kim, um Sold, za pie-
…, für einen Obersten, Officier,
…kownika, albo raczey iak Pol-
…k, iak Oficer, służyć w woy-
…sławie, merere ductorem, na
…Fusse, za Fuße, u piechoty,
…ng, za piechego żołnierza słu-
…Pferde, na koniu służyć, kon-
…ductorem. 2) znaczy: nüt-
…zu seyn, być dobrym y po-
…ym na co, zu etwas, także:
…ir, zur Bequemlichkeit des Le-
…dać się do wygody życia, zu
…lichen, do czyiego dobra zdać
…zum Schaden, służyć na szkodę,
…Beweise, służyć za dowod, zum
…n und zum Trinken, do iedzenia

y do napoiu służyć. 3) znaczy: ver-
ehren, czcić, Gott, Boga.

Dienen, das, f. n. służba, służenie, po-
sługa, usługiwanie, usłużenie, po-
służenie.

Diener, f. m. sługa, służący, öffentlicher,
publiczny sługa, ehngefehr angeroof-
fener, sługa, ktory się trefunkiem
nawinął do usługiwania, einen wor-
inne zum Diener haben, mieć kogo
w czym za sługę, sich um Lohn für ei-
nen von jemanden gebrauchen lassen,
służyć komu za pieniądze.

Dienerin, f. f. sługa.

Dienlich, adj. zdatny, pożyteczny, do-
bry; do czego, zu etwas dienlicher
Rath, zdatna rada, für einen dienlich,
zdatny dla kogo.

Dienst, f. m. Aufwartung, wysługa, po-
sługa, schwerer, ciężka, ruhiger, spo-
koyna. Dienstbarkeit, służba, guten
und erträglichen bei einem haben, mieć
dobrą y znośną służbę u kogo.
Dienst, in dem viel Unbilligkeiten vor-
gehen, służba, w ktorey wiele nie-
słusznych rzeczy się domagaią, über
seinen klagen, skarżyć się na swoią
służbę, bei einem nehmen, in einen
Dienst treten, przyiąć u kogo służbę,
przystać do kogo. 2) Verrichtung, f.
sprawunek, usługa, einem auftragen,
dać . . . sprawunek komu zlecić,
aby . . . zum knechtischen Dienste an-
gewöhnen, do służebniczych posług
kogo przyuczać. 3) znaczy: Amt, f. n.
urząd, bürgerlicher Dienst, urząd
mieyski, bürgermeisterlicher, Burmi-
strzoski urzędi, angetretener, zaczę-
ty urząd, öffentlicher, publiczny, höch-
ster, naywyższy, jemanden einen Dienst
auftragen, urząd na kogo włożyć,
Dienst annehmen, urząd przyiąć, vor-
stehen, urząd trzymać, sprawować,
verrichten, toż samo, seines Vaters
Dienst hat er bekommen, dostał urzę-
du tego, ktory miał iego oyciec.
4) Bemühung, f. f. przysługa; Dienst
einem erweisen, przysługę komu wy-
świadczyć; przysługę komu uczy-
nić, einander erweisen, wzaiemne so-
bie przysługi czynić, sich eines bedie-
nen, czyiey usługi zażyć, seinen Dienst
zu allem anbieten, swoię przysługę
komu we wszystkim ofiarować, mit
seinem Dienste nicht bestehen, swoiey
przysługi nie odmawiać, gute Dienste
im Kriege thun, dobrze y mężne przy-
sługi na woynie czynić, der Republik
einen tapfern erweisen, Rzeczypospo-

litey

litey męzną przysługę iaką wyświadczyć, einen nicht mehr bedürfen, czyiey usługi więcey nie potrzebować, einem zu Dienste seyn, bydź gotowym do usług czyich, einem ganz und gar zu Dienste stehen, bydź wcale gotowym y ochotnym do usług czyich, sein Leben zu eines Dienste aufopfern, życie swoie na czyie usługi ofiarować, einen zu etwas gebrauchen, czyiey usługi do czego zażyć, eines Dienst oder Amt dem andern geben, cudzy, urząd, komu inszemu dać.

Dienstag, *s. m.* Wtorek, dzień drugi po Niedzieli, czyli wtory, dla tego też nazywa się wtorek.

Dienstbar, *adj.* służebniczy, do sługi należący, posługę winien, służbę winien; Güter, grunta służebnicze, które służyć powinny na co inszym, oprocz ich Pana; dienstbar werden, *v. p.* sługą się stać, sługą zostać stets dienstbar seyn, *v. s. p.* na zawsze do służenia należeć, bydź obowiązanym do służby.

Dienstbarkeit, *s. f.* służba, albo niewola, iako u Rzymian y innych narodow bywała; langwierige, długa, przez długi czas; sehr harte, twarda, ciężka; schändliche, schnöde, bezecna, szpetna; grausame, okrutna; zur Ehre gereichende, na honor wychodząca; ungerechte, elende freiwillige, niesłuszna, nędzna, dobrowolna, in die Dienstbarkeit führen, bringen, w niewolą wziąć, zabrać, zaprowadzić; darin stecken, w niewoli zostawać; hinein gerathen, wpaść w niewolą; sich derselben entledigen, wybić się, wydobyć się z niewoli; aus der Dienstbarkeit losmachen, z niewoli oswobodzić, uwolnić; sich dieselbe auf den Hals ziehen, niewolą sobie na kark ściągać, ściągnąć; einen von der langen losmachen, kogo od długiey niewoli oswobodzić; ganz abschaffen, zrzucić wcale niewolą z siebie; sich davon befreien, swobodnym się od niewoli uczynić; wegen Unbekanntschaft des Geschlechts lange Zeit in der Dienstbarkeit stecken, dla niewiadomości urodzenia, przez długi czas w niewoli zostawać.

Dienstbeflissen, *adj.* chętny do usług komu y ochotny; na usługi gotowy, prędki do przysłużenia się przez grzeczność y ludzkość.

Dienstbote, *s. m.* sługa, Knecht, oder Magd, męszczyzna, albo dziewka.

Dienstfertig, *adj.* prędki, gotow usług, *s.* Dienstbeflissen.

Dienstfertig, *adv* z ludzkością, z cią do przysłużenia się, sich bej ludzkim się pokazać, chętny przysługi, gegen einen, dla k albo komu.

Dienstfertigkeit, *s. f.* gotowość, oc do przysłużenia się, chęć do wy dzenia komu przysługi, łaski.

Dienstfreundlich, *adv.* po przyiacie einem begegnen, szanować kog chodzić się, postępować sobie z

Dienstgeld, *s. n.* zasługi, pieniąd służbę, na ćwierci, czyli też cał za rok płacone.

Diensthaftig, *adj.* przysłużny, lu ktory lubi w czym przysłużyć komu, czy interes cudzy zpraw czyli też pomoc daiąc, *s.* dienst sen.

Dienstlein, *s. n.* przysłużka, mała wielka przysługa wyświadczona potocznym interesie.

Dienstleistung, *s. f.* usługiwanie.

Dienstlich, *adv.* usłużnie, z ludzko kiedy owa grzeczna chęć do usł nia w samey usłudze wydaie się nen geben lassen, z ludzkości kogo pozdrowić, kazać się komu kłonić, kłaniać.

Dienstmagd, *s. f.* dziewka do usł

Dienstmägdlein, *s. n.* dziewczyna usługi.

Dienstwillig, *adj.* ludzki, grzeczny

Dienstzwang, *s. m.* powinność.

Dieselbe, *pron. d. f.* taż sama.

Dieser, diese, dieses, *pron. dem.* ten, to; es stehet im Gesetze dieses, da prawie to ieść, że; dieses, daj to, aby nie; diese beklagt einen T der, jener einen Freund, ein anb seine Eltern, ten żałuie brata, ten ten przyiaciela, drugi rodzicow y tamten; dieser und jener, to y to; dieses und jenes, dieser da, te dieses da, taż; dieses da, toż; di eben, tenże; denn dieser? ten to? dieser Mann da? ten to człowiek

Diesenhofen, *n. p. f.* Dizenhofena, C in Türgow, miasto w Turgawie.

Diest, *n. p. f.* Diesta, Stadt in den derlanden, miasto w Niderlandz w Niskim Kraju.

Diete, *s. f.* worein man Gewürze u. d in dem Laden thut, korzennica, k rzenniczka, gdzie korzenie chow w szufladkach; zu Pfeffer, do pie

Dietrich, *n. p. m.* Dietrichame, Di

…ężczyzny. 2) Nachschlüs… …rych do otwierania zam… …ck, fałszywy klucz.
…r. n. Stadt in Bayern, …miasto w Bawaryi.
…. Stadt im Nassauischen, …miasto w Nassawkim Księ… …, oder zu solcher Stadt ge… …z Diecy miasta, albo do …cięcy, Diecezński.
…. d adv. bo.
…. v. a. osławić, szkalować, … o właczać; źle o kim …łość na kogo potwarzy,
… f. Unterschied, rożnica, … Köpfe, rożność głow; … rożnica myśli; der Sitt… …obyczaiow.
… v. a. aufschieben, odkładać, …rwłoczyć; auf ein Jahr, …łożyć na rok. 2) unters… …, rożnić się, od kogo, …ię z czym.
…Schwierigkeit, f. f. trudność, …machen, wątpliwości czy… …einen auf ewig gefangen …na wieki kogo do więzie… …keine machen, etwas zu… …czy nieczynić trudności w …czego.
…, v. a erschweren, wątpić. …niedowierzanie, nieufa… …zu einen setzen, nie …, nie dowierzać komu; …u haben, lepiey: nie …u z kim.
… v. a. läugnen, przeczyć, za… …zu parwalać; etwas, czego, …läugnen.
… n. p. Stadt in Frankreich, …albo Dinis, miasto we Fran…
… f. godność, dostoieństwo,
… f. Stadt in Burgund, Dy… …o w Burgonii albo w Bur… …en, oder zu solcher Stadt …g, adj. et f. z tego miasta, …ego miasta należący, Dy… …yońska, Dyońskie; mę… …Dyończyk, Białogłowa, …, albo Dyanka; aus, oder …hörig um solche Stadt gehö… …z niemi, albo do ziemi, do …ego miasta należący, tak też …ak y wyley, dla tego le… …ące miasto, samo, kray ten…

sam, w mowie położyć, dla rozeznania.

Dille, f. f. deszczka, dyl, kładka.

Dille, f. f. ein Gewächs, ziele, pol. Anethum, Kopr; von Dille, adj. koprowy; mit Dille gemacht, koprem przyprawiony. 2) Schnaute oder Röhre an manchem Gefäße, rury w prawnych naczyniach; insonderheit auf einem Leuchter, na lichtarzu osobliwie.

Dillenburg, n. p. n. Stadt im Nassauischen, Dylenburg, miasto w Nassawskim Księstwie; von, oder zu solchem Orte gehörig, adj. et f. z tego miasta, albo do tego miasta należący: Dylenburski, Dylenburska, Dylenburskie; męszczyzna, Dylenburczyk; białogłowa, Dylenburka, albo Dylenburżanka; męszczyzna także Dylenburżanin.

Dillingen, n. p. f. Stadt in Schwaben, Dylinga, miasto w Szwabach.

Dilucidiren, v. a. (neu) beleuchten, erklären, nowe słowo: oświecić, obiaśnić.

Dimission, f. f. rozpuszczenie, odprawienie, odprawa, ze służby, z Reymentu.

Dimittiren, entlassen, v. a. rozpuścić, odprawić; einen, kogo; rozpuścić, tylko się mowi o wielu, iako to rozpuścić żołnierzy.

Dinant, n. p. f. Stadt im Lüttichischen, Dinanta, miasto w Leodyiskim.

Dinel, n. p. m. Dynel, Fluß im Waldeckischen, rzeka w Księstwie Waldeckim.

Ding, f. n. Sache, rzecz, das von Natur ist, co z urodzenia iest. NB. Dieses leztere Wort ist nur dem Metaphysikern u. d. g. Philosophen zu überlassen, Przes, ten ostatni słowa Metafizykom y Filozofom zostawić trzeba wykład. 2) guter Dinge seyn, wesoley być myśli, vor allen Dingen, przed wszystkim naypierwey, przed wszystkiemi rzeczami.

Dingen, miethen, bestellen, v. a. naiąć kogo, einen, einen Mord zu vollbringen, kogo, aby zaboystwo iakie popełnił; Köchen und Musicanten, kucharzow y muzykantow naiąć, einen um Geld, kogo za pieniądze naiąć; naiemnik; der etwas dinget, d. i. über sich nimmt etwas zu machen, robotę iaką na siebie bierze, przyimuie; potacinie nazywa się, redemptor.

Dingsle, f. f. n. p. Stadt in Irland, Dingla, miasto w Irlandyi.

Dingung, *ſ. f.* naięcie od kogo, albo kogo, lub czyie.

Dink, *ſ. m.* ein Fiſch, ryba, tynka.

Dinkel, *ſ. m.* oder Dinkelkorn, *ſ. n.* orkiſz.

Dinkelgerſte, *ſ. f.* gatunek ięczmienia pewny.

Dinkel- oder Dinkelſpill, *n. p. f.* ehemalige Reichsſtadt in Schwaben, Dinkelſzpila, miaſto w Szwabach.

Dinow, *n. p. n.* Stadt in Polen, Dynow, miaſto w Polſzcze, w Woiewodztwie Ruſkim.

Dinte, *ſ. f.* ſchwarze, czernidło, inkauſt, Feder und Dinte zurecht machen, piora zatemperować a inkauſt zaprawić dobrze, rothe Dinte, czerwony inkauſt do piſania, grüne, gelbe, zielony, zołty inkauſt.

Dintenfaß, *ſ. n.* kałamarz, w ktorym inkauſt, bywa do piſania.

Dintenfäßlein, *ſ. n.* kałamarzyk.

Dintenfiſch, *ſ. m.* ſepia, ryba, z ktorey czernidło bywa.

Diöces, *ſ. f.* Dieceſis, powiat, okolica Biskupia.

Dipfel, *ſ. m.* kolnienie.

Diplom, *ſ. n.* offener Brief, Gnadenbrief, Freiheits- oder Adelsbrief; alte Urkunde, Schrift in einem Archive, liſt publiczny iako na libertacyą, na ſzlachectwo; monument, dokument ſtarodawny w metryce.

Diplomate, *ſ. m.* (neu) ein Bevollmächtigter an einem Hofe, der durch Liſt und Ränke etwas zu bewirken ſucht, *nowe słowo:* w dworze iakim pełnomocny, ktory co wykrętem i praktykiami zrobić chcie.

Diplomatie, *ſ. f.* (neu) die Staatsunterhandlungskunſt; die öffentlichen und geheimen Unterhandlungen der Mächte und ihrer Agenten an den Höfen; auch die hinterliſtige Art zu unterhandeln. *Nowe słowo:* państwa ſztuka włożenia ſię, publiczne i taiemne poſrzedniczenia państw i ich aientow w dworach; także zdradliwy ſpoſob włożenia ſię.

Diplomatik, *ſ. f.* Wiſſenſchaft der Urkunden, Sammlung von alten Diplomen, nauka o ſtarodawnych monumentach, zbior monumentow ſtarych.

Diplomatiſch, *adj.* zu den alten Urkunden gehörig, diplomatyczny, do ſtarych monumentow należący.

Diplomatiſche Corps, das, *ſ. n.* alle an einem Hofe reſidirende fremde Miniſter. Kolegium diplomatyczny, wſzyſtki we dworze iakim rezydowai albo mieſzkaiący cudzoziemſki n niſtrowie.

Diplomatiquement, *adv.* (neu) auf plomatiſche Art, nach den Regeln Diplomatik, *nowe słowo:* diplon tycznie, ſpoſobem diplomatyczny według reguł diplomatycznych.

Diptam, *ſ. m.* ziele, Diptam.

Direction, *ſ. f.* rządzenie, zawiady nie, doglądanie, dozieranie. R rung über etwas haben, dogląd mieć czego, rządzenie mieć cz unter eines ſtehen, być pod cud Dozorem, rządzeniem; eines übe nehmen, wziąć kogo Rząd na ſieb

Directoire, *ſ. m.* Regel, Richtſch das Directorium bei dem Reichs Landtage; in der neuen Bedeutu das Vollziehungsdirectorium in F reich, die fünf Männer, denen vollziehende Gewalt aufgetragen reguła, uſtawa, ſznur; prezy toſtwo na ſcymie, ſcymiku; *wym znaczeniu:* prezydentoſtw ſprawienia w Francyi; pięciu wie, ktorym moc ſprawiąca złożona.

Directorial, *adj.* (neu) was zum rectorium gehört, directorialiſch, *słowo:* direktorialny, do prezy toſtwa należący.

Directorialiſch, *adj.* ſo viel, als rectorial, tak wiele, iak Directo *obacz* to słowo.

Directorium, *ſ. n.* ſ. *obacz* Directo

Dirigiren, regieren, verwalten, *v.* wiadywać, doglądać, rządzić, p zywać; etwas, co czym.

Dirne, *ſ. f.* Panna, ſ. Jungfrau, it.

Diſarmiren*, *v. a.* broń komu odei z broni, z orężą wyzuć, ſ. Ent nen.

Diſcant, *ſ. m.* Dyſzkant, śpiewak ſem cienkim y wyſokim; *item* głozu cienkiego y wyſokiego. D ſingen, Dyſzkantem śpiewać; cie y wyſokim głoſem.

Diſcantiſt, *ſ. m.* Dyſzkant, śpiew

Diſcipel, *ſ. m.* Schüler, uczeń. eines Diſcipel ſeyn, być czyim ucz chodzić na naukę, na ſłuchan kogo uczącego.

Diſciplin, *ſ. f.* Zucht, karność; in ſeyn, bydź u kogo w karności czyią karnością; im Kriege, ka na woynie, w obozie, w wo ein Mann, der ſcharfe hält, czł ktory ostrą ścisłą karność trzy

…ym. züchtigen, *v. a.* w kar… …rzymać, karać, to ieſt ſeisło …. nie pozwalać złego; bić,

…ert, *part. & adj.* w karności …ny; wohl, dobrze; ale Łа… …disciplina excultus; nie zna… …olsku karny, ale w naukach …naukami obiaſniony.

…ſ. f. (neu) Miſslaut, Miſs… …tarmigkeit, *neuo słowo:* głoſem …ydźmie, nienaſtroiony głos; …ka, roſterk.

…n, reden, *v. a.* rozmawiać, …ować: mit einem von etwas, …o czym, mowę mieć z kim,

…. Dyſkurs, Rede, mowa, …, rozmawianie. Materie …urs bekommen, materyi do …dostać, złapać, znaleść, na…erzyć do rozmawiania, do …auf den Diſcours kommen, …przybyć, trafić na dyskurs, …. Diſcours halten, mowę

…ren, *v. a.* (neu) in üblen Ruf, …rdit bringen, verrufen, ver… …neuo słowo:* uprawić kogo …rdyt, wywołać, bannitować,

…eflich, *adj.* ludzki, przezorny, …ſe Wort, ieſt bardzo prze…

…, *ſ. f.* Geſchenk, podarunek; …n Diſcretion geben, dać po… …komu; ſie fürchteten, daß, …ſich auf Diſcretion ergeben, …nicht gewartet werden, …aby, zdawszy ſię na łaskę, …go ich nie potkało; na wolę …ary dać ſię, ſich auf Diſcretion …n.

…rlich, *adj.* (neu) willkührlich, …neuo:* co na woli ieſt, co od …woli.

…, *m.* (neu) der Unterſchied, …*neuo:* rożnica, rożność.

…, *m.* (neu) Unterſucher, Diſ… …neuo słowo:* inkwizytor, ten, …, bada, ſzpera; diſputator, …ący.

…, *ſ. f.* (Diſgras) Ungnade, …nielaska; bei einem darin ſeyn, …kogo w nielaſce; darein gera… …paść w nielaskę.

…n, *v. a.* narzucić ſię komu, za… …rudzić na nielaskę; einen,

S. Diſier, *n. p. f.* (Sänd Diſſie) Diziera, Stadt in Frankreich, miaſto we Francyi; nazywaią go po Łacinie, Fanum S. Deſiderii.

Diſordre*, oder beſſer Desordre, Unordnung, *ſ. f.* Nierząd, nieporządek, pomięſzanie, pokłocenie, poprzewracanie; in Deſordre bringen, w nieporządek rzeczy wprowadzić; nieporządek w rzeczach zrobić, do nierządu rzeczy przywieść, zamięſzanie porządku uczynić; da ich bin nicht daheim geweſen, iſt alles bei mir in Deſordre geſetzt, gdy ia nie byłem w domu, wſzyſtko u mnie w wielki nieporządek poſzło.

Diſpenſation, *ſ. f.* Erlaubniß, pozwolenie, uwolnienie, od czego, od iakiego obowiązku, od chowania iakiey uſtawy; von einem Geſetze, od iakiego prawa; geben, uwolnienie, pozwolenie dać; *Dyſpenſa.*

Diſpenſiren, *v. a.* losſprechen, Erlaubniß geben, uwolnić, pozwolenie dać, *dyſpenſować.*

Diſponiren, *v. a.* verordnen, poſtanowić, nakazać, rozporządić; mit ſeinen Sachen in ſeinem Teſtamente, teſtamentem ſwoie rzeczy rozporządzić. 2) mit etwas nach ſeinem Gefallen, czym rozporządzić według ſwoiey woli, według ſwoiego upodobania.

Diſponirt, *part. & adj.* przychylny, życzliwy; wohl, bardzo. 2) willig zu etwas, ochotny, skłonny do uczynienia czego, prożby . . .

Diſpoſition, *ſ. f.* Verordnung, rozporządzenie; *diſpozycya*, mit ſeinem Vermögen machen, rozporządzenie z ſwoiemi dobrami uczynić. 2) Zuſtand des Leibes, pora ciała; ſchlechte, ſchlimme, zła, ladaiaka; bei guter Diſpoſition ſeyn, bydź przy dobrey diſpozycyi, dobrze ſię mieć na zdrowiu.

Diſput, Streit, *ſ. m.* ſpor, zwada, ſprzeczka; mit einem haben, mieć ſprzeczkę z kim; um eine Bagatelle, um ein wichtiges Ding, o fraſzkę, o nikczemna rzecz; o kozłę wełnę, de lana caprina.

Diſputat, *ſ. m.* ſporka, ſpor, ſprzeczka, umawianie ſię, ſwar, poſwarki.

Diſputation, *ſ. f.* rozmawianie, da-man mit einem diſputiret, gdy z kim o czym rozmawiamy przeczac y potwierdzaiąc rzecz. 2) ſchriftlich abgefaßte, dergleichen auf Univerſitäten gedruckt werden, Diſſertation, na piſmie ułożone, iakie po Akademiach piſzą,

nazywa ſię; Diſſertatio, po Polſku możeſz nazwać: Rozmowa, poki właściwſze wynalezione nie będzie.

Diſputiren, *v. a.* rozmawiać, von etwas, oder über etwas, o czym, *pro* und *contra*, heftig, żwawo; genau, doſadnie; ſcharfſinnig, przemyślnie, dowcipnie; kühn, śmiało. 2) verwehren, zabraniać, nie pozwalać; dem Feinde die Paſſage diſputirlich machen, nieprzyiacielowi przeyścia, przechodu, bronić.

Diſputiren, das, *ſ. n.* Rozmawianie, *dyſputacya*, umawianie ſię za y przeciw.

Diſputirer, *ſ. m.* Rozmawiaiący, der da diſputirt, ktory rozmawia, *dyſputnie*. 2) Zänker, Kłutolk, poſwarny, ſprzeczny.

Diſputirkunſt, *ſ. f.* Sztuka rozmawiania, *Rozmowna*; Dialectica; in ihr erfahren, w Sztuce Rozmawiania być doświadczonym; ſich in derſelben üben, ćwiczyć ſi, w Sztuce Rozmawiania, w Rozmowni.

Diſputirlich, *adj.* rozmowny, rzecz o ktorey można wiele rozmawiać, na tę y na ową ſtronę, davon ſich diſputiren läßt. 2) einem etwas diſputirlich machen, zbronną rzecz komu uczynić.

Diß, *pron. d.* to, ſ. dieſes unter dieſer.

Diſſeits, *adv.* z tey ſtrony, der Tiber angetroffen worden, z tey ſtrony Tybru bydź potkanym; der Donau ſeyn, bydź z tey ſtrony Dunaiu; diſſeits der Stadt Leucadis 120 Stadia ſeyn, z tey ſtrony miaſta Leukady bydź na 120 ſtay; des Fluſſes, z tey ſtrony rzeki.

Diſſeitig, *adj.* z tey ſtrony; diſſeitige Gallien, z tey ſtrony Gallia.

Diß falls, ſig, *adj. et adv.* z tey ſtrony, w tey rzeczy, dla tey rzeczy.

Diſſemination, *ſ. f.* (neu) Zerſtreuung, als der Truppen, *nowe słowo*: rozpędzenie, iak żołnierzow.

Diſſemineement, *ſ. n. et m.* (neu) das Zerſtreuen, Entfernen, die Zerſtreuung, Entfernung, *nowe słowo*: rozproſzenie, rozſypanie, rozpędzenie, rozgromianie, rozrucenie, rozegnanie.

Diſſemíniren, *v. a.* (neu) zerſtreuen, verbreiten, in verſchiedene Örter vertheilen, auseinanderlegen, *nowe słowo*: rozproſzyć, rozſypać, rozrucić, rozpędzić, rozgromić; rozſzerzyć, rozſiać, rozſtawić, rozłożyć, w nietkore mieyſca podzielić.

ſeminirt, *part. et part.* (neu) zerſtreuet, *nowe słowo*: rozſypany.

Diſſident, *ſ. m.* ein Lutheraner, ol formirter in Polen, Ewangelik Reformat, w Polſzcze.

Diſſimuliren, *v. a.* nie pokazyw ſobie nie wydawać ſię z czym nen Verdruß, nie wydawać ſwoim nie ukontentowaniem pokazywać po ſobie urazy.

Diß mal, *adv.* auf diß mal, jūr d teraz, na teraz, po teraźnieyſ teraźnieyſzym razem.

Diſſolut, liederlich, *adj.* chultay, l rozpuſtnik.

Diſſuadiren, widerrathen, *v. a.* dzać, co komu, einem etwas, ciwnie radzić, nie radzić.

Diſtanz, Weite, Entlegenheit, *ſ.* lekość, odległość, przeciąg mieyſca, in gleicher Diſtanz, w ro odległości.

Diſtel, *ſ. f.* ein Gewächs, oſet, kolące; Diſtelbeet, *ſ. n.* wo ſteln ſtehen, mieyſce, grządka, wiele ieſt oſtu.

Diſtelblut, *ſ. n.* Diſtelblüte, kwiat wenn ſolche dürre und ſtaubig den ſind, kiedy także ſuchy y na ſtarty będzie, tak ſię też po nie ku nazywa; ale po Polsku mowić: proſzek z kwiat oſtow

Diſtelbuſch, *ſ. m.* krzak oſetowy.

Diſtelfink, Vogel, *ſ. m.* zięba, ptak

Diſtelkraut, *ſ. n.* oſet ziele.

Diſtelplatz, *ſ. m.* mieyſce, na kto oſet rośnie.

Diſtilliren, *v. a.* z ziół wyciągać r wodki przez alembik.

Diſtilliren, das, *ſ. n.* przepuſzcz

Diſtilliret, *ſ. m.* ten ktory takie przez alembik przepuſzcza, ro ciąga.

Diſtillirglas, *ſ. n.* naczynie, w kt wodki z alembika zciekaią.

Diſtillirhelm, *ſ. m.* toż ſamo nac

Diſtillirkammer, *ſ. f.* palarnia do wych wodek.

Diſtillirkunſt, *ſ. f.* ſztuka przepu nia.

Diſtillirofen, *ſ. m.* piec, ogni przepuſzczania.

Diſtillirung, *ſ. f.* przepuſzczanie wyciągnionych z ziół.

Diſtillirzeug, *ſ. n.* diploma, poł.

Diſtinction, *ſ. f.* Unterſchied, ro rożnica, odmienność, godn rzęd; ein Menſch von Diſtin człowiek godnieyſzego rzędu, ſzego ſtopnia, wyſzey godn

Distinguiren, unterscheiden, *v. a.* rozrożnić. rożność uczynić; was von etwas, czego od czego; sich distinguiren, siebie rozrożnić; durch seine Tapferkeit vor andern, przez swoię męstwo od drugich; mehr, als andere, wohl leiden können, więcey się rożnić, iak insi znieść mogą.

District, *s. m.* powiat, Strich Landes, sztuka kraiu; einer Colonie schmählern, pomnieyszyć ziemi do iakiey osady słobody, należącey.

Ditmarsen, *n. p. f.* Provinz in Hollstein, Ditmarsena, powiat w Holsztyńskim.

Divagation, *s. f.* (neu) Ausschweifung, Abweichung vom Hauptzwecke und von dem Hauptgegenstande in einer Rede, oder in einer Abhandlung, *nowe słowo:* wstąpienie, wyboczenie, odeyście od końca i od naypierwszey rzeczy w iakiey mowie albo wykładzie iakim, wykładaniu jednym.

Divan, *n. p. m.* vornehmster Türkischer Rath, naywyższa Turecka rada.

Dive, *n. p. f.* Fluß in Frankreich, Diwa, rzeka we Francyi.

Divergent, *adj.* auseinander breitend, von einander theilend; in der neuen Bedeutung wird dieses Wort von allen Gegenständen gebraucht, die sich von einander entfernen, von einander verschieden sind und nicht zusammengehören. Się rozchodzący, rozrucący w nowym znaczeniu: to słowo utarte o wszystkich rzeczach się rozchodzących, umarłych i nie razem do iednego należących.

Divers, unterschieden, *adj.* rożny, odmienny, rozmaity, rozliczny.

Diversion, *s. f.* dem Feinde machen, zaprzątnienie, zabawa, zabawę nieprzyiacielowi zrobić.

Divertiren, sich, *v. r.* cieszyć się, mit etwas, czym; rozrywać umysł, zabawiać dobrego, czym uciechę sobie sprawiać, zabawiać się uciechami, weselić się rozweselać umysł.

Divertissement, (Divertissemang) *s. n.* Vergnügung, Belustigung, cieszenie się, bawienie, rozrywanie, rozweselenie umysłu; zum Divertissement, dla rozweselania umysłu.

Divisiren, eintheilen, *v. a.* dzielić na części.

Divisement, *adv.* (neu) getheilt, getheilt, *nowe słowo:* dzielonie, oddzielonie, odpadnionie.

Division, *s. f.* 1) Anzahl Soldaten, liczba żołnierzy pewna, dywizya. 2) Art der Rechnung, kształt rachunku.

Divorciren, *v. a.* ein Ehepaar scheiden; Uneinigkeit zwischen zwei Personen stiften. Odłączać małżonkow, stadło; niezgoda, nieiedność, odstąpienie między dwona osobami sprawić.

Divorcirt, *part. et adj.* (neu) geschieden, *nowe słowo:* rozwodzony, rozłączony.

Dnieper, *n. p. m.* Dniepr, Fluß in Polen, rzeka w Polszcze, w Kiiowskim zwłaszcza.

Dniester, *n. p. m.* Fluß in Polen, Dniestr, rzeka w Polszcze na Podolu.

Doch, *conj. et adv.* iednak, da die übrige Stadt erobert war, haben sie doch das Schloß behalten, lubo miasto było wzięte, zamek iednak oni trzymali; doch daß, tak iednak, że: d. i. wenn nur dieses in Acht genommen wird, *tak iednak* że to będzie uważane, to postaremu; wenn wir es ihm nicht nachthun können, so können wir doch sagen, wie es seyn soll, kiedy naśladować nie możemy *to postaremu* możemy powiedzieć iaki być powinien, to przynaymniey; wenn nicht mit gleichem, doch mit angenehmen Geschenke, ieżeli nie rownym, *to przynaymniey* wdzięcznym upominkiem.. doch aber, aber doch, ale iadnak, iednakże; das ist schlecht, doch aber nicht unnütz, to rzecz niewielka, ale iednak nie bez pożytku, to przecie; wenn wir dieses thun, so bleibt doch das Abgekochte sitzen, chociażmy to zrobiemy, to przecie to co odgotowane iest, zostaie się y osiada na spodzie; *pewnie:* kiedy znaczy negacyą; *interr.* doch aus deinem Beutel? pewnie z twoiego wotka; to przynaymniey; doch wenigstens du hättest alles erlanget, wo nicht in der That, doch mit Worten, *to przynaymniey* był byś wszystkiego dostąpił, ieżeli nie rzeczą samą, *to przynaymniey*, słowami.

Dociren, lehren, *v. a.* uczyć, nauczać; die Philosophie, Filozofii uczyć.

Docke, *s. f.* 1) Puppe, pupka, obrazek, osobka; welche eine Frau vorstellet, na ktorey iako Pani wydana. 2) Englischer großer Hund, Brytan, pies Angielski wielki.

Dockenkrämer, *s. m.* Figloprzeday.

Dockenmacher, *s. m.* Figlorob.

Dockenwerk, *s. n.* figle, fraszki.

Dockmäuser, *s. m.* człowiek skryty, człowiek nie zrozumiany.

Dockum, *n. p. n.* Stadt in Weſtfrieß land, Dokum, miaſto we Fryslandyi.

Doctor, *ſ. m.* der den oberſten Ehrengrad in ſeiner Wiſſenſchaft erlanget hat, Doktor, to ieſt, ktory na naywyżſzy honoru ſtopień w ſwoiey umieiętnoſci wyſzedł; in der Theologie, w Teologii; in beiden Rechten, Oboyga Prawa; in der Medicin, w Lekarſkiey umieiętności.

Doctorat, *ſ. n.* Doktorat, Doctorwürde, Godność Doktorska, ſtopień Doktorſki, Doktorſtwo; das Doctorat erlangen, Doktorſtwa doſtąpić.

Doctormütze, *ſ. f.* Biret Doktorſki.

Doctor-ſentinelle, *ſ. m.* (neu) Spottname, den man dem Deputirten Louvet wegen Herausgabe ſeines periodiſchen Blattes (*la ſentinelle*) gab, *nowe słowo:* ſzyderſkie imię, co posłowi *Louwetowi* dla wydawania ſwego piſma kołącego (*la ſentinelle* nazwanego) dali.

Document, *ſ. n.* Dowod, Beweißthum.

Döbeln, *n. p. n.* Stadt in Meiſſen, Debelno, miaſto w Miſnii.

Dölpel, *ſ. m.* człowiek głuptawy.

Dörfgen, *ſ. n.* Dörflein, wioska, wioſeczka.

Dörnlein, *ſ. n.* kolczyk, darnik.

Dorpt, *n. p. n.* Derpt, Stadt in Liefland, miaſto w Inflantach.

Dörr, *adj.* ſuchy, ſucha, ſuche, wyſchły, uſchły.

Dörre, *ſ. f.* ſuchość.

Dörren, *v. a.* ſuſzyć, piec, durch die Sonnenhitze, przy gorącym ſłońcu, Getraide, zboże, in der Sonne, na ſłońcu, Gerſte, ięczmień.

Dörrofen, *ſ. m.* ſkorupa z kafla, z pieca.

Doge, *ſ. m.* (Doſche) Doża, ſonſt: Venetianiſcher Herzog, Niegdyż: Kſiąże Weneckiey Rzeczypospolitey.

Dogge, *ſ. f.* Fiſch, ryba pewna. 2) Engliſcher Hund, Brytan, Angielski pies wielki.

Dohle, *ſ. f.* Dole, kawka, ein Vogel, ptak, ſchreien wie ein Dohle, krzyczec, wołać, iak kawka; *poł.* frigulare.

Dohna, *n. p. f.* Stadt in Meiſſen, Dona, miaſto w Miſnii.

Doira, *n. p. f.* Doira, Fluß in Frankreich, rzeka we Francyi.

Dolin, *n. p. n.* Stadt und Staroſtei in Polen, miaſto y Staroſtwo w Polſzcze.

Dolch, *ſ. m.* puinał, ſztylet, blutiger, zkrwawiony; bleierner, ołowiany; triefender, z ktorego krople krwi kapią; bloßer, dobyty, goły; den Do hochemporheben, wyſoko w gorę p nał podnieść halten, trzymać; ſich haben, przed ſobą mieć; von Seite nehmen, odpaſać od boku; dem Doſche einen erſtechen, puinał kogo przebić; ſchelmiſcher Doſzelmowſki, niepodściwy puin entblößen, puinału dobyć; dan handthieren, z puinałem ſię uwi aus der Hand drehen, z ręki wyk cić puinał komu; der Dolch iſt entfallen, puinał mu z ręki wyp der einen Dolch zum Morden tra morderca, zaboyca, ktory noſi p nał na to, aby zabił kogo.

Dolchritter, *ſ. m.* (neu) ſo hießen die nigen, welche ſich zur Vertheidigu Ludwig des XVI. am 10. Auguſt Dolchen bewafneten und das Inn der Tuillerien vertheidigen wollten, *we słowo:* kawaler puinałem uzbr iony, tak nazywali co, ktori ſię obrony Ludwika XVI. to. Sierp puinałami uzbroili i nayblizſze ści pałacu krolewſkiego w Par bronić chciali.

Dole, *ſ. f.* der Vogel, ſ. Dohle.

Dole, *n. p. f.* Stadt in Frankreich, D la, miaſto we Francyi; von, oder ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego m ſta, albo do tego miaſta należą Dolański, Dolańska, Dolańskie, *łacinię:* Dola ſequanorum; dla żności od tam tego drugiego Dol ktorym wyżey.

Doll, Toll, *adj.* głupi, bez rozumu.

Dollart, *n. p. m.* Meerbuſen bei Emd Wylewa morska, pod miaſtem E den, w Niemczech.

Dollmetſchen, *v. a.* tłumaczyć, etw co.

Dollmetſchen, das, *ſ. n.* tłumaczeni

Dollmetſcher, *ſ. m.* tłumacz.

Dollmetſcherin, *ſ. f.* tłumaczka.

Dollmetſchung, *ſ. f.* tłumaczenie. A legung, wyłożenie, przełożenie. U ſetzung, *toż ſamo.*

Dom, *ſ. m.* Tum, Domkirche, *ſ. f.* ściół katedralny.

Domainen, (Domänen) *ſ. f. pl.* be dere Güter eines Fürſten, oſobli oſobne dobra iakiego Kſiążęcia.

Dombes, *n. p. f.* (Domwe) Landſch in Frankreich, Dembos, Ziemia Francyi.

Dom-Capitel, *ſ. n.* Kanonicy Katedra Kapituła Kanonikow Katedralny

Dom-Dechant, *ſ. m.* Dziekan Katedra

Dom, *ſ. f.* rundes Dach auf einem Gebaude, Kopuła, dach okrągły, na iakim budynku.

Domeſtique, *ſ. m.* domowy, der mit zu einer Familie, oder in ein Haus gehört, ktory do familii, albo do domu iakiego należy; eines Domeſtik ſeyn, przemieſkiwać w domu u kogo.

Domherr, *ſ. m.* Kanonik.

Dominateur, *adj. m.* Dominatrice, *adj. f.* neu) herrſchend, die Oberhand führend, oder ſich dieſelbe unrechtmäßiger Weiſe anmaßend, *nowe słowa:* panuiący, przechodzący, gorę maiący, albo tę ſobie przywłaſzczaiący.

Dominicanermönch, *ſ. m.* Nonne, *ſ. f.* in der neuen Bedeutung: Spottname der Anhänger des alten Kalenders. Dominikan, dominikanka; *w nowym znaczeniu:* imię ſzyderſkie partyzantow kalendarza ſtarego.

Domkirche, *ſ. f.* Kościoł Katedralny.

Dompropſt, *ſ. m.* Proboſzcz Katedralny.

Dompropſtei, *ſ. f.* Dom, Mieſzkanie Katedralnego Proboſzcza.

Donau, *ſ. f. n. p.* Fluß, Donay, rzeka; jenſeits der Donau gelegen, z tamtey ſtrony Donaiu położony; dieſſeits der Donau, z tey ſtrony Donaiu.

Donauwerth, *n. p. f.* Stadt in Deutſchland, Donawerta, miaſto w Niemczech.

Donauſchingen, Donauſchingen, *n. p. f.* Ort in Schwaben, Doneſzynga, mieyſce albo miaſto w Szwabach.

Don gratuit, (Don gratuit) freiwilliges Geſchenk, *ſ. n.* dobrowolny, z własney chęci nie należący, nie nakazany dar.

Donſche Tartarn, *n. p. m. pl.* Donſcy Tartarowie za rzeką Doną, albo nad nią ku Azyi y w ſamey Azyi.

Donner, *ſ. m.* grzmot; der Himmel erſchüttert vom Donner, niebo ſię trzęſie od grzmotu; vom Donner gerührt, erſchlagen, oder auch nur getroffen werden, piorunem bydź uderzonym; piorunem bydź zabitym, albo tylko trafionym; vom Donner zerſchmettert werden, piorunem być rozſadzonym, rozerpanym.

Donner-Gebirge, *ſ. n.* piorunowe gory.

Donnerkeil, *ſ. m.* piorunowy kamień, Donnerſtein.

Donnerknall, *ſ. m.* huk od grzmotu po niebie; kommt einer auf den andern, idzie ieden za drugim.

Donnermaſchine, *ſ. f.* Machina do wydawania grzmotu.

Donnern, *v. n.* grzmieć; wenn Jupiter donnert, gdy grzmi na powietrzu; es hat bei gar heiterm Himmel gedonnert, grzmiało lubo było pogodne niebo; es donnert plötzlich und ſtark, prędko y mocno grzmi; Gott donnert im Himmel, Bog grzmi po niebie, ſich fürchten, wenn es donnert, bać ſię kiedy grzmi.

Donnersberg, *n. p. m.* ein Berg in der Pfalz, Piorunowa gora, w Palatynacie gora tym imieniem nazwana.

Donnerſchlag, *ſ. m.* grzmot; folget einer auf den andern, bywa ieden po drugim.

Donnerstag, *ſ. m.* Czwartek; künftigen Donnerstag bei einem ſeyn, w przyſzły Czwartek być u kogo.

Donnerſtein, *ſ. m.* piorunowy kamień, piorunny.

Donnerſtrahl, *ſ. m.* piorun, niby piorunowa ſtrzałka, ponieważ ſię tak wydaie, gdy leci z nieba.

Donnerwetter, *ſ. n.* burza, nawałność z grzmotami; iſt plötzlich entſtanden, nagle powſtała; bei großem, da alles unter einander gehet, podczas wielkiey burzy, ſzargi, grzmotow, piorunow, gdy to razem, albo iedno po drugim przypada; es war an ſolchem Tage erſchreckliches Donnerwetter, owego dnia była ſtraſzna burza z grzmotami.

Dopf, *ſ. m.* garnek, ſ. Topf.

Doppel-Ducat, *ſ. m.* podwoyny czerwony złoty.

Doppler, *ſ. m.* podwoyca; Spieler, gracz, ſzuler; koſtera.

Doppelhaken, *ſ. m.* ein Schießgewehr, ſtrzelba pewna, hakownica.

Doppellautend, *adj.* dyftong, dwie litery głośne.

Doppellauter, *ſ. m.* dyftong, dwu głośna litera.

Doppeln, doppelt machen, *v. a.* podwić, *t. i.* tyle dwoie; ſehr ſpielen, w karty bardzo grać, lubić.

Doppel-Panzer, *ſ. m.* podwoyny, dubeltowy pancerz.

Doppelrock, *ſ. m.* ſ. Doppelt.

Doppelſöldner, *ſ. m.* ein Soldat, der doppelten Sold bekömmt, żołnierz, ktory podwoyny żołd bierze.

Doppelt, *adj.* podwoyny, dwoiaki; zweifach, Doppelrock, *ſ. m.* podwoyna ſuknia; doppeltes Gleichniß, podwoyne, dwoiakie podobieńſtwo; doppelte Brüſte, podwoyna pierś; doppeltes Licht in den Laternen, podwoyne światło w latarniach; doppelte Na-

men, podwoyne, dwoiakie imię; Sonne, dwoiakie, podwoyne słońce; Worte, podwoyne słowa; Weite, podwoyny przeciąg mieyſca; doppelt ſo groß, tyle dwoie tak wielki; doppelt ſo hoch geſtraft werden, tyle dwoie bydź karanym, na tyle dwoie grzywien być oſadzonym; doppelt ſo viel bezahlen, tyle drugie zapłacić; doppelt größer, w dwoię większy.

Doppelt, *adv.* dwoiako; fallen die Schelt-worte auf ihn zurück, dwoiako zpadaią na niego te zelżywe słowa; haben mich deine Briefe vergnüget, dwa razy ſię twoim liſtem ucieſzyłem; doppelt eintheilen, na dwoie podzielić; einen loben, po dwa razy kogo chwalić; ſie ſind doppelt ſo gute Freunde, als ſie vorher geweſen waren, ieſzcze dwa razy tyle ſą ſobie dobremi przyiaciołmi, iak przed tym byli; doppelt ein Vater ſeyn, dwa razy być błaznem, doppelt giebt, wer geſchwind giebt, dwa razy daie, kto prędko daie.

Doppel-Thaler, *ſ. m.* podwoyny taler, w ktorym dwa talery proſte.

Doppelung, *ſ. f.* podwoienie.

Dorat, *n. p. f.* eine Stadt in Frankreich, Dorata, miaſto we Francyi; *połac.* Oratorium.

Dorcheſter, *n. p. f.* eine Stadt in England, Dorcheſtra, miaſto w Anglii.

Dordogna, *n. p. f.* ein Fluß in Frankreich, Dordonia, rzeka we Francyi.

Dordrecht, *n. p. f.* eine Stadt in Holland, Dordrecht, miaſto w Hollandyi; *połac.* Dordracum; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, Dordrechski.

Dorf, *ſ. n.* Wieś, dziedzina; nur von wenig Häuſern, oder Gaſſen, tylko o kilku domach bez ulic, wioſczyna; gar kleines, wioska, wioſeczka; von Dorf zu Dorf, ode wſi do wſi.

Dorfbengel, *ſ. m.* grober Kerl, parobek, parobczak.

Dorfhaft, *adj.* wieyski.

Dorf-Kirchweihe, *ſ. f.* Kirchweihfeſt, Kirchmeſſe, Kirmſe, kiermasz.

Dorfküſter, *ſ. m.* kościelny wieyski, wieyskiego kościoła.

Dorfmann, *ſ. m.* wieśniak.

Dorfmeier, *ſ. m.* woyt, władarz we wſi.

Dorfpfarrer, *ſ. m.* Pleban, Farasz.

Dorfrichter, *ſ. m.* oder Dorfſchulze, woyt ſędzia na wſi.

Dorfſchaft, *ſ. f.* Bauern, gromada chłopow na radę.

Dorfſchulmeiſter, *ſ. m.* Bakalarz, Szl... nik, na wſi, co dzieci uczy.

Dorfſchulze, *ſ. m.* ſ. *obacz* Dorfricht...

Dorfweg, *ſ. m.* chłopska, wieyska ... ga, droga do wſi.

Dorn, *ſ. m.* ciernie, tarń; voller ... nen, pełny tarniny; einem ein ... in den Augen ſeyn, bydź komu ... niem w oku, albo ſolą w oku, ... mowią po polsku; *to eſt.* dopie... dokuczać komu; ſich einen Dorn ... dem Fuße ziehen, wyiąć ſobie da... nogi; *f. i. prov.* uwolnić ſię od ... kiey przykrości; einem andern, ... giego kogo uwolnić; Dorn in ... Schnalle, kolczyk w zprzędce.

Dornbüſchlein, *ſ. n.* krzaczek tarno... cierniowy.

Dornbuſch, *ſ. m.* krzak tarniowy. ... voller Dornbüſche, mieyſce pełne ... ni, tarnina.

Dorn-s, von Dornen, *adj.* tarnio... cierniowy.

Dorngeſträuch, *ſ. n.* tarnina, ciernis...

Dornhecke, *ſ. f.* ciernina.

Dornicht, *adj.* cierniowy; voll Dor... pełny ciernia.

Dornick, *n. p. n.* eine Stadt in Flande... Dornyk, miaſto we Flandryi; *połac.* Tornacum.

Dornnäglein, *ſ. n.* polny gwoździk.

Dornock, *n. p. f.* eine Stadt in Scho... land, Dornoka, miaſto w Szkocyi.

Dornſchwein, *ſ. n.* iż.

Dornſtaude, *ſ. f.* ciernisko.

Dornſtrauch, *ſ. m.* krzaki cierniowe.

Dornſträuchlein, *ſ. n.* krzaczek ciernion...

Dornzaun, *ſ. m.* płot z ciernia.

Dort, *adv.* tam; lieber ſeyn wollen, w... leć tam być.

Dort durch, *adv.* tamtędy.

Dorther, *adv.* z tamtąd; kommen, przyi... przyiechać.

Dorthin, *adv.* tam; gehen, chodzi... zurück gehen, nazad wracać; komme... przychodzić.

Dorthin durch, *adv.* tamtędy; ſich ... chen, iść, wziąć ſię; fortgehen, odey...

Dorthinwerts, *adv.* dorthinwärts, tami... tritt, wnidź.

Dortmund, *n. p. f.* ſonſt eine Reid... ſtadt in der Grafſchaft Mark, Do... munda, *Niegdyż:* wolne miaſto C... ſarskie, w Hrabſtwie Mark; *pol.* Tremonia.

Doſe, *ſ. f.* doſis, danie dwżone w... dług wagi lekarſtwa.

Dotiren, ausſteuern, *v. a.* wypoſażyć ein Frauenzimmer, panne.

Dott...

... in einem Eie, żołtek w ... umen haben ihre Nahrung. ... rt, kurczęta maią swoie ...rkow.
... f. żołty kwiatek.
... n. eine Stadt in den Nie... , Duak; *pol.ac.* Duacum; ... zu solcher Stadt gehörig, ... miasta, albo do tego mia... Duacki, Duaceński.
... Schmeichelei, podchleb... machen, podchlebstwo ... podchlebiać; Geschenk, ... komu czynić.
... f. eine Stadt in England, ...asto w Anglii; *pol.* Dubris.
... f. ein Fluß in Portugall, ...u w Portugallii.
... n. eine Stadt in Irrland, ...sto w Irlandyi; von, oder ... Stadt gehörig, *adj.* z tego, ...go miasta należący, Do...
... n. ein Fluß in Frankreich, ...ka we Francyi; *pol.* Dulcis.
... n. ein Fluß in der ehemas... ...che Comte, Druga, w da... ...ańſze Konte, też we Fran... Dubis.
... ein Thier, Smok, zwiez, ... Drachen, *adj.* Smoczy.
... n. smoczne ziele.
... Smoczyca, smok samica.
... zerreiben; die Zeinde sehr, ... begierig auf nieprzyiaciela.
... gorzić.
... prośba.
... ist Gummi, Draganta, ...ant.
... ich (neu) den wegen seiner ... Dracht berühmten alten Ge... der Athenienser betreffend, ... drakońſki, do dla swoich ...ych sławnego starożytnego ... prawodawcego Athenien... należący, się tego tyczący.
... Ort auf der Insel Amack, ... miasto na wyspie Amaka.
... n. Dragan, Dragonia; Art ... kiſtuk żołnierzy na ko... ...nicht Dimacha, dla tego... ...boty potykać się powinni
... ...ferd, *f.n.* koń pod Dragana.
... Regiment, *f.n.* Reyment Dra...
... *vulg.* przy, podle, *ſ.* baran.
... n. drut; eiſerner, żelazny; ſilberner, ſrebrny; goldener, złoty; meſſingener, mosiężny.
Drathzieher, *ſ. m.* druciarz, drutnik, co druty ciągnie, robi.
Drauf, *præp. et adv.* nad, ſ. darauf, mit ſammt den daher kommenden Compoſitis.
Draus, *præp.* z tego, ſ. daraus.
Draußen, *adv.* zewnątrz, na dworze; ſeyn, być.
Draußen her, *adj.* ze dworu; von draußen her zu ihm gebracht, ze dworu tam, do niego przyniesione.
Draw, *n. p. f.* ein Fluß in Ungarn, Draw, Drawa, rzeka w Węgrzech.
Drechſelarbeit, *ſ. f.* tokarſtwo, tokarska robota.
Drechſelbank, *ſ. f.* rokarska ława, na ktorey tokarz robi.
Drechſeleiſen, *ſ. n.* tokarskie żelazka do roczenia; tokadło, toczydło.
Drechſeln, *v. a.* toczyć; das nichts runder ſeyn könne, tak, aby nic okrągley nie było; Gefäße, naczynia toczyć; Ringe aus Holze, obrączki z drzewa toczyć; Becher, puhary, kufle.
Drechsler, *ſ. m.* tokarz.
Drechslerbank, *ſ. f.* ſ. *obacz* Drechſelbank, Drehſtuhl.
Drechslerkunſt, *ſ. f.* ſ. *obacz* Drehkunſt.
Drechter, *ſ. m.* Gießkanne, nalewka.
Dreck, *ſ. m.* błoto, ſ. Koth.
Dreckicht, *adv.* błoniſto, ſ. Kothigt.
Dreckkäfer, *ſ. m.* kantaryd, robak, ktorych do aptek zażywaią.
Dreckſaue, *ſ. f.* świnia w błocie zwalana; człowieka ladaco; ſprośnego, tak nażywaią.
Drehen, *v. a.* toczyć, ſ. drechſeln, kręcić; die Rede läßt ſich bringen, wohin du ſie nur dreheſt, mowa idzie, tak iak-ią kręciſz; die Erde drehet ſich mit gröſter Geſchwindigkeit um ihre Achſe, ziemia kręci ſię z naywiększą żartkością około ſwoiey oſi; die Augen und den Hals drehen, oczy y szyię kręcić, die Spindel, wrzeciona, das Recht, prawem kręcić, *to ieſt*, nakręcać go do ſwoiey ſprawy, die Armee drehet ſich ein wenig auf die rechte Seite, woysko nakręca ſię trochę na prawą ſtronę, ſich mit der Armee gegen den linken Flügel drehen, z woyskiem ku lewemu ſkrzydłu ſię nakręcić, die Welt wird mit ſolcher Geſchwindigkeit gedrehet, daß, świat z taką prędkością ſię toczy, że - - obrocić ſię; ſich zu einem, do kogo; ſich mit der Armee, obrocić ſię z woyskiem, der Wind hat

ſich gegen Mitternacht gedrehet, Wiatr ku połnocy ſię obrocił, ſich mit dem Pferde herum, na koniu ſię w koło obracać, die Pferde werden nicht abgerichtet, daß ſie ſich ſo oft drehen können, als die unſrigen, konie nie ſą uczone, tak żeby ſię mogły tak często w koło obracać, iak naſze, das Jahr drehet ſich herum, Rok obraca ſię, toczy ſię w koło, ſich nach dem Glücke drehen, za fortunę ſię obracać, das Rad drehet ſich, koło ſię obraca.

Drehen, das, *ſ. n.* kręcenie ſię, obracanie.

Dreher, *ſ. m. obrotnik, w Kło krętnik, t. i.* ten, ktory obraca, kręci co w koło, ſ. Drechsler, tokarz.

Drehhals, *ſ. m.* ein Vogel, ptak pewny, *krętzy ſzyika.*

Drehkunſt, *ſ. f.* Drechslerkunſt, tokarſtwo.

Drehrad, *ſ. n.* koło do ciągnienia, kołko do toczenia.

Drehſtuhl, *ſ. m.* ſtołeczek, do toczenia. Drechſelbank, ława do toczenia.

Drehung, *ſ. f.* obracanie, kręcenie.

Drei, *num. adj.* trzy, *neutr.* troie; drei Stunden ſchlafen, trzy godziny ſpać; drei Lügen verliren, ze trzech obozow być wyzutym; einem drei Briefe einhändigen, trzy liſty komu oddać; je drei und drei, drei in einer Reihe, oder Gliede, po trzech w iednym rzędzie, albo w glicie; oder auf einmal, po trzech na raz; es reden ihrer drei zugleich, trzech ich razem mowi; drei Briefe auf einmal in einer Stunde abgehen laſſen, po trzy liſty na godzinę wyſyłać.

Dreiäugig, *adj. et adv.* o trzech pączkach, Schoß, pącze o trzech.

Dreibeinig, *adj.* troy nogi; o trzech nogach; Mauleſelinn, o trzech nogach mulica.

Dreiblätterichter Klee, *ſ. m.* ziele, *trifolium.*

Dreieck, *ſ. n.* troykąt, troyrog.

Dreieckicht, *adj.* troykątny, troyrożno; dreieckichte Figur eines Feldes, troykątny wzor iakiego pola.

Dreieinig, *adj.* troy iedyny.

Dreieinigkeit, *ſ. f.* Troyca, Troyca iedyna.

Dreier, *ſ. m.* Münze von drei Pfennigen, graycar, pieniądz, co trzy feniki wart.

Dreierlei, *adj.* troiakiego rodzaiu; Obſt, owoc troiakiego rodzaiu; Art zu philoſophiren, troiaki ſpoſob, kſztalt filozofowania; auf dreierlei Art ändern, na troiaki kſztalt przenić, albo troiakim kſztałtem.

Dreifach, *adj.* potroyny, troiaki. fache Seele, potroyna, troiaka d dreifache Art zu philoſophiren, t kſztalt filozowania; dreifache troiaka odległość; dreifacher troiakie zwycięſtwo; dreifach, machen, troiako uczynić, robi

Dreifädig, *adj.* o trzech niciach, *lopiey*, we trzy nici.

Dreifahrig, *adj.* potroyny, troiak

Dreifaltigen, *v. a.* troić, tyle tro robić, przyczynić - -

Dreifaltigkeit, *ſ. f.* Troyca.

Dreifarbig, *adj.* troyfarbowany trzech farbach, przy trzymi ſa obſtawaiący, troybarwiſty.

Dreiförmig, *adj.* troykſztałtowy trzy kſztałty.

Dreifüßig, *adj.* troynogi, o trzech gach; drei Fuß lang, na trzy długi.

Dreifuß, *ſ. m.* ein Gefäß, tryfus, nie o trzech nogach, do umyw

Dreigeſtaltig, *adj.* troykſztałtowy trzy kſztałty.

Dreigliederich, *adj.* o trzech człon

Dreihäutig, *adj.* o trzech ſkorach, ſkorny.

Dreiheller, *ſ. m.* po troyny heler. halerz; eine Münze, pieniążek - einem nicht ſchuldig ſeyn, y trzech lerzow nie być winnym nikomu Kerl, der nicht drei Heller wert chłopak nie wart y trzech haler nicht einen drei Heller werth ſc nie ſzacować ani trzech halerz

Dreiherr, *ſ. m.* ieden ze trzech pr łonym, obrigkeitliche Perſon.

Dreiherrn-Amt, *ſ. n.* urząd trzech łożonych.

Dreiherrlich, *adj.* den Dreiherren ac do trzech przełożonych należ

Dreihörnicht, *adj.* o trzech rogach

Dreihundert, *adj. num.* trzyſta. hundert Verſe, trzyſta wierſz dreihundert, po trzyſta, Sold żołnierzy.

Dreihunderſte, *num. ord.* trzechſ dreihunderſtes Jahr nach Erb der Stadt Rom, rok trzechſet założenia Rzymu.

Dreihundert mal, *num.* trzyſta ra

Dreijährig, *adj.* trzechletni; Te corka w trzech leciech, dreija Baum, drzewo ktoremu trzy Alter, trzechletni wiek.

num. trzy lata, die Provinz
lata rządzić Prowincyą.
adj. o trzech sękach.
adj. o trzech głowach;
pies piekielny cerber,
Drilling, Drillich, eine
drelich, kształt płotna,
Kindern, das zugleich
den ist, iedno ze trzech
re się iednym połogiem
ro.aczek; ein Gefäß, na-
torey trzy beczki.
troy łotowy.
trzy razy; in einem
eden rok.
trzy raźny, troy raźny.
trzy korce, nicht mit
drei Maaßen, sondern
Schennen, ani korcem,
korcami, ale całym szpi-
m. pl. trzech mężowie,
derselben, urząd trzech
zugehörig, adj. do trzech
ciący, trzech mężowie ro-
zwierzchność maiący.
alt, adj. trzy miesiące
miesiące stary, dawny.
lang, adj. iuż trzy mie-
trzech miesięczny czas.
wewnątrz, s. darein, mit
Compositis.
adj. troy nocny, co przez
o trzech polach.
adj. trzech funtowy.
n. pl. trzy funty.
adj. o trzech wiosłach;
adj. o trzech paszczach,
gębach.
adj. na trzy stopy wielki.
adj. troyścienny, troystron-
trzech ścianach, o trzech stro-
Feld, o trzech ścia-
ktore tylko trzy ściany,
we trzy ściany idzie y
kończy.
adj. troydzielny.
adj. zaprzag o trzech;
Wagen, woz o trzech
Ort, da man mit solchen
mieysce, gdzie takiemi
wożą; Fuhrmann dergleichen
woźnica od takiego wozu.
m. troyząb, albo o trzech
o trzech końcach.
adj. troykończysty.

Dreißig, num. trzydzieści; dreißig Tage verborgen liegen, trzydzieści dni kryć się.

Dreißigjährig, adj. ktoremu trzydzieści lat, trzydziesto letni; dreißigjähriger Krieg, trzydziesto letnia woyna.

Dreißigmal, num. c. trzydzieści razy.

Dreißigste, num. ord. trzydziesty; in den dreißigsten Tag, co trzydziesty dzień.

Dreißig und dreißig, num. c. je dreißig mit einander, po trzydzieści.

Dreist, unerschrocken, beherzt, kühn, adj. nie zatrwożony, nie przelękniony, odważny, ochotny, śmiały, czolutny.

Dreist, adv. bez przelęknienia, bez trwogi

Dreistigkeit, s. f. Kühnheit, Beherztheit, ufność, zaufanie, ochota, śmiałość, rezolucya, zwaochota, podufałość.

Drei Stunden, num. et s. f. trzy godziny, czas trzy godzinny.

Dreisilbig, adj. o trzech sylabach.

Dreitägig, adj. trzech dniowy, ktoremu trzy dni; dreitägiges Fieber, co trzeci dzień srebra, to iest, ktora co trzeci dzień przypada.

Dreitheilig, adj. w troy dzielony, auf drei Theile getheilt, na troie, na trzy części podzielony; dreitheilige Rede, mowa na trzy części dzielona. Dreitheilig, adv. na trzy części; die Güter eintheilen, dobra podzielić.

Drei Viertheil eines Dinges, s. n. trzy ćwierci iakiey rzeczy; eines Feldes, iakiego pola.

Drei und achtzig, num. ośmdziesiąt trzy; je drei und achtzig, po ośmdziesiąt trzy; der drei und achtzigste, num. ord. ośmdziesiąty trzeci; drei und achtzig mal, ośmdziesiąt trzy razy.

Drei und dreißig, num. c. trzydzieści trzy; je drei und dreißig, po trzydzieści po trzy; der drei und dreißigste, ord. trzydziesty trzeci; drei und dreißig mal, trzydzieści y trzy razy.

Drei und funfzig, num. pięćdziesiąt y trzy; je drei und funfzig, po pięćdziesiąt po trzy; der drei und funfzigste, ord. pięćdziesiąty trzeci; drei und funfzig mal, pięćdziesiąt y trzy razy.

Drei und neunzig, num. c. dziewięćdziesiąt trzy; der drei und neunzigste, ord. dziewięćdziąty trzeci. je drei und neunzig, po dziewięćdziesiąt po trzy; drei und neunzig mal, dziewięćdziesiąt y trzy razy.

Drei und sechzig, num. c. sześćdziesiąt trzy; je drei und sechzig, po sześćdziesiąt po trzy; der drei und sechzigste, ord. sześćdziesiąty trzeci; drei und sechzig

ſechzig mal, ſześćdziesiąt y trzy razy.

Drei und ſiebenzig, *num. c.* ſiedmdziesiąt y trzy; je drei und ſiebenzig, po ſiedmdziesiąt po trzy; der drei und ſiebenzigſte, *ord.* ſiedmdziesiąty trzeci; drei und ſiebenzig mal, ſiedmdziesiąt y trzy razy.

Drei und vierzig, *num. c.* czterdzieści trzy; je drei und vierzig, po czterdzieści po trzy; der drei und vierzigſte, *ord.* czterdziesty trzeci; drei und vierzig mal, czterdzieści y trzy razy.

Drei und zwanzig, *num. c.* dwadzieścia trzy; je drei und zwanzig, po dwadzieścia trzy; der drei und zwanzigſte, *ord.* dwadziesty trzeci; drei und zwanzig mal, dwadzieścia y trzy razy.

Drei Unzen, *num. et f. f.* ſześć łotow.

Dreizacke, *f. f.* troyzębny, o trzech zębach; o trzech końcach.

Dreizackicht, *adj.* troy kończysty.

Dreizehn, *num. c.* trzynaście; Schiffe erobern, trzynaście okrętow zabrać; dreizehen Landgüter zurück laſſen, trzynaście pol, rol, ſztuk, porzucić, zoſtawić; je dreizehen, po trzynaście.

Dreizehende, *num. ord.* trzynasty.

Dreizehen mal, *num.* trzynaście razy.

Dreizollig, *adj.* na trzy cale wielki.

Dreizüngig, *adj.* troyięzyczny, o trzech ięzykach.

Drengen, *v. a.* przyciskać, einen, kogo, gedrenget werden, być przyciśnionym, ściśnionym; trapić kogo, w ciaśne napędzić; auf allen Seiten, na wszystkie ſtrony obſtąpić kogo *albo raczey* y *właśnie po polsku:* ze wszystkich ſtron.

Dreſch-Ebene, *f. f.* w gumnie bojowisko, na ktorym młocą.

Dreſchen, *v. a.* młocić, etwas, co, das Getraide auf der Tenne, zboże na bojowisku, das Getraide mit Stäben, zboże cepami.

Dreſchen, das, *f. n.* młocka, młocenie.

Dreſcher, *f. m.* młocek.

Dreſch-Flegel, *f. m.* cepy.

Dreſch-Tenne, *f. f.* bojowisko, na ktorym młocą.

Dreſchung, *f. f.* młocenie, młocka.

Dreſchwagen, *f. m.* wozek do młocenia.

Dreßden, Dresden, *n. p. f.* eine Stadt in Meiſſen, Drezno, miaſto w Miśnii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta Drezna, albo do Drezna należący, Drezneński, Drezneńska, Drezneńskie, rodem z Drezny, Dreznieńczyk; Kobieta, Dreznianka. Dreßden, ſtare Drezno.

Dreſſiren, *v. a.* abrichten, unterrichten, wyewiczyć, wprawić, wyuczyć.

Dreſſirer, *f. m.* Unterrichter, Lehrer, uczyciel, nauczyciel, naukdawca, uczeńnik, nauczennik, pokazowca.

Dreſſirt, *part. et adj.* abgerichtet, wyuczony, wyuczony, nauczony.

Dreſſirung, *f. f.* uczenie, nauczanie, nauczenie, nauka, pokazywanie.

Dreux, *n. p. f.* eine Stadt in Frankreich, Dreuksa, miaſto w Francyi.

Drey, *num.* ſ. *obacz* Drei.

Drieſen, *n. p. n.* eine Stadt in der Mark Brandenburg, Drezenko, miaſto Brandenburgii.

Drillich, *f. m.* eine Art Leinwand, Drillich, gatunek płutna, pewney rob

Drin, *n. p. n.* eine Stadt in Serv Drya, miaſto w Serwii; Rzek Węgrzech.

Dringen, *v. a.* przyciskać, naſtav nacierać; einen mit Fragen, na k pytaniem; auf's Recht, pieniąc k prawem, aby wygrać; auf einen, er, nalegać na kogo, aby on; he auf etwas, zwawie się dopomin dopinać czego; die Noth dringet potrzeba go przyciska; da ich in ober auf ihn los drang, gdy ia ob na niego ſzedłem, rechałem; ſich etwas dringen, piąć się do czego wi ſtkiemi ſiłami.

Drinnen, *præp.* wewnątrz.

Driſchel, *f. m.* cepy, ſ. Dreſchflegel.

Driſſa, *n. p. f.* eine Stadt in Po Dryſſa, miaſto w Polſzcze.

Dritter, *num. ord.* trzeci; Ort, trzecie miyſce; zum dritten mal, po trz raz; hat er das Geld gegeben, pieniądze.

Drittehalb, *num.* puł trzecia.

Drittheil, *f. n.* trzecia część.

Dritt-ur-ält-er-Mutter, *f. f.* babka.

Dritt-ur-ält-er-Vater, *f. m.* Pra d

Droben, *præp. et adv.* na gorze, w von welchen ich droben geſagt, o c ia wyżey mowiłem; droben habe geſchrieben, wyżey piſałem; in Exempel, das wir droben angef w przykładzie, wyżey przywied nym.

Drohbrief, *f. m.* groźny liſt.

Drohen, *v. a.* grozić; ſehr heftig, ſam einem drohen, komu, bar żwawo, ſrogo grozić der Stadt Z und Schwerdt, miaſta ogniem y

cem grozić; einem Galgen und Rad, śrubienicą y wplecieniem w koło komu grozić; schriftlich, na piśmie komu grozić.

Drohen, das, *s. n.* groźba, grożenie.

Drohend, *part. et adj.* grożliwy, groźny.

Drohendlich, *adv.* grożno; mit den Zähnen knirschen, grożno zębami zgrzytać; drohendlich reden, grożno mowić.

Drohung, *s. f.* groźba; eitele, nic niewarta; Drohung ausstoßen gegen einen, groźby czynić przeciwko komu, ich frage wenig nach dessen Drohungen, ja mało dbam na iego groźby; durch eine Drohung bewegt werden, poruszonym być czyią groźbą.

Dromedar, *s. m.* Art eines Cameels, rodzay wielbłądow.

Drontheim, *n. p. f.* eine Stadt in Norwegen, Dronteyma, miasto w Norwegii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta Dronteymy; albo do niego należący, Dronteymski, Dronteymska, Dronteymskie, Męszczyzna z Dronteymy rodem, Dronteymczyk, albo, Dronteymianin; białogłowa, Dronteymka, albo Dronteymianka.

Troßbube, *s. m.* ciura, łapikura, s. Troßbube.

Drossel, *s. f.* ein Vogel, drozd, ptak.

Drosseln, *v. a.* zadusić.

Drost, *s. m.* Landdrost, Landvoigt, Landeshauptmann, Landesrichter, Rządca Prowincyi iaki.

Druck, *s. m.* ciśnienie: der Gewichte, wagi ciężenie; erster Druck des Weins, pierwsze ciśnienie wina.

Drücken, *v. a.* cisnąć, naciskać, s. drücken und also auch die daher kommenden Derivata, *ob.* Drücken y od tego pochodzące słowa.

Drüben, *adv.* z tamtey strony; jenseits, iuż samo, s. darüben, mit sammt den Compositis.

Drückweise, *adv.* cisnąc, naciskaiąc, z naciskiem.

Drucha, *n. p. f.* eine Stadt in Polen, Drucha, miasto w Polszcze.

Drücken, *v. a.* cisnąć; einen, kogo; die Noth drückt ihn, potrzeba go przyciska; durch eines Haß und Neid gedrückt werden, czyią nienawiścią y nawziętością być przyciśnionym; wie in einer Buchdruckerei geschiehet, iak się w Drukarni dzieie: *to iest*, drukować; wycisnąć, z. E. das Siegel in Wachs, pięczęć wycisnąć na wosku; einen an sich, kogo do siebie przycisnąć.

Drücken, das, *s. n.* ciśnienie, przyciśnienie, ściskanie.

Drückend, *part. et adj* cisniaiący.

Drucker, *s. m.* ciskacz, przyciskacz, ściskacz, Drukarz, co książki drukuie.

Druckerei, *s. m.* wo die Bücher gedruckt werden, Drukarnia, gdzie się książki drukuią.

Druckerpresse, *s. f.* prassa drukarska.

Druckung, *s. f.* ciśnienie, przyciskanie.

Drum, *praep. et adv.* wleć, s. darum.

Drüse, *s. f.* gruzoł, gruzołka.

Drüsicht, *adj.* gruzłowaty, ktory gruzły ma po szyi, na przykład.

Drunten, *adv.* nisko na dole.

Drunter, *adv.* niżey, s. darunter, mit sammt den Compositis, *ob.* darunter y z temi, ktore się składaią z niego.

Du, *pron. pers.* ty, tak Męszczyznie, iak y białogłowie; du selbst hast mir es befohlen, ty sam mi to rozkazałeś; du hast es selbst gesagt, ty sam to powiedziałeś.

Dubiös, zweifelhaft, *adj.* wątpliwy, Sache, wątpliwa rzecz, seyn, powątpiwać, wątpieć.

Dubitiren, *v. n.* wątpieć, s. zweifeln.

Dubitz, *n. p. f.* eine Stadt in Bosnien, Dubica, miasto w Bosnii.

Dublin, *n. p. n.* eine Stadt in Irrland, Dublin, miasto w Irlandyi, czyli w Hibernii.

Ducat, *s. m.* czerwony złoty, goldne Münze, złoty pieniądz.

Ducken, sich, *v. r.* nachylać się, schylać się.

Dudeln, *v. a.* pfeifen und zwar oft und auf eine stümperichte Art, dublić, piszczeć na piszczałce, drzeć się, *toż samo.*

Dudelsack, *s. m.* Sackpfeife, dudy, der auf dem Dudelsacke pfeift, *s. m.* dudziarz, co na dudach gra.

Duderstadt, *n. p. n.* eine Stadt in Deutschland, Dudersztad, miasto w Niemczech.

Duell, *s. m.* Zweikampf, poiedynek, potyczka dwoch; einen zum Duelle ausfodern, wyzywać kogo na poiedinek.

Duelliren, *v. r.* poiedynkować; sich mit einem in einen Zweikampf einlassen, wyiść z kim na poiedynek, w poiedynku potykać się z kim.

Duft, Ausdünstung, *s. f.* para, parowanie, zaduch; Geruch, wonia.

Duften, *v. n.* pazować, parę, zaduch, wonią,

wonią, zapach puszczać, wydawać, Geruch von sich geben.

Duglas, *n. p. f.* eine Stadt in Irrland, Duglas, miasto w Irlandyi.

Düben, *n. p. f.* eine Stadt in Meissen, Dubna, miasto w Misnii.

Dühemist, *s. m.* (neu) Anhänger Dühems, *nowe słowo:* partyzant Dühema.

Düna, *n. p. f.* ein Fluß in Liefland, Dźwina, rzeka w Inflantach.

Dünamünderschanze, *s. f.* Dunamunda forteca, Dunamundańskie okopy.

Düngen, *v. a.* gnoić, to iest gnoiem nawieść, omaścić.

Dünkel, *s. m.* eine Art Getreides, rodzay zboża; Einbildung, Hochmuth, mniemanie; imaginacya, mysł wyobrażona, wielkie rozumienie o sobie.

Dünkelspiel, *n. p. f.* eine ehemalige Reichsstadt in Schwaben, Dunkelszpila, dawne Wolne Cesarskie miasto w Szwabach.

Dünkelspül, *n. p. f.* s. Dünkelspiel.

Dünken, *v. n.* zdawać się; es dünkt ihm nützlich zu seyn, zdaie się mu pożyteczne być; wie mich dünkt, iak się mi zdaie; es dünket mich, daß du, zdaie się mi, że ty; es dünket ihnen, zdaie się im; sich lassen nichts ohne gewisse Ursache, myśleć sobie nie bez pewney przyczyny; dünken sich was zu seyn, myśleć sobie, że co iest; sich dünken keine Sau zu seyn, nie trzymać o sobie pokornie.

Dünkirchen, *n. p. f.* eine Stadt in Flandern, Dunkerka, miasto we Flandryi.

Dünne, nicht dicke, *adj.* cienki; Luft, powietrze; Haut, skora; nicht dichte, einzeln, rzadki; Bäume, rzadkie drzewa, *t. i.* rzadko gdzie sadzone; Schlachtordnung, szyk woyska do boiu; Gewebe, tkana materia rzadka y cienka; geschlang, cieniuteńki; Beine, cieniuteńkie nogi; Faden, cienkie nici; Leder, cienkie skory; Brücke, cienki most; dünne machen, cieńczyć; das Papier, kartę, papir; das Buschwerk wird dünne, krzak rzedzieie; dünne Nase haben, mieć dobry węch.

Dünne, *adv.* cienko; zubereitetes Leder, cienko wyprawne skory, iako to zems.

Dünnhäricht, *adj.* rzadkiego włosa, rzadkiey sierci.

Dünnigkeit, *s. f.* cienkość; rzadkość; der Bäume, da sie nicht dichte stehen, rzadkość drzew, gdy nie stoi[illegible] der Beine, cienkość nog.

Dünsten, *v. n.* parować.

Dünstig, *adj.* voller Dunst, pełn[illegible] zaduchu.

Duodi, *s. m.* (neu) der zweite [illegible] Decade nach dem neuen fran[illegible] Kalender, *nowe słowo:* wtor[illegible] decady albo czasu dziesięć[illegible] podług nowego kalendarza [illegible]skiego.

Düren, *n. p. f.* eine Stadt in [illegible] Dyrna, miasto w Juliyskim [illegible]stwie, *połac.* Marcodunum.

Dürfen, *v. n.* modz, mieć moc [illegible] thun, co czynić; er darf all[illegible] wegnehmen, może wszystkie [illegible]dze wziąć, er darf nach eigen[illegible] lieben urtheilen, może wedł[illegible] iego upodobania sądzić; mach[illegible] einer nicht mehr darf, uczyn[illegible] kto nic więcey nie mogł; nic[illegible] läßig darinnen seyn, nie moc [illegible] tym niedbałym; dürfen nicht ve[illegible] nie moc zapomnieć; *mieć* [illegible] man darf nicht, nie maią pra[illegible] to; *godzi się:* ich darf, godzi [illegible] mich deines Raths bedienen, die[illegible] digen nicht vertheidigen, nie go[illegible] się winnych bronić.

Dürftig, *adj.* potrzebny, *to iest,* [illegible] potrzebny pieniędzy; aller [illegible] wszystkich rzeczy; höchst dürftig[illegible] te, nayuboższi ludzie; dürftigen [illegible] helfen, potrzebnych ludzi rato[illegible]

Dürftig, *adv.* cienko, mizernie, mizernie, ubogo, żyć.

Dürftigkeit, *s. f.* ubostwo; pot[illegible] in Dürftigkeit stecken, w ubostw[illegible] stawać.

Dürre, trocken, *adj.* suchy, sucha, [illegible] dürre Erde, sucha ziemia; Ört[illegible] che mieysca; sehr dürrer Boden [illegible] der suchy grunt; Körper, such[illegible] ła; Wiese, łąka; Weide, pastw[illegible] Mensch, człowiek; Zweige, gał[illegible] Jahr, rok; dürre werden, schnąć [illegible] ein Baum, iako do drzewo; ma[illegible] damals ein dürres Jahr gehabt, w[illegible] czas miano suchy rok; er ist [illegible] dürre am Leibe, on iest bardzo s[illegible] na ziele.

Dürre, *adv.* sucho.

Dürre, die, *s. f.* suchość; bei sehr gr[illegible] Dürre, przy wielkiey suchości.

Dürren, *v. n. a.* suszyć.

Dürrwurz, *s. f.* ein Gewächs, ziele pe[illegible]

Duisburg, *n. p. n.* eine Stadt in Cl[illegible] Duisburg, miasto w Kliwii.

Dü[illegible]

... p. n. eine Stadt in Ber-
...orf, miasto w Księstwie

...emny, ciemnisty, düstere
... powietrze, Nacht, cie-

... Diete.
... f. eine Stadt in Dal-
...igno, miasto w Dalma-
... Dichinium.
... znosić; das Unglück, nie-
...pomyślność; eines ver-
..., czyią przewrotność;
..., czyią potęgę; mit Un-
...ewoli, przykro; willig
...ownym, wesołym umy-
..., nie z chęcią; Böses
... einem, dobre y złe z
..., głod; Durst, pra-
..., zimno.
... moszenie, cierpienie.
... Domkirche, *s. f.* Ka-
...sciol, s. Dom.
... zdumiały, grubian; dum-
..., głupi y grubian czło-
..., tępa głowa; im Nach-
... w myśleniu; Verstand,
... zu verstehen, tępy do
... czego; dummer Weise,
... głupiemu; auf dumme Art,
... sobem.
... głupstwo, zdumiałość,
... eines Menschen, nie po-
... głupstwo człowieka,
..., dowcipu.
... letkomyślny, płochy,
...myślna płocha rada, nie
... baczna.
... płocho, letkomyślnie,
... nie bacznie.
..., *s. f.* płochość, letko-
... wunderbare, dziwna; ra-
...; höchst unbedachtsame
..., nie ostrożna, nie
... etwas aus Dummkühn-
..., co z płochości uczynić.
... piiany, szumek, wenn
... vom Trinken schwer ist,
... od piiaństwa głowa cięży.
... s. Tummeln.
... ztęchły, Mehl, ztęchła
..., sol, seyn, werden, ztę-
... stać się.
... bardzo. Senf giebt gute
... gorczyca bardzo dobra.
... etwas finster, przyciemny,
..., undeutlich, nie wyraźny,
..., Wahrsagungen, nie iasne
...; Poet, nie iasny Poeta,

das da sehr dunkel ist, co w tym ciemnego iest, trübe, pochmurny, Tag, dzień, Wetter, niebo, Stern, gwiazda, dunkel machen etwas, co ciemne, nie iasne, czynić, an Farbe, przyciemny kolor, das nicht wohl siehet, kto nie dobrze widzi, Augen, Gesicht, oczy, twarz, przez co nie dobrze widzieć, Fenster, okna.

Dunkel, *adv.* ciemno, nie iasno, przyciemność, handeln, czynić w ciemności, lub nie znacznie; etwas abhandeln, wzmiankę o czym czynić nie znacznie.

Dunkelbraun, *adj.* szary, smaglawy, czarniawy.

Dunkelfarbig, *adj. et adv.* przyciemnego koloru.

Dunkelgelb, *adj.* ciemno żołtawy.

Dunkelheit, *s. f.* ciemność, der Dinge macht, daß eine Rede nicht verstanden wird, ciemność rzeczy czyni, że mowa nie iest zrozumiana, worin sich eine große findet, gdzie się wielka ciemność znayduie, insonderheit der Augen, w szczegulności mowi się ciemność oczow, mit etwas Dunkelheit vertreiben, uzdrowić czym ciemność, aus Dunkelheit das Licht erblicken, z ciemności y mgły światło obaczyć.

Dunde, *n. p. f.* eine Stadt in Schottland, Dunda, miasto w Szkocyi; połacinie nazywa się Donum.

Dungall, *n. p. f.* eine Stadt in Irrland, Dungalla, miasto w Irlandyi.

Dunkel, *n. p. n.* eine Stadt in Schottland, Dunkel, miasto w Szkocyi.

Dun-le-Roi, *n. p. f.* eine Stadt in Frankreich, Dunleroa, miasto we Francyi, *połac.* Regiodunum.

Dunst, *s. m.* para, zaduch. im Sommer, w lecie, feuriger, ognisty, gorący, steter, ustawiczny, welcher von der Sonne aus der erwärmten Erde und dem Wasser gezogen wird, ktory Słońce z rozegrzaney ziemi y wody wyciąga, Dunst der Erde, para ziemna, *to iest*, z ziemi wychodząca, der Bäder, z kąpieli, z łaźni, blaue, bilmo na oku, einem womit vor die Augen machen, bilmo komu zapuścić na oczy, voller Dunst, pełny pary, zaduchu.

Dunstafag, *n. p. n.* eine Stadt in Schottland, Dunstafag, miasto w Szkocyi.

Dunstig, *adj.* parny, pełny pary, zaduchu, voller Dunst.

Duodez, *adj.* dwunasty, ein Buch in Duodez,

Duodez, książka w dwanaście kartek, z arkusza.

Durance, *n. p. f.* ein Fluß in Frankreich, Duranca, rzeka we Francyi.

Durat, *n. p. f.* eine Stadt in Frankreich, Duraza, miasto we Francyi.

Durazzo, *n. p. f.* Stadt in Albanien, Duraco, miasto w Albanii, *polacinie* Dyrrazhium, Epidamnus; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta albo to tego należący; Duraceński, Duraceńska, Duraceńskie; męſzczyzna rodem, z Duracy, Duraczeńczyk; kobieta Duracenka.

Durch, *praep.* przez, Gewalt und Schelmerei viel vermögen, mocą y niepodściwością być mocnym, durch ſeine Schuld in Noth gerathen, przez ſwoię winę w ubostwo wpaść, durch eines andern Unglück groß werden, z cudzego nieſzczęścia mieć ſię dobrze, einen durch Briefe tröſten, cieſzyć kogo przez liſt, dieſe Tage durch, przez owe dni, durch mich, przeze mnie, durch und durch, wskroś, na wylot.

Durchackern, *v. a.* przeorać.

Durchächten, *v. a.* wywołać z kraiu, einen, kogo.

Durcharbeiten, *v. a.* mięſić, drepcić, mięſić rękami, den Teig, ciasto.

Durcharbeitung, *ſ. f.* mięſzenie, drepczenie, zarabianie mąki na chleb.

Durchaus, *adv.* wcale, zupełnie, nichts verſtehen, nic nie rozumieć; einen frei ſprechen, uwolnić; wolnym uczynić kogo; beſchwerlich ſeyn, wcale być komu przykrym; einen vertheidigen, wcale bronić kogo, eine Sache in Wind ſchlagen, wcale rzecz na wiatr puſzczać, to ieſt, gardzić nią; nachlaſſen, porzucić; verbrennen, opalić, ſ. völlig, allerdings.

Durchbeiſſen, *v. a.* przegryść, etwas, co.

Durchbeiſſend, *part. et adj.* gryzący, gryzliwy, wyżyraiący; Arzneien, lekarſtwa wyryżaiące.

Durchbeiſſung, *ſ. f.* gryzienie, żarcie.

Durchblaſen, *v. a.* przedmuchiwać, zrzewiewać, die Winde das, was ſehr hoch iſt, wiatry przewiewaią to, co bardzo wyſokie ieſt, wyſokie mieyſca.

Durchblättern, *v. a.* przewracać w kſiążce karty, przewracać kſiążkę, wartować, die Bücher, po kſiążkach, die Autores, po Autorach.

Durchbohren, *v. a.* przewiercić. przedziurawić, ein Schiff, okręt, von etwas an bis zu etwas, dziurę zrobić z czego do czego, als ein Degen, to palaſz, eine goldene Säule, zł kolumnę, einen Stein, kamień, einem Bohrer, świdrem.

Durchbohrung, *ſ. f.* przewiercenie.

Durchbrechen, *v. a.* przełamać, złán wyłamać, das Eis mit Äxten, lod kierami przerąbać, mit ſeiner Tap keit durch Schwerd und Spieſe, ſw męſtwem złamać y ſpiſy, eine Mau oder Wand, przełamać mur, sein mitten durch die Feinde, przebić przez nieprzyiacioł, mit der Ar z woyskiem.

Durchbrecher, *ſ. m.* łamacz, der Wä ścian.

Durchbrechung, *ſ. f.* przełamanie, łamanie.

Durchbrennen, *v. a.* przepalać ſię, p gorzeć.

Durchbringen, *v. a.* ſtrawić, zmarnow das Geld, pieniądze, alle ſein V mögen mit Freſſen und Saufen p ieść y przepić ſwoię fortunę, väterliches Erbgut, ſwoie po o dziedzieczne dobra, mit Gaſtm z gościami, durch Schwelgerei, p rozpuſtę, das Seinige, ſwoie, wird alles durchgebracht, wſzyſtko marnuie, tyraprzetyrać, *toż* 2) ſein Leben auf eine elende W życie mizernie prowadzić.

Durchbringen, das, *ſ. n.* marnowa rozrzutność.

Durchbringer, *ſ. m.* rozrzutny, mar trawny, zbytkuiący, marnotraw utratnik, rozpuſtnik. Durchbringeri *ſ. f.* rozrzutna, utratna.

Durchbringung, *ſ. f.* marnowanie, tek, rozrzucenie.

Durchbruch, *ſ. m.* przełamanie, w manie, der Wand, ściany.

Durchdringen, *v. n.* przebić ſię, p ciſnąć ſię dokąd, in die Tempel, kościoła, zu den Städten, do m in den Himmel, in die Luft, do ba, na powietrze, in die Gemüt przeciſnąć ſię do ſerc czyich, d eine Enge, przez cieśnine; do die Ohren, do uſzow, durch die gend, rozeyść ſię po kraiu, auf Sinne, rozeyść ſię po zmyſłach. Gift dringt durch die Adern und d den ganzen Leib hindurch, truci przechodzi do żył y przez całe ło, in das Gemüth, do myśli rozc dzić ſię. die Wärme dringt durch ganze Welt, ciepło rozchodzi ſię całym świecie; leść przez co, d

die Bresche oder niedergeworfene Mauer in die Stadt, przez rozwaliny, albo przez obalony mur wleść do miasta przeymować, das Schrecken durchdringt Mark und Bein, strach przeymuie mi aż do kości y do szpiku, der Sonne Wirkung durchdringet die Beine, skutek słońca; to iest, ciepło, przeymuie iagody, dokazać, [illegible], er wolle überall mit dem [illegible] durchdringen, rozumie, że pie[illegible] wszędzie dopnie, t. i. wszyst[illegible] dokaże.

[illegible]ringen, das, *s. n.* przebycie, [illegible], dokazanie.

[illegible]ringend, *part. et adj.* przeymu[illegible] przecywaiący, rozchodzący się.

[illegible], oręż na wylot przechodzą[illegible] Wein, wino, ktore rozbiera po [illegible]onkach. Kälte, przeięte zimno.

[illegible], przeięta mowa, doymuiąca.

[illegible]dringer, *s. m.* ten, ktory wszędzie [illegible], wszędie się przebiię.

[illegible]dringlich, *adj.* to przez co się [illegible] przeyść, przebyty.

[illegible]dringung, *s. f.* przebycie, przeię[illegible]cie.

[illegible]ilen, *v. a.* spieszyć, przez co.

[illegible]einander, *adj. et adv.* pomięsza[illegible] wspolny, durcheinander heirathen, [illegible] małżeństwa, durcheinander, [illegible]szanie, wspolnie, razem, bez [illegible], die Dinge gebrauchen, rzeczy [illegible], aus einem Brunnen schöpfen, [illegible] iednego źroźdła czerpać, und ohne [illegible] anmerken, y bez rożnicy [illegible].

[illegible]einander mengen, *v. a.* iedno z [illegible] zmięszać; den Troß und Sol[illegible], ciorow y żołnierzy. Wein [illegible] Wasser, wodę y wino, alles, [illegible]stko.

[illegible]cheln, *v. a.* przedymać, etwas, [illegible]wiek.

[illegible]fahren, *v. n.* przieżdżać, prze[illegible], durch den Fluß, przez rzekę.

[illegible]ekopać, einen Berg, *v. a.* gorę [illegible] die Bergleute, iak gornicy [illegible] przegrość, wie die Maden [illegible], iak robaki ser.

[illegible], *s. f.* brod, ist nirgends keine, [illegible] brodu nie ma, geht durch den [illegible] brod idzie przez rzekę.

[illegible], *s. m.* des Leibes, laxacya, [illegible] żołądka, biegunka, prze[illegible] der den Durchfall hat, ktory [illegible]rreią, na przebieg brzucha [illegible] höret auf, ustaie, verursachen, dyarreią sprawić, stillen, zastanowić. Durchfall haben, dyarreią mieć.

Durchfallen, *v. n.* przepaść przez co.

Durchfeilen, *v. a.* przepiłować pilnikiem, piłką, eine Thüre, drzwi iakie.

Durchfliegen, *v. a.* przelecieć przez co, ein Haus, przez dom.

Durchfliessen, *v. n.* płynąć, przez co, durch etwas, dopłynąć do czego, zu etwas, przez srzodek czego, der Fluß fließt durch die Stadt, rzeka płynie przez miasto, t. i. przez szrzodek miasta, durch Theile, płynąć po wszystkich częściach.

Durchfliessend, *part. et adj.* płynący przez.

Durchfluß, *s. m.* płynienie pomiędzy, die Inseln werden durch einen schmahlen Durchfluß von einander getheilet, wyspy przesmykami pomiędzy płynącemi są oddzielone.

Durchforschen, *v. a.* szukać, badać, przepytywać się.

Durchfressen, *v. a.* przeżreć, zpalić, als ein Gift selbst das Eisen, iako to iad żelazo; als ein Geschwür den Leib, iako gdy wrzod przeżre, albo wyżre ciało.

Durchführen, *v. a.* przeprowadzić, das Wasser, wodę.

Durchführung, *s. f.* przeprowadzenie, des Wassers zu den Wohnungen, wod do domow.

Durchgänger, *s. m.* zbieg, zbiegły.

Durchgängig, *adj.* przeymuiaiący, przechodni; Haus, przechodni dom; Wald, przechodni las; kaum für einen Wagen, ledwie, dla iednego wozu.

Durchgängig, *adv.* przechodem, alle Winkel im Hause machen, po wszystkich kątach przechody porobić, aby wszystko przechodem było.

Durchgang, *s. m.* przechod, einem verwehren, przechodu komu bronić, nie dopuszczać; einem darzu dienen, na przechod do czego służyć.

Durchgebohrt, *part. et adj.* przewiercony.

Durchgegraben, *part. et adj.* przekopany.

Durchgehen, *v. n.* przechodzić, na wylot, als ein Gewehr im Stechen, iak szpada, albo miecz w sztychu. 2) davon laufen, uciec zkąd, aus der Schlacht, z bitwy; zuerst, naypierwey; mit vollem Laufe, iak nayprędszym biegiem; über Hals und Kopf, na głowę y na szyię uciekać;

häufig, kupemi, churmem; im vollem Gallop, czwałem; ohne Ordnung, bez porządku.

Durchgehends, *adv.* na wszystkie strony, we wszystkim; beschwerlich seyn, być ciężkim; den Zustand eines Menschen übersteigen, we wszystkim, stan, kondycyą, człowieka przechodzić wcale; abschaffen, oddalić; verachten, zgardzić; etwas meiden, czego się strzec.

Durchgelesen, *part. et adj.* przeczytany, s. Durchlesen.

Durchgepflügt, *part. et adj.* przeorany, s. Durchpflügen.

Durchgereiset, *part. et adj.* przeiechany, s. Durchreisen.

Durchgeschlagen, *part. et adj.* przecedzony, s. Durchschlagen.

Durchgesehen, *part. et adj.* s. Durchsehen.

Durchgeseiget, *part. et adj.* przecedzony, Durchseigen.

Durchgesiebt, *part. et adj.* przesiany, *przez przetak*, lub, *sito*, s. Durchsieben.

Durchgestochen, *part. et adj.* przekłoty, s. Durchstechen, przekłoć.

Durchgestoßen, *part. et adj.* przebity, s. Durchstoßen.

Durchgezogen, *part. et adj.* przeciągniony, s. Durchziehen.

Durchgießen, *v. a.* przelać.

Durchgießung, *s. f.* przelanie.

Durchgraben, *v. a.* przekopać; eine Wand, ściany, *raczey*, podkopać; Berge, gory.

Durchgrabung, *s. f.* przekopanie.

Durchgrübeln, *v. a.* przeszperać, etwas, cokolwiek, alles, wszystko.

Durchgründen, *v. a.* wypytywać się, s. Durchforschen.

Durchhauen, *v. a.* rozciąć, rozcinać. 2) durch den Feind, drogę sobie otworzyć orężem przez nieprzyiaciela.

Durchhelfen, *v. a.* otworzyć komu drogę, poratować kogo.

Durchhitzen, *v. a.* przegrzać, rozegrzać; die Erde mit seiner Hitze, rozegrzać ziemię swoim gorącem.

Durchhölen, *v. a.* przediurawić.

Durchjagen, *v. a.* przegrać, przepędzić; 2) przepuścić, durch die Gurgel, przepuścić przez garło, t. i. przeieść, przepić, das Seinige, swoy maiątek, s. Durchbringen.

Durchkochen, *v. a.* przeważyć, przegotować.

Durchkommen, *v. n.* przeyść, na wylot, z iednego końca, na drugi; w dokąd. 2) umknąć niebezpieczeń der Gefahr entgehen.

Durchkratzen, *v. a.* przeskrobać dz

Durchkriechen, *v. n. a.* przeczolga przewlec; die ganze Stadt, po c mieście; fast die ganze Welt, pr po całym świecie.

Durchlassen, *v. a.* przepuścić; prz die Armee, woysko, t. i. dać pr die Feuchtigkeit, wilgość, mok einen, kogo przepuścić, pozw komu przeyść.

Durchlassung, *s. f.* przepuszczeni

Durchlauchtig, *adj.* Pogodny, wyi ny, Jasny. Durchlauchtigster Nayiaśnieyszy Książe.

Durchlauchtigkeit, *s. f.* Wasza Ki Mość; ein Fürstlicher Titel, Ki tytuł.

Durchlauf, *s. m.* Dyarrea, chor Durchfall.

Durchlaufen, *v. a.* przebieć, eilig danken, co prędko myślą, mi gem, w niewielu słowach; k krotko; biec przez; finstre przez ciemne uliczki. 2) ent *v. n.* uciec, s. Desertiren.

Durchläutern, *v. a.* przecedzić, cokolwiek, s. Läuterung.

Durchlesen, *v. a.* przeczytać, ein Książkę, einen Brief, list.

Durchlesung, *s. f.* czytanie, der poetow.

Durchleucht, *adj.* Jasny, Pogo Durchlauchtig.

Durchleuchten, durchscheinen, świecić przez co, świecić się co, die Farbe der Eier leuchtet color w iáiach świeci się prz rupę, durch und durch helle przezroczystym co uczynić.

Durchleuchtend, *adj.* przezroczy

Durchleuchtigkeit, *s. f.* Jasność, P Wyiaśnienie, s. Durchlauchti

Durchlöchern, *v. a.* przedziurawić zrobić, s. Durchbohren.

Durchmarsch, *s. m.* przeyście, p szerowanie, s. Durchzug.

Durchmarschiren lassen, *v. n.* dać p przemaszerować.

Durchmengen, *v. a.* mięsić, gnieść gniatać, kneten, das Mehl, 2) vermischen, umięszać, etw etwas, co z czym.

Durchmessen, *v. a.* przemierzać mit der Meßruthe, co miernic

Durchmesser, *s. m.* przemiernik,

...er. halber Durchmesser, poł-
...; *połacinie* radius.
... *adj. et adv.* przez noc,
...rch während, przez noc

..., *v. n.* przemoczyć, durch-
...achen, nad drugą stronę
...
... *v. a.* przegryść, etwas, co.
... *v. a.* przeszywać; etwas
..., co złotem.
..., *v. n.* przeyść, durch das
przez gory.
..., *v. a.* pługiem letko
... das Land, ziemię.
..., *v. a.* przesiać rzeszotem,
... Durchsieben.
..., *v. a.* przerachować, prze-
...es, co.
..., *v. n.* przeciekać, deszczem,
... es regnet in die Speisestube
...ecieka, zacieka do stoło-
...dalney, izby.
..., *v. a.* przetrzeć, nasmaro-
...Haut mit Salbe, skorę ma-

..., *v. a.* dostać do czego, auf
...ch geben, dać przez co;
...s durch ein Fenster, co
... okno.
... *f.* odiazd, przeiazd.
..., *v. n. et a.* wodurch reisen,
... przez co, durch eine Stadt,
...; durch einen Ort, przez
... 2) in die Creutz und
... alle Provinzen, tam y sam
... kraie, s. Durchwandern
..., *f.* przeiechanie. Durch-
..., *f.* *toż samo.*
..., *v. a.* przebić, einen mit
..., kogo spisą.
..., *v. a. n.* na koniu przeie-
...ść, wszystkie strony; durch
..., przez rzekę.
..., *v. a.* przesiać sitem, prze-

..., *v. n.* zapach rozpuścić,
...ć, überall gerochen werden,
... woni, zapachu napuścić.
..., *v. n.* przeciekać na drugą
... und da, tam y sam; durch
... przez co.
..., *v. a.* nasmarować, den Leib
..., ciało nasmarować oliwą.
..., *v. n.* brzmieć, s. Erschallen.
..., *v. a.* przezierać, prze-
... etwas, co, durch etwas,
... co.

Durchschauung, *s. f.* patrzenie, widzenie przez co, przeglądanie.
Durchscheinen, *v. n.* świecić się, przez co, die Haut der Frau scheinet durch die Kleider, skora na tey Pani świeci się przez suknie.
Durchscheinend, *adj.* przezroczysty, s. Durchsichtig.
Durchscheinung, *s. f.* przezroczystość, s. Durchsichtigkeit.
Durchschiessen, *v. a.* przestrzelić, einen mit einem Pfeile, kogo strzałą. 2) poprzekładać; ein Buch mit weissem Papiere, książkę białym papirem.
Durchschiffen, *v. a.* przeżeglować, das Meer, morze.
Durchschimmern, *v. n.* świecić się przez co.
Durchschlag, *s. m.* Werkzeug, da man etwas durchseihet, sito do cedzenia czego.
Durchschlagen, durchseihen, *v. a. et n.* przecedzić; Honig, miod; das Wachs durch Stroh, wosk przez słomę; durch ein Fleck Werg durch Binsen, przez kratkę z sitowia zrobioną; durch ein Sieb, przez sito. 2) przebić się przez co, przez kogo; durch die Feinde, przez nieprzyiaciela; mitten durch die Feinde, przez szrzodek nieprzyiacioł. 3) ein Loch wodurch machen, dziurę przez co zrobić. 4) przebiiać, wie die Dinte, oder die Buchstaben, iako to inkaust, albo litery przebiiaią przez papir.
Durchschlagen, das, *s. n.* przecedzenie.
Durchschleichen, *v. n.* heimlich davon gehen, wymknąć się zkąd potaiemnie.
Durchschlupfen, *v. n.* wyśliznąć się, wie ein Aal, iak węgorz.
Durchschneiden, *v. a.* przekroić, przeżnąć, przeciąć.
Durchschnitt, *s. m.* przecięcie, sowohl sonst, als sonderlich in der Baukunst, tak pospolicie mowiąc, iako też osobliwie w budowaniu.
Durchschweifen, *v. a.* ziezdzić, zchodzić, Felder und Wälder, pola y lasy.
Durchschwimmen, *v. a.* przepłynąć.
Durchsehen, *v. a.* przeźrzeć, etwas, co; alle Theile, wszystkie części; die meisten Stellen, woher eine Erfindung zu nehmen ist, naywięcey mieysc gdzie można co znaleść.
Durchseigen, *v. a.* przecedzić, przepuścić.
Durchseihen, *v. a.* przecedzać, etwas durch etwas, co przez co; durch eine Leinwand, przez płotno iakie.
Durchseihung, *s. f.* przecedzenie.

Durchsetzen, *v. n.* przeprawić się, durch einen Fluß mitgehen oder reuten, przez iaką rzekę, idąc albo iadąc na koniu; mit Schwimmen, płynąć. 2) durchbrechen, przebić się, durch den Feind, przez nieprzyiaciela.

Durchsichtig, *adj.* przezroczysty; Haut der Augen, przezroczysta błonka na oczach; *s.* seyn, przezroczystym być, wie Glas, iak szkło. 2) durchlöchert, przedziurawiony, etwas machen, co przezroczyste uczynić.

Durchsichtigkeit, *s. f.* przezroczystość, des Glases, szkła.

Durchsieben, *v. a.* przesiać, przeczynić, etwas, co; durch ein Mehlsieb, przez sito do mąki; Kalk, wapno, durch ein enges, grobes Sieb, przez drobnieysze sito, rzeszoto, przez sito rzadkie z wielkiemi okami.

Durchsingen, *v. a.* prześpiewać, aż do końca, ein Lied, piosnkę.

Durchspicken, *v. a.* naszpikować słonina, das Fleisch, mięso.

Durchspießen, *v. a.* spisą kogo przebić, dzidą.

Durchstankern *, *v. a.* przewracać, ein Buch, kiążkę.

Durchstechen, *v. a.* zakłoć, przekłoć, einen, kogo; mit dem Degen durch die Brust, szpadą przez pierśi; mit dem Spieße, dzidą; einem die Kehle, komu kark; mit der Schuhahle, szydłem; einen Theil des Augenliedes, część źrzenicy; einen rückwärts, z tyłu kogo przebić.

Durchstecken, *v. a.* przewlec, Schnürgen durch etwas, sznurek przez co.

Durchstoßen, *v. a.* przebić dziurę w czym. 2) durchstechen, przebić, ein Thier, zwieża; mit einem Jagdspieße, rohatyną, *s.* durchstechen.

Durchstreichen, *v. a.* przekryślić, zakryślić, etwas, co, eines Schuldners Namen, iakiego dłużnika imię. Creutzweise, na krzyż, przekryżlić, *s.* ausstreichen, przeiechać, zchodzić, ganz Asien, całą Azyą, błąkać się, wątpać się, fast die ganze Welt, prawie po całym świecie, *s.* durchwandern. 2) durchwehen, przedymać, przewiewać, die Winde durchstreichen die höchsten Gegenden, wiatry przedymaią, przewiewaią naywyższe mieysca. Luft, die der Wind nicht durchstreicht, powietrze, ktorego wiatr nie przedyma, po ktorym wiatr nie wieie, t. i. ktorego wiatr wianiem swoim nie rusza.

Durchstreichung, *s. f.* przekryślenie, kryślenie. 2) Durchwanderung, p iechanie, zchodzenie, przewędrc nie. Italiens, Włoskiey ziemi. 3) Windes, przewianie, przedyma przewiewanie.

Durchstreifen, *v. a.* przebiegać, bie po czym, eines Gränzen, po cz granicach. 2) biegiem mierzać, ganze Feld, całe pole zmierzać bi

Durchstrich, *s. m.* przekryślenie, ais distinction, iako rozrożnienie. dla rozrożnienia.

Durchstrichen, *part. et adj.* poprze ślany, zakryślony, *s.* Durchstr

Durchsuchen, *v. a.* szukać, prześ wać, szlakować. tropić, alles, w Spürhunde, iako ogary, wiet szpyraci, etwas aufs fleißigste, c naypilniey; przetrząść, trząść Boden, tych co z listami ch Straßen, drog, die Schlafkamm alle Betten, śpialny pokoy y wi ką pościel, *polawać, metaph.* die Stadt, po całym mieście.

Durchsuchen, das, *s. n.* szukanie, ranie.

Durchsucher, *s. m.* szukacz, badacz. *kownik.*

Durchsuchung, *s. f.* szukanie, bad

Durchsüssen, *v. a.* przesłodzić, osło przysłodzić,

Durchthun, *v. a.* przewlęć.

Durchtragen, *v. a.* przenieść, przer nieść, nosić przez co.

Durchtreiben, *v. a.* przepędzać, p pędzić, pędzić przez. 2) ausma wykonać, do skutku, do końca; prowadzić, eine Sache, iaką rz

Durchtrieben, *adj.* wykrętny, s Mensch, człowiek przemyślny. weipny, przebiegły.

Durch und durch, *adv.* wciąż, wsk siehe durchaus.

Durchwachen, *v. a.* czuć, nie spać, p cały czas, die ganze Nacht, prze noc, in den Waffen, pod bronią.

Durchwaden, *v. a.* przebrnąć, w przeiechać, einen Fluß, rzekę r

Durchwärmen, *v. a.* przegrzać, n zgrzać, die Steine, kamienie.

Durchwandeln, *v. a.* przechadzać etwas, co czym.

Durchwanderer, *s. m.* podrożny. wały, bywalec.

Durchwandern, *v. a.* wędrować po c ieździć, chodzić, ganz Asien, po c Azyi, die entlegensten Länder m nen Schritten, nayodleglevsze k

trokami, nach Art der Nägel
Belt, przelecieć jak ptak
świat, albo latać iak
wiadomym świecie, die
ziehen po miastach.
, das, *f. n.* Durchwan-
rowanie po, przewędro-

v. a. przedymać, wo der
wehen kann, dokąd wiatr,
ie, dowiać.
f. f. przewianie, prze-
przedęcie.
v. a. przemiękczyć, et-

v. r. ſich, wydobyć ſię

v. n. wymknąć ſię, po-
wynieść.
v. a. kopać, die Erde,

v. a. ciągnąć, przeciągnąć,
ra loch, co przez dziurę,
mit einem doppelten Faden,
rzą nawlec igłę. 2) durch-
rchziehen, ein ganzes Land,
die äuſſerſten Länder im-
ſtmie kraie na Wſchodzie.
das Land, wody y ziemię,
ne Stadt, przeiechać przez
also ſ. durchreiſen, durchwan-
durchziehen, ſzkalować ko-
mit harten Worten, dociąć
mand, twardemi ſłowami
etwas, co, einem, kogo.
ehen.
hen, das, *ſ. n.* przewleczenie,
ſ. ehe. *zkalowanie.*
hung, *ſ. f.* kuſzypanie, uwła-

hen, *part. et adj.* przeiechany,
durchritten, przebiegany.
ſ. m. przeiazd, przechod,
einem verwehren, bronić
rchzugs, przechodu, der Ar-
rchzug, przechodu Woyſku
einem durch das Land, przez
ſ. komu przeiazdu, im
keinem einigen Scha-
Durchzugsrecht zufügen, w prze-
einey ſzkody, ani krzywdy
ſ. czynić, einer Armee den
durchzuziehen, zugeſtehen, woy-
rchzodu dopuścić, nie bronić.
n. p. f. Stadt in England,
miaſto w Anglii.
n. p. n. Stadt im Badenſchen,
miaſto w Elektorſtwie Ba-

Durnholz, *n. p. f.* Stadt in Mähren, Durnholca, miaſto w Morawie.

Durſt, *ſ. m.* pragnienie, langwieriger, długie, długo trwaiące, ſtillen, pragnienie ugaſić, durch Trinken, napoiem, piiąc, mit einem Drunke kühlen Waſſers, piiąc, zimną wodę. Durſt zu haben trachten, pragnienia ſzukać, pragnienie ſobie czynić, vor Durſt ſterben, z pragnienia umierać, ich habe großen Durſt, wielkie pragnienie mam. Durſt erwecken, verurſachen, pragnienie wzbudzać, ſprawować, faſt vor Durſte vergehen, prawie ginąć od pragnienia, vor Durſte nicht bei ſich ſelber ſeyn, od pragnienia nie czuć ſiebie ſamego, der Hals iſt vor Durſte recht trocken, garło ſuche od pragnienia, matt vom Durſte, ſłaby od pragnienia. Löſchung des Durſts, ugoſzenie pragnienia.

Durſten, Durſt haben, *v. n.* pragnąć, pragnienie mieć, *t. i. chcieć ſię pić. metaph.* nach eines Blute, pragnąć czyiey krwi; heftig nach etwas, pragnąć gorąco czego.

Durſtig, *adj.* zpragniony, der Durſt hat, ten co ma pragnienie, er iſt niemals durſtig geweſen, wenn er getrunken hat, pił, lubo nigdy nie pragnący; bei großer Menge Wein und Bieres, przy obfitoſci wina y piwa.

Durſtig, *adv.* z pragnieniem, nach etwas trachten, z wielkim pragnieniem żądać czego.

Duſeck, *ſ. m.* drewniany pałaſz, Art eines Gewehrs.

Dutlingen, *n. p. f.* Stadt in Schwaben, Dutlinga, miaſto w Szwabach.

Dutsbruder, *ſ. m.* Kamrat.

Dut, *ſ. m.* Dutte, *f. f.* Lrodawka u cycka. ſ. Zitze.

Dutzen, *v. a.* tykać, einen du heißen, nazywaiąc kogo, tykać komu.

Dutzend, *ſ. n.* zwölfe in der Summe, tuzin, dwanaście w ſumie, ein Dutzend Knaben, tuzin chłopcow, ſich ein Dutzend mal mit einem vergleichen, tuzin razy z kim umowę czynić. Dutzendweiſe, *adv.* dwunaſtu ſpoſobami, die Joch-Arten, Feld ꝛc. dutzendweiſe austheilen, po dwanaście ſtay gruntu każdemu wydzielić.

Dutzſchweſter, *ſ. f.* Kamratka.

Duveland, *n. p. f.* Stadt in Seeland, Duwelandya, miaſto kraiu Zelandyi.

Duyne, *n p. f.* Ort in England, Duyna, mieyſce, miaſto w Anglii, *połacinie,* Arenaria, Montea.

Duynkirchen, *n. p. f.* Dunkerka, ſ. Dünkirchen.

Duys, *n. p. f.* Stadt gegen Cölln, Duyſa, miaſto niedaleko Kolna, *poſacinié* Initium.

Dwina, *n. p. f.* Fluß in Moſcau, Dwina rzeka w Moskwie.

Dymel, *n. p. m.* Fluß in Weſtphalen, Dymel, rzeka w Weſtfalii.

E.

EBE

E der fünfte Buchſtabe des deutſchen Alphabets E, piąta litera, *tak* Niemieckiego Abecadła, *iaky Polſkiego.*

Earué, *n. p. n* See in Irrland, morze przy Irlandyi.

Eaton, *n. p. f.* Eatona, Stadt in England, miaſto w Anglyi.

Ebbe, *f. f.* Zurückweichung des Meeres, uſtęp morza, cofnienie ſię morza. Ebbe und Flut, przyſtęp y uſtęp morza.

Ebedmelech, *n. p. m.* Ebedmelech, Mannsname, imię męſzczyzny.

Eben, *adj.* rowny, rowna, rowne. Ort, rowne mieyſce. Körper, rowną y płaska rzecz materyalna, etwas eben machen, rownać, etwas mit den Füſſen, co nogami rownać, die Berge eben machen, gory rownać, wie eine Tenne, iako to boiowiſka, boyska u. d. g. y tym podobne, das Eſtrich, podłogę urownać, zrownać, um und um, w koło.

Eben *adv.* rowno, ſo traurig ſich bezeigen, rowno ſię żałoſnym, ubolewaiącym pokazać; eben ſo gern, z rowną chęcią, eben ſo ſich erfreuen, als ſich ſelbſt, rowno ſię tak cieſzyć, iak y ty, eben ſo ſchwer dem Feldherrn, als den Soldaten, zarowno, tak ciężki Hetmanowi, iak y żołnierzom, eben, als wie, rowno iak y, ſowohl wiſſen, als ich, tak dobrze wiedzieć, iak y ia, der Pferdekauf iſt faſt eben ſo bewandt, wie der Kauf der Rinder, kupno na konie ieſt tak, iak y na woły, eben ſo glückſeelig, zarowno ſzczęśliwy.

Eben alſo, *adv.* nie inaczey iak.

Eben da, *adv.* tamże, na tamtym ſamym mieyſcu, verwahren, na tamtym ſamym mieyſcu pilnować, ſchlafen wollen, tamże chcieć ſpać.

Eben daher, *adv.* z tamtądże, z tamtegoż ſamego mieyſca; von Cracau, z Krakowa, eben daher, tamże, na tamtoż ſamo mieyſce; kommen, przyiść, woher, zkąd.

Eben damals, *adv.* tegoż ſamego czaſu, ten, ktorego.

EBE

Eben daſelbſt, *adv.* na tymże ſamym mieyſcu, ſ. Eben da.

Eben der, *pron.* tenże ſam; taki toż ſamo.

Eben derſelbe, *pron. p.* eben der ten też, temże ſam.

Eben dieſer, *pron. p.* tenże ſam, ſamo, toż ſamo.

Eben ſo, als, *adv.* tak też iak y mniey iak y.

Eben ſo groß, *adj.* tyliż, tylaż, tak też wielki, tak też wielka też wielkie; Betrug, tak też kie oſzukanie; Theil, tak też ka część.

Eben ſo viel, *adv.* tyleż, tak w etwas achten, tak wiele ſobie cc żyć, ſzacować; bekommen, ali Erben, tak wiele doſtać iak wſ dziedzice, eben ſo viel gilt cs wſzyſtko to iedno u mnie; iedn u mnie wſzyſtko waży. 2) ander *w liczbie, znaczy także tak wiele: by tak wielka liczba*, eben ſo viel änderungen der Stimmen ſind de der Gemüther, tyleż ieſt odmi głoſach co w umyſłach, er iſt eben ſo viel Schiffen wieder gekom als er weggegangen war, z tak ką liczbą okrętow powrocił, wielką wyſzedł.

Ebenbaum, *ſ. m.* hebanowe drzew Eibenbaum, heban.

Ebenbild, *ſ. n.* obraz, des Alterth ſtarożytności, dawności; eines ſchen, człowieka; ſeiner ſelbſt, ſamego.

Ebene, *ſ. f.* rownina, rownia, pla zna, błonie, Gleiche des Feldes ſka rowność pola. Ebene mit erhabenen Gegenden umgeben, r na, wydatnieyſzą okolicą otoc wüſte Ebene wegen Mangel des ſers, puſta rownina, dla niedo wody; kothigte, błotniſta; dr dert Schritte lange, na trzy t krokow długa; mit fruchtbaren reiche und voller Flecken und Z rownina z żyznym gruntem, klu

...miast; sehr gleiche, rowniu-
...utenka; etwas abschlüssi-
...o pochyła; die Ebene liegt
...n den Bergen, leży na dole
...ni. erstreckt sich zwischen den
...rozciąga się między gorami;
...ten hin, y między błotami,
...welches auf einer schnurglei-
...gerechten Ebene liegt, po-
...r iak płaszczyzna iaka pod
...wymiar leży. Ebene der Fel-
...szczyzna pol. die Armee auf
...n hinab marschiren lassen,
...kazać maszerować na rowni-
...płaszczyznę.
...a. rownać, ein Feld, pola,
...gory. s. Eben machen.
...n, adv. rownym sposobem,
...ze sposobem.
...adv. znowu, podobnież.
...n. drewno hebanowe, von
...adj. hebanowy.
...n. proporcya, rowność
...ztwo wymiaru.
...n. besser Abentheuer, przy-
...spodziany.
...adj. rowno odległy, paral-
...ebenweitige Linie, rownoodle-
...ia.
...n. ein Mannsname, Eber,
...ie.
...n. ein Schwein, kiernoz, jäh-
...ziak, halbjähriger, puł-
...ziehjähriger, czteroletni,
...czery lata, mit einem star-
...n, z szerokiem y grubym
...geschnittener, wieprz rznię-
...ter, karmny; langbäuchi-
...grego brzucha; mit starken
...z mięsnemi pośladkami; mit
...Rüssel, z krotkim ryiakiem;
...ki.
...a. rownać, s. Ebenen.
...n. p. f. Stadt im Würzburgi-
...Eborach, miasto w Wierz-
...
...n. Jude, Hebrayczyk, żyd.
...adj. et adv. Hebrayski, po
...sku.
...n. Fluß in Spanien, Ebro,
...Hiszpanii.
...n. Ekbert, Mannsname,
...szczyzny.
...adj. (neu) was vertauscht
...kann, nowe słowo: co złowiek
...zyć, zamieniać może.
...n. (neu) einer, der Louis-
...gegen Papiergeld auswechselt,

nowe słowo: ten, co luidory za pię-
niądze od papieru zaminia.

Echappiren, (eschappiren) entgehen, durch-
gehen, v. n. wymknąć się, umknąć,
unter dem Schwarme, w tumulcie;
durch eine heimliche Thüre, skrytą
furtką, skrytemi drzwiami; einem,
wymknąć się komu; heimlich den
Wächtern, potaiemnie wymknąć się
uciec strożom.

Echarpirt, adj. (neu) eine Scherpe tra-
gend, wie die Staatsbeamten jetzt in
Frankreich, nowe słowo: szarpę nosą-
cy, iak teraźnieyszi państwa urzę-
dnikowie francuski.

Echelles, n. p. f. Eszella, Stadt in
Frankreich, miasto we Francyi.

Echetz, n. p. m. Echec, Fluß in Schwa-
ben, rzeka w Schwabach.

Echo, s. n. odgłos, Widerschall, echo,
die Steine und Einöden geben ein Echo,
skały y puszcze wydaią odgłos, sie
antwortet der Tugend wie ein Echo,
odpowiada cnocie, iak odgłos, iak
echo, geben die Berge und Wälder,
echo wydaią gory y lassy, an vielen
Orten ein Echo verursachen, na wielu
mieyscach echo wydawać.

Echt, gut, probat, adj. dobry. Silber,
dobre srebro, echte Waare, dobry
towar.

Ecija, n. p. f. Ecya, Stadt in Spanien,
miasto w Hiszpanii, von, oder zu
solcher Stadt gehörig, adj. z tego
miasta, albo do tego miasta należący:
Ecyanski.

Ecke, s. f. kąt, węgieł, rog, von Ecke
zu Ecke, od kąta do kąta, das viele
Ecken hat, adj. kilko kątowy. 2)
eine Ecke darvon, przeciąg nieiak,
niewielki.

Eckel, s. m. zbrzydzenie, ztęschnienie,
ungewöhnlicher, nie zwykłe, nie zwy-
czayne, sehr empfindlicher, nader deli-
katne, unangenehmer, nie przyiemne,
vor der Speise durch etwas bitteres ver-
mindern, nie smak do iedzenia czym
gorzkim zmnieyszyć, geschwind vor
etwas bekommen, nie smak obrzydze-
nie prędko powziąć do czego. Eckel
verursachen, nie smak, obrzydzenie
sprawić, benehmen, obrzydzenie, nie-
smak ztracić, mehr einen Eckel, als
ein Verlangen nach etwas haben, bar-
dziey mięć niesmak, niżeli gust do
czego, insonderheit vor Essen und Trin-
ken und beim Schiffen, zwłaszcza w
iedzeniu, w naporu y na okrętach,
na morzu, der Eckel ist vergangen,
obrzy-

obrzydzenie odeszło, zginęło, mit Eckel etwas ansehen, z obrzydzeniem na co patrzyć. vor etwas haben, obrzydzenie, nie smak, mieć do czego.

Eckel, *adj.* bzydzący się, der einen Eckel hat ktory ma iakie obrzydzenie, gegen etwas, do czego, das Gehör ist etwas eckeles, słuch iest droche delikatny, przydzący się zaraz.

Eckelhaft, *adj.* co obrzydzenie, sprawuie, obrzydliwy, vor dem man einen Eckel hat, eckler Mensch, człowiek brzydzący się czym.

Eckeln, Eckel haben, *v. n.* brzydzić się, obrzydzenie mieć, es eckelt ihm davor, brzydzi się tym, es eckelt uns vor solchen Bürgern, brzydzemy się takiemi obywatelami.

Eckelnd, *part. et adj.* brzydzący się, ktory ma wstręt do czego.

Ecker, *s. f.* żołądź.

Eckardt, *n. p. m.* Ekard, Mannsname, imię męszczyzny.

Eckicht, Ecklicht, *adj.* kątowany, o wielu węgłach, węgłowany. Körpergen, węgłowane, graniaste *ciałka*.

Eckstein, *s. m.* kamień węgłowy.

Eclaireur, *s. m.* (neu) ein Aufklärer in gutem und bösem Verstande, *nowe słowo:* obiaśniciel w sensie dobrym i złym.

Eclatiren, *v. a.* wybuchnąć, bekannt machen, wiadomym się stać, rozeyść się po ludziach.

Econom, *s. m.* Landwirth, einer, der die Landwirthschaft treibt, ekonom, ten, co gospodarstwem kraiowym się bawi; kraiowy ekonom.

Economie, *s. f.* Landwirthschaft, Haushaltung; Einrichtung, Sparsamkeit, ekonomika kraiowa, gospodarstwo, gospodarowanie kraiowe, gospodarna nauka; postanowienie dobre, dyspozycya, oszczędność, ochronność.

Economisch, *adj.* hauswirthschaftlich, was die Wirthschaft betrift; sparsam, ekonomiczny, gospodarski, do gospodarowania należący; oszczędny, ochronny, trudny, przyskąpy, *adv.* ie.

Economist, *s. m.* (neu) Landwirth, Econom, *nowe słowo*; ekonomista, ekonom kraiowy.

Ecrivailleur, *s. m.* (neu) ein Vielschreiber, Schmierer, schlechter Schriftsteller, *nowe słowo:* smarowiny piszący.

Ecrivailliren, *v. a.* (neu) viel, oder in den Tag hinein schreiben, schmieren, *nowe słowo:* smarowiny pisać, ladaiako koncypować.

Ecrivassier, *s. m.* (neu) ein Aktenschm rer, Aktendrescher, *nowe słowo:* akt publicznych pisarz, akta public piszący.

Edel, herrlich, *adj.* szlachetny, prze wspanały, Geschlecht, szlache urodzenie, edle Stadt, zacne wo miasto, edle Jungfer, zacnego u dzenia panna. Wein vom edlem schmacke, wino przedniego smak

Edeldame, *s. f.* zacznego urodzenia, ni, dama.

Edelfrau, *s. f.* zacna; zacnie urodz pani.

Edelgestein, *s. m.* drogi kamień, großer, nader wielki, glänzen świecący, sehr heller, nader ia schöner, śliczny, goldener Becher schönen Edelgesteinen besetzt, al puhar, wysadzony drogiemi kam niami, Edelgestein in Gold einfa drogi kamień w złoto oprawić, Geld für Edelgesteine fremden Völ zuwenden, pieniądze za drogie mienie do obcych narodow wyp wadzać, von Edelgestein gemach drogich kamieni robiony.

Edelknabe, *s. m.* Page, paź, bei ein Könige, u iakiego krola, bei ein Fürsten, u iakiego książęcia, die niglichen Edelknaben, Paziowie k lewscy.

Edelhof, *s. m.* szlachecki dwor.

Edelmann, *s. m.* szlachcic. Römisch szlachcic Rzymski. Teutscher, N miecki. Sächsischer, Saski. Po scher, Polski. Ungarischer, Węgier nichtswürdiger, nic niewart, vom nehmen Geschlechte, zacnego uro nia, neuer, nowy szlachcic, stary szlachcic, junger, młody s chcic.

Edelmuth, *s. m.* wspaniałość umys

Edelmüthig, *adj.* wspaniałego um

Edelsteinern, *adj.* z drogich kamie

Eden, *n. p. f.* Edana, Fluß in Engl rzeka w Anglii.

Edenburg, *n. p. n.* Edenburg, Stad Schottland, miasto w Szkocyi, p cinie, Edenburgum, oder, Ca alata.

Eder, *n. p. f.* Edra, Fluß in He rzeka w Haskim Elektorstwie i La hrabstwie.

Edict, *s. n.* Befehl, Ausschreiben, uk uniwersał, zapowiedny list, ausge lassen, wydać edykt, uniwersał, uk über etwas ergehen lassen, wydać n uniwersał, nach dem Edict etwas

edług uniwersału, ukazu co
, durch ein Edict verbieten,
, uniwersałem zakazać, an
edyktem, uniwersałem,
akazać, ein Edict aufheben,

ı wydać, wydawać, heraus
n Buch, książkę wydać do
rukowaną.
Edycya, wydanie, die Her
ng eines Buchs beſchleunigen,
ść wydanie iakiey książki.
Auferziehung, edukacya,
ie, ſ. Auferziehung.
Würkung, skutek, robienie,
empfinden, skutku, le
obienia, doznać.
pl. towary.
rklich, thätlich, *adj.* w ſa
ıy, w ſamym ſkutku, fa
tem; in der neuen Be
, m. Vorrath, z. B. von
rath, *w nowym znaczeniu:*
rowość, ſprzęt, iak żywności.
n, bewerkſtelligen, *v. a.* usku
. skutkiem co uczynić, r do
przyprowadzić.
n Anwendung der
, ſtrzenie, obrocenie ſił na co,
ſtrengen verſuchen, oſtatnich ſił
obyć.
adj. rowny, einem, komu.
n. (neu) Gleichmacher, der
ıch machen will; im verächt
Verſtande: *nowe słowo w ſenſie*
, egalita, ten, co wſzyſtkie
ıcht.
Gleichheit, Gleichförmig
in der neuen Bedeutung: der
Palaſt des ehemaligen Her
von Orleans oder das Palais
Royal in Paris. Rowność, rowien
w nowym znaczeniu: rowno
ſtwo przeſzłego księcia *od Or*
go palac (*palais royal* nazwa
Paryżu.
brona, eiſerne, żelazna.
, piawka, ſ. Igel.
n. Ort im Magdeburgiſchen,
ſto w Magdeburgskim.
n. włoczyć.
, włoczenie, włoczka, zum
örig, co należy do włocze
n.
n der da eget, włocznik, co
Egrą.
, ſ. Stadt in Böhmen, Egra,
n Czechach, der Fluß Eger in
n, rzeka w Czechach Egra.

Egliſier, *ſ. m.* (neu) Geiſtlicher, *nowe słowo:* duchowny.
Egoiſiren, *v. n.* zu viel von ſich reden; in der neuen Bedeutung: ſelbſtſüchtig ſeyn, nur ſein eigenes Wohl zum Augenmerke haben, ohne auf das Wohl des Ganzen Rückſicht zu nehmen. Nazbyt o ſobie mowić; *w nowym znaczeniu:* wſzyſtko dla ſiebie czyniącym być, ſwoiego zyſku, dobra tylko patrzącym być i nie widzić, nie patrzeć na dobre całego.
Egoiſt, *ſ. m.* ein Selbſtſüchtiger, dobra tylko patrzący.
Egorgeur, *ſ. m.* (neu) Würger, Mörder, *nowe słowo:* duſiciel, dawiciel, dławiciel; morderca, zaboynik, zaboyca.
Egypten, Ägypten, *ſ. ſ. n. p.* Egipt, kray w Afryce.
Egyptier, *ſ. m. n. p.* Egipcyanin.
Egyptiſch, *adj.* Egipski. Flotte, Egipska flota; Ufer, Egipski brzeg.
Egyptiſch, *adv.* po Egipsku, reden, po Egipsku mowić.
Ehe, *ſ. ſ.* Małżeństwo, die Verbindung eines Mannes und Weibes, związek męża y żony; keuſche, czyſte, rechtsmäßige, prawe, beſtändige, ſtałe, gewiſſe, pewne, einem eine zur Ehe geben, w małżeństwo dać komu ktorą, eine haben, mieć za ſobą, mieć w małżeństwie ktorą, durch die Ehe verbinden, ślubem małżeńſtkim związać, złączyć, in die Ehe treten, ożenić ſię, iść za mąż, w ſtan małżeński, eine zur Ehe nehmen, wziąć w małżeństwo ktorą, einen zur Ehe nehmen, iść za ktorego; zwiſchen einigen ſtiften, poſwatać parę, małżeństwo, zur Ehe gehörig, ehelich, *adj.* małżeński, małżeńska, małżeńskie, do małżeństwa należący, tyczący ſię małżeństwa.
Ehe, Eher, mehr, *adv.* pierwey, auf die Würde, als den Nutzen ſehen, pierwey na godność miżeli na pożytek patrzyć, ehe einen ſprechen, als er fortgehet, pierwey mowić z kim, niżeli odeydzie, ehe ich ſolches berühre, will ich erſt kürzlich darthun, niżeli do tego przyidę, pierwey krotko przełoże, ehe du zu reden angefangen haſt, habe ich es angemerkt, poſtrzegłem to pierwey, niżeli mowić zacząłeś, ehe ich gänzlich von dir vergeſſen werde, will ich dahin kommen, przyidę do ciebie pierwey, niżeli wcale od ciebie będę zapomnianym.
Eheband, *ſ. n.* związek małżeński.

Ehebette, *s. n.* łoże małżenskie.
Ehebrechen, *v. n.* cudzołożyć, do cudzey żony chodzić; z cudzą żoną żyć iak ze swoią.
Ehebrecher, *s. m.* cudzołożnik.
Ehebrecherin, *s. f.* cudzołożnica, ktora z cudzym mązem żyie iak ze swoim.
Ehebrecherisch, *adj.* cudzołożny, cudzołożna, cudzołożne.
Ehebruch, *s. m.* cudzołostwo, begehen, cudzołostwo popełnić, im Ehebruche ergriffen werden, na cudzołostwie bydź zastanym, znalezionym.
Ehebündniß, *s. n.* związek małżeńskie, małżeństwo.
Ehe denn, *adv.* pierwey, wprzod niżeli.
Ehedessen, *adv.* kiędyś, przed tym; redeten sie also, przedrym tak mawiali; habe ich gehöret, przedtym to słyszałem.
Ehefähig, reif, *adj.* s. Ehezeitig.
Ehefrau, *s. f.* żona, małżonka, zamężna, nicht nur sehr geitzige, sondern auch grausame, nie tylko skąpa, ale też okrutna; sehr treue und rechtschaffene, nader wierna y odściwa; angesehene, zaczna, auserkohrne, dobrana, vorige, przeszła; von gutem Geschlechte, dobrego urodzenia; ziemlich alte, podeszła; die sich auf ihr Eingebrachtes viel herausnimmt, ktora się na swoim posagu, na swoiey fortunie, ktora wniesła w dom mężowski, bardzo zasadza, bardzo w tym ufa; allzuschamhafte, nader wstydliwa, unverschämte, niewstydliwa.
Ehegabe, *s. f.* posag, s. Mitgift, wiano.
Ehegemahl, *s. m.* mąż, małżonek.
Ehegemahlin, *s. f.* żona, małżonka.
Ehegestern, *adv.* w onegday, onegdayszego: hast du es gesagt, to powiedziałeś, sind es zehn Tage gewesen, onegdayszego dnia dzięsieć dni minęło.
Ehehaft, *adj.* małżeński, małżeńska, małżeńskie.
Ehehaften, *s. n.* przeszkody do małżeństwa.
Ehehaftung, *s. f.* złożonie małżeńskie, grawo, powinność małżenska.
Eheleute, *s. c. pl.* Małżeństwo, żona y mąż, małżonkowie.
Ehelich, *adj.* małżeński, Häuser, małżeńkie domy, ehelicher Bund, oder eheliches Band, węzeł, związek małżeńskie, eheliche Rechte, małżeńskie prawa, ehelich werden, żenić się, wenn von einem Manne geredet wird, kiedy o mężu mowa, wenn aber die Rede von einer Frau ist, gdy zaś mow[illegible] Pani, o Pannie, mowi się: iść mąż, sich ehelich zuthun, po małż[illegible]sku żyć, sypiać z żoną.
Ehelich, *adv.* prawnie, po małżeńsk[illegible] gebohren, urodzony.
Ehelichen, *v. r.* ożenić się, postano[illegible] się, wziąć żonę, einen zum Ma[illegible] nehmen, wziąć męża iść za mąż.
Ehelos, *adj.* bezżenny, ; ; seyn, bezż[illegible]nym być; bleiben, bezżennym żo[illegible]wać; nie żenić się; nach dem Tode [illegible] ersten Frau, po śmierci pierwszey [illegible]ny, der stets ehelos geblieben ist, kto się nie żemił, kawalerem był zaw[illegible] ehelos werden, bezżenne życie.
Ehemalig, vorig, *adj.* dawny, przesz[illegible]
Ehemals, *adv.* kiedykolwiek, kie[illegible] ist er mir nicht entgegen gewesen, [illegible] odstąpił mnie.
Ehemann, *s. m.* mąż, małżonek; schä[illegible]licher, szkodliwy; eifersüchtiger, [illegible]lotyp, zazdroiny, ktory nie m[illegible] cierpieć, kiedy żona iego z kim [illegible]szym konwersuie choć podściw[illegible] posądny, co posądza ią o co; wi[illegible]ger, przeciwny; höchst unglückli[illegible] naynieszczęśliwszy, der seiner F[illegible]gar zu sehr ergeben ist, ktory się b[illegible]dzo kocha w swoiey żonie.
Ehepaar, *s. n.* Małżeńska para. Br[illegible] und Brautigam, oblubieniec y ob[illegible]bienica, Pan młody y Panna mło[illegible] d. i. neuer Mann und Weib.
Ehepflicht, *s. f.* powinność małżeńs[illegible] dług małżeński, obowiązek istot[illegible] małżeński.
Eher, *adv.* pierwszy, pierwsze, ; sich [illegible] der Bezahlung einfinden, pierwszy się znaleść pokazać do zapłace[illegible] ; reden, pierwszy mowić, als, [illegible] ein wenig eher, trochę pierwey, [illegible] was eher, cokolwiek pierwey, e[illegible] lieber, pierwey, raczey, geschwind[illegible] vielmehr, znaczy także: prędz[illegible] raczey, dem Nachbar, als dem B[illegible]der, helfen, prędzey, raczey sąsi[illegible] rotować, niż brata, je eher, je lie[illegible] iak nayprędzey, co czynić.
Eherecht, *s. n.* prawo małżeńskie.
Eheschatz, *s. m.* żona, serce, mąż zo[illegible] mowi y żona mężowi.
Ehern, *v. a.* miedziany, miedziana, m[illegible]dziane, z miedzi robiony.
Ehescheidung, *s. f.* rozwod, plötzli[illegible] nagły, prędki, mit einer vornehm[illegible] rozwod uczynić z żoną, rozwieść [illegible] mit einem, z mężem, geschiehet [illegible] rozwod często bywa, iść do rozwo[illegible]

wyro

rozwod, przyiść do rozwo-
[illegible] się o rozwod.
[illegible] pociecha z małżeństwa,
[illegible]nder.
[illegible], ehester Zeit, *adv. et adj.*
[illegible]zey, iak naywcześniey,
[illegible]hen, gdy się co dzieię,
[illegible], naypierwszego ktore-
[illegible]ek dnia, aufs eheste, iak nay-
[illegible]em gemeinen Wesen beibrin-
[illegible]ypospolitey pomoc, rzecz-
[illegible] ratować, eheste Gelegenheit,
[illegible] okazya, sposobność.
[illegible] m. małżenstwo, stan mał-

[illegible] f. posag, s. Mitgift.
[illegible] m. drużba, swet.
[illegible] f. swaty, swatanie, poswa-
[illegible] sie insonderheit schriftlich
[illegible], intercyza, kontrakt
[illegible] napisany.
[illegible] m. diabol w małżeństwie,
[illegible] kłoci.
[illegible], f. n. związek małżeństki.
[illegible], f. n. zaręczyny, mit einem
[illegible], zaręczyny mieć z kim,
[illegible] się.
[illegible] f. n. żona.
[illegible] m. mąż, pan, sam.
[illegible], f. f. żona, pani, sama.
[illegible] ehefähig, reif, *adj.* ktora iuż
[illegible] mąż iść. Jungfer, panna.
[illegible] m. małżonek albo małżonka.
[illegible] małżeński.
[illegible] n. ożenić się, poiąć, wziąć
[illegible] mąż, poiąć mężą, wziąć
[illegible], pobrać się z sobą.
[illegible] adj. schamlos, unverschämt;
[illegible] Bedeutung: entehrt,
[illegible], niewstydliwy; *w nowym*
[illegible]: odebrany, z honoru odrze-
[illegible] zgwałcony.
[illegible] adj. uczściwy, von Natur, z
[illegible], ehrbarer Mann, uczściwy
[illegible]. Bürger, uczściwy oby-
[illegible] Leben, uczściwe życie.
[illegible] adv. uczściwie, sich aufführen,
[illegible] się, ehrbarlich und löblich
[illegible] Leben, uczściwie y chwale-
[illegible] prowadzone życie.
[illegible], f. f. uczściwość, der Reden
[illegible] Thaten, w mowie y w uczyn-

[illegible], *adj.* czści pragnący. Feld-
[illegible], hermann, allzusehr ehrbegierig,
[illegible] chwały, sławy, pragnący.
[illegible], *adv.* z pragnieniem czści,
[illegible], etwas thun, co czynić.

Ehrbegierde, *s. f.* żądza chwały, urzędow, godności.

Ehrenbezeugung, *s. f.* czści oświadczenie, honor, uszanowanie.

Ehre, *s. f.* honor, cześć, große, wielki, wielka, ausserordentliche, niezwyczayny, anständige, przystoyny, przyzwoity, schimpfliche, honor wyrządzony komu na obelgę, na z niewagę; langwierige, długi, göttliche, boski, gewöhnliche, zwykły, verdiente, zasłużony, einem erweisen, beweisen, wyświadczyć, uczynić komu honor, für etwas, za co, nach Verdienst, według zasługi, göttliche Ehre geniessen, boskiego honoru zażywać, być czczonym iak Bog, sich göttliche anthun lassen, przywłaszczać sobie honor Boski, einem in Ehren halten, mieć w honorze kogo, t. i. szanować, czścić kogo, für seine Ehre halten, mieć sobie za honor, zur Ehre gereichen, na honor komu wyiść. Ehre erlangen, honoru dostąpić, in Ehren stehen, w honorze być, nach Ehre streben, trachten, starać się o honor, genug Ehre haben, mieć, dosyć honorow, mehr und mehr Ehre erlangen, więcey a więcey honoru dostępować, mehr und mehr erweisen, więcey a więcey świadczyć honoru, abschneiden, wziąć umnieyscu komu honoru, einen berauben, odrzeć kogo, złupić, wyzuć z honorow; wegen etwas zu großen Ehren kommen, dla czego przyiść do wielkiego honoru, mit Ehren zu melden, uczściwszy uszy, ich habe es ihm zu Ehren gethan, uczyniłem to dla iego honoru, na iego honor, einem mit allen Ehren begegnen, z wielkim honorem kogo traktować, das ist solchem Alter eine Ehre, to iest honor dla takiego wieku, etwas für die größeste Ehre halten, co mieć sobie za naywiększy honor, zu Ehren erhoben werden, na wysoki honor być wyniesionym, einem die letzte anthun, komu ostatni honor uczynić, d. i. begraben, pogrzeb mu sprawić, es gereicht ihm zu Ehren, to mu wychodzi na honor, einen zu der größten bringen, do naywiększego honoru kogo przyprowadzić, es betrifft deine Ehre, to się tycze twoiego honoru, er hält nichts höher, als seine Ehre, nie tak wysoko nie szacuie, iak swoy honor.

Ehren, *v. a.* czścić, szanować, einen, kogo, sehr, nader z wielkim uszanowaniem, z attencyą y pilnością.

Ehren-

Ehrenamt, *ſ. n.* godność, urząd, dostoieństwo, ansehnliches, zacny, przedni, przednia, godność, pierwszy urząd, zacne dostoieństwo, das immer bei einer Familie geweſen iſt, urząd, ktory zawsze był w iedney familii, ſuchen, darnach ſtreben, szukać, godności, starać się o nię, einem anvertrauen, geben, komu urząd powierzyć, dać, zu einem Ehrenamte jemanden berufen, do godności, do urzędu kogo wzywać; ſich darzu einſchleichen, przyczołgać się, przysunąć się do godności; darzu gelangen, erhoben werden, wstąpić, być wyniesionym na godność; ſ. bekommen, dostąpić; verwalten, urzędy sprawować; in großem ſitzen, na wielkich być urzędach; ſ. fahren laſſen, złożyć urząd, godność: wichtigſte einem anvertrauen, nayważnieyszy urząd komu powierzyć; durch eines Recommendation erlangen, dazu befördert werden, za czym zaleceniem dostać urzędu, bydź na urząd pomkniętym.

Ehrenbezeigung, *ſ. f.* honoru, części oświadczenie.

Ehrenbreitſtein, *n. p. n.* ſonſt eine Feſtung bei Coblenz, Ehrenbreitsztyn, przeszła fortece przy Koblency.

Ehrendieb, *ſ. m.* potwarca, szkalownik, obmowca, wydzierca sławy y dobrego imienia.

Ehrendienſt, *ſ. m.* urząd, godność, leżster, ostatnia usługa, ostatni honor, *t. i.* pogrzeb.

Ehrenerklärung, *ſ. f.* obiecanie honoru.

Ehrengedächtniß, *ſ. n.* pamiątka na honor komu wystawiona; einem aufrichten, wystawić komu; poświęcić pamięć czyią, przez iakie wystawione dzieło, ſ. Denkmaal.

Ehrengepränge, *ſ. n.* parada, pompa; beſchwerliches, przykra; machen in einer Sache, paradę, pompę, okazałość czynić w iakiey rzeczy, im Ehrengepränge etwas einher tragen, z pompą, z paradą co nieść, mit groſſem, paradnie, pompatycznie.

Ehrengeſandten, *ſ. m. pl.* nazwisko posłow Szwaycarskich.

Ehrengeſchenk, *ſ. n.* podarunek dla honoru.

Ehrengrab, *ſ. n.* nadgrobek, grobowa pamiątka.

Ehrenhaft, *adj.* godny poszanowania, honor czyniący.

Ehrenkleid, *ſ. n.* szaty godność iaką znaczące.

Ehrenlohn, *ſ. m.* pensya z urzędu, sprawowanie urzędu.

Ehrenname, *ſ. m.* imię honoru.

Ehrenpforte, *ſ. f.* łuki, arkady, tryumfalne.

Ehrenpreis, *ſ. m.* ein Kraut, zio bukwica, weronika.

Ehrenreich, *ſ. n.* w honory obfituią

Ehrenrock, *ſ. n.* szata urząd znaczą lub godność, iaki iest paludam krolewski.

Ehrenrührig, *adj.* krzywdzący, z krwda, zelżywy, znieważaiący, A zelżywa mowa, z krzywdą, z n wagą, znieważaiąca. Brief, zel wy, list, znieważaiący.

Ehrenrührig, *adv.* zelżywie, mit W ten, słowami.

Ehrenſäule, *ſ. f.* posąg, osoba; ehe zu Pferde, oder Roß, konna, na k niu; zu Fuße, piesza; vergoldete, v złacana, pozłacana; nackete, go ſehr ähnliche, nader podobna; ei alten Mann vorſtellende, starego cz wicka wydaiąca; alte, stara, daw staroświecka; öffentliche, publicz gemeine, pospolita; von dichtem G de, złotolita; ſieben Fuß hohe, ſiedm stop wysoka; die auf ein Poſtamte ſtehet, ktora na wysok poſtumencie stoi; für das Leben, er gelaſſen hat, statua w nadgrodę życie, ktore kto utracił; beſchlieſ daß eine ſolche ſoll geſetzt werden, u walić, aby komu na iego honor tua, osoba była wystawiona; verf tigen, statuę, posąg, osobę wyro wać, zrobić; einem widmen, sta komu poświęcić; niederreiſſen, u werfen, zrzucić, obalić osobę sta auf ein Grab ſetzen, komu na gr iego postawić statuę; der Götter, Holze, oder Thone, drewniana, a lepiona; von Erzte, miedziana.

Ehrenſchänderiſch, *adj.* potwarny, twarzaiący.

Ehrenſchmuck, *ſ. m.* znaki iakiey godności, iakiego honoru.

Ehrenſtaffel, *ſ. f.* stopień godności, noru; höchſte erlangt haben, wst na naywyższy stopień honoru.

Ehrenſtand, *ſ. m.* stan godności, dostoi ſtwa; godność, dostoieństwo; ozdo des vorigen Ehrenſtandes verge przeszły ozdoby, honoru, sławy pomnieć; wieder erlangen, przeszły honor, przeszłą ozdobę znowu od ſkać; wieder in den vorigen ſtę znowu na przeszły wynieść hon

ley przywrocić godności,

.f. honor, godność, godno-
. krzesło; einem nicht neh-
ości mieysca nie brać, nie

. adv. dla honoru; einen
ogo wspomnieć, wymienić
das ehrenthalben geschie-
dla honoru dzieie.
m. weselny dzień, wenn
rathet hat, kiedy się kto
n einer promoviret, dzień,
to na godność wstępuie.
m. tytuł, nazwisko z ho-
ie są; wielmożny, iaśnie
, iaśnie oświecony etc.
n, komu tytuły przydać.
, s. f. zniewaga, zelżenie.
. zacny; Ehrenvester, ein
tez tytuł.
. zapełny honoru.
adj. godny honoru, czści,
anowania; des Alters hal-
, dla wieku.
, adj. honor czyniący, gegen
nu, z honorem dla kogo.
gegen einen, Kandydat do
herrbietige Rede gegen einen,
honorem dla kogo, honor
komu, ehrerbietig gegen ei-
, być z honorem z uszano-
la kogo; als wie gegen sei-
, iako dla swoiego oyca.
, adv. z uszanowaniem; ei-
, do kogo mowić, z kim
Glück haben, swoie szczę-
wać.
, s. f. uszanowanie, czci
, czołobitność; gegen die
en lassen, mieć uszanowanie
; den Eltern schuldig seyn,
nym uszanowanie Rodzicom;
weisen, komu oświadczyć,
Ehrerbietigkeit hat dir nicht ge-
gdy ci nie ubliżyłem moiego
wania.
lich, adv. z uszanowaniem.
, adv. z uszanowaniem, z
n.
, s. f. uszanowanie, uszcze-

, s. f. uszanowania oświa-
. s. Ehrerbietigkeit.
, s. n. Ambition, s. f. ambi-
wyniosłość umysłu, chciwość
, pragnienie sławy.
, s. m. chciwość honoru, am-
, wyniosłość; leichtsinniger, let-

komyślna; allzu großer, nazbyt wielka; furchtsamer, lękliwa; verwegener, płocha; schändlicher, nie wstydliwa; nach der Herrschaft, wyniosłość chciwa panowania; Raserei desselben, zawziętość ambicyi; in den Städten abschaffen, ambicyą po miastach, znieźć, poskromić; in dem Rathe aufbringen, do Senatu ambicyą wnieść, wprowadzić, aus Ehgeitz etwas thun, z ambicyi co czynić; z ambicyi zabiegać, starać się o godności.

Ehrgeitzig, *adj.* z ambicyą, wyniosły, honoru chciwy, ehrgeitziger General, Hetman chciwy honoru.

Ehrgeitzig, *adv.* z ambicyi, z ambicyą, dla honoru; etwas thun, co czynić.

Ehrgeitziglich, *adv.* z ambicyi, z ambicyą.

Ehern, *adj.* miedziany, von Erzte, z miedzi, eherner Nagel, miedziany gwoźdź, Gefäße, miedziane naczynia -- Leuchter, miedziane lichtarze, etwas ehernes machen, co z miedzi, co miedzianego zrobić.

Ehrlich, *adj.* ehrenwerth, anständig, uczściwy, przystoyny, Mann, uczściwy mąż, uczściwy człowiek, man hat nach nichts zu streben, als was ehrlich ist, nie trzeba się starać, tylko o to, co uczściwe iest, redlich, aufrichtig, rzetelny, szczery, der so ehrlich, als irgend jemand ist, ktory tak uczściwy, rzetelny, szczery iest, iak żaden; cnotliwy, podściwy, pobożny, alle ehrlichen Leute, wszyscy podściwi ludzie, ehrlicher Weise, cnotliwie, uczściwym sposobem, sich als ein ehrlicher Mann stellen, pokazać się podściwym, rzetelnym człowiekiem, ehrliche Namen, dobre imie, *to iest*, sława u ludzi dobra, einen ehrlich machen, der unehrlich gebohren ist, uczściwym kogo uczynić, ktory się nie uczściwie urodził.

Ehrlich, *adv.* uczściwie; sich aufführen, uczściwie się sprawować: das Leben hinbringen, uczściwe życie prowadzić.

Ehrlichkeit, *s. f.* Anständigkeit, uczściwość, przystoyność; eines Menschen, iakiego człowieka; der Reden und Thaten, mowy y uczynkow. Redlichkeit, Aufrichtigkeit, rzetelność, szczerość, podściwość, duch cnotliwy.

Ehrlos, *adj.* sławny, zawołany; na złą stronę, nie sławny; bezecny.

Ehrsam, *adj.* godny poszanowania, ten, kto-

ktorego trzeba szanować; honor czyniący, przynoszący.

Ehrsamkeit, *f. f.* godność.

Ehrsamlich, *adv.* z honorem.

Ehrsucht, *f. f.* ambicya, wyniosłość, chciwość honoru, ſ. Ehrgeitz.

Ehrsüchtig, *adj.* wyniosły, dumny, chciwy honoru, uszanowania, ſ. Ehrgeitzig.

Ehrvergessen, *adj.* ktory nie pamięta, na swoy honor, ktory zapomniał o swoiey cześci, o swpiey sławie.

Ehrwürdig, *adv.* uszanowanie.

Ehrwürdig, *adj.* godny cześci, godny uszanowania.

Ei, oder Ey! *interj.* ei, ah! sey nicht böse, ei! nie bądź złym! hör' einmal auf zu schmähen, ei, przestań zraz źle gadać!

Ei, das, *ſ. n.* ſ. Ey.

Eibenbaum, *ſ. m.* hebanowe drzewo, heban.

Eibenbäumin, *adj.* hebanowy, hebanowa, hebanowe; Gift, hebanowa rękoieść.

Eibenstock, *n. p. f.* eine Stadt in Meissen, Eybenstoka, miasto w Misnii.

Eiblisch, *ſ. m.* ein Gewächs, ziele; malva.

Eichapfel, *ſ. m.* galka dębowa, Gallapfel, *toż samo.*

Eichbaum, *ſ. m.* dąb, ſ. Eiche.

Eiche, *ſ. f.* ein Baum, dąb, drzewo; die Eicheln trägt, ktory żołądź rodzi; pflanzen, dąb sadzić. Eiche wächst, dąb rośnie. Eiche stehet noch, dąb ieszcze stoi. Eiche vergehet durchs Wetter, oder doch mit der Zeit, dąb ginie, z czasem.

Eichel, *ſ. f.* Frucht der Eichbäume, żołądź, owoc z dębu, von einer gemeinen Eiche, z pospolitego dębu, von einer Steineiche.

Eichen, *adj.* dębowy, von Eichen, z dębu. Eichenkranz, dębowy wieniec, eine Statue u. d. g. von Holze machen, statuę, ofobę z dębowego drzewa zrobić.

Eichen, *ſ. n.* das Messen, mierzanie.

Eichen, messen, *v. a.* zpatrzyć miary czego, czy dobrze wymierzona rzecz, przemierzyć; w tym sensie.

Eichenbolen, *ſ. f. pl.* osi dębowe.

Eichenfüsse, *ſ. m. pl.* eines Bettes, dębowe nogi u łożka.

Eichenzweig, *ſ. m.* dębowa gałąź.

Eichfahren, *ſ. n.* ein Gewächs an den alten Eichen, wilk na dębie starym.

Eichhorn, *ſ. n.* ein Thier, wiwior, wiewiurka, zwierzątko pewne.

Eichin, *adj.* dębowy, ſ. Eichen.

Eichschlange, *ſ. f.* wąż.

Eichsfeldt, *n. p. n.* ein Strich Lande Thüringen, Eiksfeld, iakoby Dębowe Pole, powiacik w Turyngii.

Eichstadt, *n. p. f.* eine Stadt in Fran Eikstada, miasto w Frankonii.

Eichwald, *ſ. m.* dębina, żołędzio żołędny las.

Eid, *ſ. m.* ſ. Eyd.

Eidechse, *ſ. f.* żmiia.

Eifer *ſ. m.* oder Eifer, Heftigkeit, wość, popędliwość, chęć, einer was nach zu thun, chęć tak c iak y drugi, *to iest*, emulacya, ſ. E eiferung.

Eiferer, *ſ. m.* goliwy, żarliwy; E eiferer, emul.

Eiferig, *adj.* gorący, gorąco kąp żwawy; Kopf, żwawa głowa ge Art zu reden, żwawy, żarliwy sob mowienia.

Eiferig, *adv.* żwawo, gorąco, gorli begehren, gorąco pragnąć, żąd gniewem.

Eifern, *v. n.* rzucać się o co, *to* gniew głosem, iestami, pokazy über etwas, o co; einem etwas zu thun, emulować z kim, nasl wać drugiego, przeiąć kogo, w że prawie sensie.

Eiferstichtiger Mann, *ſ. m.* zelotyp zdrościwy.

Eiferstichtige Frau, *ſ. f.* zazdrości żona, małżonka.

Eifersucht, *ſ. f.* zelotypia, zazdrość Eifersucht gegen einen sterben, z zaz ści przeciwko komu umrzeć.

Eiffel, *n. p. f.* eine Landschaft in Deu land, kraina w Niemczech, Eyf

Eigen, *adj.* własny, die Unbeständ ist dem Glücke eigen, niestatecz iest własna fortunie; ist das dem Alter, własna wada starośc nem die Güter zu eigen überg własne komu oddać dobra, aus nen Kräften, własnemi siłami. s głową, mein eigen, moy wł moia własna, moie własne, wer meine eigene Sache wäre, würd mir sie nicht so angelegen seyn l gdy by moia własna rzecz była bym iako o nię nie dbał, was eigen war, co moie było własne meiner eigenen Schuld, z m własney winy, aus meinem eig Kopfe habe ichs erfunden, z m własney głowy to wynalazłem, alles ist mein eigen, wszystko to

Gewohnheit ist dein allein
zay to tylko twoy własny
nem eigenen Rathe, we-
y twoiey; rądy, eigener
des werth, swoy własny
pizy dom, eigenes Lob stinkt
a chwała śmierdzi, *to iest*,
. Anmerk. Mit eigener
n zwar gegeben werden,
, besser aber ist doch mo-
woią ręką, iego ręką - -
habe ich mit eigener Hand
własna ręką, oder moią
pisałem.
, *s. m.* własny, osobisty,
zysk. s. Eigennutz.
adv. własnoręcznie, wałsną
en schreiben, do kogo pisać.
m. sam sobie pan, s. Eigen-

adj. nie dogodny, żrzędny,
kwinty, uporny, s. Eigen-

. własna miłość.
adj. sam sobie pan, ktory
władnie.
adv. swoią władzą, swoią
swoiey woli, etwas thun,

s. m. osobisty, własny zysk.
adj. swoiego zysku, tylką,
rzący. sobek, wszystko so-
tko dla siebie czyniący.
s. f. własność, besondere,
Dinge, osobliwe własno-
szczególnych rzeczach; eines
, własność iakiego mowcy:
Briefes, własność listu; der
ittes, daß, zwierząt to iest - -
andere und andere ist den
von Natur gegeben, insza a
własność, osobliwość zwierzę-
urodzenia dana iest, s. Natur-
ffenheit.
, *s. m.* nie dogodność, skrzę-
rzędność, wykwint.
adj. uporny, zacięty; in
Dinge, w rzeczy iakiey, eigen-
Mensch, uporny, zacięty czło-
und alte Leute, wszyscy ludzie
, zacięci, der ist auch eigen-
, hat seinen Kopf für sich, ten
zacięty, ma też głowę dla
, upornie co czyni, zacięty iest
swoim widzimi się, w swoim zda-

adv. nie dogodnie, zacięto,
, z zaciętością, wykfintnie,
wykfintem.

Eigensinnigkeit, *s. f.* niedogodność, upor, krnąbrność, zaciętość, wykfint.

Eigensinniglich, *adv.* nie dogodnie, skrzętnie, z uporem - -

Eigenthätiger Weise, *adv.* w samey rzeczy, rzeczą samą.

Eigenthum, *s. n.* własność, *to iest*, własny maiątek; eigentlich am Viehe, właściwie się mowi w niemieckim o bydle; nichts von dergleichen haben, nie mieć żadney własności. żadnego maiątku, etwas zu seinem Eigenthume fodern, upominać się iak o własny swoy maiątek; geben, za własne dać; bekommen, własnością dostać, nabić; einen aus seinem treiben, wygnać, wypędzić kogo z swoiey własności; stoßen, wypchnąć, s. Güther, Vermögen.

Eigenthümlich, *adj.* własny; Güther, własne dobra; dem Alter, własna rzecz iest starości, einem einen Knecht als eigenthümlich übergeben, dać komu sługę, iako iego własnego, eigenthümliches Haus, własny dom, als eigenthümlich etwas fodern, upominać się o co, iak o własne, nicht besitzen, własnością nic nie posiadać, nic własnego nie mieć, nie być niczego panem.

Eigenthümlich, *adv.* właśnie, właściwie, was eigenthümlich mein ist, co moie własne iest, co moiego własnego iest, co moie właściwe iest, czego ia iestem panem.

Eigenthumsherr, *s. m.* pan własny rzeczy iakiey, ktorego własna rzecz iest; vieler Landgüther, panem być własnym wielu dobr.

Eigentlich, *adj.* właściwy, własny, Worte, właściwe słowa, eine Sache mit ihrem eigentlichen Namen benennen, iaką rzecz po własnym imieniu, własnym imieniem nazywać, das ist mein eigentliches Vaterland, to iest moia własna oyczyzna, eigentliche Meinung eines Autors, własne mniemanie iakiego Autora.

Eigentlich, *adv.* właśnie, właściwie; reden, mowić; aussprechen, wymowić; von etwas reden, mowić o czym, ich kann nichts eigentliches sagen, nie mogę nic właściwiey mowić, eigentlich von etwas schreiben, właściwie o czym pisać, in Acht nehmen, daß nicht, właściwie uważać, aby nic - .

Eignen, *v. a.* przywłaszczać, za własne komu poczytać, przypisać.

Eil, *s. f.* pośpiech, śpieszenie, ein in Eil geschriebener Brief, list śpieszno w prędko-

prędkości pisani, in aller, in höchster sich wohin machen, ze wszystkim, z iak naywiększym pośpiechem, iść dokąd, pobiec, in der Eil, w prędkości, śpieszno, die Beute aus dem Lager zusammenziehen, zdobycz iak nayśpieszniey z obozu wywozić, etwas schreiben, w prędkości co pisać, napisać, in allzu großer Eil gemacht, z iak naywiększym pośpiechem zrobiony, s. eilends.

Eilen, *v. n.* śpieszyć, pośpieszać; die Sache vor Gericht anhängig zu machen, pośpieszyć się do prawa, do sądu, ze sprawą; aufs Feld, śpieszyć, biec w pole, zu Schiffe aufs geschwindeste in sein Vaterland, śpieszyć iako by lotnym okrętem do swoiey oyczyzny, nicht mehr eilen, więcey się nie śpieszyć, man muß eilen, trzeba się śpieszyć, ich eile nach Hause, śpieszę się do domu; pflegen die Schiffsleute ihres Gewinns halber, żeglarze zwykli się pośpieszać dla swoiego zarobku; mit eines Hinrichtung, pośpieszyć się z zaboystwem kogo; mit einem Werke, z iaką robotą; mit einer bösen That, z iakim złym uczynkiem, wenn sie werden eilen wollen, werden sie uns gegen den Abend einholen, kiedy się będą chcieć śpieszyć, to nas dogonią, auf der Reise eilen, śpieszyć się w drodze; herbei zu kommen, śpieszno iść, postępować, etwas zu thun, śpieszyć się co zrobić, śpieszyć się do zrobienia, śpieszyć się z robotą; mit dem Opfer, z ofiarą; mit dem, was man angefangen hat, śpieszyć się z tym co zaczęto, kann man nicht eilen, wo alles unter einander geht, nie można śpieszyć w tym, gdzie wszystko w zamięszaniu y w trwodze iest, eile, śpiesz, prędko.

Eilen, das, *s. n.* śpieszenie, pośpieszanie, s. Eil.

Eilenburg, *s. n. p.* eine Stadt in Meissen, Eilenburg, miasto w Misnii; *połacin.* Ileburgum.

Eilend, *part. et adj.* śpieszny, prędki, szypki; gar zu, wcale nazbyt śpieszny.

Eilend, *adv.* śpieszno, prędko, szypko.

Eilends, *adv.* śpieszno, prędko, gar zu sehr eilends etwas thun, nazbyt co śpieszno czynić: merken, co prędko postrzeć, zwąchać; ausrichten, co prędko sprawić, fortgehen, prędko odczyść, weiter gehen, śpieszno daley iść; anfangen, was man sich vorgenommen hat, śpieszno zacząć się zamyśliło, einen zu Tode ei[illegible] bringen, o śmierć kogo co pr[illegible] przyprawić; die Thür aufma[illegible] drzwi co prędzey otworzyć; ein[illegible] Hülfe kommen, co prędzey kom[illegible] pomoc pośpieszyć; sich nach [illegible] Vaterlande zu machen, do swoie[illegible] czyzny śpieszno iechać.

Eilf, *num. c.* iedenaście, von eilf [illegible] o iedenastu nogach, die eilf und [illegible] po iedenastu, po iedenaście, eil[illegible] iedenaście razy, der eilfte, iede[illegible] eilfsilbig, wiesz w ktorym iedn[illegible] sylab.

Eilfertig, *adj.* śpieszny, śpieszna, [illegible] szne, szypki, szypka, szypkie.

Eilfertigkeit, *s. f.* śpieszenie; bl[illegible] ślepe; allzu große, nazbyt wie[illegible] okrutnie wielkie, mit aller Eilf[illegible] keit, z wszelką prędkością, eine[illegible] fertigkeit pardoniren, prędkość k[illegible] wybaczyć, ein Brief, den er in aller[illegible] fertigkeit geschrieben hat, list, kto[illegible] wszelką prędkością pisany, wo[illegible] deutet diese so große Eilfertigkeit [illegible] znaczy ten tak wielki pośpiech[illegible] dienet zu neuer, to służy do no[illegible] prędkości, etwas nicht völlig [illegible] ben aus Schamhaftigkeit, co o[illegible] dniey napisać dla wstydu prędk[illegible] s. Geschwindigkeit.

Eilfertiglich, *adv.* śpieszno.

Eilig, *adj.* śpieszny.

Eilsam, *adv.* śpiesznie, śpieszno.

Eilung, *s. f.* śpieszenie.

Eimbeck, *n. p. f.* eine Stadt in Ni[illegible] sachsen, Eimbeka, miasto w Nis[illegible] Sasach.

Eimer, *s. m.* wiadro, zum Wasserschö[illegible] do ciągnienia wody, mit Wasser[illegible] bringen, z wodą wiadro przyn[illegible] zum Feuerlöschen, do ugaszenia og[illegible] konew; worin Wein u. d. g. aufgeh[illegible] wird, w ktorey wino, albo co ta[illegible] go, iako napoy noszą.

Eimerchen, *s. n.* wiaderko, s. Eimer[illegible]

Eimerlein, *s. n.* zum Schöpfen, [illegible] derko do ciągnienia wody.

Ein, deutscher Artikel, als ein Mann, Frau, ein Ding, wird im Polni[illegible] gegeben, iaki, nie iaki, ieden, [illegible] człowiek, iedna pani, iedna mi[illegible] deutsches Zählwort, niemieckie [illegible] liczby, ieden, iedna, iedno, ein [illegible] müth aus zweien machen, ieden u[illegible] ze dwoch zrobić, zu einer Zeit [illegible] Dinge anhören, w iednym c[illegible] dwie rzeczy słyszeć, eines habe [illegible]

ednego mam życzyć, ein
liſt, eine Mauer, ieden
einer, etwan einer, ieden
ein, oder der andere, ie-
ego, auf einen Brief habe
ter, nun komme ich an den
ieden liſt odpowiedzia-
ię do drugiego, ein, zwei,
er geruhet, rok, dwa,
al, einer, von, aus, oder
ku ieden ze dwoch, ie-
wiema, einer von ihnen,
einer von vielen, ieden
er wie der andere wollten
n, tak ieden iak drugi,
ego czynić, eines zu der,
einer andern Zeit, iedno
, a drugie drugiego,
andre dort, iedno tam,
ter ſteng hier, der andre
ten ztąd zaczął, a drugi
eines nach dem andern
o po drugim myśleć,
idzie, es iſt einer über
ſallen, ieden na drugie-

wzaiemnie; alle Dienſte
emnie ſobie wſzyſtkie
adczyć, wir haben eins
Zeiten alle Dienſte er
zeigen ſobie każdego
ie usługi świadczyli,
wzaiemnie ſię kochać,
emnie ſobie podchle-
Sie bei einander ſeyn,
ebe bywać, przeſiady-
ſeyn, wzaiemnie ſobie
chten, zarzucać; begleit
ſobą z ſobą chodzić; ans
nie ſkarżyć na ſiebie;
ſię, beſztać, wzaiemnie,
orzeć ſię, to ieſt, ożenić
ngen, einander umfaſſen,
rzeć ſię obłapić, ścisnąć,
einander ſchlagen, pobić ſię z
ą, iedno być z ſobą.
n, w popioł obrocić, ein
eine Stadt, die Dörfer,
ſ. wſi.
ſ. f. spalenie, w popioł

iednooki, na iedno tyl-
ugen, ślepy na iedno oko.
n, wyrznąć, etwas in etwas,
wyryć, wyryſować.
n, v. a. nabalſamować; die
-marlyeh.
ung, ſ. f. nabalſamowanie.
n, v. a. nakłaść.
von i, Th.

Einbeitzen, v. a. zmacerować, mit Salze, ſolą.
Einbeitzung, ſ. f. zmacerowanie.
Einbekommen, v. a. dostać, nabyć, dopiąć rzeczy; eine Stadt, dostać iakiego miaſta.
Einbeſchließen, v. a. zamknąć w czym.
Einbetteln, ſich, v. r. wprosić ſię: in ein Beſitz, w poſſeſſyą, ſich in eine Charge eingebettelt haben, wprosić ſię na iaki urząd; ins Commando, na komendę, ſich in ein Gut, w maiętność iaką, w dobra iakie.
Einbeugen, v. a. nagiąć: die Wurzeln in Knoten, korzenie, do ſękow; zgiąć, zkrzywić: einen Stab, iaki palcat, kiy; zchylić, zwieſić, das Kinn, zwieſić, zchylić brodę.
Einbeugung, ſ. f. nagięcie, zgięcie; der Seiten, boków.
Einbiegen, v. a. wgiąć, zgiąć, nagiąć.
Einbiegung, ſ. f. nagięcie, zgięcie, wgięcie.
Einbilden, v. a. ihm vorſtellen, myślą, wyobrażać, ſich etwas, ſobie co; w myśli ſobie wyſtawiać, przed oczy ſobie kłaść ſtowiać, w myśli ſobie co rościć, roić; ſich die Größe und die Vortrefflichkeit der Tugend, wyobrażać ſobie wielkość y zacność cnoty; ſich etwas, als etwas ſchreckliches, roić ſobie w myśli, że co ſtraſznego ieſt, er bildet ſich das ein, to ſobie on myśli, to ſobie w myśli wyobraża, to mu na myśli zawſze; glauben, wierzyć, meinen, mniemać, rozumieć, *w tymże ſenſie*; ſich viel falſches, rozumieć wiele fałſzu, wie er ſich eine gebildet hat, iak on ſobie w myśli roſci; namowić drugiego na co; ſobie co wyperſwadować; ſtolz ſeyn worauf, wynoſić ſię, bydź hardym z czego. der ſich etwas einbildet, ktory ſię nadyma z czego, pyszni ſię z czego, weil ihr etwas Geld bekommen habt, bildet ihr euch auch etwas ein, żeście trochę pieniędzy dostali, iuż ſię wynoſicie.
Einbilden, das, ſ. n. wyobrażenie, *imaginacya*.
Einbildung, ſ. f. wyobrażenie, w myśli ſtawienie, Vorſtellung in Gedanken, wyſtawienie w myślach; eines Dinges im Schlafe, wyſtawienie rzeczy we śnie; Meinung, mniemanie, rozumienie, ſtolze Einbildung, głupia wyniosłość, harde rozumienie o ſobie, das in der Einbildung ſtehet, co w wyobrażeniu myśli ieſt, rzecz tylko

myślą wyobrażona, tylko w myśli iest, ſich von etwas machen; imaginacyą ſobie o czym robić, rościć ſobie, kryślić wyobrażenie czego w myśli.

Einbildungskraft, *ſ.f.* ſiła w duſzy, ktorą ſię wyobrażenie dzieie, ſiła do wyobrażania; phantaſia.

Einbinden, *v. a.* w wiązać, ein Buch einbinden, kſiążkę w wiązać, in ein Bündlein, w wiązkę co związać, ein Buch in Pergament, kſiążkę w pergamin oprawić; in Kalbleder, w cielęcą ſkorkę, zum Pathengeſchenk geben, dać podarunek przy trzymaniu do kſztu; einſchärfen, w biiać, w pamięć, w myśl, daß einer etwas wohl merken ſoll, aby kto co dobrze pamiętał.

Einbindung, *ſ.f.* wwiązanie; oprawienie; eines Buchs, oprawienie, oprawa kſiążki; Einſchärfung, wbiianie, w myśl, w pamięć, w głowę.

Einbläuen, *v. a.* wbiiać w myśl, etwas den Gemüthern, wbiiać co w umyſły, nabić czym umyſł; einem durch allerhand Kunſtgriffe, rożnemi ſztukami wbiiać co w umyſł.

Einblaſen, *v. a.* wdmuchać, wdmuchnąć, natchnąć, einem etwas, co komu, poddmuchnąć co komu, *to ieſt*, doradzić, pokazać ſpoſob uczynienia czego; wenn einer nicht fort kann, ſondern ſtecken bleibt, kiedy ſię kto zapomni w mowie y nie może daley mowić, vorher einblaſen, przeſtrzeć kogo, einem, was er ſagen ſoll, co ma mowić; damit er ſich nicht verſtolpere, aby ſię niepotchnął, aby nie pokawił, aby tego nie mowił, co nie trzeba.

Einblaſen, das, *ſ. n.* wdmuchnienie, natchnienie, poddmuchnienie, poduſzczenie, poddmuchanie.

Einblaſer, *ſ. m.* poddmuchacz, natchniciel.

Einblaſung, *ſ.f.* poddmuchnienie, natchnienie, poduſzczenie.

Einblatt, *ſ. n.* ein Kraut, iednoliſt, ziele, liſtek. *połacinie.* unifolium.

Einblättericht, *adj.* iednoliſty, ziele iednym liſtkiem, albo liściem.

Einblauen, *v. a.* nabiiać myśl, pamięć komu czym.

Einblumicht, *adj.* iedno kwiaty, iednym kwiatem.

Einbohren, *v. a.* wwiercieć, einen Stamm, pień.

Einbrechen, *v. a.* wyłupić, t. i. podkopać ścianę y wykraść rzeczy z k
a) wpaść, t. i. popędliwie wbiec: ein fremdes Haus, do cudzego d wtargnąć; mit der Armee in Gal in Frankreich, wtargnąć, z woyſki do Galii, do Francyi wlecieć; z nem ins Haus, do kogo w dom cieć; in eines Schlafzimmer, d pialnego pokoiu, uderzyć, auf linken Flügel, uderzyć na lewe ſk dło, ins Lager, uderzyć na obo die Flanke, z boku na kogo ude z boku go wziąć; nachodzić, Macht, zpękać ſię; als wie da ein Boden, iako to lod; zerwa iako to podłoga.

Einbrechen, das, *ſ. n.* podkopanie, p kopanie, przebicie, ściany, wy nie, wyważenie.

Einbrennen, *v. a.* wypalić, etwas dem Brenneiſen, wypalić co gor żelazem; einem einen immerwä den Fleck, wypalić komu wiec haňby znak, piętno.

Einbrennen, das, *ſ. n.* wypalenie.

Einbringen, *v. a.* wnoſić, wn Getreide in eine Stadt, wn zboże przywieść do iakiego m einmengen, wpleść iedno w dr etwas in etwas, co w co. 2) g abwerfen, dać, oddawać, przy ein Held, der viel einbringet, ktore tak wiele przynoſić; pro przynoſić, du haſt beſürchtet, es m dir dieſes nichts einbringen, bał że ci to prowizyi, zarobku nic ni, nie przyniesie, einführen, zw das Getreide, zwozić zboże do doły, do ſzpikierza, eintreiben, rać, zbiiać na kupę, Geld, pier zbiiać, zbierać, wider etwas n gen, znowu czym nadgrodzić.

Einbringen, das, *ſ. n.* wnoſzenie.

Einbringung, *ſ.f.* wnoſzenie, wn nie, zwożenie, przywożenie, n zienie. Einfuhre, *toż ſamo.*

Einbrocken, *v. a.* wkruſzyć, wd Brod in Milch, chleba do u haſt du es gut eingebrockt, ſo ma es gut auseſſen, ty wkruſzyłe maſz wyieść, der ſchon einzu hat, ktory ſię iuż czego do ktory ma żyć z czego, ver zieść, przeieść, das Seinige, ſwoy maiątek.

Einbruch, *ſ. m.* podkopanie, wyw ścian, złodzieyskie; diebiſcher Haus, złodzieyskie wkradnie do iakiego domu; wtargnienie,

lich in ein Land, wtargnienie nieprzyiacielskie do iakiego kraiu.

Einbüßen, verlieren, *v. a.* zgubić, die Augen, oczy; das Leben, życie, kann man viel einbüßen? woźna wiele ztracić kiedy kto ma wiele? nichts von dem Seinigen, nic ze swoiego nie utracić, etwas von dem Seinigen einbüßen, co ze swoiego utracić, uronić.

Einbuße, *s. f.* urata, zguba.

Einbüßen, das, *s. n.* urata, strata.

Einbrennen, *v. a.* zastawę, tamę zrobić.

Einbrennen, *v. n.* wyschnąć, zeschnąć, in einer langen Krankheit, w iakiey długiey chorobie.

Einbringen, *v. a.* wymowić sobie; etwas, wymowić sobie co.

Einbringen, *v. n.* wtrącać się, sich, przebić się dokąd; in die Stadt, do miasta, der Feind hat sich in das Lager eingedrungen, nieprzyiaciel przebił się do obozu, in den Hafen, przypaść do portu; sich in einen Dienst, wtrącać się do iakiego urzędu, wdawać się do cudzey powinności: zapędzić się; bis in das innerste des Landes, zapędzić się aż w szrzod kraiu, mitten in Persien, wkroczyć w szrzodek Persyi, auf den Feind, natrzeć na nieprzyiaciela, s. Einbrechen.

Einbringung, *s. f.* wtargnienie, natarcie.

Einbrücken, *v. a.* wybić, wycisnąć w [illegible] hundert Siegel mit dem Ringe in Wachs, wybić, wycisnąć sto pieczątek sygnetem na wosku; die Spur seines Ganges in einem Bette, ślad wybić swoiego chodu w iakim zagonie. 2) derb machen, deptać, mit den Händen, rękami co wkładać. 3) Eintauchen, zanurzyć, in etwas, w [illegible]; als in Wasser, iak to w wodę.

Eindruck, Nachdruck, *s. m.* wyciśnienie, wybicie, wyrażenie; haben die Reden [illegible] nicht gehabt, żadnego wyciśnienia w umyśle mowy nie sprawiły.

Eindrückung, *s. f.* wybicie, wyciśnienie, wyrażenie.

Einen, *v. a.* zawlec, den Saamen, [illegible] pole zasiane.

Einen, das, *s. n.* zawleczenie broną.

[illegible] eines, jemand, *pron.* kto, [illegible] krokolwiek.

Einerley, *adj.* ten sam, ta sama, toż [illegible]; ist nicht stets, nie zawsze to [illegible] samo, ich bin stets einerlei, ia [illegible] ten sam iestem [illegible] laßt es seyn, [illegible] Spiele halten und gar keine, [illegible] to będzie wszystko iedno y [illegible] kosztownieysze gry wyprawiać y niiakie, dessen Gesicht war stets einerlei, twarz iego była zawsze iednakowa, das ist einerlei mit jenem, to iest to samo co y tamto to iest, wszystko iedno z tamtym, redlicher Leute Sache ist einerlei, ten iest ieden interes wszystkich podściwych ludzi, zu einerlei Zeit, iednegoż czasu, nach einerlei Sitten leben, iednakowe mieć obyczaie.

Einerdten, *v. a.* żąć, zbierać z pol, żniwo mieć.

Einerndter, *s. m.* żeńcarz.

Einerndtung, *s. f.* żniwo.

Einfach, *adj.* iedyny, nieskładany, iednostayny, prosty, einfache Natur der Seele, prosta natura duszy, einfacher Theil, iedna część, die Hauptbeschaffenheiten sind einfach, (einerlei Art) przednieysze iakości są proste, einfache Wohnung, iedno pomieszkanie, Steuer u. d. gl. anfangen, verlangen, ieden podatek nałożyć, iednego podatku dopominać się.

Einfädeln, *v. a.* nawlec nić, nawlec igłę nicią, eine Nähnadel, nicią do szycia.

Einfältig, *adj.* prosty, albern, einfältiger Mensch, prosty człowiek, prostak. 2) aufrichtig, szczery, niechyty.

Einfältig, *adv.* po prostu, po prostemu.

Einfärbig, *adj.* iedney barwy, iednego koloru, iedney maści.

Einfahren, *v. n.* wiechać, in den Hafen, do portu; in die Schlacht, do szybu się spuścić; in das Bergwerk, do gory na doł.

Einfahrt, *s. f.* wiazd, des Hafens, do portu; in das Bergwerk, spuszczenie się do gory, die Hinabfahrung, zstąpienie do gory, gdzie kruszce kopią.

Einfall, *s. m.* upadek, des Zimmers hat ihn erschlagen, upadek pokoiu zabił go, *lepiey*, zawalenie pokoiu zabił go; stehet bevor, upadek bliski wisi; darzu geneigt seyn, bydź skłonnym do upadku; do obalenia się; der Häuser, upadek budynkow, das zum Einfalle geneigt ist, co upadkiem grozi. 2) feindlicher Einfall, nieprzyiacielski naiazd, nieprzyiacielska napaść, in der Feinde Land Einfall machen, naiechać nieprzyiacielskie kraie, napaść, na nieprzyiacielskie kraie. 3) Gedanke, myśl przypadła.

Einfallen, einstürzen, *v. n.* lecieć, walić się, upadać, können die Dinge nicht, upaść te rzeczy nie mogą, die Thür-

me sind mit großem Krachen eingefallen, wieże z wielkim trzaskiem, zwaliły się, upadły, weil das Fundament weg war, fiel das ganze Werk ein, że nie było fundamentu, że fundament uszedł, cała robota zwaliła się; sypać się, wie ein Wall u. d. g. der immer nach und nach einfällt, iak wał sypany albo okop, ktory się dowoli sypie z gory na doł, albo od dołu, das Hans ist vor Alter eingefallen, dom od starości upadł. 2) feindlich in ein Land, po nieprzyiacielsku napaść, na iaki kray, naięchać iaką ziemię, plötzlich in eine Wache, niespodzianie, nagle na czyie straże, leże napaść. 3) kommen, trafić, auf eine gewisse Zeit, na pewny czas zapadać, die Nacht fällt ein, noc się zbliża, nadchodzi, nastawać, die Kälte fällt ein, zimno nastaie, der Sommer, lato nastaie; der Sturm, wicher napada. 4) in die Gedanken oder in den Sinn kommen, na myśl, na pamięć przychodzić, es fällt mir ein, przypada mi na myśl, przychodzi mi na myśl; ::: eines nach dem andern, iedno za drugim przypada; :: alles alte wieder, wszystko znowu stare; sagen was einem einfällt, mowić co komu na ięzyk przydzie, co komu ślina do gęby przyniesie. 5) schwinden, opaść, die Backen sind ihm eingefallen, gęba mu opadła; pyski mu opadły.

Einfalt, *s. f.* prostota, prostość, sich eines zu seinem Vortheile gebrauchen, czyiey prostory zażyć na swoie dobro.

Einfalten, *v. a.* zfałdować, in die Falten legen, w fałdy, fałdami ułożyć, etwas, co.

Einfassen, *v. a.* obwieść, obłożyć, osadzić, eine Stadt mit einem Graben, obwieść miasto okopem; etwas mit einem Gitter, co szrankami balasami opasać, obstawić; ein Kleid, suknią obłożyć taśmą - - szamerować; :: eine Thüre mit einem grünen Streife, drzwi obwieść, listwami, stretami zielonemi; ein Beet mit Buchsbaume, kwaterę w bukszpan osadzić; Smaragde im Golde, szmaragd w złoto, mit Silber, w srebro; etwas mit einer Gallerie, galeryą dać w koło, es fassen eine Reihe Berge das Land ein, rząd gor oracza kray; das Kleid mit einer goldenen Borte oder Tresse, suknia bramowana, złotym galonem, franozlą; kampanka; mit einem Rähme ein Bild, w ramę oprawić ob[illegible] die Hirnschale mit Golde, w z[illegible] kalwaryą oprawić.

Einfassen, das, *s. n.* osadzenie, o[illegible] wienie.

Einfassung, *s. f.* obramowanie, sz[illegible] rowanie. Kleid mit einer gold[illegible] Einfassung, suknia złotym gal[illegible] obwiedziona; eines Bildes mit e[illegible] Rahme, oprawa obrazu w ramę [illegible] nes Beetes mit Buchsbaume, kwa[illegible] bukszpanem obsadzenie.

Einfesseln, *v. a.* okuć w kaydany, [illegible] dzić w dyby, einen, kogo.

Einfinden, sich, *v. r.* stawić się, [illegible] Gerichte, do sądu; zu gesetzter [illegible] de, na naznaczoną godzinę zasia[illegible] bei der gerichtlichen Untersuchung, inkwizycyi.

Einfindung, *s. f.* stawienie się, z[illegible] danie.

Einflechten, *v. a.* wpleść, wwiązać, w[illegible] cić, etwas in etwas, co w co, sich [illegible] hin, w iaką rzecz się wkręcić.

Einflechten, das, *s. n.* wplecieni[illegible] w kręcenie, w co.

Einflechtung, *s. f.* wplecienie, wk[illegible] nie.

Einflicken, *v. a.* wszyć, przyłatać, [illegible] tać, etwas in etwas, co w co. 2[illegible] bei einem mit Geschenken, *wsz[illegible] lepiey*, wkręcić się do kogo [illegible] podarunki.

Einflickung, *s. f.* włatanie, wszyc[illegible]

Einfließen, *v. n.* wpływać, wpłyn[illegible] das Meer, w morze, in die Gem[illegible] w umysły, etwas lassen, w[illegible] wkładać. Schwänke in die H[illegible] żarty w stistoryą.

Einfließung, *s. f.* wpłynienie, w[illegible] wanie.

Einflößen, *v. a.* kroplami wpusz[illegible] etwas in etwas, co w co, einem Lehre, naukę kroplami wdusz[illegible] kogo, t. i. powoli go uczyć zw[illegible]

Einflössung, *s. f.* kroplami wpusz[illegible]

Einfluß, *s. m.* wpływanie, wpłyn[illegible] in einen Körper, w ciało, der S[illegible] gwiazd.

Einfoderer, *s. m.* poborca.

Einfodern, *v. a.* pobierać, podatek [illegible] bierać.

Einfoderung, *s. f.* pobor, pobier[illegible] poboru wybieranie.

Einförmig, *adv.* iednym kształtem [illegible] dną fozą.

Einförmigkeit, *s. f.* iednokształt[illegible] ieden kształt, iedna robota, [illegible] broy.

Einfe[illegible]

r a. zeirec, weniger Tage
zeirec, lepiey, polknąć
: kilku dni. 2) durchnagen,

. f. f. zeiarcie.
r a. zciąć ſię, zmarznąć,
. ligt nicht ſo leicht etwas
wo zwykło mażnąć nie
. t. i. ſcinać ſię lodem.
. f. f. zmarznienie, ścięcie

a. wprowadzić. Unglück,
. Getreide, zboże, eine
. er Gerichte in die Repu
. ſpoſob ſprawiedliwości w
. ią, ein neues Wort, ia
. owo, eine ſehr ſchädliche
. Stadt, rzecz iaką ſzko
. aſta. einen tapfern Mann
. iakiego mężnego czło
. wiązego wyprowadzić,
. heit, zwyczay wprowa
. ſetz in den Rath, am
. nie ſię o honory w ſe
. adzić, uwikłać. eine Per
. mową iaką oſobę uwi
. wprowadzić w dyskurs.
. Stadt, niecnoty do miaſta
. wprowadzać.
. taś, f. n. die Einführung,
. ienie, des Waſſers, wody,
. ams, błędu, erdichtete Ein
. erſonen, zmyſlone wpro
. adzanie oſob, der Dinge
. , denn mir nöthig haben,
. rzecz rzeczy do kraiu, kto
. rzę mamy.
. a wprowadca, der See
. ndlichen prowiantow.
. f. wprowadczyna, wpro
. ka, des Böſen, złego.
v. a. wlać, wlewać, etwas in
. w co, Waſſer, wodę.
. f. f. wlanie, wlewanie.
. a. ſchować, etwas in ein
. , co do futerału.
. m. wchod, wſtęp, zu einer
. w iaką rzecz, haben, mieć
. rſtęp, wſtęp, mieć do iakiey
. izby, do mowienia, einem
. , przyſtępu, wſtępu komu
. n alle Eingänge bewaffnete
. , po wſzyſtkich przyſtę
. poynych ludzy poſtawić, an
. ange ſtehen, ſtać przy wſtę
. wſtępu, neben dem Eingange
. , przy wſtępie do portu,
. Eingange des Marktes einen
. , od wſtępu, od weyścia
na rynek, kogo odpędzić, albo, weyścia komu zabronić. 2) Thüre, drzwi, także, przyſionek, ſień, eines Tempels, przyſioneku kościoła, Rathhauſes, ſień ratuſzna. 3) Anfang, początek, ſchwerer Eingang, ciężki początek, wſtęp, ſchlechter, lichy, waſchhafter, wykrętny, gemeiner, pospolity, vor her nehmen, wziąć zkąd, beim Anfange der Rede, na początku mowy, na wſtępie mowy, einer Comödie, początek komedyi, przemowa, ſeine Mühe unnöthiger Weiſe auf den Eingang wenden müſſen, ſwoię pracą nie potrzebnie, na ułożenie przemowy łożyć, Eingang des Lebens, początek życia, ſo fort im Eingange ſtolpern, tak hardzo zaraz w początku potchnąć ſię, ſ zur Freundſchaft eröfnen, wſtęp do przyiaźni otworzyć, im Eingange habe ich es geſagt, z początku, to powiedziałem.

Eingeäſchert, *part. et adj.* zpalony, w popioł obrocony.

Eingeben, *v. a.* poddawać, dodawać, podtykać, einem etwas, co komu, einem, was er antworten ſoll, komu, co ma odpowiedzieć, einem neue Dinge, komu nowe rzeczy, ſ den Sinn, dodać myśli komu, ſ den Vorſatz, natchnąć kogo, aby przedſięwzięcie iakie uczynił. 2) Arznei eingeben, lekarſtwo dać, Gift, truciznę komu zadać, gieb ihr ein, ſo viel ich befohlen habe, zadaj mu tyle, ilem ci rozkazał. 3) liberliefern, oddać, einen Brief, liſt iaki. 4) überlaſſen, oddać komu dom iaki, darinnen zu wohnen, aby w nim mieſzkał.

Eingeben, das, *ſ. n.* inſtynkt.

Eingeber, *ſ. m.* poddawacz myśli.

Eingebildet, *part. et adj.* imaginowany, myślą wyobrazony, eingebildete Ehre, imaginowany honor. 2) Stolz, dumny, wynoſzący ſię nad inſzych.

Eingeblaſen, *part. et adj.* nadęty, napuſzony.

Eingebogen, *part. et adj.* nakrzywiony, nagięty, zakrzywiony, eingebogene Naſe, zakrzywiony nos, ſ Schnabel, zakrzywiony dziub.

Eingebohren, *part. et adj.* iednorodzony, Sohn, ſyn. 2) Landeskind, rodak, indigena, einem das Recht der Eingebornen geben, dać komu Indigenat; prawo rodowy tego obywatela.

Eingebracht, *part. et adj.* wnieſiony, poſagowy, was zur Morgengabe mitgegeben worden iſt, co na poſag z pan-

ną dano, eingebrachte Güter, wniesione, posagowe dobra, Haus, posagowy dom. 2) vergolten, na prowicya dany, eine Wohlthat, die dopspelt eingebracht worden iſt, dobrodzieyſtwo, na podwoyną dane prowizyą, wyświadczone, z podwoynym zarobkiem dla dobrze czyniącego.

Eingebrannt, *part. et adj.* wypalany, eingebrannte Gemälde, malowania wypalane.

Eingebrockt, *part. et adj.* wkruſzony, wdrobiony.

Eingebüßt, *part. et adj.* ſtracony.

Eingebung, *ſ. f.* inſtynkt, natchnienie, göttliche, Boski, od Boga inſtynkt; des böſen Feindes, od złego nieprzyiaciela natchnienie; der geſunden Vernunft, zdrowego rozumu.

Eingedenk, *adj.* pamiętny, des Lobes, chwały, ein Gemüth, das der guten Verdienſte eines eingedenk iſt, umysł pamiętny na dobrze zasłużonych; eines Dienſtfertigkeit, pamiętny iakiey chęci w przysłużeniu ſię; daß er mir geſagt habe, pamiętny ieſtem, że on mnie mowił. ich bin deſſen eingedenk, ieſtem tego pamiętny.

Eingedruckt, *part. et adj.* wyrażony, wybity.

Eingeeigt, *part. et adj.* zawleczony.

Eingeerndtet, *part. et adj.* zeżnięty, zeżnięte zboże, ſ. Einerndten.

Eingefallen, *part. et adj.* upadły, Haus vor Alter, dom upadły od ſtaroſci, eingefallenes Geſicht, opadła twarz, eingefallene Augen, wpadłe oczy.

Eingefaßt, *part. et adj.* oſadzony, wyprawny, wſadzony.

Eingefeſſelt, *part. et adj.* w kaydany okuty, ſ. Einfeſſeln.

Eingefleiſcht, *part. et adj.* wcielony.

Eingeflochten, *part. et adj.* wpleciony.

Eingeflößt, *part. et adj.* kroplomi wpuſzczony.

Eingefroren, *part. et adj.* zmarzły, zcięty lodem.

Eingeführt, *part. et adj.* wprowadzony, przyięty.

Eingefüllt, *part. et adj.* wlany.

Eingegoſſen, *part. et adj.* wlany.

Eingegraben, *part. et adj.* wyryty.

Eingehäckelt, *part. et adj.* zapięty, poſpinany.

Eingehaucht, *part. et adj.* natchnięty.

Eingehauen, *part. et adj.* narąbany, naſiękany.

Eingehen, *v. n. et a.* weyść, in ein Haus, do iakiego domu; in eine Stadt, do iakiego miaſto; annehmen, biſ przyiąć, acceptować; einen Vorſ podaną propozycyą, den Frieden gehen, pokoy przyiąć; Bündn einem, przymierze z kim zaml weyść z kim w związek. 2) bau werden, upadać y zmieścić ſię mieścić ſię. 3) begreifen, es wi nicht eingehen, nie może ſię ni głowie pomieścić, d. i. ich ka nicht begreifen oder glauben, nie tego poiąć, nie mogę temu wie 4) einlaufen, zbieć ſię, zſtąg wie ein Tuch, iako ſukno g ztępuie, zbiega.

Eingehüllt, *part. et adj.* obwinięty winięta, obwinięte; zawiniony winiona, zawinione.

Eingekauft, *part. et adj.* kupiony piona, kupione, zakupiony, na

Eingekocht, *part. et adj.* wwar wwarzona, wwarzone; wgotow na, ne.

Eingekrümelt, *part. et adj.* wkruſ wkruſzona, wkruſzone; wdrob na, ne.

Eingeladen, *part. et adj.* zaproſ zaproſzona, zaproſzone; zapraſ ſzana, ſzane.

Eingelaſſen, *part. et adj.* wpuſzcz wpuſzczona, wpuſzczone; wpuſ ny, ana, ane.

Eingelegt, *part. et adj.* eingemacht prawny, ſmarzony w czym. 2) gelegt, mit allerhand buntfar Dingen, wykładany wſzyſtkiem zmaitemi farbami, nabiiany, dzany.

Eingemacht, *part. et adj.* zapra ſmarzony w czym, eingemacht ge, konfitury.

Eingemengt, *part. et adj.* wmięſ na, ne; zarzucony między m iakich wielu rzeczy.

Eingemiſcht, *part. et adj.* wmię na, ne; wkłucony, wkłucona, w cone.

Eingenäht, *part. et adj.* wſzyty, w wſzyte, wſzywany, wſzywana, wane.

Eingenommen, *part. et adj.* do wzięty, odebrany, mocą or uwodzony.

Eingepackt, *part. et adj.* zapako zapakowane, upakowany, w wany.

Eingepflanzt, *part. et adj.* wſzczep wſzczepiona, wſzczepione; Natur, w naturze; in den Gemü

...cht, w ucieczce kogo

... n. zatrzymanie, wstrzy-

... f. zatrzymanie, wstrzy-
...trzymanie.

... a. zkupować, etwas, co.
... parą z gęby co odmu-
...onąć: einem etwas mit
..., ozionąć co komu gębą,
...

... f. f. odmuchnienie, ozio-
...Einblasung.

... a. wycinać, wyżynać w
... taben in den Stein litery
... in eine Eiche, w iakim
... eine Säule, w kolumnie
... kogo, mit dem Degen in
... wpaść na nieprzyiacioł z
... wyciąć na kogo pałaszem.

... n. wycięcie, wyżnienie,
... na kogo, napaść na kogo.

... a. wbić, wpiąć, zapiąć.

... adj. domowy, einheimische
...owa karność, ; Krieg, do-
...na, ; Exempel, domowy
... libel, domowe złe, ; Ver-
...omowy występek, ; und ge-
..., codzienne y powsze-
... Künstler, domowi rze-

... iedność, jednakość.

... f. m. (neu), ein Anhän-
...ungseinheit, *nowe słowo*:
...ności rządzenia, iedno-
...

... zapalić, ogrzać; die
... w łaźniach zapalić, w izbie
... szczegulna.

... f. n. zagrzanie, zapale-
... w łaźniach.

... m. palacz, zapalacz, podpa-

... f. f. ogrzanie, zagrzanie,
..., łaźni, kąpieli.

... adj. zgodny, Ruf, zgodna
...iednostayna, einhellige Stadt
...haltung der Freiheit, zgodne
... utrzymywanu wolności,
... Rath, zgodna rada, ein-
...Stimme, Rufen aller, zgodny
...zgodna powieść wszystkich,
... zgodne, iedno, iedno stayne
... wszystkich, einhellig in etwas
... zgodnym, zgadzać się w
... alle sind einhellig, wszyscy są
... wszyscy się zgadzaią na to.

... adv. zgodnie, z zgodą, sich
...ken, opierać się, sprzeciwiać
się, beschliessen, zgodnie, zgodnym głosem ustanowić, ; einen gewissen Tag erwählen, zgodnie pewny dzień obrać.

Einhelligkeit, *s. f.* zgoda, brüderliche Einhelligkeit, braterska zgoda, s. Eintracht.

Einhemmen, *v. a.* zahamować.

Einherfahren, *v. n.* wieść się, auf einem Wagen, na wozie.

Einherfliegen, *v. n.* herzufliegen, przylecieć.

Einhergang, *s. m.* stąpienie. *stupanie* R.

Einhergehen, *v. n.* stąpać, *stupać*, R. Schaarweise, kupami, trzodami, öffentlich mit dem Degen, publicznie ze szpadą, z pałaszem chodzić.

Einhertreten, *v. n.* stąpać.

Einhertretung, *s. f.* stąpanie, wstąpienie.

Einherzotteln, * *v. n.* langsam einhergehen, zedrżeniem, drżąc iść, postępować zwolna.

Einhörnigt, *adj.* iednorogi, o iednym rogu, das nur ein Horn hat, co tylko ieden rog ma, ; Thier, zwierz.

Einholen, *v. a.* dogonić, dopędzić, doścignąć, sie können uns gegen Abend einholen, możesz nas ku wieczorowi dogonić, einem auf der Reise, kogo na drodze dopędzić, einen durch seine Geschwindigkeit, swoią prędkością, *owszem szypkością*, kogo doścignąć dopaść. 2) entgegen gehen und empfangen, wyiść przeciwko komu y przyiąć go witaiąc.

Einhorn, *s. n.* iednoroziec, ein Thier, zwierz, dessen Horn, wie es in der Arznei gebraucht wird, iednorożcowy rog, ktorego w lekarstwach zażywaią.

Einhüllen, *v. a.* obwinąć, etwas in ein Behältniß, co w co; obwieść, powleć.

Einhüllung, *s. f.* obwinięcie, obwinienie, uwinienie, powleczenie, powłoka, des Kopfs, obwinięcie głowy.

Einjährig, *adj.* roczny, roczniak, einjährige Tochter, roczna corka, ktorey tylko rok, Stier, roczny wołek, byczek, Alter, roczna starość, roczny wiek.

Einjagen, *v. a.* wrzucić, nabawić, einem eine Furcht, nabawić kogo boiaźni, Schrecken, nabawić kogo strachu; przerazić kogo strachem, zatrwożyć kogo strachem, zastraszeniem.

Einjagen, das, *s. n.* der Furcht, nabawienie boiaźni, strachu, przerażenie boiaźnią, strachem.

Einig, *adj.* einzig, iedyny, der allein ist, ktory tylko, sam ieden iest, einiger Sohn, iedyny syn, iedynak, einiger

wpuſzczany, wpuſzczana, wpuſzczane, ſ. Eintröpfeln.

Eingetunkt, *part. et adj.* powleczony, powiedziony, powierzchu, ſ. Eintunken.

Eingewebt, *part. et adj.* wrobiony, wtkany; *tkackim ſpoſobem*, ſ. Einweben.

Eingeweicht *part. et adj.* zmiękczony, zmiękczona, zmiękczone.

Eingeweide, *ſ. n.* trzewa. wnętrzności, die ſich zuſammenziehen und wieder nachgeben, ktorę ſię ściągaią y rozciągaią; in den Eingeweiden Schmerzen empfinden, we wnętrznościach bol czuć; alle ausſpeien, wſzyſtko wypluć, wyrzucić; ausnehmen, wyiąć; ein Übel, welches darinne ſteckt, choroba, ktora we wnętrznościach ieſt; dem das Eingeweide vom Hunger ganz ſchlaff oder welk iſt, ktoremu od głodu kiſzki ſię pokurczyły, powiędły; das Eingeweide ausnehmen, wyiąć wnętrzności. aus etwas, z czego; aus einem Haſen, z zaiąca, t. i. zaiąca wypaproſzyć. *po myśliwſku ſię mowi.*

Eingeweihet, *part. et adj.* poświęcony, poświęcona, poświęcone, ſ. Einweihen.

Eingewickelt, *part. et adj.* uwikłany, ſ. Einwickeln.

Eingewieſen, *part. et adj.* wprowadzony, -dzona, -ne.

Eingewilliget, *part. et adj.* aprobowany, przyięty.

Eingewindelt, *part. et adj.* w pieluchy, uwiniony, ſ. Einwindeln.

Eingewirkt, *part. et adj.* wpleciony, wetkany, ſ. Einwirken.

Eingeworfen, *part. et adj.* wrzucony.

Eingewurzelt, *part. et adj* wkorzeniony; tief, głęboki, ſ. Einwurzeln.

Eingezeichnet, *part. et adj* wpiſany.

Eingezogen, *adj.* beſcheiden, ſkromny, ſkromna, ſkromne.

Eingezogen, *adv.* ſkromnie, pomiarkowanie.

Eingezogenheit, *ſ. f.* ſkromność, powściągliwość. umiarkowanie.

Eingieſſen, *v. a.* wlać, wlewać, etwas in ein Faß, co do naczynia: das Öl in einen Topf, oliwy nalać w garnek, oliwę wlać in die Lampe, oliwy do lampy; mit Blei eingieſſen, ołowiem wylać, oblać.

Eingieſſen, das, *ſ. n.* wylanie, oblanie.

Eingieſſer, *ſ. m.* wylewnik, odlewnik.

Eingieſſung, *ſ. f.* wylanie, oblanie.

Eingraben, *v. a.* vergraben. wkopać, zakopać, eine Leiche, trupa; eine Staude in die Erde, ſtatnę w ziemię

2) einhauen, einſchneiden, wyrzynać, wyciąć, wyryć, wykroić; die Gurgel in Erzt, prawa na miedzi.

Eingraben, das, *ſ. n.* wykopanie rzyſowanie, wyrycie.

Eingraber, *ſ. m.* wykownik, kopacz, wyrylnik na metalu.

Eingrabung, *ſ. f.* wykopanie, beſzen Körpers, całego ciała. 2) hauung, wyrycie.

Eingreifen, *v. n.* zagrabić, przyarcz wać, przytrzymać, in eine Sache, iaką rzecz.

Eingriff, *ſ. m.* zagrabienie, in etwas czego, zaiechanie, zaiazd; in Güter, zaiechanię cudzych dobr fremde Dinge, zabranie, zagrabienie cudzych rzeczy.

Eingriff thun, *v. n.* zagrabić, zaiechać in eines Güter, cudze dobra.

Einguͤrten, *v a.* przypaſać, opaſać den koſtbarſten Gürteln, koſztown paſami.

Einguß, *ſ. m.* wlanie, wylanie.

Einhäckeln, *v. a.* zawadzić na h zawadzić, zapiąć na haczyk.

Einhäckelung, *ſ. f.* zawadzenie. zap

Einhäfteln, *v. a.* zapiąć, założy haczyk.

Einhäften, *v. a.* założyć na haczyk piąć na kaftki.

Einhändigen, *v. a.* dać komu co w włożyć komu co w ręce, einen Brief, komu liſt do rąk o

Einhängen, *v. a.* zahamować, das koło.

Einhängen, das, *ſ. n.* zahomowan

Einhalt, *ſ. m.* zatrzymanie, zatam nie, der Ruderer, ſliſow, gdy zatrzymuią; zakazanie, zakaz Bosheit, zakazanie y zatrzym niecnoty, des Betrübniſſes, utrz nie żalu; einer Sache thun, zatrz nie iakiey rzeczy uczynić; dem muthe, wyniosłość, hardość w mać; ſeinem Haſſe gegen einen, iey zawziętości na kogo, tamę żyć; einem durch die Geſetze, uk kogo prawem, opiſać go pra den Begierden, chuci wſtrzymać, u cić; dem Muthe, umyſł, k wziąć, krotko trzymać.

Einhalten, *v a.* wſtrzymać, zatrzy im Laufe, bieg wſtrzymać, alb biegu ſię zatrzymać; ſeine Begie wſtrzymać ſwoie chęci, chuci; Loben, uśmierzyć halas gniew

der Flucht, w ucieczce kogo
[illegible]rzymać.
[illegible] das, s. n. zatrzymanie, wstrzy-
[illegible]
[illegible]ung, s. f. zatrzymanie, wstrzy-
[illegible], przytrzymanie.
[illegible]ein, v. a. zkupować, etwas, co.
[illegible]en, v. a. parą z gęby co odmu-
[illegible], ozionąć; einem etwas mit
[illegible]aule, ozionąć co komu gębą,
[illegible]la en.
[illegible]ung, s. f. odmuchnienie, ozio-
[illegible], s. Einblasung.
[illegible], v. a. wycinać, wyżynać w
[illegible] Buchstaben in den Stein litery
[illegible]nieniu, in eine Eiche, w iakim
[illegible] in eine Saule, w kolumnie
[illegible] na kogo, mit dem Degen in
[illegible], wpaść na nieprzyiacioł z
[illegible]szem, przyciąć na kogo pałaszem.
[illegible], das, s. n. wycięcie, wyżnienie,
[illegible]cięcie na kogo, napaść na kogo.
[illegible]en, v. a. wbić, wpiąć, zapiąć.
[illegible]heimisch, adj. domowy, einheimische
[illegible]cht, domowa karność, : Krieg, do-
[illegible]owa woyna, : Exempel, domowy
[illegible]zykład, Übel, domowe złe, : Ver-
[illegible]chen, domowy występek, : und ge-
[illegible]eine Dinge, codzienne y powsze-
[illegible]nie rzeczy, Künstler, domowi rze-
[illegible]mieślnicy.
[illegible]heit, s. f. iedność, jednakość.
[illegible]heitsfreund, s. m. (neu) ein Anhän-
[illegible]er der Regierungseinheit, *nowe słowo:*
partyzant iedności rządzenia, iedno-
ści przyiaciel.
[illegible]heitzen, v. a. zapalić, ogrzać; die
Badstube, w łaźniach zapalić, w izbie
zapalić, *phras.* szczegulna.
[illegible]heitzen, das, s. n. zagrzanie, zapale-
nie w izbie, w łaźniach.
[illegible]heitzer, s. m. palacz, zapalacz, podpa-
lacz.
[illegible]heitzung, s. f. ogrzanie, zagrzanie,
der Bäder, łaźni, kąpieli.
[illegible]hellig, adj. zgodny, Ruf, zgodna
wieść, iednostayna, einhellige Stadt
in Beibehaltung der Freiheit, zgodne
miasto w utrzymywanu wolności,
einhelliger Rath, zgodna rada, ein-
hellige Stimme, Rufen aller, zgodny
głos, zgodna powieść wszystkich,
Meinung, zgodne, iedno, iedno stayne
zdanie wszystkich, einhellig in etwas
[illegible], być zgodnym, zgadzać się w
czym, alle sind einhellig, wszyscy są
zgodni, wszyscy się zgadzaią na to.
[illegible]hellig, adv. zgodnie, z zgodą, sich
widersetzen, opierać się, sprzeciwiać
się, beschliessen, zgodnie, zgodnym
głosem ustanowić, : einen gewissen
Tag erwählen, zgodnie pewny dzień
obrać.
Einhelligkeit, s. f. zgoda, brüderliche Ein-
helligkeit, braterska zgoda, s. Eintracht.
Einhemmen, v. a. zahamować.
Einherfahren, v. n. wieść się, auf einem
Wagen, na wozie.
Einherfliegen, v. n. herzufliegen, przy-
lecieć.
Einhergang, s. m. stąpienie. *stupanie* R.
Einhergehen, v. n. stąpać, *stupać*, R.
Schaarweise, kupami, trzodami, öf-
fentlich mit dem Degen, publicznie ze
szpadą, z pałaszem chodzić.
Einhertreten, v. n. stąpać.
Einhertretung, s. f. stąpanie, wstąpienie.
Einherzotteln, * v. n. langsam einherge-
hen, zedrżeniem, drżąc iść, postę-
pować zwolna.
Einhörnigt, adj. iednorogi, o iednym
rogu, das nur ein Horn hat, co tylko
ieden rog ma, : Thier, zwierz.
Einholen, v. a. dogonić, dopędzić, do-
ścignąć, sie können uns gegen Abend
einholen, możesz nas ku wieczorowi
dogonić, einem auf der Reise, kogo
na drodze dopędzić, einen durch seine
Geschwindigkeit, swoią prędkością,
owszem szypkością, kogo doścignąć
dopaść. 2) entgegen gehen und em-
pfangen, wyiść przeciwko komu y
przyiąć go witaiąc.
Einhorn, s. n. iednoroziec, ein Thier,
zwierz, dessen Horn, wie es in der Arz-
nei gebraucht wird, iednorożcowy rog,
ktorego w lekarstwach zażywaią.
Einhüllen, v. a. obwinąć, etwas in ein
Behältniß, co w co; obwieść, powleć.
Einhüllung, s. f. obwinięcie, obwinie-
nie, uwinienie, powleczenie, powło-
ka, des Kopfs, obwinięcie głowy.
Einjährig, adj. roczny, roczniak, ein-
jährige Tochter, roczna corka, ktorey
tylko rok, Stier, roczny wołek,
byczek, Alter, roczna starość, roczny
wiek.
Einjagen, v. a. wrzucić, nabawić, einem
eine Furcht, nabawić kogo boiaźni,
Schrecken, nabawić kogo strachu;
przerazić kogo strachem, zatrwożyć
kogo strachem, zastraszeniem.
Einjagen, das, s. n. der Furcht, nabawie-
nie boiaźni, strachu, przerażenie
boiaźnią, strachem.
Einig, adj. einzig, iedyny, der allein ist,
ktory tylko, sam ieden iest, einiger
Sohn, iedyny syn, iedynak, einiger

Trost, iedyna pociecha, Gott hat eine einige Welt erschaffen, Bog stworzył ieden tylko świat, einige Welt, iednorodzony, raczey iednostworzony świat, der einige aus dem ganzen Collegio, sam tylko ieden z całego Collegium. 2) irgend einer, czyie nie iaki, einige Weltweise, niektorzy Filozofowie, eines Rath in einigem Stücke verbessern, czyią radę w niektorych częściach poprawić, einige Dinge sind unter uns gemein, nie ktore rzeczy są między nami wspolne; iaki, einigen Theil der Freundschaft haben, mieć iaką część przyiaźni, einige von dem Hauptvolke, ktoś z domowych, z domowych ludzi, einige der Seinigen erwarten, kogo ze swoich czekać, *Niektory*; einige fürchten sich vor dir, niektorzy boią cie się, einiger maßen, nie iakim sposobem, nur einiger maßen, tylko trochę, etwas wissen, cokolwiek wiedzieć. 3) Einträchtig, zgodny, iednoczony; einige Amtsgenossen, zgodni Koledzy; einig seyn, *v. n.* mit einem, zgodnym być z kim; unter sich, zgodą być z sobą; einig leben mit einem, w iedności żyć z kim; wieder einig werden, znowu do iedności z kim przyiść; einig werden, poiednać iednego z drugim.

Einige, *pr. f. c. plur.* niektorzy, uiciacy.

Einigkeit, *f. f.* in der Zahl, iedno, w liczbie. 2) Eintracht, zgoda. Einigkeit stiften, iedność uczynić, sprawić, bestätigen, zgodę, iedność utwierdzić; s wiederherstellen, iedność znowu przywrocić, brüderliche, braterska iedność, in sehr guter mit einem leben, w nader dobrey iedności żyć, zostawać z kim, s. Einträchtigkeit.

Einkähle, *f. f.* okap u domu, u kościoła.

Einkauen, *v. a.* pogryść pokarm wprzod niżeli dać. 2) einem etwas oft vorsagen, często komu co mowić, nabiiać głowę.

Einkauen, das, *f. n.* pogryzienie wprzod pokarmu, niżeli danie; często mawianie komu czego.

Einkäufer, *f. m.* zkupień, der Speisen, zkupień żywności.

Einkäuferin, *f. f.* zkupienka, ktora zkupuie co, żywność.

Einkauf, *f. m.* zkupowanie, zkupienie, nakupienie.

Einkaufen, *v. a.* zkupować, nakupować, etwas, co; Speisen in die Küche, żywności do kuchni.

Einkaufung, *f. f.* zkupienie, nakupienie.

Einkehren, *v. n.* zkierować, wstąpić boczyć; bei einem Schenken, do karza; bei einem guten Freund dobrego przyiaciela; auf seine te, do swoiey maiętności; zu do Rzymu; in eines Hause, do czyiego; in eines Meierhofe, do ski czyiey.

Einkehrung, *f. f.* gospoda, wstęp. niec.

Einkerkern, *v. a.* s. *obacz* Einsperr

Einkerkerung, *f. f.* s. *obacz* Einsper

Einkleiden, *v. a.* ubrać w sukne, odziać; etwas womit, przyodz czym, ubrać co w co, lub kogo

Einkleidung, *f. f.* ubranie, przyodz

Einklemmen, *v. a.* ścieśnić.

Einklemmung, *f. f.* ścieśnienie.

Einknäten, *v. a.* gnieść, miętić, n sić; etwas recht einknäten, co d ugnieść.

Einknüpfen, *v. a.* przywiązać, prz wpiąć, in etwas, w co.

Einkochen lassen, *v. a.* wywarzyć się wygotować, den vierten czwartą część; die Hälfte, pol bis auf den vierten Theil, aż do c tey części.

Einkochung, *f. f.* wywarzanie, wy wanie.

Einkömmling, *f. m.* s. Ankömmling, chodzień, przybysz.

Einkommen, *v. n.* woyść, wiechać. Stadt, do miasta. 2) Nutzen intratę czynić; das Geld, welch den Bergwerken einkommt, pien ktore z gor, z Bani, czyli z ko kruszcow przychodzą, *proven* Früchte oder Nutzung, welche wo Landgütern einkommen, dochod wenta, ktore z ziemskich dob 3) übergeben, *podać*: mit einer plik einkommen, supplikę iaką p 4) *zprzeciwiać się*: wider etwa kommen, sprzeciwiać się czemu

Einkommen, das, *f. n.* intrata, pro dochod, am Gelde; reiches an Weinbergen, prowent z winnic ringes, cienki, mały; gewisse beständiges, pewny y stały pro geben von etwas, prowent. d z czego; kein gerechteres giebt der mel, die Erde und die Zeit, żad sprawiedliwszego dochodu nie niebo, ziemia, czas; auf etwas ei kommen seżen) dochod, intra czym fundować; der Landgüth trata z dobr ziemskich, z grun roli; sein Einkommen von diesen

...ie Einnahme bringen, w ... co się bierze wpisać.
...a. zmoczyć, umoczyć, zo

...ern, v. a. wziąć, dobyć, ... mit dem ersten Sturme, ... za pierwszym szturmem, ... mit seiner Höflichkeit, uiąć ... ludzkością, *Osadzić*: das ... Soldaten, osadzić zanek ... eine Stadt durch Ueber... miasto przez poddanie ..., lekarstwo wziąć, laß ... Anschläge nicht einnehmen, ... cudzym radom *uwodzić*; ... eine Kunst, sztukę.
..., s. n. dobycie, wzięcie.
... poborca, co podatki od...kowy, der Stadt, mieyski.
..., s. f. ta, ktora dobywa ..., dobywaczka.
..., s. f. odebranie, zabranie, ... dobycie, dobywanie, des ...stąpienie rynku, der Städ...nie miast, des Geldes, po... pieniędzy.
... a. spiąć, pozpinać.
... a. zmoczyć, etwas, co, die ... eines Blute, ręce zmoczyć ... czyiey.
... s. f. umoczenie, umaczanie.
... v. a. gnieździć, gniazdo słać,

... s. f. gniezdżenie, gniazda

... osobność, puszcza, wüste ... pusta okolica, noch nicht in ... Einöden gekommen seyn, ... przyiść do prawdziwych ... Pustynia.
... v. a. upakować, wpakować, ... sein Wundergeräthe, swoie ... drobiazki, wtłomoczek ... stille schweigen müssen, mu... leżeć, ciecho być, nic nie

..., das, s. n. upakowanie, uło...czy.
... v. a. palami obić, mit Pfäh...en, palami otoczyć w koło.
..., v. a. zu einer Pfarre mit ... do iakiey parafii przyłączyć,

..., v. a. wszczepić, etwas in ... co w co.
..., s. m. sadownik, co wsadza, ... drzewka.
...ung, s. f. wszczepienie.

Einpflügen, v. a. worać, den Mist, gnoy worać, zaorać.
Einpflügung, s. f. woranie, zaoranie.
Einpfropfen, v. a. wszczepić, ein Reiß in den Baum, szczepek w drzewo.
Einpfropfer, s. m. sadownik, wszczepnik.
Einpfropfung, s. f. wszczepienie.
Einprägen, v. a. wycisnąć, wybić, die Kenntniß Gottes in die Gemüther der Menschen, wiadomość Boga w umysłach ludzkich wybiiać, wyciskać, eines Gestalt in das Gemüthe, czyią postać sobie, wybić w umyśle, *wbić w pamięć*.
Einprägen, das, s. n. wbicie w pamięć, w myśl.
Einprägung, s. f. wbicie, wbiianie w pamięć.
Einpredigen, v. a. wbiiać w myśl, co komu, einem etwas.
Einpredigung, s. f. wbiianie w myśl.
Einpregen, v. a. s. *obacz* Einprägen.
Einpressen, v. a. sciskać, pościskać, ścisnąć.
Einpressung, s. f. sciśnienie, pościskanie.
Einquartiren, v. a. umieścić, kwaterą, gospodą kogo postawić, einen in ein Haus, kogo w czyim domu, das Volk ins Land, *osadzić* lud po rolach, die Truppen in die Städte, woysko po miastach na kwatery, na leże rozstawić.
Einquartirung, s. f. postawienie kwaterą.
Einquetschen, v. a. cisnąć, przycisnąć, przyskrzynąć, iako to palec drzwiami.
Einräumen, v. a. ustąpać, einem den Platz, komu mieysca, seine Bitte, uczynić co na czyią prozbę, einem sein Anfordern, ustąpić komu swoiey pretensyi, einem die erste Stelle, ustąpić komu pierwszego mieysca, ums Geld, za pieniądze, s. zueignen, przywłaszczać.
Einräumung, s. f. ustąpienie, des Rechts, prawa, nach aller Einräumung wird diesem Alter ein Spiel zugestanden, wszystkich zezwoleniem temu wiekowi iest iaka wesołość przyznana.
Einrammeln, v. a. ubiiać, ubiiać palicą co, den Schutt Fuß dicke, rum na stopę gruby, die Erde um die Wurzeln herum, ziemię ubiiać koło korzeni u drzewa.
Einrammeln, das, s. n. ubiianie.
Einrammelung, s. f. ubiianie, ubicie.
Einrathen, v. a. radzić, einem etwas, co komu.
Einrathen, das, s. n. radzenie, eines Einrathen nicht zuwider seyn, nie być przeci-

6) der Waare, złożenie towarów, zkładanie.

Einigibig, *adj et adv.* iednego ciało, das nur einen Leib hat, ktory tylko iedno ma ciało.

Einleibung, *ſ. f.* wcielenia, inkorporacya, w iedno ciało ziednoczenie.

Einleiten, *v. a.* wprowadzić, wprowadzać, einen in etwas kogo do czego, etwas wohin, co dokąd, zur Diſputirkunſt, wprowadzić do dyalektyki, to ieſt ułatwić mu pierwey iey zrozumienie.

Einleitung, *ſ. f.* des Waſſers, wody wprowadzenie, zu einer Kunſt, wprowadzenie do iakiey ſztuki.

Einlenken, *v. n.* zkierować, im Laufe, w biegu, mit dem Pferde, konia cafnąć, z koniem ſię cafnąć, mit dem Wagen, poiazdem zkierować, von ſeiner Gewohnheit ablaſſen, porzucić ſwoy zwyczay, mit dem Maule einlenken, wrucić ſię ze ſłowem zatrzymać, t. i. przeſtać mowić.

Einlenkung, *ſ. f.* w biegu zkierowanie.

Einleuchten, *v. n.* ſ. Deutlich ſeyn.

Einleuchtend, *adj.* ſ. Deutlich.

Einloſchiren, *v. a. et r.* (einloſchiren) poſpodę komu naznaczyć, ſtancya, einen irgendwo, komu gdzie, ſich bei einem, goſpodą u kogo ſtanać.

Einloſchirung, *ſ. f.* goſpody naznaczenie.

Einlöſen, *v. a.* odkupić, etwas für nichts weniger, als er es gekauft hat, za tyle odkupić za wiele on kupił; das Seinige, ſwoie odkupić, *wykupić z.* etwas, das einer verſetzt hat, wykupić to, co kto zaſtawił.

Einlöſung, *ſ. f.* wykupienie, odkupienie.

Einmachen, *v. a.* zaprawić, uſmarzyć w czym, Oliven, oliwki uſmarzyć, etwas ausleſen, daß man es einmache, wybrać co do ſmarzenia, do zaprawienia, dzienlich, zdatnego, dobrego, daß man es einmachen kann, że to można ſzmarzyć, zaprawić, Kalk einmachen, gaſić wapno.

Einmachen, das, *ſ. n.* zprawa, ſmarzenie.

Einmacher, *ſ. m.* zaprawnik.

Einmachung, *ſ. f.* zaprawa, zaprawienie, ſmarzenie w czym, iako to w cukrze, des Kalkes, gaſzenie wapna.

Einmal, *num.* raz, hat er ſich eingebildet, daß ihm alles frei ſtehe, was er nur wolle, uroſcił ſobie raz w myśli, że mu wſzyſtko wolno co zechce, wenn das Gemüthe einmal ſich auf böſe Dinge bringen läßt, kiedy ſię iuż raz umyſł puścił na złe; ein, oder das andre mal, raz y drugi, ein, zwe mehrmal haben ſie müſſen Geld raz, drugi y więcey muſieli p dze dać, ein und mehrmal, raz y ceyl einmal nach dem andern, r razie, ieden za drugim, etwas bo mowić, auf einmal etwas beſ na ieden raz, na raz, co nak etwan einmal was gehöret haben, dyś co słyſzeć, einmal ſo, das mal ſo, raz tak, drugi raz tak mal glückſelig, das andremal elend raz być ſzczęśliwym, drugi ra zeranym, mehr als einmal, więc raz, ein für allemal ſey das geſag za wſzyſtkie razy niech to będz wiedziane, auf einmal austrink raz wypić.

Einmahnen, *v. a.* upominać ſię, Schulden, o ſwoie długi, das von einem, o pieniądze u kog

Einmahnen, das, *ſ. n.* upominanie

Einmahner, *ſ. m.* co ſię upomina.

Einmahnung, *ſ. f.* upominanie ſię pominanie ſię, ſwoiego, des G pieniędzy, der Schulden, długo

Einmauern, *v. a.* murem opaſac.

Einmengen, *v. a.* przymięſzać, mię Verſe mit in die Rede, mięſzać w do mowy niewiązaney; mięſza w co, ſich mit in den Friedensſ mięſzać ſię do uſpokoienia, do nienia pokoiu, ſich in anderer U redung, mięſzać ſię do rozmowy gich, einige unter andere, niekto między inſzych mięſzać.

Einmengen, das, *ſ. n.* wmięſzanie.

Einmenger, *ſ. m.* wmięſzacz, t mięſza iedno z drugim.

Einmengung, *ſ. f.* przymięſzanie. w ſzanie, gewiſſer Perſonen, pew oſob.

Einmiſchen, *v. a.* wmięſzać.

Einmiſchung, *ſ. f.* wmięſzanie.

Einmüthig, *adj.* iednomyślny, Ca radnim, kamradka.

Einmüthig, *adv.* iednomyślnie, ied umyſłem, iedną myślą.

Einmüthigkeit, *ſ. f.* iednomyślność derliche, braterska iednomyślno

Einmüthiglich, *adv.* iednomyślnym niem, beſchlieſſen, uſtanowić, uch lić.

Einnähen, *v. a.* wſzyć, in einen w worek, zaſzyć w co.

Einnähung, *ſ. f.* wſzycie, zaſzycie

Einnahme, *ſ. f.* dochod, wziątek. Ausgabe trift überein, wziątek y datek rowno wychodzą, nie ſię

zol

...lo; sich im Lager, okopać ...ie.
... a. wkopać, zakopać, ei... ...karb iaki; einen Todten, ...riego w dole.
... f. zakopanie, wkopanie.
... a. wlać, nalać, einem ...n Becher, nalać komu ...ar; einem Gift, nalać ko... 2) podczaszym być, bei ...ijt einen Einschenker ab... ...nkiecie, na ochocie pod...
...as, f. n. nalewanie.
... m. podczaszy.
... f. f. nalanie.
... a. przesłać, einen Brief,
... a. podrzucić, ein Testa... ...ment iaki, *zfabrykować*, ...ysce czyie, kogo, einen ...Stelle, *włożyć*, *przyczynić*, ...cien włożyć w miesiąc.
... f. n. podrzucenie, eines ...s testamentu. 2) włożenie, ...s, *intercalatio*. 3) słow ... *parenthesis*, einige Worte ...ie, słow w mowę.
... a. posłać, zasłać, eine ...supplikę do pana.
... a. uśpić, mit etwas, czym.
... f. f. uspienie, zaśnienie.
... v. zasnąć, mitten in sei... ...arbeit, w poszrzodku prac ...go. hart und feste, twardo ...etwas, nad czym zasnąć.
... truchleć, die Glied... ...ein, truchleią członki, ...ir eingeschlafen, zdrętwia...
... f. f. zaśnienie, zaspanie.
... s. Anschlag. 2) in dem ...zaprawa wina, ipsymowanie.
... v. a. wbić, wbiiać, einen ...n die Erde, pal, koł w zie... ...ągiąć, podwinąć sukni, ein ...uderzyć iak piorun, wie das ...das Wetter hat in den Thurm ...gen, piorun uderzył w wieżą.
...ijen, iść za czym, eben den ...drogą iść, einschmeißen, trząść, ...r, oknem.
... v. n. wczołgać się, wsunąć ...knąć się, wleść, in ein Land, ...ego kraiu, in der Menschen ...er, w umysły ludzkia, der ...nd die Üppigkeit schleichen sich ...Stadt ein, łakomstwo y zbytek ...ęły się do miasta.

Einschleichen, das, *f. n.* wczołganie się, wemknienie się.
Einschleichend, *adv.* nieznacznie, chyłkiem.
Einschleicher, *f. m.* ktory się wczołga nieznacznie.
Einschleichung, *f. f.* wczołganie, wemknienie się.
Einschließen, *v. a.* zamknąć w czym, ins Gefängniß, do więzienia, ein Bild in einem Schilde, obraz w tarczy osadzić. 2) umgeben, obtoczyć, einen mit der Reiterei, kogo kawalerya, eine Stadt mit einem Graben, miasto wałem, was in engen Gränzen ist, zamknąć co w szczupłych granicach.
Einschließen, das, *f. n.* ramknięcie, zwarcie w czym.
Einschließer, der, *f. m.* Victualien, szafarz, ktory za kluczem chowa żywności.
Einschließung, *f. f.* zamknięcie w czym.
Einschlingen, *v. a.* połykać, połknąć, den Angel, wędkę połykać. 2) chlepać.
Einschlingung, *f. f.* połykanie, chlepanie.
Einschlucken, *v. a.* połykać, chlepać.
Einschluckung, *f. f.* połykanie, chlepanie.
Einschlummern, *v. n.* zasnąć.
Einschlurfen, *v. a.* połykać, chlepać.
Einschlurfen, das, *f. n.* połykanie, chlepanie.
Einschluß, *f. m.* an einer Rede, *parenthesis*, zamknięte znakami słowa w mowie. 2) Brief, der in einen andern mit eins geschlossen wird, list, ktory w inszym liście zamknięty iest.
Einschmeicheln, sich bei einem, *v. r.* wlulić się do kogo podchlebstwem.
Einschmeichelung, *f. f.* podchlebiania, lulenie się.
Einschmeißen, *v. a.* połamać, einem die Lenden, komu lędźwie. 2) die Fenster, w okno pukać, kołatać, uderzać, wyłamać, die Thüre, wyłamać drzwi.
Einschmeißung, *f. f.* połamanie, wyłamanie.
Einschneiden, *v. a.* narznać, nakroić, narysować, mit Glas, oder Stein, szkłem lub kamieniem, *wykroić*. Buchstaben in die Rinde eines Baumes, litery na skorze na drzewie wykroić, etwas in Erzt, co na miedzi, Blumen, kwiatki, in die Säulen, wyżnąć na kolumnach.
Einschneiden, das, *f. n.* wyrzynanie, wykrawanie, wycynanie.
Einschnitt, *f. m.* wycięcie, wyrzniecie, wycięcie.
Einschnüren, *v. a.* nasmarować, etwas

przeciwnym czyiemu radzeniu, einen Einrathen folgen, iść za czyią radą.
Einrathung, *ſ. f.* radzenie, rada.
Einrede, *ſ. f.* przemowienie do mowiącego, Darzwiſchenrede einem nicht einreden, nie przemawiać do mowiącego. 2) napomnieć, zureden, vermahnen.
Einregnen, *v. n.* deſzcz zapada, zacieka, in den Hof, na pordworze deſzcz wpada, es regnet in die Speiſeſtube hinein, zacieka deſzcz do ſtołowey izby; durch das Dach, przez dach.
Einregnen, das, *ſ. n.* zaciekanie deſzczu.
Einreiben, *v. a.* wkruſzyć, Brod in Milch, chleb w mleko.
Einreiben, das, *ſ. n.* wkruſzenie.
Einreibung, *ſ. f.* wkruſzenie.
Einreichen, *v. a.* ſ. Darreichen, Uebergeben.
Einreihen, *v. a.* przydać, ſ. Anhängen.
Einreiſſen, *v. a.* zburzyć, zwalić, ein Gebäude, budynek. 2) überhand nehmen, wzmagać ſię, die Krankheit reißt ein, choroba ſię wzmaga.
Einreiſſen, das, *ſ. n.* zburzenie, zwalenie.
Einreiſſer, *ſ. m.* burzyciel.
Einreiſſung, *ſ. f.* zburzenie, der Stadt, miaſta.
Einreiten, *v. a.* wiechać na koniu; zaiechać.
Einrichten, *v. a.* uſtanowić, rozporządzić, das Hauswesen, domowe poſpodarſtwo; das gemeine Weſen, Rzeczpoſpolitą. 2) einrenken, wprawić, nabić, ein verrenktes Glied, wprawić, wſtawić, nabić na ſwoie mieyſce wywichnięty członek.
Einrichten, das, *ſ. n.* uſtawienie, uſtanowienie, wprawienie.
Einrichtung, *ſ. f.* uſtanowienie, des Gottesdienſtes, obrządkow w służbie Boſkiey; der Beweisthümer, ułożenie dowodow; des Inſtruments, teſtamentu. 2) Einrenkung, wprawienie, wſtawienie na ſwoie mieyſce, der Glieder in der Baukunſt, części w budowaniu, *wrąb.*
Einritt, *ſ. m.* ieżdżenie na koniu.
Einrücken, *v. n.* woysko wprowadzić, in ein Land, w iaki kray; mit den Truppen wieder in das Lager, z woyskiego znowu do obozu wiechać, wciągnąć; wieder in die Glieder, znowu w ſzeregach ſtanąć.
Einrücken, das, *ſ. n.* wprowadzenie, wciągnienie, mit der Armee, z woyskiem.
Einrühren, *v. a.* miſchen, gnieść, mięſić, das Mehl, mąkę na ciaſto.
Einrührung, *ſ. f.* gniecienie, mięſienie des Mehls, mąki na ciaſto.
Einſacken, *v. a.* in einen Sack thun, terby, do worka włożyć.
Einſäen, *v. a.* wſiać.
Einſamen, *v. a.* *wy odzić.*
Einſauern, *v. a.* zakwaſić, das Brod, chleb do mąki na chleb kwaſu dod
Einſalben, *v. a.* naſmarować, namaś etwas mit etwas, co czym
Einſalbung, *ſ. f.* naſmarowanie, nam ſzczenie.
Einſalzen, *v. a.* naſolić, Schinken, ſzynki, mięſo.
Einſalzung, *ſ. f.* naſolenie.
Einſam, *adj.* ſam, etnſamer Ort, ſ oſobne mieyſce, Menſch, oſobny c wiek, ein einſames Leben führen, bne życie prowadzić.
Einſamkeit, *ſ. f.* oſobność, ſehr bardzo pusta; angenehme, przyiem ſich in die Einſamkeit begeben, ſię ſię na oſobność. 2) *bezdzietno* man keine Kinder hat, gdy kto d nie ma. 3) bezienność, bezmężny ſ da man den Mann, oder die gra loren hat, gdy ktora męża, albo k żonę utracił.
Einſammeln, *v. a.* zbierać, etwas einigen, co od ludzi niektory 2) zbierać z pola, einernten, z żynać zboże.
Einſammeln, das, *ſ. n.* zbieranie.
Einſammler, *ſ. m.* zbieracz.
Einſammlung, *ſ. f.* zbieranie, zebra an Geldе, w pieniądzach.
Einſatz, *ſ. m.* wpuſzczenie, was in ei anders hineingeſetzt wird, dara liegen, co w co drugiego włoży w tym było. 2) in eine Lotterie, Loteryą, w Loteryą, włożenie
Einſaugen, *v. a.* ſać, wyſać, den thum mit der Ammenmilch, bi mlekiem.
Einſchälig, *adj. et adv.* iednokoro iedneyſkorą opatrzony, o je ſkorze.
Einſcharfen, *v. a.* często przeſtrze często powtarzać iaką maxymę etwas, co komu.
Einſchalten, *v. a.* wkładać, das, w eingeſchaltet wird, wkładany w ny, eingeſchalteter Tag, włoż wkładany dzień; intercalaris albo przybyſzowy.
Einſchalten, das, *ſ. n.* wkładanie.
Einſchaltung, *ſ. f.* włożenie.
Einſchanzen, das, *ſ. n.* włożenie.
Einſchanzen, *v. a.* okopać, *fortifi*

das, *f. n.* weyście w co,
...
f. weyście, in ein Schiff,
...
...nterlassen, *v. a.* zaniechać;
...reiben, pisania listow po-
...en wenig die Schlacht, po-
...rochę bitwy. 2) stawić się;
...en vor Gericht, do sądu,
...bestimmten Tag, na dzień
...y. 3) być przytomnym, bei
...schlagen, przy radzie.
...das, *f. n.* zaniechanie, po-
...
...*f.* zaniechanie, poprze-
...
...*adj.* iedną łodygą opa-
...ną łodygę maiący, o ie-
...
...brzmieć tak iak y dru-
...ellen, iezwolić, zezwalać.
...zgodnego głosu; zgo-
...nossen, zgodni koledzy,
...mit der Tugend, zgodny
...
...*adv.* zgodnie.
...*f.* in der Musik, zgoda
...2) Beifall, zezwolenie.
...Wahl, głos na elekcyi.
...*v. a.* natkać, nakłaść, etwas
...co w co tkać, einem die
...Gewalt, komu pokarm do
...
...wybić, die Thüre, drzwi,
...das Fenster, okno.
...*f.* Wybicie.
...*v. a.* wkładać, kłaść w co;
...die Speise in den Mund,
...w gębę kłaść; wpu-
...in die Augen, wpuścić co
...in Empfang nehmen, wziąć,
...das baare Geld, gotowe odli-
...
...das, *f. n.* wkładanie, wpu-
...przyięcie, des Geldes,
...
...*v. a.* prześcielać, etwas, co;
...Salz auf etwas, soli po czym.
...das, *f. n.* posypanie, potrzą-
...
...*f.* potrząśnienie, posy-
...Asche, popiołem.
...andere, *adv.* wechselseitig, wza-
...reden, mowić do siebie, z
...koleią, gut und böse finden sich
...andere, złe z dobre, na
...koleią bywało.
...*adj. et adv.* o iedney sylabie.
...Lexikon 4. Th.

Eintägig, *adj.* iednodniowy, iednego dnia.

Eintauchen, *v. a.* zmaczać, etwas in Essig, co w occie. 2) zanurzyć co w czym, sich in das Wasser, siebie w wodzie.

Eintauchung, *f. f.* zanurzenie, zmoczenie w czym.

Eintheilen, *v. a.* dzielić, etwas in Theile, co na części, eine Rede in ihre Stücke, mowę na części dzielić.

Eintheilen, das, *f. n.* podzielenie, podział.

Eintheiler, *f. m.* Dzielnik, Dzielniczy.

Eintheilerin, *f. f.* Dzielniczka.

Eintheilung, *f. f.* Dzielenie, podzielenie, des Himmels, nieba, der Reiche, Krolestwa, der Länder, kraiow.

Einthun, einsperren, *v. a.* zamknąć, etwas in einen Ort, co w iakim mieyscu, das Vieh in den Stall, bydło w stayni, w oborze.

Einthun, das, *f. n.* zamknięcie.

Eintönig, *adj.* rownogłośny, ieden tylko ton maiący, o iednym tonie.

Eintracht, *f. f.* zgoda.

Einträchtig, *adj.* zgodny, Zustand der Stadt, stan miasta, Vieh, zgodna rada, Gemüther, zgodna umysły, einträchtige Rede, zgodna mowa, seyn mit einem, zgodnym być, einträchtig werden, zgadzać się z kim.

Einträchtigkeit, *f. f.* zgoda, sehr angenehme, nader przyiemna, in bester mit einem stehen, w naylepszey zgodzie z kim zostawać, unter allen Ständen zur Behauptung der Freiheit stiften, zgodę między wszystkiemi stanami, mit einem fest setzen, utwierdzić z kim zgodę.

Einträchtiglich, *adv.* zgodnie, leben, żyć; widerstehen, sprzeciwiać się.

Einträglich, *adj.* pożyteczny, zyskowny, nutzbar, Handlung, Güter, Haus, Ackerbau.

Eintränken, *v. a.* mścić się, rächen, an einem das Unrecht, mścić się na kim krzywdy.

Einträufeln, *v. a.* kroplami wpuszczać, zakrapiać, zakropić, einem etwas, co komu.

Einträufelung, *f. f.* kroplami, wpuszczenie, zakropienie.

Eintrag, *f. f.* Querfäden an einem Gewebe, osnowa w dłuż idąca na warsztacie tkackim. 2) Schaden, szkoda, Nachtheil, uszczerbek, einem in seinem Rechte thun, komu uczynić uszczerbek iego prawa.

Eintragen, *v. a.* nosić, nanosić, Wasser, wody.

mit etwas, o czym; wsznurować, zasznurować, mit etwas, czym.
Einschöpfen, v. a. ciągnąć wodę zkąd, aus dem Brunnen, ze studni.
Einschränken, v. a. otoczyć w koło, mit Gittern, balasami, kratą, etwas in enge Gränzen, co okryślić ciasnemi granicami. 2) bloquiren, blokować miasto, fortecę, t. i. zalec: zalec prystępy do nich.
Einschränkung, s. f. okryślenie, otoczenie, ograniczenie.
Einschreiben, v. a. wpisać, wypisać, ins Gemüth, na umyśle, etwas in die Bücher, co u książki, sich lassen als Soldaten, dać się wpisać za żołnierza, lub w kompanią iaką.
Einschreiber, s. m. pisarz, pisarek, co wpisuie.
Einschreibung, s. f. wpisanie, in die öffentlichen Bücher, w publiczne księgi.
Einschreiten, v. n. wstępować, wohin, dokąd.
Einschroten, v. a. zpuścić, Wein in den Keller, wino do piwnicy.
Einschrumpfen, v. n. zmarszczyć, die Olive schrumpft ein, skorka na oliwie się marszczy.
Einschub, s. m. dopełnienie, przyczynek.
Einschütten, v. a. wsypać, etwas in den Sack, co w worek.
Einschustern, v. a. uszczerbek uczynić.
Einschwärzen, v. a. poczcernić.
Einschwärzung, s. f. poczernienie.
Einschwatzen, v. a. namowić kogo na co, mowić co w kogo, wyperswadować, że wierzy.
Einschwatzung, s. f. namowienie, wyperswadowanie.
Einsegnen, v. a. pobłogosławić, etwas, co.
Einsegnung, s. f. pobłogosławienie.
Einsehen, v. a. weźrzeć, zaglądać.
Einsehen, das, s. n. weźrzenie, zaglądanie. 2) Bestrafung, ukaranie, kara, auf die Laster, kara na niecnoty.
Einseher, s. m. ktory karze.
Einsehung, s. f. zaźrzenie, zaglądanie.
Einsenken, v. a. zpuścić, eine Leiche ins Grab, ciało do grobu; Wein, wino wsadzać w ziemię. 2) szczepić, einen Zweig, roszczkę, zaszczepić.
Einsenkung, s. f. zaszczepienie, wsadzenie, der Weinstöcke, gałązek winnych latorośli.
Einsenden, v. a. posłać co do kogo.
Einsetzen, v. a. wysadzić kogo, in ein Amt, na urząd, zum Erben, dziedzicem kogo uczynić. 2) gefangen nehmen, wsadzić do więzienia. 3) Pfande, zastawić. 4) etwas bei ei[illegible] depozyt złożyć u kogo. 5) ein[illegible]zen, wszczepiać.
Einsetzung, s. f. an eines Stelle, wsa[illegible]nie na drugiego mieysce, urzą[illegible]nes Zweigs, roszczki zaszczepie[illegible]
Einsicht, s. f. dozor.
Einsiedel, n. pr. s. n. Abtei in Schweitz, Opastwo w Szwaycar[illegible]
Einsieden, v. a. uwarzyć, wyw[illegible] bis auf den dritten Theil, aż do [illegible]ciey części.
Einsieden, das, s. n. wygotowanie.
Einsiedler, s. m. Pustelnik.
Einsiedlerinn, s. f. Pustelnica.
Einsiedlerisch, adj. Pustelniczy.
Einsinken, v. n. osiesć.
Einsitzen, v. n. siedzieć w czym, [illegible] Gedächtnisse, tęgo w pamięci [illegible]
Einspannig, adj. o iednym iarzm[illegible]
Einspanniger, s. m. zaprzęgacz.
Einspannen, v. a. zaprzęgać, die [illegible]de in den Wagen, konie do w[illegible] der Ochsen, woły.
Einspannung, s. f. zaprzężenie.
Einsperren, v. a. zamknąć, einen in Keller, kogo do piwnicy; in die [illegible]fängnisse, do więzienia.
Einsperren, das, s. n. zamknięcie.
Einsperrung, s. f. zamknięcie.
Einsprechen, v. a. einem einen [illegible] dodać komu ochoty, serca, bei ei[illegible] nawiedzić kogo.
Einsprengen, v. a. potrząsnąć, [illegible] mit Salze, mięso solą.
Einsprengung, s. f. potrząśnienie
Einspruch, s. m. przemowienie do [illegible]wiącego; thun, przemowić prze[illegible]dzią; einem, damit er nicht heut[illegible] dürfe, aby się, nie mogł ożenić
Einst, adv. przed tym, kiedyś [illegible] einst waren, iak przed tym był[illegible]
Einstammig, adj. iednego pnia, a[illegible] Baum, iako to drzewo iakie.
Einstampfen, v. a. szczepić.
Einstandsrecht, s. n. prawo wstani[illegible]
Einstechen, v. a. wbić, etwas in ei[illegible] co w co.
Einstecken den Daumen, v. a. p[illegible]szpadę do pochew zchować. 2) [illegible]den ins Gefängniß, do więzienia [illegible]cić. 3) Schimpf- und Schelt[illegible] zelżywe słowa połknąć, strawi[illegible]
Einsteckung, s. f. wbicie.
Einsteigen, v. a. wleść, weyść in Bette, w pościel; in das Schi[illegible] okręt.

/ f. Schnellkraft, Schmiege, Schlieſſeder, oder der Luft, ...rmet wird, Ausdehnungs... ...: rozpieranie, rozpy... ...rozpościeranie ſię, albo ſła... ...ię, iako ſprężyny, po... ...cieple.

...ausdehnend, nachgebend, ...rozpychaiący, rozdyma...

/. Elba, Fluß in Deutſchland, Niemczech.

...p. n. Elbląg, Stadt in ...ruſſo w Pruſſiach.

...f. Ort in Frankreich, mia... ...ieryi. Elbeſa.

...f. Elcha, Stadt in Spanien, ...Hiszpanii.

...n. Mannsname, Eleazar, ...zarym.

...m. ein Churfürſt; ein Wäh... ...Recht zu wählen hat; in ...er Bedeutung: die Wahl... ...ter derjenigen in Frankreich, ...Deputirten zur Nationals... ...tion erwählen. Elektor, obieracza, prawo elekcyi ...rym znaczeniu: męży ...ekcyi maiący albo ci, ktori ...n posłowie do narodowey ...racyi obieraią.

...f. Anziehkraft, ſila do ...ciągaiąca.

...adj. was ſich electriſiren ...ąc do ſiebie przyciągnąć.

...f. das Electriſiren, die ...a, elektryzacya, do ſiebie ...anie, elektryzowanie.

...adj. was eine an ſich ziehende ...t do ſiebie przyciągaiący, ...ca; in der neuen Bedeu... ...das Wort electriſch auch ...ſchen Sinne von einem ho... ...ciater ſchnell entſtehenden ...tt, einer Leidenſchaft und ...ung der Seele gebraucht, ...znaczeniu to słowo takie ...moralnym ſenſie o wyſokim ...akiey prędko ſtaiącey ſię ...cierpienia iakiego i zachwia...

...v. a. do ſiebie przyciągnąć ...in der neuen Bedeutung: ...ſetzen, die Einbildungskraft ...die Leidenſchaften erſchüttern ...Bewegung ſetzen, *w nowym ...ie:* na ogień włożyć, ſiłę do ...anzinn albo fantaſią rozgrzać, cierpienia zachwiać albo na wzruſzenie umyſłu włożyć.

Electriſiren, ſich, *v. r.* (neu) ſich ſelbſt in Bewegung, in Feuer ſetzen, *nowe słowo:* ſię ſamego na wzruſzenie umyſły, albo na ogień włożyć.

Electriſirmaſchine, *ſ. f.* machina tym ſpoſobem, t. i. do przyciągnienia do ſiebie.

Electrometer, *ſ. m.* ein Inſtrument, die Kraft der Electricität zu meſſen, inſtrument pewny do mierzania ſiły do ſiebie przyciągaiącey.

Electrometrie, *ſ. f.* die Electricitätsmeſſung, mierzenie ſiły do ſiebie przyciągaiącey.

Electrophor, *ſ. m.* der Electricitätsträger, ſiły do ſiebie przyciągaiącey nośnik.

Elegie, *ſ. f.* Art eines Carminis, Elegia, kſztalt wierſzy ſmutnego, lub w inney materyi.

Element, *ſ. n.* żywioł, element, einfacher Körper, erſtes der Natur, pierwſzy w naturze.

Elementariſch, *adj.* żywiołowy, elementarny.

Elementiren, *v. a.* (neu) einem die Anfangsgründe einer Kunſt, oder Wiſſenſchaft beibringen, *nowe słowo:* nauczyć kogo początkich albo fundamentow ſztuki, albo nauki iakiey, umieiętności.

Elementirt, *part. et adj.* (neu) in den Anfangsgründen einer Kunſt, oder Wiſſenſchaft unterrichtet, *nowe słowo:* nauczony fundamentow ſztuki, albo umieiętności iakiey.

Elend, *adj.* mizerny, ubogi, armſelig, *toż ſamo,* Menſch, człowiek, Zuſtand, ſtangi, Ehrgeiz, mizerna ambicya, chciwość honorow, urzędu; elenden Leuten nicht abſchlagen, nie odrzucać mizernych ludzi, t. i. wyrozumieć ich potrzebie y ratować ich, es kann nichts elenders ſeyn, nie może być nic mizernieyſzego.

Elend, das, *ſ. n.* bieda, nędza, langwieriges, długa, freiwilliges, dobrowolna, in Elend gerathen, wpaść w biedę, im Elende ſtecken, w biedzie zoſtawać, die Größe eines Elends erſehen, wielkość iakiey biedy przekreć, erleichtern, lindern, ulżyć biedy komu, ummieyſzyć, aus dem Elende helfen, reiſſen, erretten, z biedy wydobyć, wyratować, wyrwać, ſich deſſen entſchlagen, wybić ſię z biedy, darinn vergehen, trapić ſię dla biedy utyskować, na biedę, äuſſerſtes, oſtatnia bieda, in was für Elend ich ſtecke, w iakiey ia biedzie

ny okować, von Eiſen, *adj.* żelazny.

Eiſenach, *n. p. n.* Eiſanach, Stadt in Thüringen, miaſto w Turyngii.

Eiſen-Ader, *ſ. f.* żyła żelaza w ziemi.

Eiſenberg, *n. p. n.* Eizenberga, Name unterſchiedener Örter, imię rożnych miaſt.

Eiſen-Bergwerk, *ſ. n.* Gora żelazna, gdzie żelazo kopią.

Eiſendrat, *ſ. m.* drut żelazny.

Eiſenerzt, *ſ. n.* kruſzec żelazny.

Eiſenfarbe, *ſ. f.* żelazny kolor, *podobno* ten ſam ſtalowy.

Eiſenfärbig, *adj.* rdzawy.

Eiſenfreſſer, *ſ. m.* Prahler, junak, chlubny, ſiebiechwalca.

Eiſengrau, *adj.* iaſno żelazny kolor.

Eiſengrimm, *adj. et ſ. m.* verdrießlicher Menſch, niedogodny, napaſtykſzony człowiek.

Eiſengrube, *ſ. f.* ſzyb żelazny, gdzie żelazo kopią.

Eiſenhändler, *ſ. m.* kupiec od żelaza.

Eiſenhammer, *ſ. m.* Hamernia, kuźnia, Ort, wo man das Eiſen macht, mieyſce, gdzie żelazo, z kruſzczy chędożą, leią.

Eiſenhandel, *ſ. m.* żelazny handel, kupczenie żelazem.

Eiſenhütte, *ſ. f.* huta, gdzie żelazo robią.

Eiſenhut, *ſ. m.* przyłbica żelazna.

Eiſenkuchen, *ſ. m.* opłatek, andrut; ciaſto między dwiema żelazami pieczone.

Eiſenmeiſter, *ſ. m.* żelaźnik, hutnik żelazny, ktory robieniem żelaza zawiaduie, iako biegły w tym rzemieśle.

Eiſenroſt, *ſ. m.* rdza z żelaza na żelezie.

Eiſenſchlacken, *ſ. f. pl.* zędra od żelaza.

Eiſenſchmidt, *ſ. m.* kowal.

Eiſenſchmiede, *ſ. f.* kuźnia.

Eiſenſtadt, *n. p. n.* Eizenſtad, Stadt in Ungarn, miaſto w Węgrach.

Eiſenthor, *ſ. n.* żelazna brama, Paß aus der Wallachei in Siebenbürgen, przeyſcie z Wołoch do Siedmigrodu.

Eiſenwerk, *ſ. n.* Werkzeug, ſprzęt żelazny żelaza, glühendes, rozpalone; wieder zurecht gemachtes, znowu przekowane, przerobione, dünnes, cienkie, ſtumpfes, tępe, in der Arbeit verderbtes, w pracy, w robocie zepſute, zum Gebrauche dienliches, do używania zdatne.

Eiſern, *adj.* żelazny, z żelaza, von Eiſen; *metaph.* Brief, wodurch die Zahlung einer Schuld aufgehoben wird, liſt żelazny, ktorym wypłacenie długow bywa odłożone, eiſerner Brief, *met.* Liſt żelazny w Polſzcze, kt życie bywa darowane, albo, do c ſalwowane, te liſty od krola wy dzą.

Eisfeld, *n. p. f.* Eizfelda, Stadt i burgiſchen, miaſto w Koburskin

Eisleben, *n. p. f.* Eizlebena, Sta Mansfeldiſchen, miaſto w kraiu feld.

Eiſen, das Eis aufbrechen, *v. a.* p mać lod.

Eiſicht, *adj.* lodowy, lodowaty.

Eiskalt, *adj.* lodowaty.

Eismeer, *ſ. n.* Lodowate morze.

Eisſcholle, *ſ. f.* kra lodu.

Eisvogel, *ſ. m.* zimorodek.

Eiszapfe, *ſ. m.* ſopel lodu, u dach wąſow, u włoſow, u noſa.

Eitel, nichtig, *adj.* nikczemny, c prożny, letki, eitele Freude, n mna, daremna radość, im Reden żny, w mowie, allein, tylko reden von eitel, lauter Kriege, tylko o ſamey woynie, eitel net, ſzczera, ſama tylko Puſzcz ſtynia, Narrenpoſſen, ſame figl me ſtrafzki, eitel Fleiſch, Butter ſamo mięſo, ſamo maſło ieść.

Eitel, *adv.* poźno, eſſen, chleba ieść.

Eitelkeit, *ſ. f.* prożność, der M gen, zdania, in der größten w wielkiey prożności zoſtawac Reden, prożność w mowieniu.

Eiter, *ſ. n.* ropa; otok, dicker gęſty, unreines und ſtinkichtes, gawa y ſmierdząca, in Eiter w ropę ſię obracać, Eiter ausdr ropę, otok wyciſnąć. Ausdrü des Eiters, wyciśnienie rop Eiter, pełny ropy, otoku.

Eiterbeule, *ſ. f.* wrzod, haben, entſtehet, wrzod ſię robi; eröffnen, cayn otworzyć, ſchn da ſię, noch nicht reif iſt, przeina ſię ieſzcze należycie nie obrał cken, wyciskać wrzod, bolącz

Eitricht, *adj.* zropiały, Geſchwür, w bolak.

Eiterſtock, *ſ. m.* zropiałość.

Eiterung, *ſ. f.* zebranie wrzodu chodzenie ropy.

Elaboriren, *v. a.* wypracować, ſ arbeiten.

Elalage, *ſ. m.* (neu) das Ausſchn Ausnierzen der Äſte und die ſchnittenen Äſte ſelbſt, *nowe ſłowo* drożenie, wyżnienie, wykorzen łęzow i gałęzie wydrożone ſa

...ben, miasto w Szwabach, ...nga.

... Ela, Stadt in England, ... Anglii. *Lat.* Elia.

... (Emalie) Art einer Ma... ...ształt pewny w malowaniu.

..., *v. a.* (Emallyren) emalio... ...eine besondere Art im Feuer ...na pewny kształt w ogniu ...

... *part. et adj.* emaliowany, w ...alowany.

..., *adj.* (neu) mit Noten, An... ...oder Glossen am Rande ... *nowe słowo:* znaczony gło... ...brzegu.

... *f.* Emaus, Stadt im ge... ..., miasto w Palestynie.

... *v. a.* (amballiren) einpacken, ..., w pakę, w paki, ułożyć.

..., *s. f. pl.* (Ambarcations) ...Fahrzeuge, Kähne, *nowe* ...ale okręci, czołna.

..., *v. a.* (ambarkiren) na ...łożyć. s. einschiffen.

... *s. m.* Hinderniß, Schwierig... ...barra) przeszkoda, uwikła... ...Embarra stürzen, wpę... ...w trudność, uwikłać kogo ...zawiłym interesie, w iakiey ...prawie, darinne stecken, w ... w zatrudnieniu być uwi... ...zostawać, sich daraus los ...wolnić się z zatrudnienia ...z trudności, wywikłać się, ...z nich.

..., *s. m.* (neu) der in die Ba... ...in das ehemalige Staatsge... ...bei Paris schickte, *nowe słowo:* ...przeszły zamek i więzienie ...iu, w Bastyllę posył.

..., *v. a.* (neu) in die Bastille ...das ehemalige Staatsgefängniß ...schicken, einsperren, setzen, ...: posyłać na przeszły za... ...więzienie przy Paryżu, do ...ienia zamknąć, wsadzić.

..., (neu) *part. et adj.* in die Ba... ...geschickt, eingesperrt, *nowe* ...Bastylly wsadzony, zamknię... ...ny.

... *p. f.* Embda, Stadt in Ost... ..., miasto w Fryslandyi.

..., *v. a.* mit Zweigen, oder ...rchflechten; in der Baukunst: ...ten, Balken und Sparren ...ander verbinden. Gałęzami, ...ąskami pleść; *w architektoń-skiey nauce:* balki i krokwy złączyć z sobą; *v. r.* sich embranchiren oder wie Zweige durch einanderschlingen, iak gałąski pomięszanie pleść; in der neuen Bedeutung: sich verwickeln, verbinden, in Verbindung stehen, *w nowym znaczeniu:* uwikłać się, złączyć się, być obowiązanym.

Embrigadement, *s. m.* (neu) Brigadirung, Eintheilung der Truppen in Brigaden, *nowe słowo:* dzielenie, podzielenie żołnierzow na brygady; brygadowanie.

Embrigadiren, *v. a.* (neu) brigadiren, die Truppen in Brigaden eintheilen, *nowe słowo:* brygadować, żołnierzy na brygady dzielić.

Emedaillirt, Emmedaillirt, *adj.* (neu) eine Denk- oder Ehrenmünze tragend, *nowe słowo:* medal, mental noszący,

Emettiren, *v. a.* appelliren, eine Appellation eingeben; in der neuen Bedeutung: äußern, zu erkennen geben, öffentlich erklären; ausgeben, ausstreuen, ergehen lassen, unter die Leute bringen, apelacyą do wyższego sądu wytoczyć; *w nowym znaczeniu:* pokazać, publicznie mowić; wstrzymywać; wydać, rozrucić, kazać wydać.

Emigrant, *s. m.* ein Auswanderer, vorzüglich der Religion wegen; in der neuen Bedeutung: ein Auswanderer, oder Ausgewanderter politischer Verhältnisse wegen, vorzüglich in Frankreich. Wywędrowacza, osobliwie dla religii; *w nowym znaczeniu:* wywędrowacza, wywędrowany dla politicznych rzeczy, osobliwie we Francyi; emygrant.

Emigration, *s. f.* (neu) Auswanderung, z. B. der ehemals königlich gesinnten Franzosen nach Coblenz, *nowe słowo:* emygracya, wywędrowanie, na przykład Francuzow niegdyż Krolewskich na Coblenkę.

Emigrativ, *adj.* (neu) der gern auswandert, *nowe słowo:* ten co rad wywędrowa.

Emigriren, *v. a.* (neu) auswandern, aus seinem Vaterlande ziehen, *nowe słowo:* wywędrować, z oyczyzny swey wyieżdżać, wyiechać, wyprowadzić się.

Emigrirt, *s. part. et adj.* (neu) emigrirt, ein Emigrirter, vorzüglich die mit der Revolution unzufrieden emigrirten Franzosen, *nowe słowo:* wyieżdżany, osobliwie nie kontenci ze rewolucyi wywędrowani Francuzi.

ſtaię, in ſolches Elend bin ich ge
rzt worden, w taką ia biedę wepe
nięty, wtrącony ieſtem. 2) wygna
e, Vertreibung aus dem Lande, wygna
e z kraiu, einen ins Elend verweis
n, treiben, kogo na wygnanie po
ić, wypędzić, im Elende ſich befin
n, na wygnaniu być. aus dem Elen
zurück rufen, z wygnania nazad
zywrocić.

diglich, *adv.* nędznie, biednie, leben,
ć.

t, Elentthier, *ſ. n.* ein Thier, żubr,
vierz, do wołu podobny, łoś.

tsklau, *ſ. f.* kopyto żubrowe, łoſie.

hant, *ſ. m.* słoń, ein Thier, zwierz,
nge Zeit abgerichteter, przez długi
as uczony, mit einer Elephantenhaut
ngeben ſeyn, słoniową skorą bydź
owiedzionym, iſt zehen ganze Jahre
ächtig, słoń ſamica noſi płod w
bie całe dziesięć lat, ergreift einen
it dem Rüſſel, porywa kogo noſem
ugim, zakrzywionym, ſich die Stär
eines Elephanten wünſchen, życzyć
bie złoniowych ſił.

hanten-, den Elephanten betreffend,
ły. słoniowy.

hantenführer, *ſ. m.* ten, co wodzi
onie, powodziciel słoniow.

hantengeſchrei, *ſ. n.* ryk słoniowy.

hantenhaut, *ſ. f.* słoniowa skora.

hantenorden, *ſ. m.* order słonia, w
olestwie duńskim.

hantenrüſſel, *ſ. m.* nozdrzo słonio
e, nos u słonia.

hantenſchnautze, *ſ. f.* nozdrze sło
owe.

, *adj.* (neu) zur Viehzucht, zur
artung und Pflege der Thiere gehö
g, *nowe słowo:* do chowania bydła,
służenia i do zawiadywania zwie
ow należący.

e, *ſ. m.* ein Lehrling, Untergebener,
n man unterrichtet, wychowaniec,
ſcypuł, uczeń oſobliwie malarſki.

s, *n. p. m.* Mannsname, Eliaſz,
ię męſzczyzny.

er, *n. p. m.* Mannsname, Eliezer,
ię męſzczyzny.

ıniren, *v. a.* (neu) ausſtoßen, *nowe
wo:* wypchnąć.

ir, *ſ. n.* Arznei, Elixyr, lekarſtwo
wne, oleiek lekarski.

, *ſ. f.* łokieć, ein Maaß, miara
wna, länger, als zwei Ellen, dłu
zy iak dwa łokcia, zwei Ellen hoch,
va łokcie wyſoki, eine Elle lang,
ch, ieden łokieć w ſzerz, w dłuż,
w miąſt, eine halbe Elle groß, puſſo
cia gruby.

Ellenbogen, *ſ. m.* łokieć u ręki, nag
tek, ſich darauf ſtemmen, wſpierać
nałokciu, darauf liegen, leżeć na ło
ciu, rozwalić ſię. 2) Stadt in Böhm
miaſto w Czechach, Ellenboga.

Ellengroß, *adj.* łokciowy, grąby, m
ſny na łokieć; ſhoch, wyſoki na
kieć.

Elne, *n. p. f.* Elna, Stadt im ehem
gen Rouſſillon, miaſto w przeſz
Ruſſylońkim we Francyi.

Elocutiv, *adj.* (neu) beredt, *nowe sł.*
wymowny.

Elogiaſte, *ſ. m.* (neu) gedungener L
redner, Schmeichler, Lobredner im u
ächtlichen Sinne, *nowe słowo:* na
wysławiacz, podchlebnik, wych
lacz w ſenſie pogardym.

Elſaß, *n. p. f.* Alſacya, Landſchaf
Frankreich, kray w Francyi. Elſaſ
adj. Alſacki. Hiſtorie, Alſacka hi
rya.

Elſaß-Zabern, *n. p. f.* Elſaſzaber
Stadt im Elſaß, miaſto w Alſacy

Elſen, *ſ. m.* ein Fiſch, ryba pewna.

Elſter, *ſ. f. n. p.* ſroka, ptak. 2)
paar Flüſſe in Deutſchland, dwie rz
w Niemczech. 3) Stadt im Pa
borniſchen, miaſto w Paderborſk

Elſteraugen, *ſ. n. pl.* ſ. Hüneraugen.

Eltern, *n. p. f.* Elterna, Fluß in S
nien, racka w Hyſzpanii.

Eltern, Ältern, *ſ. c. pl.* odzice, M
und Mutter, oćiec y matka, li
ukochani.

Elternmörder, *ſ. m.* oycoboyca, ſchän
cher, chaniebny, verwegner, ruch
ły, gottloſer, grauſamer, nieżboi
okrutny.

Elternmord, *ſ. m.* oycoboyſtwo, begeh
oycoboyſtwo popełnić, co ſam
zaboyſtwię matki mowi ię.

Elteſter, Älteſter, *ſ. m.* nayſtarſzy.

Elva, *n. p. f.* Inſel in Italien, w
we Włoſzech Elwa. *Lat.* Ilva I

Eluſiv, *adj.* (neu) vereitelnd, fruch
machend, ausweichend, verdreh
nowe słowo: przekręcący, wykr
cy, odwracący.

Elvas, *n. p. f.* Elwas, Stadt in P
tugall, miaſto w Portugalii. *
Helvae, Helvania.

Elvire, *n. p. f.* Stadt in Spanien, u
ſto w Hyſzpanii, Elwira. *Lat.*
beris.

Elwangen, *n. p. f.* Elwangena, E

in Schwaben, miasto w Szwabach, *Lat.* Elbunga.

Elb, *s. p. f.* Ela, Stadt in England, miasto w Anglii. *Lat.* Elia.

Email, *f. m.* (Emalie) Art einer Mahlerey, kształt pewny w malowaniu. Emalia.

Emailliren, *v. a.* (Emalyren) emaliować, auf eine beſondere Art im Feuer malen, na pewny kształt w ogniu malować.

Emaillirt, *part. et adj.* emaliowany, w ogniu malowany.

Emarginirt, *adj.* (neu) mit Noten, Anmerkungen oder Gloſſen am Rande verſehen, *nowe słowo:* znaczony głoskami na brzegu.

Emaus, *s. p. f.* Emaus, Stadt im gelobten Lande, miasto w Palestynie.

Emballiren, *v. a.* (amballiren) einpacken, inakować, w pakę, w paki, ułożyć.

Embarcations, *f. f. pl.* (Ambarcations) (neu) kleine Fahrzeuge, Kähne, *nowe słowo:* małe okręci, czołna.

Embarquiren, *v. a.* (ambarkiren) na okręt włożyć, ſ. einſchiffen.

Embarras, *f. m.* Hinderniß, Schwierigkeit, (ambarra) przeszkoda, uwikłanie, in einen Embarra ſtürzen, wpędzić kogo w trudność, uwikłać kogo w jakim zawiłym intereſie, w jakiey zawiley ſprawie, darinne ſtecken, w ambarasie, w zatrudnieniu być uwikłanym, zostawać, ſich daraus los machen, uwolnić ſię z zatrudnienia wymknąć z trudności, wywikłać ſię, wyplątać z nich.

Embaſtillirer, *f. m.* (neu) der in die Baſtille oder in das ehemalige Staatsgefängniß bei Paris ſchickte, *nowe słowo:* ten co na przeszły zamek i więzienie przy Paryżu, w Baſtylię posyła.

Embaſtilliren, *v. a.* (neu) in die Baſtille oder in das ehemalige Staatsgefängniß bei Paris ſchicken, einſperren, ſetzen, *nowe słowo:* posyłać na przeszły zamek i więzienie przy Paryżu, do tego więzienia zamknąć, wſadzić.

Embaſtillirt, (neu) *part. et adj.* in die Baſtille geſetzt, geſchickt, eingeſperrt, *nowe słowo:* do Baſtylly wſadzony, zamknięty, posłany.

Embden, *s. p. f.* Embda, Stadt in Oſtfriesland, miasto w Fryslandyi.

Embranchiren, *v. a.* mit Zweigen, oder Aeſten durchflechten; in der Baukunſt: verſchränken, Balken und Sparren mit einander verbinden. Gałęziami, albo gałązkami pleść; *w architektoſkiey nowce:* balki i krokwy złączyć z ſobą; *v. r.* ſich embranchiren oder wie Zweige durch einander ſchlingen, iak gałązki pomięſzanie pleść, in der neuen Bedeutung: ſich verwickeln, verbinden, in Verbindung ſtehen, *w nowym znaczeniu:* uwikłać ſię, złączyć ſię, być obowiązanym.

Embrigadement, *f. m.* (neu) Brigadirung, Eintheilung der Truppen in Brigaden, *nowe słowo:* dzielenie, podzielenie żołnierzow na brygady; brygadowanie.

Embrigadiren, *v. a.* (neu) brigadiren, die Truppen in Brigaden eintheilen, *nowe słowo:* brygadować, żołnierzy na brygady dzielić.

Emmedaillirt, Emmedaillirt, *adj.* (neu) eine Denk- oder Ehrenmünze tragend, *nowe słowo:* medal, mental noſący,

Emettiren, *v. a.* appelliren, eine Appellation eingeben; in der neuen Bedeutung: äußern, zu erkennen geben, öffentlich erklären; ausgeben, ausſtreuen, ergehen laſſen, unter die Leute bringen, apelacyą do wyższego ſądu wytoczyć; *w nowym znaczeniu:* pokazać, publicznie mowić; wſtrzymywać; wydać, rozrucić, kazać wydać.

Emigrant, *ſ. m.* ein Auswanderer, vorzüglich der Religion wegen; in der neuen Bedeutung: ein Auswanderer, oder Ausgewanderter politiſcher Verhältniſſe wegen, vorzüglich in Frankreich. Wywędrowacza, oſobliwie dla religii; *w nowym znaczeniu:* wywędrowacza, wywędrowany dla politicznych rzeczy, oſobliwie we Francyi; emygrant.

Emigration, *ſ. f.* (neu) Auswanderung, z. B. der ehemals königlich geſinnten Franzoſen nach Coblenz, *nowe słowo:* emygracya, wywędrowanie, na przykład Francuzow niegdyż Krolewſkich na Coblenkę.

Emigrativ, *adj.* (neu) der gern auswandert, *nowe słowo:* ten co rad wywędrowa.

Emigriren, *v. a.* (neu) auswandern, aus ſeinem Vaterlande ziehen, *nowe słowo:* wywędrować, z oyczyzny ſwey wyieżdżać, wyiechać, wyprowadzić ſię.

Emigrirt, *ſ. part. et adj.* (neu) emigrirt, ein Emigrirter, vorzüglich die mit der Revolution unzufrieden emigrirten Franzoſen, *nowe słowo:* wyieżdżany, oſobliwie nie kontenci ze rewolucyi wywędrowani Francuzi.

mieysce bydź napędzonym; enger Weg, ciasna droga.

Enge, *adv.* ciasno, wąsko, einziehen, ciasno zciągnąć; ; machen, ciasno co zrobić; das Lager in einen Kreis, in die Runde zusammen ziehen, oboz w koło ścieśnić zwęzić; ścisło. ; aneinander stehen, ścisło stać, zbić się w kupę.

Enge, die, *s. f.* ciasność, wąskość, des Orts, mieysca; der Meere, morza; die Enge passiren, wąwozy, cieśniny drog przebyć; in die Enge gerathen, w cieśninę, w ciasność, w wąwozy wpaść. 2) des Meeres zwischen zwei Ländern, przesmyk morski, cieśnina morska; między dwiema ziemiami. 3) ; der Erde zwischen zweien Meeren, przesmyk ziemny, cieśnina ziemna, między dwiema morzami. 4) des Wegs zwischen zweien Bergen, drogi między dużemi gorami; wąwoz.

Engel, *s. m.* Anioł, Posłaniec Boży z nieba.

Engeländer, *s. m.* Engländer, Angielczyk, Anglik.

Engeländisch, *adj.* Engländisch, englisch, Angielski, Angielska, Angielskie.

Engeland, *s. n.* England, Anglia, *to, co y* Brytannia, Wielka Brytannia, nach Engeland reisen, do Anglii iechać.

Engelisch, *adj.* von Engeln, Anielski, *od tego imienia:* Anioł. 2) aus Engeland, z Anglii, Angielski.

Engern, *n. p. n.* altes Herzogthum in Deutschland, dawne Księstwo w Niemczach; Engern.

Engiac, *n. p. n.* Insel bei Griechenland, Engiac, wyspa przy Greckich brzegach, *połacinie* Aegina.

Englues, *s. m. pl.* (neu) ehemalige Repräsentanten, die in der Revolution von 1792 mit ihren alten Gegnern, den Negatifs, gemeinschaftliche Sache machten, *nowe słowo:* przeszły reprezentantowie, co w rewolucyi od roku 1792 z starymi przeciwnikami swoiemi, t. i. Negatifami, kacerzami, się kacerstwa zapieraiącymi, się złączyli.

Engnien, *n. p. f.* Stadt in Hennegau, Engwiena, miasto w Hennegawskim.

Enjed, *n. p. f.* Stadt in Siebenbürgen, Enjeda, miasto w Siedmigrodzie.

Enkel, *s. m.* des Sohns, oder Tochter Sohn, syn syna, albo corki, wnuk.

Enkelin, *s. f.* syna, albo corki corka.

Enkelsfrau, *s. f.* wnukowa.

Enkhuysen, *n. p. f.* Enkusa, Stadt in Holland, miasto w Hollandyi.

Enköping, *n. p. f.* Enkop[illegible] in Schweden, miasto w [illegible]

Enoch, *n. p. m.* Enoch, ein[illegible] me, imię męszczyzny.

Enos, *n. p. m.* Enos, ein [illegible] imię męszczyzny.

Enragirt, *adj.* toll, rasend[illegible] aufgebracht, erzürnt, szal[illegible] zum obrany, wściekły, [illegible] ny, rozdrażniony.

Enragirter, *s. m.* ein toll[illegible] Mensch, Unsinniger, Wi[illegible] der neuen Bedeutung [illegible] Enragirte die strenge dem ok[illegible] thei im Anfange der R[illegible] Frankreich. Szalony, wś[illegible] wiek, ieden w rozum o[illegible] gniewany; *w nowym znac[illegible]* byli nazywani ścisła st[illegible] kraticzna na początku francuskiey.

Enrolliren, einschreiben, *v.* [illegible] zpisywać, zaciągnać żoł[illegible] enrolliren lassen, zaciągn[illegible] Horągiew.

Enrübanirt, *part. et adj.* ([illegible] dert, mit Ordensbändern [illegible] im verächtlichen Sinne [illegible] welche dergleichen Ehrenz[illegible] verdienen, *nowe słowo:* ob[illegible] iony wstęgami orderu i[illegible] sensie nikczemnym o lu[illegible] takich hororu znakow ni[illegible] albo one nie zasługuią.

Ens, *n. p. f.* Fluß in Österr[illegible] rzeka w Austryi, czyli w [illegible] kraiu. Land ob der Ens, [illegible] Ensą. Land unter der Ens, [illegible] niżey Ensy.

Ensisheim, *n. p. f.* Stadt in [illegible] sysheyma, miasto w Alsac[illegible]

Entäußern, *v. r.* oddalić, sic[illegible] che, co, rzecz iaką, sich, [illegible] dalić się.

Entäußerung, *s. f.* oddaleni[illegible]

Entbehren, *v. a.* nie mieć; d[illegible] kann im Kriege niemand [illegible] nikt nie może nie mieć, ro[illegible] na woznie; *iaśniey mowi się* [illegible] może być bez roztropnośc[illegible] nie, entbehren können, modz[illegible] nie mieć.

Entbehrlich, *adj.* czego można [illegible] bez czego się można obeyś[illegible]

Entbieten, *v. a.* oznaymić, [illegible] einem etwas, co komu; za[illegible] seinen Gruß, zasyłać ko[illegible] pozdrowienie, t. i. pozdro[illegible]

wzruszyć, wzbudzić, ; entsteht, bunt się wszczyna, ; geht wieder an, znowu powstaie, znowu się odnawia, stillen, bunt uspokoić, rächen, bestrafen, ukarać rokosz, zemścić się za rokosz.

Empor, adv. in die Höhe, w gorę, wysoko.

Empor heben, v. a. w gorę podnosić, podnieść, etwas, co, auf die Mauer, na mur, sich empor heben, wydźwignąć się w gorę, z iakiego złego stanu, von der Erde, od ziemi wysoko w gorę podnieść.

Empor heben, das, s. n. w gorę podniesienie, kommen, wypłynąć na wierzch, aus dem Wasser, z wody, aus der Knechtschaft, z niewoli, aus der Armuth, z ubostwa, ragen, bydź wystawionym wyżey, über das Wasser, nad wodę, recken, w gorę pociągnąć, schwimmen, wypłynąć z wody na wierzch, sehen, w niebo patrzyć, springen, w gorę wyskakiwać zkąd, aus dem Bette stehen, wyżey się wydawać między innemi rzeczami, steigen, w gorę wychodzić, wstępować, tragen den Kopf, wysoko nosić głowę, zadzierać głowę, w gorę głowę podnosić, werfen, w gorę rzucać.

Emprisonnade, s. f. (neu) Einkerkerung, nowe słowo: wtrącenie, zamknięcie.

Ems, n. p. f. Emsa, ein Fluß in Deutschland, rzeka w Niemczech.

Emsig, fleißig, adj. pilny, obrotny.

Emsigkeit, s. f. pilność.

Encadriren, v. a. in einen Rahm einfassen; in der neuen Bedeutung: in Reihe und Glied bringen, verschiedene Personen in einen Haufen zusammen vereinigen, w ramę oprawić; w nowym znaczeniu: w szereg i rzęd postanowić, umarłe osoby w kupę iakią wraz powiązać.

Encombrant, part. et adj. (neu) unbehülflich, sperrig, viel Platz einnehmend, schwer fortzubringen, nowe słowo: nieuczynny, nieużyty, rozkraczony, wiele mieysca braiący, ciężko do posunienia, pomknienia.

Encouragiren, v. a. ochoty, serca dodać, einen zu etwas, komu do czego, einen durch Geschenke und Verheißungen, kogo przez podarunki y obietnice.

Encouragirung, s. f. zachęcenie, dodanie serca, ochoty.

Ende, s. n. koniec, einer Rede machen, uczynić koniec mowy, seiner Bekümmerniß, swoim troskom, mit dem Schreiben, koniec pisaniu, dem Streite, uczynić koniec sporu, kłutni, etwas zu Ende bringen, co do końca przyprowadzić, zum Ende nicht gelangen können, nie moc do końca przyiść; ; der Abhandlung machen, dissertacyi o czym koniec uczynić, zu Ende seyn, kończyć się, ein jämmerliches Ende nehmen, na ten koniec, tym końcem, an allen Orten und Enden, na każdym mieyscu, na wszystkich mieyscach.

Enden, v. a. skończyć, zakończyć, dokończyć, s. Endigen.

Endepartementiren, v. a. (neu) einkreisen, einem Kreise einverleiben, dem Reiche als Provinz incorporiren, nowe słowo: wcielić, ziednoczyć, inkorporować.

Endepartementirt, part. et adj. (neu) eingekreiset, einverleibet, incorporirt, nowe słowo: wcielony, ziednoczony, inkorporowany.

Enderew, n. p. f. Stadt in Ungarn, Enderewa, miasto w Węgrzech.

Endigen, v. a. skończyć, zakończyć, das Leben durch Hunger, życie głodem, nic nie iedząc, das Regiment, rządy skończyć; das Schreiben, pisanie skończyć; sich endigen, skończyć się.

Endigung, s. f. zakończenie, spadek; die eine gleiche haben, słowa, ktore maią iednakowe spadki, iednakowemi sylabami się kończą.

Endivien, s. f. Endywia, ein Gewächs, ziele iakie.

Endlich, adv. na koniec, przecież kiedy, was ist das endlich für eine Prahlerei? cożto na koniec iest za chluba? daß sie es nun endlich gestehen, ażeby przecież kiedy wyznali.

Endlich, adj. zawity. Lat. peremtorius.

Endschaft, s. f. koniec.

Endung, s. f. zakończenie, zkończenie, s. Endigung.

Endurtheil, s. n. ostatni wyrok, dekret, sententia definitiva.

Endzweck, s. m. koniec, cel, kres, des Hauses ist der Gebrauch, koniec budowania domu iest używanie iego, zu was für einem Endzwecke, na iaki koniec; ; nicht erreichen, nie trafić do końca, do celu, do kresu.

Eng, adj. ciasny.

Engbrüstig, adj. ten ktory ma cieżki oddech, dla cięszkości na piersiach.

Engbrüstigkeit, s. f. cięsykość w oddychaniu, cięszkość na piersiach, choroba.

Enge, adj. ciasny, wąski; in einen engen Ort eingesperret werden, z ciasne mieysce

Entfernen, das, *ſ. n.* oddalenie.

Entfernt, *adj.* oddalony, odległy, daleki, Örter, oddalone, odległe mieyſca; Sitten, ſo weit entfernt von der gleichen Bosheit, obyczaie, ktore dalekie od podobney niezbożności; *s* von eines Augen, oddalony od czyich oczow.

Entfernt, *adv.* daleko; odległo, opodal, von etwas, od czego; vom Hauſe, od domu; nicht weit entfernt von der Stadt, nie bardzo daleko od miaſta.

Entfernung, *ſ. f.* odległość, dalekość, der Örter, mieyſc, der Sonne, słońca, eines Laſters, występku.

Entfliegen, *v. n.* odlecieć, ulecieć, aus etwas, z czego; aus dem Zimmer, z pokoiu, z izby.

Entfliehen, *v. n.* uciec, aus einem Orte, z iakiego mieyſca; *s* um einen nicht zu ſehen, aby kogo nie widzieć, eines Nachſtellungen, uniknąć czyich zaſadzek; aus eines Händen aus der Schlacht, z rąk czyich z bitwy uciec; auf die Dächer, na dachy.

Entfliehung, *ſ. f.* ucieczenie, uniknienie, uciekanie, unikanie.

Entflohen, *part. adj. et ſ.* ktory uciekł, uniknął z iakiego mieyſca, przed czym, przed kim, od kogo.

Entfremden, *v. a.* oddalić, ſ. Abwendig machen.

Entfremdung, *ſ. f.* oddalenie, oddalanie.

Entführen, ſtehlen, *v. a.* kraść, kradać, porywać, zmykać, złodzieyskim ſpoſobem. 2) wydzierać, einem eine Jungfer, wydzierać, wydrzeć komu panne. 3) wegtreiben, zaiąć, das Vieh, bydło, albo precz pognąć, t. i. wziąć.

Entführer, *ſ. m.* wydzierca, porywacz.

Entführt, *part. et adj.* porwany, wykradziony, entführte Jungfrau, porwana, wykradziona panna, weggetrieben, wykradzione, odpędzone.

Entführung, *ſ. f.* porwanie, zabranie, wykradzenie, lub gwałtem porwanie iakiey panny.

Entgangen, *part. et adj.* ktory ſię uchronił, ktory uſzedł, ktory uniknął.

Entgegen, *präep.* przeciwko, na przeciwko, gegenüber ſich einem ſtellen, ſtawić ſię przeciwko komu; dem Orte entgegen, wo man ꝛc. na przeciwko tego mieyſca, gdzie, iſt der Natur mehr entgegen, to ieſt bardziey przeciwko naturze, dem Kranken entgegen ſetzen, ſiedzieć na przeciwko chorego, einen Befehl entgegen handeln, przeciwko czyiemu rozkazowi czynić, einem in allen entgegen ſeyn, by komu we wſzyſtkim przeciwnym dem Mittage etwas entgegen ſtellen, przeciwko południowi poſtawić.

Entgegen, *adj.* przeciwny, przeciwne. Reden, die einander entgegen ſind, mowy, ktore ſobie ſą przeciwne. Flüſſe, die einander entgegen fließen, rzeki, ktore przeciwko ſobie płyną.

Entgegen bellen, *v. a.* ſzczekać na kogo gadać, mowić co złośliwie, z gniewu na kogo.

Entgegenblaſen, *v. n.* dać na przeciwko czego, budynku, miaſta, okien, Winde, iako to wiatr czyni.

Entgegen brüllen, *v. a.* takie ryczeć przeciwko drugiemu, odrykiwać.

Entgegen eilen, *v. n.* ſpieſzyć na przeciwko komu, wychodzić prędko przeciwko komu z przywitaniem.

Entgegen fliegen, *v. n.* lecieć przeciwko einem, komu, przeciwko ſłońcu.

Entgegen gähnen, *v. n.* ziewać przeciwko komu; ziewać takie, gdy inny przewey ziewa.

Entgegen gehen, *v. n.* wyiść na przeciwko, einem ſehr weit, przeciwko komu bardzo daleko.

Entgegengehung, *ſ. f.* wyiście przeciwko komu, zabieganie, zabiezenie komu.

Entgegen gekehrt, *part. et adj.* przeciwobrocony.

Entgegen geſchüttet, *part. et adj.* obpany.

Entgegen geſetzt, *part. et adj.* przeciwpołożony, Dämme den Fluten, tapoſtawione przeciwko falom, przeciwko wodzie; Feſtung den Feindforteca przeciwko nieprzyiacioło

Entgegen geſtellt, *part. et adj.* przeciwpoſtawiony, położony, poſadzon

Entgegen gießen, *v. a.* wylać co na kogo, oblać czym kogo.

Entgegen grölzen, * *v. n.* żygać, na kogo, einem.

Entgegen grunzen, *v. n.* rechać, einer przeciwko komu.

Entgegen haben, *v. a.* mieć przeciwko ſobie, co, kogo, den Wind, wider den Wind entgegen hat, ktory wiatr przeciwko ſobie.

Entgegen halten, *v. a.* trzymać przeciwko, einem ein Tuch, płotno, ſukno przeciwko czemu trzymać, zaſłaniać; obrocić przeciwko, einem den Schild, obrocić, trzymać przeciwko komu tarczę, t. i. zaſłaniać ſię, za

[illegible] tarczą przeciwko komu.
[illegible]chen, porownywać, einem
[illegible] z czym, przeciwne z prze-
[illegible]
[illegible]ltung, *s. f.* trzymanie prze-
[illegible] czemu, czego, zastawienie.
[illegible]ndeln, *v. a.* eines Befehl,
[illegible] przeciwko czyiemu rozkazo-
[illegible]
[illegible]hren, *v. a.* obrocić przeciwko,
[illegible], rogi przeciwko czemu.
[illegible]mmen, *v. n.* na przeciwko
[illegible] wyieżdżać, zu Pferde,
[illegible]
[illegible]laufen, *v. n.* zabiegać, zabiec,
[illegible] przeciwko komu, einem.
[illegible]laufen, das, *s. n.* wybieżenie,
[illegible] przeciwko komu, zabie-
[illegible] komu.
[illegible]gen, *v. n.* leżeć przeciwko,
[illegible]her, przeciwko południo-
[illegible]land liegt dem Jonischen
[illegible] entgegen, Grecya leży przeci-
[illegible] morzu.
[illegible]meln, *v. n.* mruczeć prze-
[illegible] einem, komu.
[illegible]chen, *v. n.* chałasować
[illegible]wko, einem, komu, hałasem
[illegible]kadzać.
[illegible]ten, *v. a.* mowić przeciwko,
[illegible] dziko y zuchwale, ei-
[illegible] komu.
[illegible]chen, *v. n.* pachnąć, zapa-
[illegible]
[illegible] z przeciwienie, - wie-
[illegible]
[illegible], *v. n.* brzmieć, przeci-
[illegible], kogo.
[illegible]zen, *v. a.* wałem otoczyć,
[illegible] opasać.
[illegible]chicken, *v. a.* wysłać przeci-
[illegible] przeciwko.
[illegible]tzen, *v. a. et r.* postawić na
[illegible]wko, oprzeć się, opierać się;
[illegible] Feinden, nieprzyiacielom;
[illegible]fahr, niebezpieczeństwu; den
[illegible]gen, mniemaniom, zdaniom;
[illegible]: seinen Leib den Be-
[illegible], swoie ciało bestyom; *sprzeci-*
[illegible] eines Anschlägen, czyim ra-
[illegible] zamysłom; dem Kranken, sie-
[illegible] na przeciwko chorego.
[illegible]ung, *s. f.* postawienie, po-
[illegible] przeciwko, opieranie się;
[illegible] na przeciwko; des Mondes,
[illegible] miesiąca na przeciwko ziemi,
[illegible]
[illegible], *v. s. n.* einem, być komu
[illegible]

Entgegen singen, *v. a.* śpiewać na przeciwko.

Entgegen stellen, *v. a.* postawić, stawać na przeciwko.

Entgegenstellung, *s. f.* stawanie, postawienie na przeciwko.

Entgegen stoßen, *v. a. et n.* pchać przeciwko, einem etwas, co przeciwko komu. 2) entgegen liegen, przeciwko czemu leżeć. 3) mit dem Degen, szpadą na przeciwko pchnąć.

Entgegenstoßung, *s. f.* pchnięcie, zarzucenie, zasypowanie, eines Berges, gory.

Entgegen tragen, *v. a.* nieść, nosić na przeciwko.

Entgegen wehen, *v. n.* wiać na przeciwko; bei entgegen wehenden Winden, dla przeciwnie wieiących wiatrow.

Entgegen wenden, *v. a.* obrocić przeciwko, einem etwas, co komu.

Entgegen ziehen, *v. n.* wyiść, wychodzić, przeciwko komu, einem, na przeciwko kogo.

Entgegenziehung, *s. f.* wyiście, wychodzenie na przeciwko, na przywitanie.

Entgegen zischen, *v. n.* syczeć, przeciwko syczącemu, syczeć na syczącego.

Entgehen, *v. n.* ucieć, uyść, uchodzić, aus den Händen, z rąk, aus dem Feuer, z ogna, z pożaru, der Scheltung, uniknąć łaiania, dem Unfalle, uniknąć trefunku, der Tadelung, uniknąć nagany, dem man nicht entgehen kann, ktorego się uchronić nie można, nie uchronny.

Entgehen, das, *s. n.* Entgehung, *s. f.* chronienie się, unikanie, uniknienie, uchodzenie, der Ungelegenheiten, nie wygod przykrości, unikanie, uchodzenie przed przykrościami.

Entgeld, *s. n.* zapłata, ohne Entgeld, bez zapłaty, die Stimmen bekommen, głosy pozyskać, nie zakupuiących, ohne Entgeld wohnen, darmo, z łaski, nie za pieniądze mieszkać, nicht ohne Entgeld, nie bez zapłaty.

Entgelten, *v. n.* przypłacić, t. i. bydź karanym, etwas, za co, sie haben es müssen entgelten, musieli oni tego przypłacić.

Entgeltung, *s. f.* przypłacenie, zapłacenie. 2) Nachtheil, uszczerbek.

Entchen, *s. n.* kaczeczka, kaczę, maleńka, młoda kaczka, kleine Ente.

Entgürten, *v. a.* odpasać, rozpasać, einen, kogo, z czego, z pasa.

Entgürtet, *part. et adj.* rozpasany, odpasany, z ktorego pas zdięty.

Enthalten, *v. r.* wstrzymać, sich des Selbst-

nieprawdą rozsądzić; eine Streitsache, spor rozsądzić, rozegrzeć.

Entscheiden, das, *s. n.* rozsądzenie, rozeznanie, rozparcie.

Entscheider, *s. m. niby rozsędzia*, rozeznawca; rozsądny.

Entscheiderin, *s. f.* rozsędzina, rozeznawczyna, rozsądna.

Entscheidung, *s. f.* rozsądzenie, rozeznanie, rozparcie, einer Sache, iakiey sprawy; osądzenie, polubowny dekręt; dessen ist die Sache überlassen worden, ktoremu sprawa do osądzenia oddana była.

Entschieden, *part. et adj.* rozsądzony, na, ne, rozeznany, rozparty.

Entschlafen, *v. n.* zaspać. 2) sterben, umrzeć, snem wiecznym zasuąć.

Entschlagen, *v. a.* uwolnić, wybić, sich der Sorge, uwolnić się z troski, z troskliwości; des Verdrusses, z przykrości; unikać czego; der öffentlichen Ämter, publicznych urzędow.

Entschlagung, *s. f.* ucieczka, uciekanie, umknienie, wybicie się, uwolnienie.

Entschließen, sich, *v. r.* namyślić się, rozmyślić się, mit einem zu leben, żyć z kim; nach der Beschaffenheit, według okoliczności rzeczy.

Entschließung, *s. f.* umyślenie się, na co, na uczynienie czego.

Entschlossen seyn, *v. n.* namyśleć się, bydź rezolwowanym, gotowym co uczynie; alles zu leiden, wszystko cierpieć; das auszuführen, co do skutku przyprowadzić.

Entschluß, *s. m.* wyrok, uradzenie, rada, zdanie, dabei bleiben, przy zdaniu zostawać; machen, daß einer seinen Entschluß ändert, fahren läßt, uczynić, aby kto odstąpił swoiego zdania, odmienił swoie zdanie; Entschluß fassen, ustanowić ułozyć, umyślić.

Entschuldigen, *v. a.* wymawiać, exkuzować, einen bei einem, kogo u kogo, sich schriftlich, wymawiać się, exkuzować się pismem, przez listy, einer Sache wegen, w iakim interesie, sich mit der Unpäßlichkeit, wymawiać się słabością swoiego zdrowia, auf alle Art und Weise, wszelkiemi sposobami exkuzować się, die Noth entschuldiget ihn, potrzeba go exkuznie, etwas mit der Freundschaft, exkuzować co przyiaźnią.

Entschuldigen, das, *s. n.* exkuzowanie, wymawianie, wymowienie.

Entschuldiget, *part. et adj.* exkuzowany, wymowiony. 2) einen entschuldi[illegible] halten, mieć kogo za wyexkuzow[illegible] nego, za wymowionego.

Entschuldigung, *s. f.* exkuza, exkuzow[illegible] nie, wymowienie, leichte, rechtmaß[illegible] snadna, sprawiedliwa, geschickte, w[illegible] godna, wahrscheinliche, podobna [illegible] prawdy, vorbringen, zanosić exku[illegible] czynić exkuzę, dawać exkuzę, [illegible] mowkę; vorwenden gegen einen, [illegible] żywać exkuzy, wymowki u ko[illegible] man muß die Entschuldigung ge[illegible] lassen, trzeba dać aby exkuza wo[illegible] była; t. i. trzeba ią ważną uczy[illegible] za wożną przyiąć; wegen der N[illegible] billigen, annehmen, dla potrz[illegible] przyiąć czyią exkuzę, uznać za [illegible] szną; in einer Sache anbringen, [illegible] iakiey rzeczy exkuzę dawać, pr[illegible] nosić; seiner Schuldigkeit mit [illegible] schuldigung ein Genüge thun, sw[illegible] powinność wymowkami tylko ex[illegible] zami wypełniać; es gilt keine [illegible] schuldigung, żadna exkuza, wymow[illegible] nieważy; das zielet auf dessen [illegible] schuldigung, to zmierza do iego [illegible] kuzy; einer Sache wegen, exku[illegible] wać się, wymawiać w iakiey rzec[illegible]

Entschütten, *v. r.* ciężar złożyć. sich [illegible] Furcht, *ciężar boiaźni* złożyć; sich [illegible] Verdachts, oczyścić się z podeźrze[illegible]

Entseelt, *part. et adj.* bez duszy, z k[illegible] rego wcale, albo prawie dusza, [illegible] szła; vor allzu großer Freude, z naz[illegible] wielkiey radości, zapomnieć się, [illegible] się, trafia w afektach.

Entsetzen, sich, *v. r.* zdumieć się, i[illegible] eines Anblick, na czyie spoźrzenie, [illegible] widzenie kogo; lękać się, vor [illegible] Namen selbst, lękać się na samo im[illegible] *zalęknąć się*: er hat sich entsetzet, zo[illegible] się; *uwolnić od nieprzyiacioł*: [illegible] Stadt, uwolnić miasto iakie z ob[illegible] żenia; einen, na pomoc przyiść [illegible] mu; zsadzić, absetzen einen [illegible] Amts, zsadzić kogo z urzędu, zzło[illegible]

Entsetzen, das, *s. r.* strach, hat ihn [illegible] genommen, strach go zdiął, wzi[illegible] befallen, strach spadł na niego.

Entsetzlich, *adj.* straszny; Getöse [illegible] Waffen, szczęk zbroi, oręża; stra[illegible] wy.

Entsetzlich, *adv.* strasznie, straszliw[illegible]

Entsetzlichkeit, *s. f.* straszliwość.

Entsetzung, *s. f.* strach, hat ihn über[illegible] len, padł na niego. 2) Entsetzung e[illegible] Stadt, uwolnienie miasta, z obl[illegible] nia. 3) zsadzenie, von dem Amte, [illegible] dzenie z urzędu.

ſchrei, krzyk; der Wind, wiatr; *zbywać, brakować na czym:* verlaſſen, mangeln, der Natur etwas, naturze zbywa na czym; der Troſt entſtehet mir, na pociesze mi zbywa; was entſtehet ihm? na czym mu zbywa? czego mu brakuie? *nie dostawać:* dem die Worte entſtehen, ktoremu słow nie dostaie.

Entſtehung, *ſ. f.* wynieknienie, powſtanie, wſzczęcie. 2) Mangel, nie dostatek, des Rathe, rady.

Entſtutzen, **Entſtußern**, *v. a.* dobrego pachoł uczynić złym, uczynić, że w piękne ſuknie ſię nie ustroie, w pięknych ſukniach ſię nie pokazuie.

Entſündigen, *v. a.* rozgrzeszyć, einen wegen ſeines Verbrechens, kogo z iego występku.

Entſündigung, *ſ. f.* rozgrzeszenie oczyſzczenie z grzechu.

Entthronen, *v. a.* vom Throne ſtoßen, wyzuć, złożyć, ruszyć kogo ze krolestwa, z tronu zrzucić.

Entthront, *part. et adj.* złożony z krolestwa.

Entübrigt ſeyn, *v. n.* obeyść ſię; der Reiſe entübrigt ſeyn können, modá ſię obeyść bez drogi.

Entvölkern, *v. a.* ſpuſtoſzyć, ogołoć kray z obywatelow.

Entvölkerung, Abnahme der Bevölkerung, *ſ. f.* ogołocenie kraiu z ludzi, ſpuſto ſzenie; upadanie, ubywanie zaludnienia, rozludnienia, ludzi rozgle-nienia.

Entwachſen, *v. n.* wyrość z miary, wyrość z czego; dem Kleide, wyrość z ſukni; er iſt der Ruthe entwachſen, wyrosł z rozgi.

Entwáfnen, *v. a.* odebrać orężi, wyzuć z broni, einen, kogo.

Entwafnet, *part. et adj.* wyzuty z orężia, ze zbroi, z broni.

Entwafnung, *ſ. f.* złupienie z orężia, odebranie orężia, broni; wyzucie ze zbroi.

Entweder, *conj.* albo, ein Tadel, oder eine Verwunderung verdienen, albo na przygane, albo na podziwienie zasłużyć; es ſey nun entweder ſo, oder auf jene Art, albo tym, albo tamtym ſpoſobem.

Entwehnen, *v. a.* odwyczaić; ſ. Entwöhnen.

Entwehren, *v. r. et a.* odpędzić; ſich des Feinds, nieprzyiaciela. 2) der Waffen berauben, złupić z orężia, odebrać orężi.

Entweichen, *v. n.* umknąć, wynidć się, uchylić się.

Entweihen, *v. a.* zprofanować, zgwałcić, znieważyć święte, poświęcone rzeczy.

Entweihung, *ſ. f.* zprofanowanie, zgwałcenie, znieważenie świętych rzeczy.

Entwenden, *v. a.* zkręcić, das Geld, pieniądze, einer Erbſchaft, czyie dziedzictwo; *Ukraść:* einen goldenen Becher, złoty iaki puhar.

Entwendung, *ſ. f.* zkręcenie, zemknienie.

Entwerfen, *v. a.* cień rzucić czego; prążkami odkryślić, prążkować, początek iakiey roboty; odprążkować wzor, iakiey rzeczy; słowami opiſać; *projektować:* einen Brief in die Schreibtafel, iaki liſt, krotko naznaczyć go w pugillareſach; in Gedanken, w myśli.

Entwerfung, *ſ. f.* rzucenie pierwſze, odryſowanie prążkami, iakiey Roboty, Obrazu, Budynku.

Entwiſchen, *v. n.* wyrwać ſię: kaum den Händen der Soldaten, ledwie ſię wyrwać z rąk żołnierzom; durch eine heimliche Thüre, wyrwać ſię skrytemi drzwiami.

Entwöhnen, *v. a.* odzwyczaić, einen von der Gewohnheit abführen, kogo zwyczaiu, przywyknienia iakiego oduczyć. 2) od cycka, od pierſi odſadzić, dziecię; von der Muttermilch abſetzen.

Entwöhnen, das, *ſ. n.* odzwyczaienie. 2) odſadzenie od cycka, od ſsania dziecięcia.

Entwöhnt, *part. et adj.* odzwyczaiony; odſadzony od pierſi, od ſsania.

Entwöhnung, *ſ. f.* eines Kindes, odſadzenie dziecięcia od pierſi.

Entwohnen, *v. n.* odzwyczaić ſię od czego, od kłamſtwa, od nałogu.

Entwohnt, *part. et adj.* odzwyczaiony, co wyſzło ze zwyczaiu; entwohnte Sache, rzecz wyſzła ze zwyczaiu.

Entwohnung, *ſ. f.* wyiście ze zwyczaiu, zarzucenie.

Entworfen, *part. et adj.* rzucony, t. i. prążkami, rzuconemi odkryśleny, pomyślony, poczęty.

Entwurf, *ſ. m.* odkryślenie, cień, wzor, wizerunek czego.

Entwurfsweiſe, *adv.* przez odkryślenie, przez prążkami rzuconemi odryſowanię.

Entzäumen, aufzäumen, *v. a.* wychełznać, ein Pferd, konia, t. i. muſtuk lub wędzidła mu z pyska wyiąć.

Entziehen, *v. a.* wyciągnąć, umkn die Urſache zur Raſerei, przycz do zawziętości; uiąć, das Futter Pferde, obroku koniowi; etwas einer Nutzen, uiąć komu wyg ſich von den Verſammlungen, wyn ſię z kompanii; ſich von einer Aff umknąć ſię od iakiego intereſu brać, zabrać; einem alles, k wſzyſtko, unikać, ſich der Arbeit, kać pracy, zchodzić przed prac

Entziehung, *ſ. f.* Wyciągnienie, o gnienie, uięcie, umknięcie, zabr

Entzogen, *part. et adj.* wyciągn odciągniony, uięty, umknięty, z ny.

Entzücken, *v. a.* odrywać umys ciała, iść w zachwycenie, w zac ceniu bywać, od zmysłow odcho

Entzückt, *part. et adj.* zachwycony, -cone; ktory od zmysłow odſ ktory nie ieſt przy ſobie.

Entzückung, *ſ. f.* zachwycenie, ode od zmysłow, niebytność przy

Entzünden, *v. a.* zapalić, etwas, co zapalić ſię; zaiąć ſię.

Entzünder, *ſ. m.* Zapalacz.

Entzünderin, *ſ. f.* Zapalaczka.

Entzündet, *part. et adj.* zapalony

Entzündung, *ſ. f.* zapalenie, inflam cya, eines Gliedes, iakiego czł

Entzwei, *adj.* zpękany na dwoie, r ty, złamany, rozdarty na dwoi das Band, rozerwane więzy na d das Schiff, połamany okręt; Bein, złamana noga; der pierścien; das Kleid, rozdarta ſu

Entzwei berſten, *v. n.* zpękać ſię, skać ſię, pryſnąć; mitten von der, na dwoie, na dwie połow

Entzwei brechen, *v. a.* złamać, łamać na dwoie; die Beine, złamać; die Finger, palce.

Entzwei drücken, *v. a.* ściskaiąc dwoie rozdzielić.

Entzwei gebrochen, *part. et adj.* na złamany.

Entzwei gehen, *v. n.* iść na dwoie ſzedł na dwoie, poydzie na d złamie ſię we dwoie.

Entzwei geſchnitten, *part. et adj* dwoie, rozkroiony, przekr rozeźnięty, prześnięty.

Entzwei hauen, *v. a.* na dwoie r rozpłatać.

Entzwei reißen, *v. a.* rozedrzeć na d einem das Kleid, komu ſukną

Entzwei ſchlagen, *v. a.* rozbić na d

Entzwei ſchneiden, *v. a.* rozkroić

reinąć na dwoie; eine Perle, perłę ...ką: die Adern, żyły po rozeżnać ... dwoie.

E... spalten, v. a. rozszczepić na ...oie, roztrzącić; mitten hin, przez ...rodek; einen Stein, kamień iaki.

...springen, v. n. rozpaść się, zpa... się na dwoie.

...ten, sich, v. r. pokłocić się, po... się; sie haben sich entzweiet, ...łocili się, porożnili się.

...ung, s. f. niezgoda, porożnienie, ...łucenie się.

...ur, s. m. (neu) einer, der feind... ...erfallt, nowe słowo: naiechaią... ...ten co zabra, wziiuie mocą, biori.

...nant, part. et adj. (neu) gele... ..., umliegend, um einen Ort, um ... Stadt, nowe słowo: położony, ...icine, około mieysca, albo mia... ...kiego.

...en, v. a. (neu) zählen, nowe ... liczyć, rachować, policzyć.

...ter, s. m. (neu) einer, der ein ...band trägt, im verächtlichen Sin... von Staabsofficieren, besonders ... der Nationalgarde und von Gene... ..., nowe słowo: ten co rygiełek ... ramieniem, wstęgę naramienną ..., w sensie nikczemnym o sztabie ...row, osobliwie narodowym ...sku i gienerałach.

...ment, s. n. et m. zastawa, Art ei... ...es Festungswerks, kształt roboty ...pewney, skopu pewnego w fortyfi... ...kacyi.

...es, n. p. f. Eperyasz, Stadt in Un... ...n, miasto w Węgrzach.

...mer, adj. c. eintägig, das nur einen ... dauert, währt, iednodzienny, ...ko dzień ieden trwaiący.

...ere, s. m. Uferaas, ein Tagewurm; ... der neuen Bedeutung alles, was ... kurze Zeit dauert, robaczek ie... ...odniowy pięć godzin tylko zyiący, ...nowym znaczeniu: wszystkie tylko ...ez krotki czas trwaiące.

..., n. p. f. Efez, Stadt in Asien, ...sto w Azyi.

..., n. p. m. Efron, Mannsname, ... męszczyzny.

..., n. p. m. ein Philosoph in Grie... ...land, Epikur, filozof starogrecki.

...isch, adj. Epikureyski, t. i. według ...a Epikura sławnego filozofa.

...t, s. f. Landseuche, allgemeine, ...ckende Krankheit, powszechna, ...olita w każdym kraiu choroba, ...ażliwa choroba.

Epidemirt, adj. (neu) angesteckt, ergriffen von einer ansteckenden Krankheit, nowe słowo: zarażony, wzięty, uchwycony, złapany zaraźliwey chorobą.

Epidemisch, adj. ansteckend, allgemein herumgehend, zarażaiący, powszechny, zaraźliwy.

Epilepsie, s. f. wielka choroba, kaduk, schwere Noth, Fallsucht.

Epinoa, n. p. f. Stadt im ehemaligen Artois, Epinoa, miasto w dawnym Artezyiskim Hrabstwie.

Epiro, n. p. f. Epir, Landschaft, kraina.

Epich, s. m. ein Kraut, łopian, ziele.

Episcomanie, s. f. (neu) Eifer der Bischöffe, ihre Vorrechte zu erhalten; die Wuth, Bischöffe haben zu wollen, nowe słowo: biskupow chęć swoie przywyleie utrzymywać, szaleństwo biskupow mieć chcieć.

Epithetisiren, v. a. (neu) jemanden einen Zunamen geben, nowe słowo: komu nazwisko uszczypliwe dać.

Eptarchique, adj. (neu) das aus sieben Gliedern besteht, nowe słowo: co obstawa przy śiedmi spolnikow.

Epürateur, s. m. (neu) Ausmusterer, der das Schlechte von dem Guten absondert, eine Gesellschaft von den schlechten Mitgliedern reinigt, nowe słowo: odprawiacz, co złe odłączy od dobrego, społność iakią z złych spolnikow czyści.

Epüration, s. f. (neu) Ausmusterung, Reinigung, Hinwegschaffung des Schlechten und Unbrauchbaren, vorzüglich von Personen, nowe słowo: odprawienie, czyścenie, pobranie złego i nieużywanego, osobliwie o osobach.

Epüratoir, adj. (neu) ausmusternd, reinigend, läuternd, z. B. eine Wahl, da man eine Gesellschaft von den schlechten Mitgliedern reinigt, nowe słowo: odprawiiący czyścący, klarowaiący, na przykład, obieranie iakie, gdy społność iakią z złych spolnikow czyścą.

Epürement, s. n. (neu) Reinigung, vorzüglich der Sachen, nowe słowo: czyścenie, osobliwie rzeczy.

Equipage, s. f. (Ekkipasch) Ekipaz; Porządek, im Kriege, na woynie, Porządek w oręż, w Broń, eines Schiffs, Porządek okrętowy, ludzie, Marynarze, zur Reise, do drogi.

Equippiren, v. a. oporządzić, uzbroić, ein Schiff, okręt iaki; opatrzyć, einen mit aller Nothwendigkeit, oporządzić, opatrzyć kogo we wszystkie potrzeby.

Erbmarſchall, *ſ. m.* marſzałek dziedziczny.
Erbname, *ſ. m.* dziedzic, ktory dziedzictwo bierze.
Erbnehmen, *v. a.* dziedzictwo brać.
Erborgen, *v. a.* pożyczać, Geld, pieniędzy.
Erborgung, *ſ. f.* pożyczanie, pożyczenie.
Erboſen, *v. a.* do gniewu przyprowadzić, einen, kogo, ſich, ſiebie, über etwas, o co; z iakiey przyczyny.
Erboſt, *part. et adj.* rozgniewany, -wana, -wane; über einen, na kogo; ſehr über einen ſeyn, bardzo być na kogo, przeciwko komu rozgniewanym.
Erbpflicht, *ſ. f.* przyſięga na poddaństwo, u Prawnych, apud iurisc.
Erbprinz, *ſ. m.* Książe dziedziczny, na ktorego dziedzictwem Państwo zpada.
Erbprinzeſſin, *ſ. f.* Księżna dziedziczna, ktora następuie iako dziedziczka na Państwo.
Erbrechen, *v. a.* wyłamać, die Thüre, drzwi, die Hausthüre, do domu. 2) eröffnen, otworzyć, einen Brief, list iaki, ſich erbrechen, ſpeien, womitować, żygać.
Erbrechung, *ſ. f.* wyłamanie.
Erbreich, *ſ. n.* dziedziczne kroleſtwo, dziedzictwem ſpadaiące.
Erbrichter, *ſ. m.* ſądca dziedziczny.
Erbritter, *ſ. m.* Szlachcić Państwa niemieckiego dziedziczny.
Erbrochen, *part. et adj.* wyłamany, -mana, -mane; Küſten, wyłamane skrzynie.
Erbſaſſe, *ſ. m.* Pan dziedziczny.
Erbſaſſin, *ſ. f.* Pani dziedziczna.
Erbſchaft, *ſ. f.* dziedzictwo, gemeine, wſpolne, brüderliche, väterliche, braterskie, oycowskie, rechtmäßige, ſprawiedliwe, in Erbſchaft zufallen, dziedzictwem przypadać, des Vaters nicht antreten, nie brać dziedzictwa po oycu, nach dem Teſtamente, podług teſtamentu, einem einen Theil davon zuſtehen, część dziedzictwa naeznaczyć komu, einen davon ausſchließen, od dziedzictwa kogo odsądzić, nach eines trachten, czekać, pilnować, ſtrzec na dziedzictwo po kim, der eine ſette bekömmt, ktory tłuſtego dziedzictwa dostaie.
Erbſchleicher, *ſ. m.* Erberſchleicher, biorący ſię do dziedzictwa, odbieraiący dziedzictwo.
Erbſchuld, *ſ. f.* dziedziczny dług, z dziedzictwem zoſtawiony wzięty.
Erbſchatz, *ſ. m.* skarb dziedziczny.
Erbſe, *ſ. f.* groch, Gartenerbſe, ogrodowy; Felderbſe, proch p von Erbſen, *adj.* grochowy, z gr
Erbſenfarbe, *ſ. f.* grochowa barwa, chowy kolor.
Erbſtatthalterſchaft, *ſ. f.* dziedz Wielkorządſtwo.
Erbſtreit, *ſ. m.* dziedziczny ſpor, dziczna kłutnia.
Erbſünde, *ſ. f.* pierworodny grzec Adama y z Ewy, pierwſzychRodz
Erbtheil, *ſ. n.* część dziedzictwa. ſchaft, dziedzictwo.
Erbtheilung, *ſ. f.* dział dziedzictw dzielenie co na kogo przypada.
Erbverbrüderung, *ſ. f.* braſtwo dzie czne; umowa dziedziczna.
Erbvermächtniß, *ſ. n.* zapis teſtame wy, co zapiſano ieſt teſtamente
Erbverpachtung, *ſ. f.* kontrakt dzi czny na dobra na polepſzenie ſzczonę, Emphiteuſis.
Erbvertrag, *ſ. m.* umowa dziedzic kontrakt dziedziczny.
Erbzinsguth, *ſ. n.* dobra kontrakte Polepſzenie puſzczone, na czyńſz
Erbzinsleute, *ſ. m. pl.* dzierżawcy na Polepſzenie z czyńſzem puſz nych.
Erbzinsmann, *ſ. m.* dzierżawca dob Polepſzenie z czyńſzem puſczon
Erbzinsrecht, *ſ. n.* polepſzenie dob to puſzczonych y czyńſz z nich wo Emfiteuzy.
Erdacht, *part. et adj.* zmyślony, myślony, uroſzczony, urolony myśli, myślą udziałany.
Erdapfel, *ſ. m.* ziemne iabłko.
Erdbeben, *ſ. n.* trzęſienie ziemi, ſ liches, ſtraſzne, ſzczególne ſię derheit an den Seeufern, trz ziemi powſtaie naybardziey po gach morskich.
Erdbeere, *ſ. f.* poziomka, iagod
Erdbeerkraut, *ſ. n.* ziele poziomk
Erdbeſchreiber, *ſ. m.* ziemiopis, G
Erdbeſchreibung, *ſ. f.* ziemopiſan
Erdboden, *ſ. m.* trzęſienie ziemi.
Erdboden, *ſ. m.* Erdreich, *ſ. n.* grunt rer, chudy, płonny, ſłr ſię gar cher, ſam przez ſię z urodzenia c ungeſchlüchter, niewyrobiony buyny, tłuſty, ſeuchter, wilgotn ier, zgniły, dichter, gęſty, nicht arbeiten läßt, w ktorym da dobrze robić, twardy, auſ ter, wypleniony, wychudzony. hitziger, nazbyt gorący, ſehr

dwoie; eine Perle, perłę
Adern, żyły po rozeżnać

...en, v. a. rozszczepić na
...rzącić; mitten hin, przez
...en Stein, kamień iaki.
...gen, v. n. rozpaść się, zpa-
dwoie.
...ich, v. r. pokłocić się, po-
... sie haben sich entzweiet,
...ię, porożnili się.
... niezgoda, porożnienie,
... się.
... m. (neu) einer, der feind-
... nowe słowo: naiechaią-
...bra, wziiuie mocą, biori.
..., part. et adj. (neu) gele-
...nd, um einen Ort, um
... nowe słowo: położony,
...koło mieysca, albo mia-
...
... a. (neu) zählen, nowe
..., rachować, policzyć.
... m. (neu) einer, der ein
...gt, im verächtlichen Sin-
...taabsofficieren, besonders
...ationalgarde und von Gene-
... słowo: ten co rygiełek
...em, wstęgę naramienną
...sie nikczemnym o sztabie
... osobliwie narodowym
...generałach.
... d m. zastawa, Art ei-
...werks, kształt roboty
...kopu pewnego w fortyfi-
...
... f. Eperyasz, Stadt in Un-
... w Węgrzach.
... eintägig, das nur einen
..., währt, iednodzienny,
... ieden trwaiący.
... m. Uferaas, ein Tagewurm;
...nen Bedeutung alles, was
... Zeit dauert, robaczek ie-
... pięć godzin tylko zyiący,
... znaczeniu: wszystkie tylko
...rotki czas trwaiące.
... f. Efez, Stadt in Asien,
... w Azyi.
... m. Efron, Mannsname,
...rzyzny.
... m. ein Philosoph in Grie-
... Epikur, filozof starogrecki.
... adj. Epikureyski, t. i. według
...pikura sławnego filozofa.
... f. Landseuche, allgemeine,
... Krankheit, powszechna,
... w każdym kraiu choroba,
...a choroba.

Epidemirt, adj. (neu) angesteckt, ergrif-
fen von einer ansteckenden Krankheit,
nowe słowo: zarażony, wzięty, uchwy-
cony, złapany zaraźliwey chorobą.
Epidemisch, adj. ansteckend, allgemein
herumgehend, zarażaiący, powszechny,
zaraźliwy.
Epilepsie, s. f. wielka choroba, kaduk,
schwere Noth, Fallsucht.
Epinoa, n. p. f. Stadt im ehemaligen
Artois, Epinoa, miasto w dawnym,
Artezyiskim Hrabstwie.
Epiro, n. p. f. Epir, Landschaft, kraina.
Epich, s. m. ein Kraut, łopian, ziele.
Episcomanie, s. f. (neu) Eifer der Bi-
schöffe, ihre Vorrechte zu erhalten; die
Wuth, Bischöffe haben zu wollen, no-
we słowo: biskupow chęć swoie przy-
wyleie utrzymywać, szaleństwo bi-
skupow mieć chcieć.
Epithetisiren, v. a. (neu) jemanden ei-
nen Zunamen geben, nowe słowo: ko-
mu nazwisko uszczypliwe dać.
Eptarchique, adj. (neu) das aus sieben
Gliedern besteht, nowe słowo: co ob-
stawa przy siedmi spolnikow.
Epürateur, s. m. (neu) Ausmusterer, der
das Schlechte von dem Guten abson-
dert, eine Gesellschaft von den schlech-
ten Mitgliedern reinigt, nowe słowo:
odprawiacz, co złe odłączy od do-
brego, społność iakią z złych spolni-
kow czyści.
Epüration, s. f. (neu) Ausmusterung, Rei-
nigung, Hinwegschaffung des Schlech-
ten und Unbrauchbaren, vorzüglich von
Personen, nowe słowo: odprawienie,
czyścenie, pobranie złego i nieuży-
wanego, osobliwie o osobach.
Epüratoir, adj. (neu) ausmusternd, rei-
nigend, läuternd, z. B. eine Wahl, da-
man eine Gesellschaft von den schlechten
Mitgliedern reinigt, nowe słowo: od-
prawiiący czyścący, klarowaiący, na
przykład, obieranie iakie, gdy społ-
ność iakią z złych spolnikow czyścą.
Epürement, s. n. (neu) Reinigung, vor-
züglich der Sachen, nowe słowo: czy-
ścenie, osobliwie rzeczy.
Equipage, s. f. (Ekkipasch) Ekipaz; Po-
rządek, im Kriege, na woynie, Porzą-
dek w oręż, w Broń, eines Schiffs,
Porządek okrętowy, ludzie, Mary-
narze, zur Reise, do drogi.
Equippiren, v. a. oporządzić, uzbroić,
ein Schiff, okręt iaki; opatrzyć,
einen mit aller Nothwendigkeit, opo-
rządzić, opatrzyć kogo we wszystkie
potrzeby.

Erdſchwamm, *ſ. m.* grzyb.
Erdſchwefel, *ſ. m.* kley ziemny; w ziemi rodzący ſię y roſnący.
Erdſchwefelbrunnen, *ſ. m.* kleiowate zrzodła, *połacin.* bitumen, aqua bituminoſa, fontes bituminoſi.
Erdſchwefelwaſſer, *ſ. n.* kleiowata woda.
Erdſtrich, *ſ. m* ſtrefa ziemna, einer der fünf Theile, in welche die Erde durch die Tropicos und Circulos Polares getheilet wird, iedna z pięciu części, na ktore ziemia, przez Zwrotne y Polarne albo Kołowratne, Okoły podzielona ieſt. Erdſtrich, nach Abs und Zunehmen des Tages, ſtrefa, według, przybywania y ubywania dnia, *Clima.*
Erdulden, *v. a.* wycierpieć, alles, wſzyſtko; den Schmerz, ból; die Grauſamkeit der Feinde, frogość nieprzyiacioł den Winter, zimę.
Erdulden, das, *ſ. n.* wycierpienie.
Erduldet, *part. et adj.* wycierpiany, pomieſiony.
Erduldung, *ſ. f.* wycierpienie, der menſchlichen Dinge, ludzkich mizeryi.
Erdwurm, *ſ. m.* gliſta, robak, iak w ziadkach dziecęcych bywa.
Ere, *ſ. f.* Rechnungsanfang, Zeit, von der ein Volk die Jahrzahl zu rechnen anfängt, z. B. die neue franzöſiſche Zeitrechnung, welche um Mitternacht vom 21. bis 22. September 1792 begann. Czas okow początny; od ktorego ſię następuiące liczbą lata, iako nowe kronologia francuſka, ktora północy od 21. aż do 22. Września zaczynało.
Ereifern, ſich, *v. r.* rozgniewać ſię, rozieść ſię; über etwas, o co.
Ereignen, ſich, *v. r.* przypaść; przytrafić ſię; ſelten, rzadko; alſo daß, tak, że.
Ereilen, *v. a.* dogonić, den Feind, nieprzyiaciela; einen durch ſeine Geſchwindigkeit, kogo przez ſwoię prędkość.
Eren, *adv.* von Erz, *ſ.* Erin.
Ererben, *v. a.* dziedziczyć, dziedzictwo brać.
Ereſma, *n. p. f.* ein Fluß in Spanien, Ereſina, rzeka w Hiſzpanii.
Erfahren, *v. a.* znaleść, etwas heimlich, was ſkrycie; durch Nachforſchen, bodaniem, wypytywaniem, dowiedzieć ſię; daß man veranlaßet bewogen werde, że od kogo oſzukanym ieſt.
Erfahren, *adj.* biegły, des bürgerlichen Rechts w obywatelskim prawie, des Alterthums gar wohl, bydź bardzo dobrze biegłym w ſtarożytności, den Krieg zu führen, biegły w toniu woyny; in Kriegs- und Staatsſachen, biegły w interesach woyny y pokoiu; im Rechte, w prawie.
Erfahrenheit, *ſ. f.* zwyczay, doświadczenie, używanie.
Erfahrner Weiſe, *adv.* biegło, obroćſię in einer Sache aufführen, ſię wić ſię w iakim interesie.
Erfahrniß, *ſ. f.* Erfahrung, doświadczenie, etwas zu thun, w czynieniu czego, ein Mann von großer Erfahrung, człowiek wielkiego doświadczenia, was die Erfahrung lehret, co doświadczenie uczy, der einige Erfahrung hat, ktory ma iakie doświadczenie, durch die Erfahrung gelernet, z doświadczenia wiadomy.
Erfahrung, *ſ. f.* ſ. Erfahrniß.
Erfaulen, *v. n.* gnić.
Erfinden, *v. a.* wynaleść, wymyślać, ein Mittel, ſrzrodek, ſpoſob; die Dinge, nowe rzeczy; mit jemandes Weisheit etwas neues, ſwoią rozrotą, ſcią co nowego.
Erfinden, das, *ſ. n.* wynalezienie.
Erfinder, *ſ. m.* wynalazca, der Weisheit, prawdy; eines glückſeligen Lebens, iakiego ſzczęśliwego życia; eines Bubenſtücks, ſiłuteryi, oſzuſtwa; der Wiſſenſchaften, nauk, domości.
Erfinderinn, *ſ. f.* wynalazczyna; Wiſſenſchaften, wſzyſtkich umieiętności; der Geſetze, praw; der vierfüßigen Wagen, poiazdow czterema końmi; der Künſte, ſztuk.
Erfindung, *ſ. f.* wynalazek, einer Kunſt, iakiey ſztuki; wahrſcheinlicher Erdichtung, rzeczy podobnych; do prawdy; was erfundenes, co wynalezione zmyślonego.
Erfiſchen, *v. a.* wyłowić, iak ryby, von einem, wſzyſtko z kogo, dowiedzieć ſię wſzyſtkiego od kogo.
Erfangen, doſtąpić, doſtać.
Erfodern, *v. n. et a.* wymagać, domagać ſię ſtateczności umyſłu; es Sache, oder Zeit erfordert, iak czy, czas, wymaga; wymagane wird erfodert, potrzeba; es werden viele Exempel erfodert, wiele przykładow potrzeba.
Erfodert, *part. et adj.* potrzebny, potrzebowany, wymagany.
Erfoderung, *ſ. f.* wymaganie, potrzebowanie; wyciąganie; w tym ſen-
ſen

[illegible]: der alten Historien, potrzebowanie dawney Historyi, dawnych Dzieiow.

Erfolg, *s. m.* *nastąpiony*; przypadek z iakiey rzeczy; ungewisser, nie pewny; mannichfaltiger, rozmaity; einen Rath nach dem Erfolge schätzen, z udania się o radzie sądzić; etwas auf dem ungewissen ankommen lassen, spuszczać się na nie pewny koniec rzeczy; einer Liebe befürchten, bać się tego iaki koniec będzie mowy, na co wyidzie, mit gutem Muthe ertragen, iaki kolwiek nastąpiony przypadek dobrym umysłem znieść.

[illegible], *v. n.* następować, nastąpić, [illegible], die auf dergleichen Bubenstücke erfolget, kara, ktora, za takie [illegible] następuie.

[illegible], *v. a.* wymagać, s. erfodern.

[illegible] *s. f.* wymaganie, potrzebowanie, s. Erfoderung.

[illegible], *v. a.* wypytawać się, badać, szukać; den Anfang des gemeinen Verderbens, szukać początkow wspolney zguby; eines Willen, wypytywać się [illegible] wolą.

[illegible], das *s. n.* wypytywanie się, badanie, szukanie.

[illegible], *s. m.* wypytywacz, badacz, [illegible] co się wypytuie, bada, szuka; [illegible] der Natur, pilny badacz natury, rzeczy stworzonych, rodzonych.

[illegible], *s. f.* badaczka, wypytywaczka, [illegible] co się wypytuie, bada.

[illegible], *adj.* o co się trzeba wypytywać, badać, czego trzeba szukać.

[illegible], *s. f.* wypytywanie, badanie, szukanie; der Wahrheit, prawdy; einer bösen That, wypytywanie o iaki zły uczynek.

[illegible], *v. a.* dopytywać się, etwas gewisses von einem, co pewnego od [illegible].

[illegible], *v. a.* starać się, eine, o ktorą; [illegible] się, pobrać się z ktorą.

[illegible], *v. a.* rozweselać, cieszyć; die Sinne, zmysły; durch seine Ankunft, [illegible] przybyciem rozweselić, ucieszyć; über etwas, z iakiey rzeczy; [illegible] Wohlseyn, z czyiego dobrego powodzenia.

[illegible], *part. et adj.* wesoły, wesoła, wesołe; einem mit erfreuetem Gesichte [illegible], komu wesołą twarzą winszować; mit erfreuetem Gemüthe, wesołym umysłem; seyn, być wesołym; über der Ehre, z honoru; über eines Wiederkunft, z powrotu czyiego; bei allgemeinem Trauren, wesołym być w smutku wszystkich; eines wegen, dla czego; über eines Tod, czyiey śmierci; bin ich sehr, wenn ich sehe, wesoły bardzo iestem, gdy widzę; mit einem seyn, cieszyć się razem z kim.

Erfreulich, *adj.* przyiemny y wesoły razem; radosny; Briefe, przyiemne y wesołe listy; was ist bei solcher Sache erfreuliches? co iest w tey rzeczy wesołego radosnego? Post bringen, wesołą pocztę, wiadomość przynieść.

Erfreulich, *adv.* wesoło, przyiemnie, radosnie, z radością.

Erfreulichkeit, *s. f.* wesołość, rozweselenie, radość.

Erfreuung, *s. f.* rozweselenie, rozradowanie.

Erfrieren, *v. n.* umarznąć, zmarznąć, zginąć od zimna.

Erfrischen, *v. a.* ochłodzić, pofolgować umysłowi; Soldaten, wytchnąć, wypocząć żołnierzom.

Erfrischer, *s. m.* ten, ktory chłodzi.

Erfrischung, *s. f.* ochłodzenie; vergnügt im Sommer, kontentuie w lecie podczas upału. Erfrischung suchen, ochłodzenia szukać.

Erfrischungsquartier, *s. n.* leże żołnierzom na wypocznienie.

Erfroren, *part. et adj.* zmarzły, wymarzły; als ein Gewächs, iak iakie drzewko.

Erfüllen, *v. a.* napełnić, die Welt mit lauter Guten, świat napełnić wszystkiem dobrami; alles mit seinem Lichte, napełnić wszystko swoim światłem; zpełnić, wypełnić; eines Wunsch, żądanie, życzenie, czyie.

Erfüllet, *part. et adj.* napełniony, zpełniony.

Erfüllung, *s. f.* napełnienie, zpełnienie; der Weissagung, prorostwa, przepowiedzenia.

Erfunden, *part. et adj.* wynaleziony.

Erfurt, *n. p. n.* eine Stadt in Thüringen, Erfurt, miasto w Turyngii.

Ergänzen, *v. a.* znowu co całe uczynić iak było; ein Buch, książkę; die Brücke, most; ein Gebäude, das schadhaft geworden ist, budynek, ktory się iuż był nadruynował; den Verlust, zgubę.

Ergänzt, *part. et adj.* dopełniony do całości.

Ergänzung, *s. f.* dopełnienie do całości; naprawa, zporządzenie; *w tym samym sensie.*

durch die Stralen, wszystko promieniami, durch den Wein, winem, durch die Bewegung, ruszaniem.

Erhitzen, das, *f. n.* zagrzewanie, rozgrzewanie.

Erhitzt, *part. et adj.* zagrzany, rozgrzany.

Erhitzung, *f. f.* zagrzanie, rozgrzanie.

Erhöhen, *v. a.* wywyższyć, wywyższać, w gorę, wysoko, wynosić, podnosić; die Furchen, skiby potrosze; einen Thurm, wieże w gorę wynosić.

Erhöhen, das, *f. n.* wywyższenie.

Erhöhet, *part. et adj.* wywyższony, w gorę, wysoko, wyniesiony.

Erhohung, *f. f.* wywyższenie.

Erhören, *v. a.* wysłuchać, przyiąć prozbę, ktora uszow dochodzi.

Erhörlich, *adj.* godny wysłuchania, albo, ktorego można usłyszeć.

Erhört, *part. et adj.* wysłuchany, usłyszany.

Erhörung, *f. f.* wysłuchanie, usłyszenie.

Erhohlen, sich, *v. r.* do sił znowu przychodzić, nach einer langen Krankheit, po iakiey długiey chorobie, von der Schwachheit, posilać się, w słabości, des Schadens, wetować szkody, nadgradzać sobie szkodę.

Erhungern, sich, *v. r.* umorzyć się, głodem sobie życie odiąć.

Erjagen, *v. a.* ustrzelać, zabić na polowaniu, dostać; ein groſſes wildes Thier, iakiego, wielkiego, dzikiego zwierza.

Erjagt, *part. et adj.* ustrzelany, na polowaniu, zabity.

Erjagung, *f. f.* polowanie, łowy.

Erin, Eren, *adj.* miedziany, von Erz, z miedzi, zrobiony, ulany.

Erinnerer, *f. m.* przestrzegacz, napominacz; przypomniciel.

Erinnerinn, *f. f.* przypomnicielka, napomnicielka, przestrzeżycielka.

Erinnerlich seyn, *v. n.* pamiętać, eines Dinges, o iakiey rzeczy.

Erinnern, *v. a. et r.* napominać, przypominać; eigentlich, właściwie: als ein guter Freund, po przyiacielsku; scharf, heftig, ostro, żwawio; einen wegen einer Sache, kogo o iedną rzecz; durch, oder mit etwas, przez co, albo czym; sich, daran denken, przypominać, sobie, na myśl przywodzić; erinnert euch der vergangenen Furcht, przypomnijcie sobie przeszłą boiaźń; ich erinnere mich deſſen nicht mehr, nie pamiętam tego więcey; pamiętać na co; des alten Ruhms, na dawną sławę.

Erinnert, *part. et adj.* napomniony, przypomniany.

Erinnerung, *f. f.* napomnienie, przypomnienie, przypominanie; spate, n rychłe; heilſame, zbawienne; sich Eines Erinnerung gründen, fundow się na czyim napominaniu, przestr ganiu; auf deine Erinnerungen, twoim napomnieniem, za twoic przestrogami. Andenken, przypomn nie, eines Dinges, iakiey ziemi.

Erivan, *n. p. n.* eine Stadt in Armeni Erywan; miasto w Ormiańskiey zie

Erkalten, *v. a.* oziębić, ziębić, u bnąć, zziębnąć, kalt machen, zimn uczynić.

Erkältung *f. f.* z ziębnienie, wenn einer erkaltet, kiedy kto z ziębnie

Erkänntlich, *adj.* Erkenntlich, ktore można poznać, das zu erkennen zrozumiany, ktorego można zro mieć, dankbar, wdzięczny, erke lich sich erweiſen, wdzięcznym się kazać.

Erkänntlich, *adv.* Erkenntlich, zrozum nie, do zrozumienia.

Erkänntlichkeit, *f. f.* Erkenntlichk wdzięczność, für groſſe Wohlth za odebrane dobrodzieystwa.

Erkänntniß, *f. f.* Erkenntniß, poznan wiadomość; leichte, unendliche, lat nieskończona; ſchwere, trudna; Staatsdinge, wiadomość rzeczy tystycznych; geben, dać; bekomm nabyć wiadomości; dem Gemüthe drücken, wybić w umyśle.

Erkannt, *part. et adj.* wiadomy, poz ny; znaiomy; einen genugſam hab mieć kogo sobie dobrze wiadome gänzlich, wcale; in der That, w mey rzeczy.

Erkargen, *v. a.* oszczędzać, zkądz łować sobie samemu.

Erkaufen, *v. a.* kupić, etwas von ein co od kogo; mit Geld, za pieniąd sich laſſen, przekupić się dać.

Erkauft, *part. et adj.* kupiony, przek piony.

Erkaufung, *f. f.* kupowanie.

Erkelens, *n. p. f.* eine Stadt in Jü Erkelensa, miasto w Juliackim K stwie.

Erkennen, *v. a.* Erkännen, poznać, uz eines Höflichkeit, czyią ludzk Gott aus den Werken, Boga dz iego, einen für ſeinen Sohn, kog swoiego Syna, ſeine Fehler, sw błędy, über eine Sache, rozez jaką sprawę, gerichtlich, rozsą

für oder als Recht billigen, za prawo uznać, kann man daraus, można z tego poznać.

Erkenntlich, *adj.* Erkänntlich, ktorego można poznać.

Erkenntlichkeit, *s. f.* Erkänntlichkeit, wdzięczność.

Erkenntniß, *s. f.* Erkänntniß, uznanie.

Erker, *s. m.* ganek, wystawa.

Erkiesen, *v. a.* erwählen, wybrać, einen aus allen, iednego ze wszystkich; einige zu seinen Räthen, niektorych do swoiey rady.

Erkiesung, *s. f.* Erwählung, wybranie, wybor, der Worte, słow.

Erklären, *v. a.* obiaśnić, genau und eigentlich, właściwie y dokładnie, scharfsinnig, przemyślnie, deutlich, oczywiście, zierlich, ozdobnie, besonders ein jedes, zosobna każdą rzecz, die ganze Sache, całą rzecz, eine dunkele Sache, ciemną, nieiasną rzecz, die Meinung eines Gesetzes, myśl prawa iakiego, sich für etwas, przychylić się do czego, przystąpić do czego, zostawać przy czym. 2) erkennen, osądzić, einen für einen Feind, kogo za nieprzyiaciela. 3) ernennen, wymienić, mianować, einen zum Bürgermeister, kogo za Burmistrza. 4) sagen, bekennen, deklarować.

Erklären, das, *s. n.* obiaśnienie.

Erklärer, *s. m.* obiaśniaiący, obiaśniciel, der Weissagungen, proroctw, wieszczby, wrożek.

Erklärerin, *s. f.* obiaśniaiąca, obiaśnicielka.

Erklärt, *part. et adj.* obiaśniony.

Erklärung, *s. f.* Auseinandersetzung, obiaśnienie, deutliche, lasne, dunkele, przyciemne, zweifelhafte, wątpliwe, scharfsinnige der Gesetze, subtelne praw.

Erklecklich, *adj.* zureichend, genug, wystarczaiący.

Erklingen, *v. n.* brzmieć, vom Gesange, od śpiewania.

Erkochen, *v. a.* wygotować, przegotować, wywarzyć.

Erkranken, *v. n.* rozchorować się, zachorować, sehr von Kälte und Strapazen, bardzo od zimna y pracy, [illegible]dzenia.

Erkühlen, *v. a.* oziębić.

Erkühnen, sich, *v. r.* ośmielić się, etwas zu wünschen, czego sobie życzyć, einen zu fragen, kogo się pytać, zu sagen, mowić, etwas weg zu nehmen, zabrać precz co.

Erkühnen, das, *s. n.* ośmielenie, odwaga.

Erkundigen, sich, *v. r.* wywiadywać się, der ganzen Sache wegen, o całey rzeczy, wegen der Flucht, o ucieczce, des Wegs, o drogę, bei den Gefangenen, z niewolnikow; *przeglądać:* eines Landes, iaki kray.

Erkundigen, das, *s. n.* dowiadywanie się, szpiegowanie.

Erkundiger, *s. m.* dowiadywacz, szpieg, ięzyk.

Erkundigung, *s. f.* dowiadywanie się, szpiegowanie.

Erla, *n. p. f.* Stadt in Ungarn, Erla, Agria, miasto w Węgrach; rzeka także, w tym samym kraiu.

Erlängern, *v. a.* przedłużyć, einem den Tag des Todtes, komu czas śmierci, s. Verlängern.

Erlängerung, *s. f.* przedłużenie.

Erläutern, *v. a.* oświecić, obiaśnić, eine Sache, iaką rzecz, iaką sprawę.

Erläutern, das, *s. n.* oświecenie, obiaśnienie.

Erläutert, *part. et adj.* obiaśniony, oświecony.

Erläuterung, *s. f.* obiaśnienie, wykład.

Erlangbar, *adj.* co można uprosić, Friede, pokoy.

Erlangen, *v. a.* dostąpić, nabyć, otrzymać, den Sieg, zwycięstwo, Wissenschaft von einer Sache, nabyć umieiętności, etwas woher, nabyć co zkąd, mit Gewalt, przez moc, gwałtem, etwas durch einen ohne Unkosten, co przez kogo bez kosztu; *uprosić:* von einem, od kogo; dokazać, durch seine Tugend, daß nicht ꝛc. swoią cnotą, aby nie; wykręcić, Geld von einem, pieniądze od kogo. kann ich mit allem meinen Bitten nichts erlangen? nie mogęż nie moią prozbą uprosić?

Erlangen, *n. p. f.* Stadt in Franken, Erlangena, miasto we Frankonii.

Erlanger, *s. m.* ten co uprosił co, co otrzymał co przez swoię prozbę, ten, ktory co dokazał.

Erlangt, *part. et adj.* uproszony, uproszona, uproszone; otrzymany.

Erlangung, *s. f.* uproszenie, otrzymanie, des Vergnügens, otrzymanie rozkoszy, uciechy.

Erlaß, *s. m.* ustąpienie, defalka.

Erlassen, *v. a.* ustąpić, defalkować, einem das ganze Wesen, ustąpić komu wszystkiego; darować, wybaczyć, einem alles, komu wszystko, einem sein Verbrechen, komu iego występek, einem seine Schuld, komu swoy dług.

Erlassen,

cony, rozżyżwiony. 2) angemahnet, angefeuert, pobudzony, zachęcony.

Ermunterung, *ſ. f.* obudzenie, oczucenie, aus dem Schlafe, ze ſnu zachęcenie, zu etwas, do czego; rozżyżwienie.

Ernähren, *v. a.* ſ. *obacz* Ernehren.

Erndte, *ſ. f.* żniwo, heurige, tego rocznie, ſehr gute, nader dobre, die angehet, ktore ſię poczyna, ktore nadchodzi.

Erndtemonat, Meſſidor, *ſ. m.* (neu) vom 20. Juni bis zum 19. Juli nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, *nowe ſłowo:* żniwa meſiąc od 20. Czerwca aż do 19. Lipca według nowego kalendarza francuſkiego.

Erndten, *v. a.* żnąć, das Getreide, zboże, wie du ſäeſt, ſo wirſt du erndten, iak ſieieſz, tak będzieſz żął, tak będzieſz zbierał.

Erndten, das, *ſ. n.* żęcie.

Erndter, *ſ. m.* żeńcarz.

Erndtenzeit, *ſ. f.* żniwo, żniwa, czas do żniwa, do zbierania z poł.

Ernehren, Ernähren, *v. a.* żywić, einen reichlich wpwit, obfcie kogo czym, einen mit Raub, kogo wydzierſtwem, mit der Handarbeit, rękami, pracą ſwoich rąk, eine Schlange im Buſen, węża w zanadrzu.

Ernehren, das Ernähren, *ſ. n.* żywienie, karmienie.

Ernehrer, *ſ. m.* żywiciel, karmiciel.

Ernehrerin, *ſ. f.* żywicielka, karmicielka.

Ernehrt, *part. et adj.* wyżywiony, wykarmiony.

Ernehrung, *ſ. f.* żywność, pokarm, żywienie, karmienie.

Ernennen, *v. a.* mianować, wymienić, einen zum Bürgermeiſter, mianować kogo Burmiſtrzem, t. i. naznaczyć, obrać, einen Tag, mianować dzień, naznaczyć na co.

Ernennen, das, *ſ. n.* mianowanie, wymienienie, naznaczenie, der Perſonen, oſob.

Erneuerer, *ſ. m.* odnowiciel, der Wahrheit, odnowiciel prawdy.

Erneuern, *v. a. et r.* odnowić, odnawiać, den Aufſtand, bunt, rokoſz, den Krieg, woynę, ſich, odnowić ſię, odnawiać ſię, das Unglück erneuert ſich, pieſzczęście ſię odnawia.

Erneuert, *part. et adj.* odnowiony, odnowiona, odnowione.

Erneuerung, *ſ. f.* odnowa, odnowienie, odnowianie.

Erniedern, *v. a. et r.* zniżyć, uniżyć, ſ. Erniedrigen.

Erniedrigen, *v. a. et r.* zniżyć, zrz nisko, ſich bis zu dem Privatſta uniżyć ſię aż do prywatnego, tykularnego ſtanu, ſich unter an uniżyć ſię, poniżać ſię niżey mi einen ſehr, kogo nader poniżyć, żyć.

Erniedriget, *part. et adj.* poniżony, żony, -ona, -ne; upokorzony, -one.

Erniedrigung, *ſ. f.* uniżenie, u rzenie, des Gemüths, umysłu, n pokora.

Ernſt, *n. p. m.* ein Mannsname, Er imię męſzczyzny.

Ernſt, der, *ſ. m.* ſurowość, der Ge praw, der Strafe, kary, worm brauchen, ſurowości gdzie ży Armee mit großem commandiren, w sko rządzić z wielką ſurowoś ſurową powagą, bei ihm iſt E und Ernſt beiſammen, w nim ie zeni łaskawość y ſurowość, a ner Sache machen, poważną r iakiey kolwiek rzeczy uczynić, im E nie Zartem, do prawdy, mit E etwas thun, nie żartem, do pra co czynić, ſagen, nie żartem co wić, es geſchehe im Ernſte, ep *prawdy* działo, ſag' ihm im E nie żartui mow do prawdy, nic Ernſte, żartem.

Ernſt, *adj.* ſurowy, poważny, praw wy, ſ. Ernſthaft.

Ernſtbrunn, *n. p. m.* Ort in Öſter Ernſtbrunna, *po łacinie:* Fons Er

Ernſthaft, *adj.* poważny, ściſły, praw wy, ſurowy, ſtrenger Richter wider boſ te, ſędzia przeciwko złym lud ernſthaftes und verdrüßliches G ſorowa y ponura twarz, ernſt und kluger Mann, poważny y ro pny człowiek.

Ernſthaft, *adv.* ſurowo, poważnie prawdy, rzeden, mowić, mit umgehen, obchodzić ſię z kim.

Ernſthaftigkeit, *ſ. f.* ſurowość, pow ſtrenge, oſtra, jedem angenehme demu przyiemna, zu beſitzen, brauchen, zażywać, mäßigen, mi wać, einen mit Ernſthaftigkeit a ren, kogo z ſurowością ſłuchać Worte, ſurowość ſłow, der Ger ſądow, behalten, utrzymywać, v davon nachlaſſen, zpuścić z po trochę.

Ernſthaftigſich, *adv.* ſurowo, pow

Ernſtlich, *adj.* nie żartem, do pra

als Recht billigen, za prawo
[illegible] man daraus, można z
[illegible]nać.
adj. Erkänntlich, ktorego
[illegible]nać.
[illegible]eit, f. f. Erkänntlichkeit,
[illegible]ść.
[illegible] f. Erkänntniß, uznanie.
[illegible]ganck, wystawa.
[illegible] erwählen, wybrać, ktoś
[illegible]iednego ze wszystkich; etz
[illegible]nen Räthen, niektorych do
[illegible]ady.
[illegible] f. Erwählung, wybranie,
der Worte, słow.
[illegible] s. obiaśnić, genau und eis
właściwie y dokładnie,
[illegible]g, przemyślnie, deutlich,
[illegible]ierlich, ozdobnie, beson
[illegible]ders, zosobna każdą rzecz,
[illegible] Sache, całą rzecz, eine dun
[illegible], ciemną, nieiasną rzecz,
[illegible]zą eines Gesetzes, myśl pra
[illegible]wego, sich für etwas, przychy
[illegible]lić czego, przystąpić do czego,
[illegible] przy czym. 2) erkennen, osą
[illegible]dzić für einen Feind, kogo za
[illegible]ciela. 3) ernennen, wymie
[illegible]nować, einen zum Bürger
[illegible], kogo za Burmistrza. 4) sas
[illegible]gen, deklarować.
[illegible], das, f. n. obiaśnienie.
[illegible]r, obiaśniaiący, obiaśniciel,
[illegible]Erwägen, proroctw, wieszcz
[illegible]wienie.
[illegible]rin, f. f. obiaśniaiąca, obiaśni
[illegible]ciel.
[illegible], part. et adj. obiaśniony.
[illegible]ung, f. f. Auseinandersetzung, ob
[illegible]rzenie, trafliche, lasne, dunkele,
[illegible]ewisse, zweifelhafte, wątpliwe,
[illegible]dunkele Gesetze, subtelne prawa.
[illegible], adj. zureichend, genug, wy
[illegible]starczający.
[illegible], v. a. brzmieć, vom Gesange,
[illegible]śpiewania.
[illegible], v. a. wygotować, przegoto
[illegible]wywarzyć.
[illegible]n, v. a. rozchorować się, za
[illegible]ziębić, sehr von Kälte und Stra
[illegible]e, bardzo od zimna y pracy,
[illegible]ziębia.
[illegible], v. a. oziębić.
[illegible], sich, v. r. ośmielić się, etwas
[illegible]zu thun, czego sobie życzyć, etz
[illegible]was fragen, kogo się pytać, zu fas
[illegible]sen, ośmielić, etwas weg zu nehmen,
[illegible]ść precz co.
[illegible]en, das, f. n. ośmielenie, odwaga.

Erkundigen, sich, v. r. wywiadywać się, der ganzen Sache wegen, o całey rzeczy, wegen der Flucht, o ucieczce, des Wegs, o drogę, bey den Gefangenen, z niewolnikow; przeglądać: eines Landes, iaki kray.
Erkundigen, das, f. n. dowiadywanie się, szpiegowanie.
Erkundiger, f. m. dowiadywacz, szpieg, ięzyk.
Erkundigung, f. f. dowiadywanie się, szpiegowanie.
Erla, n. p. f. Stadt in Ungarn, Erla, Agria, miasto w Węgrach; rzeka także, w tym samym kraiu.
Erlängern, v. a. przedłużyć, einem den Tag des Todes, komu czas śmierci, s. Verlängern.
Erlängerung, f. f. przedłużenie.
Erläutern, v. a. oświecić, obiaśnić, eine Sache, iaką rzecz, iaką sprawę.
Erläutern, das, f. n. oświecenie, obiaśnienie.
Erläutert, part. et adj. obiaśniony, oswiecony.
Erläuterung, f. f. obiaśnienie, wykład.
Erlangbar, adj. co można uprosić, Friede, pokoy.
Erlangen, v. a. dostąpić, nabyć, otrzymać, den Sieg, zwycięstwo, Wissenschaft von einer Sache, nabyć umieiętności, etwas woher, nabyć co zkąd, mit Gewalt, przez moc, gwałtem, etwas durch einen ohne Unkosten, co przez kogo bez kosztu; uprosić: von einem, od kogo; dokazać, durch seine Tugend, daß nicht ꝛc. swoią cnotą, aby nie; wykręcić, Geld von einem, pieniądze od kogo, kann ich mit allem meinen Bitten nichts erlangen? nie mogę nic moią prozbą uprosić?
Erlangen, n. p. f. Stadt in Franken, Erlangena, miasto we Frankonii.
Erlanger, f. m. ten co uprosił co, co otrzymał co przez swoię prozbę, ten, ktory co dokazał.
Erlangt, part. et adj. uproszony, uproszona, uproszone; otrzymany.
Erlangung, f. f. uproszenie, otrzymanie, des Vergnügens, otrzymanie rozkoszy, uciechy.
Erlaß, f. m. ustąpienie, defalka.
Erlassen, v. a. ustąpić, defalkować, einem das ganze Wesen, ustąpić komu wszystkiego; darować, wybaczyć, einem alles, komu wszystko, einem sein Verbrechen, komu iego występek, einem seine Schuld, komu swoy dług.

Erlassen,

vorgesetzten Zweck, założonego celu, do założonego celu, dostać się, dorwać się, den Hafen, do portu przyiść, das Ende nach Wunsche, do końca pomyślnie. 3) einholen, dogonić, einen unter Weges, kogo w drodze.

Erreicht, *part. et adj.* dotknięty, trafiony, trafiona, trafione.

Erreichung, *s. f.* ztykanie się, trafienie, dotykanie się.

Erreiten, *v. a.* dogonić na koniu, durch Reiten erlangen, dognać wierzchem iadąc.

Erretten, *v. a.* wyratować, wyrwać, einen aus dem Elende, kogo z biedy, wyrwać kogo z biedy, vom Tode, od śmierci, aus der Gefahr, z niebezpieczeństwa, die Stadt vom Brande, miasto z pożaru, z ognia, einen vom Verderben, kogo wyrwać od zguby.

Erretter, *s. m.* ktory ratuie, albo wyratował, wybawca, uwolniciel, w tym samym sensie.

Erretterin, *s. f.* wybawczyna, uwolnicielka.

Errettet, *part. et adj.* wyratowany, wyrwany, wybowiony, -ona, -one, obroniony, w tym samym sensie.

Errettung, *s. f.* wyratowanie, wyrwanie, wybawienie.

Errichten, *v. a.* ustawić, ustanowić.

Erringen, *v. a.* dorobić się przez swoie wielkie prace.

Erröthen, *v. a.* zaczerwienić się, zarumienić, ze wstydu, über etwas, o co, der weniger über etwas erröthet, ktory się czego wstydzi.

Erröthen, das, *s. n.* czerwienienie się, rumienienie się.

Ersättigen, *v. a.* nasycić, das Gemüth mit etwas, umysł czym nasycić, den Haß, nienawiść nasycić.

Ersättiget, *part. et adj.* nasycony, nasycona, nasycone.

Ersättigung, *s. f.* nasycenie, des Bauchs, brzucha.

Ersaufen, *v. n.* zanurzyć w wodzie, in einem Tümpel, w topieli utonąć, er ist im Flusse ersoffen, utonął w rzece, die nicht schwimmen konnten, ersoffen, ktorzy nie umieia pływać, toną.

Erschaben, *v. a.* zeskrobywać w kupę, zgarnąć, zebrać, einem ein Geschenk, dla kogo podarunek.

Erschaffen, *v. a.* ztworzyć, die Welt, świat, aus nichts, z niczego, Gott hat den Menschen erschaffen, Bog stworzył człowieka.

Erschaffer, *s. m.* Schöpfer, stworca, aller Dinge, wszech rzeczy, wszy rzeczy.

Erschaffung, *s. f.* stworzenie, v schaffung der Welt an, od stwo świata.

Erschallen, *v. n.* brymieć, es e ein Geschrei, krzyk brzmi, ein gen im Hause, śpiewanie w das Haus erschallt vom Singen, brzmi od śpiewania, alles ve lächter, wszystko od śmiechu, eine Rede in der ganzen Stadt len, rozeszła się mowa po mieście, in der ganzen Welt, p łym świecie.

Erschallung, *s. f.* brzmienie, tętn szczęk, brzęczenie, łoskot.

Erscheinen, *v. n.* zaiaśnieć, rozsw der Tag wird endlich erschein.n. na koniec zaświeci, zaiaśnie der fröhliche Tag erschienen ist wesoły dzień zaiaśniał, wydaw es erscheinet an ihm nichts aufri nic się po nim nie wydaie szc stanać, pokazać się, vor Gerichte, sądem, in der Versammlung, na ce, persönlich, osobiście.

Erscheinen, das, *s. n.* pokazanie

Erscheinung, *s. f.* pokazanie się. sicht, wizerunek, wzrok, widow 3) Gespenst, straszydło, pocz am Himmel, fenomenon na ni

Erschienen, *part. et adj.* ktory kazał; widziany, widziana, wid

Erschießen, *v. a.* zastrzelić, ei einem Pfeile, kogo strzałą, m Kugel, kulą.

Erschinden, *v. a.* zeskrobać, ze

Erschlagen, *v. a.* uderzyć, von de Donner, piorunem, gromem mit einer Keule, pałką, m Stange, konicą.

Erschlagen, *part. et adj.* uderzo Donner, piorunem.

Erschleichen, betrügen, *v. a.* zwie kać, oszukiwać, einen, ko deyść kogo.

Erschleichung, *s. f.* zwiedzienie, nie, podeyście.

Erschmeicheln, *v. a.* wyłudzić, głosy, kreski.

Erschnappen, *v. a.* odebrać co von den Reisenden, co podro

Erschnappet, *part. et adj.* od odebrana, odebrane.

Erschollen, *part. et adj.* usłyszan szana, -ane, s. Erschallen.

Erschöpfen, *v. a.* wyczerpać, wyc die Schatzkammer gänzlich, w

...cale skarb, t. i. wyprożnić z pię-
...dzy, das Land mit Unkosten, kray
...ami, in kurzem ein sehr großes
...mögen, w krotkim czasie wielkie
...tki.
...ft, *part. et adj.* wyczerpany,
...ste, miasta wyniszczone z pie-
...dzy.
...cken, *v. a.* zastraszyć, przestra-
... Schrecken einjagen, strachu na-
...ić, einen, kogo, mit Drohungen,
...mi, mit Mord und Brand,
...derstwem y ogniem, mit dem Ge-
..., twarzą, mit dem Anblicke, spo-
...em. erschreckt werden, być prze-
...nym, heftig über eines Brief,
... czyim listem, na czyi list,
... dem rauschenden Blatte, na każde
...ne. szemrzenie listka.
...ken, das, *s. n.* zastraszenie, prze-
...zenie.
...lich, *adj.* straszny, straszliwy,
...m, kogo, von Ansehen, z poźrze-
...
...lich, *adv.* strasznie, straszliwie,
...lkim, z haniebnym strachem,
...raszeniem.
...ng, *s. f.* przestraszenie się, prze-
...nienie się, zastraszenie się, verur-
..., przelęknienie sprawić, stra-
... nabawić, narobić.
...t, *part. et adj.* zastraszony,
...estraszony.
...ckung, *s. f.* strach, zastraszenie,
...zestraszenie.
...ocken, *part. et adj.* zastraszony,
...zestraszony. über der neuen Sache,
...ą rzeczą, über dem Traume, snem,
... den Brief, listem, der so erschro-
... ist, daß er das Maul nicht auf-
... kann, tak iest przestraszony, że
... nie może otworzyć, der ganz
...rocken aussiehet, cały przestraszo-
...wygląda.
...eln, *v. a.* trząść, zatrząsnąć.
...ttern, *v. a.* zachwiać, durch Stoßen
...gen, pchaiąc ruszać, die Erde
... erschüttert, chwieie się ziemią,
...e się, das gemeine Wesen, Rzeczpo-
..., an seinem ganzen Leibe, trząść
...chwiać się cały.
...ert, *part. et adj.* ztrząśniony,
...ąśniony.
...erung, *s. f.* ztrząśnienie, zatrzą-
...e, podtrząśnienie.
...rzen, *v. n. p.* zczernieć, schwarz
...n, czarnym się stać.
...ngen, zuwege bringen, *v. a.* po-
..., die Unkosten, koszt, expensę.

2) schwingen, trzepać, die Flügel, skrzydłami, s. Schwingen.

Ersehen, *v. a.* poznać, eines Geflissenheit aus einem Briefe, czyią chęć, z iakiego listu; eines Liebe aus der Stirne, z czoła czyią miłość.

Ersehen, *part. et adj.* poznany. przeźrżany, przeźrżana, przeźrżane.

Ersetzen, *v. a.* nadgrodzić, nadgradzać; odsłużyć, etwas mit seinen Diensten, nadgrodzić co swoiemi przysługami, Böses mit Guten, złe dobrym, den Schaden mit der Beute, szkodę zdobyczą, łupem, ein Geschenk mit einem gleichen, podarunek podarunkiem, durch Fleiß, pilnością.

Ersetzer, *s. m.* nadgrodca.

Ersetzlich, *adj.* co nadgrodzić można, czego powetować można; powetowany.

Ersetzung, *s. f.* nadgrodzenie, powetowanie; dopełnienie, der Regimenter, Reymentow.

Erseufzen, *v. n.* wdzychać, westchnąć, ięczeć, über etwas, na co, na biedę.

Ersinnen, *v. a.* wynaleść, wymyślić; vieles von sich selbst, wiele przez siebie samego.

Ersinner, *s. m.* wynalazca, wymyśliciel.

Ersinnlich, *adj.* co wynaleść, wymyślić można; rzecz do wymyślenia podobna, auf alle ersinnliche Weise, wszelkim pomyślonym sposobem.

Ersinnung, *s. f.* wymyślenie, wynalezienie.

Ersitzen, *v. a.* dawnością czasu co nabyć; *iakoby:* wysiedzieć; sich etwas, sobie co nabyć; etwas auf sich ersitzen lassen, przyiąć na siebie winę iaką, nie exkuzować się z niey.

Ersoffen, *part. et adj.* utoniony, utoniona, utonione, in der Wollust, w rozkoszy, in Lastern, w nałogach, w rozkoszach.

Ersonnen, *part. et adj.* wymyślony.

Ersparen, *v. a.* oszczędzać, von dem Seinigen, ze swoiego.

Ersparung, *s. f.* oszczędzanie, skąpienie, oszczędność, mit vieler des Holzes etwas kochen, z wielkim oszczędzaniem drew co warzyć.

Ersprießlich, *adj.* zdrowy, zbawienny, Rath, zdrowa, zbawienna rada.

Ersprießlichkeit, *s. f.* zdrowość, *zbawienność.*

Erst, *adv.* zrazu, hat es der König nicht geglaubt, zrazu Krol tego niewierzył, zuerst, naypierwey, dopiero, lese ich deinen Brief, czytam twoy list, sich

zuerst unter zweien verantworten, naypierwszy ze dwoch odpowiedział, nun erst, teraz dopiero, nun verstehe ich es erst, teraz to dopiero, rozumiem.

Erstarren, *v. n.* drętwieć, zdrętwieć, vor Kälte, Reife, od zimna od szronu. 2) erstaunen, zdumieć się.

Erstarrt, *part. et adj.* vor Kälte, zdrętwiony od zimna.

Erstarrung, *s. f.* zdrętwienie. 2) Erstaunung, zdumienie się, ztruchlenie, der Sinne, zmysłow, des Herzens, serca.

Erstatten, ersetzen, *v. a.* oddąć, nadgrodzić, einem etwas, co komu, womit, czym. 2) Bericht, wiadomość uczynić, einem von etwas, komu o czym.

Erstattet, *part. et adj.* nadgrodzony, powetowany.

Erstattung, *s. f.* nadgrodzenie, powetowanie. 2) eines Berichts, danie wiadomości.

Erstaunen, *v. n.* dumieć się, zdumieć się, über eines Anblick, na czyie spoźrzenie, die Nachkommen werden erstaunen, Potomkowie się zdumieią, es sind alle erstaunt, wszyscy się zdumieli, er war erstaunt und konnte kein Wort reden, zdumiany stał y nie mogł słowa powiedzieć, über eines Dinges Anblick, na widzenie iakiey rzeczy.

Erstaunen, das, *s. n* zdumienie.

Erstaunt, *part. et adj.* zdumiany, zdumiały.

Erstaunung, *s. f.* zdumienie, der vor Erstaunung nicht reden kann, ktory od zdumienia mowić nie może.

Erste, *num. ord.* pierwszy, deine ersten Meinungen, pierwsze twoie zdania, die ersten von allen, pierwsi ze wszystkich, die ersten fünfe wurden aufgerufen, pierwsi pięciu byli wywołani, die zehen ersten, dziesięciu pierwszych, er ist der erste gewesen, on był naypierwszym, in dem ersten Buche, w pierwszey księdze, in der ersten Schlachtordnung, w pierwszym szyku, in den ersten Gliedern der Bataille, w pierwszych gleytach szyku, der erste unter zweien, naypierwszy między dwiema, unter den Obersten, naypierwszy z Pułkownikow, es ist das erste wohl zu leben, to iest rzecz naypierwsza do szczęśliwego życia, und was das erste ist, einem guten Freunde, a co naypierwsza rzecz iest, że iednemu dobremu przyiacielowi.

Erste, *adv.* naypierwey, vors erste, zum ersten, naypierwey, nayprzod, na sam przod, gratulire ich dir, wie soll, winszuię ci iak prowinien fürs allererste sollte ein geraumer S zurechte gemacht werden, naypier przed wszystkim ma być stayma leżycie przestrona zrobione.

Erstechen, *v. a.* przebić, einen mit Degen, kogo szpadą, mit einem St za iednym pchnięciem, sztych sich, siebie.

Erstecher, *s. m.* ten co przebiia, sztych co pchnie sztychem.

Erstechung, *s. f.* pchniecie, sztychnie zakłucie.

Erstehen, *v. a.* in einer Auction, na czego na aukcyi.

Ersteigen, *v. a.* wyiść na wierzch gorę, wyleść, die Mauern, na w die Höhe, na wysokość, die Höhe des Berges, na naywyższy w chołek gory wyleść, das Schlo zamek wyiść, mit Leitern das po drabinie na dach wyleść, den na wał się wydrapać.

Ersteigung, *s. f.* wstąpienie, wyiście lezienie na wierzch.

Erster, *num. ord.* naypierwszy, s.

Erster, vornehmster Consul, Oberc Großconsul, PremierConsul, *s. m. nowe słowo:* naypierwszy konsul. mistrz, wielki, nayprzednieyszy sul.

Ersterben, *v. n.* umierać, umrzeć, mierać, wymrzeć, martwieć, twieć, das Glied erstirbt, cz martwieie, das Lob kann nicht ben, chwała umrzeć nie może, mierać.

Erstgebährende, *s. f.* pierworodzica ra pierwszy raz rodzi.

Erstgebohrner, *s. m.* pierworodny, syn.

Erstgeschafner, *s. m. et part. adj.* wotworca.

Ersticken, *v. n.* udusić, einen Hahn guta, udawić. 2) nicht mehr A holen können, nie moc więcey chać, dech zamknąć.

Erstickt, *part. et adj.* zaduszony, wiony, udawiona, udawione.

Erstickung, *s. f.* udawienie, zadusz

Erstlich, *adv.* naypierwey.

Erstlinge, *s. m. pl.* pierwiastki, Früchten, urodzaiow, von Erzt, talow, kruszcow.

Erstochen, *part. et adj.* przebity, bita, przebite, przekłuty.

Erstorben, *part. et adj.* obumarły

Erstrecken, sich, *v. r.* zasięgać, dost

..., t. i. wyprożnić z pię-
... Land mit Unkosten, kray
... turzem ein sehr großes
... krotkim czasie wielkie

... part. et adj. wyczerpany,
... wyniszczone z pie-

... v. a. zastraszyć, przestra-
... einjagen, strachu na-
... kogo, mit Drohungen,
... mit Mord und Brand,
... y ogniem, mit dem Ge-
... mit dem Anblicke, spo-
... schreckt werden, być prze-
... heftig über eines Brief,
... listem, na czyi list,
... Blatte, na każde
... zmrzenie listka.
... s. n. zastraszenie, prze-

... adj. straszny, straszliwy,
... von Ansehen, z pożrze-

... adv. strasznie, straszliwie,
... z haniebnym strachem,
...

... przestraszenie się, prze-
... zastraszenie się, verur-
... przelęknienie sprawić, stra-
... narobić.
... part. et adj. zastraszony,
...
... s. f. strach, zastraszenie,
...
... part. et adj. zastraszony,
... über der neuen Sache,
... über dem Traume, snem,
... listem, der so erschro-
... er das Maul nicht auf-
... tak iest przestraszony, że
... może otworzyć, der ganz
... aussiehet, cały przestraszo-
...
... v. a. trząść, zatrząsnąć.
... v. a. zachwiać, durch Stoßen
... pchaiąc rusząć, die Erde
... chwieie się ziemią,
... das gemeine Wesen, Rzeczpo-
... seinem ganzen Leibe, trząść
... się cały.
... part. et adj. ztrząśniony,
...
... s. f. ztrząśnienie, zatrzą-
... podtrząśnienie.
... v. n. p. zczernieć, schwarz
... czarnym się stać.
... zuwege bringen, v. a. po-
... die Unkosten, koszt, expensę.

2) schwingen, trzepać, die Flügel, skrzydłami, s. Schwingen.

Ersehen, v. a. poznać, eines Geflissenheit aus einem Briefe, czyią chęć, z iakiego listu; eines Liebe aus der Stirne, z czoła czyią miłość.

Ersehen, part. et adj. poznany, przeźrżany, przeźrżana, przeźrżane.

Ersetzen, v. a. nadgrodzić, nadgradzać; odsłużyć, etwas mit seinen Diensten, nadgrodzić co swoiemi przysługami, Böses mit Guten, złe dobrym, den Schaden mit der Beute, szkodę zdobyczą, łupem, ein Geschenk mit einem gleichen, podarunek podarunkiem, durch Fleiß, pilnością.

Ersetzer, s. m. nadgrodca.

Ersetzlich, adj. co nadgrodzić można, czego powetować można; powetowany.

Ersetzung, s. f. nadgrodzenie, powetowanie; dopełnienie, der Regimenter, Reymentow.

Erseufzen, v. n. wdzychać, westchnąć, ięczeć, über etwas, na co, na biedę.

Ersinnen, v. a. wynaleść, wymyślić; vieles von sich selbst, wiele przez siebie samego.

Ersinner, s. m. wynalazca, wymyśliciel.

Ersinnlich, adj. co wynaleść, wymyślić można; rzecz do wymyślenia podobna, auf alle ersinnliche Weise, wszelkim pomyślonym sposobem.

Ersinnung, s. f. wymyślenie, wynalezienie.

Ersitzen, v. a. dawnością czasu co nabyć; iakoby: wysiedzieć; sich etwas, sobie co nabyć; etwas auf sich ersitzen lassen, przyiąć na siebie winę iaką, nie exkuzować się z niey.

Ersoffen, part. et adj. utoniony, utoniona, utonione, in der Wollust, w rozkoszy, in Lastern, w nałogach, w rozkoszach.

Ersonnen, part. et adj. wymyślony.

Ersparen, v. a. oszczędzać, von dem Seinigen, ze swoiego.

Ersparung, s. f. oszczędzanie, skąpienie, oszczędność, mit vieler des Holzes etwas kochen, z wielkim oszczędzaniem drew co warzyć.

Ersprießlich, adj. zdrowy, zbawienny, Rath, zdrowa, zbawienna rada.

Ersprießlichkeit, s. f. zdrowość, zbawienność.

Erst, adv. zrazu, hat es der König nicht geglaubt, zrazu Krol tego niewierzył, zuerst, naypierwey, dopiero, lese ich deinen Brief, czytam twoy list, sich

wieder bei dem Feuer, znowu się ogrzać przy ogniu.

Erwärmen, das, *s. n.* ogrzanie, zagrzanie, rozgrzanie, ogrzewanie, zagrzewanie, rozgrzewanie.

Erwärmer, *s. m.* zagrzewacz, rozgrzewacz, ogrzewacz.

Erwärmerinn, *s. f.* zagrzewaczka, ogrzewaczka, rozgrzewaczka

Erwärmet, *part. et adj.* ogrzany, rozgrzany, zagrzany, ogrzewany, zagrzewany, rozgrzewany.

Erwärmung, *s. f.* ogrzanie, ogrzewanie, zagrzanie, zagrzewanie, rozgrzanie, rozgrzewanie; eines Kranken, iakiego chorego, einer Stube, izby iakiey, pokoiu; des Bads, łaźni, kąpieli.

Erwarmen, warm werden, *v. n.* letnieć, rozgrzewać się, zagrzewać się, von etwas, od czego, bei Zeiten, wcześnie. s. Warm werden.

Erwarten, *v. a.* czekać, oczekiwać, begierig, z upragnieniem, gar sehr, nader: schon längst, iuż długo, täglich, codziennie, etwas mit großer Hoffnung, czego z wielką nadzieią; die Zurückkunft in Hoffnung, powrotu do nadziei, einen auf den Jenner, kogo w miesiącu styczniu, mit größtem Verlangen, z wielkim upragnieniem, vor der Thüre, kogo przede drzwiami, zu Hause, kogo w domu, der Vater will auf den Vetter warten, oyciec będzie czekał na stryia, erwartet werden, być czekanym, man erwartet den Krieg, czekaią woyny, nicht erwarten können, nie moc czekać.

Erwarten, das, *s. n.* czekanie, oczekiwanie.

Erwarter, *s. m.* czekaiący, oczekiwaiący, na iaką rzecz

Erwarterinn, *s. f.* czekaiąca, oczekiwaiąca, na iaką rzecz.

Erwartung, *s. f.* czekanie, oczekiwanie, s. Warten, das.

Erwecken, *v. a.* zbudzić, obudzić, einen vom Schlafe, kogo ze snu, ze spania, von den Todten, od umarłych wskrzesić. 2) Erregen, wzbudzić. Aufruhr, rozruch, bunt.

Erwecken, das, *s. n.* wzbudzenie, obudzenie.

Erweckt, *part. et adj.* obudzony, wzbudzony. s. Erwecken.

Erweckung, *s. f.* obudzenie, wzbudzenie, aus dem Schlafe, ze snu śpiącego.

Erwehlen, *v. a.* wybrać, aus vielen das bequemste, ze wielu co naylepszego, von dreien, welchen du willst, ze trze ktorego chcesz, aus bösen das ger ste, ze złego co naymnieysze eine Bedingung; kondycyą; die Richtern, tych za sędziow, einen ster, księdza iakiego, einen zu s Advocaten, kogo za patrona w wie, abwesend zum Collegen, ko przytomnego za kollegę, Obri personen, urząd, urzędnika, einen allen, iednego ze wszystkich, General, kogo obrać gienerałem zur Nachahme, siebie samego do śladowania, aus dem ganzen Ha z całey cupy, z całey gromady, eines andern Stelle, na mieysce drugiego.

Erwehler, *s. m.* obieracz, ten co o

Erwehlerinn, *s. f.* obieraczka.

Erwehlt, *part. et adj.* obrany, ob obrane. 2) przysposobiony, przysposobiony syn, zu einem obrany na iaki urząd.

Erwehlung, *s. f.* obranie, wybor Worte, słow, der Richter, sę an Kindes Statt, na mieysce dzi cia, wybranie.

Erwehnen, *v. a.* wzmiankę czynić o kim, oben, vorher, wyżey, w bei einem, u kogo.

Erwehnen, das, *s. n.* wzmianka, w mnienie, wzmiankowanie.

Erwehnt, *part. et adj.* wzmiankow wspomniony, o ktorym była w anka.

Erwehnung, *s. f.* wzmiankow wspomnienie, wspominanie, a głupie, rühmliche, sławne, z h rem. ein großes Verlangen an ktore wielkie pragnienie, iż znaczy, nieprzystoyna, nieprz ta wzmianka, nie przystoyne, przyzwoite wspomnienie, eines ges thun, o iakiey rzeczy zu thun unterlassen, zaniedbać n

Erwehren, *v. r.* odzędzić, sich kogo od siebie, odeprzeć, de des, nieprzyiaciela odeprzeć.

Erweichen, *v. a.* zmiękczyć, erwa tes, co twardego, ein Pflaster ster, den Bauch, brzuch, einen gar zu hart und wild ist, zen kogo, ktory iest bardzo krnot dziki; einen dem Gemüthe nad umyśle kogo zmiękczyć, ułag albo zaciętość przełamać.

Erweicht, *part. et adj.* zmięk zmiękczona, zmiękczone.

…f. in der Arznei, zmiękczenie; des Gemüthes, … ułagodzenie.

… pokazanie, pokazywanie dowod.

… dowodzić; pokazywać: … aus dem Verſtande, z rzeczy rozumie, aus Urkunden, … 2) thun, uczynić, …thät, swoię powinność, … oddać, einem eine Ehre, … honor, uczynić komu … wiadczyć, Wohlthat, dobro, einem viel Gutes, kogo dobrego, einem Barmherzigkeit, komu miłoſierdzie. bei einem … jakim nieſzczęściu, zażyć, … wości powagi, Fleiß, pilnować ſię, ſich ſehr gelinde, … bardzo łaſkawym, dagegen … nich gegen einen, łaſkawego, geduldig und verdrossenem y zrapionym, ſich, … ligen Richter, pokazać ſię …nym ſędzia.

…ts, f. n. pokazanie, dowiedzenie, dowod.

…, adj. co można dowodzić,

…, adv. podobnie do prawdy, …wem do prawdy.

…f. pokazanie, dowodzenie, …ienie, dowod.

…r, f. m. rozprzeſtrzeniciel, …niciel.

…, v. a. rozſzerzyć, rozſzerzać, …ec. rozpościerać, rozbierać, …ać, rzecz iaką, eine Stadt, …rzerzyć, die Wunde durch …en, ranę przeżnięciem, eis …ufe, czyle grunta. einen …t, das Reich, kroleſtwo, …chterdnung, kroleſtwo, die …ranes Dinges, granice iakiey …

…, das, f. n. rozſzerzenie, …rzenienie.

…, part. et adj. rozſzerzony …rzeniony.

…ung, f. f. rozſzerzenie, rozprzeſtrzenienie, des Reichs, państwa, der …n, granic, des Hausweſens, …rstwa, fortuny.

…, v. a. ctr. nabyć, zarobić, ſich Wohlthat, zarobić ſobie na iałrodzieyſtwo, ſich durch ſeine …n Anſehen, przez pracę, zaſobie na powagę, dorobić ſię. …um, bogactw, fortuny; des etwas mit Zanken und Streiten erworben hat, ktory ſię czego, pieniactwem, pienianiem inszych u prawa dorobił.

Erwerbung, f. f. nabycie, zyſkanie, dorobienie ſię; zarobienie na co korzyść.

Erwiedern, v. a. oddać, einem etwas, co komu, zapłacić, etwas mit etwas, co czym.

Erwiedern laſſen, opuścić ſię, an ſeinem Fleiße, w swoiey pilności, es an keinen Unkoſten laſſen, nie żałować, nie oszczędzać żadnego kosztu.

Erwiedert, part. et adj. nadgrodzony, oddany.

Erwiederung, f. f. nadgrodzenie, oddanie.

Erwieſen, part. et adj. pokazany, dowiedziony.

Erwilden, v. n. zdziczeć.

Erwiſchen, v. a. pochwycić, etwas, co, złapać, einen allein, kogo samego, einen auf offenbarer Lüge, złapać kogo na oczywiſtym kłamſtwie.

Erwiſcht, part. et adj. złapany, zachwycony, pochwycony.

Erwogen, part. et adj. zważony, zważona, zważone.

Erworben, part. et adj. nabyty, nabyta, nabyte, nabywany, nabywana, nabywane.

Erwuchern, v. a. lichwę brać od czego.

Erwürgen, v. a. udawić, udusić, einen, kogo, mit dem Stricke, postronkiem, ſtryczkiem, erſticken an etwas, udawić ſię czym, an einem Beine, gruszką.

Erwürgen, das, f. n. udawienie, uduszenie, zaduszenie, ſię.

Erwürget, f. m. dawiciel, duſiciel, upuſiciel, zaduſiciel.

Erwürgerin, f. f. dawicielka, duſicielka, uduſicielka, zaduſicielka.

Erwürget, part. et adj. zaduszony, uduszony, zadawiony, udawiony.

Erwürgung, f. f. udawienie, zadawienie, uduszenie, zaduszenie.

Erzt, adj 1) ein Teutſches Vorwort, welches ſo viel, als der Oberſte, Vornehmſte u. d. g. bedeutet, z. E. Erzbiſchoff, Erzdiab, im Lateiniſchen, Archi, im Polniſchen, Arcy, po polsku. niemiecki przedimek, ktory tak wiele znaczy, iak, naywyższy, nayprzedniejszy, na przykład: arcybiskup, arcy dobry, arcyzłodziey. 2) ein Subſt. n. und ſo viel, als Metall, welches aber alsdann beſſer, zum Unterſchiede vom erſtern, Erzt geſchrieben wird. 3) ieſt także ſubſtantivum y znaczy tak wiele, iak metal, iak kruszec,

ſzec, ktore iednak ſłowo, dla roż-
ności y rozeznania od pierwſzego,
lepiey piſze ſię na końcu przez te,
ktore ſię mu przydaie.

Erzapoſtel, *ſ. m.* Arcyapoſtoł.

Erzbetrüger, *ſ. m.* arcyoſzuſt, wierutny
oſzuſt; cały z ſzalbierſtwa y z mata-
ſtwa złożony, ziany, ulany.

Erzbiſchöflich, *adj.* arcybiskupi, arcy-
biskupia, arcybiskupie.

Erzbiſchofthum, *ſ. n.* Erzbisthum, Arcy-
biskupſtwo.

Erzböſewicht, *ſ. m.* hultay oſtatni, nay-
niepodſciwſzy, wierutny niecnota.

Erzbube, *ſ. m.* niecnota, zbrodzień,
ladaco.

Erzcämmerer, *ſ. m.* Arcy Podkomorzy.

Erzcanzler, *ſ. m.* Wielki Kanclerz.

Erzdieb, *ſ. m.* arcyzłodziey, ktory zło-
dzieyſtwem wſzyſtkich złodzieiow
przechodzi.

Erzdiebin, *ſ. f.* arcyzłodzieyka, nay-
większa ze wſzyſtkich złodzieiek.

Erzehlbar, Erzählbar, *adj.* co można
powiadać, co można opowiedzieć,
powiedzieć.

Erzehlen, Erzählen, *v. a.* powiadać,
opowiedzieć, einem die ganze Sache
nach der Reihe, całą rzecz porządkiem,
iak ieſt, iak była, iak ſię dzieie, iak
ſię ſtała, einem wie ſich die Sache ver-
hält, komu, iak ſię rzecy ma, ohne
Umſchweif, bez ogrodki, bez dale-
kiego obchodu, einem den Traum,
opowiedzieć komu ſen mſany, dem
Alten die ganze Sache, die Plünderung
der Stadt, zrabowanie miaſta, weit-
läuftig, obſzernie co opowiadać, auch
den Lauf der Sache, bieg rzeczy, przy-
padku, ſprawy, was man einem Gutes
gethan hat, co komu dobrego uczy-
niono, alles vorangegangene umſtänd-
lich, z okolicznościami wſzyſtkiemi,
wſzyſto przeſzłe, etwas nach einander,
opowiadać iedno po drugim, einem
die Anſchläge, komu rady, zamyſły,
eines Thaten recht wohl, czyie uczynki
powiadać należycie, powiadać o
czyich uczynkach, was geſchehen iſt,
co ſię ſtało, was einem geträumet hat,
co ſię komu śniło, warauf die Sache
ankomme, na co rzecz wychodzi.

Erzehlen, das, *ſ. n.* opowiadanie, opo-
wiedzenie.

Erzehler, *ſ. m.* opowiadacz.

Erzehlet, *part. et adj.* opowiedziany,
powiadany, o ktorym powiadano,
erzehlet leſen, czytać to co powia-
dano.

Erzehlung, *ſ. f.* powiadanie, relac
powieść, deutliche, kurze, ia
krotka, wahrſcheinliche, podobna
prawdy, erdichtete, zmyślona, a
nehme, przyiemna, vergangener, o
gegenwärtiger Dinge, przeſzłych,
bo nieniey ſzych rzeczy, geſchehe
Dinge, rzeczy, ktore ſię ſtały,
der Erzehlung zu thun haben, za
wiać ſię powiadaniem czego, mit
ler den Leſer verdrießlich machen, o
wiadaniem wielu rzeczy naprzykr
ſię czytelnikowi.

Erzeigen, *v. a.* świadczyć, wyświadcz
einem alle Freundſchaftsdienſte, świ
czyć komu, wyświadczyć wſzyſ
przyiacielſkie uſługi. Liebe mil
afekt, einem ſeine Treue, komu ſw
wierność świadczyć, ſeine Gewo
heit, ſwoię życzliwość, den Ält
ſeine Schuldigkeit, rodzicom ſw
powinność, miłość y boiaźń z uſza
waniem; pokazać ſię, ſich als ei
billigen Richter, pokazać ſię ſłuſz
ſędzią, geduldig, pokazać ſię cier
wym, ſich dankbar gegen wohlverd
te, wdzięcznym, dla dobrze zaſ
żonych, dobrze zaſłużonym, ſich
bar, pokazać ſię uczciwie z honore
um ſo viel demüthiger, tym uniżeniej
einem viel Gutes, wyświadczyć kom
wiele dobrego.

Erzeigung, *ſ. f.* oświadczenie, uwiado
mienie, ſ. Bezeigung.

Erzengel, *ſ. m.* Archanioł, wyżſzy go
dnością y chorem, nad inſzy
Aniołow.

Erzenum, *n. p. n.* Stadt in Armeni
Erzenuma, miaſto w Georgiańſki
kraiu, w armenii.

Erzeugen, *v. a.* płodzić, rodzić, cin
kogo, aus Saamen erzeuget werd
z plemienia, z naſienia być zrodz
nym, zpłodzonym, erwerben, zarc
bić, zyſkać, ſich etwas, co ſobie, d
robić ſię, fortuny.

Erzeugen, das, *ſ. n.* rodzenie, płodz
nie.

Erzeuget, *part. et adj.* zrodzony, zp
dzony.

Erzeugniß, *ſ. n.* produkt.

Erzeugung, *ſ. f.* rodzenie, płodzeni
zrodzenie, zpłodzenie.

Erzgebirge, *ſ. n.* Stück von Meiſſen, Ert
gebirge, Krainka w Miſnii, iey czę

Erzgebirgiſcher, *adj.* Kreis, Theil v
Meiſſen, Ertzgebirski Powiacik, cz
ſtka Miſnii.

Erzherzog, *ſ. m.* Arcyksiąże.

Erzh

, *s. f.* Arcyksiężna,
..., *s. n.* Arcyksięstwo.
. arcyczarownica, naygło-
, naywiększa ze wszystkich
:
..., *s. m.* arcyczarnoksię-
..yczarownik, mistrz nay-
.. czarach.
.. chować, wychować, frei,
, swobodnie, in eines Hän-
..czych rękach, mit eines
, na czyim chlebie, bei ei-
..go. auf was für Art, iakim
. nach wessen Gutbefinden,
..wiego zdania.
..., *s. n.* chowanie, wycho-
..
.. *wychowawca.*
.. *s. f.* wychowawczyna, der
..., dzikich zwierząt.
.. dostąpić.
.. *adj.* trafiony, getroffen,
.., iako co cel, *po polska*
..: trafić w cel, trafić do
..o do celu.
.. drieć, am ganzen Leibe,
..ciele. zadrżeć, vom Donner,
.., beim Anfange der Rede
.., zaprzeć wszystek, po
.. członkach, na początku
..czyniąc mowić, der ganze
.., cało ciało drży, wenn
.. an die Thür zu klopfen,
..zynam do drzwi kołotać.
.. arcykacerz, arcyheretyk.
.. arcywykrętarz, wykrętny,
.. wszystkich wykrętarzow
..dzący.
.., *s. m.* Marszałek Wielki
..kiego.
.., *s. m.* Wielki Podczasy.
.. *s. m.* arcygłupi, nad ktorego
.. niema.
.. *part. et adj.* chowany, wycho-
.. wychowana, wychowane,
.., *s. m.* (neu) arcypatriota.
.., *s. m.* Arcykapłan.
.. *s. m.* człowiek nayniepodści-
.. naywierutnieyszy niecnota.
.., *s. m.* Wielki Podskarbi.
.. *s. m.* Wielki Podczaszy.
.., *s. m.* naystarszy nad rozboy-
.. morskiemi.
.. miedź, in Erzt eingegraben,
.. wyryć, wykroić, wyżnać na
.. eine Statua von Erzt, statua
.., aus Erzte machen, robić z
.., giessen, schmelzen, lać, topić
.., von Erzt gemacht, z miedzi
zrobiony; miedziany. Tiegel von Erzt, rynka z miedzi. Leuchter, lichtarze, voller Erzt, pełny miedzi, darin Erzt ist, miedzisty, w ktorym miedź iest przymięszana, mit Erzte beschlagen, międzią obić, obiiać, mit Erzt beschlagene Bettstellen, międzią obite łożka, dergleichen Schiffe, takież międzią obitę, w miedź okowane okręty, das Erzt wächst, miedź rośnie, miedź się rodzi, das Erzt hauen, graben, miedź ciąć, rąbać w skałach (kruszec miedziany). Erzt am Tage treffen, miedź zaraz na wierzchu pod darniem napaść, znaleść; rösten, piec; brennen, palić; pochen, tłuc; waschen, płukać, gediegenes Erzt, miedź wyrobiona. Erzt mahlen, mleć, trzeć miedź.

Erzt-, ehern, *adj.* miedziany.

Erztbruch, *s. m.* miedziane skały, miedziane zupy, rudnice.

Erztgießer, *s. m.* miedzioleynik.

Erztgraber, *s. m.* miedziogurnik, miedziokop.

Erztgrube, *s. f.* miedziany szyb.

Erzthaltend, haltig, *adj.* co miedź ma w sobie, erzthaltende Steine, kamienie, w ktorych miedź iest.

Erzthütte, *s. f.* miedzipalarnia, topielnia.

Erztreich, *adj.* w miedź obfity, miedź obficie rodzący; międzi w sobie wiele maiący.

Erztrost, *s. m.* śniedź na miedzi.

Erztruchses, *s. m.* wielki Stolnik.

Erztschaum, *s. m.* zędra od miedzi, odrobiny.

Erztstein, *s. m.* miedzisty kamień.

Erzürnen, *v. a.* rozgniewać, zaczepić, rozdraźnić, einen, kogo, do gniewu przyprowadzić, wzbudzić w kim gniew; wider sich, przeciwko siebie, na siebie rozgniewać; sehr über etwas, rozgniewać się, bardzo o co; leichtlich, prędko, łatwo; hefftig, żwano; mocno; über einen, na kogo; rozdraźnić na kogo.

Erzürnen, das, *s. n.* rozgniewanie, rozdraźnienie.

Erzürnt, *part. et adj.* rozgniewany, rozgniewana, rozgniewane, rozdraźniony, zaczepiony, ktory wpadł, w gniew, ktory się uwiodł gniewem; urażony.

Erzürnung, *s. f.* rozgniewanie, rozdraźnienie; urażenie.

Erzvater, *s. m.* Patriarcha.

Erzverläumder, *ſ. m.* naywiękſzy potwárca.

Erzvogel, *ſ. m.* hultay nayniepodſciwſzy, naygłownieyſzy, naypierwſzy z hultaiow.

Erzwáſche, *ſ. f.* miedzi wymywalnia; Ort, wo das Erzt gewaſchen wird, mieyſce, w ktorym miedź płuczą; płukalnia na miedź; miedzipłukalnia.

Erzwerk, *ſ. n.* miedziane naczynie, allerhand Gefäße von Erzt, iakiękolwiek ſtatki z miedzi rabione.

Erzwingen, *v. a.* wykręcić, Geld von einem, pieniądze od kogo.

Erzzauberer, *ſ. m.* arcyczarownik, nayſtarſzy, naywiękſzy czarownik.

Erzzauberin, *ſ. f.* arcyczarownica, nayſtarſza, nayprzednieyſza czarownica.

Es, *part. n. g.* iſt ein Wörtchen, das im Lateiniſchen insgemein übergangen wird, aber im Polniſchen bleibt, to ſłowko Niemieckie w Lacinskim ſię nie wyraża, opuſzcza ſię; w polskim wyraża ſię przez słowko *to*; lubo nie zawſze, *na przykład.* es regnet, deſzcz idzie, tu ſię w Polskim nie kładzie, aber, ich weiß es, ia wiem, *to*, es iſt gut, to ieſt dobrze. Dann und wann heißt es ſo viel, als dieſes und ſodann wird es mit to auch ausgedruckt, czaſami znaczy: to tu; ale ſię wyraża w Polskim przez ſamo, *to*, ktore ſię pięknie powtarza: z. E. das iſt es, was ich geſagt habe, y to to ieſt, co ia powiedziałem.

Eſcadre, *ſ. f.* Anzahl Schiffe, liczba nie wielka okrętow do boiu.

Eſcadrille, *ſ. f.* (neu) kleines Geſchwader, *nowe słowo:* mały ſzwadron.

Eſcadron, *ſ. m.* Haufen Reuter, Szwadron, iazdy kompania albo dwie.

Eſchappiren, *v. n.* umknąć, uciec, wymknąć ſię, ſ. entwiſchen.

Eſchbaum, *ſ. m.* jaworowe drzewo jawor.

Eſche, *ſ. f.* ein Baum, drzewo pewne, iawor, von Eſchen, *adj.* z iaworu, iaworowy. Ort, da dergleichen Bäume ſtehen, mieyſce gdzie te drzewo roſną, iaworzyna, łaſek iaworowy.

Eſchen, von Eſchen, *adj.* iaworowy, z iaworu, robiony, ciosany, toczony.

Eſchenwald, *ſ. m.* laſ iaworowy.

Eſcobarderie, *ſ. f.* (neu) eine feine Lüge, *nowe słowo:* pięknie, wykrętne kłamſtwo.

Eſcorde, *ſ. f.* Begleitung, obrona, konwoy *zaſtęp*, żołnierzy, mit einer guten abſchicken, pod dobrym konwoiem, z dobrą obroną żołnierzy odesłać.

Eſcortiren, *v. a.* eskortować, prowadzić pod obroną; bydź na obronie kom mit Soldaten begleiten, żołnier przydać do prowadzenia; die Ba ge, bagaże, rzeczy; die Fouragi furażniących bronić, zasłaniać.

Eſcurial, *n. p. f.* Kloſter in Spani Eſkurial, klaſztor w Hiſzpanii.

Eſel, *ſ. m.* ein Thier, oſieł. zwierz pew wilder, dziki; von rechtem Alt mocno ſtary; großleibiger, niby bego ciała; ſtarkhalſiger, mocno tęgiego karku; von ſtarken und t ten Ribben, żober mocnych y ſz kich; von fleiſchichter Bruſt, mięſiſty pierſi; lahmer, kulawy; fauler, wy; verhungerter, zgłodzony; Sch geſauler, obity, zbity, wohlbeleibt w ciele; beißiger, kąſaiący: der den Wagen geſpannet wird, wozo do wozu zaprzęgany; der in der M le ziehet, ktory w młynie ciągn obraca; geſattelter, okulbaczony. einem Eſel, *adj.* oſle, ſchreien wie Eſel, ryczeć iak oſieł.

Eſelchen, *ſ. n.* oſiołek, geringes, nike mny; das wohl hungern und arb kann, do głodu dobry, wytrzym na głod, do pracy dobry.

Eſelgeſchrei, *ſ. n.* ryk ośli, oſle ryczen

Eſelhaft, *adj.* oſławaty, iak oſieł. Sch haftigkeit, oſławata wſtydliwoſc.

Eſelin, *ſ. f.* oślica.

Eſelmilch, *ſ. f.* oſle mleko, od oſł

Eſelmiſt, *ſ. m.* ośli gnoy.

Eſelmühle, *ſ. f.* ośli młym, w ktor oſieł robi, koło ciągnąc obraca

Eſelreuter, *ſ. m.* ieździec na oſle.

Eſelshaut, *ſ. f.* Art eines Pergam kſztalt pargaminu.

Eſeltreiber, *ſ. m.* oſłow doganiacz.o

Eſpe, *ſ. f.* czarna topola, ſ. Aſpe.

Eſpinal, *n. p. f.* Stadt in Lothar Eſpinal, miaſto w Lotaryngii.

Eß, *ſ. f.* oder die Eins auf dem W es na ſtoſtce, ieduo oko na Dauß in der Karte, tus w karcie

Eßbar, *adj.* ſ. Eſſelicht.

Eſſäer, *n. p. c. pl.* Secte bei den J Eſſeuſz, ieden z tey ſekty u Zy

Eſſe, *ſ. f.* Feuereſſe, dymnik.

Eſſek, *n. p. n.* Stadt in Sclav Eſſek, miaſto w Słowiańskim

Eſſelicht, eßbar, *adj.* co ieść mo co dobre, nie złe do iedzenia.

Eſſen, ſpeiſen, *v. a.* ieść, aus Schüſſel, z miski, viele Schüſſ mit einem, wiele łzufel ſoli kim; mit einander, razem; ſp

...zażywać, pożytecznym, ... uczynić może.

..., *s. m.* Ausspäher, Kund... ein Geheimniß ausforscht, ... Staatsministern, bodacz ...emnie, w czyie sekreta ... osobliwie o ministerach ... państwa.

..., *adj.* (neu) ausspä... ... auszuspähen suchend, *nowe* ...gladaiący, wywiadywaiący ...gować co szukaiący.

... *v. n.* upominać się, sprze... uskarżać się.

... umyślny, *subst.* besonde... ... posłaniec umyślnie wypra... ...ząd.

... *v. a.* ausdrücken, wyrazić.

..., *s. f.* (neu) Beraubung ...thums, *nowe słowo:* wła... ...owanie.

... *v. a.* (neu) des Eigenthums ..., aus dem Besitze des Eigen... ..., *nowe słowo:* wyzuć z ...siadania, z osiadłości wła... ...siadzić.

..., *part. et adj.* (neu) des Ei... ...beraubt, *nowe słowo:* wła... ...obrany.

... eksrektor, ten co był ...

... wyciągnąć, rozciągnąć, ...

... (neu) ausdehnend, nach ... oder Vergrößerung stre... ...bewirkend, vorzüglich im ... Verstande von der Macht ..., *nowe słowo:* wyciągaią... ...iący się do rozszerzenia, ...większenia, to dostaiący, oso... ... sensie figurycznym o mocy ...

..., *v. a.* wycieńczyć, wycień... ... Verringern.

..., *s. n.* zwierzchowny, po... ...owny, äußerliches Wesen, po... ...owny pozor, ein Mensch von ... Exterieur, człowiek na ...piękny, piękney postaci.

...ental, *adj.* (neu) außerhalb ... Lande, *nowe słowo:* z ziemi ... lądu.

... krotki wypis iakiey rzeczy.

..., *s. f.* Geschlecht, urodzenie, ...nehmer Extraction, zacnego ...

..., *v. a.* wyciągnąć, przewleć.

...inair, *adj.* nie zwyczayny, nad ...ządek rzeczy, außerordentlich.

Extrapost, *s. f.* iazda nocna pocztą, iechanie nocne pocztą.

Extremität, *s. f.* das Äußerste, Letzte, am Ende, ostatnia bieda, hańba; leiden, ostatnią biedę cierpieć; zur Extremität kommen lassen, do ostatniey biedy przyprowadzić; einen darzu bringen, w ostatnią biedę wprawić.

Extremoza, *n. pr. f.* Stadt in Portugall, Extremoza, miasto w Portugalii.

Exuberant, *adj.* (neu) überflüssig, unnöthig, *nowe słowo:* obfity, niepotrzebny, zbytni.

Exulant, *s. m.* Vertriebener, wygnaniec, wywołaniec, bannit, wygnany, wywołany.

Exulantinn, *s. f.* wygnanka, wywołanka.

Ey! Ei! *interj.* ey! so taugt es nicht, ey, to nic niema! to nie wart nic! Ei, lieber! ey, proszę! Ei, nun wollen wir sehen, ey, chcemy to obaczyć; obaczemy! będziemy to widzieć, da się to widzieć.

Ey; Ei, *s. n.* das, iaie, iaio, rohes, surowe; frisches, świeże; von einer Henne, od kury, kurze; von einem Pfaue, pawie, od pawia; von Enten, od kaczki, kacze; hartes, twarde; weiches, miętkie; durchsichtiges, przezroczyste; neugelegtes, dopiero zniesione; länglichtes, podługowate, długawe; spitziges, kończyste; rundes, okręgłe; zerbrochenes, ztłuczone, rozbite; taubes, w ktorym się nie zalęgło nić; zapartek; in Kleien, oder Spreu aufheben, w otrębach, albo w plewach iaia chować; Eier einer Henne unterlegen, iaia pod kurę podłożyć; Eier legen, iaie znieść; Ei, das der Henne unreif entgangen ist, iaie niewszczęśne; niewcześnie zniesione, geflößt worden ist, *toż samo*; das von der Wärme belebt wird, co się od ciepła zawięzuie; das mit zum Brüten ist, co iest dobre do wylągnienia; picken die Jungen mit den Schnäbelchen durch, ktore kurczątka dziubkiem kluią; über den Eiern sitzen, na iaiach siedzieć.

Eyd, Eid, *s. m.* przysięga; wahrhafter, prawdziwa; heiliger, święta; thun mit lauter Stimme, przysięgę czynić wielkim głosem, głośno bardzo; halten, chować; ein mit einem Eyde bestätigtes Zeugniß, świadestwo przysięgą ztwierdzone; einem ablegen, pozwolić komu przysięgę, uczynić, körperlichen thun, przysięgę osobiście uczynić; wider einen, przeciwko komu

etwa mit einiger Gewalt wird ausgetrieben werden, kiedy podobno iaką mocą wypędzony będzie, wodurch, ktorędy, etwa erwischen, ktorędy ucieć, wohin, dokąd, etwa in Krieg entlaufen, dokąd na woynę wybiec.

Etwas, *s. n.* cokolwiek, schaden, szkodzić; Böses dabei seyn, cokolwiek złego być w czym, etwas von seinen Schriften einem senden, cokolwiek ze swoich pism komu posłać, auch etwas seyn, także być cokolwiek, es hat etwas auf sich, iest tu co.

Etwas, *adv. trochę*, cokolwiek, *adv.* zuvor, cokolwiek przed tym, etwas weniger, cokolwiek mniey: hernach, cokolwiek potym; erschüttern, zatrząść, zachwiać; das Maul aufsperren, cokolwiek gębę otworzyć.

Etwas anreitzen, *v. a.* nie co nęcić.

Etwas aufgeblasen, *part. et adj.* nie co nadęty.

Etwas bäurisch, *adj.* trochę wieyski.

Etwas besorgen, *v. a.* trochę się obawiać.

Etwas bitter, *adj.* trochę gorzki, gorzkawy.

Etwas bleich, *adj.* trochę blady, bladawy.

Etwas bleifärbig, *adj.* trochę siny, sinawy.

Etwas blutig, *adj.* nie co krwawy.

Etwas braten, *v. a.* przypieć.

Etwas dünn, *adj.* trochę cienki.

Etwas erquickt, *part. et adj.* trochę pokrzepiony, ożyźwiony.

Etwas erzürnen, *v. a.* urazić trochę.

Etwas faul, *adj.* trochę leniwy.

Etwas fett, *adj.* trochę tłusty, tłustawy, przytłusty.

Etwas fäuster, *adj.* trochę ciemny, przyciemny.

Etwas fürchten, sich, *v. r.* trochę się bać.

Etwas garstig, *adj.* trochę szpetny.

Etwas gesauert, *adj. et part.* trochę zakwaszony.

Etwas geschwächt, *part. et adj.* trochę osłabiony.

Etwas gelblicht, *adj.* trochę zsiniały, podsinały.

Etwas groß, *adj.* trochę wielki, za wielki.

Etwas heiß werden, *v. n. p.* trochę się rozgrzewać, trochę się gorącym stawać.

Etwas hell, *adj.* trochę iasny.

Etwas heisch, *adj.* trochę chrapliwy.

Etwas himmelblau, *adj.* trochę niebieski.

Etwas hoch, *adj.* trochę wysoki.

Etwas kalt, *adj.* trochę zimny.

Etwas klein, *adj.* trochę mały.

Etwas zerbrechen, *v. a.* nadłamać.

Etwas zieren, *v. a.* przystroić.

Etwas weiß, *adj.* białawy.

Etwas zweifeln, *v. a.* powątpiewać.

Eu, *n. p. n.* eine Stadt in Frankrei Eu, miasto we Francyi; *pol.* Augiu

Eu, *n. p. m.* ein Fluß in Spanien, E rzeka w Hiszpanii.

Evacuiren, *v. a.* ausleeren, wyproźni

Evangelisch, *adj.* Ewangelicki.

Evangeliste, *s. m.* Ewangelista.

Evangelium, *s. n.* Ewangelia.

Evaporiren, ausdünsten, *v. n.* wypar wać, wywaporować, parą wyiść wiatr, wywietrzeć.

Evasiv, *adj.* (neu) auf Ausflüchte gründet, sie anwendend, gebrauchen *nowe słowo:* fundowany na wypr wieniach się na dziurach, subtel stkach, ich zażywaiący, przyłożą

Evasion, *s. f.* Flucht, heimliches Entw schen; in der neuen Bedeutung: Au flucht, Ausweichung, ucieczka skry uście, uchronienie; *w nowym zn czeniu:* wyprawienie się, dziu subtelnostki.

Eventualiter, *adv.* auf den Fall, daß tr funkiem, trefunkowym sposobem, fälliger Weise, na wszelki przypade

Euer, *pron. pers.* wasz, wasza, wasz

Eversiv, *adj.* (neu) umstoßend, umstu zend, auf den Umsturz, Untergang zweckend, oder denselben befördern *nowe słowo:* rozwalący, wywrocąc do rozwalenia, do zaginienia pr wadzący, albo one przyśpieszący.

Eugubio, *n. p. f.* Stadt in Italien, E gubio, miasto we Włoszech.

Evitiren, vermeiden, *v. a.* strzeć się, chr nić się; ustrzeć się, uchronić się

Evizza, *n. p. f.* Insel bei Spanien, Ewi albo Ewica, wyspa przy Hiszpani

Eule, *s. f.* sowa, puchacz, s. Nachtei

Eulenburg, *n. p. f.* eine Stadt in Meiß Eulenburg, miasto w Misnii, Ilenburgum.

Evoluiren, *v. n.* (neu) Evolutionen od Schwenkungen machen, *nowe sło* obrocenia się albo szeregowania uc nic żołnierskie; obracać się.

Evora, *n. pr. f.* Stadt in Portuga Ewora, miasto w Portugalii.

Euphrat, *s. m. n. pr.* Fluß in Asien, E frat, rzeka w Azyi.

Evreux, *n. p. f.* Stadt in Frankrei Ewreuksa, (Ebroicae, Ebroicarum

Eurenthalben, *pron. et praep.* dla wa

Eurentwegen, *praep. et pron.* dla wa

Eurig, *pron. pers.* wasz, *waszyniec*, sło

słow

f. Werkſtatt, fabryka na
boty; we man Eiſen ar
iclazo robią; Tuch ma
ukna robią
Werkerſtelle, przednia ſtro
ona Gebäudes, iakiego

ney Bollwerks, czoło ba

rzegrodka, zu Büchern, na
ker Fächer, pełny przegro
cher getheilet, podzielony
ki, przedgrodkowaty.
a. ułatwić, etwas, co.
mma, machen, w ſummę
zebrać; herausbringen,
nieść; das ganze kommt
mma ſummarum, to ieſt,
kiego, tyle wychodzi,
bringen, do iedney ſum
ſummę zrachować, po

pochodnia, fakla; die zu
einer Stadt ſchon ange
nder auslöſchen, do pod
ſta zapalone pochodnie
ſtać: einem Raſenden die
ſzalonemu po
wać; brennende in der
vortragen, nieść przed
w prawey ręce; eine
die mehr Rauch, als Licht
pochodnią albo o co
od ktorey więcey dy
ſwiła, mit brennenden
biegać tam y
zapalonemi.
pochodnik, ten co po
ziwiecone przed kim.
(façon) Art, forma, kſztalt,
Kleides, ſukni ſpoſob;
ihm, czynienia czego; zu
ob życia, do życia, iak mi
laß mich nach meiner Fa
, niech żyię iak mi ſię po

Faktor, eines, czyi, co
ſprawuie, trzyma, po
ach chodzi.
auf Univerſitäten, Facul
ademiach; Philoſophiſche,
, Theologiſche, Teologow.
ber, ſ. m. Facultatis piſarz.
Aſſeſſor Facultatis.
, dicker, gruba, ſtarker,
ſtanner, ſterker, ciesza, ſtaba,
dünnen Faden hängen, na
nici wiſieć; durch eine Nadel
przez igłę przewlec nić, albo
ſzyć v. Th.

nicią igłę nawlec. 2) Gemaaß, ſ. n. miara morska, do mierzania morza.

Fadenrecht, *adv.* proſto z gory, proſto na dol, proſto, proſciutenko w gorę, eine Säule aufrichten, kolumnę poſtawić, w gorę proſto, aby nie krzywo, aby nie uchodziła na bok.

Fadenweiſe, *adv.* po nitce, po nici, albo iak nici, z nitek.

Fächel, *ſ. m.* wachlarzyk; wieiaczek, das mit man Wind machet, ktorym wiatr robią; ſ. nehmen und einen damit wehen, wziąć wachlarzyk y nim powiewać na kogo.

Fächeln, *v. a.* wachlarzykiem powiewać, einen, na kogo.

Fächeln, *v. a.* wachlarzykiem powiewać, wietrzyk nim czynić.

Fächelchen, *ſ. n.* wachlarzyczek, kleines Fächel oder Wedel, mały wachlarzyk, wieiaczek. 2) kleines Fach, gołębniczek, worein eine Taube niſtet, gdzie ſię gołębica ściele, einer Biene, gdzie pszczoła miod robi.

Fächer, *ſ. m.* wachlarzyk, wieiaczek, ſ. Fächel.

Fähig, *adj.* zdolny, ſpoſobny, zdatny, eines Dinges, do iakiey rzeczy, der Lehre und Unterweiſung, do nauki y informowania, aby był uczonym y informowanym; Verſtand, dowcip, umysł; fähiger Knabe, zdolny, ſpoſobny, chłopiec; der Zucht, do ćwiczenia ſię, do uczenia ſię.

Fähigkeit, *ſ. f.* zdolność, ſpoſobność, iſt im Gemüthe, ieſt w umyśle, zu lernen, do uczenia ſię.

Fähndrich, *ſ. m.* horąży, ten, ktory horągiew noſi, w woysku.

Fähre, *ſ. f.* prom, womit man über einen Fluß fähret, ktorym ſię przez rzekę przewożą.

Fährgeld, *ſ. n.* pieniądze za przewoz, od przewozu, das man giebt, wenn man ſich über einen Fluß fahren läßt, ktore daią ci, ktory ſię przewożą przez iaką rzekę.

Fährmann, *ſ. m.* furman, przewoźnik, der die Leute über einen Strom fähret, ktory kogo przez rzekę przewozi.

Fällen, *v. a.* rąbać, Bäume, drzewo, Holz, drwa. 2) ſtrzelać, einen Hirſch, ſtrzelać ielenia, zaſtrzelić, zabić.

Fällung, *ſ. f.* zaſtrzelenie, zabicie, zwalenie na ziemie, położenie, gdy ſię bierze za zabicie. 2) zpuſzczenie, der Bäume, drzewa, t. i. ścięcie.

Fälſchen, *v. a.* fałſzować, zfałſzować, das Recht, prawo, ſ. verfälſchen.

Excluſive, *adv.* mit Ausſchluß, nie rachuiąc, nie kładąc.

Excoliren, ausüben, *v. a.* wyćwiczyć, wydoſkonalić, vollkommen zu machen ſuchen, chcieć doſkonalić, auszieren, przyozdobić, ſein Gemüth womit, umyśl ſwoy czym.

Excommunication, *ſ. f.* klątew, klątwa.

Excommuniciren, *v. a.* kląć, wyklinać, ſ. in Bann thun.

Exconſtituant, *ſ. m.* (neu) Exconſtituirter, ehemaliges Mitglied der erſten Nationalverſammlung, *nowe słowo:* przeſzłopoſłanowiony, przeſzły ſpołeczłon naypierwſzwego ziazdu narodowego.

Exconſul, *ſ. m.* der das Jahr vorher im alten Rom Conſul geweſen war, w ſtarym Rzymie Konſul albo Burmiſtrz przeſzłoroczy.

Excorbitiren, *v. a.* przebrać miarę, wyſtąpić z kolei, z koley.

Exculpiren, *v. a.* wymawiać kogo z winy, exkuzować, nie winnym czynić, utrzymywać, że ieſt daleki od winy.

Excuſe, *ſ. f.* exkuza, wymawianie, wymowka.

Excuſiren, *v. a.* wymowić, wymawiać, exkuzować.

Execution, *ſ. f.* wykonanie, wypełnienie, exekucya, do ſkutku przyprowadzenie, Vollziehung einer Verrichtung, iakiego intereſu, Vollſtreckung der Todesſtrafe an einem Verurtheilten, wykonanie dekretu na oſądzonego na śmierć, an einem Execution vollziehen, wypełnić, wykonać na kim dekret, *ekzekwować kogo.*

Executiren, *v. a.* ſ. Vollziehen.

Exempel, *ſ. n.* Beiſpiel, przykład, hartes und unerträgliches, twardy y nieznośny, einheimiſches, domowy, erdichtetes, zmyślony, in das gemeine Weſen eingeführtes, w Rzeczpoſpolitą wprowadzony; einer Sache beifügen, przykład dodać o iakiey rzeczy; nur eins einführen, tylko ieden przykład przytoczyć; zum Exempel, na przykład; eines folgen, iść za czyim przykładem; einen durch Exempel unterweiſen, kogo przykładami przekonać; ohne Anführung derſelben, bez przytoczenia przykładow; Beibringung eines Exempels, przytoczenie przykładu iakiego; einem ſich zum Exempel vorſtellen, dać ſię komu na przykład; der Leutſeligkeit, ludzkości; für andere ſeyn, abgeben, bydź dla drugich przykładem, przykł komu dawać.

Exemplar, *ſ. n.* eines Buchs, Exemplar książki iakiey etc.

Exemplariſch, *adj.* przykładny, Fra przykładna pani.

Exequien, *ſ. n. pl.* ekſekwie, pogrz

Exequiren, *v. a.* mit Gewalt einzutrib exekucyą podatku uczynić, żołnier posłać, ktoryby podatek wybier

Exequirer, *ſ. m.* ten co na exekucyą p datku posłany żołnierz.

Exerciren, üben, *v. a.* exercerować. cw czyć, exercytować, die Soldat żołnierzy, ſich im Style, ſiebie ſtylu, w piſaniu, ſich im Laufen, biegoniu.

Exercirung, *ſ. f.* der Soldaten, exerc rowanie żołnierzy.

Exercitienmeiſter, *ſ. m.* ten co exerc tuie, co ćwiczenia uczy.

Exheredtren, *v. a.* wydziedziczyć.

Exiguität, *ſ. f.* (neu) Kleinheit, als ein Gebiets, *nowe słowo:* małość, iak wiatu iednego.

Exil, *ſ. n.* Verbannung, wygnanie oyczyzny, z państwa, wysłanie wygnanie.

Exiliren, verbannen, *v. a.* wysłać wygnanie.

Exilirer, Verbanner, *ſ. m.* wypędzici wypędca.

Exilirt, *part. adj. et ſ.* verbannt, Verbannter, Vertriebener, Vertrieb na wygnanie wysłany, wysłana, w gnaniec.

Exiltrung, *ſ. f.* wygnanie z kraiu.

Exiſtenz, *ſ. f.* Daſeyn, Aufenthalt, b tność, przytomność.

Exminiſter, *ſ. m.* eksminiſter, ten był miniſtrem.

Exmittiren, austreiben, *v. a.* z poſſeſ z oſiadłości wypędzić.

Expedienz, *ſ. f.* śrzodek, ſpoſob.

Expediren, ausrichten, *v. a.* ſprawić. was, co.

Expedit, *adj.* prędki, gotowy, ausri ſam.

Expedition, *ſ. f.* Ausrichtung, ſpraw nie intereſu, zrobienie.

Expenſen, *ſ. f. pl.* koſzta, wypatki.

Experienz, *ſ. f.* doświadczenie.

Experiment, *ſ. m.* doświadczenie, doz nie.

Expers, *adv.* umyślnie; tą myślą, tcy myśli.

Explicíren, *v. a.* obiaśnić, wyłożyć.

Exploitativ, *adj.* (neu) was benutzt, n bar, einträglich gemacht werden kan

n. s. obacz Falkenet,
nes Menschen, oder Thiers,
człowieka, albo zwierzęcia
Fall und Lauf eines Sees,
odbieg, morza iakiego do
y od brzegow, einen war-
n des Falls seiner Verwegen-
o strzec od upadku w iego
ności, ein schlüpfriger Weg,
man leicht zu Falle kommen
a droga, na ktorey można
upadku przyiść, ein Zufall,
k, trefunek, unglücklicher
ter, nieszczęsliwy, zało-
gemeiner, wielu wspolny,
ry, ungewisser, niepewny,
ki, schrecklicher, straszny,
r, nieprzeźrzany, gerin-
wunderbarer, dziwny, un-
nieuchronny, gefährli-
pieczny, widriger, prze-
hafter, wątpliwy mensch-
ki, seltener, rzadki, von
gange, rowny koniec ma-
r, twardy, plötzlicher, na-
führer, nagły, über den man
zu erfreuen, als zu betrüben
ktorego się trzeba bardziey
niżeli smucić, dem Falle un-
seyn, przypadkowi być
kommt darzwischen, w
przypadek trafia; begiebt
den Fall erleichtern, w
podnieść poddźwignąć, aus-
rzecz utrzymywać,
eines Vermögens, upa-
fortuny, auf allen Fall,
przypadek, auf alle Fälle
radę przygotować na
trefunki. 2) Schändung,
stwo, eine zu Falle bringen,
ktorą przywieść.
f. f. zwod, podnoszony most,
most.
łapka, etwas darinne zu fan-
łapania czego w nię.
n. pr. f. Stadt in Schwe-
kopinga, miasto w Szwecyi.
upaść, zpaść, upadać, hoch,
przypaść; anders, inaczey,
zdatnie, składnie, artig,
zierlich, ozdobnie, tapfer, mę-
sehr bequem, vortreflich,
bardzo dobrze, wenn er
stehet, wird er nicht fallen, kie-
to nie upadnie, die Worte
besser auf lange Sylben, słowa
spadaią na długie syllaby; tra-
es hat mir nichts erwünschters

fallen können, nic się mi po
szego trafić nie mogło, die S
anders gefallen, als ꝛc. rzecz
padła, iak, vom Pferde, z
spaść, vom Feinde, od nieprzy
paść, von der Höhe herunter,
na doł spaść, die Äpfel von der
men, iabka spadaią z drzew
Treppe herunter, po schodach
ze schodow spaść, zlecieć, a
Kopf, na głowę spaść, zlecieć
Wagen, z wozu, zurück einer ü
andern, wzad, w tył, w znak;
na drugiego paść, jähling in die
na głowę w głębią wpaść,
Fluß, w rzekę, in eine Krankh
chorobę wpaść, aufs Gesicht, na
über den Haufen, na kupę, da
fällt über den Haufen, dom si
na kupę, vor Lachen, prze śmiech
vor sich hin, przed siebie upaść,
zu Fuße, komu do nog, in die
komu w oczy w paść, w oczy
iść, einem in die Hände, w ręce
wpaść, durchs Schwerdt, od n
od pałasza paść, in eines Un
wpaść w niełaskę, bei einem i
w nienawiść u kogo, auf die R
den Discours, przypaść na mo
dyskurs; *opaść:* wie ein Flu
rzeka opada, ktora zebrała,
mir ein, to mi na myśl przypa
Geld fällt, walor monety upad
neta taniey, niżey idzie.

Fallend, *part. praes. et adj.* upa
fallende Sucht, wielka chorob
duk.

Fallgatter, *s. m.* zastawa wody,
ter lassen, zastawę zrzucić, mi
bäumen aufheben, na zwodzony
kach zastawę podnosić, mit
so hoch aufziehen, daß einer a
darunter weggehen kann, lina
podciągnąć w gorę, aby lud
schylaiąc się mogli podeyść, f
großem Getöse nieder, nachde
das Seil, womit es aufgezoge
den ist, hat gehen lassen, z wielki
skiem spada na doł, iak linę
podniesiona była puszczą na

Fallit werden, *v. n.* zbankretow
cić, Banquerot machen.

Falliment, *s. n.* zbankretowani

Fallmuth, *n. pr. f.* Fallmuta, E
England, miasto w Anglii.

Falls, *adv.* ieżeli kiedy, es nö
tego potrzeba iest.

Fallschirm, *s. m.* upadku obrona

Fallstrick, *s. m.* stryczek, einen

mu; erkaufen, przysięgę kupić; durch einen Eyd einem verbunden seyn, przysięgą być komu obowiązanym; mit einem Eyde betheuren, przysięgą stwierdzać, popierać; der Treue ablegen, przysięgę wierności uczynić; der Treue von einer Stadt nehmen, wierności przysięgę od miasta odebrać.

Eydam, *ſ. m.* Eidam, Tochtermann, zięć, syn corki.

Eydechſe, Eidexe, *ſ. f.* ſ. Eydexe.

Eyder, *n. pr. f.* Fluß in Hollstein, Eydra, rzeka w Holsztyńskim.

Eydexe, Eidechſe, Eidexe, *ſ. f.* ein Wurm, zmiią, gadziny rodzay.

Eydgenoſſen, *ſ. m. pl.* Związkowi Szwaycarowie.

Eydgenoſſenſchaft, *ſ. f.* Związek Szwaycarskich Kantonow.

Eydlich, *adj.* pod przysięgą, za przysięgą, przysięgą; beſtätigen, ztwierdzić; gehalten ſeyn, ściśnionym być; unter ſich ausmachen, przysięgę ſobie wzaiemnie uczynić; ſich einen verbinden, ſobie kogo przysięgą obowiązać; einem Verſicherung geben, przez przysięgę kogo upewnić, ubezpieczyć.

Eydſchwur, *ſ. m.* przysięgą.

Eye, *n. pr. f.* eine Stadt in Engla Eia, miasto w Anglii.

Eyerdotter, *ſ. f.* żołtek w iaiu.

Eyerklar, *ſ. n.* białek w iaiu.

Eyerkuchen, *ſ. m.* iaiecznik.

Eyerlegung, *ſ. f.* der Hühner, siedze kur na iaiach.

Eyermilch, *ſ. f.* polewka z iaiec.

Eyerſchale, *ſ. f.* skorupa z iaiec.

Eyerweiß, *ſ. n.* białek w iaiu.

Eyförmig, *adj.* nakształt iaia, iaiow

Eyfer, *ſ. m.* Eifer, chęć, chęci do go, do czego.

Eyl, Eil, *ſ. f.* pośpiech, śpieszenie

Eyland, *ſ. n.* Eiland, Insel, Wyspa

Eylau, *n. pr. f.* Stadt in Preußen, wa, miasto w Prussach.

Eymer, *ſ. m.* Eimer, dzban, kusel.

Eys, Eis, *ſ. n.* lod, lodu, *gen.*

Eyſach, *n. pr. f.* ein Fluß in Tyrol, sach, rzeka w Tyrolu.

Eyſenach, *n. pr. n.* Stadt in Thürin Eyſenach, miasto w Turyngii.

Eysmeer, *ſ. n.* Eismeer, Lodowate mo

Ezechiel, *n. pr. m.* ein Mannsname, chiel, imię męskie.

Ezelberg, *n. pr. m.* ein Berg in Schweitz, Gora Ezel, gora w Szw carach; *połacin.* Addula.

F.

FAB

F oder f, ſechſter Buchſtabe des Alphabets, szosta litera w Alfabecie, F, albo f.

Fabel, *ſ. f.* Mährlein, bayka, powiaſtka, gadka; falſche, erdichtete, fałszywa, zmyślona; unglaubliche, niepodobna do wiary; zotenhafte, szpetna, wſteczna; gottloſe, niezbożna; die ſich wohl auf, oder zu etwas ſchickt, ktora bardzo na to wychodzi, albo ſię do owego ſtosuie; wahrſcheinliche, do wiary podobna; artige, piękna; zierliche, ładna; ſeine Freude daran haben, mieć upodobanie w baykach; ſeine Bücher mit läppiſchen Fabeln anfüllen, ſwoie kſiążkiśmieſznemi baykami napełnić; eines unter ſchnöden Fabeln vorſtellen, w niezbożnych baykach co zamknąć, uczyć w nich co; Äſopiſche, Ezopowe bayki.

Fabelchen, *ſ. n.* baieczki, voller Fabeln, pełny baiek.

Fabelhaft, *adj.* baieczny, wie eine Fabel, iak bayka, fabelhafte Hiſtorie, baieczne hiſtorye, baieczne dzieie.

FAB

Fabelhaft, *adv.* baiecznie, viel ver nem Dinge erzählen, baiecznie o iakiey rzeczy powiadać.

Fabelhans, *ſ. m.* baiarz, einer, der Fabeln erzählt, ten, ktory bayki pra powiada.

Fabeln, waſchen, plaudern, *v. a.* ba bayki pleść.

Fabelſchreiber, *ſ. m.* baiek piſarz, baio

Fabrikateur, *ſ. m.* ein Stifter, Fabrik der etwas macht, meiſt im böſen ſtande, z. B. Verläumder, Falſchm zer; in der neuen Bedeutung: der eine erlaubte Kunſt, oder werk, Handthierung treibt; Verfe ger von Fabrikwaaren, Gewehren, fen. Sprawca, czyńca, czyniciel. brykant, co uczynący, naywięcej złym ſenſie, na przykład, obmow mincarz, co fałſzywe kuie pieniąd *w nowym znaczeniu:* każdy, co zwoloną ſztukę, rzemieſło, zaraz nie iakie robi; robotnik towar fabrykowych, bronow, cztow.

Fabrikwaaren, *ſ. f. pl.* towary fabryko

Fabri

…f. m. Schwärmerey; Ver…
…sstarrigkeit; …unſinnige
…in Religionsſachen, cho…
…nięcie; zaciętość, upor,
…ństwo; wiara w faſſzywe
…a i obławienia.
…łapanie. Vogel, ptakow.
…rum wilden Thiere geben,
…ierych, pchnięcie, ſtrzych
…ku dzikiemu zwierzowi.
…m. piłka do grania, chwy…
…m dem Fangeballe ſpielen,
…grać.
…n. im Jagen, robatyna,
…ranu.
…łspać, zwei wilde Schwein
…z Buſche, uſzczywać dwie
…nie w iedney kniei; ſeine
…grzywacza; ſeinen in der
…chwycić kogo w mowie;
…złapać kogo w ſieć; mit
…r, Fallſtricke, na ſtryczek
…t deſſen eigenen Worten,
…go w iego własnych ſło…
…fangen laſſen dać ſię złapać.
…f. Stadt in Italien, Fano,
…we Włoſzech.
…tazie, f. f. fantazya, uro…
…roiſzenie w głowie.
…n. Schwärmer, fantaſtyk,

…ſch. et adv. ſchwärmeriſch,
…ermiß, ſ. obacz Fanatiſch.
…pr. f. Stadt in Hyrcanien,
…n. zamko we Hirkanii.
…arbe, barwa, kolor, wohlri…
…, bardzo przyſtoyny, pię…
…nehm, miły, friſche, we…
…ſicht, plamiſty, blakuiący,
…f. zerdrudzony, verſchoſſene,
…ssig, ſpełzły, blaue, błęki…
…ſ grüne, morowy, purpur…
…purowy, grüne, zielony,
…th, cierwonawy, rothe, czer…
…braune, podżary, brunatny,
…ht, cierwonooguiſty, ogniſto…
…y, gelbe, żołty, graue, ſiwy,
…, popielaty, falbe oder fahle,
…ßlichte, białowy, ſaffran…
…farbraun, gołdgelbe, złoty,
…mit ſchwarz, pſtry z czar…
…durch die Leibesübungen erhal…
…ſich, cerę utrzymywać, przez
…ruch y obroty ciała, etwas mit
…farbe, aber mit ſeinem Pinſel
…den fremdem farbami, ale ſwoim
…ſelben malować, nimmt die Wolle
…ammal an, wełna razem w ſiebie
…ne Farbe, nicht annehmen, kolo…
…ru nie bráć w ſiebie, nie przyimo…
…wać, anſtreichen, kolor farbę dać na
…co, po wierzchu pomalować, einen
mit lebendigen Farben abmalen, kogo
żywemi kolorami odmalować. 2) Vor…
wand, pozor, pretext, pokrywka.
Farbenhändler, ſ. m. kupiec od farb,
ktory farby przedaie.
Farbicht, adj. farbowany.
Farbierſche Laveiten, ſ. f. pl. (neu) von
ihrem Erfinder alſo genannt, nowe ſło…
wo: laweta pod działa Farbierſka, o
iey wynalazca tak nazwana.
Farſa, n. pr. f. Fluß in Italien, Farſa,
rzeka we Włoſzech.
Fayo, n. pr. f. Stadt in Algarbien, Fa…
ro, miaſto w Algabryi.
Farr, ſ. m. ein Stier, Ochs, byk.
Farrenkraut, ſ. n. paproć.
Fars, n. pr. f. Landſchaft in Perſien,
Farſa, ziemia w Perſyi.
Farzen v. n. pierdzieć.
Faſan, ſ. m. bażant, ein Vogel, ptak.
Faſanen-Inſel zwiſchen Frankreich und
Spanien, ſ. f. n. pr. Faſana wyſpa
między Francyą y Hiſzpanią.
Faſanenwärter, ſ. m. bażantarnik.
Faſanhaus, ſ. n. bażantarnia.
Faſchine, ſ. f. Bund langes Reißholz,
wiązan chruſtu.
Faſeln-Sau, ſ. f. Mutterſchwein, ſ. n.
świnia maciora, co proſięta miewa.
Faſen, ſ. m. łyka, an Wurzeln, u ko…
rzenia, od ktorego, inne takie drobne
łyſki y cieniutkie korzonki wiſzą,
vom Tuch, barwa, to ieſt włos na
ſuknie. 2) an Saamen, Blumen, Wur…
zeln, na naſieniu, kwiatkach, ko…
rzeniach, cieniutkie włoſy.
Faſicht, adj. korzonkowaty, włoſiſty.
Faß, ſ. n. faſa, beczka, naczynie, zu
Ole, na oliwę, zu Weine, na wino,
gepichtes, ſmołą oblane, verſchmier…
tes, oblepione, reines, czyſte, trock…
nes, ſuche, volles von etwas, pełne
czego, leeres, prożne, das von dem
brauſenden Moſte zerſprungen iſt, ktore
pękło od burzącego ſię wina, mit
einem ſehr weiten Spunde, z wielkim
ſzpuntem bardzo, auf die Seite ge…
wälztes, na bok przechylona, rein…
gemachtes, wyczyſzczone, löcherich…
tes, dziurawe, das ausläuft, ktore
ciecze, Wein aus dem Faſſe holen,
zapfen, wino z beczki ciągnąć, an…
zapfen, zatkać, zabić beczkę, ver…
ſchmieren, oblepić, oſmarować, aus…
ſpülen, wypłukać, wymyć, omyć,
abſcheuern, wyſzorować, wychędożyć,

Fälſcher, *ſ. m.* fałſzownik, ten, co fałſzuie, der Münze, pieniędzy.

Fälſchlich, *adv.* fałſzywie, einen anklagen, kogo oskarżyć, gemeldet werden, do pamięci podać.

Fälſchung, *ſ. f.* fałſzowanie, zfałſzowanie, ſ. Verfälſchung.

Fänger, *ſ. m.* łapacz, chwytacz.

Fängerinn, *ſ. f.* łapaczka, chwytaczka.

Faenza, *ſ. f. n. pr.* Stadt in Italien, Faenca, miaſto we Włoſzech.

Färbehauſ, *ſ. n.* farbiarnia, izba, albo budynek, gdzie farbuią.

Färbekeſſel, *ſ. m.* kocioł farbiarny, w ktorym farby gotuią.

Färben, *v. a.* farbować, barwić, etwas mit eines Blute, farbować czyią krwią, die Kleider womit, ſuknia czym pofarbować, kolor zrobić, Himmel blau, błękitno niebieski.

Färber, *ſ. m.* farbiarz, wollener Zeuge, wełnianych materyi.

Färberei, *ſ. f.* ſ. Färbehaus.

Färberröthe, *ſ. f.* czerwona farba.

Färbung, *ſ. f.* farbowanie, der Wolle, wełny.

Faſegen, *ſ. n.* von Wolle u. d. g. kuczmer, kudły, kośmek, von den Kleidern leſen, kośmek z ſukien zbierać.

Fäſigt, *adj.* kudłaty, kośmaty.

Fäßchen, *ſ. n.* naczynko, faſeczka, kleines Faß, niecki, niecułki, naczyneczko.

Fäule, Fäulniß, *ſ. f.* zgniłość, zpruchnialość.

Fäuſtlein, *ſ. n.* garśtka.

Fahlin, *n. pr. f.* Stadt in Schweden, Falina, miaſto we Szwecy.

Fahne, *ſ. f.* korągiew, aufſtecken, fliegen laſſen, zatchnąć, wyſtawić, führen, nieść, ſich davon verlaufen, uciec od horągwi, ſich wieder dabei einfinden, znowu ſię przy horągwi znaydować, der vor der Fahne hergehet, ktory przed horągwią idzie.

Fahnjunker, *ſ. m.* horąży, co horągiew noſi.

Fahren, *v. n. a.* iechać, wieść ſię, wozić ſię, auf einem Wagen, na wozie, in einer Kutſche, w poiędzie, w karecie, auf einem Schiffe, na okręcie, ins Lager, do obozu, auf den Markt, na rynek, über das Meer, za morze, den Fluß, za rzekę, den Strom abwärts, z wodą iechać, nahe am Lande hin, blisko brzegu, den Strom hinauf, przeciwko wodzie, w gorę rzeką płynąć, iechać, wieść ſię, wohin, dokąd iechać, mit den Schiffen ans Land, do brzegu z okrętem przyb einem in die Haare, za łeb, za czup ną, kogo brać, do łba, do czupr brać ſię komu. 2) fahren laſſen, por cić, puścić, den Zorn, porzucić gn t. i. przeſtać ſię gniewać, die G genheit aus den Händen, okrzy rąk puścić, die Sorge, porzucić ski, troskliwość, die Herrſchaft, ſtwo porzucić, złożyć, die Tra keit, smutek porzucić, Nutzen, Sorge, pożytek, radę, ſtaranie, po cić.

Fahrend, *part. praeſ. et adj.* idący. zący ſię, ruchomy, Haabe und ruchomy maiątek y dobro.

Fahrenkraut, *ſ. n.* paproć. Ort, w gleichen wächſt, mieyſce gdzie pa rośnie; paprocina

Fahrläßig, *adj.* niedbały, ſ. Nach

Fahrläßigkeit, *f. f.* niedbałſtwo, ni łość.

Fahrläßiglich, *adv.* niedbale, z nie ſtwem.

Fahrleiſte, *ſ. f.* Wagengleis, koley

Fahrniß, *ſ. f.* ruchome dobra, t przenieść, przewieść można

Fahrt, *ſ. f.* ćwiczenie, woźenie, iechanie.

Fahrung, *ſ. f.* wiezienie, woźeni

Fahrweg, *ſ. m.* fura.

Fahrwerk, *ſ. n.* woźenie, furma

Fahrzeug, *ſ. n.* okręty, ſtatki wo

Falaiſe, *n. pr. f.* (Falaſe) Falesa, in Frankreich, miaſto we Fra von, oder zu ſolcher Stadt ge *adj.* z tego miaſta, albo do tego ſta należący, Falezyiski.

Falbaliren, *v. a.* falbalą, albo felb obłożyć, obſzyć.

Falbala, *ſ. f.* falbala.

Falbalirung, *ſ. f.* felbowanie, felb wanie; liſtewką falbowanie.

Falbelirt, *part. et adj.* falbowany, felbowany, Kleid, felbowana ſu

Falkaune, *ſ. f.* działo, falkauna, nazwać, Geſchütz, armata.

Falke, *ſ. m.* krogulec, ſokoł, ołu ner, krogulczyk.

Falkenau, *n. p. r.* Name einiger Falkenawa, imię niektorych m

Falkenet, *ſ. n.* Falkonet, działo, Art Geſchützes, kształt działa pew

Falkenier, *ſ. m.* ten co z iaſtrz polnie.

Falkenmeiſter, *ſ. m.* Falkener, ſ. F ſokolnik.

Falkner, *ſ. m.* ſ. Falkenier.

Falknerei, *ſ. f.* ſokolnictwo.

Fal

...l iſt, ktory ieſt bardzo le-
...zfauler Flegel, leniwiec
... ktorego większego nie
...ault, zgniły, przegniły,
...ne, Äpfel, Pfahl, zgniłe,
... kałuża, iezioro, faul
...ć, zgniłym się stawać.
...śnie, leniwo, etwas thun,

...n. łożko, kleines, łożeczko.
... f. n. łożeczko.
... znić, pruchnieć, vor Al-
...rosci, od dawności.
... f. leniſtwo, dnuſność, aus
...was thun, z leniſtwa co
...ch die Faulheit verhindert
...niſtwo mieć na przeſzko-

... v. n. proźnować, nic nie

... n. proźniak, leniwiec,

... f. proźniarſtwo, oſpal-

... n. gnuśne zwierze, gnu-
...wiec
... adj. (Faworawel) przyiaźny;
...ch, znośny; gemogen, przy-

... v. a. ſprzyiać, günſtig, be-
...n, być przyiaźnym, ſprzy-
... przychylnym, pomocnym

... n. Günſtling, faworyt u ko-
...ce u kogo, maiący łaskę u

... n. pr. f. Stadt in Savoyen,
...ſto w Sabaudyi.
... pięść, einen mit Fäuſten
...ić kogo pięściami, bezah-
...n pięściami za płacić, ſich
...ſten unter einander ſchlagen,
...ſię z ſobą bić, einen mit
...n ſchlagen und mit Füßen treten,
...y nogami kogo tłuc, mit
...ſt in die Augen ſchlagen, pię-
...oczy uderzyzyć, być, auf den
...pięścią w brzuch uderzyć, ſtär-
...der Fauſt ſeyn, być mocniey-
...pięściach, tapfer von der Fauſt,
...ach mocny, pachoł dobry, hur-
...n der Fauſt, wybić ſię prędki,
...ſt gehet wohl von der Fauſt,
...a pod ręką bardzo dobrze idzie,
...äuſten drein ſchlagen, w rękach,
...ſciach co trzymać, mit der Fauſt
...ht, ręką zrobiony, ſo groß, als
...Fauſt, tak wielki, iak pięść.
...ammer, f. m. pałka, palica, obuch.

Fauſtrecht, f. n. ręczne prawo, gdy ręką, mocą o co trzeba ſię upominać.

Faute, Fote, f. f. błąd, omyłka, zmylenie.

Fayettiſiren, v. a. (neu) einen zur Annahme der Parthei des la Fayette überreden, *nowe słowo:* fayettizować, w kogo namowić do przyięcia partyi *la Fayetta.*

Fayettiſte, f. m. (neu) ein Anhänger des la Fayette, *nowe słowo:* partyzant *la Fayetta*, Fayettiſta.

Februarius, f. m. der andere Monat des Jahres, luty wtory mieſiąc w roku.

Fechſe, f. f. Senkrebe am Weinſtocke, f. f. latorośl winna, einlegen, latorośl winną wſadzić.

Fecht-Boden, f. m. plac do poiedynku.

Fechten, v. a. fechtować, zapaſy iść, paſować ſię z kim; bić ſię, mit dem Degen, na pałaſze, mit einander einer Sache wegen, bić ſię w pałaſze ieden z drugim o iaką rzecz, die Infanterie hat ſcharf gefochten, piechota tęgo ſię potykała, zu Fuß, piechoty ſię potykać, hitzig, żwawo ſię potykać, fünf Stunden in einem fort, pięć godzin wciąż.

Fechten, das, f. n. potykanie ſię, paſſowanie, zapaſy chodzenie, mit dem Degen, na ſzpady, na pałaſze, der Soldaten, potyczka żołnierzy.

Fechter, f. m. potykacz, woiak, ungeübter, wohl zerklopfter ſeufzet nicht einmal, niećwiczony, dobrze zbity, zbuchany, ani raz ſtęknie, giebt der Gegenpart eins, raz zadaie nieprzyiacielowi, die Fechter üben oder exerciren ſich, woiacy, ſzermierze, potykacze, der auf Leib und Leben kämpfet, ktory ſię potyka o ciało y o życie, der viele mal den Preis erhalten hat, ktory wiele razy nadgrodę wygrał; im lernen, oder ſich üben, ucząc ſię, albo ſię ćwicząc; nach Fechterart, ſztuką.

Fechter-Diät, f. f. iedzenie poiedynkuiących.

Fechter-Gang, f. m. potyczka poiedynkuiących.

Fechteriſch, adj. ſzermierski.

Fechter-Kampf, f. m. potyczka poiedynkuiących.

Fechter-Lohn, f. m. zapłata za poiedynek.

Fechter-Salbe, f. f. ſmarowidło do zapaſu.

Fechter-Sprung, f. m. ruſzenie poiedynkuiącego.

Fecht-Kunſt, f. f. ſztuka poiedynku.

ſtryczek komu zarzucić, entgehen, ſtryczką uchronić ſię, einen darinne haben, kogo na ſtryczek zchwytać, złapać, na ſtryczku mieć kogo.

Fallſucht, *ſ. f.* fallende Sucht, wielka choroba, kaduk.

Falſch, *adv.* fałſzywy, Hoffnung, fałſzywa nadzieia, Poſt, wiadomość, Zeugen, fałſzywi świadkowie, Siegel, fałſzywa pieczęć, Geld, moneta, pieniądze, ſ Waaren, towar fałſzywy. Die Beſchuldigung war nicht ganz falſch, wymowka nie była wcale fałſzywa, falſche Freundſchaften, fałſzywe przyiaźni; ſ Götter, fałſzywi Bogowie, aus lauter falſchen Dingen beſtehen, z ſamych fałſzow być złożonym, ohne falſch, *adj. et adv.* bez fałſzu, ſzczery.

Falſch benamt, *part. et adj.* fałſzywie nazwany.

Falſch geſinnet, *part. et adj.* farbowany, Freund, farbowany przyiaciel, t. i. zmyślony.

Falſchgläubig, *adj.* fałſzywey wiary.

Falſchheit, *ſ. f.* fałſz, fałſzywość, hat wenig Beſtand, fałſz ma nie wiele mocy. ſ der Meinungen, fałſz zdania, ohne Falſchheit und Betrug, bez fałſzu y oſzukania.

Falſch vorgeben, *v. a.* zmyślać, udawać, etwas, co.

Falſch vorgebend, *part. praeſ. et adj.* zmyślaiący, udaiący.

Falſch vorgegeben, *part. et adj.* zmyślony, udany.

Falſchmünzer, *ſ. m.* mincarz, co fałſzywe kuie pieniądze.

Falſter, *n. pr. f.* Dänſche Inſel, Falſtra, wyſpa Dunska.

Falte, *ſ. f.* fałd, eines Kleids, ſukni iakiey.

Falten, *v. a.* fałdować, ein Papier, kartę iaką, *it.* marſzczyć, zuſammenfalten, złożyć w iedno, einen Brief, iaki liſt.

Faltenmacher, *ſ. m.* fałdownik, ten co fałdy roby.

Faltenweis, *adv.* w fałdy, z fałdami.

Faltung, *ſ. f.* fałdowanie, marſzczenie.

Falz, *ſ. m.* auf einer Säule, fuga, wkładka, wſowka, w ktorą ſię co wſuwa; wkłada; fuga w ſłupie, w kolumnie, w ramach u okien.

Falzen, *v. a.* fugować, wſowki, wkładki, wyrabiać.

Falzbein, *ſ. n.* kościana wſowka.

Falzung, *ſ. f.* fugowanie, wſowek wyrabianie.

Falucke, *ſ. f.* felyka, Art eines Sch kształt pewny ſtatku morskiego.

Famaguſta, *n. pr. f.* Stadt in Cyp Famaguſta, miaſto na Cyprze wy

Familiär, *adj.* familiarny, poufały, einem, z kim.

Familie, *ſ. f.* familia, dom, rod ſchlecht; anſehnliche, zacna; ber ſławna, verachtete und unbekann dła y nieznaiomа; ritterliche, checka; blühende, kwitnąca; ſzlachetna; ehrliche, uczciwa; liche, ſławna; alte und berüh wna y wſławiona; Schand Familie, ochyda, hanba, fam kiey. 2) Weib, Kinder und H ſinde, familia nazywa ſię także dzieci y czeladź; wider Kälte gen wohl verwahret iſt, u deſzcz dobrze opatrzona, ter pomięſzana. 3) zur Familie *adj.* (in erſter Bedeutung, w pier znaczeniu) do familii należący krwi; (in der andern, w drugim czeniu) domowy.

Familien-, *adj.* domowy.

Fanal, *ſ. m.* Fackel, latarnia, lat pochodnia.

Fanatico-Royaliſmus, *ſ. m.* (neu) ſ ſcher Royaliſmus, *nowe słow* taſtyczna myśl, fanatyczny u fanatyczna nauka krol-wſkiey

Fanatico-Royaliſt, *ſ. m.* (neu) natiſcher Royaliſt, *nowe słowo* taſtyczny krolewſki, krolewſk tyą trzymaiący.

Fanatiker, *ſ. m.* Schwärmer, Un ger, Verrückter, fantaſta, fan dziwiak; fantaſtyk w wizye chnienia wierzący.

Fanatiſch, *adj. et adv.* unſinnig, ve närriſch, der ſich Offenbarungen det; ſchwärmeriſch, fantyczny, ſzalony, błędnemi w wierze mi uwiedziony; *adv.* fanat etc.

Fanatiſiren, *v. a.* (neu) ſchwärm fanatiſch machen, zur Schwar verführen, verleiten, *nowe słow* natycznym uczynić, przyprow przywieść, zawodzić, do chod kręcenia ſię, przewiiania ſię wiary w fałſzywe natchnienia iawienia.

Fanatiſirt, *part. et adj.* (neu) ſch merisch, fanatiſch-gemacht, zur Sch merey verleitet, verführt, *nowe* fanatycznym uczyniony, do ch nia przyprowadzony.

...n. pr. See in Schwaben, ...wabii.
...lowienie ptakow.
...lotne bydło, ptastwo.
...ein Erdgewachs, Amiant, ...y.
...dożyć, einen Ort von ...ice z czego.
... pieniądze za wychędo...ow.
... czyściec.
...ędożnik.
... ofiara za grzechy.
... ochędożenie.
...riegs-Ankündigung, wy...ie woyny.
... m. list wypowiadaiący

...ieß, utchnienie, utyka...i. niedostatek.
... odmowienie, thun, nieu...owienie wziąć.
... zbywać, nie dostawać, bra...hat ihnen nicht an Muthe, ...n Kräften gefehlet, nie na ...le na siłach mu zbywało, ...nen an seiner Mühe fehlen ...knąć komu swoiey przy...czynić aby komu na czyiey ...dze zbywało, dem es nicht an ...lt, ktoremu na słowach ... es fehlen weniger von den ...mney nieprzyiacioł nie ...fehlet ihm in dieser Sache ...bywa mu w tym interesie ...ium, es hat nicht viel gefeh... ...nicht ums Leben kam, mało ...wało do tego, aby życia ... es fehlt nicht an mir, na ...chocie nie zbywa, es fehlet ...der Zeit, zbywa wszystkim ..., wszyscy czasu nie maią, ...Glücke, zbywa nam na szczę...ren, błądzić, mylić, aus Un...keit, z nieuwagi, z nieprze... in einer Sache, w iakiey ... in einer Sylbe fehlen, iednę ...mylić, wer ist, der nicht irgend...al fehlet, kto iest, kto by y ...czym nie zmylił, große Leute ...auch, y wielci ludzie błądzą.
...s, s. n. błąd, omyłka. 2) Man...edostatek.
... m. błąd, omyłka, zmylenie, ...ne się, seinen erkennen, błąd ...wyznać, vertheidigen, bronić ...go błędu, tadeln und verbessern, ...ie y poprawić, zu verzeihen bit... ...prosić o wybaczenie błędu, wegen eines Fehlers um Pardon bitten, toż samo; der Schreiber, pisarzow błąd, mit einem Kleck bedecken, przemazać krysą błąd iaki, ist bei der Armee vorgelaufen, stał się w woysku trafił się.

Fehlerhaft, *adj.* narowski, błędliwy, błędny.

Fehlschlag, *s. m.* omylenie, daremna praca, zawod.

Fehlschlagen, *v. n.* zawieść, zawodzić, es hat mir fehl geschlagen, to mię zawiedło, die Hoffnung, nadzieia mię zawiedła.

Fehlschluß, *s. m.* syllogism błędny, fałszywy.

Fehlschuß, *s. m.* chybienie, nietrafienie do celu.

Fehlstreich, *s. m.* daremny raz, daremne uderzenie, hat eines Hand, oder einer mit der Hand gethan, ręka czyia uczyniła, albo kto ręką uczynił.

Fehltritt, *s. m.* upadek, błąd, omyłka, thun, uczynić.

Fehrberlin, *n. pr. n.* Ort in der Mark, miasto w Marchii, Ferberlin.

Fehre, *s. f.* prom.

Feig, furchtsam, *adj.* boiaźliwy, lękliwy, Sinn, myśl, Herz, serce, feig werden, bać się, lękać się, strachać się.

Feige, *adv.* boiaźliwie, sich bezeigen, handeln, postępować, czynić, ukazywać się, feige reden, boiaźliwie mowić, etwas thun.

Feige, *s. f.* eine Frucht, figa, owoc, Korb voll Feigen, kosz pełny, dürre, sucha, zeschła, böse, zła, fette, tłusta, bleiche, zbladła, die einen schlechten Geschmack hat, ktora ma zły smak, die sich hält, ktora się chowa, ktora się nie psuie, die zeitig, spät reif wird, ktora zbyt wczas dożrzała, ktora się nierychło dostawa, reife, ranna, wczesna, späte, nierychła, frische, świeża, allzu treige, nazbyt sucha, unreife, niewczesna, welkende, zwiędła, auserlesene, wybrana, davon der Stiel abgemacht ist, od ktorey szypułka oderwana, die sich nicht hält, bis sie trocken wird, ktora się nie chowa poki nie uschnie, die Schale, Haut und Mark, oder Fleisch der Feigen, łupinka, albo skorka, mięso, albo treść figi. Überfluß an Feigen, urodzay, na figi, obfitość w figi. Feigen sammlen, abnehmen, figi zbierać, zrywać, kleine Feige, figeczka.

Feigenbaum, *s. m.* figowe drzewo, fruchtbarer, urodzayne, der nicht sehr milcht,

recht ausleeren, dobrze wyprożnić, auf die Seite wälzen, ſtellen, na pok przechylić, poſtawić, binden, Reiſe daran legen, pobić, obręczami, obręcze na nie dać, auf den Kopf ſetzen, na głowie położyć, geſchwind umſtülpen, nagle przewrocić.

Faßbinder, Böttcher, *ſ. m.* bednarz.

Faßbinderin, *ſ. f.* ſ. Böttcherin.

Faßbinderarbeit, *ſ. f.* ſ. Böttcher.

Faßbinderey, *ſ. f.* ſ. Böttcher.

Faßbinderholz, Stabholz, *ſ. n.* ſ. Böttcher.

Faßbinderwerkſtatt, *ſ. f.* ſ. Böttcher.

Faßbindszange, *ſ. f.* ſ. Böttcher.

Faßdaube, *ſ. f.* dęga, klepka, od naczynia.

Faſſen, begreifen, *v. a.* poiąć, obiąć, kann das Gefängniß nicht alle, abiąć nie może wſzyſtkich więzienie, kann deſſen Hochmuth ganz Aſien nicht, hardości iego cała Azya nie może obiąć, zaiąć, zaymować, alles mit ſeiner Weite oder Breite, ſwoią ſzerokością zawierać, zamykać w ſobie; als ein Buch eine ganze Lehre, iako to kſiążka iaką czyią całą naukę; der äuſſere Cirkel faßt alle die andern in ſich, zewnętrzne koło zawiera, zamyka, obeymuie wſzyſtkie inne koła w ſobie, das vorgelegte bald, poiąć prędko, rzecz, ktorey uczą, ins Gedächtniß, pamięcią obiąć, der Weiſen Lehren wohl gefaßt haben, mądrych nauki dobrze mieć poięte. ſich von der Furcht faſſen, z boiaźni ochłonąć, wyiść, in ein Faß thun, do naczynia co kłaść, faſſować.

Faßholz, Stabholz, *ſ. n.* ſ. Böttcherholz.

Faßmeſſerkunſt, *ſ. f.* miara, wymiar.

Faßnacht, *ſ. f.* poſt wielki.

Faſſo, *n. pr. f.* Faſſo, Stadt in Georgien, miaſto w Georgii dawne, Phaſis, idis. 2) Fluß daſelbſt, rzeka tamże.

Faßröhre, *ſ. f.* rurka u naczynia.

Faßſpund, *ſ. m.* ſzpunt do zatykania.

Faſſung, *ſ. f.* poięcie, obięcie, ſ. Begreifung, Ergreifung.

Faßzange, *ſ. f.* ſ. Faßbinderzange, Böttcherzange.

Faſt, *adv.* prawie, ſich faſt allezeit bei einem auf dem Lande befinden, prawie zawſze znaydować ſię z kim na wſi, zu eben der Stunde kommen, prawie w iedną godzinę przyiść razem, nicht mehr können darzuthun, prawie nic więcey nie moc do tego przydać, meine Zeit iſt faſt dahin, moy czas, moie lata, iuż prawie przeſzły, faſt einen Schuh breit, prawie na iednę ſtopę ſzeroki, faſt gar nicht, pra nie można, ledwie nie można.

Faſten, *v. n.* pościć, nie ieść, be den fünften Tag, iuż piąty dzien ſtrenge, als kein Jude am Sabb pościć tak ſciśle, iak żyd w ſa ſuſzyć.

Faſten, das, *ſ. n.* poſt, ſuchoty; da litiſche Faſten, (neu) ſ. unter Car

Faſtenabend, *ſ. m.* zapuſt.

Faſtnacht, *ſ. f.* die vierzig Tage vor O czerdziec dni przed wielką noc

Faſtnachtsbrüder, *ſ. m. pl.* bachu bracia, co pod czas zapuſt ſzale

Faſtnachtsnarr, *ſ. m.* bachuſow bra czas zapuſt.

Faſtnachtsſpiel, *ſ. n.* ſzalona uc pod czas zapuſt.

Faſt ſchon, *adv.* prawie iuż, hat Stadt erobert, prawie iuż miaſto.

Faſttag, *ſ. m.* dzień poſtny, poſt, gen, anſtellen, naznaczyć, poſ wić, feiern, obchodzić.

Fatal, *adj. wyroczny*, biedny z znaczenia, z wyrokow, nieſz wy; z wyrokow; Ausgang, nie ſliwy koniec; auf eine fatale nieſzczęśliwie z przeznaczenia.

Fatalität, *ſ. f.* potrzeba przeznac nieuchybna. *wyroczna.*

Fatigiren, einen, *v. a.* zfatygować, dzić kogo.

Fatigue, *ſ. f.* fatyga, Abmattung, gowanie, ztrudzenie, zur Fatig gehärtet, do fatygi, do pracy, towany, wprawiony.

Fatzbube, Spottvogel, *ſ. m.* potw wyśmiewacz, wykretarz, błaz

Fatzen, ſpotten, *v. a.* drwić, w wać, ſzydzić.

Fatzenetlein, Schnupftuch, *ſ. n.* ch do noſa.

Fatzmann, *ſ. m.* ſzyderka, wyśmie

Fatznarr, *ſ. m.* Faſtnachtsnarr, ſow brat pod czas zapuſt.

Fatzwerk, *ſ. n.* drwiny, ſzyderſtw śmiewisko, pośmiech, śmieſ

Faveur, *ſ. f.* łaska, zprzyianie, ſ. Gewogenheit.

Fanquemont, *n. pr. n.* (Fockemong) im Limburgiſchen, Fokemont, w Limburskim.

Faul, träge, *adj.* leniwy, gnuś einer Arbeit, w iakiey pracy, Brief zu ſchreiben, leniwy do liſtow, zum Antworten machen, leniwym do dania odpowied Hauſe ſitzen, leniwym w domu ſie

...r. nieprzyiacielski, nie-
...Gemüth gegen einen, umysł
...o komu, auf feindſelige Art
...ſ. nieprzyiacielskim trybem
...m, etwas aus feindſeligem
...reden, ſagen, mowić z nie-
...kiego ſerca, es erweiſet
...ſandſelig gegen mich, wſzy-
...po nieprzyiacielsku ſtawia,
...ſeligem Gemüthe einen ſchäd-
...rzyiacielskim umysłem ſaiać

...dv. nieprzyiaźnie, po nie-
...elsku, etwas gegen einen thun,
...yiacielsku co przeciwko
...ować, einem feindſeligen zu-
...e, po nieprzyiacielsku być
...nawnym, etwas begehen,
...acielsku co uczynić, po-
...nen verfolgen, po nie-
...ku kogo prześladować,
...ngſte ſich mit einem zanken,
...nieprzyiacielsku wiechać,
...kogo.

...ſ. f. nieprzyiacielſtwo,
...ſc, nieludzkość, zły, po-

...ſ. piękność, ładność.
...a, v. a. pięknie uczynić.
...en, das, ſ. n. pięknie ucze-

...ung, ſ. f. pięknie uczenie.
...ſtky.
...n einen Feiſt machen, utłu-
...ſt wypaść, tuczyć.
...ſ. dustość. ſ. Fettigkeit.
...ung, ſ. f. tuczenie, utuczenie,
...rzenie.
...ſ. f. Art einer Weide, ro-
...wierzby; złota wierzba.
...eine Ebene, pole, rownina,
...ſt und wüſtes, brzydkie puſte.
...ſ, ſehr gutes und fruchtbares,
...r. urodzayne, ebenes und von
...reines, rowne y czyſte od
...kiego, das in einer wunderſa-
...Ebene ſich 1500 Schritte erſtreckt,
...ę w rownią przedziwną na
...ſcie tyſięcy, krokow rozcią-
...ie Getreide, na zboże, graſſy
...rwiſte, an der Sonne liegen-
...o słońcu leżące, fettes, beſäe-
...ſtuſte, zaſiane, trockenes, mar-
...s, wyſchłe, chude, feuchtes,
...ſt, wilgotne, ſuche, etwas jäh
...ſenkt, nie co chyłkiem idące,
...ſinkendes, zapadłe, wykleſłe,
...n Flächen derſelben, rowne pła-
...ryany tychże, unermeßliche Größe,

niezmierna wielkość. 2) Gegend mit Aeckern und Dörfern, okolica, z rolami y wſiami, an der Stadt gelegenes, pod miaſtem leżąca. wohl angebautes, bardzo dobrze wyprawna, das keine Weide giebt, gdzie żadnego niemaſz paſtwiska, auf dem Felde ſeyn, na wſi być, vom Felde kommen, wieder kommen, ze wſi przyiechać, powracać, aufs Feld gehen, na wieś iść, iechać; jagen, pędzić, auf dem Felde arbeiten, etwas zu thun haben, na polu pracować, mieć co na wſi do roboty; ſandichtes, piaſczyſte; fettes, buyne; ausgeruhetes, przeugorowane, Feldweſen, polowe rzeczy, Krieg, zu Felde ziehen wieder einen, na woynę ciągnąć przeciwko komu, zu Hauſe und zu Felde bekannt ſeyn, w domu y na woynie być znaiomym, den Feind aus dem Felde ſchlagen, nieprzyiaciela zbić, pobić, Feld behaupten, behalten, placu bronić, nie dać, otrzymać zwycięſtwo, die Armee ins Feld ſtellen, woysko w pole wyprowadzić, recht ungern mit zu Felde gehen, nie rad na woynę iść.

Feldarbeit, ſ. f. robota polna, polowa, rolna.

Feldbau, ſ. m. roluiſtwo polowe goſpodarſtwo.

Feldbaukunſt, ſ. f. ziemianſtwo.

Feldbinde, ſ. f. pas rycerski, ſzarpa.

Feldcypreſſe, ſ. f. cypres polny.

Feld-Equipage, ſ. f. ſprzęt, porządek woienny.

Feldflüchtiger, ſ. m. zbieg, deſerter.

Feldfrucht, ſ. f. zboże, aufgehobene, zprzątnione z pola, zebrane, zchowane; reiſe, doſtałe; die durch die feindlichen Streifereien verwüſtet oder ruinirt worden iſt, zepſute, wniwecz obrocone, przez nieprzyiacielskie inkurſye, Einärndtung und Aufhebung derſelben, zeżnięcie y ſprzątnienie zboża; einſammlen, einärndten, zebrać, zżąć; bringet die Erde, zboże ziemia rodzi, przynoſi.

Feldgeſchäffte, ſ. n. plur. roboty rolne, zaprzątnienie polowe.

Feldgrund, ſ. m. rola, grunt.

Feldgütchen, ſ. n. polko folwarczek, rolka.

Feldguth, ſ. n. wieś, dziedzina.

Feldhauptmann, ſ. m. Hetman, Naystarszy Wodz Woyska.

Feldherr, ſ. m. Hetman, Feldmarſzałek, einen zum Feldherrn machen, uczy-

Fecht-Meiſter, *ſ. m.* uczyciel fechtu, poiedynku.

Fecht-Schule, *ſ. f.* ſzkoła do uczenia ſię poiedynkow.

Fecht-Spiel, *ſ. n.* gra w poiedynek gdy żartem albo dla ćwiczenia poiedynkuią.

Fecht-Stange, *ſ. f.* laska darowana ſzermierzowi odprawionemu na znak odprawy, co u Rzymian bywało, dla tego po łacinie taka laska nazywa ſię Rudis.

Fecht-Übung, *ſ. f.* poiedynek dla ćwiczenia.

Feder, *ſ. f.* pioro, und zwar eigentlich der Kiel einer Feder, a w prawdzie właściwie koniec, dziub, nos u pióra, die ausgekrochenen Jungen mit den Federn decken und warm halten, wykłute ptaſzęta piorami pokrywać y grzać, einem die Federn beſchneiden, piora komu obciąć, höher fliegen wollen, als ſie gewachſen ſind, chcieć wyżey wylecieć, iak pióra urosły, das Weiche, Flockichte an einer Feder, puch, das ſich leichter, als eine Feder beweget, co ſię łatwicy iak pioro ruſzyć może: bunte, pſtre, iarzębate. 2) zum Schreiben, do piſania, ſchneiden, temperować pioro, zaciąć pioro, für eine gute halten und damit ſchreiben, wie ſie in die Hände kommt, każde mieć za dobre y takim piſać, iakie do ręki przyidzie, voll Federn, pełny pierza. pierzaſty, ein Küſſen voll Federn, poduſzka pełna pior pierza, Federn bekommen, pierza nabywać, kleine Federn, piorki, an den Federn kennet man den Vogel, po piorach ptaka poznać, in die Feder dictiren, do pióra dyktować, einen Brief, liſt.

Federal, *adj.* (neu) verbündet, ſ. Federativ, *nowe słowo: obacz* pod słowem Federativ.

Federaliſiren, *v. a.* (neu) ein Land, Reich, z. B. Frankreich in mehrere unabhängige Republiken zertheilen, das Federalſyſtem in Frankreich einführen, *nowe słowo:* ziemię, albo państwo iakie, na przykład Francyą na więcey niepochyłych rzeczypospolitych podzielić, ſieſtmę związania w Francyą wprowadzić.

Federaliſirt, *part. et adj.* (neu) Frankreich in mehrere unabhängige Republiken vertheilt, das Federalſyſtem in Frankreich eingeführt, *nowe słowo:* Francya na więcey niepochyłych rzeczypoſkolitych podzielona, ſieſtma związania w Francyą wprowadzona.

Federaliſmus, *ſ. m.* (neu) Bündniſſyſtem, das Syſtem, Frankreich in mehrere kleine Republiken zu zertheilen; Briſſotiniſche oder Girondiniſche Parthei, welche damit umgieng, *nowe słowo:* związek; ſieſtma, uſtanowienie Francyą na więcey małych rzeczypospolitych podzielić; Briſſotinów albo Girondiczna partya, która to zachodziła.

Federaliſt, *ſ. m.* (neu) Anhänger, Vertheidiger des Federaliſmus, *nowe słowo:* federaliſta, partyzant, bronicel, obrońca związania pospolitego.

Federaliſtiſch, *adj.* (neu) federaliſtyczny, do związania należący.

Federativ, Federal, *adj.* (neu) verbündet, vermittelſt eines Bündniſſes mit einander vereinigt, *nowe słowo:* związany, obowiązany.

Federation, *ſ. f.* (neu) Verbindung, Bund, Bündniß, z. B. das große Patriotenfeſt 14. Julius 1790, *nowe słowo:* związanie, związek, przymierze. wielkie Paryſkie 14. Lipca 1790.

Federirter, *ſ. m.* ein Verbündeter; ein freiwilliger Soldat, im *pl.* (neu) diejenigen in Frankreich, welche den Bürger- oder Federationseid abgelegt haben, oder in deren Namen er abgelegt worden iſt, *nowe słowo:* obowiązany, dobrowolny żołnierz, wolenter, ochotnik; *in pl. nowo:* wſzyſtkich w Francyi, co mieyſkią przyſięgę uczynili, albo ich imieniem ta uczyniona.

Federbette, *ſ. n.* pierzyna, pierznik.

Federbüchſe, *ſ. f.* faska na pierze.

Federbuſch, *ſ. m.* kiść z pior.

Federfuß, *ſ. m.* pierzaſte nogi.

Federicht, *adj.* pierzaſty.

Federkiel, *ſ. m.* pioro ſamo oprocz pier zur Zitter, pręt do brzękania na

Federlappen, *ſ. m.* ſtraſzydło na p welchen man wohin ſteckt, die zu ſcheuchen, ktore ſtawiaią po o dach na odſtraſzenie ptakow.

Federleicht, *adj.* puch, letkie pier

Federlos, *adj.* goły, bezpierza.

Federmeſſer, *ſ. n.* ſcyzoryk, noży zacinania pior, piorzacinek.

Federpfühl, *ſ. m.* pierznik, pierzyn

Federſchachtel, *ſ. f.* piornik, ſchow na piora.

Federſchließer, *ſ. m.* odzieracz ſ ſkubacz z pior.

a okno; drei Fuß breites, ...py szerokie; zugemauer... ...owane; mit einem Gitter ... z kratami, Engigkeit der ...szczupłość, okien, aufma... ...u otworzyć, darein machen, ...czym zrobić, mit Fenstern ...oknami opatrzyć.

..., *s. n.* krata u okien.

..., *s. n.* okienko.

... *s. n.* szyba w oknie.

..., *s. m. plur.* okienice; ste... otwarte stoią; sind zu, są ..., das Knarren derselben, ...; oder zugemacht wer... ...pienie okienić, kiedy ie ... albo otwieraią, mit Fen... ...sehen, okienicami opa...

..., *s. m.* szklare, *błoniarz*, ...

... *s. m.* ramy u okien.

..., *s. f.* szyba w oknie.

... *s. f.* eine dänische Insel, Fe... ...ska wyspa.

... Lehnsgerechtigkeit, Lehns... ...und n. Bedeutung: alles, was ... betrift, darauf Bezug hat, ...liwość, prawność lenna, ...rzecz lenna; *w nowym zna...* ...wszystkie, co do lenna nale... ...na się tyczący.

... prosię; das noch sauget, ...ero się; abgesetztes, od... ...dnie.

... prosiątko, prosiąteczko.

... oprosić się.

... *pr. m.* ein Mannsname, ... imię męszczyzny.

... Dünger, Mist, przewoź...

... *s. n.* pieniądze od przewozu.

... *pr. f.* Stadt in Italien, ... miasto w Włoszech.

... daleko, opodal, von seinen ..., daleko od swoich granic; ... Wahrheit, daleko od pra... ...von aller Furcht, od wszelkiey ... von dannen, z tamtąd, von ... mit ansehen, zdaleka się ... przypatrywać, fern genug von ..., daleko dosyć od miasta, ..., zdaleka, von ferne sehen, ... patrzyć, stehen, zdaleka ... sey fern, ah! boday by tego ..., das ist fern von mir, to ... nie trzyma.

...ferent, *adj. et part.* oddalony, ...gły, daleki.

Ferne, die, *s. f.* odległość, dalekość; der Zeit, czasu; der Oerter, mieysc.

Fernambuco, *n. pr. f.* Landschaft in Amerika, Fernambuka, ziemia w Ameryce.

Ferner, *adv.* daley, za tym, es folget ferner, daß den Göttern nichts unwissend sey, idzie za tym, że Bogom nie iest nic nie wiadomo, sehet nun ferner das übrige, obaczcie daley ostatek, nach der Ermordung der Vornehmsten ...rde ferner keines Menschen geschonet, pomordowawszy przednieyszych daley żadnemu człowiekowi nie przepuszczono, was wollet ihr ferner? czego chcecie daley? einen nicht leiden, kogo daley nie cierpieć.

Fernerweit, *adv.* krom, okrom, oprocz, procz, hat er mir versprochen, oprocz tego, krom tego obiecał mi; nad to; wurde noch die Post gebracht, nad to wiadomość przyniesiona.

Fernglas, *s. n.* dalesiowidz, nadalwidz.

Fernig, *adj.* daleki.

Fernis, *s. m.* pokost.

Ferajo, Porto, *n. pr. m.* Hafen in Italien, Feraio Porto, port we Włoszech.

Fernschreibemaschine, *s. f.* (neu) s. Telegraph.

Ferrara, *n. pr. f.* Stadt in Italien, Ferrara, miasto we Włoszech.

Ferse, *s. f.* Theil des Fußes, pięta, część nogi w tyle, Fersengeld geben, d. i. fliehen, ausreißen, w nogi uciec, pobiec.

Ferte, *n. pr. n.* Name unterschiedener Städte in Frankreich, Ferte, imię rożnych mieysc we Francyi.

Fertig, *adj.* gotowy, bereit zu etwas, gotowy do czego; zum letzten Gefechte, do ostatniey potyczki, ganz vollbracht, wcale skonczony, wydoskonalony, ist das Werk noch nicht, ieszcze nie gotowa robota; machen, wygotować, ein angefangenes Buch, zaczętą książkę wygotować, skonczyć, werden bald mit einem Werke, gotowym być w krotce z iaką robotą.

Fertigen, fertig machen, *v. a.* wygotować, gotowe zrobić.

Fertigkeit, *s. f.* Hurtigkeit, gotowość, ochota, zu schreiben, do pisania, des Gemüths, umysłu.

Fertiglich, *adv.* prędko; ochotnie, z chęcią, szypko.

Fer:

ktore nie bardzo uleczy, der ſeine Früchte als krank abwirft, figa ktora porzuca owoc iak gdyby chorą była, der zweimal, dreimal ſeine Früchte in einem Jahre zeiget, ktora, dwa razy, trzy razy na rok ſwoy owoc rodzi, 2) wilder, dzika figa.

Feigenblätter, *ſ. n. pl.* liście figowe.

Feigenbohne, *ſ. f.* łupina, kleine, łupinka.

Feigengarten, *ſ. m.* figowy ſad.

Feigenholz, *ſ. n.* figowe drewno.

Feigenkorb, *ſ. m.* figowy koſz, rogożka.

Feigenkörner, *ſ. m. pl.* ziarka, iondrka figowe.

Feigenkrämer, *ſ. m.* przedawacz fig.

Feigenwarzen-Kraut, *ſ. n.* figowe ziele.

Feil, *adv.* na przeday, ſeyn, ſtehen, być, ſtać, das Haus iſt feil geweſen, dom był na przeday, feil bieten, na przeday dać, na przeday wyłożyć, wyſtawić, ſie werden feil gebothen werden, byli by na przeday dani, die Anreitzungen zur Ueppigkeit, ponęty do zbytkow na przeday, haben, mieć, feil werden, trzody na przeday.

Feilbietung, *ſ. f.* na przeday wyłożenie, wyſtawienie, eines Hauſes, domu iakiego, der Wiſſenſchaft, umieiętności.

Feile, *ſ. f.* pilnik, ein Werk mit der Feile ausputzen, pilnikiem robotę wypolerować, wygładzić, pod światło.

Feilen, *v. a.* piłować, etwas um ſoviel eigentlicher, co kształtniey opiłować, gładko y pod światło.

Feilgeboten, *part. et adj.* przedayny, Zunge, przedayny ięzyk.

Feil haben, *v. a.* na przeday mieć.

Feilſchen, *v. a.* fragen, was etwas koſte, pytać ſię co za cena, co warta rzecz.

Feilſpäne, *ſ. m. pl.* trociny z opiłowania.

Feilſtaub, *ſ. m.* proch z opiłowania.

Feilträger, *ſ. m.* na przeday noſzący.

Feilung, *ſ. f.* piłowanie.

Feimen, *v. a.* ſzumować, pianę zbierać, das Honig, ſaumować miod, z miodu pianę zbierać.

Feimlöffel, *ſ. m.* warzecha, łyża, liżica, do zbierania piany.

Fein, ſchön, *adj.* piękny, ładny, feiner Menſch, ładny, piękny człowiek, ſzczerozyſtam przez ſię, feines Gold, ſzczere złoto, ſamo przez ſię złoto, feines Silber, ſzczere, ſamo przez ſię ſrebro.

Fein, *adv.* pięknie, ładnie, grack ſein reich, pieniężny, gelehrt, dobr uczony, lang, dobrze długi, geſ ſeyn, dobrze być położonym, pol dzonym, fein ſchreiben, pięknie pi

Feind, *ſ. m.* nieprzyiaciel, bitter gorżki oſtry, heftiger, żwawy, r richter und verruchter, głupi y n podściwy, Todtfeind, głowny meiner, powſzechny, grauſam okrutny, einheimiſcher, domow auswärtiger, poſtronny, wilder unmenſchlicher, dziki y nieludzki. g loſer, niezbożny, offenbarer, oc wiſty, publiczny arger und har złośliwy y twardy; grimmiger, gi, alle zu Feinden bekommen, przyiacielami ſobie wſzyſtkich po bić, Hauptfeind, głowny nieprzy ciel, ſich als Feind bezeugen, przyiacielem ſię, pobazywać, nieprzyiacielsku ſię ſtawiać, zum Feinde haben, mieć kogo przyiacielem, ſich einen machen, przyiaciela ſobie z kógo uczynić, ſind Feinde mit einander, nieprzy cielami ſą ſobie, ſich für eines erklären, oświadczyć ſię nieprzy cielem czyim.

Feindlich, *adj.* nieprzyiacielski, nieprzyiacielska ziemia, hand czynić, poſtępować.

Feindſchaft, *ſ. f.* nieprzyiaźń, nieprzy cielſtwo, öffentliche, publiczne, twarte; ſchwere, ciężkie; angebo wrodzone; rechtmäßige, ſprawie we; gefährliche, niebezpieczne, liche, taiemne, ſchwere Feindſ auf ſich laden, wielkiey ſię nieprzy źni podeymować; fahren laſſen, przyiaźń złożyć; einem ohne Ur ankündigen, komu nieprzyiaźń powiedzieć bez przyczyny; eine tärliche oder eingepflanzte gegen hegen, naturalną, zaſzczepioną przyiaźń, mieć przeciwko kom um des gemeinen Weſens willen gen, davon aoſtehen, dla Rzecz ſpolitey nieprzyiaźń złożyć; der alte gegen einen trägt, ktory da nieprzyiaźń noſi przeciwko ko ſich eines zuziehen, in eines gera verfallen, zarobić ſobie u kog nieprzyiaźń, narobić ſobie niepr źni, nabawić ſię nieprzyźni, w w nieprzyiaźń, in Vergeſſenhe len, w zapomnienie puścić, hen, uniknąć nieprzyiaźni.

, adj. tłusty, karmiony; Feld, pole; Haut der Henne, kurze; Bockchen, koziołek die Henne fett machen, kurę utuczyć, fetter Bauch, auch, fette Rinder, zpasłe, woły, Constitution des Leibes utkanie ciała, Erdboden, emia, etwas, ein wenig fett, trochę tłusty, fett gemacht, Essen, tłusto co zrobione, ane. iako to iedzenie, einen Brod fett machen, ptaka utucyć.

tłusto.

, s. n. sadło, tłustość, von einem Schweine, ze świni, z wie-

tłustość; seine Beschwerden haben, ciężkość mieć tłustości; des Leibes, ciaus, brzucha.

, s. m. sadło.

adj. wilgotny, mokry; Holz, drzewo; Winde, wilgotne feucht vom Wasser, cały od wody; mokrzysty, sumny, pole mokrzyste; zmokłe, zmoczona suknia; wilgotnieć, machen, wilgotnić.

, s. f. wilgość, wilgotność, zimy, Winterfeuchte, zimy, genug Feuchte haben, wilgości.

, s. n. wilżyć, moczyć.

, s. f. wilgość, humor, li-

, s. f. wilżenie, zwilże-

, n. pr. eine Stadt im Feichtwangen, miasto szpackim.

adj. zur Lehn gehörig, lehnbar, do lenna należący.

, Lehnrecht, s. n. lenne pra-

s. m. der in Lehnssachen recht oder darüber geschrieben hat, ten, co w lennych rzeczach dobrze cwiczony iest, albo pisał.

, s. n. ogień; leichtes, nie wielkie, aufschlagen, ognia wskrzesić; fassen, zaiąć się od ognia; legen, ognia położyć. Feuer gerade gegen den Himmel, wstępuie prosto ku niebu; seine Nahrung haben, potrzebuie podniety, iakoby pokarmu; kann nicht bestehen, wo es nicht unterhalten wird, nie może się zostać, gdzie nie bywa utrzymywany; verzehrer alles, pożera wszystko; löschet aus, gaśnie; wieder anschüren, ogień znowu wskrzesić; brennet, bell, ogień się iasno pali; großes machen lassen, kazać wielki ogień zrobyć; einwerfen, ogień gdzie zarzucić; unterlegen, podłożyć; frißt um sich, greift weiter, pożera, pali koło siebie, szerzy się, chwyta daley; mit Blasbälgen anblasen, mieszkiem dać na ogień; Holz anlegen, drew na ogień nałożyć, ins Feuer werfen, w ogień wrzucić, sich ins Feuer stürzen, w ogień się wrzucić, einem sich an seinem auch Feuer anbrennen lassen, dać komu ogień zapalić u swoiego ognia; heftiges, tęgi ogień, unter der Asche verborgenes, utaiony pod popiołem; setzet uns allenthalben sehr zu, zewsząd nas płomien straszy; damit umgeben seyn, ogniem być otocznym, durchs Feuer laufen, przez ogień bieżeć, wider die Gewalt des Feuers in Sicherheit setzen, ubezpieczyć przeciwko ogniu; auf die Dächer und Häuser schmeißen, na dachy y domy ogień rzucać, erregen, ogień wzniecić, durch das Prasseln des Feuers aufgeweckt werden, łoskotem y trzaskiem ognia być obudzonym, ans Feuer etwas setzen, na ogien co włożyć, es stehet alles in vollem Feuer, wszystko iest w ogniu, am Feuer sitzen, przy ogniu siedzieć, Feuer geben, losschießen, ognia dać, ogień wystrzelić.

Feueranbeter, s. m. ogniomodlca, co ogniowi cześć wyrządza.

Feuerballen, s. m. podpał, zurechte machen, die Stadt anzustecken, podpał zrobić, aby miasto podpalić.

Feuerbüchse, s. f. flinta, fuzya, rura do strzelania.

Feuereimer, s. m. gaszenka, Feuer zu löschen, do gaszenia ognia.

Feueresse, s. f. kumin.

Feuerfarbe, s. f. ognisty kolor; farba.

Feuerflamme, s. f. płomień.

Feuergeschoß, s. n. strzelba.

Feuerglut, s. f. płomień.

Feuergott, s. m. Bożek ogniowy, Wulkan, Mulcyber.

Feuerhaken, s. m. hak, do rozrywanaia palących się domow.

Feuerherd, s. m. ognisko.

Feuer-

uczynić kogo Hetmanem, Feldmarszałkiem.

Feldheyme, *ſ. f.* konik polny.

Feldhuhn, *ſ. n.* kuropatwa.

Feldhütten, *ſ. f. pl.* halupywieyskie.

Feldicht, *adj.* polny, Landesgegend, pola w okolicy.

Feldkümmel, *ſ. m.* polny kmin.

Feldlager, *ſ. n.* obóz.

Feldleben, *ſ. n.* polowe, rolne, wieyskie życie; gospodorowanie w polu, w roli.

Feldlilien, *ſ. f. pl.* polna lilia.

Feldmann, *ſ. m* oracz, rolnik.

Feldmark, *ſ. f.* miedza, schodzenie się, ztykanie się granie.

Feldmarſchall, *ſ. m.* Feld-Marszałek, des Kaiſers, Cesarski.

Feldmaus, *ſ. f.* polna myſz.

Feldmedicus, *ſ. m.* woyskowy lekarz.

Feldmeſſer, *ſ. m.* ziemmiernik.

Feldmeßkunſt, *ſ. f.* ziemmiara, zu ihr gehörig, ziemmierniczy, ziemmierny.

Feldnachbar, *ſ. m.* sąsiad w polu, na wsi.

Feldobriſter, *ſ. m.* Hetman.

Feldpoſtmeiſter, *ſ. m.* woyskomy postmistrz; pocztmayster.

Feldprediger, *ſ. m.* kaznodzieia, kapelan woyskowy.

Feldpredigerdienſt, *ſ. m.* kapelania woyskowa, kaznodzieystwo woyskowe.

Feldroſe, *ſ. f.* roża polna.

Feldrüſtung, *ſ. f.* sprzęt woyskowy.

Feldſaffran, *ſ. m.* polny szafran.

Feldsburg, *n. pr. f.* ein Ort in Mähren, Feldsburg, miasto w Morawie.

Feldſcheer, *ſ. m.* felczer, cyrulik woyskowy.

Feldſchlacht, *ſ. f.* bitwa, potyczka,

Feldſchlange, *ſ. f.* ein Geſchütz, wężawka, armata takzwana.

Feldſchmuck, *ſ. m.* szaty woyskowe, żołnierskie.

Feldſchoppen, *ſ. m.* szopa w polu, das Getraide in der Eile zuſammen zu bringen, do złożenia zboża na prędce.

Feldſtück, *ſ. n.* polne działo, polna armata.

Feldwache, *ſ. f.* straż woyskowa.

Feldwage, *ſ. f.* womit die Furchen u. d. g. angemeſſen werden, woyskowa waga, ktorą rożne rzeczy ważą.

Feldwaſſer, *ſ. n.* nawalnica, pozpk z deszczow.

Feldwebel, *ſ. m.* Feldfebel, Unterofficier w woysku.

Feldzeichen, *ſ. n.* hasło w woysku.

Feldzeugmeiſter, *ſ. m.* Generał Artileryi.

Feldzug, *ſ. m.* wyprawa na woynę.

Felge, *ſ. f.* an einem Rade, zwono koła, obwod ze zwonu koła.

Felicitiren, Glückwünſchen, *v. a.* w szować.

Felin, *n. pr. n.* Stadt in Liefland, F lin, miasto w Inflantach.

Fell, *ſ. n.* skòra, inſonderheit eines Th fes mit der Wolle, osobliwie zaś ra owcza z wełną; eines grossern T res, z wielkiego iakiego zwier cia; insgemein jedoch sonderlich o die Haare, pospolicie, w szczeg ności przecie znaczy skòre bez ci, eine Wunde, die unter dem ist, rana, co pod skòrą iest, em ab- oder über die Ohren ziehen, drzeć skòrę z czego, przez uszy Hasen abstreifen, z zaiąca sk zdiąć.

Felleiſen, *ſ. n.* Geldſack, Börſe, tel, sakiewka, torba, grosz, bund, Bettſack, tłomok, tłomoc na manatki.

Felonie, *ſ. f.* Meineid, niewier przeniewierzenie się, zdradzenie

Fels, *ſ. m.* opoka, głaz; gehet im allmählig oder ſachte ſpitzig zu, wſzeco raz bardziey kończyſto id iſt oben ganz ſpitzig, w gorze wcale kończyſta, kończyſty; wie iſt er? iak wyſoka opaka? iak soki głaz? jäher und gleichſam a riſſener, urwana skała; rauher, c powata; hohler, wydrożona; ſt und überall jäher, przykra y u na, zewsząd; ſehr hohe um ſich h haben, wyſokie skały mieć ko bie, nach großen Felſen auf ei ne kommen, z wielkich skał s na iaką płaszczyznę, błonie, im Meere, na morzu, w m mit etwas an die Felſen anſ czym na skałę wiechać; glücklich bei fahren, szczęśliwie imo przeiechać, von Felſen herabſpri ze skał na doł skakać, zesk wać.

Felſicht, *adj.* skaliſty, voller F pełny skał, opoki, głazow; O skaliſte mieysca; Meer, morz

Feltre, *n. pr. f.* Stadt in Italien, tra, miasto w Włoszech.

Femern, *n. pr. f.* eine däniſche I Femerna, Dunska wyspa.

Fendrich, *ſ. m.* Morzży.

, adj. tłusty, karmiony; ...ld, pole; Haut der Henne, ...urze; Bockchen, koziołek ...e Henne fett machen, kurę utuczyć, fetter Bauch, ...uch, fette Rinder, zpasłe, ...woły, Constitution des Lei... ...e utkanie ciała, Erdboden, ...mia, etwas, ein wenig fett, ...trochę tłusty, fett gemacht, ...ten, tłusto co zrobione, ...ne, iako to iedzenie, einen ...Brod fett machen, ptaka ...utucyć.

...tłusto.

...n. sadło, tłustość, von ei... ...eine, ze świni, z wie...

...tłustość; seine Beschwer... ...haben, ciężkość mieć ...tłustości; des Leibes, cia... ...Bauchs, brzucha.

...m. sadło.

...wilgotny, mokry; Holz, ...drzewo; Winde, wilgotne ...feucht vom Wasser, cały ...od wody; mokrzysty, sum... ...ld, pole mokrzyste; zmo... ...Kleid, zmoczona suknia; ...wilgotnieć, machen, wil... ...uczynić.

...s. f. wilgość, wilgotność, ...zimy, Winterfeuchte, ...zimy, genug Feuchte haben, ...wilgości.

...wilżyć, moczyć.

...s. f. wilgość, humor, li...

...s. f. wilżenie, zwilże...

...n. pr. eine Stadt im ...chen, Feichtwangen, miasto ...ckim.

...zur Lehn gehörig, lehnbar, ...do lenna należący.

...Lehnrecht, s. n. lenne pra...

...m. der in Lehnssachen recht ...oder darüber geschrieben hat, ...ten, co w lennych rze... ...dobrze cwiczony iest, albo ...pisał.

...n. ogień; leichtes, nie wiel... ...aufschlagen, ognia wskrzesić; ...fassen, zaiąć się od ognia; ...legen, ognia położyć. Feuer ...gerade gegen den Himmel, ...wstępuie prosto ku niebu; ...Nahrung haben, potrzebuie podniety, iakoby pokarmu; kann nicht bestehen, wo es nicht unterhalten wird, nie może się zostać, gdzie nie bywa utrzymywany; verzehrer alles, pożera wszystko; löschet aus, gaśnie; wieder anschüren, ogień znowu wskrzesić; brennet, bell, ogień się iasno pali; großes machen lassen, kazać wielki ogień zrobyć; einwerfen, ogień gdzie zarzucić; unterlegen, podłożyć; frißt um sich, greift weiter, pożera, pali koło siebie, szerzy się, chwyta daley; mit Blasbälgen anblasen, mieszkiem dać na ogień; Holz anlegen, drew na ogień nałożyć, ins Feuer werfen, w ogień wrzucić, sich ins Feuer stürzen, w ogień się wrzucić, einem sich an seinem auch Feuer anbrennen lassen, dać komu ogień zapalić u swoiego ognia; heftiges, tęgi ogień, unter der Asche verborgenes, utaiony pod popiołem; setzet uns allenthalben sehr zu, zewsząd nas płomien straszy; damit umgeben seyn, ogniem być otocznym, durchs Feuer laufen, przez ogień bieżeć, wider die Gewalt des Feuers in Sicherheit setzen, ubezpieczyć przeciwko ogniu; auf die Dächer und Häuser schmeißen, na dachy y domy ogień rzucać, erregen, ogień wzniecić, durch das Prasseln des Feuers aufgeweckt werden, łoskotem y trzaskiem ognia być obudzonym, ans Feuer etwas setzen, na ogien co włożyć, es stehet alles in vollem Feuer, wszystko iest w ogniu, am Feuer sitzen, przy ogniu siedzieć, Feuer geben, losschießen, ognia dać, ogień wystrzelić.

Feueranbeter, s. m. ogniomodlca, co ogniowi cześć wyrządza.

Feuerballen, s. m. podpał, zurechte machen, die Stadt anzustecken, podpał zrobić, aby miasto podpalić.

Feuerbüchse, s. f. flinta, fuzya, rura do strzelania.

Feuereimer, s. m. gaszenka, Feuer zu löschen, do gaszenia ognia.

Feueresse, s. f. kumin.

Feuerfarbe, s. f. ognisty kolor; farba.

Feuerflamme, s. f. płomień.

Feuergeschoß, s. n. strzelba.

Feuerglut, s. f. płomień.

Feuergott, s. m. Bożek ogniowy, Wulkan, Mulcyber.

Feuerhaken, s. m. hak, do rozrywanaia palących się domow.

Feuerherd, s. m. ognisko.

Feuer-

Fervidor, *ſ. m.* (neu) Hitzmonat, Thermidor, nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, vom 22. Jul. bis 21. Auguſt, *nowe słowo:* Gorący miesiąc, Ferwidor, Thermidor, według nowego kalendarza francuskiego, od 22. Lipca aż do 21. Sierpnia.

Feſſel, *ſ. f.* kaydany, Beinſchelle, okowy, dyby; eiſerne, żelazne; dicke, grube; getragen haben, w kaydanach być przed tym; dyby nosić przed tym; einem anzulegen drohen, grozić komu kaydanami; einem abnehmen, zdiąć komu kaydany; ſein Lebtage darinnen gehen, w kaydanach wiek pędzić, pęta, mataf.

Feſſeln, *v. a.* w kaydany wſadzić, einen, kogo; okować w kaydany, w kaydany okuć.

Feſſeln, das, *ſ. n.* w kaydany okucie; okowanie.

Feſt, *adj.* mocny, tęgi; Freundſchaft, mocna przyiaźń; Meinung, mocne zdanie; in ſeiner Meinung, w ſwoim zdaniu mocny, feſtes Band, mocne więzy; ſo daß es nicht bewegt, noch geändert werden kann, tak tęgi, że ani się ruszyć, ani odmienić nie może; Entſchluß, mocna, ſtała reſolucya, poſtanowienie; Gut, dobro, Schluß, wyrok, feſt, mehr durch die Kunſt, als durch die Natur, mocny bardziey przez ſztukę, niżeli z natury, einen feſt halten, kogo mocno trzymać, ſetzen, oſadzić mocno, feſt, hart, twardy.

Feſt, *adv.* mocno, tęgo, trwało; ſich etwas eingebildet haben, mocno ſobie co imaginować, feſt und ſteif etwas behaupten, mocno y tęgo czego bronić, ſtrzec, przeſtrzegać, feſt ſchlafen, tęgo ſpać, ein Band zuziehen, wſtęgę, związke mocniey przyciągnąć, auf ſeinem Kopfe beſtehen, mocno na ſwoiey głowie polegać, beſchloſſen, mocno poſtanowiony, feſt, hart, twardo.

Feſt, das, *ſ. n.* Feſttag, święto, dzień święty, einem zu Ehren begehen, dzień święty na czyi honor obchodzić; jährliches feiern, roczne święto obchodzić; anordnen, naznaczyć; anſagen, opowiedzić.

Feſtbegehung, *ſ. f.* obchodzenie święta.

Feſtigkeit, *ſ. f.* mocność, tęgość, ſtr ſich gar wenig Feſtigkeit haben, mało mieć mocy, tęgości, w ſobie; der Freundſchaft, moc, ſtałość przyiaźni; einer Stadt, mocna obrona miaſta.

Feſtlich, *adv.* mocno, tęgo, trwal ſich widerſetzen, opierać ię, ſpr ciwiać ię, beſchloſſen haben, ji gen, oder zu ſterben, mocno umyśl albo zwyciężyć, albo umrzeć; einer Sache beharren, obſtawać m cno przy iakiey rzeczy, trwać m cno w iakiey rzeczy.

Feſtin, *ſ. n.* Luſtbarkeit, ochota, w ſoła kompania, Gaſtgebot, z p ſzenie gości, bankiet; herrlic pański, geben, anſtellen, dać.

Feſtſetzen, *v. a.* ſ. beſtimmen, an ben; 2) ſetzen, ins Gefängniß, *obacz* ſetzen.

Feſttag, *ſ. m.* święto.

Feſtung, *ſ. f.* forteca, twierdza, m ſie eine Citatelle, oder Schloß ni mek iaki, albo grod, horod obr ny; mäßige, ſzrednia; natürl naturalna; hoch gelegene, wyſ leżąca; nahe am Meere liegen ſchleifte, zburzona; bauen, for robić, ſtawiać; vertheidigen, b nić; erobern, dobywać; einnehr wziąć, ſchleifen, demoliren rzyć, rozrzucić; errichten, um ne Garniſon hinein legen zu nen, fortece wyſtawić, aby ią nizonem oſadzić; vortreffliche Kunſt und Natur, przednia tak do ſztuki, iak co do naturalnego łożenia; mit Sümpfen und Wa umgebene, błotami y laſami otoc na; mit wunderbaren Werken hene, przedziwnemi robotami trzona; ziemlich ſtarke, pomier mocna; einem anvertrauen, for komu powierzyć; einen zum C mandanten darinnen machen, Kom dantem kogo w niey uczynić; de der von Natur recht feſt, noch m nugſamer Beſatzung verſehen iſt, rodowitym położeniem, ani gar nem doſyć opatrzona.

Feſtungsbau, *ſ. m.* fortecy robie ſypanie, okopanie, iſt bald fe w krotce będzie gotowe, ſkoń ne.

Feſtungswerke, *ſ. n. plur.* Wa Gräben, Wälle u. d. g. roboty teczne, iakie ſą mury, foſſy, w um einen Ort führen, około iak mieyſca dać, podować, porobić. unüberwindlichen umgeben, nie ciężonemi, niedobytemi robo otoczyć; niederreiſſen, zburzyć, zrzucić.

…, *s. n.* suknia na święto,

…*f.* obchodzenie, des Ge… …ein Gericht gehalten wird, …e dni wolnych od sądow, … nie bywaią; ankündigen, …che wieder aufheben, też …e dni od sądow, znieść,

…*f.* Stadt in Afrika, Feza, …Afryce y krolestwo, von, … Stadt gehörig, *adj.* Fe… …em z tego miasta lub kro… …ańczyk; białogłowa Fe…

…*pr. f.* Stadt in Italien, …miasto we Włoszech.

…na, sośnia, von Fichten, …anz von Fichten, wie… … wilde, dzika sosna, …ten stehen, sośnia, las

…*n. pr. m.* ein Gebieth in …, Sosnowa gòra, kraina …

…*m.* sosnowy las.

…von Fichten, *s. obacz* Fich… …wy.

…von Fichten, sosnowy.

…Schabsack, kieszeń, nichts …haben, nie mieć nic w …

…Intriguenmacher, intry… …; matacz.

…*s. n.* anvertraute Sache, …rzecz.

…, wierny, lustig, ver… …, wesoły.

…frebra; tägliches, co… …, rozpalona; viertä… …dzienna; dreitägiges, …; abwechselndes, zmien… …, ktora nie iednakowo …langsames, wolna, das …schwind vergangen, go… …ko ustała, es los seyn und …finden, być wolnym od … dobrze się mieć, die …hat sich in ein viertägiges …, choroba przemieniła …warto dniową frebrę, vom …schüttelt werden, trząść się …, Paroxismus des Fiebers …schlagen, paroksysm fre… …go przystąpił, Fieber bricht …bra się przesiła; vergehet, …nimmt zu, co raz większa …horet auf, ustaie, das Fie… …ikon 4. Th.

…ber bekommen, frebry dostać, frebrę złacać.

Fieberhaft, *adj.* frebrowy; Krankheit, frebrowa, frebrzana choroba, na frebrę, fieberhafte Hitze, gorączka, frebrzana po frebrze.

Fieberhaft, *adv.* z frebrą

Fieberhaftigkeit, *s. f.* frebrowatość, ograżka.

Fieberchen oder Fieberlein, *s. n.* maleńka frebra, freberka, in ein Fieberchen gefallen, w maleńka frebrę wpaść, oder damit befallen seyn, freberką napadła.

Fiedel, *s. f.* bandura.

Fiedelbogen, *s. m.* smyczek.

Fiedeln, *v. n.* na bandurze grać.

Fiedern, *v. a.* mit Federn versehen, w piorka przybrać; einen Pfeil oder Bolzen, strzałę ziorkami osadzić.

Fiedler, *s. m.* bandurzysta.

Fiesoli, *n. pr. f.* Ort im Florentinischen, Fiesoli, mieysce w Florenckim.

Fiegnac, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Fieżak, miasto we Francyi.

Fiegena, *n. pr. f.* Stadt in Kleinasien, Figena, miasto w Małey-Azyi.

Figur, *s. f.* figura, kształt, und Bildung eines Menschen, y postac iakiego człowieka; eines Ochsens, iakiego wołu, in runder Figur, w okręgłey figurze; der Rede, kształt, wzorek mowy, der eine gute Figur macht, ktory piękną figurę wydaie, piękną postac wydaie.

Figürlich, *adj.* kształtowany, wzorowany, wzorkowany, figürlicher Weise, *adv.* wzorami, wzorkami; reden, mowić.

Figuriren, *v. a.* nucić, figuruć, uię.

Filadelfi, *n. pr. f.* Stadt in Natolien, Filadelfia, miasto w Natolii.

Filou, *s. m.* Spitzbube, filut, szalbierz.

Filutiren, *v. a.* filutować, spitzbübisch betrügen, po filutowsku oszukiwać.

Filtriren, *v. a.* durchseigen, cedzić, przepuszczać, etwas durch etwas, co przez co.

Filz, *s. m.* tkanka z wełny, karger Filz, kurwa, sknyra, sknera, jemanden einen Filz geben, łaiać na kogo.

Filzen, *v. a.* łaiać, einen aus, wyłaiać.

Filzigt, sehr karg, *adj.* kutwa, sknyra, szperka; skąpiec.

Filzigt, *adv.* iak kutwa, iak sknera, po kutwosku.

Filzmantel, *s. m.* wełniana sukniana, gunia.

Feuerkugel, *s. f.* raca.
Feuerkunst, *s. f.* sztuka ogniowa.
Feuerleiter, die, *s. f.* drabina do ognia.
Feuermäuer, *s. f.* kumin.
Feuermäuerkehrer, *s. m.* kuminiarz, co kuminy chędoży; chędożnik.
Feuermörser, *s. m.* mozdzierz do strzelania.
Feuern, *v. n.* ogień palić, mit Stükken; z azmat palić; auf eine Stadt, do miasta iakiego.
Feuerofen, *s. m.* piec do palenia czego.
Feuerpfanne, *s. f.* faierka; ogniczka.
Feuerrohr, *s. n.* rúra do strzelania.
Feuerroth, *adj.* podżary, nadpalały, ognistoczerwony.
Feuersbrunst, *s. f.* pożár; grausame, srogi: unglückliche, nieszczęśliwy; plötzliche, nagły; macht der Wind stärker, wiatr czyni mocnieyszy pożar, die Stadt ist durch eine ruinirt worden, miasto przez pożar ogniowy iest zruynowane; davon befreien, od ognia uwolnić; durch eines Hülfe steuern, czyią pomoc z ognia wyratować, in einer darauf gehen, pożarem zpłonąć; weiter ausbreiten, pożar rozszerzyć; ergreift die übrigen Werke, dosięga do ostatnich robot.
Feuerschaufel, *s f.* szufla do ognia.
Feuerschlund, *s. m.* przepaść, bezdenność ognisty.
Feuerschwefel, *s. m.* siarczysty ogarek do ognia.
Feuersäule, *s. f.* ognisty słup.
Feuersnoth, *s. n.* pożar ogniowy, pogorzenie, ogień.
Feuerspeiend, *part. et adj.* ogień wybuchaiący.
Feuerspritze, *s. f.* sikawka do ognia.
Feuerstäte, *s. f.* ognisko.
Feuerstahl, *s. m.* staldo ognia.
Feuerstein, *s. m.* krzemień skałka.
Feuerstrahl, *s. m.* am Himmel, piorum.
Feuerwache, *s. f.* warta od ognia, poczet straży.
Feuerwächter, *s. m.* stroż od ognia.
Feuerwerk, *s. n.* ogienne, ogniowe roboty.
Feuerwerker, *s. m.* ogniodziey, ogniorob.
Feuerwerfer, *s. m.* ogniorzut.
Feuerzange, *s. f.* ogniczka, ogniowka, *faierka.*
Feuerzeug, *s. n.* sprzęt do ognia.
Feuillans, *s. m. pl.* Ordensbrüder von der Benedictiner- und Bernhardinerregel, ein Mönchsorden mit weißen Kutten; sie haben einen grünen Zw[illegible] im Wappen, von welchem [illegible] Namen führen; in der neuen [illegible] deutung: diejenigen, welche [illegible] gemäßigten Parthei in Frankreich [illegible] hören. *OO Fulienses*, zakonnicy [illegible] guły S. Benedykta i Bernarda, [illegible] tego *Feuillans* nazwani, że się [illegible] zią zieloną pieczętuią; order [illegible] zakonnichow białymi łachma[illegible] *w nowym znaczeniu:* ci, ktory[illegible] partyi umiarkowaney w Francy[illegible] leżąci.
Feuillantines, *s. f. pl.* die Nonn[illegible] demselben Orden mit weißen [illegible] panny zakonne teyże reguły [illegible] łachmanami.
Feuillantisiren, *v. a.* (neu) ein[illegible] die gemäßigte Parthei gewinnen [illegible] die Grundsätze derselben beibr[illegible] *nowe słowo:* kogo do partyi m[illegible] waney pozyskać, kogo w nay[illegible] wsze propozycye iey wprowad[illegible]
Feuillantismus, *s. m.* (neu) der [illegible] oder die Grundsätze und Gesinnu[illegible] Denkart der gemäßigten Parth[illegible] Frankreich, *nowe słowo:* duch [illegible] naypierwsze propozycye i myśl [illegible] ney partyi we Francyi.
Feurig, *adj.* ognisty, werden, [illegible] stym się stawać, der feurige Au[illegible] hat, ktory ma ogniste oczy.
Feurs, *n. pr. f.* ein Ort in Frankr[illegible] Feursa, miasto we Francyi.
Feyer, *s. f.* Feier, Begehung, ob[illegible] dzenie, święcenie.
Feyerabend, *s. m.* zabawa wiecz[illegible] machen, zakończyć prace dzie[illegible] vor einem Feste, wilia przed [illegible] świętem, haben von etwas, [illegible] wolność od czego; spoczynek, [illegible] od czego, geben, wczas dać, spocz[illegible]
Feyerkleid, *s. n.* suknia na święto.
Feyerlich, *adj.* uroczysto, uroczy[illegible] alles begehen, wszystko obchodz[illegible]
Feyern, begehen, *v. n. a.* święcić, [illegible] chodzić; ein Fest, święto; eine[illegible] Ehren, na czyi honor, nicht a[illegible] ten, nic nie robić.
Feyertag, *s. m.* święto, dni wolne [illegible] Gerichtsdingen, od sądow; öff[illegible] cher; publiczne; powszechne; [illegible] man nichts zu essen beibiumt, w[illegible] der Saatzeit, dni siewne, do sie[illegible] siew; ansagen, ausschreiben, [illegible] wiedzieć, przepytać, so viel Feyertage mir Zeit lassen, ile m[illegible] wolne, święta, czasu daią, [illegible] Feyertag, puł święta.

Fe

Fischaren, *ſ. m.* ein Vogel, kobus, ptak.

Fischbach, *n. pr. m.* Ort im Hennebergiſchen, Fiſzbach, miaſto w Henneberskim.

Fischbein, *ſ. n.* wieloryb, żobro z wieloryba.

Fischbrühe, *ſ. f.* zapor z ryb; ſauere, kwaśny; geſalzene, słony.

Fischen, *v. a.* ryby łowić, mit einem goldenen Netze, złotą ſiecią, złotym niewodem.

Fischer, *ſ. m.* rybołow.

Fischerei, *ſ. f.* łowienie ryb, von derſelben leben, łowieniem tyb żyć; unternehmen, łowienie ryb przeſięwziąć.

Fischerfrau, *ſ. f.* Fiſcherin.

Fischergabel, *ſ. f.* widołki na ryby.

Fischergarn, *ſ. n.* ſieć, niwod, włok.

Fischerinn, *ſ. f.* rybołówka.

Fischeriſch, *adj.* rybołowy; rybacki.

Fischerkahn, *ſ. m.* łodka rzbołowa; rybacka.

Fischerkähnchen, *ſ. n.* czołno rybackie.

Fischerkorb, *ſ. m.* plecianka, rybacka, koſz.

Fischernetz, *ſ. n.* ſieć rybacka, mit dem Netze etwas ans Ufer ziehen, ſiecią co na brzeg wyciągnąć.

Fischerruthe, *ſ. f.* pręt rybacki z wędką.

Fischerſchnur, *ſ. f.* rybacki ſznurek.

Fischerweib, *ſ. n.* ſ. Fiſchweib.

Fischfang, *ſ. m.* łowienie ryb.

Fischfeder, *ſ. f.* ſkrzydło.

Fischforſcher, *ſ. m.* ryboiadek.

Fischfrau, *ſ. f.* ſ. Fiſcherfrau, Fiſcherinn.

Fischgarád, *ſ. f.* ſkość pacierz w grzbiecie ryby. ſ. Fiſchgräte.

Fischgeld, *ſ. n.* pieniądze, czynſz od ryb.

Fischgen, *ſ. n.* rybka, rybeczka.

Fischgräte, *ſ. f.* kość w rybie, pacierz w grzbiecie ryby.

Fischhändler, *ſ. m.* rybak, kupiec.

Fischhalter, *ſ. m.* ſadzawka, ſadz, einen Fiſch aus dem Fiſchhalter nehmen, wziąć rybę z ſadzawki.

Fischhahm, *ſ. m.* więcierz, ſak.

Fischhauſen, *n. pr. n.* eine Stadt in Preußen, Fiſzhauſena, miaſto w Pruſſach Brand.

Fischkaſten, *ſ. m.* ſadz na ryby.

Fischkram, *ſ. m* iatka rybna.

Fischlake, *ſ. f.* roſol z ryb.

Fischlaich, *ſ. n.* mlecz z ryby ſamca.

Fischlein, *ſ. n.* rybka; ganz kleines, maluczka, maleńka, maluteńka.

Fischmarkt, *ſ. m.* rybny, rynek, es iſt kein

Filzschuh, *s. m.* kurpiel.
Filzwerk, *s. n.* robota z wełny.
Final, das, *s. n.* koniec.
Final, *n. pr. n.* eine Stadt in Italien, Final, miasto we Włoszech.
Finanzausschuß, *s. m.* (neu) ziazd skarbowy, *s. obacz* pod słowem Comite.
Financiell, *adj.* (neu) zum Finanzwesen gehörig, dasselbe betreffend, *nowe słowo:* skarbowy, do skarbowych pieniędzy należący, tych się tyczący.
Financier, *adj.* (neu) so viel, als Financiell, *nowe słowo:* tak więcey, iak słowo Financiell.
Finanzen, *s. f. pl.* Einkünfte eines Fürsten, dochody iakiego pana udzielnego, schelmische Geldmacherei, Unterschleif, fałszywey monety robienie, podrzucenie.
Finanzminister, *s. m.* minister skarbowy.
Finanzrath, *s. m.* Konsyliarz skarbowy.
Finanzwesen, *s. n.* skarbowe pieniądze.
Finanzeret, *s. f.* podrzucenie fałszywey monety.
Finke, *s. m.* ein Vogel, zięba, ptak.
Findelhaus, *s. n.* dom, gdzie dzieci znalezione edukuią.
Findelkind, *s. n.* Knabe, Mädchen, znalezione, podrzucone dziecie, chłopiec, dziewczę.
Finden, *v. a.* znaleść, wahre Ursachen, prawdziwe przyczyny; einen Ausgang, wyiście; ein Ende, koniec; eine bequeme Ursache, wygodną przyczynę; Gelegenheit, okazyą, kulkę, es kann nichts höflichers gefunden werden, nie można nic bardziey ludzkiego znaleść.
Finden, das, *s. n.* wynalazek, wynalezienie.
Findling, *s. m.* znalezione dziecie.
Findung, *s. f.* znalazek, znalezienie.
Finger, *s. m.* palec, mit dem äußersten, mit der Spitze der Finger etwas anrühren, samemi koniuszkami palcow dotykać czego, nicht eines Fingers breit von etwas abgehen, ani na palec od czego nie odchodzić, die Fehler nach den Fingern abmessen, błędy na palcach liczyć, mit dem Finger zeigen, palcem na kogo skazywać, pokazywać, an die Thüre klopfen, palcem do drzwi kołatać, die Finger lecken, palec lizać, Finger an den Händen haben, palec mieć u r
nicht eines Fingers breit überschrei
nie przestąpić y na palec, der D
menfinger, pierwszy, wielki pal
der Zeige: oder Spitzfinger, skazu
cy palec, skazyciel, der Mitte
ger, srzedni palec, der Goldfin
serdeczny, pierścieniowy, p
złoty palec, t. i. na ktory pier
kładą, der kleine, mały pa
durch die Finger sehen, przez pa
patrzeć; bei einer Bosheit, na
niezbożność; einem gar sehr, po
żać komu, aus den Fingern sa
z palca wyssać, *to iest*, zmyślić
co, Fingers breit, na palec sze
halben Fingers breit, na pul
szeroki, anderthalb Fingers breit
pułtora palca szeroki; lang,
dicke, długi, albo miąższy, mi
Fingern knacken, palcami trześ
das Knacken der Finger, trzas
łoskot palcow ściśnionych.
Fingerhut, *s. m.* napałztek, pal
Fingerreif, *s. m.* obrączka.
Fingerring, *s. m.* pierścień; gol
złoty; eiserner, żelazny.
Fintisseur, *s. m.* derjenige Arbeiter, cher der Uhr die letzte Vollkomm
giebt; in der neuen Bedeu
Revolutionsfinisseurs, ein Spot
den die Jacobiner den Gemä
oder denen von der gemäßigten
thei, den Moderirten, gaben, r
botnik, co zegarkowi ostatni
skonałość daie; *w nowym* znac
rewolucyi robotnicy, imię s
skie, to Jakubiny miernom alb
mierney strony dali.
Finisterre, *n. pr. f.* ein Vorge
Spanien, Koniec Ziemi, S
morska, w Hiszpanii.
Finnen, *s. f. pl.* gałka, żołądź.
Finnicht, *adj.* żołędziowaty, w
waty, węgrowaty.
Finnland, *n. pr. n.* Land in Sch
Finlandia, kray w Szwecyi.
Finster, *adj.* ciemny, finstere
ciemna noc, Garküche, ciemn
kuchnia; gęsty; Wolken, chmuty, Luft, gęste powietrze
ster werden, ciemnieć, sie wer
es finster wird, pasą poki ciem
zapadnie, es hat bei Tage fin
werden geschienen, zaczęto ciem
poszrzod dnia, es wurde plot
ster, nagle się ciemno zrobiło.
Finsterlich, *adv.* ciemno.

. Flanderski, Inseln, nskie.
Gewebe, flanella, wel-
cienfza.
lanc.
eitz, bok, strona, ścia-
rie stand auf den Flan-
ya stała po bokach,
er Feind nicht suche auf
zubrechen, bać się, aby
bokiem nie uderzył,
den Flanken eingehen,
schlossen ist, z boku
przyiaciela; wpaść na
nieprzyiaciela, in die
, z boku brać nie-
uf beiden ansehen, auf
chen, z obudwoch bo-
yiaciela uderzyć; an
bok skrzydło u for-
mschweifen, *v. n.* bo-
uchodzić, obchodzić,
überall herum flankiren
eryi kazać przeieżdżać,
ach stronach.
u: leere, prożna; volle,
ełniona; die oben
, kotra iest bardzo
rta. Flasche heimlich
ikę potaiemnie wy-
ypić; aussaufen, wy-
ne Flasche zum Essige,
ocet, kleine, mała
, zu den Flaschen gehö-
, flaszkowy.
; *s. n.* flaszorob.
s. f. śruba u flaszy.
gmalt, *part. et adj.* wysa-
Tisch, wysadzany stoł.
chmeichelei, podchleb-
chlebianie, nadskakiwa-
, podlatować, skrzydeł-
rufzać, trzepać.
n, schmeicheln, podchle-
kiwać; lizać się komu;
podchlebiać, pobłażać,
ianem, cieszyć się na-
dostąpienia; einem, der
podchlebiać temu, co
m.
s. f. *s. n.* podchlebianie.
, podchlebca.
s. f. podchlebstwo.
schtetes Ding, plecian-
a rzecz; am Leibe, piegi.
, płeść, einen Zaun, płot:
n, kołyk; etwas aus Ru-

then, co z prętow, die Haare, włosy pleść, sich weiter, daley się wplatać, sich in fremde Händel, wplatać się w cudze interesa.

Flechten, das, *s. n.* plecienie.

Flechter, *s. m.* plecionnik.

Flecherwagen, *s. n.* plecienniczka.

Flechtung, *s. f.* plecienie, pleć, der Haare, włosow, der Körbe, koszow.

Fleche, *n. pr. f.* eine Stadt in Frankreich, Flesza, miasto we Francyi, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasto, albo do tego miasta należący; Fleszański.

Fleck, *s. m.* plama, skaza, zmaza; ewiger, wieczna; schwarzer, czarna; blauer, błękitnawa; des Leibes, ciała; in etwas machen, w czym, na czym uczynić, Fleck auswaschen, plamę wymyć, wypłakać; wegmachen, wywabić, zgubić; vom Blute bekommen, ze krwi plamy dostać; der weder durch die Länge der Zeit vergehet, noch ausgewaschen werden kann, plama, ktora ani czasem długim nie ginie, ani wymyta oyć nie może, räudiger Fleck an der Haut, trąd po skorze; blauer, sina plama, der Weinfleck, plama od wina, Stück, płatek, Fleck Tuch, płatek z sukna; auf die Schuhe, łatka, łata, na trzewiku.

Fleckchen, *s. n.* plamka, machen, plamkę zrobić na czym, Stückchen, kawałeczek.

Flecken, *v. a.* einen Fleck machen, plamić, plamą robić.

Flecken, *s. m.* klucz, *to iest*, wieś, lub miasteczko, z wielu lub kilku innemi wsiami y miasteczkami do siebie należącemi, Ort, der mehr, als ein Dorf und geringer, als eine Stadt ist, włość, co więcey, iak miasto waży.

Fleckfieber, *s. m.* plama z gorączki, petocia.

Fleckicht, *adj.* poplamiony, fleckichtes Kleid, poplamiona suknia, fleckicht machen, poplamić.

Fleckkugel, *s. f.* mydło, kula mydlana.

Fledermaus, *s. f.* eine geflügelte Maus, gacek, *iaka by* latająca mysz, do ktorey bardzo podobny, gewisse Münze, pewny pieniądz.

Flederwisch, *s. m.* skrzydło, wichotek piorkowy, z pior gęsich, do zmiatania.

Flegel, *s. m.* Dreschflegel, cepy, grobre

kein Fisch vom Fischmarkte, niemasz żadney ryby z rybnego rynku.
Fischmelde, *s. f.* ziele pewne.
Fischmilch, *s. f.* mlecz z ryby samca.
Fischohren, *s. n. pl.* skrzele.
Fischotter, *s. f.* wydra.
Fischreich, *adj.* rybny, fischreicher Fluß, rybna rzeka, fischreiche Oerter, rybne mieysca.
Fischreuße, *s. f.* matnia.
Fischrogen, *s. m.* ikry z ryby.
Fischteich, *s. m.* staw, kleiner, mały, stawek.
Fischthran, *s. m.* tron z wielorybiego sadła, tłuszcz wielorybi.
Fischverkaufer, *s. m.* ryb przedawacz.
Fischweib, *s. f.* rybołowka; in der neuen Bedeutung werden die Fischweiber zu Paris die Damen der Halle genannt, *w nowym znaczeniu:* rybołowcy w Paryżu są nazwani panny podsienia albo mieysca nakrytego przed domami, gdzie ryby przedawaią.
Fischweiher, *s. m.* nurek.
Fischwerk, *s. n.* ryby rozmaitego rodzaiu, allerhand Fische.
Fischzug, *s. m.* ryb łowienie, łapanie; połow, der einen guten gethan hat, ktory dobry połow na rybach miał.
Fistel, *s. f.* Art eines Geschwürs, rodzay bolaka, fistułą; faule ist durch die Lenden ausgebrochen, zgniła wyrznęła się przez łudo.
Fistuliren, *v. a.* Art zu singen, fistułą śpiewać, cienkim głosem na kształt dyszkantu.
Fittig, *s. m.* skrzydło, s. Flügel.
Fitzen, *v. a.* marszczyć, die Stirne, czoło.
Fitzfaden, *s. m.* marszczek.
Fiume, *n. pr. f.* Stadt in Dalmatien, Fiuma, miasto w Dalmacyi.
Fixstern, *s. m.* Gwiazda stoiąca na pozor, *połac.* Stella Fixa.
Fix und fertig, *adj.* gotowy y prędki; prędki y szypki co się dobrze uwiia.
Flach, *adj.* płaski; flacher Ort, płaskie mieysce bez dołow y pagorkow, Körper, płaskie ciało, lub rzecz materyalna.
Flach Feld, *s. n.* flaches Feld, rownina pola, płaszczyzna.
Flachfüßig, *adj. et adv.* płaskich nog.
Flachnäsig, *adj. et adv.* płaskiego nosa.
Flachs, *s. m.* len; zarter, cieniutki, von Flachs, ze lnu; lniany, Feld, worauf Flachs wächst, pole na len, der den Flachs zurichtet, robotnik około lnu, lniarz, voller Flachs, pełny lnu, lnisty, Vorrath an Flac[illegible] opatrzenie w len.
Flachsbereiter, *s. m.* robotnik ok[illegible] lnu.
Flachsbreche, *s. f.* s. Breche, cierlica tareia lnu.
Flachsdotter, *s. f.* ziele pewne.
Flachsfeld, *s. n.* pole na len, lnisk[illegible]
Flachsfinke, *s. f.* ein Vogel, mak[illegible] gwa.
Flachsfruchtbarkeit, *s. f.* urodzay[illegible] len.
Flachsland, *s. n.* grunta, gdzie si[illegible] rodzą.
Flachsmann, *s. m.* lennik, co się [illegible] bawi.
Flachsreich, *adj.* lnisty, obfity w [illegible]
Flachsstengel, *s. m.* lniany badylek
Flachziegel, *s. f.* płaska dachowka.
Fladen, *s. m.* s. Kuchen.
Fläche, *s. f.* płaszczyzna, błonie [illegible] ne des Feldes, rownina pola, [illegible] liche eines Dinges, płaskość [illegible] zchowna iakiey rzeczy zwierz[illegible]
Flächse, *s. f.* żyła, am Arme, w [illegible] niu, die Flächsen halten die G[illegible] zusammen, żyły trzymaią w [illegible] członki; laufen durch den ganz[illegible] rozchodzą się po całym ciele.
Flächsen, *adj.* lniany, vom Flach[illegible] lnu, flächsenes Kleid, lniana [illegible]
Flämisch, *adj.* Flamański, Flan[illegible] z Flandryi, sauer, marsowaty [illegible] nury, flämisches Gesicht, twar[illegible] sowata, ponura, posępna [illegible] postawa.
Flämmlein, *s. n.* płomyk.
Fläschlein, *s. n.* flaszeczka; kleines [illegible] leńka, malenieczka.
Flagge, *s. f.* proporczyk, Schi[illegible] ne, bandera, znaczek okrę[illegible] morski; sinken lassen, propo[illegible] znaczek morski na doł spuścić
Flamme, *s. f.* płomień; lodernde, [illegible] sisty, migaiący się; ohne vielen [illegible] bez wielkiego dymu; tobende, [illegible] szny, srogi; die etwas nachg[illegible] hat, ktory trochę zwolniał.
Flammicht, *adj.* płomienisty, pł[illegible] nista, płomieniste.
Flanc, *s. f.* Theil einer Festung, [illegible] bok, część okopu.
Flandern, *n. pr. n.* eine Landsch[illegible] den Niederlanden, ziemia w N[illegible] Kraiu, Flaman, aus, oder zu [illegible] dern gehörig, *adj.* z Flandryi, [illegible] Flamaniu, albo do Flamaniu, [illegible] żący, czyli do Flandryi; Flam[illegible] Flandryiski.

…pr. f. Ort in Frankreich, …miasto w Francyi.
…f. Ort in den Niederlan… …miasto w Niskim-Kraiu, …rankreich, potym dwa ta… …w Francyi.
…ierzasty.
…latać, naprawiać; zszy…
…men.
…f. n. łatanie.
…łatacz, naprawiacz.
…f. łatuszka, naprawiaczka.
…f. łatka.
…łatanka, naprawka.
…łatanina.
…f. n. słowko, przyłatanie, …roine, nie potrzebne.
…Fliegenfieber, mucha, weg… …schaffen, muchy odpędzać, …ziecz, es giebt jezt mehr …, teraz iest więcey much, …die Fliege, Kantaryda.
…fliegen, lecieć, schnell, szy…
…enweise, kupami, ohne …pior, herum, w koło la… …, odlecieć, hinzu, przyle…
…, zlecieć na doł z gory, …, z nieba, aufwärts, wy…
…ärts, wyżey, hinein, wle… …ß, do gniazda, auf den …m, na nayblizsze drzewo, …zufliegen imo, vor einem her, …r vor sich, przed kim, hervor, przod… …ück, zurück, nazad lecieć, …, w gorę wylecieć, dar… …durch, przelecieć, latać, …geschwind, wysoko y prędko, …r andre Seite, z drugą stronę przekaty… …fliegen, über die Alpen, über …n, za Alpy, za morze, flie… …n, ehe die Federn gewachsen …ą latać pierwey niżeli piora

…as, f. n. latanie, lot.
…part. & adj. latający, lecący, …Amet, szybkie letkie woy… …gende Haare, rozpuszczone

…ädel, f. n. oganka na muchy, …federn, z pawich pior.
…n, a. uciec, uciekać; mit Fleiße …ädel, umyślnie przed pospol… …ehe dem Hochmuth, chronić …rlicher Weise, schändlicher Weise, …n Gesichte, uciekać, sehr vor …t, od miasta uciekać bardzo, …r Arbeit, przed pracą, ich weiß …ie ich hinfliehen soll, daß ich …, nie wiem gdzie mamu uciec,

abym był bezpiecznym, ausreißen, wyrzeć się, über Hals und Kopf, na kark, na głowę wylecieć, zu einem, uciec, uciec się do kogo, als ein Überläufer, iako zbieg, zuerst, naypierwey, kann man nirgends hin, ztąd niemożna nigdzie uciec, einen weiten Weg, daleką drogę przebiec, fliehen wollen, chcieć uciec, nicht weiter, nie dyley, wieder in die Stadt, znowu do miasta nazad, von Haus und Hof, z domu y ze dworu.

Fliehen, das, *f. n.* uciekanie, ucieczka.

Fliehung, *f. f.* uciekanie, zchodzenie z oczow, chronienie się, unikanie, der Gefahr, niebezpieczeństwa, vor einem, przed kim, vor dem Bösen, przed złym, der Arbeit, przed pracą.

Fließen, *v. n.* płynąć, frei, wolno, schneller, geschwinder, bystrzey, prędzey, weit und breit herum, daleko y szeroko wkoło, langsamer, bardziey powoli, einmal wie das andre, nicht geschwinder und auch nicht langsamer, płynąć wraz iednakowo, nie prędzey, ale też, nie bardziey powoli, die Flüsse sind zurück geflossen, rzeki w zad popłynęły, cofnęły się. Der Fluß Eurotas fließt vor Lacedämon vorbei, rzeka Eurotas płynie imo Lacedemonu miasta, der Fluß ist mit Blute geflossen, rzeka krwią spłynęła, aus einer Quelle, z iednego źrzodła płynąć, die Rede fließet frei, mowa płynie wolno, die Rede des Nestors floß süßer, als Honig, mowa Nestora płynęła słodsza, iak miod, es soll Honig aus einem Ölbaume geflossen seyn, miod miał popłynąć z oliwnego drzewa, des Hercules Bild ist mit vielem Blute geflossen, posąg Herkulesow zpłynął bardzo krwią, dieses fließt von den Lastern her, to wypływa z niecnot, in das schwarze Meer oder in den Pontum Euxinum fließen, do Gościnnego Morza płynąć, *to iest*, do Czarnego Morzą, das Blut fließt aus der Wunde, krew płynie z rany, die See ins Meer, iezioro wpływa w morze, das Wasser über die Klippen herunter, woda spływa na skały na doł, in den Fluß, do rzeki płynąć, hin und wieder große Ströme durch das Land, w przod y nazad płyną wielkie rzeki po ziemi.

Fließend, *part. et adj.* płynący, Wasser, płynąca woda, fließend werden, rozpływać się, rozpłynąć się iak wosk, ołow, als Wachs, Blei, wenn es

Menſch, proſty człowiek, drąg, cepak.

Flegelhaft, *adj.* proſty, niezgrabny, nie manierny, tłuk.

Flehen, *v. a.* ſupplikować, einen um etwas, komu do kogo, ſ. anflehen.

Flehen, das, *ſ. n.* ſupplikowanie.

Flehentlich, *adv.* ſupplikuiąc, z ſupliką.

Flehnen, *v. a.* heimlich wegführen laſſen, wykraść, potaiemnie wywieść.

Fleiſch, *ſ. n.* mięſo; müſſiges, mſchzendes, cuchnące; faules, zgniłe; von einem wilden Thiere, z dzikiego zwierza; gebratenes, pieczone; wohlſchmeckendes, ſmaczne; eingeſalzenes von einem Rinde, z wołu, wołowe; von einem Kalbe, cielęce; von einem Schweine, wieprzowe, świnie; ſaftiges, ſoczyſte; gekochtes, ważone; hartes, twarde; dürres, mageres, ſuche, chude; ſalzigtes, słone; in Pöckel gelegtes, pakowane; geräuchertes, wędzone; ohne Knochen, bez kości,

Fleiſchbank, *ſ. f.* iatka.

Fleiſchbrühe, *ſ. f.* roſol.

Fleiſcher, *ſ. m.* mięſiar, rzeźnik.

Fleiſchern, *adj.* z mięſa, mięſny.

Fleiſchesluſt, *ſ. f.* luboſć cieleſna.

Fleiſchfarbig, *adj.* cieliſty kolor.

Fleiſchfreſſig, Fleiſchfreſſend, *adj.* mięſożrący, fleiſchfreſſige Thiere, mięſożrące zwierze.

Fleiſchhauer, *ſ. m.* mięſorąd.

Fleiſchicht, *adj.* mięſiſty, mięſny, fleiſchichter Bauch, mięſiſty brzuch, Hals der Ochſen, mięſiſty kark u wołu, Theile eines Thieres, mięſiſte części w zwierzu, w bydlęciu.

Fleiſchkammer, *ſ. f.* komora, ſpiżarnia na trzymanie mięſa.

Fleiſchlich, *adj.* cieleſny, Sünden, cieleſne grzechy, Gott mit fleiſchlichen Augen ſehen, Boga cieleſnemi oczami chcieć, widzieć.

Fleiſchmade, *ſ. f.* robak w mięſie.

Fleiſchmaul, *ſ. n.* mięſożyr, wilk na mięſo, der gern Fleiſch ißt, ktory lubi mięſo ieść.

Fleiſchmarkt, *ſ. m.* iatka mięſna, iatki.

Fleiſchpaſtete, *ſ. f.* paſztet.

Fleiſchwerdung, *ſ. f.* ciała rośnienie, nabieranie.

Fleiß, *ſ. m.* pilność; genauer, należyta, dokładna; beſonderer, oſobliwa; vortreflicher, przednia; unglaublicher, nie podobna do wiary; kein geringer, nie poſzrednia; elender, mizerna; beſchwerlicher, przykra; höchſter, n
większa; allen Fleiß in einer S
anwenden, łożyć wſzelkie ſtara
iakiey rzeczy, etwas mit großem F
ſchreiben, piſać co z wielką pilnoś
das Sorge und Fleiß erfodert, co
trzebuie ſtarania y pilności, ſich
Fleiß Rath ſchaffen, przez ſwoię
ność radę ſobie dać, ich werde
der Sache an meinem Fleiße nic
mangeln laſſen, nie dam w tey r
zbywać na moiey pilności, mit
gebogen, umyślnie zgięte, na
einen Fehler begehen, błąd umy
popełnić, den Fleiß ſchärfen, p
zaoſtrzyć, der Fleiß läßt nach, p
uſtaie, wolnieie, da gehört
ringer darzu, do tego potrzeba
kiey pilności, großer ſteckt in
Büchern, w tych kſiążkach
ſię wielka pilność; heftiger,
pilność; einem benehmen, odią
mu pilność; mit Fleiße, vor
umyślnie; etwas ausrichten,
nością co zporządzić, zrobić.
ſolchem Fleiße, daß nichts drüb
konnte, z takim ſtaraniem, nad
większe być nie może.

Fleißig, *adj.* pilny, in einer Sa
iakiey ſprawie; in allen Di
gungen, w świadczeniu iakich
fleißig durchaus, we wſzyſtkim
in Ausführung einer Sache, w
niu iakiego intereſu; ſich
fleißig in einer Sache erweiſen,
wno ſię pilnym pokazać w ia
terefie.

Fleißig, *adv.* pilnie, etwas verrich
zrobić, ſprawić, es geſchieht
pilno ſię to dzieie, ein D
pilno kſiążkę czytać; beſorgen,
ſię o co ſtrzec czego; einen a
wyſłuchać kogo; verwalten,
ſtrować, ſprawować urząd; ſ
die Bienenſtöcke herum gehen,
chodzić około ulow; aufs ſ
iak naypilniey; ſich bemühen,
ſię o co.

Flennen, *v. n.* ſchluchzen und weine
len, płakać, ſzlochać, wyć.

Flenner, *ſ. m.* płaczek, ſzlochacz

Flensburg, *n. pr. f.* Stadt in
Flensburga, miaſto w Holſz
Kſięſtwie, von, oder zu ſolch
gehörig, *adj.* z tego mieyſca,
tego mieyſca należący, Flen
Męſzczyzna, Flensburczyk; K
Flensburczanka.

ucieczki, zabronić; schändliche aufhalten, bezecna ucieczkę zatrzymać; eine weite vorhaben, daleką przed się mieć ucieczkę, Flucht verursachen, ucieczkę sprawić, sein Leben dadurch zu erhalten, sich zu salviren suchen, przez ucieczkę życie zachować, wybawić chcieć; ucieczką życie ratować, die Flucht nehmen, wo das Loch offen ist, w ucieczce się przebietać tamtędy, gdzie otwarto iest, Flucht aus Furcht ergreifen, z boiaźni w ucieczkę się kopnąć, an einen Freiort nehmen, na bezpieczne uciec, den Feind auf einmal in die Flucht schlagen, do razu nieprzyiaciela w ucieczkę wpędzić.

Flug, *s. m.* lot, lecenie.

Flugs, *adv.* zaraz, co prędzey, s. alsbald.

Flüchten, *v. n.* uciec, pouciekać, geschwind aus Furcht, prędko z boiaźni.

Flüchtig, *adj.* pierzchliwy, do ucieczki skory, flüchtige Füße, nogi do uciekania skore prędkie, ich halte diese Dinge für flüchtig, za znikome, za uciekaiące miey te rzeczy; uciekaiący, zbiegły, flüchtiger Knecht, zbiegły, uciekaiący, człek, flüchtig werden, zbiegać.

Flüchtigkeit, *s. f.* szypkość, prędkość.

Flüchtling, *s. m.* zbieg, uciecznik, der im Kriege zu den Feinden übergeht, ktory na woynię do nieprzyiaciela zbiega.

Flüchtung, *s. f.* ucieczka.

Flücke, *adj.* pierzasty, werden, pierzastym się stawać, in zwei Monaten werden deine Vögel flücke werden, za dwa miesiące twoie ptaszki się piorami pokryią, mannbar, zgodna za mąż, Tochter, corka.

Flügel, *s. m.* eines Vogels, skrzydło ptasze, sehr großer, nader wielkie, ausspersen, skrzydła rozciągnąć, rozpostrzeć; zusammenlegen, skrzydła złożyć do kupy, schwingen, trzepać, trzepotać skrzydłami; ausrupfen, skrzydełka poprzerywać; haben keine Federn, nie maią żadnych pior, Flügel einer Armee, skrzydło woyska; einen über den einen zum General setzen, skrzydła ktorego Generałem kogo uczynie; deren einen commandiren, skrzydło ktore prowadzić, komenderować, rozkazywać na ktorym skrzydle, den rechten, prawe

ſchmelzt, gdy ſię topią, fließend machen, roztopić, rozpuścić.

Fließingen, *n. pr. f.* Stadt in Seeland, Fliſſinga, miaſto w Zelandyi.

Fließung, *ſ. f.* płynienie, der Waſſer, wody.

Fleßwaſſer, *ſ. n.* woda rzeczna, z rzeki, żywa rzeka, żywa woda.

Fliete, *ſ. f.* Aderlaßeiſen, puſzczadło, żelazko do puſzczania krwi; dłutko; damit eine Querlinie einſchneiden, dłutkiem pręgę na ukoś wykroić, die Fliete trift einen Nerven, puſzczadło trafiło w żyłę.

Flinte *ſ. f.* Schießgewehr, flinta; broń do ſtrzelania.

Flitte, *ſ. f.* Fliete, Aderlaßeiſen, dłutko, nożyczek do dłubania.

Flitzbogen, *ſ. m.* Bogen zum Schießen, łuk.

Fliſtern, *v. a.* einem etwas ins Ohr ſagen, ſzeptać, mowić do ucha co komu,

Fliſterer, *ſ. m.* ſzeptacz.

Flocke, *ſ. f.* fiok, voller Flocken, pełny fiokow.

Flockicht, *adj.* fiąkowaty, fiokow na ſobie maiący pełno.

Flöckchen, *ſ. n.* fioczek.

Flohig, *adj.* wiele pcheł maiący; pchlarz, flohiger Hund, pies pełny pcheł.

Flöße, *ſ. f.* tratwa.

Flößen, *v. a.* topić ſię, flößen, wodą co ſpuſzczać, iako to drzewo, Holz.

Flöſſer, *ſ. m.* tratewnik.

Flößfahrer, *ſ. m.* tratwopłyńca.

Flößhälzer, *ſ. n. pl.* tratwa.

Flöte, *ſ. f.* worauf man pfeift, bläßt, flet, na ktorym graią, piſzczałka, auf der Flöte ſpielen, pfeifen, blaſen, na flecie grać, wygrywać.

Flöten, *v. n.* auf der Flöte pfeifen, grać na flecie, na piſzczałce.

Floh, *ſ. m.* ein beißendes, oder vielmehr ſtechendes Ungeziefer, pchła, gryzący, albo raczey kolący gad, voller Flöhe, pełny pcheł.

Flor, *ſ. m.* flora, kwiatnik, ein Zeug, materya pewna, in gutem Flore ſtehen, w kwiecie być, kwitnąć, być w kwitnącym, *to ieſt*, w bardzo dobrym, pomyślnym ſtanie.

Florenz, *n. pr. f.* Stadt in Italien, Florencya, miaſto we Włoſzech, w Hetruryi.

Floreal, *ſ. m.* (neu) Blüthen- oder Blumenmonat, im neuen franzöſiſchen Kalender, vom 20. April bis zum 19. Mai, *nowe słowo*: miesiąc kwiatow, w nowym kalendarze francuſkim od 20. Kwietnia aż do 19. Maia.

Floriren, *v. n.* kwitnąć, die Mu... rirt in Griechenland, muzyka kw... w Grecyi, unter den Juriſten, ... dzy Juryſtami kwitnąć, die Py... reer haben ſo florirt, Pitagoreyſcy ... zofowie, tak bardzo kwitnęli.

Florkappe, *ſ. f.* odzienie na głow...

Floß, *ſ. m.* tratwa; ſtatek wodn... kładany z drzewa zbitanego ... przy drugim; po rzece płynący

Flotte, *ſ. f.* Menge Schiffe, wiele ... tow do boiu, boy okrętowy, ... lich ſtarke, nie bardzo mocny, ... piękny, groſſe und wohl ausgeri... wielki y dobrze oporządzony, u... iony, die ſchön anzuſehen iſt, ſonſ... an allem Mangel hat, ktory pozo... piękny, ale nie doſtatek wſzyſt... w nim; ſchwache, ſłaby; ſehr ... nader piękny; die mit allem ver... iſt, opatrzony we wſzyſtko; m... keine Matroſen ſind, na ktorym ... dnych Marynarzow nie ma; ... und wohl equipirte, mocny, orz... y potrzebami obficie okryty; zu... de führen, do lądu okrętowy ... flotę przyprowadzić; mit allen N... wendigkeiten verſehen, oporządz... wſzyſtkie potrzeby; von hun... Schiffen ausrüſten, ze ſtu okrę... boy, ſto okrętowy boy wyſta... wygotować; iſt ausgelaufen, okr... wy boy wyſzedł na morze; damit ... landen, z okrętowym boiem do l... przybyć; er liegt mit der Flott... der Inſel, leży z okrętowym bo... przy wyſpie; ſich der Flotte bemäc... okrętowy boy, flotę zabrać; jun... men bringen, do kupy zgromad... wieder ausbeſſern, naprawić, opr... dzić znowu okręty; ſchlagen, ... okrętowy boy; die vom Winde ... Spanien iſt angetrieben worden, c... wiatru do Hiſzpanii zapędzona ... Proviant führt, ktora prowiant ... zie; die Flotte commandiren, ... komenderować, okrętowym bo... władnąć, okrętowy boy wodzić; ... wadzić; ſehr groſſe ausrüſten, w... wodny boy wyſtawić; mit der ... die Feinde ſchlagen, morskim bo... nieprzyiaciela pobić; iſt etwas ... rückt, pomknąć ſię naprzod; die ... te verſenken, morski boy zatopić ... grążyć, na dno; iſt von Sturm ... ſchädigt worden, nadwerężony, ... tany ſzturmem; mit derſelben in

ley z niebezpiecznego mieysca bydło pognać, fahre fort! iedź daley; weiter fortgehen, daley iechać, packe dich fort! precz! zrąd! zaraz umykay! fort für fort, fort und fort, nieustannie y zawsze, es will nicht fort mit der Sache, rzecz niechce iść daley; mit thm, ne z nim, fort, fortan, na potym, na dalszy czas.

Fortarbeiten, *v. a.* robić daley, wciąż.

Fortbringen, *v. a.* pomknąć co daley, etwas nicht können, nie moc czego pomknąć ruszyć daley, sich nicht wohl, oder leicht lassen, nie daie się tak łatwo y dobrze wyprowadzić, zurück lassen, was nicht wohl fortzubringen ist, zostawić z cym się nie można wywieść, wyprowadzić, sich nicht fortbringen können, nie moc się pomknąć, posunąć daley, alles, was man fortbringen kann, wszystko co można ruszyć daley.

Fortbringung, *s. f.* posunienie; pomknienie.

Forteilen, *v. n.* śpieszyć daley, auf der Reise, aus dem Lager, z obozu pośpieszyć, über Hals, über Kopf, na kark, na głowę.

Fortfahren, *v. a.* robić co wciąż, in einem Werke, iaką robotę; iść, iechać daley; auf dem Wege, drogą, einen zu besänftigen, nie ustawać, mitygować, błagać kogo, in dem angefangenen, w zaczętey rzeczy postępować daley, fahre fort, wie du thust, czyń tak daley iak czynisz, zu reden fortfahren, daley mowić, in einer Sache, w rzeczy iakiey daleko przestawać, zu kriegen, nie przestawać woiować; in seinem Vorhaben, w swoim przedięwzięciu trwać, mit der Flotte fortfahren, z Flotą poiechać daley, wegen der Kälte und starken Regen nicht können, dla zimna y ustawicznych deszczow, nie moc daley iechać.

Fortfahrung, *s. f.* czynienie co daley.

Fortfließen, *v. n.* daley płynąć, nach dem Meere zu, po morzu.

Fortführen, *v. a.* pociągnąć, den Krieg weiter, daley woynę, einen fortführen, Beute machen, kogo popędzić śpiesznie, kazać wziąć nogi za pas, 2) hinwegführen, wyprowadzić, zaprowadzić, in die Knechtschaft, w niewolą, die Armee auf einem Lande, woysko wyprowadzić, do czyiego kraiu.

Fort-

Folgend, *part. et adj.* następuiący, folgenden Tag bei einem bleiben, następuiącego dnia u kogo zostać, des folgenden Tages früh, następuiącego dnia rano, das folgende Jahr, następuiącego roku, auf den folgenden Tag aufschieben, na następuiący dzień odłożyć, auf den folgenden Krieg, na następuiący woyne, die folgenden Gedanken sind besser, als die ersten, iak pierwsze, następuiące myśli są lepsze, iak pierwsze.

Folgends, *adv.* za tym, za czym, idzie za tym.

Folger, *s. m.* co za drugim idzie, chodzi.

Folglich, *conj.* następuię.

Folgsam, *adj.* posłuszny, słuchaiący.

Folgsamkeit, *s. f.* następność, posłuszeństwo, słuchanie.

Folgung, *s. f.* następność, następienie.

Foliant, *s. m.* ein Buch von ganzen Bogen, książka in folio, arkuszowa.

Foliiren, paginiren, *v. a.* liczbować, karty, kart strony, karstrony.

Folter, *s. f.* męki, katownie; lange und scharfe, długie y srogie, aus Furcht vor dem Tode ausstehen, z boiaźni śmierci wytrzymać; durch die Schärfe derselben bewogen werden, mękami, katowniami być poruszonym, einen mit Foltern zwingen, etwas zugestehen, katowniami przymusić kogo, aby się przyznał do czego, gestehen, was einer durch die Folter will herausgebracht wissen, przyznać się do tego, co kto chce, katownią się dowiedzieć, einen mit Foltern bedrohen, komu katowniami grocić; darunter crepiren, na katowniach umrzeć; durch die heftigste erforschen, przez nayfroźsze katownie, dopytać się czego na kim, im Foltern bekennen, na mękach się przyznać, Anstalt zur Folter machen, na pozor gotować męki, durch sie die Wahrheit herausbringen, katowniami prawdę na wierzch wynieść, wyciągnąć, einen zur Folter übergeben, wydać kogo na katownie.

Folterbank, *s. f.* ława katowska do męczenia, einen darauf legen, kogo na ławie katowskiey położyć, zu ihr gehen müssen, na katowską ławicę iść musieć.

Folterer, *s. m.* kat, moderca, mękar.

Foltern, *v. a.* męczyć, katować, etwas zu bekennen, aby się kto do cz przyznał.

Folterseile, *s. n. plur.* sznury męka katowne.

Fond, *s. m.* Schatz, skarb.

Fondi, *n. pr. f.* Stadt in Italien, F dy, miasto we Włoszech.

Fontaine, *s. f.* (Fontän) Font Springbrunn, krynica wytrysk ce.

Fontaineblean, *n. pr. n.* (Fontenel Lustschloß in Frankreich, Fontene Wesoły pałac we Francyi.

Fontanell, *s. n.* źrzodełko.

Fontarabien, *n. pr. f.* Stadt in C nien, Fontarabia, miasto w Hisz nii.

Foppen, *v. a.* naśmiewać się, s. ren.

Force, Gewalt, *s. f.* moc, siła, in Händen, w rękach.

Forciren, *v. a.* siłić, siłą, gwałtem robić, mit Gewalt zwingen, m pryzmusić; einen zu etwas, kogo czego; eine Stadt, miasto iakie Passage eines Flusses, opanować cą, przeprawy iakiey rzeki.

Fordern, *v. a.* pretendować, napie się, upominać się.

Fore, *s. f.* ein Fisch, pstrąg, ryba.

Forelle, *s. f.* ein Fisch, pstrąg, ryb

Forli, *n. pr. f.* eine Stadt in Ital Forlia, miasto w Włoszech, Forum Livii.

Form, *s. f.* forma, kształt, prawi model, postawa rzeczy, wornach was gemacht wird, według ktore zrobione iest.

Formalien, *s. n. pl.* gewöhnliche Z zu reden, zwyczayności, pew kształty w mowieniu.

Formaliter, *adv.* zwyczaynym, w tym, porządkiem.

Format, *s. n.* Größe eines Buchs, w kuść iakiey księgi, z. E. in F na przykład arkuszowey, in Qu ćwiartkowey, nazywa się w dru ni; format, in was für Format das Buch, iakiey wielkości księg es iest in Folio, arkuszowa, es i Quart, ćwiartkowa.

Forme, *s. f.* model, postawa rze prawidło, forma, kształt.

Formenschneider, *s. m.* s. Formsch der u. s. w.

Formentera, *n. pr. f.* Insel bei Span wyspa przy Hiszpanii.

Formiren, *v. a.* formować, bu

ley z niebezpiecznego mieyſca bydło, pognać, fahre fort! iedź daley; weiter fortgehen, daley iechać, packe dich fort! precz! zrąd! zaraz uynykay! fort für fort, fort und fort, nieuſtannie y zawſze, es will nicht fort mit der Sache, rzecz niechce iść daley; mit ihm, ne z nim, fort, fortan, na potym, na daliży czas.

Fortarbeiten, *v. a.* robić daley, wciąż.

Fortbringen, *v. a.* pomknąć co daley, etwas nicht können, nie moc czego pomknąć ruſzyć daley, ſich nicht wohl, oder leicht laſſen, nie daie ſię tak łatwo y dobrze wyprowadzić, zutilde laſſen, was nicht wohl fortzubringen iſt, zoſtawić z cym ſię nie można wywieść, wyprowadzić, ſich nicht fortbringen können, nie moc ſię pomknąć, poſunąć daley, alles, was man fortbringen kann, wſzyſtko co można ruſzyć daley.

Fortbringung, *ſ. f.* poſunienie; pomknienie.

Forteilen, *v. n.* ſpieſzyć daley, auf der Reiſe, aus dem Lager, z obozu pośpieſzyć, über Hals, über Kopf, na kark, na głowę.

Fortfahren, *v. a.* robić co wciąż, in einem Werke, iaką robotę; iść, iechać daley; auf dem Wege, drogą, einen zu beſänftigen, nie uſtawać, mitygować, błagać kogo, in dem angefangenen, w zaczętey rzeczy poſtępować daley, fahre fort, wie du thuſt, czyń tak daley iak czyniſz, zu reden fortfahren, daley mowić, in einer Sache, w rzeczy iakiey daleko przeſtawać, zu kriegen, nie przeſtawać woiować; in ſeinem Vorhaben, w ſwoim przedſięwzięciu trwać, mit der Flotte fortfahren, z Flotą poiechać daley, wegen der Kälte und ſtarken Regen nicht können, dla zimna y uſtawicznych deſzczow, nie moc daley iechać.

Fortfahrung, *ſ. f.* czynienie co daley.

Fortfließen, *v. n.* daley płynąć, nach dem Meere zu, po morzu.

Fortführen, *v. a.* pociągnąć, den Krieg weiter, daley woynę, einen fortführen, Beute machen, kogo popędzić śpiesznie, kazać wziąć nogi za pas, 2) hinwegführen, wyprowadzić, zaprowadzić, in die Knechtſchaft, w niewolą, die Armee auf einem Lande, woysko wyprowadzić, do czyiego kraiu.

Fort-

Fortführen, das, *ſ. n.* poprowadzenie, poſiechanie.

Fortgang, *ſ. m.* poſtępek, podeſzłość, des Alters, wieku, in den Studiis haben, mieć poſtępek w naukach, im Lernen, w uczeniu, guten haben, mieć dobry ſukces.

Fortgehen, *v. n.* poſtąpić, poſunąć ſię, mit der Armee bis zu einem Orte, z woyskiem aż do iakiego mieyſca, etwas, ein wenig, trochę poſtąpić, weiter zu dem übrigen, poſtąpny do tego co ſię zoſtaie, laßt uns fortgehen, poſtępuymy, poſtąpmy daley, glücklich, unglücklich, pomyślnie, nie pomyślnie, auf eben dem Wege, tąż ſamą drogą poſtępować, iść, zu einem, do kogo iść.

Fortgehen, das, *ſ. n.* poſtąpienie.

Fortgejagt, *part. et adj.* odpędzony, zpędzony.

Fortgepflanzt, *part. et adj.* rozkrzewiony ſzczepieniem.

Fortgeſchlagen, *part. et adj.* pobity, zbity, zniesiony, porażony.

Fortgeſchleppt, *part. et adj.* pociągniony, przeciągniony, gniona, gnione.

Fortgeſchoben, *part. et adj.* popchnięty.

Fortgeſtellt, *part. et adj.* ciągniony, wciąż dawany, robiony nieprzeſtaiąc.

Fortgetrieben, *part. et adj.* popędzony, wypędzony, ſ. forttreiben.

Fortgewelzet, *part. et adj.* potoczony, tokiem puſzczany, nie iaki przeciąg czaſu.

Forth, *n. pr. m.* Fluß in Schottland, Forth, rzeka w Szkocyi.

Fortheben, *v. a.* podnieść na przodku.

Forthelfen, *v. a.* pomoć, pomagać komu, befördern, pomknąć kogo do honorow, eines Wohlfahrt befördern, ſukces czyi pomknąć daley, einem zur Flucht, komu pomoc do uciekania, dać komu ſpoſobność uciec.

Fortjagen, *v. a.* wygnać, wypędzić, einen aus der Stadt, kogo z miaſta, aus dem Hauſe, z domu, nackt und bloß, nago y goło, einen von einem Orte, kogo z iakiego mieyſca, mit Gewalt von dem Felde, mocą kogo z pędzić z gruntu, von ſeinem Grunde und Boden, ze ſwoiego grantu y poſa kogo zpędzić, als ein Schelm von der Armee, z infamią kogo, z woyſka wypędzić.

Fortification, *ſ. f.* Befeſtigung, fortyfikacya, umocnienie, umocowa Stadt, die wegen ihrer Fortifica ſicher iſt, miaſto, ktore dla ſw fortyfikacyi ieſt bezpieczne, kt hohe haben, nie mieć żadnych wyſokich fortyfikacyi, um eine führen, fortyfikacye dać w ko kiego miaſta, mit einer unüber lichen verſehen ſeyn, niezwycię nie dobytą fortyfikacyą być trzonym.

Fortificationswerke, *ſ. n. pl.* Feſti werke, forteczne roboty, ſą fertig, będą w krotce gotowe

Fortificiren, *v. a.* befeſtigen, for kować, ein Schloß, zamek hrod, mit einem Walle und G walem y foſſą, einen Hügel, w goty, das Lager, oboz, einen mit Werken, miaſto iakie robo twierdzowemi, und doppelten ben, z podwoyną foſſą.

Fortificirt, *part. et adj.* fortyfikow umocniony.

Fortkommen, *v. n.* poſtąpić, iść d deſto beſſer auf dem Marſche, w ſzu tym lepiey poſtępować, kann nicht fortkommen, weil die geſperrt ſind, nie można daley ſtąpić, bo paſy pozamykane, vor Müdigkeit nicht, dla faty można daley iść, es kommt anderes Thier fort, nie rodzi ſię żaden inſzy zwierz.

Fortkommen, das, *ſ. n.* poſtąpien

Fortkönnen, *v. n.* moc poſtąpić wohl, nie moc dobrze poſtąpi einer Sache, w iakiey rzecz kann in einer Sache nicht fort, może daley w tey rzeczy, ſeyn, być wolnym, du kannſt ieſtes ſobie wolny.

Fortlaufen, *v. n.* bieć, biegać. Fluß läuft ſchnell fort, rzeka b płynie.

Fortmachen, *v. a. et n.* beſchleu ſpieſzyć, przyśpieſzać; mit z czym, fortfahren, daley iść, davon laufen, gehen, iść uſtąpić; ſich aus eines andern z cudzego Kzoleſtwa; mit dem vor einer Stadt, z obozem od ſto uſtąpić, ich kann mich fortm mogę uchodzić, ſich aus der z bitwy uchodzić, nach gth Geſpräche ſich mit einem, po rozmowie z kim odeyść.

Fortmarſchiren, *v. n.* maſzerow ley, drei Tage, trzy dni; mit

tung, kogo do ukarania, bei den Füßen, za nogi pociągnąć; mit sich, z sobą; ins Lager, do obozu.

Fortschleppung, *f. f.* porwanie, oderwanie, odciągnienie.

Fortschreiten, *v. n.* postąpić, krokami się pomykać, zu etwas, do czego.

Fortschreitung, *f. f.* postąpienie, postępowanie.

Fortsetzen, versetzen, *v. a.* przenieść, eine Pflanze aus einem Orte in einem andern, szczep z iednego mieysca na drugie, 2) fortsetzen, continuiren, czynić co daley, wciąż; ein Werk Tag und Nacht, iaką robotę dniem y nocą; die Reise, iechać w drodze; den vorgenommenen Marsch, ciągnąć wciąż daley w przedsiewziętym marsie; die Arbeit die ganze Nacht, robotę ciągnąć wciąż przez całą noc, sein einmal angefangenes Leben, prowadzić wciąż swoie zaczęte życie; das angefangene Werk, zaczętą robotę, die Feindschaft, nieprzyiaźń prowadzić, einen den Weg fortzusetzen, śpieszyć się w drodze; poieżdżać daley, die Freundschaft, przyiaźni nie przestawać; den Krieg, woynę ciągnąć.

Fortsetzung, *f. f.* czynienie wciąż, ciągnienie, der Worte, słow.

Fortstellen, *v. a.* czynić wciąż daley, kontynuować, ſ. Fortsetzen.

Fortstoßen, *v. a.* popchnąć, popychać, eine Walze, wał, wału.

Forttragen, *v. a.* wynieść co na wierzch, na widok; znieść, z czego.

Forttragung, *f. f.* wyniesienie, zniesienie.

Forttrauer, *v. n.* opłakiwać, obżałować, żałować.

Forttrecken, *v. a.* pociągnąć, pociągać, ſ. Fortziehen.

Forttreiben, *v. a.* popędzić, pogonić, den Feind vom Lager, nieprzyiaciela od obozu; einen von sich, odpędzić kogo od siebie, mit Steinen, nieprzyiaciela kamieniami odpędzić; wypędzić, die faulen Bienen, leniwe pszczoły, prozniaczki wypędzić, wygnąć; einen über Hals und Kopf, kogo na szyię y na łeb; von seinem Grunde und Boden, ze swoiego gruntu y pola; aus der Provinz, z Prowincyi.

Forttreiben, das, *f. n.* popędzenie, wygnanie.

Forttreiber, *f. m.* popędzacz, poganiacz, wyganiacz.

Fort-

Forttreibung, *ſ. f.* popędzenie, wygnanie.

Fortune, *ſ. f.* Fortuna, Göttin des Glückes, bogini fortuny, ſ. Glück.

Fortwälzen, *v. a.* dotoczyć, powałować, powałkować, Steine, kamienie potoczyć.

Fortwälzung, *ſ. f.* potoczenie.

Fortwandern, *s. n.* poiechać, poieżdżać, iechać daley; iechać ſobie wciąż ſwoię drogę.

Fortziehen, *v. n. et a.* wyprowadzić ſię, wynieść ſię, eilig, co prędzey, śpiesznie; an den Ort, na mieyſce; aus den Städten, z miaſt; aus dem Hauſe, z domu, 2) fortſchleppen, ein Schiffſeil, ciągnąć liną, na linie ſtatek.

Fortziehung, *ſ. f.* wyprowadzenie ſię, wynieſienie ſię, przeprowadzenie ſię.

Fortzug, *ſ. m.* proceſſya; marſz, der Soldaten, żołnierzy.

Foſſano, *n. pr. f.* Stadt in Italien, Foſſano, miaſto we Włoſzech. *poł.* Fons ſanus.

Foſſombrone, *n. pr. f.* Foſſombrona, Stadt in Italien, miaſto we włoſzech, *poł.* forum Sempronii.

Fougeres, *n. pr. n.* (Fuſchere) Ort in Frankreich, miaſto w Francyi, Fużer.

Fougo, *n. pr. f.* terra del' Fougo, Land in Amerika, Ziemia w Ameryce, Kray Ogniow.

Foulouiſiren, *v. a.* (neu) einen wie den Foulon behandeln, der im Julius 1789 aufgeknüpft wurde, *nowe słowo*; foulonizować, traktować kogo iak *Foulon*, co w Lipcu 1789 był zawieſony.

Fourniren, *v. a.* unterſtützen, dowozić, podtykać, poddawać, dodać, dodawać, donolić, w tym ſamym ſenſie, einem die Koſten, pieniędzy komu na koſzt, ſ. Darreichen, Geben, 2) auslegen mit Holze u. dgl., wypełnić drzewem i takim, wyſadzać, wykładać.

Fourrage, *ſ. f.* (Furaſch) paſza, es giebt überflüßige, zbytnia paſza ieſt, na czyi paſzy ieſt, iſt bald da, bald dort zu holen, ktory można ſam y ſam doſtać, dem Feinde benehmen, nieprzyiacielowi paſzy bronić, die Soldaten darnach ausſchicken, żołnierzy po paſzą wyſyłać, auf die Fourrage commandiren, na furaż rozkazać.

Fourragiren, *v. a.* (Furaſchiren) Futter holen, paſzą brać, zabierać, an einem Orte, na iakim mieyſcu paſzą iechać.

Fourragiren, das, *ſ. n.* furażowanie, paſzy zbieranie.

Fourragirer, *ſ. m.* paſzą zbieraiący, die Cavallerie bedecken laſſen, żuiących, paſzą zbieraiących, waleryą zaſłonić, zaſtawić, zerſtreuet ſind, überfallen, na rozſzonych furażuiących napaść, den Feldern herumſchweifen, po wſiach ieżdżą, chodzą.

Fourraſchirung, *ſ. f.* (Furaſchirung) furażowanie, verbringen, wygen, skończyć, das iſt, paſzą verwehren, paſcy, furażowanie, iſt nicht gar zu ſicher, bardzo bezpieczne.

Fourrier, *ſ. m.* (Furier) furier, termiſtrz, ſtanowniczy, do czania, goſpod.

Fracht, *ſ. f.* was geladen iſt und wird, ładunek, co ieu na ſta na ſtatku y prowadzone, lohn davon, płaca za wiezienie wadzenie.

Fränkiſch, *adj.* aus Franken, koński, z Frankonii.

Fräßig, *adj.* żarłok, żarłoczny żarty, ktory wiele bardzo czay żreć.

Fräßigkeit, *ſ. f.* obżarſtwo.

Fräulein, *ſ. n.* adeliche Jungfer checka, ſzlacheckiego panna.

Frage, *ſ. f.* pytanie, ſehr heftig dzo żwawe, erdichtete, weitläuftige, obſzerne, nieſkuſzne, gerichtliche, ſądowe rzędowne, geſetzmäßige, prawem, prawne, dunkle, ſehr ſchwere und dunkele, zawiłe, gefährliche, niebezp von etwas, o czym, vielfältige lorakie, die vor einen nicht ktore do kogo nie należy, ważne, ungerechte, nie ſpr we, entſtehet hier, wynika wenn ſich einige darüber thun, len läßt, ieżeli o tym może uczynić pytanie, vorbringen, uczynić, aufwerfen, wrzucić hen laſſen, pytanie puścić, bra ten, na pytanie odpowiedzieć ieſt ułatwić, rozwiązać, wi che, zdatne, zdradliwe, po tuiące, leichte, łatwe, ſehr na nader głupie, einen mit der fangen, podchwycić kogo pyta

Sept. 1792.) an gerechnet, *nowe słowo:* jeden czas ztercch lat, od dnia fundowania rzeczypospolitey francuskiey (22. Września 1792.) zrachowany.

Francisation, *f. f.* (neu) der Betrug, wenn fremde Schiffe unter französischer Flagge fahren, *nowe słowo:* francyzacya, to iest, zdrada, gdzie okręci cudzoziemskie, francuskim proporczykiem iechać.

Franciscanermönch, *s. m.* franciszkan.

Franciſiren, Franzöſiren, *v. a.* ein fremdes Wort zu einem franzöſiſchen machen, słowu inszego ięzyka francuską dać terminacyą; 2) ſich die franzöſiſchen Sitten und Gebräuche oder Manieren angewöhnen, *v. r.* do francuskich przywyknąć obyczaie; zwyczaie albo sposobie; 3) in der neuen Bedeutung: auf franzöſiſche Art, auf franzöſiſchen Fuß einrichten, z. B. den Völkern eine nach neufränkiſcher Art eingerichtete Verfaſſung geben, *w nowym znaczeniu:* francuskim sposobem, nowofrancuskim sposobem ustanowić, iak narodom ustanowienie nowofrancuskim sposobem ustanowione dać.

Franciſirt, Franzöſirt, *part. et adj.* (neu) auf neufränkiſche Art eingerichtet, *nowe słowo:* nowofrancuskim sposobem ustanowiony.

Franſche-Comte, *n. pr. f.* (Franſche Conte) ehemalige Provinz in Frankreich, Franszkomte, przeszła prowincya we Francyi.

Franke, *s. m.* einer aus Franken, Frankończyk, rodem z Frankonii.

Franke, *f. m.* ein franzöſiſches Pfund, Livre, Rechnungsmünze, die acht gute Groſchen oder den dritten Theil eines Thalers gilt, złoty francuski, moneta rachunkowa pięć szostakow albo złoty pruski płacący.

Franken, oder Frankenland, *n. pr. n.* Landſchaft in Teutſchland, Fraconia, Kray w Niemczech, aus, oder zu ſolchem Lande gehörig, z tey krainy, albo do tey krainy należący; Frankończyk.

Frankfurt am Mayn, *n. p. r.* Frankfort nad Menem, Reichsſtadt, Cesarskie miasto, an der Oder, nad Odrą, von, oder zu Frankfurt gehörig, z Frankfortu, albo do Frankfortu należący, Frankofurtski, Frankofurtska, Frankofurtskie.

Frankreich, *n. pr. n.* Francya, Kaiſer-

thum in Europa, w Europie, aus, oder zu Frankreich gehörig, z Francyi, albo do Francyi należący, Francuski, męszczyzna, Francuz, Białogłowa, Francuzka.

Franecker *n. pr. n.* Stadt in Westfrießland, Franekra, miasto w Westfryslandyi.

Franz, *n. pr. m.* ein Mannsname, męszczyzny imię, Franciszek.

Franzburg, *n. pr. f.* Stadt in Pommern, Francburg, miasto w Pomorskim.

Franze, *s. f.* franzia, mit Franzen verbrämt, franzią obramowany.

Französicht, *adj.* francowaty.

Französisch, *adj.* francuski; *adv.* po Francusku, z Francuska, iak Francuz.

Franzose, *n. pr. m.* Francuz, z Francyi człowiek rodem, w Francyi urodzony.

Franzosen, *s. f. plur.* eine Krankheit, Franca, choroba, der die Franzosen hat, ktory na francę choruię.

Französiren, *v. n.* s. Francisiren.

Französirt, s. Francisirt.

Frascati, *n. pr. f.* Stadt in Italien, Fraszkaty, miasto we Włoszech, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, lub do tego miasta należący, Fraszkacki.

Fraternisation, *s. f.* (neu) Verbrüderung, Verbindung mehrerer Personen, oder Gesellschaften, um in brüderlicher Eintracht zu leben, *nowe słowo:* związanie, brastwo więcey osob, albo spolności do życia w braterskiey zgodzie.

Fraternisiren, *v. n.* 1) freundschaftlich, brüderlich, als Brüder mit einander leben, w braterskiey z kiem żyć przyiaźni; 2) *v. r.* sich du heißen, dutzen, gemein machen, einig, vertraulich mit einander umgehen, bratać się, pospolitować się; 3) in der neuen Bedeutung: sich verbrüdern, verbinden, brüderlich mit einander leben, *w nowym znaczeniu:* się złączyć, w braterskiey z kiem żyć przyiaźni.

Frau, *s. f.* Ehrenname, pani, tytuł, iest imię, honor świadczącze y znaczące, schmeichelhafte, podchlebna, herrschsüchtige, rozkazuiąca, lubiąca rządzić, rozkazywać, im Hause, pani w domu, wie die Frau im Hause ist, so ist auch die Magd, iaka pani w domu, taka też y sługa; ehrbare, uczściwa, reiche, bogata, vornehme, zacna, kluge, roztropna, al[illegible] lebte, zgrzybiała, versoffene, piiac[illegible] die sich schminkt, ktora się mu[illegible] gachuie, maluie, die vor Alter [illegible] krumm geht, ktora od starości [illegible] wo, pochyło chodzi, in alten [illegible] pen gehende, w starych łatach [illegible] dząca, verschlagene, wykrętna, ehelichte, zamężna.

Frauendistel, *s. f.* oset biały, ein [illegible] ziele pewne.

Fraueneis, *s. n.* ein Stein, ka[illegible] talk.

Frauenkloster, *s. n.* panieński kl[illegible]

Frauenknecht, *s. m.* żonie posł[illegible] żony słuchaiący we wszystkim, seiner Frau unterthan ist, ktory [illegible] żonie poddany iest.

Frauenmantel, *s. m.* płaszczyk [illegible] głowski.

Frauenstand, *s. m.* płeć białogłow[illegible]

Frauenvolk, *s. n.* białogłowy, [illegible] ty.

Frauenzeit, *s. f.* miesiące.

Frauenzimmer, *s. n.* mieszkanie [illegible] głoskie, pokoy białogłoski, [illegible] skie, Ort, wo sich das Frauen[illegible] aufhält, gdzie kobiety mie[illegible] 2) weibliche vornehme Person, [illegible] bieta iaka zacna, pani, pani [illegible] ein ganzer Haufe derselben, ca[illegible] szak kobiet, nazywa się takze imieniem.

Fratzen, *s. f. plur.* fraszki, eitele, [illegible] żne, szczere fraszki, vorbi[illegible] fraszkami się bawić, fraszki, [illegible] pokazywać.

Fratzigt, *adj.* figlarny, fraszki w[illegible] maiący.

Fratzigt, *adv.* z fraszkami.

Frech, *adj.* srogi, dziki, einen [illegible] mehr machen, kogo uczyni[illegible] sroższym, dzikszym, frech [illegible] wegen aus Unverstande seyn, [illegible] y zuchwałym być z głupstwa.

Frech, *adv.* dziko, zuchwale, [illegible] reiten, ieździć, reden, mowić und heftig auf einen schmähen, [illegible] y żwawo na kogo łaiać, sich [illegible] ren, sprawować się.

Frechheit, *s. f.* zuchwałość, ein[illegible] rück halten, srogość czyią zatr[illegible] ungezähmte, nieugłaskana [illegible] unerträgliche, nieznośna, unt[illegible] ken, zuchwałość czyią przy[illegible] es ist eine Frechheit bei ihm, ta[illegible] w nim zuchwałość.

Fregatte, *s. f.* Art eines Schiffes, [illegible] gata, kształt statku morskiego

Freſſen, *v. a.* żreć, etwas, co, mit vollem Maule, daß die Backen ſtroj-zen, żreć co całą gębą, że ſię aż wydmie, wytka, alles, wie es einem vor das Maul kömmt, żreć wſzyſtko co przed gębę przydzie; die Stücke Brod, kawałki chleba żreć, das Wieſel hat die Maus hurtig gefreſſen, łaska prędko myſz ziadła, das Pferd frißt nicht gern, koń nie rad żre; freſſen und ſaufen, żreć y żłopać, t. i. pić, die Koſten hergeben, daß einer freſſen und ſaufen kann, koſztu dodawać drugiemu, aby żarł y żłopał, in ſich freſſen, pożreć w ſobie, den Verdruß, utrapienie, nicht nur den Haß freſſen, ſondern auch verdauen, nie tylko pożreć w ſobie nienawiść, ale też y ſtrawić, um ſich, w koło ſiebie pożerać, das Feuer frißt um ſich, ogień pożera koło ſiebie, das Geſchwür in die Tiefe und Breite, wrzod pożera koło ſiebie w ſzerż y w głęb.

Freſſen, das, *ſ. n.* żarcie, pożeranie.

Freſſer, *ſ. m.* żarłok.

Freſſerei, *ſ. f.* żarłoſtwo, 2) Schwelgerei, bieſiadowanie iedząc y pijąc.

Freſſerinn, *ſ. f.* żarłoczka.

Freßhaft, *adj.* żarłoczny, obżarty, obżartuch, nienaiadek.

Freßhaftigkeit, *ſ. f.* żarłoſtwo, obżarſtwo.

Freſſig, *adj.* żarłoczny, obżarty.

Freßkrankheit, *ſ. f.* obżarſtwo, choroba raka żołądka, że człowiek na zbyt ieść chce.

Freßmaul, *ſ. n.* pysk, obżarty, co żre wiele.

Freßſchweſter, *ſ. f.* żarłoczka, obżarta, ktora wiele iada, albo bieſiady przy iedzeniu do pomaga.

Freßwanſt, *ſ. m.* kałdun obżarty, nie napchany, unerſättlicher, niemaſycony.

Freßwinkel, *ſ. m.* kąt do iedzenia.

Freude, *ſ. f.* radość, weſele, gemeine, powſzechna, unerſättliche, nienaſycona; allzugroße, zbytnia; ſtete und volle, trwała y zupełna; unverhoffte, niespodziewana; jählinge, nagła, Freude haben, radość mieć, ſich eine falſche machen, czynić ſobie fałſzywą radość, einem die Freude verdoppeln, tyle dwoie komu radości przyczynić, der vor Freude kaum bei ſich ſelber iſt, ktory od radości prawie od ſiebie odſzedł, dem vor Freude die Augen übergehen, ktoremu łzy idą od radości,

einem eine vergebliche machen, daremną komu radość czynić, einem zur Freude ſeyn, bydź komu radością weſelem, unmäßige, niezmierna radość; eitele, próżna; wunderbare, przedziwa, płożliche, nagła, woher Freude empfinden, uczuć z czego radość, voller Freude ſeyn, być radości pełnym, ſeinen Feinden eine Freude verurſachen, ſwoim nieprzyiacielom radość czynić, die Freude hat nicht lange gewähret, radość nie długo trwała, dem die Thränen vor Freude in die Augen treten, ktoremu łzy od radości płyną, die Freude entbehren müſſen, muſieć nie mieć radości, es haben alle über deſſen Erhaltung ihre Freude empfunden, z iego zachowania wſzyſcy radość weſele uczuli, vor Freuden faſt zerſpringen, ledwie ſię nie rozpęknąć od radości, ſich eine heimliche machen, potaiemną radość ſobie czynić, cieſzyć ſię potaiemnie, an den Pferden haben, ukontentowanie mieć w koniach, an dem Anſchauen eines Dinges, mieć ukontentowanie w patrzeniu na iaką rzecz, mieć radość z przypatrowania ſię iakiey rzeczy.

Freudenfeſt, *ſ. n.* weſołe dni, ſanſtelen, weſołe dni poſtanowić, nazuczyć.

Freudengeſchrei, *ſ. n.* okrzyki radoſne, weſołe.

Freudenlied, *ſ. n.* weſoła pioſnka, radoſna pieśń.

Freudenmahl, *ſ. n.* weſoła zabawa, ochota, bankiet.

Freudenreich, *adj.* weſoły, Tag, dzień.

Freudenſpiel, *ſ. n.* komedya, *weſołogra.*

Freudenſprung, *ſ. m.* ſkakanie od radości, über etwas thun, ſkakać od radości z czego.

Freudenſtadt, *n. pr. f.* Ort im Würtembergiſchen, Freydenſtat, miaſto w Wirtemberſkim.

Freudentag, *ſ. m.* dzień weſoły, einem beſcheren, komu dzień weſoły uczynić.

Freudentanz, *ſ. m.* taniec weſoły; halten, weſoły taniec ſprawiać.

Freudentrunk, *ſ. m.* zapełnienie kielicha, z radości.

Freudenvoll, *adj.* pełny radości.

Freudenzeichen, *ſ. n.* wenn einer mit dem Maule ſchmatzt, poſinuknienie, kiedy kto gębą poſmuknie.

Freudig, *adj.* weſoły, er ſchweift freudig auf dem Markte herum, we ſobie chodzi po rynku, mit fi gem Gemüthe den Krieg anfa weſołym ſercem woynę zaczyna

Freudig, *adv.* weſoło, radośnie.

Freudigkeit, *ſ. f.* weſołość, radość, oc groſe einem machen, wielką o w tym uczynić; ſich des gem Weſens annehmen, do bronien bo do służenia Rzeczypoſpo

Freudigkeit der Hunde im Jagen, ta pſow w polowaniu, man ma

Freudigkeit des Gemüths haben, ba mieć umyſłu ochotę do c

was für eine fand ſich bei dem A co za radość, co za ochota zn wała ſię w Senacie?

Frevel, *ſ. m.* złość, krzywda, n ſzność.

Freveler, *ſ. m.* krzywdzący, letkomy złośliwy.

Frevelhaft, *adj.* złośliwie, z krz

Freveln, *v. n.* krzywdę czynić.

Freventlich, *adj.* krzywdzący, mit freventlichen Worten ang kogo krzywdzącemi słowami pić.

Freventlich, *adv.* z krzywdą, n ſznie, płocho; letkomyślnie.

Freuen, ſich, *v. r.* cieſzyć ſię, ra ſię, gar ſehr, ungemein, nade poſpolicie; ſtets, unaufhörlich tecznie, nieuſtannie, daß der angenehm geweſen iſt, że ni przyiemny; über ſein vortr Gut, cieſzyć ſię ſwoim prz dobrem; ſehr über eines Wohl bardzo ſię cieſzyć z cudzey po ności; ſich ingeheim, ſkrycie u ſzyć; eines wegen in etwas, c ſię z czego dla kogo; über ein druß, z cudzego żalu; bei der druſſe, cieſzyć ſię w kłopocie, barſtich, iawnie; über ſeine ſ Werke, ſwoiemi pięknémi dzi albo cieſzyć ſię ze ſwoich pię dzieł; bei allem Seufzen, ciel podczas ięczenia wſzyſtkich wegen, z czego; über alle Wo z powodzenia dobrego wſz vergeblich, daremnie, prożn cieſzyć, ſie haben ſich ſehr darü freuet, oni ſię bardzo z tego ſzyli.

Freund, *ſ. m.* przyiaciel, dem G nach, ſercem, w ſercu, gen życzliwy, beſtändiger und wierny, dienſtfertiger, do pr

p

wieka, Freundlichkeit gewinnet der Leute Liebe, ludzkość iedna miłość u ludzi.

Freundlos, *adj. etf.* der keinen Freund hat, bez przyiaciela, ten, ktory żadnego przyiaciela nie ma.

Freundschaft, *f. f.* przyiaźń, dem Gemüthe nach, co do serca; angenehme, przyiemna; einträchtige, zgodna; feste, mocna, gute und vergnügliche, dobra y luba; besondere, osobliwa, alte, stara, dawna, wahre, prawdziwa; große, wielka; beschwerliche, przykra; beständige, stateczna; dienstfertige, prędka do przysługi; sehr geringe, uprzeyma; angenehme und liebesvolle, przyiemna y miłości pełna; unverbrüchliche, niezłamana, mäßige, szrzednia; vollkommene, doskonała, treue, wierna; sehr nützliche, nawet pożyteczna; stete, ewig währende, stała, wiecznie trwaiąca; unbeständige, niestateczna; verstellte, zmyślona; die von Jugend an sich entsponnene und mit den Jahren zugenommene, ktora się w młodości zaczęła y z laty urosła, eines Freundschaft suchen, verlagen, darnach streben, czyiey przyiaźni szukać, pragnąć, zabiegać o nie; sich zuwege bringen, erlangen, na przyiaźń sobie zarobić, przyiaźń sobie ziednać; stiften, machen, przyiaźń zabrać z kim, zpoić, zkleić; mit einem aufrichten, przyiaźnią się z kim złączyć, in Freundschaft mit einem gerathen, do przyiaźni swoiey przyiąć, mit einem verwickelt werden, przyiaźnią być związanym z kim; poprzyiaźnić się, mit einem halten, hegen, trzymać z kim przyiaźń, zachowywać; mit einem leben, w przyiaźni żyć z kim; anfangen, przyiaźń zacząć z kim; bestätigen, befestigen, fest setzen, utwierdzić, umocnić, ugruntować; unterhalten, utrzymywać; brechen, złamać przyiaźń; aufheben, zerreissen, znieść; rozerwać przyiaźń, einem aufsagen, aufkündigen, komu wypowiedzieć przyiaźń, podziękować za przyiaźń; nicht eingehen wollen, niechcieć wchodzić w przyiaźń; sich deren entziehen, unikać od przyiaźni, umykać; fahren lassen, porzucić przyiaźń, zaniechać przyiaźni, die Freundschaft nimmt zu, przyiaźń rośnie, przyiaźni pazybywa; breitet sich aus, rozszerza się; bestehet, bleibet, trwa, rozszerza się; vergehet, upada; entstehet, wynika, verursachen,

ſachen, przyiażń ſprawić; darzu Gelegenheit geben, okazyą do nicy dać, mit einem ſtehen, bydź w przyiaźni z kim; vergrößern, przyiaźń powiększyć; trennen, przyiaźń rozerwać; nicht mehr hegen, więcey nie mieć z kim przyiaźni; eines beraubet werden, być pozbawionym przyiaźni czyiey; wieder mit einem erneuern, znowu z kim odnowić; beſtändig fortſetzen, ſtatecznie dotrzymywać, wir hegen eine alte Freundſchaft unter uns, mamy z ſobą dawną ſprzyiaźń, einen ſeiner Freundſchaft würdigen, uraczyć kogo ſwoią przyiaźnią, godnym ſądzić ſwoiey przyiaźni, der Freundſchaft wahrnehmen, przyiaźń zachowywać, beibehalten, utrzymywać; verringern, umnieyſzyć, ſ. Blutsfreundſchaft.

Freundſchaftlich, *adj.* przyiacielski.

Frey, *adj.* wolny, Gemüth, umyſł, frei von ſolcher Verſpottung, wolny od takich żartow; von aller Gemüths-Zerrüttung, od wſzelkiego w umyśle pomięſzania, die Plünderung der Bundsgenoſſen hat ihm frei geſtanden, zrabowanie Zprzymierzonych wolne mu było, es hat ihm frei geſtanden, ſich zu zeigen, wolno mu było pokazać ſię, der von einer freien Mutter geborene iſt frei, kto ſię z wolney matki urodził, wolnym ieſt, frei von Begierden, wolny, odźądz; im Reden, wolny w mowie, wenn mir alles frei ſtünde, gdyby mi było wſzyſtko wolno; von dem Geſetze, wolny od prawa, freies Gemüths ſeyn, bydź wolnego umyſłu, wolnym umysłem; von allen Unkoſten und Verrichtungen, od wſzelkich kosztow y posług; von Abgaben, von allen Dingen, od podatku, od wſzech rzeczy, freies Volk, wolny Lud, was man ohne Entgeld hat, oder thut, co kto bez zapłaty darmo ma, albo czyni, freie Herberge, wolna goſpoda, freier und ſein eigener Herr, wolny y ſam ſobie Pan własny, freie Künſte, Wolne, Swobodne ſztuki, Wohnung haben, mieć wolne mieſzkanie, darmo, Willen, mieć wolność, mieć wolną moc czynić, freien Lauf laſſen den Thränen, dać wolność łzom, pozwolić łzom, das Lager an einem freien Orte aufſchlagen, obozem ſtanąć na mieyſcu otwartym, von freien Stücken, dobrowolnie, hab' ichs verſprochen, to ia obiecałem, auf freien Fuß ſtellen, na wolney dźe poſtawić kogo, t. i. uwolnić czego, frei von der Sorge wer być wolnym od ſtarania, od tr von dem Elende, od biedy; v Straßenräuberei, od rozboio drogach, po gościńcach; von ſchädlichen Frieden, od szkodl pokoiu, freie Reichs-Stadt, Ceſarskie miaſto.

Frey, *adv.* wolno, leben, żyć mowić, das Maul gebrauchen trzymać, uſt zażywać, ſich dokazywać ſię, bewegt werden mit großem Muthe alles ſagen, no być poruſzonym y z wielką wagą wſzyſtko wolno mowić, einen losziehen, wolno na kogo wami w mowie wiechać, wie ſagt frei, was er meint, wolno wi, co myśli, frei mit einander gehen, wolno społem żyć, pr wać, ſtellen einem die Art des wolne dać obrauie komu ſp śmierci, dem alles frei ſtehet, mu wſzyſtko wolno, frei ſagt der von einem andern, wolno każdy o drugim.

Freybeuter, *ſ. m.* wolny rabuś, d

Freyberg, *n. pr. m.* Freyberga, in Meiſſen, miaſto w Miſnii.

Freyburg, *n. pr. f.* Freyburg. im Breißgau, miaſto w Bry skim w Szwabii.

Freybürger, *ſ. m.* Einwohner, d etwas befreiet iſt, mieſczanin obywatel wolny ad ciężaru go.

Freycompagnie, *ſ. f.* die ihren Hauptmann hat und zu keine mente gehört, kompania wo bliwego kapitana maiąca do regimentu nie należąca.

Freyen, *v. a.* żenić ſię, ożenić ſię die Rede von einer Mannsper gdy mowią o mężczyznach poiąć, wziąć; wenn ſie von Frauensperſon iſt, gdy zaś o tach, znaczy: iść za mąż; gern freyen, chcieć ſię ożenić, iść za mąż, keine Luſt zu frey ben, nie mieć chęci do ożenie oder, do iścia za mąż, um eine ſtarać ſię o ktorą.

Freyen, das, *ſ. n.* ożenienie, że ſię, iście za mąż.

Freyer, *ſ. m.* der um eine zur Fra hält, konkurrent, co ſię o k ſtara.

nie kładąc do tego expens sądowych, ktore podług kontraktu przedawca płacić powinien.

Freygesprochen, *part. et adj.* wolnością darowany.

Freygut, *s. n.* eigenes Gut, das von allen Beschwerungen befreiet ist, maiętność wolna, od wszytkich ciężarow libertowana: ohne Lehne und Gerichte, maiętność wolna niegrodowa, to iest, co sądow swoich i żadnych nie ma lenności.

Freyhalten, *v. a.* na swoim kosztcie, kogo trzymać, swoim kosztem, kogo żywić, karmić.

Freyhaus, *s. n.* wolny dom, das keine Gaben geben darf, ktory nie powinien żadnego podatku płacić, żadney daniny dawać; dom bezpieczeństwa, darin einer seine Sicherheit findet, w ktorym kto swoię bezpieczność znayduie.

Freyheit, *s. f.* wolność, swoboda, alte, dawna, sichere, pewna: gemeine, pospolita, süße, angenehme, słodka, przyiemna, unmäßige, nie pomiarkowana, allzugroße, zbytnia ruhige, spokoyna; besondere, herrliche, osobliwa, przednia, einige, iedyna; von den Vorfahren ererbte, od przodkow dziedziczona; vorige, przeszła, öffentliche, publiczna, gefahrliche, niebezpieczna; einem eine größere geben, zugestehen, dawać komu większą wolność przyznawać; bekommen, nabyć wolności; wieder erhalten, odzyskać wolność; behalten, trzymać się przy wolność; benehmen, wolność komu odebrać; fahren lassen, wolności odstąpić; verlieren, utracić; wieder erlangen, znowu odzyskać; darein setzen, wolność dać; erhalten, utrzymywać, Beschützer, Rächer der Freiheit, obronca, zastępca wolności, Freiheit, wolność życia, von Verrichtungen, od interesow; od zatrudnienia; von Kriegsdiensten, od woienney służby; von der Arbeit zustehen, wolność od pracy przyznawać komu; von öffentlichen Amtsverrichtungen haben, od publicznych urzędow wolność mieć; von Abgaben, wolność od podatkow; einem zugestehen, komu przyznać, nadać; von der Strafe, od kary; durch seine Verdienste erlangen, wolność od kary swoiemi zasługami otrzymać; angebohrne, wrodzona wolność, angemaßte, niezmierna;

unverſchämte, niewſtydliwa, bezwſtydna, unerträgliche, nieznośna; junger Leute, młodych ludzi, lüderliche, ſwywolna, unmäßige, niezmierzona; den Knaben zu ſpielen verſtatten, dzieciom wolność dać do grania, von einem Freiheit haben zu dichten, mieć od kogo wolność zmyślania; er misbraucht ſeine, źle zażywa wolności; wolne mieyſce, Ort, worinne man frei iſt, mieyſce, w ktorym kto ieſt wolnym y bezpiecznym; ſich dahin retiriren, ſtüchten, to tego mieyſca ſię udać, uciec; anordnen, ſtiften, mieyſce wolne, naznaczyć, poſtanowić; dahin ſeine Zuflucht nehmen, ucieczkę mieć do tego mieyſca.

Freyheitsbrief, *ſ. m.* przywiley, ſwoboda, wolność.

Freyheitsort, *ſ. m.* mieyſce bezpieczeńſtwa.

Freyherr, *ſ. m.* Baron.

Frey heraus, *adv.* otwarcie, rzetelnie, wynurzonym ſercem; etwas geſtehen, co wyznawać; etwas ſagen, co mowić, vor Gerichte, przed ſądem.

Freyherrſchaft, *ſ. f.* Baronat, Baroństwo.

Freylaſſen, *v. a.* wolne puścić, na wolność puścić, uwolnić, ſeine Knechte, ſwoich niewolnikow, warum hat er ſie aber frei gelaſſen? na co ią uwolnił.

Freylaſſer, *ſ. m.* uwalniacz, ten co uwalnia, co na wolność puſzcza, wolnością daruie.

Freylaſſung, *ſ. f.* uwolnienie, na wolność puſzczenie.

Freylehn, *ſ. n.* Lehn, deſſen Beſitzer nicht von Adel, aber doch von freier Geburt iſt, lenno nieſzlacheckie, dzierzawcy należące, co ale nie ieſt poddanym.

Freylich, *adv.* zapewne, prawda.

Freymachen *v. a.* wolnym uczynić, etwen wovon, kogo od czego.

Freymüthig, *adj.* rzetelny, przy wrodzoney wolności.

Freymüthig, *adv.* z wrodzoną wolnością, bekennen, uznać; reden, mowić; von etwas, o czym.

Freymüthigkeit, *ſ. f.* wrodzona wolność, poufałość, ſehet, mit was für Freymüthigkeit ſie reden, patrzay z iaką poufałością, z iak wolnym wynurzeniem myśli oni mowią.

Freyrichter, *ſ. m.* Schiedsrichter, Schmann: ſouvrainer, freyer Herr, nach Willkühr richtet. Rozicmca, dnacz, kompromiſarz, ſędzia kompromiſarſki albo polubowny: wolnowładny, co wolno ſądzi.

Freyſchütze, *ſ. m.* der ehedeſſen von Beſchwerungen, außer den dienſten, befreiet war, niegdyś ſtrzelec od wſzyſtkich ciężarów procz ſłużby woienney, uniony.

Freyſingen, *n. pr. f.* Stadt in Freyzynga, miaſto w Bawaryi.

Freyſprechen, *v. a.* rozgrzeſzyć, nym od grzechu oznaymić: vor dem Gerichte, u ſądu niewinnego uſądzić, uznać.

Freyſtaat, *ſ. m.* Republik, *ſ. f.* pospolita.

Freyſtadt, *ſ. f.* freye Stadt, Miaſto, des heiligen römiſchen Swiętego Państwa Rzymskiego, me einiger Örter, imię niektoreg mieyſc, miaſt.

Freyſtatt, Freyſtätte, *ſ. f.* ucieczki m. ſce, wolności mieyſce.

Freyſtehen, *v. n.* wolno być, co ko etwas einem.

Freyſtellen, *v. a.* wolno puścić, wić, daß es nehme, wer da will, to wziął kto chce.

Freyſtunden, *ſ. f. plur.* wolne god od czego, dopadkowe, w ktore padkiem można co robić.

Freytag, *ſ. m.* piątek.

Freytiſch, *ſ. m.* ſtoł wolny.

Freyung, *ſ. f.* ſtaranie ſię o Pan Małżeńſtwo, koncurencya.

Freywerber, *ſ. m.* ſwat, ktory kawalera z Panną, z Panią, Mann.

Freywillig, *adj.* dobrowolny, nigkeit, *ſ. f.* dobrowolne ſzale Tod, dobrowolna śmierć; dobrowolny uczynek; Soldat, nierz, *Wolonter*, ochotnik.

Freywillig, *adv.* dobrowolnie, brey woli, nie z rozkazu, nie ſu; einem folgen, iść za kim; thun co czynić; thue ich es, brey woli to ia czynię; zu einem men, do kogo przyiść; einem verſprechen, komu co obiecać; eine Krankheit zuziehen, chorob iakiey nabawić; ſich der Kinder rauben, dobrowolnie ſię dzieci zbawić.

Frieden leben, w pokoiu żyć, den Frieden ſtören, pokoy mięſzać; umſtoßen, pokoy zerwać; zu Lande und Waſſer herſtellen, na ziemi y na wodzie pokoy zrobić; Vorſchläge darzu thun, kondycye do pokoiu podać; auf keine Art eingehen wollen, żadną miarą niechcieć kondycyi do pokoiu przyiąć, laß mich mit Frieden, day mi pokoy, zoſtaw mię w pokoiu, zufrieden ſeyn, być kontent z czego, przeſtać na czym.

Friedberg, *n. pr. m.* Name unterſchiedener Örter, Fridberga, imię rożnych mieyſc.

Friedebringend, *part. et adj.* pokoy nioſący.

Friedenmacher, *ſ. m.* pokoiuczyńca, poſzrzednik, ſ. Friedensſtifter.

Friedensbote, *ſ. m.* poſłaniec o pokoy.

Friedenshandlung, *ſ. f.* traktowanie o pokoy, uſpakaianie, poſzrzodkowanie, *medyacya*; ſich mit darein mengen, mieſzać ſię do poſzrzodkowania, do uſpakaiania.

Friedensrichter, *ſ. m.* (neu) pokoiu ſędzia.

Friedensrock, *ſ. m.* ſzata, ktorey pod czas pokoiu zażywaią.

Friedensſchluß, *ſ. m.* zawarcie pokoiu, 2) napiſany pokoy, na piſmie zawarty, traktat, wie er zu Papier gebracht worden, iak ieſt na papierze napiſany.

Friedensſtab, *ſ. m.* laska, ktorą pokoynioſący trzyma.

Friedensſtifter, *ſ. m.* poſzrzędnik, iednacz pokoiu.

Friedensſtiftung, *ſ. f.* pokoiu iednanie.

Friedensſtörer, *ſ. m.* kłutnik, pokoiu rozrywca, nieſpokoyny.

Friedensſtörerin, *ſ. f.* kłutniczka, nieſpokoyna.

Friedensſtörung, *ſ. f.* pokoiu zamięſzanie, zkłucenie.

Friedenstractaten, *ſ. m. plur.* traktaty pokoiu, ſich darauf einlaſſen, traktować o pokoy.

Friedensvorſchläge, *ſ. m. plur.* kondycye do pokoiu, thun, podawać, annehmen, eingehen, przyiąć, przyſtać na nie, verwerfen, odrzucać, nie przyimować.

Friedenszeit, *ſ. f.* czas pokoiu, kiedy woyny nie ma.

Friedenwalde, *n. pr. f.* Fridenwalda,

Stadt in Heſſen, miaſto w Haskim Landhrabſtwie.

Friedeſchild, *ſ. m.* obrona pokoiu, iſt er zwiſchen ſolchen Leuten, węzłem on ieſt pokoiu między takowemi ludźmi.

Friedfertig, *adj.* prędki, skłonny do pokoiu, ſpokoynie.

Friedfertigkeit, *ſ. f.* prędkość, chęć do pokoiu, prędkość do dania ſię przeproſić.

Friedland, *n. pr. n.* Name unterſchiedner Örter, Firdland, imię rożnych mieyſc.

Friedlich, *adj.* ruhig, ſpokoyny, cichy, friedliches Volk, ſpokoyny lud, friedliche Rede, ſpokoyna mowa; *adv.* ſpokoynie, durch ein Land reiſen, przez iaki kray iechać, und verträglich mit den Seinigen leben, y zgodnie ze ſwoiemi żyć.

Friedliebend, *part. et adj.* pokoy kochaiący.

Friedlingen, *n. pr. n.* Ort im Badenſchen, Fridlinga, miaſto w Badeńskim.

Friedrichsburg, *n. pr. f.* Ort in Dänne mark, miaſto w Danii.

Friedrichsöde, *n. pr. f.* Ort in Jütland, Fridchſeda, miaſto w Iuliandyi.

Friedrichsſtadt, *n. pr. f.* Frydenſtad, miaſto Frydryſztada, Stadt in Schleßwig, miaſto w Szleſzwickim.

Frieren, *v. n.* ziębnąć, heftig in den Winterquartiren, mocno na zimowych leżach, zuſehen, daß das Geſinde nicht friere, dozrzeć, aby czeladź nie ziębła.

Friesländer, *ſ. m. plur.* Fryzyiczyk, z Fryzyi rodem.

Friesländiſch, *adj.* Fryzyiski.

Frießland, *n. pr. n.* Fryzya, Oſt-Frießland, Fryzya Wſchodnia, Weſt-Friesland, Fryzya Zachodnia.

Frimaire, *ſ. m.* (neu) der Reifmonat, nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, vom 21. Nov. bis zum 20. December, *nowe słowo:* frzony mieſiąc, według nowego kalendarza francuſkiego, od 21. Liſtopada aż do 20. Grudnia.

Friſch, *adj.* chłodny, etwas kalt, trochę zimny, friſche Luft ſchöpfen, chłodzić ſię na dworze, chłodnego powietrza zażywać, Trunk, chłodny trunek, neu, jung, nowy, świeży, Andenken, świeża pamięć, Obſt, ſwieży owoc, Schmerz, nowy bol, nowa choroba, friſches Pferd, świeże koniec, Butter, świeże maſło, Waſſer, świeża woda, auf friſcher That, na świeżym uczynku, friſche Armee, świeże woysko, es löſen friſche die abgeteten ab, świeżi luzuią zabitygowan vom friſchen, von vorn an, za św z razu, friſch und geſund, czerſt zdrowy, iſt er wieder gekommen, wy, czerſtwy powrocił, einen ſchen erhalten, kogo zdrowo z wać, wünſchen, daß einer friſch życzyć, aby kto był zdrow, ż też, hurtig, munter, żywo, zar friſcher Muth, żeżwy umysł, żeżwy koń, und munter trab Beſtien reicher Leute, żeżwo y to idą beſtye, desto friſcher worden, tym żywieyſzym ſię friſch und munter ſich zu etwas laſſen, żeżwym y skorym znale do czego, und geſunden Leib mieć żeżwe y zdrowe ciało, Kräuter vom Thaue, żeżwe trawy od roſy, friſches Alter, ża ſtarość, mit einem desto friſ Volke fechten, potykać ſię skiem tym żywieyſzym, Wunde, zielona ſkora, świeża friſch ſind die Wurzeln, korzen żywe.

Friſch, żywo, żywo, einen auretten kogo mowić, den Streit wieder a gen, bitwę znowu zacząć, vertheid obronić, anſehen, przypatrywać gewagt iſt halb gewonnen, ſmiało odważona, w połowę w na. friſch auf! daley co żywo!

Friſchhaf, *n. pr. m.* Meerbuſen in Oſt-See, Gopło Morskie.

Friſt, *ſ. f.* czas, fryſzt, czaſu prze nach einer langen Friſt iſt alles dert worden, długim przeci czaſu wſzyſtko ſię odmieni die Freundſchaft aufgehoben wo przyiaźń znieſiona ieſt; von gen ſich zu bedenken haben, ś ści dni mieć fryſztu, do uam ſię; wird nicht zugeſtanden, ni pozwolone, 2) in Gerichtsh w ſprawach ſądowych, przed nie, odłożenie do iakiego cz keine geben, żadnego nie poz ein Tag darzwiſchen, als einige dzień ieden w tym, iedyny f einem zugeſtehen, komu pozw einem Beklangten, obwinion pozwanemu.

Friſten, *v. a.* erhalten, przedł czas, einem das Leben, komu cie.

Friſtung, *ſ. f.* Erhaltung, przedł nie, przeciągnienie czaſu.

Fr

nichtig, gering, schlecht,
nütz, untauglich, kahl,
ki podły, iałowy.
m. (neu) Geringfügig-
, nowe słowo: taniość,
ość, nikczemność, le-

Nichtigkeit, Eitelkeit,
, schlechtes unbeständi-
schlechtes Zeug, ladaia-
ć, nikczemność, nie-

ein Mannsname, Fri-
ąkie.
. Stadt in Hessen, Fri-
w Haskim Landhrab-

wesoły, Leben, życie,
Augen ansehen, patrzyć
em; Gastgebot, weso-
ompania, zaproszenie,
fröhlicher Tag, wesoły
üth, wesoły umysł;
mit fröhlichem Gesichte
en, wesołą twarzą ko-
ać; fröhlich und mit
nschwärmen, wesołym
biegać wszędzie, obie-

wesoło, leben, żyć; es-
en, ieść y pić.
f. wesołość, wunderba-
voller Fröhlichkeit, peł-
, fahren lassen, verlie-
wesołość, utracić, die
damit versüssen, smu-
łością osłodzić, einen
haben, kogo pozbawić
erwecken, do wesołości
sich der Fröhlichkeit erge-
ehe się, iąć się wesoło-
chen, sprawić wesołość,
, do wesołości, do-
her empfinden, wesoło-
zkąd, der Augen, oczow,
voller Fröhlichkeit haben,
pełne wesołości.

n. Fronen, robić na kogo,

m. robotnik; naiemnik.

f. f. robota, robienie, dla
kogo.

n, f. f. pobożność, ange-
przyiemna, merkwürdige,
dna, besondere, osobliwa;
, nie przezwyciężo-
Gott, ku Bogu; vollkom-
zupełna, 2) Enthaltung vom

Zorne, łagodność utrzymanie się od gniewu.

Fröschlein, *s. n.* żabka.

Fröstlein, *s. n.* ziemneczko.

Froh, *adj.* wesoły, Angesicht, wesoła twarz; seyn, być wesołym: über etwas, z iakiey rzeczy; werden, wesołym stać się; machen, wesołym uczynić; *adv.* wesoło.

Frohlocken, *v. r.* cieszyć się, radować się, wegen des Siegs, ze zwycięstwa.

Frohlocken, das, *s. n.* cieszenie się.

Frohlocker, *s. m.* cięszący się, weselnik, radośnik.

Frohlockerin, *s. f.* weselniczka, radośniczka.

Frohlockung, *s. f.* radowanie się, cieszenie się.

Frohn, *s. m.* s. Fron.

Fromm, *adj.* pobożny, gegen Gott, ku Bogu; tugendhaft, cnotliwy; Knecht, sługa; fromm seyn, być; werden, stać się pobożnym, wieder fromm werden, znowu się stać pobożnym, 2) ohne Zorn, bez gniewu, człowiek łagodny, łaskawy, gegen einen, na kogo; sehr frommer, nader łaskawy, dobry, powolny.

Fromm, *adv.* pobożnie, handeln, czynić; sich aufführen, sprawować się.

Frommen, *v. n.* s. nutzen, zdać się, być pożytecznym, zażywać.

Frommen, das, *s. n.* Nützen, Vortheil, wygoda, schaffen, wygodę czynić.

Fron, Frohn, *s. m.* Büttel, sługa mieyski, ceklarz.

Fron, Frone, *s. f.* Frondienst, *s. m.* robocizna, pańszczyzna, robota na pańskim, in etwas zu tragen, robociznę odrabiać w czym; die ein Lehnherr von einem Hause bekömmt, ktorą Pan od puszczenia domu; nabywa; mit Pferden und Wagen, fury, podwody, za powinność.

Fronbar, *adj.* zu Frondiensten verbunden, co pańszczyznę, robociznę, posługę, z powinności zdrabia.

Fronen, *v. n.* pańszczyzne, robocizne robić, posługi powinne z gruntu, z domu odbywać.

Fronleichnam, *s. m.* Boże Ciało.

Fronleichnams-Fest, *s. n.* Swięto Bożego Ciała.

Fronsac, *n. pr. m.* Stadt in Frankreich, Fronsaka, miasto w Francyi.

Fronte, *s. f.* Czoło, pierwszy ogień, der erste Theil einer Schlachtordnung, naypierwsza część, szyku, Boiu,

acht

acht Bataillons auf die Fronte stellen, ośm Batalionow na czołe, na pierwszy ogień nostawić, die Cürassiers auf die Fronte stellen, Kiryssierow, Hussarzow na czołe, na pierwszym ogniu postawić, die Truppen auf der Fronte weiter auseinander stellen, woysko na czołe, na pierwszym ogniu, szerzey postawić, den Feind auf der Fronte angreifen, na czołe naypierwey zpotkać się z nieprzyiacielem, na czoło nieprzyiaciela uderzyć.

Frontier-Gränze, *s. f.* granice, die Legion auf die Trierischen Frontieren in die Winterquartiere gehen lassen, Połki na zimowe leże wysłać na granice Trewirskie; -wohl-verwahren, strzec granić.

Frontignan, *n. pr. f.* (Frontingnang) Stadt in Frankreich, Frontygnana, miasto we Francyi.

Frontiniac, *n. pr. m.* ein Wein von Frontignan aus Frankreich, Frontyniak, wino z Frontynianu z Francyi.

Frontir-Stadt, *s. f.* przygraniczne miasto obronne.

Fronton, *s. m.* (Frontong) Giebel, wierzch domu.

Frosch, *s. m.* gad, żaba, quacket, skrzeczy, kruczy, in Teichen, w stawach; grüner, zielona, röthlicher, oder brauner, czerwonawa, albo brunatna; wie sie sich in den Gärten befinden, iak się w ogrodach znayduią.

Froschlaich, *s. n.* mlecz żabi.

Froschmäusler, *s. m.* ein Gedicht von dem Kriege der Frösche mit den Mäusen, bayko o woynie żab z myszami.

Froschpfeffer, *s. m. niby*, żabi pieprz, ein Kraut, ziele.

Frost, *s. m.* marźnienie, starker ist darauf gekommen, mocne za tym nastąpiło. Schaden vom Froste leiden, szkodę ponieść od zmarznienia, vom Froste starren, zdrętwieć. Körper, der Frost und Hunger vertragen kann, ciało, ktore może nieść zimno y głod, wytrzymałe na zimno y na głod.

Frostig, *adj.* zimny, zziębły, niecierpliwy na zimno.

Frucht, *s. f.* owoc, sehr reichliche, obfity; gewisse, pewny, langwierige, trwały, geringe, drobny, heurige, tegoroczni; angenehme, miły, mürbe, łagodny; jährliche, roczny; neue, zeitige, nowy, wcześny; auserlesene, ungewisse, wyborny, brakowany, niepewny; außerordentliche nadzwyczayny, nicht geringe, nienieposzrzedni; reife, dostały, dożrzały, späte, poźny, nierych frühzeitige, bardzo prędki, niewc śny; wilde, dziki, grüne, zielo wohlschmeckende, smaczny; dürre, chy, süße, słodki; der die Vögel n gehen, ktory ptaki rady iedną: ktorym ptaki lataią; inländische, sw ski, von dem neuen einem etwas der erstatten, z nowego, z now owocow, urodzaiow oddać co kon -erndten, żąć urodzaie, zu rechte erndten und einbringen, na swoy pożąć y zebrać; reiche von ein beit haben, mieć obfity owoc ze sw pracy; die Einsammlung und Ver rung derselben, zebranie, zgarnie zgromadzenie y schowanie owoc ein Jahr ums andre bringen, co gi rok rodzić, owoc przynosić. Thiere, płod zwierząt, auch an Dinge, także y innych rzeczy, *się*; die Thiere bringen allerlei, r płody zwierzęta rodzą; giebt Acker, das Feld, daie rola, pole; Welt bringen, *owoc*, płod na ś przynieść; im Mutterleibe, płod, w żywocie matki; unzeitige gebäh niewcześny porodzić, poronić, rzucić; -abzutreiben suchen, sz aby porzucić, zpędzić; die Erstlinge derselben, pierworodny o pierwiastwi; des Weinstocks, win

Fruchtbar, *adj.* płodny, urodzayny, zny boyny, Acker, rola, Baum, d wo; Feld, pole, Ort, mie fruchtbar machen, urodzaynym. znym uczynić.

Fruchtbar, *adv.* urodzaynie, żyzno Fruchtbarlich.

Fruchtbarkeit, *s. f.* urodzayność dność, żyzność, heurige, prz pańska; stete, nieystanna; de durch Einleitung des Wassers urodzayność, żyzność spraw ziemi przez zprowadzenie wo elende Fruchtbarkeit der Frau! zerno, o biedna płodność tey eingepflanzte, wrodzona; der F des Landes, des Erdbodens, pol, mi, gruntu.

Fruchtbarlich, *adv.* płodno, żyzno, dzaynie.

Fruchtbringend, *adj. et part.* urodza żyzny; co rodzi dobrze y wiele obradza bardzo.

Fruchtlos, *adj.* płonny, nieurodza s. Unfruchtbar. 2) vergebens seyn remnym być, *znaczy:* machen, remnym, nieurodzaynym ucz

niwecz się obrocić, wy-
rodzić się.
, m. niedostatek zboża.
fruchtdor, f. m. (neu)
ntz französischen Kalen-
r Aug. bis zum 17. Sept.
owocow mesiąc, według
ndarza francuskiego od
si do 17 Września.
m. (neu) ſ. obacz Frucht-
rano, brute früh, dzisiay
gen früh, iutro rano, schr
ben geschrieben, bardzo
ngefahren: z selbigen Ta-
ngst samego dnia, früh,
Nacht war, rano, gdy
ro było, früh morgens
eingetroffen, bardzo rano,
an zu arbeiten sich zu wziąć się do roboty,
bis auf den Abend, od
wieczora; so bald es nur
ak tylko dnieie; vor Ta-
dniem, nade dniem; przed
Frühling, wiosna, im
, za wiosnę pod czas
wiosna, angehender,
ęcy; mittler, środ wio-
sich; zu Ende laufender,
ę maiąca; regnichter,
ista; verstrichener, prze-
ndem na wiosnę, z
ony. Frühlings Anfang,
ony; z ist bald da, wio-
ist angegangen, wiosna
odeszła, die Annehmlich-
ść wiosenna, przyiemność
ała.
f. wiosienny czas.
adv. rano.
f. rano kazanie.
Morgenbrodt, śniadanie;
adanie ieść.
n. śniadać, ieść, śniada-
, brod, f. n. śniadanie.
f. ranna godzina, poranek,
adj. niewczesny, das ist,
czesny; Frucht, owoc.
ader, winna izgoda; Verstand,
Todt, śmierć; Untergang,
z tego świata.
adv. niewcześnie, nazbyt
terben, umrzeć; zu frühzei-
zu mahyt przed czasem;

Bürgermeister werden, Burmistrzem zostać.

Fuchs, f. m. ein Thier, lis, liszka, zwierz; schlauer, listiger, chytra, frant; kleiner oder junger, młoda, von einem Fuchse, list; dergleichen Leder, watropa lisia z lisa; z Zunge, list ozor, listig, wie ein Fuchs, frant iak lis. Fuchs-Liebhaber, w lisach się kochaiący, es wohl leiden können, wenn ihm der Fuchs gestrichen wird, lubieć, kiedy się lis łasi koło niego, das ist, lubieć podchlebstwo.

Fuchsbalg, f. m. lisia skora.

Fuchsbelz, f. m. futro lisie, lis, lisy, ein Kleid mit Fuchsbelze gefüttert, suknia lisami podszyta, podbita.

Füchse, plur. lisy, von Füchsen, z lisa, z liszki.

Fuchsgrube, f. f. iama lisia.

Füchslein, f. n. lisek, liseczka.

Fuchsroth, adj. lisawy, czerwonawy iak lis.

Fuchsschwanz, f m. lisi ogon; streichen, łasić się, lisim ogonem potrącać; oder den Fuchsschwanz verkaufen, lisi ogon przedawać, das ist, podchlebiać, damit darüber hinfahren, głaskać, potrącać ogonem lisim, łaszać się.

Fuchsschwänzen, v. n. podchlebiać, łasić się, einem, komu, ſ. Schmeicheln.

Fuchsschwänzer, f. m. podchlebca; gerne hören, podchlebcow lubieć słuchać.

Fuchsschwänzerei, f. f. podchlebstwo, sich damit bei einem beliebt machen, uczynić się miłym komu przez podchlebstwo.

Fuchsschwänzerin, f. f. podchlebca kobieta.

Fuder, f. n. fura; Heu, siana; Mist, gnoiu.

Fuentarabia, n. pr. f. Fuentarabia, Stadt in Spanien, miasto w Hiszpanii, poł. Fons repidus.

Fug und Recht, f. n. prawo, iść es, iest to, mit Fug und Recht nicht länger wo seyn können, według prawa swoiego nie moc gdzie dłużey mieszkać, hab' ich, mam prawo, mam sprawiedliwą przyczynę.

Fuge, f. f. zpoienie, fuga, do zpoienia, des Balkens, belek; der Steine, kamieni: wunderbare haben, zpoienie mieć dziwnie delikatne.

Fügen, v. a. zpaiać, poić, złączać, etwas an etwas, co z czym, sich fügen, sich schicken, złosować się, przystać, przystawać do czego, deszczka do deszczki nie przystaie, sich begeben, trafiać

trafiać ſię, nachdem es ſich füget; iak ſię rzecz daie, podaie iak trafi.
igen, das, *ſ. n.* zpoienie, złączenie.
iglich, *adj.* ſchicklich, günſtig, zdatny, Gelegenheit, zdatna okazya, ſpoſobność; Wetter zu etwas, czas do czego; Erklärung, zdatny wykład; Urſache, zdatna przyczyna.
iglich, *adv.* zdatnie, wygodnie, ſpoſobnie, reden, mowić; ſich etwas ſchicken, do czego ſię ſtoſować, füglich nach der Zeit reden, zdatnie do czaſu mowić.
iglichkeit, *ſ. f.* Schicklichkeit, zdatność; przydanie ſię do czego, der Theile, przydanie ſię części, iedney do drugiey.
igung, *ſ. f.* zpoienie, zpalanie, złożenie.
ihre, *ſ. f.* fura, podwoda, wożenie, die Fuhren des Korns den Städten anbefehlen, zwożenie zboża nakazać miaſtom; Heues, ſiana.
ihrlohn, *ſ. n.* zapłata za fury.
ihrmann, *ſ. m.* furman; woźnica, woziciel, powoziciel, poganiacz; am Himmel, na niebie, gwiazd grono, woźnica, woz niebieski.
ihrmanns-Stern, *ſ. m.* gwiazdą na wozie niebieskim.
ihrt, *ſ. f.* brod na wodzie, na rzece.
ihrwagen, *ſ. m.* woz, powoz, podwoda.
ihrweg, *ſ. m.* powoz.
ihrwerk, *ſ. n.* wozek.
ihlbar, *adj.* dotkliwy, t. i. co dotknąć można, mit der Hand, ręką.
ihlen, *v. a.* empfinden, czuć, macać, etwas, co; den Schmerz, boleść. 2) greifen, dotchnąć, an etwas, czego; einem an den Puls, pulſu macać, iak die; einem auf den Zahn, Wort für Wort, zębow komu macać, das iſt, ihn ausforſchen, pociekać go, myśli ego.
ihren, *v. a.* wieść, wozić, prowadzić, einen auf dem Wagen, kogo na wozie, einen auf etwas über das Waſſer, wieść kogo na czym po wodzie, in die entlegenſten Länder, zawieść kogo. w naydalſze kraie. 2) Krieg führen, woyię prowadzić, wider einen, przeciwko komu; einen Proceß, prawować ſię, nieć ſprawę, prawo; das Regiment, rząd, in einem Lande, w kraiu iakim prowadzić, einen zum Tode, wyprowadzić kogo na śmierć; zum Tanzen, wyprowadzić ktorą w taniec; ich ſelber zu Gemüthe, myśleć w ſobie ſamym; einem andern, przywieść co na myśl drugiemu; einen Nam mieć imię; von etwas, od cz ein Leben, życie prowadzić. elen nędzne, glückſeliges, szczęśliwe. ges, lubieżne, einen in die Sc kogo do ſzkoły poprowadzić; Armee, woysko prowadzić; Haufen, hufce, den Krieg ſehr wellig, woyne bardzo długo wadzić, den Urſprung woher, wadzić początek, rod, zkąd; Graben queer davor, foſſę, przy ſluzem poprowadzić; eine mur prowadzić; Wall um eine wał w koło miaſta, Graben dere Feſtungswerke um einen przekopą y innemi obronnemi tami obwieść wierzch gory; Graben und Leimen-Wand ſch hoch, przekopę y ziemną ścianę prowadzić wyſoką na ſześć ſto
Führer, *ſ. m.* auf einem Wagen, u. d. g. woziciel na wozie, na wodnym. 2) Vorgänger, przewod prowadca, ſich zum Führer brau laſſen, dać ſię zażyć za przewod einen zum Führer machen, mieć za prowadcę, za wodzę, keinen rer haben, nikogo nie mieć za wodnika, za prowadcę.
Führerin, *ſ. f.* przewodniczka, prow czyna.
Führung, *ſ. f.* prowadzenie, des Wa wody, ſich unter eines Führung men, ſtoſować ſię do prowadz cudzego; auf einem Wagen, Schiffe, prowadzenie na wozie, na ſtatku iakim wodnym.
Fülle, *ſ. f.* pełność, etwas die Fülle h mieć pełność czego.
Füllen, *ſ. n.* ein junges Pferd, źrekczyk.
Füllen, *v. a.* napełnić, einen Grab przekopę, foſſę, eine Lücke, do den Magen mit einer Abendmah brzuch wieczerzą, bis oben an, do wierzchu, ein Küſſen mit F poduſzkę rożą napełnić, den ſchenraum mit großen Steinen, m ſca między dwiema rzeczami, kiemi kamieńmi.
Füllen, das, *ſ. n.* napełnienie.
Fülleret, *ſ. f.* Schwelgerei, zbytek, zbr wanie, in aller leben, w całym
Füllung, *ſ. f.* napełnienie.
Fünkchen, *ſ. n.* iskierka; der Tugen einem Knaben ſehen, iskierkę c widzieć w iakim młodym chłop ku; in welchem ſich noch ein Fünk

Fünftägig, *adj.* pięciodniowy, ktoremu pięć dni iest.

Fünftausend, *num. c.* pięć tysięcy. je fünftausend, po pięć tysięcy. der fünftausende, *s. m.* pięć tysiączny, fünftausend mal, *adv.* pięć tysięcy kroć, pięć tysięcy razy, *a to inszego iest:* pięć kroć tysięcy, *bo to znaczy:* pięć razy tysiąc, albo pięć tysięcy.

Fünfte, *num. ord.* piąty, piąta, piąte. Geseth, piąta ustawa. zum fünftenmal, *adv.* po piąty raz. Bürgermeister werden, Burmistrzem być, fünfte Zahl, piąta liczba.

Fünftens, *adv.* po piąte.

Fünftheil, *s. n.* piąta część, einer, der so viel von einer Erbschaft bekommt, piąty części dziedzic.

Fünftheilig, *adj.* pięcioczęsny. pięcioczęściowy, d. i. in fünf Theile getheilet, *to iest,* na pięć części podzielony.

Fünftheilig, *adv.* po pięć części, w pięć części, na pięć części.

Fünf und achtzig, *num. c.* ośmdziesiąt pięć, je fünf und achtzig, *adv.* po ośmdziesiąt pięć, der fünf und achtzigste, *s. m. num.* ośmdziesiąty piąt, fünf und achtzig mal, *adv.* ośmdziesiąt y pięć razy.

Fünf und dreißig, *num.* trzydzieści pięć, je fünf und dreißig, *adv.* po trzydzieści pięć. der fünf und dreißigste, *s. m.* trzydziesty piąty, fünf und dreißig mal, *adv.* trzydzieści pięć razy.

Fünfzöllig, *adj.* szachowany, kostkowany, w kostkę, w szachownicę stawiany.

Für, *præp.* prze, nad, za, z, für Weinen das übrige nicht schreiben können, dla płaczu nie moc ostatką dopisać; für Betrübniß kein Wort sagen können, prze żal, z żalu nie moc słowa przemowić, für Begierde, prze pragnienie, z pragnienia, für andern berühmt gewesen, nad inszych być sławnieyszym, keinen für sich für voll ansehen, nikogo prze siebie za człowieka nie mieć, für nichts achten, za nic mieć, für sich brachte ein jeder, za siebie przyniosł każdy, etwas geschehenes für etwas ungeschehenes halten, co uczynione nie mieć za uczynione, etwas für gewiß an einen schreiben, pisać za rzecz pewną o czym do kogo, sich für einen Bürger aufführen, udawać się za obywatela, sich für seine bösen Thaten der Strafe befürchten, bać się kary za swoie złe uczynki, einem für die Wohlthaten danken, komu ze dobrodzieystwa dziękować, für allen, przed wszy-

wszystkim, nu de wszystko, für und für, wciąż nie ustannie, für sich nicht schuldig seyn, za siebie nic nie być winnym, für sich selbst, sam z siebie, *to co*, freiwillig, dobrowolnie, für sich seyn, dla siebie tylko być, żyć, o nikogo więcey nie dbać.

Fürbaß, *adv.* daley, potym, *to co* hinführo, *to co* weiter.

Fürbeten, *v. a.* vorsagen, wie einer beten soll, mowić z kim pacierz, wprzod słowa wymawiaiąc, aby drugi potym wymawiał y wiedział iak się ma modlić: wprzod mowić, wprzod się modlić.

Fürbei, *praep.* mimo, prze; *obacz na swoim mieyscu* vorbei, y z niego złożone słowa.

Fürbild, *s. n.* Vorbild, wzor, naypierwsze wyobrażenie; in Thon drücken, w glinie wycisnąć, einem ein Fürbild zur Nachahmung vorstellen, przed kim wzor do naśladowania go postawić komu naypierwsze wyobrażenie przełożyć, do potrafienia go. Fürbild eines Dinges seyn, wzorem być iakiey rzeczy; im Sinne, wzor w myśli, wzor myślny rzeczy, *poł.* idea.

Fürbilden, *v. a.* wydawać, udawać, pokazywać, wyrażać, etwas, co. postać, lub postawę iakiey rzeczy, odkryślić, iakoby cieniem iakim wyrodzić, *odcienić.*

Fürbilden, das, *s. n.* wydanie, odkryślenie, wyraz, *odcienienie*, rzeczy.

Fürbildung, *s. f.* wydanie, odkryślenie, wyobrażenie, wie man sie sich im Kopfe macht, iakie sobie ludzie w głowach wyobrażenia czynią.

Fürbinden, *v. a. obacz na swoim mieyscu* vorbinden.

Fürbitte, *s. f.* przepraszanie, proźba, wenn einer etwas Böses gethan hat, kiedy kto co złego uczynił, auf eines Fürbitte etwas erlangen, na proźbę czyią co otrzymać, für einen eine Fürbitte einlegen, proźbę za kim wnosić, prosić za kim, auf eines Fürbitte einem den Fehler vergeben, na czyią proźbę darować komu winę.

Fürbitten, *v. a.* przepraszać, prosić; für einen, za kim; für eines Leben bei einem, prosić kogo za czym życiem; przyczyniać się za kim.

Fürbitter, *s. m.* przyczyńca, orędownik, seinen Sohn als Fürbitter für sich zu einem schicken, swoiego syna, iako przyczyńcę za sobą w iego niebezpieczeństwie być przyczyńcą, sich für einen Fürbitter angeben, sta[illegible] przyczyńcą, sich einen versch[illegible] przyczyńcy za sobą dostać.

Fürbitterinn, *s. f.* przyczyńcielka. [illegible]downiczka.

Fürbringen, *v. a.* wynieść przed[illegible] *obacz na swoim mieyscu* vorbring[illegible]

Fürchten, *v. r. et a. irr.* bać się; offen[illegible] oczywiście; hefftig, mocno; [illegible] einem, bać się czego od kogo. [illegible] etwas, bać się o co; seiner Ehr[illegible]gen, o swoy honor; alles von [illegible] wszystkiego od kogo, sich vor [illegible] Nachstellung, bać się przed cz[illegible]sadzką, *właściwą zaś Pol[illegible]* bać się czyiey zasadzki; seines [illegible]halber, o swoie życie; sich [illegible]gen, bać się o siebie; für ein[illegible] kunft, bać się o przybycia cz[illegible] vor dem Tode, śmierci, der [illegible] einem rauschenden Blatte [illegible] ktory się szemrzącego listka b[illegible]

Fürchten, das, *s. n.* banie się, ob[illegible]nie się lękanie się.

Fürchterlich, *adj.* straszliwy, str[illegible] Krieg, straszliwa woyna. [illegible] straszliwe, straszne, czasy.

Fürchterlich, *adv.* straszliwie, stra[illegible] z strachem, z postrachem.

Fürdecken, *v. a.* Vordecken, zas[illegible] zastępować kogo, zastawiać, obr[illegible] bronić kogo.

Fürdecken, das, *s. n.* Vordecken, [illegible]nianie, zasłonienie, zastępo[illegible] zastawienie, bronianie, obr[illegible] kogo, protekcya, *obacz niż* [illegible]decken.

Fürdern, *v. a.* posuwać, posuną[illegible] nieść, wynosić kogo, do urzę[illegible]

Fürdern, Fördern, das, *s. n.* p[illegible]nie, posunienie, posunięcie. [illegible]sienie, wynoszenie na godno[illegible] urząd.

Fürfallen, Vorfallen, *v. n.* przy[illegible] przypaść, *obacz na swoim* [illegible] vorfallen.

Fürfallen, das, Vorfallen, *s. n.* [illegible]padanie, przypadnienie.

Fürgänger, *s. m.* s. Vorgänger, na[illegible] idący, przewodnik, wodz.

Fürgeben, oder Vorgeben, *v. a.* p[illegible]dać, *poł* tradere; daß einer ei[illegible]lehrter Mann gewesen sey, że kt[illegible] uczonym człowiekim, zum E[illegible] fürgeben, na pozor udawać; [illegible] man wegreise, iako gdy by kto [illegible] odieżdżał, mit allem Ernste für[illegible] daß er etwas thun wolle, do pr[illegible] udawać, że on to chce uczynić.

Fürhaben abgehen, odeyść, odchodzić odstępować od swoiego przedsięwzięcia, zamyślania; sich wieder zu selbigem wenden, znowu się do tegoż samego postanowienia powrocić, durch nichts von seinem abgeschreckt werden, nie być odstraszonym niczym od przedsięwzięcia.

Fürhalten, *v. a.* Vorhalten, przed trzymać, udawać.

Fürhang, *s. m.* zasłona, firanka, opona, do zasłaniani okien, drwi etc.

Fürhängen, *v. a.* zawieszać, zawiesić, co przed czym, na przodku czego; rozciągnąć co przed czym.

Fürheften, *v. a.* przybić przed czym, na przodku, czego, co.

Fürhinfliegen, *v. n.* vorhin, voranfliegen, wprzod lecieć, latać, na przod lecieć, przodkiem, pierwey lecieć.

Fürkehren, *v. a.* s. vorkehren, uprzedzać, uprzedzić, ubiegać, ubiec.

Fürkehren, das, *s. n.* uprzedzanie, uprzedzenie; ubieganie, ubieżenie.

Fürkommen, *v. n.* Vorkommen, zdawać się, widzieć się; es kommt für, zdaie się, widzi się.

Fürlegen, *v. a.* przekładać, przełożyć, wprzod kłuść, pierwey kłaść, zakładać, założyć.

Fürlegen, das, *s. n.* przekładanie, przełożenie, wprzod kładzenie, nakładanie, założenie.

Fürlesen, *v. a.* wprzod czytać, pierwey czytać, czytywać; przeczytać, komu.

Fürlesen, das, *s. n.* wprzod czytanie, pierwey czytanie, czytywanie; przeczytanie.

Fürleuchten, *v. n.* świecić przed kim, świecić komu, albo na przodku iego.

Fürleuchten, das, *s. n.* świecenie przed kim, świecenie komu.

Fürmachen, *v. a.* budować przed, wprzod, naprzod; co wprzod udziałać, uczynić.

Fürmalen, *v. a.* przed oczy przełożyć, stawić, przed oczami postawić, położyć.

Fürmalen, das, *s. n.* przed oczy przełożenie, stawienie, przed oczami postawić, położenie, s. vormalen.

Fürnehm, Vornehm, *adj.* przedni, pierwszy. Mann, przedni mąż, przedni, pierwszy młodzenieć, *t. i.* zacnieyszy, godnieyszy. Frau, Stadt, zacnieysza, przednieysza pani, zacnieysze, przednieysze, pierwsze miasto.

Fürnehmen, vornehmen, *v. a.* przed się brać, poczynać, etwas, co; Muster

rung zu halten, zaciąg żołnierzy, ſich, zakładać ſobie, zamyślać.

Fürnehmen, das, *ſ. n.* przedſiębranie, zamyślanie, zakładanie, ſobie, von ſeinem abſtehen, odſtąpić od zamyślania, od przedſiębrania, od zakładania.

Fürnehmlich, *adv.* zwłaſzcza, naypierwey, oſobliwie, naybardziey, worin getadelt werden, być w czym ganionym, und das zwar im Winter, a to wprawdzie naybardziey w zimie, worunter ich dich um das bitte, gdzie, oſobliwie cię o to proſzę, iſt die Sache von Gott anzufangen, naypierwey trzeba rzecz od Boga zaczynać, welchen wir fürnehlich lieben und werth halten, ktorego my oſobliwie kochamy y za godnego mamy, fürnehmlich, da ich die Sache unberührt gelaſſen, zwłaſzcza, gdy ia rzecz nie tknioną zoſtawiłem, du thuſt unrecht, fürnehmlich da es durch deine Nachläſſigkeit geſchehen iſt, czyniſz nie ſprawiedliwie, zwłaſzcza że ſię to przez twoie niedbalſtwo ſtało.

Fürnehmſter, *ſ. m.* przedni, nayprzednieyſzy, naypierwſzy. Stelle, nayprzednieyſze, naypierwſze mieyſce, unter den Helden, nayprzednieyſzy z Bohatyrow, er iſt der Fürnehmſte bei den öffentlichen Rathſchlägen geweſen, on był naypierwſzym przy tych publicznych obradach, die drei Fürnehmſten dreier Wiſſenſchaften, trzy nayprzednieyſze ze trzech umieiętności, die Fürnehmſten des Volks, przednieyſzi z ludu, meine fürnehmſte Sorge iſt dieſe, nayprzednieyſze moie ſtaranie ieſt ta, dieſes geſchieht von den Fürnehmſten, Mittlern und Geringſten, to ſię dzieie od nayprzednieyſzych, ſtrzednich y nayniższych.

Fürnes, *n. pr. f.* eine Stadt in Flandern, Firneſa, miaſto w Flandryi; *połſkie:* Farnae.

Fürreißen, *v. a.* odkryślić, prążkami ſamemi, odcienić, *poł.* adumbrare.

Fürreißen, das, *ſ. n.* odkryślanie, odkryślenie, *odprążkowanie, odcienienie;* odryſowanie z proſta, po proſtemu, kryskami.

Fürrücken, Vorrücken, *v. a.* zarzucać, zarzucić.

Fürrücken, das, *ſ. n.* zarzucanie, zarzucenie.

Fürſagen, *v. a.* mowić wprzod, przepowiadać; pierwey mowić.

Fürſagen, das, *ſ. n.* mowienie wpr przepowiadanie, pierwey mowie

Fürſatz, *ſ. m.* przedſięwzięcie, poſt wienie, zakładanie, złożenie u ſie

Fürſchieben, *v. a.* założyć, *naprzo* zaporą.

Fürſchießen, *v. a.* poddawać, dod podtykać, podſycać, ſ. vorſchieß

Fürſchlag, *ſ. m.* zamyſł, proiekt, *pr* pierwſze rzucenie.

Fürſchreiben, *v. a.* przepiſować, piſywać, przepiſać, *to ieſt,* ſtan prawa, albo uchwały, według rych co trzeba czynić.

Fürſchub, *ſ. m.* pomoc, ratunek, ſchub.

Fürſehen, *v. a.* widzieć przed przewidzieć, co na przodzie ic.

Fürſehen, das, *ſ. n.* widzenie ſobą; przewidzenie tego co nami ieſt.

Fürſehung, *ſ. f.* Für; oder Vor Gottes, gottliche Regierung, ſelbſt, wyrok, opatrzność przedwieczny wyrok, bog ſa

Fürſetzen, *v. a.* przekładać, prze kłaść przed, na przodku.

Fürſichtig, *adj.* widzący, opa przewidzący, iakoby przed widzący.

Fürſichtigkeit, *ſ. f.* widzenie przed trzność, ſ. Vorſichtigkeit.

Fürſorge, *ſ. f.* opatrzność, opatrzenie, ſtaranie o rzeczach, przed nami ſą.

Fürſprache, *ſ. f.* ſ. Fürſpruch.

Fürſprechen, *v. a.* proſić, upr przyczyniać ſię, mowić; ſtr za kim.

Fürſprecher, *ſ. m.* proſzący, upra mowiący, przyczyńca za kim, downik.

Fürſpruch, *ſ. m.* proźba, upraszan czyna, przyczynienie ſię, za k

Fürſt, *ſ. m.* Kſiąże, das ſteht einem nicht wohl an, to nie przy Kſiążęcia, to nie przyſtoi Kſią

Fürſtecken, *v. a.* zatrzymać prze przodzie, na przodku, naprze

Fürſtehen, *v. n.* być przełożony wiadywać, władnąć, władać.

Fürſtellen, *v. a.* kłaść, ſtawiać, po położyć przed, na przodku.

Fürſtenau, *n. pr. f.* ein Name ſchiedener Örter, Firſtenawa, rożnych mieyſc.

Fürſtengabe, *ſ. f.* od Kſiążęcia d podarunek, dar Kſiążęcy; d

Füſiladeur, *ſ. m.* (neu) der ſeine Mitbürger erſchießt, oder erſchießen läßt, ein Beiname des Coſlot d'Herbois. *Nowe słowo:* ten, co wſpołobywatelow flintą zaſtrzeli, albo zaſtrzelić daie, nazwiſko *Kolłota d'Herbois.*

Futter, *ſ. n.* karmia, paſza.

Füttern, *v. a.* karmić, zu freſſen geben, ieść dawać; etwas mit ſeiner Hand, karmić co ſwoią ręką, die Schwalbe füttert die Jungen, iaskołka karmi młode, das Rindvieh, woły karmić, ein Kleid, ſuknią podſzyć, podbić; mit etwas, czym, iako to płotnem, kuczbaią etc.

Füttern, das, *ſ. n.* karmienie, paſzenie, ieść dawanie; podſzycie.

Fütterung, *ſ. f.* karmienie, wenn man einem Thiere das Futter vorgiebt, kiedy iakiemu zwierzęciu karmię daią; paſza w polu, wenn man es auf die Weide treibt, kiedy ie na łąkę pędzą.

Fund, *ſ. m.* Erfindung, *ſ. f.* wmyślona rzecz, wmyślenie; wynalazek, wynalecienie, den Fund habe ich zuerſt erdacht, ten wynalazek ia pierwſzy wymyśliłem.

Fundament, *ſ. n.* Grund, fundament, grunt, założenie, na ktorym co potym ſtawiaią, buduią.

Fundgrube, *ſ. f.* kopanina.

Funfzehen, *num. c.* piętnaście, einen mit funfzehen Spießen durchſtoßen, piętnaſtu ſpiſami przebić kogo, ein jeder hat funfzehen Morgen Landes bekommen, po piętnaście ſtay pola każdy doſtał, je funfzehen und funfzehen, *adj.* po piętnaſtu, der funfzehende, piętnaſty, funfzehen mal, piętnaście razy.

Funfzehener, *num. c.* ieden z piętnaſtu mężow, radcow etc.

Funfzehen hundert, *num. c.* piętnaście ſet, od tego: ſto, *iakoby* piętnaście ſto, der funfzehenhunderte, *ord.* piętnaście ſetny, albo piętnaſtoſetny, funfzehen hundert tauſend, cztery kroć ſto tyſięcy, der funfzehen hundert tauſende, cztero kroć ſto tyſięczny.

Funfzehen tauſend, *num. c.* piętnaście tyſięcy, der funfzehen tauſende, *ord.* piętnaſto tyſięczny.

Funfzig, *num. c.* zięć dzieſiąt, funfzig Bürgen ſtellen, ſtawić pięć dzieſiąt rękoymiow, je funfzig, po pięć dzieſiąt, der funfzigſte, *ord. et ſ.* pięć dzieſiąty, im funfzigſten Jahre iſt er geſtorben, w pięćdzieſiątym roku umarł, der funfzigſte Theil von etwas, pięćdzieſiąta

fiąta część z czego, funfzig mal, *adv.* piętnaście razy, piętnaście kroć, aus funfzig beſtehend, z pięćdziesiąt złożony, eine Heerde aus funfzig Stücken beſtehend, trzoda z pięćdziesiąt, sztuk złożona, funfzig tauſend, pięćdziesiąt tyſięcy, funfzig tauſend mal tauſend, pięćdziesiąt tyſięcy razy tyſięcy.

Funke, *ſ. m.* iskra, skra, nicht einen Funken von etwas übrig laſſen, ani iedney iskierki z czego nie zostawić; *ale po Polsku wiadomie*, ani odrobiny, ani szczętu nie zostawić, z czego, es iſt kein Funke mehr von dem Feuer zu ſehen, żadney iskierki ognia więcey nie widać, aus einem kleinen Funken iſt oft ein groſſes Feuer entſtanden, z małey iskierki często wielki ogień powstał.

Funkeln, *v. n.* skrzyć, iskrzyć, iskry dawać, sypać, die Augen funkeln ihm im Kopfe, iskrzą się mu oczy w głowie.

Funkeln, das, *ſ. n.* skrzenie, iskrzenie, der Augen, oczow.

Funkelung, *ſ. f.* skrzenie, iskrzenie.

Funkenmeſſer, *ſ. m.* iskierki miernik, pewny inſtrument, ktorym mierzą iskierki.

Funktion, *ſ. f.* funkcya, urząd, powinność, ſ. Amt, Verrichtung.

Furche, *ſ. f.* bruzda; tieſe, głęboka; drei Fuß tieſe, na trzy stopy głęboka; zu Ableitung des Waſſers, do odprowadzenia wody, dicht gezogene, gęsta, częsta bruzda, in die quer gezogene, quer über gehende, na poprzec pociągniona, na poprzec idąca; einen Fuß weit von einander gehende, na iedną stopę szeroko iedna od drugiey idąca; tieſe ziehen, bruzdy głęboko brać, kleine Furche, mała bruzda, brudzka. Furche ziehen durch ein Feld, bruzdę prowadzić przez iakie pole.

Furchenweiſe, *adv.* bruzdami.

Furcht, *ſ. f.* boiaźń, vor dem Todte, przed śmiercią, ale po polsku lepiey się drugi spadek daie, śmierci; plötzliche, nagły; vor dem Feinde, boiaźń nieprzyiaciela, einem Furcht machen, verurſachen, einjagen, komu boiaźni narobić, komu boiaźń sprawić, kogo boiaźni nabawić, in Furcht ſtehen, seyn, w boiaźni, stać, być, in ſehr groſſer, w bardzo wielkiey być boiaźni, ſich davon wieder erholen, zchłonąć z boiaźni, wyiść z boiaźni, einem die Furcht benehmen, odiąć boiaźni kogo, *to iest*, wybawić kogo z boiaźni, ein-

nen von der Furcht befreien, uw kogo od boiaźni, ohne Furcht, boiaźni, der Furcht unterworfen być podległym boiaźni, voller F być pełnym boiaźni, der vor ganz blaß wird, ktory wcale od boiaźni, ohne Furcht und leben, bez boiaźni y troski ży Furcht quält mich, ta boiaźń mie, ſie thun es aus Furcht, czynią z boiaźni, ich bin vor kaum bei mir ſelbſt, z boiaźn przy ſobie ieſtem, ſich von fr nehmen laſſen, nie dać się wp iaźni, aus Furcht geſchehen, z stać się, ettele, falſche, taglic tige, nächtliche, wahre, na ungewöhnliche, prożna, fa dzienna, daremna, nocna, praw naturalna, niezwyczayna bo Gemüth in eine deſto groſſ ſerce w iakąś tym większą wprawić, einem Muth, faſſen Furcht fahren laſſen, ośmielić brać ſerca y otrząsnąć się z bo vor Furcht zittern und beben, z dżeć y dygotać, er weiß vo nicht was er thut, nie wie z co robi, man iſt in groſſer f künftigen Sommer, w wielk iaźni zostaią, o przyszłe lato. in groſſer, zostaią w wielkie iaźni, hierzu kommt die groſſe, przystępuie wielka boiaźni. Furcht eines Dinges ganz au ſeyn, z boiaźni iakiey rzeczy odeyść od ſiebie, in Furcht wpaść w boiaźń, dem etwas vor einfället, komu z boiaźni co mięci wypada, der voller Furc ktory pełny zostaie boiaźn Furcht entſtehet aus etwas, bywa z czego.

Fürchterlich, *adj.* straſzny, ſtra boiaźń czyniący, ſprawuiący

Furchtſam, *adj.* boiaźliwy, le nieśmiały; von Natur, z uro im Kriege, na woynie, das au ſamen Gemüthe geſchiehet, boiaźliwego umysłu, ſerca furchtſam machen, boiaźliwy uczynić.

Furchtſam, *adv.* boiaźliwie, z bo furchtſam und ſachte an etwa boiaźliwie y powoli przystęp czynienia czego, furchtſam boiaźliwie co porzucić, *to* boiaźni.

f. f. boiaźliwość; an-
...oyna, vor Furchtsam-
... in den Krieg gehen, z
... woynę z drugiemi
... Furchtsamkeit, oso-
...ość.
... boiaźliwie, z boia-

...Plagetteufel, iędza, zło-
... Furien geplagt, getrie-
... iędz być miotanym,
... Furien peinigen, und
...losen mit ihren bren-
..., iędze chłoszczą nie
...gonią za niemi, z po-
...ięcemi.
...wy, gniewliwy, za-
...ie Anfälle, zapalczy-

...alczywie, gniewliwie,
...iewie, w zapalczywo-
... czynić.
..., wo man durch einen
...na, gdzie przez iaką
...można. Furth im Flusse
... rzece znaleść; dessen
... probiren, zpatrzyć
...ieć brod.
... piernienie, pierdze-
...
..., Füsilier, *f. m.* żoł-
... Soldat, der eine Flinte
..., ktory flintę nosi.
... Menschen, oder
..., albo zwierzęcia;
... woran einer das
... ktorey kto podagrę
...roma, kusawa; vorde-
... hinterer, zadnia; lin-
..., szeroka, zu Fuße
... kommen, piechoty
... powrocić, die Reise zu
..., piechoty albo pieszo
... drogę, zu Fuße verrich-
...piechoty odprawić. nicht
... den Füßen liegt, nie
...rzed nogami leży, einen
...Handguth setzen, nogą stą-
... sich einem zu den Füßen
...ić się komu do nog, ei-
... fallen, paść, padać, ko-
..., zu Füßen liegen, leżeć
..., bei den Füßen schleppen,
... ciągnąć, an den Füßen
... na nogi być chorym, et-
...haben, mieć iaką chorobę,
... w nogach, zu Fuße durch-
...ieść w brod piechoty,

zu Fuße dienen, piechoty służyć w woysku, zu Fuße wohin kommen, piechoty, pieszo przyiść dokąd. Alters halber nicht mehr wohl zu Fuße seyn, dla starości nie być mocnym w nogach, sich auf die Füße machen und davon laufen, porwać się na nogi y pobieżeć, einem mit dem Fuße auf den Hals treten, nogą komu na karku stanąć, auf dem Fuße zu stehen kommen, stanąć na nogach, powstać na nogi, einen auf den Fuß treten, nadeptać komu na nogę, przydeptać komu nogą, einen mit dem Fuße vor die Brust, auf das Herz stoßen, nogą kogo uderzyć, kopnąć w piersi, der hurtig auf den Füßen ist, ktory iest prędki w nogach, unter den Fuß treten, bringen, pod nogi włożyć, wrzucić, mit dem Fuße auf die Erde stampfen, nogą tupać w ziemię. Anstoßung mit dem Fuße, utchnięcie, potchnięcie się goną, mit den Füßen treten, deptać, kopać nogami, wechselsweise bald auf einem, bald auf dem andern Fuße stehen, na przemiany raz na iedney, drugi raz na drugiey nodze stać, stawać, stanać, den Fuß aus dem Hause setzen, nogą z domu ruszyć, mit den Füßen aufgehängt seyn, za nogi być powieszonym, den Feind auf flüchtigen Fuß bringen, nieprzyiaciele w ucieczkę podać, den Fuß nicht weiter setzen, nogą daley nie ruszyć, den einen im Grabe haben, iednę nogę mieć w grobie, der Fuß ist mir ausgeglitschet, noga się mi pośliznęła, Fuß für Fuß, noga za nogą, auf freien Fuß stellen, wypuścić, uwolnić kogo z więzow, vom Fuße an bis auf die Scheitel, od stop do głow, nicht auf gar festem Fuße stehen, nie na bardzo mocnych nogach stać, *to iest*, nie mieć się dobrze, einen auf den Fuß treten, *metaph.* urazić, rozgniewać, erzürnen. Fuß eines Bettes, noga u łożka, od łożka, eines Berges, doł, spod, gory; ein Maas, miara y znaczy w ten czas, *stopa*, keinen Fuß breit von einem weichen, na stopę kogo nie odstępować, zwei Fuß hoch, na dwie stopy wysoki, fünf Fuß breit, pięć stop szeroki, sechs Fuß in der Breite, sześć stop w szerz, eines Fußes groß, na stopę wielki, halben Fuß, anderthalben Fuß groß, puł stopy wielki, puł tory stopy wielki, Fuß einer Säule, postument, podstaw kolomny.

Fußbank, *f. f.* podnożek, ławeczka, na

ktorey nogi wſpieraią, worauf man die Füße ſetzet.

Fußbecken, *ſ. n.* wanienka na nogi, worauf man die Füße wäſcht, w ktory nogi umywaią.

Fußblatt, *ſ. n.* Theil des Fußes, podeſzwa. część nogi.

Fußboden, *ſ. m.* worauf man gehet, podłoga, po ktorey chodzą.

Fußeiſen, *ſ. n.* das man einem anleget, kaydany ktore komu na nogi kładą, einem anlegen, kaydany na kogo włożyć; abnehmen, zdiąć z kogo kaydany, ſein Leben in Fußeiſen zubringen, w kaydanach życie przeżyć.

Fußen, *v. n.* wſpierać ſię, auf etwas, na czym.

Fußfällig, *adv.* uniżenie, z upadnieniem do nog, einem danken, komu dziękować.

Fußfall, *ſ. m.* thun, upadanie do nog czynić komu, padać do nog.

Fußfeſtes Land, *ſ. n.* część wielka y rozległa ziemi, iaka ieſt Europa, Aſia etc.

Fußgänger, *ſ. m.* piechotny, pieſzy, co piechoty chodzi.

Fußgeſchwulſt, *ſ. f.* nabrzmienie nogi.

Fußhader, *ſ. m.* ścierka do ocierania nog.

Fußknecht, *ſ. m.* pieſzy żołnierz.

Fußkrankheit, *ſ. f.* podagra, choroba w nogach z bolem.

Fußmaaß, *ſ. n.* ſtopa, miara.

Fußpfad, *ſ. m.* ſzlad, trop, *obacz na ſwoim mieyſcu* Fußſteig.

Fußſchemel, *ſ. m.* podnożek, ławeczka pod nogi kładziona.

Fußſohle, *ſ. f.* podeſzwa u nogi, von der Fußſohle an bis auf den Scheitel, od ſtop do głow.

Fußſtapfe, *ſ. f.* ſtrzemię, ſzlad, trop, Fußſtapfe zurück laſſen, ſzlad, trop za ſobą zoſtawiać, in eines Fußſtapfen treten, w czyi ślad wſtępować, in eines Fußſtapfen getreten ſeyn, ſtać w czyim śladzie, eines Fußſtapfen nachfolgen, iść czyim śladem, eines Fußſtapfen führen einen dahin, czyie ślady prowadzą kogo dokąd, die Fußſtapfen ſind noch zu ſehen, ieſzcze znać, widać ślady, den Fußſtapfen der Vorfahren folgen, iść śladem przodkow.

Fußſteig, *ſ. m.* ścieżka, chodnik; ſehr ſchmaler, bardzo wąska; holperichter, chropowata, grudna; aufebener de, po rownym polu; ſehr eng beſchwerlicher, ciaſnawy trudn thigter, błotniſta, dem Fußſteige gehen, ścieżką iść, ścieżki ſię mać, engen und jähen Fußſt der Stadt ins Schloß weiſen, y przykrą ścieżkę z miaſta do ku pokazać; unwegſamer, nie byta, ktorą przeyść nie można bekannter, nie wiadoma; abweg zdrożna.

Fußſtrick, *ſ. m.* pęta.

Fußſtapfen, *ſ. f. plur.* ślady, trop hiervon geblieben, ślady, trop zoſtały, ſ. Fußſtapfe.

Fußtritt, *ſ. m.* ławeczka.

Fußvolk, *ſ. n.* piechota, żołnierz erleſenes, wybrana, wyborna gerüſtetes, lekko uzbroiona, le mocna, waleczna; auf den hauen, gotową mieć piechotę mit Fußvolke verſehen, kogo p opatrzyć.

Fußwaſſer, *ſ. n.* woda na nogi, do umywania nog.

Fußweg, *ſ. m.* ścieżka, chodni ſamych piechoty idących.

Futter, *ſ. n.* paſza, ſtrawa, karmia für das Vieh, iadło dla dobyt den Winter, na zimę; teiſes, o ła; dürres, trockenes, ſucha, w häufiges, obfita; nicht einer ziedna; friſches, świeża; grüne lona; ſchlammichtes, zmuloia krucha; weiches, miękka; rei obfita; den Kälbern in der K geben, cielętom paſzę w żłobie anſchaffen, paſzy nagotowa ſpoſobić, einem entziehen, pa unter ein Kleid, podſzewka knia; wie man es unter ein tert, materya na podſzewkę jako ią pod ſuknią podſzywa ein man etwas ſteckt, futera zderko, w ktore co chowa

Futterage, *ſ. f.* paſza, paſzy z

Futteral, *ſ. n.* futerał, puzdro wanie czego.

Futterhemd, *ſ. n.* koſzula.

Futterkaſten, *ſ. m.* ſchowanie na

Futterklinge, *ſ. f.* koſa.

Futterkorb, *ſ. m.* koſz na paſzę. w ktorey paſzę noſzą.

Futterſchneider, *ſ. m.* koſiarz.

Futterſchwinge, *ſ. f.* opałka.

Futtertuch, *ſ. n.* podſzywka, pod

Futterwanne, *ſ. f.* opałka.

G.

...ebenter Buchstabe des Al-
G, albo g, siodma litera

... podarunek, upominek;
...nehmende, vortreffliche,
...dni, wyśmienity; sehr
...der piękny; herrliche,
...nehme, przyiemny; ver-
...ly, nienawisny; artige,
...kommen, annehmen, po-
...brać, podarunek przy-
...ku dostać; begehren, po-
...gnąć. Gaben der Natur,
...ne, od natury dane; des
...ry umysłu, er hat schöne
... Gemüths, ma piękne
...; Herrengefälle, daniny.
...dły, widelce; eiserne,
...ne, widołki, widoleczki;
...i Zacken, ze dwiema, ze
...; an einem Weinstocke,
... winnym drzewku, do
...ania; wie man in der Kü-
...fleischausnehmen braucht,
...kich w kuchni do wyimo-
... zażywaią; *także*, wi-
... man bei dem Messer zum
...*także*, widelce.
... Steuer und Schoß, po-
...; unerträgliche, nie
...liche, gemeine, pu-
...lite. Gaben anlegen,
... Gaben ausschreiben,
...ki nakazać, wybierać.
..., odnosić, oddawać,
... befreien, od podatkow
...wobodzić.
..., *s. n.* darow pożerca.
..., *s. f.* darow pożerstwo.
...*pr. m.* ein Mannsname, Ga-
...męzkie.
...*n.* s. obacz Garen.
...*m.* ein Mannsname, Gad,
...czyzny.
...*pr. m.* ein Ort im Meck-
...en, Gadebusz, mieysce
... Meklenburzkim.
... Geck, wesołek, kurz-
...Mensch, człowiek wesoły,
..., sey kein Gäck, nie bądź
...o wesołym, niech cie się
... trzymaią.
..., przykro na doł idący,
..., iako to brzeg, gora.
...*adj.* nagły, na co
... y nie długo zbiera.

Gähnaffen, *s. m. pl.* ziewanie. Gähnaffen feil haben, ziewanie przedawać, einem über den Hals kommen, da er Gähnaffen feil hat, na kark komu nastąpić, napaść, gdy on tym czasem ziewa, *to iest*, ociąga się do roboty, do interesu.

Gähnen, *v. n.* ziewać, *właściwie; ale w przeniesionym znaczeniu:* ociągać się, być opieszałym do pracy; vom gestrigen Trinken, ziewać od wczorayszego piiaństwa, laut gähnen, głośno ziewać.

Gähnen, das, *s. n.* ziewanie, ociąganie się.

Gähnsucht, *s. f.* ziewaczka, haben, ziewaczkę mieć.

Gähre, *s. f.* kwas, was man in etwas thut, das es gähren soll, kiedy co kładą takiego, aby rzecz zakiśniała.

Gähren, *v. n.* kwasić się, kisieć, rozkisać, ruszać się, robić, w tym samym sensie ciasto się rusza, piwo robi.

Gähren, das, *s. n.* kwaszenie się, ruszanie się, kiszenie, robienie.

Gährung, *s. f.* kwaszenie się, kiszenie, ruszenie się, robienie.

Gähzornig, *adj.* kwaśny, gniewliwy, s. Jachzornig.

Gänglein, *s. n.* drzwiczki, kleiner Spatzierweg, przechadzka, uliczka przechadzania się.

Gänsefett, *s. n.* sadło z gęsi, tłustość gęsia, smalec gęsi.

Gänseflügel, *s. m.* skrzydło z gęsi, nie z pior ale samo mięso, niby łopatka.

Gänsegegacker, *s. n.* gęsie gęganie, krzyczenie.

Gänsehalter, *s. m.* gęsio-pas, gęsi stroż; co gęsi strzeże, pilnuie.

Gänsemädchen, *s. n.* dziewczyna gęsi doglądaiąca, pasąca, pilnuiąca.

Gänsejunge, *s. m.* gęsie pastuch.

Gänserich, *s. m.* der Hahn unter den Gänsen, gąsiór samiec między gęsiami.

Gänsespiel, *s. n.* gęsie sadło, gęsia tłustość, gęsi smalec.

Gänsestall, *s. m.* chlew gęsi, gdzie gęsi zamykaią y trzymaią.

Gänzlich, *adv* wcale, einen allen Verdachts entlassen, wcale kogo od podezrzenia iakiego uwolnić, gänzlich Beifall geben, dać wcale przyzwolenie, wir sind gänzlich um die Gewohnheit gekommen, wcaleśmi utracili zwyczay, gänzlich etwas ver-

ſtehen, wcale co rozumieć, zrozumieć.

Gärtchen, *ſ. n.* Gärtlein, ogrodek, ogrodeczek, maleńki ogrodek.

Gärtner, *ſ. m.* ogrodnik; der mit Bäumen umgehet, ſadownik; der mit Küchenkräutern zu thun hat, ktory około kuchennych ziol, około włoſzczyzny chodzi; ogrodnik do włoſzczyzny; der mit Blumen umgehet, ein Luſtgärtner, ktory około kwiatow chodzi, kwietni ogrodnik.

Gärtneriſch, *adj.* ogrodny, ogrodniczy, do ogrodu należący.

Gäſcht, Giſcht, Geſch, *ſ. m.* piana.

Gäßlein, *ſ. n.* Gäßchen, uliczka, wąska, uliczka maleńka na ſzerz.

Gaeta, *n. pr. ſ.* eine Stadt in Italien, Kajeta, miaſto Włoſzech, daher, oder darzu gehörig, z Kajety, albo do Kajety należący. Kajetaniu, Kajeteńczyk, Kajetański, Białogłowa Kajetanka.

Gaffen, *v. n.* oczami rzucać, po wſzyſtkich ſtronach.

Gage, *ſ. ſ.* Lohn der Soldaten, zasługi płaca żołnierska; eines, der in einem Amte iſt, kogo, ktory na urzędzie ieſt, eines Knechtes, ſługi.

Galan, *ſ. m.* Liebhaber, zalotnik, miłośnik, gach.

Galant, *adj.* ładny, grzeczny, Leute aus galanten Städten ſind auch vor andern galant, ludzie z grzecznych miaſt ſą nad innych grzecznieyſi.

Galant, *adv.* grzecznie, ładnie, pięknie, ſich aufführen, ſprawować ſię grzecznie.

Galanterie, *ſ. ſ.* grzeczność, ładność, piękność, verliebte Poſſen, miłoſne ſłowa, mowy y żarty, zaloty.

Galater, *n. pr. m. pl.* Galatowie, ein Volk, lud dawny, w wielkiey Azyi.

Galeaze, *ſ. ſ.* Art eines Schiffes, galeaza, kształt okrętu przydłuższego, ale z kraiami niskiemi.

Galee, *ſ. ſ.* kleines Schiff, okręcik, o trzech wioſłach.

Galeere, *ſ. ſ.* Art eines Schiffes, kształt okrętu, galera, auf die Galeeren ſchicken, verdammen, na galery poſłać, skazać.

Galeeren-Capitain, *ſ. m.* kapitan galery.

Galgan, *ſ. m.* galgan, korzeń pewny, eine Wurzel, *polac.* galanga, *albo inaczy* radix gentiana.

Galgen, *ſ. m.* ſzubienica, woran man einen henkt, na ktorey kogo wieſzaią, an den Galgen hängen, na ſzubienicy wiſieć, an den Galgen kommen, na ſzubienicę poyść, der den Galgen mal verdienet hat, ktory wiele na ſzubienicę zasłużył, geh an Galgen! idź na ſzubienicę!

Galgenfriſt, *ſ. ſ.* odłożenie skaz ſzubienicę, winowaycy; einem Menſchen zugeſtehn, odłożenia sk na ſzubienicę iakiemu złoczyńcy swolić.

Galgenſchwengel, *ſ. m.* obwieś, ſzub cznik, ſzubienicą napiętnowany. Galgenſchwengel, arcy wielki ſz nicznik.

Galgenvogel, *ſ. m.* ſzubienicznik, bienicą wypalony.

Galiläa, *n. pr. ſ.* Land in Pala Galilea, ziemia w Paleſtynie.

Galiläer, *ſ. m.* Galileyczyk, ktor w Galilei rodził; *Białogłowa,* leyka.

Galiläiſch, *adj.* Galileyski, galile galileyskie.

Galitzſtein, *ſ. m.* koperwas biały.

St. Gall, *n. pr. m.* Stadt in Schweitz, S. Gall, miaſto y opa w Szwaycarach.

Gala, *ſ. ſ.* feierlicher Aufzug, uroc ochota, uroczyſty dzień, eines burtstag in Gala begehen, dzień czy narodzenia an gala obchodzić.

Galle, *ſ. ſ.* żołć; von einem Rind iakiego wołu; bittere, gorzka, c der voll bitterer Galle iſt, ten, k pełny ieſt gorzkiey żołci, zagnie ny; ſchwarze, czarna żołć, Ne Galle überläuft, ktory ma nad żołci, *t. i.* gniewliwy, wenn ſi macht, daß die Galle überläuft, k to zbyt wiele żołci ſprawuie, *t.* kiedy to bardzo gniewa, der Gift und Galle iſt, ktory ieſt p iadu y żołci.

Gallapfel, *ſ. m.* ein Gewächs, galas, p dębowe.

Gallaune, *ſ. ſ.* galon, ze ſrebra, alb złota robiony.

Gallblaſe, *ſ. ſ.* pęcherz żołciowy, ktorey żołć bywa.

Gallerie, *ſ. ſ.* galerya, erbauter G wyſtawiony ganek do chodzenia. przechodzenia; hohe und ſehr lan wyſoka y bardzo długa; mit Reihen Säulen oder Pfeilern, ze dw ma rzędami kolumn, etwas mit umgeben, galeryą dać koło cze in die Gallerie ſpatzieren gehen, przechodzić ſię po galeryi, ga galeryika; die oben offen iſt, k wierzchem ieſt otwarta, nie nakry

wieder zusammen geht, w koło y znowu się z auf allen Seiten zuge- ktora iest ze wszystkich ięta: bei einer Belage- mit über den Graben zu oblężeniu przechod ssy.

galereta, robiona z ro- nięs, albo z wołowych nieprzowych.

f. żołcią płynący, żołcią żołcią płynie.

pr. f. Stadt in Irrland, miasto w Irlandyi, rodem , Gallowayanin, Biało- wayanka, z tego miasta należący, Gallowayski.

pr. f. Provinz in Spa- nya. Prowincya w Hi- der daraus ist, ten kto nazywa się Galleczanin, Galleczanka; należący Gallecyiski.

cholera, gniew, krew żołć.

żołcisty, żołci bardzo maiący.

Mineral, kruszec, pe- w ktory wiele miedzi.

galon; goldene, sil- srebrny, mit Galonen galonami obramować, mit Galonen bordirtes obramowana suknia.

Ritt, czwał, czwałowa iazda, in vol- zu reiten, czwałem do , auf den Feind losge- na nieprzyiaciela ob-

f. f. (neu) Electrisation Weise, *nowe słowo:* do ciągnięcie iak *Galwani.*

m. (neu) *obacz* Galvanis

v. a. (neu) nach Galvani , *nowe słowo:* iak *Gal-* przyciągnąć, galwa-

f. n. (neu) *nowe słowo:* przyciągnięcie.

Galvaniseur, *f. m.* (neu) Galwanitor, ten, co gal-

f. f. (neu) *nowe słowo:* przyciągnięcie.

f. m. (neu) Electrisirung Weise, *nowe słowo:* do

siebie przyciągnięcie iak *Galwani*, galwanistwo, nauka do siebie przyciągnięcia.

Gamachen, *s. f. pl.* Kamaschen, kamasze y płutna zwłaszcza białego robione.

Gandersheim, *n. pr. f.* eine Abtei in Niedersachsen, Ganderseyma, Opastwo w Niskiey Saksonii.

Gandia, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, Gandia, miasto w Hiszpanii.

Gang, *s. m.* chod, chodzenie, stąpanie; wie ihn einer hat im Gehen, iaki kto ma w stąpaniu, w chodzeniu, w stupaniu; bald geschwinder, bald langsamer, to prędki, to wolny; freudiger, wesoły, sich einen angewöhnen, przyzwyczaić się do iakiego stąpania, do iakiego chodu; wie die Weiber haben, iak kobiety zwyczay maią, einen allzu langsamen haben, mieć nazbyt powolny chod, der Ort, worin, oder auch worauf man geht, mieysce, w ktorym się przechadzaią, albo po ktorym chodzą, verborgener, kryty ganek; in einem Garten, Lustwalde, w iakim ogrodzie, albo w gaiu wesołym, zur Schatzkammer machen, chod zrobić podziemny do skarbnicy, Ader in Bergwerken, żyła, ponik, w gòrach, w rudach; von Gold und Silber, srebra, złota; von Wasser, wody.

Gangbar, *adj.* przechodni, chodni, da man darauf gehen kann, po czym można chodzić, Weg, chodnia droga, bita droga, Straße, bita droga, byty gościniec, *to co* gebräuchlich, używany, co idzie, co się bierze między ludźmi; *iako co* Münze, pieniądze.

Gans, *s. f.* gęś, hus, ein Vogel, ptak wiadomy; starke von Leibe, wielka, spora; weisse, biała; zahme, łaskawa; gefräßige, obżarta, wiele iedząca; fette, tłusta; den besäeten Oertern schädliche, szkodliwa zasianym polom; schäckigte, pstra; dunkelfarbige, siodłata; wohlgemästete, dobrze wytuczona; wilde, dzika, die Sie, oder eigentlich sogenannte Gans, samica, nazywa się właśnie gęś; der Gänserich, der Hahn, gąsior właśnie, die nicht legt, ktora iay nie niesie, gute Leg-Gans, dobra gęś do noszenia iay, Gänse vom Getreide scheuchen, gęsi z zboża wygnać, wypędzi; nicht sehr herumschweifen lassen, nie dać się im włoczyć, chodzić; in einem finstern Orte stecken, w iakim ciemnym mieyscu zamknąć.

kogo z ſobą w gościnne na ochotę, verſprechen zu einem zu Gaſte zu kommen, obiecać ſię gościem do kogo przybyć, bei ſeinem Nachbar zu Gaſte gehen, do ſwoich famſiadow na bankiet w gościnne chodzić.

Gaſtein, *n. pr. n.* Stadt im Salzburgiſchen, Gaſtein, miaſto w Saltzburskim.

Gaſterei, *ſ. f.* bankiet, uczta, ochota, traktament, angenehme und luſtige, przyiemny y weſoły; herrliche, pański traktament; nicht wohl angegebene, nie bardzo dobrze ſporządzony; hungerleidende, głodny, anſtellen, bankiet ſprawiać, ſich bei der Gaſterei mit einfinden, na bankiecie ſię z kim znaydować, die Gaſterei halten, bankiet dawać, herrliche angegeben, ſprawić pański bankiet, den Tag mit der Gaſterei zubringen, dzień na bankiecie przepędzić, die Rede iſt bei der Gaſterei gegangen, mowa ſię przy bankiecie rozeſzła.

Gaſtfrei, *adj.* gościnny, goście z ochotą przyimuiący, ſehr gaſtfreier Mann, bardzo ludzki dla gości człowiek.

Gaſtfreiheit, *ſ. f.* gościnność, ludzkość y ochota w przyimowaniu gości.

Gaſtgeber, *ſ. m.* goſpodarz bankiet ſprawuiący.

Gaſtgebot, *ſ. n.* bankiet, ochota; zproſzenie, zaproſzenie gości.

Gaſtgeſchenk, *ſ. n.* podarunek dla gościa, ktory gościowy goſpodarz daie.

Gaſtgeſpräch, *ſ. n.* rozmowa między gościami, z gościami na bankiecie.

Gaſthalter, *ſ. m.* goſpodarz bankietuiący, pan bankiet daiący, ſprawuiący, der ein Gaſtgebot giebt, ktory bankiet daie, ſprawuie, *znaczy także to co* Gaſtwirth, gościnny, gazda.

Gaſthaus, *ſ. n.* gościniec, goſpoda, gdzie goście ſtawaią, iedzą, piią.

Gaſtherr, *ſ. m.* goſpodarz bankietu, pan bankiet ſprawuiący.

Gaſthof, *ſ. m.* gościniec, goſpoda, im Gaſthofe einkehren, do goſpody, do gościńca wſtąpić.

Gaſtiren, *v. n.* na bankiet gości przyimować, traktować, częſtować.

Gaſtkammer, *ſ. f.* gościnna izba, ſtancya gościnna, dla gości.

Gaſtkleid, *ſ. n.* ſuknia piękniey ſza y lepſza dla ubierania ſię na bankiet.

Gaſtmahl, *ſ. n.* bankiet, częſtowanie u ſtołu przy ſtołach otwartych.

Gaſtmeider, *ſ. m.* gościoboyca, ktory gości ſwoich zabiia.

Gaſtrecht, *ſ. n.* prawo gościnności, k re względem gości ma być chowa

Gaſtſtube, *ſ. f.* gościnna izba, ſtan do gości przyimowania.

Gaſttag, *ſ. m.* dzień bankietu, dzień częſtowania gości naznaczony.

Gaſtung, *ſ. f.* bankiet, uczta y częſtowanie gości przy ochocie, *znaczy także* Gaſtwirthſchaft, gościnnego gościncu goſpodarſtwo, Gaſtung halten, bankiet dawać, trzymać.

Gaſtwirth, *ſ. m.* gościnny, goſpodarz w gościncu, kaczmarz.

Gaſtwirthin, *ſ. f.* gościnna, goſpodyna w gościncu, kaczmarka.

Gaſtwirthſchaft, *ſ. f.* goſpodarſtwo gościncu.

Gatter, *ſ. n.* krata, żelazna lub z drzewna robiona.

Gattung, *ſ. f.* rodzay, kształt, gatunek

Gau, *ſ. m.* Strich Landes, kraina, ziemia, ſztuka kraiu.

Gauche, *ſ. f.* ſługawy likwor.

Gauchhaar, *ſ. n.* mech u młodego człowieka na brodzie, erſte Barthaare, pierwſze zarastanie brody.

Gaukelei, *ſ. f.* grymas, ruſzanie ſię y rak śmieſzne, Gaukelei treiben, grymaſy ſtroić, ruſzenia śmieſzne ſobą y rękoma robić.

Gaukelmann, *ſ. m.* grymaśnik, grymaſy śmieſzne ſtroiący.

Gaukeln, *v. a.* grymaſić, grymaſy śmieſzne y przyſadne ſtroić, wyrabiać.

Gaukeln, *das ſ. n.* grymaſowanie, grymaſow śmieſznych ſtroienie.

Gaukelſpiel, *ſ. n.* kuglarſtwo, kuglarskie gry, zamomienia, oſzukania.

Gaukelſpieler, *ſ. m.* gracz kuglarſkich ſztuk dokacuiący.

Gaukelwerk, *ſ. n.* kuglarskie ſtroy dziwy, ktorych kuglarze dokaz z omamienie wzroku y oczow.

Gaukler, *ſ. m.* kuglarz, dziwoſtwo omamieniec, ſztukokazca.

Gauklerin, *ſ. f.* kuglarka, dziwoſtwo ka, ktora ſztuki pokazuie kuglars

Gaukleriſch, *adj.* kuglarski, Geberden rąk y ciała ruſzenia kuglarskie.

Gauklerzeug, *ſ. n.* ſprzęt kuglarski naczynie kuglarskie.

Gaudieb, *ſ. m.* Beutelſchneider, złodziey, raeżymieſzek, oſzuſt.

Gaudieberei, Spitzbüberei, Beutelſchneiderei, myſzkowanie, kradzież ſztelna, ſzalbierſtwo.

Gaul, *ſ. m.* koń, ładny, dzielny, dobrego y ſkładu.

Gaumen, *ſ. m.* podniebienie, Jnn

Ob

Mundes, wewnętrzna część ust.

Schmecken, ziewać, gębę, iak gdy się komu spać

s. n. Schmecken, ziewa- iem gęby, gdy sen zwła-

ken, gdakać, wie die Hü- dy kury gdakaią, *także.* ie ein Mensch, iak więk dzie bełkoczą.

pl. Zeitungen, nowiny, wiadomości tego co ie, *obacz na swoim miey-* ungen.

szacowany, szacowny, wysoko szacowany.

et adj. nobilitowany, n darowany, Szlachicem

rt. et adj. odminiony, odmieniany, zmieniany.

rt. et adj. strapiony, utra- ony, zbolały, zciśniony.

et adj. zgorszony, ze- y ładaco uczyniony.

et adj. zwabiony, wabio- przynęcony, przyłudzony.

rt. et adj. skarany, pom- skarane iest, czego się

et adj. przeczuwany, kto pierwey przeczu-

et adj. trefnie, przednie kształcony, wrodzony, geartet, wcale inaczey onym, urodzonym, gut, zenia dobry, dowcipny, böse, z urodzenia nie dowcipny, złośliwy.

rt. et adj. upieczony, gdy piekło, iak potrzeba.

s. n. ciasto pieczone, iakie kołacze, pierogi.

rt. et adj. kąpany, wykąpa- y w kąpieli.

rt. et adj. zpalony, letkim k wysuszony, ze się rozsy-

v. a. rodzić, urodzić, von dziebi z kogo mieć, Zwillinge, bliźnięta urodzić; auf einmal, dwoch chłop- porodzić, zur Unzeit, zu hart und schwer, w czas na- ciężko porodzić.

Gebähren, das, *s. n.* porodzenie, urodzenie, rodzenie.

Gebährende, *s. f.* rodzica, położnica, rodząca.

Gebährmutter, *s. f.* worin ein Kind im Mutterleibe liegt, żywot, w ktorym dziebie w matce zostaiąc leży.

Gebährung, *s. f.* rodzenie.

Gebändiget, *part. et adj.* uskromiony, uieżdżony, ktorego krnobrność y dzikość złamano.

Gebäude, *s. n.* budynek; herrliches, öffentliches, pański, publiczny, heiliges, weltliches, święty, światowy albo świecki, königlich ausgeputztes, po krolewsku wystroiony, geborstenes, porozpadany, voller Ritzen, szpar pełny, zur Noth erbautes, na potrzebę wystawiony, den schöne Gebäude vergnügen, ktoremu się piękne budynki podobaią, er ändert nichts am Gebäude, wo nicht was baufällig geworden, nie odmienia nic w budynkach, gdzie co niebyło do upadku nakłonione, auf fremden Grunde aufführen, na cudzym gruncie budynek wystawiać, Gebäude niederreissen, budynek obalić y wystawić, prächtiges, wspaniały, errichten, wystawić, ein gutes vor Kälte und Hitze zu seyn, dobry, aby od zimna y upału być zakrytym; Aufführung eines Gebäudes, wystawienie, wyprowadzenie iakiego budynku, Ort, da keine Gebäude stehen, mieysce, na ktorym żadne budynki nie stoią.

Gebaut, *part. et adj.* byty, utorowany, ubity, wybudowany, wystawiony, zbudowany, postawiony, Weg, bita, ubita, utorowana droga.

Geballt, *part. et adj.* zwiniony, złożony okręgło, geballte Hand, ręka, w pięść zwinięta, złożona, pięść, einen mit der geballten Hand schlagen, kogo pięścią obić otłuc.

Gebausche, *s. n.* zwinięcie, albo poła w sukni, des Kleides.

Gebeine, *s. n. plur.* kości, *obacz wyżey na swoim mieyscu imię* Bein.

Gebeisse, *s. n.* zwada, sprzeczka, gdy się ieden z drugim wadzi, sprzeczu.

Gebeitzt, *part. et. adj.* zmacerowany, zniszczony, wyiedzony, od iakiey ostrey materyi.

Gebelfre, *s. n.* szczekanie psow, hałas, krzyk ludzi krzyczących, sprzeczaiących się.

Gebelle,

der Vorfahren, Przodkow, der alte Gebrauch iſt bei uns, ſtary zwyczay ieſt u nas, fremde Gebräuche mit den ſeinigen vermengen, cudze obyczaie ze ſwoiemi mięſzać, den Gebrauch behalten, tego ſię zwyczaiu trzymać, vom Gebrauche abgehen, od zwyczaiu odſtępić, einen einführen, zwyczay iaki wyprowadzić, erfundener, wymyſłony zwyczay; gottloſer und unerhörter, niezbożny y nieſłychany, den Gebrauch in Acht nehmen, zwyczay chować, zachować, zwyczaiu przeſtrzegać, eben den Gebrauch haben, takiż mieć zwyczay, nach den Gebräuchen der Vorfahren beurtheilen, według zwyczaiu, obyczaiem Przodkow ſądzić, wider den Gebrauch handeln, przeciwko zwyczaiowi czynić, die Sache nach eingeführtem vertheidigen, rzeczy wyprowadzonym zwyczaiem bronić; wider den Landes-Gebrauch, przeciwko zwyczaiowi kraiu, *znaczy także* Nutzung, używanie, das Vieh iſt zum Gebrauche des Menſchen geſchaffen, bydło ſtworzone ieſt na używanie dla ludzi, einem Freunde den Gebrauch ſeines Vermögens nicht vergönnen, przyiacielowi używania ſwoiego maiątku nie pozwolać, Gebrauch der Wörter, używanie ſłow, im Gebrauche haben zu lügen, mieć w zwyczaiu kłamać, nach dem böſen der Zeiten, według złego zwyczaiu czaſow.

Gebrauchen, *v. a.* zażywać, zażyć, używać, użyć; etwas, czego; ſtets, zawſze; in der Nähe, w bliskości; mit Schmerz und Bekümmerniß, z żalem y troskliwością zażywać; heimlich, potaiemnie; rühmlich, ſławnie, chwalebnie; unmäßig, nie pomiarkowanie, gern, rad, einen zu allen Dingen, kogo do wſzyſtkich rzeczy, zu ſeinem Nutzen, na ſwoy pożytek, ſein Recht jährlich, ſwoiego prawa co rok, allen Fleiß und Sorge in einer Sache, wſzelkiey pilności y ſtarania iakiey rzeczy, die Sporen an einem, ostrog na kogo zażyć, einen Arzt, lekarza zażyć, Vorſichtigkeit in ſeinen Dingen, ostrożności w ſwoich rzeczach, das wohl zu gebrauchen iſt, co ieſt bardzo pożyteczne do używania dobre, er kann ihn in dem, was er vorhat, gar wohl gebrauchen, może go w tym, co zamyśla, bardzo dobrze zażyć.

Gebraucht, *part. et adj.* zażywany, używany, zażyty, użyty.

Gebrechen, *v. n.* fehlen, mangeln, doſtawać, zbywać, brakować, ſtawać, *to co* fehlen; es gebricht nicht an Willen, nie zbywa na woli, na chceniu, es wird dir an der Zeit, als an Worten gebrechen, rwcy ci na czaſie zbywać, niżeli na ſłowach, prędzey ciężſtanie niżeli ſłow; rychley brakować będzie, niżeli mowy, es an allen gebricht, ktoremu wſzyſtkim zbywa, ktoremu wſzyſtkiego nie doſtaie, ktoremu brakuje ſtkiego.

Gebrechen, das, *ſ. n.* Fehler, wada, narow, ſkaza, des Leibes, Schmünke verbergen, wadę ciebż, zakryć, zamalować, das chen der Zunge, wada, narow des Mundes, uſt, natürliches, rodzona wada.

Gebrechlich, *adj.* ułomny, niedkaleka, *iako to* lahm, chromy licht, garbaty; am ganzen brechlich, na wſzyſtkim ciele mny, niedołężny, kaleſtwo y niemaiący.

Gebrechlich, *adv.* ułomnie, niedoł iak kaleka, iak niedołęga.

Gebrechlichkeit, *ſ. f.* ułomność, łeſtwo, niemoc, kaleſtwo.

Gebrochen, *part. et adj.* łamany, many, wyłamany, przełamany.

Gebröckelt, *part. et adj.* zkruſzony, ſzony, drobiony, rozdrobiony Bröckeln.

Gebrudel, *ſ. n.* war, wrzenie, bez ſers, wody.

Gebrüder, *ſ. m. plur.* bracia.

Gebrühet, *part. et adj.* oparzony warzony, obwarzany, parzony.

Gebrülle, *ſ. n.* ryk, ryczenie, eines viehes, bydła rogatego, krowy Löwen, ryk lwi, eines Eſels, rz

Gebrüſtet, *part. et adj.* cyckowaty, kie cycki maiący, cycowaty.

Gebückt, *part. et adj.* nachylony, niony, przed ſiebie, przed ſobą lony; vor ſich gebogen, przed zgięty, ikrzywiony, zgarbiony

Gebühr, *ſ. f.* powinność, *to co* obowiązek, prawo, *w tym ſenſie*, die Gebühr in Acht nehmen, ſwoię powinność, przegać ſwoiego obowiązku, nicht der ſie thun, nie czynić nic przeciw powinności, der Gebühr nach, zasługi, *znaczy także*; Gebühr

kleines Kind umgiebt, błona, w ktorey dziecie iest obwinięte rodząc się.

Geburtslied, *ſ. n.* pieśń na czyie narodzenie du śpiewania wymyśiona.

Geburtsort, *ſ. m.* mieyſce narodzenia, oyczyzna, gdzie się kto urodził.

Geburtstag, *ſ. m.* dzień narodzenia, rodzenie, mit einem Schmauſe begehen, bankietem dzień narodzenia obchodzić.

Geburtszeit, *ſ. f.* czas pologu, rodzonia rozwiązania, złężenia.

Geck, *ſ. m.* ſiehe Gäck.

Gecreutziget, *part. et adj.* ukrzyżowany, krzyżowany, na krzyż wbity.

Gecrönet, *part. et adj.* koronowany, ukoronowany, ktoremu koronę na głowę dano.

Gedächtniß, *ſ. n.* pamięć, Fähigkeit etwas zu merken, ſpoſobnoſć do naznaczenia y zatrzymania w umyśle czego; betrübtes, ſmutna, ſcharfes, byſtra; ewiges, wieczna; berühmtes, ſławna; langwieriges, trwaiąca; vortreffliches, przednia, werthes, godna; unſterbliches, nieśmiertelna, vergangenes, przeſzła, etwas im Gedächtniße behalten, w pamięci co mieć, chować, trzymać; hängen bleiben, utkwić, tkwić w pamięci, etwas ins Gedächtniß faſſen, pamięcią obiąć, ogarnąć, das Gedächtniß eines Dinges bey einem andern, pamięć u kogo iakiey rzeczy odnowić, aus dem Gedächtniſſe ſchaffen, z pamięci wybić, wyiąć, pamięć odiąć, Gedächtniß vernichten, pamięć zniſzczyć, zgładzić, zagładzić; zu ſchärfen, zu erhalten trachten, ſtarać się zaoſtrzyć pamięć, nabyć pamięci, einen nie aus dem Gedächtniſſe laſſen, kogo z pamięci nigdy nie wypuſzczać, er kömmt mir nie aus dem Gedächtniſſe, nigdy mi z pamięci nie wychodzi, entfallen, z pamięci wypaść; gewiß machen, pamięć ſobie upewnić, mit dem Gedächtniſſe fehlen, mylić się w pamięci, das Gedächtniß verſagt mir, verläßt mich, pamięć mię odſtępuie, opuſzcza, eines Gedächtniß feiern, obchodzić czyią pamięć; eines ausrotten, zniesć, zagubić czyią pamięć, Thaten, die bey der Nachwelt im friſchen Gedächtniſſe bleiben, czyny, ktore u potomności w świeżey pamięci trwaią, ſein Gedächtniß ſtiften, ſwoią pamięć na potym ufundować. ſeligen Gedächtniſſes, świętey pamięci, kleines, ſchlechtes Gedächtniß, mała, krotka, zła, pa-

mięć, dem Gedächtnisse dienlich, tłużący do pamięci.

Gedächtnißkunst, *s. f.* Mnemonik, sztuka nabycia y dostąpienia pamięci mnemonika.

Gedächtnißmünze, *s. f.* medal na pamiątkę, dla pamięci robiony.

Gedächtnißsäule, *s. f.* kolumna, dla pamięci, na pamiątkę postawiona.

Gedämpft, *part. et adj.* wygasły, wygaszony, zagaszony, przygaszony.

Gedärme, *s. m. pl.* krzewa, flaki, kiszki, dem die Gedärme vor Hunger knurren, ktoremu, w kiszkach turczy z głodu, Reissen darin haben, mieć rzniecie w kiszkach: ziehen sich zusammen und lassen wieder nach, ktore się kurczą y znowu się rozciągaią.

Gedanke, *s. m.* myśl; scharfer und genauer, bystra y uważna; langwieriger, trwała; eiteler, prożna; stiller, heimlicher, cicha, taiemna; betrübter, żałosna; sehr zärtlicher, pieszczona; wichtiger, ernsthafter, poważna; ruhiger, spokoyna; thörichter, szalona; albener, nie do rzeczy, einem alle seine Gedanken eröfnen, otworzyć komu wszystkie swoie myśli, fasse die Gedanken, die deiner Tapferkeit gemäß sind, daß du, miey się do myśli godney twoiey mężności, einige Zeit auf die Gedanken wenden, iaki czas obrocić na myślenie, mit den Gedanken umgehen, w tych myślach być, temi się myślami zabawiać, seine Gedanken auf etwas wenden, swoie myśli na co obroić, sich in seinen Gedanken etwas vorstellen, co w swoiey myśli przed sobą wystawiać, in Gedanken stehen, seine Gedanken auf etwas gerichtet haben, w myślach być, myśli swoię w czym utopić, durch die Gedanken auf etwas gebracht werden, przez co na tę myśl być naprowadzonym, sich die Gedanken niemals aus dem Sinne kommen lassen, nie wypuszczać z umysłu nigdy tey myśli, wo du dich nur mit deinen Gedanken hinwenden wirst, dokąd kolwiek sią twoią myślą obrocisz; vieles mit den Gedanken durchlaufen, wiele myślą przebiec, im Gemüthe etwas mit den Gedanken absondern, w umyśle, co myślą odtrącić, odiąć, oddzielić, oderwać, auf die Gedanken kommen, przyiść na iaką myśl, in die Gedanken etwas kommen, na myśl przyiść, was machst du dir für Gedanken? co ty sobie za myśli rościsz? die Gedanken wohl von sich geben, myśli dobrze wykładać, wymawiać, [illegible] sten von einem hegen, naygorsz[illegible] śli o kim mieć, verkehrte, pr[illegible] tne myśli, meine ersten haben [illegible] troffen, naypierwsze moie my[illegible] ściły się, zu bessern kommen, [illegible] pszych myśli przychodzić, di[illegible] Welt mit seinen durchwandern, [illegible] łym świecie swoiemi myślam[illegible] drować.

Gedeckt, *part. et adj.* przykryt[illegible] kryty, pokryty, przykrywa[illegible] krywany.

Gedehnet, *part. et adj.* wyciąg[illegible] rozciągniony, wyciągany, roz[illegible]

Gedeien, Gedeihen, *v. n.* s. *obacz* [illegible]

Gedemüthiget, *part. et adj.* u[illegible] poniżony, zniżony, s. Demüt[illegible]

Gedenken, *v. n.* myśleć, an et[illegible] czym, nachforschen, was eine[illegible] badać, co kto myśli, etwas [illegible] denken, co u siebie myśleć, [illegible] kein Mensch daran gedacht, żad[illegible] wiek o tym nie myślił; *znacz*[illegible] Meldung thun, wzmiankę u[illegible] wspomnieć, eines mit allen E[illegible] denken, wzminkę czynić o [illegible] wszelkim honorem; *także*, [illegible] nern, przypominać sobie, pa[illegible] eines Raths, czyią radę, da[illegible] denkt er sein Leben lang, to on [illegible] ta przez całe życie swoie, [illegible] meiner stets gedenken, ty ma[illegible] cznie o mnie pamiętać, daran [illegible] man nicht, o tym nie pamięta[illegible]

Gedenken, das, *s. n.* myślenie, w[illegible] kowanie, pamiętanie, wspos[illegible] przypomnianie, pamięć, be[illegible] schen Gedenken, ludzie nie za[illegible] taią.

Gedenkmaal, *s. n.* Denkmaal, pam[illegible] wystawiona rzecz iaka lub [illegible] na pamiątke, aby pamięć iak[illegible] czy nie zginęła.

Gedenk-Register, *s. n.* rejestr[illegible] pamięci, aby nie zapomnieć [illegible]

Gedenkspruch, *s. m.* przysłowie [illegible] miątkę, dla pamięci lepszey.

Gedenkzeichen, *s. n.* znak dla pa[illegible] na pamiątkę czego, kogo.

Gedenkzettel, *s. m.* kartka na pam[illegible] wie ihn die Juden tragen, iak[illegible] noszą; *połacinie nazywa się*: [illegible] cterium.

Gedeutet, *part. et adj.* wzięty, pr[illegible]

Gedeyen, *v. n.* być na zdrowie, eine[illegible] mu zdrowie przynosić, być [illegible] rośnienie sprawiać, das Essen [illegible]

groß, dwa razy tyle, dwa razy tak wielki, doppelt ſo viel Strafe geben, oder leiden müſſen, tyle dwoie kary ponieść, cierpieć muſieć. gedoppelte Zwiſchenweiten, podwoyne odległości, gedoppelter Theil, podwoyna, podwoiona część.

Gedoppelt, *adv.* dwoiako, zodwoynie, über eines Briefe vergnüget werden, dwoiako się cieszyć z czyiego liſtu.

Gedorret, *part. et adj.* uſuſzony, wyſuſzony, ſuſzony, przeſuſzony.

Gedränge, *ſ. n.* ciżba, nacisk, tłum, der Leute, ludzi, in einem groſſen Gedränge leben, żyć w ciżbie, w tłumie; ſtecken; zoſtawać; *znaczy także:* ucisk, ściśnienie, ein Volk ins Gedränge bringen, w prawić lud iaki w ucisk.

Gedränge, *adj.* enge, ciaſny; wąski, ścisły. Gaſtgebot, dabei es gedränge hergeht, ciaſny bankiet, na ktorym wielka ciżba gości, gedränger Ort, ciaſne mieyſce.

Gedrechſelt, *part. et adj.* toczony, utoczony, tokiem zrobiony, wyrobiony.

Gedrehet, *part. et adj.* kręcony, od słowa, kręcić, ſ. drehen.

Gedrittes, *adj.* potroyny, Zahl, liczba, potroyna liczba, troiak, troyca; troie.

Gedroſchen, *part. et adj.* młocony, wymłocony, przemłocony, odmłocony.

Gedroſſelt, *part. et adj.* duſzony, uduſzony, zaduſzony, przyduſzony.

Gedrückt, *part. et adj.* ciśniony, przyciśniony, uciśniony, ſciśniony, przyciśniony.

Gedrungen, *part. et adj.* muſzony, przyniuſzony, zmuſzony, przyniewolony, przynukany.

Geduckt, *adj.* z pochyloną ſzyią, mit geducktem Kopfe, z pochyloną głową.

Geduld, *ſ. f.* cierpliwość, unglaubliche, nie podobna do wiary; ſonderbare, oſobliwa, portreffliche przednia; in Froſt und Hunger, w ziemnie y w głodzie, einer, der Geduld bei ſeiner Armuth hat, ten, ktory ma cierpliwość, w ſwoim ubogſtwie, in Entbehrung der Güther, w nie dokatku maiątku, dobra, einen mit ſeiner Geſänftigen, kogo cierpliwością ſwoią ułagodzić, groſſe erweiſen, wielką cierpliwość pokazać, durch die lange etwas gewohnt werden, przez długa cierpliwość przyzwyczaić ſię do czego, mit Geduld ertragen, z cierpliwością znoſić, ponoſić, nicht viel haben, nie mieć wiele cierpliwości.

Geduldeu, ſich, wytrzymywać, oczekiwać,

wać, bis das Wetter vorüber gegangen iſt, aż niepogoda minie, und auf ein beſſer Glück ſparen, y ochraniać ſię na lepſze ſzczęście.

Geduldig, *adj.* cierpliwy, Gemüth, umyſł, geduldig ſich erweiſen, cierpliwym ſię pokazać, bei dem Unrechte, przy krzywdzie.

Geduldig, *adv.* cierpliwie, etwas annehmen, co przyiąć, ertragen, znoſić, den Schmerz, bol; ausſtehen, wytrzymać.

Gedungen, *part et adj.* gemiethet; beſtellt, naięty, od ſłowa naiąć, naymowany, *od słoba*, naymować.

Gedüngt, *part. et adj.* gnoiony, gnoiem, nawozem zwieziony, omaſzczony.

Geehlichet, *part. et ad.* ożeniony, poſtanowiony, zamężny.

Geehrt, *part. et adj.* uczczony, uſzanowany, in ſeiner Heimath, w ſwoiey oyczyznie; vor allen, grze wſzyſtkich, nad wſzyſtkich.

Geel, gelb, *adj.* żołty; *toż ſamo znaczy*, co gelb, żołtą farbę.

Geelſchnabel, *ſ. m.* wypuſtek, ktory mu ſię dopiero włos na brodzie ſypie, Schimpfname eines jungen Menſchen, żeżywe nazwisko iakiego młodego człowieka.

Geendet, geendiget, *part. et adj.* ſkończony, zakończony, kończony, dokończony.

Geerbet, *part. et adj.* dziedziczony, odziedziczony, dziedziſtwem poſiadły, zabrany.

Geerndtet, *part. et adj.* żęty, pożęty, wyżęty, od ſłowa żnąć, w polu zboże y zbierać.

Gefährde, *ſ. f.* Gefahr, zdrada, niewierność, ohne Gefährde, bez zdrady, bez oſzukania.

Gefährden, *v. a.* zdradzać, zdradzić, oſzukiwać, oſzukać, einen, kogo, ich bin gefährdet worden, zdradzony, oſzukany, zwiedziony ieſtem.

Gefährlich, *adj.* niebezpieczny, gefährliche Weiſe die Sache ausrichten, niebezpieczny ſpoſob, ſprawienia y dokazania rzeczy, Krieg, niebezpieczna woyna, an gefährlichen Oertern ſtehen, być w mieyſcach niebezpiecznych.

Gefährlich, *adv.* niebezpiecznie, es hat niemals mit ihm ſo gefährlich ausgeſehen, nigdy z nim nie było tak niebezpiecznie.

Gefährlichkeit, *ſ. f.* niebezpieczeńſtwo, niebezpieczność, zgubność.

Gefährte, *ſ. m.* towarzyſz w dr ktory z kim idzie, albo jedzi

Gefälle, *ſ. f. pl.* Steuern und Gab datki, myta, dan, daniny, *także*, Einkünfte, dochody, u datki; podatkowania.

Gefällig, *adj.* wdzięczny, podob ſię, einem, komu, przyiemny, luby; *także znaczy*, przypad zapłacenia; auf einen gewiſſ na iaki pewny dzień; *znaczy mo słowo*: przypadaiący, da morgen gefällig, święto iest daiące iutro, *ale po Polsk wiey*, święto przypada iutro.

Gefälligkeit, *ſ. f.* ludzkość, pr łaska, przypodobanie ſię, u wetſen, ludzkość, łaskę kom ſługę, wyświadczyć.

Gefällt, *part. et adj.* ſpadły zrucony, gdy co ſpadło, lub ne ieſt.

Gefälſcht, *part. et adj.* zfałſz gdy do rzeczy ſamey przez ſię wa przydane na oſzkanie, złota miedź.

Gefängliche Haft, *ſ. f.* więzie ma wieże, gdy znaczy więz nen zur gefänglichen bringen, kogo do więzienia, do wie

Gefängniß, *ſ. n.* więzienie, turm ża, Ort, wo einer gefangen ſi ſce, w ktorym kto więziony nen ins Gefängniß ſtecken, lie ſen, do więzienia kogo wrzą dzić, wrzucić: führen, do w prowadzić, aus dem Gefäng ſen, z więdzienia puścić: füh ren, z więdzienia wyprowa dem Gefängniſſe ſtecken, w w ſiedzieć, ślęczeć, des Gefäng nen entlaſſen, z więzienia ko puścić, ins Gefängniß ſchick więzienia dać, auf ewig in niß kriechen laſſen, dać kom ki gnić w więzieniu, ſich aus fängniſſe losbrechen, wyłamać być ſię z więzienia; daraus chen, *toż samo*.

Gefärbt, *part. et adj.* farbowan bowany, pofarbowany, bar

Gefäß, *ſ. n.* 1) Faß, naczy Weine, na wino; von Cor Erzte, z Koryntyskiego mie zernes, drewniane; gläſernes mit einer weiten Oefnung, z otwarciem; bis oben an gle ſpodu aż do gory rowne; na oliwę; zum Salzwerke,

wſze niebezpieczeńſtwo wytrzymać, in Gefahr geben, w niebezpieczeńſtwo podać ſein Vermögen in Gefahr ſetzen, ſwoię fortunę w niebezpieczeńſtwo wprawić. ſich aus der Sicherheit in die Gefahr machen, z bezpiecznego, na niebezpieczne ſię puſzczać.

Gefährten, *v. a.* einen, wprawić, wprowadzić, wepchnąć kogo w niebezpieczeńſtwo.

Gefährte, *ſ. m.* towarzyſz, drogi. w drodze; lieber und angenehmer, ukochany y wdzięczny, ungeſtümer, naprzykrzony, natrętny; geſchwätziger, rozmowny, zabawny, gadatliwy; treuer, wierny; eines werden, ſich einem zum Gefährten zugeſellen, ſtać ſię czyim podrożnym towarzyſzem, zatowarzyſza ſię przyłączyć do kogo w drodze, einen zum Gefährten haben, mieć kogo towarzyſzem w drodze; einem zugeben, towarzyſza podroży komu przydać, der geſchwätzige iſt ſo gut, als ein Wagen, rozmowny w podroży towarzyſz, za poiazd ſtanie, einen in allen ſeinen Dingen zum Gefährten haben, mieć kogo we wſzyſtkich intereſach ſwoich za towarzyſza.

Gefallen, *v. n.* podobać ſię; durchaus, wcale, das hat mir an dir gefallen, co ſię mi w tobie podobało, wenn es dir gefällt, kiedy ci ſię tak podoba, deine Dienſte haben ihm gefallen, twoie uſługi podobały ſię iemu.

Gefallen, der, *ſ. m.* podobanie, wola podoba ſię, upodobanie, nach ſeinem Gefallen thun, czynić według ſwoiego upodobania, einem nach Gefallen reden, do upodobania komu mowić, unſers Gefallens, podług naſzego upodobania, nach eigenem Gefallen, według własnego upodobania, einem zu Gefallen ſeyn, być komu do upodobania, thue mir dieſes zu Gefallen, uczyń do dla mnie, einem einen Gefallen erweiſen, laskę komu wyświadczyć.

Gefallen, *part. et adj.* faldowany, z faldowany, marſzczony, zmarſzczony.

Gefangen, *part. et adj. et ſ.* niewolnik, więzień, ieńc, einen gefangen nehmen, złapać kogo, einen Gefangenen auf freien Fuß ſtellen, więźnia, niewolnika na wolney nodze poſtawić, *to iest*, wolno puścić, wolnością darować.

Gefangennehmung, *ſ. f.* złapanie, w niewolą zabranie, wzięcie do więzienia.

Gefangenſchaft, *ſ. f.* niewola, niewolnistwo, więzienie, więźniostwo;

wnanie, przyrownywanie, porowna nie, porownywanie.

Gegen einander stehen, *v. n.* stanąć na przeciwko, stać na przeciw kogo, czego.

Gegen einander stellen, *v. a.* na przeciw, na przeciwko co położyć, postawić.

Gegenfüßler, *s. m.* ktory nogami obroconemi przeciw komu stoi; *poł.* antipodes, *po Polsku możesz nazwał*, przeciwnoga; *słowo w słowo* z Greckiego.

Gegengabe, *s. f.* wzaiemny podarunek, dar, upominek, darunek.

Gegengeschenk, *s. n.* wzaiemny podarek, podarunek, wzaiemne podarowanie, upominki wet zawet oddane, oddarowane, oddarowanie się.

Gegengruß, *s. m.* wzaiemne pozdrowienie, kłanianie się, einem den Gegengruß ertheilen, kłaniać się komu wzaiemnie, pokłon za pokłon, pozdrowienie, za pozdrowienie oświadczyć, oddać.

Gegengunst, *s. f.* wzaiemna życzliwość, przychylność, dobrość, serca zobopolna.

Gegenhaltung, *s. f.* porownanie, przystosowanie, der Beweise, Gründe, grunt, dowodow, Gegenhaltung der Leute machen, czynić porownanie ludzi między sobą, anderer Thaten mit seinen, porownanie cudzych czynow ze swoiemi; des Nutzens, pożytkow, korzyści; einiger Dinge gegen einander, przystosowanie iednych rzeczy do drugich, porownanie iednych rzeczy z drugiemi, wird angestellet, porownanie y przystosowanie się dzieie, in Gegenhaltung dessen heißt er soviel, als nichts, w potownaniu do tego, tak wiele waży, iak nic.

Gegenklage, *s. f.* wzaiemne oskarżanie, oskarżenie, obżałowanie, wzaiemne ze swoiey strony żalenie się na kogo, pozywanie, anstellen, wzaiemne obżałowanie uczynić, przeciwko komu, *albo*, kogo.

Gegenliebe, *s. f.* wzaiemna, zobopolna, miłość, wzaiemne, zobopolne kochanie.

Gegenpart, *s. f.* przeciwna strona, sprzeciwiaiąca się, przeciwnicy, przeciw obstawaiąca strona, przeciwnie trzymaiąca, przeciw obstawaiący, przeciwnie trzymaiący, sprzeciwiaiący się.

Gegenrechnung, *s. f.* przeciwny reiestr, reiestr na drugą rękę pisany, przepisany, führen, przeciwny reiestr prowadzić, reiestra na drugą pisać, trzymać.

Gegensatz, *s. m.* przeciwne zało przeciwne zakładanie w mow przeciwko położenie czego w wie, *na przykład*, dwoch myś

Gegenschein, *s. m.* odbiianie, światło; der Sonne, odbiian bicie słońca, *albo raczey* pro słonecznych, der Gestirne, odb albo odbite promienie, gwiaz promieni gwiazdowych, odbit mienie.

Gegenschreiber, *s. m.* przeciwny drugi pisarz, piszący przeciw giemu.

Gegenschrift, *s. f.* przeciwne przeciw pisanie; przeciwko p

Gegenschwäger, *s. m.* Teść dru bo Teść wspolny.

Gegenschwiegerin, Gegenschwägerin Teściowa druga.

Gegenseitig, *adj. et adv.* na przeci wzaiemny, *adv.* nie.

Gegenspaltung, *s. f.* s. Contrefenti

Gegenspiel, *s. n.* przeciwne, pr wność, przeciwna rzecz, ein then, przeciwne, przeciwną rzec mu radzić; durchaus ergreifen le przeciwnych się rzeczy ch behaupten, przeciwną rzecz u mywać, przeciwney rzeczy b utrzymywać rzecz przeciw ko

Gegenspruch, *s. m.* przeciw mow przeciwko mowienie.

Gegenstand, *s. m.* zawada, przesz zastępowanie, zawadzanie, prze dzanie.

Gegentheil, *s. n.* przeciwna strona, Gegentheile, przeciwnie, na prz wko, das Gegentheil geschieht den meisten, przeciwnie się od n więcey dzieie.

Gegenüber, *praep.* na przeciwko. Insel, die dem Hafen zu Bründ gen über liegt, wyspa, ktora na ciwko portu Brundusyiskiego der Stadt gegen über vor Ank gen, na przeciwko miasta na ko cach leżeć, den Advokaten gegen sitzen, na przeciwko patronow dzieć, die Flotte der Stadt gegen stellen, wodny boy na przeciwko sta postawić, der Brücke gegen na przeciwko mostu, demselben gegen über, na przeciwko tey s roboty, die Bataille dem Feinde über stellen, na przeciwko niepr ciela szyk woyską postawić,

chmiebe, na przeciwko

f.f. podarunek za po-
za dar, upominek za
zaiemne oddarowanie

, *f.f.* wzaiemna obie-

g, *f.f.* wzaiemne upe-

ng, *f.f.* wzaiemne obie-
nne przyobiecanie.
dj. przytomny, obecny,
rtig sehen, obecnym
, dabei seyn und es ge-
ansehen, być przy tym
o patrzyć, gegenwärtig
cnym, przytomnym.
obecność przytomność;
nen geben, obecność
nać, eines Gegenwart
przytomności się chro-
ngen nach eines mindern,
ragnienia czyiey przy-
was in Gegenwart von
ar, hat er ergriffen, co
było sukien, *to wszystko*
ht allein in Gegenwart
ndern auch am folgenden
en seyn, nie tylko w
kontentować, ale też
być wdzięcznym, in
r Zeugen, w przytomno-
, in seiner Gegenwart, w
ności, w iego oczach,
pospolstwa, ludu.
bronienie, obronienie,
mehr thun, żadnego
dney obrony nie czynić
ge gegen den Feind thun,
aką obronę przeciwko
lowi, sich rings herum zur
sehen, w koło stanąć, ko-
kować. dla bronienia się,
zur Gegenwehr rüsten,
brony zporządzić, przy-

m. przeciwny wiatr, prze-
ący, przeciwko niosący.
m. przedżut, predżut, *poł.*
filozoficzne nazwisko;
przecisk, precisk.
f.f. wzaiemne, obieca-
iecanie, przyobiecywanie,
ie, wzaiemne przyrzeka-
rzeczenie.
nseitig oder wieder zugesagt,
j. wzaiemnie, z drugiey
zyobiecany, obiecany, obie-

cywany, przyobiecywany, przyrzekany, przyrzeczony.

Gegessen, *part. et adj.* ziedzony, ziedzona, ziedzone; *od słowa*, ziadam.

Gegitter, *s. n.* szranki, balasy, krara, kraty, żelazne, drewniane.

Gegittert, *part. et adj.* szrankowany, balasami otoczony, przegrodzony, zagrodzony; *znaczy także:* w kratkę robiony, kratkowany; siatkowy, gegittertes Werk, kratkowana, siatkowa, siatkowana robota.

Gegittert, *adv.* w szranki, na kształt balasow, w siatke, w kratkę.

Geglättet, *part. et adj.* wygładzony, gładzony, zgładzony, pogładzony.

Geglaubet, *part. et adj.* wierzony, wierzona, wierzone, *od słowa*, wierzyć, powierzony.

Gegner, *s. m.* przeciwnik, przeciwiaiący się, przeciwiący się, przekora; mächtiger, mocny, tęgi, przeciwnik; porężnie się przeciwiący.

Gegnerinn, *s. f.* przeciwniczka, przeciwiąca się, sprzeciwiaiąca się, hefftige, żwawa przeciwniczka, żwawo się sprzeciwiaiąca.

Gegossen, *part. et adj.* lany, lewany, odlewany, odlewana, odlewane.

Gegraben, *part. et adj.* kopany, wykopany, przekopany; *od słow*, kopać, wykopać, przekopać.

Gegründet, *part. et adj.* gruntowany, ugruntowany, ugruntowana, ugruntowane.

Gegrüßet, *part. et adj.* pozdrawiany, pozdrowiony, witany, powitany, przywitany.

Gegürtet, *part. et adj.* opasany, opasywany; *od słow:* opasać, opasywać.

Gegypset, *part. et adj.* gypsowany, z gypsu robiony, gypsowy.

Gehaben, sich, wohlbefinden, *v. r.* mieć się, zdrowym być, wohl, dobrze, nicht gar zu wohl sich gehaben, nie bardzo się mieć dobrze, nie być zdrowym, etwas schlechter, trochę się gorzey mieć; bald gut, bald böse, raz źle, drugi raz dobrze się mieć, sich übel, źle się mieć, nie być bardzo dobrze zdrowym.

Gehabt, Befunden, *part. et adj.* miany, miewany, sich, się, *od słow*, mam, miewam.

Gehackt, *part. et adj.* pokopany, poryty, zkopany, zryty, wie der Erdboden; wie Holz, porąbany, poszczepany.

Gehäftelt, *part. et adj.* pozapinany,

Gehörnt, *part. et adj.* rogaty, z rogami.
Gehört, *part. et adj.* słuchany, słyszany.
Gehofft, *part. et adj.* spodziewany.
Geholet, *part. et adj.* brany, niesiony.
Geholfen, *part. et adj.* wspomagany, wspomożony.
Gehorchen, *v. n.* słuchać, posłusznym być, fleißig, iak naypilniey, ungern, poniewoli, eines Raths, rady czyiey, radzie czyiey, der Obrigkeit, zwierzchności, dem Willen Gottes, woli Bożey, in allen Dingen, we wszystkich rzeczach.
Gehorchen, das, *s. n.* słuchanie, posłuszeństwo.
Gehorcher, *s. m.* posłuszny, ktory prędki y gotowy do usłuchania.
Gehorchung, *s. f.* słuchanie, usłuchanie, posłuszeństwo, posłuszność.
Gehorsam, *s. m.* posłuszeństwo, bei Seite setzen, na stronę odłożyć, einen in dem Gehorsame erhalten, w posłuszeństwie kogo utrzymywać, verharren, bleiben, w posłuszeństwie trwać, zostawać, allen Gehorsam aufsagen, wszelkie posłuszeństwo wypowiedzieć, einen wieder zum Gehorsame bringen, do posłuszeństwa kogo znowu przyprowadzić.
Gehorsam, *adj.* posłuszny, einem, komu.
Gehorsamlich, *adv.* posłusznie, z posłuszeństwem, dem Befehle nachkommen, rozkazy czynić, wypełniać, etwas verrichten, z posłuszeństwem co sprawić.
Gehuckt, *part. et adj.* na kark wzięty, na karku dźwigany.
Gehülfe, *s. m.* promoenik, pomagacz, ist er ihm in der Sache, pomocnikiem mu iest.
Gehülfin, *s. f.* pomocnicznka, pomagaczka, eine zur Gehülfin in etwas annehmen, wziąć ktorą za pomocniczkę w czym.
Gehülfschaft, *s. f.* pomoc, pomocnictwo.
Gehüpfe, *s. n.* wyskakiwanie, skakanie, der Affen, małp; der Kälber, cieląt.
Gejagt, *part. et adj.* wypędzony, w uciekę podany.
Geier, *s. m.* s. Geyer, sęp.
Geifer, *s. m.* Ślina.
Geifericht, *adj.* śliniśty, ześliniony, śliny maiący wiele.
Geifern, *v. n.* ślinić się.
Geifern, das, *s. n.* ślinienie się.
Geiferung, *s. f.* ślinienie się.
Geige, *s. f.* skrzypce, bandura.
Geigen, *v. n.* grać na skrzypcach, na lutni.
Geigenbogen, *s. m.* Fiedelbogen, smyczek
Geigenmacher, *s. m.* skrzypko-rob.
Geiger, *s. m.* skrzypek, skrzypiciel.
Geil, *adj.* lubieżny, geile Jugend, l bieżna młodź.
Geil, *adv.* lubieżnie, z lubieżności handeln, czynić, żyć.
Geilen, geil seyn, *v. n.* zalicać się.
Geilheit, *s. f.* lubieżność; schändlic bezwstydna; ungezähmte, wyuzd in Zaume halten, na musztuku bieżność trzymać, bändigen, l żność uskromić, den die Gei reitzet, ktorego lubieżność nęc.
Geinen, gähnen, *v. n.* ziewać.
Geirret, *part. et adj.* zbłądzony.
Geissel, *s. m.* Bürge, rękoymia, zak fordern, o zakłady się upominać nem geben, zakłady komu dać, n Sohn zur Geissel bekommen, czy syna na zakład dostać, wziąć, etc. der zur Versicherung der Treue ge wzaiemnie dla ubezpieczenia rz ności, wiary, zakłady dać.
Geiß, *s. f.* Geißziege, koza.
Geißbart, Gießbart, *s. m.* Johannisw Wurmkraut, kozia brodka, ziel
Geißblatt, Gießblatt, *s. f.* Ziegenbl Zaunlilie, powoy wonny kozy, p wieścień; *polac.* caprifolium.
Geißbock, *s. m.* kozioł, cap.
Geißbrasse, *s. m.* ein Fisch, kozy łeb i ryba pewna.
Geißel, *s. f.* bicz; einen damit schlag biczem kogo dobrze wybić. Ge bekommen, damit geschlagen werd biczem dostać; być obitym. Ge nehmen, um einen damit zu schla wziąć bicza y kogo nim ochwyc
Geisseln, *v. a.* bić, ciąć, ćwiczyć, bicz wać, einen, kogo.
Geisseln, das, *s. n.* bicie, biczowan
Geisseler, *s. m.* biczownik.
Geisselung, *s. f.* biczowanie.
Geiß-Fell, *s. n.* kozłowa skora.
Geißhirt, *s. m.* koziarz, posłuch koz, co kozy pasa.
Geißstall, *s. m.* kozłownia, koziarn
Geist, *s. m.* duch, göttlicher, boski; himl lischer, niebieski; heiliger, świ der verstorbenen, umarłych; b zły, er hat den Geist aufgegeben, cha oddał, umarł, viel Geist hab mieć wiele dowcipu, einen l haben, mieć wesoły, żartobl umysł.
Geistlich, *adj.* dem Wesen nach, co istoty, duchowny, niemateryalu

dem Stande nach, co do ſtanu, znaczy kościelny, geiſtliche Güter, kościelne dobra. Leute, duchowni ludzie Menſch, duchowny człowiek. Recht, duchowne, kościelne prawo.

Geiſtlich, *adv.* duchownie, po duchownemu, według ducha.

Geiſtlichkeit, *ſ.f.* Kleriſei, duchowieństwo, kłięża, duchowny ſtan. Duchowni.

Geiſtreich, *adj.* pełny ducha, dowcipny, przemyślny.

Geithen, *n. pr.f.* Stadt in Meiſſen, Geitha miaſto w Miſnii.

Geitz, *ſ.m.* łakomſtwo; blinder, ślepe; unredlicher, ſapetne, ſromotne; ungeſtümer, naprzykrzone; unglaublicher, nie podobne do wiary; unmenſchlicher, nie ludzkie; unerſättlicher, nie naſycone; unmäßiger, nie pomiarkowane; äußerſter, oſtatnie, von einem heftigen getrieben werden, mocnym łakomſtwem być przywiedzionym do czego, aus unerſättlichem nach allem greifen, z nienaſyconego łakomſtwa za wſzyſtko chwytać, der Geitz will immer mehr haben, iſt nie zu erſättigen, łakomſtwo chce zawſze więcey mieć; ieſt nigdy nie naſycone.

Geitzen, *v. n.* łakomić ſię, na co, *to a.* geitzig ſeyn, łakomiec, człowiek łakomy. *przeſtr.* łakomſtwo y łakomy, nie bierze ſię tu, za obżarſtwo, ani za obżarty, ale właściwie, za chciwość y za chciwy bogaſtw.

Geitzig, *adj.* łakomy, *adv.* łakomo, po łakomemu, in vielen Handeln, w wielu rzeczach czynić, nach etwas thun, iżdać czego, geitzig freſſen, łakomo ieść.

Geitzigkeit, *ſ.f.* łakomſtwo, chciwość niezbędna dokatków, a zwłaſzcza pieniędzy.

Geitzlich, *adv.* łakomo, łakomie, po łakomemu, iak łakomy.

Geitzwanſt, Geitzhals, *ſ.m.* krogulzyk.

Gekalchet, *part. et adj.* powapniony, wapnem naruczony, pociągniony.

Gekammet, *part. et adj.* czeſany, zeczeſany, wyczeſany, zaczeſany.

Gekämpfe, *ſ.n.* walka, utarczka, bitwa, poiedynek.

Gekämpft, *part. et adj.* walczony, o którego walczono.

Gekauet, *part. et adj.* iedzony, ziedzony, ziedzona, ziedzone.

Gekauft, *part. et adj.* kupiony, rzecz ktora kupiona ieſt.

Gekehrt, *part. et adj.* obrocony, przewrocony, wywrocony, nawrocony; wymieciony, mit dem Beſen gekehrt, miotłą wymieciony.

Gekeilt, *part. et adj.* zakliniony, das iſt, nakſztalt klinu zrobiony.

Gekeltert, *part. et adj.* powapniony, wapnem powleczony, wapnem wyprawiony.

Gekerbt, *part. et adj.* karbowany, nakarbowany, karbem naznaczony.

Geklappere, *ſ.n.* zgrzytanie, szczęk; der Zähne, zębow, der Waffen, zbroi.

Geklatſche, *ſ.n.* klaſkanie, klaſk, mit den Händen, rękami, machen, robić, mit der Peitſche, harapem, biczem. Geklatſche der Weiber mit einander, ſzczebiotanie, gadanie kobiet między ſobą.

Gekleidet, *part. et adj.* ubrany w ſuknie, przybrany; przyodziany w ſuknie.

Geklingele, *ſ.n.* brzęczenie, brzęk, mit einem ehernen Gefäße, w iakie w miedziane, albo iakim miedzianym naczyniem.

Geklürre, *ſ.n.* brzęczenie, brzęk, dzwonienie, in den Ohren ſeyn, w uſzach, der Waffen, szczęk koręża.

Geklitſche mit den Händen, *ſ.n.* Klaſkanie rękoma.

Geklopfe, *ſ.n.* kołatanie, ſtukanie, an eine Thüre, do drzwi.

Gekneten, *part. et adj.* gnieciony, ugniciony.

Gekneult, *part. et adj.* w kłąbek zwiiany, zwiniony, złożony.

Geknüpft, *part. et adj.* zpięty, związony.

Gekocht, *part. et adj.* zwarzony, warzony, gotowany, zgotowany.

Gekockt, *part. et adj.* żygany, wyżegany, wymiotami wyrzucony.

Geköpft, *part. et adj.* zcięty, *to ieſt*, ten komu głowę ucięto, albo czemu.

Gekoſtet, *part. et adj.* koſztowany, zkoſztowany, zakoſztowawy.

Gekratzet, *part. et adj.* zdrapany, odrapany, drapany, podrapany.

Gekräuſelt, *part. et adj.* fryzowany, kędziorowany, kędzierzany.

Gekritzele, *ſ.n.* piſmo poucinane, w którym słowa ſą poucinane, pourywane.

Gekrönet, *part. et adj.* wieńczony, uwieńczony, koronowany, ukoronowany.

Gekröſe, *ſ. n.* kruſzki flaki, von einem Lamme, z barana.

Gekrümmet, *part. et adj.* zkrzywiony, wykrzywiony, nakrzywiony.

Gekugelt, *part. et adj.* w kulę zrobiony, uroczony, okregło iak kula kształtowany.

Gekühlt, *part. et adj.* chłodzony, ochłodzony, ſtudzony, wyſtudzony, przeſtudzony.

Gekünſtelt, *part. et adj.* wyſztukowany, ſztucznie wyrobiony, zporządzony.

Geküſſet, *part. et adj.* całowany, pocałowany, ucałowany.

Gekützele, *ſ. n.* łaſkotanie, łechtanie, na mieyſcach łaſkotliwych.

Gekützelt, *part. et adj.* łechtany, łechtaniem macany, wzruſzony.

Gelaſet, *part. et adj.* ożywiony, ze ſłabości do władzy przyprowadżony.

Gelach, *ſ. n.* Schmaus, Gelag, bankiet, traktament, bieſiada, ochota.

Geladen, *part. et adj.* zaproſzony, na co, albo, do czego, na obiad, do rady.

Gelächle, *ſ. n.* uśmiechanie ſię, ſmianie ſię przy czym, na co.

Gelächter, *ſ. n.* śmiech; wunderbares, dziwny; mäßiges, pomierny, fröhliches, weſoły; boshaftes, złośliwy; bäuriſches, lautes, chłopſki, nie obyczayny, głośny; unanſtändiges, nieprzyſtoyny, der Leute iſt darüber, ludzi ieſt śmiech na co, nach einer Sache machen, śmiech z iakiey rzeczy robić. Sache, die ein Gelächter macht, rzecz, ktora śmiech czyni, ſprawuie. das Gelächter hat ſich erhoben, śmiech ſię podniosł, *lepiey w polskim*, śmiech powſtał, einen zum Gelächter bewegen, kogo do śmiechu poruſzyć, pobudzić, was wollte ich nicht für ein Gelächter gemacht haben, cobym iabył za śmiech czynił, das Seufzen in ein Gelächter verwandeln, wzdychania w śmiech przemieniać, erheben, erregen, śmiech podnieść, śmiechu narobić.

Gelähmt, *part. et adj.* okulawiony, ochromiony, ktory okulawiał, ochromał.

Geländer, *ſ. n.* Lehne, an einer Treppe, einem Gange, an einem Alkoven, chor, krata, przy ſchodach, baluſtrada, balaſy, na ſchodach, w ganku, przed alkową, przed chorem.

Geländerdocke, Geländerſäule, *ſ. f.* kraty, balaſy.

Geländermauer, *ſ. f.* mur do podpierania. Spalier, an der Wand ausgebreitete Bäume im Garten, ſzpaler, na ścienie rozpoſtarte drzewa w ogrodach, iak wino po ścianach rozrasta.

Geläufig, *adj.* ſ. Geläufig.

Geläufte, *ſ. n.* bieganie, rozbiegnięcie tam y ſam.

Geläufig, hurtig, *adj.* prędki, ſzybki, obrotny; geläufige Zunge, płynny obrotny ięzyk, byſtry. 2, Was wohl von ſtatten geht, w czym komu powodzi.

Geläufigkeit, *ſ. f.* ochota.

Geläute, *ſ. n.* Glocken, dzwony. 2) derſelben, głos dzwonow.

Geläutert, *part. et adj.* wykłarowany, uſtały, czyſty, od mętu, od drożdży, od fuſow.

Gelag, *ſ. n.* bankiet, ochota, gościom dany, ſprawiony, lub czerza.

Gelahrt, *part. et adj.* uczony; maiący, nauką obiaśniony.

Gelahrtheit, *ſ. f.* nauka; wiadomość rzeczy uczonych.

Gelangen, *v. n.* doſtąpić, otrzymać, nabyć; auf eine andere Art zu dem Lobe, inſzym ſpoſobem nie tyże ſamey chwały. 2) przyiść do dem Seinigen, do ſwoiego; zu Gelde, do pieniędzy. 3) gelangen laſſen, dać doyść, *to ieſt*, donieść was an den Rath, co, do Rady, do Senatu, iaką rzecz, o iakiey rzeczy.

Gelangung, *ſ. f.* przyſtęp, przyiazd, bycie; in die Stadt, do miaſta.

Gelaſſen, *adj.* ſpokoyny, cichy; geſenes Gemüth, ſpokoyny umyſł, ſpokoyna myśl; etwas mit gelaſſenem Gemüthe thun, co ſpokoynym, momieſzanym, nieporuſzonym ſercem czynić.

Gelaſſenheit, *ſ. f.* ſpokoyność, cichość des Gemüthes, umyſłu, myśli, ſerca.

Gelb, *adj.* żołty; gelbes Haar, włos; gelbe Violen, żołte fiołki, gelbes Brod, gelbe Kuchen, chleb, żołte ciaſto, gelb wie Safranowy; etwas gelb, żołkawy, gelb werden, żołknąć, die Gerſte reif, wenn ſie gelb wird, ięczmień ieſt dożrzały kiedy żołknieie. ſeyn, być żołtym.

Gelbe Erde, *ſ. f.* żołta ziemia, farba; mit der gelben Erde malen, żołtą ziemią, farbą, malować.

Gelbe Farbe, *ſ. f.* wie etwas ausſieht, żołtość, żołto, żołtawość, ktora na czym pokazuie, wydaie.

Gekehrt, *part. et adj.* obrocony, przewrocony, wywrocony, nawrocony; wymieciony, mit dem Beſen gekehrt, miotłą wymieciony.

Gekeilt, *part. et adj.* zakliniony, das iſt, nakſztalt klinu zrobiony.

Gekeltert, *part. et adj.* powapniony, wapnem powleczony, wapnem wyprawiony.

Gekerbt, *part. et adj.* karbowany, nakarbowany, karbem naznaczony.

Geklappere, *ſ. n.* zgrzytanie, szczęk; der Zähne, zębow, der Waffen, zbroi.

Geklatſche, *ſ. n.* klaſkanie, klaſk, mit den Händen, rękami, machen, robić, mit der Peitſche, harapem, biczem. Geklatſche der Weiber mit einander, szczebiotanie, gadanie kobiet między ſobą.

Gekleidet, *part. et adj.* ubrany w ſuknie, przybrany; przyodziany w ſuknie.

Geklingele, *ſ. n.* brzęczenie, brzęk, mit einem ehernen Gefäße, w iakie w miedziane, albo iakim miedzianym naczyniem.

Geklüre, *ſ. n.* brzęczenie, brzęk, dzwonienie, in den Ohren ſeyn, w uſzach, der Waffen, szczęk koręża.

Geklitſche mit den Händen, *ſ. n.* Klaſkanie rękoma.

Geklopfe, *ſ. n.* kołatanie, ſtukanie, an eine Thüre, do drzwi.

Gekneten, *part. et adj.* gnieciony, ugnieciony.

Gekneult, *part. et adj.* w kłąbek zwiiany, zwiniony, złożony.

Geknüpft, *part. et adj.* zpięty, związony.

Gekocht, *part. et adj.* zwarzony, warzony, gotowany, zgotowany.

Gekockt, *part. et adj.* żygany, wyżegany, wymiotami wyrzucony.

Geköpft, *part. et adj.* zcięty, *to ieſt*, ten komu głowę ucięto, albo czemu.

Gekoſtet, *part. et adj.* koſztowany, zkoſztowany, zakoſztowawy.

Gekratzet, *part. et adj.* zdrapany, odrapany, drapany, podrapany.

Gekräuſelt, *part. et adj.* fryzowany, kędziorowany, kędzierzany.

Gekritzele, *ſ. n.* piſmo poucinane, w ktorym słowa ſą poucinane, pourywane.

Gekrönet, *part. et adj.* wieńczony, uwieńczony, koronowany, ukoronowany.

Gekröſe, *ſ. n.* kruſzki flaki, von einem Lamme, z barana.

Gekrümmet, *part. et adj.* zkrzywiony, wykrzywiony, nakrzywiony.

Gekr-

od kogo pieniężney kary, grzywien, s einem auferlegen, ſtarać kogo na pieniężną karę, obłożyć kogo pieniężną karą, von einem abwenden, odwrocić od kogo pieniężną karę, etwas von Geldſtrafe erlaſſen, uſtąpić, uiąć, opuścić z pieniężney kary. Geldſtrafe ubführen, grzywny dać, pieniężną karę zapłacić.

ldſummen, *ſ. f. pl.* pieniężne ſummy; von einem fodern, od kogo wypierać, wymagać, s aufnehmen, pieniężnych ſum zapożyczyć, s ausſchlagen, nie przyiąć pieniężnych ſum, odrzucić ie.

ldverächter, *ſ. m.* pieniędzy nie lubiący, nie ſtoiący, niedbaiący o pieniądze.

ldwechſel, *ſ. m.* wekſel; *właściwie po Polſku* powinnoby ſię mowić, miano, mianno, mienno pieniężne.

ldwechsler, *ſ. m.* pieniężny miennik.

lecke, *ſ. n.* lizanie.

legen, *part. et adj.* położony, der Ort iſt mitten in der Inſel gelegen, położone ieſt miasto w ſzrzodku wyſpy, die Dinge liegen oder ſind vor den Augen gelegen, rzeczy ſą położone przed oczyma. Rom iſt auf Bergen gelegen, Rzym ieſt położony na gorach, die Inſel Delos im Ägeiſchen Meere, wypa Delos ieſt na morzu Egeyſkim położona, gegen Morgen, ku wſchodowi położony, gegen Morgen gelegene Reiche, ku wſchodowi, na wſchod położone kroleſtwa, s gegen Abend, ku zachodowi, na zachod położony, gegen Mittag, ku południowi, na południe położony, gegen Mitternacht, na północ, ku północy położony. 2) *znaczy to co* bequem, wygodny, die gelegene Zeit des Jahres, wygodny czas roku, wenn es dir gelegen, gefällig iſt, bitte ich, daß du thrgeſt, ieżli to możeſz, ieżli maſz łatwość, proſzę cię, ſtaray ſię o to, gelegener Ort zu etwas, wygodne mieyſce do czego, der Ort konnte uns nicht gelegener ſeyn, mieyſce nie mogło by nam być wygodnieyſze, zdanieyſze. 3) znaczy, wichtig, wiele należy, należy, eine Sache, daran viel gelegen iſt, rzecz, na ktorey wiele należy, woran inſonderheit dem gemeinen Weſen gelegen iſt, na czym oſobliwie poſpolitey rzeczy wiele zależy, woran die nichts gelegen iſt oder liegt, darnach laß ungefragt, co do ciebie nie należy o to ſię nie pytay, Frau iſt gelegen, żona zległa.

Gelegen, *adv.* wygodnie, ſpołobnie, ſam czas, prawie, dobrze, komm w ſam czas, prawie, przychodzi

Gelegenheit, *ſ. f.* okazya, ſpoſob łatwość, verſcherzete, upuſzczona, cona, an die Hand gegebene, wręc ſo bald mir die Gelegenheit gegeben iſt, habe ich es gethan, tak mi okazya dana, *tak zaraz* to nilem, die Gelegenheit betau okazyi doſtać, dopaść, okaz pać, zu etwas geben, okazyą czego, wünſchen, życzyć ſobie aus den Händen laſſen, verabs z rąk okazyą wypuścić, verabs utracić, zu erlangen ſuchen, ſzukać, bei gegebener Gelegenh nen Feind umbringen, przy po okazyi zabić, zgładzić ſwego przyiaciela, einem die Gelegenh rauben, ein großes Lob zu erl wyprzeć komu okazyą do dos nia wielkiey chwały, eine Ge heit ergreifen, chwycić ię okaz cyi, wenn es die Gelegenheit ieżeli ſię okazya poda, ſich die genheit, den Feind zu beſiegen, bedienen, dobrze zaiyć okaz zwyciężenia nieprzyiaciela, ſich der Gelegenheit umſehen, upatr okazyi, die Gelegenheit finden. zyą znaleść, ſáhren laſſen, up okazyą, dać upłynąć okazyi Gelegenheit zum Kriege ſehlet, ma ſtaie okazyi do woyny, zbyw okazyi do woyny, nach Gelegen der Sache, według okazyi r wenn es die Gelegenheit leidet, tylko okazya do tego ieſt, be genheit bringt es ſo mit, tak czas

Gelegentlich, *adv.* w ſam czas, w czas, w ſamym czaſie prawie trzeba.

Gelegt, *part. et adj.* położony, kład ny, kładziona, kładzione.

Gelehnt, *part. et adj.* nachylony, p lony, ſchylony, ſkłoniony.

Gelehrig, *adj.* nauczony, *to ieſt.* ł ſię da łatwo nauczyć, ſich erwe etwas, nauczonym ſię pokaz ieſt łatwym do uczenia, do nau nia, du biſt hierzu gar zu gele bardzo w tym nauczony ieſteś. zbyt łatwy do nauczenia.

Gelehrſamkeit, *ſ. f.* nauczoność, łat do nauczenie ſię, albo być nau nym, menſchliche, ludzka.

Ge

lbsucht, *s. f.* żołtaczka,

y, podżołty.
, Gelbe Sucht.
. na żołtaczkę chory,
ęcy.
ądze, *pl.* überflüßiges,
ites, cydze; ererbtes,
ngewisses, nie pewne;
zaliczone: baares, go-
tes, bite, znaczone,
das nichts erwirbt, ktore
inią; darmo leżą; ge-
zne; schuldiges, należą-
m; geborgtes, poży-
t sehr große Summen
men, bardzo wielkich
y zaciągnął, pożyczył,
rstrecken, pieniędzy ko-
etchnąć, einen ums Geld
ęcić na kim pieniądze,
ądze komu, einem Geld
zukommen lassen, komu
yczyć, dać, dostać dla
y, von einem auf Zinse
ć na czyńsz, na pro-
a pieniędzy, einem auf-
, komu dać pieniądze
, dać w depozyt, zło-
eniądze, do odebrania
Geld steckt im Beutel,
ą w worku, nicht mit
len seyn, nie być przy
o zapłacenia. Geld ist
eniądze naylepszy los,
ęście, ums Geld etwas
eniądze co czynić, an
n, pieniądze na co ło-
velles seyn, muszą być
iądze, wszystkie, von
n, erzwingen, wymoc,
nąć na kim pieniądze,
bestimmen, pieniądze
yć, Geld, das stumm ist,
s krumm ist, pieniądze,
ne, z krzywego czynią
em für Geld alles zu ha-
gen ist, u kogo można
pieniądze mieć, dostać.
d, do pieniędzy nale-
sache, die Geld anbetrifft,
li pieniędzy, der Geld
n Wechsler, ten co pie-
czaniem, żyle, nazywa
Wechsler, *słowo w słowo*
ennik, Mienniczy.
. pieniądze zdobyte, pie-
dobyczy.
m. worek na pieniądze, z

pieniędzy, do chowania pieniędzy, wohl gespickter, dobrze naszpikowany, napchany.

Geldbüchse, *s. f.* puszka na pieniądze, skrzynka, karbonka na pieniądze.

Geldbuße, *s. f.* pokuta pieniężna, kara pieniężna, grzywny za karę naznaczone, einem eine Geldbuße auftragen, włożyć na kogo pieniężną karę, obłożyć kogo pieniężną karą.

Geldcasse, *s. f.* skrzynka na pieniądze, kassa.

Geldeinnahme, *s. f.* intrata pieniężna, w gotowiznie, gotowizna, dochod pieniężny.

Geldeinnehmer, *s. m.* poborca, deputat, pisarz prowentowy.

Geldenacken, *n. pr. f.* Geldenaka, Ort in Brabant, miasto w Brabancyi.

Geldern, *n. pr. f.* Geldra, Stadt und Landschaft in den Niederlanden, miasto y ziemia w Niederlandzie, vereinigtes, Związkowa, do Stanow Związkowych Olenderskich należąca.

Geldgeitz, *s. m.* łakomstwo na pieniądze, chciwość na pieniądze.

Geldgeitzig, *adj.* łakomy na pieniądze, chciwy na pieniądze.

Geldgierig, *adj.* pragnący pieniędzy, chciwy pieniędzy, geldgierig seyn, być pragnącym pieniędzy.

Geldhandel, *s. m.* kupczenie pieniądzmi, handlowanie pieniądzmi.

Geldhülfe, *s. f.* pomoc pieniężna, ratunek pieniężny.

Geldhungerig, *adj.* głodny na pieniądze.

Geldkasse, *s. f.* s. Geldcasse.

Geldkasten, *s. m.* szkatuła na pieniądze, schowanie na pieniądze.

Geldmangel, *s. m.* niedostatek pieniędzy; öffentlicher, publiczny niedostatek pieniędzy.

Geldmünzer, *s. m.* mincarz, pieniężnik; *pieniądzobit.*

Geldnoth, *s. f.* potrzeba pieniędzy, niedostatek pieniędzy.

Geldposten, *s. m.* sumy pieniężne.

Geldrechnung, *s. f.* rachunek pieniężny.

Geldreich, *adj.* pieniężny, bogaty w pieniądze, obfituiący w pieniądze.

Geldsack, *s. m.* worek pieniężny, do trzymania pieniędzy w nim.

Geldsorge, *s. f.* zawiadywanie pieniądzmi, einem dieselbe benehmen, pieniądzmi zawiadywanie komu odebrać.

Geldstrafe, *s. f.* kara pieniężna, kara na pieniądzach, kara na pieniądze, von einem Geldstrafe fodern, domagać się od

powietrze, gelinder Mensch, łagodny, łaskawy człowiek. Südwind, miły południowy wiatr. Strafe, łagodna, łaskawa kara. : : Richter, łaskawy, miłosierny sędzia. Wetter, miły, miętki czas, gelind seyn, być łaskawym, powolnym, gegen die Kinder, dla dzieci, na dzieci, gegen einen, na kogo, dla kogo, einem gelinde Schläge geben, łaskawe plagi dać komu.

Gelinde, *adv.* łaskawie, łagodnie, powolnie.

Gelindert, *part. et adj.* zmiękczony, zwolniony, z wolniały, ułagodzony.

Gelindigkeit, *s. f.* powolność, łaskawość, łagodność, miętkość, angenehme, przyiemna, stete, nie ustanna, vorige, przeszła, übermäßige, nad miarę, zbytnia, höchste, größte, naywiększa, der Gesetze, łaskawość praw, der Stimme, głosu, des Gemüths, umysłu, die Gelindigkeit findet anitzo nicht Statt, łaskawość teraz nie znayduie mieysca, einen wieder zur Gelindigkeit bringen, kogo znowu do łaskawości, do dobroci przyprowadzić, zur Gelindigkeit geneigt seyn, do łaskawości być skłonnym, der Rede, łaskawość, łagodność mowy, gereichet ihm zu seinem Nachtheile; wychodzi mu na iego złe, na iego szkodę, ist überall zu sparen, łaskawość wszędzie znać, wszędzie się pokazuie, wszędzie się wydaie.

Gelingen, *v. n.* trafiać się, przypadać, udawać, glücklich, szczęśliwie, pomyślnie, po myśli, übel, źle, nach Wünsche, według życzenia, es gelingt wohl, dobrze się udaie.

Gelispele, *s. n.* szemranie, szeptanie.

Gelitten, *part. et adj.* znoszony, cierpiany, cierpiony, zniesiony.

Gelnhausen, *n. pr. n.* ehemalige Reichsstadt in Franken, Gelnhusa, dawne Cesarskie miasto w Frankonii.

Geloben, *v. a.* ślubić, ślubować, ślubem przyrzec, przyobiecać, sein Leben für die Wohlfahrt des Vaterlandes geloben, życie swoie ślubować, poślubić, za pomyślność oyczyzny.

Geloben, *s. n.* das, ślubowanie, ślubienie, poślubienie.

Gelobet, *part. et adj.* ślubiony, ślubowany, poślubiony, ślubem poświęcony. 2) *znaczy:* chwalony, pochwalony, zachwałony.

Gelobung, *s. f.* ślubienie, poślubienie, ślubowanie, ślubem obiecanie.

Gelockt, *part. et adj.* wabio[illegible] biony, nęcony, przynęcon[illegible]

Gelöbniß, *s. n.* ślubow. ślubu[illegible] nie, ślubowanie, *bierze* [illegible] *to słowo:* ślub.

Gelohnt, *part. et adj.* nad[illegible] zapłacono, *to iest,* nadgro[illegible] dano, wo er dem Vater nic[illegible] soll ihm übel gelohnet we[illegible] oyca nie usłuchnie, będ[illegible] zapłacono.

Gelöscht, *part. et adj.* s. Gel[illegible]

Gelte, *s. f.* faska; ein Gefä[illegible] pewne.

Gelten, *v. n.* popłacać, waż[illegible] einem, wiele u kogo, kom[illegible] am Hofe ans Bret, so gilt[illegible] nichts, gdy ieden iest w [illegible] łasce u dworu, to drugi [illegible] niemu nic nie waży, die[illegible] viel bei ihm, ta rzecz wie[illegible] u niego, etwas gelten, wa[illegible] wiek, dessen Name gilt [illegible] ihnen, iego imię waży b[illegible] u nich. dein Wort, Ansel[illegible] viel gelten, twoie słowo. p[illegible] dzie tam wiele popłacał[illegible] się gelten gegen ihn alle [illegible] przeciwko niego oni wszy[illegible] popłacaią, die Entschuldig[illegible] lassen, dać aby wymowka [illegible] żyła, es gilt dir, *słowo w s*[illegible] to popłaca, *sens zaś iest,* o[illegible] twoię rzecz chodzi, twoy [illegible] teres, es gilt gleich, wszy[illegible] iakimkolwiek sposobem [illegible] staniesz, es gilt mir eben da[illegible] tyleż z tego, was gilt es? [illegible] *iest,* zakładasz się ze mną [illegible] daß es mir gelte, ia widz[illegible] mnie biią, *znakzy takie:* [illegible] wart być, um einen Pr[illegible] werden, ceną iaką być prz[illegible] *iednym słowem:* płacić. al[illegible] mu być, iść, was gelt[illegible] Schweine? pocze mu tu [illegible] nie? die Güter gelten gar [illegible] bra teraz nie płacą, *to iest,* [illegible] caią, das Getraide gilt nic[illegible] nic nie płaci.

Geltung, *s. f.* wartość, *walor* [illegible] czy.

Gelübde, *s. n.* ślub, thun, czy[illegible] nić, für das Reich, za pa[illegible] einen Kranken, za chorego [illegible] abführen, ślub wypełnić, [illegible] się wypłacić, daran geb[illegible] ślubem być obowiązanym [illegible] Gelübde zu bezahlen schuld[illegible]

Geleitet, *part. et adj.* prowadzony, wyprowadzony, zkąd, od czego, poprowadzony, *na przykład*, ſtrumien od rzeki.

Geleitsbrief, *ſ. m.* paſſ, liſt bezpieczeńſtwa, einem geben, dać komu.

Geleitsgeld, *ſ. n.* cło, myto.

Geleitshaus, *ſ. n.* dom celny, mytny, komora.

Geleitsmann, *ſ. m.* celnik, mytnik, myto odbieraiący, wybieraiący. 2) der einen begleitet, ktory w towarzyſtwie prowadzi drugiego.

Gelenke, *ſ. n.* am Leibe, członek w ciele, im Rücken, pacierz w grzbiecie, krzyż, an der Hand, ſtaw u ręki niżey dłoni.

Gelenket, *part. et adj.* zgięty, zchyłony, pochłony, pochyły.

Gelenkig, *adj.* obrotny, co ſię ſnadno obracać może, gelenkiger Kopf, obrotna głowa. Schlachtordnung, ſzyk obrotny, łatwy do obrocenie ſię. 2) *znaczy:* gibki, gelenkige Äſte, gibkie gałązki.

Gelenkſucht, *ſ. f.* choroba w członkach, iaka bywa łamanie, darcie.

Geleſcht, Gelöſcht, *part. et adj.* zgaſzony, zagaſzony, zgąsły, przygaſzony.

Geleſen, *part. et adj.* czytany, przeczytany, co iuż czytano y przeczytano.

Gelichter, *ſ. n.* Art, rodzay, eines Gelichters) tegoż ſamego, iednegoż rodzaiu.

Gelidten, Gelitten, *part. et adj.* poniesiony, wycierpiany, zniesiony, cierpiany, znoſzony.

Gelieben, Belieben, *v. r. irr.* podobać ſię, gdy co komu miłe iest, co podoba ſię.

Geliebt, *part. et adj.* kochany, ukochany, miły. 2) *także:* podoba ſię, geliebt es Gott, to ſię Bogu podoba.

Geliebte, *ſ. f.* ukochana, umiłowana.

Geliebter, *ſ. m.* ukochany, umiłowany.

Geliefern, *v. r.* zſiadać ſię, ścinać ſię, krzepnąć, das Blut geliefert, krew ſię zſiada, ścina, krzepnie. 2) lodowacieć.

Geliefert, *part. et adj.* zſiadły, zkrzepły, ścięty, geliefertes Blut, ſkrzepła krew.

Geliehen, *part. et adj.* pożyczony komu, pożyczanym ſpoſobem, na pożyczki dany.

Gelinde, *adj.* łagodny, dobry, łaſkawy, powolny, wolny, den Schmerz gelinder machen, żal czynić lżeyſzy, wolnieyſzy, gelinde Luft, miłe, miętkie

Gemeiniglich, *adv.* pospolicie prawie, nayprędzey; nicht ſtets geſchehen, nie zawſze daiać ſię, trafiać ſię, es pflegt gemeiniglich ſo herzugehen, zwykło to pospolicie prawie tak ſię dziać, dieſes geſchieht gemeiniglich im Barte, ſelten den Haaren, to trafia ſię pospolicie prawie na brodzie, rzadko na włoſach, es wird gemeiniglich nicht beſchloſſen, wo nicht, pospolicie prawie to nie bywa ſtanowione, tylko.

Gemeinlich, *adv.* pospolicie.

Gemeinſam, *adv.* pospolicie.

Gemeinſchaft, *f. f.* wſpolność, wſpołkowanie, obcowanie; des Rechts findet ſich zwiſchen ihnen, w ſpolność prawa zauyduie ſię między niemi, die Gemeinſchaft der Wohlthaten, wſpolność dobrodzieyſtw, iſt unter ihnen in allen Dingen, wſpolność ieſt między niemi we wſzyſtkich rzeczach, des menſchlichen Geſchlechtes, wſpolność ludzkiego rodzaiu, die menſchliche Gemeinſchaft, ludzka ſpołeczność, die Wolluſt hat keine mit der Tugend, rozkoſz nie ma żadney ſpołeczności z cnotą. ſ. Freundſchaft, Umgang.

Gemeinſchaftlich, *adj.* pospolity, ſpołecznością złączony; mit einem, z kim.

Gemeinſchaftlich, *adv.* pospolicie, ſpołecznie, ogolnie, pospołu; einen Schluß wegen deſſen Zurückkunft faſſen, pospolicie, wſpołem uczynić uchwałę względem czyiego powrotu z wygnania; etwas mit einem beſitzen, wſpolnie co z drugim poſiadać; verrichtete Dinge, wſpolnie poczynione rzeczy; eines Dinges ſich bedienen, wſpolnie zażywać iakiey rzeczy; das Waſſer aus einem Brunnen holen, wſpolnie wodę brać z iedney ſtudni.

Gemeint, *part. et adj.* mniemany, domniemany, rozumiany, domyślany, myślano, es iſt auf ihn gemeint, o nim to myślano.

Gemelke, *ſ. n.* doienie.

Gemenge, *ſ. n.* mięſzanina, zmięſzanie, pomięſzanie; der Religionen, wiar; der Wahlſtimmen, głoſow obieralnych.

Gemengt, *part. et adj.* pomięſzany, zmięſzany, zkłucony, pokłucony.

Gemerkt, *part. et adj.* znaczony, naznaczony, piętnowany. ſ. Merken.

Gemerkt, *adv.* znak, piętno, godło, znaczenie, naznaczenie, pamiątke.

Gemeſſe, *ſ. n.* mierzanie, mierzenie, pomierzanie, mierkowanie.

Gemeſſen, *part. et adj.* mierzony, pomierzany, miarkowa

Gemetzel, *ſ. n.* wymordowanie, zaboyſtwo, zamordowanie, cie.

Gemiethet, *part. et adj.* naię mowany. ſ. Miethen.

Gemildert, *part. et adj.* umiarl pomierny, zmiarkowany.

Gemindert, *part. et adj.* umn zmnieyſzony, pomnieyſzo mnieyſzany.

Gemiſcht, *part. et adj.* mięſza ſzany, pomięſzany, zkłuc kłucony.

Gemſe, *ſ. f.* koża dzika, co po po gorach ſkaczę.

Gemünd, *n. pr. n.* Gemunda, Reichsſtadt in Schwaben, miaſto Ceſarſkie w Szwabii.

Gemünzt, *part. et adj.* zię bity. Geld, ztemplowane, n niądze.

Gemüſe, *ſ. n.* iarzyna, legum Gemüſe leben, ſich damit iarzyną żyć, iarzyną ię. mit Honige gemachtes, mie prawna; gut ſchmeckendes, kochen, iarzynę gotować.

Gemüßiget, Genothiget, pa przymuſzony, przyniewolon nukany.

Gemüth, *ſ. n.* umyſł, niederge niederträchtiges, podły, n błahy, lichy; hurtiges, ſcharfſinniges und verſchlagen ſtry, przebiegły y obrot merkſames, uważny, uważa liges, ſłuſzny, fertiges, g kümmertes und kleinmüthig wy y nikki; bäuriſches chłopſki y twardy; ob obudsony, ocucony; nich richtiges, nie na abyt ſzczer liches, męſki; freches, dzi voller böſen Ränke, pełny voller böſen Begierden, pe żądz; das ſtets zu hoch ktory zawſze chce ſię wyſ wyſoko porować, ſein Ge etwas richten, ſwoy umyſł do obrocić, aplikować, auf müthe entfallen, entkommen, z umyſłu, z myśli, mi Gemüthe etwas ſchreiben, umyſłem co piſać, eines G kennen, czyi umyſł poznać ſię na czyim umyśle, keine dem Gemüthe haben, żadne

...ou nie mieć w umyśle; ist mit sich ...rnügt, iest sam sobą kontent, ...n etwas das Gemüth wenden, umysł ...ego obrocić. mit ganzem sich auf ...legen, całym umysłem, myślą ...ię do czego, zu Gemüthe führ... ...ziehen.

...ichtigkeit, *f. f.* umysłu sta... ...ść, moc, mężność.

...igung, *f. f.* umysłu poruszenie, ...ekt, namiętność, pasya, ent... ...ung ihm, ruszenie w umyśle ...ię, dempfen, poruszenia umy... ...skromić, uśmierzyć.

...aben, *f. f. pl.* dary umysłu, ...ności, talenta.

...rankheit, *f. f.* umysłu choroba, ...ść.

...rnügung, *f. f.* umysłu skłonność.

...ruhe, *f. f.* umysłu pokoy, spo... ...ość, umysł spokoyny, uspo... ...y.

...rvergnügung, *f. f.* umysłu po... ...a, rozkosz, ukontentowanie.

...mel, *f. n.* mruczenie, odmruki... ...ie, machen, mruczenie czynić, ...rzeć.

...rt, *f. n.* mruczenie, ohne Gemurre ...folgen, bez mruczenia, bez od... ...wania być komu posłusznym, ...ć kogo.

...irt, *part. et adj.* okazany, oka... ...zany, popisywany.

...t, *f.* łaskawość, łaska, łaskawe, ...e łaice.

...t, *part. et adj.* szyty, uszyty.

...rt, *part. et adj.* karmiony, ży... ...y, ten co go żywiono, co mu ...iwano.

...t, *part. et adj.* moczony, umo... ...y, namokły, znokły.

...t, *part. et adj. & f.* Genennet, ...ionany, nazwany, nazywany, ...Benennet.

...n. pr. f. Genapa, Stadt im ...chen, miasto w Kliwskim.

...u, adv. oszczędnie, skąpo, przy... ...lieben, żyć; einen halten, ko... ...mać, sich hin behelfen, oszczę... ...y obchodzić, trofzką. 2) *znaczy*, ...eigentlich, umstandlich, właści... ...o kolicznościami, okolicznie, ...n seine Meinung überschreiben, ...ttzie komu swoie zdanie opi... ...etwas abhandeln, okolicznie, ...e oczym traktować, aufs ge... ...ąć, iak naynależyciey, iak nay ...iwiey, etwas untersuchen, czego ...ć, o co się wypytywać, badać.

Genauer, *adj.* oszczędny, przyskąpy, genauer Vater, oszczędny, przyskąpy oyciec. Mann, przyskąpy mąż. 2) przytrudny, mit genauer Noth sich von etwas enthalten, trudno, ledwie się utrzymać od czego, etwas merken, ledwie co pucuć, postrzec, sich erholen, przyiść do uwagi.

Genaulich, *adv.* oszczędnie, skąpo, przyskąpo, przyskąpiey.

Gendarmerie, *f. f.* krolewska, ciężko uzbroiona iazda.

Genealogie, *f. f.* Geschlechtsregister, gienealogia, rodu, rodzaiu wyprowadzenie. Wissenschaft davon, wiadomość gienealogii.

Genealogisch, *adj.* gienealogiczny.

Genehet, Genähet, *part. et adj.* szyty, uszyty.

Genehmhalten, Genehmigen, *v. a.* pochwalić. approbować, mile przyiąć, einen Meinung, czyie zdanie.

Genehmhaltung, *f. f.* Genehmigung, approbowanie, pochwalenie, mile przyięcie, za dobre uznanie.

Geneides, Geneundete Zahl, die Zahl neun, *f. f.* dziewięć liczba.

Geneidet, Beneidet, *part. et adj.* nienawidzony, w nienawiści będący, nienawidzony, którego nienawidzą, nielubią.

Geneigt, *adj.* przychylny, skłonny; Gemüther zum Frieden, przychylne pokoiowi umysły, *albo* skłonne do pokoiu umysły, geneigter Tag gegen die Nachmittagszeit, nachylony dzień, zpołudnia, zur Freundlichkeit, skłonny do przyiaźni, geneigte Güte gegen Arme, przychylna dobroć ku ubogim, die geneigte Jugend zu den Lastern, skłonna młodź do niecnot, zum Zorne, do gniewu, mit geneigten Ohren anhören, łaskawym słuchać uchem, *to* go gewogen, co znaczy także przychylny komu, albo łaskawy, dobry na kogo, gegen einen, geneigt einem seyn, być przychylnym komu, zum Aufruhr, do rozruchow, do buntu, być skłonnym.

Geneigtwilligkeit, *f. f.* przychylność, dobroć, życzliwość, einem besonders gegen sich zu erkennen geben, czyią osobliwą przychylność ku sobie uznawać.

Genennet, *part. et adj.* mianowany, nazwany, nazywany.

General, *f. m.* generał.

Generalaccise, *f. f.* accisa, myto, od rzeczy przedaynych.

Generalaccise: Director, *ſ. m.* Nayſtarſzy Akcyzy Rządca.

Generalacciſerath, *ſ. m.* Konſyliarz całey Akcyzy

Generaladjutant, *ſ. m.* Gieneral Adjutant.

Generalat, *ſ. m.* gieneralſtwo, Urząd gienerała, den Krieg in ſeinem Generalat gar wohl führen, woynę dobrze prowadzić, ſwoią Komendą.

Generalauditeur, *ſ. m.* ſędzia Woyſkowy.

Generalcapitain der Venetianer, Admirał okrętow Weneckich.

Generalcommiſſarius, *ſ. m.* Prowiantow Nayſtarſzy Dozorca.

General en Chef, *ſ. m.* Gieneral-anſzef, Naypierwſzy Wodz, Pułkownik, woyſka.

Generalfeldmarſchall, *ſ. m.* Wielki Hetman.

Generalfeldmarſchall-Lieutenant, *ſ. m.* Gieneral-Lieutenant, Roymentarz.

Generalfeldzeugmeiſter, *ſ. m.* Gieneral-Artilleryi.

Generalicid, *ſ. m.* (neu) ſ. Generalmorder.

Generaliſſimus, *ſ. m.* Oberfeldherr, Nayważſzy Hetman, Naypierwſzy.

Generalität, *ſ. f.* Wodzowie Woyſk.

Generalmajor, *ſ. m.* Gieneral-Major.

Generalmorder, *ſ. m.* (neu) *nowe słowa:* gienerałow morderca, gieneralny zaboyca.

Generalmuſterung, *ſ. f.* gieneralne okázywanie; gienoralny popis Woyſk.

Generalpaß *ſ. m.* in der Muſik, *w muzyce:* bas gieneralny.

Generalquartiermeiſter, *ſ. m.* Wielki Obożny.

Generalſtaaten in Holland, *ſ. m. pl.* Gieneralne ſtany Holenderskie.

Generalwachtmeiſter, *ſ. m.* Strażnik Wielki.

Generation, *ſ. f.* die Geburt, Zeugung, das Zeugen, Geſchlecht; pochodzenie, rodzenie ſię, płodzenie, wydawanie, narod, ein Mannsalter, die Abſtammung, pokolenie, narod, ludzie, w jednymże wieku żyiący; in der neuen Bedeutung: jede phyſiſche, moraliſche, oder politiſche Entſtehung, Hervorbringung, *w nowym znaczeniu:* kazde fizyczne, moralne, albo polityczne powſtanie, zpłodzenie, przyprowadzenie.

Geneſen, *v. n.* ozdrowieć, z choroby; przyść, przychodzić do zdrowia, eines Kindes, zleć, porodzić.

Geneſung, *ſ. f.* ozdrowienie, przychodzenie do zdrowia.

Genetzet, *part. et adj.* moczony, czony, umoczony, zmokły.

Geneunte Zahl, *ſ. f.* ſ. Geneidet

Genf, *n. pr. f.* Gmdt, Geneva, von, oder zu ſolcher Stadt Geneweński.

Genfergebieth, *ſ. n.* Powiat Genev ziemia Geneweńska.

Genfer See, *n. pr. m.* Jezioro weńskie, *pol.* Lacus Lemanu

Gengenbach, *n. pr. m.* Gengenbach malige Reichsſtädt, dawne miſto.

Genick, *ſ. n.* kark, einem brechen komu złamać.

Genie, das, *ſ. n.* Geiſt, Neigung türlicher Trieb des Verſtandes ſinnen, Erfinden und Beu ſkłoność przyrodzona, ſpo naturalna do inwencyi i ro gieniuſz; 2) Verſtand, Gei rozum, głowa, dowcip; aus chem Triebe etwas erfinden, gen, z gienieuſza, z dowcipu co zrobić.

Genien, *ſ. m. pl.* Schutzgeiſter, engel, gieniuzowie; 2) gemal geſchnitzte Engelchen, anioł wane, albo ſznicerowane.

Genieß, Genießen, das, *ſ. n.* uży

Genieſſen, *v. a.* używać; bra upragnieniem, chciwie; potaiemnie, skrycie; gern und öffentlich, wolno y jaw Lichts, światła, des Friedens koiu, der Freude, radości, ſpoczynku y wczaſu, alles wſzyſtkiego dobrego, recht cie, davon genieße ich nich ia nie nie używam. Speiſen iadła y napoiu używać.

Genießen, *ſ. n.* zarobeczek, maleńki, zysk maleńki.

Genießung, *ſ. f.* branie; der owocow, urodzaiow, używan einiger Stunden zum Leben użyć kilka godzin życia ko zwolić.

Geniſte, *ſ. n.* śmieci, wymioty wymiecione, prochy, błoto.

Genius, *ſ. m.* Schutzgeiſt, Sch des Menſchen, gieniuſz, anie duch każdego człowieka; Eigenſchaft einer Sprache, języka.

Genöthiget, *part. et adj.* przym potrzeb przyciśniony.

Genauer, *adj.* oſzczędny, przyſkąpy, genauer Vater, oſzczędny, przyſkąpy oyciec. Mann, przyſkąpy mąż. 2) przytrudny, mit genauer Noth ſich von etwas enthalten, trudno, ledwie ſię utrzynać od czego, etwas merken, ledwie co puczuć, poſtrzec, ſich erholen, przyiść do uwagi.

Genaulich, *adv.* oſzczędnie, ſkąpo, przyſkąpo, przyſkąpiry.

Gendarmerie, *ſ. f.* krolewſka, ciężko uzbroiona łazda.

Genealogie, *ſ. f.* Geſchlechtsregiſter, gienealogia, rodu, rodzaiu wyprowadzenie. Wiſſenſchaft davon, wiadomość gienealogii.

Genealogiſch, *adj.* gienealogiczny.

Geneht, Genähet, *part. et adj.* ſzyty, uſzyty.

Genehmhalten, Genehmigen, *v. a.* pochwalić, approbować, mile przyiąć, eines Meinung, czyie zdanie.

Genehmhaltung, *ſ. f.* Genehmigung, approbowanie, pochwalenie, mile przyięcie, za dobre uznanie.

Geneides, Genennbete Zahl, die Zahl neun, *ſ. f.* dziewięć liczba.

Geneidet, Beneidet, *part. et adj.* nienawidzony, w nienawiści będący, nienawidzony, ktorego nienawidzą, nielubią.

Geneigt, *adj.* przychylny, skłonny; Gemüther zum Frieden, przychylne pokoiowi umysły, *albo* skłonne do pokoiu umysły, geneigter Tag gegen die Nachmittagszeit, nachylony dzień, zpołudnia, zur Freundlichkeit, skłonny do przyiażni, geneigte Güte gegen Arme, przychylna dobroć ku ubogim, die geneigte Jugend zu den Laſtern, skłonna młodz do niecnot, zum Zorne, do gniewu, mit geneigten Ohren anhören, łaskawym słuchać uchem, *to*ro gewogen, co znaczy także przychylny komu, albo łaskawy, dobry na kogo, gegen einen, geneigt einem ſeyn, być przychylnym komu, zum Aufruhr, do rozruchow, do buntu, być skłonnym.

Geneigtwilligkeit, *ſ. f.* przychylność, dobroć, życzliwość, einem beſonders gegen ſich zu erkennen geben, czyią oſobliwą przychylność ku ſobie uznawać.

Genennet, *part. et adj.* mianowany, nazwany, nazywany.

General, *ſ. m.* gienerał.

Generalaccíſe, *ſ. f.* acciſa, myto, od rzeczy przedaynych.

nowo: ziem opisna szkoła we Francyi.

Geometrie, *f. f.* gieometrya, ziemimiara, ziemipomiar; umienie mierzenia każdey, wielkości.

Geopfert, *part. et adj.* ofiarowany.

Geordnet, *part. et adj.* nakazany, ustanowiony, rozkazany, postanowiony.

St. Georg, *n. pr. m.* Swięty Jezu, Jerzy, Stadt in Croatien, miasto w Hrwackiey ziemi.

Georgenplanetstern, Uranus, *f. m.* (neu) *nowe słowa:* Urane, planeta gwiazda.

Gepaart, *part. et adj.* złączony, zparzony, małzeństwem.

Gepanzert, *part. et adj.* w pancerz ubrany, przybrany, w pancerz uzbroiony.

Gepausche, *f. n.* puklerz, tarcz wygięta, wypukła.

Gepeiniget, *part. et adj.* męczony, umęczony, katowany, ukatowany.

Gepeitschet, *part. et adj.* biczowany, ubiczowany, osieczony, obity, ocięty.

Gepfeffert, *part. et adj.* pieprzony, opieprzony, pieprzem przyprawiony, posypany.

Gepfeife, *f. n.* wygrywanie, granie, grywanie na piszczałce.

Gepflanzet, *part. et adj.* szczepiony, wszczepiony; zaszczepiony.

Gepflastert, *part. et adj.* słany, wysłany, brukowany.

Gepflückt, *part. et adj.* urwany, urywany, zerwany, zrywany.

Gepflügt, *part. et adj.* orany, zorany, zaorany, przyorany.

Gepicht, *part. et adj.* osmolony, smołą osmarowany, obłożony, oblany, zwalany.

Geplagt, *part. et adj.* źle traktowany, nagabany, prześladowany.

Geplapper, Geplauder, *f. n.* bałamuctwo.

Geplerre, *f. n.* krzyk okrutny, krzyk srogi, wrzeszczenie przeraźliwe, im Singen machen, w śpiewaniu czynić, der Elephanten, ryczenie słoniow.

Geplündert, *part. et adj.* rabowany, zrabowany, wyrabowany, złupiony, odarty.

Gepocht, *part. et adj.* kołatany, pukany sztukany, szukany.

Gepolter, *f. n.* wybicie, wybijanie, ztemplowanie, wyrażenie, des Geldes, ztemplowanie pieniędzy.

Gepränge, *f. n.* Aufzug, parada, pompa, okazałość; öffentlicher, publiczna, mit grossem sich sehen lassen, z wielką okazałością dać się widzieć.

Gepraſſele, *f. n.* szeleſt, szczęk; Waffen, oręża, zbroi, grajomes praſſele machen, straszny szczęk, leſt czynić.

Gepreßt, *part. et adj.* ciśniony, sciny, naciśniony, ściśniony.

Geprüfet, *part. et adj.* probowany, znany, doznawany, doświadcz

Geprügelt, *part. et adj.* bity kijmi, remu kijmi dano, ktory kijmi u

Geputzt, *part. et adj.* ustroiony, stroiony, wysmukany, ubrany, stroiony.

Gequälet, *part. et adj.* trapiony, piony, utrapiony, udręczony.

Gequetscht, *part. et adj.* ściśniony, skany, przyciśniony, naciśniony

Gera, *n. pr. f.* Gera, Stadt im R. lande, miasto w Wogtlandzie.

Gerade, *adj.* gleich, prosty, ro gerade Linie, prosta, rowna l Weg, prosta, rowna droga, ge Weges ins Elend wandern, p drogą na wygnanie iść, powęd Berg von einer geraden und Höhe, gora, prostey y rowney sokości, *znaczy to co,* gleich parzysty, do pary, gerade Za rzysty liczba, do pary, cemo, machen, wyprostować, popr naprostować.

Gerade, *adv.* prosto; zur Armee do woyska ieść; zum Ende lauf końca biec, gerade gegen über, p na przeciwko, es sind gerade d Tage, trzydzieści dni prawie, w koł, der niemals gerade p ktory niegdy prosto, szczerze mowi.

Gerade, die, *f. f.* rzeczy ruch ruchomizna, graty, moueli Gerade gehörig, do ruchomizny leżący porządek.

Gerädert, *part. et adj.* kołem ro ny, potłuczony, kołem przes

Geräthe, *f. n.* sprzęt; máßiges, po ny, *to iest,* mały, nie wielki; p dek, domowy, *toż samo co.* r mizna, *z einpacken,* zapakować żyć, poukładać; weisses, le biała ruchomizna, lniana, porządek w bieliznie.

Geräthschaft, *f. f.* sprzęty; ma porządek, rzeczy.

Geräuchert, *part. et adj.* dymiony dzony, odymiony, zakadzony, dzony.

Geräumig, *adj.* rozległy, obsz przestrony, rozwlokły, Gehau

Zusammenkunft der Leute, przestrone budynki, dla ludzi do schadzek.

[illegible], *adv.* przestrono, rozległo, rozwlokło, obszernie.

[illegible], *s. n.* hałas, szelest, zgiełk; [illegible], wielki; vergebenes, prożny, [illegible]: öfteres, częsty; etwas das [illegible] wollen, przez zgiełk, wrzask co [illegible]; der Waffen, szelest oręża, [illegible] den Füssen machen, hałas nogami czynić.

[illegible], *v. n.* udawać się; einem wohl, [illegible] komu dobrze; glücklich, szczęśliwie; nicht wohl, nie dobrze, übel, [illegible] wie man gedacht, iak rozumiano, [illegible], *znaczy także*, wpaść, in einen schweren Zustand, w iaki ciężki [illegible]; in Noth, w potrzebę, auf die [illegible], w mową, w dyskurs. ; in Verderben, w zgubę; in Gefahr, w niebezpieczeństwo; an einen, wpaść, [illegible] na kogo; an der Feinde Läger, [illegible] oboz nieprzyiacioł; in der Feinde Hände, w nieprzyiacioł ręce; wohin, dokąd.

[illegible], *part. et adj.* porwany; zabrany, zdarty, odarty, zrabowany, [illegible]piony.

[illegible], Geräumig, *adj.* obszerny, przestrony, rozległy. ; Ort, mieysce; [illegible] Hauß, dom, du bist schon vor geraumer Zeit von Hause weggegangen, tyś iuż przed dawnym czasem, *lepiey*, od dawnego czasu, z domu precz był poszedł.

[illegible]räumigkeit, *s. f.* obszerność, rozległość, rozwlokłość.

[illegible]behauß, *s. n.* dom garbarski, dom do garbowania, wyprawiania skor.

[illegible], *v. a.* garbować; wyprawiać; das Leder, skorę, einem das Fell, skorę komu wygarbować, *to iest*, obić [illegible] dobrze.

[illegible], *s. m.* garbarz, skornik, skorwy[illegible]nik.

[illegible]chnet, *part. et adj.* porachowany, [illegible]chowany, liczony, policzony, zli[illegible]ony, zrachowany.

[illegible]cht, *adj.* sprawiedliwy, gerechter [illegible]ann, sprawiedliwy człowiek, ge[illegible] einen, dla kogo, gerechte Sache, sprawiedliwa sprawa; prawy, co prawie, w sam raz iest, das nicht zu groß, oder zu klein ist, co nie iest, ani na zbyt wielki, ani na zbyt mały, der Schutz ist gerecht, suknia iest prawie.

[illegible], *adv.* sprawiedliwie; handeln, czynić; prawnie, według prawa postępować sobie, leben, żyć, regieren, podług praw y ustaw rządzić.

Gerechtfertiget, *part. et adj.* usprawiedliwiony, ktory sprawiedliwość swoię pokazał.

Gerechtfertigung, *s. f.* usprawiedliwienie, sprawiedliwości pokazanie.

Gerechtigkeit, *s. f.* sprawiedliwość, in acht nehmen, uważać y zachować; beobachten, sprawiedliwości przestrzegać; na sprawiedliwość uważać; nicht beobachten, na sprawiedliwość nie uważać.

Gerechtsame Rechte, *s. n. plur.* prawa; ustawy, postanowienia.

Gerechtsamkeit, *s. f.* prawo, prawność.

Gereichen, *v. n.* być, wyiść, wychodzić, bywać, einem zur grossen Ehre, być komu na honor, wyiść, wychodzić komu na honor, zu einem Sprichworte, wychodzić na przysłowie, zu eines Lobe, na czyią chwałe, die Wohlthat gereichet mir zur Gefahr, dobroczynność wychodzi mi na niebezpieczeństwo, was zu dessen Verderben ausgedacht worden ist, gereichet zu dessen Glück bestens, co na iego zgubę wymyślone było, to wychodzi na iego szczęście y dobro.

Gereicht, Gegeben, *part. et adj.* dany ofiarowany, podany.

Gereiniget, *part. et adj.* oczyszczony, wyczyszczony, wymyty, wychędożony.

Gereitzet, *part. et adj.* rozdrażniony, zaczepiony, roziątrzony, roziadły.

Gerettet, *part. et adj.* ratowany, wyratowany, uwolniony, oswobodzony, wybawiony.

Gereuen, *v. n.* żałować, żal mi, es gereuet mich meines Raths von der Sache, żal mi moiey rady o tey rzeczy, heftig, sehr, mocno, bardzo; daß ich solches gethan habe, żal mi, że takową rzecz uczyniłem, nichts thun, was ihm gereuen könne, nic nie czynić czego by mogło żal być, es gereuet mich meiner Thorheit, żal mi moiego głupstwa.

Gergenti, *n. pr. f.* Gergentina, Stadt in Sicilien, miasto w Sycylii. *pol.* Agrigentum, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miasta należący, Gergentynski.

Gericht, *s. n.* sąd, sądy, roki, roczki, wieca, da man Recht spricht, gdzie sprawiedliwość czynią, strenges, surowy, surowe; öffentliches, publiczny, publiczne, in dem Gerichte zu kurz kom-

kommen, na sądach nie wygrać sprawy, das Gericht halten, sądy mieć, eine Sache vor Gericht bringen, sprawę iaką przed sąd zanieść, einen vor Gericht bringen, kogo do sądu pozwać, einem das Gericht zu halten auftragen, komu zlecić, moc dać, aby sądy miał, einen vor Gericht fordern, na sądy kogo pozywać, vor Gerichte kommen, erscheinen, sich stellen, stanąć przed sądem, stawić się przytomnym, sich mit einem zanken, przed sądem się z kim rozpierać, sprawiać, einen bei den Haaren vor Gericht schleppen, kogo za łep do sądu przywlec, przyprowadzić, das gehört nicht vor dessen Gericht, to nie należy do iego sądu, viel vor Gerichte zu thun haben, mieć wiele przed sądem, u sądu, do czynienia, *to iest*, mieć wiele spraw, seiner eigenen Sache wegen vor Gericht kommen, w swoiey własney sprawie do sądu przybyć, aufheben, znieść sądy, rozegnać, rozpędzić, mit einem blauen Auge daraus weggekommen, z siniałym okiem odoyść, *to iest*, ledwie się wykręcić, z wielką trudnością sprawę wygrać, mit Schimpf und Schande abziehen, z hańbą y ze wstydem, odeyść od sądu, sich vor Gericht machen, przyiść przed sąd, vor Gericht gehen, przed sąd iść, im Gerichte, vor dem Gerichte, weitläuftig abhandeln, u sądu przed sądem obszernie mowić, sich vor Gerichte anfangen zu üben, zacząć się przed sądem ćwiczyć, es wird nichts vor Gerichte gethan, u sądu nic się nie będzie działo, *to iest*, sądu, sądow nie będzie, nie będą sądzić, wollen, daß einer sich vor Gericht einfältig anstellen soll, chcieć, aby kto niewinny stanął u sądu, przed sąd, vor Gerichte gefordert, oder citirt worden, przed sąd być pozwanym zapozwanym; do sądu być wołanym, über einen das Gericht halten, sądzić kogo.

Gerichte, *s. n.* Essen, potrawa, iedzenie, pułmisek, *gdy się za samą potrawę bierze*, einen mit vielen Gerichten tractiren, wielu potrawami kogo traktować; zastawić wiele pułmiskow przed kim.

Gerichtet, *part. et adj.* sądzony, osądzony, 2) *znaczy to co*: gewendet, obrocony, przew, ocony; wywrocony, obracany, przewracany, wywracany.

Gerichtlich, *adj.* sądowy; gerichtliche Gewohnheit, sądowy zwyczay. Schärfe, sądowa ostrość. Streitigkeit, sąd wy spor, Gewinnst, sądowy zy sądowa gratka, die gerichtliche Art reden, sądowy kształt mowier Rede, sądowa mowa. Ausspr dekret, sądowa kaźń, wyrok.

Gerichtlich, *adv.* sądownie, po sądow mu, über etwas erkennen, co uznawa co rozeznawać, einen belangen richtlich vernehmen, kogo do sądu zywać, rapozwać.

Gerichtsbarkeit, *s. f.* jurisdykcya.

Gerichtsbestellung, *s. f.* jurisdykcya.

Gerichtsbuch, *s. n.* protokoł, w ktory sprawy publiczne zapisuią.

Gerichtsdiener, *s. m.* woźny, sługa dowy.

Gerichtshalter, *s. m.* sądowy, subdeleg ktory ma od kogo inszego zlec sąd.

Gerichtshaltung, *s. f.* jurisdykcya, sądzenie, die Wintermonathe da aussetzen, zimowe miesiące na sąd nie obrocić; w zimie sądzić.

Gerichtsherr, *s. m.* Pan maiący sw sądy, władzą sądzenia.

Gerichtshof, *s. m.* sąd, sądy.

Gerichtsordnung, *s. f.* porządek sądo man hat Rechte und Gerichtsordnun von allen Dingen, maią praw Porządki sądowe owszystkich czach.

Gerichtsperson, *s. f.* sądowy.

Gerichtssachen, *s. f. pl.* sprawy sądo

Gerichtsschöppe, *s. m.* dawnik.

Gerichtsschösser, *s. m.* poborca.

Gerichtsschreiber, *s. m.* Pisarz sądo ktory przy sądzie dekreta pisze.

Gerichtsstatt, *s. f.* sąd, mieysce sądo izba sądowa, daraus entlaufen, sądowy wybiec.

Gerichtstag, *s. m.* dzień sądowy. Ger tag abwarten, daran erscheinen, sta stawić się na dzień sądowy, na min, einem die Erscheinung dar lassen, pozwolić komu, aby na nie stanął, den Gerichtstag aus aufhören lassen, termin sądow sądow odłożyć; sądy odwołać, der angehen lassen, sądy mieć, wołać na swoy termin.

Gerichtszwang, *s. m.* zwierzchność risdykcya, sąd; prawo, unter seinigen bringen, wziąć kogo swoią zwierzchność, pod swoią risdykcyą.

Getrieben, *part. et adj.* tarty, zu natarty, nacierany, otarty, zo ny.

Ge

ſtępować ſobie, leben, żyć, regieren, podług praw y ustaw rządzić.

Gerechtfertiget, *part. et adj.* usprawiedliwiony, ktory sprawiedliwość swoię pokazał.

Gerechtfertigung, *f. f.* usprawiedliwienie, sprawiedliwości pokazanie.

Gerechtigkeit, *f. f.* sprawiedliwość, in acht nehmen, uważać y zachować; beobachten, sprawiedliwości przestrzegać; na sprawiedliwość uważać; nicht beobachten, na sprawiedliwość nie uważać.

Gerechtſame Rechte, *ſ. n. plur.* prawa; ustawy, postanowienia.

Gerechtſamkeit, *ſ. f.* prawo, prawność.

Gereichen, *v. n.* być, wyiść, wychodzić, bywać, einem zur groſſen Ehre, być komu na honor, wyiść, wychodzić komu na honor, zu einem Sprichworte, wychodzić na przysłowie, zu eines Lobe, na czyią chwałe, die Wohlthat gereichet mir zur Gefahr, dobroczynność wychodzi mi na niebezpieczeństwo, was zu deſſen Verderben ausgedacht worden iſt, gereichet zu deſſen Glück beſtens, co na iego zgubę wymyślone było, to wychodzi na iego szczęście y dobro.

Gereicht, Gegeben, *part. et adj.* dany ofiarowany, podany.

Gereiniget, *part. et adj.* oczyszczony, wyczyszczony, wymyty, wychędożony.

Gereitzet, *part. et adj.* rozdrażniony, zaczepiony, roziątrzony, roziadły.

Gerettet, *part. et adj.* ratowany, wyratowany, uwolniony, oswobodzony, wybawiony.

Gereuen, *v. n.* żałować, żal mi, es gereuet mich meines Raths von der Sache, żal mi moiey rady o tey rzeczy, heftig, sehr, mocno, bardzo; daß ich ſolches gethan habe, żal mi, że takową rzecz uczyniłem, nichts thun, was ihm gereuen könne, nic nie czynić czego by mogło żal być, es gereuet mich meiner Thorheit, żal mi moiego głupstwa.

Gergenti, *n. pr. f.* Gergentina, Stadt in Sicilien, miasto w Sycylii. *pol.* Agrigentum, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miasta należący, Gergentynski.

Gericht, *ſ. n.* sąd, sądy, roki, roczki, wieca, da man Recht ſpricht, gdzie sprawiedliwość czynią, ſtrenges, surowy, surowe; öffentliches, publiczny, publiczne, in dem Gerichte zu kurz kom-

burga, Stadt in Holland, miasto w Hollandyi.

Geruch, *s. m.* zapach, wonia, den man riechet, ktory wachaią, angenehmer, lieblicher, przyiemny, miły, cuchnienie, smrod, häßlicher des Mundes, szpetne cuchnienie, smrod, z ust, nach Mürren, mirry zapach, widriger, przeciwny, giltiger, schädlicher, zaraźliwy, szkodliwy, ; der Salben, maści; die Annehmlichkeiten desselben, die aus den Blumen duften, przyiemność zapachu, ktory z kwiatow wychodzi, vom Essen, z iedzenia, z potraw zapach; von altem Weine, od starego wina zapach, wonia; ist mir in die Nase gekommen, wleciał mi w nos.

Gerufen, *part. et adj.* wołany; zawołany, powołany, przywołany.

Geruhen, *v. a.* wollen, geneigt seyn, chcieć, raczyć, ich bitte, sie wollen geruhen, mir dieses zu vergeben, proszę chciey, racz mi to darować.

Geruhig, *adj.* spokoyny umysł, ; Leben, spokoyne życie, ; Land, spokoyny kray.

Geruhig, *adv.* spokoynie.

Geruhigkeit, *s. f.* spokoyność, pokoy, des Gemüths, spokoyność, umysłu.

Gerücht, *s. n. to co,* Ruf, Rede, wieść, mowa, powieść; sława, beständiges, iednostayna, nie ustaiąca; gemeines, pospolita; das Gerücht ausstreuen, wieść rozsiać, rozrucić, roznieść, ; entstehet, wieść powstaie, gehet, idzie, nimmt überhand, breitet sich aus, wieść przybiera, wieści rozszerza się; erschallet, rozlega się, ; unterdrücken, stillen, przytłumić, uciszyć sławę, wieść, verschwindet, verliehret sich, ustaie, ginie; weggefallenes, wygasła; ohne Urheber; bez autora, gdy nie wiadomo, kto ią pierwszy począł; ausbringen, wynieść; erhebt sich, powstaie, vergehet, miia, przechodzi; läßt nach, ustaie, gutes Gerücht haben, dobrą mieć sławe, dobre imie.

Gerückt, *part. et adj.* ruszony, umknięty, wytrącony, aus den Zähnen, z zębow.

Gerührt, *part. et adj.* dotchniony, dotchniona, dotchione.

Gerümpel, *s. n.* trzask, łoskot, zgiełk, hałas; alter hölzener Hausrath, dawny drewniany sprząt domowy, stare drewniane graty; von Eisen, żelaza, żelazne graty.

Gerüste, *s. n.* etwas damit zu heben, od sonst zu bewegen, machina do p dniesienia, lub ruszenia czego, das auf und nieder hebet, ktora się nad y w górę podnosi; in Comödien, na komedyach y tym podobnych r sztowanie, wdrauf einer aufgestell oder auch hingerichtet wird, na k rym kto wystawiony, albo y strac ny bywa, także rusztowienie murowania. Aufrichtung der Ger bei einem Bau, wystawone, ru wanie, przy lakim budowaniu, rüste zum Bau aufrichten, rusz nie do budowania wystawić, ... ren, wyprowadzić.

Gerüstet, *part. et adj.* uzbroiony, obr ny, zbroyny, w oręż opatrzony.

Gerüttele, *s. n.* trzęsienie.

Gerüttelet, *part. et adj.* trzęśniony.

Gerunzelt, *part. et adj.* marszczo zmarszczony, marszczkowany.

Gerupft, *part. et adj.* skubany, osku ny, zeskubany, wyskubany, z pie

Gesäet, *part. et adj.* siany, zasiany *tym samym sensie mowią:* wrzucony ziemię.

Gesäß, *s. n.* siedzenie, *to co:* Bank, wa, *to co,* der Steiß, zadek.

Gesättiget, *part. et adj.* nasycony, do nasycenia pełny, napchany.

Gesäuert, *part. et adj.* zakwaszony, k remu, kwasu, drożdży zadano, kiszony.

Gesäuffe, *s. n.* piiatyka, żłopanie, un ßiges, nie pomiarkowana, ne, das r herum gehet, ktora w koło cho

Gesäugt, *part. et adj.* mlekiem ka ny, przy piersiach, oder piersi karmiony.

Gesagt, *part. et adj.* powiedziany, wiony; zmowiony, rzeczony.

Gesalbt, *part. et adj.* smarowany, smarowany maściami, posolony

Gesalpetert, *part. et adj.* saletrow saletrą zaprawny, posolony.

Gesalzet, *part. et adj.* solony, po ny, osolony, nasolony, solą za wny.

Gesammlet, *part. et adj.* zebrany, z rany, pozbierany, zgarniony, z madzony.

Gesammt, *adj.* wszystek, *to co,* gan ły, Gestirne, wszystkie gwiazdy, sammtes Volk, wszystek lud, mi sammter Macht, całą, wszystką.

Gesandt, *part. et adj.* posłany, wy ny, wyprawiony, zasłany.

Gesandter, *s. m.* Poseł, königlicher, k lew

r, nikły. Anzahl der
liczba mowcow, ge-
chwała, geringe und
ły y płony grunt, das
mała powaga, sehr ge-
n hinterlassen, bardzo
stawić. geringe Freun-
cy przyiaciele, Leute,
kczemni. das sind bei
nge, to u nich są małe
rden bei ihnen für ge-
eachtet, to u nich bę-
małą rzecz, Rechtshän-
we sprawy. Redner,
icht der geringste Zwei-
nieysze powątpienie,
n Dingen stolpern, w
rzeczach potchnać się,
sten seyn, być iednym
ch, im geringsten, w
rzeczy, nicht das ge-
; bynaymniey; bewo-
yć poruszonym, nicht
on etwas abgehen, by-
czego nie ostąpić. nie
achten, za mało mieć,
yć, gering werden, ta-
Hoffnung wird gering,
maleie, małą się staie.
. luały, nikły.
s. f. małość, taniość,
zemność.
. et adj. zmnieyszony,
pomnieyszony.
mnieyszenie, pomniey-
yszenie.
. taniość, małość, ni-
mność.
, a. wycieńczać, małym,
aleńkim, czynić.
dj. mało szacowny, ma-
, Geschenkchen, podaru-

t, s. f. mało szacowa-
ażenie, niedrogość.
. naymnieyszy.
, geśnieć, gesnąć, zsia-
Milch gerinnet am Feuer,
icie przy ogniu.
. Gebeine eines Körpers,
ré; z trupa.
nen, v. n. na koniu przyie-
ieżdżać.
. et adj. rozpadły, rozłu-
czepiony, przełupany.
en Laye, n. pr. n. Seń
an Le, Ort in Frankreich,
Francyi.
adj. (neu) Keimerstickend,

z. B. keimerstickende Gelübde einer Nonne, *nowe słowo:* kieł udusiący, iak kieł udusiący ślub iakiey zakonnicy.

Germinal, *s. m.* (neu) der Keimmonat, Sprossenmonat, nach dem neuen französischen Kalender, vom 21 März bis zum 19 April, *nowe słowo:* miesiąc kłow, roślow młodziuchnych, według nowego kalendarza francuskiego, od 21 Marca aż do 19 Kwietnia.

Gern, *adv.* rad, z chęcią, z ochotą, etwas thun, co czynić, gern und fleissig zu hören, rad y pilno słuchać przysłuchiwąć się, gern kommen, z chęcią przyiść, etwas annehmen, czego sią podiąć, co przyiąć na siebie, ich möchte gerne essen, rad bym iadł, ieść mi się che, das hab' ich gern, to rad mam, to mi przyiemne iest, etwas nicht gern sehen, czego nie rad widzieć.

Gerochen, *part. et adj.* wąchany, powąchany, przewąchany; 2) mszczony; zemszczony, czego się pomszczono, *obacz,* rächen.

Geroldseck, *n. pr. n.* Geroldseka, Grafschaft in Schwaben, Hrabstwo w Szwabii.

Geronnen, *part. et adj.* zgęśniały, zsiadły geronnenes Blut, zgęśniała, zsiadła krew, geronnene Milch, twarog, siadłe mleko, także ktore się zewrzało.

Gerste, *s. f.* ięczmień, zboże, Sommergerste, iary ięczmień, Wintergerste, ozimy ieczmień, gdzie bywa, von Gerste, z ięczmienia, mit Gerste gefüttert, ięczmieniem karmiony, paszony.

Gerstenähre, *s. f.* ięczmienny kłos, kłos ięczmienia.

Gerstenbrod, *s. n.* ięczmienny chleb, chleb z ięczmienia.

Gerstengraupe, *s. f.* styzanna, napoy z ięczmienia gotowany.

Gerstenkleien, *s. f. pl.* otreby ięczmienne, z ięczmienia.

Gerstenkorn, *s. n.* Geschwür an den Augenliedern, ięczmień, krosteczka na powiece u oka.

Gerstensaft, *s. m.* fryzanna, należycie z ięczmienia wygotowana, *niby* ięczmienny sok.

Gerstensprei, *s. m.* ięczmienne plewy, zgoniny.

Gerte, *s. f. to co:* Ruthe, rozga, palcat, pręcik.

Gertruydenburg, *n. pr. n.* Getrudenburga,

ie, wie es zu geschehen pfleget, iako się dziać zwykło; nach Wunsche, według życzenia po myśli, es kann nichts geschehen, nic się dziać nie może, wider Verhoffen, przeciwko nadziei dziać się, was geschehen ist, wieder geändert wissen wollen, co się stało, to znowu chcieć odmienić, indem es geschahe, gdy się to działo, wollte Gott, es würde geschehen, dał by Bog, aby się to stało.

Gescheid, klug, *adj.* roztropny, rozeznany, ktory rozeznać y roztropić umie, rozenawaiący.

Gescheidigkeit, *s. f.* roztropność, rozeznanie, rozeim, *z czego*, rozum.

Gescheidiglich, *adj.* roztropnie, rozeznanie, rozeimnie, z roztropnością.

Gescheitert, *part. et adj.* łamany, złamany, połamany, potrzaskany.

Geschenk, *s. n.* dar, podarunek, upominek; göttliches, boski; herrliches, pański, wspaniały; hochzeitliches, weselny, einen mit Geschenken versuchen, tentować kogo podarunkami, darzu geben, na podarunek dać; mit Worten herausstreichen, podarunek słowami przyozdobić; für einen zusammen scharren, dla kogo podarunek zebrać, zgarnąć, einem etwas zum Geschenke schicken, komu co na podarunek posłać; er hat keine behalten, wenn ihm auch gleich die größten angeboten worden sind, żadnego podarunku nie wziął, lubo mu naywiększe były ofiarowane, sich durch sie bei einem beliebt machen, podarunkami miłym się komu uczynić; einen damit an sich ziehen, podarunkiem kogo do siebie przyciągnąć.

Geschenkchen, *s. n.* podarek, daruneczek, podaruneczek, upamneczek.

Geschenkt, *part. et adj.* darowany, podarowany, na podarunek dany.

Gescheuert, *part. et adj.* wytarty, ztarty, otarty; wycierany, zcierany.

Gescheuet, *part. et adj.* bany, obawiany, *niezwyczaynie; to iest*, ktorego się boią.

Geschichte, *s. f.* geschehene Sache, dzieło, dzieie, rzecz udziałana, historya, ein Liebhaber alter Geschichte seyn, ciekawym być starych dzieiow, dem die alten gar wohl bekannt sind, kore mu stare dzieie bardzo dobrze są wiadome. 2) *znaczy*; Erzählung derselben, opowiadanie, opisanie tychże dzieiow.

Geschichtschreiber, *s. m.* dzieiopis; ktory dzieie opisuie.

Geschicke, *s. n.* wyrok, przeznac[illegible] 2) znaczy, zdarność, sposobno[illegible] rządek. ins Geschicke bringen. [illegible] rządek w prawić. porządnie [illegible] das kein Geschicke hat, co skła[illegible] dnego niema, niesmaczny, ni[illegible] bny; der gleichen Mensch, [illegible] bny, niesposobny człowiek.

Geschicklich, *adj.* składny, zdatny, [illegible] datny, wygodny, sposobny.

Geschicklich, *adverb.* składnie, [illegible] przydatnie, wygodnie, sposob[illegible]

Geschicklichkeit, *s. f.* etwas zu thu[illegible] wność, obrot, sposobność, zd[illegible] przydatność, wygodność zd[illegible] prędkość do sprawunku, die [illegible] liche des Verstandes zu allen D[illegible] wrodzona zdatność rozumu do [illegible] stkich rzeczy, des Leibes, ciała [illegible] was zu lernen, sposobność do [illegible] czenia się czego. 2) *znaczy* [illegible] Füglichkeit, składność, układn[illegible]

Geschickt, *adj.* fähig, tüchtig, sp[illegible] zdatny; sposobny, obrotny, [illegible] dny, geschickter Mensch, sprawny, [illegible] sobny człowiek, geschickte Sa[illegible] etwas, wygodny zdatna rzecz d[illegible] go; zum Reden, do mowienia [illegible] schickte Worte zu etwas, zdatne [illegible] do czego, dieses ist geschickt, ins[illegible] heit für das Alter, to iest wyg[illegible] zdatne, obsobliwie dla tego w[illegible] einen zu etwas finden, kogo do [illegible] go sposobnym znaydować, [illegible] welche geschickt sind, eine Erinne[illegible] zu geben, obrazy zdatne do przy[illegible] minania, die geschickte Rede, [illegible] den zu überreden, zdatna mow[illegible] namowienia, do wmowienia, [illegible] nicht geschickt, dich zu trösten, [illegible] stem zdatny, do cieszenia, do p[illegible] szenia ciebie, der geschickte Redn[illegible] was zu beweisen, zdatny mow[illegible] dowodzenia, do pokazania [illegible] der wohl geschickt ist nach einer [illegible] heit, ktory zdatny iest do czyiey [illegible] łości, geschickt seyn zu etwas, [illegible] nym być do czego; sein Amt zu [illegible] walten, do sprawowania swo[illegible] urzędu, geschickt machen, sposob[illegible] uczynić; das Gemüth zu [illegible] umysł do czego, die Natur hat [illegible] Menschen zu dessen Verstande d[illegible] schickte Gestalt gegeben, nutura [illegible] wiekowi zdatną postać do iego [illegible] zumu dała, mache dich hierzu ges[illegible] godny się na to, do tego się sp[illegible] 2) Gesandt, *part. et adj.* pos[illegible] wysłany, wyprowiony, zasłany

Gesc

Gesattelt, *part. et adj.* kulbaczony, okulbaczony, siodłany, osiodłany.

Gesatz, Gesetz, Satzung, *s. n.* prawo, ustawa, uchwała, statut, konstytucya, nakaz.

Gesaubert, *part. et adj.* wyczyszczony, wychędożony, chędożony, uchędożony.

Geschabt, *part. et adj.* ogolony, ogolona, ogolone, *simpl.* golony.

Geschäft, *s. n.* interes, sprawunek, sprawa, sprawunki; fremdes, obcy, schweres, ciężki; eigenes, häusliches, własny, domowy; beschwerliches und mühsames, przykry y pracowity; gemeines, öffentliches, pospolity, publiczny; lustiges, śmieszny, pocieszny; auf sich nehmen, na siebie wziąć, durch die Geschäfte verhindert werden, interesami być zatrudnionym; besorgen, verrichten, interes sprawować, sprawiać, robić; ausmachen, wyrobić, dokazać, wegen seiner allzuvielen Geschäfte kann er ihn nicht so oft, als er will bei sich haben, dla swoich nazbyt wielu interesow niemoże on go tak często, iak chce, mieć u siebie, von seinen Geschäften abgehalten werden, od swoich interesow być oderwanym. 2) *znaczy*: männliches Glied, męski wstydliwy członek.

Geschäfftig, *adj.* sprawny, obrotny, przemyślny, geschäfftiger Mensch, sprawny, obrotny człowiek, geschäfftig seyn, sprawnym, obrotnym być.

Geschäfftigkeit, *s. f.* zatrudnienie; zainteressowanie.

Geschält, *part. et adj.* ze skory odarty, oblupiony ze skóry, ostrugany ze skórky.

Geschändet, *part. et adj.* zgwałcony, ktoremu, ktorey, wstyd wzięto.

Geschätzt, *part. et adj.* szacowany, oszacowany, ktorego, co, szacowano, oszacowano.

Geschafft, *part. et adj.* stworzony, co stworzone iest, ktorego ztworzono.

Geschehen, *v. n.* dziać się; hurtig, prędko; mit grosser Hitze, z wielką gorącością; geschickt, składnie; fleißig, emsig, pilnie, z pilnością; bescheidentlich, skromnie; in der That, w samey rzeczy dziać się, was ich gesagt, das geschieht, co ia powiedziałem, to się dzieie, was er wolle, daß mit ihm geschehen solle, co by chciał, aby się z nim działo, es geschiehet alles nach dem Schicksale, wszystko się według wyroku, według przeznaczenia dzie-

ie,

ludzi. 2) znaczy Haufen, Ungeziefer, Würmer, kupy gadu, robakow.

Geschmelzt, *part. et adj.* topiony, ztopiony, ktory ztopniał, co ztopniało.

Geschmelzte Arbeit, *s. f.* blachmalowa robota, szmelcowana robota, napalana.

Geschmieget, *part. et adj.* zagięty, zakrzywiony, wykrzywiony, skrzywiony.

Geschmiere, *s. n.* mazanina, mazanie, zmazanie, zkryślenie.

Geschmiert, *part. et adj.* nasmarowany, posmarowany, smarowany.

Geschminkt, *part. et adj.* umalowany, ufarbowany.

Geschmolzen, *part. et adj.* ztopiony.

Geschmuck, Putz, Schmuck, *s. m.* stroy, ubior, do stroienia się, do ubrania się.

Geschmückt, *part. et adj.* stroy, ubior.

Geschnäbelt, *part. et adj.* dziubaty, z dziubem.

Geschnellt, *part. et adj.* zwiedziony, oszukany, na ktorym pieniądze wykręcono.

Geschneutzt, *part. et adj.* wysiąkany.

Geschnitzelt, *part. et adj.* żnięty po sznicersku.

Geschnitzt, *part. et adj.* wyrzynany po sznicersku.

Gescholten, *part. et adj.* łaiany, złaiany, wyłaiany, połaiany.

Geschöpf, *s. n.* stworzenie, des Menschen Herrschaft über alle Geschöpfe, człowieka władza nad wszelkim stworzeniem.

Geschöpft, *part. et adj.* czerpany, brany, iako to woda ze studni.

Geschoren, *part. et adj.* strzyżony, ostrzyżony, wystrzyżony.

Geschoß, *s. n.* armata, strzelba, Art eines Gewehrs, kształt działa. 2) *znaczy:* Stockwerk eines Gebäudes, piętro budynku, bis in das dritte ist ein Ochse gestiegen, aż na trzecie piętro woł wyłazł.

Geschossen, *part. et adj.* postrzelony, postrzałem rażony, trafiony; mit einem vergifteten Pfeile, iadem napuszczoną strzałą, geschossen seyn, w łeb być postrzelonym, *to iest:* głupim być.

Geschreckt, *part. et adj.* postraszony, zastraszony, przestraszony.

Geschröpft, *part. et adj.* zpruchniały, wypruchniały, w pruchno obrocony.

Geschrei, *s. n.* krzyk; helles, gło przeraźliwy; wildes, wüstes, d trauriges, żałosny; wie das ver lete Volk macht, iaki postpolstwo się zbiegnie, czyni, mit Seufzen mengtes, ze wzdychaniem zm ny; allenthalben erhobenes, ze w stkich stron podniesiony; erh b podnosi się; 2) znaczy, powie wy ludzkie; Rede der Leut Furcht, mowy ludzkie pełnie gi, durch ein Geschrei erschreck den, krzykiem być przestras das kleine Geschrei von etwas men, hören, mowę iaką o czy wziąć, słyszeć.

Geschrieben, *part. et adj.* pisany sany, pisywany, co pisano, na iest.

Geschroten, *part. et adj.* pokrus kruszony, zkruszony, geschr Getraide, pokruszone zboże.

Gesch, Schaum, Gäscht, *s. m.* pian

Geschürzet, *part. et adj.* podpasany, kasany.

Geschütt, der Damm, *s. n.* grobla

Geschütz, *s. n.* działo, armata, Schießzeug, wielka strzelba; ve lerhand Art, wszelakiego ks eine Stadt mit Geschütze an beschießen, do miasta z arm strzelać; auf die Mauern stellen murach postawiać; damit an Mauer stellen, z armatą pod podstąpić.

Geschützt, *part. et adj.* broniony rego kto broni, obrone daie.

Geschwader, *s. n.* szwadron; Reuter, poczet iazdy, dicht be gęsto ustawiony, uszykowany gen, pobić; zbić.

Geschwächt, *part. et adj.* osłab zwątlony, osłabiały, zesła zwątlały.

Geschwängert, *part. et adj.* brzemie

Geschwänzt, *part. et adj.* ogoniast

Geschwär, *s. n.* wrzod, bolak.

Geschwärich, *part. et adj.* blatterig Geschwüre, wrzodowaty, wrzod zwrzodowaciały.

Geschwärzt, *part. et adj.* czerniony czerniony, poczerniony, czarno bowany, umalowany.

Geschwätz, *s. n.* mowy, rozmowy ki, z kim mieć, czynić; viele den damit zubringen, wiele god gadkach przepędzać; alberes, n

bardzo iest prędki do wynalazku, do wymyślenia, geschwind von Anschlägen und in der Ausführung, prędki do wymyślenia proiektow y do zrobienia ich.

Geschwind, *adv.* prędko, szypko, chudko, zu einem kommen, do kogo przyiść, einem etwas hinterbringen, co komu prędko donieść, so geschwind du kannst, iak prędko, iak nayprędzey możesz, sich auf die Beine machen, prędko się na nogi porwać, etwas merken, prędko co pomiarkować, herzukommen, prędko przybyć, przytąpić; geschehen werden, stać się, so geschwind gewachsen seyn, tak prędko urosć, ich machte mich geschwind auf meine Herberge, pobiegłem prędko do moiey gospody.

Geschwindigkeit, *f. f.* prędkość, szypkość; wunderbare, dziwna, cudowna; des Verstandes, doweipu, fertige, gotowa, wundernswürdige, godna podziwienia; der Worte, prędkość słow, w słowach, im Reden, w mowie; im Thun, w czynieniu, w działaniu, die Augen mit gröβter Geschwindigkeit zu und aufthun, oczy z naywiększą prędkością otworzyć y zamknąć, die Geschwindigkeit muß man anwenden, prędkości trzeba zażyć, dołożyć, in einem Dinge brauchen, w iakiey rzeczy zażywać, sich der Geschwindigkeit bedienen, prędkości użyć, prędkością nadrobić, sich mit gröβter nur etwas herum drehen, z naywiększą prędkością około czego kręcić się, obracać, er ist mir mit Geschwindigkeit zuvor gekommen prędkością mi zabiegł; zum Lauffen haben, prędkość mieć do biegania, sich nicht sowohl der Stärke, als der Geschwindigkeit befleißigen, nie tak o siłę, iak o prędkość dbać, thue auch noch die Geschwindigkeit hinzu, przyday do tego szypkość.

Geschwister von einem Vater, *f. c. pl.* dzieci rodzone iednego oyca, rodzeństwo, von einer Mutter, dzieci przyrodnie, iakoby, *przyrodzeństwo.*

Geschwisterkinder, *f. c. pl.* männlichen und weiblichen Geschlechts, von zweien Brüdern, dzieci, tak męskiey iak y białey płci, od dwoch braci, stryieczne dzieci, stryieczny, männlichen Geschlechts von zwei Schwestern, męskiey płci od dwoch siostr, cioteczni, weiblichen Geschlechts, białey płci, cioteczne, von Bruder und

Schweſter männlichen Geſchlechts, od brata y ſioſtry męſkiey płci, cioteczni wuieczni, weiblichen Geſchlechts, białey płci, cioteczne wuieczne.

Geſchwitzt, *part. et adj.* pocony, wypocony, co potem, potami wyſzło.

Geſchwollen, *part. et adj.* nabrzmiały, napuchły, nadęty, nabiegły, von Gifte, od trucizny, geſchwollene Augen, nabrzmiałe, podpuchłe oczy, geſchwollenes Glied, nabrzmiały członek, geſchwollen ſeyn, nabrzmiałym być.

Geſchworen, *part. et adj.* wrzadaty, 2) przyſiężny, geſchworener Rath, przyſiężna Rada, geſchworener Richter, przyſiężny Sędzia.

Geſchwülh, *ſ. m.* ſzpar, zaduch; warm ohne alle Luft, kędy ciepło albo gorąco ieſt, bez żadnego oddechu dla powietrza, Geſchwülhtage parne dni.

Geſchwür, *ſ. n.* wrzod, bolak, bolączka, häßliches, ſzpetny; voller Würmer, pełny robakow, ſchädliches, ſzkodliwy; frißt um ſich, obżyra około ſiebie; verurſachen, erregen, ſprawiać, robić wrzody, machen, daß es eine Rinde bekömmt, ſprawić, aby ſkorką porastał; heilt nicht leicht, nie ſnadno ſię goi; entſtehet, ſchießt auf, wrzod ſię robi, wybiega, das Geſchwür öffnen, wrzod otworzyć, przeciąć.

Geſchwürig, *part. et adj.* geſchworen, wrzodaty, wrzodowaty.

Geſchwulſt, *ſ. f.* nabrzmienie, nabiegnienie, puchlina; kommt darzu, przyſtępuie do kogu, der Beine, nabrzmienie, nabrzmiałość nogi iſt hart geworden, ztwardniało; findet ſich an der Hand, nabrzmiałość pokazuie ſię na ręce, w ręce; ſetzet ſich, puchlina, nabrzmiałość, tęchnienie, klęśniele, zchodzi.

Geſchwunden, *part. et adj.* uſchły, wyſchły, wyſuſzony, (co mewią) iak ſzkzepa.

Geſchwungen, *part. et adj.* proſto w gòrę wybity, wyniesiony, iak z wagą bywa.

Geſechſt, *part. et adj.* poſzoſny, aus ſechſen beſtehend, z ſześciu złożony, ein Vers, der ſechs *pedes* hat, wiersz, ktory ma ſześćſtop, miar, ſześcio ſtopny; w Łacińſkim y w Greckim.

Geſegnen, ſegnen, *v. a.* błogoſławić, co, einem, komu, obiad, iedzenie.

Geſegnet, *part. et adj.* błogoſławiony, co pobłogoſławione ieſt od kogo.

Geſehen, *part. et adj.* widziany; ſich widzianym być; poważanym bey iſt geſehen bei ihm, on ieſt poważanym od niego, geſehen ſeyn wollen, chcieć być widzianym, chcieć ſię kazać, popiſać przed ludźmi.

Geſell, *ſ. m.* towarzyſz, wſpolnik; Theil an einer Verrichtung hat, ame część iaką z drugim w iedney rzeczy, w iednym intereſie; gemeiſter und gewogenſter, naywiernieyszy y nayżyczliwſzy, einen in allen Handlungen zum Geſellen haben, a kogo we wſzyſtkich ſwoich ſprawach towarzyſzem y *ſpolnikiem*, ter Geſellen ſich beifügen, towarzyſza, ſpolnika przybrać do ſiebie; ſich angeben, ſpolnikiem, Towarzyſzyć ſię czynić, an einem den Geſellen haben, mieć z kogo towarzyſza. eines Handwerkers, iakiego rzemieſlnika, eines Geilers, towarzyſz piwnikow; eines Schneiders, towarzyſz kracow; 3) Menſch czlowieczeczek, treuloſer, bez wiary, rzetelności, undankbarer, niewdzięczny, fauler, gnuśny.

Geſellen, *v. a.* towarzyſzyć, ſprzęgać, ztowarzyſzyć, einen zu kogo z kim.

Geſellet, *part. et adj.* ztowarzyſzony, zeſpołkowany; towarzyſztwem ſcony.

Geſellig, *adj.* ſnadny do ztowarzyſzenia, ſkłonny do towarzyſtwa z kim.

Geſelligkeit, *ſ. f.* ſnadność, skłonność do towarzyſzenia, do ztowarzyſzenia ſię, *albo* własniey, ſamo towarzyſzenie.

Geſellinn, *ſ. f.* towarzyſzka, wſpołka, des Lebens, życia; bey ſpokoynych czaſow; in der Ehe, małżeńſtwie.

Geſellſchaft, *ſ. f.* towarzyſtwo, ſprzężenie, ſpolność, ſpołeczeńſtwo, einigung zweier, oder mehrerer, ziednoczenie dwoch, albo wiecey oſob, *połym*, die auf ſolche vereinigten Menſchen ſelbſt, ludzmi tymże ſpoſobem ziednoczonemi; genaue, należyte, ſcharfe; angenehme und liebe, przyiemne y miłe; genauere und vertraute, ſcleyſze y wiernieyſze, öffentliche Amtes, publiczna ſpolność urzędu; publiczne towarzyſtwo urzędowe, verbrüchliche, nie przelamane, willige, dobrowolne, chętliche u

fen, kogo pod prawo poddać, das Geſetz annehmen, prawo to przyiąć, darauf ſchwören, przyſiąć, przyſiągać na prawo; daran gebunden ſeyn, prawem być, obowiązanym, von dem Geſetze abgehen, od prawa odſtąpić; ungültig machen, nieważne uczynić, nicht halten, überſtreben, übertreten, prawa nietrzymać, nie chować, prawo przeſtąpić, przeſtępywać, das Geſetz abſchaffen, prawo znieść; verkehren, prawo przekręcie, przewrocić, przenicować, von dem Geſetze losſprechen, od prawa wolnym uczynić; läßt nicht zu, das zu thun, prawo nie pozwala tego czynić, ſo lautet unſer Geſetz, tak opiſuie, tak opiewa naſze prawo, die Sitten gelten mehr, als die Geſetze, obyczaie więcey popłacaią, iak prawa y uſtawy, nach dem Geſetze mit einem handeln, verfahren, podług prawa, z kim obchodzić ſię, traktować, poſtępować, geſchehen, gethan werden, według praw dziać ſię, ſtać ſię, das Geſetz hat geordnet, prawo uchwaliło, nakazało; will, daß nicht, chce, aby nie, das iſt nach den Geſetzen wohl verordnet, to ieſt podług praw dobrze uſtanowiono, aby, im Geſetze verordnet haben, w prawie, *lepiey* prawem poſtanowić.

Geſetzgeber, *ſ. m.* prawodawca, prawochwalca; prawſtanowca, ſtanowiciel.

Geſetzgebung, *ſ. f.* praw dawanie, nadawanie, ſtanowienie, uchwalenie.

Geſetzlich, *adj.* prawny, według prawa, iak prawo nieſie, iak opiſało.

Geſetzlos, *adj.* wolny od prawa, wyięty od prawa; nie podległy prawu, geſetzlos ſeyn, być wolnym, wyiętym od prawa.

Geſetzmäßig, *adj.* prawny, podług prawa, geſetzmäßiges Commando, prawna komenda, geſetzmäßige Frage, pytanie podług prawa, geſetzmäßiger Tag die Comitia zu halten, prawny dzień do odprawiania Seymu, *to ieſt*, prawem wyznaczony.

Geſetzmäßig, *adv.* prawnie, podług praw, prawa, iſt darinnen nichts geſchehen, w tym ſię nic nie ſtało, leben, podług prawa żyć.

Geſetzt, *adj. et part.* ułożony, uſtawiony, układny, wohlgeſetztes Gemüth, dobrze ułożony, uſtawiony umysł. 2) *znaczy*, geſetzt, daymy, położmy, daß, że, in ihm Geſchicke genug geweſen ſey, że doſyć było w nim ſpoſobno-

ści, rozumu, gesetzt, du seyest der, położmy, że ty iesteś nim, gesetzt, ich sey furchtsam, daymy, że ia lękliwy y boiaźliwy, iestem; es sey was, że to iest prawda.

Gesetztafel, *s. f.* tablice praw, na ktorych prawa są wypisane.

Geseelt, *part. et adj.* kolumnami przyozdobiony, w kolumny budowany, dawany.

Gesibschaft, *s. f.* s. Gesiebschaft.

Gesichert, *adj.* okryty, przykryty, zasłoniony, zastawiony, bezpieczny.

Gesicht, *s. n.* twarz, wie es der Mensch von Natur hat, iaką człowiek z urodzenia ma; besondres, schönes, osobliwa, piękna; fürchterliches, straszna: okropna; verändertes, odmieniona; häßliches, szpetna; ungewöhnliches, niezwyczayna; erbärmliches, litości godna; wohlanständiges, przystoyna; gräßliches, marsowata; ehrliches, uczściwa; grimmiges, sroga, okrutna; fröhliches, wesoła; rothes, kupferigtes, vom Weine, czerwona, miedzianey farby od wina, ein Mensch vom schrecklichen Gesichte, człowiek strasżney twarzy, sage was er für eins gehabt hat, *powiedz*, co miał za twarz, eines Gesicht ansehen, na czyią twarz patrzyć, der Richter Gesicht ansehen, patrzyć na twarz sędziow, Schamhaftigkeit des Gesichts, wstydliwość twarzy; munteres, żywa, żyzwa: ernsthaftes, poważna; zweifelhaftes, niepewność y wątpliwość po sobie pokazuiąca; verstelltes, zmyślona, udana; zerrüttetes, pomięszana; niedergeschlagenes, zniżona, uniżona; hurenhaftes, kurewska; feindseliges, nieprzyiacielska, der mit dem Gesichte stets einerlei siehet, u ktorego zawsze iedna postawa iedna doba twarzy, das Gesicht nach etwas anschicken, twarz do czego stosować, stroić, albo według czego, eben die Lebhaftigkeit im Gesichte ersehen, rowną żywość na twarzy widzieć, dessen Gesicht ein großes Unglück zu erkennen giebt, iego twarz daie poznać wielkie nieszczęście, die Verzweiflung läßt sich in allen Gesichtern verspüren, rozpacz na twarzy wszystkich daie się widzieć, einem mit dem Gesichte schmeicheln, komu twarzą podchlebiać. 2) *znaczy:* Fähigkeit zu sehen, moc widzenia, albo wzrok; scharfes, ostry; wird geschwächt, słabiecie, wątleie; blödes, tępy wzrok, wo mich mein Gesicht nicht betrügt, ieżeli m[illegible] moy wzrok nie zwodzi, da er befü[illegible] tet, es möchte ihm das Gesicht betrü[illegible] gdy się bał, aby go wzrok nie [illegible] dził, um sein Gesicht kommen, [illegible] cić wzrok, einem wieder zu dem [illegible] sichte verhelfen, komu znowu do [illegible] ku pomoc, *to iest:* przywrocić k[illegible] wzrok, das Gesicht ist mir verga[illegible] wzrok mi zaszedł ciemnością, [illegible] das Gesicht benehmen, odecrać [illegible] wzrok: verlieren, utracić. 3) [illegible] widowisko, albo widzenie: [illegible] nem erscheinet, co się komu po[illegible] durch ein falsches Gesicht bew[illegible] den, przez fałszywe widzen[illegible] poruszonym, er hat ein Gesi[illegible] hen, widowisko widział, [illegible] dzenie, nächtliches, noczne wid[illegible] einem vor das Gesicht kommen, p[illegible] komu przed oczy, stanąć przed [illegible] aus dem Gesichte verliehren, [illegible] z oczow, to iest, nie wiedzie[illegible] cey kogo czego, einem das G[illegible] vergönnen, w oglądaniu się [illegible] kogo, dem Gesichte ist nichts [illegible] trauen, wzrokowi oczom nie [illegible] wierzyć.

Gesichtlein, *s. n.* twarzyczka mała [illegible] dzo mała, małeńka twarz.

Gesichtsfarbe, *s. f.* twarza farba.

Gesichtsschärfe, *s. f.* bystrość wz[illegible] gdy dobrze prędko y daleko kto [illegible]

Gesichtsehne, *s. f.* żyłka widzia[illegible] głowie y w oku.

Gesiebendes, *s. n.* siedm, Zahl, li[illegible] cała w sobie siedm.

Gesiebschaft, *s. f.* plemie, krew. pokolenie.

Gesiebet, *part. et adj.* przasiew[illegible] przetakiem, chędorzony, prze[illegible] niony.

Gesiegelt, *part. et adj.* pieczętow[illegible] zapieczętowany, przypieczętow[illegible]

Gesims, *s. n.* gzyms.

Gesinde, *s. n.* czeladź, słudzy, [illegible] służący ludzie, die Leute heben Getreide auf, um ihre Weiber [illegible] der, Gesindes willen, ludzie ch[illegible] zboże dla ich żon, dzieci, czel[illegible]

Gesindel, *s. n.* schadzka, diebisch[illegible] dzieiow. 2) rodzay, gottlose[illegible] schändliches ausrotten, rodzay nie[illegible] żny y haniebny wykorzenić.

Gesindelohn, *s. m.* zapłata czelad[illegible] dziom, zasługi.

Gesinnen, *v. n.* prosić u kogo, [illegible] rać się, u kogo, od kogo.

Gesinnet, *v. n.* gesinnet seyn, do[illegible]

Gespelset, *part. et adj.* nakarmiony, nie naiedzony, ktory iadł, ktoremu ieść dano.

Gespellt, *part. et adj.* szczypany, rozszczypany, przeszczypany, rozłupany.

Gespenst, *s. n.* widowisko, straszydło, strach, poczwara, ließ sich sehen in Gestalt eines alten Mannes, dało się widzieć w postaci; iakiegoś starego wychudłego człowieka; war verschwunden, odeszło, schreckliche Gespenster lassen sich in dem Hause sehen, straszliwe widowiska daią się widzieć, pokazuią się w domu, die Gespenster plagen den Alten, straszydła, strachy nagabaią starego, voller Gespenster, pełny straszydeł.

Gesperre, *s. n.* Verhinderung, przeszkoda. 2) Decke über einen Wagen, przykrycie nad iakim wozem, das Sparrwerk auf einem Hause, piętro w iakim domu. 2) *znaczy także*, die Klausuren an einem Buche, klauzurki, zamykaczki u iakiey książki.

Gespickt, *part. et adj.* naszpikowany żłoniną, gespickter Beutel, worek naszpikowany, to iest, pieniądzmi napchany.

Gespinn, gesponnene Sache, *s. f.* wyżygany, wymiotem wyrzucony, powrocony.

Gespiel, *s. m.* kamrat, spolnik, towarzysz.

Gespielin, *s. f.* towarzyska, kamratka, spolniczka.

Gespinnst, *s. n.* płotno.

Gespißt, *part. et adj.* kończysto zastrygany, zaciosany, kończysto dany, kowany.

Gespött, *s. n.* śmiech, igrzysko, pośmiewisko, einem zum Gespötte dienen, śmiechem, pośmiewiskiem, igrzyskiem być komu, ausstellen, na pośmiewisko, na igrzysko wystawić kogo, sein Gespött mit einem treiben, igrzysko sobie śmiech stroić, czynić z kogo, ein Gespött aus etwas machen, śmiech, igrzysko, pośmiewisko z czego czynić.

Gesponnen, *part. et adj.* przędzony; uprzędzony, wyprzędzony.

Gesponnenes, *s. n.* oblubienica, zaręczona, panna młoda.

Gespräch, *s. n.* rozmowa; heimliches, taiemna; ungelegenes, nie miła; mit einem, z kim, mit niemand keines halten können, niemóc z nikim żadney rozmowy mieć, sich nicht darauf einlassen wollen, nie chcieć się w rozmo-

wy wdawać, sich mit einem in's Gespräch einlassen, wdać się, wdawać się w rozmowę z kim · sehr vertrautes erfolgete mit ihm, poufała bardzo rozmowa nastąpiła z nim · über etwas, o czym; mit einem anstellen, uczynić z kim rozmowę; abbrechen, rozerwać, przerwać rozmowę.

Gesprächig, *adj.* rozmowny, do rozmowienia się łatwy dobry.

Gesprengt, *part. et adj* rozsypany, rozpierzchniony, gdy sie rozpierzchnie po stronach.

Gesprochen, *part. et adj.* mowiony, mowiono.

Gesprützt, *part. et adj.* rozsypany, rozsypano, co się rozsypało, rozpierzchło.

Gespünst, *s. n.* Gespinnst, płotno, *iako by* tkanka, bo tkane iest z przędzy.

Gespur, die Spur, *s. f.* ślad, ślady, trop, tropy, znaki na drodze od nog wybite.

Gestade, *s. n.* brzeg morski, *obacz*, Ufer.

Gestämmet, *part. et adj.* podparty, podpierany, wspierany, wsparty.

Gestänkere, *s. n.* smrod, zapach nie miły, cuchnienie.

Geständig, *adj.* wyznaiący, ten co wyznaie; geständig seyn, być wyznaiącym, *to iest:* wyznawać, das Versehen, grzech, przestępstwo.

Geständniß, *s. n.* wyznanie, przyznanie się, aus einem bringen, do brzyznania sie, kogo przywieść, do wyznania przyprowadzić.

Gestärkt, *part. et adj.* utwierdzony, ztwierdzony, umocniony, zmocniony.

Gestäude, *s. n.* Strauch, Busch, krzaki, chrusty, krzewina, krzak, chrust.

Gestäupt, *part. et adj.* rozgami ocięty, ścięty sieczony, osieczony.

Gestalt, *s. f.* postać, postawa, wzor; eines Dinges verliehren, postać iakiey rzeczy zgubić; des Mundes hat die Natur also gebildet, postać twarzy natura tak ukształtowała; ist geschickt ein Ansehen zu geben, postać iest zdatna do dodania powagi, eines Gestalt annehmen, wziąć postać czyią na siebie · schöne, ehrliche, vortreffliche, schreckliche, annehmliche, menschliche, piękna, uczściwa, przednia, straszna, przyiemna, ludzka, człowiecza, die Gestalt eines Löwens in den Wolken sehen, postać lwa na obłokach widzieć, Knabe von schöner Gestalt, chłopiec piękney postaci; eines Feldherrn haben, mieć postać Hetmanską, in Gestalt eines Knechts, w postaci sł[illegible] er ist von ansehnlicher gewesen, o[illegible] poważney postaci, es fehlet ihm [illegible] an einer ansehnlichen, nie zbywa[illegible] na poważney postaci. a) znaczy[illegible] sob, kształt, welcher Gestalt es [illegible] chen sey, iakim sposobem to [illegible] czynić, iakim kształtem, solcher [illegible] stalt verhält sich die Sache, takim [illegible] sobem ma się rzecz, solcher Gest[illegible] das menschliche Leben bewandt, [illegible] sposobem życie ludzkie iest [illegible] dzone, gestalten Sachen nach [illegible] dług rzeczy tak się maiących [illegible] Gestalt, podobnym sposobem [illegible] wnym sposobem, rownym ksz[illegible]

Gestalt, weil, da, *conj.* ponieważ [illegible] wiem, er wußte nicht, wo er sich wenden sollte, da gesagt wurde, [illegible] dział dokąd się miał obrocić, [illegible] wiem mowiono.

Gestalten, *v. a.* kształtować, form[illegible] wykształtować, uformować.

Gestaltet, *part. et adj.* wykształto[illegible] kształtowany, wyobrażony, [illegible] postać iaka dana.

Gestampft, *part. et adj.* tłuczony, [illegible] czony, utłuczony, ztłuczony.

Gestank, *s. m.* häßlicher Geruch, [illegible] fetor, nie dobry zapach, in [illegible] Gestanke liegen, w swoim sm[illegible] leżeć; unerträglicher, nieznośny [illegible] Mundes, ust, gęby, z gęby; [illegible] ten Körpern, z trupow, z um[illegible] ciał, unter den Armen, pod po[illegible]

Gestatten, *v. a.* cierpieć; dopuś[illegible] puszczać, pobłażać, dawać, da[illegible]

Gestattung, *s. f.* cierpienie, dop[illegible] nie, dopuszczanie, pozwalanie.

Gesteckt, *part. et adj.* wrzucony, [illegible] dzony, wepchnięty; ins Ge[illegible] do więzienia.

Gestehen, *v. a.* wyznać, wy[illegible] przyznać, przyznawać; etwa[illegible] man muß es gestehen, muszą [illegible] znać, przyznać.

Gesteiniget, *part. et adj.* ukamie[illegible] ny, kamieńmi okryty, przyw[illegible]

Gestell, *s. n.* nogi, eines Tisches, [illegible] łu iakiego.

Gestellet, *part. et adj.* ustawion[illegible] stawiony, przywiązany; an den [illegible] do palu, auf die Probe gestell[illegible] probę wystawiony; auf freien [illegible] na wolney nodze postawiony, [illegible] na wolność puszczony, an sein[illegible] gestellet seyn lassen, na swoim [illegible] scu postawione zostawić.

Gestrampel, *ſ. n.* wierżganie, zadniemi nogami kopanie, bicie, wierżgnienie.

Gestreckt, *part. et adj.* roziągniony, wyciągniony, rozciągniony, wyciągany.

Gestreichelt, *part. et adj.* macany, pomacany, zmacany, *od słowa*, macać.

Gestreift, *part. et adj.* ſtrefowany.

Gestreng, tapfer, *part. et adj.* waleczny, mężny, dzielny. 2) *to co:* herbe, ſurowy, przykry,

Gestrengigkeit, *ſ. f.* ſurowość, oſtrość, przykrość.

Gestreuet, *part. et adj.* rozproſzony, rozpierzchniony, rozſypany.

Gestrichen, *part. et adj.* zrownany, porownany, wyrownany.

Gestrickt, *part. et adj.* dziany, dziergany, na iglicach, na drutach.

Gestrig, *adj.* wczorayſzy, gestriger Tag, wczorayſzy dzień; gestrige Rede, wczorayſza mowa.

Gestühle, *ſ. n.* ławy, ławki, ſiedzenia, ſtołki.

Gestümmelt, *part. et adj.* verſtümmelt, behauen, ucięty, obcięty, poobcinany, obcinany.

Gestürzt, *part. et adj.* zepchnięty, pchnięty popchnięty; *od słowa*, pchnąć.

Gestützt, *part. et adj.* podparty, podpierany, wſparty, wſpierany.

Gestutzt, *part. et adj.* utrącony, poutrącany, obcięty, obcinany, ucięty.

Gestunden, *v. a.* Aufſchub geben, nachſehen, czas dać, czaſu dłużſzego pozwolić; odłożyć,

Gestundung, *ſ. f.* Nachſicht, odłożenie na inſzy czas, czaſu dłużſzego pozwolenie.

Gesuch, *ſ. m.* prożba, proſzenie, upraſzanie, napieranie ſię.

Gesucht, *part. et adj.* ſzukany, poſzukany, czego ſzukaią lub ſzukano.

Gesumme, *ſ. n.* brzęczenie, der Bienen, pſzczoł, machen die Bienen, pſzczoły robią brzęczenie, *to ieſt*, brzęczą.

Gesunken, *part. et adj.* pogrążony, utoniony, ktory na dno poſzedł, utonął.

Gesund, *adj.* zdrowy, zdrony, der die Gesundheit beſitzet, ktory zdrowie ma, gesunder Theil des Leibes, zdrowa część ciała, Verſtand, zdrowy rozum, einen geſund machen, kogo zdrowym uczynić, einen friſch und geſund wo ſehen, kogo żywego y zdrowego gdzie widzie, er iſt geſund zu Fuße wieder gekommen, piechoty powrocił

zdrowy, gesund seyn, zdrowym być; werden, stać się, er ist so gesund, daß er keine Arznei und keines Doctors nöthig hat, iest tak zdrow, że żadnego lekarstwa, żadnego Doktora nie potrzebuie, ungesundes Jahr, nie zdrowy rok, die gesunde Luft, zdrowe powietrze.

Gesund, *adv.* zdrowo: nirgends leben, nigdzie zdrowo nie żyć.

Gesundbrunnen, *s. m.* zdroy zdrowy wody zdrowe, wody leczące.

Gesundheit, *s. f.* zdrowie; da einer nicht krank ist, gdy kto chorym nie iest, die unverderbte Gesundheit haben, nie zepsute mieć zdrowie: schwache, słabe, völlige, zupełne; lange, kurze, długie, krotkie: verlohrne, stracone; schlechte, złe, zur Gesundheit dienlich, do zdrowia służący, zdrowiu pomocny, die Gesundheit nicht schonen, zdrowia nie ochraniać, von guter Gesundheit seyn, dobrego być zdrowia, der Gesundheit wegen an einen Ort kommen, dla zdrowia przybyć na iakie mieysce, Gesundheit der Luft, zdrowość powietrza; des Orts, mieysca: des Weins, wina, über Tische eines Gesundheit trinken, u stołu pić zdrowie czyie.

Gesundheitsschule, *s. f.* (neu) *nowe słowo:* szkoła do zdrowia.

Gesundmachen, *v. a.* zdrowym czynić, zdrowić, do zdrowia przyprowadzać.

Gesundmachung, *s. f.* zdrowym czynienie. zdrowienie.

Gesungen, *part. et adj.* śpiewany, prześpiewany, odśpiewany, wyśpiewany.

Getadelt, *part. et adj.* ganiony, zganiony. naganiony, przyganiony.

Getauft, *part. et adj.* chrszczony, ochrszczony.

Gethan, *part. et adj.* czyniony, uczyniony, gleich als ob es wohlgethan wäre, właśnie iak by to było dobrze uczynione.

Getheilt, *part. et adj.* dzielony podzielony, przedzielony. *od słowa* dzielić.

Gethöne, *s. n.* brzek, brzmienie, dzwonienie, brzęczenie.

Getilgt, *part. et adj.* zmazany, zamazany, zgładzony, zagładzony.

Getödtet, *part. et adj.* zabity.

Getöse, *s. n.* zgiełk, hałas, wrzask; szczęk, der Waffen, zbroi, oręża.

Getränk, *s. n.* trunek, napoy.

Getragen, *part. et adj.* noszony.

Getraide, *s. n.* s. Getreide.

Getrauen, *v. r.* sich, ośmielić się, śmieć; zu gestehen, ośmielić się wyznać, [illegible] nem etwas wieder zu versprechen, [illegible] śmielić się znowu co komu obiecał, etwas zu sagen, co mowić, co podwi[illegible] dzieć.

Getreide, *s. n.* zboże; häufiges, obfi[illegible] reichliches, plenie; geringes, nik[illegible] reines, czyste; schweres, ciężkie; [illegible] riges, łatosie, tego rocznie; das [illegible] frieret, ktore wymarza; wird von [illegible] Würmern ausgefressen, od robak[illegible] bywa ziedzone; auf den Boden [illegible] gen, schütten, do szpiklerza [illegible] znieść, zsypać mit Spreu [illegible] tes, z plewami pomięszane; fan[illegible] zu schossen, zaczyna się wysypow[illegible] blühet, kwitnie; wird dürre, schw[illegible] ist reif, dożrzałe; hat abgeblüh[illegible] okwitnęło, okwitło, abgehauen [illegible] zać zboże, in die Stadt zusamm[illegible] führen, do miasta zwozić; ist reif [illegible] Erndte, godzi się żąć, sierpa w[illegible] anstecken, zboże zapalić, zapalać, [illegible] dem das Getreide gerathen ist, [illegible] dem gilt, oder fällt auch der Dr[illegible] iak się zboże udało, tak też popł[illegible] albo upada, dziesięcina; säen, [illegible] einerndten, zżąć, pozżynać, die [illegible] bringt das Getreide, ziemia przy[illegible] rodzi zboże; bis auf die Ähren [illegible] ben, zboże aż do kłosu przypro[illegible] zić; schlägt auf, rośnie, idzie w [illegible] rę; ist der Scheffel bis 50 Gulden [illegible] stiegen, korzec zboża do pięćdzie[illegible] złotych zkoczył; wird theuer, [illegible] zeie; schlägt ab, wird wohlfeiler, [illegible] na doł tanieie.

Getreidefeld, *s. n.* pole na zboże, g[illegible] na zboże.

Getreidemangel, *s. m.* niedostatek zboże, zbywanie na zbożu.

Getreidemarkt, *s. m.* rynek na zbo[illegible] targowisko na zboże.

Getrennet, *part. et adj.* oddzielony [illegible] padniony, co oddzielone iest od [illegible] giego, lub odpadłe.

Getreten, *part. et adj.* deptany, zde[illegible] ny, podeptany; od deptania.

Getreu, *adj.* wierny, getreuer Fre[illegible] wierny przyiaciel, Knecht, wie[illegible] sługa; gegen dieses Reich, wierny [illegible] mu krolestwu, er hat sich getreu [illegible] vielen erwiesen, wiernym się w [illegible] lu rzeczach pokazał, getreue Fre[illegible] wierni przyiaciele; Frau, wierna [illegible] na, einem getreu verbleiben, wier[illegible] komu zostawać, sehen, daß einer [illegible] getreu sey; widzieć że kto bar[illegible] wiernym iest.

Get[illegible]

Gevatterin, *ſ. f.* kuma, kumoſzka, kumoſia, kumka; in Anſehung des Kindes, chrzeſna matka.

Gevatterſchaft, *ſ. f.* kumy, kmotroſtwo, komotry, kumoſtwo.

Gevaudan, *n. pr. n.* żewodan, ehemalige Provinz in Frankreich, dawna ziemia we Francyi; die Einwohner darinnen, mieſzkańcy w nieyżewodanie, *pol.* Gabali.

Gevierk, *part. et adj.* czterogranny, czworogranny, czteroſcienny, czworoſcienny.

Gevierte, das, *ſ. n.* czworogran, ins Gevierte hobeln, w czworogran odhyblować.

Gevierttheilet, *part. et adj.* ćwiertowany, na cztery ćwierci podzielony.

Gevollmächtiget, *part. et adj.* upełnomocniony, upełnomocowany, komu pełna moc dana.

Gewachſen, *part. et adj.* rodowity, urodzony, das von ſich ſelbſt gewachſen iſt, co przez ſię rośnie; urosło, gewachſenes Salz, rodowita ſol, urodzona, ktora w ziemi urosła. 2) *znaczy co* gleich, rowny gewachſen einem ſeyn, być komu rownym, *niby* być iednego w zroſtu z nim, der feindlichen Gewalt nicht mehr gewachſen ſeyn, nieprzyiacielskiey ſile nie być więcey rownym.

Gewächs, *ſ. n.* drzewko, ſzczep; ziele, junges, młody, młode; unbeſchädigtes, nienaruſzone; heuriges, latoſie, tegoroczne; unzeitiges, niewczeſne; das langſam wurzelt, ktore ſię powoli przyimuie, powoli korzonki puſzcza; in ein anderes Pflanzbeet ſetzen, ſzczep na inſze do ſzczepienia mieyſce przeſadzić; mit Fleiße ausheben, z pilnością z ziemi wyiąć; hat keine Nahrung, niema żadney karmi; mit Befeuchtung erquicken, ſzczepy podlewaniem ożyżwić, pokrzepić; von dem alten Stocke abloſen, że ſtarego drzewa, pnia ſzczep wziąć, żebrać; aller Zweige benehmen, obrać ſzczep ze wſzyſtkich gałązek; ſchießet geſchwind, prędko w pień wyraſta; im Miſtbeete aufbringen, na gnoiowey grządce ſzczep karmić, żywić, einſetzen, ſzczep wſadzić; zaſadzić; pflanzen, ſzczep wſzczepić; aus magerm Erdreiche in gutes verſetzen, z płonego gruntu na dobry przeſadzić.

Gewähre, Gewährſchaft, *ſ. f.* aſſekuracya, ubezpieczenie, *to co:* Verwahrung, chowanie, ſtrzeżenie, pilnowa-

nie, *to co:* Bürgſchaft, kaucya, oſtrzeżenie, gwarancya, ręczenie, die Gewähre leiſten, dać kaucyą, *czyli* oſtrzeżenie, dać kartę na ſiebie; gwarantować *czyli*, ręczyć, przyrzec za kogo.

Gewährleiſtung, gwarancya, ſtrzeżenie, ręczenie, przyrzeczenie za co, za kogo, der die Gewähr leiſtet, ktory gwarancyą daie, zapiſuie, przyrzeka, za kogo, za co; guarant, rękodawca.

Gewähren eines Dinges, *v. a.* użyczyć, dać, wyświadczyć, dać mieć, otrzymać, eines Dinges, iaką rzecz, ſeines Wunſches, ſeiner Bitte gewähret ſeyn, otrzymać ſwoie pragnienie, ſwoią prożbę, uprosić; uczynić, ziścić ſię; was er hat verſprochen, w tym, co obiecał, einem ſeine Treue, dotrzymać ſłowa; Sicherheit, bezpieczeństwo dać, einem Schaden gewähren, za ſzkodę komu ręczyć, ſzkodę przyiąć na ſiebie.

Gewähret ſeines Wunſches werden, *v. r.* otrzymać ſwoie żądanie, der ſeines Wunſches gewähret worden iſt, ktory otrzymał to co ſobie życzył.

Gewährleiſtung, *ſ. f.* gwarancya, ſtrzeżenie, ręczenie, przyrzeczenie za co, za kogo, ſ. *obacz* Gewähre, Gewährſchaft.

Gewahrſam; *ſ. n.* ſtrzeżenie, pilnowanie. *to co:* chowanie; Verwahrung, *to co:* ſicherer Ort, bezpieczne mieyſce; ſtraż, areſzt.

Gewährung, *ſ. f.* zpełnienie; eines Wunſches, czyiego żądania, życzenia, er hat die Gewährung ſeiner Bitte bekommen, on otrzymał ſpełnienie ſwoiey prożby, *albo właściwiey po Polsku:* ſtutek ſwoiey prożby: 2) *znaczy* ręczenie, przyrzeczenie, bezpieczeństwo; wegen eines Dinges, iakiey rzeczy; ewikcya, u prawnych.

Gewalzt, *part. et adj.* taczany, przewiiany.

Gewärmet, *part. et adj.* grzany, ogrzany, zgrzany, wygrzany.

Gewärtig, *adj.* czekaiący, ſeyn czekaiącym być: eines beſſern Glücks, lepſzego iakiego ſzczęścia; iſt man des Krieges, czekaiącemi ſą woyny, oczekuia woyny. einen zu Hauſe gewärtig ſeyn, być czekaiącym kogo w domu, *to ieſt*, czekać kogo u ſiebie, albo do ſiebie.

Gewächſe, *ſ. n.* fraſki, brydnie, figle, bayki, baieczne rzeczy, plotki.

Gewächtig, *adj.* gadatliwy, gewäſ Menſch, gadatliwy człowiek.

Gewäſſer, *ſ. n.* wody, potop, w wod; groſſes, wielki potop; ſ geſchwindes, nagły, prędki.

Gewäſſert, *part. et adj.* polany, wodą, skropiony, skrapiany *znaczy:* w wodę dawany. i terye bywaią takie, gewäſſert ſet, rabin, w morg, kiedy ſię teryi kolor, iako wodne nurty wiiaią, *pofr.* ſonde, gewäſſert, zwodniony, *to ieſt*, do czego przylano; mit Waſſer vermi Wein, z wodą zmięſzany i bywa; wodą rozpuſczony, *także w tymże ſenſie:* chrſzczon wäſſert, moczony w wodzie. Waſſer gelegt geweſen, co b wodę włożone; um das Sal ziehen, aby ſol wyciągnąć; den Heringen, iak z śledzia nią, *pofr.* deſſale.

Gewaffnet, *part. et adj.* uzbr zbroyny, obronny, orężem trzony.

Gewahr werden, *v. p.* ſehen, ſtrzeć, pomiarkować, pozna myśleć ſię; etwas leicht, co, łatwo; ſpät, nie rychło; ſch her, daß man darauf umgehe przedtym, pierwey poſtrzec, to godzono; etwas auf etwas miarkować co z czego.

Gewalgert, *part. et adj.* taczany, przewracany, przetaczany, p iany.

Gewalkt, *part. et adj.* przyſilony, niewolony.

Gewalt, *ſ. f.* gwałt, ſiła, moc; tęga, ſtrembe, obca, cudz re, oczywiſta; ſonderbare, oſob raſende, ſzalona; ſehr ſchwach ſłaba; feindliche, nieprzyz mit Gewalt die Gewalt abtreib ſiłą odbić, odeprzeć, einem walt anthun, komu gwałt cz lić kogo, mit Gewalt eine St obern, mocą miaſtą doſtać. alles durch Gewalt thun, wſzyſt cą, gwałtem robić, zur Gew reitzen, do gwałtu pobudzać. walt anpacken, gwałtem napa zaczepiać, mit Gewalt anz ſuchen, ſzukać, aby mocą kogo pić, es ſcheinet mit der Sache walt ankommen zu wollen, zdai rzecz do gwałtu ſię ma, pr *także to co:* Herrſchaft, pano

Gewandt, *part. et adj.* przewrocony; verſchlagen, przewrotny, wykrętny, chytry.

Gewandt, *adv.* przewrotnie, wykrętnie, chytro, po matacku.

Gewapnet, *part. et adj.* uzbroiony, zbroyny, zbroią, bronią oręża opatrzony.

Gewarnet, *part. et adj.* napomniony, opomniony, napominany, upominany, przeſtrzeżony, przeſtrzegany.

Gewartet, *part. et adj.* ſtarany, wyſtarany, o co ſię ſtarano, poſtarano.

Gewaſchen, *part. et adj.* myty, umywany, umyty, omyty; prany, wyprany, *o chuſtach.*

Gewebde, *ſ. n.* Gewebe, płotno, *iakoby* tkanka, bo tkane ieſt od tkacza.

Gewebe, *ſ. n.* tkanka; gewirktes Zeug, tkana na warſztacie materya; der Spinnen, paięczyna, płotno paięcze.

Gewegert, *part. et adj.* ſ. Geweigert.

Gewehet, *part. et adj.* wiany, zwiany, owiany, nawiany.

Gewehnen, Gewöhnen, *v. a.* przyzwyczaić zwyczaynym czego uczynić, przywyknąć.

Gewehnet, Gewöhnet, *part. et adj.* przyzwyczaiony, przywykły, przywykniony.

Gewehr, *ſ. n.* bron, oręż *to co:* Waffen, womit man ſich wehrt, ktorym ſię bronią; blutiges, krwawy; ſtumpfes, tępy oręż, tępa bron; vergiftetes, iadem, trucizną zarażony; tragen, nosić; einem aus der Hand reiſſen, z czyiey ręki wyrwać, wydrzeć, dem das Gewehr ganz in den Leib geſtoßen worden iſt, w ktorego ciało oręż cały wepchnięty był, *lepiey po polsku,* w ktorego ciele cały oręż był utopiony; fliegt aus der Hand, wypada, wymyka ſię z ręki; abhalten, abwenden, zatrzymać, odwrocić; zrzucić ſię, zaſtawić ſię, mit Gewehre verſehen, orężem, bronią opatrzyć, das Gewehr ergreiffen, zum Gewehre greiffen, porwać bron porwać ſię do broni, do oręża, ſtrecken, wegwerfen, broń złożyć, porzucić, die Soldaten ins Gewehr kommen laſſen, żołnierzom do broni, do oręża kazać; putzen, broń chędożyć, polerować; mit Golde und Silber einlegen, złotem y ſrebrem nabić, nabiiać, naſadzać, im Gewehre ſtehen, pod bronią ſtać; bleiben, zoſtawać; einem abnehmen, broń komu odebrać; ſich darein ſtellen, pod bronią ſtanąć; noch mehr Volk darein brin-

bringen, ieszcze więcey ludzi orężem uzbroić.

Gewehret, *part. et adj.* verwehrt, verboten, zakazany, zabroniony, *czego*, zakazano, zabroniono.

Geweidet, *part. et adj.* paszony, ktorego, co, paszono, passany, co passano.

Geweigert, *part. et adj.* odmowiony, niepozwolony, niedopuszczony.

Geweihet, *part. et adj.* Geweyhet, święcony, poświęcony, co święcono, poświęcono.

Geweissaget, *part. et adj.* przepowiedziany, prorokowany, zapowiedziany.

Geweißt, *part. et adj.* bielony, pobielony, pobielany, wybielony.

Gewelbe, *s. n.* Gewölbe, sklepienie, *obacz na swoim mieyscu*, Gewölbe.

Gewerbe, *s. n.* interes, rzemiesło, kupiestwo, handel; altes, dawny; habe ich nicht mit ihm, nie mam żadnego interesu z nim, zarobek, nützliches, austrägliches, intratny, wiele wynoszący: anständiges und erlaubtes, przystoyny y pozwolony; mäßiges, pomierny; schändliches, szpetny, mit dem gemeinen Wesen treiben, rzeczą pospolitą handlować, kupczyć, na rzeczypospolitey zarabiać, mit dem Ackerbau, gruntami, rolą handlować, na gruncie, na roli, na gospodarstwie rolnym zarabiać; mit der Schiffahrt, fruchtarstwem zarabiać, bawić się, dorabiać się.

Gewerbhaftig, *adj.* intratny, zarobek przynoszący, zyskowny.

Gewerblein, *s. n.* zarobeczek, mały, malenki zarobek.

Gewerbschaft, *s. f.* kupczenie, handlowanie, zarabianie.

Gewerbstatt, *s. f.* skład towarow, rzeczy na kupno y na przeday, *słowo w słowo:* składne, składowe miasto.

Gewershausen, *n. pr. n.* Gewershausena, Stadt am Rhein, miasto nad Renem.

Gewesen, *part. et adj.* przeszły, przeszło, co iuż był, co iuż było.

Geweth, *s. n.* Zubehör, Hausgeräthe, Werkzeug, sprzęt, porządek, sprzęty, porządki.

Gewetzt, *part. et adj.* wecowany, wywecowany, ostrzony, wyostrzony.

Geweyhet, *part. et adj.* święcony, poświęcony, co poświecono.

Gewichst, *part. et adj.* woskowany.

Gewicht, *s. n.* waga; wornach man was wäget, ktorą co ważą. Nachdruck, ciężkość, ważenie, *to co:* Wichtig[illegible] ważność, ein goldenes Kleid [illegible] großem Gewichte, złota sukn[illegible] kiey wagi, nach gleichem abw[illegible] rowną wagą odważyć, nach eine[illegible] wissen etwas machen, według [illegible] pewney wagi co ważyć, nicht [illegible] der Zahl, sondern nach dem Ge[illegible] etwas beurtheilen, nie według [illegible] ale według wagi o czym sądzi[illegible] sen Ansehen nicht Gewicht genu[illegible] einem in der Sache hat, k[illegible] powaga nie ma dosyć wagi [illegible] w iakiey rzeczy, die Sache [illegible] großem Gewichte und Nach[illegible] rzecz wielkiey wagi y cię[illegible] ciężatu, das Gewicht von 100 Pf[illegible] waga stofuntowa, centnar; [illegible] stofuntowy, ważenie stofuntow[illegible] Fleisch nach dem Gewichte verk[illegible] mięso według wagi, *lepiey*, na [illegible] wagą przedawać. NB. Waga [illegible] nie rozumieią szalki, ale sam gw[illegible] Unter dem polnischen Worte [illegible] sind nicht die Schaalen, sondern die Gewichte, zu verstehen.

Gewichtig, *adj.* ważny, ciężki, [illegible] maiący.

Gewichtkunst, *s. f.* nauka o wad[illegible]

Gewichtlein, *s. n.* ważka, ważeczk[illegible] *niemieckiego*, gwichtek.

Gewickelt, *part. et adj.* uwiniony, winiony, okręcony, powiiany, wity.

Gewidmet, *part. et adj.* poświę[illegible] ofiarowany, oddany.

Gewiesen, *part. et adj.* pokazany, [illegible] zany, pokazywany, ukazywan[illegible]

Gewild, *s. n.* wilde Thiere, [illegible] dziki.

Gewilliget, *part. et adj.* pozwo[illegible] dopuszczony.

Gewimmel, *s. n.* der Leute, ciżba [illegible] tłum, ludzi, mnostwo, mnogo[illegible] derer Leute, inszych rzeczy, [illegible] ßes der Frösche, nader wielkie [illegible] stwo żab.

Gewimmer, *s. n.* narzekanie, pła[illegible] płacz z krzykiem, lament, ięc[illegible]

Gewinn, *s. m.* zysk, zarobek; une[illegible] licher, niezmierny; kein großer, wielki; herrlicher, pański; ge[illegible] pewny; aus dem Getreide, na [illegible] boshafter, niezbożny; steter, nie [illegible] ny; ziehen aus den Zöllen, m[illegible] cel, z homor, vom Gewinne leb[illegible] robkiem żyć, für Gewinn re[illegible] achten, w zarobku liczyć, za za[illegible] mieć. Gott hat ihm den Gewin[illegible]

sch[illegible]

...ret, Bog go zyskiem, zarobkiem ...nzyl, großer ist bei der Sache zu ...ten, wielki zarobek można mieć ... tey rzeczy, *to iest*, z tey rzeczy, ... Gewinn macht reich, ansehnlich, ... zarobek komu przynosić, dafür ... ruhen, noch schlafen können, dla ...robku. dla zysku, nie moc ani spać, ... spoczywać, es gereicht ihm zum ...winn, wychodzi mu to na zarobek, ... Gerichtsdingen, zysk, z sądowych ...czy, spraw, von Getreide, ze zbo... unvergänglicher, nie przebrany; ...licher, codzienny; schändlicher, ...wstydny, mäßiger, mierny, mit ... gemeinen Wesen seinen treiben, ... rzeczy pospolitey zarabiać, etwas ... Gewinnes halber thun, czynić ... swoiego zysku, zarobku, mit ... Maule seinen suchen, gęba swo... zysku, szukać, mit einem großen ... gehen, z wielkim zyskiem, ... odeyść, wyiechać; sich dessen ...ßigen, starać się, zabiegać o za...bek, o zysk, zu machen suchen, ...kać zarobku, diese Sache bringet ...en, ta rzecz nie przynosi żadnego ...u, żadnego zarobku, klug auf ...n seyn, być roztropnym, dla ...iego zysku, mit dem Regimente ...en, z rządow szukać zysku, na ...dach zarabiać, hier ist keiner für ... Diebe zu machen, tu dla złodzieiow ... masz żadnego zarobku, einer, der ...en treibet, ieden, ktory się tym ...robkiem bawi, um Gewinns wil... sich auf böse Dinge legen, dla zy... udać się do złych sztuk, etwas ... den größten achten, mieć sobie co ...rzywiększy zysk, alles nur Ge...ns halber thun, wszystko tylko ...zysku cobić, der keinen suchet, ...y żadnego zysku, ani zarobku ...szuka.

...nbringend, *part. et adj.* zysko..., zarobny; Kaufmannschaft, zy...ne, zarobne kupiestwo. Schade, ... przynosząca, zyskowna szkoda. ..., zyskowny, zarobny rok.

...nen, *v. a.* als einen Gewinn davon ...n, zarabiać, zyskować, iakoby, ... zarobek, z czego odnosić; viel ...ner Sache, wiele na iakiey rze... bei einer Sache, przy iakiey rze... heute zwei Brodte, dzisiay dwoie ...a zarobić; 2) *znaczy:* to co, ...winden, przekonać, pokonać, ...zwyciężyć, nabyć, odnieść; den ..., zwycięstwo, *to co:* erhalten, otrzymać, wygrać, die Schlacht, bitwę wygrać, eine Stadt, miasta dostać, ein Land durchs Schwerdt, kray orężem nabyć, kray orężem otrzymać, einen mit guten Worten, kogo dobremi słowami sobie pozyskać.

Gewinner, *s. m.* zarabiiaiący, ten, co zarabia.

Gewinnlein, *s. n.* zarobeczek, zysk nie wielki, mali, maleńki zysteczek.

Gewinnreich, *adj.* zyskowny, zarobny, w zarobek obfity.

Gewinnsüchtig, *adj.* zysku, zarobku chciwy, na zarobek pilnuiący, czynaiący.

Gewinnst, *s. m.* zysk, wygrana, co zyskane, wygrane iest.

Gewinnung, *s. f.* s. Gewinnst.

Gewirbelt, *part. et adj.* w koło obracany, kręcony, puszczany, iak bąk.

Gewirkt, *part. et adj.* tkany, robiony, *gdy to znaczy co*, tkany, dziany, dziergany.

Gewirre, *s. n.* fraszki, brydnie, rzeczy ni to, ni owo; co nic nie warto.

Gewischt, *part. et adj.* wytarty, wycierany, otarty, ocierany, wyszorowany.

Gewiß, *adj.* pewny. Post, Bote, pewna poczta, pewna wiadomość, gewisse Zeichen der Liebe, pewne znaki, oznaczenia, miłości, ein gewisser Ort ist am Himmel, pewne mieysce iest na niebie, gewisse Leute haben unsere Freundschaft getrennet, pewni ludzie naszą przyiaźń rozerwali, gewisser Ursachen halber anders dafür halten, dla pewnych przyczyn inaczy o tym trzymać, zu gewisser Zeit geschehen, w pewny czas, pewnego czasu dziać się, stać się, nichts gewisser wissen, nic pewnego nie wiedzieć, für etwas gewisses halten, za co pewnego trzymać, für gewiß sagen, za pewne mowić, es betrifft die gewissesten Einkünfte des Römischen Volks, to się tycze nzypewnieyszych dochodow y intrat Ludu Rzymskiego, für oder als gewiß versprechen, za pewne, albo iak za pewne obiecać, es ist nichts gewisseres, als das, nie masz nic pewnieyszego, iak to, die gewisse Hoffnung, pewna nadzieia, alles, was gewiß ist, an einen schreiben, o wszytkim, co pewnego iest, do kogo pisać, gewiß wissen, daß nichts ohne Ursache geschehe, za pewne wiedzieć, że się nic bez przyczyny nie dzieie, als gewiß etwas wissen, iak pewną rzecz co wiedzieć, gewisser Zeuge, pewni świadkowie, ge-

wisses

wisses Arzneimittel, pewne lekarſtwo, pewne lekarny ſpoſob, Tod, pewna śmierć, gewiß machen, pewnym uczynić, upewnić, gewiß ſeyn, pewnym być, nachdem man dieſes gewiß iſt, ponieważ to pewna ieſt.

Gewiß, *adv.* zapewne, *to co:* unfehlbar, nieomylnie, etwas wiſſen, co wiedzieć, geſchehen werden, mieć ſię ſtać na potym, eine Sache auf ſich nehmen, rzecz iaką za pewne wziąć, przyiąć na ſiebie, verkauffen wollen, za pewne chcieć przedać, gewiß wiſſen, daß ei- ner Luſt habe, za pewnę wiedzieć, że kto ma ochotę, gewiß beſchloſſen haben, za pewne umyślić, poſtanowić, die Helvetier haben das Gewehr ergriffen, Szwaycarowie za pewne ſię do oręża porwali, er iſt gewiß ein verſchlagener Mann, on ieſt za pewne przewrotny człowiek, gewiß bekannt ſeyn, za pewne być wiadomym, znaiomym, gewiß etwas wiſſen, za pewne co wiedzieć.

Gewiſſen, *ſ. n.* ſumnienie; fröhliches wegen des wohlgeführten Lebens, weſołe dla dobrze prowadzonego życia, das Gewiſſen vermag viel, ſumnienie może wiele, tröſtet mich wider aller böſe Leute Mäuler, ſumnienie cieſzy mnie przeciwko złym gębom wſzyſtkich ludzi, durch ſein böſes zum Stillſchweigen gezwungen werden, przez ſwoie złe ſumnienie do milczenia być przymuſzonym, den ſein böſes plaget, ktorego iego złe ſumnienie dręczy y katuie, ktoremu złe iego ſumnienie katem ieſt; ktorego niezbożne iego ſumnienie bez przeſtanku męczy, das böſe läßt einen nicht ſchlafen, złe y zbrodniami okryte ſumnienie, nie daie komu zaſypiać; ängſtiget, trapi, uciska go, gutes Gewiſſen iſt ein ſanftes Haupt- küſſen, dobre ſumnienie ieſt miękką poduſzką pod głowy, ſtanie za miękką poduſkę pod głowami, ein böſes ha- ben, ladaco mieć ſumnienie, der von ſeinem gerühret worden iſt, ktory był ſwoim ſumnieniem tchnięty, das bö- ſe iſt die größte Plage, złe ſumnienie, ieſt naywiększą nędzą. Gewiſſen hal- ber nicht dürfen, dla ſumnienia nic nie śmieć, das Gewiſſen mache ich mir, ſumnienie mam w tym; za ſkrupuł to ſobie mam, das iſt mir auf mein Gewiſſen gebunden, to mi ieſt na moie ſumnienie przywiązane, das iſt, *to ieſt:* na moie ſumnienie dane, wło- żone, mit gutem kann man das n thun, z dobrym ſumnieniem a dobre ſumnienie maiąc tego można czynić.

Gewiſſenhaft, *adj.* ſumienny, dol ſumienia, pobożny; in Abſtattun Zeugniſſe, w dawaniu świadec gewiſſenhaft ſeyn, ſumiennym dobrego ſumnienia być, gewiſſenh Mann, ſumnieny, podściwego, brego ſumnienia człowiek.

Gewiſſenhaft, *adv.* ſumiennie, p miennemu, według ſumienia recommandiren, kogo zalecić za einem etwas bezeugen, świadc allen verfahren, ſumiennie, p miennemu *ſobie* we wſzyſtkim pować.

Gewiſſenhaftigkeit, *ſ. f.* ſumienność brego ſumienia dar, przymio

Gewiſſenhaftiglich, *adv.* ſumienn brym ſumieniem, podściwie,

Gewiſſenlos, *adj.* nieſumienny, nieſumiennie.

Gewiſſensangſt, *ſ. f.* zgryzoty ſum zgryzoty na ſumieniu; robak mieniu.

Gewiſſensſcrupel, *ſ. m.* skrupuł mieniu, oskarżanie ſumienia

Gewißheit, *ſ. f.* pewność, wenn nige findet, ieżeli ſię iaka pew znayduie; ieżeli ieſt co pew ieżeli pewna; von einem er daß er ſie nämlich ſelbſt ſagt, od ſię dowiedzieć; że on te rzecz nowicie ſam powiada, die Ge von etwas haben, pewność m czym, man hat ſie von etwas men, pewności o czym doſta wność o czym maią.

Gewißlich, *adv.* za pewnie, pewnie wnikiem, die Erde iſt gew Theil der Welt, ziemia ieſt na y iedną częścią świata, ich bin ein unglückſeeliger Menſch, ieſt pewne ieden nie ſzczęśliwy człow

gewißlich, ſie irren ſehr, za pew bardzo błądzą, **gewißlich**, es nicht wiſſen, lepiey ieſt zapew wiedzieć, **gewißlich** kann das ſchehen, das andere aber nicht wne, pewnikiem, moie ſię ſtać, a drugie zaś nie.

Gewitter, *ſ. n.* nie pogoda, słota pogodny czas, nie piękny czas

Gewitziget, *part. et adj.* wyuczony, ry nabrał dowcipu, rozumu den Schaden, przez ſzkodę, witziget.

Gewölbt, *part. et adj.* sklepiony, zasklepiony, *obacz*, wölben.

Gewolke, *s. n.* obłoki, obłok; dieſes zieht ſich auf, gęſte obłoki rozciągaią ſię, ściągaią ſię, gęſte chmury.

Gewolkig, *adj.* pochmurzony, zachmurzony, pochmurny; chmurami, obłokiem zaſzły, gewölkiger Tag, pochmurny dzień, *mowi ſię także*, ponury, poſępny dzień.

Gewogen, *part. et adj.* geneigt, zugethan, przychylny, życzliwy; ſich einen machen, przychylnym, życzliwym ſobie kogo uczynić, ich kann dir nicht gewogener ſeyn, nie mogę ci być przychylnieyſzym, życzliwſzym; als ich ſtets geweſen bin, iak zawſze y nieuſtannie byłem, er iſt gewogen dem Feinde, on ieſt przychylnym, życzliwym, nieprzyiacielowi, die gewogenſten Leute habe ich an ihnen, przychylnych, życzliwych ludzi mam ia w nich, gegen uns, przychylny ku nam, *albo także*, nam, *iako też*, życzliwy nam. Hortenſius iſt dir ſehr gewogen, Hortenſius ieſt ci bardzo przychylnym, życzliwym, er iſt gewogen gegen uns beide, on ieſt obiema nam, ku nam obydwom przychylny, życzliwy nam obiema, du haſt niemanden, der dir gewogener ſey, ty niemaſz nikogo, ktory by ci był życzliwſzym, przychylnieyſzym, *w tym ſamym ſenſie*, lepſzym na ciebie, ſich die Soldaten mit Spendagen gewogen machen, żołnierzy uczynić ſobie przychylnich, hoynością, datkiem. 2) *znaczy*, ważony, mit der Wage, na wadze zważony.

Gewogen, *adv.* życzliwie, przychylnie.

Gewogenheit, *ſ. f.* Gunſt, życzliwość, przychylność, *także w tymże ſamym ſenſie*, łaska, dobroc, dobre ſerce; treue, wierna; beſtändige, ſeſte, ſtateczna, mocna; angenehme, przyiemna; unglaubliche, ſehr groſſe, nie podobna do wiary, nader wielka; gegen, ku komu, do kogo, komu; ſonderbare, oſobliwa; mäſſige, rzędna; gegeneinander, wzaiemna; gleiche, rowna; ſtete und gröſte, ſtała y naywiękſza; vollkommen erkannte, doſkonale poznana, doznana, doświadczona; beharrliche, trwała; höchſte gegen einen, naywiękſza do kogo; gegen einen tragen, mieć do kogo dobre ſerce, ſeine Hofnung auf eines Gewogenheit gegen ſich ſetzen, ſwoię nadzieiena czyiey przychylność ku ſobie zakła-

zakładać, założyć, die Gewogenheit von einem sich zuziehen, zuwege bringen, erwerben, sobie czyią przychylność, dobre serce, życzliwość, łaskę, ziednać, pozyskać, otrzymać; zarobić sobie na czyią życzliwość y dobre serce, einen die Gewogenheit zu erkennen geben, czyię życzliwość y dobroć uznać, uznawać; erfahren, czyiey życzliwości dobrego serca, przychylności y dobroci doznać, doświadczyć, erhalten, utrzymywać; vergrößern, przychylności powiększać, przyczyniać; zu erlangen suchen, sich darum bewerben, szukać otrzymania cudzey życzliwości, staroć się o życzliwość, o przychylność, o dobrę serce, o łaskę, durch eines Verläumdung, iednać sobie przychylność, przez potwarzanie, potwarzaiąc kogo innego, durch Wohlthaten erlangen, przez dobrodzieystwa przychylność y dobroć sobie ziednać; durch den guten Willen erregen, dobrą wolą przychylność ku sobie wzbudzić, *albo*, do przychylności ku sobie pobudzić, poruszyć, nakłonić, der Tod hat sie aufgehoben, śmierć, życzliwość, przychylność, dobre serce y łaskę odebrała, odięła, *obacz:* Gunst, Geflissenheit, Ergebenheit.

Gewohnen, *v. n. a. et p.* gewohnt werden, przywykać, przywyknąć, nawyknąć, przyzwyczaić się; gern zu sprechen, co za chęcią, z ochotą obiecywać, was du gewohnt bist, do czegoś przywykł, czegoś namykł, do czego się przyzwyczaiłeś, des Soldaten Lebens gewohnen, przywyknąć, do żołnierskiego życia, nawyknąć żołnierskiego życia, wenn du es wirst gewohnt seyn, iak do tego przywykniesz, przyzwyczaionym będziesz, etwas zu überwinden, do przekonywania, do zwyciężania czego, eines Dinges, nawyknąć iakiey rzeczy, przywyknąć do iakiey rzeczy, man wird es mit der Zeit gewohnet, z czasem się do tego przyzwyczaią; przywykną, gewohnt werden andern zu gehorchen, przyzwyczaionym być drugiego słuchać; drugiemu być posłusznym; des Schmerzens, do bolu, do żalu się przyzwyczaić, durch etwas an etwas, przez co do czego przywyknąć, nałożyć się; allmählig das Licht zu leiden, powoli światło cierpieć, *czyli raczey*; na światło moc patrzyć; auswärts zu fressen, nie w domu, gdzie indziey iadać,

Gewohnheit, *f. f.* zwyczay, przyzwy[illegible]ienie, nawyknienie, przywykn[illegible] nałog; gemeine, pospolity; [illegible]liche, rozpustny, hultayski; [illegible] przedni; grausame und barba[illegible] grosty y grubiański; sehr unan[illegible]dige, bardzo nie przystoyny, [illegible]nehme, przyiemny; üppige, swa[illegible]ny, zalotny, freie, böse und [illegible] wolny, zły y niezbożny, [illegible]liche, wundersame, uciążliwy, [illegible]wny, podziwienie sprawuiąc[illegible] fährliche, stete, niebezpieczny [illegible] ustanny; alte, kleingläubige [illegible] mały, powszedni codzienny [illegible]hafte und verderbte, nałożny [illegible]psuty; gebräuchliche, używan[illegible] Soldaten, żołnierski, der [illegible]meister, Burmistrzoski. Prezyd[illegible] beständige, stały, nieustany, przerwany; die schon bei den [illegible]ren gebräuchlich gewesen ist, k[illegible] był używany od przodkow, [illegible] gehet der Natur gleich, stary [illegible] idzie rowno z naturą, rowna [illegible]turze, tak dobrze iak gdy [illegible] wrodzony, die gemeine zu [illegible]mißbrauchen; pospolitego zw[illegible]mowienia na złe używać. [illegible] der Gerichte ist geändert, stary [illegible] y sprawiedliwości zwyczay [illegible]mieniony, böse ist es, wider di[illegible]ter zu disputiren, zły to zwycz[illegible] przeciwko Bogom mowić, [illegible]wiać, die Gewohnheit ist daher [illegible]führet worden, zwyczay [illegible] wprowadzony, der vorigen Ri[illegible] diese gewesen, przeszłych Sędz[illegible] był zwyczay, die alte, nach al[illegible] wieder einführen, stary zwycz[illegible] długim czasie znowu wprow[illegible] seine in einer Sache behaupten, [illegible] zwyczay w iakiey rzeczy utrz[illegible]wać, swoiego w iakiey rzecz[illegible]czaiu trzymać się, auf die Gew[illegible] kommen, do tego zwyczaiu [illegible] einige Dinge werden zu einer G[illegible]heit, nie ktore rzeczy staią się [illegible]czaiem, idą w zwyczay: woh[illegible] entstehet, zkąd się iaki zwycza[illegible]rze, powstaie, der Griechen Ge[illegible]heit, zu disputiren, podług zw[illegible] Grekow, *albo*, zwyczaiem Gr[illegible] rozmawiać, das ist der Gew[illegible] gemäß, to się stosuie do zwycz[illegible] się zgadza ze zwyczaiem, es ist [illegible]ne nicht, zu sagen, nie iest to [illegible] zwyczay mowić, wie es die Ge[illegible]heit mit sich bringet, iak to zw[illegible]

Gewürget, *part. et adj.* dławiony, zadławiony, puszony, uduszony, zaduszony.

Gewürme, *s. n.* robastwo, gad, robaki, gadzina, owad.

Gewürmelt, *part. et adj.* wysadzony, gewürmelte Arbeit, wysadzana robota.

Gewürz, *s. n.* korzenie.

Gewürzkrämer, *s. m.* korzenny kramarz, co korzenie przedaie.

Gewürzladen, *s. n.* korzenny kram, korzenna kramnica, *korzenna.*

Gewürzt, *part. et adj.* korzenny, korzeniami przyprawiony, zaprawny.

Gewunden, *part. et adj.* kręty, kręcony, *obacz:* winden.

Gewurzelt, *part. et adj.* wkorzeniony, zakorzeniony.

Ger, *n. pr. f.* Zekśa, Landschaft in Frankreich, krainka we Francyi.

Geyer, *s. m.* Sęp; Vogel, ptak, hat mehr Leutseligkeit, Sęp ma więcey ludzkości, vom Geyer, *adj.* sępowy.

Gezähmt, *part. et adj.* uśmierzony, poskromiony, ujeżdżony, chowany.

Gezänk, *s. n.* zwada, spor, zwadka, wazenie się, sprzeczanie się.

Gezäumt, *part. et adj.* zauzdany, ochełznany, zahełznany, ktoremu wędzidło w pyskwłożono.

Gezählt, *part. et adj.* płacony, zapłacony; wypłacony, *obacz:* zählen.

Gezahlt, *part. et adj.* rachowany, porachowany, zrachowany, liczony, policzony, zliczony.

Gezehend, *part. et adj.* dziesiąty, dziesiątkowy.

Gezeichnet, *part. et adj.* znaczony, naznaczony, poznaczony, piętnowany, cychowany.

Gezeigt, *part. et adj.* pokazany, ukazany, pokazywany, ukazywany.

Gezelt, *s. n.* namior; prächtig auszieren, wspaniale namiot, wystroić, przybrać; aufschlagen, daß man überall sehen kann, rozbić tak namiot, ażeby wszędzie można go było widzieć, das Gezelt aufgeschlagen, am Ufer, na brzegi rozbić namiot, vor dem Gezelte, przed namiotem, in ihm bleiben, w namiocie zostać, wieder wegnehmen, namiot znowu zwinąć, zebrać.

Gezeug, *s. n.* Zeug, Stoff, materya, z wełny etc.

Gezeuget, *part. et adj.* zrodzony, urodzony, zplodzony, *obacz:* Zeugen.

Geziemen, ſich, *v. r.* godzić ſię, zdobić, przyſtać, przyſtoić, thun, was ſich nicht geziemet, czynić co ſię nie godzi, co nie przyſtoi, co nie zdobi, es geziemet ſich nicht, daß etwas daran fehle, nie przyſtoi, aby co na tym zbywało, es geziemt ſich wichtigere Exempel zu gebrauchen, przyſtoi ważnieyſzych przykładow zażywać, das geziemet ihm, to mu przyſtoi, to go zdobi, es geziemet ſich, alſo zu machen, zdobi tak czynić, przyſtoi tak czynić, es geziemt euch, dieſem abzuhelfen, zdobi was temu złemu poradzić; to złe znieść, viel vorher zu thun, wiele pierwey po czynić, es geziemet ſich, daß er ſelbſt gut ſey, przyſtoi, aby on ſam był dobrym, alſo mit Mitbürgern umzugehen, przyſtoi tak ſię ze ſpołobywatelami obchodzić, du haſt ihnen, wie es ſich geziemet, widerſtanden, tys ſię im, iak przyſtało, oparł, co by mnie zdobiło uczynić, einem, co by komu przyſtało czynić.

Geziemend, *adj. et part.* przyzwoity, przyſtoyny, zdobiący, co przyſtoi, co przyzwoito.

Gezierd, *part. et adj.* przyozdobiony, przyſtroiony, wyſtroiony, przybrany, ubrany.

Gezierde, *ſ. n.* Zierrath, ſtroy, ubior, ſtroienie, ubieranie, przybieranie.

Gezimmert, *part. et adj.* cioſany, cieſany, ocieſany, ocioſany, po cieſielsku.

Gezifche, *ſ. n.* ſyk, ſyczenie, iak gdy wąż ſyczy.

Gezichle, *ſ. n.* ſzmyr, ſzemranie, ſzemrzenie.

Gezogen, *part. et adj.* ciągniony, ciągnięty, prowadzony, co ciągnięto, prowadzono.

Gezüchtiget, *part. et adj.* wykorzony, wykarany, ukarany, wychłoſtany.

Gezuckert, *part. et adj.* pocukrowany, ocukrowany, z cukrem, cukrem przyprawiony.

Gezuckt, *part. et adj.* ruſzany, podnoſzony w gorę, konwulſyami miotany, rzucany.

Gezupft, *part. et adj.* targany, ſzczypany.

Gezweifelt, *part. et adj.* zwątpiony, powątpiwany, o ktorym wątpiono.

Gezwickt, *part. et adj.* ſzczypany, uſzczypniony, targany, urwany.

Gezwirnt, *part. et adj.* na nici zrobiony, albo z nici zrobiony, kręcony.

Gezwölft, *ſ. f.* die zwölfte Zahl, naście liczba.

Gezwungen, *part. et adj.* przymu przyciśniony, przyniewolony; ſilony, ſilony; redet er vor ſich, muſzony mowi on ſobie, thut gezwungener Weiſe nichts, p wolony mądry człowiek nic n ni; das iſt: z przyniewolen *znaczy*, wytworny, przeſadz przyſadą, allzuſehr gekünſtel przymuſzona mowa, das iſt: w na, przeſadzoną, z przyſadą turalna mowa; Weiſe, Art, kſztałt; in Worten, w ſłow

Gezwungen, *adv.* poniewoli, z m przymuſzenia, z przyſilenia, thun, co czynić, geſchehen ſ ło ſię, gezwungen annehmen woli przyiąć.

Ghör, *n. pr. f.* Gera, Stadt in miaſto, ziemia nad iſalą r Holenderskim kraiu.

Gibichenſtein, *n. pr. m.* Gibich Schloß bei Halle, zamek po von, oder dazu gehörig, *adj* mieyſca, albo do niego n Gibichenſztenski.

Gibletto, *n. pr. f.* Zybleta, Syrien, miaſto w Syryi.

Gibraltar, *n. pr. m.* żybraltar. in Spanien, miaſto obronne ſzpanii.

Gicheln, *v. n.* lachen, chychotać ſię pokątnie, *niby* po cich chać.

Gicht, *ſ. f.* lamanie po członkach in den Gliedern, darcie w czł haben, mieć; an den Händen kach, chiragra; an den Füſs gra, der die Gicht hat, ktor manie, darce, po członkach, kach.

Gichtbrüchig, *adj. et ſ.* paralitya liżem zarażony, porwany.

Gichtrübe, *ſ. f.* ein Gewächs, piwonia, ziele y kwiat; tai białe.

Gickern, lachen, *v. n.* śmiać ſię chotać.

Gickern, *ſ. n.* das Lachen, śm chychotanie.

Gickerer, *ſ. m.* Lachhans, śmie

Gideon, *n. pr. m.* ein Mannsna don, imię męſzczyzny.

Giebel, *ſ. m.* wierzch, wierzchoł derer, przedni, z przodku, ku. Spitze des Giebels, końc

Gieſiung, *ſ. f.* lanie, odlewanie, odlanie, topienie.

Gieſhorn, *n. pr. n.* eine Stadt im Lüneburgiſchen, Gifhorna, miaſto w Luneburskim.

Gift, *ſ. m.* trucizna; ſchneller und heftiger, der einen ſo fort tödtet, prędka y tęga, ktora kogo zaraz zabiia; langſamer, wolna, powolna, einen mit Gifte aus dem Wege räumen, trucizną kogo z drogi uprzątnąć, *to ieſt*, zabić, einem Gift im Brode geben, komu trucizny w chlebie zadać. Gift nehmen, trucizny ſię napić; trucizny zażyć; von ſelbſt, dobrowolny; einem nicht ſo wohl eingeben, als eingießen, komu nie tak dać trucizny, iak wlać truciznę; ſich gar gelindes bedienen, wolney nie tęgiey trucizny zażyć, miſchen, truciznę zrobić; truciznę zmięſzać. Gewalt des Giftes, moc trucizny. Geſchwindigkeit deſſelben, einen ums Leben zu bringen, prędkość trucizny, do odięcia komu życia, do zgładzenia z tego świata. Büchſe mit Gifte, puſzka z trucizną, die Degen damit beſtreichen, pałaſze, ſzpady, kordy, trucizną naſmarować, napuścić. Gift ausſaugen, truciznę wyſſać, einem mit Gifte nachſtellen, trucizną na kogo zachodzić, die Wirkung des Giftes verhindern, mocy, skurkowaniu, robieniu, trucizny przeſzkodzić; auflöſen, zum Trinken bequem machen, rozpuścić truciznę y do wypicia wygodną uczynić, przygotować; ins Eſſen und Trinken thun, trucizny w iedzenie y w napoy włożyć, einem einen langſamen Gift beibringen, komu wolney y nietęgiey trucizny zadać, das Gift wirket, trucizna skutkuie, robi, *operuie*; iſt keiner ſchädlicher, żadney ſzkodliwſzey trucizny nie maſz, das Gift miſchen, daß es ſo fort ſeine Wirkung thut, nagotować, zaprawić, *taką* truciznę, ktora zaraz na tych miaſt ſwoie skutkowanie robi; auslaſſen wider einen, iad ſwoiey złości wywrzeć przeciwko komu; *za tym* Gift, znaczy *to co* gniew; złość; *także to co*: Schimpfreden, beſztanie, zelżywe słowo, *to co*: Verleumdung, ſzkalowanie, potwarzanie, *a ieſzcze właściwiey* złorzeczenie, dem Gifte widerſtehend, przeciwne co truciznie. Gegengift, *antidotum*, lekarſtwo na truciznę, lekarſtwo przeciwko trucizne; Buch, das ſolche Medicamente in ſich hält, kſiązka, ktora na takowe le-

karstwa w sobie zawiera, mit Gifte vergeben, otruć, trucizny zadać, trucizną zgładzić, vermischter Bissen, Trunk, trucizną zaprawny kąsek, napoy. Gift und Galle speien, iad y żołć wywrzeć, wyrzucić; łaiąc, chałasuiąc wygniewać się.

Gift, *s. f.* Gabe, dar, darunek, upominek. podarunek.

Giftarznei, *s. f.* lekarstwo przeciwko truciznie, sposob na truciznę; *to co* Arznei wider den Gift.

Gifthändler, *s. m.* ten co trucizny przedaie, trucizną kupczy.

Giftig, *adj.* iadowity, otruty, *to iest*, truciznę w sobie maiący, giftige Otter, iadowita iaszczurka. Schlangen, iatowite węże; *także to co*; mit Gifte vermischt, trucizną zaprawny, albo iadem napuszczony; von der Pest inficirt, powietrzem zarażony, ktory się powietrzem zaraził; *to co* ansteckend, zaraźliwy, als eine Krankheit, iako to choroba iaka; *także to co*: bös, schlimm, als eine Zunge, złośliwy, zły; iako to ięzyk, giftige Zunge, iadowity ięzyk; *także to co* zornig, gniewliwy; giftiger Mensch, gniewliwy człowiek; *także to co*: verleumderisch, złorzeczący, złorzeczliwy, potwarca; *także to co*: neidisch, zazdrosny; *to co* boshaft, niepodściwy, niezbożny; voll Galle, pełny żołci, voll Gift, Verbitterung, pełny iadu, goryczy, gorzkości.

Giftig, *adv.* iadowicie; sposobem złośliwym, gniewliwie, złośliwie.

Gifttrunk, *s. m.* napoy z trucizną, kielich trucizną zaprawny.

Gilan, *n. pr. n.* Provinz in Persien, Gilan, Prowincya w Persyi.

Gilbicht, Gilblicht, Gelblicht, *adj.* żułtawy, nie zupełnie żułty, płowo żołtawy.

Gilde, *s. f.* towarzystwo, społeczność, społeczeństwo, *kompania*.

Gilet, *s. m.* Weste, Brustlatz ohne Ermel, kroy sukni, katanka, kamiselka, załoska bez rękawow.

Gilette, *s. f.* (neu) kurze Weste ohne Schöße, *nowe słowo*: krotka kamiselka, załoska bez przydatku.

Gilo, *n. pr. f.* eine Insel in Asien, Gila, Wyspa w Azyi.

Gilovey, *n. pr. f.* Stadt in Böhmen, Gilowo, miasto w Czechach.

Giltig, *adj.* gültig, ważny, popłacaiący, co popłaca, co idzie, eines abgehandelten Dinge für gültig erkennen, czyie poczynione sprawy, za ważne uznać, gültiger Kauf, ważne ku[illegible] Testament, ważny testament [illegible] ostatnia wola, das ist nicht a[illegible] was mit Gewalt geschehen ist, [illegible] ważne iest, co się mocą y gw[illegible] stało, der Schluß soll gültig [illegible] kret ma być ważny, uchwala [illegible] ma być ważna, gültig seyn, b[illegible] żnym.

Giltigkeit, *s. f.* ważność, waga, w[illegible] toż samo co ważność.

Gionevazzo, *n. pr. f.* Stadt in [illegible] Dzionewaco, miasto we Włoch[illegible]

Gipfel, *s. m.* wierzchołek, sam wie[illegible] łek, oberste Spitze, naywyższ[illegible] wierzchołku; der Bäume, [illegible] fressen das Vieh ab, bydło [illegible] wierzchołki pożera; abhauen, [illegible] chołki dościnać, poucinać, [illegible] der Mitten des Baumes hervor, [illegible] chołek wychodzi z pośrzodku [illegible] wa; eines Berges, gory; [illegible] wieży; Hauses, domu, Hohe, [illegible] kość; oberster Theil, naywyższ[illegible] höchste Spitze, Stufe, naywy[illegible] niec, koniuszek, ostatnia ko[illegible] iakiey wysokości, czyli, czego [illegible] kiego, höchster Gipfel der Ehr[illegible] wyższy wierzch honorow[illegible] dności.

Gips, *s. m.* gips, gatunek ka[illegible] kruchego y na tafelki się łup[illegible] s. Gyps.

Girona, *n. pr. f.* Stadt in S[illegible] Girona, miasto w Hiszpanii.

Girondedepartement, *s. n.* (neu) [illegible] maliges in Frankreich, *nowe* [illegible] dawny dystrykt Girondeski w [illegible] cyi.

Girondeparthei, *s. f* (neu) [illegible] in Frankreich, *nowe słowo*: [illegible] partya Girondyczna w Francyi.

Girondin, *s. m.* (neu) ein Giron[illegible] ner von der ehemaligen Gir[illegible] thei in Frankreich, *nowe sło*[illegible] rondista, kto dawney party[illegible] dyczney w Francyi.

Girondisiren *v. n.* (neu) Gir[illegible] theiisch gesinnet seyn, *nowe* [illegible] girondyzować, iak Girondy[illegible] tya zamyśleć.

Girondisirt, *part. et adj.* (neu) [illegible] Geiste der Deputirten des ehe[illegible] Girondedepartements in F[illegible] angesteckt, *nowe słowo*: gir[illegible] wany, albo myślem, nauką [illegible] girondycznego dystriktu daw[illegible] Francyi zarażony.

Gi[illegible]

ſności, einen haben, mieć glans, iaſności, benehmen, glans, iaſność odiąć, zgubić; *także to co*, den Ruhm verdunkeln, czyią ſławę, głośne y iaſne imię, przyćmić, przyciemnić, verlieren, iaſność, polor, zgubić, ztracić, dieſer Stein hat den Glanz verloren, ten kamień światło, iaſność ſtracił, den Glanz ſeiner Geburt durch die Tugend erhöhen, iaſność ſwoiego urodzenia cnotą podwyższyć.

Glänzen, *v. n.* świecić ſię, iaśnieć, błyſzczyć ſię; allezeit für ſich ſelbſt, zawſze ſię ſam przez ſię świecić, *to ieſt*, ſwoie własne mieć światło: die Degen, pałasze, ſzpady ſię błyſzczą; wie Feuer, iak ogień ſię błyſzczeć; wie Gold, iak złoto ſię świecić, es iſt nicht alles Gold, was glänzet, nie wſzyſtko złoto, co ſię świeci.

Glänzen, das, *ſ. n.* świecenie, iaśnienie, błyſzczenie ſię.

Glänzend, *adj. et part.* iaśnieiący, świecący, glänzende Sonne, iaśnieiące, świecące ſłońce, glänzende Weiſe, iaśnieiąca, świecąca, połyskuiąca ſię, błyſzcząca ſię białość, *pol.* candor.

Glänzend, *adv.* iaſno, świecąco, iaſnieiąco, błyſzcząco, połyskuiąco.

Glänzung, *ſ. f.* iaśnienie, świecenie, błyſzczenie, połyskiwanie, ſię.

Glaris, *n. pr. f.* eine Stadt in der Schweitz, Glaryſſa, miaſto w Szwaycaryi, razem y Kanton.

Glas, *ſ. n.* ſzkło; ſámo w ſobie, *połym* gläſernes Geſchirr, ſzklane naczynie; daraus man trinkt, z ktorego piią; *także*, Glas von einer Sackuhr, ſzkło przed zegarem; vor einem Bilde, przed obrazem; das auf beiden Seiten erhaben geſchliffen iſt, ktore z obudwoch ſtroń ieſt polerowane, gładzone, ſzlufowane. Apothekerglas, ſzkło aptekarskie, gläſerne Flaſche, ſzklare flaſze. Glas, sklenica, ſzklanka, kielich, lampeczka.

Glasartig, *adj.* ſzklany, iakoby ſzkło.

Gläschen, *ſ. n.* ſzkielko, ſzklanka, ſzklaneczka, kieliſzek, kieliſzeczek; małe iakie ſzklane naczyńko.

Glaſco, *n. pr. f.* Stadt in Schottland, Glasko, miaſto w Szkocyi.

Glaſer, *ſ. m.* ſzklarz, błoniarz, okiennik, co okna ſzklane robi.

Gläſern, *adj.* ſzklany, Gefäß, ſzklane naczynie.

Glasfenſter, *ſ. n.* tafla, ſzyba ſzklana w oknie.

Glasgeschirr, *ſ. n.* ſzklane naczynie, ſzklany ſtatek, ſzkło, *ogołem wowiąc.*

Glashütte, *ſ. f.* huta ſzklana, *po ſłowiańſku*, ſzklenno.

Glasiren, *v. a.* ſ. Glaſuren.

Glaſirt, *part. et adj.* ſ. Glaſſirt.

Glasmacher, *ſ. m.* ſzklennik, ſzkłorob, ſzkłodęć, po dmie ſzkło z popiołu roztopionego.

Glasmacherkunſt, *ſ. f.* ſzklarſtwo, ſzklenſtwo, ſzkła robienia, dęcia, ſztuka.

Glasmaler, *ſ. m.* na-ſzkle-malarz.

Glasmalerkunſt, *ſ. f.* na-ſzkle-malarſtwo, ſztuka malowania na ſzkle.

Glasſchibe, *ſ. f.* ſzyba ſzklana, okręgła lub okręgława.

Glaſten, Glänzen, *v. n.* połyskiwać ſię, świecić ſię, glänzen.

Gläſten, Glätten, *v. a.* gładzić, polerować, gładkość, polor dawać.

Gläſten, das, Glätten, *ſ. n.* gładzenie, polerowanie, gładkości, poloru dawanie.

Glaſur, *ſ. f.* pokoſt, *to co* Firniß, *potym* Schmelzwerk, emalia, blane Glaſur der Töpfer, modry pokoſt gancarski.

Glaſurarbeit, *ſ. f.* pokoſtowa robota, pokoſtowanie.

Glaſuren, Glaſiren, *v. a.* pokoſtować, pod pokoſt dawać; mit Firniße anſtreichen, pokoſtem pociągnąć, pokoſt dać po wierzchu, irdene Geſäße, gliniane naczynie pokoſtować; ſzkłem oblać, wie die Töpfer machen, iak gancarze robią.

Glaſirt, *part. et adj.* Glaſirt, pokoſtowanie pod pokoſt dany, polewany.

Glatſcher, Klatſcher, *ſ. m.* gaduła, gadacz, bardzo gadatliwy człowiek.

Glatſchicht Geſchwätzig, Klatſchicht, *adj.* gadatliwy, ſzczebiotliwy, *papla, baia*, plotka.

Glätte, *ſ. f.* gładkość, śliskość; 2) *znaczy*; gleyta, albo ſzkło, wie ſie die Töpfer und andere brauchen, iakiey gancarze do polewania garkow y inni zażywaią.

Glätten, *v. a.* gładzić, wygładzać, das Papier mit einem Zahne, papir zębem gładzić; etwas mit etwas, co czym gładzić.

Gläten das, *ſ. n.* gładzenie, wygładzanie, wygładzenie, *gładkowanie.*

Glättung, *ſ. f.* gładzenie, wygładzenie, wygładzanie, gładkowanie.

Glättzahn, *ſ. m.* ząb do gładzenia, do wygładzenia, do gładkowania.

Gläubig, *adj.* wierny, dobrą wiarę maiący.

Gläubiger, *ſ. m.* powierzyciel; poży... ciel, *kredytor*: dem man ſchuldig ktoremu, co kto winien, znaczy... den rechten Glauben hat, ktory dobrą wiarę prawdziwą, wierny...

Glatt, *adj.* gładki, ohne Haare, włoſow, bez ſierci, glatt ge... gładzony; gładkim uczyniony dem Glättzahne, zębem do gładz... znaczy, podchlebny, ſchmeich... glatte Worte, gładkie y podch... ſłowa; einem geben, gładkie... podchlebnemi ſłowami do ko... wić, mit glatten Worten etwa... ten, gładkiemi y podchlebnemi... wami co uprosić, otrzymać; be... bringen, wyprosić. der glatte ... giebt, ktory gładkie y podch... ſłowa mowi; gładko, podch... mowiący, nazywa ſię.

Glatticht, *adj.* śliski, na ktory... ślizgać można, glatticht... śliska droga.

Glatze, *ſ. f.* kahler Kopf, gładk... głowa, świecąco łyſy łep.

Glatzicht, *adj.* iaſno gładki, ſwie... gładki, świecąco-gładko-łyſy

Glatzkopf, *ſ. m.* łyſa głowa, go... włoſow łep.

Glaubbrüchig, *adj.* wiarołomny, wi... łomka, wiary nie dotrzymują...

Glaube, *ſ. m.* wiara; beſonderer ... gemeiner, oſobliwa y nie poſp... wunderſamer, dziwna, cudowna herrlicher, bardzo przednia; ... ter, ſchlimmer, zła, nie dobra... daiska; unverletzlicher, nieskaz... nieskażona, nie naruſzona. ... ger, y święta; unbeſtändiger, ... tecznа; unſicherer, niebezp... gebrochener, złamana, przel... nie dotrzymana; verkehrter, p... cona; menſchlicher, ludzka. ... Glauben zuſtellen, mieć, dawać... mu wiarę; halten, dotrzyma... trzymywać komu wiary, ... wiarę złamać, łamać, połama... treten, przeſtąpić, przeſtępowa... lieren, ſtracić, ſchwächen, o... nicht mehr zuſtellen, wiary wię... dawać, auf meinen Glauben, ... wiarę, na moie ſłowo, auf ... guten will ich es ſenden, na ... podściwą wiarę zechcę to ... auf ſeinen guten verſprechen, ... podściwą y dobrą wiarę pr... cać; der einem in die Hand ...

glaublicher, podobnieyszy do wiary, glaublicher machen, podobnieyszym do wiary uczynić, nicht glaublich seyn, nie być podobnym do wiary.

Glaublich, *adv.* podobnie do wiary, z podobieństwem do wiary.

Glaubwürdig, *adj.* godny wiary, zasługuiący na wiarę.

Glauche, *n. pr. f.* eine Stadt in Meissen, Glaucha, miasto w Misnii, von, oder dazu gehörig, *adj.* z Glauchy, albo do Glauchy należący, Glauchenski.

Glaz, *n. pr. f.* eine Stadt in Bohmen, Glac, miasto w Czechach, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, Glacki. Glaceński.

Gleich, *adj.* podobny, ganz nicht gleich, weale nie podobny, by naymniey nie podobny, ganz und gar gleich, weale a weale podobny, die Zähne sind den Saiten gleich, zęby podobne są stronom, albo, do stron, sich selbst, podobny sobie samemu, *albo*, do siebie samego, die Rhodier sind den Atheniensern gleich, Rodyiowie podobni są Atenianom, der Sohn dem Vater, Syn iest podobny do Oyca; der Wahrheit, podobny do prawdy, einem dem Gesichte nach, twarzą podobny do kogo, seines Gleichen suchen, sobie podobnego szukać, die Natur sucht ihres Gleichen, Natura szuka rzeczy podobnych sobie, die Menschen sind einander an der Gestalt gleich, ludzie są sobie w postaci podobni iedni do drugich, der Brief hat nichts, daß einer Rede gleich sey, list nie ma nic takiego, co by do mowny było podobne, der Hund dem Wolfe, pies iest podobny do wilka, die Sitten der Gestalt gleich, obyczaie są podobne do postaci, takie obyczaie, iaka postać, *znaczy* rowny; im Geitze wird ihm niemand gleich geachtet, w łakomstwie nikogo rownego mu nie widza. Rede, die den Sachen gleicht, mowa, ktora rzeczom rowna iest, das Ende soll dem Anfange gleich seyn, koniec ma być rowny początkowi. Gleiches mit Gleichen vergelten, wet za wet oddać, piękne za nadobne, alles ist in diesem und jenem gleich gewesen, wszystko było w tym y w tamtym rowne, einige Dinge sind zwischen mir und ihm gleich, nie ktore rzeczy są między mną y nim rowne, gleiche Dienstgeflissenheiten, rowne przysługi, rowne w przysłużenia się chęci. den

andern an der Freiheit gleich seyn, innym być wolnością rownym, die Könige sind einander gleich, Krolowie są sobie rowni między sobą, gleiche Unverschämtheit, rowny niewstyd, rowna bezwstydność. Kühnheit, rowna śmiałość, einem im Gesichte seyn, na twarzy być rownym komu; an Jahren, Zeiten, Größe, w latach, w czasach, być rownym, w wielkości, gleiche Weiten, rowne dalekości, rowne odległości, sie haben zu gleicher Zeit mit ihm gelebt, oni za rowno tegoż samego czasu z nim żyli, gleich an Theilen, rowny w częściach, gleiche Theilung an Beute, rowny podział zdobyczy, einem an Würden seyn, być komu rownym w godności, einem an Thaten und Sitten nicht seyn, nie być komu rownym w sprawach y obyczaiach, der mit einem gleiche Sitten hat, ktory z kim ma rowne obyczaie, gleiche Sitten thun viel zur Freundschaft, rowne obyczaie wiele pomagaią do przyiaźni. Gleich und Gleich gesellet sich gern, rowny z rownym prędko się stowarzyszy.

Gleich, *adv.* rowno, rownie; etwas eintheilen, co podzielić; die Beute austheilen, zdobycz rodzielić; das Recht sprechen, sprawiedliwość czynić, *znaczy także:* podobnie, podobnież; ausgehen, sich endigen, wychodzić, kończyć się.

Gleich als, *adv.* właśnie iakoby, was niemals geschehen ist, behaupten, gleich als ob es geschehen sey, co się nigdy nie stało, udawać, właśnie iak gdy by się stała, gleich als ob sie schon überwunden wären, właśnie iak gdy by iuż zwyciężyli, ich will die Sache so vorstellen, gleich als ob sie gethan worden sey, rzecz tak przełożę, tak opowiem właśnie iak gdy by się stała, gleich als wenn sie ihre Tochter wäre, właśnie iak gdy by iey corka była, gleich als ob um das Reich gefochten werde, właśnie iak gdy by o krolestwo woiowano, gleich als wenn er Bürgermeister wäre, właśnie iak gdy by Burmistrzem, Prezydentem mieyskim był.

Gleich also, *conj. et adv.* tak też, podobnież, zarowno, podobnym że sposobem.

Gleich beschaffen, *adj.* podobny; podobnie urodzony, uformowany.

Gleich daher, *adv.* z tegoż samego mieysca.

Gleich durch, *adv.* zarowno, empfind poczuć, czuć; nicht leiden w uiechcieć za rowno cierpieć.

Gleichen, *v. n.* rownać, rownać gleich seyn, rownym być; einem Gemüthe, rownać kogo umysł rownym komu być umysłem; Leibe, wzrostem, ogromnością c.

Gleichen, seines Gleichen, *s. n.* s. u. Gleich, *adj.*

Gleicher gestalt, *adv.* rownym sposob wirst du nun auch den Freund b. będziesz teraz nawet przyiaciel. sił. *znaczy także też,* ich habe d binium also bald fordern lassen, nach wurde gleicher gestalt auch Statilius gefordert, kazałem Gabiniusza przyzwać, potym też Statilius był przyzwany; Saturnus ist gleicher gestalt von Sohne gebunden worden, Satur także też był od Syna związany.

Gleich-ewig, *adj.* rowno-wiecz rowno-wiekuisty.

Gleich-Ewigkeit, *s. f.* rowno-wieczn rowno-wiekuistość.

Gleichfällig, *adj.* zarowny.

Gleichfalls, *adv.* podobnież, zarow *to co;* gleichergestalt.

Gleichfärbig, *adj.* rowney farby, ro go, iednegoż, tegoż samego. k

Gleichförmig, *adj.* formą rowny, p bny, gleichförmig machen, podob że uformować, podobnąż form bić, znaczy także, iednakowy.

Gleichförmigkeit, *s. f.* iednakowoś dnostayność, w formie rowno

Gleichgelten, *v. n.* za iedno ucz rowno ważyć, rowno popłaca

Gleichgeltung, *s. f.* za iedno uczyn wszystko iedno, rowno ważen

Gleichgemacht, *part. et adj.* rown zrownany, wyrownany, porow

Gleichgesinnet, *part. et adj.* rown ślny, iednomyślny, zgodny, iednomyślnym, rownomyślnym dnym być, mit einem, iednom z kim, rozumieć się z kim, gegen gleichgesinnt seyn, ku wszystki iedno myślnym, iedney myśli.

Gleichgestaltet, *part. et adj.* iednak ukształtowany, *iedno formny.*

Gleichgetheilt, *part. et adj.* rowno-d lony, rowno-podzielony; na re części.

Gleichgewicht, *s. n.* rowno waga, ro waga, iedna drugiey nie przewa

Gleichgültig, *adj.* iedno wszystko niący, wynoszący, oboiętny

des, polaſ, *to co:* płaſzczyzna, des Tages und der Nacht, porownanie dnia z nocą; *Aequinoctium.* herbſtliche, ieſienne; im Frühlinge, na wioſnę.

Gleichjährig, *adj.* rowienny, rownych lat, rowno letni, rowiennik; mit einem, z kim; mit vielen ſeyn, rewiennikiem, rownych lat, rownego wieku być z wielu.

Gleichkommen, gleichen, *v. n.* rownać, rownać ſię, rownym być.

Gleichlauten, *v. n.* zgadzać ſię w głoſie, w dźwięku, w dzwonieniu.

Gleichlautend, *adj.* zgodny w głoſie; zgodno brzmiący, *zgodnodzwonny.*

Gleichlauter, *ſ. f.* zgodny głos, zgodne brzękanie, zgodne brzmienie.

Gleichmachen, *v. a.* den Qualitäten nach, co do iakości podobne, podobnym, uczynić; etwas einem, co czemu, gerade machen, proſte, proſtym uczynić, proſtować, wyproſtować, die Höhe des Berges mit etwas, wyſokość góry z czym zrownać; eine Stadt der Erde, miaſto z ziemią zrownać, alles einander nach ſeiner Willkühr, wſzyſtko poſpołu rownać, według ſwoiego upodobania; znaczy także: erſetzen, nadgrodzić, odsłużyć, odwdzięczyć; einem ſeine Wohlthat, komu iego dobrodzieyſtwo odsłużyć.

Gleichmachen, das, *ſ. n.* rownanie; porownanie, zrownanie, rowności czynienie.

Gleichmachung, *ſ. f.* przyrownanie, porownanie, porownywanie.

Gleichmüthig, *adj.* rownomyślny, rownego umyſłu, rowney myśli.

Gleichmüthigkeit, *ſ. f.* rownomyślność, umyſłu rowność, iednakowość.

Gleichniß, *ſ. n.* podobieńſtwo; iſt unrecht, wenn es einigermaßen ungleich iſt, nie dobre ieſt, gdy ieſt nie iakim ſpoſobem, nie rowne, die Beweisgründe von dem Gleichniſſe hernehmen, dowody brać od podobieńſtwa, auch erdichtete Exempel dienen zu Gleichniſſen, nawet zmyślone przykłady służą do podobieńſtwa; *znaczy także:* przyrownanie.

Gleichnißweiſe, *adv.* na podobieńſtwo, przez przyrownanie.

Gleichrichten, *v. a.* rowno proſtować, etwas, co wyproſtowuać.

Gleichſam, *adj.* iakoby, mit blutigen Tropfen, iakoby krwawemi kroplami; ſpielend zu Ehren gelangen, niby igraiąc, dostąpić godności, urzędow,

Gleichschätzen, *v. a.* rowno szacować, etwas einem andern Dinge, co z drugą iaką rzeczą, sich den geringen Leuten, szacować się rowne z podłemi ludźmi.

Gleichschätzen, das, *s. n.* rowno szacowanie, rowny szacunek.

Gleichschätzig, *adj.* co można rowno szacować z czym inszym, rowno szacowny.

Gleichschlagen, *v. a.* rozbić rowno, rozklepać rowno; mit dem Schlägel, młotkiem, tłukiem, babą.

Gleichseitig, *adj.* rowno boczny, rownościenny, z rownemi bokami, ścianami; Triangel, troykąt.

Gleich so, *adv.* rownym że sposobem, zarowno, tym też sposobem.

Gleich so viel, *adv.* zarowno tak wiele, tyleż, Jahre leben, zarowno tak wiele, tyleż lat żyć, mit gleich so viel Worten übersetzen, zarowno w tak wielu słowach przetłomaczyć, tyleż słowami przełozyć, gleich so viel eines Gewogenheit achten, als seine Treue, tyle sobie ważyć czyią przychylność, ile swoię wierność; ist dem Volke zu geben, tyleż trzeba ludowi pozwolić, gleich so viel nehmen, als, zarowno tak wiele, tyle wziąć, iak.

Gleichstellen, *v. a. et r.* rownać, sich gleichstellen, stosować się do kogo, do iego obyczaiow; *co mowią akomodawać* się komu.

Gleichstellung, *s. f.* rownanie, stosowanie się do czyiey woli, do czyich spraw.

Gleichstimmig, *adj.* iednakowego głosu, albo zgodnego głosu.

Gleichstimmig, *adv.* iednakowym głosem, zgodnym głosem, zgodnie, stroienie.

Gleichstoßen, *v. a.* rownie pchać, gnać.

Gleichtheilen, *v. a.* rowne dzielić, na rowne części dzielić.

Gleichviel, *adv.* tyleż; achten, Leben und Tod, szacować życie y śmierć.

Gleichung, *s. f.* przytownanie, przypodobanie, przystosowanie.

Gleich weit, *adj.* rowno-odległy, rowno dalcki.

Gleich werden, *v. p.* podobnym się stać *to co*, eben werden, rownym, płaskim stać się, robić się, zrobić się.

Gleichwichtig, *adj.* rowney wagi, rowno ważny, rownie ważący, gleichwichtiger Beweis, rowno ważny dowod.

Gleichwichtigkeit, *s. f.* rowno ważność; rowne ważenie.

Gleichwie, *adv.* zarownie iako, [illegible] Steuerleute die Stürme, also kann sie den Unfall des Glücks aushalten, iak styrnicy nawałność, tak oni [illegible] gą cios szczęścia wytrzymać. gleich wie du gewünschet hast, also ist es, [illegible] żądałeś, tak iest.

Gleichwohl, *conj.* przecie, iednak, [illegible] die Sache stand gut, gleichwohl [illegible] ten die Bürgermeister nicht [illegible] rzecz działa się dobrze, Konsulow iednak ociągali się, es hat mich [illegible] wenig bewegt, gleichwohl habe [illegible] nicht geglaubt, nie mało byłem [illegible] szony; iednak temu nie wierzy[illegible] gleichwohl ist dessen Tod darauf [illegible] get, przecie iego śmierć za ty[illegible] stąpiła, gleichwohl hat man eine [illegible] me bald darauf gehöret, przecie [illegible] krotce potym głoś iakiś słyszano

Gleichzeitig, *adj.* wcześny.

Gleichzeitigkeit, *s. f.* wcześność rown[illegible]

Gleich zu, *adv.* prosto, prosto zaraz [illegible] der Armee gehen, do woyska iść.

Gleis, *s. n.* koley, Wagengleis, wo[illegible] wa koley, aus dem Gleise fahren, koley wyiechać, wybieć.

Gleissen, *v. n.* Isnąć się, von Salb[illegible] maści; als mit Salbe gestrichen, gdy by maścią wysmarowane.

Gleißner, *s. m.* zmyślony, zmy[illegible] udawca, ten co zmyśla, co udaie

Gleißnerin, *s. f.* zmyślona, zmyśla[illegible] udanka, ta co zmyśla, udaie.

Gleißnerei, *s. f.* zmyślanie, zmyśle[illegible] udanie, udawanie.

Gleit, *s. n.* assystencya, poczet przy[illegible] cioł, ludzi assystuiących.

Gleiten, *v. n.* ślizgać się, mit dem [illegible] ausfahren, nogą iechać; nogami [illegible] ślizgać, er gleitete auf den schlüpf[illegible] Steinen, ślizpał się po śliskich [illegible] mieniach, gleiten und fallen, [illegible] się y upaść, wywrocić się.

Glied, *s. n.* członek, Theil des [illegible] u. d. g. cząstka ciała y innych [illegible] czy; menschliches, ludzki; schwa[illegible] słaby; geschwollenes, nabrzm[illegible] zdęty; starkes; mocny; gesun[illegible] zdrowy; Zusammenfügung der [illegible] spoienie członkow, die Glieder [illegible] wieder einige Kraft bekommen, cz[illegible] ki znowu nabyły nieiakiey [illegible] geschickte und gesunde, składne y [illegible] we członki, mit allen Gliedern [illegible] tern, wszystkiemi członkami [illegible] einem alle mit einem Stecken [illegible] schlagen, komu wszystkie członk[illegible] gą poprzetrącać, Einrichtung der [illegible]

Glockenſpeiſe, *ſ. n.* Erzt, woraus die Glocken gegoſſen werden, dzwonne śpiża, moſiądz, z ktorego dzwony bywaią lane.

Glöcklein, *ſ. n.* dawonek, dzwoneczek; klinget, brzęczy, dźwięczy, dzwoni, dźwięka, brzęka, lautet, w dzwonkiem dzwonić.

Glöckner, *ſ. m.* dzwonik, der die Glocken lautet, ktory we dzwony, dzwoni; *znaczy:* Kirchner, kościelny.

Glogau, *n. pr. ſ.* Stadt in Schleſien und andere in Polen, Głogow, miaſto w Śląſku a drugie w Polſzcze, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo to tego miaſta należący, Głogowſki, Fürſtinn von Glogau, Księżna Głogowſka.

Glorios, ruhmlich, *adj.* chwalebny, chlubny, chełpliwy.

Gloriole, *ſ. f.* (neu) kleiner, armſeliger Ruhm, geringe Ehre, *nowe ſłowo:* mała, nędzna chwała, nikły honor, cześć.

Glorwürdig, *adj.* chwalebny, einem ſeyn, chwalebnym, chwalebna być komu, glorwürdiger Tod, chwalebna śmierć; *znaczy:* godny chwały.

Gloſſe, *ſ. f.* wykład, *to co:* Auslegung, wyłożenie, tłumaczenie.

Gloſſiren, *v. a.* mit Gloſſen erläutern, wykładani obiaśnić, krotko przełożyć.

Glucken, *v. n.* kwokać, wie die Hühner, iak kwoki y kury.

Gluckhenne, *ſ. f.* kwoka, kura kwokaiąca, gdakaiąca, co kwoka, gdaka.

Gluckſen, *v. n.* łkać, co w płakaniu dzieie ſię.

Gluckſen, das, *ſ. n.* łkanie, płacz z łkaniem y ſzlochaniem.

Gluf, *ſ. f.* ſzpilka, Stecknadel, do zapinania.

Glück, *ſ. n.* ſzczęście, fortuna; widriges, przeciwna; ſchlechtes, zła; fremdes, obca; zweifelhaftes des Krieges, wątpliwa y nie pewna fortuna woyny; im Kriege, wątpliwe ſzczęście na woynie; blindes, ślepa; gemeines, ungleiches, pospolita, nie rowna, langwieriges, ungewiſſes, ſtateczna, niepewna; hartes und grauſames, froga y okrutna; herrliches, ausnehmendes, vortreffliches, pańſka, przednia, przewyśmienita; geringes, nikczemna; blühendes, unbeſtändiges, kwitnąca; nieſtateczna; ſchweres und derbes, nięzka y przykra; ſich neigendes, pochylaiąca ſię y na doł lecąca; unverſehrtes, nienaruſzona; feindſeliges,

zu ſchlechtes für einen, nieprzyiazna, nazbyt zła dla kogo; mittemäßiges, beſſeres, elendes, śrzednia, lepſza. biedna y nędzna; erwünſchtes, gleiches, pożądana, rowna; voriges, przeſzła; beſtändiges, ſtateczna; veränderliches odmienna; herrſchet in allen Dingen, panuie we wſzyſtkich rzeczach; vermag viel ſo wohl in andern Dingen, als inſonderheit im Kriege ſpielt es den Meiſter, wiele może iak w innych rzeczach, tak oſobliwie na woynie, wſzyſtkim władnie; ſparet die, welche es erhoben hat, zu harten Fällen, ochrania tych, ktorych wyniosła, chowaiąc ich na ſrogie przypadki, ſich dem Glücke überlaſſen, ſpuścić ſię, zdać ſię na fortunę, powierzyć ſię fortunie, ſich in gutes und böſes ſehr wohl ſchicken, w złym y dobrym ſzczęściu dobrze ſię zachować, bei ſeinem Glücke ſich ſtolz erweiſen, przyſwoim ſzczęściu, *albo lepiey*, w ſwoim ſzczęściu, dumnym, hardym ſię pokazać, die einerlei Glück haben, ktorzy wſpolne y iedno maią ſzczęście, aufs Glück ankommen, do ſzczęścia przyiść, darauf ankommen laſſen, ſzczęścia probować, das Glück falle wie es wolle, niech ſzczęście padnie iak chce, dem Ausſchlage des Glücks alles überlaſſen, na raz y los ſzczęścia wſzyſtko zdać, wie es einer macht, hat er das Glück, iak kto czyni, takie ma ſzczęście, aus einem guten in ein ſchlechtes gerathen, z dobrego ſzczęścia wypaść a w złe wpaść, das iſt ein großes, to ieſt wielkie ſzczęście, das Glück auf ſeiner Seite haben, na ſwoiey ſtronie mieć ſzczęście, po ſobie mieć fortunę, anderswo ſuchen, gdzie indziey ſzczęścia ſzukać, ſich in das ſeinige nicht ſchicken können, nie umieć ſię obchodzić z ſwoim ſzczęściem, nie umieć ſobie póſtąpić z ſwoią fortuną, auf ein beſſeres warten, na lepſze ſzczęście czekać, lepſzey czekać fortuny; ſich deſſen gewiß verſichern, ubezpieczyć ſobie, upewnić, pewne y bezpieczne uczynić ſwoię ſzczęście; wann es nicht will, kann man es nicht zwingen, kiedy fortuna niechce, to ią nie można przyniewolić; läßt ſich wohl an, fortuna ſprzyia, podaie ſię, ſich in Glück und Unglück ſchicken, iednakowo ſobie poſtępować y w ſzczęściu y nieſzczęściu, aber darinnen wird das Glück Rath ſchaffen, welches in dergleichen Dingen mehr vermag, die Vernunft, ale w tym ſzczę rady poda, ktora w takowych czach, więcey może iak rozu przemyſł, das Glück komme wo wolle, niech iakie chce ſzczęście dzie, was einem jeden das Glück die Hand giebt, co każdemu ſzcz na rękę daie, dem Glücke etwas laſſen, ſzczęściu cokolwiek zoſta viel Glück darzu! ſzczęścia y po ślności w tym życzę! Gott gebe Glück zur Sache, niech Bog bre ſzczęście w tey rzeczy, ſię b das gröſte von der Welt haben mogą mieć naywiększe ſzczęśc świecie, das Glück will ihm fortuna mu ieſt życzliwa; ſich mit Verſtande bedienen, ſzczęśc zumnie zażywać, das iſt mein geweſen, to było moie ſzczęście, Glück verſuchen, probiren, ſwo ſzczęścia tentować, probować.

Glücken, *v. n.* ſzczęścić ſię, powo ſie, udawać ſię; einem nach Wu komu według żądania, po według iego chęci. hat nirgen was glücken wollen, w niczym ſię nie chciało ſzczęścić, powodzi ſię mu niechciało wieść, uda wenn es glückt, ieżeli ſię powie byle ſię tylko powiodło, e geglückt, was ſonſt keinem, tak poſzczęściło, powiodło, iak nik bardziey y lepiey.

Glückhaft, *adj.* ſzczęśliwy, ſzcz maiący; kto ma ſzczęście; ſzcz

Glückhaftigkeit, *ſ. f.* ſzczęśliwość, ſność.

Glücklich, *adj.* ſzczęśliwy; den ſich achten, za ſzczęśliwy mie dla ſiebie, o! glückliche Nacht Stadt, o! ſzczęśliwa noc dla miaſta, glücklicher Menſch, ſzcz człowiek, glücklicher Ausgang, ſliwy koniec; Zuſtand, ſzcz ſtan, glücklichen Ausgang hab ſzczęśliwy koniec, glückliche thun, halten, ſzczęśliwą po otrzymać, glückliche Winde mieć pomyślne wiatry, das land iſt glücklich dich zu behalten, czyzna ieſt ſzczęśliwa, że cię u ſiebie, ſtetś glücklich ſeyn, być ſzczęśliwym, der glücklich Sache iſt, ktory ſzczęśliwym iakiey rzeczy; iſt er in allen, ſliwym ieſt we wſzyſtkim, heute in dem Werke glücklich

Glückseligkeit des Lebens, szczęśliwość życia.

Glücksfall, *ſ. m.* przypadek; widriger, przeciwny; ſchwerer, ciężki, ſchrecklicher, ſtraſzny; harter, przykry, niepocieſzny; blinder, ślepy; ſchädlicher und vielen Unſchuldigen nachtheiliger, szkodliwy y wielu niewinnym szkodzący; fataler, przeznaczony z wyrokow; plötzlicher, nagły; unverſehener, nie przeźrzany; leichter, letki, elender, wunderbarer, biedny, dziwny, gefährlicher, trauriger, niebezpieczny, żałosny, was durch einen blinden Glücksfall geſchiehet, co się śledym szczęścia przypadkiem dzieie.

eines Dinges befürchten, obawiać się trefunku iakiey rzeczy, alle widrige Glücksfälle weißlich ertragen, wszystkie przeciwne szczęścia trefunki y przypadki mądrze znosić, ſeine Maaßregeln auf alle neue Glücksfälle nehmen, przygotować się na wszystkie nowe szczęścia przypadki, ihnen unterworfen ſeyn, przypadkom być podległym, ſich nicht durch einen betrügen, nie iakim szczęścia przypadkiem trafiać się, ein wunderſamer hat ſich dabei ereignet, dziwny trafunek przy tym stał się, trefił się, przypadł.

Glücksgöttin, *ſ. f.* szczęścia Bogini, Fortuna, Bogini pomyślności y szczęśliwości.

Glückskind, *ſ. n.* fortuny y szczęścia dziecie, chowanek, kochanek y pieſzczoch fortuny.

Glücksruthe, *ſ. f.* pręt do wrożenia, roſzczka do zgadania gdzie są pieniądze.

Glücksſpiel, *ſ. f.* gra na szczeście, na los szczęścia, gra w losy.

Glücksſtadt, *n. pr. f.* Glikſtad, Stadt, in Hollſtein, miasto w Holsztyńskim.

Glückwunſch, *ſ. m.* szczęścia winszowanie, langſamer, pożne, nie rychłe, aus Nachläßigkeit unterlaſſen, z nied bałstwa opuścić powinszowanie, nie czynić powinszowania, geſammter, wspolne powinszowanie, gdy wraz inni winszuią.

Glückwünſchen, *v. a.* winszować; einem, komu; zu, oder wegen deſſen Zurückkunft, powrotu komu, powrocenia zkąd, z drogi; zu wiedererlangter Geſundheit, powinszowanie znowu odzyskanego y przywroconego zdrowia; einem, daß, komu winszować, że, darinnen glückwünſchen, w tym winszować, von eines wegen, czyim imi-

imeiniem, etwas ſpät nicht aus Nachläßigkeit, ſondern weil man von nichts einige Nachricht gehabt, nie co nie rychło winſzować nie prze niedbalſtwo, ale że o niczym wiadomości ni miano, mit andern glückwünſchen, z drugiemi pospołu y razem powinſzować, powinſzowanie czynić.

Glückwünſchen, das, *ſ. n.* winſzowanie, powinſzowanie, winſzowanie y życzenie.

Glückwünſcher, *ſ. m.* winſzuiący, winſzownik, powinſzowanie czyniący.

Glückwünſcherin, *ſ. f.* winſzuiąca, winſzowniczka, powinſzowanie czyniąca.

Glückwünſchung, *ſ. f.* winſzowanie, powinſzowanie, radości y życzenia oświadczenie.

Glüen, *v. n.* zarzyć ſię, die Kohle glüet, węgiel ſię zarzy, das Eiſen glüet, żelazo rozpalone iak ogień zarzy ſię czerwono y niby przezroczyſto.

Glüend, *part. et adj.* zarzący, zarzyſty, ogniſto-rozpalony; rozzarzony, glüendes Eiſen, zarzące, zarzyſto. ogniſto-rozpalone, rozzarzone żelazo, Kohle, ogniſto-rozpalone, rozzarzone, zarzyſte, zarzące, węgle, glüend machen, zarzącym, zarzyſtym, co uczynić, rozzarzyć, auch: rozdmuchać ogień, werden, zarzyć ſię, zarzącym ſię czynić, ogniſto y czerwono ſię rozpalać.

Glurens, *n. pr. f.* Glurenſa, Stadt in Graubündten, miaſto w Graubundſkim.

Gluthpfanne, *ſ. f.* patelka, *także:* ogniſko maleńkie; das Eſſen darauf warm halten, aby iedzenie, na nim ciepło trzymać; iedzenie na tym przygrzywać.

Gluren, *v. n.* łkać, łkanie robić, ze łkaniem ſzlochać y płakać.

Gmünd, *n. pr. f.* Gmunda, Stadt in Schwaben, miaſto w Schwabii.

Gnade, *ſ. f.* łaska, łaskáwość, przychylność, dobre ſerce, *to co:* eines ſuchen, łaski czyiey wybaczenia, odpuſzczenia czyiego ſzukać, erlangen, łaskę czyią otrzymać, przyiść do łaski u kogo łaskę ſobie u kogo ziednać, zu Gnaden einen annehmen, przypuścić kogo do ſwoiey łaski, przyiąć kogo do ſwoiey łaski; eines beſitzen, czyią łaskę mieć, poſiadać, mieć łaskę u kogo, in der Gnade bei einem ſtehen, w łaſce być u kogo, być w czyiey łaſce dobrze położonym, eines ſeiner Gnade verſch... z łaski czyiey wypaść, ſtrac... u kogo; wieder dazu verhelfen wu kogo do czyiey łaski pr... wadzić; znowu komu czyią ... ziednać, znowu kogo u kogo ... ski przyprowadzić, bei einem ... in Gnaden kommen, u kogo z... do łaski przyiść, znowu pow... powrot otrzymać do czyiey ... die Gnade wird nicht lange w... ta łaska nie długo trwać będz... zur Abwendung der Gefahr ... Freunde die Gnade brauchen, ... zażywać tylko ſzczególnie na wrocenie niebezpieczeńſtwa o... brych przyiaciół; einem alle ... gen, łaskę komu wypowie... umknąć, uchylić komu, ut... ſwoiey łaski, *to co:* Gütigkeit, ... broć; iſt überall zu ſpüren, do... y łaskawość, wſzędzie znać, ... dzie ſię wydaie; einem finden ... dać komu znaleść łaskę u k... *znaczy także to co:* Vergebung, ... baczenie, wegen ſeines Abfalls ... iego odpadnienia, die Gnade iſt ... zu hoffen, odpuſzczenia, darow... wybaczenia nie trzeba ſię ſpo... wać; wiederfahren laſſen, dać ... nić wybaczenie komu, durch G... Gnade, z łaski Bożey; zu łaskę ... ga, za pomocą Boga! von einem ... ben, z czyiey łaski żyć, czyą ... łaską, um eines bitten, proſić o ... łaskę, doprasżać ſię łaski u k... ſeine Zuflucht zu eines Gnade ne... ucieczkę uczynić do czyiey ła... ucieczki ſzukać w czyiey łaſce ... nen vor ſeinen Augen finden ... dać komu, pozwolić komu na... łaskę przed ſwoim obliczem.

Gnadenbezeugung, *ſ. f.* łaski oświad... nie, wyświadczenie, uczynienie. Erweiſung einer Wohlthat, w... świadczeniu iakiego dobrodzieyſt...

Gnadenbild, *ſ. n.* der Jungfer Ma... obraz łaſkawy Maryi Panny, cu... wny.

Gnadenbrodt, *ſ. n.* chleb z łaſki, eb... uproſzony, eſſen, ieść chleb z ła... wproſzonym żyć chlebem.

Gnadengabe, *ſ. f.* in geiſtlichen Din... dary łaſki, w duchownych rzec... in leiblichen, w świeckim rzecz... darunek z łaſki dany.

Gnadengeld, *ſ. n.* pieniądze z łaſ... dane, na podarunek, z dobroc... ności.

sonderbarer Gönner, osobliwszy łaskawca.

Gönnerin, *f. f.* łaskawczyna, dobrodzieyka; sprzyiaiąca, łaskawa.

Görlitz, *n. pr. f.* Gerlica, Stadt in der Oberlausitz, miasto w Wyższey Lusacyi, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, Gerlicki, Gorlicki.

Görz, *n. pr. f.* Gerca, miasto w Fryoulskim.

Götter, *f. m. pl.* bogowie, bożki, bożyszcza, u pogan y bałwochwalcow.

Götterantwort, *f. f.* Bogow, bożkow odpowiedź, wyrok, suchen, odpowiedzi, wyroku Bogow szukać, geben, odpowiedź, wyrok, dać.

Göttin, *f. f.* Bogini; weiseste, naymędrsza; heiligste, nayświętsza, unsterbliche, nieśmiertelna; gnädige, łaskawa; sehr gütige, nader dobrotliwa, Erhalterin des menschlichen Geschlechts, Chowawczyna rodzaiu ludzkiego, die unsterblichen Götter und Göttinnen um Gnade bitten, nieśmiertelnych bogow y bogiń o łaskę prosić.

Göttlich, *adj.* boski, boży, göttliche Güte gegen die Menschen, Boska, boża dobroć, dobrotliwość, ku ludziom, na ludzi, göttlicher Rathschlag, boża, boska rada, göttliche Natur, boska natura, istność, Verstand, boski rozum; das ist auch, przedni, do Boskiego podobny.

Göttlich, *adv.* po bożemu, po bosku, iak bog, gedenken, po bożemu, myśleć, iak Bog myśleć; reden, po bosku mowić; erfunden und eingeführt, rzecz boskim umysłem wynaleziona y wprowadzona, sich um einen verdient machen, iak Bog zasłużonym być, zasłużonym zostać, stać się u kogo, vom Plato abgehandelt, po bosku, boskim rozumem rzeczy od Platona rozprawione y traktowane.

Göttlichkeit, *f. f.* bostwo, istota Boga, to czym Bog iest; s. Gottheit.

Götze, *f. m.* bałwan, bożyszcze, wyobrażenie bałwana, bożyszcza, posąg za boga czczony, falscher Gott, irrdischer Gott, ziemny, fałszywy bog, zmyślony, wymyślony, bałeczny Bog.

Götzendiener, *f. m.* bałwochwalca, bałwoczciciel, bałwanom służący, bałwopokłonca.

Götzendienerin, *f. f.* bałwochwalczyna, bałwoczcicielka, bałwonom służąca, kłaniaiąca się.

Götzendienst, *f. m.* bałwochwalstwo, bał-

bałwoczcicielſtwo, bałwocześć, bałwopokłon, bałwu gehörig, do tego należący, bałwochwalſki, bałwoczcicielſki, bałwo-pokłonny.

Götzenhaus, *ſ. n.* dom bałwochwalny, bałwochwalnia, kościoł, meczet bałwańſki.

Götzenopfer, *ſ. n.* bałwochwalna ofiara, bałwanna ofiara, bałwanom czyniona.

Götzentempel, *ſ. m.* bałwańſki kościoł, bałwochwalna bużnica; bałwo-bużnica.

Gözen, Köcken, *v. a.* żygać, żyganiem wymiotać, wymiotami, wrocić, wyrzucić, ſiehe Köcken.

Gold, *ſ. n.* złoto; herrliches, przednie; beſſeres, lepſze; vieles, wiele, feines, czyſte, ſzczere, przez-ſię-ſamo; unverarbeitetes, nie robione, w ſztukach, verarbeitetes, robione, *to ieſt*: ſprzęt złoty; vermünztes, bitę, ſtęmplowane złoto, pieniądze złote, iakie ſą czerwone złote wielkie y małe, was man nicht mit Golde bezahlen kann, co złotem opłacić nie można, um Gold verkauft werden, za złoto przedawanym być, rowne ze złotem, mit Golde übermachen, pozłacać, pozłocić, ein von Golde und Edelgeſteinen reicher Schmuck, ſtroy bogaty w złoto y w kleynoty, Gold iſt der Tugend nicht gleich zu achten, złota nie można rowno z cnotą ſzacować, von Golde, ze złota, Münze von Golde, złoty pieniądz, mit Golde überzogen oder beſchlagen, złotem powleczony, złoto dane po wierzchu, w złoto oprawny, oprawiony, złotem, w złoto okuty, ein mit Golde beſchlagener Wagen, złotem okuty, okowany, woz, poiazd, mit Golde überzogene Dächer, złotem pobite dachy, dem Golde ähnlich, oder gleich, do złota podobny, złotu ſię rownaiący, zu Golde werden, w złoto ſię obracać, złotem ſię ſtawać.

Goldader, *ſ. f.* in Bergwerken, złoty ponik, w Gorach, w rudnicach złotych.

Goldarbeit, *ſ. f.* robota od złota, robienie koło złota, złotnicze rzemieſło.

Goldarbeiter, *ſ. m.* robotnik od złota, robotnik koło złota, złotnik, złotoley.

Goldbach, *ſ. m. et n. pr.* ſtrumień złoty, płynący ſtrumień złotem. 2) Stadt in Schwaben, Goldbacha, miaſto w Szwabii.

Goldbergwerk, *ſ. n.* złota gora, ruda, złota rudnica, złoty rud

Goldblättchen, Goldblättlein, *ſ. n.* ty liſtek, złociſty liſtek, złotoliſtek, liſtek ze złota: damit hen, belegen, złotemi liſtkami wieć, obłożyć, pozłocić.

Goldblätter, *ſ. m.* złoto-lifty. k na liſtki złoto ciągnie; ciągotnik.

Goldblech, *ſ. n.* blaſzka złota, b ze złota, ukowana, uklepana.

Goldbruch, *ſ. m.* złota ruda; zł ra, złoty rudnik, złota rudnic ta kopanie.

Golddrath, *ſ. m.* drut złoty. d złota ciągniony, robiony, wlec

Golden, *adj.* ſ. obacz, Gülden.

Golderzt, *ſ. n.* metal złoty, zło złoto w ſobie maiący.

Goldfarbe, *ſ. f.* auripigment, *ſłowo:* złota farba, złociſta ba

Goldfarbig, *adj.* złotey farby, zł złociſtego koloru.

Goldfinger, *ſ. m.* złoty ſerdeczny, ścieniony, palec, *to ieſt*, palec, ry pierścien kładą.

Goldflimmern, *ſ. f. pl.* odrobiny ta, okruſzyny złote, odadki, o od złota.

Goldfluß, *ſ. m.* złota rzeka, złotem nąca, ktora ma złoto w ſobie.

Goldgang, *ſ. m.* złoty ponik: Erde, w ziemi, do famey ru tey prowadzący.

Goldgelb, *adj.* złoto-żołty, żołto ty, złotawy, iaſmo-żołty, ja

Goldgeſchirr, *ſ. n.* naczynie złot złoto rubione, lane, odlewan tolite.

Goldgeſtickt, *part. et adj.* mit Gol ſtickt, złotem haftowany, wyſzywany, wyrabiany.

Goldgrube, *ſ. f.* złoty ſzyb, złot złota w ziemi kopanina, złot

Goldgülden, *ſ. m.* złoty pieniąd wony złoty, *iednym ſłowem:* zł

Goldhandel, *ſ. m.* złoty handel, z kuczenie, handlowanie, złota dowanie.

Goldkäfer, *ſ. m.* kantaryda robak ta krowka, ze złotemi ſkrzyd

Goldklotz, *ſ. m.* bryła złota nie nego, odlewana grubo.

Goldklumpen, *ſ. m.* bryła złota, odlewany złota nie rocionego.

Goldküſte, *ſ. f.* złoty brzeg, Afrika, ziemia w Afryce ta zwana;

Golfo, *ſ. m.* Meerbuſen, Gopło, łona morſka, wylewie morſkie ku brzegom ciche y ſtoiące.

Golfo de Capet, *n. pr. m.* Gopło, *albo* Wylewie, *albo* Łona Capes.

Golfo di Cattaro, *n. pr. m.* Gopło, *albo*, Wylewie, *albo* Łona Kattaro.

Golfo de Colochina, *n. pr. m.* Gopło *albo* Wylewie, *albo* Łona Colochina.

Golfo d'Edenburg, *n. pr. m.* Gopło, *albo* Wylewie, *albo* Łona Edenburſka.

Golfo die Engia, *n. pr. m.* Gopło, *albo* Wylewie, *albo* Łona Engia.

Golfo di Levanto, *n. pr. m.* Gopło, *albo* Wylewie, *albo* Łona Lepanto.

Golfo de Lyon, Gopło, *albo* Wylewie, *albo* Łona Lugduńska.

Golfo de Salanichi, *n. pr. m.* Gopło, *albo* Wylewie, *albo* Łona Teſſalonicka.

Gomorra, *n. pr. f.* Gomorra, ehemalige Stadt, nigdyż miaſto, von, oder dazu gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo tego miaſta należący, Gomorſki.

Gondel, *ſ. f.* gondola, gonduł, gondula, Schiff, oder Kahn, wie zu Venedig gebräuchlich, ſtatek wodny, albo łodź kryta, z ſiedzeniem wygodnym, iakich, po wodnych Ulicach Weneckich do wożenia ſię zażywaią.

Gondolier, *ſ. m.* Gondolny, Gondolnik, przewoźnik gondołą.

Gonfalonier, *ſ. m.* Horąży, albo Wielki Horąży; ſonſt; oberſter Befehlshaber zu Lucca; *niegdyż:* naywyżſzy Rządca Lukańſki, Wielki Horąży Lukańſki.

Gork, *ſ. m.* korek, Art eines Holzes, rodzay pewnego drzewa; Pantoffelholz, korek u pantoflow; Stöpſel auf eine Flaſche, zatyczka korkowa, z korku ſtrugana, do zatykania ſtaſz *iednym ſłowem także*, korek.

Goslar, *n. pr. n.* Goslar, ehemalige Reichsſtadt in Niederſachſen, miaſto dawne Ceſarſkie w Niſkich Saſach, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, Goslarſki, Goslarſka, Goslarſkie.

Goſſe, *ſ. f.* ſciek; wodurch das weggegoſſene Waſſer abläufft, ktoredy precz wylana woda ſcieka, odchodzi, bei einer Küche, przy kuchni.

Gotha, *n. pr. f.* Stadt in Thüringen, Gota, miaſto w Turyngii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, Gotańſki,

tańſki, Gotańſka, Gotańſkie; Gotſki, Gotſka, Gotſkie.

Gothen, *ſ. m. pl.* altes Volk, Gotowie, dawny Lud; *po łacinie* Gothi, orum.

Gothenburg, *n. pr. f.* Gotenburga, Stadt in Schwaben, miaſto w Szwecyi.

Gothiſch, *adj.* Gotſki, Gotſka, Gotſkie, *od Imienia* Got, Gotowie.

Gothiſch, *adv.* po Gotſku; ſpoſobem Gotſkim; ſmakiem y ſztuką Gotow.

Gothland, *n. pr. n.* Gotlandia, Gotſka ziemia, Provinz in Schweden, w Szwecyi.

Gott, *ſ. m.* Bog; ewiger, wieczny; ſtarker, mocny; unſterblicher, nieśmiertelny; mächtiger, możny; przemożny, potężny; gegenwärtiger, przytomny, obecny; heiligſter, nayświętſzy; höchſter, naywyżſzy; guter, gutiger, dobry, dobrotliwy; gnädiger, łaſkawy; gütigſter und gröſter, nayłepſzy y naywiękſzy; der Schöpfer der Welt, ſtworca świata, wſzech rzeczy Tworca y Czynca, ihr Beherrſcher und Regierer, Pan y Rządca świata; der mächtige über alles, moc maiący nad wſzyſtkim; der Himmel und Erde regieret, ktory niebem y ziemią rządki; krol wſzech rzeczy Jedynowładca świata, wiſſe Gott! wenn Gott will, ieżeli Bog chce, ieżeli ſię Bogu podoba; da li Bog, ieżeli Bog da! za Boſką pomocą! przy Bożey łaſce! ieżli Bog dopomoże! niech Bog da! dałby Bog! ieżli Bog zdarzy! hilf ewiger Gott, niech Bog dopomaga! Boże wſpomoż! pomaga Bog! ſo wahr mir Gott helfe, niech mi tak Bog dopomaga! Gott ſtrafe mich, wo ich dir was genommen habe, niech mię Bog zkarze, ieżeli ia to wziąłem tobie, Gott wirds wohl machen! Bog da! Bog do uczyni! Bog to zdarzy! Gott ſeyn wollen, chcieć być Bogiem, to ieſt nie kontentować ſię ludzkim ſtanem, chcieć być co więcey nad ludzi; chcieć z Bogiem rownać, chcieć być nieśmiertelnym; einen dafür annehmen, za Boga kogo przyiąć, Gott vergelte dir dieſes! niech ci to Bog płaci! niechayci to Bog odda! zapłaci!

Gottesacker, *ſ. m.* boża rola, ſmentarz, gdzie ciała zmarłych ludzi chowaią,

Gottesdienſt, *ſ. m.* służba Boża; jährlicher, dorocznia, corocznia; öffentlicher, publiczna; beſonderer, prywatna, oſobna; mit groſſer Andacht, oder Heiligkeit verrichten, z wielką pobożnością y świątobliwością służbę bożą odprawiać, obchodzić; ten, służbą poża, chwałę bożą mywać, der Gottesdienſt hört: służba boża uſtaie, iſt Gott nicht genehm, służba boża Bogu nie przyiemna, den Gottesdienſt richten, służbę bożą wprowadzić, richten, uſtanowić, rozporządzić, heiligen, służbę bożą zprofanować, zelżyć, znieważyć, nieczcić: kto te ſzęsen, na bok na ſtronę odſtawi, to ieſt: o służbę bożą niedba: iby bożey zaniedbać, obwarować, bożą czynić, odprawiać; przyſtoinie, przyzwoitym ſpoſobem iak ſię należy, uczciwie.

Gottesfurcht, *ſ. f.* boiaźń boża, pobożność, erbichtete, falſche, unzmyślona, fałſzywa, die Gottesfurcht iſt der Grund aller Tugenden, bo boſka ieſt gruntem wſzyſtkich cnot.

Gottesfürcht gegen Gott, boiaźń pobożność ku Bogu; die fromme te gegen Gott tragen, ktorą pobożność ludzie ku Bogu maią, die Gottesfurcht gegen Gott, boiaźń Boża, pobożność, iedna, błaga, Boga, ſcheue Gottesfurcht Gott erweiſen, pobożność ſwoie, boiaźń Bogu okazać. Gottesfürchtiget unſere Gottesfurcht, łaſkawie gefallen und belohnet ſie, Bog pobożność y przyimuie nośćę pobożność dobra ſię mu y nadgradzaią, daie grodę za nię.

Gottesfürchtig, *adj.* bogoboyny, ny, pobożny; auf die Gottesfürchtigen ſiehet Gott, na bogobojnych y pobożnych Bog patrzy, ma w oko, gottesfürchtiger Mann, bogoboyny człowiek, ſehr gottesfürchtig, nader bogoboyny. Bogo ſię boiący.

Gottesfürchtig, *adv.* bogoboynie, nie, z boiaźnią Boga, przy bożey.

Gottesfürchtigkeit, *ſ. f.* Boża boga boiaźń, pobożność, bogoźliwość.

Gottesfürchtiglich, *adv.* z bogonią, bogoboynie, boiaźliwie Bogiem, pobożnie.

Gottesgebärerin, *ſ. f.* Boga rodząca matka, ktora Boga porodź.

Gottesgelahrter, *ſ. m.* teolog uczony, o bogu naukę rozumie umiejący.

Gottesgelahrheit, *ſ. f.* teologia, o nauka, Bogo-umieiętność.

Gotteshaus, *ſ. n.* boży dom, ko

le geschaffen, ze swoiego bostwa Bog duszę sporządził, Boska istota, boska istność.

Gotthelf, *n. pr. m.* Gotelf. Mannsname, imię, ktorym się iaki męszczyzna nazywa.

Gottlieb, *n. pr. m* Rogumił, Gotlib, Mannsname, męszczyzny iakiego imię.

Gottlob, *n. pr. m.* Boguchwał, Bohusław, Mannsname, imię do nazwawania męszczyzny.

Gottlos, *adj.* bezbożny; Gott siehet auf die Frommen und Gottlosen, Bog patrzy na pobożnych y bezbożnych, dieses sind der Gottlosen stete Plagen, są to niezboznych ustawiczne kary; nie pobożny, bez Boga, niezbożny, niezbożnością przyodziany, niezbożności pełny.

Gottlos, *adv.* bezbożnie, nie zbożnie; gottlos handelt der, welcher Gott läugnet, czyni ten, ktory Boga zapiera, ktory mowi że Boga nie ma, ktory przeczy że Bog iest, gottlos handeln, bezbożnie czynić, postępować.

Gottlosigkeit, *f. f.* bezbożność, niezbożność; niezbożne myśli, niezbożny duch.

Gottorf, *n. pr. n.* Gottorp, Gotorfa; Schloß in Schleßwig, zamek w Szleszwickim; von, oder zu solchem Orte gehörig, *adj.* z tego zamku, albo do tego mieysca należący, Gotorfski, Gotorpski, der Herzog von Gottorp, Książe Gotorpski.

Gottschalk, *n. pr. m.* Gotszalk, Godeskalk; Mannsname, Imię męszczyzny.

Gottselig, *adj.* pobożny, zbożny, *to co znaczy wyzey:* gottesfürchtig.

Gottseeligkeit, *f. f.* pobożność, zbożność, nabożność. nabożeństwo.

Gouda, *n. pr. f.* Gouda, Statt in Holland, miasto w Hollandyi, Olenderskie.

Gout, *f. m.* (Gu,) Geschmack, gust, smak, das ist nicht nach dem allgemeinen Gout, to nie iest według powszechnego gustu, nie według wszystkich gustu, smaku, das ist nicht nach meinem Gout, to nie iest według moiego gustu.

Gouvernaut, *f. m.* (neu) Regierer, Beherrscher, s. Gouverneur, *nowe słowo:* rządca, dozorca, *obacz* Gouverneur.

Gouvernante, Gouvernantin, *f. f.* Rządczyna, Dozorczyna; Pani rządząca, zawiaduiąca.

Gouvernement, *s. n.* Regierung, rządzenie.

Gouvernementist, *s. m.* (neu) einer, der eine feste Regierungsverfassung wünscht, *nowe słowo:* kto, co mocnego rządzenia ustanowienia żyszy.

Gouverneur, *s. m.* Rządca, Dozorca; der Republic, Rządca Rzęczypospolitey; eines Landes, iakiego kraiu, iakiey ziemi; einer Stadt, iakiego miasta, eines Landes seyn, iakiey krainy być rządcą, dozorcą, rządzię kraiem.

Gozo, *n. pr. f.* Goza, Insel bei Maltha, Wyspa przy Malcie *także* Wyspie.

Grab, *s. n.* gròb; fremdes, obcy; mit Blumen gezierteś, kwiatami przystroiony; väterliches, oyczysty; das allenthalben umgeben und mit Dornen bewachsen ist, ktory zowsząd otoczony y tarniną zarośniony, das Grab hoch aufbauen, wysoko grob wystawić, Denkmähler des Grabes, pamiątki grobow, pamiątki grobowe; Unverletzlichkeit der Gräber, nienaruszoność, nietykaność, iakoby świętość grobow, Pracht der Gräber, wspaniałość grobow; mit einander gemein haben, mieć wspolny grob z drugiemi; einen darein bringen, die Erschlagenen, kogo do grobu wnieść, pozabiianych w grobie pochować, do grobu wnieść; sie in eins legen, w iednym ich grobie złożyć; etwas oben darauf setzen, na wierzchu grobu co postawić; mit einem niedrigen Grabe bedecken, niskim iakim nagrobkiem przykryć; prächtiges, wspaniały, einen Fuß schon im Grabe haben, iednę nogę iuż mieć w grobie, iedną nogą być iuż w grobie, einen zu Grabe tragen, bestatten, kogo do grobu nieść, do grobu włożyć, w grobie pochować, pogrzebać, pogrzeb sprawić, mit einem zu Grabe gehen, iść z kim do grobu, *to iest:* prowadzić ciało umarłego do grobu, einer, der die Gräber bestiehlt, ten, co groby okrada, grobowy złodziey.

Grab-, *adj.* zum Grabe gehörig, grobowy.

Grabdieb, *s. m.* ten, co groby okrada, grobowy złodziey.

Grabeisen, *s. n.* dłuto, do dłutowania, żelazko, do wycinania dziur, stolarskie.

Graben, *v. a.* kopać, und das vergrabene Geld finden, y zakopane pieniądze znaleść, die Gruben drei Fuß tief graben, bruzdę wyorać, Grube, doł wykopać, einen Brun[illegible] studnią wykopać, das Eisen au[illegible] Erde, żelazo z ziemi wykopać, dobyć, mit dem Grabesch ide, [illegible] ką wykopać. a) *znaczy:* stechen, rzynać, sztychować, ein Bild in [illegible] ber graben, obraz odsztychow[illegible] srebrze.

Graben, das, *s. n.* in Gold, oder S[illegible] sztychowanie, wycinanie, wyk[illegible] nie na złocie, albo na srebrze, [illegible] *czy:* kopanie; mit dem Gra[illegible] in der Erde, kopaczem, młoty[illegible] losem, w ziemi, Graben des [illegible] kopanie ziemi, roli, gruntu

Graben, *s. m.* fossa, row, struga, [illegible] ne Stadt führen, fossę, row [illegible] iakiego miasta prowadzić, foss[illegible] sto obwieść, obwodzić, der G[illegible] ist unten so breit, als oben, fos[illegible] iest szeroka na dole, iak y na [illegible] tak szeroka u dołu, iak y [illegible] mit dem Walle den Graben füll[illegible] łem fossę zasypać, napełnić, [illegible] Brücke drüber schlagen, mach[illegible] wniane mosty, na niey stawi[illegible] bić, großen Graben führen, [illegible] fossę bić, prowadzić; es unte[illegible] den tiefe und schnelle Gräben der [illegible] przerywaią, przecinaią głęb[illegible] wysokie rowy, parowy, drogę [illegible] sen und Gärten damit zu be[illegible] łaki y ogrody rowami odwilż[illegible] żyć, wilgocić, den Graben m[illegible] um das schlammigte Wasser [illegible] Stamm zu führen, row zrobić, [illegible] ry by błotną wodę pod kor[illegible] prowadził, muß man viele führen, [illegible] ba wiele rowow prowadzić, [illegible] Feldern das Wasser darin [illegible] na pola do prowadzenia wo[illegible] mi, noch nicht über den Grab[illegible] nie być ieszcze za rowem, [illegible] nie przeskoczyć ieszcze fossy. [illegible] die Gefahr noch nicht überstan[illegible] ben, niebezpieczeństwa iesz[illegible] uniknąć; ieszcze w niebez[illegible] stwie zostawać.

Grabgesang, *s. m.* piosnka po[illegible] wa; pieśń iaką śpiewaią na [illegible] bach.

Grabmahl, *s. n.* pamiątka gr[illegible] nagrobek na pamiątkę wyst[illegible] einen damit beehren, nadgr[illegible] pamiątką grobową, kogo uc[illegible] szanować, honor mu pamiętny [illegible] grobkiem uczynić.

Grabmeissel, *s. m.* dłuto, dłut[illegible]

zewie, lub, w ka-

Stadt im Mecklen-
bow, miasto w Me-
rabowski.

pogrzebowe kaza-
zebach bywa.
łotyka, kopacz, do
pywania, kilof.
nadgrobek napisany,
nadgrobny napis.
f. m. nadgrobkow
kopiś.
rob, grobowe miey-
pochowania mieysce.
obowy kamien, kto-
i zamknięty, przy-

łoto, dłotko do wy-
ynania, w drzewie
mieniu y na kamie-

młotyka, kopacz o
kilof dwoy-zębny.
r, sukno pogrzebne,
a pogrzebach zaży-
calun.
rasa, Stadt in Frank-
rancyi, von, oder zu sol-
ig, *adj.* z tego, do tego
. Graski, Grasfanti;
yzna, Grasfańczyk;
loglowa, Grasfańska,
, co się w Grasfie ro-
gboren.
n, Spektakel, sprzecz-
rzyk; kałas, w wa-
rzeczaniu.
eń; Stuffe, einer von
a eines Cirkels u. d. g.
chsetną sześćdziesiątą
go koła obwodu.
(neu) einen Rang, eine
n, darzu erheben, no-
en, albo godność da-
ości wynieść.
(neu) allmähliges Vor-
lewo: po czym, powo-
, stopniste, Gradualne

ach Stufen eingerichtet,
. D die 15 Stufenpsal-
an, gradualny, stopni-
ny gradualne iest ich
na liczę; in der neuen
allmählig, was stufen-
er geschieht, *w nowym zna-*
ssiy, gradualny, co po-

woli, po stopniach chodzi, albo się dzieie.

Graduellement, *adv.* (neu) stufenweise, allmählig, nach und nach, *nowe słowo:* po stopniach, powoli, zlekka, nieznacznie.

Graduirt, *part. et adj.* graduowany, na stopien Akademickiego honoru wyniesiony.

Gräfentonna, *n. pr. f.* Ort in Thüringen, Grefentonna, mieysce w Turyngii.

Gräfin, *f. f.* Grafowa, Hrabina; po mężu, lub z urodzenia.

Gräflich, *adj.* Grafowy, co do Grafa należy, czego Graf panem iest.

Grämen, sich, *v. r.* smucić się, smęcić się, gryść się, w zgryzotach y smętku zostawać, zu Tode, na śmierć, machen, daß sich einer nicht mehr grämet, uczynić, aby się kto więcey, nie trapił smutkiem.

Grämen, das, *f. n.* smucenie się, smęcenie się, gryzienie się, trapienie się.

Grämung, *f. f.* zgryzoty, zgryzota, utrapienie, gryzienie się, smutek.

Gränitzer, Gränzsoldaten, *f. m. pl.* Graniczny żołnierz, graniczni żołnierze, granie pilnuzący, broniący, strzegący; granic dogłądaiący ludzie.

Gränze, *f. f.* Granica, granice; *plur. obacz niżey* Grenze.

Gränzsoldaten, *f. m. pl.* ſ. Gränitzer.

Gräserei, *f. f.* trawnik, trawnina, mieysce trawą zarosłe.

Gräsern, *adj.* von Gras, trawniany, trawisty, *od tego słowa:* trawa, gläserner Kranz, wieniec z trawy, trawniany.

Gräslein, *f. n.* trawka, mała, maleńka trawa, traweczka, trawuchna.

Gräte, *f. f.* ość; der Fische; rybna, w rybie; aus den Fischen nehmen, ości z ryb wyimować, die Ausnehmung der Gräten, wyimowanie, wyięcie ości z ryb.

Grätz, *n. pr. n.* Grac, Städte, miasta, die eine in Steiermark, iedno w Styryi; die andere im Voigtlande, z drugie w Fogtlandzie.

Grätzscheln, *v. n.* rozkraczyć, die Beine aus einander sperren, weit von einander setzen, nogi rozkraczyć, roztawić, iednę od drugiey, langsam gehen und die Füße weit von einander setzen, okrakiem chodzić, nogi rozkraczywszy szeroko stąpać.

Grätscheln, das, *f. n.* nog rozkraczanie, rozkraczonemi nogami, stąpanie.

Graf, *ſ. m.* Hrabia, Graf, tytuł y godność, *mowi ſię też po dawnemu*, Grabia.

Grafenhag *n. pr. m.* Grafenhaga, Stadt in Holland, miaſto w Hollandyi, Haga.

Grafſchaft, *ſ. f.* Hrabſtwo, Grafoſtwo, tytuł y kray lub ziemia.

Gram *adj.* nienawidzący, nieprzychylny, zły na kogo, *to co* gehäßig *ei* nem, *na kogo zły, komu* nieprzychylny, *kogo* nienawidzący, einem gram ſeyn, być komu nieprzychylnym, być na kogo złym, nienawidzącym kogo, einem gram werden, ſtać ſię nieprzyiaznym komu, ſie ſind gram geworden, oni ſię mu ſtali nieprzychylnemi, nieprzyaznemi, die Leute ſind ihm deswegen gram geworden, dla tego ludzie ſtali ſię mu nieprzychylnemi, ſie ſind einander nicht mehr gram, oni ſobie iuż nie ſą więcey nieprzychylnemi, es iſt einer dem andern gram, ieden na drugiego ieſt zły; ieden drugiego nie lubi, ieden na drugiego ieſt zawzięty, ieden drugiego ieſt nienawidzący.

Gram, *ſ. m.* przykrość, ſmutek, żal; einem verurſachen, przykrość komu uczynić, ſmutku, żalu, kogo, nabawić, ſich den Gram einnehmen laſſen, dać ſię ſmutkowi wziąć, dać ſię żalowi opanować, lindern, żal, ſmutek ukoić, utrapienie uſpokoić, benehmen, ſmutek, żal, odiąć; keinen haben, das von frey ſeyn, nie mieć żadnego ſmutku, żalu, być od *tego wſzyſtkiego*, wolnym, fahren laſſen, porzucić żal, ſmutek.

Grammatik, *ſ. f.* Sprachkunſt, Sprachlehre, Grammatika, ſztuka mowienia, nauka o mowieniu, o ięzyku iakim.

Grammatikus, *ſ. m.* Sprachlehrer, Sprachkünſtler, Grammatik, einer, der die Grammatik lehret, ten co grammatiki, ſztuki mowienia iakim ięzykiem uczy.

Grammatikaliſch, *adj.* ſprachkünſtleriſch, grammatyczny, co do grammatyki, do mowienia iakim ięzykiem należy.

Grammatikaliſch, *adv.* pogrammatycznemu, według ſztuki mowienia.

Grammont, *n. pr. ſ.* Grammonta, Stadt in Frankreich, miaſto we Francyi.

Gran, *ſ. m.* ein Gewicht, waga pewna maleńieczka

Gran, *n pr. n.* Strygoń. Stadt in Ungarn, miaſto w Węgrzech; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego, albo do tego miaſta należący goński. 2) Fluß in Ungarn, r Węgrzech; Gran, tegoż imienia.

Granada, *n. pr. ſ.* Granada, Spanien, miaſto w Hiſzpanii oder zu ſolcher Stadt gehöri z tego miaſta, albo do tego należący, Granateński.

Granade, *ſ. f.* dęta kula, alb formy granat; hohle, mit Pu füllte Kugel, dęta kula proch pełniona, do ſtrzelania, werfe naty rzucać.

Granadier, *ſ. m.* granadier, do rzucania granatow.

Granatapfel, *ſ. m.* granatowe rodzay pewny iabłek.

Granatapfelbaum, *ſ. m.* granat bloń, rodzay pewny iabloni.

Granatapfelwein, *ſ. m.* iableczn biony z ſoku granatowych i

Granate, *ſ. f.* granat, ein Ede ieden z drogich kamieni.

Granatrinde, *ſ. n.* ſkorka z iabł natowego.

Grand d'Eſpagne, *ſ. m.* Grand H ski, ieden z liczby naypr ſzych Panow Hiſzpańskich.

Grandat, *ſ. n.* höchſte Adelſtu Spanien, Grandat, naywyż ſtoieńſtwo ſzlacheckie w Hiſ

Grand-Mouſquetaires, *ſ. m.* gra ſketer, żołnierz.

Granzau, *n. pr. ſ.* Granzow, der Mark Brandenburg, Marchii Brandeburskiey.

Gras, *ſ. n.* trawa; grünes, ſchlechtes, niedobra; zartes, miętka, młoda, ausſäten, tra korzenić, z korzeniem wyg ins Gras niederlegen, na p położyć, porzucić, von Gr wy, Kranz von Graſe, wien wy, voll Gras, pełny tra voll Gras, pole pełne trawy zarosłe, po polu pełno tra Gras wachſen hören, słyſzec wa rośnie; ſich ſehr flug dün ſen, oſtropnie wſzyſtkiego ſ ſię, ins Gras beißen, trawę b ieſt, in der Schlacht bleiben, w paść, zoſtać na placu, polec tyczce, zginąć.

Graſe, *adj.* von Graſe, ſ. Gra

Grasblume, *ſ. f.* Nelke, gw kwiatki.

Grasbuſch, *ſ. m.* darń murawa wy ſztuka, darciu zielonego

zielono-trawisty, tra-
trawney zieloności.
wę zbierać. 2) żądać,
m Leben trachten, na
bać, czyiego życia prą-
n Reiche grasen, żądać
inem nach dem Halse,
życiu, chcieć mu życie

awisty, grasichtes Feld,

ein gewisser Vogel, pe-
s Männchen, *s. m.* pię-
s Weibchen, *s. n.* pię-

m. śmieciuszka, ein
ewny, szarych pior.
sierp; kosa.
, wüthen, *v. n.* grasso-
. die Krankheit grassiret
a bardzo grasuie, sze-
e, choroby panuią, *tak*
nie y pięknie po Polsku;
und in der Stadt, po
mieście, choroby się
ngt an zu grassiren, cho-
się wzmagać.
er Soldaten, pasza żoł-
z końmi są na paszy.
n. robak, ktory zboże
y wyiada.
lohnung, *s. f.* nadgroda,
czenie, zawdzięczenie.
. Glückwünschen, win-
adczać swoię radość y
wami, mową, pismem;
szować czego, pomy-

y, sehr grau, bardzo siwy,
siwa głowa, grau werden,
Kopf wird grau, głowa si-
Haar, siwy włos, er ist
en er gleich noch so einen
hätte, on iest głupi, cho-
bardzo siwą głowę, der
Kopf bekömmt, ktory si-
dostaie, *mowi się o nim*

, *part. et adj.* w siwy ko-
ego koloru suknie przy-

, *n. pr. m.* Graubundt, z
Retia myśnia, *także*
kray przy Szwaycarach.
, *s. c. pl.* Graubundtowie,
ie; ein Volk, lud y kray

s. n. strach; kömmt ihm an,
muie go, strach go ogar-

nuie, strach go bierze, *także*, obrzydzénie; vor dem Essen, do iedzenia obrzydzenie.

Grauen, *v. imp.* bać się, lękać się, straszno być, es grauet mir; wenn ich ihn nennen höre, straszno mi, boię się, lękam się, strach mie bierze, kiedy słyszę wspomnienie o nim, vor etwas grauen, lękać się czego.

Graupen, *s. f. pl.* ptizanna; weitzene, przeniczna, z przenicy warzona.

Graupenmuß, *s. n.* gąszcz z ptyzanny zrobiony.

Graupünten, Graubündten, *n. pr. m.* Graubunty, Gryzonia, ziemia y Lud przy Szwaycarach leżący.

Graus, *s. m.* strach, aus dem Grause, ze strachu. Graus entstehet, strach powstaie.

Grausam, *adj.* okrutny, srogi; gegen die Kinder, na dzieci, grausamer Krieg, okrutna woyna, von Natur grausam, z urodzenia okrutny, grausames Gemüth, okrutny umysł, srogi nie ludzki. Feind, okrutny, srogi nieprzyiaciel, grausam seyn, okrutnym być, werden, okrutnym się stać, sich erzeigen, okrutnym się pokazać; wider einen, przeciwko komu, grausames Volk, okrutny narod, in der Gestalt eines Menschen grausamer, als ein Thier seyn, w postaci ludzkiey okrutnieyszym być, iak zwierz; gegen seine Bedienten, na swoich ludzi, der gar nicht grausam ist, ktory wcale nie iest okrutnym, das ist grausam, to iest okrutna rzecz, to okrutna.

Grausam, *adv.* okrutnie, srogo; einen strafen, kogo karać; sich erweisen, okrutnie się y srogo pokazać, wider einen toben, wüten, przeciwko komu okrutnie się rozieść, rzucać, handeln, czynić co srogo y okrutnie, man ist grausam mit den Bürgern umgegangen, okrutnie się obchodzono z obywatelami.

Grausamkeit, *s. f.* okrucieństwo, sragość, okrutność; unmenschliche, nieludzka; unerhörte, niesłychana; unglaubliche, niepodobna do wiary; unersättliche, nienasycona; sonderliche, osobliwa; größte, naywiększa; abscheulichste, naysromotnieysza; welche der menschlichen Natur insonderheit zuwider ist, ktora osobliwie naturze ludzkiey przeciwna iest, seine durch anderer Elend sättigen, swoię okrucieństwo cudzą nędzą nasycić; kann durch unser Blut nicht gestillet werden, nie może

może się naszą krwią uspokoić, auch gegen einen Todten ausüben, nawet przeciwko komu umarłemu, swoie okrucieństwo wywierać, pastwić się nad umarłym, stożyć się nad nieżywym, einen mit aller plagen, prześladować kogo z wszelkim okrucieństwem y srogością, nichts, als Grausamkeit im Herzen haben, niemieć nic w sercu, tylko samo okrucieństwo, einen mit ganz neu erdachter hinrichten, kogo wcale nowo wymyślonym okrucieństwem zamęczyć, zabić, gegen einen erweisen, przeciwko komu okrucieństwo pokazać, dessen Grausamkeit insonderheit bekannt ist, ktorego srogość y okrucieństwo, osobliwie iest wiadome, wider seine Bedienten brauchen, przeciwko swoim służącym okrucieństwa zażywać, z okrucieństwem przeciwko nim postępować, barbarische, grubiańskie okrucieństwo; abscheuliche, bezecne obrzydliwe, eines Grausamkeit befürchten, bać się czyiego okrucieństwa.

Grausamlich, *adv.* okrutnie, z okrucieństwem, srogo, ze srogością.

Grausen, *s. n.* lękać się, strachać się, *obacz wyżey* Grauen, Schrecken.

Gravesand, *n. pr. m.* Grawesanda, Stadt in England, miasto w Anglii.

Gravität, *s. f.* Ernsthaftigkeit, *f.* poważność, statek, powaga, stateczność.

Gray, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Gray, miasto we Francyi.

Greif, *s. m.* ein erdichtetes Thier, Vogel, gryf, wymyślony y zmyślony zwierz.

Greifen, *v. a.* dotkać, dotknąć; einem an das Geschwür, kogo we wrzod; pochwycić, porwać; einen, kogo; und ins Loch stecken, y do dołu wtrącić, wrzucić, nach anderer Leute Guth greifen, za dobra drugich ludzi chwytać, zum Gewehr, chwycić się broni, za bron; pomykać się, das Feuer greift um sich, ogień pomyka się około siebie, zaymuie wszystko w koło siebie, das Geschwür greift, wrzod się szerzy, pomyka w koło, einem unter die Arme, wziąć kogo pod pachy pod rękę y podpierać, dem gemeinen Wesen, rzecz pospolitą podpierać, wspierać, zum Schwerdte und gewaltthätigen Mitteln, do pałasza y do gwałtownych śrzodkow wziąć się, wieder zum Degen, znowu się wziąć do korda, porwać się do szpady.

Greifenberg, *n. pr. m.* Greiffenberg Stadt in Pommern, miasto w [illegible]meranii.

Greifenstein, *n. pr. m.* Greiffenst[illegible] Ort in der Wetterau, mieysce Weterawii, w Niemczech.

Greiflich, *adj.* dotykalny, chwyt[illegible]ięty; mit der Hand, czego [illegible]łknąć się można.

Greifswalde, *n. pr. f.* s. Greyfswal[illegible]

Greifung, *s. f.* dotykanie, chwyc[illegible]ięcie, uięcie, *to co* Gefangenne[illegible] złapanie, w niewolą zabranie [illegible]cie do więzienia.

Greinen, weinen, *v. n.* płakać, [illegible] często płakiwać, opłakiwać.

Greiner, *s. m.* płaczek, co ustawi[illegible] płacze, co się prędko rozpłacza.

Greisen, *v. m. p.* Grau werden, [illegible] osiwieć, siwym zostać, siwego w[illegible] siwizny nabyć.

Greiß, *s. m.* starzec; sehr alter [illegible] nader stary człowiek, sędziwy[illegible] staruszek, zgrzybiały, nazbyt [illegible]szły w leciech, zestarzały, pię[illegible] lat, *o starym się także mowi*, na [illegible] lat y wieku swego, wielkich lat[illegible] wiek, ktory dla starości wielk[illegible] tantem świat patrzy, i z iedną [illegible] iest na tamtym świe cie.

Grempel, *s. f.* s. Grempelkamm.

Grempeler, *s. m.* gremplarz, wełn[illegible]snik, co wełnę grempluie, cz[illegible]

Grempelkamm, *s. m.* grempla, [illegible] albo grzebien, do gremplow[illegible] wełny.

Grempelmagd, *s. f.* dziewka do cze[illegible] do gremplowania, wełny.

Grempeln, *v. a.* czesać, gremplow[illegible] Wolle, wełnę, einen unter die [illegible]setzen und Wolle grempeln lassen [illegible]zać komu siąść między dziewk[illegible] wełnę czesać, oczesywać.

Grenoble, *n. pr. f.* Grenobla, [illegible] Frankreich, miasto we Francyi, [illegible] oder zu solcher Stadt gehörig, [illegible] tego, albo do tego miasta nale[illegible] Grenoblski.

Grenze, Gränze, *s. f.* granice, [illegible] granica, *sing.* äußerste, ostatnie [illegible]de, cudze; sich weit erstreckende, [illegible]roko się rozciągaiące; verwu[illegible] spustoszone; unversehrte, nie[illegible]szone, die Erweiterung der Gr[illegible] des Reichs, pomkniecie, rozsz[illegible]nie granic krolestwa, ein Land [illegible] erweiterten bekommen, kraiu [illegible] przestrzenionemi granicami do[illegible] wider die Streifereien der Heiden

nieczni, na granicach dla obrony ich stoiący.

Grenzſtein, *ſ. m.* graniezny kamień, kopiec na znak granic wyſypany.

Grenzung, *ſ. f.* granieczenie, rozgranieczenie, granic rozmierzanie, prowadzenie.

Greßlich, Gräßlich, *adj.* marſowaty, ponury, greßliches Geſicht, marſowata twarz, ponura.

Greßlich, Gräßlich, *adv.* marſowato, ponuro, zmarſzczonym czołem.

Greßlichkeit, Gräßlichkeit, *ſ. f.* marſowatość, ponurość, gniewliwość, twarzy y zmarſzczonego *czoła.*

Gretchen, *ſ. n.* Grätchen, *dimin.* od imienia Margarita, *na Polskie słowo w słowo* małgorzatka, margoſia, *od Polskiego,* małgorzata.

Gretſcheln, Grätſchein, *v. n.* nogi rozkraczać ſzeroko, nogi okrakiem ſtawiać.

Greuel, *ſ. m.* Gräuel, obrzydzenie, *to co* Greulichkeit, *potym to co,* Ungeheuer, poczwara. Greuel vor etwas haben, obrzydzenie mieć do czego; der ein Laſter im höchſten Grade beſitzet, ktory nałog iaki w naywyższym ſtopniu poſiada; *nazywa ſię także,* Greuel, *to co* Verabſcheuung, obrzydliwość; Abſcheu, brzydzenie ſię, groſſer Schrecken, Entſetzung, ſtarkes Grauen, ſtrach, zlęknienie ſię, przelęknienie, przeſtraſzenie; groſſe Furcht, Entſetzen, wielka boiaźń, przeſtrach, *także to co* Unbarmherzigkeit, niemiłoſierdzie, nielitościwość, nieludzkość, *to co* Grauſamkeit, okrucieńſtwo, ſrogość, *także to co* Häßlichkeit, ſzpetność, brzydkość, brzydota, *to co* Ekel, przyiedzenie ſię, wſtręt, einen Greuel an und vor etwas haben, mieć wſtręt y obrzydzenie do czego.

Greulich, Gräulich, *adj.* obrzydliwy, ſromotny, greuliches Bubenſtück, obrzydliwy zbrodnia, poczwarny, obrzydły, ſtraſzny, okropny, nieludzki, okrutny, ſrogi, ſzpetny, plugawy, obrzydliwość ſprawuiący, ſmak tracący, *znowu to co* groſſ, ſtark, wielki, mocny, oſtatni, zbytni; außerordentlich, niezwyczayny, nad zwyczay, nad porządek rzeczy, *to co,* fürchterlich, erſchrecklich, ſtraſzliwy, przeſtraſzaiący, *to co* ſzpetny, śmierdzący, *to co,* ſcharf, oſtry, ſurowy, popędliwy.

Greulich, Gräulich, *adv.* poczwarno, iak poczwara, obrzydliwie, z obrzy-

dzeniem, strasznie, nieludzko, nie po ludzku, okrutnie, srogo, z okrucieństwem, ze srogością, brzydko, szpetnym sposobem, na niepiękny kształt, sposobem smak tracącym, zbytecznie, zbytnie, ostatnim sposobem, niezwyczaynie, nad zwyczay, okropnie, dziko, plugawie, bardzo podło, śmierdząco, surowo, ostro, popędliwie.

Greulichkeit, *s. f.* obrzydzenie, nieznośność, czego dla szpetności znieść nie można.

Greussen, *n. pr. n.* Greussena, Stadt in Thüringen, miasto w Turingii.

Greyfswalde, *n. pr. f.* Stadt in Pommern, Grypswalda, miasto w Pomorskim.

Griebeln, *v. n.* s. Grübeln.

Grieche, *s. m.* Grek, Greczym, einer aus Griechenland, ieden z Grecyi rodem, Grek rodem.

Griechenland, *s. n.* Grecka ziemi, Grecya, Grecka kraina, Grecki kray.

Griechinn, *s. f.* Greczynka, białogłowa, Greckiego rodu, z Greckyi rodem.

Griechisch, *adj.* grecki, grecka, greckie, giechischer Vers, grecki wiersz, Redner, grecki mowca, Sprache, grecki ięzyk, Griechisch und Latein zugleich lernen, po grecku y po łacinie się razem uczyć, greczyzny y łaciny się razem uczyć, do greckiego y łacińskiego ięzyka razem się applikować, griechisches Buch, grecka kciążka, kein Griechisches können, nie umieć nic po grecku, nie umieć nic greckiego ięzyka, griechische Redensart, grecki kształt mowienia, griechisches Feuer, das im Wasser brennet, grecki ogień, ktory się w wodzie pali *pefr.* feu gregeois, griechische Ordnungen, greckie rzędy, (in der Baukunst, w architekturze) griechisches Heu, koniczyna, Pech, grecka żywica, kolofonia.

Griechisch, *adv.* po grecku, iak grek, greckim sposobem, zwyczaiem, schreiben, po grecku pisać; reden, mowić; verstehen, po grecku rozumieć, die römische Geschichte griechisch schreiben, rzymskie dzieie po grecku, greckim ięzykiem opisać.

Griechischweissenburg, *n. pr. f.* Belgrad, Stadt in Servien, miasto w Serwii, *połac.* Alba Graeca, *albo* Taurunum.

Grieß, Gries, *s. m.* Art eines Sandes, rodzay pewnego piasku, grober Sand, gruby piasek, grube ziarna maiący, po tym, Griessand, welcher sich in Urinblase setzet, piasek, muł, k[illegible] się w pęcherzo, w ktorym ur[illegible] usiada; 2) von Mehle, o mące, [illegible] s. Grütze, *po tym*; 3) abgefallene S[illegible] in Behauung der Steine, odroh[illegible] odpadłe kawałeczki, trociny, w [illegible] naniu, w ciosaniu kamień. 4) [illegible] rengries, eine Art Steinkran[illegible] piasek w nyrkach, gatunek cho[illegible] *ktorą pospolicie nazywaią*, ka[illegible] mit Lendengries behaftet, *potym*, Gries, na kamień chory, k[illegible] cierpiący, kamienia rzniecie [illegible]

Griesicht, *adj.* piaszczysty, piask[illegible] s. Sandicht.

Griet, *n. pr. n.* Griet, Stadt im [illegible] schen, miasto w Kliwiyskim.

Griff, *s. m.* an einem Werkzeuge, [illegible] kiego instrumentu, trzonek, [illegible] rzysko; am Degen, Schwerd[illegible] szpady, pałasza, rękoieść, ko[illegible] Handhabe an einer Schale, an [illegible] Scheere, Lichtputze, ucho, usz[illegible] filiżanki, u nożyczek, u szczyp[illegible] woran man etwas hält, als an Theekanne, Kruge, za co trzym[illegible] biorą, ucho, u imbryczka, u [illegible] Hals, an musikalischen Instrum[illegible] szyia, u instrumentu muzycz[illegible] *także*, an einem Korbe, Eimer, [illegible] Kessel, u kosza, u wiadra, u ga[illegible] kotła ucha. Handhabe an einer [illegible] antaba u drzwi, an einem Kuffer[illegible] ste, u kufra, u sepeta, am B[illegible] wender, rączka u rożna; 2) [illegible] Griff, Betrug, sztuka, wykręt, [illegible] bieg; listiger Streich, Possen [illegible] szalbierskie, wykręt, matastwo. Arglist, sztuka, wybieg, [illegible] oszukanie, Kunstgriff, *delik*[illegible] w sztuce, *to co*, unnütze und betr[illegible] Streitigkeit in Rechtssachen, [illegible] y zdradliwe spory, pieniaw[illegible] sprawach sądowych *także*, im [illegible] unter Gelehrten, auch in gemein[illegible] den, w grze, między uczonemi, w spospolitey mowie, przytyk, [illegible] cinek, obracanie kogo, przym[illegible] nie komu przymowka, im Gri[illegible] ben, macaiąc znaleść, napaść, [illegible] am Griffe haben, mieć na do[illegible] na porwaniu, na prędkości, [illegible] *znaczy*, garżść, so viel, als m[illegible] einmal mit der Hand ergreifen [illegible] tak wiele iak, kto w rękę [illegible] wziąć może, *znaczy także*, das [illegible] fen, Berühren, Antasten, [illegible] nie, dotknięcie, macanie, [illegible]

Griff, niewstydliwe dotykanie; vom Schnupftaback, szczypta, w dwoch palcach tabaki; Hieb mit den Krallen, Klauen, uięcie raz, szponami, pozu-ami.

...el, *s. m.* skazowka; womit man den ...ndern die Buchstaben zeiget, ktorą ...ieciom skazuią, litery, *to co*, Na-...el, igła; *to co*, styl do pisania na ...osku.

...lle, *s. f.* świercz; ein Ungeziefer, owad, ...bak, schreien, wie eine Grille, krzy-...eć, iak iaki świerczek. 2) im Kopfe, ...głowie, staranie, troska, dolegli-...ość, einem die Grille in den Kopf ...gen, *słowo w słowo*, komu świercza ...głowę wsadzić, *to iest*, komu pro-...emi y troskliwemi myślami gło-...ę nabić, vertreiben, *słowo w słowo*, ...ercza wygnać z głowy, *to iest*, ...atek, troski porzucić. Grillen, ...ertiefung, närrische Einbildungen, ...aumereien, głębokie, głupie, ima-...acye, myślenia, *także*, eitele und ...ische Einbildungen, prożne y fał-...ywe roienia w głowie, roszczenia ...myśli, Eigensinn, Starrkopf, za-...ięty, uporny. Grillen fangen, *słowo* ...*słowo*, świercze łapać, *to iest*, tro-...kać się, smucić się, niebyć kontent ...czego. Grillen im Kopfe haben, ...*słowo w słowo*, świerczki mieć w gło-...wie; *to iest*: turbować się, *albo co* ...ierzą: mieć klin w głowie.

...ilenfänger, *s. m.* niepotrzebnie się ...urbuiący; der sich unnöthige Sorge ...macht, ktory niepotrzebnym frasun-...kiem głowę sobie nabiią. 2) der auf ...einem Kopfe bestehet, ktory tylko na ...swoiey głowie polega; eigensinniger ...Mensch, człowiek uporny, zacięty, ...ktorego przeprzeć nie można.

...lenfängerei, *s. f.* s. Grille.

...mm, *s. m.* srogość, okrutność; ge-...en oder über einen auslassen, srogość, ...okrucieństwo wywrzeć na kogo, prze-...wko komu, rozieść się na kogo.

...imme, *n. pr. f.* Stadt in Meissen, ...Grimma, miasto w Misnii, von, oder ...solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego ...iasta, albo do tego miasta należą-...cy, Grymski; in solcher Stadt ge-...bohrner Mann, Męszczyzna, Grym-...czyk; Weibsbild, białogłowa, Grym-...ka, Grymianka.

...mmen, *s. n.* das, im Leibe, gryzienie, ...rzniecie, torfyie w żołądku, der das Grimmen hat, ktory rzniecie, gry-...zienie w żołądku, cierpi, am Grim-men krank seyn, na rzniecie być chorym, sich empfindlich bei dem Grimmen erweisen, nie czułym się pokazać na rzniecie y bole.

Grimmig, *adj.* srogi, okrutny, dziki, zapalczywy, srożciący, grimmiger Löwe, srogi, srożciący lew, grimmig seyn, być srogim, okrutnym, srożyć się, pastwić się.

Grimmig, *adv.* srogo, okrutnie, z okrucieństwem, ze srogością, es ist grimmig kalt, zimno okrutnie, okrutnie zimno.

Grimmigkeit, *s. f.* srogość, okrucieństwo, dzikość, zapalczywość.

Grimmiglich, *adv.* okrutnie, srogo, s. Grausam.

Grind, *s. m.* auf einem Geschwüre, skorupa na iakim wrzodzie, gdy wrzod ropą zeschłą zaskorupieie; auf dem Kopfe, na głowie; zumal der Kinder, krosty zeskorupiałe, strupy.

Grindau, *n. pr. f.* Grindawa, Stadt in Jütland, miasto w Iutlandyi.

Grindicht, *adj.* wrzodawy, strupami zaskorupiały, Kopf, strupami zaskorupiała głowa, grätzigt und grindicht, świerzby y strupy maiący.

Grinsen, *v. n.* chychotać, *to co*, lachen, śmiać się, śmiechy, śmiszki stroić. 2) *znowu przeciwnie*, weinen, płakać.

Gripsholm, *n. pr. m.* Grypsholm, Ort in Schweden, miasto w Szwecyi.

Gripswalde, *n. pr. f.* Gripswalda, Stadt in Pommern, miasto w Pomeranii; von, oder zu solchem Orte gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, Grypswaldski, Grypswaldska, Grypswaldskie.

Gritze, *s. m.* oder Grütze, kasza, kleiek z kaszy wygotowany.

Grob, *adj.* gruby, *to co*, dicke, krępy, grobe Faden, gruba nić. 2) *znaczy*: rauh, hart, ostry, twardy, grobe Speise, gruba, prosta potrawa. 3) derb, twardy, przytwardy; niegładki, grobe Sprache, niegładka mowa, grobe Stimme, gruby głos; unhöflich, bäurisch, nieobyczayny, niemanierny, niegrzeczny, chłopski, grober Mensch, prosty, nieobyczayny człowiek, grobes Leben, grube, nieobyczayne, chłopskie życie, grobe Art Leute, gruby, prosty rodzay ludzi, grober Kerl, gruby nieobyczayny chłop, grober Kerl, Knoll, Hantze, gruby, drąg, niezgrabne chłopisko, grobe Sitten, chłopskie, niemanierne obyczaie, nieludzkie, niezgrabne, Scherz, gruby żart,

żart, grobe Art zu scherzen, gruby sposob żartowania, das gröbste ausarbeiten, etwas aus dem Gröbsten bringen, z naygrubszego, co z grubszego obrobić, co ociosać, obrąbać, ostrugać.

Grob, *adv.* grubo, z prosta, po prostemu, postro, po prostacku; den Sitten nach, co do obyczaiow; handeln, czynić, postępować sobie, sprawiać się.

Grobheit, *s. f.* grubość, prostota, nieobyczayność, niemaniera, niepolerowność.

Grobian, *s. m.* grubian, prostak, nieludzki, niegrzeczny, nieobyczayny, nieznaiący się na rzeczach, na dobrey y piękney manierze, na ludzkości, człowiek bez grzeczności, bez ludzkości, obyczayności.

Grobschmied, *s. m.* kowal, od grubszych sztuk kowania y robienia.

Grodno, *n. pr. f.* Grodno, Stadt in Littauen, miasto w Litwie; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, Grodziński. Starost von Grodno, Starosta Grodziński. Starostei, Starostwo Grodzińskie. Reichstag, Seym Grodziński, das Gesetz, Konstytucya Grodzińska.

Gröblich, *adv.* grubo, po chłopsku, nieludzko, niezgrabnie, niegrzecznie powieysku, sehr grob, bardzo grubo, sehr grob fehlen, bardzo grubo błądzić.

Grölzen, *v. n.* rülpsen, żygać, odżygiwać; einem ins Gesicht, komu na twarz.

Grölzer, *s. m.* żyganie, odżygiwanie, s. Rülps.

Grönesund, *n. pr. m.* Grenesund, Meerenge, Przesmyk Grenesundski, cieśnina morska Grenesundska.

Grönland, *n. pr. n.* Landschaft, Grenlandia, ziemia; einer daraus, *s. m.* Grenlandczyk; darzu gehörig, *adj.* do tego kraiu należący, albo z tego kraiu, Grenlandski.

Größe, *s. f.* wielkość; wundersame, dziwna; vortreffliche, przednia; besondere, osobliwa, osobliwsza; unermeßliche, niezmierna; unumschränkte, nieokryślona; unglaubliche, niepodobna do wiary; ungewöhnliche, niezwyczayna; unmenschliche, nieludzka; höchste, naywyższa; wahre, prawdziwa; mäßige, mierna; nicht rechte, nie w miarę, die Größe der Welt ausmessen, wielkość świata wymierzyć, die der Länder, wielkość kraiow, d[illegible] Gemüths, wielkość umysłu. Gr[illegible] und Gewalt der Liebe, wielkość moc miłości; der Kälte, wielk[illegible] zimna. Gestirne von unermeßlich[illegible] gwiazdy niezmierney wielkości, k[illegible] rych niezmierna iest wielkość, [illegible] besonderer des Leibes, osobliwey w[illegible] kości ciała, an Größe etwas übertr[illegible] fen, w wielkości co kolwiek pr[illegible] chodzić, wielkością co kolwiek [illegible] lować, wielkości być co kolw[illegible] większey, ein Körper von seltn[illegible] ciało rzadkiey wielkości, einen [illegible] von unmenschlicher erlegen, niepr[illegible] iaciela nie ludzkiey wielkości po[illegible] żyć, *to iest*, zabić, der noch nicht seiner vollkommenen gelangt ist, k[illegible] ieszcze do swoiey zupełney y do[illegible] nałey wielkości nieprzyszedł. Gr[illegible] des Namens, wielkość imienia, [illegible] Bild aus Erzt von mäßiger, ob[illegible] mosiężny, pomierney wielkości, [illegible] Hörner, wielkość rogow, besond[illegible] der Statur, osobliwa wielkość w[illegible] stu, statury, der Fußsohle des Herc[illegible] wielkość stopy Herkulesowey, [illegible] Leibes macht ein Ansehn, wielk[illegible] ciała powagę czyni.

Größer, *adj. compar.* większy, pr[illegible] większy, starszy, Sache, przywięk[illegible] rzecz, Bruder, starszy brat, [illegible] większa pilność, alles scheint gr[illegible] zu seyn, als es ist, wszystko się [illegible] większe być, iak to iest, ein gr[illegible] seres Bild machen, większy ob[illegible] zrobić, einem größere Ehre er[illegible] sen, większy honor komu świ[illegible] czyć, mit größerm Fleiße, z więk[illegible] pilnością y pracą, größere [illegible] większa potrzeba. Strafe [illegible] większą karę zasłużyć, größer [illegible] den, powiększać się, wzmagać [illegible] większym się stawa, das Unheil [illegible] täglich größer, złe codziennie się [illegible] większa, wzmaga się, co raz [illegible] większe staie, der Fleiß wird gr[illegible] pilność się powiększa, pilności pr[illegible] bywa, die Menge der Dinge wird gr[illegible] ser, mnostwo rzeczy, co raz to wię[illegible] sze, większe a większe, der Aufr[illegible] wird größer, rozruch, bunt, większ[illegible] większy powstaie, die Zwietracht [illegible] zgoda większa a większa, co [illegible] większa, die Weintrauben werden [illegible] die Sonnenwärme größer, winne [illegible] gody większe rosną od ciepła [illegible] necznego. s. wachsen, zunehmen, [illegible] ßer machen, przyczyniać, przycz[illegible]

y podczas pokoiu, albo w pokoiu, ſeine Tugenden ſind ſehr groß, iego cnoty ſą bardzo wielkie, etwas groſſes thun, wielkiego co uczynić, groſſer Platz, wielkie mieyſce, Mann, wielki człowiek, wielki mąż, Verſtand, wielki rozum, wielki dowcip, Geld, wielkie pieniądze, es iſt was groſſes zu machen, daß, ieſt to wielka rzecz, dokazać, aby, groſſes Laſter, wielki nałog, wielka nieenota. Statue, wielka ſtatua, Haus, wielki dom, Thier, wielki zwierz, Beute, bardzo wielka zdobycz. Feld, wielkie pole, Weingefäß, wielkie winne naczynie, Ohren, wielkie uſzy, etwas groß, trochę wielki, za wielki, wie groß? iak wielki? eine ſo groſſe Menge, als unſere Stadt begreift, tak wielkie mnoſtwo, iak wielkie naſze miaſto obiąć może, ſo groß nur, tak wielki tylko, ſo groſſe Siege nur erhalten werden, tak wielkie zwycięſtwa otrzymać, deren Güter, ſo groß ſie waren, ktorych dobra, lubo tak wielkie były, in ſo groſſer Menge, als ſie nur geweſen ſind, w tak wielkiey wielości, iak oni byli. ein Haſen, der eine Flotte halten kann, ſie ſei ſo groß, als ſie wolle, port, ktory może całą flotę pomieścić, niech będzie iak chce wielka, ſo groß, tak wielki, ſo groſſe Mühe auf ſich nehmen, tak wielką pracę, fatygę na ſiebie przyiąć, zu groß ſeyn, zbyt wielkim, nazbyt wielkim być, groß machen, wielkim czynić, etwas groß machen, co wielkiego czynić, groſſe Schritte machen, wielkie kroki czynić, *inaczey:* ſzeroko ſtąpać, groß werden bei zunehmendem Monde, wielkim ſię ſtawać, gdy mieſiąc ku pełni ſię ma, etwas gar zu groß in ſeiner Erzählung machen, co nazbyt wielkim czynić w ſwoim powiadaniu, w ſwoiey powieści, nur halb ſo groß, tylko połową tak wielki, größtentheils, po wielkiey części, dieſer Baum iſt ſo groß, als jener, to drzewo ieſt tak wielkie, iak tamto, ſehr groß ſeyn, nazbyt wielkim być, das iſt weit größer, als, to ieſt daleko większe iak.

Großachtbar, *adj.* zacny, przezacny, wielki zacny, wielkiey zacności, przezacności.

Großachtbarkeit, *ſ. f.* zacność, przezacność, powaga, wielka zacność, wielka powaga.

Groß achten, *v. a.* wiele poważać, wiele ważyć,

ważyć, wiele cenić, wiele szacować, etwas, co, etwas nicht groß achten, co nie wiele szacować, nie wiele ważyć.

Großältern, *s. c. pl.* s. Großeltern.

Großälter-Vater, *s. m.* pradziad, oyciec dziada; *z niemieckiego słowo w słowo*, wielki starszy oiciec, albo wielki dziad.

Großälter-Mutter, *s. f.* prababa; matka babki, albo dziada; niemcy mowią, *wielka stara matka.*

Großälter-Mutter-Schwester, *s. f.* siostra prababki; siostra prababczyna.

Großbacke, *s. f.* puca, pucek, ein Mensch mit großen Backen, człowiek z pucołowatemi licami.

Großbäckicht, *adj.* pucołowaty; pucołowatą gębę, pucołowate pubgębki maiący.

Großbritannien, *n. pr. f.* England, Schottland und Irrland zusammen, Wielka Britannia, to iest, Anglia, Szkocya y Irlandya razem.

Großconsul, *s. m.* (neu) Oberconsul, erster, vornehmster Consul, Premierconsul, *nowe słowo:* wielki Konsul, naypierwszy, nayprzednieyszy, naystarszy Konsul, Burmistrz.

Großkämmerer, *s. m.* Wielki Podkomorzy, na Dworze krolewskim, Cesarskim.

Großkanzler, *s. m.* Wielki Kanclerz; Wielki Pieczętarz.

Groß-Kron-Feldherr, *s. m.* Hetman Wielki Koronny.

Großeltern, Großältern, *s. c. pl.* dziadowie; dziad y babka pospolu.

Großenhayn, *n. pr. m.* Stadt in Meissen, Grossenhayna, Hayna, miasto w Misnii; *pol.* Hayna Marchionum, vom, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący; Haynski, Hayneński, Grossenhayneński.

Grossetto, *n. pr. f.* Stadt in Italien, Grossetto, miasto we Włoszech.

Groß-Feldherr, *s. m.* Wielki Hetman.

Groß-Frau, *s. f.* Wielka Pani; *tytuł naystarszey corki Cesarza Rzymskiego*, ein Titel der ältesten Prinzessinn des römischen Kaisers.

Großfürst, *s. m.* Wielki Książe. Großfürst von Litthauen, Wielki Książe Litewski.

Großgünstig, *adj.* wielce życzliwy, wielce przychylny, wielkiey życzliwości.

Großhaf, *n. pr. f.* See in Pommern,

Wielkie Wylewi... morska, w Pomer...

Großherzog, *s. m.* W... Litthauen, Wielki ...

Groß-Hofmeister, *s. m.* ...lek, Krolewski, Ce...

Großkopf, *s. m.* głowa... Mensch mit einem g... wiek wielką głowę... z wielką głową; z... morska z wielką gł...

Großmächtig, *adj.* w... możny, wielemogą...

Großmachung, *s. f.* wiel... szerzenie, przyczyn...

Großmarschall, *s. m.* W... Rzeczypospolitey, ...rzow.

Großmaul, *s. n.* wargac... große Lippen hat, c... wargi maiący, człow... wargami, ktoremu ...

Großmaulicht, *adj.* wa... usta ią z wielkiemi ...gami.

Großmeister, *s. m.* eine... eines Ritterordens, ...stanu iakiego, albo ...lerskiego.

Großmüthig, *adj.* Wie... wspaniałego umysłu... und tapferer Mann, ...słu, wielkiego serca ...wiek; w ktorym wiel... komyślny, je großmü... im kto większego u... kto wspanialszey my... szego serca, ich verwu... er so großmüthig ist, ... że on tak wielkiego ... bemühen großmüthig ... się być wielkomyślny... kiego umysłu, wielki... niałego ducha.

Großmüthigkeit, *s. f.* wi... wielki umysł, wspa... wspaniała myśl, zacn... umysłu; wyniosłość ... serca, ktora się wydaie... czeństwie y przeciw... wysoki y wyniosły, wi... wyniotła serca wspani... andere die Großmüthig... sen, przeciwko drug... wspaniały umysł pokaz...

Großmutter, *s. f.* babka, ... matka oyca a babka w...

Großmutter Bruder, *s. m.* ... dziadek wuiczny.

utter Bruder, *ſ. m.* o brata.
utter Schweſter, *ſ. f.* ra.
ſter, *ſ. f.* babczyna
ſacz, noſal, wielko noſem.
ſe. wielkiego noſa, ; noſaty; *ſ. c.* no-
wielkiemie uſzami, , wielkie uſzy ma-
ielka Polska, in An- s, względem Maley polen an, z Wielkiey Polanin.
w. Wielki Rządca, iakiey ziemi.
chwager, *ſ. m.* oyciec ewiekrow.
tter, *ſ. m.* der Frauen d żony.
utter, *ſ. f.* der Frauen bka żony.
znak, pływacz, wiele elkie rzeczy o ſobie ę chwali, rad ſwoie
ſ. wielemowny, chełſiebie chwalny, groſzen, wielemowne, bne, iunackie kłam-
wielemowność o ſochluba, chełpliwość *ſiebie chwałność*, die des Geſandten hatte auſe Raum, chlubna y wa posłow ledwie ſię ſkiey zmieścić mogła; chlubną y wyniosłą ledwie obiąć mogła.
s. Wielki Sultan, Ce- Stambulſki.
hardo gorno ſię nośić, oko patrzeć.
iunak, ſiebie chwalca, mowiący; trzymaiący.
dziad, vaterlicher, od t Vaters Vater, albo mütterlicher, macierzyzdziad, oder Mutters oyciec matki; des Vaes Großvaters Großdziad prapra dziad, der t Großvaters ſeines Vadziad. Großvater des Großvaters ſeines Großvaters, prapra-pradziad.

Großväterlich, *adj.* dziadowiki, co od dziadow ieſzcze ieſt, albo za dziadow było.

Großvaters Bruder, *ſ. m.* brat dziadow a ſtryi oyca.

Großvaters-Großmutter, *ſ. f.* babka dziada, albo, praprababka.

Großvaters-Großvater, *ſ. m.* dziad dziada, albo prapradziad.

Großvaters Schweſter, *ſ. f.* ſioſtra dziada.

Großvaters-Mutter, *ſ. f.* matka dziada, albo prababka.

Großvaters-Vater, *ſ. m.* oiciec dziada, albo pradziad.

Großvezier, *ſ. m.* Wielki Wezyr, naypierwſzy Miniſter y Hetman Turecki.

Großwaradein, *n. pr. m.* Stadt in Ungarn, Wielki Waradin, miaſto w Węgrach, *połacin.* Varapinum majus, *albo tylko* Varadinum.

Groteske, *ſ. f.* Art der Gemälde, kſztałt malowania śmieſzny, dziwacki od malarzow wymyślony, iako to ptak z rękami, człowiek na niedźwiedzich łapach.

Grotkau, *n. pr. f.* Stadt in Schleſien, Grodkow, miaſto w Slązku, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, Grodkowſki.

Grotte, *ſ. f.* iaſkinia, w ſkale albo z urodzenia, albo wyrobiona.

Grube, *ſ. f.* doł, in eine fallen, w doł iaki wpaść, betrüglicher Weiſe einen in die Grube locken, zdradliwym ſpoſobem kogo w doł zwabić; *krotko*, zdradzić kogo, etwas darein zu pflanzen, do władzania czego, iako to drzewka, także nazywa ſię doł, die Grube muß breiter gegraben werden, doł wykopać, er iſt ſelbſt in ſie gefallen, on ſam w doł wpadł, die er einem anderu gegraben hat, ktory dla kogo inſzego wykopał, *według owego*; kto pod kim doł kopie, ſam w niego wpada, der auf der Grube geht, ktory po dole chodzi, *to ieſt*. człowiek zgrzybiały, zeſtarzały, bliſki śmierci.

Gruft, *ſ. f.* iaſkinia, es ſoll ſich aus der tiefſten eine Stimme hören laſſen, miał ſię głos dać ſłyſzeć z głębokości iaſkim, durch verborgene heimliche Grüfte, przez ſkryte y taiemne doły.

Grübchen, *ſ. n.* dołek. Grübchen machen, dołek robić, dołek kopać.

Grü-

Grübeler, *ſ. m.* ſzperacz, badacz, wypytywacz, ten co ſzpera, bada, wypytuie ſię.

Grübeln, *v. a. et n.* ſzukać, ſzperać, wyſzukiwać, wypytywać ſię, grübeln, da nichts zu grübeln iſt, ſzperać, ſzukać, tam, gdzie nic nie trzeba ſzperać, ſzukać południa w południe; ſzukać tego, co ieſt przed oczyma, griebeln und wiebeln, ſehr voll ſeyn von Fiſchen, von ungeheuren Thieren, być pełnym ryb, być pełnym ſtraſznego zwierza; 2) *potym*, kritiſiren, tadeln, ganić, przyganiać; etwas wollen beſſer machen, chcieć czego lepſzego dokazać, grüblicht ſeyn, ułczypliwym, kołącym być, *potym znaczy* ſorgen, być troſkliwym o co.

Grummet, Grummt, *ſ. n.* Nachhen, Spätheu, potraw, ſiano ieſienne.

Grün, *adj.* zielony, grünes Ufer, zielony brzeg, grünes und naſſes Holz, zielone y mokre drzewo, grün ſeyn, zielenieć, zielenieć ſię, ſtets grün ſeyn, zawſze ſię zielenieć, zawſze być zielonym, grün werden, rozzieleniać ſię, grüne luſtige Örter, zielone y weſołe mieyſca, grüne Farbe, zielone, *ſubſt. neutr.* zielonoſć, grüne der Wieſen, zielonoſć łąk, ſehr grün, bardzo zielony, grünes Feld, zielone pole, etwas grün, zielonawy, grüne Blätter, zielonawe liście, wieder grün werden, znowu ſię rozzieleniać.

Gründel, *ſ. m.* kiołbik, śliż, kleine, małe śliże, małe kiołbiki. Fiſche, ryby.

Gründen, *v. a.* gruntować, fundować, ein Reich, kroleſtwo, zakładać kroleſtwo, ſich auf etwas, gruntować ſię na czym, fundować ſię na czym; *to* co, auf den Grund kommen, na dno przyiść, dna doſtać, zgruntować, gruntować, eine Leinewand, na płutnie grunt dać, iak malerze czynią, um darauf zu malen, do malowania na nim.

Gründlich, *adj.* gruntowny, moeny, tęgi, tęgo zaſadzony. Beweis, gruntowny, mocny, dowod. Wahrheit, gruntowna, mocna, nie zawodna prawda.

Gründlich, *adv.* gruntownie, mocno, tęgo; etwas wiſſen, co umieć, co wiedzieć, erlernen, gruntownie ſię rzeczy nauczyć, gruntownie ſię o rzeczy wywiedzieć.

Gründlichkeit, *ſ. f.* gruntowność.

Gründling, *ſ. m.* ein Fiſch, ryba; kiſliż, śliżyk, kielb.

Gründung, *ſ. f.* gruntowanie, fundowanie, zakładanie, utwierdzanie.

Grüne, *ſ. f.* grüne Farbe, zielone, zieloność.

Grünen, *v. n.* zielenić ſię, to in zieloności przychodzić, *potym* nić ſię, zieloną farbę mieć na ſobie, zielono ſię wydawać.

Grünfinke, *ſ. m.* wywiegła, ptak.

Grünheit, *ſ. f.* ſ. grüne Farbe, Gr.

Grünlich, *adj.* zielony, zielowydaiący, zieloną farbę maią ſobie.

Grünſpan, *ſ. m.* zielony ſrokoſ. zielony dzięcioł, *ſłowiem*, ioly

Grünung, *ſ. f.* zieloność, zielenie des Graſes, trawy.

Grüßen, *v. a.* pozdrawiać, klan nen gütig, kogo łaſkawie pozdr pozdrowić; freundlich, po przy ſku; nachläßig, niedbale; unir Haus läßt ſie grüßen, cały na kazał cię pozdrowić, pozdra einen von eines wegen, kogo c pozdrowić; freundlich, z n. iaśnieyſzym oświadczeniem. der, wzaiemnie ſię pozdrawia cero läßt dich grüßen, Cycero zdrawia, einen wieder, koge iemnie pozdrowić. Gott grüß niech ci Bog da zdrowie! ſet, bądź zdrow.

Grütze, *ſ. f.* kaſza, kleyek z kaſzy towaney zporządzony.

Grund, *ſ. m.* Boden, worauf etw grunt, pole, dno, na ktorym ſeinen Grund und Boden begeb grutu y pola obieżdżać, ob 2) *znaczy:* Grundbau, wor deres Gebäude zu ſtehen komt ment, przycieś, na ktorym, ktorey budynek ſtoi; feſter, tiefer, głęboki; den Grund großen Gebäudes auf einen Ort legeu, fundament tak wie budynku na niebezpiecznym ſcu zakładać, der Grund aller den iſt die Gottesfurcht, fun wszyſtkich cnot ieſt boiaźń bo Grund der Weltweisheit ſtehet fundament Filozofii na tym ſto Frieden legen, fundament pok łożyć; zu eines Wohlfahrt, c domyślności, auf dieſem ru ganze Haus, na tym funda leży cały dom, auf dieſem beru ſes ſo große Lob, na tym fundam

Grundstütze, *f. f.* podpora w gruncie dana w fundamencie.

Grundsuppe, *f. f.* ſtek, kał, błoto, die Stadt davon reinigen, miaſto w kału, ze ſteku, z błota, wychędożyć; im Schiffe, *na okręcie także ſię nazywa* ſtek, woda, ktorey w okręt naszło.

Grundveſte, *f. f.* fundament, grunt do budowania y murowania założony.

Grundzins, *ſ. m.* czyńſz, pieniądze z gruntu, z roli płacone.

Grenzen, **Gränzen**, *v. n.* rechać, iak świnie rechaią, rech.

Grenzen, das, **Gränzen**, *ſ. n.* rechanie świni, głos, ktorym świnie rechaią; *połac.* grunnitus.

Gruß, *ſ. m.* pozdrowienie, pozdrawianie, einem den Gruß vermelden, pozdrowienie komu oznaymić, donieść, pozdrowić; in eines Namen, czyim imieniem, od kogo, der einen Gruß überbringet, ktory pozdrowienie przynoſi, z pozdrowieniem przychodzi.

Gryfswalde, **Greyfswalde**, *n. pr. f.* Stadt in Pommern, Grypswalda, miaſto w Pomorskim.

Guadalquivir, *n. pr. m.* Fluß in Spanien, Gwadalkwiwir, rzeka w Hiſzpanii.

Guadiana, *n. pr. f.* Fluß in Portugall, Gwadiana, rzeka w Portugalii.

Gucken, *v. n.* Schauen, ſehen, wyglądać, zaglądać, patrzyć, zazierać; zu dem Fenſter heraus, oknem patrzyć na dwor. 2) *znaczy*, widać co, albo część czego; übers Waſſer hervor, z wody, widać co, nad wierzch wody wychodzić.

Guckguck, *ſ. m.* Kuckuck, kukułka, ptak wiadomy wołaiący kuku! kuku! ſchreien wie ein Guckguck, wołać iak kukułka.

Gueret, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Geret, miaſto we Francyi.

Guienne, *n. pr. f.* Provinz in Frankreich, Gwienna, prowincya we Francyi.

Guilain, *n. pr. f.* Ort in Hennegau, Gilena, mieyſce w Hennegawskim.

Guillotin, *ſ. m.* (neu) Name des Erfinders der Köpfmaſchine, *nowe słowo:* imię wynalazcego machiny do głowy tracenia.

Guillotinade, *ſ. f.* (neu) die Hinrichtung mit der Guillotine oder mit der Köpfmaſchine, *nowe słowo:* tracenie guillotiną albo machiną do głowy ztracenia.

Guillotinaire, *adj.* (neu) was zur Guillotine gehört, *nowe słowo:* to, co do guillo-

guillotiny, machiny do głowy ztracenia należący.

Guillotine, *f. f.* (neu) Köpfmaſchine in Frankreich, von ihrem Erfinder Guillotin alſo genannt, *nowe słowo:* guillotina, machina do głowy ztracenia we Francyi, od iey wynalazcego tak nazwana.

Guillotinenritter, *f. m. pl.* Jacobiner, (neu) *nowe słowo:* Jakubyny albo Guillotiny kawalerowie.

Guillotiniren, *v. a.* (neu) mit der Köpfmaſchine hinrichten, enthaupten, *nowe słowo:* machiną do głowy ztracenia tracić, głowę ścięć, głowkę zerwać, urwać.

Guillotinirt, *part. et adj.* (neu) mit der Köpfmaſchine hingerichtet, enthauptet, *nowe słowo:* machiną do głowy ztracenia zerwany, ztracony.

Guimarines, *n. pr. f.* Ort in Portugall, Guimaranez, mieyſce w Portugalii.

Guinee, *n. pr. f.* Land in Afrika, Gwina, Gwinea, kray w Afryce.

Guipuſcoa, *n. pr. f.* Landſchaft in Spanien, Gwipuska, kray w Hiſzpanii.

Guiſe, *n. pr. f.* Ort in Frankreich, Gwiſa, miaſto we Francyi, von, oder zu ſolchem Orte gehörig, *adj.* z tego mieyſca, albo do tego mieyſca należący, Gwizyiſki.

Gülden, **Golden**, *adj.* złoty, złotelity, von Golde, ze złota, ze złota lany, güldener Stahl, złote krzeſiwo, Münze, złoty pieniądz czernowy złoty.

Gülden, *f. m.* eine Münze, pieniądz pewny, albo tylko walor iego, złoty w Niemczech dwadzieścia groſzy maiący.

Güldene Ader, *f. f.* złota żyła, hemorroida, eine Krankheit, chroba pewna; der ſolche hat, ktory ma taką chorobę, na hemorroidy chory.

Güldene Au, *n. pr. f.* Gegend in Thüringen, Gildenawa, kraik w Turyngii.

Güldenſtück, *f. n.* złoto głowy materya ze złota tkana, lama.

Gültig, *adj.* ważny, popłacaiący, co idzie, co go biorą.

Gültigkeit, *f. f.* ważność, popłacanie, iście, chodzenie, pieniędzy; *walor.*

Günſtig, *adj.* życzliwy, dobro życzliwy, einem, oder gegen einen; im Polniſchen aber wird es mit dem Dativo conſtruiret, komu, er iſt mir günſtig, on mnie iest życzliwy, einem günſtig ſeyn, być komu życzliwym, przyiaznym być czyiey ſtronie.

Günſtiglich, *adv.* życzliwie, życ ścią, przychylnie, życzliwy cem.

Günſtling, *ſ. m.* faworyt, der b in Gunſt ſteht, ktory u kog iest; ktory ma łaskę u ko ktorego kto łaskaw iest.

Günther, *n. pr. m.* ein Mann Gunter, męſzczyzny imię.

Günzburg, *n. pr. f.* Stadt in Sch Gunzburga, miaſto w Szwa

Günzhauſen, *n. pr. n.* Stadt in G Gunzhauſen, miesto w Fran

Gürtel, *ſ. m.* pas, einen umleg opaſać, przepaſać, otoczyć man das Geld trägt, trzos ſię opaſuią y pieniądze w n kleiner Gürtel, mały pasek, n maleńieczki pas.

Gürtelchen, *ſ. n.* pasek, paſecz leńki, maluchny pasek.

Gürten, *v. a. & r.* opaſać, op opaſywać; mit einem Deg przypaſać ſię, do szpad paſać do korda, ſich mit ſten Gürtem, naydroższym ſztownieyſzym paſem, op przepaſać ſię, opaſywać ſię ſywać ſię, ſich mit etwas, c

Gürtler, *ſ. m.* paſiarz, paſotkacz, *paſodzierz*; ten co paſy dzie

Güte, *ſ. f.* dobroć; göttliche, bow gewöhnliche, nieżwyczayna dere, oſobliwa; höchſte, nayw wahre, prawdziwa; vorige, ali ſzła, dawna, es geſchieht nicht göttliche gegen die Menſchen, ie ſię to bez boſkiey dobroc dziom, deſſen Güthee eines keit und Güte anbefehlen, sprawiedliwości czyiey oddać, deſſen Güte ſo gut ktorego dobroć tak wielka einem etwas nach ſeiner Komu co pozwolić, komu zwalać z dobroci swoiey, na von ſonderbarer, człowiek wſzey dobroci, der Natur, natury, der Stimme, dobro unglaubliche, nie podobna do die geneigte gegen elende Leute chylna dobroć ku nędznym lu ſehr große, under wielka dob nem nützliche, pożyteczna kom die des unſterblichen Gottes dobroć, a dobroci nieśmier Bogow, ſtehet aller Vermogen cherheit, wſzyſtkich dobro zo niebezpieczeńſtwie, pflegen,

...ite eine Sache beizulegen suchen, ...ać w dobroci interes ułożyć, ...kować, po przyiacielsku.

...r, *s. n. pl.* dobra, maiątek, ma...ność, fremde, cudze, besondere, ...bliwsze, przednieysze; väterliche ... großväterliche, oycowskie y dzia...wskie; sehr geringe, bardzo szczu...e; des Gemüths, dobra umysłu; ...Leibes, dobra ciała; des Glücks, ...ra fortuny, szczęścia, erwerben, ...r. maiątku, maiętności nabywać, ...ściren, dobra konfiskować, na ...o obrocić, einem nehmen, dobra ...ać, odebrać, zabrać komu, ver...n, dobra przeieść, przepić, prze...ć, gewisse gemeine Güter, pewne ...olite dobra, einem mit den Gü...versehen, kogo dobrami opatrzyć, ... komu nadać, die Güter besitzen, ... posiadać, genießen, dobr za...ć, um sie kommen, verlieren, ...n utracić, zgubić, eines anpacken, ... czyie zaiechać, na dobra czyie ...ć, dobra czyie zabrać, viele, ... dobr, besitzen, haben, wiele ...mieć, posieść, trzymać, die Gü...rmehren, dobr przyczyniać, po...szać, beständigere, trwalsze do...mäßige, pomierne; vortreffliche, ...nie; in der Stadt, auf dem Lande, ...ście, w kraiu; liegende, leżą...bewegliche, ruchome.

...adj. dobroczynny, dobrotliwy, ...seyn wollen, als es das Vermögen ...t, być dobroczynnieyszym, iak ...atki pozwalaią, gütige Rede, do...wa mowa, gütig zu etwas, do...w czym, gütiger Wille, dobra, ...wolna mowa. Gott ist gütig ge...e Menschen, Bog iest dobry na ... łaskaw na ludzi; szczodrobli...hoyny, na ludzi, *także znaczy:* ... nie gniewliwy, bez gniewu, ...mny, łagodny, gniewać się nie ...ący.

...dv. dobrze, dobrotliwie, dobro...e; łaskawie; eingeladen wer...yć zaproszonym; einen grüßen, ... pozdrawiać, einem thun, do...komu czynić, sich gegen einen ...n, dobrze się pokazywać prze... komu; etwas versprechen, do...wie co obiecać, mit einem ver..., dobrze się z kim obchodzić, ...anreden, łaskawie do kogo ...

...t, *s. f.* dobroć, dobrotliwość; ...oczynność, der Natur, dobroć natury, die Gütigkeit soll nicht größer, als das Vermögen seyn, dobroczynność nie powinna być większa, iak fortuna; nie powinna przechodzić fortuny, so viel von guten Freunden genießen, daß sie auch nicht mehr thun können, tyle łask od przyiacioł odbierać, tyle dobroczynności przyiacioł doznawać, że iuż więcey czynić nie mogą, iak czynią, auf einige ankommen, na dobrotliwości nie iakiey zależy, od szczodrobliwości rzecz zawisła, *obacz:* Freigebigkeit, szczodrobliwość.

Gütlein, *s. n.* wioseczka, folwarczek, kawałek, possessyika, maiąteczek, auf dem Lande, w polach.

Gütiglich, *adv.* dobrze, dobrotliwie, z dobrocią, szczodrobliwie, dobrotliwym sercem.

Gütlich, *adj.* przyiacielski, gütlichen Vergleich treffen, przyiacielką ugodę zrobić, zawrzeć.

Gütlich, *adv.* dobrotliwie, dobroczynnie, z dobrocią, dobrze; einem thun, dobrze komu czynić, sich selbst gütlich thun, sobie samemu dobrze czynić; używać; dogadzać sobie.

Gulette, *n. pr. f.* Guletta, Festung in Africa, Forteca w Afryce.

Gummi, *s. n.* guma; żywicy rodzay; das beste, naylepsza; fliessendes, weiches, płynna, płynąca, miętka. Gummi von sich geben, gumę wydawać z siebie. rodzić gumę, żywice, voller Gummi, pełny żywicy.

Gummicht, *adj.* żywiczny, żywice w sobie maiący; co żywicą przeszedł.

Gumpricht, *n. pr. m.* Gumpret, Mannsname, imię męszczyzny.

Grundacker, *n. pr. m.* Grundaker, Wannsname, imię, ktorym się Męszczyzna iaki zowie.

Gunst, *s. f.* łaska, chęć, przychylność, łaskawość, dobra wola; billige und geziemende, słuszna y przyzwoita; gehörige, przynależyta; zu erlangen suchen, starać się dostąpić łaski, pozyskać łaskę; erlangen, sich erwerben, zu Wege bringen, starać się o czyią łaskę, iednać sobie czyią łaskę, zu Wege bringen, zarobić sobie czyią łaskę, einen, bei einem, sich in Gunst setzen, komu łaskę u kogo ziednąć, sich in noch grössere bei den Leuten setzen, ieszcze do większey łaski przyiść u ludzi, einen seiner Gunst würdigen, kogo uczcić, uraczyć swoią łaską, in der Gunst aufnehmen, do łaski przy-

iąć, bei einem in Gunst stehen, być u kogo w łasce, łaskę mieć u kogo, einen seine beibehalten, w łasce się czyiey trzymać, utrzymywać, verschütten, łaskę sobie zepsuć, wieder die Gunst erlangen, znowu łaskę odzyskać; einen andern, łaskę znowu drugiemu ziednać, kogo znowu łaskawym na kogo uczynić; przeprosić, przeiednać, kogo, komu, der Leute bis ins Alter behalten, w łasce u ludu utrzymać aż do starości, des gemeinen Volks, łaska, wziętość u pospolitego ludu; der sich nach dieser bestrebt, ktory się o wziętość publiczną u narodu stara; ktory się stara serca braterskie pozyskać y mieć dla siebie, mit Gunst zu sagen, z przeproszeniem, że powiem, uczściwszy uszy; proszę wybaczyć, że tak mowię, że tak powiadam, przepraszam że tak muszę powiedzieć, wymowić.

Gurgel, *s. f.* szyia, kark, gardziel, garło, die Gurgel abstechen, szyię uciąć, kark uciąć; garło wziąć komu, *to iest:* sciąć go, głowę mu uciąć, durch die Gurgel jagen, przez garło przepuścić, przepić, przehulać; sein Vermögen, swoię maiętność y dobra y fortunę, przeieść swoie dostatki.

Gurgeln, *v. n.* garło płukać, myć, przepłukiwać, przemywać.

Gurgeln, das, *s. n.* garła płukanie, przemywanie, przepłukiwanie mycie, das mit Schaafmilche hilft dem bösen Halse, płukanie owczym mlikiem pomaga na garło.

Gurgelwasser, *s. n.* brauchen, wody do płukania zgotowaney zażywać.

Gurk, *n. pr. n.* Gurka, Stadt in Kärnthen, miasto w Karyntyi leżące.

Gurke, *s. f.* ogorek, do iedzenia; sauere, kwaśny, kwaszony, sich eine herausnehmen, *przysłowie znaczy* na Polskie: wiele sobie przypisować.

Gurren, knurren, *s. n.* turkoczeć, turczeć, der Bauch gurret mir, brzuch mi turcy, turkocze, w brzuchu mi turczy.

Gurt, *s. m.* poprąg; des Pferdes, na konia, do podpinania siodła na koniu.

Guß, *s. m.* lanie, odlanie, odlewanie, sama sprawa odlewania, robota odlewana.

Gusse, *s. f.* statek, naczynie do odlewania, w ktorym odlewaią.

Gustav, *n. pr. m.* Gustaw, Mannsname, Jmię Męszczyzny.

Gut, *adj.* dobry, guter [illegible] pan, Poet, dobry Po[illegible] dobry dług, Zeiten, [illegible] gut gegen einen, dobry [illegible] Kriege, dobry do woy[illegible] woynie, *znaczy także to* [illegible] König, cnotliwy Krol, [illegible] cnotliwy mąż; dobrze [illegible] tes Schiff, dobrze zro[illegible] *to co podściwy:* guter Ku[illegible] wy, dobry sługa, *to co* [illegible] Zustand, cały nienaruszony [illegible] chen, dobry znak, im [illegible] boże, z panem bogiem [illegible] dobrze to iest, dobrze [illegible] się stało, es wäre gut, [illegible] była rzecz, guter Din[illegible] myśli spokoyney nie [illegible] sich was zu gute thun, [illegible] bie, zażyć dobrze, uż[illegible] ich will dir dafür gut se[illegible] za to ręczę, ia w tym, [illegible] za to przyrzec, einem [illegible] den, być znowu na k[illegible] łaskawym, nie gniewać [illegible] einem gut seyn, sprzyiać [illegible] brze komu życzyć, być [illegible] czliwym, einem gut th[illegible] komu czynić, einem [illegible] sen, dobrodzieystwo ko[illegible] świadczyć komu wiele; [illegible] komu, wiele łask świa[illegible] dobrodzieystwo wyświad[illegible] Gutes vergelten, dobra [illegible] dać komu, dobrodzieystw[illegible] łaskę za łaskę wyświad[illegible] odsłużyć, dobrodzieystw[illegible] czyć, gut seyn lassen, przy[illegible] przestać na czym, zgodzi[illegible] przyiąć co, zu gute halten [illegible] za złe, za dobre przyiąć, [illegible] nie złą stronę, nie uraża[illegible] darować, wybaczyć komu [illegible] żać iakiey urazy, gut be[illegible] dzieć że co dobre, poch[illegible] dobre uznać, ich befinde [illegible] trzymam że to dobre, mi[illegible] ie że to dobre, ia nie wid[illegible] żłe było. Gutes für Böse[illegible] dobre za złe oddać, dobry[illegible] grodzić, nadgradzać, za [illegible] świadczyć; za złe dobrym [illegible] giwać; płacić złe dobry[illegible] dobrze płacić. 2) vortreflich[illegible] wyśmienity, *to co:* gütig, [illegible] wolny, łaskawy, *to co:* stark[illegible] einfältig, prosty, prostak[illegible] drogi, kosztowny, reichlich[illegible] glücklich, szczęśliwy, gün[illegible]

liwy, gelind, powolny,
awy, *to iest:* nie gniewli-
, *to co:* groß, wielki,
, zdatny, wygodny, do
do czego, fein, szczery,
przez się, als Metall, do-
das ist: sam przez się
mięszany, hinlänglich,
co wystarcza; genugsam,
uhig, spokoyny, reif,
ostały, gesund, zdrowy,
sundheit dienlich, *albo,*
ący, heilsam, uzdrawia-
reund, dobry przyiaciel,
n, dobry dzień, dobre
Abend, dobry wieczor,
als das andre, iedno tak
y drugie; tak to iak y
iedno stanie za drugie;
o iedno, czy funt sig, czy
gutes Ding will eine gute
en, kto chce co sprawić,
zabawić, dobrey rzeczy,
zeba po czekać.
obrze, gut gekleidet, dobrze,
ny, dobrze ubrany, dobre
e na sobie, w dobrych su-
gut gesittet, dobrych oby-
dobrego ułożenie, state-
kład w nim piękny, gutrie-
ęknie pachnący, pięknie wo-
wenn du wohl auf bist, ist es
liś zdrow, to dobrze, es ste-
ei uns, wszystko u nas do-
nas się wszystko dobrze dzie-
Statua ist sehr gut gesetzt, sta-
dobrze postawiona iest, etwas
haben, co dobrze wiedzieć,
rozumieć, mit den Hülfs-
gut versehen, posiłkowym
em dobrze opatrzyć, etwas gut
en, co dobrze opisać, dobrze
zyć rzecz, alles stehet gut bei
ystko masz w twoich rękach,
gut gethan, dobrze się stało,
gut gehandelt, dobrze rzecz
ie Sache stehet gut, rzecz się
rze, da alles gut mit ihm ste-
ly wszystko się z nim dobrze
gdy wszystko mu dobrze,
wszystko, pomyślnie idzie,
ut! er mag sie immer hinneh-
obrze dobrze! niech ią weźmie,
się z nią żemi, gut, es sey so
n, dobrze! niech y tak bę-
dobrze choć y tak iest, dobrze!
y się y tak stało! eben so gut,
k dobrze, iak y, kurz und gut,
a dobrze, es ist gut, to do-

brze! dobrze! es mag darum seyn, bardzo dobrze, niech, es wäre eben so gut gewesen, y tak by też było dobrze, sich viel zu gut achten, na zbyt się wiele szacować, zbyt siebie cenić; zbyt wiele u siebie samego kosztować, gut, wohl aufzunehmen, dobrze przyiąć, nie mieć za złe, nie mieć, nie brać za urazę, heissen, sprechen, billigen, pochwalić, chwalić, approbować, sądzić że dobrze, nicht gut heissen, nicht billigen, was in eines seinen Namen geschehen ist, nie chwalić, nie approbować tego, co się cudzym imieniem stało.

Gutachten, das, *s. n.* sąd, rozsądek, zdanie, von einer Sache geben, fällen, dać zdanie o iakiey rzeczy, rozsądek iakiey rzeczy uczynić, auf eines ankommen lassen, zdać się na czyi sąd, na czyi rozsądek, na czyie zdanie, der seinem eigenen folget, ktory tylko za swoim zdaniem idzie, ktory się tylko swoiego zdania trzyma, ktory zacięty przy swoim zdaniu, ktory uporny w swoim zdaniu, nach eines Gutachten, według cudzego zdania, rozsądku, nach meinem, według moiego zdania, iak ia sądzę, iak ia myślę, iak ia trzymam, iaśi ia sądzę, alles eines Gutachten überlassen, wszystko co na czyie zdanie zdać, ze wszystkich się zpuścić na czyi rozsądek; na czyim zdaniu przestać, er hat es nach seinem gethan, on to według swoiego zdania, podług swoiego rozsądku y rozumienia uczynił.

Gutartig, *adj.* z urodzenia dobry, maiący wrodzone dobre przymioty, z urodzenia do dobrego skłonny.

Gutbefinden, das, *s. n.* zdanie, rozsądek, rozumienie, eines etwas heim stellen, na czyie to zdanie oddać, zdać na czyi rozsądek, na czyie rozumienie, iak on trzyma, sądzi y rozumi o tey rzeczy.

Gutdünken, *s. n.* sąd, zdanie, rozumienie, uznanie, *to żo:* Gutachten.

Gute, das, *s. n.* dobre.

Guntenzell, *n. pr. f.* ehemalige Reichsabtei in Schwaben, Guntencella, dawne Opastwo Cesarskie w Szwabskim, von, oder zu solcher gehörig, *adj.* z tego opastwa, albo do tego opastwa należący, Gutencellenski.

Guth, *s. m.* Landguth, wieś, wiosku, dziedzina, folwark, klucz, geerbtes, dziedziczna wieś, dziedziczne dobra; freies, wolne dobra, od podartku, od

stanowiska; mit diesen beschwertes, uciążone posługami, kleines, wioseczka, kawałeczek, folwarczek.

Gutheissen, *v. a.* approbować, pochwalić, chwalić, etwas weder gut heissen, noch verwerfen, ani co approbować, ani nie approbować, ani chwalić, ani nie chwalić, ani ganić, ani nie ganić, eines Meinung gut heissen, czyie zdanie approbować, pochwalić, czyiego zdania nie ganić, czyiemu zdaniu nie przyganiać.

Gut heissen, das, *s. n.* pochwalenie, approbacya, chwalenie; pochwała.

Gutheit, *s. f.* dobroć, dobrotliwość, łaska, łaskawość; *obacz:* Güte.

Gutherzig, *adj. et adv.* dobrego serca, ktory ma dobre serce, uczynne, powolne, niegniwliwe.

Gutherzigkeit, *s. f.* dobre serce, dobroć serca; zacność, powolność serca; *obacz:* gütig.

Gutmeinen, *v. a.* dobrze myśleć, w dobry sposob; mit einem, o kim.

Gutsagen, *v. n.* ręczyć za kogo, rękoymią być za kogo, być w tym, ia w tym iestem, das ist: ia tę zę za to, ia w tym, *toż samo:* przyrzekać za kogo; wziąć kogo na swoie słowe, przyiąć co na siebie; obiecać odpowiedzieć za co, za kogo; rękę dać za kogo; przyrzec za kogo.

Gutsche, *s. f.* kareta, wozek, poiazd, *obacz:* Kutsche.

Gutstadt, *n. pr. f.* Gutsztad, Stadt in Preussen, miasto w Prussach.

Gutskow, *n. pr. f.* Stadt in Pommern, Guckow, miasto w Pomeranii.

Gutthat, *s. f.* dobrodzieystwo; einem erweisen, komu wyświadczyć, dobrodzieystwem się komu przysłożyć; dawać wiele dobrodzieystw, wiele łask, anwenden, dobrodzieystwo dobrze położyć, pomieścić u kogo, żeby na dobre wyszło dobrze czyniącemu, sich einen mit der Gutthat verbinden, kogo sobie dobrodzieystwem obowiązać, zobligować, eine bekommen, dobrodzieystwo odebrać, für die Gutthat annehmen, za dobrodzieystwo przyiąć, vergelten, dobrodzieystwa nadgradzać, płacić, za dobrodzieystwa płacić; dobrodzieystwa odsłużyć, odsługiwać; übel anlegen, źle dobrodzieystwa swoie łożyć, składać, dobrze czynić nie wdzięcznemu.

Gutthäter, *s. m.* dobrodziey, dobroczyńca, dobrze czyniący, dobrodzieystwa świadczący.

Gutthätig, *adj:* dobroczynny, łaskawy, szczodrobliwy; choyny na kogo; łaskami swoiemi kogo opatruiący, wspomagaiący, König, szczodrobliwy, choyny, Krol.

Gutthätig, *adv.* dobrotliwie, choyny, szczodrobliwie, dobroczynnie.

Gutthätigkeit, *s. f.* dobroczynność, łaskoby, dobrodzieyność, szczodrobliwość, mit der Gerechtigkeit ist verknüpft die Gutthätigkeit, welche auch eine Gütigkeit, oder Freigebigkeit nennen kann: że sprawiedliwość złączona iest dobroczynność, która można dobrotliwością, albo szczodrobliwością nazwać.

Gut seyn, *v. n.* być dobrym na kogo, einem geneigt, gewogen seyn, być komu przychylnym, życzliwym, chcieć, życzyć, komu dobrze; mieć dobre serce do kogo, zprzyiać komu; stehen, dobrze się mieć, dobrze powodzić; sich schicken, passen, zgodzić się, wygodnym, dobrym być do kogo, anstehen, podobać się, [illegible] seyn, als einer, als etwas, tak dobrym, iak y kto, iak y co, [illegible] was gut seyn, stehen, ręczyć, przyrzekać za co, brać co na siebie, [illegible] co na sobie, *w tymże samym sensie*; bald wieder gut seyn, znowu się [illegible] koić, znowu być dobrym, w kr[illegible] so gut seyn und sagen, raczyć, [illegible] zechcieć, pozwolić, czynić łaskę [illegible] wiąc, gut seyn lassen, zu geben [illegible] zwolić, nie bronić, dać, *w tymże samym sensie*; pobłażać, nic nie [illegible] wio co, co się dzieie, nichts [illegible] nie szacować, nie dbać, nie [illegible] starać się o co, guter Dinge seyn [illegible] stig, aufgeräumt, być dobrey [illegible] dobrego humoru, wesoł, sich [illegible] gen, cieszyć się, weselić się, [illegible] tractiren, używać, żyć sobie do[illegible] nie żałować sobie.

Gut thun, *v. a. et n. irr.* nadgr[illegible] einem etwas ersetzen, co komu [illegible] służyć co komu, oddać, wr[illegible] za co. a) sich wohl verhalten, [illegible] się trzymać, powinności swoi[illegible] dosyć, czynić, *to co:* sich wohl [illegible] ren, dobrze się sprawować, [illegible] sobie y statecznie postępować; [illegible] nić swoię powinność, czynić [illegible] czyie prawo *każe*, wohl aufkom[illegible] przyiąć się, się udać, profit p[illegible] sić; als Pflanzen, iako to [illegible]

der Gutwilligkeit will ich nicht vergessen, tey chęci y łatwości ia niezapomnę, zapominać nie chcę.

Gyps, *ſ. m.* gips. Art eines Kalks, rodzay pewnego wagna.

Gypsarbeiter, *ſ. m.* ſ. Gypſer.

Gypsbruch, *ſ. m.* Grube, *ſ. f.* gipſowina, gdzie ſię gips rodzi, wo er zubereitet wird.

Gypſen, *v. a.* gipſować, z gipſu co dawać, von dickem Gypſe machen, kalkowito z gipſu wyrabiać.

Gypſen, das, *ſ. n.* gipſowanie, z gipſu ſamego wyrabianie.

Gypſen, *adj.* gipſowy, z gipſu wyrabiany, cały z ſamego gipſu.

Gypſer, *ſ. m.* gipſer, pipſodziey. Gypsarbeiter, gipſorobotnik.

Gypſerkelle, *ſ. m.* kielnia do gipſu, do robienia, do narzucania gipſem.

Gypſern, *pl.* gipſowy, z gipſu robiony lepiony, dawany.

Gypsgrube, *ſ. f.* ſ. Gypsbruch.

Gypsſtein, *ſ. m.* gipſowy kamień, gips ſurowy, nie palony.

H.

HAA

by walem iakim obwiedzione, ich liebe dich nicht um ein Haar weniger, na włoſekzcie mniey nie kocham długie włoſynoſić, włoſy zapuścić dać aby długo rosły, ſtruppichtes, nierzony włos; etwas kräuſer, nie co kędzierzawy; weiſſes, biały; gekämmtes, czeſany, zaczeſany; gleiſſendes, ſzklący ſię, dichtes, gęſty; langes, długi, zapuſzczony, zu Felde geſchlagenes, rozpuſzczony, rozczochrany włoś; um den Kopf herumhängendes, o koło głowy wiſzący; ungekämmtes, nie zaczeſany; gräuliches, ſiwawy, dummes, rzadki; gelbes, żołty; bleichgelbes, żołtawy; płowy; Kohl ſchwarzes, czarny; gepommatedes Haar, pomadowany, pomadą naſmarowany, ziterliches eines Mannes, ſliczny włos iakiego męſzczyzny; in Buckel legen, w kędziory włos zwiiać, die Haare kräuſſeln, włoſy fryzować, einem die ſchönen ausgeputzten aus dem Kopfe reiſſen, piękney wyczeſane włoſy komu z głowy drzeć, einen bei den Haaren zauſen, wytargać kogo za łep, za włoſy, za czupryne, auf die Straße ſchleppen, za włoſy, za czupryne kogo

kogo na ulice, wyciągnąć, es ſoll die ketn Haar gekrümmet werden, ieden włoſek nie będzie ci skrzywiony, *Polskim ſpoſobem mowienia*, włoſek ci z głowy nie ſpadnie; *znaczy także* Faſern der Wurzeln, włos u korzenia w ziemi; am Leibe des Viehes, ſierć; Farbe der Pferde, maść; an der Mähne und dem Schweiſe der Pferde, na grzywie y ogonie końskim, heiſſet, włoſie; am Halſe der Löwen, grzywa, grobe und garſtige Kopfhaare des Menſchen, grube y ſzpetne włoſy ludzkie; heiſſen, włoſiska, ſing, włoſisko, potym. Haare am Fiedelbogen, włoſy na ſmyczku, włoſie, włoſienie. Milchhaare am Barte, mleko na brodzie, niech dopiero ſię wyſypuiący, żartes Biberhaar, ſierć miętka bobrowa, inaczey wełna Moskiewska. Haar von Rehen, ſarnia ſierć; etwas auszuſtopfen, do wypchania czego, żarte Fäſerlein in Würzen, włoſiny u korzenia drzew etc; vom Schimmel, plasn kudlata. Haarfarbe der Pferde, maść na koniu, koń ſiwey maści; an Pferden und Kühen, ſierć na koniach y krowach, gegen die Haare aufwärts, pod włos w gorę, das Ausfallen der Haare, wypadanie włoſow, wylazywanie włoſow; ſolches verurſachen, toż ſprawić, das die Haare auffallend macht, od czego włoſy wylazuią, oblazuią, ausgekämmtes Haar, Haare, die beim kämmen ausgehen, wyczeſany włos, włoſy, ktore przy zeſaniu wylazuią, wychodzą, ein Haar nach dem andern, po włoſie ieden za drugim, die Haare abſchneiden, oder verſchneiden, włoſy odſtrzyć, die Gelegenheit bei den Haaren ergreiffen, okazyą za włoſy za czupryne porwać, ſich raufen, ſich in die Haare fallen, za włoſy ſię targać, za włoſy ſię pochwycić, er wird Haare dabei laſſen müſſen, muſi przy tym włoſy zoſtawić, das iſt: muſi mieć przy tym ſzkodę, ein Haar breit, na włos ſzeroko, nicht ein Haar, ani włoſka, im geringſten nicht, bynaymniey nie, ſo wenig, als nichts, tak mało iak nic, *znaczy*: um ein Haar, um ein weniges, o włos, o trochę, es fehlt wenig, es hat wenig gefehlet, mało niedoſtaie, mało nie doſtawało, o mało chodziło, es ſtehen mir die Haare zu Berge, włoſy my ſtoią, do gory, włoſy ſię mi poieżyły, es wen bei den Haaren zu etwas ziehen, kogo za włoſy do czego ciągnąć, iſt: przymuſzać, przyniewalać, Sache bei den Haaren zu etwas rzecz iaką za włoſy przyciągnąć, czego, das iſt: rzecz nakręcić do go z przymuſem, ktora ſię do gicy nie ſtoſuie, źle ią aplikow ſie ſind alle um ein Haar, oni ſą dney maści, iedney ſierci, to podobni ſą ſobie: iedno obaj warci, mit Haut und Haar, ze ſk y z ſiercią, *albo* y z włoſami, ze wſzyſtkim weale, es iſt kein Haar an ihm, żadnego dobrego ska nie ma na nim.

Haarausbeitzen, *v. n. a.* włoſy wyr wyżreć, wygryzać, wyżyrać.

Haar ausbeitzende Salbe, *ſ. f.* włoſy wygżyraiąca, wygrymi

Haarausfallen, das, *ſ. n.* włoſow lasywanie, wypadanie, die Haarlen aus, włoſy wylazuią, wypa

Haarband, *ſ. n.* związka do włoſo zawięzywania, podwięzywania ſow.

Haarbeutel, *ſ. m.* worek na włoſ

Haarbogen, *ſ. m.* peruka; *obacz na miejſcu*: Peruque.

Haar breits, *adv.* ſzerokość na nicht abweichen, na włos nie uſ nie uſtępować.

Haarbuſch, *ſ. m.* czub z włoſow na wie, włoſy w czub idące.

Haareiſen, *ſ. n.* die Haare zu kr żelazko do fryzowania wł Haareiſen brauchen, żelazka do ſow zażywać.

Haarfalle, *ſ. f.* wypadanie, wylasy włoſow, gdy wylazuią z głowy

Haarflechte, *ſ. f.* Haarzopf, *ſ. m.* kocz, a.

Haarflechterinn, *ſ. f.* panna dobier do ſtroienia włoſow.

Haarhaube, *ſ. f.* duecik, czapecik

Haarhemde, *ſ. n.* włoſiennica.

Haaricht, *adj.* włoſiſty, koſmaty, dłaty, zarosły, haarichte Backen roſłe lice. Blätter, koſmate li

Haarkamm, *ſ. m.* grzebień do cz włoſow.

Haarklein, *adv.* iak nayſtarniey. *ſłowo w ſłowo prawie znacz* niski włos; etwas vorſtellen, ex ſłożyć, dokładny wykład, doſtate czego uczynić.

Haarkraut, *ſ. n.* włoski panny m *ziele.*

Haarlocke, *ſ. f.* kędzior, gma kędziory, pierścionki robion

cy, etwas im Sinne, mieć co w myśli, einen lieb, mieć kogo ukochanym, miłym, lubieć kogo, alles aufgeschrieben haben, wszystko mieć napisane, popisane, na piśmie, nichts an einen zu schreiben haben, nie mieć nic do kogo pisać, nichts zu sagen, nie mieć nic do mowienia, ein unverschämtes Gemüth haben, mieć bezwstydny umysł, die Absicht, mieć kres, koniec iakiey rzeczy, celu w iakiey rzeczy upatrywać, einen noch bei sich, mieć ieszcze kogo u siecie, diese Meinung, mieć to zdanie, den Giftbecher in der Hand, trucizny puhar mieć w ręce; ein Buch in den Händen, książke mieć w ręku, die Gemüthsbewegung in seiner Gewalt, affekty, namiętności ich poruszenia mieć w swoiey mocy; die Zuversicht, ufność, zaufanie mieć; den Trost in seinem großen Betrübnisse, pociechę mieć w swoim wielkim utrapieniu, die größten Ehrenstellen in einem Reiche, naywiększe mieć godności w iakim Krolestwie, allezeit einen geschornen Kopf, mieć zawsze gładko wygoloną głowę, besonderes Schicksal in einer Sache, mieć osobliwszy los w iakiey rzeczy, große Bekümmerniß, mieć wielką troskliwość, gutes Gemüth gegen einander, być z dobrym sercem dla siebie wzaiemnie, die Gelegenheit zu Gelde, mieć okazyą do nabycia pieniędzy, alles, was zu einem großen Lobe gehöret, wszystko, co do iekiey wielkiey pochwały należy, mieć, ein großes Ansehn, mieć wielką powagę; einen hohen Sinn, mieć wysokie myśli, eine große Klugheit, mieć wielką roztropność, große Gewalt, mieć wielką moc, ein großes Vermögen, mieć wielką fortunę, in der linken Hand einen Bogen, w lewey ręce, w ręce lewey, mieć łuk, einen solchen Sinn, mieć, *iedną taką*, myśl, nichts weibisches an sich, nie mieć nic niewieściego w sobie, nichts, als den Namen, nie mieć nic tylko same imię, guten Muth in der Gefahr, mieć dobry, nie zmieszany umysł w niebezpieczeństwie, ich habe keine Zeit, nie mam nic czasu, ich habe keine Hofnung, nie mam żadney nadziei, keine Muße haben, nie mam czasu wolnego; ich habe nicht den Willen, dich zu befördern, nie mam woli pomknąć się, wynieść do fortuny, do honoru, ich habe einen Streit

mit ihm, mam kłutnię z nim, das habe ich für meine Mühe von ihm, to mam za moie prace od niego, nicht haben, nie mieć; etwas, czego; keinen Proſit, żadnych żywności, das hat was auf ſich, daß, to ma co w ſobie, że, die Forderung hat mehr auf ſich, als man meint, to upominanie ſię ma co więcey w ſobie, iak ludzie myślą, was man immer haben kann, co zawſze mieć można, nicht allezeit Steine zum Feueranſchlagen haben, nie mieć zawſze kałki do krzeſzenia ognia, man hat Leute, ſą ludzie, alles vollauf, wſzyſtkich rzeczy mieć po doſtatkiem opływać we wſzyſtko, obfitować we wſzyſtko; mieć doſtatek wſzyſtkiego, haben wollen, chcieć, pragnąć mieć, nabyć, żądać, *to co:* begehren, verlangen, wieder haben wollen, znowu chcieć rzecz odebrać, haben müſſen, trzeba mieć, als: ich muß haben, mnie to trzeba mieć *to co:* empfangen, odebrać, *to co:* halten, trzymać; *to co:* beſitzen, poſiadać, feil haben, na przedaż mieć, o da haſt du es! oto maſz! da haben ihr es! oto tu macie! gern haben, rad mieć, die Sache hat nichts auf ſich, rzecz nie ma nic w ſobie, nic nie znaczy, das etwas auf ſich hat, *to co:* wichtig, rzecz wielkiey wagi, ſeine Gedanken auf etwas, zamyślać co, myśleć o czym, myślą zmierzać, dążyć do czego, in ſich, mieć w ſobie, zu danken haben, mieć podziękować, ich habe zu danken, mam podziękować, zu gewarten, ſpodziewać ſię, es hat, iest, es hat ſich wohl, trzeba wiele do tego; daleko od tego, einen Rauſch, być pianym, mieć w głowie, mieć ciepłą głowę, einen Eckel, mieć obrzydzenie, obrzydzić ſobie, *so*, auf dem Halſe, mieć na karku, er hats auf dem Leibe, dostał, tego właśnie mu potrzeba było.

Habend, *part. praeſ.* maiący, wohlhabend, dobrze ſię maiący, bogaty, maiętny.

Haber, *ſ. m.* Hafer, owies; tauber, nie pleni, von Haber, z owſa, owſiany, Mehl von Haber, mąka owſiana, das im Haber iſt, co w owſie iest, co w owſie bywa, co w owſie ſiada, Heuſchrecke, ia ko to konik, wilder dziki owies, owſik, der Haber ſticht ihn, owies go kole, *to ieſt:* iurny iest bardzo.

Haberecht, *adj.* przeciwnie mowiący, przeciwnie trzymaiący, przeczdanie utrzymuiący.

Habergrütze, *ſ. m.* kaſza owſiana.

Habergrützſuppe, *ſ. f.* owſiany k... gruca.

Haberklei, *ſ. f.* polewka owſiana.

Haberzins, *ſ. m.* oſep owſiany.

Habhaft, *adj.* maiętny, der da ha... ſitzt, ktory ma, trzyma, poſiada... doſtał, nabył, habhaft ſeyn, ... trzymać, werden, nabywać, ... wać, einen ſeines Wunſches ha... machen, uczeſtnikiem kogo uc... iego życzenia, wenn mich das ... wird euer habhaft machen, gdy ... fortuna da was mieć, einer D... habhaft ſeyn, być uczeſtnikiem ... kiey rzeczy.

Habicht, *ſ. m.* iaſtrząb; der ſelb... richtet, ktory iaſtrzębia układa... myśliwiec do tego, Kunſt die Ha... abzurichten, ſztuka iaſtrzębiow... dania.

Habichtsnaſe, *ſ. f.* iaſtrzębi nos, ... cem iak u brzytwy.

Habilitiren, ſpoſobnym uczynić; ... nen zu etwas, kogo do czego... habilitiren, ſiebie zdolnym, ſ... bnym uczynić, pokazać ſię; w... Univerſitäten geſchiehet, iak ... Akademiach dzieie, daiąc do... ſwoiey nauki, moc odebrać uc... publicznie.

Habit, *ſ. m.* z *Francuskiego*, ſtroy... ta, ſukna, ſuknie.

Habsſpurg, *n. pr. ſ.* Ort in der Sch... mieyſce w Swayearyi, dawne ... ſtwo.

Habyſſinien, *n. pr. n.* ſ. Abyſſinier.

Habyſſinier, *n. pr. m.* Abyſſinier c.

Hackbrett, *ſ. n.* ſ. Hackbock.

Hackbock, *ſ. m.* Hackbrett, ſtolec do kania.

Hacke, *ſ. f.* ſocha, Werkzeug da... damit umzuarbeiten, do hako... ziemi ſprzęt, mit zwei Hacken ... dwiema zębami, takie kilof, ... młotyczka o iednym zębie: ... damit ausjurotten, oder ausjud... co takim kilofem, także mo... wykopać, wykorzenić, wyka... wyciąć; am Schuhe, u trzewik... rek, *to co:* Steinhacke, Spi... der Maurer, kilof, mularſki, ka... niarſki.

Hackemeſſer, *ſ. n.* noż do obcinania...

Hacken, *v. a.* kopać, ryć; die Erde ... ziemię; aufs neue, znowu pow... nie na nowe pokopać, ſiekać, ...

Hafen, *ſ. m.* wo die Schiffe einlauffen, port, dokąd okręty, wchodzą, wbiegaią; berühmter und voller Schiffe, sławny y pełny okrętow; sehr guter, dobry bardzo; stiller und sicherer, cichy y bezpieczny, w ktorym fale niebywaią, w ktorym nawalność niepowstaie; verschlossener, zamknięty; gegrabener, kopany, ręką robiony, nie rodowity; befestigter, obronny; bequemer, wygodny, den Hafen erreichen, dopaść portu, dorwać się do portu, dostać się do portu; in denselben einfahren, einlauffen, wpłynąć do portu, przypłynąć do portu; przybiec, przyleciec do portu, die Einfahrt des Hafens, wiazd, wstęp do portu, sehr enge Einfahrt desselben, ciasny wiazd do niego, nie szeroki, ein Land, das viel Hafen hat, kray, ktory ma wiele portow; kray bogaty w porty, porządny w porty, das keinen Hafen hat, co nie ma żadnego portu, nie portowy, bez portu; dergleichen Insel, nie portowa wyspa, bez portu, niemaiąca portowego wstępu y przystępu, w ktorym żadnego portu niemasz; nach einer langen Schiffahrt in denselben einlauffen, po długim krążeniu, po długiey podroży morskiey, do portu wbiec, wpłynąć, przybić, brzybyć, von beiden Ecken des Hafens einen Damm legen, po obudwoch rogach portu, ramy, iazy groble podawać, den Hafen für die Völker, port dla narodow, sich in den Hafen retiriren, cofnąć się do portu, ohne Furcht in ihn einlaufen, bez boiaźni śmiało do portu wbiec, aus dem Hafen auslaufen, z portu wybiec, wyiechać, poiechać, popłynąć, Stadt, die einen Hafen hat, miasto portowe, miasto przy porcie, miasto portem opatrzone, einen nicht in den Hafen lassen, nie puszczać kogo do portu, zamknąć komu port, nie pozwalać portu, bronić stanowiska w porcie, zakazywać komu przybywać, przyieżdżać do portu, stawać w porcie, in den Hafen zusammen treiben, do portu w raz, w iedno zprowadzić, zgromadzać, den Hafen bauen, port robić, budować, weder einen großen, noch guten haben, niemieć ani wielkiego, ani drobrego portu, im Hafen noch Schiffbruch leiden, w porcie rozbicie okrętu ponieść, w porcie rozbić się z okrętem, in den

Hafen

Hafen gelaſſen werden, do portu być puſzczonym, być wpuſzczonym; do portu być przyięty, odebrać pozwolenie wolnego wiechania do portu, wolno, bez zakazu, bez bronienia ſtanąć w porcie; machen, daß man nicht aus demſelben kommen kann, ſprawić, że z portu nikt wyiść nie może, żeby nikt niemogł ruſzyć ſię z portu, żeby nikt nie mogł popłynąć y wybiec z portu; verwahren, daß nichts aus, oder ein kann, ſtrzec, pilnować, przeſtrzegać, żeby nic ani nie przyſzło do portu, ani nie wyſzło z portu, ani nie ruſzyło z portu; mit einem Schiffe verſenken, verſtopfen, pogrążonym na dno okrętem, port, zapchać, zaſtawić, aby nie można było wpłynąć, vor des Hafens Einfahrt kommen, podeyść pod ſam wiazd do portu, pod to ſamo mieyſce, gdzie ſię port na morzu zaczyna, die Schiffe an den Rand des Hafen anlegen, okręty do brzegu portowego przyſtawić, przypchnąć, okręty przy brzegu portowym poſtawić, okręty do brzegu portowego przytulić, der in den Hafen einlaufen darf, ktory do portu wbiec, wiechać może, wir ſind in einem ſichern geſ kommen, przyby liśmy do bezpiecznego portu, ſtanęliśmy w bezpiecznym porcie, wbiegliśmy w bezpieczny port, dopadliśmy bezpiecznego portu, doſtaliśmy ſię do bezpiecznego portu. 2) *znaczy także to słowo*, Hafen, ein irdenes Gefäß, Topf, gliniane naczynie gliniany ſtatek ogołem, iakie ſą garki, rynki, ryneczki, tygle, miſki, pokrywki gliniane, to wſzyſtko iednym ſłowem nazywa ſię, Hafen.

Hafenmeiſter, *ſ. m.* ſtaroſta portowy, rządca portowy, dozorca portu.

Hafer, *ſ. m.* ſ. Haber u. ſ. w.

Hafern, *adj.* von Hafer oder Haber, owſiany.

Haft, *ſ. f.* Einſetzung ins Gefängniß, wſadzenie do więzienia, wzięcie do więzienia, *to co:* Verhaft, Arreſt, areſzt, przytrzymanie; *to co:* Gefängniß, więzienie, Ehehaft, przeſzkoda do małżeńſtwa; rechtmäßige Verhinderniß, prawna przeſzkoda do ślubu.

Häft, *ſ. m.* Häftel, *ſ. m.* haftka, zapinka, zpinka, Häft einer Wunde, haftowanie, zahaftowanie iakiey rany, zaſzycie rany.

Häft, *ſ. f.* zapinka, zp
nania, do zpinania.

Haftel, *ſ. m.* ſ. Haft, *ſ.*

Haften, *v. n. a.* przypią
an etwas feſt machen
przypiąć na czym. m
na hak, na haczyk,
mit Stecknadeln, ſzp
co: gefangen ſetzen, d
dzić, areſztować, za
was feſt ſeyn, halten,
cno na czym, bydź
zapiętym, zawleſzo
ſtehen, caviren, ręcz
rzec za co, obiecać,
bydź w tym, da ſtec
tu ſęk, tk ſęk; to t
tym wſzyſtko, to cał

Häften, *v. a.* zpiąć, zpi
pinać, upinać, poup

Hafter, *ſ. m.* rękoymi
przyrzekaiący za co
kogo odpowiedzieć.

Haftgeld, *ſ. n.* zadatek,
na zadatek, pieniądz

Haftung, *ſ. f.* das Hafte
mowanie, rękadanie
rękoiemſtwo, przyrz
za kogo: obiecanie o
kogo, przyięcie na
Bürgſchaft, *ktore słow*
ręczenie, rękoiemſtw

Hag, *ſ. m.* płot, z żerdz
co: Zaun.

Hagapfel, *ſ. m.* ieżowka
czey, nazywa ſię leś
ſolchem Baume, z ta
ieżowkowy, leśney i

Hagbuche, *ſ. f.* grabin
buche, junge Hagbuche
da grabina do ſadze
wienia.

Hagbuttenſtrauch, *ſ. m.* k
głogowina, *pol.* cynoſ

Hagdorn, *ſ. m.* głog biały
dorn, *słowo w słowo:*
ches Strauchs, Mehl
głog, głogowa iagoda,
gedorn iſt, co z głogu
gowy, Büchſe von H
ſzka głogowa.

Hagdriſſe, *ſ. f.* gruzoł, b
Gewächs am Halſe, c
ſzyi, plur. gruzoły, gu
ſnące y robiące ſię.

Hageiche, *ſ. f.* buk, bucz
von Hageiche, *adj.* z bu
wa, bukowy, Aſche vo

zyny, z drzewa buko-

ukowy, co z buko, z
ne.
łoßen, grad; praſſelt
n und zerſchmelzt, pra-
lachu y topnicie, wie
ider ſpringen, iak grad
ię iedno od drugiego,
die Weinberge, grad
e; hat getroffen, wy-
2) Hagel, Schrot zu
do ſtrzelania.
f. grad padać, es ha-
, es hagelt erſchrecklich,
ada, biie, tłucze.
grodowy, na kſztalt
łotę gradu maiący.
einem Hage oder Zau-
rodzić, ogrodzić, płó-
opaſać, dać plot, pło-
parkanem oparkanić.
Hagenawe, Stadt in
w Alſacyi.
ger, chudy, niettuſty,
ieczypa.
chudość, niettuſtość,
z ciała, ſkóra a kości.
noż ogrodniczy do o-
tw.
gł. głog, głodzina, gło-
głogowy krzew.
wka, ptak niewielki w
rzu.
f. m. Fiſchham, pociſk
womit man Fiſche fängt,
y biią, łapaią.
tur, kogut, Haushahn,
gut; ein Vogel, ptak w
any; geiler, gorący; mit
ne, z czerwonym grzebie-
kurzem und ſpitzigem
z krotkim a kończyſtym
mit roth und weiß unter-
arte, z czerwoną y biało-
mit ſprenglichtem Halſe,
ą; mit rauchen Keulen,
n noſzkami: mit kurzen
krotkiemi nogami; mit
llen, z długiemi pazura-
großem, langem und brei-
nze, z wielkim, długim
n ogonem; der den Kopf in
rägt, ktory głowę wyſoko
zadziera do gory; der oft
ary często picie; der im
icht weicht, ktory w poty-
ugim nie uſtępuie; der für
nen kämpft, ktory ſię biie o
ſwoie kury; ſchöner, piękny: geſchickt zum Kampfe, ſpoſobny, zdolny, do walki, do potyczki; mit großen und weißen Ohren, z wielkiemi y białemi uſzami; mit breiter und ſtarker Bruſt, z ſzerokiemi z mocnemi pierſiami; mit langen Flügeln, z długiemi ſkrzydłami; gromiithiger, wyſoko patrzący; munterer, żywy; wachſamer, czuyny; der ſich nicht leicht fürchtet, ktory ſię nie zaraz zlęknie; krehet nicht, wenn er im Kämpfen verſpielt, wohl aber, wenn er den andern überwindet, nie pieie, gdy potyczkę przegra, pieie zaś mocno gdy drugiego pokono; krehet ſtets, uſtawicznie pieie; iſt die Nacht über ſtille, w nocy ieſt cicho; wird zu krehen bewegt, do piania bywa poruſzony, gilt oder vermag auf ſeinem Miſte am meiſten, naywięcey może, naywięcey dokazuie na ſwoich śmieciach; einen recht rein rupfen, koguta, dobrze czyſto oſkubać, myſkubać, der Hahn ſcharret mit den Füßen, grzebie nogami, dehnet ſich auf den forderen Krallen in die Höhe, wyciąga ſię na przednich pazurach w gorę. 2) im Faſſe, wodurch das, was darin iſt, abgelaſſen wird, w naczyniu, kurek, rurka, leiek, do wylewania y wytoczenia co w naczyniu ieſt, das Waſſer läuft aus ſilbernen Hähnen, woda biegnie ſrebrnemi kurkami, leykami. 3) auf den Thürmen, Wetterhahn, na wierzchu; ſtatt der Fahne, zamiaſt horągiewki, kurek, kogutek, nazywa ſię, także: von allem Gevögel, u wſzyſtkiego ptaſtwa ſamiec nazywa ſię, Hahn.

Hahnbutte, ſ. f. głog, toż ſamo znaczy co: Hanbutte.

Hahnenbart, ſ. m. brodka kogucia; rother mit weiß vermenget, czerwona z białawym.

Hahnenfuß, ſ. m. renunkul, ein Gewächs, krzak zielny.

Hahnenkamm, ſ. m. grzebien kogutowy na wierzchu głowy.

Hahnengeſchrei, ſ. n. pienie kura, gdy kurcienkim y wyſokim głoſem pieie.

Hahnrei, ſ. m. Hörnerträger, kornut, ten, ktorego żona z inſzym przeſtawa zwyczay ma, einen zum Hahnrei machen, rogi komu przyprawić; gdy żona z innym zwykła; gutwilliger, wiſſentlicher, drobowolny, wiedzący o takim poſtępku żony.

Hahnreiorden, ſ. m. Hahnreiſchaft, ſ. f.

ſtan

Hafen gelassen werden, do portu być puszczonym, być wpuszczonym; do portu być przyiętym, odebrać pozwolenie wolnego wiechania do portu, wolno, bez zakazu, bez bronienia stanąć w porcie; machen, daß man nicht aus demselben kommen kann, sprawić, że z portu nikt wyiść nie może, żeby nikt niemogł ruszyć się z portu, żeby nikt nie mogł popłynąć y wybiec z portu; verwahren, daß nichts aus, oder ein kann, strzec, pilnować, przestrzegać, żeby nic ani nie przyszło do portu, ani nie wyszło z portu, ani nie ruszyło z portu; mit einem Schiffe versenken, verstopfen, pogrążonym na dno okrętem, port, zapchać, zastawić, aby nie można było wpłynąć, vor des Hafens Einfahrt kommen, podeyść pod sam wiazd do portu, pod to samo mieysce, gdzie się port na morzu zaczyna, die Schiffe an den Rand des Hafen anlegen, okręty do brzegu portowego przystawić, przypchnąć, okręty przy brzegu portowym postawić, okręty do brzegu portowego przytulić, der in den Hafen einlaufen darf, ktory do portu wbieć, wiechać może, wir sind in einem sichern gekommen, przyby liśmy do bezpiecznego portu, stanęliśmy w bezpiecznym porcie, wbiegliśmy w bezpieczny port, dopadliśmy bezpiecznego portu, dostaliśmy się do bezpiecznego portu. 2) *znaczy także to słowo*, Hafen, ein irdenes Gefäß, Topf, gliniane naczynie gliniany statek ogołem, iakie są garki, rynki, ryneczki, tygle, miski, pokrywki gliniane, to wszystko iednym słowem nazywa się, Hafen.

Hafenmeister, *s. m.* starosta portowy, rządca portowy, dozorca portu.

Hafer, *s. m.* s. Haber u. s. w.

Hafern, *adj.* von Hafer oder Haber, owsiany.

Haft, *s. f.* Einsetzung ins Gefängniß, wsadzenie do więzienia, wzięcie do więzienia, *to co:* Verhaft, Arrest, areszt, przytrzymanie; *to co:* Gefängniß, więzienie, Ehehaft, przeszkoda do małżeństwa; rechtmäßige Verhinderniß, prawna przeszkoda do ślubu.

Häft, *s. m.* Häftel, *s. m.* haftka, zapinka, zpinka, Häft einer Wunde, haftowanie, zahaftowanie iakiey rany, zaszycie rany.

Häft, *s. f.* zapinka, zpinka, do za[illegible]nania, do zpinania.

Häftel, *s. m.* s. Haft, *s. m.*

Haften, *v. n. a.* przypiąć, zpiąć, zapi[illegible] an etwas fest machen, zpiąć z cz[illegible] przypiąć na czym. mit Haken ha[illegible] na hak, na haczyk, zapiąć zało[illegible] mit Stecknadeln, szpilkami zpią[illegible] *co:* gefangen setzen, do więzienia w[illegible]dzić, aresztować, zatrzymać, an[illegible] was fest seyn, halten, trzymać się [illegible]cno na czym, bydź dobrze zpięt[illegible] zapiętym, zawleszonym, für [illegible] stehen, caviren, ręczyć za co, [illegible]rzec za co, obiecać, odpowied[illegible] bydź w tym, da steckts, da haft[illegible] tu sęk, tk sęk; to tu węzeł, to tym wszystko, to cała trudność.

Häften, *v. a.* zpiąć, zpinać, zapiąć, [illegible]pinać, upinać, poupinać.

Hafter, *s. m.* rękoymia, rękoda w[illegible] przyrzekaiący za co, obiecuiący kogo odpowiedzieć.

Haftgeld, *s. n.* zadatek, pieniądze [illegible] na zadatek, pieniądze zadane.

Haftung, *s. f.* das Haften, *s. n.* rę[illegible]mowanie, rękadanie, rękoday[illegible] rękoiemstwo, przyrzeczenie [illegible] za kogo: obiecanie odpowiedzi[illegible] kogo, przyięcie na siebie, [illegible] Bürgschaft, *ktore słowo także zna[illegible]* ręczenie, rękoiemstwo.

Hag, *s. m.* płot, z żerdzi, z chrust[illegible] *co:* Zaun.

Hagapfel, *s. m.* ieżowka, drzewo, [illegible]czey, nazywa się leśna iabłoń: [illegible] solchem Baume, z takiego drze[illegible] ieżowkowy, leśney iabłoni.

Hagbuche, *s. f.* grabina, *to co:* [illegible]buche, junge Hagbuche zu Hecken, [illegible]da grabina do sadzenia y rozk[illegible]wienia.

Hagbuttenstrauch, *s. m.* krzak głog[illegible] głogowina, *pot.* cynosbatus, *f.*

Hagdorn, *s. m.* głog biały; *to co:* [illegible]dorn, *słowo w słowo:* die Frucht[illegible]ches Strauchs, Mehhasgen, [illegible] głog, głogowa iagoda, was von [illegible]gedorn ist, co z głogu iest, *adj.* [illegible]gowy, Büchse von Hagedorn, [illegible]szka głogowa.

Hagdrüse, *s. f.* gruzoł, bolak twa[illegible] Gewächs am Halse, co wyrasta[illegible] szyi, plur. gruzoły, guzy po szy[illegible]snące y robiące się.

Hageiche, *s. f.* buk, buczyna, drze[illegible] von Hageiche, *adj.* z bukowego [illegible]wa, bukowy, Asche von Hageiche [illegible]

bukowa, z buczyny, z drzewa bukowego.

...ichen, adj. bukowy, co z buko, z czyny robione.

...n, s. m. Schloßen, grad; prasselt auf den Dächern und zerschmelzt, pra... puka po dachu y topnieie, wie Hagel von einander springen, iak grad roz kakiwać się iedno od drugiego, ... Hagel trifft die Weinberge, grad ...cze winnice; hat getroffen, wy...ukł winnicę. 2) Hagel, Schrot zu ...ießen, śrzut, do strzelania.

...eln, v. imperf. grad padać, es ha...lt, grad pada, es hagelt erschrecklich, ...raszny grad pada, biie, tłucze.

...icht, adj. grodowy, na kształt ...radu. niby, istotę gradu maiący.

...n, v. a. mit einem Hage oder Zau... umgeben, grodzić, ogrodzić, pło...m otoczyć, opasać, dać plot, pło...m ogrodzić, parkanem oparkanić.

...n, n. pr. Hagenawe, Stadt in ...ß, miasto w Alsacyi.

...r, adj. mager, chudy, nietłusty, ...chły iak szczypa.

...rkeit, s. f. chudość, nietłustość, ...z mięsa, bez ciała, skòra a kości.

...meisser, s. n. noż ogrodniczy do o...rawania drzew.

...sen, n. f. pl. głog, głodzina, gło...wy krzak; głogowy krzew.

...r, s. m. kawka, ptak niewielki w ...arnym pierzu.

...hm, Ham, s. m. Fischham, pocisk ryby, ości, womit man Fische fängt, ktoremi ryby biią, hapaią.

...n, s. m. kur, kogut, Haushahn, domowy kogut; ein Vogel, ptak w domu chowany; geiler, gorący; mit rothem Kamme, z czerwonym grzebie...em; mit kurzem und spitzigem Schnabel, z krotkim a kończystym ...ubem; mit roth und weiß unter...ngtem Barte, z czerwoną y biało...ą brodą; mit sprenglichtem Halse, ...e pstrą szyią; mit rauchen Keulen, kosmatemi noszkami: mit kurzen Beinen, z krotkiemi nogami; mit langen Krallen, z długiemi pazura...mi; mit großem, langem und brei...tem Schwanze, z wielkim, długim y szerokim ogonem; der den Kopf in die Höhe trägt, ktory głowę wysoko nosi, łep zadziera do gory; der oft krehet, ktory często pieie; der im Kampfe nicht weicht, ktory w potyczce z drugim nie ustępuie; der für seine Hühner kämpft, ktory się biie o swoie kury; schöner, piękny; geschickt zum Kampfe, sposobny, zdolny, do walki, do potyczki; mit großen und weißen Ohren, z wielkiemi y białemi uszami; mit breiter und starker Brust, z szerokiemi z mocnemi piersiami; mit langen Flügeln, z długiemi skrzydłami; gromüthiger, wysoko patrzący; munterer, żyżwy; wachsamer, czuyny; der sich nicht leicht fürchtet, ktory się nie zaraz zlęknie; krehet nicht, wenn er im Kämpfen verspielt, wohl aber, wenn er den andern überwindet, nie pieie, gdy potyczkę przegra, pieie zaś mocno gdy drugiego pokono; krehet stets, ustawicznie pieie; ist die Nacht über stille, w nocy iest cicho; wird zu krehen bewegt, do piania bywa poruszony, gilt oder vermag auf seinem Miste am meisten, naywięcey może, naywięcey dokazuie na swoich śmieciach; einen recht rein rupfen, koguta, dobrze czysto oskubać, myskubać, der Hahn scharret mit den Füßen, grzebie nogami, dehnet sich auf den fordern Krallen in die Höhe, wyciąga się na przednich pazurach w gòrę. 2) im Fasse, wodurch das, was darin ist, abgelassen wird, w naczyniu, kurek, rurka, leiek, do wylewania y wytoczenia co w naczyniu iest, das Wasser läuft aus silbernen Hähnen, woda biegnie srebrnemi kurkami, leykami. 3) auf den Thürmen, Wetterhahn, na wierzach; statt der Fahne, zamiast horągiewki, kurek, kogutek, nazywa się, *także*: von allem Gevögel, u wszystkiego ptastwa samiec nazywa się, Hahn.

Hahnbutte, s. f. głog, toż samo znaczy co: Hanbutte.

Hahnenbart, s. m. brodka kogucia; rother mit weiß vermenget, czerwona z białawym.

Hahnenfuß, s. m. renunkuł, ein Gewächs, krzak zielny.

Hahnenkamm, s. m. grzebien kogutowy na wierzchu głowy.

Hahnengeschrei, s. n. pienie kura, gdy kurcienkim y wysokim głosem pieie.

Hahnrei, s. m. Hörnerträger, kornut, ten, ktorego żona z inszym przestawa zwyczay ma, einen zum Hahnrei machen, rogi komu przyprawić; gdy żona z innym zwykła; gutwilliger, wissentlicher, drobowolny, wiedzący o takim postępku żony.

Hahnreiorden, s. m. Hahnreischaft, s. f. stan

ſtan kornuferowſki, towarzyſtwo kornuferowſkie, zelżywość kornuferowſka.

Hailsbrunn, *n. pr. m.* Hailsbrunna, Ort im Anſpachiſchen, miaſtow Anſpackim.

Haimburg, *n. pr. f.* Haimburga, Stadt in Oſterreich, miaſto w Auſtryi leżące.

Hain, *ſ. m.* ein Wald, gay, botek, knieia, *obacz na swoim mieyſcu*, Hayn, 2) Name vieler Städte, imię wielu miaſt, u. a. Orter, y inszych mieysc.

Hainbuche, *ſ. f.* głog; von dergleichem Baume, z tego drzewa, głogowy.

Hainbuchen, *adj.* głogowy, hainbuchener Zweig, głogowa gałązka. 2) *znaczy:* proſtak, gruby, recht grob und tölpiſch; ein hainbüchener Kerl, proſty, gruby, człowiek niezgrabny, drąg.

Häkchen, *ſ. n.* kleiner Haken, mały hak.

Haken, *ſ. m.* Hacken, hak, oſeka; eiſener, żelazny, einſchlagen in etwas, wbić w co hak; kleine wie an einer Angel, mały, iako co wędka, kozulka, große Schiffe damit anzuhalten, Eimer aus dem Brunnen zu ziehen ꝛc. wielki hak, haczyſko, do przytrzymywania okrętow, albo do wyciągania wiadra ze ſtudni, *z łácińskiego, ręka żelazna*, an ein Schiff ſchlagen, es damit anhaken, zarzucić na okręt taki hak, taką rękę żelazną, do złapania go.

Häl, *ſ. f.* kryćie, taienie, ukrywanie, ukycie, utaienie.

Halb, *adj.* połowa, halber Theil, połowa połowka, halbes Uebel, połowę złego, halbe That, połowę uczynku, halbe Verrichtung, połowę ſprawunku, halb ſo groß, połową tak wielki, ein Haus noch halb ſo theuer kaufen, als es einer ſchätze, dom ieſzcze połową tak drogo kupić iak kto ſzacuie, einen noch halb ſo närriſch machen, als er geweſen iſt, ieſzcze raz kogo połowę głupſzym uczynić iak był, einen halben Monat aus dem Jahre wegthun, połowę miesiąca, z roku wyiąć, halbe Verſe, połowki wierſzow, ſich halb über den Tiſch hinüber legen, rozwalić ſię, położyć ſię, połową ſiebie, na dwie połowy rozdzielone ieſt; połowa, heißt eigentlich die eine Hälfte deſſen, was ſo getheilet worden, część tego co na ſtole, was halb getheilt wird, co na dwie części, połowki podzielone, eine Höhe von zweien und einem halben Fuße, wyſokość na półtr ſtopy, auf halbem Wege, na po drogi, *als lepiey y zwyczayniey*, drogi, als ſie den halben Trunk hatte, ſchrie ſie, gdy połowę wołać poczęła, mehr, als den Theil einer Sache ausmachen, iak połowę iakiey rzeczy zrob zwei Fuß und einen halben, ſtopy y połowę, Siehe die folgenden Artikel.

Halb abgehauen, *part. et adj.* wę, obcięty, okrzeſany, obr

Halbesalter, *ſ. n.* wpołſtary, ſzrz lat, ſzrzedniego wieku, wpo wieku.

Halb auf dem Rücken liegend, *adj.* w połowę na grabiec wpuł na znak położony.

Halb aus dem Meere ſeyn, *adj.* po ski, niby w połowę z mor dacy.

Halb ausgeführt, *part. et adj.* wpo biony, wpoł dokazany.

Halb ausländiſch, *adj.* wpoł cudzo ſki, w połowę cudzoziemki.

Halb bäueriſch, *adj.* wpoł chł wpołwieyski.

Halb bedeckt, *part. et adj.* puł wpuł nakryty, w połowę nakry

Halb begraben, *part. et adj.* wpo grzebiony, wpoł pochowany.

Halb bekleidet, *part. et adj.* wpoł ny, wpoł przyodziany, w p odziany.

Halb benetzet, *part. et adj.* wpoł ziony, wpołobiedzony, wpoł ſany.

Halb beſchnitten, *part. et adj.* w brzezany, wpołokrojony, wpoł wany.

Halb beſchoren, *part. et adj.* wpo lony, wpołoſtrzyżony, w p ſtrzyżony.

Halb blind, *adj.* wpoł ślepy, wpoł mny, w połowę niewidomy.

Halb bloß, *adj.* wpoł nagi, wpoł nażony, w połowę obnażony

Halb cirkelrund, *adj.* wpoł okr połkoła maiący, halb cirkelrunde ſtuk eines Feldes, pola iakiego wpołkola idący.

Halb ein Bock, *adj.* puł kozioł, cap, w połowę kozioł w po cap.

Halb ein Thier, *adj.* wpołowe zw połową zwierz, poł zwierzę.

Halbe Faſten, *ſ. f.* połowe poſtu, poſtu, wpoł pościć, wpoł post.

Halb verscharrt, *part. et adj.* wpoł przywalony, w połowę przywalony.

Halb viehisch, *adj.* wpoł bydlęcy, na poły bydlęcy, w połowę iak bydlę.

Halb umgebracht, *part. et adj.* wpoł zabity, w połowę zabity, na poły zabity.

Halb untergestützt, *part. et adj.* w połowę podpierany, wpoł podparty.

Halb Vogel, *s. m.* wpoł ptak, w połowę ptak, na poły ptak.

Halb voll, *adj.* wpoł pełny, wpoł niepełny, do połowy niepełny, halb volle Schiffe, wpoł pełne, w połowę niedopełnione okręty.

Halb vollbracht, *part. et adj.* w połowę odbyty, zrobiony. halb vollbrachte Werke, w połowę odbyte, w połowę skończone roboty.

Halb Wegs, *adv.* iako kolwiek; mag der Wind auf der See seyn, mieć iako kolwiek, *lepiey*, iaki kolwiek, wiatr na morzu będzie. 2) auf dem halben Wege, na połowie drogi.

Halb welk, *adj.* wpoł zwiędły, w połowę zwiędły, halb welke Trauben, wpoł zwiędłe iagody. Blumen, wpoł zwiędłe kwiaty.

Halb wieder gemacht, *part. et adj.* wpoł znowu narządzony, wpoł znowu poprawiny.

Halb wild, *adj.* wpoł dziki, na połowę dziki, na poły dziki.

Halb zerfleischt, *part. et adj.* na poł podarty, w poł podarty, w połowę porozdzierany.

Halb zermalmet, *part. et adj.* w połowę roztarty, w połowę porozcierany.

Halb zerrissen, *part. et adj.* w połowę rozdarty, na poł porodzierany.

Halb zerstossen, *part. et adj.* w połowę roztarty, na poły roztarty.

Halb Ziegel, *s. m.* na połowę cegła, w poł cegła, w połowę cegła.

Halb zugeschlossen, *part. et adj.* w poł zamknięty, w poł zawarty, w połowę zawarty, halb zugeschlossene Augen, w poł zamknięte, w połowę zawarte oczy.

Halb zu verbrennen, *adj.* w poł maiąc być palony, na poły maiący być z palony.

Hälen, verhälen, *v. a.* kryć, ukrywać, taić, kryć się z czym, taić się, chować się z czym.

Häler, *s. m.* ukrywacz, ukrywaiący, kryiący, taiący, *znaczy także to co:* der Straßenräuber, drab, rabuś,

dły, wpoł rozpadniony, w połowę rozpadły.

Halb gebraten, *part. et adj.* wpoł pieczony, wpoł upieczony, überbleibsel des gebratenen Fleisches, ostatek wpoł upieczonego mięsa.

Halb gegessen, *part. et adj.* wpoł ziedzony, do połowy uiedzony, w połowkę uiedzony, halb gegessene Speisen vom vorigen Tage, wpołniedzone potrawy zprzeszłego dnia, wpoł uiedzone potrawy z wczorayszego dnia.

Halb gekocht, *part. et adj.* wpoł ugotowany, wpoł uwarzony, wpoł warzony.

Halb gelehrt, *part. et adj.* wpoł uczony, połowę nie do uczony.

Halb gemacht, *part. et adj.* wpoł zrobiony, wpoł uczyniony, halb gemachte Werke, wpoł porobione, poczynione, powyprowadzane, wpoł poodbywane roboty.

Halb geöffnet, *part. et adj.* wpoł otwarty, wpoł otworzony, w połowę otworzony, w połowę nieotwarty, halb geöffnete Thüren, wpoł otwarte, wpoł nie dowarte, nieotwarte drzwi.

Halb geschlossen, *part. et adj.* wpoł zamknięty, wpoł zaparty, wpoł zawarty, w połowę nie zamknięty.

Halb geschoren, *part. et adj.* wpołogolony, w połowę ogolony, w połowę niedogolony.

Halb gespalten, *part. et adj.* wpoł łupany, wpoł nałupany, w połowę rozłupany.

Halb gestalten, *part. et adj.* wpoł kształtowny, wpoł wykształtowany; w połowę odkształtowany.

Halb gestillet, *part. et adj.* wpoł uciszony, wpoł uśpiony, połowę uspokoiony.

Halb gestützet, *part. et adj.* wpoł podparty, wpoł sparty, połowę wsparty, w połowę podparty.

Halb getheilet, *part. et adj.* wpoł zielony, na połowy podzielony.

Halb gewaffnet, *part. et adj.* wpoł uzbroiony, wpołowę obronny, halb gewaffnete Armee, w połowę uzbroione woysko, halb gewaffneter Haufen Landvolk, wpoł uzbroiona kupa wieśniakow.

Halb gewaschen, *part. et adj.* wpoł omyty, wpoł opłukany, wpoł wyprany.

Halb Gott, *f. m.* poł bog, połowę bog, w połowę bog.

Halb göttlich, *adj.* puł boski, puł boży, w połowę boży.

Halb griechisch, *adv.* wpoł po grecku, w połowę po grecku.

Halb grau, *adj.* wpoł siwy, w połowę ofiwiały.

Halb herumgezogen, *part. et adj.* wciągniony, w połowę wciągniony.

Halb jährig, *adj.* puł roczny, puł maiący, w połowę roku, przez połowę roku, halb jährige Regierung, poł roczny rząd, przez połowę rząd, halb jähriges Leben, puł roczne życie, przez puł roka trwaiące.

Halb Insel, *f. f.* puł wyśep, połowa wyśep, w połowę wyśep.

Halbiren, *v. a.* słowo w słowo, na dwoie, na dwie połowy dzielić.

Halbiret, *part. et adj.* słowo w słowo, na dwoie dzielony, na dwoie dzielony.

Halb klaffend, *part. et adj.* na połowę rozpadły, w połowę rozpadły, rozpadniony.

Halb Knieftiefel, *f. m.* ciżmy krótkie z cholewkami do połowy goleni.

Halb lautend, *adj. et part.* wpoł brzmiący, w połowę brzmiący, w połowę dzwoniący.

Halb lautstimmig, *adj.* wpoł głośny, w połowę głośny.

Halb lebendig, *adj.* wpoł żywy, w połowę żyiący.

Halb leer, *adj.* wpoł prożny, w połowę prożny.

Halb leiblich, *adj.* wpoł cielesny, w połowę ciało maiący.

Halber Mann, *f. m.* poł męzczyzna, hermafrodyt, razem męzczyzna i baba.

Halb nackend, *adj.* nacket, wpoł nagi, w połowę obnażony, wpołob

Halb naß, *adj.* wpoł mokry, wpołoczony, w połowę mokry, w połowę zmoczony.

Halb niedergerissen, *part. et adj.* obalony, wpoł zwalony, wpoł zwalony, wpoł rozrucony.

Halb offen, *adj.* wpoł otwarty, w połowę otwarty, w połowę knięty.

Halb offen stehend, *part. et adj.* otwarty stoiący, w połowę knięty stoiący.

Halbes Pfund, *f. n.* poł funta, Pfund Mehl, puł funta mąki.

Halb rauchend, *part. et adj.* wpoł miący, w połowę dymiący.

Halb roh, *adj.* wpuł surowy, w połowę surowy, na poł surowy, halbe Lupine, na puł surowe łu

należący, Hamelski, Mężczyzna, Hamelnianin; *kobieta*, Hamelnianka.

Hämisch, *adj.* krzywy, na ukoś, złośliwy. hämische Verfolgung, złośliwe prześladowanie; gegen einen, kogo, na kogo, przeciwko komu.

Hammel, *ſ. m.* skop, baran, was von einem Hammel iſt, skopowy. barani.

Hammer, *ſ. m.* młot, tłuk, Schlägel, ein Werkzeug, inſtrument. 2) womit man das Eiſen bereitet, kuźnica, kuźnia, gdzie żelazo robią, hamernia; 3) Meerwage, ein Fiſch, ryba pewna.

Hämmeren, *v. a.* młotem kuć, robić, bić, rozbiiać, klepać, kować.

Hämmerer, *ſ. m.* młotnik, ten co młotem kuie, robi, hamernik.

Hammerſchlag, *ſ. m.* zędra, odrobiny od żelaza; odchodki.

Hanau, *n. pr. f.* Stadt am Rhein, Hanawa, miaſto nad Renem, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; Hanawſki.

Hanbutte, *ſ. f.* iagoda, głogowa, ſ. auch Haynbutte.

Hand, *ſ. f.* ręka, Glied des menſchlichen Leibes, członek ludzkiego ciała; geſchickt zu etwas, ſpoſobna, ſprawna do czego; zerbrochene, złamana; beſudelte, zesmorukana, zabrudzona; blutige, krwią zbroczona; rechte, prawa; linke, lewa; geübte, wprawna, ćwiczona; feſte, mocna, tęga; gottloſe, niezbożna; ſieghafte, zwycięſka; enthaltſame, wſtrzemięźliwa; grauſame, okrutna; diebiſche, złodzieyſka; demüthig flehende, pokornie ſupplikuiąca; eiſerne, żelazna; ungewaſchene, nieumyta; geſchwinde, prędka; weiſſe, biała; glückliche, szczęśliwa, die Hände waſchen, ręce umyć, umywać, ręce obmyć, obmywać, etwas in die Hände nehmen, wziąć co w ręce, brać co do rąk, eine Büchſe in der Hand haben, mieć fuzyią w ręku, den Dolch einem aus den Händen winden, pnignał z rąk wykręcić, die Hoffnung in den Händen haben, nadzieie mieć w rękach, ein groſſes Werk daruntet haben, mieć wielką robotę pod ręką, *zwyczayniey ſię mowi*, pod ręką, albo w rękach, die Hände aufheben, ręce podnieść, ręce podnoſić; an ſich halten, *słowo w słowo*, ręce przy ſobie trzymać, *ſens*, zaś ma ten kſztalt mowienia, wſtrzymywać ſię od czego, nie być prędkim

Halte machen, *v. n.* stanąć, zatrzymać się; mit der Armee, z woyskiem.

Halten, *v. a.* trzymać; etwas im Munde, co w ustach, w gębie, w pyśku, die Sache in, oder mit der Hand, rzecz w ręce, albo ręką trzymać, sich nach den Gesetzen, trzymać się, sprawować się według praw, sich zu Hause, w domu się trzymać, nie wychodzić z domu, sich nicht halten können, nie moc się trzymać, utrzymać; in öffentlicher Verwahrung, pod publiczną strażą trzymać; eine Nadel in der rechten Hand, igłę w prawey ręce trzymać, sich einen halten lassen, dać się komu trzymać, der dritte Brief hält in sich, trzeci list ma, zamyka w sobie, einen halten, daß er nicht entlaufe, trzymać kogo, aby się niewymknął, aby nie uciekł; in der linken Hand einen Bogen, w lewey ręce łuk trzymać, mit einem Frieden, pokoy z kim trzymać, utrzymywać; mit einem Freundschaft ehrlich und redlich, przyiaźni z honorem y rzetelnie do trzymywać; sein Versprechen, trzymać, dotrzymywać obietnicy, sein Wort, słowa dotrzymywać, das Gesetz, prawa się trzymać, einen wohl, trzymać kogo dobrze, pięknie, einen hart halten, ostro, twardo, krotko kogo trzymać, *to co*, erweisen sich, sprawować się, *so tym samym sensie*, trzymać się dobrze, sich sehr wohl in dem gemeinen Wesen, sprawować się dobrze gwoli rzeczy pospolitey, sich sehr schändlich, nie pięknie, z wielką hańbą się trzymać, sprawować; wohl im Kriege, na woynie się dobrze trzymać, mężnie się popisywać; in seinen Verrichtungen, w swoich interesach, sich schlecht, źle się utrzymywać; nicht wie man soll, źle się sprawować, źle się trzymać, nie tak iak należy, iak by powinno; tapfer, wie ein braver Mann, mężnym się pokazać, iak przystoi, na zacnego męża, sie halten es seinen Vorfahren anständig, iak przystoi na przodkow iego; ehrlich und löblich, z honorem y chwalebnie; prächtig, wspaniale; unsträflich, nie nagannie; zählen, schätzen, meinen, trzymać, rozumieć, szacować, mniemać, einen für mehr halten, als jene alle, więcey sobie kogo szacować, niżeli tamtych w szystkich, etwas für ein Verbrechen, mieć co, trzymać co za przestępstwo, za występek, einen für nichts, kogo za nic mieć; für einen weisen Mann, mieć kogo za mądrego człow für redlicher, mieć kogo za rze go, trzymać o kim że rzetelny etwas für was sehr geringes, m za rzecz bardzo nikczemną, b für etwas böses, śmierć trzym co złego, gleich auf etwas, tr wiele o iakiey rzeczy, etwas f Wohlthat, mieć co za dobro stwo; einen für einen Feind, m go za nieprzyiaciela; für un zu einer Würde, za nieprzyi rzecz do iego godności, s für eine Ehre, mieć sobie co nor; alle menschliche Dinge für ger, als sich, mieć wszystkie ludzkie za podleysze od siebie manden für einen gegen sich, ni nikogo za człowieka w poro do siebie, etwas sehr hoch, c ko szacować, wysoko o czym mać, für besser halten, za lepsz einen täglich höher, o kim c wyżey trzymać, kogo co wyżey *y więcey*, szacować, r untreu, mieć kogo za wierne was so hoch, als sein Leben, wysoko szacować, iak swoie rowno z swoim życiem klu für verloren, mieć za rzecz stra za rzecz zgubioną, *to co*, b obchodzić, ein Fest halten, obchodzić, Gastgreien, b stoły dawać, stoły trzymać einem, trzymać się z kim, sich kogo, mit einem, trzymać trzymać czyię stronę, mit tei, z żadną stroną nie trzy żadną stronę nie trzymać, żadney strony, viel von sich, sobie trzymać, auf Reputa starać się o honor, utrzymy honor, utrzymywać swoi swoie dobre imię, an sich, u wać się, wstrzymywać się; Lügen, od kłamstwa, sich nic können, nie moc się utrzy być utrzymałym, w namięt w żądzach, das Seinige s oszczędnie y z małym wy żyć, gegen einander etwas, z w czym, rozmawiać o czym, stosować y równać między so gute, wybaczyć, nie mieć za nem, komu, halte mir es daß ich es sage, wybacz mi, mi za złe, że co mowię, ein Thorheit zu gute, przepus durować komu iego głupst

Fluſſe, handel na rzece; zur See, na morzu, handel rzeczny, handel morſki; wohl berathſchlagter, dobrze ułożony; toller, nierozumny, einem einen Handel anbefehlen, komu interes iaki do ſprawienia zlecić; dać do ſprawienia komu iaki ſprawunek, einen Handel auf ſich nehmen, wziąć na ſiebie iaką ſprawę, iaki interes, den Handel angreiffen, chwycić ſię handlu, ſprawunkow, intereſu, mit einem den Handel haben, mieć z kim iaki interes, mit einem Handel beſchäfftiget ſeyn, intereſem być zabawnym, zatrudnionym, interes mieć w ſwoim ſtaraniu, zawiadywać intereſem, interes ſprawić, ſprawiać, ſprawować, interes wyrabiać, wyrobić, aus einem kommen, wyiść z iakiego intereſu, zbyć ſię iakiego intereſu z głowy, ſich von demſelben losmachen, wolnym ſię uczynić od intereſu, oddalać ſię od intereſu, dalekim ſię uczynić od intereſu, den Handel fahren laſſen, interes złożyć; *to co*, rzecz, der Handel iſt gefährlich, rzecz ieſt niebezpieczna; vor Gericht, *przed ſądem*, ſprawa, prawo; angeben, aus zetteln, anfangen, ſprawę zacząć, zapiſać, prawo zacząć; mit einem ſich darauf einlaſſen, wdać ſię w prawo z kim, vor Gericht den Handel führen, przed ſąd ſprawę wyprowadzić, do ſądu ſprawę wynieść, wytoczyć, mit dem Handel zu kurz kommen, verlieren, ſprawę przegrać, utracić, *to co*, Kaufmannſchaft, kupieſtwo, handel, kupczenie: ſtarker, mocne; vortheilhafter, dobry, zarobny, zyſkowny handel; ſchnöder, geringer, ſchändlicher, ſzpetny, nikczemny, bezwſtydny; unanſtändiger, nieprzyſtoyny, den Handel treiben, handel prowadzić, wieść, mit Handel und Wandel ehrlicher Weiſe etwas vor ſich zu bringen ſuchen, handlem y frymarkiem uczciwym ſpoſobem ſzukać zarobku, zyſku, dorabiać ſię fortuny, kawałka chleba, zarabiać; nur ſeinen Nutzen zu ſchaffen, handel prowadzić tylko dla ſwoiey potrzeby, der Handel, der vieles dabei ſchaffet, handel, ktory tak wiele z ſobą zyſku y zarobku przynoſi, in Aſien den Handel treiben, w Azyi handel prowadzić, trzymać, auf eine andere Art, inſzym ſpoſobem.

Händel, *ſ. m.* ſpor, ſprzeczka, *to co*: Zänkereyen, zwada. Händel verurſachen,

kim do brania, do wydzierania, das Werk geht wohl von der Hand, robota idzie od ręki dobrze, in eines Händen ſtehen, być w czyich rękach, *to ieſt*, kiedy kto ma moc co czynić, kiedy ma wolno co czynić, die Bücher ſind in aller Händen, te kſiążki ſą w rękach u wſzyſtkich, *t. i.* wſzyſcy te kſiążki czytaią, etwas nicht aus den Händen laſſen, nie wypuſzczać czego z rąk, trzymać co kto ma, *etwas aus den Händen legen*, co z rąk wypuścić, położyć, die letzte Hand iſt noch nicht an das Werk gelegt worden, ieſzcze oſtatniey ręki do roboty nie przyłożono, *to ieſt*, ieſzcze robota nie ieſt wcale y zupełnie dokończona, wydoſkonalona, den Feinden in die Hände gerathen, wpaść w ręce nieprzyiacioł, die Feder iſt mir in die Hände gekommen, pioro przyſzło do moich rąk, das Buch iſt den Leuten darein gekommen, kſiążka przyſzła do rąk ludzkich, aus den Händen fallen, z rąk wypaść, einen daraus laſſen, puścić kogo z rąk, mit vollen Händen, pełnemi rękami, mit Hand und Fuß, nogami y rękami, in den Schubſack ſtecken haben, mieć ręce w kieſzeni, einer Sache wegen nicht eine Hand umwenden, dla iakiey rzeczy, ani ręką ruſzyć, einem das Gewehr aus den Händen reißen, broń komu z rąk wyrwać, der nichts darin hat, arm, ktory nie ma nic w rękach, ubogi, *w Polskim lepiey y krocey ſię mowi:* ktory nie ma nic, Finger an den Händen haben, mieć palce u rąk, mit den Händen klatſchen, die Hände zuſammenſchlagen vor Freuden, klaſkać rękami, rękę w rękę być, z radości, eine Hand wäſcht die andere, ręka rękę umywa; *Przyſłowie* znaczy, ieden drugiego ma wſpierać, ieden drugiemu ma pomagać, mit Menſchenhänden gemacht, ludzkiemi rękami zrobiony, in der rechten eine Fackel vortragen, w prawey ręce nieść przed ſobą pochodnie, an ſich ſelbſt die Hände legen, ſiebie ſamego zabić, mit eigener ſchreiben, własną ręką pisać, einen bei der Hand haben, mieć kogo na doręczu, na zawołaniu, na prędkości, zu einem die Hand ausſtrecken, rękę wyciągać do kogo; an einen legen, rękami kogo pochwycić, uderzyć, die Hände voll haben, nicht gebrauchen, ręce mieć pełne, rąk nie moc zażyć; in eines Blute waſchen, ręce omyć w czyiey krwi, einem was in die Hände ſpielen, włożyć komu w ręce, einem die Hand den Mund halten, ręką komu z zatkać, geben, rękę komu dać, mir die Hand, day mi rękę, bu vorwerfen, rękę zarzucić, rę zarzucić, zaſtawić; ausſchlagen odbić, odepchnąć; hinrecken, a cken, rękę wyciągnąć, etwas a rechten in die linke nehmen, co wey ręki do lewey wziąć, ein in die Hände geben, dać w wzaiemnie ręce, mit ausgeſtr einen um Frieden bitten, z wyc nemi rękami kogo o pokoy ein Pferd nach der Hand ſtr konia ręką ciuc w grzbiet, ſchwind mit den Händen iſt, kt prędki w rękach, in eines ſeyn, być w czyich rękach, die Hände gerathen, wpaść w ręce, die Hände ſinken laſſen, ścić ręce, nic nie robić, einem ne Hände bekommen, dostać ſwoie ręce, einen lebendig den in die Hände liefern, kogo nieprzyiacielowi w ręce wy nem die Hand darbieten, kom podać, kłuſſen, komu ręce, rękę wać, ucałować, einen bei der nehmen, kogo za rękę wziąć, ben in eines Hände ſtellen, fu cie w czyie ręce oddać, pow in den Schooß legen, in den ſtecken, ręce do kieſzeni wie *ieſt*, nic nie robić; an ein gen, ręce do roboty przyło Hände haben, mieć wolne ręc mieć wolność czynić co chc zur Hand gehen, pomagać, wać, naſługiwać komu, ei de und Füße, to ma ręce *ieſt*, to nie ieſt nic, die Gew nimmt überhand, zwyczay ſię ga, die Krankheit nimmt choroba ſię wzmaga, einem Handen ſtellen, włożyć co ręce, es gehet alles durch wſzyſtko idzie przez iego r bei der Hand iſt, für die ſchickt, co do ręki przypad ręki zdatne wygodne ieſt, die man mit der Hand werf kamienie, ktore ręką można Bündel, das man mit ihr fa wiązka, ktorą można ręką Geld, das man auf die Hand d pieniądze na rękę dane, ktory

na rękę dostaie, mit Händen gerafft, rękami zdarty, odarty, und auf Haufen gethan, y na kupę zwalony, mit der Hand gemacht, ręką zrobiony, Werke, ręką udziałane roboty, mit den Händen gewolgert, geformt, rękami ulepiony, uformowany, uciskany. tworzony, Käse, rękami tworzony syr, der eine Hand hat, kikur, der iedny ręki, der vier Hände hat, wero ręczny, der hundert hat, sto ręczny, hohle Hand, dłon, flache, ręka sama iak iest płaska, geballte, złożona ręka, pięść, Gottes Hand, der Schlag. apopleksya, choroba, hat ihn gerührt, porwała go, getroffen, ...chnęła, wzięła go apopleksya.

...., zur Hand gehörend, *adj.* ręczny.

...arbeit, *s. f.* ręczna praca, ręczna robota.

...arbeiter, *s. m.* ręczny robotnik, który ręką wyrabia.

...ball, *s. m.* piła, piłka do ręki, do ...ania.

...becken, *s. f.* miednica do umywania, do zlewania wody w umywaniu.

...beil, *s. n.* siekierka, do ręki letka, ...e ciężka, toporek mały.

...bieten, *v. a.* rękę podać, podawać, rękę wyciągnąć, wyciągać, s. ...

...bietung, *s. f.* ręki podanie, przybliżenie się, poratowanie.

...blätter, *s. n. pl.* stroy na ręce z płotna robiony, mankięty, angażanty.

...bogen, *s. m.* łuk ręczny łąk, do strzelania.

...breit, *adj.* piądź *iakoky*, szerokość, ręczna, szerokość ręki.

...buch, *s. n.* ręczna książka, mała książeczka, nie cieżka do noszenia, ...ie, pugillares, do naznaczenia ...ego w nim, do nanotowania dla pamięci.

...büchlein, *s. n.* książeczka do ręki, ...rygodna do trzymania y donoszenia w ręce.

...büchse, *s. f.* pistolet, ein Schießgewehr, strzelba ręczna, do ręki strzelba.

...büchse, *s. f.* rękawica żelazna na rękę, do uzbroienia ręki.

...del, *s. m.* Verrichtung, *s. f.* sprawa, sprawunek, interes; öffentlicher, publiczny; leichter, łatwy, snadny, do zrobienia, do wyrobienia, garstiger, szpetna sprawa, szpetny, nie piękny interes; grausamer, okrutny; auf dem Flusse, handel na rzece; zur See, na morzu, handel rzeczny, handel morski; wohl berathschlagter, dobrze ułożony; toller, nierozumny, einem einen Handel anbefehlen, komu interes iaki do sprawienia zlecić; dać do sprawienia komu iaki sprawunek, einen Handel auf sich nehmen, wziąć na siebie iaką sprawę, iaki interes, den Handel angreiffen, chwycić się handlu, sprawunkow, interesu, mit einem den Handel haben, mieć z kim iaki interes, mit einem Handel beschäfftiget seyn, interesem być zabawnym, zatrudnionym, interes mieć w swoim staraniu, zawiadywać interesem, interes sprawić, sprawiać, sprawować, interes wyrabiać, wyrobić, aus einem kommen, wyiść z iakiego interesu, zbyć się iakiego interesu z głowy, sich von demselben losmachen, wolnym się uczynić od interesu, oddalać się od interesu, dalekim się uczynić od interesu, den Handel fahren lassen, interes złożyć; *to co*, rzecz, der Handel ist gefährlich, rzecz iest niebezpieczna; vor Gerichte, *przed sądem*, sprawa, prawo; angeben, anzetteln, anfangen, sprawę zacząć, zapisać, prawo zacząć; mit einem sich darauf einlassen, wdać się w prawo z kim, vor Gericht den Handel führen, przed sąd sprawę wyprowadzić, do sądu sprawę wynieść, wytoczyć, mit dem Handel zu kurz kommen, verlieren, sprawę przegrać, utracić, *to co*, Kaufmannschaft, kupiestwo, handel, kupczenie: starker, mocne; vortheilhafter, dobry, zarobny, zyskowny handel; schnöder, geringer, schändlicher, szpetny, nikczemny, bezwstydny; unanständiger, nieprzystoyny, den Handel treiben, handel prowadzić, wieść, mit Handel und Wandel ehrlicher Weise etwas vor sich zu bringen suchen, handlem y frymarkiem uczściwym sposobem szukać zarobku, zysku, dorabiać się fortuny, kawałka chleba, zarabiać; nur seinen Nutzen zu schaffen, handel prowadzić tylko dla swoiey potrzeby, der Handel, der vieles dabei schaffet, handel, ktory tak wiele z sobą zysku y zarobku przynosi, in Asien den Handel treiben, w Azyi handel prowadzić, trzymać, auf eine andere Art, inszym sposobem.

Händel, *s. m.* spor, sprzeczka, *to co*: Zänkereien, zwada. Händel verursachen, zwady,

zwady, ſprzeczki robić; aus einer Sache entſtehen, ſprzeczki z rzeczy iakiey bywaią, zowſtaią, mit einem Händel haben, mieć z kim ſprzeczkę, zwadę; ſich deren enthalten, od ſprzeczki ſię utrzymywać, zwady ſię ſtrzec, chronić, gerichtliche, ſpory prawne, in fremde ſich mengen, mięſzać ſię do cudzych ſpraw, do cudzych intereſow, was haſt du für Händel mit ihm gehabt? coś ty miał za ſprawę z nim, coś ty miał do czynienia z nim? co to było między wami? o co to między wami chodziło? neue anfangen, nowe ſprawy, nowe rzeczy zaczynać, poczynać.

Handeln, *v. a.* traktować, von wichtigen Stellen aus der Philoſophie, woźne mieyſca z Filozofii; von einer Materie, o iakiey materyi; von Sachen, die der Erinnung würdig ſind, o rzeczach, ktore godne ſą, aby ſię ich nauczyć; eigentlich und klüglich von einer Sache, właściwie y roztropnie o iakiey rzeczy traktować, mit einem oft von einer Sache, z kim często o iakiey rzeczy handlować; mit einem, daß, z kim, aby, von etwas ſcharfſinnig, o czym dowcipnie, ſubtelnie traktować; übel und ungerecht, źle y nie ſprawiedliwie, *to co:* ſich bezeigen, ſprawować ſię, ſehr ehrlich handeln, z honorem, z chwałą, uczciwie ſię ſprawować; klüglich, roſtropnie ſobie poſtępować; ſchändlich, ſzpetnie, nie pięknie, niestatkować, als ein Ueberwinder, po zwycięſku poſtępować, czynić iak zwycięzca; als ein Bürger, za obywatela ſię udawać, hart mit einem, twardo, oſtro ſobie z kim poſtępować; wie ein tapferer Mann, ſprawować ſię iak mężny człowiek; als ein kluger Mann, iako roztropny człowiek; ſtolz, hardo, pyſzno, dankbar gegen einen, wdzięcznie, z wdzięcznością poſtąpić ſobie przeciwko komuś gwoli komu, in einer Sache verſchlagen handeln, w iakiey rzeczy obrotnie ſię sprawić; wider ſeine Pflicht, przeciwko ſwoiey powinności, wie es ſeine Pflicht erfodert, poſtąpić ſobie, iak powinność każe; ohne Urſache wider die Gebühr, bez przyczyny przeciwko ſwoiey powinności poſtępować, *znaczy także to co:* Kaufmannſchaft treiben, handel prowadzić, kupieſtwem ſię bawić; in Polen zu Warſchau und in andern polniſchen, littauiſchen und ruſſiſchen Städten, handlować Poliſkich, Litewſkich y Ruſkich ſtach, mit einem, handlować z mit Wetrauch, kadzidłem handlować; zu Schiffe, naymowaniem tu handlować; mit Kohlen, węg kupczyć, węgle przedawać. Kleidern, ſukniami handlować; baares Geld, za gotowe pie gotowizną.

Handelſchaft, *ſ. f.* kupieſtwo, h treiben, kupieſtwo prowadzić.

Handelsfrau, *ſ. f.* kupcowa, kupc kupieſtwem ſię bawiąca pani, del trzymaiąca, handel prowa pani, kupcząca, handluiąca p

Handelsgericht, *ſ. n.* ſądy kupiec

Handelsherr, *ſ. m. ſ.* Handels- ob mann.

Handelsleute, *ſ. m. plur.* kupcy, dluiący, kupczący ludzie, na ſię bawiący; handlami y kupcz zarabiaiący.

Handelsmann, Handelsherr, *ſ. m.* piec; ämſiger, obrotny, za der etwas zu erwerben ſucht, k ſtara, aby co zyſkał, zarobił. nigdy nie zaſpi ſwoiego zar ktory pilno chodzi około h ſwoiego.

Handelsrecht, *ſ. n.* prawo kupiec prawo o handlach, prawo han cych.

Handelsſtadt, *ſ. f.* ſkładne, ſkła miaſto, w ktorym ſą ſklady t row.

Handfaß, *ſ. n.* nalewka do umyw rąk; mit Waſſer, z wodą.

Handfeſſel, *ſ. f.* dyby na ręce, ka ki na ręce, dla złoczyńcow.

Handfeſt, *adj.* tęgi, mocny, w dobry pachoł.

Handgeld, *ſ. n.* zadatek, zadatk niądze, zadatkowe pieniądz rzecz iaką umowioną y zarg dla pewności dane.

Handgelöbniß, *ſ. n.* ręczne przyrz nie, ręczna umowa, przez dan bie rąk z ubudwoch ſtron. mit der Hand, die einer thun muß etwas geben ſoll, umowa dan bie rąk potwierdzona, ktor nić muſi ten, ktory ma co da nem damit verbindlich machen, takową ręczną umową obowiąz nem ohne Handgelöbniß Geld wo ßen, komu dać wprzod pie bez żadney umowy danemi r zatwierdzoney, Handgelöbniß, w

f. m. rzemieślnik, ro-
ało umieiący.
wachs, konopie, rodzay
wa. vom Hanfe, *adj.*
nopi, konopiany, das
fe, lina konopna, z
a.
konopna rola, rola na
e się konopie rady ro-

s. Breche.
Hanf, konopny, ko-

le, na konopie, na kto-
ie rodzą. konopisko.
adj konopny, z ko-
, kręcony, pleciony z
fenes Seil, konopna
kręcona, robiona.
ziemia pod konopie,
opie; konopny grunt.
dzwoniec ptak, w ko-
ący, ztąd zowie się też,

m. ziarno konopne, *ie-*
nazywa się, siemie.
lina konopna, robiona

m. badyl, pieniek, ko-
łonka.
yłość, pagorek pochyło
, mieysce pochyło spa-
yłość mieysca spadzisto

en, *v. n. irr.* wisieć;
ner Binde, na uwiąsce
wiązaniu iakim; an ei-
, na drzewie; von der
ramienią; od ramienia
Leben hänget an deinem,
ycie zawisło od twoiego
Wohlfahrt hänget an ei-
n Hoffnung, nasza pomy-
a bardzo małey nadziei,
Thurme hangen bleiben,
się uwiesić na wieży,
wieży, an einem Steine,
na iakim kamieniu, in
Schmalz, als im Vogel-
iesić się, *lecz lepiey* uwię-
iu, w uszach, iak na le-
em Stricke, wisieć na po-
angen und fangen wollen,
y chcieć upaść, auf einer
en, czyiey stronie być przy-
ym.
, Hängeleuchter, *f. m.* świe-
ki wiszący od sufitu, o kil-
rach.

Hangemaul, Hängemaul, *f. n.* obwisłe wargi, komu wargi od gęby wiszą, komu wargi obwisły.

Hangend, Hängend, *part. et adj.* wiszący, obwisły, zawisły, hangende Ohren, wiszące uszy, hangende Blätter, wiszące obwisłe, liście, bez mocy.

Hangeohr, Hängeohr, *f. n.* kłapouch, ktoremu uszy wiszą, obwisłych uszow.

Hängig, *adj.* wiszący, zawiesisty, pochylony, pochyły.

Hannover, *n. pr. n.* Stadt in Niedersachsen, Hannower, miasto w Niżniey-Saksonii, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, Hannowerski; Hannowerska, Hannowerskie.

Hanns, *n. pr. m.* ein Mannsname, Jan, imię, ktorym się iaki męszczyzna nazywa, was Hännschen nicht lernt, wird Hanns nimmermehr lernen, czego się Jaś nie uczy, tego się Jan potym nigdy nie nauczy więcey. Hanns in allen Gassen, Natręt, biegaiący, tłukący się ustawicznie po ulicach.

Hännschen, *f. m.* Jaś.

Hansee, *adj.* Hanseeatisch, anseatyczny, Hanseestadt, anseatyczne miasto, do przymierza handlow należące, przymierze y społeczeństwo handlow z drugiemi miastami trzymaiące; zprzymierzone w handlu miasto; znaczy także pomorski, pomorskie miasto, nad morzem leżące.

Hanseeatisch, *adj.* s. Hansee.

Hapern, *v. impers.* uwięznąć, ulgnąć, nicht fort wollen, niechcieć daley iść, postąpić, co robić, hier hapert es, tu daley nie można, tu, ztąd więcey ruszyć nie można.

Hapsel, *n. pr. n.* Stadt in Liefland, Hapsal, miasto w Inflantach.

Harburg, *n. pr. f.* Stadt im Lüneburgischen, Harburg, miasto w Luneburskim.

Harcourt, *n. pr. n.* Ort in der ehemaligen Normandie, Harcurt, mieysce w przeszłey Normandyi.

Harfe, *f. f.* arfa, musikalisches Instrument, muzyczny instrument wiadomy, auf der Harfe spielen, na arfie grać.

Harfenspieler, *f. m.* gracz na arfie, arfista; ten co na arfie umie grać.

Harfenspielerinn, *f. f.* arfistka, graczka na arfie, ta co na arfie umie grać.

Häricht, *adj.* włosisty, siercisty; pochylokosmaty.

Härin,

słowa. Handschlag von ſich geben, daß man einen in Schutz nehme, dać rękę ze ſwoiey ſtrony, że kogo kto pod prodekcyą bierze.

Handschraube. *ſ. f.* dybki, śruby na ręce, do wiązania y ściśnienia rąk.

Handschrift, *ſ. f.* ręczne piſmo, piorem y ręką piſane, einer Handschrift vertheidigen, czyiego ręcznego piſma bronić, einen damit überweiſen, kogo ręcznemi piſmami pokonać, komu ręcznemi piſmami dowodzić, dowieść, einer Handschrift nachmachen, czyiey ręki naśladować, czyią rękę potrafić, udać czyie ręczne piſanie; zmyślić rękę, einer Handschrift trauen, czyiemu ręcznemu piſmu wierzyć, dać wiarę, eine Copie, Abschrift einem von der Handschrift geben, kopiią, przepis, przepiſanie, takiego ręcznego piſma, *manuſkryptu*, komu dać, ein Ort, wo man falſche macht, mieyſce, w ktorym fałſzywe piſma ręczne robią. Handschrift aufſetzen, podpiſać, rękę ſwoię położyć; aufweiſen, vorzeigen, die du an ihn ausgeſtellet haſt, pokazać podpis, albo piſanie o ſiebie dane na świadectwo dla pewności, falſche, fałſzywy podpis, die verſiegelte einem bringen, z podpiſem ręki piſmo pieczęto wane przynieść; *to co*, eigenhändige Unterſchrift, własney ręki podpis, unterſchriebene Handschrift, podpis; ſchriftliche Verſicherung, piſana pewność, *aſſekuracya*, karta piſane upewnienie, ubezpieczenie, die Handschrift bekommen, kartę, obligacyą, aſſekuracyą, bezpieczeństwo piſane odebrać, *to co*, Hand, Art zu ſchreiben, ręka ſztuka piſania, piſmo, charakter, litery.

Handschriftlich, *adv.* na piſmie, piſmem piſano; z podpiſem własnym.

Handschuh, *ſ. m.* rękawica, rękawiczka, mit Handschuhen im Winter die Hände verwahren, w zimie ręce w rękawicach chować, *zwyczayny ſpoſob toż ſamo po Polsku wymowienia* ieſt: w rękawicach chodzić, rękawice, rękawiczki, wdziewać, nosić, w rękawiczkach iść; *krotko*, w rękawicach, w rękawiczkach. Handschuh anziehen, rękawice wdziać, wdziewać; ausziehen, rękawice, rękawiczki, zdiąć, behaltet nur eure Handschuhe an, unter Freunden nimmt man es ſo genau nicht, miey na ręce rękawice, nie zdyimuy z rąk rękawic, między przyiaciołami tego nie uważaią wyſtrzegaią ſię.

Handschuhmacher, *ſ. m.* rękawicznik, co rękawice robi.

Handthieren, *v. a.* handlować, kupczyć, zarabiać, mit etwas, czym; mit Gelde, pieniądzmi handlować, wirſt damit handthieren, mit gefällt, ty będzieſz tym handlował iak ci ſię podoba, mit einem hart, kogo oſtro traktować. ſię z kim obchodzić nazbyt: nem nicht, aſs mit einem Manne, nie obchodzić ſię tak iak z zacnym człowiekiem.

Handthieren, das, *ſ. n.* handlowanie, traktowanie, kupczenie, piſanie, czym.

Handthierer, *ſ. m.* kupiec, handlarz, handel trzymaiący, kupieſtwuiący.

Handthiererinn, *ſ. f.* kupcowa, kupczyna, handlarka, handluiąca, kupczyna.

Handthierung, *ſ. f.* kupczenie, handlowanie, zarabianie; ehrliche, we; mit etwas treiben, handel prowadzić.

Handtuch, *ſ. n.* ręcznik, do ucierania rąk.

Handvoll, *ſ. f.* garść, Heu, ſiana. voll Korn, garść zboża, garść wełny.

Handwahrſager, *ſ. m.* wrożek z rękowieſz, co ze znakow na czyiey poznaie przyſłe rzeczy, przeſłe, złe, albo dobre.

Handwahrſagerei, *ſ. f.* wrożenie z rękowieſzczenie; poznawanie.

Handwahrſagerkunſt, *ſ. f.* ſztuka żenia, wieſzczenia, zgadania wania z rąk, co ſię z kim albo ſię będzie działo.

Handwaſſer, *ſ. n.* woda na ręce umywania y płukania rąk, wody chcieć, wołać wody mowić o wodę na ręce, geben, przynieść, podać wody na ręce

Handwerk, *ſ. n.* rzemieſło, ręczna ręczno dzieło, aus etwas ręczną robotę z czego robić, ſiem ſię iakim bawić.

Handwerker, *ſ. m.* rzemieśnic, robotnik rzemieſło robiący.

Handwerksleute, *ſ. n. pl.* rzemieſlnicy, robotnicy, rzemieſło robiący iący, ludzie, es giebt viele ieſt wiele, znayduie ſię wiele tnikow w mieście, ludzi, ktorzy mieſło robią, rzemieſła pilnu.

stawać się twardym,
art, glina twardnieie,
, twardości nabiera,
hart, wenn es gefrieret,
nie, staie się twardą;
dy ciało twardnieie;
leiden hart werden, w
ardnąć. *to iest*, stać się
ie żywym na wszystko
alu, nie czuć iuż nic
durch die Gewohnheit,
uenie, przez przy-
ę, twardego serca y
, nie czuć iuż nic te-
etwas zu hart werden,
ym, wieder hart wer-
en, wenn es glühend ins
etunkt wird, znowu
żelazo, kiedy rozpa-
w wodę bywa wło-
hartować się, stać się
, hart machen, harto-
ardym, hartowanym;
durch die Arbeit, mło-
ez pracę zahartować.

do, tęgo, nieludzko,
. przykro, reden, mo-
ier vortragen, als es ge-
gorzcy powiadać, po-
k się w famey rzeczy
art anreden, do kogo
iwie mowić, begegnen,
z kim twardo, ostro,
go okrutnie y cieżko
iner Krankheit hart dar-
na iaką chorobę mo-
borować, mit einem hart
owo sobie z kim postę-
a hart gegen einen seyn,
orowym, nie ludzkim,
ogo, hart an, naybliżey,
rzy, an der Straße, zaraz
tuż przy drodze.

, *part. et adj.* tęgo zwią-
związany, twardo zwią-

part. et adj. zaharto-
wardzony, ztwardniały,
yniony.

ardość; steinerne, kamien-
ndet sich am Stachel, wiel-
ść znayduie się w żądle.
emüths, twardość umysłu;
der, twardość, odrętwia-
k, in den Händen, oder an
harte Haut, na rękach,
gach twarda skora, odrę-
wardniała.

Härten, *v. a.* hartować, zatwardzić, twardym zrobić, hartownym; die Huffe, kopyta zahartować, twarde uczynić, hartowne.

Härten, das, *s. n.* hartowanie, twardzenie, twardowanie, twardym robienie.

Harthäutig, *adj.* odrętwiały, na ktorym skora odrętwiała, ztwardniała.

Harthäutigkeit, *s. f.* skory twardość, ztwardniałość, odrętwiałość.

Hartherzig, *adj. et adv.* twardego serca, nieużytego serca, *słowo w słowo*, twardo serdeczny; *to co* unbarmherzig, niemiłosierny; nielitościwy.

Härtigkeit, *s. f.* twardość, hartowność; des Eisens, żelaża; des Steins, kamienia.

Hartleibig, *adj.* zatwardzenie żołądka maiący, konstupacyą maiący.

Hartleibigkeit, *s. f.* zatwardzenie żołądka, konstupacya; niemienie.

Härtling, *s. m.* poźna iagoda winna; späte Weintraube, die nicht reif wird, nierychła iagoda na gronie winnym, ktora się nie dostaie.

Hartmann, *n. pr. m.* Mannsname, Hartmann, imię męszczyzny.

Hartmäulig, *adj.* twardy-usty, twardych ust, twardego pyska, *o koniu gdy się mowi.*

Hartnäckig, *adj.* zacięty, zaderewisty, nieprzeparty, uparty, uporny; krnobrny; nie ustępuiący; nie posłuszny, wielkiey zaciętości, wielkiego uporu. *adv.* upornie, zacięto, z uporem, z zaciętością, nie posłusznie.

Hartnäckigkeit, *s. f.* zaciętość, uporność, upartość, nieprzepartość, krnobrność, zacięty, uporny, umysł, zacięta y nieustępuiąca wola; zacięte y nieprzeparte serce, die Hartnäckigkeit haben, mieć upor, zaciętość, zostawać w uporze, w zaciętości, die Hartnäckigkeit etwas zu thun, zaciętość, upor w czynieniu czego.

Hartnäckiglich, *adv.* upornie, zacięto, einem einen Tort thun, czynić komu krzywdę; sich mit einem zanken, ząb za ząb wadzić się z kim, nie ustępować nic; einen anpacken, wsieść, wiechać na kogo, sich widersetzen, upornie się sprzeciwiać, obstawać przeciwko czemu, z zaciętością przeszkadzać czemu; etwas verwerfen, upornie co odrzucać, z uporem czego niechcieć, nie pozwalać na co.

Hartschierer, Hellebardierer, *s. m.* halabar-

Härin, *adj.* von Haaren, włosiany, z włosow robiony, härinnene Gezelte, włosiane namioty, z włosow, z włosia wyrabiane tkane.

Harke, *s. f.* grabie, do zgarnowania, do grabania.

Harkstroh, *s. n.* barłok, mierzwa, słoma potłuczona, pomierzwiona.

Härlein, *s. n.* kędziorek, kutas, kutasek, z iedwabiu, albo z włoczki etc.

Harlem, *n. pr. n.* Stadt in Holland, Harlema, miasto w Hollandyi.

Harm, *s. m.* frasunek, smutek, smętek, żałość, żal; ztrapienie umysłu, zażalenie serca; entstehet, żal, frasunek się poczyna, den Harm verursachen, smutek sprawić, sich ergeben, überlassen, zanurzyć się w smutku, w żalach, den Harm mindern, lindern, żalu umnieyszyć, żal ukoić, smutek uspokoić, den großen stillen, wielki żal uciszyć; benehmen, odiąć żal, keinen haben, niemieć żadnego smutku, frasunku, von demselben befreien, od smutku uwolnić, vor Harme vergehen, od smutku umierać, ginąć, ihn fahren lassen, smutek porzucić, o smutku zapomnieć, s. Betrübniß, it. Härmen.

Härmen, sich, *v. r.* frasować się, smutkiem się trapić; w smutku być, w żalach się zanurzyć, w żalach być utopionym, zu Tode, na śmierć się smucić; frasunkiem trapić, dręczyć; eines Dinges halber, dla iakiey rzeczy.

Harmonie, *s. f.* in der Musik, harmonia, zgodność głosu, brzęku y dzwięku w muzyce; im Leben und in der Conversation, w życiu y w konwersacyi zgodna iedność.

Harn, *s. m.* Urin, mocz, uryna.

Harnäderlein, *s. n.* żyły, ktoremi uryna obchodzi.

Harnblase, *s. f.* pęcherz, w ktorym się uryna zatrzymuie.

Harnblatter, *s. f.* pęcherz, pęcherzyna, w ktorym, w ktorey, mocz przebywa.

Harnen, *v. n.* moczyć, mocz puszczać, wypuścić z siebie.

Harnen, das, *s. n.* moczenie, moczu puszczanie, puszczenie.

Harnglas, *s. n.* szklane naczynie na mocz, urynał szklany.

Harnisch, *s. m.* zbroy, zbroią, den Harnisch anlegen, zbroie włożyć, wdziać zbroie, wziąć na siebie, einen leicht in den Harnisch jagen, łatwo kogo do zbroi napędzić, *to iest*, łatwo go rozgniewać, do gniewu przywadzić, pobudzić.

Harnischfeger, *s. m.* zbroi polerow zbroy poleruiący.

Harnischkammer, *s. f.* zbroiownia, b nek, w ktorym zbroy złożona, wana iest.

Harnischmacher, *s. m.* zbroiownik, tnerz, zbroiodziey, ten co z robi.

Harnkraut, *s. n.* Bruchkraut, B wurz, kleiner Wegtritt, Tausen ner, sporyż trzeci, żabie gr *połac.* herniaria.

Harnröhre, *s. f.* żyły rurkowate, k mi uryna przechodzi; prze uryny.

Harnstrenge, *s. f.* gorącość, rozpa moczy, *połac.* stranguria, der sem Übel laboriret, ktory na t choruie; *iednym słowem się w P nie nazywa, powiedzieć trzeba*, rozpalenie moczu chory; na r loną urynę.

Harnverstopfung, *s. f.* zatkanie, z manie uryny, że nie może o dzić.

Harnwinde, *s. f. pl.* rozpalona ur parząca uryna, parzący mocz, roba.

Harpfe, *s. f.* s. Harfe.

Harren, *v. n.* trwać, zostawać, p trwać; *to co*, czekać, oczek poczekać.

Harschen, *v. n.* skorupieć, skoru chodzić, wie eine Wunde, Ge iako to gdy rana, wrzod, skoru *toż samo*, zaskorupieć.

Hart, *adj.* twardy, harte Steine, kamienie, harte Leute, twardzi nieużyty lud, hart und grob, nie bny y prostak, unhöflich, nie lu rauh, przykry, niegrzeczny; bittlich, nie ubłagany, nie upro hartes Gemüth, twardy umysł, Knechtschaft, twarda niewola, dingung, twarda kondycyi, sich einen hart erweisen, pokazać kogo twardym, nie użytego se nieludzkim umysłem, einen Kopf haben, mieć twardą głow ter Mensch, żelazny człowiek, miennego serca, sehr hart, twardy, ein wenig hart, przytw trochę twardy, trochę nieludzk maiący prawie ludzkości, hartes twarde, żelazne, skaliste, nie nie poruszone serce, hart m twar

twardzieć, ſtać, ſtawać ſię twardym, der Leim wird hart, glina twardnieie, twardą ſię ſtaie, twardości nabiera, des Waſſer wird hart, wenn es gefrieret, woda, gdy marznie, ſtaie ſię twardą; als der Leib, gdy ciało twardnieie; ſrętwieie, im Leiden hart werden, w cierpieniu, ztwardnąć. *to ieſt*, ſtać ſię nie czułym y nie żywym na wſzyſtko, ſic od bolu y żalu, nie czuć iuż nic przeciwnego; durch die Gewohnheit, przez przywykanie, przez przyzwyczaianie ſię, twardego ſerca y umyſłu ſtać ſię, nie czuć iuż nic te- co cierpiſz, etwas zu hart werden, ſich nie empfindlich, wieder hart werden, als das Eiſen, wenn es glühend ins kalte Waſſer getunkt wird, znowu twardnieć, iak żelazo, kiedy rozpalone iak ogień, w wodę bywa włożone, *to ieſt*, zahartować ſię, ſtać ſię zahartowanym, hart machen, hartować, czynić twardym, hartowanym; die jungen Leute durch die Arbeit, młodych ludzi przez pracę zahartować.

Hart, *adv.* twardo, tęgo, nieludzko, mocno, ciężko, przykro, rzeden, mocno, etwas härter vortragen, als es geſchehen iſt, co gorzcy powiadać, powiedzieć, iak ſię w ſamey rzeczy ſtało, einen hart anreden, do kogo twardo, urażliwie mowić, begegnen, obchodzić ſię z kim twardo, oſtro, anfahren, kogo okrutnie y ciężko ſkarzyć, an einer Krankheit hart darnieder liegen, na iaką chorobę mocno, ciężko chorować, mit einem hart handeln, ſurowo ſobie z kim poſtępować, gar zu hart gegen einen ſeyn, bardzo być, ſurowym, nie ludzkim, ciężkim na kogo, hart an, naybliżey, przy, zaraz przy, an der Straße, zaraz przy drodze, tuż przy drodze.

Hart gebunden, *part. et adj.* tęgo związany, mocno związany, twardo związany.

Hart gemacht, *part. et adj.* zahartowany, zatwardzony, ztwardniały, twardy uczyniony.

Härte, *ſ. f.* twardość; ſteinerne, kamienna groſſe findet ſich am Stachel, wielka twardość znayduie ſię w żądle. Härte des Gemüths, twardość umyſłu; der Augenlieder, twardość, odrętwiałość powiek, in den Händen, oder an den Füßen harte Haut, na rękach, albo na nogach twarda ſkora, odrętwiała, ztwardniała.

Härten, *v. a.* hartować, zatwardzić, twardym zrobić, hartownym; die Hufſe, kopyta zahartować, twarde uczynić, hartowne.

Härten, das, *ſ. n.* hartowanie, twardzenie, twardowanie, twardym robienie.

Harthäutig, *adj.* odrętwiały, na ktorym ſkora odrętwiała, ztwardniała.

Harthäutigkeit, *ſ. f.* ſkory twardość, ztwardniałość, odrętwiałość.

Hartherzig, *adj. et adv.* twardego ſerca, nieużytego ſerca, *ſłowo w ſłowo*, twardo ſerdeczny; *to co* unbarmherzig, niemiłoſierny, nielitościwy.

Härtigkeit, *ſ. f.* twardość, hartowność; des Eiſens, żelaza; des Steins, kamienia.

Hartleibig, *adj.* zatwardzenie żołądka maiący, konſtupacyą maiący.

Hartleibigkeit, *ſ. f.* zatwardzenie żołądka, konſtupacya; niemienie.

Härtling, *ſ. m.* późna iagoda winna; ſpäte Weintraube, die nicht reif wird, nierychła iagoda na gronie winnym, ktora ſię nie doſtaie.

Hartmann, *n. pr. m.* Mannsname, Hartmann, imię męſzczyzny.

Hartmäulig, *adj.* twardy-uſty, twardych uſt, twardego pyſka, *o koniu gdy ſię mowi.*

Hartnäckig, *adj.* zacięty, zaderewiſty, nieprzeparty, uparty, uporny; krnobrny; nie uſtępuiący; nie poſłuſzny, wielkiey zaciętości, wielkiego uporu. *adv.* upornie, zacięto, z uporem, z zaciętością, nie poſłuſznie.

Hartnäckigkeit, *ſ. f.* zaciętość, uporność, upartość, nieprzepartość, krnobrność, zacięty, uporny, umyſł, zacięta y nieuſtępuiąca wola; zacięta y nieprzeparte ſerce, die Hartnäckigkeit haben, mieć upor, zaciętość, zoſtawać w uporze, w zaciętości, die Hartnäckigkeit etwas zu thun, zaciętość, upor w czynieniu czego.

Hartnäckiglich, *adv.* upornie, zacięto, einem einen Tort thun, czynić komu krzywdę; ſich mit einem zanken, ząb za ząb wadzić ſię z kim, nie uſtępować nic; einen anpacken, wſieść, wiechać na kogo, ſich widerſetzen, upornie ſię ſprzeciwiać, obſtawać przeciwko czemu, z zaciętością przeſzkadzać czemu; etwas verwerfen, upornie co odrzucać, z uporem czego niechcieć, nie pozwalać na co.

Hartſchierer, Hellebardierer, *ſ. m.* halabar-

labartnik, z halabardą chodzący berdyſz noſzący.

Hartſinnig, *adj.* uporno myślący, w uporze trwaiący, z uporu nic nieſpuſzczaiący.

Hartſinnigkeit, *ſ. f.* w uporze zaciętość; w uporze trwanie, z uporu nieſpuſzczanie.

Harwich, *n. pr. n.* eine Stadt in England, Harwich, miaſto w Anglii; *połacin.* Harvicum.

Harz, *ſ. n.* żywica; entſteht aus den Fichten, rodzi ſię na ſoſnach, wie Harz, iak żywica, żywiczny, voll Harz, pełny żywicy, pełno w nim żywicy.

Harzbaum, *ſ. m.* ſoſna, *słowo w słowo z Niemieckiego*, żywiczne drzewo.

Harzicht, *adj.* żywiczny, żywicy wiele, albo pełno maiący; ſmolny.

Harzwald, *ſ. m.* ſmolny las, żywiczny las, *słowo w słowo*; Gebirge in Niedersachſen, gory w Niżniny-Saksonii; *połacinie:* Hercynia ſylva, Hercynius ſaltus.

Haſchen, *v. a.* łapać, złapać, einen jungen Haſen, młodego zaiąca, zaiączka.

Häſcher, *ſ. m.* łapacz, chwytacz; ſtarker, mocny; beſchwerlicher, naprzykrzony; unvorſichtiger, nie baczny, nie oſtrożny.

Haſe, *ſ. m.* zaiąc, Thier, zwierz; fett geworbener, ſkromny, *to ieſt*, tłuſty, wypasły; mittelmäßiger, średni, pomierny; weiſſer, biały, der Haſe hat vorne kurze Beine, przednie nogi ma krotkie; hat hinten längere Beine, zadnie nogi ma dłużſze, z krotſzemi przedniemi nogami, a z zadniemi nogami dłużſzemi; hat einen weiſſen Bauch, ma biały brzuch, pod brzuchem ieſt biały; hat lange Ohren, ma wyſokie uſzy, ſłuchy; ſiehet auf dem Rücken grau, na grzbiecie wygląda ſzaro, ma ſzary grzbiet; hat Junge, zaiąc ſamica okociła ſię; iſt trächtig, kotna. Haſen hetzen, zaiące ſzczwać; na zaiące polować, du biſt ſelbſt ein Haſe und willſt doch Haſenfleiſch eſſen, tyś ſam zaiąc a zaiąca chceſz ieść; tyś ſam winiem, a na innego ſkładaſz; kleiner oder junger, mały, młody zaiąc, vom Haſen, *adj.* zaięczy.

Haſelbuſch, *ſ. m.* leſzczyna, laſkowy krzak, Ort, da deren viele ſtehen, mieyſce, w ktorym wiele tego drzewa roſnie, auch, laſzczyna, laſkowe krzaki.

Häſelen, *adj.* laſkowy; von einem Haſelſtrauche, z leſzczyny, albo z laſkowego krzaka.

Haſelhuhn, *ſ. n.* iarząbek, ptak c po ſobie pſtrego pierza.

Häſeling, *ſ. m.* ein Fiſch, pewna ry

Haſeliren, *v. a.* figlować, figle pr śmiechy, śmieſki, żarty ſtroić, ſ ſznego co powiadać.

Haſelmaus, *ſ. f.* ſzczur; *genit.* ſzcz von Haſelmauſe, ſzczurowy, ſzcz

Haſelnuß, *ſ. m.* laſkowy orzech, o leſzczynie łośnie.

Haſelſtaude, *ſ. f.* leſzczyna, drzew na ktorym ſię laſkowe orzechy ro

Haſelſtauden-Buſch, *ſ. m.* leſzczyn ſkowy krzak, laſkowe krz drzewka.

Haſelwurz, *ſ. f.* laſkowego korzen Haſelwurz, z laſkowego korzenia

Haſen-, *adj.* vom Haſen, zaięczy.

Haſenbalg, *ſ. m.* zaięcza ſkorka. Haſenbalge, z zaięczey ſkorki.

Haſengehege, *ſ. n.* zwierzyniec n ce, gdzie zaiące bywaią trzyma

Haſenkohl, *ſ. m.* zaięcza kapuſta, Haſenkohle, z zaięczey kapuſty.

Haſenpanier, *ſ. n.* uciezka; auf uciec, wymknąć ſię.

Haſenſchwarz, *ſ. n.* naroki zaięcze towane, ſzaro przyprawne.

Haſpel, *ſ. f.* motowidło; do nawi nici. Maſchine, etwas in die Höh winden, kołowrot, machina do gnienia iakiego ciężaru w Kreutz, das ſich umdrehet, an den ſtegen, um zu verhindern, daß nicht fahren, oder reiten könne, krzy drodze, ktory ſię obraca na ſtop przeſzkodzenia, aby przez nie niemogł ani wozem, ani k przeiechać.

Haſpeler, *ſ. m.* ten co na motowidła wiia nici.

Haſpelerinn, *ſ. f.* ta co na motow nici nawiia.

Haſpeln, *v. a.* na motowidło nici wiiać; *znaczy także:* eine Laſt in Höhe ziehen, ciężar w gorę wi wać, ciągnąć.

Haß, *ſ. m.* nienawiść; bitterer, ka; hefftiger, żwawa, żywa; p dliwa; offenbarer, oczywiſta, t tödlicher, śmiertelna, głowna; l wieriger und eingewurzelter, dłu wkorzeniona; gemeiner, ſchwerer, ſpolita, ciężka; wunderſamer, wna; ewiger, wieczna; unverſ cher, niewybaczona; unmenſch und grauſamer, nie ludzka y ſr

nienawiści u wszystkich ludzi, durch sein gutes Glück den Haß vergrößern, przez swoie dobre szczęście przyczynić sobie nienawiści, des Hasses werth seyn, być godnym nienawiści, aus Haß thun, daß, z nienawiści uczynić. aby, durch seinen alten Haß gereitzet werden, swoią dawną nienawiścią być zapalonym, den Haß, der sich gelegt hat, wieder aufs neue gegen sich erregen, nienawiść, ktora iuż była ustała, znowu na nowe przeciwko sobie pobudzać, gar zu großen gegen einen haben, mieć nazbyt wielką nienawiść przeciwko komu. unter dem Vorwande der Treue den Haß verbergen, pod płaszczykiem wierności nienawiść y zawziętność taić, einen in dem gefaßten beſtärken, kogo w powziętey nienawiści umocnić, *znaczy także to co:* uraza.

Haſſe, *n. pr. n.* Hassa, Fluß in Weſtphalen, rzeka w Westfalii.

Haſſelt, *n. pr. n.* Hasselt, Stadt im Lüttiſchen, miasto w Leodyińskim.

Haſſen, *v. a.* nienawidzić; kłucić się z kim, w niezgodzie być z kim, nie lubić kogo, czego; einen, oder etwas offenbarlich, kogo, albo co, oczywiście; heftig, srogo, zapalczywie, zawzięcie, einen als eine Schlange, nienawidzić kogo iak węża, heimlich, potaiemnie nienawidzić, ſehr, nader, etwas mehr, als alle andere Uebel, bardziey co nienawidzić, iak wszystkie inne rzeczy, die Betrüger, zwodzicielow nienawidzić, die böſen Leute, złych ludzi nienawidzić, die Böſen haſſen die Tugendhaften, źli nienawidzą dobrych, cnotliwych, der die Laſter haſſet, ktory nałogi y niecnoty nienawidzi, ktory nie podściwości cierpieć niemoże.

Haſſen, das, *ſ. n.* nienawiść, zawziętość, nienawiſne ſerce, zawzięte ſerce.

Haſſer, *ſ. m.* nienawiſnik, nienawidzący, nienawiścią zapalony, zawzięty.

Häßgen, *ſ. n.* zaiączek, mały, malenki zaiąc, zaiączątko.

Häßlich, *adj.* szpetny, brzydki, nie piękny, häßliches Ungeheuer, brzydka poczwara, Thier, szpetne zwierze, häßlichere Leute giebt es nicht, szpetnieyszych ludzi nie masz, häßliche Frau, brzydka, nie piękna, nie urodziwa kobieta, *to co:* garstig, ſchändlich.

Häßlich, *adv.* szpetnie, brzydko; beflecht, zwalany, zplamiony, zpaskudzony.

Häſſ-

Häßlichkeit, *f.f.* brzydkość, szpetność, nie piękność; des Geruchs, zapachu szpetność, woni nie piękność; der Tracht, stroienia się, noszenia się niepiękność; des Leibes, ciała brzydkość; der Flucht, ucieczki, der Worte, szpetność słow, die Häßlichkeit verursachen, brzydkość, szpetność, czynić, sprawować.

Hastig, *adj.* śpieszny, śpieszący, śpieszący się, er hat dieses hastig geschrieben, on to śpieszący się pisał, *to co znaczy:* eilfertig, prędko pośpieszaiący.

Hastig, *adv.* śpiesznie, z pośpiechem, śpiesząc się, co prędzey.

Hastigkeit, *f.f.* śpieszność, prędkość, pośpieszanie, pośpiech, *to to:* Eilfertigkeit.

Hätscheln, *v.a.* pobłażać, pozwolać, to iest, nie trzymać w karności; der Kinder, dzieci.

Hätschelung, *f.f.* pobłażanie, pozwalanie, nie trzymanie w karności.

Hatschir, Hellebardierer, *f. m.* halabardnik, berdyszonos, człowiek z berdyszem, z berdyszem chodzący.

Hätze, *f.f.* polowanie, łowy, *toż samo znaczy co:* Jagd.

Haube, *f.f.* kornet; der Weiber, kobiecy, die Haube aufsetzen, czepiec, kornet, włożyć, wdziać na głowę, w czepiec, w kornet, się ustroić, gestrickte, dziergany czepiec, iaki proste kobiety na wś nosza.

Häubellerche, *f.f.* dzierlatka, ptaszek z czubem na głowce.

Häubelmeise, *f.f.* sikora, z czubem, sikora czubata.

Haubenstricker, *f. m.* czepcodzierg, ten co czepce dzierga.

Häubgen, *s. n.* duecik, czapeczka, czepczyk; gestricktes, dziergany.

Haubitze, *f.f.* armatka przykrotsza, działko przykrotsze, świnka; Art eines Geschützes, kształt pewny dział y armat niewielkich y krotkich.

Haubt, *s. n.* głowa, lep. *obacz lepsze y zwyczayne słowo:* Haupt.

Hauch, *f. m.* oddech, duch, dech, den letzten von sich geben, ostatniego ducha z siebie wypuścić, *to iest:* umrzeć.

Hauchen, *v.n.* oddychać, chuchać, oddech wypuszczać, dychać, tchnąć, tchnąć duchem.

Haubegen, *f. m.* miecz do ścinania, do ucinania głow.

Hawel, *n. pr. f.* Hawel... land, rzeka w Nie...

Hauen, *v.a.* bić, ciąć, Ruthen, kogo rozga... drwa rąbać, drzew... zum öftern mit dem... sto paliszem rąbać... mierzyć się na ko... einem nach dem Kop... na kogo aby go w ... zur Bank, beiztać k... słowami kogo łaią... wami komu złorz... kogo obmawiaiąc g... wić między ludźmi, ... *słowo w słowo:* cią... *czy co do sensu:* ... miary wystąpić, na...

Hauen, das, *f. n.* cię... nie, rąbanie, rąbu... nie się.

Hauer, *f. m.* rąbacz, ... bie, drzeworąb, ... ein wildes Schwein, ...

Hauung, *f.f.* cięcie, rąbanie, rąbanie... rąbanie.

Hauffe, *f. m.* kupa; ... pomieina, Holz: ... drzewa y gałęzi ku... sen Geldes kaum fas... pieniędzy ledwie p... ein Hauffen Todten... umarłych, so groß... werden zusammen ge... kie pieniędzy kupy w... daią, ein Hauffen bö... uszynkow kupa, ... przenicy kupa, die ... zusammen werfen, ... bołki, na kupę wra... *co:* kupa, aufgeführ... usłona, großer Ha... wielka kupa przyby... gehauffen, kupa dni... gen, zapłaty nadgro... de, radości, uciechy ... großer der Weiber, ... biet, ein verjagter H... winionych ludzi ... frauen, zacnych pa... sen tapferer Leute habe... ką kupę uczonych ... świadkow kupa, ... ksiąg kupa. Feinde... kupa, Leute, welcher ... sammen gebracht wor... z samych służących ... Hauffen Mohrischen,

Häufflein, *f. n.* kupka; Salz, soli, Erde, ziemi.

Häuffung, *f. m.* kupienie, do kupy składanie, do kupy zbieranie, na kupę walenie, w kopy kładzenie, w kopy układanie, w kopy składanie, złożenie; der Beweißthümer, dowodow zbieranie, kupami przyprowadzanie; der Erde, ziemi na kupę sypanie.

Haupt, *f. n.* głowa; Erlegung bis aufs Haupt, porażenie na głowę, w pień wycięcie, bis aufs Haupt erlegen, na głowę porazić, w pień wyciąć; Haupt in einer Sache, głowa, principał w iakiey rzeczy, Haupt seyn, głową być, naypierwszym być w czym; unter einigen, między niektoremi, Vordertheil des Hauptes, przodek głowy, przednia część głowy, Hintertheil des Kopfs, tył głowy, tylna część głowy, was das Haupt angehet, co na głowę wchodzi, głowny; na głowę; dergleichen Pflaster, plaster na głowę, vom Haupte bis auf die Füsse, od głow do nog, od wierzchu, do spodu. *przestr.* es wird dieses Wort zu vielen teutschen Substantivis gesetzet und bedeutet so viel, als der Vornehmste unter seiner Art, z. E. Hauptdieb, Hauptschelm, Hauptort, Hauptkirche und dergleichen; es kann im polnischen mit głowny, naypierwszy, arcy, gegeben werden, po polsku, *to słowo:* Haupt, przydaie się do wielu Niemieckich imion y znaczy tak wiele, iako nayprzednieyszy w swoim gatunku, w swoim rodzaiu, na przykład, co w polskim temi słowami, głowny, naypierwszy, arcy, ma być wykładane: głowny, kultay, głowny złodziey; nayprzednieysze mieysce, naypierwszy kościoł. Jednoch sind auch nachfolgende Artikel besonders zu sehen, iednak następuiące artykuły osobliwie trzeba widzieć.

Hauptader, *f. f.* głowna żyła, od głowy idąca.

Hauptartikel, *f. m.* naypierwszy artykuł, naypierwsza część, na ktorey wszystko.

Hauptbalsam, *f. m.* głowny balsam, balsam na głowę; do leczenia głowy.

Hauptbinde, *f. f.* związka na głowę; zum Putze, wstęga, stążka, do ubierania głowy, königliche, krolewska korona, *gdy o dawnych koronach mowa*, eine Hauptbinde aufsetzen, komu

korone na głowę włożyć, wegiegen, koronę z głowy złożyć, ſich ſelbſt eine umthun, ſamemu ſobie głowę związką, wſtęgą, ſtążką obwiązać, wſtążkę ſię uſtroić na głowie.

Hauptfeind, *ſ. m.* głowny nieprzyiaciel, zawzięty do oſtatniey.

Hauptfluß, *ſ. m.* katar, ſciek z głowy; alter und ſteter verurſachet die Schwindſucht, ſtary y nieuſtanny katar, ſprawuie ſuchoty, do ſuchot przyprowadza.

Hauptgegenſtand, *ſ. m.* naypierwſza przeſzkoda.

Hauptgeſchwulſt, *ſ. m.* napuchnienie, naywiękſze napuchnienie, puchlina naywiękſza, naygłownieyſza.

Hauptgrind, *ſ. m.* parch, otręby w głowie.

Hauptgut, *ſ. n.* kapitał, kapitalna ſumma, gdy o pieniądzach mowa.

Haupthaar, *ſ. n.* włos na głowie, włos z głowy.

Haupthandel, *ſ. m.* nayprzednieyſza, naygłownieyſza ſprawa; naywiękſza rzecz.

Hauptkirche, *ſ. f.* naypierwſzy kościoł; nayprzednieyſzy, do ktorego inne należą.

Hauptkrankheit, *ſ. f.* głowna choroba, chorowanie na głowę.

Hauptküſſen, *ſ. n.* poduſzka pod głowy, pod głowę, do położenia głowy na niey; etwas darunter ſtecken, co pod poduſzkę włożyć, mowi ſię toż ſamo pod głowy włożyć, pod głowy podłożyć.

Hauptleute, *ſ. m. plur.* Kapitanowie w Woyſku.

Hauptlinie, *ſ. f.* głowny okop, nayprzednieyſzy, naypierwſzy ſzaniek; an einer Feſtung, przy fortecy, przy zamku obronnym.

Hauptmann, *ſ. m.* Kapitan; einer Compagnie Soldaten, iakiey kompanii albo Horągwi żołnierzy; einer ganzen Armee, całego woyſka iakiego Wodz, Hetman; einer Landſchaft, iakiego kraiu Staroſta, Rządka.

Hauptmannſchaft, *ſ. f.* Kapitańſki urząd, Kapitańſtwo.

Hauptmannscharge, *ſ. f.* Urząd Kapitańſki, Kapitańſtwo.

Hauptperſon, *ſ. m.* herſzt, pierwſzy do wſzyſtkiego, pryncypał.

Hauptpillen, *ſ. f. plur.* pigułki na głowę, na leczenie bolenia głowy.

Hauptpunkt, *ſ. m.* treść rzeczy, nayprzednieyſzy punkt, na ktorym wſzyſtka rzecz, tämmt daran wſzyſtka rzecz, na tym zależy wiſła.

Hauptquartier, *ſ. n.* kwatera g na, Hetmańſka; des Königs lewſka.

Hauptſache, *ſ. f.* naypierwſza, n nieuſza rzecz.

Hauptſächlich, *adj.* co iest n dnieyſzy w rzeczy; ſich eine ſchen, co nayprzednieyſzeg życzyć, co naylepſzego, co bliwſzego.

Hauptſächlich, *adv.* nayoſobliwi pierwey, naybardziey.

Hauptſatz, *ſ. m.* nayprzednieyſ pozycya, naygłownieyſze, wſze założenie.

Hauptſcheitel, *ſ. m.* wiersch auf dem Hauptſcheitel, na w głowy.

Hauptſchiff, *ſ. n.* okręt Amira ktory ſam Admirał płynie.

Hauptſchlacht, *ſ. f.* generalna Hauptſchlacht gewinnen, batalią wygrać.

Hauptſchmerz, *ſ. m.* bol głowy bolenie głowy, bol głowy wegen Hauptſchmerzen ſchrei lu głowy krzyczeć.

Hauptſchmuck, *ſ. m.* ſtroy ubranie głowy, ubior na g nigliches, Krolewſki ſtroy

Hauptſchule, *ſ. f.* nayprzednieyſ ła, naygłownieyſza, ſakoła.

Hauptſchwere, *ſ. f.* ſapka, groſ haben, wielką y nieuſtan mieć; obacz Schnupfen.

Hauptſchwindel, *ſ. m.* zawro der einen hat, ktory zawr ma.

Hauptſpruch, *ſ. m.* naypierwſ wda, *axioma*, in Proceſſach dowych ſprawach, dekret cy y kończący ſprawę.

Hauptſtadt, *ſ. f.* ſtołeczne m lica, iakiego kraiu, krolefw chenlands, ſtolica Greckiey.

Hauptſtamm, *ſ. m.* kapitał, ſu pitalna, od ktorey prow y interes.

Hauptſtände, *ſ. f.* głowne ſta dnieyſze ſtany w iakim p

Hauptſtraße, *ſ. f.* walny goſ ga, przechod żołnierſki.

Hauptſtück, *ſ. n.* przednie des Briefs, liſtu; in ei

Haura, *n. pr. f.* Haura, Stadt in Arabien, miasto w Arabii.

Havre, *n. pr. f.* Ort in den Niederlanden, Hawre, miasto w Niskim-Kraiu.

Havre de Grace, Hawr de Gras, port Francuski.

Hauß, *s. n.* dom, mieszkanie, pomieszkanie, *potym znaczy to co:* Familia; weites, obszerny; enges, szczupły, ciasny; altes, dawny, stary; himmlisches und göttliches, niebieski y boski; sehr keusches, bardzo czystry; gemeines, pospolity; herrliches, przedni, pański; ausgeziertes und meublirtes, wystroiony y umeblowany, pięknym sprzętem opatrzony, porządny, w ktorym porządek, to iest, sprzęt iest dostateczny; leeres und unausmeublirtes, prożny, bez porządku, nie porządny, bez sprzętu; glückseeliges, szczęśliwy; angenehmes, miły; ehrliches, uczciwy; feindseeliges, nieprzyiacielski, nieprzyiazny; reiches und volles, bogaty y pełny wszystkiego; schönes, piękny; wohlgebautes, dobrze zbudowany, wystawiony, stawiany; natürliches, naturalny; bekanntes, znaiomy, wiadomy; arbeitsames, pracowity; das vielfältig offen stehet und Leute gern beherberget, ktory często otwarty stoi y ludzi przymuie; väterliches, oycowski; voller Zierrathen, pełny przystroienia, przyozdobienia; voller schönen Statiien, pełny pięknych osob, posągow; voller Schande und Laster, pełny chanby y niecnot; ruhmvolles und ansehnliches, sławy pełny y poważny; züchtiges, wstydliwy; gottesfürchtiges, bogoboyny; voller Spieler und Säuffer, pełny graczow y opoiow; beständiges, trwały; ein sehr gefährliches, bardzo przyiazny y przychylny komu; leeres, prożny; feiles, przedayny, na przedaż stoiący; altes, starodawny; edeles, szlachetny; worinne weder Statue, noch Bild ist, gdzie niema ani statui, ani obrazy; nahe am Markte stehendes, blisko rynku stoiący; das gegen Morgen stehet, ktory ku południowi stoi; voller Kranken, pełny chorych; fremdes, cudzy, obcy; kostbares, darin viel aufgehet, drogi, kosztowny, w ktorym wiele wychodzi; steinernes, kamienny, z kamienia murowany, *zkąd nazywa się:* kamienica; gildenes, złoty; das nicht mit Menschen, sondern

dern selbst mit Götter Händen gemacht ist, ktory nie ludzkiemi, ale samych Bogow rękami zrobiony; mit Bäumen besetztes, drzewami obsadzony, der sein Ansehen vom Hause haben will, ktory swoiey powagi z domu swoiego szuka, das Hauß muß nicht den Herrn, sondern der Herr das Hauß zieren, nie dom pana, ale pan ma zdobić swoy dom; das allen zur Retirade, Zuflucht, dienet, ktory wszystkim iest przytuleniem y ucieczką, einen aus seinem treiben, kogo ze swoiego domu wypchnąć, aus demselben gehen, z domu wyiść, in eines seyn, w czyim domu być, in eines ergriffen werden, w czyim domu być wziętym, złapanym, einen in sein Haus treiben, kogo do domu swoiego pędzić, zu einem ins Haus kommen, do kogo do domo przyiść, er ist zu Hause bei mir, on iest w domu u mnie, sich zu Hause halten, w domu się trzymać, w domu siedzieć, zu Hause bleiben, w domu zostać, in eines kommen, do czyiego domu przyiść, er hat in unserm viele Jahre gelebt, on w naszym domu wiele lat żył, ich besitze dies Haus schon viele Jahre, ia trzymam, posiadam ten dom iuż wiele lat, komm nur nach Hause, przydź tylko do domu, in ein fremdes gehen, do obcego domu iść, einen nicht ins Haus lassen, nie puścić, nie puszczać kogo do domu, was hast du in unserm zu schaffen, co tu masz za sprawę w naszym domu, ein ansehnliches aufführen, okazały dom wystawić, räumlich bauen, przestrony dom budować, bei dem ich in dem Hause wohne, u ktorego ia w domu mieszkam, einer aus meinem, ieden z moiego domu, das ganze obere Haus (Geschoß) ist ledig, całe wyśnie piętro domu iest prożne, nikt w nim nie mieszka, einen nach Hause begleiten, kogo do domu prowadzić, poprowadzić, nach Hause sagen, do domu dać znać, w domu powiedzieć. Briefe nach Hause geben, list do domu dać, rufen, do domu wołać, einen in sein Haus annehmen, kogo do domu swoiego przyiąć, eines Haus beschädigen, czyiemu domowi szkodzić; niederreißen, dom czyi obalić; wieder bauen, znowu postawić, aus dem Hause ziehen, z domu wyciągnąć, wyprowadzić się, von Hause weg seyn, nie być w domu, wieder nach Hause

kommen, znowu do domu pr
eines miethen, dom naiąć, i
ziehen, do iakiego domu wci
w prowadzić się, hinten zum
hinaus, tyłem, zatyłkiem
wyiść, zwei und mehr Häuser
ander bauen, dwa domy albo
razem stawiać wciąż, erlaub
Hause zu gehen, pozwolić do
poyść, sich wieder nach Hause
geben, znowu się do domu u
co: dwor; fremdes, obcy; a
mes, lustiges, wesoły; verg
pozłacany; von schlechten Mat
ze złych materyałow; bau
nadruinowany, ruynuiący się;
bogaty; ungesundes, niezdro
dem innersten, w szrzodku, we
dworu, mitten im Hause, w p
dku dworu; anstecken, dwor
etwas an ihm anbauen, co do
przybudować, część iaką
wić; in dem innersten Theile
wohnen, w szrzedniey części
w nim mieszkać, in einem
dnym domu, w iednym dwo
dem Hause, przed do memy
dworem, hinten im Hause,
domu; das siebente vom The
dmy dom od bramy; in die
nen, w tym mieszkać; in se
zurück gehen, do domu swoieg
iść, der nirgends eins hat,
nigdzie nie ma żadnego do
seinem, przed iego domem,
einreissen, dom obalić, zbur
het nach Hause, idźcie do do
seinem Hause gehen, ze sw
mu iść; und es verlassen, y d
porzucić, einen in seines
wziąć kogo do domu swoie
Erdbeben hat das Haus über
fen geworfen, trzęsienie ne
na kupę zwaliło, obaliło, a
treiben, ze swoiego domu, w
wygnąć, sich mitten in sein
tiriren, begeben, ustąpić do
domu, aus seinem kommen,
iego domu przychodzić, vo
zu Haus eine Stadt ausplünd
domu do domu miasto iakie
wać, einem von Haus und H
gen, kogo z domu i ze wsi w
Haus und Hof verlassen, d
y maiętność porzucić, verth
domu y maiętności bronić,
wieder zu Haus und Hof ke
wszystko to znowu do twoie
mu y na twoy grunt przyid

beide gleiches Recht haben, ktory, z kim w iednym domu mieszka, rowne z nim prawo do niego maiący.

Hausgeräthe, *s. n.* porządek domowy, porządek w domu, sprzęt domowy, sprzęt w domu.

Hausgeschäfte, *s. n.* domowe interess, zatrudnienia, domowe sprawunki.

Hausgesinde, *s. n.* czeladź; das mit seiner Arbeit das Feld fruchtbarer macht, ktora swoią robotą pola intratne czyni; das sich durch Kinder vermehret, ktora się płodzeniem dziatek rozmnaża, pomnaża; nützlich gekleidetes, dobrze przyodziana; das wider Regen und Kälte wohl verwahret ist, ktora przeciwko deszczow y zimnu dobrze iest opatrzona; faules, leniwa, ein Hausgesinde confus machen, czyią czeladź pokłucić, versorgen, unterhalten, o czeladźi mieć staranie, czeladź opatrywać, utrzymywać, der viel Hausgesinde hat, ktory wiele czeladzi trzyma.

Hausgitter der alten Römer, *s. n.* domowi bożkowie starych Rzymian; Lares.

Hausgötzen, *s. m. pl.* domowi bożkowie u pogan, ktorych oni w domach czcili.

Haushalter, *s. m.* ekonom, podstarości gospodarz, gospodarstwa dozorca, dwornik.

Haushälterin, *s. f.* ekonomka, podstarościna, gospodyni, dworniczka, dozorczyna.

Haushälterisch, *adj.* ekonomiczny, gospodarski, do gospodarstwa, do ekonomii należący.

Haushältig, *adj.* dobry gospodarz, dobrze gospodaruiący, gospodarny, nieutratny.

Haushältigkeit, *s. f.* gospodarstwo, gospodarność, gospodarstwa trzymanie, prowadzenie, sein Guth durch die Haushältigkeit vermehren, swoiego maiątku, przysporzyć, przyczynić, przez gospodarność, gospodarstwem, gospodarstwa prowadzeniem.

Haushahn, *s. m.* kur, kogut, domowy, w domu chowany.

Haushalt, *s. m.* gospodarstwo, gospodarowanie, gospodarstwa wiedzienie.

Haushalten, *v. n. irr.* gospodarować, gospodarstwo prowadzić, gut haushalten, dobrze gospodarować, so haushalten, daß es zunimmt, tak gospodarować, aby maiątku przybywało y przyrastało, daß alles zerstäubet, że wszystko upada; seine Dinge über-

den Hausgenossen einen jährlichen schenken, komornikom, naiemnikom roczny za stancye czynsz darować, jährlichen Hauszins auf 500 Thaler zurück setzen, roczne mieszkanie aż do pięci set talerow zniżyć, wie viel mußt du geben? wiele ty musisz za mieszkanie czynszu dawać?

Hauszucht, *s. f.* karność domowa; ernsthafte und beständige, surowa y nieustanna, ścisła y dozorna, trzymanie ludzi w należytey ryzie.

Haut, *s. f.* skora; insonderheit eines Menschen, was noch auf dem Fleische liegt, osobliwie skora na człowieku, ktora na ciele ieszcze iest; oberste, zwierzchnia; frische, żywa; dicke, gruba; federweiche, miętka iak puch, pulchna; milchweisse, iak mleko biała, eine Wunde über der Haut haben, mieć ranę za skorą, sie hat sehr weiche, ona ma bardzo miętką skorę, także; der Thiere, zwierząt, skora się nazywa, die Thiere haben die Haut, zwierzęt maią skorę, aus der Haut eines andern Riemen schneiden, z cudzey skory rzemien kraiać, die Haut gerben, skorę garbować, wyprawiać, einem die Haut gerben, ihn abschlagen, skorę komu wygarbować, *to iest:* obić mu skore dobrze, należycie, einen die Haut über die Ohren ziehen, komu na uszy skorę zciągnąć; der Menschen und Thiere, wenn sie abgezogen werden, z ludzi y ze zwierząt skora, zciągniona, nazywa się także skora, von einer Ziege, z kozy, kozia skora, die Natur hat die Augen mit sehr dünnen Häuten überzogen, natura pokryła oczy bardzo cienkiemi skorami, *mocniey się wyraża*, cieniuteńkiemi skoreczkami, in was für einer stecke ich, w iakiey ia skorze chodzę! da wir noch in dieser stecken; gdy my ieszcze w tey skorze iesteśmy, harte von der Arbeit, stwardniała od pracy, die abgelegten einer Schlange und dergleichen, zdięta skora z węża y z inszych podobnych, dem die Haut jucket, der gern einen Buckel voll Schläge haben will, kogo grzbiet świerzbi, ten chce mieć go razami dobrze obłożonym, einem die Haut voll schlagen, grzbiet komu dobrze obić, otrzepać kogo należycie, mit der Haut bezahlen, skorą zapłacić, krwią, życiem przypłacić, seine theuer genug verkauffen, swoię skorę dosyć drogo przedać, *to iest:* zgi[illegible] ale nie bez zemsty.

Hautbois, *s. f.* oboy, *drugi spadek*, o[illegible] französische Schallmei, francuska szczałka, auf der Oboi spielen, na boi grać, wygrawać.

Hautecombe, *n. pr. n.* Hotecombe, in Savoyen, mieysce w Sabaudy[illegible]

Häutlein, *s. n.* skorka, skoreczka, gezogenes, zciągniona, noch [illegible] Leibe, ieszcze na ciele; skorka [illegible]

Häuticht, *adj.* korzany, skorkowy na kształt skorki iest.

Hautschauer, *s. m.* naierzenie, [illegible] mory, mrowie, ktore ze [illegible] człowieka przechodzą.

Hauwald, *s. m.* las do rąbana, w kto[illegible] drzewo wolno y można rąbać.

Hauzahn, *s. m.* kieł, ząb długi, [illegible] wy iak kosa, iaki u adzika y [illegible] bywa.

Hayn, *s. m.* 1) Wald, bor, las, [illegible] 2) *powtore*, Name unterschi[illegible] Städte, imię rożnych miast, oder zu einer solchen Stadt ge[illegible] *adj.* z ktorego, albo do ktore[illegible] tych miast należący, Haynski, [illegible] ska, Haynskie.

Hazard, *s. m.* Glücksfall, hazard, [illegible] nek, par Hassard, trefunkiem, [illegible] ściem; przypadkiem, *to co* [illegible] Wagniß, odważenie się niebez[illegible] czne, es ist ein großer, *to iest:* [illegible] ki hazard, to iest niebezpieczna waga, śmiałość.

Hazardiren, *v. n. et a.* ośmielić się, ważyć się na co z niebezpie[illegible] stwem, eine Schlacht hazardiren, ważyć się na bitwe, eine Sache, [illegible] iaką odważyć na zysk lub na [illegible]

Hebamme, *s. f.* baba; bei einer [illegible] babić u ktorey, dziecię od k[illegible] odbierać.

Hebammenamt, *s. n.* posługa, [illegible] mość, sztuka babienia, odbie[illegible] dzieci od położnicy.

Hebammenlohn, *s. m.* płaca za babi[illegible] za odbieranie dzieci od położn[illegible]

Hebebaum, *s. m.* drąg do wyważ[illegible] podnoszenia, *wyważ, podnosz*, [illegible] einen Stein damit fortwelzen, [illegible] kiem, kamień daley pomykać; [illegible] Statue damit los zu brechen, posą[illegible] kowym drągiem roztrącić, ein [illegible] mit dem Hebebaume fortschieben, ważnikiem okręt podważać y [illegible] wać.

Hebel, *s. m.* drąg, ważnik, drąg wa[illegible] podważnik, drąg do podważani[illegible]

langen Zähnen, szczupaki są z długiemi zębami.

Hecke, *s. f.* lebendiger Zaun, *s. m.* żywy płot, zarośliny iakich krzakow, Dornbusch, tarnina, krzaki cierniowe, tarniowe, ktoremi mieysce obrasta.

Hecken, *v. a.* wylęgnąć, porodzić, wydać płod.

Heckerling, *s. m.* sieczka, ze słomy drobno porzniętey.

Heckezeit, *s. f.* czas płodzenia, przychowku, przychowania.

Heckicht, *adj.* ciernisty, tarnisty, co ma cierni y tarni wiele.

Heckenschlehe, *s. f.* iagoda, na tarni, tarka, śliwka na tarninie rodząca się.

Hedwig, *n. pr. f.* Frauenname, Jadwiga, imię białogłowskie.

Heer, *s. n.* woysko; żołnierz, *collective*, za woysko wzięte to imię.

Heerd, *s. m.* towarzysz, spolnik, społecznik, społtowarzysz.

Heerde, *s. f.* trzoda, czereda; stado, obora, vornehmlich kleinen, doch auch großen Viehes, wprawdzie mowi się to osobliwiey o małym dobytku, ale też czasem y o bydle, tylko niemieckie. Menge Vieh, mnostwo bydła, ausgemergelte, wyrodzona; große, wielka; von 25 Stücken, od dwudziestu piąciu sztuk, ganze, cała trzoda; von tausend Stücken, od tysiąca sztuk; von sieben hundert Stücken, w ktorey siedm set sztuk; die aus an einander gewohnten Viehe besteht, w ktorey wszystkie sztuki razem zawsze z sobą chodzą, bywaią; von gutem Alter, dobrych lat, w ktorey sztuki nie są stare; welche gut aussieht, ktora dobrze wygląda, ktora się pokazuie być dobrą, piękną, Heerde der Gänse, stado gęsi, und nicht mehr, trzoda; Hüner, kupa, stado kur, der wilden Schweine; stado dzikow, der Pferde, stado koni, der Tauben, stado gołębi; großes Viehes, stado wielkiego dobytku, stado wołow, Heerde der Seeräuber, stado rozboynikow morskich, lepiey, kupa, der Freunde, grono, koło, przyiacioł, der Weiber, trzoda bab, der Jungen, stado młodzi, die Heerde wegtreiben, trzodę popędzić, mit ihr umgeben seyn, trzodą być otoczonym; mit darunter rechnen, do trzody policzyć, w trzodzie rachować, Heerde Mägde bei sich haben, mit sich schleppen, trzodę służebnić mieć przy sobie,

bie, z sobą włoczyć, der von der Heerde ist, z trzody, od trzody, ze stada, od stada, stadny, wo es viele Heerden größer Vieh giebt, gdzie się wiele trzod, stad znayduie, o tym mieyscu mowi się, obfituie w trzody, w stada.

Heerfahrt, *s. f.* wyprawa woyska, ruszenie woyska na nieprzyiaciela.

Heerführer, *s. m.* woyska wodz, woiewoda, w dawnym swoim znaczeniu.

Heergeräthe, *s. n.* porządek woyskowy, rzeczy woyskowe, sprzęt woyskowy, sprzęty żołnierskie, rzeczy do wyprawy woyskowey należące y potrzebne, woienne porządki.

Heergewette, *s. n.* sprzęt na wyprawę woyska, porządek, do wyprawy żołnierza potrzebny.

Heerhalten, *v. a.* hoch oder hehrhalten, hochschätzen, wiele ważyć, wiele szacować, za wielką sobie rzecz mieć.

Heerling, *s. f.* dzikie wino, dzikie winne drzewko, dzika winna iagoda.

Heermeister, *s. m.* stanu iakiego naystarszy mistrz, wielki mistrz.

Heermeisterthum, *s. n.* wielkigo mistrza, godność, dostoieństwo.

Heerpauke, *s. f.* kotły do bębnienia, z miedzi robione.

Heerpauker, *s. m.* dobosz, ktory w kotły biie, bębni.

Heerschaar, *s. f.* woysko, *toż samo znaczy co*, Heer.

Heersfolge, *s. f.* wyprawa woyskowa, wyprawa woienna, wyprawa na woynę.

Heerskraft, *s. f.* moc, siła woyska, *także bierze się za to samo*, Heer, woysko.

Heerstraße, *s. f.* droga woyskowa, przechod woyskowy, ktorym woysko maszeruie.

Heerwagen, *s. m.* żołnierski woz, obozowy woz, obozowy skarbnik.

Heerzog, *s. m.* Herzog, książe, berühmter, sławny książe.

Hefen, *s. f. pl.* stek, męty, mąty, męt, fus, fusy; unterste, nayniższe, na samym spodzie; fließende, rzadkie; frische, świeże, zum Hefen gehörig, *adj.* do mętow, do mętu należący, mętowy, tussowy, voller Hefen, pełny mętow, drożdży, Wein voll Hefen, wino pełne lagru, mętu.

Heficht, *adj.* mętny, drożdżysty y drożdżami zmącony, hefichter Wein, z drożdżami zmącone wino.

Heft, *s. n.* Heftel, haftka; etwas damit zuzumachen, do zapinania, spinka, *powtornie znaczey*, Handgriff an ein Messer, trzonek u noża.

Heftel, *s. m.* haftka.

Heftelmacher, *s. m.* haftkarz, haftk[illegible] bnik, ten co haftki, spinki wyr[illegible]

Heften, *v. a.* mit einem Hefte, zap[illegible] haftką, spinać, spinką zapiąć, der Nehnadel, haftować, wyszy[illegible] igłą, zszywać, szyć, *to co*, anb[illegible] przywiązać, die Weinreben, [illegible] sle, winne gałązki przywięz[illegible] eine Wunde, ranę zahaftować [illegible] etwas auf dem Ermel, co kom[illegible] ramieniu przypiąć, *metaph.* co [illegible] pisać, przyczytać komu, łatk[illegible] piąć.

Heftgen, das, *s. n.* haczyk, konik zapinania, iaki bywa w parzeba[illegible]

Heftig, *adj.* żwawy, popędliwy, [illegible] ger Zorn, żwawy gniew, Ein[illegible] żwawy początek mowy, heftig[illegible] tur, żwawa natura, in etwas [illegible] seyn, być w czym popędliwym, [illegible] wym, Rede, popędliwa mowa; Disputiren, w dysputowaniu, [illegible] Kälte, przykro, przeięte, tęgie [illegible]

Heftig, *adv.* żwawo, popędliwie, [illegible] zuwider seyn, sprzeciwiać się, [illegible] rać się, einen anklagen, kogo [illegible] obwiniać, na kogo zwawo [illegible] sich bemühen, tęgo się obracać [illegible] rać się, sich breit machen, żwaw[illegible] rozpościerać z czym, es ist [illegible] Rathe darüber gestritten worden [illegible] wo się o tey materyi w senacie [illegible] wiano, die Gemüther sind heft[illegible] brannt, umysły się żwawo roz[illegible] er hat die Seinigen erschreckt, [illegible] swoich nastraszył, für die [illegible] fechten, żwawo bić się, wal[illegible] swoich, za swoiemi.

Heftigkeit, *s. f.* żwawość, popędli[illegible] tęgość; des Geruchs, tęgość za[illegible] mit großer fechten, z wielką [illegible] y żwawością potykać się, die [illegible] keit einer Handlung, żwawo[illegible] gość, w traktowaniu, w mow[illegible] davon ist mit großer im Rathe [illegible] delt worden, z wielką żwawo[illegible] tym w senacie traktowano, [illegible] keit der Rede, żwawość y tęgo[illegible] wy, mit großer schlagen, z [illegible] żwawością bić się.

Heftiglich, *adv.* Heftig, tęgo, ż[illegible] popędliwie, zapalczywie.

Heftlein, *s. n.* konik, haczyk, d[illegible] nania haftki, na haftkę.

Heftung, *s. f.* zapinanie, zpinanie [illegible] kami, *powtornie znaczy*, mit [illegible]

bergiſchen, Heidenheima, mieyſce w Witembergſkim.

Heidersheim, *n. pr. n.* Heidersheima, Ort in Brißgau, mieyſce w Bryzgawſkim.

Heidechſe, *ſ. f.* żmiia, *obacz* na ſwoim mieyſcu, Heydechſe.

Heil, *ſ. n.* zbawienie, ſzczęście, pomyślność, *obacz* Glück, Wohlfahrt.

Heil, *adj.* uzkrowiony, *obacz* geheilet.

Heiland, *ſ. m.* zbawiciel, uwolniciel, der Welt, świata.

Heilbar, *adj.* uzdrowiony, co ſię ieſzcze może uzdrowić; durch eine geringe Cur, leczeniem letkim y niewielkim.

Heilbar, *adv.* z możnością uzdrowienia.

Heilbrunn, *n. pr. m.* Heilbrunna, ehemalige Reichsſtadt in Schwaben, niegdyż Ceſarskie miaſto w Szwabſkim.

Heilbrunn, *ſ. m.* Geſundbrunn, źrzodło leczące, zdrowiące.

Heilen, *v. a.* uzdrawiać, leczyć, goić; eines Geſchwür, czyi wrzod, die Wunden, goić rany, einen heilen, leczyć kogo, die kranke Republik, leczyć chorą rzecz poſpolitą; eine Krankheit, leczyć chorobę, heil werden, *v. n. p.* zdrowieć, goić ſię; die Wunden, rany ſię goić, er hat die Hüfte gebrochen, welche nicht recht wieder eingerichtet worden und daher ſchlecht geheilet iſt, żobro złomał, ktore źle ułożone, źle ſię zrosło dla tego, źle ſię z goiło.

Heilig, *adj.* święty, heilige Bilder, święte ceremonie, Gebäude, święte kościoły, Altäre, święte oltarze, heiliger Ort, święte mieyſce, Brunnen, święte źrzodło, Tag, święty dzień, heilig halten, za święte mieć, z wielkim nabożeńſtwem cześcić, ſzanować.

Heilig, *adv.* świątobliwie; leben, żyć; Gott verehren, Boga świątobliwie cześcić, etwas heilig begehen, świątobliwie co obchodzić, halten was er geſchworen hat, świątobliwie dotrzymywać, co przyſiągł.

Heilige, *ſ. c. pl.* święci; im Himmel, w niebie.

Heiligen, *v. a.* święcić; poświęcić, świętym czynić, uczynić, den Namen Gottes, święcić Boskie imię; Gott einen Tempel, Bogu kościoł poświęcić, Gott eine Capelle, Bogu koplicę poświęcić; einen Ort, mieyſce iakie poświęcić.

Heiligе

Heilige Land, *n. pr. n.* Insel, święta ziemia, wyspa pewna tak nazwana.

Heiliger, *s. m.* święty, w niebie ieden ze świętych ludzi.

Heiligkeit, *s. f.* świętość, świątobliwość; Gottes, Boska; des Papstes, papieska, Eure Heiligkeit, Wasza Swiątobliwość; ist der ordentliche Titel des römischen Papstes, iest zwyczayny tytuł Rzymskiego Papieża; einer Sache, świętość iakiey rzeczy; der Ehe, świętość małżeństwa.

Heiligmacher, *s. m.* świętoczynca, świętodziey, poświęciciel, co świętym czyni.

Heiligmachung, *s. n.* poświęcenie, świętym uczynienie, udziałanie.

Heiligthum, *s. n.* świątnica, heiliger Ort, święte mieysce, heiliges Ding, rzecz święta; Überbleibsel der Heiligen, relikwie, kości zwłoki swiętych.

Heiligung, *s. m.* Heiligmachung, *s. f.* święcenie, świętym czynienie, poświęcenie, *to co* Weihung, *także*, poświęcenie mieysca, ołtarza.

Heilloß, *adj.* niezbożny, przeklęty, zbrodzień, niechota, *adv.* niezbożnie, bezsumiennie, bezbożnym sercem, bezbożną myślą.

Heilsam, *adj.* zdrowy, zbawienny, ist es dem ganzen menschlichen Geschlechte, to iest zbawienne całemu narodowi ludzkiemu, der Stern ist heilsam für die Leiber der Kinder, gwiazda iest zdrowa dla ciał dziecięcych; Mittel, zbawienny śrzrzodek, sposob; Rath, zbawienna rada; Ernsthaftigkeit, zbawienna surowość, Meinung für das gemeine Wesen, zbawienne zdanie dla rzeczy pospolitey, heilsame Hände für einen, zbawienne ręce dla kogo, heilsame Kraft steckt darinnen, zbawienna moc z nayduie się w tym.

Heilsam, *adv.* zbawiennie, zdrowo; etwas gebrauchen, czego zbawiennie zażywać; reden, zbawiennie nowić; denken, zbawiennie myśleć.

Heilsamkeit, *s. f.* zdrowość, zbawienność; wunderbare, dziwna zdrowość.

Heilsamlich, *adv.* zbawiennie, zdrowo; rathen, zbawiennie radzić.

Heilsberg, *n. pr. m.* Heilsberga, Ort in Preußen, miasto w Prussach, w Warmii.

Heilung, *s. f.* zdrowienie, uzdrowienie; einige und gewisse, iedyne y pewne, zu Heilung des Leibes viel helfen, do zdrowienia ciał wiele pomagać; geschwinde, prędkie zdrowie[illegible] langwierige, powolne.

Heim, *adv.* do domu, do siebie, w [illegible]mu, u siebie, heim gehen, do do[illegible] iść, ku domowi się mieć, do do[illegible] się zabierać, führen, do domu p[illegible]wadzić, wodzić, poprowadzić, [illegible] gehet heim, wszyscy idźcie do d[illegible] do domow waszych, laßt uns [illegible] zu mir gehen, podźmy do domu [illegible]go, idźmy do domu do mnie, [illegible] seyn, w domu być, ich habe es [illegible] geschrieben, ia to w domu u mnie [illegible]łem; siehe die nachfolgenden Ar[illegible] *obacz* następuiące artykuły.

Heimath, *s. f.* oyczyzna, mieysce, ktorym się kto rodził, *obacz*, V[illegible]land, liebe Heimath, kochana, [illegible] oyczyzna, seine vertheidigen, [illegible] oyczyzny bronić.

Heim bringen, *v. a.* do domu [illegible]nieść, wir haben es heim geb[illegible]my to do domu przynieśli, ist es [illegible] zu bringen? trzebaż to domu [illegible]nieść? NB. das Wort heim kann [illegible] oder in der Zusammensetzung [illegible] Wörter gebraucht werden.

Heime, *s. f.* ein Ungeziefer in den [illegible]sern, gad, robak w domach, [illegible]sku, stonog; auf dem Felde, w [illegible] skoczek, konik, świerczyk p[illegible] ein Haufen Heimen, kupa świer[illegible] konikow, skoczkow, świerc[illegible] polnych.

Heimfahren, *v. n. irr.* do domu pr[illegible]chać na powrot, powrocić, p[illegible]cać; auf einem Wagen, na wo[illegible] poieździe, w poieździe; mit de[illegible]sche, woskiem krytym, auf dem [illegible] heimfahren, na okręcie do dom[illegible] wrocić, na powrot przypłyn[illegible] Indien heimfahren, z Indyi do [illegible] powracać.

Heimfahrt, *s. f.* do domu iście, o[illegible]wadzenie; einer in das Haus [illegible] Mannes, ktorey do domu iey [illegible] der dabei gegebene Schmaus, o[illegible] ktora przy odprowadzeniu [illegible] panny młodey bywa, nazyw[illegible] przenosiny.

Heimfallen, *v. n. irr.* spadać, tra[illegible] przypaść, dostać się, einem [illegible] Loos, komu losem, ich hoffe, [illegible] mir durchs Loos heimgefallen, [illegible] spodziewam, że się mi to losem stało, że to losem na mnie przyp[illegible] den Dienst, welcher mir heim[illegible] ist, will ich nicht verlassen, ia [illegible] drzucę tego urzędu, ktory [illegible]

eine Erbschaft heim-
two na nie go przy-
ieses ist mir heimge-
ę dostało, to się mi
.
o domu prowadzić,
ten, do domu kogo
ie Braut, panią
n. do domu prowa-
dzenie, przenosiny.
prowadca, odpro-
ehrlicher, pewny,
do domu prowa-
adzenie: prächtige,
wadzenie; mit gros-
ist, z wielką rado-
domu iście, seinen
beschleinigen, swoie
rzyśpieszyć.
stellen, zostawić co
zdać na czyie zda-
es heim, ob du die
behalten, oder an den
en, ia to twoiemu
, czyli mowę masz
y zatrzymać, czyli
widok, gebet, stellt
y to na mnie, zostaw
iu.
n. ku domowi się
pragnąć do swoich
denkest heim, ty do
laßt uns heim geden-
domu naszego.
r. do domu powra-
bald heim gehen, za-
wrocemy.
n. do domu powro-
nie, das geschwinde
ki powrot.
do domu odprowa-
Tochter heim, odpro-
ę do domu.
do domu powrocić,
heimkehren? chcecie
?
s. n. powrocenie, po-
mu, die Hoffnung des
adzieia powrotu do
kehren des Hausherrn
, pańskiego powrotu
.
f. powrot do domu,
ung zur Heimkehrung
u nadzieię powroce-

nia do domu odiać, ohne Heimkehrung, bez powrotu.

Heimkommen, *v. n. irr.* do domu przyiść, przychodzić, do swoich się dostać, dorwać, nach Rom, do Rzymu powrocić, wollen, daß einer wieder heimkomme, chcieć, aby kto znowu do domu powrocił, nicht dürfen, nie moc powrocić.

Heimkommen, *s. n.* das, do domu powrocenie, powracanie; erwünschtes, pożądane.

Heimkunft, *s. f.* powrot do domu; heimliche, taiemny; öffentliche, iawny, oczywisty, an die Heimkunft gedenken, o powrocie, o powroceniu do domu myśleć.

Heimlich, *adj.* tayny, taiemny, skryty, heimliche Dinge, taiemna rzecz, Nachstellungen, taiemne zasadzki, skryte, ukryta; Begierden, taie ne żądze, utaione, ukrywane, heimlich in seinem Thun, skryty w swoich sprawach, w swoich uczynkach, heimlicher Groll, skryta, ukryta nienawiść, zawziętość, Rathschläge, taiemne zamysły, heimliches Gemach, prywet, haytuś.

Heimlich, *adv.* taiemnie; daß es einer nicht merkt, einen sehen, taiemnie, żeby kto nie postrzegł, widzieć się z kim; *s.* vieles wegschaffen, taiemnie wiele zabrać, pobrać, sich heimlich davon machen, taiemnie się z kąd wymknąć, die Flaschen sind heimlich ausgeleeret worden, flaszki były skrycie wyprożnione, etwas heimlich thun, co potaiemnie czynić, zu einem kommen, do kogo taiemnie przyiść; verborgen liegen, taiemnie ukrytym leżeć; gethan werden, skrycie stać się, heimlich sagen, taiemnie, sekretnie co mowić, co powiedzieć; den Gottesdienst verrichten, służbę bożą odprawiać; darzwischen kommen, nie znacznie przyiść na co, na diskurs, *to co*, ohne jemandes Beiseyn, bez czyiey przytomności, heimlich allerhand Rathschläge fassen, potaiemnie wszystkie zamysły knować, układać, danken, sekretnie dziękować, er ist heimlich zu ihm gekommen, sekretnie, skrycie do niego przyszedł, sich mit ihm zu bereden, aby się z nim rozmowił, etwas heimlich vor dem Vater thun, daß es der Vater nicht merke, potaiemnie co przed oycem czynić, aby oycieć tego nie postrzegł, sich heimlich freuen, skrycie, w sercu się cieszyć, sich in einer Stadt niederlassen, taiemnie

mnie w iakim mieście ofieść, eine Sache verrichten, taiemnie iaki interes sprawić, heimlich halten, w sekrecie, w skrytości trzymać; vor einem, przed kim, heimlich über etwas lachen, taiemnie śmiać się z czego.

Heimlichhaltung, *s. f.* krycie, skrycie, ukrycie, ukrywanie, taienie, zataienie.

Heimlichkeit, *s. f.* taiemnica, sekret, rzecz skryta, rzecz taiemna, skrytość, einem alle entdecken, komu wszystkie skrytości otworzyć, odkryć, obiawić.

Heimreise, *s. f.* do domu odiazd, fertig dazu seyn, być gotowym iechać do domu.

Heimreisen, *v. n.* iechać, poiechać, odiechać do domu, heimreisen wollen, mieć iechać do domu.

Heimsetzen, *v. a. et r.* zdać na czyie zdanie, zostawić czyiemu zdaniu, ich setze mich heim, wam to zostawiam, na was to zdaię, do waszey woli to zostawuię, setze mir es heim, na mnie zday.

Heimstellen, *v. a.* poruczyć, oddać zdaniu czyiemu, ich will es niemanden heimstellen, ia tego niczyiey woli niechcę poruczyć, niechcę na niczyie zdanie tego zdawać.

Heimsteuer, *s. f.* posag; geben, dać; der Tochter, corce; haben, mieć.

Heimsuchen, *v. a.* nawiedzić; einen, kogo, w domu iego. 2) mit Unglücke, nieszczęściem kogo nawiedzić, utrapieniem; mit Krankheit, chorobą; mit Kriege, woyną, Gott hat uns mit vielem Uebel heimgesucht, Bog nas wielu złym nawiedził.

Heimsuchen, *s. n.* das, nawiedzenie; verdrüßliches, uprzykrzone.

Heimsuchung, *s. f.* nawiedzenie; unangenehme, nie miłe. 2) Heimsuchung Mariä, święto nawiedzenia Panny Maryi.

Heimtragen, *v. n.* do domu zanieść, trage diese Bücher heim, zanieś te kśiążki do domu.

Heimtragen, *s. n.* das, do domu noszenie, zaniesienie; eines Geschirres, iakiego sprzętu.

Heimtreiben, *v. a.* do domu napędzać, pędzić, popędzić, treibe die Kinder heim, napędź dzieci do domu, sie sind schon heimgetrieben, iuż są do domu popędzone.

Heimtreiben, das, *s. n.* do domu pędzenie, napędzenie, popędzenie; nes, kogo.

Heimtückisch, *adj.* wykrętny, zdra wy, chytry, heimtückisches Fra zimmer, chytra kobieta, heimt sche Juden, wykrętni, zdradliw lzi.

Heimtückisch, *adv.* chytrze, wykrę zdradliwie; einem schmeicheln, podchlebiać.

Heimwärts, *adv.* ku domowi, ku domowi iść, wybierać się.

Heimweg, *s. m.* Rückkehr, powr domu. 2) Verlangen nach dem L lande, Heimweh, teschnienie mu, żądanie powrotu, powroci do domu, verlangter Heimweg, żądany powrot.

Heimweh, *s. n.* das, s. Heimweg.

Heimziehen, *v. n.* do domu się p dzić; wieder nach Rom, znow Rzymu.

Heinrich, *n. pr. m.* Henryk, M name, imię męszczyzny, męsk

Heinz, *n. pr. m.* Mannsname, j als Heinrich, tak wiele, iak He

Heisch, *adj.* chrapliwy, einen, der ist, dennoch aufmerksam mit and kogo; ktory chrapliwy ma przecie z uwgą słuchać, von Fragen heisch werden, od wiel tania ochrapieć, etwas heisch che chrapliwy, etwas heisch me, trochę chrapliwy głos, werden, chrapieć, ochrapieć, seyn, być chrapliwym, chr mieć głos, schreien bis man wird, krzyczeć, aż ochrapieć czenia, fodern, bis man heis napierać się, aż ochrapieć od rania się; *adv.* o.

Heischen, *v. a.* napierać się z krz etwas von einem, czego od ko

Heischen, das, *s. n.* napieranie s kes, mocne.

Heischerkeit, *s. f.* chrapliwość, pka; der Stimme, głosu.

Heischklingend, *part. et adj.* chr brzęczący.

Heischung, *s. f.* napieranie się, mn ser, z wielkiem napieraniem

Heiser, *adj.* chrapliwy, heiserer gen, chrapliwe śpiewanie; Sch wołanie.

Heiserkeit, *s. f.* chrapka, chrapli im Sprechen, w mowieniu.

Heiß, *adv.* gorący, wrzący, heiße ser, wrząca woda, heißer Tran rzący, wrzący napoy, heißer und

lichter Weg, z upałem y z kurzawą droga, die heißesten Tage sind gegen den Anfang des Hundssterns, naygorętsze dni są ku kanikule, gdy gwiazda piesek nazwana, wschodzi, die Schweine im heißen abrühren, świnie wieprze, we wrzącey wodzie [illegible]rzyć, heißes Inselt in eine Wunde [illegible]pfeln, wrzący łoy w ranę kroplami wpuszczać, mit heißem Wasser be[illegible]ießen, gorącą, wrzącą wodą, oblać, [illegible] den heißesten Sommertagen, w naygorętszych pod czas lata dnioch, heiß [illegible]n, wrzeć, wrzącym być, der Ort ist [illegible], oder es ist sehr heiß an dem Orte, [illegible]eysce iest bardzo gorące na tym [illegible]eyscu, wenn es am heißesten ist, kiedy [illegible]większe gorąco, sehr heiß seyn, bar[illegible] gorąco być, werden, rozpalać [illegible] zwierać; vom Feuer, od ognia; [illegible] untergemachtem Feuer, od podło[illegible]nego spodem ognia, heiß machen, [illegible] gorącym uczynić, sprawić, aby co [illegible] gorące, aby wrzało.

[illegible], v. n. irr. rozkazywać, kazać; [illegible] etwas, co komu; daß einer ei[illegible] Knecht seyn soll, aby kto był czy[illegible] sługą; einem ohne Sorge seyn, ka[illegible] być komu bez troski, nie turbo[illegible] się, einem die Abendmahlzeit fer[illegible] machen, kazać komu, aby wie[illegible] zgotował, einen heißen, daß [illegible] nicht, zakazać komu, aby nie, po[illegible] znaczy, genennet werden, na[illegible] się, być mianowanym, er heißt [illegible] nazywa się Titus, so heißt es, [illegible] się to zowie, oder wie es sonst [illegible], albo iak się inaczey nazywa, [illegible] heißt es bei uns, to się tak u nas [illegible], der Tanz heißt Titius, taniec [illegible] się Titius, der Ort heißt Tro[illegible] mieysce nazywa się Troia, er heißt [illegible] dem Zunamen Clodianus, on się [illegible]zwiskiem nazywa Klodyan, der [illegible] heißt die Donau, rzeka nazywa [illegible]donay, ich heiße Menechmus, ia [illegible]wam się Menechm, wie heißt du? [illegible] się ty nazywasz? wie hieß unsere [illegible]tter? iak się nazywała matka na[illegible] der Großvater hat auch so geheis[illegible], dziad tak się też nazywał, sie [illegible] nicht so, ona się tak nie nazy[illegible], der Vater hat anders geheißen, [illegible]ec inaczey się nazywał, von mei[illegible] Freunden hat keiner so geheißen, [illegible]oich przyiacioł żaden się tak nie [illegible]ywał, ich heiße nicht so, ia się tak [illegible] nazywam, to co, seyn sollen, mieć [illegible], to co, bedürfen, znaczyć, was heiß das? co to ma być? co to znaczy? was heißt es mit den Statuen zu Pferde? co to znaczą te posągi konne te osoby na koniech? heißt das Rechnung ablegen? ma to być rachunki oddawać, rachować się? heißt das dem Volke helfen? ma to być lud ratować, wspomagać?

Heiß gemacht, *part. et adj.* rozparzony, rozpalony.

Heißhungerig, *adj.* głodny, ktoremu się bardzy chce ieść, heißhungrige Leute, głodni ludzie.

Heiter, *adj.* pogodny, heiterer Himmel, pogodne niebo, heitere Luft, pogodne powietrze, Wolken, pogodne obłoki, Wetter, czas pogodny, es hat bei heiterem Himmel gedonnert, pod czas pogodny, gdy pogodne y niepochmurne było niebo, zagrzmiało, es wird von allen Ecken her heiter, ze wszystkich się stron wypogadza, bei den heitern Sommertagen, przy pogodnych w lecie dniach.

Heiterkeit, *s. f.* pogoda; des Himmels, nieba; der Luft, powietrza.

Heitzen, *v. a.* zapalić; eine Stube, w izbie; ein Zimmer, w pokoiu, *to iest*, ogrzać, zagrzać.

Heitzen, das, *s. n.* zapalenie, ogrzanie; der Stube, w izbie, izby; des Zimmers, w pokoiu, pokoiu.

Heitzer, *s. m.* palacz, co w piecach pali, co w izbach, w pokoiach pali.

Held, *s. m.* bohatyr; rycerz, jener unser Held, der Cato, ow nasz bohatyr, Kato, der nicht weiß, was in dem Helden für ein Muth steckt, ktory nie wieco za odwaga w tym bohatyrze się znayduie, tapferer, waleczny bohatyr; im Saufen, głowny piiak, opoy należyty, wer von beiden der beste im Saufen seyn wird, ktory z obudwoch naylepszym bohatyrem w wypiianiu będzie.

Heldenhaft, *adj.* heroiczny, bohatyrski.

Heldenherz, *s. n.* bohatyrskie serce, bohatyrski umysł.

Heldenmäßig, *adj.* bohatyrski, iak na bohatyra przystoi, bohatyrowi przystoyny.

Heldenmuth, *s. m.* bohatyrski umysł, bohatyrskie serce; unglaublicher, niepodobne do wiary.

Heldenmüthig, *adj. et adv.* bohatyrskiego serca.

Heldenthat, *s. f.* bohatyrskie dzieło, waleczne, mężne, nieść iertelney sławy, wieczney pamięcie godne, verrichten,

richtrn, bohatyrskiego dzieła dokazać, bohatyrskich dzieł dokazywać.

Heldinn, *ſ. f.* heroina, bohatyrka, felt ſame, rzadka bohatyrka.

Helen, *v. a.* Verhehlen, kryć, taić, ukrywać, das iſt zu helen, z tym ſię trzeba kryć, chować.

Helebart, *ſ. f.* halabarda, berdyſz, mit Hellebarten gehen, z berdyſzem chodzić.

Helfant, *ſ. m.* słom; groſser, wielki; erſchrecklicher, ſtraſzny; ſtarker, mocny.

Helfen, *v. a. irr.* pomagać, ratować; einem, komu; nichts helfen, nic nie pomagać, einem viel bei einem helfen, komu u kogo pomagać, einem mit einem Dinge helfen, komu iaką rzeczą pomoc, einem in einer Sache mit allem Fleiſse, z wſzelką chęcią komu w iakim intereſie pomagać, zu einem glückſeligen Leben, do ſzczęśliwego życia pomoc, die Sache hilft im Kriege viel, rzecz na woynie wiele pomaga, darinnen helfen, w czym pomagać, der erlangte Ruhm hilft in Verwaltung wichtiger Dinge viel, nabyty honor pomaga wiele w ſprawowaniu ważnych y wielkich rzeczy, einem nichts helfen können, nie moc nic komu pomoc, zum Reden helfen, do mowienia pomagać; dem Vaterlande, oyczyznie pomagać, in ſeiner Bekümmerniß, w troskach iego, *to co*, ratować, ſich ſelbſt, ſiebie ſamego ratować, er kann nicht helfen, on nie może ratować, niemoże żadnego dać ratunku, einem in Krankheit, komu w chorobie pomagać; zu etwas, do czego, die Mittel helfen wider die Krankheit, lekarſtwa pomagaią przeciwko tey chorobie, wider das nichts hilft, przeciwko czemu nic nie pomaga, das Bad hilft nichts, kąpiel nic nie pomaga; wider den Schmerz, przeciwko boleści; wider den Krebs, na raka, zerriebene Raute hilft, roztarta rutu pomaga, das Schröpfen hilft, bańki pomagaią, in dieſem Zufalle hilft ſtarkes Reiben, w tym trefunku pomaga mocne ścieranie, einem aus der Gewalt, kogo z niebezpieczeńſtwa wyratować; aus der Noth, z biedy kogo wyciągnąć, das hilft mir nichts, to mi nic nie pomaga, was hat er geholfen? coż wſkorał? ſich helfen, ſo gut man kann, tak ſię ratować, iak można.

Helfen, das, *ſ. n.* ratowanie, pomaganie, beſtändiges, nieuſtanne pomaganie.

Helfenbein, *ſ. n.* ko
dergleichen glanz
ſłoniowey kości
ſchöne Statue ve
piękny ze słonio
nerwy, mit Helfe
wą kością wykła
fenbeine, łoże ze

Helfenbeindrechsler,
katerz od słonio
wy tokarz.

Helfenbeinern, *adj.*
nernes Bild, ſło
słoniowe łoże:
pę, słoniowy ſło

Helfer, *ſ. m.* pomag
einer Sache, w i
der Gefahr, w ni

Helferinn, *ſ. f.* po
gaczka, ciney in b
czyią w iakim
cniczką.

Helfte, *ſ. f.* Hälfte,
glücks, nieſzczęśc
mehr ſchreiben, p
pisać, weniger koſt
kosztować, einem
des verſchaffen, k
między przyſtawić,
legen, połowę dr
Erbe zur Helfte, d

Helfung, *ſ. f.* pomaga
deine kann ich erhalt
mocą mogę otrzym
ich nichts ausmachen,
cy nie mogę nic do
vieler Leute, pomoc

Hell, Helle, *adj.* iasn
iasna gwiazda, Stin
Tageslicht, iasne dn
noch nicht recht helle
nie ieſt dobrze iasny
Licht, iaśnieyſze nad
Sonne, od słońca. G
iſt, als die Sonnenſtr
heiterer Tag iſt, ias
ſza, iak promienie ſł
ieſt pogoda, heller O
ſce, Zimmer, iasny p
iasne słońce, Spiegel
ciadło, Tag, iasny, p
Waſſer, przezroczyſta
nen, przezroczyſty zd
Glas, przezroczyſtky,
machen, obiaśnić, osw
ne macht alles hell mi
słońce czyni wſzyſtko
światłem, hell ſeyn, ia
über der ganzen Armee v

sko u siekiery; auf einer Brennkolbe, na alembiku pokrywa.

Helmbinde, *s. f.* związka, zstęga, do zwięzowania szyszaka.

Helmreiffe, *s. f.* pręty w szyszaku; von Eisen, żelazne.

Helmrost, *s. m.* toż samo, kratka z prętow w szyszaku.

Helmstädt, *n. pr. n.* Stadt in Niedersachsen, Helmsztad, miasto w Niskich Sasach; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Helmsztadski.

Helmstädtisch, *adj.* Helmsztadski. Helmstädtische Universität, Akademia Helmsztadska.

Hemde, *s. n.* koszula, anziehen, koszulę wdziać; der eines an hat, w koszuli, das Hemde ist mir näher, als der Rock, bliższa koszula ciała, niż suknia.

Hemdemacher, *s. m.* koszulnik, szwacz, co koszule robi, szyie.

Hemid, *n. pr. s.* Hemida, Stadt in klein Asien, miasto w małey Azyi, Amida.

Hemmen, *v. a.* zahamować; ein Rad, koło, einen, zahamować kogo, den Krieg, woynę zahamować, zatrzymać, einen Wagen, woz zahamować; den Anfall, impet zahamować, den Frieden, pokoy zahamować, że do niego zaraz przyiść nie można, einen hemmen, zatrzymać, zabawić kogo.

Hemkette, *s. f.* łancuch do hamowania kol, zwłaszcza, z gory.

Hemmschuh, *s. m.* łancuch do hamowania z gory koła.

Hemmung, *s. f.* hamowanie, zachamowanie, zatrzymanie; verursachen, sprawić.

Henkel, *s. m.* ucho, die Kanne hängt an dem Henkel, puhar wisi na uchu, ein Becher mit vier Henkeln, puhar o czterech uchach, ein Gefäß mit drei Henkeln, naczynie ze trzema uchami; an allerhand Maschinen, u każdey machiny rękoieść, do chwycenia, do obracania.

Henkeltopf, *s. m.* zban z uchem; von Corinthischem Erzte, z koryntyiskiego metalu.

Henken, Hengen, *v. a.* zawiesić; einen an einen wilden Ölbaum, kogo powiesić na leśney oliwie; an einen Baum, na drzewie; an den Galgen, na szubienicy; einen, oder auch sich selbst, kogo, albo siebie, na stryczku życie skończyć, stryczek zadziergnąć

na szyię komu y udusić powiesiwszy go.

Henken, das, *s. n.* zawieszenie, powieszenie, obwieszenie.

Henkenswürdig, *adj.* szubienicy godny, henkenswürdige That, uczynek godny szubienicy, henkenswürdiger Mensch, godny powieszenia człowiek.

Henker, *s. m.* kat; grausamer, okrutny; der einem auch nur mit seinem Gesichte ein Schrecken einjagen kann, okrutny, ktory swoią twarzą przestraszyć kogo może, dem Henker ins Handwerk fallen, katowi wpaść w ręce. Henker seyn, abgeben, katem być, za kata być, packe dich zum Henker! idź do kata, was zum Henker fängst du für ein Gewäsche an? co mie ty u kata za gadki znowu zaczynasz mowić? wer der Henker hat dir das weiß gemacht? z kąd u kata do tey przyszedłeś nadziei.

Henkerbube, *s. m.* kat.

Henkermäßig, *adv.* po katowsku; einen tractiren, kogo traktować, z kim się obchodzić, okrutnym być na kogo, okrucieństwo y srogość wywierać przeciwko komu.

Henkersknecht, *s. m.* hycel.

Henkersseil, *s. n.* sznury katowskie do ciągnienia wynowaycy.

Henkersstock, *s. m.* zaiączek katowski do ciągnienia złoczyncow.

Hengst, *s. m.* ogier, koń, do rozmnożenia stada.

Henne, *s. f.* kura; röthliche, czerwonawa; schwarze, czarna; die wohl legt, ktora iay wiele znosi; die zuerst legt, ktora pierwszy raz iaie zniesła. die sich im Staube badet, ktora się w prochu wala; die bald legt, ktora prędko iaia znosi; die Junge führt, młode, wodzi kurczęta, kwoka; zahme, łaskawa, niedzika; fette, tłusta; großköpfigte, z wielką głową; mit aufrechtstehendem Kamme, z grzebieniem w gorę stoiącym; starkleibigte, mocna w sobie, mocnego ciała; mit weißen Ohren, z białemi uszami; mit gleichen Krallen, z pazurami rownemi; die fünf Krallen hat, ktora ma pięć pazurkow; die über drei Jahre alt ist, ktora więcey iak trzy lata ma; die nicht gut zum brüten ist, ktora do wylęgnienia kurcząt nie dobre iest; die ihre eigenen Eier frißt, ktora swoie własne iaia ziada; die wie ein Hahn krähet, ktora picie iak kogut; die andere tritt, ktora po inszych kurach cze; die sich nicht gern treten ktora nie da po sobie kogutowi ptać; die da gluckt, ktora kw die eine rothe Koppe und Kamm ktora czerwoną głowę y grz ma; die nicht gern brütet, ktor rada na iaiach siedzi; herumlau ktora rada biega, włoczy się; e mische, domowego chowania, sw chowania, nie kupna; die den hat, ktora ma pypeć; leget Eie ia niesie; brütet, siedzi na i wysiada kurczęta.

Henneberg, *n. pr. m.* gefürstete Gra in Franken, Henneberga, ukś ne, *to iest*, z książęcym tytułem stwo w Frankonii, aus, oder cher Grafschaft gehörig, z tego, do tego Hrabstwa należący, Henneberski.

Hennegau, *n. pr. f.* Provinz in der derlanden, Hennegawa, prov w Niskim-Kraiu.

Henrich, *n. pr. m.* s. Heinrich.

Henrich, *n. pr. n.* kleine Landsch Rhein, Henrik, mała krain Renem.

Henriette, *n. pr. f.* ein Frau Henrietta, imię białogłowsk

Her, *adv. et praep.* tu, bin ich men, przyszedłem, da ich h men war, gdy ia tu przyszedł

Herab, *adv.* na doł; z gory na gory, *subst.* na doł, die Sc herab hängen, wisieć z ramio ramionach wisieć.

Herabbeugen, *v. a.* na doł zgią giąć; einen Ast, gałęź.

Herabbeugung, *s. f.* zgięcie, z przyginanie, przygięcie na doł

Herabbiegen, *v. a.* s. Herabbeu

Herabbiegung, *s. f.* s. Herabbeu

Herabblitzen, *v. n.* łyskać się z n ziemie, gdy na doł łyskawica

Herabfahren, *v. n.* na doł zieżdżać z gory; aus dem z nieba.

Herabfahren, das, *s. n.* ztępowan pienie na doł, ziechanie na

Herabfallen, *v. n. irr.* zpaść, z g dem Dache, z dachu; vom P konia; vom Himmel, z nie Fenster, z okna.

Herabfallen, das, *s. n.* zpadnien dek, z gory; von den Bergen, z gor.

Herabfliegen, *v. n. irr.* zlecieć vom Himmel, z nieba, von d

bel des Hauſes, zlecieć z wierzchu domu.

...rlegen, das, *ſ. n.* zlecenie, zlatywanie, zlatanie z gory.

...fließen, *v. n. irr.* zpływać, zpłynąć, ...n den Bäumen, z drzew.

...fließung, *ſ. f.* zpływanie, zpłynienie des Waſſers, wody.

...fodern, *v. a.* zwołać z gory, zwoływać z gory; einen von dem Himmel, kogo z nieba.

...führen, *v. a.* zprowadzać z gory; ...n von der Höhe, kogo z wyſoka.

...führen, das, *ſ. n.* zprowadzanie z ...ry, zprowadzenie z gory.

...führung, *ſ. f.* zprowadzany z gory, ...rowadzenie z gory.

...ſteigen, *v. n. irr.* zſtępować; die ...ppe, po ſchodach; woher, z iakiego mieyſca.

...ſteigen, das, *ſ. n.* zſtępowanie, zſtąpienie, zchodzenie z gory.

...geſtoſſen, *part. et adj.* zepchnięty ...ory, zepchniony z gory.

...getrieben, *part. et adj.* ztrącany z ...y, ztrącony z gory.

...hangen, *v. n. irr.* wiſieć z gory, ...hangt herab, to wiſi z gory na dole.

...hangen, das, *ſ. n.* wiſzenie z gory, das Herabhangen des Obſtes, wiſzenie owocu z gory, z gałęzi na dole.

...hangung, *ſ. f.* wiſzenie; der Äſte ...en Bäumen, gałęzi z drzew.

...kämmen, *v. a.* zczeſywać, etwas, die Haare, włoſy.

...kämmen, das, *ſ. n.* zczeſywanie z ...r, der Haare, włoſow.

...kollern, *v. n.* toczyć ſię z gory, ...ać ſię z gory.

...kollern, das, *ſ. n.* toczenie z gory, ...anie z gory.

...kommen, *v. n. irr.* zchodzić z ...zeyść z gory; auf den Markt, ...nek.

...kommung, *ſ. f.* zchodzenie, zſtępowanie z gory.

...kriechen, *v. n. irr.* zwieść ſię, zwodzić; zczołgać ſię, zwlec ſię, z ...einen Baum tückwärts, po drzewie tyłem.

...kunft, *ſ. f.* zchodzenie, zeyście z ...y, zſtąpienie z gory.

...laſſen, *v. a. irr.* zpuścić, puścić, ...ścić, z gory; Regen von dem Himmel, deſzcz z nieba.

...laſſen, das, *ſ. n.* zpuſzczenie, puſzczenie, upuſzczenie, z gory.

Herablaſſung, *ſ. f.* zpuſzczenie, puſzczenie, zpuſzczanie, puſzczanie gory.

Herablaufen, *v. n. irr.* zbiegać z gory, zbiec z gory, vom Schloſſe, z zamku.

Herablaufen, das, *ſ. n.* zbieganie, zbieżenie z gory.

Herablaufung, *ſ. f.* zbieganie, zbieżenie, bieganie, bieżenie z gory.

Herablenken, *v. a.* odigąć, uchylić na bok, einen Aſt, gałąź iaką.

Herablenken, das, *ſ. n.* odgięcie, odginanie, uchylanie, uchylenie na bok y na doł.

Herablenkung, *ſ. f.* odchylenie, uchylenie, odgięcie, ugięcie na bok y na doł.

Herabmachen, *v. r.* ſich, zprowadzić ſię, zwozić ſię z gory na doł y na bok.

Herabnehmen, *v. a. irr.* zrywać, zerwać, eine Traube, iagodę winną.

Herabnehmen, das, *ſ. n.* zrywanie, zerwanie, urwanie, urywanie z gory ciągnąc.

Herabnehmung, *ſ. f.* zrywanie, zerwanie, urwanie, urywanie z gory.

Herabregnen, *v. n.* deſzcz padać z gory, auf die Erde, na niemię.

Herabregnen, das, *ſ. n.* deſzczu padanie, zpadanie, zpadanie z gory.

Herabrinnen, *v. a. irr.* zciekać, ciec z gory, auf den Kopf, na głowę.

Herabrinnen, das, *ſ. n.* zciekanie, cieczenie z gory, auf die Steine, na kamienie.

Herabrinnung, *ſ. f.* zciekanie, cieczenie, zlewanie ſię, in die Grube, w row, w foſſę.

Herabſchauen, *v. n.* patrzeć z gory, poglądać z gory, aus dem Himmel auf die Erde, z nieba na ziemię; aus dem Palaſte auf den Fluß, z pałacu na rzekę.

Herabſchauen, das, *ſ. n.* patrzenie z gory, poglądanie z gory, auf das Thal, na dolinę.

Herabſchauung, *ſ. f.* patrzenie z gory, poglądanie z gory, auf die Leute, na ludzi.

Herabſchlagen, *v. a.* zbiiać z gory na doł, etwas mit einem Stabe, co iaką tyką, kiiem.

Herabſchlagen, das, *ſ. n.* zbiianie z gory na doł, der Äpfel, iabłek.

Herabſchlagung, *ſ. f.* zbiianie z gory na doł, der Birnen, gruſzek.

Herabſchießen, *v. a. irr.* zrucić, zrucać, z gory, den Vogel mit dem Pfeile, ptaka ſtrzałą.

wyciſkanie, co od kogo, co z kogo, co na kim.

Herausdrückung, *ſ. f.* wyciśnienie, wyciſkanie; des Blutes, krwi; des Saftes, ſoku.

Herauseilen, *v. n.* porwać ſię, pośpieſzyć ſię; aus einem Orte, porwać ſię z iakiego mieyſca.

Herausfallen, *v. n.* wypaść, wypadnąć, wypadać, aus etwas, z czego.

Herausfallen, das, *ſ. n.* wypadnienie, wypadanie; aus dem Korbe, z koſzyka.

Herausfließen, *v. n. irr.* wypływać, wypłynąć; aus dem Brunnen, ze ſtudni, ze źrzódła.

Herausfließung, *ſ. f.* wypłynienie, wypływanie; aus dem Gefäße, z naczynia.

Herausfodern, *v. a.* wyzywać; einen mit den ſchimpflichſten Worten zum Gefechte, kogo zelżywemi słowami na poiedynek; einen zum Kampfe, kogo do potyczki; auf ein Bretſpiel, w warcaby, mit Scheltworten, niepodściwemi słowami wyzywać; ſeinen Bruder wohin, ſwego brata dokąd wyzywać, wywoływać.

Herausfodern, das, *ſ. n.* wyzywanie, wywoływanie, des Feindes, nieprzyiaciela wyzywanie.

Herausfoderer, *ſ. m.* wyzywacz, wywoływacz; ten co wyzywa, wywołuie.

Herausfoderung, *ſ. f.* wyzywanie, wywoływanie; zum Kampfe, do potyczki.

Herausführen, *v. a.* wyprowadzać, wyprowadzić, wywozić; die Waaren, towarow, alles mit Wägen aus dem Tempel, wſzyſtko wozami z kościoła powywozić, einen aus dem Gefängniſſe, kogo z więzienia wyprowadzić.

Herausführen, das, *ſ. n.* wyprowadzenie, wyprowadzanie, wywożenie, der Waaren, towarow.

Herausführung, *ſ. f.* wyprowadzanie, wywożenie; aus dem Lager, z obozu.

Herausgabe, *ſ. f.* wydanie, wydawanie, der Schriften, kſiążek.

Herausgeben, *v. a. irr.* wydać, ein Buch, kſiążkę, etwas ihm anſtändiges, wydać co ſobie, ſwoiem u honorowi przyſtoynego, ein Buch unter ſeinem Namen, kſiążkę pod ſwoim imieniem wydać, ein Werk, dzieło iakie wydać; Geld aus der Schatzkammer, pieniądze ze ſkarbu; Dukaten aus dem Schranke, czerwone złote z ſy; Bücher aus der Bibliothek, kſ z biblioteki; etwas aus dem ... co ze ſkrzynie wydać; aus dem ... mer, z pokoiu.

Herausgeben, das, *ſ. n.* wydanie, dawanie; des Buchs, kſiążki, Geldes, pieniędzy.

Herausgeber, *ſ. m.* wydawca, wydz... eines Buchs, iakiey kſiążki, ... autor.

Herausgeblaſen, *part. et adj.* wyd... dymany; wyzłoniony, wypuſz...

Herausgebung, *ſ. f.* wydanie, w... nie; der Bücher, kſiążek; der ... ten, piſm.

Herausgetrunken, *part. et adj.* ... chniony, ktory wybuchnął, ... czony, ktory wyſkoczył.

Herausgefordert, *part. et adj.* wy... ny, wyzwany, ſ. herausfodern.

Herausgeführt, *part. et adj.* wyp... dzony, wywiedziony, wyprow... ny.

Herausgegangen, *part. et adj.* ... wychodził, ten co wyſzedł; ... Schiffen, z okrętow.

Herausgegraben, *part. et adj.* wy... ny, wykopywany; aus der ... ziemi.

Herausgehauen, *part. et adj.* wyr... wycięty; wyrębywany, wy...

Herausgehen, *v. n. irr.* wyiść, w... dzić; aus dem Hauſe, z domu, dem Bade, z łaźni; aus dem ... gemache, z ſypialnego poko... dem Munde, z uſt; aus der ... z miaſta; aus dem Vaterlande, ...czyzny; aus dem Schiffe, ... aus den Schranken, za prz... aus dem Hafen, z portu; ... Fuß-breit aus dem Meinen ... ſtopę nie wyiść, ze dworu.

herausgehen laſſen, ſpraw... kſiążki wychodziły z druku.

Herausgehung, *ſ. f.* wyiście, wyc... nie, der Bücher, kſiążek; ... ludzi; aus einem Orte, ... mieyſca; aus der Kirche, z ... aus dem Rathhauſe, z ratuſza ... dem Thore, z brany.

Herausgekratzt, *part. et adj.* wyd... wyſkrobany, aus dem Topfe, ...

Herausgeklüſtert, *part. et adj.* wy... wymiotami, wymiotem, wy...

Herausgelangt, *part. et adj.* do... bywany; *od słowa* dobywać.

Herausgelaſſen, *part. et adj.* wypu... wypuſzczany, puſzczony, p...

rausgelockt, *part. et adj.* wywabiony, rausgelockter Vogel, wywabiony ptaſzek.

rausgepreßt, *part. et adj.* wyciśniony, wyciſkany, co wyciśnione, wyciſkane ieſt.

rausgenommen, *part. et adj.* wyięty, wyimowany, co wyięte, wyimowane ieſt.

rausgeriſſen, *part. et adj.* wyrwany, wyrwany, wydarty, wydzierany, co wydarte ieſt, było.

rausgeſagt, *part. et adj.* wymowiony, wypowiedziany, co wymowione, wypowiedziane ieſt.

rausgeſcharret, *part. et adj.* wydarty, dobyty, co wydarte, co dobyte ieſt było.

rausgeſchlagen, *part. et adj.* wybity, wytrącony, co wybite, wytrącone ieſt było.

rausgeſchnitten, *part. et adj.* wyrznięty wyżynany; co wyrznięte, wyżynane ieſt.

rausgeſchüttelt, *part. et adj.* wytrząſiony, wytrząſony, co wytrząśnione, wytrząſione ieſt.

rausgeſtreckt, *part. et adj.* wyciągnio- wyſtawiony, co wycignione, wyſtawione ieſt, było.

rausgeſtrichen, *part. et adj.* wychwa- wychwalany, co wychwalone, wychwalane ieſt.

rausgeſucht, *part. et adj.* wyſzukany, wyſzukiwany, co wyſzukane, wyſzukiwane ieſt.

rausgethan, *part. et adj.* wyrzucony, wyrzucany, co wyrzucone ieſt, wyrzucane.

rausgetragen, *part. et adj.* wyniesiony, wynoſzony, co wynoſzone, wyniesione ieſt.

rausgetreten, *part. et adj. iakoby*, wypadły, wypadniony, co wypadło, co wypadłe ieſt.

rausgetrieben, *part. et adj.* wypędzony, wygnany, co ieſt wygnane, wypędzone.

rausgewachſen, *part. et adj.* wyrosłony, wyrosły, co wyrosło, co ieſt wyroſłe, wyrośnione.

rausgeworfen, *part. et adj.* wyrzucony, wyrzucany, co wyrzucone ieſt, wyrzucane.

rausgezogen, *part. et adj.* wyciągnio- wyciągany, co wyciągnięto, co wyciągnione ieſt.

rausgraben, *v. a.* wykopać, wykopywać; das verſteckte Geld, zakopane, zachowane, pieniądze.

Herausgraben, das, *ſ. n.* wykopanie, wykopywanie; des verſteckten Geldes, pieniędzy zakopanych, zachowanych, wkopanych w ziemię.

Heraushauen, *v. a.* wyciąć, wyrąbać, den Wald, las, die Bäume, drzewa.

Heraushauen, das, *ſ. n.* wyrąbanie, wyrębowanie, wycianie, wycięcie.

Heraushauung, *ſ. f.* wycinanie, des Holzes, drzew, wyrębywanie, wyrąbanie.

Herausheben, ausheben, *v. a.* wziąć, umknąć, wykopać, einen Baum, drzewo, Bier, oder Wein, piwo, lub wino wyciągnąć rurką, eine Thür, drzwi zdiąć z zawiasami z hakow.

Herausheißen, *v. a.* herausrufen, fordern, wywoływać, wywołać; wyzywać, heiße ihn heraus, wyzwiigo.

Heraushelfen, *v. a. irr.* wyratować, wydobyć, einem, kogo; ſich aus dem Schnee, wydobić ſię z śniegu; einen unbeſchädigt, nie uſzkodzonego kogo wydobić zkąd.

Heraushuſten, *v. a.* wykaſzlec, wykaſłać; eiterichtes Weſen, zropiałą flegmę.

Herausjagen, *v. a.* wygnać; aus der Stadt, z miaſta, aus dem Lande, z kraiu.

Herausjagen, das, *ſ. n.* wygnanie, wyganianie; aus dem Reiche, z krolеſtwa.

Herausjagung, *ſ. f.* wygnanie, wypędzenie; aus dem Vaterlande, z oyczyzny.

Herausklauben, *v. a.* powyrywać, wyrywać; etwas aus etwas, co z czego.

Herausklauben, das, *ſ. n.* wyrywanie, powyrywanie; wyrwanie.

Herausklaubung, *ſ. f.* wyrwanie, wyrywanie, powyrywanie.

Herauskökeln, *v. a.* odżygiwać; etwas, co, kökе nicht heraus, nie odżyguy.

Herauskökung, *ſ. f.* wyżyganie, wyżygnienie; aus dem Maule, z gęby.

Herauskommen, *v. n. irr.* wyiść, wychodzić; aus dem Hauſe, z domu; aus der Noth, ze złego, z potrzeby; *to co takie*, wydobyć ſię.

Herauskratzen, *v. a.* wydłubać, wyryć, wydrapać; einen Vers, wiersz iaki; aus etwas, z czego; wyſkrobać, czego.

Herauskratzung, *ſ. f.* wyſkrobywanie, wyſkrobanie, der Buchſtaben, liter.

Herauskriechen, *v. a.* wyczołgać ſię, wyleść, wylazywać; aus dem Loche, z dołu;

dołu; aus den Hölen der Erde, z łam pod ziemnych.

Herauskriechung, *f. f.* wyczołganie się, wylezienie, wylazywanie.

Herauslangen, *v. a.* dobyć, dobywać, dostać, dostawać, wydawać, przynosić.

Herauslaſſen, *v. a. irr.* wypuścić, wypuszczać; aus dem Gefängniſſe, z więzienie.

Herauslaſſung, *f. f.* wypuszczenie, puszczenie; einer Schlange, iakiego węża.

Herauslaufen, *v. n. irr.* wybiegać; aus dem Hauſe, z kupy, z gminu; wypływać, wypłynąć; als etwas fließendes, iako co płynącego; aus etwas, z czego, zkąd; über Hals und über Kopf, aus dem Hauſe, na łzyię y na głowę z domu; lać się.

Herauslaufung, *f. f.* wybieg, wybieganie, wybieżenie; auf die Straße, na ulicę.

Herauslegen, *v. a.* wyłożyć, wykładać, lege es heraus, wołoż to.

Herausleiten, *v. a.* wyprowadzać, zpuszczać; das Regenwaſſer, wodę z deszczu.

Herausleiten, das, *f. n.* wyprowadzanie, ciągnienie, zprowadzenie, wody.

Herausleſen, *v. a.* wybierać, wybrać, das Beſte aus vielen, naylepsze z wielu.

Herausleſen, das, *f. n.* wybieranie, wybranie; der beſten Exempel, naylepszych przykładow.

Herausleſung, *f. f.* wybranie, wybieranie: des Beſten, naylepszego.

Herauslocken, *v. a.* wywabiać, wywabić; Arme durch ſeine Güttigkeit, ubogich przez swoię dobroć; einen mit falſchen Reden, kogo fałszywemi mowami; einen ins Freie, wywabić kogo na widok; alles von einem, wyłudzić wszystko na kim; wywiedzieć się wszystkiego z kogo.

Herauslocken, *v. a.* wywabienie, na słowko wywabienie; eines, kogo.

Herausnehmen, *v. a. et r. irr.* wyiąć, wyimować; die Hechte aus dem Fiſchhalter, szczupaki z sadzu; einem etwas, co komu, das ſich herausnehmen läßt, co się dá wyiąć, wyimować, ſich ſo große Gurken, sobie tak wielkie ogurki wymować, *t. i.* lepiey o sobie nad inszych trzymać.

Herausnehmen, das, *f. n.* wyięcie, wyimowanie; der Gurken aus der Erde, ogorkow z ziemi.

Herausnehmung, *f. f.* wyięcie, wyimowanie, bei der Herausnehmung [illegible] Pflanze u. d. g. zerbrechen, przy [illegible] imowaniu, szczep, albo co podo[illegible] go złamać.

Herauspolteen, *v. n.* wybuchnąć z g[illegible] wem, zurzyć się, rozzurzyć się.

Herauspreſſen, *v. a.* wyciśnąć wyci[illegible] Geld von einem, pieniądze od ko[illegible]

Herauspreſſen, das, *f. n.* wyciśn[illegible] wyciskanie; des Geldes, pien[illegible] na kim, od kogo.

Herauspreſſung, *f. f.* wyciśnienie, ciskanie, wyciskiwanie z czeg[illegible]

Herausquellen, *v. n. irr.* wyciekać, c[illegible] etwas, das herausquillet, co [illegible] Waſſer, das herausquillet, woda [illegible] wycieka.

Herausragen, *v. n.* wydać się [illegible] nad co; ein wenig über das Ba[illegible] wydawać się wyżey, trochę nad[illegible] dę; das Holz, das herausraget, [illegible] wno z wody widaiące.

Herausragung, *f. f.* wydatność, wyda[illegible] widanie, z czego.

Herausrecken, *v. a.* wyciągnąć, wy[illegible] gać; etwas, co: die Zunge, [illegible] wyciągać, wystawiać.

Herausreckung, *f. n.* wyciąganie, ciągnienie; der Zunge, języka

Herausreden, *v. a.* wymowić, wym[illegible] was man gedenkt, co kto myśl[illegible]

herausreden, wymawiać się; [illegible] nem wegen etwas, u kogo z cz[illegible]

Herausreden, das, *f. n.* wymawian[illegible] wymowienie się, wymowka.

Herausredung, *f. f.* wymawianie, w[illegible] wienie, freie Herausredung, [illegible] wymowienie.

Herausreiſſen, *v. a. et r.* wyrywać, einem aus dem Haus[illegible] z domu; aus dem Übel, [illegible] ſich aus der Gefahr, ſiebie z [illegible] pieczeństwa; ſich aus der Noth, [illegible] z potrzeby, ich würde mich [illegible] wenn du mich nicht herausgeri[illegible] teſt, ieszczem bym się był, [illegible] dobył; gdy byś mnie był nie[illegible]

Herausrücken, *v. n. et a.* wyiść chodzić, zkąd, przed co; [illegible] Retranchement, przed wał; [illegible] Treffen, wyiść, wychodzić [illegible] tyczki.

Herausrufen, *v. a.* wywołać, wyw[illegible] wać, einen hieher, kogo tu; [illegible] der im Hauſe iſt, kogo, kto w [illegible] ieſt.

Herausrufung, *f. f.* wywołanie, w[illegible] ływanie, zawołanie, des Bedi[illegible] sługi.

...ütteln, v. a. wytrącić, wytrząść, ...le es nicht heraus, nie wytrząsay ...go.

...sagen, v. a. wymowić, wypo...ć; was man gedenket, co kto ...: etwas unerschrocken, co śmia... nieprzestraszonym sercem y gło...; etwas laut, co głośno, du hast ...laut herausgesagt, tyś to głośno ...mowił. powiedział.

...schäumen, v. n. iak piana wy...ić, es schäumet eine Feuchtigkeit ...aus, iak piana się dobywa na ...rzch iakaś wilgoć.

...scharren, v. a. wygrzebać, einen ...ten, iakiego umarłego.

...schauen, v. n. wyglądać zkąd, ...schauet heraus, wy wyglądacie.

...scheinen, v. n. irr. świecić się ..., gdy się światło zkąd poka...

...schiffen, v. a. okrętem, zkąd, ...płynąć, die Russen aus seinem Ha... Ruś ze swoich portow, żeglują, ...nią się ruszać.

...schiffen, das, s. n. wypływanie, ...nienie, ruszenie z portu.

...schiffung, s. f. wypływanie, poże...anie, ruszenie z mieysca, z ...

...schimmern, v. n. migać się, świe...się zkąd; aus etwas, z czego.

...schlagen, v. a. irr. krzesać, wy...ć, wytrącać. Feuer, ognia zkrze... aus den Händen, z rąk wytrą... wytrącać.

...schlagen, das, s. n. wytrącenie, ...trącanie, krzeszenie, krzesanie.

...schlagung, s. f. wytrzęśnienie, ...trącenie, wytrącanie, wytrząsanie.

...schleichen, v. n. irr. et r. wymy...się cichaczem zkąd; aus dem ..., z domu cicho wymknąć się, ...ieść się nieznacznie; wyprowa...się, także nikt nie postrzeże.

...schleichen, das, s. n. wymyka...się, nieznaczne, wymknienie się

...schneiden, v. a. irr. wyrznąć, ...roić, wyrzynać, wykrawać; die ..., ięzyk urznąć.

...schleppen, v. a. wywlec, wywło... einen mit Gewalt aus dem Hau... ...go gwałtem z domu; die todten ..., pszczoły, ktore posnęły.

...schleppen, das, s. n. wywleczenie, ...oczenie; aus dem Wasser, z ...

...schleppung, s. f. wywłoczenie, wywleczenie; der Gefangene ...żnia, z więzienia.

Herausschneidung, s. f. wyrznię... kroienie, wyrzynanie, wyk...

Herausschreien, v. n. irr. wywo... wołać, wykrzyczeć; aus den ... z domu wywołać kogo.

Herausschütteln, v. a. wytrząsn... trząść; etwas, co; aus dem ... z worka.

Herausschütteln, das, s. n. wy... nie, wytrząsanie, aus der ... kieszeni.

Herausschüttelung, s. f. wytrzą... wytrząsanie, wytrącenie; ... Hand, z ręki.

Herausschwimmen, v. n. irr. w... er ist aus etwas herausgeschn... to wypłynęło.

Herausschwimmen, das, s. n. w... nie; aus dem Strome, z rz...

Herausschwimmung, s. f. wyp... na wierzch, künstliche Herau... mung, sztuczne wypłynienie...

Herausschwingen, v. n. wyrwać ... der unangenehmen Gesellschaf... miłey kompanii, er hat sich ... schwungen, on się wydarł, w...

Herausschwitzen, v. a. wypoci... się, kroplami wydawać na ... Gummi, żywicę.

Herausschwitzung, s. f. wypocen... nie, się, kroplami wydawa... Saftes, soku.

Heraussehen, v. n. wyglądać; ... aus den Fenstern, z okien, ... patrzyć.

Heraussehen, das, s. n. wy... patrzenie; *to znaczy także co...* nie.

Herausspatzieren, v. n. na sp... na przechadzkę, spacyrowa... chodzić się.

Herausspeien, v. a. wypluć, e... er speiet alles heraus, on ... wypluwa.

Herausspringen, v. n. irr. w... wyskakiwać; aus dem Zel... miotu, wyskoczyć, das Bl... hoch aus dem Leibe heraus, ... skoczyła wysoko z ciała.

Heraussprossen, v. n. pąkać ... puszczać.

Herausstehen, v. n. irr. widać, ... allein mit dem Kopfe aus de... tylko mu głowę z wody ... was über das Wasser, co ... wody, widać z wody.

Herausſtehung, *ſ.f.* widanie, ſtyrzenie; aus dem Fenſter, z okna.

Herausſtehlen, ſich, *v.r. irr.* wyprowadzić ſię, wynieść, ſię, zkąd.

Herausſtrigen, *v. n. irr.* wyſtąpić, aus den Schiffen, z okrętow.

Herausſtoßen, *v. a. irr.* wypchnąć, wytrącić; aus dem Hauſe, z domu; aus der Stube, z izby; wygnać, wypędzić; *znaczy także to co:* wyzionąć, wywrzeć; die giftigſten Reden bey einem, wywrzeć nayiadowirſze mowy u kogo, die Worte über einander, ſpychać słowa na kupę wymawiaiąc.

Herausſtoßung, *ſ.f.* wypchnięcie, wypchanie, wywarcie, wyzionienie.

Herausſtrecken, *v. a.* wyciągnąć, wyſtawić; die Hand, rękę; die Zunge, ięzyk wyciągnąć; ſich, *v.r.* wie eine Schnecke aus dem Hauſe, wywlec ſię iak ślimak z domu.

Herausſtreichen, *v. a. irr.* wzchwalać, *wynoſić, w tym ſamym ſenſie co wychwalać*; ſein Geſchenk, ſwoy podarunek wychwalać, wynoſić; etwas gar zu ſehr, co wychwalać nazbyt, wynoſić nazbyt.

Herausſtreichen, das, *ſ. n.* wychwalanie, wychwalenie, wynoſzenie, wynieſienie.

Herausſuchen, *v. a.* wyſzukać, wydobyć, ſzukaniem; etwas aus den alten Jahrbüchern, co w ſtarych kſięgach wyſzukać, wynaleść, wywlec co ze ſtarych kſiąg, ſzpargałow.

Herausthun, *v. a. irr.* wziąć, co z czego, etwas aus etwas, wyrzucić, thue es heraus, wyrzuć to.

Heraustragen, *v. a. irr.* wynieść, etwas aus einem Orte, co z iakiego mieyſca; aus der Stadt, z miaſta; die Beute aus der Feinde Häuſern, z dobycz z nieprzyiacielſkich domow.

Heraustragen, das, *ſ. n.* wynieſienie, wynoſzenie; der Kleider, ſukien.

Heraustragung, *ſ.f.* wynieſienie, wynoſzenie; der Waaren, towarow.

Heraustreiben, *v. a. irr.* wygnać, wypędzić, wyganiać, wypędzać; aus dem Vaterlande, z oyczyzny; einen aus der Stadt, wygnać, wypędzić kogo z miaſta.

Heraustreiben, das, *ſ. n.* wygnanie, wypędzenie, wyganianie, wypędzanie.

Heraustreibung, *ſ.f.* wypędzanie, wygnanie, wyganianie, wypędzenie.

Heraustreten, *v. n. irr.* wyiść, wychodzić, wyſtępować, aus etwas, z czego.

Heraustreten, das, *ſ. n.* wyiście, wydzenie, wyſtępowanie, wyſt

Heraustretung, *ſ.f.* wyiście, wynie, wychodzenie; der Augen, des Maſtdarms, kiſtki ſtolcz Mutter, macicy.

Heraustriefen, *v. n. irr.* wykąpa ſączyć, kapkami kroplami w etwas, co.

Herauswachſen, *v. n.* wyraſtać wyroſnąć; als ein Zweig, dziuchna gałązka; aus etwas go; als ein Gewächs oder am Leibe, iak wrzod, bolak na ciele, es wächſet nichts h nie wyraſta.

Herauswachſen, das, *ſ. n.* wyr wyroſnienie, robienie ſię, ſchwürs, wrzodu.

Herauswachſung, *ſ.f.* wyraſtanie nie, wyroſnienie, robienie bienie ſię.

Herauswagen, *v.r.* wyiść, wy wyłazić, ruſzyć ſię, es hat mand außerhalb des Walls nikt nie wyſzedł, nikt nie za wał.

Herauswagen, das, *ſ. n.* wyi chodzenie, ruſzenie ſię.

Herauswallen, *v. n.* dobywać Blut wallet heraus, krew dobywa, chce wychodzić.

Herauswallen, das, *ſ. n.* dobyw wychodzenie, albo chcenie dzić.

Herauswalzen, *v. a.* wytoczyć das herauswalzen, on to mu czyć.

Herauswerfen, *v. a. irr.* wyrzu aus dem Munde, krew z ie z gęby wyrzucać; Toba Doſe, tabakę z tabakierki es heraus, ia to wyrzucam te, słowa, gdy płyną z ni iedno za drugiem.

Herauswerfen, das, *ſ. n.* wyrzuc rzucanie; der ſchlechten Din rzeczy.

Herauswerfung, *ſ.f.* wyrzucanie cenie; des Blutes, krwi; der słow.

Herauswerts oder wärts, *adv.* herauswerts ſeyn, być na dw być w domu.

Herauswickeln, *v. a.* wymiąć, o das eingewickelte, co było z aus der Noth, z biedy, z ni wikłać, wydobyć; aus dem L z nieſzczęścia; aus der Ker

uwikłania; aus den Trubeln, z za-
...szania, ich weiß nicht, wie ich mich
herauswickeln, iak się mam wy-
...kłać, wykręcić, sam nie wiem;
...ch seine Vertheidigung aus der Ge-
..., przez swoie bronienie się, bro-
... się, wywikłać się, wydobyć się
niebezpieczeństwa.
...swickeln, das, *s. n.* wywinięcie,
...wikłanie, wydobycie, wykręce-
... się.
...swürzen, *v. a.* odżygać, er würzt
...aus, on wyrzuca wywiotem.
...swürzen, das, *s. n.* wyżyganie, wy-
...otem, wymiotami, wyrzucanie.
...ziehen, *v. a.* wyciągnąć, den Pfeil
... dem Leibe, strzałę z ciała; die
...tzung, załogę, aus der Stadt,
...; den Spieß, spisse, die Fah-
...nicht können, nie moc horągwi
...ągnąć, wyrwać; der Dorn, der
... in dem Fuße steckt, darń, ktory
... w nodze tkwi.
...ziehen, das, *s. n.* wyciągnienie,
...ąganie; der Besatzung, załogi z
...tecy.
...ziehung, *s. f.* wyciągnienie, wy-
...ganie; der Wurzeln, korzeni z
...nie; eines Zahns, wyciągnienie,
...ągniey się mowi, wyrwanie ia-
...go zębu.
...zwingen, *v. a. irr.* wycisnąć;
... von einem, pieniądze z kogo,
...kręcić od kogo.
...zwingen, das, *s. n.* wyciśnienie,
...kręcenie; des Geldes, pieniędzy.
..., *adj.* cierpki, oskominę sprawu-
...y, herbes Obst, cierpki owoc, her-
... Traube im Geschmacke, cierpka
...goda w smaku, herber Tod, przy-
... śmierć; herber Geschmack, cierp-
... przykry smak.
... *adv.* przykro, cierpko; schmecken,
...rpko, przykro smakować.
...n, *adv.* s. Herbey.
...rge, *s. f.* gospoda, karczma, go-
...niec; auf dem Lande, na wsi; herr-
...e Herberge, wspaniały pański go-
...niec; öffentliche, publiczny; stete,
...wiczny; lustige, wesoły; gerin-
..., wo es weder zu brocken, noch zu
...en giebt, wo es nichts, als kalte
...che setzt, nikczemna, gdzie nie-
...sz y kąska do iedzenia, gdzie ku-
...nia zimna, er findet allemal eine
...rberge für sich, on znayduie zawsze
...ą gospodę dla siebie, einen präch-
... in der Herberge aufnehmen, kogo
...spaniale w gospodzie przyiąć, ei-
nem die Herberge aufsagen und aus-
ziehen, komu go podę wypowiedzieć
y wyciągnąć, bei einem die Herberge
nehmen, u kogo gospodą stanąć;
nicht wo nehmen wollen, niechcieć
gdzie gospodą stanąć, eine sehr gele-
gene, bardzo wygodna gospoda, in
der Herberge ausruhen, w gospodzie
wypocząć, spoczywać, wczasować się,
in ihr speisen, w gospodzie iadać. Her-
berge aller Büberei, gospoda wszy-
skich nie podściwości, kleine Her-
berge, gospodka.

Herbergegeld, *s. n.* pieniądze za gospo-
dę; auszahlen, wypłacić.

Herbergen, *v. n.* gospodą stanąć, gospodę
mieć, *metaph.* in einem menschlichen
Körper, w ludzkim ciele, bei einem
Schenken, u szynkarza, u kaczmarza
gospodę mieć, bei einem guten Freun-
de, u iakiego dobrego przyiaciela,
so lange in diesem Hause, tak długo
w tym domu gospodą być; zu Athen
bei dem Ariston, w Atenach u Ary-
stona; *znaczy także*, zur Herberge ein-
nehmen, gospodą przyiąć.

Herbey, Herbei, *adv. tu, obs.* Dieses
Wörtchen wird meistens in den Com-
positis gefunden und im Polnischen
insgemein mit *przy* gegeben, wie in
folgenden Artikeln zu sehen ist, *po
Polsku:* to słowko, vorbei, naywię-
cey się w składanych słowkach znay-
duie y w nich znaczy to słowko
Polskie *przy*, iako w następuiących
artykułach można widzieć.

Herbey bringen, *v. a. irr.* przynieść;
Beute, zdobycz; Getreyde, zboże.

Herbeybringen, das, *s. n.* przyniesie-
nie; der Beute, zdobyczy; des Ge-
treides, zboża.

Herbey eilen, *v. n.* przyspieszać, dokąd;
przyspieszyć, wir eilten herbey, my
przyspieszamy.

Herbeyeilen, das, *s. n.* przyśpieszenie,
przyśpieszanie, przybieżenie, das
Herbeyeilen, etwas zu sehen und zu
hören, przyśpieszenie do widzenia y
do słuchania.

Herbeyfahren, *v. n. irr.* przyiechać,
przypłynąć; zu Schiffe, okrętem;
auf einem Wagen, na wozie.

Herbeyfahren, das, *s. n.* przyiechanie,
przypłynienie; auf einem Wagen, na
wozie.

Herbeyfliegen, *v. n. irr.* przylecieć, przy-
latywać, die Vögel werden gewiß her-
beyfliegen, ptaki zapewne będą przy-
laty-

latywać, er fliegt herbey, on leci, przylatuie.

Herbeyfliegen, das, *s. n.* przylatywanie, przylatanie, przylecenie; der Vögel, Haber zu fressen, ptakow do iedzenia owsa.

Herbeyfliessen, *v. n. irr.* przypływać, przypłynąć, viele Schiffe sollen bald herbey fliessen, wiele okrętow maią w krotce przypłynać, przybyć.

Herbeyfliessen, das, *s. n.* przypłynienie, przypływanie; der Schiffe, okrętow.

Herbey führen, *v. a.* przywozić, przywieść; große Menge Getreide, wielką kupę zboża; zur See, morzem, einen nach der Stadt, kogo do miasta przywieść, sie wollen ihn dir vor die Augen herbey führen, oni ci go przed oczy przyprowadzą, du hast mich selbst herbey geführt, tyś mnie sam przyprowadził, solche böse Leute sind nicht herbey zu führen, tak złych ludzi nie trzeba przyprowadzać; in ehrliche Gesellschaft, do uczściwey kompanii.

Herbeyführen, das, *s. n.* przywożenie, przywiezienie, przyprowadzenie, der Fische und des Getreides, przywiezienie ryb y zboża, der Gefangenen, przyprowadzenie niewolnikow, więźniow.

Herbeyführung, *s. f.* przywiezienie, przywożenie, des Kerns, żyta.

Herbey gehen, *v. n. irr.* przyiść, przystąpić, przybyć, zu etwas, do czego; zu Tische, do stołu.

Herbey holen, *v. a.* przywołać, przyzwać; einen von dem Pfluge zum Bürgermeisteramte, kogo od pługu na urząd Konsula.

Herbeyholen, das, *s. n.* przywołanie, zawołanie, przyzwanie, seines Schneiders, krawca.

Herbeyholung, *s. f.* przywołanie, zawołanie, przywoływanie; eines Goldschmidts, złotnika.

Herbey kommen, *v. n. irr.* przybliżać się, der Stadt Untergang kömmt herbey, miasta upadek przybliza się, die Nacht kömmt herbey, noc się zbliża, die Zeit des Gerichts, czas sądu zbliża się, das Alter ist herbey gekommen, starość się zbliżyła, przyszła.

Herbeykommen, das, *s. n.* przybliżanie się, zbliżanie się; des Todes, śmierci; der glücklichen Zeit, szczęśliwego czasu; des Unglücks, nieszczęścia.

Herbeykunft, *s. f.* zbliżanie się, zbl[illegible]nie się, przybliżenie się, die p[illegible]che der Seeräuber, nagłe zbliż[illegible] się rozboynikow morskich.

Herbey laufen, *v. n. irr.* przybieć, pr[illegible]biegać, zu einem, do kogo, all[illegible]fen zum Könige herbey, wszys[illegible] Krola przybiegaią, zum Bürger[illegible]ster, do Konsula.

Herbey locken, *v. a.* przywabić; [illegible] do siebie, die Tugend lockt die [illegible] Leute herbey, cnota przywabia [illegible]dych ludzi.

Herbeylocken, das, *s. n.* przywab[illegible] przywabienie, der jungen Leute, [illegible]dych ludzi.

Herbey nahen, *v. n.* przybliżać się. [illegible] Ankunft derselben nahet herbey [illegible] bycie y przyiazd ich zbliża się, [illegible] nicht herbey, nie zbliżay się.

Herbeynahen, das, *s. n.* przybliż[illegible] się, przybliżenie się, zbliżenie [illegible] des Feinds, nieprzyiaciela; des [illegible]tags, święta; des Feuers, ogni[illegible]

Herbeynahung, *s. f.* zbliżenie się, [illegible]bliżenie się, zbliżanie się, der [illegible]zeit, wesela; des Königs mit der [illegible]ken Armee, Krola z mocnym [illegible]skiem.

Herbey reiten, *v. n. irr.* przyie[illegible] przyiechać na koniu; zum Thor[illegible] bramy; zu einem, do kogo: [illegible] mir herbey geritten, on do mn[illegible] koniu przyiechał.

Herbeyreiten, das, *s. n.* przyieżdż[illegible] przyiechanie na koniu, des [illegible]gen Krongroßfeldherrn von [illegible] przeszłego Wielkiego Hetmana [illegible]ronnego.

Herbey rennen, *v. n. irr.* przybie[illegible] biegać, die Leute von allen Ge[illegible] rennen herbey, ludzie ze wszy[illegible] stron przybiegaią, zbiegaią [illegible]tuią się.

Herbey rufen, *v. a. irr.* przywoł[illegible]nen, kogo; zu etwas, do czego [illegible] Knaben, chłopcow wzywać, [illegible] Fürsten zum Reiche, iakiego K[illegible]cia na Krolestwo; einen vom [illegible] kogo od pługu; das gemeine [illegible] zu regieren, do rządzenia rzec[illegible] spolitey, einen gelehrten Man[illegible] lehren, uczonego człeka do uc[illegible] przyzwać, zprodwadzić, *w t[illegible] mym sensie.*

Herbeyrufen, das, *s. n.* przywoł[illegible] przyzwanie, zprowadzenie, der [illegible]lehrten Leute zur Universität von [illegible]

...an, uczonych ludzi do Akademii ...rakowskiego.

...berufung, *s. f.* przyzwanie, zpro...dzenie; der Kaufleute, kupcow.

...en rücken, *v. n.* zbliżać się, przy...ć się.

...rückung, *s. f.* zbliżanie się, zbli...nie się, der Soldaten, żołnierzy.

...schaffen, *v. a.* przywołać, zawo...ć, einen Arzt, ktorego Medyka, ...rtornis znaczy dodać co komu, ei...n etwas, das Gewehr, broni, oręża.

...schaffen, das, *s. n.* przyzwanie, ...wołanie, dodanie, dodawanie.

...schaffung, *s. f.* przyzwanie, zpro...dzenie, zwołanie, dodanie.

...schiffen, *v. n.* przypłynąć okrę...; nach Constantinopel, do Stam...

...schiffen, das, *s. n.* przypłynie... okrętem, na okręcie; nach Dan..., do Gdańska.

...schiffung, *s. f.* przypłynienie o...ętem, na okręcie; der Franzosen, ...ancuzow.

...schleichen, *v. n.* przyczołgać się, ...wlec; zu etwas, do czego; zum ...tte, do łożka, do brzegu.

...treiben, *v. a. irr.* przypędzić, ...gnąć; das Vieh zum Wasser, by... do wody.

...treten, *v. n. irr.* przystąpić, zu ...m Bindnisse, do związku przy...ć.

...wälzen, *v. a.* przytoczyć, przy...ać co, den Stein, przytoczyć ka...eń.

...ziehen, *v. a. irr.* przyciągnąć, ...ciągać; einen zu etwas, kogo do ...ego.

...rn, *n. pr. m.* Herborna, Stadt ... Nassauischen, miasto w Nassa...

...ingen, *v. a. irr.* przynieść, przy...ić, przyprowadzić, bringe das ...ch her, przynieś książkę.

..., *s. m.* jesień; dritte Jahreszeit, ...ecia część roku; feuchter, nasser, ...otna, mokra; ungesunder, nie ...owa; ausgehender, na schyłku; ...ehender, zaczynaiąca się iesień; ...tlerer, iesień iuż należyta, wpoł; ...mt, raft viel Leute weg, zabiera, ...ra przecz wiele ludzi; zeiget ...all die schönsten mannigfarbigen ...fel, pokazuie wszędzie, naypię...eysze y rozmaitey barwy iabka, ...angehendem Herbste, na początku ...eni, gdy się iesień poczyna, gdy się iesień poczynała, zaraz z iesieni, zaraz, na iesień.

Herbstbirn, *s. f.* gruszka iesienna, ktora dopiero w iesienie dostaie.

Herbsterndte, *s. f.* iesienne żniwo, ktore w iesieni bywa.

Herbstfrüchte, *s. f. pl.* iesienne owoce; w iesieni dopiero dożrzałe.

Herbstlich, *adj.* iesienny, herbstliche Tag- und Nachtlänge, iesienne porownanie dnia z nocą, herbstliches Wetter, iesienny czas.

Herbstmonat, *s. m.* wrzesień, den dritten des Herbstmonats, trzeciego dnia września. 2) in der neuen Bedeutung: Weinmonat, Weinlesemonat, Vindemiaire, nach dem neuen französischen Kalender, vom 23 September bis 22 October, *w nowym znaczeniu:* miesiąc winny, Pazdzienik, miesiąc winnobrajny, Windimier, podług nowego Kalendarza francuskiego, od 23 Września aż do 22 Pazdzienika.

Herbsttage, *s. m. pl.* iesienne dni; schöne, nicht kalte, piękne, pogodne, nie zimne.

Herbstwasserbirne, *s. f.* gruszka iesienna wodna.

Herbstwetter, *s. n.* czas iesienny; schlechtes, garstiges, zły, szpetny, słotnisty.

Herbstzeit, *s. f.* iesienny czas; angenehme, przyiemny; nicht angenehme, nie przyiemny.

Hercules, *n. pr. m.* Mannsname, Herkules, imię męszczyzny, den Hercules auf einige Art angehend, Herkulesa iakim sposobem tyczący się, *adj.* Herkulesowy; dergleichen Kühnheit, Herkulesowa śmiaśość, dergleichen Arbeit, Herkulesowa praca.

Herd, Heerd, *s. m.* ognisko; worauf man in der Küche kochet, na ktorym w kuchni gotuią, beim oder an dem Herde sitzen, przy ognisku, albo na ognisku sedzieć.

Hererzählen, *v. a.* opowiedzieć; einen die ganze Sache nach ihrer Ordnung, komu całą rzecz według iego porządku; nach der Reihe, porządkiem, iakiem była.

Herein, *adv.* tu do, tu w, er ist zu mir herein gekommen, on tu do mnie wszedł.

Herein brechen, *v. n. irr.* następować, nadchodzić, die Kälte bricht herein, zimno nadchodzi, die Krankheiten brechen herein, choroby się wszczynaią, poczynaią.

Herein-

Hereinbringen, *v. a. irr.* wnośić, wnieść; etwas in die Stadt, co do miaſtą, leere Hände herein zu uns, prożnę ręce tu do nas, to ieſt, z prożnemi rękami przyiść, nic nie przynieść, alle Sachen ſind herein gebracht, wſzyſtkie rzeczy ſą wniesione.

Hereindringen, *v. n. irr.* wpaść, w co, dokąd, ſie ſind hier hurtig herein gedrungen, oni tu z impetem, wpadli, przypadli.

Herein führen, *v. a.* wprowadzić, wprowadzać, führe die Gäſte herein, wprowadź gości.

Hereinführen, das, *ſ. n.* wprodwadzanie, wprowadzenie; der Gäſte, gości.

Herein gehen, *v. n. irr.* weyść, wchodzić, ihr ſeyd herein gegangen, wyście weſzli.

Hereinkommen, *v. n. irr.* weyść, przyść, do, w, in die Kirche, do kościoła weyść.

Hereinkommen, das, *ſ. n.* weyście, wchodzenie; in die Stube, do izby.

Herein kriechen, *v. n. irr.* wczołgać ſię; in ein Loch, do iakiego dołu.

Herein laſſen, *v. a. irr.* wpuścić, wpuſzczać, ich will ihn herein laſſen, ia go tu chcę wpuścić.

Herein rufen, *v. a. irr.* zawołać dokąd, ruf die Kinder herein, zawołay tu dzieci.

Herein ſpatzieren, *v. n.* na ſpacyr iść dokąd; im Garten, do ogrodu.

Hereintreten, *v. n.* wſtąpić, weyść w co, in die Stadt prächtig, w miaſto wſpaniale wchodzić, wieżdżać.

Herfliеſſen, *v. n. irr.* płynąć naprzod, imo; an etwas, imo czego; an der Stadt, imo miaſta.

Herfordt, *n. pr. u.* Herforda, Stadt und Abtei in Weſtphalen, miaſto y Opaſtwo w Weſtfalii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, *adj.* Herfordski.

Herführen, *v. a.* przyprowadzić; einen, kogo; etwas, co; das Waſſer aus dem Fluſſe, wodę z rzeki, ein Wort von dem andern, iedno słowo z drugiego wyprowadzać, ein Wort aus dem Griechiſchen, słowo iakie z Greckiego wyprowadzać, robić, przerabiać.

Herfür, *adv.* przed; ſiehe, *obacz na ſwoim mieyſcu*, hervor, alſo auch mit zuſammengeſetzten Wörtern, razem ze słowami z niego złożonemi.

Hergeben, *v. a. irr.* dodawać, poddawać; die Koſten zu etwas, koſztu co, podawać, die Hand, rękę dawać, Geld aus der Schatzmer, pieniądze ze skarbu: etwas, na co, gieb her, day to. Geſetze, prawa dawać, wydawa bet ihr her, daycie tu, die Hände,

Hergebracht, *part. et adj.* wnie przyniesiony, od przodkow po die hergebrachte Gewohnheit, od kow podany zwyczay, *to co* czayny, zwyczayna, zwyczayne wany, hergebrachte Weiſe, zw ny, używany, ſpoſob, zwycza

Hergegen, *adv.* przeciwnie, dagegen, hingegen.

Hergehen, *v. n. irr.* żyć, es gehet her, tu dobrze żyią, bywać pfleget herzugehen, iak to zwyk wać, es gehet gut her, dobrze ie, unter redlichen Leuten gehet lich her, między rzetelnemi wſzyſtko ſię rzetelnie dzieie het ſchändlich her, ſzpetnie, kuie, ze wſtydem ſię dzieie, gottlos her, niezbożnie ſię gehe her, podź tu.

Hergeholet, *part. et adj.* przywo przyzwany, co przyzwane, pr ſane ieſt.

Hergeleitet, *part. et adj.* wyprow ny, wywiedziony, co wyprow wywiedzione ieſt.

Hergeleſen, *part. et adj.* przec co przeczytane ieſt, było.

Hergenommen, *part. et adj.* wzię ny, co wzięte, co brane ieſt.

Hergerechnet, *part. et adj.* rach przerachowany, odrachowan ny, przeliczony.

Hergereicht, *part. et adj.* podan wany, co było, ieſt, podawa dane.

Hergeſagt, *part. et adj.* odmo zmowiony, co odmowione ie było zmowione.

Hergeſchaft, *part. et adj.* poddac dany, dodawany, co poddano no, co dodane ieſt.

Hergeſchoſſen, *part. et adj.* podda dany, co dodano, dodawano, dane ieſt, co poddane.

Hergeſchnattert, *part. et adj.* roz ny, rozgadany, rozſiany, mow roznieſione, rozſiane, rozgłoſz ſię roznieśło, rozgłoſiło, co rozſi

Hergeſungen, *part. et adj.* śpiew prześpiewany, co śpiewane by prześpiewane.

H

...stellt, part. et adj. założony, po-
...y, co założone, co podane, zało-
...no, podano.
...tragen, part. et adj. przyniesiony,
...noszony, co przyniesione, przy-
...ione.
...wendet part. et adj. przodkiem o-
...ony, co przodkiem obrocone iest.
...zehlt, part. et adj. odrachowany,
...czony, co odrachowano, odli-
...no, co iest rachowane.
...lten, v. a. irr. podać, podawać;
...em die Hand, komu rękę; einem
...Hals, komu szyię, halte die Hand
..., poday rękę, er hat den Hals her-
...lten, podał szyię.
...n, v. a. przyzwać, zawołać; ei-
... kogo zprowadzić; zu dienen,
...łożenia.
...n, das, s. n. przyzwanie, przy-
...anie, zprowadzenie; zu schreiben,
...ania.
...g, s. f. przyzwanie, przywo-
...; eines, kogo; zu arbeiten, do
...enia.
...g, s. m. śledź; ein Fisch, ryba
...na; einen mit Eßig vorsetzen, śle-
... komu dać octem zaprawnego,
...ne Heringe, beczka śledzi, klei-
..., mały śledź, śledzik, von Herin-
...ert, ze śledzi gotowany, Brü-
...n Heringen, polewka ze śledzi.
...n, n. pr. n. Herynga, Ort in
...ingen, mieysce pewne w Tu-
...
...brühe, s. f. śledziowa polewka,
...owy rosoł.
...sang, s. m. łowienie śledzi; ist
...ich gerathen, szczęsliwie się u-
...
...fischerei, s. f. łowienie śledzi,
... śledzi; in der See, w morzu.
...krämer, s. m. kramarz śledzia-
...ndluiący.
...lacke, s. f. rosoł ze śledzi solo-
..., laka.
...tonne, s. f. beczka na śledzie.
...men, v. n. irr. pochodzić, poczy-
...ię, das kommt alles von meiner
...her, to wszystko pochodzi, po-
... się od moiey żony, die
...t vom bösen Gewissen, boiaźń po-
...ze złego sumnienia; von ei-
..., od kogo pochodzić, ihr, die
...on den Göttern herkommt, wy
...y od bogow pochodzicie; von
... Ursachen, pochodzić ze swoych
...zyn, die Wohlthaten kommen
...ihnen her, dobrodzieystwa od
nich pochodzą, von der Medicin, z lekarstwa, diese kommen von dem Aristoteles her, ci pochodzą od Arystotelesa; von dem Monde, od księżyca, od miesiąca, alle Anständigkeit kömmt aus vier Stücken her, wszystka przystoyność pochodzi ze czterech sztuk, die Sünden kommen von den Mängeln her, grzechy pochodzą z nałogow, wie viel Tage sind es, daß du bist hergekommen? wiele to dni iest, iakeś ty tu przybył? wo kömmst du her? zkąd ty przychodzisz? 2) *to co:* abstammen, rodem pochodzić; von einem, od kogo.

Herkommen, das, Geschlecht, s. n. rod, rodzay; schlechtes, podły, prosty, der von schlechtem Herkommen ist, ktory iest podłego prostegu rodu. 2) *powtore znaczy to co:* Gewohnheit, zwyczay, es ist ein altes bei uns, to iest dawny zwyczay u nas, Herkommen seyn, być we zwyczaiu.

Herkunft, s. f. przychod, przyiazd, przybycie, przyiście. 2) *powtornie znaczy:* Abstammung, pochodzenie, urodzenie, imię, von hoher, wysokiego urodzenia znacznego imienia, przezacney y wysokiey krwi; zacnego rodu.

Herlallen, v. a. szeplenić, bełkotać, das Kind lallet etwas her, dziecie szepleni, bełkota.

Herlangen, v. a. dobyć, dobywać, dostać, dostawać; das Geld aus der Schatzkammer, pieniędzy ze skarbu, man hat viel Geld aus der Schatzkammer hergelangt, dobywano, dostano, ze skarbu wiele pieniędzy.

Herleiten, v. a. zprowadzać, prowadzić; das Wasser aus dem Flusse, wodę z rzeki; ein Wort von einem andern, iedno słowo od drugiego wyprowadzać; etwas aus dem Griechischen, z Greckiego zrobić, przerobić.

Herleiter, s. m. prowadca, co zkąd prowadzi, wyprowadca, zprowadca.

Herleitung, s. f. prowadzenie, wyprowadzanie, zprowadzenie, słow, des Wassers aus dem Brunnen, wody od zdroiu.

Herlesen, v. a. irr. przeczytać; einen Brief im Rathe, list iaki w Senacie.

Herlesen, das, s. n. przeczytanie; des Briefs, listu.

Herlesung, s. f. przeczytanie; der alten Zeitung, starey gazety.

Herrmann, n. pr. m. Herman, Mannsname, imię Męszczyzny.

Herman-

Hermanstadt, *n. pr. f.* Hermansztad, Stadt in Siebenbürgen, miasto w Siedmigrodzie; po łacinie nazywa się; Libinium, Hermanstadium.

Hermannstein, *n. pr. m.* Hermanszstein, Festung an der Mosel, forteca nad Mozelą, *połacinie*, Saxum Freberti; Hermanstadium.

Hermelin, *s. m.* gronostay; ein Thierlein, zwierzątko, *połacinie*: mus ponticus, das Fell davon, futro z niego; gronostay; in der vielfachen Zahl, gronostaie.

Hermen, *v. r.* smucić się, er hermet sich, on się smuci, herme dich nicht, nie smuć się.

Hermurmeln, *v. a.* mruczeć, boruczeć.

Hermurmelung, *s. f.* mruczenie, boruczenie.

Hernach, *adv.* hernachmals, nachmals, potym; wollen wir dir schreiben, będziemy do ciebie pisać, hernach stehet es in dem Gesetze, potym to w prawie iest, die Dinge, welche Cäsar das Jahr darauf und hernach die folgenden Jahre gethan hat, rzeczy, ktore Cezar w rok potym y daley następuiących lat poczynił, wer zum ersten, wer zum andern und wer hernach sterben wird, ktory pierwszy, ktory drugi y ktory potym umierać będzie, erst von mir selbst, hernach auf dein Ansuchen, z początku, dobrowolnie ia sam, potym na twoię prożbę, kurz hernach, w krotce potym, ein Jahr hernach, w rok potym, etliche Monathe, viele Jahre, w kilka miesięcy, wiele lat potym, wenn er hernach gewesen wäre, gdy on tu był potym, einige Tage, Stunden hernach, w kilka dni, w kilka godzin potym.

Hernachkommen, *v. n. irr.* następować, po kim po czym, iść po kim, po czym.

Hernachkommen, das, *s. n.* następowanie, po kim, po czym, iście po kim, po czym.

Hernachmahls, *adv.* potym; wenn es anfängt zu sieden, gdy zaczyna zwierać; da sie zum öftern vorgeführet wurden, gdy po tymo ni częściey przyprowadzani byli; sind viel glückliche Dinge erfolget, wiele szczęśliwych rzeczy nastąpiło, einen hernachmals wieder zu sich kommen heißen, kazać komu potym znowu przyść do siebie, hernach das wieder sehen wollen, potym to obaczemy, potym to będziemy widzieć.

Hernach pflanzen, *v. a.* potym szczepić, er hat hernach gepflanzet, on po szczepił.

Hernach wachsen, *v. n. irr.* potym, rosnąć, nach etwas, po czym.

Hernehmen, *v. n. irr.* brać; den A von etwas, początek z czego. Beweisgrund, dowod gruntow Sache hat ihren Anfang von hergenommen, rzecz wzięła sw czątek od zwady, *powtore* herumnehmen, vexiren, aus prześladować kogo, dokuczać weksować kogo.

Hernennen, *v. a. irr.* mianowa zwać; etwas von etwas, co z von dem größern Hauffen die po większey części rzeczy wy nazwać, sich, *v. r.* nazywać się, zwać się, von etwas, od czego

Hernieder, *adv.* z wierzchu, z gor Steine fallen hernieder, kam gory lecą.

Hernieder fahren, *v. n. irr.* zte zchodzić z gory; vom Himmel ba, die Heiligen fahren vom H nicht hernieder, święci nie zte gory, z nieba.

Herodes, *n. pr. m.* Mannsname, męskie, ein König hieß Herode den Krol nazywał się Herod. des, der grausame, okrutny He

Herodianer, Herodianisch, *adj. n.* Herodowy, herodowa, herod auch, herodow, herodowa, herod

Herodias, *n. pr. m.* Herodias, Her da, Weibsname, imię białogło

Heroisch, *adj.* bohatyrski, bohatyr heroiczny, heroische Person, h tyrska, heroiczna osoba, heroi dicht, bohatyrski, heroiczny

Herold, *s. m.* in Kriegs- und Fr sachen, pokoy zawieraiący in densdingen, w interesach o pokoi chodzących; pokoy ogłasza meinen Dingen, w pospolity resach, woźny.

Herolde Kunst, Wappenkunst, *s. f.* Heraldika, sztuka y wi mość rysowania y układania her zu ihr gehörig, do heraldyki na cy, *adj.* heraldyczny, herbowny selbige herolde Kunst kann man sen, Herbownia, samę heral sztuką można nazwać po pol bownia.

Heroldsrecht, *s. n.* prawo o poko ktuiących.

Heroldsstab, *s. m.* laska pokoy szaiącego, obwołuiącego.

rozbaiać; etwas als
przed wszystkiemi

rober, nie obyczay-
, zapalczywy; fleiß-
hmter, sławny; un-
ny, nie taki; der
icht weiß, ktory o
nie wie; verdrießli-
ny; beschwerlicher,
obrotliwy; oberster,
furowy; sehr böser,
rechter, sprawiedli-
fauler, nie pilny;
ungestümer, naprzy-
begi; elender, ne-
er, nader bogaty;
gniewliwy, zły;
wy; aller Völker,
ow, einen zum Her-
den, mieć kogo za
rzeczy, seiner eige-
yn, być nad swoie-
panem swoich, in
seyn, w swoim do-
inem einen auf den
u iakiego pana na
was für einen an-
du, co za rożnego
na. *od przeszłych!*
ihre Herren getreu-
pilnuią swoich pa-
nicht mit dem Hause,
s mit dem Herrn zu
trzeba domem, ale
ozdabiać, reiche Her-
, bogaci panowie
kluczow, ein Herr,
hat, pan, ktory ma
obotnikow, Herr des
u, der alte Herr, der
, starszy pan, ociec
ge Herr, młody pan,
use, syn w domu, syn
n Sohn, pański syn,
ter, pani młodsza,
große Herr, wielki
n Welt will er Herr
iara chce być panem,
in einer Stadt, wie-
owie, w iakim mie-
n bei einem Könige,
nowie u Krola, albo
go, przyiaciele Krole-
gewaltiger, gewaltsa-
ltowny pan, oberster
wyższy pan nad wszy-
torym cała władza y
tyśko trzyma, przy

Th.

ktorym wszystko, przy ktorym rzecz pospolita, w ktorego mocy wszystkich dobra y życie, w ktorego rękach wszystko, Herr der See, pan morza, pan na morzu, sein eigener seyn, być sobie samemu panem, er ist sein eigener, on sobie sam pan, on sobie sam panem iest, Herr seiner Begierden seyn, być panem swoich żądz, aus Wankelmuth einen neuen haben wollen, przez niestałeczność umysłu chcieć mieć nowego pana, einen für seinen erkennen, kogo za swoiego pana uznać, uznawać, in einem ganzen Lande Herr seyn, w całym kraiu panem być, den neuen nicht erkennen wollen, nowego pana niechcieć uznać, zum Herrn über etwas machen, panem nad czym uczynić, dem, oder für einen gehörig, do pana należący, albo co na pana przystoi, pański, Wein, Wohnung des Herrn, pańskie wino, pańskie mieszkanie.

Herrechnen, *v. a.* wyliczać, rachować; etwas, co; viele Sachen sind herzurechnen, wiele rzeczy trzeba rachować, wiele rzeczy iest do rachowania, er hat nicht alles hergerechnet, on nie wszystko wyliczył, herrechne alles, wyliczay wszystko, wollet ihr alles berechnen? chcecie wy wszystko wyliczać?

Herrechnen, das, *s. n.* wyliczanie, rachowanie; aller Güter, wszystkich dobr.

Herrechnung, *s. f.* wyliczenie, wyrachowanie; aller Unkosten, wszystkich kosztow.

Herreise, *s. f. niby* tu przyiazd, tu przyiechanie, tu przyieżdżanie.

Herrin, *s. f.* pani; fleißige, pilna; nicht böse, nie zła; des Hauses, domu.

Herrisch, *adj.* rozkazuiący iaki pan, herrischer Weltweise, rozkazuiący iak pan, Filozof, chcący aby go słuchano, aby mu posłusznym być.

Herrisch, *adv.* do pańsku, z pańska, herrisch befehlen, po pańsku rozkazywać.

Herrlein, *s. n.* panek, panie, elendes Herrlein, mizerny, biedny panek.

Herrlich, *adj.* pański, *to co:* wspaniały, herrlicher Zierrath, pańskie przyozdobienie, przystroienie, Geschenke, pańskie, wspaniałe podarunki, That, pańskie dzieło, wspaniały czyn, Schönheit, pańska, wspaniała piękność, Werk, pańska wspaniała, robota, *to co:* kosztowny, wielkim

kosztem robiony, sprawiany, przedni.

Herrlich, *adv.* po pańsku, *to co;* wspaniało, einen loben, kogo chwalić, herrlich leben, po pańsku żyć; einen tractiren, kogo traktować, sich nicht halten, nie po pańsku, nie wspaniało się trzymać, nosić, herrlich ein Gastgeboth anstellen, po pańsku ochotę sprawić, ein Zimmer ausputzen, po pańsku, wspaniało, pokoy wystroić, sich im Tisch und Staate halten, po pańsku ieść y nosić się, pańskie, wspaniałe życie prowadzić.

Herrnbefehl, *s. m.* pański rozkaz, harter Herrn Befehl, surowy, pański rozkaz, pańskie rozkazanie, pański nakaz, pańska wola.

Herrngabe, *s. f.* od pana podarunek; die ein Rath, oder Fürst dem Volke austheilet, co Senat, albo Książe ludowi daie.

Herrngefälle, *s. n. pl.* podatki, daniny, czyńsze, ktore na pana idą.

Herrnhof, *s. m.* dwor, w ktorym pan mieszka, dwor pański.

Herrnknecht, *s. m.* pachołek, stoiak, co za panem stoi, służały.

Herrnlos, *adj.* bez pana; der keinen Herrn hat, ktory nie ma żadnego pana.

Herrnsitz, *s. m.* pańskie siedzenie; wo die Rathsherren in den Schauspielen sitzen, gdzie Senatorowie na Grach y Widokach siadali.

Herrnstand, *s. m.* państwo, pański stan, pana stan, in dem Herrnstande, w państwie.

Herrschaft, *s. f.* panstwo, rząd, jährliche, roczny rząd; gemeinschaftliche, wspolny; blutige und traurige, krwawy y smutny; emsige und gemäßigte, pilny y umiarkowany; häußliche, domowy; ausserordentliche, nadzwyczayny; rühmliche, sławny, z honorem; gerechte, sprawiedliwy; gesetzmäsigte, prawy, według praw; zur See, na morzu, morski; beschwerliche, ciężki; ernsthafte, oberste, surowy, naywyższy; ungerechte, beständige, gewisse, niesprawiedliwy, iednostayny, pewny; billige, harte, glückliche, słuszny, ścisły, szczęśliwy; bescheidene, langwierige, hochmüthige, skromny, trwały, pyszny; grausame, unerträgliche, strenge, okrutny, nieznośny, żrzędny, eine Herrschaft suchen, haben wollen, szukać iakiego rządu, chcieć mieć iaki rząd, annehmen, rząd przyiąć, unter eine gerat[illegible] verfallen, dostać się pod czyi[illegible] wpaść pod cudze państwo, die H[illegible] schaft einem zustehen, rząd, pań[illegible] komu przyznać, dać, über ein[illegible] ben, mieć rząd nad kim, die [illegible] in einer Stadt haben, naywyższy[illegible] mieć w iakim mieście, die Herr[illegible] ist an ihn gekommen, rząd na [illegible] przyszedł, ein jeder will gern [illegible] ben, każdy chce mieć rząd, chce [illegible] dzić, einen wieder in sie setzen, [illegible] dzić kogo znowu na państwo, [illegible] komu znowu rząd, einem ein[illegible] sere geben, komu większe iakie[illegible] stwo dać, auf die Griechen br[illegible] do Grekow rząd państwo w[illegible] sich nicht unter die neue bequem[illegible] len, pod nowym rządem y pań[illegible] nie być kontent, z nowego rz[illegible] państwa nie być kontent, die [illegible] haben, naywyższy mieć rząd. [illegible] wyższe mieć państwo, die Herr[illegible] nicht haben wollen, nie chcieć [illegible] rządu, państwa, führen, rząd[illegible] wadzić, rządzić; unter eines [illegible] pod czyim państwem y rządem [illegible] die Herrschaft gründen, stiften, [illegible] stwo ugruntować, ufundować [illegible] żyć, erweitern, państwo rozsz[illegible] rozprzestrzenić, sich um sie sch[illegible] o państwo woiować; einen mi[illegible] len der Vornehmsten darein setze[illegible] go z wolą Nayprzednieyszy[illegible] państwo wsadzić; die schickt sich für einen, państwo y rząd kom[illegible] dzo przystoi, unter eines stehe[illegible] stawać pod czym rządem, pań[illegible] ein Land unter eines bringen oddać pod czyie państo, dać pa[illegible] komu w iakim kraiu; rządy [illegible] komu w iakiey ziemi, eine [illegible] men, erlangen, dostać, nabyć [illegible] stwa, rządow, zu ihr gelang[illegible] państwa przyść, do rządow p[illegible] geschwind zu ihr kommen, do p[illegible] w prędce przyiść, die Herrsch[illegible] See einem überlassen, państwo [illegible] dy na morzu komu zostawić, [illegible] same und souveraine, gwałtow[illegible] naywyższy rząd; schimpfliche [illegible] sterhafte, zelżywy y niecnotliw[illegible] sich eine zu wege bringen, nab[illegible] stąpić rządow y państwa, zu er[illegible] suchen, starać się o państwo, die [illegible] schaft der Begierden, rząd, pa[illegible] nad ządzami, nad namiętnos[illegible] mieć, von der königlichen ein[illegible] frelen, od krolewskiego rządu

n uczynić, einen ge-
rząd, państwo; sich
gen, rząd, państwo
derselben entsetzen,
zsadzić, komu pań-
rać, kogo z państwa,
, kogo wysadzić z
v.
pański, do państwa
ow należący.
ować; in eines Gü-
rach; in der Stadt,
die seinigen, nad
, in den Gerichten,
, allein, sam tylko
ankreich, panować
r Teutschland, w
sein Vaterland, w
, im Himmel, w
; über die andern
mi, nad drugiemi
ć.
panowanie, dein
ęzwesen, twoie pa-
arde.
nujący, pan; der
, aller Völker, wszy-
über die Könige,
aller Welt, pan ca-
nujący nad całym
swiatu.
ni, panięcia; des
egierde, pani umy-
iwość panowania,
gen lassen, dać się
i panowania, uno-
żdżą.
onowania chciwy,
ania pragnący, ei-
o chciwym y pra-
ia uczynić, seyn,
hciwym pagnącym
ragnąć rządow.
anowanie, rządy;
sen Könige, dobrych
w.
wypływać, pocho-
n rühren aus einem
szystkie niepodści-
ią, pochodzą z ie-
y, diese Wohlthat
ütigkeit her, to do-
ochodzi z dobroci,
ilości pochodzić.
s, pochodzenie, po-
nges, iakiey rzeczy.
d adj. pochodzący,

wypływaiący, poczynaiący się; von etwas, od czego.

Hersagen, *v. a.* opowiadać: die Gesetze, prawa, er hat es hergesagt, on to opowiedział, odmowił.

Hersagen, *s. n.* das, opowiedzenie, opowiadanie; der Gesetze, praw opowiedzenie.

Hersagung, *s. f.* opowiedzenie, odmowienie, wypowiedzenie.

Herschaffen, *v. a.* przywołać, przyzwać; einen, kogo, schafft einen Knecht her, przywołay sługi.

Herschfeld, *n. pr. n.* Herszfelda, Stadt in Hessen, miasto w Haskim kraiu.

Herschicken, *v. a.* przysłać, posłać, laß ihn mir einen Zimmermann herschicken, mow mu, niech mi iakiego stolarza przyśle.

Herschicken, *s. n.* das, przysłanie, posłanie, der Wäscherinn, praczki.

Herschickung, *s. f.* przysłanie, posłanie; eines geschickten Menschen, iakiego sprawnego człowieka.

Herschiessen, *v. a. irr.* dodawać; die Unkosten, kosztu, pieniędzy na koszt dodawać.

Herschiessen, *s. n.* das, dodawanie, dodanie; der Unkosten, pieniędzy na wydatek.

Herschiessung, *s. f.* dodanie, dodawanie; alles was nöthig ist, wszystkiego co trzeba.

Herschnattern, *v. a.* wybaiać, rozbaiać; etwas einem, co przed kim, die Weiber schnattern alle heimliche Sachen her, baby wszystkie taiemne rzeczy, rozbaią rozniosą.

Herschnattern, *s. n.* das, rozbaianie, wybaianie; einem, przed kim.

Herschwatzen, *v. a.* przymawiać się, przyszeptywać, gadać z drugim.

Her seyn, *v. n. irr.* to czynić, über einen her seyn, napaść na kogo, es ist einer über den andern her, ieden na drugiego napada, ieden drugiego nachodzi, napastuie.

Herstall, *n. pr. m.* Herszталla, Ort im Paderbornischen, mieysce w Paderborskim.

Herstammen, *v. n.* pochodzić, rod swoy brać: woher, zkąd, rodzić się od kogo, vom königlichen Stamme, z krolewskiego rodu, vom kaiserlichen, z cesarskiey krwi, von einem herstammen od kogo pochodzić: von den albanischen Königen, od Albanskich Krolow, von den Jagellonen, od Jagellonow.

Herſtammen, *ſ. n.* das, pochodzenie, rodu prowadzenie; poczynanie ſię.

Herſtammend, *part. et adj.* pochodzący. rod prowadzący, rodzący ſię.

Herſtammung, *ſ. f.* pochodzenie, początek, rodzenię ſię; eines Worts, pochodzenie słowa.

Herſtellen, *v. a.* przed oczy ſtawić, wyſtawić, ſtawiać, wyſtawiać.

Herſtellen, *ſ. n.* das, przed oczy ſtawianie, wyſtawianie, ſtawienie, wyſtawienie.

Herſtellung, *ſ. f.* ſ. Herſtellen.

Hertragen, *v. a.* przynoſić, przynieść, vor ſich, przed ſiebie.

Herüber, *adv.* na tey ſtronie, die Armee über den Fluß führen, na tę ſtronę rzeki woysko przeprowadzić, einen über den Fluß herüber locken, kogo na tę ſtronę rzeki przewabić.

Herüber bringen, *v. a. irr.* przewozić, przewieść, przenieść, przenoſić.

Herüberführen, *v. a.* über den Fluß, na tę ſtronę rzeki przeprowadzić.

Herüber hangen, *v. n. irr.* wiliec nad czym, es hängt ein hoher Berg herüber, gora wyſoka wiſi nad tym.

Herüberkommen, *v. n. irr.* prześć na ktorą ſtronę, na drugą ſtronę.

Herum, *adv.* koło, około, um die Örter herum, około tich mieyſc, um einen herum ſeyn, być około kogo, um die Meierhöfe ſchweifen, włoczyć ſię po wſiach, die Städte um Capuam herum, miaſto około Kapuy, um alle Thore herum ſchicken, po wſzyſtkich bramach rozesłać, allenthalben herum, wſzędzie w koło; die Länder betrachten, kraie uważać, koniom ſię przypatrywać; im Kreiſe, w okolicę, rings herum, w koło, na koło.

Herum abſchelen, *v. a.* ſkorę w koło odiąć, odeywować, zdiąć, zwierzchu okroić.

Herum anſehen, *v. a. irr.* poglądać w koło, patrzyć w koło na wſzyſtkich ſtrony.

Herum aufrichten, *v. a.* w koło obkładać, w koło obłożyć, w koło nakładać, około; Miſt an die Wurzel, gnoiu w koło nakładać na korzenie, obłożyć gnoiem korzenie.

Herum bauen, *v. a.* obudować, obmurować; allenthalben Steine, zewſzrąd kamieniami.

Herum bedecken, *v. a.* w koło okryć, w koło nakryć, w koło pookrywać, etwas herum mit Leder, co w koło okryć, nakryć ſkorami.

Herum befeſtigen, *v. a.* wkoło um zwocnić; einen Ort mit einem mieyſce iaką foſſą; mit etwas, na koło, obronne co uczynić, ęć *etc.*

Herum behabeln, *v. a.* ochybl koło, das Holz herum, ochyb drewno w koło.

Herumbeißen ſich, *v. r. irr.* ogry mit einem, z kim; *ſo teſt*, wa odcinać ſię.

Herum benagen, *v. a.* ogryść obieść w koło; eine Speiſe, wę iaką.

Herum beſchaben, *v. a.* oskrob Reiß etwas wenig, oskrobać gałazkę.

Herum beſchneiden, *v. a. irr.* w koło, obżynać w koło, m dem Meſſer, co noiem; ſtr oſtrożnie, beſchneide es vorn um, okroy to oſtrożnie w

Herum beſchreiben, *v. a. irr.* o kryślić; einen Kreis, koło krąg iaki.

Herum beſtreichen, *v. a.* bie osmarować, oblepić; die Bu mit Miſte, ule gnoiem ob smarować.

Herum bezeichnen, *v. a.* ozna koło; mit den Fingern, palc

Herum bezeichnen, das, *ſ. n.* o w koło; mit dem Stocke,

Herumbeugen, *v. a.* zgiąć w k hat es herum gebogen, on w koło.

Herumbeugen, das, *ſ. n.* zgięcie ło, zginanie w koło, wi koło.

Herumbeugung, *ſ. f.* zgięcie zginanie w koło.

Herum binden, *v. a. irr.* w koło z zać, opaſać w koło, ihr bind ums Glas herum, wyobwi ſkło kłakami w koło, eine E bindet ſich um den Baum herum w koło drzewa ſię obwięzuie, wo opoſał.

Herum drehen, *v. a.* kręcić obracać w koło; etwas, c Jahr drehet ſich herum, rok ſię obraca, einem den Hals, ſi mu na koło wykręcić, ſich *v. r.* wałęsać ſię, błąkać ſię; ſię po kraiu; in ganz Grie w całey Grecyi.

Herumdrehen, das, *ſ. n.* kręcenie obracanie w koło, obrocenie obrot; des Himmels, niebo

…ucenie; der Hand, ręki obracanie
…koło; der Räder, koł.
…umfahren, *v. n. irr.* w koło obie-
…ić ieżdżić; in den Städten, wko-
…obieżdżać miasta, ieżdżić w koło
…miastach; um den Peloponnes, o-
…Peloponezu; mit der Flotte, z
…z wodnym boiem.
…fahrung, das, *f. n.* obieżdżanie w
…o. ieżdżenie w koło.
…fliegen, *v. n. irr.* w koło latać;
…um etwas, gdzie, albo koło
…go.
…fließen, *v. n. irr.* płynąć około;
…um Stadt, około miasta.
…fließung, das, *f. n.* płynienie około;
…um Schloß, około zamku; des
…s, rzeki.
…fließend, *part. et adj.* około pły-
…die Erde iſt mit dem um ſie her-
…fließenden Meere umgeben, ziemia
…otoczona w około płynącym.
…führen, *v. a.* obwozić, wozić po;
…mit einem Wall um die Stadt her-
…herumführen wał około miasta,
…mit obwodzić wałem miasto,
…und Graben, wał y foſſę w
…herumführen.
…führung, das, *f. n.* obwożenie, wo-
…zenie, prowadzenie po-, opro-
…zenie.
…führer, *f. m.* wkoło prowadca,
…prowadca, prowadca po--
…führung, *f. f.* prowadzenie, opro-
…zenie. obwożenie; bey der Naſe,
…zenie.
…gaffen, *v. a.* oglądać, opatrywać,
…koło oglądać, wkoło opatrywać.
…gebauet, *part. et adj.* obudowany
…koło, obudowany, wkoło zabudo-
…wany.
…gebogen, *part. et adj.* wygięty
…koło, w koło zgięty, w koło zgi-
…nany.
…gedrehet, *part. et adj.* w koło
…cony, w koło obrocony, w koło
…cany.
…geführet, *part. et adj.* oprowa-
…dzony, w koło prowadzony, w ko-
…wiedziony.
…gehen, *v. n. irr.* w koło, na koło
…chodzić; in den Garten, po ogrodzie;
auf den Landgütern, po wſiach, po dziedzinach; in ganz Griechenland, w koło chodzić po całey Grecyi; vor den Thoren, w koło przed bramami, mimo bramy chodzić, der Graben geht um die Stadt herum, foſſa idzie około miaſta, die Luft um die Erde, powietrze idzie w koło ziemi, der Kranz um den Kopf, wieniec idzie w koło głowy, wieniec otacza głowę, die Geſundheit herumgehen laſſen, w koło w kompanii czyie zdrowie pić, das Glas, den Krug, kielich, kufel aby w koło szedł, od oſoby do oſoby w kompanii.

Herumgelegt, *part. et adj.* obłożony, obkładany, okładany, w koło obłożony.

Herumgeſandt, *part. et adj.* wkoło, obesłany, obsyłany, wkoło posłany, posyłany.

Herumgeſchlungen, *part. et adj.* w koło zwinięty, w koło zwiniony.

Herumgetheilet, *part. et adj.* podzielony, na koło między biorących etc.

Herumgetragen, *part. et adj.* w koło noszony, obnieſiony, w koło obnieſiony.

Herumgetrieben, *part. et adj.* w koło obrocony, w koło obracany.

Herumgewälzt, *part. et adj.* w koło toczony, taczany, przetaczany.

Herumhangen, *v. n. irr.* w koło wiſieć, die Haare hangen ihm um den Kopf herum, włoſy mu wiſzą w koło, około, głowy.

Herumhüpfen, *v. n.* w koło obskakiwać, w koło powskakiwać.

Herumkehren, *v. n.* w koło obracać, w koło, na koło, obrocić; 2) *znaczy*, pozamiatać, poumiatać; überall in dem Hauſe, wszędzie po domu, po domie.

Herumkommen, *v. n. irr.* ſchodzić ſię, wracać ſię, wrocić ſię, na koło, do tego punktu, z ktorego ſię co zaczyna, hier kommt der Graben um die Stadt herum, tu ſię ſchodzi foſſa około miaſta, tu ſię wraca do tego punktu, z ktorego zaczęta, mit der Arbeit, pracę pokończyć, z pracą przyść do końca, pracę zakończyć, nicht herumkommen, nicht fertig werden können, nie moc pokończyć, roboty, nie moc wygotować, roboty, nie moc dokazać iakiego dzieła.

Herumkriechen, *v. n. irr.* w koło ſię czołgać, włoczyć; in dem ganzen

Hauſe, po całym domu, die Schnecken kriechen überall herum, ślimaki łażą, włoczą ſię, wſzędzie po ogrodzie.

Herumlaufen, *v. n. irr.* rozbiegać ſię, rozbieżeć ſię, biegać po; auf den Bergen, biegać po gorach, rozbieżeć ſię po gorach, faſt in der ganzen Welt, prawie po całym świecie biegać; in den Häuſern, po domach; in ganz Griechenland, po całey Grecyi biegać, rozbieżeć ſię. 2) *znaczy ieſzcze*, zbiegać: allenthalben, wſzyſtko; im ganzen Lande, wſzyſtek kray.

Herumlaufer, *ſ. m.* biegacz, biegun, biegas, ktory ſię wałęſa, biega, włoczęga.

Herumläuferinn, *ſ. f.* biegaczka, biegaſka, włoczęga, ktora ſię włoczy, biega, lata.

Herumlaufung, *ſ. f* włoczenie ſię, bieganie, wałęſanie ſię, latanie. 2) *znaczy*. obracanie ſię, bieganie w koło; der Räder, koł w koło bieganie, około oſi.

Herumlegen, *v. a.* w koło okładać, w koło obkładać. Schienen, welche die Beine in ihrer Lage halten, żelazka, krore kości w ſwoich mieyſcach trzymaią, ſich um eine Stadt herumlegen, położyć ſię około miaſta, *to ieſt*. oblec miaſto.

Herumlegen das, *ſ. n.* okładanie w koło, obłożenie w koło, w koło obłożenie, położenie.

Herumlegung, *ſ. f.* obłożenie, obkładanie, w koło, położenie, obłożenie, obkładanie.

Herumlenken, *v. a.* w koło zgiąć, ogiąć, oginać, w koło z ginać, obrocić, zkierować w koło, den Lauf, bieg obrocić w koło, *iacoby*, obiegać w koło, wykierować na koło.

Herumlenken, das, *ſ. n.* w koło wykierowanie, wyboczenie, obroczenie, nawrocenie.

Herumliegen, *v. n. irr.* w koło leżeć, na koło leżeć. koło *czego* leżeć; um Europa, koło, w koło, na koło, Europy leżeć.

Herummeſſen, *v. a. irr.* w koło mierzać, wymierzać; eine Säule, kolumnę, ſłup.

Herumnehmen, *v. a. irr.* wziąć, wkoło, obwinąć ſie w koło, odziać ſię w koło, den Mantel, obwinąć ſię, odziać ſię płaſzczem w koło. 2) *znaczy*, też, aushohnecken, prześladować; ein n, kogo, wexować.

Herumnehmen, das, *ſ. n.* wzięcie w koło, odzianie ſię, obwinięc w koło.

Herumprügeln, *v. a.* obić, w koło zbić; einen bis auf den Tod, ko śmierć, zbić, obić.

Herumrauſchen, *v. n.* chałaſowa, czynić koło; in etwas, czym.

Herumreiten, *v. n. irr.* w koło obieżdżać, na koniu; um die Eſquadronen, obieżdżać, obiec koniu nieprzyiacielskie frwa um die Armee, około woyſk dzić koło, na koniu; um die koło murow.

Herumrennen, *v. n. irr.* rozbie biegać, po czym; auf den po gorach.

Herumrennen, das, *ſ. n.* bieganie ganie, rozbieżenie ſię.

Herumrühren, *v. a.* poruszać, w koło; etwas, czego.

Herumrühren, das, *ſ. n.* poru tykanie ſię, w koło, czego.

Herumrütteln, *v. a.* poruſzać, po ztrząſać, ztrząść w koło; em

Herumrütteln, das, *ſ. n.* poruszan ruszenie, ztrząſanie, ſtrząśnie koło.

Herumſaufen, *v. n.* ſzemrzeć, ſz um etwas, około czego, szem nić.

Herumſchallen, *v. n.* w koło ſię ro das Geheule ſchallt in dem gan herum, wycie rozlega ſię p mieyſcu w koło, das Geſchrei Feinde, krzyk rozlega ſię nieprzyiaciela.

Herumſchallen, das, *ſ. n.* w koło nie ſię; der Stimmen, głosow

Herumſchicken, *v. a.* w koło po roſsyłać; allenthalben, po ſtronach.

Herumſchiffen, *v. n.* w koło krążyć po morzu; in dem Mee des Oceans, po łunach mor

Herumſchlagen, *v. a. irr.* zarz koło; den Mantel, płaſzcz w koło na ſiebie, w koło ſieb *znaczy*, ſich, *v. r.* bić ſię, ſię; mit einem, z kim; *to co*, obłapić; einem die den Hals, zarzucić komu ſzyię, *to ieſt*, obłapić kogo

Herumſchlagen, das, *ſ. n.* zarzuc koło; der Arme, rąk obłap

Herumſchleichen, *v. n. irr.* w k zić, czołgać ſię koło, czołgac *czym*, wſzędzie.

Herumſchleichen, das, *ſ. n.* łaz

koło, czołganie się w koło, po czym, wszędzie.

...umschlingen, v. a. irr. pozawiiać co w koło pozwiiać co w koło, pozaplatać, pozawięzywać.

...umschlingen, das, s. n. pozawiianie, ...ę, w koło, pozwiianie, pozaplatanie.

...umschwärmen, v. n. wić się, kręcić się, suć się w koło; auch, o ludziach i zwierzętach; allenthalben, wszędzie, po wszystkich mieyscach.

...umschweifen, v. n. błąkać się, wałęsać się, kręcić się; im Hause, po domu.

...umschweifen, das, s. n. błąkanie się, wałęsanie się, kręcenie się.

...umschweifung, s. f. kręcenie się, bieganie, wałęsanie się; in der Stadt, po mieście.

...umschwingen, v. a. irr. mierzyć, zmierzać do czego, obracać zmierzaiąc; den Spieß, spisę.

...umschwingen, das, s. n. obracanie, zmierzanie do czego, obracanie zmierzaiąc; des Spießes, spisy, dzidy.

...umschwingung, s. f. obracanie, zmierzanie do czego, obracanie, zmierzaiąc.

...umsehen, v. n. irr. obaczyć, oglądać, oględywać, opatrywać; allenthalben, po wszystkich stronach, man kann sich da weit und breit herumsehen, można się tam szeroko y daleko na koło oglądać, na koło widzieć.

...umsehen, das, s. n. oglądanie, widzenie, patrzenie na koło, przypatrywanie się na koło.

...umsenden, v. a. irr. porozsyłać w koło, poposyłać, powyprawiać na koło, wszędzie.

...umsenden, das, s. n. porozsyłanie, poposyłanie, powyprawianie na koło.

...umsetzen, v. a. et r. obłożyć, obkładać, poobkładać; 2) znaczy: siąść, usiąść w koło, sich am Tische herumsetzen, sieść około stołu, obsieść stoł.

...umsetzen, das, s. n. obłożenie, obkładanie, pookładanie, posieście, zasieście w koło.

...umseyn, v. n. irr. obstąpić w koło, na koło, na koło obstąpić, na koło być, koło czego być, es war um uns eine Menge Hirsche herum, obstąpiła nas w koło kupa ieleni, była koło nas kupa ieleni, um einen herumseyn, być w koło kogo.

Herumsitzen, v. n. irr. siedzieć około; am Tische, in einem Gastgebothe, siedzieć na bankiecie, przy stole, w koło stołu, um einen, około kogo siedzieć.

Herumsitzen, das, s. n. siedzenie około; am Tische, u stołu w koło siedzenie.

Herumspatzieren, v. n. chodzić, przechadzać się tam y sam w koło; in der Stadt, po mieście; vor dem Thore, przechadzać się przed brama; auf der Mauer, po murze.

Herumspatzieren, das, s. n. chodzenie, przechadzanie się, przechodzenie się.

Herumspringen, v. n. irr. skakać około, około skakać; um etwas, około czego, obskoczyć.

Herumspringen, das, s. n. skakanie, około, obskoczenie, obskakiwanie w koło.

Herumstehen, v. n. irr. obstąpić; um einen, kogo; um den Rath, obstąpić senat.

Herumstehen, das, s. n. obstąpienie, otoczenie, w tym samym sensie, der Soldaten, żołnierzy.

Herumscheinen, v. n. irr. świecić w koło, iaśnieć w koło, w koło świecić się, um eines Kopf, około czyiey głowy się świecić, iaśnieć.

Herumscheinen, das, s. n. świecenie w koło, iaśnienie w koło, w koło się świecenie.

Herumstreichen, v. n. irr. herumlaufen, wałęsać się, kręcić się, przechodzić się, przechodzić; in ganz Polen und Litthauen, po całey Polszcze y Litwie.

Herumstreichen, das, s. n. wałęsanie się, kręcenie się, chodzenie, przewiianie się.

Herumstreicher, s. m. ten co się wałęsa, co się kręci tam y sam, co się przechodzi, tu y owdzie.

Herumstreifen, v. n. irr. herumlaufen, przechodzić się, przeieżdżać się tu y owdzie; nicht weit, nie daleko, nach seinem Gefallen dürfen, moc się przechodzić, kręcić się, według swoiego upodobania; weit und breit, daleko y szeroko się przechodzić, die Reiterei allenthalben lassen, kazać kawaleryi albo dopuścić, ieździć, przeieżdżać się, przechodzić się wszędzie; auf dem Lande herum, po kraiu w koło, biegać, latać, kręcić się.

Herumstreifen, das, s. n. przeieżdżanie się, chodzenie, przechodzenie się, kręcenie się.

Herumstreuen, *v. a.* obsypać w koło, potrząść, potrząsnąć w koło; etwas um die Bäume, co koło drzew, drzewa czym, w koło otrząść, obsypać.

Herumstreuen, das, *s. n.* obsypanie w koło, potrząśnienie w koło, otrząśnienie w koło.

Herumtragen, *v. a. irr.* nosić tu y owdzie, nosić w koło, obnosić; einen Brief, list iaki.

Herumtragen, das, *s. n.* noszenie tu y owdzie, w koło noszenie, obnoszenie.

Herumtragung, *s. f.* noszenie, obnoszenie, w koło noszenie, noszenie tu y owdzie.

Herumtreiben, *v. a. irr.* pędzić, obracać w koło, około pchać, ein Pferd, konia obracać w koło.

Herumtreiben das, *s. n.* obracanie w koło, obrocenie; eines Pferdes, konia.

Herumtrinken, *v. n. irr.* piiać tam y sam, pić tam y owdzie, po mieyscach.

Herumtrinken, das, *s. n.* piianie tam y sam, tam y owdzie.

Herumtummeln, *v. a.* prześladować, nagabać, weksować; einen, kogo; sich, *v. r.* latać, kręcić się, *to co*, ein Werk mit Ernst treiben, należycie pilnować iakiey roboty, robić pilno iaką robotę.

Herumvagirend, *part. et adj.* tułacz, krążnik, krążący, chodzący z czym, herumvagirender Arzneikrämer, chodzący wszędzie, kramarz z lekami, z oleykami, z proszkami.

Herumvexiren, *v. a.* nagabać, prześladować, weksować; einen, kogo.

Herumwachsen, *v. n. irr.* rość w koło; obrosnąć, obrastać w koło.

Herumwälzen, *v. a.* taczać w koło; sich, *v. r.* się, das Thier wälzt sich herum, indem es schmeichelt, zwierz tacza się, gdy się przypodchlebia. 2) *znaczy:* opracać w koło; etwas, co.

Herumwälzen, das, *s. n.* obracanie, taczanie w koło, toczenie w koło.

Herumwälzung, *s. f.* taczanie, toczenie w koło; des Himmels, nieba obracanie.

Herumwandern, *v. n.* włoczyć się, wałęsać się, tu y owdzie, wędrować po rożnych mieyscach; auf dem Lande, po wsiach, po wioskach.

Herumweben, *v. a.* obrobić w koło tkaiąc tkackim sposobem.

Herumwenden, *v. a.* w koło obracać, obrocić, das Rad wendet sich her koło obraca się.

Herumwenden, das, *s. n.* obracanie, o cenie; des Rades, koła.

Herumwendung, *s. f.* obracanie, c cenie w koło, obrot, obrot w k

Herumwerfen, *v. a. irr.* narzucić w ło, rzucić w koło, na koło.

Herumwerfen, das, *s. n.* narzuc rzucenie w koło, rzucanie w k w koło zarzucenie.

Herumwickeln, *v. a.* obwinąć, uwi sich um die Bäume, się około wa. 2) *znaczy:* zwinąć w koło Schlange, węża zwinąć w koło

Herumwickeln, das, *s. n.* obwin uwinienie, zwinienienie w koło, wiianie, uwiianie.

Herumwinden, *v. a. irr.* zkręcić, k w koło, zkręcać w koło.

Herumwinden, das, *s. n.* zkręcanie cenie, kręcenie w koło.

Herumwindung, *s. f.* zkręcenie, canie, kręcenie w koło.

Herumwohnen, *v. n.* mieszkać w o um eine Stadt, około miasta.

Herumwohnen, das, *s. n.* w koło mie nie, na koło mieszkanie.

Herumzaunen, *v. a.* ogrodzić pl oparkanić w koło, dać park koło.

Herumzerren, *v. a.* ociągać w k zciągać w koło, na koło zc ociągnąć.

Herumzerren, das, *s. n.* ociąga koło, zciągnienie w koło, na zciągnienie.

Herumzertreten, *v. a. irr.* odeptać w ło, na koło odeptywać.

Herumzertreten, das, *s. n.* odeptan koło, odeptywanie na koło.

Herumziehen, *v. n. irr.* włoczyć tłuc się, poniewierać się: im gan Niederlande, po całym Niżnim k 2) *v. a. irr. znaczy:* opisać, okr odkryślić; einen Cirkel, koło okrąg iaki.

Herunter, *adv.* ztąd na doł, *to co* oben, z gory, z gory na doł.

Herunter bringen, *v. a. irr.* na doł chać, zepchnąć na doł; einen ve dem Seinigen, kogo ze wszy swoich fortun zepchnąć, *lep* Polsku wyzuć; von dessen Vor oder hohen Gedanken, zbić ko iego przed się wzięcia, z iego w kich myśli, *to co:* arm machen, gim uczynić do ubostwa przypr dzić, zgubić kogo na fortunie.

Her

...nterbringen, das, *s. n.* zepchnięcie, ...chanie, zbicie z czego, zgubienie ...czym

...nterfallen, *v. n. irr.* spaść na doł, ...dać na doł, opaść, opadać; wie ...e Blüte, iak kwiatek; von dem ..., von dem Dache, z domu, z ...mu; von dem Pferde auf die Erde, ...onia na ziemię, von den Sternen, ...wiazd; vom Himmel, z nieba; ...oben, von der Hohe, z gory, z ...soka. sachte, allmählig, powoli, ...olna, upadać, zsuwać się.

...nterfallen, das, *s. n.* zpadanie, zpa...enie, zsuwanie się, zsunienie się, ...nknienie się.

...nterfliegen, *v. n. irr.* lecieć na doł, ...ieć na doł; vom Himmel, z nieba, ...ywać

...nterfliegen das, *s. n.* lecenie na doł, ...eme na doł, zlatywanie na doł.

...nterführen, *v. a.* zwodzić, zpro...dzać na doł; einen von dem Gie..., kogo wierzchu.

...nterführen, das, *s. n.* zwiedzienie, ...wadzanie, zprowadzenie na doł.

...nter gefallen, *part. et adj.* co spadł, ...spadła, co spadło.

...nter gehen, *v. n. irr.* zeyść, zstąpić ...doł; die Treppe, po wschodach.

...nter geschlagen, *part. et adj.* zbity ...doł, zrucony na doł, co zrucono ...doł.

...nter gesetzt, *part. et adj.* zsadzony ...doł, co zsadzone iest z gory na ...

...nter gestoßen, *part. et adj.* zepchnię..., zepchniony, zpychany, ztrącony ...na doł.

...nter gestürzt, *part. et adj.* ztrącony, ...ącany na doł, na doł zepchniony.

...nter hangend, *part. et adj.* wisieć ...doł, na doł obwisnąć; von dem ...ste auf die Brust, z szyi na pier...ch wisieć; die Weintrauben von den ...nken, winnego grona z gałązki, ...ry na gałązce.

...nter kommen, *v. n. irr.* zchodzić, ...yść na doł, na doł zstąpić, zstępo...ać; vom Himmel, z nieba. 2) zu...zeć, do ubostwa przyiść; upaść, ...iszczeć, *w tymże samym sensie*, sie ...d sehr herunter gekommen, bardzo ...padli, zubożeli, zniszczeli, do ubo...wa przyszli.

...nter lassen, *v. a. irr.* na doł spu...czać, na doł spuścić, na doł puścić, ...a doł upuścić.

...nter laufen, *v. n. irr.* biegać na doł, zbiegać na doł, na doł bieć, na doł zbieć.

Herunter locken, *v. a.* wabić na doł; zwabiać na doł, zwabić na doł; einen Vogel aus der Luft, ptaka z powietrza zwabić na doł.

Herunterlocken, das, *s. n.* na doł wabienie, na doł zwabianie, na doł zwabienie.

Heruntermachen, *v. a.* ucinać, przycinać; einen, kogo, komu, einen bei allen Gastgebothen, kogo w kompanii przy gościach, ucinać, komu przycinać słowami; einen bei allen Zusammenkünften des gemeinen Volkes, komu, przycinać we wszystkich schadzkach y posiedzeniach, einen heruntermachen, uwłaczać komu, nienawiści komu narobić, pogniewać drugich na niego, etwas von etwas, co od czego odiąć, odeymowyć, oderwać, odrywać.

Heruntermachen, das, *s. n.* ucinanie, przycinanie, uwłaczanie, pogniewanie, odrywanie, oderwanie.

Herunterreißen, *v. a. irr.* zrywać, zciągać; einen bei den Haaren von dem Wagen, kogo za włosy z wozu.

Herunterreißen, das, *s. n.* zrywanie, zciąganie, zerwanie, zciągnienie, zwleczenie na doł.

Herunterrufen, *v. a. irr.* zwołać, zwoływać na doł; einen von einem Orte, kogo z iakiego mieysca.

Herunterschlagen, *v. a. irr.* zbić, ztrącić na doł; mit einem Stecken die Mohnköpfe, laską makowki ztrącić, postrącać.

Herunterschneiden, *v. a. irr.* pozżynać, zeżnąć; etwas mit einer Säge, co piłą.

Heruntersehen, *v. n. irr.* patrząć na doł; von der Höhe in das Thal, z wysoka na dolinę.

Heruntersehen, das, *s. n.* patrzanie, patrzenie, poglądanie, z wysoka na doł.

Heruntersetzen, *v. a.* zakładać, zzłożyć, zsadzić; vom Amte, z urzędu.

Herunterspringen, *v. n. irr.* zskoczyć, zeskoczyć, zeskakiwać; vom Pferde, z konia.

Herunterspringen, das, *s. n.* zeskoczenie, zeskakiwanie; vom Wagen, z wozu.

Heruntersteigen, *v. n. irr.* zsiadać, zstępować, zsieść, vom Pferde, z konia zsieść, zsiadać; zstępować po czym, iść po czym, z czego na doł; die Treppe, die Stufen, zstępować, iść, po stopniach na doł, po schodach,

ze schodow na dol; in den unitern Spatziergang, na niżni, na niższy plac do przechadzki.

Herunterſteigen, das, *ſ. n.* zstępowanie, zstąpienie, zsiadanie, zsieście; vom Pferde, z konia.

Herunterſtoßen, *v. a. irr.* zepchnąć na dol, zpychać na dol; einen zu etwas, kogo w co, do czego.

Herunterſtoßen, das, *ſ. n.* zepchnienie, zpychanie, ztrącanie, ztrącenie na dol.

Herunterſtürzen, *v. a. et r.* zepchnąć, ztrącić, zwalić; zrucić; vom Pferde, z konia; von der Brücke in die Tiber, z mostu do Tybru, w Tyber rzekę, ſich von den hohen Bergen, zepchnąć ſię, zrucić ſię, z wysokich gor; in den Fluß, w rzekę. 2) *znaczy: to co,* herunterfallen, zpaść; vom Pferde, z konia, na łep zlecieć.

Herunterſtürzen, das, *ſ. n.* zepchnienie, ztrącenie, zlecenie, zpadnienie na głowę.

Heruntertriefen, *v. n. irr.* kapkami, kroplami padać na dol, kapać na dol; aus dem Kopfe in die Naſe, z głowy do noſa.

Heruntertriefen, das, *ſ. n.* kapkami, kroplami zpadanie na dol, kapanie na dol.

Heruntertröpfeln, *v. n.* na dol kapać, kroplami padać z gory na dol.

Heruntertröpfeln, das, *ſ. n.* na dol kroplami, kapkami padanie, kapanie.

Herunterwärts, *adv.* ſ. Herunterwerts.

Herunterwerfen, *v. a. irr.* zrzucać, zrzucić na dol, einen vom Fenſter, kogo z okna.

Herunterwerfen, das, *ſ. n.* zrzucanie, zrzucenie na dol.

Herunterwerts, *adv.* na dol: ku dołowi, na ziemię, ku ziemi.

Herunterziehen, *v. a. irr.* zciągać, zciągnąć na dol, zdeymować, zdiąć, den Ring vom Finger, pierścień z palca.

Herunterziehen, das, *ſ. n.* zciąganie, zciągnienie, zdeymowanie, zdięcie na dol.

Hervor, *adv. et praep.* z, aus der Höhle, z dołu, aus der groſſen, z iaskini.

Hervorbauen, *v. a.* budować przed czym, na przodku czego.

Hervorblicken, *v. n.* połyskować, zaświecać ſię z czego; aus dem Feuer, z ognia.

Hervorblicken, das, *ſ. n.* połyskowanie, wypadanie, światła zkąd.

Hervorblühen, *v. n.* wykwitnąć, kwitać, zakwitnąć zkąd, wyka w gorę.

Hervorbrechen, *v. n. irr.* wypaść, padać; in die Schlacht, do b aus dem Hinterhalte, wypaść, ſ ſię z zaſadzek.

Hervorbrechen, das, *ſ. n.* wypadanie padnienie, wypaście, porwanie

Hervorbringen, *v. a. irr.* wynoſić prowadzić, przyprowadzić, pr przed kogo; zrodzić; einen gleichen, kogo ſobie podobneg den Briefen, an das Licht, z ni na widok pokazać, rozgłoſ dem Kaſten Geld, ze ſzkatuł dze powynoſić; aus dem L Saamen ſo große Stämme un z naymnieyſzego naſionka : tak wielkie pnie y gałęzie. K światło wynieść, wynoſić, w z ſiebie; aus etwas, z czego. von ſich, z ſiebie wydawać co.

Hervorbringen, das, *ſ. n.* wyn wyprowadzenie, wydanie, w nie, zrodzenie.

Hervorbringer, *ſ. m.* prowſzech,ro

Hervorbringerin, *ſ. f.* prowi rodzicielka.

Hervorbringung, *ſ. f.* ſ. das Herv gen.

Hervorden, *n. pr. n.* Stadt in W len, Herforda, miaſto w W

Hervordrängen, *v. a.* ſ. Hervor

Hervordringen, *v. n. et a.* wy wyrwać ſię, wypadać, wypa

Hervordringen, das, *ſ. n.* wyd wyrwanie ſię, wypadnienie. ście.

Hervordringung, *ſ. f.* wyſkakiwa ſkoczenie, wyrwanie ſię, *wypad*

Hervorfahren, *v. n. irr.* wyiech ieżdżać, zkąd na co, z domu

Hervorfahren, das, *ſ. n.* wyiechan ieżdżanie, zkąd, na co.

Hervorfließen, *v. n. irr.* wypły płynąć, aus der Wunde, z ran den Augen, z oczow.

Hervorfließen, das, *ſ. n.* wypł wypłynienie, płynienie zkąd

Hervorführen, *v. a.* wyprowad prowadzić; einen wohin, ko zkąd.

Hervorführen, das, *ſ. n.* wyprowa wyprowadzenie, zkąd, dokąd.

Hervorgabe, *ſ. f.* ſ. das Hervorg

Hervorgeben, *v. a. irr.* wydawać. etwas woher, co z czego, do co z czego.

ieszcze dobre serce,
mowi; on ieszcze iest
Herz und Mund stim-
einander überein, serce
dzaią się z sobą, sein
eröffnen, entdecken,
rce komu otworzyć,
rz haben einem vor den
u bleiben, mieć dobre
u przed oczyma, śmia-
ym sercem przed kim
nzes von einem abwen-
ie serce od kogo od-
ren, swoie serce wy-
rugować z serca swo-
ki, myśli iakie, gegen
Briefe ausleeren, prze-
swoie myśli w liście
zystkie odkryć, allein
en, tylko do iednego
rzywiązać, das ist ihm
rgangen, daß er lieber
len, tak mu to do serca
y był wolał umrzeć,
erzen fassen, bardzo co
bardzo co uważać, a-
, smucić się z czego,
en, uiąć sobie czyie
go za serce, einem Herz
ągę śmiałość. w kim
ać mu serca, do czynie-
n Herz im Leibe haben,
icht übers Herz bringen
noc znieść na sercu, re-
ms Herz ist, mowić co
, to co w sercu iest,
szko, die ein Herz und
haben, ktorzy, iednę
serce maią, ktorzy są
y iednego serca.
, liczyć, wyliczać, ra-
Wunden, swoie rany;
eniądze.
, błona sercowa, w kto-
włożone.
. m. Stadt im Sächsi-
ise, Hertzberga, miasto
e Saskim.
. zapona pod płucami
albo poprzecz idąca.
żal serca, boleść serca;
, żal serca otworzyć ko-
yć przed kim. Herzeleid
finden, mieć żal serca;
ca, einem Herzeleid ver-
en darein bringen, w kim
rawić, żalu serca kogo
oher entstehen, zkąd się
l że się wziął ten żal ser-

ca, woher Herzeleid empfinden, uczuć z czego żal serca.

Herzen, *v. a.* całować; einen, kogo, die Mutter herzet ihre Kinder, matka całuie ściska swoie dzieci.

Herzen, das, *s. n.* całowanie; der guten Freunde, dobrych przyiacioł.

Herzensangst, *s. f.* ściśnienie serca, der mit der Herzensangst beladen ist, ten ktory ma ściśnienie serca chory; ktory ściśnienie serca cierpi.

Herzensbangigkeit, *s. f.* ściśnienie serca, choroba na ściśnienie serca.

Herzensfreund, *s. m.* serdeczny przyiaciel, przyiaciel od serca.

Herzensgedanke, *s. m.* myśl w sercu, myśl serdeczna, ktora się w sercu dzieie.

Herzensgrund, *s. m. słowo w słowo, grunt serca, po Pylsku,* całe serce, aus Herzensgrunde etwas sagen, z gruntu serca co mowić; auch, z serca co mowić.

Herzenskündiger, *s. m.* poznawca serc, ktory widzi co się w sercu ludzkim dzieie.

Herzenslust, *s. f.* pociecha serca, radość serca, wesela serca.

Herzenswunsch, *s. m.* życzenie serdeczne, życzenie z serca, nach Herzenswunsche, podług życzenia serca; geht alles, wszystko idzie, eine Frau haben, według życzenia serca mieć żonę.

Herzensfieber, *s. n.* hektyka, suchoty, czyli gorączka skryta, ktora suszy człowieka aż na śmierć, starkes und langwieriges, tęga y długo trwiąca skryta gorączka.

Herzfressend, *part. et adj.* serce gryzący, serce suszący.

Herzgen, *s. n.* serduszko, mein Herzgen, moie serduszko, maleńkie serce.

Herzgespann, *s. n.* ściśnienie serca; der solches hat, ktory na ściśnienie serca choruie, na ktorego ściśnienie serca napada, *mowi tęż:* choroba na serca.

Herzhaft, *adj.* odważny, śmiały, herzhafter Mann, odważny, śmiały człowiek, wielkiego y nie zatrwożonego serca mąż, *obacz* Tapfer.

Herzhaft, *adv.* odważnie, śmiało, mężnie, etwas herzhaft thun, odważnie y śmiało co czynić.

Herzhaftigkeit, *s. f.* odwaga, śmiałość wielkość umysłu, besondere, osobliwsza odwaga, śmiałość.

Herzhaftiglich, *adv.* odważnie, śmiało, mężnie, serdecznie, niezatrwożonym umysłem.

Herz-

Hervorsuchen, *v. a.* wyszukiwać, wyszukać; alles, wszystko; alle Mittel, wszystkich sposobow.

Hervorsuchen, das, *s. n.* wyszukiwanie, wyszukanie; in allen Orten, we wszystkich mieyscach.

Hervorthun, *v. a. irr.* wyciągnąć, wyciągać, podawać, wystawiać; die Hand, rękę; sich, wynasić się; unter seines gleichen, między sobie rownemi.

Hervorträgen, *v. a. irr.* wynieść na widok, wnieść do spolności, etwas, co.

Hervortragen, das, *s. n.* wyniesienie na widok, wniesienie do spolności.

Hervortreiben, *v. a. irr.* popędzać, popędzić, poganiać, popychać, popchnąć.

Hervortreiben, das, *s. n.* popędzanie, popędzenie, poganianie, popychanie.

Hervortreten, *v. n. irr.* wychodzić, wyiść, wystąpić na przod; mit einem Kreutze auf dem Kopfe, z wieńcem na głowie.

Hervortreten, das, *s. n.* wychodzenie, wyiście, występowanie, wystąpienie.

Hervorwachsen, *v. n. irr.* wyrastać, wyrość; wschodzić; iść w gorę, *toż samo często znaczy.*

Hervorwachsen, das, *s. n.* wyrastanie, wyrośnienie; wyiście w gorę, wybuianie.

Hervorwischen, *v. n.* wylecieć, wyiść prędko; mit der ganzen Macht, z całą mocą; allenthalben aus dem Walde, ze wszystkich stron y lassa; plötzlich aus dem Gebüsche, nagłe wypaść z boru.

Hervorwischen, das, *s. n.* wylecenie, wybieżenie, wypadnienie nagłe, wyrwanie się.

Hervorziehen, *v. a. irr.* wyciągnąć, ciągnąć, pociągać, pociągnąć; vor Gerichte, przed sąd; aus dem Gefängnisse, wyciągnąć z więzienia.

Hervorziehen, das, *s. n.* wyciąganie, wyciągnienie, pociąganie, pociągnienie, przyciągnienie.

Herwärts, *adv. et praep.* s. Herwerts.

Herwenden, *v. r.* obracać, obrocić tu, naprzod, sich, siebie, wende dich her, obroć się.

Herwenden, das, *s. n.* obracanie, obrocenie, tu naprzod, obrocenie się.

Herwertig, *adj.* z tey strony, na tey stronie, po tey stronie, herwertige Spanien, z tey strony Hiszpania, po tey stronie Hiszpania.

Herwerts, *adv. et praep.* z tey strony, po tey stronie, na tey stronie.

Herwieder, *adv.* na przeciwko, przeciwnie, z przeciwney strony.

Herz, *s. n.* serce; williges, chętne; nu[illegible]ternes, wstrzemięźliwe; vor Fu[illegible] erstorbenes, od strachu, ze stra[illegible] obumarłe; freies, vergalletes, wo[illegible] żołcią zalałe, napoione; hartes [illegible] dersetzliches, twarde, uporne y pr[illegible]ciwne; furchtsames, lękliwe, [illegible] Herz haben, nie mieć serca, dem [illegible] Herz wackelt, ktoremu drży [illegible] einem zu Herzen gehen, aus [illegible] gewachsen seyn, komu do serca p[illegible]nikać, na sercu wyrość, das h[illegible] polnisch, troskliwym być w ser[illegible] co, mieć mocne y troskliwe o c[illegible] staranie, sich selbst das Herz abfr[illegible] sobie samemu serce żreć; gry[illegible] w sobie salnym, *albo*, samemu [illegible] być zgryzot przyczyną, ausgerv[illegible] Herz zappelt, wyrwane serce [illegible] dygota, drga, im Leibe das Herz [illegible] w ciele mieć serce, das Herz zer[illegible] zet mir im Leibe, serce topnie[illegible] mnie, vergehet mir im Leibe, [illegible] mi ginie, niszczeie, einen von g[illegible] Herzen lieben, kodo z całego [illegible] kochać, ein offenes sehen und [illegible] nige dargegen zeigen, czyie o[illegible] serce widzieć y wzaiemnie [illegible] serce otwarte pokazywać, sein [illegible] und Gedanken auf etwas richten [illegible] łym sercem y umysłem o czym [illegible] śleć, aller Herzen so rühren, [illegible] seufzen müssen, wszystkich serc[illegible] dotknąć, lepiey po Polsku, przer[illegible] że wzdychać muszą, dessen Ande[illegible] giebt mir einen Stich ins Herz, [illegible] mięć o nim, przebiia serce [illegible] *znaczy także to co:* Wuth, odw[illegible] tapferes, mężne; ruhiges, spo[illegible]ne; muthiges, odważne; das [illegible] keinem Verdrusse fraget, ktore [illegible] żadną przykrość nie pyta, [illegible] *po Polsku*, na żadną przykrość [illegible] dba, festes und steifes Herz, [illegible] stateczne serce; feiges, wątłe [illegible] einem dasselbe machen, komu [illegible] dodać, w kim serce sprawić [illegible] machen, znowu komu serce [illegible] wrocić, bekommen, serca nabra[illegible] ben, mieć serce, einem ben[illegible] komu stracić serce, er hat kein[illegible] anzupacken, nie ma serca do p[illegible] nia się na mnie, sich mit [illegible] Gedanken das Herz abfressen [illegible] sobie suszyć wszelkiemi my[illegible] etwas aus Herzensgrunde verspr[illegible] z serca obiecać, er hat noch we[illegible]

rz, on ma ieszcze dobre serce, ...czaynicy się mowi: on ieszcze iest ...brego serca. Herz und Mund stim... ...n nicht mit einander überein, serce ...usta niezgadzaią się z sobą, sein ...nzes einem eröffnen, entdecken, ...oie całe serce komu otworzyć, ...kryć, das Herz haben einem vor den ...gen stehen zu bleiben, mieć dobre ...ce stać komu przed oczyma, śmia... ...się y z dobrym sercem przed kim ...wić, sein ganzes von einem abwen... ...n, całe swoie serce od kogo od... ...ocić, ausleeren, swoie serce wy... ...cznić: to iest: rugować z serca swo... ...o, afekt iaki, myśli iakie, gegen ...n in einem Briefe ausleeren, prze... ...ko komu, swoie myśli w liście ...uzyć, wszystkie odkryć, allein ...einem hangen, tylko do iednego ...ie serce przywiązać, das ist ihm ...zu Herzen gegangen, daß er lieber ...sterben wollen, tak mu to do serca ...ęło, że by był wolał umrzeć, ...s sehr zu Herzen fassen, bardzo co ...ć do serca, bardzo co uważać, a... ...ehendować, smucić się z czego, ...es einnehmen, uiąć sobie czyie ...ce, uiąć kogo za serce, einem Herz ...chen, odwagę śmiałość, w kim ...wić; dodać mu serca, do czynie... ...czego, ein Herz im Leibe haben, ...ć serce, nicht übers Herz bringen ...men, nie moc znieść na sercu, re... ..., wie es ums Herz ist, mowić co ...sercu mieć, to co w sercu iest, ...ines, serduszko, die ein Herz und ...n Sinn haben, ktorzy, iednę ...ł y iedno serce maią, ktorzy są ...ey myśli y iednego serca.

...ieden, v. a. liczyć, wyliczać, ra... ...wać; seine Wunden, swoie rany; ...Geld, pieniądze.

...handel, s. n. błona sercowa, w kto... ...y serce iest włożone.

...berg, n. pr. m. Stadt im Sächsi... ...n Churkreise, Hertzberga, miasto ...Elektoracie Saskim.

...klatt, s. n. zapona pod płucami ...przecznia, albo poprzecz idąca.

...leid, s. n. żal serca, boleść serca; ...em klagen, żal serca otworzyć ko... ..., wynurzyć przed kim. Herzeleid ...ben, empfinden, mieć żal serca; ...ć żal serca, einem Herzeleid ver... ...achen, einen darein bringen, w kim ...l serca sprawić, żalu serca kogo ...bawić; woher entstehen, zkąd się ...iąć, zkąd że się wziął ten żal ser... ca, woher Herzeleid empfinden, uczuć z czego żal serca.

Herzen, v. a. całować; einen, kogo, die Mutter herzet ihre Kinder, matka całuie ściska swoie dzieci.

Herzen, das, s. n. całowanie; der guten Freunde, dobrych przyiacioł.

Herzensangst, s. f. ściśnienie serca, der mit der Herzensangst beladen ist, ten ktory ma ściśnienie serca chory; ktory ściśnienie serca cierpi.

Herzensbangigkeit, s. f. ściśnienie serca, choroba na ściśnienie serca.

Herzensfreund, s. m. serdeczny przyiaciel, przyiaciel od serca.

Herzensgedanke, s. m. myśl w sercu, myśl serdeczna, ktora się w sercu dzieie.

Herzensgrund, s. m. słowo w słowo, grunt serca, po Pylsku. całe serce, aus Herzensgrunde etwas sagen, z gruntu serca co mowić; auch, z serca co mowić.

Herzenskündiger, s. m. poznawca serc, ktory widzi co się w sercu ludzkim dzieie.

Herzenslust, s. f. pociecha serca, radość serca, wesela serca.

Herzenswunsch, s. m. życzenie serdeczne, życzenie z serca, nach Herzenswunsche, podług życzenia serca; geht alles, wszystko idzie, eine Frau haben, według życzenia serca mieć żonę

Herzensfieber, s. n. hektyka, suchoty, czyli gorączka skryta, ktora suszy człowieka aż na śmierć, starkes und langwieriges, tęga y długo trwiąca skryta gorączka.

Herzfressend, part. et adj. serce gryzący, serce suszący.

Herzgen, s. n. serduszko, mein Herzgen, moie serduszko, maleńkie serce.

Herzgespann, s. n. ściśnienie serca: der solches hat, ktory na ściśnienie serca choruie, na ktorego ściśnienie serca napada, mowi tęż: choroba na serca.

Herzhaft, adj. odważny, śmiały, herzhafter Mann, odważny, śmiały człowiek, wielkiego y nie zatrwożonego serca mąż, obacz Tapfer.

Herzhaft, adv. odważnie, śmiało, mężnie, etwas herzhaft thun, odważnie y śmiało co czynić.

Herzhaftigkeit, s. f. odwaga, śmiałość wielkość umysłu, besondere, osobliwsza odwaga, śmiałość.

Herzhaftiglich, adv. odważnie, śmiało, mężnie, serdecznie, niezatrwożonym umysłem.

Herz-

Heuschrecke, *s. f.* ein Ungeziefer, szarańcza, owad pewny, die sich gefundene Menge Heuschrecken hat alles verzehret, was grün gewesen ist, znayduiące się mnostwo szarańczy, ziadło, wszystko, cokolwiek było zielone w polu, zwitscherhde, graiący, świerczący konik.

Heusden, *n. pr. n.* Stadt in Holland, Heyzdena, miasto w Hollandyi.

Heusense, *s. f.* kosa do koszenia siana, ktorą siano koszą.

Heute, *adv.* dzisiay, der Tag ist heute, ten dzień iest dzisiay, heute früh, dzisiay rano.

Heutig, *adj.* dzisieyszy, dzisieysza, dzisieysze, Heutiger Tag, dzisieyszy dzień, heutiges Edict, dzisieyszy ukaz, dzisieysza ustawa, dzisieyszy uniwersał, noch heutiges Tages, ieszcze po dziś dzień; ist solches Recht üblich, iest to prawo w używaniu, chowa się, iest zachowane po dziś dzień aż do dzisieyszego dnia, bis an den heutigen regieret er, aż do dzisieyszego dnia on rządzi, kroluie do dziś dnia, po dziś dzień.

Heuwagen, *s. m.* waga do siana, woz do siana, iakim siano wozą, *krotko*, woz drabiniasty.

Heviter, *n. pr. c. pl.* altes Volk, Hewitowie, staroświecki narod.

Hexam, *n. pr. n.* Stadt in England, Heksam, miasto w Anglii.

Hexe, *s. f.* czarownica, *to co* Zauberinn, ktora czaruie, ktora czarami omamia, czarno księżnica, ktory *nozinek* iaki robi.

Hexen, *v. n.* czarować, uczynić, czarami się bawić, czarowniczą sztukę umieć.

Hexenmeister, *s. m.* czarownik, czarnoksiężnik, Erzhexenmeister, arcy czarnoksiężnik; arcy czarownik, głowny czarownik; wierutny czarownik.

Hexenwerk, *s. n.* czary, czarowanie, zczarowanie, oczarowanie, uczynek.

Hexerei, *s. f.* czarostwo, uczynek, czary, zamowienie, czarowanie, występek czarow, występek uczynku, zamowienia.

Heyde, *s. m.* poganin, bałwochwalca: *to co:* Ungläubiger, nie wierny; Niechrześcianin, bałwochwalnik; bałwoczeciel.

Heydechse, *s. f.* s. Eydechse.

Heydekorn, *s. n.* tatarka, gryka, reczka: *poł.* panicum.

Heydenschaft, *s. f.* pogaństwo, błędy pogaństwa, narodstwo, błędy n[illegible] dow pogańskich.

Heidenthum, *s. n.* pogaństwo, pa[illegible] chwalstwo, bał wocześć, bałwo[illegible] bałwochwała.

Heydnisch, *adj.* pogański, bałwoc[illegible] niczy, bałwochwalski, bałwo[illegible] ny, *adv.* po pogańsku, po b[illegible] chwalsku, po pał wochwalnc[illegible]

Heyduck, *s. m.* Hayduk, pieszy ż[illegible] Węgierski.

Heyl, *s. n.* zbawienie, szczęśl[illegible] szczeście, błogosławieństwo.

Heyland, *s. m.* Zbawiciel, Wyba[illegible] Uwolniciel.

Heyrath, *s. f.* wesele, iście za[illegible] ożenienie się kobięty y męż[illegible]

Heyrathen, *v. n.* ożenić się, żonę [illegible] wziąć żonę, eine heyrathen, [illegible] nić się z ktorą, za żonę po[illegible] rą; eine Bürgerstochter, mie[illegible] ną corkę, mieyską pannę: [illegible] małżeński stan, zaślubić sobie poyść na mąż, iść za mąż, [illegible] za mąż, in eine Familie, p[illegible] mąż w iaką familią; aus Stande, z iakiego stanu: [illegible] Patricierstande, ze stanu P[illegible] szow, albo Senatorow urod[illegible] er kann heyrathen, welche er [illegible] może się ożenić z ktorą chce poiąć, ziąć ktorą chce.

Heyrathsguth, *s. n.* posag, ślub[illegible] bra, z żoną wzięte.

Heyrathsstifter, *s. m.* swat. [illegible] w małżeństwo, co wesele sp[illegible]

Heyrathsstiftung, *s. f.* wesele: [illegible] sela sprawienie.

Heysant, *n. pr. n.* Insel in F[illegible] Heysant, wyspa w Francyi.

Hie, Hier, *adv.* tu, er ist hie, [illegible] er ist hie gestanden, on tu [illegible]

Hieb, *s. m.* raz, rana, *to co.* [illegible] gehauen worden ist, ktora [illegible] niem, cięciem zadana, von [illegible] liche bekommen, dostać ran [illegible] wziąć, mowi się w głowę, [illegible] *to iest*, być ciętym, *toż sam*[illegible] w gębę, w czoło, *to iest*, być [illegible] nym, odebrać raz, ranę [illegible] *znaczy to co*, rąbnienie, cię[illegible] Hauen, aus dem Hiebe, durch [illegible] rąbaniem, rabnieniem, cięci[illegible] nem einen in das Genick geb[illegible] mu zadać raz w kark, ciąć, [illegible] w kark, ranić, ranę zadać [illegible] mit dem Hiebe auf einen [illegible] przyciąć na kogo, chcąć go [illegible] przycinać na kogo, obciąć ko[illegible]

Hinausgehen, das, *s. n.* wychodzenie, wyiście, zkąd na dwor, eines, czyie kogo.

Hinausjagen, *v. a.* wypędzać, wyganiać, wypędzić, wygnać; die Leute aus ihren Gütern, ludzi z ich dobr, einen aus der Stadt, kogo z miasta wygnać; mit den Steinen, kamieńmi, aus dem Landguthe, ze wsi wypędzić kogo, wyrzucić, wyrugować.

Hinausjagen, das, *s. n.* wypędzanie, wyganianie, wypędzenie, wygnanie, wyrzucenie, wyrzucanie, rugowanie, wyrugowanie.

Hinauslassen, *v. a. irr.* wypuszczać, wypuścić na dwor; einen aus dem Gefängnisse, kogo z więzienia wypuścić.

Hinauslassen, das, *s. n.* wypuszczanie, wypuszczenie, puszczanie, puszczenie.

Hinauslauffen, *v. n. irr.* wybiec zkąd, nadwor, dokąd; aus dem Hause, z domu się porwać; aus der Stube, z izby, ist er hinausgelauffen, wyleciał, wybiegł.

Hinauslauffen, das, *s. n.* wybiegnienie, wybieganie, porwanie się zkąd.

Hinauslegen, *v. a.* powykładać, wyłożyć, etwas, co, lege es hinaus, powykładay to.

Hinauslegen, das, *s. n.* wykładanie, wyłożenie, powykładanie; der Dinge, rzeczy.

Hinauslesen, *v. a. irr.* przeczytać, wyczytać wszystko, *to co:* bis zu Ende lesen, aż do końca przeczytać, ich kann deinen Brief jetzt nicht hinauslesen, ia nie mogę twoiego listu teraz do końca przeczytać, ein ganzes Buch habe ich mit grossem Vergnügen hinausgelesen, całą książkę z wielkim ukontentowaniem do końca przeczytałem.

Hinauslesen, das, *s. n.* czytanie, przeczytanie aż do końca; eines Buches, książki.

Hinausrücken, *v. n. et a.* wynieść się, przenieść się, wynosić, przenosić; mit dem Lager etwas über einen Ort, z obozem, co na iakie mieysce.

Hinausrufen, *v. a. irr.* wywołać, wywoływać; einen, kogo; aus der Gesellschaft, z kompanii.

Hinausrufen, das, *s. n.* wywołanie, wywoływanie; eines, kogo.

Hinausschaffen, *v. a.* umknąć, uprzątnąć ze szrzodka; den Pöbel, pospolstwo; einen aus der Stadt, kogo z miasta wyrugować.

Hinabtreiben, das, *ſ. n.* zpędzanie, zpędzenie, zganianie, zgonienie,

Hinabwerfen, *v. a. irr.* zrzucać, zrzucić, einen von etwas, kogo na doł, zkąd.

Hinabwerfen, das, *ſ. n.* zrzucanie, zrzucenie, rzucanie, rzucenie na doł.

Hinabwärts, *adv.* na doł, ku dołowi, er lenket ſich hinabwärts, ta zebyla ſię ku dołowi.

Hinan, *adv.* w gorę, die Gaſſe gerade hinan, ulica proſto w gorę, hinan ans Bret kommen, w gorę na tablicę przyiść, naczy, przyiść do honorow, do godności, hinzu, do.

Hinanbinden, *v. a. irr.* podwiązać, podwięzywać, den Kopf mit Riemen, głowę rzemieniami.

Hinanbinden, das, *ſ. n.* podwięzywanie, podwiązanie, des Kopfs, głowy.

Hinanheben, *v. a.* w gorę wynieść, bis an den Himmel, aż do nieba.

Hinanheben, das, *ſ. n.* wyniesienie, podniesienie, podnoſzenie, wynoſzenie w gorę.

Hinankommen, *v. n. irr.* wſtępować, wſtępić, hoch ans Bret, zu Ehren, wyſoko na godności; höher, wyżey wſtąpić, na wyższy ſtopień.

Hinankommen, das, *ſ. n.* wſtępowanie, wſtąpienie, wyiście, wychodzenie w gorę.

Hinanreichen, *v. n.* doſięgać, doſiąć, doſtawać, dodać, bis an etwas, aż do czego.

Hinanreichen, das, *ſ. n.* doſięganie, doſiągnienie, doſtawanie, doſtanie, do czego.

Hinanrücken, *v. a.* przymknąć, przyſunąć, przymykać, przyſuwać, przyſtawiać, etwas an etwas, co do czego; *powtornie znaczy:* weiter befördert werden, daley być, wyżey poſuniętym na honory, poſunąć ſię, pomknąć ſię wyżey.

Hinanrücken, das, *ſ. n.* pomykanie, poſuwanie, pomknięcie, poſunięcie ſię wyżey na honor.

Hinanſchütten, *v. a.* na kupę nazgarnować, naſtrząſać, Erde um den Baum, ziemie około drzewa, ziemi około drzewa na kupę naſipać wyſoko.

Hinanſchütten, das, *ſ. n.* nazparnowanie, zgarnienie, naſypanie, kupę wyſoko.

Hinanſpringen, *v. n. irr.* przyſkakiwać, przyſkoczyć, ſkakać do czego, an etwas.

Hinanſpringen das, *ſ. n.* przyſkakiwanie, przyſkoczenie, ſkakanie do cz

Hinauf, *adv. et part. rel.* w gorę Gaſſe gerade hinauf, ulica proſt gorę idąca, den Strom hinauf, ciwko rzece, pod rzekę w gor

Hinaufbinden, *v. a. irr.* podwięz podwiązać, podkaſać, das Kleid, ſ

Hinaufbinden, das, *ſ. n.* podwię nie, podwiązanie, podkaſanie, Kleides, ſukni.

Hinaufliegen, *v. n. irr.* podlatywać dlećieć w gorę, in den Himm nieba.

Hinaufheben, *v. a. irr.* podnieść rękę, einen auf die Mauer, kogo n

Hinaufheben, das, *ſ. n.* podnie podnoſzenie, eines, kogo, auf na co.

Hinaufkommen, *v. n. irr.* wyiść wyleść w gorę, auf den Wa wał.

Hinaufkommen, das, *ſ. n.* wyi gorę, wylezienie w gorę, wych nie na gorę.

Hinauflaufen, *v. n. irr.* wybiegać biec w gorę, den jähen Berg, n krą gorę wybieć, wylecieć.

Hinauflaufen, das, *ſ. n.* wybie wybieżenie, wylecenie na g gorę, do gory.

Hinaufſpringen, *v. n. irr.* podskak podskoczyć, wskoczyć na no kać na co, auf das Pferd, na wskoczyć; auf den Ochſen, na auf das Holz, na drzewo wska skoczyć.

Hinaufſteigen, *v. n. irr.* do gor pić, na gorę wſtąpić, wchodzić dać, wśieść, na co; aufs Pf konia; auf den Wagen, wśie dać, na woz, do poiazd

Hinaufſteigen, das, *ſ. n.* wſtą wśiescie, wſtąpienie na co. na g

Hinauftreiben, *v. a.* w gorę wp robić, czynić, ſ. Treiben.

Hinaufwälzen, *v. a.* podtoczyć. p czać, w gorę wytaczać, wytocz gorę.

Hinaufwälzen, das, *ſ. n.* podtocz podtaczanie w gorę, wytaczan gorę.

Hinaufwärts, *adv.* ku gorę, w führen, prowadzić w gorę, n wadzać, der Weinſtock wächſt h wärts, drzewko winne ro gory, hinaufwärts ſteigen, do w gorę, wſtępować w gorę, der

ſtrigt hinaufwärts, głos, dźwiek idzie w gorę.

...aus, *adv.* na dwor, gehe hinaus, idź na dwor, hinaus tragen, wynosić co, wynieść co na widok, hinausſtoßen, wypchnąć na dwor.

...ſtauen, *v. a.* budować, wybudować przed czym.

...ſtauen, das, *ſ. n.* budowanie, wybudowanie przed czym.

...ſtbriſſen, *v. a. irr.* wygryść zkąd, zkiego mieyſca, przez zawziętość, ...n, kogo.

...ſtbringen, *v. a. irr.* wynieść na ...wiatło, na dwor wynosić.

...ſtbringen, das, *ſ. n.* wynieſienie ...wiatło, na dwor wynieſienie, ...noſzenie.

...ſtfodern, *v. a.* wyzywać, wyzwać, ...pojedynek, einen, kogo.

...ſtfodern, das, *ſ. n.* wyzywanie, ...wanie, eines, kogo.

...ſtführen, *v. a.* wyprowadzać, wy...wadzić wiwozić; auf Wägen, oder ...ſſen, na wozach, na okrętach, ...mi, okrętami; mit der Hand, ...ę wyprowadzić kogo, oder indem ...i vorhergehet, albo kiedy kto ...zod idzie a za ſobą drugiego pro...dzi, die Magd hat ihn bey der ...tt, służebna go wyprowadziła ...rzkę, einen aus dem Rathe, kogo ...Senatu wyprowadzić, *powtornie* ...; *to co:* vollführen, dokończyć, ...końca przyprowadzić, eine Sache, ...ą rzecz; etwas, wie er es angefan...n hat, co tak iak zaczął, nicht ganz...ch viele räthlich angefangene Dinge, ...wiele bardzo chwalebnie poza...mane tak wiele rzeczy, hinaus...ren, dokończyć, was er angefan...hat, hinausführen, co on zaczął, ...kończyć, was der Großvater ange...en hat, hinausführen, co dziad ...zaczął, kończyć, was wir ſelbſt ...hinausführen können, den andern ...laſſen, czego my ſami nie może...ſo końca przyprowadzić, to dru...oſtawić.

...ſgehen, *v. n. irr.* wychodzić, ...ść na dwor, aus der Stadt, z ...iaſta wychodzić, za miaſto; aus ...Speiſezimmer, ze ſtołowey izby; ...dem Hauſe zur Thüre, z domu ...rzwami, aus dem Schloſſe, z zam...aus dem Cabinette, z pokoiu, z ...inetu, zum Thore, bramą wy...odzić, wyiść, aus der Herberge, ...yiść, z gościńca.

Hinausgehen, das, *ſ. n.* wychodzenie, wyiście, zkąd na dwor, eines, czyie kogo.

Hinausjagen, *v. a.* wypędzać, wyganiać, wypędzić, wygnać; die Leute aus ihren Gütern, ludzi z ich dobr, einen aus der Stadt, kogo z miaſta wygnać; mit den Steinen, kamieniami, aus dem Landguthe, ze wſi wypędzić kogo, wyrzucić, wyrugować.

Hinausjagen, das, *ſ. n.* wypędzanie, wyganianie, wypędzenie, wygnanie, wyrzucenie, wyrzucanie, rugowanie, wyrugowanie.

Hinauslaſſen, *v. a. irr.* wypuſzczać, wypuścić na dwor; einen aus dem Gefängniſſe, kogo z więzienia wypuścić.

Hinauslaſſen, das, *ſ. n.* wypuſzczenie, wypuſzczenie, puſzczanie, puſzczenie.

Hinauslaufen, *v. n. irr.* wybiec zkąd, nadwor, dokąd; aus dem Hauſe, z domu ſię porwać; aus der Stube, z izby, iſt er hinausgelaufen, wyleciał, wybiegł.

Hinauslaufen, das, *ſ. n.* wybieganie, wybieganie, porwanie ſię zkąd.

Hinauslegen, *v. a.* powykładać, wyłożyć, etwas, co, lege es hinaus, powykładay to.

Hinauslegen, das, *ſ. n.* wykładanie, wyłożenie, powykładanie; der Dinge, rzeczy.

Hinausleſen, *v. a. irr.* przeczytać, wyczytać wſzyſtko, *to co:* bis zu Ende leſen, aż do końca przeczytać, ich kann deinen Brief jetzt nicht hinausleſen, ia nie mogę twoiego liſtu teraz do końca przeczytać, ein ganzes Buch habe ich mit großem Vergnügen hinausgeleſen, całą kſiążkę z wielkim ukontentowaniem do końca przeczytałem.

Hinausleſen, das, *ſ. n.* czytanie, przeczytanie aż do końca; eines Buches, kſiążki.

Hinausrücken, *v. n. et a.* wynieść ſię, przenieść ſię, wynoſić, przenoſić; mit dem Lager etwas über einen Ort, z obozem, co na iakie mieyſce.

Hinausrufen, *v. a. irr.* wywołać, wywoływać; einen, kogo; aus der Geſellſchaft, z kompanii.

Hinausrufen, das, *ſ. n.* wywołanie, wywoływanie; eines, kogo.

Hinausſchaffen, *v. a.* wmknąć, uprzątnąć ze ſtrzodka; den Pöbel, pospolſtwo; einen aus der Stadt, kogo z miaſta wyrugować.

derniß aus dem Wege schaffen, überwinden, z pilnością przeszkodę, zawadę z drogi umknąć, uprzątnąć, oddalić, przeszkodę zwyciężyć, przebyć, einem große Hinderniß in den Weg legen, komu wielką przeszkodę, zawadę na drodze położyć, trudności wielkie komu w czym poczynić. in wichtigen Dingen Hinderniß machen, w rzeczach ważnych przeszkodę czynić, um der Hochzeit Hinderniß machen weselu, ślubowi czyiemu przeszkadzać. nie dopuszczać wesela, ślubu, einem Hinderniß machen, komu przeszkodę czynić: im Lesen und Hören, w czytaniu y słuchaniu; im Predigen, w kazaniu.

Hinderung, *s. f.* przeszkoda, zawada, przeszkadzanie, zawadzanie.

Hindin, *s. f.* łan, łani, łania, Hirschkuh, *słowo w słowo, ielenia krowa.*

Hindurch, *adv.* przez, dieselben Tage hindurch, przez te dni, diese Jahre hindurch, przez te lata, das Jahr hindurch sechs mal erndten, przez rok sześć razy żąć zboże, żniwo mieć.

Hinein, *adv.* wewnątrz, do, we. w; gehen; iść, weyść, etwas hineintragen, wnieść co dokąd, eine hinein führen, ktorą wprowadzić dokąd, einen hinein nehmen, kogo dokąd wziąć, przyiąć, przyimować.

Hineinackern, *v. a.* worać, przyorać; den Mist, nawoz.

Hineinackern, das, *s. n.* woranie, przyoranie, des Mistes, nawozu.

Hineinackerung, *s. f.* woranie, przyoranie; des Grases, trawy; der Kräuter, zielska.

Hineingeben, sich, *v. r.* udać się dokąd, weyść, wiechać dokąd; in die Stadt, do miasta; zu Warschau, do Warszawy, in das Haus sich hinein begeben, do domu się udać; in die Vorstadt, na przedmieście się udać.

Hineinblasen, *v. a.* dąć w co, nadymać co, die Luft hineinblasen, powietrze dąć w co, powietrzem nadąć co.

Hineinblasen, das, *s. n.* nadymanie, nadęcie, wdęcie, nadmuchnienie, wdmuchnienie.

Hineinbohren, *v. a.* w wiercieć, wywiercieć; ein Loch in den Stamm, dziurę we pniu.

Hineinbrennen, *v. a. irr.* wypalić; einen Fleck in etwas, znamie w czym; ein Schandmahl an der Stirn, piętno bezecne, na czole, w czole wypalić; wypalać.

Hineinbrennen, das, *s. n.* wypal[illegible] wypalenie, wypiekanie, wypi[illegible]nie.

Hineinbrennung, *s. f.* wypalenie, [illegible]palanie, wypieczenie, wypieka[illegible]

Hereinbringen, *v. a.* wnieść, w[illegible] dokąd; etwas in die Stadt, [illegible] miasta, Getreide in die Stadt [illegible] bringen, zboża do miasta w[illegible] przywieść, so viel Geld in die [illegible]kammer hinein bringen, tak wie[illegible] niędzy do skarbu wnosić, bring[illegible] Geld hinein, wnieś tu, pow[illegible] wszystkie pieniądze, er hat vie[illegible] der hinein gebracht, on wiele [illegible] kiem powniosł, ich will mei[illegible] hinein bringen, ia tu chcę [illegible] moie złoto.

Hineinbringen, das, *s. n.* wnie[illegible] wnoszenie dokąd, ins Zimm[illegible] pokoiu.

Hineinbringung, *s. f.* wroszenie. [illegible]sienie; des Geldes, pieniędzy [illegible] Goldes, złota, in die Kasten, do[illegible]tuł, do skrzyń; des Gedreides, [illegible]

Hineindringen, *v. n. irr.* dobyć się, [illegible]bić się dokąd. porwać się do [illegible] przeniknąć, in die Gemüther h[illegible] bringen, przeniknąć cudze um[illegible] in eines Stätte, przebić się do [illegible] miast, in eines Lager hineindr[illegible] wpaść, dobyć się, dorwać się d[illegible] iego obozu; in die Schatzkam[illegible] do skarbu dorwać się, dostać się [illegible] verhängtem Zügel in der [illegible] Schlachtordnung hinein dringen, [illegible]szczonemi cugłami, przebić [illegible] szyku nieprzyiacielskiego, [illegible] przybuściwszy koniowi w n[illegible]iacielski szyk.

Hineindringen, das, *s. n.* wpadnie[illegible] wskoczenie, przebicie się dokąd, [illegible]wanie się.

Hineindrücken, *v. a.* wycisnąć w [illegible] co; mit dem Ringe ein Siegel [illegible] Wachs, sygnetem wycisnąć pie[illegible] w wosku; wybić, *znaczy toż sam.* wycisnąć.

Hineindrücken, das, *s. n.* wyciśnie[illegible] wyciskanie, wybicie, wybiianie.

Hineindrückung, *s. f.* wyciśnienie, [illegible]bicie, wybiianie, wyciskanie.

Hineineilen, *v. n.* śpieszyć dokąd, po[illegible]szać dokąd, eile hinein, śpie[illegible] pospieszay.

Hineineilen, das, *s. n.* śpieszenie do[illegible] pośpieszanie, in die Herberge, [illegible]ścinca.

...infahren, v. n. irr. wieżdżać, wie-
...ać: auf den Wagen in die Stadt,
... wozie do miasta, poiazdem, lub
...zem. wozkiem, wiechać, wie-
...ć, do miasta.
...infahren, das, s. n. wwożenie,
...wożenie dokąd, wieżdżanie,
...chanie.
...infallen, v. n. irr. wpadać w co,
...rodek, wewnątrz; in etwas, w
...wewnątrz; ins Lager, w oboz;
...Gefässe, w naczynia, Heu fällt in
...Krippe hinein siano w pada w
... die Fliegen fallen in die Spei-
...hinein, muchy wpadaią w potra-
... der Feind ist in die Festung hin-
...gefallen, nieprzyiaciel wpadł do
...ecy, den Feind hindern in die
...t hinein zu fallen, przeszkadzać
...przyiacielowi, aby nie wpadł w
...nimm dich in acht darinn hin-
...zu fallen, strzeż się tam w paść,
...baczenie abyś tam nie wpadł,
...m Brunnen hinein fallen, w stu-
...ą w paść.
...fallen, das, s. n. wapadanie, wpa-
...nie wewnątrz, w co, dokąd.
...fliegen, v. n. irr. wlecieć, wlaty-
..., dokąd, w co, die Vögel fliegen
...s Fenster ins Zimmer hinein,
...przez okno do pokoiu wlatuią;
...ie Nester, do gniazd, laß meinen
...arienvogel in seinen Vogelbauer
...ein fliegen, day pokoy, niech moy
...arek do swoiey klatki wleci, er
...chon darinn hinein geflogen, on iuż
... wlecial.
...infliegen, das, s. n. wlatywanie,
...wanie, wlecenie; in Vogel-
...er, do klatki.
...fliehen, v. n. irr. uciec dokąd,
...ać dokąd, wewnątrz; in die
...dt Beroen, do miasta Beroi, er
...s Schloß hinein geflohen. on do
...ku uciekł, es ist uns unmöglich
...in zu fliehen, niepodobna nam tu
..., schronić się, fliehe hinein ins
..., uciekay do bramy, w bramę.
...fliehen, das, s. n. uciekanie, u-
...zenie, dokąd; in die Festung, do
...ecy.
...fließen, v. n. irr. wpływać, wcho-
... w tymże samym sensie co: wpły-
...ć in den Pontum von der Seite
...n Europa, do Pontu, do morza
...nego z tey strony od Europy, ins
...er hineinfließen, do morza wpły-
...ć, wchodzić, die Weichsel fließt
... baltische Meer hinein, Wisła
wpływa, wchodzi, wpada, do morza Baltyckiego, die Flüsse Raba und Dunaiec fließen in die Weichsel hinein, rzeki Raba, Donaiec wpadaią do Wisły, durch die Ader in die Herzkammer hinein fliessen, przez żyły do serca, do brzuszka sercowego wpływać, wchodzić, wpadać. NB. das Wort *wpadać* heisset hier so viel, als *wpływać: słowo* wpadać *znaczy tu tak wiele, iak wpływać.*

Hineinfliessen, das, s. n. wpływanie, wpłynienie, wpadanie, wpadnienie.

Hineinführen, v. a. wprowadzać, wwozić, przywozić; etwas in etwas, co w co, Besatzung in die Stadt Cracau hinein führen, załogę wprowadzić do miasta Krakowa, etliche tausend Recruten ins Lager hinein führen, kilka tysięcy rekrutow do obozu wprowadzić.

Hineinführen, das, s. n. wprowadzanie, wprowadzenie; der Soldaten, zołnierzy.

Hineinführung, s. f. wprowadzanie, wprowadzenie, przyprowadzenie, wwożenie, einer starken Besatzung in eine Festung, wprowadzenie iakiey mocny załogi, iakiego mocnego y potężnego garnizonu, do iakiey fortecy; einer großen Menge Getreide in die Stadt, wprowadzenie bardzo wiele zboża do miasta; des Heus in den Heuboden, siana do stodoły.

Hineingebauet, part. et adj. we środku, budowany, wybudowany, siehe hinein bauen und also auch die übrigen Participia, die mit hinein zusammen gesetzet sind; unter ihren Verbis, *obacz słowo:* hineinbauen, y także inne, Przyrzucone Jmiona od Uczestnistw pochodzące, ktore są złożone z tym słowem, hinein, pod ich słowami.

Hineingehen, v. n. irr. wchodzić, weiść, wchodzić dokąd, w co, we; in den Rath, do Senatu, do Rady, in eines Haus, do czyiego domu wchodzić, weyść; in sein Haus, do domu swoiego; sehenshalber, dla widzenia, dla obaczenia, in die Vorstadt, na przedmieście wniść, wchodzić, in die Stube, do izby weyść; ins Capitolium, do Kapitolium, in die Kirche, do kościoła weyść, w kościoł weyść; in ein Haus, do iakiego domu; in die Stadt, do miasta, sie gehen nicht alle in das Gefängniß, sie haben nicht alle Raum darin, nie wszyscy wchodzą do więcienia, nie wszy-

naieżdżać, *inkurſye*, czynić; in ein Land, w iaki kray, der Feind ſtreift jetzt nicht hinein, nieprzyiaciel nie naieżdża teraz.

Hineinſtreifung, *ſ. f.* wpadanie, wtargnienie, naieżdżanie, inkurſya.

Hinein thun, *v. a. irr.* kłaść, włożyć w co; Gift in den Trunk, trucizny do napoiu; einen Brief in einen ausgenommenen Haaſen, liſt iaki włożyć w zaiąca wypaproſzonego, das Geld in den Beutel, pieniądze do worka włożyć.

Hineinthuung, *ſ. f.* wkładanie, włożenie; des Geldes in Beutel, pieniędzy do worka.

Hineintragen, *v. a. irr.* wnieść, wnosić; etwas, co, wynieść co dokąd, przynieść; einem Eſſen, komu iedzenie wnieść, przynieść, etwas in die Stadt, co do miaſta wnieść, wnosić.

Hineintragung, *ſ. f.* wnieſienie, wnoſzenie; des Getreides in die Stadt, zboża do miaſta.

Hineintreiben, *v. a. irr.* wpędzać, wpędzić, zapędzać, zapędzić dokąd; einen, kogo; etwas, co; die Arzenei, lekarſtwa wpędzać, wpędzić.

Hineintreibung, *ſ. f.* wpędzanie, wpędzenie; der Arzenei, lekarſtwa.

Hineintreten, *v. a. irr.* wſtąpić; in ein Haus, do domu iakiego.

Hineintreten, das, *ſ. n.* wſtąpienie, wſtępowanie; in ein Haus, do domu iakiego.

Hinein trinken, *v. a. irr.* wpić, wpiiać, brać w ſiebie; etwas durch einen Trichter, co przez iaki lejek.

Hineintunken, *v. a.* zanurzać, zatapiać, zanurzyć, zatopić, etwas in Waſſer, co w wodzie.

Hineintunkung, *ſ. f.* zanurzanie, zanurzenie, zatapianie, zatopienie.

Hineinwärts, *adv.* ſ. Hineinwerts.

Hineinwerfen, *v. a. irr.* wrzucać, wrzucić, etwas in etwas, co w co, die Fahne über den Wall, Horągiew za wał.

Hineinwerts, *adv.* wewnątrz, w śrzodek, der Meerbuſen geht hineinwerts 500 Schritte, wylewie morſkie wchodzi pięćset krokow we śrzodek.

Hineinwirken, *v. a.* wyrabiać, wyſzywać; Buchſtaben in die Kleider, litery na ſukniach.

Hineinwiſchen, *v. n.* werwać ſię; in das Haus, do domu wemknąć ſię.

Hineinziehen, *v. n. irr.* wprowadzać ſię, wprowadzić ſię; in ein Haus, do domu iakiego, er iſt in ſein neues H hineingezogen, on ſię w ſwoy d dom wprowadził.

Hineinziehung, *ſ. f.* wprowadzani wprowadzenie ſię; ins Haus, domu.

Hinfällig, *adj.* upadły, unter dem M de iſt alles hinfällig und ſterblich, księżycem, *albo*, mięſiącem wſz ieſt upadłe, znikome y śmier die menſchlichen Dinge ſind hin ludzkie rzeczy ſą upadłe y zni Hinfälliger Leib, upadłe, znikome hinfällig ſeyn, upadłym znik być, verachten alles, was hinfäl gardzić wſzyſtkich, co upadłe kome ieſt, alle Ehren und ſelb Ruhm ſind hinfällig, wſzyſtk nory y ſama chwała ſą upadłe kome, alle Güter auf der We hinfällig halten, wſzyſtkie dob świecie mieć za znikome y u ktore upadaią y niszczeią.

Hinfälligkeit, *ſ. f.* upadłość, znikom der menſchlichen Dinge, lud rzeczy.

Hinfahren, *v. n. irr.* odieżdżać, chać; auf einem alten Schiffe Welt, odiechać na iednym okręcie na cały świat, am Ufer liens, do brzegu Włoſkiego por am Ufer eines Fluſſes, imo b iakiey rzeki, *powtore znacz* ſterben, umrzeć, zeyść z tego ſ fahre hin mit ihr, byway zdro nią.

Hinfahrt, *ſ. f.* zeyście z tego ſ śmierć, pożegnanie ſię w tem.

Hinfallen, *v. n. irr.* upadać; der den ich gewiß gefaſſet hatte, fal rada, ktorym ia ſię iuż po chwycił, upada.

Hinfallend, *adj.* upadaiący, hinfa Dinge, upadaiące rzeczy, wielka choroba.

Hinfallung, *ſ. f.* upadnienie, upa upadek, groſe, wielki upadek

Hinfliegen, *v. n. irr.* odlatywać, cieć, der Adler iſt hingeflogen, odleciał.

Hinfort, *adv.* na potym, na dalſz wollen wir vorſichtiger ſeyn, bę bacznieyſi na dalſzy czas, er hinfort nichts mit ihr zu thun na potym nie chciał mieć ni do czynienia.

Hinführen, *v. a.* odprowadzać, o wa

...odzić, ihr wollet ihn hinführen, wy ...chcecie odprowadzić.

...führo, *adv.* na potym; einer königlichen Gewalt, komu przynać krolewską władzę na potym, du wirst ...führo dergleichen thun, na potym ...dobneż rzeczy czynić będiesz, daß ...ches hinführo niemahls mehr gesche... ist Vorsehung zu gebrauchen, aby ...takowa rzecz na potym nie dzia... trzeba uczynić opatrzenie, trzeba ...ec.

...ng, *s. m.* odeście, odiazd, *powtor...znaczy* śmierć; zeyście z tego ...ata.

...en, *v. a. irr.* dać; das Geld, pie...dze, *potym to co:* poddawać, pod...: die Kosten, koszt, die Mutter, ...ihren Sohn die Kosten hingiebt, ...ka synowi pieniędzy na koszt ...ate.

...bracht, *part. et adj.* odniesiony, ...iony; an einen Ort, na iakie ...ysce, *znaczy także to co:* przepę...ny, hingebrachte Jugend, przepę...ny młody wiek.

...denken, *v. n. irr.* myśleć ztąd; ...Constantinopel, do Stambułu; ...Venedig, do Wenecyi, wo ge...kst du hin? dokąd myślisz, dokąd ...wybierasz? er gedenket nach Ham...g, on myśli, wybiera się do Ham...rga.

...gen, *adv.* przeciwnie, z przeci...ney strony, was gut ist, halten sie ...böse und was hingegen böse ist, ...ten sie für gut, co dobrego iest ...ast z złe a co przeciwnie złego ...t, masz za dobre, wie diese elend, ...ab jene hingegen glückseelig, iak ci ...ni, tak przeciwnie, tam ci są ...gśliwi. Cäsar hingegen trauete ...Soldaten nicht gar recht, przeci...e nie bardzo dowierzał Cezar ...ierzom, ein Vertheidiger wird hin...n erst sagen, obrońca przeciwnie ...pierwey mowić będzie, ich habe ...nanden beleidiget, hingegen vielen ...lfen, nikogom nie uraził, prze...ie wielu dopomogłem.

...en, *v. n. irr.* odchodzić, odeyść, ...eyść, minąć, die Zeit ist hingegan..., czas minął, przeszedł, das kann ...t so hingehen, to nie może tak ...yść, geh hin in Friede, idź ztąd w ...oiu, die Zeit gehet hin, czas prze...dzi miia, die Nacht mit Schmau..., noc na bankietach przechodzi. *powtornie znaczy:* nicht gestraft werden, bez kary minąć, *po Polsku mowi się w tym sensie,* minie to, przeydzie to, minęło do, przeszła to, er meinet nicht, daß es ihn ungestraft hingehen werde, on rozumie, że mu to tak bez kary minie, przeydzie, *w tym że samym sensie,* uchodzi, es mag ohne Strafe hingehen, niech to bez kary uydzie, uchodzi, hingehen lassen, puścić bez kary; das Unrecht, krzywdę, es ist ihm vieler Bürger Todt ungestraft und frei hingegangen, wielu obywatelow śmierć, uszła mu bez kary y wolno, dieses sein so großes Unrecht ist ihm ungestraft hingegangen, ta iego wielka niesprawiedliwość uszła mu, nie był karany za nię, eines Bosheiten ungestraft hingehen lassen, czyie niezbożności bez kary puścić, *także znaczy to co:* nicht achten, niedbać, niestać o co; ein Ding zum Theil, niedbać, niestać po części o iaką rzecz.

Hingelegt, *part. et adj.* odłożony, hingelegte Bücher, odłożone książki.

Hingenommen, *part. et adj.* wzięty, ztąd zabrany, zabrana, zabrane.

Hingerichtet, *part. et adj* ztracony.

Hinhängen, *v. n. irr.* być zaniedbanym, gdy o co niedbaią, die Sache hängt hin, o rzecz niedbaia, rzecz zaniedbana tak iest, etwas lassen, niedbać o rzecz, zaniedbać iaką rzecz, *powtornie znaczy:* zwiędnąć, als ein welkes Gewächs, iak zwiędłe iakie ziele.

Hinkommen, *v. n. irr.* doyść, dochodzić, przychodzić; in das Lager, do obozu, er ist zeitig mit der Armee hingekommen, wcześnie z woyskiem przyszedł; wo er hingedacht hat, dokąd zamyślał, wo das Geld hingekommen ist, dokąd pieniądze przyszły, *to co:* dosięgać, zum Monde hin, aż do miesiąca dosięgać, zu etwas nicht hinkommen können, nie moc do czego przystąpić.

Hinlänglich, *adj.* dosyć; seyn, dosyć być, co wystarcza, das Geld ist hinlänglich, diese Sache zu schaffen, pieniędzy dosyć iest, pieniądze wystarczaią do dostania tey rzeczy, das Brod ist hinlänglich den Menschen zu ersättigen, chleba iest dosyć, chleb wystarcza do nasycenia człowieka.

Hinläßig, *adj.* Nachläßig, mdły, wątły, gnuśny, opieszały, hinläßiges Kind, mdłe, leniwe dziecie, Mensch, mdły, gnuśny człowiek, Jungfer, gnuśna,

gnuśna, opieszała, mdła panna, Bediente, opieszały sługa.

Hinläßigkeit, *s. f.* Nachläßigkeit, opieszałość, gnuśność, omdlałość, leniwość; der Menschen, ludzi; schadet den jungen Leuten, szkodzi młodym ludziom.

Hinläßlich, *adv.* nachläßig, opieszało, leniwie, mdło, niedbale; lernen, uczyć się.

Hinlassen, *v. a. irr.* puścić; einen, kogo, lasse ihn nicht hin, nie puszczay go ztąd.

Hinlauffen, *v. n. irr.* bieć, biegać, pobieć, die Kinder sind hingelauffen, dzieci pobiegły.

Hinleben, *v. n.* żyć; mit der wilden Gans in die Wette, z dziką gesią na powietrzu, *przysłowie znaczy:* niepewność długości życia.

Hinlegen, *v. a.* złożyć; das Trauern, smutek, żal; die Sorgen, troski y starania, das Amt, urząd złożyć; auf den Nothfall, zum Bedürfniße, iak potrzeba przypadnie, na przyszłą potrzebę, zachować; Geld, pieniądze; Vorrath an Essen und Trinken, opatrzenie się w iadło y napoy, albo raczey, zebranie iadła y napoiu.

Hinlegung, *s. f.* odłożenie, zachowanie; des Geldes, pieniędzy.

Hinlenken, *v. a.* zkierować; den Weg wornach, drogę dokąd, das Schiff, okrętem, statkiem wodnym zkierować; das Wasser, wodę obrocić.

Hinlenkung, *s. f.* zkierowanie, wody obrocenie, innym mieyscem.

Hinliefern, *v. a.* znieść, znosić; das Geld aus den Landschaften nach Wien, pieniądze poznosić z kraiow do Widnia, etwas nach Cadix, co do Kadiksu poznosić, posprowadzać.

Hinlieferung, *s. f.* poznoszenie, pozprowadzanie; der Dinge, rzeczy.

Hinmetzeln, *v. a.* pomordować, zamordować; die unschuldigen Leute, niewinnych ludzi.

Hinmetzelung, *s. f.* zamordowanie, pomordowanie, pozabiianie.

Hinnehmen, *v. a. irr.* wziąć, brać, etwas von einem, co od kogo.

Hinrecken, *v. a.* wyciągać, podstawiać, podawać, einem die Hand, komu wyciągać, podawać, podstawiać rękę, nadstawiać ręki, das Ohr, ucha nadstawiać; zu hören, do słuchania.

Hinreckung, *s. f.* wyciąganie, wyciągnienie, podstawianie, nadstawianie ręki.

Hinreichen, *v. n.* dosiągnąć, dosięgać, tykać, *w tym samym sensie:* vo Augen bis an das Gehirn, od o aż do mozgu; bis an die Lebe do wątroby, einem die Hand, rękę podawać.

Hinreissen, *v. a. irr.* potywać, odr oderwać, porwać, einen ins G niß, kogo do więzienia; eine eines Arme zu dem Tode, k czyich rąk wyrwać na śmierć, die Begierden hingerissen werden, wościami być rozerwanym, i thum hingerissen werden, w bł porwanym, *lepiey*, wciągniony

Hinreissung, *s. f.* porywanie. por oderwanie, odrywanie, wciąg

Hinrichten, *v. a.* ztracić, tracić, śmiercią zkarać, einen durch lassen, kogo przez kogo ztra zać, einen mit Gifte, kogo ztracić, zgładzić, trucizną k bić.

Hinrichtung, *s. f.* tracenie, ztr zgładzenie, zabicie; gänzlich gładzenie, wybicie, do szczę iednego.

Hinschicken, *v. a.* posłać, odesła prawić; einen zu einem, kogo go; Abgesandte zum Könige, do Krola; nach Warschau, do szawy.

Hinschickung, *s. f.* posłanie. wy wyprawienie; wyprawa w sensie.

Hinschiffen, *v. n.* popłynąć z por Russen schiffen aus den Hafen Rus płynie z portow, wych portow, laß ihn hinschiffen, popłynie.

Hinschleichen, *v. n. irr.* przyczo przywleć się; zu etwas, do c darvon, wyśliznąć się, umkn czego.

Hinschleppen, *v. a.* porwać, po einen zum Tode, kogo na ś einen ins Gefängniß, kogo do zienia, einen mit sich, kogo porwać.

Hinschmeißen, *v. a. irr.* porzuc was, co, sie haben es hingesch oni to porzucili, *także znacz* hinfallen, upadać, obalić się się, das Gebäude fällt hin, bu upada, wali się.

Hinsenden, *v. a. irr.* posyłać. dokąd, ich will gewisse Leute den, ia poślę tam pewnych ich sende ihn in die Stadt hin syłam go do miasta.

...dung, *s. f.* posyłanie, posłanie, ...ąd, wysyłanie dokąd, odesłanie, ...ylanie.

...ken, *v. n. irr.* upadać, pochylać ..., obalić się; unter eines Hände, ...yie ręce.

...ken, *v. a.* położyć, postawić, et... ...neben etwas, co przy czym, ia... ...przystawić; ein ehernes Sieges... ...ben auf die Gränze, postawić przy ...cy pamiętny znak zwycięstwa.

...erben, *v. n.* umierać, umrzeć, ...mierać, pomrzeć, powymierać, ...mrzeć, unsere guten Freunde sind ...alle hingestorben, nasi dobrzy ...iacie, prawie wszyscy poumie... ...i, wymarli.

...ecken, *v. a.* wyciągać; die Hand, ...ę, *znaczy:* wyciągnąć się, roz... ...gnąć się; rozciągać się.

...ckung, *s. f.* wyciąganie, wycią... ...nie, rozciągnienie, rozciąganie.

...rchen, *v. a. irr.* umykać, miiać ...prędzey, die Zeit streicht geschwin... ...gen, czas umyka, prędko, *w tym ...ym sensie*, uchodzić, czas uchodzi ...dko, die Stunden streichen ge... ...und hin, godziny, minęły, uszły, ...ynęły prędko.

...n, *adv.* w tył, za, tritt an uns ...tan, idź w tył za nas, hintan sich ...en, w tyle stanąć, w tyle się, za ...ym położyć, *znaczy także to co*, po...

...tsetzen, *v. a.* kłaść za czym, po ...ym, alles, wszystko kłaść po czym, ...n Vermögen gegen eine Freiheit, po ...ycy wolności kłaść swoię fortunę, ...s ist eigentlich polnisch, czyią wol... ...ość przekładać nad swoię fortunę, ...nem jungen Menschen, an Stärke, ...hintansetzen lassen, nie dać się ...ść po żadnym młodym człowie... ...w siłach, das ist: nie dać się ża... ...mu młodemu człowiekowi siłą ...chodzić, alles gegen etwas, wszy... ...e kłaść po czym, wszystkim po... ...dać prze iaką rzecz, *znaczy także:* ...dbać, niestać, etwas, o co.

...setzung, *s. f.* niedbanie; eines ...ges, o iaką rzecz; der Freunde, ...banie o przyiacioł, zaniedbanie ...yiacioł, porzucenie przyiacioł.

...n, *adv.* w tyle, *toż samo co:* von ...en, z tylku, im Hinterhause, na ...e domu, w tyle domu, einen hin... ..., oder von hinten anhalten, ude... ...ć z tyłu na kogo, napaść na kogo ...łu, sich nicht bekümmern, was hin... ..., oder von hinten geschiehet, nie...dbać o to co się w tyle, albo z tyłu dzieie, die Hände hinten zusammen binden, ręce z tyłu związać.

Hinten an sich schließen, *v. a. irr.* na końcu, na ostatku; przyłączyć się, do kogo.

Hinten ausschlagen, *v. n. irr.* wierzgać, nogą zadnią, w tył kopać, kopnąć, das Pferd, das hinten ausschlägt, koń, ktory nogą z tyłu bije; koń kopie.

Hinten einlassen, *v. a. irr.* tyłem kogo wpuścić; ins Lager, do obozu.

Hinten her, *adv.* za, w tyle; folgen, iść, folge mir hinten her, podź za mną, podź w tyle.

Hinten nach, *adv.* z tyłu, weit hinten nach schleichen, daleko z tyłu, iść za kim.

Hinter, *praep.* za; dem Rücken den Feind erblicken, za sobą nieprzyiaciela zpostrzec zoczyć, sich hinter den Berg verstecken, za gorą się kryć, gehet ihr hinter mir her? wy za mną idziecie? die Hände auf den Rücken binden, ręce w tyle związać, gehe hinter uns, idź za nami, hinter das Lager fouragiren gehen, za oboz iść furażować, paszę wybierać, hinter den Ohren etwas suchen, za uchem czego szukać, skrobać się za uchem, sich etwas hinter das Ohr schreiben, napisać sobie co za uchem, pamiętać urazę, den Schalk darhinter haben, mieć franta za uchem, hinter dem Berge mit etwas halten, trzymać się czym za gorą, *to iest:* milczeć o czym, nic nie powiadać, nie pokazywać nic po sobie, czołem, twarzą y oczyma utaić; gegen fremde Leute, co przed obcemi ludzmi, mehr hinter sich haben, als man meinet, więcey mieć za sobą, iak rozumieią, to iest mocnieyszym być, więcey moc, iak ludzie myślą, er kann weder hinter, noch vor sich, uwiązł, niemoże się ruszyć, ani w tył, ani w przod, nie wie na ktorą stronę ma się obrocić.

Hinter, *adj.* tylny, hintere Theil des Pallasts, tylna część pałacu; des Hauses, domu, hintere Füße, zadnie nogi, Thüre des Hauses, tylne drzwi domu, hinterer Theil des Haupts, tylna część głowy, tył głowy.

Hinterbeine, *s. n. pl.* zadnie nogi, *tylne nogi, dobrze ale niezwyczaynie się mowi*, auf sie treten, umkehren, na zadnie nogi stawać.

Hinterbringen, *v. a. irr.* donosić, donieść; einem etwas, co komu oznaymić,

mić, wiadomo czynić, der Obrigkeit, donieść co do urzędu, oznaymić urzędowi, dać znać do urzędu, uwiadomić o czym urząd, einem den Befehl, komu rozkaz donieść, o znaymić, o rozkazie uwiadomić, ich will alle deine Vorschläge deinem Vater hinterbringen, ia donieſę wſzyſtkie twoie zamysły oycu twoiemu, er hat mir alles hinterbracht, on mi wſzyſtko doniosł.

Hintere, *ſ. m.* der Steiß, Arſch, zad, tył.

Hinterfüße, *ſ. m. pl.* zadnie nogie, auf ihnen ſtehen, na zadnich nogach ſtać.

Hintergangen, *part. et adj.* podchodzony, ktorego, kto podſzedł, zdradził, zwiedziony; mit verfänglichen Fragen, podchwytuiącym pytaniem, albo przez podchwytuiące pytania.

Hintergebäude, *ſ. n.* tylny domek, budynek, tylne budynki.

Hintergehen, *v. a. irr.* podchodzić, podeyść, einen womit, kogo w czym; durch Liſt, zdradą podeyś, przez zdradę podeyść, der Schalk hat ihn hintergangen, Frant podſzedł go, zwiodł go, laß dich nicht, nie day ſię oſzukać.

Hintergehung, *ſ. f.* podeyście, podchodzenie, zwiedzienie, oſzukanie, offenbare, oczywiſte, häßliche, ſzpetna zdrada, nie piękne podeyście; liſtige, zdradliwe.

Hinterhalt, *ſ. m.* zaſadzka, zaſadzki, den Feind zu betriegen, na zwiedzienie nieprzyiaciela, die Cavallerie zum Hinterhalte in einen Thal legen, Jazdę na zaſadzkach, w iakiey dolinie poſtawić, in einem Geſträuche Hinterhalt machen, w krzewinach, w manowcach, w krzakach, zaſadzki poczynić, von den Reutern Hinterhalt anordnen, zaſadzki z Kawaleryi porobić, Kawaleryi na zaſadzce kazać ſtanąć, aus ihm hervorwiſchen, z zaſadzki wypaść, na kogo, in ihn verfallen, na zaſadzkę wpaść, darin liegen, na zaſadzkach leżeć, ſtać, na zaſadzce być, czatować, na zaſadzce pilnować, einen in ihn werfen, kogo na zaſadzkę zwabić, naprowadzić, na mieyſce zaſadzki kogo wprowadzić, *potym* poſiłek, den Abgematteten iſt Hinterhalt zu Hülfe gekommen, zfatygowanym poſiłek na pomoc przyſzedł, den Hinterhalt ſtellen, poſiłek nagatować, ſich auf ihn verlaſſen, ſpościć ſię na poſiłek, daſelbſt liegen, na poſiłku, na odwodzie być, [illegible] zum Hinterhalte gehörig, oder be[illegible] *adj.* do poſiłku, do odwodu [illegible]cy, na poſiłek, na odwod [illegible]czony.

Hinterhalten, *v. a. irr.* zatrzymać, [illegible]trzymać, *powtore znaczy:* [illegible] utaić, etwas, co.

Hinterhaus, *ſ. n.* dom tylny, do[illegible] tyle, część domu tylna.

Hinterkäule, *ſ. f.* kuper.

Hinterkäulchen, *ſ. n.* kuperek, ku[illegible]

Hinterlaſſen, *v. a. irr.* porzucić, [illegible]cić, ſein Andenken, pamię[illegible] *powtore znaczy:* naznaczyć; [illegible] Teſtamente zu ſeinem Erben, [illegible]czyć kogo w teſtamencie [illegible] dziedzicem; einen zur Ver[illegible] des Laſters, zoſtawić kogo do[illegible]wania y bronienia obozu, [illegible] wahrung der Brücke, do ſtrz[illegible] pilnowania moſtu, kogo zoſ[illegible]

Hinterlaſſen, das, *ſ. n.* poſta[illegible] porzucenie, zarzucenie, nazn[illegible]

Hinterlaſſung, *ſ. f.* porzucenie, z[illegible]nie, zarzucenie, naznaczenie.

Hinterlegen, *v. a.* położyć, pou[illegible] an ſeinen Ort, na ſwoim mie[illegible] was allein, co oſobno odło[illegible]

Hinterlegen, das, *ſ. n.* położenie, [illegible]żenie, odkładanie, poukłada[illegible]

Hinterlich, *adj.* przeſzkodliwy, [illegible] przeſzkoda ieſt, na przeſzko[illegible]

Hinterliſt, *ſ. f.* zaſadzka, zaſad[illegible] von einem Freunde nicht Hinter[illegible] ſehen, nie bać ſię żadnych [illegible] od przyiaciela, ſo lange [illegible] ſtets Hinterliſt erfahren müſſen, długo kto żyie, zawſze ſię [illegible] *od niego* zaſadzek obawiać, [illegible] Hinterliſt entgegen, uchro[illegible] zaſadzek, uſtrzec ſię czyich [illegible]

Hinterliſtig, *adj.* zdradliwy, [illegible] hinterliſtige Gütigkeit, dradl[illegible] ſadna dobroć, Freunde, zdr[illegible] zaſadni przyiaciele, Stellung[illegible] dliwe, zaſadna udanie, mina.

Hinterliſtig, *adv.* zdradliwie, [illegible] zaſadnie, etwas erdichten, co z[illegible] ſich mit einem vertragen, zdr[illegible] chytrze z kim ſię poiednać, [illegible] hinterliſtig tractiren, zdradliw[illegible] ſadnie z kim ſię obchodzić, [illegible] ſobie z kim poſtępować, [illegible] zdradliwie traktować, einem [illegible] ſtellen, chytrze ſię na kogo za[illegible] aus dem Wege räumen, umbr[illegible] kogo z drogi uprzątnąć, *to iest,* [illegible] zgladzić z tego świata, einem

m Leben trachten, o czyim życiu
radliwie zamyślać, na czyie życie
ez zasadzki godzić, na czyie ży-
zdradliwie y zasadnie zachodzić,
gebracht werden, zdradliwie być
ym, zprzątnionym, zgładzonym
go świata, gefangen werden, zdra-
wie być złapanym, zchwytanym.
rücks, *adv. et praep.* w tyle, z ty-
geschehen, dziać się, stać się, die
de angreifen, z tyłu wziąć nie-
yiaciela, z tyłu uderzyć na niego,
n Feind lassen, żadnego nieprzy-
ła w tyle za sobą nie zostawiać,
n bei dem Mantel kriegen, kogo z
za płaszcz dostać, uchwycić.
schlingen, *v. a. irr.* połykać; et-
, co.
segel, *s. n.* tylnia żagiel, od tyłu
gu.
sich, *adv.* za sobą; legen, po-
hinter sich gehen, wspak iść,
się.
t, *adj. et s.* naypoślednieyszy,
na samym ostatku w tyle iest.
er, *s. m.* pośladek, der Unrath
Essen, welcher durch den Hintersten
ht, glugastwa z iedzenia, ktore
kiem wychodzą.
n zu vorderst, *adv.* ni tak, ni sak;
Dinge kehren, rzeczy obracać,
wać, gekehrt, ni tak, ni sak zro-
y, obrocony, sprawiony, hin-
zu vörderste Worte, ni to, ni
słowa.
stellig, *adj.* rückständig, pozósta-
co się zostaie, das hinterstellige
bezahlen, pozostałe pieniądze
acić, hinterstellig seyn, pozosta-
być, zostać się, zostawać się.
theil, *s. n.* tylna część, poślednia
, pośladek; des Hauses, tylna
domu; des Schiffes, tył, tylec
; des Hauptes, tył głowy, tyl-
głowy.
thüre, *s. f.* drzwi tylne, na tyle
na tył domu wychodzące,
die Hinterthüre zu einem gehen,
mi tylnemi do kogo chodzić,
den Hintertheil des Lagers einge-
werden, tyłem być do obozu
zonym.
hürlein, *s. n.* drzwiczki tylne,
mi na tył z domu wychodzą.
riben, *v. a. irr.* przeszkadzać,
kodzić; etwas, czemu, aby się
ało, *powtore znaczy:* przeła-
co, *potrzecie,* odeprzeć co, za-
wać, *potym,* zagrodzić, zastąpić
drogę do czego; den Aufstand, buntowi przeszkodzić, zabieć, die Gefahr mit gutem Rathe, niebezpieczeństwu dobrą radą zabiec, eine Sache, rzeczy iakiey przeszkodzić, er hat meine Vorschläge hintertrieben, przeszkodził moim zamysłom, der König soll den Aufstand hintertreiben, krol ma zabiec rozruchowi y buntowi, er hintertreibt mein Glück, on przeszkadza moiemu szczęściu.

Hinterwärtig, *adj.* tylny, na tył idący, na tyle będący, na tył podany, obrocony.

Hinterwärts, *adv.* w tył, w zad, w spak; gehen, iść, casać się, *to co,* z tyłu, w tyle; geschehen, dziać się.

Hintragen, *v. a. irr.* wziąć, ponieść zkąd; etwas, co; von einem an einen andern Ort, z iedniego na drugie mieysce.

Hintreiben, *v. a. irr.* popędzić, pognać; das Vieh auf die Weide, bydło na pasza; das Rindvieh wohin, woły popędzić, pognać dokąd.

Hintreten, *v. n. irr.* przystępować, przystąpić; zu etwas, do czego.

Hintreten, das, *s. n.* przystępowanie, przystąpienie; eines, kogo; zu etwas, do czego.

Hintritt, *s. m.* zeyście, z tego świata; tödtlicher, śmiertelne, pożegnanie się ze światem, iście na tamten świat, nach des Vaters tödtlichem Hintritte, po śmiertelnym zeyściu oyca.

Hinüber, *praep. et adv.* za, na tamtę stronę, bis über die Alpen gebracht werden, aż za Alpy na tamtę stronę gor Alp bić zaniesionym, über etwas hinüber gehen, przechodzić, za co, na grugą stronę, na tamtę stronę czego.

Hinüber bringen, *v. a. irr.* przenieść, na tamtę stronę; über das Gebirge, za gorę; die Knaben in Griechenland, dzieci do Grecyi.

Hinüber eilen, *v. n.* przebiec; ins Schloß, do zamku, eile ins Haus hinüber, przebież do domu.

Hinüberfahren, *v. n. irr.* przewieść się; mit Schiffen nach Africa, okrętami do Afryki; auf Flossen, na tratwach, tratwami; von Podolin über die Donaietz und Weichsel nach Warschau, z Podoleńca poprodem, donaycem, wisłą do Warszawy przepłynąć.

Hinüberfahren, das, *s. n.* przepłynienie na drugą stronę, na tamtę stronę, za rzekę.

Hinüberfliegen, *v. n. irr.* przelatywać, przelecić; über die Alpen, za gory Alpy; über den Ocean, za Ocean, die Kraniche fliegen hinüber über die See, żorawie lecą, przelattuią za morze, nicht alle Vögel fliegen über die See hinüber, nie wszystkie ptaki za morze lecą, sie sind über die See hinüber geflogen, fliegen wieder zurück, ktore przeleciały za morze wracaią się znowu nazad.

Hinüberfliegen, das, *s. n.* przelatywanie, przelatanie, przelecenie, lecenie za.

Hinüberfliehen, *v. n. irr.* zbiec, uciec na drugą stronę; zu den Feinden, do nieprzyiaciela, viele türkische Deserteurs fliehen zu der rußischen Armee hinüber, wiele zbiegow, zmiennikow tureckich zbiegaią do woyska Rossyiskiego.

Hinüberfliehen, das, *s. n.* zbieganie, zbieżenie, ucieczenie, na drugą stronę.

Hinüberführen, *v. a.* przeprawić, przewozić, przeprowadzać; auf Schiffen in ein Land, na okrętach do iakiego kraiu; nach Africa, do Afryki; über die Meere, za morza; die Truppen über die Donau, przeprawić woyska za Dunay, die Armee nach Silistrien, woysko do Sylistryi za Dunay przeprawić; über den Dnieſter, za Dnieſtr.

Hinüberführen, das, *s. n.* przeprawienie, przeprawianie, przewożenie, przeprowadzenie na tamtę stronę, na drugą stronę.

Hinüberführung, *s. f.* przeprawa, przeprawienie, przewoz, przewożenie, na tamtę stronę.

Hinübergeben, *v. a. irr.* podać na drugą stronę; in etwas, do czego, gieb das Buch hinüber, poday książkę, er hat dir dein Schnupftuch hinübergegeben, on ci padał twoią chustkę.

Hinübergeben, das, *s. n.* podawanie, podanie; eines Buches, iakiey książki.

Hinübergehen, *v. n. irr.* przechodzić, przeyść; über die See im Winter, przeyść na morze w zimie, *to co*, przebyć, *so tym samym senſie*, przebyć morze, über einen Fluß, za iaką rzekę przeyść, przebyć iaką rzekę; über das carpatische Gebürge, za gory tatry, za krępak.

Hinübergehen, das, *s. n.* przechodzenie, przeyście, przebycie, przez gory, za morze.

Hinübergehung, *s. f.* przeyście, przebycie, przechodzenie, przeprawa; zu einem, do kogo; über den Gra za fossę, za row, za strugę.

Hinüberhangen, *v. n. irr.* wisie drugą stronę.

Hinüberkehren, *v. a.* na drugą st zkierować, przekierować, prze cić na drugą stronę.

Hinüberlaufen, *v. n. irr.* przebie biegnąć; auf den Markt, na ry

Hinübermachen, sich, *v. r.* przebier *so tym samym senſie, to*, przeci über den Taurus, za gore T przebyć; über die Alpen, gory

Hinüberschicken, *v. a.* przesłać, Africa, do Afryki.

Hinüberschiffen, *v. a. et n.* przep przeseglować; so viele Mei wiele morza żeglować, po ma morzach; mit Rudern über die enge, wiosłami, po przes morskich, po zieśnikach mor

Hinüberschiffung, *s. f.* przeżegl przebycie; über die baltische S baltyckie morze.

Hinüberschreiten, *v. n. irr.* przek przeleść, przestąpić; über etw co, przez co.

Hinüberschwimmen, *v. n. irr.* pr wać, przepłynąć; über einen za iaką rzekę.

Hinüberschwimmen, das, *s. n.* prze nie, przepłynienie, za rzekę

Hinübersegeln, das, *s. n.* przeżegl przeprawienie się, za wodę.

Hinübersetzen, *v. n. a.* przepra nach Africa, do Afryki; von diß, od Brundusium; mit etw za pierwszym pożeglowaniem płynieniem, von Danzig in S hinübersetzen, z Gdanska do przeprawić się.

Hinübersetzen, das, *s. n.* prepra się, przeprawienie się, prze nie.

Hinübersetzung, *s. f.* przeprawie przepłynienie, przeprawa.

Hinüberspringen, *v. n. irr.* prze wać, przeskoczyć; über etwa co, za co, schwer auf etwas na co.

Hinüberspringen, das, *s. n.* pre wanie, przeskoczenie, prze co, na co.

Hinübersteigen, *v. n. irr.* pr przeleść, przelazić; über etwa Schiffe der Feinde, do okr przyiacielskich, na okręty iacielskie.

Hinübertragen, *v. a. irr.* przenos

...ieść; etwas wohin, co dokąd; etwas woher, co zkąd, man trägt die Waaren von den Gewölben in die Wa... hinüber, przenoszą ze sklepow ... wozy towary.

...ertragen, das, *s. n.* przenaszanie, ...enoszenie, przeniesienie.

...erwälzen, *v. a.* przetaczać, przeczyć, przewalać.

...erwerfen, *v. a. irr.* przerzucać, ...erzucić; über etwas, przez co, za ... die Kinder werfen kleine Steine ... das Dach hinüber, dzieci przeciąg małe kamyczki przez dach, ...tamtę stronę dachu.

...erwerfen, das, *s. n.* przerzucanie, ...erzucenie; der kleinen Steine, kaczkow.

...erziehen, *v. n. irr.* przenosić się, ...nieść się, przeprowadzać się, ...prowadzić się; nach Lemberg, do ...wa; in den Garten, do ogrodu; ...hinüber die Störche ziehen, tam ...e bocrany przeltanią.

...nd her, *adv.* tam y sam; bei so ...m Wege laufen, biegać tak złą ...gą, gdy tak zła droga iest, pod ... tak złey drogi, gehen, tam y ...ć chodzić, bywać, fliegen, tam ...m latać, przelatywać się, hin und ...n laufen nicht aufhören, tam y ... biegać nie przestawać, *albo* nie ...stawać tam y sam biegać, die Fi... ...wimmen hin und her, ryby ...wają tam y sam, laufen, tam y ... biegać, przebiegać się, *latać w ...m sense co*, biegać.

...nd her bewegen, *v. a.* tam y sam ...ać; die Fahnen, horągwiami.

...nd her fahren, *v. n. irr.* tam y sam ...atywać: wie der Blitz am Him... ...ak łyskawica na niebie.

...nd her fliegen, *v. n. irr.* oblecieć, ...ywać tam y sam, to tu to tam ...

...nd her fließen, *v. n. irr.* tam y ...płynąć, pływać, tu y owdzie ...ć.

...nd her gehen, *v. n. irr.* przecha... ...się, przechodzić się, tam y sam.

...nd her laufen, *v. n. irr.* tam y sam ...ć, latać; oft, często.

...nd her offen seyn, *v. n. irr.* tam y ...yć otwartym, być po otwiera... ...po stronach.

...nd her Reise, *s. f.* ieżdżenie, prze... ...nie się tam y sam, tam y na ...rot.

...nd her reisen, *v. n.* iechać tam y sam, tu y owdzie ieździć, tam y na powrot; in einem Lande, w iakim kraiu.

Hin und her reissen, *v. a. irr.* rwać tam y sam, szarpać tam y sam, targać tam y sam; einen, kogo, den Hektor, Hektora.

Hin und her rütteln, *v. a.* trząść na tę y na owę stronę, chwiać to tu to sam; etwas, co.

Hin und her säen, *v. a.* rozsiewać tam y sam; etwas wohin, co po czym roztrząsać; etwas in die Beete, co po zagonach, po grzędach.

Hin und her schiffen, *v. n.* tam y sam żeglować, pływać, płynąć, na tę y na owę stronę.

Hin und her schlagen, *v. a. irr.* tam y sam porozciskować, porozbiiać.

Hin und her schütteln, *v. a.* tam y sam poroztrząsać, roztrząsnąć.

Hin und her schweifen, *v. n.* tam y sam przebiegać się, kręcić się, przewiiać się; auf dem Lande, po kraiu, włoczyć od mieysca, do mieysca.

Hin und her sehen, *v. n. irr.* tam y sam patrzyć, poglądać, przypatrywać się.

Hin und her spatzieren, *v. n.* tam y sam spacyrować, przechodzić się, przechadzać się; in dem Gange, po ganku, po mieyscu przechadzki, po przechadce.

Hin und her streichen, *v. n. irr.* wałęsać się tam y sam, błąkać się tam y sam.

Hin und her streuen, *v. a.* tam y sam rozciskać, rozsypać, porozsypywać; auf dem Felde, po polu, streue alles hin und her, rozrzuć wszystko tam y sam.

Hin und her tragen, *v. a. irr.* tam y sam nosić, poroznosić; etwas, co; ihr traget eure Sachen hin und her, wy roznoficie wasze rzeczy tam y sam, es ist besser, diese Sachen nicht hin und her zu tragen, lepiey iest tych rzeczy tam y sam nie roznosić, ich trage es hin und her, ia to noszę tam y sam.

Hin und her treiben, *v. a. irr.* tam y sam gonić, pędzić, popychać; einen, kogo; der eine treibt den andern, iedem drugiego popychać.

Hin und her verschenken, *v. a.* tam y sam rozdać, rozdarować; etwas, co; der junge Mensch hat Kleider, Edelgesteine und alles Geld hin und her verschenket, ten młody człowiek, suknie, drogie kamienie y wszystkie, swoie pieniądze tam y sam rozdał, rozdarował.

Hin und herſchwimmen, *v. n. irr.* tam y ſam pływać.

Hin und herwanken, *v. n.* chwiać ſię y na tę y na owę ſtronę; mit dem ganzem Leibe auf beiden Seiten, całym ciałem, całym ſobą chwiać ſię na obie ſtrony, von wegen des Weinrauſches, od wina, upiwſzy ſię winem, tam y ſam ſię chwiać, zataczać.

Hin und her wehen, *v. a. et n.* tam y ſam rozwiać, der Wind hat die Streu hin und her gewehet, wiatr plewy tam y ſam rozwiał, porozwiewał.

Hin und her wenden, *v. a. et r. irr.* tam y ſam obracać; ſich, ſiebie; in dieſer Rechtsſache wendet er ſich hin und her, w tey prawney ſprawie on ſię obraca tam y ſam, wende es hin und her, du wirſt nichts zuwege bringen, obracay tam y ſam, nic nie dokażeſz.

Hin und her werfen, *v. a. irr.* rozrucić, rozrucać, porozrzucać tam y ſam, du wirfſt alles hin und her, ty rozrucaſz wſzyſtko tam y ſam.

Hin und her zertheilen, *v. a.* tam y ſam podzielić, tam y ſam porozdzielać; etwas in unendliche Theile, co na niezliczone części podzielić.

Hin und her zerren, *v. a.* rozciągnąć, rozerwać, rozrywać tam y ſam; etwas, kogo.

Hin und her ziehen, *v. a. n. irr.* ciągnąć tam y ſam, rozciągać tam y ſam.

Hin- und Herziehung, *ſ. f.* rozciąganie tam y ſam, rozrywanie tam y ſam.

Hin und wieder, *adv.* tam y nazad, na powrot tam y ſam.

Hin und wieder zerſtreuen, *v. a.* tam y ſam porozrzucać, rozſiać; eine Rede, mowę iaką, ihr ſtreuet dieſe Rede hin und wieder aus, wy rozſiewacie tę mowę tam y ſam, höre auf das hin und wieder auszuſtreuen, przeſtań to tam y ſam rozſiewać, rozrucać, ſie ſoll es nicht hin und wieder, ona tego niema rozſiewać tam y ſam, das iſt nicht hin und wieder auszuſtreuen, tego nie trzeba rozſiewać.

Hin und wieder bedenken, *v. a. irr.* wiele y rożnie to y owo myśleć, o czym.

Hin und wieder Bothſchaft thun, *v. a. irr.* poſelſtwo odprawiać od ſtrony do ſtrony, der Graf thut oft die Bothſchaft hin und wieder, ten Hrabia odprawuie często poſelſtwo tam y na powrot od ſtrony do ſtrony, między ſtronami.

Hin und wieder fliegen, *v. n. irr.* tam y nazad, na powrot latać, lecieć, to tam, to ſam, latać, unſer Rabe fl hin und wieder, nasz kruk tam y nazad przylatuie.

Hin und wieder gehen, *v. n. irr.* t ſam, tam y nazad, iść, chodz geht umſonſt hin und wieder, o dzi daremnie tam y ſam na p

Hin und wieder kehren, *v. a.* tam obracać, nawrácać; etwas, kann es, on to może tam skierować, obrocić, ihr habt und wieder gekehrt, wyście to ſam obracali.

Hin und wieder laufen, *v. n. irr.* ſam na powrot latać, biegać. geſchwind hin und wieder, bie prędzey tam y nazad.

Hin und wieder ſäen, *v. a.* ro tam y ſam, ſiać tam y na p Korn, żyto.

Hin und wieder ſchweifen, *v. a.* ſam nazad kręcić ſię, prze ſię, die auf der See zerſtreu janer ſchweifen hin und wied pierzchnieni po morzu T kręca ſię, błakaią ſię tam y

Hin und wieder ſuchen, *v. a.* ta zad ſzukać; ſuche ihn hin und ſzukay go tam y nazad. er hin und wieder, on iey ſzuka nazad.

Hin und wieder tragen, *v. a. irr.* nazad nieść, nosić; etwas, c

Hin und wieder treiben, *v. a. irr.* y nazad gnać, pędzić, pch pychać.

Hin und wieder verjagen, *v. a.* r tam y ſam, tam y nazad; ganzen Meere, po całym mor

Hin und wieder verwickelt werden, tam y ſam tu y owdzie uwik być.

Hin und wieder wenden, *v. a. irr.* y ſam, tam y nazad obrocić, obracać.

Hin und wieder zerſtreuen, *v. a.* ſam rozproſzyć, rozegnać. rzchnąć; auf dem ganzen Mee całym morzu; auf dem Land kraiu.

Hin und wieder ziehen, *v. a. irr.* tam y nazad ciągnąć, tam pociągać, du zieheſt mich hin der, ty mnie ztąd tam y ſam ciągnieſz, er hat den Strick wieder gezogen, on ſznur tam ciągnął.

Hinunter, *adv.* na doł; gehen, *ſamo takie co*, ku dołowi, pod

ter bringen, *v. a. irr.* mięsić; das
hl beim Einteigen, mąkę przy
ynianiu, der Becker hat das Mehl
Einteigen sehr schlecht hinunter ge-
t, ten piekarz bardzo źle mąkę
ęsił, zaczyniaiąc na ciasto.
terdrücken, *v. a.* przyciśnąć na
ku dołowi; etwas, co.
terfahren, *v. a. irr.* ztępować na
zieżdżać na doł; zpuszczać na
w tym samym sensie co, na doł
dżać: in die Hölle, do piekłow.
terfahrt, *s. f.* stępowanie na doł,
na doł, zstąpienie, zpuszczenie
a doł.
terfallen, *v. n. irr.* spadać, spaść,
lać, upaść na doł, Aepfel fallen
Baume hinunter, iabka spadaią
rewa na doł, viele Birnen sind
nter gefallen, wiele gruszek na
spadało, na ziemię.
terfallen, das, *s. n.* spadanie, upa-
e, spadnienie na doł, na ziemię.
tergang, *s. m.* schod, zstęp na doł,
m znaczy powtore, zachod; der
ne, słońca, zachod słoneczny,
Sonne ist zu erwarten, zachodu
a trzeba oczekiwać.
tergehen, *v. n. irr.* iść na doł,
odzić na doł, chodzić na doł; un-
die Erde, pod ziemię; in die Hölle,
ochłani. Telemak ist unter die Er-
nd in die Hölle, um seinen Vater
n zu können, hinunter gegangen,
emak pod ziemię y do piękłow
ął, aby był mogł widziec oyca
ego, gehe hinunter und rufe ihn,
a doł y wołay go.
tergestoßen, *part. et adj.* na doł
nięty, na doł popchnięty, na
trącony, von dem Thurme hinun-
stoßener Soldat, z wierzy na
trącony żołnierz, *obacz nizey*
m miescu, hinunterstoßen, na
pychać.
tergetrieben, *part. et adj.* zepchnię-
von dem Berge hinunter getriebe-
Hirt, z gory na doł zepchnięty
rz.
tergraben, *v. a.* na dole zakopać;
e Erde, w ziemię.
terkriechen, *v. n. irr.* na doł się
lzać, na doł się zwłoczyć, die
ange kriecht von dem Felsen hin-
r, wąż czołga się ze skały na
.
terlassen, *v. a. irr.* spuścić, spu-
zać na doł, pospuszczać na doł;
as, co, er ließ große Steine hin-
unter, kazał wielki kamienie na doł
spuszczać, laß dich nicht hinunter, nie
spuszczay się na doł.

Hinuntersenken, *v. a.* zanurzyć, zatopić,
zanurzać, załamać, pogrążać, pogrą-
żyć na doł; etwas, co, man senket
viele Schiffe ins Meer hinunter, po-
grążaią na doł w morze wiele okrę-
tow, in einen tiefen Pfuhl, w głębo-
ką przepaść, pogrążyć, zatopić.

Hinunterspringen, *v. n. irr.* zeskoczyć,
zskoczyć na doł; vom Pferde, z ko-
nia; vom Wagen, z poiazdu; ins
Schiff, w okręt, der Feldmarschall ist
vor dem Kaiser vom Pferde hinunter
gesprungen, Feldmarszałek przed Ce-
sarzem skoczył z konia, er hat das
Bein gebrochen, indem er vom Wagen
hinunter sprang, nogę złamał, gdy
zkoczył z woza na ziemię.

Hinuntersteigen, *v. n. irr.* zstępować,
zstąpić; an einen Ort, na iakie miey-
sce; auf den Stufen, po stopniach,
po schodach, er ist von der zweiten
Etage herunter gestiegen, on z drugie-
go piętra z szedł, zstąpił na doł.

Hinuntersteigen, das, *s. n.* zstępowanie,
zstąpienie na doł, zchodzenie, zey-
ście na doł.

Hinuntersteigung, *s. f.* zstępowanie, zstą-
pienie na doł, zeyście na doł.

Hinunterstürzen, *v. a.* zepchnąć, zrzu-
cić na doł; einen von der Brücke in
die Tiber, kogo z mostu zepchnąć
w rzekę Tyber.

Hinunterthun, *v. a. irr.* poddać, pod-
stawiać, podstawić, podkładać, pod-
łożyć, dać pod; etwas unter etwas,
co pod co, thue die Flasche mit Weine
unter den Tisch hinunter, postaw fla-
sze z winem pod stołem.

Hinunterwerfen, *v. a. irr.* zrzucać na
doł, zrzucić na doł, pozrzucać na
doł; von etwas, zrzucić zkąd, der
starke Wind hat das Dach von dem
Gebäude hinunter geworfen, mocny
wiatr z budynku zrzucił dach na
ziemię.

Hinunterwärts, *adv.* ku dołowi, na doł,
gehe hinunterwärts, idź ku dołowi.

Hinunterwelzen, *v. a.* ztaczać, ztoczyć
na doł; etwas zu etwas, co do czego
przytoczyć, den runden Stein, okrę-
gły kamień ztoczyć na doł.

Hinunterwerts, *adv.* s. Hinunterwärts.

Hinweg, *adv. et interj.* daleko, zdaleka;
von etwas, od czego; vom Himmel,
od nieba. NB. Siehe die nachfolgen-

den Composite, weil sich dieses deutsche Wörtchen allein nicht leicht findet.

Hinweg begeben, sich, *v. r. irr.* odeyść, wynieść się, iść precz; von der Armee, od woyska, von einem nachtheiligen Orte, odeyść z iakiego szkodliwego mieysca, ihr begebet euch von dieser Gesellschaft hinweg, wy odchodzicie precz od tey kompanii, warum begiebst du dich von mir hinweg? czemu precz odemnie idziesz? czemu się precz odemnie wynosisz? czemu precz odemnie odchodzisz? laß ihn sich hinweg begeben, day pokoy niech idzie precz, niech się wyniesie, niech odeydzie precz.

Hinweg bringen, *v. a. irr.* umykać, umknąć, odemknąć, uprzątać, uprzątnąć, sprzątać, sprzątnąć, alles aus dem Wege, wszystko z drogi; einen aus einem Orte, kogo z iakiego mieysca, man hat alle Bücher von dem Tische hinweg gebracht, wszystkie książki ze stołu zprzątnęli, der Vater hat seinen Sohn von der Universität hinweg gebracht, oyciec zwiął precz swoiego syna z Akademii.

Hinweg eilen, *v. n.* wylecieć, wybieć, polecieć, pobieć, aus Furcht ist er hinweg geeilet, z boiaźni poleciał precz, eile hinweg, spiesz ztąd.

Hinweg fahren, *v. n. a.* odiechać ztąd precz, poiechać; von einem Orte auf einem guten Schiffe nach Cairo, z iakiego mieysca na dobrym okręcie do Kairu, du fährst hinweg, to odieżdzasz ztąd precz, man wird mir nicht erlauben, hinweg zu fahren, nie pozwolą mi ztąd odieżdżać.

Hinwegfahren, das, *s. n.* odieżdżanie ztąd precz; odiechanie, poiechanie ztąd precz.

Hinwegfliegen, *v. n. irr.* odlecieć, polecieć ztąd precz; ich weiß nicht wohin, niewiem dokąd, die Kraniche sind hinweg geflogen, żurawie poleciały ztąd precz, die Störche wollen auch hinweg fliegen, bociany, *także*, maią ztąd precz, *w krotce*, odlecieć.

Hinwegfliehen, *v. n. irr.* uciekać ztąd precz, uciec ztąd precz, die Feinde fliehen hinweg, nieprzyiaciele uciekaią precz ztąd; fliehe nicht hinweg, nie uciekay ztąd, wollet ihr hinweg fliehen? chcecie wy ztąd precz uciec?

Hinwegfressen, *v. a. irr.* obieść, poobiądać, obeżrżeć, poobżerać, die Menge Heuschrecken hatte alles, was grün war, hinweg gefressen, mnostwo, chmara szaranczy wszystko co [illegible] zielone, pożarła, die Hunde haben [illegible] ganze Rindfleisch hinweg gefressen, wszystko wołowe mięso pożar[illegible]

Hinwegführen, *v. a.* wywozić, wy[illegible] ztąd precz; einen aus seinem [illegible] lande, kogo ze swoiey oyc[illegible] mit sich, u sobą, *takze to co* [illegible] die Statuen auf Wagen, statu[illegible] sągi na wozie ztąd precz wyw[illegible]

Hinwegführen, das, *s. n.* wywie[illegible] wyprowadzenie, wywożenie [illegible] der Völker, ludzi; aus einem [illegible] in das andere, z iednego kr[illegible] drugiego, führe diese bösen [illegible] weg, wywież tych złych ludz[illegible] ztąd.

Hinweggeben, *v. a. irr.* wydawa[illegible] dać precz; einem etwas, co [illegible] gieb nichts hinweg, nie wyda[illegible] ztąd; weder Kleider, noch [illegible] ani sukien, ani bielizny, [illegible] mer alles hinweg, wy zawsze [illegible] stko ztąd wydaiecie.

Hinweggehen, *v. n. irr.* iść prec[illegible] poiść precz ztąd; aus der [illegible] z Prowincyi; vom Theatro, z [illegible] poyść, wynieść się precz; [illegible] Mittel, z pośrzodku, gehe [illegible] idź precz ztąd, ihr Bruder [illegible] hinweg gegangen, iey brat [illegible] zaraz ztąd precz, ich kann [illegible] hinweg gehen, ia nie mogę [illegible] ztąd odeyść; ich muß bleiben, [illegible] zostać, willst du nicht hinweg [illegible] niechcesz ty ztąd iść precz?

Hinweggenommen, *part. et adj.* [illegible] precz wzięty, ztąd precz [illegible] hinweggenommene Bücher, [illegible] zabrane książki, Geld, [illegible] zabrane pieniądze; wieder [illegible] znowu otrzymać.

Hinweggerissen, *part. et adj.* [illegible] porwany, das Feld, welches [illegible] Wasser hinweggerissen ist, po[illegible] re przez wodę było precz [illegible] wane.

Hinweggerückt, *part. et adj.* umk[illegible] odstawiony, uprzątniony, hin[illegible] rückte Stühle, ztąd precz umk[illegible] odstawione krzesołka.

Hinweggethan, *part. et adj.* umk[illegible] uprzątniony, hinweggethane [illegible] ztąd umknięte, uprzątnione [illegible] chy.

Hinweggetragen, *part. et adj.* [illegible] wyniesiony, poniesiony, hin[illegible] genes Silber, ztąd precz wy[illegible] srebo; ist wiedergeholt worden.

u było przyniesione, hinweggetra-
ne Hüte, ztąd precz wyniesione
apelusze.

...gkratzen, *v. a.* wyskrobać precz;
...e Verse, te wiersze; die schimpfli-
...n Worte, zelżywe słowa, die Buch-
...ben, wyskrobać te słowa, die schö-
...n Verse sind nicht hinweg zu kratzen,
...ęknych wierszy nie trzeba wyskro-
...wać.

...eglassen, *v. a. irr.* opuszczać, opu-
...e miiać, minąć, laß nichts weg,
...s zur Sache gehöret, nie opuszczay
...nie miiay nic tego, co do rzeczy
...ezy. ich lasse das hinweg, was man
...t gerne höret, ia opuszczam to
...ystko czego nie radzi słuchaią
... einen von sich, kogo od siebie
...e, man soll nicht so bald einen
...n Freund von sich hinweglassen,
...rzeba tak prędko dobrego przy-
...ła od siebie puszczać; laß den
...n Mann nicht von dir hinweg,
...puszczay dobrego człowieka od
...ie.

...glaufen, *v. n. irr.* ztąd precz po-
..., polecieć, uciec, porwać się,
...s hinweg, uciekay ztąd precz, so
...e ich kam, so bald lief er hinweg,
...tylko przyszedłem; tak zaraz on
...porwał się y precz pobiegł.

...gmachen, *v. a.* wziąć ztąd precz;
... von etwas, co z czego, mache
...s Licht hinweg, weś tę świecę ztąd
..., sich, poyść ztąd precz, wy-
...ść się, er hat sich heimlich hinweg-
...macht, on się cicho ztąd wyniosł,
...will mich von der Versammlung
...wegmachen, ia się z tego zgroma-
...nia, z tey kompanii chcę precz
...ieść, machet ihr euch schon hin-
...? iuż się ztąd wynosicie precz?
... deutsche Leute haben sich von
...tau hinweggemacht, wiele Niem-
...w wyniesło się precz z Krakowa,
... eilend aus den Augen, komu co
...dzey zeyść z oczow, mache dich
... aus den Augen hinweg, idź mi
...z z oczow.

...wegmähen, *v. a.* zeżnąć precz; das
...traide, zboże, das Korn muß hin-
...gemähet werden, żyto musi być
...cz zeżnięte, man mähet die Gerste
...t so spät, nie żną nigdy tak po-
...o ięczmienia.

...wegnehmen, *v. a. irr.* wziąć ztąd
...cz, zabrać; einem etwas, co ko-
...; einem alle Truppen, zabrać ko-
...u wszystko woysko, sie haben mir
alles, was ich hatte, hinweggenommen,
oni mi wszystko co miałem precz
zabrali, die Räuber haben ihm in dem
Walde Geld und das Pferd hinwegge-
nommen, zboycy mu w lesie pienią-
dze y konia wzięli, nimm mir von
dem Tische nichts weg, nie bierz mi
nic ze stołu, will er mir mein Ver-
mögen hinwegnehmen? chce on mi
moię fortunę zabrać? vor dem Mau-
le, przed gębą co wziąć, co kto iuż
miał za pewne, er nimmt mir mein
Brodt vor dem Maule hinweg, moy
chleb mi przed gębą bierze, ktorego
ia byłem nie iako iuż pewny, albo
ktory się mi należy, Hercules hat dem
Cajus das Vieh weggenommen, Her-
cules bydło zabrał zaiął precz Ka-
kusowi, die Fremden haben euch mit
ihrer Rede alle Furcht hinweggenom-
men, goście swoią mową wszystką
wam boiaźń odięli, ich kann mir durch
keine Hoffnung die Furcht hinwegneh-
men; nie mogę się przed żadną na-
dzieię pozbawić boiaźni.

Hinwegnehmen, das, *s. n.* precz ztąd
wziecie, zabranie, odięcie, zaięcie.

Hinwegnehmung, *s. f.* wzięcie, zabranie,
odięcie, zaięcie ztąd precz, die ge-
wisse Hinwegnehmung dieses Dinges,
pewne zabranie tey rzeczy.

Hinwegräumen, *v. a.* uprzątnąć, um-
knąć, poumykać precz; etwas, co,
alle Hindernisse sind eher hinweg zu
räumen, wszystkie przeszkody mogą
być pierwey uprzątnione.

Hinwegräumen, das, *s. n.* uprzątnienie,
umknienie, pouprzątanie, poumyka-
nie.

Hinwegräumung, *s. f.* uprzątanie, uprzą-
tnienie, pouprzątanie, umykanie,
umknienie, umknięcie, poumykanie.

Hinwegreisen, *v. n.* odieżdać, odiechać;
von einem Orte, z iakiego mieysca;
in Griechenland, do Grecyi, ein ge-
wisser gelehrter Mann ist von Rom
nach Frankreich hinweggereiset, pe-
wny uczony człowiek poiechał precz
z Rzymu do Francyi, die Kaufleute
reisen von der Messe hinweg, kupcy z
iarmarku precz odieżdżaią.

Hinwegreisen, das, *s. n.* odieżdżanie,
odiechanie; von Milan oder Mailand,
z Mediolanu.

Hinwegreissen, *v. a. irr.* wydrzeć, odry-
wać, oderwać, wyrwać; einen der
Mutter aus den Armen, kogo matce
z rąk wyrwać, der grausame Feind
hat dem Vater sein Kind aus den Ar-
men

men hinweggeriſſen, okrutny nieprzyiaciel z rąk wyrwał oycu dziecie, er will dem Manne ſeine Frau hinwegreiſſen, on chce mężowi żonę wyrwać, *lepiey ſię w Polſkim mowi*, wydrzeć.

Hinwegreiten, *v. n. irr.* odiechać ztąd precz na koniu; nach Stockholm, do Sztokolmu, mein Bruder reitet hinweg, aber er kommt wieder, moy brat konno ztąd odieżdża, ale powroci znowu wkrotce, reite hinweg, iedź precz konno.

Hinwegrücken, *v. a.* umknąć, odemknąć, odſunąć, einen Stein von einem Orte, odemknąć kamień z iakiego mieyſca, rücke alle Stühle hinweg, poumykay wſzyſtkie ſtołki ztąd precz, er kann den Tiſch nicht, on nie może ſtołu ztąd umknąć, rücke dich ſelbſt hinweg, umkniey ſię ty ſam precz, alles iſt hinweggerückt worden, wſzyſtko było umknięte.

Hinwegrücken, das, *ſ. n.* umykanie, umknięcie, poumykanie, pouſuwanie.

Hinwegrufen, *v. a.* zawołać, wywołać; einen aus der Schlacht, kogo z bitwy.

Hinwegrufen, das, *ſ. n.* zawołanie, wywołanie; eines, kogo; aus der Stube, z izby.

Hinwegrufung, *ſ. f.* wywołanie, zawołanie; der Kinder, dzieci; vom Markte, z rynku.

Hinwegſchaffen, *v. a. irr.* oddalić, umknąć precz, odſunąć, uſunąć; einen von etwas, kogo od czego, z pośrodka co umknąć, ſchaffe den Spiegel hinweg, umkniey, odſun, zwierciadło ztąd precz, wir haben alle Speiſe hinweg ſchaffen laſſen, kazaliśmy wſzyſtkie potrawy precz pobrać, poumykać.

Hinwegſchaffen, das, *ſ. n.* pobranie, umknięcie, wzięcie, umknienie, odſunienie.

Hinwegſchaffung, *ſ. f.* pobranie, pozabieranie, poumykanie, poodſuwanie.

Hinwegſchicken, *v. a.* odesłać, odsyłać, poodsyłać, rozesłać, posłać; einen auf die Jagd, kogo na łowy, na polowanie; irgend wohin von hier, gdzie dokąd ztąd; den Mann nach Paris, człowieka do Paryża; in Deutſchland, do Niemiec, ich will die Leute, die ich ſtets brauche, nicht hinwegſchicken, ia iechcę tych cudzi, ktorych zawſze, potrzebuię precz odsyłać, der Fürſt ſchickt alle ſeine Soldaten nach Großpolen hinweg, Kſiąże odsyła wſzyſtkich ſwoich ioł do Wielkiey Polſki, ihr ſchickt guten Freund hinweg, wy wo dobrego przyiaciela odsyłacie ſollen ihn nicht, nie macie g odsyłać.

Hinwegſchicken, das, *ſ. n.* odſy odesłanie, poodsyłanie, der ludzi.

Hinwegſchickung, *ſ. f.* odsyłanie ſłanie, poodsyłanie.

Hinwegſchlagen, *v. a. irr.* odbiiać, odpędzić, odeprzeć; den Fei der Belagerung, nieprzyiaci oblężenia, der Feind iſt von ſtung hinweg geſchlagen worde przyiaciel był odbicy, odparty dsony, od fortecy.

Hinwegſchlagen, das, *ſ. n.* odpę odparcie, odegnanie, odbicie.

Hinwegſchlagung, *ſ. f.* odpędze pieranie, odparcie, odbicie, o nie.

Hinwegſchleichen, ſich, *v. r. irr.* knąć ſię precz; von den Leu ludzi; vom Bette, z łożka, ſchämte Prahler iſt von den Leuten hinweg geſchlichen, zaw ny, iunak y ſiebiechwalca, w ſię precz z kompanii rozs ludzi, ſchleiche dich bei dieſer heit hinweg, umykay precz p okazyi.

Hinwegſenden, *v. a. irr.* odeſłać. ſłać, ſende von dir jene Leute h odeśliy od ciebie tamtych ludzi ich habe alle Schmeichler von m weggeſandt, wſzyſtkich ode podchlebcow precz odesłałem.

Hinwegſenden, das, *ſ. n.* odsyłanie, ſłanie, posyłanie, posłanie.

Hinwegſendung, *ſ. f.* odeſłanie, po odsyłanie, posyłanie, wyprawa.

Hinwegſeyn, *v. n. irr.* tu nie być von den Seinigen, długi czas u. u ſwoich, ich bin lange von den nigen hinweg geweſen, ia długo byłem u moich, er wird bald vom Hauſe hinweg ſeyn, iego nie dzie trzy lata w domu, er iſt Monate von der Stadt hinweg, dwa miesiące niemasz w mie ich will von dieſer unehrlichen G ſchaft hinweg ſeyn, ia nie chcę w tey nieuczciwey ſpołeczno chcę być daleko od nieucz kompanii, ia ſię nie chcę zna wać, w tym nieuczciwym ſpole ſtwie.

wegstehlen, *v. a. irr.* kraść, kradać, emnie brać, das gemeine Geld, pu- ıczne pieniądze, die bösen Bürger den alles gemeine Geld hinweg ge- hlen, niecnotliwi obywatele, po- adli publiczne pieniądze, ein Dieb meinem Herrn einen goldenen Be- r hinweg gestohlen, złodziey iakiś nu moiemu ukradł ieden złoty ar. mein Bedienter stiehlt mir aus Beutel viele Ducaten hinweg, y sługa wykrada mi z worka le czerwonych złotych.

egstehlen, das, *s. n.* kradnienie, kra- ie. wykradanie, ukradnienie.

athun, *v. a. irr.* umknąć, oddalić, ąć precz, thue hinweg die Schüssel, pulmisek.

gtragen, *v. a. irr.* odnieść, po- ć precz; vieles von dem Seinigen, ele od swoich, du trägst von dem nicht viel hinweg, ty od swo- nie wiele niesiesz, jener Mensch von dem Seinen mehr hinweg, ten człowiek więcey od swoich ie, wynosi.

gtragen, das, *s. n.* odniesienie, po- ienie, wyniesienie, niesienie.

gtragung, *s. f.* odnoszenie, ponie- ie, wynoszenie, wyniesienie.

gtreiben, *v. a. irr.* pognać, popę- c. das Vieh, bydło; *to co*, odpę- c. einen von dem Hause, kogo od mu; *to co*, odwrocić; etwas von es Halse, co od czyiego karku, nieszczęście.

egtreiben, das, *s. n.* odpędzenie, po- dzenie, pognanie, odwrocenie.

egtreibung, *s. f.* odpędzenie, popę- enie, pognanie, odwrocenie.

gweichen, *v. n. irr.* ustąpić, odstą- ustępować, odstępować; von et- , od czego.

gweichen, das, *s. n.* ustąpienie, ąpienie, ustępowanie, odstępo- ie.

gweichung, *s. f.* ustąpienie, odstą- ie, ustępowanie, odstępowanie.

gwenden, *v. a. irr.* odwracać, od- ić; etwas von eines Halse, co od ego karku, sich ganz, całego się rocić, das Unglück, nieszczęście rocić, er will das Unglück, das bevorstehet, nicht hinwegwenden, niechce nieszczęścia, ktore na e nadchodzi, odemnie odwrocić, be das Übel von ihm, odwroć od go to złe, wir haben den Tod von em Halse hinweggewendet, my śmierć od twoiego karku odwrocili.

Hinwegwenden, das, *s. n.* odwracanie, odwrocenie; des Uebels, złego; Unglücks, nieszczęścia.

Hinwegwendung, *s. f.* odwracanie, odwrocenie; der Gefahr, niebezpieczeństwa.

Hinwegwerfen, *v. a. irr.* odrzucać, odrzucić, rzucić na co, etwas, co, ins Gras, na trawę, wirf ein so häßliches Ding hinweg, rzuć, porzuć tak szpetną rzecz procz, er hat seine schlechte Wäsche hinweggeworfen, on rzucił cisnął precz swoię złą bieliznę.

Hinwegwerfen, das, *s. n.* odrzucanie, porzucanie, ciskanie, ciśnienie, porzucenie.

Hinwegwerfung, *s. f.* odrzucenie, porzucenie, rzucenie, ciśnienie.

Hinwegziehen, *v. n. irr.* odstąpić, odciągnąć; von Bender, od Benderu; aus der Stadt, z miasta; zu seinem guten Cameraden, do swoiego dobrego kamarata; aus der Provinz, z Prowincyi, *to co:* wyprowadzić się, viele Leute ziehen aus der Stadt hinweg, wiele ludzi wyprowadza się z miasta, viele sind schon aus ihren Häusern ausgezogen, iuż wielu ze swoich domow powyprowadzali się, ziehe aus deinem Hause nicht hinweg, nie wyprowadzay się, nie wynoś się z twoiego domu.

Hinwegziehen, das, *s. n.* odstąpienie, odciągnienie, wyprowadzenie się, wyniesienie się; aus einem Orte, z iakiego mieysca.

Hinwegziehung, *s. f.* wyprowadzanie się, wyprowadzenie się, przenoszenie się.

Hinwehen, *v. n.* przewiewać, der Wind wehet hin, wiatr przewiewa.

Hinweisen, *v. n. a. irr.* pokazywać, pokazać, und mit dem Finger hinzeigen, y palcem wytchnąć; zu einem andern, do kogo inszego pokazać, man hat ihm die Wahrheit hingewiesen und mit dem Finger angezeiget, prawdę mu pokazali y palcem wytchnęli, so großes Laster ist nicht hinzuweisen, tak wielkiego nałogu nie trzeba pokazywać; es ist offenbar, iest oczywisty, er will dir den Fehler, den du begangen hast, hinweisen, on ci chce błąd, ktoryś, popadł, pokazać, alles ist euch schon hingewiesen, niż wam wszystko pokazane iest, weise nichts mehr hin, nie pokazuy nic więcey.

Hinweisen, das, *s. n.* pokazanie, ukazanie, pokazywanie, ukazywanie; vieler schöner Sachen, wielu pięknych rzeczy; der Fehler, błędow.

Hinwenden, *v. r. irr.* obrocić; sich zu einem, się do kogo; zu etwas, do czego, ihr sollet euch zu euren Freuden, wy macie się do waszych przyiacioł obrocić, er wendet sich zu uns hin, on się do nas obraca, wende dich zum Fenster hin, obroć się do okna.

Hinwenden, das, *s. n.* obracanie, obrocenie; eines Dinges, iakiey rzeczy.

Hinwendung, *s. f.* obracanie, obrocenie; der Hand, ręki; der Augen, oczow.

Hinwerfen, *v. a. irr.* porzucić, cisnąć, zrzucić; etwas vom Kopfe, co z głowy; ins Meer, w morze, die Waffen, oręż, broń porzucić; cisnąć w co; in die See, w morze; wirf die Waffen hin, porzuć oręż, wir müssen unsere Waare ins Meer werfen, my muszemy nasze towary do morza powrzucać, die Knaben haben so viele Aeste und Steine in den Teich hingeworfen, chłopcy tak wiele gałęzi y kamieni do stawu nawrzucali, der Soldat hat die Waffen nicht hinwerfen wollen, żołnierz niechiał porzucić broni.

Hinwerfen, das, *s. n.* porzucenie, wrzucanie, wrzucenie, nawrzucanie.

Hinwerfung, *s. f.* porzucanie, ciskanie, wrzucenie, naciskanie, nawrzucanie.

Hinwieder, *adv.* wzaiemnie, ich besuche dich hinwieder, wzaiemnie się nawiedzam.

Hinwiederum, *adv.* wzaiemnie, ihr werdet von ihm ausgelacht und ihr lacht hinwiederum ihn aus, wy od niego wyśmiani isteście a wy też wzaiemnie także z niego się śmieiecie, er liebet die ehrlichen Leute und diese lieben ihn hinwiederum, on kocha uczciwych ludzi a ci też kochaią go wzaiemnie, du fragest mich nach deiner Sache und ich frage dich nach meiner hinwiederum, ty się mnie pytasz o twoią rzecz ia cie się także wzaiemnie pytam o moią.

Hinziehen, *v. n. irr.* wyprowadzić się; an einen Ort, na iakie mieysce, er ziehet nach Tauche hin, on się wyprowadza do Tauchy, von Berlin ist er nach Leschno hingezogen, z Bielina wyprowadził się na Leszno.

Hinzu, *adv. et praep.* Siehe die nachfolgenden mit solchen Partikeln zusammengesetzten Wörter.

Hinzubauen, *v. a.* przybudować; neues Gebäude an das alte, nowy dynek do starego, der Herr lass Zimmer an sein Haus hinzub pan rozka zuie cztery pokoi swoiego dworu przybudować. Gebäude wird prächtig werden, etwas mehr Gemächer hinzu werden, budynek będzie okn iak więcey do niego pokoiow buduią, es ist nichts mehr bauen, iuż nie trzeba więc przybudować, baue einen Erker wystawę przybuduy.

Hinzubauen, das, *s. n.* przybudow eines Saals, iedney sali.

Hinzubringen, *v. a. irr.* przynie was zu etwas, co do czego, die Kleider hinzu, die zu ver sind, przynieś suknie, ktore zprzedania, alles, was du hinzu hast, taugt nichts, wszystko, co ziosł, nic nie warto.

Hinzubringen, das, *s. n.* przyno przyniesienie; des Holzes, dr

Hinzubringung, *s. f.* przynoszenie niesienie; des Geldes, pienię

Hinzucken, *v. a.* rwać, szarpać. er zuckt die Achsel hin, on ru mionami, er zuckt die Glieder h cierpi konwulsyie.

Hinzueilen, *v. n.* pośpieszać, pr szać, zu etwas, do czego, der eilet nicht zum Lesen hinzu, ch nie przyśpiesza do czytania. telleute eilen hinzu Almosen men, żebracy pośpieszaią do iałmużny.

Hinzueilen, das, *s. n.* przyśpiesza śpieszanie, der Soldaten, żoł

Hinzufallen, *v. n. irr.* paść do, zu eines Füßen, komu vor Furcht ist er zu den Füß Hauptmanns hinzugefallen. upadł kapitanowi do nog.

Hinzufliegen, *v. n. irr.* przyla przylecieć, zu etwas, do czeg Sperlinge fliegen zum Haber wrobłe przylatuią do owsa.

Hinzufliegen, das, *s. n.* przylaty przylatanie, przylecenie, zu do czego.

Hinzufliegung, *s. f.* przylecenie, tywanie, der Sperlinge zum wrobli do owsa.

Hinzufließen, *v. n. irr.* przy przypłynąć, das Wasser fließt woda tu przypływa, przycho

Hinzufließen, das, *s. n.* przypły

zypłynienie, przychodzenie, des
lassers, wody.
...ügen, v. a. przyłączyć, przydać
drugiego, złożyć iedno z drugim,
...s zu etwas.
...ügen, das, s. n. przyłączenie,
...danie, czego do czego, złożenie,
...ego z drugim.
...ügung, s. f. przydanie, przyłą-
...ie, złożenie, przyłożenie, czego
czego.
...ühren, v. a. przyprowadzać,
...prowadzić, przywodzić, przy-
..., einen vor eines Augen, kogo
...d oczy komu; to co, przywozić,
...wieść; die Waare zum Schiffe,
...ar na okręcie, führe vor mir das
...d hinzu, przyprowadź tego ko-
...rzedemnie.
...führen, das, s. n. przyprowadza-
... przyprowadzenie, przywodze-
..., przywiedzienie.
...führung, s. f. przyprowadzanie,
...wiedzienie, przywodzenie, przy-
...wadzenie.
..., s. m. odeyście, odiazd, ich ver-
...e den Hinzug, pragnę twego o-
...ścia, odiazdu.
...gang, s. m. przychod, przystęp,
...at keinen Hinzugang, nie ma ża-
...o przychodu.
...gebracht, part. et adj. przypro-
...dzony, przyniesiony, hinzugebrach-
...s Buch, przyniesiona książka.
...geführt, part. et adj. przywie-
...ony, das hinzugeführte Getraide,
...zywiezione tu zboże.
...gehen, v. n. irr. przychodzić,
...yiść, przystąpić, zu etwas, do
...ego; zu einem, do kogo; an einen
..., do iakiego mieysca; zu dem Ber-
... do gory przystąpić.
...gehen, das, s. n. przychodzenie,
...yiście, przystąpienie, zu der Wand,
...ściany.
...gehung, s. f. przychodzenie, przyi-
... przystąpienie; der Leute, ludzi.
...gehören, v. n. tu należeć, zu et-
..., do czego, das gehöret hinzu,
...o tego tu należy, das hat nicht
...zu gehöret, to do tego nie nale-
...
...gekehret, part. et adj. nawrocony,
...kierowany, hinzugekehrter Rücken,
... podany.
...gerechnet, part. et adj. policzony,
...rachowany, das hinzugerechnete
...d, porachowane do tego pienią-
...; przyrachowany, hinzugerechnete
Ducaten, przyrachowane do tego
czerwone złote.
Hinzugesetzt, part. et adj. przydany,
przyłożony, hinzugesetzte Wörter,
przydane do tego słowa.
Hinzugethan, part. et adj. przydany,
hinzugethane Speise, przydane do te-
go iedzenie.
Hinzugewälzt, part. et adj. przytoczo-
ny, hinzugewälzte Tonne, przytoczo-
ne beczki, beczułki.
Hinzugeworfen, part. et adj. przyrzu-
cony, hinzugeworfene vier Groschen,
przyzucone cztery grosze.
Hinzugezählt, part. et adj. przyracho-
wany, porachowany, policzony, hin-
zugezählte Tage, przyrachowane dni.
Hinzugezwungen, part. et adj. przymu-
szony, przyniewolony, przynukany;
Mensch, człowiek.
Hinzuhalten, v. a. irr. przymknąć, nad-
stawić, halte das Ohr hinzu, przym-
kniy, nadstaw ucha.
Hinzukehren, v. a. nawrocić tu, zkie-
rować tu, etwas zu etwas, co do czę-
go, kehre die Pferde hinzu, nakieruy
tu koni, nawroć tu konie; den Wa-
gen, woz.
Hinzukehren, das, s. n. nawrocenie, na-
kierowanie; zu diesem Orte, do tego
mieysca.
Hinzukehrung, s. f. nawrocenie, nawra-
canie, zkierowanie.
Hinzukommen, v. n. irr. przychodzić,
przyiść; zu den Spielen, na gry;
zur Stadt Syracus, do miasta Syra-
kuzy; zur Thüre, do drzwi, komm'
zur Thüre hinzu, podź tu do drzwi,
er ist zu rechter Zeit hinzugekommen,
on tu na czas sam przyszedł.
Hinzukommen, das, s. n. grzyście, przy-
chodzenie, przystąpienie, dein Hin-
zukommen, twoie przyiście.
Hinzukriechen, v. n. irr. przywleć się,
przyczołgać się, er kann kaum hinzu-
kriechen, ledwie się tu może przy-
wleć, die große Schlange kriecht hinzu,
wąż wielki czołga się tu.
Hinzulassen, v. a. irr. przypuszczać,
przypuścić; einen zu etwas, kogo
do czego, man will ihn in der Ver-
sammlung nicht hinzulassen, niechcą
go do zgromadzenia przypuścić, ei-
nen Widder zu den Schaafen, barana
do owieć puścić.
Hinzulassen, das, s. n. puszczenie, przy-
puszczenie, przypuszczanie.
Hinzulassung, s. f. przypuszczenie, przy-
puszczanie, wpuszczenie, puszczenie.

Hinzu-

Hinzulaufen, *v. n. irr.* przybieć, przybiegać; zu einem, do kogo, laufe hinzu, przybiegay tu, er lief hinzu, on tu przybiegał; zu seinem Feinde, do swoiego przyiaciela.

Hinzulaufen, das, *s. n.* przybieganie, przybieżenie, zum Vater, do oyca.

Hinzulaufung, *s. f.* przybieganie, przybieżenie; des Volks, ludzi.

Hinzulegen, *v. a.* przydać, przydawać, przykładać, przyłożyć, lege mehr hinzu, przyłoż więcey.

Hinzuleuchten, *v. n.* przyświecać, przyświecić, die Sonne leuchtet hinzu, słońce przyświeca.

Hinzulocken, *v. a.* przynęcać, przywabiać, einen zu etwas, kogo do czego; das Kind mit einem Geschenke zum Lesen, dziecię podarunkiem do czytania; locke ihn hinzu, wab go tu, przynęcay go tu, przywabiay go tu.

Hinzulocken, das, *s. n.* przynęcanie, przynęcenie, przywabianie, przywabienie.

Hinzunahen, *v. n. et r.* przybliżać, zbliżać, przybliżyć, zbliżyć; zu etwas, do czego.

Hinzunahung, *s. f.* przybliżanie się, zbliżanie się, przybliżenie się, zbliżenie się.

Hinzurecken, *v. a.* wystawiać, wyciągać, recke die Hand hinzu, wystaw, wyciągniy, rękę.

Hinzurecken, das, *s. n.* wystawianie, wyciąganie; der Hand, ręki.

Hinzureiten, *v. n. irr.* przyieżdżać na koniu; zu dem Thore, do bramy.

Hinzurücken, *v. a.* przymknąć, przysunąć, przymykać, przysuwać; von Buch zu Buch, książkę do książki; von Stuhl zu Stuhl, krzesołka do krzesołka; *znaczy także to co*, hinzunahen, przybliżać, przybliżyć, er hat das Licht hinzugerückt, on tu świecę, przybliżył, rücke die Bücher nicht zum Lichte hinzu, nie brzybliżay książek do świecy, ich muß mich selbst hinzurücken, muszę się sam przybliżyć.

Hinzurudern, *v. n.* przyżeglować, przypłynąć wiosłami robiąc; zu den Hafen, do portow.

Hinzuschiffen, *v. n.* przypłynąć; an Rhodus, do Rodu; an eine Insel, do iakiey wyspy.

Hinzuschiffung, *s. f.* przypłynienie, przybicie, zum Lande, do ziemi.

Hinzuschleichen, *v. n. irr.* przywleć się, przyczołgać się, zu etwas, do czego, er schleicht zu dem Hofe hinzu, on czołga, on się wlecze do dwo[illegible] *znaczy także, to co:* cicho przy[illegible]dzić, sein Bedienter ist hinzuge[illegible]chen, iego sługa cicho przedł.

Hinzuschleichen, das, *s. n.* przyczo[illegible]nie się przywleczenie się, ciche p[illegible]chodzenie.

Hinzuschwimmen, *v. n. irr.* przy[illegible]wać, przypłynąć; ans Land, de[illegible]mi, do lądu; an eine Insel, d[illegible]kiey wyspy, er schwimmt zum [illegible] hinzu, on płynie do brzegu.

Hinzusetzen, *v. a.* przydać, przy[illegible] przykładać, *w tym samym* [illegible] przyrzucić; *potym znaczy to* [illegible]dmieniać, *także to co*, precz [illegible] precz brać, sie sollen noch einen [illegible]ler, oni maią ieszcze ieden [illegible] tego przydać, setze die Uhr [illegible] Tische hinzu, weś zegarek [illegible] er hat alles hinzugesetzt, on [illegible]stko odmienił, ihr setzt zu ein[illegible] die andere hinzu, wy iednę [illegible] drugiey przydaiecie, man [illegible] Falsches zu der gemeinen Rede, fałszywego przydaią do po[illegible]mowy; *znaczy także to co*, przy czym, przy kim, sich, [illegible] przysieść się do czego, setze [illegible] speisen hinzu, przysiądź sie do [illegible]

Hinzusetzen, das, *s. n.* przydanie, [illegible]łożenie, przyrzucenie, *w tym* [illegible] *sensie co*, przydanie, przysieść [illegible]

Hinzusetzung, *s. f.* przydanie, [illegible]czenie; der Exempel, przyk[illegible] przyłożenie.

Hinzuspringen, *v. n. irr.* przysk[illegible] przyskoczyć, zu etwas, do c[illegible] ist zu der Thüre hinzugespr[illegible] do drzwi przyskoczył, przy[illegible]

Hinzuthun, *v. a. irr.* przydać, [illegible]czyć, wenn ich nur dieses [illegible] hinzugethan haben, iak tylko [illegible] ieszcze przydam, przyłączę, [illegible] letzt hinzuthun, na koniec, [illegible] co przydać.

Hinzuthuung, *s. f.* przydanie, [illegible]czenie; des größten Theils, [illegible]kszey części.

Hinzutragen, *v. a. irr.* przynosić, [illegible]nieść, etwas, co, trage es hin[illegible]nieść to tu.

Hinzutreiben, *v. a. irr.* przypędzić, [illegible]ganiać, przygnać; etwas zu [illegible] co do czego, treibe ihn zum [illegible] oder Holz zu hauen hinzu, p[illegible]go do roboty, alwo do drew [illegible]

u hast mich hinzu getrieben, tyś mnie
przypędził.
...atreiben, das, s. n. przypędzanie,
...ypędzenie, przyganianie, przy-
...anie.
...atreibung, s. f. przypędzanie, przy-
...dzenie, przyganianie, przygnanie.
...atreten, v. n. przystępować, przy-
...pić; zu einem Tractate, do iakie-
traktata; zu einem, do kogo
...tąpić; die Gäste treten oft zu mir
...zu, goście często wstępuią do
...e.
...wachsen, v. n. przyrość, przyra-
..., das Gewächs wächset hinzu,
...ewka przyrasta.
...wandern, v. n. przywędrować,
...prowadzić się, viele Leute wan-
...n hinzu, wielu ludzi tu wędruie,
...wandert seyn, przywędrowało.
...wälzen, v. a. przytaczać, przyto-
...ć: etwas zu etwas, co do czego.
...wälzung, s. f. przytaczanie, przy-
...enie: des Tönnleins, baryłki.
...weben, v. a. przyrobić, po tkac-
... przydziergać; etwas an etwas,
do czego.
...werfen, v. a. irr. przyrzucać,
...rzucić; etwas zu etwas, co do
...go.
...werfen, das, s. n. przyrzucenie,
...rzucanie; eines Dinges, iakiey
...czy.
...werfung, s. f. przyrzucanie, przy-
...cenie; des Falschen, fałszu.
...zählen, v. a. przyrachować, ra-
...wać do czego; einem etwas mit
...ner Hand, przyrachować, poli-
...yć co komu, własną ręką.
...zählen, das, s. n. przyrachowa-
... do czego.
... s. f. Messer der Winzer, noż
...niczny, do obżynania drzewek
...winnicy.
...träger oder Hippeljunge, s. m.
...piec ciasteczka roznoszący na
...day.
...en, s. n. ciasteczko pieczone,
... dem Kinde, day ciasteczko dzie-
...iu, sie hat sich gekauft, ona kupi-
...sobie ciasteczko.
...eras, s. m. wino korzenne.
...stein, n. pr. Stadt in der Pfalz,
...polsztein, miasto w Palatynacie.
..., n. pr. m. Mannsname, Hi-
..., imię męskie.
... s. m. s. Gehirn.
...edeckung, s. f. mozgu nakrycie.
...äutlein, s. n. błonka cieniuteńka
na mozgu, ktorą mozg iest przy-
obleczony.

Hirnlein, s. n. muźdżek, ciemię, unge-
sundes Hirnlein, ciemie niezdrowe.

Hirnlos, adj. et adv. bez muzgu, to iest,
bez rozumu, szalony, głupi, co ro-
zumu nie ma, tępego umysłu, co nie
może zaraz poiąć y zrozumieć.

Hirnschale, s. f. kalwarya, część gło-
wy, w ktorey mozg iest.

Hirnschedel, s. m. kalwarya, czaszka,
w ktorey mozg iest.

Hirsch, s. m. ein Thier, ieleń, zwierz
pewny, vom Hirsche, adj. ielenie,
ielenia, ielenie, Gift, oder Arznei vom
Hirsche, trucizna, albo lekarstwo z
ielenia, ielenia trucizna, ielenie le-
karstwo, Horn vom Hirsche, ieleni
rog; ist gesund im Caffee, iest zdrowy
w kawie, Haut vom Hirsche, ielenia
skora, skora z ielenia.

Hirschberg, n. pr. m. Stadt in Schle-
sien. Hirszberga, miasto w Sląsku,
von, oder zu solcher Stadt gehörig,
z tego miasta, albo do tego miasta
należący, adj. Hirszberski, Hirszbe-
żanin, Hirszberżanka.

Hirschfänger, s. m. kordylas, noż my-
śliwski, spitziger, kończysty.

Hirschfeld, n. pr. n. Stadt im Fürsten-
thume ihres Namens, Hirszfelda,
miasto w Księstwie tegoż samego
imienia, Księstwie Hirszfeldskim.

Hirschgeweih, s. n. rogi ielenie, ztąd
ieleń samiec, nazywa się, rogacz,
Stange daran, pręt rogu ieleniego.

Hirschhaut, s. f. skora ielenia, skora z
ielenia; starke und dicke, mocna y
miąsna.

Hirschhorn, s. n. rog ieleni; abreiben
und in Kaffee thun, naskrobać rogu
ieleniego y do kawy włożyć, wsy-
pać; verbessert den Geschmack, napra-
wia w kawie smak.

Hirse, s. m. Art Getraide, proso, gatu-
nek pewnego zboża.

Hirsenfinke, s. m. zięba, albo trznadel,
co w prosie siada.

Hirte, s. m. pasterz, pastuch, owcarz,
sorgfältiger, staranny; fleißiger, pilny;
starker, mocny; geschwinder, prędki,
szypki, szypko biegaiący, rączy; fau-
ler, leniwy, pnuśny, nie pilny, nie-
dbały; unwissender, niewiadomy, nie-
znaiący się; kluger, roztropny, bacz-
ny; über kleines Vieh, drobnego do-
bytku; über Ziegen, pastuch co kozy
pasie, koziarz, Hirte der Esel, pa-
stuch osłow, co osły pasie, der
Schaafe,

Schaafe, owiec pasterz, co owce pasa; der Kühe, pastuch co krowy pasa; der Schweine, świniarz, co świnie pasa.

Hirtenamt, *s. n.* pasterstwo, pastuchostwo, pasterska posługa.

Hirtenart, *s. f.* zwyczay pasterski, obyczay pasterski, pastuszy, sposob pastuszy.

Hirtengedicht, *s. n.* Hirtengespräch, ekloga, pasterska rozmowa, pastuszy wiersz.

Hirtenhabit, *s. m.* pasterska suknia, pasterskie odzienie, pastusza sukmana.

Hirtenhaus, *s. n.* pasterski dom, pastuszy dom, koszar, pastusza hata.

Hirtenhäuschen, *s. n.* pasterski domek, pastuszy domek, pastusza hatka.

Hirtenhorn, *s. n.* pasterski rog, do trąbienia, pastuszy rog, pastuszy rożek.

Hirtenhund, *s. m.* pasterski pies, pies do owiec, pies do bydła, pastuszy pies, kondel.

Hirtenlied, *s. n.* pasterska pieśń, pasterska piosnka, pastusza piosnka.

Hirtenpfeife, *s. f.* pasterska piszczałka, pastusza piszczałka, sularа, multanki.

Hirtenstab, *s. m.* pasterska laska, pasterski kiy, pastusza laska, pastuszy kiy.

Hirtentasche, *s. f.* pasterska torba, pastusza torba, pastuchowa torba.

Hispanien, *n. pr. n.* Hiszpania, von Spanien wiederkommen, z Hiszpanii powracać.

Histörchen, *s. n.* historyika, historyieczka; ist geschehen, stała się.

Historie, *s. f.* historya, dzieie; lügenhafte, kłamliwa, zamyślona; aneinander hagende, dobrze powiązana, zgadzaiąca się z sobą; richtige und schöne, rzetelna y piękna; vollet Exempel, pełna przykładow, alte, staroświecka, stara, dawna, starodawna; neue, nowa, światło prawdy, życie pamięci, mistrzyni życia, oznaymicielka prawdy, die Historie schreiben, historyą pisać, darein bringen, w historyą włożyć, der Aufruhr wird in die Historie gebracht werden, ten rokosz będzie pisany w historyi, będzie w historyą włożony, historye o nim będą mowić, Historie lesen, historye czytać, historye wartować, er lieſt stets die alte des Vaterlandes, on ustawicznie czyta staroświecką historyą swoiey oyczyzny, die Historie abfassen, historyą układać, ułożyć, dzieie układać, ułożyć do pisania. Kromer hat vortrefflich die Historie der Herzoge und Könige von Polen abgefasset, mer przednie ułożył, napisał b ryą Książąt y Krolow Polskich römische und griechische sind zu n nöthig, Rzymską y Grecką trzeba umieć; Rzymskie y Gr dzieie trzeba wiedzieć.

Historienbuch, *s. n.* księga dzieiow, ga historyi, księga historyczna

Historienschreiber, *s. m.* dzieiop eiopisarz, historyk, römischer, ski dzieiopis, Rzymski die vornehmsten polnischen schreiber sind Dlugosz, Krom Bielski, nayprzednieysi dzie wie, historycy w polscy, są Kromer, Bielski, königlicher, wski historyk, Krolewski

Historisch, *adj.* historyczny, sowny, do historyi, do dzieio żący.

Historisch, *adv.* po historyczne dzieie, iak historya, einen den, oder vorstellen, po hist mu, dzieiopisownym sposob myśli sobie kogo wystawiać, dest mich, ty omnie myślisz rycznemu.

Hitland, *n. pr. n.* Inseln, Hitla spy, Hitlandskie wyspy. Szet

Hitzblatter, *s. f.* krosta z gorąc czerwona.

Hitze, *s. f.* upał, gorąco. blichte, pochmurne gorąco. ny upał, par; parny upał, ber starke Hitze haben, we cierpieć wielkie gorąco. w naywiększy gorącu, pod większego upału, podczas kszego gorąca, die Hitze gorąco co raz większe, większy, gorąca, upału, co bywa, co raz większy upał. gorąco nastaie, alzu grosse der zbyteczny upał, nader gorąco, so heftige, daß man nicht daran halten kann, tak rąco, że ręki nie można wstrzymać, die Hitze der Jug rącość młodości, der Hitze hen, drei Stunden wo bleiben, uchronić upału, gorąca. tr ny gdzie, zatrzymać się. die wird durch die kühlen Lüfte Hundstagen gemäßigt, gorąco. chłodne wietrzyki, podczas nikularnych będzie miarkow sich die Hitze leget, aż gorąco uż upał z folguie, die Hitze

ijten, upał iest naywiększy, gorąco
; większe, teraz naywiększe są go-
. naywiększe upały, nimmt sehr
; ał wolnieie, gorąco wolnieie,
größter Hitze im Jahre, w nay-
kszych upałach roku, podczas
większego gorąca w roku, die
st der Sonne und die Kälte ausste-
, gorącość słońca y zimno wy-
mie. sich auf die größte Hitze, auf
leichen man sich nicht besinnen
, wieder erholen, z naywiększego
aca, iakiego zapamiętać nie mo-
, ochłodzić się. durch die Hitze der
n gedrückt werden, piec się na
le słonecznym, in der größten des
ages, w naywiększym upale
den von der Mittagshitze gestochen
den, zpiec się na upale południo-
n. ungewöhnliche, niezwyczayne
ya, niezwyczayny upał, niezwy-
ne gorąca, nie zwyczayne upały,
Hitze ertrüglich machen, upał zno-
y uczynić; gorąco znośne, zno-
sze uczynić. die der Soldaten
verfliegen lassen, nie dać żołnie-
zi ochłonąć z impetu, zażyć iego
ty y iwawości.

, v. a. palić, piec, grzać, das hitzet
Brut, to rozpala piersi.

. adj. gorący, żwawy, die Natur
ferd ist hitzig, natura ognia iest
ca, hitzige Rede, żwawa, gorąca
wa. Kopf, żwawe porywcze gło-
das Gemüth ist hitziger, als, u-
ieh gorętszy, iak, hitziges Fie-
, gorączka froga, junger hitziger
ssel, młody żwawy młokos,
ętszy, kopf, prędka, dobra gło-
, hitzig werden, rozpalać się, żwa-
n się stawać; gorącym się stać,
alić się.

adv. gorąco, żwawo; von einer
e reden, mowić o iakiey rzeczy,
hren, gorąco, prędko sobie po-
wać co czynić, auf den Feind los-
n, żwawo na nieprzyiaciela
ć, wpieść, wiechać, porwać się,
etwas trachten, gorąco czego
nąć, żądać, chcieć.

ch, adv. ostro, żwawo, gorąco;
nigen, pragnąć; reden, mówić.

nat, f. m. (neu) Thermidor, vom
July bis 17 August, oder Fervidor
22 July bis 21 August, nach dem
n französischen Kalender, nowe
ce gorący miesiąc, Thermidor
19 Lipca aż do 17 Sierpnia, albo
idor od 22 Lipca aż do 21 Sier-
pnia, według nowego Kalendarza
francuskiego.

Hobel, f. f. ein Werkzeug, hybel, instru-
ment; groser, wielki, kleiner, hy-
blik.

Hobeln, v. a. hyblować; einen Baumast,
hyblować drzewo, gałąź.

Hobelspäne, f. m pl. wiory z hyblowa-
nia iak listki cienki.

Hoch, adj. wysoki, hoher Thurm, wy-
soko wierza, neun Fuß hoher Baum,
na dziewięc stop wysokie drzewo,
hohes Gemüth, wysoki, wyniosły
umysł, hoher Hügel, wysoki pago-
rek, wysoka mogiła, zu hohern Din-
gen gebohren seyn, do wysokich rze-
czy być urodzonym, nach höhern Din-
gen trachten, wysokich rzeczy chcieć,
pragnąć, do wysokich rzeczy piąć się,
ein Säulchen, das nicht höher, als drei
Ellen ist, auf das Grab setzen, słupek,
kolumneczkę nie wyższą nad trzy
łokcie, na grobie postawić, zu einer
höhern Ehrenstaffel gelangen na wy-
ższy stopień godności postąpić, wy-
ższego stopnia godności dostąpić, ho-
he Galerie, wysoka galerya, hoher
Untersatz, wysoki podstawek, postu-
ment, Hügel, wysokie mogiły, wy-
sokie pagorki, hoher Vogel, wysoki
ptak, Redner, wysoki mowca, Woh-
nung, wysokie mieszkanie, Ort, wy-
sokie mieysce, auf den hohen Orten,
na wysokich mieścach, hoher Berg,
wysoka gora, Alter, wysoki wiek,
wysokie, wielkie lata; *lecz Polacy
przeciwnie mowią:* aber die Polen hin-
gegen sagen, pochyły wiek, nachylo-
ny wiek, nachylona lata, sehr hohes
Alter, bardzo wysoka starość, po Pol-
sku, bardzo nachylone lata, hohe Far-
be, wysoki kolor, iasny kolor, iasna
farba, wysoka barwa, iasna barwa,
sehr hoch, nader wysoki, sehr hoch seyn,
nader być wysokim, so hoch seyn, als die
Mauern, być tak wysokim, iak mury.

Hoch, adv. wysoko; etwas setzen, położyć,
posadzić, postawić co, sehr hoch stei-
gen, wysoko postąpić, die Hand hoch
empor heben, rękę wysoko w gorę
podnieść, von der Erde sich hoch em-
por heben, od ziemi się wysoko w
gorę podnieść, hoch fallen, z wysoka
zpaść, höher steigen, wyżey postąpić,
hoch reden, wysoko mowić, fliegen,
wysoko latać, wylecieć, wybuiać,
gezogen werden, wysoko być wycią-
gnionym, höher werden, wyżey mo-
wić, hoch am Brete stehen, *wysoko na
tablicy*

tadlicy ſtać, być na wyſokich godnościach, hoch hinauf kommen, wyſoko wychodzić, hinaus wollen, wyſoko ſięgać, wyſoko chcieć, wyſoko patrzyć, es durch ſeine Thaten ſehr hoch bringen, przez ſwoie czyny wyſoko wynieść ſię; *to co*, heilig, świętobliwie, hoch und theuer ſchwören, wyſoko y drogo przyſięgać, *t. i.* świętobliwie przyſięgać.

Hochachtbar, *adj.* przezacny, Hochachtbarer Mann, przezacny mąż.

Hochachten, *v. a.* wiele ſzacować, wiele poważać; einen, kogo, etwas, co, es achten ihn alle hoch, wſzyſcy go wiele ſzacuią, wielce poważaią, ich achte ſeine Gelehrſamkeit hoch, ia wielce ſobie poważam, iego naukę, iego uczoność, die böſen Leute achten die Tugend nicht hoch, źli ludzie nie wiele ſzacuią cnotę, es ſo hoch achten, als den größten Sieg, to tak wyſoko ſzacować, iak naywiękſze zwycięſtwo, den Vater höher achten, als die Mutter, oyca więcey poważać, niż matkę, das achten alle hoch, to wſzyſcy wyſoko poważaią, was die meiſten hoch achten, co naywięcey ludzi poważa, etwas höher, als alle andere achten, co więcey, iak drugich ſzacować, co wyżey, iak drugich ſobie poważać.

Hochachtung, *ſ. f.* wyſoki ſzacunek, wyſokie ſzacowanie, wyſokie poważanie.

Hochangelegen, *adj.* wielkiey wagi, wielkiego poważania, ważny.

Hochangeſehen, *adj.* wyſoce znakomity, hochangeſehene Frau, zacne, godna Pani, wyſoce znakomita pani, żona, und geehrter Mann, zacny mąż.

Hochanſehnlich, *adj.* znakomity, zacny, wyſoce znakomity, godny, wyſoce.

Hochanſehnlich, *adv.* zacnie, godnie, znakomito, znakomicie.

Hochaufmutzen, *v. a.* rozſzerzać, przyczyniać; ein Unrecht, rozſzerać iaką niesprawiedliwość.

Hochbelobt, *adj.* chwalebny, arcy chwalebny, wyſoce chwalebny, przechwalebny.

Hochburg, *n. pr. f.* Ort im Baadniſchen, Hochberga, mieyſce w Badeńſkim; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, Hochbergſki.

Hochberühmt, *adj.* ſławny, głośny, zaſzczycony; in einer Kunſt, w iakiey ſztuce, hochberühmter General, wny burdzo Gieneral.

Hochbetagt, *adj.* ſehr alt, bardzo zgrzybiały, nader zeſtarzały; ſchyłku dni y lat, nazbyt po go wieku, nazbyt podeſzły w l w wieku.

Hoch bringen, *v. a. irr.* wyſoko na wyſoką godność, przyiść, ſokiego honoru, in Ehren, ſokich przychodzić honorow, ſokim ſtopniu ſtanąć, dopią wyższego ſtopnia godności.

Hochwürdig, *adj.* przewielebny, wyſoko wielebny.

Hocherhaben, *adj.* wyſoko wyn hocherhabene Tugend, wyſoko ſiona cnota.

Hocherheben, *v. a. irr.* wyſoko ſić, chwalić; *to co*: ſehr loben, chwalić, pod niebo wynoſić, ba wynieść, z niebem rown ſokiemi kogo pochwałami *powtore znaczy*: zu großen Eh wyſokich honorow wynieść ſokie godności wyprowadzić, kogo na honor, na godność w

Hochfeierlich, *adj.* uroczyſty, p czyſty, przeuroczyſta, przeuro

Hochfliegend, *part. et adj.* wyſ taiący, wyſoko wylatuiący, b gende Vögel, wyſoko wyla ptaki.

Hochgeachtet, *adj.* wyſoko ſzac ſiehe Hohgeachtet und alſo die Wörter, da hoh für hoch geſetzt obacz ſłowa, hohgeacht y m ſmne po nim ſłowa, ktorych zamiaſt, hoch, kładzie ſię.

Hochgebracht, *part. et adj.* wy cowany, wyſoko poważ

Hochgebohren, *part. et adj.* wyſo dzony, zacnie urodzony, w urodzonia, zacnego urodze

Hochgeehrt, *adj.* przezacny, ter Herr, przezacny panie, tituł.

Hochgelahrt, *adj.* wyſoko uczo dzo wyſoko uczony, nader uczony.

Hochgelehrt, *adj. et part.* wyſok ny, bardzo uczony, w calc należycie uczony, wyuczony nale uczony, doſkonaley nauk kiey nauki, zupełnie uczon biony nauką, w naukach y tności biegły, wiadomy rzeczy.

...geschätzt, *part. et adj.* wysoko szacowany, wysoko szacowny.
...gesegnet, *part. et adj.* błogosławiony, nader błogosławiony, wiesce ...gosławiony.
...halten, *v. a.* wysoko o kim trzymać, wysoko szacować; einen, kogo; ...as, co, ich halte diesen geehrten ...ann hoch, ia wysoko szacuię tego ...iwego człowieka; *powtory zna-* ... in die Höhe halten, w gorę trzy-...; die Hand, rękę, halte die Hand ..., trzymay w gorę, wysoko rękę.
...alten, das, *s. n.* wysokie szacowa-... wysokie trzymanie o czym.
...ben, *v. a. irr.* wysoko wynosić; ...s, co, er hebet seine Gelehrsam-... hoch, swoię naukę albo uczo-... wysoko wynosi.
...ig, *adj.* święty, przeświętny, ...monien, święte ceremonie.
...m, *n. pr. n.* Hochheima, Stadt ...aynzischen, miasto w Moguncki... ...oristwie dawnym.
...ben, *v. a.* wysoko chwalić, wy-... wychwalać, einen, kogo.
...chtig, *adj.* przemożny, wiele ...ny, wielmożny.
...gen, *adj.* przemożny, hochmö-... Stadt, przemożne miasto, ...ir. Ersteres von diesen Wörtern ...er Titel, womit Ihro Hochmö-... die ehemaligen Generalstaaten, ...en wird, pierwsze słowo, hoch-...nd, iest tytuł, ktory się dawnym ...m Olenderskim daie, Przemożne ...ny.
...uth, *s. m.* wyniosły umysł, wynio-... hardość, duma, von sich Hoch-... blicken lassen, pokazywać har-... wyniosłość po sobie, eines ...uth nicht ertragen können, nie ...czyiey wyniosłości y hardości ... cierpieć.
...thig, *adj.* winiosły, pyszny, ..., dumny, über etwas werden, ... czego wyniosłym, pysznym, ...ym, hardym, hochmüthig ma-... wyniosłym, dumnym, hardym, ...ym uczynić, seyn, być wynio-..., hardym, hochmüthiger Mensch, ...sły, pyszny, człowiek, Frauen-...er, wyniosła, opyszna pani.
...thig, *adv.* pyszno, hardo, wy-...o, dumno, antworten, odpowia-... odpowiedzieć, einen anreden, ...ogo hardo mowić, schreiben, ...osło, pysno, pisać, einhertreten, ...osło wchodzić dokąd, sich er-...weisen, chardo, pyszno, wyniosło się pokazywać, bardzo zawiele o sobie trzymać, nazbyt wiele o sobie rozumieć.

Hochpflaster, *s. n.* bruk, brukowanie mozg, posadzka tafelkową robotą.

Hochreden, *v. a.* wysoko mowić, bardzo wysokie rzeczy mowić o sobie.

Hochschallend, *adj. et part.* wysoko się rozlegaiący, wysoko brzmiący.

Hochschätzen, *v. a.* wysoko szacować, etwas, co, ein jeder, der ein Kenner ist, muß die Beredtsamkeit des Ciceronis hochschätzen, każdy, kto tylko zna się na rzeczach musi wysoko szacować wymowę Cycerona, viel Leute schätzen die Wissenschaften nicht hoch, wiele ludzi nie szacuią wysoko umieiętności, schätze die Tugend immer hoch, szaczuy zawsze cnotę wysoko, diese Kleinigkeiten sind nicht so hoch zu schätzen, tych fraszek nie trzeba tak wysoko szacować, die tugendhafte Jugend wird immer hoch geschätzt, cnotliwa młodż bywa zawsze wysoko szacowana.

Hochschwingen, sich, *v. r. irr.* unosić się w gorę, hochmüthige Gemüther schwingen sich immer hoch, wyniosłe umysły zawsze się wysoko w gorę unoszą.

Hochschwülstig, *adj.* nabrzmiały, napuchły, nabiegły, nadęty, zdęty, hochschwülstiger Sinn, nadęta nabrzmiała mysl, Worte, nadęte, odęte słowa, Rede, nadęta, napuszona mowa, einen machen, kogo nadętym, napuszonym, *to iest*, pysznym uczynić.

Hochsprecher, *s. m.* Junak, co wysoko o sobie mowi.

Hochspringen, *v. n. irr.* wysoko skakać, w gorę skakać, vor Freuden, od radości, od uciachy.

Hochstadt, *n. pr. f.* Hochsztad, Name einiger Oerter, imię niektorych mieysc.

Hochsteigen, *v. n. irr.* wysoko postąpić, wysoko wchodzić, *to iest*, zu hohen Ehren kommen, do wysokich honorow przychodzić.

Hochteutschmeister, *s. m.* Wielki Mistrz Niemieckiego Krzyżackiego stanu.

Hochtrabend, *part. et adj.* wyniesiony, wyniosły, *wielko mowny*, to iest, wielkie, rzeczy o sobie mowiący, hochtrabende Worte gebrauchen, wysokich, wielkomownych słow zazywać, wyniosłemi, nadętemi słowami mowić.

Hochvermögend *adj.* wysoko przemożny, wysoko przepotężny.

Hochvernünftig, *adj.* bardzo rozumny, wysoko rozumny, wysokiego y wielkiego rozumu.

Hochverrath, *s. m.* głowny zdrayca, der des Hochverraths schuldig ist, ktory głownego publicznego zdradziestwa winnym iest, einen darauf anklagen, kogo o publiczne y głowne zdradziestwo, obwinić, oskarżyć.

Hochwohledler, *adj. et s.* szlachetny, prześlachetny, *tytuł iest mieyski.*

Hochwürdig, *adj.* przewielebny, *tytuł duchownym się daie.*

Hochzeit, *s. f.* wesele; rechtmäßige, prawne, według prawa; langwierige, długo trwaiące, długo się ciągnące; ansehnliche, okazałe, gottlose, niezbożne, rechte, wahre, prawdziwe, doppelte, dwoiakie, ungewisse, nie pewne, fertige, gotowe, beschwerliche, przykre, heimliche, potaienne, glückliche, szczęśliwe, herbe, nie miłe, gorzkie, eine Hochzeit anstellen, wesele gotować, bei einem, u kogo, für einen, dla kogo, was zur Töchter Hochzeit nöthig ist, anschaffen, przygotować co potrzeba na wesele córki, na wesele corczyne, sich mehr Mühe bei Veranstaltung einer Mägde-Hochzeit, als einer andern machen, bardziey się starać o wesele, niewolnicy lub sługi, niżeli o wesele iakiey inney godney, die Hochzeit machen, wesele sprawić; gar zu viel Wesens dabei vorkehren, z bardzo świątobliwym pozorem, wesele mieć, mit einer die Hochzeit machen, mieć wesele z ktorą, ślub, biać z ktorą, auf einen gewissen Tag sie ansetzen, na pewny dzień wesele złożyć, aufschieben, wesele odłożyć, odkładać, mit der Hochzeit eilen, z weselem się pośpieszyć, die Hochzeit gehet fort, wesele się gotuie, wesele będzie, zerstören, hintertreiben, wesele rozegnać, weselu przeszkozić, halten, wesele mieć, wesele odprawiać, eines guten Freundes begehen, być na weselu iakiego dobrego przyiaciela.

Hochzeitbitter, *s. m.* urzędnik na weselu.

Hochzeiter, *s. m.* Hochzeitvater, pan młody, ktory się żeni.

Hochzeiterin, *s. f.* Hochzeitmutter, panna młoda.

Hochzeitgast, *s. m.* gość weselny, na wesele zaproszony, na weselu będący.

Hochzeitgeschenk, *s. n.* weselny podarunek, weselny dar, ansehnliches Hochzeitgeschenk, okazały, wspaniały weselny podarunek.

Hochzeitgott, *s. m.* weselny bożek, men, z Greckiego.

Hochzeithaus, *s. n.* dom weselny w ktorym się wesele odprawia.

Hochzeitlich, *adj.* weselny, hochzeitlich Geschenk, weselny podarunek weselu dany.

Hochzeitmahl, *s. n.* weselny obiad, weselna wierzerza, bankiet weselny.

Hochzeitmutter, *s. f.* panna młoda.

Hochzeitspiele, *s. n. pl.* wesele, solche anschauen, przypatrzyć weselnym grom.

Hochzeitsteuer, *s. f.* posag, ver[illegible] tausend Thalern, dwadzieścia talerow.

Hochzeittag, *s. m.* dzień weselny, ktorego ślub iest, ktorego się odprawia.

Hochzeitvater, *s. m.* pan młody, się żeni.

Hochzeitverse, *s. m. pl.* weselny, na wesele pisany.

Hochzuehrend, *adj.* czci godny, kiego uszanowania godny.

Hocke, *s. f. to co:* Bündel, wiązanka, pęk, pęczek, *powtorny* gościnny podarunek. die [illegible] von einem Gastgebothe nimmt, ktory od gospodarza domu bierze.

Hocken, *v. a.* auf dem Rücken nieść, dźwigać na plecach, kogo, eine Last, ciężar iakiś nieść, na grzbiecie.

Hockerland, *n. pr. n.* Hokerlandschaft in Preussen, kraina w [illegible]

Hoden, *s. f. pl.* iayka u samca.

Hodenbruch, *s. m.* kiła, wypukła [illegible] *tura.*

Hodensack, *s. m.* worek na kiłę, pukłość, ktory chory nosi.

Höchlich, *adv.* bardzo, barzo: [illegible] upewniać; verlangen, żądać, [illegible] dich höchlich verlanget, ia [illegible] dzo żądałem. sich höchlich [illegible] bardzo się cieszyć, erfreue [illegible] höchlich, nie bardzo się cieszy, wünschen, czego bardzo życzy, wünschet sich den Tod, on [illegible] życzy śmierci, einen um [illegible] ten, kogo bardzo o co pro[illegible] bittet ihn um das Buch, wy [illegible] dzo proficie o tę książkę.

Höchst, *adv.* nader bardzo; [illegible] wundern, czemu się dziwować

...st bekümmern, bardzo się nader ...mu o co przykrzyć.

...t, *adj. et subst.* naywyższy. höchste ...igkeit, naywyższa świętobliwość, ...ętość, Guth, naywyższe dobro, ...ufs höchste bringen, naywyżey, ...naywyższey się wynieść, die höch... ...renstufe erlanget haben, dopiąć ...wyższych stopniow godności, aufs ...te kommen, naywyższey wyiść, ...bodzić, iak naywyższey, nach dem ...sten trachten, naywyższych rzeczy ...ąć, aufs höchste, zum höchsten, ...wyższego, na naywyższe.

...ns, *adv.* naywięcey, naybar... ..., naypewniey, nayprędzey, nay... ..., ich erwarte ihn heute, höchstens ...n, ia go czekałem dzisiay, a ...wniey utro, zwei, oder drei mal ...ns, dwa, albo trzy razy nay... ..., in zwei, oder höchstens in drei ..., we dwoch, a naydaley we ...dniach, du sollst es morgen, ...chstens übermorgen erfahren, ...dziesz iutro, a naydaley poiu... ...wiedział, sie nehmen einen, oder ...ens zwei Tage aus dem Monate ..., oni wyimulą ieden dzień, a ...więcey dwa dni z miesiąca, höch... ...einen bekümmern, przykrzyć się ...m iak naybardziey.

...m. ubogi kramarz, schlechter ...er, *właściwie* przekupień.

..., *s. m.* garb, auf dem Rücken, na ...ecie, grosser, wielki.

...ch, *adj.* garbaty, wypuczony, ...richter Kopf, wypuczona głowa, ..., pagorkowate mieysce.

...m. dwor; eines Fürsten, 1) in... ...rheit so fern sich solcher von des... ...Ministern und Bedienten verstehet, ...zo Książęcia, Pana, osobliwie ...kiedy się to słowo Dwor rozu... ...Ministrach y o służących na ...ze, nicht an den Hof taugen, nic ...rzyć u dworu, nie mieć u ...łaski, nie mieć kredytu u ...Große am Hofe, Panowie na ...ze; 2) *powtornie znaczy:* Woh... ...eines Königs, oder Fürstens ins... ...n, mieszkanie Krolewskie, albo ...ce ogolem, pałac Krolewski. ...cy. 3) *potrzecie znaczy,* Hof ...nem Hause, podworze, dzie... ...e przy pałacu, przy dworze, ...m Lande, dwor, pana, szlachci... ...Meierhof, w Polskim nie znaczy ...k w Niemieckim, pański, dwor, ...aczy folwark, na ktorym Pod-

starości mieszka, Hof vor einer Stadt, dwor, dworek na przedmieściu, um den Mond, Łuna około księżyca, zum Hofe eines Fürsten gehörig, *adj.* do dworu iakiego Książęcia należący, dworski, ska, skie.

Hof, *n. pr. m.* Hof, Stadt im Voigtlande, miasto w Wogtlandzie.

Hofbedienter, *s. m.* pacholik, pachołek; von geringer Art, nayniższego rzędu służały we dworze, sługa dworski, ktory w łasce u Pana.

Hofcapelle, *s. f.* nadworna kaplica, domowa, dworska kaplica.

Hofcavalier, *s. m.* dworzanin, Kawaler nadworny, szlachcic za dworzanina służący.

Hofdame, *s. f.* Pani nadworna, Dama nadworna, do usługi Krolowy, Księżnie.

Hofdiener, *s. m.* sługa dworski, przy dworze służący.

Hoffahrt, *s. f.* pycha, chardość; des Gemüths, umysłu, serca; besondere, osobliwa; unerhörte, niesłychana; unerträgliche, nie znośna, voller Hoffahrt, pełny pychy, chardości, sich durch sie einnehmen lassen, dać się uiąć chardości, unosić kogo, wir sollen sie fliehen, my mamy się pychy y chardości chronić, dessen besondere ersiehet man hieraus, iego osobliwą w tym pychę y chardość poznać, die Hoffahrt in Kleidung, pycha w sukniach, w stroiu, w stroieniu się, w ubieraniu się.

Hoffärtig, *adj.* pyszny, chardy, wyniosły, das Geld hat ihn hoffärtig gemacht, pieniądze go pysznym y chardym uczyniły, sich bei seinem Glücke erweisen, chardym y wyniosłym pokazać się w swoim szczęściu, noch mehr werden, ieszcze się pysznieyszym, wynośnieyszym, chardzieyszym stać, do większey pychy, chardości, wyniosłości przyiść.

Hoffärtig, *adv.* pyszno, hardo, wyniosło; antworten, odpowiadać, odpowiedzieć, einen anreden, do kogo chardo, wyniosło mowić, z chardością.

Hoffärtiglich, *adv.* pyszno, wyniosło, chardo, sprechen, mowić.

Hoffen, *v. a.* spodziewać się; *stare słowo,* nadziewać się; alles Gute von einem, co dobrego o kim, alberner Weise, głupie się spodziewać, sehr viel von einem, nader wiele się od kogo spodziewać, vergeblich, daremnie,

mnie, prożno się, spodziewać, etwas besseres, czego się lepszego, hoffen, die Sache erwiesen zu haben, spodziewać się, że rzecz pokazał, że rzeczy dowiodł, ich will dich, wie ich hoffe, ehestens sehen, iak nayprędzey się z tobą, iak się spodziewam, obaczę, hoffen, daß einer etwas thun werde, spodziewać się, że kto co uczyni, daß wir die Oberhand behalten wollen, spodziewać się, że my chcemy gorę brać, auf Gott hoffen, w Bogu się spodziewać, hoffen, Gott werde helfen, spodziewać się, że Bog dopomoże, hoffen König zu werden, spodziewać się zostać Krolem, den Frieden, pokoiu się spodziewać, ich hoffe, du werdest es thun, spodziewam się, że to uczynisz, auf eines Tod, nie spodziewać się, da nichts zu hoffen ist.

Hoffen, das, *s. n.* spodziewanie się, nadzieimienie, spodziewanie.

Hoffentlich, *adv.* iak się spodziewam, iak iest nadzieia; will ich dich ehenstens sehen, obaczę się iak nayprędzey z toba.

Hoffnung, *s. f.* nadzieia; verlassene, nikczemna; ungezweifelte, nie wątpliwa; geringe, mizerna; gewisse, niezawodna; betrügliche, falsche, zawodna, fałszywa; sichere, bezpieczna; eitele, leere, prożna, czcza; schlechte, ungewisse, maleńka, nie pewna; schnöde, niegodziwa, niebożna; sehr geringe, bardzo cienka; jählinge, nagła; blinde, ślepa; vergebliche, daremna; unvermuthete, ktorey się nie domyślane, einem zu etwas Hoffnung machen, nadzieię komu uczynić, er hat die Hoffnung, on ma nadzieię, er stehet in ihr, on iest w nadziei, on się wspiera ieszcze iaką nadzieią, on polega ieszcze na iakiey nadziei, sich machen, nadzieię sobie czynić, nadzieię sobie rościć, uwodzić się nadzieią, auf etwas seine setzen, zakładać na czym swoię nadzieię, einem dieselbe benehmen, odiąć komu nadzieię, pozbawić kogo nadziei, tracić komu nadzieię, sie fahren lassen, porzucić nadzieię, du benimmst mir meine fast gewisse, ty odeymuiesz mi moię prawie pewną nadzieię, ty mnie pozbawiasz moiey pewney nadziei, er hat uns die fast ungezweiffelte benommen, on nam odiął prawie nin powątpiwaną nadzieię, ihr wollet ihm diese leere und eitele benehmen, wy mu chcie ztracić tę prożną y czczą nadzieię, diese falsche fahren lassen, on po[illegible] cił tę fałszywą nadzieię, laß die[illegible] gewisse fahren, porzuć tę nie p[illegible] nadzieię, keine haben, niem[illegible] dney nadziei, sie hat keine zu [illegible] then, ona nie ma żadney nadzie[illegible] poszła za mąż, ihr habet große Geld zu verdienen, wy macie w[illegible] nadzieię, zarobić wiele pien[illegible] einem vergebliche machen, czyn[illegible] ią daremną nadzieią, mache ihr[illegible] die vergebliche, nie czyń iego [illegible] mney nadziei, die Feinde mach[illegible] vergebliche, nieprzyiaciele czy[illegible] ią daremną y bez skutku m[illegible] sich neue machen, rościć sobie [illegible] nadzieię, mache ihm noch einm[illegible] neue Hoffnung, uczyń mu ies[illegible] nową nadzieię, was hat man [illegible] Hoffnung, co maią ieszcze [illegible] dzieię, was hat sie noch für H[illegible] co ona ma ieszcze za nadzieię, hat Hoffnung, er werde es be[illegible] chen, maią nadzieię, że on [illegible] szcze lepiey uczyni, die Hoff[illegible] aus, weg, nadzieia zginęła [illegible] przecz, deine wird bald aus, [illegible] nadzieia wnet poydzie prec[illegible] będzia po twoiey nadziei, tw[illegible] dzieia, wnet przepadnie, [illegible] zpełźnie, meine ist weg, iuż [illegible] iey nadziei, zpełzła moia n[illegible] sie ist in den Brunnen gefall[illegible] dzieia do studni wpadła. [illegible] wo z Niemieckiego, zu Wasser [illegible] den, nadzieia utonęła, [illegible] Polskim nie ma żadnego [illegible] ungewisser etwas anfangen, [illegible] pewney nadziei, z niepewn[illegible] co zaczynać, wer aus [illegible] was anfängt, dessen Vorschl[illegible] vergeblich gemacht, kto z nie[illegible] nadziei zaczyna, tego zam[illegible] waią daremne, nie udaią się, [illegible] Hoffnung sich zu tragen, [illegible] nadziei trafić się, zum Glück [illegible] wider meine zugetragen, [illegible] mi trafiło przeciwko wszelk[illegible] nadziei, ktorego się nigdy [illegible] dziewałem, seine hat fehl [illegible] nadzieia iego zawiedła go [illegible] linge schlägt sehr oft fehl, [illegible] dzieia, często bardzo zawad[illegible] in ihr bestärken, kogo um[illegible] iego nadziei, kann er mich [illegible] Versprechen in meiner bestärk[illegible] że on mie swoią obietnicą [illegible] nadziei umocnić? alle diese [illegible]

...stärken ihn in seiner, te wszystkie ...koliczności uwierdzaią go w iego ...dzieci, kleine, maleńka nadzieia, ...rdzo nie wielka nadzieia, male...czka nadzieia.

...urier, *s. m.* stanowniczy, ktory go...ody zapisuie, rozposządza.

...räthe, *s. n.* sprzęt dworski, ia...e ią, kanapy, kszesła, zegarki, ...tynki.

...richt, *s. n.* sąd nadworny, auch *in* ...r. sądy nadworne; zu Wittenberg, ...Wittenbergu; zu Warschau, w ...rszawie; auch, Sędziowie Na...orni.

...unde, *s. n.* ludzie nadworni, kto... Książe, Pan ma przy sobie.

...ltung, *s. f.* dwor dworu trzymanie, ...r nothig, do trzymania dworu ...rzebny, wo sie aufgeschlagen ist. ... Großsultan hat seine zu Adria... ...d aufgeschlagen, Wielki Sultan ...r dwor trzyma w Adrianopolu, ... dwor przeniosł do Adrianopolu, ...niosł się do Adrianopolu ze ...m dworem, da kann der König ... nicht aufschlagen, tam Krol nie ...e trzymać swoiego dworu, nie ...e sam zostawać ze swoim dwo..., tam dwor Krolewski być nie ...e.

...im, *n. pr. n.* Ort im Maynzischen, ...sce pewne w Moguncki m.

...ürr, *s. m.* sienny, stroż w sieni ...aycar, odźwierny; eines Fürsten, ...rn, iakiego Książęcia, pana, soll ... der Thüre hüten, ma przede ...wiami strzec.

...rn, *v. n.* schmeicheln, *o kobietach*, ...pokoiową służyć, einem, u kogo.

...ter, *s. m.* pokoiowy, młodzik ...okowiowego służący.

...n, *s. n.* dworskie życie; ist man...al verdrießlich, bywa czasem ...kre.

...r, *s. n. pl.* dworscy ludzie; sind ...rlich, aber selten redlich, są ma...i, ale rzadko rzetelni, Hofleute ...en oft daher, dworscy ludzie ...chodzą tu często.

... *adj.* ludzki, grzeczny, manier...obyczayny, höfliche Rede, ludzka, ...erna, grzeczna, obyczayna mo... höflicher Mann, ludzki, grze... człowiek, Scherz, grzeczny ... Brief, ludzki, pełny ludzko...ist, gegen alle höflich seyn, być ...kim dla wszystkich.

..., *adv.* ludzko, grzecznie, obyczaynie, maniernie, z ludzkością, z grzecznością, z manierą, z obyczaynością, nicht gar zu sehr, nie bardzo ludzko y grzecznie; sich erweisen, pokazywać się, einen fragen, kogo się z ludzkością pytać.

Höflichkeit, *s. f.* ludzkość, bei dem sich eine große findet, przy ktorym się wielka ludzkość znayduie, eines Höflichkeit kennen, znać czyią ludzkość, wiedzieć o czyiey ludzkości, seiner nachgehen, iść za swoią ludzkością, trzymać się swoiey ludzkości, tak czynić, iak swoia ludzkość każe, tak sobie postąpić powinien.

Höfling, *s. m.* dworak, dworaczek, to co Hofmann, dworski człowiek.

Hofmann, *s. m.* człowiek dworski, dworak, er ist ein guter, dobry z niego dworak, dobry z niego człowiek dworski.

Hofmarschall, *s. m.* Marszałek Nadworny, Marszałek dworu.

Hofmayer, *s. m.* dwornik, gospodarz na folwarku u pana.

Hofmayerinn, *s. f.* Dworniczka, gospodyni na folwarku u pana.

Hofmeister, *s. m.* Ochmistrz, Marszałek dworu; bei einem Fürsten, u iakiego Książęcia; bei einem Könige, Herrn, u iakiego Krola, pana; eines jungen Menschen, iakiego młodego Panięcia, Dozorka, Rządca, *Guverner*; 2) auf einem Meierhofe, na folwarku iakim, Dwornik, Włodarz.

Hofmeisterinn, *s. f.* Ochmistrzyni; am Hofe eines großen Herrn, na dworze iakiego wielkiego pana, Pana przełożona nad pannami; 2) eines Meierhofs, Landguths, na iakim folwarku, na wsi, na dziedzinie, dworniezka gospodyni.

Hofminister, *s. m.* Nadworny Minister naypierwszy u Pana Konsyliarz, naypoufalszy.

Hofnarr, *s. m.* błazen dworski, dla rozweselenia pana.

Hofprediger, *s. m.* Kaznodzieia Nadworny, Kapelan dworski, do mszy, do Kazania, na dworze.

Hofrath, *s. m.* Konsyliarz Nadworny, Rada Nadworna, das ganze Collegium der Hofräthe, całe Koło Nadwornych Konsyliarzow; Rad Nadwornych.

Hofrecht, *s. n.* prawo nadworne, prawo dworskie, według ktorego za Dworem sądzą, nach Hofrechte, według prawa nadwornego.

Hofrichter, *f. m.* Sędzia Nadworny, sprawy za Dworem sądzący.

Hofschenke, *f. m.* Podczaszy Nadworny, ktory czasę z napoiem Panu podaie.

Hofschmarutzer, *f. m.* pasibrzuch dworski, darmoiadek dworski.

Hofstatt, *f. f.* Koło Nadworne, Asystencya Nadworna; fürstliche, książęce, książęca; königliche, Krolewskie, Krolewska; kaiserliche, Cesarskie, Cesarska.

Hofthüre, *f. f.* dworne drzwi, tylne drzwi we dworze, domowe drzwi; kleine, drzwiczki, zur kleinen Hofthüre, małemi tylnemi, domowemi drzwiczkami.

Hof- und Justizienrath, *f. m.* Nadworny y Sądow Konsyliarz.

Hofzucht, *f. f* porządek, dozor, dworski, karność dworska.

Hoh, *adj.* wysoki, *obacz na swoim mieyscu*, hoch.

Höhe, *f. f.* wysokość bewundernswürdige, wysokość podziwienia godna, unendliche, nieskończona wysokość; rechte, tak prawie, w sam raz, w miarę, nie zbyt wielka, nie zbyt mała; jähe, przykra; gar zu große, nazbyt wielka, dreifüßige, troystopna, czyli na trzy stopy. Fuß Höhe, na stopę iednę wysoka; anderthalbfüßige, na pułtory stopy, pułtora stopna, die der Berge, wysokość gor, des Hauses, wysokość domu; der Bäume, drzew, des Gemüths, wysokość umysłu, des Glücks, wysokość fortuny, szczęścia, von zwanzig Schuhen haben, mieć wysokość na dwadzieścia stop, des Leibes, wysokość ciała, wzrostu, das Rohr wächst in die Höhe, trzcina rośnie na wzwyż, die Höhe, darnach die Natur begierig ist, wysokość, ktory sama natura żąda, drei Fuß in die Höhe wachsen, rosznąć trzy stopy na wysokość. die Höhe des Capitolii, wysokość gory Kapitolium, der Staturen, wysokość statury, die Luft steiget in die Höhe, powietrze wstępuie na wysokość, *lepiey po Polsku powiesz:* wstępuie w gorę, in der Höhe verfaulen, na wysokości, wysoko będąc, gnić, aufsteigende, położysto nie przykro w gorę idąca wysokość, des Hügels, wysokość pagorka, abgehende, niedewärts gehende, wysokość na doł spadzisto idąca, pocsyło ku dołowi idąca, auf die Höhe des Berges steigen, wyleść, wyiść, na wierzch gory, die oberste erreichen, wyść na sam płaski wierzch, na samą płaszczyznę wierzchu, auf der Höhe stehen, na wi[illegible] gory stać, *wykłada się także*, [illegible] wydatnieysze, wyższe, die Hö[illegible] setzen, wyższe wydatnieysze [illegible] zalec, zasieść, zastąpić, osadz[illegible] auf eine setzen, położyć się. [illegible] na wyższym mieyscu, kleine [illegible] haben, nie wielką gorke [illegible] przodzie, przed sobą, der [illegible] mauern erreichen, rownać się [illegible] zchem murow mieyskich.

Hoheit, *f. f.* wysokość; königlic[illegible] lewska. *Przestr.* dieses ist in [illegible] ein Titel, to iest pospolity [illegible] Niemieckich Kancellaryach.

Hohenlohe, *n. pr. n.* Hohenloh[illegible] schaft, Hrabstwo Hohenlohi[illegible]

Hohenwaldeck, *n. pr. n.* Hohen[illegible] Grafschaft, Hrabstwo Ho[illegible] deckie.

Hohenwiel, *n. pr. n.* Hohenwil, [illegible] im Würtembergischen, forteca[illegible] temberskim.

Hohenzollern, *n. pr. n.* Hohenz[illegible] Grafschaft, Hrabstwo Hohe[illegible] skie; Schloß solcher Grafschaft, [illegible] tego Hrabstwa, toż samo ma [illegible]

Höher, *adj.* wyższy, wydat[illegible] von einem höhern Orte herab [illegible] wyższego mieysca, mowić, [illegible] wir sind, je demüthiger sollen [illegible] erweisen, im wyżey iesteśmy [illegible] pokorniey, uniżeniey, mamy [illegible] weć, keinen Höhern über sich [illegible] niemieć nikogo wyższego [illegible] einen einladen, wyższego [illegible] höher am Stande, stanem [illegible] *to iest:* godnieyszy, höher am [illegible] wyższy szczęściem y fortuną, [illegible] w fortunie y w szczęściu. [illegible] ten, wyższey szacować, wyższ[illegible] żać; etwas, co; als ein [illegible] drugie, iedno nad drugie [illegible] iedno nad drugie przekładać, [illegible] tet nichts höher, als das, was [illegible] on nic więcey nie szacuie i[illegible] kocha; als das gemeine Beste, [illegible] spolite dobro, ich achte nicht[illegible] als meine eigene Ehre und [illegible] wissen, nie szacuię nie wyż[illegible] moy własny honor y moie [illegible] nie, er achtet die Erhaltung [illegible] daten höher, als die Bagage, [illegible] on szacuie ocalenie żołnierz[illegible] bagaże, höher seyn, wyższy [illegible] steigen, kommen, wyższey p[illegible] wychodzić; durch einen, prze[illegible]

...: wyższego honoru dostąpić, ...wyższonym być na wyższy ho... wyższey się posunąć, na wyższe ...szło Senatorskie posunąć się; ...eines Nachtheile, z czyią szkodą, ...ym uszczerkiem.

...ster, *s. m.* Arcykaplan, nay... ...ży Kapłan.

...Alter, *s. n.* zgrzybiały starość, ...ybiały wiek, sędziwy wiek.

...Schule, *s. f.* Akademia, *słowo w* ..., wysoka szkoła.

..., *adv.* naywyżey, *obacz wyżey na* ...*mieyscu*, höchst.

...*adj.* wydrożony, prożny we ...ku.

...*adj.* wydrożony, hohle Ader, wy... ...ona żyła, przez szrzodek dziu... ...Hand, wydrożona ręka, Tief... ...der Hohlen, wydrożona głębia, ...dołow, hohl machen, wydrażać, ...rożonym uczynić, inwendig hohl, ...utrz wydrożony, unten hohl, od ...ku wydrożony, hohle Wege, wą... ...głębokie, Zähne, dziurawe

...hrer, *s. m.* świder, do wierze...

...das, *s. n.* prożne, dołek, wy... ...one, *Subst. neutr.* der Augen, do... ...w ręce, des Fußes, dołek w po... ...ie u nogi, eines Bechers, pro... ...wydrożone w kuflu; oder in ci... ...Rose, wydrożone w roży, des ...ßes, prożne w naczyniu.

...*s. f.* doł, otchłan; der Erde, ...*lepiey się mowi*, w ziemi, die ...Mitternacht siehet und unendlich ...ist, ktora na pułnoc otworzone ...nieskończenie głęboka, unter... ...ie, podziemna iama, podzie... ...doły, pieczary, der Eingang in ...wchod, weyscie, do iamy do ...do dołow, do pieczarow, in ...Bergen die Höhle graben und sich ...verstecken, w gorach pieczary ...pać y w nie się kryć, die Höhle ...einen dunkeln und engen Eingang, ...er iaskinia ma ciemny y iasny ...od; unergründlich tiefe, nie zgrun... ...na głębokość, eine einsame fin... ...und sich darin verbergen, osobną ...iaskinią znaleść y w niey się ...ć, eine von den Seeräubern un... ...an einem Felsen ausgeführte, stock... ...ere, iedna iaskinia, od rozboy... ...ow morskich pod wysoką skałą ...robiona, ciemna, die viel Aus... ...ge hat, pieczar, ktory ma wiele wychodow, wycieczek, aus einer der innersten, z ośrzodka iaskini, eine graben, pieczar wykopać, die der Zähne, dziurz w zębach, der Thiere, iamy zwierząt, w ktorych zwierzęta siadaią, die Bestien liegen in ihren, bestye leżą po swoich iamach.

Höhlen, *v. a.* wydrożyć, wykopać, doły, iakoby, wydolić.

Hohlkehle, *s. f.* zciek, kędy woda, pomyie zciękaią y wychodzą.

Hohlleiste, *s. f.* listwa wydrożona, wypukła; listwa wyfugowana; etwas mit solcher, co z taką listwą.

Hohlziegel, *s. m.* dachowka, iakoby, wydrożona cegła; dachowka, co wygięta we śrzodku iest.

Hohn, *s. m.* szydzenie, naygrawanie, wyśmiewanie, pośmiewisko, śmiech, żart, *w tym że samym sensie*, gruby żart, mit einem treiben, pośmiewisko, szydzenie z kogo czynić, einem dienen, komu być pośmiewiskiem na śmiech, na szyderstwo, na szydzenie być komu podanym.

Höhnen, *v. a.* naygrawać się, szydzić, einen, z kogo, naśmiewać się z kogo, höhne nicht die armen Leute, nie naygraway się z ubogich ludzi, der mich höhnet, den höhne ich auch, ia się też naśmiewam z tego, kto się ze mnie naśmiewa, ich schäme mich, diese ehrlichen Leute zu höhnen, ia wstydze się szydzić z tych zacnych y uczściwyich ludzi.

Höhnen, das, *s. n.* naygrawanie, szydzenie, naśmiewanie się.

Höhnerei, *s. f.* naygrawanie, szydzenie, naśmiewanie się, *drwienie*, proste słowo.

Höhnisch, *adj.* naygrawaiący, szydzący, naśmiewaiący się, höhnischer Mensch, szydzący y naygrawaiący się człowiek, höhnische Weiber, szydzące y naygrawaiące kobiety, Reden, szydząca y uszczypliwa mowa na śmiech.

Höhnung, *s. f.* szydzenie, naygrawanie się wiśmiewanie, przycinki żartobliwe.

Hojahnen, Hochjahnen, *v. n.* ziewać; nachläßige Leute, leniwi y gnusni ludzi, hojahnen sehr oft, ziewaią bardzo często, den schläfert es, der hojahnet, komu się spać chce, ten ziewa.

Hol, *adj.* s. Hohl.

Holbohrer, *s. m.* s. Hohlbohrer.

Hold, *adj.* życzliwy; gegen einen, komu, holder Mensch gegen mich, człowiek mi życzliwy.

Holderbaum, *ſ. m.* Holunderbaum, bes, vom Holderbaume, z bzu.

Holde Göttin, *ſ. f.* Laſki, łaſkawe Boginie.

Holdſelig, *adj.* łaſkawy, holdſeliger Mensch, łaſkawy człowiek, *znaczy także to co:* przyiemny, miły, holdſelige Rede, łaſkawa, przyiemna, miła mowa.

Holdſelig, *adv.* łaſkawie, miłe, miło, przyiemnie, *w tym ſamym ſenſie*, pięknie.

Hole, das, *ſ. n.* ſ. Hohle.

Höle, *ſ. f.* ſ. Höhle u. ſ. w.

Holen, *v.a.* przyprowadzić, zprowadzić; przywołać, zawołać, wołać, przyzwać; einen, kogo, einen laſſen, kazać kogo przyprowadzić, ich will den Schneider holen laſſen, ia chcę krawca kazać przyprowadzić, hole mir den Goldſchmidt, zprowadź mi złotnika, er hat mir einen ſchlechten Schuhmacher geholt, on mi zprowadził bardzo złe o szewca, hole mir einen andern, przyprowadź mi inszego; die Knaben, dzieci, chłopcow, einen aus Hetrurien holen, kogo z Hetruryi przyzwać, zprowadzić; aus der Fremde, z cudzych kraiow, einen vom Pfluge zum Bürgermeiſteramte, kogo od pługa na urząd Konsula, einen zu ſich, zawołać kogo do ſiebie; den Doctor, doktora, Medyka.

Holkehle, *ſ. f.* ſ. Hohlkehle.

Holla! *interj.* hola! hey; Junge! chłopcze! ſtille, hola! cicho! cyt!

Holland, *n. pr. n.* Holandya, Olendry, Batawia, nach Holland reiſen, do Holandyi poiechać, es gefällt ihm nicht nach Holland zu reiſen, nie podoba ſię mu iechać do Holandyi, ich reiſe bald nach Holland, ia wkrotce iadę do Holandyi.

Holländer, *ſ. m.* Olender, z Holandyi rodem, z Olender pochodzący.

Holländerinn, *ſ. f.* Olenderka, kobieta z Holandyi rodem, z Olender pochodząca.

Holländiſch, *adj.* Olenderski, z Holandyi, z kraiu Olenderskiego.

Holländiſch, *adv.* po Olendersku, z Olenderska, iak Olender, iak w Holandyi.

Hölle, *ſ. f.* piekło, Ort der Verdammten, mieyſce potępionych, Hölle der Gottloſen Strafen leiden, piekle cierpieć kary niezpo... einen aus ihr heraus holen, ... wadzić kogo z piekła, einen ſtürzen, kogo do piekła ztrącić, end die Thür zu ihr aufmachen, ...ſzno drzwi do piekła otworzyć, vorher zu ihr ſchicken, kogo ... do piekła przesłać, wie viel ſind in ihr, iak wiele iest tych ... mierali, w piekle.

Holleiſte, *ſ. f.* ſ. Hohlleiſte.

Höllenbraten, *ſ. m.* piekielna pie... paſtwisko piekielne, potępi...

Höllenfahrt, *ſ. f.* zſtęp, zchod do... po ktorym do piekła zſtępu...

Höllenfluß, *ſ. m.* piekielna rzek... ra, iak baią, w piekle y ko... płynie.

Höllengeiſter, *ſ. m. pl.* piekielne... diabli, duſze w piekłach zoſ...

Höllengötter, *ſ. m. pl.* piekielni... wie u Poetow, piekielne bo...

Höllenhund, *ſ. m.* piekielny pies, ... co piekła, iak baią, pilnuie.

Höllenpforte, *ſ. f.* drzwi do piekła, ... ta do piekła, drzwi piekielne.

... piekielne.

Höllenpfuhl, *ſ. m.* iezioro piekielne, ... piekła leżące według Poetow.

Höllenſchiffmann, *ſ. m.* przewoźnik ... kielny, co do piekła przewozi, ... niem Kharon.

Höllgen, *ſ. n.* Thälchen, plac w... podworeczko, in welchem viel ... holderbäume ſtehen, w ktorym ... iakenłowe drzewa ſtoią.

Hölliſch, *adj.* piekielny, hölliſche ... piekielne bogi, Gegend, piek... kraina.

Holma, *n. pr. f.* Holma, wyſp... *znaczy*, Ort, wo die Schiffe ... werden, mieyſce, na ktorym ... y ſtatki wodnę buduią, okr...

Holofernes, *n. pr. m.* Mann... Holofernes, imię Męſzczyzny.

Holper, *ſ. m.* chropowatość, chro... chropowacina, chropawe, nie...

Holpericht, *adj.* chropowaty, chro... chropaty, nie gładki, nie r... holperichte Örter, chropawe, ... wne mieyſca, holperichte Rede ... gładka mowa, nie zgrabna m...

Holſtebro, *n. pr. f.* Holſtebro. St... Jütland, miaſto w Jutlandyi.

Holſtein, *n. pr. m.* Holſztyn, Ol... Kſięſtwo, kray, Holſacya; ...ſztyńskie.

...iner, *f. m.* Holsztyńczyk, Holszty-
...nin, Holsat, z Holsacyi pocho-
...cy.
...merinn, *f. f.* Holsztynka, Olsztyn-
... Holsztynianka, Holsatka, biała-
...wa.
...nisch, *adj.* Holsztyński, Olsztyński,
...sacki, z Holsacyi. *adv.* po Hol-
...ńsku, po Olsztyńsku, po Holsac-
..., iak Holsat, iak Holsatka.
...te, *f. m.* Schimpfwort, zelżywe
...wo, ladaco, hultay.
...derbaum, *f. m.* Holderbaum, Flie-
... *adj.* bes, drzewo besowe, *pię-*
... *się mowi*, a niżeli bzowe. vom
...nderbaume, *adj.* besowy, zamiast
...y, bes, genit. *lepiey* besu, niż,
... Ort, wo der Holunderbaum wächst,
...sce, gdzie bes rośnie, besowina.
...erdusch, *f. m.* kierż, krzak, be-
...y. z kilkunastu gałęzi, lub, z
...ku.
...derstaude, *f. f.* besowy krzew,
...wo besowe, czyli, bzowe.
...derwein, *f. m.* wino besem, albo
..., zaprawne.
... *f. n.* drewno, drzewo; grünes,
...one; feuchtes, wiglotne; starkes,
...ne; fußdickes, na stopę grube,
...dne; dünnes, cienkie; großes,
...ikie, okrutne, ciężkie, *w tym że*
... *sensie mowi się*, co wielkie, o-
...ne drzewo; gut brennendes, do-
...e się palące; leichtes, letkie. Man-
...am Holze, niedostatek drew, nie-
...statek drzewa, Menge, Vorrath des
...zes, siła drew, wielka moc drew,
...zysposobienie drew, großen Hau-
... Holz aufsetzen, wielkie kupy,
...sy drew naskładać, Buchen im
...er härten, hartować, twardzić,
...no w ogniu; Holz hauen, drwa
...; spalten, drwa łupać, drewno
...; sagen, drwa piłą rznąć, zum
...n, drzewo do budowania, drze-
...na budowanie, zu Sturmdächern
...n, na daszki obronne, drzewo.
...; da wächst nicht viel Holz, tu
... wiele drzewa rośnie; *powtore*
...*zy to co:* Wald, las, bor, ins
... gehen, do lasu iść, vom Holze,
... z drewna, z drzewa, drewnia-
... Holz holen, sammlen, drwa no-
...drwa zbierać.
...nbeter, *f. m.* drzena czściciel, po-
...niciel.
...fel, *f. m.* leśne iabko, płonka,
...wo iabłonowe.

...olzart, *f. f.* siekiera do wykarczania korzeni drzewowych.
Holzbirn, *f. f.* leśna grożka, nie sadzona w ogrodzie.
Holzboden, *f. m.* drwalnia, schwowanie na drwa, lamus na drwa, komora na drwa, trage Holz in Holzboden, zanieś drwa do drwalni, hole Holz aus ihm, przynieś drwa z drwalni, z lamusa, z komory.
Holzbund, *f. n.* drew wiązań, w ktorey kilkanaście płatw drew.
Holzdarbe, *f. f.* Holzmangel, *f. m.* niedostatek na drwa, o drwa skąpo, drew niedostatek.
Holzen, *v. a. słowo w słowo, drzewować*, Holz im Walde hauen, drwa w lesie rabać.
Hölzern, *adj.* drewniany, hölzerne Sohlen, drewniane trepki, podeszwy, Steg, drewniane kładki, drewniane mosteczek, drewniany mostek, ława drewniana do przechodzenia.
Holzflöse, *f. f.* drewna tratwa.
Holzflöser, *f. m.* drewna tratewnik.
Holzförster, *f. m.* drewna leśniczy.
Hölzgen, *f. n.* drewienko, mache etwas von diesem, zrob co z tego drewienka.
Holzhacker, *f. m.* drew rąbacz, człowiek do rąbania drew, stroż.
Holzhandel, *f. m.* drwalne kupiestwo, handel drwalny, handlowanie drwami.
Holzhändler, *f. m.* drwalny kupiec, ktory drzewo przedaie, drzewem handluie.
Holzhauer, *f. m.* drew rąbacz, człowiek do drew rąbania, stroż.
Holzhauffen, *f. m.* stus, stus drew, stus drzewa; die Todten darauf zu verbrennen. do palenia na nim umarłych.
Holzhaus, *f. n.* drwalnia, gehe ins Holzhaus Holz zu holen, idż do drwalni drew przynieś.
Holzicht, *adj.* drewisty, drzewisty. iak drzewo, iak drewno, holzichte Erde, dreskista, drzewista, ziemia, Wurzel, drzewisty korzeń, Stein, drzewisty kamień, rodem y plecią do drzewa, podobny.
Holzkammer, *f. f.* drwalnia, na drwa komora, hole Holz aus ihr, przynieś drew z komory, laß in sie Holz tragen, każ do komory drwa znosić.
Holzmangel, *f. m.* s. Holzdarbe.
Holzmarkt, *f. m.* drewniany rynek, na ktorym drwa przedaią.
Holzsammler, *f. m.* drew zbieracz, ten co drwa zbiera.

dzić, *to ieſt*, być nad iego ſiły y poięcie.

Horn *n. pr. n.* Horna, Stadt in Holland, miaſto w Holandyi; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miaſta należący, *adj.* Hornański; Mann, Hornanin; Frauenzimmer, Hornianka, Graf von Horn, Hrabia z Horna.

Horn, *ſ. n.* rog; eines Thieres, iakiego zwierza, rechtes, prawy rog; linkes, lewy rog; langes, długi, wyſoki; ſtarkes, mocny, tęgi; abgebrochenes, ułomany, utrącony; krummes, krzywy, wykrzywiony, pokrzywiony; ſchwärzlichtes, czarniawy; hohes, wyſoki, kurzes, krotki; leichtes, letki, ſchönes, piękny; ſpitziges, kończyſty, vorwärts ſtehendes, na przodku ſtoiący, nach dem Maule wieder gehendes, ku pyſkowi na dół idący, aus einander ſtehende Hörner, rogi, daleko ieden od drugiego rozłożonie, mit Hörnern gewaffnet ſeyn, rogami być uzbroionym, Hörner des Mondes, rogi kſiężyca, Horn einer Armee, rog woyſka, *zwyczaynie ſię mowi*, ſkrzydło, ale ſię może mowić rog ſkrzydła, rog ſzyku; des Hafens, rog portu. ſtumpfe haben, mieć poutrącane, utrącone rogi, an einander probiren, rogow ſobie probować, *to ieſt*, bić ſię ieden z drugim, der vor Angſt möchte Hörner kriechen, ktoremu od frasunku, ledwie rogi nie wyroſną, in ein Horn mit einander blaſen, w ieden rog razem dąć, *to ieſt*, iedno z ſobą trzymać, iedno z ſobą myśleć, iedno z ſobą rozumieć, etwas auf ſeine nehmen, wziąć na ſwoie rogi iaką rzecz, interes robić, von Horne, *adj.* z rogu, rogowy, faſt wie Horn, prawie taki iak rog, gekrümmt wie Horn, zakrzywiony iako rog, das Hörner hat, rogaty, zu Horn werden, rogi rość, *Indic.* rogi rosną, kleines, mały rog, rożek, rożeczek, mit einem Horne, z iednym rogiem, iedno rogi, o iednym rogu, das zwei hat, co ma dwa rogi, o dwoch rogach, dwoy rogi, das drei Hörner hat, co ma trzy rogi, otrzech rogach.

Hornarbeiter, *ſ. m.* robotnik od rogu, ten co z rogu co wyrabia, rogownik.

Hornblaſer, *ſ. m.* trębacz na rogu, ten co na rogu trąbi.

Hörnern, *adj.* von Horn, ſ. Hörninn.

Hörnerträger, *ſ. m.* rogaty, rogaci, rogi noſi.

Hornfiſch, *ſ. m.* iglica, pewna ryba [illegible] ska, tak nazwana.

Hornfüßig, *adj.* rogo nogi, co ko[illegible] ma, z kopytami.

Hörngen, **Hörnlein**, *ſ. n.* roiek, [illegible] czek, maleńki, maluczki roiek.

Hornhaut, *ſ. f.* im Auge, rogowa [illegible] ra oczow.

Hornicht, *adj.* rogowy, z rogu, nichte Doſe, rogowa tabak[illegible] Schnabel der Vögel, rogowy [illegible] ptakow.

Hörninn, **Hörnern**, *adj.* rogowy, Horn, z rogu, hörninner Sch[illegible] der Vögel, rogowy dziub pt[illegible] *lepiey po Polſku wymowiſz:* u pt[illegible] u ptaku.

Hornitz, *ſ. f.* ein Ungeziefer, owa[illegible] wny, ſzerſzeń, ſierſzeń, die [illegible] toll machen, ſzerſzenie drain[illegible] iſt, złych gniewać.

Hörnlein, *ſ. n.* ſ. Hörngen.

Hornung, *ſ. m.* Luty, Februar, ander[illegible] nat des Jahres, drugi miesiąc w

Hornwerk, *ſ. n.* ſzaniec rogaty, [illegible] nes Feſtungswerkes, kſztałt fo[illegible] forteczney roboty; bedeckt [illegible] ſtung, zaſłania, zaſtawia forte[illegible]

Hörſtube, *ſ. f.* izba do ſłuchania, *zeſz nazwać, ſłuchalnia.*

Hort, *ſ. m.* Schutz, obrona, prote[illegible]

Hörter, *n. pr. n.* Hekſter, Stadt Weſtphalen, miaſto w Weſtfalii; oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſ[illegible] leżący, Hekſterſki.

Hoſen, *ſ. f. pl.* pludry, ſpodnie, po

Hoſenband, *ſ. n.* podwiązka, [illegible] blauen Hoſenbandes, order pod[illegible] zkowy granatowy, Angielski

Hoſenflicker, *ſ. m.* karpacz, to [illegible] karpa, łata, łatacz.

Hoſenknopf, *ſ. m.* guzik, u tego [illegible] do zapinania.

Hoſpital, *ſ. n.* ſzpital; für Arm[illegible] ubogich; für Kranke, na ch[illegible] für alte Leute, na ludzi zeſtar[illegible] y zgrzybiałych.

Hoſpitalmutter, *ſ. f.* Spitalmutter [illegible] tka ſzpitalna, goſpodyni ſzpita[illegible]

Hoſpitalvater, *ſ. m.* ſzpitalny oc[illegible] ſpodarz ſzpitalny.

Hoſpitalverwalter, *ſ. m.* dozorca ſz[illegible] ſtarſzy rządca ſzpitalu.

Hoſpodar, *ſ. m.* Fürſt in der Wal[illegible] Książe Wołoſki, Hoſpodar W[illegible] Muldawſki.

ilität, *ſ. f.* Feindſeligkeit, nieprzyiaźń.

t, *ſ. f.* pałka, taran brukarſki, bá- do wybiiania, palow, *to co*, Schläs l, wbiiak, etwas mit ihr hinein trei- n, einſchlagen, co babą, wbiiakiem, biiać w ziemię, die Pfähle ſind tief r ihr hinein zu treiben, pale trzeba boko babą powbiiać, die Pfähle nicht tief mit ihr eingeſchlagen wor- , pale nie głęboko były babą w mię powbiiane.

ich, *n. pr. n.* Hradysko, Hrady- . Stadt in Mähren, miaſto w rawie.

ntotten, *ſ. m. pl.* Hotentowie, Wöl- n Africa, narod w Africe.

ſubes, *n. pr. f.* Stadt in Portugal, rtuba, miaſto w Portugalii.

, *ſ. f.* ſakiewka, juczki, do no- ania na ramieniu.

n, *v. a.* dźwigać; einen, kogo; dem Rücken, na grzbiecie; der ar- Vater hucket zwei kleine Kinder einem Rücken, nędzny ociec ga dwoie małych dzieci na im grzbiecie, na plecach.

, *ſ. f.* Poſſa, brydnia, brydnie, e; die ſind nichts werth, ktore nic warty.

n, *ſ. f.* figlarſtwo, figlowanie, ne Worter ſind pure Hudelei, twoie wa ſą ſzczere figlarſtwa, prawdzi- figlowanie.

er, *ſ. m.* figlarz, der ſich nicht mt, ſolcher zu ſeyn, ktory ſię nie ſtydzi niem być.

chte, *adj.* figlarny; hudelichter Kerl, figlarny człek.

n. *v. a.* Poſſen treiben, veriren, ować, die ehelichen Leute hudeln mals, uczciwi ludzie nigdy nie ią, hudele oder packe dich fort, z ztąd, idź precz.

mannsgeſinde, *ſ. n.* ſtek oſtatni zu, naypodleyſzy gmin.

ckswald, *n. pr. m.* Stadt in Schwe- Hudwikswalda, miaſto w Szwe- .

, *n. pr. n.* Inſel im Baltiſchen ere, Huena, wyſpa na baltyckim rzu.

ta, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, eſka, miaſto w Hiſzpanii.

ſ. m. ſ. Huff. *ſ. n.*

, *ſ. f.* Stück Landes, wzor pola, ydzieści ſtay maiący.

nacht, *ſ. n.* czynſz, z tak wielkie- wzoru pola.

Huff, *ſ. n.* kopyto; Horn der Pferde an den Füßen, rog na nogach końſkich; hartes, twarde; hohles, dołkowate, wydrożone; hohes, wyſokie; rundes, okręgle; ſchäbigtes, obrażone, odbite; ungeſpaltenes, nie dwoione; eines Pferdes, u konia.

Hufeiſen, *ſ. n.* podkowa; einem Pferde auflegen, koniowi przybić podkowę podkuć konia, na iednę nogę, na dwie nogi, na trzy, na wſzyſtkie cztery nogi, einem aufſchlagen, komu podkowę przybić, das iſt, einen etwas bereden, welches nicht wahr iſt, wyperſwadować komu, aby wierzył, *to co*, nie prawda, du kannſt deinem Bruder nicht Hufeiſen aufſchlagen, ty nie możeſz podkowy twoiemu bratu przybić, *to ieſt*, nie wyperſwadzieſz, aby uwierzył, die Bedienten ſchlagen ihren Herren oft Hufeiſen auf, ſłudzy często przybiiaią podkowy ſwoim panom, wyperſwaduią im, aby wierzyli co nieprawda.

Hufſchmidt, *ſ. m.* kowal, ktory podkowy, robi y przybiia.

Hufſlattich, *ſ. m.* Roßhuf, ein Kraut, podbiał, grzybienie mniyſze, ziele.

Hugenotte, *n. pr. m.* Hugenot, Kalwini, albo Reformaci we Francyi tak nazwani.

Huhn, *ſ. n.* ſ. Henne.

Hübel, *ſ. m.* Hügelchen, guz, wyrosłość, gorka; an der Stirne, na czole.

Hübelchen, *ſ. n.* wyrosłość, goreczka; an einer Bohne, na ziarku bobu.

Hübelicht, *adj.* gorkowaty, wyrosły, guzowaty; Stirne, guzowate czoło, z guzem.

Hübſch, *adj.* śliczny, ładny, *więcey ieſzcze znaczy iak*, piękny, hübſche Gebehrden, Leibesſtellungen, śliczne, ładne, ieſta y układność ciała, poſtąć, *to co diminut.* piękniuteńki, piękniutki, hübſcher Knabe, piękniuteńki chłopczyk, hübſch ſeyn, ślicznym, ładnym, pięknym, piękniuteńkim być.

Hübſchigkeit, *ſ. f.* śliczność, ładność, piękność, artige, kształtna śliczność; ſeltſame, rzadka; der Augen, oczow.

Hüfte, *ſ. f.* oder das dicke Bein, łud, albo mięſiſta noga; das Schloß oben am dicken Beine, kłąb, na ſamym wierzchu u gory łuda, die Hüfte brechen, kłąb zbić, złamać, verrenkte, wywinąć nogę w kłębie, znaczy też krzyż, w tyle.

Hüftweh, *ſ. n.* ſcyatyka choroba, bol w krzyżu, einer, der es hat, ten co ma

Hüten, *v. a.* strzec, pilnować; einen, kogo; die Stadt, miasta strzec, pilnować, die kann auch einer, wenn er gleich hundert Augen hätte, nicht hüten, ktorych, choć by kto sto oczow miał, nie mogł by ustrzec, den Garten lassen, kazać ogrodu pilnować, *to co*, weiden, paść, pasać; die Kühe, krowy, sich hüten, siebie pilnować, strzec się: vor einem, przed kim, sich vor Gifte, strzec się trucizny, hüte dich, daß du ihm nicht gebest, strzeż się abyś mu nic niedał, hüte dich vor diesem Uebel, strzeż się tego złego, ein gewissenhafter Mensch hütet sich vor Übelthaten, sumienny człowiek strzeże się złych uczynkow, die ehrlichen Leute sollen sich vor Schandflecken hüten, uczciwi ludzie powinni się strzec plamy na dobrym imieniu, man muß sich überall hüten, trzeca się wszędzie strzec, vor dem man sich nicht hüten kann, czego się ustrzec nie można.

Hüten, das, *s. n.* strzeżenie, pilnowanie, wystrzeganie się.

Hüter, *s. m.* stroż; vorsichtiger, baczny; fleißiger, pilny, nieleniwy, nieospały, nieleżuch; albener, unvorsichtiger, głupi, niebaczny; stummer, niemy, wachsamer, czuły, czuyny; verschlagener, przebiegły; der selbst eines andern nöthig hat, ktory sam potrzebuie drugiego stroża; herrlicher der Schafe, przedni stroż owiec, einen zum Hüter über etwas setzen, kogo strożem nad czym postawić, strożem kogo czego uczynić, nakazać komu, aby był strożem, przełożyć kogo nad czym aby był strożem, naznaczyć kogo iakiey rzeczy strożem, Hüter des Tempels, stroż kościoła, am Thore, stroż u bramy, pilnuiący, strzegący bramy.

Hüterinn, *s. f.* strożowa, strożka; wachsame, czuła.

Hütte, *s. f.* hata, szałas; stroherne, słomiana, mit seiner fortrücken, ze swoią hatą pomykać się, kleine, hatka, Hütte vor die Sonne, hatka do uchylenia się przed słońcem.

Hüttchen, *s. n.* Hüttlein, hatka, hateczka; schlechtes Häuschen, domeczek, in seinem sitzen, w domeczku swoim siedzieć, Feld, oder Bürgerhütte der Soldaten, polna, albo obozowa hatka żołnierska, szałas.

Hüttenrauch, *s. m.* arszennik, *auripigmentum*, powtore znaczy: 2) *to co*, unruhiger Mensch, niespokoyny człowiek, kłutliwy, kłutnik.

Hütter, *s. m.* kapelusznik, inn[illegible] Hutmacher, ten co kapelusze [illegible]

Hüttchen, *s. n.* Hüttlein, czapeczka, [illegible] peluszek, mit einem unter dem [illegible] lein spielen, z kim pod kapeluszk[illegible] igrać, zmyślić co fałszywego [illegible] dzy sobą, zmowić się na iedno[illegible]

Hüttung, *s. f.* pilnowanie, strze[illegible] straż; des Viehes, strzeżenie [illegible] paszenie.

Huld, *s. f.* życzliwość, przychyl[illegible] łaska, dobre serce, łaskawe ser[illegible]

Huldgöttinn, *s. f.* łask Bogini.

Huldigen, *v. a.* na hołd przysią[illegible] poddaństwo; einen komu; [illegible] Kaiser, iako to Cesarzowi, [illegible] Land huldigen lassen, kray iak[illegible] prowadzić do uczynienia hołd[illegible]

Huldigen, das, *s. n.* hołdowanie, [illegible] uczynienie, hołdu wyznanie [illegible]

Huldigung, *s. f.* hołdu oddanie, przysiężenie, uczynienie.

Huldigungseid, *s. m.* przysięga na [illegible] Huldigungseid ablegen, przysięg[illegible] du uczynić, hołd poprzysiąć [illegible]

Hull, *n. pr. n.* Stadt in England, [illegible] miasto w Anglii.

Hulst, *n. pr. n.* Stadt in Fla[illegible] Hulst, miasto we Flandryi.

Human, *n. pr. n.* Stadt und groß[illegible] guth in Polen, Human, m[illegible] wielka włość w Polszcze, das [illegible] Humańczyzna.

Humberflud, *n. pr. n.* Fluß in En[illegible] Humberflud, rzeka w Anglii.

Humeur, *s. m.* (Umör) Gemüth[illegible] mung, Laune, umysł, humor [illegible] Humeur der Weiber wohl kenn[illegible] mor kobiet dobrze znać, das [illegible] nem Humeur zuwider, to iest [illegible] przeciwna moiemu humorow[illegible] Mensch von lustigem Humeur, [illegible] wiek wesołego humoru, von [illegible] lichem und gütigem, przyiacie[illegible] y dobrego humoru, von wid[illegible] und mürrischem, kwaśnego [illegible] tnego humoru człowiek, von [illegible] nehmen, przyiemnego humoru [illegible] sind einerlei Humeurs, iestes[illegible] dnakowego humoru; sehen, wa[illegible] für einen habe, widzieć, co k[illegible] humor ma, die einerlei haben [illegible] ieden, albo iednakowy humor [illegible]

Hummel, *s. f.* bąk; oder, truteń, [illegible]

Humoristen, *s. m. pl.* eine [illegible] Dichtergesellschaft in Rom, [illegible] Italiener belgi umori nennen, [illegible]

...ty, bractwo poetickie we Rzy-
...ie od Włochow *belgi humori* na-
...wani.

...nistisch, *adj.* (neu) launisch, der
... Launen hat, mit dem nicht
... umzugehen ist; 2) launigt voll
...ter Gedanken und Einfälle, von
...chen und Schriften, *nowe słowo:*
...odmienny. skrętny, z ktorym mo-
... nie przestawać; 2) wesoły, ży-
...y; pełny wesołych myśleni, o
...owiekach i pismach.

...e, *s. f.* kubek, kielich, einem mit
...ßen zusetzen, kogo wielkiemi kub-
...i, kielichami obkładać, das ist,
...owac.

...*s. m.* pies, ein Thier, zwierz;
...ter, żyźwy; der gut spüret, kto-
...obrze szuka; hungeriger, głodny;
...Hause, w domu, domowy; zur
...d, do polowania; furchtsamer, bo-
...wy; guter auf die Jagd, dobry
...owy, do polowania; wachsamer,
...ny: bei Nacht, w nocy; der an
... Kette liegt, ktory na łancuchu
...zany liga; der gut aussieht, kto-
...obrze wygląda, piękny; der
...rze Augen hat, ktory ma czarne
... z czarnemi oczyma; mit schwar-
... Watte, z czarnemi wargami;
...großen Lappohren, z uszami wiel-
...i zawiesistemi; mit einem dicken
...m und Halse, z grubym karkiem
...ą, der eine starke Stimme zum
...n hat, ktory mocny ma głos do
...ekania, z mocnym głosem; der
... großen Rachen hat, ktory ma
... wielki; läufiger, ktory się cie-
... suką; ein schwerleibiger, ciężki,
...ogący biegać, nie rączy; fetter,
...; straubichter, chudy; geschwin-
...rzy; starker, mocny; hurtiger,
...; vierschrötiger, ruby płaski;
...chelnder, łaszący się, podchle-
... frommer, dobry powolny, kto-
...e kąsa; hämischer, zły, ktory
... ktory się rzuca na kogo; ver-
...er, obłąkany; mit einer harten
...aarichten Brust, z mocnemi y
...atemi piersiami; mit großen
...n, z łapami y pazurami wiel-
...i, beißiger, kąsaiący; entlaufe-
..., ktory się wyrwał, uciekł z
...oller, rasender, wściekły; frem-
...bcy, nie swoy; greulicher, zia-
...fürchterlicher, straszny; auf dem
...rhofe, na folwarku, folwarczny;
...hirten, pasterski, pastuszy; an
...ette, na łancuchu, Hunde sind
...ersion 4. Th.

treue Hüter, psy są wierni stroże; schmeicheln, liebkosen ihre Herren, podchlebiaią panom woim, łaszą się koło swoich panow; hassen Fremde, nienawidzą obcych; haben einen starken Geruch zum Ausspühren, maią bardzo ostry węch do wytropienia, szukaią dobrze; bellen und beißen, szczekaią y kąsaią; kennen die Diebe, znaią złodzieiow; schnopern und spüren alles aus, wąchaią y tropią wszystko; lecken etwas, łizą co, bei Tage den Hund einsperren, we dnie psy zamykać; bei Nacht los lassen, na noc psa spuszczać; zerreißen etwas, szarpaią co; bellen einen an, szczekaią na kogo; bellen, wenn sie in dem Hause allein gelassen werden, szczekaią, gdy same tylko są zostawione w domu, einen Hund mit einem Steine werfen, na psa iakiego kamień rzucić, cisnąć, mit Steinen nach einem Hunde werfen, kamieniami za iakim psem rzucać; blöcken die Zähne, wyrcząścinaią zęby, den Hund zerren, böse machen, psa drażnić, zaczepiać, der Hund liegt stille, pies cicho leży, einen Hund gänzlich stillen, psa wcale uciszyć, ab, nie szczekał, der Hund hat mich in die Hand gebissen, pies ukąsił mnie w rękę, den Hund mit etwas anbinden, psa uwiązać na czym, auf Hunde Art, po piesku, iak pies, iak psy, von Hunden, psi, ze psa, es ist ein Hund dahinter begraben, pies tam iest pod tym zagrzebany, *to znaczy*, ci ludzie co nie dobrego myślą, an kleinen Riemchen lernt der Hund Leder kauen, na małym rzemyczku uczy się pies, całą skorę, ziadać, *to przy, słowie znaczy:* od małych rzeczy trzeba zaczynać, od małych rzeczy trzeba na przod przyzwyczaiać, viele Hunde sind des Haasen Todt, kędy wiele psow tam pewna śmierć zaiąca, *znaczy*, aby wielu niegniewać, aby sobie nie robić, nieprzyiacioł, bo im nie zdurza.

Hund-, *adj.* vom Hunde, psi, psia, psie.

Hundebrodt, *s. n.* ieść dla psow, osypka, ktorą dla psow parzą.

Hundefell, *s. n.* psia skora; gebräuchlich zu vielen Sachen, zdatnia do wielu rzeczy.

Hundefleisch, *s. n.* psie mięso, psi ścierw, ścierw ze psa, mięso ze psia.

Hundefresser, *s. m.* psow pożerca, co psy ziada, iak wilk czyni.

Hundegebiß, *ſ. n.* pſi zwyczay, na drugich ſzczekać, drugich kąſać.
Hundehaut, *ſ. f.* ſkora ze pſa, pſia ſkora.
Hundehütte, *ſ. f.* pſia hata, hata na pſa, w ktorey pies lega.
Hundejunge, *ſ. m.* młody pies, ieſzcze nie weſzczwany, niezaprawiony, *metaph.* młody chłopiec, niebywały nieznaiący ſię ieſzcze.
Hundeloch, *ſ. n.* pſia dziura, więzienie tak, żarłem Niemieckim nazwane.
Hundepeitſcher, *ſ. m.* ten co pſy ćwiczy, biie.
Hundert, *num. card.* ſto, hundert Tage, ſto dni, hundert und zehen Jahre, ſto dziefięć lat, hundert Jahre, ſto lat, aus hundert beſtehend, ze ſtu złożony, *także*, ſetny; dergleichen Gewicht, centnar, ſetna waga, Compagnie von hundert Mann, kompania ze ſtu luzi, w ktorey ſto ludzi, zu hundert theilen, na ſto dzielić, hundert und hundert, po ſto, hundert Soldaten aufführen, ſto żołnierzy wyſtawić, wyprowadzić, Eintheilung unter hundert Mann, dzielenie na ſto ludzi, zu hundert gehörig, ſetny, hundert Männer, ſto mężow, ſto panow.
Hundertſte, *num. ord. et ſ.* ſetny, hundertſter Theil, ſetny dzień.
Hundertblättericht, *adj.* ſtoliſtkowy, Roſe, *ſ. f.* ſtoliſtkowa roża.
Hundertfach, *adj.* ſtokrotny, hunderfache Mauer langt nicht zu, die Dinge zu erhalten, y ſtokrotny mur nie upilnuie, nie uchowa nigdy rzeczy.
Hundertfältig, *adj.* poſtokrotny.
Hundertfältig, *adv.* poſtokrotnie, *albo* po ſto.
Hundertfüßig, *adj.* o ſtu nogach, ſtonog, maiący ſto nog.
Hunderthändig, *adj.* o ſtu rękach, ſto rąk maiący.
Hundertjährig, *adj.* ſtoletni, hundertjährige Spiele, ſtoletnie gry, Zeit, ſtoletni czas.
Hundertköpfig, *adj.* ſtogłowowy, o ſtu głowach, hundertköpfiges Ungeheuer, poczwara o ſtu głowach.
Hundertkörnicht, *adj.* ſto ziarnowy, o o ſtu ziarnach, będący.
Hundertmal, *adv.* ſto kroć, ſto razy, hundert und achtzigmal, ſto oſimdziefiąt razy, ſich eher hundertmal umſehen, ſto razy ſię obeźrzeć pierwey niżeli, hundermal ſo viel, ſto razy tak wiele. hundertmal ſo theuer, ſto razy tak drogo; verkauft werden, koſten, być przedanym, koſztować.
Hundertpfündig, *adj.* ſto funtowy hundertpfündiges Gewicht, ſto fu waga.
Hunderſäulig, *adj.* na ſtu ſł Gallerie, galerya na ſtu ſlup ſtu kolumnach.
Hundeſchläger, *ſ. m.* bycel, co ſtryczek łapie y pałką zbiia
Hundsbiß, *ſ. m.* pſie ukąſzenie, kąſaią; od pſa ukąſzenie.
Hundsfliege, *ſ. f.* pſia mucha, rol lecie naywięcey bywa.
Hundsfutt, *ſ. m.* człowiek ladac czenny, ſzuia; chłyſtek.
Hundshunger, *ſ. m.* głod pſi, ta ki głod, iak w pſie.
Hundsigel, *ſ. m.* iż ze pſiem pyſz maiący pyſzczek do pſiego p
Hundskopf, *ſ. m.* pſia głowa, głową, maiący pſią głowę.
Hundsmücke, *ſ. m.* pſi komor naybardziey kąſa.
Hundsrück, *n. pr. m.* Landes der Pfalz, Hundsryk, kraik latynacie.
Hundsſterne, *ſ. m. plur.* pſia kanikuła, pieſek.
Hundstage, *ſ. m. plur.* dni kani pieſkowe dni, w ktorych kſze gorąca.
Hundvoigt, *ſ. m.* pſiarczyk co n nią przełożony; *przeſtrz.* iſt der Deutſchen Hundsv Hundsvott und bedeutet mit der über die Hunde geſetzt iſt
Hundszunge, *ſ. f.* ein Kraut, ziele; *połac.* Cynogloſſa.
Hungen, *n. pr. n.* Stadt im W ſchen, Hungena, miaſto w wſkim.
Hungarn, *n. pr. n.* Königre ropa, Węgry, kroleſtwo w
Hunger, *ſ. m.* głod; langer, ſcher, cały; häßlicher, ſter, oſtatni; geringer, rer, ciężki; trauriger, ſmutny, bardzo wielki; śmiertelny; war damals in przed tym w Azyi, ſich des Hungers entledigen, iedząc głodu ſię pozbyć, otrząſnać, mit Eſſen den ſtillen, iedzeniem głod uſpo den Hunger mit Brode, uſpok chlebem, vor Hunger ſaſt z głodu prawie umarłym by ſie der Hunger plagt, treibt, głod dręczy y ściſka, das Volk vor Hunger ſterben laſ

nie bronić, aby pospolity gmin od głodu umierał, Entstehung des Hun-
ers, wytrzymanie głodu, cierpli-
wość na głod, eines Unbändigkeit mit
Hunger zähmen, czyią nieochełznaną
więtność, gwałt, głodem ukrocić,
Hunger sterben, od głodu umrzeć,
sind mehr Hungers gestorben, als
rch das Schwerdt umgekommen,
ęcey ich głodem pomarło, iak
ezem poginęło, den der Hun-
treibt, ktorego głod ściska, mit
nger quälen, kogo głodem mo-
ć, der Hunger nimmt überhand,
d co raz większy wszędzie, län-
ihn aushalten, dłużey głod wy-
ymywać, cierpieć, am wenigsten
ieben vertragen können, naymniey
k głod zierpieć, głod znosić, der
nger fällt einen an, głod na kogo
pada, hat mich angefallen, głod mię
adł, sich selbst mit Hunger hinrich-
, siebie samego głodem zabiiać,
Hunger einen aufreiben, głodem
o zwoiować, pokonać, keinen lei-
dürfen, nie moc bynaymniey
u cierpieć, den äußersten leiden,
postatnieyszy głod cierpieć, der
nger fordert mich zum Essen, głod
musi do iedzenia; przyniewala
n iadł, ist ein guter Koch, głod
dobrym kucharzem, theils frei-
ger, theils gezwungener, częścią
owolny, częścią a przymuszenia
durch Hunger und Purgieren
mattet werden, głodem y purga-
mi siać się osłabionym, słabieć,
en vom Hunger abgematteten erqui-
, kogo głodem osłapionego, zwą-
ego pokrzepić, bis auf den drit-
Tag aushalten, aż do trzeciego
głod wytrzymać, der Feind hat
den so großen ausgehalten, nie-
ciel długo wytrzymał głod,
anger aus, wytrzymui dłużey

ig, *adj.* głodny; zgłodniały, mit
hungerigen Magen zu einem
en, z głodnym żołądkiem przy-
o kogo, komm niemals mit dem
rigen Magen zu mir her, nie-
nodź nigdy z głodnym brzu-
do mnie.
leiden, *v. n. irr.* głod cierpieć,
zymywać, głów wytrwać.
leider *s. m.* głodny, zgłodniały,
cierpiący, w głodzie zostaiący.
n, *v. n.* łaknąć, ieść chcieć,
ię, chcieć, daran man hungert,

czego kto łaknie, dergleichen Hun-
gertage, postne dni, suchotne dni,
w ktorych kto suchotami iest, es hun-
gert mich, ieść mi się chce.
Hungern, das, *s. n.* łaknienie, ieść się
chcenie, ieść chcieć, twoie ieść
chcieć.
Hungersnoth, *s. f.* głod, *słowo w słowo*,
potrzeba głodnowa, albo potrzeba
głodu.
Hure, *s. f.* Huhre, kurwa; welche die Leute
um das Ihrige bringet, ktora ludzi
przywodzi do stracenia maiątku.
Huren, *v. n.* kurwić, kurestwem się
bawić, z kurwami przestawać.
Hurengesell, *s. m.* kurwiarz.
Hurengewinn, *s. m.* zarobek kurewski,
Huren halten, kurwy trzymać.
Hurenhandel, *s. m.* kurwami kupcze-
nie.
Hurenhaus, *s. n.* bordel.
Hurenjäger, *s. m.* kurwiarz.
Hurenkind, *s. n.* kurewskie, dziecie,
z kurwy syn.
Hurenleben, *s. n.* kurewskie życie.
Hurenlied, *s. n.* kurewna piosnka.
Hurenlust, *s. f.* spryt kurewski.
Hurenstirn, *s. f.* bezwstydne czoło.
Hurenwebel, *s. m.* co kurwy naprze-
day trzyma.
Hurenwirth, *s. m.* co kurwy przecho-
wnie y przedaie; unflätiger, plu-
gawy, nie czysty; gottloser, niezbo-
żny; leichtfertiger, płochy, ładaco;
meineidiger, krzywoprzysiężny; be-
trügerischer, zdradliwy, oszukaniec;
verfluchter, przeklęty; Verderber der
jungen Leute, zgorszenie, zepsucie
młodych ludzi; unverschämter, nie
wstydliwy; diebischer, złodziey; ab-
geben, kuplerem być.
Hurerei, *s. f.* kurestwo.
Hurtig, *adj.* ochotny, prędki, bystry,
ochotny y prędki do wszystkiego, do
pracy, do usługi; nieleniwy, niero-
zlazły, hurtiger Kopf, prędka głowa,
nicht alle sind so hurtig, nie wszyszy
są tak prędkiemi, tak prędcy, hur-
tig seyn, prędkim, ochodnym być,
hurtig seyn wollen, chcieć być pręd-
kim, ochodnym, sie sind hurtig auf
den Füßen, są prędcy oni w nogach,
hurtig vor andern seyn, prędszym być
nad inszych, soll man hurtig seyn,
trzeba być prędkim, ochotnym.
Hurtig, *adv.* prędko, ochotnie, szypko,
nie leniwo, nie rozlazło, hervorlan-
gen, czego prędko dobyć, dostać, co
prędko dobywać, dostawać, in seine

Herberge gehen, prędko do swoiey gospody iść.

Hurtigkeit, *s. f.* prędkość, ochota, wesołość; im Schreiben, w pisaniu; im Jagen, w polowaniu, des Gemüths, prędkość, obrot, szypkość umysłu, bystrość.

Hurtiglich, *adv.* ochotnie, prędko, bystro; szypko, obrotnie, z ochotą.

Husiatin, *n. pr. n.* Stadt in Polen, Husiatin, miasto w Polszcze.

Hussar, *s. m.* hussar, ungarischer Reuter, raytar, żołnierz konny Węgierski.

Husten, *s. m.* kaszel; frischer, świeży; trockener, suchy, der Wein reitzet und macht ihn schlimmer, wino sprawia kaszel y ieszcze go gorszym czyni, nichts durch denselben auswerfen, nie wyrzucać nic przez haszel, der Husten ist gegen Rauhigkeit beschwerlich, kaszel iest cieżki, dla darcia; kann kaum currirt werden, wenn er alt geworden ist, ledwie może być ukurowany, kiedy iest zastarzały, bei dem man auswirft, przy ktorym wyrzucaią flegmę, kaszląc; da man nicht auswirft, przez ktory flegmy nie można wyrzucić, der Essig stillt den alten, ocet uspakaia stary kaszel, kaszel folguie po oczbie, kleiner, mały kaszel, kaszelek, verursachen, kaszel sprawić, kaszlu nabawić, kaszel sprawiać, kaszlu być przyczyną, wegen des Hustens kann er nicht sprechen, dla kaszlu nie może nic mowić, ich werfe noch bei meinem aus, ia wyrzucam ieszcze flegmę przez moy kaszel, das ist immer zu vermeiden, was den Husten verursachet, tego się zawsze trzeba wystrzegać, co kaszel sprawuie.

Husten, *v. n.* kaszlać, kaszleć, man will gern husten, chce się kaszleć, radby kaszleć. ich huste nicht gern, ia nie rad kaszlę, die Kinder husten, dzieci kaszlą.

Husten, das, *s. n.* kaszlanie, kaszlenie, die Zunge im Husten herausstrecken, w kaszlu ięzyk wyciągać, er hustet so stark, daß er die Zunge im Husten herausstreckt, on tak mocno kaszle, że aż ięzyk kaszląc wyciąga, dein Husten ist beschwerlich, twoie kaszl[illegible] iest ciężkie, przykre.

Hustlein, *s. n.* kaszelek; kleines, m[illegible] seltsames, rzadki, nieczęsty.

Hut, *s. f.* Wache, *s. f.* warta, [illegible] stroża, auf der Hut stehen, na [illegible] cie stać, na straży stać, wegen Ausfälle auf guter stehen, dla [illegible] czek, dla naiazdow, być na [illegible] straży, straż dobrą trzymać, [illegible] wko wycieczkom y napaściom [illegible] fern auf ihr stehen, zdaleka [illegible] strazy, na warzie, auf der Hut [illegible] szpiegować, wypatrywać, er [illegible] gen seiner Feinde immer auf der [illegible] on zawsze szpieguie swoich [illegible] przyiacioł.

Huth, *s. m.* den man auf den Kopf [illegible] kapelusz, ktory na głowę kład[illegible] Huth auf dem Kopfe haben, m[illegible] głowie kapelusz, aussetzen, ka[illegible] wdziać, abnehmen, kapelusz [illegible] runder, okręgły; mit einem [illegible] Rande, ktory ma kapelusz n[illegible] wie, mowi się w kapeluszu. [illegible] peluszu iest, w kapeluszu ch[illegible] niego kapelusz na głowie, k[illegible] szem ma głowę nakrytą, nakr[illegible] peluszem głowę.

Huthmacher, *s. m.* kapelusznik, r[illegible] ślnik, co kapelusze robi.

Huthschnur, *s. f.* sznurek, ktory [illegible] pelusz w koło bywa związany.

Huthstaffirer, *s. m.* ten, co ka[illegible] wystraia y inne czapki.

Huthwenden, das, *s. n.* kapelusz[illegible] wrocenie.

Huthwender, *s. m.* kapelusznik [illegible] wrocz kapelusza.

Hut Zucker, *s. m.* głowa cukru [illegible] sechs Pfund, sześcio funtowa.

Huy, *n. pr. f.* Stadt im [illegible] Hwia, miasto w Leodyiskim.

Hyacinthe, *s. f.* Hyacynthe, ein [illegible] hiacynt, kwiat pewny.

Hyacinth, *s. m.* Hyacynth, ein [illegible] stein, hiacynt, kamień drogi, pe[illegible] go gatunku.

Hyacynthenfarbig, *adj.* hiacyntowe[illegible] by, hiacyntowego koloru.

Hypothek, *s. f.* zastaw dobr nie[illegible] mych, klucza, miasta, wioski.

Hysop, *s. m.* s. Ysop.

Hysopwein, *s. n.* s. Ysopwein.

J.

oder i, neunter Buchstabe des Al-
phabets, J, albo i, dziewiąta lite-
w alfabecie. Dieser Buchstabe ist
wohl im Deutschen, als Polnischen
ein Vokal, bald ein Consonans und
Polnischen wird er geschrieben, J i
alis, aber, j Consonans. J litera
w Niemieckim, iak y w Polskim,
czasem Vocalis, czasem Conso-
ale w Polskim pisze się Voca-
J i, Consonans zaś, j.
adv. owszem y owszem, ba tak,
owszem, die Sache ist also nicht
? ja sie ist die Beste, rzecz tak nie
dobra? ba y owszem naylepsza,
szem naylepsza, ba naylepsza y
szem naylepsza, ja vielmehr, y
szem tym bardziey, ra czey o-
em, ich soll dich haben sehen wol-
iam cię chciał widzieć, ja viel-
r habe ich vor dir nicht wollen ge-
n seyn, raczey owszem ia nie-
iałem być od ciebie widzianym,
llerdings, y owszem wcale, bez
pienia, ich habe gefragt, ob denn
n Vater Paulus und andere lebten?
rdings, antwortete er, leben diese,
ałem się, ieżeli by moy oyciec
ł y inni żyli? y owszem bez
enia, on odpowiedział; żyią
trügst du ihn denn so? ja er hat
viel mehr betrogen, tak to go ty
isz? ba on mię owszem wiele
wiodł, ja um so viel, auch mehr,
y owszem tym bardzey, tym
ey, ak, ja freilich! tak, pra-
sollte er deswegen verdammt
en, miał by on być dla tego po-
nim? ja freilich, tak prawda,
odpowiedział, ja freilich bewegt
das große Rathslicht, tak pra-
mięsza mię to wielkie Senatu
tło, ja freilich geht man damit
tak prawda, o to chodzi, o to
; to co, ja gar im Polnischen, y
zem w Polskiem, ihr sehet den
eral der Feinde in der Stadt, ja
n dem Rathe, widzicie Hetma-
nieprzyiacielskiego w mieście y
m w samym Senacie, ja gewiß,
zapewne, sagst du das? mowisz
? gewiß, ich sage es, tak zape-
mowię to, ja noch darzu, owszem
ze do tego, er antwortet ja, oder
, on odpowiada tak, albo nie,
ja sagst du, er ist bald darauf gestorben,
tak co ty mowisz, on w krotce po-
tym umarł, ja er wird auch wünschen
müssen, owszem on będzie musiał ży-
czyć, ja, sie sind noch uneins, oni są
ieszcze w niezgodzie, ja hinter sich,
wie die Bauern die Spieße tragen,
dafür sorget auch das Volk, tak, lud
się bardzo o to turbuie, iak chłopi
spisy noszą, o te, fraszkę lud nie
stoi, tey brydni lud nieuważa, ja sa-
gen, mowić tak, podtakiwać, pot-
wierdzać; zu etwas, w czym, ja, oder
nein antworten, tak, albo nie, odpo-
wiedzieć, ja was noch mehr ist, so ler-
nen sie auch etwas, owszem co wię-
ksza, uczą się przecie czego.

Jachzorn, *s. m.* gniewliwość, popędli-
wość, gniew; *gdy znaczy to co*, gnie-
wliwość, vor Jachzorne brennen, ro-
zpalić od gniewliwości; damit an sich
halten, utrzymywać gniewliwość w
sobie, ihr sollet ihn an euch halten,
wy powinniście gniewliwość w was
utrzymywać, sie können ihren nicht
an sich halten, oni nie mogą utrzy-
mać swoiey gniewliwości, denselben
wider einen auslassen, wywierać gnie-
wliwość przeciwko komu, na kogo,
warum läßt du ihn wider mich aus?
czemu ty twoię gniewliwość wywie-
rasz przeciwko mnie? es ist einem
Sohne nicht erlaubt, ihn wider seinen
Vater auszulassen, nie godzi się syno-
wi wywierać gniewu przeciwko
swoiemu oycu, halte ihn an dich, trzy-
may twoy gniew, twoię popędliwość,
mit deinem machst du es nicht, twoią
popędliwością nic nie wskurasz, ich
brenne vor Jachzorne, cały w ogniu
iestem od gniewu.

Jachzornig, *adj.* gniewliwy, popędli-
wy; prędki, *gdy znaczy to co*: gnie-
wliwy, jachzorniger Alter, gniewli-
wy, popędliwy starzec; prędki, kto-
ry się prędko rozgniewa, jachzornige
Frau, gniewliwa, popędliwa, pręd-
ka pani.

Jachzornig, *adv.* gniewliwie, popędli-
wie, z gniewiem, prędko; żwawo;
im Lehren verfahren, gniewliwie, po-
pędliwie, żwawo w uczeniu postę-
pować, verfahre niemals jachzornig
im Handeln, nie postępuy sobie nigdy
popędliwie w czynieniu.

Jacobiner, *ſ. m.* ein Dominikanermönch, Jakubin, Dominikan; in der neuen Bedeutung: ein Jacobiner, ein Mitglied der bekannten Volksgeſellſchaft, welche die eifrigſte Vertheidigerinn der republikaniſchen Conſtitution in Frankreich zu ſeyn ſich rühmte, ihre Sitzungen in dem ehemaligen Jacobinerkloſter zu Paris am Thore St. Jacob hielt und davon ihren Namen bekam; nach ihrem Sturze hieß man die Jacobiner auch Guillotinenritter, *w nowym znaczeniu:* Jakubin, ſpołeczłon znaiomeg ſpolności narodowey, ktora nayżwawſzym bronicielem była conſtitucyi rzeczypoſpolitey we Francyi ſię wynoſiła, ſwoie ſiedzenia w przeſzłym klaſztorze jakubowym w Paryży przed bramą S. Jakuba miała i od tego ſwoie imię nabyła; po ich przypadku Jakubinowie także Guillotinowi kawalerowie byli nazyweni.

Jacobinerie, *ſ. f.* (neu) Jacobinergeſellſchaft, *nowe słowo:* Jakubinowa ſpolność. Jakubinow towarzyſtwo.

Jacobinerinn, *ſ. f.* Dominikanernonne, dominikanka; in der neuen Bedeutung: eine Jacobiniſchgeſinnte, oder Frau eines Jacobiners, *w nowym znaczeniu:* Jakubinowa, Jakubina pani, ktora tak Jakubiny myśli.

Jacobiniſch, *adj.* neu) zu der Parthei der Jacobiner gehörig, deren Grundſätze habend, *nowe słowo:* Jakubinowy, do partyi albo ſtrony Jakubinowey należący, ich naypierwſze propożycye maiący.

Jacobiniſmus, *ſ. m.* (neu) die Parthei, Lehre und Geſinnung der Jacobiner, *nowe słowo:* partya, nauka, umyſł Jakubinow, nauka Jakubinowa.

Jacobsbirn, *ſ. f.* małgorzałka gruſzka, dożrzała, w Lipcu.

Jacobsſtab, *ſ. m. słowo w słowo,* Jakubowa laska, ein Geſtirn, gwiazda pewna, *poł.* Orionis cingulum, z Łacińskiego tego słowa, pas Oryona.

Jacobsſtraße, *ſ. f.* ein weißer Streif am Himmel, *słowo w słowo,* Jakubowa droga, biała ſtręfa na niebie, *po Polsku,* zwyczaynie ſię nazywa: mleczna droga, bo biała ieſt iak mleko ta ſtreła, od wielkiey kupy gwiazd; *połacin,* via lactea.

Jactantiös, *adj.* (neu) prahleriſch, *nowe słowo:* chlupny, chełpliwy.

Jäger, *ſ. m.* łowczy, myśliwiec, myśliwy, *ſubſt.* ſonderlicher, oſobliwy, guten und ſonderlichen Jäger hab mieć dobrego y oſobliwego my wca.

Jägerei, *ſ. f.* łowieſtwo, polow myśliſtwo, ihr zugethan ſeyn, przywiązanie do myśliſtwa, l myśliſtwo, polowanie, kochat w myśliſtwie, w polowanie, pić ſię w myśliſtwie, w polow junge Leute ſind ihr oft zugethan, dzi ludzie często lubią myśliſtw utopieni w myśliſtwie.

Jägergarn, *ſ. n.* ſieci myśliwskie: ges, długie, ſ. Jägernetz.

Jägerhelm, *ſ. m.* czapka myśl czapka na polowanie, do polow

Jägerhund, *ſ. m.* pies myśliwski, do polowania, pies do łowow.

Jägerhuth, *ſ. m.* czapka myśliwska peluſzek myśliwski.

Jägerinn, *ſ. f.* łowczyna, myśliw śliwcowa, myśliwczyna.

Jägeriſch, *adj.* myśliwski, my łowczy, łowiecki; co do polo pależy.

Jägermeiſter, *ſ. m.* łowczy; ktor śliſtwem, łowami zawiaduie dzi.

Jägernetz, *ſ. n.* ſieć, ſieci myśl parkany, *w tym ſamym ſenſie:* ſtricken, ſieci dziać, wiązać, nen, ſieci poſtawić, ſieci ſtawia Jägernetz verfällen, w ſieci w einen treiben, kogo w ſieć wp napędzić, napędzić kogo do die Hunde haben zwei Wölfe getrieben, pſy dwoch wilkow dziły do ſieci, es iſt eine enge Kunſt, Jägernetze zu ſtricken, miła ſztuka, umieć ſieć myśl wiązać, dziać, der von den getriebene Hirſch verfällt in napędzony od pſow ropcz w ſieć myśliwską, das iſt leichte Kunſt, die Jägernetze nen wiſſen, ieſt to nie tak łatwa ka umieć ſieci myśliwskie ſtr

Jägerſpieß, *ſ. m.* rohatyna, *ale właściwiey,* rahatyna, cia mit dem Jägerſpieße durch zwierza robatyną przebić, ger mit ſeinem ſtößt das wilde durch, myśliwiec ſwoią ro przebiia dzika, mit demſelb wilde Schwein auffangen, rw oſzczepem trafić dzika.

Jäh, *adj.* ſteil, przykry z gory, Weg, przykra droga z gory przykre mieyſce, Felß, przykr

ie spadzisto y płaskawo idąca, ale
rosto na doł, Hügel, przykry nago-
k, prosto na doł spadaiący.
ling, *adj.* prędki, nagły, *to co*, ge-
wind, szypki, jählinger Tod, na-
n śmierć, Rathschluß, nagła rezo-
cya, nagłe namyślenie się. An-
nft, nagłe przybycie, nagłe przy-
ie. nagły przyiazd, Einfall der
nde, nagła napaść nieprzyiacioł;
fall, nagły przypadek, nagły tre-
ek, Krieg entstehet, nagła woyna
staie, Reise, nagła podroż, Ab-
, nagły odiazd, nagłe odeyście,
le odiechanie, Furcht, nagła bo-
. Abfall, nagłe odpadnienie, od
ny, od kogo, Freude, nagła ra-
, nagła uciecha, es ist ihm jäh-
ingekommen, zurück zu ziehen,
le się mutrasiło wrocić się nazad.
ng, *adv.* nagle, *to co*, steil, ge-
nd, prędko, z nagła, przykro;
oka, der Berg, der jähling in
Höhe geht, gora, ktora przykro
orę idzić, jähling reich werden,
le stać się pogatym, darzu kom-
, nagle przypaść dokąd, sterben,
le umrzeć, vorgehen, nagle mi-
, hineinbrechen, nagle dokąd
ść, der Feind hat jähling in die
tt hinein gebrochen, nieprzyia-
nagle do miasta wpadł, niemand
jähling reich und glücklich, nikt
nagle nie stał bogatym y szczę-
ym, brich jähling hinein und sage,
dniey tam nagłe y powiedz,
ling sterben ist ein schrecklicher Tod,
gle umierać, *t. i.* straszna śmierć,
r die andern, dla innych, unser
glück ist jähling vergangen, nasze
szczęście nagle winęło, ich komme
ling zu euch, ia nagle przydę do
.
n, *v. n.* ziewać, gębę otwieraiąc
ech razem wypuszczaiąc, faule
jähnen immer, leniwi ludzie
sze ziewaią.
n oder Gähren, *v. n. irr.* kwasić
robić, ruszać się, vom Teige, o
cie burzyć się; vom Weine, prze-
racać się, das Bier jähret, piwo
bi, der Teig jähret, giert, ciasto
rusza.
ig, *adj.* roczny, roczniak, ein Jahr
, co tylko rok ma, oder lang, co
go, przez rok, co się przez rok
gnie, jähriger Saame, roczne na-
nie, jähriges Alter, roczny wiek,
hriger Nagel, roczny pazur, jähri-
ge Zeit, welche die Sonne mit ihrem Umlaufe bestimmt, roczny czas, ktory słońce swoiem obiegiem oznacza, jährige Zeit vollenden, roczny czas z pełna, Aufwand, roczny nakład, roczny koszt.

Jährlich, alljährlich, *adj.* roczny, do roczny, co bywa co rok, jährliche Abwechselung der Hitze und Kälte machet die Luft, powietrze sprawuie roczne przemiany ciepła y zimna, Priester, roczni księża, Feste, co roczne, doroczne święta, Abwechselungen der Witterung, roczne przemiany powietrza, pogody, słoty, Früchte, co roczne urodzaie, jährlicher Unterhalt, roczna pensya; empfangen, roczną brać pensyą, roczne wyżywienie.

Jährlich, *adv.* alle Jahre, rocznie, co rok; den Tribut abführen, co rok podatek oddawać, etwas an einem gewissen Tage hersagen, co rok pewnego dnia co odmawiać, das heilige Abendmahl wird jährlich gehalten, co rocznie Wieczerza pańska odprawuie się.

Jämmerlich, *adj.* nędzny, biedny, mizerny, jämmerliches Ding, biedna, nędzna rzecz, jämmerlicher Anblick, biedne, nędzne spoźrzenie, Gestalt, zędzna y żałosna postać, ist es nicht ein jämmerliches Ding, nie iest to nędzna rzecz, du stellest dich in so jämmerlicher Gestalt, ty się pokazuiesz w tak żałosney postaci.

Jämmerlich, *adv.* żałośnie, biednie, nędznie, klagen, żałośnie lamentować, narzekać, ihr habt Ursache so jämmerlich zu klagen, wy macie przyczynę tak żałośnie, narzekać.

Jaen, *n. pr. n.* Stadt in Spanien, Jaena, miasto w Hiszpanii; *pol.* Gienna.

Jäten, *v. a.* Unkraut ausrotten, chwast, zielska, z korzeniem wyrywać, *iednym słowem*, pleć, die Bohnen, bob pleć, die Saat, to co zasiane iest pleć, das Getreide, zboże, den Roggen, żyto, in dem Garten, w ogrodzie pleć, die Weiber jäten manchmal sehr schlecht, indem sie mit einander schwatzen, baby źle pielą, *albo*, plewią gdy rozmawiaią między sobą, *toż samo*, wyplewiać, przeplewiać.

Jäten, das, *s. n.* plewienie; im Jäten, w plewieniu, podczas plewienia.

Jäter, *s. m.* plewacz, plewnik, ktory pele, albo plewie.

Jäthacke, *s. f.* graca, o iednym zębie, do wyry-

wyrywania korzeni; zweizackichte, o dwoch zębach, dwoyzębia graca.

Jäthaue, *f. f.* graca do wyimowania, zielska y z korzeniem.

Jätkraut, *f. n.* zielsko wyplewione, chwast, powyrywany przez plewienie.

Jätmeſſer, *f. n.* noż plewiarski, noż pełny, do wyrywania korzeni, zielsk.

Jätung, *f. f.* plewienie, pelenie, wyplewianie, przeplewianie; die zu rechter Zeit geſchiehet, ktore ſię w ſwoich czaſach dzieie; ſtete, uſtawiczne, die im Winter geſchiehet, ktore ſię w zimie dzieie, öftere haben wollen, chcieć mieć częſtſze plewienie, pelenie, gracowanie; des Getraides, zboża, die Jätung unterlaſſen, plewienia zaniechać, das Unterlaſſen derſelben machet großen Schaden, zaniechanie plewienia czyni wielką ſzkodę.

Jaffa, *n. pr. f.* Stadt in Syrien, Jaffa, miaſto w Syryi; *pol.* Jappe.

Jagd, *f. f.* łowy, *plur.* polowanie, durch die Jagd der Unverdaulichkeit des Magens abhelfen, przez polowynie nieſtrawność żołądka ſtracić, polowaniem nieſtrawności żołądka pozbyć; derſelben vorkommen, iey zabiec polowaniem, ſein Geld mit ihr verſchwenden, ſwoie pieniądze na łowy na polowanie tracić, oft auf dieſelbe gehen, często na łowy, na polowanie chodzić ſich ſtets in ihr üben, uſtawicznie ſię polowaniem; łowami zabawiać, mit den Jagdhunden auf die Jagd gehen, z myśliwemi pſami, na łowy, na polowanie chodzić, die ſich mit ihr erhalten, ktorzy z polowania, z łowow żyią, mit den Augen die Jagd halten, oczami polować, oczami ſtrzelać, auf die Jagd ziehen, na łowy, na polowanie iechać, ich bin mit meinem Bruder auf die Jagd gegangen, ia poſpedłem z bratem moim na polowanie, die ſich ſtets in ihr üben, verderben ihre Geſundheit, ktorzy ſię uſtawicznie polowaniem bawią, pſuią ſwoie zdrowie, der Hausherr iſt mit allen Gäſten auf die Jagd gezogen, pan domu ze wſzyſtkiemi gośćmi na łowy, na polowanie wyiechał, ſie wollen ihr Geld nicht mit ihr verſchwenden, oni niechcą ſwoich pieniędzy na polowanie tracić.

Jagdbedienter, *f. m.* myśliwiec, ſługa do myśliſtwa, doicżdżacz, zaieżdżacz.

Jagdbegierde, *f. f.* chęć do polo… ochota na łowy; ſtarke, moc…

Jagdgöttinn, *f. f.* bogini łowow, … polowania, łowcza bogini;

Jagdhund, *f. m.* pies myśliw… śliwſki, do łowow, do pola, … lowania.

Jagdhut, *f. m.* czapka myśliwſka, … czapka, do polowania czapk…

Jagdluſt, *f. f.* Vergnügen haben, … z łowow, z polowania na … na polowaniu, die heutige Ja… nicht groß, dzisieyſza z po… uciecha nie wielka; morgen… größer ſeyn, iutro będzie w…

Jagdpferd, *f. n.* koń na łowy, … wania, pod myśliwka, pod … go.

Jagdſchiff, *f. n.* ſtatek prędk… ſzypki, do latania morzu.

Jagdſpieß, *f. m.* rohatyna, oſz… śliwſki do bicia wielkiego …

Jagdzeug, *f. n.* ſprzęt myśliwſk… myśliwſkie, porządek łow…

Jagen, *v. a.* łowić, polować; … Panther, na ryſie polować, … de ſind im Jagen ſehr hurtig, … w polowaniu ciekawe, mit … wilden Thiere, na polowaniu, … wach bić dzikiego zwierza, … piechoty na polowanie chodzi… choty polować, oft und viel, … y wiele, *znaczy*, verjagen, … wypędzić, do ucieczki obroci… Feind, nieprzyiaciela; zur … morzu; Jagd machen, zpędzić … z morza; *poſt.* donner chaſſe … aus der Stadt, kogo z miſta … pędzić, wygnać, den Feind … Flucht, nieprzyiaciela w uc… podać.

Jagen, das, *f. n.* polowanie; … znaczy, pobicie, rozgromienie … przyiaciela, der Feinde.

Jagſchiff, beſſer Jagdſchiff, *f. n.* ok… letki do zpędzania rozboyni… morza.

Jagung, *f. f.* polowanie, łowy; … der großen Luſt, bez wielkiey … chy.

Jaherr, *f. m.* podchlebca, podnie… co z podchlebſtwa podtakuie, … twierdza.

Jahr, *f. n.* rok; völliges, z pełn… zupełny rok; ausgehendes, ko… czy ſię rok, ktory ſię kończy, … iuż wychodzi; beſonderes, oſob… unglückliches, nieſzczęśliwy; ſ… und ungeſundes, ciężki y nied…

mięć, cały; unerträgliches, werkwlie-
ıpe, nieznośny, uwagi godny; das
nöchſte, nayblizſzy, *to ieſt*, dopiero
rzeſzły: letztes, geſundes, voriges,
hrm. zdrowy, przeſzły; ruhiges,
ckoyny; viele, wiele, wielu; alle
ıhre, wſzyſtkie lata y każdy rok;
ıeſchmack, naſſes und kaltes, ſuchy, mo-
r v zimny; heißes, temperirtes, go-
cy. pomiernego gorąca, hätteſte Zeit
Jahre, nayciężſzy czas w roku,
n Jahre hinter einander, wiele lat
en po drugim, es iſt noch nicht
wölf und zehen Jahre, ieſzcze nie-
ie ſtu dziesięciu lat, ſchon viele auf
ts anders denken, iuż wiele lat o
ym inſzym nie myśleć, er war
: und dreißig alt, on iuż miał trzy-
eści cztery lat, und um ſo viele
ıer auch älter, als ich, y tyle lat
i darfzy odemnie, tylu laty mię
rchodził; das neunte des Reichs
s das acht und zwanzigſte des Al-
s, dziewiąty rok krolowania a
udziesty ośmy wieku, einem ein
e lang Zeit zu etwas laſſen, komu
cze roku do czego na co pozwo-
komu ieſzcze rok na co dać, das
ge, przeſzły rok, beim Anfange
folgenden, na początku naſtępu-
cze roku, es war kaum ein Jahr
ganzen, prawie ieden rok przed-
ół, da zwiſchen ihm zehen Jahre
ſſen, gdy między tym dziesięć
upłynęło, das Jahr war größten-
ıls vorbei, rok był po naywięk-
y części iuż przeſzedł, ein Jahr
ıbringen, rok przepędzić, rok
ıeyść, das Jahr geht weg, rok u-
ıpa przez. geht aus, rok wychodzi,
i ein Jahr, als, ieden rok ieſt,
iuż rok iak: rok, iak, vor ein
Jahre habe ich ſie gekauft, przed
iem kupiłem ich, ſo das Jahr
genug ſey, tak że ieden rok ieſt
cy iak dosyć, ich weiß es ſchon
r, als ein Jahr, iuż to ia wię-
wiem. iak rok, ein Jahr hat bei
drei hundert fünf und ſechzig Ta-
rok u nas ma trzyſta ſześć dzie-
y pięć dni, das ſechſte noch nicht
abgeleat haben, ieſzcze ſześciu lat
przeyść, ſześciu lat nie być; ins
nte gehen, na dziesiąty rok iść,
dziesiąty rok idzie, ein Jahr ums
re, co drugi rok. die Reiſe im
re und Tage zurücklegen, drogę
ieden rok y dzień odprawić. nach
en, po wielu latach, er iſt nun
drei todt, iuż trzy lata iak umarł;
trzy lata po iego śmierci, ein Jahr
vor deſſen Todte, rok przed iego
śmiercią, auf ein Jahr, na rok, auf
alle, na wſzyſtkie lata, alle fünf Jah-
re, co pięć lat, mit dem zu Ende lau-
fenden, z rokiem do końca biegną-
cym, z rokiem ku końcowi się ma-
iącym, zwei Jahre, dwa roki, dwa
lata, dwoch-letni czas, drei, trzy
lata, nicht *trzy roki*; trzechletni czas,
vier, cztery lata, cztero-letni czas,
fünf, pięć lat, pięcio-letni zas, ſechs,
ſześć lat, ſześcio-letni czas, nicht
ſześć rokow, ſieben, ſiedmi lat, ſied-
mio-letni czas, ſiedmioletni czaſu
przeciąg, acht, ośm lat, ośmletni,
ośmioletni czas, neun, dziewięć lat,
dziewięcioletni czas, dziewięciole-
tniego czaſu przeciąg, zehen, dziesięć
lat, dziesięcioletni czas, dziesięcio-
letniego czaſu przeciąg, vor dreien,
przed trzema laty; przed trzeciole-
tnim czaſem, *nie zwyszaynie się mowi*,
es ſind zwei Jahre, iuż są dwa roki,
dwa lata, dwa roki, ſie ſind ſchon vor
drei Jahren fortgegangen, iuż trzy
lata temu iak odiechali, bei ziemlis
chen ſeyn, viele auf dem Halſe haben,
być średniego wieku, być w śrze-
dnim wieku, średnich lat, w śrze-
dnich latach; być podeszłego wieku,
mieć iuż bardzo wiele lat, być bar-
dzo laty obciążonym, zu hohen ge-
kommen ſeyn, przyiść do lat wiel-
kich, bardzo ſędziwych, bardzo ſta-
rych, bardzo zgrzybiałych, in den
Jahren, w tym wieku, w tych la-
tach, in ſeinen beſten ſeyn, być w
naylepszym ſwoim wieku; być w
naylepszych ſwoich latach, die beſten,
naylepsze lata, naylepszy wiek, nay-
lepsza pora, ſama pora wieku, lat,
życia, ſeine meiſten wo zubringen,
naywięcey ſwoiego wieku, na czym
ztrawić, przepędzić, ſchon bei Jahren
ſeyn, iuż być w leciech, iuż mieć
lata, iuż mieć latka; iuż ſobie po-
dratuſiać, ich habe meine meiſten im
Leſen und Schreiben zugebracht, ia
naywięcy moich lat, moiego wieku,
moiego życia, na czytaniu y piſaniu
przepędził, ſo ſind die beſten zuzubrin-
gen, tak trzeba naylepsze lata prze-
pędzać, wer viele auf dem Halſe hat,
der kann nicht lange mehr leben, kto w
latach iuż nachyłonych podeszły ieſt,
ten żyć długo nie może. ihr ſeyd ſchon
bei Jahren, wy iuż w leciech ieſteście.

Jahrbuch, *ſ. n.* kſiążka roczna; roczne dzieie, przez lata, albo według lat piſane, in dem Jahrbuche ſchreiben, w roczney kſiążce zapiſać. Ennius im neunten, Ennius w dziewiątey kſiążce rocznych dzieiow.

Jahresfeſt, *ſ. n.* doroczne święto, doroczny dzień święty, rocznica, feyern, rocznicę obchodzić, rocznicę święcić, rocznicę odprawiać, doroczny dzień obchodzić, doroczny dzień święcić; Merkurius wird darinnen verehret, Mercurius w tym dniu, w tey rocznicy bywa czczonym, begehen, roczne święto obchodzić, rocznicę odprawiać.

Jahrgang, *ſ. m.* Jahrlauf, roczny bieg; in Predigten, roczny bieg kazań, kazania roczne.

Jahrgebräuchlich, *adj.* co roczny, doroczny, uroczyſty, co rok święcony, obchodzony.

Jahrgeld, *ſ. n.* roczne pieniądze, roczna płaca, roczny czynſz; einem aus der Kammer hundert tauſend Thaler dazu verordnen, naznaczyć komu ze ſkarbu na rok płacy ſto tyſięcy talerow, er iſt um ſein Jahrgeld gebracht worden, iemu roczna płaca, roczna penſya przepadła, roczne iego pieniądze przepadły, bekommen, roczną penſyą, roczną płacę brać.

Jahrgewächs, *ſ. n.* urodzay roczny, zboże roczne, kreſcencya.

Jahrhundert, *ſ. n.* wiek, czas ſto lat z pełna wynoſzący, ſtoletni z pełna czas.

Jahrkoſt, *ſ. f.* roczny koſzt, roczny wydatek, roczny nakład.

Jahrkuchen, *ſ. m.* co roczny kołacz, kołacz na narodziny, robiony, darowony.

Jahrlohn, *ſ. n.* roczna płaca, roczne zasługi, płaca za rok, zasługi za rok.

Jahrmarkt, *ſ. m.* iarmark; wo die Bauern zuſammenkommen, na ktory ſię chłopi y wieśniacy ſchadzaią, ſtiften, anſtellen, iarmark poſtanowić, wprowadzić, in Polen ſtiftete der König ſelbſt die Jahrmärkte, w Polſzcze ſam Krol ſtanowił iarmarki, in polniſchen Städten ſind viele angeſtellt, w Polſkich miaſteczkach wiele iarmarkow uſtanowiono. Jahrmarkt, wo alle Bosheit vorgehet und gleichſam feil iſt, iarmark, na ktorym ſą wſzyſtkie niezbożności dzieią y zarowno ſą tanie, groſſer, wielki, wolny, an dem Tage, da eben Jahrmarkt iſt, zuſammenkommen, na dzień, w ktory że iarmark bywa, zeyść, zchodzić ſię, dahin zum Jahrmarkte kommen, tam na iarmark przyiść, anſtellen, iarmark poſtanowić, iarmarki mieć, es ſind drei im Jahre angeſtellt, trzy iarmarki na rok poſtanowione, ausſchreiben, iarmark uſtanowienie głoſić, obwołać; zum Jahrmarkte hörig, do iarmarku należący, iarmarczny, iarmarkowy. Wo worauf man am Jahrmarkte ſcharrt, rynek, na ktorym w iarmark rzeczy ſię przedaią, na przeday ſtoią. Bei dem heutigen iſt alles theuer, na ſieyſzym iarmarku wſzyſtko drogo.

Jahrmärktiſch, *adj.* iarmarczny, iarmarkowy, z iarmarku rzecz, na iarmarku rzecz.

Jahrsfriſt, *ſ. f.* roczny fryſzt, odroczenie, odłożenie za rok. 2) rzeczy. 2) roczny czas, roku bieg, innerhalb Jahrsfriſt, w roku, w rok, wird das Brod ſeyn, w roku iednym, w rok będzie gorowa.

Jahrsfrucht, *ſ. f.* urodzay roczny, zboże, roczna kreſcencya.

Jahrstag, *ſ. m.* doroczny dzień, dzin; narodzenia, narodziny.

Jahrswachs, *ſ. m.* urodzay roczny, kreſcencya.

Jahrszeit, *ſ. f.* czas roczny; ſchlimme, nayciężſzy; erinnert uns wie Feld zu rücken, czas roku woſny na kampanią wychodzić, bringt es ſo mit, roku czas tak bą nieſie, tak każe, giebt dieſſ zu, czas roku, tego nie po czas roku nie po temu, die vier zeiten, cztery części w roku verſchieden mit einander, ſą roſ ſiebie, die Statuen, Bilder, Jahrszeiten, ſtatuty, obrazy, rech części roku, die Jahr es ſo mitgebracht, ta część ro kazała, tego potrzebowała.

Jahrszeit-Buch, *ſ. n.* część kſiążka, w ktorey zapiſuią, ktorą część roku ſtanie.

Jahrwechſel, *ſ. m.* roczna odmiana, miany w roku cztery przedn znaczy. wenn das eine Jahr das andere angeht, gdy iede wychodzi y kończy ſię a dru zaczyna, ſ. Neujahr.

Jahrzahl, *ſ. f.* liczba lat rach

l iakiego czasu, lub, od iakiego
...znego przypadku, Era, epocha.
...ie, *s. f.* zazdrość, zazdroszczenie;
...chen Eheleuten, między małżon-
...ni, z Gręckiego mowią: zeloty-
...
...t, *adj.* (Schalu) eifersüchtig, za-
...ściwy, zazdrosny, zazdrością
...iedziony; in Liebeshändeln, w
...ości, zelotyp, z greckiego.
...er, *s. m.* cieda, nędza, narzekanie,
...e, große Klage, wielkie narze-
...e, lamentowanie; Unglück, nie-
...ęście, utrąpienie, kłopot. Schmerz,
...zal *kompassya*, politowanie, li-
... zmiłowanie się nad kim, poża-
...anie; großes Geschrei, wielki
...yk, wielkie krzyczenie, Geheule,
...e wyk; *znaczy także:* die fal-
...t Sucht, wielka choroba, ka-
... choroba zdrowaś maryą.
...erge chrei, *s. n.* narzekanie, krzy-
...ie, załosne płaczliwe, krzyk ża-
...y.
...erlied, *s. n.* pieśń smutna, pieśń
...na, pieśń płaczliwa.
...ern, *v. n.* narzekać, lamentować,
...kować, *powtore znaczy:* jammern,
... zlitować się, zmiłować się, sich
...mern lassen, *zmiękczyć się.* ich lasse
...h des Landes Zustand jammern, ia
...n politowanie, nad nędzną dolą
...o kraiu, ia żaluię tego kraiu.
...erthal, *s. n.* padoł płaczu, biedy,
...ży, in diesem Jammerthale, na
...n padole płaczy, kłopotu, na tym
...dole utrapienia.
...tschar, *s. m.* Janczar, żołnierz pi-
...otny Turecki. Janitscharen des
...ß-Feldherrn von Litthauen, Jan-
...rowie Wielkiego Hetmana Li-
...kiego.
...scharen-Aga, *s. m.* naystarszy Gie-
...al Janczarski.
...rius, *s. m.* erster Monat im Jahre,
...czeń, pierwszy miesiąc roku.
...n, *n. pr. n.* ein Reich in Asien, Ja-
...na, krolestwo w Azyi; am Ende
...s Theils der Welt, na końcu tey
...ści świata, aus, oder zu solchem
...che gehörig, z tego krolestwa, al-
...do tego krolestwa należący, *adj.*
... Japoński, einer daher, rodem
... z tego kraiu, Japończyk, eine
...u daher, białogłowa z tego kraiu,
...onka, diese Frau von Japan ist
...nlich artig, ta Japonka iest po-
...rnie grzeczna.

Japanisch, *adj.* Japoński, Japońska, Japońskie, Apostel, Japoński Apostoł.

Japhet, *n. pr. m.* Jafet, *albo lepiey ma się mowić*, Japet, ein Mannsname, imię męskie.

Jarsey, *n. pr. n.* Insel bei England, Jarseya, wyspa przy Anglii leżąca.

Jaspis, *s. m.* ein Edelgestein, Jaspis, kamień drogi, von Jaspis, *adj.* iaspiszowy.

Jauchzen, *v. n.* krzykać, wykrzykiwać, z radości, z uciechy, er jauchzet, wykrzykuie, woła.

Jauer, *n. pr. n.* Stadt in Schlesien, Jauer, miasto w Sląsku, Jurow.

Jawort, *s. n.* głos, kryska, *wotum:* herausbetteln, kryskę, głos, *wotum*, wyżebrać, geben, kryskę, głos, wotum dać; zu etwas, na co, ich gebe meins zu diesem Entschlusse, ia daię moy głos, moię kryskę, moie *wotum* na tę rezolucyą, er saget, er kann seins zu diesem Vorschlage nicht geben, on mowi, że nie może, na ten projekt, dać swoiego głosu, swoiey kryski, nie może przystać, zezwolić na ten proiekt, *synonym*, der es dazu giebt, ktory, głos, kryskę na co daie; głosuiący, kryskuiący; die dasselbe giebt, ktora głos, kryskę daie, głosuiąca, kryskuiąca.

Ibenbaum, *s. m.* cis drzewo, von Ibenbaume, *adj.* z cisowego drzewa.

Iber, *n. pr. m.* Fluß in Spanien, Iber, rzeka w Hiszpanii.

Ibisch, *s. m.* ein Gewächs, orzew, ślaz leśny wielki.

Ibischwurzel, *s. f.* ślazowy korzeń, ślazu wielkiego leśnego korzeń.

Ich, *pr. pers.* ia, *Genit.* albo drugi spadek, mnie, ich bin der Bürgermeister, ia to iestem, ow Konsul, eben ich, ia ten sam, ich bin noch eben der, der ich längst gewesen, der alte Cicero, der alte Cato, ia to iestem ten sam, ktory dawno byłem, ow stary Cicero, ow stary Kato, ich selbst, ia sam, will es dir erzählen, chcę to opowiedzieć, ich für mich, ia za mnie, ich gewißlich, ia zapewne, sehe nicht, nie widzę.

Idee, *s. f.* Vorbild, idea, wzor, naypierwsze wyobrażenie.

Ideelogie, *s. f.* (neu). Ideenlehre, Metaphysik, *nowe słowo:* wzorow nauka, ideologia, nauka o wzorach, Metafizyka.

Idiot, *s. m.* prostak, nie umieiętny, nie uczony, bez nauki, małego rozumu.

Je,

Je, *particu.* co, we wszystkich trzech artykułach zażywa się; in allen drei Artickeln wird es im Polnischen gebraucht, we wszystkich trzech artykułach ten, ta, to, we Polskim się zażywa, je das fünfte Jahr, co piąty rok, je der beste, co naylepszy, je die beste, co naylepsza, je das beste, co naylepszego, je zuweilen, czasem, czasami, podczas, nie kiedy.

Je: je, *particul.* im tym, je angenehmer sie waren, je grössern Schmerz verursachet derselbe Verlust, im milsze te rzeczy były, tym większy żal sprawiła ich utrata; im więcey, im bardziey, im lepiey, tym, je mehr jener unter einander mengete, je stärker wurde dieser von Tage zu Tage, im bardziey tamten kłucił rzeczy, tym bardziey się tentu, co dzień mocnił, je nachdrücklicher die Rede darwieder war, je mehr die Gunst dieselbe überwog, im mocnieysze było sprzeciwianie się, tym bardziey przeważała łaska, je weiser einer ist, je lieber stirbt er, im kto mędrszy iest, tym ochotniey umiera, je rechtschaffener einer ist, je mehr strebt er nach Ehren, im kto lepszym jest, tym bardziey się stara o honory, je feiger einer ist, je eher glaube ich ihm, im kto prościeyszy iest, tym prędzey ia mu wierzę, je mehr der Soldaten wurden, je mehr mußte auch Geld zum Solde seyn, im więcey żołnierzy było, tym musiało być więcey pieniędzy na płacenie żołdu, je eher, je lieber, im prędzey, tym miley, sie haben ihm alle gebeten, daß er demselben je eher je lieber nachfolgen sollte, oni go wszystky prosili, ażeby iak nayprędzey po niem, nastąpił, iak nayprędzey, za pierwszą okazyą, je länger, je mehr, je mehr und mehr, im złużey, tym więcey, co raz więcey; einem drohen, komu grozić, je mehr und mehr argwohne ich, tym większe a większe mam podźrzenie, liebe ich ihn von Tage zu Tage, tym co raz bardziey co dzień kocham go, je länger, je weniger, im dłużey, tym mniey; gehorchet er mir, mnie słucha, co raz to mniey mi iest posłusznym.

St. Jean d'Angeli, *n. pr. m.* Senżandażeli, Ort in Frankreich, miasteczko we Francyi.

St. Jean de Maurienne, *n. pr. m.* Senżandemorien, Stadt in Sa... miasto w Sabaudyi.

St. Jean de Luz, *n. pr. m.* Sen... luz, Stadt in Frankreich, ... Francyi, *polacznie*, Fanum ... annes Luisii oder Vicus Luisii

St. Jean Pie de Port, *n. pr.* ... żan pie de port, Stadt in Fra... miasto w Francyi, *polacznie*. Sancti Joannis Pede portuen...

Jedennoch, *adv.* przeciei ieszcze, iednakże, iednak ie...

Jeder, *pron. pers.* każdy, każda, ... wird nun dazu genommen, ... tego iest zażywany brany, ... każdy, eine jede, auch die ... Sache, każda, by naynikczem... rzecz, nicht ein jeder aus den... ani ieden z ludu, sich mit ein... wie eine kothige Sau herum... iak błotna świtnia z każ... przewracać, przewalać, nic... in einer jeden Art vortrefflich... nic w każdym gatunku nie ... przednieyszego, ein jedes T... seine eigene Natur, każdy z... swoię naturę, ma swoy pew... ein jeder Poet und Maler ... Arbeit gern angesehen wissen, ... Poeta y Malarz, rad chce, ... robota była poważana, sza... diesem Übel soll ein jeder für... helfen, temu złemu każdy ... się może zabiec, ein jeder ... für seine Dinge zu sorgen, ... dosyć do myślenia o swoich... czach, was ein jeder dem ... sten müsse, co każdy ma kom... nić, świadczyć, einen jeden ... anreden, do każdego zosob... szczególności mowić, von ... den reden, o każdym mowić, ... des zeugen, każda rzecz ... kazywać, eine jede Sache ... każdey rzeczy się dotchnąć, ... den Haus empfindet es, ... każdego domu, ein jeder Ar... dem Planciuß gewogen gewe... Arpinaniu był przychylny Pl... ein jeder meinete, Atticus ... großer Gefahr seyn, każdy ... że Attikus miał być w wielk... bezpieczeństwie.

Jedermann, *s. m. ir. pron.* każdy, ... nikogo nie ma, ktory by nie... nie był, ktory.

Jederzeit, *adv.* każdego czasu, ... czas, zawsze, wszystko, *gdy za... co zaszło*, da solches jederzeit ...

nt iſt, gdy to każdego czaſu rzecz
nieprzywoita, es iſt jederzeit ei-
bet geweſen, to biło każdego czaſu

:zeo.

, *adv.* przecież, atoli, atoli, prze-
: daß er könne ſagen, er habe es
ıft befohlt er ſeinem Bedienten,
ecież azeby mogł mowić, że ku-
, rozkazał to ſwoiemu ſłudze,
ch hat die Mürrtſchkeit noch einige
ſchuldigung, przecież ſkrętność
nieiaką wymowkę, ich habe mich
Vaterlandes allein angenommen,
ch ſo, iam ſię ſam za oyczyznę

ale tak przecie, ich bin nicht
ıs bewogen worden, jedoch habe
s nicht geglaubet, nie mało by-
ym poruſzony, przecież temu
nierzyłem, ich hoffe allerdings, je
nicht mich deine Weisheit mehr,
ſię koniecznie ſpodziewam - - -
ecież cieſzy mię twoia mądroſć
ez. - -

der, *ſ. m. et pron.* każdy, każda,
le, Bürger, każdy obywatel.
er *ſ. m. et pron.* każdy, każda,
le, jegliches arme Menſch, każdy
y człowiek.
l, *n. pr. m.* Jehoſa.
n. *pr. m.* Jehu, Mannsname,
: męſkiey płci.
ıut u lieber, *ſ. n.* ein Kraut, *zielo-*
ro, powoy wonny kozi, prze-
ycień. *polacinie z Greckiego*, cha-
ryn, vom je länger je lieber ge-
ıt, z powoiu wonnego koziego,
rzewierścienia, powoiowy, prze-
ścieniowy.
, *adv.* kiedy, ſich auf die Ora-
y gelegt haben, kiedy bawić ſię
komoſtwem, wer hat dich jemals
Unverſchämtheit übertroffen? kto-
cię kiedy człowiek w niewſty-
przeſzedł? es hat ſolchen Gottes-
t niemand jemals verunehret,
y nikt tey Bożey ſłużby nie-
l, er fragte mich, ob ich es je-
ehoret hätte, pytał ſię mnie
ıbym ſłyſzał kiedy, haſt du je-
gedacht, daß du deiner Thaten
n würdeſt Rechenſchaft geben müſ-
myślałeś ty kiedy, że ty muſiſz
rachunek z tych ſwoich ſpraw?
, *ſ. m. et pron.* ktoś; jemanden
Seinigen erwarten, czekać kogo
woich, jemand gewiſſes, ktoś pe-
keinen Pfennig Unkoſten auf je-
n der Seinigen verwenden, ani
ta iednego na kogo ze ſwoich

nie wydać, befürchtet ſich jemand von dieſem eines Kriegs? kto ſię boi aby ten miał woynę iaka zrobić? es möchte vielleicht jemand fragen, mogł by ſię podobno kto zpytać, iſt jemand hier? ieſt tu kto? es von jemanden anders erfahren haben, dowiedzieć ſię tego od kogo inſzego, es hat mir jemand geſagt, to mi ktoś powiedział, weder ich, noch jemand anderes, ani ia, ani kto inſzy, iſt jemand ſo unverſchämt? ieſt że kto tak bez wſtydny? eine gewiſſe Perſon, pewna oſoba, nie ktory.

Jemteland, *n. pr. n.* Jemtelandia, Provinz in Norwegen, Prowincya w Norwegii.

Jena, *n. pr. f.* Stadt in Thüringen, Jena, miaſto w Turyngii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, *adj.* Jenańſki, Jenſka, Jenańſkie, Univerſität zu Jena, Akademia Jenańſka.

Jener, *pron.* on, ona, one, tamten, ow, owa, owe, jene Medea, ona Medea, jenes deines Panetii, owego twoiego Panecyuſza, eben jener, ten ſam, tanże ſam, jener dieſer, ow ten: Faulheit ſchwächt den Leib, Arbeit ſtärkt ihn; jene befördert das Alter, dieſe verlängert die Jugend, lenimość osłabia ciało, praca zaniacnia go; tamta zbliza ſtarość, a przedłuża młodość, jener hat die Armee ins Verderben geführet, dieſer hat ſie verkauft, tamten woyſko o zgubę przyprawił, a ten ie przedał, jener Menſch, on człowiek. jene Welt, jenes Leben, tamten świat, tamto życie, daß dich dieſer und jener, *to ieſt:* der Teufel hole, bodzy cie ten y ow, *to ieſt:* diabeł porwał, einen dieſes und jenes an den Hals wünſchen, komu tego y owego nieſzczęścia życzyć, kogo złemu oddawać.

Jenner, Januar, *ſ. m.* Styczeń, der erſte Monat, pierwſzy mieſiąc roku.

Jenſeit, *praep. et adv.* z tamtey ſtrony, na tamtey ſtronie, jenſeit des Hofs, z tamtey ſtrony dworu, na tamtey ſtronie dworu, des Euphrats, na tamtey ſtronie Eufratu rzeki, des Rheins, na tamtey ſtronie Renu, der Alpen, na tamtey ſtronie gor Alp; wohnen, mieſzkać.

Jenſeitig, *adj.* na tamtey ſtronie będący, z tamtey ſtrony, jenſeitiges Spanien, z tamtey ſtrony Hiſzpania, tamtoſtronna Hiſzpania, Gallien, z

tamtey

tamtey strony Gallia, tamto-stronna Gallia.

Jenseits, *praes. et adv.* z tamtey strony, na tamtey stronie, po tamtey stronie, za; gelegen, położony, leżący, jenseits der Donau gelegene Städte, na tamtey stronie, *albo* z tamtey strony, *albo* po tamtey stronie dunaiu, położone, leżące miasta, der Weichsel, za wisłą; sind viele Häuser abgebrannt worden, za wisłą wiele domow zgorzalo, der Carpatischen Berge, za tatrami, na tamtey stronie gor Tatr.

Jephtha, *n. pr. m.* Jefta, Mannsname, imię męszczyzny.

Jeremias, *n. pr. m.* Mannsname, Jeremiasz, imię męszczyzny.

Jericho, *n. pr. n.* Stadt im gelobten Lande, Jerycho, miasto w świętey ziemi, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, Jerychoński, Jerychońska, Jerychońskie.

Jeroboam, *n. pr. m.* Jeroboam, Mannsname, imię męszczyzny.

Jeroslau, *n. pr. fr.* Jarosław, Stadt in Moscau und andere in Polen, miasto w Moskwie, drugie w Polszcze, die an dem Flusse San gelegene Stadt, nad rzeką Sanem położone miasto Jarosław.

Jerusalem, *n. pr. n.* Jeruzalem, Jerosolyma, Stadt im gelobten Lande, miasto w świętey ziemi, w Palestynie, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego miasta, albo do tego miasta należący, Jerozolimski, Jerozolimitański.

Isabel, *n. pr. m.* Weibsname, Jzabella, imię białogłowskie.

Jescht, *s. m.* Schaum, piana, voll Jescht, pełny piany, pienisty, von Jescht, z piany. Jescht auswerfen, pianę wyrzucać, pienić się, weg thun, szumować, pianę zrzucać, pianę zdymować, pianę zbierać.

Jeschtig, *adj.* pienisty, jeschtiges Wasser, pienista woda.

Jesmin, *s. m. krzew pewny*, ziele, kwiat, po Polsku *także* Jasmin, *albo* Jasminowy fiołek; riechet sehr wohl, pachnie bardzo pięknie.

Jessen, *n. pr. n.* Jessen, Ort im Sächsischen Churkreise, miasteczko w Okolicy Saskiego Elekt.

Jest, *n. pr. n.* Jest, Stadt in Italien, miasto w Włoszech.

Jesuit, *s. m.* Jesuita, Ordensmann bei dem Römischcatholischen, zakonnik u katolikow Rzymskich, z Tow[illegible] stwa Jezusowego.

JESUS, *n. pr. m.* der Sohn [illegible] JEZUS, syn Bozy.

Jesusarmee, *s. f.* (neu) Beinam[illegible] Royalistenarmee in den Vendee, *słowo:* nazwisko krolewskiego [illegible]ska w Wandyi.

Jesus Sirach, *n. pr. m.* Jesys Sir[illegible] autor Ecclesiastici, w Pismie [illegible] tym.

Jethane, Jethacke, *s. f.* graca, m[illegible]ka, do wykopywania.

Jetzt, *adv.* dopiero, *obacz na mieyscu*, itzund.

Jetzig, *adj.* teraźnieyszy, nie[illegible] jetzige Zeit, teraźnieyszy, [illegible] czas.

Jetzo, *adv.* teraz, lese ich. teraz [illegible] will ich gehen, teraz chcę iść.

Jetzund, Jetzunder, *adv.* teraz. [illegible] der schreibe ich, teraz piszę. [illegible] weinet sie, teraz ona płacze.

Jezuweilen, *adv.* podczas, [illegible] spatziren, wy podczas idzie[illegible] spacyr.

Igel, *s. m.* Jeż, ein Thier auf de[illegible] zwierz ziemny; der sich zu[illegible] rollet, ktory się w kłębek [illegible] im Wasser, w wodzie, iei [illegible] morski.

Iglau, *n. pr. f.* Jgłow, Stadt in [illegible]ren, miasto w Marawie.

Ihm, iemu, samemu. *Przestr.* [illegible] ses Ihm ist ein Dativus eines [illegible] minis Relativi und wird unter Teutschen mit sich vermenget, [illegible] im Polnischen mit sobie muß [illegible] werden, weil es z. B. etwas [illegible] deres ist: Titus hat ihm (ein[illegible] dern) das Leben genommen und [illegible] tus hat sich (selbst) das Leben [illegible] men. Ihm Selbst ist oft nicht [illegible] Casus, sondern der Dativus und [illegible] minativus, welches daher nicht sobie samemu, sondern mit [illegible] memu zu geben ist, wenn man Titus hat ihm selbst das Leben [illegible] men; weil sobie sam sich selbst [illegible] müßte, to słowko Niemieckie [illegible] iest trzeci spadek, zaimka wra[illegible] go y źle go w Niemieckim [illegible] z tym słowkiemi, sich, ktore [illegible] skim, na to słowo, *sobie*, [illegible] przekładane. Wcale co inszego iest, *Titus wziął mu życie*, to [illegible] mu innemu a co inszego, [illegible] wziął sobie życie (to iest sich [illegible] y tak, często to słowko, ihm [illegible]

ie iest tylko ieden Spadek, ale iest
zem trzeci Spadek y pierwszy, dla
go nie ma bydź przekładany, na
słowo, sobie samemu, ale na to,
mu samemu, kiedy kto mowi. Ti-
s hat ihm selbst das Leben genom-
en, bo te sam słowa, *sobie samemu*,
aczą po Niemiecku, sich selbst.
. *dat. sing.* iego, go, ihn selbst, iego
nego, ich habe ihn selbst angetroffen,
napoł kałem iego samego, onego
nego.
n, *dat. pl.* im, onym. *Przestroga*,
es ist der Pluralis trium generum,
n obigen ihm, der auch mit dem sich
t zu vermengen ist, to słowo tak-
ihnen, iest trzeci spadek wiel-
y liczby, od tamtego wyżey, ihm,
rego także z tym słowkiem, sich,
trzeba mięszać.
nom. pl. et dat. sing. wy, ihr sel-
, wy samy, wy same, wy to sami,
to same, so fern es der Dativus
mini generis ist, icy oney, iey
ey, nicht sobie, welches sich heisset,
zaś iest trzeci spadek, rodzaiu
wiastnego, znaczy, oney, iey sa-
a nie sobie, co znaczy to sam
wa sich, *wykłada się także na ten*
k. swoy, swoia, swoie, die Tu-
macht ihre Verehrer glückselig,
ta swoich Czcicielow czyni szczę-
mi. behalt ihr recht, utrzymuie
e prawo, verlanget keinen andern
n für ihre Gefahr, nie pragnie ża-
y inszey płacy, za swoie niebez-
zeństwo. *Przestroga*, wenn die-
Ihre im Teutschen für desselben,
selben u. d. gl. gesetzet wird; so muß
im Polnischen mit ich gegeben wer-
J. E. für ihre so großen Verdienste
ihnen die Ehre erwiesen, za *ich*
wielkie zasługi będzie ich honor
uczony.
, *pron. poss.* swoy, swoia, swoie,
rdziey iego.
en, die, *s. m. et pr. pl.* swoi, die
n hat es jemanden der Ihrigen auf-
agen, ta pani, ten interes, wło-
na kogoś ze swoich.
, *v. a.* einen ihr heissen, kogo
wać tym Zaimkiem, ihr.
, *v. n.* schäumen, pienić się, za-
ić się, zpienić się. Wasser jischet,
a się pieni.
s. m. Schaum, piana; weisser,
; auf dem Fluße, na rzece.
, *n. pr. f.* Jlanca, Stadt im Grau-
bündten, miasto w Graubüntii, w
Grizonach.

Ilefeld, *n. pr. n.* Ilefeld, Kloster im Grubenhagischen, klasztor w Grubenhagskim.

Iler, *n. pr. m.* Jler, Fluß in Schwaben, rzeka w Szwabii.

Illec, *n. pr. n.* Jllec, Stadt in Africa, miasto w Afryce.

Illegal, *adj.* gesetzwidrig, ungültig, nie prawy, nie prawny, co nie według prawa.

Illumination, *s. f.* illuminacya, oświecenie lampami, pałacu etc.

Illuminiren, *v. a.* die Fenster der Häuser mit brennenden Lichtern auszieren, illuminować, oświecenie uczynić, okna domow gorciącym światłem oświecić, przyozdobić, der Wald ist illuminiret gewesen, gay był illuminowany, ein Bild illuminiren, obracz illuminować, światłem oświecić.

Illyrien, *n. pr. f.* Jllyria, Jllyrik; Landschaft, kray.

Illyrier, *n. pr. m.* Jllyriiczyk, rodem z Jllyrii, z Jllyriku.

Illyrisch, *adj.* Jllyriiski, Jllyriiska, Jllyriiskie, illyrisches Meer, Jllyriiskie morze.

Ilme, *n. pr. f.* Wiąz, drzewo pewne, von Ilmen, *adj.* z wiązu, wiązowy. Zweig von Ilmen, gałązka wiązowa. Ort, wo Ilmen stehen, mieysce, w ktorym wiązowe drzewa, wiązowina.

Ilmenau, *n. pr. f.* Jlmenawa, Ort in Thüringen, mieysce w Turyngii.

Iltis, *s. m.* ein Thier, *zwierzątko pewne*, Lasica brunatna, ale śmierdząca.

Iltisfalle, *s. f.* łapka na łasice, łapka do chwytania łasic.

Im, *praep. to co*, in dem, w tym, es war ein grosser Krieg im Werke, w samey rzeczy była to wielka woyna, im nächstverwichenen Jahre, w przeszłym blisko, w przeszłym dopiero, roku, im Traume, im Schlafe, ist ihm ein Drache vorgekommen, we śnie, w spaniu, pokazał się mu smok, im übrigen vergnügte ich mich gar wohl, w reszcie, w cale się bardzo cieszyłem, im geringsten mit dem gemeinen Wesen nichts zu schaffen haben, nic by naymniey nie mieć za rzecząpospolitą do czynienia, im Anfange gleich zur Ader lassen, na początku zaraz krew puścić.

Imbiß,

Imbiß, *s. m.* obiad, *obacz raczey*, Mittagsmahlzeit.

Innirette, *n. pr. f.* Jnnireta, Provinz in Georgien, prowincya w Georgii.

Imitiren, *v. a.* nachahmen, naśladować; einen, kogo.

Immatriculiren, *v. a.* w reiestr wpisać, przyiać w reiestr, zapisać w reiestr.

Immer, *adv.* zawsze, wszystko, *gdy znaczy to co:* zawsze, immer und ewig, zawsze y na wieki, na zawsze, er ist immer auf dem Lande, on zawsze na wsi siedzi, immer etwas erzählen, zawsze co powiadać, zawsze powieść o czym czynić, verschweigen, zawsze milczeć, zu Hause seyn, zawsze być w domu, zawsze siedzieć w domu, bewachen, zawsze pilnować, etwas nicht immer im Maule haben, nie zawsze mieć w ustach co do mowienia, ich werde immer dafür besorgt seyn, zawsze będę o to troskliwym zostawał, zawsze mi troskliwość o tym, na myśli będzie, nicht immer stille sitzen können, nie zawsze moc cicho siedzieć, sie sind immer schlimmer und schlimmer, ieden od drugiego zawsze gorszy, es hat immer einer besser, als der andere geredet, zawsze ieden od drugiego lepiey mowił.

Immerdar, *adv.* zawsze, wszystko, schwatzet sie, ona wszystko gada.

Immerfort, *adv.* ustawicznie, schreibst du, ty ustawicznie piszesz.

Immergrün, *s. n.* *krzew pewny, ziele* barwinek. Brandtwein von Immergrün, wodka barwinkowa, barwinkiem zaprawna.

Immerhin, *adv.* tak, laß es immerhin seyn, niech tak będzie, laß es ihn immerhim aufgelöset und beantwortet haben, ale daymy, że on tak rozwiązał trudność y odpowiedział na nie.

Immerzu, *adv.* pod czas, czasem, nie kiedy; ein Bild ansehen, na obraz patrzeć, einen anreden, do kogo podczas mowić, czasem do kogo przemawiać, nie kiedy do kogo mowę obracać, fragen, nie kiedy się pytać, er fraget immerzu nach seinen Verwandten, on się pod czas pyta o swoich krewnych, die Alliirten haben ihm immerzu Hülfe gesandt, Związkowi czasami mu posyłali posiłek, warum hat er uns nicht immerzu Briefe entgegen geschickt, czemu on czasem nie wysłał przeciwko nam listow, einem schreiben, do kogo pod czas pisać.

Immittelst, *adv.* tym czasem; wird Zeit hingehen, tym czasem. czas nie, da dieses vorgehet, tym cz. gdy się to dzieie, bis er Versich gegeben hat, tym czasem azby *pieczeństwo*, było dane, da [illegible] wieder gesund worden ist, tym cz. gdy on ozdrowiał; ist er nach [illegible] gekommen, przyiechał do [illegible] ki, immittelst ist das Zimmer [illegible] fallen, tym czasem pokoy upa[illegible] die Schlacht vor sich gehet, hat [illegible] an sichern Ort gezogen, tym c. gdy bitwa trwa, on na bezp[illegible] mieysce uchodzi.

Immittiren, *v. a.* einsetzen, w[illegible] intromissyą dać; einen in die [illegible] kogo w dobra wwiązać, intro[illegible] do dobr dać.

Immobilia, *s. n. pl.* unbewegliche [illegible] dobra nieruchome, ktore z [illegible] ruszone być niemogę, iakie [illegible] ta, wsi, poła, domy, kamienice, my pewne pieniężne.

Immoralität, *s. f.* (neu) Sitt[illegible] keit, Unsittlichkeit, *nowe słow[illegible]* obyczayność.

Immunität, *s. f.* Befreiung, [illegible] seyn, swoboda, słoboda, [illegible] uwolnienie, od iakiego obow[illegible]

Imne, *s. f.* pszczoła; die Hon[illegible] ktora miod robi; fleißige, pil[illegible]

Imnenbank, *s. f.* pszczolnik. [illegible] ze pszczołami stoią.

Imnenkorb, *s. m.* pszczolnik. [illegible] na ule z pszczołami, pasieka

Imnenschwarm, *s. m.* roy pszcz[illegible] się w lecie roią młode.

Imnenwebe, *s. f.* plastr. susz, [illegible] go przegrodeczkach miod [illegible]

Imnenwolf, *s. m.* żołna, co [illegible] wyiada; schädlicher, szkodliw[illegible]

Impatriote, *s. m.* (neu) der [illegible] triot ist, *nowe słowo:* nie pat[illegible]

Impatriotisch, *adj.* (neu) unpat[illegible] *nowe słowo:* nie patriotowny [illegible] ticzny.

Impatriotismus, *s. m.* (neu [illegible] tische Gesinnung, *nowe słow[illegible]* triotostwo, nauka, myśl nie [illegible] wa, umysł nie patrioticzny

Impatroniren, sich, *v. r.* [illegible] wlulić się do czyiey łaski [illegible] Dinges, rzecz iaką opanow[illegible]

Impetiment, *s. n.* Verhinderun[illegible] szkoda, zawada.

Imperiös, *adj.* befehlerisch, [illegible] gebieterisch, rozkazuiący, ab[illegible] lubiący rządzić.

...pfen, *v. a.* szczepić, zaszczepić; ei... ...en Zweig in einen Baum, iaką ro... ...szkę w iakie drzewo, der Gärtner ...et hundert Zweige geimpfet, ogro... ...nik wszczepił sto latorośli do ga... ...zek.

...pfen, das, *s. n.* szczepienie, wszcze... ...anie, zaszczepienie.

...fer, *s. m.* szczepnik, zaszczepca, ...n co drzewka szczepi.

...fung, *s. f.* szczepienie, wszczepienie, ...szczepienie; der Pflanzen, szcze... ...w.

...zweiglein, *s. n.* szczepek, szczepe... ...k. maleńka roszczka do szczepie... ...

...litisch, *adj.* (neu) unpolitisch, un... ...*, nowe słowo:* niepolityczny, nie... ...ry.

...pulair, *adj.* (neu) impopularisch, ...*w słowo:* niepospolity.

...pularität, *s. f.* (neu) Unpopula... ...*t, nowe słowo:* niepospolitość.

...*praep.* do, w, po, we, na; auf die ...*ge* wo, na pytanie gdzie, mit dem ...ativo, z szostym spadkiem, in der ...*dt*, w mieście, in den Büchern, ...siążkach, in dem andern Theile ...Philosophie, w drugiey części ...ności, in Unterweisung der Kin... ...w uczeniu dzieci, in der Sonne ...*n*, na słońcu chodzić, po słońcu ...*ić*. auf die Frage wohin, mit ...Accusativo, na pytanie dokąd, ...gdzie, *kiedy znaczy:* dokąd, kła... ...się z czwartym spadkiem, in das ...*ch* eintragen, w księgę wpisać, in ...*n* reisen, do Włoch iechać, in ...Gefängniß stecken, do więzienia ...*chnąć*, wtrącić, in den hinein le... ...na dzień tylko żyć, o następu... ...czas niedbaiąc, in Gegenwart, ...rzytomności, w bytności, weit ...*n* Tag hinein, długo na dzień, ...*umma*, er sagte, es könne solches ...*o* hingehen, krotko, powiedział, ...*k* nie może uchodzić, in deinem ...*e* stehet noch alles, wie wir wün... ..., w twoim domu wszystko tak ...iak my życzemy, in des Leccä ...*e* seyn, być w domu Lekki, wo ...*r* Nähe seyn wollen, w bliskości ...chcieć bydź, in die nächsten ...*te* zerstreuet seyn, po naybliż... ...miastach być rozpierzchnio... ...in diesem Augenblicke, w tym ...eniu oka, in einem schwarzen ...rkleide sitzen, w czarney żało... ...sukni siedzieć, er kam in einem Soldatenkleide, przyszedł w żołnierskiey sukni, in kurzer Zeit, w krotkim czasie; reich werden stać się bogatym, in wenig Worten abfassen, w niewielu słowach zamknąć, niewielu słowami obiąć rzecz, in langer Zeit gesammlet, w długim czasie, albo przez długi czas zbierany, in etwas weniger, trochę mniey, insgemein pflegt das zu geschehen, pospolicie tak się zwykło dziać. insgemein die Augen mit brauchen, prawie oczy przyłożyć.

Inachtnehmen, *v. a.* uważać. dawać baczenie; etwas, co, die Kinder nehmen es auch in acht, dzieci nawet to uważaią, die Alten haben es in acht genommen, starzy to uważali. baczenie dawali na to, nimm alles in acht, was du machen sollst, uważay wszystko co mosz czynić wer wird es in acht nehmen? kto to będzię uważał? alles wird in acht genommen, wszystko iest uważane.

Inachtnehmer *s. n.* ten, co uważa, ten co baczanie daie na co.

Inamovibilität, *s. f.* (neu) die Unentsetzbarkeit eines Amtes, Unabschaffbarkeit einer Sache, *nowe słowo:* niezsadzenie z urzędu, nieubliżenie rzeczy iakiey, nieskassowanie.

Inamovible, *adj.* (neu) unentsetzbar, unabschaffbar, co niezsadzić. nieubliżić można; niezsadzeny, nieubliżony.

Inbehalten, *v. a.* Inne; oder zurückbehalten, zatrzymać, zatrzymywać, zatrzymować: etwas, co.

Inbrünstig, *adj.* gorący, inbrünstiges Gebet, gorąca modlitwa. Gebete, gorące modlitwy, inbrünstige Begierde, gorące żądze.

Inbrünstiglich, *adv.* gorąco; begehren, pragnąć: lieben, kochać, wer etwas inbrünstiglich liebet, der begehret dasselbe auch inbrünstiglich, kto co gorąco kocha, tego też gorąco pragnie.

Incaminiren, *v. a.* einrichten, napiąć, ułożyć; eine Sache so, iaką rzecz tak, die Sache mit besserem Fleisse incaminiren, z większą pilnością ułożyć, naprawić, obżałowanie.

Incarcerateur, *s. m.* (neu) der einkerkert, einkerkern läßt, *nowe słowo:* Co do więzienia wtrąci, zamknąć dać.

Incarceration, *s. f.* (neu) Einkerkerung, *nowe słowo:* zamknięcie.

Incarceriren, *v. a.* (neu) einkerkern, in

das Gefängniß werfen, *nowe słowo:* do więcienia zamknąć.

Incarcerirt, *part. et adj.* (neu) eingekerkert, *nowe słowo:* utrącony do więcienia.

Incivilisation, *ſ. f.* (neu) unkultivirter Zuſtand, *nowe słowo:* nie politycznoſć, nie polityczny ſtan.

Incivilität, *ſ. f.* Unhöflichkeit, Grobheit, nieobyczayność, grubiaństwo.

Incivilſch, *adj.* (neu) unbürgerlich, dem Bürgerſinne, oder den Bürgerpflichten zuwider, *nowe słowo:* nieobyczayny, mieyſkiey myśli, albo mieyſkim cnotom przeciwny.

Incivilſmus, *ſ. m.* (neu) Mangel an Bürgertugend, *nowe słowo:* niedoſtatek mieyſkiey cnoty.

Inconſtitutionnel, *adj.* (neu) conſtitutionswidrig, der Conſtitution entgegen, *nowe słowo:* konſtytucyi przeciwny, niekonſtytucyyny.

Inconſtitutionnellement, *adv.* (neu) auf eine conſtitutionswidrige Art, *nowe słowo:* niekonſtitucyynie.

Inconvenance, *ſ. f.* (neu) Unſchicklichkeit, Ungebührlichkeit, *nowe słowo:* niezdatność, nieprzyſtoyność, niegodziwość.

Inconvenant, *adj.* (neu) unanſtändig, ungebührlich, unſchicklich, unzeitig, *nowe słowo:* nieprzyſtoyny, niegodziwy, niezdatny, niezdobiący, niewcześny.

Incriminiren, *v. a.* (neu) eines Verbrechens beſchuldigen, anklagen, *nowe słowo:* grzechu iednego obiniać, oſkarżyć.

Incriminirt, *part. et adj.* (neu) eines neuen Verbrechens beſchuldigt, *nowe słowo:* obiniony nowego grzechu.

Incultur, *ſ. f.* (neu) unbebaueter Zuſtand der Aecker des Landes, *nowe słowo:* nieſprawiony ſtan, nieſprawioność, rol ziemii.

Incurioſität, *ſ. f.* (neu) Mangel an Neugierde, *nowe słowo:* niedoſtatek ciekawości.

Indefenſe, *ſ. f.* (neu) Wehrloſigkeit, vertheidigungs- oder wehrloſer Zuſtand, *nowe słowo:* bezbronność, bezbronny ſtan.

Indem, *adv.* gdy, kiedy, dieſes zu Rom vorgehet, gdy ſię to w Rzymie dzieie, indem ich dieſes bedenke, gdy ia to myślę, wurde indeſſen die Jungfrau geholet, tym czaſem panna była przywołana, indem ich ſchreibe, kommen viele Gäſte, mit den Beſuch zu geben und mit demſelben mich zu verth kiedy ia piſzę wiele ludzi przyc nawiedzać mię y temi nawiedz mi przeſzkadzać.

Indeſſen, *adv.* tym czaſem gdy, czaſem kiedy, indeſſen da die Rom vorgieng, tym czaſem ki to w Rzymie działo.

Indianer, *ſ. m.* Indyiczyk, z Ind dem, ktory ſię w Indyi rodził.

Indianiſch, *adj.* Indyiſki, Ekph Indyiſkie słonie.

Indich, *ſ. m.* Indych, eine Farbe, pewna zielona.

Indien, *n. pr. n.* Indya, Land in kray w Azyi na wſchod y pol leżący.

Indoßiren, *v. a.* przyiąć kar podpiſawſzy na niey na zad iecia imię ſwoie na wierzch Banquier hat meinen Wechſel doßiret, Bankier, moy wechſ iął, na moim Wechſelu p ſwoie imię.

Indoſtan, *n. pr. n.* Indoſtan, Aſien, kray w Azyi, Indoſt Państwo.

Induſtriell, *adj.* (neu) zur Erw keit oder zur Induſtrie, Betr keit gehörig, dieſelbe betreffend werbſam, betriebſam, *nowe* do pilności należący; pilny, wity.

Ineinander fügen, *v. a.* zpleść, wraz, złączyć, zpoić, füge die Sachen in einander, złącz te dw czy wraz, alles iſt ineinander p wſzyſtko ieſt wraz złożone z drugim.

In einander ſchlagen, *v. a.* złożyć założyć rzecz na rzecz, er ſchlug Hände in einander, ſkładał ręce

In einander ſchlieſſen, *v. a.* złoż raz, ſie hat die Hände in einan ſchloſſen, ona ręce do kupy złoż er ſchlieſſet die Hände in einander ce zakłada, ich habe die Hände anper geſchloſſen, ia ręce założy indem ich es ſahe, gdy ia to w łem.

Ineinander ſchrenken, *v. a.* składać zakładać iedno na drugie.

In etwas, *adv.* nie co, trochę, in etwas grauſamer, nie co o przyokrutnieyſzy, in etwas cher, nieco ſzpetnicy, die heut in etwas angenehmer, czas ieſt nieco przyiemnieyſz

Inextirpable, *adj.* (neu) das ni

...rotten ist, unvertilgbar, unausrott-
...ar, *nowe słowo:* niewykarczony,
...o nie możnawykarczyć.
...am, *adj.* bezecny, infamer Mensch,
...ezecny człowiek; das ist, bez czci,
...ez sławy.
...fanterie, *s. f.* piechota, piechotny
...ołnierz, *to co,* Fußvolk.
...el, *s. f.* Bischofsbinde, infuła Bi-
...upia, Infuła Pasterska.
...enciren, *v. a.* (neu) durch Einfluß
...rken, einflößen, *nowe słowo:* cią-
...ąć się przez co, wpawać, wlewać.
...enz, *s. f.* Einfluß, Wirkung, in-
...encya, wpływanie, wpłynność,
...iazd, w sprawy ludzkie.
...angibel, *adj.* (neu) unzerbrechlich,
...*a słowo:* nieułomny.
...l, *s. f.* Bischofsbinde, infuła Bi-
...upia, ktorey podczas swoiey cere-
...anii Bikupi na głowie, zażywaią.
...denk, *adj.* eingedenk, pamiętny,
...denker Mensch meiner Wohlthat,
...iętny człowiek moiego dobro-
...eystwa, er ist nicht eingedenk, nie
...tem niepamiętnym.
...mein, *adv.* insgemein, pospolicie;
...geschehen pflegen, dziać się; nicht
...s sich zutragen, nie zawsze się tra-
...ć, ingemein folget auf böser Leute
...un der Verdacht, pospolicie za u-
...nkami złych ludzi następuie po-
...rzenie, *także znaczy:* po więk-
...y części, ingemein reden die Leute
...po większey części tak ludzie
...wią.
...nieur, *s. m.* Jnżeniier, Architekt
...kowy y fortyfikacyi.
...nieurkunst, *s. f.* Jnżeniierska sztu-
..., wiadomość.
...nieurschule, *s. f.* (neu) eines der
...n von der allgemeinen Organisa-
...des Unterrichts unabhängigen In-
...te in Frankreich, *nowe słowo:* in-
...nierska szkoła, iedna dziewięci od
...olitey organisacyi nauczania
...istych szkoł w Francyi.
...ss, *adj.* dowcipny, przemyślny,
...myślny; Poet, dowcipny, prze-
...lny Poeta, Beschreibung, dow-
...e, przemyślne opisanie.
...mannland, *n. pr. n.* Jngria, kray
...Rossyi należący.
...stadt, *n. pr. f.* Jngolsztad, Stadt
...Baiern, miasto w Bawaryi; von,
...zu solcher Stadt gehörig, *adj.* z
...miasta, albo do tego miasta na-
...cy. Jngolsztadski, Jngolsztadska,
...olsztadskie.

Ingredienzien, *s. f. pl.* ingrediencye, zaprawy. wchodzenia rożnych rzeczy w iednę iako to w lekarstwo iakie, w ktore kilka takich ingredyencyi wchodzi.

Ingrün, *s. n.* ein Gewächs, *krzew pewny.* barwinek *ziele.*

Ingwer, *s. m.* imbier, korzenie imbierowe, mit Jngwer, z imbierem.

Inhaben, *v. a.* innehaben, posiadać, trzymać, er inhabet alles, on wszystko trzyma, mein Bruder und ich, wir inhaben nichts, moy brat y ia nic nie trzymamy.

Inhaber, *s. m.* ten, co posiada, co trzyma co; eines Guts, posiadaiący iakie dobra.

Inhalt, *s. m.* materya; einer Comödie, iakiey komedyi, der Brief ist des Inhalts, list iest w tey materyi, diesen Inhalt hat dessen Rede, tę materyą ma iego mowa, w tey materyi iest iego mowa, ein Vers dieses Inhalts, wiersz w tey materyi, mehr des Inhalts schreiben, więcey w tey materyi pisać, mehr des Inhalts reden, więcey w tey materyi mowić, alle Schriften, die des Inhalts sind, wszystkie listy, ktore są w tey materyi, die Ueberschrift war des Inhalts, epigramma, albo napis byż w tey materyi, dieses ist der Inhalt, to iest w ten sens pisane, einer Schrift, materya iakiego pisma, dieser Inhalt des Briefs ist, ten sens iest listu, kurzer des Buchs, krotki zbior tey książki.

Inhalten, *v. r.* innehalten, utrzymywać się, wstrzymywać się, kann er sich nicht inhalten? nie może się on utrzymać, wstrzymać? ihr sollet euch inhalten, powinniście się utrzymywać, kaum kann ich mich inhalten, ledwie się mogę wstrzymać.

Inhospitalisch, *adj.* (neu) ungastfrei, der die Reisenden nicht aufnimmt, *nowo słowo:* niegościnny, gościom nie rad.

Inhospitalität, *s. f.* (neu) Ungastfreiheit, Unfreundlichkeit gegen Fremde, *nowe słowo:* niegościnność.

Ininterrompirt, *part. et adj.* (neu) ununterbrochen, unaufhörlich, *nowe słowo:* nieprzestanny, nieustanny.

Injuriarum belangen, *v. a.* o krzywdy poczynione sobie pozwać krzywdy czyniącego.

Injurie, *s. f.* krzywda; grosse, wielka; nicht kleine, nie mała.

Injurienklage, *ſ. f.* pozwanie o krzywdy, obżałowanie o krzywdy przed Sędzią, eine wider einen anſtellen, pozew komu dać o poczynione krzywdy.

Injuriös, *adj.* krzywdzący, z krzywdą, co z krzywdą, ieſt dla drugiego.

Inlage, *ſ. f.* włożone, włożona rzecz iedna w drugą.

Inländiſch, *adj.* ſwoyſki, domowy, *to ieſt:* w ſwoim kraiu rodzony, inländiſcher Wein, ſwoyſkie wino, co w ſwoim kraiu ſię rodzi, Getränke, ſwoyſkie trunki, kraiowe trunki, kraiowy napoie, Völker, kraiowy lud.

Inliegen, *v. n.* być włożonym, zoſtawać wſadzonym w co, zamkniętym w co.

Inliegend, *adj.* to co w czym leży włożone, zawinięte, zamknięte w czym, inliegender Brief, zamknięty liſt, w drugiem liście.

Inn, *n. pr. m.* Jn, albo Jnna, Fluß in Tyrol, rzeka w Tyrolu.

Innbehalten, innebehalten, *v. a.* zatrzymać, mieć; das Geld, pieniądze.

Inne haben, *v. a.* trzymać, mieć: ein Land, kray iaki; ein Guth, wioſkę iaką; 2) verſtehen, rozumieć; eine Sache, rzecz iaką; wohl, dobrze, ich habe dieſe Sache wohl inne, ia rozumiem tę rzecz dobrze, ich habe inne, was üblich iſt, ia wiem, co ieſt we zwyczaiu.

Inne halten, *v. n.* ſtać, pauſę, uczynić, odpocznąć, ein wenig aufhalten, trochę przeſtać, mit etwas inne halten, zatrzymywać ſię z czym, im Lauffen, w biegu zatrzymać ſię, bieg zatrzymać, zatamować, nie mit etwas, nigdy ſię z niczym nie zatrzymywać, mit dem Schieſſen, ze ſtrzelaniem ſię zatrzymać, mit der Rede, z mową ſię zatrzywać, ſich, w domu ſiedzieć.

Innen, von innen, *adv.* wewnątrz, ze wnątrz, ze ſrzrodka; heraus kommen, wychodzić, komme von innen heraus, wychodź z tamtąd, z domu, *to co:* we wnątrz, we śrzodku; erſcheinet ein grünes Fleiſch, pokazuie ſię zielone mięſo, inne werden, uważać, poſtrzegać, etwas, ſo dowiedzieć ſię czego, ſtać ſię czego wiadomym.

Inner, *adj.* innerlich, inwendig, wewnętrznieyſzy, innere Fühlung, wewnętrznieyſze uczucie, Völker, we śrzodku kraiu leżące narody, Theil des Hauſes, wewnętrznieyſza część domu, innere Africa, wewnętrzniſza Afryka, ku śrzodkowi leż Afryka.

Innerhalb, *præp.* wwewnątrz, w śrzodku; des Berges Tauri ſein haben, w poſrzodku gor Tau ſwoie kroleſtwo mieć, innerhalb Mauren, między murami, w śrzodku murow, wewnątrz mu murami, zehen Jahren geſchehen w dziesięć lat miało ſię ſtać, Tagen ſterben, w kilka dni um ſechzig Tagen, w ſześćdziesią als er gekommen iſt, iak on prz innerhalb ſo viel Tagen, w tyle w tak wiele też dni.

Innerlich, *præp.* wewnętrzny, liche Feier, wewnętrzny ogień, tracht, wewnętrzna klutnia, n da, Krieg, wewnętrzna, kr woyna. Uebel wird gröſſer, w trzne złe ſtaie ſię co raz to g Nachſtellungen, wewnętrzne dzki.

Innerlich, *adv.* wewnątrz, w ſob ſercu, ſich freuen, cieſzyć ſię.

Innerſt, *adj.* naywewnętrzn naybliżſzy, nayśrzednieyſzy, u Gedanke, naywewnętrznieyſze nayśrzednieyſze w ſercu myśli, pfindlichkeit, naywewnętrzn czułość, vieles aus der innerſten loſophie beibringen, wiele z n wnętrznieyſzey Filozofii przy ſich in das innerſte Macedonien ben, udać ſię w poſrzod Mace w ſam śrzodek Macedonii. Rachen, paſzcza śrzednia alb dek paſzczy, Herz, Bruſt, ca biey w ſercu, w pierſiach, Sa nayglębſzy kray Tatarſki.

Innerſt, *adj. ſup.* naywewnętrz nayglębiey, *gdy to co pierw znaczy:* verborgen ſeyn, być ſkrytym, eingeſeſſen ſein glębiey oſieść, doiąc, die Legion innerſt in Luſitanien in die W quartiere legen, Pułki, głębo Luzytanii, na zimowych leżac ſtawić, einen recommandiren, iak nayglębiey w łaſkę zalecić.

Innigliſh, *adv.* wewnątrz, ſerdec głęboko, nayglębiey; von ein liebt werden, być od kogo u nym.

Innung, *ſ. f.* kompania, towarz der Kramer, kramarzow, han cych.

Inquiriren, *v. a.* inkwizycyą czyn

kwizycye wyprowadzać; in etwas, w czym.

...uisit, *f. m.* rzecz, w ktorey inkwizycya wyprowadzona bywa.

...uisition, *f. f.* inkwizycya, sądowe ...tania; über einen anstellen, mieć ...kogo, inkwizycye wyprowadzać ...rzeciwko komu, durch sie heraus ...ingen, przez inkwizycyą dowie...ieć się prawdy, bei den Katholi...en, u Katolikow; sąd Jnkwizycyi wiarę.

...hlitt, *f. m.* łoy, Lichter von Jnschlitt, ...iece z łoiu, świece łoiowe.

...nbiren, *v. a.* wpisywać, wpisać; ...auf einer Universität lassen, dać wpisać do iakiey Akademii.

...t, Jnsekt, *f. n.* Owad, robactwo, ...dlina, gad.

...l, *f. f.* wyspa, *u Rusi nazywa się* ...ie Ostrow.

...tlicht, *f. n.* świeca łoiowa, świeca ...u lana, robiona.

...at, *f. n.* to co włożone iest, przy...ek w liście, w list włożony.

...emein, *adv.* pospolicie, ogolnie, ...lem, powszechnie, *obacz:* inge...n.

...sammt, *adj.* wszyscy razem, wir ...men insgesammt, wszyscy razem ...iemy.

...gel, *f. n.* Siegel, pieczęć.

...ren, *v. a.* einhändigen, oddać; ...em ein Patent, pokazać komu ...ent, list Otwarty, bei einem sich ...nuiren, beliebt machen, wlulić się ...czyią łaskę, przyiść do czyiey ...ki, sich durch Geschenke bei einem ...nuiren suchen, przez podarunki komu zalecić.

...ert, *adj.* frech, garstig, zuchwa...ardy, er ist sehr insolent gewor... daß es mit ihm nicht mehr aus...en ist, tak się stał zuchwałym ...o niemożna bylo więcey, cier...

...etheit, *adv.* osobliwie, w szczo...ości; einem jeden es hinterbrin... każdemu w szczegulności oznay... allen zu Fusse fallen, każdemu ...obna do nog padać, einem jeden ...arten, każdemu z osobna odpo...ać. odpowiedzieć, von einer Sa... ...n Gesetz geben, w szczegulności ...kiey rzeczy prawo wydać.

...tion, *f. f.* dozor, dozorstwo; über ...s haben, mieć czego, lub nad ...n, über eines Studien führen, dozor mieć nad czyiemi naukami, aby się uczył.

Jnspruck, *n. pr. n.* Stadt in Tyrol, miasto w Tyrolu, Jnszpruk, *połacinie:* Oenipons, *albo* Aenipons, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Jnszprukski, Jnszprukska, Jnsprukskie; in solcher Stadt gebohrner Mann, w tym mieście urodzony mąż, Jnszprukzyk, Weibsbild, Jnszpruka.

Jnständig, *adv.* usilnie, bardzo y bardzo; bitten, prosić, hat er mich gebeten, ich möchte zu ihm kommen, prosił mnie usilnie, bardzo a bardo, ażebym do niego przyszedł.

Jnstalliren, *v. a.* einführen, instalować, oddać komu, urzędu possessyą, einen, kogo installować; einen an eines andern Stelle, kogo na kogo drugiego mieysce, er wird an meiner Stelle installiret werden, on będzie na moie mieysce installowany, diese zwei können nicht installiret werden, ci dwa niemogą być installowani.

Jnstanz, *f. f.* proszenie usilne, upraszanie wielkie; przyczyna, proszenie, prozba, *instancya*, auf meine Jnstanz, na moią prozbę, auf meiner Jnstanz wird er es gewiß thun, na moię prozbę on to zapewne uczyni.

Jnstehen, *v. n.* herbeikommen, bevorstehen, następować, zbliżać się, nadchodzić, der Tod instehet, śmierć nadchodzi.

Jnstehend, *part. et adj.* blisko następuiący, zbliżaiący się nadchodzący, instehendes Jahr, blisko następuiący rok, instehende Gefahr, blisko następuiące niebezpieczeństwo, zbliżaiące się niebezpieczeństwo, nadchodzące niebezpieczeństwo, Gewichte, waga w rowności stoiąca, rownowaga.

Jnster, *f. m.* kisica, kiszka wielka y brzuchu; eines der Eingeweide, naywiększa z kiszek.

Jnstigiren, *v. a.* aufhetzen, aufbringen, *instygować*, podbudzać, podszczuwać, podburzać, podżegać; einen, kogo poduszczać; zu etwas, do czego.

Jnstruction, *f. f.* instrukcya, zlecenie, einem wozu geben, komu dać instrukcyą w czym, zlecić komu interes, iak go ma sprawić, seiner nachkommen, sprawić się według swoiey instrukcyi, der Abgesandte kommet seiner nicht nach, poseł nie sprawuie się według swoiey instrukcyi, die

Republik hat den Abgesandten die beste gegeben, Rzeczpospolita naylepszą dała instrukcyą Posłom, nach meiner soll ich alles ausrichten, według moiey instrukcyi muszę wszystko sprawić. polnische Woywodschaften, Kreise und Gebiethe geben auf den Landtagen den Landbothen weitläuftige, nach welcher sich die Abgeschickten auf dem Reichstage richten sollen, Polskie Woiewodstwa, ziemie y Powiaty daią na Seymikach swoim posłom zupełne Instrukcye, według ktorych oni na Seymie maią się sprawić, du kömmst nicht deiner nach, ty nie czynisz według instrukcyi, *to iest*: nie tak czynisz iakci zlecono, der König hat den Abgesandten die Instruction gegeben, aufs geschwindeste den Frieden zu schliessen, Krol dał Posłom instrukcyą do iak nayprędszego zwarcia pokoiu, was in meiner nicht stehet, das kann ich auf keine Weise thun, czego nie ma w moiey instrukcyi tego ia żadnym sposobem nie mogę uczynić, sie sind in allen ihrer nachgekommen, oni we wszystkim sobie według instrukcyi postąpili, Unterricht, nauczanie, Instruction der Jugend, nauczanie młodzi.

Instructionnel, *adj.* (neu) belehrend, unterrichtend, *nowe słowo*: informowiący, nauczący.

Instruiren, *v. a.* Instruction geben, dać instrukcyą, zlecić komu sprawunek interesu.

Instrument, *s. n.* instrument, *to co*: Werkzeug, naczynie, sprzęt, narzędzie, statek; rzemiesło, gdy się, za naczynie rzemieślniczę bierzą; musicalisches, muzyczny instrument; in Rechtssachen, w sprawach sądowych, papiery do sprawy należące, westphälisches Friedensinstrument, Traktat pisany Westfalskiego pokoiu, pisany pokoy Westfalski.

Insubordination, *s. f.* (neu) Ununterwürfigkeit, Unabhängigkeit, *nowe słowo*: niepoddanie, niepochyłość.

Insucces, *s. m.* (neu) Fehlschlag, mißlicher Erfolg einer Unternehmung, *nowe słowo*: omylenie, nastąpiony wątpliwy podięcia iednego.

Insul, *s. f.* Eiland, wyspa; welche den Hafen gegen über lieget, ktora leży na przeciwko portu, przeciw samemu portowi; von Natur dreiseitige, z urodzenia troyścienna, troystronna, rodem troyścienna, troyboc[illegible] die im Ligustischen Meere lieget, [illegible]ra leży na morzu Ligustyiskim, angenehme, bardzo przyiemna [illegible]spa; die in dem Flusse liegt, kto[illegible] rzece leży, wie eine Insul aus[illegible] podobnym być do wyspy, die mi[illegible] Flüssen umgebenen Länder sehen die Inseln aus, rzekami otoc[illegible] krainy podobne są wyspom, vie[illegible]gen im Atlandischen Meere, wiel[illegible]sep leży na Atlanckim morzu.

Insulteur, *s. m.* (neu) ein Schm[illegible] Beleidiger, *nowe słowo*: szkal[illegible] urażca.

Insurgent, *s. m.* ungarische Milit[illegible] bisweilen aufgeboten wird, insur[illegible] węgierski żołnierzy, ktorych kiedy nakazuią; 2) in der [illegible] Bedeutung: ein Aufrührer, d[illegible] gegen die Obrigkeit auflehnt, ein vergnügter Unterthan, vorzüg[illegible] Polen, in Nordamerika und in [illegible]reich, der sich gegen die Regierun[illegible] lehnt, *w nowym znaczeniu*: b[illegible]wnik, insurgent, niezgodny pod[illegible] osobliwie w Polszcze, w Pułn[illegible] Ameryce i we Francyi, opie[illegible] się rządzeniu.

Insurgent, *adj. et adv.* (neu) [illegible]rerisch, *nowe słowo*: po buntow[illegible]

Insurgiren, *v. r.* (neu) sich in [illegible] auflehnen, einen allgemeinen A[illegible] erregen, sich gemeinschaftlich ge[illegible] gemißbrauchte Gewalt auflehne[illegible] *we słowo*: pospolitemu, roz[illegible]czynić, opierać się rządzeniu

Insurrection, *s. f.* (neu) Aufstand[illegible]pörung des Volks in Masse, [illegible]*wo*: pospolity rozruch, bunt [illegible]nych, narodu całego.

Insurrectionnair, *adj.* (neu) [illegible] Aufruhre, aufrührerisch, [illegible] buntowniczy, buntuiący.

Insurrectionnel, *adj.* (neu) auf[illegible]risch, *nowe słowo*: po buntow[illegible] iak bunt, iak rokosz.

Integralität, *s. f.* (neu) Vollständ[illegible] *nowe słowo*: całość.

Intendant, *s. m.* Dozorca, Rządca [illegible]ßiger, kluger, pilny, roztropn[illegible]

Intendiren, *v. a.* myśleć; etwa[illegible]

Intention, *s. f.* zamysł, wola, [illegible] einen seine eröfnen, komu swoię [illegible]lą, swoy zamysł, swoię in[illegible] otworzyć, opowiedzieć, er h[illegible] ganz seine eröfnet, on mi całą [illegible] intencyą otworzył, opowiedz[illegible] Tochter will der Mutter ihre [illegible]

rką chce swoię intencyą matce
rworzyć, in der Intention eines
Meinung nachgehen, w tey intencyi
z czyim zdaniem, in der Inten-
n große Geschenke zu bekommen,
ng er dieser Meinung nach, z tą
encyą, aby wziął wielki podaru-
k poszedł za tym zdaniem, diese
ntion haben, mieć tę wolę, hast
Intention, dein Vaterland zu ver-
n, masz ty wolą twoię oyczyznę
zucić? alles in der besten thun,
ystko z naylepszą intencyą czy-

esse, *s. n.* prowizya, interes od
y, einem Geld auf Interesse leihen,
u pieniędzy na interes, na pro-
yą pożyczyć; von einem darauf
men, od kogo pieniędzy na pro-
yą wziąć. volnische Juden neh-
n von den Edelleuten große Sum-
Geld auf Interesse, Polscy ży-
bierą wielkie pieniężnę summy
rowizyą od Szlachty, ich kann
Geld darauf nehmen, ia nie mo-
adnych pieniędzy na prowizyą
ę, einem Geld ohne Interesse lei-
, komu pieniędzy bez prowizyi
yczyć, mit Interesse Geld erstat-
, z prowizyą pieniądze oddać,
resse abführen, płacić prowizyą,
will nicht von meinem Gelde Inter-
abführen, on niechce od moich
ędzy interesu zapłacić, mit
Procent nicht zufrieden seyn,
kontentować się dwunastu pro-
em w prowizyi, Geld auf In-
esse ausleihen, na interes, na pro-
yą pieniądze, porozpożyczać, ich
nicht mehr Geld darauf auszulei-
nie mam więcey pieniędzy po-
ać na prowizyą, na interes, er
les Geld darauf ausgeliehen, on
tkie pieniądze na prowizyą
ydawał.

rt, *adj.* *interessowany*, zysku
go patrzący, zarobku upatru-
der auf seinen Nutzen siehet,
na swoy zarobek patrzy, zna-
akże Uczestnik, spolnik.

enire spielen, darzu kommen, *v. n.*
yść, er hat Intervenire gespielt,
zedł na to, *znaczy także to co:*
s nicht wollen geschehen lassen,
dopuścić; aby się co działo, *albo*
ncieć dopuścić, aby się co stało.

iren, *v. a.* ogłosić, obwieścić;
n Befehl, ukaz iaki, uchwałę.

Intrigailliren, *v. a.* (neu) Ränke machen, damit umgehen, *nowe słowo:* praktykować.

Intrigös, Intrikös, *adj.* s. Intrigueux.

Intrigue, Intrike, *s. f.* Praktike, heimliche Unterhandlung, Intryga, praktyka, sztuka przebiegi, przeskoki, mieszanie spraw, Liebesverständniß, skryte miłoski, przebiegi miłośnicze, künstliche Verwirrung, verwirrte Stelle in einer Comödie, oder Tragödie, sztuczne zawikłanie w komedyi, albo w tragiedyi, heimliche Händel führen, mieć intrygę, an einer geheimen Unterhandlung Theil haben, iest w intrydze, er hat keinen Theil an der listigen Unterhandlung, nie przymieszał się do tey intrygi; von einem Kranken: er ist außer Gefahr, *o chorym:* iuż nie iest w niebezpieczeństwie.

Intriguenmacher, *s. m.* Liebhaber heimlicher Händel, Praktiken- oder Händelmacher, praktykant.

Intrigueur, *s. m.* ein Kuppler, rufian.

Intrigueuse, *s. f.* eine Kupplerin, rufianka.

Intrigueux, Intrigös, *adj.* zu verwirrten Händeln, Praktiken geneigt, machlarski, frantowski, do mieszania spraw przychylny; kupplerisch, rufiański.

Intriguiren, *v. a.* Händel anfangen, einen Handel verwirren, *v. a.* mieszać rzeczy, kartować, powichłać sprawy; *v. r.* sich in heimliche Händel mischen, mit Praktiken umgehen, praktykować, mieszać rzeczami, mieszać się, intrygować się w co.

Intriguirt, *part. et adj.* in heimliche Händel verwickelt, praktykowany, intrygowany.

Investiren, *v. a.* inwestyować, infeudować, *to co:* einen in ein geistliches Amt einführen, kogo wprowadzić w possessyą duchownego iakiego urzędu.

Investitur, *s. f.* infeudowanie, inwestitura na Lenność iaką.

Inwendig, *adj.* wewnętrzny, kraiowy, inwendige Waaren, kraiowe towary.

Inwendig, *adv.* wewnątrz, we śrzodku; das Gefäß verzinnen, naczynie cyną oblać, die Leber ist inwendig hohl, we środku wątroba iest prożna, wydrożona.

Inwohner, *s. f.* obywatel; der Welt, świata, Mieszkaniec całego Swiata.

Inzwischen, *adv.* tym czasem; dies ge-

schiehet, gdy się to dzieie; kommet er, on przychodzi.

Joab, *n. pr. m.* Joab, Mannsname, imię męszczyzny.

Joachim, *n. pr. m.* Joachim, Mannsme, imię męszczyzny.

Job, *n. pr. m.* Job, Mannsname, imię męszczyzny.

Jobst, *n. pr. m.* Jobst, Jodok, Mannsname, imię męszczyzny.

Joch, *s. n.* iarzmo; schweres, ciężkie; hartes, twarde; knechtisches, niewolnicze; festes, mocne; das sich an den Hals schickt, ktore iest prawie na szyię, aufgemachtes, otworzone iarzmo, den Ochsen auflegen, wołom iarzmo włożyć na kark, *lepiey się mowi po Polsku:* woły do iarzma założyć, den Ochsen ummachen, woły do iarzma zaprząć, mit vielen ackern, wielu parami wołow orać, sich unters Joch bequemen, kark dać pod iarzmo, podawać szyię do iarzma, das Joch der Knechtschaft ist allen schwer, iarzmo niewoli iest wszykim ciężkie, von einem das Joch der Knechtschaft abwenden, od kogo iarzmo niewoli odwrocić, einen unter dasselbe bringen, kogo pod iarzmo wziąć podbić, die alten Römer hätten fast die ganze Welt unter das der Knechtschaft gebracht, starzy Rzymianie prawie cały świat pod niewoli iarzmo podbili.

Jochart, *s. f.* staie pola gruntu, wzor pewney miary pola.

Jochbar, *adj.* zaprzężny, co można zaprzegać, do iarzma zakładać.

Joel, *n. pr. m.* Joel, Mannsname, imię męszczyzny.

Johannes, *n. pr. m.* Jan, Mannsname, imię męszczyzny.

Johannisapfel, *s. m.* iabko nazbyt wczesne, przed czasem w lecie dożrzałe.

Johannisbeere, *s. f.* pożyczki, pożyczkowa iagoda.

Johannisbeerstaude, *s. f.* pożyczkowy kiersz, pożyczkowe drzewko.

Johannisbrodt, *s. n.* boża trawka; ein Gewächs, *krzew pewny.*

Johannisgürtel, *s. m.* bylica, *ziele pewne.*

Johannispfirsig, *s. f.* morela, owoc, Merille, Marille.

Johannisträublein, *s. n.* pożyczki, iakoby, iańskie iagody.

Johanniswedel, *s. m.* Giesbart, Wurmkraut, kozia brodka, ziele.

Johanniswürmlein, *s. n.* świec[illegible] baczek, w nocy lataiący.

Jonathan, *n. pr. m.* Jonatan, [illegible] name, Jonatan, imię męszczy[illegible]

Jonas, *n. pr. m.* Mannsname, [illegible] imię męszczyzny.

Joppe, *n. pr. n.* Joppe, Stadt [illegible] rien, miasto w Syryi; von, [illegible] solcher Stadt gehörig, *adj.* [illegible] miasta, albo do tego miasta n[illegible] Joppeński, Joppeńska, Jopp[illegible] in solcher Stadt geborner M[illegible] tym mieście urodzony męs[illegible] Joppeńczyk; Weibsbild, Jop[illegible]

Jork, *n. pr. n.* Stadt in England [illegible] miasto w Anglii; von, oder [illegible] Stadt gehörig, *adj.* z tego [illegible] albo do tego miasta należący, [illegible] ski, Jorkska, Jorkskie, albo [illegible] Jorska, Jorskie; in solcher S[illegible] borner Mann, *s.* w tym mieś[illegible] dzony męszczyzna, Jorczyk, [illegible] nin; Weibsbild, białagłowa, [illegible] Jorkańka.

Joram, *n. pr. m.* Joram, Mann[illegible] imię męszczyzny.

Jordan, *s. m.* Jordan, Fluß im [illegible] Lande, rzeka w świętey zie[illegible] Palestynie.

Josaphat, *n. pr. m.* Mannsname [illegible] zafat, imię męszczyzny.

Joseph, *n. pr. m.* Jozef, Mann[illegible] imię męszczyzny.

Jost, *n. pr. m.* Mannsname, Just. męszczyzny.

Josua, *n. pr. m.* Mannsname, [illegible] imię męszczyzny.

Jotham, *n. pr. m.* Jotam, Mann[illegible] imię męszczyzny, er heisset Jo[illegible] *nazywa się:* Jotam.

Jothan, *n. pr. m.* Jotan, Mann[illegible] imię męszczyzny.

Jour, *n. pr. m.* Jura, Gebirge [illegible] Burgund und der Schweitz, [illegible] dzy Burgundyą y Szwaycarami.

Journal, *s. n.* dziennik; Tage[illegible] Kaufleute, dzienna książka kupi[illegible] dzienny reiestr.

Journalist, *s. m.* dniopis, dzien[illegible] der ein Journal verfertiget, [illegible] dzienniki, dzienne dzieie, co [illegible] każdy dzień staie, opisuie.

Irden, *adj.* von Erde, ziemny.

Irgend, *adv.* podobno, damit du nicht irgend verwunderst, abyś [illegible] dobno niedziwował.

Irgend jemand, *s. m.* kto, wenn [illegible] gend jemand verwundert, ieżeli

dziwuie, wenn irgend jemand es
ibt, ieżeli kto o tym pisze.
wo, *adv.* gdzieś; Ländereien an-
fen, nabyć pol, gruntu wsi, ich
e mir irgendwo Ländereien an, ia
r gdzie nabędę wiosek.
woher, *adv.* zkąd, zkądkol-
; zusammen schrapern, zebrać
py, zgarnąć; er schrapert immer
Geld woher zusammen, on zgar-
zkądsi, wiele pieniędzy, wenn
? ieżeli gdzie? er ist die Leute
geworden, on był syt ludzi, *to*
nasycił się społeczeństwem z
i, damit nicht irgend wo, aby
nie, das Wasser stehen bleibe,
nie stała, irgend wohin, dokąd,
d kolwiek, ich will irgend wo
ehen, ia chcę dokąd kolwiek
ić, irgend in einer andern Sa-
gdzie w inszey iakiey rzeczy,
rde dir weder hierinnen, noch ir-
in einer andern Sache hinderlich
ia tobie ani w tym, ani w ża-
inszey rzeczy przeszkadzać nie

, n. *pr. n.* Irlandya, wyspa, *po-*
e, Hibernia.
r, *s. m.* Irlandczyk, rodem z Ir-
, ktory się w Irlandyi rodził.
rinn, *s. f.* Irlandka, białagło-
rodem z Irlandyi.
sch, *adj.* Irlandski, ska, skie.
, von Erde, *adj.* ziemny, z zie-
irrdene Mauer, ziemny mur,
, ziemny wał, Werk, gliniane
ne, gliniana robota, *iakoby*,
ne naczynie, ziemna robota,
ki, gliniana pokrywka, Gefäße,
ane naczynia.
h, *adj.* ziemny, ziemski; sich
t verweilen, ziemskiemi rzecza-
ę bawić, wer sich bei den irrdi-
Sachen verweilet, der gedenkt
an die himmlischen, kto się ziem-
ni rzeczami bawi, ten o niebie-
nie myśli, irrdischer Leib, zie-
, ziemskie ciało.
h, *adv.* poziemsku, poziemnemu,
net, co poziemsku myśli, *to iest*,
emskich tylko rzeczach.
der, ein, *s. m.* Irlandczyk, z Ir-
yi rodem.
hen, *v. n. irr.* ziechać z drogi,
dzić z drogi, zabłądzić, er ist
nal irre gegangen, on trzy razy
ogi ziechał, zbłądził, zabłądził,
Balde kann man leicht irre gehen,
sie można łatwo zabłądzić, z

drogi zbłądzić, fremde Leute gehen oft irre in der Fremde, cudzoziemcy w cudzych kraiach, często błądzą z drogi, reise, aber gehe nicht irre, iedź, a nie z błądź z drogi, er gieng irre und konnte seinen Weg nicht antreffen, on zbłądził y nie mogł wyiść, wyiechać na swoię drogę, dem der Weg unbekannt ist, der muß irre gehen, komu droga nie wiadoma, ten musi zbłądzić.

Irren, *v. n.* błądzić, zbłądzić, mylić; weit von etwas ab, daleko od czego; sehr, bardzo, strasznie, okrutnie, nader, wcale, brzydko; in der ganzen Sache, w całey rzeczy; in der Zeit, w czasie, *to iest*, w rachowaniu czasu; mit einem, błądzić z kim, unter eines Anführung, za czyim powodem błądzić; in dem einigen, w tym iednym, w tym iednie, aus Unvorsichtigkeit, z nieprzezorności błądzić, nie daiąc baczenia na co błądzić, in so vielen Dingen, w tak wielu rzeczach błądzić, irren können, als ein Mensch, moc zbłądzić, iak człowiek, wo ich nicht irre, ieżeli nie błądze, ieżeli się nie mylę, darin hat er geirret, w tym zbłądził, durch etwas, przez co zbłądzić; worin, w czym, in seinem Thun, w swoich uczynkach zbłądzić, in einer klaren Sache, w iasney rzeczy zbłądzić, wer ist auf der Welt, der nicht irret? kto iest na świecie, ktory nie błądzi? die weisesten Leute irren oft selbst, sami naymędrsi ludzie, często błądza, często się mylą, unter meiner Anführung wirst du weder so oft, noch so sehr irren, za moim powodem nie będziesz błądził, ani tak często, ani tak bardzo, in euren Gedanken irret ihr sehr, w waszych myślach mylicie się, er hat doch in so schweren Sachen nicht geirret, on przecie w tak ciężkiey rzeczy nie zbłądził, alle Leute können, aber sie sollen nicht irren, wszyscy ludzie mogą błądzić, ale nie pawinni błądzić, ich irre hierin immer, ia tu w tym zawsze błądzę, denke daran fleißig und irre nicht, myśl o tym pilno a nie błądź, wo sie nicht irren, die Sache ist gewiß so geschehen, ieżeli oni nie błądzą, rzecz za pewne tak się stała, es kann seyn, sie irren im Erzählen, może to być, że oni błądzą w relacyi, in so wichtiger Sache ist nicht zu irren, w tak ważney rzeczy nie trzeba błądzić, mylić się.

Irrweg, *ſ. m.* błędliwa droga, nie ta, ktorą trzeba komu iechać, *auf Irrwege kommen*, po błędliwych drogach, błędliwemi drogami iechać.

Irrwin, *n. pr. n.* Stadt in Schottland, Irwin, miaſto w Szkocyi.

Irrwiſch, *ſ. m.* głupi ogień, ſkoczny ogień, iaki z tłuſtości bywa po ſmętarzach.

Iſaac, *n. pr. m.* Izaak, Mannsname, imię męſzczyzny.

Iſabella, *ſ. f.* Izabella, Weibsname, imię białogłowſkie.

Iſabellenfarbe, *ſ. f.* maść, kolor, farba, barwa, maſłowata, maſłowaty, iſabelowy.

Iſaſchar, *n. pr. m.* Izaſchar, Mannsname, imię męſzczyzny.

Iſaurien, *n. pr. n.* ehemalige Landſchaft in klein Aſien, Iſauria, niegdyś kray ieden tak zwany w małey Azyi, der aus Iſaurien iſt, kto z Iſaury ieſt, Iſar, Izaur; darzu gehörig, Iſaurſki, Iſaurſka, Iſaurſkie, Iſaurka.

Iſel, *ſ. m.* Iſel, *albo* Iſala, Fluß in Holland, rzeka w Holandyi.

Iſer, *ſ. m.* Iſer, *albo* Iſara, Fluß in Baiern, rzeka w Bawaryi.

Iſere, *ſ. m.* Iſer, *albo* Iſera, Fluß in Frankreich, rzeka we Francyi.

Island, *n. pr. n.* Islandya, Inſel, wyſpa, na puſnocy leżąca.

Iſle des Faſans, *n. pr. f.* Faſyana, wyſpa, z *Francuzkiego*; Bażantow wyſpa.

Iſle de France, *n. pr. f.* Ildefrans, Provinz in Frankreich, Prowincya w Francyi.

Iſmael, *n. pr. m.* Iſmael, Mannsname, imię męſzczyzny.

Iſmin, *n. pr. n.* Stadt in klein Aſien, Iſmin, miaſto w małey Azyi.

Iſni, *n. pr. m.* ehemalige Reichsſtadt in Schwaben, Iſni, nieydyś miaſto Ceſarſkie w Szwabii.

Iſnich, *n. pr. n.* Stadt in klein Aſien, Iſnich, miaſto w małey Azyi, *poſacinie* Nicea, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, *albo* do tego miaſta należący, *adj.* Niceńſki, Iſnich, Iſnichſki, ſka, ſkie, in ſolcher Stadt gebohrner Mann, w tym mieście urodzony męſzczyzna, z *Łacińſkiego* Niceńczyk, z *teraźniejſzego* Iſnichczyk; Weibsbild, z *Łacińſkiego* Nicenka, z *teraźnieyſzego* Iſnichianka.

Iſop, *ſ. m.* ein Gewächs, Izop, *krzew zielny.*

Iſpaan, *n. pr. n.* Hauptſtadt in Pe
Iſpaan, Stołeczne miaſto w Pe
Iſrael, *n. pr. m.* Mannsname, I
imię męſzczyzny y Ludu.
Iſraelitер, *ſ. m.* Izraelita, żyd od Iz
Iſraelitinn, *ſ. f.* Izraelitka.
Iſſoire, *n. pr. n.* Stadt in Fra
Iſſoar, miaſto we Francyi.
Iſſoudun, *n. pr. n.* Stadt in Fra
Iſſudun, miaſto we Francyi.
Iſtria, *n. pr. f.* Stadt in Iſtria,
miaſto w Iſtryi; von, oder zu
Stadt gehörig, z tego, albo
miaſta należący, *adj.* Iſtryiſki,
ſka, Iſtryiſkie; ein in ſolcher
gebohrner Mann, w tym mie
rodzony męſzczyzna, Iſtry
Weibsbild, białagłowa,
Iſtryianka.
Iſtria, *n. pr. f.* Iſtria, Landſch
die Einwohner derſelben, mi
tego kraiu, Iſtry, Iſtrowie,
kowie.
Italiäner, *ſ. m.* Włoch; einer
lien, rodem z Włoſkiey zie
Italiänerinn, *ſ. f.* Włoſzka,
wa rodem z Włoch, *albo*
Włoſkiego.
Italiäniſch, *adj.* włoſki, włoſ
ſkie, italiäniſche Sprache, w
zyk.
Italien, *n. pr. f.* Włochy, Wło
mia, Land in Europa, kray
pie.
Itzig, *adj.* teraźnieyſzy, niniey
Zeit, teraźnieyſzy czas, n
czas, itzige Redner, teraźnie
cowie, niniejſi mowcowie,
mowcowie, itziges Capua, te
ſza Kapua, niniejſza, dzi
pua miaſto, co teraz ieſt.
Jetzo, *adv.* teraz, ſehe ich e
dzę teraz, es geſchehe ſch
zle dzieie.
Itzt, *adv.* teraz; dem gemein
zum Schutze dienen, być obr
czu pospolitey, itzo endlich
teraz na oſtatek raz, teraz n
wie es itzt ſteht, iak ſię tera
ma, iak teraz ieſt, ſich itz
vergnügen, nader ſię teraz cie
erſt, teraz dopiero, itzt dieſer,
dopiero to, dopiero owo, i
dieſes, jenes, dopiero to mo
piero owo, itzt wird
teraz będzie co; oder nicht,
Itzund, Itzunder, *adv.* teraz, tera
geſchieht es ſo, teraz ſię tak

ogrod, *n. pr. n.* Feſtung in Liefs
d, Iwanogrod, forteca w Inflan-
: Roſſyiſkich.
ykiang, *ſ. m.* weſoła pieśń, we-
a piosnka, radoſna piosnka.
arkierl, *ſ. n.* weſoły okrzyk, *le-*
ger. weſołe okrzyki.
jahr, *ſ. n.* miłościwe lato iubi-
ſz odpuſt generalny grzechow.
ium. *ſ. n.* wiek, ſto lat, das ans
Jubiläum der Univerſität glück-
begehen, drugi wiek, drugie ſto-
ey Akademii ſzczęśliwie obcho-

ier. *ſ. m.* iubiler, ten co kleynoty
dzie, ten co ſię zna na kleyno-

ren, *v. n.* weſoło wykrzykać,
piewywać, weſołe okrzyki czy-

rt, *v. a.* ſtaie, ſtaienie, wzor po-
a pewną miarę włoká, roli pe-
y miary.
to ca, Heyſa! heyſa! dzium!
n!
, *v. a.* jücken, świerzbieć, der
en jucket ihn, grzbiet go świerz-

n. pr. m. Mannsname, ludas,
nieczyzny.
haft, *ſ. m.* iudaſzowſkie pocało-
t, chytre, zdradliwe pocałowa-

. Jüde, żyd, ſtinkender Jude,
rdzący żyd; reicher, bogaty.
raße, *ſ. f.* żydowſka droga.
rn, *ſ. n. ziele,* ſolnik, ſolne zie-
dzienie y *pofr.* Antillis.
nd, *ſ. f.* młodź, młodość; von
ſtr jehen bis zwanzig Jahren,
zie od dziesięciu do dwudziestu
rein, wolne młodość; geile und
ſtige, lubieżna y niepomiarko-
: beſcheidene, ſkromna; hoff-
volle, pełna nadziei, erſte, pier-
młodość, pierwſze młode lata;
freche, krnobrna, zuchwała;
dliche, łapetna; geneigte zur Geil
kłonna do lubieżności, hiżige,
e, żwawa; angehende, poczy-
a ſię dopiero, mit dem es in der
nd gar hart gehalten hat, ktore-
młodu w ryzie trzymano, die
nd kann keinen guten Rath faſs
młodź nie może ſobie nigdy dać
y rady, mit etwas zu bringen,
gdzić na czym młodość, er hat
ilen, Schreiben und Lehren ſeine
racht, on ſwoię młodość prze-

pędził na czytaniu, piſaniu y ucze-
niu, ſo fort in erſter, zaraz od nay-
pierwſzey młodości; die mit allen
ruhmwürdigen Qualitäten ausgezieret,
ktora wſzelkiemi uwagi godnemi
przymiotami, ozdobiona ieſt, in der
Jugend, w młodości, von Jugend
auf, od młodości ſamey; bis itzo her,
aż dotąd, was die Jugend mit ſich
bringt, co młodość z ſobą niesie, co
młodość umie, die Jugend hat ver-
ſchäumet, ausgebrauſet, młodość iuż
ſię wypieniła, młodość iuż wyrobiła,
młodość iuż ſię wyburzyła; von un-
fahr zwanzig bis dreißig Jahren, pra-
wie od dwudziestu; do trzydziestu
lat; zärtliche, pieſzczona; ſchlimme,
zła; liederliche, rozpuſtna, hultayſka;
ſchöne, piękna; blutdürſtige, krwi
pragnąca; unbärtige, ktorey ieſzcze
broda niezarasta, von erſter Jugend
an, od naypierwſzey młodości, in
der beſten Blüthe ſeiner, w naylepſzym
kwiecie ſwoiey młodości, von Ju-
gend an ſich zur Arbeit gewöhnen, od
młodości przywyknąć do pracy,
Knecht geweſen ſeyn, od młodości być
niewolnikiem, von meiner an iſt er
mein Lehrmeiſter geweſen, od młodo-
ści moiey był moim nauczycielem,
iſt die Freundſchaft angefangen wor-
den, od młodości ſamey zaczęła ſię
ta przyiaźń, habe ich mit ihm groſſe
Freundſchaft gepflogen, od młodości
zabrałem z niem wielką przyiaźń.

Jugendblüthe, *ſ. f.* kwiat młodości, ſama młodość, ſam naypięknieyſzy wiek młodociany.

Jugendhitze, *ſ. f.* żwawość, gorącość młodości, porywczość młodych lat.

Jücken, *v. a.* świerzbieć, świędzić, der Kopf jücket ihn, głowa go świerzby, die Zähne jücken mich, das iſt, ich möchte gerne eſſen, zęby mię świerzbia, *to ieſt,* ieść mi ſię chce, iadłbym, *znaczy także,* mrowie przechodzi, bis die Haut jücket, aż mu mrowie będzie przechodziło po ſkorze, *to ieſt,* aż ſkora będzie drżała.

Jücken, das, *ſ. n.* świerzbienie, świędzienie, der Haut, ſkory, der Augen, świerzbienie, świędzenie oczow, gdy oczy świerzbią, świędzą.

Jückend, *part. et adj.* świerzbiący, świędzący, co świerzby, świędzi.

Jüde, *ſ. m.* żyd; armer, ubogi; guter Kaufmann, dobry kupiec.

Jüdengenoſſe, *ſ. m.* proſelit, co na żydowſką wiarę przyſtał.

Jüden-

Jüdengenossinn, *s. f.* proselitka, co na żydowską wiarę przystała.

Jüdenkirsche, *s. f.* psie wiśnie, *albo* psinki pęcherzysto, *inaczey*, żorawinki, pęchęrzyca, garliczki, miechunki.

Jüdenleim, *s. m.* kley ziemny, kley z Palestyny żydowski, z martwego morza, po Gomorze y Sodomie spalonych.

Jüdenschule, *s. f.* żydowska szkoła, kahał żydowski, auch, przykahałek.

Jüdenspieß, *s. m.* żydowska lichwa, *to iest*, zbytnia lichwa, lichwiane zdzierstwo.

Jüdenthum, *s. n.* żydowstwo, zydowska wiara y żydowski rod.

Jüdenzins, *s. m.* żydowski czyńsz, *to iest*, lichwa, zbytnia y nad prawo.

Jüdenzopf, *s. m.* Wichtelzopf, kołtan.

Jüdinn, *s. f.* żydowka, żydowica, kobieła żydowskiego rodu.

Jüdisch, *adj.* żydowski, żydowaty, jüdischer Aberglaube, żydowski zabobon, jüdisches Land, żydowska ziemia; żydowski kray.

Jüdisch, *adv.* po żydowsku, z żydowska, iak żyd, żydem trąci.

Jülich, *n. pr. f.* Hauptstadt ihres Herzogthums, Iulia, miasto stołeczne swoiego Księstwa Iuliyskiego; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Iuliyski, Iuliyska, Iuliyskie; in solcher Stadt gebohrner Mann, w tym mieście urodzony męszczyzna, Iuliaczyk, julianin, Weibsbild, kobieta, Iulianka, das Herzogthum Jülich, Księstwo Iuliyskie, das Jülische, Iuliyskie, *iak* Krakowskie, Chełmińskie.

Jünger, *adj. comp.* młodszy; nicht so alt, als ein anderer, nie tak stary, iak drugi, jünger um drei Jahre, młodszy trzema laty, młodszy o trzy lata.

Jünger, der, *s. m.* żak, młodziy; eines Schüler, czyi uczeń.

Jüngferchen, *s. n.* panienka, panieneczka; leichtfertiges, swywolna.

Jüngling, *s. m.* młodzieniaszek, młokosek; zwischen zehen und zwanzig Jahren, od dziesięciu do dwudziestu lat, *albo*, między dziesiątym y dwudziestym rokiem; scharfsinniger, dowcipny, bystro myślący, płytki; rechtschaffener, dobry, gelehrter, nauczony; beredter, mowny; tapferer, mocny; kluger, roztropny; alarter, żyżwy; keuscher, czysty; fleißiger, pilny; vortrefflicher, nayprzednieyszy;

sehr ruhmwürdiger, bardzo poch
godzien; lobbegieriger, chwały
wy; ungestalter, nieurodziwy;
licher, pieszczony; blühender,
tnący, w kwitnących latach y
wiu; glückseliger, szczęśliwy:
nehmer, nadobny, przyiemny,
ernsthafter, stateczny, poważ
licher, uczciwy; edler, szlach
sehr höflicher und rechtschaffene
zki y podściwy; unerfahrne
biegły, bez doświadczenia;
wohl alberner, als unverschäm
tak głupi, iak bezwstydny
sehr fleißiger, nie nader pilny
erlesener und wohl qualificir
borny y utalentowany; bes
skromny; von vornehmen He
od zacnych przodkow, zacz
dzenia, zacney krwi, zacne
zacney familii, wysokiego
zacnego imienia; der viel
ktory ma wiele pieniężdzy, p
liederlicher, hultay, kostera,
der einen großen Ruhm erla
ry wielkiey sławy dostęp
die größte Hoffnung der
und des Verstandes von sich g
ry naywiekszą nadzieię cz
szłey swoiey rzetelności y
frommer, stateczny, dobry
czaiow; der etwas rechts ge
ktory się co dobrego nauc
ber und ungelehrter, prosty y
czony, drąg, drągal; reicher,
waschhafter, gadatliwy, u
ięzyk na kołowrocie; wohl
dobrey natury, dobrego serc
serce w nim; fauler, leniw
szały; der einen guten Ver
große Leibesstärke, allein ein
müth hat, ktory ma dobry
siły ciała wielkie, ale serce
zły; der sich in alle Sitt
kann, ktory każdą rzecz
dać, utaić potrafi; sehr ver
śmiały bardzo; vortrefflich
dni; starker, silny, mocny
von der Faust, prędki do wy
do spotkania się; der im Kr
Ehre strebet, ktory honoru
woynie; sehr tugendhafter
cher, nader cnotliwy y ludz
dem man sich die größte Hoffn
chet, o ktorym sobie nay
czynią nadzieię, wohl an
pięknie wychowany; unhöfl
ludzki; der sich aus nichts fin
ktory o sobie nie może radzi

r sobie poradzić nie umie; unge-
bickter, nie sposobny, do niczego;
bedachtsamer, nieuważny, nieostro-
y. unverschämter, bezwstydny;
rsamer, genauer, oszczędny, przy-
py. artiger, śmieszny, pocieszny;
undlicher, łagodny, przyiacielski;
nierlicher, manierny, obyczayny,
ecznych obyczaiow; aufrichtiger,
ery, nie chytry; der in der gan-
Stadt wohl angesehen ist, ktory
alym mieście poważany iest bar-
nichtswürdiger, niczego nie wart;
chlagener, ladaco, frant, wykrę-
, pływacz; unbändiger, nieuno-
y; der seine Dinge unvorsichtig
t, ktory w swoich interesach nie
ażnie sobie postępuie; frecher,
iger und unbedachtsamer, zuch-
y, popędliwy y nieustrożny;
ch nicht halten kann, ktory się
ymać nie może; den man nicht
n kann, ktorego kochać nie mo-
, nieprzyiemny, niemiły, z kto-
niemiło przestawać; der weder
ß, noch Ziel hat, ktory końca y
y niema, *to iest*, nazbyt zły we
stkim; an den Bettelstab gerathe-
ktory do kiia dziadowskiego
szedł, ktory się kiia dziadow-
go dorobił; *to iest*, stracił wszy-
y po prożbie chodzi; von vor-
en Stande, zacnego stanu; von
m Ansehen, piękney postaci; vom
e, wieśniak, ze wsi; von zwan-
s dreißig Jahren, od dwudzie-
o do trzydziestego roku, mło-
niec; herrlicher, wspaniały; un-
cher, nieludzki; der noch einen
chbart hat, ktory ieszcze ma mie-
a brodzie; verwegener, płochy;
r von Statur, wysoki; starker,
tapferer, mocny, odważny;
chrockener, nie zastraszony; schö-
piękny, urodziwy, piękney u-
frommer, dobrych obyczaiow;
den Schenken herum liegt, kto-
po szynkownych domach wło-
iada; der den Huren und dem
n nachgeht, ktory za kurwami
aryką biega; der sich zu den
ßenräubern hält, ktory z draba-
z rabusiami trzyma; der noch
jung ist, ktory ieszcze bardzo
y iest; der wenigstens angeneh-
nd artiger ist, ktory bynaymniey
iły y nie foremny; geputzter,
chniegelter, wymuskany, wy-
wany; der noch keinen Bart hat,
ktory ieszcze brody nie ma, ktore-
mu ieszcze broda nie zarasta; sehr
bescheidener, bardzo skromny; der sich
dem Studieren ergeben hat, ktory się
utopił w naukach, ktory cały w nau-
kach iest.

Jüngster, *adj. sub.* naymłodszy, jüng-
ster Sohn, naymłodszy syn, Tag,
nayostatnieyszy dzień, *to iest*, osta-
tecznego sądu Pańskiego dzień.

Jüngsthin, *adv.* onegday, dnia onegday-
szego; als er bei mir in den Cuma-
nen war, iak on był u mnie w ku-
manum, *znaczy także*, dopiero nie
dawno; etwas gesagt haben, co po-
wiedziane było.

Jüterbock, *n. pr. m.* Stadt, welche zum
Herzogthume Querfurt gehöret Iu-
terbok, miasto, ktore do Księstwa
Kwerfurskiego należy; von, oder zu
solcher Stadt gehörig, *adj.* z tego mia-
sta, *albo* do tego miasta należący, Iuter-
bokski, Iuterbokska, Iuterbokskie;
in solcher Stadt geborner Mann, w
tym mieście urodzony męszczyzna,
Iuterboszyk; Weibsbild, kobieta Iu-
terboka.

Jütland, *n. pr. n.* Iutlandia, kray do
krolestwa Duńskiego należący.

Julius, *s. m.* siebenter Monat im Jahre,
Lipiec, siodmy miesiąc w roku.

Junker, *s. m.* szlachcic, szlacheckiey
krwi, szlacheckiego urodzenia.

Jung, *adj.* als Menschen, młody; jun-
ger Agrippa, młody Agryppa, die jun-
gen Pompeji, młodzi pompeiuszo-
wie, junge Stärke, młode siły; als
Gewächse, młodociany, Baum, mło-
dociane drzewko; als Thiere, inson-
derheit Vögel, iako zwierzęta, z w
szczegulności ptaki, Schwalbe, mło-
de iaskołki, iaskołczęta, Adler, mło-
de orle, orlęta, *in plur.* iaskołcze,
orle, Henne, kurczę, kurczęta, Tau-
be, gołębiątko, gołębięta, Bienen,
młode pszczołki, junges Pferd, źro-
bek, źrebczyk, junger Hund, pies
młody, szczenie, szczeniuk, junger
aller vier füßigen Thiere, welche mit
den Hunden einige Gleichheit haben,
als ein junger Löwe, *iako to*, młody
lew, lewek, Wolf, młody wilk,
wilczek, Fuchs, młody lis, lisek,
Katze, młody kot, allein auch junger
Drache, ale też młody smok; smo-
czek, junge Ottern, młode iaszczu-
rzęta, junges Volk, junge Leute, mło-
dy lut, młodzi ludzie, junger Knabe,
młody chłopięc, chłopczyk, junges

Mäd-

Mädchen, młoda dziewczyna, dziewczynka, dziewczę, junge Wittwe, młoda wdowa, nach Art junger Leute, iak młodzi ludzie czynią; sich lustig machen, cieszyć się, ochotować, buiać, jung werden, młodnieć; wieder im Sommer, znowu w lecie, wiederum jung werden, znowu odmłodnieć, wieder im Sommer jung werden, znowu w lecie odmłodnieć, jung gebohren werden, młodym się urodzić, schwärmen, wie junge Leute, roić się iak młodzi ludzie, annoch jung, dotąd ieszcze młody, der zu etwas fast noch zu jung ist, ktory do czego prawie ieszcze nad to młodym iest, jung gewohnt, alt gethan, kto się do czego za włodu, przyzwyczai, to y na starość toż samo czyni, junger Wein, młode wino.

Junge, *s. m.* ein Knabe, chłopiec, höre Junge, słuchay chłopcze.

Jungemagd, *s. f.* młoda panna, pokoiowa do ubierania pani.

Jungen, *v. a.* Junge gebähren, młode płodzić, rodzić, wydawać.

Junge Thiere, *s. n. pl.* młode zwierzęta, iako to, szczenięta, iagnięta, kocięta, źrybięta.

Jungfer, *s. f.* panna; erwachsene, dorosła; keusche und schamhafte, czysta y wstydliwa; großmüthige und edle, wspaniała y szlachcianka; reine, niepokalana; von vornehmen Geschlechte, zacznego urodzenia; die werth ist, daß man um ihrentwillen etwas wagt, ktora warta iest, aby co dla niey odważyć; die vor ihrer Hochzeit brav gehurt hat, ktora przed ślubem ieszcze pozwalała sobie; artige, nadobna; ehrbare, statezna, dobrych obyczaiow; die etwas im Vermögen hat, ktora ma posag; die nichts hat, ktora nie ma nic, bez posagu; große, wielkiego wzrostu; ziemlich große, źrzedniego wzrostu; arme, uboga; dumme, głupia; von wohlgebildetem Gesichte, śliczney, nadobney twarzy; schöne, ładna ładney urody; zarte, pieszczona; züchtige, wstydliwa; scheußliche, straszna; die keinen Vater hat, ktora niema oyca, sierota bez oyca; schmächtige, geschlanke, wysmukła, suptelna, długiego stanu; aller Ehren werthe, od wszystkich czci godna; rothköpfigte, żołtych czerwonych włosow, albo rudawych; großmäulichte, wielkiey gęby; krummnäsigte, z nosem zakrzywionym, eine Jungfer zu Falle bringen, pannę ktorą o upadek przyprawić; mit Gewalt, gwałtem; [illegible] aber nichts dazu haben, dorosła, ktora posagu nic ma: die eine Schwester hat, welche eine große erwachsene Jungfer ist, ktora ma siostrę, zarosłą pannę; gefällt den Mannsonen, podaba się męszczyznom; zu Hause, siedzi w domu; die sich geschnürt hat, daß sie geschlanken möge, ktora się sznurowaniem [illegible] aby była cieniuteńką, suptelną; ein neumodisches Gesicht und [illegible] türliche Farbe hat, sonst sein [illegible] Leibe und doch auch quappelt, ktora ma nowo-modną twarz y wrodzoną cerę, do tego, ciał[illegible] go y pełnego krwi; die sich [illegible] get eben so tugendhaft, als [illegible] seyn, ktora się stara, aby tak [illegible] była, iak piękna iest; die ein[illegible] Sinn hat, als sich für eine [illegible] schickt und darbei um der Leute sich nicht bekümmert, ktora [illegible] wolnieyszy, iak przystoi [illegible] y przy tym, nie dba na mo[illegible] kie.

Jungferding, *s. n.* Glied, pan[illegible]

Jungfergürtel, *s. m.* panieńs[illegible] siaroświeckich Greczynek y [illegible] nek w modzie.

Jungferkind, *s. n.* nie ślubne [illegible] z niezamężney panny.

Jungferkloster, *s. n.* panieński [illegible] dom panien zakonnych.

Jungferknecht, *s. m.* gach, ga[illegible] letnik co się zalotami bawi.

Jungferkränzchen, *s. n.* panie[illegible] nek, panieństwo, einer Ju[illegible] Kränzchen abziehen, wianek [illegible] ktorey zdiąć, eine um das [illegible] kränzchen bringen, przyp[illegible] o wianku panieńskiego [illegible]

Jungfermagd, *s. f.* panna [illegible] stroienia pani.

Jungferschaft, *s. f.* panieństwo. [illegible] dieselbe bringen, przyprawić [illegible] zgubę panieństwa, derselben [illegible] rozbić z panieństwa, zgwa[illegible] hat ihre verlohren, utraciła [illegible] panieństwo.

Jungfrau, *s. f.* panna, s. Jungfr[illegible] tym, von adelichen Frauen, o p[illegible] szlachciankach, mowi się: Pa[illegible]

Jungfrau, *s. f.* ein Zeichen im [illegible] kreise, znak na zodyaku; [illegible] ku, Jungfrau, po polsku. Pa[illegible]

Jungfraugürtel, *s. f.* s. Jungfer[illegible]

gfräulein, *s. n.* panienka, panie-
czka, maleńka, młodziuchna panna.
fräulich, *adj.* panieński, jungfräu-
che Schamhaftigkeit, panieńska
stydliwość, Kleidung, panieński
bior, stroy, Treue, panieńska wier-
ść.
gfrauschänder, *s. m.* ten ktory panień-
wa odbiera, z panieństwa odziera.
gfrauschaft, *s. f.* s. Jungferschaft.
gesell, *s. m.* młodzieniec, mło-
an; der noch nichts mit einer
ibsperson zu thun gehabt, ktory
cze niemiałnie do czynienia z
bietami; ktory iest nienaruszony
cze, iak panna.
knecht, *s. m.* chłopiec do usługi,
ały młody, chłopiec służący.
ns, *s. m.* czerwiec, sechster Monat
Jahre, szesty miesiąc w roku.
, *s. f.* eine ehemalige Göttinn, Juno,
wa, staroświecka u pogan bogini,
he angehend, *adj.* co do Junony
eży, Junonin, Junonina, Juno-
e.
r, *s. m.* ein ehemaliger Gott, Jowisz,
ny staroświecki bożek.
r, *s. m.* ein Planet am Himmel,
isz, planeta niebieski, solchen an-
nd, co do niego należy, Jowi-
w Jowiszowa, Jowiszowe, Jo-
zow piorum, Jowiszowa czasza,
iszowe światło.
ment, *s. n.* przysięga, przysięgi
ynienie, przysiężenie.
diction, *s. f.* iurisdykcya, zwierz-
ność, unter eines Jurisdiction ste-
n. zostawać pod czyią iurisdykcyą,
s gehört unter meine, to idzie pod
ie iurisdykcyą, to do moiey iu-
dykcyi, sądu, należy.
pendenz, *s. f.* prawa wiadomość,
wa umieiętność, w prawie bie-
ść.
, *s. m.* iurista, prawny, prawnik,
rawie uczony, w prawie biegły,
r Jurist, dobry iurista; prawa
skiego y boskiego wiadomy,
lka głowa w prawie; w prawie
edni, w prawie arcy dobry, wia-
domość prawa w nim wielka, nay-
lepszy w prawie, przechodzi innych
w prawie, ma naywiększą prawa
umieiętność, naylepiey ze wszystkich
zna się na prawie; prawo obywa-
telskie wyśmienicie umieiący y ro-
zumieiący, böser, schlimmer Jurist,
zły, nie dobry iurista, wykrętny,
ktory kręci prawem, szczekacz, wy-
iadacz, pieniacz.

Juristerei, *s. f.* umieiętność prawa,
wiadomość prawa, biegłość w pra-
wie.

Juristisch, *adj.* iuristowny, sądowny,
co do sądow, do prawa należy.

Juristisch, *adv.* prawem, prawnie; ver-
fahren, postępować, prawować się,
prawem czynić o co, prawem docho-
dzić, czego, prawnie się o co dopo-
minać.

Justement, *adv.* prawnie, w sam raz,
etwas treffen, co potrafić, zgadnąć,
errathen.

Justification, *s. f.* Rechtfertigung, usprawiedliwianie, usprawiedliwienie, sprawiedliwości pokozanie, sprawiedliwości dowodzenie, sprawiedliwości dowiedzienie.

Justificiren, *v. a.* rechtfertigen, usprawiedliwiać, usprawiedliwić, einen, kogo, sprawiedliwość sprawy pokazać, niewinności dowieść; oczyścić się w iakiey rzeczy przed kim, pokazać że nic nie winien, pokazać że iego strona sprawiedliwa.

Justiz, *s. f.* Gerechtigkeit, sprawiedliwość, prawo; einem wiederfahren lassen, sprawiedliwość komu uczynić, przysądzić mu iego prawo, co sprawiedliwa iest, verwalten, sprawiedliwość czynić, sądzić, sądy mieć, einen in die Hände der Justiz liefern, kogo w ręce sprawiedliwości oddać; na sąd oddać.

Juwelen, *s. n. pl.* klenoty, drogie y piękne kamienie, perły.

Juwelirer, *s. m.* kleinotnik, iubiler, znaiący się na kleynotach, na drogich kamieniach, około kleinotow, około drogich kamieni robiący.

K.

oder K, zehnter Buchstabe des Al-
phabets, K, albo k, dziesiąta li-
alfabetu.
Kaai, Kai, Quai, *s. n.* aufge-
worfenes Mauerwerk längst dem Ufer
eines Flusses, kaa, kaai, wydane
mury, idące mury wzdłuż brzegiem
iakiey rzeki, *pofr.* quai, dla lądu y
uczy-

uczynienia przystępu; grobla wzdłuż brzegu murowana, inaczey winduga zrobiona przy brzegu rzeki iakiey, do ładowania na statki towarow.

Kaag, *ſ. m.* eine auf der Niederelbe gewöhnliche Art Fahrzeuge, ſtatek rzeczny osobliwego kształtu, na niżniey Elbie, *pofr.* jague.

Kaaggeld, *ſ. n.* myto od windugi. Dammsgeld, Zoll für die ausgeladenen Kaufmannswaaren, myto od tamy kaai, *albo* kaa, nazwaney, za wyładowanie na nią towarow kupieckich; inaczey grobelne od wyładowanych towarow kupieckich; to kaa, możeſz nazwać grobla rzeczna.

Kaaimeiſter, *ſ. m.* mytnik, ſtrażnik grobelnego, co kaai grobelne odbiera.

Kaan, *ſ. m.* ſ. Kahn, 1) kleines Fahrzeug auf dem Waſſer, 2) Kam, Kan, oder Kahn auf dem Biere u. d. g.

Kabel, *ſ. n.* groſſes Tau, wielka lina; die Kabel kappen, poucinać liny.

Kabelgat, *ſ. n.* Behältniß in einem Schiffe, worin die Taue verwahret werden, komorka na okręcie, w ktorey takowa wielka lina chowana bywa.

Kablian, *ſ. f.* eine Art Stockfiſch, kablon, ryba, gatunek ſtokfiſzu.

Kabis, Kabiskraut, *ſ. n.* kapuſta głowiaſta.

Kabuſe, *ſ. f.* Schiffsküche, okrętowa kuchnia, kuchnia na okręcie.

Kachel, *ſ. f.* garnek, kafel, od gancarza zrobiony.

Kachelbunt, *adj.* pſtry, rożnych kolorow, rożnemi farbami malowany.

Kacheler, *ſ. m.* gancarz, co kafle robi, co kafle pali.

Kachelofen, *ſ. m.* piec z kaflow robiony, ſtawiany.

Kacke, *ſ. f.* Menſchenkoth, *ſ. m.* łayno; wyrzutek tylny z człowieka.

Kacken, *v. n.* kakać, haytuś być, na potrzebę chodzić, *a uczciwſzy uſzy frać*; politycznie, ſeine Nothdurft thun, iakony potrzebę czynić.

Kadis, *ſ. m.* eine Art Zeug, kadis, gatunek pewny materyi.

Käfer, *ſ. m.* Maikäfer, chrząſzcz, chrabąſzcz; grüner, zielony; mit Hörnern, z rogami; der im Pferdekothe ſein Weſen hat, chrząſzcz w gnoiu konskim ſiadaiący, der nicht beißt, ktory nie kąſa.

Kaff, *ſ. n.* Kornſpreu, łymia plewa, łytnie plewy.

Käfig, *ſ. m.* Käficht, klatka, den Vogel hinein thun, ptaka do klatki wſadzić, *powiore znaczy to co*, Gefängniß, więzienie, in den Käfig, ins Gefängniß th... do więzienia wſadzić, er wird in ... Käfig gethan werden, będzie do ... zienia wſadzony.

Kahl, *adj.* łyſy, alter kahler Mann, ... ſy ſtarzec, Scheitel, łyſa głowa, ... włoſow oblazła, mehr kahl, als ... Kürbis, bardziey łyſy iak ogor... łyſieyſzy od ogorka, kahl ... łyſym, werden, łyſieć, łyſym ... wać; łyſym zoſtać. von vorn, z ... ku łyſy, kahler Kopf von ... prodku łyſa głowa; von hinn... tyłu łyſy, łyſa z tyłu głowa ... ſow oblazła, łyſość głowy ... koſć łyſey głowy, alter kahler ... von hinnten, ſtary z tyłu łyſy.

Kähle, *ſ. f.* gardło, man will ihr ... Kähle abſchneiden, chcą go zab... *właśnie słowo w słowo*, chcą ... ło oderznąć, poderznąć.

Kahlkopf, *ſ. m.* łyſa głowa, ein ... mit einem kahlen Kopfe, człow... łyſą głową; *to co*, Kopf ohne ... głowa bez włoſow.

Kahn, *ſ. m.* czołno, łodka, ... Fahrzeug auf dem Waſſer, ma... teczek na wodzie, ein etwas ... rer Kahn, czołno trochę ... łodź, in einen ſteigen, wleść ... kiego czołna, do iakiey ło... einen nehmen, wziąć do czoł... łodki, nicht breiter Kahn, nie ... ka łodka, nie ſzerokie czołno ... Fiſcher, rybackie czołno; ... Schiffchen, mały okręcik; ... ſte etwas andern, do usługiwa... przy ſtatku, indtaniſcher aus ... ausgehöhlten Baume, czołno ... ſkie, Indyanka, z całkowitego ... wa wydrożone, wydrożona, ... oder Kan, *powiore znaczy* ... dem Biere und dergleichen, ... y na innych.

Kahnicht, *adj.* ſpleśniały, ... kahnichter Wein, ſpleśniałe ... śniałe wino, kahnicht werden, ... śnieć, zpleśniałym ſię ſtawić, ... śnieć, opleśnieć, der Wein ... nicht, wino pleśnieie, na wi... pada, kahnicht ſeyn, ſpleśniały ... pleśniałym być, Brandwein ... mals kahnicht, gorzałka, wo... gdy niepleśnieie, Eſſig wird ... und geſchwind, ocet łatwo ... pleśnieie, der Wein, der ... guten Orte verwahret iſt, wird ... kahnicht, wino, gdy w dobrym ... ſcu chowane ieſt, nigdy nie ple...

ałein, *f. n.* łodka, czołneczko, czołko, łodeczka.
er, *f. f.* im Ackern, odwrocenie roli.
ſer, *f. m.* ſ. Kayſer.
ite, *f. f.* Hütte auf dem Schiffe, hata okręcie, *albateż*, pokoik kapitana okrętu.
, *f. n.* ciele, Ochslein, ciołek; ſehr ges, bardzo młode; allzu raſches, gakie, pierzchliwe, ſkoczne; ſchüchnes, lękliwe; *powtore znaczy to co*: chen, iałowka, iałowiczka, von em Kalbe, *adj.* z cielęcia; cielęcy, iſch von einem Kalbe, cielęce mięcielęcina, ſpringen wie ein Kalb, kać iak ciele, das Springen der ber, ſkakanie, buianie cieląt, von, ju den Kälbern gehörig, z cielęalbo do cielęcia należący, *adj.* lęcy.
f. f. iałowka, iałowiczka; zweis ar, dwoch-roczna, dwoch-letnia, ey dwa latka; dreijährige, trzechma, co ley trzy latka; die nicht en oder den Ochſen zulaſſen will, e niechce wołu do ſiebie przyć.
, *v. n.* cielić ſię, ocielić ſię, ciele ć.
braten, *f. m.* cielęca pieczenia, er gen Kälberbraten, on rad ie cieł pieczenią.
en, *v. n.* ſpringen wie ein Kalb, kać, wyskakiwać iak cielę.
n, *adj.* cielęcy, von einem Kalbe, ięcia, kälbernes Fleiſch, Kälber: Kalbfleiſch, cielęcina, cielęce ſo, iſt theurer, als anderes in ch, cielęce mięſo ieſt droższe, iak e, w Rzymie, anderswo wohlfeiler, ie indziey tańſze.
ch, *f. n.* cielęce mięſo cielęcina s, miętkie; hartes, twarde.
ange, *f. n.* płuca, płucka cieſerce, wątroba y ſame płucka.
ſe, *f. n.* cielęce kruſzki.
chlinge, *f. n.* ſ. Kalbsgehänge.
, *f. m.* podpuſzczka z cielęcia ta.
agen, *f. m.* żołądek cielęcy.
ilch, *f. f.* Drüschen oder Drüslein, zka cielęce.
ertel, *f. n.* ćwiartka cielęciny. s Hinterviertel, zadnia ćwiartka ciny.
jahne, *f. m. pl.* in der Baukunſt, i, albo koronki, w budowni.
nen, *f. f. pl.* wogtrzności, trzekaldun, flaki, kiſki.

Kalekutſchhahn, *ſ. m.* Indor, indyk, kur indyiski; ſtolzer, dumny, napuſzony.
Kalekutſchhenne, *f. f.* Indyczka, ſamica; *z łacińskiego*, kura Afrikanska.
Kalender, *ſ. m.* kalendarz, einen ſchreiben, kalendarz napiſać.
Kaleſche, *f. f.* zu fahren, kolaska, do iechania; leichte, lętka.
Kaliſch, *n. pr. n.* Stadt in Polen, Kaliſz, miaſto w Wielkiey Polſzcze.
Kalk, *ſ. m.* wapno; gebrannter, palone; geſiebter, przeſiewane ſitem; gelöſchter, gaſzone; der lange Zeit geloſcht iſt, ktore iuż dawno gaſzone gniie; der ſich zum Weiſſen ſchickt, ktore dobre ieſt na bielenie, do bielenia; mit Sande vermiſchter, z piaskiem rozrabiane, mięſzane; von weiſſen Steinen brennen, z białych kamieni wapno palić, zum Kalke gehörig, do wapna należący, *adj.* wapienny.
Kalkbedienter, *ſ. m.* człek, posługacz do wapna y robienia koło niego.
Kalkbrenner, *ſ. m.* wapiennik, ten co wapno pali, co wagno wypala.
Kalkhütte, *f. f.* hata na wapno, pod ktorą ſię wapno ſkłada.
Kalkicht, *adj.* von Kalke, wapienny.
Kalkkübel, *ſ. m.* koſz wapienny; do noſzenia wapna.
Kalkofen, *ſ. m.* piec wapienny, w ktorym wapno palone bywa.
Kalmäuſer, *ſ. m.* człowiek, ktory oſobno żyie, ktory zadnych wizyt nie oddaie, puſtelnik, zamknięty u ſiebie teryk.
Kalmäuſerei, *ſ. f.* oſobność, życie oſobne, życie ukryte, zamknięte.
Kalmäuſern, *v. n.* oſobno żyć, nie widywać ſię z nikim, utopić ſię w kſiążkach; kuczyć w kącie, w kącie ſiedzieć, nigdzie nie wyleść, nikomu ſię nie pokazać.
Kalmus, *ſ. m.* tatarskie ziele, mit Zucker angemachter Kalmus, w cukrze ſmażone tatarskie ziele.
Kalt, *adj.* zimny, kalter Fluß, zimna rzeka, kaltes Wetter, zimny czas, Waſſer, zimna woda, den Fluß viel kälter machen, rzekę zimnieyſzą uczynić, ſehr kalt, bardzo zimny, ſehr kaltes Wetter, bardzo zimne czaſy, ein kalter Ort wegen Nähe der Fluſſe, zimne mieyſce dla bliskości rzeki, kalt ſeyn, als Waſſer und dergleichen, być zimnym, iak woda y inſze rzeczy, kalt werden, zimnym ſię ſtawać, ziębnąć, es wird kalt, ziębia ſię, kaltes Fieber, frębra.

Kalt, *adv.* zimno, na zimno, der Wind wehet ſehr kalt, wiatr wiele bardzo zimno.

Kalte, das, *ſ. n.* frebra, zimno, *toż ſamo co*, Fieber.

Kalte Brand, *ſ. m.* gangrona, piekielny ogień, eine Krankheit, choroba pewna.

Kalte Hand, *ſ. f.* zauſznik, zauſznicżek, co podgląda y donoſi, plotka, zdrayca.

Kalte Piſſe, *ſ. f.* eine Krankheit, choroba, zimny mocz.

Kälte, *ſ. f.* zimno; unerträgliche, nieznośne; ſtrenge, ręgie; dabei man zittert, od ktorego przy *człowiek*; nächtliche, nocne, ktore w nocy bywa; allzu große, nazbyt wielkie, zbyteczne, einfallende, zimno, ktore napada, naſtaie. prędko, die Kälte iſt eingefallen, zimna napadły, naſtały, die Kälte läßt nach, zimno puſzcza, wolnieie, rauhe, przykre, przeraźliwe, zimno, ſie hat nachgelaſſen, zimno puściło, zimna puściły, zimna zwolniały, zimno zwolniało, anhaltende, zimno, ktore trzyma, zimno, ktore nie wolnieie, nie uſtaie, den Tag vorher iſt ſo große geweſen, daß, dzień przed tym tak było wielkie zimno, że, es war eine ſo große, dabei Gefahr war, daß nicht, tak było wielkie zimno, iż niebezpieczeńſtwo było, aby nie, ſich ein Mittel wider die große ſchaffen, ſpoſob ſobie obmyślić przeciwko wielkiemu zimnu, opatrzyć ſię dobrze przeciwko wielkiemu zimnu, man kann ſich kaum in den Häuſern der Kälte erwehren, davor bergen, ſie darinnen ausſtehen, ledwie w domach można ſię uchronić zimna, odiąć ſię zimnu, przed zimnem ſię ukryć, w komu ledwie można zimno wytrzymać, die Alpen ſind wegen ihrer Kälte verſchrien, gory Alpy z tego nieſławę maią że ſą zimne, es fällt uns die heftige Kälte an, tęgie zimno naſtaie, tęgie zimna biorą, tęgie zimno bierze, Oerter, da die Kälte nicht ſo groß iſt, mieyſca, w ktorych zimna bywaią nie tak wielkie, es hat mich eine ſo gefährliche angegangen, angewandelt, daß, tak mię wielkie zimno napadło, że, tak mie frogie zimno wzięło, że, vor Kälte ganz erſtarret, od zimna zdrętwiały, od zimna zmartwiały, od zimna zdrętwiał, od zimna zmartwiał, Oerter, wo im Winter eine unerträgliche iſt, mieyſ w ktorych w zimie ieſt niezno zimno, von der Kälte im Winter frieren, od zimna w zimie umarz zmarznąć iak lod, der die Kälte ſtehen kann, ktory zimno wytrzy może, ktory dobry na zimno, trwały na zimno, durch ſie get werden, od zimne być ściśnion przyciśnionym, zimno cierpieć, bnąć na zimnie, den Leib mit wider ſie verwahren, ciało oliwą ciwko zimnu naſmarować, ſtarreten vor Kälte, ciała podrę pomartwiały od zimna, der war vor Kälte gefroren, deſz ſię w lod od zimna, die Kälte das Getreide, zimno pſuie ſehr ſtrenge, nader przeięte Oerter, da eine große iſt, mieyſ ktorych bardzo wielkie zim von ihr ſehr incommodirt werd zimna być mocno nagabany zimna wiele ucierpieć, zimna cierpieć.

Kälten, kalt machen, *v. a.* ziębić zimnem, kuchać, aby to ziębł Nordwind kältet die Luft, p wiatr ziębi powietrze.

Kältlich, *adj. nie znaczy:* zimn Dies polniſche Wort heißt g *ale tylko znaczy*, trochę zimn liches Zimmer, trochę zimny ganz kaltes Zimmer, zimniute koy.

Kaltſinnig, *adj.* oziębły, rozl żawy, nie obrotny, ciętki, *słowo*, zimnomyślny; flegma

Kaltſinnigkeit, *ſ. f.* rozlazłość, wość, nie obrotność, ciężkoś żałość, oziębienie, obo findet ſich eine gewiſſe pewna oziębłość, albo ieſt między niemi.

Kältung, *ſ. f.* zimność, eine Klüften, czuć zimność

Kam, *ſ. m.* Kahn, Kaam, Kan, mel, pleśń; kożuch; *w tym* pleśń; grzyb, *w tym ſenſie*, auf dem Biere, oder Weine piwie, albo winie etc. Es iſt noch zweifelhaft, ob Kaam, Kam, Kan oder Kahn den werden ſoll.

Kameel, *ſ. n.* ein Thier, zwierz pewny, von einem wielbłąda; *adj.* wielbłądow błądzy. Haare von Kameelen błądowa ſiere, wielbłądza

Milch von Kameelen, wielbłądze uleko.
meelhaare, *s. n. pl.* wielbłądza fierc, wielbłądowa fierc.
meelwärter, *s. n.* wielbłądnik, ten o wielbłądy naymuie, poganiacz wielbłądzy.
meelwartung, *s. f.* wielbłądnistwo, aymowanie wielbłądow, poganiaie wielbłądow.
nicht, *adj. obacz na swoim mieyscu,* anicht.
nillen, *s. f. pl.* ein Gewächs, *krzew elny, nazywa się* rumień. *ziele* y wiecie y nasienie; *pol.* chamaemen, Greckie słowo.
nin, *s. m.* kumin, vor dem Kamine ken, przed kuminem siedzieć.
nieck, *n. pr. n.* Stadt in Polen, ameniec, miasto w Polszcze.
m, *s. m.* grzebień, die Haare über n Kamm verschneiden, włosy na rzebień zbierać, *to iest,* na grzebień h dać y strzec; enger, oder mit en n Zähnen, gęsty, albo z gęstemi bami; mit weiten, z rzadkiemi bami, wie ein Kamm, iak grzeeń, grzebieniowaty. Kamm eines ähnes, grzebień u koguta, der sol en Kamm hat, co ma taki grzebień, grzebieniem, an einem Pferde, na mu, nazywa się w Polskim grzyn, die Mähne, der Kamm an einer Weintraube, na winnym gronie, szyiki, po ktorych iagody wiszą; rüber man die Wolle kämmt, na ktorym wełnę czeszą, szczotka; an einem Schlüssel, na kluczu, zęby, pofr. paneton.
mmen, *v. a.* czesać; die Haare, włoy; die Mähne eines Pferdes, grzyę koniowi, Wolle, czesać wełnę, e Magd hat heute viel Wolle gemmt, dziewka dzisiay wiele oczela wełny.
mmen, das, *s. n.* czesanie, oczesoanie, oczesywanie, zczesanie.
mmer, *s. f.* worin man schläft, poik do sypiania, w ktorym sypiaią, pialnia, pokoy, komora do spania, ba do sypiania, izdebka do spania. *powsze znaczy:* Rentkammer, kaera dochodow, intrat, kassa, zur ammer gehörig, po kamery nalecy, *adj.* kameralny, pokoiowy; bette, pokoiowe łożko, w pokoiu aiące stać, mit Kammern versehen, idebka, pokoikiem opatrzony, maący izdebkę, pokoik.

Kammerad, *s. m.* s. Kammergesell.
Kammeragent, *s. m.* Prokurator, plenipotent kamery, plenipotent skarbowy.
Kammerbecken, *s. n.* urynał.
Kammerbedienter, *s. m.* sługa w pokoiu, sługa w pokoiu służący, pokoiowy.
Kammercommissarius, *s. f.* Komisarz Skarbowy.
Kammerdiener, *s. m.* Kamerdiner, szatny, do szat, do ubierania pana sługa.
Kämmerer, *s. m.* skarbnik; des Raths, Senatu, Rady, ktory skarb radny y reiestra trzyma; przy ktorym rachunki dochodu y wydatku zostaią.
Kämmerei, *s. f.* skarb, kamera, do ktorey pieniężne intraty odnosza.
Kammergericht, *s. n. niegdyż:* Sądowa izba Cesarska, Cesarski Naywyższy Trybunał.
Kammergesell, *s. m.* spolnik w iedney izbie, razem w iedney izbie z drugim mieszkaiący.
Kammerherr, *s. m.* Podkomorzy, Großkronkammerherr, Podkomorzy Wiecki Koronny, von Litthauen, Podkomorzy Litewski.
Kammerjungfer, *s. f.* Panna nadworna u Krolowy, Cesarzowy, Księżny.
Kammerjunker, *s. m.* Pokoiowy, Krolewski, Cesarski, Książęcy.
Kämmerlein, *s. n.* komorka, komoreczka, pomieszkańko; der Knechte, izdebka dla sług.
Kämmerling, *s. m.* trzebieniec, ewnuch, *to co,* der verschnitten, der nicht eben geschnitten ist, ten co nie ewnuch, pokoiowy, der Kämmerling gewesen ist, *ktory był pokoiowym, mowi się,* przeszły pokoiowy, dawny pokoiowy.
Kämmchen, *s. n.* grzebyk, grzebyczek, hornichtes, rogowy grzebyk, grzebyczek.
Kammermeister, *s. m.* Prezydent Kamery, skarbu, Rządca Kamery, skarbu.
Kammerrath, *s. m.* Konsyliarz Kamery, Konsyliarz Skarbowy.
Kammerschreiber, *s. m.* Pisarz Kamery, Pisarz w Kamerze, Pisarz Skarbowy.
Kammertopf, *s. m.* urynał, podłożkowe naczynie.
Kammertuch, *s. n.* sukno kamerackiey fabryki, sukno w kameraku robione.
Kammfutter, *s. m.* grzebieniarz, puzderka na grzebienie, puzderko do chowania grzebieni.
Kammmacher, *s. m.* Grzebiennik, rzemieślnik, go grzebienie robi.

Kammrad, *s. n.* koło w młynie, albo kołowrot młyński.

Kämmung, *s. f.* czesanie, czesywanie, oczesywonie, wyczesywanie.

Kämpeln, *v. n. et r.* przymawiać się z kim, umawiać się z kim, ale bez zwady.

Kampf, *s. m.* walka, potyczka, poiedynek; spotkana, bitwa, heftiger Kampf, żwawa walka, żwawa potyczka, żwawy poiedynek, żwawa spotkana, żwawa bitwa, mannigfaltiger, rozmaita walka, rozmaita potyczka, rozmaity poiedynek; unter zweien, między dwiema, ich habe mit ihm einen in dieser Sache, ia mam walkę, utarczkę z nim w tey sprawie, den Kampf antreten, wyiść do walki, do utarczki, angehen, wyiść na poiedynek, do bitwy, mit einem anfangen, zacząć z kim bitwę, walkę, utarczkę, spotkaną, der Kampf entstehet, walka się poczyna, utarczka, bitwa, poiedynek się zaczyna, zu ihm anreitzen, do bitwy zachęcać, do walki zachęcać, do poiedynek, ihn anzetteln, walki, utarczki, bitwy wzbudzać, sich auf ihn einlassen, udać się w iaką walkę, w iaką bitwę, ihn halten, bitwę toczyć, walki toczyć, sie haben ihn drei Stunden gehalten, oni bitwę toczyli trzy godziny, spotkana między niemi trwała trzy godziny, denselben in die Länge dehnen, ciągnąć długo bitwę, przeciągać długo bitwę, przedłużać bitwą, nicht ansehen wollen, niechcieć wyiść do bitwy, do walki, er hat mit den Soldaten den Kampf nicht angefangen, on z żołnierzami niewyszedł do potyczki, ihn beilegen, potyczkę, bitwę uspokić wer wird ihn beilegen wollen, kto będzie chciał tę potyczkę rozerwać, ihn wieder anfangen, potyczkę znowu zacząć, er will schon denselben nicht wieder anfangen, on iuż niechce więcey potyczki zaczynać; Kampf im Laufen, potyczka w biegu, *właśnie mowi się po Polsku*, zawod, *albo* zawod w biegu, wir werden gleich den Kampf im Laufen anfangen, my zaraz poydziemy w zawody, my zaraz puszczemy się w zawody, *albo* puszczamy się w zawody, Kampf im Fechten, walka w sektowaniu czyli potykaniu się na szpady, lub na szable, *krocey się mowi* potyczka na szpady, potyczka na szable, potyczka na pistolety, im Ringen, potyczka w pasowaniu [illegible] *iednym słowem*, zapasy, macowa[illegible] się, im Wagenrennen, potyczk[illegible] walka na wozach, potyczka woz[illegible] in der Musik den Kampf anstellen, [illegible] muzyce walki postanowić, [illegible] Kampf, *znaczy:* das Schlagen eines Menschen, oder eines Theils [illegible] Armee, Thiergefecht, Streit, [illegible] Schmeissen mit Fäusten, Zweik[illegible] Schlacht, das Ringen der Klöffe[illegible] mit Lanzen, ꝛc. aus Lust, oder [illegible] *po tym* von Hühnern, Wachteln, [illegible] dern, bicie się kilku ludzi, albo [illegible] części woiska, potyczkę zw[illegible] zwadę, rzucanie czego ręką, [illegible] ciskanie, poiedynek, batalią, [illegible] albo zapasy chodzenie, potycz[illegible] spise, igraiąc lub do prawdy, [illegible] tyczkę kur, przepiurek, bar[illegible] indykow etc.

Kämpfen, *v. n.* potykać się, [illegible] wybić się, mit einem über [illegible] kim o co; poiedynkować z [illegible] co, wyciąć się z kim, o co.

Kämpfen, das, *s. n.* potykanie [illegible] iedynek, poiedynkowanie, wy[illegible] się, wybicie się.

Kampfer, *s. m.* kanfora, wiado[illegible] karska ingredyencya.

Kämpfer, *s. m.* poiedynkuiący, [illegible] poiedynkuie, co się potyka, [illegible] biie z drugim; *iako to u da[illegible]* Grekow y Rzymian, athleta, [illegible] snik, gladiator, szermierz.

Kampferkraut, *s. n.* kamforowe [illegible]

Kampfplatz, *s. m.* plac do bitwy [illegible] skiem wysypany.

Kampfrichter, *s. m.* Sędzia w alek[illegible] tyczek, sądzący kto wygrał.

Kämpfung, *s. f.* poiedynkowanie [illegible] kanie się, za pasy chodzenie, [illegible] się w korty.

Kampfweise, *s. f.* nakształt po[illegible] walki, niby potykaiąc się. [illegible]

Kämpten, *n. pr. n.* Stadt in Sch[illegible] Kempten, miasto w Szwabii. [illegible] pno.

Kan, *s. m.* Kahn, Kaan, *obacz na [illegible] mieyscu wyżey:* Kam.

Kandel, *s. m.* puhar, dzban, dr[illegible] kufel; großer und tiefer, wi[illegible] głęboki.

Kanel, *s. m.* cynamon, in die [illegible] thun, cynamonu do potrawy [illegible] żyć.

Kanicht, *adj:* spleśniały, opleś[illegible] zapleśniały, kanichtes Bu[illegible] [illegible] le piwo, s. Kahnicht.

inchen, *s. n.* krolik; ein kleines Thier, ...alenkie zwierzątko, von Kaninchen, krolika, *adj.* krolikowy, krolikow, ...rolikowa, krolikowe.

...ker, *s. m.* paiąk; häßlicher, brzydki; ...t Gifte ansteckender, trucizną zara...ący.

...chen, *s. n.* puharek, zbanuszek, ...felek, zbanuszeczek, puharoczek, ...feleczek.

...ne, *s. f.* dzban; ein Gefäß, *naczynie*, ...fel. puhar, zu ganzen Kannen trin... całe kufle, puhary, dzbany zpi..., einem zu trinken, pić do kogo ...ym kuflem, *to iest:* że on ma cały ...pić, kleine Kanne, puharek, dzba...szek, kufelek.

...engiesser, *s. m.* konwisarz, cynole...ik, co z cyny odlewa.

...enkraut, *s. n. ziele*, skrzyp, kocie ...oski, strzępeczka, koszczka.

...ulich, Kenntlich, *adj.* co poznać, ...go poznać, łatwo można, znaczny.

..., Seeküste, *s. f.* brzeg morski, ...y pomorski, po nad morzem, ...morze.

...n, *s. f. pl.* koronki ząbkowate, ...li w ząbki po kraiach wyrabiane.

...ht, *adj.* graniasty; was Ecken hat, ...m węgły, węgłowaty, kantichter ...tein, węgłowaty kamień, graniasty ...mień, Tisch, stoł z rogani, das ...jectivum kanticht kommt von der ...nte her und bedeutet auch so viel, ...: Winkel, Ecke, Ort, Seite, äußer... Ecke an einem Steine, Tische, ...m, weißer Rand an Büchern, to ...ię Adjectivum kanticht, pochodzi ... tego Kante, ktore także znaczy, ...gel, rog, iakiey rzeczy, domu, ...erzchowny rog stołu, kamienia, ...y także, biały brzeg karty w ...żkach.

...g, *adj.* welches Kanten oder Spitzen ..., z koronkami zębkowanemi, na ...n albo w koło czego dane są ko...ki zębkowane.

...el, *s. f.* ambona, kazalnica, wyższe ...ysce, do mowienia.

...m, *s. m.* kapłon, *m.* fetter, tłu... gebratener, pieczony; magerer, ...dy.

...e, *s. f.* kaplica, kapliczka, kościo...ek, in der Kapelle, w kaplicy.

...n, *s. f. pl.* trawa.

...nter, *s. n.* okno w ścienie, albo ...achu, ktorym woda ścieka, okno ...o w dachu.

...ahn, *s. m.* kapłon, ein fetter ist nicht wohlfeil, tłusty kapłon nie iest tani.

Kaploch, *s. n.* dziura we ścienie, w dachu.

Käppchen, *s. n.* kapka, mała kapa, kleine auf den Kopf setzen, małą kapę na głowę włozyć; *to co* Kleidchen eines Kindes, sukienka dziecęca; an einem Gewölbe, na sklepieniu, mała papa.

Kappe, *s. f.* für Männer, kapa, kapica, dla męszczyzn na głowę, eine Art von Regenkleid der Weiber, kształt opończy białogłowskiey, *także to co:* Mönchskappe oder Kutte, co mniski kaptur; sonderlich der Franciscaner, osobliwie franciszkanski; welche den Kopf und die Schultern bedeckt, ktory głowę y parki nakrywa, *po fr.* Froc. kleine der Ordensleute, mały kaptur mnichowski; oder graduirter Personen, albo osób na stopień Akademicki podniesionych, Kappe der Falken, u sokołow; Riemenleder, welches man als Fesseln den Falken an die Beine gemacht hat, rzemienie, skory, ktore, sokołowi iako więzy na nogi kładą, toż samo. Halfterkappe, potym znaczy, Mönchskappe, welche sie im Winter tragen und welche über die Achsel gehet, mniska kapa, ktorą w zimie noszą, dłuższą aż po niżey pasa. Kappe, darinn die Aehre steckt, w ktorym kłos stoi, albo z czego kłos wychodzi. 2) *ieszcze:* Kappe, znaczy: Weiberhaube, odzienie białogłowskie na głowę. 3) Kinderrock, dziecęca sukienka; welche sie tragen, bis sie Hosen bekommen, ktorą dziecie noszą poty poki nie zaczną pluderek zażywać, potym znaczy, Kappe, welche über die Zündlöcher der Kanonen gelegt wird, kapa ktoremi zapał u armaty przykrywany bywa, *albo* ktorą na zapał u armat kładą, gleiche Brüder, gleiche Kappen, *słowo w słowo*, rowni bracia, rowne sukienki, sens iest, każdemu to co mu przystoi, einem jeden Narren gefällt seine Kappe, *każdemu się błaznowi iego laska podoba, sens iest*, kazdemu musi być co do humoru. Aemtgen tragen Kappen, kto ma urząd z niego żyć powienien, sehen wie einem eines andern Kappe stehe, każdy powinien uważać, czy mu przystoi mięszać się w cudzy interes.

Kappen, *v. a.* kapłonić, kogutki na kapłony obracać.

Kappern, *s. f. pl.* kapary, iagody, owoc, mit Kappern angemachte Speisen, z kaparami potrawa.

Kappes, *s. m.* eine Art Kraut, głowiasta kapusta, kapusta w szczepy.

Kappstuhl im Chore, *s. m.* krzesło do obrocenie w chorze.

Kappzaum, *s. m.* kaganiec koński, na pysk.

Kapuse, Kaputze, *s. f.* Kaptur.

Karaus, *s. m.* Karausche, karaś ryba, ein Fisch, ryba niewielka.

Karausche, *s. f.* ein Fisch, pewna ryba. s. Karaus.

Karbatsche, *s. f.* korbacz, batog, kańczug, mit der Krabatsche prügeln, batogiem obić.

Karch, *s.* Karn, *s. m.* wozek, kara, wozek o dwoch kołkach.

Karde, Kardendistel, *s. f.* Weberdistel, karty głowki osetowe u sukiennikow, szczeć, panienskie wiadro, s. Kartätsche.

Karfreitag, *s. m.* wielki piątek, przed wielką nocą.

Karfunkel, *s. m.* karbunkuł, kamień, ieden z drogich kamieni.

Karg, *adj.* skąby, karger Vater, skąpy Oyciac, oszczędny, oszczędzaiący, *to co:* geitzig, hitzig, pieniądze zbiaiący, niewydaiący na nic, łakomy, sknyra, karg seyn, być skąpym, nazbyt oszczędnym, nazbyt ściskaiącym. sehr karger Filz, bardzo skąpy, sknyra szpyrka, węża ma w kieszeni, kutwa.

Karg, *adv.* skąpo, nazbyt oszczędno, ze skąpstwem, łakomy.

Kargen, *v. a.* skąpić, to co, zusammen, einzeln, zbierać po trosze pieniądze, po iednemu.

Kargheit, *s. f.* skępstwo, skąpość: hitzige, sknerowate, szperkowate skępstwo, kutwostwo.

Kärglich, *adv.* oszczędno, skąpo, okręgło: enthaltsam und nüchtern leben, oszczędno y nikczemnie, lepiey w Polskim się mowi okręgło, żyć, okręgły stoł miewać; nie wiele potraw na nim, mało ieść na stole, stąpo się obchodzić.

Karn, *s. m.* kara: Wagen mit zwei Rädern, wozek na dwoch kołach bieda, den Karn in den Unflath schieben, karę w błoto nachylić, prawie wywrocić, ciągnąć; Lastwagen mit zwei Rädern, do ladowania woz o dwoch kołach. Karnkutsche, kariolka, kolaseczka, Dreckschütte, Karre, do wywożenia błota kara, Schubkarren, taki [illegible] Karn an der Druckpresse, szufla drukarskiey prasie, z formą [illegible] sam biegaiąca, den Karn in den [illegible] führen, *słowo w słowo*, karę w [illegible] zaprowadzić, *sens zaś iest*, spra[illegible] wikłać, zamatać, zawiła uczyn[illegible]

Kärner, *s. m.* ten, co karą wozi, [illegible] ciel, woźnico.

Kärnthen, *n. pr. n.* ein Herzo[illegible] Karyntia, księstwo, aus diese[illegible] zogthume, oder zu solchem geh[illegible] tego księstwa, albo do tego k[illegible] należący, *adj.* Karyntyiski, [illegible] tyiska, Karyntyiskie, in diese[illegible] zogthume gebohrner Mann, [illegible] księstwie urodzony męszczyz[illegible] ryntynianin; Weibsbild, K[illegible] nianka.

Karos, *s. f.* Karaus, s. Karau[illegible]

Karpfe, *s. m.* karp; ein Fisch [illegible] pewna, wiadoma, w staw[illegible] rzekach.

Karre, *s. f.* wozek, toż samo co [illegible] kara.

Karrete, *s. f.* kareta; mit sechs [illegible] kareta sześcią końmi; mit [illegible] den, kareta czterema końmi [illegible] verdorbene, stara y popsuta.

Karst, *s. m.* motyczka o dwoch [illegible] do kopania, mit zwei Spitz[illegible] zerhacke.

Karsten, *v. a.* karczyć, kopa[illegible] nie, pnie z korzemiami wy[illegible]

Kartätsche, *s. f.* 1) Weberdistel, do oczesoania, przędziwa, 2) ein Schießgewehr, armat[illegible]

Kartätschen, *v. a.* czesać, o[illegible] Wolle, wełnę oczesywać.

Kartätschen, das, *s. n.* czesani[illegible] wanie; der Wolle, wełny; [illegible] ses, lnu.

Kartätscher, *s. m.* czesacz, o[illegible] ten ktory wełnę, przę[illegible] szczotce, czesze.

Kartause, *s. f.* kartuzya.

Kartäuser, *s. m.* Kartheusermö[illegible] dem Orte Chartreuse, wo die[illegible] zum erstenmale in Frankreich [illegible] worden ist, kartuzyan zako[illegible] imię od wsi *Chartreuse* maią, pierwszą kartuzyą w Francyi [illegible] wano.

Kartäusermönchs: oder Nonnen[illegible] *s. n.* eine Kartause, klasztor [illegible] zyański zakonnikow, lub za[illegible] czek kartuzya.

Kartäusernonne, *s. f.* Kartuzyad[illegible] konnicza.

ſerorden, *ſ. m.* klaſztor OO. uzyanow.
ſ. f. zum Spielen, karty do gra- w ktore graią.
, *v. a.* loſe Händel, kortować, wiać ſię na iakie mataſtwo, *po- znaczy to co:* in der Karte ſpielen, rty grać.
blatt, *ſ. n.* kartka, papieru, parga- , liſt, liſtek.
macher, *ſ. m.* kartacz, kartodziey, o karty robi. ten co karty lepi luie do grania, kart do grania ieślnik.
ſpiel, *ſ. n.* gra w karty.
ſer, *ſ. m.* ſ. Kartäuſer u. ſ. w.
n, *n. pr. n.* Kaſzow, Koſzyce, t in Ungarn, miaſto w Wę- ch.
ſ. m. ſyr; weicher, miętki; fri- , neuer, świeży, dopiero ropio- der gute Nahrung giebt, ktory i dobrze, trockner, ſuchy ſyr; hwer zu verdauen iſt, ktory ieſt i, nie dobry do ſtrawienia, kto- nie można prędko ſtrawić, kto- lugo w żołądku leży nizeli ſię n. der leicht wieder fortgeht, kto- atwardzenia nie czyni, ktory o wychodzi; der aus dünner h gemacht wird, ktory z rzad- o mleka ieſt robiony, von Kuh- h, krowi ſyr; von Ziegenmilch, i ſyr, z koziego mleka; von aafmilch, z owczego mleka, ow- ſyr; von nicht unangenehmen Ge- ſchmack, ſmaku doſyć dobrego, nie go, nie przykrego; annoch roher, ze świeży; löcherichter, dziurko- y, po ktorym dziurki ſą, oczko- y, *toż ſamo:* po ktorym dziurki, oczka ſą; geſalzener, ſolony, oſo- , ſłony; ſüßer, ſłodki; verdorbe- popſuty, popſowany ſyr, zepſuty, owany ſyr; ktory ſię popſuł, po- wał: bleibt im Leibe ſitzen, długo ołądku ſiedzi, nie prędko bywa wiony; hat noch ſeine Gauche, ze ma ſwoię wilgość; wird aus r Milch gemacht, zrobiony z go mleka; bleibt weich und fett, tki y tłuſty zawſze ieſt. Käſe ma- , ſyr robić, mit der Hand aus- ken, ręką ſyr wyciſkać, tworzyć, den Näpfen nehmen, z formy, z rzydeł ſyr wyimować; derb und machen, ubity y twardy ſyr zro- ; wird um ſo viel herber, je älter wird, tym korzennieyſzy im ſtar- ſzy, Käſe tauſend Pfund ſchwer ma- chen, ſyr robić ważący ſto funtow.

Käſebereitung, *ſ. f.* tworzenie ſyra, robienie ſyra, czyſzczenie ſyra.

Käſebude, *ſ. f.* buda na ſyr, ſyrnik, do chowania y trzymania ſyra.

Käſekammer, *ſ. f.* komora na ſyr, w ktorey ſyr chowaią.

Käſekorb, *ſ. m.* ſyrny koſz, koſz do kładzienia ſyra, do ſkładania ſyra w nim.

Käſekrämer, *ſ. m.* ten co ſyr przedaie, ſyrownik, ſyr przedaiący.

Käſekuchen, *ſ. m.* pierog, kołacz z ſyrem. kołacz robiony z ſyrem; nakładany ſyrem.

Käſeküchlein, *ſ. n.* pierog z ſyrem, robiony z ſyra; y gotowany w wodzie.

Käſelab, *ſ. m.* podpuſzczka. do mleka podpuſzczania aby ſię z ſiadło.

Käſemülbe, *ſ. f.* robak w ſyrze, robak co ſyr toczy.

Käſemus, *ſ. n.* twarog, z mleka ogrzanego.

Käſenapf, *ſ. m.* tworzydło, do tworzenia ſyra, forma do robienia ſera.

Käſewurm, *ſ. m.* robak w ſyrze, ktory ſyr toczy y wyiada.

Käſchen, *ſ. n.* ſyrek, ſyreczek, maleńki, malubchny ſyrek.

Käſicht, *adj.* ſyrowy, ſyrzyſty, iak ſyr, do ſyra podobny.

Kaſtanie, *ſ. f.* kaſztany; ſind geſund zum eſſen, zdrowe do iedzenia.

Käſtchen, Käſtlein, *ſ. n.* pudełko, padołeczko, ſkrzynka, ſkrzyneczka.

Kaſteien, *v. a.* ſ. Kaſteyen.

Kaſten, *ſ. m.* ſkrzynia, ſzkatuła, Geld in den Kaſten legen, pieniądze do ſkrzyni włożyć. Kaſten an einem Ringe, na pierścieniu, wkładka, w ktorą kamień wchodzi, *znaczy także:* Einkünfte der Kirche und dergleichen, dochody kościelne y tym podobne, *mowi ſię także:* Kaſte, *f.* potym, Kiſte, vergrabener Kaſten, der mit Bomben angefüllet iſt, skrzynia pełna bomb, *znaczy to także co:* Schatzkammer, skarb.

Kaſtengeräthe, *ſ. n.* graty, rzeczy chowane w skrzyni.

Kaſtenherr, *ſ. m.* Kaſſier, co skarbu, albo skrzyni z pieniądzmi dogląda.

Kaſtenmacher, *ſ. m.* skrzyniarz, co skrzynie robi.

Kaſtenmeiſter, *ſ. m.* Dozorca skrzyni z pieniądzmi.

Kaſtenprocurator, *ſ. m.* Plenipotent skarbowy u Duchownych.

Kaſtenverwalter, *ſ. m.* podskarbi, Rządca skarbu.

Kaſtenvoigt, *ſ. m.* skarbowy, pod ktorego dozorem skarb ieſt.

Kaſtenvoigtei, *ſ. f.* skarbowego urząd, Dozorſtwo skarbowe.

Kaſtenvorſteher, *ſ. m.* Dozorca skarbu, skarbowy, skarbnik, Podskarbi.

Kaſteyen, *v. a.* martwić, dręczyć ciało; ſich, ſiebie.

Kaſteyung, *ſ. f.* martwienie, dręczenie ciała, poſtami, nieſpaniem.

Käſtlein, *ſ. n.* ſ. Käſtchen.

Kat, *ſ. m.* Koth, błoto.

Kätſchberg, *n. pr. m.* ein Berg in Kärnthen, Ketzberg, gora w Karyntyi.

Kätzchen, Kätzlein, *ſ. n.* kotek, koteczek, kocię, kociątko, młode kocie, młody kotek.

Katze, *ſ. f.* kot, kotka, von einer, z kota, koci, die Katze läßt das Mauſen nicht, *słowo w słowo:* kotek ſwoich myſzek nigdy nie zaniecha, *ſens zaś ieſt:* kto z urodzenia do czego skłony, do tego ſię zawſze ma, wenn die Katze nicht daheim iſt, hat die Maus ihren Lauf, kiedy kota w domu nie maſz, myſzka bezpiecznie biega, *znaczy także:* w fortyfikacyi; ein Feſtungswerk, ſzaniec wyżey wyſypany, junge Katze, młody kotek, młoda kotka.

Kätzgen, *ſ. n.* junge Katze, młody kotek, młoda kotka.

Katzenauge, *ſ. n.* Edelſtein, kamień drogi, wilkook, albo opal nieprawdziwy.

Katzenaugen, *ſ. n. pl.* kocie oczy, co w nocy widzą.

Katzenellenbogen, *n. pr. n.* Kacenellenbogen, Grafſchaft, Hrabſtwo Kacenellenbogeńskie, in ſolcher Grafſchaft gebohrner Mann, w tym Hrabſtwie urodzony mężczyzna Kacenellenbogeńczyk, *adj.* Kacenellenbogeński.

Katzenkraut, *ſ. n.* oder Katzenmünze, Baldrian, miętka wodna, lebiotka biała, baldryan, kozłki, *ziele.*

Kätzlein, *ſ. n.* ſ. Kätzchen.

Kätzlein, *ſ. n.* kocię, kociątko, kociąteczko, Katze, Katzſchiff, eine Art nordiſcher Schiffe, kształt, okrętu, ktorego na pułnocnym morzu zażywaią, kotek, junge Katzen werfen, kocić ſię, miauen, als eine Katze, miałczeć, iak kot.

Kauder, *ſ. m.* Werg, *ſ. n.* kłąki.

Kauen, Käuen, *v. a.* gryść, ieść, żuć, obacz wyżey.

Käuen, *v. a.* kauen, gryść, mit den Zähnen im Maule, zębami w pyſku den Backen etwas, żuć co ſamym ſkiem, einen Korn kauen, iakie gryść, vorkäuen, pogryść, pierwey, wiederkäuen, znowu po znowu pogryść.

Käuen, das, *ſ. n.* gryzienie, iucie gryzienie, żywanie.

Kauern, *v. r.* ſich halb niederlaſſen, ſiąść, kucznąć, połowę ſiąść.

Kauf, *ſ. m.* kupno; ſchläget mit glücklich aus, wiedzie ſię dob ſzczęśliwie. Kauf thun, kupc mić, kupno robić, guten thun, mieć kupno; to ieſt dobrze ihn nicht halten, kupna, targ dotrzymać, einen anſagen, ozn komu, że ſię zruca z kupna der Gärten richtig machen, dob grody pokupować, dobrym ku ogrodow nabyć, zu Kaufe ſeyn do kupna, um zwanzig Tha dwadzieścia talerow, zu Kauf mieć na przeday, er hat ei Pferde zu Kaufe, on ma na p Turecke konie, viele Bücher Kaufe, wiele kſiążek ieſt do ku

Kauffartheiſchiffe, *ſ. n.* kupiecki towarowy okręt, ktory towa

Kaufbar, *adj.* kupny, pokup prędko może być kupione.

Kaufbegierig, *adj.* chciwy na k ktory by rad kupił, ktory p puie.

Kaufbrief, *ſ. m.* kupno na papier piſane, kontrakt kupny.

Kaufen, *v. a.* kupić, kupować, Gaſthof um zwei tauſend Du einem, goſpodę, gościniec ku kogo, za dwa tyſiące czerw złotych, etwas wohlfeiler, a ger Geld, co taniey, za pieniądze kupić; die Gärtn als der andere gewollt hat, kupić tak drogo, za tyle, iak chciał nabyć; das Haus ſo theuer, als er es gehalten pić dom prawie połowę go tamten ſzacował, ein einen guten Kauf, auf Ter Termine kaufen, dobrym kupnem y na ſam umowiony, theuer, drogo wohlfeil, tanio kupić; um Geld, za gotowe pieniądze: gezeiten, na pewny czas, ſich co ſobie kupić, co dla ſiebie eine um vier Minas für ſeine kupić iedną za cztery Min

żony; das Stadtrichteramt ganz
barlich, wcale iawnie kupić Sę-
o mieyskie, öffentlich kaufen, pu-
nie kupić: wohlfeiler, taniey;
Bücher um wenig Geld, wiele
zek za tanie pieniądze; ohne
, bez pieniędzy, um sehr großes
, za takież pieniądze, za te pie-
ze; etwas von einem um Geld,
d kogo za pieniądze, die Katze
Sacke nicht kaufen, kota w wo-
nie kupować. das ist: pierwey
opatrzyć, zważyć niżeli ią ku-
ich ein anderes Haus kaufen, in-
obie dom kupić, den Rathsher-
tel, tytuł Senatora sobie kupić;
von einem, co od kogo; zu
Nutzen, na swoię potrzebę;
en jenseits der Tiber, ogrody
na tamtey stronie Tybru rze-
ugendwo Aecker, gdzie role,
rath mit großem Fleisse, sprzęt
wy kupić z wielkim staraniem,
eichter Mühe Wein in Asien, z
ą trudnością w Azyi, wina na
zusammen kaufen, zkupować,
upować, naskupować, vorweg
, wprzod kupić, wprzod na-
wać, der gern kauft, ktory rad
ie.

, *s. m.* der etwas kauft, kupień,
o kupuie co, skupień, od sku-
ania.

nn, *s. f.* kupnia, to co kupuie,
ma, co skupuie iakie rzeczy,
uąca.

ld, *s. n.* pieniądze, za ktore się
kupuie; einem baares Geld in
Hände entrichten, komu gotowe
iądze w ręce włożyć, wetkać.
farb für Kaufmannswaaren, go-
pieniądze za kupiecki towar.

rig, *adj.* chciwy na kupno,
y na kupowanie, rad bardzo
kupuie.

del, *s. m.* kupczenie, kupiestwa
adzenie, handel, handlowanie.

us, *s. n.* kupiecki dom, gdzie
eckie leżą towary.

r, *s. m.* kupiec, handlowny pan,
handlem bawi, kupiestwem.

en, *s. m.* sklep, *właściwie*, wo
Bücher verkauft, gdzie książki
daią.

h, *adj.* kupny, przedayny, prze-
a, przedayne, um Geld, za pie-
ze.

h, *adv.* kupnem, kupuiąc; etwas
bringen, czego dla siebie nabyć.

Kaufmann, *s. m.* kupiec; fleißiger, em-
siger, pilny, obrotny; der etwas zu
erwerben sucht, ktory stara się co za-
robić, ktory szuka zarobku, kleiner,
kramarz, der mit delicaten Dingen
handelt, galanternik, albo przedni
kupiec, co przedniemi z drogiemi
rzeczami handluie, drogi to kupiec.

Kaufmännisch, *adj.* kupiecki, co do
kupca należy, do handlow.

Kaufmannschaft, *s. f.* kupiestwo; vor-
theilhafte, zyskowne, zarobne; ge-
ringe, schlechte, małe, nikczemne;
viele, wielkie, *iakoby* wiele kupie-
stwa. Kaufmannschaft treiben, ku-
piestwem się bawić, durch sie auf eine
anständige Art etwas zu erwerben su-
chen, przez kupiestwo przystoynym
sposobem szukać zarobku, szukać co
zarobić, sie in Asien treiben, kup-
czyć, handlować, kupiestwo prowa-
dzić w Azyi, in einer andern Sache
dieselbe treiben, w inszym gatunku
rzeczy kupiestwo prowadzić, *to iest:*
inszemi towarami handlować.

Kaufmannsguth, *s. n.* *słowo w słowo*, ku-
pieckiego dobro, *to iest:* towary, to-
war.

Kaufmannsschilling, *s. m.* pieniądze za
towar przedany, za rzecz przedaną.

Kaufmannswaare, *s. f.* towary, towar;
die man nicht kann los werden, kto-
rycy nie można prędko pozbyć, poz-
bywać, die wichtige findet leicht ihren
Käufer, dobry towar prędko ma
kupca dla siebie, na dobry towar
iest zawsze kupiec, z dobrym towa-
rem nie trzeba długo kupca czekać,
falsche, fałszywy, nieszczery, pofał-
szowany towar, diejenige, welche das
Feuer unterhält, war in den Laden,
towar, *taki*, z ktorego ogień wielki,
był w kramach, *albo* w sklepach.

Kaufplatz, *s. m.* rynek, plac, gdzie rze-
czy na przeday stoią wyłożonie.

Kaufschlag, *s. m.* Auction, Versteigerung,
Aukcyi, przedaż publiczną; kon-
trakt, kupowanie, kupno targ.

Kaufschlagen, *v. a.* verauctioniren, ver-
steigern, kontrakt kupna, kupowa-
nia czynić, targować, ztargować.

Kaufsucht, *s. f.* chciwość kupienia, chęć
do kupienia, do kupowania.

Kaufsüchtig, *adj.* ktory rad kupuie,
ktory ma chęć do kupowania.

Kaufweise, *adv.* kupnem, kupnym spo-
sobem, iakoby kupuiąc.

Kaufzettel, *s. m.* darin etwas feil gebo-
then wird, karta, na ktorey przedaż

czego

czego iest napisana dla oznaymienia tym, ktorzy by chcieli kupić.

Käulchen, *s. n.* kulka, gałeczka; gałka; wälzt sich, gałka się toczy.

Kaule, *s. f.* kula, gałka, kleine, mała kula. kulka, kuleczka.

Kaulicht, *adj.* okręgły iak kula, okręgluteńki iak kulka.

Kaulpars, *s. m.* ein Fisch, *ryba pewna*, o koń rzeczny.

Kaum, *adv.* ledwie, ledwo, za ledwie, za ledwo, *w tym samym sensie:* prawie, kaum wenige anführen können, ledwie kilku można powiedzieć, przyprowadzić, kann sich erholen, ledwie się obaczyć, ledwie przyiść do siebie, ich kann mich kaum erhalten, daß ich ihn nicht bei den Haaren kriege, ladwie się mogę utrzymać, że go za łep, nie wezmę, ich habe kaum deinen Brief gelesen, als, ledwie co przeczytałem twoy list, gdy, da du kaum dreißig Tage in Syrien gewesen warest, gdy ty ledwie trzydzieści dni w Syryi byłeś, kaum, oder auch gar nicht, ledwie, a prawie nic, mit diesem kaum, ohne ihn aber gar nicht leben können, z tym ledwie, a bez tamtych w cale żyć nie można, kaum verdorben werden, ledwie się psuć, to iest niepręko się psuć, kaum können abgeschafft werden, ledwie moc być zniesionym, kaum, aber doch endlich noch einmal, ledwie, ale przecie ieszcze raz; habe ich einen Brief gelesen, czytałem pewny list, er hat sich kaum, aber doch endlich noch erholet, ledwie ale przecie na koniec obaczył się, przyszedł do siebie, kaum eines Anfall aushalten können, ledwie moc czyią napaść wytrzymać, kaum haben die Soldaten können abgehalten werden, daß sie nicht, ledwie mogli być utrzymani żołnierze, że nie, kaum : : : geschweige denn.

Kauterwelsch, *adj.* dziwny, cudowny, na podziwienie za ługuiący.

Kautz, *s. m.* ein Vogel, *powtore znaczy:* wunderlicher, cudak, dziwak, dziwaczny, niedogodny, chimeryk, albo iak ten co na hipokondryą chory. *znaczy także*, bogaty, przebogaty, bogacz, großer, wielki bogacz.

Kauung, *s. f.* iedzenie, żucie, żuwanie, gryzienie, iadanie.

Käuung, *s. f.* iedzenie, żucie, żuwanie, gryzienie, pogryzienie.

Kayser, *s. m.* Kaiser, Cesarz, röm[illegible] Rzymski, türkischer, Turecki, [illegible]scher, Cesarz Rossyiski.

Kayserinn, *s. f.* Cesarzowa, von [illegible]land, Cesarzowa Rossyiska.

Kayserlich, *adj.* Cesarski, ska, [illegible] Majestät, Cesarski Majestat, [illegible] tytuł, Cesarska Mość, Hoh[illegible]sarskie Dostoieństwo, Armee, [illegible]skie woysko, General der kays[illegible] Armee, General Cesarskiego, [illegible]ska, kayserliche Prinzen und [illegible]zessinnen, Cesarzowicz; *plur.* [illegible]zowiczowie, Cesarzowna, *plur.* [illegible]sarzowne, Bibliothek, Cesar[illegible]blioteka.

Kayserlichen, die, *s. m. plur.* C[illegible] *rozumiey*, ludzie, albo Cesar[illegible]nę trzymaiący.

Kayserslautern, *n. pr. n.* St[illegible] Pfalz, Kayserslauterna, [illegible] Palatinacie, von, oder zu sol[illegible] gehörig, z tego miasta, albo [illegible] miasta należący, *adj.* Ka[illegible]terniański, ka, kie, in sol[illegible] gebohrner Mann, w tym m[illegible] rodzony męszczyzna, Kays[illegible]nianin; Weibsbild, *białogł[illegible]* serslauternianka.

Kaysersstuhl, *n. pr. m.* Ort [illegible] Schweitz, Kaysersstul, m[illegible] Szwaycarach.

Kayserswerth, *n. pr. n.* Stad[illegible]nischen, Kayserswerda, mi[illegible]lońskim, von, oder zu sol[illegible] gehörig, *adj.* z tego miasta, [illegible] tego miasta należący, Ka[illegible]dański, ska, skie, in solcher [illegible]bohrner Mensch, w tym m[illegible] rodzony męszczyzna, Kays[illegible]nin; Weibsbild, Kayserswe[illegible]

Kayserthum, *s. n.* Cesarstwo [illegible] Panstwo, deutsches, Nie[illegible]sarstwo, römisches, Rzym[illegible]sches, Tureckie, russisches, R[illegible]

Kebsweib, *s. n.* nałożnica, [illegible]łoża, eine zum Kebsweibe [illegible] ktorą za nałożnicę wziąć, [illegible] mieszkania z nią za miast [illegible]

Keck, *adj.* śmiały, so keck [illegible] tak on iest śmiałym, er [illegible] keck, nie iest on tak śmiałym [illegible] na zbyt śmiały, więcey iak [illegible]

Keckheit, *s. f.* śmiałość, deine [illegible]schadet dir, twoia śmiałość [illegible]ci.

Kecklich, *adv.* śmiało, śmiele, [illegible]łością, reden, śmiało mowi[illegible]

, *s. m.* kręgiel, *pl.* kręgle gra, ...el schieben, w kręgle grać, das ...ein Kegel stehet, co podobne do ...gla, kręglowaty.

...förmig, *adj.* na forme kręgla ...ształtowany, iak kręgiel, na for... kręgla, umschieben, umschlagen, ...gle bić, kręgle wybiiać.

..., *v. a.* Kegel schieben, w kręgle ..., *słowo w słowo kręglować.*

...latz, *s. m.* mieysco do grania w ...gle, ulica kręgielna, kręgielnia.

...piel, *s. n.* gra w kręgla, gute Mo... zu geben, dobra do mocyi zro...ia.

...pr. m. Kehlerschanze, *s. f.* Kel, *al*... Kelerszaniec; Festung am Rhein, ...eca nad renem rzeką.

...*s. f.* gardło, gardziel; Theil des ...es, część szyi, der nicht genug ...eine unersättliche Kehle verdienen ..., ktory nie może dosyć zarobić, ...swoiego nienasyconego garła, ... mit zween Fingern die Kehle ...ücken, komu dwiema palcami ...o ścisnąć, udawić kogo, einen ...umgedrehter Kehle ins Gefängniß ...ppen lassen, komu postronek o ...szyi okręciwszy, kazać go wleć ...więzienia, die Kehle abschneiden, ...o poderznąć, garło przerznąć, ...schone väterliche Vermögen durch ...agen, oycowska piękną fortunę, ... po oycupiękną fortunę, przez ...o, przepuścić, *to iest*, przepić, ...ieść, *słowem*, przehulać, er jagt ...t sein Vermögen durch die Kehle, ...nie przepiia swoiey fortuny, ei... ...n das Messer an sie setzen, komu ... do garła przyłożyć, sich einem ...Kehle abschneiden lassen, dać sobie ...o poderznąć, zur Kehle gehörig, ...garła należący, *adj.* garłowy, ...leichen Ader, garłowe żyły, po...re u *fortecy znaczy* wał długi iak ...a.

...ate, *s. f.* an einer Festung, szyiny ...ec u iakiey fortecy, halbe, poł ...nego szańcu, *możesz* nazwać gar...y szaniec, garło szaniec.

...cht, *s. f.* duszność w garle, hef... mocna duszność w garle, mo... duszno w garle, und nicht, nie ...zo duszne w garle, an der Kehl... sterben, na duszność w garle ...erać.

...sen, *s. m.* miotła, do zamiatania, ...tła do wymiatania.

Kehrbürste, *s. f.* miotelka, ktorą zamiataią, do wymiatania.

Kehren, *v. a.* wymiatać, zamiatać, zamieść, mit dem Besen, miotłą; das Haus, dom, das kothigte mit dem Besen wegkehren, śmieci precz miotłą wymiatać, wymieść, den Stall oft, staynię często zamiatać, *powtore znaczy to co*; wenden, obracać, zwracać, zwrocić, nawiacać, etwas sich hieher kehren, tu się obrocić, die Augen worauf, oczy dokąd, na co obrocić, sein Gesicht wohin, twarz swoię dokąd obrocić, twarza się obrocić dokąd, auf einen die Augen, obrocić, obracać oczy na kogo, sich gegen den Feind, obrocić się na nieprzyiaciela, przeciw nieprzyiacielowi, sich an nichts, na nic się nie oglądać, *to iest*, na nic nie uważać, das oberste zu unterst, co było wysoko na doł obrocić, sich an kein Geld, o żadne pieniądze nie dbać, na żadne pieniądze nie patrzeć, nicht an eines Reden, nie dbać na to kto co mowi, nie dbać na cudzą mowę, nie stać o cudzą mowę.

Kehrer, *s. m.* Reiniger, s. Kehrmann.

Kehricht, *adj.* śmieci, wymiotki, wymieciny; mit dem Besen wegschaffen, miotłą, śmieci wymieść, schaffe das Kehricht mit dem Besen weg, wymieć miotłą te śmieci.

Kehrmann, *s. m.* miotnik, mietelnik, ten co miotłami zrabia, *albo* miotły robi.

Kehrknecht, *s. m.* zamiatacz, wymiatacz, człek do zamiatania.

Kehrsel, *s. n.* śmieci, wymiotki, wymieciny, wyrzutki.

Kehrwisch, *s. m.* mietlisko, pomiotło, *albo*, szczotka do wymiatania.

Keiben, *v. n.* keifen, veruneinigen, wadzić się, sie keiben oft mit einander, oni się między sobą często wadza.

Keichen, *v. n.* dychać, dyszeć, *o koniu* boki wciągać; *iakże*, dychawicę mieć.

Keichen, das, *s. n.* dychanie, dyszenie, dychawica; als eine wirkliche Krankheit, gdy samą rzeczą iest taka choroba; der am Keichen laboriret, ktory na dychawicę chory.

Keicher, *s. m.* dychawica, s. m. ten co na dychawicę chory, dychawiczny.

Keichig, *adj.* dychawiczny, niemoc dychawiczną maiący, kaleka na dychawicę.

Keifen, *v. n.* umawiać się; sich mit einem, z kim, żałuiąc się na niego, wadzić

wadzić ſię z kim; wie die Weiber, iak baby między ſobą czynią.

Keifen, das, *ſ. n.* wadzenie ſię, umawianie ſię, kłucenie ſię.

Keifer, *ſ. m.* zwadnik, kłutnik, złośnik, co ſię uſtawiznie wadzi.

Keiferinn, *ſ. f.* zwadniczka, kłutniczka, złośniczka, co prędka do wadzenia ſię.

Keiferei, *ſ. f.* zwada, zwady, kłutnie, hałaſy, umawiania ſię gniewliwe.

Keiffig, *adj.* zwadliwy, kłutliwy co ſię lubi kłucić.

Keil, *ſ. m.* klin; dünner, cienki; eiſerner, żelazny; weidener, wierzbowy; feſter, mocny. auf einen harten Knoten gehöret ein harter Keil, na twardy ſęk, trzeba twardego klina. twardy ſęk, trzeba twardym klinem rozbić; na twardy ſęk twardy klin, kleiner, mały klin, klinek, viele eintreiben, wiele klinow wbić, klinow wiele na wbiiać, mit einem etwas zuſammen treiben, klinem co w raz zbić, klinem zagobić. zagłobić, mit einem verwahren, potym in Form eines Keils machen, zrobić co na kſztałt klina, na formę klina, iak klin, wie ein Keil geformet, zrobiony iak klin, *adj.* klinowatyl, mit einem ſpalten, klinem drzewo łupać, unten damit verwahren, podklinić, klin podbić od dołu.

Keilen, *v. a.* klinić, głobić, zagłabiać, zaklińiać, klinem zabiiać, klin w co wbiiać.

Keilgen, *ſ. n.* klinek, klineczek, głobik, mały klin, malenki klinek.

Keilhaue. *ſ. f.* motyka, nakrztałt klinu robiona.

Keim, *ſ. m.* kieł; in einem Erdgewächſe, na iakim zbożu; am Kohle, na kapuście.

Keimen, *v. n.* wſchodzić, puſzczać ſię, kiełek zielony puſzczać, iak w moczonym zbożu bywa.

Keim- oder Sproſſenmonat, *ſ. m.* (neu) Germinal nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, vom 21 März bis zum 19 April, *nowe słowo:* mieſiąc kłow roślow młodziuchnych, według nowego kalendarza francuſkiego, od 21 go Marca aż do 19 Kwietnia.

Kein, *adj.* żaden, kein großes Verderben, żadney nie maſz większey zguby, kein Thier iſt kluger, żadnego zwierza niemaſz roztropnieyſzego, kein Ding ohne, zadna rzecz, oprocz, durch kein Ding, als die Geſtalt, etw genommen, żadną inſzą rzeczą nięty, tylko iedną urodą, die ſetze für keine halten, prawa mie nic; prawa mieć za niepraw niewažne, za nic nie ważące. es ein Redner, durch keine einzige mehr beliebt gemacht, mowca inſzą rzeczą bardziey nie ieſt ny, es wäre ihnen keine einzige tua gelaſſen worden, żaden po ſię im nie był zoſtał y iednej ſągu byli by im nie zoſtawił. auch nicht die geringſte Pflicht naymnieyſza nawet powinno iſt faſt kein Tag, daß er nicht Haus komme, nie ma prawie go dnia, żeby nieprzyſzedł do go domu, es iſt keine Schmach che nicht allen bevorſtehe, nie dney przygody, ktora by nie czekała, es iſt kein Mal den worden, der, żaden znalazł ſię, ktory by, es unter ihnen, weder närriſcher, mitius, noch unbeſtändiger, pius, nikogo niema między głupſzego nad Domicyuſza, tecznieyſzego, nad Appiu einziger, ani ieden, kein nikt inſzy, inny nie, drugi ner, : : außer, żaden - - opro net, der nicht, żaden ktory der dich nicht liebe, ktory by kochał, keiner unter, keiner ner von, żaden między - - - - żaden od, keiner von der Adel, żaden ze wſzyſtkiey von ihnen, żaden z nich. ver żaden z tych dwoch, żaden dwoch, keinem von ihnen jemand lieber, żadnemu z ty nikt nie ieſt milſzy, was böſe, was keines von beiden dobrego, co złego, co ani dobre ieſt, ani to, ani tamto mit keiner von beiden Parth ten, nie trzymać z żadną obudwoch, ani tey ſtrony, ani trzymać, auf keine von beiden hat ſich der Sieg gelenkt, ſtronę ſię z obudwoch zwy nie nachyliło, an keinem von Orten habe ich meinen Aufenthalt, na żadnym mieyſ mam ſtałego mieſzkania, ſey kein Feind in Syrien, że niema żadnego nieprzyja Syryi; und war kein einziger, było y iednego, es war keine

von der Faust, nie było prędszego
spotkania się, an keinem Orte, na
ym mieyscu, nigdzie.

lei Weise, *adv.* keines wegs, ża-
m sposobem, żadną miarą, er
es auf keinerlei Weise thun, on
żadnym sposobem zrobić nie
e.

wegs, *adv.* żadnym sposobem,
ymniey; ist das eine rechte Freund-
by naymniey to nie iest dobra
iasń, żadnym sposobem nie iest
bra przyiaźń, viel Dinge sind kei-
egs gnugsam erläutert, wiele rze-
bynaymniey niemasz obiaśnio-
, es keineswegs mit einem halten,
ymniey żadnym sposobem z ni-
nie trzymać, solches ist keines-
die Pflicht eines redlichen Men-
, to bynaymniey nie iest powin-
rzetelnego człowieka, keines-
chrgeizig, bynaymniey nie wy-
r, nie stoiący o honory, nie
ący honorow, dieses ist keines-
durch mein Verschulden geschehen,
bynaymniey nie stało przez
winę, das kann keineswegs gesche-
to się nie może żadnym sposo-
stać.

l, *adv.* nigdy, ani raz, ani razu;
r Stadt bleiben, nigdy w mie-
e mieszkać.

m. kielich; ein Trinkgeschirr,
nie do napoiu, ktorym piią,
, mały kielich, kieliszek, kie-
zek, nie wielki maleńki.

m. Glas, *s. n.* kielich, śklany,
szek śklany, kieliszek śklany.

m, *s. n.* kieliszek, kieliszeczek,
ki kieliszek, maluchny kie-
zek.

warzecha, großer Löffel, wiel-
szka. łyzica, lizica. *powtore*
Werkzeug der Mäurer, na-
murarskie, kielnia, kielniczka.

m. piwnica; worin der Wein
alten wird, w ktorey wino
ią, kühler, zimna piwnica,
ler setzen, do piwnicy powsta-

s. f. piwnice, *pl.* das Haus
llerei, dom ma Piwnice; nehme
ne Anzahl Keller und was dazu
r beisammen, to iest liczba pi-
albo właściwie wiele piwnic y
tego razem należy.

ls, *s. m.* szyia piwniczna, szyia
wnicy, Eingang des Kellers,
weyście do piwnicy, im Kellerhalse
stehen, w szyi piwniczney stać.

Kellermagd, *s. f.* piwniczna, co piwni-
cią zawiaduie; getreue, wierna.

Kellermeister, *s. m.* piwniczny, piwnicą,
zawiaduiący, co klucze ma od pi-
wnicy.

Kellerwirth, *s. m.* gospodarz, ktorego
piwnica iest, ktory ma swoy skład
w Piwnicy.

Kellerwurm, *s. m.* *robak ktorego imię,*
stonog, naywięcey w życie takich
iest.

Kellner, *s. m.* piwniczny, co z piwnicy
trunki wydaie, Unterkellner, podpi-
wiczny.

Kellnerinn, *s. f.* piwniczna, co trunki
w piwnicy trzyma y niemi zawia-
duie.

Kelter, *s. f.* prasa; da man Oel presset,
prassa do wyciskania oliwy, zur Kel-
ter gehörig, do prasy należący, *adj.*
prassowy, prassalny; dergleichen Ge-
fässe, takoweż naczynia, prasowe na-
czynia, prassalne naczynia.

Kelterbaum, *s. m.* prasa sama z drzewa
robiona, iakoby, prasowe drzewo.

Keltergeschirr, *s. n.* naczynia do prasy
należące, statek prasalny.

Keltermeister, *s. m.* Prasarz, prasy do-
zorca, prasa zamiadywacz.

Keltern, *v. a.* prasować, *to iest:* prasą
wyciskąć, tłoczyć.

Kelterspindel, *s. f.* śruba, ktorą prasę
przyśrubuią w przyciskaniu.

Keltertreter, *s. m.* prasownik, wyci-
skacz, prasontłocznik.

Kelterwein, *s. m.* wino prasą wyciśnio-
ne, wino z pod prasy, prasą wztło-
czone.

Kemnat, *n. pr. n.* Kemnata, Stadt in
der Oberpfalz, miasto w Palatynacie
wyżnim.

Kempten, *n. pr. n.* Kemptno, ehemalige
Reichsstadt in Schwaben, niegdyż
Cesarskie miasto w Szwabii.

Kennen, *v. a. irr.* znać; den Kaiser gar
wohl, Cesarza bardzo dobrze, Gott,
Boga znać, einen jeden von uns gar
wohl, każdego z nas bardzo dobrze
znać, einen inwendig und auswendig,
kogo wewnątrz y ze wnątrz znać,
eines Gemüth umysł czyi znać, ei-
nen nur dem Gesichte nach, kogo tyl-
ko z twarzy znać, sich unter einander,
znać się między sobą, die Seinigen
am besten, swoich naylepiey znać,
endlich einen kennen, was er für ein
Mann sey, kogo na koniec poznać

co

co to za człowiek ieſt, blos dem Namen nach, tylko z ſamego imienia znać, indeſſen habe ich dich kennen lernen, tym czaſem mogłem cię poznać. einer den andern kennen, ieden drugiego znać, eines Vater nicht, nie znać czyiego oyca, einen wohl, dobrze znać kogo; am Geſichte, na twarzy znać.

Kennen, das, *ſ. n.* znanie, poznanie, a ich, poznawanie.

Kenner, *ſ. m.* znawca, poznawca, znaiący ſię, des Herzens, znawca ſerca; der guten Wiſſenſchaften, znawca dobrych wiadomości, *albo*, pięknych wiadomości, des Rechts, znawca praw, znaiący ſię na prawie, einer Sache, znaiący ſie na iakiey rzeczy.

Kenntlich, *adj. et adv.* kogo można znać, co można znać, co może być znanym, znalny, oder: poznany, poznana to rzecz ieſt, dieſe Sache iſt an etwas kenntlich, po czym.

Kennzeichen, *ſ. n.* znak, po ktorym poznać, po ktorym poznawać, wornach die Leute beurtheilen, po czym ludzie ſądzą, Kennzeichen der Gewogenheit gegen einen geben, znak przychylności dla kogo ſwoiey dać, es iſt kein gewiſſes, nie ieſt to żaden pewny znak, eines ehrlichen Mannes, znak uczciwego człowieka.

Kent, *n. pr. n.* Kenty, Landſchaft in England, kraik w Angli, *połac.* Cantium

Keppel, *ſ. m.* Pyramide, pyramida, słup graniaſty, konczyſto w gorę idący.

Kerbe, *ſ. f.* karp, *to co:* Einſchnitt, narznięcie, Kerbe, etwas daran feſt zu machen, karb, w ktorym co zaſa zić mocno można, Holzlöcher, darinnen man die Zapfen feſt machet, nakroienie, narzniecie, do ſadzenia mocnieyſzego czopow, gekerbter Rand der Münzen, obrączka w koło pieniądza nakarbowana, Schnitt, den die Steinſchneider und Zimmerleute auf die Liniale machen, narznięcie, nakronienie, ktore Snicerce y ſtolarze na drewnianey linii robią, ſolche Kerbe, Einſchnitte machen, takie karby, narznięcia robić, *mowi ſię:* karbować, karby wykrawać, karby wyrzynać, nakarbować.

Kerbel, *ſ. m.* Kerbelkraut, pewne ziele.

Kerbholz, *ſ. n.* czop karbowany w koło, na ktorym śruba.

Kerker, *ſ. m.* więzienie, turma, wieża, *w tym ſenſie za* więzienie.

Kerkermeiſter, *ſ. m.* Przełożony zienia, ſtarſzy nad więzieniem.

Kerl, *ſ. m.* człek, chłop, wer Kerl, welchen ich hier vor dieſem ſehe, co to za człowiek ktor przed domem widzę was Kerl? co ty człowieku mowiſz würdiger, nic nie wart człowie beißiger, dogryzaiący, docin

Kern, *ſ. m.* ziarno, iądro, zdrowe ziarno, świeże ziarno den Kern aus einer Nuß haben muß dieſelbe aufbeiſſen, kto chce ziarno z orzecha, muſi orzech 2) das harte Weſen in einer oder Pflaume, worinnen der che Kern ſteckt, to co twardeg w wiśni, w śliwce etc. w cz śnik ziarno zamknięte. ieſt *nazywa po Polsku:* peſtka. peſtka z wiśni, peſtka ze śliw wyię ta ieſt. 3) *potrzecie* zna ner der Weintrauben, Hollun w winney iagodzie ziarneczko da beſowa, Kern einer Roſin da zwarzona; der Weinbeer derheit, zwłaſzca winna; ca oder einem Baume, naſienie wie; von einer Olive, z oli ka, das beſte von einer S naylepſzego, nayprzednieyſ w rzeczy, po *Polsku:* treś des Honigs, treść miodu, der trość, wybor woyſka, der ſam kwiat obywatelow, nay nayſtarſi, nayprzednieyſi, ob der römiſchen Ritter, kwiat Rzymſkiey; des Adels, kwiat ty, den Kern aus etwas be men, ziarno wyiąć z czego Kern, pełny ziarna, Kern der und Birnen, ziarno z iabłek iſzki y innych owocow, ſienie ich.

Kernchen, *ſ. n.* Kernlein, ziarneczko; kleines, małe, maluchne.

Kernicht, *adj.* ziarniſty, ziar bie maiący, pełny ziarn, Traube, ziarniſta iagoda, ne Kerne, pełny małych zia.

Kernlein, *ſ. n.* ziarneczko.

Kernworte, *ſ. n. pl.* węzłowa węzłowata mowa, to ieſt, co krociuteńko a dobrze pow łakie ſą przysłowia y to waią *ſentencye* krotkie.

Kerze, *ſ. f.* von Wachs, świe ſku, świeca woſkowa; von

erie, z wszelakiey materyi
ca.
acht, *s. m.* knot u świecey, knot
iecy.
nacher, *s. m.* świecarz, świe-
. swiecleynik, ten co świece
robi.
räger, *s. m.* ten co świece nosi,
iece trzyma.
. *m.* kocioł; von Kupfer, z mie-
zum Färben, w ktorym farbuią;
man Essen kochet, w ktorym
otuią iakże kocioł.
ucke, *s. f.* kocieł z wierzchu
obity, do będnienia, iaki u
bywa.
ker, *s. m.* kotłow naprawiaz,
włatacz, ten co cotły naprawia;
derliche Leute, schlechtes Volk,
ladaco, lud zły.
n, *s. n.* kociołek, kociołeczek,
, maleńki kociołek, Kesselein.
rd, *s. m.* ognisko, nad ktorym
ł y na ktorym się pod kotłem

s. m. Kotlarz, ten co kotły z
i wyrabia, albo z żelaza.
Kastanien, *pl.* kasztany; die
ten wohl, ktore smakuią dobrze.
um, *s. f.* Kastanienbaum, kaszta-
drzewo, drzewo kasztan.
s. f. łancuch; eiserne, żelazny;
. złoty, einen mit Ketten bin-
kogo łancuchem związać, *mo-*
tażże, w łancuch związać, ei-
ten anlegen, na kogo łancuch
ale po Polsku właściwie, ko-
łancuch wsadzić, mit Ketten
anbinden, łancuchem sta-
związać, den Kopf schlagen,
und Gehirn darnach gehet
alsofort crepieren muß, w
kogo łancuchem uderzyć, aż
mozg wyidzie y tak kto musi
, mit Ketten gebunden seyn,
, łancuchem być związa-
ncuch nosić, dźwigać, sich
ette los machen, z łancucha
ić, z łancucha się dobyć, z
uciec, einem mit ihr beim
ten, kogo za szyię w łan-
dzić, mit Ketten gebunden,
m związany, der in Ketten
den lieget, ktory w łancu-
dybach siedzi, mit Ketten
n gebunden, łancuchem wraz
, an Ketten liegend, w łancu-
ący, w łancuch wsadzony,
liegt an ihr, na łancuchu
Kon 4, Th.

leży pies, kleine Kette, łancuszek; um den Hals zur Zierde, naszyi, *albo* około szyi, dla stroiu, dla ozdoby, der die kleine zur Zierde um den Hals trägt, ktory około szyi łancuszek dla stroiu nosi, łancuszek, s. Halskette.

Kettenhund, *s. m.* pies na łancuchu trzymany, pies wiązany na łancuchu.

Kettenkugel, *s. f.* kula łancuchem zpięta, związana, *albo* na łancuchu uwiązana.

Kettenring, *s. m.* ogniwo łancuszne, ogniwo u łancucha.

Kettlein, *s. n.* łancuszek, łancuszeczek, maleńki, malenieczki, łancuszek.

Ketzer, *s. m.* kacerz, heretik, co fałszywy artykuł wiary trzyma, prawdziwego nieuznaie.

Ketzerei, *s. f.* kacerstwo, herezya, mylna y fałszywa wiara.

Ketzerinn, *s. f.* kacerka, heretyczka.

Ketzerisch, *adj.* kacerski, heretycki, Meinung, kacerskie mniemanie.

Ketzerisch, *adv.* po kacersku, po heretycku, iak kacerzy, iak heretyk.

Keuchen, *v. n.* dychać, dyszeć, er keuchet sehr stark, dyszy, dyszy bardzo mocno.

Keuen, käuen, *v. n.* kauen, ieść, żuć; iadać, das Vieh keuet, bydle ie, żuie.

Keufen, *v. n.* keifen, wadzić się, sprzeczać się, darüber ist nicht zu keufen, o to się nietrzeba wadzić.

Keule, *s. f.* pałka, maczuga; von Weidenholze, z wierzbowego drzewa; taugliche, zdatna, ktora się zda na co, do czego; der eine als Häscher führt, ktory takowe pałkę wlecze z sobą, iak bir, *mowi się*, z pałką chodzi, Keule von einem Thiere, łudo z iakiego zwierzęcia; von einem Rinde, z wołu; von einem Schöpse, z barana, skopowe łudo.

Keusch, *adj.* czysty, keusche Frau, czysta nany, czysta żona, keusches Gemüth, czysty umysł, Herz, czyste serce, Jüngling, czysty młodzieniec, Jungfer, czysta panna, nieskażona, nienaruszona.

Keusch, *adv.* czysto, bez zmazy, bez skazy, bez nieczystości.

Keuschheit, *s. f.* czystość; des Leibes, ciała; der Männer und Weiber, czystość męszczyzn y kobiet, der Jugend, czystość młodzierzy, eine um sie bringen, przyprawić ktorą o zgubę czystości, wziąć ktorey wstyd.

Keuschlamm, *s. n.* eine Staude, pewny krzew.

Keuschlich, *adv.* czysto, pięknie czysto, w czystości, z czystością.

Keymen, *v. n.* kieł puszczac, iak zboże gdy wschodzi.

Keiser, **Kaiser**, **Kayser**, *s. m.* Cesarz, unüberwindlicher, nie zwyciężony Cesarz.

Kibitz, *s. m.* czayka; ein Vogel, *ptak pewny.*

Kichererbsen, *s. f. pl.* s. Kichern.

Kichern, *s. n.* groch, ein Gewächs, wiele groch, kleine Kichern, groszek, drobny groch.

Kickern, *v. n.* lachen, s. Kittern.

Kiefer, *s. m.* szczęka w gębie, ktora kolwiek, czy wyśnia, czy niźnia.

Kiefer, *s. f.* sosna, wilder harzigter Baum, leśne żywiczne drzewo.

Kiel, *s. m.* einer Feder, nos u piora, samo pioro rorkowate, *powtore znaczy*, eines Gewächses, krzewia lakiego badyl, głąb, Kiel eines Schiffes, do okrętu, *to iest*, unterste Grundbalken eines Schiffes, na samym spodzie pierś u okrętu, *znaczy także to co*, Verstand, dowcip, rozum bystry, *także to co*, Poesya.

Kielen, *v. n.* Federn bekommen, pierzyć się, pior nabierać: von kleinen Vögeln, o małych ptaszętach, co się dopiero pierzą, dopiero im piorka wyrastaią, neue Federn bekommen, nowych pior dostać, nowym pierzem porość.

Kielschwinne, *s. f.* Balken, der inwendig der Länge nach mit dem Kiele eines Schiffes verbunden ist, balka, ktora we wnątrz okrętu iak długa, na spodzie okrętu dana iest, *albo*, przybita na dnie okrętu podłuż.

Kielwasser, *s. n.* Streif, den ein Schiff in seiner Fahrt auf dem Wasser macht, nurt, albo droga, ktorą okręt płynąc po wodzie czyni.

Kieming, *s. f.* Theile, welche dem Bauche eines Schiffes seine Rundung geben, części, ktore brzuch okrętowy czynią okrągłym.

Kien, *s. m.* harziges Holz, drewno żywiczne, tłuste, *po Polsku*, smolowki, łuczywa, ein Theil des Gesichtes, część twarzy, *to iest*, podprodek.

Kienharz, *s. m.* żywica sosnowa, ze sosny.

Kienholz, *s. f.* żywiczne drewno, smolowka, smolanka, łuczywko.

Kienrauch, *s. m.* kopec, z żywicznego drewna, dym gruby tłusty.

Kienruß, *s. m.* sadze z tłustego d[illegible]wa, ze sosnowych drew, z łucz[illegible]

Kiepen, *s. f. pl.* Fischohren, uszy [illegible]by, *słowo w słowo*, *uszka* [illegible]

Kies, *s. m.* grober Sand, grubu pi[illegible] Kiesstaub, nicht Kies, wohin sch[illegible] proch, kurz, z piasku wysiany, [illegible] sam gruby piasek dokąd sypać, [illegible] Weg mit Kiese beschütten p[illegible] grubym drogę wysypać, kleiner [illegible] piasek nie bardzo gruby. drob[illegible]szy od grubego, voller Kies, [illegible] grubego piasku, Felder voll[illegible] piasczyste pola, grubo piaszcz[illegible]

Kiesel, *s. m.* krzemień, skałka, [illegible]rego, z ktorey ogień krzesz[illegible]

Kieselstein, *s. m.* krzemień. [illegible] seiner Liebe bewegen, erweich[illegible] mień do kochania siebie p[illegible] zmiękczyć, hart wie ein K[illegible] twardy iak krzemień, *adj.* [illegible]nisty.

Kiesen, *v. a.* erwählen, ausle[illegible] bierać, wybor czynić, obie[illegible] Beste ist zu kiesen, co naylep[illegible] wybrać, hier ist nichts zu [illegible] niemasz co wybrać.

Kiesen, das, *s. n.* Auswählen, [illegible]nie, wybieranie, wybor, ob[illegible]bieranie.

Kieser, *s. m.* Wähler, obierac[illegible] obiera; behutsamer, ostro[illegible]ger, rostropny.

Kiesicht, *adj.* von Kies, grubo bi[illegible] grubo piaskowaty, kiesich[illegible] grubo piaskowate pole, [illegible]erter, grube piasczyste mie[illegible]

Kieth, *s. m.* oder besser Kitt, [illegible]tęgi y mocny, na kit sadz[illegible] dać, dawać.

Kiffe, *s. m.* Zahnbacken, *s. m.* [illegible] w ktorych się zeby trzym[illegible]

Kimme, *s. f.* der scharfe über [illegible] hervorragende Rand eines [illegible]stry na dno wydący brzeg [illegible]

Kind, *s. n.* dziecię, das noch [illegible]den kann, ktore ieszcze [illegible]umie, niemowlę, das ge[illegible] den Kindern ins Maul stecken [illegible]zione, pożute iadło dzieci[illegible] kłaść, von einer ein Kind ba[illegible] z ktorey dziecię, ein Knabe [illegible] gefähr ins zehnte Jahr, chło[illegible]wie do dziesięciu lat, *także* [illegible] *się*, dziecię, ein Kind war[illegible]cię chować, dziecięcia p[illegible]säugen, dziecięciu stać dawa[illegible] Wiege legen, dziecię do kol[illegible]żyć, liegt in der Wiege, [illegible]

lebce, auf den Armen tragen, ię na rękach nosić, was hat es für Vater? co za oyca ma to dzie- ver ist Vater zu ihm? kto oy- tego dzięcia, kto oyciec temu ęciu? Kind ohne Schmerzen en, dziecię bez bolu porodzić, re Kinder kriechen, gebähren, y dzieci mieć, porodzić, Kind men, dziecka dostać, kleine Kin- małe dzieci, sehr gute, bardzo dzieci, älternlose, sieroty, dzie- rodzikow, bez oyca, bez ma- ie unter dem Namen der Geissel Knechtschaft hingerissen sind, pod imieniem, zastawu, rakła- niewolą są zabrane, erwachse- rosłe dzieci, wohl unterwiesene, e wyuczone, wychowane, hafte, wstydliwe dziecie, liebe meine Kinder, miłe y wspolne die ihrem Vater keine Schan- , dzieci, ktore nie są ochydą, oyca swoiemu, unflätige und ladaco y złe dzieci; in gutem stehende, w dobrym kwiecie ące, sehr angenehme, sehr liebe, o nadobne, bardzo kochane , mit eines Tochter Kinder ge- haben, z corką czyią dzieci ić. Kinder zu bekommen suchen, ić mieć dzieci, die des Bruders gen, dzieci braterskie pozabi- gubić, den Ältern ihren Kin- nichts zu essen geben lassen, nie iać rodzicom, aby ieść dzie- swoim dawali, die Mütter las- nicht mit ihren Kindern letzen, pozwalać matkom aby się na- ły z dziećmi, aby uściskały y wały dzieci swoie, mit einer zeugen, z ktorą dzieci mieć, ben, nie mieć dzieci, mit al- wszystkiemi dziećmi, sie hat m, ona ma dzieci z niem; n, die eine gezeuget hat, noch en, z siedmiu dzieci, ktore ora matka wychowała, mieć edno, keine mit einer zeugen, z ktorą żadnego dziecięcia, nste von zweien verlieren, sze dziecię ze dwoch utra- nach sich lassen, nie zosta- dzieci po sobie, der keine hat, Kinder zu kriegen, ktory adney nadziei mienia dzieci, Mutterleibe, *po Polsku także*, weiblichen Geschlechts, bia- der keine hat, ktory nie ma dzieci, *nazywa się po polsku*, bezdzie- tny, *adj.* dergleichen alter Mann, bezdzietny starzec, der nichts, als Kin- der hat, ktory nic nie ma tylko dzieci, *po polsku nazwać możesz*, samodzie- tny, dzieciarz, Athenienſisches Kind, *słowo w słowo*, Ateńskie dziecię, *jens ma*, z Aten rodem, von Kind oder Kindesbeinen an, od dziecięcia, z dzie- cięcia, od dzieciństwa, od małości, od naymłodszych lat, z dziecięcia zaraz; zur Bauernarbeit abgehärtet seyn, być zahartowanym, do chłop- skich robot.

Kindbett, *s. n.* połog, im Kindbette lie- gen, w połogu być, w połogu leżeć, połogiem leżeć, sich nicht wohl darin befinden, nie dobrze się mieć w po- łogu, chorować ciężky w połogu, die bald hinein kommen soll, ktora iest na czasach, przy nadziei, ktorey się połog zbliża, zu früh hinein kommen, abortiren, przed czasem zlec, poro- nić.

Kindbetterin, *s. f.* położnica, rodzica, połogiem leżąca, sich als eine pflegen, tak się pieścić z sobą, iak położnica.

Kindchen, *s. n.* dzieciątko, dzieciątecz- ko, pupenka; angenehmes, nadobne.

Kinder, *s. a pl.* dzieci, dzieciątka, dzie- ciąteczka; böse, złe.

Kinderbette, *s. n.* połog, połogiem le- żenie, rodzenie dziecięcia. die Wiege, kolebka, w ktorey dzieci maleńkie leżą.

Kinderblattern, *s. f. pl.* krosty dziecin- ne, ospa, odra, kur.

Kinderbrei, *s. m.* papka, Kinderbrei essen, papkę iadać.

Kinderbringerinn, *s. f.* baba, co dzięcie od położnicy, odbiera.

Kinderdegen, *s. m.* szabelka, szpadka, dziecinna; nicht scharfer, nie ostra.

Kinderdieb, *s. m.* ten co dzieci kradnie, dziecio złodziey.

Kinderei, *s. f.* dziecinność, fraszki, ba- gatele dziecinne, treiben, dziecinno- ściami się pawić, *plur.* dziecinności, bagatelki.

Kinderfrau, *s. f.* mamka, nianka, ktora dzieci swoiemi piersiami karmi.

Kinderfreund, *s. m.* ten co dzieci lubi, ten co dzieci kocha, dzieciarz.

Kindergeschrei, *s. n.* krzyk dziecęcy, krzyk dziecinny, krzyk dzieci, machen, krzyczeć *o dziecięciu mowa*.

Kindergürtel, *s. m.* pasek dziecęcy, pa- sek dla dzieci, pasek dla dziecięcia.

Kinderjahre, *ſ. n. pl.* ſ. unter Kindheit, *obacz* pod słowem. Kindheit.

Kinderlehre, *ſ. f.* des Chriſtenthums, katechiſm, nauka Chrześciańska dla dzieci, Begriff derſelben, zebranie nauki Chrześciańskiey, katechiſm krotki, zu ihr gehörig, do katechizmu należący, katechizmowy, katechetyczny, Kinderlehre des Chriſtenthums halten, katechizmu uczyć, katechizm przepowiadać, in andern Wiſſenſchaften, uczenie dzieci, nauczanie dzieci; leichte und kurze, łatwe a krotkie.

Kinderlehrer, *ſ. m.* im Chriſtenthume, uczyciel dzieci, w katechizmie, w Chrześciaństwie, katechiſta; in andern Dingen, w inszych rzeczach, uczyciel, nauczyciel, *uczenca.*

Kinderleiche, *ſ. f.* pogrzeb dziecięcia, ciało umarłego dziecięcia.

Kinderlos, *adj.* bezdzietny, ktory nie ma dzieci, ktoremu dzieci powymierały.

Kindermädchen, *ſ. n.* ſ. Kindermagd.

Kindermagd, *ſ. f.* piaſtunka, kobieta, co dzieci piaſtuie; die hütet die Kinder nicht wohl, ktora nie pilnuie dobrze dzieci; fleißige, pilna.

Kindermord, *ſ. m.* dzieci zaboyſtwo, dzieci morderſtwo, dzieci mordowanie.

Kindermörder, *ſ. m.* dzieci morderca, okrutnik na dzieci; dzieci zaboyca.

Kindermus, *ſ. n.* papka, kaſzka dla dzieci, wohl gekochtes, dobrze zgotowana.

Kindermutter, *ſ. f.* Kindmutter, Hebamme, mamka, niańka; gute, dobra, *znaczy także powtore:* Weib, das viele Kinder kriegt, kobieta, co wiele dzieci ma.

Kinderpoſſen, *ſ. f. pl.* dzieciństwo, dziecinności, dziecinne fraſzki.

Kinderrock, *ſ. m* ſuknia dziecęca; mit Flügeln, z paſkami.

Kinderſchuhe, *ſ. n. pl.* trzewiczki dziecęce, buciki dziecęce, ausziehen, ablegen, vertreten, zdiąć dziecęce trzewiczki, zchodzić dziecęce trzewiczki, wyiść z dziecinnych lat, wyrość z dziecięcia.

Kinderſchule, *ſ. f.* dziecęca ſzkoła, dla małych dzieci ſzkołka.

Kinderſpiel, *ſ. n.* gra dziecinna, igranie dziecinne, gra dziecęca.

Kinderſpielwerk, *ſ. n.* bawidło, bawidełko dziecęce, brzękaczka, co podobne.

Kindertaufe, *ſ. f.* chrzeſt dziecinny, chrzczenie dziecięcia.

Kinderverhör, *ſ. n.* katechizm, nauczanie dzieci, dziecęce ſłuchanie katechizmu.

Kinderwagen, *ſ. m.* wozeczek dziecinny, ktorym ſię dzieci bawią y woża.

Kinderwerk, *ſ. n.* dziecinna rzecz, gegen etwas, przeciw co.

Kinderzucht, *ſ. f.* trzymanie dzieci, wanie dzieci, der Aeltern, rodzicielskie trzymanie y chowanie dzieci, gute halten, dobrze dzieci trzymać, dobrze dzieci wychowywać, im dawać edukacyą, wychowanie.

Kindeskind, *ſ. n.* *słowo w słowo dziecia dziecie*; männlichen Geſchlechts, męſkiey płci, *nazywa ſię*, weiblichen Geſchlechts, wnuczka.

Kindes-Kindeskind, *ſ. n.* *słowo w słowo dziecięcia - dziecięcia - dziecie*; männlichen Geſchlechts, męſkiey płci, wnuk; weiblichen Geſchlechts, płci, prawnuczka.

Kindesnoth, *ſ. f.* rodzenie dziecine in Kindesnöthen brauchen, iakiey niewiaſty, do pomocy ſługi przy rodzeniu, eine fängt rodzenie ſię zbliża, boleści zaczynaią ſię, in Kindesnöthen rodzić boleści w rodzeniu ſie geht an, boleści rodzenia nie z boleściami iuż zaczyna in ihr befinden, w rodzeniu bydzić, einer aus ihr helfen ktorą w boleści rodzenia, do lekszego rodzenia, aby zana była, in ihr helfen, w ratować, aby łatwe rozwiązanie.

Kindesſtatt, an, *ſ. f.* miejſce dziecięcia wziąć, przyſyna; einen von einem, kogo, Annehmung an Kindesſtatt, ſpoſobienie za ſwoie dziecięcie za ſwoie dziecie, an Kindesſtatt, przyiąć, ſpoſobiony, wzięty, za ſyna, dziecię.

Kindheit, *ſ. f.* erſte, da ein Kind noch nicht reden kann, gdy dziecię właściwie może mowić, niemowlęctwo, może mowić, niemowlęctwo, wiecy dzieciństwo, niemowlęctwo, von Kindheit an, od dzieciństwa, die Kindheit durch zärtelung alſofort verderben, przez pieſczoty niemowlęctwo

iecięcia psuć, einen von seiner Kind-
it an verehren, kogo od samego
iecińſtwa szanować, Kindheit, Kin-
ahre, dziecęcy czas, dziecęce lata,
ecinny wiek etc.
ich, adj. dziecinny, dziecęcy, kin-
he Schmeicheleien, Liebkosungen,
ie die Kinder machen, dziecęce
chlebstwa, podchlebne mowienie,
czkanie się iak dzieci zwykły
nić. Meinung dem Verstande nach,
do rozumu, dziecęce zdanie, kin-
hen Sinn fahren lassen, puścić
no, dziecięcy umysł, porzucić
cęcy umysł, kindische Uebung,
cęce ćwiczenie, Unart, dziecin-
, dzieciństwo, płochość, lekko-
lność, kindisch werden, dziecin-
, dziecięciem się stawać; wieder
en, oddziecinnieć.
ch, adv. po dziecinnemu, dzie-
ie, iak dziecię, iak dzieci.
in, s. n. dzieciątko, männlichen
hlechts, męskiey płci, chłopczyk,
pyczek, chłopek, synek: weib-
n, białey płci, dziewcze, dziew-
ka, dzieweczka, dziewczyneczka.
ch, adj. dziecinny, synowski, kind-
Liebe, synowska miłość, synow-
fekt, kindliche Liebe und Pflicht,
wska miłość y powinność; die
liche Liebe läßt es nicht zu, synow-
afekt tego nie pozwala.
utter, s. f. s. Kindermutter.
latter, s. f. pl. Kinderblattern und
auch die übrigen Wörter, da Kinds
Kinder gesetzt wird, y tak też inne
wa, w ktorych, to Kinds, za miast
Kinder, iest położone.
s. n. Theil des Gesichts, część
rzy, podbrodek, der ein großes
ktory ma wielki podbrodek, z
rodkiem, podbrodkowaty, zna-
ie, Ansprung oder Flechten am
e, plama, brodawka, na pod-
ku, wybiegnienie iakie, na bro-

ke, s. m. szczęka, zu den Kinn-
n gehörig, do szczęki należący,
zczęki, ze szczęki.
ą, n. pr. m. Fluß in Schwaben,
ynk, rzeka w Szwabii.
erthal, s. n. Kincyńskie błonie,
yńska dolina; Thal in Schwa-
dolina w Szwabach, tym imie-
nazwana.
s. f. przepaść, z gory na dol,
Kippe kommen, nad przepaść
ść, auf ihr stehen, nad przepa-
ścią stać, er steht auf ihr, ist in Ge-
fahr, von seinem Dienste abgesetzt zu
werden stoi nad przepaścią, to iest, w
niebezpieczeństwie utracenia swoie-
go urzędu, być złożonym z urzędu.

Kippen und wippen, v. a. fałszować
monetę, fałszować pieniądze.

Kippen und Wippen, das, s. n. fałszo-
wanie pieniędzy, zfałszowanie mo-
nety.

Kipper und Wipper, s. m. fałsarz mo-
nety, fałsarz pieniędzy, także der
mit abgesetztem, oder geringlöthigem
Golde verbothenen Handel treibt, kto-
ry z kassowanemi drobnemi pienią-
dzmi zakazany handel prowadzi.

Kippergeld, s. n. pieniądze fałszowane,
monetą zfałszowana.

Kirche, s. f. Tempel, kościoł, herrli-
che, wspaniały; berühmte, sławny;
vortreffliche przedni; sehr schöne und
prächtige, bardzo piękny y pyszny;
hohe, wysoki; die nicht allein ihrer
Heiligkeit, sondern auch ihres Reich-
thums wegen renomirt, berühmt ist,
ktory nie tylko świętością, ale y bo-
gastwami sławny, abgelegene, odle-
gły kościoł, daleki, iak mowią dale-
ko do kościoła, eine Kirche einwei-
hen, kościoł iaki poświęcać, einem
zu Ehren die Kirche erbauen, komu na
honor kościoł wystawić, Eintheilung,
Vermehrung derselben, zgwałcenie,
zprofanowanie, zelżenie kościoła,
Gott die Kirche widmen, kościoł Bo-
gu dedykować, ofiarować, die Kir-
chen werden nicht von schlechten Bruch-
steinen erbauet und mit ungestalten
Ziegeln gedeckt, sondern glänzen von
Marmor und blinken von Golde, ko-
ścioły stawiaią nie z prostych łama-
nych kamieni y nieforemnemi przy-
kryte dachowkami, ale się no mar-
moru świecą y błyszczą od złota, in
die Kirche gehen, do kościoła chodzić,
aus ihr kommen, z kościoła przyiść,
przychodzić, zur Kirche der heiligen
Katharina kommen, przyiść do ko-
ścioła świętey Katarzyny: znaczy
także: to co y w polskim, kościoł, Ge-
meine der Gläubigen, zgromadzenie
wiernych, erste Kirche, naypierwszy
kościoł, powstaiący, pierwiastkowy;
Römische, Rzymski kościoł, Chatho-
lische, katolicki, Römisch Katholische,
Rzymski katolicki, Apostolisch katho-
lische, apostolski katolicki, Lutheri-
sche, Luterski, Evangelische, ewange-
licki, Reformirte, reformacki, kal-

winſki, ſtreitende, woiuiący, triumphirende, triumfuiący, gedrückte Kirche, uciśniony, prześladowanie cierpiący.

Kirchenagende, *ſ. f.* agenda kościelna, kſięga modlitey y obrządkow.

Kirchenbrauch, *ſ. m.* zwyczay kościelny, zwyczay kościoła, zwyczay kościołowy.

Kirchenbuch, *ſ. n.* kościelna kſięga, gdzie wpiſuią, metryki, pogrzeby, śluby.

Kirchenbuße, *ſ. f.* pokuta publiczna, pokuta kościelna.

Kirchendieb, *ſ. m.* złodziey co kościoły okrada, świętozłodziey, świętokradca.

Kirchendiebiſch, *adj.* świętozłodzieyſki, świętokradzki.

Kirchendiebſtahl, *ſ. m.* świętozłodzieyſtwo, świętokradzierz, świętokradzſtwo.

Kirchendiener, *ſ. m.* kościelny ſługa, kościelny, kościelnik.

Kirchendienſt, *ſ. m.* der in der Kirche verrichtet wird, kościelne nabożeńſtwo, ktore ſię w kościele odprawuie, zu ihm gehörig, do nabożeńſtwa należący.

Kirchenfürſteher, *ſ. m.* beſſer Vorſteher, dozorca kościoła, do ktorego ſtaranie, o kościele, o iego ſtałości y porządku należy.

Kirchengebrauch, *ſ. m.* ſ. Kirchenbrauch.

Kirchengepränge, *ſ. n.* obrządki kościelne, ceremonie kościelne.

Kirchengeſchenk, *ſ. m.* podarunek kościołowi ofiarowany, do kościoła dany.

Kirchengeſchichte, *ſ. f.* hiſtorya kościoła.

Kirchengüter, *ſ. n. pl.* dobra kościelne, ktorych kościoł panem ieſt.

Kirchenhiſtorie *ſ. f.* ſ. Kirchengeſchichte.

Kirchenlehre, *ſ. f.* nauka kościoła.

Kirchenlehrer, *ſ. m.* nauczyciel, kościoła; ſo wohl gelehrter, als heiliger, tak dobrze uczony, iak y święty.

Kirchenordnung, *ſ. f.* porządek kościelny, porządek w kościele.

Kirchenpfleger, *ſ. m.* dozorca kościoła, ſtarownik kościoła.

Kirchenrath, *ſ. m.* konſyliarz kościelny, konſyliarz w kościelnych intereſach.

Kirchenraub, *ſ. m.* okradzenie kościoła, zrabowanie kościoła, świętolupierſtwo, świętokradſtwo, złupienie kościoła, wyłupienie kościoła, kradzierz w kościele.

Kirchenräuber, *ſ. m.* kościołow odzierca, rabus, kościelny, złodziey, świętokradca, co kościoły okrada, w pnie, świętolupierz.

Kirchenräuberiſch, *adj.* święto-ł ſki, święto-łupieſtki, święto- dzieyſki.

Kirchenſchmuck, *ſ. m.* ſtroy kośc ubior kościelny, ozdoby kośc

Kirchenſtühle, *ſ. m. pl.* ſ. Kirchſtü

Kirchenverſammlung, *ſ. f.* zbor ko ny, ſobor kościelny, zgroma kościoła.

Kirchenvorſteher, *ſ. m.* Kirchenfür dozorca kościoła, ſtarownik ko ła, ſtarownik o kościele.

Kirchenzierde, *ſ. f.* ſtroienie koś przybranie, przyſtroienie w ko

Kirchenzucht, *ſ. f.* karność kośc ſtawy kościelne o dorządku.

Kirchgang, *ſ. m.* *to ſzczególnie* wywod, Kirchgang halten, Frau nach den ſechs Wochen, wod iść iak pani po połogu, *w generalnym znaczeniu* Kirchgang halten, um ſich zu laſſen, udać ſię do kościo tam ślub wziąć, eines Kirch ren helfen, ſwoią przytomnoś ozdobić czyie udanie ſię do k

Kirchhof, *ſ. m.* Kirchhayn, plac, d niec przed kościołem; wor Todten begraben liegen, ſmen ktorym umarli chowani bywa armen Sünder, ſmetarz, gd czyńcow ſtraconych chowa

Kirchlein, *ſ. n.* kościołek, ko czek; von Holze, drewniany.

Kirchmeſſe, *ſ. f.* kiermaſz, nabo y ochota w doroczny dzień cania kościoła.

Kirchner, *ſ. m.* kościelny, koś w Kościele uſługuiący, d ścielny.

Kirchnerinn, *ſ. f.* kościelna k niczka, w kościele naſługu ka kościelna.

Kirchrechnung, *ſ. f.* rachunki nie, rachunki dochodow kośc

Kirchſpiel, *ſ. n.* parafia, fara, Kirchſpiele ſeyn, w iedney by

Kirchſtühle, *ſ. m. pl.* ławki ko ławy w kościele do ſiedzenia, krzeſełka.

Kirchvater, *ſ. m.* dozorca kościo rownik kościoła, opiekun ko

Kirchweihe, *ſ. f.* poświęcanie ko poświęcenie kościoła.

Kirmeß, Kirchweihe, Kirmeſſe, *ſ. f.* meſſe, kiermaſz, poświęcen ścioła; Schmauſerei und

ndleute, uczta y uroczystość wiey-
iego ludu.
ießessen, *s. n.* gutes Essen, uczta
ermaszową, obiad kiermaszony.
nisse, *s. f.* s. Kirchmesse, Kirmeß-
chweihe.
n, *v. a.* anlocken, wabić, nęcić,
ynęcać, zachęcać, *potym znaczy,*
o knarren, trzaskać, chrupać, *to*
mruczeć, *potym to co,* gruchotać;
reine Taube, iak gołąb, diese Tau-
kirren sehr schön, te gołębie pię-
e gruchoczą.
baum, *s. m.* wiśnia, drzewo, wi-
owe drzewo, niedriger Franz-
schbaum, gatunek wiśni mniey-
ch.
, *s. f.* wiśnia, owoc, von Kirschen,
isni, *adj.* wiśniowy, wie Kirschen,
wiśnie.
farbig, *adj.* wiśniowy, wiśnio-
go koloru, wiśniowey barwy,
farbiger Gürtel, wiśniowy pas,
niowego koloru pas.
ner, *s. m.* kuśmierz, futernik, co
o futra robi.
s. m. Kies, piasek, allzu grober,
byt gruby piasek, kamieniec.
s. f. koszałka, szuflada, pudło,
ynka, koszałeczka, pudełko,
yneczka.
macher, *s. m.* Kistner, ten co ko-
iki, szufladki, skrzynki, skrzy-
ki, pudełka robi.
mager, *s. m.* drążnik, noszownik,
krzynie, pudła, koszały, dźwi-
, nosi.
mageriun, *s. f.* drążniczka, no-
wniczka, dźwigaczka, skrzyń,
rzynek.
r, *s. m.* oder Kistenmacher, stolarz,
skrzynie, pudła robi, pudełnik,
zynnik.
s. m. Kieth, Materie, womit die
eine und dergl. gleichsam zusammen
imet werden, kit, materya lipka,
rą kamienie y tym podobne rze-
wraz, zkleiaią.
, *s. f.* Quitte, pigwa, owoc; von
em Geschmacke, dobrego smaku;
unde, zdrowa.
l, *s. m.* kitla, z płutna suknia ro-
na letka y wygodna na lato.
n, *v. a.* mit Kitte zusammen fügen,
kit sadzić, na kit dawać, na kit
leić, *to iest,* kitem kleić, kitem
kleiać, kitem zkleiać.
rn, *v. n.* Kickern, lachen, śmiać
się, chychotać się, głośno się śmiać
y mocno.
Kitzel, *s. m.* łaskotliwość, łechciwość,
kiedy dotchnięcie ciała kto czuie
zbytnia lubość.
Kitzingen, *n. pr. n.* Stadt in Franken,
Kicynga, miasto we Frankonii.
Klaffen, *v. n.* być rozpadłym, szparę
mieć, die Erde klafft auf, ziemia się
rozpadła, ziemia się roztąpiła. 2)
znaczy. to co: plaudern, baiać, pleść,
szczebietać.
Klaffend, *adj. et part.* rozpadły, rozstą-
piony, klaffende Erde, rozpadła, roz-
stąpiona ziemia.
Kläffer, *s. m.* plotka, baia, papla, co rad
wiele y o wszystkim gada, plecie,
baie, blazgoń.
Klaffung, *s. f.* szpara, rozpadlina, rozstą-
pienie, der Erde, rozpadnienie, pa-
danie się ziemi, rozstępowanie się
ziemi.
Klafter, *s. f.* sążeń, sążnia, ein gewisses
Maaß, pewna miara, lange, długa
sążeń, kurze, krotka.
Klagbar, *adj.* godny oskarżenia; das
anzuklagen ist, co może być, powin-
no być oskarżone, klagbare Schand-
barkeit, godna oskarżenia szpetność,
das zu beklagen ist, o co narzekać
trzeba, klagbares Unglück, nieszczę-
ście godne pożałowania y narzeka-
nia.
Klage, *s. f.* narzekanie, żal w słowach
wynurzony, Wehklage, ein Brief vol-
ler Klagen, list pełny narzekania,
żalu; über etwas, o co, bei einem über
einen die Klage anstellen, u kogo na
kogo narzekanie czynić, mit seiner
täglichen nichts ausrichten, swoim co-
dziennym narzekaniem, nic niew-
skurać, nic niedokazać, tägliche des
Römischen Volkes, codzienne narze-
kania ludu Rzymskiego, zu Rom
wird eine große über deine Ungerech-
tigkeit geführet, codzienne narzeka-
nie iest w Rzymie na twoię niespra-
wiedliwość, eines Klage nicht mehr
anhören können, czyiego narzekania
nie moc więcez słuchać, die Sache
ist zu einer gemeinen ausgebrochen,
rzecz ta wybuchnęła, z pospolitym
wszystkich narzekaniem, betrübte
Klage, smutne narzekanie, die Klage
wird um dieser Dinge willen geführt,
narzekanie będzie o tę rzecz; w na-
rzekaniu zamyka się, głos, wołanie,
ięczenie, wzdychanie, płacz; *potym*
znaczy to co, gerichtliche, sądowe ob-

żałowanie, oskarżenie, obwinienie, wider einen einer Sache halber Klage erheben, obżałowanie uczynić na kogo o iaką rzecz, anfangen, pozwać kogo, obżałowanie zanieść w pozwie przed sędziego. Ursache oder Recht, die Klage erhoben zu haben, mieć przyczynę prawo obżałowania przed sądem, einem die Klage zugestehen, komu pozwolić pozwania drugiego, schriftliche, pozew, pisane obżałowanie, anstellen, pozwać kogo pozwem przed sąd, sich auf sie einlassen, odpowiadać na obżałowanie, stanąć na pozew do sądu.

Klagen, *v. n. a.* skarżyć, skarżyć się, żalić się, obżałować, obwiniać; über etwas, skarżyć się o co, einen klagen, skarżyć kogo, skarżyć na kogo, oskarżyć kogo; eines wegen, o co, bei einem, przed kim się skarżyć, przed kim skarzyć, żalić się, przed kim obżałować; mit Heulen und Seufzen, z ięczeniem y wzdychaniem, mit Thränen, ze łzami; bei dem Vater gegen den Nachbar über des Bruders Unrecht, skarżyć się przed oycem na sąsiada, o krzywdę braterska, über sein widriges Glück, na swoię przeciwną fortunę skarżyć sił, einem über etwas, żalić się przed kim na co, o co, einem sein Elend, na swoię nędze przed kim skarżyć się, odpowiadać przed kiem swoię biedę, eines Dinges wegen, skarżyć się żalić się o iaką rzecz, etwas Gott und Menschen, skarżyć się o co przed Bogiem y przed ludźmi; Beklagen vor Gerichte, oskarżyć przed sądem.

Klagen, das, *s. n.* skarżenie się, żalenie się, żałowanie się, obżałowanie, pozywanie.

Klagend, *adj. et part.* skarżący, żałuiący, żalący się, żałosny, mit klagender Stimme, żałosnym głosem, dieser klagende Mensch, ten żałosny człowiek; anklagend, oskarżaiący, pozywaiący, skarżący, obwiniaiący.

Klagenfurth, *n. pr. f.* Stadt in Kärnthen, Klagenfurt, miasto w Karyntyi.

Klagenswerth, *adj.* godny żałowania, pożałowania, żalu, lamentow.

Kläger, *s. m.* oskarżyciel, obwiniciel, powod, powodowa strona, *w sądach*; heftiger und verbitterter, żwawy y dokuczaiący, natarczywy, popędliwy; unsinniger, nierozmyślny, nieuważny, nierozważny; mäßiger und beständiger, pilny y stateczny, falscher, erzitterter, fałszywy, zagniewany; stummer, lächerlicher, nie śmieszny; beschwerlicher, verhaßter, naprzykrzony, nie miły, mewnętrzny; verwegener, freiwilliger, lekkomyślny; lappischer, opieszały, żwawy, rozlazły, einen Kläger nen, oskarżyciela nodstawić, woda dać; instygatora nazwać, *prawie toż samo.*

Klägerinn, *s. f.* oskarżycielka, obwinicielka; *w sądach*, powod, powodowa strona.

Klagfrau, *s. f.* bei Leichen, naięta kobieta płacząca za pieniądze przy ciele, płacą przy obcym trupie wyie.

Klaggeschrei, *s. n.* narzekanie, płacz, krzyk płaczliwy, płacz z krzykiem, lament, narzekanie, wołanie z płaczem, ze szlochaniem, verfluchen, narzekanie czynić, z płaczem krzykiem się rozwodzić.

Klaghaus, *s. n.* dom płaczu, lamentu, żalu, narzekania, ięczenia.

Kläglich, *adj.* żałosny, miłosierny, litowania godny, kläglicher Fall, litowania godny, żałosny przypadek, klägliche Art, żałosny sposob, żałosna mowa, miłosierne mowienie, Stimme, żałosny, miłosierny głoś, kläglicher Tag, żałosny, smutny dzień, Sieg, żałosne zwycięstwo, smutne zwycięstwo, politowania żalu godne.

Kläglich, *adv.* żałośnie, smutnie, narzekaniem, miłosiernie, listownie, thun über etwas, narzekać, lamentować nad czym, o co; Weiber, iak kobiety, płaczliwym wrzaskliwym głosem.

Klaglied, *s. n.* żałosna ziosnka, pieśń, lamentuiąca pieśń, lieder Jeremiä, treny żale, smutne pieśni Jeremiasza.

Klagrede, *s. f.* żałosna mowa, narzekanie, płaczliwe mowienie.

Klagstimme, *s. f.* narzekaiący głos, płaczliwy głos, mowa z płaczem.

Klagweib, *s. n.* kupiona baba na pogrzebie przy czyim umarłym ciele płacząca, płaszka.

Klagweise, *adv.* skarżenia sposobem, obżałowania trybem, z narzekaniem.

Klagwürdig, *adj.* godny oskarżenia, godny obżałowania.

Klammer, *s. f.* klamra, womit Holz u. d. g. zusammen befestigen, ktorą kamienie, drzewo, bijaią, aby się dobrze przy

zymało, eiserne, żelazna klamra, ...ierne, drewniana klamra.

...mern, v. a. klamrą zbiiać dwie ...eczy, aby się iedną drugiey trzy...ała, klamrą uiąć, klämmere diese ...ger, uymiy klamrą te dwa drze...a.

...g, s. m. brzmienie; sehr heller und ...rr, głośne y iasne; grober, grube, ...zne; erbärmlicher, kläglicher, mi...sierne, żałosne brzmienie; w tym ...ym sensie lepiey mowi się, miłosier... żałosny głos; leerer, unterschiede... możny, rozmaity głos; artiger, ...kny; durchdringender, przeraźli... przenikaiący głos, weichlicher, ...ki, miałki głos, starker, hefftiger, ...ny, tęgi głos; ungeschickter, al... ...er, nie piękny, niezgrabny głos, ...gładki; bäurischer, grober, chłop... gruby; abweichender, unver... ...rter, widriger, niezgodny, nie...ny, przeciwny głos; sachter, ... głos, leciuchneńki głoiek, ...ny głos, wolny głosek, so ange... ...mer, tak miły głos, tak słodki ... trauriger, smutny głos, die ...en nehmen den Klang ein, uszy ...ą w siebie głos, der Klang steiget ...e Höhe, głos wstępuie w gorę, ...d vergrössert, głos pomnaża się, ...a przybywa, kommt mir vor die ...en, głos przychodzi do uszow ...ch: głos brzmi w uszach moich, Stimme auf einen kläglichen leu... ... głos odmienić w żałosny głos, ...łosne brzmienie, einerlei im ...gange geben, na końcu wydawać ...nakowy głos, iednakowo brzmieć, ...ng der Saiten machen, na stro...ch brząkać, die Zunge macht die ...rschiedenen Klänge, ięzyk czyni ...aite brzmienie, rozmaite głosy ...wuie, den leeren von sich geben, ...ne brzmienie z siebie wydaie, ...Klang fällt in die Ohren, brzmie... głos wpada w uszy, vergnügt ...Ohren, głos, brzęk, dzwięk kon...ie uszy, füllet meine Ohren, głos ...lnia uszy moie, leerer der Worte, ...ne brzmienie słow, den Klang ...Trompete nicht vertragen können, ...moc cierpieć, głosu trąb: potym ... Klang, znaczy to co, wrzask, ...k, insonderheit den die Adler von ...ben, w szczegulności ten, ktory ... wydaią, der Klang eherner Din... głos brzęk, tętnienie miedzia...h, albo metałowych ogołem rze...czy, musikalischer, ton głosu; iście głosu rozmaite, einerlei Klang, iedno stayny głos, zgodny głos, zgodne tony, zgodne głosy; nastroione głosy.

Klapf, s. m. sztuk, puk, sztukanie, pukanie, klapanie, klap.

Klapfen, v. n. Klappen, pukać, sztukać, kołatać, klapać, kłapać; laut mit den Zähnen, kłapać głośno zębami, klappe nicht mit den Zahnen, nie kłap zębami.

Klappe, s. f. wentil.

Klapper, s. f. kłapaczka, kupaczka, sztukaczka, kołatka, die Kinder mit der Klapper schrecken, dzieci kłapaczką straszyć, daß sie stille schweigen, aby się ucisżyły, kleine Klapper, maleńka kłapaczka, kołateczka, sztukateczka; maluchna kołatka, malenieczka sztukatka, an der Thüre, młoteczek u drzwi do zasztukania, do zakołatania.

Kläpperlein, s. n. rzegotka, kołatka, do rzegotania, do kołatania.

Klappermaul, s. n. wyparzona gęba, ktora się nigdy nagadać nie może, ktora mowi co chce, iak długo chce.

Klappermühle, s. f. młyn, sztukaiący, kołataiący, iakie są wodne młyny.

Klappern, v. n. kłapać, kołatać, sztukać, pukać, mit den Zähnen, zębami kłapać, die Teller klappern, talerze brzeczą, sztukaią, kołataią.

Klappern, das, s. n. sztukanie, kołatanie, kłapanie, brzęczenie.

Klappernd, adj. et part. sztukacz, kłapacz, kołatacz, brząkacz, sztukaiący, kołataiący, brząkaiący, klapperndes Maul, pysk kołataiący, to iest, gadatliwyy, klappernde Mühle, kołataiący młyn, sztukaiący, pukaiący młyn; kłapiący młyn.

Klapperspiel, s. n. igraszka dziecinna, brzękaczka dla bawienia dzieci.

Klapperstorch, s. m. żurawie dziubem kłapanie, kołatanie.

Klapperwerk, s. n. brząkanie dziecęce, brząkanie dziecęce brząkaczką.

Klar, helle, deutlich, adj. iasny, czysty, wyraźny, klare Stimme, iasny głos, Sache, iasna rzecz, iasna sprawa, klares und ausnehmendes Exempel, iasny y przewyśmienity przykład, klare Worte, iasne słowa, diese Dinge sind klar, te rzeczy są iasne, etwas klar machen, co iasne uczynić, co uczynić iasnym, klare Wahrheit, iasna prawda, czysta prawda, klare und ver-

ständliche Erzählung, iasna y wyrozumiana powieść; przezroczysty, klares Wasser, przezroczysta woda, klarer Wein, przezroczyste wino, klare und helle Stimme, iasny y czysty głos, was man daraus schöpft, ist rein und klar, co ztamtąd czerpaią, iest czyste y iasne, klarer Himmel, czyste, iasne niebo, klare Edelgesteine, iasne, przezroczyste kamienie, Luft, czyste, przezroczyste powietrze, klar seyn, być iasnym, das ist klar, to iest iasna, *rozumiey* rzecz, die Sache ist klar, rzecz iest iasna, die Sache mit ihm ist klar, interes z niem iest iasny. klar und allen bekannt ist es, iasno y wiadomo to iest wszystkim, daß etwas ewig sey, że co iest wieczne, alles ist klar, wszystko iest iasne, wszystko się iasne pokazuie, klar machen, obiaśnić, prawdę czego pokazać. die Rechnung, wyrachować się, rachunki iasne, pewne, dowodne uczynić.

Klar, *adv.* iasno, iaśnie, klar erhellen, erscheinen, iasno się pokazywać, iasno się wydawać, etwas klar verbiethen, iasno co zakazać, iasno co zabraniać, zakazywać, klar und deutlich reden, iasno y wyraźnie mowić, klar erweisen, iasno pokazać, das ist klar erwiesen, to iest iasno pokazane.

Klarheit, *s. f.* iasność, der Stimme, iasność głosu, der Gestirne, iasność gwiazd, der Augen, iasność oczow, lautere, czysta, szczera iasność, des Himmels, iasność nieba; der Luft, iasność powietrza; wyiaśnienie nieba, powietrza; *w tym samym sensie mowi się*, des Wassers, iasność wody, der Beweisgründe, iasność gruntuiących powodow, der Rede, iasność mowy, gdy sens w niey iest prędko zrozumiany.

Klärlich, *adj.* iaśny, przezroczysty, cieniuteńkiego koloru.

Klärlich, *adv.* iaśno, iaśnie, przezroczysto, oczywiście; falsch seyn, iaśno być fałszywym, worin eine Lüge klärlich steckt, w czym iaśnie kłamstwo pokazuie się; etwas klärlich befinden, iaśnie co oczywiście, co znaleść, oczywiście y iaśno co wynaleść, etwas erfahren, dowiedzieć się czego, wywiedzieć się czego oczywiście, iaśno, in seiner schändlichen Sache klärlich ertappet werden, w rzeczy szpetney oczywiście być złapanym, den Schmerz klärlich zu erkennen geben, dać poznać iaśno oczywi[illegible] *swoy żal*, die Worte zeigen es kl[illegible] an, słowa iaśno pokazuią, oczy[illegible]ście się to w słowach wydaie.

Klasse, *s. f.* s. Classe.

Klatschen, *v. n.* klaskać; mit den [illegible]den, rękoma, rękami; mit dem [illegible]le, gębą smukać, posmukiwać, der Peitsche, charapem trzaskać, [illegible]czugiem pukać; 2) *v. a.* pla[illegible] gadać, baiać, pleść, wybaiać, wy[illegible]er klatschet alles, on wszystk[illegible] baia, wyplecie.

Klatschen, das, *s. n.* trzaskanie; [illegible] Peitsche, karapem, biczem, Cat[illegible] charapnikiem, kańczugiem, [illegible] wenn einer damit geschlagen [illegible] zwłaszcza, gdy kogo niem bi[illegible] Schläge mit dem Ochsenziemer [illegible] daß man das Geklatsche dav[illegible] ktory takie cięgi bykowcem [illegible]że aż trzask słychać; mit den [illegible]den, rękoma, rękami, mit dem [illegible]le, posmukiwanie gębą, posm[illegible]nie, mit der Peitsche, trzask[illegible]rapnikiem, pukanie kanczugi[illegible]kowcem; 2) das Plaudern, [illegible] wybaianie, plecienie, wyp[illegible] gadatliwość, Gewäsche, mo[illegible]ści, gadania, einen Klatsch a[illegible] dać okazyą do zwady, do sp[illegible]

Klatscher, *s. m.* gadacz, baia, [illegible] großer, erschrecklicher, wielki, [illegible] baiacz.

Klätzscher, *s. m.* gadacz, szczeb[illegible] baia, plotka, co gada y plecie [illegible]canie, świegot.

Klätscherei, *s. f.* s. das Klatschen.

Klätscherinn, *s. f.* Klatscherinn, [illegible]daczka.

Klätzschicht, *adj.* gadatliwy, [illegible]tliwy, baieczny, plotliwy, [illegible] wiele mowić.

Klatschmaul, *s. n.* gęba wyparzona, [illegible] na kołowrocie, w ięzyku ko[illegible]ma.

Klatschmäulicht, *adj.* gadatliwy, [illegible]cy baiać, lubiący pleść.

Klatschrose, *s. f.* rothe Blume [illegible] traide, marcowi kwiat; iacyn[illegible]

Klauben, *v. n.* rwać, urywać, [illegible] Beine klauben, na iakiey kości [illegible]zywać, albo z kości gryzać, [illegible] szarpać; im Essen, w iedzeniu [illegible] z wolna mięso.

Klaue, *s. f.* eines Rindes, Ziege, [illegible]nes ꝛc. dann und wann auch [illegible] eine Kralle, kopyto, kopytko [illegible] wiele znaczy iak y to słowo [illegible]

szpona; harte, twarde; runde Klaue, okręgłe kopyto, okręgłe kopytko, ohe, wysokie kopyto; beschädigte, adpsowane, nadpsute, sich von einander gebende, rozdwoione kopytko, woiące się kopytko, gespaltene, rozwoione kopyto. eines Rindes, wo-, wołowe kopyto; eines großen iehes, u bydlęcia wielkiego kopyto, : Klaue wird hart, kopyto twarcie, an- oder einschlagen, Klauen kommen, w kopyto w biiać, w koto wziąć, brać, die Köche haben alle eiher- oder Adlersklauen, kacharze ią kaniukowe, albo orle szpony. ...n der Löwen, Bären, Hunde, Ka- und dergleichen Kralle, pazury c. niedźwiedzie, psie, kocie y tym obnych zwierząt. to słowo. Klaue, ...y. krumme, krzywy pazur, zawiona szpona; harte, twardy ur. twarda szpona; lange, długi ur. długa szpona, mit den Klauen m ins Gesicht fahren, ze szponami, zurami do twarzy się komu drzeć, den Klauen das Futter ergreifen, szpony wziąć żyr, szonami żyr hwycić, szponami za żyr uchwyeinen mit den Klauen zerreissen, o szponami pazurami podrapać, Klauen hat, co szpony, pazury szponisty, pazurowaty, kopyciasty, Klauen benehmen, pazury odiąć, ito odiąć.

..., s. f. zamknięcie, zawarzie, zakanie, zamek, do zamykania.

...ner, s. n. tłusty ogień; z czego ...ego zapalonego wybuchaiący.

...n, v. n. więznąć, lgnąć, ulgnąć; ...n, na czym, tkwić, utkwić; an ... Thurme, na wierzy, kleben blei- przylgnąć, utkwić, in dem Oh- ...chmalze und im Vogelleime, ul- ..., uwięznąć; w maści uszney, na lepie ptasznym, die Hände en lassen, utkwić ręce w czym, ...ny w czym utkwić.

...chen, s. n. przycinek, słoweczko; m anhängen, słoweckiem komu ...ciąć.

...cht, adj. lgnący, lipki; wie Vo- ...m, iak ptaszy lep; wie Leim, ...kley; wie Harz, iak żywica, kto- ...gnie do rąk, co się do rąk lepi.

...s. m. makuła, skaza; von Dinte, ...inkaustu; zyd, taką makułę na- ...aią.

...n, v. n. zmakułować, zwalać ...n; plamę uczynić na czym; powtore znaczy, to co zureichen, wystarczyć, wystarczać, dostawać, kleckt eine nicht, so will ich dir zwei geben, ieżeli iedna nie wystarcza, do dam dwie.

Kleckicht, adj. zplamiony, żydami, zwalany, zmakułowany.

Klee, s. m. ein Kraut, ziele pewne, konicz, konik, das auf den Wiesen wächst, co na łąkach rośnie, sauerer, kwaskowata; wohlriechender, pachnąca pieknie; fetter, tłusta; geiber, żołta; griechischer, grecka.

Kleeblume, s. f. kwiat, na takowym zielu, na tey koniczy, koniczny kwiat.

Kleiben, v. a. lepić, oblepiać, mit Lehm überziehen, gliną oblepiać, lepić.

Kleibwerk, s. n. lepianka, oblepianka; etwas, das aus Leim geklebet ist, to co z gliny ulepione, glimianka.

Kleid, s. n. suknia, szata, odzienie; w tym samym sensie: tägliches, powszednia szata, powszednie odzienie, oder wie man es zu Hause trägt, albo domowa, iakiey przy domu zażywaią; feiertägliches, odświętna, od święta, na odświęt; wie man es trägt, wenn man ausgeht, lepsza piękna suknia; iaką noszą, gdy w gościnne, albo między ludzi się idzie; leinenes, lniana, lana; weibliches, białogłowska szata, suknia; beflecktes, zplamiona, zwalana, zpaskudzona; kostbares, kosztowna, droga; purpurnes, purpurowa; knechtisches, służebna, niewolnicza; schönes, piękna; buntes, pstra; das vor Moder auseinander fährt, ktora od pleśni, od zleżałości rozłazi się, rozlatuie się na kawałki. Kleid zur Trauer, żałobna suknia, żałoba; zerrissenes, podarta; umgekehrtes, nicowana, przewracana; nasses, mokra; seidenes, iedwabna; mit Golde gesticktes oder pordirtes, złotem aftowana, albo bramowana po kraiach; mit Edelgesteinen besetztes, drogiemi kamieniami wykładana; schneeweisses, iak śnieg biała; dunkeles, ciemna; lichtes, iasna; schwarzes, czarna; pausichtes, fałdow wiele maiąca, z wielu fałdami. Kleid wechseln, d. i. anders anziehen, suknie odmienić, insze wdziać, in einem purpurnen Kleide aufziehen, w purpurowey szacie wychodzić, das Kleid zerreissen, suknią rozedrzeć, wieder flicken, suknią naprawić, ponaprawiać, verfertigen, suknią zrobić, wygoto-

gotować, in einem knechtiſchen zu Schiffe gehen, w niewolniczey, albo w luźney ſukni na okręt wſiąść. Trauerkleid anhaben, w żałobie chodzić, żałobę nosić, buntes anhaben, tragen, pſtrą ſukнią rozmaitego koloru ſzatę mieć, nosić, anziehen, ſukнią wdziać, köſtliches, naykoſztowniey-ſza. Kleid ſeines Bruders, ſukнia iego brata, perſiſches anziehen, Perſką ſpatę wdziać, einem das Kleid ausziehen, zdiąć ſukнią z kogo, garſtig machen, zpaſkudzić, zbrukać, zwalać, zplamić ſukнią, aus dem Kleiderſchranke das Kleid nehmen, dobyć ſukni ze ſkrzyni, zé ſchowania, das Kleid paßt wohl, iſt gerecht, ſukнia dobrze zrobiona, dobrze leży, wenden, ſukнią nicować, przenicować, ausländiſches tragen, cudzoziemską ſukнią nosić, einem das Kleid nehmen, ze ſukni kogo odrzeć, das königliche ablegen und ein Hirtenkleid anziehen, krolewską ſukнią zdiąć a paſterską obieć. Kleid verunſtaltet die Leute, ſukнia ſzpeci ludzi, anderes anziehen, inſzą ſukнią wdziać. Blut auf dem Kleide, krew na ſukni, buntes tragen, rożnych kolorow ſukнią nosić, zu den Kleidern gehörig, do ſukni, do ſzat należący; *adj.* ſukniany, ſzatny, dergleichen Schrank, ſchowanie na ſuknie.

Kleiden, *v. a.* ubierać w ſuknie; etwas womit, co w co ſtroić, uſtroić, von auſſen, z wierzchu, po wierzchu uſtroić, ubrać, ſich etwas ſchlecht und altväteriſch, trochę po proſtemu y poſtaroświecku ubierać, ſtroić, ſich in Pelz kleiden, ubierać ſię w futro, ſtroić ſię w futro, ſich königlich, po krolewſku ſię ſtroić, po krolewsku ſię noſić, ſich bunt, w rożne kolory ſię ſtroić, w rozmaite farby ubierać ſię, ſich Perſiſch kleiden, po Persku ſię ſtroić, po Persku ſię noſić, einen gar herrlich, kogo po pańſku ſtroić, po pańſku noſić, wſpaniale, ſich ſehr reichlich und accurat, ſchön czyſto y należycie ſtroić, noſić ſię, upierać ſię, ſich auf die neue Mode, nową modą ſię ſtroić, ubierać.

Kleiderbürſte, *f. f.* ſzczotka do chędożenia z prochu ſukien, ſzczotka do ſukien.

Kleiderhandel *f. m.* handlowanie ſukniami, kupczenie ſukniami.

Kleiderhändler, *f. m.* handlarz ſukniami, kupczący, handlujący ſukniami.

Kleiderhüter, *f. m.* ſzatny, dozorca ſ : tni, przełożony ſzatni, ſtarſzy ſ ſzatnią.

Kleiderhüterinn, *f. f.* ſzatnina, ſz dozorczyna, przełożona nad ſzat

Kleiderkammer, *f. f.* ſzatnia, ſzatn koy, izba na ſuknie.

Kleiderkaſten, *f. m.* ſkrzynia na ſuk ſepet na ſuknie, ſchowanie na knie.

Kleidermotte, *f. f.* mul w ſukni, r ſuknie toczący y gryzący.

Kleiderordnung, *f. f.* uſtawa, o ſukn o ſzatach, o ſtroieniu ſię.

Kleiderſchrank, *f. m.* ſkrzynia na ſu ſchowanie na ſuknie.

Kleidertracht, *f. f.* ſuknie, ſzaty, ſtroienie ſię, ubieranie ſię, nie ſię.

Kleiderverwahrer, *f. m.* ſzatny, w waniu trzymaiący, ſzaty, ſukn

Kleidchen, *f. n.* ſukienka, ſzatka.

Kleidung, *f. f.* ubieranie ſię, ſtr ſię, ſtroienie, ubieranie, ſtroy; he, niegładki; weibliche, ſtr łogłowſki; nöthige, potrzebn ſtare odzienie; vorige, prze wne; purpurne, jungferliche purowy, panieński ſtroy; ſch ſzpetny; weiſſe, biały; ſ krolewski ſtroy. Änderung d odmienianie ſukien, ſtroiu, w ſukniach, w ſtroiu, gar ja die Kleidung halten, bardzo ſię być ſtroić, zbytkować w ſuk w ſzatach, w ſtroieniu ſię, ſ ſier auf dem Throne ſitzen, naypięknieyſzym ſtroiu na ſiedzieć, ein Mann in Weibe mężczyzna w białogłowſkim andere Kleidung anziehen, knie, ſzaty wdziać, durch berei gehen wir in dieſer przez iego nie podſciwość w tak ſzpetnych ſzatach. und Nahrung, odzienie y dieſe kann er weder den haupten, noch das Amt führen, tego ſtroiu bez tych ſzat, ani imienia, ani według godności ſię noſić, die Kleidung wieder gen, znowu pierwſze ſuknie znowu ſię do pierwſzych wrocić, ſtets behalten, zawſze dnakowich ſukniach chodzić. in Soldatenkleidung ſehen, kogo w żołnierſkiey ſukni ſ ſn ihr aufführen, tak ſię ſpra co do ſtroienia ſię, co do ſuk

glicher ſitzen, w krolewſkich ſza-
, w krolewſkim ſtroiu ſiedzieć,
s zur Feiertagskleidung brauchen,
o na ſuknie odświętne zażywać,
den ſich eine Frauenkleidung ſchickt,
kogo dobry białogłowſka ſtroy;
remu by dobrze było w białо-
wſkim ſtroiu, w białogłowſkich
niach chodzić, einen mit einer
en und fremden ausſtaffiren, kogo
nowę y cudzoziemſkie ſuknie u-
oić; einen derſelben berauben, o-
ć kogo z ſukien z ſzat; die nicht
von einer Privatperſon ihrer ab-
t, ſuknie, ktore na prywatnego
owieka prawie przyſtoią, das
net mir zur Kleidung, to mi ieſt
ſuknie, to mi ſtanie za ſzaty, es
m in der Kleidung nachthun, na-
ować kogo w ſtroiu, w ſukniach.
n, *ſ. f. pl.* ſ. Kleyen.
, *adj.* mały, nicht groß, nie wiel-
kleines Stück, mała ſztuczka, die
t hat mir klein geſchienen, ziemia
ła ſię mi mała, kleiner Zwiſt iſt
ſchen uns, mały ſpor, mała nie-
noſć ieſt między nami, keine klei-
Wohlthat, żadne małe dobro-
ęyſtwo, kleine Anzahl der Redner,
ła liczba mowcow, kleines Lob,
ła chwała, Herz, małe ſerce,
nn, mały człowiek, małego w
ſtu człowiek, kleine Kraft iſt
im, mała moc ieſt w tym, Fiſch-
n, małe rybki, Thiere, małe
ierzęta, kleiner Wachsthum, mały
zrost, małe przyrośnienie, Buch-
aben, małe litery, ſehr klein, nader
ały, ziemlich klein, trochę mały,
ſtoßung, małe popchnięcie, potrą-
nie, Muth, mały umyſł, Brief,
ały liſt, Leute, maleńcy ludzie,
cherchen, maleńkie kſiążeczki,
ierhöfchen, małe folwarczki, zu
iner Brief, nazbyt mały liſtek,
ne Bilderchen, małe obrazki, o-
zeczki, Pferde, małe koniki,
ner Ort, małe mieyſce, kleines
ſter, mała poduſzka, kleiner Wein-
, mała winnica, mała winniczka,
ne Puppe, kleiner Kerl, mała
ka, mały chłopczyk, wie klein!
mały! iak maleńki! ſo klein, tak
y, tak maleńki, ſo kleines Feigen-
ichen, tak małe figowe ziarno,
leiner Knabe, tak mały chłopczyk,
machen, zmnieyſzyć, etwas, co,
iben, trochę nadłamać.
, *adv.* mało, nie wiele drobno,
klein geſchrieben, mało piſa
klein! iak mało! ſo klein! ta
Kleinäugig, *adj.* małych oczo
äugige Mägdchen, z małemi
dziewczę.
Kleiner, *adj. poſ.* mnieyſzy, pom
mnieyſze, kleinere Sache, n
rzecz, der kleinere Sohn, n
ſyn, *zwyczaynie ſię w Polſki*
młodſzy ſyn, Sorge, mniey
ſki, mnieyſze ſtarunki, Thie
mnieyſze zwierzęta.
Kleiner Finger an der Hand, *ſ.*
palec u ręki.
Kleinern, *v. a.* verkleinern, umn
umnieyſzyć, zmnieyſzać, zmn
Kleinerung, *ſ. f.* umnieyſzanie,
ſzenie, zmnieyſzanie, zmniey
Kleiner Wegtritt, *ſ. m.* ſ. Wegt
Kleinfügig, *adj.* maleńki, ma
maleńieczki; Dörfchen, male
wioſka.
Kleinfügigkeit, *ſ. f.* małość, malu
maleńieczkość; einer Sache,
rzeczy.
Kleinfüßig, *adj.* mało ſtopny, c
ſtopy ma, z maleńkiemi ſtopl
Kleingläubig, *adj.* małowierny,
wiary człowiek, niedowiarek
Kleingläubigkeit, *ſ. f.* małowiernc
ła wiara, niedowiarſtwo.
Kleinhälſicht, *adj. et adv.* małe
małego karku, z małą ſzyią,
łym karkiem.
Kleinheit, *ſ. f.* małość, maleńko
luchność, niewielkość.
Kleinigkeit, *ſ. f.* małość, maleńk
gen ſeiner nicht können geſeh
den, dla ſwoiey małości n
być widzianym; dla małości
dać go, dla maleńkości wid
niemożna, dteſes iſt eine, to i
łość, rzecz mała, maleńka, di
iſt eine, ta rzecz ieſt małość,
nigkeiten den Befehl nicht beo
w małych rzeczach na zoz
uważać. Kleinigkeiten zuſam
chen, maleńkie, drobne rzec
łości w kupę zbierać.
Kleinlaut, *adj. et adv.* małego
podłego umyſłu, małego ſer
Schimpf hat ihn kleinlaut
zniewaga ſprawiła w nim p
myſł, ſie ſind kleinlaut und ge
Worte, oni ſą małego ſerca,
ſerce y pokornie mowią.
Kleinlich, *adj. et adv.* ſ. Kleinfü
ring.
Kleinmüthig, *adj.* małego ſerc

pionego y złamanego umysłu, w ktorym zwątlony iest umysł, w ktorym serce zpodlało, kleinmüthig werden, zpodleć, stać się podłym, małego serca, machen, podły umysł, podłe serce w kim sprawić.

Kleinmüthig, *adv.* podło, małym sercem, podłym umysłem, nikczemnie.

Kleinmüthigkeit, *s. f.* małość umysłu, podłość serca, zwątlone y upodlone serce, opuszczenie się, zarzucenie się, niedbanie o nic wspaniałego, zniżony przeciwnościami umysł, poniżone aż do podłości serce.

Klein-Neffe, *s. m.* Ururenkel, praprawnuk.

Klein-Niffel, Neffchen, *s. n.* praprawnuczka.

Kleinod, *s. n.* kleynot, köstlicher Edelstein, kosztowny, drogi kamień; *powtore znaczy nadgrodę:* po walce, po potyczce; Belohnung nach einem Kampfe, etwas kostbares, was man aufhebt, co drogiego, co w depozyt daią; Zierath auf dem Helme in der Heraldik, ozdoby na chełmie, w Heraldyce, czyli raczey w Herbach.

Kleinod-Austheiler, *s. m.* nadgrody rozdawca, nadgrodo dzielca.

Kleinste, *s. m. et adj. sup.* naymnieyszy, alles vom Kleinsten bis zum Grössten an einen schreiben, wszystko od naymnieyszego do naywiększego komu opisywać, der kleinste von den Söhnen, naymnieyszy z synow.

Kleister, *s. m.* klayster, robiony z mąki do kleienia.

Klemme, *s. f.* womit etwas eingeklemmt wird, kluba, w ktorey co ściśnione y zwężione bywa; *powtore znaczy:* enger Ort, Nothdürftigkeit, ciasne mieysce, potrzeba, pryciśnienie, niedostatek, ciężkość o co. Klemme des Geldes, niedostatek pieniędzy, potrzeba pieniędzy, ciężkość o pieniądze, einen in die Klemme treiben, wpędzić kogo w wielką potrzebę, w wielki niedostatek, einem aus ihr heraushelfen, kogo z ostatniey biedy, potrzeby wyratować, pomoc komu, aby wyszedł z iakiey cieżkości, z iakiey trudności wydźwignąć kogo, in sie gerathen, wpaść w iaką ciasność, w iaką klubę, w iaką ciężką dolą, diese Dinge sind in ihr, rzeczy są w ciasney klubie; w złym bardzo położeniu.

Klemmen, *v. a.* cieśnić co, ściskać, szczupleć, zwischen den Stamm und die Rinde klemmen, co ściskać [illegible] dzy skorą y drzewem.

Klempner, *s. m.* Klimpner, blach[illegible] co z blachy wyrabia rożne rzecz[illegible]

Klepper, *s. m.* Art eines Pferdes, [illegible] nek kony, podieżdek, kroczak, [illegible] rżyn.

Klette, *s. f.* ein Gewächs, *krzew* [illegible] łopian mały długo leśny; [illegible] kończysty, von Kletten, z łop[illegible] *adj.* łopianowy.

Klettenkopf, *s. m.* głowka łopian[illegible] na łopianie.

Klettenkraut, *s. n.* łopia inszego [illegible] ku, od pierwszego.

Klettern, *v. n.* wleść, wlazować [illegible] den Wall, na wał; in die [illegible] die Katzen, wyleść w gorę iak [illegible] robią.

Klettichť, *adj.* łopianowy, co z ło[illegible] iest, łopianisty, co do łopianu [illegible] bien.

Kleyen, *s. f. pl.* Kleien, otręby, [illegible] vom Korne abgehet und kein [illegible] co od zboża w mieleniu odch[illegible] nie iest mąką. Kleien von [illegible] otręby przeniczne; von Ger[illegible] tręby ięczmienne, darin [illegible] mehr ist, w ktorych więcey [illegible] nie ma, Kleien voller Sand, [illegible] pełne piasku; die Schweine [illegible] mästen, füttern, świnie o[illegible] paść, karmić, mit Kleyen vo[illegible] die Esel füttern, otrębami ię[illegible] nemi osły paść, von Kleien, [illegible] z otrąb, *adj.* otrębowy, o[illegible] Brod von Kleien, chleb z o[illegible] trębny, wie Kleien, iak otrę[illegible] otrębisty, otrębiasty, voller [illegible] pełny otrąb, Farbe von Kleien [illegible] bisty kolor.

Kleyenbrod, *s. n.* chleb z otrąb, [illegible] otrębowy, otrębny, chleb o[illegible] potrząśniony.

Kleyicht, *adj.* otrębny, otrę[illegible] kleyichter Teig, otrębne, otr[illegible] ciasto.

Klimmen, *v. n.* wie das Feuer, [illegible] się iak ogień; 2) klettern, les[illegible] leść, wydrapać się, wspiąć się [illegible]

Klimmen, das, *s. n.* zarzenie się; [illegible] nanie się, lezienie w gorę.

Klimmung, *s. f.* lezienie w gorę, [illegible] się w gorę, drapanie się w go[illegible]

Klimpern, *v. n.* dzwonić, brz[illegible] mit einem ehernen Geschirre, [illegible] niem miedzianym.

Klimpern, das, *s. n.* dzwonienie, [illegible] czenie, brzękanie, brząkanie.

pner, *s. m.* s. Klempner.
e, *s. f.* an einer Thüre, klamka u
wido zapierania drzwi.
e, *s. f.* głownia; eines Schwerdtes,
bli, pałasza; eines Messers, żelezco,
uo u noża, sam noż bez trzonka,
ne, głowienka, malenka, gło-
ia.
d, *s. f.* dzwonek, brzękadło, sie
: sich hören, dzwonek daie się
zeć, einen mit ihr herbei fordern,
onkami kogo przywołać.
lbeutel, *s. m.* worek ze dzwon-
n. worek brzęczący.
ln, *v. n.* dzwonić, brzęczeć, ei-
, za kogo dzwonić, zadzwonić.
ln, das, *s. n.* dzwonienie, zadzwo-
ie; mit ehernen Geschirre gern
, miedzianego naczynia dzwo-
e rad słuchać, das ist das Klin-
vor den Ohren, to iest dzwonie-
brzęk dla uszow.
lack, *s. m.* worek brzęczący, wo-
dzwoniący, worek ze dzwon-
i.
a, *v. n. irr.* dzwonić, brzęczeć;
, grubo; klar, iasno, cienko
ęczeć; übel, źle dzwonić, źle
czeć; sehr wohl, bardzo dobrze
nić, am besten an seiner Stelle,
epiey na swoim mieyscu dzwo-
angenehmer, wdzięcznie dzwo-
brzękać, dźwięczeć, was klingelt
ngenehm vor meinen Ohren? co
zwoni tak miło w moich uszach?
klinget allzu schwach, to słabo
oni, to słabo brzęczy, to słapo
ęczy, widrig und hart, to dzwo-
przeciwnie y twardo, machen, daß
ngenehm und stark klinget, uczy-
aby co miło, wdzięcznie y mocno
onilo, dźwięczało, die Klingel
et, dzwonek brzęczy, dźwięczy,
ka, dźwięka, das Erz, miedź
ka, dźwięka, dzwoni, das Gold,
brzęczy, die Ohren klingen, w
ch dźwięczy, dzwoni, brzęczy,
hre Art, swoim głosem dzwonić,
ęczeć, brzękać.
n, das, *s. n.* dźwięczenie, dźwiek,
czenie, brzęk, dzwonienie; der
en, w uszach; des Erztes, miedzi
czenie, brząkanie, dźwiękanie.
nd, *adj. et part.* dźwięczący,
ękaiący, brzęczący, brzękaiący,
oniący, dzwonny, klingende Erzte,
kaiąca miedź, klingendes Spiel,
ucken, oder Trommel, kotły, bę-
, z brząkaniem, übel klingend, źle,
niepięknie brzękaiący, przeciwny
nie miły dźwięk maiący, übel klin-
gende Stimme, nie piękny głoś, nie
pięknie brzmiący, dźwięczący głoś.
Klingspiel, *s. n.* brzękadło, dźwiękadło,
instrumencik iaki do brząkania.
Klip, *s. m.* klepak, Art geringer Münze,
gatunek drobnych pieniążkow, pie-
niążek, ich gebe nicht einen dafür, ia
y iednego pieniążka y iednego kle-
paka za to nie dam, nicht einen dar-
auf, ia o to niedbam, ia o to nie
stoię, u mnie to iedno a nic.
Klipchen, *s. n.* Klippchen, szczutka,
szczudek, einem Klipchen geben, daß
die rothe Suppe nachgeht, dać komu
szczutka, aż mu krew poydzie.
Klippe, *s. f.* skała, głaz, an einer an-
fahren, do iakiey stały przybić, wie-
chać na skałę, wpaść na skałę, vor
ihr vorbei fahren, imo skały przeie-
chać, przepłynąć, iechać, płynąć,
wider sie angeschmissen, angetrieben
werden, na skałę być wyrzuconym,
wypchniętym; 2) Art Geld, gatunek
pieniędzy.
Klippel, *s. m.* kłoda, pniak, sztuka
drewna, pniaczysko, pień.
Klipper, *s. m.* Blechschläger, Blecher,
blacharz od blachy kowal, ten co z
blachy co kuie, robi; blachownik.
Klipperwerk, *s. n.* womit die Kinder spie-
len, czaczko, brzękadło, brzękaczka,
ktorą się dzieci bawią.
Klirren, *v. n.* brzęczeć, brząkać, dźwię-
czyć, das Glas klirret, szkło dźwię-
czy, brzęczy.
Klirren, das, *s. n.* dźwięczenie, dźwię-
kanie, brzęczenie, brzękanie, brzą-
kanie.
Klitschen, *v. n.* klaskać; mit den Hän-
den, rękoma, rękami, einen auf die
Packen, kogo klaskać, plaskać po
gębie, po licach pieszcząc się z niem.
Klitter, *s. m.* makuła, żyd; plama, zpa-
skudzenie, zplugawienie żydami,
makułami.
Klitterbuch, *s. n.* raptularz; książka do
znaczenia czego w niey; do kryśle-
nia w niey.
Klittern, *v. n.* mazać, bazgrać, plamić;
auf etwas, na czym, bazgranie, ma-
kuły robić.
Kloben, *s. m.* gewisses Werkzeug, Lasten
in die Höhe zu ziehen, pewny robo-
tny instrument, do ciągnienia cięża-
row w gorę; *połac.* artemon; *pofr.*
poulie, *f.* po polsku nazwiey klubki,
albo

albo kołka żłobko wate co w nich lina chodzi.

Klobenseil, *s. n.* sznury od klubek, od złobko-kołek; od obwodek, od obwodki.

Klocke, *s. f.* s. Glocke.

Klöppel, *s. m.* kłoda, pniak, pniaczysko; ein Stück Holz, kawał drzewa, kawał drewna.

Klößchen, *s. n.* Klümpchen, bryłka, bryłeczka, ziemi; maleńka bryła, niewielka.

Klosterchen, *s. n.* klasztorek, klasztoreczek, mały domek klasztorny, maleńki.

Klösterlich, *adj.* klasztorny, zakonny, mniski, mnichoski, klösterliche Pferde, klasztorne konie, Felder, klasztorne pola, Häuser, klasztorne domy.

Klopffechter, *s. m.* szermierz w kiie, w palcaty, ktory się w kiie, w palcaty potyka.

Klopfen, *v. n. et a.* pukać, kołatać, sztukać; an die Thüre, do drzwi; mit den Händen, rękami kołatać, kleskać, plaskać, einem das Maul brav, komu pysk dobrze oklaskać, obić, otrzepać, einen, kogo obić, einen auf die Hände, komu w ręce bić, klaskać, die Legion ist geklopft worden, pułk był wytrzepany, pobity, das Getraide, zboże młocić, obiiać, omłacać, s. Schlagen.

Klopfen, das, *s. n.* sztukanie, kołatanie, pukanie; auf die Schulter, w tarcze; an das Haus, do domu; an die Wand, w ścianę; ans Fenster, do okna.

Klopffische, *s. n. pl.* Schläge, cięgi, plagi, *plagi*. Klopffische geben, plagi komu dać, du wirst Klopffische bekommen, ty plagi weźmiesz, plag dostaniesz, po grzbiecie weźmiesz, grzbiet ochędożyć, po plecach należycie obić; grzbiet otrzepać; w sempiternę obić, boki kiiem obłożyć; grzbiet batogiem wyczesać, plagami wochłostać.

Klos, *s. m.* bryła; von Erde, ziemi, s. Erdenklos, *powtore znaczy*, kluska; von Mehl, Semmel, z mąki, z mąki przenney. Klößer machen, kluski robić, pyzyrobić, kluchy robić, kochen, gotować.

Kloster, *s. n.* klasztor, monaster, dom mniski, dom zakonny, zakonnicze mieszkanie.

Klosterhaft, *adj.* s. Klösterlich.

Klosterherr, *s. m.* przełożony klasztorny, przeot, starszy, rektor, p[illegible] boszcz.

Klosterjungfer, *s. f.* zakonnica, [illegible]szka, panna zakonna, panna [illegible]sztorna.

Klosterleben, *s. n.* zakonne życie, [illegible]sztorna życie, sposob życia w kla[illegible]rze; życia zakonnego, mniski[illegible] klasztornego tryb, mnichoskie, [illegible]skie życie.

Klostermäßig, *adj.* s. Klösterlich.

Klotz, *s. m.* kłoda, kłoc, pniak, [illegible]czysko, kłodzisko, pniaczek, kło[illegible]

Klotzicht, *adj.* kłodawy, kłod[illegible] kłocowaty, pniakowaty, pni[illegible] pniaczkowaty.

Klucken, *v. n.* gdakać, kwokać; die Hühner, iak kury, sie klucken, gdaka, gdacze.

Klucksen, *v. n.* łkać, szlochać; [illegible] łzy połykać, płacząc słowa po[illegible] ztąd łkanie.

Kluft, *s. f.* rozpadlina, szpara, [illegible] ziemi; zwischen Felsen und [illegible] między skalami y gorami, [illegible] parow, parye, parowy, doły, [illegible] paści.

Klug, *adj.* roztropny, kluger [illegible] Mann, roztropny człowiek, m[illegible]ner, roztropny mowca, Rath, [illegible] pan rada; in etwas, w czym [illegible] do czego, zu einer Sache, do [illegible] rzeczy, wielkiey roztropności [illegible] nieporownaną roztropnością [illegible]cony, w ktorym roztropność [illegible]wa, w cale y ze wszystkim. [illegible]wiek roztropny, ktorego ro[illegible]pność nie pospolita, z ktorego [illegible]tropnością nie każdego roztro[illegible] porownać można, we wszy[illegible] rzeczach roztropny, na wszy[illegible] roztropny strony; wielkiego [illegible]nia, w rozeznania przenikl[illegible] biegły, rozeznaniem umysłu [illegible]kaiący; rozeznanie w nim [illegible]rowne, roztropność w nim [illegible]rowna, nic pięknieyszego [illegible] rozeznanie, nic przednieyszego [illegible] iego roztropność. NB. *rozum* [illegible] *także często roztropność*: wielki[illegible] rozumu człowiek, pięknego roz[illegible] mąż, rozumny we wszystkim [illegible] naytrudnieyszych rzeczach: taka [illegible]tropność iaka nie w każdym [illegible] zaraz znaydzie, szukać takiey [illegible]tropności, takiego rozeznania, [illegible] klug, on iest roztropny; roztr[illegible] to człowiek, rozeznany to człow[illegible] to człowiek z rozeznaniem wiel[illegible]

if ſeine Dinge, on ieſt. roztropny
a ſiebie, roztropnym ieſt, dla ſwoie-
ı zyſku, rozeznanym ieſt, na to
w zyſkał co; klug werden mit der
it, roztropnym ſię ſtawać z cza-
m, roztropnieć z czaſem, z czaſem
ztropnieie, durch Schaden klug wer-
n, po ſzkodzie być mądrym, przez
rodę roztropnym ſię ſtać, er will
g werden, on chce być roſtro-
ym, on ſię ſtara, aby był roztro-
m, klüger ſeyn, być roztropniey-
m, więcey widzieć, więcey uwa-
, roztropniey rzecz brać, ſo groß
biſt, ſo klug biſt du auch, iak zna-
nitey zaczności ieſteś, tak ieſteś
ztropnym, rozeznanym.

adv. roztropnie, rozeznanie, z
znapiętą, z roztropnością.

eit, *ſ. f.* roztropność, rozezna-
ausnehmende, nie poſpolite,
dnie; wunderſame, dziwne, cu-
me; mäßige, śrzednie, pomier-
natürliche, naturalne; wrodzone,
wite rozeznanie, naturalna, śrze-
pomierna, wrodzona, rodowi-
liwa, cudowna, nie poſpolita,
dnia roztropność, vortreffliche,
wyśmienita roztropność, prze-
mienite rozeznanie, ſchlechte und
ne, proſta y poſpolita roztro-
ć, proſte y poſpolite rozezna-
ſonderbare, oſobliwa roztro-
ć, oſobliwe rozeznanie; höchſte,
nd vortrefliche der Griechen, nay-
ra, dawna, ſtaroświecka y prze-
Grekow roztropność, naywy-
dawne, ſtaroświeckie y prze-
Greckie rozeznanie, nützliche
nahrt, pożyteczna y prawdzi-
pożyteczne y prawdziwe roze-
e; alberne, waſchhafte, prędka
datliwa; verhaßte, niemawiſna,
da, göttliche Klugheit, boſka,
ropność, wielkie, boſkie, roze-
e, vollkommene im Urtheilen ha-
mieć doſkonałą w ſądzeniu roz-
ność, mieć doſkonałe w rozſą-
u rozeznanie, höchſte erlangen,
ść do naywyższey roztropno-
, nabyć naywyższey roztro-
ci, przyiść do naywyższego ro-
nia, naywyższego nabyć rozez-
a, ſich die Klugheit zu erlangen
ben, ſtarać ſię nabyć iak nay-
ſzey roztropności ſtarać ſię, iak
ększego rozeznania nabyć, ſta-
ć ſię o iak naywiększą roztropność,
ć ſię o iak naywiększe rozezna-

nie, niemand kann im Kriege die Klugheit entbehren, na woynie nie może być nikt bez roztropności, bez rozeznania; ſeiner Klugheit nach etwas erwägen, podług ſwoiey roztropności wſzyſtko uważać, podług ſwoiego rozeznania wſzyſtko uważać, die hinterliſtigen Nachſtellungen zu merken, podług roztropności, chytre y zdradliwe zaſadzki y podchodzenia poſtrzegać, man muß die Klugheit brauchen, wo die Macht nicht zureicht, roztropności trzeba zażyć, gdzie ſiła nie poradzi, tam trzeba ſamym rozeznaniem robić, gdzie ſiła nie pomoże, nie zdoła, ſich auf die Klugheit verlaſſen, ufać w ſwoię roſtropność, tuſzyć w ſwoiey roztropności, das hat keine menſchliche zu wege gebracht, tego żadna roztropność ludzka nie uczyniła, tego żadne rozeznanie ludzkie nie dokazało, die Klugheit beſitzen, mieć roztropność, być przy roztropności piękney, mieć piękne rozeznanie, być pięknego rozeznania człowiekiem, być przy pięknym rozeznaniu.

Klügelei, *ſ. f.* wybiegi, obroty, wykręty, myśli y odpowiedzi na wykrętkę, ſuptelności.

Klügeln, *v. n.* wybiegać, wybiegi czynić, na obroty rzecz brać, ſuptelności wymyślać; über etwas, w czym, nad czym, ſuptylizować, wykręcać, obracać ſię.

Klügelung, *ſ. f.* wybieganie, wybiegow ſzukanie, iście na wybiegi, ſuptylizowanie.

Klügler, *ſ. m.* wybiegacz, wykrętnik, ſubtyliżuiący, kręcący, obracaiący, wybiegow ſzukaiący, na wybiegi chodzący, na wykięty chodzący, ſuptelnością narabiaiący, wybiegiem robiący, wykrętem pracuiący, ſuptelnością walczący, w wybiegi ufaiący, na wykrętach ſię zaſadzaiący, w ſuptelnościach moc zakładaiący.

Klüglich, *adv.* roztropnie; mit einbringen, co położyć, przypiąć, przymowić ſię, vieles vorherſehen, roztropnie wiele wprzod widzieć, przewidzieć, klüglich ſein Leben anſtellen, roztropnie ſwoie życie rozporządzić, rozeznany porządek uczynić życia ſwoiego, es iſt klüglich gethan, to ſię roztropnie ſtało, klüglich handeln, roztropnie, rozeznanie czynić, roztropnie poſtępować y zeſ rozeznaniem w iakiey rzeczy, geſchehen, roz-

tropnie się dziać, verfahren, handeln, roztropnie, postępować, traktować, o iakiey rzeczy, klüglich eine Wohlthat erweisen, roztropnie dobrodzieystwo iakie świadczyć, rozeznanie wyświadczyć dobrodziestwo, etwas thun, roztropnie się w czym sprawić, rozeznanie co uczynić, sehr klüglich, bardzo rozeznanie.

Klügling, *s. m.* mędrek, mędrkowaty, co nazbyt mądry, co ma nazbyt roztropności wiele.

Klümpericht, *adj.* bryłowaty, brylisty, klümperichte Erde, bryłowata ziemia, gruzłowata.

Klumpf, *s. m.* bryła, massa, sztuka, kawał, kęs, gruzła; Gold, złota, bryła złota, kęs złota. Klumpf Eisen, *gruzła żelaza*, kawał żelaza, kęs żelaza, sztuka żelaza, unordentlicher, prosty kęs; prosty kawał, prosta gruzła, Erde, bryła ziemi, Teig u. d. gl. ciasta kęs, kawał, kleiner Klump, bryłka, bryłeczka, kawałek, kąsek, in Klumpen bringen, na sztuki rozrobić, na bryły porobić, w kawały, w kęsy podzielić, kawały, kęsy z czego poczynić.

Klümpfchen, *s. n.* bryłka, gruzełka, gruzołka, bryłeczka, gruzołeczka, gruzełeczka, Schnee, gruzołeczka śniegu, gruzołka ze śniegu, robiona, uwalana.

Klumpfweise, *adv.* bryłami, na bryły, po bryle, grużłami, na gruzły, po gruźle.

Klumpicht, *adj.* bryłowaty, grułowaty, w bryłach, w kawałach, w gruzłach.

Klunse, *s. f.* Spalte, szpara, rozpadlina, rozłupanie. das Gebäude bekömmt die Klunse, budynek do szpar przychodzi, pada się, szpar nabywa, voller Klunsen seyn, być pełnym szpar, die Klunse ausstopfen, szpary zatykać, kleine Klunsen, mała szparka, voller Klunsen, *adj.* szparowaty, pełny szpar.

Klunsicht, *adj.* szparowaty, szpary maiący, porozpadany, szpary wszędzie w niem.

Kluxen, *v. n.* płkać, płacz y słowa połykać płacząć, od płaczu słow niedomawiać.

Knabe, *s. m.* chłopiec; artiger, nadobny, pocieszny; schöner, wohlgebildeter, piękny, ładney postaci, ładnego stanu; zärtlicher, edler, pieszczony, godnego urodzenia, szlachecki; lieber und angenehmer, miły y przyi[illegible] sehr höflicher, bescheidener, b[illegible] ludzki, grzeczny y skromny; guter, der noch Vater und Mutt[illegible] bardzo dobry, ktory ma ieszcz[illegible] y matkę; kluger, häßlicher un[illegible] stiger, roztropny, brzydki y sz[illegible] poßierlicher, ucieszny, wes[illegible] vierjähriger, sechsjähriger, cz[illegible] tni, sześcioletni; siebenjähriger [illegible] dmio letni, w czterech lecie[illegible] sześciu leciech, w siedmiu le[illegible] loser, schwärmichter, scheußlicher, wolny, iurny, niewstydny; [illegible] mer, frommer, boßhafter, pos[illegible] nabożny, niezbożny; der dümm[illegible] als man es ihm ansiehet, kto[illegible] pszym iest, iak się wydaie, [illegible] nim poznać można; zarter, [illegible] scher, ansehnlicher, pieszczon[illegible] daiaki, okazały, dobrze się w[illegible] sehr artiger, bardzo pocieszny, ziemlich großer, troszkę wy[illegible] wzroście, was das beste an [illegible] ben ist, co naylepszego w ch[illegible] iest; die alle Arten von Kurzw[illegible] Künste machen können, chło[illegible] ktory wszystkie krotfile y [illegible] czynić mogą; von sechs bis [illegible] Jahren, od sześciu aż do [illegible] lat chłopczyk, ktoremu sześć [illegible] lat, aus einem Knaben einen [illegible] machen wollen, z chłopca chc[illegible] wcę uczynić, mit kleinen Kn[illegible] Nüssen spielen, z małemi chł[illegible] w orzechy grać, maleńki chł[illegible] młodziuchny chłopczyk.

Knabenschänder, *s. m.* niegodziw[illegible] piąt y pachołąt miłośnik.

Knabenschänderei, *s. f.* niegodzi[illegible] piąt y pachołąt miłość, nie[illegible] kochanie się w chłopiętach y [illegible] dziuchnych chłopczykach.

Knabenverführer, *s. m.* [illegible] dwieci, chłopiąt, zgorszyc[illegible] cęcy.

Knacken, *v. n.* klekotać, klego[illegible] dawać, trzask, trzaskać, [illegible] mit den Fingern, palcami [illegible] ie, na co palce trzeszczą, chru[illegible]

Knacken, das, *s. n.* klekotanie, [illegible] nie, chrupanie, palcami ścisn[illegible]

Knackwurst, *s. f.* kiołbasa w[illegible] fette, tłusta, frische, świeża.

Knäbchen, *s. n.* chłopek, chło[illegible] chłopczyk, chłopczyczek, [illegible] pacholątko.

Knäten, *v. a.* gnieść, mięsić, [illegible]

as wohl knäten, co dobrze ugnieść, ęsić.

n, das, *s. n.* gniecienie, mięsienie, iecienie, umiętosienie.

s. m. huk, grom, hałas, trzask; Donners, grom, pioruna, grzmot unowy. Knall und Fall sich ent- essen, rozmyślić się według oko- ności rzeczy, wziąć rezolucyą iaką czas, mieysce, interes brać

n, *v. n.* kuczek, kuk wydawać, nieć, kukać, gromić.

, *adj.* enge, wąski, ciasny, szczu- nieszeroki, nie przestrony.

t, *s. m.* knap, tkacz, Tuchmacher- lc, *płotnodzieia* czelandnik.

ack *s. m.* torba, biesiaga worek, zbieranie, torba na chowanie o.

n, *v. n.* chrupotać, szkrzypieć, Thüre knarret, drzwi, skrzypią, potaia.

n, *v. n.* skrzypieć, chrupotać, sować, chrupotanie, skrzypie- tym czynić.

, *s. m.* an einer Säule, kapitel olumnie, na wierzchu kolumny, .

s. m. Knäul, s. Kneul.

, *m.* Premse, krępulec, welcher Knebel an der Nase hat, ktory krępulec na nozdrzach, ein Holz, it man die Garben bindet, dre- , ktorym snopki zawięzuią mo- y cieśniey, *potrzecie znaczy:* bel, der einem ins Maul gemacht , daß er nicht schreien kann, kto- w gębę komu kładą, aby nie- krzyczeć, wołać, einem den el anlegen, komu knybel w włożyć, knyblem komu gębę , *pozwarte znaczy*, Knechel des ns, knychec w palach, gdzie się członki w stawie schodzą ra- *popiąte znaczy:* pieniek, klo- en man einem Hunde anhänget, psu u szyi wieszaią, *poszoste* an einem Schweinspiesse, na nie, żelazo poprzecz idące, *znaczy to co:* Vorderbein, a przodku; *poosme znaczy:* mit Knoten, welchen man um pf und die Stirn bindet, einen tern, sznurek z węzłami kto- łowę komu okręcaią y czoło, tym męczyć.

rt, *s. m.* wąs, der einen hat, , z wąsami, wąsacz.

Knebelspieß, *s. m.* oszczep, rohatyna z żelezcem na poprzec idącym.

Knebeln, *v. a.* einem einen Knebel ins Maul machen, zaknyblować, kny- blem zabić komu knybel w gębę w bić, knybel w gębę włożyć.

Knecht, *s. m.* sługa, niewolnik, służały, służalec, parobek; fleißiger, treuer, pilny, wierny; nutzbarer, diebischer, pożyteczny, potrzebny, złodziey; nicht alberner, aufrichtiger, redlicher, niegłupi, szczery, rzetelny; fauler, waschhafter, schelmischer, gnuśny, le- niwy, hultay; grober und ungeschliffe- ner, gruby y niociesany, nie ogła- dzony; fremder, kühner und boshafter, obcy, śmiały y niezbożny; der bose Dinge angiebet, złoczyńca, co zawsze co złego, wiele złego broi, geschick- ter, herrlicher, sprawny, sposobny, przedni do wszystkiego, wyśmienity do usługi; ums Lohn verdüngter, ver- soffener, za pieniądze przyięty, piia- nica: kranker, entlaufener, chorowity, cherlak, zbiegły, co od kogo insze- go uciekł; starker und dauerhafter in der Arbeit, mocny y trwały w pracy, wytrzymały na pracą; alter und schach- matter, stary y zpracowany, ztru dzony, bez sił; der von Kindheit an der harten Arbeit gewohnt und darin für tüchtig erfunden worden ist, kto- ry od dzieciństwa przywykł do twar- dey pracy y w niey doświadczonym znaleziony; von guten Leibeskräften, dobrych sił, mocnego y silnego ciała; der die Ackerarbeit versteht, ktory się na pospodarstwie rolnym zna, ktory rozumie y umie ziemiaństwo; der ei- ne Hucke Schläge vertragen kann ktory umie znosić plagi razy y uderzenia; der sich niemals was gutes in den Sinn kommen läßt, ktory sobie nigdy nic dobrego do myśli nie przypuści; ab- gefeimter, lustiger, grober, frant, wywiiacz, matacz, wesoły, prostak; unbedachtsamer, dummer, nieostrożny, niebaczny, głupi; der beständig Schlä- ge bekommen hat, ktory zawsze był bity, ktoremu zawsze grzbiet smaro- wano; der voller Schelmstücke steckt, ktory pełny niepodściwości y nie- cnot. Knecht der Geilheit, niewolnik lubieżności, der Begierde, niewolnik żądzy, namiętności; der Gesetze, nie- wolnik praw; zum verschicken, sługa do posłania, do wyprawienia dokąd, sich als einen rechtschaffenen erweisen, pokazywać się podściwym y dobrym nie-

niewolnikiem; erkaufter, oder im Kriege gefangener, kupiony, albo na woynie poimany; im Hauſe gebornet, w domu urodzony, domowy, ſwoyski, inwentarski niewolnik. Knechte und Mägde, niewolnicy, czeladź, służący, parobki y dziewki, eines Knecht ſeyn, być czyim niewolnikiem, einen zum Knechte machen, niewolnikiem kogo uczynić, w niewolą kogo wziąć, poimać, zabrać.

Knechtiſch, *adj.* niewolniczy, służebny, knechtiſche Furcht, niewolnicza boiaźń. knechtiſcher Dienſt, niewolnicza posługa, niewolnicza służba, Kleid, niewolnicza ſuknia, niewolnicza ſukmana, Joch, niewolnicza iarzmo, im knechtiſchen Joche ſeyn, być w niewolniczym iarzmie.

Knechtiſch, *adv.* po niewolniczemu, po ciewolniczu, iak niewolnik, leben, żyć.

Knechtlein, *ſ. n.* niewolniczek, służka, służeczka, ma służka służeczkę.

Knechtſchaft, *ſ. f.* niewola. służba; langwierige, zweifelhafte, długa, wątpliwa; ſehr harte, ſchnöde, grauſame, nader twarda, ſzpetna, okrutna; anſtändige, ungerechte, przyſtoyna, niesprawiedliwa; elende und harte, nędzna y biedna; nöthige, höchſte, freiwillige, potrzebna, naywyższa. dobrowolna; die umſonſt geſchiehet, ktora ſię darmo bez płaco dzieie; mühſelige, ſchwere, leichte, pracowita, ciężka, letka; nicht gar beſchwerliche, gnädige, nie bardzo ciężka, laskawa; ſchändliche, ſtete, ewige, ochydna, zelżywa, nieuſtanna, wieczna, ſie ausſtehen, ertragen, niewolą cierpieć, ponosić, ihr unterworfen ſeyn, w niewoli być, być poddanym w niewoli, in ſie einen übergeben, w niewolą kogo dać, w niewolą kogo zaprzedać, in dieſelbe bringen, ſtürzen, w niewolą wprowadzić, w niewolą wepchnać, w niewolą wtrącić, zu ihr gebohren ſeyn, do niewoli ſię urodzić, in ihr ſtecken, w niewoli ſiedzieć, w niewoli zoſtawać, w niewoli ślęczeć, von einem ſie abwenden, niewolą od kogo odwrocić, pozbawić kogo niewoli, wybanić kogo z niewoli, ſie verurſchen, niewolą sprawić, niewoli nabawić, in die ſie kommen, gerathen, iść w niewolą, wpaść w niewolą, einen aus ihr befreien, kogo z niewoli oświobodzić, z niewoli wybawić, z niewoli uwolnić, ſich von ihr los zu machen ſuchen, ſzukać iak by ſię dobyć z niewoli, iakby wyść z niewoli, einen in ſelben haben, mieć kogo w niewoli, ſich ſelbſt in eines begeben, ſiebie ſamego komu w niewolą zaprzedać ſiebie ſamego komu w niewolą, einem eine ewige aufbürden, wieczną kogo wprawić niewolą. wić kogo wieczney niewoli, verkauft worden ſeyn, być zaprzedanym w niewolą. Knechtſchaft iſt ſchwer, niewola teſt wſzyſtkim ka, von einem eine abkehren, ocić od kogo niewolą, wybawić aby nie wpadł w niewolą, freie in dieſelbe führen, wolnych ludzi niewolą zaprowadzić, zabrać. be erdulden, niewolą cierpieć. noſić, ſich aus ihr losmachen, woli ſię oſwobodzić.

Knechtsdienſt, *ſ. m.* niewolnicza thun, niewolniczą służbę czy

Kneiff, *ſ. m.* zakrzywiony noż, kozica; wie man in braucht, iakiego w ogrodach waią. Kneiff der Schuſter, gnyſki do kraiania ſkory, wie gemacht, zrobiony iak gnyp waty; dergleichen Eiſen, kie nakſztalt gnypa zrobione

Kneipe, *ſ. f.* gnyp, Kneiff, znaczy kliſzcze, obcęgi do

Kneipen, *v. a.* ſzarpać, urywać po części, kleſzczami, gami.

Kneiper, *ſ. m.* pazur żelazny, zny; ſehr ſpitziger, bardzo

Kneipzange, *ſ. f.* kliſzcze, obcęgi chwyrania, do rwania; do do urywania.

Kneipzängiein, *ſ. n.* kliſzczyki obcążki, do wyrywania cenia czego.

Knellen, Knallen, *v. n.* trzeszczeć, pać, łoſkotać, trzaſkać, łoſować, turkotać.

Knellkirſche, *ſ. f.* Knallkirſche. kirſche, wiśnia leśna.

Kneten, *v. a.* Knäten, mięſić, gnieść, umięſić, umięgoſić, deptać nogami.

Kneul, *ſ. m.* Knaul, Knäul, kłębek. Knaul Garn, oder kłębek niti, przędzy, kłębek, kłębeczek, auf den, na kłębek zwiiać; Garn, nici wełniane, przędzione.

ulichen, *s. n.* kłębeczek, Zwirn, kłę-
eczek nici, kłąbeczek niciany
ulicht, *adj.* w kłębek zwinięty, w
ąbek zwiiany.
ker, *s. m.* karger Filz, skąpy, sknyra,
yaka, skąpiec, kutwą.
, *s. n.* kolano, Theil des Beins,
ść nogi, gebogenes, zgięte; linkes,
wärts gehendes, lewe, wklęsłe;
krok wykrzywione, hervorragen-
, wystawione, wypukłe, auf das
ie fallen, na kolano upaść, przy-
knąć na kolano, klęknąć na ko-
o das Knie vor einem beugen, na
ano przyklęknąć przed kim, auf
Knien liegen, na kolonach klę-
sich auf sie setzen, niederlassen,
kolana kleknąć, na kolana paść,
sich die Knie beugen, przed siebie
ana zgiąć, sie rückwärts beugen,
yl kolana wyginać, wykrzywiać,
auf den Knien liegend bitten, pro-
storey przyklęknąwszy na kola-
sich auf sie niederlassen, na kolana
porzucić, na kolanach klęknąć.
einwärts beugen, kolana w sie-
albo kosobie wygiąć.
and, *s. n.* podwiązka, aufknipfen,
wiązkę odpinać, odpiąć, odwią-
zubinden, podwiązkę zawiązać,
ąć, gesticktes, aftowana pod-
ka.
ige, *s. f.* podkolenie, podkolano;
Thiere an den hintern Füßen, u
rząt w zadnich nogach, także,
gięcie nogi, staw w ktorym się
a zgina.
eugung, *s. f.* klękanie, przyklęka-
kolan zginanie, kolan zgięcie.
ege, *s. f.* s. Kniebeuge.
ürtel, *s. m.* podwiązka, podwika,
w słowo, pasek do kolana.
ble, *s. f.* łyto, łytko, łyt, mieysce,
torym się kolana zgina.
, *v. n.* klęczeć, na kolanach się
mać. na kolana uklękać.
efel, *s. m.* nadkolanek, obuwie
kolana.
hen, *s. n.* szczudek, szczutek,
utka, mit den Fingern schlagen,
ami szczutka dać.
n, *v. n.* Knirschen, zgrzytać, er-
t vor Zorne, on zgrzyta od
wu.
chen, *v. n.* zgrzytać, mit den Zäh-
, zębami.
n, *v. n.* zgrzytać.
n das, *s. n.* zgrzytanie, das er-
liche Knistern, straszne zgrzytanie.

Knoblauch, *s. m.* czosnek, ein Gewächs; *ziele pewne*, nach Knoblauche riechend, czosnkiem pachnący, czosnkiem cuchnący, czosnkiem trącący, wilder Knoblauch, dziki czosnek.
Knoblauchshaupt, *s. n.* głowa czosnku.
Knoblauchskraut, *s. n.* ziele czosnek.
Knoblauchszehen *s. f. pl.* głowa czosnku.
Knochen, *s. m. pl.* kość, an dem nichts, als, oder denn Haut und Knochen ist, na czym nie masz nic tylko skora a kości, das ohne Knochen ist, co bez kości iest, die Knochen aus etwas heraus nehmen, kości z czego wyimować, powyimować.
Knochen, *adj.* von Knochen, z kości, kościany.
Knode, *s. m.* Knote, sęk, *węzeł*.
Knöbel, *s. m.* s. Knebel.
Knöchel, *s. m.* an den Füßen, kustka u nog: an den Fingern, u palcow, członek, kłykć.
Knöchelchen, *s. n.* kleiner Knoche, kostka, kosteczka, maleńka kość.
Knoll, *s. m.* sęk, toż samo co: Knote, *potym znaczy to co*: grober Mensch, prostak, prosty człowiek, wieyski, szczery prawdziwy wieśniak, nieodrodny chłop.
Knopf, *s. m.* guz; an einem Kleide, u sukni; von Seide, z iedwabiu, iedwabny; von gesponnenem Golde, oder Silber, z przędzonego złota, albo srebra robiony; von masiven Silber, z litego złota, złotolity; auf einem Thurme, na wierzy gałka, kopuła; an einem Degengefäße, na krzyżu u szpady, gałka.
Knöpfchen, *s. n.* guziczek w kwiatku.
Knopfen, *s. n.* guzik, guziczek; an einem Kleide, u sukni; eines Gewächses, na iakim zielu, albo krzewiu, pączek, albo też sęczek.
Knöpficht, *adj.* guzikowaty, guziczkowaty.
Knöpflein, *s. n.* guziczek, maleńki guzik.
Knopfloch, *s. n.* rozpadnienie, rozpadlina, szpara rozpadnienia zrobiona.
Knopfmacher, *s. m.* guzikarz, ten co guziki robi.
Knorpel, *s. m.* chrząstka, kosteczka krucha, ktora łatwo można pogryść, biaława, kostka krucha, koloru siwo białawego, chrupa w zębach, gdy ią iedzą.
Knorpelicht, *adj.* chrząstkowy, chrząstkowaty, co z chrząstki iest.
Knorre, *s. f.* sęk, Knote am Fuße, u nogi kostka; an Fingern, u palcow członek.

Knoſpe, *ſ. f.* einer Blume, pączek, u kwiatku, na kwiatku, an Bäumen, na drzewach także pączek, an Weinſtöcken, także pączek, bekommen, treiben, pączyć ſię, pąkać ſię, pukać ſię, pącze wypychać, das zwei Knoſpen bekommt, oder hat, co po dwoie pącza wydaie, dwoy pączowy, dwoy pączny.

Knote, *ſ. m.* den man knüpft, ingleichen in einem Holze, węzeł, ktory zawięzuią, *potym* na drzewie nazywa ſię ſęk, 2) Schwierigkeit, ciężkość, trudność. Knoten auflöſen, węzeł rozwiązać, auf einen ſchweren gerathen, napaść na trudny ſęk, natranić na iaką trudność. es iſt ein harter in einem gemeinen Weſen, Mangel am Brodte haben, ieſt to twardy ſęk, wielka trudność w rzeczy poſpolitey, niedoſtatek chleba, mit vielen ineinandergehenden verknätert ſeyn, daran weder Anfang, noch Ende zu finden, wielu węzłami z ſobą uwikłanemi być związany, w ktorych ani końca, ani początku nie ma, *taki węzeł nazwao ſię: rycerski węzeł*, einen Knoten knüpfen, węzeł zawiązać, auf einen harten gehört ein harter Keil, na twardy ſęk trzeba twardego klina, w twardy ſęk, twardy klin wbiiaią. Knote an einem Halme, na zdzięble kolanko. Knoten gewinnen, w kolanka rość. Knoten gewinnen, als die Saat, kolanek nabywać, iak zboże, voller Knoten, pełny kolanek. Äſte voller Knoten, gałęzie pełne ſękow, gałęzie ſękowate, ohne Knoten, bez węzłow, bez ſękow. Raum zwiſchen zween Knoten, długość między dwiema ſękami, między ſęcze.

Knotenweiſe, *adv.* kolankami, w kolanka, po kolanku, co kolanka; mit Blättern umgeben, co kolanko, przy każdym kolanku liściemaiący.

Knötgen, *ſ. n.* ſęk, ſęczek, kolanko, das Getreide-gewinnet Knötgen, zboże idzie w kolanka; an Hälmern, na dźble, także nazywa ſię kolanko, bekommen, gewinnen, als das Getreide, w kolanka rość, wyraſtać kolankami iak zboże.

Knothölzer, *ſ. n. pl.* latorośle winne, winne drzewka młodociane.

Knotigt, *adj.* ſękowaty, ſękaty, knotigte Äſte, ſękowate, ſękate gałęzie, *metaph.* Fragen, ſękowate, zawiłe pytania, trudne pytania, Ruthe, ſękowata roſzczka, ſękowaty pręcik; albo też kolankowaty, w kolanka idący, knotigter Halm, kolankowaty, w kolanka idące zdzieblo.

Knübel, *ſ. m.* ſ. Knebel.

Knüpfen, *v. a.* wiązać, zwięzować, eins an das andere, iedno do drugiego wiązać, iedno z drugim wyzywać, einen Strauß, bukiet ziołow związać, etwas, co związać, ſammen knüpfen, co związać, wyzywać w raz, w iedno, w kupę.

Knüpfen, das, *ſ. n.* związanie, związywanie, w kupę, związanie, związanie.

Knüpfung, *ſ. f.* związanie, zwięzywanie, powiązanie, pozwięzywanie, więzywanie.

Knüttſchen, *v. a.* Knötſchen, ścisnąć, mit den Händen ręką ściskać.

Knüttel, *ſ. m.* Prügel, knutel, kawałek niedługi, przygrubſzy.

Knütteln, *v. a.* kiiem bić, obić, tłem owalić, zwalić kogo, kiiem kogo.

Knüttelſtrafe, *ſ. f.* kara ma kiie, obicie, kiimi danie, kiimi nie.

Kobalt, *ſ. m.* Gallmey, Tucya, ce; moſiężne odmioty, odrobes Erzt.

Kobe, *ſ. m.* ein Fiſch, głobik, 2) ein Schweinſtall, chlew na

Kober, *ſ. m.* koſz, koſzałka, koſz Kober ſetzen, w koſz, włożyć.

Koberſchanze, *ſ. f.* koberſzanec. ſzanec. Feſtung in Liefland, Inflantach.

Koch, *ſ. m.* kuchara; dziadzicy, ktory ſię lubi z panie lić; ſchelmiſcher, ladaco; ter, gadatliwy, baią; dummer, chlubny, chełpliwy, unnützer; ſia nic ſię fertiger, der ſtets auf liegt, letkomyślny, ktory na tynku ſiedzi, długo ſię bawi; ſehr theuerlöhniger, drogi, wielką płacę biorący; weiß, daß er für das Geld mache, ktory dobrze gotuie, zinie, że to za pieniądze czyni.

Kochen, *v. a.* gotować, warzyć, Eiſen, ieść gotować, etwas recht, co dobrze y wyśmienicie tować, auf die Hochzeit kommen, przyiść na wesele tować, gedungen ſeyn zu kochen,

i aber nicht geprügelt zu werden, ...ętnym być do gotowania ieść, ale ...e na to, aby po grzbiecie brać, ...was mit einander kochen, vorhaben, ...razem gotować, co w raz z kim ...ować, wohin kochen gehen, iść do... ...d, ieść gotować, wieder kochen, ...zotować, znowu przegotować, vor... ...kochen, wprzod ugotować; *po... ...re znaczy to co:* wrzeć, aufsieden; ...nn der Wein kocht, so nimm das ...er weg, kiedy wino wre precz ...gniem, precz ogień od niego od... ...niy, etwas kochen lassen, dać po... ...r, aby co wrzało. Fleisch leicht zu ...en, mięso dobre do gotowania, ...dko się gotuie, rychło się ugo... ...e, das leicht kochet, co prędko ...era, co się prędko y łatwo u... ...zy.

...afen, Kochtopf, *s. m.* garnek do ...owania, do warzenia.

...eim, *n. pr. n.* Kochheim, miasto ...rewirskim, Kocheimczyk, Ko... ...imka, Kocheimski.

...olz, *s. n.* drwa do gotowania, do ...zenia, drwa na ogień, na ku... ...ia.

...raut, *s. n.* kuchenne zioła, do go... ...ania, do potraw, do kuchni zioła.

...unst, *s. f.* kucharska sztuka, sztuka ...owania ieść, gotowania potraw.

...offel, *s. m.* warzecha kuchenne, li... ...a kucharska, do zażywania przy ...owaniu.

...markt, *s. m.* kuchenny rynek, na ...rym wszystko co do kuchni trze... ...przedaią.

...salz, *s. n.* sol kuchenna.

...topf, *s. m.* garnek kuchenny, w ...rym ieść gotuią, zema, *iako* by z ...ni, u *Słowakow.*

...ung, *s. f.* gotowanie, warzenie, u... ...owanie, uwarzenie.

...r, *s. m.* saydak; darin man die ...eile trägt, w ktorym strzały noszą, ...Köcher trägt, oder hat, ktory say... ...ma, ktory nosi saydak, sayda... ...y, z saydakiem.

...rbucht, *s. f.* Theil der See an ...nnemark, część morza przy Da... Kecherbucht.

...n, *s. f.* kucharka, kuchareczka; ...schlechtes Essen kocht, ktora źle ...ść gotuie.

...n, *v. n.* żygać, odżygiwać, einem ...Gesicht, komu na twarz, w twarz ...gać.

Köcken, das, *s. n.* żyganie, odżygiwanie; häßliches, szpetne, obmierzłe.

Köcker, *s. m.* żygacz, żygal, odżygiwacz, ten co żyga, ten co odżyguie.

Köckerinn, *s. f.* żygaczka, żygalka, od żygiwaczka, ta co żyga, ta co odżyguie.

Köckicht, *adj.* co skłonny do żygania, do odżygiwania, co prędki do żygania.

Köckung, *s. f.* żyganie, odżygiwanie; die nicht manierlich ist, niepolityczne.

Köder, *s. m.* pokarm, iadło, żyr, iedzenie ieść, das letzte, *indecl.* pięknie ieść.

Ködern, *v. a.* abfüttern, lacken, pokarmiać, pokarmić.

Köhler, *s. m.* węglarz, węglow palacz, węgli wypalacz, co węgle pali, wypala.

Köhlgen, *s. n.* węgiełek, węgiołek, węglik, węgliczek, węgiołeczek, węgielek.

Köhren, *v. a.* obierać, wybierać, przebierać, obrać, wybrać, przebrać.

König, *s. m.* Krol; bedrängter, strapiony; ruinirter, zruynowany; gewogener, freundlicher, przychylny, przyiacielski; berühmter, glorwürdiger, sławny, chwały godny; sehr treuer, bardzo rzetelny; edelmüthiger und mächtiger, wspaniale y pięknie myślący, potężny; unedler, gottloser, nikczemny, niezbożny, aufrichtiger, reicher, szczery, bogaty; sehr armer, bardzo ubogi; der seines Verstands und guter Regierung halber in gutem Ruhm ist, ktory swoiem rozumem y dobrym Rządem słynie wysoko; sehr weiser, bardzo mądry; stolzer, prożno-dumny; grausamer, unmäßiger, okrutny, niepomiarkowany, nieutrzymały; benachbarter, sąsiad, sąsiedzki Krol; der eine große Macht hat, ktory ma wielką moc, potęgę; mächtiger und reicher, potężny y bogaty, der sich in allen einem Könige geziemende Wissenschaften aufgeführt hat, ktory w wszystkiego przyzwoitych Krolom Umieiętnościach uczonym y biegłym iest; der sich auf seine bösen Thaten viel weiß, ktory się wynosi y chlubi ze swoich złych czynow, vertriebener, wygnany ze swoiego Krolestwa, z tronu zrzucony, zepchnięty; der im größten Elende steckt, ktory w naywiększey nędzy zostaie; kriegerischer, woienny; sanftmüthiger, powolny, łaskawy, einen

um Recht und Gerechtigkeit willen zum Könige einſetzen, kogo dla praw y ſprawiedliwości Krolem uczynić, na tronie poſadzić, der in ſeinem Purpur und königlichen Staate ſitzet, ktory w ſwoiey purpurze y Krolewſkich ozdobach ſiedzi na tronie. König ſeyn wollen, chcieć być Krolem; der ſich zu Rom mit einem königlichen Staate ſehen läßt, ktory ſię w Rzymie w ſwoiem Krolewſkim ſtroiu widzieć daie, die ihre Könige in groſſen Ehren halten, ktorzy ſwoich Krolow maią w wielkim honorze, ſich zum Könige aufwerfen, Krolem ſię czynić, Kroleſtwo ſobie przywłaſzczać, den König als einen Gott ehren, Krola iako Boga czcić, König in Sicilien, Krol Sycyliyſki. Könige, Krolowie, Panowie świata. König über alle, Krol nad Krolni, Krol Krolow. König zu werden ſuchen, ſtarać ſię, aby zoſtać Krolem, gern ſeyn wollen, rad być Krolem, einen dazu machen, kogo Krolem uczynić, er iſt König worden, on zoſtał Krolem, aus Gnaden König ſeyn, z łaſki być Krolem. König werden, z łaſki Krolem zoſtać, ſich als König auffühten, nosić ſię po Krolewſku, po Krolewſku prądować, er iſt wie ihr König, on ieſt iak Krolem u nich.

Königinn, *ſ. f.* Krolowa; von Polen, Polſka, der Tugenden, Krolowa cnot.

Königgrätz, *n. pr. n.* Kenigingrac, Stadt in Böhmen, miaſto w Czechach.

Königlein, *ſ. n.* Krolik; kleiner, mały Krol, maleńki Krol; *potym.* 2) ein Vogel, Zaunkönig, ptak zek, Krolik.

Königlich, *adj.* Krolewſki. Königliche Gewalt, Krolewſka władza, Krolewſka moc, Pracht, königlicher Staat, Krolewſka wſpaniałość, Krolewſka okazałość, Krolewſka parada, Wink, Krolewski skinienie, königliche Macht haben, Krolewską mieć władzę, moc, königlichen Titel einem geben, dać Krolewski tytuł komu, königlicher Habit, Krolewski ſtroy, Purpur, Krolewska purpura, klug ſeyn, für etwas königliches halten, mieć za Krolewską rzecz być roztropnym, königliches Gemüth, Krolewski umyſł, königliche Burg, Krolewski zamek, königlicher Thron, Krolewski tron, Stuhl, Krolewska ſtolica.

Königlich, *adv.* po Krolewsku, das Opfer verrichten, po Krolewsku ofiarę czynić, verordnen, po Krolewsku nakazać, poſtanowić, die Gö... de ausputzen, po Krolewsku u... dynki wyſtroić, przyozdobić, ... empfangen, po Krolewsku kogo p... iąć, einen tractiren, po Krolew... kogo traktować, einen ausputzen, ... Krolewsku kogo przybrać; ub... w Krolewskie izaty.

Königlichgeſinnter, *ſ. m.* Royaliſt, ... Krolewski, partyą krolewską ... maiący.

Königreich, *ſ. n.* Kroleſtwo; blühen... kwitnące; reiches, bogate; ... iches und großväterliches, oyco... y dziadowskie; freies, wolne; ... tiges, ważne, wielkiey wagi; ... mocne; ſchwaches, ſłabe; ſeind... nieprzyiacielskie; das einer ... nem zum Lehn hat, ktore ma ... kogo prawem Lenności, ſehr ... bares, bardzo intratne; ganz... łe; zertheiltes, podzielone, ... Königreiche trachten, o Krole... myśleć, o Kroleſtwo ſię ſtarać, ... Königreich zu bekommen ſuchen, ... doſtąpić Kroleſtwa, geben ... men, Kroleſtwo dać y wziąć, ... ziehen, Kroleſtwo na ſiebie ... ſich des Königsreichs bemächtigen, ... leſtwo oponować, wieder in ... einſetzen, znowu na Kroleſtwo ... wrocić, znowu na Kroleſtwo ... dzić.

Königsberg, *n. pr. m.* Krolewiec, ... in Preußen, miaſto w Pruſſach ... dnich.

Königsluttter, *n. pr. n.* Kenigslut... tel im Wolfenbüttelſchen, opact... Wolfenbitelskim.

Königsmachern, *n. pr. n.* Kenigsmach... na, Ort im Luxenburgiſchen, ... w Luzenburskim; von ſolch... z tego mieyſca, Kenigsmacher... Kenigsmacherski.

Königsmörder, *ſ. m.* Krolewski ... Krolow zaboyca, Krolow ...

Königsſtein, *n. pr. m.* Kenigſtein, ... ſtung in Meißen, forteca w ...

Können, *v. a.* moć, zdołać, ... Vermögen, etwas thun, co ... etwas ausſtehen können, moć co ... cierpieć, zdołać wycierpieć, ... be dich ihnen recommandirt, ... drücklich ich konnte, zalecilem ... mu, iak nayuſilniey mogłem, ... de mit ſo ſtarker Stimme, als ... kann, ia mowię iak mogę ... enieyſzym głoſem, die Vögel ... ihre Meſter und betten ſie ...

ſie nur können, ptaki robią ſobie
ızda y ſcielą ię tak miętko, iak
:o mogę, ich behaupte die Ein-
ht, ſo gut ich kann, ia bronię iak
:o mogę zgody, ſo viel ich nur ge-
t habe, iak wiele ia tylko mo-
n, ſo viel ich konnte und mir er-
rt war, bin ich nicht von ihm ge-
en, iak wiele mogłem y pozwo-
mi było, nigdy od niego nie
ppiłem, ich kann nicht unterlaſſen,
ch zu ſchreiben, nie mogę prze-
do ciebie piſywać, ich kann nicht
ſt, als anrufen, ia nie mogę nie
go uczynić, tylko zawołać, du
t ſo viel verſprechen, ty możeſz
ciele obiecać, wir können etwas
chten, my możemy co zrobić,
o mogemy dokazać, ihr könnet
verborgen ſeyn, wy nie może-
ye, ukrytemi, utaionemi, das
: kann ſich verändern, ſzczęście
ię ieſzcze odmienić, man kann
entgehen, ledwie można ucho-
uniknąć, man kann um ſo viel
, można tym bardziey; etwas
co uczynić, wie viel du kannſt,
iele ty możeſz, eine Laſt tragen
n, moć ciężar iaki nosić, dźwi-
t kann Dank abſtatten, on mo-
łaſkę odsłużyć; eine Sache auf-
, rzecz iaką umknąć, ułatwić,
ener unterhalten, ogień utrzy-
ać, chować, ich kann ſchlagen,
ię bić; kann man erſehen, wer
ſter können, als du, można wie-
, kto to ma lepiey moc iak ty,
an nicht ſchreiben und nicht ſchis
ia nie mogę pisać, nie mogę
ć: ihn nicht vertheidigen, nie
go obronić, es ihm nicht wie-
n, nie mogę mu tego wrocić,
, ihn nicht ſprechen, mit ihm
men kommen, nie mogę z niem
, nie mogę ſię z niem zeyść;
Schuld bezahlen, nie mogę uyść
ieprzyiacielskich. 3) kennen,
, verſtehen, umieć; wiedzieć,
ieć; die polniſchen Rechte, pra-
lskie umieć; beide Sprachen,
rechiſch, umieć obadwa ięzyki,
dobrze po Greeku; die latei-
łaciński ięzyk, es iſt nicht eben
ich, die lateiniſche Sprache kön-
als ſchändlich, dieſelbe nicht kön-
nie iest tak chwalebna umieć
ki ięzyk, iak nie piękna nie
go, die römiſchen Rechte, die
matis können, Rzymſkie pra-
wa, gramatykę umieć; die Arznei-
kunſt, Lekarską Naukę umieć; es
was auswendig, co na pamięć umieć;
gar nichts, w cale nic nie umieć, der
einen Haufen, oder viel kann, ktory
kupę albo wiele umie, łaß ſehen, was
du kannſt, pokaż co umieſz, popiſz
ſię z tym co wieſz, co rozumieſz.

Können, das, *ſ. n.* możenie, zdołanie, wydołanie, moz; umienie, widzenie, wiadomość.

Köpfen, *v. a.* głowę ściąć, głowę uciąć głowkę ztrącić, gałkę zgolić, głowkę zerwać, urwać.

Köpfſicht, *adj.* głowiaſty, z głową, z głowką, z głowkami.

Körbchen, *ſ. n.* Körblein, koſzyczek, maleńki koſzyk, im Körbchen in die Höhe ziehen, w koſzyczku w gorę ciągnąć. Körbchen wird aus Weiden gemacht, koſzyczek bywa z witek robiony; inſonderheit das Geld hinein zu thun, zwłaſzcza, koſzyczek, w ktory pieniądze można kłaść, kleines, maluchny koſzyczek.

Körnicht, *adj.* ziarniſty, iędrowaty, körnichtes Getreide, ziarniſte zboże.

Körnlein, *ſ. n.* ziarko, ziarnko, ziarneczko, dürres, ſuche ziarneczko.

Körnung, *ſ. f. ſłowo w ſłowo: ziarnowanie; t. i.* w ziarna roſnienie.

Körper, *ſ. m.* ſ. Cörper.

Köſtlich, *adj.* drogi, koſztowny, köſtliches Kleid, koſztowna ſuknia, droga ſuknia, köſtliche Abendmahlzeit, koſztowna wieczerza, Eſſen und Trinken, koſztowne iedzenie y napoy, köſtliche Gaſterei, koſztowny bankiet, Speiſen, koſztowne potrawy, Dinge, koſztowne rzeczy, Gaſtgebot, koſztowne gości traktowanie, Leute, koſztowna zdobycz, drugi łup.

Köſtlich, *adv.* koſztownie, drogo; gebauet, wybudowany; leben, koſztownie żyć, ausgeputzt, koſztownie przyſtroiony, przybrany, eſſen und trinken, koſztownie iadać y piiać, drogo ieść y pić; einen beſchenken, kogo udarować, zugerichtete Gaſterei, koſztownie ſporządzony bankiet, drogo ſprawiona ochota, ausſtaffirtes Haus, koſztownie wyſtroiony dom.

Köſtlichkeit, *ſ. f.* im Tiſche und Kleidung, koſztowność w ſtołach y ſukniach.

Köte, *ſ. f.* Schrank, ſzafa, ſzafka, pultynek, pułeczki zamykane.

Kötgen, *ſ. n.* ſzafeczka, pultyneczek, pułeczka zamykana, *to co:* Schränkleln.

Kosent, *s. m.* odiemne piwo, cienkus, czeladne piwo, taźbir, sam cienkus, Kosent ist die dritte Art des Getränkes, właściwie to słowo, der Lampfen oder das Nachbier heisset, odiemne piwo, czeladne piwo.

Koffer, *s. m.* s. Kuffer.

Kohl, *s. m.* ein Gewächs, *krzew pewny*, kapusta; welscher, krauser, włoska kapusta, fryzosawana kapusta, kędzierzawa kapusta; rother, czerwona; gemeiner, pospolita; unschmackhafter, niesmaczna; kleiner, drobna, *znaczy także:* allerhand Küchenkraut, wszelakie kuchenne zioło.

Kohle, *s. f.* węgiel, wągiel; ausgelöschte vom Oelbaumholze, z oliwnego drzewa; angezündete, zapalony; glühende, zarzysty; sich mit einer glühenden die Haare wegsengen, zarzystym węglem włosy sobie opalić, etwas so schwarz, als eine Kohle machen, co tak czarnym uczynić iak węgiel, bei den Kohlen sitzen, u węgli *zarzystych* siedzieć, zu ihnen gehörig, *adj.* węglarny, węglowy, od węgli, do węgli należący, zur Kohle werden, w węgle się obracać.

Kohlapfel, *s. m.* Krauthaupt, głowka kapusty, głowka kapuściana.

Kohlbrenner, *s. m.* węglarz, węgielnik, węgli palacz, węgli wypalacz.

Kohlenhandel, *s. m.* węglami kupczenie, węgli przedawanie.

Kohlfeuer, *s. n.* Kohlpfanne, faierka, ogniczka, na węglę zarzyste.

Kohlgärtner, *s. m.* ogrodnik; fauler, leniwy; unwissender, niewiadomy, nieumieiętny.

Kohlhütte, *s. f.* hata węglarska, w ktorey węglarz siada, zwęglami.

Kohlkammer, *s. f.* komora, komorka na węgle, komorka na chowanie węgli.

Kohlmeise, *s. m.* Brandmeise, sikora czazna; sikora większa.

Kohlpfanne, *s. f.* ognisko, faierka, das Essen auf ihr warm halten, iedzenie na faierce ciepło trzymać.

Kohlraupe, *s. f.* gąsiennica; die den Kohl frißt, ktora kapustę ziada.

Kohlschwarz, *adj.* węglasty, *to iest:* tak czarny iak węgiel, kohlschwarze Augen, węglaste oczy, *to iest:* tak czarne iak węgiel czarniey.

Kohlstaub, *s. m.* sadze, *pl.* schwarz wie Kohstlaub, czarny iak sadze, voll Kohlstaub, pełny sadzy, sadzami napełniony.

Kohltopf, *s. m.* garnek, trzop, w rzystych pełny, trzop, garnek gniem.

Kolbe, *s. f.* bulwa; ein Gewächs, *pewne:* 2) Keule, pałka, obu Haar auf der Stirn, auf eine Art verschnitten, włos, tak przy żony żeby śluzem y niby po na czoło spadał, *poczwarte* bania; zum distilliren, do pr szczania, przepalania, rożnych dek z rożnych *zioł*, einem mit be den Kopf lausen, pałką kom wę dobrze wyiskać.

Kolbenrohr, *s. n.* trzcina z kolan z kilku kolankami.

Koller, *s. n.* iedernes Kleid, sk skorzana, sukmana ze skory

Kolmeise, *s. f.* Kohlmeise, sikor Vogel, ptak, pewny niewiel pstry, albo srokaty.

Koloquinten, *s. f. pl.* ein Gew lokwinta, drzewko pewne, ziemskie.

Kommen, *v. n. irr.* przychodz iść; auf den Abend, gegen de na wieczor, albo pod wiec lich einmal zur Sache, na k przyiść do rzeczy, do mat lich in den Sinn, bardzo d myśl przychodzić; noch a vor Tage, ieszcze gdzie prze przyiść; in kurzem, gesch krotce, prędko przyiść, dzić; ehe man es gemeinet wey niż rozumiano; heimlich sitze, taiemnie przyiść do czego; zu bequemer Zeit, dnieyszym czasie; alsbald na tych miast do kogo; als wicznie; oft, często, von Bogá; fälschlich in böse Re wie na złe mowy, na ob iść, in Verdacht, w p wpaść; anständiger Weise aufs Rathhaus, uczciwym przyiść do Senatu, do Se izby; zu unbequemer Zeit, w niedobrym, w niewygod sie przychodzić, so lange her rychło potym przyiść, fr wolno dokąd przyiść, bi wcześnie, w czas przyiść zur Sache, ieszcze pierwey przystąpić, in die Provinz wincyi przybyć; nothwendig bnie, nun erst, dopiero teraz iść, einem entgegen, wyiść dzić na przeciwko komu. ein

näher, bliżey kogo potaiemnie, ...nacznie, przyiść; ohne alle Ge... ...ten, Begleitung, ganz allein, bez to... ...arzystwa, kompana, sam tylko; zu ...er Zeit, na czas, w sam czas, nach ...nsche frei und öffentlich, według zą... ...ia wolno y publicznie, wohlgeschickt ...ist, w pogotowiu, gotowo, go... ...ym przyść do kogo; sehr selten ...e Stadt, bardzo rzadko do mia... ...rzychodzić; sehr spät des Abends, ...zo nie rychło w wieczor; zuletzt, ...statku; bittweise zum Besitze, z ...bą przyiść do possessyi; zur rech... ...Zeit, w dobry czas, w dobrym ...; gar zu geschwind, nazbyt prę... ...nächstens nach Rom, dopiero ...zymu, öffentlich einem zu gratu... ...przychodzić publicznie komu ...ulzować; aufs eheste zu, iak nay... ...ey do, geraden Wegs, prosto, ...nie rychło; zwei Tage später, ...mer, dwiema dniami nierychley ...y, sicher wohin, bezpiecznie do... ...des Abends, w wieczor, frei... ...zu einem, dobrowolnie do ko... ...ch Hause, do domu; von daher, ...ąd; mit anbrechendem Tage, ro... ...ze dniem, dahin, tam, einer Sa... ...gen, zu den Waffen, dla iakiey ...y, dla iakiego interesu do woy... ...rzyiść, zum Handgemenge, do ...lynku, do bitwy, in Gefahr, ...ebezpieczeństwo, vor eines Oh... ...do uszow czyich; zu Hülfe, na ...; aufs höchste, naywyżey; zur ...ngsmahlzeit, na obiad; ins Maul, ...einem sein Copliment zu ma... ...kommen, przyiść do kogo aby ...omplement uczynić, nachkom... ...nach Rom, przyiezdżać do Rzy... ...an ist zu den Waffen gekommen, ...zło do woyny, do korda, do ..., laß ihn kommen, niech przy... ...von der Mutter kommen, od ...i przychodzić; von dem Kran... ...d chorego; aufs Feld, na wieś; ...Ueberwinder in die Hände, zwy... ...y przyiść w ręce; mitten ins Ge... ...w śrzod bitwy y niebezpie... ...wa przyiść, ein großes Unglück ...m zu Hause und Hofe gekommen, ...wielkie nieszczęście przyszło na ...całą fortunę, mit der Armee zei... ...chin, z woyskim, wcześnie, za... ...iu, przyiść dokąd, zu dem Sei... ..., do swoiego, zu dem Gelde, ...ieniędzy, darauf; wovon ich re... ...will, przyiść na to czym ia chcę

mowić, es ist für mich gekommen, doszło mnie to, mit Furcht dahin, z boiaźnią dokąd przychodzić, auf die Thorheit, do głupstwa, in Sicilien, do Sycylii przyiechać, in eine Stadt, do iakiego miasta, aufs übrige, do ostatka, na ostatek, zu einem Zwischenreiche, do bez Krolewia, daher kömmt das Unglück, ztąd idzie nieszczęście, in eines eigene Gewalt, przyiść w cudzą iedyną moć, in den Hafen, do portu przybyć, in so große Betrübniß, do tak wielkiego przyiść utrapienia, alles kömmt woher, wszystko zkądsi idzie, die Lehre kommt in die Stadt, nauka przychodzi przybywa do miasta, wohin kommen, dokąd przyiść, zu den Versammlungen des Volks, na schadzki Ludu przychodzić, aufs Land, na wieś przyiść, przyiechać, darzu kommen, na to przyiść, z. E. na tę mowę przyiść, na den dyskurs przyiść. übern Hals, na kark komu, auf die Welt, na świat, urodzić się, hinter den Handel, dowiedzieć się iakiey rzeczy, vor den Vater, do oyca doyść, an den Tag, wyiawić się, wydać się, zu Kräften, do sił przyiść, przychodzić, auf etwas in die Rede kommen, na co, na iaką materyą, na iakę myśl, przyiść w mowie, unter die Leute, między ludzi przyiść, wieder auf die alten Sprünge, znowu się wrocić do swoiey natury, do swoiego narowu z urodzenia, zum Ende, do końca przyiść, es ist dahin mit mir gekommen, do tego ze mną przyszło, um etwas, utracić co, przyiść do utraty czego, aus den Schulden, z długow wyiść, aus der Noth, aus der Armuth, z potrzeby, z ubostwa wyiść, zu Ehren, do honorow, do godności przyiść, wieder zu sich, znowu przyiść do siebie, przyiść do zmysłow, an eines Stelle, na czyie mieysce nastąpić, na czyi urząd nastąpić, in Sicherheit, dostać się w bezpieczne mieysce, es ist so weit gekommen, tak daleko rzecz przyszła, wo kommst du her? zkąd idziesz? zkąd przychodzisz? wer kommt daher? kto tu ztamtąd idzie einen nicht lassen vor sich, nie dać komu przyiść do siebie, *mocniey powiesz*, nie dać się komu pokazać na oczy, das kommt mir zum Besten, to mi wychodzi naylepiey, na moie naylepsze, daher kommt es, ztąd do idzie, daher ist es gekommen,

ztąd

zrąd to przyszło, es komme wie es wolle, niech będzie, iak chce.

Kommen, das, *ſ. n.* przyście, przychodzenie.

Kommt, Kummet, *ſ. n.* humont; wor an die Pferde ziehen, w ktorym konie ciągną.

Kopf, *ſ. m.* głowa; bedeckter, nakryta; entblößter, nienakryta, voller Beulen, guzow na niey od bicia pełno; grauer, luſtiger, unbeſchorner, ſiwa, weſoła, niegolona; rother, ſchwarzer, gekämmter, czerwona, czarna, wyczeſana; ſchelmiſcher, weicher, wykrętna, miętka, zuruckgebogener, w tył wykręcona, den Kopf vom Halſe reiſſen, abhauen, abſchlagen, głowę od karku oderwać, uciąć, odciąć, kaum mit zweien Hieben den Kopf abſchlagen, ledwie za drugiem, cięciem, głowę uciąć; und auf einem Spieße umher tragen, y na ſpiſie nosić, der ſich durch keinen Regen bewegen läßt, daß er den Kopf bedecke, ktory ani deſzczem ſię nie wzruſzy, aby nakrył głowę, die Haube auf den Kopf ſetzen, kornet, czepiec, na głowę włożyć, den Kopf einwickeln, verhüllen, głowę okręcić, uwinąć, mit dem Mantel bedecken, głowę płaſzczem przykryć, mit niedergeſchlagenem einher gehen, z nachyloną głową chodzić, den Kopfſchütteln, trząść głową, die Köpfe zuſammen ſtecken, głowy w raz złozyć, głowy w raz znieść, *to iest, po Polſku.* znieść ſię, razem ze wſzyſtkiemi w radach y zamyſłach, den Kopf hängen, głowę zwieſić, einem nach dem Kopfe graſen, chcieć ſię komu czyiey głowy, na czyią głowę czyhać, einem den Kopf mit dem Pantoffel weich ſchlagen, dreſchen, komu pantoflem głowę obić, zbić, zmłocić, na miazgę, ſich mit der linken Hand im Kopfe kratzen, lewą ręką w głowę ſię zkrobać, vom Fuße an bis an den Kopf, od nog aż do ſtop, die Köpfe auf die Bäume ſtecken, głowy po drzewach poprzybiiać, Kopf, *znaczy to co,* Sinn, Verſtand, Meynung, myśl, rozum, zdanie, umyſł, im Polniſchen, głowa, heißt auch ſo viel, ſcharfſinniger Kopf, byſtra, byſtromyśląca głowa; vortreflicher, ſchlechter, przednia, zła głowa; dummer, langſamer, geſchickter zum Studiren, głupia, powina, tępa, dobra, zdatna do uczenia ſię; wunderlicher und eigenſinniger, dziwaczna y upor-

na głowa; der ſich in alles ſ kann, do wſzyſtkiego ſpoſobn Kopf haben, mieć głowę, to iſt byſtry dowcip, przezorny y o umyſł. guten haben, mieć dobr we, wieder auf ſeinen komm wu ſię wrocić do ſwoiey wr wady, do ſwoiego wrodzonego wu, den Kopf ſeines Vaters ha ſein Vater haben, mieć głowę rozum, ſwoiego oyca, albo brą głowę iak ociec, einem nem Kopfe haben, mieć kogo ſwoiey myśli, es hat eine Kopf wie die andere, ſie habe nerlei, ta pani ma taką głowę druga; obiedwie panie iedna maią głowy, ſolche Köpfe hab takie ony maią głowy, er hat tollen, on ma głupią głowę. harten haben, mieć twardą ein gezwungener thut nicht g muſzona głowa nigdy nic dob zrobi, unruhiger, nieſpokoyn wa, es geht alles über Hals, wſzyſtko to tak na łzyię, na l *to teſt,* wſzyſtko ſię nagle dz Hals über Kopf laufen, na głowę lecieć, biedzeć, ſeinem folgen, iść za ſwoią głową, ſię ſwoiey głowy, einen vor ſtoßen, głową trącić kogo, głowę kogo trącić, es iſt ſchickter, to ieſt nieſpoſobna to do niczego głowa, einen bekommen, nieſpokoyney głow bieć, man hält ihn für einen maią go za krnobrną y upar we, aus dem Kopfe, z głowy, mieć, herſagen, mowić, zählen, antworten, opowiadać wiadać, einem den Kopf ſtanowić czyią głowę. uſpokoić, poskromić, ſeine haben, mieć głowę dla ſiebie. ſwoiem zdaniem ſię rządzić, und gar nach eines Kopfe wcale ſię y ze wſzyſtkim *cudzey głowy,* cudzey rady ſprawować, die Dinge gehen deſſen Kopfe, wſzyſtkie rzeczy według iego myśli, es will ihm in den Kopf, to mu w głowę on wcale co inſzego myśli, ieſt woli, inſzego ieſt zdania anderer Leute Kopf ſchicken, zdania drugich ludzi żyć, dem darin ſteckt, ktoremu co w tkwi, ktory ma iaki kłopot

, ktory markotny iest o co, einem ſeinem ſtehen, rządzić kim we- g ſwoiey głowy, ſo viele Köpfe, iele Sinne, co głowa, to inne ne, es hat ein jeder ſeinen eigenen, dy ma ſwoią głowę, er weiß nicht, im der Kopf ſteht, nie wie gdzie głowę, nie wie co ſię z niem ie, etwas nach ſeinem machen, co ug ſwoiey głowy uczynić, co ą głowa robić. *potrzebie znaczy*, , bańkę, der Bader zum Schrö- , ktorą łaziebnicy ſtawiaią na ego ciele, den Kopf, oder die ſtehen, bańkę, *albo* banki poſta- na plecach etc. der einen großen ktory ma wielką głowę, gło- der zwei hat, ktory dwie gło- a, *o nim ſię mowi*, o dwoch gło- der drei hat, *mowi ſię o nim*, o głowach, der hundert hat, *wo- nim*, o ſtu głowach, der einen co ma iedną głowę, *o tym ſię* z głową, z głowką, Nagel mit Ko- ſe, gożdź z głowką, kleiner , głowka, es giebt noch andere Polniſche Redensarten, głowka, ma głowę po temu, on nie ma po temu, wielka to głowa, a to głowa, piękna to głowa; głowa! das iſt, es iſt ein dum- Menſch, ieſt tu głową! hat er Verſtand?

ka, *ſ. f* wzązka, związka na . do obwiązania głowy w koło.

anie, *ſ. n.* łamanie głowy, pra- anie głową, robienie głową, es ht nicht Kopfbrechens, to nie po- uie łamania głowy, nad tym ą robić nie trzeba.

ek, *ſ. f.* czepiec, czepczyk, na- e głowy, odzianie na głowę.

, *ſ. n.* pogłowne, podatek na ego nałożony, *iako by na*, gło- adzego, geben müſſen, muſieć pogłowne, ausſchreiben, pogło- nałożyć, pogłowne na głowy iſać, naznaczyć.

dmeide, *ſ. n.* kleynoty na gło- ſtroy z kamieni drogich na e.

ſſen, *ſ. n.* poduſzka pod głowy, ſzka pod głowę.

aſter, *ſ. n.* plaſter na głowę; das ſt iſt, ktory nic nie pomaga.

ſen, *ſ. n.* łupanie w głowie.

ſeier, *ſ. m.* kſef na głowę, odzia- a głowę, zasłona na twarz.

mer, *ſ. m.* bol głowy, bolenie głowy, auf einer Seite des Hauptes, bolenie głowy po iedney ſtronie, gdy kogo tylko iedna połowa głowy boli.

Kopfſchmuck, *ſ. m.* ſtroy na głowę.

Kopfſteuer, *ſ. f.* pogłowne, pogłowny podatek, pogłowna danina, ausſchreiben, pogłowne rozpiſać, naznaczyć, nałożyć.

Kopfſteuer-Einnehmer, *ſ. m.* poborca do pogłownego, piſarz pogłownego.

Kopfweh, *ſ. n.* bolenie głowy, bol głowy, chorowanie na głowę.

Koppel, *ſ. f.* ſkora, *złączka*, od złączenia ſednego z drugim.

Koppeln, *v. a.* ſkorować, łączyć, złączać, parzyć, w parę łączyć, w parę połączyć.

Koppelung, *ſ. f.* łączenie, złączenie, parzenie, w parę łączenie.

Koppenhagen, *n. pr. n.* Kopenhaga, miaſto ſtolica Kroleſtwa Duńſkiego, *potoc.* Hafnia.

Korb, *ſ. m.* koſz, koſzyk; wie man ihn braucht zur Erndte, iakiego zażywaią przy żniwie, zum Futter, do dawania ieść, bydletom, opałka, Korb voller Steine, koſz pełny kamieni, opałka pełna kamieni, die Aehren in den Korb thun, kłoſy, kłuſki do koſza kłaść, zbierać, in Körben auf die Tenne tragen, w koſzach na boiowiſko nosić; zum Durchſeihen, przetak do chędożenia, do przeſiewania einen Hund in einem Korbe über die Mauer herunter laſſen, pſa iakiego w koſzu przez mur zpuścić na dol, Vogel in die Körbe ſperren, ptaki w koſze władzać; *potyni*, den Wein und der gleichen durchlauffen zu laſſen, do przecedzania wina y innych podobnych rzeczy, *także nazywa ſię*, koſz, koſzyk, von Weiden-Schwippen, z prętow wierzbowych; Brod und dergleichen darin aufzutragen, do noſzenia chleba y podobnych rzeczy, takie nazywa ſię koſz, Körbe aus Weidenzehnen machen, koſze, koſzyki robić, z pręcia wierzbowego. Korb bekommen, kriegen, znaczy, nic nie uprosić, nic nie wſkurać, w ſwoiey prożbie, w ſwoim intereſie, er hat den Korb bekommen nic nie wſkurał, nie uprosił, odmowili mu: im Heurathen, rozwod uczynić, rozwieść ſię z żoną, z wężem, *ale to proſta mowa w Niemieckim.*

Korbmacher, *ſ. m.* koſzorobotnik.

Korbmacherin, *ſ. f.* koſzorobotnika, pani koſzorobotnika.

Korb-

Korbträger, *ſ. m.* koſzonoſnik, koſzodźwigacz; ſtarker, mocny.

Korbträgerinn, *ſ. f.* koſzarka, co koſz noſi co z koſzem chodzi.

Korn *ſ. n.* Saamenkorn u. d. g. ziarno, naſienie; dichtes, twarde; feſtes, tęgie; das aus der Ähre geſtoßen iſt, ktore z kłoſa wymłocone wytrzącone; das aus den dürren Ähren fällt, ktore z ſuchich kłoſow wypada; das auswendig weißlicht, inwendig aber ganz weiß iſt, ktore powierzchu białawe tylko ieſt, ale we śrzodku wcale białe; taubes, prożne, die Ameiſen haben ihm im Schlafe Waitzenkörner ins Maul getragen, mrowki iemu śpiącemu nanoſiły w uſta przęnicanych ziarn, einen Haufen machen, indem man nur ein Korn darzu thut, iedno tylko ziarno przyłożywſzy kupę zrobić, Weihrauchkorn, ziarnokadzidła, *znaczy także ogołem*, zboże każde; Getraide, als Roggen, Waitzen u. d. g. zuſammen, iako to zyto, przenicę, ięczmień, razem wſzyſtko ogolnie; inſonderheit Roggen, *wſzczegulności znaczy*, żyto, żytnia mąkę.

Kornähre, *ſ. f.* kłoś zboża; reiffe, doſtały, dozrtały; die Körner fallen läßt, z ktorego ziarna wypadaią; die kleine Spalzen hat, ktory nie ma żadnych ości, na ktorym żadnych ości niemaſz; leere, taube, prożny, czczy, w ktorym nic nie maſz; volle, gute, pełny, dobry kłos; dünne, rzadki; von Ähren, z kłoſow; Kranz von Ähren, wieniec z kłoſow; *Przeſtr.* kłos iſt eigentlich die ganze Ähre, aber nur die Spalzen an derſelben heiſſen: ości, plewy, iako to plewa; der Schoßbalg, plewka; das Bälglein, worin ein jedes Körnchen ſteckt, w ktorey każde ziarneczko ſiedzi, łuſzczka.

Kornährenfiſch, *ſ. m.* ſ. Ährenfiſch.

Kornblume, *ſ. f.* bławat, kwiatek błękitny, w żyſie zawſze rośnie, blau wie Kornblumen, bławatny, bławatnego koloru.

Kornboden, *ſ. m.* piętro na zboże, albo ſzpiklerz, gorka, gora na zboż; der in der Höhe iſt, ktora wyſoko ieſt, albo ktory; den der Oſt- und Nordwind durchſtreichet, ktory wſchodny y pułnocny wiatr przedyma; wohin keine feuchte Luft kommt, dokąd wilgotne powietrze nic nie dochodzi, voller Kornböden, pełny ſzpiklerz zboża, pełna gora zboża, den Waitzen auf die Kornböden ſchütten, zboż ſzpieklerz ſypać, na gorę ſypać.

Kornbrand, *ſ. m.* izba na zboże, na niektore zboża, iako to ma nice.

Kornerndte, *ſ. f.* żniwa, żniwo, zboża, zbior z pol, zbieranie zb

Kornfuhre, *ſ. f.* fura na zboże, żenia zboża, den Städten Kor anſetzen, ausſchreiben, fury do nia zboża na miaſta narzucić, ſtom naznaczyć.

Korngabel, *ſ. f.* widły do zboż dania, doſnopow wrzucania.

Korngarbe, *ſ. f.* ſnop zboża, zboża, zboże w ſnopek wiąz

Korngeld, *ſ. n.* ziarno złota, ob na złota.

Kornhalm, *ſ. m.* dźbło, zdźbło ma; dürrer, ſuche, ſucha; licher, kruche, krucha; kolankowate, kolankowata.

Kornhandel, *ſ. m.* handel zboż del na zboże, handlowanie Kornhandel treiben, handel prowadzić, zbożny handel

Kornhändler, *ſ. m.* zbożowy zbożem handluiący; der Haufen Korn aufgeſchüttet ſrogie kupy zboża naſypował rego kupami zboże na przed ktory ma na przedaż wielk zboża.

Kornhaus, *ſ. n.* ſzpiklerz, nie y chowanie zboża, śpikrz, ſpiekrz.

Kornherr, *ſ. m.* dozorca zboża, ry ma dozor, ſzpiklerzow, now publicznych.

Kornhülſe, *ſ. f.* łuſzczka, ktorey ziarko ieſt ſchowane łuska.

Kornjude, *ſ. m.* ſkupień zboż zboża, aby go potym iak przedował.

Kornkaſten, *ſ. m.* komora na zbo fiek na zboże, przegroda w ſpichlerzu.

Kornkuchen, *ſ. m.* placki, placuſz rożki, pierogi, pierohy, pier

Kornland, *ſ. n.* pole na zboże, zboże, grunt, na ktorym rodzi.

Kornmangel, *ſ. m.* niedoſtatek ciężko o zboże, bardzo mało

Kornmarkt, *ſ. m.* zbożny rynek na ktorym zboże na przedaż

Kornmaaß, *ſ. n.* miara, ktorą zboże

ią. korzec, korczyk, pułmiarek, ...a.
...esser, *s. n.* miernik zboża, od...rnik zboża, ten co zboże mierzy.
...ilbe, *s. f.* Kornwurm, robak w ...tu, *nazywa się*, wołek.
...ck, *s. m.* worek na zboże, worek ...zboża, worek, w ktory zboże ...ą.
...mmler, *s. m.* Fouragierer, zboż ...erca, ten ktory zboże wybiera ...udzi.
...äzer, *s. m.* szacownik, taksarz, ...a, po czemu ma być kupowane.
...aufel, *s. f.* szufla do zboża, kto...boże wieią, sybią do miary.
...reiber, *s. m* pisarz zbożowy, pi...rowentowy, co zboża w reiestr ...ie.
...winge, *s. f.* wieiaczka, wieio... szufla, ktorą, zboże rzucaią, ...go.
..., *s. n.* zboża rzeszoto.
...cher, *s. m.* spiklerz na chowa... zboża, spikrz na zsypki zboża.
...ub, *s. m.* zboża proch, kurz.
...iche, *s. f.* strychlec, do strycho... zboża, rownania, z krajami, ...
...nne, *s. f.* opałka, w ktorą zboże ... w ktorey także ziarno opa... plew.
...ck, *s. f.* wyka w zbożu, rodzay ...ego grożku, w życie y w gro... się znayduie.
...m, *s. m.* s. Kornmilbe.
...mlein, *s. n.* robak w zbożu, ...k, wołeczek, zboże toczący y ...y.
...rer, *s. m.* zbożowy zwoźnik, ...y zboż, *iakoby wytyczny.*
... *to co:* Lebensunterhalt, iadło, ...nie, stoł, pożywienie, wyży...e: dürre, suche iadło, suche ...ie; gemeine, pospolite; reich... viehische, menschliche, bogate, ..., bydlęce, ludzkie iadło, lu... wyżywienie; nöthige, tägliche, ...de, potrzebne, powszednie, co...ne, zdrowe; mäßige, geringe, ...erne, cienkie; königliche, aus...ibte, herrliche, krolewski, wy...y, pański stoł, einem die Kost ...n, stoł komu dawać, iedzenie, ...wienie komu dawać, mit gerin...m Leben erhalten, małym iedze... życie swoie utrzymywać, durch, mit etwas die Kost suchen, przez co, albo czym szukać pożywienia, wyżywienia, einem die tägliche entziehen, komu kodciennego kosztu, uymować. bei einer Kost bleiben, zawsze mieć iednakowy stoł, iednakie iadło, iednakie iedzenie, iednaki *wikt.*

Kostbar, *adj.* kosztowny, drogi, kostbares Kleid, kosztowna suknia, droga suknia, Pferd verlieren, kosztownego konia, drugiego konia stracić, zgubić, kostbare Gärten ankaufen, drogich ogrodow nakupować, ich habe ein kostbareres Kleid, als du, ia mam kosztownieysze snknie, droższe szaty, niżeli ty. kostbare Mahlzeit, kosztowna wieczerza droga wieczerza.

Kostbar, *adv.* drogo, kosztownie, z kosztem, z kosztem wielkim, gestochene, oder gearbeitete Gefäße kosztownie wyżynane, wyrabione naczynia, kostbarer bauen, kosztowniey, drożey budować.

Kostbarkeit, *s. m.* kosztowność, drogość; eines Ringes, iakiego pierścienia, kostbare Dinge, drogie rzeczy, kosztowne rzeczy, droga rzecz, kosztowna rzecz.

Kostbarlich, *adv.* kosztownie, drogo, sich kleiden, kosztownie, drogo się stroić.

Kosten, *v. a.* kosztować, zkosztować, *to co*, versuchen, probować, wie es schmeckt, das Wasser kosten. wody kosztować, den neuen Wein, nowego wina kosztować, ein Faß, z beczki, w beczce kosztować. das Brodt und Getränke, chleba y trunku, einen Becher, z iakiego puharu; noch einmal, ieszcze raz zkosztować; 2) *powtore znaczy*, kosten, kosztować, *to co*, wiele warte, co iest, po czemu co przedaie się, *to co*, verkauft werden, zu stehen kommen, fast um die Hälfte weniger kostet es, prawie połową mniey to kosztuie, das Schiff wird dich nichts kosten, okręt nie będzie cię nie kostował, nicht so viel, nie tak wiele kosztować; so viel, tak wiele, einen sechs tausend, kogo kosztować sześć tysięcy, es mag kosten, was es will, niech co chce kosztuie, der Scheffel Waitzen kostet sieben Thaler, szufla przenicy kosztuie siedm talerow, der Scheffel Roggen hat einen Thaler gekostet, szufla żyta kosztowała talar, es kostet viel Mühe, kosztuie to wiele

le pracy, wiele fatygi, der Sieg hat sie viel gekostet, zwycięstwo wiele ich krwi kosztowało, viel Geld kosten, wiele pieniędzy kosztować.

Kosten, das, *s. n.* kosztowanie, ustami, zkosztowanie, zakosztowanie.

Kosten, die, *s. n. pl.* koszta, *te.* wydatki pieniężne na co, nakład pieniężny.

Kostfrei, *adj.* der nichts für sein Essen und Trinken geben darf, wolny od kosztu ktory nic nie daie za iadło y napoy, ktorego ieść y pić nic nie kosztuie, *powtore znaczy*, tego; der andern gern zu essen und zu trinken giebt, ktory rad drugim darmo ieść y pić daie.

Gastfreiheit, *s. f.* wolność od kosztu; da man nichts für die Kost geben darf, gdy nie trzeba ieść y pić płacić, er hat solche Kostfreiheit, on ma taką wolność od kosztu.

Kostgänger, *s. m.* stołownik, *konwiktor*, Kostgänger halten, stołownikow, *konwiktorow*, trzymać, eines Kostgänger seyn, być czyim stołownikiem, *konwiktorem*, eines werden, stoł naięty u kogo mieć.

Kostgeld, *s. n.* pieniądze za stoł, pieniądze za konwikt.

Kostung, *s. f.* koszt, kosztowanie, pieniądze co wychodzą na co.

Koth, *s. m.* błoto, mit Kothe spielen, błotem igrać, darin stecken, w błocie tkwić, w błocie uwiąznąć, w błocie ulgnąć, w błoto wrzucić, aus Kothe gemacht, z błota zrobiony, sich mit dem ganzen Leibe darin wälzen, walać się całym sobą w błocie. Koth zusammen schaufeln, razem błoto zgarnować na kupę, einen darin herum wälzen, kogo w błocie walać, tarać. Koth stinkt, błoto śmierdzi, einen damit beschmieren, kogo błotem skalać, mit Kothe beschmieret, błotem skalany, aus demselben herausziehen, z błota wyciągnać, im Kothe liegen, w błocie leżeć, dünner Koth, kałuża, rzadkie wodniste błoto, einen mit Kothe werfen, na kogo błotem rzucać, das im Kothe lebt und erzogen wird, co w błocie żyie y w błocie się chową, błotny, mit Kothe beschmieren, błotem oblepić, błotem usamarować, zasmarować.

Kothicht, *adj.* błotnisty, błotny, kothichte Hure, błotna, błotnista kurwa, Sache, kothichter Handel, *błotna rzecz, to iest*, ladaiaka, nikczemna, kothichte Erde, błotna ziemia, Sau, b[illegible] świnia, Sache, błotne iezioro, [illegible] błotem zwalane nogi.

Köthlache, *s. f.* błotniste iezioro, b[illegible] iezioro, błotne gopło, bł[illegible] gopło.

Kotze, *s. f.* dicke Decke, koc, grub[illegible] smate wełniane odzienie, [illegible] Kotze eingewickelt, w koc obw[illegible] uwiniony; die auf beiden Seiten [illegible] oder zotticht ist, ktory na ob[illegible] strony iest kosmaty, kudłat[illegible] eine dergleichen weichen schlaf[illegible] takim miętkim kocu sypiać [illegible] und breite, długi y szeroki k[illegible]

Krachen, *v. n.* grzmotać, trzaskać, [illegible] huk, puk, sztuk czynić, [illegible] grzmot.

Krachen, das, *s. n.* grzmotanie, [illegible] skanie, trzask, huk; der Ha[illegible] gehöret, trzaskanie o domach [illegible] chać, huk domow słychać, [illegible] cych, lecących.

Krachend, *adj. et part.* grzm[illegible] trzaskaiący, gromiący, hucz[illegible] czyniący.

Krachend, *adv.* z grzmotem, [illegible] taniem, z gromem, z huk[illegible] kiem, sztukiem.

Krachstein, *s. m.* s. Krapfstein.

Kracke, *s. f.* elendes Pferd, szkap[illegible] pina, szkapsko, marha, [illegible] marszysko.

Krackstein, *s. m.* kamień, der [illegible] in die Mauer legen, rzędem [illegible] nie w mur układać, w mur[illegible] porządkiem, kamienie, Kra[illegible] der Baukunst, aus einer M[illegible] vorragender Stein, der etwa[illegible] muß, *w budowniczey sztuce*, [illegible] wydany wychodzący kamień, [illegible] ma co dźwigać, *pofr.* con[illegible] beau, *z Niem.* krokszty[illegible]

Kraft, *s. f.* moc, siła, tęgość; [illegible] dringliche, przenikaiący; [illegible] gewisse, feurige, niebieska, [illegible] ognista moc; schwache, ung[illegible] besondere, słaba, nie podeb[illegible] wiary, osobliwa; wunderbar[illegible] liche, dziwna, noturalna, przy[illegible] na, wrodzona; sehr gering, [illegible] nikczemna, własna, Kraft ein[illegible] ges erlangen, mocy nabyć [illegible] rzeczy, große Kraft haben, [illegible] mieć moc; siłę, die Kraft ist [illegible] selben, moc iest w tym samym [illegible] größere haben, abzuhalten, mie[illegible] kszą siłę do wstrzymania, do [illegible] mania, die Kraft des Gifts an [illegible]

…obieren, mocy trucizny probować
…kim, cines Dinges ſehen, moc ia-
…iey rzeczy widzieć, Kraft und Na-
…einer Sache erweiſen, moc y rod
…kiey rzeczy pokazać, die Kraft ge-
…n, moc dać, benehmen, moc, ſiłę,
…gość, odiąć, alle menſchliche anwen-
…n, wſzyſtkie ludzkie ſiły obrocić,
…afft und Stärke, moc y ſiłność,
…y mocność; der Jugend, mło-
…erzy; des Gemüthes, umysłu, die
…ift geben, żywości dodać, haben,
…c, ſiłę mieć, Kräfte, *plur.* ſiły;
…ache, słabe; übrige, unverſehrte,
…nie, nienaruſzone, nietykane,
…e Kräfte worin üben, ſwoie ſiły
…rym ćwiczyć, die Kräfte haben,
…ć ſiły; es im Fechten darauf an-
…men laſſen, dobyć ſił, w potyka-
…ię, w bitwie, ſiłami nadrabiać,
Kräfte an einander probieren, ſił
…bować na ſobie ieden y drugim,
…at nicht mehr ſo viel Kräfte, daß
…ſtehen kann, on nie na więcey
…ił, aby mogł wytrzymać, ſich
…r verſichert wiſſen, znać ſię na
…ch ſiłach, ſich auf ſeine verlaſſen,
…rzać ſię, ſpuścić ſię na ſwoie
…ie lange man noch bei Kräften iſt,
…ieſzcze przy ſiłach ſą, zu Kräf-
…kommen, do ſił przychodzić, do
…rzyść. es einem daran zuvor thun,
…przewyższać ſiłami, mocniey-
…ć być od kogo, ein Mann von
…en, człowiek wielkiey ſiły, czło-
…k wielkich ſił, wielkiey ſiły, ſich
…den bemühen, ſtarać ſię wſzel-
…ſiłami, die Kräfte entgehen mir,
…mię odſtępuią, nicht nur mit den
…ren des Leibes, ſondern auch des
…thes werden groſſe Dinge ge-
…nie ſiłami ciała, ale ſiłami ro-
…e wielkie rzeczy dzieią ſię, es
…errichten, wie es ſeine Kräfte
…, co czynić tyle, ile ſiły wy-
…ią, die Kräfte verlieren, von
…ten kommen, ſiły utracić, z ſił
…, die Kräfte wieder bekommen,
…u ſił nabywać, alle in einer Sa-
…nspannen, wſzyſtkich ſił w ia-
…rzeczy dobywać, zaprzać ſię
…ſtkiemi ſiłami do iakiey rzeczy,
…l einer Gemüthskräfte hat, iak
…e kto ma ſił w umyśle ſwoim,
…llen Kräften etwas melden, wſzy-
…mi ſiłami chronić ſię czego, bro-
…zego, ſeine Kräfte noch beiſam-
…haben, ſwoie ſiły ieſzcze mieć
…w kryſie, Kraft ſeines Amtes,
mocą ſwoiego urzędu, Kraft des Ge-
ſetzes, mocą ſwoiego prawa, Kraft
des Teſtamentes, mocą ſwoiego
wieku.

Kräftig, *adj.* mocny, ſkuteczny; recht zu leben, do dobrego życia ſkuteczny, pomocny, pomagaiący, kräftiges Arzneimittel, ſkuteczne, pomocne lekarſtwo, kräftiges Gift, ſkuteczna, mocna trucizna. Mittel, ſkuteczny śrzodek, ſkuteczny ſpoſob.

Kräftig, *adv.* ſkutecznie, pomocno, ze ſkutkiem, z pomocą.

Kräftigung, *ſ. f.* Kraftgebung, ſkuteczność, mocność.

Kraftlos, *adj.* mdły, wątły, bezſilny, bez ſiły, bez mocy, kraftlos ſeyn, być bez mocy, bez ſił, wątłym, mdłym, werden, mdleć, omdlewać, kiedy komu, mdło ieſt, gdy kogo słabość bierze, einen machen, kogo z ſił wyniſzczyć, w ſiłach osłabić kogo, wyſilić kogo, zwątlić ſiły czyie, wyczerpać z kogo ſiły.

Kraftlos, *adv.* mdło, wątło, słabo, ze słabością, z omdlewaniem. nie mocno nie ſilno, bez mocy, bez ſił.

Kraftloſigkeit, *ſ. f.* słabość, wątłość, mdłość, omdlałość, zpadnienie z ſił, opadnienie ſił.

Kraftmehl, *ſ. n.* mączka, krochmal, mit Kraftmehle anmachen, zurichten, krochmalić, ukrochmalić. krochmalu dodać, do czego, w krochmalu prać, moczyć.

Kraftmehleſſen, *ſ. n.* Suppe, mączka, iedzenie z niey pewne, polewka z mączki.

Kragen, *ſ. m.* Halsband, *ſ. n.* kołmierz; Einfaſſung eines Rocks oben herum, kołmierz u ſukni, zebranie ſukni u gory w koło kołmierzem, obſzycie ſukni kołmierzem; 2) der Kropf, Schlund, garło, gardziel, Kragen füllen, gardziel natkać, napełnić.

Kragſtein, *ſ. m.* ſ. Krackſtein.

Krähe, *ſ. f.* ein Vogel, *ptak nie iaki bardzo pospolity*, wrota, kleine, mała wrona, wronka, ſchreien wie eine Krähe, wrzeſzczeć iak wrona.

Krähen, *v. n.* piać, wie ein Hahn ſchreien, iak kogut piać, der Hahn fängt an zu krähen, kogut zaczyna piać, der Hahn krähet gern, kogut rad pieie.

Krähen, das, *ſ. n.* pienie. pianie; des Hahns, koguta, pienie kogucie, pianie koguta.

Kralle, *ſ. f.* kopyto. ſzpona pazur, einſchlagen, kopytem uderzyć, ſzpo-

ną; pazurem pochwycić, pazurem, szponą zaiąć, zawadzić.

Krällen, *v. a.* pazurami zdrapać, drapać, podrapać, zkaliczyć, pokaliczyć.

Kram, *s. m.* kram, rzeczy na przeday, drobiazg iakiego towaru przedayny, nicht in eines dienen, nie znać się do czyiego kramu, nie być komu do ręki, nie zdać się.

Kramen, *v. n.* kupczyć, przekupować, kram mieć, kram trzymać, w kramie siedzieć.

Kramer, *s. m.* Krämer, kramarz, przekupień kram maiący, w kramie przedaiący, kramem zarabiaiący; armer, ubogi: der nicht viel Waare hat, ktory nie ma wiele towaru, der auf den Jahrmärkten herumzieht, kramarz, ktory po iarmarkach ieździ, chodzi, ktory się po iarmarkach włoczy, ktory z iarmarku na iarmark się wlecze, der allerhand Bagatelle und Lapperei verkauft, ktory rozmaite fraszki y drobiazgi przedaie; schlechter, prosty kramarz; der mit einem sehr geringen Gewinne zufrieden ist, ktory y naymnieyszym zarobeczkiem, iakim takim zarobkiem się kontentuie.

Krämerbude, *s. f.* kram, buda, na przedayne drobiazgi, drewniana komorka do przedawania.

Krämerei, *s. f.* kramarstwo, przedawanie, kupczenie; mit dem Rechte, prawami kupczenie, mit etwas Krämerei treiben, kramarstwem się bawić, kramem się bawić, kram mieć.

Kramergewicht, *s. n.* waga kramarska, waga, na ktorą po kramach ważą rożny towar.

Kramerjunge, *s. m.* chłopiec kramny, kramarczyk, chłopiec w kramie służący.

Krametsvogel, *s. m.* iemiołucha, często z kwiezołami ieden żyt ma.

Kramladen, *s. m.* kramnica, kramarnia, gdzie towar iest na przeday wyłożony

Krampf, *s. m.* eine Krankheit, *choroba pewna*, kurcz, wider den Krampf helfen, przeciwko kurczowi pomagać, na kurcz leczyć, ihn haben, kurcz mieć, kurz miewać, der ihn hat, ten ktory kurcz miewa.

Krampfader, *s. f.* żyła nabrzmiała *albo* nabiegła, żyła napuchła, einem dieselbe lassen, z takowey żyły krew puścić, die Männer haben sie allein auf den Beinen, męszczyzny maią takowe nabiegłe żyły ale tylko w [illegible] gach, kleine, żyłka mała tak[illegible] voller Krampfadern, pełny na[illegible] głych, nabrzmiałych, żył.

Krampfäderchen, *s. n.* żyłka oc[illegible] żyłka nabrzmiała, żyłka nabie[illegible]

Krampfadericht, *adj.* ten co ma [illegible] głe, nabrzmiałe żyły.

Krampffisch, *s. m.* drętwik, [illegible] ryba morska, od ktorey uką[illegible] drętwieię ciało.

Krampficht, *adj.* ten cokurz często [illegible] pi, co kurcz ustawicznie miew[illegible] kurcz chory.

Krank, *adj. et s.* chory; an einer [illegible] ren Krankheit, na ciężką ch[illegible] krank am Gemüthe, na umyśle [illegible] ry; am Leibe, na ciele chory [illegible] krank, nieco chory, der Kran[illegible] gesund, chory, przychodzi [illegible] wia, zdrowieię, den Arzt zu [illegible] len, lekarza zprowadzić do ch[illegible] der Kranke wird dem Arzte anv[illegible] chory iest medykowi oddany [illegible] czony, Mittel für die krank[illegible] blik, lekarstwo dla chorey rze[illegible] spolitey, krank seyn, być [illegible] sehr schwerlich, bardzo cięż[illegible] chorym; nicht sehr überhin, [illegible] dzo być chorym, tak z lek[illegible] fährlich seyn, niebezpiecznie [illegible] rym, einen Tag seyn, ieden [illegible] chorym, sehr und lange, bar[illegible] długe być chorym; alle Ja[illegible] rok, każdego roku chorow[illegible] an krank seyn, chorować [illegible] krank werden, zachorować, roz[illegible] wać się, er ist krank, on iest [illegible] vor Bekümmerniß, z turbacyi [illegible] potu, z frasunku chorym iest [illegible] krank stellen, udawać się chor[illegible] kazywać się chorym, zmyślać [illegible] rym, es sind ihrer viele [illegible] wiele ich iest na to chorych [illegible] machen, kogo chory nabawić [illegible] roby przyprowadzić, o chorob[illegible] prawić.

Kränkeln, *v. n.* chorzeć, chory[illegible] bardziey być, co raz bardzie[illegible] wać się chorowitym.

Kränken, *v. a.* żal, boleść spr[illegible] einen, żal komu sprawić, [illegible] wać się, smucić się, turbow[illegible]

Krankenhaus, *s. n.* szpital na [illegible] dom na chorych, gospoda ch[illegible]

Krankenstube, *s. f.* izba dla ch[illegible] chorownia, chorowalnia, [illegible]

Krankenwärter, *s. m.* doglądać [illegible]

h, usługuiący chorym, maiący
anie o chorych.
heit, *s. f.* choroba; schwere, un-
bare, große, cieżka, nieuleczona,
wierige und an deren Cur man
ifelt, długa y o ktorey uleczeniu
atpiewaią; verhaßte, vermeintli-
freiwillig zugezogene, przykra,
emana, dobrowolnie zaciągnio-
dostana; schädliche, harte, tödliche,
dliwe, mocna, śmiertelna; ge-
liche, zunehmende, stete, anhal-
e, niebezpieczna, wzmagaiąca
nieustanna, nieustaiąca; abneh-
te, folguiąca, wolnieiąca, anstek-
e, zaraza, zaraśliwa; deren Ur-
t man nicht aussinnen kann, kto-
przyczyny nie można się domy-
; heftige, tęga; größer geworde-
ktora się większą stała; des Lei-
ciała; der Augen, oczow, der
uer schweren laboriret, ktory na
ką chorobę iaką choruię, ein mit
ntheit behafteter Leib, ciało, cho-
iaką nagabane, die Krankheit ist
h diese Sache curiret worden, tą
ą choroba była uzdrowiona,
die Leute desto heftiger an, cho-
tym mocniey napada ludzi, eine
rliche Cur wider eine anstellen,
ezbieczną kuracyą iakiey cho-
czynić, in eine gefährliche fallen,
iebezpieczną wpaść chorobę, von
genesen, być uzdrowionym z
ey choroby, von ihr curiret wer-
z choroby być uleczonym, sie
ehen, chorobę przerwać, cho-
ę wytrzymać, an einer mit einan-
liegen, na iedną chorobę z dru-
chorować leżeć, mit einer tödt-
n behaftet seyn, śmiertelną cho-
być złożonym, sie nimmt zu,
oba się wzmaga, choroba co raz
ocnieysza, nimmt ab, choroba
ieie, folguie, die Beschaffenheit
en errathen, własność, istność
by zgadnąć, na to co cho-
iest natrafić, sie hat ihn auf-
n, er ist daran gestorben, cho-
o zgubiła, on na tę chorobę
mit ihr befallen werden, cho-
pada, chorobą być złozonym,
rselben entschütten, otrząsnąć
choroby, z trząsnąć z siebie
ę, sie entsteht, wenn das Ge-
rderbt ist, choroba pochodzi
gdy się krew zepsuie; aus
emüthsunruhen, z niespokoy-
z troskliwości umysłu, sie hat
ihn unversehens überfallen choroba go
niespodzianie napadła, die Krankheit
der Blase findet sich, choroba w ma-
cherzynie, w pęcherzu, znayduie się,
von derselben verhindert werden, od
choroby mieć przeszkodę, sie hat die
ganze Gegend eingenommen, choroba
całą okolicę zaięła, zaraziła, einer
Krankheit abhelfen, sie curiren, po-
moc na iaką chorobę uzdrowić, u-
korować chorobę, der wegen seiner
langen gar schwach auf den Füßen ist,
ktory dla swoiey długiey choroby,
bardzo słaby w nogach iest, mit ei-
ner langwierigen behaftet seyn, długą
chorobą być złożonym, być napasto-
wanym, die Heftigkeit derselben hat
ihn geschwind von allen Kräften ge-
bracht, tegość y moc choroby wyzuła
go ze wszystkich sił. Gottes Zorn hat
die Stadt mit Krankheit heimgesucht,
gniew boży miasto chorobą nawie-
dził, sie hat unter dem Pöbel grassirt,
choroba niedzy pospolstwem, wiele
ludzi wymorzyła, die Sache ist mehr
zur langwierigen, als tödtlichen ausge-
schlagen, rzecz wyszła bardziey na dłu-
gie bardzo choroby, niżeli na śmier-
telne, sie hat nachgelassen, choroba
zwolniała, zfolgowała, opuściła,
der Gestank der todten Körper hat die-
selbe ausgebreitet, fetor z strupow
chorobę rozszerzył, sie wird weder
schlimmer, noch besser, choroba ani
gorsza, ani wolnieysza, tak iak była,
za wsze iednakowa, sie läßt sich zur
Gesundheit an, choroba ma się ku
zdrowiu, wychodzi z choroby: tobet,
przyciska, napiera choroba, gorę co
raz większa bierze; steht stille, uspo-
koiła się trochę; fängt an, poczyna
się; wechselt ab, odmienia się.

Kranich, *s. m.* ein Vogel, żoraw, *ptak pewny*, schreien wie ein Kranich, krzyczeć iak żoraw.

Kränklich, *adj.* chory, chorowity, kränklicher Leib, chorowite ciało, Knecht, chorowity sługa, kränklich seyn, być chorowitym, mieć słabe zdrowie.

Kränkung, *s. f.* żal umysłu, żal na sercu, smutek, utrapienie.

Kranz, *s. m.* wieniec, der einen Kranz auf hat, ktory ma wieniec na głowie, ktory w wieńcu chodzi, einen von Blumen machen, wieniec z kwiatow zrobić, von Lorbern, wieniec laurowy; von Oelzweigen, z oliwney gałązki; von Rosen, rożowy, von Myrten, mirtowy, von Pappeln, to-

polowy, einen tragen, wieniec nosić, ablegen, wieniec złożyć, einen von Aehren aufhaben, mieć wieniec na głowie z kłosow; aufsetzen, wieniec na głowę włożyć. von Laube aufhaben, mieć z gałązek wieniec, zu den Kränzen gehörig, do wieńca należący; *adj.* wieńcowy; dergleichen Kraut, wieńcowe ziele, kleiner Kranz, mały wieniec, wionek, wieniuszek; an den Säulen in der Baukunst, na kolumnach *w architekturze*, koronka; *połac.* coronix, *ale y po Polku, mogłby nazywać*, wionek.

Kranzblumen, *s. f. pl.* wieńce, z kwiecia, z kwiatow uwite, robione.

Kränzfrau, *s. f.* wieńce wiiąca y przedaiąca kobieta.

Kränzgen, *s. n.* wionek, wieniuszek, gebackenes, obażanek, Kränzgen guter Freunde im Schmausen, bukiet na bankiet między przyiaciołmi, Kränzgen geben, bukiet trzymać ochotę sprawiać.

Kränzlein, *s. n.* wieniuszek; von Rosen, z roż; von verschiedenen Blumen, z rożnych kwiatow.

Kranzleiste, *s. f.* koronka, an einem Hauptgesimse, na nayprzednieyszym gzymsie.

Kranzmacher, *s. m.* wieńcowiiacz, wieńcowity, ten, co wieńce wiie, wieńce robi, wionki, wieniuszki wiie.

Kranzmacherinn, *s. f.* wieńcowiika, ta, co wieńce, wieniuszki wiie, wionki robi.

Kranzreif, *s. m.* obłęk, nakrztałt wionka, rysowany, albo malowany.

Krapfstein, *s. m.* Krachstein, *s. m.* kamień z muru wychodzący y co utrzymuiący na sobie.

Kraspeln, *v. n.* knorpeln, trzask czynić, chrupotać klekotać, turczeć, turkotać.

Kratte, *s. f.* Gegitter, Gatter, krata, lassy.

Kratzbeeren, *s. f. pl.* morwa leśna, płonka morwowa leśna, owoc.

Kratzbeerstaude, *s. f.* morwa leśna, płonka morwowa leśna, drzewo.

Kratzbürste, *s. f.* miotła, ze szczeci robiona szczotka, miotełka ze szczeciny do wycierania, szczotka, szczoteczka drotowa.

Krätze, *s. f.* eine Krankheit, świerzb, *choroba pewna*, tödtliche, śmiertelny świerzb: geringe, nie wielki, mały; alte, stary höret ganz auf, wcale ustaie; kömmt zu gewisser Zeit wieder, znowu pewnego czasu wraca się; je rauher und juckender sie ist, je schwerer kann sie curirt werden, im chr[illegible] pawszy y bardziey świedzący [illegible] trudnieyszy do uleczenia, [illegible] Krätze ist die Diät nöthig, w świerzbach dyeta iest potrzebna; gute [illegible] nei zur angehenden seyn, dobry[illegible] lekarstwem na zaczynaiący [illegible] świerzb, alle curiren, cały [illegible] uleczyć, einem, der sie hat, [illegible] ratować tego, ktory świerzb [illegible] Krätze verursachen, świerzb [illegible] wać, świerzb robić; fängt sich [illegible] äußern, świerzby się poczynaią [illegible] rzucać na wierzch die Krätze [illegible] gefallen und die Seuche ist [illegible] andere ausgebreitet worden, [illegible] napadły y zaraza rozszerzyła [illegible] do inszych, Krätze mit Schm[illegible] świerzb z łuszczką, ktora się [illegible] na świerzbie, der sie hat, ktory [illegible] śmierzb, *nazywa się*, świerzb[illegible] na świerzb chory, mowi się, [illegible] ma; die alle Jahre wieder kommt [illegible] ry bo rok się wraca, co [illegible] świerzb, z greckiego, agrya, [illegible] *re znaczy:* was im Feilen und [illegible] chen Arbeit abgeht, co przy p[illegible] niu y w podobney robocie [illegible] dzi trociny, opiłki, od robi[illegible] brobiny.

Kratzen, *v. r. et a.* wycierać, [illegible] im Kopfe, w głowę; sich hinter Ohren, lewą ręką z auchem

Kratzen, das, *s. n.* skrobanie, [illegible] banie się, skrobanie się, [illegible] nie.

Krätzer, *s. m.* 1) Ladestock, [illegible] graycar; 2) saurer Wein, kwaśne [illegible]

Krätzigt, *adj.* świerzbowaty [illegible] maiący, er ist krätzigt [illegible] miał świerzby.

Krätzsalbe, *s. f.* maść na świerzb[illegible] styki na świerzby, do [illegible] świerzbow.

Kratzung, *s. f.* skrobanie, [illegible] się, poskrobanie, skrobanie [illegible]

Krauen, *v. a.* abwischen, abreiben, trzeć, ocierać, skrobać: [illegible] kolana, ein Esel krauet den [illegible] ieden osieł trze, skrobie, dra[illegible] giego.

Krauen, das, *s. n.*, tarcie, [illegible] skrobanie, drapanie.

Kraus, *adj.* kędzierowaty, kędzierowy, pokręcony, krauses [illegible] dzierzawy listek, krause [illegible] dzierzawa grzywa, ein [illegible] etwas kraus, trochę kędzier[illegible]

nie co kędzierzawy, krauſe Haare, ędzierzawe, kędzierowate włoſy, raus machen, kędzierzawie fryſo- ać, w kędziorki zwiiać, włoſy w ędziorki toczyć.

ne, *ſ. f.* kryzy, Halsbinde, hal- uch, kryzowany, w kędziorki zto- ony marſzczony.

ieiſen, *ſ. n.* żelazko do fryſowa- a, do zwiiania włoſow w kędzior- die Haare mit ihm kräuſeln, włó- żelazkiem fryzować, kędziorować.

ichicht, *adj.* kędzierzawy, kręco- *w tym ſamym ſenſie* kräuſelichte abar, kędzierzawa grzywa, kręa grzywa, w ktorey ſię włoſie ęci kräuſelichter Schwanz, kędzie- wy ogon, na ktorym ſię fierc kręa ktorym ſię włoſie kręci, Blatt, ędzierzawy liſtek, kręcony liſtek, enig kräuſelicht, etwas krauſelicht, to kędzierzawy, trochę kędzie- wy, kędzierowaty, kräuſelichte art, kędzierzawe włoſy, w kę- ory zwiiane włoſy, kręcone włó- fryzowane włoſy.

ln, *v. a.* fryzować, kędzierza- , kręcić, w pierſcionki, w kę- orki zwiiać, die Haare, włoſy, einem heißen Eiſen, gorącym że- iem fryzować, zwiiać włos, fryzować ſię, kędzierzawić ſię, ać ſię, zwiiać ſię, *o włoſach ſię* ci

ln, das, *ſ. n.* fryzowanie, kędzie- wienie, zwiianie, kręcenie, to- enie w pierſcionki włoſow.

ſung, *ſ. f.* fryzowanie, ufryzo- anie, zafryzowanie, zwinienie, ęcenie, ztoczenie włoſow.

münze, *ſ. f.* ein Kraut, ziele pe- e, miętka, *wiadome ziołko.*

r Haar, *ſ. n.* kędziorki na Wło- e, włoſy w kędziorki, zwiiane, zone, włos fryzowany.

ſaricht, *adj. et adv.* z włoſami zierzawemi, kędzierowatemi, z em zafryżowanym.

, *ſ. n.* allerhand, ziele, trawa, *w mowiąc.* wildes, den Früchten dliches, dzikie ziele, polom uro- ynym ſzkodzące; welches man t gern nennet, geſchweige ißt, kto- o nawet nikt wymowić niechce, opiero żeby go miał ieść; giftis grünes, iadowite, zielone; dürr friſches, geſundes, ſuche, świeże, we; zeitiges, unzeitiges, angeneh- , wcześne, niewcześne, przyie- mne; welches, hoch aufgeſchoſſenes, miętkie, wyroſłe, ktore w gorę wybiegło; wyſoko; das geſchwind wächſt, ktore prędko rośnie; hartes, ſteches, böſes, gutriechendes, twarde, wyſokie, dobrze pachnące, pięknie; zartes, junges, kruche, młodociane; wächſt nach dem erſten Regen, rośnie po naypierwſzym deſzczu; wächſt nicht mehr, nie rośnie więcey; vers welkt in der Hitze, więdnieie w go- rącu, na upale; wird abgemähet, abges graſet, bywa cięte, podcięte, zfięczone; wird mit Gabeln gewendet, bis es trocken iſt, wipłami bywa przewra- cana trawa poki nie wyſchnie; wird in Bündlein gebunden, bywa w wią- zki, związana; wird eingeführt, by- wa zwożona; wird ausgrottet, geiä- tet, wyrwana, wykorzeniona, wy- pełona bywa; wächſt auf der Wieſe zum Heumachen, rośnie na łące, aby ſiano z niey było; in die Küche zum Eſſen für die Menſchen, do kuchnie, do iedzenia dla ludzi, *nazywa ſie,* zielenina; zartes, rohes, miętka, ſu- rowa; einen mit Kraut abſpeiſen, ko- go zielenina karmić, albo iarzyną zieloną. Kohl, wie er auf den Feldern und in Gärten für die Menſchen und Vieh erbauet wird, kapuſta także, iak rośnie w polu y w ogrodach, dla ludzi y dla bydła, zum Kraute gehö- rig, do ziela, do trawy, do zieleniny, do iarzyny zieloney należący, *adj.* zielenny, iarzynny, trawiany, wie Kraut, iak ziele, iak zielenina, iak iarzyna zielona, iak kapuſta zielona, Kraut und Loth, oder Pulver und Blei, kule y proch, tak ſię nazywaią, Muß iſt ein bitteres Kraut, przynie- wolona wola ieſt to gorzkie ziołko, Geduld iſt ein ſeltenes, cierpliwość ieſt to rzadkie ziołko, wie ins Kraut hinein hauen, iak w kapuſtę rąbać.

Krauteiſen, *ſ. n.* żelazo do ziela, do robienia nim około iarzyny zieloney.

Kräuterbuch, *ſ. n.* zielnik, kſięga o zio- łach, ziołnik, kſięga, w ktorey zio- ła opiſane.

Kräuterfrau, *ſ. f.* zielenniczka, co rożne ziele przedaie, ziołniczka, zieleni- arka.

Kräuterkunſt, *ſ. f.* ziół wiadomość, ziół znanie, znanie ſię na ziołach, na zielu.

Kräuterlehre, *ſ. f.* nauka o ziołach, z greckiego potanika, zielna umieię- tność.

Kräutermann, *ſ. m.* zielennik, ziołnik, zieleniarz, co ſię na ziołach zna, rozumie.

Kräuterwein, *ſ. m.* wino ziołami rożnemi zaprawne, *krotko*, wino z ziołem, z ziołkami.

Krautgarten, *ſ. m.* ogrod na zioła, na iarzynę, na kapuſtę, na zieleninę.

Kräutgen, *ſ. n.* **Kräutlein**, ziołko, zioleczko, maleńkie ziele.

Krauthaupt, *ſ. m.* kapuſta głowiaſta, głowka kapuſty, kapuſta w głowki roſnąca.

Kräuticht, *adj.* zieleniſty, co ma ziol wiele zielny, ziołny.

Kräutler, *ſ. m.* **Kräutermann**, zielennik, ziołnik, zieleniarz, znaiący ſię na ziołach.

Krautmarkt, *ſ. m.* rynek, na ktorym iarzyny, zieleniny, kapuſty, ſałaty przedaią.

Krautſallat, *ſ. m.* ſałata, rożnego gatunku.

Krautſtengel, *ſ. m.* badyl, u ziela, głąbnik, długi, gruby, u iarzyny, u ſałaty.

Krautſtrunk, *ſ. m.* głąb u kapuſty, w ktorym ſię kapuſta, w ziemi trzyma.

Krautwurm, *ſ. m.* gąſka, gąſiennica robak co kapuſtę ziada.

Krebs, *ſ. m.* rak; ans einem Fluſſe, z rzeki, rzeczny; ans dem Meere, z morza, morſki, Krebſe haben acht Füße, raki maią po oſm nog; haben zwei Scheeren mit zackichten Kneipen, po dwie nożyce maią z konczyſtemi cęgami; kriegen rückwärts, w ſpak, w tył chodzą. Krebs gehet die Queere, pokiem y poprzecz chodzi rak, ein gemeiner oder Flußkrebs, poſpolity, albo rzeczny rak; 2) Krebs, eine Krankheit, chorobę *ktora ſię także nazywa po polsku* rak; riechender, śmierdzący, cuchnący; gereinigter und curirter, wyczyſzczony y uleczony, ukurowany; der ein garſtiges Eiter von ſich giebt, z ktorego brzydkie ropiſko dobywa ſię; citerichter, voller Geſchwür, zropiały, pełny otoku; der im Fleiſche unter ſich frißt, ktory ciało w koło ſiebie y pod ſobą żre; freſſender, żrący; entſtehet, robi ſię; frißt nicht weiter, daley ſię nie ſzerzy; frißt weiter, żre co raz daley; verzehret was er einnimmt, wyżera to ciało, ktore zaymuie; wird geſchnitten, wyrzynany bywa, von Krebſe, z raka, *adj.* rakowy, raczy, Geſtank vom Krebſe, cuchnienie ſmrod z raka; der ihn hat, kto go ma, moc ſię o nim, na rak chory, na n choruie.

Krebsaugen, *ſ. n. pl.* racze oczy, oc z rakow wyięte, ktorych na lek ſtwa w aptekach zażywaią.

Krebs-Cirkel, *ſ. m.* am Himmel, zwr obłąg na niebie; *połacinie*, Tro cus cancri.

Krebſen, *v. a.* raki łapać, raki ioz na raki chodzić, na rakach by raki chwytać.

Krebsfreßig, *adj.* rakiem choroba pſuty, zżarty, pożarty, zkaz wany.

Krebsgang, *ſ. m.* gehen, wſpak wſpak ſię cafać, die Sache ſch **Krebsgang**, interes wſpak idzie ſię nazad, *to ieſt*, nie wiedzie ſi powodzi ſię pomyśli.

Krebsgängig, *adj.* wſpak cho wſpak idący, opak chodzący w tył ſię cafaiący.

Krebskrankheit, *ſ. f.* rak choro fährliche, niebezpieczna; to śmiertelna.

Krebsſchale, *ſ. f.* ſkorupka z raka, ſkorupa, rakowa ſkorupa.

Krebsſcheere, *ſ. f.* nożyca racza, u raka, nożycą, czyli z cęga.

Krechzen, *v. n.* dyſzeć, zdyſzeć ſię Laufen, od biegania, od latan

Krechſen, das, *ſ. n.* dyſzenie, nie ſię; von ſtarker Arbeit, o cney roboty.

Krehen, *v. n.* ſ. Krähen.

Kreide, *ſ. f.* kryda, kryta, weiß womit man ſchreibet, biała z ktorą piſzą, mit Kreide be kryta naznaczyć, ein Stückch ka, kawaleczek kryty, mit umgehend, co koło krydy r darz, damit beſtreichen, kryd lić, krydę dać po wierzchu; ſ ſicht, twarz krydą pobielić, beſtrichen, krydą pobielony, grany, wie Kreide, iak kryda, krydy podobny, *adj.* kryd von Kreide, z krydy; *adj.* kry voller Kreide, pełny krydy, kr ſty, krydowy.

Kreiden, *v. a. słowo w słowo:* kryd kredować, krytkować, mit weiß machen, krydą pobielić. powleć: das Geſicht.

Kreidenbude, *ſ. f.* kram krydal ktorym kryda przedawana b kramarza.

Kre

dengrube, *s. f.* doł kredowy, w orym krydę kopią; tiefe, głęboka.
dicht, *adj.* voller Kreide, krydowy, ydowaty, krydziasty, pełny krydy.
, *s. m.* Ring, obod, obwod, obłęk, łąk, obrączka, obręcz, obwodka; ło, okręg; größern und kleinern hen, większy, albo mnieyszy odrywać, prowadzić, die Sterne durchsen ihre Kreise mit großer Geschwinkeit, gwiazdy przebiegaią po oich obłękach, albo swoie obłąki wielką prędkością. Kreis ziehen, łęg prowadzić, robić, koło robić, wod, obod, obwodkę prowadzić, einen treten, einen schließen, ko- stanąć, w koło stanąć, okręgiem ąć, obwodem stanąć, aus demsel- heraustreten, z obłęku, wystą- z koła wyść, z okręgu wykro- um einen mit einer Ruthe einen herumziehen, laską obwod, o- ga, obod, około kogo poprowa- zrobić, zatoczyć, im Kreiße m, w koło, w okrąg, obodem, wodem, was darin herumgeht, ei- machet, co w koło, w obłąg idzie, owy, okolny, okoliczny, halber is, puł koła, puł okręgu: das n halben machet, wie dergleichen co w połowę koła idzie, *nazywa* pułkołowy, pułkolny; nach der- en gemacht, według pułkoła biony. *także* pułkolny, pułkoło- 2) einer der zehen Theile von tschland, iedna z dziesięciu części emiec, *nazywa się po Niemiecku* Kreis, *po Polsku* Okolica, der ndliche, Okolica Westfalska, österreichische, Okolica Rakuska, tryacka.
ken, *v. n.* s. Kreissen.
erinn, *s. f.* s. Kreisserinn.
director, *s. m.* Wielkorządca oko- ny; co całą okolicą zawiaduie.
ürst, *s. m.* Książe Okoliczny, kto- o Okolica iest.
ring, *s. m.* um die Sonne, oder end, koło około słońca, albo księ- ca. *nazywa się* łuna słoneczna, łuna ężyczna.
en, *v. n.* Kreischen, rodzić, po- dzić, urodzić, *toż samo znaczy co* ahren.
erinn, *s. f.* Kreischerinn, rodzica, dząca, porodzaiąca, urodzaiąca.
tag, *s. m.* seymik okoliczny, seymik now iakiey Okolicy.
ns, *n. pr. n.* eine Stadt in Österreich, Krems, miasto w Rakuzach, czyli w Austryi.
Kremsmünster, *n. pr. n.* ein Ort in Österreich, Kremski klasztor, mieysce w Austryi.
Krengel, *s. m.* Brezel, obażanek, *iakoby* obważanek.
Kresse, *s. f.* ein Kraut, *ziele pewne*, nasturcium, *albo* nasturcya, wilde, polna nasturcya, türkische, Turecka nasturcya; *powtornie znaczy* ein Fisch, *ryba pewna*, głobik.
Kretze, *s. f.* Krätze, świerzb, świerzby.
Kreul, *s. f.* Gabel, widelce; widlice; z czeska *sing.* widelek, widlica.
Kreusel, *s. m.* womit die Jungen spielen, bąk, instrumencik obracaiący się w koło na sznurku do grania, iakiem dzieci częste graią; lauft nicht, wo er nicht geschlagen wird, nie biega poki nie bywa pchnięty.
Kreutz, *s. n.* s. Creutz.
Kricke, *s. f.* kula, szubienica, kula wysoka, na ktorey chodzą ze swywoli, s. Krücke.
Kriechen, *v. n. irr.* czołgać się, wleć się; zum Fressen, do iedzenia, wie ein Trache, wleć się iak smok, er kreucht weiter, on się daley wlecze, die Schlangen kriechen, węże się czołgaią, wleką, wo hinein, wczołgać się dokąd, w co; in die Dornbüsche, w cierninę, w tarninę; in den Taubenschlag, do gołębnika, herauskriechen, wyczołgać się, wywleć się zkąd; aus der Erde, z ziemi; aus den Hölen der Erde, z ziemnych kołow, z odchlani, heimlich unter etwas, potaiemnie wczołgać się między co; in die Kammer, do komory; unter die Treppe, między schody wleść, w czołgać się.
Kriechend, *part. et adj.* czołgaiący się, wlekący się, wleczący się.
Krieg-Ente, *s. f.* cyranka, ptak na wodzie pływaiący; *pol.* querquedula.
Kriechung, *s. f.* czołganie się, lezienie, łażenie; der Kinder auf den Knien und Händen, dzieci na kolanach y na rękach raczkiem chodzenie.
Krieg, *s. m.* woyna; harter und langer, sroga y długa; einheimischer und innerlicher, domowa y wewnętrzna; schädlicher, heftiger und gefährlicher, szkodliwa, żwawa y niebezpieczna; ewiger, verderblicher, wieczna, ruynuiąca; bürgerlicher, obywatelna, obywatelska; grausamer, okrutna; zweifelhafter, auswärtiger, wątpliwa, obca, postronna; schnöder, häß-

licher, szpetna, ochydna; fürchterlicher, straszna; schwerer, schrecklicher und gottloser, ciężka, straszliwa y bezbożna; unendlicher, ungerechter, nieskończona, niesprawiedliwa; rechtmäßiger, prawa; da alles zu Grunde gehet, na ktorey wszystko ginie, w niwecz idzie; unnützer, trauriger, daremna, smutna; nothwendiger, potrzebna, z potrzeby; zur See, morska, na morzu, morzem; elender, weibischer, nędzna, kobieca, babska; heimlicher, schändlicher, taiemna, ze wstydem, wstyd przynosząca; plötzlicher, nagła; wüthender, sroga pustosząca; steter, wieczna; mit den Knechten, ze sługami, z niewolnikami, służebnicza, niewolnicza; mit den Seeräubern, z rozboynikami morskiemi; der sich weit und breit erstreckt, ktora się daleko y szeroko rozciąga; alter, stara, dawna; zu Lande, na ziemi, lądem, ziemna; rühmlicher, voriger, neulichster, letzter, sławna, przeszła, przeszłoostatnia; benachbarter, pograniczna; instehender, vorstehender, nadchodząca, następuiąca; entstandener, ktora powstała; wieder angefangener, znowu zaczęta, odnowiona; mit den Cimbrern, z Cymbrami; beigelegter und aufgehobener, uspokoiona y zgaszona, den Krieg erregen, woynę wzniecić, wzbudzić, zapalić, poruszyć, an ihn denken, o woynie myśleć. Kriegsgedanken haben, mieć myśli woienne, albo myśli o woynie, sich wegen des Kriegs berathschlagen, naradzać się o woynie. ihn anfangen, woynę zaczynać, woynę zacząć, vorhaben, o woynie zamyślać, woienne zamachy czynić, knować woynę, auf ihn erpicht seyn, wszystkie o woynie mieć starania, einen mit Kriege angreifen, woyną kogo zaczepić, woyną kogo napasnąć, ihn ankündigen, woynę przeciwko komu ogłosić, woynę komu wypowiedzieć, oznaymić, der Krieg stehet bevor, woyna nadchodzi, się zbliża, czeka, entstehet, się wszczyna, ist in einem Lande, iest w iakim kraiu, den Krieg zu führen einem anvertrauen, poruczyć komu woynę do prowadzenia iey, ihn führen, woynę prowadzić, woynę toczyć; als General darin commandiren, iako Gienerał komenderować na woynie, denselben in die Länge spielen, ciągnąć woynę, przeciągać, przedłużać woynę, beilegen, uspokoić woynę, [illegible] wenden, woynę odwrocić, läßt [illegible] wolnieie, woyna folguie, woyna [illegible] staie; wird nicht mehr so stark [illegible] nie tak żwawo idzie więcey, [illegible] endigen, woynę skończyć, wieder [illegible] fangen, woynę znowu zacząć, [illegible] nach dem andern anfangen, [illegible] woynę po drugiey zaczynać. Krieg erhebt sich wieder, geht [illegible] neuem an, woyna znowu pow[illegible] na nowe się znowu zaczyna, [illegible] Krieg gehen, na woynę iść; [illegible] tem Muthe angehen, woynę [illegible] zne zacząć, durch ihn mitgenom[illegible] werden, woyną być obarczon[illegible] überwunden werden, woyną być [illegible] cieżonym, einen damit verfolgen, [illegible] ną kogo przycisnąć, ihn an einem [illegible] dern Ort spielen, na inne [illegible] woynę przetoczyć, przenieść, [illegible] ret Krieg mit ihm, on woynę [illegible] prowadzi, im Kriege ein Obsieg[illegible] być na woynie zwyciężcą, [illegible] und im Kriege, w domu y na [illegible] nie; unrechtmäßig anfangen, [illegible] wiedliwie woynę zacząć; [illegible] fangen, pierwszy woynę zacząć [illegible] noch lange kein Ende, ieszcze [illegible] zaraz końca, sich aufs neue [illegible] sten, na nową się woynę [illegible] kein Glück darin haben, nie [illegible] dnego, na niey szczęścia, in [illegible] verwickelt seyn, w ciężkie woyny uwikłanym; es läßt sich bei [illegible] an, u nas zawsze iak z wyroku [illegible] nu, u nas się zawsze trafia woyna [illegible] stehet uns ein ganz neuer bevor, [illegible] na wcale nowa nas czeka, zu [illegible] und zu Lande führen, wodą y [illegible] woynę toczyć, prowadzić; [illegible] gebothen werden, na woynę [illegible] wołanym, wyzwanym, [illegible] keit zu Hause und im Kriege [illegible] worden, ktorego męstwo w [illegible] na woynie doznane było, [illegible] Gewalt im Kriege haben, [illegible] władzą mieć na woynie, zum [illegible] gehörig, do woyny należący, [illegible] woienny, zum Kriege geneigt, [illegible] ienny.

Kriegen, *v. a.* woiować, Krieg [illegible] woynę toczyć; mit den Aetolien, [illegible] Etolami; mit den Göttern, nach [illegible] der Riesen, z bogami, iak olbrzym[illegible] wie, weit vom Hause, daleko [illegible] mu woiować, wider einen, przeciw[illegible] komu, mit einem, z kiem, [illegible] Vaterland, przeciwko oyczyźnie [illegible]

Kri[illegible]

r, *f.m.* woiownik, woiak; *ale to ie z słowiańskiego ogołem znaczy* ierz.

inn, *f.f.* woiowniczka. woiaczka, ierſkiego ſerca y odwagi ko-

iſch, *adj.* woienny, kriegeriſche r, woienne narody, kriegeriſcher ral. woienny Hetman, woienny eral Jüngling, woienny młoiec; waleczny, do woyny doſkonały żołnierz z niego; bitny.

Affairen, *f. f. plur.* woienne y. woienne Intereſa; unter den n haben, w rękach mieć, w y władzy mieć, w ſwoiey mo-ci.

ammunition, *f. f.* gotowości ge. oręż bron, uzbroienie y enie woienne.

Ankündigung, *f. f.* wypowie- woyny, oznaymienie woyny, nlaſſen, wydać wypowiadanie, enie, oznaymienie woyny.

ſtalt, *f. f.* gotowości woienne, ſpoſobienia woienne, ubroienia ne, machen, gatowości czynić ne, przyſpoſobienie woienne ać, opatrywać, opatrzyć, ſię, o. Hetmana, w uzbroienia ne.

Armade, *f. f.* woysko, woienny ołnierz für *plur.* żołnierze.

aſtunſt, *f. f.* woienna - budo- aſztuka, żołnierska architek-

ſſe, *f. f.* kaſſa woienna, woyſko- aſſe woyſkowe pieniądze; was ühren laſſen, kaſſę woyſkową wadzić, zawieść dokąd.

aſſirer, *ſ. m.* woyſkowy kaſſyer; arbi wzyskowy.

Charge, *f. f.* woyſkowy urząd, owa doſtoyność, eine bedienen, yć ſię woyſkowego urzędu, owego honoru.

ommando, *ſ. n.* woyſkowa ko- , woienne komenda, einem daſ- nvertrauen, komu dać woyſko- omendę, führen, woyſkową ndę ſprawować, trzymać, einem n, wziąć, odebrać komu woy- komendę.

Commiſſarius, *f. m.* woyſkowy arz, woyſkowy inſpektor; do- rzeczy do woyny potrzebnych woyny należących.

Compagnon, *f. m.* woyſkowy a, towarzyſz, woyſkowy kamrat, woyſkowy kompan, razem w woyſku służący, woynę razem służący.

Kriegsdienſte, *ſ. n. pl.* służba woienna, służba woyſkowa; nicht annehmen wollen, nie chcieć przyjąć służby woyſkowey, nie chcieć służyć w woyſku, nie chcieć być żołnierzem, in Kriegsdienſte gehen, iść na służbę do woyſka, durch ſtete entkräfterjeyn, przez uſtawiczne woyſkowe służby być wyſilony, thun können, moc odprawiać służbę woyſkową, keine thun dürfen, nie moc woyſkowey służby czynić, unter einem thun, pod kim służbę woyſkową czynić; mit einem, służyć z kim w woyſku, einen dazu zwingen, przymuſzać kogo, niewolić kogo do służby woyſkowey.

Kriegserfahrenheit, *f. f.* wiadomość woiennych rzeczy, biegłość, umiejętność w woynie: doświadczenie woiennego y woyſkowego trybu, znanie ſię na woynie, na ſztuce woiowania.

Kriegserfahrner, *f. m.* doświadczony na woynie, biegły w prowadzeniu woyny, znaiący ſię na woynie, rozumiejący ſztukę woiowania, wiedzący zupełnie ſpoſoby woiowania, wiadomy na czym toczenie woyny zależy; komu wiadome obroty y drzemyſły woienne, w woiennych obrotach y przemyſłach biegły, przebiegły, wiadomością y doświadczeniem woiennego dzieła zaſzczycony, maiący biegłość y doświadczenie w woiennym rzemieſle; ktoremu w woiowaniu, wſzyſtkie zabiegi nie ſą nie wiadome.

Kriegs-Exercitia, *ſ. n. pl.* ćwiczenia woienne, uczenia woienne, nauczania woienne, mit Fleiße arbeiten, z pilnością pracować w uczeniach woiennych, pilnować mocno świczeń woiennych, przykładać pilności w uczeniu ſię obrotow woiennych; być pilnym, pilno chodzić na uczenia woienne.

Kriegs-Fähnlein, *ſ. n.* horągiew żołnierſka, horągiew woyſkowa, horągiew woienna.

Kriegsfehler, *ſ. n.* błąd woienny, błąd w toczeniu woyny popełniony; die mit einigem Nachtheile der Ehre verknüpft ſind, ktory z uſzczerbkiem honoru ieſt zpięty.

Kriegsfeuer, *s. n.* pożar woienny; zapalenie woyny, zapał woienny.

Kriegsfinte oder List, *s. f.* woienny wybieg, woienny wykręt; woienne udanie zmyślenie.

Kriegsflamme, *s. f.* woienny płomień, sie ist angegangen, płomień się woienny zaiął, płomień woienny wybuchnął. płomień się woienny zapalił, das Land steht im voller, kray cały stoi w płomieniu woiennym.

Kriegsgedanken, *s. n. pl.* myśli woienne, o woynie.

Kriegsgefangener, *s. m.* ieniec, niewolnik na woynie zabrany, w niewolą wzięty, poimany, auswechseln, niewolnikow, ieńcow przemieniać, wymieniać.

Kriegsgeräthe, *s. n.* porządek woienny sprzęt woienny; narzędzia y rzeczy woyskowe.

Kriegsgeschäfte, *s. n.* interesa woienne, woienne sprawy, woienne sprawunki; woienne potrzeby; haben, mieć interes woienny, sprawunek woienny.

Kriegsgeschrei, *s. n.* okrzyk woienny, okrzyki woienne, marszu granie, wykrzyknienie.

Kriegsgesell, *s. m.* towarzysz, razem woynę służący, einen dazu haben, mieć kogo towarzyszem na woynie, razem z kiem, iednego czasu woynę służyć.

Kriegsgesellschaft, *s. f.* towarzystwo na woynie, wspolna służba woienna.

Kriegsgott, *s. m.* bog woyny, mars, *ztąd*, *Polskie*, marsowaty, marsem patrzy.

Kriegsgöttinn, *s. f.* woienna bogini, bogini woyny, *z łacińskiego* Bellona.

Kriegsgurgel, *s. f.* woiowny człowiek, woienny człowiek, maiący chęć do woiowania.

Kriegshändel, *s. n. pl.* woienne sprawy, woienne sprawunki, woienne zatrudnienia.

Kriegsheer, *s. n.* woysko, żołnierze; zołnierz, *collect.* lud woienny, woiacy, sich nicht darein mischen, nie mięszać się, nie wchodzić w woienne interesa.

Kriegsheld, *s. m.* rycerz, woienny bohatyr, mąż woienny, wielki woiownik.

Kriegsheldinn, *s. f.* rycerka woienna, bohatyrka, woienna białogłowa, woiowniczka.

Kriegshülfe, *s. f.* woienna pomoc, woienny posiłek, sukurs; połki posiłkowe, na pomocy będące: die freiwillig geleistet wird, posiłek y brey woli komu dodany, posiłk für *sing.* z własney chęci komu d

Kriegskleid, *s. n.* woienna szata, w na suknia, *uniform*, *mundur*.

Kriegsknecht, *s. m.* żołnierz, gr prosty żołnierz.

Kriegskosten, *s. f. pl.* woienne k woienne nakłady, woienne wy große, wielkie woienne na wielki woienny koszt, an der schaffen, na rękę zaraz dać, wy

Kriegskunst, *s. f.* woienna sztuka, wania sztuka, woyny sztuka abgehen lassen, nie zadnieby zaniechać woinney sztuki.

Kriegslager, *s. n.* oboz; befestigt cniony, obronny.

Kriegslast, *s. f.* woienny ciężar trudność; ist uns allein auf gefallen, nam tylko samym spadła.

Kriegsleute, *s. n. pl.* woienni żołnierze, woienny lud, wo

Kriegslist, *s. f.* woienny wyk ienny obrot, wzienne u zwiedzienie.

Kriegsliste, *s. f.* reiestr żołni ktory imienia żołnierzow wpisywane; sich in dieselbe schreiben lassen, dać się wpis iestr żołnierski.

Kriegsmacht, *s. f.* woienna moc na potęga, *to iest*, liczne y b rządne woysko.

Kriegsmann, *s. m.* żołnierz; prosty żołnierz, erfahrner, dczony na woynie y w bi nierz, wielki wolownik, woiownik, kluger, roztrę nierz, przezorny woiow na wszystkie strony woio

Kriegsmanier, *s. f.* woyskowa woyskowy, woienny tryb, tryb, bringt es so mit, wo tak niesie, woyskowa tak k

Kriegsmanier, według wo trybu, po woyskowemu, woynie.

Kriegsnoth, *s. f.* bieda z woyn dząca; nicht länger ausst nie moc dłużey wytrzyma ney biedy y nędzy; auf dem ben, mieć na karku, woynę ny ucisk, mizeryie, ktore w sobą niesie y ciągnie.

Kriegsnothwendigkeiten, *s. f.* ne potrzeby, rzeczy do wo

bne, ſprzęt na woyne przygoto-
porządek na woynę, do woy-
otrzebny.

berſter, *ſ. m.* naywyższą komen-
iący na woynie, Wielki He-
.

rdnung, *ſ. f.* porządek y ſpoſob,
m woyna ma być toczona.

Praparatorien, *ſ. n. pl.* przygo-
ia woienne, gotowanie ſię na
ę machen, czynić przygotowa-
woynę; ſpoſobić ſię, opatry-
ę na woynę.

Raiſon, *ſ. f.* woienny tryb, be-
n, woiennego trybu przeſtrze-
zymać ſię, pilnować woienne-
bu; erfordert es alſo, tak wy-
tak potrzebuie, tak każe wo-
tryb.

th, *ſ. m.* woienna rada, das
um der Kriegsräthe, koło woy
n konſyliarzow; etwas davor
n laſſen, co donieść do koła
y rady, etwas darin rathen,
co na woiennym kole; *powto-*
ry, to co woienny konſyliarz,
do woienney rady wchodzi,
der geheime Kriegsrath, ta-
woienny konſyliarz, ſekre-
y; 2) *potrzecie znaczy:* die
athbeſchlagung, naradzanie ſię
e, obrady woienne; halten,
ą obradę mieć, naradzanie
e czynić.

ht, *ſ. n.* woienne prawo; an
beobachten, zachować gwoli
rtornie znaczy ſąd woyſko-
mm man richtet und urtheilet,
rym co ſądzą y decyduią.

ung, *ſ. f.* gotowość woienna,
ek woienny; macht man über-
zędzie czynią woienną goto-
groſſe machen, czynić wielkie
ści woienne, einem alle weg-
, komu wſzyſtkie gotowości
e zabrać.

m, *ſ. m.* chwała woyną naby-
ka woienna; vorıger iſt ver-
erloſchen, przeſzła z woyny
ginęła, zgaſła, zgubiona ieſt,
a ieſt.

ff, *ſ. n* woiowny okręt, okręt
y morskiey; in die See brin-
woynę wyprowadzić; zu ſeis-
ckung zu ſich nehmen, na ſwoię
okręty woienne do ſiebie
einem zu verwahren geben, dać
poruczyć komu okręty wo-
aby niemi zawiadywał.

Kriegsſchule, *ſ. f.* woienna ſzkoła; w
ktorey ſię woiennego dzieła y rzemiesła uczą.

Kriegs-Secretarius, *ſ. m.* woienny ſekretarz, ktoremu ſekreta woienne ſą poruczone.

Kriegsſitz, *ſ. m.* ſtolica woyny, ſiedliſko woyny; ſtanowisko woyny.

Kriegsſold, *ſ. m.* zasługi żołnierſkie, żołd. płaca, woyſku żołnierzom; den Soldaten reichen, auszahlen, żołnierzom płacę dać, wyliczyć zasługi, wypłacić.

Kriegstapferkeit, *ſ. f.* woienne męſtwo, woienna mężność.

Kriegsthaten, *ſ. f. pl.* dzieła woienne, czyny woienne, ſprawy na woynie poczynione, Rycerſkie dokazywania, woienne dokazywania.

Kriegstheater, *ſ. n.* woienny widok, kray, w ktorym ſię woyna toczy.

Kriegsverfaſſung, *ſ. f.* woienne układania, woienne ułożenia, woienne gotowania; in ſtarker begriffen ſeyn, mocnym gotowaniem na woynę być zabawnym, zabawiać ſię pilnym przyſpoſobianiem gotowości woiennych.

Kriegsvolk, *ſ. n.* lud woienny; einheimiſches, domowy; zu Pferde, na koniech, konny; zu Fuße, piechotny; altes, ſtary; friſches, świeży, niedawno zaciągniony, zebrany.

Kriegsunkoſten, *ſ. f. pl.* koſzta na woynę, wydatki na woynę, koſzta woienne.

Kriegswaffen, *ſ. f. pl.* oręż, broń, woienny oręż, woienna broń; na woynę przyſpoſobiona.

Kriegsweſen, *ſ. n.* żołnierſtwo, woienność, woiowanie; ſich wohl darauf verſtehen, dobrze ſię rozumieć na woiowaniu, na żołnierſtwie.

Kriegswiſſenſchaft, *ſ. f.* woyny umieiętność, doświadczenia woienne, biegłość woienna.

Kriegs-Zahlmeiſter, *ſ. m.* woienny, woyskowy podskarbi, woyskowy kaſſyier.

Kriegszeit, *ſ. f.* woienny czas.

Kriegszelt, *ſ. n.* namiot, woyskowy namiot, obozowy namiot.

Kriegszeug, *ſ. n.* ſprzęt woienny, rzeczy woyskowe, porządek woienny.

Kriegszucht, *ſ. f.* woyskowa karność, woienna dla żołnierzy karność; ſie wieder auf den alten Fuß ſetzen, na dawney nodze woyskową karność poſtawić; zu Grunde gehen laſſen, dać

dać upadać woienney karności, wieder herſtellen, żołnierską karność znowu przywrocić, iſt durch deine Schuld in Verfall gekommen, woyskowa karność przecz twoię winę do upadku przyſzła, upadła, rozwiozła ſię.

Kriegszug, *ſ. m.* wyprawa woienna, wyprawa na woynę, ruſzenie na woynę, woienne.

Krimmen, das, *ſ. n.* rznięcie; ſcharfes, öfteres, mit großen Schmerzen, z wielkim bolem.

Krinitz, *ſ. m.* ein Vogel, trzynadel, ptak pewny.

Krinne, *ſ. f.* ſzczerba, w czym cienkim wyrobiona, karb wyżnięty w czym.

Krippe, *ſ. f.* żłob; ſoll nicht eher ſeyn, nie ma być wyżſzy; weite, przeſtrony, ſich nach der Krippe zum Futter machen, iść ieść do żłobu, w żłobie.

Krönlein, *ſ. n.* wionek, wieniuſzek.

Kröpficht, *adj.* gruzołowaty, gruzoły maiący.

Kröte, *ſ. f.* ein Ungeziefer, gad, żabsko, ropucha, bufon, von einer Kröte, żabi.

Krötenſtein, *ſ. m.* żabi kamień, z bufona kamień.

Krone, *ſ. f.* ſ. Crone.

Kropf, *ſ. m.* außerordentliches Gewächs am Halſe eines Menſchen, oder eines Thieres, gruzoł, wrzod trefunkiem wyraſtaiący, na ſzyi człowieka, albo iakiego zwierzęcia. Kropf ſchneiden, wyznać guz, bolak, der einen hat, gruzołowaty, bolakowaty, kleiner, gruzołek, bolaczek; gardziel, gardziołek.

Kruft, *ſ. f.* ſ. Gruft.

Krug, *ſ. m.* zban, kufel, zbanek; von Thon, z gliny, gliniany; zum Waſſer, na wodę. Wein in den Krug zapfen, wino do kufla toczyć; kleiner, kufelek; zbanuſzek, als mit Krügen, kuflami, zbankami, z kuflow, ze zbankow, regnen, als wenns mit Krügen göſſe, deſzcz idzie, iak gdyby zbanami lał, der Krug geht ſo lange zu Waſſer, bis er den Henkel verliert, oder zerbricht, poty zban wodę noſi, poki ſię ucho nie urwie; poty zban po wodę chodzi, poki ucha nie ſtraci.

Krücke, *ſ. f.* kula, auf Krücken gehen, na kuli chodzić.

Krüger, *ſ. m.* kaczmarz, ſzynkarz, co na kaczmie trunki ſzynkuie.

Krügſein, *ſ. n.* zbanuſzek, zbanuſzeczek, kufelek, kufeleczek.

Krume, *ſ. f.* ſ. Krümchen.

Krümeln, *v. a.* kruſzyć chleb, na ſzyny, albo w okruſzyny chl kruſzyć.

Krümchen, Krümlein, *ſ. n. pl.* na; Weirauch, kadzidła; Brodt, chleba.

Krumm, *adj.* krzywy, krzywa k Ufer, brzeg; Weg, droga; ſ ką, Stab, krzywy kiy. kr ſka, Körperchen, krzywe cia krzywe gałęzie, krumm mach wem czynić.

Krummbeinicht, *adj.* krzywo krzywemi nogami, co nog krzywione; da die Beine gebogen ſind, gdy nogi wyk na ſtrony, albo na boki; wionem, nogami; da die wärts gebogen ſind, gdy no wione iedna ku drugiey; akrzywioneini; der Bra Sicheln hat, ktory nogi albo iak kosy krzywe ma, *kosonogi.*

Krümme, *ſ. f.* krzywość, zakr wykrzywienie; der Hörn des Weinſtocks, winnego des Hafens, portu; des Th des Schauplatzes, teatru; członkow; des Meeres, na Wege, drogi, das viel Krüm co ma wiele wykrzywienia ści; dergleichen Weg, powy na droga. Krümme des Gra Fluſſes, krzywość płynie iakiey; der Schnäbel, krzyw bow.

Krümmen, *v. a.* krzywić, wyk zakrzywiać, powykrzywia krzywiać, pokrzywić; ſachte, damit es nicht bric aby ſię nie złamało; Fleiße, umyślnie laſkę einen Kreis, w okrąg, al etwas weniges oben, co rze ſkrzywić zakrzywić, gębę.

Krümmen, das, *ſ. n.* krzywien wienie, pokrzywienie, nie.

Krummfuß, *ſ. m.* einer, der men Fuß hat, ten co kr ma, krzywo nog.

Krummfüßig, *adj.* z krzywem z wykrzywionemi nogami.

Krumm gebogen, *part. et adj.* wygięty, krzywo-zgięty; von oben, trochę od góry.

)als, *f. m.* krzywoszyi, krzywa-
, z krzywą szyią.
alsig, *adj.* krzywoszyiny, ktory
ey iest szyi.
elz, *f. n.* krzywe drzewo.
als, *f. f.* der eine krumme Naſe
ory ma krzywy nos, krzywo-
: noſem zakrzywionym, noſa
)watego, krogulczego.
henckelicht, *adj.* krzywych go-
krzywych nog, z krzywemi
.
ng, *f. f.* skrzywienie. krzywie-
krzywienie; des Weinſtocks,
:o krzewu.
. Krümchen, Stückchen, *f. n. pl.*
awałek, unverdauten Eſſens,
nionego iadła.
: *m.* ein gebrechlicher Menſch,
ułomny człowiek bez ktore-
aka.
:, *adj.* kalika bez iakiego
:. nogi, ręki etc. an Füßen,
og nie ma.
), *n. pr. n.* Stadt in Polen,
ca. miaſto w Polſzcze.
ſter, *f. m.* vornehmer Miniſter
ſerlichen Hofe, Kuchmiſtrz,
przednieyſzych urzędnikow
rze Ceſarskim.
n. ciaſto, kołacz. placek, eine
ackens, gatunek ciaſta pieczo-
on einem Scheffel Mehle, z
miary, z iednego korca mąki.
ker, *f. m.* piekarz, ten co pie-
ſta z iaiami, mlekiem, z ro-
zą.
en, *f. n.* żelazo do pieczenia

ch, *f. m.* ciaſto na placki, na
e.
uckuck, *v. n.* kukać, kukuł-
ołać kuku, iak kukułka.
. *m.* Kukuk, ein Vogel, ku-
ak pewny bardzo wadomy,
wie ein Kukuk, krzyczeć iak
a, wołać kuku iak kukułka.
: *pr. n.* Feſtung in Polen, Ku-
mek obronny w Polſzcze.
f. Kuppe, ein Gefäß, kufa,
e pewne kilka beczek maią-
Weine, na wino.
. Koffer, Art einer Lade,
gatunek pewny skrzyni; *poł.*

. *n. pr. m.* Feſtung in Tyrol,
ein, fortecza w Tyrolu.
f. kula, świat, *w tym ſamym*
als die Erde, oder ſonſt ein run-
der Körper, iako to ziemia, albo ia-
kie inne okrągłe ciało; kula ta, die
aus Stücken u. d. g. geſchoſſen wird,
ktorą ſtrzelaią z armaty, albo z in-
ney ſtrzelby; hervorragende, wycho-
dząca z czego; etwas große, trochę
wielka; zum Schleudern, oder itzigem
Schießen, mit Musketen, Flinten u.
d. g. kleinem Gewehre, kulka do ſtrze-
lania z fuzyi, z muſzkietu, z flinty,
z piſtoletu; damit ſchießen, kulami
ſtrzelać; bleierne, ołowiana kula;
kleine, kulka, kuleczka, lotka, halbe,
pułkuli.

Kugelförmig, *adj.* na kſztalt kuli, o-
krągły iak kula, kugelförmige Welt,
świat okrągły na kſztalt kuli.

Kugelicht, *adj.* iak kula okrągły, okrą-
głością do kuli podobny.

Kugelrund, *adv.* okrągło nakſztalt kuli,
wie eine Kugel machen, okrągio iak
iaką kulę robić; nakſztalt kuli, wy-
okrąglić, wyokrąglać.

Kugelrund, *adj.* okrągły, iak kula,
kugelrunde Steine, iak kule okrągłe
kamienie, Wdlt, okrągły iak kula
świat, Geſtalt, forma okrągła na-
kſztalt kuli.

Kugelſpiel, *ſ. n.* gra w kule; gdy ku-
lami graią; rzucaią.

Kugelwiſcher, *ſ. m.* wycier, wycieracz.

Kugelzieher, *ſ. m.* graycar kuli.

Kugler, *ſ. m.* ten co kule wyrabia, ten
co kule toczy y wyokrągla.

Kuh, *ſ. f.* krowa; gelte, iałowa; trächtige, cielna, na ocieleniu; kurzbeinichte, na krotkich nogach; die viel Milch giebt, ktora wiele mleka daie; die gerindert hat, ktora ſię ſprawiła z bykiem; die da rindert, ktora byka chce; hohe, wyſoka; langbeinichte, długa, długiego ciała; ſchwarz- und großaugichte, z czarnemi i wielkiemi oczami; dreijährige, trzech letnia, ktorey trzy lata, junge, młoda, młodziuchna, von einer Kuh, od krowy, *adj.* krowi; Milch von einer Kuh, krowie mleko, was ſoll der Kuh Muſcate, ſie frißt wohl Haferſtroh? co zaś znowu krowie po muſzkacie; ie ona dobrze y owſianą ſłomę? da möchte wohl eine lachen, gdy by ſłup był, toby ſię muſiał rozśmiać, eine Sache anſehen, wie die Kuh das neue Thor, *ſłowo w ſłowo*, przypatrywać ſię iakiey rzeczy iak krowa nowey bramie; patrzyć na co z zadumieniem rozdziwiwſzy gębę.

Kuhe

Kuhstall, *s. m.* staynia na krowy, obora, okoł iedna część obory.

Kübel, *s. m.* ein Gefäß, kadź, naczynie pewne; kleiner, mała kadź, kadka, ceber, wiadro, wanna.

Kübitz, *s. m.* ein Vogel, ptak pewny, czayka ptak; *pol.* gavia.

Küche, *s. f.* kuchnia; gute, dobra; hohe, wysoka, kalte, zimna, w ktorey nic nie gotuią, die Küche ist ihm alle Abende aufgeschlagen, kuchnia u niego zawsze na wieczor otwarta, ist bestellt, kuchnia zamowiona, w kuchni obiad, albo wieczerzą gotuią.

Küchengeräthe, *s. n.* kuchenne naczynie, kuchenny statek, naczynie do kuchni.

Küchengeruch, *s. m.* zapach z kuchni, swąd z kuchni zalatuiący, kuchenny zapach.

Küchenjunge, *s. m.* kuchcik, chłopiec na nauce u kucharza, przy kuchni.

Küchenkeller, *s. f.* warzecha kucharska, warzecha kuchenna.

Küchenkraut, *s. n.* kuchenna ziela: iarzyna zielona do gotowania na stoł.

Küchenlatein, *s. n.* kuchenna łacina, ladaco łacina, *gruba*, nie dobra, nie łacińskie słowa; łacina zepsowana, w ktorey słowa są zmyślone, nie prawdziwe łacińskie.

Küchenlecker, *s. m.* polizek, kuchta, kuchcik, posługacz koło kuchni.

Küchenlöffel, *s. m.* warzecha, lizica wielka kucharska.

Küchenmeister, *s. m.* kuchmistrz, starszy nad kucharzami, naywyższy dozorca kuchni.

Küchenmesser, *s. n.* kucharski noż, kuchenny noż, noż kuchni.

Küchlein, *s. n.* Küchelchen, ein junges Huhn, kurczątko, kurcęę, kurcząteczka, kogutek; unzeitiges, niewcześne, das noch nicht seine völlige Gestalt hat, ktore ieszcze nie na swoiey zupełney kurczęcia dobry; ausgebrütetes, wylęgłę, ktore się wylęgło, wykluło; spätes, poźne; 2) *powtore znaczy to co* Kügelchen, Küglein, placuszek, kołaczyk, pierożek; von Käse, z syrem; der Aerzte, placuszek lekarny, eine Wurzel reiben und Küchlein daraus machen, iaki korzeń na proszek zetrzeć y z tego placuszek lekarny zrobić.

Küglein, *s. n.* Kügelchen, kulka, kuleczka, mała kulka, maleńka kuleczka.

Kühchen, *s. n.* s. Kühlein.

Kühhaut, *s.* skora; b długa.

Kühhirte, *s.* stuch, kto

Kühhorn, *s. n.* von Kühh

Kühkäse, *s. m.* tki; harte

Kühl, *adj.* przestygły dzone iest.

Kühlein, *s. n.* wina, kro krowka.

Kühlen, *v. a.* dzić, wyst co, sein M chłodzić, p iey, uczyni

Kühlend, *adj.* dzaiący, ki ochładzaiąc chłodzący dzenia chło

Kühlfaß, *s. n.* do studzeni w niem.

Kühlgefäß, *s.*

Kühlkessel, *s.* do studzenia chłodzenia.

Kühlpflaster, *s.* ster na ochł *stantiv.*

Kühlung, *s. f.* ochłoda; ve tentuie w le

Kühlwanne, *s. f.* do ochłodzen

Kühmilch, *s. f.* od krowy; s re, nie kwaś

Kühmist, *s. m.* k krow, z obo stawaią

Kühn, *adj.* ver nie boiący, Mensch, śmia kühne Frau, That, do iaki unverschämt, dzony, ktory *także* zuchwały wie einer, śm drugi, der sehr śmiałym iest, ktory wcale ni

Kühn, *adv.* śmia

wale, z śmiałością, z zuchwa-
ią.
it, *f. f.* śmiałość; unglaubliche, odobna do wiary; unmenſchliche, ɔdzka; unerträgliche, nieznośna; ſchämte, bezwſtydna; kurzweis pocieſzna; verſchmitzte, żwawa; ſwerthe, godna gniewu, warta wiści; unbändige, nieochełzna-erſtellte, zmyślona; ſchreckliche, liwa; geringe, nie wielka; alls ße, verruchte, zbytnia, nie iwa; ſo mannichfaltige, wahrs rozmaita, prawdziwa, bei dem e groſſe findet, w ktorym ſię ś śmiałość znayduie, w ktorym elka zuchwałość, eines kennen, miałość znać, wiedzieć czyią ałość, zu allen böſen Thaten, yſtkich złych uczynkow. eis Jnheit einigermaßen beſchneiden, icken, czyią śmiałość okrze-yią zuchwałość przytłumie, en, czyiey śmiałości, zuchwa-itąpić, mit was für Kühnheit as thun? z iaką śmiałością ia miał uczynić? ſich die Kühn-men, tę śmiałość ſobie brać śmiałości przychodzić, ſiehe mir für eine unterfangen habe, na iaką śmiałość iam ſię od-

ſ.n. łuczywo, ſmolowki, ſzczy-duſte ſoſnowe do zapalania.
adv. śmiało, zuchwale; einen n, kogo przeſtrzegać, upo-etwas ſagen, co mowić; et-n, co czynić.
ſ. m. ſtaynia na krowy; obora wy, okoł na krowy; weiter, oey; guter, dobry, wohlges dobrze pobudowany; wo die Winter ſtehen, gdzie krowy ſtoią; obota na zimę; wo Sommer aufbehalten werden, lecie bywaią trzymane.
ſ. Kühl.
v. n. huſten, podkaſzliwać, Weib küſtert, ſtara baba luie.
ſ. m. ein Gewächs, krzew kmin, römiſcher, Rzymſki ienny kmin; der auf den Wies ſt, ktory na łąkach rośnie, kmin, wilder, polny, welſcher, ſtoklonka, ſchwarzer, czar-damit vermengt, z kminem any, daraus gemacht, z kmi-ony, ſiminowy.

Kümmelbrühe, *ſ. f.* polewka kminna, z kminu gotowana.
Kümmelöl, *ſ. m.* oleick kminkowy; z kminku wybijany.
Kümmerlich, *adj.* nędzny, kümmerliches Leben, nędzne życie; biedne, kłopotarſkie życie.
Kümmerlich, *adv.* nędznie, biednie, z biedą, z nędzą, z kłopotem, w biedzie, w nędzy, w kłopocie; ſein Leben hinbringen, ſwoie życie przepędzać.
Kümmerniß, *ſ. f.* Kummer, kłopot, ſmutek, troſkliwość.
Kündlich, *adj.* iawny, wiadomy, kündliche Thaten, iawne, wiadome, uczynki, dzieła.
Kündlich, *adv.* iawno, iawnie, wiadomo, oczwiście, otwarcie, nie wyſtrzegaiąc ſię.
Künftig, *adj.* przyſzły, co ma być, was künftig iſt, vorausſehen, co przyſzłe ieſt, to wiedzieć przed ſobą; przeglądać to co ma być, künftiges Uebel, przyſzłu złe, Zeit, czas, następuiący czas, ktory ma przyść; potommy czas, auf den künftigen Tag aufſchieben, na przyſzły dzień odkładać, odłożyć, auf künftigen Krieg zurecht machen, na przyſzłą woynę wygotować, künftige Dinge voraus wiſſen, poznawać wprzod przyſzłe rzeczy, ſeine Dinge aufs Künftige einrichten, ſwoie rzeczy na przyſzły czas rozporządzić, aufs künftige, na przyſzłe.
Künftighin, *adv.* na potym, na przyſzłe czaſy, na przyſzłe; wirſt du ihn deſto munterer machen, uczyniſz go tym ochotnieyſzym; wirſt du zu den Spielen kommen, potym na igrzyſka przybędzieſz; geleſen werden können, potym moc być przeczytanym; einem keine Hinderung mehr machen, na potym żadney przeſzkody komu nie czynić; etwas thun werden, na potym co mieć uczynić, *to ieſt*, inſzego czaſu, poźnieyſzego czaſu.
Künſtlein, *ſ. n.* ſztuczka, Künſtchen, vortreffliches, przednia ſztuczka, wyśmienita.
Künſtlen, *v. a.* ſztukować, zamyślać o ſztucznego robić; chcieć co wyſztukować, wymyśleć.
Künſtler, *ſ. m.* ſztukmiſtrz, ſztukaterz; vortrefflicher, przedni, der da verſtehet etwas zu machen, ktory rozumie, wie iak co zrobić; in einer Sache, ſztukmiſtrz w iakiey rzeczy; eines Dinges, iakiey rzeczy.
Künſtlich, *adj.* ſztuczny, przemyślny,

der

der eine Kunst kann, oder auch mit Kunst gemacht ist, ktory sztukę iaką unie, *albo też* co sztucznie zrobione iest.

Künstliches Feuer, *s. n.* sztuczny ogień, Werk, sztuczne dzieło, sztuczna robota; Sache, sztuczna rzecz, sztuką zrobiona, sztuką wymyślona, Statua, sztuczna statua, sztuką wykształtowana.

Künstlich, *adv.* sztucznie, sztuką; einrichten, nardządzić. viel künstlicher etwas zu Werke richten, daleko sztuczniey co narządzić, wyrobić, künstlich etwas vollenden, sztucznie co wydoskonalić; gegossen aus Erzt, sztucznie co ulane z metalu; gehauen aus Marmor, sztucznie co wycięte z marmuru; ausgemacht, wyrobione, ist das gemacht, sztucznie to iest wyrabiane, künstlich und klug gemacht, sztucznie y roztropnie zrobione, ztuką y roztropnością.

Künstlichkeit, *s. f.* *sztuczność*, sztuka, wymysł. mit sonderbarer gemacht, osobliwszą sztuką, ta rzecz iest wyrabiana, kształtowana.

Kupfern, *adj.* von Kupfer, *od tego słowa:* Kupfer, miedziany, kupfernes Gefäß, miedziane naczynie, kupferner Nagel, miedziany goźdź, Geld, miedziane pieniądze, Kessel, miedziany kocioł, Schlüssel, miedziana misa.

Kupfricht, *adj.* rożany, rożowy, rożowa, rożowe, kupferichte Röthe im Gesichte, rożowa czernowość na twarzy, rożany rumieniec na twarzy.

Küraß, *s. m.* s. Kühriß.

Küraßier, *s. m.* Kyrysier, Husarz, konny żołnierz uzbroiony.

Kürbs, *s. m.* bania, dynia; der zum Essen dienet, ktora do iedzenia dobra: langer, dünner, długa, cienka; dicker, grubi, miąsna; fängt an zu wachsen, zaczyna rość; wird gestützet, bywa podpierana, wie ein Kürbs gestaltet, na kształt bani odkształtowany; dergleichen Birnen, baniaste, baniowate, grzuszki, kleiner, mała dynia, maleńka dynka, maluchna dynieczka, banieczka.

Kürbisbirn, *s. f.* baniasta gruszka, baniowata gruszka, gruszka formy nakształt bani.

Kürbisflasche, *s. f.* baniasta flasza.

Küriß, *s. m.* Küraß, kiryś, zbroy na żołnierza, biachy zbroyne żołnierskie.

Kürschner, *s. m.* kuśmierz; [illegible] sztuczny, ten co koło futra [illegible]

Kürze, *s. f.* krotkość, wegen K[illegible] Zeit wenig zu schreiben [illegible] werden, dla krotkości czasu by[illegible] muszonym mało co pisać, [illegible] des Tages nicht zu einen kom[illegible] nen, dla krotkości dnia nie [illegible] kogo przyść, die Kürze der [illegible] krotkość sylab, des Periodi, [illegible] periodu, sich der Kürze [illegible] krotkości zażywać, beliebt[illegible] halber, dla ukochaney, dla [illegible] baney krotkości. Kürze im [illegible] krotkość w mowieniu.

Kürzen, *v. a.* krocić, zkracać, [illegible] ukracać, ukrocić.

Kürzere, der, *s. m. et adj.* [illegible] den Kürzern oft ziehen, [illegible] szczerbki ponosić; im [illegible] woynie; zu Wasser, zur [illegible] wodzie, na morzu, [illegible] *także to co:* być zwyciężony[illegible] przekonanym, pokananym [illegible] możonym.

Kürzlich, *adv.* krotko; etwas [illegible] mowić, co powiedzieć; der [illegible] Inhalt sagen, treść rzeczy [illegible] powiedzieć, etwas beschreiben [illegible] co opisować, etwas begreiffen [illegible] biąć krotko, ogarnąć krotko [illegible] knąć krotko; von einer Sache [illegible] o iakiey rzeczy mowić; ein [illegible] rühren, książki iakiey dotyczy[illegible] zählen, krotko opowiedzieć [illegible] worten, krotko odpowiedzieć [illegible] gehen, krotko przebieć, [illegible] sehr kürzlich, bardzo krotko.

Küssen, das, *s. n.* Pulster, [illegible] duszka, pierznik. Küssen [illegible] sich unter dem Baume nieder[illegible] poduszki mowić, poduszki [illegible] przynieść y pod drzewem [illegible] ufieść; so mit Rosen gestreift [illegible] szka rożą wysłana, hart[illegible] twardą poduszkę podłożyć [illegible] dać, etwas unter dasselbe [illegible] pod poduszkę włożyć; [illegible] niedersetzen, na poduszce [illegible] nes, poduszeczka, das wie [illegible] erhöhet, co iak poduszka na [illegible] 2) *powtore znaczy:* Herzung [illegible] eines Kusses, ucałowanie, [illegible] wanie.

Küssen, *v. a.* całować, pocałow[illegible] łować; Kuß geben, pocałow[illegible] einen Schlafenden, śpiącego [illegible] wać kogo, eines Hand [illegible] sie zu küssen, wziąć czyią rę[illegible]

'owania, eine, ktorą pocałować, .m die Augen, kogo w oczy uca- .ć. die Erde, ziemię pocałować, .m die Hand, w rękę kogo. sich .r einander, wzaiemnie się między .ą całować.

.en, *s. n.* maleńkie pocałowanie; .ner Kuß, austheilen, pocałowanie einer eines beibringen, pocało- .ie dać ktorey. 2) *powtornie zna-* .o co: kleines Küssen, mała po- .a, poduszeczka, auf dem Küß- . na poduszeczce.

.., *s. f.* całowanie, pocałowanie; .ie, ukochane, miłe; zärtliche, .zone.

s. f. Kasten, skrzynia; 2) See- . morski brzeg, an den Küsten .n. imo brzegow. kało brze- .ązyć. Italiens Küste, włoskie .

m. kościelny, co w kościele .ie, człowiek do kościelnych .g.

.r Kitt, *s. m.* kit, gatunek kleiu .go, iakiego do okien osadzania .aią.

s. m. oder Kittel, kitla, suknia, .nu płocienna letka, płociennica.

m. łechtanie, łaskoranie; füh- .o sehr nicht, on tak bardzo .nia, łaskotanie nie czuie; ver- .inem wohl, wenn man weder .en, noch zu brocken hat, ła- .ie wnet ustaie, kiedy nie ma .ć.

.., *adj.* łaskotliwy, łechciwy, .ny, łechciwec.

v. a. łechtać, łaskotać; einen, die Sinne, zmysły, po zmy- einem die Ohren, komu uszy .., albo kogo po uszach łechtać, .emi słowami łudzić, co pod- .ego do niego mowić, co lube .szom iest.

.as, *s. n.* łechtanie, łaskotanie, kogo; der Sinnen, zmysłow.

.g, *s. f.* łechtanie, łaskotanie, .nie.

s. m. s. Kuckuck.

pr. n. Kulp, Fluß in Krain, w Karnioli.

.h, *s. m.* ein Fisch, okoń ryba pe- .nie wielka w sobie.

s. m. smutek, smętek, kłopot, .., troskliwość, utrapienie.

s. n. Kommt, woran die Pfer- .en, naszelnik u szoru, albo u .nta.

Kunkel, *s. f.* kądziel, s. Rocken; *s. m.*

Kund, *adj.* wiadomy, głośny, iasny, kund und offenbar, głośny y oczywisty, wiadomy; allen, wszystkim, machen, ogłocić; ein Gesetz, prawo; eine That überall, iaki uczynek wszędzie; eines Rath, czyią radę; eine Kunst, iaką sztukę.

Kundbar, *adj.* wiadomy, ogłoszony, oznaymiony, obwieszczony.

Kundig, *adj.* biegły, umieiętny, des Rechts, w prawie biegły, w prawie umieiętny; des Alterthums, w starożytności; der Oerter, mieysc; eines Dinges, rzeczy iakiey.

Kundigkeit, *s. f.* biegłość, umieiętność, wiadomość; der Gesetze, praw, w prawach.

Kundiglich, *adv.* biegło, biegłe, umieiętnie, wiadomo, z umieiętnością.

Kundmachen, *v. a.* ogłosić, obwieścić, oznaymić, ogłaszać, obwieszczać, oznaymiać.

Kundmacher, *s. m.* ogłaszacz, oznaymiacz, ten co obwieszcza, oznaymuie.

Kundmachung, *s. f.* ogłoszenie, obwieszczenie, ogłaszanie, ogłoszenie; eines Gesetzes, iakiego prawa, oznaymienie, oznaymowanie, uwiadomienie, rozgłoszenie.

Kundschaft, *s. f.* wiadomość; der alten Dinge, staroświeckich rzeczy, unsre ist noch gar neu, nasza wiadomość iest ieszcze wcale nowa; eines Dinges, iakiey rzeczy, auf Kundschaft (im Kriege) kommen, na śpiegi, na śpiegowanie przyść, ich bekomme oft die Kundschaft, ia często dostaię wiadomości, von einem erhalten, od kogo wiadomość odebrać, einem von etwas geben, komu dać o czym wiadomość, gewisse von etwas haben, mieć pewną o czym nowinę, mit einem Frauenvolke machen, znaiomość, z ktorą panną, z ktorą panią zabrać, von einer Sache haben, o iakiey rzeczy wiadomość mieć, dowiedzieć się.

Kundschaften, *v. a.* dowiadywać się, wywiadywać się, śpiegować, wypatrywać; dowiadywać się, podsłuchiwać.

Kundschaften, das, *s. n.* śpiegowanie, dowiadywanie się, wypatrywanie.

Kundschafter, *s. m.* śpieg, wypatrywacz, ten co śpieguie, wywiaduie się, podsługiwacz, co wypatruie, podsłuchuie. einen mehr für einen Kundschafter, als Gesandten halten, mieć kogo bardziey

za śpiega, a niżeli ze posła, durch die Kundschaft etwas erfahren, przez śpiegow dowiedzieć się czego. Kundschafter ausschicken, śpiega wysłać, wyprawie śpiegow.

Kundschafterinn, *f. f.* śpieg kobieta, wypatrywaczka, śpieguiąca.

Kunſt, *f. f.* sztuka; vollkommene, doskonała; schwere, ciężka; göttliche, boska; vortrefliche, przednia; leichte, geringe, snadna, nikczemna; unerhörte, rühmliche, nie słychana, sławna; reiche, obfita; dunkele, ciemna; vergnügungsvolle, pełna ukontentowania; geheime und intricate, taiemna y zawiła; unflätige, paskudna; nützliche, pożyteczna; mühſame, pracowita; mannigfaltige, rozmaita; einem freien Menſchen anſtändige, godna wolnego człowieka, krtegerische, woienna sztuka; nichtige, tändelhafte, nikczemna, śmieszna; ſehr wunderbare, bardzo dziwna, die freien Künſte, wolne sztuki, swobodne sztuki; viele und herrliche, wiele y przednich; anſtändige, przystoyne; auserleſene, wyborne; ernſtliche, poważne; unzählige, niezliczone; nöthige, vortrefliche, potrzebne, przednie; unterſchiedliche, rożne; gemeine, pospolite, proste; des Gemüths und Leibs, umysłu y ciała, entſtehet woher, sztuka z czego się zrobi; lehren, uczyć; einen darin unterweiſen, komu iaką sztukę pokazywać, uczyć go, sztukę pokazywać, nauczyć go sztuki, die Kunſt verſtehen, sztukę rozumieć, lernen, sztuki się uczyć, entſtehet aus den Erkenntniſſen der Dinge, pochodzi z poznania y wiadomości rzeczy; kommet auf eine gewiſſe Wiſſenſchaft, zamyka w sobie iaką umieiętność: gehöret dazu, sztuki trzeba do czego, nicht mehr treiben, więcey się sztuką nie bawić, die Kunſt kommt in Abgang, sztuka idzie w zarzucenie, w zaniechanie, mit loſen Künſten umgehen, niepodściwemi się bawić sztukami, nach der Kunſt gemacht, podług sztuki zrobiony, nicht nach der Kunſt, nie sztuczny, nie podług sztuki; ſiehe nachfolgende Artikel.

Kunſterfahren, *f. m.* biegły w iakiey sztuce, umieiętny w iakiey sztuce, rozumieiący iaką sztukę, znaiący się na iakiey sztuce, wiadomy iakiey sztuki.

Kunſtfindig, *adj.* sztuczny, co do nalezienia iakich sztuk prędki, też, sztucznie zrobiony.

Kunſtgemäß, *adj.* podług sztuki. czny, według sztuki, sztuką biony.

Kunſtgöttinn, *f. f.* Bogini sztuk, u *u Poetow*, Muzy.

Kunſtgriff, *f. m.* sztuka; erdenken wymyślić; etwas zu thun, zrob czego, in ſeinem Kunſtgriffe verf gener seyn, w swoiey sztuce bi gleyszym, betrüglicher Kun zdradliwa sztuka, zawodna zdrada.

Kunſtkämmerer, *f. m.* ten, ktory po nemi sztukami zawiaduie.

Kunſtliebend, *adj.* kochaiący sztuk miłośnik, libiący iak iaką sztukę.

Kunſtlos, *adj.* bez sztuki, nie żadney sztuki, niewiedzący dnych, *to co:* ungelehrt, ny, nieumieiętny, *potym te* sztuczny, wobei, oder wo Kunſt iſt, w czym żadney ma.

Kunſtmäßig, *adj.* sztuczny: Kunſt gemacht, podług sz biony, kunſtmäßiges Werk robota, sztuką rzecz zrobi

Kunſtmäßig, *adv.* sztucznie, podług sztuki; ſich erweiſen się, etwas machen, co czyn mäßig gemacht, sztuką, po ki zrobiony.

Kunſtmerkwürdigkeit, *f. m.* p dność sztuki.

Kunſtreich, *adj.* der viel Kün auch eine recht kann, sztuki sztukę umieiący, ktory w albo iedną dobrze umie znaczy to, daran viel Kun det iſt, co z wielu sztuka kunſtreiches Werk, sztuczn wielką sztuką zrobiona. sztuką wyrobiona.

Kunſtſtück, *f. n.* künſtliches W ta sztucznie udziałana

Kupfer, *f. n.* miedź, von Kup dzi; im Geſichte, krosty

Kupferarbeit, *f. f.* miedziarstwo, sło miedziarskie, rzemi miedzi.

Kupferbergwerk, *f. n.* ruda mi gòra miedziana.

Kupfergeld, *f. n.* miedziano pie z miedzi bite, robione.

Kupferhammer, *f. m.* młotowa

ina, hamernia miedziana, kuźni-
uiedziana.
rn, *adj.* miedziany, kupferner
her, miedziany puhar, z miedzi
. lany.
rost, *f. m.* śniedź na miedzi, zie-
wa, na wierzch się wyrzucaiąca.
schmidt, *f. m.* miedziarz, kotlarz,
dnik, z miedzi robiący.
schmiede, *f. f.* kuźnia miedziana,
nica miedziarska, kuźnica mie-
zna.
stecher, *f. m.* miedziosztycharz,
o na miedzi sztychuie, wycina,
tyna.
stich, *f. m.* obraz na miedzi wy-
, wysztychowany, rytowany.
stein, *f. m.* miedzisty kamień,
nisty kamień, co ma miedź w
.
wasser, *f. n.* koperwas, ktorego
iedzi naywięcey.
stück, *f. n. obacz wyzey:* Kupfer-

werk, *f. n.* miedziane naczynie,
miedziany, z miedzi robiony.
wurm, *f. m.* czerw robak, ktory
ci drzewa.
f. f. Kufe, ein Gefäß, *naczynie*
, gatunek kufy.
f. f. związka, sfora; Band, wo-
twas zusammen gebunden wird,
zka, ktorą co w raz bywa zwią-
, *albo*, powiązane, in der linken
die Kuppel führen, w lewey
związkę trzymać, die Hunde von
Kuppel losmachen, psy ze story
ić, zdiąć sforę ze psow.
ei, *f. f.* kuplerstwo; in Liebeshän-
w sprawach zalotnych. Kuppe-
eiben, kuplerstwem się bawić,
erstwo trymać.
, *v. a.* złączyć, łączyć; einen
chen mit einem Thiere zusammen,
go człowieka z iakiem zwierzę-
; seine Tochter an einen, wydać
go swoię corkę. Huren und
n zusammen, nierządnice y za-
tow połączyć.
, *f. m.* kupler, ten co się ku-
wem bawi.
inn, *f. f.* kuplerka, ta co się
erstwem bawi; verführet Frau-
mer durch ihr gottloses Zureden,
zi panny przez niezbożne na-
.
f. Wahl, Auswahl, obieranie,
ie, wybieranie, wybranie.

Kuren, *v. a.* auswählen, erwählen, s. diese Artikel.

Kurz, *adj.* krotki, nie długi; Lebenslauf, bieg życia. kurze Rede, krotka mowa, Sylbe, krotka sylaba, kurz etwas machen, nicht viel davon sagen, co krotko zrobić, a nie wiele o tym mowić, bei den kurzen Nächten, na krotkich nocach, kurze Perioden, krotki obwod mowy, krotki peryod, kurzes Werk, krotkie dzieło, da alles kurz gefaßt ist, gdy co krotko ułożone iest, Redner, węzłowaty mowca, Rede, węzłowata mowa, sehr kurze Zeit, bardzo krotki czas, Mensch, maleńkiego wzrostu człowiek, in kurzen, w krotce, eine große Armee haben werden, mieć wielkie woysko, in kurzem sein Recht wieder erlangen, w krotce znowu swoie prawo odzyskać; einen sehen, widzieć kogo: etwas erwarten, czekać czego, kurzer Auszug, krotki ekstrakt, Weg, krotka droga, einer großen Kunst kurzen Weg erfinden, wielkiey sztuki krotką drogę wynaleść.

Kurz, *adv.* krotko; etwas darthun, co przełożyć, antworten, krotko odpowiedzieć, an einem schreiben, krotko do kogo pisać, ich habe es so kurz erzählet, als ich konnte, opowiedziałem iak naykrocey mogłem, kurz und gut, co krotko a dobrze, co krotko y dobrze; erklären, wykładać, obiaśniać, damit ich kurz sage, kurz fasse, mache, abym się niebawił. abym w krotkich słowach zamknął, sage es kurz, powiedz to krotko; einem etwas abschlagen, krotko co komu odmowić, kurz zuvor, trochę przed tym, kurz hernach, kurz darauf, trochę po tym, zu kurz kommen, tracić, utracić, gubić, zgubić, szkodować.

Kurz gefaßt, *part. et adj.* krotko ułożony, krotko zebrany, węzłowaty, kurzgefaßte Beredtsamkeit, krotko ułożona wymowa, Spruch, krotka sentencya, myśl w krotkich słowach zamknięta y węzłowato wyrażona.

Kurzum, *adv.* krotko; abschlagen, odmowić, nie pozwolić, nie uczynić czego chcą.

Kurzweile, *f. f.* żart uciecha, etwas nur zur Kurzweile sagen, żartem tylko co mowić, einen zur Kurzweile darzu nehmen, kogo do czego przybrać dla żartu, zu ihr gemacht seyn, bydź urodzonym do żartow, die ganze Ver-

theidigung ist voller Kurzweile gewesen, cała mowa na obronę była pełna żartow, es ist nichts als Kurzweile im Briefe gewesen, w liście nic nie było tylko żarty, sie fahren lassen, porzucić żarty, mit einem treiben, żarty z kim stroić, dieses ist keine, w tym żadney nie masz uciechy, żadnego ukontentowania.

Kurzweilen, *v. n.* żartować; mit einem, z kim, kurzweile nicht mit ihm, nie żartuy z niem.

Kurzweilig, *adj.* żartobliwy, ucieszny, du bist gar kurzweilig, ty iesteś wcale ucieszny, ty w cale ucieszna iesteś, kurzweilige Sache, ucieszna rzecz, Unterredung, ucieszna żartobliwa rozmowa.

Kurzweilig, *adv.* uciesznie, żartobliwie; reden, mowić, rozmawiać.

Kuß, *s. m.* pocałowanie; einer geben, dać ktorey, frecher Kuß, swywolne po całowanie; süsser, angenehmer, słodkie, miłe; schmatzender, syssaiące, einem tausend Küsse geben, tysiąc pocałowania dać komu, *albo lepiey*, tysiąc razy kogo pocałować, verhurter, kurewskie całowanie; reiner, czyste, aufrichtiger, szczerę; der nur aufs Geld abgesehen ist, ktore tylko na pieniądze patrzy, aby pieniądze [illegible] wyłudzić.

Kutsche, *s. f.* kareta; kommt hinten [illegible] idzie za, mit seiner Frau auf [illegible] Kutsche fahren, w iedney karecie swoią żoną iechać, auf der [illegible] sitzen, w karecie siedzieć, vor [illegible] Pferde gespannet sind, w ktorey [illegible] są zaprzężone, von ihr herunter [illegible] gen, z karety na doł wyskoczyć [illegible] ihr sich schlagen, przy karecie się [illegible] hangende Kutsche, poiazd na [illegible]

Kutschen, *v. n.* eine Kutsche [illegible] stangretować, woźnicować, pow[illegible]

Kutscher, *s. m.* woznica, stangret, [illegible] ciel, powoziciel.

Kutschpferd, *s. n.* kareciany koń, karety koń, cugowy koń, woz[illegible] koń.

Kutte, *s. f.* łachmann; schlechte [illegible] Kleidung, odzienia mizernego [illegible] giego gatunek.

Kuttelfisch, *s. m.* sepia ryba, w [illegible] się tylko poławia.

Kuttelhof, *s. m.* Schlachthof, rzeź[illegible] sce, gdzie na rzeź biią.

Kybitz, *s. m.* czayka; ein Vogel [illegible] pewny na wodzie żywiący się.

Kylian, *n. pr. m.* Kilian, Mann[illegible] imię, ktorym się męszczyz[illegible] nazywa.

L.

LAB

L oder l, eilfter Buchstabe des teutschen Alphabets, iedenasta litera Nimieckiego Alfabetu, *neutr. indecl.* es sind auf alle Wände drei L und zwei M geschrieben, po wszystkich ścianach były popisane po trzy L y po dwa M.

Lab, *s. n.* podpuszczka; welches man zum Käsemachen gebraucht, ktorey do robienia syra rażywaią, aby się mleko zsiadło y mogł być ser z niego.

Laban, *n. pr. m.* Laban, Mannsname, imię męszczyzny.

Laben, *v. a.* ożyźwić, otrzyźwić; einen, kogo; mit alten Weine, starym winem.

Laboriren, *v. n.* chorować, cherlać, kwękać; an einer Krankheit, na iaką chorobę, in einer Sache, pracować, robić w iakiey rzeczy.

Laboriös, *adj.* pracowity, robotny, w pracy ustawicznie, nie przykrzący sobie pracy.

LAC

Laboriosität, *s. f.* (neu) Arbeit[illegible] *nowe słowo:* pracowitość.

Labsal, *s. n.* otrzyźwienie, ożyź[illegible] gorzałka na ożyźwienie, [illegible] toż samo.

Labyrinth, *s. m.* labirint, błąd[illegible] aus seinem heraus helfen, [illegible] dobyć się ze swoiego błądnika.

Lacedämon, *n. pr. n.* Stadt in [illegible] land, miasto w Grecyi, Lac[illegible] *a naczey prawdziwie*, Lake[illegible] *inaczey* Sparta, das Land um [illegible] mon, kray około Lacedemon[illegible] konika.

Lacedämonier, *s. m.* Lacedemończyk [illegible] *prawdziwie* Lakedemończyk. [illegible] czey, Lako, Lakończyk, [illegible] Spartańczyk, Sparcyata.

Lacedämonerinn, *s. f.* Lacede[illegible] *albo prawdziwie* Lakedemank[illegible] tanka.

Lacedämonisch, *adj.* Lacedemoński [illegible] skie, Spartańskie.

ebämonisch, *adv.* po Lacedemońsku, *bo prawdziwie*, po Lakedemońsku, o Spartańsku, iak Lakedewończyk, ik Spartańczyk, iak Lakedemonka.
e, *f. f.* Pfütze, kałuża, błoto, po-
m znaczy, wylewie morskie; des ausgetretenen Meeres, wylanego mo-
a, voller Lachen, pełny kałuż, błot.
en, *v. n.* śmiać się; heftig, mocno; n wenig, trochę, *iakoby* uśmiechać
. gezwungend, przystoynie: als be-
ant, iakoby znaiomy, iakoby po-
anomemu; über etwas, z czego,
co, einmal in seinem Leben lachen, się w swoim życiu rozśmiać, la-
n und weinen zugleich, śmiać się y kać razem, laut und grob, bardzo
dno y niemanierne śmiać się, an-
zu lachen machen, inszych poru-
ć pobudzić do śmiechu, er fing zu lachen, on w śmiech, on się śmiał, on się zaczął śmiać, es ha-
alle darüber angefangen zu lachen, i lachte herzlich darüber, na to yscy w śmiech, wszyscy się na to zęli śmiać, serdecznie się z tego ano, andere suchen zu lachen zu ben, starać się, aby innych do echu pobudzić, nicht lachen, nie ać się, nie rozśmiać się, lachen, man sich auf den Steiß setzet, ać się tak, aż usieść na pośladku śmiechu, der nicht lachet, ktory nie śmieie, nie śmiejący się, sich r, pokać się od śmiechu, umie-
od śmiechu, *mowi się:* umieram śmiechu.
n, das, *f. n.* śmianie się, rozśmia-
się, śmiech, sich des Lachens kaum halten können, ledwie się moc u-
mać od śmiechu, od śmiania się nie nie moc utrzymać, lautes La-
głośny śmiech, głośne śmianie głośne rozśmianie się.
d, *adj.* śmieszny, ktory prędki śmiechu, skłonny do śmiania się.
r, *f. m.* śmiacz, śmieszek, śmie-
k, co się rad ustawicznie śmieie, miewacz.
rr, *f. m.* błazen, ten co śmieszne-
o czyni, aby się ludzie śmiali.
f. m. ein Fisch, *ryba pewna*, łosoś, amieniistych rzekach naywięcey bywa.
hre, *f. f.* pstrąg wielki, podry-
łosoś pomnieyszego płazu, czyli aiu.
f. f. Klafter, sążeń, sążnia, *z Gre-*
, orgya, ein Maas, miara.

Lack, *f. m.* lak; ein Firniß und Wachs zum Siegeln, pokost z woskiem, do pieczętowania.
Lacke, *f. f.* Brühe, laka, rosoł, polewka z solonego mięsa, das in der Lacke liegt, co w tym, rosole, w lace, w tey polewce słoncy leży, *mowi się*, nasolony.
Lacket, *f. m.* lokay, lakay, sługa, służący w pokoiu; eines Herrn, iakiego pana.
Lacken, *f. m.* Tuch, sukno, obacz zwyczaynieysze słowo, s. Tuch.
Lade, *f. f.* Behältniß, skrzynia, schowanie, łada. Lade des Bundes, skrzynia przymierza, *w piśmie świętym; obacz:* Küste, Kasten.
Laden, *f. m.* womit ein Fenster zugemacht wird, okienica, ktorą okno zamykane bywa; 2) kramnica; worin ein Kramer feil hat, w ktorey kramarz ma swoy kram na przeday; an der Wage, u wagi, nazywa się rączka.
Laden, *v. a.* kłaść, nakładać, *to co:* auf laden ein Fuder Mist, gnoy nakładać na woz; die Waare ins Schiff, kłaść, ładować, towary na okręty: die Bagage auf die Lastthiere, rzeczy na ładowny dobytek, *iako to na mutow, osłow etc.*; eine Last auf einen, ciężar na kogo kłaść, *mowi się też*, nawalić, eine Flinte, Pistol, Stück, nabić, nabiiać, flintę, pistolet, działo 2) bitten, prosić, zaprasżać; einen zu Tische, kogo do stołu: 3) pozywać, vor Gericht, przed sąd; einen wozu, kogo na co, auf sich, znaczy dopuścić się, er hat grose Schuld auf sich geladen, on się wielkiey winy dopuścił, zciągnąć, zciągać na siebie, ich lade auf mich den Haß und Neid, ia zciągam na siebie nienawiść y zazdrość, einen andern Verbrechen auf sich, czyi grzech na siebie zaciągać, zaciągnąć, eines Feindschaft auf sich, czyią nieprzyiaźń na siebie zciągnąć.
Laden, das, *f. n.* kładzenie, nakładanie, zaprasżanie, zaprosżenie, zciągnienie.
Ladenflügel, *f. m.* iedna połowa drzwi, drzwiczki.
Ladenhüter, *f. m.* welcher nicht verkauft werden kann, towary, ktore nie mogą być przedane.
Ladoger, See, *f. m. n. pr.* Jezioro Ladoga w Rossyiskim Kraiu.
Ladung, *f. f.* zaprasżanie, zaprosżenie; zur Mahlzeit, na obiad pozywanie, pozwanie; 2) die Last, oder Waare,

die ein Schiff, oder Wagen u. d. g. führet, ciężar, albo towary, ktore na okrętach, albo na okrętach, albo na wozach bywaią prowadzone, z *tego Niemieckiego mowi się też:* ładunek, ład, ładu.

Ladunkel, *f. m.* Eigenliebe, Eigendünkel, własna miłość,

Läben, *v. a.* podpuszczać mleko, aby się zsiadło; die Milch, *potym to co:* der Milch Lab geben, podpuszczkę mleku zadać.

Läben, das, *f. n.* zsiadanie, z *siednienie albo* uczynienie, aby się zsiadło, podpuszczenie.

Lächeln, *v. n.* śmiać się, trochę, nie wiele, roześmiać się, man hat darzu gelächelt, roześmiano się na to; *znaczy także:* uśmiechać się, uśmiechnąć się na co.

Lächelnd, *adj. et part.* śmiejący się trochę, roześmiewaiący się, uśmiechaiący się.

Lächerlich, *adj.* śmieszny; ist es zu meinen, to trzeba mieć za śmieszne, *albo* za śmieszną rzecz, lächerliche Foderung, śmieszna pretensya, Schwänke, śmieszne żarty, śmieszne słowa, *to co:* żartobliwy, Freiheit, żartobliwa wolność, *albo taśniey,* wolność żartowania, wolność w żartowaniu, Verse, Sache, śmieszne, ucieszne wiersze, śmieszna, ucieszna, rzecz, Leute, śmieszni, ucieszni, ludzie, weg mit den lächerlichen Possen, precz ze śmieszuemi żartami, brydniami, dieses ist mir nicht lächerlich, to mi nie śmieszna iest, mag es einem lächerlich vorkommen, oder nicht, niech to komu śmieszno będzie, albo nie.

Lächerlich, *adv.* śmieszuie, śmieszno, ucieszuie, pocieszuie, bardzo ucieszuie.

Lächzen, *v. n.* rozpadły, otwartym być, rozziewionym być, ziewać powietrze w siebie biorąc.

Lädgen, Lädlein, *f. n.* skrzyneczka, szufladerczka, *pudełeczko.*

Lägel, *f. m.* flasza; Gefäß, naczynie, in geheim ein Lägel ausseuffen, ausleeren, skrycie flaszkę wypić, wylknąć, wydziubnąć, kleiner, mała flasza, flaszeczka, etwas in gepichte fassen, co w flasze pokłaść smołą oblane albo wylane.

Lähmen, *v. a.* ochromić, okulawić kogo, *to co:* lahm machen, chromym kogo uczynić; kulawym kogo zrobić, być przyczyną komu chromania, kulawienia.

Lähmung, *f. f.* chramanie, kulanie, kulawienie, chromanie, upadanie nogę, na nogi.

Lamentin, *adj.* (neu) der immer klagt, *nowe słowo:* co zawsze żałośnie, żałośnący.

Lamethiste, *f. m.* (neu) Anhänger Lameth, *nowe słowo:* partyzant *metha.*

Lämmern, *adj.* von einem Lamme, gniątkowy, iagnięcy, od iagnięcia.

Lämmern, *v. n et a.* ein Lamm gebären, cić się, urodzić iagnie, mieć ia

Lämmerstall, *f. m.* staienka, koś na iagnięta, na iagniątka.

Lämmgen, *f. n.* iagnię, iagniątko, gniąteczko, malenkie iagniątk

Lampadiren, *v. a.* (neu) an den nenpfahl hängen, *nowe słowo:* na lanternii pala powiesić.

Ländgen, *f. n.* Ländlein, *f. n.* z ziomeczka, ziemka, ziemecz ska, polko.

Landingenieurcorps, *f. n.* Landingenieurcorps, (neu) einer von der allgemeinen Organisat Unterrichts unabhängigen In Frankreich, *nowe słowo:* ziem albo straż i morski inzenierk dziewięci od pospolitey org nauczania spadzistych szkół w cyi.

Ländlich, *adj.* kraiowy, ziemny. wie es in einem Lande ist, i iakim kraiu iest, ländliche C iowe obyczaie, iakie są w właściwe kraiowi, ländlich, co kray, to obyczay, każdy swoy obyczay, *to co:* oycy

Länge, *f. f.* długość, dłuż, dłu der Nacht, długość nocy; drogi; der Erzählung, der gość, w opowiadaniu, *alb* dania, długość mowy, *al* w mowie, in die Länge dłuż łupać, na dłuż łupać. łupać. die Länge der Zeit austrichten, długość czasu mo stkiego dokazać, wszystko Schmerzen, die sich in der ziehen, bole, ktore się w gną, ktore długo a długo mit der Länge zunehmen, rość, długości przybywać, ści rosnąć. wysokość; der Bäume, długość szyi, drze von sonderbarer, człowiek o

ſokości, oſobliwego wzroſtu, die nge der Leiber, Staturen, długość il, *ſtatur*, wzroſtow, des Briefs, gość liſtu. Schlangen von unmäs ier, węże niezmierney długości, Länge im Reden, długość w ma niu. des Kriegs, des Friedens, der t, długość woyny, pokoiu, czaſu, Zeit hebt das gröſte Trauren auf, gość czaſu naywiękſze ſmutki u kara, durch die Länge der Zeit ver en, z długością czaſu minąć, *na alniey po Polsku:* y czaſem prze ać, des Leibes, wzroſt, von telmäßiger, ſrzedniego wzroſtu, gleicher, iednego wzroſtu. maaß, *ſ. n.* długości miara. n, *v. a.* länger machen, verläng , przedłużać, przydłużać, co w i ciągnąć, w dłuż wyciągnąć. ht *adj* podługowaty, długawy, ichte Figur, podługowata, dłu a figura, länglicht rund, długa okręgły, podługowato-okręgły, aie, Geſtalt, podługowata, okrę poſtać, długawo okręgła poſta

, *adv.* dawno; habe ich dieſes be , tego obawiałem ſię, ſchon , iuż dawno, iſt es geſchehen, ię ſtało, iuż dawno ſię to ſtało. n, *ſ. n.* Läpplein, ſkrawek, płatek n, kawałek ſukna. ch, *adj.* nie co rzeczy, nie ſma v ktoremu, *albo* czemu czego nie hie, läppiſche Sache, ni to, ni o rzecz nie ſmaczna, Menſch, nic rzeczy człowiek. ch, *adv.* nic po rzeczy, nie ſma e, ni to, ni owo, albo przeſadnie, nie doſadnie; verfahren, czynić, erfähret läppiſch in dieſer Sache, ſobie w tey rzeczy nic do rzeczy ępuie, ihr verfahret immer ſo läp , wy zawſze tak nie do rzeczy ncie.

ſ. m. trwoga; Aufruffung zu Waf , zawołanie do broni. Lärm blas machen, na trwogę kazać, trą *to co:* Schwarm, tumult, roz h. Lärm erregen, machen, tumult, ruch uczynić, der Lärm läßt nach, oga, rozruch uſtaie, überall erre , tumultem wſzyſtko napełnić, iſt es für ein Lärm geweſen? co to za tumult, za rozruch? was iſt t für ein Lärm? co to tam za tu lt? was iſt für ein Lärm auf dem rkte? co to tam za rozruch na rynku? den Lärm mit der Frau an fangen, rozruch, tumult z żoną zaczynać. er hat vor ſeines Herrn Haus ſe großen erreget, on przed domem pana ſwego wielki tumult uczynił, kleiner, nie wielki tumult, die Ver ſammlung iſt voller Lärm geweſen, zgromadzenie było pełne tumultu, ziazd był pełny tumultu, zamieſzania, rozruchu. Leben voller Lärm, życie pełne zamieſzania, tumultu, kłutni, niepokoiu.

Lärmen, *v. n.* ſchwärmen, trwożyć, trwożyć ſię, mięſzać, w rozruchu być.

Lärmen blaſen, *v. a. irr.* na trwogę trąbić, alarm trąbić, w wryſku, w obozie.

Lärmenblaſer, *ſ. m.* trębacz, co na trwogę trąbi, co trąbi, co trąbi na żołnierzy do broni, *znaczy także*, tego der Aufruhr ſtiftet u. d. gl. ktory rozruchu domowego, woyny domowey przyczyną.

Lärmen, das, *ſ. n.* trwożenie, rozruchow wzbudzanie zanięſzanie, zanięſzania wzbudzenie.

Lärmenmacher, *ſ. m.* kłutnik, rokoſznik, buntownik, rozruchow ſprawca.

Läſterer, *ſ. m.* ſzkalownik, potwarca, złorzeczący, uwłaczaiący, obmowca; der von Natur einer iſt, ktory z urodzenia, ſzkalownikiem, złorzeczącym, obmowcą ieſt, Gottes, bluźnierca Boga, bluźnierca imienia Bożego.

Läſterinn, *ſ. f.* ſzkalowniczka, złorzecząca, obmowiaczka. Läſterinn Gottes, bluźnierka, bluźnierczyna imienia boſkiego.

Läſterlich, *adj.* potwarny, ſzkalowny, obmowny, co może służyć do potwarzy, do obmowy.

Läſtermaul, *ſ. n.* złorzeczliwy, obmowny, es fehlet ihm an Läſtermäulern nicht, nie zbywa mu, na złorzeczliwych, na obmownych, na obmowcach, na potwarcach.

Läſtern, *v. a.* złorzeczyć, potwarzać, obmawiać; das widerſprechende, grobe und unmenſchliche, przeciwnie mowiącym złorzeczyć, grubo y nie polu zku, einen aufs ſchändlichſte, kogo nayhaniebniey, nayochydniey ſykalować; aufs heftigſte, aufs ſchmählichſte, nayzelżywiey kogo łaiać, potwarzać, o kim źle mowić, potwarz na kogo kłaść, ſzkalowaniem komu honor brać, wydzierać komu

lahm heraus kömmt, kiedy co w mowie chwieie się słabe

Lahn, *s. m.* eine Art von Blech, kształt, blaszki, blaszeczka.

Laich, *s. n.* ikra; der Fische, rybia; der Frösche, żabia.

Laichen, *v. a.* rybić, małe rybki rodzić, wie die Fische, żabić, wie die Frösche.

Laichzeit, *s. f.* der Fische, czas, w ktorym ryby młode swoie rybięta wydaią, inny od owego czasu, kiedy *się trą* y to *tarcie* ich nazywa się, *tarło*, der Frösche, czas kiedy żabięta młodo rodzą się.

Lakai, *s. m.* s. Lackei, Laquai.

Lallen *v. a.* bełgotać; etwas von der Natur der Götter, co o Rodzie Bogow y istocie.

Lambach, *n. pr. m.* Ort in Österreich, Lambach, miasto w Austryi.

Lamentiren, *v. n.* lamentować, narzekać, sie lamentiren erschrecklich, ona strasznie lamentuie.

Lamm *s. n.* iagnie; junges Schaf, młode owczę; fettes, tłuste; klingen-dürres, das nichts, als Haut und Bein ist, suche, wyschłe, na ktorym niemasz nic tylko skora a kości, das so dürre ist, daß man die Kaldaunen darin kann liegen sehen, ktore tak suche iest, że można obaczyć iak kiszki w niem leżą, das so durchsichtig, wie eine Hornlaterne ist, ktore tak przezroczyste iak rogowa latarnia; zeitiges, junges, zartes, wcześne, młode, delikatne; das noch kein Gras gefressen hat, ktore ieszcze żadney trawy nie iadło; schönes, spätes, abgesetztes, piękne nierychłe, odsadzone od mleka; das sich satt gesogen hat ktore się nassało dosyć; das vier Monate alt ist, ktoremu cztery miesiące; das man säuget, ktore inszcze się; weiblichen Geschlechtes, samiczney płci, samiczka, owca, kleines, iagniątko, von einem Lamme, z iagniątka, *adj.* iagniątkowy.

Lammfell, *s. n.* skora iagniątkowa, skora z iagnięcia, von Lammfell, zo skory iagnięcey.

Lammfleisch, *s. n.* iagnięce mięso, iagniątkowe mięso, iagnięcina.

Lampe, *s. f.* lampa, brennende, paląca się lampa, die brennende halten, palącą się lampę trzymać, die Lampe brennet, lampa się pali.

Lampenmann, *s. m.* człowiek z lampą, lampiarz, lampnik; der sie trägt, oder

anzündet, k
lampą chod
zaświeca.
Lampenstock, *s*
pę; worauf
rym lampa
Lampfen, *s. n*
pfen, gatu
nazwanego.
Lamprete, *s. f.*
nog.
Lancaster, *n.*
in England,
oder zu solch
miasta, albo
cy; *adj.* L
Mann, Laka
an diesem O
stranka.
Land, *s. n.* L
kray, krain
hes und gebi
rysta kraini;
ku południo
ges, pułnoc
na, pułnocn
wiat, sehr wi
bardzo pusta
powiat, bard
stes, kończy
kray leżący,
benachbartes,
sąsiedzka zie
wohntes, mi
kray, mieszk
mia; mäßige
pomierny, n
an Bauern u
wludzi, w gr
dziny; das n
sehnlich ist, zi
tratna, iak ok
hat, ktora ma
ktora wielu p
sich weit und b
mia, ktora się
zciąga; das
liegt, ziemia,
rzu leży, sehr
kray, urodzay
rowny kray, r
legenes, odleg
mia; nahes, b
Wein wächst,
rodzi; voller
tragbares, heiß
na ziemia; ka
kray, zdrowy
sundeste gehalte

ozu, Lage des Lagers, położenie, enie obozu, ſonderbare Befeſti: g deſſelben, obſobliwe ufortyfi: rania obozu, Theil des Lagers, keine Beſatzung iſt, keine Vertheis r deſſelben ſind, część obozu, ra nie ma żadney załogi, żadney ony, das Lager ſehr befeſtigen, umocnić, ufortyfikować, an eis bequemen Orte aufſchlagen, na odnym mieyſcu, oboz położyć, em ſtanąć; an einem Berge, przy y gorze, an einem ziemlich un: en und abſchüßigen Orte, na ſcu trochę nie rownym y po: ym; auf einem Berge, na iakiey e; gegen eines aufſchlagen, na iwko komu, aus der Ebene auf Hügel und ſichern Ort das La: ern, z rowniny na iaki pa: y bezpieczne mieyſce prze: oboz, an die Mauer der Stadt ager aufſchlagen, pod murami kiemi obozem ſię położyć, das an das große anſchlieſſen, mały wielkim obozem obiąć, das iche auskundſchaften, recognoſci: nieprzyiacielski oboz oglądać, yć, ſein Lager verſchanzen, swoy ſzancem okopać, erobern, oboy obozu dobyć, oboz opano: abſtecken, obozem ſtawać, obo: ſię rozkładać, oboz mierzać, men ziehen, oboz eziągnąć, ſzy, ſzczupleyſzy uczynić, mit rücken, z obozem ſię ruszyć; n aufſchlagen, na przeciwko em ſtanąć, angreifen, anfallen, gen, na oboz uderzyć, na oboz . oboz otoczyć, dem Feinde nen, nieprzyiaciela wyzuć z nieprzyiacielowi iego oboz ć, wziąć nieprzyiacielki oboz, Lager eingeſchloſſen halten, trzy: ę zamkniętym w swoim obo: wohl beſetzt hinterlaſſen, oboz załogą osadzony zostawić; ter, Bette, łoże, łożko; Krank: choroba; langwieriges Lager, długo trwaiąca choroba; 3) ko; Aufenthalt der wilden Thie: rzie dziki zwierz siada, der hen und Thiere, leżysko ludzi ierząt; im Keller, worauf die lagen, wydatnieyſze mieyſce, lagary w piwnicy, na ktorych a leżą, aby ſię ziemi nie do: y; 4) Lager im Fechten, ſta: utrzymanie ſię w porkany na ſzpady, das Lager vertheitigen, obozu bronić.

Lagerbier, *ſ. n.* piwo, ktore chowaią na lato, aby go w lecie pili.

Lagerhaft, *adj.* chorobą złożony, leżący choruiący, człowiek.

Lagern, ſich, *v. r.* kłaść ſię, położyć ſię; zum Eſſen, Schlafen, do iedzenia, do ſpania; im Felde, wie die Soldaten, po łożyć ſię w polu, iako żołnierze obozem, ſich weit auseinander, daleko ſię ieden od drugiego położyć, ſtanąć; auf allerhand Art, hin und her, rożnym ſpoſobem tam y ſam ſię rozłożyć; auſſerhalb der Stadt, za miaſtem, an einem waldigten Orte, w leśnym iakiem mieyſcu, nicht weit von einander, nie daleko ieden od drugiego; hin und her, ohne einige Ordnung, tam y ſam bez żadnego porządku; 2) nachlaſſen, folgować, ulżyć, die Schmerzen lagern ſich, boleści, folguią, ulżywaią.

Lagerſtätte, *ſ. f.* łoże, łożko; doppelte, podwoyne, einem zurechte machen, komu dobrze łożko posłać; für drei Perſonen, oder eine dreifache, na trzy oſoby, albo potroyne łożko; poſłanie.

Lago de Garda, *n. pr. m.* Lago de garda, iezioro w Włoſzech tak nazwane.

Lago de Peruggia, *n. pr. m.* Jezioro Peruzyańſkie w Włoſzech, *poł.* Lacus Thraſymenus.

Lago di Bolſena, *n. pr. m.* Jezioro Bolſeńſkie, we Włoſzech, *poł.* lacus Vulſinius.

Lago Maggiore, *n. pr. m.* Większe iezioro, we Włoſzech, *poł.* lacus Verbanus.

Lagos, *n. pr. m.* Stadt in Portugall, Lagos, miaſto w Portugalii.

Lagronne, *n. pr. n.* Lagronne, Stadt in Spanien, miaſto w Hiſzpanii.

Lahm, *adj.* kulawy, chramy, chromy, ich muß mit Stecken gehen, als ob ich lahm wäre, iak gdy bym kulawy był, muſzę o kiiu chodzić, wie ein lahmer Schuſter den ganzen Tag daheim ſitzen, iak kulawy ſzewc cały dzien w domu ſiedzieć, an den Lenden lahm, chromotę maiący w ſamych lędźwiach, an Händen, kulawy na ręce, lahm ſeyn, kulawym być; von empfangener Wunde, od wziętey rany, lahm machen, kulawym, chromym uczynić; es ſtehet lahm mit der ganzen Sache aus, cała rzecz chroma, chwieie ſię, upada, wenn etwas in der Rede

ahm heraus kömmt, kiedy co w mo-
wie chwieie się słabe.
n, *s. m.* eine Art von Blech, kształt,
laszki, blaszeczka.
h, *s. n.* ikra; der Fische, rybia; der
rösche, żabia.
chen, *v. a.* rybić, małe rybki ro-
zić, wie die Fische, żabić, wie die
rösche.
hzeit, *s. f.* der Fische, czas, w ktorym
yby młode, swoie rybięta wydaią,
nny od owego czasu, kiedy *się trą*
to *tarcie* ich nazywa się, *tarło*, der
rösche, czas kiedy żabięta młodo
odzą się.
ai, *s. m.* s. Lackei, Laquai.
en *v. a.* bełgotać; etwas von der
Natur der Götter, co o Rodzie Bo-
ow y istocie.
ibach, *n. pr. m.* Ort in Österreich, Lam-
ach, miasto w Austryi.
ientiren, *v. n.* lamentować, narze-
ać, sie lamentiren erschrecklich, ona
trasznie lamentuie.
im *s. n.* iagnie; junges Schaf, mło-
e owczę; fettes, tłuste; klingen-dür-
es, das nichts, als Haut und Bein
t, suche, wyschłe, na ktorym nie-
nasz nic tylko skora a kości, das so
ürre ist, daß man die Kaldaunen darin
ann liegen sehen, ktore tak suche iest,
e można obaczyć iak kiszki w niem
żą, das so durchsichtig, wie eine Horn-
iterne ist, ktore tak przezroczyste
ik rogowa latarnia; zeitiges, jun-
es, zartes, wczesne, młode, deli-
atne; das noch kein Gras gefressen
at, ktore ieszcze żadney trawy nie
idło; schönes, spätes, abgesetztes,
iękne nierychłe, odsadzone od mle-
a; das sich satt gesogen hat ktore
ę nassało dosyć; das vier Monate
t ist, ktoremu cztery miesiące; das
an säuget, ktore inszcze się; weib-
chen Geschlechtes, samiczney płci,
miczka, owca, kleines, iagniątko,
on einem Lamme, z iagniątka, *adj.*
igniątkowy.
imfell, *s. n.* skora iagniątkowa, sko-
a z iagnięcia, von Lammfell, zo sko-
y iagnięcey.
imfleisch, *s. n.* iagnięce mięso, ia-
niątkowe mięso, iagnięcina.
ipe, *s. f.* lampa, brennende, paląca
ę lampa, die brennende halten, pa-
ącą się lampę trzymać, die Lampe
rennet, lampa się pali.
ipenmann, *s. m.* człowiek z lampą,
impiarz, lampnik; der sie trägt, oder
anzündet, ktory lampę nosi, kto
lampą chodzi, ktory lampę za
zaświeca.
Lampenstock, *s. m.* podstawek pod
pę; worauf eine Lampe stehet, na
rym lampa stoi.
Lampfen, *s. n.* eine Art Biers,
pfen, gatunek piwa pewnego
nazwanego.
Lamprete, *s. f.* Neunauge, Brück
nog.
Lancaster, *n. pr. n.* Lankastra
in England, miasto w Angli
oder zu solcher Stadt gehörig,
miasta, albo do tego miasta
cy; *adj.* Lankastreński,
Mann, Lakastranin, Lankastr
an diesem Orte geborne Frau,
stranka.
Land, *s. n.* Landschaft, Landes
kray, kraina, ziemia, powia
hes und gebirgigtes, chropa
rysta kraini; gegen Mittag
ku południowi leżąca; mit
ges, pułnocny kray, pułnoc
na, pułnocna ziemia, puł
wiat, sehr wüstes, bardzo pu
bardzo pusta ziemia, bard
powiat, bardzo pusta krain
stes, kończyna, na koncu, na
kray leżący, ziemia leżąca
benachbartes, cały kray,
sąsiedzka ziemia; bewohnt
wohntes, mieszkany, nie
kray, mieszkana, nie miesz
mia; mäßiges, an der See
pomierny, na morzu leżąc
an Bauern und Gütern,
wludzi, w grunta, we wsie
dziny; das nicht so nutzbar
sehnlich ist, ziemia, ktora nie
tratna, iak okazała; das ra
hat, ktora ma wiele portow
ktora wielu portami opatrzon
sich weit und breit erstreckt
mia, ktora się szeroko y
zciąga; das an der offenbar
liegt, ziemia, ktora na otwar
rzu leży, sehr fruchtbares,
kray, urodzayna ziemia; sehr
rowny kray, rowniuteńki
legenes, odległy kray, odle
mia; nahes, bliski kray;
Wein wächst, ktorym się
rodzi; voller Bäume, pełny
tragbares, heißes, żyzna gor
na ziemia; kaltes, gesundes
kray, zdrowy kray; das
sundeste gehalten wird, kray,

zdrowſzy miany ieſt; darin alles
ruf iſt, w ktorym wſzyſtkiego
io ieſt; dürres, kreidigtes, ſum-
es, ſuchy, kredziaſty, błotniſty
: wo es weder zu kalt, noch warm
gdzie ani nazbyt zimno, ani na-
ciepło; kothigtes, błotny kray,
na kraina; das viel Sonne hat,
łońcu leżący kray; etwas war-
trochę ciepły; heiteres, pogo-
kray, Theil des Landes, część
: Fürſt oder Vornehmſter darin,
e. albo panuiący w kraiu,
ſtadt des Landes, ſtołeczne mia-
raiu, Paß ins Land, przeście
e do kraiu, do ziemi, das Land
idigen, beſchützen, kraiu bro-
kray zasłaniać, mit Feuer und
rdt verheeren, kray ogniem y
em puſtoſzyć; das zu nächſt an der
gelegene, ziemia bliſko zaraz
leżąca; erſtreckt ſich an den
, rozciąga ſię aż do Eufratu;
ches, nieprzyiacielſki kray, ſich
es begeben, udać ſię do czyiego
in einem wohnen, das eine dicke
at, w iakiem kraiu mieſzkać,
ma gęſte powietrze, in allen
en, po wſzyſtkich kraiach, we
ikich kraiach, nicht wiſſen, in
ir einem einer ſey, nie wiedzieć,
iem kraiu, w iakiey krainie kto
rin viele Städte ſind, kray, w
m ieſt wiele miaſt; Land, das
an einem Orte wie am andern
ay, ktory nie we wſzyſtkich
iach iednakowy ieſt, zu Waſ-
er zu Lande, wodą y ziemią,
ander durchziehen, wiele kraiow,
echać, brzebyć, alle in Bewe-
ringen, wſzyſtkie kraie poru-
Fußfeſte Länder, wraz przy ie-
raie; die entlegenſten zu Fuße
andern, po nayodleglevſzych
ch picchoty wędrować, die
Leute erblicken Land, żeglarze
ą ziemię, das Land ſteht unter
Waſſer, iſt überſchwemmt, kray
od wodą, zatopiony ieſt, an
and fahren, zu Lande kommen,
ą lu dążyć, do lądu przybić,
ążyć. die Länder gegen Morgen,
ku południowi, na południe
e, liegen ſehr weit von einander,
ialeko od drugich, den Krieg
s Feindes führen, w nieprzyia-
im kraiu woynę prowadzić,
in das Land fallen, komu w
wtargnąć, wpaść, kray czyi
naiechać, einen nicht in daſſelbe kom-
men laſſen, nie dać komu weyść w
kray, przyść do kraiu, ein weitläuf-
tiges beſitzen, bewohnen, obſzerny
kray poſiadać; bewohnen, w obſzer-
nym kraiu mieſzkać, ſehr erweitern,
bardzo kray rozſzerzać, rozprze-
ſtrzeniać, eigentlich ein erobertes, wła-
ściwie podbity kray, nazywa ſię z
łacińſkiego, prowincya; 2) Grund
und Boden, grunt; mageres, rohes,
fettes, chudy, wypłoniały, ſurowy,
boyny; feuchtes, ebenes, wilgotny,
rowny; da viel Wein wächſt, w kto-
rym wiele wina rośnie, aus dem
Schiffe an das Land treten, z okrę-
tow na ląd wyśieść, wyſtąpić, bei gu-
tem Winde vom Lande abſtoßen, z
dobrym wiatrem od lądu, odbić, od
ziemi ruſzyć, an das Land zu fahren
trachten, myśleć do lądu zawinąć,
ein fruchtbares und geſegnetes, uro-
dzayny y błogosławiony kray, auf
das feſte zu ſtehen kommen, na lądzie
ſtanąć, na lądzie być, die Schiffe an
das Land bringen, okręty na ziemie
na ląd wyciągnąć, in rauhen Ländern
giebt es auch rauhe Leute, w chropa-
wych kraiach chropawy też lud, *to*
ieſt, nie zgrabny, gruby, proſty, mit
der Armee zu Lande marſchiren, woy-
ſko na ląd prowadzić, Armee
zu Lande, ziemne woysko, na
ziemi woiuące, über Land rei-
ſen, poiechać w iaki kray, auf das
Land gehen, na wieś iechać, auf dem-
ſelben ſeyn, na wſi być, auf demſelben
wohnen, na wſi mieſzkać, vom Lande
kommen, ze wſi przyść, przyiechać,
vom Lande zu Lande, od kraiu do kra-
iu, wes Landes? aus welchem biſt du?
iakiego kraiu, *lepiey*, z iakiego kra-
iu? z ktorego kraiu ty ieſtes? aus
Deutſchland, z Niemiec; aus Polen,
z Polſki, aus Groß-Polen, z wiel-
kiey Polſki, aus Klein-Polen, z ma-
łey Polſki, das iſt, Niemieć, Polak,
Wielko Polania, Mało Polanin, das
Land bauen, role uprawiać, na grun-
tach goſpodarować, des Landes verwei-
ſen, wywołać z kraiu, wzgnać z kraiu.

Landadel, *ſ. m.* ziemianie, ſzlachta,
ſzlachta ziemſka, kraiowa.

Landaf, *n. pr. n.* Stadt in England,
Landaf, miaſto w Anglii.

Landamman, *ſ. m.* in der Schweitz, Urzę-
dnik nayſtarſzy ziemſki Szway carſki.

Landart, *ſ. f.* rod ziemi; viel und man-
cherlei, wieloraki y rozmaity; Weiſe,

die

die im Lande üblich ist, sposob, zwyczay w kraiu używany.

Landbote, *s. m.* in Polen, poseł ziemski na scym w Polszcze.

Landau *n. pr. f.* Stadt im Elsaß, Landow, Landawa, miasto w Alsacyi.

Landbau, *s. m.* Landwirthschaft, ziemiaństwo. rolne gospodarstwo, uprawianie roli, gruntow.

Landbeschreiber, *s. m.* kraiopis, kraiopisar ktory kray iaki ieden opisuie.

Landbeschreibung, *s. f.* kraiu opisanie, kraiu opis. kraiu opisywanie.

Landbetrüger, *s. m.* oszukiwacz kraiu, *albo* ludu wszystkiego w kraiu iakiem.

Landbettler, *s. m.* żebrak, chleba proszący po kraiu, tułaiący się za chlebem po kraiu.

Landbüttel, *s. m.* sługa, posłuszny kraiowy, pachołek do posługi w kraiu.

Landcammerrath, *s. m.* konsyliarz skarbu kraiowego, skarbu w kraiu iakie.

Landcanzler, *s. m.* kanclerz ziemskie sądowy, *albo* komornik ziemski.

Landcarte, *s. f.* karta kraiowa, karta, na ktorey kray odrysowany, odkryślony iest.

Landdrost, *s. m.* Landdrossat, *s. n.* Wielkorzą ca iakiego kraiu; iakiey Prowincyi, w niektorych Niemieckich kraiach tak się nazywa ten Urzędnik.

Landedelmann, *s. m.* ziemianim, im Gegensatze eines Hoffunkers, względem szlachcica dworskiego, dwóraka: eines ausländischen, względen cudzoziemca, cudzoziemskiego y obcego szlachcica, *także* ziemianim, ziomek.

Landen *v. n.* do lądu zawiiać do lądu przybiiać, do lądu zawinąć, do lądu przybić: bei Sida, u miasta Sydy; in Osir, na wyspę Osir, am Rhodus, do Rodu wyspy przylądować, do brzegu Rodyiskiego przybić.

Landesfürst, *s. m.* książę kraiu, Fürst des Landes, darin man ist, oder gebohren worden ist, książę kraiu, ktory się w tym kraiu rodził.

Landesherr, *s. m.* s. Landherr.

Landfahrend, *adj. et part.* zapowietrzony, landfahrende Krankheit, powietrze choroba.

Landfahrer, *s. m.* kraio-krążnik, biegas po kraiach, tułak po kraiach.

Landfahrerinn, *s. f.* kraio krążka, biegaska po kraiach, tułaczka po kraiach.

Landflüchtig, *adj.* zbiegły z iak kraiu, ktory z iakiey ziemi [illegible] uciekł.

Landfriede, *s. m.* pokoy kraiowy, koy w kraiu, powszechny [illegible] iakiey pokoy, ihm nicht trau[illegible] koiowi kraiowemu nie ufać.

Landfürst, *s. m.* książę kraiu [illegible] ktorego kray iest.

Landgebräuchlich, *adj.* kraiowy [illegible] sty, ziemski, w kraiu, ziemi [illegible] czyznie zwyczayny.

Landgericht, *s. n.* sąd ziemski, [illegible] skie; einer ganzen Provinz, [illegible] Prowincyi.

Landgerichte, die, *s. n. plur.* [illegible] richter mit seinen Schöppen, [illegible] swoiemi ławnikami.

Landgöttinn, *s. f.* kraiu bogini [illegible] wieyska bogini.

Landgraben, *s. m.* row granicz[illegible] na znak granic dany, rozgra[illegible] cy row.

Landgraf, *s. m.* Landgraf, Land[illegible] tytuł rowny książęcemu.

Landgräfinn, *s. f.* Landhrabi[illegible] Hessen, Landhrabina Haska.

Landgräflich, *adj.* landhrabski [illegible] landhrabskie woysko.

Landgränze, *s. f.* kraiowe granic[illegible] skie granice.

Landgrafschaft, *s. f.* Landgrafstwo [illegible] rabstwo.

Landgültig, *adj.* w kraiu iakim [illegible] cy. w kraiu ważny, w kraiu [illegible]

Landgütchen, *s. n.* wioseczka [illegible] czek, die Zeit auf seinem [illegible] ten und gar lustigen zubrin[illegible] w swoiey dobrze gospodar[illegible] wesołey wioseczce przepędz[illegible]

Landguth, *s. n.* wies, dziedzi[illegible] nes, piękna; nutzbares [illegible] wohlgebauetes, zagospodar[illegible] brze pobudowana: unter [illegible] Berge, pod gora, na dole [illegible] gesunden Orte, na iakim zdrow[illegible] scu; das gegen Mittag [illegible] na południe leży; bequem[illegible] tes, vortreffliches, wygod[illegible] wyśmienica: nahes, bliska [illegible] mittelmäßiges, wolna, średn[illegible] bares, leeres kosztowna. [illegible] nem das Landgut zu bauen [illegible] komu dać wioskę do zał[illegible] niey y sporządzenia gospo[illegible] einem abzwacken, komu [illegible] brać, oderwać, *to co*, osiadł [illegible] *sessya*, sich mehr Landgüter [illegible] więcey sobie przysposobić [illegible]

ności, possessyi, es ist nichts, das
r Nutzen einbringet und angeneh-
ist, als ein wohlbestelltes Land-
, nie masz nic, co by więcey po-
u przynosiło y milszego było, iak
ą na wioska, kleines, wielka
ka, einem ein kleines und darüber
ch viel Zank setzet, lassen, zosta-
komu wioseczkę y to ieszcze z
kianym prawem, zu den Landgü-
gehörig, do wsi, wiosek należący.
wsiowy, wioskowy, wieyski;
Recht, wieyskie prawo, wsio-
rawo.
s, s. n. dom ziemski; wo die
ände zusammen kommen, w kto-
się stany ziemskie zgromadzaią,
orego się ziemskie stany zie-
, powtornie znaczy, Wohnung
Landsherrn, dwor, mieszkanie
nia.
r, s. m. Landesherr, pan iakiey
, ktorego ziemia iest.
se, s. f. posiłek kraiowy, su-
kraiowy. ktory kray iaki daie.
r, s. m. łowczy kraiowy, wiel-
czy w iakim kraiu.
rei, s. f. łowczowie kraiowi,
owie ziemscy; 2) Wohnung,
kanie łowczego kraiowego,
łowczego ziemskiego; 3) die
welche darzu gehören, ludzie do
stwa należacy.
meister, s. m. wielki Łowczy
kraiu, na cały kray.
er, s. m. im Gegensatz eines Hof-
, ziemski szlachcic, ziemianin,
wiązą. domator, względem,
szlachcica dworaka.
e, s. f. besser Landcharte, kar-
iowa, na ktorey kray odkry-
t, s. m. sługa kraiowy, po-
kraiowy, człek na posłudze
u.
heit, s. f. łożna choroba, z
ietrzenia choroba.
ner, s. m. wieyskie kramarz,
wsiach z kramem siada.
ig, adj głośny w iakim kraiu;
Griechen, u Grekow, landkun-
Geschrei, głośny krzyk: von et-
czym, ktorego po kraiu pełno.
he, s. f. kraiowy powoz, kraio-
azd, kraiowa kareta.
her, s. m. kraiowy woziciel,
wy powoziciel, kraiowy wo-

Landläufer, s. m. tułak po kraiu, ktory się tłucze y tuła po kraiu.

Landleben, s. n. wieyskie życie, na wsi życie, polno życie.

Landleute, s. c. pl. wieysce ludzie, chłopi, chłopstwo, prości ze wsi ludzie.

Landmann, s. m. wieyski człowiek, wieśniak, chłop; etwas angesehener, okazalszy.

Landmarken, s. f. pl. granice kraiowe, granice kraiu iakiego.

Landmarschall, s. m. Marszałek ziemski, Marszałek Powiatowy, powiatu.

Landmesser, s. m. mierniczy kraiowy, komornik ziemski, gieometra.

Landmesserisch, adj. kraiomierniczy, gieometryczny, kraiomiarowy.

Landmeßkunst, s. f. gieometrya, kraiomiernia, kraiomierzania sztuka.

Landmiliz, s. f. żołnierstwo kraiowe, pachołki ziemskie, pachołki powiatowe.

Landmünze, s. f. moneta kraiowa, w kraiu y dla kraiu robiona.

Landpfarre, s. f. fara wieyska, fara na wsi, do ktory wioski należą, parafia.

Landpfarrer, s. m. fararz, pleban, parafiarz, ksiądz parafią, fara zawiaduiący.

Landpfleger, s. m. wielko-rządca kraiu, kraio-wielko-rządca; seyn, wielkorządcą być.

Landpflegerei, wielkorządstwo, kraiowielko-rządwo.

Landplage, s. f. bieda iaka na kray, plaga iaka na cały kray y na cały lud.

Landrath, s. m. konsyliarz ziemski, konsyliarz w ziemskich obradach.

Landrecht, s. n. prawo ziemskie, prawo ziemianskie, prawo własne iakiego kraiu.

Landregen, s. m. kraiowy deszcz, deszcz po całym kraiu zwyczayny.

Landrichter, s. m. sędzia ziemski, sędzia iakiego kraiu; in einem Amte, sędzia ziemski.

Landruthe, s. f. pręt mierniczy, pręt miarowy do mierzania pola, roli.

Landsart, s. f. kraiowe obyczaie, Landsart der Italiäner angenommen haben, przyuczyć się do obyczaiow włoskich, das schickt sich nicht für unsere, to się nie zgadza z naszemi kraiowemi obyczaiami, nach unserer, według naszego kraiu obyczaiow, sich nach ihr richten, trzymać się kraiu obyczaiow; ich richte mich hernach, ia się tych kraiu obyczaiow trzymam.

Land-

Landsaſſe, *ſ. m. uprawnych*, oſiadły, poſſeſſyonat, maiący ſwoię oſiadłość.

Landſchaft, *ſ. f.* kray, ziemia, *powtore znaczy*, obraz kawałka ziemi odmalowaney, gemalte, in Kupfer geſtochene, na miedzi kray wyſztychowany, *potrzecie znaczy*; Landſtände, ſtany kraiowe, ſtany ziemſkie.

Landſchaftlich, *adj.* kraiowy; landſchaftliche Affairen, kraiowe intereſa, kraiowe ſprawy.

Landſchießen, *ſ. n.* ſtrzelanie kraiowe, używana ta zabawa w iakim kraiu.

Landſchrame, *ſ. f.* kraiowy ſąd, całego kraiu powſzechna jurysdykcya.

Landſchreiber, *ſ. m.* kraiowy piſarz, ziemſki piſarz w iakim kraiu.

Landſcheider, *ſ. m.* podkomorzy, graniczny ziemſki, ten co rozgranicza.

Landſcheidung, *ſ. f.* granicznie kraiu, rozgraniczenie kraiu.

Landſchöppe, *ſ. m.* ławnik kraiowy, ſądowy ziemſki, ławnik ſądu ziemſkiego.

Landſchule, *ſ. f.* kraiowa ſzkoła, ziemſka ſzkoła, powiatowa ſzkoła.

Landsgebrauch, *ſ. f.* zwyczay kraiowy, zwyczay ziemski, w ziemi, w kraiu.

Landsgenoſſe, *ſ. m.* ziemianin, wſpołziemianin, wſpołobywatel kraiu, ziemi.

Landshauptmann, *ſ. m.* Wielko-rządca kraiu, naywyżſzy rządca ziemi.

Landshauptmannſchaft, *ſ. f.* wielkorządſtwo kraiu, naywyżſze rządſtwo kraiu.

Landsherr, *ſ. m.* pan iakiego kraiu, pan iakiey ziemi, ktorego kray ieſt.

Landskind, *ſ. n.* rodak, tuteyſzy rodak, kraiowe dziecie, kraiowy ſyn.

Landsknecht, *ſ. m.* żołnierz kraiowy, na posłudze y obronę kraiu trzymany.

Landsleute, *ſ. n. pl.* kraiowie ludzie, iednego kraiu obywatele.

Landsmanier, *ſ. f.* obyczay kraiowy, obyczay oyczyſty, obyczay, *albo* zwyczay w kraiu.

Landsmann, *ſ. m.* ziomek, rodak, *to ieſt*, w iednym kraiu, w iedney ziemi urodzony, was biſt du für ein Landsmann? zkąd ty rodem? co za ziomek ieſtes? was für einen nennet er ſich? iakiem ziomkiem kładzie ſię on?

Landsmannſchaft, *ſ. f.* ziomkoſtwo, rodzeńſtwo w iednym kraiu, w iedney ziemi.

Landsmutter, *ſ. f.* matka oyczyzny, matka kraiu.

Landspfennigmeiſter, *ſ. m.* skarbnik rey okolicy państwa Niemieckiey

Landsritterſchaft, *ſ. f.* ſzlachta nie, ſzlachta kraiowa, w krai

Landsſitten, *ſ. f. pl.* obyczaie kray obyczaie oyczyſte, obyczaie iakiem przyięte.

Landsſprache, *ſ. f.* oyczyſta mowa wa mowa, ſwoyska mowa, oy ięzyk.

Landſtände, *ſ. f. pl.* ſtany kraiow ny iakiego kraiu, ſtany ziemi iakiey.

Landſteuer, *ſ. f.* podatek kraiow datek ziemski, ktory kray al mia składa.

Landſtörzer, *ſ. m.* Landſtreicher, po kraiu, ktory ſię włoczy wſzędzie po kraiu.

Landſtrafe, *ſ. f.* kara powſzech kray, kara na cały kray, kraiu.

Landſtraße, *ſ. f.* gościniec kraiow ściniec walny, droga kraiowa.

Landſtreicher, *ſ. m.* tułak, błąk łęſacz, ktory ſię tuła, błąk ſa tłucze.

Landſtreicherin, *ſ. f.* tułaczka, błą wałęſaczka, biegaska, biegu

Landsſchreiner, *ſ. m.* biegas. ſię, wałęſaiący ſię, błąkaiący biegaſy chodzący.

Landsſtube, *ſ. f.* ſądy ziemskie, dow ziemſkich, ſędziowie ziemſcy.

Landsverweiſen, *v. a. irr.* na posłać, wygnać, wywołać z ziemie.

Landsverweiſender, *ſ. m.* Land ſer, ten co na wygnanie wy wywołuie, wygania z kraiu.

Landsverweiſung, *ſ. f.* wygna mie, wywołanie z kraiu ger, obywatelow.

Landsverwieſener, *ſ. m.* wygna mie; wywołany z kraiu.

Landtafel, *ſ. f.* kſięgi kraiowe ziemſkie, w ktorych kraiowe zapiſane.

Landtag, *ſ. m.* ſeymik kraiowy ziemſki, ſeymik powiatowy, oder auf ein anderes Jahr ſeymik mieć, albo go na odłożyć, er iſt aus, ſeymik czył, ihn ausſchreiben, ſey znaczyć.

Landüblich, *adj.* w kraiu zwy używany, landübliche Weiſe wy zwyczay.

erderber, *ſ. m.* zguba kraiu; zgu-
oyczyzny, zgubiciel kraiu, ziemi.
ng, *ſ. f.* wyſiadanie, wyſieście
ląd, wyſtąpienie na ląd z mody,
machen bei der Stadt Venedig,
ieście uczynić u miaſta Wene-

sigt, *ſ. m.* kraio-rządca, kraio-
rządca, kraiu, rządzący iakim
iem, ziemią.
ictei, *ſ. f.* kraio-rządſtwo, zie-
rządſtwo, rząd kraiowy, ziem-

lk, *ſ. n.* wieyſki lud; Bauers
, chłopſtwo, chłopi, wieśnia-

in, *ſ. m.* kraiowe wino, ktore
kraiu tym rodzi, właśne tego
wino.
th, *ſ m.* ekonom, Landmann,
r, wieśniak, gbur, kmieć, chłop.
thin, *ſ. f.* ekonomka, goſpody-
ieśniaczka, gburka, kmiotka.
thſchaft, *ſ. f.* ekonomika, go-
rſtwo, goſpodarna nauka;
oder Felds und Landbau, oraczna
, żywot wieyſki, ſprawianie
rolnictwo.
thſchaftlich, *adj.* ekonomiczny,
darſki, do goſpodarowania na-
, ſparſam. oſzczędny; *adv.* nie,
po goſpodarſku, oſzczędnie.
dj. długi, langer Brief, długi
przydłużſzy liſt, die Stunden
en mir lang vor, godziny zdaią
ę długie, der Monat iſt vierzig
lang, czterdzieści dni długi ieſt
e, lange Sylbe, długa ſylaba,
t lang zu erzählen, długa rzecz
ziadać, długo opowiadać; Ne-
n um einen Fuß länger, als der
r Menſch, Newius ieſt *dłużſzy*,
łnę ſtopę od *naydłużſzego*, czło-
, *lepiey po polſku*, wyżſzy, od
rzego, ſieben Fuß lang, na
ſtop długi, etwas auf die lange
ſchieben, co na długi czas odkła-
anger Schnabel, długi dziub,
ünner Hals, a cienka ſzyia,
Hände, długie więzy, lange
wyſoka pani, langer Schmerz,
boleść, długi bol, langer Bart,
broda, lange Haare, długie
, Widder, welche lange Bäuche
, skopy z długiemi brzuchami,
y co długie brzuchy maią, ets
lang, trochę długi, długawy,
Reiſe, długa droga, lange Verſe,
e wierſze, ſehr lang, bardzo
długi, lange Spieße, długa ſpiſſa,
lange Degen, długie ſzpady, pałaſze,
langer Spießſchafft, długie drzewco
u ſpiſſy, lang machen, przydłużyć,
długim uczynić, przydłużſzym zro-
bić; etwas, co, rzecz iaką.

Lange, *adv.* długo, daleko; vorher ets
was ſehen, przed ſobą co widzieć,
lange aufs künftige hinaus ſehen, dłu-
go, *albo* z daleka na przyſzłe rzeczy
patrzeć, gar zu lange reden, nazbyt
długo mowić; ſchreiben, nazbyt dłu-
go pisać, lange zuvor war er wegge
gangen, daleko gdzie przed tym od-
szedł był, lange darauf, długo po-
tym, und vlel genug etwas beweinen,
y bardzo doſyć co opłakiwać, was
ich lange gewünſchet habe, czego ia
dawno życzyłem, es iſt gewiß nicht
lange, als, da, za pewne nie dawno ieſt,
gdy, ich rede gar zu lange, nazbyt
długo mowię, die Stimme hat ſich
lange nicht hören laſſen, głos ſię dłu-
go nie dał słyſzeć, es iſt lange, daß
wir fragen, iuż ſię długo, *to ieſt*, da-
wno pytamy, ich habe lange nachge
grübelt, ia długo badałem ſię, ſzpe-
rałem, es iſt ſchon lange, daß ihr es
nicht gebet, iuż dawno, iuż długo te-
go nie daiecie, es iſt nicht lange ge
nug, doſyć ieſt dawno, nicht lange
hernach kommen, nie długo potym
przyść, wovon ich ſchon lange rede, o
czym iuż ia długo mowię, du ſieheſt,
daß ich ſchon lange ſchwitze, ty wi-
dziſz, ze iuż ia dawne pocę ſię, ich
habe mich ſchon lange gewundert, iuż
ſię dawno dziwiłem, ſehr lange, na-
der długo; nichts hören werden, nic
nie słychać, ſo lange zuvor, gdzie
przed tym, gdzie pierwey, ſo lange
darnach, gdzie potym, lange Zeit
darnach, w długi czas potym, nicht
ſo gar lange hernach, nie tak długo
potym, länger, als ein Jahr, dłużey,
iak rok, mit einem leben, żyć z kiem,
länger, als drei Tage, dłużey, iak
trzy dni, länger, als zwei, oder drei
Monate, dłużey, iak dwa, albo trzy
mieſiące, länger, als ſieben hundert
Jahre regieren, dłużey, iak ſiedm
set lat rządzić, länger, als drei Jahre
in Schuldbüchern ſtehen laſſen, dłu-
żey, iak trzy lata w długowych kſię-
gach dać czemu leżeć, es iſt länger,
als ſechs Monate, więcey ieſt, iak
ſześć mieſięcy, nicht länger, nie dłu-
żey, nie daley, lange vor Tage, gdzie
dobrze przededniem, ſo lange die

Welt

Wese ſtehen wird, iak długo świat ſtać będzie, *albo* poki świat ſtać będzie.

Langeland, *n. pr. n.* Inſel, Langelanda, wyſpa pewna tego imienia.

Langen, *v. a.* dać, dawać, *to co*, geben, einem etwas, co komu, *powtore znaczy to co*, reichen, doſtać, doſięgnąć, doſięgać, przeſtać, przeſtawać, von den Augen bis in das Gehirn, od oczow aż do muzgu; bis an die Leber, aż do wątroby, *potrzecie znaczy to co*, zureichen, wyſtarczać, wyſtarczyć; zu etwas, do czego.

Langenſalze, *n. pr. n.* Stadt in Thüringen Langenſalca, miaſto w Tyryngii.

Langfüßig, *adj.* długo-nogi, z długiemi nogami, na długich nogach, co długie nogi ma.

Langhaaricht, *adj.* długo włoſy, z długiemi włoſami, o długich włoſach, co długie włoſy ma.

Langhändig, *adj.* długo-ruki, z długiemi rękami, o długich rękach, ten co długie ręce ma.

Langlebend, *adj.* długo żyiący; długiego życia, ten co długo żyie, długo życie prowadzi.

Langmüthig, *adj.* powolny, powolnego umyſłu, powolnego ſerca, powolney myśli.

Langmüthiglich, *adv.* powolnie, powolno, z powolnym umyſłem, powolnym ſercem.

Langmuth, *ſ. f.* powolność umyſłu, powolność woli, nieżwawość, nieprędkość, *to co*, umyſł mrony y wielki, umyſł wyſoki y przechodzący wſzyſtko złe.

Langohr, *ſ. p. słowo w słowo*, długiſłuch, ein Haaſe, zaiąc, tak go nazywaią.

Langöhricht, *adj.* długo-uchy, długo uſzaty, długich uſzow, z długiemi uſzami.

Langres, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Langres, miaſto w Francyi.

Langröckicht, *adj.* długo ſzaciaſty, w długich ſukniach, w długich ſzatach.

Langrund, *adj.* długo-okrągły, langs runder Spießſchaft, długo-okrągłe drzewco u ſpiſy.

Langſam, *adj.* träge, opoźniały, nierychły, opieſzały; zum Lernen, do uczenia ſię; im Fortgehen, w umykaniu ſię, w iściu daley; in Wiedervergeltung der Wohlthaten, w nadgrodzeniu dobrodzieyſtw, langſames und mattes Vieh, opieſzałe y zmordowane bydle, langſamer Kopf, ... da głowa, leniwa głowa, ... und faſt unbewegliches Thier, ... phant, opieſzałe y prawie ... we zwierze, słoń, langſam ... opieſzały do czego; zum ... do potykania ſię, do wybi... im Reden, powoli bardzo mow... powolny w mowieniu, ... Werk, Affaire, długa robota ... langſame Eroberung der Stadt, ... gie, opieſzałe dobywanie mia... was langſam, trochę nie rychł... was langſame Glückwünſchung, ... chę nie rychłe powinſzowanie. ... zu langſam, nader, nazbyt, ... nie rychły.

Langſam, *adv.* nie rychło powoli, pomału, zwolna; ... chać, langſamer von Rom ... als er geſagt hat, nie rychley ... mu wyiechać, iak on powi... langſam gehen, z wolna pow... wohin wegen der Weite alles ... ſam gebracht wird, dokąd ... kości, wſzyſtko nie rych... przyniesionie, przywiezion... Stunden gehen langſam weg, ... nie rychło uchodzą, godziny ... y pomału upływaią, langſam ... Licht kommen, nie rychło na ... wychodzić, weit weg ſeyn ... ſehr langſam hören, być dalek... y dla tego nie rychło co ... langſam kommen, nie rychł... chodzić, dieſes iſt langſam ... geſchehen, to ia poźniey, nie ... uczyniłem, langſam und ... zu einem kommen, nie rych... dwie przyść do kogo, ... thun, nie rychło powoli ... langſam reden, powoli ... dein, nachfolgen können, ... o co traktować, iść za ... gryść, żuć, ſeinen Lauf ... ſten vorbringen, drogę ... naypowolniey, iak naypo... prawić, die göttliche ... langſam, boska pomſta ... przychodzi, gar zu langſam ... weale powoli iść, einer, der ... ſam geht, ten co powoli, ... idzie, powoli chodzi, lezie ... wlecze ſię, iak gdyby ... du ſchreibſt an mich nicht ... nierychło bardzo do mnie ...

Langſamkeit, *ſ. f.* nierychłoſzałość, poźność, niepręd... der Hurtigkeit entgegen, ...

rędkości, Langsamkeit der Füße, o-
ſzałość nog; des Kopfes, twar-
głowy, der Menschen, opieſza-
ludzi, des Werkes, nierychłość
boty. brauchen im Gehen, opieſza-
zażywać w chodzeniu; daran
Schnecke übertreffen, w opieſza-
ślimaka przechodzić; leniſtwo,
łość, oſpalſtwo.
mlich, adv. nierychło, powoli,
ſzało, oſpalte, rozlazło, pożno,
wie, zwolna.
doc, n. pr. n. ehemalige Provinz
Frankreich, Langwedocya, prze-
Prowincya we Francyi, aus Lan-
oc, z Languedocyi, Langwedo-
Frau, Langwedoczka, Lan-
doczanka; von, oder zu dieſer Pro-
gehörig, z tey Prowincyi, albo
ey Prowincyi należący, adj. Lan-
docki, Langwedocka, Langwe-
kie.
lig, adj. nierychły, opieſzały,
weiliger Menſch, nierychły, opie-
człowiek, langweilig ſeyn, nie-
łym, opieſzałym być, im Kriege,
olny, nie prędki na woynie; adv.
chło, z wolna, nie nagle, powo-
omału nie prędko.
igkeit, ſ. f. nierychłość, po-
ść, nieporywczość, nieprędkość.
rig, adj. długi, to co, długo
ący, długi czas trwaiący. nichts
ltes kann langwierig ſeyn, nic
nego nie może być, długi
trwałym, langwierigen Durſt
, długie pragnienie ugaſić,
hweigen, długie milczenie,
trwaiąca nic nie mowienie,
długo trwaiący pokoy, dłu-
oy, Knechtſchaft, długa nie-
Herumſchweifung, długie błą-
krążenie, Krieg, długa woy-
go trwaiąca woyna, langwie-
ug iſt die kurze Zeit des Lebens,
nd ehrlich zu leben, krótki czas
ieſt doſić długi, aby dobrze y
orem żyć, dieſes ſchien ihm gar
wierig, nazbyt długo ſię mu
ało, langwierige Beobach-
długie uważanie, langwieriger
, długi boł, die Freude war
langwierig, radość nie była
ig, adv. długo, długo-trwało,
długi czas, długi czas.
igkeit, ſ. f. długo trwałość;
rieges, woyny; des Friedens,
rikon 4. Th.

pokoiu, des Andenkens, pamięci;
des Schmerzes, bolu; einer ſchwe-
ren Krankheit, iakiey ciężkiey cho-
roby; der großen Freude, wielkiey
radości; des Weinens, płaczu.
Lanoy, n. pr. f. Stadt in Flandern, La-
noa. miaſto we Flandryi.
Lanterniſten, ſ. m. pl. die Akademiker
zu Toulouſe im ehemaligen Languedoc
in Frankreich, Akademicy w mieſcie
francuſkim Toulouſe w dawnym
Langwedoku.
Lantriget, n. pr. n. Stadt in Frankreich,
Lantriget, miaſto w Francyi, połac.
Tricorium.
Lanze, ſ. f. włocznia, dzida, keine, mą-
ła włocznia, mała dzida, dzidka.
Lanzenbrechen, das, ſ. n. gra w łama-
nie dzid, igrzyſko łamania dzid, ſpis.
Lanzette, ſ. f. puſzczadło, inſtrumencik
do puſzczania krwie; trifft einen
Nerven, dotyka żyły; albo trafia w
żyłę, Lanzette brauchen zu einem Thei-
le des Leibes, lancetu zażyć do iakiey
części ciała.
Laon n. pr. n. Leong, Stadt in Frank-
reich, Laon, miaſto we Francyi.
Lappen, ſ. m. płatek, ſukno, alter, ſtary;
zum Flicken, do łatania, potym znaczy to
co, alberner Tropf, głupi człowiek;
junger Lappen, młodzik głupi.
Lapperei, ſ. f. głupſtwa, dziecinności,
płochości.
Lappicht, adj. latany, połatany, lap-
pichter Kerl, połatany człek, w ła-
tach, to co, welk, zwiędły, obwisły,
lappicht werden, zwiędnąć, obwisnąć,
z flakowacieć, ztąd, lappicht, flako-
waty iak flak; ſeyn, zwiędłym, ob-
wisłym być.
Lappland, n. pr. n. Laplandya, Lapia,
Laponia.
Lappländer, n. pr. m. Laplańczyk, La-
pończyk, Laponin.
Lappländerinn, ſ. f. Laplanka, La-
pończka.
Lappländiſch, adj. Laplanſki, Lapońſki,
a, ſkie; adv. ſko.
Laquay, ſ. m. lokay, fleißiger und ge-
treuer, pilny, wierny.
Larſo, n. pr. f. Stadt in Teſſalien, La-
riſſa, Larſo, miaſto w Teſſalii; von,
oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego
miaſta, albo do tego miaſta należą-
cy, adj. Larſeńſki, albo Laryſſańſki;
Mann, Larſończyk, Laryſſanin;
Frauenzimmer, Laryſſanka.
Larta, n. pr. f. Stadt im Epirus, Lar-
ta, miaſto w Epirze, połac. Ambra-

cia, il Golfo di Larta, Wylanie Lartańskie, Łuna Lartańska.

Larve, *s. f.* larwa, maszka, maszkara, einem abziehen, komu maszkę zdiąć, seine abziehen, swoię maszkę zdiąć, *to iest*, przestać, udawać, zmyślać.

Laß, *adj.* träge, faul, zmordowany, ztrudzony, zfatygowany, laß werden, zmordować się, ztrudzić, zfatygować się.

Laßdünkel, *s. m.* miłość siebie samego.

Laßeisen, *s. n.* puszczadło, puszczadełko.

Lassen, *v. a.* zugestehen, przynać, dopuścić, pozwalać, dopuszczać, nie bronić, dać, seine Schwester keine Jungfer bleiben lassen, nie pozwalać swoiey siostrze, aby panną zostawała, laß mich doch reden, day mi przecie mowić, eines Geschlecht in dem Gefängnisse vergehen lassen, dopuścić, aby czyi rod w więzieniu zginął, ich kann es nicht lassen, ich muß dir die Kolbe lausen, ia tego nie mogę puścić mimo, muszę ci łep wyiskać, gar leicht geschehen lassen, daß einer zu Rom sey, dopuścić, pozwolić, aby kto był w Rzymie, einen freien lassen, dopuścić komu żenić się, sich hinrichten lassen, dać się zabić, *to co*, verschaffen machen, dać, kazać, eine goldene Kuh daraus machen lassen, złotą krowę, kazać z tego zrobić, einem den Brief zustellen lassen, kazać komu list oddać, einen ansehnlich zur Erde bestatten lassen, kogo okazało kazać pochować, es einem wissen lassen, dać komu do wiadomości, laß den ganzen Leib Schmerzen haben, daymy niech całe ciało boleie, laß ihn gekonnt haben, daymy, żeson to wiedział, einen grüssen lassen, dać kogo pozdrowić, kazać się komu kłaniać, sich Artaxerxes nennen lassen, kazać się Artakserksem nazywać, einen zu sich fordern lassen, kazać kogo do siebie przywołać, einen die Stadt belagern lassen, dopuścić, aby kto obległ miasto, einen in die Stadt lassen, wpuścić kogo do miasto, einen in sein Land, wpuścić kogo do swoiego kraiu, einen nicht in die Stadt, nie puszczać kogo do miasta, die Leute gern vor oder zu sich, przypuszczać ludzi z łarwością do siebie, być przystępnym, einen im Stiche, porzucić kogo, odstąpić kogo w złym razie, die böse Gesellschaft fahren lassen, puścić od siebie złe towarzystwa, pozbyć się złego towarzystwa, die Gelegenheit etwas thun, aus den Händen lassen, z[illegible] wypuścić okazyą do czynienia [illegible] go, ein Unternehmen seyn lassen, [illegible] rzucić iaką impręzę, iaki zam[illegible] einen mit Frieden, puścić kogo w [illegible] koiu, einem sein Haus im Testam[illegible] komu testamentem swoy dom [illegible] wić, das Leben, zostawić życie [illegible] *wi lepiey się po Polsku*, położyć [illegible] für einen za kogo, aus dem [illegible] z myśli co wypuścić, einem [illegible] gel, cugli komu popuścić, [illegible] seinem Werthe und Unwerthe, [illegible] wić rzecz tak iak iest, einen [illegible] kommen lassen, pozwolić, aby k[illegible] zad powrocił, zur Ader, sich [illegible] eröffnen lassen, kazać sobie [illegible] ścić; einem andern, komu [illegible]

Laßkopf, *s. m.* bańka, do stawia[illegible] ciele y wyciąganie krwi.

Last, *s. f.* Bürde, ciężar, [illegible] schwere, ciężki ciężar, ciężki [illegible] mie; gemeine mit einem, [illegible] ciężar z kim; leichte, letki [illegible] letkie brzemie; gefährliche, [illegible] niebezpieczny ciężar, mize[illegible] żar; schwerer, als der Berg [illegible] cięższy, iak góra Etna, Last [illegible] sich genommenen Dinge, ciężar [illegible] tych na się rzeczy, Last zu [illegible] żar mowienia, Last der [illegible] ciężar nieprzyiaźni; auf sich [illegible] mieć na sobie, von einer [illegible] gedrückt werden, ciężarem [illegible] wielkim być drzyciśnionym, [illegible] eine auferlegen, ciężar iaki [illegible] włożyć, größere, als andere [illegible] haben, kiększy ciężar, iak [illegible] mieć na sobie, große auf dem [illegible] haben, wielki mieć ciężar [illegible] sich vom Halse schaffen, ablegen [illegible] ku, ciężar iki zdiąć, złożyć, [illegible] mit steifem Leibe leichter [illegible] ciężar nosić, przyłożywszy [illegible] natężywszy ciało; auf sich [illegible] na siebie brać; auf dem [illegible] gen, na grzbiecie dźwigać, [illegible] Last entledigen, od ciężaru [illegible] wolnić, einem eine seyn, [illegible] ciężarem, einem alle aufbürden, [illegible] stkie ciężary na kogo zwalić [illegible] ledig, geschweige mit der Last [illegible] men können, prożno ledwie [illegible] stąpić, nie dopiero z ciężarem [illegible] große Last Gold aus dem [illegible] nehmen, wielki ciężar złota [illegible] ścioła wziąć, die Last des [illegible] ist schwer, ciężar sumnienia [illegible]

i, die eine Dinges kaum ertragen, dwie udźwignąć ciężar iakiey rzeczy. einem die eines Dinges vom Halse haffen, komu ciężar iakiey rzeczy karku zdiąć, die Last ist für einen schwer, ciężar iest dla kogo zbyt ziki, sie sich von dem Halse wälzen, karku sobie ciężar iaki złożyć, Last aczy także, łaszt, zboża, przenicy, a etc.

r, adj. das Lasten trägt, co ciężanosi, mowie się, pod ciężary, lastse Thiere, dobytek pod ciężary, ytek ładowny, lastbarer Esel, o- pod ciężar, do dźwigania cięża- Mensch, człowiek pod ciężar, noszenia ciężaru, po tym znaczy das schwer ist, co cieżkie, albo liwe iest, co ciążce iest, co cię- przyciska, co ma ciężar w sobie.

s. n. nałog, niecnota; gemeines, ohty nałog, pospolita niecno- schweres, unerträgliches, cieżki g. nieznośny nałog, cieżka, o- wa, nieznośna, niecnota; mit- ißiges, oczywisty, dem Alter ei- s, własny wieku tego nałog; ches, unerhörtes, angenehmes, ny, niesłychany, przyiemny na- heimliches, verborgenes, schäd- , verderbliches, taiemny, skryty, dliwy, gubiący, nałog, taiemna, ta, szkodliwa, gubiąca, niecno- welches einer Tugend nahe kommt, a bardzo podobna do cnoty; s, nowy nałog, Strafen auf die r setzen, kary na nałogi, na nie- y naznaczyć, von einem herrüh- z nałogu iakiego pochodzić, Laster von Natur an sich haben, z zenia mieć nałog w sobie, mit besudelt, nałogami zeszpecony, aster scharf richten, nałogi, nie- ostro sędzić, in eines gerathen, c w nałog iaki, einem etwas n Laster ausdeuten, co za nałog tać, za niecnotę tłomaczyć, sich astern besudeln, zeszpecić się na- ni, in eines ausbrechen, w na- ę obrocić, sich vom Laster ent- , utrzymywać się od nałogu, iden, chronić się nałogow, die- t er an sich, ten nałog ma w das ist ihm angebohren, ten na- u wrodzony iest, er ist voller on iest pełny nałogow, keines haben, żadnego nałogu w so- iemieć, sich des Lasters entschla- abgewöhnen, wyłamać się z nałogu iakiego; odwyknąć nałogu iakiego; eines andern kleine, nicht aber seine eigenen großen sehen, czyie małe nałogi widzieć a swoich wielkich nie; eines andern taxiren und doch selbst derselben voll seyn, czyie nałogi ganić a swoich być pełnym.

Lasterhaft, adj. niecnotliwy, nałożony, nałogi maiący, Leben, niecnotliwe życie; życie nałogami obarczone, obładowane, Begierden, niecnotliwe żądze, Mensch, nałożony człowiek, nałogi maiący, niecnotliwy człowiek, lasterhaft seyn, niecnotliwym być, mieć nałogi, nałożystym być, werden, nałożystym, nałożonym się stawać.

Lasterhaft, adv. niecnotliwie, z nałogiem, z nałogu, nałożysto.

Lasterhaftigkeit, s. f. nałożytość, nałożoność, niecnotliwość.

Lasterhaftiglich, adv. niecnotliwie, z nałogu, dla nałogu, grzesznie.

Lastsand, s. m. der in ein Schiff gethan wird, piaskowy ciężar, albo piasek sam ktory na okręty prożne kładą, ein Schiff mit vielem Lastsande beschweret, okręt wielkiem ciężarem piaskowym obciążony.

Lastschiff, s. n. ładowny okręt; bei Nachtzeit solche brennen sehen, w nocnym czasie widzieć, iak się takowe ładowne okręty palą langsamer seyn, als ein dergleichen Schiff auf stillem Meere, nierychleyszym albo nie ruchawszym być, iak ładowny okręt na cichym morzu, ein ganzes Lastschiff, oder so viel man Essen in ein Lastschiff laden kann, auffressen können, moc okręt ładowny zieść, albo tyle ile na taki okręt naładować można.

Lastthier, s. n. dobytek ładowny, dobytek pod ciężary, bydle ładowne, bydle pod ciężar; unansehnliches, niepozorne bydle takowe, niepozorny takowy dobytek; sehr arbeitsames, bardzo pracowite, robotne bydle; welches die Last auf dem Rücken trägt ktore ciężar na grzbiecie dźwiga: zahmes, unbändiges, łaskawe bydle, nieuiezdżone: die Bagage zu tragen, do noszenia rzeczy; allenthalben her zusammen suchen, wszędzie ładownych bydląt szukać, ładowne bydlęta y dobytek pod ciężary zbierać: bis den vierten Tag ohne Futter zurück behalten, aż do czwartego dnia także bydlęta bez iedzenia trzymać, morzyć, ein Lastthier beladen,

beladen, ładować na bydłę pod ciężar; treiben, wo man hin will, pędzić dokąd się podoba, Lastthiere zutheilen, die einen tragen, naznaczyć komu bydlęta, ktore by go nosiły; Pferde und Ochsen, konie, woły, sind auch solche Lastthiere, są też takowemi pod ciężar bydlętami: gleißen von gutem Frühlingsfutter, lsną się, połyskuią się od wiosienney dobrey paszy, Lastthiere führen, prowadzić bydlęta pod ciężarami, prowadzić obładowany dobytek.

Lastträger, *s. m.* ciężarowy, co ciężary nosi, ciężaronośnik, ciężarow dźwigacz.

Lasttragend, *adj.* ładowny, pod ciężary, do ładowania, do brania, do noszenia, ciężarow.

Lastwagen *s m.* woz pod ciężary, oryka; fester, mocna.

Lasur, *s. m.* eine Farbe, lazur, farba pewna; von solchem Steine, z takiegoż kamienia.

Latein, das, *s. n.* łacina, guter Autor des Lateins, dobry Autor Łaciny, reines, czysta Łacina, der gut Latein schreibt, ktory dobrą Łacinę pisze, dessen Latein gut ist, ktorego Łacina dobra iest, hübsches, śliczna Łacina.

Lateiner, *s. m.* Łacinnik: gebohrner Lateiner, urodzony Łacinnik.

Lateinerinn, *s. f.* Łacinniczka, gebohrne, urodzona.

Lateinerland, *s. n.* Łaciński kray, darin gebohren worden, w Łacińskim kraiu być urodzonym, aus demselben kommen, z Łacińskiey ziemi pochodzić.

Lateinisch, *adj.* łaciński, łacińska, łacińskie; lateinische Sprache, łaciński ięzyk, ein Wort ins Lateinische übersetzen, słowo iakie do łacińskiego ięzyka przyiąć, za łacińskie wziąć, łacińskim uczynić, między łacińskie powa policzyć.

Lateinisch, *adv.* po łacinie, *albo też* połacinie, reden, połacinie mowić, sehr wohl, bardzo dobrze połacinie; geben, übersetzen, przekładać, tłumaczyć, lateinisch wissen, verstehen, połacinie mnieć, rozumieć, lateinisch die Weltweisheit lehren, połacinie się Filozofii uczyć.

Laterne, *s. f.* latarnia; voller Oel, pełna oliwy; hell leuchtende, iasno się świecąca; helle anzünden iasno zapalić; voll Oel gießen, pełno oliwy w latarnia, *lepiey* w lampę nalać, Laterne will ausgehen, auslöschen, [illegible] zgasnąć, zagasnąć. das Licht [illegible] ternen wird von der Sonne [illegible] kelt, światło lampy od sł[illegible] przyciemnione, *albo* przyćmione, hellem Tage Laternen brauchen, [illegible] sny dzień lampy zażywać z [illegible] nią chodzić, weil das Oel [illegible] scheint sie gar dunkel, poniew[illegible] wa się dopola. lampa swieci [illegible] mno: da sie auslöschen will, [illegible] sen, gdy gasnąć chce, ol wy [illegible] przylać, er ist so durchsichtig, [illegible] carthaginensische, on iest tak prze[illegible] czysty, iak Kartagińska latarnia, Licht in ihr tragen, światło w [illegible] ni nosić; kleine, latarka. latarn[illegible]

Laternenmacher, *s. m.* latarnik. [illegible] niarz, ten co laternie robi.

Laternenmann, *s. m* latarnik, la[illegible] arz, ten co larternie robi.

Laternenträger, *s. m.* latarnicz[illegible] tarnionosz, latarnionośnik.

Laternisiren, *v. a.* (neu) jemand[illegible] einen Laternenpfahl aufhängen, *słowo:* latarnizować, kogo [illegible] na pala laterni.

Latte, *s. f.* łata, mit Latten belegen, [illegible] cić, łaty dawać, na dachu, po[illegible] ty, dachowki.

Latten, *v a.* łacić, łaty dawać. [illegible] ten beschlagen, łatami obiić.

Lattich, *s. m.* ein Gewächs ziele [illegible] schöner, piękna, gesunder, [illegible]

Lattenhaus, *s. n.* głupiec, ciele, [illegible] dło, drąg.

Lattennagel, *s. m.* kołek do przy[illegible] nia łat.

Latwerge, *s. f.* eine Arznei, lekarz[illegible] pewne, electuarium, zwane.

Lau, *adj.* letni, nicht recht [illegible] dobrze ciepły.

Laval, *n. pr. n.* Ort in Frankreich [illegible] wal; miasto w Francyi.

Lavand, *n. pr. n.* Fluß in Karn[illegible] Lawand, rzeka w Karyntyi.

Laub, *s. n.* list, liście, Blätter der [illegible] me, liście na drzewie, z drze[illegible] fällt ab, opada, ein Weg, da man [illegible] dem Laube nicht fort kann, dr[illegible] rą przed kupą liścia iechać [illegible] żna, viel Laub haben, wiele [illegible] ścia, von Laube, z liścia, [illegible] Kranz von Laube, liściowy [illegible] voller Laub pełny liścia, [illegible] kommen, liścia nabywać. [illegible] w liście się rozwiiać, wieder [illegible] men, znowu się liściami okry[illegible]

...ach, n. pr. m. Stadt in Krain, Lau-
...ch, miasto w Karnioli.
...an, n. pr. n. Stadt in der Oberlau-
..., Lauban, miasto w wyśniey Lu-
...zyi.
...recher, s. m. liści obrywacz, li-
... zrywacz, ten co liście zrywa,
...co liście obrywa.
..., s. f. Hütte von Reisern, hata z
...; in der Baukunst, altana.
...hütte, s. f. hata z gałęzi, szalas
...łęzi zrobiony, budka z gałęci.
...hüttenfest, s. n. święto kuczkow
...wikich, połac. festum taberna-
...rum.
...ch, s. m. zielona żaba; zielona
...ka: häßlicher, szpetna.
...ütte, s. f. hata z gałęzi postawio-
...zrobiona: grüne, zielona.
..., adj. liścisty, liściasty; liścia-
...okryty, w liście rozwiniony.
... s. m. ein Gewächs, ziele, pory,
...auch, z porow; co z porow
...one iest.
...tt, s. n. grządka porami zasia-
...na ktorey pory posiane.
...arbe, s. f. kolor porowy, zielo-
...porowa farba, von Lauchfarbe,
...ono porowey farby.
...arbig, adj. et adv. porowego ko-
...zielono porowey farby, Lauch-
...ges Tuch, takowe sukno.
...arten, s. m. ogrod na potry, in
...Lauch kaufen, w porowym ogro-
...pory.
...t, s. m. ein Gewächs, ziele, la-
...da. von Lavendel, lawendowy,
...Lavendel, z lawendą.
... s. m. ein Getränk, napoy pewny.
..., v. n. zasadzać się; auf einen,
...ogo, er lauert auf mich, on się
...dza na mnie.
..., s. f. laweta pod działo, pod
...tę, na ktorym armats osadzona.
... s. m. bieg; wunderbarer, dziwny;
...ber, rowny; offener zum Lobe,
...arty do chwały; steter, nieustan-
...kurzer, ewig währender, krotki,
...znie trwaiący; geschwinder des
...re, prędszy bieg wieku, schneller,
...lki; anständiger, przystoyny; leich-
...zur Ehre, nicht unbekannter, ła-
...do honoru, nie wiadomy; unge-
...r, unglaublicher, nie pewny, nie
...obny do wiary; ungewöhnlicher,
...ger des Lebens, nie zwyczayny,
...oyny życia bieg, sehr leichter, ge-
...r, übriger Lauf, bardzo łatwy,
...ty, ostatni bieg; glücklicher, ewi-
ger, beständiger Lauf, szczęśliwy,
wieczny, stały bieg; unmäßiger, nie
pomarkowany: unveränderlicher, nie
odmienny; verordneter, zporządzony;
starker, eiligster, mocny, prędki, freier,
hefftiger, langsamer Lauf, wolny, szyp-
ki, powolny bieg: langsam vollbrach-
ter, nierychło odprawiony; verdop-
pelter, wiederholter, podwoiony, odno-
wiony, in vollem Laufe nach etwas zu-
gehen, całym biegim za czym bieżeć,
in kurzer Zeit so große Läuffe vollbrin-
gen, w krotkim czasie tak wielkie
biegi odprawiać; darin begriffen seyn,
w biegu być, den Lauf halten bei sehr
gutem Winde, bieg trzymać przy bar-
dzo dobrym wietrze, gewisse Läuffte
haben die Sterne, gwiazdy maią pe-
wne biegi, in neun Mondenläuften
zeitig werden, w dziewięć miesięcy
dostać się, dożrzeć. die Sterne an-
dern niemals ihre Läuffe, gwiazdy nie
odmieniaią nigdy swoich biegow. der
abgelassene See gehet in seinem Laufe
ins Meer, wypuszczone iezioro idzie
swoim biegiem w morze, den Lauf
nicht fortsetzen können, biegu nie moc
daley odprawiać; nicht so stark fort-
setzen, nie tak mocno odprawiać, nie
tak prędko, mit vollem in die
Schlacht gehen, całym biegiem do
bitwy bieżeć; auf den Feind losge-
hen, za nieprzyiaciela całym pędem
bieżeć, freien Lauf haben, mieć wol-
ny bieg, ewiger Lauf, wieczny bieg,
kurzer des Lebens, krotki bieg życia,
vom dem Laufe abgehen, z biegu, zdro-
żyć, żeyść, sich darin üben, ćwiczyć
się w biegu, die Sonne lenket ihren,
zwraca swoy bieg słońce, Lauf der
Zeit, bieg czasu; vor Endigung des-
selben abstehen, przed skończeniem,
poprzestać biegu, den Lauf des Flus-
ses, bieg rzeki, des Himmels, bieg
nieba; według pospolitego biegu,
mit vollem Laufe, całym biegiem, ca-
łym pędem.

Laufbahn, s. f. zawod, droga do biega-
nia, do odprowiania biegu, do za-
wodu.

Laufen, v. n. bieć, biegać; weiter, ge-
schwind, daley, prędko, haufenweise,
kupami; um die Wette, o zakład;
leichter, pochyło; hurtig, szypko;
auf- und nieder, w gòre y na doł;
hin und wieder, tam y sam; auf den
Straßen umher, po drogach, po uli-
cach; zu einem, do kogo; vors Thor,
za bramę, sich müde, z fatygować się
biega-

bieganiem, eilend auf den Markt, śpieszno na rynek bieżeć, laufe aufs geschwindeste, biegay iak nayprędzey, ich kann nicht so geschwind laufen, ia nie mogę tak prędko biegać, er ist etlichemal hin und her gelaufen, on tam y sam kilka razy biegał, über Hals und Kopf davon, ztąd na głowę na szyię bieżeć, ins Gewehr, do broni zum Thore hinaus, bramą zkąg; zum Hause hinaus, z domu wybieć, mit dem Kopfe wieder die Thüre, bieżąc głowa uderzyć we drzwi, in Gefahr des Lebens, w niepezpieczeństwo życia bieżeć vor etwas, uciekać przed czym, wie die Sachen laufen, iak rzeczy idą. laufen wie die Hunde, ciekać się iak psy, nach einem Dienste, ubiegać się o iaki honor, o iaką godność. o iaki urząd zabiegać, einen laufen lassen, dać komu bieżeć, puścić kogo, aby biegł, laß ihn laufen, puszczay go niech bieży, niech biega.

Laufgraben, *f. m.* row, approsz, w obleżeniu dla przystąpienia pod szańce; führen, machen, prowadzić każać; kopać kazać; dla podeścia pod wały, pod mury.

Laufgränze, *f. f.* meta do biegania. meta do ktorey trzeba w zawody biegać.

Laufplatz, *f. m.* zawod. mieysce do biegania mieysce, po ktorym w zawody chodzą.

Laufrock, *f. m.* suknia do biegania, suknia letka do biegania wygodna.

Laufstern *f. m.* planeta, *słowo w słowo*, biegowa gwiazda, ponieważ oczywiście bieży.

Lauft, *f. m.* einer Flinte, rura u flinty, to iest samo okno w rurze; eines Geschützes w armacie.

Laufwagen, *f. m.* für Kinder, wozeczek dziecinny. do bawienia się dla dzieci.

Laufziel, *f. n.* meta. do ktorey biegaią, do ktorey się w zawody zapędzaią.

Lauge, *f. f.* durch Asche geseigtes Wasser, woda z popiołem warzona. albo przez popioł cedzona *iednym słowem* ług, *drugi spadek* ługu, Lauge machen, ług robić, von, oder zur Lauge gehörig, z ługu, albo do ługu należący; *adj.* ługowy.

Laugasche, *f f.* popioł z ługu, z ktorego ług wyważony, albo przez ktory ług cedzony.

Laugennapf, *f. m.* ługowa misa, miska do ługu.

Laugicht, *adj.* ługowy, laugichtes Wasser, ługowa woda.

Läugnen, *v. a.* przeczyć, mowić, i śpierać się że nie, utrzymyw hie, powiadać że nie.

Lauicht, *adj.* s. Laulicht.

Laviren. *v. n.* lawirować, m Schiffen hin und her fahrn, Wind zugewinnen, okrętem sam kręcić się, aby na wiatr wny trafić; *to co*, zusehen, trywać się, iaki koniec rzeczy wie es kommen werde.

Laulichkeit, *f. f.* letniość, des wody, einer Speise, iakiey p

Laulicht, *adj.* letni, laulichtes letnia woda, lauchlichter Ort mieysce, lauchlicht seyn, letn die Luft ist laulicht, powiet letnie, laulicht werden, le stawać. letnieć, lecić się. ta wird laulicht, morze letniem się staie, der Brunnen wird a laulicht, zdroy z wolna letn licht machen, letnim czynić etwas laulicht, trochę letni. Suppe, letnia supa, laulich mek letni pokoy.

Laulicht, *adv.* letnio, letnie trzymay, halte die Brust laul may letnio piersi.

Laune. *f. f.* 1) Krankheit, ch choroba, 2) Eigensinn, hum fantazya, ochota, wola. chę go; 3) lustiges, aufgeräum sen, Witz, lubość, chętka, m ra kogo napada.

Launicht, *adj.* chętkę do czeg

Launisch, *adj.* odmienny, skrę wny, krnąbrny, uparty; a nie, krnąbrnie.

Launingen, *n. pr. n.* Stadt in ben, Lawingena, miasto w skim.

Lauren, *v. n.* zasadzać się, cz chodzić, auf einen, na ko dzki czynić na kogo, mein ret auf mich nicht seltsam, przyiaciel zasadza się na m die Bosen lauren auf die Un źli zachodzą na niewinnych

Lauren, das, *f. n.* zasadzanie chodzenie, czyhanie, zasa bienie, stawianie.

Laurer, *f. m.* zasadnik, zdrayc dnik, czyhacz, zasadzki st robiący, auf etwas, czeg grosser auf dich, on iest wie dnik na cichie.

Laus, *f. f.* ein Ungeziefer, weis

on dem Halse ablesen, z szyi wszy
bierać.
lanne, n. pr. f. Stadt in der Schweitz,
ausanna, miasto w kraiach Szway-
arskich.
ichen, v. n. podsłuchiwać, łapać,
odchytywać, was einer redet, co
to mowi.
chen, das, s. n. podsłuchiwanie,
anie, podchwytywanie; auf et-
s, czego.
cher, s. m. podsłuchiwacz, łapacz,
dchytywacz, z uscami.
n, v. a. Läuse abnehmen, iskać,
zy wybierać.
ht, adj. wszawy.
z, n. pr. f. eine Landschaft, Lusa-
a ziemia, Oberlausitz, wyśnia Lu-
ya Niederlausitz, niżnia Lusacya,
ichem Lande, z tego kraiu, Lu-
, Luzatczyk.
r, s. m. Lusatczyk, Lusat, z Lu-
yi rodem, w Luzacyi rodzony.
rinn, s. f. Lausatka, kobieta z
acyi rodem, w Lusacyi rodzona.
adj. iasny, głośny, helle klingend,
o głośno dzwięczący, laute Stim-
, iasny głos, lauter Klang, iasny
więk, laut machen, rozgłosić co,
den, rozgłaszać się, rozgłosić się;
rozgłoszonym; rozniesionym
zy ludzi.
adv iasno, głośno; reden, mo-
schreien, krzyczeć, wołać.
s. m. dźwięk, brzmienie, głos, die
en fassen den Laut, uszy poymuią
więk głos, angenehmer drückt die
en, miły głos napełnia uszy, glei-
Laut, tenże sam tenor, tenże
głos, es gehet die Rede in einem
fort, mowa iednym tenorem
dnakowym dźwiękiem idzie; po-
e znaczy to co: Inhalt, materya,
samo pismo; toż samo pisanie.
rifes eines Lauts, list tegoż same-
pisania. Laut des Befehls, podług
azu, mocą ukazu, iak ukaz opi-
e.
, s. f. ein musikalisches Instrument,
nia, muzyczny instrument. auf ihr
len, na lutni grać, die Laute be-
en, lutnią na wiązać, stimmen,
nią stroić, na stroić; sie ist recht ge-
mmt, lutnia iest dobrze nastroiona.
n, v. n. dzwonić, we dzwony,
tore znaczy, brzmieć, so lauten
Autoris Worte, tak brzmią pi-
odawcy słowa; ten sens maią ie-
słowa.

Lautenist, s. m. Lautenspieler, lutnista, gracz na lutni, wygrawacz lutni.
Lautenmacher, s. m. lutnik, lutniorobnik, ten co lutnie robi.
Lautenschläger, s. m. brzękacz na lutni, wybiiacz głosu na lutni, lutnista.
Lautenschlägerinn, s. f. brzękaczka, wygrawaczka na lutni, lutnistka.
Lauter, adj. czysty, niezmięszany, niemętny, lautere Last, czyste, powietrze, lauteres Honig, czysty, klarowany miod, lauterer Fluß, przezroczysta, niemętna rzeka, lautere Wahrheit, czysta sama prawda, lauteres Wasser daher schöpfen, czystą wodę zkąd brać, czerpać, in seinen Briefen von lauter Kriege reden, w swoich listach tylko o samey woynie mowić, lauter Narrenpossen, same brydnie, błazeńwa, er hat lauter Wunderdinge gemeldet, on same dziwastwa oznaymił, lauterer Wein, szczere wino, samo przez się wino, lauteres Wasser, szczera woda, sama woda; czysta woda, lautere Edelgesteine, czyste drogie kamienie, lauteres Gold, szczere złoto, samo przez się złoto, sehr lauter, bardzo czysty, lauter machen, wyklarować, klarownym uczynić, das Honig mit Weine, miod winem rozwodnić tak że się klarownym stanie.
Lauter, adv. czysto, przezroczysto, szczerze, samo przez się.
Lauterkeit, s. f. czystość, przezroczystość, szczerość, samość przez się.
Lauterlich, adv. czysto, przezroczysto, szczerze, samo przez się.
Lautschallend, adj. iasno się rozlegaiący, iasno brzmiący, iasnego głosu.
Lavant, n. pr. m. Stadt in Kärnthen, Lawant, miasto w Karyntyi.
Laxativ, s. n. lekarstwo laksuiące, żołądek rozwalniaiące.
Laxiren, s. m. na laksacyą brać, to co Arznei zum Laxiren einnehmen, lekarstwo na laksacyą, na laksowanie wziąć, die Kraft zum laxiren haben, mieć moc laksowania, mieć siłę laksuiącą.
Laye, s. m. der nicht geistlichen Standes ist, świecki, co nie iest duchownego stanu, zum Layen gehörig, do świeckiego należący, świecki, adj.
Layinn, s. f. świecka, laiezka, ktora nie iest duchownego stanu.
Lazareth, s. n śpital chorych, gospoda, gdzie chorzy bywaią opatrywani.

Latz, *s. m.* Stück der Kleidung vor der Brust, sztuka sukni przed piersiami.

Leben, das, *s. n.* życie, żywot; saueres, utrapione życie; bütteres, gorzkie; bäurisches, wieyskie, und unmenschliches, y nie ludzkie; seliges, błogosławione; kurzes, krotkie; himmlisches, niebieskie; langes, długie; bequemes, tugendhaftes, frommes, wygodne, cnotliwe, pobożne życie; voller Vergnügen, pełne ukontentowania; lasterhaftes, niecnotliwe, niepodściwę, göttliches, ewiges, zweifelhaftes Leben, boskie, wieczne, wątpliwe życie, süsses, vergnügliches, galantes, słodkie, ukontentowane, grzeczne; wildes ohne Beschwerden, dzikie, bez ciężaru: schändliches, ochydne, haniebne, und elendes, y mizerne; dem menschlichen Geschlechte ersprießliches, ludzkiemu rodzaiowi pożyteczne, geschicktes, Ruhm und Ehre zu erlangen, zdatne do nabycia sławy y honoru, sparsames, ernsthaftes, oszczędne, poważne, rühmliches, fröhliches, lustiges, chwalebne, wesołe, pocieszne; anständiges, przystoyne; rauhes, okropne; unehrliches, nie z honorem, bezecne; armes, dürftiges, ubogie, w niedostatku. unangenehmes, nieprzyiemne; löbliches, chwalebne; besseres, lepsze; elendes und schändliches, mizerne y szpetne; erwünschtes, pożądane; müßiges, prożniarskie, niezatrudnione, bez pracy, den Göttern gleiches, do bogow życia podobne; ruchloses, hultayskie, stetswährendes, nieustaiące; ruhiges, spokoyne, niekłutliwe, nieskłucone, voller Gefahr und Nachstellungen, pełne niebezpieczeństwa y zasadzek. voriges, reines und unbeflecktes, przeszłe, czyste z nie pokalane, in der Stadt, w mieście, mieyskie życie, auf dem Lande, na wsi, wieyskie życie: aufrührisches, kłutliwe, rozruchne: bekümmertes, troskliwe; beständiges, trwałe; ganzes, całe; verhaßtes, nienawisne, nielube, feindseliges, schädliches und schändliches, nieprzyiacielskie, szpetne y szkodliwe; das dem Neide nicht unterworfen ist, ktore nienawiści nie iest podległe; sicheres, bezpieczne; vor sich, dla siebie samego, prywatne, osobne; stilles, ciche, wollüstiges, rozkoszne, wohl und löblich geführtes, prowadzone dobrze y chwalebnie, welches sich bald durch Krankheit entledigen

wird, ktore się w krotce cho
zakończy, ärgeres, als der Tod
gorsze iak sama śmierć, wie m
auf dem Vorwerke zubringt, wie
folwarczne, iakie na wsi, na so
ku prowadzą, der Hirten past
pastusze, einem das Leben geben
komu życie. Gott hat ihm da
wieder gegeben, Bog mu przy
życie, das Leben von einem
mieć od kogo życie, das Leb
hen, anfangen, zaczynać ży
życia przychodzić, im Leben
przy życiu być, das Leben sü
cie prowadzić, zubringen, życi
pędzać; mit Stillschweigen,
czeniu życie przepędzić; mit
w szokaniu czego, das Leben
gern, bringen, bis, życie prze
przeciągnąć aż do; besteht da
cie na tym zależy: behalten
utrzymywać, durch etwas
przez co utracić, womit unt
czym utrzymywać, des Leben
ßen, es haben, używać iesz
mieć życie, im Leben bleibe
życiu postawać, das Leben la
nen schonen, przepuścić życi
mu, darować życiem kogo,
ben erhalten, przy życiu n
zachować, das Leben anstell
einrichten, życie rozporządz
ustanowić, dysponować;
trachten, einem es zu nehme
ciu czyim myśleć, aby mu g
das Leben ist so beschaffen,
tak sporządzone, dieses Leb
ren, aufgeben, z tym życie
żegnać, to życie zostawić;
seine Freunde, życie polo
swoich przyiacioł, keines h
mieć życia; gehet zugleich
Blute weg, życie przemiia
krwią; ist allem Unglücke
fen, iest wszelkiemu nie
podległe; ist mir zuwider,
nie miłe; der Jugend zur Na
darstellen, życie wystawić m
naśladowania, in die Gefäh
dieses Lebens gerathen, w n
czenstwo tego życia wpaść,
die Gesetze wohl eingerichte
prawami dobrze mieć rozp
ne życie, eines führen, wie
ter, iak Bogowie. życie pro
doppelt langes bekommen, dw
tak długiego życia dostąpić,
sein Leben beschaffen, tak iest
cie zporządzone, sich wissen in

regieren, umieć się rządzić w swo-
n życiu, klüglich anſtellen, roztro-
ie życie rozporządzić, meines iſt
i ſo lieb, als dir das deinige, moie
ie tak mi iest miłe, iak tobie
nie; kaum haben, ledwie życie
t, wieder in das vorige gerathen,
wu ſię do przeſłego życia wro-
armſeliges führen, ubogie życie
wadzić, geruhiges führen, ſpokoy-
życie prowadzić ſtehet gefährlich
it, niebezpiecznie na życie, ży-
w niebezpieczeńſtwie, mit eines
ſen, igrać ſobie z czym życiem,
Schanze ſchlagen, życie na nie-
ieczeńſtwo podać, kurze Zeit des
is, krotki czas życia. Art des
is, ſpoſob życia, wenn ich das
habe, ieżeli pożyię. bylem tyl-
oryl, ſo iſt mein Leben beſchaffen
n, tak było moie życie zpo-
one, mit einem zubringen, życie
u przepędzać, ohne alles Leid,
rzelkiego utrapienia, unter den
n Thieren, między dzikiemi
rzami, in der Stampfmühle, w
ie życie prowadzić, in Unter-
ng der Dinge, w badaniu ſię
y, w wywiadywaniu ſię o rze-
, im Studiren, w uczeniu; ver-
, życie utracić; beſchließen, ży-
kończyć, einem nehmen, życie
wziąć, ſo lange ich meines ha-
erde, iak długo ia moie życie
prowadzić, auf eines ankommen,
dnego życiu polegać, eher das
, als eine verlaſſen, pierwey
pozbyć, aniżeli ktorey odſtą-
ſem Leben geziemend zubringen,
e życie przyſtoyne prowadzić,
zubringen, aż dotąd dożyć,
doprowadzić, für die Gefahr
Vaterlandes darbieten, za niebez-
eńſtwo oyczyzny życie ofiaro-
der eines nicht achtet, ktorey
go życia nie ſzacuie, ſich ſelbſt
m, ſobie ſamemu życie wziąć,
Leben iſt ſein Leben, moiem
m ieſt iego życie, das meinige
von dem ſeinigen ab, moie ży-
wisło od iego życia, einen am
ſtrafen, kogo na życiu karać,
abſprechen, kogo od życia od-
, einen darum bringen, życie
wziąć; zgładzić kogo z tego
a, wyzuć kogo z tego życia.
v. n. żyć, in großer Liebe und
bſchaft mit einem, w wielkiey
ci y przyiaźni z kiem; glückſe-
lig, błogoſławienie żyć; elend, in
ſchlechtem Zuſtande, mizernie, w złym
ſtanie, keuſch, vorſichtig, czyſto, o-
ſtrożnie; ſehr einträchtig mit einem,
bardzo zgodnie z kim; der Natur ge-
mäß, do urodzenia przyzwoicie, we-
dług urodzenia, mäßig, żartlich, lange
genug, wſtrzemięźliwie, pieſzczenie,
doſyć długo, vertraut mit einem, pou-
fale z kim laſterhaft, niecnotliwie,
luſtig, weſoło; ehrbar, z honorem,
uczciwie; rauh, z kłopotem; un-
mäßig, nieponiarkowanie; gottlos,
niezbożnie; ungerecht, niſprawiedli-
wie; in Unflaterei, w nieczyſtości;
unſträflich, nie nagannie; in guter Zu-
friedenheit, w dobrym ukontentowa-
niu; löblich, rühmlich, chwalebnie,
ſławnie frey, wolno; nicht filzig, nie
ſkąpo; üppich, rozpuſtnie, übel, herr-
lich, beſſer, źle, popańſku, lepiey,
elendiglich, ewiglich lange mit einem,
mizernie, pieſzczono, długo z kiem
żyć, nothwendig mit einem, müßig,
kärglich, z potrzeby żyć z kiem; bez
pracy, przy w czaſie, ſkąpo, nicht lan-
ge für einen, nie długo dla kogo, lüſ-
derlich, ſehr wohl, rühmlich, pohultay-
ſku, bardzo dobrze. ſławnie, ver-
ſchwenderiſch, ſehr lange, ruhig, roz-
rutnie, bardzo długo, ſpokoynie,
weißlich, mądrze, überflüßig lange, na-
zdyt długo, ſchlecht hin, po proſtemu,
w proſtocie, nüchtern, trzyźwo,
ſchändlich, ochydnie; mit einem in
den Tag hinein, z kiem tylko odednia
do dnia, ſo lange bis man kann. wohl
und glückſelig leben, tak długo iak
można dobrze y ſzczęśliwie żyć, von
etwas, z czego, bis aufs hohe Alter
guter Geſundheit, aż do wielkiey ſta-
rości, w dobrym zdrowiu, noch ein
Jahr, ieſzcze rok, bis auf den Abend,
aż do wieczora, für ſich allein, tylko
dla ſiebie ſamego, bei einem, u kogo,
ſo lange er lebet, iak długo on żyie,
von dem Seinigen, ze ſwoiego żyć,
wohl und nach Wunſche, dobrze y po-
myślnie, ſparſam, oſzczędnie, nie
hoynie, armſelig, ubogo, ſo lebte er,
tak on żył, ſo leben die Leute, tak żyią
ludzie, ſo lange ich lebe, iak długo ia
żyię, ſo lange ſie lebet, iak długo ona
żyie, in Wolluſten, w rozkoſzach, ich
werde den Abend, den Morgen nicht
erleben, ia wieczora, rana nie dożyię,
länger, als einer leben, dłużey, od ko-
go żyć. Gott laſſe dich mir zum Beſten
noch lange leben, niech ci Bog pozwoli

długo żyć na moie lepsze, wie er gelebt, so ist er auch gestorben, iak żył tak też y umarł, nach der Gesundheit, żyć ile zdrowie pozwala, lassen leben, dać żyć, so ich leben werde, ieźli żyć będę, durchaus nicht mehr wollen, niechcieć żadną miarą dłużey żyć, er hat zu unserer Zeit gelebt, za naszych czasow żył, so lange er lebt, sind wir niemals sicher, iak długo on żyie, nigdy nie iesteśmy bezpieczni; poki żyiemy zawsze w niebezpieczeństwie, poki iego życia, poty y naszego niebezpieczeństwa.

Lebend, *adj. et part.* żywy, żyiący, żyw, lebender Mensch, żywy człowiek przy życiu zostaiący.

Lebendig, *adj.* żywy, żyw, żyiący. annoch mit unter die Zahl der Lebendigen gerechnet werden, ieszcze w liczbie żyiących być liczonym, lebendig verbrannt werden, żywo być spalonym, er ist bei lebendigem Leibe confiscirt worden, on ieszcze żywy za żywota był zkonfiszkowanym, kaum lebendig davon kommen, ledwo żywo zkąd umknąć, er wird bei lebendigem Leibe zu Grabe getragen, on żywy będzie zaniesiony do grobu, wieder lebendig werden, znowu ożyć, machen, ożywić, wieder machen, znowu do życia przywrocić; wskrzesić kogo, aby zmartwych wstał.

Lebendigmachung, *s. f.* ożywianie, ożywienie, łycia dawanie, życia danie.

Lebensart, *s. f.* sposob życia; herrliche anfangen pańskim sposobem żyć zacząć, die vorige einem abgewöhnen, od przeszłego sposobu życia kogo odzwyczaić, bäurische, wieyski sposob życia: wilde, dziki: sich eines gefallen lassen, upodobać sobie czyi sposob życia, eine weit andre, als ein andrer haben, daleko mieć inszy sposob życia, iak kto inny. harte führen, ścisłem życia sposobem żyć, eine gewisse erwählen, pewny sposob życia obrać, die neue anfangen, nowy sposob życia zacząć; poczynać nowym sposobem życie, bei einer beständig bleiben, iednego się sposobu życia statecznie trzymać, sich an eines gewöhnen przywyknąć, *albo* przyzwyczaić się do sposobu życia czyiego.

Lebensende, *s. n.* konie, życia, ostatni moment życia, ostatni dech życia śmierć, den erlangten Ruhm mit einem schändlichen beschließen, nabytą sławę ochydnym życia sposobem kończyć; wielką sławę bra[illegible] śmiercią zeszpecić.

Lebensgefahr, *s. f.* życia niebezpiecz[illegible] życia niebezpieczeństwo okoli[illegible] w ktorey o życie chodzi. [illegible] wagen, podawać się w nie[illegible] czeństwo życia, puszczać [illegible] niebezpieczne, sich für einen [illegible] gewisse stürzen, wrzucić się w [illegible] życia niebezpieczeństwo [illegible] darein gebracht werden, by[illegible] wadzonym w życia niebez[illegible] stwo, in erschreckliche gerathen [illegible] w straszną życia niebezp[illegible] aus ihr befreiet werden, z [illegible] czeństwa życia być uwol[illegible] daraus nicht befreiet werden [illegible] nie moc być od niebezpie[illegible] wonym.

Lebensgeister, *s. n. pl.* żywotne [illegible] żywiące duchy; ożywiaiące [illegible]

Lebenskraft, *s. f.* żywotnia siła, [illegible] moc, żywiąca moc, żywią[illegible]

Lebenslang, *adv.* przez całe ży[illegible] życie: unglücklich seyn, [illegible] wym być.

Lebenslauf, *s. m.* bieg życia. [illegible] nen hat uns die Natur bestim[illegible] ły bieg życia urodzenie nam [illegible] liło, vollenden, beschließen, [illegible] wiek życia zamknąć, [illegible] *znaczy:* Beschreibung eines [illegible] opisanie czyiego życia; [illegible] cie; eines Lebenslauf beschre[illegible] iego życia bieg opisać. [illegible] żywot, napisać czyie życie [illegible] Buche etwas beschreiben, [illegible] iakiey opisać czyiego b[illegible] czyi żywot, etwas nicht [illegible] setzen, nie położyć czego [illegible] pisaniu życia, nie zupełny [illegible] opisać, minąć co.

Lebensmittel, *s. n. pl.* sposob [illegible] się; einem zukommen las[illegible] komu sposob żywienia [illegible] wyżywienia się sposob, [illegible] żywienie komu dawać, [illegible] ringen hinhelfen, obchodz[illegible] czemnym wyżywienia spo[illegible] gehen ihnen ab, sposobow [illegible] nia się ubywa im, sposob[illegible] się ustaią, wollen ihnen m[illegible] brechen, giną im żywienia [illegible] ki, sich damit auf den [illegible] sorgen, wyżywienia się [illegible] opatrzyć się na zimę. [illegible] ger geworden, zbyteczne [illegible] wienia się były; auf jeden [illegible]

dni; auf ein Jahr, na rok. Le-
nsmittel, żywienia się sposob, zna-
o iadło, napoy, suknia, mieszkanie
ał y inne po trzeby razem wzięte;
eine Armee, żywności, sie fehlen
ten nicht, na żywościach nie zby-
im, nie brak im żywności, w ży-
ość są dobrze opatrzeni.
regel, *s. f.* reguła życia, *mowi się*
ustawa życia, er hat uns eine
ng: vorgeschrieben, on nam ścisła
wę życia przepisał, sie nicht nur
Munde führen, sondern sich auch
er That darnach halten, ustawę
a tylko w ustach mieć, ale samą
ą trzymać się iey, według niey

aft, *s. m.* wilgość żywotnia ży-
a wilgość.
att, *adj.* syt życia, nasycony ży-
. ktory żył do sytu, ktory się
i do woli.
strafe, *s. f.* kara na życiu; scharfe,
ungewöhnliche, niezwyczayna;
mäßige und verdiente, wymiarko-
y zasłużona; erbärmliche und
ame, politowania godna y okru-
hochste, sonderbare, geringe, leich-
ywiększa, mała, letka; schwere,
wierige, ciężka, długa, długo
ąca: auf einen setzen, włożyć na
taką karę; auf eine böse That,
y uczynek karę na życiu nazna-
ausstehen, ponieść, odebrać;
a erlassen, odpuścić komu, tako-
arę, darować komu takową ka-
barzu hingerissen werden, do ta-
cy kary być porwanym; einem
belegen, taką karą skarać ko-
leiden, taką karę odebrać; eines
en damit Einhalt thun, czyią
ność takową karą zaramo-
was der Lebensstrafe werth, da-
erbothen ist, co kary na życiu
o, to pod tą karą zakazano. Le-
trafe heißt auch im Polnischen,
ć, leiden, śmierć ponieść, śmier-
yć zkaranym; śmierć naznaczyć
ki występek, za zbrodnię.
wandel, *s. m.* życie, życia kształt,
wohlgeführten die Leute gewin-
okazałością życia ludzi sobie
skać; *także znaczy to co* sposob
. zwyczay życia, einen von sei-
vorigen abführen, kogo od prze-
o sposobu, albo zwyczaiu życia
eść.
eit, *s. f.* wiek życia, życia wiek;
inem zubringen, z kim przeżyć;
zu etwas, w czym, albo na czym wiek
życia strawić, die übrige Lebenszeit,
pozostały wiek życia, ostatni czas
życia.

Leber, *s. f.* ein Theil der Eingeweide, wątroba, iedna część ze wnątrza, bei den Schmerzen in der Leber, przy bolu w wątrobie, kleine, mała wątroba, wątrobka: einer Maus, z myszy, zur Leber gehörig, *adj.* do wątroby należący, wątrobny, solche Krankheit, choroba na wątrobę, nie moc na wątrobie, złe na wątrobie.

Leberfarbe, *s. f.* wątrobny kolor, wątrobna farba, iaka na wątrobie bywa.

Leberfarbicht, *adj. et adv.* wątrobnego koloru, wątrobney farby; podobney farby do wątroby.

Leberfleck, *s. m.* na wątrobie plama, skaza.

Lebergerichte, *s. n. pl.* wątroby, albo potrawy z wątrob.

Leberkrankheit, *s. f.* choroba na wątrobę, chorowanie na wątrobę.

Leberkraut, *s. n* wątrobne ziele, na wątrobę dobre.

Leberlein, *s. n.* Leberchen, wątrobka, wątrobeczka, maleńka wątrobka.

Leberstein, *s. m.* wątrobny kamień, w wątrobie się znayduiący.

Lebersucht, *s. f.* choroba na wątrobę, wątrobna choroba; der solche hat, na wątrobę chory.

Lebersüchtig, *adj.* na wątrobę choruiący, na wątrobę narzeka, na wątrobę chory.

Leberwurst, *s. f.* maciek kiszka, *albo* kiszka wątrobą nadziana; auf den Rost legen, um sie zu braten, na rożen ią zatchnąć, aby upieć.

Lebhaft, *adj.* żywy, zyźwy, żywiący, wesoły, lebhafte Farbe, żywy, wesoły kolor. *adv.* żywo, żyźwo, wesoło; reden, mowić; antworten, odpowiadać.

Lebhaftigkeit, *s. f.* żywość, żyźwość, mit der Lebhaftigkeit, z żyźwością, z żywością.

Lebkuchen, *s. m.* ciasto, kołacz, placek z iakiemi słodkiemi zaprawami.

Lebküchner, *s. m.* piekarz ciasta, plackow, kołaczow; słodyczami, zaprawionych.

Leblos, *adj.* nieżywy, bez życia, nie żyiący, leblose Körper, nie żyiące ciała, nieżywe ciała.

Lebtage, *s. n. pl.* dni życia, czas życia, wiek życia, sein Lebtage, przez swoiego dni życia.

Lebzeit,

Lebzeit, *s. f.* czas życia, bei seinen Lebzeiten, w czasie iego życia, bei meinen, w czasie moiego życia, einem die Lebzeit bestimmen, komu czas życia oznaczyć.

Lech, *n. pr. m.* Fluß in Schwaben, Lech, rzeka w Szwabskiey Okolicy, imo Auszpurga płynie.

Lechzen, *v. n.* s. Lächzen.

Leck, *n. pr. m.* Fluß in den Niederlanden, Lek, rzeka w Niskim Kraiu.

Lecken, *v. a.* lizać; die Wunden mit der Zunge, rany ięzykiem; Honig, miod.

Lecker, *s. m.* lizuś, lizik, co liże, co rad co liże, iako co słodkiego, dobrego iest,

Leckerbißchen, *s. n.* łakotka, przysmaczek, specyalik; łakotki, przysmaczki, für *sing.*

Leckerhaft, *adj.* delikatny, specyalny, wyśmienity, przewyśmienity, bardzo smaczny.

Leckermaul, *s. n.* delikatna gęba, łakotki lubiąca, na specyaliki łakoma.

Leckung, *s. f.* lizanie, oblizywanie; des Honigs, miodu; des Salzes, soli.

Lection, *s. f.* was aufgegeben wird zu lernen, czytanie, lekcya, co wydane iest, co wyznaczone iest do nauczenia się, Lection aufsagen, lekcyą odmowić, können, lekcyą umieć na pamięć; *potym znaczy:* Haltung der Lehrstunde, trzy anie godziny ucząc, *albo lepiey* uczenie przez godzinę, godzinę uczenie. Lection halten, godzinę uczenia mieć, einen worin halten, geben, lekcyą komu, nauczanie komu, albo naukę w czym o czym dawać. Lection zu reden, nauczanie o wymowie; zu Leben, nauczanie iak żyć; von etwas, o czym; *to co* Verweiß, przestroga, upomnienie; einem eine derbe geben, komu dać ostrą lekcyą, surowe napomnienie, einem seine im Briefe geben, w liście komu dać lekcyą, nauczyć go rozumu; *potym znaczy:* Art der Schreibung in einem Autor, sposob, ktorym rzecz pisana w iakim autorze, die mannichfaltigen, rozmaite czytania w iakiem pismodawcy.

Lectoure, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Lektura, miasto we Francyi.

Leder, *s. n.* skòra; bereiten, skorę wyprawiać, einem gerben, einem das Leder auskarbatschen, komu skorę wygarbować, skorę wyłatać; weiches, semisches, miętka, zemsowa skora, von Leder, *adj.* ze skory, skorzany; vom Leder ziehen, *znaczy to co* den Degen entblößen, z pachew [illegible] dobywać; szpadę z pachew [illegible]

Lederbereiter, *s. m.* Lohgerber, [illegible] wyprawiacz zkor, wyprawosko[illegible] Weißgerber, białoskornik, co [illegible] na zemsy wyprawia, zemsosk[illegible]

Lederer, *s. m.* skornik, co skory pr[illegible] ie, co się skor przedażą, albo [illegible] tą bawi.

Ledern, *adj.* skorzany. von Le[illegible] skory, von semischem Leder, [illegible] zemsowey, *adj.* zemsowy, [illegible] zemsowe.

Lederwerk, *s. n.* zemsowa robota, [illegible] we rzemieślo, zemsowa wy[illegible]

Ledig, *adj.* wolny, 1) los; [illegible] z czego, uwolniony, oswob[illegible] od czego swobodny, prożny [illegible] Gefäß, prożne naczynie, [illegible] tnione, lediger Brief, pr[illegible] lediges Pferd, da niemand [illegible] tet, koń wolny, prożny, na [illegible] nikt nie ieździ; 2) *potym* [illegible] Frau, nie żonaty beżżenny [illegible] seyn, beżżennym być, [illegible] być, bleiben, nieżonatym [illegible] żenić się.

Ledigen, *v. a.* wyprożniać, [illegible] prożne mieysce zostawić.

Leer, *adj.* da nichts drin ist, [illegible] czeczy. gdy nic nie masz [illegible] leeres Gefäß, prożne naczy[illegible] Getraide gehen, aber leer [illegible] men, pozboże iechac, ale [illegible] powrocić, leerer Brief, pr[illegible] leere Schiffe, prożne okr[illegible] Schiff fast ganz leer lassen, [illegible] ły prożny okręt zostawić, [illegible] nung, prożna, czcza nadzie[illegible] me, prożne sny, Gedanken, [illegible] myśli, das Haus leer machen, [illegible] dom uczynić, dom wypro[illegible] von etwas, prożny z czego [illegible] von Gütern, prożny rys[illegible] Nuß, prożny orzech, [illegible] prożna trzcina, Haus: pr[illegible] leeres Faß, prożna beczka, [illegible] sel, pusta wyspa, Sitze, [illegible] wy, den Leib leer machen, [illegible] wyprożnić, leer werden, wy[illegible] nym być, das Haus ist leer, [illegible] iest prożny, kamienica iest [illegible] der Ort ist leer von Hütern, [illegible] iest bez strażnikow.

Leere, die, *s. f.* prożne, des [illegible] mieyscu, eines Rohrs, w [illegible]

Leeren, *v. a.* wyprożniać, [illegible] von etwas, z czego.

Leer gemacht, *part. et adj.* [illegible]

co wyprożnione iest, albo prożne
:go uczynione.
achen *v. a.* wyprożniać, wypro-
. mache das Glas leer, wyprożniey
inkę.
. *f.* Warga: herunter hangende,
sła, na doł wisząca; der Lefzen
z wargami, der große Lefzen hat,
aty, z wielkiemi wargami, ein
n mit großen, człowiek z wiel-
i wargami.
adj. gesetzmäßig, prawny, we-
prawa, prawem opisany, we-
opisania praw.
. *f. f.* Gesandtschaft, poselstwo,
i des Friedens, o pokoy; an-
che, okazałe.
. *f. n.* Vermächtniß, zapis te-
atowy, zapis testamentem uczy-
.
. *n.* Gefäß, Flasche, flasza, fla-
innernes Legel, cynowa flasza;
ies, szklana.
. *a. et r.* kłaść, zakładać, poło-
den Grund, fundament zakła-
nen ins Bette, kogo na łożku
yć: den Kopf auf eines Rücken,
na czyim grzbiecie kłaść, po-
alles an seinen Ort, wszystko
ść na swoim mieyscu, sich auf
, auf eine Kunst, przykładać
czego, aplikować się do ia-
ztuki, sich ins Grab, położyć
trawie, sich zu eines Füßen,
yć się u nog czyich, słać się do
zyich: *to co* ustawać, wolnieć,
t sich der Wind, wiatr ustaie,
eie, der Zorn legt sich, gniew
eie, ustaie. Eier legen, iaia
iaia znosić.
. *f.* Sage, Lebenslauf, życia
ch.
f. n. ogień podłożony, ogień
icony, ogień podkładany.
. *f.* ein römisches Regiment Sol-
von 6666 Mann, Legion,
ki żołnierzow reyment, sześć
sześć set, sześć dziesiąt y sześć
wynoszący.
v. a. vermachen, *legować*, zapi-
pisować; einem die Fruchtnie-
ller seiner Güter, komu doży-
na wszystkich swoich dobrach;
rau alles Silberwerk, żonie
kie srebra zapisać; legować.
iren, *v. a.* (neu) Gesetze geben,
łowo: prawa stanowić.
ur, *f. m.* Gesetzgeber, prawo-

Legislativ, *adj.* zur Gesetzgebung gehörig, do praw stanowienia należący.

Legislation, *f. f.* Gesetzgebung, das Gesetzgeben, praw dawanie, die Gewalt, Gesetze zu geben, moc do praw dawania.

Legislatur, *f. f.* (neu) 1) die Zeit von der Einsetzung des gesetzgebenden Körpers bis zu seiner gänzlichen Erneuerung nach 2 Jahren; daher 2) ein Zeitraum von zwei Jahren, 3) die gesetzgebende Versammlung selbst, *nowe słowo:* czas od wsadzenie prawa dawaiącego zgromadzenia aż do tego całego mianowania po dwa lata; ztamtąd dwoch letni czas, także zgromadzenie prawa wydaiące samo.

Legitimiren, *v. a.* rechtfertigen, legitymować, uczynić, uczestnikiem praw, ein Kind, dziecie legitimować, sein Sohn ist legitimirt, syn iego iest legitymowany, rowny prawemu uznany, sich legitimiren, praw swoich potwierdzenie otrzymać.

Legung, *f. f.* kładzienie, zakładanie, założenie, położenie, pokładanie, in oder mit Legung des Grundes, w zakładaniu, albo przy zakładaniu, albo z zakładaniem fundamentow. Legung der Eier, niesiene iay, znoszenie iaia.

Lehen, Leihen, *v. a.* borgen, vorschießen, pożyczyć, komu na pożyczki dać, pożyczać, na pożyczki dawać.

Lehm, Leim, *f. m.* glina, ziemia do lepienia; Art der Erde, womit man Wände u. d. g. macht, gatunek ziemi, z ktorey ściany y podobne rzeczy lepią, von Leime, z gliny, gliniany, z ziemi, ziemny, voll Lehm, pełny gliny, pełny ziemi, mit Lehme bestreichen, gliną, ziemią posmarować; polepić co wierzchu. Bestreichung oder Verkleibung mit Lehme, posmarowanie, oblepienie gliną, ziemią.

Lehmern, *adj.* gliniany, ziemny, *to co* von Lehme, z gliny, z ziemi, lehmerne Wand, gliniana ściana, ziemna ściana, z gliny ściana, z ziemi ściana.

Lehmgrube, *f. f.* doł, w ktorym taka ziemia kopana bywa.

Lehmicht, *adj.* glinkowaty, ziemisty; voller Lehm, pełny gliny y podobney ziemi.

Lehmwand, *f. f.* gliniana ściana, ziemna ściana, z gliny robiona, lepiona.

Lehn, *f. n. et f.* lenno, lenność, *feudum*, einem ein Guth zur Lehn geben, dać komu

Lehrmeisterinn, *s. f.* mistrzyni, nauczycielka, uczycielka, naukdawczyna, der Pflichten, mistrzyni powinności, und Anführerinn der Natur, y prowadczyna, rozumu y serca; der Weisheit, nauczycielka mądrości.

Lehrprobe, *s. f.* początki nauki, ablegen, iuż skończyć początki nauki.

Lehrreich, *adj.* naukowy, naukowny, co od nauki idzie, co do nauki należy.

Lehrsam, *adj.* nauczony, ktory się daie nauczyć, poiętny, ktory prędko poymuie, rozumie.

Lehrsamkeit, *s. f.* uczoność, mienie nauki, nauczenie.

Lehrsatz, *s. m.* pierwsza prawda, na ktorey się nauka zasadza; von etwas, o czym.

Lehrspruch, *s. m.* prawda z nauki wynikaiąca; *iakoby* nauki głos.

Lehrstube, *s. f.* uczalnia, izba, w ktorey naukę daią, w ktorey uczą.

Lehrstuhl, *s. m.* krzesło, katedra, w ktorey nauczyciel uczący siedzi.

Leib, *s. m.* ciało; 1) ganzer Mensch, sofern er aus Fleisch und Knochen besteht, cały człowiek, ile iest z ciała y z kości złożony; kranker, menschlicher, unsterblicher, chore, ludzkie, nieśmiertelne; schwacher, irdischer, verzehrter, słabe, ziemne, wytrawione, wysuszone; gesunder, zdrowe; hinfälliger, znikome; wieder erquickter, znowu pokrzepione; abgemergelter, wyrodzone; starker, mocne, frischer, świeże; sterblicher, śmiertelne; mangelhafter, niedołężne; nackender, gołe; ungewohnter Laster zu tragen, nieprzyzwyczaione do dźwigania ciężaru; ist vergangen, wyschło; ist zu üben und also zu gewöhnen, daß er der Natur gehorchen könne, ma być w obrotach y tak ma być przyzwyczaione, aby rozumu słuchać mogło; ist mit allen Arten der Schmerzen beladen, iest wszelkiego gatunku boleściami obarczone, am ganzen Leibe zittern, drzeć całym ciałem, die Seele entweicht aus dem Leibe, dusza ustępuie z ciała, die Seele ist im Leibe, dusza iest w ciele, wohl bei Leibe, ciała maiący dosyć, w ciele; dergleichen Vieh, bydlę w ciele, ma ciała dosyć na sobie, der einen Leib hat, ktory ma ciało, cielisty, wcielony, einen bekommen, ciała nabierać, einen um den Leib fassen, w poł kogo wziąć, poł kogo uchwycić, obiaśnia;

2) Bauch, [illegible]
auf, wird [illegible]
ma się, od[illegible]
nen ziemlich[illegible]
nie mały [illegible]
den Leib öfn[illegible]
w brzuchu [illegible]
weichen, zm[illegible]
wyczyscić, [illegible]
die schwang[illegible]
Leibe hatte, [illegible]
tka ieszcze [illegible]
dem Manne [illegible]
die Frau no[illegible]
męża zaleco[illegible]
wocie nosi, [illegible]
ihrem trieche[illegible]
dała ci wyl[illegible]
der Leib wird [illegible]
verbergen, ż[illegible]
tego iuż wię[illegible]
die Arme und [illegible]
wy, rąk y k[illegible]
anbetrift, co [illegible]
mowi się o ży[illegible]
einen auf Le[illegible]
kogo skarży[illegible]
głowę y o ży[illegible]
ben lassen, [illegible]
einem anvertr[illegible]
mu powierzy[illegible]
Leib gehen, na[illegible]
cie, przycier[illegible]
vom Leibe! pr[illegible]
odemnie! den[illegible]
miey w głow[illegible]
es bei Leibe nic[illegible]
nikomu.

Leibarzt, *s. m.* [illegible]
eines Kaisers, [illegible]
albo Krolewsk[illegible]

Leibpelz, *s. m.* fu[illegible]

Leibbinde, *s. f.* od[illegible]
pasanie ciała.

Leibeigen, *adj.* na [illegible]
zany, leibeigene[illegible]
niewolą skazany[illegible]
machen, skazać[illegible]

Leibeigenschaft, *s.* [illegible]
niewola dożywo[illegible]
śmierci.

Leibesbeschaffenheit [illegible]
ciała, udziałani[illegible]
ste, mocne um[illegible]

Leibesbürde, *s. f.* b[illegible]
brzemienny, cię[illegible]
gern Frau, cięża[illegible]

Leibescomplexion, *s.* [illegible]
nie ciała, kompl[illegible]

...ur, *s. f.* leczenie ciała, zdrowie-
...ciała; einem übergeben, komu
...uczyć.
...icke *s. f.* wielość ciała, otyłość,
...stość, brzemie.
...rben, *s. c. pl* dzieci, dziedzice z
... zpłodzone.
...rucht, *s. f.* płod; abtreiben, po-
...niem ztracić, poronić, żywota
...
...stalt, *s. f.* ciała postać, ciała po-
...: grosse, wielka, ogromna, den
...latur mit einer schönen versehen
...ktorego urodzenia piękną ciała
...cią obdarzyło; ansehnliche, o-
...a ciała postać, pozorna postawa

...undheit, *s. f.* zdrowie ciała; ste-
...ieustanne; schwache, słabe.
...ankheit, *s. f.* ciała choroba, ciała
...witość; gefährliche, niebezpie-

...sse, *s. f.* nach der einer groß,
...tem ist. ciała wielkość, według
... iest kto wysokim, albo ni-
...toż *samo co* wzrost ciała.
...cht, *s. f.* siła ciała, moc ciała;
...Starke, cała silność ciała, seine
...auf etwas setzen, całą swoią
...silić się, całą moc wywierać.
...rung, *s. f.* pokarm, iadło, ie-
... und Nothdurft, y potrzeby

...portion, *s. f.* proporcya ciała,
... wymiar ciała, nie zbytnia
...ść ciała.
...achheit, *s. f.* ciała słabość, cia-
...wkość, ciała niemoc, ciała
...c.
...te, *s. f.* ciała silność, cielesne
...ała dużość, *w sensie* za siły.
...ur, *s. f.* ciała wzrost, die sich zur
...chickt, przyzwoita godności.
...e, *s. f.* kara na ciele, grausa-
...krutna.
...ng, *s. f.* obroty ciała, iakie są
... chodzenie prędkie, ieżdże-

...ßlichkeit, *s. f.* słabość ciała,
...itość ciała, niedołęstwo ciała.
..., *adj.* cielistego koloru, cie-
...arby, podżarobiaławy.
..., *s. f.* straż ciała, straż osoby,
...ra.
...e, *s. n.* posażne dobra, dobra
...gu dane, wzięte, w posagu

...*s. n.* 1) kleiner Leib, ciałko, cia-
... małe ciało, nie wielkie cia-
...ikon 4. Th.

ło; 2) Art eines Kleides, gatunek pewney sukni; kaftanik, płaszczyk.

Leibgürtel, *s. m.* pas; langer, długi; von Riemen, rzemienny; von Seide, iedwabny.

Leibhaftig, *adj.* cielisty, ciałowy, ciałomaiący, wcielony, er ist der Teufel leibhaftig, to iest diabeł wcielony, er ist ein Engel leibhaftig, to iest anioł w ciele.

Leibig, *adj.* wiele ciała maiący, der wohl bei Leibe ist, na ktorym ciała bardzo wiele iest.

Leibigkeit, *s. f.* cielistość, wielość ciała, siła ciała, moc ciała; *w tym sensie co* wielość.

Leiblich, *adj.* cielesny, das einen Leib hat, co ciało ma, *to co* aus einem Leibe, z ciała, *albo* z iedzego żywota, rodzony, leiblicher Bruder, rodzony brat, leibliche Schwester, rodzona siostra, Kinder, rodzone dzieci.

Leiblos, *adj.* niecielesny, bez ciała, leibloser Geist, niecielesny duch; Engel, niecielesny anioł.

Leibmedicus, *s. m.* lekarz medyk, doktor, eines Fürsten, iakiego Książęcia.

Leibregiment, *s. n.* Reiment nadworny; Krolewski.

Leibrock, *s. m.* suknia, szata.

Leibspruch, *s. m.* przysłowie.

Leibtrabant, *s. m.* żołnierz z pod gwardyi, drabant.

Leib- und Lebensstrafe, *s. f.* kara na ciele y na życiu, męki y śmierć.

Leibwache, *s. f.* gwardya: kaiserliche, Cesarska; königliche, Krolewska; fürstliche, Książęca eines großen Herrn, iakiego wielkiego pana, einen dazu annehmen, do gwardyi swoiey kogo przyiąć; bei sich haben, gwardyą mieć przy sobie.

Leich, *s. n.* der Fische, ikry rybie, ikry w rybach.

Leichabdankung, *s. f.* pochwały pogrzebowe; einem thun, halten, na pochwałę umarłego przy iego pogrzebie mowić.

Leiche, *s. f.* der todte Körper eines Menschen, trup, umarłe ciało iakiego człowieka; hinaustragen, wynieść, do grubu wyprowadzić, do pochowania; bestatten, oporządzić ubrąć. Leiche bestellen helfen, pogrzeb rozporządzić, na pogrzebie dyzpozycyie poczynić, lange Jahre in seiner Familie keine Leiche haben, nie mieć przez długi czas żadnego umarłego w swoiey familii, mit den andern zur

pot poczuć, utrapienie czúć, in seinem Leide vergehen, z żalu, z bolu, z utrapienia, z kłopotu, życie utracić, das Leid vergrößern, żalu, bolu, utrapienią smutku, kłopotu przyczynić, powiększyć, vermindern, kłopotu, żalu umnieyszyć, lindern, żal uspokoić, żal ukoić, kłopot uspokoić, das größte vergehet mit der Zeit, naywiększy żal, bol, kłopot z czasem przechodzi, miia, um einen Leid tragen, żałować kogo, w żalu być po kim, es ist mir Leid für dich, żal mi cię, bardzo cię żałuię; für dein Leben, żal mi twoiego życia, es ist mir dessen Zustand Leid, żal mi iego stanu, żałuię iego doci, sich Leid anthun, siebie samego zabiiać, sobie samemu brać życie, in Leid und Freude mit einem aushalten, w smutku y w radości, zawsze z kiem być wytrzymać, złe y dobre razem z kiem cierpieć, niemanden Leid thun, nikomu nie czynić żalu, nikomu nieszkodzić, einem nicht zulassen, daß er andern Leid thue, nie popuszczać komu, aby drúgiemu iakie utrapienie czynił, mit im Leide gehen bei einer Leiche, w żałobie z kiem iść, albo w żalu z kiem iść, na pogrzebie czyim.

Leiden, *v. a.* cierpieć, znosić; mit Unwillen, ungern, po niewoli, nie z ochoty, nie z chęci, *albo* nie z ochotą, nie z chęcią cierpieć; wider Verdienst, cierpieć to na co sobie nie zasłużył, gelassen, łagodnie cierpieć, spokoynym umysłem, nie niecierpliwym, den Schmerz, bol cierpieć, boleść cierpieć, Durst, pragnienie cierpieć, das wird nicht nur kein Mensch, sondern auch nicht einmal das Vieh leiden, tego nie tylko człowiek żaden, ale newet bydle cierpieć nie będzie, mit Geduld gar leicht, gern, z cierpliwością, łatwo, znosić, rad cierpieć; z chęcią cierpieć, z ochotą, ponosić, weislich, mądrze znieść, z cierpieć, heldenmüthig, mężnie ponosić, z męstwem znosić, das Unglück, nieszczeście cierpieć, eines Gewalt, czyli gwałty ponosić, die Schläge leiden und nichts darzu sagen, plagi ponosić, a nic na nie, nie mowić, einen als König, kogo iak Krola cierpieć, znosić, eines Unrecht insgesammt, czyie, *albo* od kogo wszystkie razem krzywdy cierpliwie znosić, er kann nicht leiden, daß man ihn ansieht, nie może cierpieć, aby na niego patrzano, wenn es die Zeit [illegible] den wollte, gdy by tylko czas [illegible] zwolił, gdy by tylko czas do [illegible] wenn es die Sache also gelitten [illegible] gdy by była rzecz tak pozw[illegible] gdy by był interes tak pozw[illegible] große Schläge mit tapfern [illegible] wielkie plagi mężnym umysłem [illegible] cierpieć, wytrzymać, lieber [illegible] sich ergeben wollen, rzeczy [illegible] ponieść, wycierpieć, wytrzy[illegible] niżeli się poddać, a niżeli się [illegible] wać, das man nicht leiden kann [illegible] go wycierpieć nie można, [illegible] leiden kann, kto może co [illegible] *adj.* cierpliwy, ich kann [illegible] vor meinen Augen leiden, [illegible] moich oczach cierpieć nie [illegible] Schaden leiden, uszczerbek [illegible] szkodę ponosić, Niederlage, [illegible] ponieść, porażkę odebrać, [illegible] *albo kraiu.*

Leiden das, *s. n.* cierpienie, po[illegible] poniesienie, znoszenie, [illegible] wytrzymywanie, wystrzym[illegible] cierpienie, wycierpienie, [illegible] ucierpienie; Christi, Chryst[illegible] Dinges, iakiey rzeczy, de[illegible] schwer fällt, rzecz ktorey po[illegible] ciężkie. Leiden der Kälte, [illegible] poniesienie, zimna; des Hun[illegible] cierpienie głodu; der Hitze, [illegible] manie, upału, gorąca.

Leidenschaft, *s. f.* cierpienie, [illegible] a raczey właściwiey cierpl[illegible]

Leidenschaftlich, *adj.* cierpliwy [illegible] cierpieniem, cierpliwie, o.

Leider! *interj. zawołanie,* żal! [illegible] nieszczęście!

Leidig, *adj.* smutny, żałosny, [illegible] leidiger Tag, smutny dzień, [illegible] dzień, bolesny dzień, leid[illegible] smutny przypadek, żałosny [illegible] leidiger Tröster, smutek [illegible] pocieszyciel, leidiges Jahr, [illegible] żałosny rok.

Leidlich, *adj.* znośny, das [illegible] kann, co można znieść, [illegible] leidliche Schmerzen, znośne [illegible] leidlicher Wacher, znośna [illegible] *to co,* erträglich; Dienst, zno[illegible] wola, den Schmerz leidlich [illegible] bol znośnym uczynić, einem [illegible] Strafe anthun, znośną, zno[illegible] karę komu uczynić.

Leidlich, *adv.* znośnie, cierpliw[illegible] was ertragen, co cierpieć, [illegible] sić, ertrage deine Krankheit [illegible] cierpliwie znoś twoię chorob[illegible]

n es nicht leidlich ertragen, ona te-
nie moż znosić cierpliwie.
agen, *v. r.* żałobe nosić, żałować,
cić się, smutek, *z czego*, ponosić.
ken, *s. n.* żałoba, dola żalu, dola
oby. doba smutku, smutek, żal,
s vergrößern, komu żalu, smu-
przyczynić. in größerem stecken,
ięksżym żalu, smutku zostawać,
. w większych żalach zostawać,
n darein versetzen, kogo smutku,
nabawić; kogo w dolą żalu
awić, wprowadzić, eines mit an-
, na czyi żal patrzeć, darein ge-
n w smutek wpaść, w żal wpa-
darein gesetzt werden, do smu-
do żalu być przyprowadzonym,
eines Tod empfinden, mieć żal
ey śmierci.
, *v. a.* pożyczyć, pożyczać, ko-
dem gemeinen Wesen sechzig tau-
Scheffel Waitzen, rzeczy pospo-
sześćdziesiąt tysięcy ktorey
icy, einen Ducaten, czerwony
komu pożyczyć; einem seinen
en wozu, swoiego imienia ko-
o czego pożyczyć, na pożyczki
pożyczanym sposobem; einem
, komu pieniądze dać pożycza-
sposobem, pożyczyć. Getraide,
pożyczyć, er hat mir vierzehn
d Gulden geliehen, on mi czter-
tysięcy złotych pożyczyć, Gott
en menschlichen Dingen einen so
n Mann geliehen, tak wielkiego
Bog ludzkim rzeczom użyczył,
pożyczył. *ale nie tak zwyczaynie*;
ihet den Seinigen viel, ona wie-
wom pożycza, ich leihe selbst
Geld auf Zinse, ia sam poży-
moich pieniędzy na prowizyą,
dein Geld auf gewöhnliche Zinse,
z twoich pieniędzy, day twoie
ądze na zwyczayną prowizyą.
das, *s. n.* pożyczanie, pożycze-
auf Zinse, na prowizyą, na in-

s. m. pożyczyciel; auf Zinse, na
s, na prowizyą.
m. kley, karuch; womit die
er u. a. das Holz zusammen lei-
ktorym stolarze y insi drzewo
zkleiaią, spuszczaią, mit Lei-
sammen fügen, na kley razem
ić, kleiem zpuścić; aus Rinds-
kochen, z wołowey skory kley
powtore gliuka, ziomka tłu-
rt der Erde, womit Wände und
chen gemacht werden, gatunek
ziemi, z ktorey ściany y tym podo-
bne rzeczy bywaią lepione, stawiane.

Leimd, Leinwand, *s. m.* Lacken, Plane von grober Leinwand, prześcieradło, chusta, płachta.

Leimen, *v. a.* kleić, zkleiać, mit Leime zusammen fügen, kleiem razem spuszczać, na kley osadzać, na kley wsadzać, na kley dawać; etwas, co, was frisch geleimet ist, geht nicht leicht wieder von einander, co świeżo nie dawno iest skleione to się nie łatwo rozklei, leime es mit warmem Leime, skley to gorącym kleiem.

Leimen, das, *s. n.* kleienie, zkleianie; der Breter, tarcie, deszczek; der Karten, kart.

Leimer, *s. m.* kleynik, zkleiacz; geschickter, sposobny, sprawny.

Leimern, *adj.* ziemny, glinkowaty, z glinki, leimerne Wand, z glinki ścia-nia robiona.

Leimgrube, *s. f.* doł, w ktorym glinę do lepienia kopią.

Leimruthe, *s. f.* laska lepem napuszczona, na ptaki postawiona.

Leimstange, *s. f.* laska, żerdka, na ktorey lep, na łapanie ptakow.

Leimung, *s. f.* kleienie, zkleianie, zkleienie; starke, mocne; frische, świeże.

Lein, *s. n.* ein Gewächs, *krzew pewny*, len: roher, surowy; ungeröster, nie wyprawny; zarter, cieniutki, cieniuteńki, von Leine, ze lnu, *adj.* lniany.

Leine, *s. f.* lina, sznur; langer Strick, długi sznur; von Hanfe, z konopi.

Leinen, *adj.* lniany, leinene Kleider, lniane suknie, leinene Wäsche, lniana bielizna.

Leinlach, *s. n.* chusta, kleines Leinlach, mała chusta; zerrissenes, podarta.

Leinöl, *s. n.* lniany oley, ze lnu wybiiany; bitteres, gorzki; süsses, słodki; gutes zum Brennen und Schmieren, aber nicht zum Essen, dobry do palenia y smarowania, ale nie do iedzenia; schädliches für die Brust, szkodliwy na piersi.

Leinsaamen, *s. m.* len ziarno, nasienie, lniane siemie; zum Säen, do siania, do siewu.

Leinsaat, *s. f.* len zasiany, na polu, na zagonach.

Leinster, *n. pr. n.* Landschaft in Irrland, ziemia w Irlandyi.

Leintänzer, *s. m.* tanecznik po sznurze, sznurotanecznik.

Leinwand, *s. f.* Leinwand, płotno, von

Leinwand, płocienny. Kleid von Leinwand, suknia z płotna, suknia płocienna. in Leinwand gekleidet, w płotno ubrany, w płotno uwinięty, płotnem odziany, ein in Leinwand gekleideter alter Mann, w płotno przybrany, płotnem odziany starzec, der mit Leinwand umgeht, ktory płotnem się bawi, płociennik, *adject.* dergleichen Handel, płocienny handel, handlowanie płotnem.

Leinwandhandel, *s. m.* handel płocienny, kupczenie płotnem.

Leinwandhändler, *s. m.* płocienny kupiec, handlarz płocienny, płotnem handluiący.

Leinwandkrämer, *s. m.* kramarz płocienny kramarz płotno przedaiący.

Leinweber, *s. m.* tkacz lniany, ktory płotno ze lnu robi, tka. knap.

Leipzig, *n. pr. n.* Stadt in Meißen, Lipsk, Lipska miasto w Misnii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego, *albo* do tego miasta należący; *adj.* Lipski, ska; skie; einer daher, Lipsczanin; eine daher, Lipsczanka; berühmte Stadt Leipzig, sławne miasto Lipsk; prächtige, wspaniałe; die großen Handel treibt, ktore prowadzi wielki handle: Universität daselbst, Akademia Lipska: eine von den vornehmsten in Europa, iedna z nayprzednieyszych w Europie; Leipzig liegt am Pleißenflusse, Lipsk leży nad rzeką Plissą; voller prächtigen Häuser, pełne wspaniałych domow, und höflichen Einwohnern, y ludzkich, grzecznych, obywatelow.

Leipziger, *s. m.* Lipsczanin, einer von Leipzig, kto z Lipska iest.

Leier, *s. f.* Leyer, lira, unangenehmes Instrument, niemiły do grania instrument.

Leise, sachte, *adj* powolny, cichy, leise Stimme, cichy, powolny głos, niby zawieszony, z zatrzymywanym oddechem, leiser Gang, powolne chodzenie, z wolna chod pomalutunku stąpanie, leise Rede, powolna mowa, z wolna mowienie, pomaluteńku mowienie, leiser Schlaf, wolny sen, malenkie, wolne, nie twarde spanie.

Leise, *adv.* powoli, zwolna, bardzo pomału, pomaleńku, na palcach; fortgehen, postępować reden, mowić, kranke Leute reden und gehen leise fort, chorzy ludzie mowią y chodzą powoli, bardzo pomaleńku, leise einander fragen, powoli, z cicha mię[illegible] sobą pytać, wypytywać się.

Leisnig, *n. pr. n.* Stadt in Meißen, [illegible]śnica, miasto w Misnii; von, [illegible] solchem Orte gehörig, z tego [illegible] albo do tego miasta należący, [illegible] Leśnicki, einer, eine daher, Le[illegible]czanin, Leśniczanka.

Leiste, *s. f.* listwa. womit etwas zusam[illegible] gefüget wird, ktorą co bywa [illegible] zbite, aby się razem trzymało. [illegible] Leisten hinein machen, listwę [illegible]żyć; außerste am Tuche, kra[illegible] brzeg, kraieczka.

Leisten, *s. m.* kopoty. worüber die [illegible]ster die Schuhe machen, na ka[illegible]szewcy trzewiki robią. Dinge, [illegible]che über einen geschlagen sind, [illegible] na iedno kopito. iednym kroi[illegible]bione, sie sind alle über einen [illegible]gen, oni wszyscy na iedno [illegible] robieni, alle über einen [illegible] wszystkie na iedno kopito, buty [illegible] trzewiki robić.

Leisten, *v. a.* świadczyć, wyświ[illegible] wyświadczyć, czynić, dawać; [illegible] Hülfe, dawać komu pomoc, [illegible] sein Versprechen, komu o[illegible] swoię ziścić, obietnicę wy[illegible] według obietnicy co uczynić, [illegible] caną łaskę wyświadczyć, ob[illegible] dotrzymać, einem einen Dien[illegible] mu przysługę wyświadczyć, [illegible] Mann hat dem gemeinen We[illegible] wichtige Dienste geleistet, [illegible] wiele ważnych przysług [illegible] wyświadczył. rzeczy pospol[illegible] habe keine Gelegenheit die [illegible] Dienst zu leisten, niemam [illegible] kazyi do wyświadczenia ci [illegible] sługi, er verdienet das nicht, [illegible] ihm leisten, on na to nie [illegible] co wy mu świadczonią, [illegible] niego czynicie, einen Eid, [illegible]gę uczynić, przysięgę wyk[illegible] will den Eid nicht leisten, on [illegible] przysięgi czynić, niechce [illegible] wykonać.

Leistenschneider, *s. m.* kopyciarz, [illegible]tnik, kopytorob kopytocios.

Leistung, *s. f.* świadczenie, czyn[illegible] wyświadczenie, uczynienie. [illegible] Leistung der Hülfe, przez wy[illegible]dczenie pomocy.

Leiten, *v. a.* prowadzić, wieść [illegible] Wasser durch eines andern Gr[illegible] Boden, wodę przez cudzy [illegible] pole, von vier Quellen her [illegible]ten, ze czterech źrzodeł, po[illegible]

wyprowadzać; das Wasser aus Flusse, wodę z rzeki prowadzić. *s. m. et f.* wodz, prowadca, wo- *od ktorego.* Comp. przewodnik; Wassers, wod, *powtore znaczy to* ...rüste, drabina, worauf man in ...ohe steigt, po ktorey w gòrę ...dzą. die Leiter anlegen, dra- przystawić, die Leiter ist zerbro- drabina się złamała. auf ihr in ...öhe steigen, do gòry po drabi- ...yleść, eine Sprosse in der Lei- ...zczebel u drabiny; die Seiten- ...r derselben, żerdzie drabinne, w ...szczeble wchodzą, *potrzecie* ...y, Folterwerkzeug, instrument ...towania, einen auf die Leiter ...en, kogo na katowni rozcią- rozpiąć do męczenia go.

...mel, *s. m.* baran, w trzodzie; ...den Schaafen między owcami.

...ß, *n. pr. n.* Stadt in Böhmen, ...mierz. miesto w Czechach; von, ...u solcher Stadt gehörig, z tego ... albo do tego miasta należący, ...utomierski; einer, eine daher, ...mierzanin, niewista z Lutomie- ...utomierzanka; Weise, *adv.* po ...mirsku.

...*s. n.* lina do obracania, albo ...owadzenia, do ciągnienie.

...l, *s. m.* gwiazda żeglarska, cy- ...ra, po ktorey się żeglarze miar-

...*s. f.* prowadzenie, wiedzenie, ...owadzanie, poprowadzenie; des ...ers, wod, etwas nach eines Lei- ...than, co za przywodem czyim, ...powodem czyim uczynić, die ...liche des Wassers, sztuczne wo- ...rowadzenie.

...g, *n. pr. m.* Stadt in Polen, ...w. miasto w Polszcze; Haupt- ...der russischen Woywodschaft, sto- ...e miasto Woiewodstwa Ruskie- ...die andern in Schlesien, drugie ...ąsku, Lwow, albo Lemberga; ...oder zu solcher Stadt gehörig, ...o, albo do tego miasta należący, ...Lwowski; einer, eine daher, ...wczyk. Lwowka, Lwowianka, ...po Lwowsku.

...w, *n. pr. f.* Stadt in der Grafschaft ...e, Lemgow, miasto w Hrabstwie ...kim w Niemczech; von, oder zu ...er Stadt gehörig, z tego miasta, ... do tego miasta należący; *adj.* ...ngowski; einer, eine daher, kto z Lemgowa, Lemgowczyk, ktore z Lengowa, Lemgowianka.

Lende, *s. f.* lędźw, einschlagen, ledźwie połamać, wo du mich heute böse ma- chest, sollst du gewiß mit ganzen Len- den nicht wegkommen, ieżeli mię, dzi- siay rozgniewasz. toż całemi lędźwia- mi nie wyidziesz ztąd.

Lendenbraten, *s. m.* pieczenia od łuda, legawa pieczenia.

Lendenbruch, *s. m.* lędźwi łamanie, łudu poprzetrącanie.

Lendenstein, *s. m.* kamień w nerkach; haben, na kamień w nerkach choro- wać.

Lendensüchtig, *adj.* scyatyk, na scyatykę chory, scyatykę cierpiący.

Lendenweh, *s. n.* scyatyka, choroba w krzyżu, w lędźwiach w krzyżowey kości.

Lenken, *v. a.* schylić, nakłonić, skłonić; einen wie er will, kogo iak on chce; durch seine Rede, przez swoię mowę; die schwachen Gemüther, słabe umysły nakłonić. nakręcić, iak kto chce; sich vom Wege ab, z drogi ziechać, z drogi się uchylić, einen womit len- ken, kogo czym nakłonić; die Natur nach der Zeit, urodzeniem kierować według czasu; einen, rządzić kiem, powodować kogo, sich zum Verder- ben, siebie do ruiny nakłonić, w ruinę wprawić; gegen Mittag, ku południowi; gegen das Meer, ku morzu; gegen Mitternacht, ku puł- nocy, ich habe ihn mit zwei Worten gelenket, ia go dwiema słowami na- kłoniłem, der andere läßt sich nicht lenken, a drugi nie daie się nakłonić.

Lenkseil, *s. n.* lina do kierowania.

Lenkung, *s. f.* nakłonienie, nakłania- nie, nachylanie, nachylenie, zchyle- nie, uchylenie.

Lens, *n. pr. n.* Ort in Flandern, Lensa, miasto w Flandryi; von, oder zu solchem Orte gehörig, z tego, albo do tego miasta należący, *adj.* Lensański; einer, eine daher, Lensańczyk, Len- sanka.

Lentini, *n. pr. n.* Stadt in Sicilien, Lentini, miasto w Sycylii, *poł.* Leon- tium.

Lenz, *s. m.* wiosna, s. Frühling.

Leon, *n. pr. n.* Stadt und Königreich in Spanien, Leon, miasto i Krolestwo w Hiszpanii.

Leondari, *n. pr. n.* Stadt in Neapolis, Leondary, miasto w Neapolitań- skim.

Leonhard, *n. pr. m* Mannsname, Leonard, imię męszczyzny.

Leopard. *s. m* ein Thier, Lampert, zwierz pewny.

Leopold, *n. pr. m.* Mannsname, Leopold, imię męszczyzny.

Lepanto, *n. pr. n.* Stadt in Griechenland, Lepanto, miasto w Grecyi, *połac.* Naupactus.

Leppisch, *adj.* śmieszny, figlarny, głupi, leppische Sache, śmieszna y głupia rzecz

Lerche, *s. f.* skowronek, ein Vogel, ptak, mit einer Kappe, z czuben.

Lerchenbaum, *s. m.* modrzew, drzewo, von Lerchenbaume, z modrzewia, modrzewowy.

Lerchenschwamm, *s. m.* modrzewowa gębka, goryczka biała.

Lerida, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, Lerida, Gierda. miasto w Hiszpanii.

Lerm, *s. m.* tumult, trwoga, zamieszanie, erschrecklicher, straszliwy tumult.

Lernen, *v. a.* uczyć się; geschwind, prędko: anders woher, zkąd imąd; länger, dłużey; leicht, besser, rühmlich, łatwo, lepiey, sławnie się uczyć; fleißig, kürzlich, gar niemals, pilno, krotko. wcale się nigdy nie uczyć; eben so, tak też się uczyć, was vom Rechte kann gelernet werden, tego co się można z prawa nauczyć; im Alter die griechische Sprache, w starości Greckiego się ięzyką uczyć, die freien Künste bei einem, uczyć się swobodnych sztuk u kogo, auf den Instrumenten spielen lernen, uczyć się na instrumentach grać, vieles lernen und auch wieder verlernen, wiele się uczyć y znowu się oduczyć, *to iest*, zapamiętać; von einem, od kogo; die Rechte eines Dinges, prawa o iakiey rzeczy. schwere Dinge nothwendiger Weise lernen, z potrzeby rzeczy trudnych się uczyć; an eines Gelde lernen, wozu das Geld gut sey, na czyich pieniądzach nauczyć się, na co pieniądze dobre, fleißiger bitten und betteln lernen, uczyć się, pilniey prosić y żebrać, aus der Erfahrung, z doswiadczenia się uczyć, doświadczeniem się nauczyć: alle Wissenschaften, wszystkich umięiętności, etwas gar langsam, czego się wcale powoli uczyć, eine Kunst, sztuki się iakiey uczyć: etwas oben hin, co na prędce się nauczyć. połapać, pochwytać, begierig die griechische Sprache, z chęcią, z upragnieniem się greckiego ięzyka. etwas vo[illegible] men Lehrmeistern (Büchern), [illegible] niemych Naukmistrzow, [illegible] książak uczyć się; etwas grün[illegible] co gruntowniey; den Ackerba[illegible] miaństwa rolnego gospodar[illegible] uczyć; etwas woran können [illegible] się z czego co nauczyć. gut [illegible] sollst du lernen, dobrych sztu[illegible] nienes się uczyć, etwas ge[illegible] ben, nauczyć się czego był[illegible] gelernet haben, nic się nie [illegible] er hat nichts gelernet, on się nauczył.

Lernen, das, *s. n.* uczenie się [illegible] nie się, poymowanie, poch[illegible] zrozumienie.

Lernender, *s. m.* uczący się, u[illegible] naukę chodzący, nauki słuch[illegible]

Lernzeit, *s. f.* czas nauki, czas [illegible] kę, czas do uczenia się, na[illegible] się.

Lescar, *n. pr. n.* Stadt in Fr[illegible] Leskara, miasto we Francy[illegible] daher, Leskarczyk; eine [illegible] skarka, *adj.* Leskarski.

Leschen, *v. a.* galić, zgasić, pr[illegible] przygasić. zagaszać, zagasić [illegible] szać. wygasić; das Feuer, og[illegible] Feuersbrunst, den Durst, p[illegible] gniowy; pragnienie; mit [illegible] napoiem, die Schuld, dług [illegible] cić, długi poznosić, was [illegible] brennt, laß ungelescht, das le[illegible] co cię nie parzy, zostaw ta[illegible] szone, tego nie gaś, znacz[illegible] ciebie nie należy, o to się n[illegible] w to się nie wdaway.

Leschen, das, *s. n.* gaszenie, z[illegible] przygaszanie, przygaszenie, [illegible] nie. zagaszenie, wygaszanie [illegible] szenie.

Leschpapier, *s. n.* szary papier [illegible] do mazania, bibuła, nazy[illegible] zkołach.

Leschung, *s. f.* zgaszenie, gaszenie [illegible] szenie, przygaszenie, przyg[illegible] des Durstes, pragnienia; des [illegible] ognia; mit Wasser, wodą.

Lesen, *v. a* czytać: aufmerksam [illegible] nie; fleißig, mit Fleiße, p[illegible] pilnością; sehr gern laut un[illegible] rad czytać, głośno y mocno y [illegible] angenehm und sehr richtig, p[illegible] mnie y bardzo dobrze czytać, e[illegible] de, mowę iaką czytać: ein [illegible] książkę czytać; eines Buch [illegible] książkę czytać; einem ein groß[illegible]

lesen, komu, albo przed kim, lką książkę czytać: von sich selbst, ...iey ochoty, z swoiey chęci czy- ...etwas sehr fleißig, co bardzo pil- ...zytać: eines Bücher, czyie książ- ...czytać: er liest gern die alten ...ten, on rad czyta dawnych Poe- ... jener gelehrte Mensch hat viele ...eien gelesen, tamten uczony czło- ... wiele historyi czytał, lis oft ...Briefe des Cicero, czytay często ...Cicerona. wer nicht viel liest, der ... kein gelehrter Mensch werden, ...nie wiele czyta, ten nie może ...uczonym człowiekiem, von allen ...n werden. od wszystkich być ...nym lesen, schreiben und rechnen ...n, czytać, pisać y rachować się ...ć einen lesen lehren, uczyć ko- ...ytać. auf Universitäten Collegia ... po Akademiach Collegia czy- ...w kole słuchaiących czytnać, ...iche philosophische Collegia, pra- ...filozoficzne Collegia czytać, w ...uczących się prawa, filozofii ...ć der fleißig juristische liest, kto- ...lno prawne czyta Collegia, czy- ...awne koło, er liest ein schönes ..., aber er versteht es nicht, on ...piękną książkę, ale iey nie ro- ...r. du hast es gelesen, aber nicht ...nden, ty czytałeś, ale nie z ro- ...ales, lis, was schwer ist, noch ...co cieżkiego iest, ieszcze nie ...y liest du nicht dieses? nie czy- ... tego?

...as, *s. n.* czytanie, przeczytanie, ...wanie; eines Briefes, iakiego ... eines Buches, iakiey książki; ... Autoren, wielu pismodawcow, ... im Lesen unterweisen, kogo czy- ...uczyć, im Lesen inne halten, w ...niu oddech zatrzymać, w sobie ...nowić.

... *s. n.* mieysce wyższe do czy- ...do czytywania.

... *m.* czytelnik, den Lesern zum ...nügen dienlich seyn, czytelnikom ...zdatnym do ukontentowania, ...bei Tische, czytelnik do stołu.

..., *adj.* czytelny, seyn, czytelnym ...leserliche Schrift, czytelne pismo.

... *adj.* czytelny, co czytać snadno ...a, lesliche Buchstaben, czytelne ...r.

... *v. a.* łaiać, besztać, szkalować, ...ić się. s. Lästern u. s. w.

... *s. f.* czytanie; leichte, łatwe; stete, nieustanne; der besten Bücher, naylepszych książek.

Lette, *s. n.* Leim, *s. m.* ziemia cegłowa, Erde, woraus die Ziegel gebrennet werden, ziemia, z ktorey cegła bywa palona.

Letten, *n. pr. n.* Theil von Liefland, Letcya, część Inflant, inaczey Liflandya.

Letter, *s. m.* Buchstabe Schriftzeichen, drabiny, drabinki, literki do wozu.

Letticht, *adj.* błotnisty, lettichter Weg, błotnista droga, leichter Fußsteig, błotnista ścieszka.

Letzen, sich, *v. r.* pożegnać się na wieki z kiem, ostatnie uczynić pożegnanie.

Letzt, *adj.* ostatni, letzte Zeiten, ostatnie czasy. auf die letzte Seite zuerst antworten, na ostatnią stronę karty naypierwey odpisować, zuletzt setzen, na ostatku co położyć, unter die letzten in der Bataille stellen, między ostatniemi na batalii stać, letzter Haufen, ostatnia straż, letzter Tag des Lebens, ostatni dzień życia, letzter Monat des Jahres, ostatni miesiąc roku, eines letzten Athem auffassen, ostatni duch czyi, ostatniego ducha czyiego odebrać, letzter Theil des Briefes, ostatnia część listu, letztes Buch, ostatnia książka, der letzte Krieg ist von den Sabinern angefangen worden ostatnia woyna była przez Sabiny zaczęta, ich habe mich zuletzt, als der Letzte retiriret, ia na ostatku, iak ostatni odszedłem, der letzte Tag, ostateczny dzień, in den letzten Zügen liegen, w ostatnim zgonie być życia, iuż konać, zum letzten Male einen sehen, ostatni raz kogo widzieć, zum letzten, na ostatek, letzter ohne einen, przedostatni, letzter ohne zwei, przed przedostatni.

Letztens, *adv.* zuletzt, na ostatek: die Sachen, welche in die Tempel geschenket worden sind, wegnehmen, rzeczy, ktory były do kościołow darowane, precz zabrać, letztens einem die Verrichtung auftragen, na ostatek sprawienie interesu włożyć na kogo, einem ein Buch abgeschickt haben, na ostatek komu książkę odesłać, sich gegen seine Kinder so verhalten, na ostatek tak sobie z dziećmi swoiemi postępować, ist nichts zu schreiben, na ostatek niema nic pisać.

Letzlich, *adv.* ostatni raz, ostatniem razem; ist er bei uns gewesen, był on u mnie.

Levante, *n. pr. f.* Länder gegen Orient, sonderlich Klein-Asien, Wschod, kraie położone na Wschod słońca, a osobliewie zaś mała Azya.

Leucate, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Leukata, miasto we Francyi.

Leuchte, *s. f.* lampa: voll Oel, pełna oliwy; brennt sehr hell, pali się iasno.

Leuchten, *v. n.* świecić, przyświecać, der Mond leuchtet mit fremdem Lichte, księżyć świeci cudzym światłem, der Glanz unserer Herrschaft den Völkern, iasność naszego państwa przyświeca narodom, die Tugend im Finstern, cnota świeci w ciemnościach, für sich leuchten, swoiem własnym światłem świecić; von einem großen Feuerglanze, świecić od wielkiey iasności ognia.

Leuchten, das, *s. n.* świecenie, przyświecanie; des Mondes, księżyca.

Leuchtenträger, *s. m.* latarnik, latarnionosz, co latarnią nosi.

Leuchter, *s. m.* lichtarz, świecznik; hölzerner, drewniany; eherner, mosiężny.

Lewe, *s. m.* lew, s. Löwe.

Leugnen, *v. a.* Läugnen, przeczyć, zapierać, mowić, że nie, er leugnet das, on to przeczy.

Levi, *n. pr. m.* Mannsname, Lewi, imię męszczyzny.

Levite, *s. m.* Lewita, jüdischer Geistlicher, żydowski duchowy, einem einen Leviten geben, *to ma znaczyć*, wyłaiać kogo, natrzeć uszow komu.

Levitisch, *adj.* lewitycki, *to co*, Lewitow iest, levitischer Dienst, lewity posługa.

Leumund, *s. m.* dobre imię, sława, guter ist besser, als Reichthum, dobre imię iest lepsze, iak bogastwa, es kommt auf dessen an, chodzi o iego dobre imię, es ist auf meinen angekommen, chodziło o moię sławę, es kann auf deinen ankommen, może chodzić o twoy honor, o dobre imię.

Leute, *s. m. plur.* ludzie, *to co*, Menschen vollkommene, doskonali; wundernswürdige, podziwienia godni; reiche, bogaci; geringe und arme, nikczemni y ubodzy; grobe, fremde, prości, obcy; ehrgeitzige, wynieśli; tolle und ruchlose, głupi y ladaco; ansehnliche und berühmte, poważni y sławni; ruhmbegierige, chciwi, chwały; stolze, pyszni, napuszeni; ungerechte kühne, gütige, niesprawiedliwi, śmieli, dobrotliwi; rechtschaffene, gelehrte und kluge, dobrzy, [illegible] ni y toztropni, elende, vorsichtige, freundliche, mizerni, baczni y [illegible] li; grausame, neugierige, [illegible] okrutni, ciekawi nowie, [illegible] źli, z kretesem źli; fleißige [illegible] fahrne, pilni y maiący doświadczenie, höfliche, ludscy, grzeczni, bändige, wyuzdani; ausländische, dzoziemscy; artige und [illegible] żartobliwi y rozmowni, [illegible] und lüderliche, oszukuiący y [illegible] treue, wierni; standhafte, [illegible] tapfere, mężni, waleczni; [illegible] odważni; dankbare, ehrliche, [illegible] liche, wdzięczni, uczciwi, [illegible] okazali, und redliche, y rzetelni [illegible] kiey rzetelności; schlechte, [illegible] unbekannte, unmenschliche, [illegible] mi; nieludcy; gottlose, [illegible] scharfsinnige, dowcipni, przem[illegible] bystrego dowcipni, bystro my[illegible] freche, zuchwali; arbeitsame, [illegible] wici; galante, grzeczni, [illegible] grzeczności; leichtfertige, [illegible] rozpustni, niepomierney [illegible] rozpusty; gutthätige, dobr[illegible] geile und verhurte, lubieżni [illegible] wnicy; zänkische, zwadliwi, [illegible] wi; bescheidene, skromni, [illegible] piękney skromności, wielkiey [illegible] ności, ślicznego ułożenia; [illegible] und böse, chytrzy, niewierni [illegible] rych sama chytrość y niewier[illegible] vom Lande, ze wsi, wieśniacy [illegible] me und unsträfliche, podściwi [illegible] ni; weise, mądrzy, ansehnliche, [illegible] ważni, znaczney powagi; [illegible] niecnotliwi, niecnoty, zbrod[illegible] wissenhafte, sumienni; pod[illegible] y dobrego sumnienia; einfalt[illegible] stacy; alberne, głupi; hoch[illegible] drige, wyżsi y nayniżsi; ge[illegible] dli; schändliche, szpetni, [illegible] über die Maaßen viele, [illegible] wiele ludzi, nicht unter [illegible] kommen, nie bywać mię[illegible] dźmi, der nicht gerne viele [illegible] sich hat, ktory nie rad wie[illegible] miewa koło siebie, viele Leute um ihn herum, wiele ludzi k[illegible] go stoi, wiele ludzi w koło [illegible] czaią, nicht gerne unter die [illegible] hen, nie rad między ludzi iść [illegible] unter die Leute bringen, co [illegible] ludzi roznieść, między ludzi [illegible] unter die Leute kommen, an[illegible] werden, między ludzi wy[illegible] wyniesionym, unter die Leute

sich unter ihnen befinden, przyść
dzy ludzie, między ludźmi się z
lować, vor allen Leuten, przed
stkiemi ludźmi, den Leuten in
Mauler kommen, ludziom na ię-
przyść, na ięzyki u ludzi przy-
dzić, das alle Leute wissen, to wszy-
udzie wiedzą, to wszystkim wia-
o, to wszyscy o tym wiedzą,
unter die Leute kommen können,
abeim halten, nie moc iść mię-
ludzi. w domu siedzieć, w do-
ę zamykać, farbige Leute, Ne-
aven, besonders in Amerika, (neu)
słowo: ludzie farbowani, to iest,
n niewolniki, osobliwie w
yce Blutleute, Blutmenschen,
nowe słowo: ludzie krwawi,
także pod słowami, Blutleute,
chen.
nt. s. m. Lieutenant, Porucznik
Chorągwią, tak u Konnych, iak
Piechoty.
u, adj. et adv. odludek, dziki,
unika przed ludźmi, ktory
ce z ludźmi przestawać, leute-
seyn, odludkiem być, stronić
dzi, dzikim być, nie pokazywać
dziom, bać się ludzi, nie być
ym do ludzi, sam tylko być,
o, stets leutescheu gewesen seyn,
e być było odludkiem, dzikim,
e było stronić przed ludźmi,
schon nicht mehr leutescheu, on
st więcey odludkiem, dzikim.
n. pr. n. Stadt in Ungarn, Le-
a, miasto w Węgrzech; von,
zu solcher Stadt gehörig, z tego
ta, albo do tego miasta należą-
adj. Lewock, cka, ckie; einer,
aber, Lewoczanin, Lewoczanka.
, adj. ludzki, leutseliges Ge-
, ludzki umysł, ludzkie serce,
liger Mensch, ludzki człowiek,
otliwy, Herr, ludzki pan.
keit, s. m. ludzkość, dobrotli-
; geziemet allen, zdobi wszy-
n.
alich, adv. ludzko, z ludzko-
hören, słuchać; reden, mowić
zkością.
den, n. pr. n. Stadt in West-
land, Leuwarda, miasto w Za-
lniey Fryslandyi; von, oder zu
er Stadt gehörig, z tego miasta,
do tego miasta należący, adj.
wardski, ska, skie; einer daher,
z tego miasta, Leuwardczyk,
wardczanin; einer daher, Leu-
wardka, Leuwardczanka; Art, Weise,
po Leuwardsku.

Lewa, n. pr. f. Stadt in Ungarn, Lewa, miasto w Węgrzech; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miasta należący; adj. Lewski, albo Lewański, einer daher, kto z tego miasta, Lewczyk, Lewańczyk; eine daher, ktora z tam tąd, Lewka, Lewańka.

Lexicon, s. n. słownik, książka, w ktorey słowa iakiego ięzyka spisane; synonyma dykcyonarz, wszystko nie po Polsku; Mownik, słowksięga.

Leyd, s. n. żal, bol, s. Leid.

Leyden, n. pr. n. Stadt in Holland, Leyda, miasto w Holandyi, połac. Lugdunum Batavorum; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący; adj. Leydeński, einer, eine daher, Leydeńczyk. Leydenka, die Zeitung von Leyden, Gazeta Leydeńska.

Leyder! interj. leider! ah! żal! żal wielki! zguba! szkoda! nieszczęście! biada! so weit gehen wir leyder! von unsern Eltern ab, tak bardzo odrodni, ah żal wielki; iesteśmy od naszych przodkow; tak bardzo odrodzilismy się, ah szkoda!

Leydwesen, s. n. Leidwesen, żal, bol, boleść, doba żałosna; zostawanie w żalu.

Leye, n. pr. f. Fluß in den Niederlanden, Ley, rzeka w Niskim Kraiu.

Leyer, s. f. Leier, lira musikalisches Instrument, oder auch Gestirn am Himmel, instrument do grania, albo też gwiazda na niebie, auf der Leyer spielen, na lirze grać, lernen, uczyć się na lirze, auf einer bleiben, zawsze iedno na lirze grać, to iest, zawsze iedno mowić, zawsze iedno śpiewać, zur Leyer gehörig, do liry należący; liryczny.

Leyern, v. n. et a. słowo w słowo, lyrować, na lirze grać, na lirze wygrawać, powtore znaczy: vexiren, prześladować, obracać, nagabać, wyśmiewać; einen, kogo.

Leyermann, s. m. Leiermann, lirysta, gracz na lirze, wygrawacz na lirze.

L'Hombre, s. n. Lombrespiel, lomber, g. a, lombres, g. a.

Libanus, s. m. Liban, Gebirge, gòry.

Libau, n. pr. f. Stadt in Preussen, Libawa, albo Lubawa, miasto w Prussach.

Liberey, s. f. Livree, barwa; Kleidung der

der Bedienten, barwa dla ludzi służących, *liberya*.

Licent, *ſ. m.* cło, myto; von etwas, od czego; von den Wagen, od wozow.

Licenciat, *ſ. m.* Licencyat, tytuł y stopien Uczoności w Akademiach.

Licht, *ſ. n.* światło; natürliches, przyrodzone, wrodzone, rodowite, samorodne; frembdes, obce; helles, iasne; klares, iare; gemeines, angenehmes, reichliches, pospolite, przyiemne, obfite; ungewöhnliches, niezwyczayne; eigenes, własne; geringes, ſchwaches, wahres, małe, słabe, prawdziwe; ſtetes, mäßiges, zweifelhaftes, nieuſtanne, pomierne, wątpliwe; erblicken, zobaczyć, poſtrzec. einen des Lichts berauben, pozbawić kogo światła, odebrać komu światło, des Lichts genießen, używać światła, einem klärer, als das Sonnenlicht vorkommen, iaśnieyſze się co komu zdawa od słonecznego światła; heimliche Dinge an das Licht bringen, skryte rzeczy na światło wynosić, etwas in das Licht, an das Licht ſtellen, co na świetle postawić, co na światło wystawić, vor Lichte, przed światłem, reichlich mit Lichte erfüllen, rzęsisto światłem napełnić, mit anbrechendem Lichte, rowno ze dniem, iak tylko dzień, den Kranken im Lichte haben, chorego na świetle trzymać; gemachtes, zrobione światło; ewiges, wieczne; helles, iaśne; göttliches, mittelmäßiges, boskie, srzednie; dunkles, volles, ciemne, zupełne; blinkendes, łyſzczące się; zunehmendes, przybywaiące; angebranntes, zapałone, bei Nacht ein Licht aufſetzen, w nocy światło zaświecić; einem vortragen, światło nieść przedkiem, einem Licht verhauen, zabudować komu światło, einem vorhalten, trzymać przed kiem światło, der Mond wird von dem Lichte der Sonne erleuchtet, księżyc ieſt światłem od słońca oświecony, von ſeinem anbrennen, od ſwoiego światła, *albo* ſwoiem światłem zapalić. an das Licht ſetzen, na światło wystawić, das Zu- und Abnehmen des Lichtes, przybywanie y ubywanie światła, das Licht verdunkeln, światło przyćmić, światło przyćemnić, auslöschen, wygaſić, bei Lichte, przy świetle, ein groſſes läßt ſich ſehen, wielkie światło daie się widzieć, von Lichtern helle werden od światła iaſno być, od światła widzieć, ohne Licht weggehen, bez światła iść dokąd. Licht verbergen, światło skryć, einem im Lichte ſtehen, mu światło zasłaniać. Licht von ſelt, świeca łoiowa. Lichter von ſelt ziehen, świece z łoiu robić ce maczac. Dacht des Licht, knot świeczny, we świecy, das Licht utrzyć świecy nos, poprawić in der Laterne tragen, światło w niosić, in einer Sache geben, światło w iakiey rzeczy, dać ćnienie komu w iakiey rzeczy einer Sache haben, mieć mieć obiaśnienie, mieć wiadomość w iakiey rzeczy, in einer Sache kommen, światła nabyć w rzeczy, obiaśnienia dostać w rzeczy, wiadomości nabyć w rzeczy, ſich ſelbſt im Lichte ſtehen, bie ſamemu światło zasłaniać, ſiebie ſamemu przeſzkadzać, ſiebie ſamego niedbać, hinführen, za światło zaprowadzić go, *to ieſt*, zwodzić kogo, verfertigen, przy świetle gotować, bei Lichte arbeiten u. d. gl. przy świetle uczyć się y podobne rzeczy einem das Licht ausblaſen, *słowo, światło komu zadmuchnąć ieſt*, zabić kogo, bei Lichte ſehen, *przy świetle co oglądać* z rozeznaniem rzecz uważać.

Lichtarbeit, *ſ. f.* robota przy kleine, mała robota, robotka

Lichte, *adj.* helle, iaſny, świecący Farbe, świecący kolor, lichte iaſna noc, lichte machen, iaſno czynić, światło dawać mit ſeinem Lichte licht machen, ſtko ſwoiem światłem uświetnić Nacht mit Fackeln machen, kłami oświecić, einen Wald nen Baum, drzewo iakie znaczy, die allzu dicken Aeſte hauen, gęſte gałęzie na nim cinaiąć, es wird lichter, świta Tag bricht an, dnieie.

Lichtenberg, *n. pr. m.* Name vieler Lichtenberg, imię wielu mie

Lichtenburg, *n. pr. f.* Stadt in ſen, Lichtenburg, zamek w W Sakſonii.

Lichteneck, *n. pr. n.* Schloß in Lichtenek, zamek w Bryzg

Lichtenfels, *n. pr. m.* Stadt in ken, Lichtenfels, miasto w konii.

ſtein, *n. pr. m.* Name unterſchies r Örter, Lichtenſztein, imię roż- i mieyſc, *adj.* Lichtenſzteński.
ich, *adj.* płomienisty, lichterloh nen, płomieniem gorzeć.
ge, *f. f.* świeca; die helle leuchtet, a iaſno świeci.
cht, *f. m.* chłopiec; worauf man aß verbrannten Lichter ſetzet, na ym kładą prawie dopalone ce.
b, *f. m.* koſz na świece, die Lich- nd im Lichtkorbe, świece ſą w .
n, *f. n.* świeczka; dünnes, cie- nka; das nicht recht brennet, ſię źle pali.
fe, *f. f.* świecący robaczek; fliegt acht, w nocy lata.
ge, *f. f.* ſzczypce do ucierania v noſa, do poprawiania świecy.
nlein, *f. n.* kładka pod ece.
re, *f. f.* ſzczypce; ſcharfe, o- von Silber, ze ſrebra.
n, *adj.* nielubiący światła, cy przed światłem; Menſch, nek.
m, *f. m.* cienik, zaſłonka, przed ą, przed światłem.
uppe, *f. f.* nos od świece, w ach pozoſtały.
ht, *f. m.* światła promień.
ter, *f. m.* świeco-noſnik, ten co e przed kiem noſi.
ter, *f. m.* ciſkacz.
m, *f. m.* ćma, robak latający; rst Abends um die brennenden rherumfliegt, ktory w wieczor u palących ſię świec lata.
ter, *f. m.* świecarz.
n, *v. a.* targować ſię, cenić, po- é, nie dawać tyle, więcey, mniey

n. Glied, członek.
, *f. m. to co:* Leichhorn, guzik ły na nogach.
ij. miły, ukochany, *to co:* ans m, przyiemny. Ennius iſt dem to lieb geweſen, Ennius był mi- Scypionowi, einen lieb haben, ſobie kogo miłym, ich habe wes ſo lieb, wie dich, mało mam miłych mi, iak ciebie, ſie iſt mir ona mi ieſt miła, ukochana, und angenehm, miły y przyie- er iſt vielen lieb, on ieſt wielu u wielu ma miłość, ein lieber ihrte, miły, drogi towarzyſz, ein nen lieb und werth haben, kogo mieć miłym y godnym, lieb und werth ge halten werden, być miłym y godnym, ſzacowanym, nichts iſt ihm lieb, niemaſz mu nic miłego, ſehr lieb, bardzo miły, einem lieb ſeyn, być miłym komu.

Liebäugelig, *adj. et adv.* ſwywolnych oczow, ktory ſwywolne, śmieiące ſię oczy ma.

Liebäugeln, *v. a.* miłośnie poglądać, miłośnie, zalotnie okiem rzucać; ei- nen, na kogo.

Liebe, *f. f.* miłość, kochanie; heftige, mocne; ſüſſe und angenehme, ſłodkie, przyiemne; brüderliche, braterſka miłość; keuſche, czyſta. unta- delhafte, nienaganna; unerhörte, nieſłychana, unglaubliche, niepodobna do wiary; eingepflanzte, mäßige, zaſzczepiona, pomierna miłość; wunderbare, dziwna; gegen einander, wzaiemna; natürliche, wrodzona; ſtete gegen einen, nieuſtanna przeciwko komu; ausnehmende, oſobliwa; vorige, przeſzła; grauſame, okrutna; ſonderbare, oſobliwſza; beſorgte, troſkliwa; ſchändliche, ſzpetna; wahre, prawdziwa, erdichtete, zmyślona; brennende, paląca; ungleiche, nierowna miłość; geile, lubieżna; huriſche, kurewna; züchtige, wſtydliwa; leere, prożna; heimliche, traiemna; verſtellte, udana, udawana; voller Galle und Zucker, pełna żołci y cukru; ſchmeichelnde, welche die Leute um das Ihrige bringt, ktora ludzi przyprawia z zgubę fortuny; unter einigen, między niektoremi, die Liebe erwecken, miłość wzbudzić. verurſachen, miłość ſprawić, miłości być przyczyną; entzünden, miłość zabalić, die Liebe entſtehet, miłość poczyna ſię; kommt her, pochodzi, von der Liebe eingenommen werden, miłością być uiętym, die Liebe hegen, miłość mieć, durch ſie verbunden werden, miłością być związanym, ſkrępowanym, die Liebe vermehren, miłości przyczynić; beſtätigen, miłość utwierdzić beibehalten, miłość utrzymywać, bezeugen, miłość oświadczać; wieder erweiſen, wzaiemną miłość pokazywać, ſie erſehen, miłość widzieć, unterbrechen, miłość złamać. miłości nie dotrzymać, von der Liebe abwenden, od miłości odwrocić, ſie fahren laſſen, miłość porzucić; ſie zertrennen, miłość

rozer-

rozerwać, einem etwas zu Liebe thun, komu co z miłości świadczyć, czynić, dem die Liebe quälet, plaget, ktorego miłość dręczy, męczy, vor Liebe rasen, z miłości szaleć, die Liebe an Tag geben, wydać się z zmyśloną miłością, sie aus dem Sinne schlagen, miłość z myśli rugować, es stehet wohl mit dessen Liebe, dobrze się mu iego miłość powodzi, wundernswürdige große, podziwienia godna, die Liebe unter einigen stiften, miłość między niektoremi ugruntować, sie findet sich unter einigen, miłość znayduie się między niektoremi, keine Neigung dazu haben, niemieć żadney skłonności do kochania, die Liebe der Menschen, miłość ludzka, die zu dem gemeinen Wesen, miłość ku rzeczy pospolney, Lob und Liebe erlangen, chwały y miłości dostąpić, Liebe zu einem tragen, die Liebe gegen sich selbst, miłość ku sobie samemu; gegen die Kinder, miłość ku dzieciom.

Liebsdiener, *s. m.* Schmeichler, podchleca, podchlebnik.

Lieben, *v. q.* miłować, kochać: gar sehr, bardzo; um die Wette, iak o zakład; brüderlich, po pratersku; merklich, znacznie; vornehmlich, osobliwie; gar zu sehr, bardzo nazbyt; recht geziemend, prawie, przystoynie kuchać: einig und allein, iedynie; von Herzen, z serca; das Geld, pieniądze kochać; das Vaterland, oyczyznę: die Kunst, sztuki; einen wie seine Augen, kogo kochać iak swoie oczy; vor allen andern, nad wszystkich inszych, wenn du mich liebest, ieżeli mnie kochasz, einen wegen einer Sache lieben, kogo dla iakiey rzeczy kochać; sich unter einander, wzaiemnie się kochać; beständig, statecznie, von Tage zu Tage mehr, ode dnia do dnia co bardziey, co dzień bardziey; einigermaßen, nie iakiem sposobem; hinwiederum, wzaiemnie, seine Frau, swoię żonę kochać; beide einzig und allein, obudwoch iedynie kochać; als seinen Bruder, iak swoiego brata, einen mehr, als sich, kogo bardziey, iak siebie.

Liebenswürdig, *adj.* kochania godna; Töchterchen, coreczka, es ist nichts mehr liebenswürdig, als die Tugend, nie masz nic kochania godnieyszego, iak cnota, nichts ist liebenswürdiger, nichts angenehmer, als die [illegible] schaften, nie masz nic kocha[illegible] dnieyszego, nic milszego, iak [illegible] iętności, daß du so liebens[illegible] angenehm und vergnügt bist, [illegible] godny kochania, tak miły, [illegible] dobny iesteś.

Liebenswürdig, *adv.* kochania [illegible] godnym kochania sposobem.

Liebenswürdigkeit, *s. f.* godność [illegible] nia, godność miłości.

Lieber, *adv.* ich bitte lieber, was [illegible] proszę co to iest? höre doch [illegible] proszę słuchay, proszę słuch[illegible] cie, lieber laßt es uns doch [illegible] gen, proszę, niech tego [illegible] niemy, lieber treib die Sache [illegible] ste, proszę należycie dobil[illegible] interesu, lieber sorge doch, [illegible] Sache ausmachest, proszę [illegible] abyś interes, wyrobił, [illegible] nur dein Gemüth auf die [illegible] proszę obroć umysł ku [illegible] lieber hüte dich, proszę [illegible] lieber sage ihm, daß er [illegible] proszę mow mu, aby mi [illegible] dał; *to co*, viel mehr, rac[illegible] nichts, das wir lieber thun [illegible] nic cobyśmy raczey mieli [illegible] hat lieber alles gelitten, [illegible] wszystko wycierpiał, wol[illegible] wszystko wycierpieć, iak, [illegible] deine Briefe, dich selbst [illegible] ber, czekam twoich listow, [illegible] dziey ieszcze ciebie, *albo*, [illegible] ciebie.

Lieberbezeugung, *s. f.* miłości [illegible] nie, kochania oświadczenie, oświadczanie.

Liebesbrief, *s. m.* zalotny listek, [illegible] listek, zalotna karteczka, [illegible] karteczka.

Liebesgedicht, *s. n.* wiersz [illegible] wiersz o zalotach, wiersz [illegible] wiersz zalotny.

Liebesgeschäft, *s. n.* sprawa zalo[illegible] wa miłosna, zaloty, miłoś[illegible]

Liebesgott, *s. m.* Bożek miłoś[illegible] kochania, Bożek zalotow, [illegible] Kupidyn.

Liebesgöttinn, *s. f.* Bogini miło[illegible] chania Bogini, *imię iey:* [illegible]

Liebeshandel, *s. m.* sprawka [illegible] sprawka zalotna, zalecanie [illegible] chanie, miłowanie; verhaßte[illegible] wisne; alberner, głupie [illegible] dem Liebeshandel nachgehen, [illegible] niem się bawić, na zaloty [illegible] zalecać się, miłością się bawi[illegible]

kochaniu; mieć swoie miłostki; ...m znaczy powtore, rzecz przyie... rzecz roskoszna, rzecz uciechę ...ciechę sprawuiąca.
...ampf, s. m. utarczka miłosna, ...ki miłosne, sprzeczka miłosna, ...tna.
...uß, s. m. pocałowanie z kochania, ...iowanie z miłości, całowanie ...sne.
...nahl, s. n. der alten Christen, ie... ...e wspolne dawnych Chrześcian ...znak miłości wzaiemney, po ...ku agapae pl.
...fand, s. n. miłości zakład, znak ...ści rzecz dana na znak kocha... ...iernego, von einem eins ein... ...en, wziąć od kogo zakład mi... ...na ne zabudesz.
...ftil, s. m. strzała kupidyna, po... ...tego Bożka miłośniczka.
...ank, s. m. napoy miłosny, ktory ...zadaią, aby kochał.
..., s. n. kochanie, kochanka, ko... ...zka, serduszko, serdenko.
...mnen, v. a. zakochać się. poko... ...się, rozkochać się, rozpalić się ...cią.
...n, v. a. kochać. lubieć; einen, ...; seine Frau über alles, swoię ...nad wszystko kochać.
...r, s. m. miłośnik, milotnik, ko... ...k. neuer, nowy, świeży. Lieb... ...des Frauenzimmers. miłośnik ...t, sich für einen der Weisheit ...ben, czynić się miłośnikiem ...ości, der Alterthümer, miłośni... ...starożytności, geschmeidigter, ...gaszek. wysmukły zalotnik, ...r, prawdziwy miłośnik, son... ...er der Wahrheit und der Tu... ...osobliwszy miłośnik prawdy y ...
...rinn, s. f. miłośnica, kochanica, ...śniczka, kochanka.
...n, v. a. zalecać się, pieścić się, ...ne y zalotne słowka mowić, ...lebiać komu, pieszczonemi ...ami mowić; einen, do kogo, ...kim, er liebkoset seine Liebste, ...eści swoię kochankę, on się ...ze swoią kochanką, sich selbst ...en siebie samego pieścić, pie... ...ię z sobą samem. podchlebiać ...er kann vortreflich liebkosen, on ...przednie się pieścić.
...t, das, s. n. zalecanie się, pie... ...nie się, podchlebianie, pie... ...y, dodchlebstwo.

Liebkosend, adj. pieszczono mowiący, podchlebno mowiący. podchlebny, podchlebiaiący zalotny, adv. podchlebnie, z pieszczotami z podchlebstwem, z podchlebianiem
Liebkoser, s. m. podchlebca, podchlebnik, podchlebniś, zalotnik.
Liebkoserinn, s. f. podchlebczyna, podchlebniczka, podchlebnisia, zalotnisia, pieszczoszka.
Liebkosung, s. f. podchlebianie, pieszczenie, łagodnich słowek mowienie, łagodne słowka, podchlebne słowka, pieszczone słowczka, einem machen, łagodnemi słowkami, pieszczonemi słowkami, do kogo mowić, etwas dadurch erhalten, co podchlebianiem, pieszczonemi, łagodne mi słowkami otrzymać, er machet ihr viele Liebkosungen, on iey wiele podchlebia, podchlebstw czyni.
Lieblich, adj. miły. ukochany, lieblicher Geruch miły zabach, lieblicher Redner, miły mowca, ukochany mowca, ktorego lubią słuchać, es ist nichts lieblicheres, nie masz nic milszego, nie masz nic ukochanszego.
Lieblich, adv. miło, mile, reden, mowić, słodko, łagodnie gładko, niemand kann so lieblich reden, als dieser, nie może nikt tak miło mowić, iak ten.
Lieblichkeit, s. f. miłość, w tym sensie co, przyiemność; der Rede, mowy; der Stimme, głosu; der Aussprache, wymawiania; sonderbare, osobliwsza.
Liebling, s. m. kochanek, miłośniczek; eines großen Herrn, wielkiego pana, faworytek.
Lieblos, adj. wolny od miłości, ktory się w żadney nie kocha.
Liebreich, adj. miły, ktory się każe kochać, grzeczny, ktory godzien kochania.
Liebreich, adv. mile, łagodnie, grzecznie, z grzecznością, z łagodnością
Liebreitzend, adj. powabny, wabiący do miłości, przynęcaiący do kochania.
Liebreitzung, s. f. powabność. nęcenie do miłości. ciągnienie do siebie.
Liebegedicht, s. n. wiersz miłosny. wiersz zalotny, zaloty wierszem pisane.
Liebste, s. f. kochanka, kochaneczka.
Liebster, s. m. kochanek, kochaneczek, miłośnik
Liebstrank, s. m. napoy miłosny, ktory daią, aby się kto rozkochał.
Lied, s. n. pieśń, piosnka; angenehmes und

und artiges, piękna y ładna; griechisches, Grecka, das ist das Lied vom Ende, ta to iest sama treść pieśni, einerlei Lied singen, zawsze iedną piosnkę śpiewać, kleines, mała piosnka, piosneczka, ein gutes singt man zwei mal piękna piosnka bywa dwa razy śpiewana, *znaczy* co dobrego iest, to y kilka razy powtorzone podoba się.

Liederbuch, *s. n.* książka z pieśniami, książka, w ktorey są pieśni.

Liederlich, *adj.* lüderlich, hultay, ladaco, rozwiozły, marnik rozhultaiony, na wszystko złe rozpalany, hultayski, liederliches Gemüth haben, hultayski mieć umysł. Gewohnheit hultayski zwyczay, rozwiozły zwyczay, liederlicher Mann im höchsten Grade, człowiek hultay w naywyższym stopniu, wenn er anfängt, ist er sehr liederlich, kiedy zacznie być hultaiem, to cały hultay z niego, *to co:* rozlazły, niedbały; in seinem Hauswesen, niedbały o swoie gospodarstwo, der junge Mensch ist lüderlich, ten młody człowiek iest hultay, z tego młodego człowieka wielki hultay, *to co:* marnotrawny, rozrutny, liederlicher Mensch, marnotrawny człowiek, rozrutny; in etwas, w czym, der liederlichste Hallunke, nayostatnieyszy, naylichszy człek.

Liederlich, *adv.* pohultaysku, rozpustnie, rozwiozle, rozlazło, niedbale, rozrutnie, marnotrawnie, poladaczemu, przez niedbalstwo, sein Recht liederlich fahren lassen, przez niedbalstwo prawo swoie utracić, przemarnować, etwas verwahren, niedbale czego pilnować, niedbało co chować, leben, po hultaysku żyć, mit etwas umgehen, po hultaysku sobie w czym poczynać, mit der wilden Gans in den Tag hinein leben, po hultaysku, iak dzika gęś na dzień tylko żyć, niedbać o nie, o żadne gospodarstwo, o dobre mienie.

Liederlichkeit, *s. f.* hultaystwo, ladaczeństwo, marnotrawstwo, rozrutność, marnostwo, rozlazłość, niedbalstwo, trwonienie, przetrwonienie, utratność.

Liedlein, *s. n.* piosneczka; nicht langes, doch artiges, niedługa, przecie piękna.

Liefern, *v. a.* wydać, wypłacić, wydamać, wypłacać, przystawiać, przystawić; Geld, wydać pieniądze, wypłacić pieniądze, einen leben der Feinde Gewalt, kogo zy[illegible] nieprzyiacielskie ręce wy[illegible] Strafe, na karę wydać. do[illegible] nia wydać, die Quästores lief[illegible] Geld aus den eroberten Land[illegible] Rom, Podskarbiowie wydaią [illegible] dze do Rzemu z podbitych [illegible] Soldaten żołzierzy przystaw[illegible] traide, zboża przystawić [illegible] bitwę, batalią wydać; den [illegible] nieprzyiacielowi, do bitwy [illegible] zwać, wyzywać.

Liefern, das, *s. n.* płacenie, wypł[illegible] wypłacenie, wydanie, wy[illegible] przystawianie, przystawienie [illegible] wienie.

Lieferung, *s. f.* wydawanie, dost[illegible] wypłacanie, die andere ist [illegible] drugie dostawienie trzeba [illegible] drugie wypłacenie trzeba [illegible]

Liefland, *n. pr. n* Inflanty: [illegible] in Rußland, kray w Rossii [illegible] thum und Woywodschaft, K[illegible] Woiewodstwo.

Liefländer, *s. m.* Inflantczyk, [illegible] Inflant, ziomek Inflantski.

Liefländisch, *adj.* Inflanski, [illegible] Rechte, Inflantskie prawa.

Liegen, *v. n.* leżeć legać ein[illegible] Füssen, komu u nog leże[illegible] trübt in dem Bette liegt, [illegible] strapiony na łozku leży. [illegible] dem Bette liegen, smutnym [illegible] leżeć; auf der Erde, na [illegible] dem Kothe, w błocie. in [illegible] heit, w zapomnieniu, w [illegible] leżeć, die Eichenäste lie[illegible] Erde, gałęzie dębowe na [illegible] das Land liegt gegen Abend. [illegible] ży na południe das Volk [illegible] cien, Narod leży po wyżey [illegible] die Städte liegen ihren [illegible] Augen, miasta leżą w swo[illegible] nach przed oczyma. in [illegible] der Republik, na obalinac[illegible] pospolitey leżeć; in der [illegible] lektyce; auf dem Grase [illegible] auf dem Polster, na podu[illegible] dem Strohe, na słomie: [illegible] Behältnisse, w schowaniu [illegible] einem, u kogo: in einem [illegible] fassie iakiey; mitten in [illegible] na śrzodku wyspy: vor den [illegible] przed oczami: auf einem [illegible] na iakiem wysokim mieyscu [illegible] Oderflusse, nad rzeką Odrą [illegible] schau liegt an der Weichsel, [illegible] wa leży nad wisłą. Leipzig [illegible]

leiße, Lipsko leży nad rzeką
za. Berlin an dem Spreeflusse,
leży nad rzeką Sprową, gegen
en liegen, ku Wschodowi le-
iegen Mitternacht, na pułnoc;
Mittag na południe; gegen ein
ber, przeciwko kraiowi; ge-
end, na zachod, mitten am
pod górą; an dem Wege, przy
nade drogą; an dem Meere,
orzem *to co:* zależeć, es liegt
einer kleinen Sache gar viel,
wiele zależy często na małey
den Flüchtigen in die Eisen,
ać dopędzać uciekaiących, mit
unter einer Decke, legać z kim
dnym przykryciem, *to iest:*
ię z sobą, iedno rozumieć,
trzymać z sobą, vor einem
e liegen bleiben, przed iakiem
ym Zamkiem leżeć, z woy-
in den letzten Zügen, w osta-
gonie leżeć; einem in den Ar-
zeć komu na rękach, zu Hause,
w domu, nie wychodzić z
auf der faulen Bärenhaut, na
niedźwiedzi skorze lażeć,
wać, nic nie robić, *ztąd* pro-
nazywa się: leżuch, über dem
ren w naukach leżeć, to iest,
ać mocno nauk, patrzeć pil-
ik. uczenia się, über den Bü-
w książkach leżeć, książki u-
nie czytać, über etwas, być
w czym, przykładać się pil-
zego. in den Wochen, w po-
zeć, auf dem Arme, na łokciu
rozeprzeć się, auf dem Spieße,
się na spisie, liegen lassen,
zostawić; den Ackerbau, go-
two rolne, eine angefangene
iegen lassen, rozpoczętą rzecz
, nie kończyć, nichts daran
nic na tym nie zależeć, nie
ic to tego, sehr viel daran lie-
wiele bardzo na tym zależeć,
e liegen, oczywisto być, oczy-
zeczą być, iasną rzeczą być,
e liegt am Tage, rzecz iest
ta, rzecz iasna, rzecz iest ia-
einem liegen, zależeć na czym,
auf dem Halse, ustawicznie
wać z kiem, vor Anker, na
ach leżeć, das Schiff liegt vor
okręt leży na kotwicach, *to*
odległym; nicht weit von et-
nie daleko od czego, von da
ht zwei tausend Schritte liegen,
od nie być odległym ani na
rikon 4. Th.

dwa tysiące krokow, nicht weit ge-
nug von Italien nie daleko od Włoch
leżeć; zwei Tagereisen, na dwa dni
drogi bić daleko.

Liegend, *adj. et adv.* leżący; Grund und
Boden, leżące grunta, liegende Gü-
ther, leżące włości, maiętności, das
Geld an liegende Güter legen, pienią-
dze dać na leżące dobra

Lieutenant, *s m.* Porucznik.

Lieutenantsstelle. *s. f.* porucznikostwo,
służba porucznikoska, urząd Poru-
cznika.

Liga, *s. f.* Bündniß, związek, przy-
mierze, roż samu,

Liegnitz, *n. pr. n.* Lignica, Stadt in
Schlesien, miasto w Sląsku; von, oder
zu solcher Stadt gehörig, z tego mia-
sta, albo do tego miasta należący. *adj.*
Lignicki; einer daher, kto z tego
miasta, Ligniczanin; eine daher, Li-
gniczanka; Art, Weise, *adv.* po Li-
gnicku.

Lilie, *s. f.* lilia, eine Blume, *kwiat* von
Lilien, z lilii, *adj.* liliowy, Lilienöl, o-
leiek liliowy, z lilii robiony, wyciska-
ny, Ort wo viel Lilien stehen, miey-
sce, gdzie wiele lilii iest, ogrodek li-
liowy, lilie.

Liliengarten, *s. m.* ogrod liliowy, z li-
lii robiony, wyciągniony.

Liliensalbe, *s. f.* maść liliowa, z lilii
robiona.

Lille, *n. pr. f.* Lilla, Stadt in Flandern,
miasto we Flandryi, (teutsch Rüssel.)

Limitiren, *v. a.* begränzen beschränken,
einschließen, graniczyć, ograniczyć,
granicami okryślić, granicami ob-
wieść.

Limitirt, *part. et adj.* ograniczony, gra-
nicami okryślony, granicą, ozna-
czony, limitirte Frage, ograniczone,
pewne pytanie, w pewny sens nale-
życie ułożone.

Limat, *n. pr. m.* Limat, Fluß in der
Schweitz, rzeka w Szwaycaryi.

Limoge, *n. pr. n.* Limoże, Stadt in
Frankreich, miasto w Francyi, von,
oder zu solcher Stadt gehörig, z tego
miasta, albo do tego miasta należa-
cy; *adj.* Limożański; einer daher, kto
ztamtąd, Limożańczyk: eine daher,
kobieta z tego miasta, Limożanka.

Limonade, *s. f.* Limonada, napoy z
cytryn dla ochłodzenia.

Link, *adj.* lewy, Flügel, lewe skrzydło,
linker Arm, lewe ramie, linke Hand,
lewa ręka, mańka, von der linken,
z lewey ręki, z mańki, gegen die

 linke,

linke, ku lewey ręce, w lewą na lewę, der links und rechts ist, ktory się y na lewą y na prawą biie, na obie ręce, link und rechtwärts, w lewą y w prawą, weder zur rechten, noch linken sich bewegen, ani w pramą ani w lewą się ruszyć.

Linkerhand, *adv.* na lewey ręce, po lewey ręce, po lewey ręce; hat es gedonnert, zagrzmiało, linker Hand wohnet er, po lewey ręce on mieszka.

Links, *adj.* lewy, der links ist, mańkut, ktory lewą ręką wszystko robi, zamiast, prawey, der links und rechts zugleich ist, ktory y lewą y prawą robić umie.

Linkwerts, *adv.* linkwärts, ku lewey stronie, ku lewey ręcę, w lewą; sich lenken, obrocić się; gelegen seyn, położonym być, linkwerts gelegene Oerter, na lewey położone mieysce.

Lincolne, *n. pr. n.* Linkolne, Stadt in Engand, miasto w Anglii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący; *adj.* Linkolnski; einer daher, kto z tego miasta, Linkolnczyk; eine daher, białagłowa z tego miasta, Linkolnka, Linkolnczanka.

Lind, *adj.* łagodny, powolny, dobry, lindes Gemüth, łagodny umysł, łagodne serce, siehe gelind.

Lindau, *n. pr. f.* Lindawa, ehemalige Reichsstadt in Schwaben, dawna Cesarskie Wolne miasto we Szwabii, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo to tego miasta należący; *adj.* Lindawski; einer, eine daher, kto z tego, miasta męszczyzna, Lindawczyk, białagłowa, Lindawka, Lindawianka.

Linde, *s. f.* lipa, lipina, ein Baum, *drzewo*, von Linden oder auch deren Holze, z lipy, *adj.* lipowy, lipowe drzewo, lipina, Kästchen von Linde, skrzyneczka z lipiny, z lipowego drzewa, skrzyneczka lipowa, Ort, wo viel Linden stehen, mieysce, na ktorym wiele lip stoi, Lipina, lipowy gay, lipowy bor, lasek.

Lindenbast, *s. m.* łyko z lipiny, ze skory lipowey.

Linden Holz, *s. n.* lipowe drzewo, lipowe drewno, von Linden Holz, z lipowego drewna.

Lindenstadt, *s. f. to co:* Leipzig, Lipsko, Lipsk, *iakoby* Lipowe miasto.

Lindenwald, *s. m.* lipowy las, im Lindenwalde spatzieren, po lipowym [illegible] spacyrować.

Lindern, *v. a.* łagodzić, błagać, [illegible] wić, uspakaiać, er lindert [illegible] langen, on łagodzi swoię [illegible] kann meinen Schmerz nicht [illegible] ia nie mogę mego bolu [illegible] mego żalu utulić, die [illegible] lindern, ten kłopot trzeba [illegible] ein zorniges Gemüth ist [illegible] dern, gniewliwy umysł, [illegible] do ułagania, do uspokoienia [illegible] skawienia, do ułagodzenia [illegible] sie doch gelindert, przecież [illegible] dził, ubłagał, ułaskawił.

Lindern, das, *s. n.* łagodzenie, [illegible] nie, łaskawienie, ułaskawienie [illegible] ganie, ubłaganie.

Lindernd, *adj. et part.* łagodzący [illegible] gaiący, łaskawiący, lindernde [illegible] tel zu gebrauchen, łagodzący [illegible] godnych w tym samym [illegible] gaiących śrzodkow zażywa[illegible]

Linderung, *s. f.* łagodzenie, [illegible] łaskawienie ubłaganie.

Linderungsmittel, *s. n.* śrz[illegible] ubłagania, sposob łagodzenia [illegible] nem brauchen, łaskawego [illegible] łagodnego z kiem zażywa[illegible]

Linderungspflaster, *s. n.* plastr [illegible] gowanie, na zwolnienie bo[illegible] dne.

Linderungswort, *s. n.* łagodzą[illegible]

Lindigkeit, *s. f.* łagodność, [illegible] powolność dobroć, niegniew[illegible] siehe Gelindigkeit.

Lineal, *s. n.* linia, nach dem [illegible] ten, podług linii prostow[illegible] nią prowadzić, vom Line[illegible] chen, od linii odstąpić, [illegible] treffen, nie pod linią iść [illegible] dzić się z linią.

Linearisch, *adj.* linearzny, [illegible] nii uczoniony.

Linie, *s. f.* linia, krysa, prą[illegible] gerade, prosta; krumme, [illegible] vermischte, rożna y krzywa [illegible] die eine andere anrühren, [illegible] drugiey dotyka, *adj.* dotyka[illegible] eine andere durchschneidet [illegible] szą drugą przecina, *adj.* [illegible] na; die sich gegen eine ander[illegible] ktora się do drugiey przy[illegible] przychylona, *ieżeli się sch*[illegible] dząca; die sich von einer [illegible] lenket, ktora odchodzi od [illegible] stępuie, *adj.* odstępna [illegible] ner andern gleichweit abst[illegible] od drugiey wszędzie rowne

, *adj.* rowno daleka, rowno od-
; die auf einer andern gerade auf-
t, ktora na drugi w prost stoi,
wprostpadła wprost spadaiąca,
ndykularna. mathematische Linie
ne Lange ohne Breite, matema-
a linia iest sama długość bez
kości; von größter Zärte mit
en auf einer Tafel ziehen, cieniu-
, iak naycieńszą linią kolorem
blicy pociągnąć. kleine, mała
nnika von oder aus Linien, z
liniowy, w linie robiony, w
u robiony, prążkami ciągnio-
prążki dawany, Gemälde von
, malowanie w linie dawane,
nien zeichnen, liniami znaczyć,
czać, rysować: etwas, co: ein
ol raz. nach der Linie, podług
a linią, auf der Erde, oder auch
mmel, na ziemi, albo też na
. Linie in der Hand, prążka
e *albo raczey:* w ręce, Linie
ie, bei der Armee, na woynie,
ysku, szyk, boy uszykowany,
meen in drei Linien stellen, woy-
emi szykami postawić, die dritte
zu Hülfe gehen lassen, trzecie-
ykowi kazać iść na sukurs, na
k. *znaczy także.* 2) Graben
de, den Feind abzuhalten, sza-
kop w Polu dla niedania przy-
nieprzyiacielowi, Linie um et-
ehen, okopem co obwodzić,
koło czego oprowadzić, eine
ziehen, prowadzić prosty okop;
en gegen den Feind ziehen, na
zaniec, okop przeciwko nie-
cielowi dać, eine Queerlinie
en, poprzecszanieć, poprzeco-
gnać dać, Linie um den Berg
okopem gorę opasać; mitten
einen Cirkel, przez sam śrzo-
iego doła, obwodu, okręgu,
nazywa się; 3) przemiernik,
, von dem Umkreise eines Cir-
s auf den Mittelpunct, od obo-
iego koła aż do punktu w środ-
nym linia, *nazywa się* 4) poł-
k; von einer Ecke, mitten durch
igur, bis an die gegenüberste-
Ecke, od rogu do rogu naprze-
lbo od kąta na drzeciw, linia,
a się, perekuntna linia, oddo-
etwas, das mit gleichweit von
r stehenden Linien umschlossen
co rowno odległemi liniami
ięte po czterach stronach iest,
dalekie. *Subst. neutr.* die gleich-
weite Abstehung zweier, oder mehre-
rer Linien, rowno odległa dalekość
czterech albo więcey linii *nazywa się,*
rownoodległość, rowno dalekość;
rowno leżącość; 5) Linie einer Fa-
milie, Seiten- oder Nebenlinie linia
familii jedney, przylinia, poboczna
linia.

Lintiren. *v. a.* liniować, liniami rygo-
wać, linie dawać, linie prowadzić,
linie ciągnąć.

Lintiren, das, *s. n.* liniowanie, liniami
rygowanie, linii dawanie, linii pro-
wadzenie.

Linse, *s. f.* ein Gewächs, *krzew pewny,*
soczewica; kleine, drobna; wie Lin-
sen, iak soczewica, von Linsen, z so-
czewicy; dergleichen Figur, taki po-
staw, soczewny; dergleichen Blätter,
listki, do soczewicy postawem po-
dobne.

Linz, *n. pr. n.* Linc, Lincz, Stadt in
Oesterreich, in Kärnthen, miasto w
Austryi, w Karyntyi, von, oder zu
solcher Stadt gehörig, z tego miasta,
albo do tego miasta należący, *adj.*
Linceński, einer daher, męszczyzna
z tego miasta, Linczanin, *białogłowa*
Linczanka; Art, Weise, *adv.* po Lin-
czeńsku.

Lion, *n. pr. n.* Lion, Lugdun, Stadt
in Frankreich, miasto we Francyi;
von, oder zu solcher Stadt gehörig, z
tego miasta, albo do tego miasta na-
leżący, *adj.* Lioński, *albo* Lugduń-
ski. einer von Lion, kto z Lionu, *czy-
li,* z Lugdunu, Lionczyk, Lugduń-
czyk, Lugdunianin; eine daher, nie-
wiasta z tamtąd, Lionka, Lugduniań-
ka; Art, Weise, *adv.* po Liońsku,
po Lugduńsku, nicht weit von Lion,
nie daleko od Lionu, nie daleko od
Lugdun.

Lipare, *n. pr. f.* Lipara, Insel zwischen
Italien und Sicilien, wyspa między
Włochami y Sycylią; einer von dieser
Insel, męszczyzna z tey wyspy Li-
parczyk, eine daher, Liparka, von,
oder zur Insel Lepare gehörig, z tey
wyspy, albo do tey Wyspy Lipary
należący, *adj.* Liparski.

Lippe, *s. f.* warga, die Lippe hängen las-
sen, wargi zwiesić, wargi opuścić,
mit großen Lippen, z wielkiemi war-
gami, wargacz, wargaty, kleine, ma-
ła warga, wardzeczka, Weibsbild
mit großen. kobieta z wielkiemi war-
gami, wargata, wargaczka, *powtore,*

Grafschaft Lippe, *n. pr. f.* Hrabstwo Lipskie.

Lippgen, *s. n.* kleine Lippe, warga maleńka wardzeczka.

Lippstadt, *n. pr. f.* Stadt in der Grafschaft Lippe, miasto w Hrabstwie Lipskim von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miasta należący, *adj.* Lipsztadzki, einer daher, męszczyzna z Lipsztadu, Lipsztadzanin; eine daher, Lipsztadzanka, *adv.* po Lipsztadzku.

Liqueur, *s. m.* guter Brandtwein, likwor, sok.

Liquid, *adj.* iasny, oczywisty; klar ausgemacht, iasno pokazany.

Liquidateur, *s. m.* (neu) Abrechner, der eines andern Rechnung durchgehet, auseinandersetzt und in Ordnung bringt, *nowe słowo*: odliczący człowiek, co nachunki drugiego przeliczyie znowu, uwolnie y w porządek prawie.

Liquidation, *s. f.* porachowanie, wyrachowanie, wyrachowanie się, rachowanie się; der Unkosten wydatkow, z wydatkow, z dochodow.

Liquidiren, *v. a.* liczyć, rachować; die Proceßunkosten, koszt na prawo łożony: die Einkünfte und Ausgaben, dochod y rozchod intratę y wydatek.

Liquidirung, *s. f.* *toż samo znaczy co:* Liquidation.

Lissabon, *n. pr. n.* Lisbona, Hauptstadt in Portugall stołeczne miasto Portugalii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo to tego miasta należący: *adj.* Lisboński, einer von Lissabon, męszczyzna z Lisbony. Lisbończyk; eine daher, białagłowa. Lisbonka, Lisbonianka; Art, Weise, *adv.* po Lisbońsku, nicht weit von Lissabon nie daleko od Lisbony.

Lisieux, *n. pr. n.* Lisseuksa, Stadt in Frankreich, miasto we Francyi, *połac.* Lezovium *albo* Neomagu Lexsoviorum; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Lisseuksański, einer daher, męszczyzna z tego miasta, Lisseuksanin, *białagłowa*, Lisseuksanka. Art, Weise zu thun, po Lisseuksańsku.

Lispeler, *s. m.* szepleniący, szepluń, zaiąkliwy, ten co szepleni, ten co się zaiąka, iąkała.

Lispelerinn, *s. f.* szepleniąca, szeplunka, zaiąkliwa, ta co szepleni, ta co się zaiąka, iakaczka.

Lispeln, *v. n.* szeplunić, szeplenić, [illegible] kać się, zacinać się w mowie, [illegible] kotać.

Lispelnd, *part. et adj.* szepluń, [illegible] niący, szepluniący, zacinaiący [illegible] słowach.

List, *s. f.* wykręt: sztuka, [illegible] szalbierstwo. eine Sache mit [illegible] ben, rzecz iaką, interes iaki [illegible] tem robić, eine Stadt mit [illegible] bern, miasta sztuką, wykręt[illegible] stać, eine List aussinnen, [illegible] rücken, sztukę, wykręt [illegible] albo kogo oszukać. podeyść, [illegible] ser laß ich mich nicht fangen, [illegible] dą ia się złapać, podeyść [illegible] mehr mit List, als Gewalt [illegible] bardziey sztuką, aniżeli siłą [illegible] żać, *znaczy też*, chytry obro[illegible] dliwy wymysł, szalbierski [illegible] zdradziecki wykręt. die List [illegible] einen zu übertölpeln suchen, [illegible] chytry wybieg, do oszukania [illegible] List erfinden, zdradę wynale[illegible] biegu wyszukać, behende List [illegible] ny, wykręt, suptelny wykręt [illegible] List, bez zdrady, bez sztuk[illegible]

Liste, *s. f.* reiestr, zpis; der [illegible] żołnierzy; Bücher, książek.

Listig, *adj.* chytry, zdradliwy, [illegible] tny, wybiegły, zawodny, [illegible] cy. listiger Mensch zum Betr[illegible] krętny człek do oszukania [illegible] w oszukaniu, listiger Kopf [illegible] tna głowa, listigen Kopf [illegible] zu betrügen, wykrętną mie[illegible] do oszukania kogo. listige [illegible] Leute, wykrętni y smie[illegible] listiger Betrug, wykrętne [illegible] Ausleger, chytry, nieszcz[illegible] wierny Tłumacz, przekła[illegible] stiger Weise, wykrętnym [illegible]

Listig, *adv.* chytro, chytrze, [illegible] wie, wykrętnie. z wykręt[illegible] dą, wybiegle, zawodnie, po [illegible] ku, iak wywiiacz, iak m[illegible] zu einem nahen, zbliżyć się [illegible] handeln, wykrętnie poczyn[illegible] dliwie postępować. etwas [illegible] gen, wykrętnie, chytro [illegible] milczeć, sehr listig, bardzo [illegible] tnie, nader chytro, listig [illegible] chytrze udawać.

Listigkeit, *s. f.* chytrość, zdra[illegible] wykrętność, wybiegłość.

Listiglich, *adv.* chytrze, zdradliw[illegible] dą, wykrętem, na wykrę[illegible] krętkę.

w, *f. f.* Litania, wzywanie pokor-
Boga, albo świętych.
en, *n. pr. n.* Litwa, ehemaliges Groß-
oathum Litthauen, dawne wiel-
Kſieſtwo Latewskie.
ier, *f. m.* Litwim, rodem z Litwy,
itwie urodzony.
iiſch, *adj.* Litewski, litthauiſche
ſze, Litewskie prawa.
, *f. f.* barwa na ludzi służących,
okaiow liberya.
, *n. pr. n.* Liworno, Stadt in
ien, miaſto we Włoſzech; von,
zu ſolcher Stadt gehörig, z tego
ta, albo do tego miaſta należą-
adj. Liwornski; einer daher,
rnczyk; eine daher, Liwor-
ka.
n. pr. n. Seńlo, Ort in der ehe-
en Normandie in Frankreich,
to w dawney Normandyi we
yi; von, oder zu ſolcher Stadt
ig, z tego miaſta, albo do tego
a należący; *adj.* Seńloński; ei-
aher, męſzczyzna z tego miaſta,
nczyk: eine daher, białogłowa
ądzie, Seńlonianka.
. chwała, pochwała; wunderſa-
dziwna; ewiges, wieczna, frem-
niezwyczayna, obca; gröſſeres,
im Kriege erlangtes, więkſza,
a na woynie nabyta; gemeines,
es poſpolita, rowna; göttliches
nſterbliches, boska y nieśmier-
. herrliches, geringes, przednia,
. ſehr angenehmes, eiteles, un-
tes, bardzo przyiemna, pro-
nieskończona; einem gemäſſes,
. przyzwoita na iego godność;
es, ſtets währendes, pomierna,
ąca: vollkommenes, beſonderes,
liches, doskonała, oſobliwſza,
nia; wahres, prawdziwa; fal-
tägliches, fałſzywa, powſze-
eigenes, einziges, właſna, ie-
höchſtes, voriges, naywyżſza,
ła: verdientes, zasłożona; ei-
roßen Redners Lob hat keiner von
, żaden z tych dwoch niema
ły wielkiego Kraſomowcy, die-
b rechne ich dir zu keinem Lobe,
w tym żadney chwały nie przy-
, etwas für ein groſſes Lob hal-
mieć co za wielką chwałę. Lob
nthaltſamkeit ſuchen, chwały ze
emięźliwości ſzukać, Lob zu er-
ſuchen, ſtarać ſię o chwałę,
etwas zum Lobe deuten, pocyta
mu za chwałę, przypiſać komu
w czym chwałę, einem ein groſſes
der Beredtſamkeit geben, dawać ko-
mu wielką pochwałę z iego wymo-
wy, das Lob iſt dem römiſchen Volke
beizulegen, daß ſolche Stadt erhalten
worden iſt, Ludu Rzymskiego chwa-
ła w tym że to miaſto ocalało. *albo*
ocalone ieſt, es wird dein Lob zum
Theil mit ſeyn, twoie chwała będzie
także *ztąd* po części, große Lobeser-
hebungen von einem machen, wielkie-
mie pochwałami kogo wynoſić. alles
Lob werth ſeyn, wſzelkiey pochwały
bydź godnym, in Lob und Ehren le-
ben, w chwale y w honorze żyć,
viel im Kriege erworben haben, wiele
chwały na woynie nabyć, alles ver-
dienet haben, na wſzelką pochwałę
zasłużyć. Sachen, denen kein genug-
ſames gegeben werden kann, rzeczy,
ktorym nie można dać doſyć po-
chwał, eines bis in den Himmel er-
heben, czyią pochwałę aż do nieba
wynoſić, das trägt viel zum Lobe
der Stadt bei, to wiele należy do
chwały miaſto tego. deſſen Lob keine
Vergeſſenheit verdunkeln wird, iego
chwały żadna niepamięć nieprzy-
ciemni, gröſſtes erlangen, naywięk-
ſzey doſtąpić chwały, ſich ſonderbares
erwerben, zarabiać ſobie na oſobli-
wſzą chwałę, einem Lob geben, ko-
mu chwałę dawać, einem zueignen,
komu chwałę przyznawać, przywła-
ſzczenie zum Lobe gereichen, na chwa-
łę wychodzić, eines Lob verringern,
czyiey chwały umnieyſzać davon
Lob tragen, z czego chwałę odnoſić,
zum Lobe rechnen, auslegen, za chwa-
łę poczytać, brać, tłomaczyć, eige-
nes ſtinkt, właſna chwałaśmierdzi;
das aus der Eitelkeit kommt, ktora z
prożności pochodzi.

Lobbegierig, *adj.* chciwy chwały, ła-
komy na pochwały, pragnący chwa-
ły, lobbegierig ſeyn, być chciwym
chwały, być łakomym na pochwały,
ſie ſind beide ſehr lobbegierig, oni ſą
obadwa bardzo pragnącemi chwały.

Loben, *v. a.* chwalić, wychwalać, po-
chwalać, wychwalić; pochwalić, za-
chwalać, zachwalić; offenbarlich, weit-
läuftig, publicznie, obſzernie; fleiſ-
ßig ſonderlich, mit Nachdruck, pil-
nie, oſobliwie, ważnie; mit großer
Herausſtreichung, z wielkiem po-
chwał rozſzerzaniem; billig, słu-
ſznie; ſehr, nader bardzo; gar zu
ſehr, aż nazbyt; öffentlich, mit Wahr-

Löffelgans, *f. f.* ein Vogel, *ptak ptewny*, cudzoziemski bąk. także, zowie się.
Löffelknecht, *f. m* gach, zalotnik, kobietnik, co się ustawicznie zaleca.
Löffelkraut, *f. n.* warzecha ziele.
Löffeln *v. n.* zalecać się miłostkami się bawić: być utopionym w kochaniu.
Löhnchen, *f. n.* Löhnlein, płatka, zapłatka. zapłateczka, maleńka zapłata.
Löschen, *v. a.* zagasić. zgasić: *zamazać*, lösche das Feuer, zagaś ogień.
Lösegeld, *f. n.* okup. wykup pieniądze na okup na wykup; für einen zahlen, okup, wykup za kogo zapłacić.
Lösen, *v. a. et n* uwolnić, rozwiązać, puścić wolno, einen von etwas, kogo z czego: einen von den Banden, kogo z więzow; 2) dafür bekommen, brać, dostawać: zweihundert Thaler aus den Gütern, dwa tysiące talerow z dobr; *to co* zbierać, zbrać, ich habe sie verkauft und bis fünf tausend Thaler gelöset, iam ie przedał, z tego zebrałem, aż pięć tysięcz talerow, was ehrliches zu lösen hoffen, spodziewać się, uczciwey, wspaniałey nagrody.
Lösen, das, *f. n.* uwolnienie, rozwiązanie.
Löser, *f. m.* uwolniciel. wybawiciel. wybawca: der einen löset, ktory kogo uwolnia, wybawia.
Lösung, *f. f.* rozwiązanie, der Zunge, języka.
Löthen, *v. a.* lutować. nitować, zalutować, zanitować, ponitować.
Löthen, das, *f. n.* lutowanie, nitowanie, zalutowanie.
Löthig, *adj.* łutowy, łut ważący, łut wynoszący.
Lüthung, *f. f.* lutowanie, zalutowanie, przylutowanie, przynitowanie.
Löwe, *f. m.* ein Thier, lew. zwierz, *potym* Gestirn am Himmel, gwiazda na niebie, Stärke des Löwen, siła lwia, er ist stark, als wie ein Löwe, mocny iak lew: grosmüthiger, wyniosły, wspaniały; gelber, żołtey maści, bemähnter, grzywiasty, z grzywą, von einem Löwen, oder Löwenartig, ze lwa, *adj.* lwi, lwia, lwie, albo lwiego rodzaiu, löwenartige Gestalt, lwia postać, lwiego rodzaiu postawa. schreien wie ein Löwe, ryczeć iak lew.
Löwen, *n. pr. n.* Stadt in den Niederlanden, Lewen. miasto w Niskim-Kraiu, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miasta należący;
ktory zta
her, ktor
die Art u
sku. Univ
Leweńska
Löwenfett, *f*
lec, tłusto
Löwenfuß, *f.*
tac. leonto
Löwengeschrei
lwa, erschr
Löwenhaft, a
Löwenhaut, *f.*
Löwentappe,
wne, *to co*
Löwenwärter,
ry lwy trzy
Löwinn, *f. f.*
Loge *f. f.* m
gospoda, sta
Logement, *f. n.*
nie opatrzy
bierze za m
Logie, *f. n.* go
nieszkanie.
niądze, czyn
dę, sich in se
do swoiey st
dy, ein Logi
mieć stancy
row naięty.
Logie haben,
kogo inszeg
Logiren, *v. a.*
mieć, bei ei
znaczy to co
na mieszkan
Truppen nah
woysko bliskie
Logis, *f. n.* s. L
Logrona, *n. pr.*
Logrona, mi
Lohe, *f. f.* płom
womit das Le
wą skorę, kto
wiania skor z
Lohgerber, *f. m.*
skory wypraw
Lohn, *f. m.* za
nadgroda; bill
szna zaplata z
die Bosheit, p
unbilliger, ger
cha wenger,
genehmer, wil
iemna godna,
den Lohn für
zapłatę za s

wsadzić, d. i. einen ins Gefängniß
sen, do więzienia wrzucić.
, n. pr. n. Stadt in Frankreich,
t, miasto we Francyi, von, oder
lcher Stadt gehörig, z tego mia-
albo do tego miasta należący;
Loszański. einen von solcher Stadt,
zczyzna z tego miasta, Loszanin,
ańczyk, eine daher, białogłowa,
anka: adv. po Loszańsku.
f. lok. kędzior, kędziorek, der
te, z włosow.
v. a. nęcić, einen, kogo, zu et-
, do czego; zu arbeiten, do pra-
nia; to co zapraszać; zu schrei-
do pisania; czynić nadzieię,
ić otuchę.
das, s. n. nęcenie, wabienie,
zanie, zachęcenie, zapraszanie,
y czynienie.
m. zachętnik, nętnik, zaprosi-
der einen locket, ktory kogo nę-
achęca.
adj. 1) nicht derb, wolny, nie
; 2) liederlich, rozlazły, nie-
rniony, ladaco.
b, s. m. mieysce do wabienia y
na ptakow.
, adj. kędzierowaty, kędzior-
ty, w kędziorki pozwiiany.
e, s f. ponęta, żyr na ponęte
ony lub posypany, die Wollust
ie zu allem Bösen, rozkosz iest
tą do wszystkiego złego.
s. f. nęta, ponęta, nęcenie, za-
nie, wabienie; zu sündigen, do
zenia.
el, s. m. ptak wabik, wab; der-
en Krametsvögel, iakie są kwi-
.
he, s. f. peł, peżyna, w ktorą się
el spalony obraca.
, v. n. płomieniem się palić, das
Holz lodert, suche drzewo pło-
iem się pali.
. pr. n. Stadt in Italien, Lody,
o we Włoszech; pol. Laus Pom-
, von, oder zu solcher Stadt ge-
, z tego miasta, albo do tego
sta należący: adj. Lodyiski, ei-
daher, męszczyzna z tego miasta,
yiczyk, Lodyianin, eine daher,
vianka, Art, Weise, adv. po Lo-
ku.
, n. pr. f. eine Sechs-Stadt in der
rlausitz, Lebawa, albo Lukow,
sto w Wyśniey-Luzacyi, von,
zu solcher Stadt gehörig, z tego
sta, albo do tego miasta należą-
cy; adj. Lebawski; albo Lebowski,
einer daher, męszczyzna ztamtąd, Le-
bawczyk, Lebowczyk, eine daher,
białogłowa ztamtąd, Lebawka, Le-
bowianka, Lebawianka.

Löbchen, s. n. chwałka, pochwałka. chwa-
łeczka, maleńka pochwała, einem ein
kleines Löbchen preisen, pochwałeczki
komu dawać, maleńkiemi pochwa-
łami wynosić.

Löblich, adj. chwalebny, zacny, die
Sache ist mehr löblich, als unnütz, ta
rzecz chwalebnieysza, iak tamta,
löbliche Bürgerschaft, chwalebne mia-
sto. albo lepiey powiesz, zacne miasto,
löbliche That, chwalebny uczynek,
löbliche Worte, chwalebne słowa. Ge-
danken, chwalebne myśli, zacne my-
śli, löblich seyn, chwalebnym być,
zacnym być, das Leben jenes Men-
schen ist nicht löblich, życie tamtego
człowieka nie iest chwalebne, es ist
löblich, den Leuten wohl zu thun,
chwalebna rzecz iest dobrze czynić.

Löblich, adv. chwalebnie, zacne, po
chwalebnemu, po zacnemu; leben,
żyć, dieses Frauenzimmer führt sich
gar löblich auf, ta panna chwalebnie
sobie postępuie, zacnie się sprawuie,
und lebet, y pochwalebnemu życie.

Löchericht, adj. dziurawy, z wylotami,
wylotny, przebity, poprzebiiamy;
otwarty, löcherichtes Gefäß, dziura-
we naczynie, z wylotem naczynie,
z otworem naczynie, Faß, dziura-
wa beczka, beczka z otworem wenn
die Löcher durchgebohrt sind, gdy dziu-
ry są przewiercone, to co przewier-
cony, löchericht wie ein Sieb, prze-
takowaty, przetakowy, od przetak,
albo przetok, co znaczy dziurki na
wolot, na drugą stronę, löcherichtes
Gewebe, płutna tkane iak przetak,
przetakowate, także iak sito, sito-
wate.

Löckenitz, n. pr. n. fester Ort im Bran-
denburgischen, Lokenica, obronne
miasto w Brandenburskim, von sol-
chem Orte, adj. Lokenicki.

Löckchen, s. n. von Haaren, kędziorek,
kędzioreczek z włosow.

Löffel, s. m. łyszka; iak Racy mowią, li-
zica; gehäufter, voller kopiasta, peł-
na, so viel in einen Löffel geht, ein
Löffel voll, iak wiele na łyszkę się
zmieści, einem Löffel gleich, co rowne
pełney łyszcze; dergleichen Maas,
miara, łyszka.

Löffelgans, *s. f.* ein Vogel, *ptak pewny*, cudzoziemski bąk. także, zowie się.
Löffelknecht, *s. m.* gach, zalotnik, kobietnik, co się ustawicznie zaleca.
Löffelkraut, *s. n.* warzecha ziele.
Löffeln *v. n.* zalecać się miłostkami się bawić; być utopionym w kochaniu.
Löhnchen, *s. n.* Löhnlein, płatka, zapłatka, zapłateczka, maleńka zapłata.
Löschen, *v. a.* zagasić, zgasić; *zamazać*, lösche das Feuer, zagaś ogień.
Lösegeld, *s. n.* okup, wykup, pieniądze na okup, na wykup; für einen zahlen, okup, wykup za kogo zapłacić.
Lösen, *v. a. et n* uwolnić, rozwiązać, puścić wolno, einen von etwas, kogo z czego; einen von den Banden, kogo z więzow; 2) dafür bekommen, brać, dostawać; zweihundert Thaler aus den Gütern, dwa tysiące talerow z dobr; *to co* zbierać, zbrać, ich habe sie verkauft und bis fünf tausend Thaler gelöset, iam ie przedał, z tego zebrałem, aż pięć tysięcz talerow, was ehrliches zu lösen hoffen, spodziewać się, uczciwey, wspaniałey nagrody.
Lösen, das, *s. n.* uwolnienie, rozwiązanie.
Löser, *s. m.* uwolniciel, wybawiciel, wybawca; der einen löset, ktory kogo uwolnia, wybawia.
Lösung, *s. f.* rozwiązanie, der Zunge, ięzyka.
Löthen, *v. a.* lutować, nitować, zalutować, zanitować, ponitować.
Löthen, das, *s. n.* lutowanie, nitowanie, zalutowanie.
Löthig, *adj.* łutowy, łut ważący, łut wynoszący.
Lüthung, *s. f.* lutowanie, zalutowanie, przylutowanie, przynitowanie.
Löwe, *s. m.* ein Thier, lew, zwierz, *potym* Gestirn am Himmel, gwiazda na niebie; Stärke des Löwen, siła lwia, er ist stark, als wie ein Löwe, mocny, iak lew; großmüthiger, wyniosły, wspamiały; gelber, żołtey maści, bemähnter, grzywiasty, z grzywą, von einem Löwen, oder Löwenartig, ze lwa, *adj.* lwi, lwia, lwie, albo lwiego rodzaiu, löwenartige Gestalt, lwia postać, lwiego rodzaiu postawa, schreien wie ein Löwe, ryczeć iak lew.
Löwen, *n. pr. n.* Stadt in den Niederlanden, Lewen, miasto w Niskim-Kraiu, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miasta należący; *adj.* Leweński, einer der ktory ztamtąd Leweńczyk, ein her, ktora ztamtąd, Lewenka die Art und Weise, *adv.* po L sku. Universität zu Löwen, Akad Leweńska.
Löwenfett, *s. n.* lwie sadło, lwi lec, tłustość ze lwa.
Löwenfuß, *s. m.* przewrotnik *lac.* leontopodium.
Löwengeschrei, *s. n.* ryk lwi, ryk lwa, erschreckliches, straszliwe
Löwenhaft, *adj* lwisty, lwista, lw
Löwenhaut, *s. f.* skora lwia, skora
Löwentappe, *s. f.* ein Kraut, zie wne, *to co* przewrotnik.
Löwenwärter, *s. m.* lwiarz, lewnik ry lwy trzyma, ktory lwy cho
Löwinn, *s. f.* lwica,
Loge, *s. f.* mieszkanie, pomiesz gospoda, stancye.
Logement, *s. n.* mieszkanie, pom nie opatrzyć, *to co* złożenie, *bierze za* mieszkanie.
Logie, *s. n.* gospoda stancya, z nieszkanie. Miethgeld fürs Lo niądze, czynsz, za stancyą, z dę, sich in sein Logie begeben, do swoiey stancyi, do swoiey dy, ein Logie für sechzig Thaler mieć stancyą za sześćdziesią row naiętą, in eines andern Logie haben, mieć stancyą w kogo inszego.
Logiren, *v. a.* gospodą stać, mieć, bei einem, u kogo: *znaczy to co* postawić, *to iest* na mieszkanie, na gospod Truppen nahe um sich herum woysko blisko około siebie
Logis, *s. n.* s. Logie.
Logrona, *n. pr. f.* Stadt in Logrona, miasto w Hiszpan
Lohe, *s. f.* płomień, *potym* womit das Leder bereitet wird, wą skorę, ktorey garbarze do wiania skor zażywaią.
Lohgerber, *s. m.* garbarz, skor skory wyprawia, wyprawoi
Lohn, *s. m.* zapłata, płaca, nadgroda; billiger für die Arbeit szna zaplata za praca; gewi die Bosheit, pewna za niezbo unbilliger, geringer, niesłusz cha, weniger, mała; herrlicher genehmer, würdiger, pańska, iemna, godna, verdienter, zasłu den Lohn für seine Arbeit ve zapłatę za swoię pracę

rody żądać, einem für ſein Schreiben Lohn geben, dać komu zapłatę za tego piſanie, ums Lohn arbeiter dingen, za płacą robotnika naiąć von allen für etwas einen, od wſzyſtkich za co nadgrodę wziąć, für etwas den Lohn fordern upominać ſię płacy za co, upominać ſię za co o płacą, großen aufſatz, wielką płacę założyć, etwas einen rechnen, rachować, poracać co komu w zapłacie, für lehren, za nadgrodę uczyć, den verbeſſern, płacy poprawić, przyć, bekommen, płacy doſtać, von keinen fodern, nie upominać kogo o żadną płacą, dem Ärzte ihren, medykowi nadgrodę odlider Lohn erfolgt auf die Arbeit, następuie po pracy das iſt der für die Faulheit, to ieſt płaca za ość, den Lohn für ſeine Thorheit men płacą odebrać za ſwoie wa, den verdienten redlich geben, ioną płacą rzetelnie oddać, die krumm machen, bekommen itzt Lohn, ktorzy z proſtych rzeczy e robią, odbieraią ſwoię nad-, das wird dein Lohn ſeyn, to e twoią nadgrodą, dem Feinde ohn geben, nieprzyiacielowi zadać, kleiner, mała zapłata, madgroda, ums Lohn gemacht, ges , za płacą zrobiony, naięty, niony, zgodzony. ums Lohn ge t Zeichen, za płacą umowienie łkowie.

ner, *ſ. m.* robotnik za płacą, nik, naięty za pieniądze

, *v. a.* płacić, zapłacić, nadgranadgrodzić; oddać, *w tym ſaſnſie.*

pr. f. Fluß in Frankreich, Loar, we Francyi.

er, *ſ. m.* Lombard, einer aus der ardei, człowiek z Lombardyi.

rdei, ein Theil von Italien, bardya, część Włoch.

uch, *adj* Lombardski. Longoski, Lombarski.

, *ſ. n.* Lombreſpiel, *n.* lomber, mbres, *a.*

, *n. pr. n.* Hauptſtadt in England, dyn, miaſto ſtołeczne w Anglii, oder zu ſolcher Stadt gehörig, go miaſta, albo do tego miaſta ięcy: *adj.* Londyński, einer das męſzczyzna z tego miaſta, Londynczyk, eine daher, Londynka, *adv.* po Londyńsku.

Londondery, *n. pr. n.* Stadt in Irrland, Londondery, miaſto w Irlandyi.

Loos, *ſ. n.* los, mit dem Loos bekommen, loſem nabyć.

Lorber, *ſ. m.* ein Gewächs, drzewo, laur, wawrzyn; junger, zarter, młody laur, młody wawrzyn, kruchy laur, wilder, leśny laur leśny wawrzyn. Öl von Lorbern, oleiek laurowy. Kranz von Lorbern, wieniec laurowy, na ktorym wiele laurow ſtoi. laurowy gay, mit Lorbern geziert, w laur przybrany, w laur uſtroiony.

Lorberbaum, *ſ. m.* laur, wawrzyn drzewo, laurowe, wawrzynowe drzewo.

Lorberbaumgarten, *ſ. m.* ogrod laurowy, ogrod wawrzynowy.

Lorberblatt, *ſ. n.* liść laurowy, liść wywrzynowy.

Lorbergarten, *ſ. m.* ogrod laurami, wyſadzany: lauret, ztąd loret.

Lorberkirſchen, *ſ. f. plur.* lauro wiśnia, *drzewo.*

Lorberkranz, *ſ. m.* laurowy wieniec, z lauru uwity. mit dem Lorberkranze auf dem Kopfe ins Capitolium fahren, w laurowym wieńcu na Kapitolium wieźdźał. der durch große Gefahr erworbene Lorberkranz verliert ſeine Grüne, z tak wielkim niebezpieczeńſtwem pozyskany laurowy wieniec, traci ſwoię zielonoſć, unſer fällt den Leuten in die Augen, naſz laurowy wieniec biie w oczy ludziom, der den Lorberkranz auf hat, ktory wieniec laurowy noſi, *mowi ſię* laurem uwieńczony.

Lorberöl *ſ. n.* oleik z lauru robiony, wyciągniony.

Loberſträuchlein, *ſ. n.* laurowy kierſzek, laurowy krzaczek.

Lorberwald, *ſ. m.* las laurowy.

Lorberzweig, *ſ. m.* gałąska laurowa, roſzczka laurowa.

Lorberzweiglein, *ſ. n.* gałązeczka laurowa, rozdeczka laurowa.

Loretto, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Loret, miaſto we Włoſzech, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; *adj* Loretańſki, einer daher, Loretańczyk eine daher, Loretanka.

Lorgnes, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Lorg, miaſto we Francyi.

Lorqui, *n. pr. n.* Stadt in Spanien, Lorkwi, miaſto we Hiſzpanii.

funfzehen Stimmen geschehen, niewinnym osądzenie może się stać przez piętnaście krysek, pietnastu kryskami.

Losstürmen, *v. n.* uderzyć na kogo, wpadać obces, na kogo, porwać się na kogo.

Losstürmen, das, *s. n.* uderzenie na kogo, wpadnienie obces, na kogo.

Losstürmung, *s. f.* uderzenie, wypadnienie obces, na kogo, porwanie się, porywanie się, na kogo.

Lostopf, oder Glückstopf, *s. n.* puszka na losy, die Lose in den Topf thun, losy do puszki włożyć. er hat nicht alle Lose in den Topf gethan on nie wszystkie losy do puszki włożył.

Losung, *s. f.* losowanie, Werfung der Lose, rzucanie, rzucenie, losow. Losung anstellen, losowanie zrobić, losowanie postanowić, währender Losung, gdy losowanie iest, gdy się losowanie dzieie; 2) Zeichen, znak, Losung zur Schlacht geben, znak dać do zaczęcia bitwy; mit Rauch dymem; mit der Trompete, trąbą; mit Feuer geben, ogniem dać znak. Losung geben lassen, kazać dać znak, der General läßt die Losung nicht geben, Gienerał nie każe znaku dać.

Loswerden, *v. n.* stać się wolnym, być uwolnionym, wyswobodzonym, oswobo dzonym; eines, od kogo: der Schuld, od długu; *to co* zprzedanym, zprzedawanym, pozbywanym, die Waaren los werden, towary są zprzedane pozbywane pozbyte; etwas sehr theuer, trochę bardzo drugo.

Loszehlen, *v a.* loszählen, wolnym uznawać: wolnym uznać, niewinnym uznawać, niewinnym uznać.

Loszehlen, das, *s. n* wolnym uznawanie, wolnym uznanie, niewinnym uznawanie, niewinnym uznanie.

Loszehlung, *s. f.* wolnym osądzenie, wolnym uznawanie, niewinnym osądzenie.

Loszeichen *s. n.* los, znak, z ktorego los bywa, *albo* za los wzięty.

Losziehen, *v. n.* wieżdżać, wiechać, wsiadać, wsieść; auf einen, na kogo, *to iest* zacząć go łaiać, besztać, strofować, gniewliwemi y żwawemi słowami.

Lot, *n. pr. n.* Fluß in Frankreich, Lot, rzeka we Francyi.

Loth, *s. n* łut, ein Gewicht, waga, ein Loth schwer, łut waży; łut cięży.

Loth, *n. pr. m.* Mannsname, Lot, [illegible] męszczyzny.

Lothringen, *n. pr. n.* ein Herzog[illegible] Lotaryngia, Księstwo. Herzog [illegible] Lothringen, Książe Lotaryński. [illegible] König Stanislaus ist der letzte [illegible] von Lothringen gewesen, Krol [illegible] sław był ostatnim Książęcie[illegible] taryńskim, aus Lothringen, [illegible] ryngii.

Lothringer, *s. m.* Lotaryńczyk, [illegible] ryngii rodem.

Lothringisch, *adj.* Lotaryński, [illegible] gische Münze: Lotaryński pien[illegible]

Lotter, *adj.* wolny, przestrony [illegible] śniony nie opięty.

Lotterbette, *s. n.* łoże, łożko, [illegible] Lotterbette, na łożu, na łożku

Lotterbube, *s. m.* błazeń, błazen[illegible] pociesznie błazenkuie.

Lotterbübisch, *adj.* błazeński. [illegible] bische Worte, błazeńskie słow[illegible]

Lotterbübisch, *adv.* po błazeńsku, [illegible] zeńska, iak błazeń.

Lotterie, *s. f.* loterya, anstellen, [illegible] ryę wynosić, wnieść, postan[illegible]

Loudun, *n. pr. n.* Stadt in Fr[illegible] Ludun, miasto we Francyi. [illegible] zu solcher Stadt gehörig, z tego [illegible] sta, albo do tego miasta [illegible] *adj.* Luduński, einer daher [illegible] szczyzna z tego miasta. Ludun[illegible] Ludunianin, eine daher, [illegible] Ludunká, Ludunianka, Art, [illegible] po Luduńsku.

Louis, *n pr. m.* Mannsname, L[illegible] Ludowik, imię męszczyzny.

Louise, *n. pr. f.* Weibsname L[illegible] Ludowika, imię białogłow[illegible]

Louisd'or, *s. m.* eine Münze, [illegible] pieniądz Francuski.

Louvetisch, *adj.* (neu) den Re[illegible] ten Louvet betreffend, [illegible] ukozywącego *Luwet* łycząc[illegible] go należący.

Louvre, *n. pr. m.* sonst königlich[illegible] kaiserliches Schloß zu Paris [illegible] niegdyż Krolewski, teraz [illegible] zamek albo pałac w Paryżu.

Luc, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich [illegible] miasto we Francyi; *adj.* Luksk[illegible] kański.

Lucca, *n. pr. f.* Stadt in Italien, [illegible] miasto we Włoszech, von, [illegible] solcher Stadt gehörig, z tego [illegible] albo do tego miasta należą[illegible] Lukanski, Luceński, einige [illegible] Łukieski, aber das klingt [illegible] Einer daher, z tego miasta [illegible]

ańczyk, Lucieńczyk, eine daher, anka. Lucerka.

, *n. pr. f* Stadt in der Nieder- ę, Łukow, miasto w Niżnicy icy.

, *n pr. n.* Stadt in der Schweitz, rna, miasto w Szwaycarach; *ere* ganzer Canton, cały Kanton, rnański, albo Lucerski.

. *pr. n.* Stadt und Kreis in Po- Łuck, miasto y ziemia w Pol- von, oder zu solchem gehörig, o miasta, z tey ziemi, albo do miasta, do tey ziemi należący; Łucki einer daher, męszczyzna ąd, Łuczanin, albo też Łucki, daher, białogłowa, Łuczanka, a.

n. pr. f. Stadt und Kreis in Po- Łukow, miasto y ziemia w Pol- von, oder zu solchem gehörig, o miasta, z tey ziemi, albo do miasta należący; *adj.* Łukowski, von Łukow, Łukowska szlachta, von dem Kreise, Łukowianin, von demselben, białogłowa ztam- , Łukowianka, einer von der Łukow, Łukowczyk, eine da- obieta, Łukowka, Łukowczan- rt, Weise, po Łukowsku.

m ein Thier, ostrowidz, zwierz, nem Luchse, *adj.* ostrowidzowy, idzowa, ostrowidzowe. Haut uchse, skòra ostrowidzowa, z idza.

, *f. f.* ostrowidzowy, von einer a, co z ostrowidza iest.

f. n. poięta, womit die Thiere ckt werden, ktorą zwierzęta one, *powtore* todtes Aas, ścierw ły; *potrzecie* liederlicher Mensch, ezłek, hultay; żarłok y pija- im Luder liegen, w zbytkach, ltaystwie zostawać, rozpusto- ultaić, er liegt mit seinen Cam- en im Luder, on ze swoiemi tami rozpustuie, hultai.

n. pr. m Mannsname, Ludwik, męszczyzny.

n pr. m. Mannsname, Lu- imię męszczyzny.

f. powietrze; dicke, dünne gar alte von Natur, gęste, rzadkie, u swoiego wcale nie zimne; nd subtile, czyste y suptelne; , obere, temperirte, ciepłe, e, umiarkowane; faule und de, zgniłe y stoiące; gesunde, e; unendliche und unermeßliche, nieskończone, niezmierzone; kühle, freie, erwärmte, chłodne, wolne, rozgrzane; verderbte, zepsute, trockne und warme Beschaffenheit der Luft, suche y ciepłe sporządzenie powietrza, Dicke der Luft, gęstość powietrza; entsteht aus dem Wasser, pochodzi z wody, die Luft macht die jährlichen Abwechslungen der Hitze und Kälte, powietrze sprawuie roczne przemiany, gorąc y zimna; stósł uns entgegen, oblewa nas; umgiebt die Erde, otocza ziemię; wird dicke und zu einer Wolke, staie się gęstym y obłokiem; steigt in die Höhe, wstępuie w gorę; wird durch das Athemholen eingesogen, bywa brane rzez oddychanie, an die Luft stellen, na powietrze wystawić, Wind, kühle, staie się chłodnym, die Luft wo hinein lassen, wpuścić dokąd powietrze, die Luft ist zu Athen dünn, zu Theben dicke, w Atenach powietrze iest cienkie, w Tebach gęsta. Beschaffenheit der Luft, zporządzenie powietrza; Schwere derselben, ciężkość powietrza, in einer andern, na iakiem innym powietrzu, die Luft ist da anders, powietrze tam iest inśze, die Luft ist da sehr gesund, powietrze tam iest bardzo zdrowe, die Luft den Bäumen machen, powietrze dla drzew uczynić, otworzyć, die freie schöpfen, wolne powietrze brać, wolnego powietrza nabierać, die Luft kann nicht hingehen, powietrze nie może wchodzić, etwas Luft kommt darzu, trochę powietrza wchodzi do tego, die obere umgiebt die untere oder dicke, wyśnie powietrze otacza niżnie czyli gęstę, ein wenig Luft bekommen, trochę powietrza dostać.

Luftader, *f. f.* arterya, in die Luftader, w arteryi, aus der Luftader, z arteryi.

Luftball, Luftballon, *f. m.* wielka pilka powietrzem pełna.

Luftfarbig, *adj. et adv.* powietrzowego koloru, iakiey farby iak powiatrze.

Luftgegend, *f. f.* strona, okolica powietrzna.

Luftgeist, *f. m.* duch na powietrzu.

Luftgesicht, *f. n.* powietrzny widok, z *Greckiego* meteoron. Wissenschaft von dem Luftgesichte, umieiętność o powietrznych widokach.

Luftig, *adj.* powietrzny, przewiewny, wo der Wind durchstreichen kann, gdzie wiatr może przewiewać, voller Luft,

Luft, pełny powietrza, wietrzysty, der Tag ist voller Luft, dzień wietrzysty, es ist luftig, wiatr iest, wiatr przykry.

Luftloch, *s. n.* oddech, w czym, wodurch ein giftiger Dampf gehet, przez ktory zaraźliwy zaduch wychodzi, das Wasser hat das Luftloch versetzt, woda zatkała oddech. machet das Luftloch auf, otworz oddech; mache es zu, zamkniygo.

Luft machen, *v. a.* powiewkę czynić, powiewać, wiać, wietrzyk powiewaiąć czym czynić.

Luftröhre, *s. f.* in einem Thiere, wiatro biorek; *połac.* trachea; w zwierzęcie, empfängt die Luft die durch den Athem ist geholet worden und giebt sie aus der Lunge auch wieder zurück, bierze powietrze, ktore oddechem iest w ciągnione y znowu ie wydaie z pluc nazad.

Luftscheu, *adj.* ten co po powietrzu patrzy.

Luftspringer, *s. m.* po powietrzu skaczący, wiatroskok, wiatroskoczek.

Luftsprung *s. m.* skakanie po powietrzu, wiatroskok, thun, po powietrzu latać, wiatroskoki robić, na powietrzu wyskakiwać.

Luftstreich, *s. m.* machanie po powietrzu, thun, machanie po powietrzu czynić; im Fechten, w potykaniu się, potykaiąć się, biiąc się z drugiem.

Luftwahrsagerei *s. f.* powietrze wrożenie, powietrowrożka, powietro wieszczba.

Luftzeichen, *s. n.* powietrzny widok, poznak na powietrzu. *meteoron.*

Lugano, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Lugano, miasto we Włoszech.

Lugo, *n. pr. n.* Stadt in Spanien, Lugo, miasto w Hiszpanii.

Lübben, *n. pr. n.* Stadt in der Niederlausitz, Lubień, miasto w Niźnicy-Luzacyi.

Lübbenau, *n. pr. f.* Ort in der Niederlausitz, Lubenow, miasto w Niźnicy-Luzacyi.

Lübeck, *n. pr. n.* ehemals eine Reichsstadt, Lubeka, dawne Cesarskie miasto, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący; *adj.* Lubekski, einer daher, Lubeczyk, Lubeczanin, Lubczanin. eine daher, Lubczanka.

Lücke, *s. f.* dziura, szpara, okno; eines Dinges, w iakiey rzeczy; ausfüllen, zatkać, zpełnić szparą, eine kriegen, szpary dostać, voller Lücken seyn, [illegible] peżnym szpar, die Lücke geht [illegible] szpara ciągnie się daley, [illegible] zu [illegible] und die andere aufmachen, [illegible] an einem Orte aufnehmen und [illegible] dern damit bezahlen, iedną [illegible] zatkać a drugą odetkać, [illegible] iednym mieyscu pieniędzy [illegible] na drugiem zapłacić.

Lückigt, *adj.* dziurawy, dol[illegible] szparawy, lückigte Wand, [illegible] ściana.

Lüften, *v. a.* wietrzyć, *to co* Luft [illegible] powiewką wietrzyk czynić; [illegible] rozwolnić, rozprzestrzenić, [illegible] gować, was zu enge liegt, [illegible] machen, co na zbyt ciasno ro[illegible] rozpuścić. trochę rozprzest[illegible]

Lüftlein, *s. n.* wietrzyk, Lüftlein [illegible] wietrzyk czynić, den Weber [illegible] und einem ein Lüftgen machen, [illegible] wachlarz y powiewać wietr[illegible] nić.

Lüftung, *s. f.* rozpuszczenie, [illegible] nienie, rozprzestrzenienie, [illegible] wanie.

Lügen, *v. n.* kłamać, skłam[illegible] zełgać, szalbierować; nicht [illegible] den, nieprawdę mowić; [illegible] łepsko, wyśmienicie kłam[illegible] offenbarlich, iawnie oczywiś[illegible] rad, auch nicht einmal im [illegible] ani raz żartem nie skłamać, [illegible] tig, złośliwie: unverschä[illegible] wstydnie; in einer Sache [illegible] w iedney rzeczy nie zełgać, [illegible] von etwas, nic nie kłamać [illegible] nichts von einem, nic przed [illegible] kłamać.

Lügen, das, *s. n.* kłamanie, skł[illegible] łganie, zełganie, szalbierow[illegible]

Lügen, *s. f. pl.* kłamstwo. szal[illegible] falsz; *w tym samym sensie* [illegible] te, bezwstydne kłamstwo [illegible] ludzkie; ungereimte, nie[illegible] verschmitzte, listige, wykrę[illegible] tre; abgeredete, gräuliche, [illegible] ne, ułożone, srogie; albern[illegible] ströse, głupie, poczwarne. [illegible] ausgesonnene, wprzod pom[illegible] wymyślone; heilsame, pomoc[illegible] wienne; grausame, okrutne [illegible] ucieszne; großsprecherische, [illegible] mowne, um eines Lügen wi[illegible] dzieć czyie kłamstwo, die [illegible] der die Wahrheit vertreten, [illegible] przeciwko prawdzie utrzym[illegible] einen mit Lügen hintergehen, [illegible] kogo kłamstwem, einem [illegible]

ngen, mowić przed kiem kłam-
o, ſich der Lügen enthalten, utrzy-
c ſię od kłamſtwa, auf eine an
imen, zaſadzać ſię na kłamſtwie,
Lügen behaupten, kłamſtwa bro-
, zu einer bewogen werden, do
mſtwa być poruſzonym, daher iſt
: ganze Lüge gekommen, ztąd całe
uſtwo poſzło, eines Lügen wider-
n, zbijać czyie kłamſtwo, einem
einer barmherzigen und ehrlichen
m, ratować kogo miłoſiernym y
iwym kłamſtwem, einem eine
auf den Hals bürden, komu
uſtwo bardzo wiele naprawić,
wiadać, *albo* kłamſtwem kogo
ryć. die Wahrheit mit einer Lüge
eln, prawdę kłamſtwem oſzpe-
eine Lüge glücklich ausbrüten,
uſtwo iakie ſzczęśliwie wyſie-
, auf der Lüge ergreifen, złapać
w kłamſtwie, eines Lügen Ge-
rben, dać ucho czyiemu kłam-
auf eine Lüge außen ſeyn, udać
o kłamſtwa, der auch keine Lüge
m Deckmantel hat, ktory na-
kłamſtwem nie może ſię zaſta-
große aushecken, wielkie kłam-
porobić, lauter Lügen vorbrin-
ſamę kłamſtwa powiadać, ſchä-
du dich der Lügen nicht? nie
luſz ſię ty kłamſtwa? ſzalbier-
ohne Lügen zu ſagen, bez kłam-
mowiąć, ſag ohne Lügen, po-
a nie kłam, er hat ſo viel Lügen
bracht, on tyle kłamſtw napra-
er ſagt niemals nichts ohne zu
, on nigdy bez kłamſtwa nie
owi.

iſt, *adj. et ſub.* kłamliwy, ſzal-
y, oder *ſubſt.* kłamca, ſzalbierz,
der gern leugt, ktory rad łże,
laſter Menſch, Betrüger, kłam-
człowiek, matacz, lügenhafte
lagen ſelten die Wahrheit, kłam-
udzie rzadko powiedzą prawdę,
aftes Kind, kłamliwe dziecie.
t, *adv.* kłamliwie, ſzalbiernie,
lbierſku, iak kłamca, po łgac-

tigkeit, *ſ. f.* kłamliwość, ſzal-
ość; unglaubliche, nie podobna
ary.

ul, *ſ. n.* ſzalbierska gęba, kłam-
gęba, łgarska gęba, kłamca,
ca.

ner, *ſ. m.* kłamſtwomowník,
łgaczoprawiacz.

nidt, *ſ. m.* pływacz, kłamca
wielki, zmyślacz, ſzalbierz wiru-
tny.

Lügenträger, *ſ. m.* z kłamſtwem biegun,
kłamſtw roznoſiciel, ſzalbierſtw no-
ſiciel.

Lügner, *ſ. m.* kłamca, łgarz, łgacz, ſzal-
bierz, kłamarz.

Lügnerinn, *ſ. f.* kłamczyna, łgarka,
łgaczka, kłamarka, kłamaczka, ſzal-
bierka.

Lügneriſch, *adj.* kłamliwy, ſzalbierny,
fałſzywy, ſzalbierſki.

Lümmel, *ſ. m.* człowiek niemanierny,
proſtak, drąg, nieoſtrugany, niezgra-
bne chłopiſko; fauler und ſtarker,
leniwy a ſilny; grober, groby w o-
byczaiach.

Lümpchen, *ſ. n.* płatek, ſkrawek, *toż
ſamo znaczy* Lümplein.

Lüneburg, *n. pr. f.* Stadt in Niederſach-
ſen, Luneburg, miaſto w Niżniey
Saxonii, von, oder zu ſolcher Stadt
gehörig, z tego miaſta, albo do tego
miaſta należący; *adj.* Luneburſki;
einer daher, z tego miaſta ktory, Lu-
neburczyk, Luneburczanin, eine da-
her, białogłowa ztamtądże, Luneburc-
zanka, Luneburka.

Lüneburger, *ſ. m.* Luneburczyk, z Lu-
neburku rodem.

Luneville, *n. pr. f.* Stadt in Lothringen,
Lunewil, miaſto w Lotaryngii, von,
oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego
miaſta, albo do tego miaſta należący;
adj. Lunewilſki; einer daher, ktory
z tego miaſta, Lunewilczyk, eine da-
her, białogłowa z tego miaſta, Lu-
newilka.

Luneviller Friede, *ſ. m.* (neu) pokoy
Lunewilſki.

Lüſtern, *adj.* pragnący, żądaiący, po-
żądliwy; nach etwas, czego.

Lüſternheit, *ſ. f.* pragnienie, żądanie,
pożądliwość; nach fremden Dingen,
obcych rzeczy. Lüſternheit der ſchwan-
gern Weiber, chciwość ciężarnych
białogłow.

Lüttich, *n. pr. n.* Leodium, Luttych,
von, oder zu ſolcher Stadt gehörig,
z tego miaſta, albo do tego miaſta
należący; *adj.* Leodyiſki; von Lüt-
tich, Lutychiyski, Lutychiyska, Lu-
tychiyskie, einer von dieſer Stadt,
ktory z tego miaſta, Leodyiczyk,
Leodynianin, Lutychianin, eine da-
her, Leodynianka, Lutychianka.

Lütticher, die, *ſ. c. pl.* Leodynianie, Lu-
tychianie, obywatele Leodyiſcy, Lu-
tychiyſcy.

Lützel-

Lützelburg, *n. pr. f.* Lucelburg, albo Luksemburg, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta. albo do tego miasta należący; *adj.* Lucelburski; einer von dieser Stadt, ktory z tego miasta, Lucelburczyk, eine daher, białogłowa, Lucelburczanka, Art, Weise zu thun, *adv.* po Lucelbursku.

Lützen, *n. pr. n.* Stadt in Meissen. Lucena, miasto w Misnii. von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący: *adj.* Luceński, einer daher, ktory ztamtąd, Luceńczyk, eine daher, białogłowa Luceńka.

Lumpe, *s. m.* płatek, płat, skrawek, gałgan, kawałek iaki sukniska starego.

Lumpengesinde, *s. n.* stek pospolstwa, nay statnieysi w pospolstwie, *albo* z ludu mizerastwo. ubostwo, hałastra.

Lumpengesindeherrschaft oder Regierung, *s. f.* neu) s. Canaillarchie.

Lumpenhund, *s. m.* łata. bieda. naymizernieyszy człek, gałgan, szurgot; der aller liederlichste, naylichszy, naypodleyszy, naynikczemnieyszy pomiot.

Lumpensachen, *s. f.* fraszki, brydnie, głupstwa, płochości. nic dorzeczy.

Lumpentrog, *s. m.* Trog zu den Lumpen, koryto do płatow.

Lumpenvolk, *s. n.* stek z pospolstwa, hałastra, szamraństwo.

Lumpicht, *adj.* łatany. karpany, połatany, łatami obszyty; w gałganach; otarganiec, oszarpaniec, oszarpany, alter lumpichter Kerl, stary gałgan, stary oszarpaniec.

Lunden, *n. pr. n.* Stadt in Schonen, Lunden, miasto w Szańskim, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący; *adj.* Lundeński, einer daher, Lundeńczyk, eine daher, kobieta Lundeńka.

Lunge, *s. f.* płuca, do wpuszczania y wypuszczania powietrza, die Lunge thut weh, płuca bolą, wird ausgedehnt, płuca się rozciągaią, kleine, płucka, das da siehet wie eine Lunge, co się tak wydaie iak płuca. płucowaty; dergleichen Wurzel, płucowaty korzeń, weich wie Lunge, miętki iak płuca; solche Füße, płucowate, nogi.

Lungenader, *s. f.* płucowate.

Lungenkraut, *s. n.* płucnik, porost ziemny; *ziele.*

Lungenmus, *s. n.* siekanka [illegible] schmeckt wohl, smakuie dobrze [illegible] czna.

Lungensüchtig, *adj.* suchodnik [illegible] tny, w suchorach, na suchoty [illegible]

Lust, *s. f.* uciecha. ukontentowanie [illegible] dobanie; zum Ansehen und [illegible] ben mieć uciechę w patrzeniu [illegible] chanie, mieć ukontentowanie [illegible] dzeniu y słyszeniu einem Lust [illegible] komu uciechę czynić, ukontentowanie sprawiać, es ist eine Lust [illegible] Fabeln, Comödien, uciecha iest [illegible] z komedyi, die eitele der Kinder [illegible] żna uciecha dzieci, seine [illegible] haben, mieć uciechę w czym [illegible] ukontentowanie, upodobanie [illegible] czym, eines Lust seyn, być czym [illegible] chą, einen zur Lust bei dem [illegible] the mit Riemen peitschen lassen, dla uciechy przy gościach [illegible] mieniami bić, große und [illegible] de an einer Sache haben, [illegible] nieustanną uciechę. wielkie [illegible] stanne ukontentowanie mieć [illegible] rzeczy, ich habe meine [illegible] Sache gehabt, ia naywiększą [illegible] miałem w tey rzeczy zur [illegible] uciechy, die Lust büssen, [illegible] nasycyć. nacieszyć się seine [illegible] büßen, bydź nasyconym z [illegible] ciechą, er hat sie gebüßt, [illegible] odpadła, es ist mir eine Lust [illegible] moia uciecha, ich habe die [illegible] ia mam w tym upodobanie, [illegible] an dem Studiren haben, [illegible] w uczeniu się, sich eine [illegible] wielkie ukontentowanie. [illegible] bie czynić; *to co* Begierde, [illegible] Lust zu etwas haben, mieć [illegible] czego. die Lust läßt nach, [illegible] hat nachgelassen, chęć ustała [illegible] die Lust benehmen, chęć odp[illegible] einem zu etwas machen, [illegible] do czego sprawić zur Kron[illegible] chęć komu do krolestwa [illegible] etwas haben und sich doch [illegible] anzunehmen, mieć chęć do [illegible] wstydzić się tego iąć. aus [illegible] Kriege bewogen werden, [illegible] woyny być poruszonym, [illegible] überhand nehmen lassen, [illegible] powziąć do czego, die Lust [illegible] gern, chęci umnieyszyć, [illegible] sen, chęć porzucić, keine [illegible] dney niemieć chęci, seinen [illegible] frei schiessen lassen, ihnen [illegible] nachhängen, cugle puścić [illegible] dzom, iawnie niemi się uwod[illegible]

iſt die zur Unzeit angekommen, lym czaſie chęć cię napadła, die kommt mir an, chęć mię napa- chęć mię bierze, er hat große Fechten, on ma wielką chęć do tania ſię, unſinnige zum Sauſ ſzalona chęć do piiania, mit twas lernen, z chęcią ſię czego , die Luſt zum Guten haben, chęć do dobrego; zum Eſſen, lzenia, ſchlechte zum Eſſen, zły do iedzenia, unmäßige, nie rkowana chęć, nie pomiarko- ochota, der etwas mit Luſt thut, z chęcią co czyni, *mowi ſię*, ochotny, ochoczy, wo keine er Sache iſt, wird auch das ie ſchwer, gdzie niemasz ża- choty do iakiey rzeczy, to y ſza ieſt cięſzka, niemand hat ſchreiben, nikt nie ma ochoty mia.

it, *ſ. f.* weſołość, ochota, cie- ſię, weſoła zabawa.

dę, *ſ. f.* żądza, chciwość, po- ość, pragnienie.

ſ. n pl. weſołe pola, eigentlich ilien, mianowicie w Teſſalii.

, *ſ. m.* ogrod, ozdobny, do r, do weſołych zabaw y ro- t.

r, *ſ. m.* ogrodnik, co rożne y y ſztuki w ogrodzie wy-

rarbeit, *ſ. f.* ogrodowa robota, wych ozdob wyrabianie.

rkunſt, *ſ. f.* ſztuka wyrabiania wych ozdob.

r, dla uciechy, dla rozrywki, ontentowania, aby ſię ucie-

ſ. n. altana, w ogrodzie dla dla poſiedzenia miłego.

lſ. fröhlich, weſoły, żywy, , luſtiges Leben, weſołe ży- tiger Brief, weſoły liſt, luſti- des Saturnus, weſołe świę- rna, luſtigen und fertigen Ge- um Scherze ſeyn, być weſo- gotowego umysłu do żarto- luſtiger Schwank, weſoła mo- ſoły koncept, luſtig machen, lać, rozweſelić; einen, kogo, nich bald luſtig gemacht, on raz rozweſelił, on mnie za- ſołym uczynił, do weſołey rzyprowadzić, weſoły humor ie ſprawił, luſtig ſeyn, być n, ſich machen, rozweſelać

ſię, czynić ſobie umysł weſoły, we- ſołego ducha, w ſobie czynić, er macht ſich oft luſtig mit Weine, on ſię często winem rozweſela, man kann ſich mit gutem Weine luſtig machen, dobrym winem można ſię rozwese- lić. die fröhliche Geſellſchaft macht den Menſchen luſtig, weſoła kompania czyni człowieka weſołym, luſtiger Ort, weſołe mieyſce, luſtiges Land- gütchen, weſoła wioſeczka, luſtige Felder, weſołe pola, luſtiges Ufer, weſoły brzeg, kraſny brzeg, żolibor, luſtig anzuſehen ſeyn, być weſołym do widzenia.

Luſtig, *adv.* weſoło, z weſołością, we- ſołym umyſłem, leben, weſoło żyć, weſołe życie prowadzić, die Weine- leſe verrichten, weſoło winobranie odprawić.

Luſtigkeit, *ſ. f.* weſołość, żywość, we- ſołego umysłu radość, uciecha, przy- iemność; eines Ortes, iakiego mieyſca; eines Hauſes, iakiego domu; ei- nes Gartens, iakiego ogrodu.

Luſtiglich, *adv.* weſoło, z uciechą, z radością, rozweſelonym ſercem.

Luſtigmacher, *ſ. m.* weſołości ſprawca, weſołości dawca.

Luſtörter, *ſ. n. pl.* weſołe mieyſca, do uciechy mieyſca.

Luſtreich, *adj.* weſoły, weſelutenki, luſtreicher Ort, weſeluteńkie mieyſce, luſtreiche Weide, weſołe wierzbiny.

Luſtſeuche, *ſ. f.* lubieżność, ſkłonność dorozkoſzy cieleſnych.

Luſtſpiel, *ſ. n.* weſoła gra, weſołe igrzyſko, hatten, weſołe igrzyſka odpra- wiać, auf dem Theater, komedya.

Luſtwald, *ſ. m.* gay weſoły, graſichter Luſtwald, weſołe igrzyſko, morawę wyſłany gay; voller Eichen, pełny dębow; voller hohen Bäume, pełny wyſokich drzew; vollor ſchönen grü- nen Gegenden, pełny ślicznych ſtron, dąbrow zielonych; an dem längſthin ein Fluß geht, wdłyż ktorego rzeka idzie.

Lutheraner, *ſ. m.* Luteran, Luter, Ewan- gelicką wiarę wyznający.

Lutheranerinn, *ſ. f.* Luteranka, Luterka, Ewangelicką wiarę wyznaiąca.

Lutheriſch, *adj.* Luterſki, Ewangelicki, ſeyn, być Luterſkiey wiary, werden, przyſtać na Luterską, Ewangelicką wiarę. Lutheriſcher Prediger zu Lon- don, Luterski, Ewangelicki Kaznо- dzieia w Londynie.

Luxemburg, *n. pr. f.* Stadt, Lukſemburg, miaſto; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, *albo* do tego miaſta należący; *adj* Lukſemburski. einer daher, męſzczyzna z tego miaſta, Lukſemburczyk; eine daher, białogłowa, Lukſemburka; Art, Weiſe, zu thun, *adv.* po Lukſemburku.

Luxurios, eux, *adj.* (neu) geil, wollüſtig, *nowe słowo:* roſkoſzny, iurny, wſzeteczny.

Luyck, *n. pr. n.* Luick, *albo* Leodium, *obacz* wyżey, Lüttrich.

Lycaonien, *n. pr. f.* Landſchaft in Klein-Aſien, Likaonia, ziemia w małey Azyi: daraus, oder darzu gehörig, *adj* Likaoński.

Lycaonier, *f. m.* Likaon, Likaończyk, z Likaonii rodem.

Lycien, *n. pr. f.* Landſchaft in K Aſien, Licia, ziemia w małey A daraus, oder darzu gehörig, z ziemi, *albo* do tey ziemi nale *adj.* Licyski; einer daher, L czyk; eine daher, Licyanka. Weiſe, *adv.* po Licyisku.

Lycier, *f. m.* Licyiczyk, Licyan Licyi rodem.

Lydien, *n. pr. f.* Landſchaft in A Aſien, Lidya, ziemia w małey daraus, oder darzu gehörig, ziemi, *albo* do tey ziemi na *adj.* Lidyiski; einer daher, Li eine daher, Lidyika Lidyan

Lydier, *f. m.* Lidyiczyk, Lidyan Lidyi rodem.

Lydiſch, *adj.* Lidyiski, ska, ſkie Weiſe, zu thun, po Lidyisku.

Lyon, *n. pr. n.* ſ. Lion.

Lys, *n. pr. m.* Fluß in Flandern *albo* Liſa, rzeka we Flandry nąca.

M.

MAA

M, oder m, zwölfter Buchſtabe des deutſchen Alphabets, M, albo m, dwunaſta litera w Niemieckim Alfabecie, *neutr.* bez ſpadkow.

Maal, *ſ. n. to co,* 1) Fleck, plama, zmaza; am Leibe, na ciele; natürliches, z urodzenia unter den Augen, pod oczami, *adj.* podoczna: von Schlägen, od razow, ſina, ſiniec, das Maal wegnehmen, ſiniec, zpędzić, *powtore znaczy,* 2) Ziel, wornach man ſchießt, cyl, do ktorego ſtrzelaią, u. d. g. thut, y podobne gry czynią, meta.

Maalſchloß, *ſ. n* Vorlegeſchloß, kłotka do zamykania.

Maalſtein, *ſ. m.* graniczny kamień, graniczny kopiec.

Maalzeichen, *ſ. n.* znak, godło, znamie; woran machen, znak, znamie na czym uczynić.

Maan, *ſ. m.* mak, ſ. Mon.

Maas, *n pr. f.* ein Fluß in Deutſchland, Moſa, rzeka w Niemczech.

Maaſern, *ſ. f. pl.* odra, krosty, wyſutka.

Maaß, *ſ. n.* Maß, Maße, miara, womit man mißt, ktorą mierzaią, mit eben dem Maaße wieder geben, wornach einer etwas empfangen hat, oder auch einem gehäuftern, rąż ſamą miarą oddawać iaką kto wziął, *albo* ieſzcze kopiaſtą, in Genießung der Luſt fleißig

MAA

Maaß halten, pilno w uży ciech miarę zachować, hat ein jedes, każda rzecz miarę. Maaß gebrauchen, żywać. ſetzen, miarę założy jeden Dinge, każdey rzeczy ſeiner Feindſchaft Maaß gr założył miarę ſwoiey nie das Maaß überſchreiten, ſtąpić. Maaße im Eſſen u iſt nicht zu überſchreiten, w iedzeniu y napoiu miary rać, über die Maaße, nad arbeitet über die Maaße, nad miarę, ſie pflegt über ſchlafen, ona zwykła nad piać. Maaß brauchen, wać. Maaß der Rede ſetz mowy założyć, das ohne co bez miary ieſt, niezmier che immer die Maaße in W żyway zawſze miary w rzec kluger Menſch braucht die M Reden, roztropny człowie miary w mowieniu. wer Worten hält, der muß und die andern beleidigen, zachowuie miary w ſłowa ſię muſi często potrącać y urazić.

Maaße, *ſ. f.* miara, ſ. Maß.

ßgabe, *f. f.* s. Maaßgebung.
ßgebung, *f. f.* miary danie, miary
ydanie, miary oznaczenie, s. Maß-
bung.
ßregel, *f. f.* Vorkehrung, zamysł,
laska miernicza, do mierzania.
ßstab, *f. m.* laska miernicza, laska
mierzania, verjüngter Maaßstab,
binka miernicza, na dziesięć *gra-*
ow albo stopniow dzielona, *scala*
metrica.
o, *n. pr. n.* Stadt in China, Ma-
, miasto w Chinach; von, oder
lcher Stadt gehörig, z tego mia-
albo do tego miasta należący;
Makaoński; einer daher, mę-
zna z tego miasta, Makaonczyk;
daher, białogłowa ztamtądże,
aonka; Art, Weise, po Makaońsku.
nien, *n. pr. f.* Landschaft, Ma-
nia, prawdziwiey Makedonia;
, Krolestwo; przed tym; von
donien, z Macedonii; in Mace-
n, w Macedonii.
nier, *f. m.* Macedon, Macedoń-
albo Makedon, Makedończyk.
nisch, *adj.* Macedonski, Mace-
a, Macedońskie. Macedonische
e, Macedońskie konie.
rn, sich, *v. r.* auflösen, trapić
ręczyć się, martwić się, sie ma-
sich, ona się martwi.
, *v. a.* czynić, robić, działać,
ündniß unter sich, związek mię-
obą uczynić, das Unterste dem
en gleich, nayniższe, nayspo-
sze uczynić rowne naywyższe-
die Sachen besser, rzecz lepszą
ić, mache, daß sie bekannt wer-
uczyń, aby te rzeczy były wia-
ich will es mit dem Fabius ma-
wie du schreibst, ia tak chcę z
szem uczynić, iak ty piszesz,
rliches Gedicht, oder Carmen
n, piękny wiersz, piękną po-
zrobić. Verse, wiersze robić,
e składać, einen in seinem Ge-
zweifelhaft, kogo w swoiem
e wątpliwym uczynić, einem
ere Hoffnung, małą komu na-
czynić, viele Worte von etwas,
o czym mowić, ein Ende an
ng, koniec iakiey rzeczy u-
, der König macht sehr viele Ge-
Krol bardzo wiele praw, robi,
wiele praw stanowi, Still-
nachen, pokoy do iakiego cza-
szt zrobić, die zwei Gegenpar-
aben Stillstand auf sechs Mo-
nate gemacht, dwie przeciwne stro-
ny zrobiły pokoy na sześć mięsięcy,
einen unehrlich machen, kogo bezec-
nym uczynić, część mu odebrać,
zrobić go bez czci, den Anfang der
Niedermetzlung von einem, początek
zabiiania od kogo uczynić. Beute,
zdobycz brać, ich weiß nicht, was ich
mit ihr machen soll, ia niewiem co
mam z nią czynić, mit dem Golde
die Menschen blind machen, złotem
ludzi ślepemi czynić, eines Andenken
unsterblich, czyią pamięć nieśmier-
telną uczynić, einen frecher, kogo
uczynić zuchwałym, dzikim, einen
böse auf einen, uczynić kogo, złym
na kogo, *to iest*, rozgniewać kogo na
kogo, das Haus leer, dom prożny
uczynić, hundert Rathsherren, sto
Senatorow uczynić, postanowić, ei-
nen zum großen und bestimmten Red-
ner, kogo wielkim y sławnym Mo-
wcą uczynić, einen klugen und erfahr-
nen Mann zum Bürgermeister, ia-
kiego nostropnego y doświadczone-
go Męża Konsulem uczynić, dokazać,
aby Konsulem został, sich viele redli-
che und nicht falsche Freunde, robić
sobie wielu rzetelnych y niefałszy-
wych przyiacioł, sich ein großes An-
sehen bei dem Adel, wielki powagi y
względu u szlachty nabywać, sich die
ehrlichen und rechtschaffenen Leute ge-
wogen, zacnych y podściwych ludzi
przyiaciołami sobie czynić, sich Gunst
bei den Vornehmsten, łaskę sobie u
Nayprzednieyszych, u Nayzacniey-
szych ziednać, einen verhaßt, nie-
nawisnym kogo u inszych uczynić, za-
robić komu u drugich nienawiści,
sich bei dem Volke beliebt, miłym się
uczynić u ludu, ziednać sobie miłość
ludu, etwas machen, wie die Vorfah-
ren die Gewohnheit zu thun gehabt
haben, co tak czynić, iak przodko-
wie mieli czynić zwyczay, einen noch
zorniger, kogo ieszcze gniewliwszym
robić, kogo ieszcze tym bardziey
gniewać, einen noch betrübter, kogo
ieszcze smutnieyszym, żałośnieyszym
uczynić, ieszcze większego smutku
żalu, kogo nabawić, einen verächtlich,
kogo wzgardzonym uczynić; przy-
prowadzić kogo do wzgardy, den
Feinden einen größern Muth durch
seine Furcht, w nieprzyiacielu wię-
kszą śmałość czynić, swoią boiaźnią,
einen verdrossener, uczynić kogo nie
tak chciwym, nie tak gorącym, einen

furchtſam, boiaźliwym kogo uczynić, ein Spiel, Schwarm, Tumult, igrzysko, zgielk, tumult czynić, etwas machen, wie es einer haben will, co czynić tak iak kto chce, co robić, tak iak czyia wola, einem zu ſchaffen, zadać komu trudność, dać komu co do czynienia, zadać komu do myślenia, klin komu w głowę wbić, ſich wohin, iść dokąd, ich mache mich hin, meinen guten Freund zu beſuchen, ia idę moiego dobrego przyiaciela nawiedzić, ſich wohin aus dem Staube, porwać ſię y iść dokąd, ſich zu einem, iść do kogo, er macht ſich zu ſeiner Mutter, on idzie do ſwoiey matki, ſich an etwas, iąć ſię iakiey rzeczy, począć iaką rzecz, ſich an einen, porwać ſię na kogo, der freche Kerl macht ſich an die tapfern Leute, zuchwały chłop porywa ſię na walecznych ludzi, ſich nach Lublin, do Lublina iść, iechać, zbierać ſię, einen mit ſeinen Reden zum Narren, ſwoią mową czynić kogo błaznem, machen, daß die Frau weine, uczynić tak, że żona płacze, mache es wie du willſt, czyń iak chceſz, was machſt du hier? co ty czyniſz? ſo machen es alle Väter, tak czynią wſzyſcy oycowie.

Machen, das, *ſ. n.* czynienie, robienie, zrobienie, działanie, udziałanie, iście.

Macherlohn, *ſ. n.* płaca za robotę, geben, płacę dać za robotę.

Machine, *ſ. f.* machina: eine Säule damit nieder zu werfen, kolumnę machiną ſpuścić na doł, etwas mit der Machine in die Höhe heben, co machiną w górę wynoſić, *znaczy tu* góro ciąg, w górę ciąg, wzwyż ciąg, ciągaczka, große aufrichten, wielką machinę wyſtawić; geſchwind damit fortrücken, prędko tą machiną pomykać, poſuwać.

Machiniren, *v. a.* machinować, knować; ſchon lange etwas, iuż co dawno; auf eines Unglück, komu iakie nieſzczęście knować, dołki pod kiem kopać.

Macht, *ſ. f.* władza, moc, potęga; fremde, obca: erträgliche, znośna: verhaßte, nienawiſtna, nieluba; unnütze, geringe niepożyteczna, błaha, ſchädliche, aar zu große, ſzkodliwa, nazbyt wielka; ſonderliche, oſobliwa; größte, höchſte, ungerechte, naywiększa, naywyżſza, nieſprawiedliwa; fürchterliche, ſtraſzliwa, die Macht kömmt auf die Gewalt an, to zależy, cała na gwałcie zależy, na Macht ſtreben, władzy, mocy ſię o władzę, o moc ſię ſtarać, ſię chcieć komu, ſie erlangen, dzy nabyć, große haben, wielką władzą, ſich unter eines Macht men, poddać ſię czyiey władzy, ſeine ſehen laſſen, całą ſwoją pokazać, mit geſammter eine wagen, zebranemi ſiłami ſię na batalią, deſſen ganze dek gelegt worden, iego ſiły były obalone. zniesione iſt in der That nicht klein, potęga, w ſamey rzeczy nie la, darin beſteht die größte, ſtoi naywiększa potęga, ken, pamiętać na czyią czyią moc, oglądać ſię na czyję y potęgę. ſich eines czyiey potędze ſię opierać. Volk widerſetzt ſich der Königs, wolny lud opiera dze, ſprzeciwia ſię władzy Krola, die Macht der zu, potęga nieprzyiaciol lił nieprzyiaciołom przybywa ab, potęga nieprzyiaciol na doł, potęgi nieprzyiacioł eine durch Reichthum potęga, bogaſtwami podparlen mit ſeiner beſetzt halten, ſwoią potęgą oblec obarczeżone trzymać, eines brechen, mać czyią potęgę, złamać einen mit aller zurück halten całą potęgą zatrzymać, der König hat den General mit nicht ſo ſtarker zurück Krol Gienerała nieprzyiazatrzymał nie tak barda ſiłą; mit dreizehn tauſend tauſend Mann zurück geden, trzynaſtu tyſięcy, było pięćdziesiąt tyſięcy mit aller Macht bearbeiten, ſtkiemi ſiłami, całą potęgą nem die Macht geben, zuſehen, dać komu moc albo przypatrzyć ſię czemu, die Macht, ihn zu behalten, moc zatrzymać go, in ſeyn, być w czyiey mocy Sache iſt in meiner, ieſt w moiey mocy. als in deiner ſtünde, właśnie w iego mocy było. es ſteht meiner, to nie ieſt w moiey

a to mocy nie mam, to do moiey
dzy ... należy.
los, adj. niemocny. niesilny, nie-
... v, bez mocy, machtlose Hände,
nocne ręce.
l, s. m. makuła. plama, skaza, zma-
zyd, w tym samym sensie.
ne, s. f. makaron, Art eines Ge-
ns gatunek ciastna pieczonego.
atur, s. n. Papier, worein die
r ihre Dinge wickeln, papier,
ory kramarze swoie rzeczy ob-
ią. das zu nichts nütze ist, co się
ic niezda.
ren, v. n. zmakułować, poma-
mit etwas, co czym; mit Dinte,
ittem.
scar n. pr. n. große Insel in
a, Madagascar, wielka wyspa w
e.
r, s. f. Ieymość, Imość. Pani,
Pani, Gräfinn, Imość Pani
ina.
s. f. mol, robak; im Fleische, w
e; in Bohnen, w bobie, w gro-

ack, s. m. wor robakow, pokarm
lo dla robakow.
, adj. robaczny, robakowaty,
htes Fleisch, robaczne mięso;
robaczny syr.
s, s. f. materac. gunia, koc; von
gemacht, z sierci, z włosow
ony.
enmacher, s. m. materacznik,
tkacz, kocnik, co gunie, koce,
ace robi.
, n. pr. n. Hauptstadt in Spa-
Madrit, stołeczne miasto Hi-
ni; von, oder zu solcher Stadt ge-
, z tego miasta, albo do tego
należący; adj. Madrycki; ei-
eine daher; Madryczanin, Ma-
anka.
, adj mocny, potężny, możny,
mächtige Stadt, potężne mia-
ocne miasto, mit sehr mächtiger
t den Krieg führen, z nader
nym miastem woynę toczyć,
iger Mann, potężny, mocny
iek, zwei sehr mächtige Könige,
h potężnych Krolow, sind weg-
en worden, było zaczy pionych,
mächtiges Volk, nader potężny
wielką potęgę maiący, przy
iey potędze będący, die mäch-
Republik vertheidiget sich wider
sehr mächtigen Feind, potężna
zpospolita broni się, przeciwko
bardzo potężnemu nieprzyiacielowi.
Carthago ist sehr mächtig zu Wasser
und zu Lande gewesen, Kartago było
mocne miasto y morzem y lądem,
potężne y na morzu y na lądzie,
mächtiger Mann an Reichthum, mo-
cny człowiek dla bogastw, dieser
General ist mächtig an Tapferkeit und
Glücke, ten General iest potężny y
męstwem y szczęściem. mächtig im
Kriege seyn, być potężnym na woy-
nie, seiner selbst mächtig seyn, mieć
siebie samego w mocy swoiey, wła-
dnąć sobą, sein selbst nicht mächtig
seyn, nie mieć siebie samego w mo-
cy, nie władnąć sobą mächtig zur
See seyn, być potężnym na morzu,
für sich nicht genug mächtig seyn, sam
przez się nie być dosyć mocnym, er
ist in der That mächtig, on iest w sa-
mey rzeczy potężnym, ich habe ihn
mächtig gemacht, iam go mocnym, po-
rężnym uczynił, mächtig werden, po-
tężnym się stawać. albo uczynić się
panem, er ist eines großen Schatzes
mächtig geworden, on tak wielkiego
skarbu panem się uczynił, er kann
nicht so bald eines Reiches mächtig
werden, on nie może tak prędko zo-
stać panem krolestwa; on nie może
opanować tak w krotce krolestwa.

Mächtiglich, adv. mocno, potężnie, po-
tęga, er hat in dem Senate mächtig-
lich geredet, on w Senacie potężnie,
mocno mowił, du redest nicht mäch-
tiglich, ty nie mocno mowisz.

Mäckler, s. m. rayfura, litkupnik, iednacz
kupca, stręciciel

Mädchen, s. n. s. Mägdlein.

Mäder, s. m. kosarz. co siano kosi, ko-
siarz do siana, kosiarz do zboża.

Mädern, v. a. mähen, kosić. Heu mä-
dern, siano kosić. Haber mädern,
owies kosić.

Mägdedienste thun, v. a. posługę dzie-
wki, służącey, służebnicy czynić.

Mägdegeschleppe, s. n. poczet służących
panien, dziewczyn pokoiowych; po-
koiowych, subst.

Mägdegezöfe, s. n. grono paniem, słu-
żących, panien nadowrnych, kociet
służących poczet.

Mägdehengst, s. m. ten co za dziewkami
biega, co o dziewkach tylko myśli.

Mägdekammer, s. f. pokoy panieński,
pokoy dla kobiet służebnych, izba
dla panien.

Mägdetröster, s. m. cieszyciel dziewek,

gzik, co się gzi z dziewkami ustawicznie.

Mägdisch, *adj.* służebniczy, co do służebny należy, albo co służebny iest.

Mägdlein, *s. n.* Mädchen, dziewczę, dziewczynka, dzieweczka, dziewczyneczka; schönes, verschlagenes, listiges, piękne dziewczę, frant, wykrętne; von gutem Geschlechte, zacnego urodzenia; armes, elendes, artiges, ubogie, mizerne, nadobne; edles, wohlerzogenes, szlachetne, dobrze wychowane; das vom Curtoisiren nichts weiß, ktora o zalotach ieszcze nic nie wie, ktora ieszcze nie rozumie co to iest zalecać się; beräuchertes und staubichtes, okopciała, zakurzona: dürres, schwarzes, sucha, czarna; geschwätziges, rozmowna, gadatliwa; kleines, krępa, puzia; die Mägdlein angehend, *adj.* dziewczęcy, nach Art der Mädchen, po dziewczęcu, po dziewczęcemu; etwas nicht wissen, czego nie wiedzieć; der die Mädchen lieb hat, ktory dziewczęta lubi, zalynik.

Mähen, *v a.* mädern, siec, żąć; Getraide, zboże, eine Wiese mähen, łąkę siec.

Mählich, *adv.* zwolna, noga za nogą; zur Sache kommen, do rzeczy przystępować, przychodzić, gehe mählich fort, zwolna postępuy.

Mähne, *s. f.* grzywo; der Pferde und Löwen u koni y u Lwow; dichte, gęsta, dunkele, ciemna; etwas krause, trochę kędzierzawa; welche auf der rechten Seite liegt, ktora na prawey stronie leży; geblichte, żołtawa; die sich über den Hals und Schultern ausbreitet, ktora szyię okrywa y aż na łopatki zachodzi, die Mähne wohl auskämmen, grzywę dobrze wyczeszać, das Pferd schüttelt die Mähne, koń trzesie grzywą, etwas auf der Mähne haben, mieć co na grzywie, das eine Mähne hat, z grzywą, grzywiasty, Schlangen, welche die Mähne haben, węże z grzywami, grzywiaste, ein Pferd mit langer, koń z długą grzywą.

Mährde, *s. f.* gramatka, Art eines Essens, gatunek iadła; von Getränke und Eingebrocktem, z trunku y wdrobionego, albo kruszonego chleba; von Weine, z wina: von Biere, z piwa, gramatka, winna gramatka, piwna gramatka.

Mähren, *n. pr. f.* Landschaft, Morawa, ziemia, einer aus Mähren, Mor[illegible]czyk, Morawianin, aus, oder zu [illegible]ren gehörig, z Morawy, albo [illegible]rawy należący; *adj.* Morawski, [illegible] daher, białogłowa z Morawy, [illegible]rawianka, Morawka; Art [illegible] *adv.* po Morawsku.

Mährlein, *s. n.* bayka; altes, [illegible] etwas als ein Mährlein erzählen, więcey iak bayki powiadać. [illegible]tete haben in der Philosophie [illegible] Platz, pozmyślane bayki w [illegible]fii niemaią żadnego mieysca.

Mährleinträger, *s. m.* baiarz, baie[illegible] baikarz, gawęda.

Mälzen, *v. a.* słod robić; von [illegible]de, ze zboża; von Gerste, [illegible]nia.

Mälzer, *s. m.* melcarz, słodow[illegible] słod robi.

Männer, *s. m. pl.* 1) die des [illegible] 1789, (neu) welche die Ba[illegible]nahmen; 2) des 20. Jun. [illegible] Pöbel, der in die Tuillerien [illegible] den König und die Königin [illegible] 3) des 10. Aug. 1792, welche [illegible]lerien stürmend, des Königs [illegible] und die Dolchritter ermordeten, die königliche Familie in den [illegible]führten; 4) des zweiten Se[illegible] (1792), die eine große Men[illegible]schen ehemaliger Adlicher, [illegible] d. gl. grausam ermordeten, [illegible]wo: 1) mąszczyzny 14. Li[illegible] 1789, co Bastyllę dobyli; 2) [illegible]wca roku 1792 pospolstwo, [illegible]*leryi* przebiąc się urągał się [illegible] i krolowy; 3) 10 Sierpnia [illegible] Tuilleryi przebiąci się kr[illegible] gwardye i kawalerowie p[illegible] opatrzoni zabili, także fami[illegible]lewską na iakie więzienie [illegible] nazwane wyprowadzili; 4 [illegible]śnia (1792), ktorzy wielką [illegible] dawnych szlachty, kapłano[illegible] krutnie zamordowali.

Männerstube, *s. f.* męski poko[illegible] izba, pokoy dla męszczyźn, [illegible]nich.

Männin, *s. f.* kobieta, męskiego [illegible] iak męszczyzna.

Männlein, *s. n.* Männchen, człow[illegible] człeczek, człeczysko; gutes, [illegible]

Männlich, *adj.* wie es einem [illegible] geziemet, męski, iak na męs[illegible] przystoi, männliche Stimme, głos, Rede, męska mowa. [illegible] nicht recht männlich zu seyn, nie zdaie być prawdziwie po[illegible]

lichen Geschlechts, męskiey płci, to co, tapfer, mężny, wie ein n, iak mąż. mocny. tęgi, männ- Weibrauch, tęgie kadzidło, liches Gemüth, męski; mężny l. mocny umysł, tęgi umysł, lecht, męska płeć, männliche r, męskie członki, männlich n, mężnieć, do pory męszczy- rzychodzić, wyrastać, männli- lter, męski wiek, męskie lata, männlichen Alter, w męskim i.

h adv. po męsku, mężnie, tę- sich los machen, wyswobodzić kręcić się, wywinąć się, mężnym lem wyść z iakiey trudności.

chkeit, s. f. mężność; seltsame, a unerhörte, niesłychana.

hen, Mäntlein, s. n. płaszczyk, kt auch unter einem schmutzigen lchen die Weisheit, pod zafolo- m płaszczykiem często się kryie ość, Mäntelchen der Weiber, olet, płaszczyk, damski, biało- ski.

he See, s. f. oder Pfütze, lezio- eockie, bło a Meockie.

, s. m. einer aus der Mark Bran- rg, Marchiyczyk, Marchianin, n z Marchiy Brandenburskiey; aher, kobieta ztamtąd, Marchiań- von, oder darzu gehörig, Mar- ski; adv. po Marchiańsku.

er, s. m. męczennik; der viel standen hat, ktory wiele ucier-

terbuch, s. n. księga męczennic- w ktory imiona męczennikow sane.

terkrone, s. f. korona męceńska, uec męceński.

rinn, s. f. męczenniczka, ta- , mężna; beständige, stałeczna.

rtod, s. m śmierć męceńska, u- anie męczeńskie.

s. m s. Merz, Marcec, g. rca, er Monat im Jahre, trzeci mie- w roku.

, adj. umiarkowany, pomiar- any, der Maße hält, ktory mia- zachowuie, mäßiger Mensch, nn, pomiarkowany człowiek, arkowany mąż; mäßiges Gastge- , umiarkowany bankiet, pomi- owana, mierna ochota, mäßige eisen, mierne potrawy, Sitten, niarkowane obyczaie, Leute, u- arkowani ludzie, da die Könige so mäßig sind, gdy krolowie tak są umiarkowani; in allem, nur in der Herrschaft nicht, we wszystkim tylko nie w panowaniu, to co, schlecht, mittelmäßig, śrzedni, mäßige Uebungen, śrzednie cwiczenia, Klugheit, śrzednia, pomierna, roztropność. mäßiger Kopf, śrzednia, domierna, głowa.

Mäßig, adv. pomiarkowanie, umiarkowanie; sich aufführen, sprawować się; sich eines Dinges gebrauchen, używać iakiey rzeczy, handeln, pomiernie czynić, leben, pomiernie żyć.

Mäßigen, v. a. et r. miarkować, wstrzymywać; alles durch Klugheit, wszystko roztropnością, sich in seinen Affecten und Reden, miarkować się w swoich popędliwościach y mowach, sich im Siege, w zwycięstwie się miarkować, sich in etwas, miarkować się w czym, sich und die Ernsthaftigkeit siebie y surowość miarkować, und mit der Gelindigkeit vereinbaren, y z łagodnością łączyć, sich gar nicht mäßigen wcale się nie miarkować, wcale nie być pomiarkowanym, mäßige dich, miarkuy się der ist wahrhafter Sieger, der sich in seinen Affecten mäßiget, ten iest prawdziwym zwycięzcą, kto się w afektach miarkuie, es ist der größte Theil eines guten Lebens, sich in den Begierden mäßigen, iest to naywiększa część dobrego życia miarkować się swoich rządzach, der Zorn ist zu mäßigen, gniew ma być miarkowany.

Mäßigkeit, s. f. pomiarkowanie. wstrzemięźliwość. utrzymanie; in der Geschwätzigkeit, w gadatliwości y w świegotaniu, große in etwas erfordern, wielkie wstrzemięźliwość i wielkie pomiarkowanie, wymagać w czym, nach deiner, według twoiego utrzymania. według twoiey wstrzemięźliwości, bei dem sich eine große findet, w ktorym się wielka wstrzemięźliwość znayduie, sonderbare im Essen und Trinken, osobliwa wstrzemięźliwość, w iedzeniu y na poiu, Mäßigkeit der Begierden, umiarkowanie żąda y namiętności; stete, nieustanna.

Mäßiglich, adv. pomiarkowanie, umiarkowanie, z pomiarkowaniem, z miarą.

Mäßigung, s. f. miarkowanie, pomiarkowanie, umiarkowanie: der Begierden, pożądliwości, die Mäßigung im Reden brauchen, pomiarkowania w mo-

w mowieniu zażywać; im Scherzen, w żartach, ſie iſt in allen Dingen zu halten, pomiarkowanie ma być we wſzyſtkich rzeczach zachowane, die im Strafen, pomiarkowanie w karaniu; im Spielen, w graniu.

Mäſten, *v. a.* paść, tuczyć, karmić, *to co.* fett machen, *iakoby*, tłuſtym ſpaśnym, karmnym, robić, Ochſen und Pferde mit Hafer, woły y konie owſem karmić, paść, eine Hennę, kurę tuczyć, einen Vogel mit eingemachtem Brodte, ptaka iakiego zmiękczonym chlebem karmić, *to co*, zum Fettmachen dienlich ſeyn, to co do tuczenia być dobrym, *to ieſt*, toż ſamo, tuczyć, Hafer mäſtet die Pferde.

Mäſten, das, *ſ. n.* tuczenie, paſienie, karmienie, utucznie, ukarmienie.

Mäſter, *ſ. m.* tucznik, opaśnik, karmoſta, ten co tuczy, paſie.

Mäſtung, *ſ. f.* tuczenie, karmienie, opas, karmia.

Mätze, *ſ. f.* pułkorca, pułmiary.

Mäulgen, *ſ. n.* pocałowanie, pocałowańko, *toż ſamo co*, Kuß.

Mäurer, *ſ. m.* murarz, mularz; künſtlicher und geſchickter, ſztuczny y ſpoſobny.

Mäurerkelle, *ſ. f.* kielnia murarka; von Eiſen, żelazna; voll Kalk, pełna wapna.

Mäuſedorn, *ſ. m.* ein Gewächs, ziele, ruſzczek, pziki mirt, włoſka iglica, myſza wiecha.

Mäuſedreck, *ſ. m.* myſie łayno.

Mäuſefahl, *adj. et ſ. f.* myſzata maść, myſzata ſierć, myſzata farba.

Mäuſefalle, *ſ. f.* łapka na myſzy, ihr entgehen, ucieć przed łapką, albo wymknąć ſię z łapki, Mäuſefallen in dem ganzen Weinberge herumſetzen, łapki na myſzy po całey winnicy pozaſtawiać.

Mäuſefänger, *ſ. m.* myſzołow, myſzołapnik, myſzołap, co myſzy łapie.

Mäuſegift, *ſ. n.* arſzennik, *iakoby* myſia trucizna, albo trucizna na myſzy.

Mäuſekorn *ſ. n.* myſi ięczmień.

Mäuſemörder, *ſ. m.* myſz morderca, kat na myſzy, myſz zaboyca.

Mäuschen, *ſ. n.* Mäuslein, kleine Maus, myſzka, myſzeczka, maleńka myſzka, myſie.

Mäusöhrlein, *ſ. n.* ein Gewächs, ziele, myſie uſzka, *nazwane.*

May, *ſ. m.* May, der fünfte Monat des Jahres, piąty miesiąc w roku.

Magazin, *ſ. n.* nagazyn, skład, z ſypka, ſzpiklerz, lamuſy, Magazin gewiſſen Orten aufrichten, magazyn na pewnych mieyſcach po [illegible] dać, das Getreide in die Magazin ſchaffen, zboża do magazynu [illegible] wiać.

Magazinſchreiber, *ſ. m.* magazynpiſarz, w magazynie piſarz.

Magd, *ſ. f.* dziewka, ſługa. ſłużebnica leichtfertige, ſwywolna; aferna, pia; garſtige, pluchа, nieczyſta gnoy; grundböſe, z ſerca zła; nędzna biedna; ſchlägenreiche, wego rodu, *to ieſt*: chytra; leniwa, gnuśna; verſchlagene, biegła. przeięta; an der Hefe Malz verlohren iſt, na chmiel słodkie, ſtracona.

Magdalena, *ſ. f.* Magdalena, me, białogłowskie imię.

Magdeburg, *n. pr. f.* Magdeburg, in Niederſachſen, miaſto w Saſach, von, oder zu ſolcher Stadt hörig, z tego miaſta, albo miaſta należący, *adj.* Magdeburg gehörig, z Księſtwa Magdeburg albo do Księſtwa tego należący Magdeburſki, Herzogthum ſtung Magdeburg, księſtwo Magdeburg.

Magen, *ſ. m.* żołądek, brzuch der Eingeweide, iedna część wnętrzności; ſchwacher, słaby, ſłabiutki; ſtrigender, burzący ſię; nüchtern czczy, głodny, böſen, ſchwachen haben, zły, słby, mieć Unverdaulichkeit des Magens, wnoſć żołądka, das iſt nicht für Magen, nie na twoy żołądek. dla twego żołądka, durch des Magens, etwas verdauen, cością żołądka co ſtrawić. guten Magen hat, ktory żołądek, der Magen gürret, ieść woła, brzuch iść woła. Magen gut iſt, co na brzuch wo.

Magenbeſchwerung, *ſ. f.* obciążenie łądka, obładowanie.

Magenkrankheit, *ſ. f.* choroba dek, chorowanie na żołądek.

Magenſteg, *adj. c. et ſ.* żołądkowy chowy. co dla żołądka

Magenweh, *ſ. n.* bol żołądka, w żołądku.

Mager, *adj.* chudy, wychudły. chy, iak ſzczepa, wyſchły. rer Ochſe, chudy wol, magrer

ribes, chuda część ciała, chu-
a, mageres Erdreich, chudy
. płony grunt, magerer Acker,
rola, chuda rola, magere Erde,
ziemia, płona ziemia, wypło-
ziemia, mageres Pferd, chudy
ſuchy koń, ſkora a kości, wy-
koń mager machen, zchudzić,
ić, ſuſzyć, chudym czynić,
n, chudnieć. zchudnieć, das
iſt mager von der Arbeit, koń
ieie od pracy, mager ſeyn, cho-
yć: vor Sorge, od troſkliwo-
hr mager, bardzo chudy.
it, *ſ. f.* chudość, wychudłość,
ć. wyſchłość, groſze, wielka.
it, *ſ. f.* chudość, wychość, pło-
wypłoniałość; des Sandes,
, ein Menſch, welcher vor Ma
anz eingedorret iſt, człowiek,
chudości wyſechł.
, *ſ. m.* Nauczyciel; der freien
ſwobodnych ſztuk, Magiſter
, zoſtać Magiſtrem, doſtąpić
Magiſtra. Nauczyciela w Aka-
doktorować ſię.
nüße, *ſ. f.* biret doktorſkie,
auczycielſki.
t *ſ. m.* urząd, zwierzchność,
nſtwo, Władza, przełożeń-

tsverſon, *ſ. f.* urzędnik, oſo-
ędowa.
, *n. pr. m.* Magliano, Stadt
ien, miaſto we Włoſzech.
a, *ſ. m. pl.* Panowie, Prze-
. Zacnieyſi, Pierwſi, Panowie
w.
ſ. m. Magnes; ein Stein, ka-
ewny, vom Magnet, z magne-
magneſowy.
ch, *adj.* magneſowy.
ſation. *ſ. f.* (neu) Kur durch
agnetiſmus, *nowe ſłowo:* le-
przez ſiłę magneſową.
iren, *v. a.* (neu) den Magnes
auf Heilung der Krankheiten
den, *nowe ſłowo:* ſiłę magne-
na leczenia zdrowa, chorob
yć, magnetiſch machen, die
tiſche Kraft mittheilen, ſiłę ma-
ną podzielić, magneſowym u-

iſeur, ſirer, *ſ. m.* der mit dem
ettimus Kuren anſtellt, ſiłą ma-
wą leczenia prowadzący, ſiłę
eſową podzielący.
iſirt, *part. et adj.* magneſowym
iony.

Magnetiſmus, *ſ. m.* heimliche Wirkung, magnetiſche Kraft, Eiſen an ſich zu zie hen, magnetism, ſiła magneſowa przyciągnienia żelaza.

Magnific, *adj.* wſpaniało, wſpaniale, okazałe, pozorno, z okazałością.

Magnificat, das, *ſ. n.* Wielbiey, pſalm, od N. Panny ſpiewany u Elzbiety.

Magny, *n. pr. n.* Magny, Stadt in Frankreich, miaſto we Francyi.

Magſaamen, *ſ. m.* mak naſienie, makowe naſienie.

Magſchaft, *ſ. f.* pokrewieńſtwo, powinnowaſtwo, zpokrewnienie.

Mahl, *ſ. n.* Mal, 1) bankiet, ochota, uczta; bieſiada *ſiare ſłowo*, *powtore znaczy* 2) raz, mehr, als einmahl, więcey, iak raz, zu dreien mahlen, trzy razy potrzy racy, do trzeciego razu, zum andern und dritten mahl, drugi y trzeci raz, po drugi y pó trzeci raz, za drugim y za trzecim razem. drugiem y trzeciem razem, auf einmahl wird es fertig gemacht, do czwartego razu będzie to gotowo, auf eben ſo viel mahl, na tyleż raży, zu verſchiedenen mahlen, rożnemi razami.

Mahlen, *v. a. irr.* 1) malen, malować, odmalować, wyobrażać: die Geſtalt eines Menſchen, poſtać iakiego człowieka, etwas mit deinen Farben und meinem Pinſel, co twoiemi farbamu a moiem pędzlem odmalować, et was weiß, co biało odmalować; der Helenä Bild, Heleny obraz, eine Schuſterwerkſtatt, ſzewski warſztat odmalować. male ein Endchen, wymaluy oſiełka, er hat der Venus Schönheit gemahlet, on odmalował urodę, piękność Wenery, der Ve nus Kopf ſehr ſchön gemalt, głowa Wenery bardzo pięknie malowana, eine Figur zu malen, iedna oſoba, poſtać, ieſt do malowania, etwas bunt malen, co piſtro odmalować, ei nem etwas vor die Augen, co przed oczyma czyiemi malować; 2 in der Mühle mahlen, w młynie mleć, zemleć; in der Stampfmühle, w żarnach mleć, es iſt viel Getraide, Korn und Weitzen zu mahlen, ieſt wiele zboża, żyta, przenicy do mlenia, albo, do mełcia, Malż mahlen, słod mleć.

Mahler, *ſ. m.* beßer Maler, Malarz; der etwas mahlet, ktory co maluie; großer und berühmter Mahler, wielki y zawołany Malarz; vollkommener, doskonały Malarz; böſer, zły malarz, partacz, ſchlechter Gurken

mahler, zły malarz, bazgrała a nie malarz, was zum Mahler gehört, co Malarza iest, *adj.* malarski malarska, malarskie, *albo* Malarzow, malarzowa, malarzowe.

Mahlerfarbe, *s. f.* malarska farba; theuere, droga; verschiedene, rożna.

Mahlerfrau, *s. f.* Malarza żona, malarka, Malarzowa; Pani malarzowa.

Mahlerjunge, *s. m.* farbociornik, chłopiec do rozierania farb malarskich.

Mahlerkunst, *s. f.* sztuka malarska, sztuka malowania, malowanie.

Malerlack, *s. m* lakier malarski, do lakierowania malarskiego.

Mahlerpinsel, *s. m.* pęcel malarski, penzel malarski.

Mahlerstube, *s. f.* izba malarska, izba do malowania, malarnia.

Mahlerstück, *s. n.* melowidło, sztuka iaka malowana obraz etc.

Mahlerwerk, *s. n.* malarska robota, malarskie dzieło, malowanie, w *tymże sensie.*

Mahlerzeug, *s. n.* sprzet malarski, instrumenta malarskie.

Mahlesel, *s. m.* podstaw malarki, drabinka, malarska, do wspierania obrazow naniey.

Mahlschatz, *s m.* zadetek, nezabudesz; von einem bekommen, zadatek od kogo wziąć, obrączka ślubna, na zaręczynach dana, mit einem Mahlschatze verbinden, obrączką zaręczną, złączyć, zaręczyć, związać.

Mahlstein, *s. m.* graniczny, kamień, Poznak graniczny, granicę ukazuiący, kopiec.

Mahlwerk, *s. n.* malowanie, maleńka robota, sztuka iaka odmalowana.

Mahlzeichen, *s. n.* znak, poznak, nazna: czenie, poznaczenie; machen, uczynić.

Mahlzeit, *s. f.* des Mittags, obiad, na południe, iedzenie południowe, kleine, obiadek, niewielki obiad, okręgły obiad, Mahlzeit des Abends, wieczerzb; kleine, maleńka wieczerza, okręgła wieczerza: feierliche, wieczerza na ochotę sprawiona, ochotowa wieczerza, *kolacya*; insgemein, jedoch da viele Leute zusammen kommen, pospolicie wieczerza, iednakżeta na ktorą wiele gości bywa, nazowa się, herrliche, angenehme und mässige, pańska, przyiemna, pomierna; vortrefliche, przednia wyśmienita; welche zu rechter Zeit gegeben wird, oder auch vor gesetzter Zeit angehet, ktora w sam czas bywa dana, [illegible] zastawiana, albo ieszcze [illegible] przed naznaczonym czasem [illegible] te, grosta; unmäßige, niepom[illegible] wana, die Mahlzeit anstellen, [illegible] czerzą sprywiać, na wieczerzą, wieczerzy traktować, zur [illegible] kommen, na wieczerzą przyb[illegible] Mahlzeit einladen; na wieczerzą [illegible] prosić zapraszać, einen die [illegible] geben, wieczerzą komu dać, [illegible] rzą dla kogo sprawić, der [illegible] den Gästen des Abends eine [illegible] Mahlzeit gegeben, pan dał [illegible] wspaniałą wieczerzą, pan spr[illegible] gości przepyszną wieczerzą, [illegible] cyą.

Mahlzeitlich, *adj.* wieczerzowy, [illegible] cyiny, co u wieczerzy, na [illegible] zy, na wieczerzą iest.

Mahlzeug, *s. n.* młynowy statek, [illegible] narskie naczynie, co do mł[illegible] leży.

Mahnen, *v. a.* wzywać, upom[illegible] einen, als Bürgen, kogo ia[illegible] dawcy, obezwać się do k[illegible] Geldes wegen, gwoli pieni[illegible] die Zinsen, o prowizye, [illegible] sten Schuldner werden schl[illegible] man sie nicht mahnet, naw[illegible] psi dłużnicy źli bywaią [illegible] kto do nich o dług obezw[illegible] kiedy się kto u nich o dług [illegible] um das Geld mahnen, upom[illegible] o pieniądze, einen um das [illegible] magać się długu od kogo [illegible] etwas, upominać się o co, [illegible] oft um seine Schuld, nazbyt [illegible] się upomina o swoy dłużek.

Mahnen, das, *s. n.* odzywa[illegible] co wzywanie, kogo, upom[illegible] domaganie się.

Mahner, *s. m.* domagacz, [illegible] steter, nieustanny, ustawic[illegible] fer, przyostry; verdrüßlich[illegible] krzony; ungeduldiger, [illegible] wy.

Mahnung, *s. f.* odzywanie [illegible] upominanie się o co, domag[illegible] czego.

Mahomet, *n. pr. m.* Mahomet[illegible] name, imię męszczyzny, Muhamen.

Mahometaner, *s. m.* Mahomet[illegible] man, Mahometańskiego bł[illegible]

Mahometanisch, *adj.* Mahom[illegible] Bissurmański, den mahom[illegible] Aberglauben fahren lassen, [illegible]

błąd porzucić, Bissurmańskiey
y odstąpić.
n. pr. m. Hafen und Stadt
Insel Minorka, port y miasto
pie Minorce.
f. f. Majestat. Krolewska Mość
a zwierzchnia; beibehalten,
ę Krolewską zwierzchnią u-
wać, seine Majestät verringern,
powagi umnieyszyć, swoiey
ze uszczerbek uczynić, die
it beleidigen, urazić Majestat,
i. Krolewski, Dostoieństwa,
mit einer Majestät nicht rei-
się z Majestatem, z powagą
lza, der sich an der Majestät
en hat, ktory się targnął, na
t przeciwko majestatowi,
ko Dostoieństwu, Cesarskie-
olewskiemu, Rzeczypospoli-
en wegen des Verbrechens der
ten Majestät oder des Crimi-
ie Majestatis anklagen, oska-
go o urażony majestat, o ura-
lostaieństwo naywyższe, po-
kogo o występek przeciwko
towi.
sch, adv. wspaniało, poważnie,
gą, z dosteieństwem,
beleidigung, f. m. urażenie
tu, urażenie Dostoieństwa
iszego.
chänder, f. m. występca prze-
majestatowi, Urażca Dosto-
naywyższego, Winowayca
ego majestatu, zelżonego Do-
twa naywyższego.
m. Mayn, Men, ein Fluß,
in Teutschland, w Niemczech;
głęboki Men.
f. m. Meyneyd, krzywo przy-
, krzywa przysięga, krzywe
żenie
m. Mena, Fluß in Frankreich,
we Francyi. połac. meduana,
e: Landschaft in Frankreich,
w Francyi, einer aus Maine,
czyk; eine daher, Menanka;
oder zu solcher Stadt gehörig,
y, albo do Meny należący, adj.
ski, Menańska, Menańskie,
ie: Stadt, miasto Mena, pocz-
ehemaliges Herzogthum Mai-
ięstwo Menańskie dawne.
iren, v. a. erhalten, behaupten,
idigen, trzymać, utrzymywać,
; sein Ansehen, wzgląd dla
powagę swoię.
n. pr. f. Maynz, Moguncya,
Stadt, miasto tego imienia, von
Mainz, oder dazu gehörig, z Mogun-
cyi, albo do Moguncyi należący,
Moguncki, Moguncka, Moguncki;
einer daher, Mogunczanin: eine da-
her, Mogunczanka, Erzbischof von
Mainz, Arcy-Biskup Moguncki.

Major, f. m. Major, Officier un-
ter den Soldaten, Oficer żołnierski,
woyskowy.

Majoran, f. m. Mayeran, majeran,
połac. amaracus, albo majorana, Oel
von Majoran, oleiek majeranowy.

Majorat, f. n. das Recht der Erstgeburt,
majorat, prawo piernarodzenia.

Majorca, n. pr. f. Insel, Majorka. wy-
spa, aus Majorca, z Majorki; Mensch,
człowiek.

Majoren, adj. dorosłych lat, ktory
wychodzi z opieki, ktory ma nale-
żyte lata, według prawa, ktory się
może iuż sam rządzić.

Majorenität, f. f. większy wiek, wię-
ksze lata, dorosłe lata według pra-
wa, Majorenität erlangen, do star-
szego wieku przyść, do dorosłych
lat, być iuż w swoim wieku, moc
się sam rządzić, moc sam rządy w do-
mu prowadzić.

Maire, f. m. ein Bürgermeister, bur-
mistrz; in der neuen Bedeutung:
das Haupt einer Municipalität in
Frankreich, w nowym znaczeniu: przy-
wodnik munycypalitatu albo zwierz-
chności francuskiego mieyskiego.

Mairie, f. f. das Bürgermeisteramt,
burmistrzostwo; Zeit da einer Bür-
germeister ist, czas Burmistrzostwa
czyiego; in der neuen Bedeutung:
Wohnung des Maire, w nowym zna-
czeniu: mieszkanie burmistrza.

Mairesse, f. f. (neu) die Gemahlin des
Maires, nowe słowo: Burmistrzowa.

Mais, Mays, f. m. Türkisches, oder In-
disches Korn, zyto Tureckie, albo
Indyyskie.

Maitre, f. m. Nauczyciel, Uczyciel,
Uczenca; in einem Dinge seyn, nau-
czycielem być w iakiey rzeczy; in
der Oratorie, w krasomostwie; in der
Malerei, w malarstwie, ein vortref-
licher Maitre in der Malerei, prze-
dni malarz.

Maitresse, f. f. pani, drzyiaciołka, ko-
chanka; zärtliche, piesoczona.

Mal, adv. s. Mahl.

Malabarische Küste, f. f. Malabarski
morski brzeg.

Mala-

Maladie, *s. f.* choroba; gefährliche, niebezpieczna; stete, ustawiczna.

Malaga, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, miasto w Hiszpanii, Wein von Malaga, wino Malaga.

Mal a propos, *adv.* nie do rzeczy, nie wczas, nie do czasu, nie podług okoliczności.

Malcontent, *adj.* niekontent, urażony o co, nieprzyiazny komu, rokoszuiący.

Maldivische Insel, *n. pr. f.* Maldywskie wyspy; kleine und viele, drobne a wiele ich.

Maldon, *n. pr. f.* Maldon, Stadt in England, miasto w Anglii, *połac.* Camolodunum.

Maleficant, *s. m.* złoczyńca, zbrodzień, występca, winowayca, einen als Maleficant anklagen, kogo iako złoczyńczę, iako winowaycę, iako zbrodnia oskarżyć.

Malefitz-Person, *s. f.* złoczynna osoba, zbrodnia, występny człowiek.

Malefitz-That, *s. f.* złoczyństwo, występek, zbrodnia, *kryminał eksces*; deswegen verurtheilet seyn, być o złoczyństwo, o zbrodnią, o występek, o kryminał osądzonym.

Maler, *s. m.* s. Mahler u. s. w.

Malheur, *s. n.* nieszczęście, niepomyślność, niepomyślny przypadek.

Malhonet, *adj.* nieuczściwy, nieprzystoyny, nie znobiący, nie przyzwoity.

Malmon, *n. pr. n.* Malmon, Stadt in Schweden, miasto w Szwecyi, von Malmon, z Malmonu.

Malmsbury, *n. pr. n.* Malmbory, Stadt in England, miasto w Anglii, *połacinie:* Maldunum.

S. Malo, Seńmalon, Stadt in Frankreich, miasto we Francyi. *poł.* Moclovium, albo Portus Sancti Maclovii; von oder zu solcher Stadt gehörig Seńmałoński; einer daher, męszczyzna z tego miasta, Seńmalończyk; eine daher białogłwa z Senmalonu, Seńmalonka; nach der Art, nach der Weise, po Seńmalońsku, z Senmalońska.

Malta, *n. pr. f.* Malta, Insel zwischen Afrika und Sicilien, wyspa między Afryką y Sycylią. *połac.* Melite, albo Melita, aus, oder zu solcher Insel gehörig, z tey wyspy, albo do tey wyspy należacy, *adj.* Maltański, ein alldagebornerer, w Malcie urodzony, Maltanczyk; eine daher, Maltanka.

Malter, *s. m.* małdr, miara pewna Getraidemaaß, miara na zboże

Malteser, *adj. et s.* Maltański, ser Schiff, Maltański okręt: Maltański żołnierz.

Malteserritter, *s. m.* Maltański ler, Maltański Rycerz

Maltesisch, *adj.* Maltanki, Malta Maltańskie, maltesische Flotte tańska Flota.

Malz, *s. m.* słod, Bier vom chen, piwo ze słodu robić.

Malvasia, *n. pr. f.* Malwasia, Morea, miasto w Morei, *połac.* daurus Limera; von, oder zu Stadt gehörig, z tego, albo miasta należący: *adj.* Malwa ner daher, Malwasanin. Malwa eine daher, Malwásanka: Art, *adv.* po Malwasku; z Malwa

Malvasier, *s. m.* Malwaszia, Malwazyi, wino Kreteńskie.

Malve, *s. f.* eine Blume, malw pewny.

Malversation, *s. f.* niewierność bie popełniona: sich deshalb worten, odpowiadać w spra wey; davon losgesprochen osądzonym niewinnym od stępku, wolnym, niepokalan występkiem.

Mammeluck, *s. m.* renegat, swoiey wiary, porzutca swoie

Mammon, *s. m.* mammon. bogastw, prożność dostatk niędzy.

Mammonsknecht, *s. m.* niewolnik mony, niewolnik bogastw, tkow.

Man, Wörtchen, das Imperso polnischen wird es durch die son der vielfachen Zahl gegeb man schreibt, piszą; man man lachet, śmieią się; ma zieren gehen, chcą iść na spa

Man, *n. pr. n.* Man, Insel pewna; von, oder zu hörig, z tey wyspy, albo do spy należący, *adj.* Mański; her, z tey wyspy, Manczyk. Manka: Art und Weise, po M

Manasse, *n. pr. m.* Manasses name, imię męszczyzny.

Mancher, *adj. pers.* ktoś, nie nie ktora, nie ktore, manch nie ktorzy ludzie, Frauen, re Panie, Häuser, nie ktore wie manche, iak wielu, wie Gelehrte, iak wielu uczonych.

ierlei, *adj.* rozmaity, rożny, cherlei Arten der Thiere, rozmai- dzaie bestyi, mancherlei Abhand- n, Reden, rozmaite wielokro- rozmaite mowy, wiele krotna zmaita mowa, rożna mowa, herlei Soldatenkränze, rożne ce żołnierskie, mancherlei Art, aity sponsob, Eigenschaften, ro- e własności, Briefe von einem men, rozmaite listy od kogo ać, durch mancherlei Art Künste, rozmaite sztuki, auf mancher- t oder Weise, na rożny sposob, m sposobem; wird das Brodt ht, chleb robią; sind die Be- ten weggestäubert worden, zało- ły rozpędzone, rozgromione, ancherlei Weise helfen, rozmai- sposobem pomagać, posiłko- können getadelt werden, moc ganionym, auf mancherlei Art , singen, rożnym kształtem, śpiewać.

ten, *s. f. pl.* mankiety; von Ba- atystowe mankiety.

al, *adv.* nie kiedy, czasem, s, czasami; ein gutes Ende ha- dobry mieć koniec, manchmal sie dich von mir abgewandt, auch bisweilen mich auf einen Sinn gebracht, nie kiedy cie- emnie odwrocili, oddalili, ia- y mnie do inszey przypro- li myśli, manchmal hat es ei- Nachdruck, czasem ma to swoię swoię skuteczność, swoią wagę.

, *s. n.* Uniwersał, ukaz, na- ukaz; strenges, surowy; sehr , nader potrzebny.

s. f. migdał; eine Frucht, o- ewny, von Mandeln, z migda- migdałowy; Oel von Mandeln, migdałowy; 2) eine Zahl von hen, liczbę piętnaście, piętna- mendel, funfzehen Garben ma- ine Mandel, piętnaście snopow ieden mendel, vier Mandel n ein Schock, cztery mendlow iedną kopę, sechs Mandel Eier, mendlow iay; 3) Drüse im gruzoły na szyi.

baum, *s. m.* migdałowe drzewo, Mandelbaume, z migdałowego a, Blatt davon, list z migda- o drzewa, list migdałowy.

ern, *s. m.* migdałowe ziarno; verdorbener, nie zepsute, nie owane.

Mandelmilch, *s. f.* mleko migdałowe, z migdałow robione, wyciskane.

Mandelmuß, *s. n.* migdałowy mus, z migdałow robiony, migdałowa roz- cierka.

Mandelnuß, *s. f.* migdał, orzech migda- łowy.

Mandelöhl, *s. n.* oleiek migdałowy, oleiek z migdałow; nicht bitteres, nie gorzki.

Mangel, *s. m.* Bedürfniß, *s. n.* niedo- statek; größter, naywiększy; ein so großer, ta wielki; elender, dringen- der, mizerny, przyciskaiący, Man- gel an Getreide, niedostatek zboża, an gutem Rathe, niedostatek dobrey rady, zbywanie na dobrey radzie, an allen Dingen, zbywanie na wszy- stkich ozeczach, an etwas großen ge- litten haben, wielki niedostatek w czym albo czego wycierpieć, sie lei- den erschrecklichen Mangel an Wasser, oni cierpią straszny niedostatek wo- dy, Mangel abhelfen, w niedostatku poratować, der gute Mann hat mei- nem am Gelde durch seine Wohlthä- tigkeit abgeholfen, zacny mąż w moim niedostatku pieniędzy poratował mnie swoiem dobrodzieystwem, ihr erduldet so großen an Brode, wy cier- picie tak wielki niedostatek chleba, wir werden bald Mangel am ungari- schen Weine bekommen, my wpadnie- my w niedostatek Węgierskiego wi- na wkrotce, Mangel an Proviant, niedostatek prowiantow, żywności podrożnych, die Feinde leiden sehr gro- ßen Mangel an allem, nieprzyiaciel cierpi, bardzo wielki niedostatek wszystkiego, Mangel an Pferden ha- ben, mieć niedostatek koni; den Man- gel nicht zu befürchten haben, nie mieć do obawiania się niedostatku, ich be- fürchte keinen an Heu und Haber, nie- boię się niedostatku siana y owsa. 2) Fehler, wada, das Glied hat einen Mangel, ten członek ma wadę, w tym członku iest iakaś wada, Man- gel an etwas finden, wadę w czym znadować, der an seinem Leibe keinen hat, ktory niema żadney wady na swoiem ciele, es ist großer an dem Kopfe, iest to wielka wada w głowie.

Mangelbar, *adj.* wadę maiący, z wadą, wada do niego, mangelhafte Schaafe, owca, wadę maiąca, ta wada do owcy, ta owca z wadą iest, ta wada do owcy.

Man-

machen, z wybornym woyskiem maſzerować, mit Mannſchaft verſehen ſeyn, woyskiem być dobrze opatrzonym, ſtarke haben, mieć mocne woysko.

Mannsherz, *ſ. n.* mężne ſerce, męskie ſerce, waleczne, nieuſtraſzone.

Mannslänge, *ſ. f.* wzroſt męſzczyzny, *w tym ſenſie*, chłop, na czterech chłopow głęboko.

Mannsſchweſter, *ſ. f.* ſioſtra mężowa, ſioſtra mężowska, ſioſtra męża.

Mannsſucht, *ſ. f.* choroba męſzczyzna.

Mannsvolk, *ſ. n.* einer, męſzczyzna, ſam, *potym znaczy:* viel Männer, wiele męſzczyżń.

Mannszimmer, *ſ. n.* męski pokoy, męska izba, pokoy dla męſzczyżń, izba dla męſzczyżń.

Mannthöricht, *adj.* lubiący męſzczyzny, podobanie maiący w męſzczyznach.

Mannsfeſt, *adj.* mocny, mężny.

Mannweib, *ſ. n.* hermafrodyt, kto męſzczyzną y kobietą razem ieſt.

Manquiren, *v. n.* fehlen, mangeln, nie doſtawać, chybiać, chybić; einem etwas, co komu.

Mans, *n. pr. n.* Mans, Stadt in Frankreich, miaſto we Francyi, *poł.* Cenomanum, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miaſta należący; *adj.* Manſański; einer daher, męſzczyzna z Manſu, Manſanczyk; eine daher, Manſanka, Art, Weiſe, po Manſańsku, z Manſańską.

Manſchetten, *ſ. f.* ſ. Manchetten.

Mante, *n. pr. n.* Mante, Stadt in Frankreich, miaſto w Francyi, *poł.* Medunta, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; *adj.* Mantański; einer daher, kto z tego miaſta, Mantańczyk; eine daher, kobieta ztamtąd, Mantanka; Art, Weiſe, po Mantańsku, z Mantańską.

Manteau, *ſ. n.* Frauenkleid, Manto, ſzata Damska, haftami, albo zapinkami podpięta.

Mantel, *ſ. m.* płaſzcz, opończa; Art der Kleidung, kroy ſukni; von Purpur, płaſzcz purpurowy; von Wolle, wełniany, ſchlechter, dummer, zły, cienki, płaſzcz. Mantel machen, płaſzcz, oponczą, zrobić, einen um haben, mieć płaſzcz na ſiebie wdziany, umnehmen, płaſzcz wdziać na ſiebie, einem umgeben, płaſzcz wdziać na kogo, płaſzczem kogo odziać, im

Mantel ſitzen, w płaſzczu ſie
in einem purpurnen ſich be
ſtereien befinden, w purpur
płaſzczu na bankietach bywa
Mantel in die Höhe nehmen, p
podnieść w górę, hinwerfen
bei dem Mantel nehmen, o
go za płaſzcz wziąć, brać, r
dern umnehmen, inſzy płaſzcz
ablegen, płaſzcz zdiąć, zło
ner, niewielky płaſzczyk,
ger, zbrudzony, zwalany
einem den Mantel umgeben,
na ſiebie płaſzcz; der Frau
ſki płaſzcz, płaſzczyk, ſza
wieder zurechte machen, p
płaſzcza, ſzaty, der einen
ktory płaſzczem ieſt odzian
den Mantel nehmen, zdiąć
płaſzcz, wziąć płaſzcz z ko
einem Mantel, w płaſzcz
kleinen umgeben, mały
wdziać, der kleinen um hat,
mały płaſzczyk, *mowi ſię*, w
ku, den Mantel nach dem W
gen, drehen, według wiatr
wieſzać na ſobie, obracać
tak ſię obracać iak fortun
czaſami y okolicznościami
mi rządić ſię, zawſze podl
ny w rzeczach, miarkować

Mantelle, *ſ. f.* kleiner Mantel, chen, mantolik, płaſzczyk mantolecik, mit Mantelle, toleciku.

Mäntelchen, *ſ. n.* ſ. Mantelle.

Mantelſack, *ſ. m.* matelſak, w płaſzcz bywa chowany.

Mantua, *n. pr. f.* Mantua, Stadt in Italien, miaſto ſzech; von, oder zu ſolcher hörig, z tego miaſta, albo miaſta należący; *adj.* Man

Manual, *ſ. n.* ręczna kſią letkiego noſzenia w ręce.

Manuduction, *ſ. f.* rękoprow rękowiedzienie, rękowodz

Manufactur, *ſ. f. manufactu* robota; zum Tuch, ręczna ro kna, *pl.* Manufacturen, manu ręczne roboty, ręczne robo

Manuſcript, *ſ. n.* manuskryp piſmo, ręko-piſmo, kſią piſana.

Mappe, *ſ. f.* mappa; Landkart karta, ziemiokarta.

Maratiſiren, *v. a.* (neu) neu Art und Weiſe handeln,

ug maniery i ſpoſobu Marata pować.

ómus *ſ. m.* (neu) Marats und Anhänger Denkart, *nowe słowo:* ı, zdanie Marata i tego party- w, *to iest:* zdanie ſmorotne.

t, *ſ. m.* (neu) ein Anhänger tś, *nowe słowo:* Maratiſta, Ma- artyzant.

n. pr. f. Marchia, Namen eini- nder in Italien, imię niekto- traiow we Włoſzech, als Mar- ſncona, *iako to:* Marchia An- ińska.

n. pr. f. March, Ländchen in der itz, kraik w Szwaycarach.

m. Marſz. (Marſch), Reiſe, Zug ldaten, droga, ciągnienie, żoł- płotzlicher, weiter, kurzer, daleki, krotki; ſicherer, bez- y: bei Nacht, w nocy; bei Tas dnie, langwieriger Marſch, dłu- i, długa droga, fluchtähnlicher, y do ucieczki; ſchwerer, ciężdny; ſehr gefährlicher, nader pieczny; heimlicher, cichy, y; zu Fuß, piechoty; durch przez las; zu Lande, ziemny, ıi, lądem; unverhinderter, hurs ie przeſzkodzony, prędki; auf Felde, po rownym polu; bes , wygodny; Tag und Nacht ższer, dniem y nocą, nieuſtaią- m y nocą, der Marſch iſt da, wor, marſz nadchodzi, iuż do . Marſch unternehmen, antre- ıarz przed ſię wziąć, puścić narſz, auf dem Marſche ſeyn, ſzu być; darauf begriffen ſeyn, ſzu zoſtawać, marſzem ciągnąć, ıch wohin nehmen, marſz o- rokąd, marſzem udać ſię do- ılbringen, zurück legen, marſz ć, marſz odprawić, durch ei- ich dirigiren, przez Kroleſtwo arſz mieć, geſchwind wider aller hen vollbracht haben, odpra- ırſz prędko przeciwko wſzy- nniemaniu, nad ſpodziewanie ich, ändern, marſz odmie- ıit dem Marſche inne halten, em ſię zatrzymać, w marſzu zymać, einen Marſch verwehs arſzowi czyiemu przeſzkadać, bronić, marſzu nie dopu- den Marſch unterlaſſen, marſz ıć marſzu zaniechać, poprze- ırſzu, der Armee diſpenſiren, woysku, marſzu, przechodu,

doppelten in einem Tage thun, podwoyny marſz, dwa marſze, iednego dnia odprawić, beſtändig fortjeżen, ciągnąć nie uſtannie marſzem, nie uſtawać w marſzu, ſtarken thun, mocny marſz zrobić, den feindlichen beobachten, uważać nieprzyiacielski marſz, dawać baczenie, dawać oko, na nieprzyiacielski marſz, der Feinde recognoſciren, marſz nieprzyiacielski obaczyć, zwidzieć, den Feind in dem Marſche finden, nieprzyiaciela w marſzu zaſtać, znaleść. anſagen, marſz zapowiedzieć, marſz ogłoſić. Ordre zum Marſche geben, dać ordynant do marſzu, ſich zum Marſche fertig machen, gotować ſię do marſzu, wybierać ſię do marſzu, die ganze Nacht hurtig fortſeżen, całą noc prędkim marſzem ſpieſzyć, einen beſchwerlichen noch beſchwerlicher machen, ciężki marſz, ieſzcze ciężſzym uczynić, wohin wenden, obrocić marſz dokąd. Zeichen oder Signal zum Marſche geben, znak dać do marſzu, nach der Stadt nehmen, marſzem ſię puścić ku miaſtu, in eilf Märſchen an die Donau kommen, za iedenaſtym marſzem nad Dunaiem ſtanąć.

Marchandiren, *v. n.* (marſchandiren,) kupczyć, handlować; mit allen Dingen auf die ſchnöde Art, wſzyſtkiemi rzeczami w podły ſpoſob.

Marche, *n. pr. f.* la Marche, Marſz, Ländchen in Frankreich, kraik we Francyi.

Marchfertig, *adj.* Marſchfertig, gotowy do marſzu, ktory ſię iuż wybrał do marſzu.

Marchiren, *v. n.* (marſchiren,) maſzerować; durch das Sabiniſche, przez Sabińskie; dem Strome nach, z wodą, nad rzeką; jenſeits des Fluſſes, po tamtey ſtronie rzeki; zu Fuß, piechoty; mit der Armee in freiem Felde, z woyſkiem po ſzczernych polach; auf dem Lande, lądem, ziemią; mit der Armee vor der Feinde Lager vorbei, z woyskiem maſzerować imo obozu nieprzyiacielskiego, mit der Armee wieder ans Meer zurück, z woyskiem znowu na powrot maſzerować; den Strom hinauf, do gòry rzeką; in der Stille den Strom hinab, w cichości rzeką na doł, ſachte, allgemach, zwolna, pomału maſzerować; die ganze Nacht hindurch, całą noc wciąż maſzerować, zu kei-

ner gewiſſen Zeit, auch nicht mit einander, żadnego pewnego czaſu nie maſzerować, ani razem nawet, nach ſein Lager zu, do obozu maſzerować, ſowohl Tag, als Nacht, mit ſtarken Märſchen wohin, nocą y dniem mocnym marſzem maſzerować dokąd, ſchnell nach dem Fluſſe zu, prędko do rzeki, den Berg herab, z góry na dół maſzerować, zuletzt, w oſtatniey ſtraży maſzerować, vorn an, wprzod, w pierwſzey ſtraży, ſehr hurtig durch ein Land, bardzo prędko, mit der Armee über Hals und Kopf, z woyskiem maſzerować na ſzyię, na głowę, ganz gemach hinter einen, weale powoli za kiem, über die Gebürge, przez góry, gorami; über die gelegte Breche, po obalinach z murow, in Indien, do Indyi, aus dem Lager, z obozu; in einem Quarre, ezworościennym ſzykiem; auf den Berg, na górę; mit der Armee an die Stadt, przeciwko miaſtu.

Marchroute, *ſ. f.* (Marſchroute,) droga żołnierska, gościeniec woyskowy.

Marcipan, *ſ. m.* marcypan, ciaſto z zaprawami pieczone y robione.

Marcipanbecker, *ſ. m.* marcypannik, piekarz do marcypanow.

Marder, *ſ. f.* kuna, zwierzątko piękne furto na ſobie maiące.

Marelle, *ſ. f.* Morelle, morela, owoc, *poſ.* pomum Armeniacum, ſ. Morelle.

Marggraf, *ſ. m.* Margrabia, ſ. Markgraf.

Maria, *n. pr. f.* Maria, Weibesname, białogłowſkie imię.

Mariage, *ſ. f.* Heirath, weſele, ślub; ożenienie zamęście.

Mariendiſtel, *ſ. f.* oſet poſpolity, chwaſt kolący, ktorego pełno prawie wſzędzie.

Marienglöcklein, *ſ. n.* fiołek panny Maryi.

Marienröschen, *ſ. n.* rożyczka, kwiatek panny Maryi.

Marine, *ſ. f.* wiadomość rzeczy żeglarſkich, biegłość w żegludze.

Marineſchule, *ſ. f.* (neu) in Frankreich, *nowe słowo:* ſzkoła żeglarſka w Francyi.

Marionette, *ſ. f.* marionetka, oſobka na drutach ſkakaiąca, tańcuiąca.

Marionettenſpieler, *ſ. m.* marionetnik, co takie ſztuki z marionitkami pokazuie.

Mark, *ſ. n.* ſpik; 1) Fett in den Höhlen der Beine, tłuſte w kościach; von einem Rinde, ſpik wołowy: [illegible] michtes, grzybowaty, im Ma[illegible]cken, tkwić w ſpiku, ſiedzieć [illegible] ku, ein wenig Mark, ſpiczek im Marke iſt, co w ſpiku [illegible] kowy. Schmerz in dem Mark w ſpiku, voll Mark, pełny [illegible] das Mark heraus thun, [illegible] chen, ſpik wyiąć, ſpiku do[illegible] Holze, w drzewie, dereń [illegible] znaczy: eine Art Geld, pe[illegible] niądz, *to ieſt:* grzywna, [illegible] puł grzywny, doppelte, [illegible] grzywna, ſowita grzywna. [illegible] gewiſſe Landſchaft, pewny kra[illegible] Brandenburg, Marchia Bran[illegible] ska, *także*, eine Grafſchaft [illegible] phalen, Hrabſtwo pewne [illegible] falii, Hrabſtwo Markańſkie. ſchaft Mark.

Markbruder, *ſ. m.* eine Art Bettler, gatunek chłopca biiącego ſzpady.

Marketender, *ſ. m.* Marketender, przekupien obozowy, ku[illegible] zowy.

Marketenderei, *ſ. f.* kupczenie w obozie między woyskiem.

Markgraf, *ſ. m.* Margrabia, pilnowania granic; Graf [illegible]

Markgräfin, *ſ. f.* Margrabina.

Markgrafſchaft, *ſ. f.* Margrabſtwo Pintſchow, Pinczowskie.

Markſcheider, *ſ. m.* Podkomorzy graniczny, *to co:* Grenzaufſeher, nik graniczny, geſchickter, gerechter, ſprawiedliwy.

Markſcheiderkunſt, *ſ. f.* ſztuka mierzania.

Markſcheidung, *ſ. f.* granicznie niczanie, granić wymierzanie.

Markſtein, *ſ. m.* kopiec granicznie mień graniczny.

Markt, *ſ. m.* rynek, targowiſko, man allerlei feil hat, na ktorym ſtko maią na przeday, wo [illegible] feil hat, na ktorym ryby rybny rynek; wo man Wein na ktorym wino przedaią, rynek; wo man Rindvieh wołowe targowiſko: wo man [illegible] ne verkauft, wieprzowe targ wo man allerlei Näſchereyen gdzie łakotki wſzyſtkie rynek na ſpecyały, einen [illegible] Märkten nachgehen, chodzić po wſzyſtkich rynkach. Markte ſitzen, na rynku ſiedzieć ten ſpaziergen gehen, iść na

ıku szpacyrować, *powtórnie zna-*
: targ, einen mit zu Markte neh-
n kogo wziąć z sobą na targ. zu
ırkte wohin gehen, na targ iść do-
l: nach Leipzig, do Lipska, wohin
Markte kommen, przyść dokąd na
:. etwas zu Markte bringen, przy-
ść co na targ. Markt lernt kramen,
ıczy co do sensu, mieysce y czas
: dodaie. lauffen, als wenn man
Markt versäumet hätte, biec, biec
gdy by o targu zapomniał, *zna-*
co do sensu, nazbyt się prędko z
u spieszyć, *albo* do czego.
flecken, *s. m.* Markflek. klucz,
dnieysza wieś, do ktorey insze
ią
geld, *s. n.* pieniądze na targ, wo-
llerhand Eßwaaren gekauft wer-
za ktore wszystkie żywności
ebne kupuią.
ıwicht. *s. n.* waga targowa.
ıert, *s. m.* targow dozorca, do
ego dozor targow należy.
meister, *s. m.* targow rządca, tar-
zawiadaiący, targiem rządzący.
rdnung, *s. f* rozporządzenie tar-
porządek w targu; machen, u
ć.
chreier, *s. m.* herumvagierender
targowy wołacz, rynkowy wo-
lecznik krażący, od leczenia,
rążnik, co z lekami biega wszę-

chreierei, *s. f.* lekokrążność.
chreierisch, *s. m.* co rynkowego
cza iest, co lekokrążnika iest.
chiff. *s. n.* statek wodny zwyczay-
zazywany.
singer, *s m.* targospiewca, der
Zeitungen u. d. gl. auf den Jahr-
ten absinget, ktory nowiny y
podobne gadki po rynkach na
ch śpiewa.
n. pr. n. Marly, ein Lustschloß
ankreich, wieś y wesoły pałac
achiną wodną Cesarski we
cyi.
l, *s. m.* Marmor, marmor, scheckig-
stbarer, schwarzer, pstry, koszto-
czarny; grüner und frischer, zielo-
wesoły, eine Statue von Marmel
n Begräbniß setzen, marmurową
ę czyią na grobie postawić, den
mel in Tafeln, oder Platten schnei-
na tafle, albo na płaty, na szma-
marmor ciąć, die Wände mit
melplatten belegen, ściany, tana-
płatami, albo szmatem marmuru
wykładać, von Marmel, z marmuru,
adj. marmurowy. Saule von Mar-
mel, kolumna marmurowa, voll Mar-
mel, pełny marmuru, hart wi. Mar-
mel, twardy iak marmur, mit Mar-
mel belegen, marmurem wysadzać,
wykładać. Auslegung mit Marmel,
wykładanie, wysadzanie marmurem,
eines Bodens, podłogi, posadzki,
von Marmel gemachtes Werk, z mar-
muru, robiona robota, marmurowa
robota.

Marmeliren, *v. a.* marmurować. na-
kształt marmuru polor y gładkość
dawać.

Marmelirer. *s. m.* marmurnik, marmu-
rarz, co z marmuru robi, *albo* iak
marmur wyrabia.

Marmelirung, *s. f.* marmurowanie. na-
kształt marmuru gładkości kamienia
dawanie.

Marmelplatte, *s. f.* marmuru tafla, mar-
muru płat, marmuru szmat.

Marmelsäule, *s. f.* marmurowa kolumna,
z marmuru kolumna.

Marmelstein, *s. m.* marmur kamień;
harter, twardy.

Marmelsteinarbeiter, *s. m.* marmurnik,
marmurarz. marmuro-Kamiennik.

Marmelsteinern, *adj.* marmurowy,
marmurokamienny, z marmuru ka-
mienia.

Marmor, *s. m.* s. Marmel.

Marmoren, *adj.* s. Marmelsteinern.

Marne, *n. pr. f.* Marna, Fluß in Frank-
reich, rzeka we Francyi, *poł.* Ma-
trona.

Marocco, *n. pr. n.* Land und Reich in
Africa, kray y Krolestwo w Afryce;
aus, oder zu solchem Lande gehörig,
z tego kraiu, albo do tego kraiu na-
leżący; *adj.* Marokański, einer daher,
męszczyzna z tego kraiu, Marokań-
czyk; eine daher, białogłowa, Ma-
rokanka; Art, Weise, *adv.* po Ma-
rokańsku, z Marokanską.

Marocz, *n pr. m.* Marocz, Fluß in Sie-
benbürgen, rzeka w Siedmigrodzie.

Marode, *s. c. pl.* zpracowany, zrobiony,
wyrobiony, zmordowany, pracą
ztrudzony.

Marque, *s. f.* Mark, znak, poznak, zna-
mię, znaczenie, naznaczenie, dowod,
einem eine Marque der Unbeständig-
keit geben, dać komu dowod niesta-
teczności, dieses ist die Marque dei-
nes Zorns, to iest dowod twoiego
gniewu.

Maſtgans, *ſ.f.* gęś karmna, gęś tuczna, gęś karmiona, gęś tuczona.

Maſtich, *ſ. n.* Oel, oleiek maſtykowy, z maſtyku robiony.

Maſtix, *ſ.m.* ein Harz, rodzay żywicy, maſtyka

Maſtixbaum, *ſ.m.* maſtyks, *albo* maſtyk, drzewno, maſtikowe drzewo, lentysk.

Maſtixkörner, *ſ.n.pl.* żywica maſtykowa w ziarkach. *pofr.* maſtic en larmes.

Maſtricht, *n. pr. n.* Maſtrikt, Stadt, *pol.* Trajectum ad Moſam; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miaſta należący. *adj.* Maſtrycki *albo* Maſtrychański: einer daher Maſtryczanin, Maſtrychanin; eine daher, białogłowa z tego miaſta Maſtryczanka, Maſtrychanka; Art. Weiſe, *adv.* po Maſtrychańsku.

Maſtrind, *ſ.n.* wol karmny, wol opaśny, wol z opaſu, von Maſtrinde, z karmnego wołu, z opaśnego wołu; Braten pieczenia.

Maſtſau, *ſ.f.* Maſtſchwein, *ſ.n.* wieprz karmny, świnia karmna, von einer Maſtſau, mięſo z wieprza karmnego.

Maſtſtall, *ſ.m.* ſtaynia do karmienia, do opaſu, chlew do karmienia wieprzow.

Maſtung, *ſ.f.* karmienie, tuczenie, paſienie, opas, ukarmienie, utuczenie, zkarmienie, zpaſienie, zpaśłość; des Rindviehes, wołu; der Maſtſau, wieprza

Maſtvieh, *ſ. n.* karmne bydle, opaśne bydle, bydle na opaſie, bydle karmione, ſchlachten, karmne bydle zabić.

Maſtvogel, *ſ.m.* ptak karmny, tuczny, tuczony, utuczony, ukarmiony.

Maſtzeit, *ſ.f.* czas do karmienia, czas do tuczenia, czas do opaſu.

Matelot, *ſ.m.* Matroſe, flis, maitek, co wiosłem na okręcie robi.

Materialien *ſ.n.pl.* zum Baue, materyały do budowania, materyał, na budowlą.

Materialiſch, *adj.* materyalny, nieduchowny, ciałowy cieleſny.

Materialiſiren, *v. a.* (neu) die Jugend zum Materialiſmus (Glauben an die Materialität und Sterblichkeit der Seele) anführen, *nowe słowo:* młodość do nauki materyalności duszy uwodzić

Materialiſmus *ſ.m.* (neu) Lehre von der Materialität und Sterblichkeit der Seele, nowe
materyalnoś
Materialiſt, *ſ.m.*
Materyaliſta,
kupiec 2) i
cher lehrt, d
ſtehe, *w złoz*
twierdzący,
ieſt złożone.
Materialiſtiſch
ſ. n. kramni
nie.
Materialiſtiſch
teryaliſticzn
Materialität,
terielle We
materialnoś
Materie, *ſ.f.*
rie zu ſcherze
do żartowa
derbarer Ma
bliwey mat
mi; eine ne
nową mate
nowey mat
niey. ich ha
nie mam ż
albo, zbywa
nia liſtu.
Materiell, *adj*
ryi, materya
Mathematic, *ſ*
Matematycz
Mathematiſch,
Mathematiſch,
mu, po m
matik.
Matkummich,
kümmel, po
Matratze, *ſ.f.*
ſami wyſcie
Matricul, *ſ.f.*
einſchreiben,
eingeſchriebe
wpiſanym,
ſchen, wym
der Rathsh
reieſtr Pan
Radnych, d
len, chcieć
czykow, d
reieſtr. zfał
fałſzowany.
Matrone, *ſ.f.*
przyſtoyna
ni w leciec
bogata y za
Matroſe, *ſ.m.*
flis na gale

nszych okrętach, *także*: flis, ma-
rz, wiesłorob.
adj słaby, osłabiały, mdły,
y, ztrudzony, von Sauffen und
en, od piiatyki y niespania;
Wemen, od wina; von Hungern,
odu, wegen der Verrichtungen,
sami, interesow sprawunkiem
zony, zfatygowany, matt wer-
słabym się stawać, słabieć, seyn,
m, mdłym być, machen, słabym
ć osłabiać, fatygować, trudzić,
ować.
f. mol, ein Ungeziefer, *owad*,
mol; zerfrißt die Kleider, to-
knie.
n. pr. m. Mateusz, Manns-
imię męszczyzny.
n. pr. m. Matyasz, Maciey,
name, imię męszczyzny.
f. słabość, mdłość, wątłość,
łość, opadnienie z sił, zesła-

n. pr. f. (Mobösch) Mobeż,
im Henuegau, miasto w Hen-
skim; von, oder zu solcher
gehörig, z tego, albo do tego
należący; *adj.* Mobeżański;
aher, Mobeżańczyk; eine da-
ałogłowa ztamtąd, Mobeżan-
v. po Mobeżańsku.
f. mur; unverletzliche, nie-
cony, ktorego się ruszyć, gwał-
godzi: sehr feste, bardzo mo-
hundertfache, stokrotny; sehr
und gewaltige, bardzo wysoki
zny, von Ziegelsteinen, z ce-
von Bruchsteinen und Kalke, z
na łamanego y wapna; von
annten Ziegeln, z niepaloney
und Lehme, y z gliny, die
sechzehn Fuß hoch aufführen,
naście stop mur wysoko wy-
dzić, mur na wzwyż dać, ei-
oßen Theil der Mauer nieder-
, wielką część muru zrzucić,
die Mauer der Stadt, mur
ki, der Mauerbrecher hat die
r durchstossen, Taran przebił
die Mauer aufführen, mury da-
mit Mauern die Stadt, den
st, die Gärten umgeben, mura-
iasto, pałac, ogrody, opasać,
yć, murem obwieść, mur dać
ło miasta, wkoło pałacu, die
r ist hoch genug, mur iest do-
wysoki, die eingerissene wieder
, rozwalone mury znowu sta-
, obalone mury znowu postawić,

die Stadt hat keine, miasto nie ma
żadnego muru, eine entgegen bauen,
mur naprzeciwko wystawić, mit ei-
ner starken umgeben seyn, mocnym
murem być otoczonym, mit Mauer-
brechern die Mauern einstoßen, tara-
nami mury tłuc, die Mauer beschie-
ßen, do murow z armat bić, die
Lücken der Mauern wieder ausbessern,
szczerby, wypadliny, wytłuczyny w
murach znowu ponaprawić, hinter
der andern die Mauer anlegen, za dru-
giem murem mur stawiać, die Mauer
hat nicht gehalten, mur nie wytrzy-
mał, die Mauer unterminiren, podro-
wami mur podkopać, wysadzić, pod-
kopami mur podeść, podchodzić,
durch die Bresche in der Mauer in die
Stadt marschiren, przez wywaliny w
murze zrobione do miasta maszero-
wać, die Mauer ist hundert Ellen hoch,
mur iest na sto łokci wysoki, von
Grund aus die Mauer niederreissen, z
gruntu, z kretesu, z kretesem mur
obalić, die der Stadt hält 35 Stadien
im Umkreise, mur mieyski ma w
koło trzydzieści y pięć stay, die
Mauer ersteigen, na mur wleść, wy-
leść; die oberste Einfassung derselben,
naywyższa obwodka muru, koronka,
sie hat oben Zinnen, mur ma na gorze
blanki, an der Mauer fortgehen, imo
muro iść, muru się trzymać, mit
Spitzhauen sie durchbrechen, kilosami
mur łamać, wyłamywać, sie ist unten
mit Bruchsteinen, oben aber mit un-
gebrannten Ziegeln gebauet, mur od
spodu z kamienia łamanego, w gorze
zaś, z niepaloney cegły murowany;
mit dem Sturmzeuge daran rücken, z
działami do muru się przymykać,
für eine dienen, być zo miast muru,
als eine natürliche da stehen, iako
naturalny mur, rodowity mur gdzie
stać, sie hat die rechte Höhe, mur ma
wysokość, w sam raz, w miarę, sie
mit Wache besetzen, strażą mury osa-
dzić, dieselbe führen, mur prowadzić;
die Zinnen herunterschießen, blanki
muru zwalić na ziemi, die zu Ver-
wahrung einer Stadt dient, mur, kto-
ry służy do obrony miasta, die Mauer
um eine Stadt führen, dać, dawać
mury w koło miasta, eine von Lehm,
mur z liny, z glinkowatey ziemi,
zur Mauer gehörig, do muru nale-
żący, *adj.* murowy, was innerhalb der
Mauer ist, co między murem iest, *subst.*
między murze, *adj.* między murowy.

Mauerbrecher, *s. m.* taran, ist nicht mehr im Gebrauche, nie iest więcey w używaniu, durchstößt die Mauer, przebiia mury, gegen eine Mauer den Mauerbrecher brauchen, przeciwko iakiemu murowi, tartanu zażyć, *to iest*, taramem mury tłuc, rozbiiać, kruszyć, die Befestigung der Mauer mit Mauerbrechern niederlegen, fortyfikacyą murem obalić, zwalić na ziemię, der Feind hat mit Mauerbrechern die Mauer niedergelegt, nieprzyiaciel taranem mur zwalił: mit Eisen beschlagener, żelazem taran okowany; *potym znaczy* armata murowa.

Mauerkelle, *s. f.* ein Werkzeug der Mäurer, kielnia do muru, naczynie mularskie.

Mauerpfau, *s. m.* ein Gewächs, bluszcz, *ziele pewne.*

Mauerraute, *s. f.* włoski panny maryi, *ziele*; *pofr.* adiante; *połac.* saxifragi; *inaczey* murowa ruta, podmurna ruta.

Mauerschwalbe, *s. f.* ptak pewny, ierzyk iaskołka.

Mauerspitze, *s. f.* koronka wierzchem muru dawana.

Mauerstein *s. m.* kamień, kamieniec do murowania zdatny.

Mauerziegel, *s. m.* cegła na murowania, cegła do murowania.

Maul, *s. m.* usta, gęba, pysk; fertiges, hurtiges, gotowe, prędkie usta do mowienia; śmiały, prędki pysk, gęba, gęba wyparzona; hartes, wildes, docinaiąca, dzika gęba; ungestümes, naprzykrzona; unflätiges, feindseeliges, plugawy pysk, nieprzyiacielski pysk; verschwiegenes, häßliches, ciche usta, szpetny pysk; offenes, otwarty, pysk, otwarta gęba. Maul voller Speichel, gęba pełna śliny freies, bitteres, wolna, gorzka; mit Ruß beschmiertes, sadzami zwalana, zesmolona; unverschämtes, gezähmtes, bezwstydna wykrzywiona gęba, bezwstydny, wykrzywiony pysk einem Körner ins Maul tragen, ziaru komu w gębę natkać, napchać, eine Wurzel im Maule haben, korzeń iaki w gębie trzymać, mieć, aus dem Maule fallen, z gęby, z pysku, wypaść, kein unzierliches Wort geht ihm aus dem Munde, żadne niepiękne słowo nie wychodzi z tey gęby, każde wybonne, einen mit dem Maule zerreißen, pyskiem kogo roztargać, rozszarpać, einem alle Bröckelchen ins Maul stecken, schmieren, okr[illegible] komu natkać w gębę in all[illegible] Mäuler seyn, być w ust[illegible] stkich ludzi, du pflegst es [illegible] Maule zu haben, ty zwykle[illegible] często w ustach miewać, [illegible] o tym mawiać, immer im M[illegible] ben, daß einer undankbar [illegible] zawsze to w ustach że kto [illegible] cznym iest, du hast das [illegible] Maule, ty masz to zawsze [illegible] *to iest*, ty zawsze o tym mo[illegible] nes Maul und Verwegenhei[illegible] znać czyią gębę y zuchwal[illegible] Maul reiben, gębę drzeć, [illegible] krümmen, zerren, gębę wykr[illegible] krzywić, przekrzywiać. un[illegible] tes haben, bezwstydny pysk [illegible] stydną gębę mieć, zuhalt[illegible] ztulić, halte das Maul, [illegible] ztul gębę, die Hand vors [illegible] ten, rękę przed gębą trzym[illegible] *iest*, ręką gębę zatkać. [illegible] Maul stopfen, łat, gałgonow[illegible] komu natkać, das Maul [illegible] pysku nadstawić, einen a[illegible] schlagen, w gębę kogo bić, [illegible] kogo bić, w gębę kogo ud[illegible] pysk komu dać, w gębę dać, [illegible] wyciąć, w gębę wyciąć, [illegible] Maul schmieren, komu gębę [illegible] rować, bis aufs Maul, aż do [illegible] po gębę, der keins hat, kto [illegible] ma gębę, mowi się, z gębusi[illegible] szczkiem, kleines, usteczka. [illegible] pocałowanie, kann er nicht [illegible] halten? nie może on ztulić [illegible] nie może on ięzyka trzym[illegible] bami? das Maul wässert [illegible] nach, wielu ma apetyt na [illegible] einem das Maul nicht zäumen [illegible] niechcieć komu użyczyć u[illegible] niechcieć mowić, einem [illegible] sperren, Hoffnung machen, [illegible] bę otwierać, *t. i.* nadzieię [illegible] Maul weit aufthun, viel [illegible] gębę szeroko otwierać, [illegible] obiecywać, reden, was einem [illegible] kömmt, mowić co komu [illegible] zyk przyniesie, das Maul [illegible] gębę nadać, gębę wydać. [illegible] eines Maule hören, co z czy[illegible] z czyich ust słyszeć, sich nicht [illegible] das Maul aufzuthun, nie [illegible] otworzyć, einem dasselbe [illegible] bę komu zatkać. *to iest*, spra[illegible] nic nie miał do mowienia [illegible] chciał mowić, zwanzig [illegible] versorgen haben, dwadzies[illegible]

ſ, ktore trzeba żywić, nur für ſorgen, tylko o ſwoiey gębie ęrać tylko o ſwoy brzuch dbać, in loſes hat ktory ma wolną , wolny pyſk, *to ieſt*, śmiało co mowi; łaie zaraz. beſzta. obża. machen, daß einem das Maul etwas wäſſert, sprawić komu vt do czego. in der Leute Mäuſ mmen, przyiść do uſt ludzki; na języki ludzkie. ſeinem keine mutter ſeyn, ihm nichts abbres nie być mocochą ſwoiey gębie, woiey gębie nie uymować, das auſſperren, gębę rozdziewiać, rozdziewiać. Maulaffen feil ha ziewać, otwieraiąc ſzeroko gę nem das Maul auffperren, o ć komu gębę, *to ieſt*, nadzicie nić. der Maul und Naſe auf , ich zum höchſten über etwas ndert, ktory nos y gębę rozdzie ziwiać ſię bardzo czemu. vor Maule wegnehmen, z gęby ko rzeć einen mit deſſen eigenen n aufs Maul ſchlagen, kogo za uchwycić, kogo z iego uſt ch ſądzić, er hat eins aufs gekriegt, wziął w pyſk, wziął ę, ich hätte das Maul bald zu ugethan, więcey mowiłem iak mehr das Maul, als die Fauſt n, więcey gęby niżeli pięści ać.

f. m. głupi chłop, głupi chło dem ich da Maulaffen feil hatte, ich davon geſchlichen, gdy ia bę rozdziewiwſzy przypatruię bę tym czaſem wymknął.

f. f. morwa owoc, zu ets auchen, morwow zażywać do

rbaum, *f. m.* morwa drzewo, owe drzewo.

rſaft, *f. m.* morwowy ſok, iany ſok.

iſt *ſ. m.* obłudny Chrześcianin, awdziwy, zmyślony Chrześcia-

l, *f. m.* Maulthier, muł, zum eſel gehörig, co do muła nale *dj.* mułowy, vom Mauleſel, z *adj.* mułowy, wie ein Maul iak muł, mułowaty, Huf vom leſel, kopyto mułowe. Herz Mauleſel, mułowe ſerce, *ladaco*, r Mauleſel, młody muł, mu mułę małe, mułę młode.

Mauleſeliſch, *adj.* mułowy, mauleſeliſcher Schritt, mułowy krok, *powoli*.

Mauleſelhaft, *adj.* mułowaty, mauleſelhafter Menſch, mułowaty człowiek.

Mauleſelinn, *ſ. f.* mulica; ſtarke, die laſt zu tragen, mocna do dźwigania ciężaru; junge, młoda mulica, źrebica mulica.

Mauleſeltreiber, *ſ. m.* mułnik, mułogoniec, mułow poganiacz, für einen Mauleſeltreiber gehörig, co do mułnika, *albo* mułow poganiacza należy, *adj.* mułnikowy, mułniczy, mułnikow, mułow poganiaczy. Kleid des Mauleſeltreibers, ſukmana mułnikowa, ſiermięga mułow poganiacza.

Mauleſelwärter, *ſ. m.* mułow pilnuiący, chłopak do pilnowania mułow.

Maulfreund, *ſ. m.* obłudnik, obłudny przyiaciel, oſzczerca, zmyślony przyiaciel.

Maulkorb, *ſ. m.* koſzyczek na pyſk, einem Ochſen den Maulkorb anlegen, wołowi koſzyczek na pyſk włożyć.

Maulſchelle, *ſ. f.* policzek, policzkowanie, w gębę danie, w pyſk danie, wycięcie, einem eine geben, w pyſk komu dać, policzek komu wyciąć, w gębę kogo uderzyć, pogębkować kogo, bekommen, policzku doſtać, w gębę wziąć, w pyſk wziąć, er kriegt oder bekommt eine, on bierze po pysku, doſtaie w pysk, zrywa ſię mu po pysku, einem geben bis er zu Boden fällt, dać komu w pysk aż z nog zpadnie, aż ſię na ziemię obali.

Maulthier, *ſ. n.* Mauleſel, muł ſtarkes, mocny; gehet ſachte, powoli chodzi, Neapolitaniſches iſt das ſchönſte, muł Neapolitański ieſt naypiękś nieyſzy.

Maultrommel, *ſ. f.* Brummeiſen, *ſ. m.* drumla, inſtrumencik do grania maleńki.

Maulwurf, *ſ. m.* kret; blinder, ślepy; der in der Erde ſitzet, w ziemi ſiada.

Maur, *ſ. f.* ſ. Mauer.

Mauren, *v. n. a.* murować, eine Mauer auffühten, bauen, Hury wyprowadzać, ſtawiać.

Maurraute, *ſ. f.* podmurna ruta, *ziele pewne*.

Maus, *ſ. f.* ein Thier, myſz, zwierzątko, ſchüchterne, lękliwa pierzchliwa; auf dem Felde, na polu, polna myſz. die Mäuſe benagen Tag und Nacht etwas, myſzy dzień y noc gryżą, ogryzniią co, die Mäuſe ziehen weg, myſzy precz uciekaią; zerfreſſen etwas, prze-

morzu pływać, die Galeere darauf schweben lassen, galerę pracuiącą na porzu porzucić, weiter von dem Ufer das hohe, daley od brzegu wisokie morze: darauf Sturm leiden, falę na morzu wycierpieć, burzą na morzu wytrzymywać, esstürmet, morze się burzy, falami pracuie. von dem Lande weg und aus aller Augen auf das hohe fahren, od brzegow precz y z oczow wszystkim na morze daleko wysoko być porwanym, zaniesionym, zapchanym, auf das hohe fahren, na wysokie morze wypłynąć, was in oder auf dem Meere ist, co w morzu, albo na morzu iest, *adj.* morski; dergleichen Feuchtigkeiten, morkie wilgości, *to iest*, od morza, z morza przychodzące, an, oder auf dem Meere, przy morzu, albo po morzu, *adj.* pomorski, pomorska, pomorskie, Haus an dem Meere, dom pomorski, *to iest*, po morzu, *albo* nad morzem, *albo* przy morzu: dergleichen Leute, pomorscy ludzie, Küsten auf dem Meere, kraie pomorskie, pomorze, poberezie morskie: Commando darauf, komenda u pomorzu, na pobereżu morskim, Räuber auf dem Meere, rozboynicy morscy, was disseits des Meeres ist, co iest ztey strony morza, tu morski, jenseit des Meeres, zamorski, *adj.* dergleichen Fremder, zamorski codzoziemiec; dergleichen Dinge, zamorskie rzeczy, zamorszczyzna, Länder jenseit des Meeres, kraiu zamorskie: za morzem leżące, na tamtey stronie morza, ze drugim brzegu morza.

Meer-Aal, *s. m.* węgorz morski.

Meeradel, *s. m.* ostryż: orzeł morski.

Meerarm, *s. m.* odnoga morska.

Meerbarbe, *s. f.* ein Fisch, ryba, głowacz morski.

Meerbrahme, *s. f.* złoto-brew, ryba morska.

Meerbusen, *s. m.* łuna morska, wylewie morskie. gehet nach der Stadt zu, idzie. ciągnie się pod miasto, über die Meerbusen fahren, po łunie morskiey pływać, po wylewiu morskiem płynąć się besetzt halten. osadzone woyskiem łuni morskie, wylewia morskie trzymać.

Meerde, *s. f.* ein Essen von allerhand Kräutern, iedzenie z wszelakich zioł: mit Knoblauch angemacht, czosnkiem przyprawne: eingebrocktes Brod in Bier, oder Wein, wkruszony chleb w piwo, albo wine matka piwna, winna.

Meer-Eichel, *s. f.* ein Fisch, żołędzi ska, ryba; *pofr.* gland de mer

Meerenge, *s. f.* przesmyk morski śnina morska, ciasne morskie die Meerenge von Italien abgeseyn, przez przesmyki morskie od Włoch oderwanym, mit Messana über die Meerenge ... twami Messański przesmyk ...

Meerfahren, das, *s. n.* płynie morzu, bieg po morzu, lot ... rzu. nicht vertragen können ... wytrzymać płynienia po morzu waczki morskiey, żeglugi po morskich, chorować z tak glugi.

Meerfarbe, *s. f.* kolor morski ... Tuch von Meerfarbe, sel kolor.

Meerfechter, *s. m.* wachlarz krzak w morzu na kształt ... rza, *potym*, paiąk morski.

Meerfisch, *s. m.* ryba morska ktora się w morzu poławia

Meerfrau, *s. f.* s. Meerfräulein

Meerfräulein, *s. n.* Syren. Syrenowo słowo, z Niemieckiego ... morska.

Meerfuchs, *s. m.* ein Thier, ... liszka morska, zwierz pewny

Meergestade, *s. n.* brzeg morski, poberezie morskie.

Meergöttin, *s. f.* bogini morska; die vornehmste ... nayprzednieysza, między ... niami, *iest Amfitrie, u P...*

Meergott, *s. m.* bog morza, ... ski, bożek morski.

Meergras, *s. n.* mech morski na morzu, morska trawa.

Meergrün, *s. n.* modrawo-... lor, seledynowy kolor.

Meerhafen, *s. m.* port morski; ląd morski.

Meerhecht, *s. m.* szczuka morska szczupak morski.

Meerhering, *s. m.* ein Fisch, ... ski, *ryba wiadoma.*

Meerhirse, *s. m.* wroble pro... *pewne tak nazwane.*

Meer-Igel, *s. m.* ein Fisch, ie... ryba pewna, *tego imienia.*

Meerkalb, *s. n.* ciele morsk... *tak się nazywa.*

Meerkatze, *s. f.* ein Thier, ... zwierz pewny: żbik

Meerkohl, *s. m.* powoy zamorski

Meerkohle, z powoiu zamor-

, *ſ. m.* rak morſki, rak w ſię tylko poławiaiący; groſer,

, *ſ. m* woyna morſka, woyna u toczona; morzem prowa-

, *ſ. f. pl.* morſka lilia, ziele, rilien, z morſkiey lilii, zro-

, *ſ. f. pl.* ſoczewica morſka, morzu roſnące.

el, *ſ. f.* ſkorupa morska, ktora w morzu roſnie.

, *ſ. f.* ein Thier, *zwierz pe-* nog morſki.

, *ſ. f.* ein Fiſch, pokrzywka *ryba pewna.*

, *ſ. n.* koń morſki, von Meer- kona morſkiego.

chen, *ſ. n.* konik morſki, von rdchen, z konika morſkiego.

rei, *ſ. f.* rozboyniſtwo mor- zboy morski, zbiianie, roz- po morzu.

, *ſ m.* chrzan, *ogrodowy ko-*

ß, *ſ. n.* koń morski.

m, *ſ. m.* piana morska.

ht, *ſ. f.* bitwa morska, bi- morzu ztoczona.

cke, *ſ. f.* ślimak morski.

lbe, *ſ. f.* iaskołka morska; wny.

in, *ſ. n.* ein Fiſch, delfin, ry- a

ie, *ſ. f.* ein Fiſch, ſepia, albo , ryba.

, *ſ. m.* brzeg morski.

, *ſ. f.* miaſto pomorskie, mia- morzem leżące, na pomorzu

, *ſ. f.* cichość morza, cicho zu, uciſzenie morza, ſtanie entſtund plötzlich, nagle ſię aß ſie ſich nicht von der Stelle konnten, tak że ſię nie mo- ieyſca ruſzyć, Meerſtille zu eis ſſen Zeit, cichość na morzu nego czaſu.

el, *ſ. m.* przepaść morska, i w morzu.

, *ſ. m.* Meerwegetritt, See- eine ſtrauchartige Pflanze, pe- ele krzakowe morskie.

, *ſ. n.* brzeg morski, am Meer- a brzegu morskim.

Meerwage, *ſ. f.* Schlägelfiſch, Hammer- fiſch, ein Seefiſch, pewna ryba.

Meerwaſſer, *ſ. n.* woda morska; iſt nicht geſund zu trinken, nie dobra do piiania.

Meerwegetritt, *ſ. m.* ſ. Meertritt.

Meerweib, *ſ. n.* Syrena; *słowo w słowo z Niemieckiego*, kobieta morska.

Meerwelle, *ſ. f.* nurt morski, wał mor- ski, *plur.* für *ſing.* nurty morskie, wały morskie.

Meerwidder, *ſ. m.* ein Fiſch, baran mo- raki, ryba pewna z morza.

Meerwunder, *ſ. n.* poczwara morska, ſtraſzydło morskie, widowisko mor- skie.

Meerzwiebel, *ſ. f.* raczek malutki mor- ski bez nożyc, *powtore* zamorska ce- bula. von oder aus Meerzwiebel, z morskiego takiego raczka. *adj* raczkowy, Eſſig von Meerzwiebeln, ocet z zebuli morskiey, Wein von Meer- zwiebeln, wino z cebuli morskiey.

Meet, *ſ. m.* Getränke von Wein und Honig, miod, napoy z wina y z mio- du, oder nur von Hopfen und Honig, albo tylko z chmielu y z miodu, kalten Meet trinken, zimny miod pić, einem Gift im Meet geben, zadać ko- mu trucizny w miodzie, Meet von Honig und Waſſer, miod z miodu y z wodyſytka, kanon ruski kierma- ſzowy; von Honig und Milch, z mio- du y z mleka, *także* ſytka.

Mehl, *ſ. n.* mąka; von Roggen, z żyta, żytnia mąka; von Gerſte, ięczmien- na mąka: von Weitzen, z przenicy, klares Mehl machen, przednią mąkę bielſzą, świetnieyſzą zrobić, Mehl durchſieben, mąkę ſitem przeſiewać, was trocken gemahlen wird, giebt mehr Mehl, co wyſuſzone ſię miele, daie więcey mąki; vom Malze darzu thun, ſłodu do mąki przymieſzać, zum Mehle gehörig, do mąki należący, *adj.* mączny; dergleichen Sieb, mą- czne ſito, do mąki ſito, Kaſten, worin man das Mehl aufhebt, skrzy- nie, faſſy ſzefarnie, w ktore mąki zſypuią. von Mehle gemacht, z mą- ki. mączny, voll Mehl, pełny mąki, wie Mehl, iak mąka, mączaſty, *adj.* voll ſolchen Staubs, pełny takiego prochu.

Mehlbaum, *ſ. m.* in Amerika, mączne drzewo w Ameryce.

Mehlbeutel, *ſ. m.* pytel do pytlowania mąki.

Mehlfaß, *ſ. n.* faſa na mąkę.

Mehlig, *adv.* powoli, zwolna, pomałuczku, pomału.

Mehlicht. *adj.* mączny, męczasty, mehlichter Staub, mączasty proch.

Mehlkäfer, *ſ. m.* mączny chrząſzcz.

Mehlkaſten, *ſ. m.* ſzafarnie na mąki, do wyſpowania y trzymania mąk.

Mehlweiſe, die, *ſ. f.* ſikora; modrawego koloru.

Mehlſieb, *ſ. n.* ſito mączne, ſitko do przeſiewania y chędożenia mąki.

Mehlſtaub, *ſ. m.* ſtochmal w młynie po ścianach od mąki.

Mehlwurm, *ſ. m.* robak w mące, ktory mąkę pożera y toczy.

Mehr, *nomen*; im Pohlniſchen, *adverbium*, więcey. mit dem *genit.* mehr Kräfte, als ein andrer haben, mieć więcey ſił iak drugi, mehr Geld haben wollen, chcieć mieć więcey pieniędzy, mehr koſten, więcey koſztować, mehr gelten, als alles andere, więcey popłacać, iak wſzyſtkie inſze rzeczy, mehr, als recht iſt, auf ein was verlegen, więcey łożyć, iak ſłuſzna ieſt. więcey dawać nad ſłuſzność, um einen Finger mehr haben, na palec mieć więcey, ihr habt ihn mit mehr, als zwanzig Wunden niedergemacht geſehen, widzieliście go więcey iak dwudzieſtu ranami zabitego, es waren mehr, als zehntauſend Mann, było więcey iak dzieſięć tyſięcy ludzi. es waren mehr Samniter in der Stadt, als ſie wollten, było więcey Samnitow, w mieście iak oni chcieli, es waren nicht mehr, als dreihundert Römer im Lager, nie było więcey iak trzyſta Rzymian w obozie, mehr als die Hälfte Galläpfel darzu thun, więcey iak połowę galasu, albo gałek do czego włożyć. um ſo viel mehr Schaden verurſachen, tym więcey ſzkodo na obić, zehen an der Zahl und was noch mehr iſt Römer, więcey iak dzieſięciu Rzymian, ich weiß Niemand, dem ich mehr ſchuldig ſey, als dir, nikogo nie wiem, ktoremu bym był więcey winien, iak tobie, er hat mehr Getraide gefordert, als ſie erbauet hatten, więcey nakazał zboża iak pola było zoranego, er ſagte, es liege ihm nicht mehr daran als wenn, powiedział że mu tyle do tego, iak gdyby, mit mehr Worten ausführen, więcey ſłowami co opowiadać, wyprowadzać, mehr Tage wegbleiben, więcey dni gdzie precz zoſtawać, mehr Zeugen haben, als, więcey mieć świadkow iak, viel mehr [illegible] weiſen, daleko więcey dow[illegible] świadczyć, man ſiehet auf [illegible] be mehr, als eine Farbe [illegible] nicht mehr, als eine, widzie[illegible] biu więcey kolorow [illegible] przecie nie maſz więcey [illegible] etwas oder ein wenig mehr [illegible] wiek więcey, albo troch[illegible] Haustath iſt nöthig, porząd[illegible] wego trzeba, etwas mehr [illegible] zugeſtehen, co kolwiek więc[illegible] ści przeciwko koniu czyni[illegible] nig mehr Mühe giebt [illegible] chę więcey trudności zna[illegible] tym, ja was noch mehr [illegible] co więcey w tym ieſt [illegible] auch noch den folgenden [illegible]

Mehr, *adv.* bardziey, er wa[illegible] ein Vatermörder ſeyn, [illegible] będzie mężoboycą. dam[illegible] die Gewohnheit halte, [illegible] nicht thut, bardziey ażeby [illegible] zachował, iak że wy teg[illegible] cie, es hat ſich dieſes mehr [illegible] eigene Glückſeligkeit zu[illegible] durch einige meiner Sch[illegible] bardziey ſtało iego właś[illegible] ściem, iak przez moię [illegible] viel mehr, daleko bardziey [illegible] bardziey, ich erwarte [illegible] dich aber ſelber vielmehr [illegible] liſtu od ciebie ale daleko [illegible] *albo* gdzie bardziey ciebie [illegible] ſo viel mehr, daß, y [illegible] że, mehr und mehr, bardziey, einem gefallen, komu[illegible] bać, mehr und mehr [illegible] dziey a bardziey mieć p[illegible] mehr und mehr an [illegible] bardziey a bardziey o [illegible] und noch mehr im Sommer [illegible] bardziey w lecie. den K[illegible] ren iſt nicht ſchwer in [illegible] Leibe und noch mehr, wer[illegible] keln unbeſchädigt ſind, [illegible] wać w młodym ciele [illegible] ko a tym bardziey kied[illegible] cie ſą ieſzcze uraſone, [illegible] weniger, bardziey, albo [illegible] iſt mehr, als vierzig Jahre [illegible] więcey, iak czterdzieści [illegible] dienen, więcey na co [illegible] cey być do czego dobrym [illegible] być dobrym. mehr bei [illegible] więcey u kogo popłacać. [illegible] mehr und mehr lieben. koc[illegible] cey i więcey kochać. die [illegible] ne ſind mehr, als zu verändern

ſy więcey, iak nazbyt odmienna,
ńiżen, aliś, bardziey być pożyt-
m, iak, albo więcey być pożyt-
m, es ſind mehr, als ſechs Mes
więcey ieſt, iak ſześć mieſięcy,
alb hunder Bürger kannten ihn,
, iak ſto obywatelow znało
icht was ihr wollt, ich gebe nicht
czyńcie, co chcecie, ia więc
dam, mehr Geiſeln haben wol
cieć mieć więcey zakładow,
ollet ihr mehr? czego wy chce-
ęcey? ich ſage nichts mehr, ia
nic nie mowię, nicht mehr,
en tauſend haben den Weg be-
e więcey, iak dziesięć tyſięcy
zaległo, albo na drodze zaſtą-
nicht mehr, als zwei tauſend
ſind davon gelaufen, nie więc
k dwa tyſiące piechoty uſzło,
und nicht mehr Tagen zu Lan
können geführt werden, pięć
ie więcey ma tam lądem doie-
ne Rede, in welcher der Nach
ht mehr, als die Ergötzung er
wird, mowa, w ktorey bar-
kontentowania, niżeli mocy
, man ſoll nach der Herrſchaft
reben, vielmehr ſie auch nicht
al annehmen, nie trzeba pa-
a ſzukać. owszem bardziey
nie przyiąć. deſſen Grauſam
mehr, als anderer ausgeſchrieen,
rucieńſtwo ieſt bardziey roz-
e niżeli inſzych, du haſt mehr,
rte geholfen, tyś *bardziey*, ale
ey pomogł, iak inſi, mehr
ls ſein Alter zuläßt, więcey
iak iego lata pozwalaią,
e mehr, als dreißig tauſend in
ffen, więcey widziano, iak
ści tyſięcy ludzi przy orężu,
uſche Name macht ihn mehr,
andere frech, Rzymskie imię
zuchwałym bardziey, iak
ie inne rzeczy, es waren mehr,
o Schilde, było więcey, iak
cie ſet tarcz, mehr, als 20000
riegen und mehr, als 50000 ge
nehmen, więcey, iak dwadzie-
ſięcy nieprzyiaciela trupem
a więcey, iak pięć dziesiąt
w niewolą wziąć, mehr, als
glauben kann, bardziey, iak
erzyć może, nicht mehr, als
s Waſſer nehmen, nie więcey
iak iednę miarę wody, ein
mehr Matroſen ſind verlohren
n, trochę więcey ſliſow zginęło, was kann ich mehr thun, als daß ich Gott bitte, co mogę więcey czynić, iak kiedy Boga proſze, ich will uns nicht mehr anmaßen, als daß wir nur nicht, więcey nam przypiſywać nie będę, iak że my nie tylko, mehr als genug, mehr als zu viel, więcey, iak doſyć, więcey, iak nad to, iſt wider ihn geſagt worden, przeciwko niemu mowiono, mehr, als genug klug ſeyn, więcey, iak doſyć być roztropnym, mehr um ſich ſorgen, als um die andern, więcey dbać o ſiebie, iak o drugich.

Mehren, *v. r.* powiększać, przyczyniać, przybywać, ſich, powiększać ſię, der Reichthum mehret ſich, bogaſtwa ſię powiększaią, bogaſtw przybywa, przyczynia ſię.

Mehrentheils, *adv.* po większey części, frei ſeyn, być wolnym; den Rath erwählet haben, Senat wybrać, albo Senatorami poczynić, mehrentheils dem Glücke zugeſchrieben werden, po większey części fortunie być przypiſanym, ſich auf die ſchlimme Seite legen, po więſzey części chwytać ſię złey ſtrony, nicht allezeit geſchehen, po większey części nie zawſze ſię dziać, es iſt das unglaublich was mehrentheils geſchiehet, to do wiary podobna, co ſię po większey części dzieie, wir ſehen die Statuen im Kriegshabite, widziemy ſtatuy po większey części w ſtroiu woiennym, mit einem umgegangen ſeyn, po większey części iuz przeſtawać z kiem.

Mehrer, *ſ. m.* powiększyciel, przyczyńca, przydawca; des Reichs, państwa.

Mehrmal, *adv.* więcey razy; ſtehen bleiben, poſtawać; merken, poſtrzegać, haben die Alten alſo geredet, więcey razy ſtarzytak mowili; *to co* często kroć *znaczy*, pſlege ich mich zu vermundern, często kroć zwykłem ſię dziwować, einen ermahnet haben, częſtokroć upomnieć kogo.

Mehrung, *ſ. m.* powiększanie, powiększenie, przyczynianie, przyczynienie.

Meiden, *v. a.* ſtrzec ſię, wyſtrzegać ſię, chronić ſię, ſchraniać ſię, zchodzić przed czym, ſtronić od czego, er hat dieſe große Gefahr gemeidet, on ſię chronił tego wielkiego niebezpieczenſtwa, ich meide meine Feinde zu ſehen, ia wyſtrzegam ſię widzieć ſię z moiemi nieprzyiacielami.

Meiden, das, *ſ. n.* ſtrzeżenie ſię, wyſtrzeganie ſię, chronienie ſię, ſchrania-

nianie się, zchodzenie przed czym, stronienie od czego.

Meidung, *s. f.* wystrzeganie się, stronienie od czego, chronienie się; des Schmerzens, żalu, bolu; der Feined, nieprzyiacioł; des Unglücks, nieszczęścia.

Meile, *s. f.* mila, über hundert und funfzig Meilen entfernt seyn, na sto pięć dziesiąt mil być oddalonym, wie viel Meilen liegt er von der Stadt? wiele mil od miasta? wie viel Meilen sind nach Berlin? wiele mil do Berlina?

Mein, *pro. poss.* moy, moia, moie, was dein ist, ist auch mein, co twoie to y moie, mein eigen, moie własne, meine eigene Thaten erzählen, własne moie sprawy opowiadać, aus meiner eigenen Schuld, z moiey własney winy, ich habe es durch meinen eignen Verstand erfunden, ia to moim własnym dowcipem wynalazłem.

Meine, das, *s. n.* Meinige, moie, von dem Meinen thue ich nichts darzu, z moiego ia nic do tego nie przydaię, ich will das Meine nicht verlieren, ia niechcę moiego tracić, das Meine ist mir lieber, als der andern ihres, moie iest mi milsze, iak cudze.

Meinen, die, *pron. pl. pers.* moi, die Meinen verbiethen mirs, moi zabraniaią mi tego. ich liebe mehr, als freundlich die Meinen, ia kocham bardziey, iak po przyiacielsku moich, ich sage es oft den Meinen, ia to mowię często moim.

Meinethalben, *praep. et adv.* dla mnie; hat er sich die Unkosten gemacht, kosztu sobie narobił, meinet halben sey nicht böse auf ihn, dla mnie nie bądź złym na niego, hast du Verdruß, dla mnie przykrość cierpisz, magst du gleich gar schnarchen, dla mnie, możesz leżeć y naydłużey, mag er bei den Füssen herumgeschleppt werden, dla mnie, *to iest*, co do mnie można go y za nogi włożyć; darfst du mit ihm keine Feindschaft hegen, dla mnie musisz nie mieć żadney nieprzyiaźni przeciwko niemu, *to co* odemnie, gieb ihr einen Kuß, pocałuy ią ode mnie, pocałuy ią moiem imieniem, wenn du ihm meinethalben wirst gratuliert haben, ieżeli mu ode mnie, *albo* moiem imieniem powinszuiesz, meinethalben grüße ihn schönstens, odemnie pozdrow go iak naypiękniey, thue es nicht, dla mnie nie czyń tego.

Meinetwegen, *adv.* dla mnie, [illegible] hier, dla mnie zostaiesz tu.

Meineyd, *s. m.* falscher Eid, krzywoprzysięstwo krzywoprzysięga, [illegible] szywa przysięga. dieser falsche [illegible] hat einen begangen, ten fa[illegible] człek, ten szalbierz, krzywoprzysięstwa się dopuścił, kleiner ma[illegible] woprzysięga, keiner ist zu [illegible] żadney krzywoprzysięgi czy[illegible] trzeba.

Meineydig, *adj.* krzywoprzysięg[illegible] woprzysięzca; ten co krzy[illegible] siągł.

Meinige, das, *s. n.* moie, ich [illegible] Meinige, ia ochraniam mo[illegible]

Meinigen, die, moi, *plur. nom.* [illegible] nigen rathen mirs, moi radz[illegible]

Meinung *s. f.* s. Meynung.

Meinungen, *n. pr.* Stadt in [illegible] Meinungen, miasto w Fran[illegible]

Meise, *s. f.* ein kleiner Vogel, [illegible] mały ptaszek.

Meisenkasten, *s. m.* łapka [illegible] Meisen sind in den Meisen[illegible] fallen, sikory w łapkę [illegible] nem die Meise aus dem [illegible] nehmen, wyiąć sikorę z łap[illegible]

Meisenschlag, *s. m.* łapka [illegible] die im Meisenschlage gefang[illegible] w łapkę złapana sikora. [illegible] Meisenschlage weg, precz [illegible] leciała

Meisel, *s. m.* ein Werkzeug, d[illegible] lec, naczynie stolarskie. [illegible]

Meiseln, *v. a.* dłutem wycin[illegible] biać, der hölzerne Krug [illegible] meiselt. drewniany kufel [illegible] wycinany, wyrabiany.

[illegible]eiseln, das, *s. n.* dłutem [illegible] rylcem wyrabianie.

Meißen, *n. pr. f.* Misnia, [illegible] ziemia; aus, oder zu solcher [illegible] gehörig, z tey ziemi, [illegible] ziemi należący; *adj.* Misn[illegible] ßen, Misnia, miasto, w [illegible] ziemi; von, oder zu solcher [illegible] hörig, z tego miasta, albo [illegible] miasta należący, *także*, [illegible] z Misniy rodem, Misniy[illegible] daher, białogłowa z Misniy[illegible] ka; Art, Weise, *adv.* po M[illegible] z Misniyską, iak w Misni[illegible]

Meißner, *s. n.* Misnianin aus [illegible] de Meißen, z Misniyskiey [illegible]

Meißnerinn, *s. f.* Misnianka [illegible] Misniyskiego rodem biał[illegible]

Meißnisch, *adj.* aus dem Land[illegible] Misniyski; aus der Stadt, [illegible]

adv. naywięcey; in dem Gezelte
en, w namiocie przesiadać.
f. adj. naywięcey, die meisten
er waren aus Gallien, naywięcey
y było z Gallii; die Meisten, wel-
die Physik nicht verstehen, sagen,
więcey, co Fizyki nierozumieią,
ią die Meisten von denen, mit
en, naywięcey z tych, ktorzy,
eisten Fragen, naywięcey pyta-
einen zu den meisten Dingen mit
ben, kogo do naywięcey usług,
naywięcey do usług zażywać,
eisten, *adv.* prawie naywięcey,
rdziey. der Zeuxis übertraf die
n in Malung weiblicher Leiber,
rdziey Zeukzis przechodził in-
w malowaniu ciał białogło-
n. das meiste Ansehen haben,
ęcey mieć powagi, er ist am
n zu Hause, on naywięcey w
przemieszkiwa, er ist darin-
n meisten getadelt worden, on
ęcey w tym był ganionym, die-
: die Poeten, am meisten den
angetrieben, to Poetow, a nay-
ey Homera popudziło, von
üchern einem gefallen, ze wszy-
kfiążek, ktora się naybardziey
, das meiste kommt darauf an,
większa iest; daß man das ge-
Wese kenne, ażeby rzeczpo-
znać.
adv. naywięcey, *toż samo*
co, Meisten.
eils, *adv.* po naywiększey
sind nicht gekommen, ponay-
ey części nie poprzychodzili,
ln. ponaywiększey części ga-
nichts wissen, ponaywiększey
nie wiedzą nić.
f. m. Lehrer, nauczyciel, der
ing vollkommen kann, ktory
aką doskonale umie, Meister
Poesie, Poeta, wierszopis, dzie-
, dzieiotwor, Meister seiner
yn, być panem siebie samego,
ć y rządzić sobą samym, sich
: von etwas machen, panem się
: czego, opanować co, wziąć
woią moc, Meister von etwas
panem być czego, mieć co w
mocy, Meister spielen, rzecz
panować, otrzymać, posieść,
iakiey panem zostać, seiner
ehr Meister seyn, panem siebie
więcey nie być, Meister über
ten, panem być czyim; pano-
d kiem, Meister magst du seyn,
xikon 4. Th.

zwycięż, wygray, allein wo seyn, być
sam tylko panem gdzie, sie sind ihre
Meister im Kriege geworden, oni byli
iego nauczycielami na woynie, er ist
mein bester, on iest naylepszym moiem
nauczycielem.

Meisterinn, *s. f.* nauczycielka, mistrzy-
ni; weise und kluge, mądra y roztro-
pna.

Meisterlich, *adj.* sztucznie, pouczone-
mu, uczenie; etwas ausrichten, aus-
führen, co zrobić, czego dokazać;
etwas verbergen, co ukryć, co utaić,
z czym sie nie wydawać, sie haben es
meisterlich verberget, oni to sztucznie
ukryli, utaili.

Meistern, *v. a.* ganić, przyganiać, na-
ganiać, einen, ganić kogo, przyga-
niać komu, *Dat.* in etwas, w czym;
im Reden, w mowieniu, er meistert
mich in französischer Sprache, przy-
gania mi w francuskim ięzyku, so
wohl, als wie in der lateinischen, tak
y w łacinskim.

Meisterschaft, *s. f.* *mistrzostwo*, nauczy-
cielstwo, antreten, przyść do nau-
czycielstwa, wychodzić iuż na nauczy-
ciela.

Meisterstück, *s. n.* uczona sztuka, przez
wiadomość zrobiona sztuka, machen,
uczoną sztukę zrobić, uczoną sztukę
potrafić, *to co znaczy*, künstliches Werk,
sztuczne dzieło, sztuczna robota,
uczona robota; umieiętna robota,
hierin hat die Natur ihr Meisterstück
gemacht, tu naturą swoię umieiętną
sztukę pokazała, zrobiła.

Melancholie, *s. f.* melancholia, Tempe-
rament des Leibes, temperament, u-
two rzenie ciała, *z Greciego słowo w*
słowo, czarna żołać; *powtore znaczy*,
Gemüths-Beschaffenheit, umysłu spo-
rządzenie, ułożenie, smutne, żało-
sne, *albo* sam umysłu smutek, samo
umysłu zasmucenie.

Melancholisch, *adj.* melancholiczny;
zasmucony, smutny, *w tym że samym*
sensie, aus dem Gemüthe nach, *także*,
co do umysłu, w smutku zostaiący,
będący iakiegoś ponurego tempera-
mentu y utworzenia niewesołego,
zawsze w smutku, w zasmuceniu iak,
gdy by w przyrodzonym stanie, zo-
staiący.

Melk, *n. pr.* Stadt in Österreich, Melk,
miasto w Austryi.

Melken, *v. a.* doić, die Milch von einem
Thiere nehmen, mleko od iakiey sa-
micy zwierzęcia odpierać, ein Schaf

das Gedächtniß, wbicie w pamięci, wybicie w pamięci, wyrażenie w pamięci; eines Dinges, iakiey rzeczy; der Geschichte, Historyi.

Merkwürdig, *adj.* uwagi godny, pamięcy godny, die merkwürdige Sache ist von div gethan worden, rzecz od ciebie iest uczyniona pamięci godna, dessen Freundschaft mit ihm ist ihsonderheit merkwürdig gewesen, iego przyiaźń z niem była osobliwie pamięcy y uwagi godna viele merkwürdige Dinge verrichtet haben, wiele pamięci godnych rzeczy porobić, merkwürdiger Schlag, pamięci godna bitwa merkwürdige Frommigkeit, pamięci godna pobożność, viele merkwürdige Dinge vorbringen, wiele pamięci y uwagi godnych rzeczy powiadać, merkwürdige Gerichtsurtheile, pamięci godne sądowe wyroki, merkwürdige Schlacht halten, pamięci godną bitwę zwieść, dieses dünkt mich merkwürdig zu seyn, to zdaie się mi być godne pamięci y uwagi.

Merkwürdigkeit, *f. f.* pamięcy godność, der Kunst und Natur, sztuki i natury.

Merkzeichen, *f. n.* znak, poznaczenie, poznak deutliches, oczywisty; wyraźny.

Merlinade, *f. f.* (neu) Verfügungen des ehemaligen französischen Justizministers Merlin von Douay, *nowe słowo:* ustanowienia dawnego sprawiedliwości ministera francuskiego *Merlin de Douay.*

Merliniſt, *f. m.* (neu) Anhänger des ehemaligen französischen Justizministers Merlin von Douay, *nowe słowo:* partyzant przeszłego sprawiedliwości francuskiego ministera *Merlina de Douay.*

Merodach, *n. pr. m.* Mannsname, Merodach, imię mężczyzny.

Merseburg, *n. pr. f.* Stadt in Meißen, Merseburg, miasto w Misnii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący *adj.* Merseburski, solches Stift oder Bißthum, Biskupstwo Merseburskie, einer von der Stadt Merseburg z miasta Merseburga, Merseburczyk; eine daher, białogłowa, Merseburczanka.

Merspurg, *n. pr. f.* Stadt in Schwaben, Merspurg, miasto w Szwabach.

Mertel, *f. m.* wapno z piaskiem rozro-

biore; wo
muruią.
Mertelkelle,
wapno na
Merwe, *n. p*
wa, rzeka
Merzblume,
piękny; a
Merzviol, *f.*
Meseritz, *n.*
len, Międz
Polszcze re
seritz in Gr
dzyrzeckie
Castellanie
Międzyrzec
Polszcze.
Mesopotamien
Mesopotami
Mespel, *f. f.* n
mesl, lik drz
Meßbuch, *f. n.*
odprawiaią;
drukowany.
Messe, *f. f.* ia
Jahrmarkt,
Leipziger M
wird dreimal
razy na rok
wielkanoc;
wy rok; auf
Michał. auf
soll er 130 Tha
burski iarma
dzieści talerov
die Messe hal
mszą mieć,
mszą iść, für
lesen, za una
prawiać.
Messen, *v. a.* mi
Getraide, zbo
die Grösse der
mierzyć; den
ner Gefahr, jo
des gemeinen
myśl mierzyć,
pieczeństwem,
pospolitey, et
rownemi odle
wymierzać; n
mierzyć; den
an, drogę od
mierzyć; die We
wiersze stopami
und Erde, nieb
den Umlauf der
obroty słońca y
der Gestirne, bi

s. f. mnostwo, mnogość, wie-
kupa; siła, moc, *w tym samym*
wunderbare, geringe, unglaubli-
ziwna, cudowna, mała, niepo-
do wiary; größte, naywię-
mnogość, wielkie mnostwo,
moc bardzo siła, und nicht,
siła: unzehlige, niezliczona,
ße Menge tapferer Leute haben,
wielką moc walecznich ludzi,
bardzo siła, und nicht, *wielką*
walecznych ludzi, eine Menge
geben, wielką moc słow pra-
giebt eine große Menge vor-
er Poeten, wielka kupa iest
ich Poetow, die Zeit giebt diese
, czas daie tę wielość, tę mno-
mnostwo, bewaffnete, uzbro-
upa, erregte, poburzona kupa,
ten zusammen gebrachte, ku-
omadzona ze służących, z nie-
w, arme und verdorbene,
stracona kupa; unglaubliche,
che, niepodobna do wiary,
ona; viel größere, daleko
; die gar nicht mit einander
kommt, ktora się między sobą
za; die allerhand Künste und
ten hat, ktora umie wszy-
tuki y sposoby do życia, hin
zerstreuete, tam y sam roz-
a, rozgromiona kupa, aus-
, wybrana, dobrana kupa;
Ort zusammen gebrachte, na
ieysce wraz zciągniona, Men-
Gerichtshändel, kupa, mno-
raw prawnych, der Feinde,
ieprzyiacioł, der Wohlthaten,
obrodzieystw, besser, wielość
ieystw, eine große Menge El-
wielka kupa słoniowey ko-
nge Gold und Silber, kupa,
srebra, Wasser, kupa, wody,
kupa naczynia, eine unzäh-
aus allen Flecken aufgebracht
niezliczona kupa ludzi po
ich wsiach oburzona iest,
der Welten, kupa światow,
ße des Frühlingsfutters, na-
o nazbyt wielka kupa wie-
paszy, *znaczy też to co*, zgro-
e, eine große, całe zgroma-
także to co, obfitość, man
s da in großer an, tam tego
w wielkiey obfitość.
. a. mieszać, kłucić, pomię-
okłucić, zmięszać; alles in
, wszystko w kupę, zmię-
zystko wraz; allerlei durch
einander, zaywięcey rzeczy iedne z
drugiemi, das hunderte ins tausende,
sta z tysiącami pomięszać, *słowo w*
słowo, setne pomięszać z tysiącznym,
etwas mit der Tugend, co z cnotą
pomięszać, die Tugend mit dem La-
ster, cnoty z nałogami pomięszać
sich, wmięszać się w co, mięszać się
do czego; in anderer Gespräche do
cudzych dyskursow; in eine fremde
Sache, do cudzego, *albo* do obcego
interesu, er menget sich in Friedens-
traktaten, on się mięsza do uczynie-
nia pokoiu, sich mitten unter die Fein-
de, w pośrzod nieprzyiacioł się wmię-
szać, unter die Cavalerie, między ka-
waleryą pomięszać, sich in die bür-
gerlichen Troublen, mięszać się w ro-
zruchy obywatelskie, der sich in alle
Händel, in alle Sachen menget, on się
musi wtrącić, wrazić w każdą rzecz,
on się mięsza do każdziutenki rze-
czy.

Mengen, das, *s. n.* mieszanie, wmie-
szanie, zmieszanie, pomieszanie, za-
mieszanie.

Mengrelien, *n. pr. f.* Landschaft in Asien,
Mingrelia, Kray w Azyi; am schwar-
zen Meere, nad czarnym morzem,
aus Mengrelien, z Mingrelii.

Menin, *n. pr. n.* Stadt in Flandern,
Menin, miasto w Flandryi, von, oder
zu solcher Stadt gehörig, z tego mia-
sta, albo do tego miasta należący,
adject. Meniński; einer daher, Me-
nińczyk, Meninianin, oder kürzer,
Menianin; eine daher, Meninianka,
Menianka.

Mennig. *s. f.* Menche, menia, ein ro-
thes Mineral oder Farbe, czerwony
minerał, albo *pewna* czerwona farba,
von Mennig, z minii; miniowy; der-
gleichen Anstrich, miniowy polor,
mit Mennig anstreichen oder färben,
minią pomalować, pofarbować, mi-
nią dać po wierzchu, miniować,
mit Mennig gefärbet, miniowany,
minią farbowany, mit Mennig ge-
färbtes Wachs, minią farbowany
wosk, Ort wo Mennig gegraben wird,
mieysce gdzie minią kopią, ruda,
rudnica miniowa.

Menniggrube, *s. f.* gora miniowa, ru-
nik miniowy, koganica miniowa.

Mensch, *s. m.* człowiek; kann die Mut-
ter niemand heißen, nie może nikt
matki człowiekiem nazwać, es ist ein
vorsichtiger, kluger und beobachtender
Mensch, to iest człowiek y baczny y

rostropny y ostrozny, liederlicher, ladaco niepodściwy człowiek, o der bösen Menschen! o co to za ludzie zły, o niepodściwy człowiek! ein gelehrter und verschlagener, uczony y przebiegły człowiek, ein artiger, śmieszny, pocieszny człowiek, geringer, błahy, podły człowiek, berühmter, sławny człowiek, kein Mensch, żaden człowiek, der erste, naypiewszy człowiek, na świecie, kleiner, człeczek, człowieczek. Blutmenschen, *s. m. pl.* neu) *nowe słowo:* ludzie krwawi; so hießen vorzüglich Robespierre, Carrier und deren Anhänger.

Menschendieb, *s. m.* ludozłodiey, ten co ludzi kradnie: das ist der, welcher dich als ein kleines Kind gestohlen hat, ten to iest ludozłodziey, ktory cię ieszcze małe dziecię ukradł, ein Menschendieb ist mit dem Tode zu bestrafen, ludozłodziey śmiercią ma być karany.

Menschendiebinn, *s. f.* ludozłodzieyka, ludokradka, co ludzi kradnie.

Menschendiebstahl, *s. m.* ludozłodzieystwo, ludokradzież, einen begehen, ludokradzież popełnić, ludozłodzieystwa się dopuścić, unternehmen, odważyć się na ludozłodzieystwo, na ludokradzież.

Menschenfeind, *s. f.* misantrop, odludek, nieprzyiaciel ludzi, nielubiący ludzi: der den Umgang der Menschen meidet, ktory się chroni konwersacyi, przestawania z ludźmi, der eines jeden Menschen Feind ist, ktory każdego człeka nieprzyiacielem iest.

Menschenfresser, *s. m.* samoiedca, ludoiedca, człek, co ludzi iada, ludożerca.

Menschenfresserei, *s. f.* samoiedstwo, ludożerstwo, ludoiedstwo.

Menschenkind, *s. n.* dziecię człowiecze, ludzkie dziecię.

Menschenliebe, *s. f.* ludzkość, *ktora znaczy:* miłość ku ludziom, ku człowiekowi.

Menschenmörder, *s. m.* zaboyca, ludoboyca, ludzi zaboyca.

Menschenmörderinn, *s. f.* zaboyczyna, ludoboyczyna, ludzi zaboyczyna.

Menschenmord, *s. m.* zabiianie ludzi, mężoboystwo, ludoboystwo; begehen, popełnić.

Menschenraub, *s. m.* porywanie ludzi, porwanie ludzi, porwanie człeka.

Menschensatzung, *s. f.* tradycya, [illegible] święckie powiadanie ludzkie.

Menschentand *s. m.* zmyślenie ludzkie, wymyślenie ludzkie, wymysł ludzki.

Menschgen, *s. n.* człeczek, człowieczek, kleiner Mensch, mały człek aus Lehm und Thon gemacht, z [illegible] y z błota zrobiony.

Menschheit, *s. f.* człowieczeństwo, [illegible] czeństwo, ludzkość, alle ablegen, [illegible] cić z siebie wszelką ludzkości [illegible] zuć się z wszelkiey ludzkości, [illegible] nehmen, człowieczeństwo wziąć [illegible] siebie, ludzką istotę wziąć na [illegible]

Menschlein, *s. n.* człeczek, człeczek, małe człeczysko, małe człeczysko.

Menschlich, *adj.* ludzki, menschliches Leben, ludzkie życie, menschliche Gestalt, ludzka postać, ludzka [illegible] menschliches Geschlecht, ludzki [illegible] ludzki rodzay, menschliche [illegible] muß man ertragen, trzeba [illegible] dzkie przypadki, wenn [illegible] menschliches begegnet wäre, [illegible] się mi co ludzkiego trafiło, [illegible] menschlich und möglich ist, co [illegible] ludzkiego y podobnego do [illegible] nia iest, menschliche Gedanken oft eitel, ludzkie myśli [illegible] prożne.

Menschlich, *adv.* ludzko, po [illegible] iak człowiek, iak ludzie: [illegible]

Menschlichkeit, *s. f.* ludzkość; [illegible] bare, osobliwa; unerhörte, [illegible] chana.

Menschwerden, *s. n.* człowiek [illegible] stać, wcielić się, ciało ludzkie [illegible] szę przyiąć.

Menschwerdung Christi, *s. f.* [illegible] Christusowe, stanie się człowiekiem.

Mensur, *s. f.* miara, liczba, [illegible] nach der Mensur, pod miarą, liczbę w wierszach.

Meran, *n. pr. n.* Ort in Tyrol, [illegible] miasto w Tyrolu: von, oder [illegible] Stadt gehörig, z tego, albo [illegible] miasta należący, *adj.* Meran [illegible] ner daher, męszczyzna z [illegible] Meranin; eine daher, kobieta [illegible] ranu, Meranka, Meranianka [illegible] Weise, *adv.* po Merańsku, [illegible] rańska.

Mercien, *n. pr. f.* Landschaft [illegible] land, Mersya, ziemia w Ar[illegible]

Mercurialisch, *adj.* merkuryusz [illegible] merkuriuszu iest, albo co pod [illegible] do niego.

Mercurius, *s. m.* Merkuriusz, [illegible]

bożek pogański stary, *potym*, ...et am Himmel, planeta niebie... gwiazda.

, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, ...a, miasto w Hispanii; *połac.* ...sta Emerita.

, *f. m.* ił, ziemia lipka y tłusta, ...ek iłu, z ktorego wapno robią, ...enny ił.

...n, s. Amarellen.

, *n. pr. m.* Fluß in Siebenbür... ...erysz, rzeka w Siedmigrodzkim ...

..., *f. n. pl.* zasługi; große und ...e, wielkie y ważne.

...n, *v. a.* verdienen, zasługiwać, ...ować: das Lob, chwałę; den ... zapłatę.

... *v. a.* pamiętać, naznaczyć; ... Gedächtniß fassen, wbić, so... pamięć; etwas, co, ich habe ...Unmenschlichkeit sehr wohl ge..., ia dobrze sobie wbiłem w ...ć, twoię nieludzkość, merke ...was du hörest und siehest, pa... dobrze *to co:* usłyszysz y ...z. ich merke den Ort fleißig, ia ...am mieysce pilno, *powtore* ...*to co:* gewahr werden, spüren, ...ć czuć. postrzegać, zwąchać, ...wać, merken, daß einer ein ...stück vorhabe, uważać, co za ...wski zamysł, ma kto przed ...etwas ganzer sechs Monate ...ls, co pomiarkować, postrzec ...ć miesięcy pierwey, iak, bald ..., prędko co postrzec, er mer... was ich vorhabe, on to miar...o ia zamyślam, on to wącha, ...es gemerket, on to zwąchał, ...ig merken, trochę miarko...genau, eigentlich, należycie, ...wie pamiętać y postrzegać co, ... przeczuwać, przeczuć, mer...n, dać po sobie miarkować, ...en es offenbarlich, ungescheut, ...awnie miarkuią, oczywiście, ... dein Vorhaben leicht merken, ...z miarkować twoie przedsię..., er merket mein Vorhaben ...n nie wącha, nie postrzega, ...rkuie moiego zamysłu, sich ...erken lassen, nie dać się po...wać; daß einen etwas ver... że komu co przykro iest; ... etwas wisse, że co wiedzą, ...druß nicht merken lassen, nie ...towania, nie dać po sobie ...wać, nie pokazywać po sobie, er läßt seine Bosheit merken, daie miarkować swoię złość wydaie się ze swoią złością, *potym znaczy*, zemścić się, einen merken, dać komu popamiętać, das will ich ihm merken, dam ia mu, popamięta on *groźba*.

Merken, das, *s. n.* pamiętanie, naznaczenie, wbicie w pamięć. miarkowanie, przeczuwanie, postrzeganie, popamiętanie, pomiarkowanie, wąchanie, zwąchanie.

Merklich, *adj* pamiętny, znaczny, was gemerket werden kann, co może być pomiarkowanym, postrzeżonym, przeczutym, *powtore*, was merkenswerth ist, co godnę iest pamiętania, miarkowania, postrzegania, pamięci, uważania.

Merklich, *adv.* pamiętnie, znacznie, pomiarkowanie, uważnie, z uwagą.

Merkmaal, *s. n.* znak, znamie, naznaczenie, poznaczenie, poznak; woran man etwas merken kann, czym, albo na czym można co naznaczyć, gewisses und eigentliches Merkmaal, pewny y właściwy znak; unstandhaftes, unkenntliches, nieustanny, nieznaczny, niewyraźny znak, bestes, naylepszy znak, ein Merkmaal zu etwas machen, znak na czym zrobić, znak na czym położyć, seiner bösen Thaten überall zurück lassen, swoich złych spraw wszędzie znaki pozostawiać. eins in Acht nehmen, znak, naznaczenie uważać. zum Merkmaale dienen, na znak być, znakiem być, za znak stać, za poznaczenie stać, stanąć, großes, welches auch der Nachkommenschaft zur Erinnerung dienen soll, wielki znak, ktory potomkom pamiątką będzie, Merkmaal einer Sache geben, znak dać iakiey rzeczy, hinterlassen, znak zostawić, pamiątkę zostawić, es ist eins vorhanden, znakiem być, pamiątką być, es ist ein ungewisses, to iest niepewny znak.

Merksam, *adj.* der etwas merket und nicht vergißt, pamiętaiący. pamiętny, ten ktory pamięta y niezapomina, *powtore znaczy*, tego: der etwas bald gewahr wird, ktory co zaraz postrzeże, ktory co przeczuwa, przezorny, bystry.

Merksamkeit, *s. f.* uważność, uważanie, postrzeganie, miarkowanie, przeczuwanie.

Merkung, *s. f.* Wahrnehmung, uważanie, miarkowanie, znaczenie, postrzeganie, *powtore znaczy:* Eindrückung in

reimt, ktore ſię z czyią powagą nie zgadza, beſtändige, gemeine, ſtałe, poſpolite, widrige den Leuten, przeciwne ludziom; zweifelhafte, wątpliwe; feſte, mocne; nachdrückliche, ważne; anſtändige, przyſtoyne, uczciwe; unglaubliche feindſelige, niepodobne do wiary, nieprzyiacielskie; verzweifelte, deſperackie, neue, ſehr gute, ſehr angenehme, nowe, bardzo dobre, bardzo przyiemne; gefährliche, niebezpieczne; deutliche, iaſne; rühmliche, ſławne; vorige, rechte, przeſzłe, ſłuſzne; heilſame für die Republik, zbawienne dla Rzeczypoſpolitey; ernſthafte, poważne, ſurowe do prawdy, nie dla żartu, abergläubiſche Meynung, zabobonne zdanie ſchändliche, ze wſtydem, haniebne, ſromotne; erträgliche, znośne; wahre, prawdziwe, kluge, roztropne, nüzliche, pożyteczne; wahrſcheinliche, do wiary podobne; profię; verkehrte, złośliwe, przewrotne; kindiſche, dziecinne; geltnde, falſche, łagodne, łaſkawe, falſzywe mniemanie, zdanie, einen auf die Meynung bringen, kogo do zdania iakiego przyprowadzić, ſie ändern, wohin neigen, zdanie odmienić, zdanie nakłonić dokądinąd, eines folgen, iść za czyim zdaniem, trzymać ſię czyiego zdania, in der Meynung ſeyn, ſtehen, być w tym mniemaniu zoſtawać w tym zdaniu, die Meynung haben, mieć to zdanie, einen in ſeiner beſtärken, kogo w ſwoim zdaniu umocnić, bei ſeiner bleiben, przy ſwoim zdaniu zoſtać, ſeine nicht an den Tag geben, nie wydawać ſię ze ſwoim zdaniem, nie otwierać ſwoiego zdania, einen von ſeiner abbringen, kogo od iego zdania odwieść, machen, daß einer ſeine fahren läßt, ſprawić, aby kto porzucił ſwoie zdanie, er ändert ſeine on odmienia ſwoiego zdanie, ſie ſind nicht der Meynung, oni nie ſą tego zdania, eine verwerfen, ihr nicht beipflichten, odrzucić iakie zdanie, nie zoſtawać przy iakim zdaniu, nach eines Meynung, podług czyiego zdania, die Meynung geht dahin, zdanie wychodzi na to, ſeine iſt hiervon anders, iego zdanie o tym ieſt inſze, einem durch einen andern ſeine zu verſtehen geben, komu przez kogo inſzego dać ſwoie zdanie do zrozumienia, einerlei mit einem haben, mieć z kiem iedno zdanie, iedno rozumie-

Länge und die Breite der Felder, ıgość y szerokość pol mierzać.
n das, *s. n.* mierzanie, mierze- : der Wörter, słow; der Größe, lkości; rozmierzanie, rozmierze-

r, *s. n.* noż, Instrument, womit ı ißt und etwas zerschneidet, kto- ı iedzą y kraią: sehr scharfes, dzo, ostry; etwas langes, trochę gı. das Messer aus der Scheide en, z nożenek noża dobyć, z no- ek noz wyciagnąć, eins in der ide haben, mieć noż u boku, f wie ein Messer, ostry iak noż; ie'chen Rücken der Meerschweine, iety u delfinow nożowate, ostre noże, das Messer steht ihm an der e, iuż noż do garła mu przyło- *sens iest* w ostatnim iest nie- ieczeństwie, co niebezpiecznego l. die Soldaten auf das Messer n, żołnierzy na rzeż wydać, er hne Ursache die Stadt auf das er geliefert, on bez przyczyny o na rzeż wydał.
s. m. miernik, mierniczy; mier- er etwas mißt, ktory co mierza, er des Oelgartens, miernik oli- o sadu; der Erde, rozmiernik ı.
ein, *s. n.* nożyk, nożyczek; nicht es, nie ostry; für Kinder, dla i.
ieft, *s. m.* trzonek u noża; von er, srebrny; von Horne, rogo-

cheide, *s. f.* nożenki, puzderko oie; Messer darein setzen, noż ożenek włożyć, schować.
chmied, *s. m.* nożennik, nożo- ı rzemieślnik noże robiący.
chneide, *s. f.* ostrze u noża; sehr fe, bardzo ostre.
pitze, *s. f.* koniec noża, koniec u , mit der Messerspitze stechen, em noża pchnąć, kolnąć.
stiel, *s. m.* trzonek u noża; hor- er, rogowy; von Holze, dre- ıny.
wandt, *s. n.* ubior do ofiar, do . stroy mszalny, *apparat.*
6 *s. m.* Messyasz.
or, *s. m.* (neu) Aerndtemonat dem neuen französischen Kalender, *e słowo:* messidor, miesiąc zniwa ług nowego kalendarza francu- ego.
ıa, *n. pr. f.* Stadt in Sicilien, Messyna, miasto w Sycylii, *inaczey* Messana.
Messing, *s. n.* mosiądz; ein Metall, wiadomy robiony kruszec.
Meßkette, *s. f.* łancuszek mierny, do mierzania łancuszek.
Meßkunst, *s. f.* sztuka mierzania, sztuka miernicza, ziemmiara. Geometrie; zur Meßkunst gehörig, do sztuki mierzania należący. miarowy, ziemmierny, gieometryczny, der sie versteht und übet, ten co mierniczą sztukę rozumie y robi, gieometryą, ziemmiernik, ziemmierny, rozmiernik, *gieometra*, nach der Meßkunst, podług gieometryi, po gieometrycznemu, podług ziemmiary, po mierniczemu, po ziemmiernemu. podług rozmiaru, iak rozmiar uczy, iak rozmiar niesie.
Meßner, *s. m.* Kirchner, kościelny, kościelnik, w kościele posługuiący, sługa kościelny, służący w kościele.
Meßpfaffe, *s. m.* pop, ofiarnik, klecha, dyrda, dyrdus.
Meßpriester, *s. m.* ksiądz, co msze odprawia, co msze miewa, kapłan.
Meßruthe, *s. f.* pręt mierniczy. dziesięć stop wynoszący, mit Meßruthen abtheilen, prętem mierniczym wydzielać, eine Größe mit Meßruthen abtheilen wollen, chcieć iaką wie kość na pręty miernicze, *albo* prętami mierniczemi podzielić.
Meßstab, *s. m.* laska miarowa, mierna laska, dziesięć stop miara.
Meßstange *s. f.* pręt miarowy. dziesięćstopny, dziesięć stop wynoszący.
Mesure, *s. f.* Maaßregel, (Mesur,) postępek w czynieniu, krok, *w tym samym sensie*, miara, sie nehmen, miarę w czynieniu brać, iakiego postępku w czynieniu chwycić się, du mußt deine wohl nehmen, wenn die Sache glücklich gehen soll, ty musisz dobrze wziąć twoią miarę, dobry postępek w czynieniu wziąć przed siebie, kiedy chcesz aby się rzecz szczęśliwie powiedła, man muß in allen Dingen erst seine wohl nehmen, ehe man sie anfängt, trzeba we wszystkich rzeczach, wprzod swoię miarę dobrze wziąć. niżeli ią zaczynać.
Metall, *s. n.* metal, kruszec, von Metall, z metalu, z kruszcu, kruszcowy, metalowy.
Metallartig, *adj. et adv.* rodzaiu kruszcowego, kruszcowy, rodzaiu metalowego.

Metallen, *adj.* von Metall, z metalu, metalowy, kruſzcowy, rudowy, rudny.

Methaphyſik, *ſ. f.* Metafizyka, eine Wiſſenſchaft, *umieiętność pewna*, einer, der Methaphyſik verſteht, ten co Metafizykę umie, Metafizyk, zur Metaphyſik gehörig, do Metafizyki należący, *adj.* Metafizyczny, nach der Metaphyſik, podług Metafizyki; oder auf die Art der Metaphyſik, ſpoſobem metafizycznym, po metafizycznemu.

Metelino, *n. pr. ſ.* Inſel im Aegeiſchen Meere, Metelino, wyſpa na morzu Egeyskim, albo na Archipelagus, *poć.* Lesbus; aus, oder zu ſolcher Inſel gehörig, z tey wyſpy, albo do tey wyſpy należący, *adj.* Meteliński, Metelińska, Metelińskie; einer daher, Metelińczyk; eine daher, Metelinka, Art Weiſe, po Metelińsku, z Metelińską.

Meth, *ſ. m.* ſ. Met.

Methode, *ſ. f.* ſpoſob, Lehrart, uczenia ſpoſob; Art und Weiſe, tryb y kſztalt w uczeniu, *albo* poſtępek w uczeniu, poſtąpienie ſobie w uczeniu.

Methridat, *n. pr. m.* ſ. Mitrydat.

Metier, *ſ. n.* rzemieſło, ſztuka, ſpoſob do życia.

Metling, *n. pr. f.* Stadt in Crain, Metlinga, miaſtow Krainie, *albo* w Karnioli.

Metre, *ſ. m.* (neu) ein Maaß, *nowe ſłowo:* miara pewna.

Metrologie, *ſ. f.* (neu) Maaßkunſt, gründliche Kenntniß der Maaße und deren verſchiedene Verhältniſſe für feſte und flüßige Körper, *nowe ſłowo:* metrologia, ſztuka mierzania, poznawanie gruntowne miary, wagi i onych proporcyi umarłych do mocnych i płynnych ciał.

Metten, *ſ. f.* nabożeńſtwo przededniowe, nabożeńſtwo przededniem.

Metz, *n. pr. f.* Stadt in Lothringen, Mec, miaſto w Lotaryngii, *poſac.* Metae; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; *adj.* Mecki; einer daher, człowiek z Mecu rodem, Mecanin; eine daher, białogłowa z Mecu. Mecanka; Art, Weiſe, *adv.* po Mecańſku, z Mecańską.

Metze, *ſ. f.* korczyk, Art des Maßes, gatunek miary; *potym znaczy*, kurwa.

Metzelung, *ſ. f.* zabicie, zaboyſtwo, zamordowanie, zarznięcie.

Metzgen, *ſ. m.* porąbać, poſiekać, rznąć, pozażynać, popić, poz
Metzger, *ſ. m.* rzeźnik, mięſiar, mię
reiner und reicher, chędogi w rz
ście y bogaty.

Metzlen, *v. a.* zabić, zarzezać, r
porznąć, pozarzynać, pobić.

Meublen, *v. a.* ſprzęt, purządek
koiu, w izbie, iaki ieſt ſtoli
garki, krzeſła, kanapy, obic

Meubliren, *v. a.* oporządzić
izbę, porządek do pokoiu ſ
w ſprzęt oporządzić, ein Ha
oporządzić, porządki do do
ſprawiać, ſchön meublirtes
pięknie oporządzony pokoy.
dny pokoy, chędogi y bogat
dek w pokoiu, gar nicht
Stube, wcale bez porządku

Meuchelen, *ſ. m.* zaſadca, zdra
ſadzki robiący, zdrady czy
zaſadzka, na zdradzie ſtoiący

Meuchelmord, *ſ. m.* ſkryte za
zaboyſtwo ukradką, zaboy
chaczem, zaboyſtwo na zaſa
boyſtwo zdradą, popełnion
Meuchelmord begehen, zdr
zaboyſtwo popełnić.

Meuchelmörder, *ſ. m.* ſkryty
ukradkowy zaboyca, co zd
chaczem, zabiia, auf einen
ſtellen, na kogo zdrayc
zaboycę poſtawić, zaſadzić.

Meuteniren, *v. a.* bunt uczynić
podnieść, tumult zrobić.

Meuterei, *ſ. f.* bunt, fakcya, r
rozruch, powſtanie, ſtellen, b
ciſzyć, bunt uſpokoić, roz
śmierzyć, rokoſz uſpokoić,
uciſzyć.

Meutmacher, *ſ. m.* buntownik,
ſznik, rokoſzanin, fakcyant.

Mey, *ſ. m. n. pr.* ſ. May.

Meyden, *v. a.* ſtrzec ſię, ch
uciekać przed czym, uchodz
czym, ſ. Meiden.

Meyer, *ſ. m.* dwornik, goſpod
folwarku, podſtarości.

Meyeran, *ſ. m.* Materan, M
majoran, *ziele pewne y zna*

Meyerhof, *ſ. m.* dwor, wioſka, ſo
ſehr feiner, bardzo ładna wio
dzo ładny folwark; unſau
ochędozny, nieporządny;
Stadt gebauet, iako miaſto
budowana; reinlicher, czyſta,
ga, porządna wioſka; an d
pod miaſtem, przy mieście:
Lande, na wſi dwor; wohl

rze pobudowany; ſehr groſſer und
er, bardzo wielki y chędogi;
aglicher, wioska intratna, z do-
łami, folwark intratny; wohl-
epuſzter, dobrze wyſtroiony
r, wypięknony dwor; nützlicher,
teczna wioska; koſtbarer, koſzto-
dwor; der mit Gemälden ganz
t iſt, obrazami dwor przyozdo-
r, cały malowany, cały w malo-
u, malowaniami cały przyſtro-
der mit Statuen ausgeſetzt iſt,
mi ozdobny; ohne viel liegen-
cund, bez rol y gruntow rozle-
, wobei kein Feld, kein Rind,
ferd, kein Heu, kein Wein, kein
ſt, przy ktorym żadnego pola,
żadnego wołu, żadnego konia,
na, ani wina, ani zboża nie-
wohin weder Maler, noch Tün-
kommen, w ktorey noga mala-
i murarza niepoſtała, wo Herr
el beiſammen liegen, gdzie pan
poſpola ligaią; der unten an
waldichten Berge liegt, ktora
le pod górą laſem okrytą leży;
einem Fluſſe gebauet iſt, ktora
ką zbudowana ieſt; der gegen
iegt, ktora na Wſchod leży;
Sommer Schatten, im Winter
: Sonne hat, dwor, ktory w
ia cień a w zimie słońce; der
ter ſehr kalt iſt, ktory w zi-
t bardzo zimny; der in einem
Thale iſt, ktory na iedney
iey dolinie leży; der auf der
iegt, ktory (dwor), ktora
a) na wyſokiem mieyſcu leży;
n die Sonne den ganzen Tag
ktorą słońce cały dzień oświe-
der Landsgegend iſt keiner, w
okolicy kraiu, żadney wioski
, żadney wioski nie obaczy,
Meyerhofe auferzogen werden,
ſce być wychowanym.

v. a. meinen, mniemać, rozu-
rzymać; daß eines Armee der
ſt gefährlich ſey, mniemać, że
o czyie ieſt niebezpieczne
poſpolitey, wie manche fälſch-
nen, iak nie ktorzy fałſzywie
ieią, mniemaią, meyne nicht,
es will, nie rozumiey, abym
chciał; daß einer mehr, als
ern alle ſey, ażeby ieden wię-
ył, iak wſzyſcy inſi, du mei-
aß ſich etwas bei einem finde,
mieſz, że ſię co u kogo znay-
er meynet, daß es geſchehen
werde, on rozumie, że ſię to ſtało,
meynen, daß einem etwas bekannt ſey,
trzymać, że co komu wiadomo ieſt,
was meynet er mit fünf Batallionen
zu machen? co on rozumie z pięciu
batalionami czego dekaże? wie ich
meyne, ſo ſind ſie bei der Wahrheit
geblieben, iak ia mniemam oni zo-
ſtali przy prawdzie, ich meyne, daß
iſt der Alten ihre Meynung geweſen,
ia rozumiem, że to było ſtarych zda-
nie, man meynet, daß man der Ge-
fahr entgehen könne, rozumieią, że
można uciec przed tym, niebezpie-
czeńſtwem, was meyneſt du, daß ich
für einen Muth haben werde? co ty
rozumieſz iakiey ia myśli będę?
meineſt du, daß ich ein Wort habe ſa-
gen können? ty rozumieſz, że ia
słowo mogłem iedno wymowić? ich
kann nicht meynen, daß einer mehr von
ſich ſelbſt geliebet werde, ia nie mogę
trzymać, że by kto od ſiebie ſame-
go był bardziey kochanym, er mey-
net, daß etwas zu hart wider ſich ge-
ſprochen ſey, on rozumie, że co prze-
ciwko niemu nazbyt uraźliwie mo-
wiono, wie ich meyne, nicht ohne ge-
wiſſe Urſache, iak ia rozumiem, iak
ia trzymam, nie bez pewney przy-
czyny, ich meynete, daß ich würde in
die Provinz gehen, ia mniemałem,
że on do Prowincyi poiedzie; daß
der Vater ſo ſprechen werde, że oyciec
tak będzie mowił, ich rede, wie ich
es meyne, ia tak mowię, iak rozu-
miem, meynen, daß man die Gabe
habe, rozumieć, że tam poſag maią;
daß es geſchehen ſey, że ſię to ſtało,
wie ich meyne, daß es nunmehro ſey,
iak ia mniemam, że to teraz ieſt, an-
ders meynen, als man ſaget, inaczey
myśleć, iak mowią, ein anders mey-
nen, ein anders ſagen, co innego my-
śleć, co innego mowić, gut mit ei-
nem meynen, życzyć komu dobrze,
chcieć komu dobrze, myśleć o kiem
dobrze, być komu życzliwym.

Meynen, das, *ſ. n.* Meinen, mniema-
nie, rozumienie, trzymanie; weiſe,
mądre; kluge, roſtropne.

Meynung, *ſ. f.* Meinung, zdanie, ro-
zumienie, mniemanie, trzymanie;
alberne, nierozumne; ungereimte,
nie do rzeczy, obce; die ſich zu etwas
ſchickt, ktore ſię do czego ſtoſuie,
ktore ſię zgadza z czym; ſcharfſinni-
ge, byſtre, przemyślne ſuptelne zda-
nie; die ſich zu eines Anſehen nicht

reimt, ktore się z czyią powagą nie zgadza, beständige, gemeine, stałe, pospolite, widrige den Leuten, przeciwne ludziom; zweifelhafte, wątpliwe; feste, mocne; nachdrückliche, ważne; anständige, przystoyne, uczciwe; unglaubliche feindselige, niepodobne do wiary, nieprzyiacielskie; verzweifelte, desperackie, neue, sehr gute, sehr angenehme, nowe, bardzo dobre, bardzo przyiemne; gefährliche, niebezpieczne; deutliche, iasne; rühmliche, sławne; vorige, rechte, przeszłe, słuszne; heilsame für die Republik, zbawienne dla Rzeczypospolitey; ernsthafte, poważne, surowe, do prawdy, nie dla żartu, abergläubische Meynung, zabobonne zdanie schändliche, ze wstydem, haniebne, sromotne; erträgliche, znośne; wahre, prawdziwe, kluge, roztropne, nützliche, pożyteczne; wahrscheinliche, do wiary podobne; prostę; verkehrte, złośliwe, przewrotne; kindische, dziecinne; gelinde, falsche, łagodne, łaskawe, fałszywe mniemanie. zdanie, einen auf die Meynung bringen, kogo do zdania iakiego przyprowadzić, sie ändern, wohin neigen, zdanie odmienić, zdanie nakłonić dokądinąd, eines folgen, iść za czyim zdaniem, trzymać się czyiego zdania, in der Meynung seyn, stehen, być w tym mniemaniu zostawać w tym zdaniu, die Meynung haben, mieć to zdanie, einen in seiner bestärken, kogo w swoim zdaniu umocnić, bei seiner bleiben, przy swoim zdaniu zostać, seine nicht an den Tag geben, nie wydawać się ze swoim zdaniem, nie otwierać swoiego zdania, einen von seiner abbringen, kogo od iego zdania odwieść, machen, daß einer seine fahren läßt, sprawić, aby kto porzucił swoie zdanie, er ändert seine on odmienia swoiego zdanie, sie sind nicht der Meynung, oni nie są tego zdania, eine verwerfen, ihr nicht beipflichten, odrzucić iakie zdanie, nie zostawać przy iakim zdaniu, nach eines Meynung, podług czyiego zdania. die Meynung geht dahin, zdanie wychodzi na to, seine ist hiervon anders, iego zdanie o tym iest insze, einem durch einen andern seine zu verstehen geben, komu przez kogo inszego dać swoie zdanie do zrozumienia einerlei mit einem haben, mieć z kiem iedno zdanie, iedno rozumie-

nie, iedno mniemanie, być i
iednego zdania, iednego r
y mniemania, nach meiner,
moiego zdania, eines Meyn
von verstehen, czyie zdanie
rozumieć, eines wissen, czyie
wiedzieć. das ist ihre to ied
nie, ich blieb bei der Meyn
zostałam przy tym zdaniu
stał przy tym mniemaniu.
erfahren suchen, starać się,
dowiedzieć czyiego zdania
ner ist es große Thorheit, pod
iego zdania to iest wielkie gl
wider meine, przeciwko
zdaniu, seine wird für die b
ten, iego zdanie iest za na
eines beipflichten, przychyl
czyiego zdania, von einem
gen, o kiem swoie zdanie
dzieć, von seiner nicht abg
len, od swoiego zdania
odstąpić, zu eines beitreten,
pić do czyiego zdania,
Reden ausdrücken, swoie
mowie wyrczić, sie hat ih
standen, ona zdania iey
miała, eines wohl wissen,
czyie zdanie dobrze, eine
w czyim zdaniu dobrze
trzyć, das Frauenzimmer
nach ihrer, dama ta sądz
swoiego zdania, alle Red
einerlei gehabt, wszyscy rze
li iedno zdanie, iednostay
manie, widrige, przeciwne
bestätigte, zmocnione. utw
sonderliche, osobliwsze;
szczegulne; veränderte, od
liederliche, ladaco zdanie;
ständige, sichere, błędne,
pieczne; heftige, eingewur
von einem, żwawe, wpoie
rzenione, złe zdanie o k
ge, dunkele, heimliche der
trzebne. zawiłe, taiemne
czne ludzi; wahrhafte,
wdziwe, prożne, die M
ganz Griechenland eingen
zdanie całą Grecyą ogarn
Grecya chwyciła się tego
hat von der Helden Zeit her
zdanie od bohatyrskich
szcze wzięte poszło. wir
gehabt, my mieli to zdanie.
meinen folgen, Beifall geben
spolitym iść zdaniem, rzew
pospolite zdanie, die Sach
nicht auf einer zweifelhaft

:ga nie na iakim wątpliwym zdá-
, den Leuten die böſe benehmen,
ić ludziom z głowy złe zdanie,
beibringen, nowe zdanie, nowe
mianie przyprowadzać, einen
die bringen, kogo przyprowa-
do iakiego zdania, machen, daß
von einer Sache die hat, ſpra-
ie o rzeczy to zdanie maią,
fałſche von etwas hegen, fałſzy-
danie, in der ſtehen, być w za-
zdaniu, ich habe in meiner von
hr gefehlet, ia zawiodłem ſię
o na moim o tobie zdaniu, du
in deiner von mir nicht irren,
ſz w twoim o mnie zdaniu nie
ſię, auf die kommen, do tego
ć zdania, von einem eine falſche
, rościć ſobie o kim iakie
e fałſzywe, Dinge, welche nicht
bloſe ankommen, rzeczy, kto-
: od ſamego tylko mniemania
ły, hinter eines kommen, docie-
ania czyiego, docieć mniema-
yiego, in meiner bin ich beſtä-
w moim zdaniu ieſtem umo-
. byłem utwierdzonym w
mniemaniu, nicht nur durch die
, ſondern blos durch die Mey-
ieleitet werden, nie ſamą tylko
, ale ſamym iedynie mniema-
yć uwiedzionym, wie meine iſt,
ie zdanie ieſt, auf die kommen,
en, przyść na to zdanie, przy-
na to mniemanie, der Mey-
ynn, być tego zdania, in der
ch es gethan, daß, iam to u-
w tym zdaniu, że, nicht alle
nnerlei, nie wſzyſcy maią ie-
danie, wenn ihr anderer ſeyd,
wy inſzego zdania ieſteście,
ó nicht ſtets der ſeyn, on nie
będzie tego zdania, nie zawſze
: przy tym zdaniu, ſage, was
ſch, powiedz co za twoie zda-
ei ſeiner übrigen bleiben, przy
oſtatnim zoſtać zdaniu.

ś, *n. pr. f.* (Meßier,) Mezier,
in Frankreich, miaſto w Fran-
cf. Maceriae, *pl.* oder Maſeria.
ac. pr. perſ. mię, mnie, verlaß
ur auf mich, ſpuść ſię tylko na
tylko na mnie ſię zday, mich
und gar ſelbſt, mnie ſamego

urg *n. pr. f.* Middelburg, Stadt
eland, miaſto w Zelandyi.
eſs, *n. pr. n.* Middelſeks, Lands
in England, kraina w Anglii.

Mieder, *ſ. n.* Wamms, Bruſttuch des Frauenzimmers, kaftanik, korſet białogłowski.

Miedling, *ſ. m.* naiemnik; fauler, leniwy; ſtarker Arbeiter, mocny robotnik.

Miethscontract, *ſ. m.* Naięcie, Kontrakt naiemny.

Miethe, *ſ. f.* naymowanie, naięcie, zur Miethe einen haben, mieć naiętego, naięta, naięte, mieć naiętych. wo wohnen, w naiętym domu mieſzkać, naięte mieć. pomieſzkanię, w naymowanej goſpodzie mieſzkać.

Miethen, *v. a.* arendować, naymować, puścić naymem; puſzczać, puścić, einen um etwas wenigers, naymować, naiąć kogo za co mało; ein Haus um ein geringes, dom naiąć za co licho, er will ein Schiff um ſehr viel Geld miethen, on chce okręt puścić za bardzo wielkie pieniądze.

Miethgeld, *ſ. n.* pieniądze za naięcie, zapłata za naiem, czyńſz naiemny.

Miethguth, *ſ. n.* naiemne dobro, ktore kto u kogo naiął y za arendował.

Miethhaus, *ſ. n.* arendowany, albo naięty dom.

Miethkutſche, *ſ. f.* naymowany poiazd, naymowana kareta, naięta.

Miethling, *ſ. m.* naiemnik, ten co naięty ieſt, co do naięcia ieſt.

Miethmann, *ſ. m.* Naiemca, ten co naymuie u kogo, albo naiął.

Miethpfennig, *ſ. m.* pieniądze za naięcie, zapłacenie za naięcie.

Miethroß, *ſ. n.* koń naięty, koń od naymu, koń od naięcia, koń na naięcie.

Miethzimmer, *ſ. n.* pokoy naięty, naymowany pokoy, do naięcia pokoy.

Miethung, *ſ. f.* naymowanie, naięcie, puſzczenie, danie, w naiem

Minion, *ſ. f.* Wetchlichkeit, Zärtlichkeit, pieſzczoty, *pl.* für *ſing* pieſzczotka, kochaneczek, ſerduſzko ſerdeńko.

Milazzo, *n. pr. f.* Mylaco. Stadt in Sicilien, miaſto w Sycylii, *pol.* Mylae, *pl.*

Milbe, *ſ. f.* kleines Ungeziefer im Käſe, mały robaczek w ſyrze, ſyrotoczek.

Milch, *ſ. f.* mleko; von Ziegen, od koz, kozie: von Kühen, od krow, krowie; von Schafen, od owiec, owcze: von Pferden, kobyle mleko, von Feigen, mleko z fig, figowe mleko; geronnene, zſiadłe; fette, tłuſte: der Mutter, Macierzyńskie; reine, ſriſche, welche ſauer wird, czyſte, świeże, ktore

Męszczyzna rodem, Miolańczyk; ciné daher, rodem z Miolanu kobieta, Miolanka; Art, Weise, *adv.* po Miolańsku, z Miolańską.

Miquelets, *f. m. pl.* spanische Schnapphane; 2. Landmiliz aus den Pyrenäischen Gebirgen, zboycy, rozboynicy Hiszpańskich kraiach, *powtore znaczy:* kraiowych żołnierzy Hiszpańskich z gor Pirenenskich.

Miquenetz, *n. pr. n.* Mikwenec, Stadt in Afrika miasto w Afryce; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Mikwenecki; einer daher, Mikwenecanin; eine daher, kobieta ztamtąd, Mikwenecanka.

Mir, *dat. pro. perf.* mnie, *trzeci spadek*, mir selbst, mnie samemu.

Mirabellement, *adv.* (neu) nach Mirabeaus Grundsätzen, *nowe słowo:* podług Mirabota naypierwszych propozycyi.

Mirachow, *n. pr. f.* Mirachow, Stadt, Gebieth und Starostey in Pohlen, miasto, Powiat y Starostwo w Polszcze. Starost von Mirachow, Starosta Mirachowski.

Miracul, *f. n.* cud; wahres, prawdziwy; falsches, fałszywy nieprawdziwy.

Miraculös, *adj.* cudowny dziwny, es ist miraculös, to iest rzecz cudowna, dziwna.

Miranda de Douro, *n. pr. f.* Miranda de Duro, Stadt in Portugall, miasto w Portugalii, *połac.* Miranda Durci, *albo* Contium.

Mirandola, *n. pr. f.* Mirandola, Stadt in Italien, miasto we Włoszech, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Mirandolański; einer daher, męszczyzna ztamtąd rodem, Mirandolańczyk; eine daher, kobieta ztamtądże Mirandolanka; Art, Weise, *adv.* po Mirandolańsku, z Mirandolańską.

Mierbeau, *n. pr. n.* (Mirbos) Mierbo, Stadt in Frankreich, miasto we Francyi; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Mirboski; einer daher, męszczyzna z Mierba, Mierboszczyk, Mierbończyk; eine daher, białogłowa z Mierba rodem, Mierbowka, Mierbowianka; Art, Weise, *adv.* po Mierbosku, z Mierboską, iak w Mierbie.

Mirecourt, *n. pr. n.* (Mirecur) Mirkur,

Stadt
taryng
gehörig
miasta
ner dah
dem, M
łogłow
ka, Mi
po Mirk
Mirkurz

Mirepoix,
Stadt in
cyi, *poł*
piscae;
gehörig,
miasta n
einer dah
poańczyk
z Mirpoi
Weise, *a*
poańską.

Miß, *f. n.*
sen, Uebel

Mißbilligen,
bować nie
ich mißbill
niechwalę
odrzucić;
er mißbillig
niechwali n
mować, er
tego nieprzy
lił, on to od

Mißbrauch, *f.*
złe używani
des Gelds, p
ist nicht zu bil
zwyczaiu ni
Mißbrauch ist
nie iest szkod

Mißbrauchen, *v.*
zażywać, ein
andern Besten
ści na dobro
zażyć, die Ge
żywać, er miß
on na złe zaży
ści, seine Vern
iego rozumu n
wać, etwas ż
czego na zgubę
żywać.

Mißbräuchlich, *adj.*
niedobrym zwyc
zwyczaiem, daś
bräuchlich, wszyst
dzieie się.

Mischen, *v. a.* mię
cić, zamięszać, z

Geberdenſprache oder des Ans
ſ und der Bedeutung derſelben,
ik, umieiętność ięzyka min i
w albo onych wyrazu i znacze-
Kunſt dieſe Sprache zu verſtehen
uszuiłben, nauka, ſztuka zrozu-
ia i ćwiczenia tego ięzyka.
r, *f. m.* mimikara.
h, *adj.* mimikſzny, gauckleriſch,
ıantiſch, kuglarſki, komedyy-

', *adv.* weniger, mniey, viel
er bewegen ihn die Drohungen,
mniey go poruſzaią groźby, eis
nicht minder, als die Kinder, lieb
me mniey być kochanym, iak
, viel minder verſtehe ich es, da-
mniey ia to rozumiem.
achten, *v. a.* mniey poważać,
y ſiacować; ſetwas, co; einen,

ſährig, *adj.* mnieyſzych lat, ſie-
b lat, opiekownych lat.
ährigkeit, *f. f.* mnieyſzy wiek,
y wiek, ſieroce lata, opieko-
wiek, opiekowne lata.
), *v. a.* umnieyſzać, umnieyſzyć,
yſzać, zmnieyſzyć; die Zölle,
komory, eines Ruhm, ſławy
umnieyſzyć, den Schmerz, bo-
lu, komu umnieyſzyć, etwas
r Summe, z ſumy co urywać,
wać. umnieyſzać, das Trauren,
ſtarania, kłopotu umnieyſzać,
:yſzyć.
), das, *f. n.* umnieyſzanie, u-
ſzenie, zmnieyſzanie, zmnieyſ-
:.
ung, *f. f.* umnieyſzanie, umnieyſ-
e, mnieyſzanie, zmnieyſzenie.
f. udanie na twarzy, mina, *to*
poſtawa y ułożenie, ſiebie,
y, czoła, ernſthafte machen, ſu-
minę ſtroić, ſurowe czoło po-
rać, böſe machen, złą minę
gniewliwą, er macht luſtige,
eſołą minę ſtroi, weſołe czoło
:uie, *znaczy to co:* Untergras
mina, podkop, podziom, uns
n Wall die Mine treiben, führen,
om. mine prowadzić po pod-
ins Schloß, na zamek mit der
en in der Quere gehen und alſo
es Feindes ſeine ſtoſſen, ſwoim
ionem, ſwoim podkopem, ſwoią
poprzeć iść y tak natrafić na
żyiacielską minę, der Mine
: geben, ſie ſpringen zu laſſen,
podpalić, wyſtrzelić, rozſadzić,
eine Mauer mit der Mine umwerfen,
mur, podziomkiem, podkopem, miną
wyſadzić, wyrzucić, durch Minen
eine Stadt erobern, minami miaſta
doſtać, die Erde zittert von der Mine,
ziemia drży, od miny, od podkopu,
od podziomu.

Minenkammer, *f. f.* komorka minowa,
podziomowa, podkopowa.

Minenſchlauch, *f. m.* koſz minowy, po-
dziomkowy, podkopowy.

Mineral, *f. n.* kopanina, minera.

Mineralien, *f. n. pl.* kopaniny, mi-
nery.

Minho, *n. pr. m.* Minho, Fluß in Spa-
nien, rzeka w Hiſzpanii, *połm.* Mi-
nius.

Miniren, *v. a.* miny poſadzać, pod-
kopki, podziomki podſadzać.

Minirer, *f. m.* Minarz, podkopnik, po-
dziomnik, co miny kopie poſadza.

Miniſter, *f. m.* Miniſter; geheimer des
Staats, taiemny Miniſter ſtanu; vor-
nehmſter, naypierwſzy, nayprzednieyſ-
zy Miniſter, przy boku panuiącego.

Miniſterialismus, *f. m.* (neu) Anhäng-
lichkeit an das Miniſterium, Parthei-
lichkeit für die Maaßregeln der Mini-
ſter, *nowe słowo:* przychylność ku
urzędowi nayprzednieyſzego ſpra-
wcy państwa, ſtroność za zatrzyma-
nia, maksym miniſtrow.

Miniſterium, *f. n.* Miniſtrowie; bei Hof
ſe, u dworu, nadworni; geiſtliches,
duchowni, ſtan kościelny.

Minorca, *f. f. n. pr.* Minorka, Inſel,
wyſpa, *poł.* Balearis minor.

Minoremität, *f. f.* lata ſieroce, wiek
ſierocy, opiekowne lata.

Minſk, *n. pr. n.* Mińſko, Stadt und
Woywodſchaft in Litthauen, miaſto y
Woiewodſtwo w Litwie; von der
Stadt, oder aus der Woywodſchaft, z
tego miaſta, albo z Woiewodſtwa,
adj. Mińſki, Woywod von Minſk,
Woiewoda Mińſki. Kaſtelan von
Minſk, Kaſztelan Mińſki. Landbote
von Minſk, Poſeł Woiewodſtwa
Mińſkiego.

Minſte, *adj.* naymnieyſzy, nicht der
minſte Zweifel, ani naymnieyſza wą-
tpliwość.

Minute, *f. f.* drobiazg, minucya, dro-
bia, cząſtki drobniutkie.

Miolans, *n. pr. n.* Miolan, Ort in Sa-
voyen, miaſto w Sabaudyi; von, oder
zu ſolchem Orte gehörig, z tego miaſta,
albo do tego miaſta należący, *adj.*
Miolańſki; einer daher, z Miolanu

Mę-

was für eine groſſe willſt du thun, cza wielki ekſces chcesz ty popełnić, ſolche wird immer beſtrafet, taki wyſtępek bywa zawſze karany, von ſolcher will ich nichts hören, o takiem wielkiem ekceſie niechcę słuchać, was ſaget man von dieſer? coż mowią o tym wyſtępku?

Mißhellen, *v. n.* nie zgadzać ſię, nie być iednego zdania, z kiem, nie iedno trzymać, przeciwnie co inſzego trzymać.

Mißhellen, das, *ſ. n.* nie zgadzanie ſię, niezgoda, nie iedno trzymanie, nie iedność.

Mißhellig, *adj.* niezgadzaiący ſię, niezgodny, nie iedno trzymaiący, co innego trzymaiący, co innego chcący, mißhellige Leute unter einander, niezgodni, niezgadzaiący ſię, nie iedno trzymaiący ludzie między ſobą, mit einem mißhellig ſeyn, być z kiem niezgodnym, z kiem ſię nie zgadzaiącym, z kiem nie trzymaiącym być, być z kiem nie iedno trzymaiącym.

Mißhelligkeit, *ſ. f.* niezgadzanie ſię, niezgoda, nie iedno trzymanie nie iedność.

Mißhelliglich, *adv.* niezgodnie, nie iednoſtaynym zdaniem, nie wiedności.

Mißkredit, *ſ. m.* nie kredyt, zły kredyt, nie dowierzanie, niedowiarſtwo, in einen ſetzen, wprawić kogo w niekredyt, ſprawić aby kto nie miał kreditu, aby mu nie wierzono, aby mu nie dowierzano, nie ufano.

Mißlauten, *v. n.* głoſem ſię niezgadzać, rożnić ſię w głoſie, niezgodne mieć głoſy.

Mißlauten, das, *ſ. n.* głoſem ſię niezgadzanie, rożnienie ſię w głoſie.

Mißlich, *adj.* wątpliwy, o czym powątpiewaią, pod wątpienie podpadaiący, wątpliwości podległy, mißliche Fälle, wątpliwe przypadki, wątpliwości podległe trefunki, der Ausgang der Dinge iſt mißlich, koniec tych rzeczy ieſt wątpliwy, das Glück im Kriege iſt mißlich, ſzczeście na woynie ieſt wątpliwe, mißlicher Fall, wątpliwy trefunek, Ausgang des Krieges, wątpliwy koniec woyny, Zuſtand, wątpliwy, pochylony ſtan, Sieg, wątpliwe zwycięſtwo, mißliche Freundſchaft, wątpliwości podległa przyiaźń.

Mißlich, *adv.* wątpliwie; ſtehet es mit dem Siege aus, wątpliwe ieſt zwycięſtwo, chwieie ſię zwycięſtw ſtehet mißlich mit der Sache pieniem ta rzecz ieſt; mit der Sc pitwa pod wątpliwością wą ſię toczy, każe wątpić na ktor nę pomyślna będzie

Mißlingen, *v. n.* nie udawać ſię udać ſię, źle ſię udawać, źle t na złewychodzić, nie pomy powodzić, źle padać, er ſuch ſeine guten Rathſchläge mißlin widzi, że ſię iego dobre zam udaią, der angefangene Krie get, zaczęta woyna źle ſię po źle ſię udaie, das mißlingen o ſię mu nie udało. to ſię mu wiodło, to ſię mu źle uda Hoffnung iſt ihm mißlungen, ſ ſię mu nie udała, nadzieia ſ zła, z iego nadziei nie, po dzieni.

Miſpel, *ſ. f.* Meſpel, eine Frucht *pewny*, nieſplik, von Miſpel ſpliku.

Miſpelbaum, *ſ. m.* Meſpelbaum ſplik drzewo, nieſplikowe

Miſpelſtrauch, *ſ. m.* kierſz na krzak nieſplikowy, im Mi w nieſplikowym krzaku

Mißpreiſen, das, *ſ. n.* gardzenie dzanie, za nic mienie, nieſzan niepoważanie; pogardzenie

Mißpreiſen, das, *ſ. n.* gardzenie dzenie, za nic mienie, nieſzan niepoważanie, pogardzenie.

Miſſethat, *ſ. f.* zły uczynek, zł nie dobra ſprawa, nie dobre begehen, zły uczynek zrobić, ſprawy dopuścić, nie dobrą zbroić, ſich mit einer Miſſe cić ſię złym uczynkiem, ſię złą ſprawą, ſich der Mi halten, od złego ſię uczyn mywać, ſeine verheelen, swoiem złym uczynkiem, ſwoią złą ſprawką, kry ſprawę, taić ſwoią niedo wkę, ſie beſtrafen, zły karać, złą ſprawę karać, brą ſprawkę wychłoſtać, verleiten, do złego uczyn prowadzić, do złey ſpra dzić, przywieść, na złą ſpra mawiać.

Miſſethäter, *ſ. m.* złoczyńca, czyni, źle czyniący, złoſpra

Miſſionarius, *ſ. m.* Miſſyonarz dacz słowa Bożego po obcy

, Kaznodzieia narody nawraca-

h, *f. n.* rozradzanie, rozradzenie, wianie, odmowienie czego.
)en, *v. n.* rozradzać, rozradzić; dzić, *w tymże samym sensie; ei*twas, komu *czego* nie radzić, *co* rozradzać, ich mißrathe dir leise, ia tobie nie radzę *tey drogi*, ie rozradzam *tę drogą*.
en, das, *f. n.* rozradzanie, ro-nie, nieradzenie, niedoradza-ines Dinges, iakiey rzeczy.
n, *v. n.* przeczyć, zapierać, zwalać, sprzeczać się, es miß-illes, on zapiera, *wszystkiego*, eczy wszystko, on się o wszy-rzecza, on mowi zawsze, że n zapiera *wszystko*.
, das, *f. n.* przeczenie, zapiera-zeczanie się, mowienie że nie.
f. m. nienastroiony głos, nie-głos, niezgodne głosu dzwo-brzmienie.
n, *v. n.* nie zgadzać się gło-więkiem, brzmieniem, ina-rzmieć.
n, das, *f. n.* niezgadzanie się niezgodne brzmienie.
n, *v. n.* nieufać, nie wierzyć, wierzać; dem bösen und fal-enschen, złemu y fałszywemu kowi.
, das, *f. n.* nieufanie, nie-ie, nie dowierzanie, in ei-m, nie mieć ufania w kiem, ierzać komu, trzymać się e dowierzaniu, mieć zawsze ie, być, zostawać w nieu-

h, *adj.* niedowierzaiący, ący, nieufaiący.
h, *adj.* z niedowierzaniem, z m, niedowierzaiąc, nieufaiąc.
d, *f. m.* złe rozumienie; un-erstand, nie dobre rozumie-*wtore znaczy:* Uneinigkeit; ność, niezgoda, nie iedno nie.
f. m. nie urodzay; großer, gefährlicher, niebezpieczny.
. gnoy, nawoz; omasta, *w* , Tünger, alter, neuer, stary, rzadki nawoz, stara, świe-ta omasta; trockener, suchy; wester, dobrze ugniły; vom e, nawoz wołowy, krowy, ydła, der von der Sonne aus-r ktory od słońca iest wy-ikon 4. Th.

ciągniony, wypalony, z ktorego słońce co naylepszego wyciągnęło. Mist breiten, nawoz rozrzucać, einackern, nawoz worywać, przyorywać, decken, nawoz przykrywać, przykryć, Mist von Tauben, gnoy z pod gołębi; von Eseln, z pod osłow, *adj.* gnoy gołębi, gnoy ośli; von Menschen, z pod ludzi; von Schweinen, z pod świn; von Schaafen, z pod owiec; von Ziegen, z pod koz, kozi; von Vögeln, z pod ptakow; hitziger, gorący; von Hünern, z pod kur: wornach viel Unkraut wächst, na ktorym wiele chwastu rośnie; welcher noch seine Kraft hat, ktory ma ieszcze swoię moc, klarer, drobny nawoz; vier und zwanzig Fuder, dwadzieścia y cztery fur nawozu, Mist streuen, nawoz roztrząsać, rozrucać, im Herbste ausführen, w iesieni nawoz wywozić, auf etwas werfen, nawozu na co narzucać, führen, nawoz wozić, zum Miste gehörig, do nawozu należący, *adj.* nawozowy, do gnoiu, gnoiowy, voll Mist, pełny gnoiu, pełny nawozu, wo viel Mist ist, gdzie wiele nawozu, gnoiu iest, Wasser voll Mist, woda pełna gnoiu, *Subst.* gnaiowka, z gnoiu woda.

Mistbären, *f. m.* Mistgrube, lasy gnoiowe, na ktore gnoy składaią.

Mistbauer, *f. m.* gnoiarz, nawoźnik, co dnoy, nawoz wozi.

Mistel, *f. f.* lep, auf Mistel Vögel fangen, na lep ptaki łapać.

Mistfünke, *f. m.* człowiek, niechlui świnia, *w tym sensie* gnoy, *toż samo* gnoiek; unflätiger Mensch, nie ochędożny człowiek, płucha, *zwłaszcza* o kobietach.

Mistgabel, *f. f.* widły do gnoiu, widły gnoiewe, do nakładania gnoiu.

Mistgrube, *f. f.* nawoz, gnoiowisko, mieysce gdzie gnoy składaią.

Misthaacken, *f. m.* kilof, do kopania gnoiu, do wykopywania nawozu.

Mistkäfer, *f. m.* krowka, robak w gnoiu siadaiący.

Mistlache, *f. f.* Pfütze, kałuża gnoiowa, gno ewka, błoto gnoiowe.

Mistleiter, *f. f.* kosze, literki gnoiowe na wozie, do gnoiu.

Mistpfütze, *f. f.* Mistlache.

Mistwagen, *f. m.* woz do wożenia gnoiu, do wywożenia nawozu.

Mit, *praep.* z, mit Weib und Kindern herumschweifen, z dziećmi y z żoną tułać się, wałęsać się, mit einem blu-

Męszczyzna rodem, Miolańczyk; ei-
ne daher, rodem z Miolanu kobieta,
Miolanka; Art, Weise, *adv.* po Mio-
lańsku, z Miolańską.

Miquelets, *f. m. pl.* spanische Schnapp-
hane; 2) Landmiliz aus den Pyre-
näischen Gebürgen, zboycy, rozboy-
nicy Hiszpańskich kraiach, *powtore*
znaczy: kraiowych żołnierzy Hi-
szpańskich z gor Pirenenskich.

Miquenetz, *n. pr. n.* Mikwenec, Stadt
in Afrika, miasto w Afryce; von,
oder zu solcher Stadt gehörig, z tego
miasta, albo do tego miasta należą-
cy, *adj.* Mikwenecki; einer daher,
Mikwenecanin; eine daher, kobieta
ztamtąd, Mikwenecanka.

Mir, *dat. pro. perf.* mnie, *trzeci spadek*,
mir selbst, mnie samemu.

Mirabellement, *adv.* (neu) nach Mi-
rabeaus Grundsätzen, *nowe słowo:*
podług Mirabosa naypierwszych
propozycyi.

Mirachow, *n. pr. f.* Mirachow, Stadt,
Gebieth und Starostey in Pohlen,
miasto, Powiat y Starostwo w Pol-
szcze. Starost von Mirachow, Staro-
sta Mirachowski.

Miracul, *f. n.* cud; wahres, prawdziwy;
falsches, fałszywy, nieprawdziwy.

Miraculös, *adj.* cudowny dziwny, es
ist miraculös, to iest rzecz cudowna,
dziwna.

Miranda de Douro, *n. pr. f.* Miranda-
de-Duro, Stadt in Portugall, mia-
sto w Portugalii, *połac.* Miranda
Durci, *albo* Contium.

Mirandola, *n. pr. f.* Mirandola, Stadt
in Italien, miasto we Włoszech,
von, oder zu solcher Stadt gehörig,
z tego miasta, albo do tego miasta
należący, *adj.* Mirandolański; einer
daher, męszczyzna ztamtąd rodem,
Mirandolańczyk; eine daher, kobie-
ta ztamtądże Mirandolanka; Art,
Weise, *adv.* po Mirandolańsku, z Mi-
randolańską.

Mirbeau, *n. pr. n.* (Mirbo) Mierbo,
Stadt in Frankreich, miasto we Fran-
cyi: von, oder zu solcher Stadt ge-
hörig, z tego miasta, albo do tego
miasta należący, *adj.* Mirboski; ei-
ner daher, męszczyzną z Mierba,
Mierboszczyk, Mierbończyk; eine
daher, białogłowa z Mierba rodem,
Mierbowka, Mierbowianka; Art,
Weise, *adv.* po Mierbosku, z Mier-
boską, iak w Mierbie.

Mirecourt, *n. pr. m.* (Mirecur) Mirkur,
Stadt in Lotthringen, miasto
taryngii; von, oder zu solch
gehörig, z tego miasta, albo
miasta należący, *adj.* Mirku
ner daher, męszczyzna z Mir
dem, Mirkurczyk; eine dah
łogłowa z Mirkuru rodem.
ka, Mirkuranka; Art, W
po Mirkursku, z Mirkursk
Mirkurze.

Mirepoix, *n. pr. f.* (Mirepoa
Stadt in Frankreich, miasto
cyi, *połac.* Mirapincum, Mi
piscae; von, oder zu solch
gehörig, z tego miasta, alb
miasta należący, *adj.* Mir
einer daher, kto rodem zta
poańczyk; eine daher, ba
z Mirpoi rodem, Mirpoań
Weise, *adv.* po Mirpoańska
poańską.

Miß, *f. n.* źle, obacz na swoi
scu, Uebel.

Mißbilligen, *v. a.* niechwalić
bować niepozwalać, niep
ich mißbillige deine Gesin
niechwalę twoich chęci
odrzucić; eines Rath,
er mißbilliget mein Ver
niechwali moiey obietnicy
mować, er hat es gemi
tego nieprzyiął, ou na to
lił, on to odrzucił.

Mißbrauch, *f. m.* zły zwycz
złe używanie; des Wei
des Geldes, pieniędzy, der
ist nicht zu billigen, tego nie
zwyczaiu nietrzeba chwa
Mißbrauch ist schädlich, to zł
nie iest szkodliwe.

Mißbrauchen, *v. a.* na złe zaży
zażywać, eines Unwissen
andern Besten, czyiey nie
ści na dobro drugiego
żyć, die Gesetze, praw
żywać, er mißbrauchet m
on na złe zażywa moiey
ści, seine Vernunft zur Ver
iego rozumu na niezbo
wać, etwas zu andern
czego na zgubę drugiego
żywać.

Mißbräuchlich, *adj.* przez zły
niedobrym zwyczaiem nie
zwyczaiem, das alles ge
bräuchlich, wszystko złym
dzieie się.

Mischen, *v. a.* mięszać, mie
sich zumięszać, zakłucić;

Wasser, wino z wodą mięszać; unter die Rede, wiersze do zaney mowy, etwas zu: oder co do czego, *albo* między co ić.

das, *s. n.* mięszanie, mieszanie, ie. zamięszanie, zakłucenie.

ich, *s. m.* mięszanina, mieszani- putryna, pomięszanie.

s. f. mięszanie. zmięszanie, zanie, zamięszanie.

n, *v. a.* źle tłumaczyć, na złe yć na złą brać stronę.

n, das, *s. n.* złe tłumaczenie, tłumaczenie, na złą branie złe rozumienie, *czego.*

ng, *s. f.* źle tłumaczenie, na naczenie, na złą stronę bra- ier Rede, iakiey mowy.

s. n. eine Krankheit, choroba wielka.

v. n. niepodobać się; einem, es mißfällt allen rechtschaffenen to się nie podoba wszystkim ym ludziom, es mißfällt ihm to się mu nie podoba, diese soll mir mißfallen, ta złość się mi niepodbać, die Tu- niemals mißfallen, cnota nie się nigdy nie podobać, r werden dem guten Manne dobremu człowiekowi się baią, deine Aufführung miß- twoie sprawowanie się, nie się mi, ihr selbst mißfallet ihr, się mi nie podabacie.

das, *s. n.* niepodobanie się, obanie się; einer That, ia- zynku.

adj. et adv. nie podobaiący ta, to, co się nie podoba; omu.

it, *s. f.* nie podobanie się, obanie się.

s. m. błądzenie. zbłądzenie, nie, błąd, błądliwość myle- mylenie.

n *v. a.* poronić; gefährlich Gesundheit, niepezpiecznie via. nazbyt wczesne poro- *powtore znaczy:* monströse poczwarne porodzenie, twary iakiey urodzenie.

rlt, *part. et adv.* źle trakto- rozprawiony, źle ułożony, wiony.

v. n. mylić się, błądzić, die die mißgehen, ktorzy tak błądzą.

Mißgestalt, *adj.* nieładny, niekształtny, nie piękney, doby.

Mißgönnen, *v. a.* zazdrościć, życzyć, aby kto niemiał czego; einem die Ehre, zazdrościć komu honoru; einem das Glück, komu szczęścia, einem den Ruhm, komu sławy zazdrościć.

Mißgönnen, das, *s. n.* der Ehre, honoru; des Reichthums, bogastw.

Mißgönner, *s. m.* zazdrosny, zazdreściwy, zazdroszczący, *Subst.* zazdrośnik; gegen eines Lob, cudzey chwały; gegen eines Wohlergehen, cudzego dobrego powodzenia, pomyślności.

Mißgunst, *s. f.* zazdrość. hegen, zazdrość mieć, einen in Mißgunst bringen, kogo do zazdrości przyprowadzić, wzniecić w kiem zazdrość, przywieść kogo do zazdrości, wzbudzić, zrobić, w kiem zazdrość, in sie kommen, gerathen, zazdrości sobie narobić, zazdrość popadać, zazdrości się nabawić u drugich, in ihr stehen, zazdrość u drugich, cierpieć, sie fahren lassen, zazdrość porzucić, nazdrości poprzestać, bozbyć się zazdrości, daß sie solches nicht thun, hindert sie ihre Mißgunst, że oni tego nie czynią, przeszkadza im do tego zazdrość.

Mißgünstig, *adj.* zazdrosny, zazdrościwy, zazdroszczący, mißgünstige Leute plagen und martern sich selbst, zazdrośni ludzie dręczą się y męczą sami; gegen eines Glück, dla cudzego szczęścia, er ist mißgünstig gegen meinen Ruhm, on iest zazdrosny moiey sławy, der Mißgünstige tödtet sich selbst, zazdrościwy siebie samego zabiia.

Mißhandeln, *v. a.* złe robić, złe czynić, złe broić, złego się dopuszczać, błąd popełniać, ein Frauenzimmer, dopuścić się złego z kobietą, *powtore znaczy:* einen übel tractiren, źle kogo traktować, źle kogo czestować, źle się z kiem obchodzić.

Mißhandeln, das, *s. n.* złego czynienie, złego broienie, złego się opuszczanie, błędu popełnianie, złe traktowanie, złe częstowanie.

Mißhandlung, *s. f.* występek, przestępstwo, zbrodnia, grzech, eksces, błąd, kryminał, sie haben erschreckliche Mißhandlungen begangen, oni starszy kryminał, straszliwy występek popełnili, hüte dich vor dieser, strzeż się tego występku, tego błędu,

was

Miteinander rufen, *v. a.* pospołu wołać, razem zawołać, pospołu wykrzyknąć.

Miteinander scherzen, *v. n.* pospołu żartować, razem ieden z drugiem żartować, społem między sobą żartować.

Miteinander schreien, *v. a.* razem krzyczeć, oraz krzyczeć, społem krzyczeć.

Miteinander schwatzen, *v. a.* razem gadać, pospołu sobie rozmawiać, pospołu świegorać, razem szczebiotać, *to iest*, rozmawiać.

Miteinander spatzieren, *v. n.* chodzić z sobą razem, przechodzić się ieden z drugiem.

Miteinander streiten, *v. r.* wadzić się z sobą kłucić się ieden z drugiem.

Miteinander sich verloben, *v. r.* zaręczyć się, zaręczyny mieć z sobą.

Miteinander weiden, *v. a.* razem pasać, razem paść, wraz pasać, pospołu pasać, społem paść, sie weiden miteinander die Ziegen, oni pasaią razem z sobą kozy, die Ziegen weiden miteinander, kozy razem się, społem z sobą pasaią, pospołem się pasą.

Miteinander zischern *v. n.* szeptać ieden z drugiem, cicho z sobą rozmawiać.

Miteinbringen, *v. a.* wnosić razem, kłaść razem, wkładać razem, die garstigen Zothen mit in die Historie einbringen, plugawe żarty albo rzeczy kłaść w historyą, Verse in die Rede mit einbringen, wiersze mięszać, kłaść do *niewiązaney* mowy.

Miteinbringen, das, *s. n.* wnoszenie razem, położenie razem, kładzenie społem, w co.

Miteinmengen, *v. a.* mięszać pospołu, w mięszać, pomięszać z czym, w mięszać w co, sich in anderer Gespräche miteinmengen, mięszać się w cudza mowę *albo* do cudzey mowy.

Miteinmengen, das, *s. n.* mięszanie się, wmięszanie się do czego, w co.

Miteinsaugen, *v. a.* wpiiać razem, wsysać społem, wsać razem, wciągać razem w co, w siebie.

Miteinsaugen, das, *s. n.* wpiianie razem wsysanie razem, wciągnienie razem w siebie.

Miteinsprechen, *v. n.* nawiedzać czasem; bei einem, kogo, bywać, bei einer, u kogo; bei der Tochter, u corki; bei seinem guten Freunde, u swoiego dobrego przyiaciela.

Miteinsprechen, das, *s. n.* nawiedzanie czasem, bywanie u kogo, chodz[illegible] czasem do kogo.

Miterbe, *s. m.* spółdziedzić co [illegible] z drugiem dziedzicem iest.

Miterben, *v. a.* dziedziczyć współ [illegible] dziczyć razem, być z drugiem [illegible] dziedzicem.

Miternähren, *v. a.* żywić kogo [illegible] z drugiem, chować społem [illegible]

Miternähren, das, *s. n.* żywię[illegible] łem, chowanie społem.

Mitessen, *v. a.* razem iadać; des [illegible] w wieczor; des Mittags, na [illegible]

Mitessen, das, *s. n.* wspoł iadan[illegible] żem iadanie.

Mitesser, *s. m.* wspoł stoł[illegible] wspoł iadacz, wspoł iadaiący, [illegible] dnego stołu chodzący: [illegible] dzienny stołownik, powszed[illegible] wnik; des Abends, na wie[illegible] społwieczerzaiący; des [illegible] południe, wspoł obiaduiący [illegible] *cnaczy*. robaczek zaskorni[illegible] włosa, od ktorego dzieci [illegible] Würmer der Kinder.

Mitexulant, *s. m.* społ wygn[illegible] zem wygnany, razem [illegible] Mitexulant seyn, razem by[illegible] nym, razem wygnanym, by[illegible] gnańcem.

Miteidam, *s. m.* wspoł cięć, [illegible] zięć, drugiey corki mąż.

Mitfechter, *s. m.* razem się po[illegible] razem się biiący.

Mitflüchtiger, *s. m.* wspoł zbie[illegible] zbiegły, razem uciekaiący.

Mitfremdling, *s. m.* cudzoz[illegible] kże. obcy także, takie po[illegible]

Mitfreuen, *v. r.* cieszyć się [illegible] dować się społem, weselić [illegible] cieszyć się razem, radować [illegible]

Mitfreuen, das, *s. n.* cieszen[illegible] łem, cieszenie się razem, [illegible] oraz z drugiem.

Mitgabe, *s. f.* posag; schö[illegible] baare, gotowy, w gotow[illegible] dere, vortrefliche, osobliw[illegible] posag, die der Tochter [illegible] trauen, posagu corczynego [illegible] wierzyć, die Mitgabe [illegible] seiner Noth, obarczonym [illegible] giem posagu, der Tochter [illegible] geben, ausmachen können, [illegible] dać corce posagu, nie [illegible] rać na posag dla corki, [illegible] kommen, posag wziąć [illegible] bestimmen, ansetzen, posag [illegible] ułożyć, wiele posagu ma [illegible] dazu ansetzen, versprechen, [illegible]

nądze na posag łożyć, obiecać, n mit ihr bereichern und versehen, posagiem zbogacić, opatrzyć, Jungfer, welche keine hat, panna posagu, ktora nie ma posagu, eis Tochter geben, der andern aber , iedney corce dać posag, a ey nie, der keine hat, co nie ma go posagu, nie posażny, bez- ny; *adv.* bez posagu, zur Mit- na posag, zur Mitgabe gehörig, sagu należący, *adj.* posagowy, owa, posagowe, posażny.

s. m. społgość, społem gościa- olnik gościa, także też gość, *znaczy:* bei einem Gastgebot, ony społem, w gościnę, na na bankiet z drugiemi.

, *v. a. irr.* razem dawać, ra- ć; seinen Freund dreißig tau- ser, swoiemu przyiacielowi esci tysięcy talerow, *powtore* posag corce dawać, dać.

das, *s. n.* razem danie, razem e. posagu danie.

ener, *s. m* społniewolnik, w niewoli będący.

t, *s. m.* społ pomocnik, społ icz, razem pomagaiący.

en, *v. a. irr.* razem używać, użyć, posłpołu używać, spo- ywać; etwas, czego, wir has mitgenossen, my naużywali- wiele razem, posłpołu użyli- ele.

sen, das, *s. n.* razem używa- olem używanie.

, *s. m.* społnik, społecznik; an w czym, am Reiche, społnik wa; an dem Vergnügen, społ- ech. solnik rozkoszy; an allen und Unglück, społnik wszel- zczęścia y nieszczęścia.

sen|schaft, *s. f.* społniłwo, to- two, społeczność; an etwas, y rzeczy, społeczeństwo.

inn, *s. f.* Społniczka, Towarzy- społeczniczka.

ter, *s. m.* Społposeł, Kolega wa, społnik poselstwa.

, *s. m.* Społtowarzysz, To- z, w woysku, na woynie.

nn, *s. f.* Społtowarzyszka, to- zka; przyiaciołka, *w tymże senie.*

chaft, *s. f* Towarzystwo, Społ- ystwo, społnasłużba woienna, eństwo.

Mitgespan, *s. m.* Spolnik, społecznik, towarzysz, społtrzymaiący.

Mitgetheilt, *part. et adj.* podzielony, dany, użyczony, udzielony drugiemu.

Mitgezählt, *part. et adj.* policzony porachowany pospołu z drugiemi.

Mitgift, *s. f.* posag Mitgabe, die wird nicht gegeben werden, ktory nie będzie dany.

Mitglied, *s. n.* społczłon; in einer Sache, w iakiey rzeczy, *to co:* spolnik; an einem Amte, na urzędzie, Kolega urzędu, des Raths, Społczłon w radzie, Senator także.

Mithalten, *v. a. irr.* trzymać razem, obchodzić razem, pospołu obchodzić; ein Fest, święto, ein Gastgebot, ochotę sprawiać: bankiet dawać, na ochocie, być cieszyć się *potym znaczy to co*, mit auf einer Parthei seyn, być na czyiey stronie, trzymać czyią stronę.

Mithalten, das, *s. n.* trzymanie razem, obchodzenie razem.

Mithelfen, *v. n. irr.* pomagać, dopomagać; einem, komu, *to co:* wyposażyć; einer Tochter mithelfen, wyposażyć corkę.

Mithelfen, das, *s. n* pomaganie, dopomaganie, wyposażenie.

Mithelfer, *s. m.* pomocnik, dopomagacz, dopomoźca, pomagaiący, pomożyciel.

Mithelferinn, *s. f.* pomocnica, pomagaczka, dopomożycielka, pomocniczka.

Mitherrschen, *v. n.* wspoł panować, razem panować, pospołu panować.

Mitherrschen, das *s. n.* wspoł panowanie, razem panowanie, społrządy.

Mithin, *conj.* tym, tak: geschiehet es, daß, tym dzieie się często że, tym staie się to że.

Mithin thun, *v. a. irr.* razem co włożyć, pospołu co kłaść.

Mithinzuthun, *v. a. irr.* dać w koło, obkładać w koło; Thon, glinę obłożyć w koło.

Mithridat, *s. n.* Mitridat; eine Arzenei, *lekarstwo prawne.*

Mithüpfen, *v. n.* razem skakać, razem wyskakiwać, pospołu skakać.

Mithuren, *v. n.* pospołu kurwić, razem z sobą kurwić.

Mithurer, *s. m.* społkurewnik, wraz kurewnik, pospołu kurewnik.

Mitjauchzen, *v. n.* pospołu wykrzykiwać, razem okrzykiwać.

Mitigiren, *v. a.* mildern, ulżyć, zfolgować, pofolgować; die Strafen, kary.

Mitinteressent, *s. m.* społ interessent.
Mitinteressirt, *part. et adj.* społ interesowany.
Mitirren, *v. a.* razem błądzić, z kiem pospołu błądzić.
Mitkäufer, *s. m.* społkupień, społkupiec, społkupuiący, naspołkupuiący.
Mitkläger, *s. m.* społoskarżyciel, społobwiniciel, spolnik oskarżenia.
Mitklang, *s. m.* pobrzmienie, społgłos.
Mitklingen, *v. n.* społ dźwonić, pobrzeczęć.
Mitklingen, *s. n.* społ dźwonienie, dźwięczenie, dźwiękanie, brząkanie, dźwiek, brzęczenie.
Mitklingend, *adj. et part.* społ dźwięczący, dźwiękaiący, przmiący.
Mitklingung, *s. f.* społ dźwonienie etc.
Mitknecht, *s. m.* społ służalec, społ służały, społ niewolnik, pospołem z drugiem służący.
Mitknechtschaft, *s. f.* spolna służba, społ służba, spolne służenie.
Mitkosten, *v. a.* razem kosztować, wraz kosztować, pospołu oraz kosztować.
Mitkosten, das, *s. n.* razem kosztowanie, wraz zkosztowanie, pospołu razem kosztowanie.
Mitlauten, *v. n.* razem brzmieć, pospołu brzmieć, razem dźwięczeć, pospołu dźwięczeć.
Mitlauten, das, *s. n.* razem brzmienie, pospołu brzmienie, razem dźwięczenie.
Mitlautend, *adj. et part.* razem brzmiący, pospołu brzmiący, społem razem brzęczący, mitlautende Buchstaben, społbrzmiące litery.
Mitlehren, *v. a.* razem uczyć, razem nauczać, pospołu nauczać.
Mitlehrjunge, *s. m.* społuczeń, społuczący się, razem uczący się.
Mitleiden, *v. n. irr.* żałować kogo, żal być komu kogo, mieć pożałowanie nad kiem społ ubolewać, społ cierpieć, społ boleć.
Mitleiden, das, *s. n.* społ bolenie, społ ubolewanie, pożałowanie kogo; ist bei niemanden groß erreget worden, w nikiem nie było wzbudzone wielkie pożałowanie, mit einem haben, mieć pożałowanie nad kiem, zu Mitleiden bewegen, do pożałowania, do *kompassyi* poruszyć, das Mitleiden entstehet, pożałowanie powstaie, ist in die Gemüther der Richter zu erwecken nöthig, *kompassyą*, pożałowanie w umysłach sędziów wzbudzić trzeba, mit einem viel haben, mieć *kompassyą* nad kiem; mit eines Hungers[illegible] pożałowanie mieć nad czy[illegible] dem, mit eines Unglücke, nad nieszczęściem; mit eines Zuf[illegible] czyim trefunkiem, ich hatte [illegible] nem Bruder sonderbares [illegible] ia miałem nad moiem brat[illegible] bliwe pożawanie, osobliwe [illegible] wanie, sein Mitleiden einem [illegible] swoie politowanie, pożał[illegible] swoią kompassyą komu oświ[illegible] pakazać nad niem.
Mitleidig, *adj.* miłosierny, lit[illegible] pożałuiący, *kompassya* maiący, maiący, sich erweisen, na k[illegible] litościwym, być miłosiernym [illegible] go, być *kompassyą* maiący [illegible] kiem, litościwym, społ ubo[illegible] cym się pokazać, stawić, [illegible] seyn, być litościwym, być [illegible] nym na kogo, *kompassyą* [illegible] nad kiem.
Mitleidig, *adv.* miłosiernie, lit[illegible] z *kompassyą*, z pożałowanie[illegible]
Mitleidigkeit, *s. f.* litościwość [illegible] wość, *kompassyą*, żal nad k[illegible]
Mitleidiglich, *adv.* litościwie [illegible] nie, z pożałowaniem, z [illegible] z pożałowaniem.
Mitlernen, *v. a.* razem się uczy[illegible] społu się uczyć.
Mitmachen, *v. a.* razem robić [illegible] czynić, wie man es mitein[illegible] chet, gleiches Gelichter mi[illegible] seyn, co inny czyni toż sam[illegible] czynić.
Mitnehmen, *v. a. irr.* z sobą [illegible] sobą brać, razem z sobą [illegible]
Mitnichten, *adv.* bynaymniey [illegible] miarą, żadnym sposobem.
Mitpatron, *s. m. konpatron*, sp[illegible] ca, społ protektor, z drugie[illegible]
Mitpeinigen, *v. a.* razem m[illegible] społu męczyć, oraz z drug[illegible] wać.
Mitpflanzen, *v. a.* razem szcz[illegible] łem z drugiemi zaszczepi[illegible]
Mitplaudern, *v. n.* razem ga[illegible] łem z sobą gadać, pospołu [illegible] mawiać.
Mitpriester, *s. m.* społksiądz, [illegible] takteż Ksiądz, takteż Kap[illegible]
Mitrailleur, *s. m.* (neu) einer [illegible] Kartätschen hinrichten läßt, [illegible] wo: co kartetcami ztracić [illegible]
Mitrasen, *v. n.* razem szaleć [illegible] drugiem szaleć, wraz szal[illegible]
Mitregent, *s. m.* Społrządza, [illegible] korządca, Społtrządzący.

ſen, *v. n.* ſpołem iezdzić, razem
roż odprawiać.
ten, *v. n.* razem pieć, ſpołem
ać, poſpołu przypiekać.
gling, *ſ. m.* ſpołchowanek, ſpoł-
nek, ktory ſię razem z drugiem
iednych pierſiach chował.
ſen, *v. a irr.* razem z ſobą ſze-
poſpołu, z ſobą poſzeptywać,
m ſzeptać.
ll, *ſ. m.* ſpoł głos, pobrzmie-

llen, das, *ſ. n.* ſpoł dźwonienie.
len, *v. n.* razem brzęczeć, razem
eć, razem dzwonić.
lung, *ſ. f.* ſpoł dźwonienie.
zen, *v. a.* razem ſzacować, po-
oraz. ſpołem, ſzacować.
zen, *v. n.* razem z drugiem
ać, poſpołu żartować.
n, *ſ. m.* ſpołżak, *ſpołſzkołek*,
do ſzkoły chodzący, *to co;*
zeń, des Ariſtoteles, ſpołuczen
teleſa. eines Mitſchüler geweſen
być iuż było czyim ſpołu-
, viele haben, wiele mieć ſpo-
ow.
rzeit, *ſ. f.* czas ſpołuczeńſtwa,
połżakoſtwa, czas *ſpołſzkoł-*

tzen, *v. a.* poſpołu z ſobą
wiać, razem z ſobą gadać.
tzer, *ſ. m.* ſpołgadacz, ſpołga-
połem gadaiący.
gervater, *ſ. m.* ſpołteść, ſpoł-
, ſpołświekier.
mmen, *v. n. irr.* razem pływać,
pływać, poſpołu pływać.
n, *v. a. irr.* razem wzdychać,
weſtchnąć, ſpołem weſtchnąć,
u weſtchnąć, poſpołu wzdy-

n, *v. n. irr.* razem śpiewać, po-
śpiewać, z kiem śpiewać.
n, das *ſ. n.* razem śpiewanie,
u śpiewanie.
r, *ſ. m.* razem śpiewacz, ſpoł-
ak, ſpołem śpiewak.
t, *ſ. m.* ſpołżołnierz, kamrat,
oiak; ſpoł woiownik.
en, *v. a.* ſpołem idać, razem
ſpołem ieść, poſpołu iadać.
en, *v. n.* grać z kiem, razem
ſpołem grać, *powtore znaczy*
begegnen, obchodzić, częſto-
einem übel, kogo źle; mit Wor-
słowami.
en, das, *ſ. n.* igranie ſpołem,
u igranie, ſpolne igranie.

Mitſpieler, *ſ. m.* ſpołgracz, ſpołigracz, ſpołgraiący, ſpołigraiący.

Mitſpielung, *ſ. f.* Tractirung, Behandlung, traktowanie, częſtowanie, übele, złe traktowanie, złe częſtowanie; mit ſcharfen Worten, oſtremi słowami.

Mitſterben, *v. n. irr.* umierać poſpołu, umrzeć razem, poſpołu umierać; oraz z kiem umierać

Mitſtimmen, *v. n.* zgadzać ſię razem głoſem, beifallen, zgadzać ſię zdaniem, zezwalać, ſwoiem zdaniem przypadać na co, zezwolenie ſwoie dać na co.

Mitſtimmend, *adj. et part.* głoſem ſię razem zgadzaiący zezwalaiący na co razem.

Mitſtimmer, *ſ. m.* przypadaiący razem zdaniem na co, zgodny w głoſie, poſpołu zezwalaiący na co.

Mitſtimmerinn, *ſ. f.* przypadaiący razem zdaniem na co, poſpołu zezwalaiąca na co.

Mitſtimmung, *ſ. f.* razem ſię zgadzanie, razem przypadanie na co, razem głoſowanie.

Mitſtreiten, *v. n. irr.* wadzić ſię poſpołu, kłucić ſię poſpołu.

Mitſtreiten, das, *ſ. n.* ſpolne wadzenie ſię, kłucenie ſię poſpołu.

Mitſtreiter, *ſ. m.* ſpolny zwadnik, ſpoł kłutnik, ſpolny kłutnik; ſpoł ſprzecznik.

Mittag, *ſ. m.* południe, die Mitte des Tages, śrzódek dnia, heiſſer, gorące południe; im Winter, południe zimowe, es wird Mittag, południe ſię robi, południe nadchodzi, bis an den Mittag bleiben, aż do południa zoſtać, morgen vor Mittage zu Hauſe ſeyn, iutro przed południem być w domu, eben den Tag nach Mittage, w tenże ſam dzień po południu, tegoż ſamego dnia z południa, am Mittage nicht helle ſeyn, nie widzieć w południe, nie widno być w południe, auf den Mittag wiederkommen, około południa powracać, gegen den Mittag ankommen, ku południowi przyść, es iſt um Mittag, teraz ieſt ſamo południe, ſamiuteńko południe, die Gegend gegen Mittag, kray ku południowi, gegen ihn liegen, na południe leżeć, die Sonne nimmt ihren Lauf gegen Mittag, słońce bierze ſwoy bieg ku południowi.

Mittägig, *adj.* południowy, mittägige Zeit, południowy czas, Sonne, po-

łudniowe słonce, mittägiger Wind, południowy wiatr, mittägige Gegend, południowy kray, połuduiowa kraina; kray na południe leżący.

Mittagsessen, *s. n.* obiad, *iakoby słowo w słowo* południowe iedzenie.

Mittagsgast, *s. m.* gość południowy, gość na obiad, gość na obiedzie.

Mittagsmahl, *s. n.* obiad, auf ihm essen, na obiad ieść.

Mittagsmahlzeit, *s. f.* obiad, *obiadu czas, obiedny czas*; sehr gute, bardzo dobry obiad, zugerichtete, zgotowany, gotowy; warme, ciepły; köstliche, drogi, kosztowny; die zu rechter Zeit angestellet wird, ktory w sam czas zastawiony iest; Zurüstung dazu, gotowość do obiadu, einem dieselbe geben, dać komu obiad; darzu kommen, na obiad przybyć, zu ihr einladen, na obiad zapraszać, zaprosić, na obiad prosić, do stołu prosić, sie zurichten, obiad zgotować, obiad nagotować; einen darzu mitnehmen, kogo na obiad z sobą wziąć, einem die Mittagsmahlzeit vorsetzen, zastawić, postawić przed kiem obiad; versäumen, obiadu się pozbawić, halten, obiad ieść, obiad trzymać, u obiadu, na obiedzie być; in irdenen Gefäßen, na glinianych naczyniach, ohne Mittagsmahlzeit seyn, bez obiadu być, obiadu nie ieść, kleine, mały obiad, obiadek, obiadek okręgły, darzu gehörig, do obiadu należący, *adj.* obiadowy, obiadny, obiedny.

Mittagsruhe, *s. f.* wczas południowy, spoczynek południowy, halten, wczasu południowego zażywać, wczasować się, spoczywać; po południu.

Mittagsschlaf, *s. m.* sen południowy, spanie południowe.

Mittagswärts, *adv.* ku południowi; liegend, leżący; sich befindend, znayduiący się.

Mittagswind, *s. m.* południowy wiatr; gelinder, wolny, wolniutki; regenhafter, dżdżowy.

Mitte, die, *s. f.* śrzodek, in der Mitte der Welt steht die Erde, w śrzodku świata stoi ziemia, in der Mitte hinlegen, w śrzodku położyć, eine in ihr umfassen wziąć w poł ktorą, w poł ktorą obłapić, in der Mitte des Marktes, na śrzodku rynku, mitten über den Markt laufen, po śrzodku rynku biegać, mitten im Weinberge stehen, w śrzodku winnicy stać, im Trinken zu schreien anfangen, piiąc, w śrzodku napoiu zacząć krzyczeć, in der Mitte stehen, w śrzodku [illegible]

Mittel, das, *s. n.* śrzodek, 1) der [illegible] weit von beiden Enden ist, [illegible] rowno odległe, od obudwoch [illegible] cow, Mittel der Welt, śrzodek [illegible] ta; 2) Arzneimittel, lekarstwo, [illegible] sob lekarski, śrzodek lekarski; [illegible] tiges, tęgie; vortreffliches, przed[illegible] kräftiges, mocne; auserlesenes [illegible] borne; langsames, wolne, nie [illegible] das gute Wirkung thut, ktore [illegible] skutek sprawuie, vergebenes, [illegible] mne; das nicht hilft, ktore [illegible] maga; gelindes, łagodne, [illegible] tkie; untersuchtes, nie doznane, doświadczone, verdächtiges, [illegible] wirkendes, podeźrzane, prędko [illegible] tkuiące, *operuiące*; bequemes [illegible] godne; das ist das einzige [illegible] Uebel, to iest iedyne lekarstwo [illegible] to złe; wider etwas erfinden, [illegible] leść lekarstwo przeciwko [illegible] albo lekarstwo na co, seinem [illegible] mit starken Mitteln zu Hülfe [illegible] ratować swoie zdrowie mocnemi [illegible] karstwami. Mittel zu etwas [illegible] lekarstwa na co szukać, [illegible] sich dessen bedienen, mieć spo[illegible] lekarstwo y zażywać go, [illegible] der die große Kälte anschaffen. [illegible] sobie obmyślić przeciwko [illegible] mu zimnu, zu einer Wunde [illegible] tel brauchen, na iaką ranę [illegible] zażywać, sich durch den [illegible] eines Unrecht ein Mittel [illegible] śmiercią szukać śrzodku [illegible] czyiey niesprawiedliwości, [illegible] tel und Hülfe in seiner [illegible] bleiben, bez sposobu, bez [illegible] potrzebie swoiey zostawać, [illegible] den mit einem heilen, rany [illegible] lekarstwem goić, wenn [illegible] vorhanden ist, kiedy iuż [illegible] ma lekarstwa, żadnego [illegible] żadnego sposobu; 3) dostoi[illegible] tuna, bogastwo; Vermögen, [illegible] thum, geringe Mittel haben, [illegible] wielką mieć fortunę, da [illegible] des Vaterlandes erschöpft [illegible] statki oyczyzny są wyczerpane [illegible] etwas um seine kommen, [illegible] dzić przez co do utraty [illegible] tuny, sich ins Mittel schlagen [illegible] treten, wpaść, w pośrzod [illegible] pośrzod interesu, interesem [illegible] dywać, alle Mittel und [illegible] chen, wszystkich sposobow [illegible] prebawać, eins ergreifen, [illegible]

rzodku, ſpoſobu, da ſich die Weis
ns Mittel ſchlugen, iſt der Streit
let worden, gdy ſię pánie w rzecz
y, kłutnia była uſpokoiona, ſich
bedienen, zażywać iakiego
lku. iakiego ſpoſobu, er hat ges
ergriffen, on ſię chwycił pe-
o środku, etwas durch erlaubte
gen, doſtąpić, nabyć czego go-
mi ſpoſobami, es iſt noch ein
es ſich bei ihm einzuſchleichen,
e ieſt inſzy ſpoſob przyiść do
łaſki.

ıt, *adv.* pośrodkuiąc, między
zachodząc.

ıtm, *ſ. m.* błona kiſzkowa.

ing, *ſ. n.* rzecz oboiętna, bez
a, ani zaſzkodzi, ani pomoże.

ıger, *ſ. m.* palec środni; drugi
elkiego, ſerdeczny.

ıs, *ſ. m.* am Himmel, Ekwator
bie; nazwiſk Rownołęk.

ıdiſch, *adj.* środziemny, das
n feſten Lande weit vom Meere
, co na wielkiey ziemi daleko
rza leży, mittelländiſche Stadt,
iemne miaſto, Leute, środzie-
udzie, mittelländiſches Land,
iemny kray, das zwiſchen
, oder mehrern Ländern liegt,
dzy dwiema, albo inſzemi kra-
eży.

ißig, *adj.* środny, pomierny,
näßiger Kopf, środnia, po-
a głowa, środni, pomierny
. mittelmäßige Klugheit, środ-
pomierna roztropność, mittel-
r Redner, środni, pomierny
, mittelmäßig im Reden ſeyn,
mym, środnym być w wy-
; mittelmäßiger Hausrath, po-
y porządek domowy, aus der
n Art, środniego rodzaiu,
środniey krwi; eine Frau neh-
żonę poiąć.

aßig, *adv.* środnio, pomiernie;
t, uczony, pomierney nauki.

aßigkeit, *ſ. f.* środniość, po-
ość; des Verſtandes, rozumu;
den, w mowieniu; im Erfin-
w wynaydowaniu.

äßiglich, *adv.* środnio, pomier-
reden, mowić.

ıeer, *ſ. n.* środziemne morze,
ty kraiami lub ziemią rozlane
e.

, *v. a.* godzić, ugodzić, pogodzić;
in der Güte unter einigen, co
broci między niektoremi.

Mittelplatz, *ſ. m.* środnie mieyſce, środkowe mieyſce, we środku mieyſce.

Mittelpunkt, *ſ. m.* ſam środek, centrum; *z Greckiego*, kentron, von Sicilien, ſam środek Sycylii; der Erde iſt Etolien, ſam środek ziemi ieſt Etolia, der Welt iſt nicht die Erde, ſam środek świata ieſt nie ziemia, zu ſolchem gehörig, do ſamego środku należący, *adj.* centralny, ſam środkowy.

Mittelſäule, *ſ. f.* środnia kolumna, środni ſłup, w środku ſtoiący.

Mittelsmann, *ſ. m.* pośrednik, godzący, zum Frieden, pośrednik do pokoiu; in einer Heyrath, do ożenienia, ſwat ktory ſwata ſtadło.

Mittelſt, *adj.* 1) środni, środkowy. Finger, palec, Feder, środnie pioro, we środku pioro będące; 2) *praep.* przez.

Mittelſtand, *ſ. m.* środni ſtan, pomierny ſtan, środniość, pomierność.

Mittelſtraße, *ſ. f.* środnia droga, środkiem droga idąca, środni gościniec; iſt die ſichere, środnia droga ieſt naybezpiecznieyſza; bisweilen gefährliche, czaſem bywa niebezpieczna.

Mittelſtrich, *ſ. m.* kryska we środku, komma u Grammatykow.

Mittheil, *ſ m.* środnia część, środkowa część, co w środku ieſt.

Mittelwand, *ſ. f.* środnia ściana, pośrodkowa ściana.

Mitten, *adj.* środni, środkowy, pośrodkowy, *albo ſubſt.* na środku, w środku, w pośrodku, mitten auf dem Markte, na środku rynku, im Trinken, w pośrodku braniu napoiu, der Ort mitten in der Welt, mieyſce w pośrodku świata, in der Hochzeit, w pośrod weſela, im Frühlinge, w pośrod wioſny, in der Stadt ſind die Feinde, w pośrod miaſta ſą nieprzyiaciele, in der Schule, w pośrod ſzkoły, na pośrodku ſzkoły.

Mitten entzwei brechen, *v. a.* w środku na dwoie przełamać; reiſſen, rozedrzeć na dwoie przez środek.

Mitten inne liegend, *adj. et part.* w środku leżący, w środ leżący, w pośrodku leżący.

Mitten von einander theilen, *v. a.* przez środek rozdzielić iedno od drugiego.

Mitternacht, *ſ. f.* północ, *to co* die Mitte der Nacht, środ nocy, zu Mitternacht kom-

kommen, na pułnoc przychodzić; *powtore znaczy*, Gegend des Himmels, strona nieba, pułnoc, pułnocna strona nieba, gegen Mitternacht liegen, ku pułnocy, na pułnocy, na pułnoc leżeć, die Sonne nimmt ihren Lauf gegen Mitternacht, słońce skłani, zwraca swoy bieg ku pułnocy, fahren, ku pułnocy iechać, sich lenken, ku pułnocy się obracać, nachylać.

Mitternächtlich, *adj.* pułnocny, pułnocna, ne.

Mitternachtwind, *s. m.* pułnocy wiatr, od pułnocy wiatr, mitternächtliche Gegend des Mondes, pułnocna strona miesiąca, na pułnoc obrocona strona księżyca.

Mitternachtwärts, *adv.* ku pułnocy, sich begeben, ku pułnocy udawać się. Mitternachtwärts sich wenden, ku pułnocy się obracać.

Mittwoche, *s. f.* der vierte Tag in der Woche, śrzoda, czwarty dzień w tygodniu, niedzielę rachuiąc za pierwszy.

Mittheilen, *v. a.* podzielić, udzielić, użyczyć allen Saamen, wszystkim nasienia, dem die Natur eine große Geschicklichkeit zu reden mitgetheilt hat, ktoremu urodzenie udzieliło wielkiey zdatności do mowienia, aus anderer Leute Beutel mittheilen, z cudzego worka udzielać, vielen das Bürgerrecht, wielu użyczyć prawa mieyskiego, dać mieyskie wpisać do miasta, den Armen etwas von seinem Vermögen, ubogim z swoiey fortuny udzielać, vom fremden Guthe und sich das gemeine Volk gewogen machen, z cudzego dobra udzielać, rozdawać y lud sobie tym przychylny czynić.

Mittheilen, das, *s. n.* udzielanie, udzielenie, użyczanie, użyczenie, rozdawanie.

Mittheiler, *s. m.* udzielaiący, udzielnik, udzielca, użyczaiący, użyczyciel.

Mittheilig, *adj.* udzielny, czego można udzielić, użyczony czego, można użyczyć.

Mittheilung, *s. f.* udzielenie, użyczenie, użyczanie, rozdawanie.

Mittler, *s. m.* pośrzednik, iednacz, iednawca, iednaiący, przepraszaiący od kogo, zwischen Gott und Menschen ist nur allein Christus, Posrzednikiem między Bogiem y ludźmi iest sam tylko Chrystus.

Mittlerweile, *adv.* tym czasem, wird die Zeit vergehen, czas mnie, schrieb ich den Brief, napisałem list, [illegible] der zusammen gebracht wird, [illegible] streuet war, tym czasem gdy [illegible] py zbieraią, to co było rozpr[illegible]

Mittlerzeit, *adv.* tym czasem, [illegible] czas, w tym samym czasie.

Mittlung, *s. f.* pośrzednienie, [illegible] godzenie, przepraszanie [illegible] kogo.

Mittrauren, *v. n.* razem żałow[illegible] łem żałować, pospołu żał[illegible]

Mitumgehen, *v. n. irr.* razem [illegible] przestawać, z kiem pospo[illegible] wać, przebywać.

Mitumgehen, das, *s. n.* razem [illegible] przestawanie, społem obcow[illegible]

Mitunter, *praep.* między, [illegible] viele Landgüther und mitun[illegible] sehr gute, on posiada wiele [illegible] a między niemi bardzo do[illegible] Betrübniß mitunter einschlu[illegible] dzy inszemi, albo z drugiemi [illegible] mi kłopot iaki połknąć.

Mitunterflechten, *v. a. irr.* [illegible] wpleść, poprzeplatać między [illegible]

Mitunterflechten, das, *s. n.* [illegible] wplecienie, w co, poprze[illegible]

Mitunterlaufen, *v. n. irr.* [illegible] przebiegać, między czym [illegible]

Mitunterlaufen, das, *s. n.* [illegible] przebieganie, między czym [illegible]

Mituntermengen, *v. a.* mięsza[illegible] dzy co, Verse in eines Rede, [illegible] w mowę czyią.

Mituntermengen, das, *s. n.* [illegible] pomiędzy co, etwas, czego [illegible] schiedenen Sachen, mięszanie [illegible] dzy rozmaite rzeczy.

Mituntersäen *v. a.* posiać między [illegible] porozsiewać, poprzesiewać [illegible] czym, etwas unter die Wicken między wyką nasiać.

Mituntersäen, das, *s. n.* posiane[illegible] czym, nasianie między czym [illegible]

Mitunterwachsen, *v. n. irr.* [illegible] między czym, rośnąć między [illegible]

Mitunterwachsen, das, *s. n.* [illegible] między czym, rośnienie [illegible] czym y z czym razem.

Mitverhaßt, *part. et adj.* razem [illegible] noniony, razem oskarżony, [illegible] o co.

Mitverschließen, *v. a. irr.* razem [illegible] giemi uradzić, razem, społem [illegible] dać.

Mitverschließen, das, *s. n.* razem [illegible] dzenie, społem układanie.

Mitvormund, *s. m.* społopiekun [illegible] z innym opiękę trzymaiący.

ichen, *v. n.* społem ſtrzeć, społem
ować. społem patrzeć czego;
em ſtraż odprawować.
chen, das, *f. n* społem ſtrzeżenie,
em pilnowanie, społem patrze-
zego, społem ſtroży odprawia-

chſen, *v. n. irr.* społem rość, spo-
podraſtać, społem wyraſtać.
chſen, das, *f. n.* społem roſnie-
społem podraſtanie, społem wy-
ne.
idern, *v. n.* społem wędrować,
i z drugiem wędrować.
idern, das, *f. n.* społem wędro-
. razem wędrowanie.
ien, *v. n.* razem płakać, z kiem,
net mit, ona płacze razem.
ien, das, *f. n.* razem płakanie,
a opłakiwanie.
er, *f. m.* społ zabiegaiący, o co,
gleich mit um etwas anhält, kto-
em z kiem zabiega o co, za-
o co.
erinn, *f. f.* społ zabiegaiąca,
araiąca się, społ zachodząca.
ung, *f. f.* społ zabieganie, o co,
aranie się, społ zachodzenie.
en, *v. a.* razem robić, razem
iać, razem ieden ſkutek robić.
en, das, *f. n.* razem robienie,
wyrabianie, razem iednego
robienie.
er, *f. m.* razem robiący, razem
iaiący, razem ſkutkuiący, ieden
razem ſprawuiący.
ung, *f. f.* razem robienie, razem
nienie, razem ſkutkowanie.
n, *v. a. irr.* razem wiedzieć,
u wiedzieć; etwas wichtiges
wiſſes, co ważnego y pewnego
u wiedzieć.
n, das, *f. n.* razem wiedzenie,
u wiedzenie.
en, *v. a.* policzyć, porachować,
, co, w co, etwas mit etwas.
en, das, *f. n.* policzenie, poracho-
czego z czym; eines Dinges
inem andern, iedney rzeczy z

ung, *f. f.* policzenie, poracho-
; unter die andern, między in-

reiten, *v. a.* razem gotować,
n przygotować, razem nagoto-

reiten, das, *f. n.* razem gotowa-
razem przygotowanie.

Mixtur, *f. f.* mieſzanina, vieler Sachen unter einander, wielu rzeczy razem.
Mnemonik, *f. f.* Gedächtniß- und Erinnerungskunſt, mnemonika.
Mnemoniker, *f. m.* mnemonicznik.
Mnemoniſch, *adj.* mnemoniczny.
Moab, *n. pr. m.* ein Mannsname, Moab, imię męſzczyzny.
Moabiter, *f. m. pl.* Name eines ehemaligen Volks, Moabitowie, imię pewnego dawnego ludu.
Mobilien, *f. f. plur.* bewegliche Güter, ruchomizna, ruchome dobra. köſtliche und viele Mobilien, wiele koſztowney ruchomizny.
Mode, *f. f.* mode, in Kleidern, w ſukniach, w ſtroiu, in Sitten, w obyczaiach, Mode werden, iść w modę, modą ſię ſtawać, die Mode wird, moda naſtaie, moda ſię poczyna, eine neue worinnen anführen, iaką nową modę dokąd wprowadzać, uralte, ſtara, ſtarożytna moda.
Modell, *f. n.* model, naypierwſzy wzor, pierwiaſtkowy wzor, przod-wzor, deſſen Modelle ſind ſelbſt von den Künſtlern theurer bezahlt worden, als andrer Werke, ktorego modele, wzory, ſą drożey płacona, od ſztukaterzow, iak inſzych robot. Modell aus Thon machen, model z gliny wyrobić, ulepić, wenn ich das Modell ſehe, ſo kann ich wiſſen wie das Gebäude ſeyn werde, gdy ia model widzę, mogę wiedzieć, iaki budynek będzie; das zum Nachmachen vorgelegt iſt, ktory do naſladowania dany ieſt, ſich in allem nach dem Modelle richten, wſzyſtko według modelu, albo przod-wzoru zrobić; in Gerichts- und dergleichen Dingen, w ſądownych y tym podobnych rzeczach nazywa ſię, *formula*.
Modeltuch, *f. n.* wzor, płotno, ſukno, na ktorym ſą wzory do wyrabiania podobne.
Modena, *n. pr. f.* Stadt und ehemaliges Herzogthum in Italien, Modena, miaſto i kſięſtwo dawne we Włoſzech, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, *adj.* Modeński, ein daher, męſzczyzna z Modeny, Modeńczyk, eine daher, białogłowa z Modeny, rodem. Modenka, Modenianka, Art, Weiſe, *adv.* po Modeńsku.
Moder, *f. m.* pleśń, pleśnina, ſpleśniałość.
Moder, *n. pr. n.* Stadt in Ungarn, Moder,

der, miasto w Węgrzech, einer daher, z Moderu rodem męszczyzna, Moderczyk. *adj.* Moderski.

Moderatismus, *s. m.* (neu) das gemäßigte Regierungssystem; Gesinnung, Denkart der gemäßigten Parthei, *nowe słowo:* moderaństwo, mierny sposob urządzenia, myśl, nauka pomierney strony.

Modericht, *adj.* spleśniały, opleśniały, zapleśniały, pleśnią zaszły, pleśnią przeszły, pleśnią żepsuty.

Moderiren, *v. a.* miarkować; wstrzymywać, utrzymywać, sich im Zorne, siebie w gniewie, im Siege sich, siebie w zwycięstwie moderować, utrzymywać; im Schmerze, w żalu.

Modern, *v. n.* pleśnieć, das Brodt modert in der Feuchtigkeit, chleb pleśnieie w wilgoci.

Modest, *adj.* skromny, pomiarkowany, umiarkowany, utrzymać.

Modestie, *s. f.* skromność, umiarkowanie, pomiarkowanie, utrzymać.

Modisch, *adj.* neumodisch, nowomodny.

Modon, *n. pr. f.* Stadt in Morea, Modona, miasto w Morei, na Peloponezie. *połac.* Methone. von Modon, Modończyk; *adj.* Modoński, Modońska Modońskie, Art, Weise, *adv.* po Modońsku.

Modus, *s. m.* modus w koniuiaciach gramatyckich, Art und Weise zu reden, zwyczay mowienia, pisania, in der neuen Bedeutung: Art des Seyns und Wesens eines Dinges, Behandlungsart desselben, *w nowym znaczeniu:* gatunek eksystencyi i istności iakiey rzeczy, przystąpienie tego.

Mögen, *v. a.* moć, zdołać, *powtore* chcieć, er möchte gern schreiben, wenn er etwas zu schreiben hätte, on by rad chciał pisać, gdy by miał co do pisania, ich möchte gern essen, spatzieren gehn, ia bym rad chciał ieść, spacyrować.

Möglich, *adj.* możny, *to co* może się zrobić, co może być, podobny do zrobienia, es ist gar wohl möglich, to wcale można, to wcale może być, to się wcale może stać, so viel möglich ist ile można, ile możności, wenn es dir auf eine Art möglich ist ieżeli ci to iakim sposobem można iest, so viel mir möglich gewesen ist, ile mi można było, ile możności we mnie było, wenn es nur möglich ist, ieżeli to tylko można.

Möglichkeit, *s. f.* możność, podobn[illegible] do zrobienia, do stania się.

Möhrinn, *s. f.* schwarzes Weibsbild, [illegible]rzynka, czarna białogłowa.

Mönch, *s. m.* mnich, zakonnich, w [illegible] konie żyiący. s. Münch u. s. w.

Monchsreden, *s. f. pl.* mniskie [illegible] mowy.

Mörder, *s. m.* morderca, zaboyca; boynik, der einen umbringt, [illegible] kogo zabiia, meuchelischer [illegible] taiemny, skryty zaboyca: der [illegible] oder nahen Freunde, rodzicow [illegible] bliskich krewnych: oycoboyca; Bruders, bratoboyca: der [illegible] siostry zaboyca, an seinem [illegible] Mörder werden, siebie samego zaboycą.

Mördergrube, *s. f.* rozboynicza [illegible] zboiecki pieczar, gdzie zboy[illegible] daią.

Mörderinn, *s. f.* rozboyniczka, [illegible]czyna, zaboyniczka, zboyczyn[illegible]ka, morderka.

Mörderisch, *adj.* zboiecki, rozb[illegible] oycoboyski, mörderisches [illegible] zboiecki występek, mörder[illegible] sicht, zboiecka twarz, [illegible] Hand, zboiecka ręka, roz[illegible] ręka, moderska ręka, moder[illegible] oycoboycy ręka.

Mörsel, *s. m.* oder Mörser, mo[illegible] worinnen man etwas zerstößt [illegible]rym co tłuką; kupferner [illegible] eherner, mosiężny: steinern [illegible] mienny: kleiner, mały moźdz[illegible] etwas in Mörsel zerreiben, co [illegible] dzierzu tłuć, trzeć.

Mörselchen, *s. n.* moździerzyk [illegible] reibet es im Mörselchen, on [illegible] tłucze, w moździerzyku.

Mörselkeule, *s. f.* tłuczek, do [illegible] w moździerzu, mit der M[illegible] zerstoßen, zerreiben, tłuczk[illegible] tłuc, utłuc.

Mogol, Großmogol, *s. m.* w[illegible] goł, cesarz mogolski.

Mogolisch, *adj.* mogolski, dem [illegible] Mogol gehörig, wielkiemu M[illegible] wi należący.

Mohn, *s. m.* ein Gewächs, mak. [illegible] pewny, von Mohn, z mak[illegible] makowy.

Mohnhaupt, *s. n.* makowka, [illegible] głowka, mit dem Stabe das [illegible] haupt abschlagen, makowe [illegible] kiiem zbiiać, makowki [illegible] cać; zcinać, kleines, mała [illegible] węczka.

ıſaft, *ſ. m.* ſok makowy; *połacinie* ım.

, *ſ. m.* ſchwarzer Menſch, murzyn, ny człowiek.

enländiſch, *adj.* murzyński, z mu- ıskiego kraiu, mohrenländiſches r, murzyńskie morze, przy mu- skim kraiu leżące.

nland, *ſ. n.* murzyński kray, mu- ska ziemia. einer daraus, kto z zyńskiey ziemi, murzyn, Frau, zynka.

ſ. m. ein Wurm, robak, pewny, ıandra.

ı, *ſ. n.* was von Milch abgeht, ıtka, co od mleka obchodzi, zu 'n werden, w ſerwatkę ſię obra- ſerwatką ſię ſtawać.

t, *adj.* ſerwatczyſty, ſerwatki w ſobie maiący.

, *n. pr. f.* ein Land, Moldawa, ıny, kray pewny.

er, *ſ. m.* Moldaw, Moldawczyk, ınin, z Moldawy rodem.

en, *v. a.* beläſtigen, przykrzyć ıprzykrzać ſię, być uprzykrzo- komu, er moleſtirt mich oft, on ı naprzykrza częſto.

ſche Inſel, *n. pr. f.* Moluckie ı. Molucki, tak wyſpy nazwane.

dis, *n. pr. f.* Stadt in Loth- ı, Montmedis, miaſto w Lota- ı.

lgard, *n. pr. n.* eine Stadt ehe- in Deutſchland, Mompelgard, yż miaſto w Niemczech, von pelgard, oder darzu gehörig, z, do Mompelgardu należący, *adj.* pelgarski, Mompelgarska, Mo- garskie.

), *n. pr. n.* Stadt in Italien, ko. miaſto we Włoſzech; *połac.* ıa ſię Monaeci portus.

h, *ſ. m.* Monarcha, Iednowła- edynowładca, abſolutnie panu- abſolutny, wſzyſtko możny Krol.

hicide, *ſ. m.* (neu) Königsmör- *nowe słowo:* krola zaboynik.

hie, *ſ. f.* Monarchia, Iednowła- Iedynowładſtwo, abſolutne pa- nie, abſolutny rząd, abſolutne ſtwo.

hiſch, *adj.* monarchiczny, monar- Regierung, monarchiczny rząd.

hiſch geſinnter, Monarchiſt *ſ. m.* Königlich geſinnter, Anhänger Vertheidiger der monarchiſchen rungsform, *nowe słowo:* kro- lewſki, monarchiſta, po krolewſku woli, myślny, parlyzant i broniciel monarchicznego urzędu.

Monarchismus, *ſ. m.* (neu) monarchi- ſches Syſtem, nauka rządu monar- chicznego.

Monat *ſ. m.* zwölfter Theil des Jahres, mieſiąc, dwunaſta część roku; gan- zer, cały mieſiąc; nächſter, naybliż- ſzy; ausgehender, ninieyſzy, kończą- cy ſię, zchodzący; angehender, za- czynaiący ſię; im Sommer, w lecie, letni mieſiąc; im Winter, w zimie, zimowy mieſiąc; auf den Monat Ja- nuarium etwas verſchieben, na mie- ſiąc Styczeń co odłożyć, die Auction iſt auf den Monat Januarium ange- ſetzt, aukcya ieſt w mieſiącu Styczniu naznaczona, auf den Monat Septem- ber wollen wir uns hinmachen, w mieſiącu Wrześniu chcemy ſię ztąd ruſzyć, in einem andern Monate die Comitia halten, w inſzym iakim mie- ſiącu Seym mieć, es iſt der ſiebente ſeit dem, ſiodmy mieſiąc ieſt, iak, vor zehen Monaten, przed dzieſiąciu mieſiącami, in den nächſten ſechs, oder ſieben nicht zu ſehen haben, przez te naybliżſze ſześć, albo ſiedm mie- ſięcy, nie widzieć było, ſechs ganze Monate eher etwas merken, co na ſześć mieſięcy całe pierwey pomiar- kować, einen um den andern, mie- ſiąc za mieſiącem, albo co trzeci mie- ſiąc, alle drei, co trzy mieſiące, alle- mal den dritten, zawſze trzeciego mieſiąca, einen lang währen, mieſię- czny, ieden mieſiąc trwaiący, długi, zwei lang, dwoch mieſięczny, ſechs Monate lang, ſześć mieſięczny; der Weiber, niewieście mieſiące.

Monatbuch, *ſ. n.* mieſięczne dzieie; przez mieſiące piſane.

Monatfluß, *ſ. m.* mieſięczne płynienie; zurückhalten, zatrzymać; gehet ſtark, mocno idzie; gehet nicht, nie idzie, nie odchodzi; Frau, die ihn hat, na mieſięczne krwi płynienie chora, mieſiące cierpi.

Monatfriſt, *ſ. f.* odłożenie na mieſiąc, pokoy na mieſiąc uczyniony.

Monatlich, *adj.* mieſięczny, monatli- ches Lohn, mieſięczna płaca.

Monatlich, *adv.* co mieſiąc, na mieſiąc, mieſiącami, die Obrigkeit gehet monat- lich an ſolchen Ort, co mieſiąc Urząd zieżdża na to mieyſce, etwas umgra- ben, na mieſiąc co okopywać, einmal monatlich, raz na mieſiąc, raz w mie- ſiąc,

siąc, raz co miesiąc; seinen Unterhalt fodern, o swoie miesięczne strawne upominać się.

Monatsold, *s. m.* miesięczny żołd, płaca żołnierzowi na miesiąc.

Monatspeise, *s. f.* miesięczne iadło, iadło na miesiąc, stoł na miesiąc, co miesiąc. führt der Soldat bei sich, nosi z sobą żołnierz.

Monatzeit, *s. f.* miesięczny czas, czas iednego miesiąca.

Monauge, *s. n.* eine gewisse Augenkrankheit, choroba na oczy pewna.

Moncalvo, *n. pr. n.* Ort in Piemont, Monkalwo, łysa gora, miasto w Piemoncie.

Mond, *s. m.* Gestirn am Himmel, miesiąc, księżyć. gwiazda na niebie; neuer, zunehmender, voller, przybywaiący, pełny, *albo* pełnia *subst.* w pełni księżyć. pełnia księżyca; abnehmender, ubywaiący po pełni, kwadrami; nicht scheinender, nie świecący; unter der Erde steckender, pod ziemią się bawiący; aufgegangener, ktory wszedł: läuft auf dem untersten Kreise herum, naynizszym okręgiem biega; bekömmt sein Licht von der Sonne, dostaie swoiego światła od słońca; läuft sehr niedrig, biega bardzo nisko; verursacht Ebbe und Fluth, sprawuie Toki morskie; läuft zu nächst der Erde, bieży naybliżey ziemi, das Ab- und Zunehmen des Lichts des Mondes, przybywanie y ubywanie światła księżycowego; die zunehmenden Hörner sind bald spitziger, bald stumpfer, rogi nowego księżyca raz bywaią kończyste, drugi raz zatępione; verfinstert die Sonne, wenn er unter dieselbe kömmt, ćmi słońce, gdy pod nie podchodzi: wird durch die Darzwischenkunft der Erde verfinstert, wenn er der Sonne gegen über steht, gdy na przeciwko słońca stoi, zaćmiony bywa, od ziemi pomiędzy niem y słońcem zachodzącey Auf- und Untergang desselben, wschod y zachod księżyca, der Mond hat kein eigenes Licht, księżyć nie ma swoiego własnego światła, ist bewohnt und eine Erde vieler Städte und Berge, mieszkaią na niem y iest ziemią wielu miast y gor, selbige Nacht war der Mond voll, da er Ebbe und Fluth verursachte, teyże nocy księżyć był w pełni, ktory toki morskie sprawuie; wird verfinstert, leidet eine Finsterniß, bywa zaćmiony, cierpi zaćmienie; wird über und über blutroth, c[illegible] no krwawy bywa; ist noch nic[illegible] ieszcze nie iest w pełni. nim[illegible] przybywa go, rośnie; nabywa[illegible] tła co raz to więcey, zbliż[illegible] raz bardziey do pełni; nim[illegible] ubywa go. starzeie się, znika[illegible] li; ginie potrosze, bei dem N[illegible] Vollmonde, na nowiu, albo [illegible] księżyca; ist neu und scheinet g[illegible] iest now, na nowiu y nie [illegible] wcale nić; ist unter der Erde [illegible] ziemią iest; geht unter, zach[illegible] Mondes, zum Monde gehörig. [illegible] księżyca, albo co do miesiąca [illegible] *adj.* księżycowy, miesiącowy [illegible] cow, miesiącow, des Mondes [illegible] księżycowy bieg; daran er [illegible] net, w ktorym on nic nie świ[illegible] miesiąca ciemny czas; der [illegible] Nacht, ciemna noc, podcza[illegible] w swoiem biegu miesiąc nie [illegible] die Zeit, da er neu ist und [illegible] scheinet, czas, w ktorym iest w[illegible] księżyca y księżyć nie świ[illegible] wać by się powinno, *bez* [illegible] die Zeit, da er voll ist, czas [illegible] ny księżyć iest nazywa [illegible] unterschiedene Gestalten, ro[illegible] wy księżyca, albo widok [illegible] phases, wie ein halber Mond [illegible] na kształt połowy miesiąca, [illegible] Monde, na nowiu, im ersten [illegible] na pierwszey kwadrze, [illegible] na ostatniey kwadrze, na [illegible] ćwierci, wenn gar kein Mond [illegible] kiedy wcale nic miesiąc [illegible] na przednowiu; na *bezm*[illegible]

Monda, *n. pr. f.* Stadt in [illegible] Monda, miasto w Hiszpanii.

Mondego, *n. pr. m.* Fluß in [illegible] Mondego, rzeka w Portugal[illegible]

Mondfinster, *adv.* zaćmienie [illegible] albo gdy nie świeci.

Mondfinsterniß, *s. f.* zaćmienie [illegible] ca, zaćmienie miesiąca, [illegible] eine ankündigen, gdzie w[illegible] mienie księżyca przepow[illegible] Mondfinsterniß begiebt sich, [illegible] nie księżyca nastaie, księż[illegible] czyna ćmić; księżyc w [illegible] miesiąc zaćmieniem przyc[illegible]

Mondenschein, *s. m.* światło [illegible] ohne Mondenschein, bez świa[illegible] życa, kiedy miesiąc nie pr[illegible] Nacht ohne Mondenschein. [illegible] czas, ktorey miesiąc nie świ[illegible]

Mondenlauf, *s. m.* bieg księ[illegible] Zeit nach dem Mondenlaufe [illegible]

, podług biegu miesiąca, księży
czas markować, der Mond voll-
et seinen Lauf, in 27 Tagen, księ-
zpełnia swoy bieg, wa dwudzie-
siedmiu dniach.
ormig, *adj.* kształtowany iak
yc, *adv.* kształtem księżyca.
estalt, *s. f.* postawa księżyca,
k księżyca; *z Greck.* fasis.
ucht, *s. f.* zawrocenie głowy,
yczna choroba, *albo* pomięsza-
mperament wracaiący się co
ięc.
üchtig, *adj. et s.* Mondsüchtiger,
yk, lunatyczną chorobę cier-
y.
eit, *s. f* czas miesięczny, przeciąg
ąca liczonego według biegu
yca.
ine, *n. pr. f.* Stadt im Neapo-
uchen, Monerwina, miasto w
olitańskim.
ello *n. pr. m.* ein Berg in Si-
, Monżybello, inaczey Etna,
w Sycylii.
mery, *n. pr. n.* Ort in England.
gomery, miasto w Anglii.
n. pr. m. Stadt in Hennegau,
miasto w Hennegawskim, von,
u solcher Stadt gehörig, z tego,
do tego miasta należący, *adj.*
ki.
anz, *s. f.* monstrancya, na ho-
do noszenia iey.
oll, *n. pr. f.* Ort in Frankreich,
trewil, miasto w Francyi.
ht, *s f. obacz na swoim mieyscu*
sucht.
, *s. m.* poniedziałek, pierwszy
po niedzieli.
cino, *n. pr. f.* Stadt in Italien,
alcino; miasto we Włoszech.
lto, *n. pr. f.* Stadt in Italien,
alto, miasto w Włoszech.
ban, *n. pr. n.* Stadt in Frank-
Montoban, miasto we Francyi.
liard, *n. pr. n.* s. Montpellgard.
di Somma, *n. pr. m.* ein Berg
alien, Montedisomma, gora we
szech.
fiascone, *n. pr. n.* Stadt in Ita-
Montefiascone, miasto w Wło-
.
imart, *n. pr. n.* Stadt in Frank-
Montelimart, miasto w Francy.
rrat, *n. pr. n.* sonst ein Herzog-
, Montferrat, niegdyż księstwo
ferratskie.

Montiren, *v. a.* żołnierza przyodziać, żołnierzowi, dać mondur, barwę.
Montlouis *n. p. m.* Festung in Frankreich, Monluis, forteca w Francyi; *inaczey* Monluiza.
Montmelian, *n. pr. f.* Festung in Savoyen, Montmelian, forteca w Sabaudyi; *inaczey* Montmeliana, *nazwana.*
Montpellier, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Montpellier, miasto we Francyi, *adj.* shontpelierski, *subst.* Montpelierczyk.
Montreale, *n. pr. n.* Stadt in Sicilien, Montreale, miasto w Sycylii, *adj.* Montrealski, *subst.* Montrealczyk.
Montrevil, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Montrewil, miasto w Francyi, *adj.* Montrewilski, *subst. m.* Montrewilczyk; *f.* Montrewilka; *adv.* po Montrewilsku.
Montroyal *n. pr. m.* Festung, Montroial, forteca, *adj.* Montroialski.
Montur, *s. f.* mondur, suknia żołnierska, albo barwa na żołnierza. Montour bekommen, monduru dostać, mondur zwiąć u Horągwi.
Moos, *s. n.* mech, mit Moos stopfen, mchem napchać, zatkać.
Moosicht, *adj.* mchowy, mechowy, mszysty, mosichte Wiesen, mszyste łąki, Steine, mszyste kamienie, Bäume, mszyste drzewa, mchem obrosłe, mchem porosłe.
Moquerie, *s. f.* Spott, żart, szydzenie z kogo; wyśmiewanie kogo.
Moqueur, *s. m.* żartownik, szyderca, wyśmiewacz, wyśmiewaiący.
Moquiren, *v. n.* aufhalten, żartować, z kogo, szydzić z kogo. wyśmiewać, kogo, sich über seine Feinde, żartować ze swoich nieprzyiacioł, wyśmiewać ich.
Moral, *s. f.* moralna nauka, wiadomości, nauczanie obyczaiow.
Moralien, *s. n. pl.* moralne rzeczy, wiadomości do obyczaiow należące.
Moralisch, *adj.* moralny, a. e. obyczaiowy, obyczayny, obyczaiom służący.
Moralisiren, *v. a.* moralizować, wywodzić z czego nauki, uwagi, o byczaiach.
Moraliseur, Moralisirer, *s. m.* der immer von Moral redet, ten, co rad o dobrych obyczaiach mowia.
Moralist, *s. m.* moralista, obyczaiow dobrych nauczyciel.
Moralität, *s. f.* moralizacya, nauka moralna z bayki, z mowi, z pisma iakiego,

go, eine moralische Sache, Anmerkung aus der Sittenlehre, nauka obyczaiowa, materya, uwaga, moralna.

Morast *s. m.* bagno, trzęsawisko; błota, *plur.* kothigter und sumpfigter Ort, błotniste y kałużyste mieysce; lemigter, muliste; an einander fortgehender, iedno z drugiego się ciągnące; sehr großer, nader wielkie błota, nicht gar großer, nie bardzo wielkie bagno, nie bardzo wielkie błota, den Morast mit Brücken belegen, most dać na bagnie, na błotach, Brücken über ihn bauen, na błotach, na bagnie most stawiać; na bagnach most dać, na błotach most postawić, Morast trocken machen, błota, bagna, osuszyć, suche poczynić. aus dem Moraste empor kommen, z bagna w gorę na wierzch wyść, z błot, wyleść na wierzch, im Moraste versinken, w bagnie utonąć; *powtore znaczy to co*, Unflath, błoto.

Morastig, *adj.* bagnisty, błotny, bagnami y błotami zastąpiony.

Morat, *adj.* beständig, standhaft, stateczny, statkuiący, statecznych obyczaiow, obyczaiow dobrych, nobrego, statecznego ułożenia.

Morat, *n. p. n.* Ort in der Schweitz, Morat, miasto w Szwaycarach.

Morbegno, *n. pr. n.* Ort in Graubündten, Morbeno, miasto w Gryzonach.

Morschelle, *s. f.* rydz, *grzyb pewny*; gesunde, oder ungesunde, zdrowy, albo niezdrowy; von gutem Geschmacke, dobrego smaku.

Mord, *s. m.* zaboystwo, zabicie, morderstwo, zabiiatyka, rozboy, auf den Mord umgehen, zaboystwo popełnić chcieć, na zabicie kogo zbierać się, gotować się, der Mord ist im Walde begangen worden, zaboystwo w lesie popełnione było, einen begehen, zaboystwo popełnić, einen bestellen den andern durch Mord hinzurichten, kogo nasadzić, aby drugiego zaboystwem zgładził, die Sache scheinet auf Mord und Todschlag hinauslaufen zu wollen, rzecz się zanosi na zabiiatykę y na śmierć, den Mord an sich selbst begehen, zaboystwo na sobie samym popełnić; seines Vaters, oder andern nahen Angehörigen, oyca zaboystwo popełnić, albo kogo z bliskich należących.

Mordanschlag, *s. m.* zasadzka na zabicie, einen Mordanschlag machen, zasadzkę na zabicie kogo robić, zachodzić, aby kogo zdradą zabić, pilnować na kogo aby go o [illegible] przyprawić, zasadzać się aby pozbawić tego życia.

Mordbrenner, *s. m.* podpalacz, [illegible]lacz ze złości; ktory ogień [illegible]

Mordeisen, *s. n.* *słowo w słowo* do zabicia, puinał, sztylet.

Morden, *v. a.* zabiiać, zabić, [illegible]stwo popełniać, zaboy czyn[illegible]

Mordgierig, *adj.* chciwy zab[illegible] pragnący śmierci czyiey.

Mordthat, *s. f.* zaboystwo, [illegible] zaboystwa, uczynek morder[illegible]

Morea, *n. pr. f.* eine Landschaft, ziemia, *przed tym* Peloponesi[illegible]na, aus, oder zu solchem Lan[illegible]rig, z tego kraiu, albo do tego należący, *adj.* Moreyski, dasz[illegible] Moreyska woyna, einer daher [illegible]rei rodem męszczyzna, *subst.* [illegible]czyk, eine daher, biało głowa [illegible] rodem, *subst.* Moreyka, Art, *adv.* po Moreysku, dasz[illegible] tamteysze miasta, Moteyskie[illegible]

Morelle, *s. f.* morela owoc; [illegible]lum Armeniacum, Ormian[illegible] błko.

Morgen, *adv.* iutro, morgen [illegible]tro rano, wissen wollen, was geschehen werde, chcieć wie[illegible] się iutro dziać będzie, man [illegible]gen bei aufgehender Sonne [illegible]ten, iutro o schodzie słońca będa, wir wollen bis morgen [illegible]mi chcemy aż do iutra [illegible]

Morgen, der, *s. m.* rano, [illegible] poranek, die Morgenzeit, ran[illegible] poranny czas, der lichte Morg[illegible]tet durch die Fenster, iasny [illegible] świeci przecz okna, den ganz[illegible]gen schlafen, cały poranek [illegible]spać, bei düstern Morgen, w [illegible] poranku; gdy ieszcze cie[illegible] einem den Brief bei frühe[illegible] geben, oddać komu list bar[illegible] der Morgen desselben Tages [illegible]goż samego dnia, den fu[illegible] des Morgen etwas schreiben, [illegible]stego dnia rano pisać co, [illegible]gen des ersten, so den Tag [illegible] schrieben worden, pierwsze[illegible] rano odebrać list pisany dnia [illegible]tym, heute des Morgens, [illegible]no, den folgenden, następu[illegible]na, mit dem ersten des Wo[illegible]fen, zaraz raniutenko wa[illegible] roboty, bei gutem Morgen schreiben, bardzo rana co p[illegible] Lesen den Morgen zubringen

anek na czytaniu przepędzić, das
s war am Morgen ganz voll, dom
rano wcale pełny, bis an den
en wachen, nieſpać aż do rana,
Morgen bricht an, rano ſię robi,
ühem Morgen, zaraz z rana, ra-
nko, tylko co rano, raniute-
tko; *powtore znaczy* ſtronę nie-
die Welt vom Morgen bis gegen
e bewohnen, mieſzkać na ziemi
ſchodu do zachodu, gegen Mor-
ku wſchodowi, na wſchod, ges
Morgen liegend, na wſchod leżą-
gen Morgen liegende Länder, na
ol leżące kraie, ſich wieder in
legend gegen Morgen begeben,
u ſię udać w kray wſchodni, w
wſchodnią, Meer gegen Mor-
morze wſchodnie, morze na
d leżące.

brodt, *ſ. n.* śniadanie, ranny
k, ranne iedzenie; poranne
iedzenie z rana.

), *adj.* iutrzeyſzy, auf den mor-
Tag verſchieben, na iutrzeyſzy
odkładać, na iutrzeyſzy czas
é, verſchiebe das Leſen auf den
den Tag, odłoż to czytanie
rzeyſzy dzień, do iutrzeyſzego
im morgenden Tage, na iutrzey-
lniu, dnia iutrzeyſzego.

s, *adv.* rano, rannego czaſu,
w poranym czaſie, poran-
raſu, w rannym czaſie.

abe, *ſ. f.* poſag; große, wielki;
mały; geringe, lichy.

ruß, *ſ. m.* przywitanie ranne,
nie ranne, witanie poranne,
wienie z rana, ranne pozdra-

inder, *ſ. n. pl.* die gegen Mor-
ohnen, narody wſchnodnie,
na wſchodzie, *albo* na wſcho-
ſtronach mieſzkaią.

ndiſch, *adj.* wſchodni, wſcho-
niowy, na wſchodniey ſtronie,
odzie.

nd, *ſ. n.* wſchod, *to co* wſcho-
y, wſchodnia ziemia, na wſcho-

the, *ſ. f.* zorza; bricht an, po-
ſię, zaiaśnia, zaczyna iaſnieć,
die Morgenröthe angebrochen
tylko zorza weſzła, pokaza-
albo zaiaſniała, bin ich ange-
, przyſzedłem.

rn, *ſ. m.* iutrzenka, bis der
ſtern wieder aufgeht, aż iu-
rzenka wznidzie, der Morgenſtern
iſt aufgegangen, iutrzenka weſzła.

Morgenſtunde, *ſ. f.* ranna godzina, ranne godziny, *plur.* für *ſing.* Mor-
genſtunde hat Gold im Munde, ranna godzina ma złoto w uſtach; *co wy-
chodzi na oso przyſłowie*, kto rano wſtaie temu Pan Bog daie; *inaczey o
naukach*, ranne godziny ſą przyiaciołki Muz.

Morgenzeit, *ſ. f.* czas ranny, poranny czas, z rana czas, naylepſzy.

Morgenwind, *ſ. m.* wſchodni wiatr, wiatr od wſchodu, wiatr od wſcho-
dniey ſtrony, od wſchodu wieiący wiatr, od wſchodu powiewaiący.

St. Maurice, *n. pr. n.* Ort in Savoyen, Seimoris, miaſto w Sabaudyi.

Morlacken, *n. pr. plur.* morlaki, narod pewny.

Morſch, *adj.* ſpruchniały, morſche Zähne, ſpruchniałe zęby.

Mortier, *ſ. m.* ſ. Mörſel.

Mortificiren, *v. a.* martwić; ſein Fleiſch, ſwoie ciało; ſeine Begierde, ſwoie chuci.

Moſaiſch, *adj.* moyżeſzow, moyżeſzowy, moſaiſche Geſetze, moyżeſzowe prawa, moſaiſche Bücher, moyżeſzowe kſięgi, kſiążki.

Moſcau, *n. pr. f.* ein Land, Moskwa, kray, *inaczey*, Ruś, Roſſya, Ruś wielka, Stadt in Moſcau, miaſto w Wielkiey Ruſſi, Moskwa, einer aus Moſcau, rodem z Moskwy, *kraiu* Woskal, *ſubſt.* aus, oder zu ſolchem Lande gehörig, z tego kraiu, albo do tego kraiu należący, *adj.* Moskiewski, aber von, Roſſya, Roſſyſki, Geſandter aus Moſcau, Poſeł Moskiewski, Art, Weiſe, *adv.* po Moskiewsku, po Roſſyisku.

Moſcowitiſch, *adj.* Moskiewski, moſcowitiſche Waaren, Moskiewskie towary.

Moſchee, *ſ. f.* (Mosque) Türkiſche Kirche, Tempel, meczet, kościoł turecki, turecka bużnica.

Moſel, *n. pr. f.* ein Fluß, Moſela, rzeka pewna, an ſolchem Fluße liegend oder ſonſt daher kommend, nad tą rzeką leżący, albo też od tey rzeki pochodzący, *adj.* Moſelański, Moſelańska, Moſelańskie; dergleichen Wein, Moſelańskie wino; darzu gehörig, do Moſeli należący, *także*, *adj.* Moſelański, *albo też* Moſelski, Hiſtorie von der Moſel, Moſelańska, Moſelska Hiſtoria.

Moses, *n. pr. m.* Moyżesz, Mannsname, imię męszczyzny, die fünf Bücher Mosis, pięć ksiąg Moyżesza. das erste Buch Mosis, pierwsza księga Moyżesza, Genesis, księga Rodzaiu; das andere, wtore księgi Moyżeszowe, Exodus, *a po polsku*. Wyście; das dritte, trzecia księga, Lewityk; das vierte, Numeri, *po polsku*, Liczby; das fünfte, Deuteronomion, *po polsku*, Powtorzenie Zakonu.

Mosque, *s. f* (Moschee) Meczet, türkische Kirsche, Turecka buźnica.

Most, *s. m.* moszcz, *albo* muszcz, brzęczka, Saft der Weintrauben, sam sok przez się wyciśniony z winnych gron; sehr guter, bardzo dobry: von Natur gar dünner, z urodzenia cieniuteńki moszcz, naturalnie cieniutki moszcz; gutschmeckender, dobrze smakuiący: sehr süßer, bardzo słodki; brauset, robi, wre; burzy się, szumi, schmeckt nach Eisen, smakuie, smak ma iak żelazo; läutert sich, klaruie się, ist ohne alle Hefen, iest bez żadnego lagru; ist bitter und unnütze geworden, stał się gorzkim y na nic się nie zda, nic po niem; der immer so süße, als neu bleibt, ktory zawsze słodki y święży trwa, von Moste, z moszczu. *adj.* moszczowy, brzęczkowy, zum Moste gehörig, do moszczu, do brzęczki należący, *także*, *adj.* moszczowy, brzęczny, Krug zum Moste, kufel na moszcz, kufel na przęczkę.

Mostig *adj.* moszczowy, mostiger Geschmack, moszczowy smak, brzęczkowy smak, smak moszczu maiący.

Mostkrug, *s. m.* kufel na moszcz na przęczkę, na moszcz.

Mostreich, *adj.* wiele moszczu maiący, wiele brzęczki maiący, mostreicher Herbst, obfituiąca iesień w moszcz, obfita w brzęczkę winna.

Motete, *s. f* Motet, Art eines Gesanges, kształt, pewney pieśni.

Motion, *s. f.* Bewegung, ruszenie, rozruchanie, rozruszanie, rozchodzenie się.

Motion, *s. f.* in der neuen Bedeutung: Antrag, Vorschlag, Veranlassung, zu einer Berathschlagung über einen Gegenstand, *w nowym znaczeniu*: ruchomość, ofiorowanie, warunek, okacya do naradzania zawady, Motions- oder Ordnungsantrag, wodurch im gesetzgebenden Korps im Französischen, im Englischen Parlamente auf die Tagesordnung angetragen wird, wenn [illegible] von ihr abgewichen ist, ofiarow[illegible] do porządku, przez ktore czło[illegible] w prawa wydaiącym zgromadz[illegible] w Francyskim i w Anglielsk[illegible] lamencie na dzienny porządek [illegible] tywany iest ieżeli tego od [illegible]

Motionneur, *s. m.* (neu) der [illegible] berathschlagenden Antrag thun [illegible] *słowo*: ten, co takie ofiarowan[illegible] woła, aby na ono naradzić [illegible]

Motionniren, *v. a.* (neu) einen [illegible] Vorschlag thun, besonders im [illegible] benden Korps in Frankreich, [illegible] *wo*: obołać, kondycyą podaw[illegible] bliwie w wydaiącym prawa [illegible] dzeniu francuskim.

Motive, *s. f.* pobutka, pobutzenie, [illegible] czyna poruszaiąca, przyczyn[illegible] dzaiąca, Motive ist die Ehre, [illegible] fahr und Arbeit auf sich zu [illegible] pobudka do wzięcia na siebie [illegible] kiego niebezpieczeństwa y [illegible] honor.

Motte, *s. f.* mol, ein Ungezie[illegible] *pewny*, Motten, welche die [illegible] Bücher zerfressen, mole k[illegible] y książki iedzą, den Kleid[illegible] die Motten in hundert und [illegible] ren nichts gethan, sukniom [illegible] sto sześć dziesiąt lat nic nie[illegible] voller Motten pełny molow.

Moudon, *n. pr. n.* Stadt in [illegible] Mudon, miasto w Burgundyi.

Münster, *n. pr. f.* Munstra, [illegible] Theil von Irland, część Irl[illegible]

Muchsen, *v. n.* ani gęby otwo[illegible] słowka powiedzieć, ich [illegible] Wort davon muchsen, ia ani [illegible] tym, *albo* o to powiem [illegible] otworzę, er darf vor ihm nic[illegible] nie śmiał przed niem, ani [illegible] tworzyć, muchse nur, tylk[illegible] tworz, er muchset nicht, ani [illegible] nie mowi, willst du hierauf [illegible] ten, oder auch nur muchse[illegible] wiesz ty na to, albo przy[illegible] gębę otworzysz? sie unter[illegible] nicht, die Augen aufzuheben [illegible] zu muchsen, ani nie śmieli, [illegible] podnieść, ani gęby otworz[illegible]

Muff, *s. m.* rękaw wielki [illegible] den man auf die Hände [illegible] na ręce kładą, wdziewaią.

Muffband, *s. n.* wstęga do rę[illegible] dwabna, pas do rękawa [illegible] *pofr.* passe-caille.

Muffring, *s. m.* obrączka, k[illegible]

kawa do noſzenia, *pofr.* porte-man-
on.
ſel *ſ. m.* gewölbtes Gehäus über die
pellen in einem Probierofen, skle-
ma pokrywa na kupeli, u pieca
obierskiego: pofrancusku, Mouſle.
t, *ſ. m.* Muſty, oberſter türkiſcher
aff, nayſtarſzy Turecki klecha.
me, *ſ. f.* des Vaters Schweſter, ſio-
ovca, ciotka, der Mutter Schweſter,
tra matki, *także*, ciotka; eine ans
Beſreundtin vom Vater her, al-
nna iaka krewna oycowska; der-
ben von der Mutter her, takie
krewna materzyna, *przeſtroga*;
utlich iſt die Muhme nur der Mut-
Schweſter, wie die Baſe des Vas
allein im Deutſchen heiſt bei uns
ide Blutsfreundin eine Muhme.
. *ſ. f.* komor, komar, kamor,
lngeziefer, *owad pewny*, ſticht,
hat mich geſtochen, kolnął mię,
l mię.
n, *ſ. m.* komarek, maleńki ko-
kamorek maluchny.
dź. ſtrudzony, zmordowany, zfa-
any, zrobiony, zpracowany,
to co, zbieżany, zciągniony,
ony, słaby; vom Gehen, Wege,
emem, drogą ztrudzony; vom
und die Beine kaum mehr ſchlep-
nmen, od biegania być ſtrodzo-
być zbieganym y ledwie moc
ylec za ſobą, prawie nie moc
loczyć, wenn er ſich müde gear-
hat, kommt er des Nachts nach
iak ſię upracuie y zmorduie
odzi dopiero w nocy do do-
em Waſſertragen müde werden;
nem wody być zfatygowanym,
ować ſię noſzac wodę, von
ungen müde ſeyn, zfatygowa-
ć, zpracowanym wyrabianiem
ow, ſprawunkami; von der
pracą być ſtrudzonym; vom
achen, pytaniem, wypytywa-
das müde Gemüth ſuchet ſeine
ſpracowany umyſł, ſzuka ſwe-
zynku, *zfatygowana myśl*, pra-
czaſu, *ztrudzony* duch, umyſł
ieć ſwoy odpoczynek, müde
fatygować ſię, trudźić ſię,
ać ſię, zrobić ſię, nicht müde
in Erhaltung rechtſchaffener
nie ſpracowanym, ſtrudzo-
ſſatygowanym być w u-
waniu y bronieniu podści-
udzi, müde machen, trudzić,
ać kogo, das Spiel macht
mich müde, ta gra fatyguie mię, tru-
dzi mie; womit, czym trudzić, fatygo-
wać; mit ſeiner Härte nicht ſtarke
Häſcher, ſiła ſwoia, *albo słowo w sło-
wo*, ręgością, ośmiu ſilnych chłopow
zmordować, er iſt müde geworden mit
Zurückhalten, on ſię zmordował,
ſpracował, zatrzymuiąc co, der durch
aus oder ſehr müde iſt, ktory wcale,
albo bardzo ſtrudzonym, zfatygowa-
nym ieſt.
Müdemacher, *ſ. m.* trudzący, fatyguią-
cy, ten co trudzi, fatyguie, ten co
ſtrudzonym czyni.
Müder, *ſ. m.* kaftanik, żupanik, pewny
gatunek ſukni.
Müdigkeit, *ſ. f.* ſtrudzenie, ſfatygowanie,
fatyga, zpracowanie, utrudzenie, zro-
bienie, aus der Müdigkeit in einen feſ-
ten Schlaf gefallen ſeyn, z utrudze-
nia w mocny ſen wpaść, ſtrudzo-
nym będąc głębokiem ſnem zaſnąć
y zaſypiać; von derſelben ausruhen,
z ſatygi wywczaſować ſię, z ſtrudze-
nia wypocząć ſobie, vor Müdigkeit,
ze ſfatygowania, ze ſpracowania, dla
ſfatygowania, dla ſpracowania, ganz
matt werden, być wcale ſłabym, vor
Müdigkeit bin ich ganz ſteif geworden,
od ſfatygowania ſię zdrętwiałem, ru-
szyć ſię nie mogłem, ſie hat mir alle
Glieder eingenommen, fatyga wszy-
ſtkie moie członki przeſzła, przięła,
cały ieſtem ſtrudzony, ſfatygowany.
Mnetismus, *ſ. m.* (neu) Syſtem, wel-
ches das Stummſeyn, oder Stillſchwei-
gen gebietet, *nowe słowo:* rozporzą-
dzenie niemie, albo milczenie rozka-
zuiące.
Müffen, *v. n.* cuchnąć, trącyć, zatęchnąć,
zaśmierdzieć ſię, das Fleiſch müffet,
mięſo cuchnie, śmierdnieie, tęchnie,
das Wildpret müffet, zwierzyna tę-
chnieie, zaśmierdziała ſię.
Müffend, *adj.* cuchnący, trącący, tęchnie-
iący; etwas ſtinkend, co śmierdzące-
go; müffendes Fleiſch, tęchnieiące,
cuchnące mięſo, müffende Speiſen,
cuchnące, trącące, zaśmierdziałe, po-
trawy.
Müglich, *adj.* beſſer Möglich, podobny
aby był, co może być, rzecz po-
dobna do ſtania ſię, co może być
zrobione, co ſię może trafić.
Mühe, *ſ. f.* praca, zmudę, mozoł; be-
ſondere, viele, rühmliche, oſobliwſza,
wielka, ktorey wiele, *to teſt.* pracy,
zmudy, ſławna praca, oſobliwſzy
wielki mozoł, wielka mozołu, ſławny,

sławą słynący; schlechte, tägliche, letka, powszednia, praca, letki powszedni mozoł, die Mühe auf etwas wenden, pracę na co obrocić, zmudy, mozołu, podiąć. mozoł podeymować, er hat so viele auf dieses Buch gewendet, on tak wiele pracy na pisanie tey książki obrocił, die Mühe ersparen, pracy ochraniać, zadać, zadawać sobie mozoł, sie haben ihre vergeblich angewendet, oni swoię pracę daremnie łożyli, daremnie mozoł ponosili, die Mühe auf sich nehmen, pracę, mozoł. żmudę na siebie przyiąć, przyimować, podeymować się pracy, podiąć się pracy, podeymować się mozołu, podiąć się mozołu, es ist der Mühe werth ihre Verwegenheit mit anzuhören, to iest warto pracy. mozołu, słuchać o ich śmiałości, alle ist verloren, wszystka praca zgubiona, wszystek mozoł darmo, daremny iest, ich habe alle vergebens angewendet, ia całą pracę darmo łożyłem, sich viele machen, wiele sobie pracy zadawać, wiele sobie pracy czynić, wiele mozołu ponosić, sich keine verdriessen lassen, żadney sobie, nie sprzykrzyć pracy, nie dać aby się iaka praca uprzykrzyła, keine Mühe, noch Gefahr scheuen, ansehen, na żadną pracę, ani na niebezpieczeństwo nie uważać, nie patrzyć, das kostet viele, to kosztuie wiele pracy, es ist nicht der Mühe werth, to niegodna rzecz pracy, to niewarta rzecz pracy, es wird nicht viel Mühe kosten, to nie wiele pracy będzie kosztowało, das braucht nicht viele, to nie potrzebuie wiele pracy, es erfordert große, to wyciąga pracy wielkiey, du wirst alle umsonst anwenden, wszystką pracę darmo, daremniuteńko próżno ty łożyć będziesz, mit saurer etwas zuwege bringen, z przykrą pracą czego dokazać, ohne Mühe, bez pracy, einem allzu große machen, pracę komu zadać, trudności być przyczyną komu, narobić komu pracy, żmudy, mozołu kogo nabawić.

Mühen. *v. a.* bemühen, *v. r.* przykrość komu czynić, er mühet mich sehr oft, on mi często bardzo przykrość czyni, on się mi często bardzo naprzykrza.

Mühle, *f. f.* młyn, worauf man mühlt, w ktorym mielą, eine treiben, młyn pędzić, obracać, zur Mühle [illegible] rig, do młyna należący, al[illegible] nowy, młyński, młynny.

Mühleisen, *s. n.* okowania ie[illegible] młynie, młyńskie, młynowe.

Mühlenvoigtei, *f. f.* dozorstwo [illegible] młynow, zawiadywanie młyn[illegible] dzenie młynami. dozor mły[illegible]

Mühlesel, *s. m.* młyny osel, do[illegible] nia koła y kamienia młyńsk[illegible]

Mühlhausen, *n. pr. n.* chemaliges Stadt Milhausen, dawne Cesarskie miasto, *inaczey*, Milhus[illegible] oder zu solcher Stadt gehörig miasta, albo do tego miast[illegible] cy; Milhauseński. *albo* Milhu[illegible] husański, einer daher, kto z te[illegible] sta rodem, Milhausenczyk, M[illegible] nin; eine daher, Milhusenka [illegible] sanka; *adv* Art, Weise, po M[illegible] seńsku, Milhusańsku, z Milha[illegible]

Mühlheim, *n. pr. n.* Stadt, Mile[illegible] Mileyma, miasto, von Mül[illegible] Mileymy, Mileymczyk.

Mühlherr, *f. m.* młynarz, ncz[illegible] pan młynowy, młynny p[illegible]

Mühlrad, *s. n.* koło młyńsk[illegible] dem Mühlcade, pod kolem[illegible]

Mühlstein, *s. m.* młyńki kam[illegible] rer zum Treiben, ciężki de[illegible]

Mühlwerk, *s. n.* mlenie melen[illegible] mlewo, mliwo, mlewka. robota, mlewidło, robota [illegible] około mlewa.

Mühsam, *adv* pracowicie, [illegible] pracą; etwas thun, co czyn[illegible]

Mühselig, *adj.* biedny, nędzny [illegible] ge Frau, biedna, nędzna, p[illegible] nichts mühseliger, nie maś [illegible] eyszego, mühseliges Leben, [illegible] nędzne życie, mühseliger Zu[illegible] dna y nędzna niewola.

Mühselig, *adv.* biednie, nę[illegible] biedzie, w nędzy; leben, [illegible] wadzić.

Mühseligkeit, *f. f.* bieda, nę[illegible] pienie, große ausstehen, wie[illegible] wytrzymać, alle liegt dir auf[illegible] wszystka bieda na karku [illegible] ihr stecken, w biedzie siedzie[illegible] aus ihr befreien, kogo z bied[illegible] pienia uwolnić, sie hat mi[illegible] gerissen, ona mię z nędzy [illegible] wydobyła.

Mühselig, *adv.* nędznie, bie[illegible] nędzy, w biedzie, w mi[illegible] zernie.

Mühwaltung, *f. f.* interes, spra[illegible] sprawa, *w tym samym sensie*,

ſe auf ſich genommen, ona ten
awunek, ten interes, tę ſprawę
ſiebie wzięła, ihr werdet euch
dieſer los machen, wy uwolni-
ſię od tego ſprawunku, od tey
wy, od tego intereſu, ich habe
e auf mir gehabt, ia miałem
lki na ſobie, albo na moiey gło-
ſprawunek, wielki interes, wiel-
prawę, einem die Mühwaltung
ragen, włożyć na kogo interes,
wunek iakiey rzeczy, rzecz iaką
prawienia, interes iaki, poru-
komu, do wyrobienia.

, *ſ. m* młynarz: der ſeine Kunſt
verſteht, ktory ſię na ſwoiey
arskiey ſztuce dobrze rozumie,
jum Müller gehöret, co do mły-
należy, co młynarza ieſt: *adj.*
arski: młynarzow, zowa, we.
nn, *ſ. f.* młynarka, żona młyna-
młynarzowa, was zur Müllerinn
et, co do młynarki należy,
lynarki ieſt; *adj.* młynarczyn,
czyne.
ch, *adj.* młynarski, mülleriſche
inſte, młynarskie intraty.
erk, *ſ. n.* młynarska robota,
arskie rzemieſło.
lgard, *n. pr. n.* Stadt, Mum-
d, *albo* Mumpelgarda, miaſto;
ber zu ſolcher Stadt gehörig, z
miaſta, albo do tego miaſta na-
; *adj.* Mumpelgardski; einer
mężczyzna, z Mumpelgardu,
elgardczyk; eine daher, ko-
Mumpelgardu rodem, Mum-
dka, *albo* Mumpelgardanka;
Weiſe, po Mumpelgardsku, z
elgardską, iak w Mumpelgar-

ſ. m. beſſer Mönch, mnich, za-
k; der im Kloſter lebet, ktory
ztorze żyie.
, *n. pr. n.* Hauptſtadt in Bayern,
en, *albo* Mincheń, ſtołeczne
Bawaryi, *polac.* Monachium,
ber zu ſolcher Stadt gehörig, z
miaſta, albo do tego miaſta na-
, Mincheński, Schloß Mün-
tamek Mincheński; einer das
ęszczyzna, z Minchena, *albo* z
enia rodem, Minchenczyk;
aher, białogłowa, ztamtądże
Minchenka; Art, Weiſe, *adv.*
ncheńsku, z Mincheńską.
, *v. a* kaſtriren, omiſzyć, oka-
ić, otrzebić, ewnukiem uczy-

Münchkloſter, *ſ. n.* Mönchkloſter, klaſztor mniſki; mnichoski dom, mniſkie mieſzkanie.

Münchsleben, *ſ. n.* Mönchsleben, mniſkie życie, mnichoskie życie, ſtan mniſki.

Münchsweſen, *ſ. n.* Mönchsweſen, mnichoſtwo; mnichoska poſtawa, mniſtwo, ſtan mnichoſiki, ſtan zakonny, zakonniſtwo, zakonna doba.

Mündchen, *ſ. n.* kleiner Mund, ſ. Mündlein.

Mündelheim, *n. pr. n.* Stadt in Schwaben, Mindelheim, miaſto w Szwabach.

Mündig, *adj.* dorosły, ktory dorosł prawey pory lat, wyſzedł z opieki.

Mündigkeit *ſ. f.* dorosłość, dorosłe lata, dorosły wiek, do rządzenia ſobą ſamym.

Mündlein, *ſ. n.* pocałowanie, gębuſia, geben, gębuſi dawać, freundliches, przyiacielskie pocałowanie; falſches von dem Feinde, falſzywe od nieprzyiaciela, ſie giebt Mündlein, daią gęby, daie gębuſi.

Mündlich, *adj.* przytomny, uſtny, mündliche Unterredung, uſtna rozmowa, uſtne rozmowienie ſię.

Mündlich, *adv.* uſtnie, przytomnie, ſich von einer Sache bereden, uſtnie ſię o iakiey rzeczy rozmowić, aber von dieſen und vielen wichtigern Dingen mündlich ein mehreres, ale o tam y wielu ważnieyſzych rzeczach uſtnie więcey, einem mündlich etwas verſprechen und ſodann dem Abweſenden ſchreiben, komu co uſtnie przyobiecać y nieprzytomnemu o tym napiſać, mündlich etwas tadeln, co uſtnie ganić, przytomnie, w oczy co zganić, ſie handeln mündlich davon unter einander, oni o tym uſtnie traktuią z ſobą.

Mündung, *ſ. f.* Ausfluß eines Stromes, Fluſſes, wypływanie, uście rzeki iakiey, gdzie w morze wpada.

Münſter, *n. pr. n.* Stadt in Weſtphalen, Minſter, *albo* Munſter, miaſto w Weſtfalii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; *adj.* Minſterski, *albo* Munſterski, einer daher, z Minſteru, *albo* z Munſteru mężczyzna rodem, Minſtereczyk, *albo* Munſtereczyk; eine daher, kobieta ztamtądże rodem, Minſterka, *albo* Munſterka; Art, Weiſe, po Minſtersku, *albo* po Munſterſku,

ſterſku, z Minſterską, *albo* Munſterską. *powtore znaczy*, kościoł wielki, kościoł wſpaniały, *to co*, groſze Kirche wielki kościoł, okazały wielkością kościoł.

Münze, *ſ. f.* pieniądz, pieniądze, Geld, *potym znaczy*, Ort, wo die Münze geſchlagen wird, mieyſce, gdzie pieniądze biią, Mennica, *albo* Mynnica, Minnica, Myńca, Mynica, aus der Münze nehmen, z mynnicy brać, Münze ſchlagen, bić pieniądze, ſilberne, ſrebrne pieniądze, goldene, złote pieniądze, goldene ſchmelzen, złote pieniądze topić, die Münze prägen, pieniądze ſtemplować, zur Münze gehörig, do mennicy należący, *adj.* menniczny, menniczna, menniczne, mit gleicher bezahlen, takowemiż pieniądzmi zapłacić, *powtore znaczy*. ein Kraut, *ziele pewne*, miętka, *połac.* mentha.

Münzen, *v. a.* myńcować, *to co*, Geld ſchlagen, pieniądze robić, bić, ztemplować.

Münzer, *ſ m.* myńçarz, mennicer, mennicerz, ten co pieniądze biie, robi, co pieniądze ſtempluie.

Münzherren, *ſ. m. plur.* panowie menniczni, komiſarze menniczni, koło dozorcow mennicznych.

Münzmeiſter, *ſ. m.* prezydent menniczny, ſuperitendent menniczny, dozorca mennic, zawiadywca mennicami.

Münzprobirer, *ſ. m.* probierz menniczny, probierz pieniężny.

Münzrecht, *ſ. n.* prawo bicia pieniędzy, prawo mienia własną mennicę.

Münzſchläger, *ſ. m.* meńcobiy, meńcobit, ten co pieniądze kuie w mennicy.

Münzweſen, *ſ. n.* pieniężna rzecz, wſzyſtko co do pieniędzy robienia należy.

Mürbe, *adj.* łagodny, kruchy, miętki; Obſt, łagodny owoc, durch Beitze mürbe gemacht, zmacerowaniem, *albo* zleżeniem łagodny uczyniony, mürbe gemachter Theil des Obſtes, zmacerowana uleżała część owocu, gar zu ſehr mürbe, nad to zleżały, nad to łagodny zleżeniem, ulezeniem, nazbyt uleżały, mürbe machen, macerować, uleżałe czynić, zleżałe czynić, das eingeſalzene Fleiſch wird mürbe, ſolone mięſo ſtaie ſię kruche, miętkie, *potym*, mürbe machen *znaczy to co*: einen abmatten, kogo osłabić, kogo osłabiałym uczynić.

Mürriſch, *adj.* niedogodny, skrętny, [illegible] dny, źminda, zmindak, maruda, [illegible] we-drewno, dziwaczny, cudaczny, dziwak; alter Mann, ſtarzec [illegible] ſches Weſen, krzywa mina, [illegible] dna, wydaiąca niedogodność, [illegible] tność, źmindaſtwo, dziwaſtwo, [illegible] daiąca żrędę, dziwaczność, [illegible] czno, mina pokazuiąca cudaſtwo.

Mürriſch, *adv.* niedogodnie, skrętnie, dziwacznie, źmindacznie.

Müſſen, *v. n.* muſieć; trzeba, potrzeba für Verba; allerdings, koniecznie, muſzt einen guten Ueberfluß an [illegible] haben, ty muſiſz obfitować w [illegible] nauki, das muß geſchehen, to ſię [illegible] ſtać, trzeba aby ſię, to ſtało, [illegible] ſen wieder gemacht werden, [illegible] być pezobiiani. das Geld, welches [illegible] den Städten für das Getraide [illegible] ben müſſen, pieniądze, ktore [illegible] za zboże dać muſzą, was ſchon [illegible] hat geſchehen müſſen, co ſię iuż [illegible] dawno ſtać, man muß meinen, [illegible] rozumieć, trzeba mniemać, [illegible] trzymać, das Geſetz muß der [illegible] meiſter geben, Konſul muſi [illegible] wo, man muß ſchweigen, trzeba [illegible] czeć, potrzeba nic nie mowić, [illegible] müſſen viel Exempel haben, [illegible] mieć wiele przykładow, [illegible] einen ſcharfſinnigen Menſchen [illegible] trzeba mam byſtromyślnego [illegible] ka mieć, ich habe dieſes thun [illegible] muſiałem to uczynić, er hat [illegible] einen Schluß machen, on muſiał [illegible] ſić, wnoſzenie czynić, der [illegible] muß ſterben, ten człowiek [illegible] mrzeć, ich muß wider meinen [illegible] an eines andern Bubenſtücke [illegible] men, przeciwko moiey woli [illegible] brać część w cudzey złości [illegible] müſſen, muſieć ięczeć, [illegible] ich muß alles verkaufen, [illegible] wſzyſtko poprzedawać, [illegible] fechten, muſzą ſię wybić, [illegible] wybić, potykać, ich muß [illegible] ia muſzę cię proſić, potrzeba [illegible] upraſzać, ich muß ausruffen, [illegible] zawołać. ich muß weinen, muſi [illegible] kać, trzeba mi zapłakać, [illegible] ſeyn, to muſi tak być.

Müßig, *adj.* prożnuiący, nic nie robi, prożniak, co nic nierobi, [illegible] müßige Tage, nie robotne dni [illegible] re nic nie robią; Götter, [illegible] robiący; prożnuiący bogowie, [illegible] benszeit, prożniackie życie, [illegible] eines Unglücks abgeben, prożni[illegible]

no stoiącemi widzami być ludz-
o nieszczęścia. müßig zu Hause
, w domu prożnuiąc nic niero-
siedzieć, wissen, daß einer müßig
wiedzieć, że kto prożniak, że
prożniakiem iest, że kto niero-
ym iest. etwas mit müßigem Ge-
e thun. co prożnym umysłem,
czym nic nie myślącym czynić,
ąc Stunde, prożna godzina,
a godzina. *to co*, mit ziemlicher
eit, człowiek z nieiakim leni-
i. nie co niedbały, genuśny,
chły, nieprędki do czego, roz-
opieszały. müßig seyn, sitzen,
być gnuśnym, gnuśnym sie-
być opieszałym w chodzeniu,
ánzen Tag in dem Meierhofe
cały dzień prożnuiąc we dwo-
lbo na folwarku siedzieć, bei
er Zeit ein Buch durchlesen, we
awnym czasie książkę iaką
ytać, ich bin müßig von allem
ia nic nie robię wcale, ia
prożnuię.
adv. prożno, prożnuiąc, nic
iąc, darmo siedząc, darmo cho-
armo stoiąc darmo leżąc, *adv.*
ansehen, czemu się przypatry-
o co wolnym umysłem; nie-
ną myślą, niezatrudnionym u-
n
nger, *s. m.* łazega od kąta do
nic nie robiący, ein Hofmeister
ter seyn, dwornik nie ma być
od kąta do kąta *to iest*, pro-
em być nie powinien, *inaczey*,
ęga nic nie robiący.
ng, *s. m.* prożnowanie, nic nie
ie, łażenie, włoczenie się;
siedzenie, darmo stanie, darmo
nie, darmo spanie, darmo le-
w tymże samym sensie, co
owanie, prożniarstwo, ihm
hen, sich legen, prożnowania
leżeć, włoczyć się, aby nic
ić, der Müßiggang giebt die
nheit zu allerhand Geschwätze,
owanie daie okazyą do wsze-
gadek, darin leben, w pro-
niu żyć, versauren, w prożno-
gnić, kwaśnieć. Müßiggang
die Leute faul, prożnowanie
czyni gnuśnemi, sie werden vor
gang überdrüßig, oni z pro-
nia staią się rozpustnemi, sich
n schändlichen legen, na szpetne
owanie się udać, dem Müßig-
vorbeugen, prożnowania uiąć,
nieprożnować tak bardzo, nie dać
prożnować tak wiele, sich dazu ge-
wöhnen, do prożnowania się przy-
zwyczaić, nauczyć się nic nie robić,
prożnowania nawyknąć, sich ergeben,
w prożnowaniu się, zatopić, wprawić
się w prożnowanie, włożyć się w
prożnowanie.

Müßigkeit, *s. f.* prożnowanie, prożniar-
stwo, nic nie robienie.

Müßlein, *s. n.* Müßchen, kleiek, et-
was steifes, trochę gęsty, trochę
ztężały.

Müthlein, *s. n.* Müthchen, umysł. sein
Müthlein kühlen, umysł ochłodzić,
to co. dogodzić iego gorącey chuci;
an eines Untergange, czyią śmiercią,
czyią zgubą.

Mütterchen, *s. n.* mateńka, matusia, ma-
tusieńka. matenieczka; liebes, ko-
chana; die ihre Kinder zärtlich lie-
bet, ktora serdecznie swoie kocha
dzieci.

Mütterlein, *s. n.* mateńka, matusia; al-
tes, stara kobieta. stara białogłowa.

Mütterlich, *adj.* macierzyński, macie-
rzysty. matczyn, mütterliches Gemüth,
macierzyński umysł, Herz, macie-
rzyńskie serce, matczyne serce, Ver-
mögen, macierzysta fortuna, matczy-
ne dobra, mütterlicher Name, mat-
czyn imię, mütterliche Güter, ma-
cierzyńskie dobra.

Mütze, *s. f.* czapka, *to co*, Kopfdecke,
nakrycie głowy, der eine Mütze auf
hat, ktory ma czapkę na głowie,
ktory czapką ma nakrytą głowę.

Mützgen, *s. n.* Mützlein, czapeczka.
Kind, welches ein Mützgen auf hat,
dziecie, ktore na głowie czapeczkę
ma, ktore ma czapeczką głowę na-
krytą.

Mulde, *s. f.* niecka, niecki, *plur.* für
sing. niekułki. Art eines Hausgefä-
ßes, gatunek naczynia domowego,
powtore ein Fluß in Meißen, rzeka
w Misnii, *tym imieniem*, Mulda, *na-
zwana*.

Mumie, *s. f.* Mumia, Momia, alter bal-
samirter Menschen Körper, starożyt-
ne, ubalsamowane ciało ludzkie.

Mummel, *s. m. to co* Popelmann, strach,
straszydło, chłopek uwinięty z czego
do straszenia dzieci; *taże*, na polu
do straszenia ptakow.

Mummeln, *v n.* mruczeć, pod nosem,
pomrukiwać, odmrukiwać.

Mummeln, das, *s. n.* mruczenie, pod
nosem

noſem mruczenie, pomrukiwanie, odmrukiwanie.

Mummſchreien, *v n. irr.* ryczeć, die Kuh ſchreiet mumm, krowa ryczy.

Mund, *ſ. m.* eines Menſchen, oder eines Thieres, gęba u człeka. *albo* u zwierzęcia pyſk, bis an den Mund, aż po gębę, der reinen hält, ktory czyſto gębę trzyma, czyſto uſta chowa, *to ieſt*, dobry do ſekretu, powierzonych tajemnic nie wydaie, ſie kann reinen halten, ona umie ſekret chować, ona dobra do trzymania ſekretu, ona ſekretu niewyiawia, niepowiada nikomu co iey w ſekrecie powierzono, powiedziano, du haſt reinen gehalten, ty dotrzymałeś ſekretu.

Mundart, *ſ. f.* im Reden, dyalekt, kſztalt oſobny mowienie, *ſłowo w ſłowo z Niemieckiego*, uſt kſztalt, uſt ſpoſob.

Mundarznei, *ſ. f.* lekarſtwo na uſta, *iako to*, na cuchnienie z uſt.

Mundvoiſſen, *ſ. m.* kąſek czego, kawałek; des Brodts, chleba.

Mundbothe, *ſ. m.* uſtny poſłaniec, co ma tylko opowiedzieć, nie maiący żadnego piſania, opowiedca, bez liſtu, uſtny umyślny.

Mundfaule, *ſ. f.* uſt zgniłość, cuchnąca z uſt zgnilizna.

Mundgeſchwär, *ſ. n.* wrzod w uſtach, w gębie bolak, bolączka w gębie.

Mundholz, *ſ. n.* ein Gewächs, liguſtr, ptaſza zob, drzewo oliwie y beſowi podobne.

Mundiren, *v. a.* czyścić, chędożyć, wyczyſzczać, oczyſzczać, eine Schrift mundiren, piſmo iakie czyścić, wyczyścić, *to ieſt*, poprawiać, polerować pięknieyſze y układnieyſze czynić.

Mundirung, *ſ. f.* czyſzczenie, wyczyſzczanie, chędożenie, ochędożenie; einer Schrift, iakiego piſma, *powtore*, Mundirung der Soldaten, moderunek żołnierski, porządek cały na żołnierza.

Mundkoch, *ſ. m.* kucharz, od ſpecyałow, kucharz do przyſmakow, do potraw dla ſmego pana, kſiążęcia.

Mundloch *ſ. n.* dziura w gębie, otwarcie gęby, otwarcie uſt.

Mundlos, *adj. et adv.* bez uſt, bez gęby, bez pyska, der keinen Mund hat, co nie ma pyska, mundloſe Thiere, zwierzęta bez pyskow, pyskow niemaiące.

Mundportion, *ſ. f.* porcya, iadło wymierzone, iadło naznaczone.

Mundſchenke, *ſ. m.* podczaſzy. mundſchenke, Podczaſzy koro... niglicher, krolewski podcz...

Mundſtück, *ſ. n.* otwarcie, gęb... ſzerokie otwarcie, ſzeroka ...

Mund voll, *ſ. m.* kęs, kawał, ... Brodt, czarnego chleba.

Mundvorrath, *ſ. m.* ſpiżarka, *bierze za* żywność, w niey ... ſobioną: żywność, opatrz... żywność; żywności, *plur.* ... fehlt dem Feinde, na żywn... wa nieprzyiacielowi, żywn... doſtaie nieprzyiacielowi.

Mundwerk, *ſ. n.* wymowa. m... wymowienie gładkie; mow... *gulniey w tym ſamym ſenſie*: ... gutes Mundwerk hat, kto... brą wymowę, gładką mow...

Municipal, *adj.* bei den alten ... ſtädtiſch, Stadt..., wird noch ... ten geſagt, die ihr eigenes ... haben, *u ſtarych Rzymian*: municypalny, ieſzcze ſię o... to ſłowo mowi, co właſny ... tut maią; daher:

Municipal *ſ. m.* Stadtrecht. auch Landrecht einer Provi... mieyſkie prawo, ſtatut pro... kiey.

Municipalbeamte, *ſ. m. pl.* ... meinderath, *nowe ſłowo*: ... nicypalny. urzędniki ma... municipalitat.

Municipaliſiren, *v. a.* (neu ... Municipalität oder Ortsbr... chen, *nowe ſłowo*: municip... municypalnym ſenatem, a... cypalitatem uczynić.

Municipalität, *ſ. f.* Obrigkeit ... eines Dorfs, oder Orts, zw... miaſta, albo wſi, mieyſca: neuen Bedeutung: der ... rath, jede Gemeinde einer ... nes Fleckens, oder Dorfs, ... Municipalbeamten oder den ... rath wählt, um über Polizei, ... und das Beſte der Bürger, ... terthanen zu wachen, *w ...czeniu*: municypalitat, mu... taſtwo, municypalny ſena... zgromadzenie miaſta, wſi, al... ſca iakiego, klucza, włoſc... ſwoiego municipalitatu al... cipalnego ſenatu albo ur... municypalnych obiera, ab... wiadywa porządkowym, ... ści dobrem mieſzczan, albo

; Municipalitätsbezirk, do mu-
ıalitatu należący powiat.
ıpium, *s. n.* Stadt, Landschaft,
ıas römische Bürgerrecht hatte,
o, prowincya, kray, co Rzym-
prawo municypalne posiadił;
r neuen Bedeutung: ein Mu-
ılbeamter, *w nowym znaczeniu:*
lnik municypalny.
ıenz, *s. f.* dobroczynność, hoy-
, szczodrość dobroć, *w tymże*
n sensie.
on, *s. f.* uzbroienie woienne; go-
ści woienni: oręż, *collectiv.*
n, *v. a.* mowić co, szeptać,
ıo wymowić, słowko powie-
gębę otworzyć, er kann nichts
ln, on nie śmie gęby otwo-

ı, das, *s. n.* mowienie, szepta-
słowka wymowienie, gęby
zenie, poszeptywanie, szepce-

. *adj.* krzepki, żyźwy, żyski,
ı, ochotny, wesoły, nieleniwy;
e to co, aufgeweckt, wachsam,
rer Adel, obudzona, czuła,
ıała szlachta, muntere Bienen,
e żyskie pszczoły, munter ma-
krzepkim, wesołym, żyskim,
n uczynić, werden, pokrzepić
żyźwię się.
adv. żyźwo, krzepko, prędko,
ıie, wesoło, nie leniwo.
rit, *s. f.* wesołość, ochota, ży-
żyskość, krzepkość, prędkość,
ıość; des Gemüths, umusłu;
achen, czułość, nieospalstwo
ość.
ı *pr. m.* Fluß in Steyermark,
rzeka w Styryi.
er, *s. m.* mruk, co mruczy usta-
ie.
n, *v. n.* mruczeć; bei sich, u
, w sobie, cicho, darzu murmeln,
ırukiwać na co, mit einem mur-
z kim pospołu mruczeć, hin-
urmeln, mruczeć w co, wieder
ıeln, odmrukiwać, mruczeć
iwko czemu, sie murmeln heim-
ona cicho mruczy, er murmelt
, on zwolna mruczy, pomału,
ore, daß man murmelt, sie sei
Bürgerinn, ia słyszę, że mruczą,
w Polskim, szeptaią, że ona
sza mieszczka, *albo* obywatelka

ıln, das, *s. n.* mruczenie, ohne
meln Gott folgen, bez mruczenia
Bogu być posłusznym; przemruki-
wanie, na co.
Murmelnd, *adj. et part.* mruczący, po-
mrukuiący, przemrukiwaiący, mruk,
co rad mruczy, co rad przemrukiwa,
przeciwko czemu.
Murmelung, *s. f.* mruczenie. odmruki-
wanie, pomruczenie, pomrukiwa-
nie.
Murren, *v. n.* mruczeć, wyrczeć, wie
ein Hund, iak pies, da dir etwas ge-
fällt, murret sie, gdy ci się co po-
dobna, ona zarał na to mruczy, wyr-
czy, wir Menschen murren, wenn
jemand der Unsrigen gestorben ist my
ludzie mruczemy, gdy kto z naszych
umrze, über etwas murren, mruczeć
o co, na co, przeciwko czemu.
Murren, das, *s. n.* mruczenie, wyrcze-
nie, pomrukiwanie; über etwas, o
co.
Murrkopf, *s. m.* s. Brummbär, Brumm-
kopf.
Murten, *n. pr. n.* Ort in der Schweitz,
Murten, miasto w Szwaycarach.
Murtener See, *s. f.* iezioro murteńskie,
pod Murtenem miastem.
Mus, *s. n.* piana, z czego, bryika,
rozgotowana iaka rzecz, kleiek gę-
sty; kleines Gericht desselben, kleiek,
gęszcz kleykowaty.
Muscate, *s. f.* eine Frucht, muszkat, *owoc,*
orzech muszkatowy. *połac.* nux mu-
ristica, was soll der Kuh Muscate? co
krowie po muszkacie.
Muscatellerbirne, *s. f.* gruszka muszka-
towa; vortreffliche, przednika.
Muscatellerkraut, *s. n.* muszkatowe
ziele.
Muscatellertraube, *s. f.* muszkatowa ia-
goda winna.
Muscatellerwein, *s. m.* muszkatela wino;
schmeckt sehr wohl, smakuie dobrze;
erhitzt das Blut, rozgrzewa, zapala
krew.
Muscatenbaum, *s. m.* drzewo orzechu
muszkatowego, drzewo rodzące gał-
ki muszkatowe.
Muscatenblüte, *s. f.* kwiat muszkatowy;
kwiat, *iednym słowem.*
Muschel, *s. f.* muszelka, skorupka, kon-
cha, eine auflesen, skorupki, konchy,
muszelki zbierać, eine fangen, mu-
szelki łapać; kleine schwarzbläulichte,
deren inwendiges Fleisch man ißt, ma-
ła muszelka, czarnobłękitnawa, w
ktorey mięso będące iedzą, *pofr.*
moule, *albo* moucle; *potym,* Art klei-
ner Muscheln, die sich an das Schiff

hängen, gatunek małych muszelek, ktore się u okrętow wieszaią, *albo* do okrętow przypinaią; *pofr.* sapienette, *f.*

Muschelfänger, *s. m.* ten co muszelki, łowi, co muszelki poławia.

Muschelwerk, *s. n. inaczey*, Schneckenwerk, w konchę układane robota, *albo* konchami wysadzana. Muschelinnen, *toż samo znaczy.*

Muse, *s. f.* Muza, Göttinn der freien Künste, bogini, *zmyślona.* Swobodnych Sztuk sich mit den Musen vergnügen, z Muzami się zabawiać, z Muzami się cieszyć, pieścić się z Muzami, *to iest*, nauki lubieć, nauki kochać. er ist ein großer Feind der Musen, on iest wielkiem nieprzyiacielem Muz, nieprzyiaciel nauk, nielubiący uczoności.

Museum, *s. n.* Musensitz oder Wohnung, muz mieszkanie: das Nationalmuseum zu Paris, muzeum narodowy, das Museum Napoleon, muzeum Napoleonsa, Napoleoński, Studirstube: im Scherze: *zartem:* izba do uczenia się. pokoy do nauki.

Musenberg, *s. m.* Muz gòra, Parnas, *albo* Helikon, w Grecyi, na ktorych Muzy maią, *albo* miały mieszkanie.

Music, *s. f.* muzyka. kapela, śpiewanie granie; die Wissenschaft, znaiomość muzyki, umieiętność w muzyce. Music treiben, muzyką się bawić, muzykę umieć, der in ihr nicht unerfahren ist, ktory nie iest muzyki niewiadomym, einen in ihr informiren, kogo muzyki uczyć, komu muzykę, granie śpiewanie pokazywać; zu Rom lernet sie niemand von Vornehmen, w Rzymie nikt się z godnych ludzi muzyki nie uczy, *o starym Rzymie mowa*, in ihr erfahren, biegły w muzyce. umieiętny w muzyce, dieses Fräulein versteht die Music recht, ta panna zna się dobrze na muzyce rozumie dobrze należycie; aber das andere versteht sie vortrefflich, ale ta druga panna rozumie ią przednie. die Music läßt sich hören, muzyka daie się słyszeć. Music machen, muzykę sprawić kazać, kapeli grać, śpiewać, sie macht den ganzen Ort voll, muzyka całe mieysce napełnia, całe mieysce iest pełne grania, śpiewania, die Music erschallet täglich durch die ganze Nachbarschaft, muzyka, kapela rozlega się, brzmi codziennie, po całym sąsiedstwie, des Nachts die Music vor der Thüre machen, w[illegible] cy przede drzwiami muzykę [illegible] wiać, grać, vortreffliche, prze[illegible] muzyka.

Musicalisch, *adj.* muzyczny. do mu[illegible] należący, musicalische Noten, [illegible] czne nuty, Instrument, muzyk[illegible] instrument, Stück, sztuka [illegible] muzyczna.

Musicant, *s. m.* muzykant, muzy[illegible] mieiący, muzyką żyiący.

Musiciren, *v. n.* grać, śpiew[illegible] instrumentach muzykalnych [illegible] wird vorher musicirt, pierwey [illegible] grać. pierwey będzie kapele [illegible] przod będzie muzyka.

Musirt, *part. et adj.* w mosaikę [illegible] wany, w mosaikę dawany.

Muskel, *s. m.* muszkuł. u.

Musquete, *s. f.* muszkiet, Schie[illegible] broni do strzelania gatunek [illegible] te laden, muszkiet nabić. [illegible] losschießen, z muszkietu [illegible] muszkiet wystrzelić. mit ein[illegible] ßen, z muszkietu strzelać.

Musquetenkugel, *s. f.* kula do m[illegible] kula muszkietowa.

Musquetenschuß, *s. m.* strzelen[illegible] szkietu, wystrzelenie z mus[illegible] muszkietu strzelanie.

Musquetier, *s. m.* muszkieter, [illegible] muszkietem uzbroiony.

Musqueton, *s. n.* muszkiecinko. [illegible] przykrotszy.

Muße, *s. f. to co*, Ruhe, wczas, [illegible] nek, odpoczynek, wolny czas [illegible] zabawny czas, pokoy: czas [illegible] *słowem. to iest, w ktorym* [illegible] *do roboty*; gemetne, powsze[illegible] czas, powszechny spoczynek, [illegible] zu Hause, w domu, domowy; [illegible] richte, od sądow: erlaubte, [illegible] pozwolony, angenehme, [illegible] ße, przyiemny, uczony wcza[illegible] ny spoczynek, erwünschte [illegible] żądany wczas. pożądany [illegible] nek, pożądany pokoy: in der [illegible] w mieście. wenn ich Muße [illegible] łem czas miał, byle miałem [illegible] czas, die Muße im Studieren [illegible] do uczenia się. do zabawia[illegible] czytaniem, pisaniem, [illegible] wczasu, wiele spoczynku, [illegible] nazbyt czasu, nazbyt spoczyn[illegible] viel mir geworden ist, ile czas[illegible] łem, sie hat viele zu nähen. [illegible] wiele czasu do szycia. seine [illegible] bringen die Muße in den [illegible] iego synowie po kątach czas [illegible]

), die Muße verſchaffen, czas
ir konnen keine bekommen, my
ożemy mieć żadnego czaſu
go, ſie genießen, w czaſu, po-
ſpoczynku używać, eines Mus
en, przerywać komu wczas,
mięſzać, przeſzkadzać cudze-
koiowi, von allen Dingen die
haben, od wſzyſtkich rzeczy
poczynek, mieć wolny czas,
von etwas zugeſtehen, przyſą-
omu od czego ſpoczynek, po-
komu od czego wczaſu, od-
ku. ſie haben ein wenig bekom-
ny trochę odpoczynku, czaſu
aſowania ſię doſtały, ein jes
langet in Muße zu leben, ku-
bie życzy w pokoiu żyć, w
nym życiu odpoczywać

ſ. n. Vorbild, wzor, wzorek,
ad; zwierciadło, *czaſem bierze*
ym ſamym ſenſie, ſich zur Nach-
ein Muſter vorſtellen, na
obie co do naśladowania wy-
ſich etwas zum Muſter ſetzen,
yklad, za wzorek ſobie co
dieſer fromme Menſch iſt ein
für die andern, ten pobożny
k ieſt prawdziwym *zwierzia-*
dla drugich, in dem Stücke
s Bild mit dem Muſter nicht
raz ze ſwoim wzorem ſię w
ce nie zgadza, der ein Muſter
n Redlichkeit iſt, ktory, wzo-
ciercadłem, ſtaroświeckiey
ości ieſt, daher Muſter neh-
ać zkąd wzor, przykład, wy-
wzorki, von einem ſchlimmen
ehmen, brać z iakiey złey
wzor, daue nach meinem, bu-
moy wzor, eines Muſters, ein
t ſeyn, być iednego wzoru,
gatunku, *potym*, Muſter *zna-*
n garſtiges, häßliches Frauens
ara. baba brzydka.

, ſ. m. Inſpektor w woyſku,
or porządku woyſkowego.

r, ſ. m. przyganiacz, popra-
obyczayow publicznych.

v. a. rewią woyſka czynić,
wać woyſko w iakiem porząd-
okazywanie czynić woyſko.

ąz, ſ. m. plac, na ktorym woy-
ni ſwoie okazywanie, na kto-
wia, okaz, popis woyſka dzie-

ſle, ſ. f. reieſtr woyſkowy, re-
olnierſkich imion wpiſanych.

Muſterſchreiber, ſ. m. Piſarz u Horązwi,
u kompanii.

Muſterung, ſ. f. rewia, woyſka, okazy-
wanie, oglądywanie woyſka, popis;
eines Regiments, regimentu iakiego,
des Volkes halten, mieć popis ludu,
popis iakiego narodu, albo miaſta,
odprawiać.

Muth, ſ. m. Herz und Muth, odwaga,
ochota, chęć; mysł, ſerce, *w tymże*
ſamym ſenſie, groſſer, um alle Unglücks-
fälle deſto geſchickter auszuhalten, wiel-
kie ſerce y zdolne do wytrzymania
wſzyſtkich nie pomyślnych, przy-
padkow, tapferer, mężna odwaga,
mężne ſerce, mężny umysł, hoher
und im Unglücke geduldiger Muth,
wyſokie y w nieſzczęściu cierpliwe
ſerce, wyſoki y w niepomyślności
cierpliwy umysł, ſtandhafter, ſta-
teczny, niewzruſzony umysł, ſta-
teczne, niczachwiane ſerce; herzhaf-
ter, ſehr hoher, śmiałe y bardzo wy-
nioſłe ſerce, ſtarker und ohne Sor-
gen, mocny umysł y bez troski,
mocne y nietroſkliwe ſerce. ſchlechter
und niedertrachtiger, błahe y liche
ſerce, błahi y lichy umysł, einen
groſſen und ſtarken haben, wielkiem
mocną y wielką ſprawić odwagę, w
kiem mocny y wielki ſprawić umysł,
w kiem mocne y wielkie ſprawić
ſerce, den Muth erheben, umysł po-
dnieść, ſerce podnieść w gòrę, wie-
der machen, ſerca, odwagi znowu
dodać, przywrocić znowu ſerce, wie-
der faſſen, nabrać znowu ſerca, na-
bierać znowu odwagi, vermehren,
przyczynić, powiększyć odwagi, ſer-
ca, guten haben, gutes Muths ſeyn,
dobre mieć ſerce, dobrego być ſerca,
den Muth benehmen, verringern, od-
wagę komu ſtracić, ſerce komu o-
diąć, uiąć komu odwagi y ſerca, fal-
len, ſinken laſſen, dać odwadze, dać
ſercu upadać, er hat keinen, on nie
ma ſerca, nie ma odwagi, er bekömmt
ihn wieder, on znowu odwagi na-
biera, on znowu przychodzi do ſer-
ca, einem den Muth einſprechen, w
kogo odwagę, ſerce wmowić, er
hat den ganzen ſinken laſſen, on dał
całey ſwoiey odwadze, całemu ſwo-
iemu ſercu upaść, einen neuen faſſen,
nabrać nowey odwagi, nowego ſer-
ca, den Soldaten Muth machen, żoł-
nierzom odwagi dodawać, ſerca do-
dać, der Feind läßt ihn ſinken, ſerce
nieprzyiacielowi upada, odwaga nie-

przy-

przyiacielowi, *na dno idzie*, er faßt einen königlichen, on nabiera krolewskiego ſerca, krolewskiey odwagi. das macht ihm den Muth, to mu dodaie ſerca, to czyni w niem odwagę, großen von ſich blicken laſſen, wielkie ſerce po ſobie pokazywać, den Seinigen Muth zum Fechten machen, ſwoim ſerca odwagi do bitwy dodawać, wie iſt ihm zu Muthe? iakiego umyſłu ieſt? iakiey myśli? iakiego ſerca? der Muts vergeht ihm, odpada go odwaga, odpada go dobre ſerce, der Muth iſt ihm vergangen, ominęła go odwaga, ominęło go dobre ſerce, odpadła go odwaga, odpadło go dobre ſerce, deſſen Muth vergrößert dieſes ſehr, to mu bardzo wiele odwagi przyczynia, to mu bardzo wiele ſerca dodaie, er hat großen zu allen, on ma wielką chęć do wſzyſtkiego, den Muth einander zuſprechen, machen, odwagę czynić, w ſobie, wzaiemnie, wzbudzać dobre ſerce w ſobie, między ſobą wzaiemnie, einen ziemlich den Muth nehmen, uymować komu trochę, odwagi, powoli tracić w kiem ſerce, ochotę, auf eines Zureden den Muth faſſen, na czyią mowę, chęci, odwagi, ſerca nabrać, bei ſchlechtem Zuſtande wird der Muth klein, w nędzney niedoli; odwaga tanieie, odwagi ubywa.

Muthig, *adj.* odważny, ſerdeczny für odważny, ochotny, nie zatrwożony, muthiger und tapferer Mann, odważny y ſerdeczny mąż, muthig ſeyn, być odważnym, chętnym, ſerdecznym, ſie ſind muthig geworden, oni byli odważnemi, niepomięſzanemi, ſerdecznemi.

Muthig, *adv.* odważnie, śmiało, ſerdecznie, ochotnie; etwas ausführen, czego dokazywać, co odważnie czynić. ſich wehren, ſerdecznie ſię bronić; auch ſaget man, ſerdecznego ſię bronić, muthig den empfangenen Giftbecher austrinken odebrany z trucizną kielich odważnie wypić, etwas thun, czego odważnie dokazywać, co odważnie, z dobrym ſercem czynić.

Muthigkeit, *ſ. f.* odwaga, ſerdeczność, śmiały umyſł, ſerdeczny umyſł. ſercе, ochota, niezmięſzanie umyſłu, einige gehören darzu, do tego trzeba nie co ſerdecznego umyſłu, man ſagt im Poinlichen, ſerdecznie ſię potykał. ſerdecznie ſię bił. ſerdeczny do korda, ſerdeczny żołnierz, ſerdeczny kawaler z niego, *to ieſt*, z mężnym ſercem, z męſtw... ſaget auch in dieſem Verſtande *to reſt*, mężny śmiały odwa...

Muthiglich, *adv.* odważnie, ſer... śmiało, ochotnie. z chęcią.

Muthlos, *adj.* nieodważny, ... wagi.

Muthmaßen, *v. a.* miarkować, ... ślać ſię, dochodzić, docie... nikać, zmiarkować, pom... docieć, domyślić ſię. pr... wohl, dobrze: übel, zle ... ger Weiſe, byſtromyślnym ... pnym, ſpoſobem, nach d... wie viel ihrer ſeyn müſſen, ... miarkować, wiele ludzi ... niem być; daß einer zu ... myślać ſię y przenikać, ... Rzymie ieſt; was für ... werde, dociec, poznać co ... dzie, ich weiß nicht was ... ſten ſoll, ia nie wiem czy... domyślać, aus dem Geſich... ßen, was einer für einen ... z twarzy miarkować iakie... ma. aus einer Sache ... zukünftig ſey, z pewney ... miarkować co ma być ... viel iſt aus der Sache ſch... maßet, iak wiele ia z rze... pomiarkowałem, doſzedł...

Muthmaßlich, *adj.* dom... czego ſię można domyśleć ... poznać.

Muthmaßlich, *adv.* na dom... ſłem. domyślaiąc ſię, doc...

Muthmaßung *ſ. f.* domysł, ... dochodzenie, miarkowanie. ... nie ſię, pomiarkowanie, z... nie, poznawanie, poznanie ... dociecznie. domyślenie ... liche, podobne do wiary ... ciężkie, trudne; leichte, ... dne; ſchlechte, lekkie; ... ſne; wahrſcheinliche, podo... wdy; wahre, prawdziwe ... ankommen, o czym tylko ... ieſt, czego ſię, tylko doc... żna. Muthmaßung geben, ... myślania ſię, na domysł ... ślec, durch die Muthmaßu... werden, za domyſłem tylko ... mysłu ſię ieno trzymać, ... maßung etwas abnehmen, ... czego dochodzić, domyśl... dociekać, die Muthmaß... miarkowanie czynić, doc... przenikać, in ſeiner ſchl...

roiem, w swoiem domyśle, za-
.c się na swoim miarkowaniu,
iem domyślaniu się, zawieść
swoiem dociekaniu zwieść się
oiem dochodzeniu, dościu.
lle, *f. m.* swawola, swywola, roz-
łochość, offenbaren hinter sich
, mieć oczywistą w sobie roz-
swywolą, eines brechen, unter-
, czyią rozpustę poskromić,
mić, für eines etwas erhalten,
y rozpusty, płochości, co za-
ć den Muthwillen mit Fäusten
, rozpustę pięściami poskro-
r Muthwille hat ihn darzu an-
u rozpusta go do tego przy-
einen im Muthwillen nicht
n nie pobłażać czyiey roz-

ig, *adj.* rozpustny, rozpusny,
lny, swywolny, muthwillige
, swawolni chłopcy, muth-
Jugend, swawolna, rozpustna,
ez im Schabernacken, w za-
u, w drażnieniu, w dawaniu
zaczepki, płocha młodzież,
llig seyn, płochym, rozpu-
yć.
igkeit, *f. f.* swawola, swawol-
ozpustność; swywolowanie,
owanie, *może być wzięte w tym*
nsie.
glich, *adv.* swawolnie, roz-
, swywolnie, z rozpustą, ze
ą; leben, żyć; etwas thun,
volnie, *albo* ze swywoli czy-

f. f. matka; elende Mutter,
, biedna matka, klagende und
schlagene, utyskuiąca y stra-
kłopotana matka; vor Be-
und Bosheit ganz blinde, od
ści y złości wcale ślepa, chci-
y złością wcale zaślepiona
boshafte, niezbożna; vor-
und rühmliche, zacna y sła-
honorem żyiąca; welche die
immer sollen ehrerbietig hal-
atka, ktorą dzieci powinny
szanować; feindselige, nie-
na redliche, rzetelna; die
ynchen in seinen bösen Dingen
, ktora synaczkom do nie-
maga, bekümmerte, troskliwa
leutselige, ludzka; gestorbe-
rła, nieboszka; swiętey pa-
a *toż samo co* zmarła; un-
ge, nieszczęśliwa, alte, letnia,
, eine für seine Mutter er-

kennen und sie also nennen, ktorą za swoię matkę uznawać y matką ią nazywać, eine Mutter mit einem andern haben, mieć iednę matkę z kiem drugim, *albo* być iedney matki z kiem drugim, das ist meine, to iest moia matka. aller Künste Mutter ist die Weltweisheit, wszystkich sztuk matka iest Filozofia, *czyli* świata znaiomość, als seine ehren und lieben, iako swoię matkę szanować y kochać, wer ist deine? kto iest twoia matka? der eine mit einem andern hat, kto ma iednę matkę z drugiem, heißet, *nazywa się* przyrodni brat, der noch seine hat, ktory ma ieszcze swoię matkę.

Mutterbeschwerung, *f. f.* choroba maciczna, choroba macice.

Mutter Bruder, *f. m.* brat matczyn; *w pokrewieństwie*, dzieciom siostry wuy.

Mutterkalb, *f. n.* niedonoszony płod, kawał tylko ciała na świat wydany; niewcześny bardzo płod.

Mutterkraut, *f. n.* maruna, ziele pewne; gesundes, zdrowe.

Mutterleib, *f. m.* żywot macierzysty, zywot macierzyński.

Mutterlos, *adj. et adv.* bez matki, der keine Mutter hat, ktory nie ma matki, aber nicht, ktory nie ma żadney matki.

Muttermilch, *f. f.* macierzyste mleko, macierzyńskie mleko.

Mutternackend, *adj.* goluteńki iak go matka urodziła.

Mutterpferd, *f. n.* klacz, kobyła, źrebieta rodząca, macierz.

Mutterpferdchen, *f. n.* klaczka, kobyłka; zweijähriges, dwa lata iey.

Mutterschwein, *f. n.* świnia maciora co prosięta miewa.

Mutter Schwester, *f. f.* siostra matczyna, *w pokrewieństwie* ciotka z matki.

Muttersprache, *f. f.* macierzysty ięzyk, oyczysty ięzyk; rodowity ięzyk, reden, gebrauchen, macierzystego ięzyka zażywać; macierzystym ięzykiem mowić, nicht mehr reden wollen, niechcieć więcey mowić macierzystym ięzykiem, ist dadurch in Abnahme gekommen, oyczysty ięzyk przez to zaginął, przepadł, oder wird bald in Abgang kommen, albo w krotce przepadnie y zagienie. Muttersprache, *znaczy także* naypierwszy ięzyk, *toż samo co wyżey*, rodowity ięzyk, ktory od inszego niepochodzi,

Mutz,

Mutz, *ſ. m.* der keinen Schwanz hat, kurta, ktory nie ma ogona, bez ogona, kusy, kusielec; *przysłowie żartem*, tak dobry kusy iak y ten co ogona niema.

Mylord, *ſ. m.* laśnie Wielmożny Pan, laśnie Oświecony Pan, *w Angielskim znaczy*, ein Herzog, Graf, oder Baron in England.

Myrrhen, *ſ. m.* ein Saft, ſok pewny mirrowy von Myrrhen, z mirry.

Myrrhenſaft, *ſ. m.* ſok mirrowy, z mirry robiony, *albo* eſſencya z mirry.

Myrthe, *ſ. f.* eine Frucht, mirt, owoc pewny.

Myrthenbäumchen, *ſ. n.* mirtowe drzewko, von Myrthen, z mirtu, *adj.* mirtowy. voll Myrthen, pełny mirtu, wie Myrthen, iak mirt, do mirtu podobny, mit Myrthen angemacht, mirtem przyprawny, mirtem zaprewny, mirtem zaprawiony.

Myrthenblatt, *ſ. n.* liſt mirtowy, liście mirtowego drzewa.

Myrtheneſſen, *ſ. n.* iedzenie mirt… prawne, potrawna, z mirtow… prawą.

Myrthenkranz, *ſ. m.* wieniec mir… wieniec z mirtu uwity.

Myrthenöl, *ſ. n.* oley mirtowy, … mirtu wyprowadzony, wyci… ny.

Myrthenwald, *ſ. m.* mirtowy gą… cet, mirtocina, mertecina.

Myrthenwein, *ſ. m.* wino mirte… prawione, w ktorym mirt ie…

Mytholog, *ſ. m.* ſ. Mythologiſt.

Mythologie, *ſ. f.* heidniſche Göt… Fabellehre, mythologia, bogo… ſanie, wykład baiek o Pog… pogach.

Mythologiſch, *adj.* zur Göt… hörig, mytologiczny, do … bogow hyſtoryi należący.

Mythologiſt, Mytholog, *ſ. m.* … Verfaſſer der Mythologie, … ſta, wykładacz, pisarz, … bogow hyſtoryi.

N.

NAA NAC

N, oder n, dreizehnter Buchſtabe im deutſchen Alphabet, trzynaſta litera we Niemieckim alfabecie, N, albo n. *bez ſpadkowonia.*

Naat, *ſ. f.* Naht, Nath, ſzew; feine, cienki; grobe, grubi; mit Seide, iedwabiem dawany, die Nähte ausklopfen, ſzwy przygładzić, przyprasować.

Nabal, *n. pr. m.* ein Mannsname, Nabal, imię męſkiego.

Nabe, *ſ. f.* Theil eines Wagenrades, wodurch die Achſe geht, piaſta, część wozowego koła, przez ktorą oś przechodzi, oder das Mittelſtück eines Rades, albo śrzednia ſztuka koła, ſam środek koła.

Nabel, *ſ. m.* ein Theil des Leibes, pempek, pępek, część brzucha, zum Nabel gehörig, do pempka należący, *adj.* pempkowy, wie ein Nabel, iak pempek, *adj.* pempkowaty, pępkowaty.

Nabelbruch, *ſ. m.* pempka przepuknienie, pempkowa przepuklina.

Nabelkraut, *ſ. n.* rzęſa wietrzna, *ziele*; pokryweczki, przyſtaweczki, *zioła pewne temi imionami nazwane.*

Nabelſchnur, *ſ. f.* ſznureczek pempkowy, z ktorym ſię dzieci rodzą.

Nabenloch, *ſ. n.* otwarcie … okno w piaście, piasty ot…

Naboth, *n. pr. m.* Mannsnam… imię męſczyzny.

Nach, *præp.* po, za; *po* … podług, według, w, we, po … ſinigen Jahren, w kilko l… *albo* po kilku leciech, nach … der Stadt, po wybudowa… das Recht, deſſen ſich … ſolchem Geſetze bedienen … wo, ktorym ſię ludzie po… wie maią rządzić, nach … der iſt Mithridates der g… geweſen, po Alekſandrze … kſzym Krolem był Mitry… zween Jahren habe ich … begeben, we dwa lata po… als wenig Tage hernach … dem Naſica kam, gdy w … potym Ennius do Naſyki … nach dem erſten Januar … deſſen Drohungen zunicht… pierwſzym dniu Stycznia … iego w niwecz obrocemy … Comitis wird davon im R… delt werden, po Seymie … w Senacie rada, nach Gott … Menſch dem andern inſonder… lich ſeyn, po Bogu moie …

zim ludziom w ſzczegulności być
:tecznym. nach dir iſt mir nichts
r, als die Einſamkeit, po tobie
ni miłszego niemasz, iak oſob-
. ich will dir Zeugen geben
deinem Gutdünken, ia ci chcę
ikow poſtawić kiedy tego ze-
t, *podług* twoiey woli, nach der
r lehren, *podług* wrodzonego ro-
zyć, einem nach den Geſetzen
beſitz einräumen, komu *według*
dać poſſeſſyą, nach einem gehen,
kiem, nach ſolchem Tage iſt der
sind gegangen, po tym dniu puł-
wiatr naſtał, nach ſeinem Bür-
ſteramte iſt er in Gallien gegan-
odprawionym urzędzie ſwoie-
nſulatu do Galliі odiechał,
em dritten Januar werden ſie
nicht halten, po trzecim dniu
a żadnych ſądow mieć nie bę-
deines Willen etwas ausführen,
i cudzey woli co ſprawić,
us Willen ſich aufführen, *po*
woli chodzić, nach der Reihe
nachſagen, prządkiem co po-
nach der Vorſchrift der Welt-
, według przepiſu Filozofii,
ch meinem Willen, nie *po* mo-
i, nach Herzens Wunſche, *po*
iak ſobie kto ſercem życzy,
derſte Tag nach Clodii Tode,
dzień po śmierci Klodyuſza,
waltung ſeiner Bedienung, po
vaniu ſwoich urzędow, alles
ts Rathe thun, wſzyſtko czy-
ług czyiey rady, nach aller
, podług wſzyſtkich zdania;
ſtkich zdaniem, nach der her-
n Weiſe einen Stuhl ſetzen,
wniesionego zwyczaiu krze-
ać, nach genommener Abrede,
przyięty umowy, za przy-
ową, einen nach Würden lo-
o podług iego godności, *iak*
eſt, chwalić, nach der Mei-
s gemeinen Volkę, podług
ia poſpolitego gminu, nach
be Beſchaffenheit, podług
enia rzeczy, iak rzecz ſama
edług okoliczności rzeczy,
ſeinem Vermögen vertheidi-
o podług ſwoich doſtatkow
ach ſeiner Gewohnheit kürz-
n reden, podług ſwoiego
krotko o czym mowić, das
rſt du, deiner Klugheit nach,
oſtatek podług twoiey ro-
ż zważyſz, nach deiner Ge-

wohnheit gegen mich, podług twoiey
przychylności ku mnie, der Zeit nach,
nach dem itzigen Zuſtande der Zeit, po-
dług czaſu, podług ninieyſzego ſtanu
czaſow, nach dem Winkelmaße, *pod*
węgielnicę, *pod* miarę węgielniczą,
ſich nach eines Winke und Willen rich-
ten, podług czyiey woli ſprawować
ſię, po czyiey woli wſzyſtko czynić,
einem nach dem Maule reden, z kiem
podług iego woli mowić, nach der
Länge theilen, w zdłuż, *albo* podług
długości dzielić, nach demſelben Briefe
iſt ſofort deiner hergeleſen worden, po
tym ſamym liście, był twoy zaraz
czytany, im dreihundert und zehenten
Jahre nach Erbauung der Stadt Rom,
we trzyſta dziesięć lat po wyſtawie-
niu Rzymu; *to co* do, nach Berlin,
nach Poſen zu gehen, do Berlina, do
Poznania mieć iechać; *to co* ku, nach
dem Mittage zu, ku południowi, ku
południowey ſtronie, nach Italien zu,
ku Włochom, nach deiner Weisheit,
podług twoiey mądrości, nach deiner
Klugheit, podług twoiey roztropno-
ści; *znaczy także to co:* Gott hat uns
nach ſeiner Barmherzigkeit geholfen,
Bog nas ratował z miłoſierdzia ſwoie-
go, nach und nach, powoli, iſt die Ge-
wohnheit verloſchen, zwyczay uſtał po-
woli, powoli zwyczay był zniesiony,
nach und nach vergehen, powoli miiać,
powoli powoli przemiiać, zwolna,
iakoby na palcach; zur Sache ſelbſt
ſchreiten, do ſamey rzeczy przyſtępo-
wać, nach und nach verſchwinden, po-
woli cieńczeć, cienkim ſię ſtawać,
nach und nach einen auf ſeine Seite krie-
gen, powoli kogo na ſwoię ſtronę
przeciągnąć, powoli na ſwoię ſtro-
nę kogo namowić, nach und nach
einem nach dem Leben trachten, powoli
nieznacznie na czyie życie zchodzić,
nach und nach einem nach der Kehle
ſtoßen, powoli na czyi kark godzić;
mit dem Degen nach einem hauen, ciąć
kogo w karg, *iakoby* za karg, nach
etwas ſchießen, ſtrzelać za czym, nach
dem, nach dieſem, po tym, za tym,
nach geleiſtetem Eide gieng man aus-
einander, po wykonaney przyſiędze
rozeſzli ſię z kupy.

Nachäffen, *v. a.* udawać kogo, to ieſt, pokazywać, iak kto co czyni.

Nachäffen, das, *ſ. n.* udawanie kogo, uſtawanie czyich ſpraw, czyich ie-ſtow.

Nachäffer, *ſ. m.* udawacz, co inſzych iak

co

co czynią udaie, *częſtokroć* wyśmiewaiąc, udawca cudzych poſtępkow.

Nachäffung, *ſ. f.* udawanie złośliwego, kogo, pokazywanie iego ſpraw.

Nachahmen, *v. a.* naśladować, wyrażać, *w tymże ſamym ſenſie*; vollkommen, doskonale; verkehrt, przewrotnie; rühmlich, ſławnie; fleißig, pilnie; mit allem Bemühen, z wſzelką troſkliwością; beſonders, oſobliwiey, einem in einer Sache, kogo w iakiey rzeczy naśladować, eines Thaten, praw naśladować czyich, podobnież czynić ſprawy, in, oder mit den Worten dem Alterthume nachahmen, w ſłowach, *albo* ſłowami, ſtarożytności naśladować, dem Leben und der Gewohnheit des Vaters, życia y zwyczaiu oycowskiego naśladować, podobnież żyć y czynić iak oyciec, eines Geſchicklichkeit, czyiey ſpoſobności, ſprawności, eines Verſe, czyich wierſzow, eines Sitten, czyich naśladować obyczaiow, podobnież mieć obyczaie, die Alten, ſtaroświeckich ludzi, den Königen, den Fürſten nachahmen, Krolow, Xiążąt, den Rednern im Reden, mowcow w mowieniu, den Griechen, Grekow, den Athenienſern im Reden, Atenianow w wymowie, *albo* w Kraſomoſtwie.

Nachahmen, das, *ſ. n.* naśladowanie, potrafienie, udanie, wyrażenie kogo czego; der Reden, wymowy; der Sitten, obyczaiow.

Nachahmer, *ſ. m.* naśladowca, naśladownik, deſſen iſt er, on ieſt iego naśladowcą, er iſt ein fleißiger ſeiner Vorfahren, on ieſt pilnym naśladowcą ſwoich przodkow, er verlanget der Erfindungen eines andern Nachahmer zu ſeyn, on pragnie być naśladowcą wynalazkow kogo inſzego, berühmter ſeines Vaters, ſławny naśladownik ſwoiego oyca; des Lobes, chwały, er wird meiner Studien Nachahmer ſeyn, on będzie naśladownikiem, moich nauk.

Nachahmerinn, *ſ. f.* naśladowniczka, naśladowczyna; der Tugend, cnoty; des Guten, dobrego, w dobrym; des Ruhms, czyiey ſławy, naśladowniczka czyia w ſławie, w honorze, groſſe ihrer Mutter, wielka naśladowczyna ſwoiey matki, verkehrte der Tugend, przewrotna cnoty naśladowniczka źle naśladuiąca cnotę.

Nachahmung, *ſ. f.* naśladowanie; przeymowanie, potrafianie, potrafienie, verkehrte, przewrotne naśla... betrügliche der Tugend, zwo... ſkie naśladowanie cnoty ... udawanie y przeymowanie ... dem Nachahmer gefährlich, ... ślagowcy niebezpieczne na... nie, viele ſchöne der Kunſt ... dern, wielkie, piękne naś... nie, albo wiele pięknego ... wania, ſztuki kogo drugieg... potrafienie ſztuki czyiey. mung der Thaten der beſten ... śladowanie uczynkow na... ludzi, ſich durch die Nach... was zuwege bringen, naśla... co potrafić, czego dokaz... naśladowaniem co wyra... Fehler durch eines Nachahm... hen, błąd iaki naśladowa... popełnić, etwas aldern... verkehrten annehmen, co ... przeiąć przewrotnym dru... śladowaniem, tadelhafte ... Leute, naganne naśladow... złośliwych.

Nacharten, *v. n.* wrodzić się ... dobnym z urodzenia; ... wrodzić się w oyca, ... Mutter nachgeartet, on ... matkę wrodził, do ſwoi... urodzenia podobny ieſt, ... artet dem andern nach, ... wradza się w drugiego, ... nicht nacharten, w oyca ... dzić, die jüngſte Schwe... den älteſten nach, naymło... częſtokroć wrodzi się w ... naymłodſza ſioſtra ieſt w... się podobna do nayſtarſze... Kinder arten ihren Aeltern ... wſzyſtkie dzieci wradza ſwoich rodzicow; nie w... waią podobni ſwoim rodz...

Nacharten, das, *ſ. n.* wradz... kogo, wrodzenie się, w ...

Nachartung, *ſ. f.* wradzanie ... nie się, w co, w kogo, ... und genaue Nachartung ... dem Vater, przednie y dok... dzenie się ſyna w oyca; ... przednie ſyna podobieńſtwa ... ca.

Nachbar, *ſ. m.* ſąſiad, ſamſiad naybliższy; leichtſinniger, ... ladaco, ſie ſind böſe, om ... ſiadami, einen rechtſchaffenen zum Nachbar haben, iakiego człowieka mieć ſąſiadem, Laude nach, podług kraiu,

anieczny, przygraniczny, und
, ſamſiad, ſąſiad.
rium, *ſ. f.* ſąſiadka, ſamſiadka;
dliche, przyiacielſka; feindliche,
zyiaciołka ſąſiadka.
rlich, *adj.* ſąſiedzki, ſamſiedzki,
arliches Uebel, ſamſiedzkie złe,
rliche Kriege, ſamſiedzkie woy-
achbarliche Städte, ſamſiedzkie
n. Landgüter, ſamſiedzkie do-
y ſąſieſtwie leżące, Freundſchaft,
ka przyiaźń.
lich, *adv.* po ſamſiedzku, po
ku. jak ſąſiad, iak ſamſiedzi,
ſamſiedzwie.
chaft, *ſ. f.* ſamſiedſtwo, ſąſied-
der Wohnung nach, podług
ania, in unſerer, w naſzym
ſtwie; der Wohnung, Rechte
kanntſchaft nach, podług mesz-
praw y znaiomości. Zeichen,
der Nachbarſchaft bekannt iſt,
ktory ſamſiedſtwu wiadomy
an hört in der ganzen nichts,
er Muſik, w całym ſąſiedſtwie
nać nic, tylko muzykę, der
mſte in dieſer, nayzacnieyſzy
ſąſiedſtwie, in der Nachbar-
ben, w ſamſiedſtwie żyć, wes
Nachbarſchaft ganze geſchlagene
ri einander ſeyn, dla ſąſied-
ale dni z ſobą przebywać,
lywać; den Feldern, Lande u.
ch, *znaczy* pogranicze, przy-
e, *ſ. n.* ein Alter aus der Nach-
t, ſtarzec pewny z ſamſied-
urtiſane aus der Nachbarſchaft,
a kobieta z ſamſiedſtwa.
conj. et adv. potym, iak, gdy,
gdy iuż, nachdem ich gekom-
, iak przyſzedłem, nachdem
fortgereiſet biſt, iakeś tybył
liechał, nachdem er nichts von
en Leuten hat erpreſſen kön-
ly iuż nie mogł nic z ubo-
zi wycisnąć, den eilften her-
achdem ich von dir gegangen
enaſtego dnia, iak od ciebie
łem, es hat ſich zugetragen,
ich den Brief an dich habe
laſſen, trafiło ſię potym ia-
ł do ciebie posłał, im vier-
e, nachdem er verjagt worden
zwartym roku potym, iak
y był, nachdem er den Hahn
ehört hat, iak usłyſzał że
e. nachdem du dieſe Bücher
geben haſt, habe ich weiter
nichts erhalten, potym iak
ſkon 4. Th.

wydaleś te kſiążki, nic więcey od
ciebie nie miałem, nachdem ich von
Rom abgereiſet bin, habe ich keinen
Tag unterlaſſen, iakem z Rzymu wy-
iechał, żadnego dnia nie opuściłem,
nachdem er ſeinen Beſuch bey mir ab-
gelegget hat, iſt er von Rom weggegan-
gen, iak mi tylko wizytę oddał, tak
zaraz z Rzymu wyiechał, nachdem ich
in Africa gekommen bin, gdy ia do
Afryki przyiechałem, nachdem ich
lange genug damit zu thun gehabt,
habe ich mich wieder nach Rom ge-
macht, gdyn się długo bawił maiąc
co do czynienia, znowu się wybra-
łem do Rzymu, nachdem ſie die Noth
von mir trennet, gdy ią potrzeba
odemnie oddala; *znaczy to co* po;
nachdem er ſolche Rede gehalten, po
mianey takiey mowie, nachdem er
mit der Armeé über den Fluß geſetzet,
on po przeprawionym woyſku za
rzekę, nachdem er auf gleiche Weiſe
die Bagage vorweg geſchickt hatte,
marſchirte er ſelbſt auch aus, po wy-
prawionych przed ſobą, pierwey ba-
gażach, sam także pomaſzerował.

Nachdenken, *v. n. irr.* myśleć nad czym,
rozmyślać, rozważać, uważać, er
denkt ganz allein ſeinen Anſchlägen
nach, on wcale tylko o ſwoich za-
mysłach myśli, ſwoie projekta roz-
waża; on sam myśli nad ſwoiemi
tylko zamysłami, sam sobą swoie
tylko rozmyśla zamysły; tylko swo-
ie rozważa zabiegi, einem Dinge,
myśleć nad iaką rzeczą; myśleć o
iakiey rzeczy; rozważać iaką rzecz,
myślą rzecz rozbierać iaką, ich habe
mit Fleiß dieſer Lebensart nachgedacht,
ia z pilnością nad tym ſpoſobem ży-
cia myślałem; ia pilno *rozmyślałem*,
rozważałem ten ſpoſob życia, denke
nach, was in der Sache verſehen iſt,
uważay, co w tey rzeczy zgrzeſzono;
myśl w czym w tey rzeczy nieoſtro-
żnie poſtąpiono.

Nachdenken, das, *ſ. n.* myślenie, nad
czym, rozmyślanie, rozważanie, uwa-
żanie czego.

Nachdenklich, *adj.* dowcipny, bystry,
przenikaiący, rozważny, rozmyślny,
uważny, węzłowaty, ſubtelny, prze-
nikliwy, der ein gutes Nachdenken
hat, ktory ma dobry dowcip, *także*
nachdenklich, *znaczy* uwagi potrze-
buiący, nad czym potrzeba dobrze
pomyśleć, das auch gutes Nachdenken
erfordert, co także dobrego dowcipu

wymaga, co potrzebuie dobrego rozmyślenia, ich habe diesen nachdenklichen Menschen gesehen, ia widziałem tego bystrego suptelnego, dowcipnego, rozmyślnego, przenikaiącego człowieka, der Anfang dieser Sache ist sehr nachdenklich, początek tey rzeczy iest wielkiego dowcipu y uwagi potrzebuiący, nachdenkliche Sprüche, suptelne, dowcipne powieści, sie ist nachdenklich in ihren Aussprüchen, ona iest w powieściach swoich suptelna, nachdenklich im Reden, suptelny y przemyślny w mowieniu, nachdenklicher und kurzer Spruch, suptelna a krotka powieść, krotka a węzłowata powieść, nachdenkliche Rede, węzłowata mowa.

Nachdenklich, *adv.* bystro, suptelnie, dowcipnie, węzłowato, przenikliwie, rozmyślnie, uważnie, przemyślnie, wymyślnie, *z konceptem*, dieses Fräulein antwortet nachdenklich, ta panna suptelnie, bystro, odpowiada, ihr habt viel nachdenkliches geredet, wy wiele mowiliście dowcipnie y rozważnie, niemand schreibt davon nachdenklicher, als jener, nikt o tym rozważniey nie pisze, iak tamten, er hat davon nachdenklich genug geschrieben, on o tym dosyć suptelnie pisał, das Kind antwortet nicht nachdenklich, to dziecie nie odpowiada uwanie.

Nachdenkung, *s. f.* myślenie, myśl, rozmyślanie, dowcip, pistrość umysłu, suptelność, uwaga, przemysł, *koncept*, rozważanie, przemyślanie.

Nachdruck, *s. m.* waga, Wichtigkeit, ważność moc: Wirkung, skutek, skuteczność, Ansehen, powaga, Nachdruck der Worte, tęgość słowa, moc w słowie, dessen Ansehen hat Nachdruck genug in dieser Sache bei ihnen, iego powaga ma dosyć ważności w tey rzeczy u nich, deine Briefe haben großen bei mir, twoie listy maią wielką wagę u mnie, großen zu etwas haben, mieć wielką wagę w czym, ihr habt einigen beim Könige, wy macie, nieiaką wagę u Krola, das hat keinen in meinem Handel, to nie ma żadney wagi w moim interesie, seine Rede hatte großen im Rathe, iego mowa miała wielką wagę w Senacie, dieser Umstand hatte großen in dem Kriege, ta okoliczność iest wielkiey wagi na woynie, die Kunst, die Gedanken auszudrücken, hat großen im Reden, sztuka myśli wypowiedzenia ma wielką wagę w mowieniu, ohne Nachdruck, [illegible] bez mocy, bez skuteczności, ohne Nachdruck, słowa bez [illegible] bez ważności słowa, nic nie [illegible] słowa, nie maiące skuteczności [illegible] wa, er hat den berühmten [illegible] ohne Nachdruck gelobet, on [illegible] Hetmana chwalił słowami [illegible] maiącemi, eine so wichtige [illegible] mit allem behandeln werden, [illegible] żny interes musi być z [illegible] traktowany der junge [illegible] alles mit einem gewissen, [illegible] Szlachcic czyni wszystko z [illegible] wagą, z iakąś ważnością [illegible] tecznością, ma w czynie [illegible] wagę.

Nachdrucken, *v. a.* nalegać, [illegible] naglić, naciskać: mit [illegible] palcem; *to co* przedrukow[illegible] Buch nachdrucken, książkę [illegible] krzywdą przedrukować, [illegible] schon manche Bücher nach[illegible] ktore iego książki prze[illegible] *rozumiey* z krzywdą [illegible] przedrukowano *zdradli*[illegible] go książek, drucke nicht [illegible] ciskay.

Nachdrucken, das, *s. n.* nac[illegible] ciśnienie, zdradliwe [illegible] nie.

Nachdrücklich, *adj.* ważny, [illegible] żący, mocny, skułczny, [illegible] iący, wagę maiący tęgi [illegible] *energiczny*, das eine Sache [illegible] drückt, co rzecz iaką dob[illegible] wyraźny, wyraźliwy: [illegible] beweglich, poruszaiący, [illegible] vom Style, o stylu [illegible] węzłowaty, nachdrücklich[illegible] żne, ciężkie słowo, przer[illegible] ruszaiące słowo, er brauch[illegible] liche Worte im Schreiben [illegible] wa ważnych y pobudza[illegible] w pisaniu, Reden vieler [illegible] ger, ważne y poruszaiące [illegible] lu dobrych obywatelow [illegible] zuwege gebracht, wiele [illegible] macht mit gründlichen [illegible] Reden gar nachdrücklich, [illegible] wnemi myślami czyni [illegible] wcale ważną y skuteczną.

Nachdrücklich, *adv.* znacz[illegible] tego ciężko, poruszaiąco, [illegible] co, wyraźnie, wyraźliwie, [illegible] drücklich vertheidigen, kogo [illegible] tego, mocno bronić, er [illegible] Feind angeklagt, on swoiego

iela mocno oſkarżał, wir beſchwe-
n uns über das große Unrecht unſe-
Feinde, my utyskuiemy ciężko,
tę wielką niesprawiedliwość na-
ch nieprzyiaciół

n, *ſ. f.* ein kleines Fahrzeug auf
Waſſer, łodź, barka, niewielki
k do pływania, naczynie małe
rodzie.

ferer, *ſ. m.* przeciwnik, rownać
m chcący, o toż ſamo zabiega-
; des Lobes eines andern, być
ciwnikiem chwały cudzey, chcieć
rownać w chwalę iego, być
gaiącym o rowną chwałę, ei-
am Nacheiferer haben, kogo mieć
iwnikiem, rownać chcącym, o
mo zabiegaiącym, mein Nach-
r iſt weit von meinem Lobe, moy
iwnik ieſt daleko od moiey
ły, einen ehrlichen bekommen,
go przeciwnika dostać, godne-
eć przeciwnika, rownać chcą-

rinn, *ſ. f.* przeciwniczka,
ić chcąca, o toż ſamo zabiega-
ſtrebige der Tugend, pilno w
rownać chcąca; der Ehre, pil-
en ſam zabiegaiąca honor.

n, *v. n.* przeciwić ſię, naśla-
, chcieć rownać. o toż ſamo
ſię, zabiegać, einem, komu
wiać ſię, kogo chcieć rownać,
em Beſten immer nach, chciey
ć zawſze naylepszych, naśla-
wſze naylepszych.

n, das, *ſ. n.* przeciwienie ſię,
n. rownać chcenie, o toż ſamo
anie.

ung, *ſ. f.* przeciwienie, rownać
e, o toż ſamo zabieganie, eines
s, o iaką rzecz.

n, *v. n.* prześladować, gonić;
kogo, gonić za kiem, einem
ſſer und zu Lande, kogo y mo-
r sądem prześladować, gonić,
ć komu pokoiu y na morzu y
ie, eile ihm heftig nach, goń
n tego mocno.

g, das, *ſ. n.* prześladowanie, go-
za kim, *albo* kogo; niedanie

g, *adv.* prześladowanie, go-
niedanie pokoiu, obracanie.

nder, *adv.* wciąż, iedno po
n, ſetzen, układać, kłaść, er
ine Ducaten nacheinander, on
ſwoie dukaty wciąż ieden po
, nacheinander etwas herſagen,
iedno po drugiem wciąż co powia-
dać. wygadywać, der Gaſt hat alle
Umſtände dieſes Zufalls nacheinander
erzählt, gość, wſzyſtkie okoliczności
tego przypadku wciąż opowiedział,
was haſt du ſo viel Tage nacheinan-
der gethan? coś ty przez tak wiele dni
wciąż czynił? drei Tage nacheinan-
der, trzy dni wciąż, zwanzig Jahre
nacheinander etwas lernen, dwadzie-
ścia lat wciąż czego ſię uczyć; die
Weisheit von Plato, Filozofii od Pla-
tona.

Nacheinanderfolge, *ſ. f.* Aufeinanderfol-
ge, Nachfolge; wciąż następowanie.

Nacheinanderfolgen, *v. n.* nachfolgen,
aufeinanderfolgen, wciąż następować.

Nacheinanderfolgen, das, *ſ. n.* ſ. das
Nachfolgen.

Nacherndte, *ſ. f.* poźnienie, *ſ. n.* kłoſkow
zbieranie; im Felde, w polu; im
Weinberge, w winnicy; iagod zbie-
ranie po winobraniu.

Nacheſſen, das, *ſ. n.* wety, po iedzeniu
obiednym, albo wieczornym.

Nacheſſen, *v. a. irr.* ieść wety, albo co
na wety, po obiedzie, po wieczerzy.

Nachfahren, die Nachkommen, *ſ. c. pl.*
potomkowie, potomność, potomki,
werden davon aufs beſte urtheilen, bę-
dą o tym naylepiey sądzić.

Nachfahrt, *ſ. f.* Nachkommenſchaft, Nach-
folge, następienie, następſtwo, po-
tomſtwo, potomność, następowanie.

Nachfolge, *ſ. f.* następowanie, następſtwo,
iście za tym, iście z tego, następienie
czego za czym.

Nachfolgen, *v. n.* następować, następić,
iść za czym, iść z czego, iść za kiem,
iść po czym, gonić za kiem, einem
in einer Sache, iść za kiem w iakiey
rzeczy. *to iſt*, słuchać iego rady, den
Flüchtigen auf dem Fuße, tuż zaraz
gonić za uciekaiącemi, uciekaiących
doganiać prawie, ich will dir allent-
halben nachfolgen, ia chcę wſzędzie
za tobą iść, einem ſogleich, alſofort,
nachfolgen, za kiem tuż zaraz nasta-
pować, iść, bieżeć, einem in guter
Ordnung, iść za kiem, postępować
za kiem w dobrym porządku, er will
dir auf dem Fuße nachfolgen, on chce
za tobą w te tropy iść; *powtore zna-
czy to co* nachthun, naśladować, tak
czynić, iak y kto, er folget deinem
Fleiſſe nach, on twoiey naśladuie
pilności, on z tą pilnością czyni co y
ty, einem im Amte nachfolgen, po
kiem na urząd następić, er iſt in die-

ſem Amte dem berühmten Manne nachgefolgt, on na ten urząd nastąpił po sławnym człowieku.

Nachfolgen, das, *ſ. n.* następowanie, następienie po kiem, za kiem; iście po czym, następienie po czym; naśladowanie, kogo, postępowanie za kiem.

Nachfolger, *ſ. m.* następca, naśladowca, rownać chcący, w czym; następuiący, postępuiący, im Amte, na urzędzie następca, der großen Könige, następca wielkich Krolow; der tapfern Helden, Bohatyrow walecznych.

Nachfolgerinn, *ſ. f.* następczyna, naśladowczyna, uastępuiąca, naśladaiąca, naśladowniczka.

Nachfolgung, *ſ. f.* następowanie, następienie, następstwo, następność, iście za czym, iście po czym.

Nachforſchen, *v. n.* badać ſię, wypytywać ſię, pytać ſię, ſzperać, fleißig nach etwas nachforſchen, pilnie ſię o co badać, es iſt ihm lieb, von den verborgenen Dingen nachzuforſchen, miło mu ieſt badać o ukrytych rzeczach, ſie iſt neugierig und forſchet nach allem nach, ona ieſt ciekawa y o wſzyſtko ſię wypytuie, es iſt nach einigen Sachen nicht nachzuforſchen, nie trzeba ſię też to co wſzyſtkie rzeczy wypytywać, ein redlicher Menſch forſchet der Wahrheit nach, rzetelny człowiek wypytuie ſię o prawdę, der Weiſe forſchet nach den Urſachen der Dinge, mądry dobytuie ſię przyczyn rzeczy, bada ſię o przyczyny rzeczy, völlig nach der Natur eines Dinges forſchen, zupełnie dowiadywać ſię iſtoty w rzeczy, wypytywać ſię o iſtotę y rod rzeczy iakiey. die Richter forſchen nach allen aufs ſchärfſte, ſędziowie wypytuią ſię iak nayściśley o wſzyſtko.

Nachforſchen, das, *ſ. n.* badanie, badanie ſię, wypytywanie, wypytywanie ſię, dowiadywanie ſię, ſzperanie, dobytywanie ſię.

Nachforſcher, *ſ. m.* badacz, wypytywacz, dopytywacz, dowiadywca; verdrießlicher, przykry, gar zu neugieriger, nazbyt ciekawy badacz, wypytywacz, przyciekawſzy dowiadywca.

Nachforſcherinn, *ſ. f.* badaczka, wypytywaczka, pytawczyna, ſzperaczka.

Nachforſchung, *ſ. f.* badanie, ſzperanie, wypytywanie, dopytywanie ſię; nach einem Dinge, ſzperanie, *w iakiey rzeczy:* badanie *o iaką rzecz*, wypytywanie ſię *o iaką rzecz*, dopytywanie ſię iakiey rzeczy, nach dieſer gar unnütz iſt, ſzperanie w tey rzeczy, ktorą ſię wcale na nic nie nużliche nach dem was mehr zu wiſſen żyteczne badanie o tey rzeczy, prawdą ieſt.

Nachfrage, *ſ. f.* pytanie, ſpytanie, pytywanie, wypytanie, mit einer nach einem Fremden, o iakim cudzoziemcu, o iakiego cudzoziemca, nauе halten, należyte wypytywanie przepytywanie czynić.

Nachfragen, *v. a. et n.* wypytywać go, wypytywać ſię, kogo o co, pytać ſię, dopytać ſię, przepytywać bei einem, u kogo.

Nachfragen, das, *ſ. n.* wypytywanie, dobytywanie ſię; przepytywanie, wypytanie ſię, dopytanie ſię, pytanie.

Nachgeben, *v. a.* ſłuchać, beyſzynym, zezwolić na co, zezwolić co uczynić, czynić, einem eine Bitte, uczynić co komu o prożbę, zezwolić na czyią ezynić co komu za czyią einem Dinge, w iakiey chnąć, *to co* ſłuchać, ein gehorſame Kind giebt ſeinen allem nach, dobre y poſłuſzne cie ſłucha oyca we wſzyſtkim we wſzyſtkim poſłuſzne czy *także to co* uſtępować in ſeinem Rechte, w ſwoim *albo* ſwoiego prawa, z ſwowa, ihr gebt mit eurer wy uſtępuiecie z waſzym wir müſſen der Zeit nachmuſzemy czaſowi uſtąpić. keinem Dinge, komu nie w żadney rzeczy, nicht viel, komu nie wiele w męſtwie, w waleczności gen haben die Pflicht dem zugeben młodzi maią uſtępować ſtarym, ich Pflicht, von meinem geben, ia nie mam żadności, moiego prawa uſtępnem worin, komu w czym wać, in allem nachgeben gehen, komu na wſzyſtko y wſzyſtko przyiąć, was, keinem nichts, uſtępować, nikogo giebt keinem an Unpäßlichkeit w roskoſzach, w rozpuſtach nie uſtępuie, er hat mir das

en, on mi przecie ustąpił, keinem
nschen an Herzhaftigkeit, żadnemu
wiekowi w odwadze nie ustępo-
. odwagą żadnemu nieustąpić,
gebe diesem tollen Menschen viel
, ia temu płupiemu człowieko-
niele ustępuię.
ben, das *s. n.* ustępowanie, ustą-
ie słuchanie, usłuchanie, usłu-
enie; posłuchanie; *w tymże sa-*
sensie co posłuszeństwo.
bung, *s. f.* posłuszeństwo, posłu-
ć słuchanie, ustąpienie, machet
Freunde, ustępowanie, słucha-
zynią dobrych przyiacioł, mit
lachgebung machen, z posłuszeń-
. z posłuchaniem, *co* czynić,
damit gewinnen, kogo posłu-
wem. słuchaniem, sobie uiąć,
ić; *znaczy to co* Weichung, iak
r iest.
urt, *s. f.* błona, w ktorey się
e rodzi, łożysko, *inaczey.*
rme, *part. et adj.* przeformo-
na wzor zrobiony, *rozumiey*
o.
en, *v. n. irr.* iść, chodzić; ei-
za kiem, seiner Instruction,
, iść za swoią instrukcyą, za
tem; sich befleißigen, szukać
er geht immer dem Müßiggange
on zawsze szuka swoiego spo-
u, on zawsze chodzi, za swoim
em, den Wollüsten, za rozko-
chodzić, rozkoszy szukać; *to*
walać, sie gehet der Unzucht
ona pozwala rozpuście, nie-
owi, die andere ist der Unzucht
gangen, a druga pozwoliła
olnym chuciom; *to co* przy-
się, ktorey o wstyd, einer nach-
der Nahrung, starać się o gę-
dobre mienie, o pożywienie.
en, das, *s. n.* iście, chodzenie;
rzenie się ktorey; chuci po-
nie, staranie się, szukanie, po-
nie.
end, *part. et adj.* następuiący,
dący, za - - idący, następny.
ends, *adv. et gerund.* potym,
ey. po inszych, po drugich,
idąc, po - - następuiąc; za - -
za - - następuiąc.
ung, *s. f.* iście, chodzenie; przy-
ie się ktorey; pozwolenie chu-

assen, *part. et adj.* dopuszczony,
wy pozwolony, pozwalany,
oniony, nie zabroniony, nie-
zbronny, niezabraniany, niezakaza-
ny, nachgelassene Dinge, pozwolone,
niezabronione rzeczy.

Nachgemacht, *part. et adj.* verfälscht,
fałszowany, dorabiany; nachgemach-
ter Schlüssel, dorabiany, fałszowany
klucz.

Nachgerichte, *s. n. pl.* wety po obiedzie,
po wieczerzy.

Nachgeschehen, *part. et adj.* ktory się
potym stał, ktora się potym stała,
ktore się potym stało, co się potym
działo.

Nachgeschlachtet, *part. et adj.* potym za-
bity, potym zabiiany, co potym za-
bito, co potym zabiiano.

Nachgrübeln, *v. a.* szperać, badać, wy-
szukiwać, wyszperać; eine That, ei-
nen Fehler, szperać iakiego uczynku,
wyszukiwać błędu iakiego, was grü-
belst du umsonst in dieser gelehrten
Schrift nach? czego ty szperasz dar-
mo w tym uczonym piśmie?

Nachgrübeln, das, *s. n.* szperanie, bada-
nie, wyszukiwanie, wyszperanie, wy-
badanie; einer Meinung, iakiego
mniemania, iakiego zdania.

Nachgrübelung, *s. f.* szperanie, badanie,
wyszukiwanie daremne.

Nachgrübler, *s. m.* szperacz, badacz,
pytałnik w prożnych rzeczach, wy-
pytywacz, wypytawca, niepotrze-
bnych rzeczy.

Nachgrüblerinn, *s. f.* szperaczka, wypy-
tywaczka, badaczka; neugierige, cie-
kawa; der unnützlichen Sachen, nie-
pożytecznych rzeczy.

Nachhängen, *v. n. irr.* uwodzić się,
pozwalać; puścić cugle, *metaph.* er
hängt der Betrübniß nach, on pozwa-
la żalowi; *metaph.* on puszcza cugle
żalowi, on się uwodzi żalem, on się
troskliwością uwodzi, sie hat ihren
Lüsten frei nachgehängt, ona cugle
puściła swoim chuciom, ona pozwo-
liła swoim pożądliwościom; rozpa-
sać się na złe, der Junge will allem
Bösen nachhängen, ten pan młody
rozpuszcza się na wszystko złe; lgnać,
przylgnąć, przylepić się, do czego,
wiele, sehr viele Leute hängen den
Wollüsten nach, bardzo wiele ludzi
lgną do rozkoszy, bardzo wiele ludzi
lepią się, przylepiaią się do rozko-
szy; utapiać się w czym, er hän-
get den Büchern nach, on się utapia
w książkach, dem Lesen, w czyta-
niu.

Nachhängen, das, *s. n.* pozwalanie,
puszcze-

puszczenie cugli, rozpasanie się na złe, zatopienie się w czym.

Nachhandlung, *s. f.* poźnieysza sprawa, to co się potym, po inszey rzeczy stało.

Nachhauen, nachsetzen, *v. n.* nachjagen, pędzić tuż na kiem, ponić tuż kogo; den Flüchtigen, za uciekaiącemi, gar zu hitzig einem nachhauen, bardzo gorąco pędzić za kiem, er hauet ihm ohne Bedacht nach, on będzi za niem bez uwagi, nicht so geschwind nachhauen können, nie tak prędko moc za kiem pędzić, gonić kogo.

Nachhauen, das, *s. n.* Nachsetzen, pędzenie za kiem, upędzanie się, gonienie za kiem.

Nachhelfen, *v. a. irr.* zaratować; *metaph.* dźwigać, poddźwignąć, zapomagać, zapomoc; einem, kogo, ich gestehe, ihr helfet mir immer nach, ia przyznaię, że wy mnie zawsze zapomagacie, ratuiecie, dźwigacie; *metaph.* wi mi zawsze podaiecie rękę.

Nachhelfen, das, *s. n.* zaratowanie; *metaph.* dźwiganie, dźwignienie; zapomaganie, zapomożenie; der Armen und Elenden, ubogich y nędznych.

Nachhero, Nachher, *adv.* po tym, poźnieyszego czasu, na po tym, na poźnieyszy czas.

Nachhochzeit, *s. f.* przenosmy, pana młodego y pani młodey.

Nachsagen, *v. n.* gonić, einem, kogo, pędzić za kiem, den Räubern stark, hitzig, gonić zboycow, *albo* gonić za zboycami, mocno gorąco, er jaget dem Feinde nicht allzu hitzig nach, on goni za nieprzyiacielem nie nazbyt żwawo, nie mocnym pędem, scharf, heftig, klüglich, żwawo, tego, roztropnie za kiem gonić, dem Feinde in aller Unordnung, nieprzyiaciela w wielkim nieporządku uchodzącego gonić, haufenweise, kupami gonić, einem weit, kogo daleko gonić, pędzić, er jaget den Flüchtigen weit nach, on za uciekaiącemi daleko goni, daleko się zapędza za niemi.

Nachjagen, das, *s. n.* gonienie, pędzenie, gnanie, zapędzanie się, za kim.

Nachjagung, *s. f.* pędzenie, popędzenie, gonienie, gnanie; upędzanie się.

Nachkauen, *v. a.* przekąsać, przekąsić; iadać, po obiedzie, po wieczerzy, na wety co ieść, er ist nicht gewohnt nachzukauen, on nie przyzwyczaiony do przekąszenia; do wetow.

Nachkauen, das, *s. n.* przekąs[illegible] przekąszenie, iedzenie wetow.

Nachkömmling, *s. m.* potomek, [illegible] verwundern, będzie się dziwił.

Nachkommen, *v. n. irr.* potym prz[illegible] dzić, potym przyiść, hinten [illegible] kommen, potym nadeyść na co, [illegible] *czy także to co* ausrichten, spr[illegible] uczynić, seiner Pflicht, Oblic[illegible] swoię uczynić powinność, swoy[illegible] wić obowiazek, *to co* wypełniać, [illegible] pełnić, pełnić, er kommt meine[illegible] fehle nicht nach, on moiego r[illegible] nie pełni, on moiego rozkaza[illegible] wypełnia, moiego on rozka[illegible] sprawia, die Soldaten komm[illegible] Fleiß der Ordre nach, żołnierze [illegible] kie rozkazy, ordynanse z pi[illegible] pełnią, czynią, ich will meine[illegible] sprechen nachkommen, ia chcę [illegible] obietnicę zpełnić, ziścić, [illegible] lich der Obrigkeit in allem, [illegible] szeństwem we wszystkim [illegible] zchności słuchać, posłusz[illegible] we wszystkim zwierzchno[illegible] kömmt immer ihrer Schuldig[illegible] ona zawsze czyni swoię po[illegible] das Regiment will seinem C[illegible] nicht nachkommen, Reyment [illegible] iego komendy słuchać, nie [illegible] iego komendzie posłusznym.

Nachkommen, das, *s. n.* potym p[illegible] nadeście na co, czynienie, [illegible] nie, wypełnianie, pełnienie, [illegible] nienie, słuchanie.

Nachkommen, die, *s. c. plur.* po[illegible] wie, potomki, *pl*; potomno[illegible] tomstwo, *coll.* etwas auf sie [illegible] lassen, podać co potomkom, [illegible] do nich dostało, potomstwo [illegible] wić, puścić co do potomnoś[illegible] ihre Nachkommen sind besser, [illegible] tomstwo iest lepsze, tych po[illegible] lepsze, unsere werden das [illegible] potomkowie będą o tym [illegible] sie sind berühmter vor ihren [illegible] ren, potomkowie są sław[illegible] swoich przodkow, potomno[illegible] wnieysza iak przodkowie.

Nachkommenschaft, *s. f.* potom[illegible] potomność, *trop.* potomne cz[illegible] potomni ludzie, unendliche, [illegible] czone potomstwo; aller Zei[illegible] wszystkie czasy, ein Mensch [illegible] nen Haß bei ihr findet, człowie[illegible] swoię nienawiść u potomnoś[illegible] duie, ktorego potomność [illegible] dzi; bis auf dieselbe währen, [illegible] na potomne czasy się oglądać.

ßig, *adj.* niedbały, opieszały, ny, nachläßige Generale, nied- Gienerałowie, Leute, niedbali e: zu was, do czego. nachläßig n, stawać się gnuśnym, stawać edbałym. seyn, być gnuśnym, niedbałym, opieszałym. er ist ßig in vielen Dingen, on iest ałym w wielu rzeczach. im Le- d Schreiben, gnuśny w czyta- w pisaniu.

ig, *adv.* niedbale, niedbało, ie. gnuśno opieszale, opiesza- pale ospało. zimno, z gnu- z niedbalstwem, etwas ab- n, z niedbalstwem co; zimno wać. etwas treiben, ospało, ło co czynić, mit einem umge- mno się obchodzić z kiem, sie läßig mit mir umgegangen, ona no ze mną obeszła, du han- ven sehr nachläßig, ty traktu- ym bardzo niedbało.

keit, *s. f.* niedbalstwo, gnu- ospalstwo, opieszałość, gnoy- mittelmäßige, śrzednie: wun- dziwne, scheltenswürdige der połaiania godne niedbalstwo ieci. schändliche, größte, der haniebna. naywięk za gnu- osługuiących. sich durch die ßigkeit einnehmen lassen, opu- dać się iąć niedbalstwu. dać ąć gnuśności, sie mit Fleiße od niebalstwa z pilnością chronić się pilnie niebalstwa, ści, sich über einen wegen sei- Schreiben beschweren, utysko- kogo o iego niedbalstwo w die geringste schadet den jun- uten viel, naymnieysze nied- o szkodzi wiele młodym lu- durch deine, przez twoie nied- .

er, *s. m.* biegacz, biegun, bie- za kiem biega.

erinn, *s. f.* biegaczka, biegun- egaska, co za kiem biega.

n, *v. n. et a.* folgować. opu- dać pokoy, einem Unrecht zu krzywdę komu czynić. einem in der Summe, co komu z sum- uścić, ustąpić, sich im Frieden len, przyść w spoczynku do otrząsnąć się z pracy, wytchnąć zu sorgen nachlassen, przestać się. przestać troskać się. die rzen lassen nach, boie folguią, wolnieią, die Kälte läßt nach, zimno wolnieie, zimno *puszcza*, den Zügel nachlassen, cugiel puścić, nachlassen, was andere angezogen, fest angestrengt haben, popuścić, zwolnić to co krugi, z ciągnął, mocno ścisnał, rozduścić, der Schmerz läßt nach, żal folguie, wolnieie, täglich etwas von einem Dinge, codziennie co z iakiey rzeczy opuszczać, das Ungewitter läßt nach, niepogada, słota ustaie, das Uebel läßt nicht nach, złe nie ustaie, nicht nachlassen zu bitten, nie ustawać prosić; zugestehen, przyznawać. pozwalać, pozwolić. einem nachlassen, daß er zu viel in Kleidung verthut, komu pozwalać, aby nazbyt wiele pieniędzy trfonił na stroienie się. ich lasse dir dieses nicht nach, ia tobie tego nie pozwalam, er läßt nicht nach, daß ich dahin gehe, on nie pozwala mi, abym ia tam poszedł.

Nachlassen, das, *s. n.* folgowanie, opuszczanie, opuszczenie, ustąpienie, zwolnienie, pozwalanie. pozwolenie, ustawanie, ustanie.

Nachlassung, *s. f.* zfolgowanie; opuszczenie, pofolgowanie. ustąpienie; der Strafe, odpuszczenie. *albo* opuszczenie, *to iest. darowany*, kary, des Pachtgeldes, opuszczenie z arendownych piniędzy, der Schuld von einem erlangen, darowanie winy u kogo otrzymać; Vergünstigung, pobłażanie, pozwalanie, durch Nachlassung werden sie alle ärger, przez pobłażanie, przez pozwalanie staią się wszyscy gorszemi, pobłażaniem wszyscy się bardziey psuią.

Nachlaufen, *v. n. irr.* bieć, bieżeć, biegać; einem, za kiem, dem Reichen, za bogatemi biegać.

Nachlaufen, das, *s. n.* bieżenie, bieganie.

Nachlese, *s. f.* in der Erndte, kłosow zbieranie podczas żniwa. *albo właśniey powiesz*, po żniewie y po sprzątnieniu z pola: im Weinberge, w winniey, po winnobraniu, pozostałych iagod zbieranie.

Nachmachen, *v. a.* nachahmen, naśladować, potrafiać, potrafić. na wzor robić, na model wyrabiać. er macht seine Reden denen des Cicero nach, on robi swoie mowy na zwor mow Cycerona, on naśladuie w swoich mowach, mow Cycerona. sie hat das Model vortreflich nachgemacht, ona przednie ten model potrafiła; na ten model,

model, na ten wzor przednie wyrobiła.

Nachmachen, das, Nachahmen, *ſ. n.* naśladowanie, potrafienie, potrafianie, na wzor robienie, na model wyrabianie.

Nachmachung, *ſ. f.* Nachahmung, potrafianie, potrafienie, naśladowanie, na wzor robienie.

Nachmahl *ſ. n.* przenoſiny; bei Muſik und gutem Weine, przy muzyce y dobrym winie.

Nachmalen, *v. a.* przemalować, odmalować z czego; etwas, co; potrafić piſmo, udać rękę; eines Handſchrift, czyie ręczne piſanie potrafić, udać, takież litery piſać iak y drugi.

Nachmalen, das, *ſ. n.* przemalowanie, odmalowanie, piſma potrafienie.

Nachmalig, *adj.* poźnieyſzy, co ſię potym, drugim razem ſtało, nachmalige Krieg, poźnieyſza woyna, potym naſtąpiona.

Nachmals, *adv.* potym, poźniey, hinterrichtet werden, być zabitym, *to co*, naſtępuiącego, czaſu, innego potym czaſu, innego potym razu, ich habe es nochmals geleſen, ia to innym potym razem czytałem.

Nachmarſchiren, *v. n.* maſzerować za kiem, dem Feinde in kleinem Marſche, za nieprzyiacielem maſzerować małemi marſzami; gewöhnlichermaßen, zwyczaynym krokiem, zwyczaynym pośpiechem, nie nagle ſpieſząc, ani też opoźniaiąc.

Nachmarſchiren, das, *ſ. n.* maſzerowanie za czym; geſchwind, prędkie.

Nachmehen, *v. a.* pościnać, trawę pozoſtałą, po koſiarzach, dieſe Wieſe iſt noch nachzumehen, tę łąkę trzeba ieſzcze pod ſiec po koſzeniu przeſzłym.

Nachmehen, das, *ſ. n.* poćięcie łąki, podlieczenie trawy, podcięcie po koſzeniu.

Nachmittag, *ſ. m.* popołudnie, zpołudniowy czas, den ganzen Nachmittag nichts thun, całe popołudnie nic nie obić.

Nachmittägig, *adj.* popołudniowy, zpołudniowy, nachmittägiger Spatziergang, popułudniowa przechadzka, zpołudniowy ſpacer, nachmittägige Briefe, popołudniowe liſty, popołudniu piſane, przyniesione.

Nachmittagszeit, *ſ. f.* popołudniu czas, popołudniowy czas, odwieczerz, odwieczerze, die ganze Nachmittagszeit, całe odwieczerzo ſpacerować

Nachordnen, *v. a.* poporządkować, porządkować.

Nachordnen, das, *ſ. n.* Nachordnung, poporządkowanie.

Nachpfeifen, *v. a. irr.* wyſzydzić, kogo wyſyczeć, wyśmiać kog.

Nachrechnen, *v. a.* chwalić, ſławić, ſławiać, wielbić, wychwalać einem, co komu, przed kim, nen es mir umſonſt nach, darmo chwalą, oni to darmo mna wyſławiaią.

Nachrechnen, das, *ſ. n.* chwa zachwalanie, ſławienie, wy nie.

Nachrede, *ſ. f.* wieść, ſława; ſtateczna, rühmliche, z chwa norem, uczciwa, cna, wę puſzczać, ſie entſteht, ſła powſtaie, läuft, pogłoſka bie nimmt źu, pogłoſka ſię ro pogłoſki przybywa, kommt ſława go poprzedza, ſła niem idzie, die üble läuft wieść, ſława uſtaie, dieſe eine böſe, ta rzecz ſprawu złą pogłoſkę, durch dieſe u Anſehen gerathen, przez zł paść w porozumienie, przy porozumienia u ludzi, de iſt, ktory złey ſławy ieſt, złą-ſławę u ludzi, keine bö nem hören, żadney złey wieś nieſłyſzeć, die üble ſchade allzuviel, zła ſława ſzkod wiele honorowi, einen in gen, kogo w złą ſławę, wprawić, nieſławy komu roźſiać, roztrząſnąć nied o kiem, durch dieſe einige er ſich in ſehr böſe gebracht iedyny uczynek nabawił złey ſławy, narobił o ſob pogłoski, tak złey wieści.

Nachreden, *v. a.* mowić za ieſt, wiederholen, was einer wtarzać, co drugi mowi; ſ wiadać, ſagen; einem alles kiem wſzyſtko dobre po hat ihr alles Gutes nachg niey wſzyſtko dobre głoſi. viel von ſeinen ſchönen E nachgeredet, ona o iego przymiotach wiele powia man übel nachredet, o ktorym wią, ktory ma nie dobrą ſł dzi, er redet mir viel böſes

ie wiele złego mowi, rede kein Menſchen übel nach, o żadnym icku źle nie mow.

n, das, *ſ. n.* mowienie za kiem, rzanie za mowiącym, osławienie, obmawianie.

r, *ſ. m.* obmowca, osławca, iacz, obmawiacz, uwłoczyciel, o imienia ſzarpacz, ſzkalo- ſzkaluiący.

t, *ſ. f.* nierychła pokuta, poźny ożne żałowanie, poźne poku- ie.

t, *ſ. f.* wiadomość, oznaymie- wiadomienie, einem eine gewiſſe komu pać pewną wiadomość n, dieſer Umſtand dient mir zur ta okoliczność ſtanie mi za uwiadomienie, służy mi za do- naymienie, meine Worte ſollen r gewiſſen dienen, moie słowa- my ci być za pewną wiado- maią ci ſtanąć. za pewne oznay- e, er hat mir bald von dem Aus- dieſer Handlung Nachricht gege n mi o końcu tey ſprawy wkrot- iadomość uczynił, man be- t oft eine neue, aber falſche, mie- częſto iaką nową, ale fałſzywą, einem Vater bekomme ich gute, m oycu odbieram dobrą wiado- ; mam dobre oznaymienie, do- moim oycu dobrego uwiado- a, wir haben ſchon lange von Unglücke die Nachricht bekom- my iuż dawno o twoim nie- ciu mieliśmy wiadomość, eine von dem gewiſſen künftigen :, wiadomość przychodzi o ley zapewne woynie, dieſe ch von den Spionen bekommen, iadomości dostałem od śpie- ein Soldat hat die erſte ge- , żołnierz pewny naypierwszą iosł wiadomość, wir haben on der Sache Nachricht bekom- zaraz o tey rzeczy wiadomość aliśmy, w krotce dostaliśmy mości o tey rzeczy, von eines chem Wohlergehen mündliche ſchriftliche erhalten, o czyim wym powodzeniu, ustne i mieć uwiadomienie, haben n dieſer Niederlage erhalten, mość powzięliśmy o tey iego e, ſichere, zuverläßige bekom- erhalten, pewną, niezawodną mość powziąć, ſichere von ei- fahren, dowiedzieć ſię o kiem pewney wiadomości, verſicherte von etwas haben, ubezpieczoną wiadomość mieć o czym, es läuft zuverläßliche ein, przybiega niepłona wiadomość, nieomylne oznaymienie.

Nachrichter, *ſ. m.* Scharfrichter, kat.

Nachrichtszettel, *ſ. m.* cedułana uwiadomienia.

Nachruhm, *ſ. m.* imienia sława, imienia chwała, słynące dobre imię, ſie hat ſich immer mit großem aufgeführet, ona ſię zawſze ſprawowała, z wielką chwłą imienia ſwoiego.

Nachſage, *ſ. f.* pogłoska, wieść, sława; mowy *plur.* ſtr *ſing.* geringe, błaha licha, pogłoska; ſałſche, fałſzywa, nieprawdziwa.

Nachſagen, *v. a.* podſiać, podſiewać, po pierwſzym ſianiu, iakoby przyſiać więcey.

Nachſagen, das, *ſ. n.* podſianie, po pierwſzym ſianiu, przyſianie, przyſiewek.

Nachſagen, *v. a.* mowić, za kiem. was ein anderer geſagt hat, co kto inſzy wprzod mowił; wybełkotać, wybaiać; nachgeſaget werden, być wymowionym, być wygadanym, być roznieſionym, und einem andern vor die Ohren kommen, y do drugiego uſzow dość, von einigen nachgeſaget werden, o niektorych być powiedzianym. być rzeczonym, einem was Böſes nachſagen, o kiem co złego mowić, man ſagt euch nichts Böſes nach, o was nic dobrego nie mowią, ſage mir alles nach, mow wſzyſtko za mną.

Nachſagen, das, *ſ. n.* mowienie za kiem, powtarzanie, mowienie o kiem.

Nachſammeln, *v. a.* zbierać po kiem, po czym, zebrać po kiem, po czym, za kiem, za czym, co zbierać; Aehren auf dem Felde, kłuſki po polu; nach der Erndte, po żniwie.

Nachſammeln, das, *ſ. n.* zbieranie czego po czym, zebranie, po czym.

Nachſammlung, *ſ. f.* zbieranie czego po czym, po kiem, zebranie; der Aehren, kłuskow.

Nachſchauen, *v. n.* patrzyć za kiem, patrzyć za czym, poglądać.

Nachſchauen, das, *ſ. n.* patrzenie za kiem, patrzenie za czym, poglądanie.

Nachſchiffen, *v. n.* płynąć za kiem, żeglować za kiem, ſchiffe ihm nach, żegluy za niem, er will ihm nicht nachſchiffen, on niechce za niem żeglować, on płynąć po niem niechce.

Nachschiffen, das, *f. n.* płynienie za kiem, zeglowanie za kiem. po kiem.

Nachschicken, *v. a.* posyłać za kiem. wyprawić, za kiem, podesłać, podsyłać, schicke mir zwei tausend Mann zur Hülfe nach, pośley mi dwa tysiące ludzi na pomoc.

Nachschicken, das, *f. n.* posyłanie, za kiem, wyprawienie, za kiem, posłanie, za kiem, podsyłanie, podesłanie za kiem.

Nachschickung, *f. f.* posłanie, podesłanie, wyprawianie, wyprawienie za kiem; geschwinde prędkie posłanie; spätе, nierychłe posyłanie.

Nachschlagen, *v. n.* 1) nacharten, naśladować, einem, kogo. iść czyim torem, wstępować w czyie ślady, seinem Vater in den Sitten, swoiego oyca w obyczaiach naśladować, die Tochter schlagt ihrer Mutter nach, corka naśladuie swoiey matki idzie torem matczynym, wstępuie w ślady swoiey matki, die Bösen wollen nicht den Tugendhaften nachschlagen, źli niechcą dobrych naśladować. źli niechcą chodzić dobrych torem, schlage den Besten nach naśladuy nayleпszych; 2) szukać, wartować, auffuchen; der gelehrte Mensch schlägt viele Bücher nach, uczony człowiek szuka, wartuie po wielu kśiążkach, die Sybillinischen Bücher sind von den zwei Männern nachgeschlagen worden, dwa mężowie radzili się kśiąg Sybillińskich, Sybillińskie kśięgi były od dwoch mężow przewartowane; 5) fałszować. fałszywego co robić, bić. eine Münze nachschlagen, fałszywe bić pieniądze.

Nachschlagen, das, *f. n.* naśladowanie, wstępowanie w ślady: wartowanie, szukanie, patrzenie: fałszowanie, fałszywego czego robienie.

Nachschlüssel *f. m.* klucz dorabiany. wytrych. wszędyotwot. *wszędybądź.*

Nachtschmaus, *f. m.* poprawa po bankiecie. ochotka po ochocie.

Nachschreiben, *v. a irr.* pisać za kiem mowiącym, mit Characteren etwas sehr geschwind, literami iak nayprędzey co za kiem pisać, etwas wunderbar, co ciekawego za kiem pisać

Nachschreiben, das, *f. n.* pisanie za kiem, fleissiges der Worte, pilne pisanie z kiem listow.

Nachschreiber, *f. m.* pisarz, pisarek, pisareczyk za kiem mowiącym.

Nachschrei
langsam

Nachschrei
nem, za
dzieiem

Nachschrei
lanie:
człowiek

Nachsehen,
zugestehe
komu:
thm zu
pozwala
nachgeh
no. es i
hen, dz
hätten
gdy byśm
lati, nad
zaglądać.

Nachsehen,
lanie, do
les und
przewrot
etwas, po
drugi raz
widzenie,
być wzg
nym.

Nachsetzen,
wenn nur
habet viel
Ehre zuer
mimo poł
ten hono
Vermögen
des, po
swoię fo
seinem
klaść po
nić, dem
iaciele go

Nachsetzen, d
położenie
posponowan

Nachsetzung
me: po
Nachsagung
kiem.

Nachsicht, *f.*
nie: nicht

Nachsingen,
śpiewać po
rować.

Nachsinnen,
myśliwać,
rozbierać,
o iakiey

blägen fleißig nach, on pilnie
myśliwa o swoich proiektach,
mehr nachsinnen, trochę wię-
o czym więcey myśleć, Tag
Nacht seinem Elende, dzień y
swoię biedę rozmyślać, er
der Rechtssache nach, on ro-
sądową sprawę, ich habe mei-
Schicksale genug nachgesonnen,
yć namyślałem się o moiem lo-
ysyć myślą, *rozbierałem*, moie
naczenie, viele sinnen meinem
nach, aber niemand will helfen,
myśli o moim szczęściu, ale
niechce pomoc, sinne nicht un-
den Dingen nach, nie myśl o
znych y nie podobnych rze-

en, das, *s. n.* myślenie, przemy-
ie, rozmyślanie, rozważanie;
nanie: tiefe, starke, stete, głę-
mocne, nieustanne, die Sa-
darf ein großes, rzecz po-
wała wielkiego przemyśliwa-
e Sache bedarf weiteres, dal-
namyślenia potrzebuie in-

nd, *part. et adj.* myślący, prze-
aiący, zmyślaiący się, zamy-
w myślach, głęboko w myślach
ny, cały w rozmyślaniu, głę-
i zabawny myślami, w my-
anurzony.
ng, *s. f.* myślenie, przemy-
e, rozmyślanie, rozważanie.
hen, *v. a. irr.* wymawiać, za
nowić, za kiem; eines andern
cudze słowa za kiem wyma-
powtarzać.
hen, das, *s. n.* wymawianie za
mowienie za kiem.
en *v. n.* dochodzić, szlako-
opić; dem Wilde, zwierza-
sachen der Dinge, tropić przy-
rzeczy, eines andern Vorschlä-
szlakować cudze zamysły, er
ufs schärfste allen Dingen nach,
naybystrzey szlakuie wszystkie
der Hund ist zum Nachspüren
en, ten pies urodzony iest do
nia.
en, das, *s. n.* szukanie, szlako-
tropienie; scharfes, bystre.
er, *s. m.* szukacz, szukaiący,
ący, tropiący.
ung, *s. f.* szukanie, ślakowa-
opienie, wyszukiwanie.
en, *v. r. et n.* zasadzać; sich, za-
się, zastawiać, postawiać; einem,
na kogo zasadzać: einem nach Leib und
Leben, zasadzać się na czyie życie, er
stellet meinem Leben nach, on się na
moie życie zasadza, sie hat dir viel-
mal nachgestellet, ona się wiele razy
na ciebie zasadzała, man stellet den
unschuldigen Leuten nach, y na nie-
winnych ludzi nawet się zasadzaią,
der wird oft getödtet, der den andern
nachstellet, ten często bywa zabity,
który się na drugich zasadza, ein ehr-
licher Mensch stellet niemals dem an-
dern nach, uczciwy człowiek nigdy
się nie zasadza na inszych.

Nachstellen, das, *s. n.* zasadzka, zasadzki,
plur. für *sing.* zasadzanie, zasadzanie
się.

Nachsteller, *s. m.* zasadnik; zasadca,
zdrayca; nach eines Lebens, na czyie
życie.

Nachstellerinn, *s. f.* zasadniczka, zasad-
czyna, zdrayczyna: zdrayca, *fam.*

Nachstellung, *s. f.* zasadzka, zasadzki;
heimliche, taiemne, skryte; offenbare,
iawne, grausame, sroga zasadzka,
okrutne zasadzki; daheim, domowe,
w domu; erdichtete, wymyślone, zmy-
ślone, viele, wiele zasadzek; tägliche,
codzienne; so große, tak wielkie, in
der Stadt, w mieście, eines Nachstel-
lung zuvor kommen, czyim zasadzkom
zabiegać, sie entdecken, zasadzki od-
kryć, zasadzkę wydać, eines klüglich
entgehen, uchronić się roztropnie
czyiey zasadzki.

Nachstoppeln, *v. a.* grona zbierać pozo-
stałe po winobraniu.

Nachstoppeln, das, *s. n.* zbieranie win-
nych gron, pozostałych.

Nachstoppelung, *s. f.* zbioranie, kłoskow
w polu, iagod w winniey pozosta-
łych.

Nachstreben, *v. n.* zabiegać o co, starać
się o co, zachodzić; nach etwas, o
co, dem Reiche, starać się o kro-
lestwo, er strebet diesem großen
Landguthe nach, on się stara o te
wielkie dobra.

Nachstreben, das, *s. n.* zabieganie, za-
chodzenie, staranie się o co.

Nachstreber, *s. m.* zabiegaiący o co, za-
chodzący o co, staraiący się o co;
nach dem Herzogthume, o księstwo za-
biegaiący; nach der Ehre, o honor się
staraiący; nach der Freiheit, o wol-
ność: nach der ersten Stelle, o nay-
pierwszą godność.

Nachstrebung, *s. f.* zachodzenie, zabie-
ganie,

ganie, ſtaranie ſię; nach dem Lobe, o chwale.

Nachſuchen, *v. a.* poſzukać, ſzukać, wyſzukiwać; erwaś, co, *albo* czego, er ſuchet ſolchen Beiſpielen in den Büchern nach, on takowych przykładow po kſięgach ſzuka.

Nachſuchen, das, *ſ. n.* ſzukanie, poſzukanie, wyſzukiwanie; ſtetßige, pilne ſtetę, nieuſtanne; der nöthigſten Sachen, naypotrzebnieyſzych rzeczy.

Nacht, *ſ. f.* noc; ſtockfinſtere, gruba, ślepa; lange, betrübte, długa, ſtrapiona, żałoſna; dunkele, ciemna; ſtete, nieuſtanna, heitere, iaſna; geſtirnte, gwiazdami oświecona; zum Ende gehende, ku końcowi ſię maiąca, kończąca ſię; glückliche, ſzczęśliwa; kürzere, krotſza, przykrotſza, ſtille, tiefe, cicha, głęboka, ſchlafloſe, bez ſenna, der Schatten der Erde, der ſich vor die Sonne ſetzet, macht die Nacht, cień od ziemi, ktory przeciw ſłońcu bie, ſłońce zaſłania; ſprawuie noc, mitten in der Nacht iſt er gekommen, o puł nocy przyſzedł, bei ſpäter abreiſen, pozno w noc odiechać, ſpät in der Nacht kommen, nierychło w noc, *albo* w nocy przychodzić, bei Tage die Nacht und bei Nachte den Tag erwarten, we dnie nocy a w nocy dnia czekać, vor Nachts ausmachen, przed nocą zrobić, die Sorge plaget ſie Tag und Nacht, troskliwość dręczy ich we dnie y w nocy, Tag und Nacht ſaufen, dzień y noc żłopać, łykać, Tag und Nacht fahren, dniem y nocą iechać, vorige Nacht, przeſzłey nocy, bei geſtirnter, w nocy przy gwiazdach świecących, auf bevorſtehende, na naſtępuiącą noc, tief in die Nacht hinein, głęboko w noc, mit Hülfe derſelben, za pomocą nocy, pod noc, von ihr überfallen, nocą być zapadnionym; *lepiey ieſt mowić*, noc kogo zapadła, noc zapada, noc, was, nas, zapadnie, bei ſtiller, pod czas ciehey nocy, bis in die ſpäte, aż daleko poźno, długo w noc, bei finſterer, pod czas ciemney nocy; durch Dazwiſchenkunft der Nacht, za napadnieniem nocy, die Nacht bricht an, noc nadchodzi, noc zachodzi, noc naſtaie, iſt meiſt vorbei, noc po ray-

większey części przeſzła, dieſe Nacht, tey nocy, die ganze ſchlafen, całą noc ſpać, ſie hat ihn da überfallen, noc go tam zapadła, ſie mit einem ei Strohe hinbringen, z kiem na noc przeſpać, er hat ſie in Furc gebracht, on w boiaźni noc p dzić, ſie macht alles entſetzlich czyni wſzyſtko ſtraſznieyſze, die ganze ſchlafloſe und in vielen zubringen, ona całą noc nie y w wielkiey troſk przepędzać będzie, die ganz Schildwache ſtehen, całą noc cie ſtać, przez całą noc wart wiać, die finſtere und lange überfallen, ciemna y długa zapadła, bei Nachte, w noc bige, tey ſamey nocy, bei Nacht verſuchen, we dnie y cy probować, zur Nacht do nocy należący, *adj.* noc Nacht auswärts ſchlafen, w domu ſypiać, nie w dom wać, Zeit von zwei, drei dwoch nocny czas, dwie re trzech nocny, trzy nocy. hindurch während, przez noc, über Nacht bleiben, ſię zoſtać, na noc ſię zo dem Markte, na rynku, über ausarbeiten, przez noc cować.

Nachtanzen, *v. n.* tańcować, cować, potańcować, tań kiem.

Nachtanzen, das, *ſ. n.* tańcowa tańcowanie, tańcowanie

Nachtarbeit, *ſ. f.* nocna prac robota, nocne pracowanie. ciężkie.

Nachtarbeiter, *ſ. m.* nocny r nocny pracownik, w nocy w nocny pracuiący, pod cuiący.

Nachtbecken, *ſ. n.* urynał; cynowy; irdenes, gliniane.

Nachtdieb, *ſ. m.* złodziey noc vermeiden, trzeba ſię go gefährlicher, als bei Tage, pieczniey ſzy, iak we dnie.

Nachteſſen, *ſ. n.* iedzenie czerza, *iakoby*, nocne iedze w nocy, pod noc iadanie.

Nachteule, *ſ. f.* ſowa; kleine wka, groże, ſowiſko. pubex wie eine, krzyczeć iak die kleine fängt die Mäuſe wa ſowi myſzy.

Nachtgänger, *ſ. m.* po nocy ten co po nocy chodzi.

Nachtgeiſter, *ſ. n. pl.* nocne

cne strachy, nocne straszydła, du-
w nocy się pokazuiące.
tgeschirr, *s. n.* urynał, nocne na-
nie; reines, czyste.
gesicht, *s. n.* nocne widzenie, no-
ziawienie; wunderbares, dziwne;
eckliches, straszliwe, haben, wi-
nie, ziawienie mieć.
gespenster, *s. n. plur.* straszydła
ne widowiska nocne, poczwary
ie. kasperek spiski.
eil. *s. m.* uszczerbek; uszczerbie-
szkoda, uszkodzenie, ohne sei-
bez swoiego uszczerbku, nie-
oda, etwas mit seinem thun, co
soią niewygodą czynić, einem
n verursachen, komu wielki
erbek sprawić, komu wielki
odzenie czego uczynić, wir ha-
großen gelitten, my wielki
erbek ponieśliśmy, my wielką
ygodę wycierpieli, großen brin-
komu wielki uszczerbek przy-
wielkiey szkody narobić, wiel-
szczerbienie; uszkodzenie czy-

ilig, *adj. et adv.* uszczerbek przy-
cy uszczerbny szkodę czynią-
uszczerbkiem, ze szkodą, für *adj.*
eilig seyn, być z uszczerbkiem,
szkodą. szkodliwym.
rberge, *s. f.* gospoda na noc; in
die Nacht hinbringen, w go-
e przenocować.
ht, *s. n.* naśladowny, zrobiony,
iony, co można naśladować,
ina tak też zrobić, co można
ić.
n, *v. a. irr.* przeiąć, naślado-
potrafiać, eines Sitten und der
hnheit nachahmen, czyich oby-
y zwyczaiu naśladować, czyie
aie y zwyczay przeiąć, czyie
ie y zwyczay potrafić, thue
ach, mnie naśladuy, thue dem
im Reden nach, Cycerona w mo-
naśladuy, etwas nicht nach-
onnen, nie mòc czego naślado-
ie mòc czego potrafić: der Klug-
r Alten nachthun, rostropności
wieckich ludzi naśladować, das
chthun läßt, co się da naślado-
o się da potrafić, das sich nicht
un läßt, co się nie da potrafić.
n, das, *s. n.* Nachahmen, naśla-
ie, der schönsten Beispiele,
knieyszych przykładow.
ung, *s. f.* naśladowanie; der
n Tugend, naywiększey cnoty.

Nachtigall, *s. f.* słowik, *ptak pewny*, kleine, mały słowik, słowiczek; singt vortreflich, śpiewa przednie. es ist nichts schöners, als ihr Singen, niemasz nic pięknieyszego, iak śpiewanie słowika, sie singt, wie eine, ona śpiewa iak słowik.

Nachtisch, *s. m.* wety po obiedzie, danie na wety, po wieczerzy.

Nachtlager, *s. n.* nocleg, Ort, wo man des Nachts bleibt, mieysce, w ktorym na noc stawaią; worauf man des Nachts liegt, na ktorym w nocy ligaią, posłanie, durch ein weiches sich in die Ruhe bringen, na miętkim posłaniu, w czasu y spoczynku zażuwać.

Nachtlampe, *s. f.* s. Nachtlicht.

Nachtlicht, *s. n.* lampa nocna, lampa spalna, ktora się pod czas spania w nocy swieci.

Nachtliebhaber, *s. m.* lubiący noc; lubiący po nocy siadywać, lubiący w nocy się bawić.

Nachtmahl, *s. n.* wieczerza; heiliges, Wieczerza Pańska.

Nachtrab, *s. m.* towarzystw, koło assystuiących; einer Armee, w woysku ostatnia straś.

Nachtrabe, *s. m.* puhacz; ein Vogel, *ptak pewny, połac.* nycticorax.

Nachtrachten, *v. n.* życzyć sobie, pożądać. dem Reiche, krolestwa sobie życzyć; eines Gütern, czyich dobr pożądać, dem Partischen Golde, pożądać złota Partow, eines andern Gelde, cudzych pieniędzy pożądać; *znaczy także:* nachstellen, zasadzać się; einem, na kogo, tropić. szukać, dem Wilde, zwierza tropić, er trachtet dem Wolfe nach, on wilka tropi, szuka.

Nachtrachten, das, *s. n.* życzenie sobie, żądanie, pożądanie, tropienie, zasadzanie się.

Nachtreten, *v. n. irr.* iść za kiem, chodzić za kiem, er tritt ihr nach, on chodzi za nią.

Nachtreten, das, *s. n.* iście, chodzenie.

Nachtreter, *s. m.* chodzący za kiem, sługa za panem chodzący.

Nachtreterinn, *s. f.* chodząca za kiem, sługa za panią chodząca.

Nachtruck, *s. m.* besser Nachdruck, waga, moc, ciężkość.

Nachtruhe, *s. f.* nocny spoczynek, nocny wczas, nocne spoczęcie, w nocy spoczywanie; angenehme und gesunde, naymilszy y zdrowy spoczynek.

Nachts,

Nachts, des, *adv.* w nocy; po nocy, nocą, pod noc, pod czas nocy, w noc.

Nachtschatten, *ſ. m.* pſinki, *ziele, z Nieniweckiego*, nocny cień.

Nachtscherbel, *ſ. m.* urynał, podłoſzkowe do noczu naczynie; *to co:* Nachtſcherbel, ſtolec do izby, do pokoiu, ſkrzynka na potrzebę.

Nachtſchrecken, *ſ. m.* nocny ſtrach, nocny poſtrach, poſtraſzenie.

Nachtſchwärmer, *ſ. m.* rabuś nocny, drab po nocy chodzący, rozbiiaiący, łapiący rabuś, odzieraiący; wird gefangen, bywa złapany.

Nachtſchwärmerei, *ſ. f.* rabuſioſtwo nocne, rabowanie nocne.

Nachtſchwärmeriſch, *adj.* rabuſiowſki, rabuſiow; nocnego rabuſia, für *adj.*

Nachtſitzen, das, *ſ. n.* ſiadanie po nocy, nocne ſiadanie na robotę.

Nachtſtille, *ſ. f.* cichość nocy, cicho nocne, cicho w nocy.

Nachtſtube, *ſ. f.* nocna godzina; beſte zum Studieren, naylepſza do uczenia ſię.

Nachtſtuhl, *ſ. m.* ſtolec wnośny, ſtolec do pokoiu, na noc.

Nachttiſch, *ſ. m.* nocny ſtoł.

Nachttopf, *ſ. m.* urynał, nocne pod łożko naczynie.

Nachtwache, *ſ. f.* nocna ſtraż, nocna warta; der Soldaten, żołnierzy, halten, nocną ſtraż trzymać. *także*, ſtroża; fleißige, pilna ſtroża.

Nachtwächter, *ſ. m.* ſtroż, ſtrażnik, w nocy ſtrzegący.

Nachtwächterin, *ſ. f.* w nocy ſtrzegąca.

Nachtwachtmeiſter, *ſ. m.* nocny, ſtrażnik, w nocy wartę trzymaiący.

Nachtwachtmeiſterin, *ſ. f.* ſtrażnikowa; w nocy ſtrzegąca.

Nachtwanderer, *ſ. m.* Mondſüchtiger, lunatik, mieſięcznik.

Nachtzeit, *ſ. f.* nocny czas; im Schreiben hinbringen, na czytaniu przepędzać.

Nachtzeug, *ſ. n.* nocny nbior, na głowę nocne nakrycie głowy.

Nachwehe, *ſ. f.* boleść po porodzeniu; nicht großes, nie wielka.

Nachwein, *ſ. m.* Treſter, powino, winne młoto słodziny; łupina z iagod winnych; kwaśne, przykre, twarde wino, drapie po garle.

Nachwelt, *ſ. f.* potomny świat, potomſtwo, potomni ludzie; ſolcher etwas zum Andenken übérlaſſen, potomnemu światu co na pamiątkę zoſtaw... von wird ſie zu reden wiſſen, ... będzie umiał potomny świat ... ſie wird davon urtheilen, ... świat będzie o tym ſądził.

Nachwerts, *adv.* Rückwärts, ... z tyłu, er iſt gefangen worden, ... złapany.

Nachziehen, *v. n. irr.* iść, ... iechać, za kiem, ciągnąć ... kiem; mit den Regimentern, ... mentami, ich will dir übers ... ziehen, ia będę wſzędzie ... dził, du ziehest mir auch nach, ... za mną idzieſz.

Nachzug, *ſ. m.* oſtatnia ſtra... Nachzug haben, oſtatnia ... mać.

Nacken, *ſ. m.* kark, Theil ... część łzyi; ſtarker, breiter, ... mocny, ſzeroki, długi; ... cher, fetter, krotki, mięs... fleiſchigter, geſetzter, mięſi... bity, den Kopf von dem ... nen, głowę od karku ... auf ihm haben, mieć co ... ieſt, mieć iaką pracę, ... nem auf dem Nacken ſtehen, ... na karku, *to ieſt*, nalegać ... na kogo.

Nackend, *adj.* nacket, nagi, ... żony; ohne Kleidung, ... żadnego, nackend und bloß ... lien fortgehen, nago z ... uchodzić, einem Nackenden ... der nehmen, ausziehen, ... ſuknią zdiąć, *o rzeczy* ... zażyć *tego możeſz*, einen ... ziehen, do naga kogo ... nackend und bloß aus dem ... kogo naguteńkiego ... pchnąć, nackende Füße, ... gołe nogi, ſich nackend ... naga ſię rozebrać.

Nackend, *adv.* gołe, nago, ... goluteńko, naguteńko.

Nackent, *adj. et adv.* ſ. Nacket.

Nacket, *adj. et adv.* ſ. Nackend.

Nadel, *ſ. f.* Steck- oder Näh... ka, igła; einfädeln, nawle... nen Faden durch eine ... przez igłe przewlec, eine ... ihr zuſtecken, rano igłą ... kłoć; gehet durch, ſpilk... dzi na wylot; kleine, ... igiołka, igiołeczka; zur ... iedwabiu.

Nadelbüchſe, *ſ. f.* igielnik, ... ſpilnik; na igły, na ſpilki.

ler, *f. m.* igielnik. igłownik; śpil-
z, co igły. śpilki robi.
lkerbelkraut, *f. n.* pewne ziele.

loch, *f. n.* ucho u igły, ucho w
do nawlekania, ucho igielne do
łoczenia.
ohr, *f. n.* ucho w igle, ucho u
przez ktore nic nawlekaia.
ipitze, *f f.* koniec igły; koniec
ki, koniec u igły, koniec u
ki.
praep. naybliżey, po, podle,
podle, zaraz podle, przy, nächſt
t ſtehet es in deiner Hand, po Bo-
o w twoich rękach, to ieſt w
ey mocy. nächſt der Religion iſt
ie und Glauben unter den Men-
in Acht zu nehmen, po religii
a uważać na wierność y wiarę
zy ludźmi eine Wunde nächſt
Ohre, rana zaraz przy uchu,
t dem Vater biſt du mir der näch-
o oycu ty mi ieſteś naybliższy
t dir iſt mir nichts lieber, po to-
e maiż mi nic milszego, als die
m it, iak oſobność, nächſt Gott
Menſch dem andern nützlich, po
człowiek ieſt drugim pożyt-
y. nächſt der Bruderliebe iſt mei-
den dich die gröſte, po braterſ-
miłości, moia miłość ieſt ku
naywiększa. nächſt euch, mei-
Erhaltern, bin ich niemanden
v rbunden, po was, moich wy-
ach, nikomu nie ieſtem obowią-
ym, nächſt bei Italien ſeyn, nay-
y Włoch być, mit ſeiner Armee
bei dem Feinde ſtehen, ze ſwoim
kiem ſtać ruż zaraz przy nie-
cielu, podle nieprzyiaciela ſtać,
Gott und Aeltern, po Bogu y
dzicach.
an, *praep. et adv.* nächſt bei, za-
a, zaraz nad, raraz przy. nächſt
m Pompejo ſitzen, zaraz przy
ompejuſzu ſiedzieć, nächſt an Sici-
zaraz przy Sycylii.
adj. naybliższy, in der nächſten
t etwas gethan haben, naybliż-
przeſzłey nocy co zrobić. in
achſten hundert Jahren folgen, w
ższym zaraz albo w naybliższym
u następować, den nächſten un-
kreis inne haben naybliżizy, nay-
r okrąg trzymać, einem an Wür-
nächſte ſeyn, komu godnością
aybliższym, der nächſte Admiral
inem ſeyn, naybliższym być po
kim Admirałem. das iſt Gott am näch-
ſten, was das beſte iſt, to ieſt naybliż-
ſze Boga, co naylepſze ieſt, die Stadt
liegt jener zu nächſt. am nächſten, iſt ihr
die nächſte, to miaſto naybliżey tam-
tego leży, ieſt mu naybliższe, nay-
bliżey od tego do tamtego miaſta,
den erſten und nächſten nachfolgenden
Tag, naypierwſzego y naybliższego
naybliżey naſtępuiącego dnia, der
nächſte von den letzten, naybliższy od
oſtatniego, przedoſtatni, das iſt der
nächſte Weg zur Ehre, to ieſt naybliż-
ſza droga do honoru, die nächſte Stelle
nach einem einnehmen, der nächſte nach
einem ſeyn, naybliższe mieyſce wziąć
po kim. być po kim naybliższym,
der nächſte Umkreis über der Erde, nay-
bliższy obłąk nad ziemią, Stand
nach dem königlichen, naybliższy
ſtan po krolewſkim, der nächſte
nach dem Könige, naybliższy po Kro-
lu, der nächſte ſeyn, naybliższym być,
das nächſte Jahr, naybliższy rok,
nächſt gelegen der Erde, z tey ſtrony
ziemi położony.

Nächſte, der, *ſ. m. bliźni*, ieden drugie-
mu, *to ieſt*, ieden drugiemu naybliż-
szy. iak człowiek człowiekowi, der
nächſte iſt ein jeder ſich ſelbſt, każdy
ſobie ieſt bliźnim, każdy ſobie ieſt
naybliższym, *iak mowią*; miłość po-
czyna ſię od ſiebie ſamego, *prov.*

Nächſtens, *adv.* w lada dzień, *o przy-
ſzłym*; nie dawno dopiero, *o prze-
ſzłym*; etwas geſagt haben, nie da-
wno co mowić było: Briefe bekom-
men haben, liſty dopiero niedawno
odebrać.

Nächſtfolgend, *adj. et part.* blisko naſtę-
puiący, nächſtfolgendes Jahr, blisko
naſtępuiący rok.

Nächſtgelegen, *adj. et part.* naybliżey
położony, po tey ſtronie położony;
po tey ſtronie leżący, der Erde, po
tey ſtronie ziemi.

Nächſthin, *adv.* naybliższego dnia; das
nächſter Brief, datowany liſt.

Nächſtkünftig, *adj.* blisko przyſzły,
nächſtkünftige Zeit, blisko przyſzły
czas, eine Flotte, womit er nächſtkünf-
tigen Sommer die See deſto ſicherer
halten könne, flota, ktorą by blisko
przyſzłego lata, morze w bezpie-
czeńſtwie mogł trzymać.

Nächſtkünftig, *adv.* w lada dzień; will
ich dich ſehen, chcę ſię z tobą wi-
dzieć.

Nächſt-

Nächtlich, *adj.* nocny, nocna, nocne, nächtlicher Gottesdienſt, nocne nabożeńſtwo, nächtliche Arbeit, nocna praca, nächtliches Leſen, nocne czytanie.

Nädelchen, *ſ. n.* śpileczka, śpilczątko, igiołka, igiołczątko; mit ſeiner Spitze, z cieniuteńkim końcem.

Nagel, *ſ. m.* gożdź, gwożdź; 1) womit man etwas nagelt, ktorym co przybiiaią; eiſerner, żelazny; kupferner, miedziany; wie man die Balken mit nagelt, iakim balki przybiiaią, balkowy, etwas mit dergleichen annageln, anheften, co podobnym goździem przybiiać, przybić; die Geſetze mit eiſernen an die Wand, prawa żelaznemi gwożdźiami na ścienie przybić, den Nagel einſchlagen, gożdź wbić, kleiner Nagel, goździk, gwożdźik; mit einem Kopfe, z głowką; die Ziegel damit aufnageln, pożdźiami przybiiać ſzkudły; 2) pazur, paznogieć; an den Fingern, oder Zähen der Menſchen, na palcach u ludzi; an den Füßen der Vögel und Thiere, także u ptakow y inych zwierząt, pazur; *ale u ptakow* ſzpona, *po wyſliwsku*, unterſter Nagel, nayniższy pazur; breiter, ſzeroki; harter, twardy; krummer, krzywy; glatter, gładki, keinen Nagel breit in ſeinem Leben von einem guten Gewiſſen abgehen, ani na ieden pazur w ſwoim życiu od dobrego ſumienia nie odſtąpić, einen mit den Nägeln zerreißen, kogo pazurami rozdradać, die Nägel verſchneiden, pazury, paznogcie obrzynać, der große hat, ktory ma wielkie pazury, das Geſicht mit ihnen zerkratzen, twarz pazurami zdrapać, kleiner Nagel, pazurek, ſzponka, was man von den Nägeln abſchneidet, co od paznogciow obrzynaia, mowi ſię, pazur oberznięty, paznogieć oberznięty, Unrath oder Unflath unter den Nägeln, paskudſtwa, błoto za poznogciami, ſie davon rein machen, paznogcie z tego plugaſtwa ochędożyć, ſeine Ehre an den Nagel hängen, *ſłowo w ſłowo* ſwoy honor na pazurach wieſzać; *znaczy* niemieć względu na honor, niedbać o ſwoiey honor; *znaczy* nie ſzanować honoru.

Nagel, *ſ. m.* Geſchwär an den Fingern, oder Zähen, zanokcica na palcach, *pl.* zanokcice.

Nagelbohrer, *ſ. m.* Vorbohrer, ſ. Bohrer.

Nägelein, *ſ. n.* kleiner Nagel, goździk mały gożdź; mit Köpfen oder Knöpfen, z głowkami goździe; an Händen und Füßen, u rąk y u nog, paznogcik, pazureczek.

Nägelfiſch, *ſ. m.* Seemuſchel, ryba.

Nagelhaft, *adj.* goździami przybiiany, goździami przybiiany.

Nageln, *v. a.* pożdźiami przybiiać, gwożdźiami przybić; bei der Wand, deskę na ścianie

Nageln, das, *ſ. n.* das zu nageln przybiiać to goździami, co przybiiać.

Nagelneu, *adj.* gożdź dopiero dopiero z kowadła ieſzcze

Nagelſchmidt, *ſ. m.* goździarz bit, kowal co gożdźie kuie.

Nagelzwang, *ſ. m.* Beſchwerung geln, zanokcica, odżarcie paznokci, padanie ſię znokciami.

Nagen, *v. a.* gryść, ogryzać nagen Tag und Nacht etwas etwas, myſzy dzień y noc *powtore znaczy to co* quälen, ſtręczyć; trapić, das ſen naget ihn, złe ſumienie trapi go.

Nagen, das, *ſ. n.* gryzienie, zgryzoty, ugryzienie, udręczenie, trapienie, ſtrapienie.

Nager, *ſ. m.* gryzący; gryzak zielec, *proſie*; mit ſcharfen oſtremi zębemi.

Nagler, *ſ. m.* Nagelſchmidt, gożdźiownik.

Nagung, *ſ. f.* gryzienie, ogryzienie; von den Mäuſen ſzy; von den Hunden, od

Nahe, *adj.* bliſki, naher Gar ogrod, nahes Landguth, bl naher Todt, bliſka ſmierć. ſka woyna, nahe bei der ſka połogu; na czaſach. nem Berge, bliſki przy iedn nahe Völker, bliſkie naro Freund, bliſki przyiaciel. wny, pliſki należący.

Nahe, *adv.* bliſko; zbliſka; ſko leżeć, kommen, bliſko dzić, nahe hinzu gehen, bli nahe bei Sicilien, bliſko nahe bei eines Hauſe ſitzen, czym domu ſiedzieć, bei dem bliſko pałacu, nicht allein nem ſeyn, ſondern gar bei

nie tylko blisko kogo, ale u
mieszkać rzeczą sama y praw-
e. es iſt nahe an dem, daß die
de offenbar werde, blisko tego
że wstyd wyirwiony będzie,
it iſt nahe, da man anders leben
czas iest blisko, kiedy inakſze
muſieć życie prowadzić, nahe
iſt eine Höhle, blisko przy tym
dna iaskinia, nahe bei einem
blisko kogo, blisko przy kiem
é. nahe bei einen kommen, bli-
kogo przystąpić, blisko kogo
odzić, przyiść, einem nahe ges
chodzić kogo bardzo, es geht
ht ſehr nahe, nie bardzo go to
lzi, nie bardzo go to dotyka,
n zu nahe bringen, kogo iuż
do tego przyprowadzić, der
r Commitien iſt nahe, dzień
iest bliski, der Krieg iſt nahe,
iest bliska, *to iest*, zbliża ſię,
ę zacznie, der Todt, śmierć
sko, die Gefahr, niebezpie-
o iest bliskie, die Nacht, noc
ska, den Feind nahe haben,
isko *siebie* nieprzyiaciela, die
nd nahe, goście ſą blisko nie

egen, *v. n. irr.* blisko leżeć;
s, blisko czego, blisko przy
s liegt nahe an den polniſchen
, to leży blisko polskich
das Schloß liegt nahe an der
amek leży blisko nad Lippą

mmen liegend, *adj. et part.*
ż, razem leżący, blisko tuż
przygraniczny.

gen, *part. et adj.* blisko po-
nahe gelegenes Dorf, blisko
a wieś, nahe gelegene ſchöne
blisko położone piękne

, *v. r.* zbliżać ſię, zbliżyć ſię,
ać ſię, przybliżyć ſię.
v. n. irr. blisko być, er iſt
Cracau, on iest blisko Kra-

bliskość; des Orts, mieyſ-
ſąſiedſtwo. in der Nähe, w
i; etwas anſehen, na co pa-
liska czemu ſię przypatry-
n, być w bliskości; einen
nen, w bliskości, w ſą ſied-
ca znać pewnego, in der Näs
, w bliskości, *albo* zbliska
tać. ich habe die Schlacht in
kon 4. Th.

der Nähe angeſehen, ia na bitwę tę
w bliskości patrzyłem.
Nähelich, *adv.* ledwie co. bin ich gekom-
men, ledwie co przyszedłem.
Nähen, *v. a.* szyć. ſzywać.
Näher, *adj.* bliższy, bliższa, bliższe,
einem näher ſeyn, komu być bliższym,
näher iſt dir niemand, als ich, nik to-
bie bliższym nie iest odemnie, einen
Hafen ſehen, der einem Berge näher
iſt, widzieć port iaki, ktory gòry
ktorey bliższy iest.
Nähern, ſich, *v. r.* zbliżać, zbliżać ſię,
przybliżać, przybliżać ſię. der Unter-
gang der Stadt nähert ſich, upadek
miaſta zbliża ſię, ihm näher ſich die
Strafe, zbliża ſię iego kara; uns die
Freiheit, zbliża ſię do nas wolność,
den Göttern ſich nähern, do Bogow
ſię przybliżać. den Feſtungswerken,
zbliżać ſię ku fortecznym robotom;
dem Tode, ku śmierci; dem Hügel,
ku pagorkowi, mit den Truppen der
Stadt, z woyskiem ſię zbliżać do
miaſta, ich darf mich nicht weiter nä-
hern, bliżey nie mogę ſię zbliżać przy-
bliżać, ſie nähert ſich mir, ona ſię do
mnie przybliża, die Nacht nähert ſich,
noc ſię zbliża.
Nähren, *v. a.* karmić, żywić. es giebt
Speiſe, die nicht nähret, ſą potrawy,
ktore nie karmią.
Nahrhaft, *adj.* zabiegły w pożywie-
niu, wcześny do obiadu, dobry ſobie
goſpodarz, nie zaſpi rzeczy; das die
Nahrung giebt, co pokarm daie, co
posila. co tuczy, am nahrhafteſten iſt
die Milch, naypoſilnieyſze y naypo-
karmnieyſze ieſt mleko, nahrhafte
Speiſe, pokarmne, poſilne potrawy;
karmiący, żywyący, poſilenie daiący,
wo es gute Nahrung und Gewerbe
giebt, co dobre karmienie y byt daie.
Nahrung, *ſ. f.* karmienie, pożywność,
żywienie, iadło, pożywienie, chleb;
1) Speiſe und Trank, auch die dem Leibe
daher zugehende Kraft, iadło y napoy,
także ztąd ciału przybywaiąca ſiła,
Nahrung des Leibes, karmienie ciała,
pokarm dla ciała. etwas, das gute
giebt, to co dobre pokarmienie ſpra-
wuie, co poſilieniem y pokarmieniem
ieſt dobrym. das nicht viel giebt, co
nie wiele pokarmu, pożywności daie
ani poſilenia: 2) alles, was zum Un-
terhalte des Lebens gehört, wſzyſtko
co do utrzymywania ciała należy;
3) Handwerk und Profeſſion, wovon
einer lebet, rzemieſło y profeſſyą

albo byt, z ktorego ktożyie, Nahrung ſuchen, zarabiać ſobie na chleb, ſzukać po żywienia, treiben, dorabiać ſię chleba, verabſäumen, niedbać o chleb; o dobre mienie, haben, verbeſſern, mieć chleb, przychodzić do chleba, polepſzać, przyczymać ſobie chleba, auf die Nahrung ervicht, chciwy dorobku, dorobku chleba, dorobienia ſię chleba, ſeine woher haben, mieć zkąd ſwoy chleb; żyć czym, rzemieſłem, ſłużbą, robotą, mit dem Bogen ſuchen, ſukiem na chleb zarabiać. Nahrung und Kleider, chleb y ſuknia, pożywienie y odzienie, Nahrung und Nothdurft, potrzeby do życia y iadło, bez czego ludzkie życie obeyść ſię nie może.

Nahrungsmittel, *ſ. n.* ſpoſob pożywienia, pożywienie ſam; ſzrodek do życia.

Nahum, *n. pr. m.* ein Mannsname, Nahum, imię męſzczyzny.

Name, *ſ. m.* imię; ewiger, wieczne; fremder, obce, cudzoziemskie; zweifelhafter, wątpliwe; in der ganzen Welt berühmter, na całym świecie ſławne, gemeiner der Weltweisheit, poſpolite imię Filozofii; ſüſſer, angenehmer, ſłodkie, przyiemne; harter, twarde; nachdrücklicher, ważne; heiliger, święte; ehrlicher, uczciwe; feindſeliger, nieprzyiacielskie; eiteler, prożne; unerhörter, niesłychane; verhaßter, nienawiſne; unbekannter, niewiadome. nieznaiome; geringer, błahe; berühmter, głośne, głośno słynące; väterlicher, eigener, oyeowskie, właſne; wahrer, prawdziwe, anſehnlicher, betrübter, gewöhnlicher, okazałe, żałoſne, zwyczayne; unverletzlicher, nienaruſzone; kurzweiliger, ucieſzne, neuen Dingen neue Namen geben, nowym rzeczom dawać nowe imiona, einer Perſon, Sache einen beilegen, oſobie iakiey, rzeczy iakiey imię przydawać, dawać, von etwas den Namen geben, od czego imię dać, nadać, etwas mit einem bemerken, co iakiem imieniem zaznaczać, benennen, nazywać, von etwas einen denkwürdigen haben, mieć od czego pamięcigodne imię, den Namen bekommen, imienia doſtać, imienia nabyć, er hat von ſeiner Furcht ihn bekommen, on od ſwoiego tchurzoſtwa złagał imię, on od ſwoiey boiaźni imienia nabył, woher führeſt du deinen? zkąd ty wyprowa-

Perseus bekommen, on nabył
ika Perseus, den Namen anneh-
imię wziąć, der besiegten Völ-
amen einem vorziehen, przed
nieść imiona zawoiowanich na-
, alles mit dem Namen nennen,
neniu, iminiem, nazwiskiem
ko nazywać, einen rufen, po
u na kogo wołać, dem Namen
o do imienia, podług imienia,
eniu, zum Namen gehörig, do
a należący, *adj.* imieniowy,
y, nach einem großen trachten,
ię o wielkie iakie imię, *to co*
ihn erlangen, sławy nabyć,
uten schonen, ochraniać swoie-
ego imienia, szanować swoiey
einen behaupten, swoiey do-
wy bronić, swoiego dobrego
bronić, an eines guten an-
o czyie dobre imię chodzić,
it an meinen an, chodzi o
wę, o moie dobre imię, ei-
nem angreifen, kogo na sła-
ić, kogo dobre imię zelżyć,
e Schanze schlagen, niedbać
imię, narażać na niebezpie-
swoię sławę, einen großen
en, wielkie imię po sobie
guten haben, mieć dobrą
ieć dobre imię, pięknie sły-
allen, u wszystkich, einem
seinem sagen, hinterbringen,
czyim imieniem powiedzieć,
oznaymić, grüße ihn in mei-
zdrow go moim imieniem,
e, kłaniany mu odemnie,
in meinem ein Schmätzchen,
go ode mnie, moiem imie-
nter dem der Tugend, pod
cnoty, einen andern geben,
in Gottes Namen reisen, sin-
imię Boże iechać, zwycię-
ycięzać.

), *s. n.* księga imion, księga, w
mione zapisane; książka wpi-
mion y nazwisk.

adj. et adv. bez imienia,
ny, niemianowany, ktorego
wiadome, nieznaiomy z imie-

ster, *s. n.* reiestr imion, porzą-
ion, wpisane imiona, zapis
księgę.

, *s. m.* dzień imienin, imie-
ień imienia, dzień Patrona,
tag begehen, feiern, dzien
imieniny obchodzić, świę-
cić, Carmen auf den Namenstag,
wiersz na imieniny.

Namensveränderung, *s. f.* odmiana imienia, przemiana, imienia, przemienienie, odmienienie imienia.

Namentlich, *adv.* po imieniu, mianowicie, imieniam, z imienia, einen nennen, kogo wymienić, nazwać, przezwać po imieniu.

Namhaft, *adj.* mianowany, nazywany, nazwany, przezwany, machen, mianować, przezwać, einen, kogo, er hat diese Stadt namhaft gemacht, on to miasto mianował, przezwał.

Namur, *n. pr. n.* eine Stadt, Namur, miasto, *połac.* Namureum, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Namurski, einer daher, z Namurku męszczyzna, Namurczyk, eine daher, kobieta z Namurku rodem, Namurka, Art, Weise, *adv.* po Namursku, z Namurską, iak Namurku, iak Namurczyk, iak Namurka.

Nancy, *n. pr. f.* Stadt in Lothringen, Nansy, miasto Lotaryngii, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Nansyiski, einer daher, z Nansow rodem męszczyzna, Nansyiczyk, eine daher, białogłowa z Nansow rodem Nansyika, Nansyianka, Art, Weise, *adv.* po Nansyisku, z Nansyiską, iak w Nansach, iak Nansyiczyk, iak Nansyianka.

Nantes, *n. pr. f.* Stadt in Frankreich, Nant, miasto we Francyi, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Nantski, einer daher, z Nantu rodem męszczyzna, Nantczyk, eine daher, białogłowa z Nantu rodem, Nantka, Art, Weise, *adv.* po Nantsku, z Nantską, iak w Nancie, iak Nantczyk, iak Nantka.

Napf, *s. m.* misa, miska, czasza, waza głęboka, do noszenia w niey iedzenia.

Näpfchen, *s. n.* miska, miseczka; zinnernes; cynowa.

Napoleon, *n. pr. m.* ein Mannsname, z. B des jetzigen Kaisers vom Frankreich, imię męszczyzny, Napoleon, na przykład Cesarza francuskiego teraźnieyszego.

Närbchen, *s. n.* bliżna maleńka, nach der Wunde, po tanie.

Narbe, *s. f.* bliżna, wie die Narbe zeigt, hat er einen guten Hieb bekommen, iak bliżna pokazuie, dobrego, paragra-

su dostał, eine heilen, bliźnę zgoić, wieder aufkratzen, znowu bliźnę oddrapać. einem die Narbe zeigen, die man von vorn bekommen hat, komu bliżny pokazywać, ktore kto z przodu dostał, bis eine wird, aże się bliżna zrobi; feuchtet, jauchzet, bliżna wilży się, ciecze: ist unterkötig. złobkowata iest; hat sich geschlossen, zrosła się, zamknęła się, kleine, mała bliżna, bliżneczka, Gesicht voller Narben, twarz pełna bliźń; porąbana, pokarbowana bliżnami.

Narbonne, *n. pr. f.* Stadt in Frankreich, Narbona, miasto we Francyi; *połac.* Narbo: Narbo Martius; Narbona, Atauriorum civitas, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący, *adj.* Narboński, einer von Narbonne, męszczyzna droem z Narbony, Narbończyk, eine daher, kobieta z Narbony rodem, Narbonk, Narbonianka, Art, Weise, *adv.* po Narbońsku, z Narbońską, iak w Narbonie, iak Narbończyk, iak Narbonka.

Narcisse *s. f.* eine Blume, narcys, kwiat pewny, von Narcissen, *adj.* narcysowy. Oel von Narcissen, oley narcysowy, Kränzchen, wieniuszek narcysowy.

Narden, *s. f. pl.* ein Gewächs, nard krzew pewny, von Narden, *adj.* nardowy.

Nardenbalsam, *s. m.* balsam nardowy.

Nardenblatt, *s. n.* nardowy liść, nardowy listek, nardowe liście.

Nardenkraut, *s. n.* nard ziele, von Nardenkraute ausgezogen, z nardowego ziela wyciągniony.

Nardensalbe, *s. f.* maść nardowa, z nardu maść robiona, sehr gut die Wunden zu heilen, bardzo dobra na rany.

Narr, *s. m.* głupi, *subst.* głupiec, der Narren ist die ganze Welt voll, giebts überall genug, cały świat pełny głupich, wszedzie ich dosyć, einen so klug redend einführen, als einen weisen Mann, głupiego udawać tak roztropnie rozmawiaiącego, iak mądrego człowieka, ein Narr muß seyn, wer das nicht sieht, musi być głupi ten, ktory tego nie widzi; *stary grzyb, metaph. znaczy* głupi; *inaczey*, sadło psie sadło. *wgniewie mowiąc, żartuiąc*, głupi iak psie sadło, ein großer, wielki głupiec, głupi iak ciele; *w gniewie albo w żarcie*, Hauptnarren, głowa wszystkich głupich; [illegible] ze wszystkich, was ist das [illegible] ein Narr? co to za głupi cz[illegible] nie głupi to? nie głubi to cz[illegible] a głupi to człowiek przeb[illegible] głupiego człowieka nie za[illegible] czy; co to za głupstwo cz[illegible] iaki to głupi? sich wie einer [illegible] głupiem się czynić, głupie[illegible] kazywać, pokazać, einen [illegible] ren haben, mieć kogo za [illegible] za błazna, pośmiewisko [illegible] z kogo iak z głupiego cz[illegible] widowisko y na pośmiech [illegible] piego, kogo wystawić, [illegible] werden, głupiec, głupie[illegible] wać, ogłupieć, zgłupieć [illegible] Weise lassen dać pokoy [illegible] niech żyie iak chce, niech [illegible] się mu widzi. ihm muß [illegible] be lausen. głupiego trzeb[illegible] rozumu kiiem. du bist ein [illegible] du dir es lässest so nahe [illegible] iesteś, że się tym uraża[illegible] obchodzi, du hast keinen [illegible] kszego głupca niemasz [illegible] über seiner Klugheit [illegible] roztropnie być głupiem, [illegible] man wissen nachzugeben, [illegible] dzieć iak sobie z głupie[illegible] wać.

Narren, *v. n. et a.* głupie cz[illegible] ein Narr seyn, głupiem [illegible] narren, kogo iak głupie[illegible] wodzić, odurzyć kogo, [illegible] głupiem.

Narrenpossen, *s. f. pl.* głupst[illegible] zeństwo, szaleństwo, [illegible] gnügen haben, mieć uko[illegible] nie w błazeństwach, [illegible] possen, szczere błazeństw[illegible] błazeństwa czynić, błaze[illegible] bawić, plaudern, pleść g[illegible] iać błazeństwa, prawić [illegible] żeństwa; wie kömmst du [illegible] zkąd ci te głupstwa do [illegible] chodzą? iak się ty może[illegible] zeństwa chwytać? hieran [illegible] beln sich vergnügen, cieszy[illegible] zeństwami y plotkami, [illegible] seine, żal mu iego błaze[illegible] głupstwa, das sind Haupt[illegible] to są głowne błazeństw[illegible] wnieysze głupstwa, das [illegible] są prawdziwe, prawdziwi[illegible] zeństwa, wierutne głupstw[illegible] zählst du mir für Narren[illegible] mnie ty za błazeństwa, [illegible] prawisz? du plapperst, [illegible]

Narrenpoſſen her, ty mi prawieſz ſamiuteńkie błazeńſtwa, ſame ſzczere głupſtwa ple-

de, *ſ. f.* głupia mowa, ich kann arrenrede nicht vertragen, ia tey / mowy cierpieć nie mogę, n jemals ſolche Narrenrede geʒlyſzał kto kiedy taką głupią geh weg mit deiner Narrenlż precz z twoią głupią mo-

el, *ſ. n.* śmiech, pośmiech, two, pośmiewisko.
ıdung, *ſ. f.* fraſzki, brydnie, rzeczy, głupſtwo.
ſ. f. głupſtwo, głupioſć; eis ıt, iakiego uczynku, es iſt der t Eigenſchaft, anderer Männ, der ſeinigen aber vergeſſen, a ta własność ieſt, cudze wacieć, a o ſwoich zapomnieć; rozum, nie rozeznanie.
ſ. głupia, *ſubſt. to co* alberne ırſon, głupia kobieta, alte ſtara głupia kobieta.
adj. głupi, głuptawy, blaWorte, głupie ſłowa, närrıſchen noch närriſcher machen, ludzi ieſzcze głupſzemi czyırriſcher alter Mann, głupi närriſche Plaudereien, głuatliwość, es kann nichts närrıyn, als er iſt, nie może nie go być, iak on ieſt, närriſcher głupi chłopiec; Menſch, głuviek, ganz närriſch ſeyn, wcale ıpim, auf ſeine Gefahr ſeyn, ıpim na ſwoie niebezpieczeńırriſche alte Frau, głupia ſtara Vermeſſenheit, głupia hardość, wohl jemand ſo närriſch, daß es ieſt że kto tak głupi, ażeby rzył? närriſche Rede, głupia recht ſehr närriſch ſeyn, być nader głupim; vor allzu großer ze zbyt wielkiey radości; in Sache, w iakiey rzeczy, närrıachen, głupim uczynić, einen, er iſt ſo närriſch worden, on ıpim był; *to co* unſinnig, ſzabez rozumu, bez uwagi, nie ıy, nieuważny.
adv. głupie, po głupiemu; ium, wſzyſtko czynić; ſchreis upie pisać; etwas verſprechen, co obiecać; glauben, po głuco wierzyć; hoffen, nierozuzego ſię, ſpodziewać, närriſch reden, bez rozumnie mowić; ſeine Gedanken offenbaren, ſzalenie ſwoie myśli wyiawiać, ſie hat ſo närriſch gethan, als du, ona tak głupie uczyniła, iak y ty.

Naſchen, *v. a.* łakotki lizać, poliʒywać, mlaskać na łakotki, ſpecyaliki, ſmakować.

Näſcher, *ſ. m.* ſpecyał, delikacik, paniątko, co ſpecyaliki, przyſmaczki lubi.

Näſcherei, *ſ. f.* ſpecyalſtwo, poliʒowanie ſpecyalikow. przyſmaczkow lubienie; *to co* Naſchwerk, ſpecyał, przyſmaczek.

Naſchhaft, *adj.* delikacik, ſpecyalik, wymyślnik, obżartuch, paſibrzuch, łakotniczek, co ſpecyaliki lubi iadać, poliʒywać.

Naſchmarkt, *ſ. m.* rynek od ſpecyałow, od łakotek, na ktorym takowe rzeczy ſą na przeday.

Naſchmaul, *ſ. n.* gęba ſpecyaliki lubiąca, wykwitna delikatna gębufia.

Naſchwerk, *ſ. n.* ſpecyały, ſpecyaliki, łakotki, przyſmaczki; przyſmaki.

Naſe, *ſ. f.* ein Theil des Geſichts, nos, część twarzy; ſcharfe, ſpiżige, krumme, oſtry, koncʒyſty, krzywy; eingedrückte, vernüffelte, wklesły, płaskawy, eine dünne haben, mieć cienki nos, dobrego węchu nos, einem die Naſe abbeiſſen, ugryść komu nos, dem ein Rotzzapfen zur Naſe heraushängt, ktoremu ſopel z noſa wiſi, ſmarkacz, ſmarkaty, die Naſe einſchlagen, uderzyć noſem, den Strauß an ſie halten, bukiet u noſa trzymać; ſie rümpfen, maſzczyć, zmarſzczyć nos, der eine dumme hat, ktory ma tęgi nos do wąchania, tęgiego węchu, durch ſie reden, przez nos mowić, ſie trieft ihm, z noſa mu kapie, nos mu krople puſzcza: *po proſtu*, uſmarkał ſię, einem die Naſe drehen, einen dabei herumführen, komu nos kręcić, kogo za nos w koło wodzić, zwodzić kogo, oſzukiwać, oſzukać kogo, er hat die Naſe überall dabei, on wſzędzie nos wrazi, wſzędzie nos wściubi, długiego noſa ieſt, einem etwas unter die Naſe reiben, dać komu po noſie, dać komu w nos, *to ieſt*, zbeſztać kogo; man ſagt, wziął w nos, wziął po noſie; weźmie po noſie, połaiany będzie, d. i. er wird geſcholten werden; nur das ſehen was vor ihr iſt, tylko to widzieć, co przed noſem ieſt, co ſamo w oczy

życie prowadzić, żyć podług praw od natury danych, die Natur ist mit wenigem vergnügt, natura troszką się kontentuie, der Sieg ist von Natur übermüthig, zwycięstwo iest z urodzenia swoiego zuchwałe. von Natur so bewandt seyn, z urodzenia być tak sporządzonym, tak się rodzić. die Natur bringt es so mit sich, rod rzeczy to tak z sobą niesie, es ist wider dessen Natur, to iest przeciwko iego naturze, przeciwko iego urodzeniu, die Natur der Luft, rod, natura powietrza: des Wassers rod wody, wider die Natur, przeciwko naturze, przeciwko urodzeniu. nach der Anführung der Natur, za powodem natury, za powodem urodzenia, er hat des Vaters Natur, on ma naturę oyca swoiego. rod oyca. das ist dessen Natur, to iest tego natura taka, taki rod tego iest, die Natur ändern, naturę, rod, urodzenie, przyrodzenie odmienić, des Gemüths, des Orts, des Viehes, natura, rod umysłu, rod mieysca, rod bydlęcia, ist gut bei den guten Leuten, dobra natura, dobre urodzenie, dobry rod iest w tych młodych ludziach. das ist meine, das das ist dieser Leute Natur, to iest moy rod taki, to iest rod taki tych ludzi, urodzenie, przyrodzenie tych ludzi takie, Lügen ist wider meine, kłamać iest przeciwko moiemu rodowi, przeciwko moiemu urodzeniu, z urodzenia mam, że kłamać nie lubię, mich anders zu stellen, als wie es ist, ist wider meine, inaczey się pokazywać iak w samey rzeczy iest, to przeciwko moiey iest naturze, to iest przeciwko moiemu urodzeniu.

Naturalisation, *s. f.* s. Naturalität.

Naturalisiren, *v. a.* indigenat dać, do indigenatu przyiąć, do indigenatu przypuścić, indigenat nadać, w liczbę obywatelow, w liczbę szlachty przyiąć, sich gern naturalisiren wollen, radby dostać indigenatu, radby otrzymać indigenat, er ist naturalisirt in Polen, on indigenat otrzymał, on ma indigenat w Polszcze; in der neuen Bedeutung: die Sitten und Gewohnheiten eines fremden Volks annehmen, fremde Naturprodukte auf vaterländischen Boden verpflanzen, *w nowym znaczeniu:* obyczaie i zwyczaie iakiego narodu cudzego przystać, cudze pokazania albo produkta natury na oyczyzny grunt przesadzać; sein sittliches Verderben zu [illegible] ren oder allgemein zu machen [illegible] swoią obyczayną zgubę na[illegible] wać albo ią ogolnie czynić [illegible]

Naturalismus, *s. m.* Erklärung [illegible] bel nach Vernunft und Ph[illegible] Maxime, Lehre, Grundsatz [illegible] ralisten, welche bloß die natürl[illegible] ligion zulassen und die positiv[illegible] logie verwerfen, wykład pis[illegible] tego według rozumu człow[illegible] reguł filozowskich; maksym[illegible] guła, naypierwsza propozy[illegible] turalistow, co naturalną re[illegible] ko wierzą wszystką teologią [illegible] wioną nazwaną odrzucaiąc.

Naturalist, *s. m.* Naturkundiger [illegible] biegły w przyrodzonych [illegible] naturalista, także bezbożnik, [illegible] dą wiarę odrzucaiąc, z [illegible] ko natury Boga dowodzi. [illegible] Naturkundiger, Naturforscher [illegible]

Naturalität, *s. f.* Naturalisation [illegible] nahme unter die Landesc[illegible] Ertheilung des Bürgerrechts [illegible] hung des Heimrechts, natur[illegible] indygienat albo przypuszcz[illegible] ziemca do praw i swobod [illegible] wych.

Naturel, *s. n.* natura, rod; [illegible] hierzu an, natura go do [illegible] natura go do tego ciągnie [illegible] urodził, ten rod w niem, [illegible] er hat ein gutes zur Beredsam[illegible] ma dobrą naturę w sobie, [illegible] on ma wrodzoną sposobność [illegible] mowy, seinem folgen. [illegible] wrodzoną skłonnością, [illegible] swoiey wrodzoney zdolno[illegible] Naturel kennen, znać czyi [illegible] naturę; czyie wrodzone [illegible] gutes an einem ersehen, [illegible] kiem dobrą naturę; junge[illegible] der ein gutes hat, młody [illegible] ktory ma dobrą naturę w [illegible]

Naturforscher, *s. f.* fizyk, rod [illegible] co rod rzeczy chce wyroz[illegible]

Naturkündiger, *s. m.* fizyk, rod [illegible] rodu rzeczy wiadomy, ktore[illegible] dzenie rzeczy znaiome, [illegible] iaki rod rzeczy iest, ktory [illegible] iakie przyczyny, skutki, iste[illegible]

Naturkunst, *s. f.* rodu rzeczy [illegible] mość, rodu wiadomość ro[illegible] mość, rodoznanie.

Natürlich, *adj.* naturalny, [illegible] rodowity, przyrodzony, [illegible] Dinge, naturalna rzecz, [illegible] rzecz, rodowita rzecz, [illegible]

: pytanie, Urſache, naturalne
:zyna, Begierde, wrodzone chę-
ıturalne chęci, rodowite chuci,
ſone żądze, przyrodzone chci-
:, wrodzone chuci, naturalne
llimości, Farbe, naturalny przy-
my. wrodzony kolor, natürli-
ıb nicht angewöhnte Artigkeit im
t, wrodzona a nie zezwyczaiu
a gładkość w mowieniu. Mauer,
vity, ſamorodny, urodzony
einer natürlichen Todes ſterben,
ilną, przyrodzoną śmiercią
ać, natürlicher Sohn eines Kö
naturalny ſyn iakiego Krola,
-naturalny ſyn.

h, *adv.* naturalnie, ſamorodnie,
izenia, rodem. es geſchiehet nas
, rodem ſię to dzieie, ſamo
: ſię to dzieie, z urodzenia ſię
:ie.

rfwürdigkeit, *ſ. f.* rodu pamię-
lność.

oduct, *ſ. n.* pokazania, pro-
natury.

chſel, *ſ. m.* odmiany; bei Krank-
odmiany choroby; der Jah-
, odmiany rodowite rożnych
'.

, *n. pr. f.* ehemaliges Königreich,
ra, dawne Kroleſtwo, aus, oder
em Reiche gehörig, z tego krole-
albo do tego kroleſtwa nale-
adj. Nawarski.

onſchule, *ſ. f.* (neu) in Frank-
nowe słowo: ſzkoła żeglarſka
ncyi.

g, *n. pr. f.* Stadt in Meiſſen,
ıurg, miaſto w Miſnii. von,
ſolcher Stadt gehörig, z tego
albo do tego miaſta należący,
umburski, ka, skie, einer daher,
z Naumburgu męſzczyzna,
ıurczyk, eine daher, białogło-
umburka, Naumburczanka.

. *pr. f.* Stadt in Italien, Nea-
Napol, miaſto we Włoſzech,
ich deſſelben Namens, y kro-
tegoż ſamego imienia, von,
ſolcher Stadt gehörig, z tego
albo do tego miaſta należą-
Neapolitański, ka, skie, einer
męſzczyzna z tego kroleſtwa,
iaſta, Neapolitańczyk, eine das
iałogłowa Neapolitanka, Art,
adv. po Neapolitańsku, z Nea-
ską, iak w Neapolitańskim,
eapolitańczyk, iak Neapoli-

Nebel, *ſ. m.* mgła; ſehr dicker, nader gęſta; kalter, dünner, zimna, cienka; währet weit in den Tag hinein, długo trwa na dzień; iſt ſo dicke, daß man nicht davor ſehen kann, tak ieſt gęſta, że przez nię nie można nic widzieć, nie można nic obaczyć. Nebel entſteht aus der See, mgła powſtaie y ieziora; läßt ſich dichter auf das Feld, als auf die Berge nieder, oſiada gęściey ſza na polu niżeli na gorach; vergeht, daß man wieder ſehen kann, ginie że można znowu widzieć, ein dicker Nebel hat den Wald umzogen, gęſta mgła las odziała, okryła, oblekła; ſteigt von den feuchten Bergen, wſtępuie z wilgotnych gor w gorę, der Nebel macht, daß man nicht ſehen kann, mgła robi, że niemożna nie widzieć, vor den dicken und feuchten Nebel kann man nicht ausgehen, przede mgłą gęſtą y wilgotną nie można wychodzić, einem den Nebel vor die Augen machen, komu tumam w oczy puſzczać, zamatać, zamydlić rzecz, aby niewidział prawdy.

Nebelicht, *adj.* mgliſty, neblichtes Wetter, mgliſty niebo, mgliſte powietrze.

Nebelmonat, *ſ. m.* (neu) Brumaire, nach dem ehemals neuen franzöſiſchen Kalender, vom 23 October bis zum 21 November, *nowe słowo:* Brumer, mgliſty miesiąc według niegdyś nowego Kalendarza francuſkiego, od 23 Października aż do 21 Liſtopada.

Nebeln, *v. impers.* mglić ſię, es nebelt, mgli ſię; es wird bald nebeln, będzie ſię zaraz mgliło, heut hat es bald genebelt, dziſiay mocno ſię mgliło.

Neben, *praep.* przy, wedle, oraz, po nad; *z znaczące to co* mit, neben der Appiſchen Straße iſt er begraben worden, wedle drogi Appiyſkiey, przy drodze Appiyſkiey był pogrzebiony, neben dem Meere hin den Marſch nehmen, po nad morzem ſwoy marſz wziąć, den Stab einem legen, kii przy kim położyć, neben einem wohnen, przy kiem mieſzkać.

Nebenbedeutung, *ſ. f.* przyznaczenie, dopadkowe znaczenie.

Neben einander, *adv. et praep.* ieden wedle drugiego, albo iedno przy drugiem; ſetzen, kłaść, układać, ſtawiać; einher gehen, chodzić, ſetze die Bücher neben einander, poukładay kſiążki iedną przy drugiey.

Nehrer, *s. m.* karmiciel, żywiciel, ieść dawca, iadła dawca.

Nehrerin, *s. f.* karmicielka, żywicielka, ieść dawczyna, iadła dawczyna.

Nehrhaft, *adj.* co może być karmione, co może być żywione.

Neid, *s. m.* zazdrość, zazdrosność; fremder, obca; zu verabscheuender, przeklęta; unbilliger, niesłuszna; schwächer, ohnmächtiger, słaba, bez mocy, niemocna; eingewurzelter, unrechter, wkorzeniona, nie sprawiedliwa, langwieriger, größter, hefftiger, długo trwaiąca, naywiększa, żwawa; schädlicher, szkodliwa, ihr habt großen erreget, wyście wielką zazdrość pobudzili, sie hat sich unbilligen erregt, ona sobie niesłuszney zazdrości narobiła, sie machen ihnen den größten, oni sobie naywiększą zazdrość czynią oni sobie na naywiększą zazdrość zarabiaią, in Neid gerathen, verfallen, ihn auf sich laden, popadać zazdrość, zazdrości sobie narobić, zazdrością się obarczyć: auf sich haben, mieć zazdrość u inszych; vom Neide gedrückt werden, zazdrością być przyciśnionym, uciśnionym, den Neid unterdrücken, zazdrość przytłumić, zazdrość zgasić, es ihm schwer, den so heftigen zu unterdrücken, iemu cieżko iest, tak żwawą zadrość przytłumić, ich habe den meiner Feinde glücklich unterdrückt, ia szczęśliwie zazdrość moich nieprzyiacioł potłumiłem, drücke immer den Neid durch die Heftigkeit unter, przytłumiay zawsze ludzkością zazdrość, ihn fahren lassen, porzucić zazdrość, złożyć zazdrość, wyrugować z serca zazdrość, oczyścić umysł z zazdrości; uleczyć zazdrość, sie läßt ihren leicht fahren, ona snadno porzuca zazdrość, er hat schon lange seinen fahren lassen, on iuż dawno *ze swoiego serca* wyrugował zazdrość.

Neiden, *v. a.* zazdrościć, einen, dessen Tugend wegen, komu, dla iego cnoty; seiner Ehre wegen, dla iego honoru, alle ehrgeitzigen Leute neiden mich meiner Ehre wegen, wszyscy wyniośli ludzie zazproszczą mi moiego honoru, zwei Brüder neiden sich einander wegen der von ihrem Vater ihnen verlassenen Güter dwa bracia zazdroszczą sobie gwoli zostawioney im od oyca fortuny, sich neiden lassen müssen, musieć sobie sprawić zazdrość, geneidet werden, *niby*, pass. być zazdroszczonym, zazdrość mieć u nych, er ist von seinen Bürg[illegible] neidet worden, iego właśni [illegible] watele zazdrościli, ich werde [illegible] ich weiß es, aber der Neid ist [illegible] mnie będą zazdrościć. ia wie[illegible] ale ta zazdrość iest niesłuszna.

Neiden, das, *s. n.* zazdroszczenie, zdrość; ewiges, wieczna; [illegible] ustanna.

Neider, *s. m.* zazdrośnik, [illegible] zazdrościwy, *subst.* er ist ein [illegible] iest to wielki zazdrośnik [illegible] bardzo zazdrościwy, ich [illegible] besänftigen, ia muszę tego [illegible] snego człeka ułagodzia, [illegible] ein tugendhafter Mensch ist [illegible] der, cnotliwy człowiek nie [illegible] zazdrośnikiem.

Neiderin, *s. f.* zazdrośniczka, [illegible] śna zazdrościwa, *subst.* zazdro[illegible]

Neidhammel, *s. m.* zazdrośny [illegible] zazdrośny potwarca, ganiciel [illegible] sny, uwłoczyciel zazdrościw[illegible]

Neidhart, *s. m.* zazdrośny, zaz[illegible] cy, *subst.* zazdrość maiący, [illegible] komu.

Neidisch, *adj.* zazdrościwy, [illegible] zazdroszczący, *adj.* auf eines [illegible] żey chwały; auf eines [illegible] cudzych bogastw; auf eines [illegible] dzego honoru, auf einen [illegible] zazdrośnym komu, der arme [illegible] ist neidisch auf seine reiche [illegible] habende Schwester, ubogi [illegible] zazdrośnym siostrze bog[illegible] dobrze się maiącey, es [illegible] auf mich neidisch seyn, nik[illegible] będzie zazdrośny.

Neidisch, *adv.* zazdrośnie, zazdr[illegible] zazdrośliwie, z zazdrości; [illegible] wić; schreiben, pisać.

Neidnagel, *s. m.* Niednagel, [illegible] palca rozpadlina przy pa[illegible]

Neige, *s. f.* dno, fusy, lagie[illegible] na dnie osiadły; das Unterst[illegible] in einem Gefäße, ostatek [illegible] mym dnie w naczyniu iak[illegible] mit dem es zur Neige geht, [illegible] es auf die Neige kömmt der [illegible] unglücklich wird, ktoremu [illegible] spod rzeczy idą, (ktoremu [illegible] do lagra przuchodzi [illegible] traci wszystko ten się staie [illegible] y nieszczęśliwym, es geht [illegible] noch nicht zur Neige, ieszcze [illegible] nie źle, ieszcze nie traci, [illegible] gehen, bald aus seyn, doch [illegible]

ı, do fuſſow, kończyć ſię, wy-
zić
, *v. a.* 1) nakłaniać, nakłonić,
yłać, nachylić, pochylać, pochy-
klękać, klęknąć, zginać, zgiąć;
ı wozu, nachylić. co do czego,
ć co do czego, ſich zum Frieden
Vergleiche, do pokoiu y do zgo-
kłonić ſię, wohin ſich nur eure
t und Gedanken neigen, dokąd
lko twoy duch y myśli nakła-
, ſich nach dem Mittel, ku środ-
ſię nakłaniać; auf welchen Theil,
oną ſtronę nachylać ſię. pochy-
ę 2) ſich neigen, die Knie beu-
klęknąć na kolana, ſchylić ſię
olana.
das, *ſ. n.* nachylenie, nachyle-
nakłanianie, nakłonenie, po-
nie. pochylenie.
ć, *ſ. f.* ſkłonność, chęć, ochota,
hylność, das Kind ieget große
ośen, dziecie to pokazuie wiel-
onność do złego, die ſchöne zum
t, piękna ſkłonność do dobrego.
dv. nie, Ja, oder Nein antwor-
ak, *albo* nie odpowiedzieć, er
Nein darzu, on na to mowi nie,
e Nein darzu, ia mowię na to
ie pozwalam, przeczę.
. *pr. f.* ein Fluß in Schleſien;
rzeka w Slasku, die Lauſitzer
Luſacka Niſſa; *powtore* Stadt
hleſien, miaſto w Slasku; von,
u ſolcher Stadt gehörig, z tego
. albo do tego miaſta należący;
Niſſańſki einer daher, męſzczy-
Niſſy rodem, Niſſanin, Niſſań-
nne daher, białogłowa, z Niſſy
a, Niſſanka, Niſſanianka, Art,
, *adv.* po Niſſańſku, z Niſſań-
iak w Niſſie.
ſ. f. gożdzik. ein Gewächs der
ien, *kwiat y krzew pewny.*
ś, *n. pr n.* Stadt in Frankreich,
ır, miaſto we Francyi; *poſac.*
ɔroſium, *albo* Nemoſinum: von,
ju ihr gehörig, *adj.* Namurski,
daher, męſzczyzna, z Namurku
n, Namurczyk, Namuranin;
daher, kobieta z Namurku ro-
Namurczanka, Namuranka;
Weiſe, *adv* po Namursku, z
urską, iak w Namurze.
ı, *v. a* heißen, mianować, na-
ć, przezywać, nazwać, przezwać,
ienić, *to ieſt*, po imieniu nazwać;
s anders nennen, co przezwać
y, einen Ehren halber, kogo wy-
mienić po imieniu honor mu tym
czyniąc. eine Sache mit einem gewiſ-
ſen und eigenen Namen, iaką rzecz
pewnym y własnym imieniem na-
zywać, po imieniu pewnym wymie-
nić, einen mit Namen, kogo po imie-
niu nazwać, einen mit allen Ehren,
kogo z wſzelkim honorem mianować, czyie imię z wielką cześcią wymawiać, ſo oft er drei Worte geſpro-
chen hatte, nennete er mich auch, co trzy słowa wymowił, to mnie także wſponiał, etwas eine Unſinnigkeit, co ſzaleńſtwem nazwać, etwas mit neuen Namen, co nowym imieniem nazywać, etwas ſelbſt Gott, co ſamym Boga imieniem przeżywać, einen Tarquinius, kogo Tarkwiniuſzem nazywać, komu dać Tarkwiniuſza imię, er hat ſich ſelbſt Philippus ge-
nennet, on ſię Filipem nazwał, ſie nennen mich nicht mit meinem Na-
men, oni mie nie moim imieniem nazywaią, ſie wird Caſimira genennet, ona ſię nazywa Kaſymira, man nen-
net ihn überall einen Vertriebenen, wſzędzie go nazywaią wygnańcem, das nenne ich Narrenpoſſen, ia to nazywam błazeńſtwami, das nennet ſich die wahre Weisheit, to ſię nazywa prawdziwą mądrością.

Nennen, das, *ſ. n.* nazywanie, mianowonie, nazwanie, przezywanie, przezwanie, wymienienie.

Nenner, *ſ. m.* nazywacz, nazywaiący, *ſubſt.* Nazwiciel, Nazowca, przezywacz, mianowca, mianowiciel.

Nennerinn, *ſ. f.* Nazywaczka, przezywaczka; nazywaiąca, przezwaiąca, mianuiąca, wymieniaiąca, *ſubſt.*

Nennung, *ſ. f.* nazywanie, mianowanie, wymienienie, *iakoby*, wyimienienie, przezwanie, przezywanie, ſie verdienet nicht ſolche ſchöne und prächtige, ona nie zasługuie na tak piękne y wſpaniałe mianowanie; dieſe macht ihm große Ehre, to wyimienienie ieſt dla niego z wielkiem honorem.

Nephtali, *n. pr. m.* Mannsname, Nefkali, imię mąſzczyzny.

Neptun, *n. pr. m.* Neptun, Name eines heidniſchen Gottes imię iednego bałwochwalſkiego bożka: ihn angehend, Neptunow, Neptunowa, we, Neptunowy; deſſen Feſt, Neptunowe święto.

Nerve, *ſ. f.* żyła, zu den Nerven gehörig, do żył należący, *adj.* żyłowy.

Nerven

Neugierigkeit, *f. f.* ciekawość, nowinchciwość, nowe rzeczy wiedzieć pragnienie, iſt nützlich, ciekawość ieſt pożyteczna, man lernet viele ſchöne und nützliche Sachen durch ſie, wiele pięknich y pożytecznych rzeczy uczą ſię przez ciekawość, ſie ſchadet manchmal, ciekawość czaſem ſzkodzi.

Neuheuſel, *n. pr. n.* Stadt in Ungarn, Neyheyſel, miaſto w Węgrzech, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; *adject.* Neyheyſelski, einer daher, męſzczyzna, z Neyheyſelu rodem, Neyheyſelczyk, Neyheyſelanin; eine daher, Neyheyſelanka, Neyheyſelka; Art, Weiſe, *adv.* po Neyheyſelsku, z Neyheyſelską, iak w Neyheyſelu.

Neujahr, *ſ. n.* nowy rok, nowe lato, gody, pierwſzy dzień nowego roku, pierwſzy dzień zaczynaiącego ſię roku, einem eines wünſchen, komu nowego roku winſzować, er hat mir das freundlich gewünſcht, on mi nowego roku poprzyiacielsku winſzował, die Töchter werden ihrer Mutter bald das Neujahr wünſchen, corki będą zaraz matce nowego roku winſzować, wegen der Feindſchaft wollte er mir es nicht wünſchen, z nieprzyiaźni nie chciał mi nowego roku powinſzować, es iſt uralte Gewohnheit, ſich das Neujahr zu wünſchen, to ieſt ſtarożytny zwyczay, winſzować ſobie nowego roku, alle Rathsherren ſind dem Könige das Neujahr zu wünſchen gekommen, wſzyſcy Senatorowie przybyli Krolowi nowego roku winſzować, wünſche ihm daßelbe in meinem Namen, powinſzuy mu nowego roku moiem imieniem, die kleinen Kinder wollen ihm es wünſchen, małe dzieci chcą mu nowego roku winſzować, es iſt ſehr nah, nowy rok blisko, nowe lato iuż ieſt bardzo blisko.

Neujahrsgabe, *ſ. f.* Neujahrs Geſchenk, kolenda.

Neujahrsgeld, *ſ. n.* gody, zadatne pieniądze, podarunek noworoczny.

Neujahrsgeſchenk, *ſ. n.* kolenda, noworozny podarunek, upominek na nowy rok, bekommen, dostać kolendy, wziąć kolendę, einehmen, na nowy rok kolendy odbierać przyimować, der Graf hat vom Könige ein prächtiges bekommen, Hrabia wziął od Krola wſpa-

rwarten, co nowego czekać,
m andern Briefe, der mir neus
yn ſchien, w twoim drugim
ktory ſię mi zdawał być no-
dieſe neuere Zeit, niniejſzy
alle neue Leimung geht leich-
der von einander, każde po-
ienie z nowu puſzcza, roz-
ę, neuer und unvermutheter
nowy y niespodziewany tre-
neue Erfindung, nowy wy-
, nur erſt verfertigte Rede, do-
wygotowana mowa, neues
nowa kſiążka, auf neue Weis
, nowym ſpoſobem, nowym
m. reden, mowić, von neus
owu, z nowego, aufs neue,
e, herſagen, opowiadać co na
rebelliren, na nowe, znowu
ać ſię, Briefe ſchreiben, na
ſt piſać. Geſetze geben, nowe
nowe uſtawy dawać, nowe
uchwalać, prawa nowe ſtano-
ſcbe, nowa świeża mowa,
nowe kłamſtwo, neues Jahr,
ok, nowe lato, der gern was
örer, ktory rad co nowego
etwas machen, co nowego
co wznawiać, wieder-neu mer-
owu ſię nowym ſtawać, das
ird wieder neu, źle znowu
awia, znowu ſię odnawia, der
wird wieder neu, rokoſz ieſt
owy, wieder neu machen, neu
n, znowu co na nowe robić,
co na nowe zaczynać, neuer
h, nowy zwyczay, nowe za-
, die neuen Geſetze werden oft
nowe uſtawy bywaią często
ſne, neue Mode gefällt im-
wa moda zawſze ſię podoba,
s Kleid iſt immer ſchön, no-
ua ieſt zawſze piękna.
, nowo, neu gebauetes Haus,
ybudowany dom, nowo wy-
, nowo wybudowana ka-

n. *pr. n.* Stadt in England,
, miaſto w Anglii; von,
ſcher Stadt gehörig, z tego
albo do tego miaſta należą-
Neukaſtleſki, einer daher,
eykaſtlo, męſzczyzna, Ney-
k: eine daher, kobieta, z
rodem, Neykaſtelka; Art,
v. po Neykaſtelſku, z Ney-

adj. nowy, wznowiony,
Dinge vorhaben, nowe rze-

czy zamyślać, układać, wznieciać rzeczy nowe.

Nevers, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Newer, miaſto we Francyi; *poł.* Niwernium; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący; *adj.* Newerſki, ein Newer daher, męſzczyzna z Neweru rodem, Newerczyk, eine daher, kobieta rodem, z Neweru, Newerska Art, Weiſe, *adv.* po Newerſku, z Newerſką, iak w Newerze.

Neuerung, *ſ. f.* nowość, wznowienie, wznawianie, nach ihr begierig ſeyn, nowości być pragnącym, być chciwym na nowość, być łakomym na iaką nawość, eine ſuchen, ſzukać iakiey nawości; im Reden, zu machen, zu hören, w mowieniu, do słuchania, do czyniania, dieſe iſt gefährlich für die Republik, ta nowość ieſt niebezpieczna, to wznawianie ieſt niebezpieczne dla Rzeczypoſpolitey, die in den Geſetzen iſt oft zu vermeiden, wznawiania w prawach trzeba ſię często wyſtrzegać, es gefällt nicht, nie każda nawość podoba ſię, nie każde wznawianie ma nie między ludźmi.

Neuſchatel, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Neſſzatel, miaſto we Francyi; *połac.* novum caſtrum, in der Schweitz, w Szwaycarach drugie; *połac.* Neocomum; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego, albo do tego miaſta należący; *adj.* Neſſzatelſki, einer daher, męſzczyzna z Neſſzatelu rodem, Neſſzatelczyk; eine daher, kobieta z Neſſzatelu rodem, Neſſzatelka, Neſſzatelanka; Art, Weiſe, *adv.* po Neſſzatelſku, z Neſſzatelſką, iak w Neſſzatelu.

Neugebacken, *adj. et part.* świeżopieczony, dopiero pieczony, świeży, neugebackenes Brod, świeżo pieczony chleb, neugebackener Kuchen, świeżo pieczony kołacz, świeżo pieczone ciaſto, świeży chleb, świeży placek, świeże ciaſto, *to ieſt*, świeżo pieczony, dopiero pieczony.

Neugebohren, *part. et adj.* nowo narodzony, nowo urodzony, neugebohrnes Kind, nowo narodzone dziecie.

Neugeworben, *part. et adj.* nowo zaciężny, nowo zaciążny, neugeworbener Soldat, nowo zaciążny żołnierz

Neugiertig, *adj.* ciekawy, lubiący nowiny, lubiący nowe wiadomości, rad co nowego słyszeć, wiedzieć.

Neugie-

dziewięć: nicht dziewięć y sześćdziesiąt, je 69, po sześćdziesiąt dziewięć, der 69ste, sześćdziesiąty dziewiąty, 69 mal, sześć dziesiąt y dziewięć razy.

Neun und siebenzig, *num.* siedmdziesiąt dziewięć, nicht dziewięć y siedmdziesiąt, je 79, po siedmdziesiąt dziewięć, der 79ste, siedmdziesiąty, dziewiąty, 79 mal, siedmdziesiąt y dziewięć razy.

Neun und vierzig, *num.* czterdzieści dziewięć, je neun und vierzig, po czterdzieści dziewięć, der 49ste, czterdziesty dziewiąty, 49 mal, czterdzieści y dziewięć razy.

Neun und zwanzig, dwadzieścia dziewięć, je 29, po dwadzieścia dziewięć, der 29ste, dwadziesty dziewiąty, 29 mal, dwadzieścia y dziewięć razy.

Neuport, *n. pr. m.* Name unterschiedener Oerter, Neyport, imię roznych mieysc.

Neus, *n. pr. f.* Stadt im Cölnischen, Neys. miasto w Kolońskim, *pol.* Novesium.

Neustadt, *n. pr. f.* Name vieler Städte, Neystad, imię wielu miast: an der Harte, nad Hartem rzeką, *polać.* Neapolis Nemetum: in Oesterreich, *pol.* Neapolis Austriorum.

Neutra, *n. pr. f.* Stadt in Ungarn, Nitria, miasto w Węgrzech; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący; *adj.* Nitryiski: einer daher: mężczyzna, y Nitryi rodem, Nitryiczyk; eine daher, białogłowa, z tamtądże Nytryika, Nytryianka: Art, Weise, *adv.* po Nitryisku, z Nitryiską.

Neutral, *adj.* niestronny, oboiętny, bezstronny, niewdaiący się, seyn, niestronnym, oboiętnym, niewdaiącym się być, sich erweisen, bezstronnym, oboiętnym, niestronnym pokazać się, żadney nietrzymać strony, niestać za żadną stroną, stronie żadney niepomagać ani temu, ani tamtemu pomocy niedawać, nie być przychylnym stronie żadney, er ist in diesem Kriege ganz und gar neutral, on natey woynie iest weale niestronnym, eine gewisse Macht hat sich im heutigen Kriege neutral erwiesen, pewna potencya pokazała się podczas tey woyny niestronną, do żadney niemięszała się strony.

Neutralität, *f. f.* niestronność, oboię-

tność,
niewd
ständer
tych
oboięt
trzym
muß i
mocny
oboięt
Nicht,
nie mi
nicht b
bei Fr
gen,
ale pr
u obey
między
mi, du
läugnen
y raz p
Kriege
gewesen
tnemi,
an das
schreiber
myśleć,
leiden,
niechcia
ich will
chcę mo
das Ver
żebym
aus Urs
den, so
ciężaru
sondern
Varro m
Warrone
się mnie
sache gen
ści maią
nie, er
angegriffe
że być o
weiß nich
ich könnte
mogł byn
ger, als
allein geko
nie przyst
ponieważ
fragt, so s
nie pyta,
nere mich
nicht errinn
chociaż m
ich sage nic
nie mowię
sich der Wo

:y nowe rzeczy, nowe kłutnie,
prawa, nowe zwyczaie.
er, *ſ. m.* nowoſprawca, nowo-
nowoczyńca, nowodzieia, no-
aźca, nowe rzeczy robiący,
h rzeczy dokazuiący.
crinn, *ſ. f.* nowoſprawczyna,
obczyna, nowodzieyka, no-
aczyna, *słowo w słowo, ina-*
zwyczaynie, nowo czyniąca,
obiąca, nowo działaiąca.
ſ. m. now, now mieſiąca, now
s, im Neumonde ſäen, na
ſiać, Ader laſſen, krew pu-

dj. num. card. dziewięć, in
intheilen, na dziewięć dni
ić, drei mal neun Jungfern,
y podziewięć panien, neun
dziewięć dniowka, mowen-
eune, po dziewięciu, je neun
n in dem Gliede marſchiren,
więciu żołnierzy w gleycie
e neun Pferde geſchenket, po
ć koni darować.
, *ſ. n.* minog, nicht gar ges
den Magen, nie bardzo zdro-
żołądka.
um. ord. dziewiąty, neunter
iewiąte mieyſce neunte Stadt,
te miaſto, neuntes Dorf, dzie-
nieś, den neunten des laufen-
nats, dziewiątego dnia tego
a, des verwichenen Monats,
tego dnia przeſzłego mieſią-
neunte Feder verderbe ich heu-
wiąte pioro, ia dziſiay pſuię.
ert, *num. card.* dziewięć ſet.
ęć, dziewięć ſet lat. Soldas
iewięć ſet żołnierzy, Fuß,
c ſet ſtop, für 900,000 kau-
iewięć kroć ſto tyſięcy kupić.
ertſt, *num. ord.* dziewięć ſe-
unhundertſter Soldat, dzie-
my żołnierz.
ertmal, *num.* dziewięć ſet
dziewięć ſto kroć, 900,000
iewięć ſto kroć tyſięcy razy.
g, *adj.* dziewięcio letni, neun-
Zeit, dziewięcio letni czas.
land, *ſ. n.* nowy Niderland,
ſiski Kray, aus Neunieder-
nowego Niderlandu, z no-
liskiego Kraiu.
, *num.* dziewięć razy, dzie-
roć; etwas ſingen heißen, co
śpiewać.
niger, *ſ. m.* dziewięć feni-
albo trzy grayçary, draiery.
rikon 4. Th.

Neuntägig, *adj. num. ord.* dziewięcio-
dniowy, welches den neunten Tag ge-
ſchieht, oder auch neun Tage währet,
co ſię dziewiątego dnia dzieie, albo
też dziewięć dni trwa, neuntägige
Feiertage, dziewięciodniowe święta
przez dziewięć dni święta trwaiące,
Zeit, dziewięciodniowy czas.

Neunzehen, *num.* dziewiętnaście, je
neunzehen, po dziewiętnaście, der
neunzehente, dziewiętnaſty, das neun-
zehente Buch, dziewiętnaſta kſiążka,
neunzehen mal, dziewiętnaście razy,
neunzehen mal von einer Sache reden
und ſchreiben, dziewiętnaście razy o
iednę rzecz mowić y piſać.

Neunzig, *num.* dziewięć dzieſiąt, neun-
zig Jahre alt, dziewięć dzieſiąt lat
ſtary, albo dziewięć dzieſiąt lat mu,
neunzig Stufen, dziewięć dzieſiąt ſto-
pniow, je neunzig, po dziewięć dzie-
ſiąt.

Neunzigjährig, *num.* dziewięć dzieſiąt
letni, dziewięć dzieſiąt lat maiący.

Neunzigmal, *num.* dziewięć dzieſiąt
razy; ein Buch durchgehen, kſiążkę
iaką przebieć.

Neunzigſt, *num. ord.* dziewięć dzieſiąty,
neunzigſtes Jahr, dziewięć dzieſiąty
rok.

Neun und achtzig, *num.* ſolche deutſche
Art zu zählen wird auf Polniſch ſo ge-
geben: oſmdzieſiąt dziewięć; und
nicht dziewięć y oſmdzieſiąt; und ſo
die folgenden: je neun und achtzig,
po oſmdzieſiąt dziewięć; der neun
und achtzigſte, oſmdzieſiąty dziewią-
ty, neun und achtzig mal, oſmdzie-
ſiąt y dziewięć razy; geſchlagen ha-
ben, ſpotkać ſię, bitwę ſtoczyć.

Neun und dreißig, *num.* trzydzieści
dziewięć; nicht dziewięć y trzydzie-
ści, je 39, po trzydzieści y dzie-
więć, po trzydzieſtu dziewięciu, der
39ſte, trzydzieſty dziewiąty, 39 mal,
trzydzieści y dziewięć razy.

Neun und funfzig, *num.* pięćdzieſiąt y
dziewięć; nicht dziewięć y pięćdzie-
ſiąt, je 59, po pięćdzieſiąt dziewięć,
der 59ſte *ord.* pięć dzieſiąty dziewią-
ty, 59 mal, pięć dzieſiąt y dziewięć
razy.

Neun und neunzig, *num. card.* dziewięć
dzieſiąt y dziewięć; nicht dziewięć y
dziewięć dzieſiąt, je 99, po dziewięć
dzieſiąt dziewięć, der 99ſte, dziewięć
dzieſiąty dziewiąty, 99 mal, dziewięć
dzieſiąt dziewięć razy.

Neun und ſechzig, *num.* ſześćdzieſiąt

dziewięć; nicht dziewięć y sześćdziesiąt, je 69, po sześćdziesiąt dziewięć, der 69ste, sześćdziesiąty dziewiąty, 69 mal, sześć dziesiąt y dziewięć razy.

Neun und siebenzig, *num.* siedmdziesiąt dziewięć, nicht dziewięć y siedmdziesiąt, je 79, po siedmdziesiąt dziewięć, der 79ste, siedmdziesiąty, dziewiąty, 79 mal, siedmdziesiąt y dziewięć razy.

Neun und vierzig, *num.* czterdzieści dziewięć, je neun und vierzig, po czterdzieści dziewięć, der 49ste, czterdziesty dziewiąty, 49 mal, czterdzieści y dziewięć razy.

Neun und zwanzig, dwadzieścia dziewięć, je 29, po dwadzieścia dziewięć, der 29ste, dwadziesty dziewiąty, 29 mal, dwadzieścia y dziewięć razy.

Neuport, *n. pr. m.* Name unterschiedener Oerter, Neyport, imię roznych miesc.

Neus, *n. pr. f.* Stadt im Cölnischen, Neys. miasto w Kolońskim, *poł.* Novesium.

Neustadt, *n. pr. f.* Name vieler Städte, Neystad, imię wielu miast; an der Harte, nad Hartem rzeką, *połać.* Neapolis Nemetum; in Oesterreich, *poł.* Neapolis Austriorum.

Neutra, *n. pr. f.* Stadt in Ungarn, Nitria, miasto w Węgrzech; von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należący; *adj.* Nitryiski: einer daher: męszczyzna, y Nitryi rodem, Nitryiczyk; eine daher, białogłowa, z tamtądże Nytryika, Nytryianka: Art, Weise, *adv.* po Nitryisku, z Nitryiską.

Neutral, *adj.* niestronny, oboiętny, bezstronny, niewdaiący się, seyn, niestronnym, oboiętnym, niewdaiącym się być, sich erweisen, bezstronnym, oboiętnym, niestronnym pokazać się, żadney nietrzymać strony, niestać za żadną stroną, stronie żadney niepomagać ani temu, ani tamtemu pomocy niedawać, nie być przychylnym stronie żadney, er ist in diesem Kriege ganz und gar neutral, on na tey woynie iest wcale niestronnym, eine gewisse Macht hat sich im heutigen Kriege neutral erwiesen, pewna potencya pokazała się podczas tey woyny niestronną, do żadney niemięszała się strony.

Neutralität, *s. f.* niestronność, oboiętność, bezstronność, do [illegible] niewdawanie, er hat in [illegible] ständen vollkommene gehau[illegible] tych okolicznościach bezst[illegible] oboiętność, niestronność [illegible] trzymał, wer weniger [illegible] muß in Acht nehmen, kto [illegible] mocnym, ten musi dać bac[illegible] oboiętność, na niestronnoś[illegible]

Nicht, *adv.* nie, das Fieber [illegible] nie mieć frebry, sie werden [illegible] nicht bekannt, aber doch dah[illegible] bei Fremden, aber doch bei [illegible] gen, nie byli znani [illegible] ale przecie byli znani w [illegible] u obcych, ale przecie u [illegible] między obcemi, ale przec[illegible] mi, du kannst auch selbst [illegible] läugnen, ty nawet sam [illegible] y raz przeczyć, nie, ani [illegible] Kriege nicht grausam und [illegible] gewesen, oni na woynie [illegible] tnemi, ani nieludzkiemi [illegible] an das übrige nicht gedenk[illegible] schreiben, o ostatku nie [illegible] myśleć, ani pisać. dies [illegible] leiden, wo ich nicht, te[illegible] niechciał cierpieć, gdyb[illegible] ich will nicht sagen, sond[illegible] chcę mowić tylko, nicht [illegible] das Vertrauen hätte, sond[illegible] żebym nie miał zaufania. [illegible] aus Ursache die Beschwerde[illegible] den, sondern weil, nie [illegible] ciężaru unikać, ale że [illegible] sondern auch, nie tylko, ale [illegible] Varro mißfällt es, mir [illegible] Warronowi to się nie po[illegible] się mnie bodoba, theils [illegible] sache genug, theils aber nic[illegible] ści maią dosyć przyczyn [illegible] nie, er kann nicht schärf[illegible] angegriffen werden, żwawie [illegible] że być odemnie częstow[illegible] weiß nicht, ob, ia niewie[illegible] ich könnte nicht leben, [illegible] mogł bym żyć gdy bim. [illegible] ger, als, nie mnie iak, [illegible] allein gekommen, sondern, [illegible] nie przyszedł, ale, weil [illegible] ponieważ ich nie masz, [illegible] fragt, so sage es nicht, [illegible] nie pyta, to ia niepowie[illegible] nere mich wohl, wenn du [illegible] nicht errinnerst, ia pamię[illegible] chociaż mnie ty nie prz[illegible] ich sage nicht wer er gew[illegible] nie mowię kto on był. [illegible] sich der Wohlthat nicht, on [illegible]

o dobrodzieyſtwa, bisweilen
t nicht, was geweiſſaget wor-
czaſem to ſię nie dzieie, co
rzepowiedziane, ich gedenke,
as ich nicht verſtanden habe, zu
den, ia myślę, tego czego
miałem ſaukać, habe ich es
n, ſo freue ich mich, wo nicht,
mich damit tröſten, ieżeli po-
to raduie ſię, ieżeli nie to
mniey tym ſię cieſzyć będę--
nicht leben, wenn ich es weiß,
ę żyć ieżeli ia to wiem, ich
bt geſund ſeyn, wenn ich ans
reibe, als ich es meine, nie
yć zdrowym, ieżeli inaczey
ak myślę, das wollen die Göt-
t zulaſſen, bogowie tego ni-
dopuſzczaią. thue es nicht,
tego, betrübe dich nicht, nie
. ſchiebe hernach die Schuld
f mich, winy od tąd nie ſkła-
mnie, gar nicht, weale nie,
nd Augen ſtimmen gar nicht
ander überein, ſerce y oczy
zaią ſię z ſobą, er wird nicht
gehen, on tamtędy nie puy-
as ſcheint gar nicht nachdrück-
eyn, to ſię niezdaie być wa-
ht einer, ani ieden; faller nie
heißt etwas anders, das iſt,
nicht mehr, als einer, nie wię-
k ieden, nicht das geringſte,
ani tyle, nicht vorbei gehen,
rechodzić, nicht achten, nie
ić, nicht das geringſte beſſer,
lepiey, by naymniey. nie le-
uch nicht einmal den Schreis
vertrauen, ani raz piſarkom
ierzać, wenn ich gleich wollte,
e ich es doch nicht thun, choć
ciał to bym nie mogł przecię
ynić. nicht einmal geſchwei-
, ani raz, nie dopiero żeby,
ht einmal die Augen zuma-
ern es auch mit aller Luſt an-
yś, tylko oczow nie przy-
ale ieſzcze z wſzelką rado-
patrzałeś, nicht? (im Fra-
pitoniu) ſollte ich dich nicht
ch, nicht für raſend halten?
ym cię mieć za głupiego,
go? iſt es nicht alſo? nie
? ſiehest du nicht? nie wi-
tego? habe ich nicht acſaat,
kommen wede? nie powie-
że to tak będzie? iſt ſein
der gekommen, oder nicht?
że iego ociec czy nie?

ich weiß nicht, ob ich ihn nicht allen andern vorziehen ſoll? niewiem ieżeli go nad wſzyſtkich inſzych przenoſić nie mam? iſt das nicht genug? nie ieſt że to doſić? habe ich es denn nicht gewußt? nie wiedział żem tego? hält er uns nicht recht für Narren? nie naſz on nas za głupich? *czyli nie.* ich habe ihn gefragt, ob er bei dem Lecca geweſen iſt, oder nicht? ia ſię go pytałem, czy był u Lekki. czyli nie? nicht allzu viel Soldaten ſind umgekommen, nie nazbyt wiele żołnierzow zginęło, aber er iſt nicht wieder zu mir gekommen als er do mnie nie powrocił nazad, da er nicht daran gedacht hat, gdy on o tym nie myślał, er kann nicht anders, als den Todt fürchten, on ſię nie może czego inſzego bać tylko śmierci, nicht weniger bei einem gelten, als, nie mniey u kogo popłacać, iak, nicht weniger für die Römer, als Albaner gehören, nie mniey ſię tyczeć Rzymian, iak y Albanow, nicht mehr als falſch ſeyn, tak może być prawda, iak y fałſz, nicht mehr wider ſie, als die Römer gelten, nie mniey popłacać przeciwko nim, iako y przeciwko Rzymianom, nicht mehr Glauben zuſtellen, nie więcey wiary dawać, ich bin gegen ihn nicht anders, als ich ſonſt geweſen bin, nie inſzym ieſtem dla niego, tylko iak y pierwey byłem.

Nicht allein: ſondern auch, *adv.* nie tylko-, ale też, das Glück iſt nicht allein ſelbſt blind, ſondern macht auch die blind, welchen es zufällt, fortuna nie tylko ieſt ślepa, ale też ślepemi czyni tych, ktorym ſprzyia, er iſt nicht allein bei den Dingen geweſen, ſondern hat ſie auch dirigiret, nie tylko był przy tych rzeczach, ale owſzem niemi władnął, er beraubte mich nicht allein der Ruhe, ſondern ließ mich auch nicht einmal ohne Schmerzen wachen, nie tylko mie pozbawił ſpoczynku, ale też ani raz mi niedał bez bolu nieſpać, das iſt nicht allein bei den Griechen, ſondern auch bei andern Völkern bekannt, to nie tylko u Grekow, ale też u inſzych narodow wiadomo ieſt nicht allein mein, ſondern auch der Meinigen Beſtes, nie tylko moie. ale y moich dobro w tym, daß du nicht allein ſolches billigeſt, ſondern auch gern billigeſt, żebyś to nie tylko pochwalił, ale żebyś z ſerca pochwalił, nicht allein wahre Dinge, ſondern

auch falſche ausſtoßen, nie tylko prawdziwe rzeczy, ale też y fałſzywe rozſiewać; in einer nicht allein offenbaren, ſondern auch grauſamen Sache, w rzeczy nie tylko oczywiſtey, ale też frogiey, nicht allein die Herren, ſondern auch die Fremden vergnügen, nie tylko panow, ale też y obcych kontentować.

Nicht anders, *adv.* nieinaczey, hat es geſchehen können, to ſię mogło ſtać, als wenn ich dich geſehen hätte, iak gdy bym cię widział.

Nichtauswanderung, *ſ. f.* (neu) z. B. ein Schein, daß man nicht aus Frankreich gewandert ſey, *nowe słowo*; niewywędrowanie, na przykład: jedne świadeſtwo niewywędrowania z Francyi.

Nichtauswandern, *v. a.* (neu) *nowe słowo*: niewywędrować

Nichtausgewandert, *part.* et *adj.* (neu) *nowe słowo*: niewywędrowany.

Nichtbeſtätigung, *ſ. f.* (neu) verweigerte, noch nicht erfolgte Beſtätigung eines Beſchluſſes, einer Verordnung von der geſetzgebenden Gewalt; Ungeſetzmäſſigkeit, *nowe słowo*: niekonfirmacya odmawiona, ieſzczenie nąſtępowiła konfirmacya dekretu, nawyſłenia, poſtanowienia imieniem zrobiącey mocy; nieodprawianie.

Nichtig, *adj.* prożny, marny, nichtige Träume, marne ſny, Hoffnung, prożna marna nadzieia, Urſache, marna przyczyna, er ſaget ſehr wichtige Urſache von dieſer That, on marna nikczemną przyczynę powiada tego uczynku.

Nichtigkeit, *ſ. f.* marność, prożność, nikczemność, nieważność, daremność. ſie ſehen ſelbſt die Nichtigkeit ihrer Meinungen, oni widzą ſami nikczemność, marność ſwoich zdań, des Urtheils iſt offenbar, nieważność, nikczemność tego dekretu ieſt iawna.

Nichts, *ſ. n.* nic, er hat nichts für das Getraide gegeben, on za zboże nic nie dał, er wußte von den Studiis gar nichts, on wcale nic z nauk nieumiał, on nic nie wiedział on naukach, man hätte nichts von ſolchen thun ſollen, z tych rzeczy nie trzeba było nic czynić, das geht mich nichts an, to do mnie nic nie należy, ob es recht, oder unrecht ſey, geht uns nichts an, czy to dobrze, czy nie dobrze, to nic do nas nie należy, einem in einer Sache nichts nachgeben, komu w iakiey [illegible] nic nie uſtępować, [illegible] nichts, my wcale nic nie ie[illegible] wcale ieſteśmy niczym, [illegible] noch nichts gehöret, my ieſz[illegible] nie słyſzeliśmy, ich habe [illegible] than, noch geſagt, ia nic nie [illegible] łem, ani mowiłem, es iſt [illegible] lieber, noch angenehmer, nic [illegible] niego ani milſzego, ani przy[illegible] ſzego, ich bekümmere mich [illegible] ohne nur, daß du mögeſt wo[illegible] o nic ſię nie troſkam tylko [illegible] bie było dobrze. es kann [illegible] zu Rom, als die Deinigen [illegible] Rzymie kontentować cię nik[illegible] że tylko twoi, er redet [illegible] als von den Geſetzen, on o [illegible] mowii, tylko o prawach. [illegible] ders thun, als die Sache [illegible] więcey nie czynić, tylko [illegible] nieść, nichts, ſo ich nicht, [illegible] nic, nic - - co bym nie, [illegible] niger wollen, als, nic [illegible] iak, nichts mehr iſt zu beſürch[illegible] nie maſz ſię nic bardziey [illegible] er wollte nichts weniger, [illegible] Dorf verkaufen, on niczego [illegible] niechciał, iako aby wſ[illegible] wał, nichts mehr, nic [illegible] haſt nichts mehr zu befürchten [illegible] Krankheit und deinen Zo[illegible] nie maſz nic więcey bać. [illegible] choroby y twoiego gniew[illegible] lieber, als, nic miley, nic [illegible] iak, ich leſe nichts lieber, Philoſophie, ia nic mile [illegible] tam, iak Wolfiuſza Filoz[illegible] an etwas ändern, nic w [illegible] odmieniać, man vermiſ[illegible] nichts mehr, ze wſzyſtki[illegible] niczego bardziey nie p[illegible] iſt nichts weniger, als, nic [illegible] ieſt, iak, zu nichts werden [illegible] obrocić, niczym ſię ſtać. [illegible] nichts glückſeliger, als [illegible] niczym nie ieſt ſzczęśliwſz[illegible] ra, nicht mehr Athem holen [illegible] bardziey moc odetchnąć, [illegible] daß ſolches um nichts mehr [illegible] falſch wäre, krzyczą, że [illegible] prawda ale fałſz, nichts [illegible] ger ſich zum Kriege ſchicken, [illegible] ſię na woynę gotować, nicht[illegible] niger aber doch plage ich mi[illegible] Sorgen, nie mniey iednak [illegible] ſię temi troſkami, nichts de[illegible] bemühete er ſich, deſſen Anſc[illegible] kundigen, nie mniey on ſtara[illegible]

łow dowiedzieć się, nichts ach; a nic mieć.
n, *ſ. n.* Mangel, eine Eigenſchaft, u. d. gl. Niemianie własności, etc.
erth, *adj.* nie wart, das Tuch bts werth, ſukno to nic nie
irdig, *adj.* niczego niegodny, wart, nichtswürdiger Knecht, wart. nic potym sługa, Frau, warta baba, Menſch, niczego cien człowiek, nichtswürdige niczego niewarta rzecz.
m. ein Halbmetal, nikel, je- l metal.
v. n. mrugać, mit den Augen, einem mit dem Kopfe, kiwać, głową, zezwalaiąc na co. er vielmal mit den Augen genickt, e razy na mnie oczyma mru-
ig, *ſ. n.* mruganie, oczyma enie; kiwanie, kiwnienie
pr. f. Inſel im Archipelago, wyſpa na Archipelagu, *pol.*
pr. f. Stadt in Cypern, Ni- miaſto na wyſpie Cyprze.
nigdy, er ſtudieret nie, on ſię ie uczy.
dv. et adj. niſko; *przeſtroga* eſes Wörtchen mit dem Namen er zuſammen geſetzet wird, ſo m es mit, niżni, oder niſki; der Heſſen, Niżnia Haſſya, Sachſen, Niżnia Saxonia, Weſel, Niżnia Weſalia.
żen, *v. a.* na doł giąć, na doł na doł zgiąć, nisko zgiąć; ni- niać, das Obſt beuget die Aeſte owoc zgina gałęze na doł, er Holz niedergebogen, on drzewo na doł, on niſko drzewo
żen, ſich, *v. r.* zginać ſię na doł; e, do ziemi, der alte Mann ch nieder, ten ſtary człowiek niſko na doł, krzywi ſię na chyło bardzo chodzi, wegen en Alters hat ſie ſich niederge- prze wielką ſtarość ſchyliła oł, zgięła ſię do ziemi.
ken, ſich, *v. r.* ſchylać ſię, zni- żu etwas, do czego, bücke er, den Koffer aufmachen zu ſchyl ſię, zniż ſię abyś mógł er otworzyć.

Niederdrücken, *v. a.* doniżać, na doł ciśnąć, na doł przyciskać, etwas zur Erde niederdrücken, co do ziemi na doł przyciskać, ſ. Drücken, *ſimplex*, die Waagſchale wird durch angelegtes Gewicht niedergedrückt, u wagi miſa, ieſt na doł poniżona przez włożoną wagę.
Niederdrücken, das, *ſ. n.* poniżanie, poniżenie na doł ciśnienie, przyciskanie.
Niederfahren, *v. n. irr.* zſtępować, zchodzić, na doł, in die Hölle, do piekłow, *to co*, im Fahren umwerfen, treten, iadąc wywrocić, wozem przycisnąć, przeiechać.
Niederfahren, das, *ſ. n.* zſtępowanie, zchodzenie, iadąc wywrocenie.
Niederfahrt, *ſ. f.* wywrocenie, przeiechanie wozem, zſtępowanie, zſtąpienie, in die Hölle iſt leicht, zſtąpienie do piekła łatwo ieſt.
Niederfall, *ſ. m.* padnienie, padanie, upadanie.
Niederfallen, *v. n. irr.* padać, upadać, paść; auf den Kopf, na głowę paść; mit den Waffen vor dem Vordertheile des Schiffes, przed przodkiem okrętu upaść y z bronią, einem zu Füßen, do nog komu upaść; auf die Knie vor einem, na kolana przed kiem upadać, auf die Erde, na ziemię upaść, er iſt auf die Erde niedergefallen, on na ziemię upadł, ſie fallen auf die Knie vor dem Könige nieder, oni padaią na kolana przed Krolem, er fällt dreimal zu meinen Füſſen nieder, on trzy razy mi do nog upada.
Niederfallen, das, *ſ. n.* upadanie, upadnienie; auf die Knie vor dem Kaiſer, na kolana przed Cesarzem.
Niederfliegen, *v. n. irr.* zlatować na doł, lecieć na doł; vom Himmel, z nieba, die Vögel fliegen vom Baume nieder, ptaki zlatuią z drzewa na doł.
Niederfliegen, das, *ſ. n.* zlatowanie, zlecenie, latanie, lecenie na doł.
Niedergang, *ſ. m.* 1) zachod, Untergang, der Sonne, słońca; 2) Gegend gegen den Abend, ſtrona świata ku zachodowi, ſtrona zachodnia świata, ſtrona świata, ziemi, na zachod, vom Aufgange bis zum Niedergange, do wſchodu aż do zachodu.
Niedergebogen, *part. et adj.* na doł zgięty, na doł ugięty, na doł przygięty, na doł uginany, na doł przyginany, niedergebogener Aſt, na doł przygięta gałąź.

zburzánie, zrucanie, zburżenie, zrucenie, zwalenie; der Häuſer, domow.

Niederreiſſung, *ſ. f.* zrucenie. obalenie, zburżenie. rozburzenie, rozwalenie, der Statuen, obalenie ſtatut; der Mauern, murow.

Niederreiten, *v. a. irr.* końmi zdeptać, ztretować, zieżdzić, ztłoczyć, potłoczyć, rozdeptać; einen, kogo.

Niederreiten, das, *ſ. n.* końmi zdeptanie. ztretowanie, zieżdżenie.

Niederrennen, *v. a.* biegnąc obalić, biegnąc wywrocić, powywracać.

Niederrennen, das *ſ. n.* biegnąc obalenie, wywrocenie, powywracanie.

Niederſachſen, *n. pr. n.* Niżnia Saksonia; aus, oder zu ſolchem Lande gehörig, z tego Kraiu, albo do tego Kraiu należący: *adj.* Niżnio Saski, einer daher, rodem, kto z Niżniey Saksonii, Niżnio Sas, Niżni Sas; eine daher, białogłowa w Niżniey Saksonii, rodzona Niżnio Saska, Niżnia Saska; Art, Weiſe, *adv.* po Niżnio Saſku, z Niżnio Saską.

Niederſchießen, *v. a. irr.* zaſtrzelić; einen mit Pfeilen, kogo ſtrzałami.

Niederſchießen, das, *ſ. n.* zaſtrzelenie, zabicie ſtrzelaniem, zaſtrzelanie.

Niederſchlagen, *v. a. irr.* zabić ciąć; ſiec wyſiec. położyć trupem. trupem kłaść. alles mit dem Schwerdte wszystko mieczem wyciąć. dołożyć, die Feinde ſind niedergeſchlagen worden, nieprzyiaciele byli wycięci trupem położeni, einen zu Boden, kogo uderzyć o ziemię. kogo rzucić, o ziemię, obalić, zwalić kogo na ziemię. die Augen, oczy na ziemię ſpuścić, ſie ſchlägt ihre Augen nieder, als wie eine Fromme, ona oczy ſpuſzcza ku ziemi, iak nabożniczka iaka, jener hat drei Menſchen zu Boden niedergeſchlagen, tamten trzech ludzi na ziemię powalił, trzech ludzi na ziemi położył.

Niederſchlagen, das, *ſ. n.* cięcie, wycięcie, wycinanie, wyſieczenie, położenie, trupem położenie, ſpuſzczanie, na doł, ku ziemi.

Niederſchlagung, *ſ. f.* ſpuſzczanie, ſpuſzczenie; der Augen, oczow.

Niederſchmeißen, *v. a. irr.* rzucić na ziemię, porzucić, ſchmeiße es nieder, porzuć to.

Niederſchmeißen, das, *ſ. n.* rzucenie na ziemię, porzucenie na ziemi.

Niederſebeln, *v. a.* ſzablami rozſiekać, na ſzable rozebrać, na ſzablach ro-

znieść
dig wa
Niederſel
kanie,
Niederſel
nie, n
Niederſer
pić. za
ſer, w
nurzyć
głębią,
ziemi p
Niederſen
rzenie.
nie w c
do zien
Niederſen
nie, nu
nie w c
przygię
Niederſetz
łożyć, k
co zrąk
v. r. uſi
angenehr
łące: au
Masholde
są pod ia
im Scha
uſtędzien
Sitz nie
oberhalb
gehen und
auf etwas
na namio
bicy.
Niederſinker
pochylać
złatywać;
kolana, c
to leci ku
es iſt nied
zleciało n
Niederſinken
doł. pach
na doł. up
Niederſitzen,
nem Orte,
Niederſitzen,
nie, im S
Niederſtampf
mię: mit
Niederſtampf
cie w ziem
Niederſtoßen,
mię. pchną
cić; einen
bijąc, przel
Spieße, ko

ścił, zwiesił, głowę, die Flaggen, lery na statkach, morskich zwi- ; sich, *v. r.* siąść, als die Bienen, ines Lippe, iako to pszczoły na zach czyich: *położyć się*. als eine te an dem Ufer des Rheins, iako oysko na brzegu Ryńskim, sich r neuen Stadt, osieść w nowym ście, sie hat sich auf die Knie nie- lassen, ona na kolana przyklę- . sich an einem Orte, daselbst zu en, na iakim mieyscu osieść, am w niem mieszkać, na mie- ie osieść, osiadać, mieszkanie yć.

ssen, das, *s. n.* spuszczanie, o- anie, spuszczenie, osieście, o- ie.

ssung, *s. f.* spuszczenie, opu- ie, zwinięcie; der Flaggen, ban- uszczanie, osiescie, osiadanie.

usitz, *n. pr. f.* Niźnia Luza- us, oder zur Niederlausitz gehö- Niźniey Lusacyi, albo do Ni- Luzacyi należący; *adj.* Niźnio ki, einer daher, męszczyzna z y Lusacyi rodem, Niźnio Lu- iźnio Lusatczyk; eine daher, Lusatka; Art, Weise, *adv.* po -Lusacku, z Niźnio Lusacka, niey Lusacyi.

gen, *v. a.* składać, złożyć z sie- as Commando, Herrschaft, ko- . państwo złożyć, das Geld der idigen bei dem Rathe, pienią- rot złożyć w Radzie, einige und Könige haben ihre Herr- iedergeleget, niektorzy Cesarze owie poskładali swoie państa, ezwungen, sein Amt nieder zu le- n iest przymuszony do złoże- oiego urzędu, ich habe bei ihm Bücher niedergelegt, ia u niego książki położyłem, sie hat erst rief aus den Händen niederge- na dopiero list z rąk wypuści- ąk list złożyła, ich lege bei dir Degen nieder, ia u ciebie zo- m, składam moię szpadę, auf e, na ziemię położyć, na zie- ożyć, er hat es auf das Gras elegt, on to na trawie poło- h, *v. r.* położyć się.

gen, das, *s. n.* składanie, złoże- ołożenie, zostawianie, zosta- .

gung, *s. f.* złożenie, składanie, ienie, położenie.

gen, *v. n. irr.* leżeć, auf der Erde, na ziemi, auf dem Bette, na łożu.

Niederliegen, das, *s. n.* leganie, leżenie; auf den Steinen, na kamieniach.

Niedermachen, *v. a.* Niederhauen, zabiiać, zabić; die Bürger, obywatelow, er hat seine Feinde niedergemacht, on swoich nieprzyiacioł pozabiiał, alle, wszystkich wybić. pozabiiać, powycinać, der brave General hat feindliche Truppen niedergemacht, waleczny Woiownik nieprzyiacielskie woysko wyciął, alle Seeräuber sind niedergemacht worden, wszyscy rozboynicy morscy byli wycięci, viele Feinde, wiele nieprzyiaciela wyciąć, wysieć, wiele nieprzyiaciela trupem położyć, die Unschuldigen für die Schuldigen, niewinnych zamiast winnych zabiiać, der grausame Herodes hat viele tausend Kinder niedergemacht, okrutny Herod wiele tysięcy dzieci wyciął, die ganze Stadt ist niedergemacht worden, całe miasto było wycięte.

Niedermachen, das, *s. n.* zabiianie, zabicie, wycięcie; wysieczenie, wybicie, pozabiianie, porażenie na głowę.

Niedermachung, *s. f.* zobicie, zabiianie, wycinanie, wycięcie, wybicie, pozabiianie, wysieczenie, zniesienie, znoszenie.

Niedermetzeln, *v. a.* wymordować, trupem położyć, porazić na głowę; eine Armee, woysko.

Niedermetzeln, das, *s. n.* wymordowanie, trupem położenie, wybieie, porażenie na głowę, pobicie na głowę.

Niedermetzelung, *s. f.* porażka, pobicie, wybicie, wymordowanie, zniesienie, znoszenie.

Niederreißen, *v. a. irr.* obalić, rozwalić, rozburzyć, rozrucić, rozwalać, rozburzać, rozrucać, zwalać, zburzać, zrucać, zwalić, zburzyć, zrucić: eine Lehmwand, lepioną ściane zwalić, obalić; Häuser, domy zrucać: die Stadt von Grund aus, miasto z gruntu obalić, z kretesem zwalić; den Wall, wał, okop rozrzucić, die Mauer völlig, mury zupełnie rozrzucić, das alte Schloß, stare zamczysko, ist völlig niedergerissen, iest zupełnie zwalone.

Niederreißen, das, *s. n.* rozwalenie, rozburzenia, rozrzucenie, rozwalanie, rozburzanie, rozrucanie, zwalanie, wywracanie, wywrocenie, obalenie, zburza-

zburzanie, zrucanie, zburzenie, zrucenie, zwalenie; der Häuſer, domow.

Niederreiſſung, *ſ. f.* zrucenie, obalenie, zburzenie. rozburzenie, rozwalenie, der Statuen, obalenie ſtatut; der Mauern, murow.

Niederreiten, *v. a. irr.* końmi zdeptać, ztretować, zieździć, ztłoczyć, potłoczyć, rozdeptać; einen, kogo.

Niederreiten, das, *ſ. n.* końmi zdeptanie. ztretowanie, zieżdżenie.

Niederrennen, *v. a.* biegnąc obalić, biegnąc wywrocić, powywracać.

Niederrennen, das *ſ. n.* biegnąc obalenie, wywrocenie, powywracanie.

Niederſachſen, *n. pr. n.* Niżnia Saksonia; aus, oder zu ſolchem Lande gehörig, z tego Kraiu, albo do tego Kraiu należący; *adj.* Niżnio Saski, einer daher, rodem, kto z Niżniey Saksonii, Niżnio Sas, Niżni Sas; eine daher, białogłowa w Niżniey Saksonii, rodzona Niżnio Saska, Niżnia Saska; Art, Weiſe, *adv.* po Niżnio Saſku, z Niżnio Saską.

Niederſchießen, *v. a. irr.* zaſtrzelić; einen mit Pfeilen, kogo ſtrzałami.

Niederſchießen, das, *ſ. n.* zaſtrzelenie, zabicie ſtrzelaniem, zaſtrzelanie.

Niederſchlagen, *v. a. irr.* zabić. ciąć; ſieć wyſieć. położyć trupem. trupem kłaść. alles mit dem Schwerdte wyſtko mieczem wyciąć. dołożyć, die Feinde ſind niedergeſchlagen worden, nieprzyiaciele byli wycięci trupem położeni, einen zu Boden, kogo uderzyć o ziemię. kogo rzucić, o ziemię; obalić, zwalić kogo na ziemię. die Augen, oczy na ziemię ſpuścić, ſie ſchlägt ihre Augen nieder, als wie eine Fromme, ona oczy ſpuſzcza ku ziemi, iak nabożniczka iaka, jener hat drei Menſchen zu Boden niedergeſchlagen, tamten trzech ludzi na ziemię powalił, trzech ludzi na ziemi położył.

Niederſchlagen, das, *ſ. n.* cięcie, wycięcie, wycinanie, wyſieczenie, położenie, trupem położenie, ſpuſzczanie, na doł, ku ziemi.

Niederſchlagung, *ſ. f.* ſpuſzczanie, ſpuſzczenie; der Augen, oczow.

Niederſchmeißen, *v. a. irr.* rzucić na ziemię, porzucić, ſchmeißt es nieder, porzuć to.

Niederſchmeißen, das, *ſ n.* rzucenie na ziemię, porzucenie na ziemi.

Niederſebeln, *v. a.* ſzablami rozſiekać; na ſzable rozebrać, na ſzablach rozznieść; einen, kogo; der nicht dig war, ktory nie był nie wa

Niederſebeln, das, *ſ. n.* ſzablami r kanie, na ſzablach rozniecenie

Niederſebelung, *ſ. f.* ſzablami roz nie, na ſzable rozebranie.

Niederſenken, *v. a.* topić; nurzyć pić. zamurzyć, zatopić: in das ſer, w wodę; *lepiey* moczyć nurzyć w wodzie; in die Tiefe głębią, wpuścić; auf die Erde ziemi przygiąć.

Niederſenken, das, *ſ. n.* utopienie rzenie. nurzenie, topienie, wp nie w co, przychylanie, przy do ziemi.

Niederſenkung, *ſ. f.* utopienie. u nie, nurzenie, topienie, w nie w co, przychylanie, przy przygięcie do ziemi.

Niederſetzen, *v. a.* ſkładać, ulo łożyć, kłaść; etwas aus der H co z rąk położyć z rąk wyp

v. r. uſieść, poſadzić ſię; angenehmen Wieſe, na iakiey łące; auf die Sitze, welche Masholder ſind, na ſiedzeniach ſą pod iaſieniem, wo: wolen im Schatten niederſetzen, uſiędziemy w cieniu, ſeżę dó Siż nieder, uſiądź na ſtoł oberhalb eines, po nad kim gehen und ſich niederſetzen, auf etwas, na czym; auf d na namiocie; auf den Heim bicy.

Niederſinken, *v. n. irr.* chylić ſię pochylać ſię na doł, upadać zlatywać; zur Erde, na ziem kolana, es ſinke auf die Erd to leci ku ziemi, to upada es iſt niedergeſunken, to upa zleciało na doł.

Niederſinken, das, *ſ. n.* chyle doł. pachylanie ſię na doł na doł, upadanie na doł, k

Niederſitzen, *v. n. irr.* ſiedzie nem Orte, na iakim mieyſc

Niederſitzen, das, *ſ. n.* ſiedzen nie, im Schatten, w cieniu.

Niederſtampfen, *v. a.* tupać, bi mię; mit dem Fuße, nogą.

Niederſtampfen, das, *ſ. n.* tup cie w ziemię, nogą.

Niederſtoßen, *v. a. irr.* pchnąć mię. pchnąć na doł, obalić cić; einen, kogo; erſtech biiać, przebić, zakłuć; einen Spitze, kogo ſpiſą, ein

ansam mit dem Spieße nieder-
en, żołnierz pchnął go okru-
pisą, mit dem Degen, szpadą
ć.
ßen, das, *s. n.* pchnięcie na doł,
nie na doł, obalenie, wywroce-
rzebiianie, przebicie, iako też
bicie.
irzen, *v. a.* 1) ztrącić, trącić y
, obalić trąceniem, wywrocić
ciem: einen, kogo; 2) *v. n.*
erfallen, walić się, upaść, upa-
r Giebel des Hauses stürzet nie-
ierzch domu upada leci, wali
wurde so in den Nacken getrof-
ß er niederstürzte, on tak do-
kark że aż upadł, on tak był
trafiony że aż, *z nog zleciał*,
n Kopf, na głowę lecieć, na
padać.
rzen, das, *s. n.* obalanie, obale-
ywracanie, wywrocenie, lece-
padanie, walenie się.
rzung, *s. f.* obalenie, zwalenie,
enie, upadanie, zwalenie się.
chen, *v. a.* zatopić, zatapiać,
, utapiać; etwas, co.
chen, das, *s. n.* zatopienie, za-
e, utopienie, utapianie: eines
Dinges, całey iakiey rzeczy.
chtig, *adj.* błahy, lichy, nik-
, podły; *mitręga*, niederträch-
Gemüth, błahy, podły umysł,
nsch von niederträchtigem Ge-
człowiek nikczemnego, li-
umysłu.
chtigkeit, *s. f.* podłość, nikcze-
, błahość, lichość.
chtiglich, *adv.* podło, licho,
nikczemnie, z podłością.
ten, *v. a. irr.* podeptać, zde-
ie Saat wird von dem Viehe
etreten, siew od bydła pode-
est, tritt nicht die Blumen nie-
e depcz kwiatkow, nie deptay
iatkach.
eten, das, *s. n.* deptanie, pode-
, zdeptanie, depczenie.
ücken, s. Niederdrücken.
ärts, *adv.* s. Niederwerts.
erfen, *v. a. irr.* zrzucić, zrzu-
a doł obalić: eine Statue, ia-
tuę; die Säule, kolumnę, sie
den Tisch niedergeworfen, oni
balili, einen auf die Erde, kogo
mię obalić, er hat mich fast nie-
vorfen, prawie mię na ziemię
l: das alte Schloß wird nieder-
fen werden, stary zamek będzie
obalony, alle Mauern der Stadt sind
niedergeworfen worden, wszystkie mu-
ry mieyskie są obalone.

Niederwerfen, das, *s. n.* zrucenie, zru-
canie, obalanie, obalenie.

Niederwerfer, *s. m.* obalacz; zwalacz,
zrutca, wywrotca, burzyciel, zwali-
ciel, zwalca, wywrociciel, zruciciel.

Niederwerfung, *s. f.* obalenie, zwale-
nie; der Bäume, drzew; des Gebäu-
des, budynku.

Niederwerts, *adv.* Niederwärts, na doł-
ku dołowi, gerade niederwerts gezo-
gen werden, prosto na doł być zcią-
gnionym, fallen, prosto na doł upa-
dać, prosto na doł lecieć, sehen,
na doł patrzyć.

Niederziehen, *v. a. irr.* zciągać na doł,
zciągnąć na doł, durch die Schwere
wieder in die Tiefe niedergezogen wer-
den, ciążą znowu być głąb zciągnio-
nym.

Niederziehen, das, *s. n.* zciąganie na doł,
zciągnienie na doł, zciąganie.

Niedlich *adj.* delikatny, speciałny, wy-
śmienity, niedliche Speisen, delika-
tne potrawy, specyalne potrawy, wy-
śmienite potrawy.

Niedlich, *adv.* delikatnie, wyśmieni-
cie; speisen, iadać, er speiset gern nied-
lich, on rad delikatnie, specyalnie iada.

Niedlichkeit, *s. f.* delikatność, wyśmie-
nitość, der Speisen, potraw.

Niednagel, *s. m.* Neidnagel, zagnocica,
na palcach, padanie się palca przy
paznogciach

Niedrig, *adj.* nikczemny, podły, niski,
niedriger Baum, niskie drzewo, nie-
drige Weinstöcke und was sonst nicht
hoch ist, niskie winne drzewka y to
wszystko, co nie iest wysoki, seine
Gedanken nur auf niedrige Dinge rich-
ten, swoie myślo tylko do podłych
rzeczy obracać, niedriges Gebäude,
niski budynek, Gemüth, niski podły
umysł, Ufer, niski brzey Haus, niski
dom, Thor, niska brama, niskie wrota.

Niedrig. *adv.* nisko, podło, nikczemnie,
denken, myśleć; reden, mowić, ant-
worten, odpowiadać nikczemnie.

Niedrigen, *v. a.* demüthigen, zniżać, uni-
żać, poniżać, zniżyć, uniżyć poni-
żyć, einen Hoffärtigen, kogo wynio-
słego uniżyć.

Niedrigkeit, *s. f.* niskość, podłość, bła-
hość, lichość, der Bäume, niskość
drzew; der Schiffe, niskość okrętow,
des Geschlechts, podłość, niskość uro-
dzenia.

Niedrigung, *s. f.* uniżanie, uniżenie, poniżanie, poniżenie.

Niemagen, *n. pr. m.* Stadt in Geldern, Nimega, miasto w Gieldryi; *połac.* Noviomagum.

Niemals, *adv.* nigdy; würdest du in der Stadt geblieben seyn, nigdy by się był nie został w mieście, ich habe niemals einen Brief nach Hause geschickt, daß nicht auch einer an dich dabei gewesen wäre, nigdy y iednego listu do domu nie posłałem, żeby przy nim drugi nie był do ciebie, bezahlen wollen, niechcieć nigdy płacić, er hat mich niemals gesucht, on mnie nigdy nie nawidził, ich will es niemals schreiben, ia tego nigdy niechcę pisać.

Niemand, *s. n.* nikt, *drugi spadek*, nikogo, niemand von den gewesenen Bürgermeistern ist dein Freund, nikt z przeszłych konsulow nie iest twoiem przyiacielem, von ihnen ist diesem vorzuziehen, nikt z tamtych nad tego nie ma być przeniesiony, von, oder unter allen Menschen, nikt ze wszystkich ludzi, albo między wszystkiemi ludźmi, weder Mensch, noch Gott nikt, ani człowiek, ani Bog, ich achte niemanden von allen höher, ia nikogo ze wszystkich wyżey nie szacuię, ohne dich, nikt krom ciebie; verlanget eines Obersten, oder Hauptmanns Charge, nie pragnie Połkownika, albo Kapitana szarży, war fertiger mit dem Maule, oder mit der Hand, nikt nie był prędszym y do wymowienia y do wybicia się, es hat es auch niemand iemals muthmaßen können, nikt nawet ani się domyślać nie mogł. sonst habe ich niemand zu recommandiren, oprocz tego nie mam ia nikogo do zalecenia, niemand ist, der nicht denke, nie masz nikogo, ktory by nie myślał, niemand :: ohne :: außer, nikt -- okrom -- oprocz, krom -- procz -- wyiąwszy, ist durch dessen Dienst mehr hergestellet worden, niemasz nikogo ktorego by przysługami. rzeczpospolita była bardziey podniesiona. ohne mich, oprocz mnie, ich glaube, daß solches niemand vorher wissen könne, ia wierzę, że tego przed tym nikt nie mogł wiedzieć, niemand wird ihm gleich geachtet, nikt rownym iemu miany nie iest. es ist gar niemand in dem Frauen-Hause, wcale niemasz nikogo w domu tey pani, es gesteht es niemand, nikt tego nie przyznaie, weil er niemand [illegible] ihnen sah, ponieważ on nikogo [illegible] was nie widział, es ist niemand [illegible] Hause, niemasz nikogo w domu, [illegible] dem Felde, na wsi, w polu.

Niemen, *n. pr. m.* Fluß in Litthauen [illegible] Preussen, Niemen, rzeka w Litwie we Prussach Wschodnich.

Niemes, *n. pr. f.* Stadt in Frankreich, Niem, miasto w Francyi, [illegible] zu solcher Stadt gehörig, z tego [illegible] albo do tego miasta należący [illegible] Niemski, einer daher, męszczyzna [illegible] Niemi rodem. Niemianin, [illegible] mezyk, eine daher białogłowa [illegible] mie rodzona, Niemianka, [illegible] Art, Weise, *adv.* po Niemsku. [illegible] ską, iak w Niemie, iak Niemianka; *z łacińska* [illegible] *nazywa się*, Nemausus; *drugi spadek* Nemusi.

Nieren, *s. f. pl.* nera, nerka, [illegible] der Menschen und Thiere, w [illegible] ku y w zwierzęciu, kleine [illegible] mała nerka, nereczka, cyna[illegible] zu den Nieren gehörig, co [illegible] należący; *adj.* nerkowy, cy[illegible]

Nierenkrankheit, *s. f.* choroba [illegible] choroba, złe, nie moc w [illegible] solche haben, na nerki chor[illegible]

Nierenstein, *s. m.* kamień w [illegible] choroba, haben, na kamień [illegible] kach chorować.

Nierenfüchtig, *adj.* na kamień [illegible] kach choruiący, kamień [illegible] na kamień chory.

Nierenweh, *s. n.* choroba w [illegible] bol w nerkach boleść w nic[illegible]

Nierlein, *s. n.* nereczka, cyna[illegible] meleńka nerka.

Niesen, *v. n.* kichać, kichnąć. [illegible] Niesenden sprechen, do k[illegible] mowić, Gott helf euch, nie[illegible] zdrowie, na zdrowie, [illegible] mocno, tągo kichać, dre[illegible] einander, trzy razy raz po [illegible] kichnąć, niesen, daß man [illegible] kichnąć y aż się trząść od [illegible] machen, daß einer nieset, spra[illegible] kto kichał.

Niesen, das, *s. n.* kichanie, k[illegible] beobachten, uważać, ich beo[illegible] ia twoie kichanie, kichnie[illegible] żam, machen, verursachen [illegible] sprawić, sprawować, do kich[illegible] budzać, wzruszać kichanie. [illegible] taback verursachet öfters, taba[illegible] wuie częściey kichanie.

irt, *f. f.* żywokoſt; *to ziele, kto-*
ſtanie, helleborum, *inaczey po*
, koſtywał, *także tok ſamo u nie-*
h, ciemiężyca; weiße, biała;
je, czarna.
f. f. kich, kichanie, *pokicha-*
ier, *f. n.* proſzek do kichania,
e poruſzaiący.
ch, *f. m.* zażywanie intrat z
wſzelkich ich praw pozwolne.
Genießen, *v. a. irr.* używa, z
ą, cieſzyć ſię używaiąc, uży-
eſzyć ſię.
f. f. zażywanie dochodow, z
ciących. od ſum kapitalnych.
= Nieth, nit, der Niet eines
lagenen Nagels, nit wbitego
ia, eines Hufnagels oben am
nit hufnalowy na wierzchu
; *potym*, Stift, welcher die
eines Putzmeſſers in der Schale
t, nit, albo ſztift, ktory gło-
brzytwową, w trzonku trzy-
f. leere Zettel in den Lotterien,
iała, karka bez liczby w lo-
a. nitować, nitem, *albo* ſzty-
rzytwierdzać.
ier, *f. m.* die Hufnagel einzus
, młotek kowalſki do przy-
podkowy.
f. m. zanogcica, rozpadlina
ad paznogciem.
n. pr. m. Stadt in Flandern,
rt. miaſto we Flandryi; *pałac.*
novus.
ehe, *adv.* nigdy, nigdy więc-
dy a nigdy, ich ſehe ihn, ia go
nigdy nie widzę.
pr. f. ehemalige Stadt in
, Niniwa, Niniwe, miaſto
w Aſſyryi; *inaczey nazywa*
Ninus. einer daher, z Nini-
em, Niniwita.
, trocha; troſzka, nie wiele,
naluchno, maleńieczko.
a. koſztować, zkoſztować,
ig davon koſten, troſzkę tylko
ttować, zakoſztować, oft und
trinken, popiiać, pić po tro-
ęſto.
adv. an keinem Orte, ni-
na żadnym mieyſcu; ſich auf-
nigdzie ſię niezabawić, ſeyn,
nie być, läßt ſich der ehrliche
ſehen, ſię nie daie widzieć
ten uczciwy człowiek, nirgends ſonſt war Krieg, nigdzie indziey nie była woyna, nirgends ſonſt, aiś, nigdzie indziey, iak, *albo* nigdzie indzie tylko, finde ich meinen Bruder, nieznayduię ia moiego brata, ich habe es nirgends geleſen, nach gehört, ia nigdzie tego nie czytałem, ani ſłyſzałem.

Nirgends durch, *adv.* nigdzie ktoręd indziey; żadnym inſzym mieyſcem, damit nirgends durch die Abführung geſchehe, ażeby wyprowadzenie nigdzie ktoręd indziey nie ſtało ſię.

Nirgends heim, *adv. et f. n.* zmyślone, inię kraiu, nigdzie kray, utopia.

Nirgends hin, *adv.* nigdzie dokąd indd, na żadne mieyſce, ni dokąd: reiſen, iechać, ich gieng nirgends hin, nigdzie ni dokąd ztąd nie poſzedłem, nie chodziłem.

Nirgends wo, *adj.* nigdzie, gdzie, indziey, na żadnym mieyſcu, w żadnym mieyſcu.

Nirtingen, *n. pr. n.* ein Ort im Würtembergiſchen, Nirtinga, mieyſce w Wirtemberskim.

Niſpeln, *v. n.* Muchſen, piſnąć, piſzczeć, gębę otworzyć, ſłowko wymowić.

Niſſe, *f. m. plur.* in den Haaren, gnidy we włoſach.

Niſten, *v. n.* gnieździć, Neſt machen, gniazdo robić; im Waſſer, w wodzie; auf den Felſen, na ſkałach; einige Vögel niſten unter dem Dache, nie ktore ptaki gnieżdżą ſię pod dachem; einige auf den Bäumen, nie ktore na drzewach; hoch, wyſoko.

Niſten, das, *f. n.* gnieżdżenie, gnieżdżenie ſię, gniazda robienie, gniazda ſłanie, gniazda uſłanie.

Niſtung, *f. f.* gnieżdżenie ſię, gniazda robienie, gniazda ſłanie.

Niwernois, *n. pr. f.* Landſchaft in Frankreich, Niwernoa, krainka we Francyi, aus, oder zu dieſer Landſchaft gehörig, z tey krainki, albo do tey krainki należący; *adj.* Niwernoański, einer daher, z Niwernoi męſzczyzna rodem, Niwernoańczyk, eine daher, białogłowa, z Niwernoi rodem, Niwernoanka, Art, Weiſe, *adv.* po Niwernoańsku, z Niwernoańską, iak w Niwernoi.

Niwoſe, Niwoſe, *f. m* (neu) der Schneemonat, nach dem neuen franzöſiſchen Kalender, vom 21 Dec. bis zum 19 Januar, *nowe słowo*: Niwoſe, śnie-

żny

żny miesiąc według niegdyż nowego kalendarza francuskiego od dwudziestego y pierwszego Grudnia aż do dziewię trastego Stycznia.

Nizza, *n. pr. f.* Stadt in Piemont, Niza, miasto w Piemoncie, von, oder zu solcher Stadt gehörig, z tego miasta, albo do tego miasta należacy, *adj.* Nizański; einer daher, z Nizy męszczyzna rodem, Nizani, Nizańczyk, eine daher, kobieta w Nizie rodzona. Nizanka, Art, Weise, *adv.* po Nizańsku, z Nizańską.

Nobilitiren, *v. a.* zum Edelmanne machen, nobilitować. szlachcicem uczynić; do stanu szlacheckiego przyiąć, przypuścić, destoyność stanu szlacheckiego nadać.

Noblesse, *s. f.* szlachta; stan szlachecki, stan urodzenia szlacheckiego.

Noch, *adv.* ieszcze; das Buch nicht gelesen haben, ieszcze książki dotąd nie czytać było, diese drei Sachen muß man sich noch schaffen, ieszcze te trzy rzeczy trzeba przysposobić, er hat sein Landguth noch nicht gesehen, on ieszcze swoiey wioski nie oglądał, noch darzu, ieszcze do tego, noch darzu mehr Verdacht geben, ieszcze do tego więcey dać podeźrżenia, und darfst da mich noch ansehen? y ieszcze śmiesz na mnie patrzyć? immer noch, zawsze ieszcze. stehest du noch da? ieszcze ty tam stoisz? ob du es doch noch auf einige Art zu Werke richten kannst, ieżeli ty przecie ieszcze w iaki sposob tego dokazać możesz, auch noch, także ieszcze, sie müssen erträglich seyn, wären sie auch noch so groß, muszą uyść te rzeczy, chociażby ieszcze tak wielkie były, noch mehr, noch eins, ieszcze więcey, ieszcze iedno, was wollet ihr noch mehr? coż wy ieszcze chcecie więcey? von ihnen sey auch das noch gesagt, on nich niech by ieszcze więcey mowiono, noch einmal, damit ich meine Ordnung halte, ieszcze raz, abym moy porządek zachował, noch darzu hat er alle Kleider zerrissen, ieszcze do tego wszystkie suknie porozdzierał, noch einmal, ieszcze raz, die Comödien sind kaum werth, daß sie noch einmal gesehen werden, komedye ledwie są warte, aby ieszcze raz czytane były, noch einmal bei Seite rufen, ieszcze, raz na bok prosić, ieszcze raz prosić na ustronie, noch einmal hersagen, ieszcze raz wypowiedzieć, noch weiter, ieszcze daley, nun sehe weiter, ihr Richter! iuż tedy obaczcie Sędziowie, noch kaum dwie ieszcze, da es kaum ... Tag war, gdy ledwie ieszcze był, noch nichts genützt haben szcze nic pożytku nie przyniesie noch nicht? ieszcze nie? sagst es noch nicht, wo er sey? ieszcze nie powiadasz, gdzie on iest vorher, ieszcze przed tym, ... mal so viel verlieren, ieszcze wiele, ieszcze raz tyle, strac... noch einmal so viel Geld nehm... raż ieszcze tyle nie wziąć ... er hat noch einmal so viel ... den Hauptleuten ausgetheilt, szcze raz tyle podarunkow kapitanow podzielił, noch ... groß ist es, ieszcze raz tak ... iest, noch einmal so lang, ... tak długo, sie sind noch einmal ... te Freunde, oni są ieszcze raz ... brzy przyiaciele, weder, ... ani, weder hören, noch ... widzieć, ani słyszeć.

Nochmals, *adv.* ieszcze raz, ... en geschätzt worden, ieszcze ... lia była popisana, nochmals ... her, ieszcze raz powiedz ... ren, ieszcze raz zbuntować ... Pöbel auf dem Aventinum ... fen, ieszcze raz pospolstwo ... rę Awentyn zbuntowane ... dzić.

Nochmehr, *adv.* ieszcze więcey.

Noch nicht, *adv.* ieszcze nie, ... recht beschloßen, nie namyśl... ieszcze dobrze, es sind noch ... dert und zehen Jahre, als ... ist gegeben worden, ieszcze ... sto dziesięć lat iak prawo ... er hat Briefe geschickt, ab... beln waren noch nicht angekommen ... listy przysłał, ale ieszcze ... nie przyszły, ich hatte mit ... to noch nicht geredet, ieszcze ... wintem byłem nic nie mow... rest noch nicht von Rom ... ieszcze z Rzymu był nie ... sie haben es noch nicht ausmach... nen, oni ieszcze byli tego ... nie mogli, das hat sich noch ... getragen, ieszcze się to nie ... er hat seine Landgüther noch ... kauft, on ieszcze swoich dzie... przedał.

Nogaischer Tartar, *s. m.* Nogay...

e, ein grauſames Volk, krogi

pr. n. Stadt im Genueſiſchen, miaſto w Gienueńskim, von, ſolcher Stadt gehörig, z tego albo do tego miaſta należący. Noliński, einer daher, z dem męſzczyzna, Nolińczyk, er białogłowa z Noli rodem, a, Art, Weiſe, adv. po No- z Nolińską.

i Dios, n. pr. f. eine Stadt ſka, Nombredidios, miaſto ycye, von, oder zu ſolcher Stadt z tego miaſta, albo do tego należący, adj. Nombredydy- ner daher, męſzczyzna z Nom- oſu rodem, Nombredydyo- ine daher, kobieta z Nombre- rodem, Nombredidyoczka, eiſe, adv. po Nombredydy- Nombredydyoską.

f. Kloſterjungfer, mniſzka, ca. panna klaſztorna, panna zakonnemi obowiązana; Bogu poślubiona.

den, f. m. mniſzk order, ſtan, ſtwo.

f. m. (neu) der neunte Tag ecade, nowe słowo: nonodi, ty dzień iednego czaſu iedna albo dekady iakiey.

f. Flocke des Tuchs, ſiok.

n. północ, ſtrona świata puł- gegen Norden, ku północy.

n. pr. f. eine Landſchaft. Nord- iemia, nach Nordgau fahren, dgawy iechać.

m, n. pr. n. ehemalige Reichs- Thüringen, Nordhauſen, Nord- wne wolne miaſto w Turyn- thuſa, von, oder zur ſolcher Stadt z tego miaſta, albo do tego należący, adj. Nordhauſeń- er daher, męſzczyzna z Nord- , albo z Nordhuſy rodem, uſeńczyk, Nordhuſanin, eis r, Nordhuſanka, Art, Weis po Nordhauſeńſku, po Nord- ku, z Nordhauſeńską, z Nord- ką.

, n. pr. n. ein Ort im Hen- ſchen, Nordheim, mieyſce w erskim.

adj. północny, nordiſche Län- północne kraie, Völker, puł- narody, nordiſches Meer, puł- morze, ſ. Mitternächtig.

en, n. pr. n. ehemalige Reichs- ſtadt in Schwaben, Nordlinga, dawne wolne Ceſarskie miaſto w Szwabach, adj. Nordliński, einer daher, męſzczyzna z Nordlingi rodem, Nordlińczyk, eine daher, kobieta z Nordlingi rodem, Nordlinka, Art, Weiſe, adv. po Nordlińsku, z Nordlińską.

Nordoſt, f. m. eine Weltgegend, puł- nocnowſchod, ſtrona świata, północnowſchodnia, północ-wſchod.

Nord-Oſtwind, f. m. wiatr północnowſchodni, między północą y wſchodem.

Nordpol, f. m. północny kołowrot, polus arcticus, północny wirch.

Nordſpitze, f. f. ſ. Nordpol.

Nordſtrand, f. m. eine Inſel bei Dännemark, Nordſtranta, wyſpa iedna z Duńskich.

Nordweſt, f. m. Weltgegend, północ zachod, ſtrona świata, to ieſt, północno-zachodnia ſtrona świata.

Nordweſt Wind, f. m. północno-zachodni wiatr, między północą y zachodem wiejący.

Nordwind, f. m. wiatr północny, wiatr od, północy wiejący.

Normallinie in der Mathematik, f. f. linia ſznuru w mateniatyce.

Northumberland, n. pr. n. Provinz in England, Northumberland, ziemia w Anglii.

Northwallis, n. pr. n. Landſchaft in England, Nortwal, ziemia w Anglii.

Norwegen, n. pr. n. ein Reich in Europa, Norwegia, kroleſtwa z iednych w Europie, aus, oder zu ſolchem Reiche gehörig, z tego kroleſtwa, albo do tego kroleſtwa należący, adj. Norwegſki, Norweſki, einer daher, męſzczyzna z Norwegii rodem, Norwegczyk, eine daher, białogłowa z Norwegii rodem, Norwegianka, Art, Weiſe, adverb. po Norwegsku, po Norweſku, z Norwegską, z Norweską.

Nöſel, f. n. puſkwarcie, puſkwarty, ein Nöſel Waſſer um vier Groſchen kaufen, puſkwarty wody za cztery groſze kupić, halbes, kwaterka, albo trochę więcey ſak kwaterka, kwaterka dobra należyta w Niemczech, vier halbe alten Urin von Menſchen um den Stamm gießen, cztery kwaterki ſtruny ſtarego człowieka około drzewa wylać.

Nöſelmaas, f. n. miara puſkwartowa dobra w Niemczech.

Nota-

Notabel, *adj.* merkwürdig, znaczny.

Notabeln, *s. m. pl.* die Vornehmsten einer Stadt, eines Orts, oder Landes, z. B. Frankreichs, przednieysze ludzie miasta, mieysca, albo kraiu iakiego, na przykład Francyi albo francuski.

Notariat, *s. n.* pisarstwo, urząd pisarza, Notariat von Cracau, pisarstwo Krakowskie.

Notarius, *s. m.* pisarz, notaryusz, pisarz publiczny, von Grod Oswiecim, pisarz Grodzki Oswiecimski.

Note, *s. f.* in der Musik, nota, albo raczey nuta w muzyce, znak tonu.

Noth, *s. f.* potrzeba, etwas aus Noth thun, co z potrzeby robić, der Noth weichen, potrzebie ustępować, sich in gegenwärtige schicken, stosować się z potrzebą ninieyszego czasu, was für Noth treibet dich darzu? co za potrzeba przymusza cię do tego? Noth bricht Eisen, potrzeba y samo żelazo łamie; *podobny sens tegoż sam* kto konie to się y brzytwy chwyta, aus ihr eine Tugend machen, z potrzeby cnotę zrobić, Noth macht mir ein Herz, potrzeba serca mi dodaie, machet Fäuste, lehret fechten, *słowo w słowo:* potrzeba do pięści przywodzi, uczy bić się; *sens iest*, potrzeba naygnuśnieyszego do pracy podudzi, lehrt im Unglücke mehr, als die Vernunft, potrzeba w nieszczęściu więcey nauczy iak sam rozum, einem seine wissen lassen, komu swoię potrzebę oznaymić; kogo uwiadomić o swoiey potrzebie; swoię komu potrzebę wiadomą uczynić, einen in die größte bringen, kogo do naywiększey potrzeby przyprowadzić; w naywiększą potrzebę kogo wpędzić, einem aus ihr helfen kogo z potrzeby wydźwignąć, kogo w potrzebie ratować, z potrzeby wyratować, die Noth im Hause, potrzeba w domu, potrzeba domowa; ścisk w domu, ubostwo y niedostatek w domu: bieda w domu, leiden, potrzebę cierpieć, *to iest*, biedę cierpieć, ist nun am größten, potrzeba iest teraz naywiększa, teraz iest naywiększa bieda, er leidet sie von vielen Sachen, on cierpi potrzebę, niedostatek wielu rzeczy, ich gerathe dadurch in die große, ia wpadam przez to w wielką potrzebę, er steckt in der größten, on zostaie w naywiększey potrzebie, sie kann nicht größer seyn, potrzeba nie może być większa, er hat [illegible] Noth, on ma wszelaką potrze[illegible] trzebę wszystkiego. sie hat [illegible] zwungen, potrzeba mnie przy[illegible] drückt uns allenthalben, potrz[illegible] przyciska zewsząd, sich die [illegible] bilden, imaginować sobie [illegible] szą potrzebę, sie gehet an der [illegible] ostatnia potrzeba dolega, [illegible] w potrzebie, keine haben, [illegible] żadney potrzeby. es hat [illegible] ma żadney potrzeby, [illegible] Noth erfordert, kiedy potrz[illegible] wymaga, es thut ihm Noth [illegible] gern seine Nothdurft thun [illegible] mu na potrzebą. żołądek [illegible]

Nothdurft, *s. f.* potrzeba, [illegible] potrzebowanie: *powtorie* [illegible] schwerung des Leibes vom [illegible] przypieranie żołądka na [illegible] chcenie iść na potrzebę, [illegible] liche hat ihn das zu thun [illegible] straszna potrzeba przymu[illegible] uczynić.

Nothdürftig, *adj.* potrzebny [illegible] bie zostaiący, dessen einer [illegible] tig ist, czego kto potrzeb[illegible] eines Dinges nothdürftig [illegible] czy iakiey potrzebnym [illegible] Bücher nothwendig, wie[illegible] potrzebny.

Nothdürftigkeit, *s. f.* dotrzeb[illegible] bność, bytność w potrzebie [illegible] bowanie.

Nothdürftiglich, *adv.* dostatecz[illegible] tak wiele co potrzeba.

Nothfall, *s. m.* potrzebny [illegible] potrzebę przynoszący. [illegible] Nothfalle, w nayostatniey[illegible] trzebnym przypadku.

Nothhelfer, *s. m.* ratuiący w [illegible] wspomagaiący, dźwigaiący [illegible] *samym sensie.*

Nöthig, *adj. niespodkowan*[illegible] potrzeba, *na Polskie*, [illegible] ist zu schweigen, schreien [illegible] trzeba milczeć to ty krzyczy[illegible] es nöthig zu seyn scheinen [illegible] ich selbst mit ihm sprechen [illegible] będzie potrzeba zdawała [illegible] z niem rozmowię. wir [illegible] spitzfindigen Menschen [illegible] potrzeba człowieka bystr[illegible] go, obrotny człowiek [illegible] trzebny, ich habe des [illegible] thig, ia mam potrzebę [illegible] drogę, du wirst sagen, [illegible] nöthig sey zu, ty powiesz, [illegible] ba pieniędzy na to, es [illegible]

g zu dieſem Lande nöthig, po-
i mocnieyſzey załogi do tego
, większa załoga w tey ziemi
ebna ieſt, es iſt alſo nöthig,
otrzeba, was haſt du nöthig ges
das Opfer zu beſuchen? coś ty
a potrzebę być na tey ofiarze?
aben nicht allzeit nöthig einen
ż zu machen, my nie mamy za-
potrzeby czynić tę rezolucyą,
undlichkeit iſt dir nöthig, tobie
ości potrzeba łagodność ieſt
rzebna, ich habe nicht nöthig
zu ſchreiben, ia nie miałem
by pisać, pisania, ich habe tas
ute nöthig, mnie potrzeba mę-
ych ludzi, die Rede war nös
owy potrzeba było. mowy
otrzebna, was zum Leben nös
, co do życia potrzeba ieſt,
Rathsherrn iſt es nöthig, das
Weſen zu kennen, Senatoro-
rzeba znać ſię na rzeczy po-
, etwas nicht nöthig haben,
ć potrzeby czego, nie potrze-
czego, es iſt nicht nöthig zu ſa-
trzeba powiadać, es iſt nicht
daß du dich auf den Weg mas
ie potrzeba, abyś ty puſzczał
rogę, ich halte es für nöthig,
nam, że to potrzeba, wenn es
ſt, kiedy tego potrzeba, es
nöthig, nie potrzebą, ich ſes
ſolches nöthig ſey, ia widzę,
otrzeba, du haſt nöthig eine
nehmen, ty maſz potrzebę
ię.

v. a. muſić, przymuſzać,
alać, nukać, przynukać,
ić, przyniewolić, ſilić, przy-
zyſilić, einen etwas zu kau-
o do kupowania czego przy-
it Gewalt und Drohungen zu
nocą groźbą do wſzyſt-
zyniewalać, einen zu ſeuf-
go do wzdydachania, er
nöthigt ihn zu heirathen, on
iewolił, aby poſzła za niego,
i niemand nöthigen, das Bö-
n, nie trzeba nikogo przy-
czynienia złego, genöthiget
ine Güther zu verlaſſen, być
tonym do porzucenia ſwo-
einen das gegenwärtige faſ-
ſſen, kogo przymuſzać, aby
puścił mimo, einen zu Fel-
n, kogo przymuſić, aby na
dł, der Feind iſt genöthiget
ſich dem Sieger zu unterwer-
fen, nieprzyiaciel był przymuſzony poddać ſię zwycięzcy, einen zu lernen, muſić kogo do uczenia ſię, man hat mich heut genöthiget zu viel Wein zu trinken, dzisiay przymuſzono mię nazbyt wiele wina pić, ich werde genöthigt hin zu gehen, ia przymuſzonym ieſtem ztąd odchodzić, ſie wird genöthiget, den zu heirathen, den ſie nicht liebet, przyniewalaią onę, iść za tego, ktorego ona nie kocha, er nöthiget mit ſeinen alten groben Complimenten die Gäſte, ſeinen Umgang zu verlaſſen, on przyniewala ſwoiemi komplementami gości do porzucenia z niem konwerſacyi.

Nöthigen, das, *ſ. n.* muſzenie, przymuſzanie, przymuſzenie, niewolenie, zniewolenie, przyniewalanie, przyniewolenie, ſilenie, przyſilanie, przyſilenie.

Nöthiger, *ſ. m.* muſzący, *kogo*, przymuſzaiący, przyniewalaiący, zniewalaiący, *ſubſt.* przymuſzacz, przyniewalacz, przyſilacz, przyſilnik.

Nöthigung, *ſ. f.* przymuſzanie, muſzenie, niewolenie, przyniewalanie, ſilenie; *obacz wyżey zaraz ſłowo* Nöthigen, das, *toż ſamo znaczące.*

Noth leiden, *v. a. irr.* potrzebę cierpieć, być, zoſtawać w potrzebie. den nen, die Noth leiden, zu Hülfe kommen, tym ktorzy potrzebę cierpią, *albo* ktorzy w potrzebie zoſtaią na ratunek przybywać, przychodzić, ratować ich.

Nothlügen, *ſ. f.* kłamſtwo, z potrzeby, oworne kłamſtwo, gładkie kłamſtwo.

Nothpfennig, *ſ. m.* pieniądze na potrzebę odłożone, od potrzeby chowane.

Nothſtall, *ſ. m.* mieyſce dla koni; albo klata konna, die Pferde darein zu ſchließen, konie w niey zamykać, u kowala, albo u konowała: *pofr.* travail.

Nothwehr, *ſ. f.* obrana z potrzeby, obrona z nieuchybney potrzeby.

Nothwendig, *adj.* potrzebny. *paſſ.* czego potrzebuią, die Feder iſt nothwendig zum ſchreiben, pióro ieſt potrzebne do pisania, eine groſſe Armee iſt der Republik nothwendig, wielkie woyſko ieſt potrzebne rzeczy pospolitey, das iſt mir nothwendig, to mi ieſt potrzebne, die Univerſität iſt nothwendig in Warſchau, Akademia ieſt potrzebna w Warſzawie, nothwendige Bücher, potrzebne kſiążki.

Nothwendig, *adv.* potrzebnie, z potrzeby, w potrzebie, koniecznie, erweiſen, koniecznie pokazać, ſchreiben müſſen, potrzebnie, koniecznie muſieć pisać, ich habe nothwendig das thun müſſen, ia to potrzebnie, z potrzeby uczynić muſiałem.

Nothzucht, *ſ. f.* gwałcenie, zgwałcenie kobiety; begehen, popełnić.

Nothzüchtigen, *v. a.* gwałcić, zgwałcić; eine Jungfrau, pannę iaką.

Nothzüchtigen, das, *ſ. n.* gwałcenie, zgwałcenie, gwałtu popełnienie.

Nothzüchtiger, *ſ. m.* gwałtownik, zgwałciciel; wird beſtraft, bywa karany.

Nothzwang, *ſ. m.* gwałt, mus, niewola, przymus, gwałtu czynienie, gwałtowanie, aus Nothzwange etwas thun, z gwałtu co czynić.

Notificiren, *v. a.* melden, berichten, oznaymiać, oznaymić, dać znać, ogłoſić, ogłaſzać; einem etwas, co komu, uwiadomienie komu o czym uczynić, donieść.

Notiren, *v. a. notować, nanotować, lepſze* znaczyć, naznaczyć, ponaznaczać.

Notoriſch, *adj.* bekannt, wiadomy, głośny, iawny, zawołany nietayny, rozgłoſzony.

Noto, *n. pr. n.* Stadt in Sicilien, Noto, miaſto w Sycilii, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący, *adj.* Notoski, einer daher, mężczyzna z Nota rodem, Notoſczyk, eine daher, kobieta ztamtądże rodem, Notoſczanka, Art, Weiſe, *adv.* po Notosku, z Notoską.

Novellen *ſ. f. pl.* gazety, nowiny, wiadomości publiczne.

November, *ſ. m.* eilfter Monath im Jahre, Liſtopad, iedenaſty miesiąc w roku.

Noyade, *ſ. f.* (neu) Erſäufung vorzüglich in Maſſe in dem Fluße Loire, welches 1793 Carriere thun ließ, *nowe słowo*: zanurzenie, oſobliwie zanurzenie w maſſie w rzece *Loire* albo *Loarze*, ktore *Karriere* w roku 1793. uczynić dopuścił

Noyadeur, *ſ. m.* (neu) Erſäufer, *nowe słowo*: zanurzący, co pozoſtali zanurzy drugi.

Noyon, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Noion, miaſto we Francyi; *połac.* Noviomagus, Noziodunum Veromanduorum, von, oder zu ſolchem Orte gehörig, z tego miaſta, albo do te-

iſch, *adj.* Numidyiski, Numi-
a, Numydyiskie, numidiſcher
, Numidyiska woyna.
dv. teraz, teraz zaraz, ſage nun,
t von ihm hintergangen worden,
ds teraz, ze od niego ſam zwie-
y byłeś, damals hatten ſie eine
uldigung, nun aber haben ſie
przed tym mieli nie iaką wy-
e ale teraz nie maią żadney,
r ihm damals nicht die Waffen
Hande gegeben hätten, daß wir
ezeli my mu przed tym w ręce
nie dali, aby my teraz, nun
ne ſieht es um dein Leben aus?
as iakie twoie życie? nun
einmal antworte ich auf den
teraz na oſtatek raz odpiſuię
nun iſt es ſo weit gekommen,
raz tak daleko rzecz przyſzła,
n erſt etwas hören, teraz do-
o słyſzeć, davon wird nun zu
e Zeit ſeyn, o tym będzie te-
s do mowienia, nun weiter,
t Acht! taraz daley wżyſcy
cie! rede nun du, mow ty te-
n aber, a teraz zaś, a zaś
wenn irgend eine Zeit iſt, nun
ieżeli kiedy czas ieſt, to te-
s ſoll ich nun machen? co ia
raz czynić? wie iſt es denn
oi tedy teraz ieſt? ſo ſageſt
das nicht? to tedy mowiſz że

, *adv.* nunmehro, iuż, teraz
a teraz iuż; ſind es faſt fünf
Jahre, a teraz iuż ieſt pra-
ſet lat, daß, iak, er regie
hr ins dritte Jahr, a teraz
rzeci rok panuie, nunmehr
ich mich gar nicht, ia tedy
z wcale ſię nie dziwuie; *to*
przed. nunmehr vor zwan
en, iuż temu dwadzieścia
przed dwudziestą lat, vor
Jahren biſt du Rentmeiſter
iuż temu pietnaście lat iak
ym byłeś, vor nunmehr läng
Jahren gut geſagt haben, iuż
iak przed dwudziestą y pię-
obiecać, przyobiecać było,
nunmehr 15 Jahren die Sa
macht, iuż temu piętnaście
, iak on ten interes wyro-

tylko, ieno; *iaczy, albo*
nichane y u proſtakow tylko
uſtach; tylko, tyle, er iſt
dem Namen nach bekannt, on
kon 4. Th.

mi tylko po imieniu ieſt znaiomy,
du führeſt nur den Namen der Tugend
im Munde, was ſie aber ſelbſt ver-
möge, weißt du nicht, ty tylko imię
cnoty maſz w uſtach, ale co ſama
cnota może, ty niewieſz nic, nicht
nur gar unbequem, ſondern auch ſchänd-
lich, nie tylko nie wygodnie, ale y
ze wſtydem nawet, nur durch die
Stämme werden die Bäume ernäh-
ret, tylko przez korzenie bywaią
drzewa żywione, nicht nur, ſondern
auch, nie tylko, ale też, nicht nur
krank ſeyn, ſondern auch gefährlich
krank ſeyn, nie tylko chorować, ale
nawet niebezpiecznie chorować, in
einer Sache nicht nur einer ſeyn, w
iakiey rzeczy nie być tylko ſam ie-
den, nur Griechiſch reden, tylko po
Grecku mowić, nur wenig betrach-
ten, tylko trochę uważać, ſie mögen
nur ſehen, wy możecie tylko widzieć;
wenn es nur eine Kunſt iſt, ieżeli to
tylko ſztuka iaka ieſt, er war ein
muthiger Redner genug, wenn er nur
ein Redner geweſen wäre, on był
doſyć miałym mowca, ieżeli tylko
mowcą był, wenn er ſolches nur thun
kann, ieżeli on to tylko zrobić po-
trafi, wenn ſie nur das nicht lobten,
gdy by oni tylko tego niechwalili,
nur eine Statue des Zenons, tylko
iedna ſtatua Zenona, wir haben zwey
gute Bürgermeiſter, aber auch nur
gute verlohren, dwoch dobrych Kon-
ſulow, ale tylko dobrych utraciliſmy, Cato pflegt nur von der Groß-
müthigkeit zu reden, Kato zwykł tyl-
ko o wielkości rumyſłu mowić, nur
eine Zeitlang, tylko do iakiego cza-
ſu, nur Afrika ausgenommen, tylko
Afrykę wyiąwſzy, auf Krieg umge-
hen, nur deinetwegen, na woynę ſię
gotować, tylko dla tego, nur das
aus kann es ermeſſen werden, tylko z
tego można to miarkować, nur tau-
ſend, tylko tyſiąc, nur neun Jahre,
tylko dziewięć lat, es waren nur zwey
Wege, tylko były dwie drogi, nur
eine Viertelſtunde auf eine Sache den-
ken, tylko ćwierć godziny nad iaką
rzeczą myśleć.

Nur, *n. pr. n.* eine Stadt, Kreis und
Staroſtey in Polen, Nur, miaſto,
ziemia y ſtaroſtwo w Polſzcze, von
der Stadt, oder aus dem Kreiſe und
Staroſtey, oder zu ſolchen gehörig, z
tego miaſta, ziemi, ſtaroſtwa, albo
do tego miaſta, ziemi, ſtaroſtwa na-

leżący, *adj.* Nurski, einer daher, męszczyzna z Nuru, albo z Nurskiego rodem. Nurczyk, eine daher, kobieta ztamtądże rodem, Nurka, Art, Weise, *adv.* po Nursku, z Nurską, Starost von Nur, Staroſta Nurski.

Nürnberg, *n. pr. m.* ehemalige Reichsſtadt in Teutſchland, Niremberga, *albo* Noremberga, niegdyż wolne Ceſarskie miaſto w Niemczech, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z Norembergi, albo do Norembergi należący, *adj.* Niremberski, Noremberiki, einer daher, męszczyna z Niremberki, z Noremberki rodem, Niremberczyk, *albo* Noremberczyk, eine daher, białogłowa z Nirembergi, albo z Norembergi rodem, Niremberka, albo Noremberka, die nürnbergiſchen Kaufleute treiben einen groſſen Handel zu Cracau und zu Jaroslau, kupcy Noremberſcy prowadzą wielki handel w Krakowie y w Jarosławiu.

Nuſco, *n. pr. n.* Stadt im Neapolitaniſchen. Nusko, miaſto w Neapolitańskim, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, z tego miaſta, albo do tego miaſta należący. *adj.* Nuski, einer daher, męszczyzna z Nuska rodem, Nuſczyk, eine daher, kobieta z Nuska rodem, Nuſczanka, Art, Weiſe, *adv.* po Nusku, z Nuska, iak w Nusku.

Nuß, *ſ. f.* die Frucht, orzech, owoc pewny; böſe, friſche, jährige, zły, świeży, roczni zweijährige, heurige, tak dwoch roczni, łonski, latoſi, tego roczni orzech; grüne, harte, trockne, bittere, zielony, ſuchy, twardy, gorzki; ſüße, leere, słodki, prożny, bez ziarka; geſchälte, wyłuſczony, die Nuß aufknacken, orzech rozłupać, stłuć, die Nüſſe aufleſen, orzechy zbierać, nicht eine taube, böſe, madichte für etwas geben, ani iednego prożnego, złego, robaczywego orzecha za co nie dać, den Kern aus der Nuß eſſen, ziarno z orzecha ieść, kleine Nuß, orzeſek, mały orzech, maluchny orzeſzek.

Nußbaum, *ſ. m.* orzeſzyna, leſzczyna, drzewo laskowe, laſzczyna, na ktorey ſię orzech rodzą, von Nußbaum, z orzeſzyny, z laſzczyny, z laskowego drzewa.

Nußbäumern, *adj.* orzechowy, orzeſzkowy nußbäumernes Holz, orze-

dzienny, rozmaity zwyczay,
rzudki zwyczay, Nutzen von
chiere haben, mieć pożytek z
zwierza, was keinen hat, oder
:o nie ma, ani nie przynosi
pożytku, die Gemüther der
n zu seinem vereinigen, umy-
kie ziednoczyć na swoy po-
as giebt großen zu dem Schiff-
przynosi wielki pożytek do
nia okrętow, er hat mir in
ingen einen großen gegeben,
w wielkich rzeczich był z
pożytkiem, zu eines Nutzen
yć na czyi pożytek, być z
ożytkiem, den Nutzen haben,
, pożytek mieć, pożytek
, kleiner, żaden, für *nomin.*
y, spadek, żadnego pożyt-
rivatnutzen, osobisty pożyt-
seinen sehen, swoiego po-
żysku upatrywać, na swoy
, zysk patrzeć, Nutzen schaf-
robić, zrobić sobie iaki po-
ysk, nehmen, pożytek brać,
ć einem hinderlich seyn, prze-
cudzemu pożytkowi, das
Beste seinem vorziehen, po-
lobro przekładać, przenosić
y prywatny pożytek, einen
ssen, um einen desto gröszern
zen, ieden pożytek porzu-
drugiego tym większego do-
zu meinem dienet, co iest z
yskiem, co do moiego pożyt-
, etwas zum Nutzen der Repu-
, co na pożytek Rzeczypo-
czynić, eines Nutzen nicht
seyn, czyiemu pożytkowi
zeciwnym, das gereicht dem
besten zum Nutzen, to wy-
dobro rzeczy pospolitey,
obrem rzeczy pospolitey,
ożytku, der Mutter Nutz-
matczynego pożytku szu-
zynego zysku upatrywać,
ben, als Nutzen von etwas
ć więcey szkody, iak zy-
go, einem in seinem hin-
, czyiemu zyskowi być
odzie, mäßiger, angeneh-
licher, mierny, przyie-
towny zysk; großer, nay-
ożytek; darauf sehen, nań
ożytku upatrywać, geben,
zynosić, zysk przynieść,
en, odnosić zkąd pożyt-
einen fahren, on niedba
o pożytek, on daie uchodzić pożyt-
kowi, durch, oder von dem Nutzen
zu etwas Bösen verleitet werden, przez
zysk, albo zyskiem być do czego
złego przywiedzionym, dem gemei-
nen Wesen können zum Nutzen seyn,
rzeczy pospolitey moc z korzyścią
być, um seines willen etwas thun, dla
swoiego pożytku co robić; na swoy
pożytek co czynić, es ist mehr Scha-
den, als Nutzen bei der Sache, wię-
cey iest szkody niżeli pożytku w tey
rzeczy, wollen, daß Nutzen und Scha-
den gemein sey, chcieć, aby pożytek y
szkoda wspolne były, um ihn kommen,
pożytek utracić, korzyści być po-
zbawionym, einem zum Nutzen ge-
reichen, wychodzić komu na zysk,
wyiść komu na dobre, na pożytek,
na korzyść; być komu z pożytkiem,
nie przychodzić komu bez pożytku,
nie szkodować na czym; *znaczy tak-
że*, mieć zysk, zu seinem verwenden,
na swoy zysk, na swoię korzyść o-
bracać, na swoy pożytek obrocić.

Nützen, *v.a.* 1) zdać się, być pożytecznym,
einem nichts, nikomu się na nic nie
zdać, das nützet mir zum Bauen, to mi
iest pożyteczne na budowanie, zum Bes-
ten, dobru; 2) gebrauchen, zażywać; ich
nütze das Kleid, ia zażywam tey sukni.

Nützen, das, *s. n.* Gebrauchen, zaży-
wanie, używanie; eines Dinges, ia-
kiey rzeczy; der Kleider, sukien;
des Degens, szpady, der Mütze, cza-
pki; pożytkowanie.

Nützlich, *adj.* pożyteczny, wygodny;
po trzebny; *gdy znaczy to co* pożyte-
czny, użyteczny; einem, komu, es ist
mir nützlich zu schreiben, to mi po-
żyteczne, potrzebne iest do pisania; *to
co* intratny, z dochodami znacznemi, nützliche Landgüther, intratne do-
bra z dochodami znacznemi wioski,
die erhalten, die einem nützlich sind,
tych zachować, ktorzy są komu po-
żytecznemi, wozu ist es nützlich ge-
wesen? do czego to było pożyteczne?
na co się to zdało?

Nützlich, *adv.* pożytecznie, użytecznie,
zdatnie, z pożytkiem; geschehen zu
etwas, dziać się w czym, das geschieht
nicht nützlich, to się nie dzieie, pożyte-
cznie, to się nie z pożytkiem dzieie.

Nutzung, *s. f.* używanie, von fremden
Güthern, cudzych dobr, dochodow
y wgod z nich używanie, einem die-
selbe von allen seinen Güthern ver-
schaffen, komu zapisać, dożywocie

wszystkiek swoich dobr; dochody osiadłość y wygody z nich, eines Landguthes, używanie dobr y ich intrat y pożytkow.

Nymphe, *s. f.* vermeinte feindliche Göttinn, Mimfa, mniemanabałwochwalska bogini; auf den Bergen, na gorach, gorna Nimfa, goralka Nimfa; in den Wäldern, w lasach, leśna Nimfa; in den Flüßen, w rzekach, rzeczna Nimfa; in dem Meere, w morzu, morska Nimfa, in den Thälern, na dolinach, dolińska Nimfa; in den Seen, w ieziorach, iezierna, ieziorna Nimfa; in den Brunnen, w zdroiachy krynicach, zdroiow[illegible] fa, kryniczna Nimfa [illegible] Bäumen, na poiedyńczych [illegible] drzewna Nimfa, auf den [illegible] łąkach, po łąkach mieszka[illegible] czna Nimfa.

Nyssa, *n. pr. f.* ehemalige Stadt [illegible] menien, Nyssa, niegdyś [illegible] menii, von, oder zu solcher [illegible] rig, z tego miasta, albo do [illegible] należący, *adj.* Nyssański, [illegible] męszczyzna z Nyssy rodem, [illegible] eine daher, białogłowa z Ny[illegible] sanka. Art. Weise, *adv.* [illegible] sku, z Nyssańską, iak w N[illegible]

O.

O B

O, o, vierzehnter Buchstabe des deutschen Alphabets, O, o, czternasta litera Niemieckiego alfabetu.

O! o! *adv. vocandi, zawołanie*, o mein Furni! o moy Furniuszu! *interject. dolentis, zawołanie boleiącego*, o mich Elenden, o ia mizerny! o ia biedny człowiek! o mein trübseliges Alter! o moia strapiona starość! o mizerny moy stary wiek! *jactantis, zawoł. raduiącego się*, o angenehme Briefe! o przyiemne listy! *optantis, zawoł, życzącego*, o daß er sich doch die Sache angelegen seyn ließe, o poday by on przecie pilnował tey rzeczy! o boday by przyszedł! o boday by się był nie rodził! o boday by był nigdy nie umierał! o boday bym ia był tak uszczęśliwiony!

Ob, czyli, czy, laßt uns sehen, ob dieser Abfall auch rechtmäßig genug sey, obaczmy, czyli to odstąpienie iest dosyć słusne, ich weiß nicht, ob ich dir gratuliren soll, nie wiem ia czyli ci mam powinszować, ich weiß nicht, ob man diesem vergeben soll, ia nie wiem, czyli temu maią przepuścić, man muß sehen, ob der Leib verstopft, oder offen sey, trzeba obaczyć, czyli żołądek zatkany, czyli też otwarty iest, ich frage, ob du deine Sache dem Rathe überlässest? ia się pytam, czy ty twoy interes na Senat zdaiesz? er meinte, du würdest fragen, ob ein Himmel, oder unzählige wären, on rozumał ześ się miał pytać, czy iedno niebo iest, czy są niezliczone nieba, du wirst sehen ob das ihre Meinung sey, oder ob sie sich so stellen, cy obaczysz, czy to ich zdanie iest, czy też tylko tak udaią, er wurde gefragt, ob er den Vater, oder die

O B E

Mutter höher hielte, on [illegible] kogo by więcey pow[illegible] czy matkę, ob, oder nicht [illegible] nie, man muß sehen, ob [illegible] nicht, trzeba obaczyć [illegible] *czili nie*, man muß fragen, [illegible] sey, oder mehrere, trzeba [illegible] czyli to ieden gatunek [illegible] więcey, ob jemand, ob [illegible] czy kto, czy ieden. czyli [illegible] ob sie etwas mit nach Ro[illegible] haben, oni się pytaią, czy [illegible] Rzymu rozkazać, ob [illegible] kiedy, ieżli kiedy, ich [illegible] Rath sich jemals aufgehalten [illegible] się ieżeli kiedy ich Sen[illegible] wał, ob nicht, s. an sein[illegible] der Abendmahlzeit, czyli [illegible] czerzy, s. über.

Obacht, *s. f.* wzgląd, uwaga [illegible] Obacht haben, mieć na co [illegible]

Obadia, *n. pr. m.* Mannsna[illegible] Obadias, imię męszczyz[illegible]

Obangedeutet, Obenangedeu[illegible] *adj.* wyżey wspomnio[illegible] rzeczony, wyżey przerz[illegible]

Obdach, *s. n.* gospoda, przy[illegible] Soldaten geben, gospodę [illegible] dać.

Oben, *adv.* wyżey w gorze, [illegible] na wierzchu, gesagt hab[illegible] dzieć było, er hat noch [illegible] than, on ieszcze w gor[illegible] przydał, oben geschrieben [illegible] żey napisać było, gesetzt [illegible] żey położyć było, gewiesen [illegible] żey było pokazać, von [illegible] góry, z wysoka, zwierzch[illegible] oben her ist, ktory z góry [illegible] iest, von oben bis unten, [illegible]

oku; z góry aż na ſam doł lecieć
é.
n, *adv.* naywyżey, na naywyż-
mieyſcu, na naypierwſzym
ſcu; w mieyſcu naywydatniey-
naygornieyſzym.
ebeutet, ſ. Obangebeutet.
kommen, *v. n. irr.* na wierzch
odzić, na górę wychodzić. wy-
na ſam wierzch wyść, obenan
amen ſuchen, upatrywać, ſzu-
ak by wyść na naywyżſze
e.
ißen, *v. n. irr.* poſadzić naywy-
omu dać naypierwſze mieyſce,
na nayſtarſzym mieyſcu poſa-
komu dać naypierwſzy krok,
nieyſze mieyſce.
gen, das, *ſ. n.* ſiedzieć nay-
ſiedzieć naypierwey, zaſia-
nayſtarſzym mieyſcu, ſiedzieć
yſcu naygodnieyſzym.
ehen, *v. n. irr.* na czole ſtać,
ym być czole, tey prowadzić,
wſze mieyſce trzymać; pier-
ieć przed wſzyſtkiemi miey-

llen, Obenaufſtellen, *v. a.* nay-
m mieyſcu poſtawić, na nay-
ym mieyſcu poſadzić, dać
: *komu* naywyżſze; przed
iemi pierwſzym mieyſcem
ieić, ich ſtelle ihn obenan, ia
ed wſzyſtkiemi kładę.
adv. na gorze, wierzchu, na
ſzym mieyſcu.
ütten, *v. a.* ſypać na kupę,
rch ſypać, zſypować na kupę.
wimmen, *v. n. irr.* pływać
rchu, was obenauf ſchwimmt,
r, co po wierzchu pływa to
eſt.
llen, ſ. Obenanſtellen.
, *adv.* ieſzcze nad to, ieſzcze
nad to, nad to więcey.
ſallen, *v. n. irr.* na wierzch
wierzch czego padać.
legen, *v. a.* na wierzchu po-
a wierzchu czego kłaść, na
wkładać.
ſchütten, *v. a.* na wierzch
aſypać, na górę naſypać.
ſitzen, *v. n. irr.* na wierzchu
na gorze ſiedzieć.
ſtehen, *v. n. irr.* na wierzchu
gorze ſtać, ſtawać.
thun, *v. a. irr.* kłaść na
na czym, puſzczać na wierz-

Obenbrauf werfen, *v. a. irr.* wrzucić, wrzucać na wierzch.
Obengedacht, *part. et adj.* wyżey wſpomniony, wyżey namieniony, wyżey rzeczony, wyżey wymieniony, pierwey powiedziany, przed tym powiedziany.
Obengelegen, *part. et adj.* wyżey położony, wyżey leżący, abgelegenes Meer, wyżey położone morze, oben gelegene Landſchaft, wyżey położona ziemia.
Obengemeldet, *part. et adj.* wyżey mowiony, wyżey opowiedziany, wyżey wymieniony.
Obengeſchrieben, *part. et adj.* wyżey piſany, wyżey napiſany, w gorze napiſany.
Obenher, *adv.* z góry, z wyſoka, z wierzchu, od góry, od wierzchu.
Obenherab, *adv.* z wierzchu, od wierzchu, z góry, od góry, z wyſoka.
Oben hervorragen, *v. n.* wyżey być, nad inne, wydawać ſię wyżey, z pomiędzy innych, wyżey ſtyrczeć nad inne; po nad inne widać; ein wenig über das Waſſer, trochę nad wodę ſtyrczeć, wychodzić.
Obenherunter, *adv.* z góry na doł, z wierzchu na doł; z wyſoko ku dołowi.
Obenhin, *adv.* po wierzchu, auf der obern Fläche, po ſamey płaſzczyzny wiechu; *to co* ſchlecht, na prętce co kolwiek; etwas betrauren, czego dotchnąć; die Naturlehre, rodu wiadomości; die griechiſchen Dinge erlernen, co z większa greczyzny ſię przeuczyć, ein Buch obenhin leſen, *z prędka letko* wſiążkę przeźrzeć, przerzucić, obenhin thun, co *prędko, prędko nie bamiąc* zrobić, etwas, das obenhin gethan wird, co zrobione ieſt na prędce; *także znaczy* iac gdy by precz mgłę.
Ober, *adj.* wyśni, wyśnia, wyśnie, oberes Meer, wyśnie morze, obere Schwelle, wyśni prog, nadprożek, ocap, ktorym w górze podwoie związane.
Oberägypten, *n. pr. n.* Wyśnie Egipt, ſ. Aegypten.
Oberamtmann, *ſ. m.* nayſtarſzy pierwſzy urzędnik, Oberappellationsgerichtsrath, *ſ. m.* naypierwſzy konſyliarz ſądow, apelacyinick.
Oberaufſeher, *ſ. m.* ſuperintendent, ſtarſzy dozorca, wielkodozorca.
Oberbaden, *n. pr. n.* Badena wyśnia, *albo też także* Oberbaden, miaſto.
Oberbaiern, *n. pr. n.* Wyśnia Bawarya.

Ober-Baumeiſter, *ſ. m.* wielki budowniczy, nayſtarſzy architekt, pierwſzy architekt, Nadarchitekt.

Oberbereiter, *ſ. m.* Naduieżnik, ſtarſzy Uieżnik, Bereyter.

Ober-Berghauptmann, *ſ. m.* wielkogordozorca, rudnic, kruſzcow.

Ober-Bergrath, *ſ. m.* wielkogorradca, konſyliarz rud y kruſzow.

Oberbette, *ſ. n.* koldra do przykrywania pościeli; pierzyna na wierzch.

Oberboden, *ſ. m.* ganek wyżni, naywyżſze piętro domu.

Ober-Cammerherr, *ſ. m.* wielki podkomorzy; kaiſerlicher, Ceſarſki.

Ober-Capellmeiſter, *ſ. m.* nayſtarſzy kapelmiſtrz, pierwſzy muzykmiſtrz, dyrektor kapeli.

Obercaplan, *ſ. m.* archidyakon w kolegiacie lub w katedrze.

Ober-Ceremonienmeiſter, *ſ. m.* wielkoceremonii obrządca, wielkoceremoniy odprawca.

Obercommando, *ſ. n.* naywyżſza komenda, nadkomenda, haben, mieć, abſolutes etnem überlaſſen, abſolutną naywyżſzą komendę, albo Nadkomendę woyſką poruczyć komu. er hat wegen ſeiner Geſchicklichkeit daſſelbe bekommen, on dla ſwoiey zdolności nadkomendy woyſkowey doſtał, doſtąpił, es einem auftragen, włożyć na kogo naywyżſzą komendę, haben, ſprawować naywyżſzą komendę, haben wollen, chcieć mieć naywyżſzą komendę.

Ober-Conſiſtorial-Aſſeſſor, *ſ. m.* aſſeſſor w naywyżſzy konſyſtorzu.

Ober-Conſiſtorial-Präſident, *ſ. m.* prezydent naywyżſzy konſyſtorſki, prezydent w naywyżſzym konſyſtorzu, prezydent naywyżſzego konſyſtorzu, naypierwſzy władca w konſyſtorzu naywyżſzym.

Ober-Conſiſtorial-Secretarius, *ſ. m.* ſekretarz w naywyżſzym konſyſtorzu, ſekretarz naywyżſzego konſyſtorza; naywyżſzey konſyſtorſkiey rady ſekretarz: ſekretarz naywyżſzego konſyſtorſkiego ſądu.

Ober-Conſiſtorium, *ſ. n.* naywyżſzy konſyſtorz, naywyżſza rada y ſąd kościelny.

Oberconſul, *ſ. m.* (neu) *nowe słowo*: naypierwſzy Konſul, burmiſtrz.

Oberdecke, *ſ. f.* nakrycie zwierzchnie, nakrycie wierzchowe, na wierzch.

Oberegypten, ſ. Oberägypten.

Oberer, *adj.* wyżſzy, oberer Ort, wyżſze mieyſce, oberes Haus, wyżſzy dom, am oberen Orte, na wyż… na wydarnieyſzym mieyſcu. …ren Hauſe, w wyżſzym dom…

Oberfalkenier, *ſ. m.* ſtarſzy ſok… nadſokolnik, nadſokolniczy.

Oberfechtmeiſter, *ſ. m.* ſtarſzy fech… nadfechmiſtrz.

Oberfläche, *ſ. f.* płaſzczyzna, … die Länge und Breite einer … powierzchność, ſzerokość … kiey rzeczy, einer Aker… roli, äußeres Anſehen, Ober… ſtrich, pozor, powierzchnoſc… łość, farba.

Oberflächlich, *adj.* niegruntow…

Oberflächlichkeit, *ſ. f.* niegrunto…

Ober-Floßaufſeher, *ſ. m.* Nadzi… zorca, ſpławow nad dozoru…

Ober-Forſtmeiſter, *ſ. m.* ſtarſzy … nadleśniczy, wielki leśnicz…

Obergewalt, *ſ. f.* naywyżſza … nadwładza, przewładza, prze… dza.

Oberhand, *ſ. f.* pierſzość, pier… naypierwſza powaga, … żność, gora, haben, gor… ſzość mieć, naypierwſ… mieć; przy niem ieſt … żność; *potym* mieć gorę … być wyżſzym, mocnieyſzym … przewyżſzać kogo w czym … Cavallerie, kawaleryą prze… celować, ſie über alle … wſzyſtkiemi mieć gorę, … rę otrzymać nad kiem. … haben, na morzu mieć … mocnieyſzym, opanować … mieć w ſwoiey mocy, … ſwoiey władzy, er hat … on ma moc, wyżſzość, … nad wſzyſtkiemi.

Oberhaupt, *ſ. n.* wodz, głowa, … dnik, przywodca; einen … uczynić kogo wodzem. … kiem, przywodcą; einer … kiey partyi, głową iakiey …

Oberhauptmann der Caſſen … podskarbi wielki, wielkow… bu, naypierwſzy Skarbnik … krolewſkich, książęcych.

Ober-Heroldmeiſter, *ſ. m.* … w państwie herold.

Ober-Heroldrath, *ſ. m.* konſyſto… heroldſtwa w państwie.

Oberherr, *ſ. m.* naypierwſzy … ſtarſzy pan, niby, książe.

Oberherrſchaft, *ſ. f.* naypierwſze … nayſtarſze państwo, … ſtwo.

ſſen, *n. pr. n.* Wyśnia Haſſya.
)ofgericht, *ſ. n.* nayſtarſzy ſąd
orny, naypierwſzy ſąd za-dwo-

)ofaerichtſtube, *ſ. f.* izba ſądu
yżſzego zadworniego.
)ofjägermeiſter, *ſ. m.* wielki ło-
nadworny.
)ofmarſchall, *ſ. m.* wielki dworu
ałek, marſzałek nadworny.
)ofmeiſter, *ſ. m.* ochmiſtr wielki
)rny.
)ofprediger, *ſ. m.* kaznodzieia na-
y, nayſtarſzy kaznodzieia na-
; naypierwſzy kaznodzieia
)rny; kſiążęcy, pański, Ce-

)frichter, *ſ. m.* ſędzia naywyżſzy
rny.
)germeiſter, *ſ. m.* wielki łowczy,
iſzy, naypierwſzy łowczy.
)genieur, *ſ. m.* wielki Inżenier,
woienny architekt.
ſ. Obrigkeit.
, *ſ. n.* zwierzchna ſuknia; an
zwierzchną ſuknią wdziać.
)berverwahrer, *ſ. m.* wyżſzy
pierwſzy ſtatny, ſtarſzy ſta-

ſ. m. wyżſzy kucharz, nad-
z, ſtarſzy kucharz.
)egscommiſſarius, *ſ. m.* naywy-
oyſkowy komiſarz, naypier-
)oyny woysk komiſarz.
chenmeiſter, *ſ. m.* wielki kuch-
naywyżſzy kuchmiſtrz.
)baumeiſter, *ſ. m.* wielki kra-
ziemski budowniczy.
, *ſ. n.* zwierzchnia skora, sko-
wierzch, skorzane nakrycie;
wa u obuwia; an Pantoffeln
erien beſetzen, perłami na pa-
h wyſadzana, przyſzwy na pa-
h perłami wyſadzać.
ſchall, *ſ. m* wielki marſzałek,
rwſzy, naywyżſzy marſzałek.
)hleninſpector, *ſ. m.* nad mły-
)zorca, młyński wielko dozor-
)elki ſtaroſta młyński.
)er, *ſ. m.* oberoficer, pierwſze-
)du oficer.
)er, *ſ. m.* ſam kſiądz pleban,
ſzer, pleban.
)ſtmeiſter, *ſ. m.* wyżſzy poſt-
albo poſt-gineral, gieneral
Kſięſtwa, Kroleſtwa, Elektor-

)dent, *ſ. m.* drugi prezydent,
prezydent.

Oberprieſter, *ſ. m.* archipresbiter, wyżſzy kapłan, wyżſzy proboſzcz.
Ober-Rechnungscollegium, *ſ. n.* gieneralne rachunkow Koło, gieneralna rachunkow izba, komiſarzow rachunkowych.
Oberrock, *ſ. m.* zwierzchnia ſuknia, ſuknia do wdziania na wierzch.
Oberſachſen, *n. pr. n.* Wyśnia Saxſonia, Wyśnie Sasy, aus Oberſachſen, z Wyśniey Saxſonii, z Wyśnich Saſow.
Ober-Salzfactor, *ſ. m.* gieneralny zawiadywca żup ſolnych, żupnik, po niem podżupek; Wielkożupdozorca.
Oberſchenk, *ſ. m.* wielki podczaſzy wyżſzy podczaſzy, ſtarſzy podczaſzy.
Oberſchenkel, *ſ. m.* łud, łudo, po nad kolanem mięśnieyſza część nogi.
Oberſchwelle, *ſ. f.* ocap, nadproże, ktorym podwoie poprzecz więte od wierzchu.
Oberſclavonien, Oberſlavonien, *n. pr. n.* Wiśnia Szklawonia.
Oberſt, *adj.* naywyżſzy, *adv.* naywyżey, bis zu oberſt, aż do naywyżſzego, aż naywyżey, das unterſte zu oberſt kehren, naydolnieyżſze na ſam wierzch, na naywyżſze obracać.
Oberſtallmeiſter, *ſ. m.* koniuſzy, nach ihm, po niem podkoniuſzy.
Ober-Staatsminiſter, *ſ. m.* pierwſzy ſtanu, miniſter, naywyżſzy miniſter ſtanu.
Oberſtand, *ſ. m.* pierſzeńſtwo, przodkowanie; uprzedzenie przed kim.
Oberſtelle, *ſ. f.* naypierwſze mieyſce, naypoważnieyſce mieyſce, naygodnieyſze mieyſce, unter den Gelan den haben, mieć między posłami naypierwſze mieyſce, *to ieſt* być naypierwſzym posłem, ſie einem unter einigen geben, komu dać między nie ktoremi pierwſze mieyſce, er hat ſie unter uns, on ma naypierwſze mieyſce między nami, ſie haben dieſelbe beim Fürſten, oni maią naypierwſze mieyſce u Kſiążęcia przed inſzemi, ich beſitze ſie bei ihm, ia trzymam u niego pierwſze mieyſce, in der Voigtei haben, naypierwſze mieyſce mieć w sądach, *to ieſt*, naypierwſzy mieć ſęski urząd, ſie unter den Seinigen haben, między ſwoiemi mieć naypierwſze mieyſce, *to ieſt*, naywiękſzą powagę, der ſie hat, ktory ma naypierwſze mieyſce, ſie einem nicht laſſen, nie pozwalać komu pierwſzego mieyſca.

Oberstempel, *s. m.* wyśni stępel.

Oberster, *s. m. et adj.* Höchster, naywyższy, naystarszy, das geschiehet von den Obersten, Mittlern und Untern, to się dzieie od naypierwszych, śrzednich y ostatnich, das Unterste dem Obersten gleich machen, nayniższe porownać z naywyższym, zu oberst auf die Säule setzen, na samym wierzchu kolumny postawić, położyć, etwas zu oberst gebogen seyn, co od wierzchu wygięte iest, oberster Feldherr, wielki Hetman, Oberster im Kriege, pułkownik reymentu; zu Pferde, konnego; zu Fuße, piechoty; unter den Dragonern, pułkownik dragonii, von der Artillerie, pułkownik artylleryi; bei dem vierten Regimente, pułkownik czwartego reymentu, Oberster in einem Gymnasio, Szkołrządca, *pod niem* prefekt, Podszkołrządca.

Oberst-Lieutenant, *s. m.* Podpułkownik, obersztelcytnant, *iakoby* pułkownika namiestnik, pułkowniczy przenamieśnik w całym reymencie.

Oberstwachtmeister, *s. m.* gienerał strażnik, gienerał maior.

Ober Steuercassirer, *s. m.* gieneralny poborow Skarbnik, kassyer.

Ober-Steuerdirector, *s. m.* gieneralny poborow zawiadowca; wielki poborca gieneralnych podatkow skarbowych.

Ober-Steuerrath, *s. m.* gieneralny poborow konsyliarz.

Obertheil, *s. n.* część wyśnia, część wyższa, część nad wyższą częścią, część po wyżey niższey części, der Stadt, część wyśnia miasta.

Oberthüre, *s. f.* ocap, nadedrzwi, nadedrzwie, nadproże; allzu hohe, zbyt wysokie.

Ober-Vormundschafts-Rath, *s. m.* naypierwszy konsyliarz w opiekuństwie.

Ober-Vorsteher, *s. m.* wielkorządca, gienerał starosto.

Ober-Wildmeister, *s. m.* gieneralny łowow dozorca.

Ober-Accismeister, *s. m.* gieneralny akcyzy poborca.

Ober-Issel, eine Landschaft, Oberisel, Oberisła, kray nad wyśnia Islą rzeką w Belgium; *z łacińska* Transisalana, Transisalania.

Obgemeldet, *adj. et part.* Obengemeldet, wyżey rzeczony, powyżey przerzeczony.

Obgleich, *conj.* chociaż, lubo, choć, ei-

nen gewissen, obgleich nicht [illegible] Frieden lieber haben wollen [illegible] iaki, lubo nie bardzo zacn[illegible] mieć pokoy, die Sache [illegible] Bedenken, ob ich gleich [illegible] nung bin, interes wymaga [illegible] się o niem, lubo ia twoiego [illegible] stem, ob ich gleich noch frü[illegible] den Harpales habe abgehen [illegible] noch habe ich von eben solchen [illegible] öfters schreiben wollen, lubo [illegible] no Harpala wysłałem, ie[illegible] łem do ciebie o tym częś[illegible] ich will es dennoch mit rech[illegible] Leuten halten, ob sie gleich [illegible] chcę przecię o tym, z po[illegible] ludźmi trzymać, chociażby [illegible] ob du gleich solches nicht erlan[illegible] dennoch, lubo ty tego za[illegible] nie możesz, przecież, ob [illegible] gewinnen soll; so will ich [illegible] meines Rechts begeben, lubo [illegible] winien tę sprawę wygrać [illegible] ia chcę ustąpić moiego [illegible] würde es nicht glauben, ob [illegible] jedermann sagen hörte, ia [illegible] wierzyłem, lubom to ka[illegible] wiącego słyszał, ob es [illegible] verstand, so redete er sie doch [illegible] Cezar luba tu rozumiał, [illegible] nayłagodniey mowił do [illegible] gleich nicht Schuld daran [illegible] ist er nicht außer Verdacht, [illegible] w tym winy nie ma, atol[illegible] bez podeźrzenia, er hat [illegible] gethan, ob sie gleich dem [illegible] sen schädlich gewesen sind, [illegible] rzeczy poczynił, lubo one [illegible] czy pospolitey szkodliwe, [illegible] gleich zur Reise nicht gerath[illegible] hast du sie doch gebilliget [illegible] nieradził iechania, toś ie [illegible] chwalił, obgleich mir alle [illegible] vorstehet, so will ich ihm doc[illegible] gen, lubo mnie wszelakie [illegible] czeństwo czeka, to ia go [illegible] tować będę, obgleich keine [illegible] handen ist, lubo niemasz [illegible] bezpiczenstwa, ob es gleich [illegible] letzte Tag ist, lubo to nie ost[illegible] iest, ob ich gleich nicht da [illegible] du mich doch, lubo mnie tam [illegible] lubo ia tam nie iestem, [illegible] ty kochasz.

Obhanden, *adj.* künftig, [illegible] następuiący, nadchodzący, [illegible] bardzo iuż być, za pasem [illegible] oczyma, obhanden seyn, [illegible] nadchodzić iuż tuż blisko, [illegible]

handen, wielki złe ieſt zapaſem, ie złe iuż nadchodzi, tuż ieſt, oczyma ieſt.

ſ. f. opieka, obrona, zaſtawa, enie, zaſłonienie, zaſtawienie.

ſ. f. opłatek, ktorym pieczętuią, ego komunikanty.

, v. n. imperf. przykładać pilno- czego, pilnować czego, pa- zego, pracować w czym; *po- naczy to co* przyſtoi, zdobi, es m ob, przyſtoi mu to, zdoli go niego to należy, es liegt mir ia to rzecz ieſt, es liegt allen do wſzyſtkich należy, to wſzy- ią czynić, to wſzyſtkim przy-

eit, *ſ. f.* powinność, obowią- leżytość, przyzwoitość, zdo-

n, *ſ. f.* obowiązek, *obligacya*, n ſich ſtellen, dać na ſiebie obo- , dać na ſiebie obligacyą, dać obowiązek na ſiebie, ſeiner umen czynić według ſwoiego ązku, ſie iſt threr nicht nachge- , ona nie poſtąpiła ſobie po- owiązku ſwoiego.

v. r. verbinden; verbindlich obowiązać, *obligować*, ſich urch ſeine Gütigkeit, ſobie kogo woię dobroć: ſich einem, ſiebie ſich einem durch neue Wohl- ſobie kogo obowiązać no- obrodzieyſtwa; *pozyskiwać* ſo- em ſich auf ſtets, zu aller Dienſt- heit, kogo ſobie zobowiązać ſze do wſzelkiey przyſługi, lkiey ochoty służenia ſobie, ożu, kogo do czego *obowięzy-* otrzebę czynienia czego na wkładać, co iak powinność lo pełnienia przepiſać, co iak ość komu naznaczyć; er obli- ich nicht dazu, on mnie do te- obowięzuie.

das, *ſ. n.* obowiązek, obo- anie, obowiązanie, ziednanie. g, *ſ. f.* obligacya, obowiązek, żanie, należytoſci na kogo ie.

adv. czy nie, czyli nie, ich icht, ob nicht dieſem zu verge- niewiem czy temu trzeba wy- ieżeli iemu nie trzeba iego yć. ich trage Bedenken, ob ich tobenan ſetze, wątpie, ażebym ił naypierwſzym kłaść, das ward gefraget, ob es geſchehe, oder ob es nicht geſchehe o to ſię pytaią, czyli ſię to dzieie, albo czyli ſię to nie dzieie, er fragt, ob er es nicht gethan habe, on ſię pyta, czyli on tego nie uczynił, ich weiß nicht, ob er es nicht geſchrieben, ia niewiem, czyli on tego nie pisał.

Obrigkeit, *ſ. f.* zwierzchność, ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo, obrigkeitliche Perſonen, oſoby zwierzchność maiące, oſoby ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo, trzymaiące; billige, höchſte, unverletzliche, jährliche, ſłuſzna, naywyższa, nienaruſzona, rocznia zwierzchność, ſłuſzne, naywyższe, nienaruſzone, rocznie ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo; nie zgwałcone, nie dotykanie ſtarſzeńſtwo, nie zgwałcona, nie dotykanie zwierzchność, nienaruſzona, ktorey ſię gwałtu, naruſzenia żadnego czynić niegodzi; ſtumme, geitzige, abgedankte, niemą, łakoma, złożona, podziekowana, zwierzchność, nieme, złożone, podziękowane, przełożeńſtwo, ſtarſzeńſtwo, aufrühriſche, unſehnliche Obrigkeit, buntowna, rokoſzna, poważna zwierzchność, buntowne, rokoſzne, przełożeńſtwo, ſtarſzeńſtwo; die auf ein Jahr lang erwählet wird, ktora tylko na ieden rok bywa obierana, ktore co rok bywa obrane; die Gewalt über Leben und Tod der Jbrigen hat, zwierzchność, ſtarſzeńſtwo, ktora, ktore, ma władzą życia y śmierci nad ſwoimi, keine Obrigkeit iſt über alle geſetzt, żadney niemaſz nad wſzyſtkiemi wyſadzoney zwierzchności, żadnego niemaſz nad wſzyſtkiemi wyſadzonego ſtarſzeńſtwa, przełożeńſtwa, die Obrigkeit erwählen, zwierzchność obrać, ſtarzeńſtwo przełożeńſtwo obierać; ſetzen, wyſadzić, poſtanowić, durch die meiſten Stimmen erwählen, większością głoſow, ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo, zwierzchność, urząd obrać, man muß die Obrigkeit haben, muſzę mieć przełożeńſtwo, ſtarzeńſtwo, urząd, zwierzchność, ihr gehorchen, ſtarſzeńſtwa, przełożeńſtwa, zwierzchności, urzędowi, być posłuſznym, ſtarſzeńſtwa, przełożeńſtwa urzędu, zwierzchności ſłuchać, ſie iſt in der Stadt urząd, ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo ieſt w mieście, unter einer mit einem ſtehen, pod iaką zwierchnością, pod ſtarzeńſtwem, pod urzędem, pod przeło-

żeństwem razem być z kiem, pod iedną z kiem zostawać władzą.

Obrigkeitlich, *adj.* urzędowny, zwierzchny, starszeński, przełożeński, do zwierzchności należący, co urzędu, starszeństwa, przełużeństwa iest, obrigkeitliche Person, osoba zwierzchność maiąca, starszeństwo, przełożeństwo trzymaiąca: urzędnik, osoba urzędowa etc. obrigkeitlicher Befehl, rozkaz urzędowy, rozkaz zwierzchny, ukaz starszeński, ukaz przełożeński: rozkaz od zwierzchności. obrigkeitliches Amt, urząd zwierzchny, urząd starszeński, urząd przełożeński, suchen, urzędu zwierzchniego, urzędu starszeńskiego, urzędu przełożeńskiego szukać: o urząd zwierzchny, o urząd starszeński, o urząd przełożeński starać się, darum anhalten, o urząd starszeński, przełożeński, zabiegać, einem eines anvertrauen, komu zwierzchniego, starszeńskiego, przełożeńskiego urzędu pousać; einen darein setzen, wysadzić kogo na zwierzchny urząd, na przełożeński urząd, na starszeński urząd, es erlangen, erhalten, bekommen, starszeńskiego urzędu dostąpić, urzędu przełożeńskiego dostać, antreten, installować się na przełożeński urząd, obiąć starszeński urząd; darzu gelangen, przyiść do zwierzchniego urzędu, nabyć go, führen, verwalten, przełożeński urząd sprawować, einen von demselben absetzen, kogo z urzędu zwierzchniego zsadzić, kogo z przełożeńskiego urzędu zwalić, zrzucić; selbst davon abdanken, ze swoiey woli za urząd takowy podziękować, es schmälern, urząd zwierzchni, starszenski, przełożeński ścieśnić, zwęzić, uiąć mu władzy; einem geben, dać komu, *takowy* urząd; sich dessen erhalten, niechcieć przyiąć *takowego* urzędu, sich in eins einschleichen, wemknąć się na *takowy* urząd, zu ihm erhoben werden, być wynisionym na zwierzchni, na starszeński, na przełożeński urząd, in einem großen stehen, być na wielkim starszeńskim, przełożeńskim urzędzie, wielki starszenki, przełożeński urząd sprawować; na znacznym przełożeńskim urzędzie zostawać.

Obrister, *s. m.* Pułkownik, reymentu, Pułkownik w woysku.

Obschon, *conj.* lubo, chociaż, choć; *toż samo co* obgleich.

Obschweben, *v. impers.* vorschweben, [illegible] steben, następować, nadchodzić, [illegible] nad czym.

Observanz, *s. f.* zwyczay, zachowa[illegible] zachowywanie iakiego zwycz[illegible]

Observatorium, *s. n.* widzialnia, [illegible] nia, poglądarnia, uważalnia [illegible] tych rzeczy y skutkow.

Obsicht, *s. f.* wglądanie, zazieranie, [illegible] trzanie, zaźrzenie w co.

Obsieg, *s. m.* zwycięstwo, zwyci[illegible] pozwyciężanie, zwoiowanie.

Obsiegen, *v. n.* zwyciężać, zwy[illegible] zwycięstwo, zwycięstwa o[illegible] wać, pozwyciężać.

Obsiegen, das, *s. n.* zwyciężanie, [illegible] ciężenie, zwycięstwa otrzym[illegible]

Obsieger, *s. m.* zwycięzca, zwy[illegible] cy, zawoiownik, zwycięzni[illegible]

Obsiegerisch, *adj.* zwycięski, zw[illegible] iest, ten co zwyciężył.

Obst, *s. n.* owoc; Aepfel, iabłka: [illegible] men u. d. gl. śliwy y insze [illegible] frukta; ein einzeln Stück [illegible] dna sztuka owocu, iedno [illegible] dna śliwa *y tak daley*; spät[illegible] nierychły: herbes, strenge, [illegible] cierpki: saueres Obst, kw[illegible] owoc; süsses, słodki; das [illegible] ktory się rozpada; welches [illegible] Jahr hindurch dauret, kt[illegible] przez cały rok: nur abge[illegible] co tylko zerwany, co tylko [illegible] wa; mit den Zweigen abge[illegible] razem z gałęziami ułowany, [illegible] hartes, grünes, trockenes, gelbes [illegible] dy, zielony, suchy, żołty; [illegible] reifes, unreifes, czerwonaw[illegible] źrały, niedoźrały owoc; [illegible] be, mięknieie, kruszeie; [illegible] mit seiner Menge die Aeste, [illegible] swoim mnostwem gałęzie; [illegible] gehoben, bywa chowany; [illegible] śmienity; abfallendes, [illegible] schrumpfichtes, pomarszczo[illegible] les, zgniły; wurmstichiges [illegible] czywy, robaczny; das zeitig[illegible] ktory wcześnie dostały by[illegible] cher Zuwachs am Obste, ob[illegible] obfite owocow; will sich [illegible] halten, niechcą się więcey [illegible] spadaią owoce, oblatuią, [illegible] się utrzymywać, zum Obste [illegible] do owocu należący, *adj.* ow[illegible] owocny, a, e.

Obstbaum, *s. m.* owocowe drzewo, [illegible] cne drzewo, urodzayne dr[illegible]

Obstgarten, *s. m.* sad, ogrod [illegible] wym, albo urodzaynym drze[illegible]

in, *f. f.* bogini *poetyzna* owo-
pomona; bogini sadowe
bler, *f. m.* owocowy przeku-
owoce przedaiący.
mer, *f. f.* owoczarnia, owocar-
wocznia, owocnia, schowanie
oce trzymanie owocow.
r, *f m.* owoczarnia, owocznia,
rnia, owocnia; schowanie dol-
bsze na owoce.
f. m. owocowe ziarno, iądro.
ier, *f. m.* owoczowy przeku-
owocznik, owocnik.
f. m. owocow zbieracz, owo-
brywacz, owoco zbierca.
t, *f. m.* rynek owocowy, tar-
to owocowe.
adj. urodzayny w owoce,
iący w owoc, obfity w owoc;
zony w owoce, urodzayny w
.
on, *f. f.* Verſtopfung, zatwar-
, zołądka, zaparcie żołądka.
iuſer, *f. m.* owocow przeda-
owocow przedawca, przeku-
n, *f. m.* robak w owocach, ro-
woc toczący.
m, *v. a.* dawać niechcącemu,
twas, co komu.
cht, *adv.* ieżeli podobno, ieżli
izali podobno.
, *o. n.* władzą mieć, żywość,
ość w ſobie mieć, moc; *także*
w ciąży być.
conj. chociaż, choć, lubo; *toż*
obgleich.
, *v. a.* einehmen, in Beſitz neh-
opanować, zaiechać, zabrać,
w oſiadłość, etwas, co.
j. po polsku także oh! dir ſollte
ben? ia bym miał tobie wie-
n. ein Thier, woł zwierz; ge-
ner, rznięty; gezähmter, ugia-
wprawiony, zaprzegany;
fütterter, dobrze napaſzony;
leibter, wciele, należycie wcie-
ler, ktory niechce ieść; jun-
łody; großleibichter, rosły,
jähiger, roczny cieluch; zwei-
r, dwoch roczni; unabgerich-
ine wprawny, nie zaprzega-
arker, mocny, silny; ſchwacher,
der weite und ſchwarze Hörner
ory ma rozległe y czarne rogi;
eiter Stirn, ſzerokiego czoła;
cher Naſe, płaskich nozdrzow;
eiter Bruſt, z ſzerokiemi pier-
ſiami; mit ſtarken Hüften, mocny w
nogach; zahmer, der ſich gut abrichten
läßt, łaskawy, powolny, ktory ſię da
łatwo wprawić; frommer, łaskawy;
fauler, leniwy: der nicht erſchrickt,
wenn er etwas hört, oder ſieht, ktory
ſię niczego nie lęka, gdy co słyſzy,
albo widzi; der ſich ſcheuet in einen
Fluß zu gehen, ktory ſię boi iść w ia-
ką rzekę; der viel frißt, ktory żre
wiele; gefreſſiger, żarłok; fetter, tłu-
ſty, spasły; arbeitſamer, pracowity,
roboczy; der aufgetrieben und aufge-
ſchlagen iſt, ktory ſpracowany y zbi-
ty albo zciągniony ieſt, Ochſen aus-
treiben, woły wygnać; auf die Weide
treiben, na paszą woły gnać, pędzić;
hüten, wołow ſtrzeć, pilnować; wer-
den fett, woły nabieraią ciała: ſtoßen,
woły błodą, den Ochſen das Mittags-
futter geben, wołom dać ieść na po-
łudnie, popaść woły na południe,
hoher Ochs, rosły woł; maroder,
zdechlak, trup; ſtarkgliederichter,
mocny w ſobie, moeny w członkach;
von mittlerm Alter, średnich lat,
nie stary, der nicht gut zum Rindern
iſt, ktory do krzewienia obory nie
dobry ieſt; der fürchterlich ausſieht,
ktory okropno, ſtraſzno patrzy; mit
kleinen Hörnern, z małemi rogami;
mit ſtarkem Halſe, z tęgiem. mocnym
karkiem; mit kleinem Bauche, bez
brzucha, cienki, brzucha nima; klei-
ner, wołek, byczek, ciołak, die Och-
ſen ſtehen am Berge, woły ſtawią
pod górę; *ſens ieſt* ciężko na kogo;
nie może wydołać, nie na ſpoſobu,
nie może zdużać iakiey rzeczy, von
Ochſen, z wołu, *adj.* wołowy, byczy.

Ochſenbraten, *ſ. m.* wołowa pieczenia, z wołowego mięſa pieczyſte.

Ochſenfieber, *ſ. n.* wołowa choroba, zie-waczka, ograżka.

Ochſenfleiſch, *ſ. n.* wołowe mięſo, mię-ſiwo, woż zabity, wołowina.

Ochſenhaft, *adj.* wołowy, wołowaty, ochſenhafter Kopf, wołowa głowa, głu-pi ohłop.

Ochſenhaftigkeit, *ſ. f.* wołowatość, wo-łowa natura, leniwa, nieſpora.

Ochſenhaut, *ſ. f.* wołowa skora, skora z wołu, skora z byka.

Ochſenhirt, *ſ. m.* wołarz, paſtuch wo-łowy, paſtucha do wołow.

Ochſenkehle, *ſ. f.* włoſy u wołu poni-żey uſzow, koſzmacizna.

Ochſenlieder, *ſ. n.* wołowa skora, sko-ra z wołu, wołowizna.

Ochſen-

Ochſenmarkt, *ſ. m.* wołowe targowisko, targ wołowy, gdzie woły na przeday.

Ochſenmiſt, *ſ. m.* gnoy wołowy, nawoz wołowy, nawoz pod wołow.

Ochſenſchedel, *ſ. m.* wołowy łep, wołowa głowa, od wołu głowa.

Ochſenſtall, *ſ. m.* wołownia, ſtaynia na woły, okoł na woły.

Ochſentreiber, *ſ. m.* poganiacz, wołarz pogonicz, poganiaczyk.

Ochſenzunge, *ſ. f.* wołowy ięzyk; ziele pewne.

Octave, *ſ. f.* oktawa; in der Muſik, w muzyce, nuta.

Octavbuch, *ſ. n.* kſiążka w ośmioro, z arkuſza w ośm części zwinionego.

October, *ſ. m* zehenter Monath im Jahre, grudzień, dziesiąty miesiąc w roku, październik, Weinmonath.

Octodi, *ſ. n.* (neu) der achte Tag einer Dekade, *nowe słowo:* okodi, ośma część, ośmy dzień iedney dekady albo iednego czasu dziesięci dni.

Octroy, *ſ. f* pozwalanie, pozwolenie, przyzwalanie, przyzwolenie.

Octroiren, *v. a.* pozwalać, przyzwalać, pozwolić, przyzwolić.

Oculiren, *v. a* oczkować, okulizować ſzczep, oſobliwy ſzczepienia ſpoſob wiadomy.

Oculirer, *ſ. m.* okulizuiący, okulizowaniem ſzczepiący drzewa.

Oculiſt, *ſ. m.* okuliſta, ocznik, oczny lekarz, od oczow lekarz, medyk.

Ode, *ſ. f.* ein Gedicht, oda, kſztalt wierſzow; pieśń, piosnka.

Oder, *adv.* albo, abo, lub, mit deinem, oder vielmehr mit unſerm Libone, z twoiem, albo raczey z naſzym Libonem, des Menſchen, oder ſoll ich ſagen, des Viehes, człowieka, albo mam powiedzieć bydlecia, rauher, oder doch wenigſtens etwas ſtrenger Wein, oſtre, albo przynaymniey cierpkie trochę wino, oder auch, albo też, entweder, oder, albo, albo, lub, lub, entweder des Nutzens, oder auch des Vergnügens halber, albo dla pożytku, albo dla uciechy, entweder mit Gewalt, oder heimlich, oder bittweiſe, lub gwałtem, lub potaiemnie, lub prożbą, ſie hatten es von ihm vernommen, oder argwohnten es auch nur, oni to o nim dowiedzieli ſię, albo też tylko podeźrzenie mieli, was uns entweder glückliches, oder unglückliches begegnet, co ſię nam lub ſzczęśliwego, lub nie ſzczęśliwego przytrafia, entweder : :

abo ob
zaś –
auch n
razu,
Gewal
dla cz
iemnie
Fortga
Flucht,
czey p
czce,
gaſus h
raczey
im Sc
rzecz k
żartem
albo ni
ſcy, ode
on zwie
ihm in
nicht, w
we wſz
nie w k
an, ob e
nicht, co
dome, c
ob er be
nicht, o
go, albo
gekomme
iego po
den ich ſu
ktorego
er bejahl
piaci, al

Oder, *n. pr*
Schleſien,
y w Sląſk
Oder liege
de Städte
Odrą mia

Oechslein, *ſ.*
wołeczek.

Oede, *adj.* w
ny, puſtka
Orter, puſt
ſca, puſtk
leżące mie
ſzyć, ſpuſt
kami zrobi
ziemie; ob
ny, zpuſtoſ

Oedenburg,
burg, mia
burgiſch, *ad*
ska, Eden
denburczyk
z Edenburg

Weiſe, *adv.* po Edenbursku, z
nburską, iak w Edenburgu.
lich, *adj.* publiczny, poſpolity,
y, głośny, powſzechny, öffent-
Zeugniß, publiczne świadectwo.
tlicher Brief, publiczny, iawny

lich, *adv.* publicznie, iawnie,
olicie, powſzechnie, głośno, öf-
ich gethane und begangene Sache,
ıcznie, iawnie, poczynione y
łnione rzeczy, zu einem öffent-
kommen, publicznie do kogo
ść, przychodzić, ſchreiben, ia-
, powſzechnie, do wſzyſtkich,
, geſchehen, publicznie, poſpo-
dziać ſię, es geſchieht öffentlich,
poſpolicie dzieie, eine goldene
ı tragen, koronę złotą na głowie
ſchmauſen, bankietować, ochoć,
ſie werden öffentlich ſchmauſen,
ędą publicznie ochocić ſię, po-
ie oni ochotować będą, ſich öf-
ch nicht ſehen laſſen, nie dać ſię
ıcznie, widzieć widywać, nie o-
wać ſię iawnie, er läßt ſich öf-
ch ſehen, on ſię daie publicznie
ieć, er erſcheinet öffentlich, on
okazuie powſzechnie, das iſt
öffentlich anzuzeigen, tego nie
ıa publicznie rozgłaſzać, anſtel-
pulicznie wyſtawić, wydać, pu-
nie rozporządzić, poſtanowić,
tlich vor dem Volke, publicznie
d ludem; etwas ſagen, co po-
zieć, głośno przed ludem o czym
ić, vor dem ganzen Lande, ia-
przed całym kraiem, umgebracht
m, publicznie być zabitym.
, *v. a.* otwierać, otworzyć, poo-
rać, öffne die Thüre, otworz,
eray, pootwieray drzwi, ſolcher
ſ iſt nicht zu öffnen, takiego liſtu
rzeba orwierać, die Thüren haben
lbſt geöffnet, drzwi ſame ſię otwo-
, otwierały, Italien den Feins
öffnen, Włochy nieprzyiacielo-
twarzyć, du kannſt die Augen nicht
n, ty nie możeſz oczow otworzyć,
immer werden bald geöffnet wer-
pokoie będą zaraz pootwiera-
das Buch iſt ſchon geöffnet wor-
kſiążka iuż była otwarta, man
eher den Koffer öffnen, trzeba
wey kufer otworzyć, der Leib
öffnen, trzeba żołądek otwo-
lakſować, ich werde dem Feinde
thore nicht öffnen laſſen, ia nie-
bram nieprzyiacielowi otwie-

rać, man öffnet die Thore zu ſpät, bra-
my nierychło otwieraią, das Fenſter
kann ſich nicht öffnen, okno niechce
ſię otworzyć.
Oeffnen, das, *ſ. n.* otwieranie, otwo-
rzenie, pootwieranie, otwarcie.
Oeffnung, *ſ. f.* otworzenie, pootwie-
ranie, otwieranie, otwarcie, rozwi-
nienie ſię; der Blüte, kwiatu, der
Thüre, orworzenie drzwi, der Doſe,
otwieranie tabakierki, tabakiery o-
twieranie.
Oefchen, *ſ. n.* kleiner Ofen, piecyk, piec-
ek, malenki piec, niewielki piecyk,
Oefter, *adj.* częſty, öftere Straßen-
Räubereien, częſte po drogach ro-
zboie, eines öftere Angehung, nicht
vertragen können, częſtego czyiego
przychodzenia niemoc cierpieć.
Oeſters, *adv.* często, er braucht es öf-
ters, on tego często zażywa, ich kom-
me öfters in den Rath, ia często przy-
chodzę do Senatu, er war öfters zu
Rom, on często bywał w Rzymie, es
nem öfters Briefe entgegen ſchicken,
często na przeciw kogo liſty wyſyłać,
ſie beſuchen mich ſehr öfters, oni mię
nawiedzaią bardzo często, das Kind
weinet öfters, dziecie płacze często.
Oehrlein, *ſ. n.* Oehrchen, uſzko, uſzecz-
ko; an Schuhen, u trzewikow,
rzemyk do zapinania.
Oel, *ſ. n.* oliwa, oley, oleiek; lauter-
res, czyſta, klarowna oliwa, czyſty,
klarowny oley, czyſty, klarowny
oleiek, es iſt von gutem Geruche, ta
oliwa ieſt dobrego zapachu, ten oley
pięknie pachnie, ſchlimmes, herbes,
grünes, zły, cierpki, zielony oley,
zła oliwa; von beſondern gutem Ge-
ſchmacke, oſobliwie dobrego ſmaku,
verdorbenes Oel, zepſowany oley, ze-
pſowana oliwa, garſtiges, oder rei-
nes, brzydki, albo czyſty oley, brzydka,
albo czyſta oliwa, ſtinkendes, unrei-
nes, smierdząca, nieczyſta oliwa, von
der Kälte geronnenes, od zimno zſia-
dła oliwa; rinnet als eine Lauge von
der Preſſe, ungeachtet ſolche nicht ſehr
zugezogen iſt, bieży leie ſię iak ług
z prasy, lubo praſſa nie ieſt dobrze
nazybyt przyśrubowana, das Oel die-
net zur täglichen Salbung, oliwa słu-
ży do codziennego ſmarowania; das
auf ſeinen Hefen liegt, ktora na ſwoich
fuſach, na ſwoich oliwinach leży,
ktora ſię uſtała, Oel in die Lampe
thun, oliwy, oleiu do lampy wlać,
nalewać, die Glieder mit Oele geſchmei-

dig

dig machen, członki oleiem oliwą smarować, miękczyć, das Oel geliefert sich, oliwa ustaie się prędko, in das Feuer gießen, w ogien oliwę lać, do ognia oliwę lać. zum Oele gehörig, do oleiu, do oliwy należący; *adj.* oleiowy, oliwny, oliwowy, oliwkowy; dergleichen Fässer, do oliwy, do oleiu naczynia, inaczey, oleiowe, na oley naczynia, oliwne, oliwowe, na oliwę naczynia.

Oeland, *n. pr. n.* schwedische Insel, Olandya, wyspa Szwedzka.

Oelbaum, *s. m.* oliwa, *drzewo*, oliwne drzewo. vom Oelbaume, z oliwnego drzewa, oliwowy, Zweige davon, gałąź z oliwnego drzewa, gałąź oliwna, Kranz, wieniec z oliwowego liścia, z oliwnych gałązek, wieniec oliwny, oliwowy wieniec, kleiner, junger Oelbaum, małe, młode oliwne drzewko oliwka, wilder, leśna oliwa, dzika oliwa, oliwna płonka.

Oelbäumlein, *s. n.* oliwne drzewko, davon z oliwnego drzewka.

Oelberg, *s. m.* oliwna gora, Berg bei Jerusalem, gora przy Jerozolimie.

Oeldrüsen, *s. f. pl.* fusy oliwne, męt oliwny, gęszcz na spodzie oliwny, oliwiny.

Oelerndte, *s. f.* oliwobranie, zbieranie oliwy; ist gehalten worden, było.

Oelgärtner, *s. m.* oliwnik, oliwogrodnik, oliwsadownik.

Oelgötze, *s. m.* bożyszcze oliwowe, bożek oliwowy, oliwy pilnuiący.

Oelhandel, *s. m.* oliwny handel, oliwne kupiestwo, oliwą kupczenie.

Oelhafen, *s. m.* oliwniczka, karafinka na oliwę, albo z oliwą.

Oelhefen, *s. f. pl.* fusy oliwne, mąt oliwny, oliwiany na spodzie osiadłe.

Oehlicht, *adj.* oliwny, oliwowy, oliwiany. öhlichte Materie, oliwna materya; *także znaczy*, oleiowy, oleiowaty, ölichter Saamen, oliwne na siebie.

Oelkeller, *s. m.* piwnica na oliwę, oliwna piwnica, dolne schowanie na oliwę.

Oelkrug, *s. m.* oliwniczka, banka na oliwę, bańka od oliwy.

Oelmacher, *s. m.* oleiarz, oliwiarz, oliwotłok, oleiotłok, oleiotłocznik.

Oelmarkt, *s. m.* oliwny rynek, oleiowy rynek, na ktorym oley, oliwę przedaią.

Oelmühle, *s. f.* oliwny młyn, do tłoczenia należytego oliwy.

Oelpresse, *s. f.* wyciskaczka oliw[illegible] leiu, prassa do wyciskania oliw[illegible]

Oelreich, *adj.* obfity w oliwę, [illegible] ny w oliwę, na oliwę.

Oels, *n. pr. n.* Stadt in Schlesien [illegible] miasto w Sląsku; von, oder [illegible] cher Stadt gehörig, z tego [illegible] albo do tego miasta należący [illegible] Oelski. a, ie, einer daher, [illegible] zna z Oelsu rodem, Oelsan[illegible] daher, białogłowa z Oelsu [illegible] Oelsanka; Art, Weise, *adv.* [illegible] sku, z oelską. iak w Oels[illegible] Oelsanin, iak Oelsanka.

Oelsalbe, *s. f.* oliwna maść, [illegible] mastyka robiona.

Oelschläger, *s. m.* oleiobit, oleiu[illegible] leynik, co oley biie, oliwę [illegible]

Oeltonne, *s. f.* oliwna beczka, [illegible] łka oliwna, na oliwę.

Oelverwalter, *s. m.* oliwdozor[illegible] zawiadywca, oliwdozorda[illegible]

Oehlzweiglein, *s. n.* roszczka [illegible] gałązka, gałązeczka oliwna.

Oertchen, *s. n.* mieysce male[illegible] *wtore znaczy*, Urt, vierte[illegible] nes Thalers, ćwierć, czw[illegible] talera, cwiartka; in gan[illegible] w całym pieniądzu, ćwier[illegible] dza.

Oertlich, *adj. et adv.* mieysco[illegible] mieyscu będący, do mieys[illegible] żący, mieyscowy, w mie[illegible] mieysca, na mieysce.

Oesterlich, *adj.* wielkonocny, [illegible] nocny, Oesterliche Zeit, w[illegible] cny czas.

Oesterreich, *n. pr. n.* Landschaft in [illegible] land, Rakusy, Rakuzy, [illegible] ziemia w Niemczech; von O[illegible] z Rakuz, z Austryi.

Oesterreicher, *s. m.* Rakusanin, [illegible] zanin, Austryak.

Oesterreicherinn, *s. f.* Rakuzan[illegible] kusanka, Austryaczka, [illegible] rodem.

Oesterreichisch, *adj.* Rakuski, [illegible] Austryacki, Rakużański, [illegible] chische Armee, woysko Rakus[illegible] stryackie.

Ofen, *s. m.* piec, worinnen [illegible] heitzet, w ktorym palą, den [illegible] tzen, w piecu palić, zum [illegible] hörig, do pieca należący: [illegible] cowy; *adv.* od pieca, do pie[illegible] ein Ofen, iak piec, hinter [illegible] liegen, za piecem leżeć; na [illegible] mieyscu siedzieć, nigdzie nie [illegible] dzić z domu.

pr. n. Stadt in Ungarn, Budzyn, miasto w Węgrzech; oder zu solcher Stadt gehörig, z miasta, albo do tego miasta cy; *adj.* Budzyński, ska, skie, ski, *minus uſit.* einer daher, yzna z Budy, z Budzyna ro- Budamin, Budzanin, eine daher, łowa, z Budy, z Budzyna ro- Budanka. Budzinianka; Art, *adv.* po Budzyńsku, z Bu- ą, iak w Budzynie, iak w

n, *ſ. n.* miech, do dmucha- ogień, albo do dęcia.

, *ſ. f.* widły do poprawiania piecu.

r, *ſ. m.* palacz, piecuch, ten iecu pala, piecopał.

l, *ſ. f.* kafel w piecu, z kto- ec robiony.

t, *ſ. f.* łopata do pieca, do nia, *lub.* wyimowania ognia.

, *ſ. m.* glina z plewami mie- do polepienia pieca.

ſ. n. czeluście w piecu, okno, ie w piecu, odnisko.

, *ſ. f.* drzwi w piecu, drzwicz- amykania pieca.

j. otworzony, otwarty, deſſen de iſt alles offen, iego chciwo- wſzyſtko otwarte, eines offe- rz ſehen, czyie otwarte ſerce é offene Thüren, otwarte, po- ane drzwi, offenes Feld, otwar- . pootwierane pole, offen ſte- ać otworem, być otwartym, ać, otworzonym, być, ſtać, ieranym, die Thüren ſtehen of- rzwi ſtoią otwarte, drzwi ſą one, drzwi ſtoią pootwiera- s Haus ſteht offen, dom otwar- . dom otworzony iest, die Oh- en dir offen, u ciebie uſzy o- , uſzy u ciebie otworem ſtoią, b offen halten, potrzebę ło- czynić.

, *adj.* iawny, oczywiſty, o- , offenbarer Meineid, oczywi- woprzyſięſtwo, deſſen Schelm- ſenbar iſt, ktorego niepodści- awa iest, die Sache iſt allen t, rzecz iest oczywiſta wſzy- offenbare Uebelthat, iawne zło- wo, offenbarer Straßenraub, o- ły rozboy na drodze, offenba ndſchaft, iawne nieprzyiaciel- offenbare Wetsheit, oczywiſta a, ktorą można należycie wie- zieć, ktora ſama ſię wydaie, ktora ſię iawnie pokazuie, ukryta być nie może, tak iaſna iak słońce, co iawne ieſt, co nie może być żadną zaſłoną pokryte tak iaſna prawda że nie maſz nic na nie odpowiedzieć, w oczach ſtoi, przed oczyma ieſt, es iſt offenbar, to ieſt oczywiſta, to ieſt iawna, es iſt offenbar worden, to ſię pokazało, to ſię wyiawiło, to ſię wydało, to ſię iawne ſtało, to ſię ſtało oczywiſte, offenbar werden, iawnym ſię ſtawać, iawnym ſtać ſię, z ciemności wyiść na światło, wydać ſię, wyiawić ſię.

Offenbar, *adv.* iawnie, oczywiście, otwarcie, iawno, otwarto, nieskrycie, iaſno, etwas thun, oczywiście co czynić.

Offenbaren, *v. a.* wyiawić, obiawić, wydać, rozgłoſić; einem etwas, co komu rozgłaſzać, głoſić, wyiawiać, obiawić, wydawać, ze skrytości na światło wynieść, wynoſić, donieść, donoſić, einen dem Vater, donieść kogo oycu, ſprawki czyie, etwas donieść co, wynurzyć co, otworzyć ſię czym, einem ſein ganzes Herz, wyiawić, wymurzyć komu całe ſwoie ſerce, otworzyć ſię komu z całym ſwoiem ſercem, alle ſeine Heimlichkeiten, wſzyſtkie ſwoie taiemnice obiawić, wynurzyć, wyiawić przed kiem wſzyſtkie ſwoie skrytości, eines Nachſtellungen, czyie zaſadzki herhele odkryć, czyie zdrady wydać, einem alſo bald, was er wolle, wſzyſtko co, kto chce wynurzyć przed kiem, powiedzieć przed kiem, das Anvertrauete, wypowiedzieć rzecz ſobie do milczenia powierzona, obiawić taiemnice ſobie powiedzianą, wydać ſecret.

Offenbaren, das, *ſ. n.* obiawienie, wyiawienie; obiawianie, wyiawianie, wydanie, wydawanie, wynurzenie, wynurzanie, otworzenie, odkrycie.

Offenbarlich, *adv.* iawnie, oczywiście; etwas anſehen, co obaczyć. co poznać, czego ſię dowiedzieć, in einer ſchändlichen Sache gefaſſet werden, zaſtanym być na iakim ſzpetnym uczynku oczywiście, ertappen, złapać kogo, iakie złe czyniącego. eines Feind ſeyn, oczywiście iawnie być czyiem nieprzyiacielem, er thut es offenbarlich, on to czyni oczywiście.

Offenbarer, *ſ. m.* obiawiacz, obiawca, wyiawiacz, wyiawca, wydawca, wyda-

wydawacz, nonoficiel, donośca; otwieracz, odkrywacz.

Offenbarerinn, *f. f.* wyiawiaczka, obiawiaczka, wyiaczyna, obiawczyna, wydawczyna, wydawaczka; donoficielka, donoszczyna otwieraczka, odkrywaczka fałsche, fałszywa; nicht redliche, nie rzetelna.

Offenbarung, *f. f.* wyiawianie, wyiawienie, obiawianie, obiawienie, wydawanie wydanie, St. Johannis, Obiawienie S. Jana, *plur.* Obiawienia.

Offenherzig, *adj.* otwartego serca, z otwartym sercem, offenherziger Mensch, otwartego serca człowiek; nieskryty, *toż samo znaczy.*

Offenherzig, *adv.* otwarcie, otwartym sercem, nieskrycie, wynurzonym sercem, reden, otwartym sercem, szczerze mowić, mit einander reden, wynurzonym sercem ieden z drugiem rozmawiać, er hat offenherzig an die Seinigen geschrieben, on otwartym sercem do swoich pisał; was er meinete, co myślał, offenherzig etwas gestehen, szczerym sercem co przyznać, otwartym sercem co wyznać wyznawać, szczerze się do czego przynać.

Offenherzigkeit, *f. f.* serca otwartość, serca wynurzenie, serca szczerość, serca nieskrytość, serca iawność, prostość serca, von sich spüren lassen, serca otwartość, szczerość, rzetelność po sobie wydawać, pokazywać.

Offenherziglich, *adv.* otwartym sercem, otwarto, iawnie, po rzetelnemu nie skrycie.

Offensiv: Allianz, *f. f.* Wypowiedny Związek stron woynę wypowiedaiących, przymierze do wypowiedzenia woyny komu.

Offensive, *adv.* wypowiednie; das diesem widrig ist, obronnie, na kogo woynę podnosząc, auch podnośnie; wider seine Feinde, przeciwko swoiemu nieprzyiacielowi.

Offensiv: Waffen, *f. f. pl.* wypowiedny oręż wypowiedna woyna, podnośna woyna.

Offen stehen, *v. n. irr.* stać otworem, być otwartym, otwarto, być otworzonym.

Offeriren, *v. a.* anbieten, ofiarować: einem etwas: co komu; einem seine Dienste, komu swoie usługi, er offeriret mir seinen Dienst, on mi ofiaruie swoią przysługę; einem alle sein

i: Ohmöburgisch, *adj.* Omebur-
einer daher, z Omeburgu ro-
męszczyzna, Omeburczyk: ei-
er, rodem z Omeburgu biało-
. Omeburka, Omeburżanka;
Weise, *adv.* po Omebursku, z
irską. iak w Omeburku.
rep. bez, procz, oprocz, krom,
ein Kerl ohne Verstand, chłop
umu, szalony chłop, ein Mensch
reue und Glauben, człowiek
erności y wiary, die Kunst ist
treich wichtig, sztuka iest bez
azna, ohne verschlagen, bez
i frant, wykrętny, ohne Lie-
begierde richten allein auch ohne
Neid sądzić bez afektu, bez
ci. ale też y bez nienawiści y
ości, das gilt nichts ohne Bei-
ie popłaca nic bez aprobacyi,
ohne mich, ohne Gefahr wäre,
beze mnie, było, bez niebez-
twa, ohne Abmattung arbei-
fatygi, bez utrudzenia robić,
hne die Generale, nie wielu
ienerałow, es war niemand
Frau da, nikt tam nie był
ni iedney obstatniey, ohne
ez miary, ohne Scherz, bez
as ohne Verdruß ist, to iest
rzykrzenia, Stadt ohne Be-
miasto bez załogi, Mensch
unde, człowiek bez przyia-
n ohne Begierden, życie bez
i, ohne Namen, bez imie-
le ohne Leib, dusza bez ciała,
lung ohne Vornehme, ziazd
w. bez Przednieyszych schad-
Begierde, bez żądz, ohne
ez boiaźni, ohne Hülfe, oh-
lage, ohne Unrecht, bez po-
atunku, bez klęski, krzy-
ne Ehe, bez małżeństwa,
ld, bez długu, bez winy,
Bäume, ziemia bez drze-
ohne Vieh, rola bez by-
bez bydlęcia, du hast kei-
nd, ohne den Lucullum, ty
żadnego przyiaciela oprocz
; ohne daß, oprocz że, o-
o, że, ich dessen Zufall be-
ia przypadku iego żałuię,
helei, bez cherchelu, szcze-
Mühe zu Ehren gelangen,
ości honorow dostąpić, oh-
eif, bez ogrodki, bez ob-
ohne Aufhören, ohne Unter-
rzestanku, bez ustanku, *to*
annie, nie przestaiąc, mit
on 4. Th.

einem Krieg führen, woynę z kiem toczyć, ohne einen einzigen, bez iednego, ani iednego, ohne alle, bezwszystkich, ohne Verzug, bez żadney zwłolu, bez żadney przewłoki, ohne einigen, ohne allen Streit, bez żadnego, bez wszelkiego sporu.

Ohnfehlbar, *adv.* unfehlbar, nie omylni, nie zawodnie, bez omyłki bez zawodu.

Ohngeacht, *adv.* ungeacht, nieuważaiąc że, niebacząc że, niemyśląc że.

Ohngefehr, *adv.* ungefähr, trefunkiem, przypadkiem, trefunkowo, przez przypadek.

Ohnmacht, *s. f.* mdłość, niemoc, *plur.* mdłości, in Ohnmacht fallen, w mdłości wpadać, zemdleć, mdleć, er fällt in sie, on wpada we mdłości, mdłości go biorą, wegen der schweren Wunden ist er hinein gefallen, z ciężkich ran zemdlał, mdłości go wzięły, vor Schwachheit pfleget er hinein zu fallen, prze słabość zwykł w mdłości wpadać, zwykły go mdłości porywać, brać, der wieder aus ihr zu sich gekommen ist, ktory znowu po mdłościach przyszedł do siebie, ktorego mdłości ominęły, ktory z mdłości otrzyźwił się.

Ohnmächtig, *adj.* omdłały, mdły, der in Ohnmacht gefallen ist, ktory w mdłości wpadł, *powtore znaczy:* tego, der keine Macht hat, ktory nie ma żadney siły, ktory z sił opadł, co bez siły iest, co bez sił zostaie, ten co słaby; zu etwas, co do czego słbym iest.

Ohnschwer, *adv.* nie ciężko, bez ociągania się, nie bez ochoty, nie bez chęci.

Ontheilhaftig, *adj.* untheilhaftig, nierozdzielny, niedzielny, co się dzielić nie może, bez części.

Ohnumgänglich, *adj.* unumgänglich, nieuchronny, niezbędny, nieodbity, niezbyty, przeznaczony, nieschronny, niezbedny, od czego się wybiegać nie można.

Ohn Unterlaß, *adv.* bez przestanku; Krieg mit einem führen, woynę z kiem prowadzić, es hat die ganze Nacht geregnet, całą noc bez przestanku deszcz lał.

Oho! oho! *interj.* ho ho ho, im Polnischen, ha ha ha, im Lachen, śmieiąc się.

Ohr, *s. n.* ucho, womit man höret, ktorym słuchaią; offenes, begieriges, otwarte, chciwe na słuchanie; geschicktes, zdolne; gelehrtes, uczone; delicates, delikatne; stumpfes, tępe; un-

geſchlachtes, grobes, nieosłuchane, grube: geduldiges, cierpliwe; ungeſchicktes, nieſpoſobne, niezdatne; ſubtiles, fertiges, ſuptelne, prędkie, gotowe; haarigtes, groſes, łappichtes włoſiſte, wielkie, kłapouche: herunterhangendes, obwisłe, zawieſiſte, na doł wiſzące; ſtruppichtes, koſmate. kudłate; kurzes, ſpitziges, krotkie. kończyſte; taubes, reines, tępe, czyſte. przechędożone; faſſet den Schall, poymuie dźwięk, die Ohren ſind an erhabene Theile des Leibes geſetzt, uſzy ſą na wyższych częściach ciała oſadzone: ſind ſehr ekel und delicat in ihrem Urtheilen, ſą bardzo wymyślne y delikatne, mierzące ſię w ſwoiem rozſądku, ſie in die Höhe recken, uſzy do gòry ſtawiać, w gòrę podnoſić, mit eigenen etwas hören, własnemi uſzami co słyſzeć, der ſcharfe und einen klugen Verſtand hat, ktory ma byſtre uſzy y roztropny rozſądek, einem etwas in das Ohr ſagen, co komu do ucha mowić, w ucho włożyć, komu co do ucha powiedzieć, einem womit die Ohren kützeln, komu czym uſzy łechtać, ſeine fleißig hin und her recken, ſwoie uſzy pilno tam y ſam ſtawiać, ſwoich uſzow pilno na tę y na ową ſtronę nadſtawiać, ſie füllen, uſzy napełniać. ſie einem mit ſeinem Reden anfüllen, komu ſwoiemi mowami napełniać uſzy, komu ſwoiem mowiniem uſzy napełnić, mit den Ohren beurtheilen, uſzami ſądzić, ſie einem voll plaudern, komu uſzy czym nabiiać, ſie einem mit Verſprechungen jucken, obietnicami komu uſzy łaſkotać, ſie einem mit einer Rede reiben, komu mową iaką uſzy nacierać, der taube zu etwas hat, ktory ma tępe uſzy na co, wenn du ſie zu hören haſt, ieżeli maſz uſzy do słuchania, dem ſie klingen, ktoremu uſzy dzwonią, *w Polſkiem mowi ſię lepiey*, ktoremu w uſzach dzwoni, ſich auf ein Ohr legen und ohne Sorge ſchlafen, położyć ſię na iedno ucho y bez troſki ſpać, być bezpiecznym y niedbać o nie, *mocnieyſze Polſkie przyſłowie*, na obie uſzy ſpać dobrze na to wſzyſtko, einem ein Ohr abſchneiden, komu ucho urznąć, etwas hinter das Ohr ſchreiben, za uchem ſobie co napiſać, w pamięci ſobie naznaczyć, nie zapominać, ſie hat es ſich hinter die Ohren geſchrieben, ona to ſobie za uſzami napiſała. ona bie w pamięci naznaczyła. ci ihnen ſuchen, za uſzami czę. drapiąc ſię iak zwykli ci czy rzy ſobie co przypominaią wieniu, es geht zu einem andern aus, iednym uchem a drugiem wychodzi, mo tauben, do głuchych uſzow keine hat, ktory nie ma bez uſzow ieſt, ich will dir Ohr ſagen, ia ci to chcę d wiedzieć. cicho abyś to w miał, einem die Ohren komu uſzy krzyczeniem głuſzyć kogo krzyczeniem. nen, na moie uſzy, słyſzałeś wiono, gdy powiadano, gdy gdy chwalono, gdy ſłu

Ohrband, *ſ. n.* związka Pferde, koniom dawana.

Ohrenbeichte, *ſ. f.* uſzna ſpo wiedź do ucha. ſpowied

Ohrenbläſen, *v. a. irr.* ſzep do ucha, w ucho dąć ko ſić, pleść co przed.

Ohrenbläſer, *ſ. m.* zauſzni czek, wuchodmiey, do ptacz.

Ohrenbläſerei, *ſ. f.* zauſznik ſzniſtwo, wuchodmieyſtſtwo, donoſicielſtwo

Ohrengehenk, *ſ. n.* zauſznic y to co u ucha wieſzaią

Ohrengeſchwür, *ſ. n.* bolak łączka w uchu, wrzod

Ohrenkautz, *ſ. m* ein Ve *wny*, ſowa z uſzami, ſow

Ohrenklingen, *ſ. n.* dźwor ſzach, piſzczenie w uſz

Ohrenperle, *ſ. n.* zauſznic perłowe: *ſing.* zauſznica

Ohrenſchmalz, *ſ. n.* maść ſta y lipka materya.

Ohrenweh, *ſ. n.* boleść u uſzach, bol w uchu, b uſzow.

Ohrenwinkel, *ſ. m.* ńście ſłuchowe, ktorym pow wa.

Ohrenzwang, *ſ. m.* bol uſzow uchu; bolenie w uchu.

Ohrfeige, *ſ. f.* policzek, po ben policzek, policzek pogębkować, w gębę da einem, komu dać polic ihm eine ſolche ſtarke, da ben gefallen war, on mu cny policzek, że ai na z

rige kriegen, wziąć w gębę, wziąć
zek, dostać pogębek.
er, *f. m.* mały palec, piąty u
takoby, uszny palec, an dem
iger, na małym palcu.
kein, *f. n.* spodni, albo dolny
c ucha, uszko, einem eines abs
, komu koniec od dołu ucha
é, albo ukąsić.
f. m. ein Wurm, *robak pewny*,

f. n. wylot w uchu, przechod
u, dziura w uchu.
f. m. uszeczka do wygarno-
lipkości z ucha.
ben, *f. n.* kostka członkowata.
, *f. m.* ſ. Ohrling.
r. n. (Oa) Fluß in Frankreich,
eka w Francyi; *pośl.* Aesia.
n. 1) eine Farbe, okra, farba
2) Fluß in Deutſchland, rzeka
nczech.
r. f. Stadt in Schleſien, Ola-
aſto w Sląſku; Olaviſch, *adj.*
i, einer daher, męſzczyzna z
odem, Olawczyk; eine daher,
z tamtądże, Olawka; *powtore*,
eka tegoż imienia, Olawa.
f. m. ein Gewächs, *krzew pe-*
ıroroża drzewko.
, *f. f.* Regierung der Vornehm:
Reiche, możnorządztwo, pań-
tore możnieyſi ſprawuią pa-

), *adj.* możnowładny.
f. m. (neu) der für eine ſolche
ngsform geſtimmt iſt, *nowe sło-*
, co uiącony takim państwem
ądztwem.
Frucht des Oelbaums, Oliwa,
iwnego drzewa, runde, okrę-
a, toczka; länglichte, podłu-
dłużka; ſchwärzlichte, czar-
unreiſe, niedoźrzała, einges
zaprawna, ſie wird ſchwarz,
ernieie; wird garſtig, oliwa
wę, wird geleſen zum Einmas
wa bywa wybierana do za-
do konfitury; wird mit der
geſtreift, bywa ręką zrywa-
wana, iſt von den Würmern
ſen, oliwa ieſt od robakow
ıa, ztoczona, fällt ab, oliwa

), *f. m.* oliwny krzak, zaro-
wne.
n, *f. m.* ſad oliwny, oliwin,
trägt ein Jahr um das ans
przemiany rok rodzi, rok
nie, anlegen, oliwny ſad zaſadzić, założyć; darin die Bäume ſehr dichte ſtehen, w ktorym drzewa bardzo gęſto ſtoią.

Olivenkern, *f. m.* ziarko oliwne, peſtka oliwna; *pośl.* ſamſa.

Olivenleſung, *f. f* oliwobranie, oliwyzbieranie, oliwy obieranie.

Olmütz, *n. pr. n.* Stadt in Mähren, Ołomuc, miaſto w Morawie; Olmützisch, *adj.* Ołomucki, einer daher, męſzczyzna z Ołomuca rodem, Ołomuczanin; eine daher, białogłowa, w Ołomucu rodzona, Ołomucanka; Art, Weiſe, *adv.* po Ołomucku, z Ołomucką, iak w Ołomucu.

Omeiſe, *f. f.* mrowka, ſ. Ameiſe.

St. Omer, *n. pr. n.* Stadt in Artois, Sentomer, miaſto w Arteſyi; *pośl.* Fanum Audomari, Audomaropolis; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Sentomerſki, einer daher, męſzczyzna z Sentomeru rodem, Sentomerczyk; eine daher, białogłowa w Sentomerze rodzona, Sentomerka; Art, Weiſe, *adv.* po Sentomerską z Sentomerską, iak w Sentomerze.

Ominös, *adj.* przeznaczaiący, wrożący, wieſzczący; co przyſzłego.

Onych, *ſ. m.* ein Edelgeſtein, Oniks, z drogich kamieni ieden, von Onych, z Oniksu; *adj.* Oniksowy, Oniksowa, Oniksowe.

Onychel, *ſ. m.* ſ. Onych.

Oper, *ſ. f.* Art einer Comödie, Opera, gatunek komedyi.

Operation, *ſ. f. operacya*; skutek, robienie, dziełanie, skutkowanie; eines Arztes, operacya iakiego Lekarza; das Mittel hat gute Operation gehabt, lekarſtwo dobre skutkowanie miało.

Operiren, *v. a.* wirken, *operować*; robić, skutkować; das Mittel hat wohl operirt, lekarſto dobrze operowało, dobrze skutkowało, er hat das Mittel operiren laſſen, dopuścił ażeby lekarſtwo dobrze operowało, dał lekarſtwu dobrze operować, dobrze robić, dobrze skutkować.

Operiſt, *ſ. m.* Operiſta, co operę gra.

Operment, *ſ. n.* operment; minera, *pośl.* auripigmentum.

Opernhaus, *ſ. n.* teatron, na ktorym opery graią.

Opernſchreiber, *ſ. m.* operv piſzący, opery komponuiący, operopis, operodzieia.

Opfer, *ſ. m.* ofiara; jährliches, roczna,

coroczna, doroczna; letztes, ostatnia; feyerliches, uroczysta; gesetztes postanowiona: öffentlich angeordnetes, publicznie uchwalona; mit einem verrichten, ofiarę z kiem odprawiać, Opfer wird für das Volk gebracht, ofiara za lud bywa czyniona. Opfer bringen, ofiarę czynić, das Vieh zum Opfer geben, bydło na ofiarę dawać, einen mit Opfer verehren kogo ofiarą czcić, jährliches abstatten, roczną ofiarę odbyć, odbywać, Opfer der Ceres durch Griechinnen verrichten, ofiary Cerery przez Greczynki sprawować, einen mit jährlichem verehren, doroczniemi ofiarami komu cześć czynić, das der Sonne abstatten, ofiarę słońcu oddować.

Opferbecher, *s. m.* puhar do ofiar służący y potrzebny.

Opferer, *s. m.* ofiarnik, ofiarca, ofiarodawca, ofiarosprawca.

Opferfleisch, *s. n.* mięso ofiarowane, mięsiwo ofiarne.

Opfergefäß, *s. n.* ofiarne naczynie, na ofierze, do ofiar naczynie zażywane.

Opfergeschirr, *s. n.* narzędzie ofiarne, sprzęt ofiarny, ofiarowy.

Opferhaus, *s. n.* ofiarnia, ofiarownia; ofiarny dom, ofiarowny dom.

Opferknecht, *s. m.* ofiarny posługacz, do ofiary posługuiący.

Opferkuchen, *s. m.* blacek ofiarny, placek ofiarowny, ofiarowy.

Opfermahl, *s. n.* uczta ofiarna, biesiada ofiarna, obiad ofiarowny.

Opfermesser, *s. n.* noż ofiarny, noż do ofiary, noż ofiarowy.

Opfern. *v. a.* ofiarować; dem Jupiter Geld, Jowiszowi pieniądze, einem jährlich, co rok, dorocznie komu, mit großer Heiligkeit, z wielką świątobliwością, einen schönen Ochsen, pięknego wołu ofiarować, na ofiarę zabić.

Opferpriester, *s. m.* ofiaruiący, ofiary sprawuiący kapłan, ofiarę czyniący swiaszczennik.

Opferpfaffe *s. m.* ofiarnik, ofiarniczek, ofiarowca, ofiarosprawca.

Opferschlachter, *s. m.* ofiarorzeźnik, ofiaromięsiar, na ofiarę biiący.

Opfertisch. *s. m.* stoł ofiarny, stolica ofiarowna, ktorey ofiary czynią.

Opfervieh, *s. n.* ofiarne bydło, ofiarowne bydle, na ofiarę bydle.

Opferung, *s. f.* ofiarowanie; da etwas aufgeopfert wird, gdy co bywa ofiarowane, albo oddane komu na cześć, glückliche Opferung, szczęśliwe rowanie otrzymuiącego [illegible] śby.

Oppeln, *n. pr. n.* Stadt in [illegible] Opol, miasto w Sląsku; [illegible] solcher Stadt gehörig, *adj.* [illegible] einer daher. z Opola męszczy[illegible] dem, Opolanin; eine daher [illegible] głowa z Opola rodem. [illegible] Art, Weise, *adv.* po Opolsk[illegible] ską.

Opponent, *s. m.* im Disputiren [illegible] caiący, zadaiący przeciwne [illegible] w dysputowaniu.

Opponiren, *v. a.* zarzucać [illegible] przeciwko propozycyi zarz[illegible] nić: einem Dinge etwas, [illegible] przeciwko drugiey postaw[illegible] pierać się; einem, komu, [illegible] ciwiać się.

Opotschno, *n. pr. n.* Stadt, [illegible] Grod in Klein-Polen, Opo[illegible] sto, Powiat y Grod w Małey [illegible] von, oder zu solchem Orte [illegible] Opoczyński, einer daher, [illegible] z Opoczna, albo z Opoczy[illegible] dem, Opocznianin; eine [illegible] łogłowa z Opoczna albo [illegible] skiego rodem, Opocznian[illegible] von Opotschno, Starosta O[illegible] Art, Weise, *adv.* po Opo[illegible] Opoczyńską.

Orange, *n. pr. f.* Stadt in [illegible] Oranż, miasto we Fran[illegible] Arausio; von, oder zu sol[illegible] gehörig, *adj.* Oranżyiski. [illegible] męszczyzna z tego mia[illegible] Oranżanin; eine daher, bi[illegible] Oranżu rodzona, Oranż[illegible] Weise, *adv.* po Oranżysk[illegible] żyiską, iak w Oranżu.

Orangerie, *s. f.* oranżerya, [illegible] w naczyniach drzewka, [illegible] nek na chowanie przez [illegible] drzewek y zioł.

Orangist, *s. m.* 1) ein Orange[illegible] pomarańczowych drzew [illegible] 2) in der neuen Bedeutung [illegible] hänger des Prinzen von O[illegible] ehemaligen Erbstatthalters [illegible] land, *w nowym znaczeniu:* [illegible] kśiącęcia Oranieńskiego [illegible] dziedzicznego wielkoząd[illegible] skiego.

Oranien, Oranien, *to* [illegible] Oranż.

Oration, *s. f.* oracya, mowa, [illegible] halten, piękną oracyą [illegible] kną mowę powiedzieć, [illegible]

jat eine prächtige gehalten, Pro-
r miał wſpaniałą oracyą, mowę
iniąła powiedzieć.
ſ. m. burza, fala, nawałność;
imer Sturm auf der See, froga
a na morzu, okrutna fala na
u.
ſ m. Geſellſchaft ritterlicher Per-
, Towarzyſtwo rycerſkich oſob,
ſtan Rycerzow iakich, ſtan Ka-
w, Orden der Maltheſer, ſtan
ińſkich Rycerzow, Towarzyſtwo
ierow Maltańſkich.
and, *ſ. n.* uſtęga orderu ia-
.
iann, *ſ. m.* Kleryk, w Ko-
ym y Duchownym ſtanie.
rſon, *ſ. f.* kleryk, duchowna oſo-
konna oſoba o męſzczy znie.
h, *adj.* ordynaryiny, porząd-
zwyczayny. zwyczaynego po-
. poſpolity, ordentliche Wein-
zwyczayne poſpolite winne
ka, ordentliches Amt, zwyczay-
polity urząd, Leben, porządne
porządek w życiu zachowany,
kiem uſtanowione życie, or-
ner Mann, der alles ordentlich
oriądny człowiek, ktory wſzy-
e porządku trzyma, ordentliche
ot, porządna bitwa, woyennym
kiem bitwa ſtoczona, podług
ego porządku uſtaw bitwa,
iches Opfer, porządna, według
ku, według obrządku ofiara,
ſte, zwyczayne intratny, zwy-
dochody, Witterung, zwy-
powietrza przemiany, es iſt
nehr ordentlich, als die Natur,
ż nic porządnieyſzego, iak rod
.
h, *adv.* porządnie, porządku,
kiem, anhalten, ſtarać ſię o co,
iren w porządku maſzerować,
mee marſchiret gar ordentlich,
o maſzeruie w należytym cale
lku, ſetzen, porządkiem ſadzić,
ić, ſtanowić, die Bäume ſind
ich geſetzt, drzewa ſą porząd-
poſadzone, der Redner hat
Sache ordentlich vorgetragen,
rzecz tę dobrym porządkiem,
lnie wymowił, ein ordentlicher
verrichtet alles ordentlich, po-
e, porządek kochaiący czło-
wſzyſtko czyni porządnie, von
reden, porządkiem, *pięknym*,
lkiem o wſzyſtkim mowić, ge-
w porządku iść, die Schüler
ſind ordentlich in die Kirche gegangen, ſtudenci w porządku, porządkiem do kościoła ſzli, es muß alles ordentlich gehen, wſzyſtko muſi iść ſwoiem porządkiem.

Ordination *ſ. f.* święcenie, Poświęcenie; eines Prieſters, kſiędza, kapłana.

Ordiniren, *v. a.* święcić, einen Prieſter, kſiędza, der Biſchof ordiniret jährlich viele Prieſter, Biskup święci co rok wiele kſięży.

Ordinair, *adj.* ordynaryiny, zwyczayny. poſpolity, co poſpolicie bywa.

Ordnen, *v. a.* porządkiem ſtawiać, porządkiem układać, *ſłowo w ſłowo z Niemieckiego*, porządkować. Ordnung ſtellen, anbefehlen, nakazać, rozkazać, daß einer haben will, że tego chcę, einem Kranken Mittel, choremu lekarſtwa przepiſać, lekarſtwa naznaczyć.

Ordnung, *ſ. f.* porządek; geſchickte zu etwas, dobry do czego taki iaki powinien być; bewundernswürdige, podziwienia godny; ungereimte, nieſtoſuiący ſię do rzeczy; himmliſche, niebieſki, beſtimmte, ułożony, naznaczony; verrückte, pomięſzany, zmięſzany, voller Kunſt, pełny ſztuki; ſtete, ſchlechte, nieuſtanny, powſzechny, zły, ladaco porządek; ſchiefe, krzywy; veränderte, odmieniony, die Ordnung gebrauchen, porządku zażywać, in Ordnung bringen, w porządek co wprawić, do porządku co przyprowadzić, porządek wnieść. in Ordnung ſtehen być w porządku, halten, porządek trzymać, porządek chować, w porządku utrzymywać, nicht ſo genau in ſeiner bleiben, nie tak należycie w ſwoim porządku zoſtawać, ſich in Ordnung ſtellen, do porządku iść, w porządku ſtanąć, ihr nachgehen, za porządkiem iść, porządku ſię trzymać, ſie verändern, porządek odmienić, zerrütten, porządek przerwać, porządek pomięſzać, nach ihr, według porządku, porządkiem, ein Ding nach ihr geſtehen, rzecz porządkiem wyznać, nach ihr antworten, porządkiem odpowiadać, außer der Ordnung, nad porządek, krom porządku, in ihr, w porządku, ſich wieder in ſie ſchicken, znowu w porządku ſtanąć, znowu ſię w porządku uſzeregować, einen nach ihr fragen, kogo ſię podług porządku wypytywać, Ordnung der Dinge, welche

zu thun ſind, porządek rzeczy do czyniena, porządek iakiem rzeczy maią być czynione, ſie unterbrechen, porządek rzeczy, w rzeczach, przeſtamać, die Ordnung der Kunſt, porządek ſztuki, w ſztuce, im Eſſen und Trinken, w iedzeniu y napoiu, dieta, was außer ihr iſt, co ieſt krom porządku, co nad porządek ieſt, das ohne Ordnung iſt, co bez porządku ieſt, Armee ohne Ordnung, woyſko bez porządku, Verfaſſung ohne Ordnung, uſtanowienie bez porządku.

Ordnungsmäßig, *adv.* według, podług porządku. z porządkiem.

Ordonanz, *f. f.* uſtanowienie, rozporządzenie, przepis, opis, ordynans, ukaz.

Ordonnanciren, *v. n.* (neu) anordnen, verordnen, *nowe słowo:* poſtanowić, rozporządzić.

Ordonnancirt, *part. et adj.* (neu) angeordnet, verordnet, *nowe słowo:* poſtonowiony, rozporządziony.

Ordre, *f. f.* Befehl, Auftrag, porządek, ordynans, opis, przepis, zozkaz, ukaz, nach Ordre verfahren, gehen, podług opiſu, podług ordynanſu, podług ukazu poſtępować, czynić, eines Ordre gehorchen, czyiego ordynanſu ſłuchać, czyiemu ukazowi, rozkazowi, opiſowi być posłuſznym, ohne Ordre des Generals, bez ordynanſu Gieneralskiego, einem verſchloſſene geben, zamknięte zapieczętowane ordynanſe komu wydawać, zum Marſche Ordre geben, do marſzu dać ordynans, Ordre haben, ſich in das Gewehr zu ſtellen, dać ordynans, do broni, wydać ordynans, aby pod bronią ſtanąć.

Orenſe, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, Orenſa, Oranſa, miaſto w Hiſzpanii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Oreſański, einer daher, z Orenſy rodem męſzczyna, Orenſanin; eine daher, kobieta w Orenſie rodzona, Orenſanka, Oranſanka; Art, Weiſe, *adv.* po Orenſańsku, z Orenſańską.

Organ, *f. n.* 1) in der Anatomie: ein Gliedmaß, Hülfsglied, *w anatomii:* członek, naczynie, 2) ein Werkzeug, Hülfsmittel, *fig. w ſenſie figuryczným:* naczynie, inſtrument.

Organiſch *adj.* beglidert, mit Gliedern verſehen, aus ihnen zuſammengeſetzt, wie ein Glied beſchaffen, naczynny, inſtrumentalny, członkowaty, członkami opatrzony, z członkow złożony.

Organiſateur, *f. m.* (neu) der Staat bildet, Organiſirer, der ... faſſung einrichtet, eine Ord... tet; Ordnungsſtifter, *nowe sło...* co iedne państwo ſtwarza. ... wienie iakie rozporządzi, p... fundowa, porządku, konſtyt... dakor, wyſtawca.

Organiſation, *f. f.* die Bildung, ... rung eines Glieds, der G... rzłonkowatość, kſztaltowa... członek; in der neuen Be... Einrichtung, *w nowym ...* ſtworzenie, uſtanowienie, ... cyi dyſpozycya.

Organiſiren, *v. a.* etwas beglie... Gliedmaßen verſehen, einer Gliedern erſchaffen; ein ... einer kleinen Orgel verbind... auf beiden zugleich geſpielt ... opatrzyć co członkami: ... do klawiſzow albo klawi... gany, aby iedna oſoba na ... razem grać mogła; in der ... deutung: einrichten, eine ... gehörige Einrichtung geben ... allem Nöthigen verſehen, ... *znaczeniu:* uſtanowić, ſtwo... ganizować, rzeczy iedney ... zyte uſtanowanie dać y ... ſtkie potrzeby do iey.

Organiſirt, *part. et adj.* geglie... Gliedern verſehen; eingeri... trzony członkami; ſtwar... nowiony, członkowaciony.

Organiſmus, *f. m.* der natür... künſtliche Zuſammenhang ... baues oder des Gliederwerks ... na, wrodzona, albo ſztucz... nikacya członkow kſztał...

Organiſt, *f. m.* organiſta, ter... ganach umie grać.

Orgel, *f. f.* organy, inſtrume... czny zwyczayny y wiadom...

Orgelbauer, *f. m.* organmiſtr... organy robi.

Orgelpfeife, *f. f.* piſzczałka, ... organach.

Orgelſpieler, *f. m.* gracz na ... wygrawacz na organach.

Orgeltreter, *f. m.* kalikant... miechami przy organach.

Orgelwerk, *f. n.* miech, do ... gany, do nadymania orga...

Orient, *f. m.* wſchod, *to iest* ... świat, wſchodnia ſtrona ...

Orientaliſch, *adj.* orientalny, ... orianſki, perła oryańska, ...

liche, wschodnie Krolestwa,
ic państwa.
n. pr. f. Ort in Spanien,
mieysce w Hiszpanii.
n. et adj. ſamopismo, pier-
, oryginał; das dergleichen iſt,
pismen, pierwopismem ieſt,
ny, pierwopiſany, Originals
mopismo liſtu, pierwopismo
opiſany, pierwopiſany liſt.
n. pr. n. Stadt in Sardinien,
miaſto w Sardynii; von,
licher Stadt gehörig, adj. Ori-
einer daher, męſzczyczna w
rodzony, Oriſtanin; eine das
łogłowa z Oriſtani rodem,
ka; Art, Weiſe, adv. po Ori-
z Oriſtańſką, iak w Oriſtani.
n pr. n. Stadt in Frankreich,
Orleans, miaſto we Francyi,
elianum, Aurelia, Genabum;
r zu ſolcher Stadt gehörig, z
aſta, albo do tego miaſta na-
adj. Orleańſki, einer daher,
zna z Orleanu rodem, Orlea-
leańczyk; eine daher, biało-
w Orleanie rodzona, Orlean-
t, Weiſe, adv. po Orleańſku,
ńską, iak w Orleanie, iak w
ie.
m. woyna, ſ. Krieg.
, f. n. woienny okręt, boio-
ęt, bitny okręt.
pr. f. Stadt und Gebieth in
Orłow, miaſto y powiat w
: von ſolcher Stadt, oder aus
Gebiethe, z tego miaſta, albo
owiatu, do tego miaſta, albo
powiatu należący; adj. Or-
einer daher, męſzczyzna, w
rodzony, Orłowczyk, w Or-
go, Orłowianin; eine daher,
owa, z Orłowa, albo z Orłow-
Orłowczanka, Orłowianka;
iſe, adv. po Orłowſku, z Or-
iak w Orłowſkim, iak w Or-

. ſtroy, uſtroienie, przyozdo-
rzyſtroienie.
pr. f. Stadt und Gebiet in
, Orza, miaſto y powiat w
von der Stadt, aus dem Ge-
er zu ſolchem Orte gehörig, z
aſta, albo z tego powiatu,
ego miaſta, do tego powiatu
: adj. Orſzańſki, einer daß
ſzczyzna w Orſzy, albo w
im rodzony, Orſzańczyk,
Orſzanin; eine daher, białogłowa, z Orſzy, albo z Orſzańſkiego rodem, Orſzanka, Orſzanianka; Art, Weiſe, adv. po Orſzańſku, z Orſzańſką, iak w Orſzańſkiem, iak Orſzy.

Ort, ſ. m. mieysce; verborgener, heimlicher, ſkryte, taiemne, taiemnieyſze, zu etwas bequemer, do czego wygodne, zdatne mieyſce, auf dem ebenen Orte ſtehen, na rownym mieyſcu, na rownianym mieyſcu ſtać, gleicher und hoher, płaskie y wyſokie, auf dem gleichen und hohen Orte, na płaskim y wyſokiem mieyſcu, erleuchteter, oświecone, voller Sterne, pełne gwiazd, luſtiger, angenehmer Ort, weſołe, przyiemne, an luſtigem und angenehmen Orte ſpatzieren, na weſołym y przyiemnym mieyſcu ſpacerować, einſamer, geſunder und geraumer, oſobne, zdrowe y przeſtrone, offener und freier, otwarte y wolne, geweiheter, poświęcone, święte, ſehr ſchöner, bardzo śliczne, volkreicher, obfitujące w ludzi, beſtändiger, wygnaczone, wüſter, puſte, im wüſten Orte nur allein wohnen, na puſtym mieyſcu tylko ſam mieſzkać, an kleinem und engem ſeyn, w ſzczupłym y ciaſnym mieyſcu być; äußerſter, anliegender, oſtatnie mieyſce, przyległe mieyſce, ſchrecklicher, niedriger, ſtraſzne, podłe, in ſchrecklichem und niedrigem nicht bleiben wollen, na ſtraſzliwym y podłym mieyſcu niechcieć ſię zoſtać, entfernter, ſchlüpferichter, śliskie, gefährlicher, niebezpieczne; ſehr feſter, bardzo mocne; ſchattigter und kühler, cieniſte y chłodne, an ſchattigem und kühlem ſitzen, w cieniſtym y chłodnym mieyſcu ſiedzieć, gelegener, wygodne, der ſich weit und breit erſtreckt, ktory ſię daleko y ſzeroko rozlega, jäher, przykre, z gòry bardzo, vornehmſter, naher, öffentlicher Ort, przednie, bliskie, publiczne, ſchöner, ruhiger und ſehr ſtiller Ort, piękne, ſpokoyne y bardzo chciwe, felſichter, oberer, ſkaliſte, wyżſze, ſicherer, leerer, bezpieczne, poźne, da gar kein Volk iſt, gdzie żadnych ludzi nie maſz, bergichter, gorzyſte, gorne, ſumpfigter, bagniſte, błotne, der Ort iſt alſo beſchaffen, tak mieyſce ieſt ſporządzone, den Ort verlaſſen, mieyſce opuścić, porzucić, an einen kommen, na iakie mieyſce przychodzić, an dem Orte, tamże na mieyſcu, an einem andern, na inſzym mieyſcu, aller Orten

ten her, ze wszystkich mieysc, an keinem, na żadnym, an allen Orten, na wszystkich mieyscach, seines Ortes, ze swoiego mieysca, co z niego, meines Ortes, co ze mnie, z moiego mieysce. am rechten angreifen, trafić dobrze, w samo mieysce trafić.

Orthodox, *f. m.* prawowierny, prawo wierzący, nie mylący się w wierze.

Orthodoxinn, *f. f.* prawa wiara, prawowierność, prawa wiary nauka.

Ortsgulden, *f. m.* czwarta część złotego niem, ćwierć, cztery grosze srebrne.

Ortsthaler, *f. m.* ćwiartka. ćwierć talera wynoszącego 6 grosze srebrne.

Orvieto, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Orwieto. miasto we Włoszech; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Orwietoński, einer daher, męszczyzna w Orwietoniu rodzony, Orwietończyk; eine daher, białogłowa z Orwietonia rodem, Orwietonka; Art, Weise, *adv.* po Orwietonsku, z Orwietonską.

Oschatz, *n. pr. n.* Stadt in Meißen, Oszac, miasto w Misnii; von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Oszacki, einer daher, męszczyzna rodem z Oszacu, Oszacanin, eine daher, kobieta w Oszacu rodzona, Oszacanka; Art, Weise, *adv.* po Oszacku, z Oszacką, iak w Oszacu.

Osnabrück, *n. pr. n.* Stadt in Westphalen, Osnabrug, miasto w Westfalii w Niemczech, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Osnabrugski, einer daher, w Osnabrugu rodzony, męszczyzna, Osnabrugczyk; eine daher, kobieta z Osnabrugu rodem, Osnabrużanka; Art, Weise, *adv.* po Osnabrugsku, z Osnabrugską, der osnabrückische Friede, Osnabrugski Pokoy.

Ossel, *f. m.* ein Wurm, stonog, *robak pewny.*

Osten, *f. m.* Wschod, wschodnia świata część, s. Morgen.

Osterfest, *f. n.* Wielkonocne święto, Wielkonocny dzień.

Ostermonat, *f. m.* kwiecień, miesiąc w roku.

Ost-Franken, *n. pr. n.* Osto Frankowie, Lud w Niemczech.

Ost-Friesland, *n. pr. n.* Wschodnia Fryzya, w Niemczech Kraina.

Ost-Gothland, *n. pr. n.* Ostro Gotia, Kraina w Szwecyi, Wschodnia Gotia.

Ost-Indianisch, *adj.* OstIndiski, Wscho-

dni I
dyi n
Ost-Ind
dyisk
warzy
Ost-Nor
wscho
Ostre,
Ostro,
von O
Ostreschow
Gebiet
polen,
rostwo
zu soich
szowsk
Ostrzel
rodem,
wianin
szowa,
szowka
adv. p
szowsk
iak w O
Ostrolenka
Ostroleg
Starost
Ostroleg
Ostsee, *f. f.*
wschod
zwyczay
tyckie;
Codanus
Ost-Südw
wy wiatr
ludniem
ludnia p
Oswiecim,
Grod, S
Polen O
grod. star
von, oder
gehörig,
her; męs
z Oświec
cimczyk,
białogłow
Oświecim
Oświecimi
Oświecim
w Oświec
Othensee, *n.*
nen, Ote
Finonii.
Otheniel, *n.*
niel, imię
Otmachau, *n.*
Otmachow
oder zu sol

i, einer daher, męszczy-
howie rodzony, Otma-
ine daher, białogłowa z
rodem, Otmachowka,
nka, Art, Weiſe, *adv.*
wsku, z Otmachowską,
howie.
Wurm, iaſzczurka, ro-
ewny znaiomy, von Ot-
zurki, albo z iaſzczurki,
czy.
ukąſzenie iaſzczurcze,
zczurcze, iaſzczurkowe.
pr. m. Mannsname, Oto-
męskie.
adj. Otomański, ottoman-
e, Porta Otomańska.
pr. n. Stadt in Flandern,
miaſto we Flandryi, von,
her Stadt gehörig, *adj.*
einer daher, męszczyzna
rodem Udenarczyk, ei-
obieta w Udenardzie ro-
narka, Art, Weiſe, *adv.*
sku, z Udenarską, iak w
, iak przy Udenardzie.
n. pr. n. Stadt in Holland,
Oudewatra, miaſto w Hol-
n, oder zu ſolcher Stadt ge-
Udewaterski, einer daher,
a z Udewatry, z Udewa-
n, Udewatereczyk, eine da-
eta w Udewaterze rodzo-
aterka, Art, Weiſe, *adv.*
tersku, z Udewaterską.
pr. f. Stadt in Portugall,
miaſto w Portugalii, von,
olcher Stadt gehörig, *adj.*
ski, einer daher, męszczyzna
y rodem, Urikwanin, Urik-

wańczyk, eine daher, kobieta w Urikwie rodzona, Urikwianka, Urikwanianka, Art, Weiſe, *adv.* po Urikwańsku, z Urikwańską, iak w Urikwie.

Ouſe, *n. pr. f.* ein Fluß in England, Uſa, rzeka w Anglii.

Oval, *adj.* länglichtrund, długowato-okręgły, podługo-okręgły.

Owieda, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, Owieda, miaſto w Hiſzpanii, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Owiedański, einer daher, męszczyzna z Owieda rodem, Owiedańczyk, eine daher, kobieta ztamtądzie rodem Owiedanka, Art, Weiſe, *adv.* po Owiedańsku.

Owrutſch, *n. pr. n.* Stadt, Gebieth, Grod und Staroſtei in Polen, Owrucz, miaſto, powiat, grod y ſtaroſtwo w Polſzcze, von ſolcher Stadt, oder zu ſolchen Oertern gehörig, *adj.* Owrucki, einer daher, męszczyzna z Owrucza, z Owruckiego rodem, Owruczanin, eine daher, białogłowa w Owruczu, w Owruckim rodzona, Owruczanka, Art, Weiſe, *adv.* po Owrucku, z Owrucką iak w Owruczu. Staroſt von Owrutſch, Staroſta Owrucki.

Oxford, *n. pr. n.* Stadt in England, Oksford, miaſto w Anglii; *polac.* Oxonia, *inaczey*, Oxsfordia, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Oxsfordski, einer daher, męszczyzna z Oxsfordu rodem, Oxsfordczyk, eine daher, białogłowa w Oxsfordzie rodzona, Oxsfordanka, Art, Weiſe, *adv.* po Oksfordsku, z Oksfordską, iak w Oksfordzie,

P.

PAA PAA

p, funfzehnter Buchſtabe des
chen Alphabets, pietnaſta li-
mieckiego alfabetu, P, albo p.
n. para, drei, oder vier Paar
, trzy, albo cztery par przy-
ein Paar Fechter, para ſzer-
w, para dobrych pochołkow,
t, para niepoſciwych ludzi,
gen, parami. Paar und Paar,
ze, mit einander reden, para-
dwoch z ſobą rozmawiać.
ieden, dwoch, was liegt an
ar Tagen? coż o te dwa dni
ſodzić? coż to tam o te dwa

dni? ein Paar bei den Köpfen neh-
men, iednego y drugiego za łep
wziąć. Paar, von Sachen die paar-
weiſe zuſammen gehören, para, o rze-
czach, ktorych ma być dwoie z ſobą
razem; ie zwei und zwei, po dwoch,
einige, kilku, ein Paar Meſſer, para
nożow, noż y widelce, ein Paar
werden, pobrać ſię, pożenić ſię y
iść za mąż.

Paaren, *v. a.* parzyć, w parę kłaść, parą ſtawiać; zwei gleiche zuſammen bringen, dwie rowne rzeczy w raz łączyć paarweiſe ſetzen, parami uſta-

anlegen, pancerz wdziać, er hat seinen angelegt, on wdział swoy pancerz, on wziął na siebie, on włożył na siebie pancerz, er hat ihn angezogen, on wziął pancerz na siebie, der einen an hat, ktory ma pancerz na sobie; nazywa się, *subst.* pancerny; *adj.* pancerny, na ne; *adv.* pancerzu; phrasis. w pancerz ubrany w pancerz, uzbroiony: pancerz na niem, die Statue hat einen an, statua, posąg, w pancerzu; na posągu pancerz, pancerny posąg, solche Soldaten, pancerni żołnierze; pancerna horągiew pancerny znak; pancerne Towarzystwo, pancerni ludzie.

Panzerhemd, *s. n.* pancerna koszula, *to iest*, sam pancerz; pancerna zbroia.

Panzermacher, *s. m.* pancernik, rzemieślnik od robienia pancerzow.

Panzern, *v. a. słowo w słowo* pancerzować, w pancerz ubierać; *powtore* zasłaniać einen mit Leder, skorami kogo pancerzować, er ist mit Leder gepanzert worden, on był skorami zasłoniony.

Panzerringlein, *s. n.* oko w pancerzu, oko pancerne; obrączka pancerna.

Panzerschuppe, *s. f.* łuszczka pancerna, z ktorey pancerz udziałany.

Paolist, *s. m.* (neu) ein Anhänger des Paolie, *nowe słowo:* partyzant Paoli, Paolista.

Papa, *s. m.* ein Name, womit die Kinder den Vater nennen, papa, tata ktorym dzieci na oyca wołaią, mein Papa! moy tata, moy papa!

Papagoy, Papagai, Papagei, *s. m.* ein Vogel, papuga, ptak pewny, von einem, iak papugi, *adj.* papugowy, wie ein Papagoy, iak papuga, die Farbe, barwa, kolor, *adj.* papużowy.

Paphi, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Papi, Papia, miasto we Włoszech.

Paphlagonien, *n. pr. n.* Landschaft in Kleinasien, Paflagonia, Paflagonia, kray w małey Azyi, aus Paphlagonien kommen, z Paflagonii przychodzić.

Paphlagonier, *s. m.* Paflagończyk, Paflagończyk, rodem z Paflagonii.

Paphlagonisch, *adj.* paflagoński, paflagoński, paphlagonischer Krieg, paflagońska woyna, paphlagonisches Meer, paflagońskie morze.

Paphos, *n. pr. n.* Stadt in Cypern, Papo, Pafo, miasto na wyspie Cyprze; *połac. y po Grec.* Paphos, von, oder

lany; pod władzą papieską w
ze zostaiący.
isch, *adj.* papieski, papistische
ht, papieska władza, zwierz-
ść. papistisches Reich, papieskie
estwo
s. f. 1) papka, klaistr, womit
etwas zusammenkleibet, ktorym
co zkleiaią, z mąki klaistr,
2) auf einander geleimtes Pa-
w iedno w kilkoro zkleiony
r, kompatura, tektura.
s. f. ein Baum, topola, drzewo,
Pappel, biała topola, schwarze,
a, von Pappeln, z topoli, *adj.*
owy, Zweig von Pappeln, topo-
gałązka. Ort, wo viel Pappeln
en, mieysca, ma ktorym wiele
rośnie topolina.
aum, *s. m.* topolowe drzewo,
ne drzewo.
rbe, *s. f.* topolowy kolor, to-
a farba, barwa, dergleichen
färbet ktory topolową farbą
e; malarz od topolowey far-
bierz.
s. f. pl. ein Gewächs, krzew
, ślaz, ślazowe ziele, kleine
l, mały ślaz, ślazik, von Pap-
ze ślazu, *adj.* ślazowy, Sten-
n Pappeln, badyl od ślazu,
ślazowy. Pappelsalbe, ślazowa
die gefärbet, co ślazową farbą
wany.
aude, *s. f.* ślazowy krzak, śla-
o krzaczek ziela.
v. a. klaistrować, kleić, zu-
nkleiben, wraz zkleiać, co.
acher, *s. m.* papki robotnik,
ca, papkorobnik.
Papstthum, s. Pabst, Pabst-

s. n. pakiet, wiązka, das Paquet
ist mir naß eingehändigt wor-
pakiecik listow był mi mokry
e oddany, die Briefe mit in ein
t thun, listy razem w ieden pa-
łożyć, ein Paquet bekommen,
chem der Brief ist, pakiet ode-
w ktorym list iest, pakiet y z
, einen Brief in das Paquet
list w pakiet włożyć, es ist mir
acht worden, pakiet był do mnie
iesiony, był mi oddany, es auf-
n, pakiet otworzyć, pakiet
rać, einem jeden seines geben,
mu swoy pakiet oddać.
oot, *s. n.* Art eines Schiffes, pa-
t, gatunek statku morskiego,
pocztowa łodź, listowna barka, barka do płynienia z listami, pocztarska barka.
Paquetbriefe, *s. m. pl.* listow pakiet, listow wiązka, listow wiązańka.
Paquetchen, *s. n.* pakiecik, pakietek maleńka.
Par, *s. n.* s. Paar.
Parabel, *s. f.* parabola, podobieństwo, przypowieść, przypowiastka.
Parade, *s. f.* parada, okazałość, liczność ludzi, okazałość porządkow. Parade machen, pokazywać się z czym, popisywać się z czym, chwalić się z czym, man muß nicht mit seiner Geschicklichkeit Parade machen, nie trzeba, chwalić się, pokazywać się ze swoią sposobnością, mit seinen Blessuren machen, szczycić się, pokazywać się ze swoiemi ranami, die alte Aeffinn ist hergekommen, um nur mit ihren angeputzten Knochen Parade zu machen, stare babsko przyszło tu tylko świecić się ze swoiemi wygachowanemi kościskami, einen nur zur Parade gebrauchen, kogo tylko na oko na pozor zażywać, treffliche machen, przednią paradę czynić, porządnie pańsko się nosić, sie machen eine große, wielką paradę czynią, wielki pozor, okazałość sprawuią.
Paradebett, *s. n.* katafalk, paradny katafalk do pogrzebow, okazalszy.
Paradies, *s. n.* Aufenthalt der ersten Menschen, ray, mieszkanie naypierwszego człowieka na świecie; *potym* ein jeder ungemein schöner Garten, każdy nie popolicie piękny ogrod; himmlisches, niebieski ray, nieszkanie błogosławionych, wieczny dom.
Paradiesapfel, *s. m.* rayskie iabłko; *poł.* melimelum.
Paradiesisch, *adj.* rayski, rayska, rayskie; paradiesisches Obst, rayski owoc.
Paradis, *n. pr. n.* Stadt und Abtei in Polen, Paradysz, miasto y Opastwo w Polszcze. Abt von Paradis, Opat Paradyski.
Parallel, *adj.* rowno odległy, rowno wszędzie od drugiego daleki, lub, bliski.
Parallel-Cirkel, *s. m.* rowno odległy cyrkuł, rowno odległy odłąk.
Parallel-Linie, *s. f.* rowno odległa liniia, rowno odległa prążka.
Parometre, *s. m.* parometer.
Paraphernalien, *s. f.* parafernalia, ruchomizna, rupieci, manarki, ruchome rzeczy,

Para-

Parasol, *s. n.* Sonnenschirm, ciennik, zasłonek, zasłona od słońca.

Parat, *adj.* bereit, gotowy, gotowiuteńki, prędki, zu etwas, do czego.

Parchwitz, *n. pr. n.* Ort in Schlesien, Parchwicz, mieysce pewne Sląsku.

Pardel, *s. m.* ein Thier; pard, zwierz pewny, *adj.* pardowy, pardowa, pardowe.

Pardon, *s. m.* wybaczenie, darowanie, odpuszczenie; łaska, *w tymże samym sensie:* pardon, von einem bitten, prosić kogo o wybaczenie, o darowanie, vom Könige bitten, Krolo o łaskę, o pardon prosić, geben, darować, przepuścić, zugestehen, daß, weil, wybaczyć, że, eines Verbrechens wegen verlangen, odpuszczenia występku żądać, leicht erlangen, odpuszczenia dostąpić, odpuszczenie otrzymać, er hat keinen erlangt, on żadnego odpuszczenia nie otrzymał, einem wiederfahren lassen, pardon komu dać, darowania winy komu użyczyć, der König läßt ihm nicht wiederfahren, Krol pardonu niechce dać, niechce wybaczenia uczynić.

Pardoniren, *v. a.* verzeihen, vergeben, nachsehen, wybaczyć, przepuścić, darować, odpuścić, wybaczać, przepuszczać, odpuszczać; wenn jemand etwas versehen hat, gdy kto co zawini zgrzeszy, einem sein Verbrechen, komu iego przestępstwo darować, ich pardonire dir deinen Zweifel an meiner Liebe, ia tobie przepuszczam twoie powątpiewanie o moiey miłości, der Vater pardonirt dem Sohne seine Fehler, oyciec wybacza synowi iego błędy, wir können ihm seine Untreue nicht pardoniren, my nie możemy mu wybaczyć iego niewierności, das Vergangene ist nicht so leicht zu pardoniren, przeszłe nie trzeba tak łacno darować, bitten, daß man es pardoniren möge, wenn etwas versehen worden, prosić o wybaczenie, gdy się co zgrzeszy, lub przewini, ich bitte dich, pardonire mir es, proszę cie wybacz mi to, daruy mi to, pardonire mir dieses einzige Verbrechen, wybacz mi, daruy mi ten iedyny występek.

Paren, *v. a.* s. Paaren.

Parentator, *s. m.* chwalca, sławiciel, sławca, pochwalca, wychwalca.

Parentiren, *v. a.* chwalić zmarłego, pochwały zmarłemu dawać, na pogrzebie w mowie, w kazaniu kogo wychwalać, panegirykiem wynosić.

Paret, *s. n.* Art eines Huthes, gatunek czapeczki na głowę.

Parfumiren, *v. a.* perfumować, mi, zapachnami napuszczać.

Pariren, *v. n.* gehorchen, posłu[illegible] być *komu*, słuchać *kogo*. er [illegible] nicht, on mnie nie słucha. iest mnie posłusny, er will [illegible] recht pariren, on ieszcze nie[illegible] należycie posłusznym, im [illegible] riren, w potykaniu się, [illegible] zrzucić się, er kann die [illegible] sich im Fechten zu pariren, [illegible] dobrze sztukę zastawiania [illegible] nia się w poiedynku.

Paris, *n. pr. n.* Hauptstadt [illegible] reich, Parys, stołeczne mia[illegible] stwa Francuskiego, von, [illegible] cher Stadt gehörig, *adj.* Pary[illegible] ner daher, rodem męszczyz[illegible] ryża, Paryżanin, eine daher [illegible] głowa z Paryża rodem. [illegible] Art, Weise, *adv.* po Pary[illegible] ryską, iak to w Paryżu, [illegible] żu: *pofr.* à la Parisienne.

Parisbirnen, *s. f. pl.* gatunek gruszek.

Pariser, *s. m.* Paryżanin.

Pariser, *adj.* paryski. die [illegible] zeit, paryskie wesele, [illegible] cieństwo Katolickie nad [illegible] mi; *pofr.* la St. Barthélemi.

Pariserinn, *s. f.* Paryżanka, [illegible] Paryżu białogłowa rodziła

Parisisch, *adj.* Paryski, [illegible] moda.

Parition, *s. f.* Gehorsam, [illegible] słuszeństwo, usłuchanie, [illegible] rition leisten, komu posłu[illegible] swiadczyć, słuchać kogo.

Parlement, *s. n.* in Frankreich, [illegible] we Francyi; in England [illegible] glii zaś znaczy Seym Angie[illegible] res, wyśnia izba Parlemen[illegible] Angielskiego, unteres, [illegible] Parlamentu, Seymu, beide [illegible] ter, obadwa Parlamenta.

Parlementshaus, *s. n.* Dom [illegible] towy, gdzie się izby Parla[illegible] odprawuią.

Parlementsherr, *s. m.* Pan Par[illegible] wy, Pan zasiadaiący w Par[illegible]

Parlementsrath, *s. m.* Pan [illegible] lamencie. Parlementsrath[illegible] Radni w Parlamencie.

Parlementiren, *v. n.* na rozm[illegible] parlementiren wollen, rozm[illegible] kać, chcieć się rozmowić z [illegible]

einem darauf einlaſſen, wdawać
v kiem w rozmowę.
ankäſe, *ſ. m.* Parmezan ſer, Par-
ński ſer.
ſtraut, Einblatt, *ſ. n.* iednoliſt,
e ziele.
, *ſ. f.* obietnica, przyrzeczenie;
o; *gdy znaczy to co* obietnica,
lten, dotrzymywać ſłowa, do-
nać ſłowa, einem die Parole ge-
dać komu ſłowo, er hält das
, das er mir gegeben hat, on
ymuie ſłowa, ktore mi dał, die
le nicht halten, ſłowa nie do-
nywać, nie dotrzymać, ihr hal-
icht eure, wy nie dotrzymuiecie
go ſłowa, auf Parole, na ſło-
im Kriege, das Wort, die Lo-
hasło, die Parole austheilen,
dać.
ſ. m. ein Fiſch, okoń, ryba, ein
rs, okoń morski; aus einem
, okoń rzeczny, okoń z rzeki.
m. oder Theil, część, ſtrona, an
Sorgen Part haben, mieć część
iey troskliwości, być uczeſtni-
czyiey troski, an eines Betrüb-
hmen, brać część w czyim u-
niu, ubolewać nad czyim utra-
m, als ob ich nicht Part an der
die hätte, iak gdy bym ia nie
cząſtki w tey komedyi, einem
was geben, dać komu o czym
mość, upewnić, uwiadomić
o czym, oznaymić co komu,
, *adv.* oſobno, na ſtronie, na
iu, das werden wir a part ab-
lu, o tym oſobno traktować
emy, ich habe das Geld a part
ia oſobno te pieniądze odło-
, du ſollſt mir davon a part
en, ty maſz do mnie oſobno o
apiſać, ſich a part um etwas be-
, oſobno ſię o co ſtarać, ich
ihn a part genommen, um ihm
u ſagen, iam go na bok, na
wziął, zbym mu to był po-
ciał. Scherz a part, bez żartu,
a ſtronę, żart na bok, die Leu-
lten nicht ſtark meine Part, ci
e nie mocno utrzymuią moię
ę.
, *ſ. f.* Theilung, dział, podział,
enie, podzielenie, gleiche Par-
der Beute, rowny podział zdo-
y.
iren, *v. a.* Theilen, rozdzielić,
ielić; das Geld zu gleichen Thei-
pieniądze podzielić na rowne
części, ſie partagiren dieſe Summe in zwei gleiche Theile, oni dzielą tę ſummę na dwie rowne części, ſie kann nicht recht partagiren, ona nie umie dobrze dzielić, ich will es nicht partagiren laſſen, ia tego nie dam dzielić.

Partei, *ſ. f.* ſtrona, eines halten, trzymać czyią ſtronę, von eines ſeyn, być z czyiey ſtrony, er hat meines großen Feindes Partei wider euch ergriffen, on ſię chwycił ſtrony wielkiego moiego nieprzyiaciela, ich werde niemals deine verlaſſen, ia niegdy twoiey ſtrony nie odſtąpić, er verläßt oft die der Böſen, on porzuca często ſtronę naylepſzych ludzi, mit keiner halten, z żadną ſtroną nie trzymać, żadney ſtrony nie trzymać, eines annehmen, czyią ſtronę przyiąć, eines vertheidigen, czyiey ſtrony bronić, ſie vertheidigen die des Königs, oni bronią Krolewskiey ſtrony, einen auf ſeine bringen, kogo na ſwoię ſtronę przemowić, er hat ſie alle auf ſeine gebracht, on ich wſzyſtkich na ſwoię ſtronę przemowił, der eines treulich hält, ktory czyią ſtronę wiernie utrzymywa, ſich auf eines ſchlagen, przyczepić ſię do czyiey ſtrony, die des Adels halten, ſzlachecką ſtronę trzymać, beide hören, obudwoch ſtron ſłuchać, beide aus einander ſetzen, obiedwie ſtrony godzić, nachdem ſie verhöret werden, iak obwiedwie ſtrony będą wyſłuchane, ſie haben ſich verglichen, ſtrony ſię pogodziły; *powtore* im Heirathen, w ożenieniu ſię y w iściu za mąż; *mowi ſię* partya, keine gute treffen können, nie moc znaleść dobrey partyi do ożenienia ſię albo do iścia za mąż, eine gute thun, wynaleść dobrą partyą, reich heirathen, bogato ſię ożenić, bogato iść na mąż; wziąć z wielkim poſagiem; z wielką fortuną zonę; Trupp Soldaten, partyą żołnierzy, woyska, ſtarke, mocna partya; *potym* auf Partei ausgehen, ekſkurſye czynić, naiazdy nieprzyiacielskie robić, zurückhalten, ekskurſyom zapobiec, zurücktreiben, ekskurſye zatamować, zatrzymać.

Parteigänger *ſ. m.* nayieźnik, ktory na iazdy czyni, naieźdżaiący.

Parteiiſch, *adj.* ſtronny, ſtronę, trzymaiący, do ſtrony przywiązany; ſprzyiaiący czyiey ſtronie; ſtoiący za czyią ſtroną, ſeyn, być ſtronnym;

party-

werden, wlewaią, wrzącey ſmoły y p[r]ewracaią ią, aby ſię wſzyſtkie części naczynia nią oblały, oblepiły, ſauf höllisches Pech, pii piekielną ſmołę.

Pechen, *v. a.* ſmolić, ſmołą mazić ſmołą oblewać, wylewać, oblepiać, ſmołować.

Pechgrube, *ſ. f.* doł ſmołowy, ſmołownia, da das Pech aus der Erde gegraben wird, w ktorym ziemną ſmołę z ziemi wykopuią.

Pechhütte, *ſ. f.* ſmolarnia, da das Pech geſchmelzet wird, w ktorey ſmołę ſtmelcuią.

Pechkranz, *ſ. m.* ſmolany wieniec; brennt ſehr hell, pali ſię bardzo iaſno.

Pechſchwarz, *adj.* czarny iak ſmoła, ſmolaney czarności.

Pechtonne, *ſ. f.* beczka ze ſmoła, beczka ſmoły pełna, ſmoły beczka.

Pedant, *ſ. m* wyieżdżacz ze ſwoią nauką, chlubnik, co ſię z ſwoią nauką chwali, uczony ale nierozeznany, niegładkiey ale proſtey nauki człowiek.

Pedanterinn, *ſ. f.* nieſmaczna, niegładka, niedoſolona uczoność.

Pedell, *ſ. m.* bedel, ſapiiant, ſługa Akademicki, posłuſzny Akademicki.

Pegu, *n. pr. n.* Pegaw, das Königreich Pegu, krolestwo Pegawskie.

Peilſtert, *ſ. m.* pasternak, ſ. Paſtinak.

Pein, *ſ. f.* kłopot, utrapienie, krzyż, frasunek, einem Pein anthun, komu kłopot robić, kogo utrapieniem dręczyć, krzyżować kogo, zur Pein übergeben, na krzyż, na utrapienie, na kłopot kogo wydać, wystawić, er hat mich zu aller übergeben, on mię na wszystkie kłopoty, krzyże, utrapienia, frasunki wydał, wyſadził, wystawił.

Peinigen, *v. a.* krzyżować, trapić, dręczyć, męczyć: einen, kogo; das böſe Gewiſſen peiniget ihn Tag und Nacht, złe ſumnienie męczy go, krzyżuie dniem y nocą, einen zu Tode, kogo na śmierć męczyć. *powtore znaczy to*, co na katowniach męki zadawać; martern, torquiren, na torturach kogo męczyć, na katowniach kogo ciągnąć, der Henker hat den Dieb als zum Tode gepeiniget, kat złodzieia aż na śmierć męczył.

Peinigen, das, *ſ. n.* męczenie, dręczenie, katowanie krzyżowanie.

Peiniger, *ſ. m.* męczarnik, męczyńką, krzyżownik, dręczyciel; mit der

en wollen, on niechciał prze-
otworzyć, ſie mit Gewalt neh-
przechod, przeprawę, przęſilić,
ioc, gwałtem odebrać, wziąć
über einen Fluß, przeprawa
iaką rzekę; über den Fluß hat
it weggenommen, przeprawa na
ece była przez długi czas za-
in der Paſſage über den Fluß
en, na przeprawie przez rzekę
ię, utonąć, ſ. Durchzug, *po-
naczy* Ort, Stelle eines Autors,
e, iakie, kilka wierſzy, kilka-
w Pismodawcy, Paſſage aus
iloſophie, mieyſce z Filozofii,
en, mieyſce w Pismodawcy
zyć, eines Autors anführen, z
Pismodzicy ſławnego y po-
o mieyſce przytoczyć.
n. pr. n. Stadt in Spanien,
miaſto w Hiſzpanii, von Paſ
men, z Paſſału przychodzić.
. m. Vergangener, przeſzły,
go, den 20 Paſſato, dwudzie-
rzeſzłego dnia, ktory prze-
lnia ktory minął niedawno,
piero.
. pr. ſ. Stadt im bäurtſchen
Paſſawa, miaſto w Okolicy
icy, von, oder zu ſolcher Stadt
adj. Paſſawſki, einer von
męſzczyzna z Paſſawy rodem,
tyk, Paſſawianin, eine von
białogłowa w Paſſawie uro-
Paſſawka, Paſſawianka.
ter, *ſ. m.* paſſamonik, co paſ-
wyrabia.
n. zdawać ſię, zdać ſię, zga-
ju vielen Dingen, do wielu
przydać ſię, die Rede paßt
einander, mowa wſzędzie
ą zgadza; części tey mowy
ſię nadaią do ſiebie; części
y do ſiebie przydaią ſię, auf
n ihm was zu thun, zchodzić
, zaſadzić ſię na kogo, aby
tłego wyrządzić, nicht viel
, nie wiele dbać o kogo,
nicht viel auf ihn, ia nie bar-
o niego, im Spielen, w
ować. puścić daley grę, nie
ie zakazać ſię.
, *ſ. m.* ein Pferd, kroczak,

. n. kielich koleyny; einem
ſetzen, poſtawić przed kiem
koleyny.
ſ. Leidenſchaft, paſſya, na-
; im Gemüthe, namiętność
ſon 4. Th.

w umyśle, unartige, namiętność u-
mysłu niepiękna, perufzenie umy-
słu nieprzyſtoyne; chuć niepękna,
żądza nieprzyſtoyna, ſ. Begierde: *po-
wſtore znaczy* Leiden Chriſti, Męka
Chryſtuſowa, ſingen, Paſſyą Mękę
Chryſtuſową śpiewać.
Paſſionirt, *part. et adj.* chciwie czego
żądaiący, gorąco kąpany, gorąco po-
żądliwy, chutnie pragnący, chciwo
czego chcący, z chucią gorącą pożą-
daiący; parteitiſch, parcyalny, ſtronny,
przywiązany, przylgnięty do ſtrony.
Paſſionirt, *adv.* chciwie, gorąco, nie-
zmierną chucią, uſilnie, wſzyſtkiemi
chęciami.
Paſſiren, *v. n. et a.* przeprawić ſię,
prześć, przebrnąć; über einen Fluß,
przez rzekę; mit Flößen, tratwami;
mit Schiffen, okrętami, przebić, ei-
nen engen Ort, wąſkie iakie mieyſce
przebyć, durch eine Stadt, przez mia-
ſto iakie przechodzić, prześć, über
die See, przez morze ſię przeprawić,
przez morze przebyć, welche Länder
wirſt du paſſiren? iakie kraie przeby-
wać będzieſz? przez iakie kraie ie-
chać będzieſz? einen ſicher laſſen, ko-
mu bezpiecznie dać przebyć, przeie-
chać, das Leben mit Stillſchweigen,
życie w cichości y w milczeniu prze-
pędzić, die Zeit, czas przepędzić, ſeine
Lebenszeit mit Leſen und Schreiben,
ſwoiego życia czas, na czytaniu y pi-
ſaniu przebyć, ſ. zubringen, die Co-
mödie paſſiret, komedya ieſt, kome-
dya ſię odprawia ieſzcze nie źle, ie-
ſzcze uchodzi komedya, nie źle ſię
udaie, ſ. beſtehen, gelten; was paſſirt?
co ſię dzieie? was paſſirt Neues?
co ſię dzieie nowego? ich trage Ver-
langen zu wiſſen, was paſſire? mam
wielką chęć wiedzieć, co ſię dzieie?
das paſſirt täglich, to ſię co dzień
dzieie, merkt auf, was weiter paſſirt
iſt, uważaycie co ſię daley ſtało, das
paſſirt ſelten, to ſię rzadko dzieie, es
iſt eine grauſame Sache paſſirt, hat ſich
zugetragen, gegolten, iſt geſchehen, okru-
tna ſię rzecz ſtała; *to co* trafić ſię, przy-
paść; ungefehr, trefunkiem, trefunko-
wo, es kann nicht paſſiren, ohne, nur, to
nie może ſię trafić, chyba że, für neu,
za mowe uchodzić, für einen Gelehr-
ten, za uczonego uchodzić, ſ. zutra-
gen, geſchehen, begeben, ſich.
Paſſirzettel, *ſ. m.* Zollzettel oder Paßport,
liſt celny świadiczny, że zło od to-
warow zapłacano, paſport.

włosow perukę kłaść na głowę, große zum Staate, wielka dla parady.

Peruquenmacher, *ſ. m.* perukarz, perukkarz, perukotkacz, perukorob.

Perſer, *ſ. m.* Pers, Perſa, z Perſyi rodem, Perſem urodzony.

Perſianer, *ſ. m.* Perſyan, einer aus Perſien, z Perſyi rodak.

Perſianerinn, *ſ. f.* Perſka, Perſyanka, w Perſyi urodzona białogłowa.

Perſien, *n. pr. ſ.* Land in Aſien, Perſya, Kray y Krolewſtwo w Azyi, nach Perſien reiſen, do Perſyi ieździć, aus Perſien kommen, z Perſyi przychodzić.

Perſiſch, *adj.* Perſki. Perſiſcher Meerbuſen, perſkie morza wylewie.

Perſonlich, *adj.* osobisty, *perſonalny*, perſonlich mit einem handeln, w osobie swoiey z kiem traktować.

Perſönlich, *adv.* osobiście, er iſt perſönlich da geweſen, on tam się osobiście znaydował, den Termin abwarten, osobiście stawić się na termin do sądu.

Perſönlichkeit, *ſ. f.* osobistość, *iakoby*, osoby samey istność.

Perſon, *ſ. f.* osoba; fremde, obca; zu etwas geſchickte, do czego sposobna, gewiſſe, pewna osoba, obrigkeitliche, urzędowa, urzędnik, häßliche, szpetna, anſehnliche, poważna, vortreffliche, przednia; ernſthafte, surowa; geſchickte, bequeme, sposobna, wygodna; liederliche, stumme, ladaco, płocha; friedfertige, spokoyna; heldenmäßige, bohaterska osoba; unbekannte, zmyślona, nieznaioma, wieder eines Perſon viele harte Procedüren machen, przeciwko iakiey osobie wiele przykrych postępkow czynić, die Sache wird mit keinen unbekannten geſpielt, rzecz będzie nie z żadnemi nieznaiomemi osobami, was deiner Perſon anſtändig iſt, co twoiey osobie przystoyno iest, ſich nach der Perſon richten, do osoby się akomodować, do osoby się stosować, einer einen Namen geben, osobie iakiey imię nadać, einem eine zutheilen, agiren laſſen, dać komu iaką osobę, dać osobę do udawania, eines Bittenden Perſon vertreten, auf ſich nehmen, proszącego osobę wziąć na siebie, eines Klägers Perſon fahren laſſen, oskarzyciela osobę złożyć; ablegen, składać, die Stelle einer ſehr anſehnlichen vertreten, mieysce iakiey poważney osoby zastępować, eines

ſeu uſtało, der Ort iſt
it ganz wüſte, od po-
ce iest wcale puſte, ſo
ret, hat ſich nicht
dług trwało, nigdy
nęło, hat gewehret,
do; die Jugend iſt von
rieben worden, młodź
wyginęła; hat Standvnd
ogarnęło mußen, y
were ausſtehen, trzebie
rzymać; hat alle Men-
ben, wszyſtkich ludźi
t die Seuche genommen,
ucżynilo; weiſſt nach
hnen ein, wdawa się
ney do nash, ein Jahr,
ś eſt, rok morowy, rok
ny; powiet, Peſt, zaraz
ngarn, Peſt, miasto w

morowy, zapowie-
rzliwie

karbunkuł, botnik.
), adj. morowy, powie-
rażony; Jahr, rok, Ort,
owietrzone; Ding, rzecz
ona, morowa, zarażona.
. mor, zaraza chorobsko,

, f. f. krosny morowe, bo-
rzowe, zaraźliwe
adj. morowy, zapowie-
araiaiący.
piwietrzowy, ciis, moro-
morowy rok.
. Art eines Feuerwerks, Pe-
mek fewerwerkus.
m. ein Mannsname, Piotr,
ie:
n. pr. n. Stadt in Ingers
, Peterſzburk, miasto w
Moskwie.
ſch, adj. Peterſzburski; ſubſt.
rczyk. Peterſzburka.
f. f. pietruſzka ziele, pie-
ſzenie; Wein davon, wino
tane.
in, n. pr. n. Stadt in Ungarn,
adin, miasto w Węgrzech.
f. in Gerichten: Bitte, Be-
rderung, w ſądach: prośba
ominanie się czego, in der
atik: eine deutliche, klare
w matematyce: pytanie przez
, in der Logik: Beweis mit
bewieſenen Sache, als, das
t, weil es ſchwarz iſt, w lo-
wod rzeczą niedowiedzioną,
iako, rzecz to czarna że czarna, eine
überſpannte Forderung, nad słuſzność
uczoniona.

Petſchaft, f. n. pieczęć, pieczątka, ſygnet;
das Siegel damit aufdrücken, pieczą-
tować, pieczęć wybić.

Petſchaftszeichen, f. n. znak pieczęcio-
wy; pieczątka; der Ringes iſt ein vier-
ſpänniger Wagen, znakiem ſygnecio
iest poiazd czterema końmi.

Petſchier, f. n. f. Petſchaft.

Pfad, f. m. ścieżka, chodnik; ſ. Fuß-
ſteig.

Pfaff, f. m. ofiarnik, ofiernik, pop,
klecha, dyrdus.

Pfaffenmacher, f. m. popi skoza.

Pfahl, f. m. als Zaun, oder Weinpfahl,
kol, tyca, iako to kol w płocie, tyce
w winie, runder, krummer, okrągły,
krzywy, gebrannter, opalony, erlé-
nener, olszowy, darab ſich ein Wein-
ſtock hält, na ktorym ſię winne drze-
wko trzyma, der feſt genug wider den
Morchwind iſt, ktory ieſt dosyć mo-
cny przeciwko pułnocnemu wiatro-
wi; dünner, cienki; feſter, tęgi einen
an den Pfahl binden, kogo do pala
przywiązać, einen Ort voller erlenen
Pfähle ſchlagen, w miyſce iakie peł-
no kołow ponabiiać, einen Brücke,
kol pod most; dergleichen mit Ma-
ſchinen einſchlagen, koły ſilą wbiiać;
ſtarke unterlegen, koły mocne
podkładać, ſpodem dawać; als eine
Paliſade, ſtrzechet; unter dem Waſſer
einſchlagen, koncżyſte koły, pale na
przodku podawać; ſich damit verwah-
ren, palikami ſię bronić; etwas
dünnes, pal mnieyo cienki; ſehr ſpitzi-
ge, ſo einſchlagen, bardzo koncżyſte
pale gdzie wbić; mit dem Riemmel,
babą, mit Pfählen ſteiffen, palami
umocnić; die Weinſtöcke, winne la-
torośli, mit Pfählen abſtecken, palami
obſadzić, zum Pfählen dienlich, wo
zum Pfahle finden, zdatny do wyra-
biania pałow, gdzie ſię drzewo na
pale znayduie; dergleichen Wald, pa-
rowy las.

Pfählen, f. n. kołek, kołeczek; ein-
ſchlagen und etwas darauf legen, wbić
y co na niego włożyć, na niem za-
mieſić.

Pfählen, v. a. tyczyć, den Wein, wino,
do tyk latorośle winne przywięzo-
wać.

Pfahlſpießung, f. f. na pal wbiianie, na
pal wbicie, człowieka.

werden, wlewaią, wrzącey smoły y przewracaią ią, aby się wszystkie części naczynia nią oblały, oblepiły, sauf höllisches Pech, pii piekielną smołę.

Pechen, *v. a.* smolić, smołą mazić smołą oblewać, wylewać, oblepiać, smołować.

Pechgrube, *s. f.* doł smołowy, smołownia, da das Pech aus der Erde gegraben wird, w ktorym ziemną smołę z ziemi wykopuią.

Pechhütte, *s. f.* smolarnia, da das Pech geschmelzet wird, w ktorey smołę szmelcuią.

Pechkranz, *s. m.* smolany wienieć; brennt sehr hell, pali się bardzo iasno.

Pechschwarz, *adj.* czarny iak smoła, smolaney czarności.

Pechtonne, *s. f.* beczka ze smoła, beczka smoły pełna, smoły beczka.

Pedant, *s. m.* wyieżdzacz ze swoią nauką, chlubnik, co się z swoią nauką chwali, uczony ale nierozeznany, niegładkiey ale prostey nauki człowiek.

Pedanterinn, *s. f.* niesmaczna, niegładka, niedosolona uczoność.

Pedell, *s. m.* bedel, sapiiant, sługa Akademicki, posłuszny Akademicki.

Pegu, *n. pr. n.* Pegaw, das Königreich Pegu, krolestwo Pegawskie.

Peilstert, *s. m.* pasternak, s. Pastinak.

Pein, *s. f.* kłopot, utrapienie, krzyż, frasunek, einem Pein anthun, komu kłopot robić, kogo utrapieniem dręczyć, krzyżować kogo, zur Pein übergeben, na krzyż, na utrapienie, na kłopot kogo wydać, wystawić, er hat mich zu aller übergeben, on mię na wszystkie kłopoty, krzyże, utrapienia, frasunki wydał, wysadził, wystawił.

Peinigen, *v. a.* krzyżować, trapić, dręczyć, męczyć: einen, kogo; das böse Gewissen peiniget ihn Tag und Nacht, złe sumnienie męczy go, krzyżuie dniem y nocą, einen zu Tode, kogo na śmierć męczyć. *powtore znaczy to*, co na katowniach męki zadawać; martern, torquiren, na torturach kogo męczyć, na katowniach kogo ciągnąć, der Henker hat den Dieb als zum Tode gepeiniget, kat złodzieia aż na śmierć męczył.

Peinigen, das, *s. n.* męczenie, dręczenie, katowanie krzyżowanie.

Peiniger, *s. m.* męczarnik, męczyńką, krzyżownik, dręczyciel; mit der Tortur, kat, na torturach ka[illegible] męki zadaiący.

Peinigung, *s. f.* męczenie, tra[illegible] krzyżowanie, dręczenie; [illegible] durch den Henker, przez kata.

Peinlich, *adj.* kryminalny, ka[illegible] peinliche Klage, kryminalne [illegible] wanie; That, kryminalny [illegible] peinliche Frage wider einen [illegible] inkwizycyą kryminalną na ko[illegible] sadzić, na konfessaty torturo[illegible] go wziąć, prawdy się dow[illegible] na kiem, katowniami.

Peinlich, *adv.* kryminalnie. na [illegible] peinlich klagen, kryminalnie k[illegible] winić. oskarzyć, er wird pein[illegible] geklaget werden, on będzie [illegible] nalnie oskarżony, on będzie [illegible] nalnie obżałowany.

Peitschen, *v. a.* biczować. kańc[illegible] harapem bić, albo iakiem [illegible] czem.

Peitschen, das, *s. n.* bicie zabiia[illegible] cie, kańczugiem, korbacze[illegible]

Peitscher, *s. m.* biiacz, zabiiak, [illegible] siepacz.

Peitschung, *s. f.* biczowanie, [illegible] biianie, tłuczenie, obicie.

Pelfern, *v. a.* prawić, pleść [illegible] fert er? was will er? co [illegible] co on chce?

Pelican, *s. m.* ein Vogel, peli[illegible] pewny.

Pelz, *s. m.* skòra, den Pelz über[illegible] skorę zarzucić, na co na [illegible]

Pennal, *s. n.* 1) Federbüchse, [illegible] schowanie na piora, włoż[illegible] piora y papiery. 2) Penna[illegible] liger Neuling auf der U[illegible] przed tym nowy uczeń w [illegible] tak był zwany.

Pensel, *s. m.* pędzel. s. Pin[illegible]

Pensilvanien, *n. pr. n.* La[illegible] Amerika, Pensilwania, Kra[illegible] rice; aus, oder zu solcher [illegible] gehörig, z tey krainy, al[illegible] krainy Pensilwanii należ[illegible] Pensilwański, einer daher, [illegible] zna z Pensilwanii rodem, [illegible] nin, Pensilwanczyk; eine da[illegible] bieta z Pensilwanii rodem, [illegible] wanka; Art, Weise, *adv.* [illegible] silwańsku, z Pensilwańską.

Pension, *s. f.* pensya. płak[illegible] płaca z łaski, er bekömmt [illegible] sion, on dostaie, on bierze [illegible] pensyą, er soll von dem Kön[illegible] bekommen, on ma od Kro[illegible]

penſyi doſtać, einem beilegen,
u penſyą nadać, naznaczyć.
nariuſ, *ſ. m.* Miniſter in Holland,
ipotent Rzeczy poſpolitey w
ndyi, z penſyą roczną.
iałr, *ſ. m.* płatny, penſyą bio-

inat, *ſ. n.* (neu) ein Koſthaus,
słowo: konwiktorium, dom za
za konwikt.
h, *ſ. m.* (neu) einer von den
tgliedern des ehemaligen Direk-
us in Frankreich, *nowe słowo:*
pięciu ſpołczłonow dawnego
entoſtwa francuſkiego.
bat *ſ. n.* (neu) Regierung von
Perſonen, *nowe słowo:* rządze-
ęci oſob.
, *ſ. n.* ein Gewächs, piwonia,
y kwiat pewny.
l, *n. pr. m.* Stadt in Frankreich,
, miaſto we Francyi, von Pe
kommen, z Pekini przycho-

n. pr. f. Landſchaft in Frankreich,
Kraina we Francyi; von, oder
ier Provinz gehörig, *adj.* Per-
i, einer daher, z Perſzu mę-
na rodem, Perſzańczyk; eine
kobieta w Perſzu urodzona,
nka; Art, Weiſe, *adv.* po Per-
u z Perſzańską.
ſ. m. wybaczenie, przepuſzcze-
rowanie kary.
adj. Vollkommen, doſkonały,
tonałony.
n, *ſ. f.* doſkonałość, wydoſko-
ść; eines Werkes, iakiey ro-

niren, *v. a.* doſkonalić, wy-
alić; ſeinen Verſtand, ſwoy

it, *ſ. n.* pargamin, karta perga-
a, von Pergament, z pargami-
j. pargaminowy, pargaminny,
ch, z pargaminowa kſiążka,
gamienie kſiążka piſana, par-
ia.
ithaut, *ſ. f.* ſkòra pargamino-
orka pargaminna.
ntirer, *ſ. m.* pargaminnik, par-
ciarz, co pargamin wyprawia.
ntlein, *ſ. n.* pargaminek, karta
minowa, pargamineczek.
ntmacher, *ſ. m.* pargaminorob,
minu wyprawca, robotnik.
r, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich,
ew, miaſto we Francyi; *pol.*
rium, Petrocora, Viſuna Pe-
trocoriorum; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Perigiewſki, ein er daher, z Perigiewi męſzczyzna rodem, Perigiewczyk; eine daher, kobieta w Perigiewi urodzona, Perigiewka; Art, Weiſe, *adv.* po Perigiewſku, z Perigiewſką.
Perle, *ſ. f.* perła, das Perlen trägt, co perły rodzi, perłorodny, perłorodzayny, perłopłodny, das nicht Perlen trägt, co pereł nie rodzi, perłopłonny.
Perlenfiſcher, *ſ. m.* perłołow, nurek perłołowny, co perły łowi.
Perlenkrämer, *ſ. m.* perłami handluiący, perłami przekupuiący.
Perlenmuſchel, *ſ. f.* perłowa macica, perłowa czaſzka; worinnen Perlen ſind, w ktorey rosną perły.
Perlenmutter, *ſ. f.* perłowa macica, czaſzki, w ktorych ſię perły rodzą.
Perlenſchmuck, *ſ. m.* ſtroy perłowy, ufroienie perłowe, perły do ſtroienia ſię.
Perlenſchnur, *ſ. f.* pereſzſznur, pereſzſznurek; reiche, bogaty.
Perlenſticker, *ſ. m.* rzemieſlnik koło pereł, co perły narządza.
Perlenſucher, *ſ. m.* pereſzſzukaik, pereſzſzukacz.
Permiſſion, *ſ. f.* Erlaubniß, pozwolenie; ertheilen, was zu thun, dać pozwolenie do czynienia czego, mit euret, z pozwoleniem waſzym.
Permittiren, *v. a.* Zulaſſen, pozwalać, pozwolić; etwas, co.
Permuttiren, *v. a.* verändern, vertauſchen, przemieniać, zamieniać, ſtychować; etwas mit etwas, co za co.
Pernoctiren, *v. a.* przenocować; bei einem, u kogo, in der Herberge, w karczmie.
Peroriren, *v. a.* oracyą mieć, mowę powiedzieć.
Perpendikel, *ſ. m.* perpendykul.
Perpendikulair, *adj.* krzyłowy, perpendykularny.
Perpignan, *n. pr. n.* Stadt in Rouſſillon, Perpinian, miaſto we Ruſſylonie, we Francyi; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Perpinianſki, einer daher, męſzczyzna z Perpinianu rodem, Perpinianin; eine daher, kobieta w Perpinianie urodzona, Perpinianka; Art, Weiſe, *adv.* po Perpinianſku, z Perpinianſką, iak w Perpinianie.
Perruque, *ſ. f.* Peruque, peruka, perukka, wegen der dünnen Haare die Perruque aufſetzen, dla rzadkich

steckt in der Schulter, strzała tkła w łopatce, iest durch den Panzer gegangen, strzała przez pancerz przeszyła, thn los oder abschießen, strzałę wystrzelić, strzałę wypuścić mit Pfeilen auf einen schießen, strzałą do kogo strzelać, es stecken in dessen Schilde 120 Pfeile, w iego tarczy tkwi sto dwadzieścia strzał, der Pfeil hat Widerhacken, strzała z piorami; ist tief eingedrungen, głęboko wpadła, durchdringend wie ein Pfeil, przenikaiący iak strzała; dergleichen Kuß, całowanie przeymuiące iak strzała, zu Pfeilen dienlich, na strzały dobry.

Pfeilband, *f. n.* pocisk do strzały przypięty.

Pfeilcomet, *f. m.* kometa na kształt strzały.

Pfeiler, *f. m.* izbica; eckichter Unterhalt etwas zu halten, rogata podsada, z węgłami podsada podstawa do utrzymywania czego izbica: steinerner, kamienna; tragen die ganze Last, dźwigaią cały ciężar, der an einer Mauer gerade in die Höhe geht, która po murze prosto w górę idzie: der schief an einer Mauer in die Höhe geht, która ukosem, z krzywa, idzie w górę po murze, ein Strebe-Pfeiler, ukośna podstawa, podpora, na ukos.

Pfeilfutter, *f. n.* faydak, w ktorym strzały noszą.

Pfeilkraut, *f. n.* strzała ziele.

Pfeilsack, *f. m.* faydak do chowania y noszenia strzał.

Pfennig, *f. m.* pieniądz, dzięgi, Münze insgemein, *pospolicie monetę*; bleierner, ołowiany, goldener, złoty, 2) der zwölfte Theil eines Groschens, dwunasta część grosza srzebrnego.

Pfennigmeister, *f. m.* skarbnik, przy ktorym pieniądze publiczne.

Pfennigmeister-Amt, *f. n.* skarbnik ostwo, urząd skarbnika.

Pfennigmeisterisch, *adj.* skarbnikowski, do skarbnika należący.

Pferchen, *v. a.* brzuch dołem wyprzątać.

Pferd, *f. n.* koń, łosiak: munteres, rzeski wildes, unbändiges, dziki, nieujeżdżony, nieogłaskany: ebernes niedziany: sonderbares, osobliwy, noch nicht zugeritttenes, ieszcze nieujeżdżany: edles, theures, kostbares, dzielny, drogi, kosztowny: verdorrtes, hunde dürres, wyschły, zchudzony: untaugliches, na nic się nie zda: gezäumtes, angespanntes, ochełznany,

hieyscu ustało; der Ort ist
Pest ganz wüste, od po-
mieysce iest wcale puste, so
gewähret, hat sie mich nicht
iak długo trwało, nigdy
dotchnęło, ... ist gewesen,
było; die Jugend ist von
aufgerieben worden, młodź
im wyginęła; hat Stadt und
llen, ogarnęło miasto y
ie schwere ausstehen; ciężkie
wytrzymać: hat alle Men-
erieben, wszystkich ludzi
hat die Stadt öde gemacht,
stką uczyniło; weiset noch
ei ihnen ein, wdziera się
ochiey do nich, ein Jahr,
Pest ist, rok morowy rok
rzony, powtore, Pest, eine
Ungarn, Pest, miasto w
...
adv. morowiec, zapowie-
arażliwie:
f. karbunkuł, bolak.
isch, adj. morowy, powie-
zarażony; Jahr, rok, Ort,
zapowietrzone; Ding, rzecz
rzona, morowa, zarażona.
f. mor, zaraza chorobsko,
e.
ile, s. f. krosny morowe, bo-
ietrzowe, zaraźliwe.
, adj. morowy, zapowie-
zarażaiący.
f. piwietrzowy czas, moro-
morowy rok.
f. Art eines Feuerwerks, Pe-
tunek feierwerku.
m. ein Mannsname, Piotr,
kie:
, n. pr. n. Stadt in Inger-
, Petersburg, miasto w
Moskwie.
sch, adj. Petersburski; subst.
rczyk, Petersburka.
f. f. pietruszka ziele, pie-
asienie; Wein davon, wino
zane.
in, n. pr. n. Stadt in Ungarn,
adin, miasto w Węgrzech.
f. in Gerichten: Bitte, Be-
derung, w sądach: prośba
ominanie się czego, in der
atik: eine deutliche, klare
matematyce: pytanie przez
in der Logik: Beweis mit
ewiesenen Sache, als, das
, weil es schwarz ist, w lo-
wod rzeczą niedowiedzioną,

iako, rzecz to czarna że czarna eine
überspannte Forderung, nad słuszność
uczoniona.

Petschaft, s. n. pieczęć, pieczątka, sygnet;
das Siegel damit aufdrücken; pieczątkę,
pieczęć wybić.

Petschaftszeichen, s. n. znak pieczęciowy;
pieczątka; des Ringes ist ein vier-
spänniger Wagen, znak na sygnecie
iest poiazd czterema końmi.

Petschier, s. n. s. Petschaft.

Pfad, s. m. ścieszka, chodnik; s. Fuß-
steig.

Pfaff, s. m. ofiarnik, ofiernik, popi
klecha, dyrdus.

Pfaffenknecht, s. m. popi sługa.

Pfahl, s. m. als Zaun- oder Weinpfahl,
koł, tycz, iako to koł w płocie, tycz
w winie, runder, krummer, okrągły,
krzywy, gebrannter, opalony erlen-
ner, olszowy; daran sich ein Wein-
stock hält, na ktorym się winne drze-
wko trzyma: der fest genug wider den
Nordwind ist, ktory iest dosyć mo-
cny przeciwko pułnocnemu wiatro-
wi; dünner, cienki; fester, tęgi einen
an den Pfahl binden, kogo do pala
przywiązać, einen Ort voller erlenen
Pfähle schlagen w mieysce iakie peł-
no kołow ponabiiać; einer Brücke,
koł pod most; dergleichen mit Ma-
schinen einschlagen, koły szlagą wbi-
iać: starke unterlegen; koły mocne
podkładać, spodem dawać: als eine
Palisade, sztacket: unter dem Wasser
einschlagen, kończyste koły, pale na
przodku podawać: sich damit verwah-
ren, palisadami się bronić: etwas
dünner; pal nieco cienki; sehr spitzi-
ge wo einschlagen, bardzo kończyste
pale gdzie wbić; mit dem Rammel,
babą, mit Pfählen steiffen, palami
zmocnić; die Weinstöcke, winne la-
torośli, mit Pfählen abstecken, palami
obsadzić, zum Pfählen dienlich, wo
man Pfähle findet, zdatny do wyra-
blania polow, gdzie się drzewo na
pale znayduie; dergleichen Wald, pa-
lowy lat.

Pfähllein, s. n. kołek, kołeczek; ein-
schlagen und etwas darauf legen, wbić
y co na niego włożyć, na niem za-
mieścić.

Pfählen, v. a. tyczyć; den Wein, wino,
do tyk latorośle winne przywięzo-
wać.

Pfahlspießung, s. f. na pal wbiianie, na
pal wbicie, człowieka.

oderwać; die ganz kleine Zweige hat, ktory wcale małe gałąski ma; der alle Zweige benommen ſind, ktoremu wſzyſtkie gałązeczki odięto; wächſt von ſich ſelber, rośnie ſam przez ſię, dobrowolnie; ſchieſſt geſchwind in einen Stengel, w drzewko prędko wyraſta, w pieniek prędko wybiega; bekleibet nicht, wenn ſie oft verſetzt wird, nie zraſta ſię, kiedy często bywa przeſadzany, Pflanze einſetzen, ſzczep, latorośl wſadzić.

Pflanzen, *v. a.* ſzczepić, ſadzić, wſadzić; Weinſtöcke, winne latorośli, viel Bäume mit eigener Hand, wiele drzew, własną ręką ſadzić.

Pflanzen, das, *ſ. n.* ſzczepienie, ſadzenie, wſadzanie, darzu gehörig oder dienlich, do ſzczepienia należący, albo zdatny; ſzczepowy latorośli, dergleichen Bäumchen ausgraben, wykopywać ſzczepowe drzewka, drzewka do ſadzenia, do wſadzania.

Pflanzer, *ſ. m.* ſzczepownik, ſadownik.

Pflanzgarten, *ſ. m.* ſad, ſzczepownia, ſadownia, ſzkoła ſzczepewa; anlegen, ſzczepownią, ſadownią założyć.

Pflanzſaame, *ſ. m.* naſienie ſzczepowe, drzewne naſienie do ſadzenia.

Pflanzſchule, *ſ. f.* ſzkoła ſzczepowa, ſzczeparnia, ſadowina.

Pflanzung, *ſ. f.* ſzczepienie, ſadzenie, ſadowienie, wſadzenie.

Pflaſter, *ſ. n.* 1) das man auf einen Schaden legt, plaſtr, ktory na iakie chore mieyſce przykładaią; erweichendes, miękczący, zmiękczaiący; auflegen, przykładać, przyłożyć; aufliegen haben, przyłożony plaſtr mieć; zuſammengerolltes Stück davon, w trąbkę zwiniony kawał od niego; 2) auf den Gaſſen, oder Straßen, na ulicach, na drogach, bruk, brukowizna, der Wege, po drogach; eines Bades, poſadzka; eines Zimmers von allerhand Marmor, w pokoiu poſadzka z rozmaitego marmoru.

Pflaſterer, *ſ. m.* brukarz, brukſadnik, brukſadca; der Straßen, ulic.

Pflaſterkelle, *ſ. f.* kielnia do ſadzenia brukow.

Pflaſtermulde, *ſ. f.* wapno rozprawione do brukowania zdatne.

Pflaſtern, *v. a.* brukować, poſadſki dawać, wyſadzać, wykładać, pokładać; einen Weg, drogę brakować; eine Gaſſe, ulicę kamieńmi wykładać, wyſadzać; einen Ort mit Kieſelſteinen, mieyſce iakie krzemieniem po-

y; aber von parafia, *adj.* parafial-
Pfarrwohnung, dwor plebański,
ania.
au, *f. f.* plebańska żona, fararka,
ianka, fararczyna, parafiarczyna.
mos, *f. m.* parafianin, do iedney
ii fary należący.
ter, *f. n. pl.* farne dobra, para-
: dobra. farny maiątek.
us, *f. n.* dom farny, parafiarski,
nia.
der, *f. n. pl.* parafianie, *słowo*
wo z Niem. farne dzieci.
m. paw, ein Vogel, ptak pewny,
nem Pfaue, z pawia; *adj.* pawi,
, pawie.
f. n. pawie iaio, Pfaufeder, pa-
oro.
ine, *f. f.* pawica, sam.
wanz, *f. m.* pawi ogon.
del, *f. m.* pawi ogon, *zwłaszcza*
rony.
f. f. pl. melon. ſ. Melonen.
f. m. pieprz, von Pfeffer, z
tu, od pieprzu; *adj.* pieprzo-
mit Pfeffer gewürzt, pieprzem
orzeniony, oder gemacht, za-
ny.
rand, *f. m.* zaraza na pieprz;
den an dem Pfeffer: Gewächſe.
orn, *f. n.* ziarko pieprzu, pie-
ze ziarno.
raut, *f. n.* pieprzyca ziele. Pfef-
ben, piernik.
ückler, *f. m.* piernikarz, piekarz
ernikow.
ühle, *f. f.* młynek do tarcia
tu, pieprzowy młynek.
, *v. a.* pieprzyć, przypieprzyć,
przyć, opieprzyć, pieprzem
wić.
üßchen, *f. n. pl.* pierniczki pie-
ze, ciaſteczka pieprzykowate.
f. f. piſzczałka, ſurma, flecik,
i; von Helfenbeine, z kości ſło-
ey; wie ſie die Hirten haben,
rska fuiara; angenehme, przy-
a, mit ihr pfeiffen, na piſzczałce,
iarze, na ſurmie wygrawać, mit
kurzen einen groben Ton geben,
rociutki, piſzczałce wydawać
y ton, einem mit ihr den Ton
den, komu ton na piſzczałce
wać, Rohr, das zu Pfeifen ſehr
t, trzcina, ktora na piſzczałki,
iarki ieſt bardzo dobra, ein
fer kann ohne ſie nicht pfeiffen,
ogracz bez ſurmy grać nie mo-
ſie giebt keinen Klang, ob ſchon
darein geblaſen wird, ſurma piſzczał-
ka niechce grać choć w nię dmą.
Klang der Pfeife, głos piſzczałek,
granie na piſzczałkach, bei ihr gute
Verſe machen, przy fuiarce piękne
piołnki wyśpiewywać, aus dem Oli-
venbaume wachſen ſo zierlich klingende
Pfeifen, z oliwego drzewa roſną tak
nieźle graiące piſzczałki, die Pfeife
an das Maul ſetzen, do uſt piſzczał-
kę przyłożyć, geſchickt mit ihr pfei-
fen, ktory umie dobrze na piſzczałce,
albo na fuiarze grać, zu den Pfei-
fen dienlich, do piſzczałki dobry,
nach einer tanzen, tańcować tak iak
zagraią, *to ieſt*, czynić iak każą.
Pfeifen, *v. a. irr.* grać na piſzczałce, na
ſurmie, na fuiarze.
Pfeifen, das, *ſ. n.* granie na piſzczałce,
wygrywanie na fuiarze.
Pfeifenmacher, *ſ. m.* piſzczałnik, ſurmo-
dziey, fuiarodziey, co piſzczałki
robi.
Pfeifer, *ſ. m.* na piſzczałce gracz, na
ſurmie grawacz, fuiarzyſta, faifer;
ſo bald er anfängt zu pfeifen, iak
tylko zaczyna na piſzczałce grać; hö-
ret plötzlich auf, tak zaraz przeſtaie;
fängt an, ein artig und angenehmes
Stückchen zu blaſen, zaczyna trefną
y przyiemną ſztuczkę grać; fängt
itzt an, iuż poczyna; ſoll euch ins
beſſen ein Luſtiges machen, tym czaſem
wam na piſzczałce pięknie zagra.
Pfeiferinn, *ſ. f.* na piſzczałce graczka.
Pfeiferkunſt, *ſ. f.* ſztuka na piſzczałce
grania.
Pfeil, *ſ. m.* ſtrzała, damit man ſchießt,
ktorą ſtrzelaią; einen mit dem Pfeile
erſchießen, kogo ſtrzałą zaſtrzelić;
einen damit durch das Herz ſchießen,
kogo ſtrzałą przez ſerce przeſzyć,
przeſtrzelić; mit einem geſchoſſen wer-
den, der mitten im Schienbeine das
Eiſen ſtecken läßt, ſtrzałą być poſtrze-
lonym, ktora w golenie okow ſwoy
żelazny zoſtawia, eine große Menge
auf dem Schiffe ſchießen, wielką moc
ſtrzał na okręty puſzczać, wider die
Pfeilſchüße ſicher ſeyn, przeciwko
ſtrzelaniu ſtrzałami bezpiecznym
być. Pfeile zwei Zoll lang ſchießen,
ſtrzelać ſtrzałami na dwa łokcie,
długiemi; die accurat zu ſchießen wiſ-
ſen, daß ſie ohne allen Schaden zwi-
ſchen den Fingern durchgehen, tak
trafnie umieć ſtrzelać, albo puſzczać
ſtrzały, że wſzyſtkie, bez ſzkody,
pomiędzy palce przechodzą, der Pfeil

steckt in der Schulter, strzała tkwi w łopatce, ist durch den Panzer gegangen, strzała przez pancerz przeszła, ihn los oder abschießen, strzałę wystrzelić, strzałę wypuścić. mit Pfeilen auf einen schießen, strzałą do kogo strzelać, es stecken in dessen Schilde 120 Pfeile, w iego tarczy tkwi, sto dwadzieścia strzał, der Pfeil hat Widerhacken, strzała z piorami; ist tief eingedrungen, głęboko wpadła, durchdringend wie ein Pfeil, przenikaiący iak strzała; der leichten Kuß, całowanie przeymuiące iak strzała, zu Pfeilen dienlich, na strzały dobry.

Pfeilband, *s. n.* porisk do strzały przypięty.

Pfeilcomet, *s. m.* kometa na kształt strzały.

Pfeiler, *s. m.* izbica; eichener Unterhalt etwas zu halten, rygata podsada, z węgłami podsada, podstawa do utrzymywania czego izbica: steinerner, kamienna; tragen die ganze Last, dźwigaią cały ciężar, der an einer Mauer gerade in die Höhe geht, która po murze prosto w górę idzie: der schief an einer Mauer in die Höhe geht, która ukosem w krzywą idzie w górę po murze; ein Strebe-Pfeiler, ukośna podstawa, podpora, na ukos.

Pfeilfutter, *s. n.* saydak, w ktorym strzały noszą.

Pfeilkraut, *s. n.* strzała ziele.

Pfeilsack, *s. m.* saydak do chowania y noszenia strzał.

Pfennig, *s. m.* pieniądz, dzięgi, Münze insgemein, *pospolicie mówią*; bleierner, ołowiany, goldener, złoty, 2) der zwölfte Theil eines Groschens, dwunasta część grosza srzebrnego.

Pfennigmeister, *s. m.* skarbnik, przy ktorym pieniądze publiczne.

Pfennigmeister-Amt, *s. n.* skarbnik ostwo, urząd skarbnika.

Pfennigmeisterisch, *adj.* skarbnikowski, do skarbnika należący.

Pferchen, *v. a.* brzuch dołem wyprzątać.

Pferd, *s. n.* koń, łosiak: muntres, rzeski wildes, unbändiges, dzik, nieuieżdżony, nieogłaskany: ehrnes miedziany: sonderbares, osobliwy, noch nicht zugerittenes, ieszcze nieuieżdżany: edles, theures, kostbares, dzielny, drogi, kosztowny: verdorrtes, hunde dürres, wyschły, schudzony: untaugliches, na nic się nie zda: gezäumtes, angespanntes, ochędznany, zaprzęgany: ungebändigtes, n. skawiony mutwillig, mutwilliger Gre. dniey wielkości, mirzyn gre. sty: ungeheures, strogi, duży: kleines, maleńka: von sonder Größe, osobliwszey wielkości. geschickt zum Kriege, dobry. ie na woynę: zum Laufen do bie bry: furchtsames, lękliwy: wychudły: schlechtes, prosta frommes łaskawy, nie pierz. unbändiges, pierzchliwy: mu. tes, wady maiący do siebie. nütze, na nic, do niczego biges, ruby płaski, rubo pła keinem gar zu großen Kopfe, zbyt wielką głową: mit Augen, z czarnemi oczami: ne kleine Nasenlöcher hat, nozdrze małe: mit breu. sierokich piersi: mit einen Bauche, pomiernego brzu. starkem und krausem Schwan. kim y krzywym ogonem. den und gleichen Beinen, rownych nog: mit kurtem dego rogu, rogatego kopy. schrockenes, nielękliwy: das ter tractiren läßt, powolny podaie do ręka: das die Ar. ausstehen kann, ktory na trzymały iest: das nur u hänget, tylko skora a kość nem zu Pferde begegnen, ko. ge na koniu zaiechać, auf na koniu siedzieć, zu Pfer. na koniu się bić, potykać. Pferde passiren, przebiec prze koniech, przebyć konno reiten, na koniu ieździć, dienen, z koniem służyć, koniu służyć, auf das Pfer. na konia wsieść, na konia von ihm steigen, z konia zie. dać, einen auf das Pferd konia kogo wsadzać, wsa. pfer tummeln, na koniu cznie obracać, immer frisch zawsze świeże konie brać. eines andern Pferd sehen, się na ieszego konia, es ihm den Sporn geben, ostrogami, ostrogi koniowi ostragami ruszyć konia, koniowi doiąć; sehen, widzieć, obaczyć na co się ber eines reiten, das man als ein neues und raschen tym koniu ieździć do

kli, iak, na nowym y nieſia-
od nas, mit ihm auf eſnen los
na koniu obces leciec na ko
ennen nicht mehr fort, konie
nie mogą iść daley. ſie nicht
laſſen, nie kazac koni roz-
ać. von ihnen zertreten wer-
imi być roztretowanym, ſie
müde, zbiegać konia, zgrzać
reitet auf einem ſtarken, ón
a mocnym koniu, ſie haben
abgelaufen, koniowi u ko-
pooblatować, ſich ein Pferd
laſſen, kazać ſobie konia dać;
Müdigkeit umgefallen, od zła-
ał koń. od pracy rozpark
den Trapp, kłuſem idzie,
uf der Streu halten, konie
rmić; im vollem Laufe aufhal-
całym biegu konia wſtrzy-
richnauffen, zu ſich kommen
niom wytchnąć, wypocząć,
iom przyść do ſiebie; ſtark
, antreiben, mocno konie pę-
nden, obracać, ſie ziehen den
konie ciągną woz, ein Bäu-
ten, na powolnym koniu ie-
ut ihm mitten in die Feinde
pchnąć ſię na koniu w po-
eprzyiaciol; geringes, mały
; das gebraucht wird, czwas
u tragen, używany do dzwi-
ężaru; geſchnittenes, Wal-
ięty koń, wałach; kleines
ferd, ſzkapinka, koniczek ma-
nges, młody konik, źrobek,
rden, adj. konſki, ſka, ſkie.
, ſ. m. konował, co konie
zdrowi.
iter, ſ. m. Ujeźnik; ten co
iezdza, uczy chodzić.
e, ſ. f. dek na konia, albo
zykrycie na konia.
, ſ. m. złodziey, co konie
koniokrad.
ſ. m. muł, z rodzaiu koń-
oślego mieszaniec.
ch, ſ. n. końſkie mięſo.
er, ſ. n. paſza dla koni, iako
brok, owies, ięczka.
brei, ſ. n. rzenie koni.
, ſ. n. iad z konia ciekący.
r, ſ. n. włoſie końſkie.
ıdler, ſ. m. kupiec, ten co koń-
ęczy, handluie.
t, ſ. m. koniarz, konipas, co
paſa.
det, ſ. m. maſztalerz, cało-
luzący do koni.

Pferdemiſt, ſ. m. gnoy końſki, nawoz końſki z pod koni.

Pferdeſchmuck, ſ. m. rząd na konia, ſtroy na konia: der ſtark mit Silber beſchlagen iſt, rząd, na ktorym moc ſrebrą ieſt: damit gezierter Pferd, koń w rząd przybrany, uſtroiony.

Pferdeſchwanz, ſ. m. końſki ogon.

Pferdeſtall, ſ. m. ſtaynia na konie.

Pferſich, ſ. f. brzoſkwinia, ſ. Pfirſche.

Pfetzen, v. a. ſzarpać; mit glühenden Zangen, ogniſtemi kſiſzczami.

Pfiff, ſ. m. ſmukanie, gębą, auf einen nicht einen Pfiff geben, za nic kogo mieć.

Pfifferling, ſ. m. rydz, Art eines Pilzes, rodzay grzybow; nicht für etwas geben, ani rydza za co dać; iakoby, to nic nie warto.

Pfingſtblume, ſ. f. piwonia kwiat.

Pfingſtfeſt, ſ. n. zielone świątki, święta zielono świąteczne; święta Swiętego Ducha.

Pfingſtroſe, ſ. f. piwonia kwiat.

Pfipen, v. n. piſzczeć, piſkotać, drzeć ſię, wie die Mäuſe, iak myſzy piſzczą; wie ein junges Hündgen, iak kurczątko piſzczy; wie die jungen Vögel, iak młode ptaſzęta, piſzczą, piſkoczą, drą ſię.

Pfirſche, ſ. f. eine Frucht, brzoſkwinia, owoc pewny wiadomy.

Pfirſchbaum, ſ. m. brzoſkwinia drzewo, brzoſkwiniowe drzewo.

Pfirt, n. pr. n. Ort im Suntgau, Firt, mieyſce w Suntgawſkim.

Pflanzbeet, ſ. n. grzęda ſzczepowa, ſzczepowka, w ktorey ſzczepy.

Pflanze, ſ. f. ſzczep, latorośl; unbeſchädigte, nienaruſzona, nietchnięta, zdrowa, ſzczep nienaruſzony, nietchnięty; zettige, heurige, wcześny, tegoroczni, latoſi; verwelkte, uſchla latorośl; eingewurzelte, ſzczep, ktory ſię przyiął; zarte, ſłabiuchny; jährige, roczny; zweijährige, dwochroczny, dwochletni; die langſam einge wurzelt, powoli ſię wkorzenia. przyimuie, powoli korzonek puſzcza; in ein ander Beet verſetzen, na drugą grzędę przeſadzić, die Pflanzen fleißig ausnehmen, uważnie, bacznie ſzczep wyiąć; der die natürliche Nahrung entgeht, ktorego karmia rodowita nie dochodzi; wird von den Würmern beſchädiget, angegriffen, od robakow bywa toczony, pſuty, Pflanze, von der Stammwurzel abgeriſſen, ſzczep, latorośl, z korzenia oder-

oderwać; die ganz kleine Zweige hat, ktory wcale małe gałąski ma; der alle Zweige benommen sind, ktoremu wszystkie gałązeczki odięto; wächst von sich selber, rośnie sam przez się, dobrowolnie; schießt geschwind in einen Stengel, w drzewko prędko wyrasta, w pieniek prędko wybiega; bekleibet nicht, wenn sie oft versetzt wird, nie zrasta się, kiedy często bywa przesadzany, Pflanze einsetzen, szczep, latorośl wsadzić.

Pflanzen, *v. a.* szczepić, sadzić, wsadzić; Weinstöcke, winne latorośli, viel Bäume mit eigener Hand, wiele drzew, własną ręką sadzić.

Pflanzen, das, *s. n.* szczepienie, sadzenie, wsadzanie, darzu gehörig oder dienlich, do szczepienia należący, albo zdatny; szczepowy latorośli, dergleichen Bäumchen ausgraben, wykopywać szczepowe drzewka, drzewka do sadzenia, do wsadzania.

Pflanzer, *s. m.* szczepownik, sadownik.

Pflanzgarten, *s. m.* sad, szczepownia, sadownia, szkoła szczepewa; anlegen, szczepownią, sadownią założyć.

Pflanzsaame, *s. m.* nasienie szczepowe, drzewne nasienie do sadzenia.

Pflanzschule, *s. f.* szkoła szczepowa, szczeparnia, sadowina.

Pflanzung, *s. f.* szczepienie, sadzenie, sadowienie, wsadzenie.

Pflaster, *s. n.* 1) das man auf einen Schaden legt, plastr, ktory na iakie chore mieysce przykładaią; erweichendes, miękczący, zmiękczaiący; auflegen, przykładać, przyłożyć; aufliegen haben, przyłożony plastr mieć; zusammengerolltes Stück davon, w trąbkę zwiniony kawał od niego; 2) auf den Gassen, oder Straßen, na ulicach, na drogach, bruk, brukowizna, der Wege, po drogach; eines Bades, posadzka; eines Zimmers von allerhand Marmor, w pokoiu pesadzka z rozmaitego marmoru.

Pflasterer, *s. m.* brukarz, bruksadnik, bruksadca; der Straßen, ulic.

Pflasterkelle, *s. f.* kielnia do sadzenia brukow.

Pflastermulde, *s. f.* wapno rozprawione do brukowania zdatne.

Pflastern, *v. a.* brukować, posadski dawać, wysadzać, wykładać, pokładać; einen Weg, drogę brakować; eine Gasse, ulicę kamieńmi wykładać, wysadzać; einen Ort mit Kieselsteinen, mieysce iakie krzemieniem pokładać; einen Stall, w sta[illegible] sadzkę kamieńmi wyłożyć.

Pflastern, das, *s. n.* brukowa[illegible] nie, wysadzanie, wykładanie, danie.

Pflastertreter, *s. m.* łazęga, w[illegible] ustawiczny y gęsty po ulica[illegible]

Pflaume, *s. f.* eine Frucht, śliwa, owoc; reife, dożrzału, dostała dzika, leśna śliwa, płonka; pflickte, dopiero zerwana. [illegible] an der Sonne trocknen, [illegible] słońcu suszyć; auf Horden [illegible] lasy śliwy sypać.

Pflaumenbaum, *s. m.* śliwa drze[illegible] wowe drzewo.

Pflaumengarten, *s. m.* śliwo[illegible] śliwowy ogrod.

Pflaumfeder, *s. f.* puch; mie[illegible] pierze, leichter, als eine Pf[illegible] letszy, iak puch, von Pflau[illegible] z puchu, *adj.* puchowy, [illegible] von, poduszki z puchu, pod[illegible] chowe, kleine, puszek, [illegible] pioreczka puchowe.

Pflegamt, *s. n.* kuratelny urz[illegible] eines Curators, urząd kur[illegible]

Pflegbefohlner, *s. m.* sierota [illegible] rem kuratora, opiekuna, [illegible]

Pflege, *s. f.* Wartung, pow[illegible] dywanie czym, s. Pflegung.

Pflegen, *v. n.* mieć, zwyczay [illegible] seyn, być zwykłym, być [illegible] czaionym; zu lügen, do[illegible] er pflegt zu tadeln, on był [illegible] nić, wie da pflegt geschrie[illegible] den, iak zwykło bywać pi[illegible] zu werden, mieć zwyczay [illegible] się; zu erweisen, mieć zwycz[illegible] dzyć; Zeichen der Genesun[illegible] znakiem być przychodzenia [illegible] wia; zu nennen, mianow[illegible] henten Monat zu gebähren, [illegible] czay, zwykłym być dzieśi[illegible] siąca rodzić, was so zu gesch[illegible] co się tak zwykło dziać [illegible] mein die Schmeichelei pfleg[illegible] spolicie podchlestwo zwy[illegible] Vater zu betrügen, zwykłym [illegible] ca oszukiwać, also pflegen, [illegible] zwyczay, warten, besorgen, [illegible] starać się zawiadywać; ein[illegible] kiem pilnie zawiadywać; [illegible] w pilnym staraniu, seinen [illegible] o swoy brzuch; seiner [illegible] *mieć staranie* o swoie zdro[illegible] Liebe, zalotami się bawić, [illegible] der Liebe, on się zaleca, on [illegible] chaniem bawi.

f. m. karmiciel, żywiciel, karmatrzyciel.

nn, *f. f.* karmicielka, żywicielirmiczyna, opatrzycielka.

hn, *f. m.* chowanek, karmio-

hter, *f. f.* chowanka, karia.

itter, *f. f.* karmicielka, żywi-, chowanicielka.

ter, *f. m.* karmiciel, żywiciel, ger.

ft, *f. f.* kuratorstwo, urząd ra, kuratela.

, *f. f.* chowanie, żywienie, e o kiem.

f oder Schuldigkeit, powinbowiązek, przysługa; in acht , na powinność mieć uwagę, ość czynić, die Gränzen der n zu weit hinaus ſetzen, grawinności deley roziągnąć, eis weiſen, przysługę komu wyzyć, ſeiner eine Gnüge thun, llen, swoiey powinności zaczynić; verabſäumen, nicht in hmen, zaniedbać, powinnoe dać baczenie na powinność, o powinność, być niedbaobowiązku, nie pełnić powinuchylać ſię od powinności, powinności, obowiązku, was ewesen, habe ich ihm alles ge co moią powinnością było, ſtko dla niego uczyniłem; , oświadczyć przysługę, ich alle geleiſtet, ia tobie przyczynilem, deine iſt es, twoia powinność, einen in Pflicht do przyſięgi kogo przywieść, ą kogo obowiązać; einen n, ihn ſchwören laſſen, żołobowiązać przyſięgą kazać owi przyſięgę czynić; in t als ein Soldat vergeſſen, ężen, szczególnie iako żołnierz i zapomnieć, z przyſięgi ſię

adj. einem mit Pflicht verowinny, powinnością komu tany; przyſięgę obowiązany, ięzony.

ig, *adv.* powinności, z obowedług powinności, pflichtben, według powinności żyć.

ig, *adj.* powinności przydo powinności należący.

f. m. ſ. Pfeil.

Pflock, *f. m.* kołek, an dem Pflocke hängen, na kołku wiſieć.

Pflocken, *f. f. pl.* wyścielanie, wypychanie, wyściołka das Polſter iſt mit dergleichen ausgeſtopft, pierzyna, poduszka iest podobnie, wysłana.

Pflöcken, *v. a.* kołkiem przypić, und ſtöcken, do więzienia wtrącić, wrzucić, ſ. Gefangen legen.

Pflug, *f. m.* womit man ackert, pług, ktorym orzą; leichter, letki; greift in die harte Erde nicht ein, niechce iść w twardą ziemie, nie imuię ſię ziemi twardey; ſchneidet ein, kroi dobrze; zertheilet die Erde nicht recht, nie dobrze dzieli ziemię, ſondern läßt große Klumpen, ale wielkie kęſy ziemi zoſtawia; die Erde damit durchackern, pługiem ziemię przeorywać; herum führen, pług w koło obwodzić, vom Pfluge wegholen und zum Bürgermeiſter machen, od pługa wziąć y Konſulem uczynić; damit die Saat unterackern, pługiem ſiew poorać; damit etwas erwerben, pługiem co zarobić, die Erde mit ihm zwingen, ziemię pługiem przyſilać; die Klöſter damit umkehren, pługiem ſkiby przewracać.

Pflugeiſen, *ſ. n.* okow płużny, kroy.

Pflugholz, *ſ. n.* na ſad u pługa.

Pflugkehre, *ſ. f.* lemieſz.

Pflugland, *ſ. n.* oranie, orywanie, robota ſama orania.

Pflugrad, *ſ. n.* kołko pługowe, kołko u pługa.

Pflugreutel, *ſ. m.* kozica, ſtyk, iſtyk, ktorym z pługa ziemię wygarnuią.

Pflugſchar, *ſ. n.* ſocha u pługa, płużyca, gutes, dobra; unnützes, na nic nie zdatna; eiſernes, żelazna.

Pflugſtürze, *ſ. f.* rozſochy u pługa, do trzymania go rękami.

Pflugzüge, *ſ. f.* kroy u pługa, oradło, radło.

Pflügeland, *ſ. n.* pole do orania zdatne oranie.

Pflügen, *v. a.* orać, orywać; das Land, ziemię; das Feld, pole; mit vielen Paar Ochſen, kilku parami wołow; ſorgfältig und geſchickt, pilnie y umieiętnie; ein Land zum erſtenmale, pierwſzy raz ziemię oraz, *pokładać*, zum andernmale, drugi raz orać, odwracać, die Erde iſt hart zu pflügen, ziemia iest twarda do orania.

Pflügen, das, *ſ. n.* oranie, orywanie, ſchweres, ciężkie.

Pflüger,

Pflüger, *ſ. m.* oracz, arbeitſamer Pflüger, pracowity oracz.

Pflügung, *ſ. f.* oranie, ohne Pflügen und Säen, d. i. ohne alle Mühe, bez orania y ſiania, *to ieſt*, bez żadney pracy.

Pförtchen, *ſ. m.* furtka, drzwiczki; wird aufgemacht, bywa otworzona.

Pförtner, *ſ. m.* odźwierny, dźwierny, dźwiernik wrotny.

Pförtnerinn, *ſ. f.* oddźwierna, dźwierna wrotna.

Pforte, *ſ. f.* ſ. Thor.

Pforzheim, *n. pr. f.* Ort in Franken, Forcheim, miaſto we Frankonii.

Pfoſte, *ſ. f.* ſpitziges Eiſen zu verſchiedenem Gebrauche, podwoy u drzwi, kończyſte żelazo do rożnego zażywania; u rymarzow ſzwayca.

Pfriemengras, *ſ. n.* wiklina.

Pfropfen, *v. a.* ſzczepić, wſzczepiać; etwas im Frühlinge, co na wioſnę; einen Zweig auf einen Baum, latorośl w drzewo; einen Baum, drzewo wſadzić.

Pfropfen, das, *ſ. n.* ſzczepienie, wſzczepianie, wſadzenie.

Pfropfer, *ſ. m.* ſzczepownik, ſadownik, ſzczeposadca.

Pfropfreiß, *ſ. n.* ſzczep, ſzczepek, roſzczka, gałązka do ſzczepienia.

Pfropfung, *ſ. f.* ſzczepienie, zaſzczepianie.

Pfründe, *ſ. f.* prebenda, beneficium kościelne proſte.

Pfrymen, *ſ. n.* ianowiec, lubeznka, włoſka, nietota, krzecinka, *ziele*, von Pfrymen gemacht, ianowcowy, z nietotki, z krzecinki.

Pfühl, *ſ. m.* worauf man liegt, poduſzka, na ktorey ligaią, kleiner, poduſzeczka.

Pfündig, *adj.* funtowy, pfündiges Gewicht, funtowa waga, das Fleiſch in pfündige Stücke zerſchneiden, mięſo na funtowe ſztuki rąbać.

Pfütze, *ſ. f.* kałuża, błoto, nicht aus allen trinken, nie z każdey kałuży piiać wodę, nie z każdem przeſtawać.

Pfützig, *adj.* ieziorzyſty, kałużyſty, błotniſty, pfützіger Ort, błotniſte mieyſce.

Pful, *ſ. m.* iezioro; ſchlammichter, muliſte; unendlich großer, nieſkończenie wielkie, in einem fortgehender, w iedno ſię ciągnące; daeüber man nicht kommen kann, ktore przebyć niemożna.

ość, ſkutkow y, przyczyn w rze-
h wiadomość, o boſkich y lu-
ch rzeczach nauka; nauka mą-
ci, znaiomość iſtoty y ſił w rze-
h.
ophiren, *v. a.* filoſofować, o ro-
nych rzeczach myśleć, rozważać.
ophiſch, *adj.* Filozoficzny, do Fi-
u należący, z Filozofii.
rhiſch, *adv.* po filozoficznemu, po
fiku, iak filoſof, z filoſofii, philo-
ch leben, po filozofsku żyć, filo-
e życie prowadzić.
ma, *ſ. n.* flegma, ſlina, zwłaſzcza,
a geſta y ciągnąca ſię.
matiſch, *adj.* flegmatyczny, ro-
v. powolny, zimny.
nn. *n. pr. n.* eine Landſchaft, Fe-
kraina w Azyi.
r *ſ. m.* Feniks, Fenicyanin,
Peniks, Penicyanin.
ſ. f. Redensart, fraza, frazys.
n, *n. pr. f.* alte Landſchaft, Fry-
awny kray w Azyi.
r, *ſ. m.* Fryks, Frygiyczyk, z
i rodem.
ſch, *adj.* Frygiyſki, phrygiſcher
Frygiyſka woyna.
ſ. f. philoſophiſche Wiſſenſchaft,
a, Rodoznanie, umieiętność Fi-
zna, der Phyſik Profeſſor, Pro-
Fiſyki, Uczyciel Rodoznania.
iſch, *adj.* fizyczny, rodozna-
phyſikaliſcher Beweis, dowod
nawny.
iſch, *adv.* rodoznawnie.
, *ſ. m.* Fizyk, Rodoznawca,
iadomca, znaiący rod rzeczy,
eſt iſtota, iakość, właſność etc.
nomie, *ſ. f.* ſztuka poznania wro-
przymiot człowieka z twarzy,
hr ich deſſen Phyſiognomie be
, je weniger gefällt ſie mir, im
iey twarz tego człowieka uwa-
tym ſię mi mniey podoba;
zoznanie.
nomicus *ſ. m.* ten, ktory z twarzy
e ſkłonności człowieka poznaie,
i *może ſz*, Twarzoznawca.
v. a ſmolić, mit Pech überzie-
ſmołą powlec, wyſmolić, Ge-
ichen, naczynia ſmołą wyle-
oblewać.
ſ. f. ſ. Pique.
ſ. f. Art einer Hacke, kſztałt mo-
kończyſtey.
iſch, *ſ. n.* pekenfleiſz, mięſo
e pakowane.

Pickelhaube, *ſ. f.* przyłbica. ſzyſzak.
Pickelhäring, *ſ. m.* błazen, śmieſznik,
ten, ktory cie śmieſznego robi y prawi.
Pickling, *ſ. m.* śledź wędzony w dy-
mie, śledź ſuſzony, śledź wyſzuſzo-
ny, ſuchy.
Piepen, *v. n.* pipać, piſzczać, iak pta-
ſzyna, świergotać.
Pike, *ſ. f.* ſ. Pique.
Pilaſter, *ſ. m.* pilaſter; *poſ.* paraſtata.
Pilger, *ſ. m.* pielgrzym, ktory z nabo-
żeńſtwa dokąd pielgrzymuie.
Pilgrinn, *ſ. f.* pielgrzymka, z nabo-
żeńſtwa dokąd pielgrzymuiąca.
Pilgerhaus *ſ. n.* pielgrzymny dom, go-
ſpoda pielgrzymſka.
Pilgrim, *ſ. m.* pielgrzym, pielgrzy-
muiący, ſ. Pilger.
Pilgrimſchaft, *ſ. f.* pielgrzymowanie,
pielgrzymſtwo, pielgrzymka.
Pille, *ſ. f.* Art der Arznei, gatunek le-
karſtwa, pigułki, eine verſchlucken,
znaczy dobrym ſercem znieść złe, ei-
nem eine gute geben, *znaczy*, dogo-
dzić komu, dać komu do wtenu, er
hat ihm gute gegeben, dałżemu dał,
dogodził mu, dałżemu do wtenu.
Pimpernelle, *ſ. f.* ein Kraut, pimpinel-
la, ziele pewne.
Pimpernuß, *ſ. f.* welſche, piſztacie.
Pinſel, *ſ. f.* pędzlik, pędzel, womit
man malet, ktorym maluią, etwas
mit dem Pinſel gemalt, co pędzlem
malowane, den Pinſel nehmen und
eine Linie auf die Tafel mit Farbe zie-
hen, wziąć pędzel i linią na tablicy
niem pociągnąć.
Pinſeln, *v. a.* ſkwirczeć, ſklamrzeć,
der Bettel pinſelt, żebrak ſklamrzy,
piſzczy.
Pinſeln, das, *ſ. n.* ſkwirczenie, ſklamrze-
nie, piſzczenie.
Pionier, *ſ. m.* kopacz obozowy, kopal-
nik w okopach, w obozie.
Pipen, Piepen, *v. n.* wie die jungen Vö-
gel, piſkotać, iak młode ptaſzki.
Pips, *ſ. m.* der Hühner, pypeć, w ku-
rach; *poſr.* pepie.
Pipſen, *v. n.* pypeć, mieć; *pofranc.*
avoir la pepie.
Piquant, *adj.* kolący, domuiący, dot-
kliwy, co kole, dokuczaiący: Brief,
dotkliwy liſt, ich will den pikanten
Brief nicht leſen, ia niechcę, tak
dotkliwego, tak dokuczaiącego, tak
doymuiącego, tak kolącego liſtu, co
tak kole liſtu czytać; z ugryzkiem
für *adj.* pikante Reden, mowy z
ugryſkiem, z ucińſkiem für *adj.*

Frage,

Frage, pytanie z ucinkiem, ein erzpikanter Kerl, docinaiący, dokuczaiący człowiek; doymuiący kończystemi iak sztylet słowami, sztylet nie człowiek, ze swoią mową.

Piquanterie, *s. f.* złość, ugryzek, przycinek, gniew nie przyiaźń.

Pique, *s. f.* Pike, pika, dzida; mit Silber beschlagene, w srebro oprawna, srebrem okuta pika, kreutzweis pflanzen, piki i dzidy na krzyż postawiać, von der Pike an bis zur höchsten Charge gedienet haben, od prostego żołnierza dosługiwać się do naywyższego urzędu w woysku.

Piquet, *s. n.* Feldwache, pikiet, polna straż polny stroż, iezny żołnierz w polu strzegący.

Piquiren, *v. r.* verdrießen, dogryzać, docinać komu; einen, sztychać, sztychnąć kogo słowami; ugryść kogo, kolnąć kogo słowkiem iak żądłem.

Pissen, *v. n.* szczać, mocz puszczać, mocz wypuścić, wylać.

Pißpot, *s. m.* Nachttopf, Urinbehältniß, urynał, naczynie do moczu do uryny.

Pistol, *s. n.* ein Schießgewehr, pistolet, broni ręczney do strzelania kształt.

Pistole, *s. f.* gewisse Münze, pistol, pewna moneta, czerwony złoty duplon.

Pittschaft, *s. n.* s. Petschaft.

Pitschier, *s. n.* Petschaft, pieczątka, sygnet, seines Vaters Pitschier nicht kennen, swoiego oyca sygnetu nieznać.

Pitschierring, *s. m.* pierścień do pieczętowania, pierścień z pieczęcią.

Pitschierrings-Zeichen, *s. n.* znak na sygnecie, na pierscieniu do pieczętowania.

Pitschierstecher, *s. m.* pieczątkacz, pieczątkokraynik, pieczątkorzeźbnik.

Pitschierstecher-Kunst, *s. f.* pieczątkorzeźba, sztuka rzeźby pieczątek.

Pittiste, *s. m.* (neu) ein Anhänger, Freund des ehemals englischen Premierministers Pitt, *nowe słowo:* partyzant, przyiaciel dawnego naypierwszego ministera Angielskiego *Pitt.*

Placat, *s. n.* uniwersał, list zapowiedney, *edykt*, list ogłaszaiący publicznie przybity.

Plage, *s. f.* bicz, plaga, cięga, utrapienie; dopuszczenie Boże; prześladowanie, einem aus der Plage helfen, wyrwać kogo z iakiego utrapienia,

d, *f. n.* Decke eines Zimmers, podſiebitka w pokoiu.

in, *v. n.* świegotać, klekotać.

:j. eben, rowny, rowniuteńki, wnany, zrownany, płaski.

f. flache Schüſſel, pułmiſek, mi-ka, bez kraiow miſa, Platte auf epfe, łyſina na głowie, gładyſz wie. gładzina; Platte haben, być, łyſinę mieć, bekommen, łyſiny nabyć, einem eine ſchee mu pleſz, łyſinę wyſtrzec, zu Monche machen, na mnicha, onnika poſtrzec, Platte von blacha żelazna, eherne eines ſtechers, miedziana blacha u oſztycharza, in den Säulen gen, plat na wierzchu ſłupa.

, *f. n.* żelazko do praſowa-iſt.

v. a. gładzić, praſować, pole-głancować; die Wäſche, bie-

te, *f. f.* Art eines Bollwerks, n, płaſki ſzaniec, płaſki okop.

läger, *f. n.* ſ. Plattner.

ıgs, *adv.* koniecznie, wcale a nie odbicie; etwas leugnen, zyć.

), *f. n.* rownina, błonie, ro-la, płaſzczyna, rownie, *plur.*

f. m. Plattenſchläger, blaſznik, iąg, blachorz.

m. micyſce, plan; ſich zum machen, plac ſobie zrobić do nia; einem laſſen geben, plac uſtawić, mieyſce komu dać, Platz ſetzen, na mieyſce dru-oſtawić, wſadzić, an eines na czyie mieyſce naſtapić, kommen, mieyſca doſtać, neh-eyſce wziąć; haben, mieyſce on ſeinem vertrieben werden, ego placu być zpędzonym, Obſiegen Platz machen, zwy-n ſobie mieyſce uczynić, ich ten, ia nie mam żadnego einnehmen, mieyſce brać, h will dich gern zur Mittags-bitten, wenn nur einer üb-ig ecią cię zaproſzę na obiad zcze mieyſce będzie, einem en, wo er ſich bei Tiſche hin-yſce dać komu, aby ſiadł do inem laſſen, ſich zu beſinnen, hen, ſich in Ordnung zu ſtel-rſce komu zoſtawić, aby ſię aby ſię zreflektował, aby dku przyſzedł; ſich zu retti-

ciren, aby odſzedł, einen ausfüllen, erhöhen, mieyſce zpełnić, mieyſca podnieść, podwyższyć, zur Erbauung der Stadt den Platz ausſehen, do wybudowania miaſta plac upatrzyć, obrać, ſie haben keinen im Schiffe, oni nie maią mieyſca na okręcie, einen machen, z drogi komu uſtąpić do prześcia, den Platz behalten, den Sieg davon tragen, plac otrzymać, plac wygrać, zwycięſtwo odnieść.

Platzen, *v. n.* pukać, ſztukać, puknąć.

Platzen, das, *f. n.* pukanie, puk, ſztuk; der Schläge, pukanie. plag, bicia; mit dem Balken, gębą.

Platzmeiſter, *f. m.* mieyſc wyznaczyciel.

Platzregen, *f. m.* deſzcz frogi, ulewa, nawalnica; gröſter, naywiększa; ſtee ter, uſtawiczna; da es Blut regnet, gdy krwawy deſzcz pada; da es Stei ne regnet, gdy kamienny deſzcz pada; jählinger, nagły deſzcz, nagła ulewa; ſeltener, rzadki, rzadka; ſpäter, nierychły deſzcz; bevorſtehender, nadchodzący; der einem über den Hals kömmt, ktory komu za kark leie, in dem gröſs ten nach Capua kommen, w naywiększy deſzcz do Kapui przyiechać, wir haben ſtete gehabt, uſtawiczne mieliśmy ulewy; von Milch iſt gefallen, mlekiem deſzcz padał, der mit gröſstem Sturme gefallene Platzregen hat die Schlacht geendiget, ulewa z wielkim naywiększym powſtawszy bitwę rozerwała; läßt nach, uſtaie; kömmt, nadchodzi; iſt vorhanden, nad karkiem, nad głową blisko; iſt geſchwind vorüber gegangen, prędko przeszła, der dicke hat den König bedeckt, tak gęſta ulewa Krola okryła; daß man ihn nicht mehr hat ſehen können, że go więcey nie można widzieć było, das Platzregen verurſacht oder ſonſt mit ſich bringt, co takie deſzcze, ulewy, ſprawuie, *adj.* deſzczowy, dżdżyſty: dergleichen Süd-wind, taki południowy wiatr dżdżyſty, z południa wiatr; dergleichen Luft, dżdżyſte powietrze.

Plauderei, *f. f.* gaduſtwo, baioſtwo, gadatliwość, baśń.

Plauderer, *f. m.* gaduła, baia, ktoremu gęba nieuſtaie, u ktorego ięzyk na kołowrocie, ktory uſtawicznie gębą miele, człowiek gadatliwy.

Plauderhaft, *adj.* gadatliwy, wielomowny, iſt das Alter von Natur, ſtarość rodem ſwoim ieſt gadatliwa; im Reden, w mowieniu, allzu plauderhaf-

szony duchem, porwany duchem dzieiomyślności; przez ktorego wieszczy duch mowi; sehr schlimmer, bardzo zły, cząstki ducha niemaiący.

Poetinn, *s. f.* poetrya, wierszodzieyka; alte, stara.

Poetisch, *adj.* poetyczny, poetycki, poetische Götter, poetyczny, wierszodzierni bogowie, poetisches Wort, poetyckie słowo, wierszodzierne słowo.

Poetisch, *adv.* poetycznie, po poetycku, po poetycznemu.

Poetisiren, *v. a.* wiersze pisać, wierszami się zabawiać.

Poitiers, *n. pr. f.* Stadt in Frankreich, Poatie, Piktawa, miasto we Francyi; *połac.* Pictaviuw, *albo* Pictavi, *plur.* von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Piktawski, einer daher, Piktawczyk, eine daher, Piktawianka, Art, Weise, *adv.* po Piktawsku, z Piktawska, iak w Piktawie, iak w Poatie.

Poitou, *n. pr. n.* Provinz in Frankreich, Poatu, prowincya w Francyi, Piktawia, einer daher, Piktawianin, z Piktawii, z Poatu rodem.

Pol, *s. m.* Wrot, kołowrot niebieski, polus; der gegen Norden, ktory ku pułnocny, kołowrot pułnocny; *polus arcticus*, *słowo w słowo* kołowrot *albo* wrot niedźwiedny, niedwiedny; der gegen Süden, na południu; *polus arcticus*, kołowrot południowy, *słowo w słowo z łacin.* kołowrot przeciw niedźwiedny, przeciw niedwiedny, zum Pole gehörig, do polu, do wrotu, do kołowrotu należący, *adj.* polarny, wrotowy, wrotny, kołowrotny.

Polak, *s. m.* Polak.

Polakin, *s. f.* Polka.

Polarstern, *s. m.* gwiazda wrotna, gwiazda kołowrotna, polarna.

Pole, *s. m.* Polak, einer aus Polen, z Polski kto rodem.

Polen, *n. pr. n.* sonst Königreich und Republik, Polska, *niegdyż* Krolestwo i rzeczpospolita.

Poley, *s. m.* ein Kraut, poley, ciele pewne.

Policei, *s. f.* rząd porządkowy, ustawy porządkowe, ustawy porządek opisuiące; wohleingerichtete, dobrze wymyślone y ułożone. Verbesserungspolicei, (neu) *nowe słowo*: ustawy porządkowe poprawne.

Policeiordnung, *s. f.* porządek od rządu porządkowego ustawiony.

Policeiwesen, *s. n.* iestoty, rzeczy [illegible] rzeczypospolitey należące.

Poliren, *v. a.* polerować, etwas [illegible] etwas, co czym; Edelgesteine, ka[illegible] nie drogie polerować.

Polirer, *s. m.* polerownik, ten co [illegible] leruie, slufuie kamienie, stal etc.

Polirt, *part. et adj.* polerowany [illegible] lerowny: gładzony, świecąco [illegible] dzony, iasno gładzony.

Polirung, *s. f.* polerowanie, po[illegible] wność, świetno-gładkość, [illegible] gładkość.

Politesse, *s. f.* *polityca maniera*. [illegible] czayność, piękne ułożenie, pię[illegible] obyczaie.

Politic, *s. f.* kluge Vorstellung, [illegible] pne udanie, polityka; inak[illegible] żenie iak myśl, eines Politi[illegible] genugsam bewundern können, [illegible] się wydziwić, czyiey polityce, [illegible] mu udaniu y obrotowi; sich [illegible] chen bedienen, polityki używa[illegible] nia y obrotu używać, besond[illegible] senschaft und Disciplin, oso[illegible] mieiętność y uczoność, nauk[illegible] mość obywatelskich, obyw[illegible] rzeczy.

Politicus, *s. m.* obrotny człowie[illegible] gły człowiek, umieiący w [illegible] rzeczy y z każdym postąpić, [illegible] cy ludzi zażyć.

Politisch, *adj.* polityczny, politi[illegible] cher, polityczne książki, [illegible] polityczni mędrcy; obywatel[illegible] dowy, Sätze, rządowe [illegible] Epistel, rządowe listy, politisch[illegible] rządowe dzieło, obywatelsk[illegible]

Politisch, *adv.* politicznie, po [illegible] telsku, według ustaw rządow[illegible]

Polster, *s. n.* poduszka; mit [illegible] ausgestopft, rożami wysłana [illegible] fodern und sich auf den Sitz[illegible] lassen, poduszki kazać dać [illegible] napach posiadać, sich darauf [illegible] usieść na poduszce.

Posterchen, *s. n. dim.* poduszeczk[illegible] leńka poduszka, maluchna [illegible] szeczka.

Polstermacher, *s. m.* poduszn[illegible] poduszki robi, wyściela.

Polsterstuhl, *s. m.* krzesło z po[illegible] mi, krzesołko poduszkami [illegible]

Poltergeister, *s. m. plur.* duch[illegible] ce, strachy duchowne, straszy[illegible]

Poltern, *v. n.* przmieć gromi[illegible] böse seyn, złym być, łaiać, [illegible]

Poltron, *s. m.* tchurz, tchurzem [illegible]

ſzyty. tchurzowatego ſerca, boia-
liwy.
ze, *ſ. m.* ſ. Bolze.
ncranze, *ſ. f.* eine Frucht, pomoran-
za. owoc *pol.* malum aureum.
ncranzenbaum, *ſ. m.* pomorańcza
rzewo, pomorańczowe drzewo.
ncrellen, *n. pr. n.* Landſchaft in Preuſ-
n, Pomerella, kraina w Pruſſach.
cian, *n. pr. n.* Stück von Preußen,
meſan, część Pruskiego kraiu,
raus, Pomeſanin, darzu gehörig,
meſański, *adj.*
mer, *ſ. m.* Pomerczyk, Pomorza-
n. einer daraus, z Pomeranii kto.
meriſch, *adj.* Pomerański, Pomorſki,
nmeriſche Städte, Pomorſkie mia-

nern, *n. pr. n.* Herzogthum, Po-
rſka, Pomorze, Kięſtwo Pomor-
.
), *ſ. m.* Pracht, pompa, okaza-
ć, parada.
e, *ſ. f.* pompa do ciągnienia wody.
ernickel, *ſ. m.* ſ. Bombernickel.
rtiren, *v. a.* wägen, rozważać co,
ażać co, ważyć co myślą iak wagą.
a Mouſſon, *n. pr. n.* Stadt in Lo-
ngen, Pontamouſſon, miaſto w
aryngii; *pol.* Muſſipontum, von,
darzu gehörig, *adj.* Pontamuſ-
ſki; *ſubſt.* Pontamuſſończyk, Art,
iſe, *adv.* po Pontamuſſońſku.
n, *ſ. n.* Art eines Schiffes, prum,
m. gatunek naczynia wodnego.
mann, *ſ. m.* chłopek ubrany na
raſzenie dzieci, prakow.
air, *adj.* bei dem Volke beliebt,
zugethan, günſtig, ludomiły, po-
wu miły, przychylny, dem ge-
ten Volke, Manne gehörig, als
Volksregierung, gminowładny,
owi należący, iako rządy, ge-
, unter dem Volke ausgebreitet,
ine Krankheit, poſpolity, powſze-
. o chorobach, in der neuen
eutung: volksliebend, dem Volke
tig, als ein Volksfreund, volkslie-
er Geiſt, *w nowym znaczeniu:* lu-
iły, narodu przyiaciel, ludomiły
ſł.
ös, *adv.* ludny, zaludniony, ro-
niony, ludu maiący wiele.
, *ſ. f.* Puppe, puppa, oſobka z
o uwita.
llain, *ſ. n.* porcelana, farfura,
ißniſches, porcelana Miſniyska,
ura Miſniyska, ktora w Miſnii
ście robią.

Porkirche, *ſ. f.* Emporkirche, galerye w kościele wyſoko dane, ambona.
Port, *ſ. m.* Hafen, port; *z Greca* limiń, liminiec.
Portal, *ſ. n.* oddrzwi wielkie w budynku, w kościele.
Portalegre, *n. pr. n.* Stadt in Portugall, Portalegre, miaſto w Portugalii.
Port a Port, *n. pr. n.* Stadt in Portugall, Portaport, miaſto w Portugalii; *pol.* Portus Cale, Portus Calenſis.
Porte-Chaiſe, *ſ. f.* lektyka, krzeſzło noſzone.
Portenau, *n. pr. f.* Feſtung in Friaul, Portenawa, forteca Friulska.
Portion, *ſ. f.* porcya, część, ſztuka.
Portirt, *adj.* przychylny; für einen, komu, für einen portirt ſeyn, ſprzyiać komu, ſprzyiać czyiey ſtronie, przychylnym być czyiey ſtronie, przyiacielem być czyich intereſow.
Port Louis, *n. pr. m.* Porlui, miaſto y forteca: *pol.* Portus Ludovici.
Porto Belo, *n. pr. n.* Stadt in Amerika, Portobelo, miaſto w Ameryce.
Porto Fino, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Portofino, *adj.* Portofinońſki, *ſubſt.* Portofinończyk.
Porto Ferrajo, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Portoferraio, *adj.* Portoferayſki, *ſubſt.* Portoferayczyk.
Porto Hercole, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Portoherkole, port Herkuleſa, miaſto w Włoſzech, *adj.* Portoherkolſki, *ſubſt.* Portoherkolczyk.
Porto Longone, *n. pr. n.* Feſtung auf der Inſel Elbe, Portolongone, forteca na wyſpie Elba, *adj.* Portolongońſki, *ſubſt.* Portolongończyk.
Porto Mahon, *n. pr. n.* Stadt auf der Inſel Minorca, Portomaon, miaſto na wyſpie Minorka, *adj.* Potomaońſki, *ſubſt.* Portomaończyk.
Porto todos los Sanctos, *n. pr. n.* Haſen in Braſilien, Porto todos los ſanctos, port w Braſilii w Ameryce.
Porto Vechio, *n. pr. n.* Ort in Corſica, Portowechio, mieyſce na wyſpie Korſyce.
Portrait, *ſ. n.* obraz, das iſt dein leibhafte, to ieſt twoy żywy obraz, twoy żywy portret, gartſtiges von einem machen, ſzpetny czyi obraz zrobić, ſzpetnie kogo odmalować, bardzo źle o niem mowić.
Portugall, *n. pr. n.* Königreich in Europa, Portugalia, *ſubſt.* Portugalczyk, *adj.*

adj. Portugalski, Art, Weiſe, po Portugalſku, z Portugalſką.

Portugaleſer Münze, *f. f.* portugalskie, pieniądze tak zwane.

Portugieſe, *ſ. m.* einer aus Portugall, kto z Portugalii, Portugalczyk.

Portugieſiſch, *adj.* Portugalski, Lusytański.

Poſament, *ſ. n.* taśma, ſ. Paſſement.

Poſamentier, *ſ. m.* Poſſementir, paſſamonik, ſznuklerz.

Poſaune, *ſ. f.* poſon, poſaun, inſtrument muzykalny; poſaun

Poſaunen, *v. n* grać na poſaunie, na poſſaunie. na poſonie.

Poſaunenbläſer, *ſ. m.* poſoniſta, paſoniſta, poſauniſta, co na paſonie gra.

Poſaunenſchall *ſ. m.* głos gruby poſonu, poſonu grube brzmienie poſaunu.

Polen, *n. pr. n.* Stadt in Polen, Poznań; *polnc.* Poſnania, von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Poznański, *ſubſt* Poznańczyk, Woiwodſchaft Poſen. Woiewodſtwo Poznańſkie, Art, Weiſe, *adv.* po Poznańsku, z Poznańska.

Poſitiv, *ſ. n.* muſikaliſches Inſtrument, pozytiw inſtrument muzyczny.

Poſitur, *ſ. f.* położenie, ſtaw, poſtawa comp, ſich in die Poſitur einer Statua ſetzen laſſen, w tey poſtawie kazać ſobie ſtatuę poſtawić, eine gewiſſe machen, pewną poſtawę czynić, der Alte hat ſich in Poſitur geſtellt, daß er den Ehebrecher angreifen will, ſtarzec ſię gotuie aby gacha złapał, ſich in Poſitur zum Fechten ſtellen, ſtanąć iak należy do potykania ſię, ſich in Poſitur legen, wziąć poſtawę na ſiebie.

Poſſen *ſ. f. pl.* brydnie, fraſzki; ſich damit vergnügen, w brydniach, fraſzkach mieć ukontentowanie, es ſind lauter Poſſen, to ſą ſzczere fraſzki, herſchwatzen, brydnie, fraſzki ſzczebiotać, treiben, fraſzkami ſię parać, brydniami ſię bawić, einen mit deſſen Poſſen nicht anhören, kogo w iakich fraſzkach y brydniach nie słuchać, die alten Weiberpoſſen fahren laſſen, porzucić babſkie baśnie, babſkie fraſzki, wie kömmſt du auf dieſe? iak ty możeſz tych fraſzek chwytać ſię? dem ſeine gereuen, ktoremu żal głupſtwa ſwoiego, es ſind leere Worte und Poſſen to ſą prozne słowa, brydnie, nichts, als Poſſen vornehmen, nic tylko baśni y fraſzek słuchać, mit kindiſchen die Bücher anfüllen, dziecinnemi fraſzkami kſiążki napełniać, es ſind lauter Poſſen, to ſą ſzczere głupſtwa, ſzczere baśnie. w plauderſt du mir für Poſſen für? mnie ty za baśnie plecieſz? Poſſen, to ſą brydnie baśnie, fr błazenſtwa. Poſſen reiſſen, bl wać, błazeńſtwa robić, zum na śmiech, na pośmiewiſko, liche śmieſzne rzeczy, śmieſzna beiſeite ſtellen, z żartami, z fraſ na ſtronę. na bok, mit ſeinen tes Maul gewinnen, ſwoimi ſzkami, przez ſwoie błazeńſtwa wić ſię. mieć ſię dobrze z

Poſſenhaft, *adj.* figlarny, żartob lubiący y umieiący żartować.

Poſſenhaftig, *adv.* figlarnie, żartob żartami, żartuiąc, śmieſznie, wnie.

Poſſenhaftigkeit, *ſ. f.* figlarność, bliwość, śmieſzność. żartow

Poſſenreiſſer, *ſ. m.* błazem, figlarz wnik letki; ſich vom Halſe pozbyć ſię takowych żartow odprawić ich od ſiebie; nicht za nic mieć figlarnie żarto ludzi, einen haben wollen, ch człowieka do żartow, do śmie

Poſſenſpiel, *ſ. n.* fraſzka.

Poſſenſpieler, *ſ. m.* ſ. Poſſenrei

Poſſeß. *ſ. m.* Beſitz, poſſeſſya. in Poſſeß ſetzen, w poſſeſſy wprowadzić, nehmen. w wziąć, ſtehen, ſitzen. ſeyn, w być, poſſeſſyą trzymać, w ſiedzić, im Poſſeß bleiben, w zoſtawać, zoſtać, aus dem Poſ z poſſeſſyi kogo wyſadzić. wypchać, rugować; fahren przymuſić do uſtąpienia z do umknięcia ſię z poſſeſſyi, wieder bekommen, poſſeſſyą nazad, wrocić ſię do poſſeſſyi wieder darein ſetzen, przywro go do poſſeſſyi, zum Poſſeß do poſſeſſyi przyść. doſtać

Poſſeſſionirt, *part. et adj.* poſſeſ poſſeſſyą maiący.

Poſſirlich *adj.* żartowny, śmieſzny tobliwy, poſſirliche Freiheit, bliwa, śmieſzna wolność, dung, śmieſzna rozmowa, Menſch, śmieſzny człowiek. śmieſzne mowy.

Poſſirlich, *adv.* śmieſznie, żartobliwie, żartowno.

Poſt, *ſ. f.* Gelegenheit, Briefe mit fortzubringen, poczta, do nia liſtow, ludzi, mit der Po men, pocztą przybiec, przyje

przy

lecieć, ich habe mich der Post bes
, ia poczty zażyłem, er iſt mit
nhero gekommen, on tu pocztą
iegł, auf der geſchwinden wos
kommen, prędką pocztą dokąd
echać; auf derſelben Tag und
t fortgehen, pocztą dzień y noc
é, die Poſt geht ſehr ungewiß,
a bardzo niepewna chodzi, das
, wo die Poſten ſich befinden, dom,
poczta ſtoi, ſ. Poſthaus, die
richt, die eine Poſt, oder auch
jemand bringt, gazeta, wiado-
ktorą poczta, albo kto przy-
ich habe fröliche erhalten, ia we-
doſtałem poczty, es läuft eine
die andre ein, iedna poczta za
przybiega, Poſt vernehmen,
mość odebrać. bekommen, wia-
ści doſtać, wiadomość powziąć;
ten, wiadomość czekać; iſt von
Manne zu mir gekommen, od
ieka tego wiadomość do mnie.
la, einem eine gute bringen, ko-
obrą wiadomość przynieść; hat
t Hauſe, ma wiadomość pocztę
u, er wurde mit ſolcher Poſt be-
t, on tą pocztą uwiadomiony
u bringeſt mir eine angenehme,
przynoſiſz weſołą pocztę, we-
iadomość, eine gute einem brin
melden, dobrą pocztę, dobrą
omość komu przynoſić, oznay-
eine fröliche bringen, miłą,
emną nieść nowinę; von der
e Anmarſch, o nieprzyiaciela
ciu, im Kriege, na woynie, ſ.
n.

, ſ. n. urząd pocztarski, rząd-
pocztarskie, pocztdozorſtwo,
rządſtwo.

, ſ. m. pocztarz, co z pocztą
tam y ſam.

ſe, ſ. f. wozek pocztarski, bida
arska.

ſ. m. im Kriege, ſtanowiska,
Befehl des Generals von ſeinem
en, bez ordynanſu Gienerała ze
wiska zciągnąć, ziechać, die
ren ſind alle auf ihren ſte
eblieben, żołnierze wſzyſcy na
anowiskach ſtali, ſtać nie prze-
li, ſeinen behaupten, darauf ſte
leiben, ſwoiego ſtanowiska bro
niego nie zchodzić, auf ſeinem
liegen, cicho ſtać zoſtawać na
n ſtanowisku; ſeinen verlaſſen,
ſtanowisko porzucić, ſich von
Meiſter machen, ſtanowisko
iakie opanować, wziąć, odebrać;
beſetzen, oſadzić; einem ſeinen gewiſ
ſen zu Beſchützung der Stadt an
weiſen, ſtanowiska powyznaczać dla
każdego, do bronienia miaſto.

Poſterität, ſ. f. potomſtwo, potomko-
wie, ſ. Nachkommenſchaft.

Poſtfuhre, ſ. f. pocztowy woz, poczt
poiazd, pocztiazd, poczta.

Poſtgeld, ſ. n. za pocztę pieniądze; be
zahlen bis Amſterdam, zapłacić aż do
Amſzterdamu.

Poſthaus, ſ. n. pocztowy dom, gdzie
poczta ſtawa.

Poſtille, ſ. f. wykład Ewangelii y Li-
ſtow Piſma Swiętego.

Poſtillion, ſ. m. poſtilion, pocztarczyk,
pocztarz, co z pocztą ieździ.

Poſtiment, ſ. n. poſtument: einer Sta-
tue, poſtument pod iakiem poſągiem.

Poſtiren, v. a. ſtazać, położyć ſię; ſich
unten an einen Berg, pod gorą na
dole; ans Meer, nad morzem, ſich
wo, położyć ſię na iakim mieyſcu;
ſich auf eine Höhe, na wyſokim miey-
ſcu; Truppen auf die Höhen, woy-
ſko rozłożyć po pagorkach, Truppen
hin und wieder, rozſtawić woyſko tam
y ſam; an das Ufer des Fluſſes, na
przegu rzeki; Truppen in die Mitte
der Armee, woyſko poſtawić w śrze-
dnim ſzyku.

Poſtirt, part. et adj. rozſtawiony, ro-
złożony, położony; zu oberſt auf ei
nen Berg ſeyn, na ſamym wierzchu
gory, naywyżey na gorze.

Poſtmeiſter, ſ. m. pocztmayſter, poczt-
rządca, pocztdozorca; pocztzawia-
dywca.

Poſto, ſ. n. mieyſce, ſtanowisko; wo
Poſto faſſen, ſtanowisko gdzie zało-
żyć; 2000 Schritte von einem faſſen,
na dwa tyſiące krokow od kogo o-
brać ſtanowiſko, auf einer Höhe Po
ſto faſſen, na wyſokim iakiem miey-
ſcu ſtanowisko założyć; mit großer
Herzhaftigkeit, z wielką odwagą; am
feindlichen Lager, przy obozie nieprzy-
iacielskim; hat der Feind auf dem
Berge gefaßt, nieprzyiaciel na gorze
ſtanowysko położył; nicht behaupten,
ſtanowiska nie bronić.

Poſtpapier, ſ. n. pocztowy papier, li-
ſtowy papier, do piſania liſtow pa-
pier.

Poſtpferd, ſ. n. pocztowy koń, pocztar-
ski koń, z poczty koń, na poczcie
koń.

adj. Portugalski, Art, Weise, po Portugalsku, z Portugalską.

Portugaleser Münze, *f. f.* portugalskie, pieniądze tak zwane.

Portugiese, *s. m.* einer aus Portugall, kto z Portugalii, Portugalczyk.

Portugiesisch, *adj.* Portugalski, Lusytański.

Posament, *s. n.* taśma, s. Passement.

Posamentier, *s. m.* Possementir, passamonik, szmuklerz.

Posaune, *s. f.* poson, posaun, instrument muzykalny: posaun

Posaunen, *v. n* grać na posaunie, na posaunie. na posonie.

Posaunenbläser, *s. m.* posoniśta, posonista, posauniśta, co na posonie gra.

Posaunenschall *s. m.* głos gruby posonu, posonu: grube brzmienie posaunu.

Posen, *n. pr. n.* Stadt in Polen, Poznan; *pol.* Posnania, von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Poznański, *subst* Poznańczyk, Woiwodschaft Posen. Woiewodstwo Poznańskie, Art, Weise, *adv.* po Poznansku, z Poznańska.

Positiv, *s. n.* musikalisches Instrument, pozytyw instrument muzyczny.

Positur, *s. f.* położenie, staw, postawa comp, sich in die Positur einer Statua setzen lassen, w tey postawie kazać sobie statuę postawić, eine gewisse machen, pewną postawę czynić, der Alte hat sich in Positur gestellt, daß er den Einbrecher angreifen will, starzec się gotuie aby gacha złapał, sich in Positur zum Fechten stellen, stanąć iak należy do potykania się, sich in Positur legen, wziąć postawę na siebie.

Possen *s. f. pl.* brydnie, fraszki; sich damit vergnügen, w brydniach, fraszkach mieć ukontentowanie, es sind lauter Possen, to są szczere fraszki, herschwatzen, brydnie, fraszki szczebiotać, treiben, fraszkami się parać, brydniami się bawić, einen mit dessen Possen nicht anhören, kogo w iakich fraszkach y brydniach nie słuchać, die alten Weiberpossen fahren lassen, porzucić babskie baśnie, babskie fraszki, wie kömmst du auf diese? iak ty możesz tych fraszek chwytać się? dem seine gereuen, ktoremu żal głupstwa swoiego, es sind leere Worte und Possen to są prożne słowa, brydnie, nichts, als Possen vornehmen, nic tylko baśni y fraszek słuchać, mit kindischen die Bücher anfüllen, dziecinnemi fraszkami książki napełniać, es sind lauter Possen, to są

zieści dni ſpełniuteńka, prawie zieści dni.

inıren, *v. a.* vorherbeſtimmen, naczać, przeznaczyć, wybrać do wiecznago.

t, *ſ. n.* przedmowka. *filoſof*, ein in garſtiges Prädicat geben, kować ſzpetną przedmowkę, źle mowić, ſzkalować niepięknewami.

n, *ſ. f.* ſ. Vorrede.

v. a. ſtempłować, wybiiać Geld, ſtemplować pieniądze, ić znaki na pieniądzach.

, *ſ. m.* der Wieſenmonat, (neu) nat, vom 20. Mai bis 18. Juni, m ehemals neuen franzöſiſchen er, *nowe słowo:* Preriał, łączny ; lipiec mieſiąc w roku, ſienſiąc od 20. Maia aż do 18. Czeredług niegdyż nowego kalenrancuſkiego.

ren, *v. a. przeſądować, przeſzkodę czynić, uſzczerbek

rlich, *adv. słowo w słowo przeſzkodliwie, z uſzczerb-

, *ſ. n. przeſąd, słowo w słowo;* bek, ſzkoda, ſzkodzenie, uſzne, uſzczerbku czynienie, przyniesłonie, ſ. Nachtheil.

ſ. m. Prałat, na wyższym dowie kościelnym zostaiący.

, *ſ. f.* prałaſtwo, wyższe dowo kościelne.

arien, *ſ. n. pl.* przedmowy, łady; przystępy; des Friedens, pne artykuły, warunki, do

en, *v. a.* vorſpielen, przegra*tróp.* zbierać, gotować się do ia iakiey.

iren, *v. a.* einnehmen, zabiopanować; eines Gemüth, opaczyi umysł.

tion, *ſ. f.* Vorbereitung, gotoprzygotowanie, ohne Präva auftreten zu reden, bez przyania przystąpić do mowienia.

ren, *v. a.* vorbereiten, gotować, otować, przygotowanie czynić; higen Dinge zu etwas, potrzeczy do czego gotować, przyanie czynić potrzebnych rzeczego, ſich zu etwas, gotować czego, przygotować się na coś ć się do robienia czego.

Prärogativ, *ſ. n.* Vorzug, prerogatiwa, przedeństwo; poprzedeństwo.

Präſcription, *ſ. f.* dawność, czaſowprzepis, czaſoprzepad, prawo dawnością czaſu nabyte; etwas dadurch erlangen, dawnością czaſu czego nabyć.

Präſent, *ſ. n.* Geſchenk, podarunek, upominek, dar, königliches, Krolewſki podarunek; Krolewſki upominek, Krolewſki dar.

Präſentgelder, *ſ. n. pl.* pieniądze podarunkowe, pieniądze na upominek.

Präſentiren, *v. a.* darreichen, anbieten, darſtellen, vorſtellen, ofiarować, *prezentować*; einem etwas, co komu; ſich einem, prezentować się komu, pokazywać się komu, ſich dem Feinde zum Treffen, nieprzyiacielowi się do batalii prezentować, ſtawić; pozor mieć, pozor wydawać, wydawać się; Schlöſſer und Feſtungen, pozor mieć, wydawać zamkow y fortec, wydawać się iak zamki y fortece.

Präſenz, *ſ. f.* Gegenwart, przytomność, bytność. Verlangen nach eines, pragnienie czyiey przytomności, eines meiden, ſtronić przed czyią przytomnością, unikać z oczow komu, chronić się bytności czyiey, in eines Präſenz, w czyiey bytności, w czyiey przytomności; w czyich oczach.

Präſervativ, *ſ. n.* Vorbauungsmittel, Verhüttungsmittel, lekarſtwo przechowuiące, zachowuiące od czego.

Präſerviren, *v. a.* verhüten, vorbauen, bewahren, zachować; einen vor dem Uebel, kogo od złego; obronić kogo od złego, przechować kogo, aby się mu źle nie stało.

Präſident, *ſ. m.* Prezydent, Przezaſiadca; im Parlemente, w Parlamencie, w izbie Parlamentowey, erſter Präſident, naypierwſzy Prezydent.

Präſidiren, *v. n.* preſydować, naprzod zaſiadać, naypierwey zaſiadać; in einer Sache, w iakiey rzeczy; in einem Gerichte, w sądzie preſydować, sądami zawiadywać naypierwey; przezaſiadać na sądach.

Präſtiren, *v. a.* leiſten, erfüllen, wykonać, wypełnić, was man verſprochen, co obiecano; zadosyć uczynić obietnicy.

Präſumiren, *v. a.* vermuthen, domyślać się, miarkować, etwas, czego; pomiarkować co, domyśliwać się, dorozumiewać się, dorozumieć się.

Präſumtion, *ſ. f.* Vermuthung, domyſł, domyślanie ſię, miarkowanie, dorozumienie ſię; von einem haben, daß er etwas Gutes thun werde, mieć o kim domyſł, że on co dobrego czynić będzie; daß er was Böſes thun werde, że on co złego uczyni.

Präſupponiren, *v. a.* vorausſetzen, preſupponować; wprzod kłaść, naprzod kłaść, ich präſupponire, ia tak naprzod kładę; daß etwas wahr ſey, że co prawda ieſt; daß einer nichts zu thun habe, że kto nie ma nic do czynienia.

Prätendent, *ſ. m. prætendent*; kandydat; eines Amtes, do iakiego urzędu; ſtaraiący ſię, o iaki urząd; wzdychaiący do czego; *potym* upominaiący ſię o co, prawo maiący, prawo udaiący do czego.

Prätendiren, *v. a.* fordern, verlangen, Anſpruch machen, domagać ſię, napierać ſię, wymagać; daß das Haus ſein ſey, aby dom iego był; udawać, że dom iego ieſt.

Prätenſion, *ſ. f.* Anforderung, Anſpruch, pretenſya, prawo mniemane, prawo domyślone; nie rzeczywiſte, auf etwas formiren, machen, pretenſyą ſobie rościć do czego, zakładać pretenſyą do iakiey rzeczy.

Prätext, *ſ. m.* Vorwand, pretext, pokrywka, zasłona, pozor; udawanie, udanie, unter dem des Geſetzes, pod pozorem prawa, pod pokrywką uſtawy, unter dem eines andern Stelle zu vertreten, hat er ſich feſtgeſetzt, pod pozorem zaſtępowania urzędu za kogo, ſiebie na niem umocnił, einen falſchen erdenken, fałſzywy iaki pretext wymyślić, einen für ſeine böſen Thaten ſuchen, pokrywki ſzukać, płaſzczyka, ſwoim złym ſprawkom.

Prävaliren, *v. a.* przemoc, przemagać, przewalczyć, przekować, die Meinung hat prävaliret, zdanie przemogło, przekonało.

Prävenire, das, *ſ. n.* Zuvor- oder Ehrkommen, uprzedzenie, ubieżenie, zabieg, zabieżenie; ſpielen und den Feind zuerſt betrügen, zabiec czyim zamyſłom y nieprzyiaciela naypierwey zwieść. ich wollte zu dir kommen, aber du haſt mir das Prävenire geſpielt, ia chciałem być u ciebie, ales mie ty uprzedził, ubiegł, ſpielen und erſt zu einem kommen, uprzedzić, ubiec y pierwey do kogo przyść, das Prävenire zu ſpielen hat er bei dieſem Uebel für nöthig erachtet, za potrzebs ſądził, ubiec to złe, zabiec te mu; zaſtąpić co pierwey.

Prag, *n. pr. n.* Stadt in Böh ga, miaſto w Czechach, wzg. ſolcher Stadt gehörig, adj. einer daher, męſzczyzna z P dem, Pradzanin, eine daher, głowa z Pragi rodem. Pra Art, Weiſe, *adv.* po Prask ska; *Przyſłowie Moraw* premaga ale y Krakow dwoch rzeczach wielkich.

Pralen, *v. n.* prahlen, chełpić ſ cić ſię, wynoſić ſię, chwali ſeinen Thaten, ze ſwoiemi mit ſeinem Reichthume auf unerträgliche Art, niem chwalić, chełpić ze ſwoie ſtwy, er pralet, daß er durchreiſet ſey, on ſię chwa wſzyſtkich kraiach był wöhnlich, niezwyczayne ſ ſić; mit etwas, z czego; ba nie o ſobie mowić, bard o ſobie głoſić; prożnie wychwalać, chwalebnie powiadać, mit einer Sach ſię z iaką rzeczą, er pral ſię nie chwali, on ſię nie on ſię nie wynoſi, on ſię n on ſię nie ſzczyci, er pral von jedermann ausgelach ſię chwali z tym, że od wyśmianym, wyſzydzony

Pralen, das, *ſ. n.* Prahlen, ſię, wychwalanie ſię, chełp chlubienie ſię.

Praler, *ſ. m.* Prahler, chlub chwalca, ſzczyciciel, chełp bie wychwalca; gornomow bie; ſzacownik ſiebie ſ zmierny; wychwalacz ſieb wynoſiciel ſiebie pod nie

Pralerei, *ſ. f.* Prahlerei, ch pliwość, ſiebiechwalſtwo Gelehrſamkeit, ze ſwoią mit ſeinem Verſtande, ze zumem, dowcipem; m ſchaft, z umieiętnością; hinter iſt, prożna chluba, niemaſa nic rzeczywiſtego ſroga chluba, obne Prakt dziać ſię bez chluby, be gornomowność, wyſoke chlubomowność, chwal eines nicht leiden, czyic mowności nic cierpieć.

Pralerinn, *ſ. f.* Prahlerin,

siebie chwalczyna; chełpli-

adj. prahlerisch, chlubny, pralerische Reden, chełwy.

adv. Prahlerisch, chlubno, z chwalbą siebie samego.

adj. Prahlhaft, chlubny, lubiący się chwalić, cheł-

m. Prahlhans, junak, sie-a. s. Praler.

n. pysznić się, puszyć; mit zym, albo w czym, poka-z czym.

s, s. n. pysznienie się, pu-noszenie się.

m. pręgierz; einen daran go u pręgierza postawić; kogo do pręgierza. Groß-loczyńca, wielodzicy, to chwalca.

s. f. wielodzicyka, wielo-bie chwalczyna.

sztukać, pukać, die Grau-n auf den Dächern, grad a po dachach.

zbytkować, buiać, roz-we zbytkach żyć, w roz-ulać, auf eines Unkosten yią krew rozlewać, prze-

s. n. zbytkowanie, buianie, zkoszowanie.

Schlämmer, hulacz, zbi-skosznik; hulaiący, zby-

a. s. Braviren.

czynienie, robienie, dzia-ństwo, dzieystwo, simpl.

a. kazać, kazanie mieć; digt halten, kazanie po-owić; den Soldaten, żoł-dem Volke, do ludu; 2) n, opowiadać, das Evan-wangielią, den Tauben, mowić, iak do słupa mo-o kamienia co mowić, iak duszy niema mowić.

s, s. n. kazanie, kazania opiwiadanie, przepowia-

m. kaznodzieia, mowca kościelny; kaznomowca,

ch, s. m. zakonnik S. Do-konu, dominikan, kaźno-go zakonu.

Predigerorden, s. m. zakon kaznodzieyski, świętego Dominika.

Prediger Salomonis, s. m. kaznodzieia Salomonow Ecclesiastes.

Predigt, s. f. kazanie, mowa duchowna, mowa chrześciańska, mowa kościelna, mowa święta, mowa nabożna, mowa o rzeczach boskich, eine halten, kazanie mieć, kazanie mowić, mowić słowo boże na kazalnice.

Predigtamt, s. n. kaznodzieystwo, urząd kaznodzieyski, urząd kaznodziei.

Predigtstuhl, s. m. kazalnica, ambona, na ktorey kaznodzieia kazanie mowi.

Preemtion, s. f. (neu) das Recht, vor andern kaufen zu dürfen, nowe słowo: prawo, przadkomanie, przed drugiemi kupić modz, pierszekstwo w kupowaniu.

Pregel, n. pr. m. Fluß in Preussen, Pregiel, rzeka w Prussach.

Pregeln, v. a. ziębnąć, albo ziębić; etwas, co.

Pregen, v. a. prägen, wybiiać, kować, ukać, bić; Geld, pieniądze.

Pregung, s. f. Prägung, bicie, wybiianie, kowanie, ukucie, wybicie; des Geldes, pieniędzy.

Pregnitz, n. pr. f. Fluß in Franken, Pregnica, rzeka we Frankonii.

Preiß, s. m. 1) chwała; erlangen, chwały nabyć, chwały dostąpić. s. Ruhm. 2) der Werth, cena rzeczy, czego rzecz iaka warta, der Preiß der Güter ist gefallen, cena dobr upadła, spadła na doł, ztaniała, das Getraide ist in keinem, zboże nie iest prawie w żadney cenie, etwas in einem geringen verkaufen, co za małą cenę przedać, etwas um einen hohen kaufen, co wysoką ceną kupić, das Feld mag um einen gekauft seyn, in welchem es will, niech będzie grunt przedany za iaką kolwiek cenę, einem Dinge einen gewissen setzen, pewną cenę rzeczom założyć, pewną cenę na rzeczy włożyć, in schlechtem seyn, w złey, w lichey cenie, być, sehr hoher, bardzo wysoka cena, ihn erhöhen, ceny podwyższyć, ceny podnieść, das hat keinen, das gilt nichts, to nie ma żadney ceny, to nic nie popłaca, den des Grundstückes anzeigen, cenę gruntu powiedzieć, den des Getraides steigern cenę zboża podwyższyć, w gòrę wynieść, zdrożyć zboże. 3) Belohnung, płaca, nadgroda, den Preiß aufsetzen, założyć, posta-

postanowić, geben, płacę dać, nadgrodę dać, zutheilen, płacę dzielić, nad grodę dzielić, rozdawać, wygrana, davon tragen, wygraną w czym odnieść, otrzymać, geben, wygraną przyznać, dać za wygraną; bekommen, wygrany, albo znaku wygrany dostąpić; erhalten haben, znak wygrany otrzymać. 4) eine Stadt geben, miasto w nadgrodę dać na rabunek, rabunku miasta żołnierzom pozwolić, mowi się, die Soldaten auf Preiß geben, seine Siege auf Preiß geben, pozwolić rzeczy swoich do używania komu.

Preisen, *v. a. irr.* głosić, wychwalać, wynosić; vieles an einem, wiele o kiem, wiele kogo wynosić, einen für glücklich, kogo za szczęśliwego głosić, mieć, trzymać kogo za szczęśliwego, wysokie pochwały iakiey rzeczy dawać, pod niebiosa co wynosić, z wielkiemi pochwałami, z wielkiem szacunkiem o czym mowić.

Preisen, das, *s. n.* głoszenie, chwalenie, wychwalanie, wynoszenie, wysławianie.

Preislich, *adj.* chwalebny, pochwały godny, zachwalony.

Preis machen, *v. a. irr.* dać na zrabowanie, na rabunek, na rozebranie.

Preisung, *s. f* chwalenie, wychwalanie, wysławianie, wynoszenie.

Preißwürdig, *adj.* chwały godny, pochwał godny, na pochwały zasługujący.

Premier, erster, *adj. et s.* vornehmster, naypierwszy, nayprzednieyszy, naystarszy.

Premierconsul, *s. m.* erster, vornehmster, Groß, oder Oberconsul, (neu) *nowe słowo:* naypierwszy, nayprzednieyszy, wielki Konsul, Burmistrz.

Premier Minister, *s. m.* Naypierwszy Minister, nayprzednieyszy stanu minister, naystarszy państwa minister, naypierwszy krolewski minister, naypierwszy cesarski minister, naypierwszy z ministrow.

Premse, *s. f.* kawecan; der eine an der Nase hat, ogniwo u nosa wiszące.

Presilienholz, *s. n.* s. Brasilienholz.

Preßburg, *n. pr. n.* Stadt in Ungarn, Presburg, miasto w Węgrzech. *pol.* Posonium: von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Preszburski, einer daher, mężczyzna z Preszburga rodem, Preszburczyk; eine daher, Preszburka.

Presse, *s. f.* prassa.

Pressen, *v. a.* prassą ciskać, w

Wein, wino, z iagod w pr

tych.

Preßhausen, *s. m.* kupa do p

Preßirt, *adj.* przyciśnięty; glony, ściśniony; seyn, nym być.

Pressung, *s. f.* przyciśnienie, prassą ściskanie, eine 20 Culeos geben, iedno p prassą ciśnienie, albo powinno dać dwadzieścia Weines, wina.

Pressuren, *s. f. plur.* uciski, opressye, einen aus den Pressuren reißen, kogo z uciskow wyrwać, utrapie toż samo.

Presteychan, *s. m.* Abissyński dca, Pop chan Abissyński.

Pretiös, *adj.* kosztowny, Kosztbar.

Pretzel, *s. f.* s. Bretzel.

Preusse, *s. m.* Prusak, ein sen, z Prus rodem.

Preussen, *n. pr. n.* Königr Prusy, Krolestwo w Eu

Preussisch, *adj.* pruski; *adv.* po Prusku, z Prus

Pricke, *s. f.* minog. s. Bri

Priese, *s. f.* okręt złapa brany, zchwytka, chwy

Priester, *s. m.* ksiądz. kapł nabożny; von vornehm grossem Ansehen in seine cnego urodzenia y wiel na swoiem urzędzie; nienaganny, czystego ży naystarszy; untadelhaft gauny; gottloser, bezbo kradzki; schädlicher, szkod dzący; der gesetzt ist, E nen, ktory postanow sprawowania czci poż wählen, bestellen, kap obrać postanowią; der Götter, nieśmiertelne plan, u pogan, zum Pr men, za księdza, za kap przyiąć; einweihen, p księdza, na kapłana.

Priesteramt, *s. n.* kapłańst tiges, poważny; heil einem anvertrauen, kom płańskiego powierzyć; fleißig ist, ktory na urzę skim bardzo pilnym ie erwählen, kogo na urz

arzu gelangen, kapłańskie-
dostąpić; nicht haben wol-
chcieć mieć kapłańskiego
rwalten, führen, sprawo-
ński urząd, es einem lassen,
łańskí urząd zostawić; nie-
apłański urząd złożyć; er
i lange niedergeleget, on go
złożył.
f. f. kśieni, kapłanka, ofiar-
rczynia.
, f. f. szata kapłańska, stroy

adj. kśięży, kapłański,
poet.
, f. f. czapka kapłańska,
głowy kapłańskie.
f. m. kapłański stan, kśięży
owny stan.
rung, f. f. ſ. Calotinokratie.
f, m. suknia kśięża, suknia

, f. f. zgromadzenie kapła-
kśięży, braterstwo kapła-

, f. n. kapłaństwo, urząd
stan kapłański.
tung, f. f. dom kapłański,
y. pomieszkanie kśięże.
e, f. f. godność kśięża, do-
kśięże, kapłańkie.
le, f. f. (neu) in Frankreich,
so: szkoła elementarna,
o żywiołowa we Francyi.
m. Primas, ieden z naydo-
ych kapłanow.
Primasostwo, Dostoieństwo
ńskie.
n. (neu) der erste Tag einer
nowe słowo: Primidi, pier-
ń czasu dni dziesięciu.
f. m. principalny, przedni,
rszy, głowa, wodz; unter
dianten, przednieyszy ko-

kśiążę, kniaź, wodz; kśiądz,
olsku; junger, młody; könig-
olewski kśiążę, krolewicz,
owska mość; vom Geblüte,
skiey krwi kśiążę.
, f. f. kśiężna, kśiężniczka;
nstadt, Darmsztadska; königs
n sonderbarer Gestalt, kro-
zedniey urody.
n. przeor; in einem Kloster,
ym klasztorze, przełożony
u zakonnikow niektorych
ch.

Priorinn, f. f. przeoryssa, po niektorych zakonnik klasztorach.
Priorität, f. f. pierszeństwo, przedeństwo, poprzednistwo.
Peitsche, f. f. klapaczka; wie die Harlequins führen, iaką harlekini noszą, traskaczka, także. 2) an einem Rennschlitten, na sankach siedzenie.
Pritschen, v. a. obić; einem den Steiß, komu zad.
Pritschmeister, f. m. 1) wierszokleć; schlechter Poet, co złe wiersze kleci. 2) bei den Jagden und andern dergleichen Lustbarkeiten, welcher denen, die etwas versehen, die Pritsche giebt, przy myśliwstwie y podobnych takich zabawach nazywa się ten, ktory co przewiniących karze y chłosta.
Privatleben, f. n. życie prywatne, osobne, domowe, ukryte, ustronne.
Privatnutzen, f. m. pożytek osobisty, zysk *prywatny, prywata, prywatne* dobro, suchen, osobistego, prywatnego dobra szucać, darauf sehen, na prywatne dobro, na osobisty zysk patrzeć, osobistego dobra upatrywać, prywatny osobisty zysk mieć na celu, na oku.
Privatwesen, f. f. prywatna osoba, prywatny człowiek, nie pan, nie urzędnik.
Privaturtheil, f. n. prywatny sąd, domowy rozsądek.
Privet, -f. n. Abtritt, heimliches Gemach, prywet, haytus, odżut.
Privilegiren, v. a. uprzywileiować; przywileiować *simpl. inuf.* przywiley nadać.
Privilegirt, *part. et adj.* uprzywileiowany, przywileiem udarowany, umocniony, przywileiem ubezpieczony, upewniony, przywiley *na co* maiący.
Privilegium, f. n. przywiley, osobne przywileiowne prawo, wolność za przywileiem.
Probat, *adj.* doznany, doświadczony, wyprobowany, wiadomy, *paſſiv.*
Probe, f. f. 1) Prüfung, doznawanie, doświadczanie, proba; der Fechter, szermierzow, die erste ist mit dem Hiebe, naypierwsze doznawanie nie bydlęciu bywa; des Goldes ist das Feuer, doznanie, doświadczenie złota iest ogień, eines Unschuld auf die Probe setzen, czyią niewinność na probę, na doświadczenie brać; das Glück darauf setzen, doświadczenie szczęścia fortuny czynić; eines Treue darauf

postanowić, geben, płacę dać, nadgrodę dać, zutheilen, płacę dzielić, nad grodę dzielić, rozdawać, wygrana, davon tragen, wygraną w czym odnieść, otrzymać, geben, wygraną przyznać, dać za wygraną; bekommen, wygrany, albo znaku wygrany dostąpić; erhalten haben, znak wygrany otrzymać. 4) eine Stadt geben, miasto w nadgrodę dać na rabunek, rabunku miasta żołnierzom pozwolić, mowi się, die Soldaten auf Preiß geben, seine Siege auf Preiß geben, pozwolić rzeczy swoich do używania komu.

Preisen, *v. a irr.* głosić, wychwalać, wynosić: vieles an einem, wiele o kiem, wiele kogo wynosić, einen für glücklich, kogo za szczęśliwego głosić, mieć, trzymać kogo za szczęśliwego, wysokie pochwały iakiey rzeczy dawać, pod niebiosa co wynosić, z wielkiemi pochwałami, z wielkiem szacunkiem o czym mowić.

Preisen, das, *s. n.* głoszenie, chwalenie, wychwalanie, wynoszenie, wysławianie.

Preislich, *adj.* chwalebny, pochwały godny, zachwalony.

Preis machen, *v. a. irr.* dać na zrabowanie, na rabunek, na rozebranie.

Preisung, *s. f* chwalenie, wychwalanie, wysławianie, wynoszenie.

Preißwürdig, *adj.* chwały godny, pochwał godny, na pochwały zasługujący.

Premier, erster, *adj. et f.* vornehmster, naypierwszy, nayprzednieyszy, naystarszy.

Premierconsul, *s. m.* erster, vornehmster, Groß; oder Oberconsul, (neu) *nowe słowo:* naypierwszy, nayprzednieyszy, wielki Konsul, Burmistrz.

Premier Minister, *s. m.* Naypierwszy Minister, nayprzednieyszy stanu minister, naystarszy państwa minister, naypierwszy krolewski minister, naypierwszy cesarski minister, naypierwszy z ministrow.

Premse, *s. f.* kawecan: der eine an der Nase hat, ogniwo u nosa wiszące.

Preßilienholz, *s. n.* s. Brasilienholz.

Preßburg, *n. pr. n.* Stadt in Ungarn, Preszburg, miasto w Węgrzech. *pol.* Posonium: von, oder zu solcher Stadt gehörig, *adj.* Preszburski, einer daher, męszczyzna z Preszburga rodem, Preszburczyk; eine daher, Preszburka.

złym roku, także Prokonsul,
nk burmistrzowski w pro-
przy woysku.
ı, *v. a.* verschaffen, postarać
tarać się; einem etwas, co
ostać czego dla kogo.
ı, *v. a.* pokazać, wywodzić,
:, stawić, er hat Zeugen pro-
on świadkow stawił, on
w przyprowadził do sądu.
, *v. a. profanować, sprofano-*
yć, znieważyć, nieuczcić.
enten, *s. m. pl.* swieccy pi-
y. swieccy pismodzieie.
s. f. 1) stan, rzemiesło, po-
; von etwas machen, rzemie-
: robić, rzemiesłem się ba-
: garstige haben, podłego być
ia. rzemiesła, von der Elo-
ıchen, rzemiesłem się kra-
ı zabawić, być krasomow-
ıwołania, einer folgen, chwy-
ıkiego stanu, udać się do
tanu, insonderheit Profeßion
s machen, w szczegulności
:m się iakiem parać; oso-
osobliwsze mieć powołanie,
eifen, erwählen, chwycić
;o stanu, iakiego powołania,
ıie iaki stan, iakie dowoła-
Profeßion nach ein Jäger,
ie na myśliwca. 2) Amt ei-
ssors auf Universitäten, urząd
a w Akademii; außer der
, nadporządek; ordinaire,
ıwy. w porządku; extraor-
nadporządkowy.
s. m. professor, naukdawca;
r, sławny, zawołany; der
, mądrości; einer Wissen-
kiey umieiętności. Profes-
ordinarius werden wollen,
stać professorem nadporząd-

ı. profil. pobok; in der Ma-
ein Bild von der Seite vor-
ird, w malarstwie, gdy o-
ko iednym bokiem stawiony
er Baukunst, przedział, prze-
:.
n. zysk, zarobek, obrywka;
orzyść; machen, mieć zysk,
sobie, obrywkę, nabyć za-
für Profit achten, mieć sobie
za zarobek, za korzyść, das
Profit, to iest moy zysk,
rzyść, auf seinen sehen, pa-
swoy zysk, swoiego zarobku,
korzyści upatrywać; von et-
was ziehen, zysk z czego wyciągać,
aus anderer Leute Schaden seinen zie-
hen, ze szkody drugich ludzi swoy
zysk wyciągać, szkodę cudzą na swoy
zysk ciągnąć, seinen aus eines Unwis-
senheit ziehen; czyią niewiadomość
na swoię korzyść obracać, er denkt
dabei einen zu machen, on myśli przy
tym, iaki zysk zrobić, odnieść z tego
iaki zarobek.

Profitabel, *adj.* vortheilhaft, nutzbar,
zyskowny, zarobny, korzystowny;
zysk, korzyść, przynoszący; einem,
komu; z zyskiem, z zarobkiem, z
korzyścią; für *adj.*

Profitiren, *v. a.* Nutzen haben, gewin-
nen, 1) zyskać, zarabiać, kożystać;
zehen Pfund Gold, dziesięć funtow
złota; sehr viel, bardzo wiele; von
etwas, z czego. 2) zunehmen, postę-
pować; in der Weltweisheit, w Fi-
lozofii; in den Studien, w naukach,
so viel in der Stoiker Dingen profiti-
ret haben, tak wiele postąpić w zda-
niach Stoikow Filozofow.

Profoß, *s. m.* siepacz, siepaczek, stepka,
obozowy, przy woysku: oberster,
naypierwszy stroż więzienia żołnier-
skiego.

Prognosticiren, *v. a.* verkündigen, vor-
her: voraussagen, przepowiadać,
przepowiedzieć, wrożyć; einem den
Krieg kurz vorher, przepowiedzieć
komu woynę trochę przed tym.

Programma, *s. n.* rozmowa, pisanie.

Project, *s. n.* proiekt, przeżut; des Frie-
dens, pokoiu, albo do zrobienia y
zawarcia pokoiu; ausführen, proiekt
przeżut do skutku przyprowadzić,
proiekt wykonać, proiekt skutkiem
wypełnić.

Projectist, *s. m.* (neu) Projettist, ein
Projektmacher, *nowe słowo:* proiekto-
wący, zamyślący, ułożący proiekt.

Prolongiren, *v a.* verlängern, przedłu-
żyć: einem 5 Jahre, komu pięć lat.

Promenade, *s. f.* Spatziergang, spacer,
przechadzka; hat mich müde gemacht,
sfatygował mnie spacer, sfatygowała
mnie przechadzka.

Promesse, *s. f.* Versprechen, obiecanie,
obiecywanie, obietnica: thun, obie-
tnicę czynić; halten, obietnicy do-
trzymywać, obietnicę pełnić obieca-
niu, obiecywaniu zadosyć uczynić.

Promotion, *s. f.* 1) Beförderung zu einer
Würde, promocya, pomknięcie, osu-
nięcie na urząd, Nauczycielski; der
Magistrat; 2) die Unkosten, welche
darauf

darauf ſetzen, czyią wierność na doświadczenie puſzczać: eines Tapferkeit, czyie męſtwo: Standhaftigkeit, wytrwałość: des Goldes und Silbers, proba złota y ſrebra. Gold, das die Probe hält, złoto, ktore probę trzyma. 2) Darlegung, Erweiſung, Exempel, dowod, ukazanie, przykład: der Tapferkeit von einem nehmen, dowod męſtwa od kogo wziąć; der Geduld ſehen laſſen, cierpliwości dowod dać widzieć; eines Dinges von ſich geben, rzeczy iakiey na ſobie dać dowod, dawać, *plur.* viele Proben der Tapferkeit abgelegt haben, wiele dowodow męſtwa pokazać.

Probiren, *v. a.* verſuchen, doznawać, doznać, doświadczać, doświadczyć, probować, ſprabować. ich habe probiren wollen, ob ich die Armee könne auf einen beſſern Fuß ſetzen, chciałem doznać, ſprabować, ieżeli mogłem woyſko na lepſzych nogach poſtawić; eines Geduld, czyiey cierpliwości doznać; eines Klugheit, czyiey roztropności doświadczyć, du willſt mich nur probiren, ty mnie tylko probować chceſz, probiren, ob einer ſich auch durch Geld und Gut blenden laſſe, czy kto ſię da zaćmić złotem y zyſkiem; das Glück im Kriege, ſzczęścia na woynie doznać; alles, wſzyſtkiego doświadczyć, ſprabować, mit etwas, czego probować; an dem Menſche, na człowieku; was einer für ein Freund ſey, iakiem przyiacielem kto ieſt. alles, wſzyſtkiego ruſzyć, wſzyſtkich ſpoſobow macać, einen, ob er redlich ſey, probować kogo ieżeli rzetelnym ieſt.

Probiren, das, *ſ. n.* Verſuchen, der Verſuch, doznawanie, doświadczanie, probowanie, obaczenie, *w tym ſamym ſenſie*, wie auch *Verbum*, obaczyć, heiſt probiren.

Probirer, *ſ. m.* probierz, doznawca, doświadca, doświadczyciel.

Probirofen, *ſ. m.* piecyk probierſki, piecyk doznalny, doświadczalny.

Probirſtein, *ſ. m.* kamień probierſki. kamień doznalny, doznalnik, ihn brauchen, probierskiego kamienia zażyć.

Probirung, *ſ. f.* doznawanie, doznanie, doświadczanie, doświadczenie, obaczenie, probowanie, ſprobowanie.

Probſt, *ſ. m.* Proboſcz: zu St. Johannes in Utrecht, u. S. Jana Utrechtski; in der Schloß-Kirche, Zamkowego kościoła.

sobie czym niesławę, sromotę
.
:ion, *s. f.* Beschimpfung, lżenie,
, niesława, nieszanowanie.
on, *s. f.* Schutz, Beschützung,
a, opieka, protekcya, unter ei-
hen, być pod czyią protekcyą,
eines anvertrauen, kogo cu-
rotekcyi, albo w cudzą pro-
oddać, poruczyć, sich eines
sen, uciec się pod czyią pro-
, albo zdać się na czyią pro-
, einen in seine nehmen, kogo
w swoię, albo pod swoię pro-
, pod swoię obronę, w o-

erie, *s. f.* (neu) der Schutz,
Oberer einem Geringern ange-
läßt, *nowe słowo:* protekcya,
, ktorą naystarzy mnieysze-
czy, Protektorat der französi-
lation, oder der französischen
fter des Kaisers, protektor-
rodu francuskiego, albo fran-
posłow, albo Cesarza fran-
o.
ten, *s. m. n. pr. pl.* Protestanci.
n, *v. n.* protestować się, ma-
wać się, oświadczać się; wider
bache, przeciwko iakiey rze-
pozwalać na iaką rzecz.
on, *s. f.* protestacya, manifest,
czenie się, przeciwko czemu;
he, pisana, einlegen, prote-
założyć.
, *s. n.* protokuł, księga tran-
haryng, księgi prawne, księ-
owe, dekretowe etc.
ren, *v. a.* zapisować, w pro-
w księgi publiczne.
, *n. pr. f.* sonst ein Theil von
ich, Prowansya, *niegdyż* część
; aus, oder zu solcher Provinz
, *adj.* Prowanski, einer daher,
ansyi rodem, Prowanczyk;
er, Prowanczanka; Art, Wei-
. po Prowansku, z Prowan-
k w Prowancyi.
s. m. prowiant, żywność; ży-
; *pl.* für *sing.* einem abschnei-
omu odiąć; ist gesetzten Tag
gelanget, na naznaczony dzień
ybył; zuführen, zprowadzać;
inde wegnehmen, nieprzyia-
zabrać; reichlich zuführen,
nasprowadzać; reichlich damit
seyn, obficie być w prowiant
nym, przysposobionym; sich
auf den Winter versehen, na
zimę się prowiantem opatrzyć, ho-
len, suchen, prowiant wybierać, pro-
wiantu szukać; einem damit helfen,
prowiantem kogo ratować; der Ar-
mee austheilen, woysku prowiant
dzielić, albo na woysko; auf den
Winter anschaffen, na zimę przyspo-
sobić; die Armee damit versehen,
woysko prowiantem opatrzyć; zu
Wasser herbei führen, wodą sprowa-
dzać; ist genug vorhanden, obfitość
prowiantu dostateczną; hat man nicht
genug, nie maią dosyć prowiantu,
dosyć żywności, einer Armee ohne
Frachtgeld zukommen lassen, czyiemu
woysku przystawić prowiantu darmo
bez pieniędzy z laski; fehlet, pro-
wiantu brakuie, prowiantu niestaie;
einem damit aushelfen, kogo w pro-
wiant zapomoc, kogo prowiantem
żywnościami zaratować. Mangel
daran haben, mieć niedostatek pro-
wiantu żywności; können dessen Le-
gionen sicher haben, prowiant bezpie-
cznie iego połki mieć mogą.

Proviant-Commissarius, *s. m.* prowian-
towy komisarz, komisarz żywności
woyskowych, dozorca prowiantowy.

Proviantirung, *s. f.* prowiantowanie,
prowiantow zbieranie.

Proviant-Lieferung, *s. f.* prowiantow
wydawanie, żywności przystawienie;
bei den Benachbarten ausschreiben,
prowiant na samsiadow rozpisać, na-
znaczyć.

Proviant-Meister, *s. m.* dozorca pro-
wiantowy, podstarosta prowiantowy.

Proviant-Meisteramt, *s. n.* urząd do-
zorcy, podstarosty prowiantowego.

Proviantschiff, *s. n.* ukręt prowiantowy,
okręt, w ktory żywności ładuią.

Proviant-Verwalter, *s. m.* prowiant do-
zorca; fürstlicher, książęcy.

Proviant-Wesen, *s. n.* rzecz prowian-
towa, rzecz y prowiantowne żywno-
ści.

Providenz, *s. f.* Vorsehung Gottes oder
göttliche, opatrzność.

Provinz, *s. f.* prowincya, kraina, ziemia,
kraiu wielkiego część.

Provins, *n. pr. f.* Stadt in Frankreich,
Proweń, miasto we Francyi.

Provision, *s. f.* opatrzenie, przysposo-
bienie, przygotowanie, rzeczy do
życia potrzebnych, obfitość żywno-
ści, bekommen, opatrzenie mieć od
kogo, albo publiczne.

Provisioniren, *v. a.* opatrzyć, ży-
wności dodać; eine Armee mit
allem,

allem, woysko we wszystko opatrzyć

Provociren, *v. a.* wyzywać, wyzwać; einen, kogo, zaczepiać kogo, drażnić kogo.

Prüfen, *v. a.* doznawać, obaczyć, doświadczać, probować; alles fleißig, wszystko z pilnością; nicht ſo gar genau, nie tak bardzo dokładnie, einen, probować kogo, doświadczać kogo; die ganze Sache, całey rzeczy; ſich ſelbſt, ſamego ſiebie, ſamą ſiebie; ſeine Kräfte, ſwoiey mocy, co zdołaſz, co zmożeſz.

Prüfen, das, *ſ. n.* obaczenie, doznawanie, doświadczenie, probowanie.

Prüfer, *ſ. m.* probierz, doznawca, doświadca, doznawaiący, doświadczaiący.

Prüfung, *ſ. f.* doznanie, doświadczenie, obaczenie, przepatrzenie, ſprobowanie.

Prügel, *ſ. m.* kii, palcał, einen mit ihm ſchlagen, kogo kiiem bić, obić, man muß nicht Worte, ſondern den Prügel brauchen, nie słow, ale kiia trzeba zażywać.

Prügeln, *v. a.* kiimi kogo zbić; zu Todte, na śmierć kogo kiiem zbić, zwalić, zabić kogo kiimi, ubić kogo kiimi.

Prügeln, das, *ſ. n.* kiimi bicie, kiimi zabiianie, kiiami walenie, zwalenie.

Prügelſuppe, *ſ. f.* kiimi wziecie; bekommen, kiimi wziąć, kiiem doſtać; der dergleichen erhalten hat, ktory kiimi wziął ktory kiimi obity, zwalony.

Prügelung, *ſ. f.* kiimi bicie, kiimi obicie, kiimi zwalenie, kiimi otrzepanie.

Prügler, *ſ. m.* kiiobii, ten co kiimi bie, co kiimi wali, zabiia.

Pruſſiomanie, *ſ. f.* (neu) Vorliebe für das Preußiſche Kriegsweſen, *nowe słowo:* miłość na zbyt wielka ku Pruſkiemu żołnierſtwu.

Pruth, Prut, *n. pr. m.* Fluß in Moldavien, rzeka w Moldawie.

Pſalm, *ſ. m.* Pſalm, pieśń śpiewana y grana razem.

Pſalmbuch, *ſ. n.* pſałterz, kſiążka pſalmow.

Pſalmſchreiber, *ſ. m.* pſalmopiſarz, pſalmoskładca.

Pſalmſinger, *ſ. m.* pſalmiſta, pſalmośpiewacz, pſalmośpiewca,

Pſalter, *ſ. m.* pſałter, inſtrument, na ktorym pſalmy grane były.

Pſittich, *ſ. m.* ein Vogel, papuga.

Publik, *adj.* publiczny, iawny, wobec wiadomy, wszyſtkim tayny.

Publiciren, *v. a.* 1) publikować ein Geſetz von etwas, prawo; 2) wydać; ein Buch, kſiąſk ein Geſetz, prawo wydać.

Publicirung, *ſ. f.* publikowanie, nie, obwołanie, wydanie.

Puder, *ſ. m.* proſzek, pachnący wonieiący.

Puder, *v. a.* pudrować, pr poſypać wonieiącym; włoſy.

Puderkrämer, *ſ. m.* kramarz przedaiący pachnące.

Pudermacher, *ſ. m.* proſzkow pachnacych.

Puff, *ſ. m.* buch, uderzenie aushalten, łacno iaki buc mać, Puff, puff, wird es Buckel klingen, buch, bu po moim grzbiecie.

Puffer, *ſ. m.* krucica, krucicz ſza ieſzcze od pułpiſtolecin

Puls, *ſ. m.* 1) puls, arteryi arteryi, żyły, iście żyły nierowny; iſt ungleich, wno idący, nie rowno bi daran fühlen, macać pomacać komu pulſu, ſ fu; 2) ſehen, was hinter obaczyć, co kto myśli, co

Pulsader, *ſ. f.* arterya, żyła ca, pulſem biiąca.

Pulſter, *ſ. n.* ſ. Polſter.

Pult, *ſ. n.* pulpit, na ktory

Pultava, *n. pr. f.* Stadt Pułtawa, miaſto w Wo von, oder zu ſolcher *adj.* Pułtawſki.

Pulver, *ſ. n.* proch; wohlrie nieiący. pachnący; zum do ſtrzelania.

Pulverlein, *ſ. n.* proſzek.

Pulvermühle, *ſ. f.* młyn pro robienia. do ziarkowani

Pulvermüller, *ſ. m.* prochob botnik prochu, prochodz czyńca.

Pulvern, *v. a.* na proch, trzec proch trąc co zrobić.

Pumpe, *ſ. f.* pompa. do cią pompowania w gorę wod

Pumpen: oder Pompen: rer, *ſ. m.* świder do pom długi bardzo, do wiercen pompowych, przez całe d dłuż, od końca, do końca.

f. m. punkt, iſt, was keine
e hat, punkt ieſt, ktory nie ma
y wielkości, die Erde iſt ein
t in Anſehung der Welt, ziemia
unktem względem świata, von
e zu Puncte, od punktu do
u.

n, *f. n.* punkcik.

n, *v. a.* punktować, punktami
ć.

unſt, *f. f.* ſztuka poznawania,
iakich przez punkta.

iſe, *adv.* punktami.

, *n. pr. n.* Land in der Schweitz,
, kray w Szwaycarach; *poł.*
a; aus, oder zu ſolchem Lande
, z tego kraiu, albo do tego
ależący; *adj.* Pundtski; ei-
er, Pundtczyk; eine daher,
a.

m. ſierota, ſ. Mündling.

f. Poppe, puppa, obrazeczek,
ka, laſka.

el, *f. n.* lalek granie.

eler, *f. m.* lalkogracz.

ig, *f. n.* pieluchy y inſze, chu-
owiiania.

rein, lauter, czyſty, ſam
, ſzczery; czyſty. Pur Wein,
zczere wino, ſamo przez ſię
s iſt die pure, lautere Wahr-
as du ſageſt, to ieſt ſzczera
co ty mowiſz.

, *f. f.* purgacya, oczyſzczenie,
dadurch mitgenommen wer-
rgacyami być zesłabionym
nym; geſchieht durch allzu
rznei, dzieie ſię, bywa, przez
tęgiy lekarſtwo; brauchen,
nöthig iſt, purgacyi zażywać
ieba; von Milch, z mleka;
e lekarſtwo, ściągaiące plu-
ekarſtwo.

v. a. purgować brzuch, żum
dieuen, do purgowania słu-

das, *ſ. n.* purgowanie, żo-
rzucha, ſ. Purgation.

t, *f. n.* ziele purguiące.

f. m. ſok purguiący.

m. Zeug, purpura, materya;
Purpurfarbe gefärbet iſt, co
nym kolorem farbowana
tiſcher, tyryiſka; ziemlich
przyciemna; ein Kleid das
lt ihm nicht, ſuknia purpu-
: podoba ſię mu, ein Kleid
ur, das zugleich mit Golde
, ſuknia purpurowa złotem
przerabiana; geht ihm bis auf die Füße, długa aż do koſtek, bei der Leiche mit Purpur prangen, w świetney purpurze paradować, mit Purpur geziert, w purpurę przyſtroiony, przybrany; oder der Purpur trägt, ktory purpurę noſi.

Purpurfarbe, *f. f.* farba purpurowa, kolor purpurowy.

Purpurfärber, *f. m.* farbiarz purpurowy, co purpury farbuie.

Purpurfärbig, *adj.* purpurowy, purpurowey farby, purpurowego koloru.

Purpurfiſcher, *f. m.* rybołow ryb adatnych do purpurowey farbey.

Purpurgewand, *f. n.* purpura, das zweimal durch die Farbe gezogen iſt, dwa razy w farbie maczana, dwa razy farbowana.

Purpurkleid, *f. n.* ſuknia purpurowa.

Purpurkrämer, *f. m.* kupiec purpury przedaiący.

Purpurkrämerinn, *f. f.* kupcowa purpurami handluiąca.

Purpurmacherinn, *f. f.* białogłowa purpury robiąca, purpurfarbianka.

Purpurmantel, *f. m.* płaſzcz purpurowy.

Purpurn, *adj.* von Purpur, purpurowy, z purpury.

Purpurroth, *adj.* purpurowoczerwony, werden, purpurowoczerwonym ſię ſtawać.

Purpurſchnecke, *f. f.* purpura, wie eine, iak purpura, ryba, albo koncha.

Purpurſchnecken-Fiſcher, *f. m.* purpurołow, purpurowe konchy łowiący.

Purpurtragend, *part. et adj.* purpurę noſzący, w purpurę przyſtroiony.

Purſch, *ſ. m.* 1) młodzieniec, młody człek; hurtiger, activer, obrotny, ſprawny, ſ. Jüngling. 2) ein Student auf Univerſitäten, ſtudent w Akademii.

Puſtiren, *v. a.* lepić, wylepiać, wyrabiać, ulepiać, ulepić; etwas in Wachs, co na woſku; aus Wachſe, z woſku.

Puz, *ſ. m.* ſtroy, etwas mit einem fremden ausziehren, co cudzoziemſkim ſtroiem przyozdobić, in einem königlichen auf dem Throne ſitzen, w krolewſkim ſtroiu na troniy ſiedzieć, weiblicher gehöret ihm, białogłowſki ſtroy zdobi go, der zu den Feiertagen angeſchaft wird, ſtroy odświętny, na święta zażywany, der Jungfern, ſtroy panieńſki.

Puzen, *v. a.* 1) ſtroić, ubierać, noſić; *w tymże ſamym ſenſie*; ein Haus mit

Tapeten, dom obiciami; zum Verkaufe, wymuſkać do przedania; die Pferde, konie; den Meierhof, dwor wieyſki, ſ. Zieren. 2) ſchlagen, pobić, zbić; den Feind, nieprzyiaciela, porazić nieprzyiaciela potrzepać.

Putzfrau, *ſ. f.* pani do ſtroienia, pani do ſtroiu, pani do ubierania.

Putzwerk, *ſ. n.* ſtroy, robota do ſtr... Ding damit zum Verkaufe be... nehmer zu machen, rzecz ak... ktorą można tym miley co ... ...

Pyramide, *ſ. f.* Piramida, wi... ramide, do Pyramidy podob...

Pyrenäiſche Gebürge, *ſ. ſ.* ... neńſkie, albo Pireneyſkie.

Q.

QUA

Q, oder q, ſechzehenter Buchſtabe des deutſchen Alphabets, Q, albo q, ſzeſnaſta litera Niemieckiego Alfabetu.

Quaal, *ſ. f.* ſ. Qual.

Quacken, *v. n.* wie ein Froſch, ſkrzeczeć, kwakać iak żaba.

Quacken, das, *ſ. n.* ſkrzeczenie, kwakanie iak żaba.

Quacker, *ſ. m.* kwakr; ein Ketzer, kacerz.

Quackſalber, *ſ. m.* oleikarz targowy, co ſię z oleykami włoczy, z maściami chodzi.

Quackſalberey, *ſ. f.* maściorobſtwo, maściorobnia; ſein Brodt damit ſuchen, przez to na chleb ſobie zarabiać.

Quackſalberinn, *ſ. f.* niemiaſta z maściami, z oleykami chodząca.

Quadalupa, *n. pr. f.* Stadt in Spanien, Kwadalupa, miaſto w Hiſzpanii; *poł.* Aquae Lupae.

Quaderſtein, *ſ. m.* graniaſty kamień, czworgraniſty kamień, davon aufgebauet, aufgeführet werden, z czworgraniſtego kamienia być wybudowanym, być wykawionym.

Quadrant *ſ. n.* kwadrans, ćwierć; der vierte Theil des Cirkels, czwarta część okręgu.

Quadrat, *ſ. n.* kwadrant, czworgran, czterościan, czterobok rowny, albo czterorownościan, czterorownobok.

Quaderſtück, *ſ. n.* kamień czworograniſty, czworoſtronny. ſ. Quaderſtein.

Quadrille, *ſ. f.* poczet konny w rożne barwy przyſtroionych do igrzyſkowey bitwy.

Quadriren, *v. a.* 1) in der Arithmetik, czworować, liczbę ſamę przez ſię wielomnożyć; 2) ſich ſchicken, zdać ſię, nadać ſię, ſzykować ſię do czego; auf einen, do kogo ſię ſtosować.

Quadrirung, *ſ. f.* 1) kwadrowanie, czworowanie; des Cirkels, okręgu; 2) kwadratura, czworaczka.

QUA

Quäcken, *v. n.* wie ein Haaſe, ... iak zaiąc.

Quälen, *v. a.* dręczyć: einen ... chen und Hunger, kogo ... y głodem; Tag und Nacht ... y w nocy, gar zu ſehr, ... czyć kogo, er hat mich ... quälet, okrutnie mię ... alle Art, wſzelkiemi ſpoſ... czyć, ſich, ſiebie dręczy: Sorgen quälen, ktorego ... czą.

Quälen, das, *ſ. n.* dręczenie, ...

Quäler, *ſ. m.* dręczyciel. ... utrapieniec, ſuſzyciowa, ...

Quälerinn, *ſ. f.* dręczycielka. ... utrapienica, ſuſzyciowa, ...

Quälung, *ſ. f.* trapienie, dręczenie, udręczenie.

Quäſtion, *ſ. f.* *kweſtya*; pytanie.

Qual, *ſ. f.* Quaal, dręczenie, naywiększe; greuliche, ... verdiente, zasłużone; ... ge, elende, tęgie, ... durch die große kommen, ... większe męczenie zginąć ... des Gemüths reden, ... dręczeniu ſerca żyć, ein... chen, kogo udręczenie ... durch die Qual der Schm... gemacht werden, dręczeniem ... wyſchnąć, zesłabieć, ... entſchütten, otrząſnąć ... z biedy, in der Qual ... ſterben, w kłopotach ... rzeć, einem alle erſinnl... komu naywymyślnieyſze ... wać. Qual der Krankheit ... chorobi, alle ausſtehen, ... dręczenia wytrzymać, ... trapienia znieść.

Qualificiren, *v. a.* tytułować kogo, tytułem zdobić.

Qualificirt, *part. et adj.* ... ozdobiony; vollkommen, ...

nie, ein vollkommen qualificirter
i, zupełnemi zaſzczycony cło-
przymiotami, zacny ze ſwoich
piękných przymiotow, ozdo-
wrodzonemi, pięknemi talen-

en, *f. f. pl.* przymioty, ozdoby;
ſtreichen, wiele rozmawiać o
iotach, o ozdobach, czyich,
woich.

, *f. m.* 1) eine Art Käfer, gatu-
rowek robakow; 2) dicker Un-
den man ausſpeiet, gęſta ſlina
a, ktorą wypluwaią.

1, *v. a.* wypluwać, wykrſztu-
aus dem Innerſten des Halſes,
zodka garła, z głębokości ſzyi.

t, *f. f.* wielość, wielka liczba;
, ięczmienia; man ſaget beſſer,
moc ięczmienia, eine große

itär Proviant zuſammen bringen,
moc prowiantow nazwozić;
bein, słoniowey kości bardzo
rdzo wiele Gold und Silber,
ſrebra bardzo ſiła; eines Din-
eczy iakich kupa wielka.

1, das, *f. n.* porcya, cząſtka,
ſein Quantum Getraide abfor-
od kogo upominać ſię należą-
ąſti zboża.

aine, *f. f.* czterdzieści dni, czter-
dniowka; halten, czterdzieſto-
kę trzymać, odprawić, na po-
e nie zarażonego zdrowia.

m. 1) Zukoſt von Milch, z ſiadłe
. 2) den ganzen Quark verſchüt-
ſzyſtką łaskę zasłużoną ſtra-

e, *f. m.* ſyr z ſiadłego mleka.
f. f. Garde, Gwardya, ſtraż,
pl. m.
n, *f. f.* ſ. Garniſon.
f. n. 1) kwartał, ćwierć roku,
ieſiące; 2) Zuſammenkunſt der
verkſlente, ſchadzka, rzemie-
w kwartałowa, ćwierć roczna;
oldung, die alle Vierteljahre aus-
t wird, płaca ćwierć roczna,
co ćwierć roku wypłacaią.
é; 4) was ſonſt auf dieſe Art für
ind dergleichen gegeben wird, co
ek ſię kwartałem, albo na
ał wypłaca nazywa ſię, kwar-
wierć, ſuchedni; für die Infor-
n, za uczenie dzieci kwartało-
aca.

it. *f. m.* ein Buch in Quart, kſiąż-
czworkę, we czworo, ćwiartko-
ſiążka.

Quartidi, *f. m.* (neu) der vierte Tag einer Dekade, *nowe słowo:* czwarty dzień iednego czaſu dni dziesięciu, nazywany *Quartidi.*

Quartier, *f. n.* 1) kwatera, mieſzkanie, goſpoda, ſtancya; ſehr bequemes, bardzo wygodna, in ſeinem eſſen, w ſwoiey goſpodzie ieść. berühmtes zu Rom haben, gotową goſpodę w Rzymie mieć; einem ein ſehr herrliches geben, pańſka, wſpaniałą ſtancyą dać komu, bitten, daß einer ſein Quartier bei ihm nehmen wolle, profić, aby kto u kogo ſtanął, ſeines nicht länger bei einem haben mögen, nie moc długo mieć goſpody u kogo, darinnen zuſammen kommen, do krolewskiey kwatery ſchodzić ſię: im Winter, zimowa kwatera, zimowa leża, ſ. Winterquartier; des Generals, Gienerała kwatera, ſ. Hauptquartier; 2) Erhaltung, obrona, protekcya, albo zachowanie życia; darum bitten, o protekcyą profić, pod protekcyą ſię czyią udać, o łaskę profić, einem Quartier geben, komu protekcyą dać, życie darować, keines haben wollen, niechcieć mieć żadney łaski, chcieć ſtracić życie, keines geben, nie przepuſzczać, życia niedarować. eis nem Ueberwundenen geben, zwyciężonego życiem darować.

Quartiergen, *f. n.* ein Maaß, kwaterka, miara pewna.

Quartiermeiſter, *f. m.* kwatermiſtrz, co kwatery żołnierzom wyznacza.

Quartiermeiſter-Charge, *f. f.* służba kwatermiſtrzoska.

Quaſte, *f. f.* gwoździ.

Quaterne, *f. f.* die Viere in der Karte, czworka, czworo, czwornik.

Quatſchelicht, *adj.* ſoczyſty; dergleichen Mädchen, ſoczyſte dzieweze.

Queckſilber, *f. n.* żywe ſrebro; wodniſte ſrebro, *z Grecka.*

Queckſilber-Erzt, *f. n.* minera żywego ſrebra.

Quedlinburg, *n. pr. f.* Stadt in Ober-Sachſen, Kwedlinburg, miaſto w Wyśniey Saksonii; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Kwedlinburski; daſige Abtei, Kwedlinburskie Opaſtwo.

Queer, Queere, ſ. Quer, Quere.

Quelle, *f. f.* 1) zdroy, krynica; ſtets fließende, nieuſtannie płynąca; ſumpfichte, błotniſte; eines Brunnens, ſtudzienny zdroy, na ktory ſtudnia, das voller Quellen iſt, co pełne zdro-

iow iest; dergleichen Erde, ziemia pełna zdroiow; 2) Urſprung, źrodło zkąd co wynika, das alles kommt aus ſolcher Quelle, to wſzyſtko wynika z tego źrodła; der gottloſeſten Anſchläge, naybezbożnieyſzych zamyſłow; des Geſetzes, prawa; der Triumphe, tryumfow; der Anklage, skarg, żałow.

Quellen, *v. n. irr.* wynikać, wytryskać, die Brunnen quellen, źrodła wynikaią, wytryskuią, das Waſſer quillt, woda wytryskuie.

Quellicht, *adj.* zdroiowy; źrodliſty, źrodliska ſame maiący, krynice.

Quellwaſſer, *ſ. n.* zdroiowa woda, zrodlana woda, kryniczna woda.

Quentchen, *ſ. n.* Quentlein, ſ. Quintlein.

Quentin, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Kantęn, miaſto we Francyi.

Quer, *adj.* Queer, poprzeczny, poprzec idący, quere Linie, poprzeczna linia.

Quer, *adv.* poprzecznie, poprzec; opak na opak.

Querbalken, *ſ. m.* balka poprzeczna, poprzec dana.

Querbank, *ſ. f.* ława, kładka poprzec dana, poprzec przybiiana.

Querch, *adj. et adv.* ſ. Quer.

Quercy, *n. pr. f.* ehemalige Landſchaft in Frankreich, Kwerſy, niegdyż krainka we Francyi.

Querdaube, *ſ. f.* dęga poprzec idąca na dnie przywiercona, aby dno trzymały; Daube eines Faſſes, dęga u faſki, u naczynia.

Quere, die, *ſ. f.* Queere, poprzeczność, na poprzec-idącość, mit der Quere, wie die Krebſe, na poprzec, iak raki zwykły chodzić.

Querfeld, *ſ. n.* poprzecznie, na opak.

Querfinger, *ſ. m.* wywrocony opak palec, poprzec położony; weit weg gehen, na palec poprzec daleko ochodzić.

Querfüßig, *adj. et adv.* w poprzec w z wykrzywionemi nogami.

Quergang, *ſ. m.* droga poprzec idąca, poprzeczna.

Querholz, *ſ. n.* balka dana poprzec, przeciągniona poprzec.

Querl, *ſ. m.* 1) kwerl, Dreh-kreutz vor einem Paſſe, durch den man nur zu Fuße geht, obracaiący ſię poprzec krzyż, albo poprzec na krzyż dane drzewo przed przechodem, tylko przezeń piechoty zwykli chodzić; *pofr.* moulinet. 2) młynka gatunek.

Querlinie, *ſ. f.* poprzecznia linia.

m. wino pigwowe.
) kwitować, zkwito-
der etwas, kogo z czego.
ze, swoy urząd złożyć;
pana porzucić, ſ. Ver-
den.
kwit; *pol.* apocha, we-
Geldes, z wyłączonych
beſiegelte und unterſchrie-
ſtowany y podpiſany;
als ob man das Geld wirklich empfangen hätte, na dokument. iakoby w rzeczy ſamey pieniądze były odebrane: *pol.* acceptilatio.
Quotient, *ſ. m.* in der Rechenkunſt, die dritte Zahl, welche herauskommt, wenn zwei Zahlen mit einander dividirt werden, *w rachmiſtrſkiey nauce:* Kwocyent, liczba wychodząca z dzielenia iedney liczby przez drugą.
Quotität, *ſ. f.* Theil, Antheil, Kwota, dział na kogo przypadaiący.

R.

RAA RAD

der ſiebenzehende Buchſtabe
chen Alphabets, R, albo r
litera Niemieckiego Abe-

ſ. Rabe.
) rama; womit etwas ein-
w którą co oprawne ieſt,
2) auf der Milch, na mle-
m.
ſ. Raſen.
. Rabin, Jüdiſcher Lehrer,
nauczyńca, praw żydow-
ładca, obiaśniciel, prawo-
ca.
n Vogel, kruk, ptak pewny;
der rechten Hand, kruczy
ſtronie; auf der linken,
ſtronie; ſcharret mit den
der Erde, grzebie nogami
von einem Raben, *adj.* z
uczy, krukow; dergleichen
e iaie, freſſen, ſchreien wie
żreć, krzyczeć, wykrzyki-
kruk, kruczeć, iak kruk.
, *ſ. n.* krucze ścierwo, ich
ich doch nicht, du Raben-Aas,
ę zapewne, ty kruczy ścier-

chrei, *ſ. n.* kruczenie, krzyk
wykrzykiwanie krucze.
in *ſ. m.* mieyſce podwyższo-
towni y kary śmiertelney.
, *ſ. n.* ſ. Rapunzlein.
pomſta zemſta; darauf be-
, o zemście myśleć, myśleć
ścić an einem üben, zemſtę,
a kiem wywrzeć, auf nichts,
Rache denken, o niczym, tyl-
iemście myśleć, niemyśleć,
by ſię zemścić, zu ihr auf-
werden, zemſtą, chciwością
być uniesionym; darzu grei-
) zemſty ſię udać; die Gele-
genheit darzu benehmen, okazyą do zemſty wziąć. Gelegenheit dazu erlangen, doſtać okazyi do zemſty, do pomſty, iſt vorhanden, ieſt nad głową; der Niederlage wegen an einem üben, porażki ſwoiey zemſtę wziąć z kogo.
Rachen, *ſ. m.* gęba; aufgeſperrter Maul, Hals, paſzcza otworzona; pysk otworzony, otworzenie, rozdziwienie gęby, pyska, den Rachen aufſperren, rozdziwić gębę, pysk, einem etwas aus ihm reiſſen, komu z gęby, z pyska wydzierać.
Rachgier, *ſ. f.* chciwość zemſty, chciwoſtka zemſty, chęć do zemſty, do pomſty; dadurch getrieben werden, uniesionym być chciwością zemſty.
Rachgierich *adj.* chciwy zemſty, chciwy zemſzenia ſię.
Rachgöttinn, *ſ. f.* Zemſta bogini, Pomſta bogini.
Racket, *ſ. n.* ſ. Raquet.
Rad, *ſ. n.*) koło: an einem Wagen, u wozu; mit Speichen, ze ſzpiocami; zum Waſſerſchöpfen, do czerpania wody; erhitztes, rozgrzane; drückt tief ein, rznie ſię głęboko; drehet ſich im Laufen herum, obraca ſię w biegu, kleines, małe koło, kołko, ein Rad drehen, wie ein Pfau mit dem Schwanze, kołem toczyć, iak gdy paw ogon toczyć kołem, wie ein Rad, iak koło, kołem, kolisto, auf Rädern ſtehen, na kołach ſtoiący dergleichen Sturmbock, taran na kołach oſadzony; 2) womit man etwas in die Höhe ziehet, koło, *także nazywa ſię*, którym co w górę ciągną; 3) in einem Kloben, Globen, w klubie koło.
Radbrechen, *v. a.* kołem przetrącić, ſ. Rädern.

Radeberge, *s. f.* Schubkarn, wozek.
Radehaue, *s. f.* motyka.
Rademacher, *s. m.* kołodziey, ten co koła robi.
Rade-Felge, *s. f.* obod u koła, dzwona u koła.
Radenabe, *s. f.* piasta u koła.
Radenagel, *s. m.* bratnal, ktorym okow przybiiaią.
Radeschiene, *s. f.* szyna żelazna, ktorą koło okowane.
Radespeiche, *s. f.* szpica u koła.
Radesperre, *s. f.* łancuch do hamowania koła
Radiren, *v. a.* skrobać; einen Buchstaben, literę.
Radirmesser, *s. n.* skrobniczek, scyzoryk.
Rächen, *v. r.* mścić się, pomścić się, zemścić się; sich, da man ist beleidiget worden, mścić się; gdy kto urażonym iest, den Vater rächen, oyca się zemścić; den Todt des Vaters, śmierci się oykowskiey pomścić, sich an einem, mścić się na kiem; an einem Feinde mit etwas, zemścić się czym na nieprzyiacielu; sein Unrecht mit Unrecht, pomścić się krzywdy krzywdą; sich an einem wegen des erlittenen Unrechts, zemścić się nakiem za poniesione krzywdy, sein Unrecht durch einen, krzywdy swoiey mścić się przez kogo; sich an einem dessen Unterfangens halber, zemścić się na kiem za iego zamachy; eines Unrechts, czyiey krzywdy się zemścić; eines Todt, czyiey się zemścić śmierci; eines Verwegenheit durch die Waffen, czyiey letkomyślności orężem się zemścić er hat rühmlich seine Mitbürger gerächet, on się sławnie zemścił swoich społobywatelow, sterben, ohne sich zu rächen, umierać nie zemściwszy się, ich will mich schon deswegen an ihm rächen, dla tego zemszczę się na niem; sich durch gänzliche Vertilgung der Feinde, pomścić się przez zupełną porażkę nieprzyiaciela.
Rächen, das, *s. n.* mszczenie się, zemszczenie się, pomszczenie się.
Rächer, *s. f.* mściciel, pomściciel, zemściciel; eines Bluts, czyiey krwi; der Bosheiten, złości.
Rächerinn, *s. f.* mścicielka, pomścicielka, zemścicielka; der geplagten Stadt, uciemiężonego miasta.
Rädchen, *s. n. dim.* s. Rädlein.
Rädelsführer, *s. m.* przywodca, herszt; eines Bubenstücks, do iakiego występku; bei dergleichen, herszt przywodcą być w podobnych występstwach, naypierwszym [illegible] wszystkiego złego, prowadzi niecnot.
Rädern, *v. a.* wkoło, wplatać [illegible] podłuc czyie członki, w ko[illegible] mać.
Rädlein, *s. n.* Rädchen, kołka, łeczko, maluchne kołko, [illegible] koleczko.
Rädleinsführer, *s. m.* sprawca, [illegible] s. Rädelsführer.
Räff, *s. n.* worauf man etwas [illegible] sidła, nosze, na ktorych co [illegible]
Rähdern, *v. a.* przez rzeszo[illegible] przesiewać, s. Sieben.
Rähm, *s. m.* womit etwas eingefa[illegible] brzeg, rama, w ktorą co [illegible] iest.
Rätzel, *s. n.* gadka, zagadka, [illegible] verstehen, gadkę, zadankę [illegible] sehr artiges, bardzo trefna [illegible] piękna zadanka; unaufgel[illegible] gadkę, zadankę zostawić nie[illegible] ną, auflösen, gadkę zgadn[illegible]
Rätzelhaft, *adj.* zagadny; gad[illegible] *inus.* zadanny, zagadniony.
Rätzen, *s. c. pl.* Rycy, Volk [illegible] und Kärntchen, lud we W[illegible] w Karyntyi.
Rätzenmark, *n. pr. f.* Insel [illegible] Rachitarg, wyspa w Węgr[illegible]
Räuber, *s. m.* rozboynik, rabo[illegible] buś; der Häuser beraubt, kto[illegible] rabuie; zur See, rozbo[illegible] der Jungferschaft, wydzierca [illegible] stwa; der Freiheit, wolności, [illegible] łupież, łupieżca, zboyca.
Räuberinn, *s. f.* rozboyniczka, [illegible] wniczka, zboyka, rabońka.
Räuberisch, *adj.* zboiecki, roz[illegible] räuberische Flotte, rozboyn[illegible] iecka flota, räuberischer Me[illegible] bowny, rozboyny człowiek.
Räucherer, *s. m.* kadziciel, wo[illegible] niokadzca, zapachnik.
Räucherkerzchen, *s. n.* trociczki, [illegible] ce, do zapachu y kadzenia.
Räuchern, *v. a.* kadzić, okadzi[illegible] mit guten Dingen, co dobr[illegible] czami; die Bienen, pszczoły [illegible] etwas, als Fleisch u. d. g. ok[illegible] iako mięso y podobne rzecz[illegible] wenig, (der Beschauung der [illegible] trochę zakadzić przy zagl[illegible] pszczoł; die Augen mit scharf[illegible] gen, oczy okadzić ostremi [illegible] bei den Opfern mit wohlr[illegible]

t, przy ofiarze wonieiącemi
ni kadzić; mit Weyhrauche,
lem; mit Schwefel, ſiarką,
Boden, podłogę kadzić, po
ze kadzić.
, das, *ſ. n.* kadzenie, zakadze-
dkadzenie, okadzenie.
ng, *ſ. f.* kadzenie; *powtore*
: dymienie, zadymienie, pod-
ie.
erk, *ſ. n.* womit man räuchert,
lo. ktorym kadzą, damit aus-
, zapachami, kadzidłami co
ć, upobożnić.
adj. chropawy, chropowaty,
ki, pokurczony, zkurczony;
s Schaf, skurczona, pokur-
owca, Vieh, skurczone, po-
ne bydle, zmizerniałe, *to co*,
vy, ein räudiges Schaf ſteckt
je Heerde an, parſzywa owca
całą trzodę.
it, *ſ. f.* chropowość, chropo-
, niegładkość, ſ. Raude.
v. a. uprzątnąć, umknąć,
: mieyſca; einen aus dem We-
o z pośrzodku, *powtore*, ustą-
yść, das Land, ustąpić z oy-
poyść z oyczyzny; die Stu-
Zimmer, das Haus, ustąpić
z pokoiu, z domu, umknąć

ſ. m. Kehrer, Reiniger, Kehr-
miotnik, ustąpca, uprzątnik,
nik, ten, co miotłami zrabia,
robi.
t, *ſ. n.* maleńkie mieyſce, miey-
, przytulenie ſię.
, *adj.* przeſtrony, doſyć miey-
aiący, obſzerny, räumliches
przeſtrony dom, obſzerny
räumlicher Platz, przeſtrone
e, obſzerny plac.
, *adv.* przeſtrono, obſzernie;
n, mieſzkać, w obſzerności.
keit, *ſ. f.* przeſtroność, prze-
, obſzerność; eines Ortes, ia-
mieyſca.
ig, *ſ. f.* der Bäume, oprzątnienie
, okrzeſanie; von Räumen, o-
ć, okrzeſać, ochędożenie drzew.
n, *v. r.* krząkać, krztuſić ſię,
ławać, ſ. Reuſpern.
n, das, *ſ. n.* krząkanie, krſztuſze-
ę, wypluwanie ze krſztuſze-

t, *part. et adj.* przebiegły,
rotny, wykrętny, kręta gło-

Raſſzahn, *ſ. m.* ząb przedni, oſtry, ząb kraiowy.
Ragen, *ſ. m.* in den Fiſchen, ikry, w rybach.
Ragener, *ſ. m.* ikrzak, ryba ſamica.
Raget, *ſ. n.* ſ. Racket.
Ragout, *ſ. n.* Rondyment.
Raguet, *ſ. n.* womit man den Ball ſchlägt, rakieta, ktorą piłkę odbiiaią.
Raguete, *ſ. f.* Rakete, raca, puſzczana w górę y zapalona.
Raguſa, *n. pr. f.* Stadt, Republik in Dalmatien, Raguſa, miaſto i rzeczpoſpolita w Dalmacyi; von, oder zu ſolcher Stadt gehörig, *adj.* Raguſaniſki, einer daher, rodem z Raguſy męſzczyzna, Raguſańczyk; eine daher, Raguſanka.
Rahm, *ſ. m.* ram, rama, ſ. Rähm.
Rahn, *adj.* cienki, cieniuteńki, ſ. Geſchlang.
Raillerie, *ſ. f.* Spott, żart, żartowanie, ſzydzenie z kogo, ſeine mit einem treiben, żart ſzydzenie z kogo czynić.
Railliren, *v. a.* verſpotten, zum Geſpötte haben, machen, ſzydzić, drwić; mit einem, z kogo; auf etwas, z czego; einen, kogo wyśmiewać, wyśmiać, mit ihm iſt nicht zu railliren, z niem nie trzeba żartować.
Rain, *ſ. n.* Gränze zwiſchen den Feldern, między polami, granica, między. 2) Rain, Stadt in Bayern, miaſto w Bawaryi.
Raiſon, *ſ. f.* racya; ich habe, ia mam racyą; haben, etwas zu ſagen, mieć racyą do mowienia, mieć racyą co mowić, einen zur Raiſon bringen nauczyć kogo rozumu, etwas nicht ohne Raiſon thun, nic nie czynić bez racyi, aus der Raiſon, z racyi, z przyczyny, ta racya, ta przyczyna, dla tey racyi, dla tey przyczyny.
Raiſonabel, *adj.* rozumny, ſłuſzny, ſprawiedliwy, ſłuſzny, wir haben mit einem raiſonablen Manne zu thun, my mamy ze ſprawiedliwym człowiekiem do czynienia, du haſt dich nie mals raiſonabel gegen mich erwieſen, tyś ſię nigdy ſłuſznym, nigdy ſprawiedliwym ku mnie nie pokazał. du bitteſt, was raiſonabel iſt, ty proſiſz, o to co ſłuſzna, co ſprawiedliwa ieſt.
Raiſonement, *ſ. n.* rozmawianie, wnoſzenie iedney wyśli z drugiey, rozſądzanie.
Raiſonneur, *ſ. m.* niedobry rozmawiacz, nieskładny rozmawiacz, co nie do-

brze myśli wnosi, nie widzi co za czym, albo z czego idzie.

Raisonniren, *v. n.* rozmawiać, rozprawować, rozprawiać; von etwas, o czym; gelehrter, ale er gewohnt, uczeniey, iak zwyczay, wissen, was die Leute raisonniren, wiedzieć, co ludzie rozmawiaią mowią.

Rammel, *f. m.* baba, pałka do wbiiania, tłuk; etwas damit einschlagen, pałką co wbiiać.

Rammeln, *v. n.* läufig seyn, łaczyć się, iako bydło nie rogate, iako zaiące.

Rammelstroh, *f. n.* sitowie.

Rammler, *f. m.* Haase, männlichen Geschlechts, zaiąc, samiec, samo cznego płazu.

Rand, *f. m.* rama, brzeg; Einfassung eines Dinges, oprawa iakiey rzeczy, kray, brzeg; der Erde, ziemi; eines Flusses, brzeg rzeki; des Meeres, brzeg morza; *polym*, Damm, Lehne, tama, kray brzegu, otoczenie, obwod; an einem Kuchen, na placku, na kołaczu, etwas mit einem Rande einfassen, einen darum machen, co w iakie brzegi oprawić, brzegi, oprawę dać około czego, das einen hat, woran einer gemacht ist, co ma brzegi, co ma obwod po wszystkich kraiach, ihn von etwas weg machen, brzegi, ramę, obwody, obkładki, od czego odiąć.

Randaloſſe, *f. f.* naznaczenie na brzegu, gloſſa nabrzezna, na książce, myśli iakiey.

Ranft, *f. n.* vom Brodte, skorka z chleba, skorka chlebowa.

Rang, *f. m.* eine Krankheit im Halse, rank, choroba skwinancya.

Rang, *f. m.* rząd, godność; Ehrenstelle, mieysce honoru, einer von meinem Range, ieden z moiego rzędu, tey samey godności, den Rang vor allen andern haben, trzymać rząd godności przed wszystkiemi innemi, mieć naypierwsze mieysce, być naypierwszey godności.

Rangiren, *v. a.* anordnen, ordnen, porządkiem rozstawiać, ustawiać, układać; die Bücher, książki, die Armee zum Treffen, ustawić, postawić woysko w szyku do boiu, uszykować woysko, w porządku postawić ludzi, sich, sam stanąć w szeregu, w porządku, w szyku, s. Stellen, Ordnen.

Rank, *f. m.* List, Betrug, sztuka, wykręt, oszukanie, mit diesem Ranke begegnete sie ihrem Manne, tą sztuką

. m. Raasen mit Gras bewach-
de, trawą zarosła ziemia, darń,
a; frischer, świeża; grüner,
. Rasen aufdammen, darni na
naskładać, mit Rasen besetzen,
n, morawą rznięta wysadzić.
m. szaleć; unsinnig seyn, nie-
ym, niemyślnym być, vor
miłości, od miłości szaleć,
rattenen Unrechts, z ponie-
dla poniesioney krzywdy sza-
hodzić od rozumu, wider ei-
zeciwko komu, vor Betrüb-
kłopotu, z utrapienia, aus
t, z choroby, auf die Art,
m sposobem szaleć; odeyść
mu, odchodzić od siebie, ro-
acić nie władać rozumem,
przy rozumie, mieć balki
ie w głowie; mieć pomie-
zum, pomieszaną głowę, za-
w głowę, zaść w głowę, w
wo wpaść, oszaleć, do sza-
przyść, szaleie od gniewu,
się od złości; gniew mu ro-
brał, obrany zozumu, sza-
go napadło, szaleństwo go
szalenstwo go bierze, sza-
się go chwyta; odszedł od
szalenstwo się go chwyta-
y krokiewki w głowie nie
yacyą cierpi, w głowę za-

s. f. siedzenie z murawy,
usłane.
i. et part. szalony; wściekły
aczeniu co szalony, rasende
szalone żądze, szalone
i, Frau, szalona kobieta,
Mensch, szalony człowiek,
nes Straßenräubers, szalona
rozboynika drożnego, ra-
sehn, wściekły wzrok, sza-
rzenie, ten co od pamięci
co nie iest przy rozumie,
złości zapomniał, sie haben
d einen Anfall gethan, iak
rzypadli, die Zornigen sind
nden ähnlich, gniewliwi, za-
są podobni do szalonych,
de Mensch nimmt nichts in
s er thut, szalony człowiek
waża tego co czyni, ich muß
asenden Feind meiden, ia się
ronić tego moiego szalone-
zyiaciela, rasender Haufen,
tupa, die Ochsen mit etwas
chen, woły czym wściekłe-
nić, aus Verzweiflung ra-
send werden, z rozpaczy szaleć, od
rozpaczy stać się szalonym, in einer
Sache seyn, być w iakiey rzeczy sza-
lonym, einen rasend machen, kogo
szalonym uczynić, kogo do szaleń-
stwa przyprowadzić.

Rasend, adv. szalenie, wściekle, wście-
kło, nach allen trachten, wszystkiego
pożądać, etwas thun, szalenie po
szalonemu co robić, als wie rasend
auf den Feind losgehen, iak szalony
lecieć na nieprzyiaciela.

Raserei, s. f. szeleństwo, wściekłość,
unbändige, ungezähmte, nieochełzna-
na, nieugłaskana, jähe, nagła, na łep,
entbrannte, unerhörte, zapalona, nie-
słychana, freche, unglaubliche, zuchwa-
łe, nie podobne do wiary szaleństwo,
sonderliche, osobliwsze, geile, lubie-
żna wściekłość, lubieżne szaleństwo,
größte, naywiększe, schädliche, szko-
dliwe, läßt sich aus in eines Morde,
wywiera się na zaboystwo czyie, wie-
der auf eben die Raserei gerathen, zno-
wu w toż samo szalenstwo wpadać,
dessen Raserei läßt nach, szaleństwo
iego wolnieie, folguie, durch sie ge-
trieben, szaleństwem uwiedziony,
uniesiony, eines Raserei Einhalt thun,
czyiego szaleństwa zatamowanie u-
czynić, sie hat ihn eingenommen, sza-
leństwo go wzięło, vor Raserei ganz
blind seyn, od szalenstwa wcale być
ślepym, mit ungewöhnlicher einen an-
backen, z niezwyczaynym szaleństwem
na kogo wsieść, ohne sie nichts tapfe-
res verrichten können, bez szaleństwa,
bez wściekłości nic nie moc mężne-
go dokazać, sie sind so bestürzt in ih-
ren Gemüthern, daß sie nicht weit von
einer Raserei entfernet sind, tak po-
mięszane są ich umysły, że są pra-
wie nie daleko od szaleństwa, in Ra-
serei gerathen, wpaść w szaleństwo.

Rasiren, v. a. 1) schleifen, den Erdboden
gleich machen, obalić, znieść, znosić,
zrownać; die Festungswerke, obron-
ne roboty, znieść, die Stadt, mia-
sto z ziemią rownać, s. Schleifen,
2) golić; den Bart, brodę ogolić
brodę komu, sich rassiren lassen, ka-
zać się ogolić, sich den Kopf rasiren
lassen, głowę sobie ogolić kazać, wło-
sy na głowie zgolić.

Raspel, s. f. ein Werkzeug, raszpla, in-
strument do tarcia.

Raspelhaus, s. n. dom, ktorym rożne
trą materyały.

Raspeln,

Raspeln, *v. a.* trzeć, skrobać, zusammen raspeln, na kupę zeskrobywać.

Raspeln, das, *s. n.* tarcie, skrobanie, zeskrobywanie, ztarcie, zeskrobanie.

Rasseln, *v. n.* szelest, łoskot czynić; unter einander, między sobą, die Ketten rasseln lassen, łancuchami brzęczeć, szelest czynić.

Rasseln, das, *s. n.* szelest, łoskot, brzęk, szczęk; der Waffen, oręża żelaza.

Rast, *s. f.* spoczynek wczas, s. Ruhe.

Rasten, *v. n.* mieć wczas, odpoczynek; von den Verrichtungen, od sprawunkow, od interesow, nicht rasten bis einer ruiniret ist, nie uspokoić się, nie spocząć poki kto zruynowany nie będzie, einen rasten lassen, dać komu wypocząć, wytchnąć, w czasu zażyć, uspokoić się.

Rasttag, *s. m.* dzien spoczynku, dzień wczasu; den Soldaten halten lassen, żołnierzom dać dzien do spoczynku, do wytchnięcia, do wypocznienia.

Rath, *s. m.* 1) Rathschlag, rada, obrada, radzenie; hefftiger, hitziger, żwawe, gorące; grausamer, okrutna, rühmlicher, sławna, listiger, zdradliwa; treuer und liebreicher, wierna y pewna, miłości; heilsamer, zbawienna; ruhmwürdiger, chwały godna; anständiger und leichter, przystoyna y łatwa; zu etwas geschickter, zdatna dobra do czego; gerechter, sprawiedliwa; mäßiger, pomierna; gefährlicher, niebezpieczna; aufrührischer, buntowna, buntuiąca; listiger, schädlicher, zdradliwa, szkodliwa; klarer, iasna; verkehrter, kluger, przewrotna, roztropna; eigener, przywatna, domowa; rechter, wahrer, prosta, prawdziwa; gottloser, bezbożna; der auf den Krieg geht, ktora do woyny zmierza; vorsichtiger, behutsamer, baczna, ostrożna; kühner und verwegener, śmiała y płocha; schwerer, trudna; letzter, äußerster, ostatnia, ostateczna; fester, mocna; angenehmer, anständiger, przyiemna, przyzwoita; ungewöhnlicher, niezwyczayna; nöthiger, ungefährlicher, sicherer, potrzebna, nie niebezpieczna, bezpieczna; väterlicher, nützlicher, oycowska, pożyteczna: schelmischer und kühner, wykrętna y śmiała; vortrefflicher, przednia, przewyśmienita; kindischer, dziecinna; nachdrücklicher, ważna; weiser, mądra; närrischer, głupia; plötzlicher, nagła; schändlicher, sromotna; tapferer, mężna; verschwiegener, w sercu, ukryta, utaiona, den Rath [illegible] radę odmienić; auf eines [illegible] etwas, na czyi list o czym, [illegible] genblicke, co mgnienie oka, [illegible] billigen, radę pochwalić [illegible] nothwendig und nach [illegible] der Zeit ergreifen, potrzeb[illegible] dług sporządzenia czasu [illegible] mit einem Rathe commun[illegible] kiem się znosić w radach [illegible] muß man zu Rathe gehen, [illegible] trzeba się do rady udać [illegible] guten, to wymaga dobrey [illegible] falls kannst du einen ergreif[illegible] możesz się rady chwycić, [illegible] dürfen, rady potrzebować. [illegible] chen, rady szukać, o radę [illegible] ben, radę dać, rady dodać [illegible] wać, rady dodawać, ihn [illegible] führen, pomagać do wzię[illegible] einem damit beistehen, [illegible] wspierać, ratować; folg[illegible] czyią radą, czyiey się rad[illegible] według czyiey rady rob[illegible] rady słuchać, czyiey rady [illegible] fassen, ergreifen, rady ukł[illegible] zasięgać, rady zasiągnąć [illegible] radzie polegać; worüber [illegible] einen zu Rathe ziehen, kog[illegible] zażywać, brać od kogo [illegible] fahren lassen, radę porzuc[illegible] niechać, Rath, Krieg [illegible] aby zacząć woynę; [illegible] nicht folgen, nie aprobow[illegible] chać, rady, das ist auf [illegible] hen, to się za moią radą [illegible] nach eines Rathe thun, [illegible] z czyiey rady, der leicht [illegible] ben weiß, ktory łacno rad[illegible] ktory prędki do po rady, [illegible] allein zu Rathe gehen, [illegible] tylko do rady zażywać, [illegible] mym tylko się naradzać, [illegible] zu finden weiß, ktory [illegible] wynaleść nie może, einen [illegible] gen, kogo się o radę [illegible] dem andern vorziehen, [illegible] nad insze przenosić, einen [illegible] lassen, zostawić kogo bez [illegible] dy, ihn verwerfen, radę [illegible] rady odstąpić; Gott [illegible] niech Bog szczęści wasze [illegible] dere darum gefragt haben, [illegible] poradzić było, Rath, den [illegible] leicht ausführen kann, rady [illegible] łatwo można dokazać. [illegible] wissen, dosyć mieć rady, [illegible] dać dosyć rady. der Weise [illegible] gen gilt nicht bei allen, rad[illegible]

ropnych nie u wſzyſtkich po-
ich habe plötzlich den Rath ers
, daß ich fortgehen wollen, na-
ſię iął rady, abym wyſzedł,
inen umzubringen, rada aby za-
go, keinen rechten ergreifen, ża-
ſię dobrey rady niechwycić,
n ihn ergriffen, daß deſſen Ra-
tilget werden ſoll, ięli ſię rady
ładzić imię iego, heimlich mit
ju Rathe gehen, potaiemnie iść
i na radę, potaięmne z kiem
niewać, ſkryte rady z kiem
ć. ſich des Reichs wieder zu be-
n, rady, aby znowu kroleſtwo
wać, der keinen guten mehr an-
, ktory więcey żadney dobrey
ie przyimuie, einen zu Rathe
kogo do rady, na radę we-
wzywać, ich gehe bei mir zu Ra-
do ſamego ſiebie idę na radę;
e ſamego rady zaſięgam; ſam
i moim rady ſzukam, geſchwind
rfinden, prędko iaką radę wy-
, ich bin mit mir ſchon zu Ra-
jangen, ia chodziłem iuż do
na radę, dieſer ſcheint thulicher,
i zdaie ſię ſnadnieyſza do wy-
a, um des närriſchen willen ſein
laſſen müſſen, za głupią radę
życie położyć, ſich einen guten
i laſſen, przyiąć z chęcią do-
ą radę; geben, radę dać, ſaſ-
i Rathe gehen, naradzać ſię o
obrady miewać o czym, mit
er, między ſobą, wzaiemnie,
że ihn um einen, ia ſię go py-
radę, in einer Sache, w ia-
rzeczy, einem ertheilen, komu
dzielić, dodać.

m. 2) Rathscollegium, Rada,
Panow Rad, Koło Panow Ra-
, Radcow, Senat; Rath der Al-
er das Conſeil der 500, (neu)
łowo: ſenat ſtarych albo Rada
illiger, ſprawiedliwa, ſprawie-
, ſprawiedliwy; gewogener,
yine, ſprzyiaiące, Koło; eins
ger, zgodny ſenat; beſtändiger,
, ſtateczny, cały, wſzyſtek ſe-
ateczne, wſzyſtko Koło; mus
ſtandhafter, śmiały, mocny;
er, mężny; zahlreicher, okryty,
czony; gerechter, ſprawiedli-
unverletzlicher, nienaruſzony,
tykany; weiſer, mądry, den
in das Capitolium zuſammen fo-
na Kapitolium ſenat zgroma-
ver ihm im Capitolio ſtehen,
przed ſenatem na Kapitolium ſtać,
kommt zahlreich auf deſſen Forderung
auf dem Rathhauſe zuſammen, liczne
koło panow rad na iego zaproſzenie
zgromadza ſię do izby obradney do
obrad świętnicy, in den Rath kom-
men, mit dabei ſeyn, do ſenatu przy-
być, razem być w ſenacie, wird ge-
halten, ſenat będzie miany, koło
obrad będzie miane, ihn auseinan-
der gehen laſſen, ſenat pożegnać, za-
ſiedcie Senatu ſkończyć, einen aus
ihm ſtoßen, rugować kogo z ſenatu,
wyrzucić kogo z ſenatu, einem zu
Gefallen laſſen zuſammen kommen, ei-
nen vor den Rath laſſen, na czyią wo-
lą ſenat zprosić, zgromadzić, komu
pozwolić przed ſenat przyść, in den
Rath fodern, do ſenatu kogo przy-
zwać, ſolchen Tag ſollte Rath gehal-
ten werden, tego dnia miał być ſenat
miany, ſein Anſehn im Rathe behal-
ten, ſwoię powagę w ſenacie zacho-
wać, ſich darin wohl halten, w ſena-
cie ſię pięknie pokazać, popiſać,
weiter aufhalten, dłuże obrady mieć
w ſenacie, er iſt in dem Tempel des
Apollo gehalten worden, ſenat był
miany w kościele Apollinowym, in gro-
ßer Menge zuſammen fodern, w wiel-
kiey liczbi ſenat wezwać, in den Rath
nehmen, do ſenatu przyiąć, ſenato-
rem, radą, panem radą uczynić; do
obrat koła przyiąć, hinein kommen,
ein Rathsherr werden, do ſenatu ſię
doſtać, zoſtać ſenatorem radą, wieder
hinein gehen, znowu ſię do ſenatu po-
wrocić, eine Säule des Raths ſeyn,
być kolumną, podporą ſenatu, allein
aus dem Rathe gehen, ſam tylko z
ſenatu wyść; ſenat obrada narodu,
publiczna państwa rada, stroż y o-
brońca Rzeczypoſpolitey.

Rath, *ſ. m.* 3) Rathgeber, Senator,
Radca, Rada, radodawca; treuer, ge-
wogener, wierny, życzliwy, aber man
ſagt, Wierna Rada WRMCi, einem
zum Rathe zugegeben werden, komu
być radcą przydanym, mit gutem
Willen des Königs und deſſen Rathe,
z dobrą wolą Krola y iego Rad, ei-
nen zum Rathe haben, radcą mieć
kogo, einen klugen Rath haben, mieć
roztropnego radcę, geheimer Rath,
ſekretny konſyliarz, die Räthe zuſam-
men kommen laſſen, konſyliarzow
zgromadzić, zwołać, die geheimen
zuſammen kommen laſſen, zgromadzić
ſekretnych, taiemnych konſyliarzow.

Rathen,

Rathen, *v. a. irr.* radzić, poradzić; einem, komu; dem Uebel, złemu; den Kindern, dzieciom; zu ſeinem Beſten, radzić o ſwoiem dobrym, einem nicht gar zu wohl, komu nie bardzo dobrze radzić. nie dobra radę dawać, nie dobrą radą kogo wſpierać, złą radą kogo opatrywać. Niemand kann dir klüger rathen, nikt ci nie może roztropniey radzić, zum Frieden, pokoy radzić, einem etwas wider einen, komu co przeciwko komu radzić, einen rathen, daß er bitte, radzić komu, aby prosił, auf alle Art und Weiſe, wſzelkiemi ſpoſobami radzić, gar ſehr rathen, daß nicht bardzo radzić, aby nie; daß einer auch fortgehe, aby kto także uchodził; daß er ſich nach Wien wage, aby ſię odważył do Wiednia einem dieſes, komu doradzić, ſich ſelbſt, ſamemu ſobie radzić, ſich weder zu rathen, noch zu helfen wiſſen, nie umieć ſobie poradzić, ani ſię ratować, ſich von einem rathen laſſen, zabierać radę od kogo, dać ſobie radzić, zur Uibergabe, radzić poddać ſię, daß ich dir rathen ſoll, abym ia ci co radził.

Rathenau, *n. pr. f.* Ort in der Mark Brandenburg, Ratenow, Ratenawa, mieyſce w Marchii Brandenburſkiey; *pol.* Ratenavia.

Rath fragen, *v. a.* radzić ſię kogo, o radę kogo proſić, pytać ſię kogo o radę; rady od kogo zaſięgać, chcieć mieć, chcieć wziąć od kogo radę, ſ. Rath, Rathſchlag.

Rathfrager, *ſ. m.* radząca ſię, o radę proſzący, rady potrzebny, dem Rathfrager Beſcheid geben, radzącemu ſię dać odpowiedź, dać rezolucyą; an einen verweiſen, radzącego ſię odesłać do kogo inſzego.

Rathfragerin, *ſ. f.* radząca ſię, rady potrzebna, o radę proſząca.

Rathgeber, *ſ. m.* radodawca, rada, eines Dinges ſeyn, radcą być iakiey rzeczy, zum Frieden ſeyn, radcą być pokoiu. być dawcą rady do pokoiu.

Rathgeberin, *ſ. f.* konſyliarka, rady dodawczyna, radczyna.

Rathhaus, *ſ. n.* ratuſz, radny dom, rady dom, der Rath iſt in ſtarker Anzahl aufs Rathhaus gekommen, ſenat w wielkiey liczbie do radnego domu zſzedł ſię, den Rath aufs Rathhaus ſperren, ſenat w ratuſzu zamknąć, radny dom, ſenatu dom, kościoł świętości; doſtoieńſtwa, myśli, publicznych obrad głowa, głow ſtwa, ucieczka narodow; kościoł publiczney rady.

Rathlos, *adj. et adv.* bez rz. w radzie, rady ſobie dać nie.

Rathmann, *ſ. m.* Senator, Ra radny. ſ. Rathsherr.

Rathmänniſch, *adj.* ſenatorſki, obradny.

Rathſam, *adj.* 1) przydatny, u das halte ich für das rat tego nie mam za nayłepſze für rathſamer, to bym rac rozumiał, es iſt rathſamer, pſza, einem rathſam ſeyn, przydarnym, pożytecznym lich: 2) oſzczędny, nieroz Eintheilung der Sache, niu iakiey rzeczy.

Rathſam, *adv.* oſzczędnie, nierozrutnie, leben, żyć.

Rathſamkeit, *ſ. f.* oſzczędność mność, nierozrutność, ſ.

Raths-Aſſeſſor, *ſ. m.* Aſſeſſor Zaſiſtdca w radzie.

Rathsbote, *ſ. m.* posłaniec.

Rathſchluß, *ſ. m.* kſięga ſenat kſięga.

Rathsglieder, *ſ. n. pl.* koller człony rady, ſenatu.

Rathſchlag, *ſ. m.* obrada, ſię, radzenie, rada, ſ. gung.

Rathſchlagen, *v. a.* naradzać ſię radę składać: mit einem z kiem o czym, ſ. Berat

Rathſchlager, *ſ. m.* naradza brady składaiący, radę

Rathſchlagung, *ſ. f.* naradzan radzenie ſię; obrady, *pl.*

Rathſchluß, *ſ. m.* 1) den ein faßt, namyślenie ſię; re ſię, *in negativ.* ktore kto ſiebie układa, von etwas myślenie ſię o czym uczyn ſ. Entſchluß; *potym* Rath Rath machet, uchwala, kto Senat czyni, ſiehe Rathſch

Raths-Erkenntniß, *ſ. n.* uzna uznanie radne, ſ. Rathſch

Rathsherr, *ſ. m.* Senator, Ra treſtlicher, przedni! edler, ge ter, zacney krwi, ſumien mądry; einen zum Rath chen, kogo ſenatorem, Rad do ſenatu, za ſenatora, przybrać, krzeſło w ſenac dać.

Rathsherren-Rock, *ſ. m.* ſenator

rn-Stand, *f. m.* ſtan Senator-
cin kommen, doſtać ſię do ſe-
ego ſtanu. do radnego ſtanu;
eńſtwo ſenatorskie, radne, o-
ć, przyść do Doſtoieńſtwa se-
nego, do krzesła ſenator-

rn-Würde, *f. f.* godność se-
a, ſ. Rathsherrn-Stand.
ſier, *ſ. m.* Konsul, ſ. Bürger-

on, *ſ. f.* osoba senatorska,
ſ. Rathsherr.
iß, *ſ. m.* Schluß des Raths,
o ſenatu, rozſądek, uſtawa
nachdrücklicher, ważna; noth-
r, potrzebna; rühmlicher, sla-
uhmwürdiger, chwały godna,
as nach eines Meinung abfaſ-
zym według czyiego zdania
ſenatu zrobić, iſt alſo abgefaſ-
en, uſtawa ſenatu, uchwała
ik była ułożona, durch einen
rdnen, uſtawą ſenatu ((na-
przykazać; decyzya ſenatu,
natu, zdanie ſenatu.
t, *ſ. f.* izba ſenatorska, w
ſenat zaſiada.
l, *ſ. m.* ſenat, rada; mieyſce
ia, in den Rathsſtuhl kommen,
tu przychodzić, na mieyſce
ia przyść.
ammlung, *ſ. f.* zaſieście Se-
was darinnen leſen, co przed
mi ſenatorami czytać, hinein
, do zgromadzenia ſenatu

ſandter, *ſ. m.* ſenator, pan
Rathsherr.
l, *ſ. f.* obieranie Senatorow,
anie oſob do ſenatu.
s. *pr. n.* Stadt in Schleſien,
, miaſto w Śląsku.
n, *ſ. f.* Genehmigung, Un-
ng, approbacya, potwier-
przyznanie.
, *v. a.* genehmigen, billigen,
eiben, unterzeichnen, appro-
potwierdzić, przyznać, za
ein Urtheil, ſąd, dekret; ets
potwierdzać, przyznawać.
ein Ungeziefer, ſzczur, ro-
ziny znaiomey.
er, *ſ. n. słowo w słowo*, ſzczu-
oſzek. *to ieſt*, arſzennik.
Ratte.
n. *pr. f* Stadt im Lauenbur-
Raceburg, miaſto w Lawen-

Raub, *ſ. m.* łup, rabunek, was geraubet worden iſt, co ieſt łupem rabunkiem wzięte, vom Raube leben, łupem, rabunkiem żyć. einem zum Raube dienen, komu na łup, na rabunek służyć. was zum Raube gehört, oder davon herrühret, co do łupu należy, albo ſię rabunku tycze, *adj.* łupowy, rabunkowy, z łupu, z rabunku, des gleichen Geld, pieniądze z łupu, pieniądze z rabunku; auf den Raub ausgehen, na łup, na rabunek iść, wychodzić.

Raubbegierde, *ſ. f.* chciwość łupieżſtwa, łupu, rabunku, chuć, chętka do rabowania.

Rauben, *v. a.* rabować, wydzierać, drzeć. ſie haben ſoviel, als ſie rauben, oni tak wiele maią, iak wiele wydrą, zrabuią; złupią, in allen Dingen offenbarlich, we wſzyſtkich rzeczach publicznie odzierać, łupić, rabować, von eines Vermögen, z czyich dobr drzeć czyi maiątek łupić, rabować, die Hoffnung rauben, verblendet die Gemüther, nadzieia rabunku zaſlepia umysły, man raubet erſchrecklich auf den Straßen, ſtraſznie odzieraią łupią po ulicach.

Rauber, *ſ. m.* ſ. Räuber.

Rauberei, *ſ. f.* rabuſioſtwo, odzierſtwo, łupieżſtwo; auf der Straße, na drodze rozboy, begehen rabuſioſtwo popełnić, odzierſtwa, rozboie czynić.

Rauberin, *ſ. f.* ſ. Räuberin.

Rauberiſch, *adj.* ſ. Räuberiſch.

Raubfiſch, *ſ. m.* rabunkowa ryba.

Raubgeld, *ſ. n.* rabuſiowskie pieniądze, rabunkiem zabrane.

Raubgierig, *adv.* chciwy na rabunek, ochorny do łupienia.

Raubguth, *ſ. n.* łup odzierz, rzeczy łupem, odzierzą zabrane, ſiehe Raub, Beute.

Raubneſt, *ſ. n.* rabuſiów gniazdo, rabuſiow ſiedlisko, drabskie kryiomki; iamy, po ktorych ſię drabi, rabuſiowie, zboycy chowaią.

Raubſchiff, *ſ. n.* rozboyniczy okręt; kleines, okręcik, ſtatek, zboiecki okęt, drabow morskich okręt, po morzu rozbiiaiących okręt.

Raubſchloß, *ſ. n.* zamek rozboyniczy, ucieczka, przewodnia rozboynikow.

Raubung, *ſ. f.* rabowanie, łupienie, odzieranie, odzierſtwo, gwałtem zabieranie.

Raubvogel, *ſ. m.* iaſtrząb.

Rauch, *ſ. m.* Dampf der vom Feuer auf-geht, dym, ktory z ognia w gorę idzie, kurz; leichter, lekki; von Kohlen, z węgli; von dürrem Miſte, z ſuchego gnoiu; ſtinkender, śmierdzący; beſchwerlicher, przykry, gryźliwy; tödlicher, śmiertelny; ſteigt auf von deſſen Hauſe, wſtępuie w gorę z iego domu einen mit Rauche peinigen, kogo dymem męczyć, bedeckt den Himmel wie eine Wolke, okrywa niebo iak iki obłok, geht durch ein mäßiges Loch heraus, wychodzi przez niewielki dymnik, voller Rauch, pełny dymu, napełniony dymem, zakurzony dymem, okopciały dymem, dergleichen Bilder, okopciałe obrazy y zakurzone dymem, Rauch machen, dym robić, dymem kurzyć, im Rauche aufziehen, w dym ſię obrocić, z dymem pość, unſer Haabe und Guth geht im Rauche auf, naſz maiątek, naſze dobro idzie z dymem w gore, ſ. Verbrennen.

Rauch, *adj.* haaricht, kudłaty, koſmaty, rauche Backen, koſmate lice, rauches Geſicht, koſmata twarz, raucher Bart, kudłata broda, rauche Mäuler, koſmate gęby; wie ein grobes Tuch, iak grube ſukno; *mowi ſię:* koſmate ſukno.

Rauch-Altar *ſ. m.* ołtarz do kadzenia, do palenia kadzidła na niem.

Rauchen *v. n.* dymić ſię, kurzyć ſię, dymu narobić; dym wydawać; das Haus rauchet, z domu ſię dymi, kurzy ſię z domu.

Rauchfang, *ſ. m.* kumin, dymnik; dymne, *ſubſt. n.*

Rauchfarbe, *ſ. f* dymowa farba, dymowa barwa; etwas damit färben, dymową barwą ubarwić, dymową farbą ufarbować.

Rauchfaß, *ſ. n.* turibularz, kadzielnica, do kadzenia ſprzęt.

Rauchhändler, *ſ. m.* der mit Pelzwerke im Ganzen handelt, kupiec, ktory całko futra przedaie.

Rauchig, *adj.* odymiony, zakopczony, przydimiony, zakurzony dymem.

Rauchkammer, *ſ. m.* dymnik, w co dym wchodzi.

Rauchloch, *ſ. n.* wychod, ktorym dym idzie na dwor.

Rauchpfanne, *ſ. f.* panewka do kadzenia, turybularz.

Rauchwerk, *ſ. n.* womit man räuchert, ſ. Räucherwerk.

Rauchwerk, *ſ. n.* Pelz u. d. towar futrzany.

Ravelin, *ſ. n.* ein Feſtungswerk, lin, tarcz okop zaſłaniaiący nazwany.

Ravenna, *n. pr. f.* Stadt in Rawenna, miaſto we Włoſze her, Rawennat.

Rauffen, *v. act et r.* rwać, targa kogo; ſich mit einem, targa darüber, o co; walczyć, ſzarpać ſię z kiem o iaką Streiten, Fechten, Zantra

Rauh, *adj.* chropowaty, rauher Ort, chropowate mieyſce; Felſ, chropow Rede, niezgrabna mowa chropawy, niezgrabny Leben, okropne życie, pr przykrzone życie, Weg rowna, chropowata dro ſehr rauh, bardzo chropaw wierzchu, rauh machen, c uczynić, nie gładkiem w garle oſtrość iaką ſpra

Rauhigkeit, *ſ. f.* chropow gładkość; der Oerter, mie ſcach, po mieyſcach, nierowność umyſłu; der pawość ięzyka.

Raum, *ſ. m.* mieyſce; eben enger, ciaſne, ſzczuplo unendlicher, nieskończone ne; freier, wolne; gemei lite, powſzechne; darzwie der, w śrzodku między leżące; breiter, ſzerokie langer, długie; kurzer, mn kleiner, krotkie, śrzedn małe, von ungefähr soc prawie wielkie na dwa kow; eingeſchloſſener, zamk ſane; gevierter, czterok roboczne; von 2 Füßen, wielkie; von 3 Füßen, n wielkie; von einem halb puł ſtopy; 2 Fuß breit ſtopy ſzerokie; runder, ok 1000 Schritten darzwiſchen tyſiąc krokow wielkie mi dzy czym a czym zoſtawi nicht alle, nie wſzyſcy ſce; habe ich nicht, ia nie ſca, Raum zwiſchen etwa mieyſca między czym a czy ger, pomierne, noch he ieſzcze połową tak wiel meßlicher, niezmierne. nie ne; öffterer, gęſte, der gro

vych ludzi liczyć, etwas
Lärchen, co między bayki
inter die Götter między
ter die Seinigen, między
m für einen Ruhm, komu
liczyć, das Geld für nichts,
a nic liczyć, za nic mieć,
ewinn, za zysk mieć, es
für was geringes, przy-
mieć sobie za naymnieyszy
ür eine Schmach, za zeł-
a obelge co sobie liczyć,
lten.

r. rachmistrz, ten co ra-
i, co rachunki czyni.

f. rachunek; ablegen, ra-
lać, rachunek dać, uczy-
, komu, mit einem zur
bringen, examiniren, ra-
siem przeglądać, przeli-
owe, Rechnung ziehen, ra-
rachować; einem abneh-
unki od kogo odbierać,
Rechnung thun, ze wszyst-
unek dać, halten, rachun-
, rachować, deine ist rich-
rachunek dobrze wycho-
iem über etwas fodern, upo-
u kogo rachunku z czego,
thun und sehen, was man
und Passiv-Schulden habe,
policzyć y obaczyć, iakie
one komu y zaciągnione
ługi, in die Rechnung brin-
achunki włożyć, wnieść;
den darin stehen, w rachun-
za dług położonym, być
ugiem, gar zu genau mit et-
nung machen, dokładnie y
z kiem rachunki porachо-
rschlagen, rachunek czynić
albo z sobą rachować; was
vermöge, co państwo zmo-
viele ma. 2) sich vorher auf
chen, myślą co pierwey po-
ieść, pomiarkować, sich große
machen, wiele sobie na czym
; wiele polegać na czym,
dziei pokładać w czym.
beamter, *f. m.* pisarz rachun-
rationista, reiestrant.
führer, *f. m.* pisarczyk do
w, ktory reiestr czego trzyma.
kammer, *f. f.* rachunkowa

. dobry, nicht rechnen, ob et-
bt, oder unrecht sey, nie my-
y dobre iest, czy złe, rechter
d, dobre rozumienie, er sas

gt, es sey nicht recht gewesen, on mowi, że nic nie było dobrego, er sagt allein was recht ist, on tylko ieden mowi co iest dobre, beobachten was recht ist, uważać, zachować to co dobre iest, rechte Frau, dobra żona: *to co* prawy, rechtes Alter um die Bürgermeisterwürde anzuhalten, prawy wiek do starania się o konsulat, rechte Kinder, prawe dzieci, rechte Frau, prawa żona; *to co* prawdziwy; Ruhm, prawdziwa chwała; Comitia, prawdziwy Seym; Griechenland, prawdziwa Grecya; Tugend, prawdziwa cnota; Freundschaft, prawdziwa przyiaźn; Ehre, prawdziwy honor, rechte Zeit zum Tode, prawie dobry rzas do smierci, rechtes Blut der Jugend, sam kwiat młodości, zu rechter Zeit, na sam czas, w sam czas, es thut ihm recht wehe, w samey rzeczy go to boli, *to co* rodzony, rechter Bruder, rodzony brat, rechte Schwester, rodzona siostra, rechte Kinder, rodzone dzieci; Liebe, rodzona, prawdziwa miłość, es ist recht und billig, dobra iest rzecz y słuszna. 2) zur rechten Hand gehörig, do prawey ręki należący, prawy, rechter Flügel, prawe skrzydło, rechte Hand, prawa ręka, die Schale in der rechten Hand haben, czasę mieć w prawey ręce.

Recht, *adv.* dobrze, du muthmaßest recht von mir, ty rozumiesz dobrze o mnie, die Leute recht kennen, dobrze ludzi znać, alles steht noch recht bei der Mutter, wszystko ieszcze iest dobrze u matki, gethan haben, dobrze co uczynić było, ob es recht, oder unrecht gethan sey, geht uns nicht an, nam nie do tego czy się to dobrze, czy nie dobrze stało, handeln mit rechtschaffenen Leuten, dobrze sobie postępować z podściwemi ludźmi, recht wohl thun, wcale dobrze czynić, recht böse, bardzo zły; gesund, bardzo zdrowy, recht und gerecht regieren, dobrze y sprawiedliwie rządzić; handeln, czynić; etwas wissen, dobrze co wiedzieć, etwas besorgen, o co się starać; etwas befestigen, co umocnić; beschrieben werden, być opisanym, eine Weisheit genennet werden, dobrze być mądrością nazwanym, nichts recht machen, nie czynić dobrze; gethan, oder gemacht haben, daß, dobrze to zrobić było, że, recht und wohl, dobrze y dobrze, seine Dinge ausrichten, dobrze swoy interes sprawić.

Rebengeschenk, *s. n.* nurek.
Rebengezelt, *s. n.* grontrzymadło, przywiązka. soszka, zu dergleichen gezogene Weinstöcke, do przywiązek przyciągnione drzewka winne.
Rebenholz, *s. n.* szypuły, chrościk u grona winnego.
Rebenmesser, *s. n.* noż winniczny, sierpik winniczny.
Rebenschneider, *s. m.* obcinacz wynnych drzewek, chędożnik.
Rebenschößchen, *s. n.* wyrostek z drzewka winnego.
Rebenschoß, *s. m.* wyrost, rośl z drzewka winnicznego; der abgeschnitten wird, odcięta rośl, urżynek.
Rebenschule, *s. f.* szkoła drzewek winnych rośli winnych.
Rebhun, *s. n.* ein Vogel, kuropatwa, von einem Rebhune oder solches angehend, z kuropatwy, albo się kuropatwy tyczący, *adj.* kuropatwi.
Reblaub, *s. n.* winny liść; brechen, winny liść urwać, gałąska młodziuchna.
Reblaub-Brecher, *s. m.* urywacz winnego liścia, gałązeczki zieloney winny.
Reblaube, *s. f.* gałączone, posprzęgane latorośli winne.
Rebmann, *s. m.* obrzynacz, chędożnik latorośli winnych.
Rebschoß, *s. n.* wyrośl z drzewka winnego, s. Rebenschoß.
Rebstange, *s. f.* pieniek drzewka winnego.
Rebstecken, *s. m.* podporka drzewku winnemu dana.
Rebstütze, *s. f.* podporka, pod winnym drzewkiem.
Rebwurm, *s. m.* glista, gliścisko.
Rebzweig, *s. m.* roszczka winna, s. Rebe.
Recapituliren, *v. a.* Wiederholen, powtorzyć co z większego zebrawszy.
Recapitulation, *s. f.* Wiederholung, powtorzenie krotkie rzeczy krotko zebranych w mowie.
Receß, *s. m.* s. Vergleich.
Rechen, *s. m.* zackichtes Werkzeug, grabie, zębaty instrument.
Rechenbank, *s. f.* stoł.
Rechenbuch, *s. n.* 1) worin von der Rechenkunst gehandelt wird, książka o rachunkach, w ktorey sztucze rachowania traktuie się. 2) worin einer seine Rechnung schreibt, książka z rachunkami, w ktorą kto swoie reiestra w pisuię.

Rechenkunst, *s. f.* sztuka rachow[illegible] sztuka rachunkow, arithmet[illegible] ret uns zählen, uczy nas ra[illegible] liczyć, gar gut darinnen gü[illegible] bardzo dobrze być w ar[illegible] cwiczonym, zu solcher Kunst [illegible] do tey sztuki należący, *adj.* [illegible] kowy, liczbowy, nach der [illegible] kunst, po rachunkowemu, [illegible] aritmetyki.
Rechenmeister, *s. m.* arytmety[illegible] mistrz, der die Rechenkunst [illegible] nauczyciel rachunkow, [illegible] gły w rachunkach, umie[illegible] chunki.
Rechenpfennig, *s. m.* rachun[illegible] pieniądze do rachunku nal[illegible] reiestru.
Rechenschaft, *s. f.* sprawa rach[illegible] ben von etwas, dać spraw[illegible] kunek z czego, warum etwa[illegible] czemu się co dzieie, von [illegible] ze swoiego urzędu, von [illegible] ze swoiego życia, von [illegible] upominać się od kogo [illegible] domagać się od kogo [illegible] des Lebens, rachunek życ[illegible]
Rechentisch, *s. m.* tablica, [illegible] chowania.
Rechnen, *v. a.* etwas ausrech[illegible] menrechnen u. d. g. rachow[illegible] wyrachować, wyliczyć [illegible] zliczyć do kupy, porachow[illegible] czyć, wraz, zwei Ziegel [illegible] dwie cegły na iednę rach[illegible] den Fingern, na palcach [illegible] die Rechenkunst üben, ćwi[illegible] sztuce rachowania, wie [illegible] mit etwas zu thun habe, [illegible] iak długo co trzeba czynić, [illegible] die Sterne ihren Lauf [illegible] haben, rachowak iak dal[illegible] zdy iedna od drugłey swoy[illegible] als ob man etwas empfan[illegible] unter den Empfang rechnen, [illegible] brane porachować; mied[illegible] ne rzeczy policzy, etwas [illegible] co za nic rachować; für [illegible] za co dobrego, für eine [illegible] żar, für eine Wohlthat, za [illegible] stwo, einem etwas für ein [illegible] rachować w puchwale, [illegible] einen für einen Feind, ko[illegible] przyiaciela sobie liczyć, [illegible] eine Wohlthat, co za łaskę [illegible] liczyć, rechne für diese [illegible] Minen, położ, rachuy za [illegible] dziesięć mny, einen unter [illegible] schaffenen Leute rechnen, ko[illegible]

odściwych ludzi liczyć, etwas die Märchen, co między bayki yć, unter die Götter między , unter die Seinigen, między ı, einem für einen Ruhm, komu or policzyć, das Geld für nichts, dze za nic liczyć, za nic mieć, en Gewinn, za zysk mieć, eis ienst für was geringes, przyaką mieć sobie za naymnieyez, für eine Schmach, za zelć. za obelgę co sobie liczyć, . Halten.

ſ. m. rachmiſtrz, ten co rarobi, co rachunki czyni.

, *ſ. f.* rachunek; ablegen, raoddać, rachunek dać, uczyinem, komu, mit einem zur keit bringen, examiniren, raz kiem przeglądać, przeli nowe, Rechnung ziehen, raporachować; einem abneh achunki od kogo odbierać, n Rechnung thun, ze wszyſtachunek dać, halten, rachunać, rachować, deine iſt richy rachunek dobrze wychoeinem über etwas fodern, upoię u kogo rachunku z czego, ig thun und ſehen, was man iv- und Paſſiv-Schulden habe, k policzyć y obaczyć, iakie rezone komu y zaciągnione o długi, in die Rechnung brins rachunki włożyć, wnieść; ulden darin ſtehen, w rachunyć za dług położonym, być długiem, gar zu genau mit ets chnung machen, dokładnie y ie z kiem rachunki porachoerſchlagen, rachunek czynić albo z sobą rachować; was ch vermöge, co państwo zmowiele ma. 2) ſich vorher auf achen, myślą co pierwey poo ieſt, pomiarkować, ſich große s machen, wiele sobie na czym é; wiele polegać na czym, adzieć pokładać w czym.

beamter, *ſ. m.* pisarz rachunrationiſta, reieſtrant.

führer, *ſ. m.* pisarczyk do w, ktory reieſtr czego trzyma.

kammer, *ſ. f.* rachunkowa

. dobry, nicht rechnen, ob ets ht, oder unrecht ſey, nie myy dobre ieſt, czy złe, rechter d, dobre rozumienie, er ſas get, es ſey nicht recht geweſen, on mowi, że nic nie było dobrego, er ſagt allein was recht iſt, on tylko ieden mowi co ieſt dobre, beobachten was recht iſt, uważać, zachować to co dobre ieſt, rechte Frau, dobra żona: *to co* prawy, rechtes Alter um die Bürgermeiſterwürde anzuhalten, prawy wiek do ſtarania ſię o konſulat, rechte Kinder, prawe dzieci, rechte Frau, prawa żona; *to co* prawdziwy; Ruhm, prawdziwa chwała; Comitia, prawdziwy Seym; Griechenland, prawdziwa Grecya; Tugend, prawdziwa cnota; Freundſchaft, prawdziwa przyiaźń; Ehre, prawdziwy honor, rechte Zeit zum Tode, prawie dobry rzas do śmierci, rechtes Blut der Jugend, ſam kwiat młodości, zu rechter Zeit, na ſam czas, w ſam czas, es thut ihm recht wehe, w ſamey rzeczy go to boli, *to co* rodzony, rechter Bruder, rodzony brat, rechte Schweſter, rodzona ſioſtra, rechte Kinder, rodzone dzieci; Liebe, rodzona, prawdziwa miłość, es iſt recht und billig, dobra ieſt rzecz y ſłuſzna. 2) zur rechten Hand gehörig, do prawey ręki należący, prawy, rechter Flügel, prawe ſkrzydło, rechte Hand, prawa ręka, die Schale in der rechten Hand haben, czaſzę mieć w prawey ręce.

Recht, *adv.* dobrze, du muthmaßeſt recht von mir, ty rozumieſz dobrze o mnie, die Leute recht kennen, dobrze ludzi znać, alles ſteht noch recht bei der Mutter, wſzyſko ieſzcze ieſt dobrze u matki, gethan haben, dobrze co uczynić było, ob es recht, oder unrecht gethan ſey, geht uns nicht an, nam nie do tego czy ſię to dobrze, czy nie dobrze ſtało, handeln mit rechtſchaffenen Leuten, dobrze ſobie poſtępować z podźiewmi ludźmi, recht wohl thun, wcale dobrze czynić, recht böſe, bardzo zły; geſund, bardzo zdrowy, recht und gerecht regieren, dobrze y ſprawiedliwie rządzić; handeln, czynić; etwas wiſſen, dobrze co wiedzieć, etwas beſorgen, o co ſię ſtarać; etwas befeſtigen, co umocnić; beſchrieben werden, być opiſanym, eine Weisheit genennet werden, dobrze być mądrością nazwanym, nichts recht machen, nie czynić dobrze; gethan, oder gemacht haben, daß, dobrze to zrobić było, że, recht und wohl, dobrze y dobrze, ſeine Dinge ausrichten, dobrze ſwoy interes ſprawić.

Recht, das, *f.* n. prawo; verborgenes, ukryte. zawiłe; billiges, das gleich durchgeht, słuſzne; liſtiges, chytre; fremdes, obce; des Krieges, woienne prawo; gewiſſes und ausgemachtes, pewne y należycie opiſane; klares, iaſne; bürgerliches, obywatelſkie; deutliches, iaſne; gemeines der Völker, powſzechne narodow prawo; ſtreitiges, zakłucone, kłutliwe, ſporne, ſchlimmes, złe; göttliches und menſchliches, boſkie y ludzkie prawo; beſonderes, oſobliwe; feſtes, mocne; erbſchaftliches, dziedziczne; feldherrliches, kaiſerliches, Hetmańſkie, Ceſarskie. unbilliges, völliges, niesłuſzne, zupełne; geſetzmäßiges, według uſtaw. freies, wolne; natürliches. naturalne, dunkeles und unbekanntes, ciemne y niewiadome; ſehr gutes, bardzo dobre; väterliches, ſtetes, oycowskie, nieuſtanne; prieſterliches, kſięże; päpſtliches, papieskie, königliches, Krolewskie, geheiligtes, unverletzliches, poświęcone, niedotykane, ſtolzes und gewaltſames, pyſzne y gwałtowne, ſchändliches, ſromotne, wahres, prawdziwe. ganzes des Kriegs und Friedens, całe prawo woyny y pokoiu, das nicht ſchriftlich abgefaßt iſt, ktore piſmem nie iest podane, prawo nie piſane, lächerliches, śmieſzne, unzweifelhaftes, niewątpliwe, in acht nehmen, halten, ihm nachleben, przeſtrzegać prawa, chować, prawo, według niego żyć, nicht in acht nehmen, nie przeſtrzegać, übern Haufen werfen, prawa na kupę po obalać, prawa powywracać, aufheben, poznoſić, mit dem ſchärfſten Rechte verfahren, iak nayściśleyſzym prawem poſtępować, von ſeinem nachgeben uſtąpić ſwoiego, odſtąpić ſwoiego prawa, ein wenig von ſeinem nachgeben trochę co opuścić od ſwoiego prawa, mit Rechte, prawem, mit beſtem, nayleplszym prawem, billig und mit Rechte etwas thun, słuſznie y prawem co czynić, es wiederfährt ihm mit allem Rechte, to ſię mu trafia ſprawiedliwym prawem, fodern was Rechtens iſt, upominać ſię o co prawem iest, ſetzen, was Rechtens iſt, ſtanowić to, co prawo iest, ſprechen, ſądzić, ſprawiedliwość czynić, einem wie den andern, tak iednemu, iak y drugiemu, fleißig und mit großer Strenge Recht ſprechen, pilnie y z ſurowością ſprawiedliwość czynić, auf Rechtsfragen antworten, na pr. pytania odpowiadać, ſein R. folgen, za erlangen ſuchen, an ſwoiego prawa dochodzić, u. aby go otrzymać, wykonyw. haupten, erhaltrn haben, bron. go prawa, utrzymywać ſwo. wo. mit Gewalt, mit dem Sch. behaupten, mocą, orężem ſwoiego bronić, der Gewalt behaupten, utrzymywać, pilnie prawo poſtow, im Re geſaſſet ſeyn, w prawie by nym, eines erlangen, prawa nabyć, er ſteht ihm nicht zu, als er ſelbſt behält, on ma prawa nie przyznaie iak on einen vor Gerichte darzu ſen, komu prawo ſądem weder göttliche, noch menſch bachten, halten, ani boſkich, kich praw zachowywać, terthanen ſprechen, poddan dawać, ſprawiedliwość ches Recht haben, rowne mie verſtehen, prawo rozumieć na prawie, nicht verſtehen, mieć, nie umieć prawa, na prawie, niewiedzieć prawo, was das gemeine weiſet, co powſzechne pra den Armen vorſchreiben. gim opiſywać, nicht mehr als Rechtens iſt, więcey iak to co prawo ieſt, co pra zwala, das Recht läßt es prawo tego nie pozwala. Rechtens iſt, ile prawo po der Recht eines Sohn ciwko prawu zoſtać czy anders, als es Recht iſt, liebt werden, inaczey iak zakochać ſię w kim, die ſind wider alles Recht ange den, Posłowie byli przeci kiemu prawu pozabiiani, aufheben, wſzyſtko pra mit Recht und Unrecht, nieprawem, godziwie y wie.

Rechteck, das, *f.* n. prawy k

Rechte Hand, *f. f.* prawa ręk bieten, prawą ręką komu p der Rechten her, od praw gen die rechte ſeyn, ku pra być, einen dabei nehmen, ko za prawą rękę, einem darre mu prawą rękę podawać, prawą rękę wyciągać, ein

, co prawą ręką, *albo* w pra-
ęce trzymać, rechter Hand wärts,
wą, na prawą rękę, ſich kehren,
ić ſię, obracać ſię.
v. n. prawować ſię, ſądzić ſię;
iem haſtig, z kiem żwawo, pie-
ę z kiem, prawo mieć z kiem
, wielkie, wodzić ſię prawem
, prawem ſobie z kiem poſtę-

igen, *v. a.* uſprawiedliwiać,
viedliwić, einen, kogo, winę,
ek od niego oddalać, wyma-
w iakiem przeſtępſtwie, mo-
tego grzechu nie ucynił, nie
ił; *v. r.* ſich gegen einen, uſpra-
wiać ſię komu, wymawić ſię
ney ſobie winy, nieprzyzna-
do niey, oczyſzczać ſię z niey.
iger, *ſ. m.* uſprawiedliwiciel,
iedliwiaiący.
igerin, *ſ. f.* uſprawiedliwiciel-
prawiedliwiaiąca.
igung, *ſ. f.* uſprawiedliwianie,
iedliwienie, oczyſzczenie z

ibig, *adj. et adv.* prawey nauki,
go zdania.
ibiger, *ſ. m.* prawowierny, kto-
dobrą w rzeczach boſkich wia-
ory to o rzeczach boſkich wie-
prawda y co trzeba wierzyć.
, *adv.* prawnie, prawem, we-
rawa, mit einem verfahren, z
poſtąpić.
ßig, *adj.* prawy, prawny, rechts
: Verſammlung, prawne zgro-
nie ludu, rechtmäßiges Com-
haben, mieć prawą komendę,
eine rechtmäßige Reiſe nach Rom
podług prawą drogę ma przed
Rzymu, rechtmäßige Entſchuld
, prawna, ſprawiedliwa wy-
a, Strafe, ſprawiedliwa kara,
prawa kara, rechtmäßiger
prawy nieprzyiaciel, podług
nieprzyiaciel, rechtmäßige Urſ
ſprawiedliwa przyczyna, pra-
rzyczyna, prawna przyczyna,
äßiger Krieg, ſprawiedliwa
podług prawa, prawna woyna.
ßig, *adv.* prawie, prawnie,
iedliwie, prawem, mit einem
ten, z kiem poſtąpić, prawnie
n poſtępować; iſt nichts in der
gethan, nie ſię w tey rzeczy
ie, albo prawem niedziało,
inen böſe ſeyn, ſprawiedliwie
a kogo złym, rechtmäßig com-

mandiren, ſprawieliwie podług pra-
wa rozkazywać, ein Opfer verrichten,
prawie ofiarę odprawić, zweifeln,
ſprawiedliwie powątpiwać.
Rechtmäßiglich, *adj. et adv.* ſ. Rechts
mäßig.
Rechts, *adv.* prawą, gegen die rechte
Hand, ku prawey ręce.
Rechts-Conſulent, *ſ. m.* prawny, tło-
macz prawa, ten ktorego ſię radzą
w prawie, praworadca, prawoporad-
ca; obiaśniacz prawa, wykładca
prawa, obiaśniciel prawa, w prawie.
Rechtſchaffen, *adj.* podściwy, rechtſchaf-
fener Mann, podściwy człowiek,
rechtſchaffenes Gemüth, podściwe ſer-
ce, podściwy umyſł; niewinny, bo-
goboyny, ſzczery duch, rechtſchaffene
Freundſchaft, podściwa przyiaźń,
prawdziwa, niezmyślona, mit einem
rechtſchaffenen Manne handeln, z po-
dściwym człowiekiem traktować.
Rechtſchaffen, *adv.* prawdziwie, pod-
ściwie; urtheilen, ſądzić podści-
wie; einen lieben, prawdziwie kogo
kochać; *to co* ſzczerze, rzetelnie;
handeln, traktować ſzczerze y rzetel-
nie w iakiey rzeczy.
Rechtſchaffenheit, *ſ. f.* podściwość,
prawdziwość.
Rechtſchuldig, *adj.* obwiniony, oſka-
rzony podług prawa.
Rechtserfahren, *adj.* biegły w prawie,
umieiętny w prawie, ſ. Rechtsgelehrt.
Rechtsfrage, *ſ. f.* pytanie prawne, za-
dana kweſtya w prawie, albo o
prawie.
Rechtsführung, *ſ. f.* ſtawanie w ſpra-
wach, patronſtwo, *patronizacya.*
Rechtsgelehrſamkeit, *ſ. f.* w prawie u-
czoność, w prawie umieiętność, w
prawie biegłość; prawa rozumienie,
praw wiadomość, praw znaiomość,
znanie ſię na prawie.
Rechtsgelehrter, *ſ. m.* prawny, uczony
w prawie, biegły w prawie; w pra-
wie umieiętny, prawo umieiący, pra-
wo rozumieiący, znaiący ſię na pra-
wie, wiadomy prawa, znaiomy pra-
wa, ktoremu prawa wiadome, kto-
remu prawa znaiome, groſſer, wiel-
ki prawnik, prawna głowa, bardzo
prawna głowa, vortrefflicher, przedni
prawnik, przedni w prawie, zawo-
łany w prawie, dobry w prawie,
nad innych lepſzy w prawie, rowna
naylepſzych w prawie, przechodzą
umieiętnośćią prawa innych, ro-
zumie z gruntu prawo, zna ſię na

prawie gruntownie, na palcach prawo umie etc. schlimmer, nie dobrze umieiący prawo; zły z niego iurysta; wykrętarz w prawie, tylko mataiący prawem.

Rechtsgelehrtheit, *s. f.* siehe Rechtsgelehrsamkeit.

Rechtshängig, *adj.* do sądu wytoczony, rechtshängige Sache, sprawa do sądu wytoczona; sprawa w sądach się agituiąca.

Rechtshandel, *s. m.* prawo; mit einem anfangen, z kiem zacząć, pozwać kogo do prawa. zapozwać kogo do sądu; auf Leib und Leben mit einem anfangen, prawo o głowę y o życie z kiem zacząć, eines Rechtshandel führen, czyią sprawę trzymać w sądach, sich darein einlassen, wdać się w prawo, dać się wciągnąć w prawo, komparycyą zapisać, Rechtshandel treiben, mowić w sprawie, stać w sprawie, przekładać sądowi sprawę, gewinnen, sprawę wygrać, sprawę utrzymywać. sprawę zyskać, utrzymać się w sprawie, beilegen, schlichten, sprawę zagodzić. ugodzić, richten, sprawę sądzić, einem den Rechtshandel zuerkennen, komu sprawę przyznać. przysądzić.

Rechtsknoten, *s m.* w prawie węzeł, trudność, zawiłość, auflösen. węzeł w prawie rozwiązać, trudność zachodzącą w prawie ułatwić, obiaśnić.

Rechtskräftig, *adj.* prawoważny, prawomocny; dergleichen Urtheil, prawoważny dekret, prawomocna kaźń.

Rechtsprechen, *v. a.* s. Recht.

Rechtsprechung, *s. f.* sądzenie, rozsądzenie; gleichmäßige, rownomierne; gelinde, łaskawe; harte, strenge, niełaskawe, ścisłe; ungeschickte. nieumieiętne: die ums Geld zu haben ist, wie man sie verlangt, przedayne, ktore mieć można za pieniądze tak iak sobie kto życzy; in der Stadt, w mieście; zu Ende bringen. sąd skończyć, sprawę osadzić; bleiben lassen, unterlassen, przestać sądzić, nie dokończyć sądzenia spraw; vollenden, zupełnie osądzić, do końca osądzić. 2) s. Billigung.

Rechts-Proceß, *s. m.* sprawa, prawo, w sądach, s. Proceß.

Rechtssache, *s. f.* sprawa, prawo, sądzenie się. s. Rechtshandel.

Rechtstag, *s. m.* s. Gerichtstag.

Rechtsspruch, *s. m.* dekret, kaźń, wyrok sądu, wyrok sądowy.

Rechtsverdrehung, *s. f.* kręcenie prawa, przekręcenie prawa, przekręcanie prawa.

Rechtsverständiger, *s. m.* umieiący prawie, umieiący prawo, rozumiejący prawo, prawo znaiący, wiedzący co prawo, na prawie się znaiący, Rechtsgelehrter.

Rechtswissenschaft, *s. f.* wiadomość prawa znaiomość, w prawie biegłość.

Recidiv, *s. f.* eine Krankheit, die kömmt, recydywa, chorob[illegible] się znowu wraca, ein Recidiv [illegible] men, znowu zapaść na tę [illegible] robę co y pierwey, recydywa.

Recipient, *s. m.* Gefäß beim D[illegible] naczynie przy dystyllowaniu [illegible] nik, recypient.

Recitiren, *v. a.* odmawiać, [illegible] przeczytać; eine Schrift, p[illegible]

Rekel, *s. m.* człowiek wieśniaki [illegible] ry chłop, prawdziwy chłop.

Recken, *v. a.* wyciągać, podawać; die Hand hin, komu rękę, [illegible] do kogo rękę; in die Höhe [illegible] wyciągać; die Spitze, szpa[illegible] rę podnosić.

Reclamiren, *v. a.* zurückverlangen, odwołać, nazad; em[illegible]

Recognosciren, *v. a.* erforschen, [illegible] schaften, untersuchen, obaczyć; den Weg, drogę; wie das Lager iak oboz leży; die Gegend [illegible] okolice mieysce pilnie zwi[illegible] Lage der Stadt, położenie [illegible] die Gegend, kray; den [illegible] Marsch, nieprzyiacielski [illegible] czyć, poznać; einen Ort, [illegible] kie zwidzieć; einige darzu [illegible] hen lassen, niektorym kaz[illegible] obaczenia, do poznania: [illegible] chen voraus geschickt werden, [illegible] wemi do obacenia y rekog[illegible] nia być wysłanym.

Recolligiren, *v. r.* sich besinnen, pokrzepiać, pokrzepić [illegible] bie; sił znowu nabierać; [illegible] der Flucht, wytchnąć sobie, do siebie po ucieczce.

Recommendation, *s. f.* rekom[illegible] zalecenie; zachwalenie, odda[illegible] ruczenie, mit Fleiße geschr[illegible] komendacya z pilnością [illegible] nachdrückliche, ważna; gött[illegible] kele und unsichere, boska. [illegible] niebezpieczna; stete, gewi[illegible] sondere, nieustanna, pospol[illegible] bliwsza rekomendacya. [illegible] Recommendation in einer [illegible]

ngenehm seyn, przez czyią re-
ndacyą być w iakim mieście
miłym, wziętym, der Haupt-
meiner Recommendation ist, daß
t zugebest, głowny punkt moiey
endacyi iest, abyż nie pozwa-
nem eine nach aller Kunst ge-
Recommendation versprechen,
przyobiecać recomendacyą
ną podług wszelkiey sztuki,
bei demselben sehr beförderlich
, rekomendacya była mu
zdatna y pomocna, ist von
Nachdrucke gewesen, była
y wagi, nichts als dergleichen
n schreiben, nie tylko same
ndacye, same zalecenia do
sać.
ndations-Schreiben, s. n. pi-
rekomendacyą, pisanie reko-
ące, pismo z zaleceniem, pi-
olecaiąca.
ndiren, v. a. zalecić, polecić,
ć. oddać, zarekomendować;
der etwas gut, dobrze kogo,
; gemeinhin, pospolicie; mit
z pilnością zarekomendować;
cklich, ważnie; sehr, wohin,
, dokąd; aus Herzensgrunde,
, z gruntu serca; vornehmlich,
ch, gewissenhaft, przednie,
ie, sumiennie; einzig und al-
iedynie tylko; seine kleinen
dem Schutze des Volks, swoie
dzieci protekcyi ludu zalecić,
eines Wohlfahrt einem solchen
, czyią fortunę y całość ia-
zacnemu mężowi; sich ganz
: eines Liebe und Treue, wcale
lać, zdać na czyią miłość y
ść, einen aufs beste, kogo iak
iey zalecić; iak naylepszym
em oddać łaśce czyiey; eines
czyiey wierności; w pro-
czyią kogo zalecić, protekcyi
oddać siebie y fortunę swoię;
ei einem bestens, kogo u kogo
ylepiey, iak nayprzedniey za-
sich bei einem bestens, zareko-
wać siebie samego komu iak
iey, sich bei einem zu recom-
ren suchen, szukać, aby się ko-
lbo u kogo zarekomendować,
ę w czyią zalecić łaskę, sich ei-
ecommendiren lassen, pozdro-
ogo, kłaniać się komu kazać
bie, zalecić, albo siebie czyiey
oddać.
ndirt, part. et adj. poruczony,
zalecony; sich einen seyn lassen, mieć
kogo sobie zaleconym, swoiey łaśce,
swoiey przyiaźni, swoiey protekcyi
oddanym.

Recompens, s. m. Belohnung, nadgro-
da, zapłata, rekompensa; den soll ei-
ner bekommen, ktorey ma kto do-
stać aufsetzen, obiecać nadgrodę,
zapłatę, rekompensę.

Recompensiren, v. a. vergelten, belohnen,
erstatten, nadgrodzić, oddać. odsłu-
żyć, zapłacić, etwas mit etwas, co
czym.

Reconvalescenz, s. f. ozdrowienie, przy-
ście, przychodzenie do zdrowia.

Recreation, s. f. Ergötzlichkeit, rekrea-
cya, rozrywka. rozerwanie umysłu,
zabawa umysłu, wesołe umysłu ba-
wienie, rozwesolanie myśli.

Recrutement, s. n. (neu) das Recruti-
ren, die Recrutirung, Anwerbung
neuer Soldaten, s. Recrutiren.

Recruten, s. pl. rekruty, żołnierze, na
dopełnienie horągwi pułkow. Re-
cruten werben, rekrutow werbować,
rekrutow zaciągać, rekrutow zbie-
rać. nowo zaciążnych, świeżo za-
ciążnych żołnierzy brać; mit sich aus
Italien bringen, z sobą z Włoch
przyprowadzić; die Regimenter da-
mit ergänzen, reymenta rekrutami
dopełnić, dopełnienie reymentow
nowo zaciążnemi uczynić, świeżo za-
ciążne horągwie sprowadzane.

Recrutiren, v. a. die Truppen, woysko
rekrutować, przystawiać rekrutow
do horągwi na mieysce tych ktorzy
ubyli, die geschwächte Armee, osła-
bione y zmnieyszone woysko rekru-
tować, die Regimenter, reymenta
nowemi żołnierzami dopełniać, dzie-
lić rekrutow między rymenta y puł-
ki dopełnienia potrzebuiących, durch
den gemachten Ausschuß, przez zaciąg
nowo zrobiony, przez nowe wer-
bunki.

Recrutiren, das, s. n. woyska rekru-
towanie.

Recrutirung, s. f. woyska rekrutowa-
nie.

Rector, s. m. der Oberste in einer Schule,
Rektor, naystarszy nad szkołami,
Szkołrządca; der Pauls-Schule zu
Londen, szkoł Pawłowskich w Lon-
dynie, Rector seyn, być Szkołrekto-
rem, Szkołrządcą.

Rectorat, s. n. Rektorat, Rektorstwo, auf
einer Universität, Rządstwo iakiey
Akademii, urząd Rektora Akademii;

eberlegen, urząd Rektora złożyć; einer Schule, w szkołach rektorwo, rządstwo szkoł iakich.

acteur, *s. m.* 1) Sammler der Gesetze und Gewohnheiten, oder auch ancher Aufsätze, zbieracz praw i byczaiow, albo także niektorych amysłow, projektow, der einen Aufsatz macht, verfertigt, etwas aufsetzt, o ieden memoryał zrobi, 2) in der euen Bedeutung: Titel einer neuen Pariser Zeitung, *w nowym naczeniu:* ytuł nowey francuskiey gazety, albo wiadomości.

dart, *s. f.* Mundart, mowy kształt, st kształt, dyalekt; im Griechischen, r Greckim; jonische, Joński; attische, Ateński; dorische, Dorski; äolische, Eolski dyalekt; gemeine, popolity; poetische, poetycki dyalekt; ie man sie zu Hause gewohnt ist, domowy dyalekt, domowy kształt mowienia.

de, *s. f.* mowa, gemeine der Menschen, edoch auch manchmal mit Fleiße verfertigte, pospolita iaka między ludźmi, ile przecie z pilnością wygotowana; *t.* das Geschrei, krzyk, wołanie; nowa botoczna; accurate, zweifelhafte, deutliche, dokładna, wątpliwa, iasna mowa; beständige, sehr stark gehende, stateczna, bardzo się gęsto rozchodząca; anständige, sachte, niedrige, przystoyna, powolna, podła; die sich zu einem Gastgebothe schickt, szykowna do bankietu, mowa prawie do ochoty, iakiey na ochocie trzeba; Honig süße, zierliche, scherzhafte, słodka iak miod, wystroiona, żartobliwa; leichte, tägliche, angenehme, łatwa, codzienna, przyiemna; nachdrückliche, ernsthafte, ważna, surowa, nie do żartu, ale do prawdy; ehrerbietige gegen einen, poszanowania pełna dla kogo; höfliche, gottlose, leichtfertige, ludzka, bezbożna, swawolna; eitele, unvorsichtige, prożna, niebaczna, nieostrożna; unreine, unflätige, nieczysta, niechędoga; verhaßte, nieluba, nienawistna; gelinde, łagodna; leichtsinnige, płocha, letkomyślna; freie, wolna; lange, długa; vielen bekannte, wiele mowy wiadomy; dunkele, ciemna, zawikłana; landübliche, oyczysta, kraiowa mowa; die durch die ganze Stadt geht, ktora po całym mieście dzie; des gemeinen Pöbels, pospolitego gminu; reine, deutliche, czysta, asna; lateinische der Leute, łacińska między ludźmi mowa; [illegible] rische und kindische, piękna, [illegible] ska y dziecinna; vorige, [illegible] unverschämte, przeszła, [illegible] bezwstydna; unterschiedene, rozmaita, stara, staroświecka; gelhafte, gebräuchliche, [illegible] używana, zwyczayna; [illegible] dichtete, unbillige, uczona, [illegible] niesłuszna; misgünstige, [illegible] böse, nieżyczliwa, żatrowna [illegible] lerlei, wieloraka, und erlogene; żna; bescheidene, skromna; krotka; vernehmliche, wyra[illegible] rożniona, gehet von etwas, [illegible] eines zu erschnappen suchen, [illegible] aby kogo podchwycić w mowie legenheit darzu suchen, okazy[illegible] wy szukać, anfangen, [illegible] wę zacząć, mowy być [illegible] Gelegenheit darzu geben, [illegible] do mowy, auf die Bank bring[illegible] sić mowę, wyieżdżać z mową; wać się z mową, materyą [illegible] wy, podsunąć przyczynę [illegible] rzecz o ktorey by mowa [illegible] demknąć, in die Rede kommen, na mowy ludzkie, damit [illegible] zatrzymać się z mową, prze[illegible] wić, auf die Rede kommen, [illegible] mowy, przypaść na tę mowę; Länge dehnen, długo rozciągać; anfangen, przystąpić do mowy ten, mieć mowę, in der Rede być w mowie, gdy o kiem [illegible] fortsetzen, mowę swoię, daley [illegible] vollenden, mowę z mowić [illegible] całą, bei der Rede seyn, [illegible] mowie, być przytomnym [illegible] iest, in der Rede mit erwähnung thun, w mowie co [illegible] wzmiankę o czym uczynić [illegible] Rede einem hinterbringen, [illegible] komu powiadać, czyią mowę donosić, donieść, die Rede [illegible] gen, mowę roztrząść, rozmie[illegible] rozgłosić, breitet sich aus, [illegible] wa się rozszerza, rozchodzi [illegible] aus, mowa wychodzi, [illegible] acht nehmen, strzec się, chro[illegible] kiey mowy, stillen, unterdrücken, szyć mowę, przytłumić, [illegible] mowę, legt sich, ucisza się mowa, ie, kona, umiera, *trop.* [illegible] machen, długie mowy czynić [illegible] dyskursa, mowy prowadzić, [illegible] damit zubringen, dzień na mowie dyskursach przepędzić, mit [illegible] fertigte und nicht gemeine, [illegible]

wana y nie pospolita mowa,
che, obfita w słowa mowa,
und nachdrückliche, ozdobna
a, armselige, uboga, nicht gar
, nie bardzo świetna, nie
przybrana, nicht ganz rauhe,
dzo poieżona, rozczochrana,
s geschickte, stosuiąca się do
voller nachdrücklichen Worte,
ięzkich, wagę maiących słow,
tige, obszerna, wundernswür
dziwienia godna, von der ge
Weise zu reden abgehende, od
ego kształtu mowienia od
a. hohe, kurzgefaßte, geschickte
as, wysoka, krotko ułożona,
do czego, hitzige, harte, gütti
ąca, twarda, dzika, dobrotli
kawa, schmeichelhafte, gute,
eschwinde, podchlebna. dobra,
prędka, wohl und künstlich
breitete, dobrze y podług sztu
o sztuką wypracowana, ver
pokłucona, powikłana; ver
pokręcona; schamhafte, zel
deutliche, dunkele, iasna, nie
wiła, ktorą zgadać iak zadan
zeba; einem anständige, zdo
ogo; die nicht zusammenhängt,
y się nietrzyma iedno drugie
powiązana; angenehme, miła
hania; vortreffliche, przednia,
śmienita, arcy dobra; fertige
hlfließende, gotowa y płynąca
; die einen bewegt, poruszaią
uszaiąca kogo, die in gleichem
eht, ktora rowno iednakowo
; männliche, męska; nützliche,
zna; gelehrte und wohlgesetzte,
y wyładowana, wypolerowana;
iche, okazała, świetna; voller
icklichen Worte und Personen,
ważnych słow y myśli; einem
bele, komu honor czyniąca, dla
honorem mowa; schreckliche,
rächtige, straszna, podła; die
ju niedrig und schlecht, noch ju
ad prahlerisch, doch nachdrücklich
ora ani podła y prosta, ani
wysoka y napuszona, a prze
gę maiąca; erlaubte, iasna,
ona; unmenschliche, unmäßige,
ka, nie pomiarkowana; leere,
; hefftige, żwawa, żywa; durch
nde und doch wohl und zierlich
igte, przeymuiąca lecz przecie,
nie zrobiona; unendliche, sehr
nieskończona, bardzo długa,
uehme, niewdzięczna; die egal

ist, in gleichem Style geschrieben, rowno y rownym stylem napisana; feindse
lige und unbillige, nieprzyiacielska y niesłuszna; die wohl zusammenhängt
und fließt, powiązana razem płynąca,
w ktorey się iedno drugiego trzyma;
lobenswerthe, godna chwały; weit
hergeholte, bardzo zdaleka zaczęta;
mittelmäßige, elende, srzednia, mi
zerna; auslachendswürdige, wyśmia
nia godna; gemäßigte, pomiarkowa
na; ohne Saft und Kraft, bez soku
y mocy, sucha y nie mocna; die
mehr angenehm, als nachdrücklich ist,
przyiemnieysza niżeli ważnieysza;
nette, czysta; schlechte, ohne alle Zier
lichkeiten, prosta, bez żadnych ozdob;
sehr gute, nader dobra; zierliche und
nachdrückliche, przyozdobiona y z wa
gą; mit schönen Gedanken und nach
drücklichen Worten, pięknemi myślami
y ważnemi słowami; ausgeschmückte,
wysmukana, wystroiona: sehr zierliche,
scharfsinnige, nader przyozdobiona y
subtelna; schädliche, szkodliwa; voll
Feuer und Hefftigkeit, pełna ognia y
żwawości; vortreffliche, arcy wyśmie
nita, dem gemeinen Wesen nützliche
und ersprießliche, pożyteczna y po
mocna rzeczy pospolitey; wahrschein
liche, do wiary podobna; kluge, roz
trobna; reine, czysta; stachlichte, ko
ląca; ungefähre, nagła, trefunkowa;
schändliche, wahre, gute, sromotna,
prawdziwa, cała; aufrührische, bun
towna; artige, feine, obrotna, prze
biegła, ładna; verhaßte, nienawiśna,
der Rede Inhalt, treść mowy, der
Rede Arzenei, ubostwo mowy, cien
kość, Ueberfluß an Worten und Ge
danken, obfitość mowy w słowa y w
myśli; Härte, twardość, przykrość,
mowy; Ernsthaftigkeit, surowość mo
wy, surowość w mowie, stateczność
w mowie, poważność w mowie, han
delt davon, mowa traktuie o tym; ge
het weiter, idzie, ciągnie się daley;
hängt zusammen, trzyma się w raz, w
kupie; wächst an, wird hefftiger, rośnie
co raz to żwawsza nastaie; nimmt ab,
wird schlechter, ubywa iey, prościey
szą się staie, die Rede bewehren, kre
dyt uczynić mowie, etwas in seine
setzen, co włożyć w swoię mowę,
co położyć w swoiey mowie; hat
die gefährlichsten Dinge abgehandelt,
odbyła nayniebezpieczneysze rze
czy; höret da auf, wo sie angefangen
hat, tam przestaie, gdzie się zaczęła;

eines hinter einander in einem fort Hören, wciąż całey iak długa, od końca do końca czyiey mowy słuchać, hat mich hieher gebracht, mowa do tego mię przyprowadziła mieysca, die ganze Rede von etwas in einem Tage halten, całą mowę w iednym dniu o czym mieć, eines fleißig lesen, czyią mowę pilnie czytać, fält auf fremde Dinge, odchodzi od materyi, wpada w rzeczy do materyi nienależące, auf etwas zurück lenken, wrocić z mową do czego. cafnąć mowę do iakiey materyi, einem in die Rede fallen, przerwać komu mowę, mit einer sehr mühsamen beweisen, daß einer gefehlt, pracowitą bardzo mową dowodzić, że kto zbłądził, mit der Höflichkeit ausüben, ludzkością mowę przyozdobić, schöne halten, piękną mowę mieć, eines Leben in ungebundener Rede beschreiben, niewiązaną mową czyie życie opisać, wegen der Größe eine her lesen, mowę dla wielkości iey z pisma czytać, deren Gemüther mit einer geschickten besänftigen, udatną mową ich umysły łagodzić, was ist das für eine Rede? co to iest za mowa? das ist seine letzte gewesen, to była ostatnia iego mowa, ihr Maaß und Ziel setzen, miarę y kres mowie założyć, auf eine wider einen bedacht seyn, gotować się na mowę przeciwko komu, Rede an das Volk, mowa do ludu, eine von einem halten, mieć mowę o kiem, eine kluge lesen, czytać rozeznaną mowę czytać, eine Sache darin vertheidigen, rzeczy iakiey w mowie bronić, kleine, mała mowa, mowka, dem man keine abgewinnen kann, od kogo żadney mowy wyciągnąć nie można. die Rede schließen, mowę zakończyć. harte und trotzige, twarda y przykra mowa, wider einen ausstoßen, wyzionąć, wywrzeć przeciwko komu mowę, gefährliche wider einen führen, niebezpieczną mowę przeciwko komu mieć, seine zielet dahin, iego mowa tam zmierza, einem allerlei schimpfliche anhängen, zelżywą mowę mieć na kogo, einen zur Rede setzen, w mowie się uskarżać na kogo, Rede und Antwort geben, mowę mieć za sobą samym w swoiey własney sprawie, thun, halten von etwas, *czynić* mowę, *trzymać* mowę o czym, einem mit drei Stunden lang, trzy godziny długą, Rede wider einen, mowa prze-

ciwko
wa,
gaja
łyn
wyśla
entsteht
iest mow
gebohrn
rodowm
einen m
beurtheil
mowy
Redcart, *f.*
Redekunst, *f.*
komonis
Kunst gra
mowsky
krasomowst
Kunst, po
wymowne
Reden, *v. a.*
lich, z kim
schatzinnig,
rein, are
zwiedzmig, obc
freundlich, pr
ſku; offenher
geſchickt,
hungsweiſe, po
tem *potwierdza*
grubiańſku; ſch
gut Polntſch, *pi*
dobrze polacim
mowić; insgem
verwirrt, *zakloc*
bedächtig, uważ
cznie; weitläuftig
gar zu weitläuftig
zierlich, ozdobnie;
iak w rozpaczy, *ut*
ſtändig von einem, p
mowić o kiem, bra
get, przydłużey;
wyſoko; vertraut,
gorąco; tapfer,
ogolem, powſzechnie
Griechiſch, Polniſch,
grecku, po polſku;
nie; freudig, weſoło;
ren, z wſzelkim honor
iuż dawno; ist dlug
gottlos, niezbożnie,
ſchämt, bez wſtydu;
nieſtatecznie; ungewöhn
czynie; ſehr zierlich
bardzo ozdobnie po
ozdobnie po niemiecku
Lateiniſch, nie tłe
zwolna; gäng,

ıhlerisch, napuszono, chlubnie; : : besser, lepiey mowić; wun: dziwnie; viel unter einander, ıiędzy sobą; dunkel, ciemno o, sehr wohl, nader dobrze;), iawnie, publicznie; sehr gut ardzo dobrze polacinie; nicht als, nie inaczey, iak; sehr ırdzo rad; sehr schlimm, nay- sanftmüthig, łagodnie; deut- ıno; poetisch, po poetycku; ın, iak pospolstwo mowi; l, nader dobrze; schön rein, ıb, bäurisch, pięknie, czysto, e, grubo, po chłopsku mo- lle, cicho y spokoynie; be- mit allen, z osobna, z obie- stlich, gleichermaßen, surowo, m sposobem mowić; an- , aufrichtig, przyiemnie, szcze- gefehr, płocho; schändlich, ; mit großer Versicherung, z ubezpieczeniem, portwier- ; sehr klug, bardzo roztro- stig, znawo; wahr, prawdzi- ohnlich, zwyczaynie; scham- wstydliwie; leise mit einem, egłośno z kiem rozmawiać, ınd du mit einander von ihr atten, co ia y ty razem z so- iliśmy, also mit einem von ben, tak o czym z kiem mo- eben den Schlag, jeder nach ecten und Schmerzen, na ten alt mowili, każdy według afektu y żalu, mit einem als kiem samym tylko mowić, ıs, wolno co wymowić, ei: reden lassen, nie dać komu von lauter Bubenstücken, o niepodściwościach mowić, Briefe von nichts, als vom w swoiem liście o niczym ić, tylko o woynie, die Sache st, rzecz sama mowi, wie rbücher reden, iak roczne owią, einem nach dem Maule, omu do iego woli, do iego nia; ohne einzige Höneret, ney ironii, bez żadnego ; albern, głupie; geschickt zu zdatnie do czego; anzüglich, zykro; heftig, przyżawiey; lten Weiber, iak stare baby; ntlich, hardo, pysznie; künst- ucznie; wie die Athenienser, iczykowie; kühn, śmiało; mit wenigem, krotko nie verschlagen, wykrętnie; ver- schmißt, wybiegle, z wybiegiem; vorsichtig, bacznie; vornehmlich, przednie; schimpflich von einem, zelżywie o kiem mowić; weitläuftig, przyobszerniey; betrübt, żałośnie, z żalem; unterschiedlich von einer Sache, rozmaicie o iakiey rzeczy; hart, twardo; zweifelhaft, wątpliwie; hoch, wysoko; schlecht, cienko; umständlich, z okolicznościami; scherzhaft, żartobliwie; hochtrabend, z pogardą, frech, dziko; nachdrücklich und lange, ważnie y długo mowić; ernsthaft, surowo; immer, pod czas, kiedy, niekiedy; gar trocken, sucho; unerfahren, nie biegło, nie wiadomie; unzierlich, nieozdobnie; frech und ungestraft, wolno y bez kary; unbedachtsam, nieuważnie mowić; ungeschickt, nie do rzeczy; neidisch, zazdrośnie; unhöflich, nieludzko; zornig, gniewliwie, z gniewem; bescheidentlich, skromnie, z pomiarkowaniem; gar zu oft, nazbyt często; zotenhaft, tłusto mowić; nachläßig, niedbale; zu wenig, nazbyt mało; sparsam, skąpo; verwirrt, pomięszanie; verkehrt, przewrotnie; wenig, oder mehr, als nöthig ist, mniey, albo więcey, iak trzeba; lächerlich, śmieszno; weislich, mądrze mowić; boshaftig, złośliwie; schelmisch, niepodściwie; wissentlich, umieiętnie; aufrührisch, buntownie; besonders, osobna; summarisch, krotkim zbiorem; argwöhnisch, z podeźrzeniem; abergläubisch, zabobonnie; daß man alle Sylben recht ausspricht, każdą syllabę należycie wymawiaiąc; furchtsamlich, boiaźliwie; betrüglich, chytro, zdradliwie, anders reden, als man gesinnet ist, inaczey mowić, iak myśleć; von sich selber o sobie samym mowić, von großen Dingen zierlich, o wielkich rzeczach ozdobnie mowić, wider einen zum Volke mit größter Heftigkeit, przeciwko komu do ludu mowić z naywiększą zwawością, unter uns zu reden, między nami mowiąc, laßt ihn doch reden, day mu pokoy niech mowi, pozwol niech mowi, zu reden vergönnen, dać moc mowienia, nicht Polnisch reden können nie umieć po polsku mowić, mit einem Todten, z umarłym iakiem mowić, er hat kein Wort mit jemans den von uns geredet, on żadnego słowa z nikiem o nas nie mowił, züchtig, bedachtsam und geschickt, ze wstydem, uważnie y do rzeczy mowić,

er weiß von nichts, als vom Wucher zu reden, on o niczym nie umie mowić, tylko o lichwie, bei sich überlegen, wie und was man reden wolle, myśleć u siebie, co by y iak mowić, mit einem offenherzig, z kiem otwartym sercem mowić, sie fangen hinter mir an zu reden, poczęli za mną rozmawiać, viel mit einem von einer Sache, wiele z kiem o iakiey rzeczy mowić, kürzer, als die Sache erfordert, krocey mowić, iak rzecz potrzebuie, von eines Wachsamkeit, o czyiey czułości, von was für einem Schiffe redest du? o iakiem ty okręcie mowisz? darf ich was weniges reden? mogęż ia co kolwiek powiedzieć? laß mich ausreden, pozwol mi wymowić, vor Furcht nicht reden können, z boiaźni nie moc mowić, nicht reden lassen, in die Rede fallen, nie dać mowić, wpadać w mowę, przerywać mowę, nun redest du anders, teraz inaczey mowisz; wunderliche Dinge, dziwne rzeczy mowić, reden und schweigen, wenn jedes Zeit ist, mowić y milczeć, kiedy każdego z tych czas iest, hiervon ist genug geredet, o tym dosyć mowiono, powiedziano, aufhören zu reden przestać mowić, Gelegenheit zu reden suchen, okazyą szukać do mowienia, reden, was einer gerne höret, mowić, co kto rad słucha, öffentlich hart wider einen, publicznie ostro przeciwko komu mowić, nicht mit einem reden wollen, niechcieć z kiem mowić, vieles mit einander von allerhand, wiele wzaiemnie mowić o wszystkiem, einer Sache wegen mit einem, gwoli iakiey rzeczy z kiem, nichts, nic nie mowić; von eines Thaten verächtlich, z pogardą mowić o czyich czynach; er kann nicht, on nie może mowić, vertraulich mit einem, poufale z kiem mowić; er kann vor Schmerzen nicht, nie może mowić od bolu, ganz ausländisch reden, wcale po cudzoziemsku mowić, schimpflich von einem Verstorbenen, zelżywie mowić o iakiem umarłym: alles Gute von einem, wszystko dobre o kiem, man redet hiervon mehr, als es in der That ist, o tym więcey mowią, iak w samey rzeczy iest; im Namen der Armee, imieniem woyska, es will keiner ein Wort reden, nikt y iednego słowa niechce mowić, einem Gelegenheit von sich zu reden geben, komu dać okazyą mowienia [illegible] bie, mit niemand, als [illegible] Freunde geredet haben, z nik[illegible] ko ze swoim przyiacielem [illegible] anfangen zu reden, zacz[illegible] immer von einem, zawsze [illegible] oft von etwas, często o [illegible] die Kinder, mowić iak dz[illegible] lich, potaiemnie mowić [illegible] nen hat er lange nicht red[illegible] od płaczu nic nie mogł [illegible] wić; mit vielen Umschwei[illegible] ner Sache, z wielu ogrod[illegible] kiey rzeczny mowić, [illegible] redet, o ktorym mowią, [illegible] lange keiner reden, długo [illegible] żaden mowić. er redet [illegible] wyniosło on mowi. mit [illegible] kein Wort, ze złemi ludz[illegible] go słowa nie mowić, [illegible] skromnie mowić: gelehrt [illegible] sichtig, uczenie y bacznie [illegible] det übel von ihm, źle o [illegible] niemanden zu nahe geredet, [illegible] zdrości mowiono; gern [illegible] wollen, rad by się z kiem [illegible] kein Wort mit einem, y [illegible] wa z kiem nie mowić, [illegible] mals weiter davon, więc[illegible] nigdy niemow.

Redensart, *s. f.* frazys, kre[illegible] nicht in ihrem eigentlichen [illegible] genommen wird, ktora się [illegible] bierze w swoim właściwy[illegible] niu, nazywa się, *dropu*[illegible] Zamiana; die sonst was [illegible] ktora zaś ma co sztuczne[illegible] nazywa się, *Figura*, Wzo[illegible] verblümte, kwiecista fraz[illegible] czey, przybrana nazywa się [illegible]

Redeübung, *s. f.* mowne ćw[illegible] mowie ćwiczenie, mawia[illegible] tägliche, codzienne ma[illegible] dzienna perora; gemeine [illegible] sich darinnen geübet haben [illegible] wać się, rozwodzić się, [illegible] w perorze było; seine [illegible] darüber haben, mieć swo[illegible] towanie w mawianiu; [illegible] auf geleget haben, być by[illegible] także y w mawianiu.

Redhans, *s. n.* mownia, mow[illegible] mowy niewaią.

Redkunst, *s. f.* sztuka wymo[illegible] mowska sztuka, s. Rede[illegible]

Redlein, *s. n.* besser kleine Re[illegible] mała mowa.

Redlich, *adj.* rechtschaffen, [illegible] rzetelny; redlicher Mann [illegible]

:k, m;i niewinny, sumienny, yny, sprawiedliwy, cnotliwy; , obywatel; einen offenbarlich ist redlicher, als seine Mei- rbergen, lepsza rzecz iest ko- ie nienawidzieć, niżeli nie- taić w sobie.

adv. rzetelnie, podściwie, su- : handeln, czynić.

:, *s. f.* rzetelność, podściwość, ność, niewinność, prostość; , pokazać; von sich spüren las- kazywać po sobie, wydawać : rzetelne y podściwe serce, y y prosty umysł, mit großer g führen, z wielką rzetelno- ynę prowadzić.

m. mowca, krasomowca; ge- etwas zu beweisen, zdolny do enia y pokazania czego; hef- wáwy, bystry, ognisty, tęgi w y w iestach; scharfsinniger, yślny, angenehmer mit Wor- zyiemny w słowach; mehr niger, als zierlicher, bardziey nyślny niżeli ozdobny; weit- , obszerny, obszernie mo- geschickt zum Unterrichten, lo nauczenia; der einen guten m Schreien hat, ktory ma arło do krzyczenia; der seine ngen macht, ruchomy, ru- w iestach; berühmter, sławny; hnöder, bardzo niepiekny sehr beredter, bardzo mocny wazyi; gelehrter, uczony; wo so gelehrter, doch geübter, ie- tak bardzo uczony, to za wiczony; vortrefflicher, prze- nity; hochtrabender, wynio- ny, wyniosło mowiący, gorno y; nachdrücklicher, ważny; n, w chwaleniu; beißend im , docinaiący w połaianiu; nken scharfsinnig, w myślach nyślny; im Lehren subtil, w iu suptelny; magerer, suchy, ; erleuchteter, iasny; der den eg hält zwischen einem Hohen drigen, ktory śrzednią drogę między wysokiem y niskiem grober, gruby; unhöflicher, zayny; angenehmer, luby, odki; reicher an Worten, bo- słowa; hoher, wysoki; mit- ger, śrzedni; schlimmer, zły, mener, doskonały; schlechter h der alten Zeit, prosty y sta- ki; kluger und vorsichtiger, rozeznany y przezorny; närrischer, błaznowaty; artiger, pocieszny; net- ter, świetny; kühner, śmiały; unbe- redter, niewymowny; niedowodny; niederträchtiger, podły, niski; gar nicht ungeschickter, nie wcale, niespo- sobny; geringer, cienki, cienko koło iego mowy; gemeiner, pospolity; leidlicher, znośny; reicher, bogaty; rechter, prawdziwy; unzierlicher und mit Fleiß ungeschickter, nieozdobny y umyślnie, niegładki; nicht gar zu zierlicher, wcale nie nazbyt stroyny; hoher, niedriger, mittler, wysoki ni- ski, śrzedni, subtelny, krotki, węzło- waty, zwięzły, zwięzło mowiący; armseliger und dürftiger, ubogi y po- trzebny; lobenswürdiger, chwały go- dny; nicht zu kurzer und nicht zu weit schweifender, nie nazbyt krotki y nie nazbyt rozwiozły; mangelhafter, wa- dy maiący go siebie; dem die Natur die größte Geschicklichkeit verliehen hat, ktoremu rodowitość naywiększey zdolności do wymowy użyczyła etc.

Rednerbühne, *s. f.* Tribune, mieysce podwyższone, gdzie oratorowie pe- rorowaią, chor, mieysce podwyższo- ne dla oratorow.

Rednerchen, *s. n.* s. Rednerlein.

Rednerinn, *s. f.* mowczyna, krasomowka, krasomowczyna, wymowczyna.

Rednerisch, *adj.* mowny, krasomowski; mowski *simpl. inus.* mowczy, *inus.* rednerische Zierlichkeit zu reden, kra- somowska ozdobność w mowieniu, rednerische Kraft, krasomowska moc, krasomowska tęgość; Höflichkeit, krasomowska grzeczność obyczay- ność w mowieniu, auf rednerische Art zu reden, krasomowskim mowienia sposobem, krasomowey mowienia kształtem, rednerische Uebungen, kra- somowskie ćwiczenia, mow, skła- dania, krasomowskie w mownoścy roboty.

Rednerisch, *adv.* pokrasomowsku; dispu- tiren, rozmawiać; etwas auszieren, co przyozdobić, wystroić, sagen, po- krasomowsku mowić; ausführen, po- krasomowsku co wywodzić, z czym się rozwodzić zwyczaiem mowcy.

Rednerkunst, *s. f.* retoryka, sztuka wy- mowy, krasomowska sztuka.

Rednerlein, *s. m.* kleiner, auch ungeschick- ter Redner, nikczemny y niezdatny mowca, mowiec ni to, ni owo, mało- wart.

Rednitz,

Rednitz, *n. pr. f.* Fluß in Franken, Rednica, rzeka w Frankonii.

Redoute, *s. f.* 1) Schreckschanze, reduta, odwod, nabok; Art eines Festungs-Werkes, gatunek forteczney roboty; an den äußersten Graben aufwerfen, na zedwornych szańcach wysypana, wysypany; 2) Maskenball, maszkarada, osoby maszkowaru, w maskach osoby ubrane.

Redreßiren, *v. a.* sporządzić, poprawić, naprawić; etwas, co, ponaprawiać, posporządzać; verdorbene Dinge, posporządzane rzeczy, w prawić w swoy porządek.

Redsprechig, *adj.* pomowny, łatwomowny przystępnomowny.

Redsprechigkeit, *s. f.* pomowność, łatwomowność, przystępnomowność; gegen alle, ku wszystkim, dla wszystkich.

Reduciren, *v. a.* zurückführen, bringen, redukować, przywieść do mnieyszey liczby, u mnieyszyć liczby.

Reel, *adj.* wirklich, wesentlich, in der Sache, That selbst, rzeczywisty, rzetelny, wahrhaftig, beständig, dauerhaft, prawdziwy, stateczny, trwały; baar, vom Gelde, gotowy, *o pieniądzach*; in den Rechten: real, sachlich, nicht personlich, was nicht die Person, sondern die Sache betrift, *w prawie:* ralny, rzeczywisty, rzeczy ruchomey, albo nie ruchomey, ale nie osobie służący, *adv.* nie, wiście, w rzeczey samey.

Refectorium, *s. n.* refektarz, stołowa izba w zgromadzeniu spolnym.

Referent, *s. m.* opowiadacz, donosiciel, relacyą czyniący.

Referiren, *v. a.* melden, berichten, erzählen, opowiadać co, powiadać, relacyą czynić; einem etwas, co komu, donosić komu o czym, co z tym czynić.

Refier, *s. n.* kraina, s. Revier.

Reflectiren, *v. n.* obrocić oczy, uwagę; auf etwas, na co, mieć wzgląd na co, dawać wzgląd na co; auf einen, na kogo; auf einen redlichen Mann, na podściwego człowieka.

Reflexion, *s. f.* reflexya, refleksya wzgląd; auf einen machen, mieć wzgląd na kogo, refleksyą sobie czynić że kto.

Reform, *s. f.* Aenderung, Verbesserung, reforma, przemienienie, poprawa, poprawienie.

Reformation, *s. f.* reformacya, poprawa, poprawianie; der Religion, wiary, wyrzucenie y zniesienie co [illegible] go, reformacya kościoła.

Reformiren, *v. a.* verbessern, [illegible] wać, poprawić, wyrzucić, [illegible] złego, co się na mało zda, [illegible] stanowić; die bösen Sitten [illegible] złe obyczaie miasta [illegible] znieść, stanowiąć lepsze; [illegible] böse Gewohnheit, stary, [illegible] czay; die übel eingerichtet[illegible] źle sporządzone rzeczy, [illegible] die verderbten Sitten, [illegible] obyczaie: die Lehre, naukę [illegible] wać, z błędow ią wyczyś[illegible] nen Soldaten reformiren, [illegible] odprawić, dać odprawę [illegible] s. Abdanken.

Reformirt, *part. et adj.* 1) [illegible] poprawny, poprawiony, [illegible] sporządzony. 2) abgedankt, [illegible] wiony, podziękowany, [illegible] wany.

Refraischiren, *v. a.* erquicken, [illegible] pokrzepić, die abgemattete [illegible] strudzone, sfatygowane [illegible] maroden Leute, słabych [illegible] Winter über, um die Strapa[illegible] besser ausstehen zu können, [illegible] mę pokrzepić, aby tym [illegible] fatygę wytrzymać, durch [illegible] refraischiren, spoczynkiem [illegible] pokrzepić woysko wytrzy[illegible] sku.

Refutiren, *v. a.* widerlegen, [illegible] zbiiać dowodami; etwas, [illegible] genseitigen Beweisthümer, [illegible] wney strony racye.

Regalien, *s. n. pl.* prawa [illegible] co się samemu krolewi [illegible]

Regaliren, *v. a.* darować, [illegible] obdarować; einen womit, [illegible] go, s. Beschenken.

Regalisch, *adj.* lang, wysoki, [illegible] galische Statur, wysoka [illegible] tura, długi wzrost.

Regalpapier, *s. n.* rygałowy [illegible] regałowy, *to iest*, wielki [illegible]

Regard, *s. m.* Rücksicht, Obacht, [illegible] uwaga, pamięć, *w tymże* [illegible] auf etwas machen, wzgląd [illegible] nić, uwagę, pamięć na co [illegible]

Regardiren, *v. a.* oglądać się, [illegible] etwas, na co dawać wzgląd [illegible]

Rege, *adj.* poruszony, wzruszo[illegible] ge machen, poruszonym, [illegible] nym uczynić; alles, wszystko [illegible] szone uczynić, *to iest*, poruszać [illegible] Schmerz, żal poruszyć, [illegible]

Regel, *s. f.* reguła, ustawa, [illegible]

.a. et v. bewegen, ruszyć, po-
etwas, co, er hat ſich nicht
, ſich zu regen, nie śmiał ſię
ſ. Bewegen.
r, ſ. m. deſzcz; geringer, leich-
ły, letki; täglicher, codzien-
ter, nieuſtanny; befürchten,
ſię obawiać. dünner, cienki
ſtarker, mocny, goldenen Re-
en Schoos fallen laſſen, puścić
eſzcz na łono, ſ. Platzregen.
em Regen in die Trauffe kom-
rafić z deſzczu pod rynnę,

, ſ. m. ſtrumień z nawalnicy
wey.
n, ſ. m. tęcza, auf Art eines
gens, na kształt tęczy; die
deſſelben, poſtawa tęczy; des
eine Farbe von den Wolken,
woich batw, od chmur; zieht
daher wird es gewiß heute reg-
cza piie, dla tego zapewne
ędzie deſzcz.
ur, triſe, ſ. m. f. (neu) ein
erſteller, Wiedergebährer, in,
co: przywrociciel, odrodzi-
ktory, a, odrodzenie uczy-
wiederherſtend, wiedergebäh-
rzywrocący. odradzący, a.
), adj. ſ. Regenhaft, Regne-

er, ſ. n. wypadek deſzczowy,
k. wypłynek.
blein, ſ. n. żabka z deſzczem
a.
, adj. dżdżyſty, słotniſty, res
t Winter, dżdżyſta, słotniſta
genhaftes Wetter, dżdżyſte,
niebo, regenhafter Tag,
, słotniſty dzień.
ſ. m. kapelnſz na deſzcz.
, ſ. n. deſzczownica, dziura,
eſzcz ſię zebrany wylewa.
tel, ſ. m. płaſzcz, opończa na
wenn es nicht regnet, haſt du
öthig, kiedy deſzcz nie idzie,
aſz potrzeby płaſzcza ani o-
der einen um hat, ktory ſię
m, oponczą odział, w opoń-
łaſzczu, mowi ſię.
at, ſ. m. Pluvioſe, (neu) nach
mals). neuen franzöſiſchen Ka-
vom 21. Januar bis zum 19.
, nowe słowo: Pluwioſe, me-
czu, według (niegdyż) no-
alendarza francuſkiego, od
nia aż do 19. Lutego.
nier, ſ. m. deſzczowe zlewki;

Ort, da der Regen zuſammen ſli
mieyſce, gdzie ſię deſzcz w k
zlewa.
Regenſchirm, ſ. m. baldakin, cien
od deſzczu.
Regenſpurg, n. pr. f. Regenſpurg, (
liſbona,) ehemalige Reichsſtadt,
wne Ceſarskie wolne miaſto; w
oder zu ſolcher Stadt gehörig, z t
miaſta, albo do tego miaſta należą
adj. Ratisboński; ein Regenſpur
Ratisbończyk, Regenſpurgerin, ra
bonka.
Regenſtein, n. pr. m. eine Stadt,
genſztein, miaſto.
Regentag, ſ. m. deſzczowy, ſło
deſzcz.
Regent, ſ. m. Reient, Rządca, głow
der Stadt, miaſto, maiący nayw
ſzą władzę. Władca, einen zum
genten machen, uczynić kogo Rei
tem, Rządcą, Władcą głową, ż
oberſten machen, naywyższym R
dcą, naywyższym Reientem uczy
Regent ſeyn, Reientem być, un
Regenten ſind geitzig und hochmüt
naſi Reientowie, naſi Rządcy, ſą
komi y pyſzni; eines Reichs, ſ
eines andern, Państwa iakiego Rei
na mieyſcu cudzym.
Regentenſtand, ſ. m. Reiencya, Godn
Regentska, Władza Reientoska, ſ
Obrigkeit.
Regentinn, ſ. f. Reientka; der Gliet
iſt die Seele, członkow reientką
duſza, Rządczyna, der Welt, Rz
czyna, Reientka świata; der Stät
Rządczyna miaſt.
Regenwalde, n. pr. n. Stadt in Po
mern, Regenwalda, miaſto w Pom
ranii.
Regenwaſſer, ſ. n. deſzczowa wo
dżdżowa woda, z deſzczu woda,
nieba woda, z chmur lecąca woda
obłokow płynąca woda.
Regenwetter, ſ. n. słotniſte powietr
słota, poſępny y mokry czas.
Regenwurm, ſ. m. gliſta, robak; fr
Erde, gryzie ziemię; kriecht aus
Erde, wylazuie z ziemi.
Reggio, n. pr. n. Stadt in Ober-Itali
Reggio, miaſto w Wyśnich W
chach.
Regieren, v. a. rządzić; das geme
Weſen recht, rządzić dobrze rz
poſpolitą; ſich ſelbſt, ſiebie ſameg
die Welt wird von Gott regieret, św
ieſt rządzony od Bogo, gerecht u
miśig, ſprawieliwie y pomiarkow

nie rządzić; ein Schiff aus einem Kahne, z łodki okrętem rządzić; alles durch seine Klugheit, wszystko rządzić swoią roztropnością, wszystkiem zawiadywać podług swoiego rozeznania; die ganze Welt, cały świat, albo całym światem rządzić; das Leben, życie zrądzić, życiem rządzić; ein Land, kraiem iakiem, kray iaki rządzić; in Gallien, in Polen, we Francyi rządzić, w Polszcze, sich von einem regieren lassen, dać komu rządzić soba, poddać pod czyie rządzenie, gar strenge über einen regieren, bardzo surowo kiem rządzić.

Regieren, das, *s. n.* rządzenie, rządow trzymanie, sprawowanie.

Regierer, *s. m.* Herrscher, Regent, Rządca, Panuiący; der Gemeinen, rządca powszechnego dobra.

Regiererinn, *s. f.* Herrscherin, Regentin, Rządczyna; der Städte, miast, panuiąca, kroluiąca, Rządy trzymaiąca, rządy sprawuiąca Pani.

Regiersucht, *s. f.* chciwość rządow, chuć panowania, chęć do rządzenia; das durch bewogen werden, być poruszonym chciwością rządow, uiętym panowania chucią, uniesionym chęcią do rządzenia.

Regiert, *part. et adj.* rządzony, panowany, pod rządem trzymany, zostaiący.

Regierung, *s. f.* rządzenie, rząd, rządu sprawowanie; des gemeinen Wesens, rządzenie rzeczypospolitey; des ganzen Raths stehet bei ihm, całey rady, całego senatu rząd przy niem iest, des gemeinen Wesens antreten, przystąpić do rządow powszechney rzeczypospolitey; führen, rząd prowadzić, rządy wieść; einem auftragen, rządy na kogo włożyć, rządy przy kiem zostawić. 2) Collegium der Räthe, welche die Landesangelegenheiten besorgen, Koło Panow Rad, ktory interesa kraiowe ma w swoim staraniu.

Regierungsform, *s. f.* rządzenia kształt, forma.

Regierungsrath, *s. m.* Konsyliarz Rządow, Rządow Radca; Konsyliarz Krolewski, Książęcy.

Regiment, *s. n.* Regierung, Rząd, Rządy, Rządzenie, *panowanie w tym sensie*; jährliches, roczny Rząd; ruhmvolles, pełny sławy; bürgermeisterliches, Konsuloski Rząd; blutdürstiges und grausames, pragnący krwi y okrutny rząd; gemäßigtes, pomiark[illegible] göttliches, boski; [illegible] nad porządek, nad zwycz[illegible] tes, sprawiedliwy; rechtm[illegible] wny, podług praw; [illegible] cowny; beschwerliches, [illegible] nigliches, krolewski; [illegible] wy; höchst unbilliges, bard[illegible] szny; Ehren volles, honor[illegible] schweres, ciężki; des Haush[illegible] ski; glückliches, szczęśliwy; [illegible] riges, długo trwaiący, prze[illegible] ungerechtes, stolzes, niespra[illegible] hardy; sehr elendes, nader [illegible] da den Leuten viel nachgel[illegible] pod ktorym wiele ludziom [illegible] ne bywa; stiften, urząd [illegible] ihm seine Schranken setzen, [illegible] swoie okreszenie, granice; [illegible] rozszerzyć rząd; verlängern [illegible] żyć, unter eines Regiment [illegible] czyim rządem zostawać; [illegible] stien führen, nad zwierzę[illegible] rząd; ich habe über dich [illegible] über mich, ia mam nad [illegible] nie ty nademną; ist mit [illegible] so beständig, als mit [illegible] gwałtem nie iest tak stał[illegible] z dobrocią; hat sich aus [illegible] und gerechtesten in ein gr[illegible] unerträgliches verkehret, [illegible] naylepszego y z nayspra[illegible] go w srogi y nieznośny [illegible] Regiment nehmen, davon [illegible] debrać komu rząda, zło[illegible] rządow, oddalić, odsadz[illegible] rządow, einem das Regi[illegible] trauen, komu rządy pow[illegible] mu rządu poufać, oddać [illegible] zdać na kogo rządy; führ[illegible] rządy; bekommen, dostać [illegible] richten, rządy postanow[illegible] trachten, rządow chcieć [illegible] dać; an sich ziehen, na [illegible] ciągnąć, mit einem zugleich razem z kiem rządy prow[illegible] der Stadt verwalten, rząd[illegible] ście władnąć, zum Regi[illegible] gen, do rządow przyść, [illegible] pić, s. Herrschaft, item [illegible] Amt. 2) znaczy: Soldat[illegible] rzy, Reyment, Pułk; [illegible] starkes, śmiały, silny y [illegible] ment; geringes, schwaches, [illegible] drobny, słaby, dzielny; [illegible] liches, niezwyciężony [illegible] alten Leuten, ze starych [illegible] gern schlägt, bitny, [illegible] potykaiący; sehr schönes, [illegible]

mpletes, bardzo piękny, cały;
y, kompletowany, albo do-
ıy; von auserleſenen jungen
z wybranych, albo dobra-
ıłodych ludzi, ein Regiment
ıdiren, reyment komendoro-
nieć w komendzie reyment;
nes dienen, w czyim reymen-
yć, der von ſeinen Einkünften
gimenter halten kann, ktory
ch intrat może ſześć reymen-
ymać, neue Regimenter auf-
nowe reymenta zaciągać; das
ſt mit dem Feinde geſchlagen,
, ktory ſię naypierwey poty-
ęprzyiacielem, fünf Regimens
en Beinen haben, mieć pięć
ow gotowych; drei ſtarke ha-
é trzy reymenta mocne, mit
ı einem ſtoßen, przybyć do
rzymaſzerować ze ſwoiem
em; ſieben unterhalten, ſiedm
ow trzymać; hat bereits acht
gethan, reyment ten iuż
ıpanii odprawił; bekömmt
it der Tapferkeit, nabywa o
ınii waleczności; von dem
ıuſſe ausgerichtet, zebrany
ow kraiu; iſt vor Furcht ganz
l boiaźni ieſt wcale ślepy;
allerhand Leuten zuſammen
, ktory z rozmaitego ga-
dzi zebrany ieſt; fechtet tas
lecznie ſię potyka; iſt ſehr
t, ieſt bardzo osłabiony;
ıż verlohren gegangen, pra-
ıginał; iſt bei vielen Schlach-
wesen, w wielu bywał ba-
iſt nieder gemacht worden,
ęty, wyfiecżony; iſt wohl
ieſt dobrze ćwiczony, exer-
; gegen den Feind auffüh-
menta przeciwko nieprzy-
wyprowadzić; auf Römi-
ſeżen, po Rzymſku rey-
zaciągać y poćwiczyć; hat
werden ausgeſtanden, wiele
yg wytrzymał, hat ſo viele
durch die ſchweren Märſche
, daß es nicht mehr 1000
rt iſt, przez wiele ciężkich
tyle ludzi zgubił, że ledwie
zi ma.
err, ſ. m. urząd, may-

ıſt, ſ. f. ciężar rządow, auf
e haben, mieć na karku,
d dźwigać na ſobie, rzeczpo-
ządem być obarczonym, na

ſwoich barkach intereſa Kroleſtwa
nosić.

Regiments-Pfeifer, ſ. m. feifer reymentowy.

Regiments-Profos, ſ. m. profos przy-reymencie.

Regiments-Schulze, ſ. m. Auditeur, Sędzia Reymentowy, Auditor.

Regiments-Soldaten, ſ. m. pl. reymentowi żołnierze.

Regiments-Stab, ſ. m. laſka reymentowa.

Region, ſ. f. Landesgegend, Land, Landſchaft, Strich Landes, okolica, kray, kraina, eine Weltgegend, als Morgen, Abend, kray świata, iako wſchod, zachod, Gegend, Eintheilung des Körpers, dział. okolica ciała.

Regiſter, ſ. m. Rolle der Soldaten, reieſtr, imiona żołnierſkie zapiſane y policzone, Regiſter eines Buchs, reieſtr rzeczy w kſiążce zamykaiących ſię, der Einnahme und Ausgabe, reieſtr dochodow y wydatkow.

Regiſterform, ſ. f. reieſtrowa forma długa, ktorą reieſtra robią.

Regiſtrator, ſ. m. reieſtrant, piſarz do reieſtrow, reieſtra trzymaiący.

Regiſtratur, ſ. f. reieſtrowanie.

Regiſtriren, v. a. reieſtrować, w reieſtra w piſywać, w reieſtrach kłaść, położyć, do reieſtru wpiſywać, włożyć, wpiſać.

Reglement, ſ. n. rozporządzenie, przepis, przepiſanie, opiſane uſtawa.

Regnen, v. n. deſzcz padaś; Blut, krwią deſzcz pada; ſehr, bardzo; Steine, kamieńmi, es regnet Milch, mlekiem deſzcz pada; Steine, als wenn es graupelte, kamieńmi deſzcz pada, nie inaczey iak gdyby grad walił, es hat die ganze Woche ſtark geregnet, mocno deſzcz ſzedł przez cały tydzien, es regnet ſchon zwei Monate, iuż dwa miesięcy deſzczu niemaſz, deſzcz nie ſzedł, es wird ſtärker regnen, als ſonſt, będzie mocniey deſzcz padał, iak innego czaſu.

Regneriſch, adj. dżdżyſty, na deſzcz ſię zbieraiący, ſ. Regenhaft.

Regul, Regel, ſ. f. uſtawa, reguła, wornach man etwas richtet, według ktorey co proſtuią; richtige, prawdziwa dokładna, fałſche, fałſzywa; bekannte, wiadoma, nach einer etwas machen, einrichten, podług iakiey reguły, uſtawy, co czynić, ſprawować, es trifft nicht mit der Regel über-

ein, es weicht davon ab, to się z regułą niezgadza, niezchodzi, to daleko od reguły. od ustawy odchodzi, nach ihr examiniren, podług reguł rzecz brać, eksaminować, obaczyć, eine haben, wornach das Wahre und Falsche beurtheilet wird, mieć iednę regułę, podług ktorey prawda y fałsz maią być rozeznane rozsądzone, sich der falschen Regel der Gewohnheit bedienen, zażywać fałszywey reguły zwyczaiu; haben diese Dinge nicht, te rzeczy żadney reguły, żadney ustawy niemaią, das Krumme nach ihr verbessern, co krzywego podług reguły y ustawy naprawić, naprostować, eine setzen: der man folge, regułę iaką, ustawę położyć, ktorey się ma kto trzymać, ist dieses der Natur, to iest ustawa, ta reguła rodowitości rzeczy.

Regulair, *adj.* regularny, Fünfeck, pięciorog, pięciogran, dergleichen Sechseck, regularny sześciorog, sześciogran.

Regularisation, *s.f.* (neu) das Anordnen; Einrichten, Bestimmen, die Anordnung u. s. w. regularizacya, regularizanie.

Regularisiren, *v. a.* (neu) unordnen, ordnen, regelmäßig einrichten, bestimmen, z. B. die Volksbewegungen, *nowe słowo:* regularizować, regulować, porządkować, ustanować, iak narodu ruszenie.

Reguliren, *v. a.* 1) ordnen, regulować, rozporządzać, die öffentlichen Dinge, publiczne interesa, seine Dinge nach der gesunden Vernunft, swoie rzeczy rozporządzać podług zdrowego rozumu; 2) richten, sich nach einem, według kogo się miarkować, po kiem się miarkować, iego zwyczaiow, myśli się trzymać, sich nach eines Willen, rządzić się podług cudzey woli.

Regulirung, *s.f.* regulowanie, rozporządzanie; miarkowanie się.

Regung, *s.f.* ruszanie, ruszenie, ruch.

Reh, *s.n.* ein Wild, dziki, zwierz, dzika koza.

Rehabeam, *n. pr. m.* Mannsname, Rehabeam, imię męszczyzny, *to co,* Roboam.

Rehbock, *s.m.* sarna.

Rehböckgen, *s.n.* sarneczka, sarnianka, sarneczek, samczyk.

Reibeisen, *s.n.* tarło, tarko, do tarcia.

Reiben, *v. a.* trzeć, skrobać, etwas klein, co drobno, ein Stein reibt den andern, ieden kamień trze drog[illegible] be, farby trzeć, eine Wurz[illegible] ver, korzeń na proch trzeć, [illegible] sel, w mozdzierzu, die Erde, trzeć, rozcierać; von au[illegible] zchu trzeć, skrobać; die Kn[illegible] mit Salze, co solą trzeć, na[illegible] cierać; sich an etwas, trz[illegible] sich an einem, otrzeć się o [illegible] *iest,* sprobować go, einem [illegible] voll, komu uszow pełno [illegible] zmysły komu przetrzeć, [illegible]

Reiben, das, *s. n.* tarcie, [illegible] natarcie, otarcie; der Sch[illegible] mieni, der Zähne, zębow[illegible] gen, oczow.

Reiber, *s.m.* tracz, skrobacz, natarca, rozcieracz; der Far[illegible] lorow.

Reiberinn, *s.f.* traczka [illegible] rozcieraczka.

Reibkeule, *s.f.* tłuczek do [illegible] tarcia.

Reibstein, *s.m.* womit man [illegible] bet, kamień, ktorym co [illegible] albo wycieraią, wycierze[illegible] worauf man etwas reibet, [illegible] co trą kamień.

Reibtuch, *s.n.* płat, do tarc[illegible]

Reibung, *s.f.* tarcie, trzenie [illegible] roztarcie, ztarcie.

Reich, *adj.* vermögend, bog[illegible] żny. ist der, welcher [illegible] seinen Einkünften unterh[illegible] ten iest bogatym, ktory [illegible] sko trzymać ze swoiey [illegible] aus einem Bettler gewor[illegible] z żebraka bogatem, reich[illegible] gate miasto, der reichste [illegible] ist Crösus gewesen, [illegible] Krolem w Azyi był Kre[illegible] Worten und arm an Sach[illegible] bogaty w słowach a ubo[illegible] reiches Haus, bogaty dom, bogata pani, die Arme[illegible] Reichen in die Waffen [illegible] gich uzbronić, albo do [illegible] dzić przeciwko bogatym, [illegible] terliches Vermögen, bog[illegible] fortuna, reich werden, [illegible] stać, bogatym zostać, pr[illegible] gastw, nazbierać fortun[illegible] fortuny, przyść do maią[illegible] się w maiątek, w fortun[illegible] dze, zostać maiętnym, b[illegible] nen reichen Feind haben, [illegible] tego nieprzyiaciela, der [illegible] den Griechen, naybogat[illegible] Grekami, weißt du, [illegible]

us wohnet? wieſz ſy, gdzie
a bogaty Kratynus? by wareſt
her Kerl, ty bys był bogatym
ekiem, ſehr reiche Familie,
bogata familia, der reichſte
ann in der Stadt, naybogatſzy
w mieście, ſehr reicher Menſch,
ogaty, arcy bogaty człowiek;
ilten und guten Gedanken, w
y w myśli bogaty; an Gelde,
ądze bogaty, pieniężny, na
lzach leży, woher iſt er ſo reich
n? zkąd on tak bogatym zo-
czego on ſię tak zbogacił?
Hofmeiſter, bogaty dwornik,
podſtaroſci, reich werden an
ngen, bogatym zoſtawać we
o; von anderer Leute Vermö
maiątku inſzych ludzi, durch
nſte, złemi ſztukami zoſta-
gatym, złemi ſpoſobami wbi-
w bogaſtwo, vor andern reich
d inſzych być bogatym, prze-
inſzych bogaſtwami, er iſt ſo
aß er nicht weiß, was er mit
lde machen ſoll, on ieſt tak
i, że nie wie co ma z pienią-
bić, um keinen Pfennig daher
yn, ani na ieden fenik przez
ſzym nie być, reich machen,
uczynić, der König hat ihn
gemacht, Krol go tak boga-
ynił, ich wollte ihn nicht ſo
machen, ia bym go niech-
bogatym uczynić, warum
u den Feind ſo reich? czemu
go nieprzyiaciela tak boga-
iſz? der General hat die Sol-
it der Beute reich gemacht,
zdobyczą bogatych poczy-
ierzy, ſie wird ihres Mannes
reich machen, ona ſwoiego
nilią bogatą uczyni.

, *ſ. n.* kroleſtwo, państwo,
o, blühendes, kwitnące; un-
es, nieznośna; reiches, bo-
iterliches und großväterliches,
ie y dziadowskie; freies,
arkes, wohl befeſtigtes, wol-
eſtrone, mocne y dobrze u-
ane; ſchwaches, feindliches,
utes, ſłabe, nieprzyiaciel
owierzone, poufane, fruchtr
rodzayne; zu einer Provinz
kroleſtwo na prowincyą o-
zertheilen, podzielić; verlaſ-
uścić, porzucić; behalten,
; einnehmen, darnach ſtreben,
wziąć, zadać kroleſtwa,
państwa, myśleć o kroleſtwie,
państwie; einem auftragen, übergeben,
na kogo kroleſtwo włożyć, komu
kroleſtwo oddać; ſich deſſen bemächtigen, kroleſtwo opanować; inne
haben, beſitzen, kroleſtwo oſiągnąć,
poſiadać, unter eines Reiche ſeyn, być
pod czyim kroleſtwem, państwem,
einem ein Reich nehmen, komu kroleſtwo odiąć; wieder darein einſetzen,
kogo znowu na kroleſtwo władzić;
wieder darzu gelangen, znowu do
kroleſtwa przyść, kroleſtwa doſtąpić; leidet nur einen Regenten, to
kroleſtwo iednego tylko krola, iednego rządcę cierpi; iſt an ihn verfallen, na niego ſpadło, przypadło;
anfallen, ſich deſſen anmaßen, zaiechać kroleſtwo, oſieść kroleſtwo; eines ſeines befeſtigen, komu kroleſtwo
umocnić, ubezpieczić, ſ. Herrſchaft,
Regiment, Regierung; 2) Römiſche,
Ceſarſtwo Rzymskie, Państwo Rzymskie; in das Reich gehen, w Ceſarſtwo iechać, iść; im Reiche liegen,
w Ceſarſtwie, w Państwie Rzymskiem
leżeć, być położonym.

Reichen, *v. a.* 1) darbieten, podawać, podać, ofiarować; einem die Hand, komu rękę podać, rękę dać; die Unkoſten reichen, pieniądze na ekſpens
ofiarować, pieniędzy na ekſpens dodać, reiche her, day ſam, poday ſam,
poday; die Reden, mowy poday,
reichet her, podaycie; die rechten
Hände, prawe ręce. 2) langen, doſięgać, doſtawać; ſich erſtrecken, rozciągać ſię; bis an die Alpen, aż do
gor Alp, bis an die Gränzen des Volkes, aż do granic tego narodu; bis
an das Meer, aż w morze; von einem Ufer bis zum andern, od iednego brzegu aż do drugiego rozciągać ſię;
bis an das Ufer, aż do brzegu, aż na
brzeg rzeki.

Reichenbach, *n. pr. m.* Stadt im Voigtlande, Reichenbach, miaſto w Voigtlandzie.

Reichlich, *adj.* rzęſiſty, obfity, ſowity,
reichliches Licht, rzęſiſte światło,
reichliche Belohnung, ſowita nadgroda, Früchte, obfite owoce urodzaie.

Reichlich, *adv.* rzęſiſte, ſwoicie, obfitu,
obficie, choynie; geben, dać; bei der
Gaſterei ſpeiſen, obficie, boynie trakтować, na ochocia; den Thieren die
Weide ſchaffen, bydlętom paſzy dodawać; beſchenken, udarować; verſprechen, przyobiecać ze ſzczodrobli-

wością, z hoynością; etwas thun, obficie co czynić, wiele czego czynić.

Reichmachung, *f. f.* bogacenie, ubogacenie, zbogacenie.

Reichsabſchied, *f. m.* Receſſ Ceſarſkiego Seymu, uſtawa Ceſarskiego Seymu.

Reichscanzler, *f. m.* Kanclerz, Państwa, Kroleſtwa.

Reichserbe, *f. m.* Państwa dziedzic, Kroleſtwa dziedzic, Krolewicz dziedzic.

Reichsfürſt, *f. m.* Kſiąże Państwa Rzymskiego.

Reichsgehülfe, *f. m.* Spolnik Kroleſtwa, Społrządca Państwa.

Reichsgraf, *f. m.* Graf Państwa Rzymskiego.

Reichsgrafſchaft, *f. f.* Hrabſtwo Państwa Rzyms.

Reichshandel, *f. m.* interes Kroleſtwa, ſprawa Państwa.

Reichsſatzung, *f. f.* Konſtytucya Państwa Rzymskiego.

Reichsſtadt, *f. f.* ehedem, niegdyz: wolne Ceſarskie miaſto, miaſto Państwa Rzymskiego.

Reichsſtand, *f. m.* Stan Rzymskiego Państwa, Reichsſtände, *pl.* Państwa Stany, Kroleſtwa Stany, Panowie Państwa, Panowie Kroleſtwa.

Reichstag, *f. m.* Seym; ausſchreiben, naznaczyć; halten, mieć; abwarten, odprawiać; aufſchieben, odłożyć: verzögern, in die Länge dehnen, przeciągać, przedłużać, Seym; zu rechter Zeit darauf kommen, na ſam czas na Seym przybyć, ein Geſetz auf dem Reichstage geben, na Seymie prawo wydać; iſt zu Ende, zakończył ſię: alles darauf verſehen müſſen, das Directorium führen, trząſać Seymem, zawiadywać Seymem, rządzić Seymem.

Reichsthaler, *f. m.* Niemiecki talar, taler, 24 groſze ſrebrne, Niemieckie, albo Polſkie teraz, wynoſzący, ſ. Thaler.

Reichsverweſer, *f. m.* Rządca Kroleſtwa, Wielki Rządca Kroleſtwa, *interex*, Namieſtnik Państwa, Kroleſtwa.

Reichsvoigt, *f. m.* Staroſta ſądowy w Kroleſtwie, w Państwie.

Reichthum, *f. m.* bogaſtwo, bogaſtwa; *plur.* für *ſing.* doſtatki; eiteler, prożne bogaſtwo; gewiſſer, pewne doſtatki; natürlicher, ſamorodne, rodowite bogaſtwa, erwerben, ktorych ſnadno nabyć; unangegriffener, nietykane, niepoczynane; ehrlicher, herrlicher, uczciwe, pańſkie doſtatki: den Cröſus daran übertreffen, doſtatkami, bogaſtwami Kreſuſa przechodzić; wird geſucht zu des Leibes Nothdigkeit, bywaią pożądane, trzeby życia; daran etwas haben, mieć obfitość bogaſtwach, beſitzen, bogaſtwo einen damit verſehen, kogo doſtatkami opatrzyć; ſeine Tugend an, bogaſtwa ſą cnocie, der groſſen beſitzt, kokie doſtatki, bogaſtwa nen verheelen, ukrywać ſtwa, chować ſię ze ſwo kami, taić bogaſtwo ſwoie der Bürger Schweiß und ben, doſtatki zbierać ze tu obywatelow, einigen erwerben, nabyć iakich bokich doſtatkow, nach ten, myśleć o czyich czyhać na bogaſtwa czyie kommen, bogaſtwa utracić, ſtracić.

Reichthumsgott, *f. m.* bogaſtw Plutus u Poetow.

Reichung, *f. f.* podawanie, Hand, ręki, dodanie: Getraides, oliwy y zbo

Reif, *f. m.* 1) obręcz, obrączka. um ein Faß leget, ktor pobiiaią; um ein Gefäß nie obręczą, obręczką frorner Thau, zmarzła nächtlicher, nocny, D ſich der Reif gelegt, rzecz ſię obręcze kładą, woł ſzronu.

Reif, *adj.* dozrzały, doſtały fallen ab, dozrzałe iabłk reifer Äpfel, dozrzłe. do reif machen, dozrzałe, doſt eine Traube, iagodę; ref ſtawać, dozierać. do dozrza chodzić; geſchwind, prędk dozrzałym, bald reif ſey bydź dozrzałym, doſtałym werden, przeſtać ſię, w przebrać; auf dem Baum wie.

Reifen, *v. n.* 1) doſtawać, do co, zeitig werden, von der S ſłońca, ſ. Reif. 2) es reift, ſzron pada.

Reifenzieher, *f. m.* ſ. Böttich

Reifigt, *adj.* ſzroniſty, reifi ſzroniſte powietrze.

Reiflich, *adj. fig.* dozrzały, d

Reiflich, *adv.* reiflicher Weiſe, doſtałym ſpoſobem.

at, *s. m.* Frimaire, (neu) vom
vember bis zum 21. December,
m ehemals neuen französischen
er, *nowe słowo:* Frimere, me-
nnu, szronisty, od 22. Listopada
. Grudnia, według niegdyż
kalendarza francuskiego.
f. dożrzałość, dostanie; des
es, zboża.
ter, *s. n.* 1) da die Früchte reif
czas dożrzałości, dostania,
zenia, gdy owoce iuż docho-
się dostaią; gutes ist einge-
dobry czas do dożrzałości.
if fällt, gdy szron pada, szro-
is.
. rzęd, rząd, s. Reihe.
m. ein Vogel, czapla, ptak;
mała, niewielka czapla, cza-

t, *s. f.* łowienie czaple.
, *s. m.* czub u czapli.
, *s. m.* gay, w ktorym czaple
miewaią.
rzęd. rząd. pasmo, klucz;
nayniższy rząd, rzęd; den
Theil umgeben eine gerade
lbäume, kraie iego są pro-
dem oliwnych drzew oto-
twas nach der Reihe setzen,
m kłaść, nach der Reihe her-
dem, koleią, nach ihr stehen,
szeregiem stać, Reihe der
rzęd drzew, etwas nach der
r erzählen, co rzędem opo-
porządkiem powiadać, Reihe
hen, rzęd przyczyn; pasmo
, klucz przyczyn *poet.* der
Jahre, drzew, lat; die Fa-
n die Reihe herum, znaki
koleią chodzą, die Dinge keh-
nsgesammt gleichsam die Reihe
zeczy ogolnie kołem się to-
ią y rzędem iedna za drugą
die Reihe des Krieges ist an
nmen, koley woyny na nie-
zła; wird an andere auch kom-
rzydzie także na inszych,
hren, rey prowadzić, rząd
ić, Reihe Knoblauch, pas
rzęd czosnku.
a. anreihen, an einander rei-
etwas reihen, przypić, przy-
ywiązać, przydać. Anreihen,
. Anreihung, *s. f.* przypie-
ypiącenie, przydanie, przy-
.
r, adv. rzędem.
m. *to ro,* Reiger, czapla.

Reim, *s. m.* tytm, gatunek wierszy.
Reimen, *v. a.* 1) tytmy składać; einen Vers, na iednakowe wiersz sylaby. 2) stosować się, przydawać się, sich reimen zu etwas, przydawać się, szykować się do iakiey rzeczy, das reimet sich nicht zusammen, to się razem nie szykuie, to się nie nadaie iedno do drugiego, das sich wohl reimet, to dobrze wypada, na iedne syllaby, iednym tonem.
Reimer, *s. m.* ten, co rytmy składa, rytmospiewca.
Reimdichter, *s. m.* rytmoskładca, rytmoczyńca.
Reimkunst, *s. f.* sztuka rytmowania, sztuka rymodzieystwa, rymodzieystwo.
Reims, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Reims, miasto we Francyi.
Reimschmid, *s. m.* wierszodzieia, wierszoskładca, rytmodzieia.
Reimung, *s. f.* rytmowanie, rytmowdziałanie, składanie.
Rein, *adj.* czysty, szczery, sam przez się; Silber, czyste, szczere srebro, reines Wasser, czysta woda; von etwas, od czego, rein und fließend, czysty y płynny, rein und ledig, czysty y prożny, rein und keusch, czysty y niepokalany, reines Gemüth, czysty umysł; und unbefleckt, y niezplamiony, rein und gewissenhaft, czysty y sumienny; deutlich, klar, czysty, iasny, przezroczysty, reine und dünne Luft, czyste y cienkie powietrze, reines Urtheil, czysty y szczery sąd, rein und heilig, czysty y święty, niezmazany, nieskażony, nienaruszony, reine Jungfer, czysta panna, niepokalana, nienaruszona.
Reinfelden, *n. pr. n.* s. Rheinfelden.
Reinhard, *n. pr. m.* ein Mannsname, Reinard, imię męszczyczny.
Reinhards-Brunn, *n. pr. m.* Ort in Hessen, Reinardsbrun, mieysce w Hassyi.
Reinhold, *n. pr. m.* ein Mannsname, Reinold, imię męskie.
Reinigen, *v. a.* czyścić, oczyścić, wyczyścić, przeczyścić, wychędożyć; einen Ort, mieysce iakie; den Leib womit, żołądek czym; die Graben, fossy, rowy; die Stadt, miasto; die Ställe, staynie; etwas vom Miste, co z gnoiu; die Fische, ryby; die Waffen, oręz zbroię wychędożyć; die Abzüchte, kloaki, stek, die Feigenbaume, figowe drzewa ochędożyć; die Felder von dem Fahrenkraute,

pola z paproci wyczyścić, wychędożyć, die Weinberge, die Hünerhäuser, den Ort vom Unkraute, die Ilmen, Oelbäume, Krankenstuben, Gefäße, winnice, kurniki, mieysce z chwastu, Iły, oliwne drzewa, chorych izby wyczyścić, wychędożyć naczynia, um und um reinigen, w koło co ochędożyć, oczyścić; durchaus, należycie do szczętu, wyczyścić, sich mit einem Kraute, ziołkiem iakiem się wyczyścić; den Weg, drogę wychędożyć; den Garten, ogrod.

Reinigen, das, *s. n.* oczyszczenie, wyczyszczenie, czyszczenie.

Reiniger, *s. m.* czyściciel, oczyściciel, wyczyściciel, chędożyciel, ochędożnik.

Reinigkeit, *s. f.* czystość, chędogość.

Reiniglich, *adj. et adv.* s. Reinlich.

Reinigung, *s. f.* czyszczenie, oczyszczenie, chędożenie, ochędożenie, des Leibes, przeczyszczenie żołądka, brzucha; ist gesund, iest zdrowe.

Reinigungsmittel *s. n.* lekarstwo czyszczące, lekarstwo przeczyszczaiące, lekarstwo długastwa z ciała zciągaiące; der Zähne, lekarstwo na czyszczenie zębow, leki na zębow wychędożenie.

Reinlich, *adj.* czysty, chędogi, ochędożny, reinliche Leute haben dein Haus gemiethet, chędożny ludzie twoy dom naięli; świetny, świetno czysty.

Reinlich, *adv.* czysto, ochędogo, ochędożnie; die Mahlzeit zurichten, czysto stoł zastawić, alles aufs reinlichste machen, iak nayczyściey, iak nayochędożniey co czynić, sich mit allem Fleiße reinlich halten, z wielką pilnością czysto się trzymać.

Reinlichkeit, *s. f.* czystość, chędogość, ochędostwo; kommt den Weibern zu, zdobi białogłowy, die große ist anzuwenden, wielkiego ochędostwa, wielkiey chędogości trzeba zażyć, brak, wybrakowanie.

Reinstein, *n. pr. m.* Schloß im Halberstädtischen, Reinsztein, zamek w Halbersztadskiem.

Reinweide, *s. f.* ptasza żob, chrost drobny, nad rzekami rosnący.

Reis, *s. m.* 1) ryż, eine Frucht Reiß, zboże. 2) das Reis, der Zweig von einem Baume, gałązka z drzewa, s. Reiß.

Reise, *s. f.* droga, podroż, iazda; schwere, lustige, ungewisse, ciężka, wesoła, niepewna, gefährliche, weite, niebezpieczna, daleka; unsichere, [illegible] liche, nöthige, niebezpieczna, liwa, potrzebna; gerade, [illegible] jählinge, prosta, zwyczayna, ganze, sichere, stete, in [illegible] hende, cała, bezpieczna, [illegible] wciąż idąca: nachtliche, [illegible] queme, nocna, taiemna, [illegible] kurze, eilige, langwierige, spieszna, długo trwaiąca; [illegible] te, trochę daleka; bei Tage, [illegible] we dnie, piechoty; durch [illegible] przez las; zu Lande, ziemi[illegible] auf ebenem Felde, rowni[illegible] anzutreten, trzeba się w d[illegible] bierać; geht nach Wien, [illegible] Widnia; antreten, sich darauf [illegible] wyiść w drogę, ruszyć się [illegible] sich darauf wohin begeben, [illegible] podroż dokąd, wohin [illegible] drogę przed sobą dokąd [illegible] iechać, iść dokąd, być w [illegible] kąd; zurücke legen, drogę [illegible] podroż odprawić; geschw[illegible] aller Meinung, prędko prze[illegible] stkich zdaniu; bei heißem [illegible] bigtem Wege, podroż [illegible] drodze gorącey y pełney [illegible] eiligst, śpieszno; zu Pferde, [illegible] ändern, odmienić drogę, [illegible] terlassen, porzucić drogę, [illegible] podroży; Tag und Nacht [illegible] dniem y nocą podroż [illegible] durch eines Reich thun, [illegible] krolestwo drogę mieć, [illegible] mene Reise fortsetzen, prze[illegible] tą drogę odprawiać, ich [illegible] Reise fortsetzen, ia chcę [illegible] podroż ciągnąć; ist mir [illegible] lich gewesen, bardzo mi [illegible] uciążliwa, es auf der Reise [illegible] drodze co powiedzieć, [illegible] skazać, wo geht deine Reise [illegible] kąd masz drogę, dokąd [illegible] rasz? dokąd zamyślasz? [illegible] Nacht fortsetzen, nawet w [illegible] iść; sich dazu fertig machen, [illegible] się gotować, w podroż się [illegible] um vieler Ursachen willen [illegible] spurg richten, z wielu przy[illegible] do Regenspurgu puścić się [illegible] der Reise wegen eine Resolu[illegible] to drodze, o podroży wz[illegible] iaką rezolucyą, es hat mich [illegible] zu unternehmen verursachet, [illegible] mnie przyprowadziło do p[illegible] zięcia drogi moiey, że, [illegible] sicht mit seiner Reise entdeck[illegible] cyą swoiey iazdy kom[illegible]

yć. eines Reiſe nach Spanien, podroż droga do Hiſzpanii,
ſeiſe verhindern, oder doch ver- czyiey drodze przeſzkodzić,
ciągnąć, na inſzy czas odwlec;
de Länder, w cudze kraie; eis Reiſe, nieuſtanna podroż;
anze Zeit darauf zubringen, ały czas na podrożach y w
przepędzić; zur See, mo- r hat ſeine Reiſe fortgeſetzt, on
drogą daley iechał, ſzedł;
uf die Reiſe! ſzczęśliwa droga!
wa podroż! ſzczęśliwey dro-
ę! von der Reiſe wieder kom- irogi nazad powrocić, ich bin
daß du von der Reiſe glücklich
kommſt, ia ſię cieſzę, że ſię
wie z drogi powracaſz, auf
e ſeyn, w drodze być.
eibung, ſ.f. opiſanie drogi,
opiſana, opiſanie podroży.
ſ.n. podrożna pościel.
el, ſ.m. tłomok podrożny;
tłomoczek mały.
, ſ.f. droga, ſ. Reiſe.
, adj. gotowy w podroż, w
ktory ſię, wybrał, ołożył,
ę.
e, ſ.f. podrożna flaſza, w dro-
u, do drogi flaſza.
rte, ſ.m. towarzyſz w drodze,
w podrozy, ſ. Gefehrte.
ſ.n. podrożne pieniądze,
ze na drogę, reichliches Reiſ obfite pieniądze, moc pienię-
drogę, nicht haben, nie mieć
zy na drogę; einem nehmen,
komu; habe ich nöthig, pie-
mi potrzeba, na drogę; zu
bringen, zbierać na drogę
lze; einem Reiſegeld verehren,
darować pieniędzmi w po-
einen, mało pieniędzy w dro-
mit verſehen, pieniądzmi w
opatrzyć; ſehr ſchlecht damit
ieyn, bardzo być źle na dro-
ieniądze opatrzonym.
ll, ſ.m. ſ. Reiſegefehrte.
llſchaft, ſ.f. towarzyſtwo po-
towarzyſtwo w drodze.
, ſ.m. podrożny kapeluſz, po-
czapka; der einen auf hat, ma podrożny kapeluſz na gło-
en, ſ.m. podrożny ſepet, po-
y kufer.
en, ſ.f. plur. koſzt podrożny, na drogę.

Reiſemantel, ſ.m. płaſzcz podr opończa w drogę.
Reiſen, v.n. iechać; geſchwind, pr heimlich, potaiemnie; begierig, chciwie, ſpieſzno; weit von Heimath, daleko od ſwoiey o
ny; bei Zeiten, wczas, wcze nicht ſo gar lange darnach, nie potym; vor ſich wohin, dla ſiebi
kąd; geraden Wegs, proſtą d endlich einmal, na koniec raz
chać; langſam, powoli, pomalu Rom den Tag vorher, z Rzym iechać dniem pierwey, dniem
tym; aus Aſien nach Rom zu, z do Rzymu poiechać, puścić drogę; nach Putealen, do Put zu einem, do kogo; zu Waſſer, See, wodą, morzem; zur Arm woyſka; nach Cilicien, do Cy Tag' und Nacht, noc y dnie chać, iść; durch ein Land, przez kray; nach Modena, do Mo von Kracau, z Krakowa iechać die Alpen, za góry Alpy iechać einem Orte zu Schiffe, z iakiego ſca okrętem, na okręcie płynąć
droż odprawiać; zurück reiſen, zad iechać, powracać; aus Pol Polſki; aus Preuſſen, z Prus der Fremde herum, po cudzych iach, ieździć, podroż odpra weit und breit, daleko y ſzer die ganze Zeit herum, cały cza dzić, włoczyć ſię
Reiſen, das, ſ.n. ieżdżenie, iech iazda, podrożowanie; in fremd der, w cudze kraie.
Reiſender, ſ.m. podrożny, podro prawuiący, w podroży będący.
Reiſepfennig, ſ.m. pieni ze w po pieniądze na drogę.
Reiſerock, ſ.m. ſuknia podrożna, c cza w drogę, na drogę, w po der dergleichen hat, u ny w drożną ſuknią.
Reiſeſack, ſ.m. podrożna torba, w gę torba, na drogę, do drogi to
Reiſetaſche, ſ.f. tayſtra podrożna, ſtra w drogę, tayſtra na drogę.
Reiſig, adj. konny, wierzchowy, ſięgier Zeug, iazda, konni, wierz wi.
Reiſiger, ſ.m. ſ. Reiter.
Reiß, ſ.m. eine Frucht, ryż, zboż
Reißaus, ſ.m. die Flucht, ucie wyrwanie ſię, wymknienie ſię; men, geben, pość w ucieczkę, knąć, wymknąć; wyrwać ſię;

Hals, über Kopf, na szyię, na łep, bei erstem Angriffe Reißaus nehmen, na pierwszym z potkaniu, zaraz w ucieczkę pość, s. Flucht.

Reißbund, *s. n.* Bund Reißer, wiązań chrostu, wiązań gałęzi.

Reissen, *v. n.* 1) rwać się, pęknąć, rozpaść się na dwoie, *to co*, entzwei gehen; der Strick reißt, postronek się rwie, pęka, die Kleider reißen, suknie się pękaią, rozdzieraią, von einander reißen, rozpęknąć się, rozpuć się; mitten, przez śrzodek; 2) *to co*, zeichnen, rysować; mit der Kohle ein Bild an die Wand, węglem obraz rysować na ścienie, reißen können, umieć rysować. 3) es reißt ihm im Leibe, darcie w żołądku ma; 4) drapnąć, wyrwać się; aus der Gefahr, z niebezpieczeństwa; 5) Possen reißen, baśnie prawić, fraszki baiać, figle stroić.

Reissen, das, *s. n.* rysunek, Zeichungskunst, sztuka rysowania, sztuka rysunkow, das Reissen verstehen, rysunki rozumieć, znać się na rysunkach, das Reissen im Leibe, darcie, rzniecie, w żołądku: haben, mieć, gestern hatte ich erschreckliches im Leibe, wczora miałem straszne darcie, straszne rzniecie w żołądku; in den Därmen, w kiszkach: der Kinder im Leibe von der ersten Milch, wdziecęcych żołądkach grzyięnie od pierwszego mleka.

Reissend, *adj.* bystry, rwący, rwiący, reißender Strom, rwąca, rwiąca, bystra rzeka.

Reissend, *adv.* 1) bystro, rwąco, rwiąco; 2) *to co*, um die Wette, o zakład.

Reisser, *s. m.* der etwas abzeichnet, ktory co rysuie, rysownik, rysuiący, odrysownik.

Reißholz, *s. n.* chrost, chrust, gałęzie, gałęziska, chrościna.

Reißicht, *adj.* 1) voller Reißer, chrościsty, pełny chrustu, zarosły chrustem; 2) Ort wo dergleichen wachsen, mieysce, gdzie chrost rośnie, *także*, chrościna, chrusty.

Reißkunst, *s. f.* sztuka rysowania, rysunki, rysunek.

Reitbahn, *s. f.* iezna, iazna, szkoła, w ktorey konie uczą y na koniu ieździć.

Reitbar, *adj.* das sich reiten läßt, po czym można iechać, ieździć, reitbare Fläche, ieżdżono rownie, do ieżdżenia dobre.

Reiten, *v. n.* iechać na koniu, i[illegible] na koniu; auf einem langen [illegible] na długiem kiiu; auf dem [illegible] na koniu iechać, in die [illegible] koniu do miasta ieździć, [illegible] przyieżdżać na koniu do [illegible] dem Thore, do bramy; davon [illegible] chać na koniu zkąd. er reit[illegible] Schrecken nach Posen, on pr[illegible] chu przyieżdża na koniu d[illegible] nia, darzwischen herum, [illegible] koniu, uwiiać się na koniu [illegible] dzy czym; zwischen den [illegible] między gleytami; durch, [illegible] na koniu; durch der Feinde [illegible] przez hufce nieprzyiacielskie [illegible] bić się na koniu; vor dem [illegible] her, koło bram, przed bra[illegible] bieżdżać na koniu; vorüber [illegible] iechać; mitten durch den Str[illegible] śrzodek rzeki przeiechać [illegible] na koniu; vorher, przodem [illegible] na koniu iechać; um etwas [illegible] ieździć wkoło czego, ob[illegible] hinzu an einen Ort, na kon[illegible] przyiechać do iakiego [illegible] schnell, sporenstreichs nach [illegible] szno prędko przylecieć na [illegible] Widnia.

Reiten, das, *s. n.* iechanie [illegible] ieżdżenie na koniu, wier[illegible] chanie; ist dem Magen [illegible] na żołądek iest bardzo [illegible] zdrowe; stetes, ustawiczne [illegible] ne; tägliches, codzienne.

Reitend, *adj. et part.* iadący [illegible] siedzący na koniu, ieżdżą[illegible] niu.

Reiter, *s. m.* ieździec, rayt[illegible] żołnierz, ieżdny żołnierz.

Reiterei, *s. f.* iazda, konni, ko[illegible] tarya, s. Cavallerie.

Reiterfahne, *s. f.* horągiem ko[illegible] u iazdy, proporze.

Reiterkappe, *s. f.* płaszcz ray[illegible] znego, suknia do iazdy na [illegible]

Reiterwache, *s. f.* strażnik ko[illegible] na koniu odprawuiący.

Reitesel, *s. m.* osieł pod iuki, [illegible] moki.

Reitknecht, *s. m.* masztalerz, [illegible] do koni.

Reitlaus, *s. f.* Reitliese, rup, [illegible] baki w koniach.

Reitliese, *s. f.* s. Reitlaus.

Reitmeise, *s. f.* ein Vogel, [illegible] ptak.

Reitpferd, *s. n.* koń wierzchow[illegible] pod siodło, pod kusbakę.

f. m. konna suknia, do iechaniey na koniu; eine Statue em dergleichen Rocke, posąg w sukni; der dergleichen an hat, na podobną suknią na sobie, ię, w iedney, w konny sukni. *n.* koń pod wierzch do iazdy. *a.* wabić, nęcić, zachęcać, die Menschen zur Liebe, lukochania: einen durch gütige zur Gewogenheit, kogo nęcić mową, do życzliwości, do lności; einen zu etwas, kogo o, die Kinder sind zum Lesen n, trzeba dzieci zachęcać do fię, es reitzet mich nach Lem der Breslau zu reiten, on mię abym do Lwowa, albo do wia iechał; zur Freundschaft, iaźni; eine zur Hurerei, ktorą ządu wabić; das reitzet die , to wznieca, zapala lubiewomit, czym; die Sinne, lechtać; einen zum Zorne, gniewu pobudzać, drażnić by fię gniewał, zaczepiać kogo rozgniewać; mit Schelts łaianiem, gniewliwemi słoogo rozdraznić, do gniewu ć, ſ. Locken, Anreitzen, Be

adj. et part. ponętny, powabiący, przychęcaiący, nęcący, n.

n. powabnik, powabca, nętka, tyciel, podbudziciel; zu ets o czego.

f. f. powabniczka, powadczya.

, *adj.* powabny, ponętny, iący, drażniący.

f. f. powaba, powabność, powabienie, nęcenie, drażniebudzanie; zur Schande, do iakiey; zur Sünde, do grzeden Laſtern, do nałogow, das eine große zur Wolluſt, pieſą wielką powabnością do y, alle Reitzung zu den Laſtern m Weine iſt zu vermeiden, ich powab do niecnot y do yſtrzegać fię trzeba.

f. m. ſ. Recrute.

, *v. a.* ſ. Recruttren.

f. f. Bericht, Erzählung, opoie, powiadanie, relacya o iaeczy, die Relation thun, relanić, ich will dir die genaue von un, ia ci chcę należytą relacyą o wſzyſtkim uczynić, ſie ſoll ihrer Frau, oder ihrer Mutter die Relation davon thun ona powinna ſwoiey pany, albo ſwoiey matce relacyą o tym uczynić.

Relegiren, *v. a.* verweiſen, odesłać, wywołać; einen auf das Landgut, odesłać kogo na wieś; von der Univerſität, z Akademii kogo wyrzucić, wygnać.

Religieus, *adj.* bogoboyny, nabożny, wierny.

Religion, *ſ. f.* religia, wiara; reine, czyſta; heilige, świętą; göttliche, boſka; öffentliche, publiczna; verkehrte, przewrotna; gottloſe, erdichtete, bezbożna, zmyślona; nichtige, neue, unverletzliche, nikczemna, nowa, nienaruſzona; alte, gemeine, fremde, ſtara, pospolita, obca; wunderliche, vorige, ſchändliche, dziwna, przeſzła, ſromotna, haniebna; eine Religion einführen, wprowadzać iaką religią, wiarę; beobachten, religią iaką chować, trzymać; beſchützen, religią, wiarę zgwałcić, zeſromocić; brechen, übertreten, przełamać, przeſtąpić; davon abweichen, religii, wiary odſtąpić; davon abführen, od religii, od wiary odprowadzać; aufheben, vertilgen, religią, wiarę znoſić; für ſelbige Krieg führen, o religią woynę wieść, za wiarę woynę toczyć, wird bei dem Volke immer mehr und mehr beobachtet, co raz to bardziey lud religią zachowuie, einerlei haben, iednakową mieć wiarę, iednakową religią, eine fremde Religion ergreifen, annehmen, obcą religią przyiąć, obcey ſię chwycić religią, von ſeiner abfallen, od ſwoiey odpaść, von der Evangeliſchen zur Catholiſchen übertreten, od Ewangelickiey od Rzymskiey wiary przyſtać.

Religionsfreiheit, *ſ. f.* wolność religii, wolność wiary.

Religionsfriede, *ſ. f.* religii pokoy.

Religionskrieg, *ſ. m.* religii woyna.

Religionsverwandter, *ſ. m.* ſpolnik wiary, ſpolnik religii, iedney wiary, iedney religii, iedne wiarę wyznawaiący, iedne religią maiący.

Religiös, *adj.* ſ. Religieus.

Reliquien, *ſ. f. pl.* relikwie; der Heiligen, świętych.

Rellmaus, *ſ. n.* ſzczur.

Remarquable, *adj.* merkwürdig, znaczny, znakomity, naznaczony, pamiętny, co trzeba znaczyć, uważać, pamiętać.

Remarque, *s. f.* Zeichen, Merkmal, znak, znaczek, naznaczenie, posnak, posnaka, uważanie.

Remarquiren, *v. a.* bemerken, bezeichnen, merken, naznaczać, uważać, postrzegać; etwas, co, ich remarquire viel in dieser Sache, ia postrzegam wiele w tey rzeczy.

Remediren, *v. n.* helfen, rathen, vorbeugen, zuvorkommen, poradzić, naprawić, sporządzić, einer Sache, iaką rzecz, poradzić iakiey rzeczy, aby znowu na dobre wyszła.

Remiß, *s. m.* Erlaß, Aufschub, darowanie pewne pieniędzy.

Remonstration, *s. f.* Rath, Warnung, remonstracya, przełożenie rzeczy, przyczyn przełożenie interesu komu y iego okoliczności.

Remonstriren, *v. a.* rathen, ermahnen, warnen, przełożyć iaki komu interes; rozradzać co komu, nieradzić czego komu, odmawiać kogo od zzego.

Remotion, *s. f.* Absetzung, Entfernung, oddalenie, obsadzenie, oddalenie, odsadzanie, od urzędu.

Removiren, *v. a.* absetzen, oddalić kogo od urzędu, odsadzik kogo od urzędu.

Renken, *v. r.* naginać, sich, siebie, nachylać się.

Rencontre, *s. m.* das Begegnen, Zusammentreffen, spotkanie, spotkanie się, zeyście, zeyście się trefunkiem.

Rencontriren, *v. a.* potkać się z kiem na drodze; napaść na kogo, napotkać kogo: wbieć na kogo, potykać, potkać kogo.

Renegat, *s. m.* ktory wiary Chrześciańskiey odstąpił, odstępca, porzutca wiary Chrześciańskiey; ktory się wyrzekł Ghrystusowey wiary.

Rennbahn, *s. f.* konny plac, uiezny plac, für Pferde, na konie, dla koni.

Rennen, *v. n.* biegać, hin und wieder, tam y nazad, um etwas herum, w koło czego, auf und nieder, w gorę y na doł zu den Göttern, do bogow, auf den Feind los, na nieprzyiaciela obces lecieć, obces biereć zu einem, biec do kogo, lecieć do kogo, das Kind rennet zu seiner Mutter, dziecię leci, bieży do swoiey matki, stracks Laufs, pędem biec, co tchu biec, całym pędem bieżeć, mitten unter die Feinde, wpośrzod nieprzyiacioł, mit den Pferden, na koniech, mit den Pferden vorbei, imo biec, przebiegać na koniech, in sein G[illegible] swoie nieszczęście biec, na[illegible] bieć za czym.

Rennen, das, *s. n.* bieg, bieże[illegible] ganie, davor nicht zu Athem [illegible] können, od biegu zatchnąć [illegible] moc odetchnąć.

Renner, *s. m.* biegun, co bie[illegible] co lata dobrze, dobrych [illegible]

Rennes, *n. pr. n.* Stadt in [illegible] Renne, miasto we Francyi, [illegible] zu solcher Stadt gehörig, [illegible] neński, einer daher, Ren[illegible] eine daher, Rennenka.

Rennplatz, *s. m.* s. Rennbahn.

Rennschiff, *s. n.* lotny okręc[illegible] bacik.

Rennspiel, *s. n.* bieg, zawo[illegible] do czego nawyścigi, [illegible] halten, zawody odprawiać [illegible] czynić.

Rennthier, *s. n.* ren, renifer, zwierz pewny, do biegan[illegible]

Renommee, *s. f.* sława; [illegible] sławy żądać, o sławę [illegible] Ansehn, Ruhm, Ehre.

Renommirt, *adj. et part.* sła[illegible] śny, zawołany, złynący, [illegible] s. berühmt.

Rente, *s. f.* dochod, przych[illegible] prowent, von seinen leben [illegible] intraty żyć; s. Einkünfte.

Rentenirer, *s. m.* liehwiarz, [illegible] od pożyczonych pieniądz[illegible]

Renterei, *s. f.* skarbowy do[illegible] ca, einen darein führen [illegible] dzić kogo do skarbowego [illegible] skarbnicy.

Renntkammer, *s. f.* skarb[illegible] izba, des gemeinen W[illegible] rzeczypospolitey, etwas [illegible] lassen, co dać skarbowy[illegible] wybudować, einer, der [illegible] ktory skarb wykrada, sk[illegible] dziey, der sie erschöpft, [illegible] urywa ze skarbu pieniądz[illegible] ciąga skarb, piiawka, [illegible] insonderheit, w szczegulno[illegible] Książęcia, Pana, mowi [illegible]

Rentmeister, *s. m.* Podskarb[illegible] skarbu Dozorca, zum Ren[illegible] hörig, do Podskarbiego nale[illegible] skarbiow, podskarbinski.

Rentmeister-Amt, *s. n.* Pod[illegible] Skarbnikostwe, urząd Podsk[illegible] Skarbnika.

Rentschreiber, *s. m.* Pisarz [illegible] Pisarz skarbu w skarbie.

Renunciation, *s. f.* [illegible]

zenie ſię, *abrenuncyacya*; o-
nie.

en, *v. a.* verzichten, Verzicht lei-
ine Anſprüche aufgeben, ſahren
ihnen entſagen, ſich derſelben
, ogłoſić, obrać, einen als
meiſter, kogo Konſulem.

ation *ſ. f.* (neu) Wiederher-
, Wiedereinrichtung einer in
ung, oder Verfall gerathenen
ung, *nowe słowo:* Powtorne
ie, przywrocanie, przywro-
ednego na nieprządek, albo
wanie udawanego ſię uſtano-

ſtellen, *v. a.* (neu) wieder ein-
wieder herſtellellen. eine in Ver-
athene Verfaſſung, oder Ein-
. *nowe słowo:* znowu ſtawiać,
acać. przywrocić jedne na
ie udawane ſię uſtanowienie;
) vom neuen einrichten, reorga-
wieder eine ordnungsmäſſige
gewinnen, znowu ſię uſtano-
own, powtornie nabyć kſztalt
iem.

irt, *part. et adj.* (neu) wieder
n neuen eingerichtet, hergeſtellt,
owo: powtornie, znowu przy-
y, ſtawiany.

adj. et part. (neu) wieder
, wieder offen, *nowe słowo:*
otwarty, otworzony, powtor-
ierany.

, *v. a. reparować*, ponapra-
oſporządzać, ein Haus, dom,
uer, mury.

n, *ſ. f.* Ausbeſſerung, podział,
cya, podzielenie, dzielenie.

, *v. n.* wrocić ſię, wracać ſię;
wracać, einen Fluß, przez

, *v. a.* powtarzać, powtore
albo czynić, etwas, co öffters,
von vorne, od początku, z
u, od gory; od głowy.

, *v. a.* na odpowiedź odpo-
odpowiedź zbiiać, na odpo-
dpowiedź dać, auf ein Argu
ia dowod iaki.

n, *v. a.* odeprzeć, odpędzić,
ſię, odepchnać, Gewalt mit
moc mocą odeprzeć, einen
Waffen, kogo bronią ode-
den Feind mit Geſchoß, nieprzy-
ſtrzelbą, den Feind in die Stadt,
iaciela do miaſta, w miaſta;
edzić, den Feind, nieprzyia-
mieyſca; einen ein wenig, ko-
go trochę odeprzeć, zrucić ſię ko-
mu trochę.

Repräſentant, *ſ. m.* Stellvertreter, u-
kazywaiący, pokazwacz, zaſtępuiący;
Volksrepräſentant, urodu, narodu ca-
ſtępuiący.

Repräſentatif, iv, *adj.* ſtellvertredend,
pokazywaiący, ukazywaiący, zapę-
pny, zaſtępuiący.

Repräſentantin, *ſ. f.* (neu) Maitreſſe,
Frau eines Volksrepräſentanten, *nowe
słowo:* pani, albo przyiaciołka, ko-
chemka urodu zaſtępuiącego posła,
żona posła, posłowa.

Repräſentation, *ſ. f.* pokazywanie, uka-
zywanie, wywodzenie.

Repräſentiren, *v. a.* pokazywać, uka-
zywać, etwas, co, wydawać; die Ge-
ſtalt des rechten Meeres, dobę praw-
dziwego morza; przed oczy co ſta-
wiać, przekładać.

Repreſſalien, *ſ. f. plur.* wet zawet, od-
dawać, brauchen, zażyć oddania wet
zawet.

Reprimende, *ſ. f.* napomnienie, naga-
nienie, ſtrofowanie, wyłaianie, ei-
nem wegen etwas geben, naganienie
dać komu, w czym, eine derbe geben,
przykre ſtroſowanie uczynić, napo-
mnienie dać; eine geringe geben, nie
wielkie dać; powolnemi ſłowami
kogo połaiać, napomnieć.

Reprochiren, *v. a.* wymawiać, wyrzu-
cać na oczy, zarzucać, żalić ſię na
kogo o co, zadawać iaki wyſtępek,
iaką winę komu.

Republik, *ſ. f.* Rzeczpoſpolita; panſtwo
wolne, kranke, geplagte und bedrängte,
gute, blühende, chora, ſtrapiona y u-
ciśniona, dobra, kwitnąca; ſchwachen
Widerſtand zu thun, ſłaba do dania
odporu; elende, abnehmende, freie,
mizerna, upadaiąca, wolna; geringe,
neue, ohne Obrigkeit, drobna, nowa,
bez ſtarſzeńſtwa; bekümmerte, furcht-
ſame, tuhige, troskliwa, lękliwa, ſpo-
koyna; die keinen Mangel hat, ktora
nie ma żadney wady; żadnego nie
doſtatku; in der alles wohl ſteht, w kto-
rey wſzyſtko dobrze; glückliche, glückſe-
lige und ziemlich mächtige, ſzczęśliwa y
pomiernie mocna; zerrüttete, roſzſzar-
pana, von böſen Bürgern unterge-
drückte, od złych obywatelow uci-
ſniona; iſt faſt ganz zu Grunde gericht-
tet, prawie ieſt do dna poniżona, albo
do ſzczętu zniesiona; wieder in die
Freiheit ſetzen, znowu ią do wolno-
ści przywrocić; liegt in den letzten
Zügen,

Zügen, leży w oſtatniem zgnonie; hat an Ländereien ziemlich zugenommen, ktorey kraiu przybyło, ktora ſobie przyczyniła kraiow; wird nach und nach verringert, co razicy więcey ubywa; iſt aus der ſchönſten die häßlichſte und laſterhafteſte geworden, z naypięknieyſzey ſtała ſię nayſzpetnieyſzą y naygorſzą; anordnen, aufrichten, rozporządzić, uſtanowić; feſtſetzen, erweitern, umocnić, mocno oſadzić, rozprzeſtrzenić; deſſen Verwaltung antreten, rządzenie iey obiąć; verwalten, regieren, władnąć, rządzić nią, ſtyr w Rzeczypoſpolitey trzymać, ſtyrem w rzeczypoſpolitey robić, kierować; anfechten, bić na rzeczypoſpolitą, woiować walczyć z nią; ſich derſelben bemeiſtern, opanować rzeczypoſpolitą; ſich zum Herrn darinnen machen, panem ſię w niey uczynią; placken, prześladować; zerrütten, ſzarpać; unterdrücken, uciskać, przytłumiać; ruiniren, ruynować; vertilgen, zwofić, niſzczyć; geht zu Grunde, upada; neiget ſich zu ihrem Untergange, nachyla ſię ku ſwoiey zgubie; derſelben empor helfen, dźwigać ią do gory, podnoſić ią w gorę, lebt wieder auf, znowu ſię ożywia, Verfaſſung derſelben, ułożenie, układ rzeczypoſpolitey, ſich um dieſelbe wohl verdient machen, zasłużyć ſię dobrze być zasłużonym u niey, ein Amt darin verwalten, urząd iaki w rzeczypoſpolitey ſprawować, wo ja nicht die beſte, doch einige haben, ieżeli nie naylepſzą to przynaymniey iaką taką mieć rzeczpoſpolitą, iſt dahin, iſt aus mit ihr, iuż iey niemaſz, iuż przepadła, iuż zaginęła, wo die Geſetze aufgehoben werden, kann die Republik nicht beſtehen, gdzie prawa ſą zniesione, tam rzeczpoſpolita ſtać nie może, beſtehet auf eines Menſchen Leben, ſtoi na iednego człowieka życiu, der Republik Wohlfahrt und Beſtes, pomyślność z dobro rzeczypoſpolitey, in dem Zuſtande laſſen, darinnen ſie jetzo iſt, w tym ſtanie ią zoſtawić, w ktorym teraz ieſt, es treulich, redlich mit ihr meinen, być wiernym iey, być rzetelnym, dla rzeczypoſpolitey, ſelbiger gewogen ſeyn, być życzliwym rzeczypoſpolitey, in deſſen Erhaltung ermüden, w zachowywaniu y utrzymywaniu rzeczypoſpolitey, być ſfatygowanym, ſtrudzonym.

Republike, die franzöſiſche, *f. f.* (neu) vom Jahre 1792 bis 1804, wz. rzeczpoſpolita francuſka. wolne francuſkie od roku roku 1804.

Republikaner *ſ. m.* Freund der Liebhaber der ungebundenen odor die Republik, Rz. Rzeczpoſpolitnik, życzliwy ciel rzeczypoſpolitey; życzący, miłośnik rzeczy. gminowładztwa.

Republikanerin, *ſ. f.* Freunte publik, republikanka kantona poſpolitnikowa, zwyczliwa ciałka, miłośnikowa rzecz. cey. gminowładztwa.

Republikaniſch, *adj.* freigeſ Freiſtaate, einer Republ żwyczliwy rzeczypoſpolitey ſpolitowy. wolno urodz ſtwa, rzeczypoſpolitey ſki auf republikaniſche Art, litnikowie, ſpoſobem rzecz poſpolitey.

Republikaniſiren, *v. a.* (neu niſch machen, der republ gierungsform anpaſſen; ſchaftlich für ſie einge *nowe słowo:* republikanizo poſpolitować, rzeczpoſp uczynić, rzeczpoſpolitow ſomy, albo kſztaltu ſpol nowić; cierpieniem urz rzeczpoſpolitowey rządow

Republikaniſmus, *ſ. m.* (neu lichkeit und Vorliebe für d niſche Verfaſſung; *nowe sł* poſpoliſtwo, ociąganie ſię oſobliwa ku rzeczpoſpol ſtanowienia.

Republikette, *ſ. f.* (neu) kleine Republik, *nowe sło* rzeczpoſpolita; rzeczpoſp

Republikomane, *ſ. m.* (neu für die ehemalé republikan rung Frankreichs zu ſehr iſt, *nowe słowo:* neu, rzeczpoſpolitowemu rządz cuſkiemu nazbyt uwodzy

Republikomanie, *ſ. f.* (neu) bene Vorliebe zum ehemal niſchem Frankreich, *nowe* ſilena miłość ku dawney poſpolitowey Francyi.

Reputation, *ſ. f.* dobre imi ein Mann von guter Repu wiek dobrego imienia, wy, nicht darauf ſehen, na dobre imię, niedbać o

ringen, nabyć dobrego imie-
wirst große dadurch erlangen,
dziesz przez to bardzo wiel-
nienia, darein kommen, przyść
rego imienia, darauf sehen,
dobre imię, mieć baczenie na
nię. mit derselben Gefahr lau-
w iego niebezpieczeństwie,
iego niebezpieczeństwo, ei-
reifen, szarpnąć czyiego do-
nienia, eines schmälern, u-
yć czyiego, darum kommen,
dobre imię. darwider laufen,
eciwnym czyiemu dobremu
wi, ein Theil davon verlieren,
ą z niego utracić, sich darbei
utrzymać się przy niem. ich
darauf, ia wiele na dobre
rzę. meine liegt daran, moie
polega, siehe Ehre.
, adj. rühmlich, ehrbar, co z
imieniem iest, dobre imię,
zynoszący, einem, komu, es
eputirlicher, to iest daleko
nieysza, z lepszym imieniem.
ter, s. m. Referendarz, su-
bierca y oddowca.
, v. a. fordern, verlangen,
wać. domagać się; chcieć,
amym sensie: einen zum Zeu-
ieć kogo mieć świadkiem,
świadka, eines Hülfe, czyiey
żądać; wżywać kogo na po-

das, s. n. rekwirowanie,
ie się.
, s. f. rekwizicya, domaga-

. n. odpis Cesarski, Kro-

s. n. wyłączenie, wyięcie,

f. odwod, woysko. albo szyk
dzie, gewisse Leute darzu be-
a odwodzie pewnych ludzi
, zur Reverse stehen, na od-
stać, na odwodzie czekać,
eit davon, nie co daleko z
n stać.
v. a. zachować: einem et-
komu, albo co dla kogo.
m. Rezydent, poseł mieszka-
ktorym Dworze, zu Ham-
, być Rezydentem w Ham-

f. resydencya krolewska;
, sławna; stolica krolestwa;
idenz wo haben, mieć nieu-
dzierezydencyą; wo aufschla-
gen, rezydencyą gdzie założyć, kai-
serliche, Cesarski Rezydencya.

Residiren, v. n. rezydować, mieszkać, przemieszkiwać: wo, gdzie; bald in der Stadt, bald auf einem Landguthe, bald im Schlosse, bald in dem Palaste, to w mieście, to na wsi, to w zamku, to w pałacu.

Resigniren, v. a. niederlegen, Verzichtleisten, złożyć. oddać, zdać; sein Amt, swoy urząd, swoię godność, er resignirt sein Postamt, on składa swoy poczturząd.

Resistence, s. f. odpor, odpieranie, opor, mit Resistence, z odporem, z oporem.

Resistiren, v. n. opierać się, sprzeciwiać się, odpor dawać; einem, komu.

Resolviren, v. a. 1) auflösen, rozpuścić, obrocić, rozwiązać, skruscyć; in Pulver, na proch, der Essig resolvirt die Perle, ocet rozpuszcza perły. 2) sich resolviren, entschließen, nawyśleć się, rezolwować się, odważyć się: dabei zu seyn, być przy czy; gerade nach Turin zu gehen, prosto do Turyna iechać; nach eines Rede, was zu thun sey, z czyiey mowy, co trzeba czynić, aus dem Stegreiffe, na tych miast, co przędzey, geschwind zum Aufbruche, naymyśleć się na prędki wyiazd, ich habe mich resolvirt, namyśliłem się, rezolwowałem się, mich zu bessern, na lepsze; das zu thun, na uczynienie tego, s. Entschließen.

Resolut, adj. entschlossen, rezolut, śmiały, śmiałek, odważny, nic się nieboiący; Soldat, śmiały żołnierz, nie zastraszony.

Resolution, s. f. Entschließung, namyślenie się, rada, rezolucya; süssen, etwas zu thun, rezoluzyą ułożyć do zrobienia czego: ändern, odmienić, porzucić namyślanie się, rezolucyą, inaczey się namyśleć, inszą wziąć przed się radę. bei seiner bleiben, zostać przy swoiey rezolucyi, trzymać się swoiey rady.

Resonanz, s. f. brzmienie, rozleganie się głosu; rezonancya.

Respect, s. m. wzgląd, respekt; bringen, geben, czynić komu respekt, być z respektem dla kogo: bekommen, powagi nabyć; haben, mieć; verringern, powagi umnieyszyć; nimmt ab, respektu, powagi ubywa: dem Könige erweisen, świadczyć Krolewi; gegen einen tragen, być z respektem dla kogo; schuldigen hat er vergessen, on zapomniał powinnego respektu,

das

das ist meinem zuwider, to iest przeciwko moiemu respektowi, przeciwko moiey powadze, przeciwko moiey godności, eines vergrößern, czyiey powagi, czyiego respektu powiększyć, das ist dem königlichen zu nahe, to iest blisko Krolewskiego respektu, Krolewskiey powagi, viel von dem seinigen verlieren, wiele ze swoiey powagi utracić, einem sehr großen erweisen, komu wielki respekt świadczyć, s. Ansehn, Ehre.

Respectiren, *v. a.* gehorchen, ehren, szanować, poważać, einen, kogo; eines Stand, czyi stan, czyią kondycyą życia y fortuny; eine als seine leibliche Mutter, ktorą iako swoią rodzoną matkę: eines Orden, szanować czyie rozkazy; eines Befehl, czyie zalecenie rozkazanie.

Respiriren, *v. n.* erholen, odechnąć, wytchnąć, spocząć, von etwas, od czego.

Respondiren, *v. a.* Antworten, odpowiadać, einem, komu.

Rest, *s. m.* ostatek, reszta; von einer Schuld, z długu iakiego, er hat noch einen kleinen bei mir, od ieszcze ma małą resztę u mnie, ich bin besorgt wegen der Rechnung meiner Reste, troskam się o reszty pozostałe u mnie, die Reste der Ackerleute zum Theil abtragen, reszty pozostałe u rolnikow pozmnieyszać; ganz abführen, wcale spłacić; hat er mir beinahe gegeben, ledwie mie nie zabił, ledwie mi życia nie wziął.

Restant, *s m.* der nicht ganz bezahlt, pozostał, ieszcze się ze wszystkiego niewypłacił.

Restantinn, *s. f.* pozostała, winna ieszcze co z czego, z długu.

Restiren, *v. n.* pozostać winnym, nie wypłacić się wcale; noch schuldig seyn, być ieszcze winien; noch übrig seyn, daß, zostawać ażeby, zostaie się, więc, aby.

Restirung, *s. f.* pozostanie, niewypłacenie się.

Restituiren, *v. a.* wiedergeben, oddać, wrocić, wracać; einem etwas, co komu; wieder in vorigen Zustand setzen, znowu do pierwszego stanu przywrocić.

Restitution, *s. f* oddanie, wrocenie, wracanie, oddawanie; der Verurtheilten, przywrocenie osądzonych do stanu pierwszego.

Resultat, *s. n.* *resultatum*, wyrok, kret, uchwała na radzie: der tags, na Seymie, namowione, żona, zezwolona.

Retirade, *s. f.* Zuflucht, ucieczka, nienie; Ort der Sicherheit, bezpieczeństwa, schronienie, czne.

Retiriren, *v. r.* wynieść; sich sen Oertern, z tych mieysc, Warschau, do Warszawy: ten nach Hause, w czas sich zu einem mit der Flucht się do kogo ucieczką.

Retour, *s. f.* powrot; sich über freuen, cieszyć się czyiem p cieszyć się z czyiego powr rückkunft.

Retourniren, *v. n.* wracać, s. Zurückkommen.

Retranchement, *s. n.* wal. niec; aufwerfen, wysypać hoch um ein Lager aufwerf naście stop wysoki około niec wysypać.

Retranchiren, *v. a.* abschneid odkrocić, odeżnąć.

Retro-revolutionarisch, *adj.* die Revolution rückgängig słowo: co rewolucyą wspa uczynący.

Retschen, *v. a.* Hanf brechen, nopi.

Retschung, *s. f.* tarcie.

Retten, *v. a.* ratować, wyba bodzić, uwolnić, wyrat Stadt vom Feuer, miasto ratować; einen vom Tod śmierci wyratować; etw Klauen und Rachen, co z zurow y paszczy wyratow być: eine Stadt vom Ele z mizeryi; sich mit der Fl ką się ratować; sein und ten Leben, swoie y żoł ratować; die Freiheit, wol wać, s. Befreien, Erhalten.

Retten, das, *s. n.* ratowanie wanie, uwolnienie, oswob

Retter, *s. m.* ratuiący, uwol bawiciel, wybawca, oswob Stadt, miasta.

Rettich, *s. m.* Rettig, chrzan tich, z chrzanu, *adj.* chrzan

Rettich-Oel, *s n.* oley z chrzan nowy, wyciągniony z chrza

Rettig, s. Rettich.

Rettung, *s. f.* ratunek, wyb der Freiheit, wolności, n

dy; von dem Verdruſſe, wyra-
ie od przykrości, Rettung for-
oſić o ratunek, domagać ſię,
ać ſię ratunku; zugeſtehen,
ić komu na ratunek, obiecać
k, ſ. Hülfe, Errettung.
, v. a. dymić, dymem kurzyć,
äuchern.
f Ausſatz, chropowatość, gru-
ıdność, chropawość.
f. pokuta, skrucha, żal, żało-
iſt ihm zu ſpät angekommen,
ło go pokuta napadła; bezeu-
es Dinges halber, pokazywać
kiey rzeczy; hält ihn ab, żal
tymuie, żalem przekonany w
zoſtaie, zur Reue gebracht, be-
verden, pokutą być tchniętym,
ınym, żalem skruſzonym, über
za co, za iaki uczynek.
imperf. pokutować, żałować,
komu, es reuet mich des Raths
Sache nicht, nie żal mi przed-
cia w tey rzeczy, es reuet ihn
rheiten żal mu głupſtwa es
ich, daß ich es nicht gelernet
al mi żem ſię tego nie nau-
ıß ich dich beleidiget habe, żem
ził, den Weiſen reuet nichts,
nu niczego nie żal, mądrey
nie żałuie, er thut nichts, daß
euen könnte, on nic nie czyni
czego by mogł żałować, der
al mu tego uczynku, tey ſpra-
ałuie za ten uczynek, za tę
die That ſich nicht reuen laſ-
żałować ſwoiey ſprawy, nie
nie odmieniać, nieprzeſta-
y.
v. ſich laſſen, pokutować, ża-
er läßt ſich die Sache reuen,
ie tey rzeczy, żal mu tey rze-
he Reuen.
ſ. żałuiący, pokutuiący, kto-
żal czego.
ſ. m. grzywny, za pokutę, za
pieniężna kara na worku.
f. worin man die Fiſche fängt,
, w ktorą ryby łapaią, ſein
daraus ſuchen, w matni ſwoie-
la ſzukać, ſich daraus wegma-
matni uciec, wymknąć ſię.
, v. r. ſ. Reuſperu.
v. n. krząkać ſpluwaiąc;
m Grunde des Leibes, ze wſzyſt-
enętrzności, noch beſſer, ie-
epiey, noch mehr? ieſzcze więc
ır ſehr denn? iak bardzo tedy?
ıle mit auf, bis auf den Tod,
duſzę wykrząknąć razem na śmierć
krząkać, krſztuſić ſię.
Reuſpern, das, ſ. n. krząkanie, krſztu-
ſzenie; bleiben laſſen, krſztuſzenia
zaniechać.
Reuſſen, n. pr. n. 1) Ruſsland, ein groſſes
Land in Europa, Ruś, wielki kray w
Europie, das weiſſe oder Weiß-Reuſ-
ſen, biała Ruś, Schwarz-Reuſſen,
czarna Ruś, Groß-Reuſſen, wielka
Ruś, Roth Reuſſen, czermona Ruś,
einer aus Reiſſen, Ruſin, zu Reuſſen
gehörig, Ruſki; 2) Grafen in Deutſch-
land, w Niemczech Grafowie von
Reuſſen.
Reußland, n. pr. n. ſ. Reuſſen, Ruß-
land.
Reute, ſ. f. Acker-Werkzeug, ſocha.
Reuten, v. a. 1) ausrotten, karczyć, wy-
karczyć, z korzeniami wyiąć; die
Dornen, ciernie; das Unkraut, chwaſt,
trawſko z korzeniami powyrywać,
2) zu Pferde reuten, ſ. Reiten.
Reuten, das, ſ. n. karczenie, wykor-
zenienie.
Reuter, ſ. m. ſ. Reiter.
Reuthaue, ſ. f. kopacz do karczenia.
Reval, n. pr. n. Stadt in Liefland, Re-
walia, miaſto w Inflantach.
Revenche, ſ. f. wetowanie, zemſta, od-
danie za ſwoie, powetowanie, odda-
nie za ſwoie, pomſta: von einem
nehmen, oddać komu za ſwoie pom-
ſtę wziąć z kogo, zur Revenche einen
proſtituiren, na powetowanie ſwoie-
go, na oddanie za ſwoie wyſtawić
kogo na śmiech.
Revenchiren, v. a. et r. mścić ſię, weto-
wać; ſein Unrecht, ſwoiey krzywdy,
oddać za ſwoię krzywdę: ſich an ei-
nem, mścić ſię na kiem, pomścić ſię
na kiem, wetować na kiem.
Revenüe, ſ. f. dochod, intrata, prowent,
er ziehet gar gute Revenüen von ſei-
nem Landguthe, on bierze dobrą in-
tratę ze ſwoiey wioski, ſ. Einkünfte.
Reverence, ſ. f. Ehrerbietung, poſzano-
wanie; gegen einen erweiſen, prze-
ciwko komu pokazać, z uſzanowa-
niem być dla kogo.
Reverenz, ſ. m. ukłon, pokłon, kłania-
nie, pokłonienie: einem machen, ko-
mu, przed kiem ukłon uczynić; po-
kłonem kogo uſzanować, uczcić.
Revers, ſ. m. 1) nica, druga ſtrona rzeczy;
lewa ſtrona rzeczy, einer Münze, na
pieniądzu druga ſtrona; 2) Gegenver-
ſicherung, rewers, świadectwo piſane,
bezpieczeńſtwo, kwit z czego.

Revers

Reversalien, *s. n. pl.* rewersalye, wzaiemne przyyobecania, obiecania.

Reversiren, sich, *v. r.* kwit, dać komu; sich hinwiederum, dać komu rewers od siebie.

Revidiren, *v. a.* rewidować, zwiedzić; etwas co.

Revision, *s. f.* rewizya, zwiedzenie, obaczenie, widzenie.

Revier, *s. n.* ziemia, kraik; fast das ganze, prawie cały; äußerstes der Provinz, ostatni kray prowincyi, krolestwa.

Revociren, *v. a.* widerrufen, odwołać, to co mowił, *albo* pisał, iako tò fałsz był.

Revolte, *s. f.* Rebellion, bunt, rokosz, rozruch, powstanie.

Revoltiren, *v. a.* buntować, bunt czynić, rokosz podnosić, podnieść, siehe Rebelliren.

Revolution, *s. f.* 1) Umlauf der Gestirne, oder diejenige Zeit, in welcher ein Planet den Thierkreis durchwandert bis zu seinem vorigen Standpunkte, obchodzenie, obbieg planety iakiey, albo czas, przez ktory planeta okrąg zwierzyńcowy obszedłzy na swoie przeszłe mieysce powraca; 2) Umlauf, Verlauf der Zeit, obchodzenie, obbieg, bieganie czasu; 3) in der Medicin: außerordentliche Wallung der Luft, des Blutes, *w medicynie*: barzenie się krwie, wilgotności; 4) in Staatssachen: Hauptveränderung, Abwechselung, Wechsel, Unordnung, Verwirrung, Veränderung, *w sprawach publicznych*: rewolucya, odmiana, burza, wrzawa mieszania, zamieszanie; 5) in der neuen Bedeutung: Umwälzung, Umschwung, Umänderung, Staatsveränderung, Umkehrung der Staatsregierungsform, rewolucya, zbuntowanie się, bunt, rokosz, odmianu, burza, anfangen, machen, s. Rebelliren.

Rivolutionneur, *s. m.* (neu) *nowe słowo*: buntowny, zbuntowany, powstaiący przeciwko rządom, krolowi, Cesarzowi, ktory się podniosł przeciwko zwierzchności.

Revolutionniren, *v. a.* (neu) eine wichtige Staatsveränderung hervorbringen, *nowe słowo*: rewolucyować, buntować, odmieniać, odmienić.

Revolutionsfinisseur, *s. m.* (neu) s. Finisseur.

Revolutionsgarten, *s. m.* (neu) Platz, Garten des ehemaligen Palaisroyal in Paris, *nowe słowo*: rewolucyi mieysce, plan, ogrod dawnego *lais royal* albo Pałacu krolewskiego w Paryżu.

Revolutionskrieg, *s. m.* (neu) *nowe słowo*: woysko rewolucyi.

Revolutionslehnestuhl, *s. m.* (neu) ist die Guillotine nowe rewolucyi stołek podporą. Guillotine, Guillotina tak w Paryżu nazwana.

Revolutionsplatz, *s. m.* (neu) *nowe słowo*: revolucyi plan, mieysce.

Revolutionsrath, *s. m.* (neu) *nowe słowo*: rewolucyi consiliarz.

Revolutions- *adj.* (neu) zur Revolution gehörig, sie betreffend, s. buntowany, rewolucyonny.

Revolutionisch, Revolutionistisch, Revolutionnaire, (neu) buntowany, rewolucyonnie, sposobem gwałtowanym, odmiany.

Reyhe, *s. f.* s. Reihe.

Reyse, *s. f.* s. Reise.

Rhebarber, *s. m.* Rhabarber, rzel, rabarbarum, korzeń ... lekow.

Rhebontic *s. f.* repontik, krzywny.

Rhede, *s. f.* kray brzegu, zwierzchny brzegu.

Rheder, *s. m.* pan okrętu.

Rhein, *n. pr. m.* Fluß in Deutschland, Ren, rzeka w Niemczech.

Rheinau, *n. pr. f.* Stadt in der Schweiz, Reinow, *albo* Reinawa, w Szwaycarach.

Rheinberg, *n. pr. m.* Stadt in ... ligen Cöllnischen, Reinberg w dawnym Kolońskiem.

Rheineck, *n. pr. f.* Name zwei ... ser, Reinek, imię dwoch ... Niemczech.

Rheinfall, *n. pr. m.* drei Gegenden der Rhein einige Höhen ... trzy okolice, w ktorych R... wysokie progi, *albo* porohy spada.

Rheinfelden, *n. pr. n.* eine ... Städte in Schwaben, Reinfelden dno z leśnych miast w Szw...

Rheinfels, *n. pr. m.* Festung ... schaft Catzenellenbogen, Reinfels teca w Hrabstwie Katzenellenbogskim.

Rheinisch, *adj.* Rzyński.

Rheinstrom, *n. pr. m.* s. Rhein

l, *n. pr. n.* Reintal, *a'słowo* Rzyńska Dolina, Gegend am krainká nad Renem.

rn, *n. pr. n.* Stadt im Elſaß, bern, miaſto w Alſacyi.

, *adj.* retoryczny, ſztukomo-

en, *v. a.* po retoryku mowić

s. *pr. f.* Stadt auf der Inſel , Rodis, miaſto na wyſpie

n. *pr. m.* eine Inſel, Rodus, na Archipelagu.

f. m. einer aus Rhodus, Ro- , człek rodem z Wyſpy Ro-

. *pr. f.* Fluß in Frankreich, ło Rodan, rzeka we Francyi.

. *n. pr. f.* Landſchaft in Spa- ibakorza, kray w Hiſzpanii.

: am Leibe, biodro; brechen, przetrącić; iſt ganz entzwei, vcale na dwoie, einen den Des ch die Ribben ſtoßen, kogo rzez biodra przebić.

a. 1) ſędzić; ſcharf, oſtro; ges leżycie; ſchlecht, źle, niedo- iederlich, nikczemnie podło; tiſch, nieſtronnie; redlich, e; frei, wolno; ſehr wohl, obrze; wie es einer verdienet, zasługuie; übel, złośliwie; ardzo dobrze; öffentlich, pu- ; in geheim, taiemnie; pry- porządkiem, porządnie; ge- ſt, ſumiennie; ernſtlich, ſu- verwegen, płocho, lekkomy- ie Laſter, niecnoty; eines Din- zyich rzeczach; nach ſeiner g, podług ſwoiego zdania; ache, iaką rzecz; nach der , podług oſtrości; nach den , podług praw ſądzić, ſ. Ur- Verurtheilen: 2) lenken, keh- nden, nachylać, kierować, ; ſeine Gedanken auf etwas, yśli na co, ſeinen Weg nach , ſwoie drogę obrocić do Mo- wohin, dokąd; ſeine Rede ſwoię mowę na co, albo do brocić; ſein Gemüth, ſeinen nd Gedanken auf etwas, ſwoy ſwoię myśl, ſwoie myślenia r hat ſeine Rede aufs böſe Le- Heiſtlichkeit gerichtet, on ſwoię obrocił na złe życie, ich richte Sinn auf die Ewigkeit, ia obra- ię myśl ku wieczności, ihr

wollet euren Weg nach Warſchau rich- ten, w chcecie waſzę drogę ku War- ſzawie obrocić, wo richtet du deine Gedanken hin? dokąd ty kieruieſz twoie myślenia? ſie ſoll ihr Gemüth auf die beſte Wirthſchaft richten, ona ma ſwoy umysł obrocić do iak nay- lepſzego goſpodarſtwa. 3) ſich, *v. r.* ſich ſchicken, bequemen, folgen, ſtoſo- wać, akomodować ſię, nach einem, do czyiey woli, ſich in ſeinem Vor- nehmen nach der Zeit und Sache rich- ten, w ſwoiem przedſięwięciu ſtoſo- wać ſię do czaſu y rzeczy, in ſeinen Rathſchlägen nach etwas, w ſwoich za- myſłach trzymać ſię czego, ſich nach der Landesart, iść za zwyczaiem kraiu, ſich nach den Geſetzen des Vaterlandes, trzymać ſię oyczyſtych uſtaw, ſich nach eines Sitten, miarkować ſię po czyich obyczaiach, ſtoſować ſię do czyich obyczaiow, ſich nach der Zeit, ſtoſować ſię do czaſu, ſich mit ſeinem Briefe nach etwas, w ſwoim liście miarkować ſię podług czego, ſeinen Rath nach eines andern, ſwoie zamy- ſły za czyią radą kierować, ſich ganz und gar nach eines Willen, wcale iść za czyią wolą, chodzić po czyiey woli, die Rede nach den Ohren der Zuhörer, mowę pomiarkować po- dług ucha ſłuchacza.

Richter, *ſ. m.* ſędzia; weiſer, mądry; ſcharfer, byſtry; gewiſſenhafter, ſu- mienny; dobrego ſumienia, podści- wego ſumienia; gerechter, ſprawie- dliwy; billiger, ſłuſzny; redlicher, unbilliger, ernſthafter, ſtrenger, rzetel- ny, niesłuſzny, ſurowy, ścisły, un- erbittlicher, nieubłagany, zum Mit- leiden bewogener, miłoſierdziem zdię- ty, gewogener, łaſkawy, harter, nie- użyty, twardy, anſehnlicher, zorniger, poważny, gniewliwy; lockerer, nieści- ſły; ſchelmiſcher, tauber, złośliwy, głu- chy, der ſeinen Eid gethan hat, geſchwor- ner, ktory przyſięgę uczynił, przyſię- żny, ruhmwürdiger, chwały godny, ſeindſeliger, nieprzyiazny; anſehnlicher, poważny; furchtſamer, boiaźliwy; ſchändlicher, ſromotny; erwählen, be- ſtellen, ausmachen, obrać, poſtano- wić, nadać ſędziego; bekommen, do- ſtać ſędziego; nehmen, wziąć; Rich- ter ſeyn, być ſędzią; in einer Stadt, w iakiem mieście, ſ. Stadtrichter, willkührlicher Richter, polubowny ſędzia.

Richteramt, *ſ. n.* ſęſtwo, ſędziego urząd,

bei dem Anhalten darum zuerst für Stadtrichter erklärt werden, przy staraniu się o sęstwo napierwszym sędzią być wybranym, zwei Dinge daran vermissen, dwoch rzeczy w sęskim urzędzie pragnąć.

Richterin, *s. f.* sędzina, rozsądczyna; zwischen dem was wahr, oder falsch ist, między tym co iest fałszywe y co prawdziwe.

Richterlich *adj.* sęski, sędziowski.

Richterstab, *s. m.* sędziowska laska, sęska laska.

Richterstube, *s. f.* sądoba izba.

Richterstuhl, *s. m.* krzesło sędziego, etwas darauf sprechen, z krzesła sędziego osądzić. wyrok dać, darauf sitzen, na krześle sęskiem siedzieć, der Richter stund eiligst davon auf, sędzia co prędzey wstał, ze swoiego krześła, hat darauf einen Ausspruch gethan, na krześle swoy wyrok uczynił.

Richthaus, *s. n.* sędowy dosk, ratusz, davor opfern przed sądowym domem ofiarę czynić etwas darein tragen, co do sądowego domu zanieść, co wnieść w dom sądowy.

Richtig, *adj.* dokłądny, dosadny, wyprostowany, rzetelny, naieżyty, richtiger Weg, należyta droga; pod linią wykierowana, wyprostowana, pod sznur puszczona, sznurem wycięta, richtige und leichte Sachen, dokładna rzecz y łatwa, eine fast richtige Sache verwirren, rzecz prawie odwikłaną, wyprostowaną powikłać, pokręcić, richtige Kenntniß, dokładna wiadomośc, viele Dinge sind in der Philosophie noch nicht gar zu richtig, wiele rzeczy iest w Filozofii nie dosadnie wywikłanych. richtige Schuld, oczywisty dług, Bewandniß einer Sache, dokładna własność rzeczy, einem nichts schreiben, als was richtig ist, nic nie pisać komu, tylko co dokładnie pewne iest, wir halten den Sieg für richtig; my to zwycięstwo mamy ze pewne, es ist mit dem Rathschlusse, smadna iest uchwała senatu. es hindern mich viele Dinge, welche noch nicht richtig sind, wiele mi ieszcze rzeczy wadzą, ktore ieszcze y teraz nie są ułatwione, die Rechnung ist richtig, rachunek iest dokładny, prawie wychodzi. richtige Schulden, proste, iawne. długi, die Rechnungen sind richtig, rachunki są nażyte, dobrze policzone, alles ist richtig, wszystko iest dobrze, [illegible] richtig machen, co ułatwić [illegible] dności z zawiłości wywik[illegible] Rechnung ist richtig, rachunek [illegible] dze.

Richtig *adv.* prawie, prawie [illegible] sam raz dokładnie; reden, [illegible] erklären, obiaśniać; muthma[illegible] wie się domyślić; ist alle[illegible] Mutter, wszystko się dobrze [illegible] u matki.

Richtigkeit, *s. f.* prostość, łatw[illegible] nes Dinges, iakiey rzeczy [illegible] mit der Sache, snadność, łat[illegible] zrobieniu tey rzeczy, alles [illegible] tigkeit bringen, wszystko do [illegible] do łatwości przyprowadzić [illegible]

Richtiglich, *adv.* prosto dobrze.

Richtmaaß, *s. n.* wprostmiara [illegible] gen, długości: darnach etwas [illegible] sern, podług wprostmiary [illegible] prawić; 2) *to co* der Winkel [illegible] nica: der Tiefen, oder Hoh[illegible] miara głębokości, albo wyso[illegible]

Richtplatz, *s. m.* plac kary, [illegible] na śmierć karzą wynowa[illegible]

Richtscheit, *s. n.* linia: prost, [illegible] miara. s. Richtmaaß.

Richtschnur, *s. f.* sznur, pr[illegible] ktorym w prost rzecz mie[illegible] der Richtschnur gemacht, [illegible] pod prostsznur zrobiony.

Richtstätte, *s. f.* mieysce kary [illegible] cow.

Richtung, *s. f.* prostowanie, [illegible] nunft nach der Wahrheit, [illegible] podług prawdy.

Ridicul, *adj.* Lächerlich, [illegible] śmiech sprawuiący.

Riechen, *v. a.* Geruch [illegible] czuć, wąchać, zapach czuć, [illegible] etwas, co wąchać, es ist [illegible] so versteckt, den er nicht [illegible] dnego pieniążka niemasz [illegible] schowanego, ktorego by [illegible] chał, alles aufs schärfste, [illegible] iak nayostrzey wąchać, [illegible] bald, co prędko zwąchać, [illegible] eine gute Mahlzeit, dobry [illegible] chać, ich rieche alten guten [illegible] czuię stare dobre wino. [illegible] ostro czuć, er riecht deine [illegible] czuie, zwąchał, u ciebie [illegible] co Geruch von sich geben, [illegible] bie wydawać, wonieć, pach[illegible] dem Stalle, *stanią trąci*, [illegible] das Kleid, wornach riecht [illegible] chay sukni, czym ona pach[illegible] Quark riecht übel, każde [illegible]

achnie, nach Knoblauch, czosn-
pachnąć, nach Wein, winem,
übel aus dem Halſe riecht, kto-
ſzpetnie z garła, *cuchnie*, das
eſſer, als aller Balſam, to pig-
pachnie nad wſzelki balſam.
das, *f. n.* pachnienie, wonie-
zucie, wąchanie, zwąchanie;
enie, trącenie.
, *ſ. n.* ſitowie, Ort, wo bergleis
het, mieyſce, w ktorym ſito-
towina.
m. zaporka, rigiel, klamka,
iegel vor die Thüre ſchieben
zyć; *inaczy* nad miarę ludz-
porkę, na rigiel, na klamkę
łożyć.
:n. *ſ. m.* zaporki hak.
n. rzemień, mit Riemen peits
emieniami obić, von Riemen,
nia, rzemienny, aus eines an-
aut Riemen ſchneiden, z cu-
ory rzemień kraiać, an Rie-
nen die jungen Hunde Leder
młode pſy zaprawiaią ſię na
niu ſkorę gryść; kto cielęta
: to potym będzie kradł y
prov.
ider, *ſ. m.* rymarz.
m. olbrzym, ungeheurer gros
niſch, ſtraſznie wyſoki czło-
nach Art der Rieſen mit den
kriegen, trybem olbrzymow,
rzymowie woynę z bogami
ſtu człowiek, von, oder ſonſt
ſen angehend, od olbrzyma,
ſię olbrzyma tycze, *adj.* ol-
ci, *adv.* po olbrzymſku, po
owsku, iak olbrzym.
, *ſ. n.* kolos, olbrzymſki po-
Rieſengeſtalt, olbrzyma do-
olbrzyma dobie.
rge, *ſ. n.* zwiſchen Schleſien
)men, olbrzymſkie gory, mię-
ſkiem y Czechami; *pol.* Su-
ontes.
ryza, ein Rieß Papier, ryza
.
pr. f. Hauptſtadt in Liefland,
olecznе miaſto w Inflantach,
gſki, Rigſka, Rigſkie.
r. f. Fluß in Frankreich, Rilla,
we Francyi.
n. ſ. Ring.
n. Rindvieh, woł, byk, von
n, z wołu, wołowy, ſiehe Ochs,

ſ. eines Baumes u. d. gl. ſko-
ßere, grobe, zwierzchnia ſko-
ra, gruba na drzwie, mit einer
überzogen werden, ſkorą być po
czonym, albo ſkorą, innere,
ſrzodkowa ſkora, albo zakornia
ra, łyk, łyczko, Rinde abſch
ſkorę, ſkorkę, łyk adiąć, von
Tanne, z iodły, Abſchälung der R
obłupienie ze ſkory, z ſkory,
oder mit Rinde, ze ſkorą, z
bem, was Rinde hat, ſkoroby,
bowy, łub, ſkorę ma na ſobie, kł
mała ſkora, ſkorka, łubek, oski
am Brode, ſkorka na chlebie, o
zwierzchnia, untere, ſpodnia.
Rinderhirt, *ſ. m.* wolarz; co woły pa
Rinderiſch, *adj.* wołowy.
Rindermarkt, *ſ. m.* wołowe targowi
rynek, na ktorym woły przedaią
Rindern, *adj.* wołowy, von Rind
to co z woln ieſt, rindernes Fle
wołowe mięſo, rindern Unſchlitt
Inſelt, wołowy łoy.
Rindern, *v. n.* wenn die Kuh zum
ſen will, kiedy krowa wołu chce
Rinderſtall, *ſ. m.* wołownia, wolar
ſtaynia na wołowni, ſich darin ver
ken, w wołowni ſię ſkryć, ſ. Kuhſta
Rindfleiſch, *ſ. n.* wołowe mięſo,
Stück Rindfleiſch, ſztuka mięſa
łowa.
Rindicht, *adj.* ſkorzaſty, korzyſty,
bowaty; mit Rinde, ze ſkorą.
Rindlein, *ſ. n.* 1) kleine Rinde in Gew
ſen, ſkoreczka, mała ſkorka, na
ślinach, am Brode, na chlebie oski
ka. 2) kleine Kuh, krowka; 3) k
ner Ochs, wołek.
Rindszunge, *ſ. f.* czerwieniec, ziele
Rindsfett, *ſ. n.* tłuſzcz, *m.* tłuſte, n
wołu.
Rindshaut, *ſ. n.* wołowa ſkora.
Rindsleder, *ſ. n.* wołowa, bycza ſko
grzbiet wołowy, *albo* ſkora
grzbietu.
Rindsleim, *ſ. m.* der von Rindsleder
kocht wird, klcy, karuch, z wołow
ſkory warzony, gotowany.
Rindsſtall, *ſ. m.* ſ. Rinderſtall.
Rindvieh, *ſ. n.* woły, bydło.
Ring, *ſ. m.* 1) pierścien, goldener, zło
eiſerner, żelazny, väterlicher, oyc
ſty, neuer, nowy, zum Siegeln,
pieczętowania ſygnet, den man ei
draufgiebt, obrączka ślubna, am F
ger haben, anſtecken haben, mieć
palcu, mieć wdziany pierścień, obrą
kę, einem abziehen, zdiąć komu
palca pierścień obrączkę, trag
pierścień nośić, damit das Siegel

das Wachs drücken, pierścieniem pieczęć w wosku wycisnąć, anstecken, wdziać. wziąć pierścień na palec, ist entzwei gegangen, na dwoie się złamał, na dwoie pękł, sich einen machen, pierścień obrączkę sobie zrobić, einem vom Finger weg practiciren, z palca komu zemknąć, ukraść pierścień. 2) Kreis, obłąk, koło, kołko, an den Thüren, womit man anpocht, kołko na drzwiach do zakołatania, an einer Säule in der Baukunst, w *Budowli* kołko na kolumnie, na słupie, kleiner, pierścionek kołeczko, obłączek, obrączeczka, mit Ringen ausgeputzt, w pierścienie ustroiony, zu den Ringen gehörig, *adj.* pierścieniowy; obrączkowy, in Ohren, zauśnica.

Ringekunst, *s. f.* sztuka biegania, do pierścienia.

Ringelbluhme, *s. f.* nogietek, miesiączek. ziele.

Ringelrennen, *s. n.* bieganie do pierścienia, na koniu.

Ringeltaube, *s. f.* synogarlica; *potym* grzywacz gołąb dziki, z obraczką na szyi.

Riegelweise, *adv.* pierścieniowie, rzędem, kołem.

Ringen, *v. n. et a.* 1) passować się, mocować się, nicht weiter mit einem, nie passować się, nie walczyć więcey z kiem, sich im Ringen üben, ćwiczyć się zapasy chodzić, mit einem allein, z kiem tylko samym. 2) einem den Dolch aus den Händen, komu puinał z rąk wykręcić. 3) nach Ehre, drzeć na honor, uwiiać się około iakiey godności, *to test*, starać się o nię, nach Ruhme, starać się o sławę, piąć się, wspinać się do chwały, nach dem Höchsten iak naywyżey, eifrig nach etwas, gorąco do czego dążyć, nach Unglück, do nieszczęścia, mit dem Tode ringen, z śmiercią się pasować.

Ringen, das, *s. n.* pasowanie się, chodzenie za pasy, mocowanie się. mit einem, z kiem. erfordert einen Gegner, potrzebuie przeciwnika.

Ringer, *s. m.* zapasnik, mocownik, bebrüglicher, zdradliwy.

Ringern, *v. a.* s. Verringern.

Ringfertig, *adj.* sprawny, obrotny, czynny, ruchawy.

Ringfertigkeit, *s. f.* sprawność, obrotność, czynność, ruchawość.

Ringfertiglich, *adv.* sprawnie, obrotnie, ruchawie, czynnie.

Ringfutter, *s. n.* ein Behältniß der [illegible] puzderko, schowanie, na [illegible] nie.

Ringkasten *s. m.* worin der Ehe[illegible] eines Ringes enthalten ist, kl[illegible] sada, w ktorą drogi kamien[illegible] ścieniu iest wsadzony.

Ringlein, *s. n.* kleiner Ring, p[illegible] nek, obrączka.

Ringmauer, *s. f.* mur w koło id[illegible] eine Stadt führen, mury o[illegible] sta dać, mit einer Ringma[illegible] ben seyn, obwiedziony być [illegible] s. Mauer.

Ringsherum, *adv.* w koło. [illegible] sind Berge, są gory, ist [illegible] Land erschöpft, na koło wszy[illegible] iest spustoszony, obrany [illegible] stkiego, sehen, na koło [illegible] głądać. siebe herum, *potym* [illegible]

Rinne, *s. f.* Wasserlauf, ry[illegible] woda bieży, aus den Dächern [illegible] chać. kleine, rynienka, [illegible] Rinne, rynnowaty. zu [illegible] gehörig, do rynny należący [illegible] nowy, rynniany.

Rinteln, *n. pr. n.* Stadt im [illegible] burgischen, Rynteln, miasto [illegible] burskim.

Rippe, *s. f.* s. Ribbe.

Rips Raps, *adv.* raptownie [illegible]

Riseln, *v. impers.* pokrapia[illegible] prażyć, *o deszczu* dünne [illegible]

Riß, *s. m.* 1) in einem Kleide [illegible] rozpłatanie fukni. 2) Zeichen [illegible] das Gebäude werden soll, [illegible] nek ma być, Odrys.

Ritt, *s. m.* iechanie na koni[illegible] nie na koniu, bieganie na [illegible]

Ritter, *s. f.* Rycerz, ślachcic [illegible] men Geschlechts, zacnego [illegible] ehrlicher, reicher, gelehrter [illegible] bogaty, uczony; wohl [illegible] pięknych przymiotow: [illegible] poważny, des güldenen Vl[illegible] tego Runa Kawaler; des [illegible] phantens, białego słonia [illegible] des schwarzen Adlers, czarn[illegible] Kawaler; des weißen Adlers [illegible] Orła Kawaler, einen zum R[illegible] gen, szlachcicem kogo uczy[illegible] walerem kogo uczynić.

Ritterbirn, *s. f.* gatunek gru[illegible]

Ritterkleid, *s. n.* szlachecka [illegible]

Ritterlich, *adj.* dzielny, ryce[illegible] leczny, kawalerski.

Ritterlich, *adv.* dzielno, po [illegible] walecznie, po kawalersku [illegible] potykać się, bić się; handel[illegible]

ywać: zum Waffen greifen, do
ię porwać: überwinden, obsie
rzekonać. zwyciężyć.
äßig, *adj* rycerski. ślachecki.
den, *f. m.* ślachecki ſtan, ry-
ſtan.
rd, *ſ. n.* koſt ſzlachcica lenne-
ktorym powienien woynę słu-
aft, *f. f.* Slachta; im Elſaß, Al-
, *ſ. m.* dwor Slachecki, wio-
checka.
el, *ſ. n.* igrzysko rycerskie,
cerska. gonitwa rycerska.
nd, *ſ. m.* 1) Stan Szlachecki,
odność Szlachecka, Stan Ry-
2) die Ritter zuſammen,
ta. Rycerſtwo.
ten, *ſ. f. pl.* czaſy kawalerow,
iten, rycerſkie, ſzlacheckie
przeſzłe, dawne, zu oder in ih
czaſach tych
ier, *ſ. m.* Rotmiſtrz.
n. oder Spalte, ſzpara, rozpa-
das voller Ritze iſt, pełne ſzpar,
rozpadlin, porozpadany, Ritze
nen, ſzpary do fać; geht weit,
długa, ſzpara ſię robi daley;
, ſzparka mała, niewielka.
. *a. et r.* rozerwać, rozedrzeć,
ć, wydrzeć, *to co*, zadrasnąć,
ornen haben ihn geritzet, oder
ſich in die Dornen geritzet, cierſt
drasnął, *albo* zadrasnął ſię na
u.
adj. ſzpar pełny, ſzparami po-
any; werden, ſzparami ſię padać.
ſ. n. ſzpareczka, ſzpareczka.
. *m.* ſ. Mitbuhler.
en, *v. a.* (neu) wetteifern, ſich
en, einen zu übertreffen, es ei-
uvor: oder gleichzuthun, *nowe*
riwalizować, zawiſzczać, u-
ſię, co czemu podobne uczy-
bo przewyższać, celować, kogo
hodzić.
it, *ſ. f.* (neu) Wettſtreit, Mitbuhl-
Mitwerbung, Mitbeeiferung,
łowo: zawiść, zawiśna miłość,
ilecanie ſię, konkurencza, ſpoł-
ganie urzędu.
errifiren, *v. a.* (neu) nach dem
ſpierriſchen Syſteme behanden,
die Finanzen, *nowe słowo*: po-
Robespierreſowſkiego ſiełmy
ſkładu, wizerunku obchodzić,
vierrizować, iak dochody.
ierriſt, *ſ. m.* (neu) Anhänger von Robespierre, oder des Schreckenſyſtems überhaupt, *nowe słowo*: Robespierriſta, partyzant Robespierreſa albo wizerunku ſtrachu ogołem.

Rochelle, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Roſzella, miaſto we Francyi, einer daher, Roſzelańczyk, eine daher, Roſzelanka.

Rocheſter, *n. pr. n.* Stadt in England, Roſzeſter, miaſto we Anglii.

Roche ſur Yon, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Roſzſiurion, miaſto w Francyi.

Rochlitz, *n. pr. n.* Stadt in Meiſſen, Rochlica, *albo* Rochlice, miaſto w Miſnii.

Rock, *ſ. m.* ſpodnia, ſuknia, den man unterzieht, ktorą na ſpod wdziewaią, langer der Weiber, białogłowska ſzata długa, ſpodnica, den man über alle andere zieht, Surtout, Oberrock, ſurtur, zwierzchnia ſuknia, der dergleichen Rock an hat, ktory ma takową ſuknią na ſobie: w ſurtucie, w zwierzchniey ſukni, *mowi ſię*.

Rocken, *ſ. m.* 1) Getraide, gatunek zboża, żyto, wie er auf dem Felde ſteht, *także* nazywa ſię żyto, von Rocken, z żyta, *adj.* żytni, dergleichen Mehl, żytnia mąka, dergleichen Saat, żytni ſiew, żyto zaſiane, Acker, worauf er wächſt, oder ſtehet, oder ſtund, rola, na ktorey żyto roſnie, albo ſtoi, albo ſtało, żytnisko, *mowi ſię*, Rockenbrod, żytni chleb. 2) woran man ſpinnet, na ktorym przędą, kądziel. 3) was man von Flachs u. d. gl. daran leget, przędza.

Rockloſe, eine, *ſ. f.* (neu) ſ. Sans-ſüs pon.

Rodomontade, *ſ. f.* iunakierya, ſiebie chwalenſtwo, geh' an Galgen mit deiner, idź na ſzubienicę z twoią iunakieryą: Rodomontaden machen, iunakieryi dokazywać, popiſywać ſię, chlubić ſię, ze ſwoią iunakieryą, ſ. Pralen.

Rodomontadenmacher, *ſ. m.* iunak, łepſki pachoł.

Röcheln, *v. n.* chrypać w garle, ſkrzypieć garle, als die Sterbenden, iak umieraiącym ſię trafia, der da röchelt, ktoremu w garle ſkrzypi, gra, chrypie.

Röcheln, das, *ſ. n.* ſkrzypanie, granie, chrypanie, w garle, der Sterbenden, umieraiących, oſtatni iuż dech wypuſzczaiących.

Röckchen, *ſ. n* ſukienka, ſzatka, ſukmanka, ſukmaninka.

Rögen, *s. m.* oder Rogen der Fische, *m.* ikry-rybie, ikry w rybach.

Rögner, *s. f.* Weibchen unter den Fischen, ikrzak ryba, samica.

Römhild, *n. pr. n.* Stadt in Franken, Remhilda, miasto w Frankonii.

Röhre, *s. f.* wodurch etwas läuft, rura, przez co leie się co, idzie co, zu Röhren ausbohren, rury wiercieć, przewiatrywać, enge, ciasne rura; bleyerne, ołowiana rura, stößt das Wasser heraus, wylewa wodę z siebie, *albo po Polsku*, woda leie się, idzie rurą, eichene, dębowa rura, im Schienbeine, w goleni piszczel, kleine, rurka, piszczelik.

Röhren- oder Pumpenbohrer, *s. m.* świder do pomp, do rur, długi bardzo, do wiercenia, do trąb pompowych, przez całe drzewo w dłuż, od końca do końca.

Röhrkasten, *s. m.* cembrowina około studni; skrzynia.

Röhrchen, *s. n.* 1) kleine Röhre, rurka, rureczka. 2) kleines Rohr, trzcinka, trzcineczka.

Röhrmeister, *s. m.* rurmistrz, der das Wasser erst aufsucht, ktory naypierwey zrodeł, zdroiow wody szuka, źrudelnik, zdroiownik, der über die Wasserleitungen bestellet ist, ten co wody prowadzi dokąd, wodowoda, wodowoda, wodowodzień.

Röhrwasser, *s. n.* woda rurami idąca, prowadzona, ktora się rurami ciągnie.

Röhrwunde, *s. f.* dziura, szpara w rurze.

Rolps, *s. m.* s. Rülps.

Rölpsen, *s. m.* s. Rülpsen.

Römer, *s. m.* einer aus Rom, Rzymianin, rodem z Rzymu męszczyzna, die Römer, Rzymianie.

Römerin, *s. f.* Rzymianka, białogłowa w Rzymie rodzona.

Römer Zinszahl, *s. f.* Rzymski czyńsz; Rzymski lat poczet; *poł.* Indictio Romana.

Römerzug, *s. m.* wyprawa Rzymska, expedycya Rzymska.

Römisch, *adj.* was zu Rom gebohren, oder sonst eigentlich Römisch war, Rzymski, co się w Rzymie rodził, albo co był Rzymskiem, römisches Volk, Rzymski lud, römisches Reich, Rzymskie państwo, römische Weise, Rzymski zwyczay, Dinge, Rzymskie rzeczy, interesa, was nur nach Rom gebracht und daselbst verkauft wurde, heißt auch Polnisch, Rzymski [illegible] sches Salz, Rzymska sol.

Römisch, *adv.* po Rzymsku, Rz[illegible] obyczaiem, Rzymską modą. [illegible] reden, po Rzymsku mowić. [illegible] gekleidet, po Rzymsku ustroić

Röschen, *s. n.* kleine Rose, [illegible] maleńka roża.

Rößchen, *s. n.* kleines Pferd, [illegible] koniczek, szkapka.

Rösten, *v. a.* dörren, soszyć [illegible] das Getraide, zboże suszyć. [illegible] an der Sonne, na słońcu. [illegible] cerować suszeniem, den Flach[illegible]

Röstpfanne, *s. f.* roszt.

Rötel, *s. m.* s. Röthel.

Röthe, *s. f.* 1) czerwoność, [illegible] folget auf die Scham, nast[illegible] wstydem, mit weiß vermi[illegible] łością pomięszany; einem [illegible] rumieniec komu sprawić [illegible] kogo nabawić; stieg ins G[illegible] mieniec wystąpił mu na [illegible] er es hörete, iak on to usły[illegible] mieńca dostał, we krwi sta[illegible] czerwienił się iak karmazy[illegible] mienił. 2) in den Augen, [illegible] ność w oczach. 3) der Far[illegible] biarzow, ziele pewne, rub[illegible] niec.

Röthel, *s. f.* wie sie die Zi[illegible] brauchen, rubryka iakiey [illegible] żywaią, wie sie gegraben [illegible] wykopywana bywa, heißt [illegible] bryka, czerwonka, rumian[illegible] rodna, wie sie gemacht wird, [illegible] wa zrobiona rubryka, rum[illegible] biona.

Röthelstein, *s. m.* słowo w sło[illegible] czny kamień, rumiankowy [illegible] samorodny, albo robiony.

Röthlich, *adj.* czerwony; [illegible] roth, nie wcale ani nie zupe[illegible] wony; Erdreich, czerwo[illegible] bez zupełney czerwonoś[illegible] Fleisch, czerwone mięso, [illegible] ches Gesicht, czerwona twa[illegible] liches Geschwür, czerwo[illegible] nie zupełnie czerwony. [illegible] be, czerwona farba, [illegible] kolor, czerwona barwa, [illegible] Blatt, czerwony liść [illegible] czerwonym być, etwas [illegible] co czerwony, ganz und gar [illegible] wieniuteńki, czerwieniuteńk[illegible] wieniuteńkie.

Roex, *n. pr. n.* Stadt im Hennegau, miasto w Hennegawskim.

1) ſurowy, Fleiſch, ſurowe mię-
warzone, niepieczone, etwas
ochę ſurowy; Kohl, trochę
kapuſta, noch halb roh, w po-
ſurowy, na poły ſurowy, ro
ingeweide, ſurowe wnętrze.
noch nichts gelernet hat, nie-
ny, nie nieuczony, roh, roher
, nie nienauczony żak, *to co*
roher Menſch, prosty czło-
niewiadomy, nieuk; niezgra-
e ociosany, dyląg, roher Kerl,
bne proſte, nieostrugane chło-

f. f. Rohheit, ſurowość; ſu-
, *f. n.*
f. f. ſ. Rohe.
. trzcina; dickes, gruba. mią-
innes, cianka; niedriges, ni-
ünes, zielona; vier bis fünf
ges, cztery, pięć stop długa;
einer Seite Knoten, ma po
ſtronie sęki, junge Schößlinge,
rzcinki młodociane trzcinne
ki, wypuſtki; Rohrauge, pą-
cinne ſchwaches Rohr, słaba
; das im Sumpfe wächſt, kto-
ziorze rośnie, ieziorna trzci-
war, zerquetſchtes, potłuczona
; Aegyptiſches, Egipska trzci-
Waſſer, wodna trzcina, kiel
cinka, von Rohr, ze trzciny,
hr, *adj.* trzciniasty; dergleis
att, wie das Rohr oder Schilf
kowy liść, iaki trzcina ma,
zcinowy liść; Ort, wo viel
ehet, mieysce, gdzie wiele
ſtoi, heiſſet auch, trzcina *col-

, *f. m.* trzcina, *collect.* trzcini-
ux uſitat.
nel, *f. f.* ein Vogel, bąk, ptak
nie ſiadaiący y bączący, ſchreien
e Rohrdommel, krzyczeć iak
cinny, heißet, bączeć.
ſch, *f. n.* trzcina, *collect.* trzci-
collect.
t, *f. n.* trzcina ziele.
e, *f. f.* ſikawka ze trzciny.
, *adj.* trzciniaſty, w trzcinę,
trzciną zarosły.
er, *f. m.* bąk, ptak w trzcinie
y.
ling, *f. m.* wrobel trzcinny.
n, irr. u. f. w. ſiehe Royaliſt

n. pr. m. Mannsname, imię
lyzny, Roland, beſondere Sta
einigen deutſchen Städten, Ro-
landa poſągi po niektorych miaſtach Niemieckich.

Rolandiſt, *ſ. m.* (neu) ein Anhänger des Miniſters Roland, *nowe słowo:* partyzant ministra Rolandu, Rolandyſta.

Rolle, *ſ. f.* 1) Verzeichniß der Namen der, die zu einem Haufen gehören, rola, reieſtr imion tych co do iedney horągwie, albo pułku należą, in die Rolle ſchreiben, w rolę wpiſywać; ſich in ſie ſchreiben laſſen, dać ſię w rolę wpiſać, aus ihr ausſtreichen, z roli wymazać, Rolle machen, reieſtr, rolę żołnierzy zpiſać. zrobić. 2) *to co* Walze, korba, walec obracany do wyciągania w gorę czego. 3) Mangel, womit man die Wäſche glatt macht, magiel, maglownica, w ktorym albo w ktorey bieliznę mzgluią dla gładkości. 4) Rolle zuſammen gewickelter Sachen, tobołek w kupę zwiniętych rzeczy, wałek, trąbka. zwinięcie w wałek. 5) der Weber, u tkaczow walec. 6) in der Comödie und andern Handlungen, w komedyach, oſoba, rola, ſeine Rolle ſpielen, ſwoię oſobę, ſwoię rolę grać, udawać.

Rollen *v. a.* 1) taczać, toczyć. 2) *v. n.* auf einem Rollwagen herumfahren, na letkim, tocznym wozku iechać.

Rom, *n. pr. n.* Stadt in Italien, Rzym, miaſto we Włoſzech.

Roman, *ſ. m.* erdichtete Liebes- und Heldengeſchichte, roman, zmyślona miłoſci y bohaterow hiſtorya.

Roman, *n. pr. n.* Stadt in der Wallachey, Roman, miaſto w Wołoſzech.

Romanien, *n. pr. n.* das ehemalige Thracien, Romania, niegdyś Tracia zwana dzisiay, ieſzcze nazywaią Trucya.

Ronde, *ſ. f.* bei den Soldaten, rund, ſtraż krążąca po nocy: żołnierze ſtrzegący chodzący, die Ronde thun, ſtraż czynić, ze ſtrazą chodzić, ſtraż trzymać.

Rondel, *ſ. f.* Art eines alten Feſtungswerks, okręglica, gatunek ſtarey fortyficacyi.

Roſe, *ſ. f.* 1) eine Blume, roża, kwiat; die ſich noch nicht aufgethan, die noch nicht aufgeblühet iſt, ktora ſię ieſzcze nie rozwinęła, ktora ieſzcze nie rozkwitła; angenehme, miła, przyiemna; zarte, delikatna; die nach lauter Zimmet riecht, ktora pachnie właśnie iak cynamon; rothe, weiſſe, czerwona, biała; mit hundert Blättern, ſto liſtkow maiąca; von Jericho, Je-

richońska; ein Kiſſen, das damit ausgeſtopft iſt, poduszka rożą wypchana; einen Kranz davon aufhaben, rożany wieniec mieć na głowie, und alſo eine Rede halten, y tak w wieńcu rożanym mowę mieć; die grünen Knoſpen derſelben, zielone iey pączki; wird roth und thut ſich auf, czerwienieie y rożwiia ſię; hat in ihrer innern Tiefe und Hölung gelbe Zaſern, ma w ſwoiey głębi, albo w środku żołte ſzyple, von Roſen, z roż, z roży, *adj.* rożowy, dergleichen Oel, rożowy oleiek, aus Roſen bereitet, mit Roſen angemacht, z roży zrobiony, rożą przyprawny, dergleichen Trank, rożany napoy, voller Roſen, pełny roż. 2) immer in Roſen ſitzen, zawſze być w pomyślności, zawſze kwitnąć w ſzczęściu. 3) eine Krankheit, choroba pewna roże nazwana; *z Greck.* eryſipela.

Roſenbalſam, *ſ. m.* rożany balſam.

Roſenbrey, *ſ. n.* rożana polewka.

Roſeneſſig, *ſ. m.* rożany ocet; ocet z roży zrobiony.

Roſenfarbig, *adj.* rozowey farby, rożowego koloru, dergleichen Tuch, rożowe ſukno.

Roſengarten, *ſ. m.* rożany ogrod.

Roſengebüſch, *ſ. n.* rożane krzaki.

Roſenhonig, *ſ. m.* rożany mipd, z roży.

Roſenknopf, *ſ. m.* rożany pampek.

Roſenkranz, *ſ. m.* 1) rożany wieniec. 2) wie ihn die Catholiſchen haben, rożaniec paciorki.

Roſenküchlein, *ſ. n.* rożany placuſzek, pierniczek.

Roſenlorbeer, *ſ. m.* rożolaur; *z Greck.* rododafna, drzewko.

Roſenmehl, *ſ. n.* rożana mąka.

Roſenöl, *ſ. n.* rożany oleiek, z rożwyciągniony oleiek, wyſmarzany z roży.

Roſenroth, *adj.* rożoczerwony, rożony, roſenrothes Tuch, rożoczerwony, rożowe ſukno.

Roſenſaft, *ſ. m.* rożowy ſok, rożany ſyrop.

Roſenſtaude, *ſ. f.* pręt rożany drzewka.

Roſenſtock, *ſ. m.* palcat rożanego drzewka.

Roſentrank, *ſ. m.* napoy rożany, z roż robiony.

Roſenwaſſer, *ſ. n.* rożana wodka.

Roſenwein, *ſ. m.* rożane wino.

Roſina, *n. pr. f.* Weibsname, Roſyna, białogłowskie imię.

Roſine, *ſ. f.* eine Frucht, rozenek, owoc pewny; kleine, rozeneczek, *albo* rozenek drobny, *pl.* drobne.

Roſinfarbig, *adj.* ciemno czer... iak rozenek.

Roſenkörnchen, *ſ. n.* ziarko z ro... rozenkowe ziarko.

Roſinlein, *ſ. n.* rożyczka.

Roſinroth, *adj.* czerwony ... rozenka.

Roſmarin, *ſ. m.* ein Gewächs, ... ziele pewne, wiadome.

Roß, *ſ. n.* koń, zu Roſſe dienen, ... nia służyć, z koniem słu... Pferd.

Roßarbeit, *ſ. f.* końska praca, ... ciężka okrutna praca.

Roßärznei, *ſ. f.* końskie lekarſ... leczenia koni.

Roßarzt, *ſ. m.* konował, końs... wnik.

Roßbereiter, *ſ. m.* ujeżnik, ten ... ujeżdża, co konie uczy ... ſtąpać.

Roßgebiß, *ſ. n.* Art eines Zaum... nek muſztuku na konia.

Roßbreme, *ſ. f.* ein Ungeziefer, ... ski, robak, gad.

Roßſtube, *ſ. m.* chłopiec do ... cholik do koni służący.

Roßdecke, *ſ. f.* dera do przy... konia.

Roßeppich, *ſ. n.* łopian końs...

Roßfenchel, *ſ. m.* koniczna, ... wy.

Roßgurt, *ſ. m.* ringurt, popręg.

Roßhaar, *ſ. n.* włoſie końs...

Roßhändler, *ſ. m.* kupczący ... mi handluią, handlarz ko... piec z końmi.

Roßhirt, *ſ. m.* koniarz, paſtuch ... ten co konie paſa.

Roßhuf, *ſ. m.* 1) kopyto końs... u konia. 2) Huflattich, ... ein Kraut, podbiał, grzybie... ſze, ziele.

Roßkäfer, *ſ. m.* ślepeć, ... kosa.

Roßkamm, *ſ. m.* 1) zgrzebło, ... dożenia konia. 2) der ... handelt, końſki handlarz, ... handluiący.

Roßmähne, *ſ. f.* grzywa.

Roßmarkt, *ſ. m.* targowisko ...

Roßmiſt, *ſ. m.* gnoy końſki.

Roßmühle, *ſ. f.* młyn końſki, ... obracany młyn.

Roßmünze, *ſ. f.* ein Kraut, mięta ska, ziele.

Roßnagel, *ſ. m.* ufnal.

ne, *s. f.* eine Frucht, kobylarka, ;atunek pewny śliwek.
ıj, *s. m.* 1) ogon końki; 2) ut, ziele pewne.
f, *s. m.* Fahne beiden Türken, u Turkow, buńczuk; liść ıłt ogona końskiego.
er, *s. m.* sztycharz na konie, ni frymarczy, frymarcznik.
:, *s. m.* poganiacz koni, ma- zyk, pacholik.
. 1) rdza, das Ding ist ganz te, je mehr ich es wische, je ınd dünner wird es, tę rzecz :ale ziadła, przeięła, im bar- ; chędożę, tym czerwieńsza :a staie się, verzehrt das Eisen, żelazo; greift es an, chwyta za, des Erztes, na metalu, ię śniedź, des Eisens insonı żelaza w osobliwości; także właśnie mowi się. 2) Rost, ıan röstet, ruszt, na ktorym ı: silberner Rost, srebrny ruszt, ı eisernen Roste etwas rösten, ınym ruszcie co pieć.
.n. rostig werden, rdzewieć, chodzić, rdzy nabierać, za- :ć.
ıj. rdzewiały; zardzewiały, wiąły, rostige Striegel, zar- e zgrzebło, rostiges Blechlein, viała blaszka, pordzewiała zką.
n. *pr. n.* Stadt in Mecklenburı Rostok, *albo* Rostoka, miasto lenburskim.
ıj. czerwony, rothes Meer, ne morze, rothes Haar, czer- ı włos, rother Mund, czer- ęba, rothes Gesicht, czerwona roth seyn, czerwonym być, , czerwonym się stawać, ma- färben, czerwonym czynić, ıno farbować, czerwienieć, wienić; czerwono dać, ein czerwono dać kśiążkę, po- ıać czerwono kśiążkę, die , zczerwienić, czerwono zfar- włosy, etwas roth, nie co ıny, czerwonawy; *to co* pod- ergleichen Farbe, podżara maść, y kolor.
ig, *adj.* czerwono bodziasty; woną brodą, czerwono brodę iący.
urg, *n. pr. f.* sonst eine Reichs- n Schwaben, Rotenburg, nie- gdyż wolne Cesarskie miasto w Szwabii.
Rothfärber, *s. m.* farbiarz, czerwono farbuiący, czerwoną farbę daiący.
Rothfärbig, *adj.* czerwony, czerwono się połyskuiący.
Rothfeder, *s. f.* ein Fisch, ryba, namienica, albo brzanka.
Rothfuchs, *s. m.* czerwony lis, lisek, der rothe Haare hat, ktory ma czerwone włosy, dergleichen Mann, czerwono- włosy, czerwono zarabaiący, czerwonego włosa człowiek, dergleichen Jungfer, czerwonego włosa panna.
Roth gefärbt, *part. et adj.* czerwono farbowany, poczerwieniony, roth gefärbte Haare, czerwono farbowane włosy, poczerwienione włosy.
Rathgerber, *s. m.* czerwonoskornik, czerwanogarbarz, ten co czerwono skory wyprawia.
Rothgießer, *s. m.* miedziolewnik, mosiążnik, mosiądzolewnik.
Rothhaar, *s. m.* der rothe Haare hat, ktory ma rudawe włosy, rudawego włosa, człowiek.
Rothhals, *s. m.* ein Vogel, raszka, ptaszek, z czerwoną szyiką.
Rothkehlchen, *s. n.* ein Vogel, raszka, czerwonoszyika, z czerwoną szyiką ptaszek.
Rothkopf, *s. m.* der rothe Haare hat, czerwona głowka, rudawa głowka, rudawa czupryna.
Rothlauf, *s. m.* eine Krankheit, krwawa biegunka, krwawa dissenterya.
Rothschär, *s. m.* ein Fisch, ryba, do płaszczki podobna.
Rothschild, *n. pr. n.* Stadt in Dännemark, Rotszyld, miasto w Danii.
Rothschimmel, *s. m.* ein Pferd, koń, dereszowaty.
Rothschimmern, *v. n.* połyskiwać się czerwono.
Rothschwänzchen, *s. n.* ein Vogel, czerwono ogonek, ptaszek z czerwonym ogonkiem.
Rothsprenklicht, *adj.* czerwono cętkowaty, czerwono pstry.
Rothtanne, *s. f.* ein Baum, czerwona iodła, drzewo.
Rothweil, *n. pr. n.* Stadt in Schwaben, Rotweil, miasto w Szwabach.
Rotte, *s. f.* 1) der Soldaten, rota, żołnierzy, horągiew, Rotte von zehn Mann, rota z dziesięciu ludzi, einen daraus wegjagen, kogo z roty, z pod horągwi wygnać; von hundert Mann, rota sto ludzi maiąca. Reiter,

rota konnych, znak, horągiew, zu einer Rotte gehörig, do roty należący, rotny, in Rotten von 10 theilen, na roty dziesiętne dzielić, in Rotten von 100 theilen, na roty po sto zamikaiące dzielić. 2) ein Haufen zusammenrottirter Leute, kupa ludzi zpiknionych na co, zmowionych na co, solche Rotten auseinander bringen, takową kupę rozegnać, rozpędzić, rozgromić.

Rotten, sich, *v. n.* kupić się, do kup się schodzić, zbiegać się w kupy.

Rottengeist, *s. m.* buntowny duch, miespokoyny duch, buntowna głowa.

Rottenweise, *adv.* kupami: auslaufen, wybiegać; zu Roß, na koniech; davon gehen, odchodzić od kupy, odeść od kupy; abtheilen, na kupy dzielić.

Rotterdam, *n. pr. n.* Stadt in Holland, Roterdam, miasto w Holandyi.

Rottgesell, *s. m.* 1) towarzysz, pod iednym znakiem służący. 2) in einer Zusammenrottirung u. d. gl. spolnik, uczestnik spisku, panbrat spiskowy, spikniony.

Rottgesellschaft, *s. f.* towarzystwo.

Rottiren, sich, *v. r.* kupić się, w kupy się, schodzić, zbiegać.

Rottirung, *s. f.* 1) Eintheilung in Rotten, podział na kupy, na roty. 2) Zusammenrottirung, spisek, spiknienie, zmowienie się, kupienie się.

Rottmeister, *s. m.* rotmistrz.

Rotz, *s. m.* Unflath aus der Nase, smark, plugastwo z nosa; fließt, ciecze, flegma gęsta y ciągła, z ktorey się krew czyści.

Rotzig, *adj.* smarkaty, smarkowaty, rotzige Nase, smarkaty nos, zasmarkany nos, einem dergleichen die Nase schnaupen, smarkaremu, zasmarkanemu nos utrzeć.

Rotznase, *s. f.* smarkacz, zasmarkanego, nosa; *o dzieckach.*

Rouen, *n. pr. n.* Stadt in Frankreich, Ruan, *albo* Ruen, miasto we Francyi, einer daher, z Ruanu, albo z Ruenu męszczyzna rodem, Ruańczyk, albo Rueńczyk, eine daher, kobieta ztamtądie rodem, Raunka, albo Ruenka, Art, Weise, *adv.* po Ruańsku, po Rueńsku.

Rouliren, *v. n.* als Geld, raczać, chodzić, cyrkulować iak pieniądze, z rąk, do rąk.

Roussillon, *n. pr. n.* ehemalige Grafschaft in Frankreich, Rusylon, niegdyż Hrabstwo we Francyi, [illegible] solcher Grafschaft, stołeczne [illegible] niegdyś tegoż Hrabstwa.

Route, *s. f.* droga, ścieszka, bieg [illegible] wohin richten, drogę, [illegible] kierować, s. Weg.

Rovergne, *n. pr. n.* eine [illegible] Frankreich, Ruwerga, *albo* [illegible] krainka we Francyi.

Royalisiren, *v. a.* (neu) 1) [illegible] sinnt machen, für die [illegible] thei gewinnen, z. B. eine [illegible] *we słowo:* po krolewsku [illegible] uczynić, iak woysko; 2) [illegible] chen Grundsätzen einrichten, [illegible] Constitution, według [illegible] propozycyi naypierwszych [illegible] wić, iak konstitucyą iedną [illegible] königlich gesinnet seyn, [illegible] niglichen Parthei, oder [illegible] der königlichen Regierung [illegible] krolewsku myśleć, krolewsk[illegible] trzymać, partyzantem kro[illegible] urządzenia być.

Royalisirt, *part. et adj.* (neu) [illegible] gesinnt, z. B. das königl[illegible] für die königliche Regierung [illegible] mene Europa, *nowe słow.* [illegible] lewska myślony, iak Europa [illegible] sko myślona, krolewskiemu [illegible] niu uwadzona.

Royalismus, *s. m.* (neu) [illegible] an die königliche Regierung [illegible] her Königthum, königliche [illegible] Regierung, *nowe słowo:* [illegible] się formę albo kształt kro[illegible] rzędu sprawowania, [illegible] lestwo, krolewska moc, [illegible] krolewskie rzędu sprawow[illegible]

Royalist, *s. m. et adj.* ein [illegible] königlich Gesinnter, der [illegible] Parthei hält, königlich [illegible] krolewski, partyą krolew[illegible] maiący.

Royalistenarmee, *s. f.* (neu) [illegible] in der Vendee, *nowe słow.* [illegible] skie woysko, Jezuszowe [illegible] Wandyi.

Royalistisch, *adj. et f.* königl[illegible] Gesinnte, krolewski, po [illegible] myślony; *adv.* po krolewsk[illegible] nie.

Rubel, *s. m.* moscowitische, [illegible] Münze; moskiewskie [illegible] Roussyiski.

Ruben, *n. pr. m.* Mannsnam[illegible] imię męszczyzny.

Rubin, *s. m.* ein Edelgestein, [illegible] kamień; gelber, żołtawy [illegible]

:/. titul w kſiążce czerwono

adv. niezbożnie, bez Boga, ıienia, niepodáciwie, ſiehe , *adv.*

ıit, *ſ.f.* niezbożność, ſiehe ȝkeit.

adj. rozgłoſzony, rozſiany, ıniony; bei allen, po wſzy- die Sache iſt ruchtbar, rzecz rząśniona, rozniesiona; un- Leuten, między wſzyſtkiemi iſt die Sache bei den Grie- ıznieſiona rzecz ieſt miedzy ni; głośny, ruchtbarer Sieg, wycięſtwo, eś wird ruchtbar, a ſię, rozchodzi ſię, wieść ach; daß viel gefunden wor- ſię wielu znayduie, ruchtbare , ſławna niezbożność, ruchts thrſamkeit, ſławna uczoność, machen, roznieść, rozſiać, ać, rozcierać.

. ruſzenie, targnie cuglem.

. *adv.* ciągiem, duſzkiem.

. twardy, niezgrabny, fukli- er Kerl, niezgrabny chłopak.

. przykro, nieludzko; einen , kogo traktować, obeyść ſię ıziko.

. womit man das Schiff fort- wioſło, ktorym po wodzie ypychaią; nicht gar zu ſtarkes, ızo mocne; das Waſſer da- ıgen, wodę wiosłami trze- d alle beſetzt, wſzyſtkie wio- ą, żadnego niema pożnego damit forttreiben, wiosłami anſetzen, wiosła gotować, ć; damit etwas anhalten, za- ſtatek niemi; friſch anſetzen, mit arbeiten, na nowe wio- żyć, żywo niemi robić; weg- ein Schiff derſelben berauben, zucać wiosła, okręt z wioſeł einen zum Ruder verdammen, wioſeł za karę ſkazać, klei- ıer, wioſełko.

. *n. pl.* altes Mauerwerk, oba- rego muru kęs, gruz.

. *ſ.f.* burta, ława w ſtatku.

ht, *ſ. m.* maytek, matros, flis, ırobnik; auslesen, wybierać w; haben wollen, nakazać; arzu fordern, pieniądze na w wybierać, ein Ruderknecht r Galeere, maytek od galery, wnik.

Rudermeiſter, *ſ. m.* głoſem znaki daiący maytkom.

Rudern, *v. n.* wiosłem robić, wiosłami płynąć; beſtändig fort, nieuſtannie daley, mit allen Kräften, wſzyſtkiemi ſiłami wiosłami narabiać, pracować, ruſzać, aus einem Orte hinaus rudern, z iakiego mieyſca wiosłami robiąc popłynąć, nach etwas zu, do czego wiosłem robiąc przypływać.

Ruderſchiff, *ſ. n.* wiosłowy okręt, wiosłami gnany, wiosłognanka, mit zwei Reihen Rudern, oder Ruderbänken, ſtatech o dwoch rzędach wioſeł, dworzędowek, dworzędowka; mit drei Reihen Rudern auf jeder Seite, o trzech rzędach wioſeł na każdey ſtronie, troyrzędowek; mit vier Reihen Rudern, o czterech rzędach, czterorzędowek, mit fünf Reihen Rudern, o pięciu rzędach, pięcio rzędowek, piąto rzędowek; mit zehen Reihen Rudern, o dziesięcu rzędach, dziesięcio rzędowek.

Ruderſtange, *ſ.f.* womit man das Fahrzeug forttreibet, drąg, ktorym ſtatek pchaią.

Ruderwerk, *ſ. n.* wiosłami robienie, wiosłami robota.

Rudolſtadt, *n. pr. f.* Stadt in Thüringen, Rudelſztad, miaſto w Turyngyi.

Ruf, *ſ. m.* 1) da man einen ruft, wołanie, gdy kogo wołaią, ſ. Beruf. 2) Rede von etwas, die unter den Leuten geht, wieść o czym, ktora między ludźmi biega, ſława, in gutem Rufe ſeyn, być dobrey ſławy, mieć dobrą ſławę, in böſem ſeyn, być złey ſławy, mieć złą ſławę, er hat keinen guten, on nie ma żadney dobrey ſławy, ſ. Rede, Nachrede.

Rufen, *v. a.* wołać, żawołać; einen mit Namen, kogo po imieniu; zum Gewehre, zu den Waffen, do broni, do oręża, zawołać, krzyknąć, wenn iemand nach mir fragt, ſo rufe mich eins, kiedy ſię kto będzie, pytał o mnie, to mnie zawołay, bleibt da im Hauſe ſtehen, damit, wenn ich euch rufe, ihr alſofort herausſpringet, zoſtańcie w domu ażebyście, gdy zawołam, zaraz wyskoczyli, einen hinein rufen, kogo przywołać w dom, do izby; einen mehr, als einmal, kogo więcey, iak raz wołać, mache dich fertig, daß, wenn ich dich rufe, du geſchwind kommeſt, bądź gotowym, abyś zaraz przyſzedł, gdy cię zawołam, einen zu Hülfe rufen, kogo na pom

pomoc wołać; alsobald die Wehmutter, natychmiast odbieraiącey kobiety, eine sich, ktorey do siebie wołać, aus dem Schiffe, z okrętu; einen auf eines Geheiß, kogo do kogo wołać, albo od kogo; vom Pfluge zum Bürgermeisteramte, od pługa do Konsuloskiego urzędu, wenn er rufen wird, will ich kommen, kiedy on zawoła, to przydę; die Gesandten, so laut man kann, wołać na Posłow iak naygłośniey, es hat mich niemand gerufen, nikt mie niewołał, einen rufen, daß er umkehren soll, wołać na kogo, aby się wrocił; heraus, zkąd wywołać kogo, den Herrn, pana wołać, na pana zawołać; mit vollem Halse, całą gębą, mit einander rufen, die Gelegenheit sei nicht aus den Händen zu lassen, razem zawołać, że nie trzeba z rąk okazyi puszczać, einen bei dem Namen, kogo po imieniu wołać; überlaut, nader głośno wołać na kogo, alle zusammen, wszyscy razem głośno wołaią; auch, krzyczeć.

Rufen, das, *s n.* wołanie, zawołanie, krzyczenie. powołanie, wykrzyknienie, krzyk, głośne bardzo mowienie, wywołanie, s. Geschrei.

Ruhe, *s. f.* wczas, spoczynek; bei Tage, we dnie, und bei Nachte, y w nocy; sanfte, cichy; stete, ewige, nieustanny, wieczny; langwierige, sichere, stille, długy, trwaiący, spokoyny; faule, zgniły; heiße, ospalstwo; tiefe, głęboki; erwünschte, porządany; bei Abende, na wieczor; unruhige, niespokoyny, ganz keine Ruhe haben, żadnego niemieć spoczynku; hat er auch bei Nachte nicht, nawet w nocy spoczynku niema; von der Arbeit ist der Todt, spoczynek od pracy iest śmierć; ist meine Zufriedenheit, spoczynek iest moiem uspokoieniem, Ort, da gute Ruhe ist, mieysce, na ktorym dobry spoczynek, zur Ruhe gehen, na spoczynek iść; sich darzu bequemen, na spoczynek, na wczas się udać; anständige, przystoyny; größte, naywiększy; nützliche, sonderbare des Gemüths, pożyteczny, osobliwszy, umysłu; darnach trachten, spoczynku, wczasu pragnąć; darin leben, w spoczynku, w pokoiu żyć, sich zur Ruhe begeben, udać się do odpoczynku; des Lebens lieben, zu haben suchen, mieć życia spoczynek, szukać spoczynku, so viel Ruhe haben, tak wiele mieć pokoiu, wen[illegible] seiner Frau und Tochter [illegible] spokoynego czasu zażywać [illegible] z corką. Zeit zur Ruhe des [illegible] und Leibes zugestehen, pozw[illegible] su na spoczynek umysłu y [illegible] chen nach vielen Verrichtun[illegible] kać odpoczynku po wielu [illegible] kach, sucht die Natur, sam[illegible] szuka odpoczynku, von [illegible] trosk, od starań; voller [illegible] habe ich in dessen Freundsch[illegible] den, w iego przyiaźni znala[illegible] czynek pełny ukontentow[illegible] Bücher zur Ruhe im Tu[illegible] aufbehalten, zachować [illegible] do spoczynku w Tuskol[illegible] nach dem Kriege zur Ruhe [illegible] udać się po woynie na spo[illegible] hat wegen seines bösen Gew[illegible] und Nacht keine Ruhe, on [illegible] dnego pokoiu ani we [illegible] nocy przez swoie złe sum[illegible] der Arbeit darzu kommen, [illegible] spoczynku przyść; kleine [illegible] mały spoczynek, mało [illegible] zur Ruhe schaffen, czas [illegible] czynku, in guter Ruhe le[illegible] brym pokoiu spoczywać.

Ruhebettchen, *s. n.* 1) Grab, [illegible] do wczasu; grob. 2) [illegible] łożko do spania.

Ruhen, *v. n.* 1) spoczywać; [illegible] ohne Sorge und Schlafen [illegible] ścia dni spoczywać bez [illegible] ein wenig vom Kriege, [illegible] Sache ausgeführt ist, troch[illegible] nie spocząć, nie spocząć [illegible] niebędzie skończony. [illegible] die vom Geschrei ermüdeten [illegible] hen, krzykiem sfatygow[illegible] spoczywaią; ein wenig, [illegible] ich an dich schreibe, troch[illegible] tak długo aż ia do cieb[illegible] in einer bequemen Herbe[illegible] spodzie wygodney odpocz[illegible] den öffentlichen Verrichtun[illegible] dem Uebel, od publiczny[illegible] sow wypocząć, od złeg[illegible] an eines Stuhle, indem [illegible] wenig anlehnet, na czy[illegible] trochę się sparłszy spocz[illegible] czynku zażywać; läßt ihn [illegible] nicht, kłopot mu spoczyw[illegible] wala, vor einem nicht ru[illegible] dla kogo spocząć nie moc, [illegible] ruhen kann, ktory może [illegible] brze spoczywać, es lassen [illegible] Gedanken weder Tag, noch [illegible]

myśli nie pozwalaią mi, ani , ani w nocy spoczywać, ei- ials ruhen lassen, nie dać ko- y odpoczynku, nie dać komu wtchnąć. er kann niemals ru- nie może nigdy spoczywać, e nigdy być z pokoiem. nig- noże wytrzymać w pokoiu, ynku, er hieß die Soldaten g ruhen, kazał żołnierzom ytchnąć, wieder ruhen lassen, wu wypocząć, ſ. Ausruhen. was liegen, auf eines Schul- żeć na czym, na czyich ło- das Fundament ruhet darauf, nt na tym leży, die Regie ruhet auf ihm, cały ciężar na niem polega.

s, ſ. n. spoczywanie, odpo- e. wypoczywanie, wczasowa- ypocznienie, odpocznienie, nie, wywczasowanie się.

ſ. m. mieysce spoczynku; auf eyne, na schodach mieysce spoczynek.

, ſ. f. 1) Bette, łożko, łoże su. 2) Grab, grob.

. m. dzień spoczynku, dzień niedziela.

. spokoyny; Gemüth haben, ieć; habe ich vor ihm nie seyn nigdy nie mogłem być przed okoyny, ruhige Gemüther, e umysły, der ruhigen Ge- t, ktory iest spokoynego u- das eines Weisen ist allemal umysł mądrego iest zawsze y. ruhige Provinz, spokoyna ya, die Feinde ruhig machen, acioł spokoynemi uczynić, stadt, spokoyne miasto, ru- illes und seliges Leben, spo- iche y błogosławione życie, lter, spokoyny wiek, spo- arość, ruhiger Ort, bequem en, spokoyne a dla tego wy- ieysce do uczenia się, ruhig okoynym być, der die Zeit bens keinen ruhigen Augen- gehabt hat, ktory na mgnie- nigdy nie miał spokoynego życiu swoiem, ein ruhiges hren, spokoyne prowadzić

v. spokoynie, w pokoiu, z , w spoczynku, w wczasach; en hinbringen, swoie życie zać; leben, z pokoiem żyć, ache halber gar ruhig schlafen, spać dobrze y spokoynie na iaką rzecz, nie uważać na nię, nie turbować się o nię, er kann gar nicht ruhig leben, on żadną miarą nie może spokoynie żyć, er lebet gar geruhig, on wcale spokoynie żyie.

Ruhm, ſ. m. chwała, poważanie, im Kriege erworbener, na woynie nabyta; besonderer und unsterblicher, osobliwa, nieśmiertelna; erdichteter, herrlicher, ausgebreiteter, zmyślona, pańska, rozszerzona; unermeßlicher, billiger und verdienter, niezmierzona, sprawiedliwa y zasłużona; höchster, vollkommener, dauerhafter, naywyższa, doskonała, trwała; Begierde darnach, pragnienie chwały, Weg zum Ruhme und zu Ehren, droga do chwały y honoru; Gelegenheit darzu, okazya do chwały, nach Ruhme trachten, zu erwerben, zu erlangen suchen, begierig darnach seyn, żądać chwały, starać się, nabyć, dostąpić chwały, być pragnącym, zpragnionym chwały, grosßen erlangen, wielkiey chwały nabyć, der Sieg hat dem Könige grosßen gebracht, to zwycięstwo wielką Krolowi chwałę przyniosło; erhalten, nicht wieder verlieren, nabyć chwały, nie tracić znowu chwały; vergrößern, vermehren, powiększać, przyczyniać chwały; verdoppeln, verringern, podwoić, umnieyszyć chwały, nicht mehr achten, nie szacować więcey chwały, sich den Ruhm durch die Waffen zuwege bringen, orężem sobie na chwałę zarobić, hat er daher erlanget, on przeto chwały dostąpił, er würde durch seine Thaten einen unsterblichen Ruhm zuwege bringen, on przez swoie czyny zaroby sobie na nie śmiertelną chwałę; einem seinen mißgönnen, komu iego chwały zazdrościć, na iego chwałę krzywym patrzyć o kiem; wird oft mehr durch Glück, als Tapferkeit erlanget, często raczey bywa szczęściem niżeli dzielnością nabywana, nichts, als den Ruhm suchen, nic więcey nie szukać tylko chwały, daran ist groſser Ruhm zu erjagen, z tego można wielką chwałę zebrać, einem daran gleich kommen, zrownać kogo chwałą; mehr, als menschlichen erlanget haben, więcey iak ludzkiey nabyć chwały, seinem eigenen hinderlich seyn, swoy własney chwale na drodze zastępować, przeszkadzać iey, być przeszkodliwym, seiner Vorfahren Ruhm beflecken, swoich

ſwoich Przodkow chwaię ſplamić, auf eine neue Art zu dem gröſten Ruhme gelangen, nowym iakim ſpoſobem do naywiękſzey przyść chwały; deſſen wird ſtets bleiben, iego chwała będzie nieuſtanna zoſtawała; durch Tugend darzu zu gelangen ſuchen, ſzukać cnotą nabyć chwały; darnach ſtreben, pragnąć chwały; auch dieſen ſuchen zu erlangen, ſtarać ſię y tey chwały nabyć; er kann ſich in der Begierde darnach gar nicht mäßigen, on w pragnieniu chwały wcale ſię niemoże miarkować, auch einen eitelen Ruhm zu erlangen ſuchen, nawet ſię ſtarać o prożną chwałę, falſchen erlangen, fałſzywey chwały nabyć, ich ſtrebe nicht nach einem falſchen, ia nie ſtaram ſię nie zabiegam o iaką prożną chwałę; großen verdienen, na wielką chwałę, wielką chwałę zaſłużyć, er trachtet nach dem wahren, on żąda prawdziwey chwały; er kann ihn nicht erlangen, nie może iey nabyć, den Ruhm verkleinern, czyiey chwały umnieyſzać, ſ. Lob; deſſen Ruhm hat ſich verringert, iego chwała ſię zmnieyſzyła, iego chwały ubyło, den erhaltenen beſchmitzen, otrzymaną chwałę zplamić, przybrudzić, ohne Ruhm zu melden, bez chluby mowiąc, kleiner, mała chwała; des ſeinen noch bei Lebzeiten genießen, ſwoiey chwały ieſzcze za żywota używać.

Ruhmbegierde, *ſ.f.* ſ. Ruhmbegierigkeit.

Ruhmbegierig, *adj.* chciwy chwały, pragnący chwały, zpragniony zachwałą, allzu ſehr begierig, nazbyt chwały chciwy, ſ. Ehrgeitzig.

Ruhmbegierigkeit, *ſ.f.* pragnienie chwały, chętka na chwałę; unendliche beſitzen ſie, nieſkończone pragnienie chwały opanowało go; allzu große, nazbyt iakie pragnienie, nazbyt wielka chciwość chwały, unerſättliche, nienaſycona chciwość chwały.

Ruhmredig, *adj.* chlubny, chełpliwy, chwałomowny, chwalący ſię; Soldaten, chwałomowni żołnierze; man hat dergleichen niemals etwas von ihm gehöret, nic o niem takiego nigdy nie ſłyſzano, ſzacownik ſiebie nie ſkończony, nazbyt ſię ſzacuiący, więcey rozumieiący o ſobie niż iak w ſamey rzeczy ieſt, chlubiący ſię prożno z ſwoią chwałą, w chwałomowności poſlakowany, chlubomownością znaczny, ſiebie chwaleb[ny] komity.

Ruhmrediger, *ſ.m.* chlubca, ſzczyca, chlubnomowca, chlubco[ś].

Ruhmredigkeit, *ſ.f.* chlubność, chlubomowność, ſzczyſtwo, ſiebie chwaliſtwo.

Ruhmwürdig, *adj.* chwały chwalebny, ruhmwürdig, chwały godna śmierć, ruch Thaten, chwaleboe czyny; lenia y wielbienia godny, po całym świecie godny, chwałą godny pod niebios[a] iący na powſzechne pochw[ały]

Ruhmwürdig, *adv.* chwalebnie, ſłogodnie, uczciwie, z chw[ałą] służeniem pochwały.

Ruhr, *ſ.f.* (rothe) eine Krankheit, ſenterya, ciekączka krwawa befallen werden, dyſenteryą pada; der daran krank iſt, ktory na dyſenteryą cho[ruje] dyſenteryą ma. dyſenteria

Rübe, *ſ.f.* ein Erdgewächs, roślina; klein geſchnitten, pokraiana; gekochte, warzona, ſucha rzepa, rz[epa]; ganz runde, okrągła rzepka; wilde, dzika rz[epa] Rüben, *adj.* rzepiany; rzep[ki] gelbe, żołta rzepa.

Rübenacker, *ſ.m.* rzepiſko, rzepę, pod rzepę.

Rübenkraut, *ſ.n.* rzepne ziel[e]

Rübenſaamen, *ſ.m.* naſienna rzepa.

Rücken, *ſ.m.* u) grzbiet, tył; ge[ner], profty, płatki, rowy[ſty] gener, wkleſły, wgięty; ś[wierzbi] go grzbiet, den Rücken nehmen, wzią[ć] grzbiet, einen im Rücken na kogo z tyłu na paść, im Rücken gehen, z tyłu [na] iaciela zachodzić, den Fr[eund] laſſen, nieprzyiaciela w [ty]wić, den Rücken zukehren, cać; einem, komu, den Rücken kommen, nieprzewi z tyłu zachodzić, den vordern den Rücken ſ[ie]ſen, oſtatnim kazać tyłem cić do pierwſzych. z mit[ten] anſehen müſſen, być wyg[na]pędzonym; ſein Vaterland, czyzny; ſeine Güter, ze ſw[o]in's Elend vertrieben werden, wpędzonym w biedę.

n. pomykać, pomykać się; Armee vor die Stadt, z woyrzed miasto; an den Feisen, m się pomykać, näher rücken, ię przymykać, przymknąć 1 Feinde, do nieprzyiaciela, rücken, wyść na przeciwko

h, f. m. złamanie, połamanie

adj. wzad podaiący, w tył, et padaiący.
f. m. opacany bieg: Zurück's Wasſers, nazad bieg wody.
, adj. wſpak idący, rakiem Stern des Mercurius, wſpak iazda Merkuriuſz, rückgän: en, ſtać ſię wſpak idącym.
f. m. pacierz w grzbiecie, w von oder zum Rückgrade adj. paciercowy, do pacierza ; ein Stück, ein Glied des: ralety członek z pacierza.
f. m. odkupienie.
), adj. odkupny.
adv. z tyłu, w tyle, w tył; oder gewendet, w tył wybo obrocony, wywrocony, ny, rücklings gebogene Hand, kręcona, wygięta ręka, loco, ciący, naznak rozciągniony; naznak rozciągniona ręka, o gory; beugen, naznak wy- Hals, ſzyię.
, f. m. marſz na powrot, w marſzu.
f. powrot, droga na powrot, , auf der Rückreiſe, w drodze ot.
, v. n. ſ. Zurückſehen, ſchauen, ſię, nazad ſię oglądać, auf, etwas, na co.
f. f. ſ. Anſehung.
f. m. reſzta, oſtatek.
, adj. w tyle pozoſtały, iges Geld, pozoſtałe pieniąnoch ſo viel vom Kriege, ie- tyle woyny pozoſtaie; iſt ß, ieſzcze ſię zoſtaie, że.
adj. pozoſtaiący, pozoſtały.
m. ſ. Zurückſtoß, Zurückſtoßung.
, v. a. ſ. Zurückſtoßen.
, adv. Rückwerts, wſpak, w tył; gehen, iść; treiben, er geht rückwerts, on idzie en Feind rückwerts einſchlieprzyiaciela z tyłu zamknąć, , uderzyć na nieprzyiaciela

Rückweg, f. m. powrot, na powrot droga; nach Hauſe war ſo, droga na powrot do domu była taka; nach Hauſe nehmen, wybrać ſię w drogę na powrot do domu; zu den Seinigen, do ſwoich; geſchwind zu einem, prędko do kogo; haben ſie eiligſt genommen, co prędzey puścili ſię, w drogę na powrot; nehmen ſie nach Erfurt, w drogę na powrot wyieżdżaią do Erfurta, freien zu den Seinigen haben, mieć wolny powrot do ſwoich.
Rückwerts, adv. ſ. Rückwärts.
Rückzug, f. m. powrot, droga na powrot; odwod.
Rüge, f. f. Anzeigung, Anzeige, oznaymienie, ogłoſzenie.
Rügen, v. a. gerichtlich angeben, anzeigen, oznaymić, urzędownie opowiedzieć, albo ſędziemu donieść, do ſądu donieść.
Rühmen, v. a. ſławić, wynoſić, głoſić; werden deſſen Tapferkeit alle Menſchen, będą iego dzielność ſławić wſzyſcy ludzie; etwas gar ſehr, co nader bardzo, ſich rühmen, v. r. ſiebie chwalić, ſ. Loben, ſich etwas mit Wahrheit, w prawdzie ſię chwalić, prawdziwe pochwały o ſobie powiedać, ſich als Obſieger, wynoſić ſię iakoby zwycięzcami byli, fälſchlich, fałſzywie; ſich eines Dinges gar hochmüthig, z iakiey rzeczy ſię wynoſić pyſzno, pokazywać ſię, dumno, ſ. Prahlen.
Rühmenswerth, adj. godzien ſławienia, chwały, pochwalenia godzien.
Rühmlich, adj. ſławny, chwalebny, pochwalny, über ſeine rühmlichen Werke eine Freude haben, z iego ſławnych dzieł mieć radość, rühmliche Künſte, ſławne ſztuki; iſt mir die Flucht geweſen, ſławna mi była ta ucieczka, rühmlich ſeyn, ſławnym być, dieſe Sache iſt der Frau ſehr rühmlich, ta rzecz ieſt bardzo ſławna, chwalebna dla tey pani.
Rühmlich, adv. ſławnie, chwalebnie; etwas vollenden, co pełnić; leben, chwalebnie y ſławnie żyć; handeln, czynić zacnie, przezacnie; von einem reden, z honorem, z pochwałą o kiem mowić, eines jederzeit nicht anders, als rühmlich gedenken, kogo zawſze nie inaczey iak z pochwałami wſpominać.
Rühmung, f. f. ſławienie, chwalenie, opowiadanie, wyſławianie, wynoſzenie; ſein ſelbſt, ſiebie ſamego.

Rühren,

Rühren, *v. a. et r.* tchnąć, ruszyć, ruszać, tykać, es rühren ihn deſſen Thränen, poruszaią go iego łzy, ſich etwas rühren laſſen, dać ſię czym poruszyć, dać ſię czym tchnąć, eines Gemüth, czyi umysł, ſich etwas aus Mitleiden rühren laſſen kompaſſyą ſię dać poruszyć, das rühret ihn nicht ſehr, to go nie pomału dotyka, porusza, das Wetter hat ihn gerühret, piorun w niego uderzył, der Schlag hat ihn gerühret, apoplexya go wzięła.

Ruin, *ſ. m.* ruina, upadek, das Land in gänzlichen ſetzen, kray w zupełną ruinę wprawić, aus eines Ruin ſein Glück ſuchen, z czyiey ruiny ſwoiego ſzczęścia ſzukać.

Ruiniren, *v. a.* ruynować, zruynować; einen ganz und gar, kogo z kretesem; eine Stadt, miaſto, ein Gebäude, budynek, die Güther durch Mord und Brand, dobra okrucieńſtwem y ogniem; die ganze Provinz, całą Prowyncyą; ſein Vermögen, ſwoię fortunę zruynować, zniſzczyć.

Ruinirung, *ſ. f.* zruinowanie, zburzenie, powywracanie, obalenie, zniſzczenie, der Städte, miaſt, einer Armee, iakiego woyſka.

Rülps, *ſ. m.* odżyganie, öftere ſind ein Zeichen der Unverdaulichkeit, częſte odżygiwania ſą znakami nieſtrawności.

Rülpſen, *v. n.* odżygiwać; iſt einem eine Schande, ieſt rzecz komu ochydna; einem in die Augen, komu w oczy.

Rümpfen, *v. a.* wykrzywiać, wykręcać; das Maul, gębę, die Naſe, nos, er rümpfet das Maul und die Naſe, on nos y gębę wykrzywia, die Stirn, czoło.

Rüſſel, *ſ. m.* ryiak, Schnauze eines Schweines, nos świni, eines Elephantens, krzywy noſu słonia; abhauen, odciąć.

Rüſſel, *n. pr. n.* Stadt in Flandern, Ryſſel, miaſto we Flandryi.

Rüſſelkäfer, *ſ. m.* ein kleiner Wurm, der die Weinſtockaugen abnaget, robaczek pączki winne ogryzaiący.

Rüſtbaum, *ſ. m.* bal, worauf ein Gerüſte ruhet, na ktorym ruſztowanie leży.

Rüſten, *v. a. et r.* zbroić; die Soldaten, żołnierzy, broń dawać żołnierzom; ſich zum Kriege wider einen, przygotować ſię na woynę przeciwko komu, zur Flucht, do ucieczki; zum Marſche, do marſzu, ſich aufs neue zum Kriege, na nowe ſię przywać do woyny; ſich mit a... z całą mocą wybrać ſię, ... ſich hier aufs fleißigſte, ... pilniey zbroią y gotuią.

Rüſter, *ſ. m.* ein Baum, drzew...

Rüſtern, *adj.* von Rüſtern, ... ſterne Hebebäume, ilowe ... drągi.

Rüſtkammer, *ſ. f.* zbroiarnia o...

Rüſtung, *ſ. f.* zbroienie, op... oręż, oręż, *coll.* zbroy; in... zbroy; mannichfaltige, roz... ſere, lepſza; der Infanterie, choty; der Cavallerie, dla ... es iſt keine beſſer, als die ... Coſaken, lepſzey zbroi nie... ciwko Koſakom, iak ta, ... Rüſtung beladen ſeyn, ... być obarczonym. w ciężką ... branym być, ſ. Waffen.

Rüſtwagen, *ſ. m.* woz ſkarbo...

Rütteln, *v. a.* 1) tłuc, ſtuk... etwas, puhar. 2) miota... ciskać.

Rütteln, das, *ſ. n.* tłuczenie, ... rzucanie, miotanie, ciska...

Rumor, *ſ. m.* tumult, zgiełk, zaczął, ſtillen, uciszyć, ... uſtaie, erregen, kłutnią ... zrobić, narobić chałasu ...

Rumoren, *v. a.* tumult czy... tem ſię zamięszać, kłó... wzruszyć.

Rumormeiſter, *ſ. m.* herſz... do tumultu.

Rumpeln, *v. n.* zgiełk czy... wać, tumult wszczął.

Rumpf, *ſ. m.* pień, kleiner ... einer Sau, wieprz, świ... na, in einer Mühle, wie...

Rund, *adj.* okrągły; Ge... forma, iſt der Himmel, ... krągle; wie ein Kreiß, ... koło, wie eine Kugel, ... krągły; iſt die Welt ge... ſtworzony ieſt okrągły ... die Erde, ziemia ieſt okr... machen, okrągłym zrobić, daß ſie ſich herumwälzen ... tak ieſt okrągły, że ſię ... er hat es rund gemacht, ... gle zrobił, das läßt ſich machen, to ſię nie daie okr... bić, etwas überall gleich ... ſząd co rowno okrągłe.

Runde, *ſ. f.* okrągłość; bei der ... u żołnierzy, ſ. Rondt.

achen, *v. a.* okręglić, okręgło kręgłym uczynić.
chung, *ſ. f.* okręglenie, okręgło okręgłym uczynienie.
l, *ſ. f.* okręglenie, in die Runs ringen, do okręgłości przyproſ; etwas, co, ſ. Rundmachen.
ſ. f. Falten in der Haut, marſiaki na skurze bywa. Runzeln ien, marſzczkow dostać, marſię, der platte Bauch bekommt n, gładki brzuch nabywa zkow. Runzeln haben, voller n ſeyn, mieć marſzczki, być marſzczkow, ſie vertreiben, chen, marſzczki ſpędzić, zguładzić, wyciągnąć; von der a skorzę, dieſe Frau iſt voller l, ta pani bardzo pomarſzczo-

v. a. marſzczyć, zmarſzczyć, rczyć; die Stirn, czoło, kowić, ſie runzelt ihre Stirn, rſzczy czoło, kozła ſtawia.
adj. zmarſzczony, pomarnarſzczkowaty, runzlicht mas arſzczkowatym uczynić, werrſzokowatym ſię ſtawać, w ki ſię zciągać, w marſzczki ać.

a. 1) rwać, wyrywać; Kräus la. 2) die Federn ausziehen, z pierza obierać, pierze wyein Rebhuhn rupfen, kurokubać. 3) um das Geld brins Geld abgewinnen, z pieł kogo skubać, pieniędze na ykręcić.

as, *ſ. n.* rwanie, wyrywanie, e; bei den Ohren, koło uer Federn, skubanie, oskubaor, z pierza, obranie z pieskobanie z piorek.
ſ. f. skubanie.
, *ſ. f.* ein Werkzeug, cążki rwania, rwałki.

ſ. m. 1) Mannsname, Rupert, ſzczyzny. 2) verkleidete Pers mit man die Kinder fürchtend przebrany człowiek, dziad, dzieci ſtraſzą.

ſ. f. Trennung, Bruch, zerrozerwanie zgody, przyiażni, biſchen ihnen zur Ruptur ges , między niemi przyſzło, do nia zgody, do niezgody.

Rur, *n. pr. f.* Fluß in Weſtphalen, Rur, rzeka w Weſtfalii.
Rurmond, *n. pr. n.* Stadt in Geldern, Rurmonda, miaſto w Gielderyi.
Ruß, *ſ. m.* in den Frueresſen, der ſich vom Rauche anhängt, ſadz, co ſię u kumina w dymniku y po inſzych mieyſcach z dymu wieſza, ſadze, *pl.* ihn abwiſchen, ſadze kazać, wytrzeć, voll Ruß, pełny ſadzy, ſchwarz wie Ruß, czarny iak ſadze, mit Rußе ſchwarz machen, ſadzami zczernić, owalać, zwalać.
Ruſſe, *ſ. m.* einer aus Rußland, Ruſin, człowiek rodem z Ruſi.
Rußicht, *adj.* ſadzyſty, co ſadzy ma wiele.
Rußicht, *adv.* ſadzyſto, ſadz wiele maiąc.
Rußland, *ſ. n.* großes Land in Europa, Ruś, Kray wielki w Europie, ſiehe Reußen.
Ruthe, *ſ. f.* laska, rozga, ruſzczka, pręcik, dünne, ſchwache, cienka, ſłabiuchna, einen mit der Ruthe zu Tode peitſchen, kogo laską, albo rozgą na ſmierć bić; werden auf deſſen Buckel entzwei geſchlagen, na iego grzbiecie na dwoie ſą połamane, den Rücken mit den Ruthen wund ſtäuben, grzbiet rozgami aż do krwi ochłoſtać, zranić; einen damit ſtreichen, rozgą kogo ofiec; damit abſtrafen, rozgą ukarać, zur Strafe vom Morgen bis an den Abend damit geſtrichen werden, za karę być ſieczonym rozgami od rana do wieczona; kleine, wie man zur Beſtrafung der Kinder braucht, rozdeczka maleńka, iakiey zażywaią do ukrania dzieci; der Ruthe entwachſen ſeyn, wyrość z rozgi; damit geſtraſet werden, rozgą być karanym, der einen mit Ruthen ſtreichet, ktory innego rozgami ſieczе, *nazywa ſię*, ſiepacz, rozgoſiecznik, aus Ruthen gemacht, z rozg zrobiony, rozgowy, Ort, wo viele Ruthen ſtehen, pręcina, chroſcina.
Ruthenmaaß, *ſ. n.* dziesięcio ſtopna miara, dziesiętnica, ſ. Meßruthe.
Ruthenſammlung, *ſ. f.* rozg, pręcia zbieranie.
Rutſchen, *v. n.* czołgać ſię, leść iak naraku.
Rzeſchow, *n. pr. f.* oder Reſchow, Stadt in Polen, Rzeſzow, miaſto w Polſzcze.

S.

S, oder ſ, achtzehnter Buchſtabe des teutſchen Alphabets, S. albo ſ, oſimnaſta litera w Alfabecie Niemieckim.

Saal, *ſ. m.* großes Zimmer in einem Hauſe, ſala, wielka izba w iakiem domu.

Saalbader, *ſ. m.* figlarz, baiarz.

Saalbaderei, *ſ. f.* figle, baie.

Saale, *n. pr. f.* Fluß in Thüringen, Sala, rzeka w Turyngii.

Saalfeld, *n. pr. n.* Stadt in Franken, Salfeld, miaſto we Frankonii, it. in Preußen, a drugie w Pruſſach.

Saalkreiß, *ſ. m.* Theil des Herzogthums Magdeburg, Okolica Salſka część kſięſtwa Magdeburskiego, Salkreis.

Saame, *ſ. m.* den man ſäet, ziarno, naſienie, co go ſieią; ſehr kleiner, drobniutkie; mittler, dożrzałe; treuger, grüner, friſcher, ſuchę, zielone, świeże; der nicht aufgeht, tauber, ktore nie wychodzi, nieplennę; fruchtbarer, leichter, plenne, letkie; der nicht leicht aufgeht zeitiger, fremder, ktore nie łacno ſię przyimuie, wcześne, obce; einheimiſcher, domowe; von oder zu Korne, zytnie ziarno, ziarno zboża; an die Sonne legen, ſchütten, na słońce wyłożyć, wyſypać; wychędożyć, wywiać; in die Erde bringen, do ziemie wrzucić; ſammeln, ſäen, zbierać, ſiać; iſt ganz ausgetreugt, wyſchłe ieſt od dawności; in ein trockenes Land ſäen, wſiać ziarno w ſuchą ziemię; verdirbt vor Alter, popſute od ſtarości; bringt Früchte, przynoſi urodzay; wird in die Erde geſäet, bywa na nieuprawney roli ſiane; unterackern, unteregen, przyorać, zawleć ziarno, wächſt an fruchtbaren Orten ſehr gut, na urodzaynych mieyſcach rodzi ſię bardzo dobrze; es läßt ſich anſehen, als wollte er gute Früchte bringen, wird aber nichts daraus, wydaie ſię, iakoby miało dobry urodzay przynieść, ale z tego nic nie będzie; iſt taub, hat keine Kraft aufzugehen, płonne, nie ma żadney mocy do przyięcia ſię, ausſchlagen, ausdreſchen, wymłocić, powymłacać ziarno; wurzelt bald ein, wkorzenia ſię prędko; leidet Schaden von der Kälte, ſchodę ponoſi od zimna; geht ſchwerlich auf, cieżko wſchodzi; iſt vorzüglich ſchwer und gut, cieżſze [illegible] nego ziarna y lepſze; [illegible] der Land und Gegend [illegible] ſäet ſeyn, w żadney inney [illegible] chce ſię przyiąć, ani bywa [illegible] allem Fleiße ſammeln, z wi[illegible] nością zbierać naſienie [illegible] nicht anſehen, als werde [illegible] ſen, nie wydaie ſię, żebi [illegible] brze rosnąć; wird ſehr bald [illegible] bar, wkrotce będzie pł[illegible] dzayne; beſprengen, aufeu[illegible] ſig prüfen, pokropić odwi[illegible] pilno go probować, do[illegible] feuchte geworden, zwilgotn[illegible] wurmicht, robaczeie; [illegible] Hand ſäen, własną ręką [illegible] geht auf, wſchodzi; verdi[illegible] wyniſzczyć ziarno, naſien[illegible] re, nazywa ſię płod, ple[illegible] Saamen gehörig, do na[illegible] żący, *adj.* naſienny, *ſubſ.* [illegible]

Saamenbruch, *ſ. m.* kiła pł[illegible]

Saamenfluß, *ſ. m.* eine Kra[illegible] nienie płodu, choroba.

Saamengefäße, *ſ. n. pl.* płod[illegible] kanałki.

Saar, *n. pr. f.* ein Fluß in [illegible] Sar, rzeka w Lotaryngii.

Saarbrück, *n. pr. n.* Stadt [illegible] Sarbryk, miaſto nad rze[illegible] das Saarbrückiſche, Sarb[illegible] wiat.

Saar Louis, *n. pr. n.* Fe[illegible] Saar, Sarluis, forteca [illegible] rzeką.

Saat, *ſ. f.* ſiew, pole obſian[illegible] das Säen des Getraides, f[illegible] zeitige, erſtere, wcześne, [illegible] mittlere, letzte, ſpäte, śrze[illegible] tnie, pożne; frühzeitige, zawcześne, przyſpieſzone [illegible] liche, zwyczayne; damit [illegible] wem ſię pośpieſzyć; die [illegible] gene auf dem Felde, po[illegible] w polu; friſch und lu[illegible] fruchtbare, grüne, now[illegible] ſtoiące buyne, zielone; [illegible] geſchoſſene, wyſoko wyro[illegible] dożrzałe, dünne, rzadkie [illegible] ſte; erwachſene, wyroſłe [illegible] trockene, reiche, wilgotne, [illegible] fite; trägt Schoten, [illegible] wird von der Sonnenhitze [illegible] od gorąca złonecznego [illegible]

ała; wächst auf fettem Felde, ro-
na buynym polu; hat den Brand,
dzę, śnieć; schoßt, wysypuie się;
vom Unkraute gereiniget, bywa
yszczone z chwastu; blühet, kwit-
zur Saat gehörig, do siewu na-
y, *adj.* siewny, s. Getraide.
it, *s. f.* siew, *to iest*, czas do sie-
czas siania.
n. *pr. f.* Reich in Asien, Saba,
stwo w Azyi.
h, *s. m.* Sabasz, Sabat, der den
ath feiert, ktory Sabasz obcho-
więci, Sabasznik, feiern, halten,
z obchodzić, święcić.
sfeier, *s. f.* Sabaszu obchodze-
więcenie.
schänder, *s. m.* gwalciciel Sa-

s. f. Ding, rzecz, iestotka; unge-
, unanständige, bezrozumna,
ystoyna; fremde, zweifelhafte,
wątpliwa, die sich gar nicht zu
Sitten reimt, ktora się nie zga-
zyiemi obyczaiami; künstliche,
me, sztuczna, okrutna, elende
bärmliche, mizerna litości go-
halsbrechende, theure, berühmte,
n trącąca, droga, sławna; ge-
bürgerliche, offenbare, pewna,
telska, iawna, verhaßte, gemei-
iche, widrige, nienawiśna, po-
, rowna, przeciwna; erdich-
reitige, glaubliche, unglaubliche,
na, kłutliwa, do wiary podo-
lo wiary niepodobna, elende,
; die nicht zu sagen steht, kto-
owić nie można; die grausam
en und schändlich anzusehen ist,
sroga do słuchania y szpetna
zenia; verzweifelte, wątpliwa;
r man oft zu Rathe gegangen
d ktora często się naradzano;
ne, schwere und dunkele, gorsza,
y ciemna; die der Untersuchung
ist, ktora warta iest badania;
es, des Hasses, chwały, niena-
sehr vortreffliche, bardo prze-
emeine, mnieysza, wahre, gar-
nützliche, prawdziwa, szpetna,
czna; rühmliche, angenehme, an-
c, sławna, przyiemna, przy-
; nöthige und löbliche, potrze-
chwalebna; ehrenvolle, pełna
honoru; verächtliche, wzgar-
geschickte, wichtige, zdatna,
; leichfertige, swywolna; uner-
e, nieznośna; läppische, inner-
glarna, nieuczciwa; unbillige,
niesłuszna; unvermuthete, niespo-
dziewana; sonderliche, osobliwsza;
noch unverderbte, ieszcze niepopso-
wana; ob wohl verdächtige, lubo po-
deźrzana; nicht eingewurzelte, nie
wkorzeniona, ungewöhnliche, nie-
zwyczayna; unnütze, na nic się nie
zda; schlechte, traurige, prosta, smu-
tna, weder große, noch schwere, ani
wielka, ani cieżka; weder wichtige,
noch angenehme, ani ważna, ani przy-
iemna; gefährliche, aber nützliche, nie-
bezpieczna, ale pożyteczna; rühmli-
che und unvergeßliche, sławna y nie-
znikoma; merkwürdige, uwagi y pa-
miątki godna; wunderbare, cudowna;
beschwerliche, przykra; unversehene
und lächerliche, nieprzeźrzana y śmie-
szna, die Geld betrifft, ktora się pie-
niędzy tycze; verborgene, heimliche,
skryta, taiemna; verhaßte, mühsame,
nieluca, pracowita, vollbrachte, schäd-
liche, deutliche, doskonała, szkodliwa,
iaśna; wahrscheinliche, schönste und
beste, do prawdy podobna, naypięk-
knieysza y naylepsza, heilsame, ernst-
hafte, zbawienna, surowa, do prawdy;
feste und unveränderliche, mocna y
nieodmienna; häßliche und abscheuli-
che, brzydka y obrzydliwa; so gräu-
liche und unglaubliche, tak okrutna y
do wiary niepodobna; so schwere, tak
cieżka; erschreckliche, straszliwa; ver-
drießliche, widrige und schwer auszu-
stehende, uprzykrzona y ktorey cież-
ko można wytrzymać; schändliche und
elende, sromotna y nędzna, die Leib
und Leben betrift, ktora się tyka ży-
cia y głowy, mannigfaltige, rozmaita,
ungewöhnliche, niezwyczayna, der Sa-
che Beschaffenheit, rzeczy właściwość,
rodowitość, Lauf der Sache, bieg
rzeczy; Zustand, Wichtigkeit, stan,
ważność; Abwechselung, Verwirrung,
odmiana, zawikłanie; einem anver-
trauen, übergeben, komu rzeczy po-
wierzyć, zdać na kogo rzecz; auf
sich nehmen, na siebie wzięć, verwal-
ten, rzecz sprawić, rzeczą zawiady-
wać, in Gefahr setzen, w niebezpie-
czeństwo podać, die Sache verhält sich
so, rzecz tak się ma, es steht so mit
der Sache, tak się z rzecza dzieie, es
steht mit der Sache gut, dobrze rzecz
idzie, erheben, ausrichten, otrzymać,
sprawić rzecz, aufschieben, verzögern,
odkładać, przeciągać, wird schlimm,
złą się staie, die Sache fahren lassen,
rzecz porzucić, nach Beschaffenheit

derselben, podług rodowitości, rodowitego sporządzenia rzeczy, hat nicht besser ausgerichtet werden können, ta rzecz nie mogła być lepiéy sprawiona: verworrene wieder zurecht bringen, rzecz zawikłaną pokręconą odwikłać y ułatwić. wie steht es mit deiner Sache? iak się rzecz ma? nicht wissen, wie es damit steht, nie wiedzieć, co się z rzeczą dzieie, auf die Sache geht man um, o to chodzi, o tę rzecz idzie, die Sache berührt nicht dessen Kopf, sondern nur das Geld, rzecz nie tyka się iego głowy, ale tylko pieniędzy, weist es aus, rzecz to sama pokazuie, wieder zur Sache kommen, znowu do rzeczy przychodzić, gehet viele an, rzecz do wielu zależy; ist mir zu hoch, übersteigt meinen Verstand, na mnie ta rzecz bardzo wysoka przechodzi moię zdolność; stehet schlimm, nie dobrze się wiedzie. 2) sprawa w sądach; siehe Proceß, Rechtshandel.

Sachfällig, *adj. et adv.* ten ktorego sprawa upadła, sachfällig werden, sprawę przegrać.

Sachse, *s. m.* einer aus Sachsen, Sas, człowiek z Saksonii rodem.

Sachsen, *n. pr. n.* Landschaft in Deutschland, Sasy. Saksonia, Kray w Niemczech; Wittenberg in Sachsen, Wittenberg w Saksonii, aus, oder zu Sachsen gehörig, z Saksonii albo do Saksonii należąci; *adj.* Saski, einer von Sachen-Eisenach, człek z Sachsen-Eisenachu, *obs.* Auf diese Art kann auch Sachsen-Gotha, Sachsen-Weimar u. s. f. zusammen gesetzet werden.

Sachsenhausen, *n. pr. n.* Stadt an Frankfurt am Mayn, Sachsenhausen, miasto pod Frankfurtem nad Menem.

Sachte, *adj et adv.* powoli, zwolna, domaluczku, pomalu, gehen, iść, stąpać, reden, mowić, zu etwas lachen, uśmiechać się na co; die Gemüther erhitzen, umysły powoli zapalić, verfahren, postępować, er redet gar sachte, on mowi wcale powoli, ihr verfahret nicht sachte in dieser Sache, wy nie powoli postępuiecie w tey rzeczy.

Sachverwalter, *s. m. plenipotens, prokurator*, zawiadowca, adwokat, s. Sachwalter.

Sachwalter, *s. m.* adwokat, prokurator. plenipotent, zawiadowca.

Sack, *s. m.* worein man etwas thut, worek, w ktory co kładą; lederner, skorzany; in einen gesteckt und ersäuft werden, w worek być wsadzony utopionym; kleiner Sack, worek, worczyna.

Sacken, *v. a.* in einen Sack thun, dać w worek, wsypować, [illegible] traide, zboże.

Sackpfeife, *s. f.* kobza, dudy

Sackpfeifer, *s. m.* duda, co na [illegible] na dudach gra.

Sackträger, *s. m.* chłop co wo[illegible] co wory dźwiga.

Sackuhr, *s. f.* kieszonkowy [illegible] pektoralik, podroźny zegar[illegible]

Sacrament *s. n.* Sakrament [illegible] ligen Altars, świętego ołtarza heiligen Taufe, Chrzutu świę[illegible]

Sacramentirlich, *adv.* sakrame[illegible]

Sacrificiren, *v. a.* opfern, [illegible] sein Leben für einen, swoie [illegible] kogo, sich und sein ganzes [illegible] einem, siebie y całą swoię [illegible] komu.

Sacristei, *s. f.* Ort in den Kirchen krystya, mieysce po kości[illegible]

Sadducäer, *s. m.* Sectirer [illegible] Saduceusz, Sektarz w żyd[illegible]

Sächsisch, *adj.* sazki aus, oder [illegible] sen gehörig, z Saksonii, albo należący.

Säckel, *s. n.* woreczek.

Säen, *v. a.* Saamen ausstreuen, nasienie rozsiewać; Gerste [illegible] einen Scheffel Waitzen [illegible] cy; mit eigener Hand, [illegible] darzu, oder daneben, do [illegible] przysiać, albo przy tym [illegible] und her, tam y sam posiać [illegible] säen, naczym siać, wornach [illegible] das man säet, oder säen kann albo siać mogą; dergleichen [illegible] siewne zboże, zboże na siew[illegible] wu; solche Wicken, siewna [illegible]

Säen, das, *s. n.* sianie, siew[illegible] Waizens, przenicy.

Säetuch, *s. n.* płachta, z ktory[illegible]

Säezeit, *s. f.* siew, czas do [illegible] vorüber gegangen, przeszedł

Safran, *s. m.* ein Gewächs, [illegible] *krzewina*; von Safran, [illegible] *adj.* szafranowy; dergleich[illegible] szafranowa maść, mit Sa[illegible] macht, szafranem przypraw[illegible] der, dziki szafran, polny [illegible]

Safranfärbig, *adj. et adv.* [illegible] farby; dergleichen Oberrock, nowa suknia.

Safran-Saamen, *s. m.* nasienie nowe, szafran nasienie.

m. der Bäume, Früchte u. d. gl.
unverfälschter, niefałszowany,
eniony, unverdorbener, nie-
y, zur Arznei dienlicher, do le-
służący, eingetreugter, wysu-
schädlicher, szkodliwy, dün-
ienki, z ehet die Gewächse aus
de, krzewy ciągną sok z zie-
rlieren, sok gubić, die Wein-
wächst von dem Safte der Erde,
winna rośnie. z soku ziemne-
ann in dem nicht lange währen,
r zu geschwind reif geworden ist,
oie długo sok trwać, dla tego
ako, do dożrzałości przycho-
as einen guten Saft hat, co ma
sok. der aus etwas gedrückt
ktory bywa z czego wyciśnio-
der Arznei. sok, essencya, oh-
ist und Kraft, bez sok y siły.
schen, *s. n.* der Pflanzen, soku
rek.
s. n. Säftlein in der Medicin,
.
n, *adj.* soczysto zielony kolor.
adj. voller Saft, soczysty, są-
soczny, dergleichen Gründe,
ły łyk z drzewa, soczysty łu-

it, *s. f.* soczystość, sączystość,
ość.
adj. bez soku, bez wilgoci,
zysty, niesoczny.
n. pr. n. Stadt in Schlesien,
miasto w Sląsku; *adj.* Sagań-
iner daher, męszczyzna z Są-
odem, Sagańczyk; eine daher,
a.
n, *s. m.* sawina drzewo.
f. mowa, mowienie, gadanie,
ka, gemeine ist hiervon, pospo-
t o tym; vermag im Kriege
a woynie wiele może; bestän-
łateczna.
. womit man das Holz zerschnei-
ła, ktorą drzewo rzną, trą;
, piłę ostrzyć, piły poostrzyć,
it der Säge mitten von einan-
eiden, kogo wpoł piłą prze-
mit ihr zerschneiden, piłą po-
nać, abschneiden, piłą ode-
absägen, odpiłować; einen
, drzewo; mit einem ziehen,
piłę ciągnąć, razem piłą rznąć
em, etwas damit rings umher
, co piłą w koło oberznąć,
ać, große Säge, wie sie Zim-
e brauchen, wielka piła, ia-
eśle zażywaią, das wie eine

Säge gestaltet ist, co zrobione na kształt piły z zębami, piłowaty, zackigt wie eine Säge, zębaty iak piłą.

Sagen, *v. a.* mowić, powiedzieć, powiadać, nichts anzügliches, nic przykrego nie mowić, niepowiadać, seine Meinung eigentlich sagen, swoie zdanie właściwie powiedzieć, weiter nichts, więcey nic; etwas frei, co wolno; etwas unerschrocken, niezatrwożoną twarzą; nichts von seinem Verstande, nic nie mowić o swoiem dowcipie: vieles unbedachsam und verwegen, wiele nieostrożnie y prędko, ich will sagen, was ich meine, ia powiem, co myślę, wie sich die Sache verhält, powiem iak się rzecz ma, du wirst sagen: was aber hernach? powiesz: coż potym? es wird jemand sagen: aber was willst du thun? powie kto: ale coż ty chcesz czynić? sage mir die Wahrheit, powiedz mi prawdę; etwas öffentlich im Rathe, co publicznie w Senacie mowić, sage es nicht, nie mow tego, ich sage es nicht ohne Ursache, ia tego nie mowię bez przyczyny, vergiß es nicht zu sagen, nie zapomny tego powiedzieć, es ist unglaublich zu sagen, rzecz niepodobna do mowienia, wie es mit der Sache bewandt ist, iak się rzecz obrociła, sage, warum bist du her gekommen? powiedz, po coś tu przyszedł; seinen Namen, swoie imię powiedzieć; den Inhalt einer Tragödie, materyą Tragedyi, nicht ein Wort sagen können, y słowa nie moc powiedzieć; was er im Sinne hatte, co on ma w myśli, so sagen die Leute, tak mowią ludzie, sie sagen, dessen Sohn sei hier, oni mowią, że iego syn iest tu, man saget, er sei sehr ergrimmt, oni mowią, że iest bardzo roziątrzony, sie saget die Wahrheit, ona mowi prawdę, sage, was ist darin gewesen, powiedz, co tam było; einem etwas von einer Sache, prowiedzieć co komu o iakiey rzeczy; deutlich, was die Sache ist, iasno powiedzieć co rzecz iest; einem eines Namen, komu czyie imię, ich will es sagen, wie es hergegangen ist, ia powiem, iak się to stało; einem etwas von eines Bekümmerniß, komu co powiedzieć o czyim kłopocie, du sagest recht, ty dobrze mowisz, was saget David? a co mowi Dawid? ich weis nicht, was du sagest, ia niewiem co ty mowisz, sie saget kein Wort, ona

nie mowi żadnego słowa, er hat niemanden von uns das geringſte geſaget, on o nas naymnieyſzcy rzeczy nie mowił, man ſaget, er ſei gekommen, mowią, że on przyſzedł, wie man ſagete, iak mowiono, wie ihr ſaget, iak wy mowicie, was ſageſt du Here? coż ty wowiſz czarownico? wer ſaget das? kto to mowi? ſo ſaget man, tak mowią, ſageſt du es? mowiſz ty to? ja, ich ſage es, tak, ia mowię to, es ſagen ſolches alle Leute, to mowią wſzyſcy ludzie, er getrauet ſich die Sache nicht zu ſagen, on nieśmie rzeczy powiedzieć, es iſt nicht nöthig zu ſagen, nie trzeba powiadać, es ſagen alle, daß er falſch gehandelt habe, wſzyſcy mowią, że on fałſzywie poczynił? was ein anderer vorhabe, powiedzieć co kto inſzy zamyśla, ich ſage, wie ich es meine, ia mowię, iak trzymam, alles, was er will ſagen, wſzyſtko mowić co chce, er wird noch mehr ſagen, on ieſzcze więcey powie, was erlogenes von einem, co prożnego na kogo mowić, die Bürgermeiſter haben kein Wort geſaget, Konſulowie żadnego słowa nie powiedzieli, davon wäre viel zu ſagen, było by wiele o tym to mowienia, ſagen, daß einer der Urheber des Dinges ſey, powiedzieć, że kto był wzniecicielem rzeczy iakiey; kein Wort, żadnego słowa; es geſchwind, prędko, ſage, was es giebt, powiedz, co ſię dzieie, co to ieſt; einem andern, was man gehöret, komu inſzemu powiedzieć, cosłyſzano, das ſagete er da, to on tam mowił, nachdem er dieſes geſaget hatte, iak to on powiedział, unter andern ſagete er, między inſzemi rzeczami mowił, wie oben geſaget worden iſt, iak wyżey powiedziane ieſt, man hat genug geſaget, doſyć powiedziano, ſage mir, powiedz mi, wie ſieht es aus? iakie to ieſt? ich ſage euch, ia wam mowię, ſich etwas, z wieści, z powieści co słyſzeć, einem andern davon, komu inſzemu o tym powiedzieć, niemanden nichts von etwas, nikomu nic o czym nie mowić, er ſaget, daß er nicht anhalten wolle, on mowi, że niechce ſię o to ſtarać, ſie ſagen, es ſei nicht recht, daß er das Tageliht anſchaue, oni mowią, że to nieſłuſzna ieſt, aby on na dzienne światło patrzył, eben ich, ſage ich, habe die niedergeſchlagenen Gemüther wieder aufgemuntert, ten że ia ſam, mowię, ſm umysły pocieſzył, ein Haus, er, haſt du gekauft, on mow kupiłeś, ſiehe, ſagete er zu mi bacz, rzekł do mnie; das thu zum Rechte, to nie ma nic do p ſage auch das übrige, powieda oſtatek, ſage mir einen, powie iednego, ſaget mir, wie habet Republik ſo bald verlohren? dzcie wy mi, iak wy to p rzeczpoſpolitą waſzą utraciliſ ſagen, miawiać; öffentlich, pub mowić; für gewiß, za pewne, Herz ſagte es mir, moie ſerce mowiło, was man nicht ſie wygadać to, czego nie trzeb wiadać.

Sägen, *v.a.* piłą rznąć, piłować drzewo, mit einem, z kiem Baum abſägen, drzewo odp das ſich ſägen läßt, co ſię da wać.

Sägenſchmied, *ſ.m.* kował, co p bi, kuie.

Säger, *ſ.m.* pilarz, co piłą rz piły robi.

Sägmühle, *ſ.f.* wo man Brett gleichen ſchneidet, tracz na piłą, do rznięcia tarcic.

Sago, **Sagogrütze**, *ſ.m.* Sag ſagowa.

Sägſpäne, *ſ.f.* trociny, odpiło

Sahne, *ſ.f.* das Beſte der Milc lepſzego w mleku, śmietan tanka.

Saintes, *n. pr. n.* Stadt in Fr Sent, miaſto we Francyi.

Saintouge, *n. pr. n.* ehemali in Frankreich, niegdyś Prowincya we Francyi.

Saite, *ſ.f.* der muſikaliſchen Inſtr ſtrona na muzycznym inſtru hellklingende Saite, głoſno klinget, brzęczy, dzwoni; ſpielt, grają na niey; dara lernen, uczyć ſię na ſtron beſonders darauf wohl ſpie ofobliwie dobrze umieć na grać; aufziehen, naciągnąć, ſtronę; bei der Mahlzeit da len, przy bankiecie na ſtron klingt alſo, tak gra; von d mente abnehmen, z inſtrume nę zdiąć; klingt, niechcem ret, oder gegriffen wird, ſ tchnięta, albo ucięta ieſt; ob ſie nicht geſtimmt ſey, p czy prawie głos ma; ſtim

ment mit einer, vier, fünf, ze-
iten, instrumenta, o iedney,
h, pięciu stronach. 2) gelin-
Saite aufziehen, spuścić na
, cieniey śpiewać. *to iest*, zpu-
pora, z pychy, stracić fanta-

ng, *s. m.* dzwonienie, dźwięk

el, *s. f.* skrzypce; bei Tische
te, przy stole na skrzypcach
arein singen, przy skrzypcach
.

ler, *s. m.* skrzypek; sehr be-
, bardzo sławny.
lerinn, *s. f.* skrzypka, na
ach graczka.
, *s. f.* zasługi, płaca, s. Be-

m. Art Essen, sałata, gatunek
von allerhand Kräutern, z ro-
h zioł.
, *s. n.* grządka, ragon, gdzie
a rodzi, ziemia pod sałatę.
f. maść; sehr angenehme und
ngende, bardzo przyiemna y
dząca przez co; fremde, ob-
stark fressende, bardzo mocno
a; den Kopf damit schmieren,
głowę smarować; reiben,
natrzeć, der Geruch der Salbe,
maści, Verfertigung derselben,
e maści; riecht nach Safran,
szafranem; damit bestreichen,
smarować, von Salbe glän-
h sehr damit bestrichen haben,
ę od maści, bardzo maścią
marownym.
.f. ein Gewächs, *krzew ziele*,
, *po prostu*, szałwiią, mit
curiren, szałbiią leczyć.
nk, *s. m.* napoy z szałwii, szał-
trunek.
imer, *s. m.* kramarz y maścia-
stykant.
mierer, *s. m.* maścią smaro-

.m. maściownik, co maścią
.
s. n. masteczka; etwas damit
en, masteczką co nasmaro-

s. n. oley, maść; heiliges,
, oley święty.
s. f. smarowanie, maszczenie,
zanie, namaszczenie.
m. łosoś, 1) ein Fisch, ryba,
2) Fluß im Trierschen, rzeka
wirskim. 3) Stadt, Salm,
miasto, die Grafschaft Salm, Hrabstwo Salmskie.

Salpeter, *s. m.* ein Mineral, saletra, minerał, voller Salpeter, saletrzany, pełny saletry; dergleichen Ort, saletrznane mieysce, mit Salpeter angemacht, saletrą zaprawny.

Salpetergrube, *s. f.* saletrzana gòra, saletrzana rudnica, saletrza rudnik.

Salpeterhütte, *s. f.* saletrzana szopą.

Salpeterschaum, *s. m.* saletrzana piana.

Salpetersieder, *s. m.* saletrowar.

Salpeterwasser, *s. n.* woda saletrowa, saletrowka.

Salpetrisch, *adj.* saletrzysty, saletrzany, saletrowy.

Salutiren, *v. a.* pozdrawiać, pozdrowić; einen, kogo, kłaniać komu.

Salve, *s. f.* przywitanie strzelaniem z armat, witanie iakiem z armat, schießen, geben, na przywitanie strzelać, *salwę dać*.

Salvegarde, *s. f.* załoga; aussetzen, załogę postawić, złogi rozstawić; damit versehen, załogą umocnić, opatrzyć; wegnehmen, wyiąć załogę, wyprowadzić.

Salvete, *s. n.* leinenes Tüchelgen, serweta, ze lnianey przędzy robiona.

Salviren, *v. a.* zbawić zachować, ocalić, wybawić, s. Erhalten; sich, ratować się, uchronić się, *salwować się*; mit der Flucht, ucieczką; so gut, als möglich, tak dobrze, iak można, durch die Geschwindigkeit kann man sich allein salviren, tylko się prędkością samą można wybawić, uchronić; zu einem, schronić się do kogo, er hat sich durch seine Geschwindigkeit salviret, on się swoią prędkością zachował, wybawił.

Salvus Conductus, *s. m.* Freiheits-Brief, gatunek Listu Wolnego, gleyt, list żelazny, List Bezpieczny.

Salz, *s. n.* sol, womit man die Speise salzet, czym iedzenie solą; reines, czysta; gegrabenes, recht gesottenes, kopana, dobrze warzona; aus Meerwasser gesottenes, z morskiey wody warzona; natürliches, wie es gegraben wird rodowita, samorodna, iako bywa wykopywana; geriebenes, klar geriebenes, tłuczona, miałko, tłuczona; trockenes, zergehendes, Spanisches, sucha, topnieiąca, Maszpańska; das zu Rom verkauft wird, ktorą w Rzymie przedaią; ist in großer Menge aus den Kothen wohin gebracht worden, wielkie mnostwo soli do-

kąd z żup nawieziono, naskładano, viele Scheffel Salz essen, wiele korcy soli zieść, Handel zu Salz, solny handel, prasolski handel; kommt aus dem Flusse, pochodzi sol rzeki; ein großer Berg von lauter Salze, gòra ze szczerey soli, mit Salze besprengen, bestreuen, solą posypać, potrząsnąć, das Fleisch, mięso, reichlich Salz hinein thun, kupę soli wsypać w co, ein Käse, baran gar zu viel Salz gethan ist, syr przesolony, na ktory nazbyt soli nasypano, zum Salze gehörig, *adj.* solny.

Salzberg, *s. m.* solna gòra, gòra z soli samorodney.

Salzbrühe, *s. f.* solizna, rosol solny słony.

Salzbrunnen, *s. m.* solne źrzodło, w ktorym woda słona, albo solna.

Salzburg, *n. pr. f.* Stadt im Salzburgischen, Salcburg, miasto w Salcburskim.

Salzeinleger, *s. m.* solnik, solący.

Salzen, *v. a.* solić, przysalać; fleißig, należycie; die Fische, ryby; Schinken, szynki; die Körper zu desto längern Gebrauche, zmarłe ciała dla wytrwałości; das Fleisch, mięso solić, osolić.

Salzfaß, *s. n.* auf dem Tische, solniczka na stoł.

Salzgericht, *s. n.* sąd solny.

Salzgeschirr, *s. n.* do soli naczynie.

Salzgeschmack, *s. m.* solny smak, słony smak, smak soli.

Salzgraf, *s. m.* solny sędzia.

Salzgrube, *s. f.* gòra solna, szyb solny, żupa solna.

Salzhandel, *s. m.* prasol, handel solny, solą kupczenie.

Salzhändler, *s. m.* prasol kupiec, solny kupiec, solą handluiący, soli przedawca, sola przedawnik.

Salzhäufgen, *s. n.* bryła soli.

Salzherr, *s. m.* żupnik.

Salzicht, *adj.* słony, salzichtes Wasser, słona woda.

Salzkasten, *s. m.* do soli skrzynia.

Salzkorn, *s. n.* okruszyna soli.

Salzkothe, *s. f.* żupa solna, *ruda solna.*

Salzlake, *s. f.* rosol, z solonych rzeczy, laka, das Fleisch in die Salzlake legen, w rosol solny mięso włożyć, das in dergleichen Lake liegt, solony, w rosole słonym namoczony.

Salzlicent, *s. m.* podatek od soli.

Salzmacher, *s. m.* solowar, ten co solwarzy, solodziela, solowarnik.

Salzmeer, *s. m.* morze, iakie, słone morze.

Salzpfanne, *s. f.* kocieł do wa soli.

Salzsieder, *s. m.* solowar, solow solowarnik.

Salztheilchen, *s. n. pl.* Salzte solne, soli części, cząstki, c

Salztonne, *s. f.* solowka, beczka solna.

Salzverwalter, *s. m.* pisarz sc dozorca.

Salzverwalterei, *s. f.* pisarstw soli dozorstwo.

Salzwasser, *s. m.* solna woda, bie maiąca.

Salzwerk, *s. n.* kopanie soli, soli.

Salzzoll, *s. m.* cło od soli, p soli płacone.

Sämann, *s. m.* siewca, siewi siele.

Samariter, *s. m.* einer aus Samarytanin, z Samaryi rod wiek.

Samen, *s. m.* nasienie, plen ko, sienie, s. Saamen.

Sammeln, *v. a.* zbierać, zeb bierać, s. Sammlen.

Sammelplatz, *s. m.* mieysce Wassers, ściek, wody.

Sammet, *s. m.* aksamit, ein nes Zeug, gatunek iedwa teryi, von Sammet, z aksamitny, Kleid von Sam mitna suknia, in Samm w aksamit ustroiony.

Sammetpelz, *s. m.* aksamitn

Sammetmacher, *s. m.* aksamit aksamitu.

Sammetweber, *s. m.* tkacz a aksamitockacz.

Sammlen, *v. a.* zbierać, zeb Dinge an einen Ort, w na iedno mieysce; eine böser Leute aus den Dörf wielką kupę złych ludzi die zerstreuete Flotte an einbrać zozpędzoną, rozp flotę na iedno mieysce; ten Menschen an einem Or szonych ludzi w mieysce grosen Haufen, wielką zerstreuet ist, co rozpro Geld, pieniądze zbierać; eines Todten, kości zabier rać; durch Raub, lup; Beute, pieniądze ze zdobyc lud zbierać woienny.

, das, *ſ.n.* zbieranie, zebranie, anie, nazbieranie.
ſ.m. zbieracz, zbiorca, zbie- zbiernik.
g, *ſ.f.* zbieranie, zebranie; inges, rzeczy zebranie ia- der Briefe, liſtow zebranie; , ludzi; der Steine, kamie- Regenwaſſers, zbior, sciek, ych wod.
, *adj.* wſzyſcy, ogołem, y każdy zoſobna, haben bei- t, przy zwolili.
pr.n. eine Inſel, Samo, wy- ym słowem, Samowyſpa, *poł-*
n, *n. pr. n.* Landſchaft und hum in Litthauen, Zmudź, r kliętwo w Litwie.
tt, *praep.* z, oraz z, ſamt nd Kinder in der Irre herum, y z dziećmi poniewierać ſię ecie, ſamt mir, ze mną ra- mt uns, razem z nami, ſamt ers, ogołem, powſzechnie, y każdy zoſobna, wſzech zoſobna.
n. piaſek; aus einem Fluſſe, rzeki; gegrabener, ſchwarzer, , czarny; zum Bauen dienlich, yki dobry, Sand graben, pia- ać, grober, gruby piaſek; in n nicht fort kann, w ktorym iść; ſehr tiefer, bardzo głę- rother, czerwonawy; feiner, y; bequemer, junge Bäume ju pflanzen, zdatny do ſadze- iem młodych drzewek; ohne bez ziemi; ein Schiff damit , okręt piaskiem naładować; gröbſten Art, naygrubſzego , kamieńczyk; den Weg das hütten, kamieńczykiem, albo icem drogę wyſypać; klarer, utki piaſek, Ort, wo es vielen giebt, piaſek, piaſczyſko, *plur.* voller Sand, pełny , piaſczyſty, mit Sande belas iaskiem obładować, mit San- nenget, z piaskiem pomieſza- Vermiſchung mit Sande, po- nie z piaskiem, mit Sande chter Kalk, z piaſkiem wapno lione, vom Sande reinigen, z oczyścić, ochędożyć.
n, *ſ.f. pl.* Mönchsſchuhe, Schlor- berlederſchuhe, ſandał.
t, *ſ.f.* ſandichter Ort im Meere, łytkie, piaſczyſte, mieyſce na morzu; darauf gerathen, osieść, zoſtać na haku, wpaść na hak.
Sandberg, *ſ.m.* piaſkowa gòra.
Sandboden, *ſ.m.* piaſki, *pl.* ſame piaſki, ſzczerne, piaſczyſte pola, ſtczerny piaſek.
Sandbüchſe, *ſ.f.* piaſownicżka, piaſo- wniczka, puſzeczka na piaſek.
Sandel, *ſ.m.* ein Holz aus Indien, San- del, drzewo z Indyi.
Sandgold, *ſ.n.* złoty piaſek, albo pia- ſkowe złoto.
Sandgrube, *ſ.f.* kopanina piaſkowa, doł, ziemia gdzie piaſek kopia.
Sandhaufen, *ſ.m.* kupa piaſku.
Sandicht, *adj.* piaſczyſty, piaskowy, Sandichtes Land, piaſczyſty kray.
Sandkörnlein, *ſ.n.* ziarneczko piaſku.
Sandſieb, *ſ.n.* rzeſzoto do przerzuca- nia piaſku.
Sanduhr, *ſ.f.* klepſydra, piaskowy go- dzinnik.
S - ft, *adj.* łagodny, łaskawy, dobry, *in tymże ſenſie*, miły, ſanfte Ruhe, miły ſpoczynek, ſanfte Luft, mile powietrze, ſanfter Todt, letka śmierć, Südwind, miętki południowy wiatr.
Sanft, *adv.* powolnie, łagodnie, łaſka- wie, letko, miętko, ſanft und wohl thun, mile y łagodnie czynić.
Sänfte, *ſ.f.* lektika, worin jemand bes quemlich kann getragen werden, ſiedze- nie tak zrobione, że człowiek może być wygodnie w niem niesiony; ver- deckte, zugemachte, okryte, zamknię- te; die von acht Leuten getragen wird, do ktorey niesienia ośmiu ludzi trzeba; ſich darinnen durch die Stadt tragen laſſen, w lektyce kazać ſię przez miasto nieść, in der Sänfte in die Schlacht getragen werden, w lekty- ce być do bitwy zaniesionym.
Sänftenträger, *ſ.m.* lektykonoſz, drą- żnik do lektyk.
Sanftmuth, *ſ.f.* łagodność, łaſkawość, dobroć, powolność, findet hier nicht ſtatt, ſondern die Sache erfordert Schärfe, łagodność tu nie zna y duie mieyſce, ale rzecz potrzebuie ſuro- wości, mit Sanftmuth kann man viel thun, łagodnością, łaſkawością, do- brocią można wiele dokazać, deine große macht mich zu deinem beſten Freunde, twoia oſobliwſza łagodność czyni mię twoiem naylepſzym przy- iacielem, durch meine habe ich die Sache zu Stande gebracht, ułożą po- wolnością rzeczy dokazałem, ſeine erhält die Ruhe in ſeinem Hauſe, iego

łagodność, dobroć sprawuie mu wielki pokoy w iego domu, ich kann deine Sanftmuth gegen deinen Feind nicht genug rühmen, ia niemogę dosyć wysoko szacować twoiey łagodności dla twoiego nieprzyiaciela, was für eine unerhörte Sanftmuth, co za niesłychana łaskawość, eure ist in dieser Sache nothwendig, wasza łagodność w tey rzeczy iest potrzebna.

Sanftmüthig, *adj.* łagodny, łaskawy, sanftmüthiger Mensch, łagodny, łaskawy człowiek, ich habe nichts so sanftmüthiges gesehen, als mein Bruder gegen deine Schwester gewesen ist, nic tak łagodnego nie widziałem, iak moy brat był dla twoiey siostry; gegen einen, na kogo być łaskawym, Leute, die von Natur sehr sanftmüthig sind, ludzie, ktory z urodzenia łagodnemi łaskawemi są, aus wilden und grausamen Leuten hat er gesch[illegible]dige und sanftmüthige gemacht, z dzikich y srogich ludzi łaskawe y łagodne poczynił.

Sanftmüthig, *adv.* łaskawie, łagodnie; etwas erdulden, co zcierpieć, sanftmüthig mit einem umgehen, łagodnie się z kiem obchodzić, der Feind selbst hat sich gegen mich sanftmüthiger erwiesen, als alle meine Freunde, nieprzyiaciel sam łaskawiey się stawił, iak wszyscy moi przyiaciele.

Sänger, *s. m.* śpiewak, śpiewacz, ten co śpiewa.

Sängerinn, *s. f.* śpiewaczka, ta co śpiewa y śpiewać umie.

Sanguinokratie, *s. f.* (neu) Blutregierung, s. Schreckensregierung.

Sanscülotte, *s. m.* (neu) ein Hosenloser, Unbehoseter, ein Ohnehosen, zu Anfange der französischen Revolution 1792 ein Spottname, den man der demokratischen Parthei gab, nachher aber ein ehrenvoller Beiname jedes Bürgers und Vertheidigers des Vaterlandes, jetzt wieder ein Spottname, *nowe słowo:* człek bez pludrow albo spodnich, bez-portkow, *sankilota*, nieodziany, nieubrany pludrami, na początku francuskiey rewolucyi w roku 1792 szyderski imię, ktore przyznali demokraticzney, gminowładney stronie, a potym pełne honoru nazwisko każdego mieszanina i broniciela oyczyzny, teraz powtornie szyderski imię.

Sanscülottenparthei, *s. f.* (neu) *słowo:* strona sankiloticzna.

Sanscülotterie, *s. f.* (neu) [illegible] Stand, auch alle französ[illegible]ger, die auf Freiheit und [illegible] Anspruch machten, *nowe słowo:* bez-pludrow, spodnich, także wszyscy mieszczan[illegible]ski, co o wozlność i p[illegible] się upominili.

Sanscülottide, *s. f.* (neu) [illegible]tentag, die fünf Ergänzungs-Ausfüllungstage des [illegible] französischen Kalenders, [illegible] Festtag der Unbehosten, [illegible] der Ohnehosen, ein Fest, [illegible] vier Jahre zum Schluß [illegible] nannten Franciade gefeiert, *nowe słowo:* dzień *sankilotow*, albo pięć dni[illegible] niegdyż nowego kalendarza [illegible]skiego, także wielkie [illegible] wiekow bez-portkow [illegible] now portkami, święto, [illegible]stkie lat cztery na dok[illegible]dney tak nazywaney Fra[illegible]cili.

Sanscülottisation, *s. f.* (neu) [illegible]lung, wodurch man zum [illegible] gemacht wird, *nowe słowo:* ogolnie, prawa, *sankilotizacya*, sankilotem kogo uczyną.

Sanscülottisch, *adj.* (neu) [illegible] unbehoset, z. B. die unbehoseten [illegible]kratische) Parthei, *nowe słowo:* [illegible]dziany portkami, *sankiloticzna*, sankiloticzna (demokraticzna, nowładna) strona.

Sanscülottisiren, *v. a.* (neu) [illegible] Sanscülottenparthei anwerb[illegible] Sanscülotten machen; [illegible] Parthei der Sanscülotten [illegible] *nowe słowo:* kogo *sankilotizować* [illegible]go stronie sankiloticzney [illegible] sankilotizować, z stroną [illegible]czney. bez-portkow się złączyć.

Sanscülottismus, *s. m.* (neu) [illegible]hänglichkeit an die Sanscülottenparthei; ihre Grundsätze und [illegible]gen, *nowe słowo:* trzymanie [illegible] stroną bez-portkow; [illegible] pierwsze-propozycye, [illegible] portkow, sankiloticzney stro[illegible]

Sans-jüpon, *s. f.* (neu) eine [illegible] von Frauenzimmern in [illegible]ne, wie von den hosenlosen [illegible] *nowe słowo:* białogłowa bez [illegible] nierodziana spodnicą, *sans* [illegible]łogłowach w tym sensie, iak [illegible]

dkopać, podkopywać,
rucać, rozrucać.
zafir, ein Edelgeſtein,

delа, ein Fiſch, rybka.
.n. eine Inſel im Mit
tecre, Sardynia, wyſka
orze środziemnym le-

Sardyńczyk.
Sardyński.
in man die Todten leget,
, do ktorey umarłych
darein legen, kogo do
ć.
arſche, Soy, ein Zeug,
aicta, materyi weinia-

. Saroc, Stadt in Un
w Węgrach.
Sarge.
n. Sarwic, Fluß in Un
w Węgrach.
: Teufel, Szatan, diabeł.
. ſzatański.
, *ſ. f.* Satyra, Art eines
atunek wierſzow, wierſz
rſz uſzczypliwy, auf ein
ben, Satyrę na kogo na-
ić; Satyrą kogo opiſać,
y obyczaie Satyrą na-

ityriſch, *adj.* ſatyryczny,
zypliwy.
ſ. f. doſyć uczynienie,
tisfaction wegen ſeiner
eden geben, zadoſyć uczy-
u dać za mowy zelżywe,
eben, komu wſzelką Sa-
zynić.
ſyty, naſycony; einen ma
ſytym uczynić, aller Din
, wſzyſtkich rzeczy ſytym
ikiemi rzekami być naſy-
eggehen und nicht ſatt ſeyn,
y niebyć ſytym; wovon,
ſyt, ſ. Sättigen, ſatt wer
n ſię ſtawać, ſich recht ſatt
eſſe ſię, do ſytu ſię naieść,
herrſchaft ſatt, an ieſt iego
a ſyt, ſich dick und ſatt ge
en, nażreć y napchać do
eſſe ſię, ſich dick und ſatt be
n, opić ſię iak bela do ſy-
icht ſatt zu machen iſt, kto-
można naſycić, deſſen Wanſt
att zu machen iſt, ktorego
tylko nigdy nic może naſy-
ginet, als werde er des Din
ges bald ſatt bekommen, zdaie ſię, że
on ſię tą rzeczą wkroteo naſyci, eis
nes Dinges ſatt und überdrüßig ſeyn,
być ſytym iakiey rzeczy aż do uprzy-
krzenia.
Saas, *n. pr. n.* Zatecz, Stadt in Böh
men, miaſto w Czechach; daſiger
Kreis, Ziemia Zatecka.
Sattel, *ſ. m.* den man auf das Pferd legt,
ſiodło, kulbaka, ktore na konia kła-
dą; auflegen, ſiodło, kulbakę włożyć
na konia; ſich deſſen bedienen, kulbaki
ſiodła zażywać, ſich in alle ſchicken,
zgodzić ſię zawſze ze wſzyſtkim,
niczemu ſię nigdy nie przeciwić, ein
nen aus dem Sattel heben, kogo ze
ſwoiego mieyſca zrzucić, zſadzić.
Sattelbecke, *ſ. f.* nakrycie ſiodła.
Sattelknecht, *ſ. m.* maſztalerz, pacholik
do kulbaczenia y ſiodłania koni.
Sattelknopf, *ſ. m.* kula u ſiodła.
Satteln, *v. a.* ſiodłać, kulbaczyć.
Sattelpferd, *ſ. n.* koń pod ſiodło, koń
pod kulbakę, das zum Sattelpferde
dienen ſoll, koń, ktorego pod ſiodłem,
pod kulkaką uczą chodzić.
Satteltaſche, *ſ. f.* torba końſka, do ſio-
dła.
Sättigen, *v. a. et r.* ſatt machen, naſy-
cić, ſytym uczynić; das Verlangen
der Natur, naſycić pragnienie iſtney
cheiwości; ſeine Begierden, ſwoie,
chuci; einen mit einer feſten Leber,
kogo naſycić tłuſtą wątrobą; ſich mit
dem Blute der Bürger, ſiebie naſycić
krwią obywatelow, ſich darinnen ſehr
wohl, ſiebie w ſercu do woli naſy-
cić, den man nicht ſättigen kann, kto-
rego naſycić nie można, *adj.* niena-
ſycony, nie ma nigdy doſyć.
Sättigen, das, *ſ. n.* naſycienie.
Sättigung, *ſ. f.* naſycienie.
Sattler, *ſ. m.* der Sattel macht, ſiedlarz,
ſiodlarz.
Sattſam, *adv.* doſyć; gelehrt, uczony,
ſattſam einer Frage Gnüge thun, do-
ſyć dobrze na czyie pytanie odpo-
wiedzieć, czyie pytanie uſpokoić,
einem ſattſam Gnüge geben laſſen, ko-
mu zadoſyć uczynić, komu doſyć
uczynienie wypełnić, einen ſattſam
loben, kogo doſyć chwalić.
Sattſamkeit, *ſ. f.* doſyć uczynność, ſy-
tość, doſyć bytność.
Saturnifeſt, *ſ. n.* święto ſaturna bożka.
Saturnus, *n. pr. m.* heidniſcher Abgott,
item Planet am Himmel, pogański
bożek, potym bieżąca gwiazda na
niebie Saturn.

Satyre,

Satyre, *s. f.* s. Satire.

Satz, *s. m.* wovon man handelt, założona materya propożycya, założenie.

Satzholz, *s. n.* Satzreiß, oder dergleichen Stück von einem Baume, welchen man wieder pflanzet, gałązka, albo inna sztuka z drzewa, ktorą znowu szczepią, gałązka do sadzenia, die Myrthen werden durch Satzhölzer fortgepflanzet, mirt bywa przez szczepne gałązki sadzone rozkrzewiany.

Satzung, *s. f.* Ustawa, uchwała, konstytucya, statut, nach den Satzungen gehen, za ustawami iść; ewige, wieczna, Satzung und Lehren der Welt-Weisheit, uchwały y uczenia Filozofii, etwas nach den königlichen Satzungen einrichten, co uczynić według ustaw krolewskich, Gesetze und Satzungen des öffentlichen Rechts, ustawy y konstytucye Pospolitego Prawa; zu Papier bringen, spisać na papierze; durch seinen Beifall billigen, przez swoie zezwolenie oprobować; von etwas machen, o czym uczynić; mit Gewalt einführen, gwałtem wprowadzić, publiciren, ogłosić; darnach verurtheilet werden, podług ustaw być sadzonym, Satzung des Volks, ustanowienie, uchwalenie od ludu uczynione.

Satzweise, *adv.* kładać, zakładaiąc; gestellt, abgeschaft, założony, zakładany.

Sau, *s. f. n. pr.* Sau; Fluß in Polen, rzeka w Polszcze.

Sau, *s. f.* 1) ein Thier, świnia, zwierz; dreckichte, kotichte, w kałuży, w błocie zwalana; starke, wielka; schwache, słaba; gesunde, zdrowa; jährige, rocznia; zweijährige, dwoch rocznia; mit grossem Kopfe, z wielką głową; vierschrötige, krępopłaska; mit rundem Bauche, z okręgłym brzuchem; mit grossen Hinterbacken, z łytami grubemi miąsnemi; mit langen Beinen und Klauen, z długiemi nogami y kopytkami; mit starkem Halse, z grubym karkiem; mit kurzem und zurückgebogenen Rüssel, z ryiakiem krotkim y nazad wykrzywionym; fruchtbare rodna; trächtige, prośna, eine Sau wirft viel junge Ferkel, wiele prosiąt miewa, prosi się wielu prosiętami, die Sau ist so fett, daß sie nicht mehr auf den Beinen gehen kann, tak tłusta iest, że się na nogach trzymać, ani chodzić nie może; wird geschlachtet und mit heissem Was-

ser abgebrühet, bywa zak[illegible] cą wodą oparzona: [illegible] ist, ktora iest dobra do [illegible] tert geschwinde, [illegible] wird abgestochen, bywa [illegible] bita; hat 8 Junge [illegible] się y ma 8 prosiąt, [illegible] Rüssel die Erde um [illegible] auf, rozkopuie ziemię [illegible] darn wyrzuca; [illegible] deptuie prosięta; [illegible] the, tara się y [illegible] grunzet, recha, rechz[illegible] barer, als irgend [illegible] iest płodnieysza. iak [illegible] iu innych iakich [illegible] cheln, żre żołądź; [illegible] mit Kleien, piekarze [illegible] otrębami, s. Schwein, [illegible] eine Saue machen, [illegible] ostatku pobłądzić po[illegible] głowę.

Sauber, *adj.* czysty, [illegible] dożny, sauberer Hau[illegible] żny, chędogi porząd[illegible] sauberes Bette, czyst[illegible] gie łożka, posłania.

Sauber, *adv.* czysto. chę[illegible] żnie; sich halten, trzym[illegible]

Sauberkeit, *s. f.* czystość [illegible] ochędostwo; leidet das [illegible] die allzu groß ist, wieyz[illegible] cierpi nazbyt wielkiey [illegible]

Säuberlich, *adj.* chędog[illegible]

Säuberlich, *adv.* czysto, [illegible] s. sauber. chędogo, [illegible] dern verfahren, chędogo [illegible] dzieci trzymać; mit [illegible] chędogo kogo nosić, ko[illegible]

Saubern, Säubern. *v. a.* [illegible] dożyć, wychędożyć. [illegible] was vom Miste, co z [illegible] vom Kothe, z błota, [illegible] zu saubern, naczynia [illegible] dożyć, den Kuh-Stall [illegible] staynią na krowy on chce [illegible] żyć, einen, kogo z brudu [illegible] chędożyć.

Säubern, *v. a.* chędożyć, [illegible]

Sauberung, *s. f.* Säuberung, [illegible] nie, chędożenie, ochędożenie [illegible]

Sauborste, *s. f.* szczotka [illegible] szczeci, szczotka, s. [illegible]

Sauer, *adj.* 1) das einen sauern [illegible] hat, kwaśny co ca ma kwa[illegible] sauerer Essig, bardzo kwa[illegible] etwas saures, nie co kwa[illegible] skowaty; dergleichen [illegible]

. solche Birnen, kwa-
i. sauerer Wein, kwa-
· seyn, być kwaśnym,
ać się kwaskowatym,
Wein von Birnen wird
; Sommers sauer, wi-
albo gruszecznik, kwa-
ak tylko lato, aller
ot sauer, nie każde wi-
durchaus sauer werden,
waśnieć, w kwaś się
Milch wird sauer, mleko
) *powtore* dem Ansehen
eźrzenia, *znaczy:* bö-
), zły, markotny, po-
ueres Gesicht; kwaśna
e patrzenie, sauer sehen,
eć. 3) po trzecie, *to co:*
bwerlich, przykry, na-
ciężki, sauere Art, cięż-
zona praca, saueres Le-
, przykre życie, Amt,
ykrzony urząd, einem
, naprzykrzać się komu,
o złego komu, pracy,
bawić, sich es lassen sauer
rzykości podeymować,
nosić, pracami się mę-
ner sauern Mühe, z cięż-
ze srogą fatygą; kömmt
to mi iest przykro, cięż-

s. m. kwaśny zdroy.
s. f. kwas, kwasność, ist
se angenehm, w potrawie
nny, przyiemna, kwasek,
ość; des Magens, w żo-

s. n. kwaśna kapusta, kwa-
usta.
adj. kwaskowaty, säuerli-
nack, kwaskowaty smak;
Wein, kwaskowate wino,
eyn, kwaskowatym być;
waśnieć.
adv. kwaskowato, schmecken,
ć, mieć kwasek, kwasko-
k.
a. zakwasić, das Brodt, na
stu kwasu zadać.
s. f. m. ein Kraut, szczaw,
askowate.
v. n. posępno, ponuro,
markotno patrzeć.
s. m. kwaśne ciasto, zakwa-
asto, mit Sauerteige anma-
kwaśnym ciastem zakwasić,
go ciasta zadać czemu.

Sauertopf, *s. m.* mürrischer, unfreundli-
cher Mensch, ponury, nie do przy-
iaźni człowiek.
Sauertöpfisch, *adj.* ponury, posępny,
smętny, niewesoły; Gesicht, ponura,
posępna, smętna niewesoła twarz.
Säuerung, *s. f.* zakwaszenie, *simpl.*
kwaszenie, kwasu żądanie.
Saufbruder, *s. m.* społpiiak, społpiia-
nica, społzłopak, społłykacz.
Säufer, *s. m.* opoy, łykacz, piiak, pi-
ianica, żłopak.
Säuferinn, *s. f.* opoyka, piiaczka, ły-
kaczka, piianica, *s.* złopaczka.
Sauffen, *v. a.* pić zbyt, piiać, upiiać
się, łykać, żłopać, flaszki, suszyć;
den ganzen Tag, po całym dniu;
Tag und Nacht, dzień y noc, den
Ochsen zu saufen geben, woły napoić,
wołom dać pić, nażłopać się, nały-
kać, nalewać gardło, pić po dziurki,
napiiać.
Sauffen, das, *s. n.* piianie, upiianie
się, żłopanie, łykanie.
Sauffest, *s. n.* dzień na piiaństwo
Saufgesellschaft, *s. f.* kompania do na-
piiania.
Sauffhaus, *s. n.* szynkowny dom, w
ktorym piią ludzie.
Saufflust, *s. f.* ochota, chuć do napi-
iania.
Sauffschwester, *s. f.* społpiiaczka; społ-
piianica, *f.* społłykaczka.
Säugamme, *s. f.* mamka, ktora dzieci
piersią karmi, *s.* Amme.
Saugen, *v. a.* ssać, manche Thiere sau-
gen, niektore zwierzęta ssą, als wie
durch einen Heber, ciągnąć, iako to
lewatem, aus den Fingern, z palcow
ssać, ich habe es nicht aus den Fingern
gesogen, ia tego z palca nie wyssał,
to iest: ia tego nie zmyślił.
Saugen, das, *s. n.* ssanie, sysanie, cią-
gnienie lewałem, albo w lewar.
Säugen, *v. a.* piersią karmić, ssać da-
wać; ein Kind, dziecię, die Wölfinn
säugete die Kinder, wilczyca ssać da-
wała dzieciom.
Säugen, das, *s. n.* piersią karmienie,
ssać dawanie.
Saugferklein, *s. n.* prosie ssące, ktore
ssie.
Sauglamm, *s. n.* iagnie u cycka, iagnie
ssące.
Säugling, *s. m.* dzieciątko przy pier-
siach, przy cycku, ktore ssie; ein sol-
ches Lamm, iagnie przy cycku.
Säugung, *s. f.* piersi, cycka dawanie,
ssać dawanie.

Sau-

Sauhirte, *s. m.* świniarz, pastucho co świnie pasie, skottak, chłopak do świni.

Sauigel, *s. m.* ież, pyszczkiem do świni podobny; ein Thier.

Säuisch, *adj.* świński, niechluiowaty, nieochędożny, iak gnoy, säuischer, *to iest*, unflätiger Mensch seyn, świńskiem, niechluiowatym człowiekiem być.

Säuisch, *adv.* po świńsku, niechluiowato, niochędożnie, iak świnia.

Säule, *s. f.* kolumna, s. Seule.

Saum, *s. m.* Rand an einem Kleide u. d. gl. taśma obszyta w koło sukni, das einen Saum hat, taśmą obszyty, oblamowany, mit einem versehen, taśmą oblamować, obszyć.

Säumen, *v. a. et r.* 1) opożnić, opożniać, ociągać się, *znierychlić*, *znierychlać*; etwas, co; sich säumen, omieszkać, bawić się, siedzieć, być, bywać, *w tymże samym sensie*, du sollst dich nicht säumen, ty się nie masz opozniać, er säumet sich viele Stunden, wiele godzin się bawi siedzi, säume dich nicht länger, als eine halbe Stunde, dłużey się nie baw, nie opożniany iak pułgodziny, mit etwas säumen, z czym się bawić, z czym się opożniać, läßt es nicht länger mit der Sache säumen, rzecz się nie da dłużey opożniać, sie säumet sich nicht, ona się nie bawi, nie opożnia, ich will nicht säumen mit meinem Versprechen, ia niechce się opożniać z moią obietnicą, hier hat man nicht zu säumen, tu się nie masz czego opożniać, tu się trzeba spieszyć. 2) *to co*, einen Saum um etwas machen, taśną co w koło obszyć, obrąbek dać, listewką w koło obszyć.

Säumen, das, *s. n.* opożnienie, opożnienie, bawienie się, siedzenie, odwłoczenie.

Säumer, *s. m.* opożniacz, opożniciel, opożniaiący, *subst.*

Säumig, *adj.* nierychły, pożny, opożniony; zu, in etwas, do czego, w czym, er ist säumig zum Lesen, Schreiben und Recht zu thun, on iest nierychły do czytania, pisania y dobrze czynienia, er ist säumig im Ausmarschiren, nierychły iest w wymaszerowaniu, säumig seyn, nierychłym, pożnym być.

Säumig, *adv.* nierychło, pożno, opieszało, s. Langsam.

Säumniß, *s. f.* opożnianie, znierychlenie, ociąganie się, bawienie się; verursachen, opożnienie, [illegible] sprawić.

Saumselig, *adj.* gnuśny, nie robiący, *adv.* nie[illegible] opieszało, z opieszało[illegible]

Saumseligkeit, *s. f.* op[illegible] snosć, lenistwo, nied[illegible]

Saumur, *n. pr. n.* So[illegible] Frankreich, miasto w[illegible]

Saupelz, *s. m.* gnoiek[illegible] nia; unflätiger Men[illegible] ny człek.

Sausen, *v. n.* szepta[illegible] poszeptywać.

Sausen, das, *s. n.* 1) [illegible] ptywanie, poszeptyw[illegible] Sausen und Schm[illegible] teczno y w zbytka[illegible] w rozkoszy, w zbyt[illegible]

Savoyen, *n. pr. n.* Sab[illegible] in Italien, Kray we [illegible]

Savoyer, *s. m.* Sav[illegible] Sabaudczyk, rodak [illegible]

Savoyerin, Savoyard[illegible] ka, białogłowa z Sab[illegible]

Sbirre, *s. m.* Häscher, [illegible] zbirbir, łapacz we W[illegible]

Scandiren, *v. a.* mierz[illegible] einen Vers, wiersz [illegible]

Scartegue, *s. f.* pisan[illegible] niewarte, bazgranin[illegible]

Scepter, *s. m.* berło, s. [illegible]

Schaaf, *s. n.* owca, s. [illegible]

Schaale, *s. f.* s. Schale.

Schaam, *s. m.* s. Schar[illegible]

Schaar, *s. f.* 1) Menge, [illegible] gość, mnóstwo, kupa [illegible] wiele, Schaar Leute, [illegible] 2) Soldaten, poczet [illegible] fiec żołnierzy; zu Ro[illegible] czet ludzi.

Schaarwache, *s. f.* Poczet [illegible] dyi, strażni żołnierze.

Schaarwächter, *s. m.* straż[illegible] obchodzący.

Schaben, *v. a.* skrobać; [illegible] was platt schaben, co gład[illegible] oskrobać, er schabet [illegible] często skrobie.

Schaberacke, *s. f.* Pferdede[illegible] na konia, końskie pen[illegible] cie.

Schabernack, *s. m.* blazem, [illegible] śmieszny chłop.

Schabmesser, *s. n.* skrobik, [illegible] skrobacz, noż do skrob[illegible] czek, skrobaczek, nożyk do [illegible]

Schach, *s. n.* König in Per[illegible] Perski.

kupczyć, frymarczyć, mit etwas, czym; mit końmi; s. handeln.
lj. zfatygowany, zmo-dzony; von der Arbeit, on der Reise, z drogi; z głodu; vom Weinen, on etwas, od czego czym; od żłopania; vom Wa-ania; schachmatt von Al-od starości być zesłabia-

n. gra w szachy, szachy; w szachy; darzu gehö-how należący. adj. sza-leichen Tafel, szachowni-hbret, Bretspiel.
f. m. gracz w szachy; w acz.
m. szach.
n Bergwerken, w rudach, żcowa.
1) worein man etwas thut, zuflada, w ktorą co kła-Schachtel, panna iuż ze-

n, f. m. skrzyniarz, co bi.
Verlust, szkoda; nützli-czna; den man im Spie-Bret-Spiele leidet, prze-raniu w kości: geringer, en die Studia durch dessen gelitten, szkodę Nauki zez nad to w czesną śmierć ieka, man hat einen großen tten, wielką przez utratę lę poniesiono, du leidest du, ty żadney nie pono-y, że, in der Handlung iden w handlu mieć szko-Schaden ersetzen, czyią grodzić; einen damit zwin-szkodą przymuszać; dafür za szkodę ręczyć, obiecać, zieć za nie; welcher wird h die Wollust verursachet? koda niebędzie uczyniona pustę? einem den Schaden komu szkodę uczynić. dop-er mir verursachet und zuge-oiaką szkodę mi sprawił y täglich einen kleiden leiden, iaką małą szkodę ponieść, Profit bringet ihm großen mały zysk a wielka szko-elmäßiger, srżednia szkoda; mehr durch sie verursachet wor-cey nam szkody przez tam-tych stało się; hat das gemeine We-sen gelitten, szkodę rzecz pospolita poniosła, nicht ohne Schaden, nie bez szkody; hat die Reise dessen Hauswe-sen verursachet, iego podroż wielki uszczerbek w domowey fortune uczyniła; einen darein setzen, kogo o szkodę przyprawić, kogo w szko-dę wpędzić, er will dich in großen setzen, on cię chce o wielką przypra-wić szkodę; du hast mich in einen ge-setzt, tyś mnie wpędził w nieiaką szkodę, wenn er ein igen leidet, ist es meiner Härte zuzuschreiben, ieźli on iaką szkodę, pon si to przypisać trze-ba moiemu uporowi, einem etwas ohne Schaden leihen können, moc co komu pożyczyć bez swoiey szkody, ihr thut der Stadt großen, wy wiel-ką szkodę miastu czynicie, erstattet er nicht den Schaden? nie nadgra-dza on szkody? du sollst den Schaden gut machen, ty powinieneś za szkodę nadgrodzić, mit was hat er den großen gut gemacht? czym tak frogą nadgro-dził szkodę? mäßiger, śrżednia szko-da, was für Schaden hat er? coż za szkodę ma? den großen hat die Re-publik erlitten, tak wielką szkodę rzecz pospolita poniosła; den er that, macht jener wieder gut, ten uszczerb-ki czynił, a tamten ie nadgradzał, seinem wieder abhelfen, powetować znowu szkody, ohne niemands Scha-den, bez niczyiy szkody, seine Gü-tigkeit ist sein Schaden gewesen, iego dobroć była ze szkodą dla niego, das ist ihm zum Schaden gereicht, to mu na szkodę wyszło; man hat ei-nigen gelitten, nie iaką poniesiono szkodę, sein Nachbar hat ihm den Schaden im Hause zugefügt, iego sam-siad wielką mu w pospodarstwie uczy-nił szkodę, ohne Schaden an seinem Ansehen, bez uszczerbku iego godno-ści, ich will für allen gut seyn ia od-powiem za wszelką szkodę; der be-trift viel, ta szkoda do wielu należy, na czyia szkodę, zgubę, godzić; ei-nem bringen, komu przynieść; mehr thun, als leiden, więcey szkody czy-nić, niżeli cierpieć; hat man einan-der auf alle Art gethan, wszystkiemi sposobami sobie ieden drugiemu szkody czynili; damit das gemeine Wesen keinen leide, aby rzecz pospo-lita żadnego uszczerbku niecierpia-ła, großen davon leiden wielką po-nieść z czego szkodę, den erlittenen

mit

mit desto größerm Vortheile ersetzen, poniesioną szkodę tym większą korzyścią nadgrodzić; einen hinter den andern leiden, iednę po drugiey szkodzie wycierpieć, aus eines andern Schaden seinen Nutzen suchen, z cudzey szkody swoiego zysku upatrywać, den Feinden mit Sengen und Brennen großen zufügen, nie przyiacielowi żelazem y ogniem wielkie szkody czynić, ohne seinen, bez iego szkody, einem in einen großen bringen, komu być przyczyną wielkiey szkody, setzet er ihn in großen? czy on cię w wielką wprawia szkodę? mit Schaden wird man klug, szkoda rozumu uczy, mądry człek po szkodzie; 2) am Leibe, na ciele wrzod, bolak.

Schaden, *v. n.* szkodzić; einem seines Nutzens wegen, komu dla swoiego pożytku, das wird in einer Sache niemahls was schaden, to nikomu w żadney rzeczy szkodzić nie będzie; die können mir nicht schaden, ci mi nie mogą szkodzić; ein wenig, trochę; so hin, pomiernie; sehr wenig, nader mało, es wird nicht schaden, wenn du mit den Barbier redest, nic nie będzie szkodzić, gdy z Balbem pomowisz; was schadet es? coż to szkodzi? abwenden was schaden will, odwrocić to, co szkodzić ma; einem Dinge, iakiey rzeczy; seinem Nutzen, swoiemu uszkodzić pożytkowi; eines Rede, czyiey mowie; beibringen was einem schadet, wnosić to, co komu szkodzi, du schadest dir selbst, ty samemu sobie szkodzisz, was schade ich euch? coż ia wam szkodzę? das schadet niemanden, to nikomu nieszkodzi, wem schadet es? coż to komu szkodzi? das kann mir nicht schaden, ohne dir auch zu schaden, mnie to nie szkodzi, ażeby y tobie nie miało szkodzi.

Schadenfroh, *s. m.* rad czyiey szkodzie, wesoły z czyiey szkody, cudzą cieszący się szkodą, raduiący się z drugiego szkody.

Schadhaft, *adj.* uszkodzony, wady maiący, utrącony, nadpsuty; obcięty, *o człowieku:* bez nogi, bez ręku, schadhaft werden, uszkodzonym stać się, wady dostać, utracić nogę, rękę, das Haus ist schadhaft geworden, dom, wady dostał, nadpsuł się.

Schadhaft, *adv.* ze szkodą, z wadą być, nadpsuto, z uszkodzeniem.

Schadhaftigkeit, *s. f.* wada uszkodzenie, popsutość.

Schadlos, *adj.* bez szkody, szkody, nieuszkodzony, posporządzany, cały: bez szkody kogo trzym... er hat mich immer scha... on mię zwasze bez szko... trzymał, du wirst sch... werden, ty bez szkody... będziesz, man will ihn... los halten, chcą go w... szey całości przywroc...

Schadloshaltung, *s. f.* bez... wanie, w całości chow... nie; całość, bezszkod... dzoność.

Schäbicht, *adj.* 1) świer... kurczony, niegładki... czone, zmizerowane; ... ringe, podły, błahy, ... Kerl, lichy, błahy cz...

Schäbigkeit, *s. f.* niegła... niałość, pokurczenie... licow.

Schächer, *s. m.* Zboyca; ... szubieniczny.

Schäckigt, *adj.* pstry, sch... pstra suknia; schäckigtes... ty koń; rozmaitey ma...

Schädlich, *adj.* szkodliwy, ... noszący, schädlicher Bür... wy obywatel, schädliche... dliwe zwierze; Gemüt... umysł; einem, komu... Rath für das gemeine W... wa rada dla rzeczy pos... liche Gesetze, szkodliwe... liche Krankheiten, szko... by; ist ihre Zwietracht ... Wesen, ich niezgoda, por... szkodliwe rzeczy posp... che Leute, szkodliwi lu... szkodliwe zwierzęta, S... dliwe obyczaie, alle sch... ablehnen, wszystkie szko... oddalić; einem, komu... Rathschläge für das Vat... rady szkodliwe oyczyzn... schädliche Familie, szkodliw... schädliches Verderben des Wesens, szkodliwe zepsu... pospolitey; schädlicher K... dliwa woyna; Zunftmeister... dliwy Gminskiego urząd... dliwym być, szkodzącym... den, schädlich, *adv.* szkod... zgubą, ze szkodą; etwas ... stanowić, co rozkazywać

f. f. ſzkodliwość, ſzko-
ſzkodzenia moc.
wczarz, baca; fleißiger,
r fremde Saafe, paſie cu-
chläßiger, niedbały ow-
ujący owiec.
owce, koſzary, owiec,
c. groſſe in Apulien has
owczarnie, wielkie trzo-
iec w Apulii.
owczarka, paſterka o-

m. owczarſka pioſnka,

f. f. owczarſka fuiara,
irma.
m. owczarſka laſka, ow-

a. oprawić w łoże dre-
ie Flinte, flintę.
schähl, na ukoś, ukośny,
cy, z ukoſa idący, z ukoſa
owaty, okrobny, ſchäles
rſowata, okropna twarz,
z ukoſa, krzywo; marſo-
pnie; ſehen, krzywo, mar-
rzeć; einen, na kogo.
s. die Rinde oder Schale
korę albo łupinę zdeymo-
obłupować; eine Tanne,
Mandeln, migdały ze ſkor-
rać, albo z migdałow ſkor-
ować; die Aeſte, gałęzie
obłupić, z gałęży ſkorkę
ć.
n. 1) ſkoreczka, łupinka;
ale, mała łupina, łubek;
hülſſel, miſeczka; zu Eßig,
ka.
h, v. r. wſtydzić ſię, wſty-
or einem, przed kiem; eis
; unanſtändige Sache, der
llig ſchämen muß, o nieprzy-
ez, ktorey ſię ſłuſnie wſty-
ą; ſeiner Studien, wſtydzić
nauk; der Wenigkeit, ma-
ewieloſci, ich ſchäme mich
it, ia ſię ciebie nie wſtydzę;
horheit, głupſtwa moiego;
dieſer Sache an dich zu ſchreis
dzę ſię więcey o tey rzeczy
: piſać, er ſchämet ſich nicht
zu bitten, on ſię nie wſtyda
oſić, er ſchämet ſich ſein ſelbſt,
bie ſamego wſtydzi; ſich vor
iczego ſię nie wſtydzić, was
du dich? czego ſię ty wſty-
ſchämſt du dich deshalb? dla
ty wſtydziſz? ſchämſt du dich
iken 4, Th.

deshalb nicht? y nie wſtydziſz ſię ty dla tego? unzüchtige Dinge zu ſagen, niewſtydne rzeczy mowić; ſie haben ſich geſchämt, daß ſie nicht Hülfe geleiſtet haben, wſtydzili ſię tego, że poſiłku nie dali; damit er ſich der Bubenſtücke ſchämte, aby ſię niepodściwych ſztuk ſwoich wſtydził; er hat ſich zweier Dinge geſchämet, on ſię dwoch rzeczy wſtydził; man darf ſich deſſen nicht ſo ſchämen, można ſię tego nie tak bardzo wſtydzić, ſie ſchämen ſich alle, wſzyſcy ſię tego wſtydzą; auch anſehnliche Leute ſchämen ſich, nawet nayznacnieyſi ludzie wſtydzą ſię; ſie haben ſich der Sache geſchämt, oni ſię tey rzeczy wſtydzili; er hat ſich geſchämt, nawſtydził ſię; er ſchämt ſich, daß er nicht, on ſię wſtydzi, że nie; ſich zu Tode, na ſmierć ſię wſtydzić; deſſen hat ſich niemand zu ſchämen, tego ſię nie ma nikt wſtydzić; ich ſchäme mich das zu thun, ia ſię wſtydzę tego czynić; er ſchämet ſich nicht, on ſię niewſtydzi; er hatte durch die beſtändigen Schmähungen geleernet, ſich nicht mehr zu ſchämen, od uſtawicznego łaiania nauczył ſię niewſtydzić, er ſchämet ſich ſehr, daß ihm ſo eine Naſe iſt gemachet worden, wſtydzi ſię bardzo, że go tak ſrogo ofzukano; ich ſchäme mich der Dinge ein wenig, ia ſię nie co wſtydzę tey rzeczy.

Schänden, v. a. wſtyd odebrać; eine ehrliche Jungfer, zacney pannie; mit Gewalt, gwałtem; ſo viel ehrliche Weiber, tak wiele zacnych białogłom.

Schänden, das, ſ. n. gwałcenie, zgwałcenie, wſtydu odebranie, wſtydu wydarcie.

Schänder, ſ. m. gwałciciel, zgwałciciel, wſtydu odbierca, wſtydu wydzierca.

Schänderin, ſ. f. gwałcicielka, zgwałcielka, wſtydu odbierczyna, wydzierczyna.

Schändlich, adj. ſzpetny, bezecny, ſchändliche Sache, ſzpetna rzecz, ſchändlicher Menſch, bezecny człowiek, die Sache iſt ſchändlich für ihn, rzecz ieſt bezecna, ſzpetna dla niego; iſt es mit der Sache ſeinen Gewinn zu ſuchen, ſzpetna rzecz ieſt, w tey rzeczy ſwoiey korzyści ſzukać, ſchändlicher Anblick, ſzpetne ſpoźrzenie, ſzpetny wzrok, ſchändliches Leben, ſzpetne życie; was iſt ſchändlicher, als, co ieſt bezecnieyſzego, iak, etwas

schändlich begehen, czego się bezecnego dopuścić, das ist höchst schändlich zu hören, to iest naybezecnieysza rzecz słuchać, was ist schändlicher, als diese Bestie? co iest bezecnieyszego, nad tę bestyą? plugawy, nieczysty, wszeteczny, etwas für höchst schändlich halten, mieć co iak za naybezecnieyszą rzecz, viel schändliche Dinge begehen, wiele bezecnych rzeczy, popełniać, ein wenig schändlich, nie co bezecny, trochę bezecny, trochę plugawy, trochę nieczysty.

Schändlich, *adv.* bezecnie; sich erzeigen, pokazać się, bezecnie się popisać; er hat beständig sehr schändlich gelebt, on cały czas życia swoiego bezecnie żył, die Sache wird sehr schändlich gehandelt, rzecz bardzo szpetnie, bardzo bezecnie była uczyniona.

Schändlichkeit, *s. f.* szpetność, bezecność, bezeceństwo, plugawość; der Kleidung, przyodzienia; des Lebens, bezecność życia; des Leibes, szpetność ciała, nieurodziwość, ciała, nieuroda.

Schändung, *s. f.* gwałcenie, zgwałcenie, *zprofanowanie*, zelżenie; des Tempels, kościoła; eines Frauenzimmers, zniewstydzenie białey płci.

Schärbe, *s. f.* skorupa z czego stłuczonego; s. Scherbel.

Schärfe, *s. f.* 1) eines Instruments, der Augen, ostrość, płytkość, *właściwie*, instrumentu iakiego; potym ostrość, *ale lepiey* bystrość oczow; der Beile, siekier; 2) Schärfe, womit wir sehen, ostrość wzroku, ktorym patrzemy; des Verstandes, dowcipu; des Eßigs, octu; der Zwiebeln, cebuli; 3) in Befehlen u. d. g. w rozkazach, ostrość, surowość, bei einem Schärfe brauchen, surowości, ostrości z kiem zażywać; etwas nach der Schärfe rächen, okrutnie się czego mścić, mit der Schärfe gegen einen verfahren, ostrością postępować z kiem, *lepiey adv.* ostro postępować.

Schärfen, *v. a.* 1) zaostrzyć; den Degen, kord; den Verstand, dowcip; etwas schärfen, co ostrzyć; die Sicheln und Sensen, sierpy y kosy ostrzyć. 2) einen Befehl, rozkaz, ukaz obostrzyć; die Strafe, karę obostrzyć.

Schärfen, das, *s. n.* ostrzenie, zaostrzenie, wiostrzenie; obostrzenie.

Schärfung, *s. f.* ostrzenie, wyostrzenie; der Feder, pior.

Schärpe, *s. f.* wie man sie [illegible] trägt, szarpa pas, ktory[illegible] przepasuie.

Schäse, *s. f.* Schaise, s. [illegible]

Schätzbar, *adj.* kosztow[illegible] godny szacunku, szacow[illegible]

Schätzbarkeit, *s. f.* kosztow[illegible] wność, drogość.

Schätzen, *v. a.* 1) cenić, [illegible] Scheffel für oder auf [illegible] się cztery, albo więcey [illegible] talery; das Geld sehr [illegible] dze wielce szacować. [illegible] her, rzecz wyżey; [illegible] go? po czemu? für [illegible] za pieniądze po pie[illegible] Haus höher, als sein [illegible] więcey szacować, iak [illegible] etwas nach der Kunst, [illegible] ki szacować; sehr hoch [illegible] bardzony drogo [illegible] nicht so hoch, nie tak [illegible] hoch, nie wysoko; für [illegible] nach der Wahrheit, po [illegible] dług prawdy szacow[illegible] können, nie umieć [illegible] für ein Verbrechen, za [illegible] sehr geringe, za bardzo [illegible] wać; ein Vermögen [illegible] mieć za naywiększe [illegible] für so gut, als geschehen [illegible] tak, iak by się stała, [illegible] weisen Mann, kogo m[illegible] człowieka; einige für [illegible] niektorych za nieprzy[illegible] für sich zu geringe, prze[illegible] stko za licho szacować, [illegible] ihn für würdig, ia go [illegible] dnym; s. halten, schä[illegible] nach seinem Vermögen [illegible] legen, na kogo taksę [illegible] iego maiątku.

Schätzer, *s. m.* Popisow[illegible] Popiszyńca, Szacownik, [illegible]

Schätzgen, *s. n.* Liebste, k[illegible] chanko, kochanku, p[illegible] deńko, ferduniu, mo[illegible] pociecho, Vocat. piąty [illegible] cy, *Spadek. Nom. w* [illegible] *dku*, kochanek, kochan[illegible] ta, pociechą; s. Liebste.

Schätzung, *s. f.* szacowanie, [illegible] taksowanie; der Dinge, [illegible] Waaren, towarow; [illegible] ckes, iakiego szmatu [illegible]

Schäumen, *v. n. et a.* [illegible] pienieć się; Schaum [illegible] mować, pianę zbierać, [illegible] miod. s. abschäumen.

haaf, owca; ein Thier,
iges, posiurczona; das
tauget, wybrakowana,
ka co się iuż na nic nie
mdła; das lungensüch-
ucha chora; geschornes,
eijähriges, dwuletnia;
rzechletnia; mangelhaf-
ni; trächtiges, ketna;
es, krankes, geschwäm-
głucha, chora, zmy-
nigtes, na wysokich
arkes, todes, wcześna,
im Scheeren beschädiget
strzyżeniu raniona; ist
ille und für die Menschen
rodzenia iest cicha y dla
va; ein Schaf zahm ma-
obłaskawić, o głaskać;
t zu nutzen, ieszcze nie
; ist stark vom Leibe, giebt
te Wolle, iest mocna w
viele y mięciuteńki weł-
zeitig, iest bardzo kudła-
rigen Beinen, na niskich
nit langem Schwanze, z
onem; hat vor Alter keine
, od starości iuż zęba ża-
na; auf die Weide treiben,
gnąć; zur Tränke treiben,
zu Mittage, na południe;
e chować; geben Nutzen,
zynoszą; zur Schur fertig
strzyżenia owce przygo-
n guter Art, dobrego ro-
ego rodu; kann die Kälte
en leiden, nie może bynay-
na cierpieć, mit der Wolle
kleiden sich die Menschen,
czą odziewaią się ludzie;
ce trzymać; in die Stadt
ragen, owce w worku do-
sić; schweifen umher ohne
łaią się bez pasterza; drei-
Jahrs scheeren, trzy razy
e na rok; ist zweimal ge-
rden, dzisiay dwa razy owca
iest; alte geben weder Milch,
le, stare owce nie daią ani
ni wełny; geben gar keinen
ehr, żadnego iuż pożytku
ieprzynoszą; hinein treiben,
ędzać dokąd; fremde hüten,
ce paść, was von einem
t, co od owcy iest, *adj.* owczy;
n Haut, owcza skòrka.
s. m. kożuch skòra, owcza
ią, Runo.
s. m. baran, s. Widder.

Schaffell, *s. n.* skorka owcza.

Schaffen, *v. a.* 1) tworzyć, stwarzać; die Welt, świat; den Menschen, człowieka; die Thiere, Fische und das Meer, zwierzęta, ryby y morze, *potym znaczy:* zrobić, zpłodzić, zrodzić, wymyślić, udziałać. 2) etwas aus dem Wege, co z drogi umknąć; einen von der Republik weg, kogo umknąć odstrychnąć precz od rzeczy pospolitey. 3) zu Wege bringen, ziednać, dostać, sprawić; einem die Ruhe, komu pokoy dodać, przystawić; Geld, pieniędzy; woher schafft man einem so geschwind? komu zkąd co przystawić, dla kogo czego zkąd dostać; zehn Ducaten anders woher, dziesięć czerwieńcow zkąd.

Schaffer, *s. m.* Tworca, Stworca, s. Schöpfer, *potym* Schaffner, Stworzyciel.

Schafferin, *s. f.* Tworczyna, Stworczyna, Stworzycielka, s. Schaffnerin.

Schaffleisch, *s. n.* owcze mięso.

Schaffner, *s. m.* Opatrzyciel, dodawca, Stafarz, przystawca, opatrowca, *procurator*, dostawca.

Schaffnerin, *s. f.* Szafarka, opatrzycielka, dostawicielka, dodawczyna.

Schaffung, *s. f.* 1) tworzenie, stworzenie, s. Schöpfung. 2) Zuwegebringung, ziednanie, wyrobienie; des Friedens, pokoiu, des Geldes, pieniędzy; dostąnie, dodanie, dodawanie.

Schafgarbe, *s. f.* ein Kraut, *ziele*, stolist.

Schafhaut, *s. f.* owcza skòra, skòrka z owczy, barania skòra.

Schafheerde, *s. f.* trzoda owiec, owce, ogołem mowiąć, cały rodzay.

Schafhirte, *s. m.* owczarz, owcarz, pasterz owiec, owczarny, owczarek.

Schafhund, *s. m.* owczarski pies, pies do owczarni, pies do owiec.

Schafhurte, *s. f.* koszar, zagrodzenie dla owiec.

Schafkäse, *s. m.* owczy syr, owczy syrek.

Schaflaus, *s. f.* Schafzwecke, *f.* robak w wełnie owczey.

Schaflorber, *s. m.* Kügelchen des Schafmists, bobek owczy, gnoiu owczego gałka.

Schafmilch, *s. f.* owcze mleko.

Schafmist, *s. m.* owczy gnoy, owcze bobki, nawoz z pod owiec.

Schafpelz, *s. m.* kożuch owczy, kożuch barani.

łagodność, dobroć sprawuie mu wielki pokoy w iego domu, ich kann deine Sanftmuth gegen deinen Feind nicht genug rühmen, ia niemogę dosyć wysoko szacować twoiey łagodności dla twoiego nieprzyiaciela, was für eine unerhörte Sanftmuth, co za niesłychana łaskawość, eure ist in dieser Sache nothwendig, wasza łagodność w tey rzeczy iest potrzebna.

Sanftmüthig, *adj.* łagodny, łaskawy, sanftmüthiger Mensch, łagodny, łaskawy człowiek, ich habe nichts so sanftmüthiges gesehen, als mein Bruder gegen deine Schwester gewesen ist, nic tak łagodnego nie widziałem, iak moy brat był dla twoiey siostry; gegen einen, na kogo być łaskawym, Leute, die von Natur sehr sanftmüthig sind, ludzie, ktory z urodzenia łagodnemi łaskawemi są, aus wilden und grausamen Leuten hat er gesc[illegible]eidige und sanftmüthige gemacht, z dzikich y srogich ludzi łaskawe y łagodne poczynił.

Sanftmüthig, *adv.* łaskawie, łagodnie; etwas erdulden, co zcierpieć, sanftmüthig mit einem umgehen, łagodnie się z kiem obchodzić, der Feind selbst hat sich gegen mich sanftmüthiger erwiesen, als alle meine Freunde, nieprzyiaciel sam łaskawiey się stawił, iak wszyscy moi przyiaciele.

Sänger, *s. m.* śpiewak, śpiewacz, ten co śpiewa.

Sängerinn, *s. f.* śpiewaczka, ta co śpiewa y śpiewać umie.

Sanguinokratie, *s. f.* (neu) Blutregierung, s. Schreckensregierung.

Sanscülotte, *s. m.* (neu) ein Hosenloser, Unbehoseter, ein Ohnehosen, zu Anfange der französischen Revolution 1792 ein Spottname, den man der demokratischen Parthei gab, nachher aber ein ehrenvoller Beiname jedes Bürgers und Vertheidigers des Vaterlandes, jetzt wieder ein Spottname, *nowe słowo:* człek bez pludrow albo spodnich, bez-portkow, *sankilota*, nieodziany, nieubrany pludrami, na początku francuskiey rewolucyi w roku 1792 szyderski imię, ktore przyznali demokraticzney, gminowładney stronie, a potym pełne honoru nazwisko każdego mieszanina i broniciela oyczyzny, teraz powtornie szyderski imię.

Sanscülottenparthei, *s. f.* (neu) *słowo:* strona sankiloticzna

Sanscülotterie, *s. f.* (neu) [illegible] Stand, auch alle französ[illegible] ger, die auf Freiheit und [illegible] Anspruch machten, *nowe sł.* bez-pludrow, spodnich, [illegible] także wszyscy mieszczan[illegible] ski, co o wozlność i po[illegible] się upominili.

Sanscülottide, *s. f.* (neu) [illegible] tentag, die fünf Ergan[illegible] Ausfüllungstage des chem[illegible] französischen Kalenders, auch [illegible] Festtag der Unbehoseten, [illegible] der Ohnehosen, ein Fest, [illegible] vier Jahre zum Schluss [illegible] nannten Franciade gefeiert [illegible] *we słowo:* dzień *sankilot*[illegible] kilotow, albo pięć dniow [illegible] niegdyż nowego kalendar[illegible] skiego, także wielkie [illegible] wiekow bez-portkow [illegible] now portkami. święto, [illegible] stkie lat cztery na dokon[illegible] dney tak nazywaney Fraza[illegible] cili.

Sanscülottisation, *s. f.* (neu) [illegible] lung, wodurch man zum [illegible] gemacht wird, *nowe sł.* [illegible] ogolnie, prawa, *sankilot*[illegible] sankilotem kogo uczyną.

Sanscülottisch, *adj.* (neu) [illegible] unbehoset, z. B. die unbeh[illegible] kratische) Parthei, *nowe sł.* [illegible] dziany portkami, *sankil*[illegible] sankiloticzna (demokrat[illegible] nowładna) strona.

Sanscülottisiren, *v. a.* (neu) [illegible] Sanscülottenparthei [illegible] Sanscülotten machen; [illegible] Parthei der Sanscülotten *nowe słowo:* kogo *sankilot*[illegible] go stronie sankiloticzney [illegible] sankilotizować, z stroną [illegible] czney. bez-portkow się zł[illegible]

Sanscülottismus, *s. m.* (neu) [illegible] hänglichkeit an die Sans[illegible] thei; ihre Grundsätze und [illegible] gen, *nowe słowo:* trzym[illegible] stroną bez-portkow; [illegible] pierwsze propozycye, [illegible] portkow, sankiloticzney [illegible]

Sans-jüpon, *s. f.* (neu) [illegible] von Frauenzimmern in dem[illegible] ne, wie von den hosenlosen [illegible] *nowe słowo:* białogłowa bez [illegible] nierodziana spodnicą, *sank*[illegible] łogłowach w tym sensie, [illegible]

a. podkopać, podkopywać, co zrucać, rozrucać.
n. Szafir, ein Edelgeſtein, ień.
Sardela, ein Fiſch, rybka.
n. pr. n. eine Inſel im Mit n Meere, Sardynia, wyſka v morze środziemnym le-
.m. Sardyńczyk.
adj. Sardyński.
orein man die Todten leget, una, do ktorey umarłych ien darein legen, kogo do ożyć.
Sarſche, Soy, ein Zeug, , Saieta, materyi weiniak.
. n. Saroc, Stadt in Unſto w Węgrach.
ſ. Sarge.
r. n. Sarwic, Fluß in Unc w Węgrach.
der Teufel, Szatan, diabeł.
dj. ſzatański.
ra, f. f. Satyra, Art eines gatunek wiersow, wiersz ierſz uſzczypliwy, auf ein achen, Satyrę na kogo nabić; Satyrą kogo opisać, wy y obyczaie Satyrą na-
Satyriſch, adj. satyryczny, zczypliwy.
, f. f. doſyć uczynienie, atisfaction wegen ſeiner Reden geben, zadoſyć uczynu dać za mowy zelżywe, geben, komu wſzelką Saczynić.
, ſyty, naſycony; einen mas ſytym uczynić, aller Din. wſzyſtkich rzeczy ſytym ſtkiemi rzekami być naſyeggehen und nicht ſatt ſeyn, y niebyć ſytym; wovon, ſyt, ſ. Sättigen, ſatt wers m ſię ſtawać, ſich recht ſatt eść ſię, do ſytu ſię naieść, Herrſchaft ſatt, on ieſt iego a ſyt, ſich dick und ſatt ge en, nażreć y napchać do eść ſię, ſich dick und ſatt be n, opić ſię iak bela do ſyicht ſatt zu machen iſt, kto- można naſycić, deſſen Wanſt att zu machen iſt, ktorego yſko nigdy nic może naſyeinet, als werde er des Din- ges bald ſatt bekommen, zdaie ſię, że on ſię tą rzeczą wkrotce naſyci, eines Dinges ſatt und überdrüßig ſeyn, być ſytym iakiey rzeczy aż do uprzykrzenia.
Saas, n. pr. n. Zatecz, Stadt in Böhmen, miaſto w Czechach; daſiger Kreis, Ziemia Zatecka.
Sattel, f. m. den man auf das Pferd legt, ſiodło, kulbaka, ktore na konia kładą; auflegen, ſiodło, kulbakę włożyć na konia; ſich deſſen bedienen, kulbaki, ſiodła zażywać, ſich in alle ſchicken, zgodzić ſię zawſze ze wſzyſtkim, niczemu ſię nigdy nie przeciwić, einen aus dem Sattel heben, kogo ze ſwoiego mieyſca zrzucić, zſadzić.
Sattelbecke, f. f. nakrycie ſiodła.
Sattelknecht, f. m. maſztalerz, pacholik do kulbaczenia y ſiodłania koni.
Sattelknopf, f. m. kula u ſiodła.
Satteln, v. a. ſiodłać, kulbaczyć.
Sattelpferd, f. n. koń pod ſiodło, koń pod kulbakę, das zum Sattelpferde dienen ſoll, koń, ktorego pod ſiodłem, pod kulkaką uczą chodzić.
Satteltaſche, f. f. torba końſka, do ſiodła.
Sättigen, v. a. et r. ſatt machen, naſycić, ſytym uczynić; das Verlangen der Natur, naſycić pragnienie iſtney cheiwości; ſeine Begierden, ſwoie chuci; einen mit einer fetten Leber, kogo naſycić tłuſtą wątrobą; ſich mit dem Blute der Bürger, ſiebie naſycić krwią obywatelow, ſich darinnen ſehr wohl, ſiebie w ſercu do woli naſycić, den man nicht ſättigen kann, ktorego naſycić nie można, adj. nienaſycony, nie ma nigdy doſyć.
Sättigen, das, f. n. naſycienie.
Sättigung, f. f. naſycienie.
Sattler, f. m. der Sattel macht, ſiedlarz, ſiodlarz.
Sattſam, adv. doſyć; gelehrt, uczony, ſattſam einer Frage Gnüge thun, doſyć dobrze na czyie pytanie odpowiedzieć, czyie pytanie uſpokoić, einem ſattſam Gnüge geben laſſen, komu zadoſyć uczynić, komu doſyć uczynienie wypełnić, einen ſattſam loben, kogo doſyć chwalić.
Sattſamkeit, f. f. doſyć uczynność, ſytość, doſyć bytność.
Saturnifeſt, f. n. święto ſaturna bożka.
Saturnus, n. pr. m. heidniſcher Abgott, item Planet am Himmel, pogański bożek, potym bieżąca gwiazda na niebie Saturn.

Satyre,

Satyre, *s. f.* s. Satire.

Satz, *s. m* wovon man handelt, założona materya propożycya, założenie.

Satzholz, *s. n.* Satzreiß, oder dergleichen Stück von einem Baume, welchen man wieder pflanzet, gałązka, albo inna sztuka z drzewa, ktorą znowu szczepią, gałązka do sadzenia, die Myrthen werden durch Satzhölzer fortgepflanzet, mirt bywa przez szczepne gałązki sadzone rozkrzewiany.

Satzung, *s. f.* Ustawa, uchwała, konstytucya, statut, nach den Satzungen gehen, za ustawami iść; ewige, wieczna, Satzung und Lehren der Welt-Weisheit, uchwały y uczenia Filozofii, etwas nach den königlichen Satzungen einrichten, co uczynić według ustaw krolewskich, Gesetze und Satzungen des öffentlichen Rechts, ustawy y konstytucye Pospolitego Prawa; zu Papier bringen, spisać na papierze; durch seinen Beifall billigen, przez swoie zezwolenie oprobować; von etwas machen, o czym uczynić; mit Gewalt einführen, gwałtem wprowadzić, publiciren, ogłosić; darnach verurtheilet werden, podług ustaw być sadzonym, Satzung des Volks, ustanowienie, uchwalenie od ludu uczynione.

Satzweise, *adv.* kładać, zakładaiąc; gestellt, abgeschaft, założony, zakładany.

Sau, *s. f. n. pr.* Sau; Fluß in Polen, rzeka w Polszcze.

Sau, *s. f.* 1) ein Thier, świnia, zwierz; dreckichte, kotichte, w kałuży, w błocie zwalana; starke, wielka; schwache, słaba; gesunde, zdrowa; jährige, rocznia; zweijährige, dwoch rocznia; mit grossem Kopfe, z wielką głową; vierschrötige, krępopłaska; mit rundem Bauche, z okręgłym brzuchem; mit grossen Hinterbacken, z łytami grubemi miąsnemi; mit langen Beinen und Klauen, z długiemi nogami y kopytkami; mit starkem Halse, z grubym karkiem; mit kurzem und zurückgebogenen Rüssel, z ryiakiem krotkim y nazad wykrzywionym; fruchtbare rodna; trächtige, prośna, eine Sau wirft viel junge Ferkel, wiele prosiąt miewa, prosi się wielu prosiętami, die Sau ist so fett, daß sie nicht mehr auf den Beinen gehen kann, tak tłusta iest, że się na nogach trzymać, ani chodzić nie może; wird geschlachtet und mit heissem Wasser abgebrühet, bywa zakl[illegible] cą wodą oparzona. die [illegible] ist, ktora iest dobra do [illegible] tert geschwinde, starzeie [illegible] wird abgestochen, bywa [illegible] bita; hat 8 Junge geworf[illegible] się y ma 8 prosiąt, [illegible] Rüssel die Erde um und [illegible] auf, rozkopuie ziemię [illegible] darn wyrzuca; ertritt [illegible] deptuie prosięta; wälzet [illegible] the, tara się y wała [illegible] grunzet, recha, rechrec[illegible] barer, als irgend ein [illegible] iest płodnieysza, iak [illegible] iu innych iakich zwierz[illegible] cheln, żre żołądź; füt[illegible] mit Kleien, piekarze [illegible] otrębami, s. Schwein, [illegible] eine Saue machen, [illegible] ostatku pobłądzić, pok[illegible] głowę.

Sauber, *adj.* czysty, chę[illegible] dożny, sauberer Haus[illegible] żny, chędogi porządek sauberes Bette, czyste, [illegible] gie łożka, posłania.

Sauber, *adv.* czysto, chęd[illegible] żnie; sich halten, trzym[illegible]

Sauberkeit, *s. f.* czystoś[illegible] ochędostwo; leidet das [illegible] die allzu groß ist, wieyn[illegible] cierpi nazbyt wielkiey [illegible]

Säuberlich, *adj.* chędogi, [illegible]

Säuberlich, *adv.* czysto, [illegible] s. sauber. chędogo, [illegible] dern verfahren, chędogo dzieci trzymać; mit [illegible] chędogo kogo nosić, k[illegible]

Saubern, Säubern, *v. a.* [illegible] dożyć, wychędożyć. o[illegible] was vom Miste, co z g[illegible] vom Kothe, z błota, [illegible] zu saubern, naczynia [illegible] dożyć, den Kuh-Stall [illegible] staynią na krowy on [illegible] żyć, einen, kogo z bru[illegible] chędożyć.

Säubern, *v. a.* chędożyć, [illegible]

Sauberung, *s. f.* Säuberung nie, chędożenie, ochędo[illegible]

Sauborste, *s. f.* szczotka [illegible] szczeci, szczotka, s. [illegible]

Sauer, *adj.* 1) das einen sauer[illegible] hat, kwaśny to co ma kw[illegible] sauerer Essig, bardzo kw[illegible] etwas saures, nie co [illegible] skowaty; dergleichen [illegible]

smak; solche Birnen, kwa-
gruski, sauerer Wein, kwa-
, sauer seyn, być kwaśnym,
stawać się kwaskowatym,
. der Wein von Birnen wird
ge des Sommers sauer, wi-
zek, albo gruszecznik, kwa-
raz iak tylko lato, aller
d nicht sauer, nie każde wi-
.ieie, durchaus sauer werden,
u skwaśnieć, w kwaś się
die Milch wird sauer, mleko
e. 2) *powtore* dem Ansehen
lo Weźrzenia, *znaczy*: bö-
ßlich, zły, markotny, po-
, saueres Gesicht; kwaśna
aśne patrzenie, sauer sehen,
atrzeć. 3) po trzecie, *to co*:
beschwerlich, przykry, na-
ny, ciężki, sauere Art, cięż-
ykrzona praca, saueres Le-
śne, przykre życie, Amt,
przykrzony urząd, einem
gen, naprzykrzać się komu,
ć co złego komu, pracy,
nabawić, sich es lassen sauer
przykości podeymować,
ponosić, pracami się mę-
einer sauern Mühe, z cięż-
ą, ze srogą fatygą; kömmt
n, to mi iest przykro, cięż-

, *s. m.* kwaśny zdroy.
, *s. f.* kwas, kwasność, ist
eise angenehm, w potrawie
emny, przyiemna, kwasek,
atość; des Magens, w żo-

, *s. n.* kwaśna kapusta, kwa-
pusta.
adj. kwaskowaty, säuerli-
mack, kwaskowaty smak;
r Wein, kwaskowate wino,
seyn, kwaskowatym być;
kwaśnieć.
adv. kwaskowato, schmecken,
ić, mieć kwasek, kwasko-
ak.
a. zakwasić, das Brodt, na
stu kwasu zadać.
f, *s. m.* ein Kraut, szczaw,
askowate.
, *v. n.* posępno, ponuro,
markotno patrzeć.
s. m. kwaśne ciasto, zakwa-
asto, mit Sauerteige anma-
waśnym ciastem zakwasić,
o ciasta zadać czemu.

Sauertopf, *s. m.* mürrischer, unfreundli-
cher Mensch, ponury, nie do przy-
iaźni człowiek.
Sauertöpfisch, *adj.* ponury, posępny,
smętny, niewesoły; Gesicht, ponura,
posępna, smętna niewesoła twarz.
Säuerung, *s. f.* zakwaszenie, *simpl.*
kwaszenie, kwasu żądanie.
Saufbruder, *s. m.* społpiiak, społpiia-
nica, społzłopak, społłykacz.
Säufer, *s. m.* opoy, łykacz, piiak, pi-
ianica, żłopak.
Säuferinn, *s. f.* opoyka, piiaczka, ły-
kaczka, piianica, *s.* złopaczka.
Sauffen, *v. a.* pić zbyt, piiać, upiiać
się, łykać, żłopać, flaszki, suszyć;
den ganzen Tag, po całym dniu;
Tag und Nacht, dzień y noc, den
Ochsen zu saufen geben, woły napoić,
wołom dać pić, nażłopać się, nały-
kać, nalewać gardło, pić po dziurki,
napiiać.
Sauffen, das, *s. n.* piianie, upiianie
się, żłopanie, łykanie.
Sauffest, *s. n.* dzień na piiaństwo
Saufgesellschaft, *s. f.* kompania do na-
piiania.
Sauffhaus, *s. n.* szynkowny dom, w
ktorym piią ludzie.
Saufflust, *s. f.* ochota, chuć do napi-
iania.
Sauffschwester, *s. f.* społpiiaczka; społ-
piianica, *f.* społłykaczka.
Säugamme, *s. f.* mamka, ktora dzieci
piersią karmi, *s.* Amme.
Saugen, *v. a.* ssać, manche Thiere sau-
gen, niektore zwierzęta ssą, als wie
durch einen Heber, ciągnąć, iako to
lewatem, aus den Fingern, z palcow
ssać, ich habe es nicht aus den Fingern
gesogen, ia tego z palca nie wyssał,
to iest: ia tego nie zmyślił.
Saugen, das, *s. n.* ssanie, sysanie, cią-
gnienie lewałem, albo w lewar.
Säugen, *v. a.* piersią karmić, ssać da-
wać; ein Kind, dziecię, die Wölfinn
säugete die Kinder, wilczyca ssać da-
wała dzieciom.
Säugen, das, *s. n.* piersią karmienie,
ssać dawanie.
Saugferklein, *s. n.* prosie ssące, ktore
ssie.
Sauglamm, *s. n.* iagnie u cycka, iagnie
ssące.
Säugling, *s. m.* dzieciątko przy pier-
siach, przy cycku, ktore ssie; ein sol-
ches Lamm, iagnie przy cycku.
Säugung, *s. f.* piersi, cycka dawanie,
ssać dawanie.

Sau-

Sauhirte, *s. m.* świniarz, pastucho co świnie pasie, skottak, chłopak do świni.

Sauigel, *s. m.* ież, pyszczkiem do świni podobny; ein Thier.

Säuisch, *adj.* świński, niechluiowaty, nieochędożny, iak gnoy, säuischer, *to iest*, unflätiger Mensch seyn, świńskiem, niechluiowatym człowiekiem być.

Säuisch, *adv.* po świńsku, niechluiowato, niochędożnie, iak świnia.

Säule, *s. f.* kolumna, s. Seule.

Saum, *s. m.* Rand an einem Kleide u. d. gl. taśma obszyta w koło sukni, das einen Saum hat, taśmą obszyty, oblamowany, mit einem versehen, taśmą oblamować, obszyć.

Säumen, *v. a. et r.* 1) opoźnić, opoźniać, ociągać się, *znierychlić*, *znierychlać*; etwas, co; sich säumen, omiezkać, bawić się, siedzieć, być, bywać, *w tymże samym sensie*, du sollst dich nicht säumen, ty się nie masz opozniać, er säumet sich viele Stunden, wiele godzin się bawi siedzi, säume dich nicht länger, als eine halbe Stunde, dłużey się nie baw, nie opoźniany iak pułgodziny, mit etwas säumen, z czym się bawić, z czym się opoźniać, läßt es nicht länger mit der Sache säumen, rzecz się nie da dłużey opoźniać, sie säumet sich nicht, ona się nie bawi, nie opoźnia, ich will nicht säumen mit meinem Versprechen, ia niechce się opoźniać z moią obietnicą, hier hat man nicht zu säumen, tu się nie masz czego opoźniać, tu się trzeba spieszyć. 2) *to co*, einen Saum um etwas machen, taśną co w koło obszyć, obrąbek dać, listewką w koło obszyć.

Säumen, das, *s. n.* opoźnianie, opoźnienie, bawienie się, siedzenie, odwłoczenie.

Säumer, *s. m.* opoźniacz, opoźniciel, opoźniaiący, *subst.*

Säumig, *adj.* nierychły, pożny, opoźniony; zu, in etwas, do czego, w czym, er ist säumig zum Lesen, Schreiben und Recht zu thun, on iest nierychły do czytania, pisania y dobrze czynienia, er ist säumig im Ausmarschiren, nierychły iest w wymaszerowaniu, säumig seyn, nierychłym, poźnym być.

Säumig, *adv.* nierychło, pożno, opieszało, s. Langsam.

Säumniß, *s. f.* opoźnianie, znierychlenie, ociąganie się, bawienie się; verursachen, opoźnienie, [illegible] sprawić.

Saumselig, *adj.* gnuśny, [illegible] nie robiący, *adv.* niedba[illegible] opieszało, z opieszałością.

Saumseligkeit, *s. f.* opie[illegible] sność, lenistwo, niedbal[illegible]

Saumur, *n. pr. n.* Somur[illegible] Frankreich, miasto we [illegible]

Saupelz, *s. m.* gnoiek, [illegible] nia; unflätiger Mensch, [illegible] ny człek.

Sausen, *v. n.* szeptać, [illegible] poszeptywać.

Sausen, das, *s. n.* 1) szep[illegible] ptywanie, poszeptywa[illegible] Sausen und Schmausen [illegible] teczno y w zbytkach [illegible] w rozkoszy, w zbytek.

Savoyen, *n. pr. n.* Sabaudy[illegible] in Italien, Kray we W[illegible]

Savoyer, *s. m.* Savoy[illegible] Sabaudczyk, rodak z [illegible]

Savoyerin, Savoyardin, [illegible] ka, białogłowa z Saba[illegible]

Sbirre, *s. m.* Häscher, in [illegible] zbirbir, łapacz we Wł[illegible]

Scandiren, *v. a.* mierz[illegible] einen Vers, wiersz ink[illegible]

Scartegue, *s. f.* pisanina, niewarte, bazgranina.

Scepter, *s. m.* berło, s. [illegible]

Schaaf, *s. n.* owca, s. [illegible]

Schaale, *s. f.* s. Schale.

Schaam, *s. m.* s. Scham [illegible]

Schaar, *s. f.* 1) Menge, [illegible] gość, mnóstwo, kupa [illegible] wiele, Schaar Leute, [illegible] 2) Soldaten, poczet [illegible] siec zołnierzy; zu Roß [illegible] czet ludzi.

Schaarwache, *s. f.* Poczet [illegible] dyi, strażni żołnierze.

Schaarwächter, *s. m.* straż[illegible] obchodzący.

Schaben, *v. a.* skrobać; [illegible] was platt schaben, co gł[illegible] oskrobać, er schabet [illegible] często skrobie.

Schaberacke, *s. f.* Pferde[illegible] na konia, końskie pe[illegible] cie.

Schabernack, *s. m.* blaze[illegible] śmieszny chłop.

Schabmesser, *s. n.* skrob[illegible] skrobacz, noż do skrob[illegible] czek, skrobaczek, nożyk [illegible]

Schach, *s. n.* König in P[illegible] Perski.

t, v.n. kupczyć, frymarczyć, wać; mit etwas, czym; mit rden, końmi; s. handeln.
tt, adj. zfatygowany, zmo-, ztrudzony; von der Arbeit, y; von der Reise, z drogi; nger, z głodu; vom Weinen, zu: von etwas, od czego czym; ufen, od żłopania; vom Wa- niespania; schachmatt von Al- en, od starości być zesłabia-

l, s. n. gra w szachy, szachy; grać w szachy; darzu gehö- szachow należący. adj. sza- dergleichen Tafel, szachowni- chachbret, Bretspiel.
ler, s. m. gracz w szachy; w rawacz.
t, s. m. szach.
s. in Bergwerken, w rudach, krużcowa.
s. f. 1) worein man etwas thut, a. szuflada. w ktorą co kła- lte Schachtel, panna iuż ze-

ann, s. m. skrzyniarz, co robi.
m. Verlust, szkoda; nützli- teczna; den man im Spie- em Bret-Spiele leidet. prze- graniu w kości: geringer, aben die Studia durch dessen ed gelitten, szkodę Nauki przez nad to w czesną śmierć wieka, man hat einen großen litten, wielką przez utratę odę poniesiono, du leidest aß du, ty żadney nie pono- dy, że, in der Handlung leiden w handlu mieć szko- Schaden ersetzen, czyią dgrodzić; einen damit zwin- szkodą przymuszać; dafür za szkodę ręczyć, obiecać, lzieć za nie; welcher wird ch die Wollust verursachet? koda niebędzie uczyniona pustę? einem den Schaden komu szkodę uczynić, dop- er mir verursachet und zuge- biaką szkodę mi sprawił y täglich einen kleiden leiden, aką małą szkodę ponieść, Profit bringet ihm großen mały zysk a wielka szko- lmäßiger, srżednia szkoda; ehr durch sie verursachet wor- ey nam szkody przez tam-

tych stało się; hat das gemeine We- sen gelitten, szkodę rzecz pospolita poniosła, nicht ohne Schaden, nie bez szkody; hat die Reise dessen Hauswe- sen verursachet, iego podroż wielki uszczerbek w domowey fortune uczyniła; einen darein setzen, kogo o szkodę przyprawić, kogo w szko- dę wpędzić, er will dich in großen setzen, on cię chce o wielką przypra- wić szkodę; du hast mich in einen ge- setzt, tyś mnie wpędził w nieiaką szkodę, wenn er einigen leidet, ist es meiner Härte zuzuschreiben, ieżli on iaką szkodę, pon si to przypisać trze- ba moiemu uporowi, einem etwas ohne Schaden leihen können, moc co komu pożyczyć bez swoiey szkody, ihr thut der Stadt großen, wy wiel- ką szkodę miastu czynicie, erstattet er nicht den Schaden? nie nadgra- dza on szkody? du sollst den Schaden gut machen, ty powinieneś za szkodę nadgrodzić, mit was hat er den großen gut gemacht? czym tak srogą nadgro- dził szkodę? mäßiger, śrżednia szko- da, was für Schaden hat er? coż za szkodę ma? den großen hat die Re- publik erlitten, tak wielką szkodę rzecz pospolita poniosła; den er that, macht jener wieder gut, ten uszczerb- ki czynił, a tamten ie nadgradzał, seinem wieder abhelfen, powetować znowu szkody, ohne niemands Scha- den, bez niczyiy szkody, seine Gü- tigkeit ist sein Schaden gewesen, iego dobroć była ze szkodą dla niego, das ist ihm zum Schaden gereicht, to mu na szkodę wyszło; man hat ei- nigen gelitten, nie iaką poniesiono szkodę, sein Nachbar hat ihm den Schaden im Hause zugefügt, iego sam- siad wielką mu w pospodarstwie uczy- nił szkodę, ohne Schaden an seinem Ansehen, bez uszczerbku iego godno- ści, ich will für allen gut seyn ia od- powiem za wszelką szkodę; der be- trift viel, ta szkoda do wielu należy, na czyia szkodę, zgubę, godzić; ei- nem bringen, komu przynieść; mehr thun, als leiden, więcey szkody czy- nić, niżeli cierpieć; hat man einan- der auf alle Art gethan, wszystkiemi sposobami sobie ieden drugiemu szkody czynili; damit das gemeine Wesen keinen leide, aby rzecz pospo- lita żadnego uszczerbku niecierpia- ła, großen davon leiden wielką po- nieść z czego szkodę, den erlittenen

mit

mit desto größerm Vortheile ersetzen, poniesioną szkodę tym większą korzyścią nadgrodzić; einen hinter den andern leiden, iednę po drugiey szkodzie wycierpieć, aus eines andern Schaden seinen Nutzen suchen, z cudzey szkody swoiego zysku upatrywać, den Feinden mit Sengen und Brennen großen zufügen, nie przyiacielowi żelazem y ogniem wielkie szkody czynić, ohne seinen, bez iego szkody, einem in einen großen bringen, komu być przyczyną wielkiey szkody, setzet er ihn in großen? czy on cię w wielką wprawia szkodę? mit Schaden wird man klug, szkoda rozumu uczy, mądry człek po szkodzie; 2) am Leibe, na ciele wrzod, bolak.

Schaden, *v. n.* szkodzić; einem seines Nutzens wegen, komu dla swoiego pożytku, das wird in einer Sache niemahls was schaden, to nikomu w żadney rzeczy szkodzić nie będzie; die können mir nicht schaden, ci mi nie mogą szkodzić; ein wenig, trochę; so hin, pomiernie; sehr wenig, nader mało, es wird nicht schaden, wenn du mit den Barbier redest, nic nie będzie szkodzić, gdy z Balbem pomowisz; was schadet es? coż to szkodzi? abwenden was schaden will, odwrocić to, co szkodzić ma; einem Dinge, iakiey rzeczy; seinem Nutzen, swoiemu uszkodzić pożytkowi; eines Rede, czyiey mowie; beibringen was einem schadet, wnosić to, co komu szkodzi, du schadest dir selbst, ty samemu sobie szkodzisz, was schade ich euch? coż ia wam szkodzę? das schadet niemanden, to nikomu nieszkodzi, wem schadet es? coż to komu szkodzi? das kann mir nicht schaden, ohne dir auch zu schaden, mnie to nie szkodzi, ażeby y tobie nie miało szkodzi.

Schadenfroh, *s. m.* rad czyiey szkodzie, wesoły z czyiey szkody, cudzą cieszący się szkodą, raduiący się z drugiego szkody.

Schadhaft, *adj.* uszkodzony, wady maiący, utrącony, nadpsuty; obcięty, *o człowieku:* bez nogi, bez ręku, schadhaft werden, uszkodzonym stać się, wady dostać, utracić nogę, rękę, das Haus ist schadhaft geworden, dom, wady dostał, nadpsuł się.

Schadhaft, *adv.* ze szkodą, z wadą być, nadpsuto, z uszkodzeniem.

Schadhaftigkeit, *s. f.* wada, [illegible] uszkodzenie, popsutość.

Schadlos, *adj.* bez szkody, [illegible] szkody, nieuszkodzony, [illegible] posporządzany, cały; [illegible] bez szkody kogo trzyma[illegible] er hat mich immer schad[illegible] on mię zwasze bez szkod[illegible] trzymał, du wirst schad[illegible] werden, ty bez szkody [illegible] będziesz, man will ihm [illegible] los halten, chcą go w ca[illegible] szey całości przywrocić.

Schadloshaltung, *s. f.* bez [illegible] wanie, w całości chowa[illegible] nie; całość, bezszkodno[illegible] dzoność.

Schäbicht, *adj.* 1) świerz[illegible] kurczony, niegładki, [illegible] czone, zmizerowane b[illegible] ringe, podły, błahy, li[illegible] Kerl, lichy, błahy cz[illegible]

Schäbigkeit, *s. f.* niegła[illegible] niałość, pokurczenie; [illegible] licow.

Schächer, *s. m.* Zboyca; [illegible] szubieniczny.

Schäckigt, *adj.* pstry, sch[illegible] pstra suknia; schäckigt[illegible] ty koń; rozmaitey ma[illegible]

Schädlich, *adj.* szkodliwy, [illegible] noszący, schädlicher B[illegible] wy obywatel, schädliche[illegible] dliwe zwierze; Gem[illegible] umysł; einem, komu [illegible] Rath für das gemeine [illegible] wa rada dla rzeczy pos[illegible] liche Gesetze, szkodliwe [illegible] liche Krankheiten, szk[illegible] by; ist ihre Zwietracht [illegible] Wesen, ich niezgoda, p[illegible] szkodliwe rzeczy pos[illegible] che Leute, szkodliwi [illegible] szkodliwe zwierzęta, [illegible] dliwe obyczaie, alle sch[illegible] ablehnen, wszystkie szk[illegible] oddalić; einem, komu [illegible] Rathschläge für das Va[illegible] rady szkodliwe oyczyz[illegible] schädliche Familie, szkod[illegible] schädliches Verderben [illegible] Wesens, szkodliwe [illegible] pospolitey; schädlicher [illegible] dliwa woyna; Zunfteme[illegible] dliwy Gminskiego urząd [illegible] dliwym być, szkodzący [illegible] den, schädlich, *adv.* [illegible] zgubą, ze szkodą; etwas [illegible] stanowić, co rozkazywa[illegible]

keit, *f. f.* ſzkodliwość, ſzko-
; do ſzkodzenia moc.
f. f. owczarz, baca; fleißiger,
weidet fremde Saafe, paſie cu-
te, nachläßiger, niedbały ow-
e bilnuiący owiec.
f. f. owce, koſzary, owiec,
owiec, große in Apulien has
lkie owczarnie, wielkie trzo-
ec mieć w Apulii.
f. f. owczarka, paſterka o-

), *f. n.* owczarſka piośnka,

iffe, *f. f.* owczarſka fuiara,
ca ſurma.
k, *f. m.* owczarſka laſka, ow-
czyi.
v. a. oprawić w łoże dre-
eine Flinte, flintę.
Schähl, na ukoś, ukośny,
idący, z ukoſa idący, z ukoſa
tyzowaty, okrobny, ſchäles
marſowata, okropna twarz,
v. z ukoſa, krzywo; marſo-
ropnie; ſehen, krzywo, mar-
patrzeć; einen, na kogo.
v. a. die Rinde oder Schale
, ſkorę albo łupinę zdeymo-
ić, obłupować; eine Tanne,
ie Mandeln, migdały ze ſkor-
ować, albo z migdałow ſkor-
owować; die Aeſte, gałęzie
i obiupić, z gałęży ſkorkę
wać.
ſ. n. 1) ſkoreczka, łupinka;
chale, mała łupina, łubek;
Schüſſel, miſeczka; zu Eßig,
zka.
ſich, *v. r.* wſtydzić ſię, wſty-
vor einem, przed kiem; eis
o; unanſtändige Sache, der
illig ſchämen muß, o nieprzy-
ecz, ktorey ſię ſłuſnie wſty-
ą; ſeiner Studien, wſtydzić
h nauk; der Wenigkeit, ma-
iewieloſci, ich ſchäme mich
ht, ia ſię ciebie nie wſtydzę;
horheit, głupſtwa moiego;
t dieſer Sache an dich zu ſchrei-
ydzę ſię więcey o tey rzeczy
e piſać, er ſchämet ſich nicht
zu bitten, on ſię nie wſtyda
oſić, er ſchämet ſich ſein ſelbſt,
bie ſamego wſtydzi; ſich vor
iczego ſię nie wſtydzić, was
du dich? czego ſię ty wſty-
chämſt du dich deshalb? dla
ty wſtydziſz? ſchämſt du dich

deshalb nicht? y nie wſtydziſz ſię ty dla tego? unzüchtige Dinge zu ſagen, niewſtydne rzeczy mowić; ſie haben ſich geſchämt, daß ſie nicht Hülfe gelei-ſtet haben, wſtydzili ſię tego, że poſił-ku nie dali; damit er ſich der Bubens ſtücke ſchämte, aby ſię niepodściwych ſztuk ſwoich wſtydzić; er hat ſich zweier Dinge geſchämet, on ſię dwoch rzeczy wſtydził; man darf ſich deſſen nicht ſo ſchämen, można ſię tego nie tak bardzo wſtydzić, ſie ſchämen ſich alle, wſzyſcy ſię tego wſtydzą; auch anſehnliche Leute ſchämen ſich, nawet nayznacnieyſi ludzie wſtydzą ſię; ſie haben ſich der Sache geſchämt, oni ſię tey rzeczy wſtydzili; er hat ſich ge-ſchämt, zawſtydził ſię; er ſchämt ſich, daß er nicht, on ſię wſtydzi, że nie; ſich zu Tode, na ſmierć ſię wſtydzić; deſſen hat ſich niemand zu ſchämen, te-go ſię nie ma nikt wſtydzić; ich ſchä-me mich das zu thun, ia ſię wſtydzę tego czynić; er ſchämet ſich nicht, on ſię niewſtydzi; er hatte durch die be-ſtändigen Schmähungen gelernet, ſich nicht mehr zu ſchämen, od uſtawiczne-go łaiania nauczył ſię niewſtydzić, er ſchämet ſich ſehr, daß ihm ſo eine Naſe iſt gemachet worden, wſtydzi ſię bardzo, że go tak ſrogo oſzukano; ich ſchäme mich der Dinge ein wenig, ia ſię nie co wſtydzę tey rzeczy.

Schänden, *v. a.* wſtyd odebrać; eine ehrliche Jungfer, zacney pannie; mit Gewalt, gwałtem; ſo viel ehrlicho Weiber, tak wiele zacnych białe-głom.

Schänden, das, *ſ. n.* gwałcenie, zgwał-cenie, wſtydu odebranie, wſtydu wy-darcie.

Schänder, *ſ. m.* gwałciciel, zgwałci-ciel, wſtydu odbierca, wſtydu wy-dzierca.

Schänderin, *ſ. f.* gwałcicielka, zgwał-cielka, wſtydu odbierczyna, wydzier-czyna.

Schändlich, *adj.* ſzpetny, bezecny, ſchändliche Sache, ſzpetna rzecz, ſchändlicher Menſch, bezecny czło-wiek, die Sache iſt ſchändlich für ihn, rzecz ieſt bezecna, ſzpetna dla niego; iſt es mit der Sache ſeinen Gewinn zu ſuchen, ſzpetna rzecz ieſt, w tey rze-czy ſwoiey korzyści ſzukać, ſchänd-licher Anblick, ſzpetne ſpoźrzenie, ſzpetny wzrok, ſchändliches Leben, ſzpetne życie; was iſt ſchändlicher, als, co ieſt bezecnieyſzego, iak, etwas

schändlich begehen, czego się bezecnego dopuścić, das ist höchst schändlich zu hören, to iest naybezecnieysza rzecz słuchać, was ist schändlicher, als diese Bestie? co iest bezecnieyszego, nad tę bestyą? plugawy, nieczysty, wszeteczny, etwas für höchst schändlich halten, mieć co iak za naybezecnieyszą rzecz, viel schändliche Dinge begehen, wiele bezecnych rzeczy, popełniać, ein wenig schändlich, nie co bezecny, trochę bezecny, trochę plugawy, trochę nieczysty.

Schändlich, *adv.* bezecnie; sich erzeigen, pokazać się, bezecnie się popisać; er hat beständig sehr schändlich gelebt, on cały czas życia swoiego bezecnie żył, die Sache wird sehr schändlich gehandelt, rzecz bardzo szpetnie, bardzo bezecnie była uczyniona.

Schändlichkeit, *s. f.* szpetność, bezecność, bezeceństwo, plugawość; der Kleidung, przyodzienia; des Lebens, bezecność życia; des Leibes, szpetność ciała, nieurodziwość, ciała, nieuroda.

Schändung, *s. f.* gwałcenie, zgwałcenie, *zprofanowanie*, zelżenie; des Tempels, kościoła; eines Frauenzimmers, zniewstydzenie białey płci.

Schärbe, *s. f.* skorupa z czego stłuczonego; s. Scherbel.

Schärfe, *s. f.* 1) eines Instruments, der Augen, ostrość, płytkość, *właściwie*, instrumentu iakiego; potym ostrość, *ale lepiey* bystrość oczow; der Beile, siekier; 2) Schärfe, womit wir sehen, ostrość wzroku, ktorym patrzemy; des Verstandes, dowcipu; des Eßigs, octu; der Zwiebeln, cebuli; 3) in Befehlen u. d. g. w rozkazach, ostrość, surowość, bei einem Schärfe brauchen, surowości, ostrości z kiem zażywać; etwas nach der Schärfe rächen, okrutnie się czego mścić, mit der Schärfe gegen einen verfahren, ostrością postępować z kiem, *lepiey adv.* ostro postępować.

Schärfen, *v. a.* 1) zaostrzyć; den Degen, kord; den Verstand, dowcip; etwas schärfen, co ostrzyć; die Sicheln und Sensen, sierpy y kosy ostrzyć. 2) einen Befehl, rozkaz, ukaz obostrzyć; die Strafe, karę obostrzyć.

Schärfen, das, *s. n.* ostrzenie, zaostrzenie, wiostrzenie; obostrzenie.

Schärfung, *s. f.* ostrzenie, wyostrzenie; der Feder, pior.

Schärpe, *s. f.* wie man sie [illegible] trägt, szarpa pas, ktory[illegible] przepasuie.

Schäse, *s. f.* Schaise, s. Cha[illegible]

Schätzbar, *adj.* kosztowny, [illegible] godny szacunku, szacow[illegible]

Schätzbarkeit, *s. f.* kosztow[illegible] wność, drogość.

Schätzen, *v. a.* 1) cenić, sza[illegible] Scheffel für oder auf vier [illegible] się cztery, albo więcey, talery; das Geld sehr ha[illegible] dze wielce szacować; ein[illegible] her, rzecz wyżey; wie hoch[illegible] go? po czemu? für Gelde[illegible] za pieniądze po pieniąd[illegible] Haus höher, als sein Ver[illegible] więcey szacować, iak inn[illegible] etwas nach der Kunst, co [illegible] ki szacować; sehr hoch, [illegible] bardzony drogo tyle [illegible] nicht so hoch, nie tak w[illegible] hoch, nie wysoko; für [illegible] nach der Wahrheit, po p[illegible] dług prawdy szacować, können, nie umieć kog[illegible] für ein Verbrechen, za gr[illegible] sehr geringe, za bardzo [illegible] wać; ein Vermögen [illegible] mieć za naywiększe ukoc[illegible] für so gut, als geschehen, tak, iak by się stała; [illegible] weisen Mann, kogo mie[illegible] człowieka; einige für [illegible] niektorych za nieprzy[illegible] für sich zu geringe, prze[illegible] stko za licho szacować, [illegible] ihn für würdig, ia go [illegible] dnym; s. halten, schä[illegible] nach seinem Vermögen [illegible] legen, na kogo taksę w[illegible] iego maiątku.

Schätzer, *s. m.* Popisow[illegible] Popiszyńca, Szacownik.

Schätzgen, *s. n.* Liebste, k[illegible] chanko, kochanku, p[illegible] deńko, serduniu, moi[illegible] pociecho, Vocat. *piąty* [illegible] *cy, Spadek. Nom. w Mia*[illegible] *dku*, kochanek, kochan[illegible] ta, pociecha; s. Liebste.

Schätzung, *s. f.* szacowan[illegible] taksowanie; der Dinge, Waaren, towarow; [illegible] ckes, iakiego szmatu p[illegible]

Schäumen, *v. n. et a.* [illegible] pienieć się; Schaum an[illegible] mować, pianę zbierać; [illegible] miod. s. abschäumen.

.ywe słowo, za urażaiące
gehen, uniknąć szkaluią-
; verdrießen ihn, szkalu-
dogryza mu, mit Schelt-
gelten, złe słowa, złemi
łacić.
n. kleine Bank, Fußtritt,
pod nogi, podnożek; an
erstuhle, u warsztatu tkac-
nożek.
Gastwirth, szynkarz, kacz-
ścinny, *subst.*
f. Gasthof auf dem Lande,
arczma na wsi, *albo* dom
y; kleine, karczemka; sich
aufhalten und bis an den
nken, w szynkownym się
rytym trzymać y aż do
w niem pić, zur Schenke
adj. szynkowny.
. m. noga; brechen, nogę
s. Bein.
, *s. n.* goleń, piszczel w

v. a. 1) umsonst geben, daro-
rować; reichlich, hoynie,
besonders, w szczegulności;
, iawnie; ihm eine Krone,
komu darować; Kette, łan-
nen Helfern ansehnlich, swoim
kom nie mało darować;
ld, komu pole; einem viel,
iele; einem mehr, als er wün-
n, więcey komu darować,
e życzyć może, s. Beschenken.
nken geben, pić dawać, szyn-
trunek przedawać; pierś
dać; dem Kinde, dziecięciu.
, *s f.* szynkarka, kaczmarka.
anne, *s. f.* szynkowny kufel,

s. m. Stück eines irdenen Ge-
trcupek, kawałek z gliniane-
ynia.
uchen, *s. m.* obarzanek.
n. *pr. f. pl.* kleine Inseln bei
olm, Szereny, wysepki pod
lmem.
v. a. s. Scheeren.
, *v. a.* s. Schärfen.
s. m. s. Büttel, Häscher.
s. m. Kurzweil, żart; swywola,
samym sensie; alberner, niero-
; voller Einfälle, pełny uciesz-
wybiegow; einem ehrliebenden
hen anständiger, przystoyny
wemu człowiekowi; feindseli-
grober, angenehmer, nieprzy-
ki, gruby, przyiemny; sich be-
dienen, żartu zażywać, einen zum
Scherz auslachen, żartem kogo wy-
śmiewać, etwas aus Scherz sagen, co
żartem mowić, Scherz a part, ohne
Scherz, żart na stronę, bez żartu, die
Sache ist voller Scherz, rzecz iest peł-
na żartu, aber ohne Scherz, deine
Briefe sind sehr artig gewesen, ale bez
żartu, twoie listy były bardzo piękne,
einem im Scherze wieder schreiben,
komu żartobliwie odpisać, deine sind
voller artigen Einfälle, żarty twoie są
pełne uciesznych wybiegow, es ist
nichts, als Scherz in dem Briefe gewe-
sen, niebyło nie, tylko sam żart w
liście; ist eine Rede, die aus einer
Sache ein kluges und anständiges Ge-
lächter kann zuwege bringen, żart iest
mowa, ktora z iakiey rzeczy roze-
znany y przystoyny śmiech czyni;
treiben, żarty stroić, same żarty mo-
wić; beiseite setzen, żart na stronę
odrzucić, das habe ich im Scherze ge-
sagt, to ia żartem powiedziałem, zum
Scherze gemacht seyn, do żartow być
urodzonym; zum Scherze einen um
alle das Seinige bringen, żartuiąc ko-
go przyprawić o utratę całey iego
maiętności.

Scherzen, *v. n.* żartować; frei, wolno;
vertraut, poufale; höflich mit einem,
ludzko z kiem; mit einem schriftlich,
in Briefen, z kiem pisząc, listami;
mit dir über eine ernsthafte Sache, z
tobą w rzeczy poważney; mit einem
vertraut, z kiem w poufałości; in
einer Sache, w iakiey rzeczy; auf
Soldatenart, po zołniersku; mit ein-
ander, z drugiem.

Scherzen, das, *s. n.* żartowanie.

Scherzhaft, *adj.* żartobliwy; Dinge,
żartobliwe rzeczy, Verse, wiersze;
Abhandlung, żartobliwa rozmowa,
rozprawa, scherzhafter Mensch, żarto-
bliwy człowiek.

Scherzhaftig, *adv.* żartem, żartobliwie;
reden, mowić.

Scherzrede *s. f.* żart: żarty. *pl.* żarto-
bliwa mowa, der Scherzrede ist genug,
żartow dosyć; vermögen viel auszu-
richten, żarty mogą wiele dokazać;
goßes Vergnügen daran haben, mieć
wielkie ukontentowanie w żartach;
alle daran übertreffen, wszystkich w
żartach przechodzić; man findet da-
von nichts darinnen, nie widać w tym
żadnego żartu; dergleichen immer im
Munde führen, mieć zawsze żarty w
ustach; findet sich bei ihm, żarty się

go

Schafscheere, *s. f.* 1) Scheere, womit man die Schafe schieret, ktoremi owce, strzygą. 2) das Scheeren der Schafe, strzyżenie owiec; eine gewisse Zeit damit halten, zachować czas strzyżenia owiec.

Schafstall, *s. m.* owczarnia, staynia na owce, okoł na owce.

Schafvieh, *s. n.* owce, statek.

Schaft, *s. m.* an einem Spieße, drzewco u spisy; an einer Musquete u. d. g. osada u strzelby.

Schafwolle, *s. f.* łowcza wełna.

Schafszunge, *s. f.* łowczy ięzyczek; ein Kraut, *ziele.*

Schaise, *s. f.* s. Chaise.

Schal, *adj. et adv.* wie das Bier, co prawie nie ma smaku.

Schale, *s. f.* 1) Schaale eines Baums u. d. gl. skòra, ktora, łub, na drzewie y na inszych; dürre, sucha, suchy, zdarta, zdarty; starke, mocna; von einer Fichte, z sośni; das seine Schaale hat, co ma swoię skorę, swoy łubek, von Schalen, *adj.* skorowy, łubowy, s. Rinde. 2) eines Eyes, Krebses, z iaia, z raku, skorupa, von solchen Schalen gemacht, oder das solche Schalen hat, *adj.* skorupiany, skorupowy; einer Schnecke, ślimacza skorupowa. 3) einer Nuß und andern Gewächsen, łupina; sorgfältig weg machen, pilnie z łupina obierać; mit den Zähnen abmachen, zębami łupiny zdeymować; rauhe der Kastanien, kolące łupiny z kasztanow. 4) Schüssel, kształt, naczynia, albo miseczki czasza; goldene, woraus der König zu trinken pflegt, złota, z ktorey krol zwykł piiać, *potym,* filiżanka, czareczka, czarka. 5) kalte Weinmehrte, gramatka zimna z wina robiona.

Schalk, *s. m.* listiger Mensch, zdradliwy człowiek, wykrętarz, szalbierz; sehr großer, bardzo wielki; durchtriebener, wytarty szalbierz; hinter den Ohren haben, franta mieć za uchem; *to iest,* w sercu być chytrym.

Schalkhaft, *adj.* ladaco; Mensch, człowiek, schalkhafte Knechte, ladaco ludzie, niepodściwi słudzy.

Schalkhaftig, *adv.* złośliwie, poladaczyńsku, po szalbiersku; etwas thun, co czynić; reden, mowić.

Schalkhaftigkeit, *s. f.* ladaczeństwo, wykrętarstwo, niepodściwość, złośliwość.

Schalksknecht, *s. m.* ladaco służalec, złodziey, obwieś.

Schalksnarr, *s. m.* błazen.

Schall, *s. m.* Klang, dźwięk, głos, *dźwon, dzwonie;* [illegible] bardzo głośny, iasny; [illegible] boki; unterschiedener [illegible] der, rozmaity przerażaiący [illegible] żliwy; starker, mocny, tęgi [illegible] cher, znakomity; Schall geben [illegible] głos dawać; verursachen [illegible] vergrößern, głosu powięk[illegible] die Ohren, wpada w uszy [illegible] ßen Schall hören, bardzo [illegible] dźwięk, głos słyszeć: [illegible] ger, mocny, tęgi; unbekannt [illegible] wiadomy; erschrecklicher, [illegible] der Trompete, trąb; der [illegible] von sich geben, dzwonienie [illegible] czenie, grom z siebie wy[illegible] der von sich geben, odda[illegible] wiadać, iak *Echo* albo [illegible] Odgłozka czyni, *dźwięk* [illegible]

Schallen, *v. n.* dzwięczeć [illegible] dzwonić, dzwon, dźwięk [illegible] überlaut, durchweg, [illegible] brzmieniem przeymować [illegible] od czego, wie man [illegible] schreiet, schallet es wieder [illegible] *czy sens:* iak o kiem [illegible] bie słyszy, nie gaday [illegible] nie będziesz o tobie sły[illegible]

Schalmei, *s. f.* Szałamaia [illegible] musicalischen Instrumentu [illegible] gralnego instrumentu [illegible] na szałami wygrawać [illegible] bläßt, ten co na szałami [illegible] maynik.

Schalmeibläser, *s. m.* [illegible] szałamaynik.

Schalten, *v. n.* czynić; na[illegible] fallen, do swoiego upo[illegible]

Schaltjahr *s. n.* przybyszow[illegible] dany rok.

Scham, *s. f.* 1) Schaam, [illegible] wstyd, wstydliwość. [illegible] gehen, ginąć od wstydu [illegible] fahren lassen, na stronę [illegible] knąć, stracić, porzucić [illegible] sich noch etnige befindet [illegible] ieszcze iaki wstyd zna[illegible] bei ihm verlohren, [illegible] zginął, on utracił wstyd [illegible] Verdruß empfinden, [illegible] krości się naieść: [illegible] Scham abgesaget, [illegible] schämt seyn, kto raz [illegible] cił powiniem być należy[illegible] dnym, die Scham nicht [illegible] nie tracić, der Schande [illegible] verlohren hat, człowiek [illegible]

go czoła. 2) Glied des Leibes, wstydliwe ciała; männliche liche, męskie y kobiece.

a, *adj.* wstydliwy, schamNann, wstydliwy mąż, sehr ge Frau, wstydliwa żona, t an ihm gar nichts schamnie widać po niem nic go, schamhaftige Reden, mowy, schamhaftiger wstydliwy człowiek, er ist g, wie eine Jungfer, on stydliwy, iak panna, schamt, być wstydliwym.

, *adv.* wstydliwie, ze wstyman anreden, do kogo mowić; osić; von etwas reden, ze o czym mowić; von sich o sobie pisać, furchtsam, ehr schamhaftig, boiaźliraczey wstydliwie, schammit einigem Zweifel, ze z nielakiem powątpiewadliwie y wątpliwie, z poniem.

eit, *f. f.* wstydliwość; fro- *obsol.* jüngferliche, panieere, większa; kleinere, sich über eines Schamhafbitten beschweren, utyskosię na czyią wstydliwość u; die Grenzen derselben n, granice wstydliwości zu schreiben, do pisania, fernerhin in acht nehmen, tu, na baczeniu wstydliändige, sonderliche, gefährstoyna, osobliwa, niebezetwas bäurische, trochę mäßige in der Begierde, w żądzach; wunderſame i ihm, cudowna wstydliäuie się w niem; hält ihn gierde zurück, zatrzymuie go w żądzach; hat mich często mię utrzymała, von der Schamhaftigkeit ia mam mowić w wsty-

, *f. n.* wstyd; abziehen, porzucić wstyd, przestąpić ydu, wstyd, zelżyć, wstyd wstydowi hańbę uczynić, yd nakarmić; abgezogen yd mieś zdięty z oczow y

f. n. macierzne ziele.
dj. ohne Scham, unvers wstydliwości.

Schamroth, *adj.* czerwony od wstydu, zarumieniony wstydem, er wird schamroth, on się czerwieni, on się rumieni od wstydu, er wird nicht mehr schamroth, on się iuż więcey ze wstydu nie rumieni; über etwas, z czego zarumienionym być od wstydu.

Schamröthe, *f. f.* rumieniec od wstydu, einem verursachen, kogo rumieńca ze wstydu nabawić; steiget ihm auf ins Gesicht, na twarz mu rumieniec występuie, das wird ihm Schamröthe verursachen, to go rumieńcem zaczerwieni; steigt ihm auf, na twarz mu rumieniec wychodzi.

Schank, *f. m.* Wein, Bier u. a. m. szynk, piwa, wina, gorzałki, miodu etc.

Schandbar, *adj.* niewstydny, czego się wstydzić trzeba; Leben, życie, schandbare Sitten, niewstydne obyczaie.

Schandbube, *f. m.* niewstydnik, bezwstydnik, niecnota, złośnik, zbrodzień, niecnot czyniciel, wstydu niemaiący człowiek.

Schanddeckel, *f. m.* pokrywka niecnot, płaszczyk zbrodni; suchen, pokrywki niecnot płaszczyka szukać.

Schande, *f. f.* hańba, ochyda, bezecność, szpetność, was wird das der Republik für eine seyn, co to będzie za wstyd dla rzeczy pospolitey? alle fliehen, sich davor in acht nehmen, wszelkiey szpetności chronić się, wystrzegać się iey; sich nicht groß darum bekümmern, nichts darnach fragen, nie bardzo się turbować o szpetność, nie pytać się o bezecność, einem Schande anthun, kogo iaką bezecnością zelżyć, in Schimpf und Schande gerathen, w hańbę y obelgę wpaść; verbeissen, ertragen, bezecność, ochydę ponosić; ewige, abscheuliche, wieczna, obrzydliwa, andre, fremde, unsvergängliche ist am ärgsten, znaczna, nad ktorą niemasz gorszego, es gereicht ihm zur Schande, iest mu wychodzi na hańbę do dla niego obelga ochyda, das einige fehlt ihm noch an der Schande, to iedno ieszcze ochydą staie się dla niego, es ist ihm eine, to dla niego wstydem iest, mit Schimpf und Schande sterben, z hańbą y ochydą, z bezecnością y obelgą umierać, begehen, auf sich laden, sich zuziehen, hinein gerathen, wstyd popełnić, hańbą się okryć, obelgę na siebie ściągnąć, popaść szpetność iaką, alle wird durch

die Wollust zugezogen, wszelka ochyda, ciągnie się za zbytkami; zudecken, bezecność pokrywać; damit aus dem Vaterlande wegkommen, z ochydą z oyczyzny wychodzić, etwas für keine halten, niemieć czego za żadną hańbę, der Seinigen Schande seyn, być swoim ochydą hańbą; ist er ihnen nicht gewesen, nie byłaż to bezecność dla nich, man hat angefangen, die Armuth für eine zu halten, zaczęto ubostwo mieć za ochydę, das rechnet ihm niemand zur Schande, tego mu za wstyd nikt nie ma; seinem Lehrmeister seyn, ochydą być swoiemu Naukdawcy; seinem Geschlechte und ehrlichen Namen zuziehen, swoiemu Urodzeniu y sławnemu imieniowi, ochydę z tego złego uczynbu z familii wymazać, der Familie sie anthun, ochydę zakał na Familią zciągać, der Straßenraub ist ihm keine, u niego rozboy po drogach nie iest żadną szpetnością; wirst du deinen Nachkommen seyn, ty zakałem będziesz twoim potomkom, es ist Schande, to wstyd iest, für eine rechnen, za wstyd poczytać, liczyć; seine eigene sagen, swoię własną ochydę powiadać; etwas für eine halten, mieć co, trzymać za bezecność, in Schande bringen, ochydy, zakału nabawić, zu Schanden machen, na zakał y obelgę co czynić.

Schandfleck, *s. m.* 1) zakał, skaza, plama, łatka, wstyd, hańba, ochyda, obelga, zelżywość; sich zuziehen, zarabiać na plame, wstyd sobie robić; eines Dinges auslöschen, iakiey rzeczy plamę z imienia z honoru wywabić, einem einen Schandfleck anhängen, wieczną komu ochydę przypiąć łatkę na zawsze przypiąć, der voller Schandflecke ist, ktory pełny iest, plam wszelkiey złości; redlichen Leuten anhängen, podściwym ludziom zakał czynić; austilgen, zakał, hańbę, wygładzić. 2) schändlicher Mensch, zelżywy, haniebny człowiek; des Raths, hańba Senatu.

Schandgedicht, *s. n.* plugawa, tłusta piosnka.

Schandhure, *s. f.* nieżądna, na nieżąd rozpasana.

Schandlied, *s. n.* tłusta piosnka.

Schandmahl, *s. n.* piętno bezecne; einem anbrennen, damit einem zeichnen, komu bezecności piętno wypalić, piętnem niepodściwości kogo naznaczyć, Schandmahl anh[illegible] czne nieczci piętno przy[illegible] mit dergleichen gezeichnet [illegible] takowym piętnem naznacz[illegible] piętnowany.

Schandrede, *s. f.* plugawa, tłu[illegible] nieczyste, wszeteczne słow[illegible]

Schandschrift, *s. f.* lżące pi[illegible] luiące pismo, s. Pasquill.

Schandthat, *s. f.* bez wstydn[illegible] vorhaben, zamyślać, prze[illegible] begehen, sich dessen theilhaf[illegible] popełnić, stać się uczesn[illegible] uczynku, oszpecić się ia[illegible] brym uczynkiem, skrę[illegible] piękną sprawą; eine üb[illegible] begehen, ieden za drugiem [illegible] ki popełniać; darzu [illegible] złych uczynkow prowad[illegible] dzać, podżegać; begehen, [illegible] dopuszczać się, er hat [illegible] on się wiele haniebnych [illegible] dopuścił, sie haben [illegible] bracht, oni tak chanieb[illegible] ku nie popełnili; [illegible] werden, przez złe uczy[illegible] domym, durch diese [illegible] przez ten ochydny uczy[illegible] stać się?

Schanze, *s. f.* 1) Szaniec; [illegible] stung, gatunek fortyfik[illegible] zrobić, wystawić, wypr[illegible] stecken, odkryślić; au[illegible] sypać; schleifen, rozruc[illegible] wnać, z ziemią, im Feld[illegible] polny szaniec; an ein[illegible] werfen, na iakiem mie[illegible] an diesem Orte kann [illegible] worfen werden, na tym [illegible] może być wyspanym; [illegible] einander, niedaleko [illegible] giego. 2) seiner Sch[illegible] men, myśleć o sobie, [illegible] swoich rzeczy patrzeć. [illegible] die Schanze schlagen, co [illegible] co za mało mieć, die[illegible] so leichtsinnig in die Sch[illegible] gen, ta rzecz nie ma by[illegible] za mało szacowana. ich [illegible] Ehre nicht in die Schanz[illegible] dnie nie ważę mego ho[illegible]

Schanzen, *v. a.* Schanzen[illegible] cować, oszańcować, [illegible] szańce kopać.

Schanzgräber, *s. m.* kop[illegible] szańcokopnik, szańco[illegible] quenirer bedeckten die [illegible] kopiynicy, zasłaniali, [illegible] cokopaczow, szańce ko[illegible]

b, *f. m.* koszszańcowny,
3, *f. n.* narzędzie do szańcow
y robienia należące.
f. m. eine Krankheit, skor-
roba wiadoma.
. 1) płytki, bystry, ostry; schnei-
iący, rznący, *potym*, beißend,
scharfes Messer, ostry noż;
stre oczy, ein Mann von sehr
Verstande, człowiek bardzo
dowcipu, scharfer Mahner,
nagacz; Gegner, ostry prze-
charfes Gesicht, ostre spożrze-
tre spożrzenie; Gedächtniß,
mięć, der einen scharfen Ver-
, ktory ma bystry rozum,
bystrego rozumu. 2) *to co:*
art surowy, ostry, zaostry,
; scharfer Richter wider die
r, surowy sędzia na prze-
scharfes Commando, surowa
; scharfe Gerichte haben auf-
surowe, ostre, sądy ustały;
en, surowy sądzeniu; im
przyostry w łaianiu; gegen
n, przysurowszy na Syna,
Mann, surowy y zaostry mąż,
Schärfe verfahren, ostrym
postępować, scharfer Vater,
wszy, zaostry Oyciec, scharf
n seyn, surowym być na ko-
f von Natur und gegen alles
z urodzenia ostry y dla
h niesłuszny, scharf wie ein
stry iak noż, scharfes Gesicht,
yrok, orli wzrok, scharfe
bostrzone prawa, ostre usta-
owe uchwały.
v. ostro, bystro, surowo;
ie ansehen, bystro w słońce
zu Leibe gehen, nacierać, na-
; reden, ostro mowić; hin-
seyn, ostro za kiem szypko
ać; es gehet scharf mit dem
żwawo się woyna toczy,
woyna idzie.
er, *f. m.* kat, oprawca, do
ludzi.
idig, *adj.* ostry, płytki, pły-
icy.
ig, *adj.* bystrooki, ostrowidz,
tiger Mensch, bystrooki czło-
ver ist so scharfsichtig, daß er
Finsterniß nicht wo anstoßen
to iest tak bystrooki. tak by-
łzący, aby się w takich cie-
cho co nie uderzył, przezor-
ny, na wszystkie strony oko
ich weiß wohl, daß ich nicht
so scharfsichtig bin, ia wiem bardzo
dobrze, że ia nie iestem tak bystrooki;
in Vorsehung der Gefahr, w prze-
żrzenu niebezpieczenstwa.

Scharfsichtig, *adv.* przezornie, bacznie,
bystroocznie, bystrym okiem.

Scharfsichtigkeit, *f. f.* bystro widzenie,
przezorność, bystro oczność, pystre
oko.

Scharfsinnig, *adj.* dowcipny, bystromy-
ślny, przezorny, scharfsinniger Poet,
bystromyślny Dzieiomyśl, alle Me-
lancholici sind scharfsinnig, wszyscy
mełankolikowie są bystromyślni,
Mensch, bystromyślny, bystromyślą-
cy człowiek, scharfsinnige Beschrei-
bung der Theile, bystromyślny opis
części, Mann, bystromyślny mąż,
er ist in dieser Sache allzu scharfsinnig,
on w tey rzeczy iest nazbyt bystro-
myślny, subtelny, przenikaiący,
scharfsinnige Art zu reden, bystzomy-
ślny, *lepiey* subtelny sposob mowie-
nia, przenikaiący, przebiegły w rze-
czy, ostrego dowcipu, prędkiego
przeniknienia; płytkiey przenikli-
wości człowiek, widzący wskroś
rzecz, przeźrzenia rzadkiego, scharf-
sinniger Erforscher der Dinge, przeni-
kaiący badacz rzeczy.

Scharfsinnig, *adv.* bystromyślnie, prze-
nikliwie, subtelnie, etwas abhandeln,
co traktować; erforschen, czego do-
ciekać; etwas vorgeben, co udawać;
etwas schließen, co wnosić; antwor-
ten, odpowiadać; etwas errathen,
muthmaßen, co zgadać, czego się do-
myślać; von etwas reden, o czym
mowić.

Scharfsinnigkeit, *f. f.* bystromyślność,
bystrość dowcipu, subtelność, przeni-
kliwość; der Rede, mowy; hat er be-
sessen, posiadał bystrość w zrozumie-
waniu; seines Autoris, Pismodawcy
bystromyślność, dowcip bystry, do-
wcip bystromyślny.

Scharlach, *f. m.* ein Tuch, Szkarłat,
gatunek sukna; in dergleichen geklei-
det, w Szkarłat przybrany.

Scharlachbeer, *f. f.* iagody szarłatne, ker-
mesowe z ktorych szarłatny kolor.

Scharlachbeerbaum, *f. m.* szkarłatne
drzewo kermesowe, kermes.

Scharlachfarbe, *f. f.* szkarłatowa farba.

Scharlachen, *adj.* szkarłatowy.

Scharlachfieber, *f. f.* szkarłatna frebra.

Scharlachner Regenmantel oder Rock-
lor, szkarłatowy płaszcz, skarła-

towa opończa, scharlachenes Kleid, szkarłatowa suknia.

Scharlachroth, *adj.* szkarłatnoczerwony.

Scharmützel, *s. m.* potyczka, podiadz; geringes Gefecht, mała bitwa; sich darzu üben, ćwiczyć się do potyczki, utarczka; sind unter ihnen nur geringe, między niemi są letkie utarczki, mit einem Scharmützel halten, utarczkami walczyć, letkiemi potyczkami z kiem się zrywać; zu Pferde halten, konne potyczki zwodzić, kawaleryą się zpotykać.

Scharren, *v. a.* grzebać, wygrzebywać; in die Erde wie die Henne mit den Füßen, z ziemi, albo z ziemi iak kura nogami.

Scharrhals, *s. m.* der auf alle Art Geld und Gut zusammen scharrt, zbieracz, pchacz, ktory wszelkiemi sposobami peniądze y dobra zbiera.

Scharte, *s. f.* im Messer, szczerba u noża; Messer, das dergleichen hat, noż, ktory ma szczerbę mowi się szczerbaty noż; Scharte auswetzen, szczerbę wywecować, zaostrzyć, *potym* wstyd zatrzeć, niesławę zgładzić, *znaczy*: durch seine Tapferkeit, przez swoię dzielność uszczerbek nadgrodzić, garstige, wczprayszy, wczora poniesiony uszczerbek.

Schartícht, *adj.* ząbkowaty, szczerbaty.

Schatten, *s. m.* 1) cień, der Erde, ziemi, sich vor dem Schatten fürchten, cienia się bać, das Schatten giebt, co cień daie, *adj.* cienioczynny, cieniorobny, wo viel Schatten ist, gdzie wiele cieniu iest, *adj.* cienisty. 2) Völker, die im Mittage keinen Schatten werfen, weil sie die Sonne über dem Kopfe haben, ludzie, ktorzy w południe żadnego cienia nierzucaią, bo maią słońce prosto nad głową, *nazywaią się*, Bezcienni, Niecienni *plural. Lat.* Ascii, die den Schatten im Mittage bald gegen Süden, bald gegen Norden haben, ktorzy cień w południe maią raz ku południowi, drugiarz pułnocy, nazywaią się; Obocienni, *połac.* Amphiscii.

Schattenbild, *s. n.* Schattenriß, *s. m.* cień od obrazu odbity.

Schattenriß, *s. m.* s. Schattenbild.

Schattícht, *adj.* cienisty, cienny, ich habe keinen schattichtern Ort im Sommer gesehen, ia żadnego ciennieyszego mieysca w lecie niewidziałem, schattichter Baum, ciemnonośne, uczyno ciemne drzewo, schattichter und kalter Ort, cienniste y chłod[illegible] sce, an einem grünen und [illegible] Ufer spatzieren gehen, iść [illegible] po cielonym y cienistym br[illegible] schattigt, nader cienisty, [illegible] chen, cienić, cienien okr[illegible] Ort wird von den jung[illegible] noch nicht schattícht genu[illegible] młode drzewa ieszcze nie[illegible] niste czynią to mieysce.

Schattiren, *v. a.* cieniami r[illegible] ein Gemälde, malowanie [illegible]

Schattirung, *s. f.* cienienie, [illegible] cień na malowaniu; eines [illegible] malowanie iakie.

Schatulle, *s. f.* s. Chatulle.

Schatz, *s. m.* 1) viel Geld, skarb [illegible] niędzy; finden, skarb [illegible] unter dem Bette vergraben, [illegible] łożkiem zakopany, li[illegible] Schatze verborgen, leży [illegible] skarbie, er hütet dessen Ver[illegible] der Drache den Schatz, on [illegible] fortuny, iak Smok skarb [illegible] versteckt, zachował na ta[illegible] scu skarb, einem etwas [illegible] Schätzen vorschießen, co [illegible] swoiego skarbu poddać, [illegible] bergen, skarb skryć; m[illegible] verwahren, za zamkami [illegible] wać, trzymać; habe ich [illegible] mam skarb w domu; [illegible] auf seinem Rücken, cały [illegible] nośi na grzbiecie; erw[illegible] zbierać; in eines Verwa[illegible] do schowania komu skarb [illegible] der bekommen, odebrać [illegible] graben, wykopać; seine [illegible] dem königlichen enthalten [illegible] od Krolewskiego skarbu [illegible] er hat sich des ganzen bema[illegible] sehr groß gewesen ist, on [illegible] opanował, ktory był bar[illegible] von langer Zeit her für [illegible] sammlen, od dawnego [illegible] skarb dla dzieci, bei se[illegible] Regimente sich große sam[illegible] swoich gługich rządach [illegible] by zebrać, zum Schatze [illegible] skarbu należący, *adj.* 2) Compliment gegen ein[illegible] Schatz, pieszczone słowo [illegible] ki, albo do kochanka.

Schatzgräber, *s. m.* skarbu ko[illegible] kopywacz.

Schatzkammer, *s. m.* gemeine, [illegible] bowa Pospolita; arme und [illegible] uboga y wyczerpana wy[illegible] der sich nicht zu vergreifen [illegible]

ieczego tchnąć niegodzi, keine
nie mieć żadney skarbnice,
er sie bestiehlt, złodziey, skrad-
owey Izby; das Geld hin-
gen, pieniądze do skarbowey
wnosić; erschöpfen, wybrać
ze z niey; das Geld daraus
nden, rozproszyć pieniądze
owy izby.
en, *s. m.* skarb, krzynia skar-

ster, *s. m.* Podskarbi, Przeło-
d skarbem, Skarbnik, Skar-
inen darzu machen, Podskar-
Skarbnikiem kogo uczynić,
ister werden, Podskarbiem

steramt, *s. n.* Podskarbstwo,
kostwo, Podskarbiego, Skar-
rząd; einem anvertrauen, ko-
karbstwa, Skarbnikostwa po-
.
eiber, *s. m.* Pisarz Skarbowy,
ow y wydatkow skarbowych.
, *s. f.* Pobor, podatek, daniną;
, podatek, daninę nałożyć;
en, podatki, *pl.* daniny, *pl.*
ić; bezahlen, płacić, davon
, od podatkow oswobodzić,
n uwolnić, nach ihr den Tri-
hlen, podług poboru daninę
ać; im Kriege, w woiennym
zasługi żołnierskie; nach
tanier einziehen, podług wo-
trybu daniny *kontrybucye*
ać.
ne, *s. f.* teatron, widowisko,
uplatz.
n, *v. a.* ziewać, ziewanie,
iewaniem gębę otwierać, zie-
powietrze z ust wypuszczać.
n, das, *s. n.* ziewanie, gęby
iem otwieranie, ziewaiąc tchu
ezanie.
v. n. et a. patrzyć; nach etwas,
n; etwas, na co, er schauet
ir, on patrzy za mną, sie
die Gemählde, oni się przy-
malowaniom, s. sehen.
s. m. 1) Patrzyciel, Widziciel,
patrzacz. 2) Frost, der einen
delt, mrowie y zimno, ktore
cka ze strachu przechodzi;
mir an, przeymuie mię, bie-
ie; empfinden, poczuć; kömmt
or dem Todte an, smierci się
trzęsienie go wzięło.
haft, *adj.* strachem przerażony,
iem ze strachu przeszły.

Schauessen, *s. n.* zmyślony na oko bankiet, udany bankiet.
Schaufel, *s. f.* szufla, łopata.
Schaufeln zusammen, *v. a.* szuflą co na kupę składać.
Schaum, *s. m.* piana, szumowiny; vor dem Maule haben, pianę mieć w ustach; von etwas wegnehmen, pianę z czego zbierać, szumowiny z czego zdeymować, odszumować co.
Schaumkelle, *s. f.* łyszka, lizica do piany zbierania.
Scharot, *s. m.* rusztowanie katowskie.
Schauplatz, *s. m.* wo man der Comödie u. d. gl. zusiehet, teatron, sala, na ktorey się komedyom y inszym grom przypatruią; schöner, pięknę, piękna; voller Volk, pełna ludzi, pełne ludzi; leerer, prożna, sich auf dem Schauplatze der Welt sehen lassen, zostawać iako na Widoku okręgu świata tego; davon weggehen, z widoku, z teatronu odeyść, wyniść; sich darauf wagen, odważyć się, pokazać się na Widoku; darauf sitzen, na teatronie, na widoku siedzieć, *możesz mowić*, na Widoktronie; poki się lepsze słowo nie znaydzie; bauen, widoktron wystawić; kleiner, mały Widoktron; darzu gehörig, *adj.* do Widoktronu należący, Widoktronny.
Schauspiel, *s. n.* widowisko, igrzysko, Widokgra; wundernswürdiges, podziwienia godny; wozu alle möglichen Anstalten gemacht werden, widok, do ktorego wszystkie gotowości są poczynione; grausames, wesoły przyiemny; trauriges, żałosny; abscheuliches, brzydki; schreckliches, straszliwy; artiges, ucieszny; merkwürdiges, pamięci godny; erbärmliches, politowania godny; einem darzu dienen, być komu widokiem; hielt er mit der größten Pracht, Widoki wyprawił z naywiększą okazałością; das Volk lief alles darzu, wszystek lud wysypał się przypatrywać się temu widokowi; halten, widok wyprawiać; prächtige, wspaniałe widoki; fröhliche, angenehme, wesołe, przyiemne; kostbare, kosztowne; anstellen, Widoki gotować; werden gehalten werden, będą się odprawiały; unterlassen, widokow zaniechać; wieder einführen, Widoki, igrzyska znowu wprowadzać; mit ansehen, Widokom, igrzyskom się przypatrywać, na Widoki, na igrzyska patrzeć; prächtigere feierte er, als

der vorige König, wspanialsze wyprawiał Widoki, iak przeszli Krolowie, Igrzysk, Widokow Uroczystość, zu dem Schauspiele gehörig, *adj.* Wiczny, igrzyskowy, *widoktronny.*

Schauspieler, *s. m.* Widogracz, Igrzyskgracz, s. Comediant.

Schauspielerkunst, *s. f.* Widokgracka Sztuka, widokgralna Sztuka, *teatralna.*

Schaustück, *s. n.* Münze, Medal ukazuiący dzieło iakie, Czyn iaki.

Schedel, *s. m.* Schädel, Theil des Kopfs, część głowy, czaszka; einem darauf schlagen, komu dobrze głowę otłuć; mit dem Stocke, kiiem.

Schedelstatt, *s. f.* mieysce, w ktorym trupie głowy y czaszki składaią.

Scheel, *adj.* böse, zły, neidisch, zazdrośny, von der Seite, z boku.

Scheere, *s. f.* womit man etwas zerschneidet, nożyce, nożyczki, ktoremi materyą albo sukno przestrzygaią; womit man die Haare abschneidet, szczegulnie nożyczki, ktoremi włosy strzygą; der Krebse, racze nożybe.

Scheeren, *v. a.* strzyć, postrzygać, postrzyć, ostrzygać, ostrzyć; die Schafe, owce; bis aufs Blut, aż do krwi, sich den Kopf scheeren lassen, dać sobie głowę ostrzeć, er kann nicht recht scheeren, on nie umie dobrze strzyć; über den Kamm, na grzebieniu strzyć, na grzebień brać, strzyć, na grzebieniu zbierać włosy.

Scheeren, das, *s. n.* strzyżenie, ostrzyganie, postrzyżenie, ostrzyżenie, zbieranie wsosow, zebranie włosow; der Schafe, strzyżenie owiec.

Scheerer, *s. m.* Włosow zbieracz, strzygacz, Strzyznik, postrzygacz, ostrzygacz.

Scheerlein, *s. n.* nożyczka, nożyczki.

Scheermesser, *s. n.* brzytwa.

Scheerstube, *s. f.* golarnia, izba do golenia, strzygarnia, izba do strzyżenia.

Scheertuch, *s. n.* podwłośnik, włodnik, pokrycie do odziania się podczas strzyżenia y golenia, ręcznik, fota.

Scheffel, *s. m.* Szufla, Getreidemaß, miara na zboże, von jedem Scheffel etwas fodern, od kazdey szufli po dwanaście groszy wybierać, bei der Theurung dem Volke den Scheffel für einen Thaler geben, podczas drogości ludziom Szefel zboża po talerze przedawać, viele Scheffel Salz essen, wiele szufli soli zieść.

Scheibe, *s. f.* 1) krążek płaski, ob[illegible] im Fenster, w o knie szyb[illegible] talerz, nach der Scheibe sch[illegible] talerza strzelać. 2) der Topf[illegible] gancarskie z krążkiem.

Scheibenschießen, das, *s. n.* [illegible] do talerza; do okręgu.

Scheiblein, *s. n.* kołko, kołeczk[illegible] ka, krążeczek.

Scheidbar, *adj.* dzielny, ro[illegible] co się może dzielić na cząstki.

Scheide, *s. f.* pachwy, pochw[illegible] Degen aus der Scheide zieh[illegible] z pachew dobyć; darinne [illegible] pachew zchować, ein Degen, in der Scheide steckt, kord [illegible] dobyty, szpada goła z pach[illegible] ta, kleine, małe pachewki [illegible] gen daraus nicht ziehen kon[illegible] moc z pachewek szpady, [illegible] być.

Scheidebrief, *s. m.* rozwodny [illegible] wod pisany stronie dany; [illegible] dać ktorey rozwodny list, [illegible] się z żoną rozwieść, na pi[illegible] wod żonie oddać, bekom[illegible] rozwodny odebrać, listu [illegible] go dostać, sie wird bald [illegible] ten, one w krotce będzie [illegible] rozwodny list; vor der H[illegible] ben, przed weselem dać [illegible] list, dać podziękowanie [illegible] uczynić pożegnanie.

Scheiden, *v. a.* trennen, odł[illegible] dzielać, rozwodzić; etwas [illegible] co od czego; ein Paar E[illegible] Tisch und Bette, małżonk[illegible] od stołu y łożka, eine [illegible] Manne, żonę z mężem [illegible] die Güten von den Bösen od złych odłączyć, die S[illegible] Leibe, duszę od ciała odł[illegible] von bösen Leuten, siebie [illegible] wych ludzi, den Sohn von [illegible] ter, syna od oyca odłączyć [illegible] etwas, siebie od czego oder [illegible] der Welt scheiden, roztać [illegible] tem; pożegnać świat, roz[illegible] z życiem, rozstać się z cial[illegible] czyć się na inszy świat, [illegible] Frau, rozwod uczynić, roz[illegible] z żoną; o rozwod się z [illegible] rać, wyrobić rozwod; iść [illegible] du; przez rozwod się odł[illegible] żony, sich von dem Manne, [illegible] z mężem, przez rozwod [illegible] męża, rozwodem oddzie[illegible] męża, przez rozwod roz[illegible] mężem; o rozwod się pod[illegible]

ba y mężem, das ſich ſcheiden
co ſię da dzielić, *adj.* dzielny,
elny, odłączony, rozłączony.
, das, *ſ. n.* 1) von einander,
ie ſię, rozłączenie ſię. 2) Weg
on einem, odeyście od kogo,
od kogo; rozbrat z kiem,
ie ſię z kiem.
and, *ſ. f.* przepierzenie, ściana
erzona w izbie.
aſſer, *ſ. n.* zerwaſſer, żrąca

eg, *ſ. m.* rozſtayna droga, auf
haben wir uns geſehen, na roz-
drodze widzieliśmy ſię, wes
n Scheidewege habe ich geirret,
ſtayny drogi zbłądziłem.
g, *ſ. f.* 1) oddzielenie; roz-
ie, odłączenie, odſtrychnienie,
t, rozſtanie ſię, oderwanie ſię.
er Ehe, rozwod, rozwodzenie,
dzienie w małżeńſtwie, ſ. Ehe-
ng; vom Bette, od łożka.
ſ. m. 1) Glanz, światło, bla-
ność, glanc; des Goldes, zło-
s Edelgeſteins, kamienia dro-
der Mond verlieret ſeinen, księ-
ci ſwoie światło. 2) *to co* An-
pozor; eines ehrlichen Mannes
pozor mieć uczciwego czło-
; behaupten, pozor podściwe-
owieka utrzymywać; der Ehre
mieć pozor, podobieńſtwo
u, etwas zum Scheine vorgeben,
pozor udawać; ein Rath, der
nſehn nach gut iſt, in der That
ichts heißt, rada, ktora na po-
bra a w ſamey rzeczy niczym
t, unter dem Scheine der Freund-
betrügen, pod pozorem przy-
oſzukiwać, unter dem der Bil-
ſich einen verbinden, pozorem,
iem łaskawości zobowiązać ſo-
ogo, den Schein eines Dinges
h geben, pozor iakiey rzeczy
bie dawać, ſich einer Sache zum
ne bedienen, zażywać iakiey
y dla pozoru tylko; eines klu
Mannes haben, mieć pozor y
rozeznanego człowieka, zum
ine, na pozor; einem etwas ge
dać co komu, unter dem Schei
s Friedens, pod pozorem poko-
nter dem der Freundſchaft einen
then, pod pozorem przyiaźni
dzać kogo; betrogen werden,
dzionym być, mit dem Scheine
Billigkeit betrogen werden, podo-
ſtwem ſłuſzności być oſzuka-
nym, unter dem der alten Freund-
ſchaft, pod pozorem ſtarey przyiaźni,
Schein von ſich geben, pozor z ſiebie
y blask wydawać; im Finſtern, w
ciemnościach; 3) Brief, zapis, liſt,
Quittung, Beſcheinigung, zeznanie,
ſ. dieſe Worte.

Scheinbar, *adj.* 1) iaſny, przezroczyſty,
iawny, niecięmny, nieprzyćmiony,
ſ. klar, offenbar, ſichtbar. 2) das ei-
nen guten Schein hat, co ma dobry
pozor, ſcheinbare Urſache eines Din-
ges, iaſna przyczyna iakiey rzeczy,
Liebe, iawna, iaſna, oczywiſta, mi-
łość.

Scheinbarlich, *adv.* iaſno, oczywiście,
przezroczyſto, iawnie; etwas ſagen,
iaſno co mowić; reden, iawnie
przemawiać.

Schein-Chriſt, *ſ. m.* na pozor Chrześ-
cianin, udany Chrześcianin; hypo-
kryt, nieſzczery Chrześcianin, obłu-
dny Chrześcianin.

Scheinen, *v. n.* świecić, der Mond ſchei-
net mit fremden Lichte, mieſiąc świe-
ci cudzym światłem; przyświecać;
im Finſtern, w ciemności; etwas matt,
ein wenig, ſłabo trochę tylko świe-
cić, es ſcheinet, als ſehe ich dieſe Stadt
im Feuer zu Grunde gehen, zdaie mi
ſię, iak bym widział to miaſto w
ogniu płonąć y niſzczeć, es ſcheinet
dir, als ob du mich einholen köunteſt,
zdaie ci ſię, że mię możeſz dogonić,
es ſcheinet, daß ich verlohren bin,
zdaie ſię, że ia przepadłem, es ſchei-
net, daß du ein weiſer Mann biſt,
zdaie ſię, że ty ieſteś mądrym czło-
wiekiem, es ſcheinet, daß wir das
Geld verlohren haben, zdaie ſię, że
my pieniądze ſtracili.

Scheinend, *adj. et part.* świecący, bły-
ſkaczący, blaska wydawaiący; zdaią-
cy ſię.

Scheingrund, *ſ. m.* pozorny pretext;
pozorna przyczyna, okazała przy-
czyna.

Scheinheilig, *adj.* udany, święty, ob-
łudnie nabożny, obłudny, zmyślony
święty.

Scheinheiliger, *ſ. m.* świętaſzek, na-
bożniczek, obłudnik, zmyśleniec,
hipokryt.

Scheinheiligkeit, *ſ. f.* hypokryſia, świę-
taſzkoſtwo, obłudna, zmyſłona, po-
bożność.

Scheiſſen, das, *ſ. n.* łayno człecze; ha-
ben, biegunkę mieć.

Scheiſ-

Scheissen, *v. n.* srać; gern wollen, chcieć się, s. Nothdurft thun.

Scheisser, *s. m.* sracz.

Scheißhaus, *s. n.* priwet, haytuś.

Scheißhaus-Räumer, *s. m.* prywetu oprzątacz.

Scheißtopf, *s. m.* donica do stalca.

Scheit, *s. n.* szeyta, polano drzewa.

Scheitel, *s. m.* oberster des Hauptes, wierzchołek, głowy, von der Fußsohle bis auf den Scheitel, od stop do głow; od pazurka do włoska, do wszystkiego.

Scheiterhaufen, *s. m.* stus drew, stus polan; großen aufrichten, złożyć wielki stus; einen darauf zu verbrennen, stus ustawić do spalenia kogo na niem; einem, komu, *albo* dla kogo; darauf setzen, legen, na stus wsadzić, włożyć, na stusie położyć; einen bis dahin begleiten, odprowadzić kogo aż na stus.

Scheitern, *v. n.* wenn sich ein Schiff an einem Felsen zerstößt, rozbić się, roztrzaskać się, kiedy się okręt, o skałę uderzy y rozbiie; auf dem Trockenen, na suchym, er hat gescheitert, rozbił się, okręt się mu rozbił, s. Schiffbruch.

Schelle, *s. f.* dzwoneczek, brzękadło; klinget, brzęczy, dzwoni.

Scheller, oder Schellhengst, *s. m.* ogier.

Schello, *s. n.* Violonschelle, Chello, wiola wielka, wiolonzello.

Schelm, *s. m.* 1) leichtfertiger Vogel, szelma, człowiek ladaco, niecnota. 2) unehrlicher Mann, niecny, nieuczciwy człowiek; einen darzu machen, kogo szelmą, niecnym człowiekiem uczynić; darzu werden, szelmą się stać, niecnym człowiekiem się stać.

Schelmerei, *s. f.* szelmostwo, szelmoska sztuka, kanalska sztuka.

Schelmisch, *adj.* szelmoski, niewierny, chytry, przeniewierzony, schelmisches Gemüth, szelmoskie serce, chytry umysł, przeniewierzony, nieszczery umysł, s. Leichtfertig.

Schelmisch, *adv.* chytro, chytrze, niewiernie; handeln, czynić; von einem betrogen werden, od kogo być zwiedzionym, wer weiß nicht, wie schelmisch ihr gehandelt habt, ktoż niewie iakreście chytro y niewiernie czynili; reden, mowić, der Vater ist schelmisch umgebracht worden, oyciec był poszelmowsku, zdradliwie zabity, zgładzony; auf eines Verderben gehen, poszelmowsku, złośliwie czyią zgubę godzić.

Schelmstück, *s. n.* niepodściwy [illegible] szelmowska sztuka; schändliches [illegible] tna, haniebna; unerhörtes, [illegible] na; offenbares, oczywista: [illegible] szelmowską sztukę popełni[illegible] Handel und Wandel, w kup[illegible] y handlu; darauf umgehen, [illegible] zdradliwie się obchodzić, my[illegible]

Scheltbar, *adj.* naganny, nagany [illegible] ktory podpada pod iaką naga[illegible]

Schelten, *v. a.* strafować, łaiać [illegible] daß, kogo, że; einen sehr, [illegible] bardzo; hefftig, żwano dobr[illegible] nen in einer Sache, kogo w [illegible] rzeczy; einen sehr derb, kog[illegible] strofować, furowemi słowa[illegible] ieżdżić, was zu schelten ist, co [illegible] strofować trzeba; derb, heff[illegible] wo, ostro; ein wenig, tro[illegible] wolno; sich selbst, *v. r.* sieb[illegible] go: den Menschen, człowiek [illegible] vollem Halse, głośno, należy[illegible] sem; aus Scherz, żartem; [illegible] einen bösen Buben, kogo [illegible] zbożnego człowieka; einen [illegible] Schelm, bezecnie niepodściw[illegible] złaiać; ostatniemi słowa[illegible] besztać; *zdawać z reiestru tymże samym sensie*, s. aussch[illegible] *tym* tadeln, lästern, schmäh[illegible]

Schelten, das, *s. n.* strofowanie [illegible] besztanie, złaianie, zbeszta[illegible]

Scheltenswerth, *adj.* nagany [illegible] połaiania wart, strofowania [illegible] Scheltbar.

Schelt-Rede, *s. f.* mowa łaiąca, strofuiąca.

Scheltschrift, *s. f.* pismo strofu[illegible] sanie z połaianiem, strofowa[illegible] sane.

Scheltung, *s. f.* łaianie, strofo[illegible] gelinde, łagodne; lange, [illegible] nothwendige, potrzebne; [illegible] halten, złaianiem się zatrzy[illegible] snąć się ze strofowaniem; [illegible] piękne, fałszywe, zasłużone, [illegible] nie; entgehen, meiden, unik[illegible] łaiania, chronić się połaiani[illegible] verdienen, nie zasługiwać [illegible] nie.

Scheltungswerth, *adj.* połaiania [illegible] iania godny.

Scheltwort, *s. n.* zelżywe słowo, [illegible] einen ausstoßen, ze słowami [illegible] wemi przeciwko komu wyie[illegible] zelżywemi słowami wyieżdż[illegible] lować; dafür annehmen, [illegible]

a zelżywe słowo, za urażaiące
; entgehen, uniknąć szkaluią-
słow; verdrießen ihn, szkalu-
łowo dogryza mu, mit Schelt-
n vergelten, złe słowa, złemi
mi płacić.
l, *f. m.* kleine Bank, Fußtritt,
zka pod nogi, podnożek; an
Weberstuhle, u warsztatu tkac-
podnożek.
f. m. Gastwirth, szynkarz, kacz-
gościnny, *subst.*
, *f. f.* Gasthof auf dem Lande,
karczma na wsi, *albo* dom
owny; kleine, karczemka; sich
en aufhalten und bis an den
trinken, w szynkownym się
ukrytym trzymać y aż do
ora w niem pić, zur Schenke
g, *adj.* szynkowny.
l, *f. m.* noga; brechen, nogę
ć, s. Bein.
bein, *f. n.* goleń, piszczel w

, *v. a.* 1) umsonst geben, daro-
udarować; reichlich, hoynie,
); besonders, w szczególności;
ich, iawnie; ihm eine Krone,
ę komu darować; Kette, łan-
einen Helfern ansehnlich, swoim
nikom nie mało darować;
Feld, komu pole; einem viel,
wiele; einem mehr, als er wün-
ann, więcey komu darować,
bie życzyć może, s. Beschenken.
rinken geben, pić dawać, szyn-
, trunek przedawać; pierś
ia dać; dem Kinde, dziecięciu.
in, *f. f.* szynkarka, kaczmarka.
Kanne, *f. f.* szynkowny kufel,
a.
, *f. m.* Stück eines irdenen Ge-
trcupek, kawałek z gliniané-
zynia.
kuchen, *f. m.* obarzanek.
, *n. pr. f. pl.* kleine Inseln bei
olm, Szereny, wysepki pod
olmem.
, *v. a.* s. Scheeren.
, *v. a.* s. Schärfen.
, *f. m.* s. Büttel, Häscher.
f. m. Kurzweil, żart; swywola,
samym sensie; alberner, nicro-
; voller Einfälle, pełny ucieszy-
wybiegow; einem ehrliebenden
hen anständiger, przystoyny
vemu człowiekowi; feindselig
grober, angenehmer, nieprzy-
ki, gruby, przyiemny; sich bei

dienen, żartu zażywać, einen zum Scherz auslachen, żartem kogo wyśmiewać, etwas aus Scherz sagen, co żartem mowić, Scherz a part, ohne Scherz, żart na stronę, bez żartu, die Sache ist voller Scherz, rzecz iest pełna żartu, aber ohne Scherz, deine Briefe sind sehr artig gewesen, ale bez żartu, twoie listy były bardzo piękne, einem im Scherze wieder schreiben, komu żartobliwie odpisać, deine sind voller artigen Einfälle, żarty twoie są pełne ucieszných wybiegow, es ist nichts, als Scherz in dem Briefe gewesen, niebyło nie, tylko sam żart w liście; ist eine Rede, die aus einer Sache ein kluges und anständiges Gelächter kann zuwege bringen, żart iest mowa, ktora z iakiey rzeczy rozeznany y przystoyny śmiech czyni; treiben, żarty stroić, same żarty mowić; beiseite setzen, żart na stronę odrzucić, das habe ich im Scherze gesagt, to ia żartem powiedziałem, zum Scherze gemacht seyn, do żartow być urodzonym; zum Scherze einen um alle das Seinige bringen, żartuiąc kogo przyprawić o utratę całey iego maiętności.

Scherzen, *v. n.* żartować; frei, wolno; vertraut, poufale; höflich mit einem, ludzko z kiem; mit einem schriftlich, in Briefen, z kiem pisząc, listami; mit dir über eine ernsthafte Sache, z tobą w rzeczy poważney; mit einem vertraut, z kiem w poufałości; in einer Sache, w iakiey rzeczy; auf Soldatenart, po żołnierśku; mit einander, z drugiem.

Scherzen, das, *s. n.* żartowanie.

Scherzhaft, *adj.* żartobliwy; Dinge, żartobliwe rzeczy, Verse, wiersze; Abhandlung, żartobliwa rozmowa, rozprawa, scherzhafter Mensch, żartobliwy człowiek.

Scherzhaftig, *adv.* żartem, żartobliwie; reden, mowić.

Scherzrede *f. f.* żart; żarty. *pl.* żartobliwa mowa, der Scherzrede ist genug, żartow dosyć; vermögen viel auszurichten, żarty mogą wiele dokazać; gosses Vergnügen daran haben, mieć wielkie ukontentowanie w żartach; alle daran übertreffen, wszystkich w żartach przechodzić; man findet das von nichts darinnen, nie widać w tym żadnego żartu; dergleichen immer im Munde führen, mieć zawsze żarty w ustach; findet sich bei ihm, żarty się

go

go trzymaią; ist oft angenehm und sehr nützlich, żarty są często przyiemne y pożyteczne; unverschämte, żarty błazeńskie; grobe und unflätige, szpetne y plugawe.

Scherzspiel, *s. n.* igraszka w żartach; liederliches, nikczemna.

Scherzweise, *adv.* żartem, w żarcie, przez żart; sagen, mowić, für Ernst annehmen, was scherzweise ist gesagt worden, za prawdę brać co było żartem powiedziane; etwas thun, co czynić; etwas sagen, co mowić; einen betrügen, kogo oszukać, żartem oszukiwać.

Schese, Schaise, s. Chaise.

Scheu, *adj.* boiaźliwy, nieśmiały; Hirsch, ieleń; Weiber, kobiety; Gemüth, umysł; seyn, boiaźliwym być; für etwas, w czym, bać się; vor dem Schatten, bać się cienia; machen, boiaźni nabawić, boiaźliwym uczynić; postraszyć; die Pferde, konie, s. Furchtsam.

Scheue, die, *s. f.* poszanowanie; gegen einen haben, mieć dla kogo; wenn du einige für deinen König hast, ieżeli ty masz cokolwiek poszanowanie dla Krola; ist bei ihnen weg, poszanowania u nich żadnego nie masz; so große vor einem haben, tak wielkie mieć dla kogo poszanowanie; *to co* Furcht, boiaźń, nieśmiałość, damit die Bösen einige Scheu haben müssen, aby źli ludzie mieli iaką boiaźń; große entsteht daher, wielka boiaźń z tego powstaie, aus Scheu vor der Strafe nichts Böses thun, z boiaźni kary nic złego nie czynić; vor eines Ansehen haben, obawiać się czyiey powagi; ihm in die Rede zu fallen, boiaźń mieli mowę mu przerywać, sie haben Scheu vor den Anwesenden, oni się boią przytomnych; ohne Scheu den Giftbecher auszutrinken, bez boiaźni kielich z trucizna wypić; keine vor etwas haben, niemieć żadney boiaźni w czym; ein wenig haben, mieć trochę boiaźni; vor dem man dergleichen haben muß, dla kogo poszanowanie mieć muszą.

Scheuchen, *v. a.* spędzać, płoszyć, zpłoszyć, die Vögel, ptaki.

Scheuen, *v. r. et a.* lękać się, wzdrygać się, strachać się; sich, etwas mit anzusehen, na co patrzeć; sich vor Gott, lękać się Boga; sich etwas zu sagen, da es nöthig ist, co mowić, tam gdzie trzeba; vor eines Schärfe, lękać się czyiey srogości; vor einem [illegible] kiem, ich scheue mich [illegible] thun, ia się wzdrygam, [illegible] vor etwas, wzdrygać się prze[illegible] vor dem Kriege, woyny się [illegible] eine Frau zu nehmen, wzdr[illegible] żenić; das Gefecht, lękać się [illegible] ki; solche Lager, takich n[illegible] Scheu, Abscheu.

Scheune, *s. f.* gumno, stodoła [illegible] suche gumno, sucha stodoła [illegible] zum Getraide, wygodna [illegible] luftige Lage derselben, przew[illegible] położenie; kleine, stodołk[illegible] Schneune, ze stodoły.

Scheuntenne, *s. f.* boysko; [illegible] wohl dreschen kann, na ktory [illegible] można; wohlbearbeitete, [illegible] od dawnego czasu ubite.

Scheuren, *v. a.* trzeć, zcierać [illegible] mit etwas, czym co czym; [illegible] chędozyć; die Fässer, nacz[illegible] her, rings herum, wytrze[illegible] obetrzeć; die Sponte oder [illegible] Fässer, szpunty u beczek p[illegible]

Scheuerfaß, *s. n.* umywalnia.

Scheusal, *s. n.* straszydło, str[illegible]

Scheußlich, *adj.* brzydki, szp[illegible] blick, widok; Laster, nało[illegible] człowiek; ungeheuer, poc[illegible] zusehen, do patrzenia; [illegible] stya szpetna; Gesicht, [illegible]

Scheußlich, *adv.* brzydko, szp[illegible] erweisen, wydawać się, pok[illegible]

Schicht, *s. f.* porządek, wa[illegible] koley, s. Reihe, Ordnung.

Schichtmeister, *s. m.* Ruddoz[illegible]

Schichtweise, *adv.* warsztat[illegible] kłaść.

Schicken, *v. a.* 1) posyłać, po[illegible] quemer Zeit, sposobnego cz[illegible] częściey; bei Zeiten; zawc[illegible] ter, poźniey; entgegen, [illegible] wko; alsbald, natych miast; [illegible] dopieruteńko, co tylko [illegible] aufs eheste, iak nayprędzey [illegible] rzadko; Gesandten, Posł[illegible] pieniądze; etwas an ein[illegible] kogo; einem, komu; die [illegible] taillonen zu einem, batalion[illegible] posłać; Freunde an einen, [illegible] do kogo; einen an einen, [illegible] kogo; einen wohin, kog[illegible] Hülfe, posiłki; in geheim, [illegible] über den Hals, na szyię ko[illegible] einem, die Knechte ins Haus, sług do domu; wieder zur[illegible] nazad; einen nach Wien [illegible] kogo do Widnia do kogo [illegible]

komu kſiążkę. 2) *v. r.* ſich
n ſtoſować ſię, przydać ſię;
ſię; zu etwas, do czego; zum
, do uczenia; gar nicht einen
ſten, nie zdać ſię wcale do po-
nia kogo, das Geſetz ſchickt ſich
icht für euch, prawo zdaie ſię,
atne dla nich; Wörter, die ſich
er zu allen Arten der Reden
, ſłowa, ktore ſię do wſzel-
ſpoſobu mowienia nadaią, es
ſich keiner für dich, den du kön-
thahmen, żaden ſię nie nadaie
bie, ktorego byś ty mogł naſła-
; etwas zu thun, do czynienia
: wohl, ſein Amt zu verwalten,
m być do ſprawowania ſwoie-
ędu; von Natur zu etwas, zdać
dać ſię z urodzenia do czego,
dreich ſchickt ſich wohl zu dieſem
, ziemia ſię nadaie do tey ro-
das ſchickt ſich zur Sache, to ſię
z rzeczą; das ſchickt ſich nicht
ache, to ſię niezgadza z rzeczą,
Wetter, zgadzać ſię z powie-
in die Zeit, z czaſem, nadać
czaſu, ſich auf einen, zdać ſię
go, ſich in alle Leute ſchicken kön-
ioc ſię zgodzić ze wſzyſtkiemi
: ſich in eines Weiſe, ſtoſo-
: co cudzey woli, zgadzać ſię z
wolą, ſich mit großem Muthe
ck und Unglück, wielkoścta
i ſtoſować ſię do ſzczęścia y
ęścia; es hat ſich ungefähr ſo
t, ſzczęściem ſię to ſtało; ſich
ohl in ſein Elend, umieć zno-
zę; ſich wohl und geduldig in
ngemach, dobrze ſię y cierpli-
rawić w trudności; ins Un-
w nieſzczęściu.

das, *ſ. n.* poſyłanie, posłanie,
nie, wysłanie, wyprawienie.
, *adv.* zdatnie, ſzykowanie,
ickłich.
, *ſ. n.* przeznaczenie, wyrok;
s, elendes und betrübtes, cież-
dzne y żałosne przeznaczenie;
liches, zagubny wyrok; vor-
en przepowiedzieć; bevorſte-
ać nad; eines ſeyn, czyim wy-
a być; lenken, ſchronić ſię;
, odmienić, wenn es dein
ſal mit ſich bringt wieder
zu werden, ieżeli twoy wyrok
niesie, abyś ozdrowiał z tey
oy; meines hat es mit ſich ge-
, daß, moy wyrok to z ſobą
osł, że, mit dem Schickſale iſt
er gebohren, z tym przeznaczeniem
urodził ſię, das hat das Schickſal ſo
beſtimmt, to wyrok tak niewzruſze-
nie przeznaczył, iſt unvermeidlich, ieſt
nieuchronny, was nach dem Schick-
ſale geſchieht, *adj.* wyroczny, przezna-
czony, nach dem Schickſale, z wyroku,
wyrokiem, beſtimmt ſeyn, naznaczo-
nym być.

Schickung, *ſ. f.* 1) poſyłanie, posłanie;
des Briefes, liſtu, der Geſandten, Po-
ſłow. 2) Gottes, wyrok Boſki, do-
puſzczenie Boſkie.

Schieben, *v. a.* 1) popychać, popchnąć;
eine Laſt fort, ciężar daley. 2) Kegel,
u kręgle grać, mit der Kugel nach
den Kegeln, rzucać kule do kręgli.
3) welżen, toczyć, zwalać; die ganze
Sache auf einen, całą rzeczną kogo;
die Schuld auf einen, winę na kogo,
etwas auf die lange Bank, co odkła-
dać, zwłoczyć długo. 4) *to co* ſtecken,
wſadzać; das Brod in den Ofen, chleb
do pieca.

Schiebbock, *ſ. m.* wozek o iednym kol-
ku, iednoroźny.

Schiebkäſtchen, *ſ. n.* przegrodki.

Schiedsrichter, *ſ. m.* polubowny ſędzia.

Schiedswand, *ſ. f.* przegroda, ſciana
przegradzaiąca.

Schiedsmann, *ſ. m.* pośrzednik, iednacz;
annehmen, za pośrzednika wziąć ko-
go; in etwas, zu etwas, w czym, do
czego.

Schief, *adj.* krzywy, ukoſem idący;
Bewegung, krzywe ruſzenie, ſchiefe
Pfähle, krzywe pale; Ordnung, rząd
krzywy.

Schief, *adv.* krzywo; abſchaben, prze-
ſkrobać, przebrać.

Schiefer, *ſ. m.* ſ. Schieferſtein.

Schiefer, *adj.* łupny.

Schieferartig, *adj.* łupny.

Schieferblock, *ſ. m.* łupny pień.

Schieferbruch, *ſ. m.* łamanie kamienia
łupnego.

Schieferdecker, *ſ. m.* dach daiący, da-
chem pokrywaiący.

Schiefergrün, *adj.* ſzyfergryn, zielona-
gorka, farba.

Schieferſtein, *ſ. m.* gatunek kamienia,
łupny kamień.

Schielen, *v. n.* oczy wzkrzywiać, zy-
zem oczy ſtawiać.

Schielend, *adj. et part.* zyzowaty.

Schielend, *adv.* zyzowato.

Schielender, *ſ. m.* zyz.

Schielicht, *adj.* mieniony, mieniący,

dergleis

dergleichen Wein, mienionego koloru wino.

Schienbein, *ſ. n.* goleń; piſzczel w goleni.

Schiene, *ſ. f.* 1) an einem Rade, ſzyna na kole. 2) wie die Barbierer bei den zerbrochenen Beinen u. d. g. brauchen, łupka, iakiey cyrulicy zażywaią, do złamanych nog.

Schier, Faſt, *adv.* prawie, omal, zaledwie.

Schießen, *v. a.* 1) ſtrzelać; den ganzen Tag und endlich einmal treffen, cały dzień ſtrzelać aż na koniec raz przecić trafić, einen todtſchießen, kogo zaſtrzelić; auf einen, do kogo; ſehr gewiß, nader trafnie, niechybi; mit dem groſſen Geſchütze, z armat, z dział ſtrzelać; mit Stücken auf eine Stadt, z armat do miaſta ſtrzelać, bić, mit Pfeilen, ſtrzałami; mit Kugeln, kulami, blind ſchießen, bez kul ſtrzelać, ſcharf, na oſtre kulami ſtrzelac. 2) den Zügel laſſen, cugle puścić. 3) laſſen die Farbe, farbę puſzczać, blakować.

Schießen, das, *ſ. n.* 1) ſtrzelanie; mit einem Pfeile, ſtrzała; mit dem Geſchütze, z armat; mit einer Muſquete, z muſzkietu. 2) der Sterne, przebieganie gwiazdy.

Schießgewehr, *ſ. n.* armata, działo.

Schießgraben, *ſ. m.* pole do ſtrzelania.

Schießhaus, *ſ. n.* plac do ſtrzelania, celſztad.

Schießplatz, *ſ. m.* plac do ſtrzelania.

Schießſcharte, *ſ. f.* nacięcie, nakroienie.

Schießſchlange, *ſ. f.* wąż ſtrzelnik.

Schiff, *ſ. n.* davin man auf dem Waſſer fährt, okręt, ktorym po wodzie ieżdżą, ausgerüſtetes, opatrzony we wſzyſtko y przybrany, womit geladenes; naładowany czym, enges, ciasny; angefülltes mit etwas, napełniony czym, geborſtenes, geſcheitertes, rozbadły, rozbity, breites, niedriges, ſzeroki, niſki; ſehr groſſes bauen, wielki okręt wybudować, von Smirna zu Schiffe nach Athen fahren; ze Smirny na okręcie do Aten iść, iechać, hält ſeinen Lauf, trzyma ſwoy bieg, bei gutem Winde, przy dobrym wietrze, die Truppen in Schiffen nach Conſtantinopel überſetzen, woyſko do Stambułu na okrętach przeprawiać, verrichtet den Lauf am beſten, naylepiey biegnie płynie, hat einen erfahrnen Steuermann, ma biegłego ſtyrnika; bei groſſem Sturme regieren, przy gwałtownym wietrze okrętem władnąć; wohlbehalten in den Hafen bringen, utrzymać, do portu doprowadzić, aus dem Geſichte gen, z okrętu wyść, wyglądać, damit im Hafen ſtehende porcie okręt wywrocić, einen länden, przybić, przyłądować. Soldaten beſetzen, żołnierza oſadzić, iſt genugſam bemannet, doſyć ludzi, einen dazu nehmen, wziąć kogo mań, in ruſſahren, na iakiem okręcie, ausrüſten, oporządzić, auf den ſen führen, z portu wyprowadzić, an das Land ziehen, na ląd wyciągnąć, vor Anker legen, na kotwicy stanowić, verſenken, okręt pogrążyć, pić, geht zu Grunde, tonie, idzie na dno, die Wache geſtellt, na ſtraży bywa, wird mit allem verſehen, ieſt do wyiazdu opatrzony, gehen ſtark und los, obces na ſiebie okręty, weicht aus der Schlacht, bitwy, gerath in Brand, bywa w ogień, płomienie, wird wohin getrieben, kąd zapędzony, wird erobert, zdobyty, wzięty, liegt vor na kotwicy, wird vom Grunde griffen, bywa wichrem porwany, gerath auf die Sandbänke, na mieliznę, Grunde, wpada na płycizny, łamie ſię, pęka, na dwoie guten Wind und läuft aus, dostaie dobrego wiatru z portu, iſt unbeſchädigt angelangt, cały, nic nie przybyły, iſt an das Land do lądu ieſt mocno przybity vom Winde verſchlagen und trzepany, zgruchotany od wiatru, ſcheitert, rozbiia ſię, und alle Equipage verliehren y wſzyſtkie porządki utraci, weit vom Hafen in der See leko od portu na morzu. Lande abgefahren, odjechało od lądu odepchnął, geborſten, lecz gworden, pękło ſię; iſt von Eichenholze kann alle Gewalt und Stöhen, z dębiny ieſt zbudowany wſzelaki wiatr gwałtowny mać, kömmt durch Sturm Laufe, dla wiatru uchodzi biegu, iſt ans Land geworfen na ląd wyrzucony ieſt. laufen laſſen, na wodę okręt, hinter ſich her ſchlep-

ągnąć; ſitzet auf dem Grunde, legł na płytkiem, wird ſeits rtgetrieben, bokiem płynie was zu Schiffe bringen, co cie przywieść, mit vielen beladen, befrachten, wielu i naładowany, natkany, iſt untergegangen, zatonął. zgi- durch die Ruder fortgetrie- łami bywa popychany. Vor- nes Schiffes, przodek okrę- ertheil, rufa; zum Schiffe adj. okrętowy. f. f. żeglowanie.

, f. f. plur. haki, piaſkowi-

f. m. ſpod okrętu.

adj. das ſich beſchiffen läßt, żeglowny, ſtatki noſzący, Meer, żeglowne morze.

f. m. cieśla okrętowy.

f. m. dno okrętu, tło o-

, f. n. plur. dranice okrę-

f. n. chleb żegląſki, ſuchar

f. m. rozbicie okrętu, viele iffbruch gelitten, wielu po- opadło rozbicie okrętów, bruche umkommen, przez krętu zginąć, geſchiehet auf Lande, trafia ſię na ſuchey

, adj. z okrętem rozbity. er, f. m. z okrętem rozbi-

f. f. z okrętow moſt zło-

d, f. m. ſpołżeglarczyk; dżegluiący, ſubſt.

n, f. m. kapitan okrętu.

ynie, f. f. ludzie okręto- ludzi okrętowych.

, f. m. kompas żeglarſki.

f. f. wyſłanie okrętowe, dnego.

n. żeglować, płynąć okrę- em; vorſichtig, bequemlich, acznie, wygodnie, ſzczęśli- am, verwegen, powoli, let- , mit vollen Segeln, peł- ami, auf der hohen See, po m morzu; über die See, Meer, za morze; um ein berum, około nadmorka, Spanien, do Hiſzpanii, ſten vorüber, imo brzegow

żeglować; hinüber nach Afrika, na drugą ſtronę do Afryki.

Schiffequipage, f. f. porządki okrętowe.

Schiffer, f. m. ſzyper.

Schifferei, f. f. żegluga, żeglowanie, płynienie.

Schifferkunſt, f. f. żeglarſka ſztuka; znaiomość żeglarſkiego biegu.

Schiffer-Zeughaus, f. n. okrętowych rzeczy złożenie.

Schiffahrender, f. m. żeglarz, co okrętem wozi, wodny powoziciel.

Schiffahrt, f. f. żegluga, płynienie, poiazd okrętu, ſtatku; frei haben, wolny mieć; ſich wohl darauf verſtehen, dobrze ſię na niem rozumieć.

Schiffflotte, f. f. flota, poczet okrętow.

Schiffgeräthe, f. n. ſprzęt okrętowy; porządek do okrętow należący.

Schiffhafen, f. m. port na okręty.

Schiffjauche, f. f. Waſſer, ſtek, woda w okręcie; auspompen, wypompować; fließt da alle zuſammen, tam ſię wſzyſtek ſtek wraz zlewa.

Schiffknecht, f. m. poſługacz okrętowy.

Schiffkoch, f. m. kucharz okrętowy.

Schiffkorb, f. m. koſz okrętowy.

Schiffküttel, f. m. kitla, ſukmana okrętowa.

Schiffchen, f. n okręcik, ſtatek mały wodny.

Schiffleute, f. n. plur. żeglarze, okrętowi ludzie, wodna czeladź; auf einer Flotte, ludzie flocie służący, ſ. Bootsleute.

Schifflohn, f. m. płaca na okrętach, albo od okrętu.

Schiffmacher oder Bauer, f. m. cieśla okrętowy, budownik okrętow.

Schiffmann, f. m. żeglarz.

Schiffpatron, f. m. pan okrętu.

Schiffräuber, f. m. rozboynik morſki, rozboynik okrętow.

Schiffräuberei, f. f. rozboy okrętow; treiben, rozboiem okrętow ſię bawić.

Schiffreich, adj. das Schiffe trägt, ſpławny, co okręty noſi, ſchiffreiche Flüſſe, ſpławne rzeki.

Schiffruder, f. n. wiosło do okrętu, ſiehe Ruder.

Schiffrüſtung, f. f. okrętowy rynſztunek.

Schiffsadmiral, f. m. Admirał, Amirał floty, nad flotą.

Schiffſand, f. m. Ballaſt, piaſek do okrętow ładowania.

Schiffsboden, f. m. tło okrętowe.

Schiffschnabel, *s. m.* dziubas sam na przodku okrętowym.
Schiffseil, *s. n.* lina okrętowa; einbinden, einwickeln, linę złożyć; aus- oder aufspannen, linę rozciągnąć, rozłożyć.
Schiffsknecht, *s. m.* s. Bootsknecht.
Schiffsnothwendigkeiten, *s. f. plur.* potrzeby okrętowe.
Schiffsoldat, *s. m.* żołnierz na okręcie służący.
Schiffwand, *s. f.* ściana strzelnicza.
Schiffwissenschaft, *s. f.* nauka okrętowa, żeglarska.
Schiffzierath, *s. m.* ozdoby okrętowe.
Schiffzimmermann, *s. m.* cieśla do budowania okrętow.
Schiffzoll, *s. m.* cło od okrętow.
Schiffzug, *s. m.* wyprawa morska, wyprawa okrętow.
Schild, *s. n.* tarcz, tarcza; damit versehen seyn, tarczą pyć opatrzonym, Leute mit Schilden, ludzie z tarczami; tragen, tarcze nosić, die Gefahr damit abwenden, tarczą się od niebezpieczeństwa wybawić.
Schilderei, *s. f.* malowanie; malowania, *plur.* für *sing.* s. Gemälde.
Schilderhäuschen, *s. n.* strażnica.
Schildern, *v. n.* auf der Schildwacht stehen, strzeć, na straży stać, pilnować.
Schildkröte, *s. f.* żołw, in Flüssen, rzeczny żołw, im Meere, morski, in Sümpfen, ieziorny; nach Art derselben, *adj.* żołwi, żołwiasty, dergleichen Gang, żołwi chod, powolny, nierychły.
Schildkröten-Schale, *s. f.* skorupa żołwia, czerepacha.
Schildträger, *s. m.* ten co tarcze nosi.
Schildwacht, *s. f.* warka; bei Tage, wednie straż dzienna, straż dniowa; aussetzen, straż postawić; stehen, na straży stać; bei Nachte, nocna; vor dem Tempel stehen, na straży stać przed kościołem, vor dem Lager, przed obocem na straży stać; an den Thoren, przy bramach; wohin stellen, straż rozstawić; davon weggehen, ze straży odeyść; ablösen, zluzować.
Schilf, *s. n.* trzcina, von Schilfe, ze trzciny, wie Schilf, iak trzcina, Ort, wo Schilf wächst, *także* trzcina.
Schilfrohr, *s. n.* trzcina wodna, stawowa, ieziorna.
Schilling, *s. m.* 1) Art Geldes, szeląg. 2) mit der Ruthe auf den Hintern der Kinder geben, sieczenie rozgą dzieci w zad; einem Jungen geben, rozgą w zad dziecięciu dać.
Schimmel, *s. m.* 1) im Brod: pleśń, opleśniałość. 2) ... Pferd, biały koń.
Schimmelicht, *adj.* opleśniały; werden, zpleśniały... wać.
Schimmeln, *v. n.* pleśnieć.
Schimmer, *s. m.* Glanz, bl... nie, świecenie się; des ...
Schimmern, *v. n.* błyszczy... się, świecić się; migać się ... ne schimmern, gwiazdy ... mienie się od nich mig... gen schimmert, pałaszel ... von Golde, od złota; ... schimmern, miecze się by...
Schimmern, das, *s. n.* bły... świecenie się, miganie, ... nie.
Schimmernd, *adj. et part.* ... się, połyskuiący; linący ...
Schimpf, *s. m.* ohyda, ... *sromota*; geringer, mnie... erweisen, obelgę komu ... nem anhängen, ohydą ... nakarmić; fällt auf ihn, ... ihm darzu, spada na nie... ochydę wychodzi; ... cierpieć, ponosić; nicht ... gen, nie pytać się o och... na ochydę; nicht auf ... nie cierpieć na sobie ... gerathen, w ochydę wpa... schweigen übergehen, m... krywać; halte ich mir für ... za naywiększą ochydę ...
Schimpfen, *v. a.* lżyć, ha... zelżyć; einen, kogo; ... słowami; mit der That, ...
Schimpfiren, *v. a.* zelżyć, ... uczynić.
Schimpflich, *adj.* das einem ... pfe gereicht, oder wodurch ... pfet wird, haniebny, sro... żywy; Rede halten, zel... mieć; Briefe auf einen, ... na kogo: Herrschaft, pan... brechen, występek hanie... nem schimpflichen Namen ... unehren, zelżywy imieni... zwać, znieważyć.
Schimpflich, *adv.* zelżywie, ... ochotnie, von einem ... mowić.
Schimpfrede, *s. f.* zelżywa ... żaiąca mowa.
Schimpfung, *s. f.* obelga, ...
Schimpfwort, *s. n.* zelżywe, ... słowo.

adj. smaczny; *adv.* smacz-
no.
qkeit, *s. f.* smak, smaczność.
), *s. n.* raptularz, *polym*,
znaczy.
v. a. niedbale pisać, gry-
azgrać.
adj. wysmukły, cienki,
iący, chybitny, smagły,
Jungfer, chybitna, wy-
nna.
, *s. m.* lżący list, zelżywy

. *a.* złorzeczyć, *komu*, szka-
go: frech, zuchwale.
as, *s. n.* szkalowanie, zło-

. *m.* złorzeczyciel, szkalow-

v. a. wsieść, wiechać sło-
if einen, na kogo, *buzować*

, *v. a.* cieśnić, zwężać, zwę-
nić, mnieyszać; s. Verrin-

ing, *s. f.* cześnienie, zwę-
ężenie, zcieśnienie, mniey-

, *adj.* zelżywy, sromotny,
iący, schmählicher Todt, zel-
ierć.
), *adv.* zelżywie, sromotnie,
iga.
rift, *s. f.* lżące pismo, pa-
potwarz.
htig, *adj.* potwarzaiący, szka-
adv. z potwarzą, ze szkalo-
, reden, mowić.
ig, *s. f.* lżenie, szkalowanie,
anie; gegen einen ausstoßen,
te mowić przeciwko komu;
n, na kogo.
ort, *s. n.* zelżywe słowo.
gen, *s. n.* połaianie niewiel-

adj. 1) cieniutki. szczupły,
eschlang, 2) nicht breit, wąski,
; Meerenge, wąski przesmyk
, schmahler Paß, ciasny węski
od. przeiazd, schmähler werden,
m się stawać, zwężać się.
, *s. n.* smalec, sadło; von
einen, wieprzowe, świnie; zu
esalzenes, przesolone.
grube, *s. f.* kray we wszystko
iący.
re, *s. f.* plizna, s. Narbe.
utzen, *v. n.* pasibrzuchostwem
awić, na cudze obiady pilnować.

Schmarutzer, *s. m.* pasibrzuch.
Schmarutzerei, *s. f.* pasibrzuchostwo.
Schmarutzerin, *s. f.* pasibrzuszka.
Schmarutzerich, *adj.* pasibrzuszny.
Schmatz, *s. m.* pocałowanie, s. Kuß.
Schmatzen, *v. n.* 1) mlaskać; wie die Schweine, wenn sie fressen, iak świnie, kiedy iedzą. 2) posmukiwać gębą, einer, der mit dem Maule schmatzt, um ein Pferd zu halten, ten, który koniowi posmukiwa, dla utrymania go.
Schmauch, *s. m.* dym, s. Rauch.
Schmauchen, *v. a.* dymem, w dymie wędzić, kopcić, kurzyć, Tabak, tytuń kurzyć.
Schmaucher, *s. m.* Tabakschmaucher, *m.* tytuniarz, co ustawicznie tytuń ciągnie.
Schmaus, *s. m.* wobei es ehrbar zugehet, bankiet, ochota, na którey się wszystko przystoynie dzieie; dabei brav gesoffen wird, na którey mocno zapiiaią, bei einem zum Schmause gehen, iść do kogo na ochotę: s. Gasterei.
Schmausbruder, *s. m.* społ-ochotuiący, bankietnik, biesiadnik.
Schmausen, *v. n. a.* bankietować, ochocić, ochotować, być na ochocie, na bankiecie; üppich, ze zbytkiew; herrlich, przednie, po pańsku; sich dazu fertig machen, gotować się na ochotę.
Schmecken, *v. a.* 1) Geschmack haben, oder geben, smakować, smak mieć, smak sprawować; sehr lieblich, wyśmienicie, der Gaumen schmeckt, empfindet den Geschmack, podniebienie smakuie, czuie smak, es macht, daß eine Sache besser schmeckt, to sprawuie iż rzecz smakuie lepiey, nach etwas schmecken, smak mieć czego. 2) *znaczy:* den Geschmack, den ein Ding hat, probiren, kosztować, iaki smak, iaka rzecz ma, s. Kosten.
Schmeer, *s. n.* sadło; Schweinschmeer, nietopione świnie sadło.
Schmeerbauch, *s. m.* brzuch od dołu.
Schmeerkraut, *s. n.* wronie masło, zaiące kapusta, ziele.
Schmeerstein, *s. m.* Speckstein, sadłowy kamień.
Schmeichelei, *s. f.* podchlebstwo, podchlebianie, przymilenie, aus Schmeichelei, z podchlebstwa, ohne sie, bez podchlebstwa.
Schmeichelhaftig, *adj.* podchlebny, podchlebuiący, przymilaiący się, łaszący się, schmeichelhaftige Anrede, podchlebna mowa.

dywizyie podzielić, sich in voller gegen den Feind wenden, w zupełnym szyku obrocić się przeciwko nieprzyiacielowi, ist so formirt, tak iest ustawiony, mit voller anrücken, w zupełnym szyku, w prawie podstąpić, mitten in dieselbe eindringen, w pośrzod szyku wpaść, trennen, szyk rozrucić, rozgromić, durch die des Feindes brechen, przełamać szyk nieprzyiacielski, die vorne spitzig und hinten breit ist, szyk klinem ustawiony.

Schlachtschwerdt, *s. n.* miecz.

Schlachtvieh, *s. n.* bydle na rzeź, na zabicie.

Schlachtung, *s. f.* rzeź zabicie.

Schlacken, *s. f. pl.* zędra, odchod, szlak.

Schlächter, *s. m.* zabiiak, rzeźnik.

Schläfer, *s. m.* ospalec; drzymała.

Schläfrig, *adj.* der gern schlafen will, drzymiący ten ktoremu się spać chce, seyn, drzymiącym być, ist noch niemand, ieszcze nikt nie iest drzymiący, nikomu się na sen nie zabiera, der stets schläfrig ist, ktory ustawicznie drzymie, ospały.

Schläfrig, *adv* ospale, drzymiąc, etwas thun, co czynić.

Schläfrigkeit, *s. f.* ospałość, ospalstwo, *drzymałość*, s. Trägheit da einer gern schlafen will, drzymanie.

Schläge faul, *adj.* nieczuły na plagi.

Schlägel, *s. m.* Rammel, pałka, palica, wbiiaczka, szlaga, etwas damit einzuschlagen, do wbiiania czego nią, den Boden damit glatt schlagen, bruk, podłogę gładko nią ubiiać, der Böttcher u. d. g. paleczka, womit man die Estriche, Dämme u. d. gl. eben schlägt, szlaga, ktorą rowno podłogi, boyska, ubiiaią.

Schläger, *s. m.* zabiiak, ten co biie.

Schlaf, *s. m.* sen, spanie, harter, twardy, unruhiger, niespokoyny, tiefer, głęboki, gelegener, wygodny, kiedy go potrzeba, nicht in Schlaf kommen können, nie moc do snu przyść, nie moc zasnąć, die Krankheit benimmt mir den Schlaf, choroba odeymuie mi sen, härter, als sonst hat er mich überfallen, trwardszy sen, iak kiedy indziey napadł mnie, einen aus ihm aufwecken, kogo z snu obudzić, ein Gemüth, das durch den Schlaf aller Sorgen entledigt ist, umysł snem od wszelakich trosk oswobodzony, etwas im Schlafe sehen, co we śnie wiedzieć, es hat ihm im Schlafe gedeucht, als fahre er auf einem Wagen, zdało się mu we śnie, że [illegible] wozie iechał, sich den [illegible] lassen in die Augen komm[illegible] oczy nie puścić, do oczow[illegible] puścić, von ihm überra[illegible] snem tęgiem zasnąć, des [illegible] werden, ze snu się prędko [illegible] bet mich, sen mnie bierze [illegible] morzy, sich des Schlafs [illegible] ten können, ledwie się [illegible] utrzymać, in Schlaf fa[illegible] wpaść, es ist mir im S[illegible] nen, pokazał się mi we [illegible] nem tiefen liegen, we śnie [illegible] leżeć, głębokiem snem [illegible] nem im Schlafe vorkom[illegible] się we śnie pokazać, [illegible] vom Schlafe überwunden [illegible] być zwyciężonym, kom[illegible] sen go napada, vergehen [illegible] odpada, voll Schlafs, co [illegible] aus den Augen wischen, [illegible] spędzić, ze snu się ocu[illegible] parwać, im ersten, w p[illegible]

Schlaf, *s. m.* am Haupt[illegible] skronie, der rechte, prawa [illegible] we skronie, *n.*

Schlafapfel, *s. m.* Gewächs [illegible] büschen, hubka, wyrosła [illegible] cierniowym.

Schlafbette, *s. n.* łożko do [illegible] słanie do spania.

Schlafen, *v. n. irr.* spać, [illegible] und feste, twardo y tęg[illegible] müdung, z fatygi, z utr[illegible] ben Stunden, siedm [illegible] Sorge die ganze Nacht [illegible] całą noc wciąż przespa[illegible] hen, spać iść, ein wenig [illegible] spać, sich legen, spać się [illegible] gern wollen, spać chcieć, [illegible] bis an den lichten Morgen [illegible] łego dnia, nicht können, [illegible] in eines Bette, na czyim [illegible] wegen des Rausches, [illegible] wszy się, läßt ihn die [illegible] kłopot mu nie da spać, [illegible] ktorey.

Schlaff, *adj.* wolny, pusz[illegible] wolny cugiel; Wetter, [illegible]

Schlaff, *adv.* wolno, nie [illegible]

Schlafgemach, *s. n.* pokoi[illegible] bei einem in einem Schla[illegible] in einem Bette liegen, [illegible] na iednym łożku y wied[illegible]

Schlafgesell, *s. m.* społ [illegible] zem sypiaiący.

Schlafgesellin, *s. f.* społ [illegible] zem sypiaiąca.

ie, *ſ. f.* kornet nocny, kapik

mer, *ſ. f.* ſypialna izdebka.
n, *ſ. n.* poduſzka do ſypia-

adj. bezſenny, ſchlafloſe Nacht
n, bezſenną noc przepędzić.
cit, *ſ. f.* bezſenność; nie-
nu.
end, *adj. et part.* ſen ſpra-
ſen czyniący.
ſ. f. ſypialna czapka.
ſ. f. letarg, hat ihn befallen,
o.
g, *adj.* letargowy.
ſ. m. 1) flaſzka do poduſzki.
, die einen ſchlafend macht,
. ktore kogo uſypia.
en, *adj.* w poł ſpiący, w poł

. 1) plaga, raz, bekommen,
agę, wziąć raz, leiden, cier-
ird durch Schläge beſſer, on
h lepſzy bywa, einen damit
plagami kogo ukarać, der
erdient hat, ktory zasłużył
damit hinter einem her ſeyn,
o y bić, uderzenie, auf den
lowę, des Blitzes, piorunu,
andern leiden, za kogo in-
gę, ponieść. 2) uderzenie
głos brzęk wydaiące, *to co*
: Uhr, uderzenie zegaru.
in der Muſik, w muzyce,
auf der Münze, na pienią-
pel, wyraz. 5) Krankheit,
apoplekſyą porwany był.
oſob, auf dieſen Schlag, w
b.
n, *ſ. m.* na apoplekſyą.
, *ſ. m.* zapora, drąg do za-

er Hammerfiſch, *ſ. m.* Meer-
pewna ryba morſka.
a. irr. 1) bić, uderzyć. Schlä-
plagi dawać, einen, bić
: zu tode, prawie na śmierć,
and aufs Maul, ręką kogo
bić, einen mit dem Spieße
eſicht, ſpiſą kogo w twarz
is auf den Tod, aż na śmierć,
u und braun, ſincami kogo
mit Fäuſten, pięściami, mit
ln, skrzydłami bić, mit dem
kiiem, mit Ohrfeigen zu
derzyć w gębę aż ſię na zie-
i. einem den Topf auf dem
ſchlagen, garnek o czyią gło-
woie rozbić, ſich an die Bruſt,
w pierſi bić ſię, geſchlagen werden,
być bitym. 2) aus der Art ſchlagen,
odrodzić ſię, wyrodzić ſię. 3) aufs
Haupt ſchlagen, na głowę zbić, ſich
mit dem Feinde, bić ſię z nieprzyia-
cielem, auf freiem Felde, na ſzczer-
nym, na otwartym polu. 4) ſich zu
einem, złączyć ſię z kiem. 5) eine
Brücke über den Fluß, moſt na rzece
poſtawić. 6) einem etwas aus den
Händen, wytrącić co komu z rąk, in
den Wind, in die Schanze, na wiatr
co puścić, niedbać o co, aus dem Sin-
ne, z myśli wybić, ſich mit ſeinen eig-
nen Worten, ſiebie ſamego własne-
mi ſwoiemi słowami pobić, den
Ball, w piłkę grać, auf dem Saiten-
ſpiele, na ſtronach grać, w ſtrony
bić, einen zum Ritter, ſzlachcicem,
kawalerem kogo uczynić, Geld, pie-
niądze bić, kuć.

Schlagfaß, *ſ. n.* baryła, beczułka.
Schlagregen, *ſ. m.* ulewa, nawałnica.
Schlaguhr, *ſ. f.* zegarek biiący.
Schlagweiſe, *adv.* odbiianie ſpoſobem.
Schlamm, *ſ. m.* ſtawiſko, muł, ił; der
Flüſſe, rzek; vielen mit ſich führen,
wiele mułu z ſobą prowadzić; damit
bedecken, mułem obwieść, okryć; die
Felder, pola; aus dem Teiche holen,
ze ſtawu przynieść.
Schlammicht, *adj.* muliſty, iłowaty;
Flüſſe, muliſte rzeki.
Schlang, *adj.* cienki, śmigły, ſ. Ge-
ſchlang.
Schlange, *ſ. f.* wąż, ein Ungeziefer,
gad pewny; giftige, zweizüngige, ia-
dowity, dwoy ięzyczny; die außer
dem Waſſer gezeuget iſt, co nie w wo-
dzie ſię urodził; liegt hier verſteckt,
leży tu ukryty; kriecht hervor, wy-
łazi; kreucht dorthin, tam ſię czołga;
mit Schlangen umwickelt, wężami o-
kręcony, glänzet wie Gold, łyſzczy
ſię iak złoto; hat ſich aus ihrem Lo-
che hieher gemacht, przylazł tu ze
ſwoiey dziury, geflügelte, skrzydlaſty,
ze ſzkrzydłami; ſchadet mit dem Biſſe,
ſzkodzi ukąſzeniem; hat ſich um ei-
nen Hebebaum geſchlungen, obwinął
ſię około podnośnego kołu, Knabe,
um den ſich eine Schlange gewunden
hat, chłopiec, około którego ſię wąż
obwiązał; kommt wo heraus gekrochen,
przychodzi wylazłszy zkąd; ſchießt,
ſpringt, wyſtrzela, ſkacze; hebt den
Kopf in die Höhe, podnoſi głowę w
gòre; geht geſchwind nach der Wiege
zu, prędko do kolebki ſię ſuwa.

Schlangenanbeter, *ſ. m.* wężow czcziciel.

Schlangenartig, *adj.* wężowaty, na kſztałt węża; dergleichen liſtiger Kopf, wężowata głowa.

Schlangenaufenthalt, *ſ. m.* iama wężowa, krytowka wężowa; Knitſchel derſelben, wylęgnienie.

Schlangenbalg, *ſ. m.* wężowa ſkóra.

Schlangenbiß, *ſ. m.* ukąſzenie od węża.

Schlangenfänger, *ſ. m.* ten co węże łapa.

Schlangengift, *ſ. f.* iad węży.

Schlangenkraut, *ſ. n* wężownik, ziele, zmiiowiec, ziele iaſzczurcze.

Schlappe, *ſ f.* ſzkoda; davon tragen, bekommen, ſzkodę z czego ponieść, popaść; harte, znaczne; hat es geſetzt, trafiła ſię.

Schlaraffenland, *ſ. n.* Utopien, Utopya

Schlau, *adj.* wykrętny, frantowaty; ſchlauer Menſch, wykrętny człowiek.

Schlau, *adv.* wykrętnie, frantowato, zdradliwie, pofrantoſku, powykrętarſku.

Schlauch, *ſ. m.* miech; die Kameele tragen das Waſſer in Schläuchen, wielbłądy noſzą wodę w miechach; darinnen tragen, noſić co w niem.

Schlauchträger, *ſ. m.* miechonoſnik.

Schlauheit, *ſ. f.* wykrętarſtwo, matactwo, chytroſć.

Schlauigkeit, *ſ. f.* wykrętnoſć, przewrotnoſć, ſ. Liſtigkeit.

Schlecht, einfach, *adj.* 1) proſty, pojedynczy, nieſkładany, iednoſtayny. 2) *to co*, geringe, lichy, nikły, nikczemny; Anſehen, nikczemna powaga; Sache, licha rzecz; Freunde, nikczemni przyiaciele, ſchlechtes Standes ſeyn, być ſtanu proſtego, podłego; Geſchenk, lichy podarunecżek, ſchlechte Dinge zuſammen ſuchen, nikłe rzeczy do kupy zbierać; Perſon, proſta, licha oſoba; Rede, proſta, podła, nikczemna mowa; Mann, lichy człowiek, Muth, podły, nikły umyſł, von ſchlechten Aeltern gebohren, z proſtych, z podłych rodzicow urodzony; Leute, bez powagi ludzie; Zuſtand, cienka fortunka.

Schlecht, *adv.* po proſtu, z proſta, po proſtemu, proſto, bez ſztuki, niepięknie; antworten, odpowiadać; leben, żyć; von einer Sache handeln, o iakiey rzeczy rozprawę mieć; geſchriebener Brief, po proſtu liſt napiſany, wie ſteht es mit ihm? ſchlecht genug, iak ſię ma? iak ſię mu wiedzie? źle, biednie, dobrze, ſchlecht, źle bieda.

Schlechthin, *adv.* po proſtu.

Schlechterdings, *adv.* 1) po ... 2) etwas nicht verſtehen, ... mieć koniecznie; etwas ... go zapierać; iſt es ſein ... maſz wcale żadnego wę...

Schlehe, *ſ. f.* Frucht der Schl... tarki, owoc na czarney tar...

Schlehenbaum, *ſ. m.* tarka drzew...

Schleienſaft, *ſ. m.* z tarek ſok

Schlegel, *ſ. m.* pałka, tłuk... gel.

Schleichen, *v. n. irr.* ſkraść ... na, pomału, iść, przym... znacznie, langſam gehen, wlec ſię, przyſuwać ſię.

Schleichen, das, *ſ. n.* leniw... wleczenie ſię.

Schleicher, *ſ. m.* der einen ſchen ſuchet, podchwytz... dziciel, ktory drugiego ... chwycić chce.

Schleichhandel, *ſ. m.* verb... licher Handel, zakazany ...

Schleichhändler, *ſ. m.* hand...

Schleier, *ſ. m.* ſ. Schleyer.

Schlei, *ſ. m.* Schleie, ... Fiſch, lin, ryba.

Schleifen, *v. a.* 1) zgładzić, ... heeren, eine Stadt, miaſt... ſzanc. 2) ſchleppen, ſzarpać, wlec, włoczyć; ... mit einem Wagen, wozem... pać, von einem Wagen ... den, od wozu być wlec... panym. 3) oſtrzyć, ſcy...

Schleife, *ſ. f.* worauf man ... bringet, ſanice.

Schleiffen, *v. a. irr.* ſcharfe... fować, oſtrzyć, naoſtrzyć, die Meſſer, noże.

Schleiffer, *ſ. m.* oſtrzyciel, ...

Schleiffmühle, *ſ. f.* brus... kany do oſtrzenia, do ...

Schleifſtein, *ſ. m.* oſła, ... ka, kamyk, do ſłuſowania ... nia.

Schleiffung, *ſ. f.* 1) zaieſz... nie; einer Stadt, miaſt... Schleppung, ſzarpanie, ...

Schleim, *ſ. m.* flegma; ... brzuchu, Schlamm, ma... lipka.

Schleimicht, *adj.* flegmiſty, ... czny.

Schlemmen, *v. n. a.* hulaić;

ć, tracić, marnować, zby-

das, *s. n.* hultaienie się, niskie, tracenie, marnowa-

s. m. hultay, marnik, mar- rozpustnik.

s. f. zbytek, hultaystwo, stwo.

sch, *adj.* hultayski, marno-

v. n. wolnym postępować; sachte hinter drein, pomakiem.

v. a. et n. porzucić; cisnąć; n sich, co od siebie odrzuden Armen, rękami rzucać,

f. an den Kleidern, rucho które się w tyle poziemi

v. a. ciągnąć, wlec, włoien, der nicht fort will, tego, ochce iść.

s. f. proca, womit man die irft, z którey kamienie cizelaią kamieniami z niey.

s. m. z procy strzelaiący, strzelec.

v. a. z procy strzelać, z icać; mit Steinen, kamieńmi.

f. 1) sidło, worinnen man igt, w które kogo łapaią; Bande u. d. gl. zawiązanie innych etc. pod.

adj. prędki; Wiederkunft, owrot.

adv. prędko, szypko; einem schicken; komu książkę po-

s. f. śluza, zastawa; den Wassers damit aufhalten, bieg stawić nią.

m. Schleier, okrycie głowy, nie, welum na głowę. iak nic, einer Nonne den Schleyer zakonnicy, *welum*, włożyć ę.

n, *s. f.* ta ktora żałobne robi.

h, *s. n.* zasłona.

v. a. gładzić, in Ordnung ułożyć; vergleichen, ugodzić, ć; etwas unter einigen in der godzić w dobroci rzecz mięemi ludźmi; eine Streitsache,

das, *s. n.* gładzenie, wygła-

Schlichthobel, *s. m.* hybel do gładzenia.

Schließen, *v. a.* 1) zamykać, zamknąć; das Thor, bramę. 2) in Ketten und Banden, w łancuch okować y wsadzić, einen geschlossen halten, w więzach kogo, w zamknięciu trzymać. 3) *to co*, abnehmen, wnosić, miarkować; etwas woraus, co z czego, woraus kann man das schliessen? z czego to można wnosić? 4) *to co*, machen, eingehen, zawierać, czynić, Frieden mit einem, pokoy z kiem czynić, ein Bündniß mit einem schliessen, w związek wchodzić z kiem; einen Vergleich, ugodę z kiem uczynić; einen Kreis, koło zrobić, odkreślić. 5) *to co*, endigen, zkończyć; eine Rede, mowę.

Schließer, *s. m.* zamykacz, *to co*, Pförtner, furtyan wrotny, odźwierni.

Schließerin, *s. f.* zamykaczka, odźwierna, furtyanka, wrotna, klucznica.

Schließlich, *adv.* na ostatek, na koniec.

Schließnagel, *s. m.* gwoźdź wielki.

Schließung, *s. f.* zakończenie; der Rede, mowy; s. Endigung.

Schlimm, *adj.* 1) schief, krumm, krzywy, na ukoś, albo z ukosa idący, dany. 2) böse, zły, schlimmer Handel, zła sprawa; schlimme Zeiten, złe czasy, in schlimmern Zustande seyn, w gorszym być stanie, sich auf die schlimme Seite legen, złey się chwytać strony, alles ist schlimm geworden, wszystko się w złe obrociło, es könnte nicht schlimmer seyn, nie mogło być gorzey.

Schlimm, *adv.* 1) krumm, krzywo z ukosa, śluzem. 2) es sieht schlimm mit der Sache aus, źle się rzecz dzieie; sich befinden, źle się mieć; handeln, czynić.

Schlinge, *s. f.* sidło; worin man etwas fangen will, w które co złapać chcą; entgehen, ustrzeć się sidła; einen darinnen gefangen halten, w sidle kogo usidlonego trzymać, den Kopf aus der Schlinge ziehen, niechcieć być usidlonym, w iaką sprawę uwikłanym; einem über den Kopf ziehen, sidło komu na głowę zaciągać, chcieć go uwikłać w co.

Schlingen, *v. a.* s. Verschlingen.

Schlippe, *s. f.* kloaka, odchod plugastw.

Schlitten, *s. m.* sanie, sanki, sanice.

Schlittenfahrer, *s. m.* ten co sankam, ieździ.

Schlittschuh, *s. m.* łyza, na którey się po lodzie ślizgaią; darauf fahren, na łyzach po lodzie ślizgać się.

Schlitz, *s. m.* rozpadlina, szpara, rysa.
Schlitzen, *v. n.* łupać, rozłupać, łupać się, padać się, rysować się.
Schlooßen, die, *s. f. pl.* grad; entstehen aus gefrornem Regen, grad robi się ze zmarznionego deszczy, voller Schlooßen, gradowy.
Schlorfen, *s. f. pl.* Sandalen, Mönchsschuhe, sandali.
Schloß, *s. n.* 1) Burg, zamek, grod, welches mit Gräben umgeben ist, rowami fossami otoczony; befestigen, zamek ufortyfikować. 2) an der Thüre, u drzwi, zamek do zamykania. das Rasseln der Schlösser hören, szelest od zamkow słyszeć; vorlegen, na zamek zamknąć; abbrechen, zamek oderwać. 3) Schlösser auf einen bauen, ufać komu, ufność pokładać w kiem, in die Luft bauen, zamki na powietrzu stawiać, prożną nadzieią się uwodzić.
Schlösser, *s. m.* ślusarz.
Schlößgen, *s. n.* zameczek, womit man verschließt, do zamykania zameczek.
Schloßkirche, *s. f* zamkowy kościoł.
Schlott, *s. m.* Rauchkammer, Rauchloch, dymnik, kumin.
Schluck, *s. m.* im Trinken, haust, połknienie piiąc, ein Schluck Wasser, połknienie, haust wody, kleine Schlucke thun, dowoli tykać.
Schlucke, der, *s. m.* odżeganie.
Schlucken, *v. n.* Schluckſen, odżegać; im Weinen, płacząć, łkać, in sich schlucken, połykać, ciągnąć w siebie.
Schlucken, das, *s. n.* Schluckſen, im Weinen, łkanie.
Schlucker, *s. m.* ubogi człowiek, mizerak, który nie ma czym żyć.
Schluckſen, das, *s. n.* s. Schlucken.
Schluckſen, *v. n.* s. Schlucken, Weinen.
Schludericht, *adj.* geräumig, rozpalany, przestrony, schluderichtes Kleid, przestrona suknia.
Schlüngel, *s. m.* osieł, głupiec, leniwiec, prożniak.
Schlüpfrig, *adj.* śliski; ist insonderheit der Jugend Alter, młody wiek iest osobliwie śliski: Weg, śliska droga, sich an einem schlüpfrigen Orte befinden, w śliskim mieyscu być, *to iest* w niebezpiecznym.
Schlüpfrig, *adv.* ślisko.
Schlürfen, *v. a. et n.* 1) mit dem Maule, tykać, ciągnąć; Wein, wino. 2) mit den Füßen, nogi włoczyć za sobą.
Schlürfen, das, *s. n.* łykanie, połykanie, wyłykanie.

Schlüssel, *s. m.* klucz; 1) [illegible] alles aufschließt, którym co [illegible] zu einer Thüre, do drzw[illegible] kluczyk. 2) bald zu einer [illegible] znaleść zaraz rzecz którey [illegible]
Schlüsselblume, *s. f.* bukwica [illegible] wiasnka, ziele.
Schlüsselloch, *s. n.* dziura, [illegible] klucz kłądą.
Schlüsselring, *s. m.* obraczka [illegible] klucza, woran man die [illegible] sammen macht, kołko, na [illegible] cze wiszą.
Schlüsselrohr, *s. n.* rurka kl[illegible]
Schlüßig, *adj.* namyślony, [illegible] wany co uczynić werden [illegible] myślić się, rezolwować [illegible] thun seyn, co trzeba czy[illegible] zgodzić się, ich bin mit [illegible] nen schlüßig geworden, [illegible] dził z moiemi przeciwni[illegible]
Schlummern, *v. n.* drzymać [illegible] się.
Schlund, *s. m.* gardziel, [illegible] eines Thieres, w szi[illegible] 2) paszcza, paszczeka; [illegible] 3) tiefes Loch, Abgrund, prze[illegible] denność.
Schlupfwinkel, *s. m.* kry[illegible] darein verstecken, schowa[illegible] iowkę.
Schluß, *s. m.* 1) rezolucyia, [illegible] den man nach einer Be[illegible] macht, które po naradzen[illegible] nią; entfassen, na piśmie [illegible] nes billigen, czyią rezolu[illegible] aprobować, pochwalić; [illegible] bleiben, trzymać się rez[illegible] mit einhelliger Bewilli[illegible] Schluß fassen, za iedno[illegible] zwoleniem, rezolucyią [illegible] 2) der aus einer Rede [illegible] wniesienie w mowie, ie[illegible] drugiey; *to co*, koniec, [illegible] zakończenie; des Amts [illegible] tung, zakończenie urzę[illegible] clausula, przydatek, wa[illegible] Schlusse kommen, na kla[illegible] darzu thun, klauzulę, wa[illegible] dać, in dem Schluße des [illegible] na dokończeniu całego d[illegible]
Schlußrede, *s. f.* syllogism[illegible] w mowie iedney myśli [illegible]
Schmach, *s. f.* zelżywość, [illegible] gą; einem alle anthun, [illegible] żywości czynić komu; [illegible] Schande.
Schmachten, *v. n.* schnąć [illegible] od pragnienia, vor Hunger.

haft, *adj.* ſmaczny; *adv.* ſmaczno.
haftigkeit, *ſ. f.* ſmak, ſmaczność.
rbuch, *ſ. n.* raptularz, *polym.*
ires, znaczy.
rn, *v. a.* niedbale piſać, gry-
. bazgrać.
tig, *adj.* wyſmukły, cienki,
maiący, chybitny, ſmagły,
tige Jungfer, chybitna, wy-
panna.
riefl, *ſ. m.* liżący liſt, zelżywy
n, *v. a.* złorzeczyć, *komu*, ſzka-
kogo; frech, zuchwale.
n, das, *ſ. n.* ſzkalowanie, zło-
nie.
r, *ſ. m.* złorzeczyciel, ſzkalow-
en, *v. a.* wſieść, wiechać ſło-
auf einen, na kogo, *buzować*
ern, *v. a.* cieśnić, zwężać, zwę-
ieśnić, mnieyſzać; ſ. Verrin-
rung, *ſ. f.* cześnienie, zwę-
zwężenie, zcieśnienie, mniey-
ich, *adj.* zelżywy, ſromotny,
iżiący, ſchmählicher Todt, zel-
śmierć.
ich, *adv.* zelżywie, ſromotnie,
waga.
chrift, *ſ. f.* liżące piſmo, pa-
, potwarz.
üchtig, *adj.* potwarzaiący, ſzka-
; *adv.* z potwarzą, ze ſzkalo-
m, reden, mowić.
ung, *ſ. f.* lżenie, ſzkalowanie,
rzanie; gegen einen ausſtoßen,
rze mowić przeciwko komu;
ien, na kogo.
wort, *ſ. n.* zelżywe ſłowo.
ßen, *ſ. n.* połaianie niewie-
l, *adj.* 1) cienkutki. ſzczupły,
geſchlang, 2) nicht breit, wąski,
; Meerenge, wąski przeſmyk
i, ſchmahler Paß, ciaſny węski
od. przeiazd, ſchmähler werden,
m ſię ſtawać, zwężać ſię.
l, *ſ. n.* ſmalec, ſadło; von
einen, wieprzowe, świnie; zu
geſalzenes, przeſolone.
ggrube, *ſ. f.* kray we wſzyſtko
iący.
re, *ſ. f.* plizna, ſ. Narbe.
ußen, *v. n.* paſibrzuchoſtwem
awić, na cudze obiaty pilnować.

Schmarutzer, *ſ. m.* paſibrzuch.
Schmarutzerei, *ſ. f.* paſibrzuchoſtwo.
Schmarutzerin, *ſ. f.* paſibrzuſzka.
Schmarutzerisch, *adj.* paſibrzuſzny.
Schmatz, *ſ. m.* pocałowanie. ſ. Kuß.
Schmatzen, *v. n.* 1) mlaſkać; wie die Schweine, wenn ſie freſſen, iak świnie, kiedy iedzą. 2) poſmukiwać gębą, einer, der mit dem Maule ſchmatzt, um ein Pferd zu halten, ten, który koniowi poſmukiwa, dla utrymania go.
Schmauch, *ſ. m.* dym, ſ. Rauch.
Schmauchen, *v. a.* dymem, w dymie wędzić, kopcić, kurzyć, Tabak, tytuń kurzyć.
Schmaucher, *ſ. m.* Tabakſchmaucher, *m.* tytuniarz, co uſtawicznie tytuń ciągnie.
Schmaus, *ſ. m.* wobei es ehrbar zugehet, bankiet, ochota, na którey ſię wſzyſtko przyſtoynie dzieie; dabei brav geſoffen wird, na którey mocno zapiiaią, bei einem zum Schmauſe gehen, iść do kogo na ochotę: ſ. Gaſterei.
Schmausbruder, *ſ. m.* ſpoł-ochotuiący, bankietnik, biesiadnik.
Schmauſen, *v. n. a.* bankietować, ochocić, ochotować, być na ochocie, na bankiecie; üppich, ze zbytkiew; herrlich, przednie, po pańſku; ſich dazu fertig machen, gotować ſię na ochotę.
Schmecken, *v. a.* 1) Geſchmack haben, oder geben, ſmakować, ſmak mieć, ſmak ſprawować; ſehr lieblich, wyśmienieie, der Gaumen ſchmeckt, empfindet den Geſchmack, podniebienie ſmakuie, czuie ſmak, es macht, daß eine Sache beſſer ſchmeckt, to ſprawuie iż rzecz ſmakuie lepiey, nach etwas ſchmecken, ſmak mieć czego. 2) *znaczy:* den Geſchmack, den ein Ding hat, probiren, kosztować, iaki ſmak, iaka rzecz ma, ſ. Koſten.
Schmeer, *ſ. n.* ſadło; Schweinſchmeer, nietopione świnie ſadło.
Schmeerbauch, *ſ. m.* brzuch od dołu.
Schmeerkraut, *ſ. n.* wronie maſło, zaiące kapuſta, ziele.
Schmeerſtein, *ſ. m.* Speckſtein, ſadłowy kamień.
Schmeichelei, *ſ. f.* podchlebſtwo, podchlebianie, przymilenie, aus Schmeichelei, z podchlebſtwa, ohne ſie, bez podchlebſtwa.
Schmeichelhaft: *adj.* podchlebny, podchlebuiący, przymilaiący ſię, łaszący ſię, ſchmeichelhaftige Anrede, podchlebna mowa.

Schmeichelhaftig, *adv.* podchlebnie, podchlebuiąc, z podchlebstwem.

Schmeichein, *v. n.* podchlebiać, przymilać się, łasić się, nadskakiwać, *w tymże samym sensie*, einem, komu; sich selbst, sobie samemu.

Schmeichelnd, *adj. et part.* podchlebiaiący, przymilaiący się, nadskakuiący.

Schmeichelrede, *f. f.* podchlebna mowa.

Schmeichelung, *f. f.* podchlebianie, podchlebstwo, przymilenie, nadskakiwanie.

Schmeichelwort, *f. n.* podchlebne słowo, podchlebstwo w słowie.

Schmeichler, *f. m.* podchlebca, podchlebnik.

Schmeichlerinn, *f. f.* podchlebczyna, podchlebniczka.

Schmeichlerisch, *adj.* podchlebny, podchlebniczy, przymiłony.

Schmeichlerisch, *adv.* podchlebuie, z przymileniem, nadskakuiąc; einen gnreden, podchlebnie do kogo mowić.

Schmeißen, *v. a.* uderzyć; einen, kogo; an die Thüre, we drzwi; *so co*, wegs werfen, cisnąć precz; darauf schmeissen, uderzyć na kogo.

Schmelz, *f. m.* szmelc, emalia.

Schmelzblau, *adj.* iak szmelc błękitny.

Schmelzen, *v. a.* zergehen lassen, topić, rozpuszczać; zerfließen, topnieć; das Wachs schmelzt vom Feuer, wosk topnieie od ognia; das Erzt, Metall, goldne Gefäße schmelzen, mosiądz, metal, złote naczynia topić.

Schmelzen, das, *f. n.* topienie, ztopienie.

Schmelzer, *f. m.* ten co topi, rozpuszcza, topiciel, rozpuszczalnik, topnik.

Schmelzhütte, *f. f.* topialnia, rozpuszczalnia.

Schmelzkunst, *f. f.* sztuka topienia.

Schmelzofen, *f. m.* piec do topienia.

Schmelztiegel, *f. m.* tigiel do topienia.

Schmelzung, *f. f.* topienie, roztopienie, rozpuszczanie, plawienie; das Blei, topienie, ołowiu.

Schmergel, Schmirgel, *f. m.* szmergiel, gatunek ziemi.

Schmerle, *f. f.* ein Fisch, rybka mała, do śliza podobna, ciemno żołta a czarnemi plamkami.

Schmerz, *f. m.* bol, żal; beschwerlicher, cieżki; innerlicher, wewnętrzny; empfindlicher, przeięty; einem verursachen, kogo bolu, żalu nabawić; über fällt einen napada kogo; empfinden, czuć; dafür vergehen, od bolu, od żalu niszczeć; sich denselben übermeistern lassen, dać żalowi nad sobą panować, górę brać; mildern, żal, bol odnawiać; verbeißen, zgryść w sobie, utaić go; erleichtern, żal ukoić, ulżyć; nehmen, vertreiben, odiąć, läßt nach, folguie, wolnieie; befallen, żal ich ogarnął; des Schmerzens, cierpienie; dem ganzen Leibe, bol po całym; dem Schmerze nachhängen, żalowi; hat sich gelegt, ukoił; vermehren, przyczyniać, po

Schmerzen, *v. impers.* bolec, żal być, ubolewać; es schmerzt, boli go to; es schmerzet mich, es dich schmerzet, mnie to, nieważ cię toż samo boli; es schmerzet mich dessen Zustand, żal boli; es hat dessen Unrecht, żet, tey iego krzywdy wszyscy żałowali; hungen schmerzten ihn, bolały; es schmerzet ihn, li go noga; der Zahn, zab.

Schmerzhaft, *adj.* bolesny, es ist schmerzhaft bei einer Wunde, rzecz bolesna przy tak wielkiey ranie.

Schmerzhaft, *adv.* z żalem, etwas vorbringen, co wym.

Schmerzlich, *adj.* bolesny, *adv.* boleśnie, żałośnie.

Schmetterling, *f. m.* motyl,

Schmied, *f. m.* Schmidt, kow

Schmiede, *f. f.* kuźnia, kow

Schmiedegott, *f. m.* kowal, Wulkan.

Schmiedehandwerk, *f. n.* kuz lazna.

Schmiedekunst, *f. f.* kowal miesło, kowalna sztuka.

Schmieden, *v. a.* kować, kuć sen, weil es warm ist, żela gorące iest.

Schmieden, das, *f. n.* kowanie des Eisens, żelaza.

Schmiege, *f. f.* węgielnica, się ramiona pomykaią, fausse equerre.

Schmiegen, *v. a. et r.* 1) krzywić, giąć wyginać, sich krzywić się. 2) sich korzyć się, uniżyć się.

Schmiegung, *f. f.* korzenie się nie się.

Schmiere, *f. f.* smarowidło, wanie, zur Schmiere smarowania zażywać.

üchse, *s. f.* naczynie ze smaro-
n.
n, *v. a.* smarować; mit Pech
cle, smołą y oleiem; einem
ul mit glatten Worten, sło-
komu podchlebiać; womit,

n, das, *s. n.* smarowanie.
r, *s. m.* smarownik.
g, *adj.* do smarowania dobry.
rei, *s. f.* smarowizna.
ohne, *s. f.* fazola.
e, *s. f.* malowidło, barwiczka,
idło: die Fehler des Leibes
chminke bedecken, wady ciała
zką pokryć; sich damit eine
Form geben, rumienidłem, so-
kna cerę uczynić; die Backen
arben, iagody y lice barwiczką
ować; bestreichen, pociągnąć
rachu twarzy; damit man die
hte Haut wieder glatt macht,
gładką czynią pomarszczoną
na twarzy.
en, *v. a.* malować, barwić;
acken, iagody; das Gesicht,
sich, siebie.
el, *s. m.* womit die Edelsteine
rgleichen polirt werden, smyris
n. którym drogie kamienie
ną.
n, *v. n.* gniewać się, w gnie-
yć; mit einem, z kiem, s. Zür-

, *s. m.* stroy, ustroienie; be-
rnswürdiger, podziwienia go-
errlicher, pański stroy, pańskie
enie; der sich für keinen Mann
, który nie zdobi męszczyzny.
en, *v. a.* stroić, ubierać; et-
it einem neuen Schmucke, co
wy stroy.
en, das, *s. n.* stroienie, ustroie-
zystroienie.
er, *s. m.* stroiewnik, ubierca,
.
erinn, *s. f.* pani, panna do
nia, szatna.
kung, *s. f.* stroienie, przyozdo-
e.
zeln, *v. n.* uśmiechać się.
, *s. m.* brud, zbrukanie, zabru-
voller Schmutz, pełny brudu,
nia.
ig, *adj.* brudny, zabrukany,
lany, zafolowany.
el, *s. m.* dziub; harter und lan-
nes Vogels, twardy y długi u
go ptaka; Krümme der Schnä-
bel, krzywość dziubow; eines Schif-
fes, dziub u okrętu na przodzie;
das einen Schnabel hat, *adj.* dziuba-
ty; glatter Schnabel, Maul ohne
Bart, lice brodą nie zarastaiące.
Schnacke, *s. f.* żarty, żarciki, wybiegi
żartobliwe, s. Scherz.
Schnackenhaft, *adj.* żartobliwy, wy-
biegły w żartach; schnackenhafter
Mensch, żartobliwy człowiek.
Schnackenhaft, *adv.* żartobliwie, śmie-
sznie; etwas vorbringen, co powia-
dać.
Schnackenreißer, *s. m.* żartownik, żar-
towniś, swywolny, swywolnik.
Schnäbelchen, *s. n.* dziubek; die jungen
Hühner picken mit ihren Schnäbelchen
die Eier durch, kurczątka swoiemi
dziubkami przekluwaią iaia.
Schnäbeln, sich, *v. r.* całować się, spo-
sobem gołębiem, *metaph.* dziubać
się.
Schnäblicht, *adj.* dziubasty.
Schnalle, *s. f.* przączka, zprzączka,
zprzążka, zapinka.
Schnallenmacher, *s. m.* zprążkarz, co
przączki robi.
Schnapphahn, *s. m.* rabuś, drab, rozboy-
nik; einen abgeben, drabem, rozboy-
nikiem być.
Schnappen, *v. a.* łapać, chwytać; nach
etwas, co, biegać za czym; mit auf-
gesperrtem Maule nach dem Wasser,
otwartą gębą wodę łagać; nach der
Erbschaft, za dziedzictwo chwytać,
uchwycić.
Schnarchen, *v. n.* chrapać, iak ludzie
spiąc chrapią.
Schnarchen, das, *s. n.* chrapanie,
chrapka.
Schnarcher, *s. m.* ten co chrapie, chra-
piący.
Schnarren, *v. n.* das R nicht ausspre-
chen können, nie moc, r, wymawiać,
potym damit einen verdrießlichen Lerm
machen, skrzypać, piszczeć, łoskot
nie miły czynić.
Schnattern, *v. n. et a.* 1) gęgać; wie
die Gänse, iak gęsi; tak tak, wołać;
wie die Enten, iak kaczki; 2) viel
reden, wiele gadać, gawędzić.
Schnauben, *v. n.* oddychać, sapać; vor
Zorn, od gniewu; vor Drohen, od
groźby.
Schnaubend, *adj. et part.* sapiący, bu-
rzący się z gniewu.
Schnautze, *s. f.* pysk; eines Hundes,
u psa; eines Menschen, u człowieka;
eines Thieres, u zwierzęcia.

Schnäutz-

Schnäuzchen, *ſ. n.* pyſaczek; an einer Lampe, u lampy knot.

Schnecke, *ſ. f.* 1) kriechendes Thier mit dem Hauſe, ślimak, łażące zwierzątko ze ſwoią skorupką; langſamer, als eine Schnecke ſeyn, rozlazłym być iak ślimak iaki; 2) eine Wendeltreppe, kręcone ſchody, ślimakiem idące.

Schneckenberg, *ſ. m.* Ort in den Gärten, wo man die Schnecken heget, ślimarnia, mieyſce w ogrodach, w którym ſię ślimaki chowaią.

Schneckenhaus, *ſ. n.* skorupa ślimacza.

Schneckenpoſt, *ſ. f.* ślimaczy krok.

Schneckenrad, *ſ. n.* ślimacze koło.

Schnee, *ſ. m.* śnieg; tiefer, der nicht ſchmelzet, głęboki, nieuſtanny, który nie topnicie; bedecket alles, pokrywa wſzyſtko; iſt von dem Winde zuſammen gewehet und ermüdet die Leute im Gehen, ieſt na kupę od wiatru zwiany y fatyguie ludzi idących; iſt gefroren, zmarzniony; ſich aus dem Schnee heraus arbeiten, wydobyć ſię, wykopać ſię ze śniegu; hindurch brechen, przebyć śniegi; Waſſer von zerſchmolzenem, woda z rozſtopniałego śniegu; zerſchmelzt, topniele; das Fallen des Schnees, pądanie śniegu; Winter voller Schnee, śnieżyſta, śnieżna zima; Oerter, śnieżne mieyſca.

Schnee-, Schneeartig, *adj.* śnieżny.

Schneeball, *ſ. m.* 1) kula ze śniegu; 2) ein Gewächs, rożany bes.

Schneeblind, *adj.* który oſłnął od białego blasku śniegu.

Schneeflocke, *ſ. f.* kosmek śniegu, kwiatek biały śniegu.

Schneegans, *ſ. f.* dziki gęś.

Schneegeſtöber, *ſ. n.* zawierucha ze śnicgiem.

Schneeigt, Schneehaft, *adj.* śnieżny.

Schneemonat, Wintermonat, Nivos, Nivoſe, (neu) *ſ. m.* vom 21 December bis zum 19 Januar, nach dem ehemals neuen franzöſiſchen Kalender, *nowe słowo:* śniegu, śnieże, zimowe miesiąc, liſtopad miesiąc, *Niwoſa*, według niegdyż nowego Kalendarza francuſkiego, od 21 Grudnia aż do 19 Stycznia.

Schneewaſſer, *ſ. n.* śnieżna woda, ze śniegu woda.

Schneeweiß, *adj.* biały iak śnieg; ſchneeweiſer Schwan, biały iak śnieg łabędź.

Schneewetter, *ſ. n.* śnieżny czas.

Schneide, *ſ. f.* oſtrze, brad; bei ſiekiery; des Meſſers, ostrze noża.

Schneidebret, *ſ. n.* ſtolnica, deska na niey, talerz drewniany z

Schneideln, *v. a.* obcinać, ostrzyć die Bäume, drzewa.

Schneiden, *v. a. irr.* rznąć, mit der Säge, piłą rznąć; in Stücken na kawałki, na ſztuki; zu Scheiben na zwona; einem den Hals, ſzyię urznąć, uciąć, rznąć; tylować; Edelgeſteine, w drzewieniach, żnąć; Getraide, die Weinſtöcke, winne drzewa nać, chędożyć: die Kalmäuſe wie ein Scheermeſſer, zuſ. iak brzytwa.

Schneiden, das, *ſ. n.* kraianie, kroienie, rylowanie.

Schneidend, *adj. et part.* rznący, żnący, ryluiący; Kälte, *to ieſt*, oſtre zimno; Worte, oſtre słowa.

Schneider, *ſ. m.* 1) krawcy, kroynik, obcinacz; 2) krab

Schneiderei, *ſ. f.* krawieſtwo, kie rzemieſło.

Schneiderkarpfen, *ſ. m.* śledź

Schneiderhandwerk, *ſ. n.* krzemieſło.

Schneiderinn, *ſ. f.* krawcowa wieſtwo robi.

Schneiderſcheere, *ſ. f.* krawiecce.

Schneiderwerkſtatt, *ſ. f.* warſ krawiecka.

Schneidung, *ſ. f.* rznicie, kraibienie.

Schnell, *adj.* prędki, skory; Veränderung, prędko odmie ki.

Schnell, *adv.* prędko, wskok ki, kość.

Schnellen, *v. a.* oſzukać; eine ſiehe Betrügen, mit den ſzczudka dać.

Schnelligkeit, *ſ. f.* prędkość, ſzypkość.

Schnellkäulgen, *ſ. n.* galeczki do grania.

Schnellwage, *ſ. f.* przemia rzymska waga.

Schnepfe, *ſ. f.* pardwa, ptak, *mnieyſzy*, krzyk.

Schneuzen, *v. r. et a.* ucie wysmarkać; *ſimpl.* ſmarkać einen um das Geld, koma

dzy wytrzeć, oſzukać; ſ. Ver

:n, das, *ſ. n.* wytarcie, utarcie
wy markanie ſię, proſtackie

n, *v. n. irr.* oddychać, odet-

n, das, *ſ. n.* oddychanie, oder-
:e.

ln, *v. a.* muskać, wymuskać,
ikać, gaſzkować, wygaſzko-
ę.

n, *v. a.* trzaskać; mit den Fin-
palcami.

:en, *ſ. n.* trzaśnienie palcami.

ſ. m. rznięcie, kroy, obrzy-
obcięcie der Bäume, drzew;
inen Schnitt theilen, kroiem
; des Korns, oder Getraides,
: żyta, zboża; am Buche, ober-
, ckroienie kſiążki.

', *ſ. m.* zniwiarz, żeńcarz; im
ndte, na żniwie.

in *ſ. f.* zniwiarka.

n, *ſ. n.* Brodt u. d. g. ukroio-
valek chleba, ſkibka, albo etc.

uch, *ſ. m.* łuk, łuczek, ziele,
bulka.

:ſſer, *ſ. n.* ſiekacz, kroynik.

:eiſe, *adv.* poſiekano.

nk, *ſ. f.* ława, do żnięcia.

n, *v. a.* myrzynać, wykrawać,
ſkim kroiu.

i, *v. a.* wykrawać, wyrzynać,
wać, rylować; etwas aus einer
co dębu wyrznąć.

', *ſ. m.* ſnycerz, ſnicerz; 1) der
ſchnitzer, który co z drzewa,
drzewie kroi, wyrzyna; 2)
, błąd: der Bücherſchreiber ver-
, błędy kſiągpiſarkow, druk-
ow poprawiać; voller Schnitz-
ełny błędow; Hiſtorie voller
ßer, Hiſtoryia ełna błędow;
ßer begehen, błąd popełnić,
Schnitzer reden, abſchreiben, bez
mowić, przepiſać.

rhaft, *adj.* błędy maiący; ſchniz-
te Hiſtorie, Hiſtoryia z błędami.

rhaft, *adv.* błędnie, z błędami,
lem.

unſt, *ſ. f.* ſznicerſka ſztuka,
, zesbiarſka ſztuka.

verk, *ſ. n.* ſnicerſka robota,
arſka robota.

', *adj.* zły, ſzpetny, brzydki,
adny.

Schnödigkeit, *ſ. f.* złość, brzydkość, ſzkarada.

Schnödiglich, *adv.* źle. brzydko, ſzpetnie.

Schnoppern, *v. a.* wie die Hunde, wenn ſie nach etwas ſpüren, wąchać, iak pſy, gdy tropem za czym lecą.

Schnürbruſt, *ſ. f.* ſznurowka, ſznurowczaka, *poſłow, ſznurowaczki.*

Schnüre, *ſ. f.* dünnes Band, Bindfaden u. d. gl. ſznura, ſ. Schnürchen, Schnürlein, Setſchen.

Schnüren, *v. a. et r.* ſznurować.

Schnürchen, Schnürlein, *ſ. n.* ſznureczek, powrozek.

Schnürmacher, *ſ. m.*, co ſznury robi, powrożnik.

Schnürmieder, *ſ. n.* Bruſttuch der Frauenzimmer, kaftanik ſznurowany białogłowſki, korſet.

Schnuppe, *ſ. f.* vom Lichte, nos od świecy utarty, knot.

Schnupfe, *ſ. m.* Schnupfen, Schnuppen, ſapka, katar zatkany; abhelfen, vertreiben, na ſapkę pomoc, ſapkę ſpędzić; der zum Schnupfen geneigt iſt, skłonny do ſapki, na ſapkę prędko zapadaiący.

Schnupfigt, *adj.* ſapkę maiący, na ſapkę chory.

Schnupftabak, *ſ. m.* tabaka do zażywania.

Schnupftabaksdoſe, *ſ. f.* tabakierka.

Schnupftuch, *ſ. n.* chuſtka do noſa.

Schnur, *ſ. f.* 1) Seilgen, ſznurek, ſznureczek, powroz, poſtroneczek, linka; Schnur an einer Angel, u wędy ſznurek; Schnur Perlen, ſznurek pereł; wornach alles gemacht wird, ſznur do proſtowania; nach der Schnur gemacht, pod ſznur robiony; gerichtet ſeyn, wyproſtowanym być, wymierzonym; über die Schnur hauen, przebrać miarę, za ſznur, za liniią cioſąc przethodzić; 2) Schwiegertochter, ſynowa.

Schnurgleich, *adj.* pod ſznur rowny, proſty.

Schnurrichtig, *adj.* pod ſznur proſty, prościuteńki.

Schober, *ſ. m.* kupa, kopa; Stoß von Sachen auf einander, kupa rzeczy iednych na drugich leżących; Heuſchober, kopa ſiana.

Schön, *adj.* piękny; von Anſehen, z pożrzenia piękny; ſchöne Gedanken, piękne myśli; eine Frau von ſchöner Geſtalt, dama piękney urody.

Schön, *adv.* pięknie, ſię endigen, koń-

czyć

czyć się, wypadać; etwas ausputzen, co wystroić, wymuskać.

Schönheit, *s. f.* piękność; vortrefliche, ausnehmende, przednia, śliczna, arcyśliczna; des Leibes, ciała; der Gestalt, urody; der Tugend cnoty; des Gesichts, twarzy; eine Frau von sonderbarer, osobliwey piękności dama; daran übertreffen, pięknością przechodzić.

Schöpfbrunnen, *s. m.* studnia.

Schöpfen, *v. a.* czerpać; 1) etwas daher, co zkąd; Wasser aus dem Brunnen, wodę ze studni; 2) Hoffnung, nadzieię sobie czynić; 3) frische Luft, świeżego nabierać powietrza.

Schöpfen, das, *s. n.* czerpanie, ciągnienie wody.

Schöpfer, *s. m.* 1) tworca, stworca, tworzyciel, stworzyciel; der etwas schafft, macht, hervorbringt, który co stwarza, czyni, wyprowadza z czego; der Welt, świata: es ist nichts besser von dem gütigsten Schöpfer geschaffen worden, nic lepszego od dobrotliwego stworzyciela nie było stworzone; 2) der da schöpft Wasser u. d. gl. czerpacz, co wodę czerpa.

Schöpfeimer, *s. m.* wiadro, stągiew, do czerpania, do ciągnienia.

Schöpfgelte, *s. f.* wiaderko do czerpania; mit Wasser herbringen, z wodą przynieść.

Schöpftopf, *s. m.* konewka.

Schöpfung, *s. f.* 1) Erschaffung, tworzenie, stworzenie; des Menschen, człowieka; 2) czerpanie; des Wassers, wody.

Schöppe, *s. m.* Gerichtsperson, Ławnik, sądowy.

Schöppenstuhl, *s. m.* sądowe krzesło, sądowa ława, sąd, ławnistwe.

Schöps, *s. m.* skop, geschnittener Schafbock, baran rznięty.

Schöpsen, *adj.* von einem Schöpse, skopowy, barani; Fleisch, skopowizna, baranina, skopowe, baranie mięso.

Schöpskopf, *s. m.* barania, skopowa głowa.

Schöse, Schaise, *s. f.* s. Chaise.

Schöschen, *s. n.* kleine Zugabe an Frauenkleidern, przydatek.

Schößchen, *s. n.* kleines Kappfenster, Kaffenster, Dachfensterchen, okno małe, okienko w dachu.

Schösser, *s. m.* poborca.

Schößling, *s. m.* Zweig, wypustek, wyrostek, rośl.

Scholle, *s. f.* 1) Erde, bryła [illegible] gruda; 2) wrobel; 3) cer[illegible]

Schon, *adv.* iuż, ieszcze; [illegible] her, iuż od dawności; [illegible] ten an, ieszcze od owych [illegible] iuż do owych czasow; [illegible] iuż na ow czas; schon lang[illegible] wno; schon vorher, iuż pr[illegible]

Schonen, *v. a.* ochraniać, [illegible] einen seines Ansehens [illegible] dla iego powagi; keine [illegible] dnego koszto w interesie [illegible] niać, seine Gesundheit, swoie[illegible] wia.

Schooß, *s. m.* łono; in [illegible] Schooß auferzogen werden, matki być wychowanym; [illegible] der aus der Aeltern Sch[illegible] dzieci z łona rodzicow zab[illegible] dem des Vaterlandes z łona [illegible]

Schooßhündchen, *s. n.* pieszcz[illegible] stowania, psiątko maleńkie.

Schopf, *s. m.* Busch Haare, [illegible] włosow, albo kiść.

Schoppen, *s. m.* szopa, chałupka krycie.

Schorstein, *s. m.* kumin.

Schorsteinfeger, *s. m.* kumin[illegible] ochędożnik.

Schoß, *s. m.* szos, padatek, [illegible]

Schoßreiß, *s. m.* rozeczka, ga[illegible] voller Schoßreißer, pełny [illegible]

Schote, *s. f.* der Erbsen, Bob[illegible] strączek iako chowanie gr[illegible] ziarek, strąk; przegrodka [illegible] Schoten bekommen, strączy[illegible]

Schotendorn, *s. m.* ostrostrę[illegible] nia rodzay, *pofr.* acacia.

Schotte, Schottländer, *s. m.* S[illegible] ze Szkocyi człowiek.

Schottland, *n. pr. n.* Königre[illegible] cyia, krolestwo.

Schout bei Nacht, *s. m.* Wäch[illegible] tator einer Flotte, strażnik [illegible] skiey.

Schramme, *s. f.* blizna; blau[illegible] fene, podsiniała; fest zug[illegible] brze zgoiona, zrosła; [illegible] bliznę oddrapać; voller S[illegible] pełny blizn.

Schrank, *s. m.* worin man [illegible] hebt, trzymanie, schowanie, [illegible] cie; verschließen, szrank [illegible] versiegeln, zapieczętować.

Schranken, *s. m.* Vermachung [illegible] szranki, balasy, kraty, [illegible] około czego; annoch [illegible] w szrankach, za szrankami [illegible] den Schranken treten, wy[illegible]

ſzranki; etwas damit einfaſſ
ranki dać koło czego; ſich in
ührenden Schranken halten,
ynależytym ſię okryśleniu

, *ſ. f.* śruba, kołowrotek,
ono, albo walec ſam kręty
rany w śrubie.
, *v. a.* 1) eine Schraube auf
, śrubę odśrubować, *potym*
ne Schraube zuſchließen, śru
ubować: 2) vexiren, aufzie
rześladować, obracać, naga
go.
mutter, *ſ. f.* das Loch, wo
hraube hinein gedrehet wird,
a ślosarska, wlot, w który
ś śrubowana bywa.
ock, *ſ. m.* śrubſztak rzemie
trzymaczek, dzierżaczek rze
zy.
d, *ſ. n.* ſtraſzydło.
, *v. a.* ſtraſzyć; drohendlich,
nikow grożnie; mit Mord
nd, ogniem y krwią ſtraſzyć;
in Geſchrei, ſwoiem krzy

, *ſ. n.* ſtruch, poſtrach; plötz
nagły: einem ein Schrecken
, kogo ſtrachu nabawić; vers
, ſtrachu narobić; die Urſa
Schreckens, przyczyna tak
go ſtrachu; durch eines Schre
weget werden, czyim poſtra
yć poruſzonym, durch Schre
wungen ſchwören, przymuſzo
bem, *albo* ze ſtrachu przyſiąć;
iberfallen, ſtrach go napadł.
berger, *ſ. m.* ſzrekenbergier;
alte Münze, dawny pieniądz

śregierung, *ſ. f.* (neu) Blut
ią, Sanguinokratie unter Ro
es, *nowe słowo:* kriwawe rzą
tyrańſtwo, okrucieńſtwo,
achu pod Robespierreſem.
h, *adj.* ſtraſzny, ſtraſzliwy;
n der Tod, ſtraſzna im ieſt
anzuſehen, do patrzenia, do
ia: Anfall, trefunek; ſchreck
krieg, ſtraſzliwa woyna.
h, *adv.* ſtraſzno, ſtraſznie, ſtra

ig, *ſ. f.* ſtraſzenie, poſtraſzenie.
ift, *adj.* boiaźliwy, lękliwy,
).
ftigkeit, *ſ. f.* boiaźliwość, lękli

Schreckſtein, *ſ. m.* kamień, gatunek
iaſpiſzu, *pofr.* Malachite.
Schreibart, *ſ. f.* Schreibeart, kſztalt
piſania; geringe und großen Leuten
unanſtändige, podły y zacnym lu
dziom nieprzyzwoity kſztalt piſania.
Schreibbuch, *ſ. n.* Schreibebuch, kſią
żeczka do uczenia ſię piſać charakte
ru, ſekſtern.
Schreibcalender, *ſ. m.* Schreibekalender,
dziernik, dzienne ſpiſowanie, czego.
Schreibdinte, *ſ. f.* Schreibedinte, inkauſt
do piſania.
Schreiben, *v. a. irr.* piſać; ungereimt,
nieładnie; ſcharfſinnig, byſtromy
ślnie; offenherzig, otwarcie; geneigt,
życzliwie, przychylnie; vorſichtig,
oſtrożnie; gelehrt und beſcheidentlich,
uczenie y skromnie; unbedachtſam,
nieoſtrożnie; eine Sache in Verſen,
rzecz iaką wierſzami; etwas nach
theilig an einen von einem, co ſzko
dliwie do kogo o kiem piſać; ein
Gedicht, wierſz; dieſes Briefchen ha
be ich geſchrieben, ten liſtek ia piſa
łem; ein Werk, dzieło napiſać, *to
ieſt.* kſięgę; man ſchreibt, piſzą; in
die Jahrbücher, w dzicie roczne wpi
ſać; in die Stadtbücher, w mieyskie
kſięgi wpiſać; von ſeinen Dingen an
einen, o ſwoich rzeczach do kogo.
Schreiben, das, *ſ. n.* piſanie, piſywanie,
piſowanie; mein Schreiben verhin
dern die böſen Augen, moiemu piſa
niu przeſzkadzaią złe oczy, albo
mnie do piſania etc. in der Philoſo
phie, filozoficzne piſanie; des Schrei
bens nicht werth, piſania nie wart;
ſich im Schreiben üben, w piſaniu ſię
ćwiczyć.
Schreiben, ein. *ſ. m.* Brief, piſanie, liſt.
Schreiber, *ſ. m.* 1) piſarz; gar guter,
weale dobry; gelehrter, uczony;
Rechtsverfahrner, na prawie ſię znaią
cy; artiger, ſkładny, ładny; netter,
gładki; 2) dem Amte und der Pro
feßion nach, podług urzędu y powo
łania, piſarz z urzędu; öffentlicher
Schreiber, piſarz urzędowy.
Schreiberdienſt, *ſ. m.* piſarſtwo, urząd
piſarza.
Schreiberlohn, *ſ. m.* piſarzowi płaca.
Schreiberey, *ſ. f.* piſma, *pl.* piſania, *pl.*
to co, Schreibekunſt, ſztuka piſania;
Sachen, die man geſchrieben hat, rze
czy piſane; unnütze Schreiberei, pa
piery zapiſane, co ſię na nic nie
zdadzą; ſich darauf legen, przykładać
ſię

się do pisania, *co iest*, pilno pisywać, uczyć się pisać.
Schreibefeder, *s. f.* pioro do pisania.
Schreibefehler, *s. m.* omyłka w pisaniu.
Schreibegriffel, *s. m.* styl.
Schreibekunst, *s. f.* sztuka pisania; schön zu schreiben, sztuka pięknie pisać; recht zu schreiben, sztuka bez myłek pisać.
Schreibemeister, *s. m.* uczyciel pisania, nauczyciel ręki.
Schreibepapier, *s. n.* papier do pisania.
Schreibepult, *s. n.* pultynek do pisania.
Schreibestuben, *s. f.* (in Gerichten,) pisarnia (bei den Kaufleuten,) u kupcow. rachownia, rachunkowa izba; (zu gewissen Einnahmen, als Zoll u. d. gl. do pewnych poborow odbierani) odbieralnia, poboruia izba.
Schreibetafel, *s. f.* tabliczki, pugillares, stoliki, *plur.*
Schreibetisch, *s. m.* rachunkowy stoł, rachunkowy pokoy.
Schreibeübung, *s. f.* ćwiczenie w pisaniu.
Schreibezeug, *s. n.* kałamarz, ze sprzętem do pisania.
Schreien, *v. n.* krzyczeć, wrzeszczeć, wołać; kläglich, żałośnie; mit einander, razem, społem; laut, daß er es höre, głośno, aby on to słyszał.
Schreien, das, *s. n.* wołanie, krzyczenie, wrzeszczenie, zawołanie.
Schreier, *s. m.* wołacz, krzykała.
Schreiner, *s. m.* skrzyniarz, co skrzynie szafy robi, stolarz.
Schreiten, *v. n. irr.* postępować, kroczyć; weiter fortfahren, daley, iść daley; in den Angefangenen, w zaczętey rzeczy; zu Ehren, do honorow postępować; zum Werke, robotę zaczynać.
Schrift, *s. f.* 1) etwas schriftlich abfassen, pismo, co pismen *uięte*, ręka; zweideutige, pismo wątpliwie; lesenswürdige, czytania godne; voller Verstand, zupełnie rozumnie; in der Eil gemachte, na prędce zrobione; Zärtlichkeit und Scharfsinnigkeit der Schrift, ładność, krasność pismo; 2) so fern sie aus Buchstaben u. d. gl. besteht, pisanie, pismo także; 3) wie sie die Buchdrucker gebrauchen, pismo drukarskie, karaktery drukarskie; 4) heilige, Pismo święte.
Schriftbehältniß, *s. n.* Schriftkasten, *m.* zamknięcie na papiery.
Schriftgelahrheit, *s. f.* Teologia, o Bogu Nauka, Pismo S.
Schriftgelehrter, *s. m.* Teolo[illegible] Nauczony, w Pismie u[illegible]
Schriftkasten, *s. m.* Schrif[illegible] der Buchdruckerei, skrzyn[illegible] cie pismoskładnika w [illegible]
Schriftlein, *s. n.* pismeczk[illegible] *dimin.*
Schriftlich, *adj.* pisany, na[illegible]
Schriftlich, *adv.* pisano, p[illegible] pismie; einen berichten, [illegible] go uwiadomić.
Schriftmäßig, *adj. et adv.* [illegible] zgadzaiący.
Schriftpresser, *s. m.* pismo[illegible] drukarni.
Schriftsäßig, *adj.* nad pisan[illegible] cy, ustawicznie piszący.
Schriftsetzer, *s. m.* literfadca, [illegible] duik w drukarni.
Schriftsetzerkasten, *s. m.* s. Sch[illegible]
Schriftverfasser, *s. m.* pisar[illegible] dawca, pismoskładca.
Schriftverfassung, *s. f.* pism[illegible] pismdawanie.
Schriftverwahrer, *s. m.* pis[illegible] archiwista.
Schritt, *s. m.* 1) krok; im [illegible] tańcowaniu; *potym.* vom [illegible] cza; breiter, krok spoty[illegible] einfacher Schritt, poied[illegible] Maaß von drittehalb Sc[illegible] pułtrzeci stopy; doppelt[illegible] metrischer, podwoyny. a[illegible] tryczny krok, pięć stop[illegible] des, chod konia; *potym.* [illegible] ślady; die ersten Sch[illegible] pierwsze kroki uczynić [illegible] cząć; mit langsamen Sch[illegible] powolnym krokiem iść [illegible] Schritt, krok na krok. co [illegible] cząc; tausend Schritte [illegible] entfernet seyn, tysiąc krok[illegible] miasta dalekiem.
Schrobel, *s. m.* ein Werkzeu[illegible] lenarbeiter, szczotka do o[illegible] wełny, pewny instrume[illegible] kow wełnianych.
Schröpfen, *v. a. et n.* bańki [illegible]
Schröpfen, das, *s. n.* baniek [illegible]
Schröpfkopf, *s. m.* bańka.
Schröter, *s. m.* 1) der Wein[illegible] fässer in die Keller schrotet [illegible] który wino y inne rzec[illegible] ce spuszcza; 2) ein Wu[illegible] ielonek.
Schrot, *s. n.* 1) damit man [illegible] którem strzelaią; 2) zu [illegible] Brandeweinbrennen, do [illegible]

wodki, wpoł przetłoczone, cite śrotowane zborze.
v. a. popychać; ein Faß, ſuwać ią potroſze; ſznugnąć.
t, ſ. f. drabina na kołkach na.
n, v. n. marſzczyć, marſzki
icht, adj. pomarſzczony; po-; ſchrumpelichte Aepfel, pone iabłka; ſchrumpeln, mar-, kurczyć ſię grunić ſię.
ſ. m. kara, wozek; taki.
ſ. m. kieſzeń.
v. a. podtrząsnąć, trząsnąć
n. 1) trzewik; Weiberſchuh n Abſätzen, białogłowski z wyſoką podeſzwą y kor-) ein gewiſſes Maaß, ſtopa wna długości; ſeine Schuhe ebertreten, przydeptać w tyiki; auf hohen Schuhen gewyſokich ſoſzkach chodzić, jeder weiß am beſten wo ihn h drücket, każdy naylepiey o dolega; das habe ich lange Schuhen zerriſſen, iuż ia to iem; Schuh anziehen, trzeziać; ausziehen, trzewiki inem die Füße hinrecken, die uszuziehen, nogi komu powyzucia z trzewikow, do zewikow.
ſ. f. ſzydło.
t, ſ. f. ſzczotką do chędoewikow.
r, ſ. m. karpacz trzewikow
t, ſ. m. ſzewczyk.
ſ. n. trzewiczek.
n, ſ. m. kopyto ſzewskie.
er, ſ. m. ſzewc do trzewikow.
, ſ. m. rzemyk do zawięzywikow.
ſle, ſ. f. przączka do trzewinania.
, ſ. f. ſandał, podeſzwa trze-
nmacher, ſ. m. ſandałownik, deſzw, podeſzwiarz, ten co podeſzwy robi.
, adj. furchtſam, lękliwy, bozalękniony, ſchüchterne Pferde konie; ſchüchtern machen, ć.
, adv. lękliwie, boiaźliwie.

Schüler, ſ. m. łak; uczonek poet. uczeń; gelehrtger, co ſię da nauczyć, poiętny; gehorſamer, posłuſzny, usłuchliwy, einen zum Schüler in der Oratorie haben, mieć kogo uczniem w Wymowie; einen dazu annehmen, kogo za ucznia, za uczonka wziąć.
Schülergen, ſ. n. zaczek.
Schülerhaft, adj. ſzkolny.
Schülerinn, ſ. f. uczennica, uczonka, zaczka.
Schürze, ſ. f. fartuch, fota.
Schürzlein, ſ. n. fartuſzek, fotka.
Schüſſel, ſ. f. miſa, miſka; zu Suppen, z miſzcza na polewki, na ſupy; kleine, mieſeczka; breite, ſlache, zum Braten, ſzeroko, płaska miſa, pułmiſek bez kraiow, mianowicie na pieczyſte.
Schüſſelchen, ſ. n. miſeczka, pułmiſoczek.
Schütte Stroh, ſ. f. ſnop ſłomy, wiązań ſłomy.
Schütteln, v. a. trząść, potrzęſać; den Kopf, głowę, głową.
Schütteln, das, ſ. n trzęſienie.
Schütteln des Leibes, ſ. n. mrowie, ſtrach po ciele chodzący, gdo kogo ogarnie.
Schüttelung, ſ. f. trzęſienie, ztrząśnienie.
Schützbar, adj. obronny.
Schütze, ſ. m. ſtrzelec z łuku, ſ. Bogenſchütze.
Schützen, v. a. bronić; die Grenzen, vor den Streifereien der Feinde, granić od naiazdow nieprzyiacielskich; das Land wider der Feinde Gewalt, kraiu bronić od gwałtow nieprzyiacielskich.
Schützen, das, ſ. n. bronienie, zaſtawianie, zrzucanie.
Schützer, ſ. m. obrońca; ſimpl. brońca, broniciel, obroniciel.
Schuld, ſ. f. 1) Verſehen, Verbrechen, wina, wyſtępek, przeſtępſtwo; ſchwere, ſtrafbare, ciężki, karalny; Befreiung davon von einem erhalten, uwolnienie od winy, to ieſt, z niewinnego oſądzenie u kogo otrzymać; alle Schuld auf einen wälzen, wſzyſtką winę na kogo składać; einige daran haben, mieć iaką winę w czym; einer ſchiebet die Schuld auf den andern, ieden składa winę na drugiego; ohne Schuld ſeyn, bez winy być, einen der Schuld erlaſſen, wynowić kogo z winy, niewinnym uznać; ſich fremder Schuld theilhafftig machen,

uczynić się ucześnikiem cudzey winy; liegt an ihm, na niem wina, on winien; auf sich laden, na siebie brać; er ist Schuld daran, iego to wino, on temu winien; aus der Schuld reißen, wyrwać kogo od winy; auf sich nehmen, na siebie brać; auf etwas legen, na co winę składać; einem geben, obwiniać kogo; in gleicher stecken, rownie być winnym; 2) *to co* Borg, da man Geld u. d. gl. schuldig ist, dług, zaporzyczenie się, gdy kto pieniądze y podobne rzeczy winien iest; in Schulden stecken, długi mieć, w długach być; sich davon losmachen, uwolnić się od długow; einem damit verhaftet seyn, być dłużen komu; einem schenken, dług komu darować, bis an die Ohren in Schulden stecken, zabrnąć w długi aż po uszy; in große gerathen, w wielkie długi wpaść; neue machen, nowych długow zaciągnąć; eintreiben, o dług się upominać; einmahnen, o dług się odezwać; bezahlen, zapłacić; Schuld mit Schuld, dług długiem zpłacić.

Schuldbrief, *s. m.* kartka na dług.

Schuldbuch, *s. n.* reiestr długow.

Schuldeinfoderung, *s. f.* wybieranie długow, upominanie się o dług.

Schuldeinmahner, *s. m.* odzywaiący się o dług.

Schuldeinmahnung, *s. f.* o dług odezwa.

Schuldenlast, *s. n.* długi ciężkie; dług wielki.

Schuldfoderung, *s. f.* wymaganie długu.

Schuldgebung, *s. f.* winy zadawanie, pomawianie o winę.

Schuldgläubiger, *s. m.* pożyczyciel długo drugiemu; wierzyciel.

Schuldiener, *s. m.* szkołuczeńca.

Schuldig, *adj.* winny, winowayca; 1) einen schuldig an einer halsbrechenden Sache machen, kogo winnym czynić, iakiego głownego występku; helfen, winnego ratować; strafen, karać; 2) der Geld schuldig ist, pieniędzy, dłużny; der viel schuldig ist, ktory wiele winien; 3) verpflichtet, powinny, z obowiązku, zasłużony, przy należyty, schuldige Strafe leiden, zasłużoną karę ponosić; schuldigen Dank abstatten, winne dzięki czynić, oddawać; einem das schuldige Geld bezahlen, należące się komu pieniądze zapłacić.

Schuldienst, *s. m.* urząd szkolny; darum anhalten, starać się oń, zabiegać oń.

Schuldigkeit, *s. f.* powinność, przy[illegible]ga; einem erweisen, powinno[illegible] mu świadczyć, oświadczenie [illegible] nowania czynić; in acht [illegible] pełnić; ein Gnüge thun, pow[illegible] zadosyć uczynić; verabsäumen, winności zaniechać, powinno[illegible] przestrzegać, s. Pflicht.

Schuldlos, *adj.* bez winy, nie[illegible] *adv.* niewynnie.

Schuldlosigkeit, *s. f.* niewynno[illegible]

Schuldner, *s. m.* dłużnik: [illegible] der nur etwas bezahlt, das [illegible] schuldig bleibt, ktory tylko [illegible] zpłaca, a resztę winien [illegible]

Schuldnerinn, *s. f.* dłużniczka.

Schuldopfer, *s. n.* ofiara za [illegible] winę.

Schuldregister, *s. n.* reiestr [illegible]

Schuldthurm, *s. m.* więzie[illegible]

Schuldwechsel, *s. m.* dług[illegible] zpłacenie.

Schule, *s. f.* szkoła; in [illegible] disputiren, o czym w szko[illegible] tować, spor mieć; dergle[illegible] werden in den Schulen [illegible] sen, tacy ludzie wychodzą [illegible] Filozofowskich; in der [illegible] stutzt werden, być w szk[illegible] wanym; die Schule halten [illegible] uczyć; sich es darinnen [illegible] werden, pocić się, pracow[illegible] le; in die Schule gehen, [illegible] und hören, iść do szkoły, [illegible] siedzieć y słuchać; in die [illegible] cken, führen, do szkoły [illegible] wadzić; hinter der Schule [illegible] szkołę a nie do szkoły [illegible] graphische Schule in Fran[illegible] *nowe słowo:* szkoła gieo[illegible] Francyi.

Schulfest, *s. n.* szkolne świę[illegible]

Schulfrage, *s. f.* szkolne py[illegible] ny spor.

Schulfratze, *s. f.* szkolne bry[illegible]

Schulfreund, *s. m.* przyiaciel [illegible]

Schulfreundschaft, *s. f.* pr[illegible] szkoł powzięta; mit einem [illegible] halten, przyiaźń powzięta [illegible] z kiem statecznie utrzymy[illegible]

Schulfuchs, *s. m.* nie dobrze [illegible]

Schulfüchserei, *s. f.* nieskła[illegible] ność; niedowarzona.

Schulgeld, *s. n.* płaca za [illegible] sługi uczącego.

Schulgesellschaft, *s. f.* społu[illegible]

Schulhause, *s. m.* szkolney [illegible] dzi.

ſ. m. proſte nazywanie nau-
v w ſzkołach.
, *ſ. m.* chłopiec do ſzkoły
tor, *ſ. m.* Szkołdozorca.
, *ſ. m.* ſzkolny człowiek,
poet.
r, *ſ. m.* nauczyciel w ſzkole.
rinn, *ſ. f.* nauczycielka, mi-
r, *ſ. m.* Szkołrządca, Przeło-
ſzkołami.
ſ. f. mowa, mowienie w
anie y na pamięć mowienie.
ſ. m. praca ſzkolna.
ſ. m. ſpor ſzkolny.
ſ. f. ſzkoła, izba do ucze-
ialnia, uczelnia.
f. łopatka; rechte, prawa;
roka; nackende, goła: ents
nażona, dobyta z rękawa;
ſeinen zurücktragen, kogo
łopatkach odnieść; einen
hmen, kogo na łopatki
ie, *lepiey* na barki; ſchmale
aben, mieć wąskie łopatki;
rz ziehet ſich in die Schul
ciągnie ſię aż do łopatek;
reś, zwierzęcia, łopatka.
, *ſ. n.* kość w łopatce.
n, *ſ. n.* poduſzka pod ło-
ſ. m. ſołtys; woyt na wſi.
ſ. f. ſzkolne ćwiczenie.
n. ſołtys.
, *ſ. n.* ſołtyſtwo.
f. czas ſzkolny do ucze-
ɔchen, *ſ. n.* tłuſta pioſnka.
. łayno człecze rzadkie.
, *ſ. f.* kloaka.
ſ. n. toż ſamo.
f. 1) łuſka; der Fiſche, na
węzu; das Schuppen hat,
; abmachen, łuskę zdiąć;
Fiſche, z ryby; 2) auf dem
a głowie otręby.
. *a.* abmachen, łuskę zdey-
ſkrobać; einen Fiſch, z ry-
: *m.* wozownia, poddach
iſe, *adv.* w łuskę; zuſam-
: ſeyn, złożonym być.
adj. łuskawy, łuską pokry-
ſ. n. łuska drobna, dro-

Schur, *ſ. f.* ſtrzyżenie; der Schaafe, owiec.
Schurke, *ſ. m.* hołota, do niczego człek.
Schurz, *ſ. m.* den man vorbindet, zapaſka, którę ſię na przodku przepaſuią.
Schurzfell, *ſ. n.* zapaska okorzana; fartuch, przedſobnik skurzany.
Schuß, *ſ. m.* ſtrzelenie, poſtrzał, raz; mit einem Pfeile, ſtrzałą; den Schuß mit einer ſilbernen Kugel gar leicht aushalten, poſtrzał od ſrebrney kuli łatwo wytrzymać.
Schuſter, *ſ. m.* ſzewc, ſzwiec, des Schuſters, *adj.* ſzewcow, ſzewski; Werkſtatt eines Schuſters, warſztat ſzewski, ſtolnica ſzewska.
Schuſterarbeit, *ſ. f.* ſzewſtwo, ſzewſkie rzemieſło.
Schuſterdrat, *ſ. m.* dratwa ſzewſka.
Schuſterhandwerk, *ſ. n.* ſzewſka robota; ſzewſkie rzemieſło.
Schuſterinn, *ſ. f.* ſzewcowa.
Schuſteriſch, *adj.* ſzewſki.
Schuſterkneiff, *ſ. m.* gnyp ſzewſki.
Schuſterladen, *ſ. m.* ſzewſka izba, ſzewſka robialnia.
Schuſterſchwärze, *ſ. f.* czernidło ſzewſkie.
Schutt, *ſ. m.* 1) von altem Mauerwerke, gruz, obaliny, zpadliny ze ſtarych murow; mit Schutte bedeckt, gruzem przywalony; von Schutte reinigen, z gruzu uprzątnąć, gruz uprzątnąć; den Boden, plac; 2) um eine Stadt aufführen, ziemią miaſto w koło obſypać, *albo* wałem wyſypanym miaſto obwieść.
Schutthauſe, *ſ. m.* kupa gruzu.
Schutz, *ſ. m.* 1) Vertheidigung, obrona, bronienie; einen in Schutz nehmen, wziąć pod obronę kogo; einem beſtändig leiſten, komu obronę ſtatecznie nieuſtanną świadczyć; eines auf ſich nehmen, wziąć kogo obronę na ſiebie; der vielen hat, ktory ma wiele obrony; einen eines Schutz anbefehlen, poruczyć komu obronę kogo; einem zum Schutze dienen, być komu obroną; genug haben, mieć doſyć obrony; ſich ſchaffen, przyſpoſobić, przy gotować ſobie obronę; ſich in eines begeben, udać ſię pod czyią obronę; in eines ſeyn, unter eines ſtehen, być w czyiey obronie, pod czyią obroną; eines anvertrauen, powierzyć obronie czyiey; etwas, co; zum Schutze dienlich, dobry zdatny do obrony; 2) im Waſſer, drobia, tama zaſtawa.
Schutzengel, *ſ. m.* Anioł opiekun.

Schutzgatter, *s. n.* spust kraciany, krata spuszczana w bramie.
Schutzgenoß, *s. m.* pod obroną zostaiący, w protekcyi będący.
Schutzgott, *s. m.* Bog broniący; eines Reichs, iakiego krolestwa.
Schutzhalter, *s. m.* obrońca, opiekun, broniciel.
Schutzhaltung, *s. f.* obrona, obrony świadczenie.
Schutzherr, *s. m.* opiekun, obrońca; einen dazu haben, mieć kogo obrońcą.
Schutzleistung, *s. f.* obrony świadczenie.
Schutzlos, *adj. et adv.* bez obrony.
Schutzmauer, *s. f.* mur na obronę.
Schutznehmung, *s. f.* wzięcie pod obronę.
Schutzrede, *s. f.* mowa na obronę.
Schutzverwandter, *s. m.* klienta, pod obroną będący.
Schutzverwandtinn, *s. f.* klienta, pod obroną zostaiąca.
Schutzwehr, *s. f.* mieysce obronne.
Schuyte, *s. f.* Art eines Schiffes, schuyte, gatunek okrętu.
Schwabe, *s. m.* einer aus Schwaben, Szwab, rodem człek ze Szwabni.
Schwaben, *n. pr. n.* das Land, Szwaby, Szwabiia, kray.
Schwach, *adj.* słaby, szczupły, cienki; nicht stark oder dicke, ani mocny, ani gruby; Körper, Leiber, ciała; Beine, golenie; Stengel, łodyga; Faden, słabe nici; Glieder, Stimme, członki, głos; an Kräften, słaby na siłach; schwaches Gehör, słaby słuch; schwächer am Volke seyn, słabsze mieć woysko.
Schwachheit, *s. f.* słabość, krewkość, wątłość; des Leibes, ciała; wegen Schwachheit des Gemüths das angefangene Werk fahren lassen, prze słabość umysłu zaczęte dzieło porzucić, der Gesundheit, zdrowia; der Kräfte, sił; der Sinne, zmysłow; des Magens sich zuziehen, słabości żołądka się nabawić; der menschlichen Schwachheit vergißt man bei guten Tagen, ludzkiey krewkości zapominaią w dobrym czasie.
Schwade, *s. f.* pokos; des Heues, Getraides, siana, zboża.
Schwaden, *s. m.* wroble proso, ziele; *pofr.* grémil.
Schwadron, *s. f.* Squadron, Escadron, szwadron iazdy, pewny poczet ieznych.
Schwäbisch, *adj.* Szwabski; Kreis, Szwabska okolica.

Schwäche, *s. f.* cienkość; [illegible] goleni, nog; eines Fadens, [illegible] Stimme, głosu.
Schwächen, *v. a.* schwach machen [illegible] mątlić, osłabić, zwątlić; [illegible] pferkeit, czyie męstwo. [illegible] nung, czyią nadzieię; das [illegible] mich nicht gänzlich geschwächt [illegible] nie wcale mię zwątliła. [illegible] walt, czyią siłę; die Augen [illegible] eine Jungfrau, pannie wstydliwe [illegible] sein Ansehen, swoię powagę [illegible]
Schwächer, *s. m.* słabiciel. [illegible]
Schwächlich, *adj.* słaby, [illegible]
Schwächung, *s. f.* 1) osłabienie [illegible] manie; des Muths, serca [illegible] das durch die Wollust [illegible] skoszy zesłabienie; 2) [illegible] frau, panny zelżenie.
Schwägerinn, *s. f.* szwagrowa [illegible] krewna, powinnowata.
Schwägerschaft, *s. f.* pokrewieństwo, powinnowastwo; sich [illegible] durch verbinden, przez pokrewieństwo połączyć się z kiem.
Schwämmchen, *s. n.* kleiner [illegible] bek. grzyb mały.
Schwängerer, *s. m.* in Unehren [illegible] ciąć, sprawuiący.
Schwängern, *v. a.* brzemienie [illegible]
Schwängerung, *s. f.* brzemienie [illegible] sprawienie.
Schwänzen, *v. a.* 1) einen [illegible] an machen, ogon przyprawić [illegible] dem Steisse drehen, kupić [illegible] idąc.
Schwänzchen, *s. n.* ogonek.
Schwär, *s. m.* wrzod, [illegible]
Schwären, wrzodowaty. [illegible]
Schwären, *v. impers.* iątrzyć [illegible] rać się; wrzodowacieć.
Schwären, das, *s. n.* iątrzenie [illegible] nie się, *o wrzodach.*
Schwärmen, *v. n.* 1) roić się [illegible] się, przewiiać się, przechodzić [illegible] *kupić*; die Bienen schwärmen [illegible] się roią; 2) unsinnig [illegible] rozumu odchodzić.
Schwärmer, *s. m.* 1) kieg [illegible] włoczęga; 2) fanatyk, [illegible] sachen; 3) der unsinnig [illegible] 4) Art eines Feuerwerks [illegible] kowal, gatunek sztucznego [illegible]
Schwärmerisch, *adj.* 1) fanatyczna gorliwością o religią [illegible] unsinnig, szalony.
Schwärmung, *s. f.* chodzenie [illegible] się, przewiianie się.
Schwärze, *s. f.* 1) czernia [illegible]

ırna barwa; womit man etz
ırz färbet, czym co czarno
der Schuſter, czernidło
2) ſchwarze Farbe, czarność,
abens, iako to kruka.
v. a. czernić, uczernić; die
mit, włoſy czym.
, adj. czarniawy, ſmagla-
r Weiſer der Bienen, matka
arniawa ieſt; Augen, czar-
zy; Blattern, czarniawe
rde, czarniawa ziemia.
, ſ. f. czernienie, uczernie-
haare, włoſow.
ſ. f. iątrzenie, zbieranie

ſ. m. gaduła, gawęda; ga-
ıu gęba nieuſtaie.
ı. ſ. f. gaduła, gawęda,
:zka.
. m. 1) ſzwagier, mąż ſio-
:rewny.
ſ ein Vogel, ptak pewny,
kleine, iaſkołeczka; die im
et, iaſkołka domowa: die
r nistet iaſkołka pobrzeż-
Schwalbe macht keinen
iedna iaſkołka nie przyno-
prov. von Schwalben, adj.

:aut, ſ. n. iaſkołcze ziele,

eſt, ſ. n. iaſkołcze gniazdo.
ſ. m. 1) den man ißt, grzyb,
zą; 2) womit man etwas
czym co zcieraią, gębką;
ı ausdrücken, gębkę wyci-
roſta u dziecięcia w uſtach;
ı Bäumen, grzyb na drze-

rtig, adj. grzybowy.
ht, adj. gębczaſty, hubia-
ybiaſty.
zkeit, ſ. f. gębczaſtość, hubia-
zybiaſtość.
kein, ſ. n. kamień rzadki.
m. łabędź; ſtirbt mit Sin-
Freuden, zdycha ſpiewaiąc
vom Schwane, adj. łabędzi,
łabędzi głos.
v. impers. ſich laſſen, wrożyć,
wać; es ſchwante mir, daß
czuwałem, że.
geſang, ſ. m. łabędzie ſpie-

ſ. n. das Schwänken, zach-
ruſzenie; ruch, ſimpl. inuſit.
vange ſeyn, ſłynąć, być wzię-
Schwang kommen, zaczynać,
ſłynąć, kwitnąć, być wziętym we
zwyczaiu; die Gewohnheit kommt
täglich mehr in Schwang, zwyczay
codziennie ſię wzmaga; im Schwan-
ge gehen, ſłynąć, być ſzacowanym;
die ſchönen Künſte gehen itzo im
Schwange, piękne ſztuki ſą teraz
ſzacowane, wzięte, kwitną, ſłyną.
Schwanger, adj. f. brzemienna, ciężar-
na; als ſie ſchwanger war und die Ge-
burtszeit, gdy ciężarną była y iuż na
czaſach; mit einem Knaben, chłop-
cem być w ciąży.
Schwangerſchaft, ſ. f. brzemienność,
ciąża.
Schwank, adj. 1) gibki; ſchwanke Wei-
de, gibka wierzba; 2) Beine, cienkie
nogi. ſ. Geſchlank, Schwach.
Schwanken, v. n. chwiać ſię; mit dem
ganzen Leibe zu beiden Seiten, całym
ciałem na obiedwie ſtrony.
Schwanz, ſ. m. 1) ogon; krauſer, kę-
dzierzawy; hat der Pfau von Natur
zu ſeiner Zierde, paw ma z urodzenia
ogon dla ſwoiey ozdoby; eines
Pferdes, koński ogon; Hund ohne
Schwanz, pies kuſy; 2) an den Klei-
dern, u ſzat, nazywa ſię rucho.
Schwanzlos, adj. et adv. kurta bez ogo-
na.
Schwanzmeiſe, ſ. f. ſikora z ogonem.
Schwanz- oder Schweifpolicei, ſ. f. in
Frankreich, (neu), ſ. Policei.
Schwanzriem, ſ. m. podogonie; poch-
wy, obſ. to co podogonie.
Schwanzſtern, ſ. m. gwiazda z ruchem.
Schwarm, ſ. m. 1) rozruch, tumult,
chłas; 2) von Bienen, roy pszczoł;
3) kupa, ſiła, moc; 4) von Leuten, die
ſchmauſen, gaçanie y zgiełk ludzi
ochotniących.
Schwarte, ſ. f. dicke Haut, gruba skóra.
Schwarz, adj. 1) czarny; ſehen was
ſchwarz, oder weiß ſey, widzieć co
czarne a co białe; ſehr ſchwarze Kir-
ſchen, bardzo czarne wiśnie; Wol-
ken, chmury; 2) ſchwarze Kunſt, cza-
row ſztuka.
Schwarzandorn, ſ. m. ſzanta czarna,
ziele.
Schwarzbraun, adj. kaſztanowaty, bru-
dno ciſawy.
Schwarzfärber, ſ. m. farwiarz, od czar-
nych farb.
Schwarzfärbig, adj. czarney maści,
czarnego koloru.
Schwarz gekleidet, part. et adj. czarno
ubrany, w czarne ſuknie.

Schwarzgelb, *adj.* czarnożółty, bury, oliwkowy kolor, ogorzały.
Schwarzglänzend, *adj.* kruczy kolor; czarno się świecący.
Schwarzkopf, *s. m.* ein Vogel, figoiadka, ptak.
Schwarzköpficht, *adj. et adv.* co czarne włosy ma na głowie.
Schwarzkümmel, *s. m.* czarnucha.
Schwarzkünstler, *s. m.* czarnoksiężnik, czarownik.
Schwarzroth, *adj.* czarnoczerwony, wiśniowy.
Schwarzwald, *s. m.* Wald in Schwaben, czarny las, las w Szwabskim.
Schwarzwurzel, *s. f.* żywokost, kostywał.
Schwatzen, *v. a.* gadać, szczebiotać; was einem in das Maul kömmt, co do gęby przydzie; mit einem heimlich, z kiem potaiemnie, s. Plaudern.
Schwatzhaftig, *adj.* gadatliwy, szczebiotliwy; im Reden, w mowieniu; Thorheit, gadatliwe głupstwo; schwatzhaftiges Maul einem stopfen, gadatliwy pysk komu zatkać.
Schwatzhaftigkeit, *s. f.* gadatliwość, szczebietliwość.
Schweben, *v. impers.* wisieć nad; das Unglück schwebet über uns, nieszczęście wisi nad nami; der Tod schwebt täglich über uns, śmierć nam co dzień nad karkiem wisi; vor den Augen, przed oczyma wisieć.
Schwebend, *adj. et part.* wiszący; schwebender Garten, wiszący ogrod.
Schwede, *s. m.* einer aus Schweden, Szwed, człek rodem ze Szwecyi.
Schweden, *n. pr. n.* ein Königreich, Szwecyia, Krolestwo.
Schwedisch, *adj.* Szwecki.
Schwefel, *s. m.* siarka; mit Schwefel angemacht, siarką zaprawny; von oder wie Schwefel; nach Schwefel schmeckend, z siarki, iak siarka, siarki smak maiący, siarczysty; solches Wasser, siarczysta woda; dergleichen Geruch, siarczysty zapach; dergleichen Blumen, siarczysty zdroy.
Schwefelblume, *s. f.* kwiat siarczany.
Schwefeldampf, *s. m.* siarczany zaduch.
Schwefelfaden, *s. m.* siarkowana nić.
Schwefelgänge, *s. m. plur.* siarcyste chody w ziemi, gdzie siarka iest, *albo* siarkochody.
Schwefelgrube, *s. f.* siarki kopaniny.
Schwefelhaft, *adj.* s. Schwefelicht.
Schwefelholz, *s. n.* siarczana trzaska do zaświecenia.
Schwefelhütte, *s. f.* siarkowa [illegible] czany piec.
Schwefelicht, *adj.* siarczysty, [illegible] siarczany; Gestank, siarcza[illegible]
Schwefelkerze, *s. f.* siarczana [illegible]
Schwefelkies, *s. m.* krzemień [illegible] sania ognia.
Schwefeln, *v. a.* siarką zapraw[illegible] siarkować.
Schwefeln, das, *s. n.* siarkowa[illegible] ką zaprawienie, oblanie.
Schweher, *s. m.* świekr, teść.
Schweif, *s. m.* 1) rucho [illegible] Schleppe; 2) ogon.
Schweifen, *v. n.* przebiegać [illegible] wiiać się, kręcić się, [illegible] przechodzić się; auf dem [illegible] um, po kraiu tam y sam.
Schweif- oder Schwanzpol[illegible] Frankreich, (neu), s. [illegible]
Schweigen, *v. n. irr.* milcz[illegible] czeć, cicho być; klüglich [illegible] von so großen Dingen, o [illegible] rzeczach; in einer Sach[illegible] rzeczy; unter den Wa[illegible] die Gesetze, przy oręż[illegible] woyny, milczą prawa; [illegible] stille, on milczy, nic nie [illegible] davon still, cicho nic o [illegible]
Schwein, *s. n.* wieprz, świ[illegible] dzik, s. Sau.
Schweinborsten, *s. f. pl.* [illegible]
Schweinbraten, *s. m.* wie[illegible] czyste.
Schweinbrod, *s. n.* ein [illegible] ziemna, rzepa leśnia, [illegible]
Schweinchen, *s. n.* prosi[illegible] wieprzek, wieprzak.
Schweinen, von, *adj.* wiepr[illegible]
Schweinfleisch, *s. n.* świnie [illegible] przowe mięso.
Schweinfurth, *n. pr. f.* [illegible] ken, Szweinfurt, miast [illegible] konii.
Schweingallerte, *s. f.* gal[illegible] przowego mięsa.
Schweinhändler, *s. m.* [illegible] daiący, kupiec z wieprz[illegible]
Schweinheerde, *s. f.* trzoda [illegible]
Schweinhetze, *s. f.* łowy, [illegible] na dziki.
Schweinhirt, *s. m.* świniarz [illegible] skotak do świń.
Schweinigel, *s. m.* ież [illegible] pyszczkiem.
Schweinkoben, *s. m.* chlew [illegible] na wieprze.
Schweinmarkt, *s. m.* świni [illegible]
Schweinmast, *s. f.* karmie[illegible]

e Nahrung treiben, ztąd mieć enie.
ıäſter, *ſ. m.* świniokarmca, ›karmca.
ıelde, *ſ. f.* ein Kraut, łoboda,
ıutter, *ſ. f.* maciora świnia.
eder, *ſ. f.* Fangeiſen, oſzczep u dawnych.
ett, *ſ. n.* tłuſtość, ſadło świnie.
opf, *ſ. m.* głowizna; wilder, łowizna.
ıll, *ſ. m.* chlew na świnie.
eiber, *ſ. m.* ten co świnie pę-
eh, *ſ. n.* świnie, wieprze, ierogate.
ilbpret, *ſ. n.* dziczyzna, mięſa.
ıcht, *ſ. f.* chowanie świń.
ſ. m. pot; im Sommer, letni, : unabgemiſchter, niezmyty; umny; mit vielem Schweiße, m potem; vieler folget dar: ele potu za tym idzie; viel ; vergießen, wiele potu wy- ıwić, aby wiele potu wypły- ganz naß vom Schweiße ſeyn, yć mokrym od potu, Schweiß n, pot otrzeć; mit Getränke en, lekarskiemi napoiami awić; läuft über das Geſicht, o twarzy, es hat uns nicht weiß gekoſtet, nie mniey nas koſztowało; in Schweiß ge: zapocić ſię; voller Schweiß, otu.
ad, *ſ. n.* ſucha wanna, łaźnia
adſtube, *ſ. f.* izba do ſuchey
n, *v. n.* pocić ſię, krew pu- ſ. Bluten.
ıchs, *ſ. m.* ein Pferd, koń niady.
gt, *adj.* potowy, potny, pociſty.
ch, *ſ. n.* wylot, ktorym pot lzi.
ulver, *ſ. n.* proſzek na poty.
ube, *ſ. f.* izba do potow; po- *poet.*
reibend, *adj. et adv.* poty ſpra-
uch, *ſ. n.* chuſtka do potu.
vurſt, *ſ. f.* ze krwią kiſzka.
, *n. pr. f.* eine Landſchaft, :ary, Szwaycaryia kray.
:r, *ſ. m.* Szwaycar; z Szway- rodem.

Schweitzergebürge, *ſ. n. pl.* Szwaycarſkie góry, Alpy.
Schweitzerhoſen, *ſ. f. plur.* 1) ubranie z Szwaycarska; 2) Jalappa, ziele Indyiskie w aptyce.
Schweitzerinn, *ſ. f.* Szwaycarka.
Schweitzeriſch, *adj.* Szwaycarski.
Schweitzerkäſe, *ſ. m.* Szwaycarski ſyr.
Schweitzerland, *ſ. n* Szwaycarſka ziemia.
Schwelgen, *v. n.* rozpuſtować, hulać, *deboſzować.*
Schwelgen, das, *ſ. n.* hulanie, rozpuſtowanie, *deboſzowanie.*
Schwelger, *ſ. m.* hultay, marnotrawca, marnik; hultayſzcze, *ſ. n.*
Schwelgerei, *ſ. f.* hultayſtwo, marnotrawſtwo, przehulanie.
Schwelgeriſch, *adj.* hultayski, rozpuſtuiący, marnotrawny; *adv.* po hultaysku; marnotrawnie.
Schwelle, *ſ. f.* prog; einer Thüre, u drzwi; Oberſchwelle, ocap, nadproże; hohe, wyſoki; einen nicht über die Schwelle kommen laſſen, nie dać komu za prog przeſtąpić; den Fuß nicht darüber ſetzen, za prog nogą nie ruſzyć.
Schwellen, *v. imperſ.* dicke werden, brzmiać, nabiegać; tyć, rość; *w tym ſamym ſenſie*; der Leib ſchwillt ihm, brzuch mu rośnie.
Schwellen, das, *ſ. n.* mabrzmienie, odęcie, nabieżenie.
Schwemme, *ſ. f.* brod; in die Schwemme reiten, w brod iechać na koniu.
Schwemmen, *v. a.* 1) w brod iechać; 2) die Schaafe, *o owcach*, brodzić owce.
Schwenken, *v. r. et a.* mierzyć; ſich ſchwenken, obracać ſię; *comp.* aus ſchwenken, wymyć, wypłukać, wytopić.
Schwenkung, *ſ. f.* obrocenie ſię, obrot; die rechts, oder links geſchieht, obrot w prawą, albo w lewą, czwarta część tylko obrotu.
Schwengel, *ſ. m.* 1) eines Ziehbrunnens, żuraw, do ciągnienia wody, węborek; einer Pumpe, rękoieść u laski w pompie; 2) einer Glocke, ſerce w dzwonie; *potym* wo die Stränge daran gemacht ſind, drąg u dzwona, u ktorego ſznury wiszą do chybania dzwonem.
Schwer, *adj.* 1) am Gewichte, ciężki, *o wadze*; ſehr ſchwere Laſt, bardzo ciężki ciężar, ważny; Brief, ważny liſt; Kornähre, ciężki kłos; ein Pfund ſchwer, funt ciężki, funt ważący; machen, ciężkiem czynić, werden,

ciężkiem się stawać; sehr schwer, nader ciężki; allzu schwer, nazbyt ciężki, zbyt ciężki; eine sehr schwere Sache vor sich haben, ciężka rzecz mieć przed sobą do czynienia; es ist schwer auszuführen, ciężka to rzecz iest do dokazania, do zrobienia: gros ses und schweres Werk, wielkie y ciężkie, *albo* trudne dzieło; schwere Zeiten, ciężkie czasy, *zwyczayniey* złe czasy; mit dem es schwer hergeht, z ktorym się źle co dzieie, ktory ma ciężkość w czym ktoremu co ciężko; 2) schwere Noth, kaduk, wielka choroba; der sie hat, *nowi się* wielką chorobę miewa.

Schwer, *adv.* ciężko, *to co* schwerlich.

Schwerdt, *s. n.* pałasz, kord; miecz; bloßes, goły, dobyty; stumpfes, tępy; mit Feuer und Schwerdt verheeren, ogniem y mieczem spustoszyć; es aufs Schwerdt ankommen, lassen, na los woyny puścić; etwas mit ihm gewinnen, mieczem czego nabyć; ein stecken, miecz, pałasz schowuć, pokoy uczynić; durch Feindes Schwerdt fallen, mieczem nieprzyiacielskiem zginąć; worauf das Schwerdt stehet, rękoieść.

Schwerdter, *s. m. pl.* tatarskie, ziele.

Schwerdtfeger, *s. m.* szabelnik, *miecznik*, co miecze robi, osadza.

Schwerdtfisch, *s. m.* 1) multan, miecz wielki, ktorym trzeba obiema rękami robić; 2) ostropysk ryba.

Schwerdtförmig, *adj.* iak pałasz kształtowany; *adv.* na kształt pałasza.

Schwerdtlein, *s. n.* kleines Schwerdt, mieczyk, pałaszik.

Schwerdtlilie, *s. f.* laniczka, kosaciec, ziele.

Schwerdtorden, *s. m.* Stan Kawalerski Miecza.

Schwerdtträger, *s. m.* Miecznik, Urzędnik w Państwie iakiem, co Miecz przed Monarchą nosi; *it.* Ritter, Rycerz Stanu Mieczowego.

Schwere, *s. f.* ciężkość, ciężar; der Krankheit, ciężkość choroby.

Schwerfällig, *adj.* ciężki, ciężko przypadaiący, ciężko przychodzący.

Schwerlich, *adv.* ciężko, ledwie, co tylko; sich von etwas enthalten, utrzymać się od czego; können eingewurzelte Laster ausgerottet werden, ledwie wkorzenione nałogi mogą być wykarczone; was neu geleimt ist, geht schwerlich von einander, co nowo skleiono iest, to się ciężko ro... to ciężko odstanie.

Schwermüthig, *adj.* melanko... ponury, posępny; *adv.* ma...

Schwermüthigkeit, *s. f.* melanko... melankolia, posępność, po... ponura, posępna krew, u... nury umysł.

Schwester, *s. f.* siostra; kobieta, r... ältere, starsza; Zwillings... bli...

Schwesterenkel, *s. m.* z siostry ... siostrzeńca syn, albo siostrz...

Schwesterenkelinn, *s. f.* z siostry ... ka, siostrzeńca, albo siost... corka.

Schwesterkind, *s. n.* von Schwe... strzeńskie dzieci, od siostr...

Schwesterlich, *adj.* siostrzeńs...

Schwestermann, *s. m.* mąż sio...

Schwestermord, *s. m.* siostrz...

Schwestermörder, *s. m.* siostrz...

Schwestersohn, *s. m.* syn siostry, ... niec, siostrzeńczyk.

Schwestertochter, *s. f.* corka sio... strzenica, siostrzeniczka.

Schwibbogen, *s. m.* sklepienie ... um die Seiten des Tem... po bokach kościoła arka...

Schwiegereltern, *s. c. pl.* swo... teściowie; gegen einander ... beide Kinder sich zusamm... thet haben, ktorych się d... pobrały.

Schwiegerlich, *adj.* świekrow...

Schwiegermutter, *s. f.* świek... des Mannes, oder der Fra... męża, albo żony matka.

Schwiegersohn, *s. m.* zięć; d... Mann, mąż corki.

Schwiegertochter, *s. f.* des S... synowa.

Schwiegervater, *s. m.* des M... der Frauen Vater, świek... albo corki ociec.

Schwiele, *s. f.* zdrętwiałość, ... łość; an Händen, oder Fü... kach, albo na nogach; h... am Fleische, guzy twarde ... der Schwielen hat, odrętw... twiały; bekommen, ausk... twienia dostać, odrętwieć ...

Schwierig, *adj.* zaiątrzony, ... Gemüth umysł.

Schwierigkeit, *s. f.* ciężkość, ... ohne grösse nicht geschehen ... bez wielkiey trudności ... stać; nach sich ziehen, trud... ną ciągnąć; mit grosser ... z wielką trudnością być ...

gerathen, w wielką trudność
findet ſich für mich, znayduie
nnie; heben, trudność uſa-
orzątnąć; ſich daraus wickeln,
ać ſię z trudności; überwin-
zezwyciężyć trudność, hilf
der Schwierigkeit, aus der
kommen kann, wyratuy mię
udności, z ktorey ia wyść
ię.

n, *v. n. irr.* pływać, płynąć;
, w czym, der Boden ſchwamm
ine, podłoga pływała w wi-
Entgen ſchwimmen, kaczęta
: an das Land, na ziemię
ć. auf dem Waſſer, po wo-
wać; vorher, płynąć wprzod,
hinſchwimmen, pod czym
oben auf, powierzchu; über
ß, za rzekę, das Schiff
t auf der See, okręt pły-
iorzu.

n, das, *ſ. n.* pływanie, pły-

r, *ſ. m.* pływacz.
ing, *ſ. f.* pływanie.
ſ. f. Uebel an der Haut, li-
rzod świerzbiący.
, *ſ. m.* zawrot głowy; ver-
uleczyć; bekommen, doſtać
głowy, dieſes iſt vor den
el gut, to na zawrot głowy

licht, *adj.* zawrot głowy cier-

, *v. n. irr.* 1) ſchnąć. 2) za-
przyſychać, w ſuchotach być.

, das, *ſ. n.* ſuchoty, ſchnie-

id, *adj. et part.* ſchnący, na
chory.

chte, *ſ. f.* liſzay.
ube, *ſ. f.* beim Gerber, Senk
ol do utopienia.

icht, *ſ. f.* ſuchoty; plaget die
ige, długo ludzi dręczą; hat
imen, ſuchot doſtał; entſteht
is, bywaią z czego; entſtehet
Haupte und fällt von da auf
le, poczynaią ſię od głowy a
na płuca, kann nicht leicht
werden, wenn ſie einmal über-
nommen hat, nie mogą być
leczone, kiedy ſię raz mocno
ły.

üchtig, *adj.* ſuchotny, ſuchoty
; Menſch, człowiek; Fieber,
a gorączka.

Schwinge, *ſ. f.* Futter- oder Kornſchwin-
ge, wieiaczka, do wiania zboża o-
broka.

Schwingen, *v. a. irr.* 1) wiać; das Ge-
traide, zboże; damit das leichteſte
hinausfliege, aby naynikleyſze ziarno
na boiowiſko wyleciało. 2) *v. r.*
ſich aufs Pferd, wſkoczyć, wpaść na
konia; in die Höhe, wylecieć w gorę,
von Vögeln: ſich gerade in die Höhe
ſchwingen, o ptakach, proſto w gorę
wybuiać; ſich im Seile, na linie, ſię
kołyſać, die Flügel, trzepać ſkrzy-
dłami.

Schwingen, das, *ſ. n.* wianie, chyba-
nie ſię; kołyſanie ſię.

Schwingen, *ſ. f. pl.* Flügel, ſkrzydła.

Schwingung, *ſ. f.* robienie; der Flügel,
ſkrzydłami.

Schwitzen, *v. n.* pocić ſię, potuieć; ſehr,
bardzo; an einigen Theilen, w nie-
ktorych częściach ciała, der ganze
Leib ſchwitzt, całe ſię ciało poci, ſtark
im Schlafe, mocno ſię ſpiąc pocić.

Schwitzen, das, *ſ. n.* pocenie ſię, poty,
zum Schwitzen dienlich, na poty do-
bre; do potow służące.

Schwitzſtube, *ſ. f.* łaźnia do potow, po-
tarnia.

Schwören, *v. a.* przyſięgać, przyſiąć,
zaprzyſięgać ſię, zaprzyſiąć ſię; po-
przyſięgać, poprzyſiąć; oft und viel,
często y wiele przyſięgać, recht, praw-
dziwie; wie man es meynet, po-
dług myśli; nach vorgelegten Worten,
w pewne przełożone słowa, laut ei-
nen theuren Eid, głośno świętą przy-
ſięgę uczynić, falſch, krzywo przy-
iąć; hoch und theuer, świętobliwie
ſumienni.

Schwulſt, *ſ. f.* nabrzmiałość, odęcie,
zdęcie.

Schwülſtig, *adj.* nabrzmiały, nabiegły,
napuſzony, ſchwülſtige Rede, na-
brzmiała mowa.

Schwülſtig, *adv.* nabrzmiało, nadęto,
napuſzenie, z napuſzeniem; ſchrei-
ben, piſać; reden, mowić.

Schwung, *ſ. m.* kołyſanie, cholebanie,
trzęſienie, in den Schwung bringen,
zakołyſać, rozkołyſać, rozcholebać.

Schwur, *ſ. m.* przyſięga; nicht halten,
przyſięgi nietrzymać.

Sclave, *ſ. m.* niewolnik, einen wie ei-
nen tractiren, z kiem ſobie poczynać
iak niewolnikiem, einen zum Scla-
ven machen, kogo niewolnikiem
uczynić.

Sclavenhändler, *s. m.* hupczący niewolnikami.
Sclavenmarkt, *s. m.* targowisko, rynek na niewolnikow.
Sclaverei, *s. f.* niewola, niewolnistwo; einem zuziehen, niewoli nabawić kogo; einen darein ziehen, schleppen, w niewolą kogo wciągnąć; darein gerathen, w nię wpaść; darin stecken, w niewoli siedzieć; sich davon losmachen, befreien, z niewoli się uwolnić, wyswobodzić, s. Dienstbarkeit, Knechtschaft.
Sclavisch, *adj.* niewolniczy; Joch, niewolnicze iarzmo.
Sclavisch, *adv.* poniewolniczemu, iak niewolnik; handeln, czynić, einen halten, iak niewolnika kogo trzymać.
Sclavonien, *n. pr. n.* Slavonien, eine Landschaft, Szlawonia. kray pewny.
Scorbut, *s. m.* s. Scharbock.
Scordien, *s. f.* ein Kraut, czosnkowe, ziele, gęsi poley, ziele.
Scorpion, *s. m.* niedźwiadek.
Scorpionkraut, *s. n.* pacierzyczka, ziele.
Scorpionöl, *s. n.* pacierzyczny oleiek.
Scorpionscheeren, *s. f. pl.* nożyce niedźwiadkowe.
Scorzonerkraut, *s. n.* gaiowa miodunka, źmiiowiec, iaszczurcze ziele, wężownik.
Scribent, *s. m.* pisarz, pisarek; pismodawca, pismodzieia.
Scripturen, *s. f. pl.* pisma.
Scrupel, *s. m.* 1) szkrup, cząsteczka maleńka, als der sechste Theil von einem Pfunde, część dziesiąta cząsteczka funtu, godziny, stopnia, czyli gradusu. 2) kamyczek ostry, kamyk cisnący. 3) grzech, sich Scrupel über etwas machen, mieć co za grzech; za skrupuł mieć sobie.
Scrupuliren, *v. n.* za grzech mieć, *skrupulizować.*
Scythien, *n. pr. n.* eine Landschaft, Scyt, Scytia, Skytia.
Scytisch, *adj.* Scytyiski, Skytyiski.
Sebel, *s. m.* Gewehr, szabla, oręż.
Sebenbaum, *s. m.* Sadebaum, sabina, sawina, drzewo.
Sechs, *num.* sześć, ie sechs, po sześciu. aus sechsen bestehend, z sześci złożony.
Sechseckicht, *adj.* sześcionarożny; sześciowęgielny.
Sechser, *s. m.* szostak; pułgroszek srebrny teraźnieyszy.
Sechserlei, *adj.* sześcioraki.
Sechsfach, *adj.* sześciokrotny.
Sechsfältig, *adj.* sześcioraki.
Sechsfüßig, *adj.* sześć stop[illegible] ry, sześciostopny; [illegible] nogach.
Sechshundert, *num.* sześć [illegible] lat.
Sechshunderte, *num. ord. et s.* [illegible]
Sechshundertmal, *adv.* sześć[illegible]
Sechsjährig, *adj.* sześcioletn[illegible]
Sechsmal, *adv.* sześć razy.
Sechsmonatlich, *adj.* sześcio[illegible]
Sechsrudericht, *adj.* o sześciu [illegible]
Sechssäulig, *adj.* o sześciu [illegible]
Sechsspännig, *adj.* sześcią [illegible] szosno.
Sechste, *num. ord. et s.* szosty [illegible] stenmale, po szosty raz.
Sechstägig, *adj.* sześciodzien[illegible]
Sechstausend, *num.* sześćty[illegible] sześćtysięcy razy.
Sechstausende, *num. ord. et* [illegible] siączny.
Sechstheilig, *adj.* sześcioczę[illegible]
Sechs und achtzig, *num.* [illegible] sześć etc.
Sechs Wochen, *s. f. pl.* poło[illegible] nen liegen, w połogu leżeć
Sechswöchnerin, *s. f.* położ[illegible]
Sechszehen, *num.* szesnaście [illegible] hen, po szesnastu.
Sechzehente, *num. ord. et s.* [illegible]
Sechzehenmal, *adv.* szesnaście [illegible]
Sechzig, *num.* sześćdziesiąt, [illegible] po sześćdziesiąt.
Sechzigjährig, *adj.* sześćdzie[illegible] iący.
Sechzigmal, *adv.* sześćdzie[illegible]
Sechzigster, *num. ord. et s.* [illegible] siąty, den fünf und sech[illegible] nach der Schlacht, sześć[illegible] piątego dnia po batalii.
Sechstausend, *num. card.* [illegible] tysięcy; mal, razy.
Sechzigtausende, *num. ord. et s.* [illegible] siąt tysiączny.
Seciren, *v. a.* zergliedern, [illegible] sztucznie zwierzęta, eine [illegible] nau durchgehen, untersuchen [illegible] sać, nicować księge, skry[illegible]
Seckel, *s. m.* 1) worek, [illegible] jüdische Silbermünze, syk[illegible] dowska moneta.
Secret, *s. n.* 1) heimliches [illegible] chodek, priwet. 2) Sieg[illegible]
Secretarius, *s. m.* Sekretarz
Secte, *s. f.* sekta; der Weltw[illegible] lozofow, sich zu einer Se[illegible] trzymać się iakiey sekty. [illegible] sekty, alle Secten stürmen [illegible]

ſzyſtkie ſekty obces biią na cie-

ſ. f. 1) Abtheilung, ſekcya, 2) Trennung, Durchſchnitt, ranie.
ſ. m. ſektarz; do ſekty nale-

, *adj.* ſekty iakiey będący.
iten, *v. a.* na świeckie obro-

it, *ſ. m.* ſekundant, pomocnik.
en, *v. a.* pomagać; einen, ko- Helfen, Beiſtehen.
), *ſ. n.* kſiążka, w ſzeſna-

). 1) beſtändiger, der wider ſeis ſfluß hat, ieziore, ſtoiące, kto- nego nie ma uchodu, ſchlam- , błotniſty, gegrabener, ręką . 2) morze, Meer. 3) groſſer wielki ſtaw.
, *ſ. f.* Haarwurz, grzybienie, lilia.
, *ſ. m.* żeglarz.
ſ. f. żeglowanie.
ſ. m. ryba morska.
t, *ſ. n.* bitwa morska.
ſ. n. poroſt, trawa morska.
, *ſ. m.* port morski.
ſ. m. bohatyr na morzu.
haft, *ſ. f.* panowanie na morzu.
ſ. m. pies morſki, *u inſzych* iorskie.
ieneurcorps, *ſ. n.* Seeingenieurs (neu) in Frankreich, *nowe zło-* kola morſkiey inzenierſkiey ności, ſztuki w Francyi; to- łwo morſkich inzenierów.
er, *ſ. f.* Syrena, morska panna.
ſ. f. karta morska, odrys

heit, *ſ. f.* choroba na morzu,

, *ſ. m.* rak morski.
ſ. m. woyna morska, woyna irzu.
ſ. f. brzegi morskie, pobe- pobrzezie morza.
ſ. duſza.
rte, *ſ. m.* duſz paſterz, ociec wny.
ord, *ſ. m.* duſzoboyſtwo.
örder, *ſ. m.* duſzoboyca.
örderin, *ſ. f.* duſzoboyczyna.
adj. ſ. Selig.
e, *ſ. f.* mſza za duſze zmarłych.
t, *ſ. f.* ſtaranie o duſzach; *po-* ira animarum.

Seelſorget, *ſ. m.* ſtaranie maiący o duſzach.
Seeluft, *ſ. f.* powietrze na morzu, powietrze morskie.
Seemann, *ſ. m.* człowiek morski.
Seemuſchel, *ſ. f.* muſzla morska.
Seemuſchelfiſch, *ſ. m.* pewna ryba iak muſzla morſka.
Seepferd, *ſ. n.* koń morski.
Seeräuber, *ſ. m.* rozboynik, zboyca morski; gottloſer, niezbożny; ber rühmter, ſławny; abgeben, rozboynikiem morskiem być; den Seeräu bern die Stadt öffnen, rozboynikom morskim miaſto otworzyć; die See davon ſäubern, morze wyczyścić z rozboynikow morskich; beunruhi gen die See, ſchwärmen auf der See herum, nieſpokoyne morze czynią, kręcą ſię, włoczą ſię po morzu.
Seeräuberei, *ſ. f.* rozboy morski, rozbiianie po morzu; treiben, rozboiem morskim ſię parać, bawić.
Seeräuberiſch, *adj.* rozboymorſki, rozboyniczomorſki.
Seerüſtung, *ſ. f.* ſprzęt morſki, ſprzęt do żeglugi.
Seeſchlacht, *ſ. f.* bitwa morſka, batalia na morzu; halten, toczyć bitwę na morzu; verlieren, przegrać batalią morſką.
Seeſchwalbe, *ſ. f.* iaſkołka morſka.
Seeſchwamm, *ſ. m.* łabędź morſki.
Seeſalz, *ſ. m.* ſol morska, z morskiey wody warzona.
Seeſchlund, *ſ. m.* bezdenność morſka, topiel, wir morſki.
Seetraube, *ſ. f.* Meertraube, *f.* Meer tritt, Meerwegetritt, *m.* eine ſtrauch artige Pflanze, pewne ziele krzakowe.
Seetreffen, *ſ. n.* potyczka morska, potyczka na morzu.
Seewolf, *ſ. m.* wilk morski, ryba.
Segel, *ſ. n.* żagiel, żagla, der Schiffe, u ſtatku płynącego, mit vollen Se geln fahren, pełnemi żaglami płynąć; aufſpannen, żagle rozpuścić, rozwinąć, rozpiąć; nach dem Winde rich ten, za wiatrem obracać; einziehen, żagle zwinąć; ſtreichen, *toż ſamo*, zu den Segeln gehörig, *adv.* żaglowy, dergleichen Ringe, żaglowe obrączki.
Segelfertig, *adj.* pod żagle wyść gotowy, do płynienia gotowy.
Segeln, *v. n.* pod żaglem płynąć; wo hin, dokąd.
Segeln, das, *ſ. n.* żeglowanie, żaglami, pod żaglami płynienie.

Segel-

Segelseil, *s. n.* lina u żaglu, sznur żaglowy.

Segelstange, *s. f.* drąg, u ktorego żagiel wisi; an dem Mastbaume fest machen, do masztu drąg żaglowy mocno przyprawić.

Segelung, *s. f.* żeglowanie, żegluga, płynienie żaglem.

Segen, *s. m.* błogosławienie, błogosławieństwo; seinen gebe Gott darzu, niech Bog da swoie błogosławieństwo; über etwas sprechen, błogosławieństwo dawać.

Segnen, *v. a.* den Segen über etwas sprechen, żegnać, błogosławić, błogosławieństwo na co dawać, nad czym mowić.

Segnung, *s. f.* błogosławienie, żegnanie, błogosławieństwo.

Sehe, *s. f.* im Auge, wodka kryształowa w oku.

Sehekunst, *s. f.* Optika, sztuka patrzenia, widzenia.

Sehen, *v. a.* widzieć, doźrzeć, patrzeć; scharf, bystro; offenbarlich, oczywiście; vor Augen, przed oczyma; fleissig, pilnie; bei Zeiten, wcześnie; deutlich, iasno; ehestens, iak tylko, iak prędko, wir wollen sehen, wie es bei ihm stehet, obaczemy iak u niego iest; der nicht wohl siehet, ktory nie dobrze widzi, man kann es nicht sehen, tego nie można widzieć, nie można doźrzeć, so weit man sehen kann, iak daleko tylko okiem doźrzeć można, siehe hierher, tu patrz, wo ich recht sehe, ieżeli dobrze widzę, hineinsehen, wewnątrz, w śrzodek, zazrzeć, patrzyć; wewnątrz widzieć; einen steif an, wpatrzyć się w kogo, zapatrzyć się na kogo, man kann keinen Stich mehr sehen, nie można iuż więcey o kiem doźrzeć, widzieć, auf etwas, na co patrzeć, ich sehe auf das zuerst, ia na to naypierwey patrzę, *to iest*, uważam. wieder sehen, na koło widzieć; in die Höhe, w gorę, do gory patrzeć; in Spiegel, w zwierciadło patrzeć; zur Thüre hinaus, drzwiami wyglądać, etwas mit Lust, rad co widzieć, lubić co widzieć, na co patrzeć, zurück, nazad się oglądać.

Sehen, das, *s. n.* widzenie, patrzanie, patrzenie.

Sehend, *adj. et part.* widzący, patrzący, mit sehenden Augen in sein Unglück laufen oczywiście y samochcąc, w niebezpieczeństwo lecieć.

Sehenswerth, *adj.* widzenia [illegible]

Sehenswürdig, *adj.* godny aby [illegible] dzieć.

Sehne, *s. f.* eines Bogens, [illegible] łuku.

Sehnen, *v. r.* 1) pragnąć, [illegible] sich sehr sehnen, pragnąć [illegible] dzo; 2) teschnąć do czego, [illegible] sich nach der Stadt, on teschn[illegible] bardzo do miasta.

Sehnlich, *adj.* gorący, sehnlich[illegible] langen, gorące pragnienie.

Sehnlich, *adv.* gorąco; teskliw[illegible]

Sehnsucht, *s. f.* pragnienie, [illegible] teschnienie do czego.

Sehr, *adv.* nader, nader [illegible] bardzo a bardzo, sehr wohl [illegible] che ausrichten, bardzo dobrze [illegible] interes sprawić, der Brief [illegible] schön, list iest nader piękny. [illegible] tig von etwas reden, bardzo [illegible] cym mowić, ich habe mich sehr [illegible] iam się bardzo a bardzo [illegible] sehr ungern habe ich es [illegible] nader bardzo nierad o tym się [illegible] działem, einen sehr um etwas [illegible] nader bardzo kogo o co [illegible] sehr weit, bardzo daleko, [illegible] iak bardzo? so sehr er kann [illegible] ko może.

Seicht, *adj.* miałki, płytki, [illegible] można w brod prześć, seichtes [illegible] miałkie morze, seichtes Wasser [illegible] ka woda, płytka woda, [illegible] sucha mowa.

Seide, *s. f.* woraus die Zeuge [illegible] werden, iedwab, z ktorego [illegible] robią; ktorym szyią, rohe [illegible] rowy iedwab.

Seiden, *adj.* von Seide, iedw[illegible] iedwabiu, seidenes Kleid, [illegible] suknia, halbseiden, poliedw[illegible]

Seidenbast, *s. n.* wilczy pie[illegible] kszy ziele.

Seidenhändler, *s. m.* iedwabnik, [illegible] dwabiem handluie.

Seidenspinner, *s. m.* iedwabiop[illegible] co iedwab przędzie.

Seidensticker, *s. m.* haftarz.

Seidenweber, *s. m.* iedwabny tk[illegible] z iedwabiu materyie tka.

Seidenwurm, *s. m.* iedwabny [illegible]

Seidenzeug, *s. n.* iedwabny [illegible] z iedwabiu tkana, iedwabnica

Seide, *s. f.* mydło, in der [illegible] Farbe nicht verlieren, w [illegible] loru nie tracić, dać się [illegible] nie pełznąć od mydła.

ugel, *f. f.* mydełko, gałka my-

ıden, *f. m.* kramnica mydło-
ktorey ma mydło na przeda-
o przedania, na przedaż, prze-

eder, *f. m.* mydłowar, ten co
warzy, robi, mydelnik, my-

ıasser, *f. n.* mydliny.
b, *f. m.* kosz do zbierania y
zenia śmieci.
: *m.* Uhr mit Sande, piaskiem
y zegarek; mit Waſſer, klepſy-

v. a. reinigen, durchſeichen, ce-
Honig, miod, Eſſig, ocet.
h, *f. n.* płotno do cedzenia.
n. Strick, linia powroz, ſznur;
ctes, kręcony; von Hanfe, z
i, konopny, ausſpannen, ſznur,
ız, linę, wyciągnąć, auf dem
tanzen, po ſznurze tancować.
r. *m.* powrożnik.
er, *f. m.* tanecznik po ſznurze.
er; Kunſt, *f. f.* ſztuka tańco-
po ſznurze.
ron. *adj. perf.* ſwoy, nach ſeis
Sinne leben, podług ſwoiey
łyć.
n. pr. f. Fluß in Frankreich,
Sekwana, rzeka we Francyi.
, das, *f. n.* ſwoie, *n.* zu dem
genkommen, do ſwoiego przyść,
m Seinigen bezahlen, ze ſwoie-
acić.
n, die, *f. c. pl.* ſwoi; haben an
ſchrieben, do niego piſali, ein
oll die Seinigen beſchützen, ka-
owinien ſwoich bronić.
alben, *adv. et praep.* dla ſiebie.
ıegen, *adv. et praep.* od niego,
imieniem, er hat mich gebeten,
h dich ſeinetwegen grüßen ſollte,
ie proſił ażebym cię od niego
owił.
raep. od; der Zeit, daß Mens
geweſen ſind, od owego czaſu,
udzie naſtali, iak, ſeit dem er
l krank geweſen iſt, hat man ihn
wieder geſehen, iak zachorował
go dotąd nie widział.
f. 1) bok; rechte, prawy; linke,
, des Leibes, ciała, bei den Men
und allen Thieren von Seiten,
wegen Namen, od; *kogo czyim*
iem; 2) Seite eines Papiers,
a papieru, kardy, liſt, erſte Sei
ies Blatts, prawa pierwſza ſtro-
na karty; recto folio, andere Seite, druga ſtrona, przewrocona ſtrona; verſo folio; 3) von Inſtrumenten, ſ. Saite; 4) Gegend, *także* ſtrona; unrechte Seite eines Tuches, nica, ſtrona na nicę; Seite einer Mauer, Gebäudes, Batallions, faciata, przodek, muru. budynku, czoło batalionu, unrechte, der Münze, lewa ſtrona pieniądza, metału, ſpodnia ſtrona; Seiten eines Schiffes, boki, ſtrony okrętu; bei Seite nehmen, wziąć na bok, auf ſeine bringen, na ſwoię ſtronę kogo przemowić, na ſwoię przeciągnąć ſtronę. ſich auf die ſchlimme Seite legen, rozpuścić ſię, złym ſię ſtać, chwycić ſię niecnot, ſich auf eines Seite ſchlagen, przekinąć ſię na czyią ſtronę, od iedney ſtrony odſtać a do drugiey przyſtać einen zur rechten gehen laſſen, dać komu prawą ſtronę. prawy bok, iako godnieyſze mieyſce; Schmerz in der Seite haben, mieć bol w boku, an der Seite eines ſetzen, ſiedzieć przy boku czyim, o bok z kiem, großen Schaden an der Seite nehmen, ſzwankować bardzo na bok. von der Seite, z boku, von allen Seiten, ze wſzyſtkich ſtron, ſich auf eines Seite wenden, beaeben, na czyią ſtronę ſię udać, do czyiey ſię ſtronz przywiązać; auf eines Seite ſtehen, czyią ſtronę trzymać.

Seitenbret, *f. n.* poboczne drzewo.
Seitengewehr, *f. n.* kord, pałaſz.
Seitenlinie, *f. f.* einer Familie, linia z boku.
Seitenſpiel, *f. n.* ſ. Saitenſpiel.
Seitenſtechen, *f. n.* bol w boku, kłucie w boku.
Seither, *adv.* aż dotąd; hat man nichts gethan, nic nie zrobiono
Seitlings, *adv.* z boku na ukoś.
Seitwerts, *adv.* Seitwärts, 1) oſobne; gehen, iść, na oſobno mieyſce. 2) z boku.
Selbſt, *pron. perſ.* ſam, er ſelbſt ein ehrlicher Mann ſeyn, hernach ſich einen ſeines gleichen ſuchen, naypierwey trzeba być ſamemu uczciwym człowiekiem, potym ſobie podobnego wyſzukać, ich ſelbſt, ia ſam, dieſer ſelbſt, tenże ſam, welcher ſelbſt, ktory ſam, wir ſelbſt, my ſami, ſię fragten ihn, was er ſelbſt von den Weltweiſen hielte, pytali ſię go co by on ſam o Filozofach trzymał, daß hälſt du ſelbſt nicht, ty ſam tego nie-zachowuieſz, ich bin ſelbſt mein Zeuge,

ia

ia sam sobie iestem świadkiem, sie haben nichts für sich selbst gethan, oni nic sami dla siebie nie zrobili, für uns selbst, my sami, bez pomocy inszych.

Selbst, selbstdritte, selbstvierte, sam samotrzeć, samoczwart.

Selbst, selber, derselbe, sam, er ist es selber, on to iest sam, selbstwachsender Zaun, samorodny płot, żywy płot.

Selbständig, Selbstständig, *adj.* istotny, istotniany, istatowy, istociany; *adv.* istotnie, istotownie, istocianie. *philos.*

Selbständigkeit, *s. f.* istotność, przezsiębytność, *phil.*

Selbsterniedrigung, *s. f.* upokorzenie siebie samego.

Selbsthalter, *s. m.* Halterin, *s. f.* Titel des Käisees, der Kaiserin von Rußland, Samowładca, Samodzierżyca, tytuł Cesarza y Cesarzowy Rossyiskich.

Selbstgelehrt, *adj.* samouczony, *to iest*, ktory się sam nauczył.

Selbstfeind, *s. m.* sam sobie nieprzyiaciel, sam sobie nieprzyiazny.

Selbstliebe, *s. f.* miłość siebie samego, kochanie siebie samego, alle haben Selbstliebe, wszyszy maią miłość siebie samych.

Selbsthaß, *s. m.* nienawiść siebie samego, zawziętość na siebie samego.

Selbstmord, *s. m.* siebie samego zaboystwo, samoboystwo.

Selbstgespräch, *s. m.* rozmawianie z samym sobą, samorozmowa.

Selbstlauter, *s. m.* samogłośna litera, pzzez się brzmiąca litera.

Selbstständig, *adj.* s. Selbständig.

Selbstständigkeit, *s. f.* Selbständigkeit.

Selbstsucht, *s. m.* samomiłość, zaraza, miłość siebie samego.

Selbstsüchtig, *adj.* miłowaiący się samego.

Selbstsüchtigkeit, *s. f.* miłość siebie samego, zaraza siebie samego.

Selig, *adj.* szczęśliwy, uszczęśliwiony; *adv.* szczęśliwie, szczęściem, ze szczęściem.

Seligkeit, *s. m.* szczęśliwość, uszcęśliwienie; błogosławieństwo wieczne; genießen, błogosławieństwa zażywać.

Seligmacher, *s. m.* uszczęśliwiaiący, zbawiciel.

Seligmachung, *s. f.* uszczęśliwienie, zbawienie.

Sellerie, *s. m.* kuchenne warzywa, seler, *sing.* selery, *plur.*

Selten, *adj.* rzadki, nie częsty, niegęsty; schöne Dinge sind selten, piękne rzeczy są rzadkie, [illegible] Leute, rzadki rodzay ludzi [illegible] rzadko, nieczęsto, niegęsto; [illegible] die Bosheit zugetragen, [illegible] uczynek; findet sich ein [illegible] rządko znayduie się mądry [illegible]

Seltenheit, *s. f.* rzadkość [illegible] Sachen, rzadkie rzeczy, [illegible] heit wegen, dla rzadkości.

Seltsam, *adj.* rzadki, niezwy[illegible] niezwykły, nieczęsty, niegęs[illegible] den, rzednieć, rzadkiem się [illegible] wunderlich, dziwak, dziwacz[illegible] derswürdig, cudaczny; [illegible] porny, krnobrny, *adv.* rzad[illegible] zwyczaynie, dziwacznie, [illegible] es ist mir seltsam zu Muthe, [illegible] smętek mam na sercu.

Seltsamkeit, *s. f.* rzadkość, [illegible] czayność, ciękawość, dziwa[illegible] poczwarność.

Semisch, *s. m.* Art von Leder, [illegible] sowa skorka, gatunek skor[illegible] mische, *adj.* zemsowy; [illegible] na zems wyprawiony.

Semisch Leder-Geber, *s. m.* [illegible] nik, zemsogarbarz.

Semmel, *s. f.* chleb przenny

Semmelmehl, *s. n.* przenna [illegible] es gehet ab wie warme Se[illegible] to tak odbyt, iak na ciepły [illegible] chleb.

Semmelmuß, *s. n.* mus z [illegible] mąki.

Sendbrief, *s. m.* der Apostel, [illegible] skich listach, list Apostolski

Senden, *v. a. irr.* posyłać; [illegible] kogo dokąd; einem einen [illegible] do kogo; ein Geschenk, [illegible] posłać, posyłać.

Sendschreiben, *s. n.* list, pismo [illegible] s. Brief.

Sendung, *s. f.* posyłanie, [illegible] eines Briefes, listu; der [illegible] wyprawienie Posłow; einen [illegible] fen, kogo z listami.

Senez, *n. pr. n.* Stadt in [illegible] Senec, miasto we Francyi.

Senf, *s. m.* gorczyca, musztarda [illegible] czycy, von, aus, oder zu [illegible] gehörig, *adj.* gorczyczny, [illegible] des Senfs, ostrość gorczycy.

Senfmehl, *s. n.* mąka gorczyczna

Senfmühle, *s. f.* młynek do [illegible] czycy.

Senföl, *s. n.* oley gorczyczny

Senfschüßlein, *s. n.* miseczka [illegible] czcy, przystawka.

Senfte, *s. f.* s. Sänfte.

r. a. przysmędzić, przypalić; re mit einem glühenden Eisen, arzyſtym żelazem, vom Blitze t werden, od piorunu być opa- osmędzonym.

ıaś, f. n. palenie, opalenie, lenie, ſpalenie, przysmędze-

: m. przypalacz, przysmędzi-

f. f. przypalanie, osmędza-

f. n. perpendykuł.

f. Art eines Netzes, niewod, pewny ſieci.

m. taſiemka, zenkiel, ſznu- ſznurowania.

r. a. wetchnąć, włożyć, po- in den Grund ſenken, utopić ; eine Canone niederwärts armatę ku dołowi rychto-

: m. Abſenker, latorośl, iak gałązka gożdzikowa z ko- w ziemie wſadzona.

, f. f. ſ. Schwindgrube, doł do

f. n. ſ. Senkgrube, Schwind-

, f. f. iglica do włoſow prze- a, przedzielnica.

f. m. latorośl winna do ſa- y rozmnożenia.

adv. pod perpendykuł, pro- oł.

. Mäherwerkzeug, koſa, ſprzęt w.

nidt, f. m. koſokował, ten kuie, robi.

f. f. dekret, wyrok.

r, f. m. Wrzeſień, miesiąc w

lſeur, f. m. (neu) ein Mörder iten Septembers 1792. nowe morderca wtorydnia Wrze- ku 1792.

iſiren, v. a. (neu) einen wie iten September 1792 zu Pa- e vorhergehendes Verfahren, und Recht ermorden, nowe słó- t ſądu dekretu i prawa zabić, a na wtory dzień Wrze- ku 1792 w Paryżu ſię działo.

iſirt, part. et adj. (neu) ohne und Recht ermordet, nowe słó- t dekretu i prawa zabiony.

ten, v. a. ſekweſtrować, przy- w ſtraż trzeciemu co oddać.

, f. m. Seraſin.

Seraphiniſch, adj. ſeraficzny.

Sergeant, f. m. ein Unterofficier, Unterofficier między żołnierzami Sierżant.

Serpentinſtein, f. m. oſiit kamień.

Serviette, f. f. ſerweta, auf der Ser- viette ſpeiſen, na ſerwecie ieść.

Servis, f. m. 1) Tiſchgeſchirr, ſtołowy ſprzęt; goldenes und ſilbernes, złoty y ſrebrny ſerwis. 2) wie ihn die Soldaten bekommen zasługi; jurgielt.

Seſamkraut, f. n. ſeſam, łagowa cudzoziemski.

Seſſel, f. m. Stuhl, krzeſło, niedriger ohne Lehne, taboret; Tragſeſſel, lektyka.

Seßhaft, adj. oſiadły, zaſiedziały.

Seth, n. pr. m. ein Mannsname, Set, imię męſzczyzny.

Setzen, v. a. et r. położyć, poſadzić; wyſtawić; einem einen Ehrenſäule, komu na honor ſtatuę; ſich bei einem in Gunſt, kogo do łaski czyiey przyprowadzić; die größte Hoffnung des Sieges auf einen, podkładać wielką nadzieię zwycięſtwa w kim, einem in das Reich, poſadzić kogo na państwie, ein jedes auf ſeine Stelle, każdą rzecz na ſwoiem mieyſcu położyć, einen auf die höchſte Ehrenſtaffel, kogo na naywyżſzym ſtopniu godności poſtąwić; ſich etwas vor die Augen, ſtawić ſobie co przed oczy, położyć przed oczyma, wyſtawiać przed oczy, einen zum Könige, kogo Królem poſadzić, na Kroleſtwo wſadzić, na Kroleſtwie, na Tronie poſadzić; eine Grenze, granicę założyć; einem Ziel und Maaß, cel y miarę założyć, etwas für etwas, iedno za drugie kłaść, einen mit unter die Zahl, w liczbie położyć kogo; einen über ein Amt, kogo na urzędzie poſadzić, wieder in den vorigen Stand, znowu do pierwſzego ſtanu przywrocić; über das Meer, über den Fluß, über das Waſſer, za morze, za rzekę, za wodę, przeprawić, przewieść, przenieść, ans Land, na ląd wyſadzić, Bäume, drzewa ſadzić; an einen andern Ort, na inſze mieyſce przeſadzić; ſich in den Schatten, w cieniu uſieść; ſich aufs Pferd, na konia wſieść; zu Schiffe, w okręt; ſich zu Tiſche, do ſtołu ſieść, ſiadać, ſich auf den Berg, na gorze wyſoko położyć ſię, ſtanąć; an die Stadt, pod miaſtem; in ſeiner Herrſchaft ſeſt, mocno ſię ugruntować na państwie; häus-

lich

lich wohin, osieść na mieszkanie; *to co* kleiner werden, als wie eine Geschwulst, iak iaka nabrzmiałość, klęsnąć, schodzić, die Geschwulst setzet sich, nabrzmienie klęsnie; sich zu Boden, na dno, na ziemię upaść, na ziemi osieść.

Setzer, *s. m.* 1) stanowiciel. 2) in der Buchdruckerei, w drukarni litroskładnik.

Setzlinie, *s. f.* der Pappenmacher, linia, regułka do postanowienia.

Setzrebe, *s. f.* latorośl sadzona.

Setzung, *s. f.* 1) postanowienie, ustawa; 2) der Bäume, drzewa sadzenie.

Seuche, *s. f.* zaraza, powietrze; ansteckende, zaraźliwe; breitet die Krankheiten aus, rozszerza choroby, fallende Seuche, wielka choroba.

Seufzen, *v. n.* wzdychać, westchnąć; sehr, ciężko; laut, głośno; über eines Thaten, nad czyiemi sprawami; aus Verlangen nach einem, z utesknienia do kogo; über sein Unglück, nad swoim nieszczęściem; über seinen Zustand, nay swoiem stanem.

Seufzen, das, *s. n.* wzdychanie, westchnienie, ięczenie, nichts, als Seufzen und Weinen der Städte hören, nic nie słychać, tylko ięczenia y płacz miast.

Seufzer, *s. m.* ięk, ięczenie, westchnienie; einem abzwingen, przymusić kogo do wzdychania; giebt einige Erleichterung, czyni nieiaką folgę.

Seule, Säule, *s. f.* kolumna; von Marmor, marmurowa; gleiche, gerade, rowna, prosta; hohe, wysoka; goldene, steinerne, złota, kamienna; dorische, Doryiska, Dorska; jonische, jońska; corinthische, Koryntska; zusammengesetzte, składana, spoiona; gewundene, kręcona; nicht gerade stellen, nie prosto kolumny stawiać; abbrechen, łamać, wywracać. wywrociy kolumnę; nach dem Senkbleye aufrichten, pod perpendykuł postawić; weiß anstreichen, biało pomalować; mit Maschienen aufrichten, machinami postawić.

Seulenfuß, Säulenfuß, *s. m.* podstaw, postument na ktorym kolumna stoi.

Seulenwerk, Säulenwerk, *s. n.* kolumny, kolumnowanie.

Seven, *s. m.* savina, *roślina.*

Sextidi, *s. m.* (neu) der sechste Tag einer Dekade, *nowe słowo:* Sekstidi albo dzień szosty czasu dni dziesięc albo jedney *dekadi.*

Seyn, *v. n.* być, bei einem [illegible] u kogo, wenn es seyn [illegible] wollen, ieźli to tak będzie [illegible] chcemy; wie die meisten [illegible] sind, iak to naywięcey [illegible] es wird Friede, pokoy był, [illegible] seyn, w Lipsku być, so lange [illegible] den Feinden gewesen sind, [illegible] byliśmy u nieprzyiaciol; [illegible] seyn muß, kiedy to być [illegible] soll das seyn? co to ma być [illegible] seyn, dla siebie żyć, sam [illegible] ich sehe, daß Krieg seyn [illegible] dzę że woyna będzie; [illegible] sen, porzucić, zaniechać [illegible]

Sich, się, *indecl.* siebie, [illegible] Theile sind unter sich einstimmig, [illegible] stkie części są zgodne, [illegible] dzy sobą; ein jedes Thier [illegible] każde zwierzę kocha [illegible] gend ist für sich zu schätzen, [illegible] *przez się* szacowana, die [illegible] ist für sich zu suchen, [illegible] samey *siebie* trzeba szukać, [illegible] den Sohn mit sich dahin [illegible] oni wzięli tam syna z [illegible]

Sichel, *s. f.* sierp, do żniecia [illegible] krzywy; scharfe, ostry; [illegible] py; zackichte, z ząbkami [illegible] daran, trzonek, rękoieść [illegible]

Sichelmacher, *s. m.* kowal [illegible] biący.

Sicher, *adj.* ohne Gefahr, [illegible] sicherer Weg, bezpieczna [illegible] den Feinden, od nieprzyi[illegible] der Hitze, od ciepła, das [illegible] machen, morze bezpiecz[illegible] *to co* ohne Sorgen, bez [illegible] wegen etwas seyn, bezpie[illegible] od czego, einen sicher [illegible] od niebezpieczeństwa [illegible] dem Feuer, od ognia, [illegible] Lebens bei ihm nicht sicher, [illegible] stem bezpieczny moiego [illegible] go, sicher seyn, ubezpiecz[illegible] mieć żadney ostrożności.

Sicher, *adv.* bezpiecznie, [illegible] bez niebezpieczeństwa; [illegible]

Sicherheit, *s. f.* bezpieczno[illegible] czeństwo, nietroskliwość, [illegible] seiner thun, co dla swoiego [illegible] pieczeństwa czynić; [illegible] setzen, w bezpieczeństwie [illegible] wić, in Sicherheit bringen [illegible] pieczeństwa przyprowadzić [illegible] cherheit seyn, w bezpiecz[illegible] anderer Untergang in gut[illegible] mit ansehen, na czyią [illegible] pieczeństwie, *lepiey* bez[illegible]

s ſind alle Dinge in guter Si- wſzyſtkie rzeczy ſą w do- zpieczeńſtwie.
sausſchuß, *ſ. m.* (neu) *noxe* ziazd poſpolity do bezpie- a.
adv. bezpiecznie; poufale, ewne.
adj. widomy, widoczny.
it, *ſ. f.* widomość, widoczność.
h, *adv.* widomie, widocznie, cie; zu Grunde gehen, ginąć.
a. ſ. Sieben.
adj. widzialny, ſ. Sichtbar, lich.
ſ. m. Sycyliyczyk.
), *adj.* Sycyliyſki; Sicilia- ter Enge, Sycyliyſka morza
pr. n. ein Königreich, Sy- roleſtwa.
rzeſzoto, ſito, durch ein lagen, przez rzeſzoſto prze- rzeſiać, kleines, ſitko, rze- dichtes, gęſte, gęſty przetak.
a. ſiać, przeſiewać, przez przez przetak, klein ſtoßen n, na proch zetrzeć y prze- ßene Muſcheln ſieben, potłu- rupy przeſiewać.
m. c. die Zahl, ſiedm, liczba, den ſieben Weiſen, Bias ie- lmiu, *to ieſt*, Mędrcow, Kna- ſieben Jahren, chłopcy kto- ſiedm lat, die ſieben, po ſie- ıś ſieben beſtehend, ſiedmi. tericht, *adj.* ſiedmio liściowy. ien, *n. pr. n.* Siedmigrod, Siebenbürgen, ieden z Sied-
iſch, *adj.* Siedmigrodzki.
num. ord. ſiodmy, zum ſie- le, po ſiodmy raz.
ht, *adj.* ſiedmiorożny, od narożnikach, o ſiedmiu wę-
adj. ſiedmioraki.
g, *adj.* ſiedmiokrotny; *adv.* rotnie; eingetheilet, podzie-
g, *adj. et adv.* o ſiedmiu no- ng, ſiedm ſtop długi.
rn, *ſ. n.* ſiedm gwiazd, *nazy-* Baby.
dert, *num.* o ſiedmſet, das ı iſt ſiebenhundert Jahre, pa- d ſiedmiuſet lat, die ſieben- po ſiedmſet, aus ſiebenhun- hend, po ſiedmſet maiący.
kon 4. Th.

Siebenhunderte, *num. ord. et ſ.* ſiedmſe- tny, den ſiebenhunderten Tag, ſiedmſe- tnego dnia.
Siebenhundertmal, *adv.* ſiedmſet kroć, ſiedmſet razy.
Siebenjährig, *adj.* ſiedmioletni; Knabe, chłopiec, ſiebenjährige Zeit, ſiedmio- letni czas.
Siebenmal, *adv.* ſiedmrazy, ſiedmkroć.
Sieben Mann, *ſ. m.* ſiodmy mąż, ſiod- my urzędnik.
Siebenmonatlich, *adj.* ſiedmiomieſię- czny.
Siebenſchläfer, *ſ. m.* oſpały; nazbyt wiele ſypiaiący.
Sieben und achtzig, *num. c.* oſmdzie- ſiąt ſiedm etc.
Siebenzig, *num. c.* ſiedmdzieſiąt, die ſiebenzig, po ſiedmdzieſiąt, die ſieben- zig Dolmetſcher, ſiedmdzieſiąt tłoma- czow, *Piſma.*
Siebenzigmal, *adv.* ſiedmdzieſiąt razy; ſiedmdzieſiąt kroć.
Siebenzigjährig, *adj.* ſiedmdzieſiąt le- tni, ſiedmdzieſiąt lat maiący.
Siebenzigſte, *num. ord. et ſ.* ſiedmdzie- ſiąty; Cyrus iſt bis auf das ſiebenzigſte Jahr gekommen, Cyrus przyſzedł aż do ſiedmdzieſiątego roku.
Siebenzehn, *num. c.* ſiedmnaście, je ſiebenzehen, po ſiedmnaście.
Siebenzehenter, *num. ord. et ſ.* ſiedm- nasty
Siebenzehenmal, *adv.* ſiedmnaście razy, ſiedmnaście kroć.
Siebmacher, *ſ. m.* ſitarz, rzeſzotarz.
Siech, *adj.* chorowity ſiecher Leib, cho- rowite ciało, ſiecher Knecht, chorowity ſługa.
Siechen, *v. n.* chorowitym być, kwę- kać. kawęczeć, zawſze być chorym.
Siechen, das, *ſ. n.* chorowanie, kwę- kanie, na iaką chorobę.
Siechenhaus, *ſ. n.* Siechhaus, ſzpital na chorych, dom choralny, dla cho- rych.
Siechhaus, *ſ. n.* ſ. Siechenhaus.
Sieden, *v. n.* wrzeć, bis es aufhöret zu ſieden, aż przeſtanie wrzeć, mit ſie- dendem Waſſer begießen, wrzącą wodą oblać, ein wenig ſieden, zwierać, wrzeć powoli.
Sieden, das, *ſ. n.* ſ. Siedung,
Siedend, *adj. et part.* wrzący, ſieden- des Waſſer, wrząca woda, ukropek, war.
Siedung, *ſ. f.* das Sieden, Wrzenie.
Sieg, *ſ. m.* zwycięſtwo: der viel Blut ko- ſtet, hoch zu ſtehen kommt, wiele krwi

kosztuiące, drogo przychodzące; im Kriege, na woynie; gransamer, okrutne; über die Feinde, nad nieprzyiaciołmi; rühmlicher, sławne; gerechter, sprawiedliwe; beschwerlicher, przykre; zur See, na morzu; höchstschädlicher, bardzo szkodliwe; sehr gelegener, bardzo wygodne; blutiger, krwawe; zweifelhafter, wątpliwe; der ohne Blutvergießen erlanget worden ist, bez wylania krwi nabyte; versicherter, bezpieczne, pewne, geschwinder, przędkie; ist einem aus den Händen entgangen, z rąk komu uszło, bei dem Siege läßt sich alle Bosheit spüren, przy zwycięstwie pokazuie się wszelka niepodściwość; sich eines unterwerfen, poddać się czyiemu zwycięstwu; einem zugestehen, überlassen, zwycięstwo komu przyznać, zostawić; aufhalten, tamować, zatrzymywać; aus den Händen reissen, z rąk wydrzeć; in Händen haben, w rękach mieć; kömmt insonderheit darauf an, na tym usobliwie zawisło; den Sieg fahren lassen, zwycięstwo prawie pewne upuścić, utracić; für verlohren achten, prawie za utracone mieć; beruhet darauf, na tym zależy, des Sieges versichert seyn, bald vollkommen erhalten, być pewnym zwycięstwa, wkrotce zupełne mieć, otrzymać zwycięstwo; einem zum Siege behülflich seyn, pomocnym być komu do zwycięstwa, hat ihm Gott aufgehoben, Bog dla niego zwycięstwo zachował; einen darum bringen, przywieść kogo, nabawić; utraty zwycięstwa; kann einem so wohl, als dem andern zufallen, może się trafić tak iednemu, iak y drugiemu, das hat ihm den Sieg zuwege gebracht, to mu zwycięstwo ułatwiło, zwycięstwo przyniesło.

Siegel, *s. m.* pieczęć, ktorą pieczętuią; in Wachs drücken, na wosku pieczęć wycisnąć; brauchen, zażywać; für seines erkennen, za swoię uznać; einem Briefe beifügen, auf einen drücken, do listu pieczęć przyłożyć; mit vielen besiegeln, wielu pieczęciami zapieczętować, eines Hand und Siegel erfordern, czyiey ręki y pieczęci domagać się, öffentliches, publiczna pieczęć, mit einem falschen besiegelt, fałszywą pieczęcią zapieczętowany, etwas im Siegel führen, co na pieczęci nosić.

Siegelgeld, *s. n.* pieniądze od pieczęci, od przyłożenia pieczęci.

Siegeln, *v. a.* pieczętować [illegible] przyłożyć, przypieczętować [illegible] Brief, list iaki pieczętować [illegible] czętować.

Siegelring, *s. m.* sygnet pierś[illegible] pieczętowania.

Siegelstecher, *s. m.* pieczątnik.

Siegen, *v. n.* zwyciężać, zw[illegible] über einen, kogo, er hat [illegible] zwyciężył.

Siegen, das, *s. n.* zwycięstwo

Sieger, *s. m.* zwycięzca; [illegible] narodow.

Siegerin, *s. f.* zwycięzczyna; [illegible] Geilheit, nad swoią lub[illegible] *albo* ze swoiey lubieżności.

Sieghaft, *adj.* zwycięski, [illegible] publik, zwycięska Rzecz[illegible] sieghafte Regimenter, zwy[illegible] menta, sieghafter Einzug, [illegible] wiazd.

Siegreich, *adj.* zwycięski, [illegible] Waffen, zwycięzki oręż.

Siegsgeschrei, *s. n.* okrzyki [illegible] machen, czynić.

Siegslied, *s. n.* piosnka zw[illegible] stimmen, piosnkę zwycięs[illegible]

Siegsstein, *s. m.* Edelgestein [illegible] mien, asterias.

Siegszeichen, *s. n.* znak zw[illegible] richten, znaki zwycieskie, [illegible] eine Stadt mit Siegszeichen [illegible] ken, zwycięskiemi znak[illegible] przyozdobić.

Siehe, *interj.* oto; 1) siehe [illegible] das ist der, oto ten to iest [illegible] Verbrechen und die Ur[illegible] oto występek, oto przy[illegible] siehe, bist du denn da? [illegible] to tam iest. 2) siehe [illegible] stolperst, patrzay, uważ[illegible] nie potchnął.

Sieyist, *s. m.* (neu) ein [illegible] Sieye, *nowe słowo:* partyza [illegible] *Siegysta.*

Signal, *s. n.* znak; zur Sch[illegible] do bitwy, do batalii znak [illegible] chen.

Signalisiren, *v. a.* wsławić; [illegible] was, się czym, w czym.

Silber, *s. n.* srebro; zu Ge[illegible] beitetes, robione, naczynia [illegible] zu Gelde geprägtes, [illegible] przebite, przerobione; [illegible] seiner Masse liegt, ktore [illegible] swoiey bryle leży; [illegible] wielka moc sreba, [illegible] srebra, zum Silber gehört [illegible]

mit Silber überzogen, *adj. et* osrebrzony.
beiter, *s. m.* rohotnik koło
che, *s. f.* srebrny proch.
ergwerk, *s. n.* ruda srebrna.
lattlein, *s. n.* blaszka srebrna.
, *s. m.* żyła srebrna w ziemi.
irr, *s. n.* naczynie srebrne, srebra, *plur.* ist in dem Hause, one iest w domu; ausspülen, as Schiff war voll Silberge- d baaren Geldes, okręt był aczynia srebrnego y goto- ieniędzy.
e, *s. f.* kopanina srebrna, brna.
, *s. f.* szafa, skrzynia, na ie, srebra.
, *adj.* iasny iak srebro, silber- runnen, zdroy przezroczy- sney iak srebro, krynica sre- zezroczysta.
, *s. f.* schowanie na srebro.
, *s. m.* srebrna moneta, sre- pieniądz.
ze, *s. f.* moneta srebrna, ze ite pieniądze.
dj. von Silber, srebrny, ze ilbener Adler, srebrny orzeł.
e, *s. f.* proba srebra.
, *adj.* bogaty w srebro, ob- ebro.
m, *s. m.* piana srebrna, ży- ro.
cke, *s. f.* odchodki od srebro.
nk, *s. m.* szafa na srebro, cie na srebro.
s. f. Simonie, Symonia, świę- wo, święto-przedaż; der sich theilhaftig gemacht, symo- ięto-kupnik.
m. an einer Mauer, gzyms, e; im Säulenwerke, na ko- wybieg.
, *v. a.* udawać, zmyślać, ina- cz pokazywać.
. ein Kraut, Sinau, przewro- le.
. *a. irr.* śpiewać; 1) kläglich, e; nach der Kunst, nach den podług sztuki, z. not, nach monie, podług harmonii, im koncert grać; bei Gastereien, cie, der Sperling singt auf dem wrobel śpiewa na płocie, chte, powoli, pomału śpie- en singen wollen, rad śpiewać. n die Sperlinge auf den Da- chern singen, davon jedermann zu sin- gen und zu sagen weiß, o tym wro- ble po dachach śpiewaią.
Singen, das, *s. n.* śpiewanie.
Singer, *s. m.* śpiewacz.
Singekunst, *s. f.* sztuka śpiewania.
Singmeister, *s. m.* uczyciel śpiewania.
Singschule, *s. f.* szkoła, w ktorey uczą śpiewać.
Singulair, *adj.* 1) selten, rar, osobli- wy, rzadki, niepospolity; 2) eigensin- nig, dziwaczny.
Singvogel, *s. m.* ptak śpiewaiący.
Sinken, *v. n. irr.* nachylać się, upadać, osiadać, iść na dno, das Schiff fing an zu sinken, okręt zaczął tonąć, osia- dać na dno, in die Tiefe, w głąb iść, den Muth sinken lassen, na umyśle u- padać.
Sinn, *s. m.* 1) zmysł, die Natur hat die Sinne den Menschen gegeben, natura zmysły ludziom dała, etwas mit Sin- nen begreifen, co zmysłami poymo- wać, den Sinn des Gehörs brauchen wir auch im Schlafen, zmysłu słu- chania nawet śpiący potrzebuiemy. menschliche Sinne verlieren, ludzkie zmysły gubić; der Augen ist der schärf- ste, zmysł oczow iest nabystrzeyszy; bewegen, zmysły poruszać; die Dinge nehmen wir damit wahr, rzeczy zmy- słami czuiemy, von den fünf Sinnen, welche die Natur den Thieren gegeben hat, z pięciu zwysłow, ktore natura zwierzętom dała; 2) Gemüth, Ver- stand, umysł, rozum, myśl, einem den Sinn eingeben, komu myśl, umysł dać, des Sinnes seyn, tey myśli być, den Sinn auf etwas richten, umysłem, myślą do czego zmierzać; von dem Sinne abbringen, od myśli odpro- wadzić, den Sinn ändern, myśli, myśl odmienić; von seinem abgehen, swoiey myśli, swoiego zdania odstą- pić, nicht wohl bei Sinnen seyn, być w rozum obranym, niebyć przy zdrowey myśli, wohl recht bei Sinnen seyn, być przy rozumie, być zdrowego umysłu, einem in den Sinn kommen, przyść komu na myśl, in den Sinn fassen, u- roić sobie w głowie, umyśleć, im Sinne haben, w myśli mieć, aus ihm kommen, z myśli wypaść, aus dem Sinne schlagen, z myśli wybić, lassen, z myśli wypuścić, das einem stets im Sinne liegt, co komu ustawicznie na myśli iest, der nicht wohl bei Sin- nen ist, ktory nie iest przy rozumie,

poty poki będzie wolno; ponieważ, so fern es wahr ist? ponieważ prawda iest.

So fort, *adv.* 1) zaraz, na tych miast, toćczas, co prędzey. 2) und so fort, y tak daley.

So gar, *adv.* tak bardzo, er hat so gar den Zorn nicht halten können, daß, tak bardzo niemogł się od gniewu utrzymać, że.

So geringe, *adj.* iako kolwiek mały; auch mein Vermögen ist, iako kolwiek moy maiątek mały iest.

So gleich, *adv.* alsbald, auf der Stelle, zaraz, na tych miast.

So groß, *adj.* tak wielki, tyli, so großen Fleiß auf etwas wenden, tak wielką pilność na co obrocić, so große Kriege führen, tak wielkie woyny prowadzić, es ist nichts so groß, welches nicht, nic nie iest tak, wielkiego co by, so groß, als es wolle, niech będzie, iak chce wielki.

So gut als, *adv.* tak dobrze iak; ich gekonnt, iak mogłem.

So hin, *adv.* iako kolwiek, tak, so hin, schlecht genug, tak dosyć nie dobrze.

Sohle, *s. f.* Schuh- oder Brandsole u. d. g. s. Sole.

Sohn, *s. m.* syn; artiger, piękny; lieber, kochany; der seinem Vater keine Schande ist, ktory swoiemu oycu wstydem nie iest; liederlicher, hultay; fleißiger, kluger, frommer, pilny, roztropny y dobrze żyiący; der dem Vater am Leibe und Gemüthe ähnlich ist, ktory oycu postacią ciała y umysłem podobny; der älteste von zweien, naystarszy ze dwoch; einiger, iedyny; verführter, popsowany, rozhultaiony; des Herrn im Hause, pański syn; der redlich ist, als sein Vater, ktory tak rzetelnym iest, iak y iego oyciec, einen Sohn zeugen, syna zrodzić, zpłodzić, mieć, eines Sohn seyn, być czyim synem, frommer Sohn eines bösen Vaters, dobry syn złego oyca; einen einzigen Sohn haben, iedynego tylko mieć syna; dafür annehmen, za syna przyiąć; einen dafür erkennen, za syna uznać; gebähren, bekommen, syna porodzić; sie hatten Söhne aus ihrer Ehe, oni mieli synow ze swoiego małżeństwa; keine hinterlassen, żadnego nie zostawić; einen dafür halten, mieć kogo za syna, er war dessen letzter Sohn, on był ich ieszcze pozostałym synem.

Sohnsfrau, *s. f.* synowa, żona [illegible] ka syna.

Sohnssohn, *s. m.* syn syna, wnuk [illegible] czek.

Sohnstochter, *s. f.* corka syna, wn[illegible] wnuka.

So hoch, *adv.* tak wysoko, tak [illegible] etwas achten, co szacować [illegible] tak bardzo, tak wiele; [illegible] bunden seyn, być komu o[illegible] nym,

So kurz, *adv.* als ich gekonnt, krocey mogłem.

So lange, *adv.* tak długo; [illegible] abwesend seyn, nie być [illegible] lange, bis du dahin komm[illegible] go, poki ty tam nie przy[illegible] lange die Welt gestanden [illegible] świat stoi, iak tylko świat [illegible] początku świata.

Solcher, *pron.* taki, ich unter[illegible] nicht, von solchen Personen [illegible] śmiem o takich ludzi[illegible] solcher Personen Ehre verk[illegible] kich osob honor szarpać [illegible] solchen Verstande begabet [illegible] rozuniem być obdarzon[illegible] seyn, für die wir wollen au[illegible] takiemi być, z iakich [illegible] nas miano, so viele und [illegible] tak wiele y takich ludzi [illegible] ta, to, wer sind solche [illegible] steś my ci ludzie, solcher [illegible] sposobem, tym kształtem

Solcherlei, *adj.* taki.

Sold, *s. m.* płaca, pieniądze [illegible] *tym samym sensie*, um [illegible] Kaiser dienen, za pieniądze [illegible] w woysku służyć, den [illegible] schlagen, komu płacę [illegible] wydrzeć, aby go nie [illegible] Soldaten zahlen, płacę [illegible] płacić, doppelten Sold [illegible] dwoiaką płacę, dwoiaki [illegible]

Soldat, *s. m.* żołnierz; [illegible] żny, dzielny; ruhmsüchtig[illegible] szwukaiący, chlubny, [illegible] boiaźliwy; feiger, ladacr[illegible] ter, nikwyćwiczony: Cura[illegible] odważny; grausamer, okr[illegible] gedankter, odprawiony [illegible] prosty żołnierz, bewehrter [illegible] ny; geplünderter, odarty [illegible] ter, strudzony, statygowa[illegible] ter, raniony; verwegener, [illegible] der des Fechtens nicht [illegible] ktory nie zwyczayny bitw[illegible] Sturme geblieben ist, ktory [illegible] mie zginął; wohl mundirter [illegible]

ony, chędogi; werben, żołnierz verbować, zaciągać; unterżołnierzy rozdawać do doa Horągwi; abdanken, od-, poodprawiać; anwerben, y ściągać.

ieſen, *ſ. n.* żołnierka, żołnieryskowa.

e, *ſ. f.* żołnierſtwo.

, *adj.* żołnierski.

adv. po żołniersku.

. Sohle, Schuhſohle, pode-

er, *ſ. m.* podeſzwiarz, ten co y robi.

, *ſ. f.* uroczyſtość.

, *v. a.* bitten, prosić, uprazi einem um etwas, kogo

n. muſieć, mieć, powinnym nn was ſoll ich ſagen? bo co owić? co muſzę powiedzieć? och wird er nicht gezwungen, niem, ale nie będzie przy-

. das Soloſpiel, ſam tylko nie.

ſ. *m.* lato; angenehmer, zaczyię; ganzer, całe; der vorüber eſzle lato; feuchter, mokre; er, nader gorące; trockener, m Sommer, w lecie; im Anes Sommers, na początku den Sommer zubringen, wiopędzić.

irne, *ſ. f.* letna gruſzka.

lumen, *ſ. f. pl.* letnie kwiaty.

itze, *ſ. f.* upał letni, gorąco

leid, *ſ. n.* der Weiber, letnia białogłowska.

orn, *ſ. n.* iare zboże.

iger, *ſ. n.* oboz letni; darinden, w letnim obozie ſtać; ppen darein führen, woysko iego obozu wprowadzić.

aube, *ſ. f.* ganek letni.

nonat, *ſ. m.* miesiąc letni.

proſſen, *ſ. f. plur.* piegi, na od gorąca.

proßig, *adj.* piegowaty, pieſuty; ſommerſproßiges Geſicht, ata twarz, piegami obſuta

tag, *ſ. m.* dzień letni.

vogel, *ſ. m.* metel.

wetter, *ſ. n.* latni pogodny iara pogoda.

Sonderbar, *adj.* oſobliwy, ſzczegulny, ſonderbare Boshzit, oſobliwa złość; Strafe, oſobliwa kara.

Sonderbar, *adv.* oſobliwie, ſzczegulnie, einen lieben, kogo kochać; ſonderbar tapfer, oſobliwie waleczny, *to co*, vortrefflich, przednie.

Sonderlich, *adj.* ſzczegulny, oſobliwſzy.

Sonderlich, *adv.* oſobliwie, ſzczegulnie, zwłaſzcza; was ich ſonderlich an dich ſchrieb, co ia zwłaſzcza do ciebie piſałem.

Sonderling, *ſ. m.* oſobny, ſamotny, ſobek, ktory tylko ſobie rad.

Sondern, *conj.* abir, ale.

Sondern, *v. a.* abſondern, dzielić, rozłączać; von etwas, co od czego.

Sonne, *ſ. f.* słońce; entgegen ſtehende, na przeciwko świecące; heiſſe, gorące; feurige, ogniſte; helle, iaſna; glänzende, łyſzczące ſię, blaſkiem biiące, untergehende, zachodzące; aufgehende, wſchodzące; aufgegangene, weſzłe, verbrennt die Erde, pali ziemię; tritt in den Krebs, wchodzi w raka; ſteht in dem letzten Grade der Jungfer, ſtoi w oſtatnim ſtopniu panny; hat Gott als ein Licht angezündet, Bog słońce zapalił, iak światło iakie; erleuchtet alles mit ihrem Lichte, oświeca wſzyſtko ſwoiem światłem; kehret in ihrem Laufe um, obraca ſię w ſwoiem biegu; Auf- und Niederſteigen derſelben, słońca zbliżenie ſię y oddalenie; blendet die Augen, ćmi promieniami oczy; geht auf, wſchodzi; geht unter, zachodzi; eilet unter zu gehen, śpieſzy ku zachodowi, mit der Sonnen Aufgang erwachen, razem ze wſchodem słońca, albo o wſchodzie słońca obudzić ſię, lauft geſchwind, bieży, biegnie tak prędko, iſt viel gröſſer, als die Erde, ieſt daleko większe od ziemie, ihr Glanz iſt heller, als irgend ein Feuer, blask iego ieſt iaśnieyſzy, iak ogień, ihr Umlauf, obieg iego, krążenie, kołowanie iego, Wirkung, skuteczność, dzielność słońca, Bewegung, ruſzenie słońca, Lauf der Sonne, bieg słońca, Strahlen der Sonne, promienie słońca, Verdunkelung der Sonne, zaćmienie słońca, das Meer wird von der Sonne weiß, morze ieſt od słońca białe, die Trauben werden von der Sonne reif, iagody od słońca ſtaią ſię dozrżałe, durch die weite Entfernung der Sonne, przez daleką odległość słońca, in die Sonne gehen,

na słońce wyiść; stach die Menschen, welche der Hitze nicht gewohnt waren, dopiekało ludziom, ktorzy upału nie byli zwyczaynę; hatte alles erhitzt, wszystko porozpalało, die Sonne dringt mit ihrer Hitze in die Häuser, swoiem gorącem przebiia się w domy, macht es sehr warm, czyni bardzo gorąco, scheinet bei ihrem Auf- und Untergange in das Zimmer, zaświeca o wschodzie y zachodzie do pokoiu; liegt fast den ganzen Tag in dem Zimmer, słońce prawie cały dzień w pokoiu świeci, z pokoiu nie wychodzi; Ort, der an der Sonne liegt, mieysce na słońcu leżące, von der Sonne aufbringen, od słońca się padać, neiget sich zum Untergange, nachyla się ku zachodowi, in der Sonne gehen, po słońcu chodzić; geht helle auf, iasno wschodzi, ist verdunkelt, iest zaćmione, wird bald untergehen, będzie wkrotce zachodzić, brennt sehr heftig, dopieka bardzo gorąco, ihre Hitze erträglich machen, słoneczny upał znośnym czynić, nach der Sonnen Untergang, po zachodzie słońca, zur Sonne gehörig, *adj.* słoneczny, an der Sonne liegen, na słońcu leżeć, das Liegen und Wärmen an der Sonne, leżenie y grzanie na słońcu.

Sonnenaufgang, *s. m.* 1) wschod słońca, vor der Sonnen Aufgange, przed wschodem słońca. bei der Sonnen Aufgange, da die Sonne aufging, o wschodzie słońca, gdy słońce wschodziło, nach der Sonnen Aufgange, po wschodzie słońca, gegen der Sonnen Aufgang, ku wschodowi słońca; 2) *znaczy:* gegen Morgen, strona, kray, na wschodzie, gegen der Sonnen Aufgang zu, ku wschodowi, von der Sonnenaufgang her, od wschodniey strony, od wschodnich stron, sich wieder der Sonnen Aufgang begeben, znowu udać się na wschodnie strony.

Sonnenblume, *s. f.* słonecznik, kwiat.

Sonnencirkel, *s. m.* *Ekliptyka*, Zaćmienia, Obwod.

Sonnenfinsterniß, *s. f.* zaćmienie słońca, ćmienie się słońca; vorher sagen, przepowiedzieć, mit scharfen Augen ansehen, bystremi oczami, albo bystrym okiem, na zaćmienie słońca patrzeć.

Sonnenglanz, *s. m.* blask od światła słonecznego.

Sonnenhitze, *s. f.* upał słoneczny, gorąco słoneczne, bei größter, pa[illegible] naywiększego upału słońca, [illegible] spatzieren gehen, iść przecho[illegible] po upale słońca.

Sonnenklar, *adj.* iasny iak słońce [illegible] być iak słońce iasnym, die [illegible] sonnenklar, rzecz iest iasna iak [illegible]

Sonnenlauf, *s. m.* bieg słońca

Sonnenreich, *adj.* Sonnicht, [illegible] słońca.

Sonnenrein, *adj. et adv.* s. Son[illegible]

Sonnenschein, *s. m.* iasność słoń[illegible] cenie słońca, bei Sonnen[illegible] Tage, przy świeceniu słońca [illegible] białym.

Sonnenschirm, *s. m.* baldakin [illegible] od słońca.

Sonnenstäubchen, *s. n.* prosz[illegible] czny, fliegen herum, prosz[illegible] czne lataią. kręcą się; [illegible] men, wieszaią się iedne [illegible] unzählige Menge derselben, [illegible] na moc ich; setzen sich [illegible] andere, iedne na drugich [illegible] promienie słońca.

Sonnenstrahl, *s. m.* promień [illegible]

Sonnenstraße, *s. f.* droga słoń[illegible] ley słoneczna.

Sonnenuhr, *s. f.* zegar słone[illegible] necznik godzinny.

Sonnenuntergang, *s. m.* zach[illegible]

Sonnenwärme, *s. f.* ciepło [illegible] par od słońca.

Sonnenweiser, *s. m.* słoneczny [illegible] godziny ukazuiący cienie[illegible]

Sonnenwende, *s. f.* die Zeit, [illegible] ne wieder in ihrem Lauf [illegible] obrot słońca, *to iest*, [illegible] słońce w biegu swoim obr[illegible] ca, *inaczey*, stanie słońca, im [illegible] letnie; im Winter, zimow[illegible]

Sonnenzeiger, *s. m.* cienny [illegible] niem skazuiący godziny.

Sonnicht, *adj.* s. Sonnenreich

Sonntag, *s. m.* niedziela, d[illegible] pierwszy dzień tygodnia.

Sonntäglich, *adj.* niedzielny.

Sonntagsbuchstabe, *s. m.* litera [illegible] lę pokazuiąca w kalendarz[illegible]

Sonst, *adv.* inaczey, też, prz[illegible] ich sonst gern bin, gdzie ia [illegible] wam; sonst würden viele [illegible] handen seyn, inaczey by[illegible] przykładow też y.

So oft, *adv.* ile razy; ein [illegible] hervorrückte, blieben viele [illegible] razy się batalion podemk[illegible] razy wiele nieprzyiacioł [illegible] placu.

, *ſ. ſ.* Sofa.
, *ſ. f.* ehemals die theologiſche
: der Univerſität in Paris,
, niegdyż kolegium theolo-
cyſkiey akademii.
f. ſtaranie, troſka; ſtete, uſta-
ſchwere, zigene, ciężkie, wła-
genehme, miłe; unglaubliche,
bne do wiary; etwas große,
kſze, ſchlechte, mäßige, pomi-
eringere, mnieyſze, übrige,
e, ſehr viele, taugliche, ſchlim-
dzo wielkie, codzienne, złe,
vergebliche, pilno; daremne,
haben für etwas, mieć, po-
ıać ſtaranie o czym, in Sor-
, być w troſkliwości, einem
rurſachen, komu troſkliwości
kogo ſtarania nabawić, die
ıſtehet, ſtaranie bywa, przy-
z czego, Sorge für etwas
nehmen, wziąć ſtaranie o
ſiebie; auf ſich haben, na ſo-
, auf etwas wenden, na co
, einem benehmen, davon be-
diąć komu ſtaranie, uwolnić
troſki, ſich der Sorge ent-
porzucić ſtaranie, troſkę,
: ſiebie ſtaranie, ohne Sorge
z troſki, bez ſtarania być,
ımit wollen zu thun haben,
ſię ſtarania, niechcieć mieć
ynienia z troſkliwością, ſich
3 machen, wolnym ſię od tro-
i uczynić, ich bin davon los,
:ſtem od ſtarania; läßt uns
ıſen, nie daie nam ſpać, geht
kopfe herum, chodzi mu tro-
łowie, die Sachen erfodern
ɔrge und Fleiß, te rzeczy wy-
ielkiego ſtarania y pilności,
ier, z wielkiem ſtaraniem,
nicht ohne alle für oder wegen
Jahr, nie ieſteśmy bez ża-
ɔſki o przyſzły rok, bei ſei-
ien auch etwas Zeit auf dieſe
n wenden, przy naywiększych
, troſzkę czaſu także na te
ɔrocić, einen Theil ſeiner auf
erland wenden, iednę część
ſtarania obrocić dla oyczy-
ne alle leben, bez wſzelkiey
ości żyć, wegen einer Sache
: ſtehen, być w wielkiey tro-
i o iaką rzecz, für einen Ort
być w troſkliwości o iakie
; für ſein Leben haben, mieć
o ſwoiem życiu; für die
n, mieć ſtaranie o ſwoich.

Sorgen, *v. n.* ſtarać ſię, troſkać ſię; weiter für nichts, więcey o nic; ſorgen, daß etwas geſchwind beſchloſſen werde, ſtarać ſię, aby co było prędko poſtanowione; eines wegen fleißig, pilnie ſię ſtarać o kogo; für ſeine Geſundheit, o ſwoie zdrowie; daß die Briefe überbracht werden, z pilnością aby liſt był donieſiony, gar ſehr ſorgen, nader bardzo troſkać ſię, treulich, wiernie, obenhin, powoli z letka; für alles aufs fleißigſte, o wſzyſtko iak naypilniey, für ſein Gewiſſen nicht ſorgen, o ſwoie ſumnienie nie ſtarać ſię, nich ſorgen, was einer mache, nie ſtarać ſię, *lepiey*, niedbać o to co kto czyni, er glaubt, Gott ſorge für ihn, on rozumie, że Bóg ſię ſtara o niego; für ſeine Wohlfahrt, o ſwoie dobre mienie; für ſeine Ehre, o ſwoy honor; er hat das für jederzeit gar ſehr geſorget, on każdego czaſu o to ſię ſtarał, die Sache iſt immer ſeine erſte und vornehmſte Sorge geweſen, ta rzecz była iego naywiększym y nayprzednieyſzym ſtaraniem, wenn ſie dafür geſorget hätten, gdy byli co kolwiek ſię o tym przedtym ſtarali.

Sorgen, das, *ſ. n* ſtaranie, troſkanie ſię.

Sorgenfrei, *adj.* wolny od ſtarania, nie maiący nic na głowie, *w tym ſenſie mawiaią pięknie.*

Sorgenlos, *adj.* bez ſtarania, bez troſki, wolną głowę maiący, toż ſamo znaczy, einer Sache wegen, o iakiey rzeczy bez ſtarania być, mieć wolną od iakiey rzeczy głowę.

Sorgenlos, *adv.* bez troſki, bez ſtarania.

Sorgenvoll, *adj.* pełny troſki, pełny ſtaranią; leben, żyć pełnym troſki, pełnym troſkliwości.

Sorgfalt, *ſ. f.* ſtaranie, troſkliwość.

Sorgfältig, *adj.* ſtaranny, troſkliwy, um etwas, o co, in einer Sache ſorgfältig ſeyn, być ſtaranym, troſkliwym o iaką rzecz; einen noch mehr machen, ieſzcze bardziey kogo troſkliwym, ſtarannym uczynić.

Sorgfältig, *adv.* ſtarannie, troſkliwie, z troſkliwością, ze ſtaraniem.

Sorgfältigkeit, *ſ. f.* troſkliwość, ſtaranność, ſtaranie, ſtaranie ſię.

Sorten, *ſ. f. plur.* gatunki, mancherlei Dinge, niektorych rzeczy.

So ſehr, *adv.* tak bardzo, ſo viel, tak wiele, ſo ſehr freigebig, tak bardzo hoynie, etwas verſichern, tak bardzo co potwierdzać, nothwendige Sache,

tak bardzo potrzebna rzecz, so sehr verlangte ich nicht darnach, tak bardzo ia tego nie żądałem, so sehr und mit so viel guten Worten bitten, tak bardzo y tak wielu słowami upraszać.

So viel, *adv.* 1) tyle, an der Zahl, w liczbie, so viel und große Schwierigkeiten, tyle y tak wielkie trudności, so viele können einen überwinden, tyle *ludzi* iednego mogą pokonać, so viel, als, tak wiele, iak, eben so viel, tyleż, tak wiele, tyle też; s. Eben; 2) sonderlich nach der Größe, *zwłaszcza wielkość wyrażaiąc*; so viel Feinde sind in der Stadt, tyle nieprzyiacioł iest w mieście, so viel Schiffvolk in seinem Schiffe haben, als nöthig ist, tyle mieć marynarzow w swoiem okręcie, ile potrzeba iest, so viel vorsetzen, als genug ist, tyle przydawać, ile dosyć, sechs mal so viel, als gesäet worden ist, sześć razy tyle, ile wysiano, es ist nicht so viel im Werke, als in Worten, tyle w samey rzeczy niemasz, iak w słowach, ich gelte zweimal so viel, als ich erst gegolten habe, ia dwa razy tyle popłacam, iak przedtym płaciłem; um so viel unerträglicher ist dessen That gewesen, tym bardziey iego uczynek nieznośmieyszym był, um so viel mehr ist es nöthig, je schädlicher es ist, tym rzecz iest potrzebnieysza im szkodliwsza, um so viel größer ist der Schmerz, je größer das Versehen ist, tym żal miększy, im wina większa, sie sind bekümmert und zwar um so viel mehr, weil, troskliwi są a w prawdzie tym bardziey, że, ich höre es um so viel lieber, je öfter es kommt, im częściey tym bardziey rad słyszę, um so viel weniger, w prawdzie tym mniey, um so viel mehr freue ich mich, weil, tym bardziey się cieszę, że, so viel an mir ist, ile ze mnie, so viel ich gekonnt, habe ich ihn gelobt, ile mogłem tyle go chwaliłem, so viel möglich ist, der Wahrheit gemäß reden, ile można, do prawdy mowić, so viel habe ich schreiben können, ile mogłem pisać, so viel ohne deinen Verdruß geschehen kann, ile się to może stać bez twoiey przykości, so viel sie können, vertheidigen sie, ile możesz bron, so viel ich gekonnt, habe ich geholfen, ile mogłem, pomagałem; so viel die Stadt betrifft, ile się tycze miasta.

So viel mal, *adv.* tyle racy; von einer Sache schreiben, tyle razy rzecz albo o iakiey rzeczy [illegible]

Souverain, *s. m.* naywyższy, [illegible] szy, z naywiększą władzą.

Souverainität, *s. f.* naywyższa [illegible] naywyższa, naywiększa moc.

So weit, *adv.* iak daleko, [illegible] rück denken kann, o przeszłych wspominać sobie mogę, es dein Ansehen zuläßt, [illegible] lich, ile twoia godność [illegible] bądź mu pomocnym; [illegible] Mensch in seiner Unsinnigkeit kann, iak daleko człowiek [illegible] swoiem głupstwie zabrnąć [illegible] weit ist es gekommen, do tego [illegible] szło, tak daleko przyszło, [illegible] die Sache bringen, tak daleko rzecz wyprowadzić: er ist [illegible] seinem verkehrten Wesen [illegible] tak daleko w swoiey [illegible] zaszedł; es ist so weit [illegible] tak bardzo uschło, że; [illegible] von, ale tak wiele o tym [illegible] es so weit gebracht, do tego przyprowadziłem; es ist [illegible] kommen, tak daleko to [illegible] aus dem Lager rücken, [illegible] obozu wychodzić, tak [illegible] knąć się; es ist so weit [illegible] kommen, do tego ze mną [illegible] so weit von einem, als zu [illegible] tak daleko od iednego, [illegible] giego.

So wohl, *conj.* zarowno [illegible] Freunde, als die uns lieber [illegible] chae przyiacioł, iako nas [illegible] gefällt ihm nichts so wohl, [illegible] że, nic się mu tak nie [illegible] krotkość; nicht so wohl [illegible] der, als dem Vaterlande [illegible] weisen, nie tak swoiemu [illegible] oyczyznie miłość wyświa[illegible] besinne mich nicht so wohl, [illegible] nütze, als daß ich ihm [illegible] nie tak się o to staram, [illegible] pomogł, iak że bym mu [illegible] dził; so wohl den andern, [illegible] selbst mißfallen; tak dobr[illegible] podobać inszym, iak y sob[illegible]

Soy, *s. f.* Sarge, Sarsche, [illegible] saia, saieta, sarza, matery[illegible] ney gatenuk.

Spade, *s. f.* młotyka, s. [illegible]

Spänlein, *s. n.* trzaseczka, [illegible]

Spät, *adj.* poźny, poźny, [illegible] opoźniony, spoźniony, [illegible] wünschung, nierychle, [illegible] powinszowanie; spätr [illegible]

:ara; später Winter, niery-
ıa; spät des Abends, poźny,
'y wieczor; späte Abendszeit,
y czas wieczorny; späte Ae-
rychłe iabłka.
. nierychło, poźno, poźno,
ieniem; später von Rom ab-
eyn, als, poźniey z Rzymu
ć, iak; er gieng des Abends
Maierhofe fort; was war es
spät? w wieczor z wioski
ł; co za potrzeba była tak
o? nach Hause kommen, po-
lomu przyść; spät bei Aben-
o w wieczor; sehr spät nader
spät in der Nacht, poźno w noc.
f. n. szparka; durch das Spät-
ı, przez szparkę patrzeć.
f. m. nierychły; Aepfel, niery-
łka.
f. rozłupanie, rozpadnienie;
ekommen, rozłupania dostać,
ienia nabyć; weiter von ein-
hen, szerzey, daley się łu-
füllen, zustopfen, rozpadnie-
złupanie zaprawić, zatkać;
Spalten, pełny rozpadliny;
iner Feder, rozłupanie piora.
v. a. łupać, rozłupać; Holz,
; mitten von einander, przez
rozłupać; mit einem Keile,

adj. voller Spalten, połupa-
ozpodany.
f. f. 1) łupanie, rozłupanie;
oda, poroźnienie.
m. plewa.
, adj. plewisty, z plewami;
es Brodt, plewisty chleb.
m. trzaska, wior, odłupka;
üre zu Spänen hauen, drzwi
ki porąbać.
, f. n. drewniane łożko.
l, f. n. prosię.
n. pr. n. ein Königreich in
, Hiszpaniia, krolestwa iakie
yskie.
f. m. Hiszpan.
ın, f. f. Hiszpańska.
adj. Hiszpański.
, adv. po Hiszpańsku.
Fliegen, pl. Hiszpański mu-
antarydy.
f. m. Schnupftaback, tabaka
ńska kichanie sprawuiąca.
er, f. f. żyła zpinaiąca.
f. f. piędź wielka, ein Maaß,
pewna; nicht größer, als drei
ien seyn, nie być większym nad
trzy piędzi; der fünf Fuß und eine
Spanne lang ist, ktory na pięć stop
y na iednę piędź długim iest; eine
Spanne lang, na piędź długi.

Spannen, v. a. stawiać, zastawiać; ein
Netz, sieć; einen Bogen, łuk naciąg-
nąć; auf einen, na kogo, vor etwas
spannen, przed czym rozciągnąć;
ein Tuch, zasłonę rozciągnąć, rozsu-
nąć, zasłonę dać przed czym.

Spannen, das, f. n. stawianie, zasta-
wianie.

Spannenbreit, adj. na piędź szeroki.

Spannengroß, adj. na piędź wielki.

Spanner, f. m. orzech w strzelbie ku-
rek naciągaiący.

Spannung, f. f. stawianie, rozstawia-
nie, naciąganie, rozciągnienie.

Sparbüchse, f. f. skarbniczka, karbonka
na pieniądze.

Sparen, v. a. oszczędzać, ochraniać,
żałować; keine Kosten, żadnego ko-
sztu nieoszczędzać, nieżałować, nieo-
chraniać; die Mühe, pracy, fatygi
oszczędzać, żałować; 2) odłożyć;
bis auf morgen, aż do iutra; keinen
Fleiß, żadney pilności nie żałować;
die Fäuste nicht sparen, pięści nie ża-
łować, nie ochraniać.

Sparen, das, f. n. oszczędzanie, żało-
wanie, ochranianie.

Sparer, f. m. oszczędny, f. ochronny, f.
oszczędzaiący, f. ochraniaiący, f. ża-
łuiący, f.

Spargel, f. m. szparag, ein Gewächs,
roślina pewna.

Spargement, f. n. s. Spergement.

Sparren, f. m. in einem Dache, Dach-
sparren, krokwa, koziel; pl. krokwy
kozły.

Sparrnagel, f. m. gwoźdź wielki, bratnal.

Sparrwerk, f. n. piętro.

Sparsam, adj. oszczędny, ochronny,
przyskąpy, trudny; gar zu sparsam,
nazbyt; zum Ausgeben, nazbyt tru-
dny do wydatku.

Sparsam, adv. oszczędnie, ochronnie,
przyskąpo; leben, żyć.

Sparsamkeit, f. f. oszczędność, ochron-
ność, przyskapość, trudność do da-
tku; erhält ein Hauswesen, utrzy-
muie gospodarstwo; sein Vermögen
durch Sparsamkeit erhalten, swoy
maiątek oszczędnością, ochranianiem
utrzymywać.

Sparsamlich, adv. z oszczędnością; le-
ben, żyć.

Spaß, f. m. żart, swywola, żartowa-
nie, swywolowanie w słowach.

Spaß-

Spaßgesell, *s. m.* społ żartownik, pomocnik do żartow, swywoli w słowach dopomagaiący.

Spaßhaft, *adj.* żartownik, żartobliwy, żartowniś, swywolny.

Spaßhaftig, *adj.* żartobliwy, wesoły, lubiący pożartować.

Spaßhaftigkeit, *s. f.* żartobliwość, wesołość, chęć do pożartowania.

Spathe, *s. f.* 1) łopata, łopatka; 2) womit man gräbt, młotyka, ktorą kopią.

Spatzieren, *v. n.* spatzieren gehen, spacerować chodzić na przechadzkę; in dem Spatziergange, po spacierze się przechodzić; mit einem, z kiem; in der Gallerie, po galeryi; ist man genug gegangen, dosyć się spacerem nachodzono; er spatzieret langsam, on powoli się spaceruie.

Spatzieren, das, *s. n.* spacerowanie, przechadzka, przechodzenie się spacerem chodzenie.

Spatzierengehen, das, *s. n.* spacerowanie, przechodzenie się.

Spatzierer, *s. m.* spaceruiący, spacerem chodzący, przechadzaiący się po spacerze, przechadzki zażywaiący.

Spatziergang, *s. m.* 1) spacer, Ort, wo man spatzieren geht, mieysce, na ktore spacerować wychodzą; schöner, piękny; 2) das Spatzierengehen, *s. n.* iście, chodzenie na spacyr; hat mich gar müde gemacht, spacer mię zfatygował, *zwyczayniey*, sfatygowałem się spacerem; kleiner, spacerek.

Spatzierplatz, *s. m.* mieysce do spacerowania, plac do przechodzenia się.

Spatzierweg, *s. m.* ulica do spaceru, do spacerowania, chodnik.

Specerei, *s. f.* korzenie.

Specereikrämer, *s. m.* korzennik, kupiec korzenie przedaiący.

Specht, *s. m.* ein Vogel, dzięcioł, ptak.

Special, *adj.* Speciel, osobliwszy, szczegulnieyszy; Freund, osobliwszy czyi przyiaciel.

Specialiter, *adv.* w szczegulności, z właszcza, osobliwie.

Speciel, *adj.* s. Special.

Specification, *s. f.* osobliwy wyraz, w szczegulności wyrażenie, wymowienie napisanie, czego.

Specificiren, *v. a.* w szczegulności rzecz wyrazić każdą, według iey własności, *specifikować*, wyliczać właściwie, istotnie, istnie, rzecz.

Speck, *s. m.* von Schweinen, ze świni, słonia, szperka, *potym to co*, Fett, *n.* Fettigkeit, tłustość, szmalec, tłuste, länglicht geschnittener Speck, [illegible] cken, słoniny długawy kąsek [illegible] kowania; breit geschnitten [illegible] szeroko; żnięty kawał słoni[illegible] ry obwinione kapłuny etc.

Speckfett, *adj.* tłusty iak słoni[illegible]

Speckmaus, *s. f.* gacek, nieto[illegible]

Speckschwarte, *s. f.* skora św[illegible] ktorą iest słonina.

Speckseite, *s. f.* połeć słoniny.

Speckstein, *s. m.* Schmeerstein, [illegible] słoniny.

Specktacul, *s. m. et n.* widok [illegible] wisko; grausames, srogie [illegible] straszliwe; elendes, mizer[illegible]

Spectateur, *s. m.* ein Zuschau[illegible] her, der keinen Antheil an [illegible] spektator, widokow miłos[illegible] patruiący się, człek, co się [illegible] nie przymieszał; in der [illegible] deutung: eine Zeitschrift [illegible] sche Aufseher genannt, [illegible] *czeniu*: spektator połnocny.

Speculation, *s. f.* rozmyślan[illegible] żanie, przemyśliwanie.

Speculiren, *v. a.* rozważać [illegible] ko. subtelnie myślą rozbier[illegible] myślać.

Speer, *s. m.* dzida, darda, [illegible] oszczep, kopiia.

Speerreuter, *s. m.* kopiinik [illegible] z dzidą, za kopiią.

Speiche, *s. f.* im Rade, szpic[illegible] od piasty do obodu idąca.

Speichel, *s. m.* im Munde, [illegible] nüchterner, ausgespiener, [illegible] pluta, plwociny, *plur.* [illegible] piasta; mit Blute vermengt [illegible] wonem, albo że krwią [illegible] weißer und durchaus einer[illegible] y iednaka wszędzie; [illegible] śliną, plwocinami opluty, [illegible] einem in das Gesicht spe[illegible] twarz pluć, na twarz plu[illegible]

Speicheldrüse, *s. f.* gałka ślinna [illegible] ślinica, śliniczka.

Speichelfluß, *s. m.* śliny płyn[illegible]

Speichelhaft, *adj.* ślinisty, [illegible] maiący.

Speicher, *s. m.* szpiklerz, [illegible] sypka zboża, wo man das [illegible] schüttet.

Speise, *s. f.* iadło; pokarm, [illegible] schwere, ciężki pokarm, [illegible] dło, ciężka potrawa; [illegible] bardzo miła, bardzo przy[illegible] stu; leicht verdauliche, [illegible] kokcyi strawna, letka do [illegible] wenige, mała potrawka, [illegible]

: harte, mocna potrawa, twar-
ige, polewki maiąca dosyć;
iliche, niestrawna, niedobra
ienia; des Abends, wieczor-
, iedzenie na wieczor; ge-
ospolite: scharfe, ostre; übel-
, nie pięknie pachnące; gut
ide, smaczna potrawa, dobrze
ce iadło; reichliche, ofite, po-
:m, dosyć ieść; verdauete,
e iadło; frische, świeża po-
świeże iadło; eingesalzene,
östliche, kosztowne iedzenie,
na potrawa; viele, wiele ia-
cle potraw; wenige, mało
, mało ieść; geringe, mała
, licha; gekochte, ugotowana,
ana; die einem im Halse han-
bt, ktora w garle komu
. klebrichte; kleiowata; wei-
ętka, tägliche, powszednie
nit aufgesperrtem Maule die
ehmen, w otworzoną gębę
lo brać; mit den Zähnen, mit
en fassen, zębami chwytać,
i łapać, za iadło; sich leich-
nen, letkiego iadła zażywać;
roße Blähungen, sprawuie
viafry wielkie; sn viel Spei-
nehmen, daß die Kräfte ge-
erden, tyle trzeba brać po-
le trzeba do zmocnienia sił;
nit Speise überladen hat, kto-
ładował, napchał iadłem;
ger damit vertreiben, głod
m zpędzić; einem die Speise
r, komu iadła, iadło mu-
ch Speise suchen, szukać ia-
lzenia; ein Stück davon ab-
, sztukę od iadła odkroić,
Tag und Nacht verdauen, we
nocy trawić; die Kräfte da-
eder bekommen, przez iadło
abyć sił; einem geben, iadło
ić, bawać, podawać; woher
szukać, gdzie, brać; kochen,
; weder Speise, nach Trank
, ani pokarmu, ani napoiu
Speise einkaufen, iadła na-
ć.
auf, *s. m.* Speiseeinkaufung,
upowanie iadła, żwyności,
o iedzenia.
lbe, *s. n.* śpiżarnia, sklep, w
rzeczy do iedzenia.
mer, *s. f.* śpiżarnia, zamyka-
teczy do iedzenia.
r, *s. m.* śpiżarnia.

Speisekorb, *s. m.* kosz, w ktory iadło trzymaią.

Speisemeister, *s. m.* szafarz; einen darzu machen, kogo szafarzem uczynić; Unterspeisemeister, *s. m.* podszafarz.

Speisen, *v. a.* 1) Speise geben, ieść dawać, stoł trzymać, karmić: einen mit seiner Hand, kogo swoią ręką; einen mit leerer Hoffnung, kogo karmić prożną nadzieią, einem mit leeren Worten, karmić czczemi kogo słowami; 2) Speise nehmen, essen, iadło brać, ieść, pożywać; lustig und mit gutem Appetite, wesoło y z dobrym apetytem; des Mittags, na obiad ieść; des Abends, na wieczor.

Speiseordnung, *s. f.* eines jeden für sich, rozporządzenia iadła; iakie każdy dla siebie czyni.

Speiseröhre, *s. f.* gradziel, przechod, ktorym się iadło spuszcza do żołądka.

Speiseschüssel, *s. f.* miska, do iedzenia.

Speisung, *s. f.* iedzenie, karmienie.

Spellen, *v. a.* s. Spalten.

Spelt, *s. m.* orkisz zboże.

Speltung, *s. f.* Spaltung, lupanie klinem, rozbiianie klinem.

Spelz, *s. m.* plewa; an den Aehren, *na kłosach*, ość.

Spelzicht, *adj.* plewisty; spelzichtes Brodt, plewisty chleb.

Spende, *s. f.* hoyność, szczodrobliwość.

Spenden, Spendiren, *v. a.* rozdawać, wydawać; Geschenke geben, podarunki rozdawać; *to iest* podarunek w ręcę wetchnąć: die Spendirhosen angezogen haben, im Scherze, mieć chęć do rozdawania podarunków.

Spendirung, *s. f.* rozdawanie, dawanie, darowanie hoyne kubana; einen damit bestechen, kogo darowaniem, kubaną, przekupić; einen damit zu gewinnen suchen, starać się kogo datkiem, hoynością pozyskać.

Spenet, *s. n.* szpinak: ein Gartengewächs, ogrodowe warzywo.

Sperbaum, *s. m.* iarzębina drzewo.

Sperber, *s. m.* ein Raubvogel, *łowczy ptak*; krogulec; wilder, dziki; nienoszony.

Spergement, *s. m.* Spargement, pogłoska rozbaiana, bez pewności; machen, czynić pogłoskę.

Sperling, *s. m.* wrobel; ein Vogel, kleiner, oder langer, krępy, albo długi; von Sperlingen, *adj.* wrobli, wroblowy.

Sperren, *v. a.* rozciągać, rozciągnąć; etwas von einander, co iedno od drugiego;

giego; die Beine von einander, nogi rozkraczyć; das Maul aufsperren, gębę rozdziwić, otworzyć; einem den Weg sperren, drogę komu zamknąć, na drodze zastąpić; sich sperren, *v. r.* stawiać się, opierać się; gegen einen, komu, sierzić się przeciwko komu.

Sperricht, *adj.* wzkraczony, mit den Beinen, rozkraczone nogi maiący, wykręcone na boki.

Spesen, *s. f. plur.* koszty; wydatki; siehe Unkosten.

Speyen, *v. a. et n.* 1) pluć, wypluwać; den Speichel aus dem Munde, śliny, plwociny z gęby; in den Busen speien, na łono pluć; einem in die Augen, komu w oczy; 2) das Essen aus dem Magen, wyrzucić z żołądka iadło, zrucić, zwomitować, wrocić, was man getrunken, co wypili.

Speyen, das, *s. n.* żeganie, zrucenie, womirowanie.

Speyer, *s. m.* einer, der da speyet, ktory wszystko pluie, spluwa.

Speyer, *n. pr. n.* ehemals eine Reichsstadt, niegdyż Spira, Szpira, miasto.

Speykraut, *s. n.* bob kamienny, tyczna, wyka, *ziele smierdzące srogo.*

Speyung, *s. f.* zrucenie, wymiot, womir, żyganie.

Spicanard, *s. m.* ein Gewächs, roślina, szpikanarda; von Spicanarde, *adj.* szpikanardowy.

Spicanardenbalsam, *s. m.* szpikanardomy balsam.

Spicken, *v. a.* szpikować; das Fleisch, mięso.

Spicknadel, *s. f.* szpikulec, do szpikowania.

Spiegel, *s. m.* 1) zwierciadło; sein Leben als im Spiegel besehen, swoie życie iak w zwierciedle obaczyć; in den Spiegel sehen, patrzyć w zwierciadło; stellet nichts als eigentlich vor, nie wszystko właściwie wydaie, pokazuie; stellet das Gesicht schief vor, krzywo twarz przeglądaiącego się pokazuie; oft in Spiegel sehen, często w zwierciadło zaglądać; sein Gesicht darin besehen, twarz swoię w niem obaczyć; 2) Spiegel an einem Schiffe, oder der Raum am Hintertheile, darin die Wappen des Landesherrn, oder anderes Bildwerck anzusehen ist, zwierciadło, na okręcie, albo na rusie, mieysce, na ktorym bywaią Herby panow, albo inne obrazy.

Spiegelfechten, *s. n.* Spiegelgefechterei, *f.* bitwa dla ćwiczenia igrzyska.

Spiegelgefecht, *s. n.* s. Spiegelfechten.

Spiegelglas, *s. n.* zwierciadło.

Spiegelhell, *adj.* iasny iak zwierciadło.

Spiegelkarpfe, *s. m.* karp na szeroką y wielka łuszczka.

Spiegelkasten, *s. m.* pokoy kat...

Spiegelmacher, *s. m.* katoptr... ciadłodzieia.

Spiegelmeise, *s. f.* sikora wiąz... rzyca.

Spiegeln, sich, *v. r.* 1) przez... obaczyć się, w zwierciedle... an einem, zapatrywać się... y podobnież czynić; an... sich an dir spiegeln, inni... ciebię zapatrywać, w to... zwierciedle przeglądać.

Siegelroth, *s. m.* ein Fisch...

Spiegelstein, *s. m.* fengit ka...

Spiel, *s. n.* gra, igraszka, ig... dok; angenehmes, miły... wy widok, nowa gra, ... sko; lustiges, wesoła; ... na gry, na grę patrzeć... er nicht für ein Spiel an... on był za gry wyprawia... on był mnie igrzyskiem.

Spielbret, *s. n.* warcabnica... szachownica.

Spielen, *v. n. et a.* grać, ... piłką, mit den Würfeln, ... kostki, w mydło grać... spiel, gra w szachy, ... chen, z rownemi sobie... kami grać, auf der Flöte... auf einem Saitenspiele, na... cie ze stronami; eine Co... dyią grać, eine Tragödie, 2) etwas ins weite Feld, co... przeciągać, odkładać ... Krieg, woynę prowadzić... so spielen, daß, tak intere... aby, mit Fleiße die Sache... rzecz ciągnąć przewlocz... Herrn, panem się uczyni... że to iest pan.

Spielen, das, *s. n.* granie, swywolowanie, igraszko...

Spielend, *adj. et part.* gra... igraiący, igraszkuiący, ... ten, igraiąc wszystko po... sprawiać.

Spieler, *s. m.* gracz, igra... licher, kostera, szuler, ka... Comödien, osoby udawa...

Spielerisch, *adj.* gralny, igr...

l, *ſ. m.* ſpołgracz, towarzyſz ſpolnik w graniu.
, *ſ. n.* dom grainy, dom do
chen, *ſ. n.* pſiątko do igrania,
n, *ſ. m.* gracz, gracz muzyi inſtrumencie graiący.
, *ſ. m.* mieyſce do gry, plac ia, plac do igrzysk.
a, *ſ. f. pl.* dziecinne igraſzki, dla dzieci.
, *ſ. n.* gra, granie, igranie,
ſ. n. ſprzęt do grania, rzeczy graſzki zabaweczki.
n. ſpiſa, dzida; einen damit ien, kogo dzidą, ſpiſſą przebić; n damit in die Ribben ſtoßen, bra kogo ſpiſſą przebić, w chnąć; den Spieß wider ſich ſpiſę przeciwko ſobie obrócić werfen, ſpiſſą rzucić; wegs ſpiſę odrzucić; ſich deſſen in acht nicht bedienen, w potyy nie zażywać, einen damit ieſicht ſtoßen, kogo ſpiſą kowarz pchnąć, einer, der mit pieße gewaffnet, oder verſehen nik, z dzidą, z kopiią, dziią uzbroiony.
ſ. n. dim. ſ. Spießlein.
, *ſ. n.* żelezco u kopii, ſama elazna.
v. a. an einen Spieß, na ko wziąć, kopiią kogo prze einen Pfahl, na pal kogo wbić.
ad, *ſ. n.* na pal wbicie, na anie.
ht, *ſ. n.* potyczka na ſpiſy, e.
, *ſ. f.* laſka.
, *ſ. m.* towarzyſz kopiinik.
, *ſ. n.* ſzpiglas, ſpisglas, *m.*
), *ſ. m.* ieleń o drugiem roku.
t, *ſ. m.* pocztowy kopiinik.
ſ. n. mała kopiia.
t, *ſ. f.* laſka, kii, laga, rozga.
urch die Spießruthen laufen, zgi biegać.
it, *ſ. m.* drzewco u kopii.
le, *ſ. f.* drzewco u kopii.
r, *ſ. m.* kopiinik.
ſ. f. na pul wbicie; an einen na kopiią wbicie.
f. wrzeciono, ſ. Spindel.

Spilling, *ſ. m.* Spillige, gelbe Pflaume, żołta śliwa.
Spinat, *ſ. m.* ein Gartengewächs, ſzpinak, ogrodowe warzywo.
Spindel, *ſ. f.* wrzeciono, womit man ſpinnet, na które przędą; die Spindel drehen, wrzecionem kręcić, obracać.
Spindelbaum, *ſ. m.* trzmiel, przmiel drzewko.
Spinne, *ſ. f.* ein Ungeziefer, paiąk, robak, kleine, paiączek.
Spinnefeind, *ſ. m.* ciężki nieprzyiaciel, wierutny nieprzyiaciel; einem ſeyn, ciężkim nieprzyiacielem być komu, albo czyiera.
Spinnen, *v. a.* przęść, przędać, oprząść, das Gold wird geſponnen, złoto przędą, Wolle ſpinnen, wełnę prząść.
Spinnengewebe, *ſ. n.* paięczyna.
Spinnerinn, *ſ. f.* przędka, przędka, drzędząca kopieta.
Spinnfaden, *ſ. m.* włokno.
Spinnhaus, *ſ. n.* przędarnia, izba, w którey przędą.
Spinnrad, *ſ. n.* kołowrotek do przędzenia, na którym przędą.
Spinnrocken, *ſ. m.* wovan man den Flachs machet, kądziel, krążel, na który ten do przędzenia nawiiaią; der angelegte Flachs, ten na krążak, nawiniony.
Spinnwebe, *ſ. f.* paięczyna; wegſchaffen, paięczynę zdiąć, aus der Thüre und von den Wänden abkehren, ze drzwi y ze ścian paięczynę obmieść, voller Spinnenweben, pełny paięczyny.
Spintiſiren, *v. a.* roić co w głowie, prząść co w głowie.
Spion, *ſ. m.* śpieg, podsłuchywacz, wypatrywacz, durch ſie etwas erfahren, czego ſię dowiadywać przez śpiegow.
Spioniren, *v. a.* ſzpiegować, śpiegować, wypatrywać, podsłuchiwać.
Spirſchwalbe, *ſ. f.* ptak bez nog.
Spital, *ſ. n.* ſzpital, śpital, ſ. Hoſpital.
Spitzbube, *ſ. m.* im Stehlen, złodziey, okradca, im Spielen, orzuſt matocz.
Spitzbüberei, *ſ. f.* Beutelſchneiderei, Fiſouterie, złodzieyſtwo.
Spitzbübiſch, *adj.* złodzieyſki.
Spitze, *ſ. f.* 1) koniec, ſztych, des Meſſers, neża, des Degens, ſzpady, in einen ſtoßen, w kiem utkwić, ſtumpf machen, przytępić, wieder ſchärfen, ſpitzig machen, przeciwko komu zaoſtrzyć, zakończyć, ſich damit ſtechen, pokłuć ſię niem, des Berges, kończyſtość góry, der Bäume, drzew,

eines

eines Schiffes, okrętu, das eine Spitze hat, kończysty, sztychowaty, wie eine Spitze, kończysto, abgehauen, odciąć, von einem Baume, wierzchołek kończysty od drzewa; 2) an die Spitze einer Armee stellen, na czole woyska postawić, einem die Spitze bieten, oprzeć się komu, an der Spitze fechten, na czole, na pierwszym ogniu się potykać, etwas auf die Spitze sezzen, co w ostatnie wpędzić niebezpieczeństwo; 3) von Zwirn, Seide u. d. gl. znici, z iedwabiu, koronki.

Spitzen, *v. a.* zakończać, koniec zaostrzyć, den Degen, szpadę zaostrzyć, 2) *v. r.* sich auf etwas spitzen, chełkę sobie na co, do czego ostrzyć; die Ohren, uszy stawiać, kokończysto.

Spitzfindig, *adj.* bystry, subtelny; Art zu reden, subtelny kształt mowienia, Gedicht, subtelny wiersz, Mensch von Natur, człowiek subtelny dowcipny z urodzenia, der es gern seyn will, aber nicht ist, ktory by radbył dowcipnym, subtelnym, ale w pamcy rzeczy nie iest.

Spitzfindig, *adv.* subtelnie, bystro, dowcipnie, von etwas disputiren, o czym rozprawę czynić, reder, mowić, von etwas handeln, o czym traktować, antworten, odpowiadać.

Spitzfindigkeit, *s. f.* subtelność, dowcipność, bystrość, ciękawość, im Disputiren, w rozmawianie, findet hier keinen Platz, nie znayduie tu żadnego mieysca.

Spitzfinger, Zeigefinger, *s. m.* an der Hand, skazuiący palec, skazyciel u ręki.

Spitzhacke, *s. f.* grabie.

Spitzig, *adj.* kończysty, konczasty, kończaty, subtelny, dowcipny, spitzige Blätter, kończate liście, spitziger Schnabel oder Schnautze, kończysty dziub, pysk.

Spitzköpfgen, *s. n.* kończysta głowka, człowiek z kończystą głowką.

Spitzkopf, *s. m.* kończała głowa.

Spitzlein, *s. n.* koniuszek żądełko.

Spitzmaus, *s. f.* mysz polna.

Spitzmünze, *s. f.* ein Kraut, miętka, *ziele.*

Splitter, *s. m.* zdziebełko, owiesek, traska, richten, wadę w kiem widzieć, naganiać.

Splitterrichter, *s. m.* naganca, przyganiacz w małych rzeczach, w rzeczach nie słusznych.

Spötter, *s. m.* wyśmiewca, szyderca naśmiewać, naśmiewa[illegible] z czego.

Spötterei, *s. f.* naśmiewanie, [illegible]stwo, wyśmiewanie, dr[illegible]

Spötterinn, *s. f.* naśmiewacz[illegible]ka, wyśmiewaczka.

Spöttisch, *adj.* co z naśmiew[illegible] szyderstwem, z pośmiew[illegible]

Spöttisch, *adv.* 1) szyderstw[illegible] wisku, drwinom, podleg[illegible] wyszydzenia, do wyśmi[illegible]

Spöttlich, *adv.* z wyszydzen[illegible] śmiewiskiem, z szyderst[illegible] einem reden, o kiem mow[illegible]

Spoliren, *v. a.* zedrzeć, zd[illegible]pić; einen, kogo z iakie[illegible]

Spont, *s. m.* szpont do [illegible]nes Fasses, beczki.

Sporapfel, *s. m.* gatunek pew[illegible]

Sporer, *s. m.* Spornmacher, [illegible]garz, ten co ostrogi robi[illegible]

Sporn, *s. m.* ostroga; ge[illegible] dodać, ostrogę dać; den [illegible]ben, koniowi ostrogi dod[illegible] dopiąć, dać w bok.

Spornstreichs, *adv.* pędem [illegible] rennen, do domu biec, p[illegible] auf den Feind losgehen, [illegible] iaciela obces bieć, [illegible] przybieć dokąd, fortr[illegible] precz bieć; zurück gehen [illegible] zu einem reiten, do kog[illegible] koniu bieć.

Spott, *s. m.* szydzenie, szyd[illegible] śmianie, naśmiewanie [illegible] seyn, szyderstwem, po[illegible] być komu, etwas zum S[illegible]zen, co na pośmiewisk[illegible] wydać, wystawić; zum S[illegible]den, pośmiewiskiem [illegible] Spott, na śmiech, na p[illegible] na szyderstwo; Spott bei [illegible] den Spott bleiben, śmie[illegible] na stronę, nie żartuy, por[illegible] wir beide sind zum Spott[illegible] dwa iesteśmy śmiechem [illegible]skiem; von Jugend auf [illegible] gewesen, od młodości b[illegible] wiskiem, szyderstwem, [illegible] einen zum Spotte haben, [illegible] seinen Spott und Kurz[illegible] na pośmiewisko sobie [illegible] bawić się z kiem dla na[illegible] z niego; einem darzu dien[illegible] pośmieniwisko być; [illegible]szek, niewielkie szyder[illegible] darzu machen, kogo pośm[illegible] uczynić; der Leute werden [illegible]wiskiem być u ludzi.

v. a. Śmiać ſię, naśmiewać
lzić, urągać ſię; einen, z kogo.
baś, *ſ. n.* śmianie ſię, naśmie-
ię, ſzydzenie, urąganie ſię z

e, ſ. m. ſzyderſkie imię.
l, *ſ. m.* naśmiewacz, ſzyderca,

, ſ. n. ſzyderſkie, uſzczypli-
niechem słowo.
ſ. f. 1) ięzyk, rzecz; fremde,
emſki, cudzoziemska; weiche,
erdichtete, wymyślony, arme,
ubogi, bogatſzy; ungleiche,
y; lateiniſche, polniſche, ła-
olski; unbekannte, niezna-
ine mit einem reden, mowić
iakiem ięzykiem; eine ver-
rozumieć iaki ięzyk, iaką
ie griechiſche iſt reicher, als
iſche, grecka rzecz ieſt bo-
ik łacińska; die teutſche wohl
nnen, niemiecki ięzyk do-
ieć, mowić niemieckiem ię-
dobrze; in der griechiſchen
rfahren ſeyn, niebyć niewa-
greckiego ięzyka; ſeines Va-
Sprache lieben, ſwoy oyczy-
kochać; die Zeit auf Erler-
perſiſchen wenden, obrocić
uczenie ſię perskiego ięzy-
Comödie in die polniſche über-
medyią iaką na polską rzecz
é; 2) Fähigkeit zu reden,
do mowienia, głos; iſt ihm
, odpadł go; iſt ihm wieder
n, znowu ſię mu głos wro-
t der Sprache nicht heraus
niechcieć mowić, niechcieć
ić.
ig, *adj.* mowny, rozmowny,
wiący.
igkeit, *ſ. f.* mowność, rozmo-
radmowność.
hrter, *ſ. m.* rad rozmawiaią-
zonych rzeczach.
dig, *adj.* wiadomy ięzyka,
ięzyk.
ſt, *ſ. f.* Grammatyka, ſztuka,
zy mowić.
adj. et adv. bez mowy, nie-
em die Sprache entfallen iſt,
owę ſtracił.
ſter, *ſ. m.* ięzyka uczyciel;
her, francuſki; italiäniſcher,

v. a. irr. mowić; einen allein,
tylko iednym; alles gute von
ſzyſtko dobre o kiem; einen
iken 4. Th.

gern ſprechen wollen, rad być z kiem
ſię rozmowić; ich habe mit ihm ſpre-
chen wollen, ia chciałem z niem mo-
wić, z niem ſię chciałem rozmowić.

Sprengen, *v. a.* kropić, pryſkać, rozci-
ſkować; die da fahren, die da ſpren-
gen, ktorzy zamiataią ci przyſkaią,
ci rozrzucaią; eine Rede unter die
Leute, mowę między ludzi rozrzucić;
Salz auf etwas, ſolą po czym po-
trząść.

Sprengen, das, *ſ. n.* rozrucánie, pryſka-
nie, potrząśmienie, rozciskowanie,
kropienie.

Sprenglicht, *adj.* nakrapiany; ſpreng-
lichter Luchs, nakrapiany, cętkowaty
ryś.

Sprengung, *ſ. f.* kropienie, nakrapia-
nie, pokropienie, skropienie.

Sprengwaſſer, *ſ. n.* woda do kropienia.

Sprenkel, *ſ. m.* worin man Vögel fängt,
fidło, w ktore ptaka łapaią.

Sprett, *ſ. n.* ein Schiffswort, drąg u
ktorego żagle wiſzą.

Spreu, *ſ. f.* plewa; voller Spreu, peł-
ny plew; untermengen, plew przy-
mięſzać; Lehm mit Spreu gemengt,
glina z plewami zmięſzana.

Sprichwort, *ſ. n.* przysłowie; gewöhn-
liches, zwyczayne; gemeines, poſpo-
lite; wahres, prawdziwe; löbliches,
chwalebne; zum Sprichworte gewor-
den ſeyn, poyść w przysłowie, ſtać
ſię przysłowiem; durch Erinnerung
eines Sprichworts daran gedenken,
przez wſpomnienie przysłowia o
czym ſobie przypomnieć; das die
Griechen im Sprichworte führen, to
Grecy maią w przysłowiu; iſt ſo ge-
mein, daß es ſtatt eines Sprichworts
gebraucht wird, to ieſt tak powſzech-
ne, że zamiaſt przysłowia zażywane ieſt; wie das Sprichwort lautet,
iak przysłowie nieſie; etwas von ei-
nem, als im Sprichworte ſagen, co
mowić o kiem iako by przez przy-
słowie.

Sprichwortweiſe, *adv.* na kſztalt przy-
słowia, przysłowiem.

Springbrunnen, *ſ. m.* fontana, wytry-
ſkaiący zdroy, wytryſkuiąca krynica.

Springen, *v. n.* ſkakać, wyſkakiwać;
ſich im Springen üben, ćwiczyć ſię w
ſkakaniu; das Waſſer ſpringt, woda
wyſkakuie, wytryſkuie; das Herz
ſpringt mir, ſerce mi ſkacze; aus dem
Schiffe ſpringen, z okrętu ſkakać; in
das Waſſer, w wodę; vom Pferde,
z konia ſkoczyć; an das Land, na

Stadt, *ſ. f.* Gebäude und Leute, miaſto, razem biorąc, domy y ludzie; einem ergebene, komu życzliwe; die mit einem gute Freundſchaft hält, ktore z kiem przyiaźń trzyma; galante, grzeczne; berühmte, ſławne, vormals reiche, anſehnliche, przed tym bogate, okazałe; treue, ſtarke, wierne, mocne; blühende, glückſelige, ſehr ſchöne, ſo wohl der Lage, als ihren Gebäuden nach, kwitnące, ſzczęśliwe, bardzo piękne, tak w położeniu ſwoiem, iako y w budynkach; feindliche, kriegeriſche, feſte, nieprzyiacielſkie, woienne, mocne; ohne Beſatzung, voller Truppen, bez załogi, pełne woyſka; bequeme zu etwas, wygodne do czego, blühende und mächtige, kwitnące y potężne; die in gutem Wohlſtande iſt, allezeit freie, ktore ieſt w dobrym ſtanie, zawſze wolne; einem feindſeligе, komu nieprzyiaźne; an der See, pomorskie, erbauen, wybudować, wyſtawić, założyć, vergrößern, powiększyć, przyczynić miaſta, durch gute Rathſchläge befeſtigen, dobremi radami umocnić miaſto, einen nicht in die Stadt laſſen, nie puſzczać kogo do miaſta, einen in ſie führen, kogo do miaſta prowadzić, wieder in ſie kommen, znowu do miaſta powrocić, aus der Stadt gehen, z miaſta iść, nicht in der Stadt ſeyn, nie być w mieście; übergeben, miaſto poddać, vor eine rücken, podemknąć ſię pod miaſto iakie; iſt von ihren Einwohnern verlaſſen worden, od ſwoich mieſzkańcow porzucone ieſt; anſtecken, zapalić; übertrift andere an Größe und Schönheit, celuie inſze miaſta wielkością y ſławą; einem zu Ehren erbauen, na czyi honor miaſto wyſtawić; mit Sturme erobern, ſzturmem miaſta dobyć, doſtać, von Natur und Kunſt befeſtiget, z urodzenia y ſztuką umocnione, vornehmſte und feſteſte im ganzen Lande, naypredznieyſze y naymocnieyſze w całym kraiu; liegt in einer Ebene, leży na iedney rowninie, an einem ſehr hohen Berge, na iedney bardzo wyſokiey gorze; wird durch einen Bach getheilet, potokiem iednym przedzielone; ſteht unter eines Schutze, zoſtaie pod czyią protekcyią, obroną; beſetzen, miaſto załogą oſadzić, bedrängte, verderbte, ſtrapione, popſowane miaſto, ausgeſogene, wyſſane, wyniſzczone z pieniędzy, zinßbare, hołd płacące; aus der Geſahr [illegible] niebezpieczeńſtwa wyrwać, dieſen empor gekommen, [illegible] ſtatkami wygorowało, iſt [illegible] Anſehen und enthält viel [illegible] wielkiey powagi y ma w ſ. [illegible] Ludu, iſt durch eine Feuers[illegible] übel zugerichtet, pożarem [illegible] y zniſzczone, durch alle Stu[illegible] wſzyſtkie miaſta.

Stadt-, *adj.* zur Stadt gehörig, mieyski.

Stadtbedienter, *ſ. m.* in Ämtern, ſługacz mieyski.

Stadtbuch, *ſ. n.* mieyska kſięga; skie kſięgi.

Städtchen, *ſ. n.* miaſteczko, maluchne miaſto.

Stadtcommandant, *ſ. m.* Rz[illegible] w mieście komendę ma[illegible]

Stadtgeſchäfte, *ſ. n. pl.* [illegible] skie, ſprawunki mieyskie

Stadtgraben, *ſ. m.* foſſa [illegible] koło miaſta.

Stadthalter, *ſ. m.* ſ. Statth[illegible]

Städtiſch, *adj.* mieyski.

Stadtjunker, *ſ. m.* ſzlachcic [illegible] ein.

Stadtkind, *ſ. n.* mieyskie d[illegible] iego miaſta urodzony ob[illegible]

Stadtknecht, *ſ. m.* mieyski [illegible] klarz.

Stadtkündig, *adj.* głoſny; znaiomy, wiadomy w [illegible]

Stadtleben, *ſ. n.* mieyskie [illegible]

Stadtleute, *ſ. c. plur.* mie[illegible] mieſzczanie.

Stadtmanier, *ſ. f.* mieyski [illegible] mieyska maniera.

Stadtmauer, *ſ. f.* mur [illegible] hohe, bardzo wyſoki; [illegible] um eine Stadt führen, [illegible] poprowadzić, murem [illegible] beſchützen, bronić; ſich [illegible] hern, pod mury mieyskie [illegible] mit einer umgeben ſeyn, [illegible] otoczonym.

Stadtpfleger, *ſ. m.* Rządca

Stadtphyſicus, *ſ. m.* Fizyk [illegible] przyſięgły mieyski.

Stadtrecht, *ſ. n.* prawo [illegible] wa miaſta.

Stadtrichter, *ſ. m.* Sędzia [illegible] mieyski.

Stadtſchreiber, *ſ. m.* Pisarz

Stadtſchule, *ſ. f.* ſzkoła [illegible]

Stadtſiegel, *ſ. n.* pieczęć [illegible]

Stadtſoldat, *ſ. m.* mieyski [illegible]

Stadtthor, *ſ. n.* mieyska bra[illegible]

igt, *s. m.* Rządca miasta.
lk, *s. n.* lud mieyski, lud w
ie spolne prawo maiący.
n, *adj.* stalowy, stählerner Spie-
alowe zwierciadło.
n, *v. a. et r.* podpierać; etwas,
, opierać się; wider etwas, cze-
zeciwko czemu; auf etwas, na
auf den Ellbogen, na łokciu.
ng, *s. f.* podpieranie, wspiera-

, *s. m.* Stempel, stempel; znak
iący iaki; *to co* Mörserkeule,
do mozdzierza; in der Walk-
apiermühle, stępa, tłuk w pa-
, zum Butterschlagen, krążek,
man Zinn u. d. gl. zeichnet,
znaczenie.
n, *v. a.* wybiiać znak, pieczęć,
Papier, stemplować papier.
apier, *s. n.* Stempelpapier,
krolewski książęcy, papier
owany znakiem Władzy.
, *s. m.* pałka do wbiiania, do
a. tłuczek do tłuczenia.
n, *s. n.* Abendmusik, muszka
rna, serenada, Morgenständ-
kapela ranna, na czyi honor;
bada, einem eins machen, ko-
ele ranną, wieczorną sprawić.
, *s. f.* smrod, smrodliwość,
ącość, cuchnienie, zwada;
n, zwadę czynić, wadzić, po-
kogo z innym.
, *s. n.* chleb zapaśniczy, do
ienia sił.
. *f.* 1) Kräfte, Gewalt, siła,
auerhafte, trwała, unglaubli-
odobna do wiary; in der Ju-
młodzierzy, besondere, oso-
, des Leibes, ciała, des Ge-
umysłu, der Truppen, woysk,
haben, większa mieć moc,
er ein wenig mehr Stärke be-
hat, gdy trochę więcey sił
sie mißbrauchen, siły na złe
ć, wo die Stärke nicht hilft,
an es mit List anfangen, gdzie
pomaga tam trzeba sztuką,
große hat, ktory ma wielką
) krochmal, womit man die
stärkt, czym chusty tęgie czy-
ochmałą.
v. a. 1) mocnić, zmacniać, et-
mit, co czym, den Leib durch
eit, ciało pracą zmocnić, den
n Magen, słaby żołądek
ć, zmacniać, eines Argwohn,
odeźrzenie, porozumienie;
einen in seiner thörichten Meinung,
kogo zmocnić w iego głupiem mnie-
manie; 2) die Wäsche, chusty kro-
chmalić, krochmalem tęgie czynić.
Stärkend, *adj. et part.* zmacniaiący,
posilaiący.
Stärkenmacher, *s. m.* krochmalnik, ten
co krochmal robi.
Stärkung, *s. f.* zmocnienie, zmacnianie,
tężenie, nach einer Schwachheit, po
iakiey słabości posilenie.
Stätte, *s. f.* mieysce, keine bleibende ha-
ben, niemieć żadnego stałego miey-
sca, der keine bleibende hat, tułacz,
tułaiący się, poniewieraiący się, po
świecie.
Staub, proch, kurz, machen, kurzawę
robić, kurzyć.
Stäubchen, *s. n.* proszek, proszeczek,
drobniutkie ziarko proszku.
Stäuben, *v. n.* s. Staubmachen.
Stäupen, *v. a.* prętami, rozgami ciąć;
einen, kogo, sehr heftig, bardzo tęgo.
Staffel, *s. f.* s. Stufe.
Staffette, *s. f.* sztafeta, goniec publiczny
iak nayprędszy.
Staffiren, *v. a.* stroić się, muskać, sztafi-
rować, s. Ausputzen.
Staffirung, *s. f.* stroienie się, muskanie,
piekrzenie, sztafirowanie.
Stahl, *s. m.* ein Metall, stal, kruszec
pewny.
Stahr, s. Staar.
Stall, *s. m.* staynia, geraumer, przestro-
na, unbequemer, niewygodna, aus-
gehohlter, tarcicami dębowemi wy-
słana, niedriger, niska, gepflasterter,
kamieniem wybrukowana, in wel-
chen es nicht regnet, do ktorey deszcz
niepada, nie zacieka, da die Kälte
nicht eindringet, do ktorey zimno nie
przechodzi, worin Esel stehen, w kto-
rey osły stoią, liegt gegen Mittag,
leży na południe, der nicht finster ist,
nie ciemna, der nicht feuchte ist, nie
wilgotna, für Schaafe, na owce,
owczarnia, für Pferde, staynia na ko-
nie, für Schweine, chleb na świnie,
für Kühe, obora na krowy, für Hüh-
ner, na kury siedzenie, den Stall zu-
machen, wenn die Kuh gestohlen ist, po
szkodzie być madrym, złemu zabie-
gać gdy się iuż stało.
Stallbaum, *s. m.* przewora w stayni,
przegroda staienna, drabina na siano
w stayni.
Stallen, *v. a. et r.* 1) stać, trzymać się;
2) den Urin lassen, wie ein Pferd, mocz
puszczać po końsku; 3) mit einem

sich nicht stallen können, niemoc się z kiem zgadzić.

Stallgeld, *s. n.* pieniądze od stayni naiętey.

Stalljunge, *s. m.* staienny, stayni, obory pilnuiący.

Stallknecht, *s. m.* staienny parobek.

Stallkraut, *s. n.* lisi ogon, ziele.

Stallmeister, *s. m.* koniuszy.

Stallung, *s. f.* na stayni stanie, w stayni bycie.

Stamm, *s. m.* 1) pień, krzew, drzewa, mit Stamm und Wurzel, z pieniem y z korzeniem; an Bäumen, die Stämme, Aeste, Blätter, w drzewach są pienie, gałęzie, liście; ist mit Rinde überzogen, iest powleczony skorą; zum Stamme werden, w pień się zabierać, rość; das nur einen Stamm hat, co tylko ma ieden pień; 2) *to co* Geschlecht, pokolenie, rod, rodzina, von königlichem, z Krolewskiego rodu; die von einem sind, ktorzy są iednego rodu; der aus einem herkömmt, ktory z iednego pokolenia pochodzi; seinen vermehren, swoiego rodu przyczynić.

Stammbaum, *s. m.* krzew pokolenia wyprowadzony.

Stammbuch, *s. n.* książka z imionami przyiacioł wpisanemi.

Stammeln, *v. n.* zaiąkać się, zacinać się w mowie.

Stammgeld, *s. n.* kapitał, summa pieniężna, s. Capital.

Stammhaft, *adj.* mocny, silny, krępy.

Stammhalter, *s. m.* podpora domu familii, krwi.

Stammhaus, *s. n.* dom narodzenia.

Stammler, *s. m.* iąkała.

Stammlicht, *adj.* iąkaiący się, zaiąkaiący się, zacinaiący się w mowie.

Stammlung, *s. f.* zaiąkanie się, iąkanie się; w mowie się zacinanie.

Stammvater, *s. m.* naypierwszy rodzic familii; einen für seinen halten, kogo mieć za naypierwszego rodzica swoiey krwi.

Stammwort, *s. n.* pierefzesłowo, niwpochodzące.

Stampfen, *v. a.* tłuć; im Mörser, w mozdzierzu; mit eisernen Stößeln, żelaznemi tłuczkami; mit den Füssen, nogami tupać, drepcić.

Stampfer, *s. m.* tłukarz, tłucznik, stępnik; młynarz, piekarz.

Stampferin, *s. f.* tłukarka, tłuczniczka, stępniczka, młynarka.

Stampfmühle, *s. f.* stępa, żarna, młyn.

Stampfung, *s. f.* tłuczenie, w [illegible] w młynie mełcie; etwas [illegible] machen, co tłuczeniem, ubi[illegible] zmocnić, utwierdzić, ubić.

Stampol, *n. pr. n.* Constantinopol, [illegible] sidenz des türkischen Kaisers, [illegible] mieszkanie Cesarza Turec[illegible]

Stand, *s. m.* 1) stan; in dem [illegible] seyn, w tym stanie być; wieder [illegible] alten setzen, znowu do dawnego [illegible] przywrocić; das Glück hat [illegible] nen hohen gesetzt, szczęście po[illegible] go w wysokiem stanie; [illegible] bleiben bis ins Alter, w swo[illegible] nie zostawać aż do starości; [illegible] alten kommen, wpaść w swo[illegible] stan; 2) *znaczy to co:* [illegible] das geziemet unserm Stande, [illegible] nasz stan; mit seines Stan[illegible] chen, mowić z kiem swoiego [illegible] Stand der Rathsherren, [illegible] torski; in den Rathsherren[illegible] men, Senatorem zostać, by[illegible] szczonym w Senatorskiem [illegible] der Ritterstand ist dieser [illegible] nächsten, stan Rycerski ie[illegible] nie, iest naybliższy po [illegible] der Vornehmste in seinem [illegible] nayzacnieyszy w swoiem [illegible] *to co* stopień, Stufe, erster [illegible] Ehre, naypierwszy stopie[illegible] zu einem hohen Ehrenstande [illegible] na wysoki wyść stopień [illegible] in einen höhern kommen, [illegible] dostać się stopień; aus dem [illegible] gesetzt werden, z naywy[illegible] pnia być strąconym; 4) [illegible] zu Stande bringen, rzecz [illegible] res iaki zrobić, sprawić; [illegible] ist in dem Stande, w tym [illegible] rzecz, interes; in vorigen [illegible] zen, do przeszłego stanu [illegible] przeszłym pierwszym [illegible] postawić; 5) nicht Stand [illegible] fechten wollen, niedotrzym[illegible] boiu, niechcieć się potykać

Standarte, *s. f.* konna borą[illegible]

Standesmäßig, *adj.* podług [illegible] einen halten, kogo nosić [illegible] aufhalten, siebie utrzymy[illegible]

Standgeld, *s. n.* pieniądze [illegible]

Standhaft, *adj.* statecz[illegible] przyiaciel; in etwas, w[illegible] auszuführen, w czynieniu [illegible] seiner Meinung, w swoiem [illegible] in seinem Vorhaben, w [illegible] przedsięwzięciu.

Standhaft, *adv.* statecznie; [illegible] sichern, co potwierdzać, [illegible]

n, czego bronić; bey ſeinem
de verbleiben, w ſwoiem ſtanie
ać; ſich erweiſen, ſprawdwać
kazywać ſię.
er, *ſ. n.* ſtanowisko.
rſon, *ſ. f.* zacnego ſtrodzenia
zacnego rzędu człowiek.
ſ. f. 1) drąg; lange, żerdź; 2)
die Stange halten, rownemi
z kiem walczyć.
m. ſmrod, zapach, niepiękny,
nie.
m. okrętowisko; ein Schiff
tagel laufen laſſen, z okręto-
dać wyść okrętowi.
ht, *ſ. n.* prawo wykładania w
n mieyſcu towarow.
lj. 1) an Kräften, ſilny, mocny
h; Begierde, mocna żądza;
wino; Kerl, ſilny człowiek;
ſede, mocna mieść; Feſtung,
forteca; Beſatzung, mocna,
łoga; Speiſe, mocny pokarm;
dicke, gruby; ſtarker Baum,
drzewo; dickes Bret, gruba
; Nagel, gruby gwoźdź, bra-
) an der Zahl, liczny; ſtarke
liczne woysko; 4) Regen,
rzęſiſty deſzcz; ſtarker Ge-
ocny tęgi zapach.
lv. mocno, tęgo, ſilnie, ſilno.
ſ. m. polniſcher Beamter, Sta-

, *ſ. f.* Staroſtwo.
n, *ſ. f.* Starościna.
lj. zdrętwiały; ſtarre Nerven,
iałe żyły; Augen, oczy; von
te jählling ſtarr werden, zdrę-
m ſię ſtać nagle od zimna.
lv. zdrętwiało; ſurowo; eis
ſehen, na kogo patrzeć.
v. n. drętwieć, zdrętwieć;
lte, od zimna.
, *adj.* zdrętwiały, zkośniały,
niały.
ſ, *ſ. m.* uporna głowa; czło-
ieprzeparty uporny.
, *ſ. f.* zdrętwiałość, drętwina.
ſ. m. ſ. Staatsmann.
, *ſ. f.* ſtatyſtyka.
ieyſce; einer Wohlthat achten,
amiaſt dobrodzieyſtwa, ſtatt
Bruders ljeben, kochać zamiaſt
na mieyſcu braterſkiem, ſtatt
Vaters ehren, zamiaſt oyca ſza-
; ſtatt einer Belohnung verlan-
zamiaſt zapłaty żądać; eines
Statt geben, mieyſce dać
prożbie; einen an des andern
Statt ſetzen, kogo na czyie mieyſce poſtawić; an eines Statt kommen, naſtąpić na czyie mieyſce; ſtatt eines Vaters ſeyn, na mieyſcu oyca być; an eines Statt treten, zaſtąpić czyie mieyſce, czyią powinność; anſtatt eines Geſetzes in acht nehmen, zamiaſt prawa zachować; ſtatt einer Wohlthat annehmen, zamiaſt dobrodzieyſtwa przyiąć; der an eines Statt iſt, namieſtnik; der an eines Statt kommt, naſtępca; Statt finden, mieć mieyſce.

Statthalter, *ſ. m.* Rządca; in einem Lande, w iakiem kraiu, *albo* iakiego kraiu, im Reiche, w kroleſtwie, kroleſtwa; einen darzu machen, kogo Rządcą uczynić; eines Herzogs, Rządca na mieyſcu Kſiążęcia; ſonſt in den Niederlanden, niegdyż Wielkorządca.

Statthalterſchaft, *ſ. f.* Rządſtwo, Rządy, Wielkorządy.

Stattlich, *adj.* chędogi, pyſzny; Abendmahlzeit, chędoga, pyſzna wieczerza, Geſchenk, piękny podarunek, Mariage, piękne małżeńſtwo, ſ. Herrlich.

Stattlich, *adv.* chędogo, pięknie, świetnie; zurichten, zaſtawić bankiet, einen empfangen, kogo przyiąć; loben, chwalić.

Statur, *ſ. f.* ſtatura, wzroſt, poſtać; mittelmäßige, ſrzednia; lange, długa, geſchickte, zdatna, ſkładna; niedrige, niſka; daran einer über andere hinweg raget, ktorą ieden drugich przechodzi; von was für Statur iſt er geweſen? co za ſtatury? iakiego wzroſtu on był? des Leibes, ſtatura ciała; ſchickt ſich wohl zu der Natur, podług natury ieſt; ungemein große, niepoſolicie wielka, von langer, wyſokiego wzroſtu, von kleiner, małego wzroſtu, der andere darin übertrift, wyższy od inſzych, wzroſtem przechodzący inſzych.

Statuten, *ſ. n. pl.* ſtatuta, prawa.

Staub, *ſ. m.* proch, kurz, kurzawa; vieler, wielki proch, kurz; hoher und dicker, wyſoki y gęſty; trockener und großer, ſuchy y wielki, den der Wind aufgetrieben hat, ktorego wiatr napędził, nawiał, benimmt einem das Geſicht, wzrok komu odbiera, liegt dick auf den Schuhen, leży gruby na trzewikach, entſteht an unterſchiedenen Orten, powſtaie po rozmaitych mieyſcach, bedeckt alles wie eine Wolke, wſzyſtko napełnia iak chmura iaka, ſetzet ſich, oſiada, es iſt voller

Staub, pełno prochu, kurzu, kurzawy, auf etwas schütten, na co prochu nasypać, voller Staub und Schlamm seyn, być pełnym prochu y potu; steigt bis an die Wolken, wstępuie aż pod obłoki.

Staubbeutel, *s. m.* der Blumen, kwiatów kurzawny worek.

Staubicht, *adj.* kurzawny, prochu, kurzu pełny.

Staubmehl, *s. n.* stochmal, omieciny we młynie.

Staude, *s. f.* krzew, chrost w pniu; wilde, polny; die nicht hoch wächst, ktory nie wysoko rośnie; darzu werden, chrościeć, w chrost wyrastać, Aussprossung der Stauden, wyrastanie chrustu.

Staudicht, *adj.* chrościsty, krzewisty.

Staupbesen, *s. m.* miotełka; einem geben, miotełkami komu dać.

Stavholz, *s. n.* Stab- oder Faßholz, s. Böttcherholz.

Stebekraut, *s. n.* chaber wielki, ziele, rzadko wiadome.

Stechbahn, *s. f.* gonitwy mieysce, plac do przeieżdżania koni.

Stecheisen, *s. n.* dłoto, rylec.

Stechen, *v. a.* 1) verwunden, pchnąć, kolnąć, kłuć, zakłuć, kłociem ranić; mit Stacheln, iakoby żądłami; die Bienen, pszczoły kolą; *lepiey mowi się* kąsaią, der Schlangen, węże kąsaią, der Blätter, kolące liście, kolą; einen in die Seite, kogo w bok kolnąć; die Dinge sind spitzig, rzeczy są kończaste kolą, sich stechen, *v. r.* kolnąć się, zakłuć się; einem mit dem Dolche, kogo sztyletem pchnąć, mit dem Messer ins Herz, nożem w serce, mit dem Spieße durch den Hals, spisą przez garło, przez szyię przebić; 2) mit dem Grabstichel, żeśbować, rytować dłotem; etwas in Silber, co na srebrze, auf einen Becher, na puharze; 3) *to co* vertauschen, nieniać, sztychować, mit Waaren, na towary; 4) im Spielen, w graniu wygrać, zabić.

Stechen, das, *s. n.* pchnięcie, zakłocie, kolnienie, sztychnienie.

Stechpalme, *s. f.* ostokrzew, ziele.

Steckbaum, *s. m.* ciernie kolące.

Steckbrief, *s. m.* list nakazuiący złapanie, zchwytanie kogo, einem einen nachschicken, za kiem takowy list posłać.

Steckchen, *s. n.* kiiek, laseczka.

Stecken, *v. a.* 1) hinein thun, wetchnąć, utkwić w czym, wsadzić, Pflanzen in die Erde, płonki w ziemię, [illegible] Bratspieß, wetchnąć co na [illegible] einen Garten, sadzić co w [illegible] einem das Ziel, cel komu [illegible] 2) thun, wpuszczać, wkładać [illegible] *to co* das Geld in den Beutel, [illegible] dze włożyć w worek, [illegible] nen ins Gefängniß, kogo do [illegible] nia, do dołu wepchać, [illegible] wsadzić, etwas in Brand, [illegible] co, zapalić; den Degen in [illegible] de, kord, szpadę w pochwy [illegible] der Noth stecken, w potrzebie [illegible] dzie zostawać, im Unglück [illegible] szczęściu; im Kothe, w błoc[illegible] znąć, siedzieć, im Gefan[illegible] więzieniu, in der Liebe, w [illegible] im Herzen, w sercu tkwić [illegible] Unglück stecken, wprawić [illegible] szczęści, sich in Gefahr, [illegible] pieczeństwo.

Stecken, *s. m.* oder Stab, kii, [illegible] reiten, na kiiu ieździć.

Steckenknecht, *s. m.* człowiek, [illegible] bicia ludzi.

Steckenpferd, *s. n.* kii na ktory[illegible] ieżdżą y koniem go zow[illegible] reiten, na takowym koniu [illegible]

Steckfluß, *s. m.* fluks katarow[illegible]

Steckkraut, *s. n.* wyżlin, zie[illegible]

Steckmuschel, *s. f.* skoruporyb[illegible] ryba.

Stecknadel, *s. f.* szpilka, śp[illegible]

Steckrübe, *s. f.* rzepa.

Steckung, *s. f.* wbiianie, wb[illegible] pinanie, zakłocie, kolnie[illegible]

Steg, *s. m.* 1) ścieszka, [illegible] auf der Geige, podstawek.

Stegbereiter, *s. m.* drogdozor[illegible] gdoglądca.

Stegreif, *s. m.* strzemię; [illegible] reiffe, na tych miast.

Stehen, *v. n. irr.* 1) stać; [illegible] stało; verborgen, w taiem[illegible] scu, länger, dłużey, [illegible] za kiem, ein wenig, troszk[illegible] che, w dymie, auf eines [illegible] czyiey stronie, auf den [illegible] stopniach, na schodach, [illegible] daleko się lepiey mieć; [illegible] gefährlich mit ihm, bardz[illegible] bezpiecznie z niem dzieie [illegible] Stelle bleiben, na iednym [illegible] zostawać; einem zur Seite, [illegible] kogo, przy boku czym [illegible] krzywo, an der Mauer, ped[illegible] um einen herum, w około [illegible] stille stehen, cicho stać, der [illegible] hen stille, gwiazdy stoią [illegible]

, ſtać razem w kupie; empor, ſtać, ſtyrczeć; über etwas, na uf den Thürmen, na wierzach; en wir da? warum gehen wir ? czemu my tu ſtoiemy, czedziemy precz; an einem Orte, em mieyſcu, vor der Thüre, drzwiami ſtać, hauſſen, na laß ſie ſtehen, niech ſtoią, em Regimente ſtehen, o rządy dow chcieć. nach einer Erbs na czyie dziedzictwo zachoden Büchern, w kſiążkach ydować ſię, być napiſanym, n, auf einen ankommen, zaleiem, ſchlecht ſtehen, źle, nie yć, ſo ſteht die Sache, tak ſię a, es ſtehet gar anders mit czey ſię mu teraz wcale wiee ſtehen deſſen Sachen? iak iego rzeczy? einem zu Geyć komu gotownym na roeinem ſtehen können, moć ſię przeć, nie dać ſię komu, eh dem Leben, komu ſtać na

adj. & adv. ſtoiący; aufrechts, ſtehendes Waſſer, ſtoiąca

v. a. kraść, kradać, zmykać, ć; einem das Geld, komu te; einem den Ring, komu ń. heimlich, potaiemne porytraść, porwać.

as, *ſ. n.* kradzenie, kradarywanie, zmykanie.

m. kradca, złodziey, zmyorywacz. ſ. Dieb.

ſ. f. kradanie, kradzierz, u-

, *ſ. f.* chętka do złodzieyo kradzierzy, do zmyzania.

i. tęgi, zdrętwiały, ztężały; te, od zimna, ſteif und feſt, ocny, ſteif ſeyn, tęgim być; ałym; werden, tężeć, ztężeć, ę ſtawać; drętwieć, zdrętwiaſtawać.

v. tęgo, zdrętwiało, twardo; erſetzen, opierać ſię; auf etehen, przy czym obſtawać; eben zu ſiegen, oder zu ſterben, ſię, zawziąć ſię tęgo, albo yć, albo zginąć.

ſ. podpora, podporka, ſtehe

v. a. 1) ſteif machen, tęgiem ; etwas, co. 2) *to ca* dick mas rubim czynić.

Steig, *ſ. m.* ścieſzka, chodnik; kładki, moſteczek, einen hölzernen über einen Graben machen, kładki moſteczek przez iaki row dać.

Steigbügel, *ſ. m.* ſtrzemię u kulbaki, u ſiodła.

Steigen, *v. n. irr.* 1) wſtępować, wlazować, wleść; auf den Maſtbaum, na máſzt; auf den Berg, na gorę; in den Himmel, w niebo; auf den Stufen, na wſchody; ſtufenweiſe in die Höhe, po wſchodach w gorę wyść; aufs Pferd, na konia wſieść; ins Schiffchen, w okręcik wſieść; auf die Mauer, na mur wleść. wyleść, wyść; höher an Ehren, poſtąpić wyżey na godność; in die Höhe aufs Dach, wyſoko na dach wyleść; auf den Wagen, na woz wſieść. wleść, vom Pferde, z konia zſieść, auf einen Baum, na drzewo wleść. 2) gröſſer werden, zunehmen, większym ſię, ſtawać, pozybierać, przybywać, iść co raz to wyżey, der Fels ſteiget allgemach in die Höhe, ſkała idzie co raz wyżey w gorę; die See iſt über die Maßen geſtiegen, morze nad miarę przybrało, die Ueppigkeit, die Verwegenheit ſteiget immer höher, zbytek, śmiałość co raz bardziey w gorę idą; höher an Ehren, wyżey poſtępować na godności, na doſtoieńſtwa wſtąpić; auf die höchſte Staffel der Ehren, na naywyżſzy ſtopień godności. 3) der Preis iſt geſtiegen, cena w gorę ſkoczyła; ſteigt, idzie w gorę, das Getraide ſteigt, zboże idzie w gorę, to ieſt, co raz droższe.

Steigen, das, *ſ. n.* wſtępowanie, iście w gorę; zabieranie, przybieranie.

Steiger, *ſ. m.* 1) wſtępca, wſtępowacz, co w gorę wſtępuie. 2) unter den Bergleuten, między gornikami, dozorca ſzybu.

Steigern, *v. a.* theuermachen, zdrożyć, podrożyć, droższym czynić; eine Sache, rzecz iaką droższą uczynić; den Preis; des Getraides, cenę zboże zdrożyć.

Steigung, *ſ. f.* wſtępowanie, wſiadanie; in die Schiffe, na okręty wyſiadanie, wyſtępowanie; aus den Schiffen ans Land, z okrętow na ziemię.

Stein, *ſ. m.* 1) kamień; edler, drogi; der das Waſſer in ſich zieht, wodę piiący, biorący w ſiebie; hohler, wydrożony; gebrannter, ſpalony; ſehr harter, bardzo twardy; weicher, runder, mietki, miałki, okrągły; koſtbarer,

Staub, pełno prochu, kurzu, kurzawy, auf etwas schütten, na co prochu nasypać, voller Staub und Schlamm seyn, być pełnym prochu y potu; steigt bis an die Wolken, wstępuie aż pod obłoki.

Staubbeutel, *s. m.* der Blumen, kwiatów kurzawny worek.

Staubicht, *adj.* kurzawny, prochu, kurzu pełny.

Staubmehl, *s. n.* stochmal, omieciny we młynie.

Staude, *s. f.* krzew, chrost w pniu; wilde, polny; die nicht hoch wächst, ktory nie wysoko rośnie; darzu werden, chrościeć, w chrost wyrastać, Aussprossung der Stauden, wyrastanie chrustu.

Staudicht, *adj.* chrościsty, krzewisty.

Staupbesen, *s. m.* miotełka; einem geben, miotełkami komu dać.

Stavholz, *s. n.* Stab- oder Faßholz, s. Böttcherholz.

Stebekraut, *s. n.* chaber wielki, ziele, rzadko wiadome.

Stechbahn, *s. f.* gonitwy mieysce, plac do przeieżdżania koni.

Stecheisen, *s. n.* dłoto, rylec.

Stechen, *v. a.* 1) verwunden, pchnąć, kolnąć, kłuć, zakłuć, kłociem ranić; mit Stacheln, iakoby żądłami; die Bienen, pszczoły kolą; *lepiey mowi się* kąsaią, der Schlangen, węże kąsaią, der Blätter, kolące liście, kolą; einen in die Seite, kogo w bok kolnąć; die Dinge sind spitzig, rzeczy są kończaste kolą, sich stechen, *v. r.* kolnąć się, zakłuć się; einem mit dem Dolche, kogo sztyletem pchnąć, mit dem Messer ins Herz, nożem w serce, mit dem Spieße durch den Hals, spisą przez garło, przez szyię przebić; 2) mit dem Grabstichel, żeśbować, rytować dłotem; etwas in Si[illegible] co na srebrze, auf einen Becher [illegible]arze; 3) *to co* vertauschen, nie[illegible]chować, mit Waaren, na [illegible]) im Spielen, w graniu w[illegible].

Stechen, das, *s. n.* pch[illegible]ocie, kolnienie, sztychni[illegible]

Stechpalme, *s. f.* os[illegible]e.

Steckbaum, *s. m.* c[illegible]

Steckbrief, *s. m.* li[illegible] złapanie, zchwytani[illegible] einen nachschicken, [illegible] list posłać.

Steckchen, *s. n.* [illegible]

Steck[illegible]

in die Erde, pinnki w [illegible] Bratspieß, wetchnąć co [illegible] einen Garten, sadzić [illegible] einem das Ziel, cel ko[illegible]? 2) thun, wpuszczać, [illegible] *to co* das Geld in den [illegible] dze włożyć w worek, [illegible] nen ins Gefängniß, [illegible] nia, do dołu wepch[illegible] wsadzić, etwas in [illegible] co, zapalić; den Deg[illegible] de, kord, szpadę w [illegible] der Noth stecken, w [illegible] dzie zostawać, im [illegible] szczęściu; im Kothe, [illegible] znąć, siedzieć, im [illegible] więzieniu, in der [illegible] im Herzen, w sercu [illegible] Unglück stecken, wp[illegible] szczęści, sich in [illegible] pieczeństwo.

Stecken, *s. m.* oder Sta[illegible] reiten, na kiiu ieżdż[illegible]

Steckenknecht, *s. m.* czł[illegible] bicia ludzi.

Steckenpferd, *s. n.* kii [illegible] ieżdżą y koniem [illegible] reiten, na takowym [illegible]

Steckfluß, *s. m.* fluks [illegible]

Steckkraut, *s. n.* wyż[illegible]

Steckmuschel, *s. f.* sko[illegible] ryba.

Stecknadel, *s. f.* szpi[illegible]

Steckrübe, *s. f.* rze[illegible]

Steckung, *s. f.* wb[illegible] pinanie, zakło[illegible]

Steg, *s. m.* 1) [illegible] auf der Geige [illegible]

Stegbereiter, [illegible] gdoglądca.

Stegreif, *s. m.* [illegible] reiffe, na [illegible]

Stehen, *v.* [illegible] stało; [illegible] scu, [illegible] za kier[illegible] che, [illegible] czyie [illegible] stop[illegible] dal[illegible] gef[illegible] be[illegible] E[illegible]

um, *s. n.* izba, kamera

er, *s. m.* poborca.
. wolny od podatku,
ndereien, włości, ziemie,
aniny.
n. pieniądze podatkowe,
a podatek.
. *m.* styrnik; styrowodz,
poet. sitzet auf dem Hinter-
Schiffes und regieret das
, siedzi na rufie y trzym-
erfahrner, doświadczony
Steuermann eines Schif-
yć styrnikiem na iakiem

. *pl.* Abgaben, podatek
awać, oddać, Geld zu et-
, pieniądze na co płacić.
. 1) zabiegać, zabraniać
; *to co* wehren, böser Leute
en steuern, zabiegać zama-
ch ludzi; eines Raserei,
aleństwu; eines Unterneh-
a zamysłom; *to co* wstrzy-
arać, krotko trzymać, die
żądze chuci; dem Geitze,
omstwo; eines Freiheit,
awałość; *to co* opierać się,
oder wider etwas, czemu
iwko czemu. 2) im Schiffe,
e styrowoć, styrem robić.
s. m. Rada Urządnikow
ych.
rator, *s. m.* podatkowy,
Plenipotent.
er, *s. n.* podatkowe reiestra.
, *s. n.* styr; sich daran be-
führen, styru chwycić, styr
ić, wieść; einen davon stoßen,
kogo odepchnąć, zepchnać
: styru; ergreifen, za styr
ć; einem nehmen, komu styr
ahren lassen, davon abgehen,
tucić, odeść od styru, eines
Reichs Steuerruder führen,
wielkiego Krolestwa styr pro-

ck, *n. pr. f.* eine Landschaft,
, kray.
. 1) pchnięcie, sztych; einem
komu dać, von einem Stiche
od pchnięcia, od sztychu paść,
it einem Stiche um die Augen
, komu oczy sztychem wy-
uf den Stich weisen, sztychem
m, pchnięciem. 2) Stichelrede,
z ucinkiem. 3) Stich in der
w kartach zwyciężona, wy-
grana; Stich bekommen, wygrać. 4)
eines Kupferstichs, kopersztychu. wy-
sztychowanie na miedzi. 5) einen
im Stiche lassen, kogo na sztychu zo-
stawić, *to iest*, w samym niebezpie-
czeństwie, das hält den Stich nicht,
to się niepodoba, to niedosadne iest,
temu czego brak.

Stichblatt, *s. n.* am Degen, blacha u
szpady pod kryżem, etwas zum Stich-
blatte haben, mieć się czym złożyć,
zrzucić, zastawić.

Stichelhaft, *adj.* 1) do pchnięcia, do
kolnienia zdatny; 2) przycinaiący.

Stichelchen, *s. n.* s. Stichlein.

Sticheln, *v. a.* mit dem Grabeisen szty-
chować, kroić rylcem, mit Worten,
sztychnać, igryść, zakłoć słowem.

Stichelworte, *s. n. pl.* uszczypliwe sło-
wa, przycinki, ugryzki; einem ge-
ben, komu dawać.

Stichfrei, *adj.* nieranny, niekaleczo-
ny, ktorego ranić, okaleczyć nie
można.

Stichlein, *s. n.* kosnienie, zakłocie,
sztychnienie małe.

Stichling, *s. m.* ein Fisch, mrzewka,
ryba.

Stichweise, *adv.* sztychem, na sztych,
pchnięciem, sztychaiąc; auf den Feind
losgehen, nieprzyiaciela chcieć szty-
chem przebić.

Sticken, *v. a.* mit Nadeln, igłą wyszy-
wać, haftować.

Sticker, *s. m.* wyszywacz, haftarz.

Stickerin, *s. f.* wyszyweczka, haftarka.

Stickwurz, *s. f.* ein Gewächs, przestęp,
ziele.

Stiefel, *s. m.* sztybel, but.

Stiefgeschwister, *s. c. pl.* pasierbięta;
od męża y od żony dzieci.

Stiefmutter, *s. f.* macocha; den Kin-
dern auf den Hals führen, dzieciem
macochę na kark wprowadzić.

Stiefmütterlich, *adj.* macoszyn, stief-
mütterlichen Sinn gegen einen haben,
mieć macoszyne serce do kogo, einen
mit stiefmütterlichen Augen ansehen,
patrzać na kogo macoszynemi oczy-
ma; handeln, po macoszynemu po-
stępować.

Stiefsohn, *s. m.* pasierb.

Stieftochter, *s. f.* pasierbica.

Stiefvater, *s. m.* oyczym.

Stiege, *s. f.* s. Treppe.

Stieglitz, *s. m.* ein Vogel, szczygieł,
ptak.

Stiel, *s. m.* an einer Axt, am Messer,
u siekiery, toporzysko, u noża trzo-
nek;

kosztowny; einen mit einen Steine werfen, na kogo kamieniem rzucać; brechen, kamien łamać, aus Steinen hauen, z kamienia wycinać; etwas, co; aus der Erde brechen, z ziemi wyłamywać kawień; einen Platz damit pflastern, plac kamieńmi wysadzać, wykładać, den man mit der Hand fassen kann, ktorego można ręką objąć; aus einem Flusse, rzeczny kamień; rother, czerwony; dichter, gruby, miąsny; aufhäufen, na kupę kamienie składać; von der Mauer wälzen, z murow ztaczać; den Berg herab kollern lassen, z gory wielkie kamienie zwalać; nach einem damit werfen, za kiem kamieniem rzucić, von Stein, *adv.* kamienny; Mauer, Damm, mur kamienny, tama kamienna; zu Stein werden, kamienieć, w kamień się obracać, kamieniem się stać, von Steinen rein machen, z kamieni wyczyścić. 2) eine Krankheit, choroba kamień.

Stein alt, *adj.* zgrzybiały, bardzo zestarzały.

Steinbeißer, *f. m.* ein Vogel, łomignat, orzeł wielki morski.

Steinbeschwerung, *f. f.* kamień choroba; haben, kamień mieć, der daran krank ist, na kamień chory.

Steinbicker, *f. m.* ſ. Steinbeisſer.

Steinbock, *f. m.* koziorozieć.

Steinbrech, *f. m.* ein Kraut, ruta skalna, rozłup, łomikamień, ziele.

Steinbrecher, *f. m.* kamieniarz; co kamienie łamie.

Steinbruch, *f. m.* kamieniſko, mieysce, w ktorym kamien rośnie do łupania.

Steinchen, *f. n.* kamyczek; im Obſte, w owocu, kostka.

Steineiche, *f. f.* dąb, Pfäle von Steineichen, dębowe pale.

Steinern, *adj.* kamienny, z kamienia.

Steinfels, *f. m.* opoka, głaz.

Steingrube, *f. f.* ſ. Steinbruch.

Steinhauer, *f. m.* kamiennik, kamieniarz.

Steinhaufen, *f. m.* kamieni kupa.

Steinicht, *adj.* kamieniſty; ſteinichte Erde, kamieniſta ziemia.

Steinigen, *v. a.* kamienować, ukamienować; einen zu tode, kogo na śmierć.

Steinigen, das, *f. n.* kamienowanie, ukamienowanie, kamieńmi zabicie.

Steiniger, *f. m.* kamienuiący.

Steinigung, *f. f.* kamienowanie, ukamienowanie.

Steinklee, *f. m.* ein Kraut, ko włoſka, ziele.

Steinklippe, *f. f.* ſkała, głaz.

Steinkluft, *f. f.* kamieniſko, kamienie łamią.

Steinkohle, *f. f.* węgiel kamie

Steinkrankheit, *f. f.* kamień

Steinlinde, *f. f.* trzemka, nie

Steinmarter, *f. m.* ein Thi ſkalna, zwierz.

Steinmetz, *f. m.* kamieniarz, ka nik; kamnołomca.

Steinöl, *f. n.* ſkalny oley.

Steinpfeffer, *f. m.* ſkalny pie

Steinraute, *f. f.* ein Gewächs maryi ziele.

Steinreich, das, *f. n.* panſtw nów.

Steinreich, *adj.* ſehr reich, ba gaty.

Steinritze, *f. f.* ſzpara, rozp kamieniu.

Steinrötle, *f. m.* ein Vogel, rz

Steinſalz, *f. n.* ſol kopana, cowa.

Steinſchneider, *f. m.* kamie mienie drogie rznący.

Steinweg, *f. m.* droga, grob mi ſłana.

Steinwurf, *f. m.* ciſkanie k

Steinzange, *f. f.* ucho kam

Steiß, *f. m.* ſ. Hintere.

Stellage, *f. f.* mieyſce wy wione, chorek, chor,

Stelle, *f. f.* mieyſce; ein mieyſce komu, an eines ſetzen, kogo na czyim dzić, poſtąpić, an eines men, na czyie mieyſce nehmen, czyie mieyſce haupten, mieyſca bronić ſen, mieyſce zoſtawić, der Stelle weichen, z mieyſ mieyſce porzucić, ſich zanken, o mieyſce ſię kł davon ſtoßen, z mieyſca pchnąć, einem wieder verhelfen, ſetzen, kogo znow mieyſce przywrocić, ſitzen, na iakiem dobrze ſiedzieć; eines andern treten, czyie mieyſce ſieść; eine höhere bekom go mieyſce dopąpić, Stelle verſehen, urząd wić, nicht von der Stel nie ruſzać ſię z mieyſca nes Stelle iſt, namieſtnik bende haben, niemieć

ego, eines Stelle vertreten, winność odbywać, za kogo, Stelle, na tych miaſt, zaraz :a.

. *a.* 1) mieścić, pomieścić, ; ſtawiać, einen in Sicher- go w bezpieczeńſtwie poſta- ie Sache dahin ſtellen, rzecz dku położyć; einem vor die komu przed oczy poſtawić, ade von vorn, ſondern von t, nie proſto z przodku, ale poſtawić, etwas an ſeinen na ſwoiem mieyſcu, ſich in ,l ſtanąć; w rzędzie, w po- ſich in die Thüre, we drzwiach einen rückwärts, tyłem kogo ; eine Armee in Schlachtord- oyſko w boiu, ſtanąć, ſich rſcheinen zu rechter Zeit, na as; vor Gerichte, do ſądu, i, *to co* fürgeben, udawać ſię, ſię, als verreiſe man, iakoby no udawać ſię, ſich krank ſtel- rym ſię udawać, ſich als ein en Herrn, za wielkiego pana ſię, *czynić ſię*, wielkiem pa-) fröhlich, weſoło ſię ſtawić, ! na twarzy udawać ſię ſta- :ołość na twarzy udawać, ı ſię czynić, ſich traurig und ſmurnym y żałośnym ſię , ſich ſchwanger, za ciężarną , ciężarną ſię czynić; ſich nicht ellen können, als es ihm ums nie moc inaczey ſie ſtawić, lko tak, iak w ſercu ieſt, ſich ı ſtellen als laſſe man es ſich powierzchownie pokazy- ko by ſię to podobało, ſich ls wenn man etwas nicht ſehe, ſſe, tak ſię udawać, iak gdy iewiedział, nic niesłyſzał; trachten, zaſadzać ſię na ko- m nach dem Leben, na czyie,) einen auf freien Fuß, kogo ość puścić, z niewoli, z wię- ſwobodzić.

. *m.* układacz loſow urodze-

er, *ſ. m.* ſtalmach.

ſ. f. ſtawianie, rozſtawianie, anie; der Nativität, układa- w urodzenia, faſſcher Schein, twas ſey, pokazywanie, uda- faſſzywe iak by co było; oſt iawne; ſchöne, artige, pię- dne; mit der Betrügerei ver- z oſzukaniem złączone; be- trügliche, oſzukane; erdichtete, zmy- ſlone; gefährliche, niebezpieczne; ſehr große, nader wielkie; hinterli- ſtige, zdradliwe; die mit dem Geſichte geſchieht, udanie, ktore na twarzy bywa ułożone, durch Stellung der Freundſchaft einen verrathen, zmyśle- niem przyiaźni zdradzić kogo.

Stellvertreter, *ſ. m.* namieſtnik, namie- ſtek.

Stelze, *ſ. f.* drążek, der auf Stelzen gehet, co na drążkach chodzi, drąż- kochod.

Stelzenſchritt, *ſ. m.* drążkowatu, długi krok.

Stempel, *ſ. m.* ſtępel, ſtempel, wyraz, auf der Münze, na pieniądzu ſtempel.

Stempeln, *v. a.* ſ. Stämpeln.

Stempelpapier, *ſ. n.* herb krolewki, kſiążęcy, papier ſtemplowany zna- kiem Władzy.

Stengel, *ſ. m.* łodyga, badyl, głąb; dicker als ein Daum, miąższy nad palec; zarter, kruchy; aufgewachſe- ner, wyrosły; dünner, cienki: des Getraides, dźbło, zboża; bekommen, w łodygę rość.

Stengelchen, *ſ. n.* głąbik, badylek, ło- dyczka.

Stengelicht, *adj.* iak łodyga kſztałto- wany.

Stenograph, *ſ. m.* (neu) der durch Zei- chen, oder Abkürzungen einen mündli- chen Vortrag nachſchreibt, *nowe słowo:* znakami. albo ukroceniami propo- zycyą uſtrą za kiem piſaiący.

Stenographie, *ſ. f.* (neu) Schreibekunſt durch Zeichen und Abkürzungen, *nowe słowo:* nauka piſania znakami y ſkro- ceniami.

Stenographiren, *v. a.* (neu) durch Zei- chen oder Abkürzungen ſchreiben, nach- ſchreiben, *nowe słowo:* znakami, albo ukroceniami piſać, za kiem piſać.

Stenographiſt, *ſ. m.* (neu) ſ. Stenograph.

Steppen, *v. a.* wyſzywać.

Steppſeide, *ſ. f.* nici iedwabne we dwoie idące.

Sterbekleid, *ſ. n.* ſuknia śmiertelna.

Sterbeküttel, *ſ. m.* ſuknia śmiertelna.

Sterbelied, *ſ. n.* pioſnka pogrzebowa.

Sterben, *v. n. irr.* umierać. umrzeć; plötzlich, nagle, znagla; ohne Teſta- ment, bez teſtamentu; bald hernach, w krotce potym; willig und gern, z ochotą y z chęcią: eines grauſamen Todtes, okrutną śmiercią; an einer Krankheit, na iaką chorobę; aus Ver- langen nach einem, z upragnienia ko- go,

go, z uteſchnienia za kiem; an einer Wunde, na ranę, z rany; in ſeinem Bette, na ſwoiey pościołce; vor Alter, od ſtaroſci, gern für einen, rad za kogo umrzeć; für eines andern Beſtes, za czyie dobre; fechtend, potykaiąc ſię, biiąc ſię, ich will lieber ſterben, wolę raczey umrzeć, wenn er wird geſtorben ſeyn, ieżeliby umarł, wenn ich ungefähr geſtorben wäre, ieżelibym iakiem trefunkiem umarł, nicht lange vor einem ſterben, trochę pierwey przed kiem umrzeć, er iſt Hungers geſtorben, on z głodu umarł; an der Peſt, powietrzem.

Sterbend, *adj. et part.* umieraiąc, konaiąc; zur Erde niederfallen, umieraiąc na ziemił upadać.

Sterberock, *ſ. m.* ſpodnia ſuknia śmiertelna.

Sterbeſtündlein, *ſ. n.* godzinka śmierci, *lepiey* moment śmierci.

Sterbetag, *ſ. m.* dzień śmierci, dzień zkonania.

Sterblich, *adj.* śmiertelny; iſt ein jedes Thier, każde zwierze ieſt śmiertelne, die Seele wohnet in einem ſterblichen Leibe, duſza mieſzka w śmiertelnym ciele.

Sterblich, *adv.* śmiertelnie.

Sterblichkeit, *ſ. f.* śmiertelność, alles, was ſeinen Urſprung hat, iſt auch der Sterblichkeit unterworfen, wſzyſtko co ma ſwoy początek, ieſt także śmiertelności podległe.

Stern, *ſ. m.* gwiazda; heller, iaſna; dunkeler, ciemna; der nicht ſtill ſtehet, ktora ſię pomyka; gwiazda nieſtoiąca, ruchoma; der ſtille ſtehet, Fixſtern, która ſię niepomyka, gwiazda nieruchoma, gwiazda ſtoiąca; gwiazda nieidąca, der großes Unglück anzeiget, ktora wielkie nieſzczęście przeznacza; Lauf der Sterne, bieg gwiazd; laufen ſehr geſchwind, biegną prędko; ſind größer, als die Erde, gwiazdy ſą większe, iak ziemia; ſind von Natur feurig, z urodzenia ſą ogniſte; ihren Lauf anmerken, beobachten, ich bieg uważać, przeſtrzegać; laufen von Morgen gegen Abend, biegną od wſchodu ku zachodowi; behalten ihren Lauf beſtändig, ſwoiego biegu ſtatecznie dotrzymuią; runde Körper derſelben, okręgłe ciała gwiazd; leuchten wie die Sterne, świecić iak gwiazdy.

Sternbild, *ſ. n.* gwiazd obraz.

Sterndeuter, *ſ. m.* gwiazdo... dznawca; vornehmer, prz...

Sterndeuterei, *ſ. f.* gwiazdo...

Sterndiſtel, *ſ. f.* ein Stra... gwiazdkowaty ziele.

Stern-Einfluß, *ſ. m.* wpływ... ſkutowanie gwiazd.

Sternfiſch, *ſ. m.* pław mor... *gwiazda*, zwany.

Sternhimmel, *ſ. m.* niebo ... mi, niebo, na ktorym ſą g...

Sternchen, *ſ. n.* gwiazdecz...

Sternicht, *adj.* gwiazdowat... waty, po ktorym gwiazd...

Sternkundiger, *ſ. m.* gwiaz...

Sternkunſt, *ſ. f.* gwiazdozna... dznaiomość.

Sternickel, *ſ. m.* Naſenſtüb...

Sternlein, *ſ. f.* gwiazdecz...

Sternmaas, *ſ. n.* aſtrolab... gwiazdarſki, gwiazd-n...

Sternroch, *ſ. m.* ein Fiſch, ...

Sternſchanze, *ſ. f.* przelecz... iakoby ſpadnienie iey.

Sternſeher, *ſ. f.* gwiazdowid... patrywacz, gwiazdozna...

Sternſeherkunſt, *ſ. f.* gwia... gwiazdupatrywanie.

Stetig, *adj.* 1) uſtawiczny; ... ſtetige Uebung, ćwiczenie Arbeit, uſtawiczna prac... Friede, uſtawiczny pok... Geſtirne, uſtawiczny bie... ſtetige Freundſchaft, nieu... iażni; der nicht fort will, ... ſię, w mieyſcu ſtoiący, ... iść z mieyſca.

Stetig, *adv.* uſtawicznie; ... wſzyſtko, bezprzeſtanku.

Stets, *adv.* uſtawicznie; ... bei einer Meinung bleiben, ... dnym zdaniu zuſtawać; ... ſeyn, uſtawicznie bywać, ... u kogo, ſtets ruhig ſeyn, ... nie być ſpokoynym.

Stetswährend, *adj.* zawſ... neuſtannie będący, zoſtaią...

Steuer, *ſ. f.* 1) Abgabe, podat... anlegen, nałożyć podat... ausſchreiben, rozpiſać na... fodern, wybierać; davon ... od podatku wolnym uczy... len, płacić, freiwillige, ... podatek; für die Armen, ... ubogich. 2) zur Steuer der ... heit, na obronę prawdy.

Steuerbar, *adj.* podatkowy; ... wi podległy.

ollegium, *ſ. n.* izba, kamera
wa.
ehmer, *ſ. m.* poborca.
, *adj.* wolny od podatku,
ie Ländereien, włości, ziemie,
d daniny,
, *ſ. n.* pieniądze podatkowe,
e na podatek.
n, *ſ. m.* ſtyrnik; ſtyrowodz,
la, *poet.* ſitzet auf dem Hinter-
s Schiffes und regieret das
ider, ſiedzi na rufie y trzym-
t erfahrner, doświadczony
y, Steuermann eines Schif-
być ſtyrnikiem na iakiem

ſ. f. pl. Abgaben, podatek
ddawać, oddać, Geld zu et-
rn, pieniądze na co płacić.
v. a. 1) zabiegać, zabraniać
ać; *to co* wehren, böſer Leute
men ſteuern, zabiegać zama-
lych ludzi; eines Raſerei,
ſzaleńſtwu; eines Unterneh-
im zamyſłom; *to co* wſtrzy-
ſkarać, krotko trzymać, die
n, żądze chuci; dem Geitze,
ikomſtwo; eines Freiheit,
chwałość; *to co* opierać ſię,
n oder wider etwas, czemu
ciwko czemn. 2) im Schiffe,
ie ſtyrować, ſtyrem robić.
, *ſ. m.* Rada Urządników
wych.
urator, *ſ. m.* podatkowy,
y Plenipotent.
ſter, *ſ. n.* podatkowe reieſtra.
r, *ſ. n.* ſtyr; ſich daran be-
führen, ſtyru chwycić, ſtyr
ić, wieść; einen davon ſtoßen,
kogo odepchnąć, zepchnać
e ſtyru; ergreifen, za ſtyr
ć; einem nehmen, komu ſtyr
fahren laſſen, davon abgehen,
rucić, odeść od ſtyru, eines
Reichs Steuerruder führen,
wielkiego Kroleſtwa ſtyr pro-

t, *n. pr. f.* eine Landſchaft,
kray.
. 1) pchnięcie, ſztych; einem
omu dać, von einem Stiche
d pchnięcia, od ſztychu paść,
t einem Stiche um die Augen
komu oczy ſztychem wy-
f den Stich weiſen, ſztychem
, pchnięciem. 2) Stichelrede,
ucinkiem. 3) Stich in der
w kartach zwycięzona, wy-
grana; Stich bekommen, wygrać. 4) eines Kupferſtichs, koperſztychu, wyſztychowanie na miedzi. 5) einen im Stiche laſſen, kogo na ſztychu zoſtawić, *to*, ieſt, w ſamym niebezpieczeńſtwie, das hält den Stich nicht, to ſię niepodoba, to niedoſadne ieſt, temu czego brak.

Stichblatt, *ſ. n.* am Degen, blacha u ſzpady pod kryżem, etwas zum Stichblatte haben, mieć ſię czym złożyć, zrzucić, zaſtawić.

Stichelhaft, *adj.* 1) do pchnięcia, do kolnienia zdatny; 2) przycinaiący.

Stichelchen, *ſ. n.* ſ. Stichlein.

Sticheln, *v. a.* mit dem Grabelſen ſztychować, kroić rylcem, mit Worten, ſztychnać, ugryść, zakłoć słowem.

Stichelworte, *ſ. n. pl.* uſzczypliwe słowa, przycinki, ugryzki; einem geben, komu dawać.

Stichfrei, *adj.* nieranny, niekaleczony, ktorego ranić, okaleczyć nie można.

Stichlein, *ſ. n.* koſnienie, zakłocie, ſztychnienie małe.

Stichling, *ſ. m.* ein Fiſch, mrzewka, ryba.

Stichweiſe, *adv.* ſztychem, na ſztych, pchnięciem, ſztychaiąc; auf den Feind losgehen, nieprzyiaciela chcieć ſztychem przebić.

Sticken, *v. a.* mit Nadeln, igłą wyſzywać, haftować.

Sticker, *ſ. m.* wyſzywacz, haftarz.

Stickerin, *ſ. f.* wyſzywaczka, haftarka.

Stickwurz, *ſ. f.* ein Gewächs, przeſtęp, ziele.

Stiefel, *ſ. m.* ſztybel, but.

Stiefgeſchwiſter, *ſ. c. pl.* paſierbięta; od męża y od żony dzieci.

Stiefmutter, *ſ. f.* macocha; den Kindern auf den Hals führen, dzieciom macochę na kark wprowadzić.

Stiefmütterlich, *adj.* macoſzyn, ſtiefmütterlichen Sinn gegen einen haben, mieć macoſzyne ſerce do kogo, einen mit ſtiefmütterlichen Augen anſehen, patrzać na kogo macoſzynemi oczyma; handeln, po macoſzynemu poſtępować.

Stiefſohn, *ſ. m.* paſierb.

Stieftochter, *ſ. f.* paſierbica.

Stiefvater, *ſ. m.* oyczym.

Stiege, *ſ. f.* ſ. Treppe.

Stieglitz, *ſ. m.* ein Vogel, ſzczygieł, ptak.

Stiel, *ſ. m.* an einer Axt, am Meſſer, u ſiekiery, toporzyſko, u noża trzonek;

nek; am Obste, szypułka; an Blättern, ogonek, den Stiel wegnehmen, oderwać, odiąć trzonek, szypułkę etc. die Oliven mit dem Stiele abnehmen, oliwki z szypułkami zbierać, einen Stiel an etwas machen, toporzyszko, rączkę, trzonek przyprawić.

Stier, *s. m.* byk; kleiner, byczek; junger, ciołak, von einem Stiere, *adj.* byczy, dergleichen Insekt, łoy z byka.

Stift, *s. n.* geistliches, biskupstwo, opastwo, probostwo; kononicy katedralni, an einem Senkel, sztyft u sznureczka, u zapinki; womit man schreibet, ktorym litery rysuią, piszą, styl, sztylecik.

Stiften, *v. a.* 1) fundować, wystawić; eine Kirche, kościoł; eine Schule, szkołę. 2) Ursache zu etwas geben, przyczynę dać do czego, Krieg, przyczynę dać do woyny, Zank, przyczyną być zwady, Uneinigkeit, niezgodę sprawić, Friede, pokóy zrobić, eine Hochzeit, wesele sprawić, Freundschaft mit einem, przyiaźń z kiem zabrać, zawrzeć, ein Bubenstück, złą iaką sprawę, psotę, psikus wyrządzić.

Stiften, das, *s. n. fundowanie, fundacyia,* położenie, wystawienie; nadanie.

Stifter, *s. m.* sprawca, czyńca, czyniciel; des Friedens, pokóiu; des Zanks, klutni, niezgody; der Verrätherei, zdrady; der Freundschaft, przyiaźni; fundator, zakładca, wystawca, der Herrschaft, państwa; der philosophischen Sekte, filozofowskiey sekty, szkoły; aller Dinge, wszech rzeczy.

Stifterin, *s. f.* sprawczyna, czynicielka; der Freundschaft ist die Tugend, przyiaźni sprawczyną, [illegible]nicielką iest cnota, der mensch[illegible] Gesellschaft, ludzkiego społ[illegible] sprawczyną być.

Stifts-Consistor[illegible] biskupi etc.

Stiftskirche, [illegible]

Stiftsherr, [illegible]

Stiftung, [illegible] sität, A[illegible]

Stilet, [illegible] laska [illegible]

Still, [illegible] ist [illegible]

[illegible] Wind, wolny wietrzyk [illegible] mieysce, es ist alles still [illegible] che, wszystko ucichło [illegible] still machen, uciszyć [illegible] stiller Nacht, cicho w [illegible] stille! cicho! cyt! sy! [illegible]

Still, *adv.* cicho, spokoyn[illegible] sein Leben hinbringen [illegible] przepędzać.

Stille, die, *s. f.* cicho[illegible] die Ruhe und Stille [illegible] y cichości szukać, [illegible] Nacht, cichość no[illegible] morza, es wurde [illegible] Stille, nagle stała [illegible] wielka cisza, in [illegible] Flucht denken, w [illegible] myśleć.

Stillen, *v. a.* uciszy[illegible] innerlichen Krieg, [illegible] ny; einen Streit [illegible] rozruch; den [illegible] pragnienie; [illegible] sły; den [illegible] Aufruhr, den [illegible] mult uciszyć, [illegible] nowią; das [illegible] stiller sich, [illegible] ein Kind [illegible]

Stillen, das [illegible] nie.

Stillen[illegible]

Still [illegible]

mieni, das Strahlen wirft,
nie rzruca, promieniſty,
, ogień piorunowy.
a. promienie rzucać, roz-
rozbiiać, rozrucać.
adj. promieniſty, promien-
mieniach.
n. brzeg, pobrzeżie, am
yn, na brzegu być.
. *n.* na miałkie, na płyś-
ść, wiechać.
ſ. n. prawo do brzegu, do

. zadzierżnienie, ſtryczek
ony, wenn alle Stränge reis
rzecz tak wyciąga, einen
nge verurtheilen, kogo na
ia poſtronek osądzić, er iſt
nge verdammt worden, on
ek ieſt skazany, aby wiſiał,
dem Strange vom Leben zum
gen, ſtryczkiem, poſtron-
go udawić udusić.
n, *v. a.* dławić, zadławić,
lusić, udusić.
ſ. f. plur. mozoł, praca;
t währende, zawſze trwaią-
tanna praca; alle geduldig
. wſzelkie prace, mozoły
e wytrzymać: keine ſcheuen,
racy, żadnego mozołu nie

ten, *v. a.* pracą ſfatygować,
zpracować; einen, kogo,
ganzen Tag vergeblich, da-
ały dzień ſię napracować.
n. pr. f. Stadt in Elſaß,
rg, miaſto w Alſacyi.
ſ. droga, gościniec; öffent-
bliczna droga, publiczny go-
unſichere, niebezpieczna; uns
, nieutorowana, nieubita;
r, ſichere, breite, utorowana,
ezpieczna, ſzeroka; volkreis
a ludzi, pełno ludzi na niey,
ere marſchiren, gehen, reiſen,
ogę maſzerować, iść, iechać,
uf machen, w drogę ſię wy-
ścić, zapuścić, auf der Straße
drodze być.
i Gibraltar, *ſ. f.* cieśnina Zy-
ik. przeſmyk Zybraltar.
aub, *ſ. m.* rozboy po drogach,
on nähren, rozboiem po dro-
ć ſich darauf legen, na rozboy
ać, begehen, rozboie czynić,
, popełniać, rozboiem ſię ba-
imlich, potaiemnie, ungeſtraft,
ary.

Straßenräuber, *ſ. m.* rozboynik po drogach; fertiger, munterer, prędki, gotowy na wſzyſtko; unſinniger, nieuważny, ſchädlicher, boshafter, ſzkodliwy, złośliwy, złoczynny; ruchlo-ſer, niepodściwy; bekannter, znaiomy; bewehrter, zbroyny; unbewehrter, niezbroyny, bez broni.

Straßenräubertiſch, *adj.* po zboiecku iak rozboynik po drogach.

Straubicht, *adj.* koſmaty, rozczochrany, kudłaty, rozkudłany, ſtraubichte Haare, rozkudłane włoſy, rozczochrane.

Straubicht, *adv.* koſmato, kudłato, rozkudłano, rozczochrano; ſehen ſie aus, wyglądaią.

Strauch, *ſ. m.* 1) kierz, krzak, krzew, von Myrthen, mirtowy, wilder, polny, dziki. rauher, ſtachlichter, kolący, cierniſty, oſtry. der nicht hoch wächſt, ktory nie wyſoko rośnie, umhauen, wyciąć, wyrabać; podziąć, wo es viele Sträuche giebt, *adj.* krzaczyſty, krzakami zarosły, zum Strauche werden, w krzak ſię obracać, ein Ort da viel Sträuche ſind, mieyſce, w którym wiele krzakow, krzaki, krzena, manowce, durch die Sträuche entlaufen, davon kommen, krzakami, manowcami uciec, uchodzić. 2) keinen hinter dem Strauche ſuchen, man habe denn ſelbſt dahinter geſteckt, o kiem trzymać podług ſiebie.

Strauchartig, *adj.* krzakowy.

Strauchartigkeit, *ſ. f.* krzakowość.

Strauchdieb, *ſ. m.* drab, po krzakach, po manowcach ludzi odzieraiący.

Straucheln, *v. n.* potykać ſię, potchnąć ſię, utykać ſię, utchnąć ſię.

Straucheln, das, *ſ. n.* potykanie ſię, potchnienie ſię, zachwianie ſię.

Strauchler, *ſ. m.* potykaiący ſię, utykaiący, uſtyrkaiący ſię.

Strauß, *ſ. m.* bukiet; von Blumen, z kwiatkow, in einen Strauß binden, w bukiet związać, wird aus Blumen gemacht, bukiet bywa z kwiatkow zrobiony.

Strauß, *ſ. m.* ein Vogel, ſtruś, ptak, vom Strauße, *adj.* ſtruſi.

Straußmeiſe, *ſ. f.* ſikora czubata.

Streben, *v. n.* piąć ſię, ciſnąć ſię; opierać ſię, wider etwas, przeciwko czemu; piąć ſię do czego, nach einem unſterblichen Ruhme, do nieśmiertelney ſławy, nach Ehre und Ruhme, do chwały y do honoru, nach der Krone, do korony, nach der Unſterb-

waniem ſurowości, einem etwas an der Stirne anſehen, na czole czyim co widzieć, z czoła czyiego co poznawać, w noſić, die Runzeln an der Stirne auseinander ziehen, z marſzczkow czoło wypogadzić, wygładzić, nie marſzczyć, nie ſępić więcey czoła, was einer im Herzen hat, ſiehet man ihm an der Stirne an, co kto ma w ſercu, to na czole iego poznać, an die Stirne geſchrieben ſeyn, na czole czyim być co napiſane, der eine große Stirn hat, wielkiego czoła, *mowi ſię.*

Stirnband, *ſ. n.* wſtęga na czoło.

Stirnbinde, *ſ. f.* związka na czoło.

Stirnblatt, *ſ. n.* blacha na czoło.

Stoa, die, *ſ. f.* Sztoa.

Stock, *ſ. m.* 1) von einem Baume, pień u drzewa; dicker Knüttel, knutel, kłocek; Kloß, Block, kloc do rożnego żażywania, *także* pniak, Stock, wodurch eines Gefangenen Füße geſteckt werden, dyby, ktore niewolnikowi na nogi daią. 2) dummer Menſch, człowiek głupi, pniak, Perückenſtock, głowa drewniana pod perukę.

Stockblind, *adj.* ciemny, ślepy, niewidomy, ktory wcale nic nie widzi.

Stockdürre, *adj.* ſuchy, wyſchły.

Stocken, *v. n.* uwiąznąć; in einer Sache, w iakiey rzeczy.

Stockfinſter, *adj.* wcale czarny, wcale ciemny, *o nieyſcu.*

Stockfeder, *ſ. f.* am Ende der Flügel, koniec ſkrzydła twardz.

Stockfiedel, *ſ. f.* ſkrzypeczki.

Stockfiſch, *ſ. m.* ſztokfiſz, ryba.

Stockhaus, *ſ. n.* więzienie.

Stockholm, *n. pr. n.* Stadt in Schweden, Sztokolm, miaſto w Swecyi.

Stockmeiſter, *ſ. m.* ſtroż więzienia.

Stocknarr, *ſ. m.* błazen.

Stockwerk, *ſ. n.* piętro; eines Gebäudes, iakiego budynku.

Stockzahn, *ſ. m.* trzonowy ząb.

Stöcklein, *ſ. n.* pienick, klocek.

Stoff, *ſ. m.* die Materie, materyia.

Stofletianer, *ſ. m.* (neu) ein Anhänger Stoflets, in der Vendee, *nowe słowo:* partyzant *Sztofletu, Sztofletyſta* w Wandyi, prowincyi dawney francuſkiey.

Stöhren, *v. a.* przeſzkadzać, mięſzać; den Frieden, pokoiowi przeſzkadzać, mięſzać pokoy, die Ordnung, porządek mięſzać; in der Rede, przeſzkadzać mowiącemu, mięſzać mowiącego, ich bin hier, wo mich ſtöhret, tu ieſtem, gdzie mi przeſzkadza, das Beſprengen, ſzerſzenie, rzczepiać ſły

Stöhrenfried, *ſ. m.* klutnik; kłuciciel.

Stöhrer, *ſ. m.* kłuciciel, klutnik, ſzkolnik; im Handwerke, w rzein Studiren ohne Stöhrer bez przeſzkodnika bawić mi naukami.

Stöhrerei, *ſ. f.* przeſzkadzanie, nie, przeſzkoda.

Stöhrerin, *ſ. f.* przeſzkodnica tniczka, kłucicielka.

Stöhrung, *ſ. f.* przeſzkadzanie, mieſzanie. zawadzanie.

Stoicismus, *ſ. m.* die Stoiſche Sekte, nauka Stoikow, ſta filozofiſka ſtoiczna, albo ſ

Stoicker, *ſ. m.* Stoik, Stoino's, naſladowca filozofii

Stoiſch, *adj.* ernſthaft, ſtrenglich, hart, *ſtoiczny,* ſurow nieporuſzony; *adv.* ſurowźni iak Stoik.

Stöpſel, *ſ. m.* zatyczka.

Stör, *ſ. m.* ein Fiſch, ieſior

Störriſch, *adj.* uparty, upor ſłuſzny, niesłuchaiący.

Stößel, *ſ. m.* kłuczek, tłuk

Stößig, *adj.* trykaiący, ſ trycaiący, bodący, cozi

Stolle, *ſ. f.* 1) in Bergwerken w rudach; 2) Art Gebäckiałka.

Stolpern, *v. n.* 1) potchnąć ſię Füßen anſtoßen, nogami czym, im Finſtern, w 2) błądziy, mylić ſię, po

Stolpernd, *adj. et part.* potutykaiący, ſtolpernder ſy kaiący ſię koń.

Stolperung, *ſ. f.* potykanie

Stolz, *adj.* hardy, pyſzny, dęty, macht ihn das Gego czynią pieniądze; ha ſeinem Glücke erweiſen, ſzczęściu dumnym ſię poſeine Kräfte, ze ſwoich ſznym, ſtolzes Volk, pyſzn nicht ſo ſtolz gegen mich, nie poczynay ze mną, er iſt on nie ieſt pyſznym, nie über etwas ſtolz werden, pyſznym, hardym być Sieg hat ſie unerträglich to zwycięſtwo uczyniło ſnie hardemi, wer macht

czyni tak dumnym? ſtolz wes
mnym, pyſznym ſię ſtać, ſta
ie iſt er ſo ſtolz? co za du
o za pyſzny, co za hardy, co
ty człowiek! ich bin nicht ſo
e tak hardym ieſtem.
, pyſzno, pyſznie, hardo, na
yniosło; einen anreden, do
iſać; handeln, poſtępować,
ć; ſich gegen alle erweiſen, py
wſzyſtkim ſtawiać, gar zu
, dumnie poſtępować, wer
o ſtolz einher? kto tam tak
hodzi?
, ſ. m. pycha, hardość, du
wyniosłość, nadętość, un
nieſłychana; ſonderbarer,
icher, oſobliwa, niepodobna
; unerträglicher, nieznośna,
ł werden, pychy, hardości,
ię; fahren laſſen, porzucić
rdość, der vor Stolze ganz
n iſt, der ſich ſelbſt nicht ken
a cały nadęty, nie poznaie
iego.
. a. 1) napychać, napchać,
apełnie, wytykać, mit etwas
, co czym wypchać, ein
it Roſen, poduſzkę rożami,
Schlauche, czego we mie
hać, die Schatzkammer voll
arbnice pełno pieniędzmi
2) verſtopfen, zatykać, zat
e Locher, wſzyſtkie dziury;
o czym, den Leib, żołądek
ć, einem das Maul, gębę
kać; przedarować kogo aby
owił.
ś, ſ. n. pchanie, napycha
ie, natkanie.
adj. co może być natkany,
.
ſ. f. napchanie, to co Aus
it etwas, napełnienie czym,
w rzeczach tułko; des Leibes,
nie żołądka.
ſ. f. barwica, poſtrzyżyny
łn y to wſzyſtkę czym ma
oduſzki wyścielaią.
ſ. ściernie, dźbła pozoſtałe
zboża.
adj. ściernisty, dźbła ma
.
. ein Vogel, bocian, ptak,
wie ein Storch, klapać iak
bel, ſ. m. ein Kraut, żora
, ziele.
, ſ. f. bocian.
on 4. Th.

Stoß, ſ. m. uderzenie, pchnięcie, szturknienie, kułak; einem in den Leib geben, kułakiem komu dać, kogo szturknąć; mit den Füßen geben, nogami kogo kopać, den erſten Stoß in das Knie bekommen, pierwsze pchnięcie w kolano dostać; einem ins Herz geben, w serce kogo pchnąć, auf den Stoß, pchnięciem.

Stoßdegen, ſ. m. rożen do pchnięcia, do przebicia.

Stoßen, v. a. irr. 1) trzeby, pchać, gnać, pędzić, popychać; popędzać; einen zum Hauſe hinaus, kogo z domu na dwor; einen wohin, kogo dokąd; an die Thüre, do drzwi; wepchnąć, ins Zuchthaus, do domu poprawy kogo wepchnąć, aus dem Beſitze, z possessyi, z osiadłości wypchnąć. 2) potłuc, etwas mit einem Stämpfeln, co żelaznemi tłukami. 3) to niederwerfen, obalić, wywrocić; einen, kogo, einen mit dem Degen in den Hals stoßen, kogo w gardło szpadą pchnąć, einen mit dem Spieße in die Rippen, w żebra kogo spisą pchnąć, einen niederſtoßen, kogo przebić, zabić, das Meſſer ins Herz ſtoßen, nóż w serce wbić, wepchnąć, die Kopfe wider die Wand, głowami o ścianę uderzyć, einen vor den Kopf, an Leb, na głowę kogo wypchnąć, auf einen, potrącić, kogo, utchnąć na kiem; otrzeć się o kogo; liegen, angränzen, przypierać, ztykać się, schodzić się, leżeć przy czym, an ein Land, leżeć przy iakiem kraiu, an den Fluß, nad rzeką, an eines andern Gränzen, z granicami się czyiemi ztykać, zchodzić, an den Rhein, stykać się z Renem rzeką; przybić, mit dem Schiffe ans Land, z okrętem do lądu, das Schiff iſt ans Land geſtoßen, okręt przybił do lądu, mit dem Schiffe ins Waſſer, z okrętem na wodę wypłynąć.

Stoßgebetlein, ſ. n. modlitewka strzelista, akt strzelisty.

Stoßung, ſ. f. 1) tłuczenie, stłuczenie, potłuczenie, da man etwas klar macht, 2) da man einem einen Stoß giebt, popchnięcie, popędzenie. 3) mit dem Degen, pchnięcie, szturchnienie, przebicie.

Stoßvogel, ſ. m. ptak łowczy, krogulec, iastrząb.

Stottern, v. n. zacinać się, zająkać się w mowie.

Stottern, das, *s. n.* zacinanie się, zaiąkanie się.
Stracks, *adv.* zaraz, co prędzey.
Sträuben, *v. r.* sich, s. Streuben.
Sträuben, das, *s. n.* s. Streuben.
Sträubig, *adj.* borstig, szczeciasty; s. Straubicht.
Strafbar, *adj.* 1) karalny, kary godny, winny, die That ist strafbar, uczynek iest kary godny. 2) das zu tadeln, zu schelten ist, naganny, strofowania, połaiania godny.
Strafe, *s. f.* kara, chłosta, skaranie; harte, strenge, ostra, sroga; grausame, okrutna; wie sie die Bosheit verdienet, na iaką czyia złość zasługuie; göttliche, boska, schwere, ciężka; unbillige, niesłuszna; ungerechte, niesprawiedliwa; gesetzmäßige, prawna; geringe, letka; gewisse, pewna, pomiarkowana do winny; stets währende, wieczna; sonderliche, osobliwsza; ungleiche, nierowna; verdiente, zasłużona, sehr große seiner Thorheit wegen leiden, bardzo wielką karę za swoie głupstwo cierpieć; durch den Tod, śmierci karę otrzymać; ausstehen, ponosić; nach der Größe seiner bösen Thaten leiden, według wielkości złoczyństwa, karę cierpieć; die Strafe schuldig seyn, być winnym kary, zu hart mit der Strafe seyn, bydź nazbyt srogiem w karaniu, einen zur Strafe ziehen, kogo do kary pociągać, chcieć karę na kogo sciągnąć, der Strafe einer Sache wegen entgehen, uniknąć kary za iaką rzecz, kann ihm keine härtere wiederfahren, niemoże go żadna ostrzeysza kara potkać, von der Strafe befreien, od kary uwolnić, sich der Strafe unterwerfen, pod karę się poddać, sich über den Hals ziehen, na kark sobie karę sciągnąć, zarabiać, zarobić na karę, verdienet haben, być winnym kary, zasłużyć na karę, insonderheit am Gelde, w szczegulności, kara na pieniądze, grzywny, die Strafe auf etwas setzen, karę na co włożyć; ausdenken, wymyślić; erfinden, wynaleść; schenken, karę darować; für eines andern Versehen leiden, za czyi grzech cierpieć; der Laster, kara za nie cnoty, scharf in der Strafe seyn, być ostrym w karze. Furcht vor ihr, boiaźń kary, mit Worten, mit dem Stricke, kara w słowach, kara stryczkiem postronkiem, obwiesić, wisieć.
Strafen, *v. a.* karać, skarać, chłostać, wychłostać; einen grausam okrutnie; gelinde, łaskawie; übelthat, zły uczynek karać; ben, na życiu; einen einer Sa ber, kogo za iaką rzecz ka Aufruhr, bunt; etwas mit ręką karać; einen Bösen ne Thaten, złego za iego uc rać; einen Knaben mit Wo cie słowami karać, wyk Gefängniß, więzieniem k Geld, na pieniądzach; mit desverweisung, wygnaniem karać; mit Schlägen, pla dern zum Exempel, innym kład, um etwas gestraft w karanym za co; nach Ver dług zasługi.
Strafen, das, *s. n.* karanie, skaranie.
Strafer, *s. m.* karacz, kar einer Bosheit, iakiey zło
Straff, *adj.* gespannet, wy Seil, sznur.
Straffällig, *adj.* karze podle podpadaiący; seyn, karze być.
Straffälligkeit, *s. f.* winność dległość zasłużenie na i.
Straffrei, *adj.* bezkarny, nie ukarany, wolny od kary, vieler Bosheit wielu złość bezkarną, zostawić; ist das Unrecht sprawiedliwość nie iest
Straffrei, *adv.* bez kary; gen, kogo zabić, Gewalt frei zu thun, moc czyn kary; gehet ihm das Unre karu mu krzywda uch straffrei hingehen lassen, puścić, nie karać.
Straffreiheit, *s. f.* bezkarn ność, niekaranie, woln
Straffällig, *adj.* za karę pr straffälliges Geld, za karę iące pieniądze.
Strafgeld, *s. n.* pieniądze za wny.
Strafgerechtigkeit, *s. f.* spra karania, kary.
Strafwürdig, *adj.* kary karę zasłużył.
Strafung, *s. f.* karanie, kara ukaranie.
Strahl, Schein, *s. m.* pr Sonne, słońca, słoneczn werfen, promienie od Werfung der Strahlen,

promieni, das Strahlen wirft, mienie rzruca, promienisty, tzes, ogień piorunowy.
, v. a. promienie rzucać, roz-ać, rozbiiać, rozrucać.
t, adj. promienisty, promien- promieniach.
s. m. brzeg, pobrzezie, am e seyn, na brzegu być.
, v. n. na miałkie, na pły-paść, wiechać.
ht, s. n. prawo do brzegu, do v.
m. zadziergnienie, stryczek gniony, wenn alle Stränge rei-dy rzecz tak wyciąga, einen range verurtheilen, kogo na , na postronek osądzić, er ist range verdammt worden, on onek iest skazany, aby wisiał, t dem Strange vom Leben zum ingen, stryczkiem, postron-ogo udawić udusić.
ren, v. a. dławić, zadławić, dusić, udusić.
, s. f. plur. mozoł, praca; rt währende, zawsze trwaią-stanna praca; alle geduldig , wszelkie prace, mozoły e wytrzymać; keine scheuen, racy, żadnego mozołu nie

ren, v. a. pracą sfatygować, zpracować; einen, kogo, ganzen Tag vergeblich, da-ały dzień się napracować.
n. pr. f. Stadt in Elsaß, rg. miasto w Alsacyi.
f. droga, gościniec; öffent-liczna droga, publiczny go-unsichere, niebezpieczna; un-nieutorowana, nieubita; , sichere, breite, utorowana, zpieczna, szeroka; volkrei-ludzi, pełno ludzi na niey, re marschiren, gehen, reisen, gę maszerować, iść, iechać, f machen, w drogę się wy-cić, zapuścić, auf der Straße drodze być.
Gibraltar, s. f. cieśnina Zy-. przesmyk Zybraltar.
ib, s. m. rozboy po drogach, nahren, rozboiem po dro-sich darauf legen, na rozboy , begehen, rozboie czynić, popełniać, rozboiem się ba-lich, potaiemnie, ungestraft, .

Straßenräuber, s. m. rozboynik po drogach; fertiger, munterer, prędki, gotowy na wszystko; unsinniger, nieuważny, schädlicher, boshafter, szkodliwy, złośliwy, złoczynny; ruchloser, niepodściwy; bekannter, znaiomy; bewehrter, zbroyny; unbewehrter, niezbroyny, bez broni.
Straßenräuberisch, adj. po zboiecku iak rozboynik po drogach.
Straubicht, adj. kosmaty, rozczochrany, kudłaty, rozkudłany, straubichte Haare, rozkudłane włosy, rozczochrane.
Straubicht, adv. kosmato, kudłato, rozkudłano, rozczochrano; sehen sie aus, wyglądaią.
Strauch, s. m. 1) kierz, krzak, krzew, von Myrthen, mirtowy, wilder, polny, dziki. rauher, stachlichter, kolący, ciernisty, ostry, der nicht hoch wächst, ktory nie wysoko rośnie, umhauen, wyciąć, wyrabać; podziąć, wo es viele Sträuche giebt, adj. krzaczysty, krzakami zarosły, zum Strauche werden, w krzak się obracać, ein Ort da viel Sträuche sind, mieysce, w którym wiele krzakow, krzaki, krzena, manowce, durch die Sträuche entlaufen, davon kommen, krzakami, manowcami ucieć, uchodzić. 2) keinen hinter dem Strauche suchen, man habe denn selbst dahinter gesteckt, o kiem trzymać podług siebie.
Strauchartig, adj. krzakowy.
Strauchartigkeit, s. f. krzakowość.
Strauchdieb, s. m. drab, po krzakach, po manowcach ludzi odzieraiący.
Straucheln, v. n. potykać się, potchnąć się, utykać się, utchnąć się.
Straucheln, das, s. n. potykanie się, potchnienie się, zachwianie się.
Strauchler, s. m. potykaiący się, utykaiący, ustyrkaiący się.
Strauß, s. m. bukiet; von Blumen, z kwiatkow, in einen Strauß binden, w bukiet związać, wird aus Blumen gemacht, bukiet bywa z kwiatkow zrobiony.
Strauß, s. m. ein Vogel, struś, ptak, vom Strauße, adj. strusi.
Straußmeise, s. f. sikora czubata.
Streben, v. n. piąć się, cisnąć się; opierać się, wider etwas, przeciwko czemu; piąć się do czego, nach einem unsterblichen Ruhme, do nieśmiertelney sławy, nach Ehre und Ruhme, do chwały y do honoru, nach der Krone, do korony, nach der Unsterblichkeit,

lichkeit, do nieśmiertelności, nach der Wollust, do rozkoszy, nach dem Reiche, do Krolestwa, nach höhern Dingen, do wyższych rzeczy.

Strecke, *s. f.* przeciąg, odległość; eine große liegen sie von einander, wielką odległość leżą między sobą.

Strecken, *v. a.* ciągnąć, wyciągać; die Hände gegen einen, ręce do kogo; Hände und Füße von sich, ręce y nogi od siebie; vor sich hin, przed siebie, przed sobą wyciągać, von einander strecken, iedno od drugiego odciągać, sich nach der Decke, piędzią się mierzyć.

Streckung, *s. f.* ciągnienie, wyciągnienie.

Streiben, *v. r.* s. Streuben.

Streich, *s. m.* 1) raz, uderzenie, pchnięcie; bekommen, razow dostać. 2) einen Streich spielen, kogo zwieść, oszukać; auf allerhand umgehen, sztuk wszelkich zażywać; schlägt auch manchmal fehl, czasem się zdrada nie powiedzie, nie uda. 3) einen Streich wagen, probować szczęścia, große vorhaben, chlubić się, udawać bardzo wiele.

Streicheln, *v. a.* głaskać; einen womit, kogo czym; einem den Kopf, kogo w głowę, kogo po głowie; das Gesicht, kogo po twarzy, *potym*, ręką klaskać po czym.

Streichelung *s. f.* głaskanie, klaskanie ręką, schade für deine Streichelungen, precz z twoiem głaskaniem.

Streichen, *v. a. irr.* smarować; etwas auf die Augen, czym po oczach. 2) mit Ruthen streichen, rozgami ciąć; bis auf den Tod, aż na śmierć.

Streichholz, *s. n.* szpryca.

Streif, *s. m.* Band u. d. gl. wstęga, taśma; strefa; am Leibe, der mit etwas geschlagen, oder gestoßen ist, na ciele, smuga, cięga, znak od uderzénia, albo pchnięcia.

Streiffen, *v. a.* obłomywać, obłamać, okrzeszać, obrywać; das Laub von den Bäumen, gałęzie z drzewa, zrywać, szczykać; 2) *v. n.* herum vagiren, włoczyć się, wałęsać się; um das feindliche Lager herum, około nieprzyiacielskiego obozu, dem Feinde das Herumstreichen verwehren, nie pozwalać więcey nieprzyiacielowi włoczyć się po kraiu; 3) *v. a.* abziehen, skorę zdeymować, ze skory odzierać, oprawić; einen Haasen, zaiąca.

Streifferei, *s. f.* włoczenie się, [illegible] nie; der Soldaten, żołnierzy, [illegible] liche, nocne; der Reiterei, [illegible] iazdy.

Streiffsicht, *adj.* strefowany, [illegible] dawany, sugowany.

Streit, *s. m.* spor, sprzeczka. [illegible] Streit gerathen, w spor [illegible] sprzeczkę wpaść; ist über [illegible] che unter ihnen, spor iest, [illegible] iest o tey rzeczy między [illegible] er mit dem andern um die [illegible] sprzeczkę, ma zdrugiem o [illegible] Streit mit einem kommen, [illegible] do sprzeczki przyść z kiem [illegible] nem anfangen, z kiem zacz[illegible] kę; entsteht, bywa, pow[illegible] chodzi; erregen, sprzec[illegible] dzić; anfangen, zacząć [illegible] beilegen, spor uspokoić [illegible] keine Lust darzu haben, [illegible] ty do sprzeczki niemieć [illegible] anfangen, spor o co zacz[illegible] chen, sprawić; ist unter [illegible] sprzeczka iest o tym mię[illegible] einen zum Richter in einer [illegible] nehmen, kogo wziąć za [illegible] kiey sprzeczki, iakiego [illegible] einem haben, o iaką rzecz [illegible] z kiem; hat sich erhoben [illegible] stał; entsteht über der [illegible] Schrift, powstaie o wyk[illegible] sma; hat bis in die Nac[illegible] trwał aż do nocy, etwas [illegible] Streit zwei Jahre besessen [illegible] beż żadney sprzeczki prze[illegible] posiadać; den Streit unt[illegible] utrzymywać, *to co*, kłut[illegible] davon ablassen, porzucić kł[illegible] wy, spory, Rechtsstreit [illegible] ben, mieć z kiem spor [illegible] swoie prawa.

Streitbar, *adj.* sporny, sprze[illegible] tliwy, woiowny; Völker, [illegible] narody.

Streitbar, *adv.* woiennie, [illegible]

Streitbarkeit, *s. f.* woiowna[illegible] ność, sporność.

Streiten, *v. n. irr.* bić się: [illegible] żwawo, tęgo; in der Nä[illegible] verstellter Weise, przez [illegible] prawdy; in der That, [illegible] samey rzeczy, do prawdy [illegible] Feinde in der Schlacht, [illegible] cielem w potyczce; einer [illegible] ber, o iaką rzecz; für das [illegible] za oyczyznę bić się; mit [illegible] tig, als sonst mit keinem, [illegible] żwawo, iak z nikiem; [illegible]

z ſobą, wider die Natur nicht
, nie walczyć z naturą, für
Wohlfahrt, o ſwoię całość wal-
mit einem worüber, z kiem wal-
co.
das, *ſ. n.* walczenie, bicie ſię,
anie ſię, umawiawianie ſię.
ſ. m. walczący, waleczník,
nik, potykaiący ſię.
ge, *ſ. f.* ſporne pytanie, ſpor-
anie; heftige, weitläuftige,
obſzerne; erdichtete, wymy-
geſetzmäßige, prawe, podług
dunkele, ciemne, nieiaſne;
gefährliche, ciężkie, niebez-
; etwas ſchwere, przytrudne;
en, zarzucić; abhandeln, tra-
; auflöſen, beantworten, roz-
odpowiedzieć na pytanie;
as machen, o co, o czym czy-
er etwas gemacht werden, o
wa uczynione.
adj. worüber man ſtreitet,
kłutliwy, zakłucony, ſprze-
czym ſpor, ſprzeczka ieſt,
s Recht, ſporne, kłutliwe,
ie prawo, Rechtsſache, kłu-
ſporna, zakłucona ſprawa,
che, die gar nicht ſtreitig iſt,
machen, rzecz iaką ktora nie
rną, ſprzeczną, zakłuconą
, für gewiß annehmen, was
ifelhaft und ſtreitig iſt, brać
ie, co wątpliwe z ſporne ieſt,
m ſtreitig ſeyn, nicht einerlei
mit einem ſeyn, nie iedney
ie iednego zdania być w czym,

it, *ſ. f.* ſpor, ſprzeczka, kłu-
awianie ſię, ſpornoſć ſprze-
mit einander Streitigkeit ha-
ć ſpor między ſobą, alle aus-
wſzyſtkie ſpory ułatwić, za-
; unterhalten, länger fort-
ſpor utrzymywać, pozwalać,
ey trwał; iſt unter ihnen, ieſt
niemi; entſteht, powſtaie, ei-
eitigkeit erregen, ſpor iaki
ć, wznieć; über etwas, o
ereignet ſich darüber, ſpor ſię
o tym, o to; entſcheiden,
iąć, rodſądzić, in keiner Strei-
ecken, nie być, nie zoſtawać,
ym ſporze, w żadney kłutni,
che darein ziehen, darüber an-
w ciągnąć, w kłotnią, w ſpor
aką, zacząć o co ſprzeczkę;
em haben, mieć z kiem.
ge, *ſ. f.* pałka.

Streitſache, *ſ. f.* ſprawa, ſpor; unge-
wöhnliche, niezwyczayna; ſchwebet
vor Gericht, ieſt u ſądu.
Streitſatz, *ſ. m.* pytanie, żądanie,
Streitſchrift, *ſ. f.* ſporne piſanie, pi-
ſmo o ſprze iakiem.
Streitwagen, *ſ. m.* woz.
Streng, *adj.* 1) ernſthaft, ſcharf, ſurowy,
ścisły, oſtry, żrędny; gegen einen,
na kogo; Richter, ſędzia; Menſch,
człowiek; Weiſe, ſpoſob; Gerechtig-
keit, ſprawiedliwoſć, ſtrenge Zucht,
ścisła karnoſć, ſtrenges Urtheil, ſu-
rowy, ścisły ſad; 2) am Geſchmack, w
ſmaku, cierpki. Wein, wino 3) heftig,
żwawy, tegi, ſtrenger Winter, tęga
zima, ſtrenge Kälte, tęgie zimno.
Streng, *adv.* ścisło, ſurowo, ſein Le-
ben zubringen, ſwoie życie prowadzić;
regieren, rządzić; mit einem Verfah-
ren, z kiem poſtępować.
Strengigkeit, *ſ. f.* ścisłoſć, oſtroſć, żrę-
dnoſć, folget der Gerechtigkeit nach,
naśladuie ſprawiedliwoſci, eines mei-
den, czyiey ścisłości ſię chronić,
przed czyią ſurowością unikać.
Streu, *ſ. f.* poſłanie, weiche, miętkie,
er liegt auf der Streu, on leży na
poſłaniu; dem Viehe geben, poſłanie
dać pod bydło, für das Rindvieh auf
dem Winter zu rechte machen, na zimę
przyſpoſobić mierzwy na poſłanie
pod woły, gut darzu ſeyn, dobrym
być na poſłanie.
Streuben, Streiben ſich, *v. r.* opierać
ſię, oprzeć ſię, wider einen, komu.
Streiben, das, *ſ. n.* opieranie, oprze-
nie ſię.
Streuen, *v. a.* 1) ſypać, poſypować,
poſypać; Saamen, ziarno; mit ei-
gener Hand, własną ręką. Salz auf
etwas, ſol ſypać na co, potrząſnąć,
Blumen auf eine Sache, kwiatami
po iakiey rzeczy. 2) etwas in den
Weg, co na drodze dla zawady po-
łożyć, zarzucić.
Streuſand, *ſ. m.* piaſok biiący, piorą-
cy w ſiebie, do poſypowania.
Streuſand-Büchſe, *ſ. f.* piaſewniczka,
piaſownieczka.
Streuung, *ſ. f.* potrząśnienie, smaro-
wanie, poſypanie.
Strich, *ſ. m.* 1) durch etwas, kryſa przez
co; durch eines Namen machen, przez
czyie imię zrobić; 2) Linie, liniia,
machen, ziehen, zrobić, pociągnąć
liniią, womit man etwas in einem
Buche bemerket, znak, którym co w
iakiey kſiąże znaczą, einen Strich

durch die Rechnung machen, pomięszać komu szyki, przeszkodzić czyim zamysłom.

Strick, *s. m.* stryczek, zadziergniony, dem Stricke entgehen, stryczka, postronka uść; einen damit fangen, kogo na postronek złapać, etwas damit zusammen binden, stryczkiem, postronkiem co wraz związać, sich darein verwickeln, na stryczek się zadziergnąć, sich davon los machen, wymknąć się ze stryczka, insonderheit von Baste, zwłaszcza z łyku; łyczak, den Strick nehmen und sich hängen, łyczak wziać y obwiesić się, kleiner, łyczek, powrozek, woran man die Hunde führet, stryczek na ktorem prowadzą, die Hunde davon los machen, psy ze stryczka puścić.

Strickchen, *s. n.* s Stricklein.

Stricken, *v. a.* dziergać, Strümpfe, ponczochy.

Stricker, *s. m.* dziergacz.

Strickerin, *s. f.* dziergaczka.

Stricklein, *s. n.* powrozek, łyczek, postroneczek.

Strickwerk, *s. n.* 1) das gestrickt ist, dziergana robota, dzierganie, dzierganina. 2) das von Stricken wie ein Netz gemacht ist, siatkowa robota.

Striegel, *s. f.* grzebło, zgrzebło, rostige, zadrzewiałe, kleine, małe zgrzebełko.

Striegelmacher, *s. m.* grzebelnik, co zgrzebła robi.

Striegeln, *v. a.* zgrzebłem chędożyć, czesać, ein Pferd, konia, einen mit dem Prügel, kogo kiiem wyczesać, iak zgrzebłem.

Strieme, *s. f.* Striem, *s. m.* auf der Haut, cięga, na skorze, vergehen, cięgi giną, blaue am Leibe, podbicie, sina od pobicia. am Holze, w drzewie dęga, drzasga poprzec idąca iak nić.

Striemicht, *adj.* strefowany, strefkę maiący.

Stroh, *s. n.* słoma, eine Hütte mit Strohe gedeckt, hata słomą pokryta, poszyta, wo man kein Stroh hat, soll man Laub unterstreuen, gdzie słomy niemasz, to trzeba gałązki z liściem pościelać, weiches, frisches, miętka, świeża, von Strohe, *adj.* słomiany.

Strohbette, *s. n.* posłanie ze słomy.

Strohbunt, *s. n.* słomiana taśma.

Strohdach, *s. n.* słomiany dach, strzecha.

Strohdecke, *s. f.* mat słomiany, przykrycie słomiane.

Strohfidel, *s. f.* słomiany instr[illegible] do grania pastuszy.

Strohhütte, *s. f.* hata słomiana

Strohsack, *s. m.* wor słomą na[illegible]

Strohseil, *s. n.* powroz słomi[illegible] wrozło ze słomy kręcone.

Strohwisch, *s. m.* wiecheć ze sł[illegible] wycierania.

Strom, *s. m.* 1) rzeka, einen [illegible] selben ableiten, część rzek[illegible] mieyscem obrocić, den Fl[illegible] führen, rzeką na doł płynąć [illegible] schiffreicher, rzeka spławna [illegible] statki iść mogą, überschwem[illegible] Felder, zalewa, zatapia pola [illegible] Lauf des Wassers in dem F[illegible] czy: właściwy bieg wod[illegible] mit vollem Strome fliessen, [illegible] korytem płynąć. 3) wider [illegible] schwimmen, pod wodę, pod [illegible] gorę płynąć.

Stomweise, *adv.* iak rzeka, [illegible]

Strophe, *s. f.* Reimgesetz [illegible] strofa, sztrofa, więszy kil[illegible] kich.

Strotzen, *v. n.* pęcznąć, pęka[illegible] leżeć, stać, die Brüste str[illegible] pękato leżą.

Strotzend, *adj. et part.* pęk[illegible] buchaty, napęczniały.

Strudel, *s. m.* wir, na wodz[illegible] na morzu.

Strumpf, *s. m.* 1) pończo[illegible] Strumpf und Stiel, [illegible] wegschaffen, wyrwać, w[illegible] hen, wyginąć, es ist weder [illegible] noch Stiel davon übrig, a[illegible] czym niemasz, gestrickte [illegible] dziergane, na iglicach r[illegible] czochy, gewalkte, folow[illegible] pończochy, gewebte, wa[illegible] stamentowe, pończochy, [illegible] pfe anziehen, pończoch[illegible] Mannsstrümpfe, męskie [illegible]

Strumpfstricker, *s. m.* poń[illegible] garz.

Strumpfstrickerin, *s. f.* po[illegible] gaczka.

Strunk, *s. m.* pniak, pień, [illegible]

Struppicht, *adj.* strupowa[illegible]

Stube, *s. f.* izba.

Stubenbursche, *s. m.* s. St[illegible] Pursche.

Stubengeselle, *s. m.* spolnik [illegible]

Stubengesellschaft, *s. f.* sp[illegible] izbie.

Stubenheitzer, *s. m.* palacz [illegible] do palenia w izbie.

n, *ſ. m.* piec w izbie, do
ania izby.
:ſche, *ſ. m.* razem w iedney
ieſzkaiący z kiem.
ir, *ſ. f.* drzwi z izby, albo do

s, *ſ. m.* pieniądze za naięcie
ynſz od izby, z izby.
. *m.* ſtudent, uczący ſię czło-
kogo, w Szkole, w Academ.
)ie, *ſ. n. plur.* nauki, uczone
a, czytania, piſania, ſłucha-

ſ. m. uczący ſię, ſtudent,
)logie, Teologii.
v. a. 1) uczyć ſię, das Recht,
eine Wiſſenſchaft mit allem
mieiętności y wſzelką nale-
, fleißig, pilnie, die Weltweis-
: Jahre, Filozofii wiele lat,
)n Jugend auf, czego ieſzcze
ości, bei Lichte, przy świetle,
g, troſzkę zletka. 2) ſich den
gewidmet haben und keine
n lernen wollen, na nauki ſie
ić.
das, *ſ. n.* uczenie ſię, einige
uf wenden, iaki czas na ucze-
kładać, nichts davon halten,
ć ſię uczeniem; nie lubić

e, *ſ. f.* izba do uczenia ſię,
lo nauki.
. ſtopień; ſzczebel u drabi-
reißen, ſtopnie, ſzczeble po-
é, alle durchgehen, po wſzyſt-
)pniach przebiec, die erſte
r Ehren, naypierwſzy ſtopień
i, auf eine höhere Stufe der
igen, na wyżſzy ſtopień ho-
)oſtąpić, einen von der Stufe
ſtoßen, kogo zepchnąć ze
wie Stufen formiret, w ſto-
biony, formowany.
t, *ſ. n.* klimakteryczny rok,
ſny, krytyczny rok.
ſe, *adv.* po ſtopniach, ſto-
zu Ehren kommen, do hono-
tyść, von den niedrigern zu
rn ſteigen, od niſkich rzeczy
ni do wyżſzych wſtępować.

m. ſtołek, krzesło, auf einem
Stuhle ſitzen, na złotym
ſiedzieć, eilig von dem Stuhle
gen, nagle porwać ſię z krze-
iſt ihm zu hoch, ieſt wyſokie
o, einem ſeinen einräumen,
ęzę ſwoiego krzesła umknąć,

auf den königlichen erhoben werden, na królewſki tron być wyniesionym.

Stuhlgang, *ſ. m.* ſtolec, wyprożnienie dołem żołądka, haben, ſtolec mieć, befördern, ſprawić ſtolec, nicht haben, ſtolca niemieć.

Stuhlſchreiber, *ſ. m.* piſania nauczyciel.

Stübchen, *ſ. n.* Wein-Maaß, gatunek miary na wino.

Stüber, *ſ. m.* eine holländiſche Münze, Sztüber, ſtiber, holenderſkie pieniądze.

Stück, *ſ. n.* 1) część, ſztuka, kawał, halbes Stück, połowa, kleines, cząſtka, letztes, oſtatnia, unterſtes, innerſtes, niznia, wewnętrzna, mittelſtes, śrzednia, beſſeres, lepſza, kleinſtes, beſtes, naymnieyſza, naylepſza, fällt ihm aus dem Maule, upada mu z uſt, zu kleinen Stücklein, na drobne kawałki, voll Stücken, pełny ſztuk, ein Stück Fleiſch, ſztuka mięſa, ein Stück Landes, ſztuka, ſzmat pola, von Stück zu Stück, ſztukami. 2) mit Stücken ſchießen, z dział, z armat ſtrzelać; 3) ein muſikaliſches Stück, muzyczne noty.

Stückchen, *ſ. n.* cząſteczka, kawałeczek, odrobinka.

Stücken, *v. a.* ſ. Sticken.

Stücker ꝛc. ſ. Sticker ꝛc.

Stückgießer, *ſ. m.* ludwiſarz, co armaty odlewa.

Stückweiſe, *adv.* ſztukami, na ſztuki; wegtragen, roznieść, darzu thun, przydawać.

Stühlgen, *ſ. n.* ſtołeczek, krzesołeczko.

Stümmeln, *v. a.* utrącić, odtrącić, potrącać, die Bäume, drzewa, die Zunge, ięzyk uciąć, obciąć.

Stümmeln, das, *ſ. n.* obcinanie, obcięcie, okreſanie, poobcinanie, otrącenie, poutrącanie, poodtrącanie, utrącenie.

Stümmler, *ſ. m.* obcinacz, okrzeſacz, okrzeſywacz, odtrąciciel, utrąciciel.

Stümmlung, *ſ. m.* obcięcie, obcinanie, poobcinanie, utrącenie, utrącanie.

Stündlein, *ſ. n.* godzinka.

Stündlich, *adv.* godzinami, na godziny, po godzinie.

Stürmen, *v. a.* ſzturmować, dobywać, eine Stadt, miaſta.

Stürmen, das, *ſ. n.* ſzturmowanie, dobywanie.

Stürmiſch, *adj.* burzliwy, ſtürmiſches Werr, burzliwe morze, Wetter, burzliwy czas, Frühling, burzliwa wioſna.

Stürze, *ſ. f.* auf etwas zu decken, wieko, wieczko, przykrywadło, pokrywa, pokrywka.

Stürzen, *v. a.* zrzucać, ſtrącać, zpychać, zepchnąć, ſtrącić; einen die Treppe hinab, kogo ze wſchodow, ze ſtopniow na doł; von der Brücke, z moſtu; die Statue über den Haufen, czyi poſąg ſtrącić, zrzucić; ſich von dem Felſen, pchnąć ſię, zrucić ſię ze ſkały, *zwyczayniey ſię mowi*, ſkoczyć ze ſkały: einen von oben herunter, kogo z góry na doł ztrącić; in das Feuer, ſiebie wrzucić w ogień: in den Fluß, w rzekę: ſich in Gefahr, w niebezpieczeńſtwo, einen in Unglück, kogo w nieſzczęście wepchnąć, ſich ohne Noth in das Verderben, *w ruinę ſię wrzucać*, bez potrzeby.

Stürzen, das, *ſ. n.* ſtrącanie, ſtrącenie, zrzucanie, zrzucenie.

Stürzung, *ſ. f.* ſtrącenie, zrzucenie, wrzucenie, wrzucanie.

Stütze, *ſ. f.* podpora, wſpora; auf Stützen ruhen, na podporach ſię trzymać.

Stützen, *v. a.* podpierać, podeprzeć; ein Haus mit Säulen, dom kolumnami; den Arm an den Kopf, rękę pod głowę podłożyć, rękę głowę podeprzeć.

Stützung, *ſ. f.* podpieranie, podparcie, wſpieranie, wſparcie.

Stumm, *adj.* niemy, niemota, ſtummes Vieh, nieme bydlę, ſtumme Beſtien reden, nieme beſtyie mowią; eine ſtumme Perſon vorſtellen, niemą oſobę udawać w iakiey ſprawie, es iſt beſſer ſtumm ſeyn, als reden, was niemand verſteht, lepiey ieſt niemym być, *to ieſt*, nic nie mowić, iak mowić to co nikt nie rozumie; einen ſtumm machen, kogo niemym uczynić, er iſt lange für ſtumm angeſehen worden, iego dawno miano za niemego.

Stummer, *ſ. m.* niemy.

Stummheit, *ſ. f.* niemość.

Stumpf, *adj.* 1) tępy; ſtumpfer Degen, tępy kord, pałaſz, tępa ſzpada; ſtumpfe Senſe, tępa koſa; Zähne, tępe zęby; ſtumpf werden, tępieć; das Gewehr iſt ſtumpf, oręż ieſt tępy, 2) wywietrzały; als Bier, iako to piwo.

Stumpfen, *v. a.* tępić; etwas ſtumpf machen, przytępić, ztępić, przytępiać.

Stumpfheit, *ſ. f.* tępość, wywietrzałość.

Stunde, *ſ. f.* godzina; vorhergehende, przeſzła, poprzedniąca; [illegible] naſtępuiąca, nächtliche, [illegible] tägliche, południowa; [illegible] zwyczayna, bis um die achte oſmey godziny, ſaſt um [illegible] prawie o dziewiątey, in [illegible] die austrinken, w iedney [illegible] wypić, über eine mit etwas [illegible] mieć mięcey iak przez godzinę czynienia, drei ſchlafen, [illegible] godziny ſpać, um die eilfte, [illegible] darnach, o iedenaſtey godzinie, też nie długo potym, [illegible] mehr, als eine Stunde Zeit [illegible] mu nie dać więcey, iak godzinę ſu do myślenia, eine halbe [illegible] dziny, zur guten, w ſzczęśliwą godzinę, zur unglücklichen, w [illegible] śliwą godzinę.

Stundenruſer, *ſ. m.* godzinowacz, *zwłaſzcza*, w nocy.

Stundenuhr, *ſ. f.* zegar, godzinowy.

Stundenzeiger, *ſ. m.* zegar [illegible] ukazuiący; *index*; von Eichen, z wody zrobić.

Sturm, *ſ. m.* 1) von Wind: burza, ſzarga, od wiatru y [illegible] płotzlicher, nagły, nagła; [illegible] żwawy, żwawa, es iſt ein ſolcher Sturm geweſen, iakiego nie było takiego ſzturmu, ſzargi; mit Donnern und grzmotem y piorunami, [illegible] gradem, hat ſich gelegt, [illegible] uſtała; hat die Brücke zer[illegible] rozerwała; 2) im Kriege, auf die Stadt laufen, ſzturmſta przypuścić; abſchlagen, [illegible] ſzturm odpędzić, eine Stadt erobern, miaſta ſzturmem [illegible] ſtać.

Sturmbock, *ſ. m.* taran; hat [illegible] nicht angeſetzt, ieſzcze nietch[illegible] row.

Sturmdach, *ſ. m.* darunter [illegible] rücken, pod ktorym do bra[illegible] puią, ſzturmowy dach.

Sturmhaube, *ſ. f.* przyłbica, ſ[illegible]

Sturmhaken, *ſ. m.* hak do [illegible] budynkow przy ſturmie.

Sturmläufer, *ſ. m.* ſzturmuiący.

Sturmleiter, *ſ. f.* drabina do [illegible] anwerfen, do murow drabi[illegible] ſtawić, przyſadzić.

Sturmwind, *ſ. m.* wiatr gwał[illegible] bringt Platzregen, przynoſi [illegible] ulewę; aushalten, wytrzyma[illegible] das Schiff zurück geſchlagen, [illegible] dził nazad okręt.

m. Fall, przypadek, upadek,
:.
. kobyła, klacz.
f. f. stado, do rozmnażania
zenia koni.
. verkürzter Schwanz, kurta,
on ucięty krotko.
. n. et a. być poruszonym;
as, czym, potym, struchleć,
ć, zdumieć się, odurzeć;
s Anblick, na czyie spozrze-
schönen Kleidern sehen lassen,
e suknie się ustroić, w pię-
kniach się pokazać; 2) ver-
, utrącić.
n. 1) rura u strzelby, strzelba
lucieć; 2) dobry pachoł.
v. a. in schönen Kleidern ge-
ehen lassen, w piękne suknie
ć, w pięknych sukniach się
lj. zdumiewaiący się, zdu-
iber etwas seyn, werden, zdu-
być, stać się, nad czym
ym, być iaką rzeczą.
. der Höllenfluß, sztyks, pie-
eka.
f. m. et adj. niższy urzędnik.
en, v. a. nochmals theilen,
eilte wieder theilen, dzielić
dzieloną.
, f. f. Unterabtheilung, noch-
btheilung, dzielenie, podzie-
ści podzcelonych.
m. poddany.
dv. uniżenie, z uniżonością.
, f. f. uniżoność.
n, v. r. poddać; sich einem,
.
n, v. a. podpisać.
f. f. pl. posiłki, Subsidien-
posiłki pieniężne, posiłek w
ach.
f. f. żywienie się, wyżywie-
posob do życia.
, v. n. bestehen, utrzymywać
erhalten, żywić się czym.
f. f. 1) substancyia, istność,
2) Vermögen, maiętność,
, fortuna.
n, v. a. dać na mieysce; ei-
go.
f. m. substytut, namiestnik.
lj. subtelny.
, f. f. subtelność, wybieg,
, v. n. nastąpić, następować,
.

Succurs, f. m. sukurs, pomoc, ratunek, posiłek, s. Hülfe; einem zum Succurs eilen, komu na sukurs spieszyć, darum anhalten, o sukurs prosić, zu Fuße und Pferde schicken, sukurs piechoty y kawaleryi przysłać.

Suchen, v. a. szukać; weiter, daley, sorgfältig, starannie, fleißig, pilnie; schon längst, iuż długo; viel und lange, wiele y długo; heftig, żwawo; etwas zu erwerben durch Handlung, zarobić co handlem. Hülfe und Schutz, pomocy y obrony szukać, wo soll ich ihn doch suchen? gdzież ia go mam tedy szukać? einen allenthalben zu Wasser und zu Lande, kogo wszędzie wodą y lądem szukać; eines Gunst, czyiey łaski szukać, Gelegenheit, okazyi szukać.

Suchen, das, f. n. szukanie, poszukanie.

Sucht, f. f. choroba; fallende, wielka choroba,

Suchung, f. f. szukanie, poszukanie.

Sudelei, f. f. brudy, plugastwa.

Sudelhaft, adj. plugawy, brudny, zwalany, s. Garstig, Unrein.

Sudler, f. m. plugacz, niechluy, gnoiek.

Süd, f. m. południe; die Sonne läuft gegen Süden, słońce obraca swoy bieg ku południowi, s. Mittag.

Süderpol, f. m. Wrot południowy.

Süd-Ost-Wind, f. m. wiatr między wschodem y południem.

Südwärts, adj. s. Südwerts.

Südwerts, adv. Südwärts, ku południowi; den Lauf nehmen, bieg wziąć, liegt das, leży, liegend, leżący, Gegend, strona na południe.

Süd-West-Wind, f. m. między południo zachodny wiatr.

Süd-West-Wind, f. m. południo zachodni wiatr.

Süd-Wind, f. m. południowy wiatr; erhebt sich, podnosi się.

Süd-Windlein, f. n, południowy wietrzyk, wiatrek.

Sühnen, v. a. oczyścić; s. Aussühnen.

Sühnopfer, f. n. ofiara na oczyszczenie.

Sünde, f. f. grzech; gemeine, pospolity, spolny; geringe, offenbare, mały, iawny, keine schlechte, nie mały; greuliche, unbekannte, straszny, niewiadomy, begehen, popełnić, ihr nachhängen, grzech lubić, verbessern, poprawić, gestehen, wyznać, verhelen, utaić, keine gethan haben, żadnego grzechu nie uczynić, Entschuldigung der Sünde, wymowka, grzechu, na grzech, viele hat das Geld zur Sünde verlei-

t, wielu pieniądze do grzechu przy-
owadziły, es ist Sünde und Schan-
, to iest grzech y hańba.
ider, *s. m.* grzesznik; armer, na ka-
skazany.
iderinn, *s. f.* grzesznica.
idfluth, *s. f.* potop.
idhaft, *adj.* grzeszny.
idigen, *v. n.* grzeszyć, wider einen,
zeciwko komu, mit Worten, w
owach, słowami.
idlich, *adj.* grzeszny, grzechami
łożony; *adv.* grzesznie, z grze-
em, handeln, czynić.
dlichkeit, *s. f.* krewkość, prędkość
grzeszenia.
pchen, *s. n.* supka, poleweczka,
lewka, supeczka.
, *adj.* słodki, schmecken, was süß
, smacować, co słodko iest, süsses
asser, słodka woda, süßer Most,
odki moszcz, Trank, słodki napoy,
is, słodki syr. süßmachen, słodkiem
ynić, słodzić, die Traube wird
ß, iagola słodnieie, süße Worte,
odkie, łagodne słowa.
igkeit, *s. f.* słodkość.
lich, *adj.* słodkawy; *adv.* słodkawo.
lichkeit, *s. f.* słodkowość.
an, *s. m.* Türkischer, Sołtan, Cesarz
urecki.
nach, *s. m.* ein Gewächs, garbarskie
zewko, borowki.
nne, *s. f.* summa, eine unglaubliche
umme Geldes aus dem Schatze neh-
n, niepodobna do wiary summę
niędzu ze skarbu wziąć, sie über-
lagen, summę wytrącić, ausma-
n, summę wynosić; einem etwas
an erlassen, komu ustąpić z sum-
, es trifft mit ihr zu, to się zga-
a ze summą, in Summa, krotko,
e große Summe Geldes für etwas
ommen, zebrać wielką summę
niędzy z czego.
marisch, *adj.* w summę zebrany;
griff, zbior.
marisch, *adv.* krotko wraz zebra-
zy.
men, *v. n.* brzęczeć, die Bienen,
czoły brzczą.
men, das, *s. n.* brzęczenie, die
enen, pszęczoł.
miren, *v. a.* sumować, w iednę
nę zliczyć, zrachować.
pf, *s. f.* iezioro, austrocknen, wy-
zyć.
pficht, *adj.* ieziorzysty, sumpfich-
Ort, ieziorzyste mieysce.

Sund, *s. m.* przesmyk morski, [illegible]
nemark, przy Danii.
Superintendent, *s. m.* Superin[illegible]
zu Leipzig, Lipski.
Superintendur, *s. f.* 1) dyecez[illegible]
des Superintendenten Wohn[illegible]
szkanie Superintendenta.
Suppe, *s. f.* supa, polewka, [illegible]
ze Brod aus der Suppe fressen, [illegible]
chleb z polewki ieść.
Suppenfreund, *s. m.* przyiaci[illegible]
ski.
Supplicant, *s. m.* suplikuiący [illegible]
podaiący.
Supplication, *s. f.* suplika, lis[illegible]
einem überreichen, komu [illegible]
Suppliciren, *v. a.* suplikow[illegible]
nem, komu.
Suprimiren, *v. a.* znieść, [illegible]
ein Gesetz, prawo.
Sustentation, *s. f.* sustenta[illegible]
wienie; einem geben, ko[illegible]
Sylbe, *s. f.* sylaba; der [illegible]
eine länger, wiersz iest [illegible]
dłuższy, die letzte aussprech[illegible]
tnią sylabę wymawiać, [illegible]
len, iedną sylabą, się om[illegible]
Sylbenmaaß, *s. n.* sylab mi[illegible]
Sylbenräthsel, *s. n.* sylaby [illegible]
gadka, zadanka.
Sylbenspiel, *s. n.* gra sylab.
Sympathie, *s. f.* sympatia, [illegible]
ność, rzeczy do rzeczy.
Synagoge, *s. f.* synagoga, [illegible]
szkoła żydowska.
Syndicat, *s. n.* Urząd Syndi[illegible]
curatora.
Syndicus, *s. m.* Syndyk.
Syrer, *s. m.* Syryiczyk, [illegible]
rien, Syryi rodem.
Syrisch, *adj.* syryiski.
Syrup, *s. m.* syrop.
System, *s. n.* 1) ein Lehrg[illegible]
sammenfügung, Setzung, [illegible]
sammenhang, Vorstellung [illegible]
einer Sache, insonderheit [illegible]
losophie, *osobliwie w filoz*[illegible]
wiżerunek, system, porząd[illegible]
nek, iako świata w swoich [illegible]
związek między częściami [illegible]
ley; 2) Einrichtung, Verfass[illegible]
rządzenie, rozłożenie; [illegible]
Beschaffenheit, Bewandtni[illegible]
okoliczność; 4) Regeln [illegible]
kunst, nach denen sich der [illegible]
tet, reguły, podług kto[illegible]
pisze; 5) Vorhaben, Absich[illegible]
tung, zamysł, przedsięwzię[illegible]
der Musik: Zusammenstel[illegible]

Töne, Intervallen u. ſ. w.
e: rozłożenie, ułożenie wie-
w, interwałow etc.; 7) die
n oder fünf muſikaliſchen Nos
, auf denen die Noten, Pau-
andere muſikaliſchen Zeichen
pięc liniy do not, pauzow i
nuzycznych znakow; 8) An-
Länge der Saiten auf einem
chen Inſtrumente, liczba i
on na inſtrumencie muzy-
9) Einrichtung des Actienhan-
rankreich, porządek handlu
acyiami, albo akcyiami w
10) das Weltgebäude, Ord-
großen Welttheile als der Son-
c. in der Aſtronomie, *w aſtro-*
nomii: budynek, ſkład świata we
wſzyſtkich ſwoich częściach; to ieſt
względem słońca, ziemia etc. das
Ptolomäiſche Weltgebäude, nach wel-
chem um die Erde, als den Mittelpunkt
der Welt, die Luft, das Feuer, die
Planeten und das erſte Bewegliche
herumgehen, świat Ptolomeuſzow, w
ktorym około ziemie, iako punktu
śrzedniego świata, powietrze, ogień,
planetowie i *primum mobile* ſię obro-
caią, im Copernikaniſchen Weltſyſte-
me laufen die Planeten, Fixſterne und
Erde um die Sonne, w świacie Ko-
pernica słońce w śrzodku ſtoi a koło
niego planetowie, gwiazdy utwier-
dzone i ziemie biegaią.

T.

TAB

unzehnte Buchſtabe des teut-
Alphabets, dziewiętnaſta li-
nieckiego abecadła.
m. tabak, ein Kraut, ziele
rauchen, ciągnąć cybuchem.
t, *ſ. f.* tabakierka.
iſe, *ſ. f.* pipa, lulka.
n. ſtolik.
n. tabulatura, piętro.
n. ſ. Dachs.
t. ſ. Tocht.
), *ſ. m.* (neu) ein Geſchwind-
, *nowe słowo:* prędki piſarz.
)ie, *ſ. f.* (neu) Geſchwind-
unſt, *nowe słowo:* prędkie pi-
wnemi charakterami.
in der Muſik, takt w muzyce,
i Tacte, do taktu, den Tact
akt zachować, nicht nach dem
nie do taktu, führen, takt

f. ſ. Taktik, Kriegskunſt.
ſ. m. ſ. Taktiker.
idj. ſ. Taktiſch.
. adj. do taktu wymierzony.
. przygana, wada, przywara,
das ohne Tadel iſt, bez przy-
ez wady, bez przywary, bez
; Mann, człowiek takowy.
adj. naganny; *adv.* nagan-
ygannie, zprzygana.
a. ganić, przyganiać, naga-
wać, co; einen, kogo w czym
mit harten Worten, twardemi
i, getadelt werden, być ga-
, naganionym.

TAE

Tadeln, das, *ſ. n.* ganienie, naganienie, przyganienie.
Tadeler, *ſ. m.* naganiacz, przyganiacz, nagannik.
Tadelung, *ſ. f.* nagana, przygana, zganienie; entgehen, nagany uniknąć; über ſich müſſen ergehen laſſen, verdienen, przyganie podpadać, na przyganę zasługiwać.
Täfelein, *ſ. n.* ſtolik, ſtoliczek.
Täglich, *adj.* 1) codzienny, powſzedni, mit ſeinen täglichen Klagen nichts ausrichten, ſwoiemi codziennemi ſkargami nic nie wſkorać, einem ſeinen täglichen Unterhalt geben, komu iego codzienne wyżywienie dawać; bey täglichem Gebrauche, przy codziennym zażywaniu; 2) was den Tag über iſt und währet, co ſię przez dzień dzieie, albo trwa; *adj.* dzienny, tägliche Ruhe, dzienna ſpoczynek, Arbeit, die man bei Tage und Nacht thut, praca, ktorą w dnie y w nocy czynią, dzień y noz praca, *mowi ſię.*
Täglich, *adv.* codzień, codziennie, powſzednie; einen mehr lieben, kogo co dzień bardziey kochać, deſſen Briefe werden täglich ſchlechter, liſty iego codzień ozię bleyſce, täglich etwas thun, bis, co dzień co czynić, aż.
Tändeln, *v. n.* rzeczami ſię letkiemi zabawiać, ruſzać anie ruſzyć; 2) *to co*, zaudern, ociągać ſię, zwłoczyć, opoźniać, z czym.

Tänd-

Tändler, *s. m.* człek nic do rzeczy, człek ni to ni owo.
Tänzer, *s. m.* tanecznik, ten co tańce stroi, tańcuie, lubi tańcować.
Tänzerinn, *s. f.* taneczniczka, ta co tańce czyni, tańce lubi.
Tänzlein, *s. n.* taneczek.
Täschlein, *s. n.* torbeczka, woreczek, kieszunka; etwas daraus nehmen, co z torbeczki, kieszunki wyiąć.
Täschner, *s. m.* materacnik, ten co materace robi.
Täuben, *v. a.* betäuben, głuszyć, ogłuszyć; einen, kogo; durch sein Geschrei, swoiem krzykiem.
Täublein, *s. n.* gołąbek.
Täucherlein, *s. n.* ein Vogel, nurek mały, ptak.
Täufer, *s. m.* Chrzciciel, Johannes der Täufer, S. Jan Chrzciciel.
Täuschen, *v. a.* oszukać, zwieść, zwodzić; einen, kogo, s. Betrügen.
Täuscherei, *s. f.* oszukiwanie, oszustostwo; oszukanie, zwodzenie.
Täuschung, *s. f.* oszukanie, zwieścenie, zwodzenie, oszukiwanie, oszustostwo.
Tafel, *s. f.* 1) tablica; herrliche, pańska, gemalte, malowana; 2) Tisch, stoł, über der Tafel, na stole. die Tafel decken, stoł nakryć, do stołu nakrywać, einem etwas von der Tafel schicken, co komu ze stołu postać, aufheben lassen, kazać stoł sprzątnąć, ze stołu zebrać, an der königlichen speisen, ieść z kiem u Krolewskiego stołu, einen mit darzu ziehen, kogo z sobą do stołu prowadzić, von ihr aufstehen, od stołu wstać, sich zur Tafel setzen, do stołu siadać, siaść, darzu anschicken, do stołu pogotować, sich um neun Uhr zur Tafel begeben, o dziewiątey godzinie do stołu sieść, über der Tafel singen, u stołu pudczas stołu śpiewać.
Tafelbret, *s. n.* deska, deszczka, tarcica.
Tafeldecker, *s. m.* kredencerz, do stołu nakrywacz.
Tafeldiener, *s. m.* służący do stołu.
Tafelhaltung, *s. f.* siedzenie u stołu.
Tafelgelder, *s. n. pl.* pieniądze za stoł, za iadło.
Tafelgemach, *s. n.* izba stołowa, sala do iadania.
Tafelgeschirr, *s. n.* naczynie stołowe; goldenes und silbernes, złote y srebrne.
Tafelmusik, *s. f.* muzyka u stołu.
Tafelsilber, *s. n.* srebro stołowe.
Tafelwein, *s. m.* wino stołowe.
Tafelweise, *adv.* iak deski, w [illegible] tafle, w stoliki.
Tafelwerk, *s. n.* robota w [illegible] liki.
Tag, *s. m.* dzień; glückseliger, [illegible] wiony; betrübter, smutny; [illegible] mer, w lecie; im Winter [illegible] dzień; kurzer, krotki; [illegible] nieszczęśliwy; bestimmter, [illegible] wiony; naznaczony; letzter, [illegible] glücklicher, häßlicher, traurig[illegible] śliwy, szperny, smutny; [illegible] höchst rühmlichen, dla kog[illegible] sławny; angenehmer, [illegible] słodki; schrecklicher, strasz[illegible] licher, wesoły; erfreulicher, [illegible] laiący; da einer gebohren [illegible] narodzin, dzień narodzen[illegible] morgende, dzień nazaiutrz [illegible] ter, pożądany; naher, [illegible] piękny; ganzer, cały; [illegible] wietrzny; heiliger und [illegible] święty y uroczysty, jährlich[illegible] gestriger, wczorayszy, [illegible] sieyszy; regnichter, dżdży[illegible] Sonne scheinet, w ktory [illegible] ci; im Frühlinge, wiesie[illegible] im Herbste, iesienny dzie[illegible] heiterer, heller, ciepły, pog[illegible] trockener, suchy, da kein [illegible] w ktory żadnego wiatru [illegible] nur eine sanfte Luft gehet, [illegible] tylko miętki wietrzyk [illegible] nasser, mokry dzień; [illegible] nieznośny, der folgende, [illegible] der morgende, iutrzeyszy, [illegible] dnia, gehet schon auf den [illegible] idzie ku wieczorowi, da [illegible] Tag erschienen, gdy się ten [illegible] ły dzień pokazał, von Tag[illegible] warten, ode dnia, do [illegible] das Geld den bestimmten [illegible] len, pieniądze w naznacz[illegible] zapłacić, mit einem in [illegible] ein leben, z kiem tylko na [illegible] moć się z niem w lada [illegible] den Tag bestimmen, dzień [illegible] do iakiey roboty, vor den [illegible] ten nicht kommen, przed [illegible] nie przychodzić, den folg[illegible] stępuiącego dnia, der [illegible] Briefen älter angemerkt, [illegible] dzień był w listach naznacz[illegible] an, dzień się poczyna, [illegible] zu Ende, ma się ku schyłk[illegible] weg, przechodzi, mit [illegible] zubringen, bieganiem [illegible] nem einen Tag ansetzen, [illegible] iaki naznaczyć, zu einer [illegible]

rzeczy, na iaką rzecz, kommt
dzień nadchodzi, auf einen
ſtellen, na iaki dzień nazna-
einen erleben, dnia iakiego do-
czekać, den Tag begehen, dzień
zić, aufſchieben, dzień odkła-
uf einen andern Tag verſchie-
a iaki inny dzień odkładać;
aſſen, dzień opuścić, es war
ch am Tage, iuż było dobrze
ń, iuż słońce było wysoko,
den Tag währen, długo na
rwać, es iſt ſchon heller, iuż
lki dzień, dzień iuż iest biały,
Tage darnach, w kilka dni
innerhalb ſo viel Tagen, tyle
tak wiele dni; einen Tag zu
ehmen, dzień wziąć na co,
n guten Tag machen, dobrych
ni zażywać. ist vorüber, mi-
eszedł dzień, da es ſchon ſan
war, gdy iuż dobrze było na
Tag und Nacht ſind bald gleich,
e będzie porownanie dnia z
r kann ſich gut in die böſen Ta
len, dobry do wytrzymania
ni, guten Tag! dobry dzień!
n Tag geben, co na widok
pokazać, wyiawić.

t, *f. f.* dzienna praca, na dzień
ona, verrichten, takową prze-
bić.

f. n. dziennik, księga opiſu-
ię w każdy dzień stało, lub

f. f. dzienne iadło, co na dzień
zi.

f. n. dzienne światło, nicht
ommen, na światło nie wy-
, an das Tagelicht bringen,
tło wynieść, wyiawić, ſehen,
, światło widzieć, zoczyć,
das Tagelicht kommen, nie
zić na światło, ſiedzieć w
ści.

f. n. okno, przez ktore dzień
i.

r, *f. m.* naiemnik na dzień,
k naięty na dzień.

f. n. płaca na dzień, za naiem
ń.

v. p. Tag werden, dnieć, dzień
ć, es taget, dnieie.

f. f. droga, iazda iednego
vei Tagereiſen entfernet ſeyn,
ekiem dwa dni drogi, dwa
dy, wenige Tagereiſen von
ehen, kilka dni drogi daleko
ſtać od kogo, ſtarke voraus thun, po-
przedzać kogo drogą kilka dniową.

Tageſatzung, *f. f.* Seym, ſchadzka, zgro-
madzenie na obrady.

Tagesordnung, *f. f.* (neu) 1) die für je-
den Tag beſtimmte Zeit; die an einem
Tage vorzunehmenden Geſchäfte und
abzuhandelnden Materien, beſonders
in der ehemaligen geſetzgebenden Ver-
ſammlung in Frankreich, *nowe słowo:*
dnia albo dzienny rząd, porządek;
w każdy dzień naznaczona praca;
interesy i materyie, ktore w tym dniu
traktować muſią, zaczyną, oſobli-
wie niegdyż w zgromadzeniu prawo
wydaiącym we Francyi; 2) den Aus-
druck Tagesordnung braucht man auch
von jeder Sache, die nothwendig ge-
ſchehen muß, oder in einem gewiſſen
Zeitraume wirklich und häufig geſche-
hen iſt, tego słowa albo wyrażu
także zażywą o każdey rzeczy, kto-
ra potrzebnie stać się muſi, albo kto-
ra przez pewny czas rzeczywiście i
obficie się stała, z. B. die Geſetzge-
ber müſſen Gerechtigkeit und Recht-
ſchaffenheit zur Tagesordnung machen,
Prawodawcy muſią sprawiedliwość
i podściwość dziennym porządkiem
uczynić, die Armeen der Republik ha-
ben die Siege zur Tagesordnung ge-
macht u. ſ. w. woyska rzeczy pospo-
litey zwycięstwa dziennym porząd-
kiem uczynili i tak daley, die Ta-
gesordnung verlangen, annehmen, hin-
zufügen, darauf provociren oder ſich
darauf berufen, beziehen, dzienny
porządek pragnąć, akceptować, dnia
porządek przyięczyć, na dzienny
porządek odwoływać, zur Tagesord-
nung in der geſetzgebenden Verſamm-
lung zu Paris ſchreiten, wenn eine
vorgeſchlagene Motion gemißbilliget
und zur Tagesordnung geſchritten wird,
oder blos zur Tagesordnung, d. h. man
nehme die für dieſen Tag beſtimmten
Geſchäfte vor oder fahre in der für
heute beſtimmten Arbeit fort, dnia
porządek zaczynać we zgromadzeniu
prawo wydaiącym w Paryżu; ieżeli
obiecywanie według porządku nie-
chwalone i dnia porządek zaczynone
iest, do dnia porządku, to iest, niech
będą zaczynone w ten dzień interesy
naznaczone, albo niech trwą w pra-
cy znaczoney w dzisieyszy dzień.

Tagewerk, *f. m.* robota na dzień, ſ. Ta-
gearbeit.

Tage-

Tagezeit, *s. f.* 1) dzienny czas; 2) in Bezahlung, zapłata na dzień, dzienna płaca. auf Tagezeit bezahlen, dzienną płacę dać. wypłacić.

Tag und Nacht, *s. n.* 1) ein Kraut, maruna, pomurne ziele; 2) Tag und Nacht, dzień y noc, *znaczy*; 3) Tag und Nacht gleich, porowanie dnia z nocą.

Taktik, *s. f.* Kriegskunst, nauka, uszykowanie woyska.

Taktiker, *s. m.* ehedessen griechische Professores der Kriegskunst profesorowie niegdy Grecki, co rzemiesła żołnierskiego uczyli.

Taktisch *adj.* zur Taktik gehörig, sie betreffend, do nauki, uszykowania woyska należący.

Talar, *s. m.* langer Rock, długa suknia po kostki.

Talen, *v. n.* bzdurcyć, gadać, prawić.

Talg, *s. m.* oder Talk, łoy, aus Talg, z łoiu.

Talkicht, *adj.* łoiowy.

Talklicht, *s. n.* łoiowa świeca.

Talmud, *s. m.* talmud żydowski.

Tamariske, *s. f.* ein Gewächs, tamaryszek. krzewinka.

Tambur, *s. m.* tambur, bęben.

Tand, *s. m.* prożność, bagatela, dziecinność.

Tanne, *s. f.* ein Baum, iodła, drzewo, von einer Tanne, z iodły, z iodliny, *adj.* iodłowy.

Tannzapfe, *s. m.* iodłowa szyszka.

Tanz, *s. m.* taniec, leichtfertiger, swywolny taniec.

Tanzen, *v. n.* pasać, tańcować, gelernet haben, nauczyć się tańcować, nett, artig, geschickt, ładnie, pięknie, gładko, składnie, von einem lernen, od kogo uczyć się tańcować, es ist genug getanzt, dosyć się tańcowało, zierlicher, als nöthig ist, piękniey tańcować, iak potrzeba, auf dem Seile, po sznurze tańcować, nach einer Pfeife, po czyiey woli chodzić, tak tańcować iak zagraią.

Tanzboden, *s. m.* do tańcowania szkoła.

Tanzkunst, *s. f.* sztuka tańcowania.

Tanzlied, *s. n.* piosnka po ktorey tańcnią.

Tanzmeister, *s. m.* tańcmistrz, ten co tańcować uczy.

Tanzschuhe, *s. n. plur.* trzewiki do tańcowania.

Tanzschule, *s. f.* szkoła na tańce, do uczenia tańcow.

Tapet, *s. n.* s. Tapete 2).

Tapete, *s. f.* kobierzec; 1) [illegible] kny; 2) etwas auf das Tap[illegible] o czym mowę zacząć, wzmiankę uczynić, z [illegible] chać na śrzodek.

Tapezerei, *s. f.* obicie.

Tapezirer, *s. m.* obitnik.

Tapfer, *adj.* mężny, walecz[illegible] rer Mann, waleczny [illegible] mężny umysł, die tapfer[illegible] waren in der Schlacht geb[illegible] scy naywalecznieysi mężc[illegible] twie polegli.

Tapfer, *adv.* mężnie, walec[illegible] halten, was sich begiebt, [illegible] co się trafi, den Krieg mit [illegible] führen, woynę z nieprzyia[illegible] wadzić, etwas ausführen [illegible] kazywać, dokazać, verr[illegible] seyn, dokazanym, spraw[illegible] handeln, walecznie, mę[illegible] der sich überall sehr tapfer [illegible] się wszędzie walecznie [illegible] pisuie, sich erweisen, pok[illegible] pisać, er hat sich sehr ta[illegible] popisał się mężnie, w[illegible] trzymał.

Tapferkeit, *s. f.* mężność [illegible] męstwo, unglaubliche, [illegible] wiary, standhafte, [illegible] große, bardzo wielkie. [illegible] hervorthun, nie może się [illegible] einen an Tapferkeit such[illegible] chcieć naśladować czy[illegible] auch an Feinden hoch halt[illegible] nieprzyiacielu męstwo w[illegible] wać, bezeugen dessen [illegible] męstwo, waleczność, po[illegible] einen dazu anfrischen, [illegible] stwa. do waleczności po[illegible] chęcić.

Tappen, *v. a.* drepcić, dep[illegible] iakoby probuiąc, im [illegible] bywa w ciemności idąc.

Tariff, *s. m.* tarifa, umow[illegible]

Tartar, *s. m.* Tatar, z Ta[illegible] wiek rodem.

Tartarei, *s. f.* Tatary, Tar[illegible] große, wielka, kleine, [illegible] sche, Europeyska, asiatis[illegible]

Tasche, *s. f.* 1) torba, kie[illegible] er hat einen Beutel voll [illegible] Tasche gehabt, on pełny [illegible] pieniędzy w kieszeni; [illegible] früchte, łuszczka na iarzy[illegible]

Taschenmacher, *s. m.* work[illegible] co worki, woreczki. [illegible]

Taschenmesser, *s. n.* moży[illegible] do kieszeni.

ieler, *s. m.* kuglarz.
ielerin, *s. f.* kuglarka.
r, *s. f.* zagarek mały do kie-

. *a.* s. Betasten.
m. ein Instrument der Gold-
, macące instrument robni-
l złota.
f. eine Frucht, daktyl, owoc
s. Dattel.
łapa; eines Bären, niedźwie-

. głuchy; ein Tauber kann die
elung der Stimme nicht hören,
nie może słyszeć rozmaitości
ein tauber Richter stehet dem
r, głuchy Sędzia iest na urzę-
ub werden, głuchym się stać,
nge, od dzwonienia, machen,
n kogo uczynić, einen mit
chrei, kogo głuchym krzyczę-
czynić.
f. ein Vogel, gołąb, gołębica,
wny, weisse, biały, wilde,
lte, stary, junge, młody, die
ckt, gołębica ktora rada dzie-
wa. die nicht Eier leget, ktora
niesie, die nicht oft heckt, kto-
wiele dzieci miewa, schäckigte,
koloru, ein Paar Tauben,
łębi, junge, gołąbek, gołę-

of, *s. m.* dym, ziele.
t, *s. m.* gnoy pod gołębi.
, *s. n.* gniazdo gołębie, gołę-
undes, okrągły, für ein jedes
der Ordnung machen, na każ-
przegrodkę porządkiem

ag, *s. m.* Ort, wo sich die Tau-
alten, mieysce gdzie się go-
atuią, gdzie gołębie rady sia-
łębnik.
gt, *s. m.* stroa gołębny, go-
nowacz.
m. gołąb samiec, alter, sta-
uszek.
f. głuchość, głuchota, nie-
łuchu.
s. f. szaleństwo.
. *a.* zanurzyć, utopić, utonąć,
Meer, utopić się w morzu,
twas, w czym się zanurzyć,
r das Wasser, pod wodę się
ć.
s. f. nurek, ptak; *iakoby* nu-
aczka.
. *m.* ein Vogel, nurek, ptak
w wodzie.

Taubler, *s. m.* figlarz, matacz.
Tauern, *v. n.* 1) s. Dauern; 2) *v. impers.* es tauert ihn, es gereuet ihn, żal mu, żałuie; 3) er hat Mitleiden mit dem andern, politowanie ma nad kiem.
Taufbad, *s. n.* chrzest.
Taufe, *s. f.* chrzest, aus der Taufe heben, trzymać do chrztu, sie verrichten, chrzest uczynić.
Taufen, *v. a.* chrzcić, ein Kind, dziecię.
Taufer, *s. m.* chrzciciel.
Taufmahl, *s. n.* chrzciny, ochota na chrzciny sprawiona.
Taufname, *s. m.* imię na chrzcie, dane.
Taufpathe, *s. m.* krzesny oyciec, do chrztu trzymaiący.
Taufpathinn, *s. f.* krzesna matka, do chrztu trzymaiąca.
Taufstein, *s. m.* krzcilnica.
Tauftag, *s. m.* dzień chrztu.
Taufwasser, *s. n.* wodo chrztu.
Taufzeuge, *s. m.* s. Pathe.
Taugen, *v. n.* zdać się, być dobrym na co, gar nichts taugen, na nic się nie zdać.
Tauglich, *adj.* zdatny, pożyteczny, zu etwas, do czego, na co; *adv.* zdatnie, pożytecznie, wygodnie.
Tauglichkeit, *s. f.* zdatność, wygodność, pożyteczność, wygoda.
Taumel, *s. m.* chwianie się, zataczanie się.
Taumeln, *v. n.* chwiać się, zataczać się, nie moc na nogach stać, er taumelt, weil er sich voll gesoffen und nicht recht ausgeschlafen hat, on się chwieie, zatacza, bo się upił a niewyspał się dobrze, er taumelt, weil er sich berauscht hat, on się zatacza, bo się upił, auf beiden Seiten mit ganzem Leibe, na obiedwie strony cały się zatacza.
Taumeln, das, *s. n.* zataczanie się, chwianie się.
Taus, *s. n.* in der Karte, tus, w kartach.
Tausch, *s. m.* zamiana.
Tauschen, *v. a.* zamieniać, mit etwas, co za co, przefrymarczyć, przeszty-chować.
Tausend, *num. c.* tysiąc; Scheffel geben, tysiąc szufli dać, tausend Schritte ausmachen, tysiąc krokow czynić, wynosić, tausend Leute sind in dem Landguthe, tysiąc ludzi iest we wsi, tausend Reuter sind voraus geschickt worden, tysiąc koni przodem wysłano, tausend Schritte von der Stadt entfernet seyn, tysiąc krokow od

od miasta być odległym, zehen tauſend Thaler einem verſprechen, dziesięć tyſięcy talerow komu obiecać, ein tauſend, po tyſiącu, aus tauſend beſtehen, z tyſiąca być, tyſiąc mieć w ſobie.

Tauſendblatt, *ſ. n.* ein Kraut, tyſiącznik, ziele.

Tauſendblätterkraut, *ſ. n.* pſzczelnik ziele.

Tauſende, *num. ord. et ſ.* tyſiączny, tauſender Theil, tyſiączna część.

Tauſendfältig, *adj.* tyſiącznokrotny, tyſiąckrotny.

Tauſendförmig, *adj.* tyſiącznotworny, tyſiącznoformny.

Tauſendguldenkraut, *ſ. n.* panak, ziele.

Tauſendjährig, *adj.* tyſiącznoletni.

Tauſendkörner, *ſ. n.* Bruchwurz, Bruchkraut, kleiner Wegtritt, ſporzł trzeci, żabie gronka.

Tauſendkünſtler, *ſ. m.* tyſiącſztukmiſtrz.

Tauſendmal, *num. c.* tyſiąc kroć, tyſiąc razy; lieber ſterben, iſt beſſer, tyſiąc kroć lepiey ieſt umrzeć.

Tauſendpfündig, *adj.* tyſiącofuntowy, tyſiącfuntowy, tyſiącfuntow maiący.

Tauſendſchöne, *ſ. f.* eine Blume, krwawnik wodny, kwiat.

Tax oder Preiß, *ſ. m.* takſe, eines Dinges, iakiey rzeczy.

Taxbaum, *ſ. m.* cis mały drzewo, *adj.* ciſowy.

Taxiren, *v. a.* takſować, ein Maaß Weitzen um 4 Thaler, miarę przenicy cztery talery, ſ. Schätzen.

Taxirung, *ſ. f.* takſowanie; takſy zrobienie, czynienie; przygana, przyganianie; ſ. Schätzung.

Te Deum Laudamus, *ſ. n.* Hymn do śpiewania, tak ſię zaczynaiący, ſingen, śpiewać.

Teich, *ſ. m.* 1) worin man Fiſche hält, ſtaw, w ktorym ryby trzymaią; gegrabener, kopany; der mit großen Koſten gemacht iſt, ktory wielkiem koſztem ieſt zrobiony, worin in ſüßem Waſſer Fiſche ſtehen, gdzie w słodkiey wodzie ryby ſię chowaią, der von einer Quelle, oder dem Regen das Waſſer bekömmt, ktory ze źrzodeł albo z deſzczow bywa napełniony, zum Teiche gehörig, *adj.* ſtawowy; 2) Damm, grobla; der durchgebrochen, ktora przorwane ieſt.

Teichgräber, *ſ. m.* ſtawu kopacz.

Teichgras, *ſ. n.* porost.

Teichliebhaber, *ſ. m.* w ſtawach ſię kochaiący, lubiący ſtawy.

Teig, *ſ. m.* worauf man Brod bäckt, ciaſto, z ktorego ſię ciaſta pieką.

Teig, *adj.* als eine Birne, zu weich, zleżały, nadgniły: werden, ſich, nadgnić, zmiękнąć

Teiſſe, *n. pr. f.* Fluß in Ungarn, rzeka w Węgrach.

Telegraph, *ſ. m.* (neu) auch eine Fernſchreibemaſchine, *nowe słowo:* pisarz na daleko machina pewna do pisan

Telegraphiſch, *adj.* (neu) telegraphiſche Depeſche, *nowe słowo:* do machiny na daleko uależący, [illegible]

Teller, *ſ. m.* talerz, vierte rograniſty talerz.

Tellerlecker, *ſ. m.* lizuś, talerzacz.

Tellerleckerinn, *ſ. f.* lizuska, polizywaczka.

Tellier, *ſ. m.* (neu) Name eines Pariſiſchen Deputirten, der ſo hieße; daher Telliers Pfeife, ſo viel heißt, als ſich [illegible] *nowe słowo:* imię iednego paryſkiego, co ſiebie za więcey ieſt, iak ſiebie [illegible] przez portu *Talliers* [illegible]

Tempel, *ſ. m.* kościoł, heidniſch; heiliger, święty ter, poświęcony; herrlicher, prächtiger, pyſzny; [illegible] einem geloben, komu ſ[illegible] wać; einem einen weihen, ścioł poświęcić; von [illegible] nen aufbauen, z proſ[illegible] wybudować; glänzender Marmor, świeci ſię od [illegible] muru.

Temperament, *ſ. n.* temperowanie krwi w człowieku.

Tempriren, *v. a.* temperować womit, co czym.

Tempo, *ſ. n* okazyia, [illegible] okazyi upatrywać, ſ. Gelegenheit.

Temſe, *n. pr. f.* Fluß in Engelland, rzeka w Anglii.

Tengeln, *v. a.* eine Senſe, oſtrzyć koſę.

Tenne, *ſ. f.* boyſko, boiſko, ſich gut dreſchen läßt, na ktorze młocić, zehen Fuß dicke, ſtopy ſięć ſtop ſzerokie, ſamiſ[illegible] pięćdziesiąt ſtop długie, [illegible] Fuß dicke, grube, albo [illegible] puſtory ſtopy, na ktore [illegible]

kann, ktorą wiatr przewie-
że.
. m. Stimme in der Muſik,
los w muzyce.
m. obicie.
ber, f. m. obitnik, ten co obi-
obiciotkacz.
f. m. ſ. Thermidor.
n. termin, czas naznaczony,
naczony; einen anſetzen, ko-
naznaczyć, założyć; abwar-
ninu czekać, na termin
aufſchieben, odłożyć, odkła-
daumen terminu zaniedbać,
in gewiſſen Terminen bezah-
iądze na pewny termin za-

adj. na terminia, pewnych
nych czaſow.
, adv. terminami, na ter-
das Geld bezahlen, pienią-
acić.
, v. a. (neu) ſchrecken, ers
Furcht einjagen; auch einen
inſtiger, Freunde der Blut-
ckensregierung machen, no-
zaſtraſzyć, przyſtraſzyć,
arobić, nabobić, boiaźń
także łaſkawym na krwa-
chu urzędu ſprawowanie

idj. et part. (neu) erſchreckt,
len geſetzt; zur Blut- und
regierung des Robespierre
nacht, nowe słowo: zaſtra-
ſtrach wprawiony, prze-
łaſkawym na krwawe i
rzędu ſprawowanie Robes-
czoniony.
, f. m. (neu) die Schreckens-
regierung, das Schreckens-
ſyſtem unter Robespierre,
ndsätze, nowe słowo: budy-
l urzędu krwawego i ſtra-
onanie, naypierwſze pro-
lbo nauka i myśl pod Ro-
em.
m. (neu) Schreckensmann,
lut- und Schreckensſyſtem
ich begünſtigte, nowe słowo:
ur, ten, co ſkład krwawy
rzędu ſprawowania lubił,
ryzował i poſunął w Fran-

pr. n. Stadt in Schleſien,
miaſto w Śląsku.
. n. 1) teſtament, oſtatnia
ltiges, ważny; beſtehendes,
ültiges, nieważny; umge-
on 4. Th.

ſtoſſenes, rozerwany; gottloſes, nie-
zbożny; auf eben die Art machen, w
tenże ſam ſpoſob teſtament uczynić,
umſtoßen, odmienić; öffentlich ma-
chen, publicznie urzędownie teſta-
ment uczynić; Machung des Teſta-
ments, uczynienie teſtamentu; der
keines machen kann, nie maiący pra-
wa czynić teſtamentu; falſches unter-
ſchieben, fałſzywy teſtamentu po-
drzucić; der dergleichen unterſchiebt,
podrzuteca fałſzywych teſtamentow;
beſiegeln, zapieczętować teſtament;
einem etwas darin vermachen, teſta-
mentem co komu zoſtawić, przeka-
zać; ſeiner Frau das Silbergeſchirr
vermachen, żonie ſwoiey ſrebra w
teſtamencie przekazać; nach dem Te-
ſtamente die Erbſchaft antreten, podług
teſtamentu dziedzictwo brać, ſchrift-
lich abfaſſen, zu Papiere bringen, te-
ſtament napiſać, na pismie zrobić,
darin Vorſicht gebrauchen, w teſta-
mencie oſtrzeżenie iakiey rzeczy
uczynić; etwas darin verfälſchen, w
teſtamencie co zfałſzować; ein fal-
ſches zu verſiegeln hingeben, fałſzywy
teſtament do pieczętowania poddać;
nach gemachtem Teſtamente ſterben, po
uczynionym teſtamencie umrzeć; 2)
altes in der Bibel, ſtary Teſtament
w Biblii.

Teſtamentfälſcher, f. m. fałſzerz teſta-
mentu, podrzutca teſtamentu.

Teſtamentmacher, f. m. teſtamentu czyni-
ciel, teſtamentu czyńca.

Teſtamentmachung, f. f. czynienie, uczy-
nienie teſtamentu.

Teſtamentweiſe gemacht, part. et adj. te-
ſtamentowy, teſtamentem uczyniony.

Teſtiren, v. a. teſtamentem przekazać,
zapiſać.

Teſtirer, f. m. teſtamentem przekazuią-
cy, zapiſuiący.

Teufel, f. m. diabeł, czart, ſzatan, zły
duch: zle.

Teufeliſch, adj. diabelſki, ſzatańſki.

Teufelsabbiß, f. m. ein Kraut, łyſina,
S. Piotra, ziele.

Teufelsbeſchwörer, f. m. wyklinacz dia-
bła.

Teufelsbeſchwörung, f. f. wyklęcie dia-
bła, zaklęcie diabła, ſzatana.

Teufelsdiener, f. m. ſzatańſki ſługa, dia-
błu służący.

Teufelsdienſt, f. m. diabelski, ſzatański
ſługa.

Teufelsdreck, f. m. czarcie łayno, ziele.

Teufelsmilch, f. f. ſoſnka, ziele.

Teuſchen, *v. a.* zwodzić, oſzukiwać, ſ. Betriegen.

Teuſcher, *ſ. m.* zwodziciel, oſzukiwacz, oſzukaniec.

Teutſch, *adj.* Niemiecki; halbteutſch, poſniemca, ſ. Deutſch; *adv.* po Niemiecku; reden, mowić.

Teutſche, *ſ. f.* Frau aus Teutſchland, Niemka, pani z Niemiec.

Teutſcher, *ſ. m.* Niemiec.

Teutſchland, *n. pr. n.* Niemcy, Niemiecka ziemia, Niemiecki kray.

Text, *ſ. m.* tekſt, ſamego właściwe Piſmodziei ſłowa.

Thäter, *ſ. m.* czyniciel, czyńca, dziey; popełniciel.

Thätig, *adj.* 1) dzielny, czynny, ſprawny, dzieyny; Weltweisheit, dzielna Filozofia; 2) nicht müßig, nie prożnuiący, czyniący, działaiący; thätige Tugend, dzielna, działaiąca, nie prożnuiąca cnota.

Thätigkeit, *ſ. f.* dzielność, ſprawność.

Thätlichkeit, *ſ. f.* rzecz ſama, rzeczywiſtość, rzetelność, es iſt zur Thätlichkeit gekommen, do rzeczy ſamey przyſzło.

Thal, *ſ. m. et n.* dolina, padoł, nizina, verborgener, ſkryta; mehr tiefer, als breiter, głębſza, iak ſzerſza; gefährlicher, niebezpieczna; in dem nicht wohl fortzukommen iſt, po ktorey nie dobrze chodzić; ſandichter, piaſczyſta; tiefſter Theil deſſelben, nayglębſza część doliny, der voller Bäume ſteht, ktora pełna gęſtego drzewa, der mit Bergen eingeſchloſſen iſt, ktora gorami w koło zamkniętą; breit genug, ſzeroka doſyć; ſehr tiefer und jäher, bardzo głęboka y przykra, der nicht tief iſt, nie głęboka, niſka, ſchattigter, cieniſta, cieniem okryta, unwegſamer, bezdrożna.

Thaler, *ſ. m.* eine Münze, taler, pieniądz pewny, wiadomy.

That, *ſ. f.* uczynek, czyn, ſprawa, kühne, śmiały, grauſame, okrutny, höchſt unbeſonnene, niebaczny nader, höchſt rühmliche, nader ſławny; anſtändige, przyſtoyny, bekannte, wiadomy, ſehr gottloſe, bardzo bezbożny, łobliche, chwalebny; herrliche, wſpaniały; Laſter; und Schandvolle, niecnoty y wſtydu pełny, unverſchämte, bezwſtydny, häßliche, ſchändliche, haniebny, ochydny, liſtige und verſchlagene, chytry y obrotny, nützliche, pożyteczny, ſchwere, trudny, lobenswürdige, chwały godny, ſchnöde, ſzpetny, gerechte, ſprawiedliwy, tapfere, mocny, ſtändige, nieprzyſtoyny, ...ſzny, die mit dem Leben ...trifft, ktory ſię z czyiem ...zgadza, die That gut ...uczynek pochwalić, ...nes That mit beſondern ...kennen, czyi uczynek ...łaſkami zawdzięczać, ...hingehen laſſen, bez kary ...ką puścić; der weder im ...ſonſt eine rühmliche ...na woynie, ani w domu ...ſławnego uczynku ...That bis in den Himmel ...uczynek aż do nieba ...große begehen, wielką ſprawę ...nić, verrichten, ſprawy ...ſen böſe iſt noch in friſchem ...iego zły uczynek ieſzcze ...żey pamięci, von beſondern ...o oſobliwych uczynkach ...in der That, w ſamy rzecz ...verlohren haben, w ſamey ...zgubić, erfahren, ſamą ...świadczyć, iſt es alſo, ...ieſt tak, etwas erzehlen ...That geſchehen iſt, co ...ſię w ſamey rzeczy ſtało.

Thau, *ſ. m.* nächtliche ...der Luft, roſa, nocna ...wietrza, kalter, zimna, ...ktora rano pada, ſchädlicher, giftiger, iadowita, ...der, uſtawiczna, auffangende, nocną, voller Thau, mit Thau benetzt werden, zmoczonym.

Thauen, *v. impers.* 1) roſi: Thau fällt, gdy roſa pada, thauet es, nie kiedy pada, puſzczać, wenn der Schnee kiedy śnieg taie, puſzcza

Thauwaſſer, *ſ. n.* woda z ...

Thauwetter, *ſ. n.* taienie, ...

Theater, *ſ. n.* ſ. Theatrum.

Theatraliſch, *adj.* teatralny.

Theatrum, *ſ. n.* widok, ... *teatron, tych ſłow ...*

Thebaner, *ſ. m.* Tebańczyk, miſta y kraiu rodem.

Theben, *n. pr. n.* Stadt in ... Teby, miaſto w Grecyi.

Thee, *ſ. m.* te, arbata, ...

Theer, *ſ. m.* ſmoła.

Theeren, *v. a.* marzą ...ſmalać.

Theeren, das, *ſ. n.* Theer... ſmalanie.

część; 1) Stück von einem ſztuka czego całego; glei na; gleich, oder der noch ein roß iſt, rowna część, albo ſzeſte raz tak wielka ieſt; heil, połowa; kleiner Theil , mała część ludu; leßter Briefes, oſtatnia część liſtu, es, gruntu; mittelſter der zednia część pytania; inne hauſes, wewnętrzna część roßer der Ehre, wielka część ſławy; der Nacht, nocy; heil der Menſchen, większa zi; geringſter des Verluſtes, ſza część zguby; übriger s, pozoſtała liſtu; geſunder , zdrowa część ciała; ober er, oberſter, wyżnia, nay- naywierzchnieyſza, część ädlicher und elender des Le kodliwa y mizerna życia; il geben, iednę część dać; ieć: ſeinen fodern, o ſwoię upominać; einem ſeinen omu ſwoię część darować, eils auf etwas beſtehen, nay- część z czego być; großen em Beifall geben, po wiel- ci przyzwalać na czyie zda- nes Theils habe ich ihm ge o z moiey ſtrony, ia go łem, Theil an etwas haben, ć w czym; in beiden Thei biedwie ſtrony; nach zuge , według proporcyi; Theil część mowy; alle der Phi wſzyſtkie części Filozofii; wei theilen, co podzielić na ści; in zwei getheilet, na ści podzielony; auf drei e Stadt angreifen, ze trzech niaſto uderzyć; zum Theil, , nie co; zum Theil iſt mir erlich, po części mi to ieſt on Theile zu Theile, częścia- ści; 2) daran haben viele elu w tym maią części ſwoie, ſchlage hat ganz Deutſchland tey rady wſzyſtek Nie- ay należy; Theil am Siege zwycięſtwie część mieć; eil an der Beute nehmen, ża- ści ze zdobyczy nie brać.

idj. dzielny, co można na dzielić.

ſ. n. cząſtka, cząſteczka; ief, liſtu.

v. a. dzielić, podzielić; die Beute in gleiche Theile, zdobycz z kiem na rowne części; etwas unter ſich, co między ſiebie podzielić; et was in Theile, co na części; die Ar mee in drei, woyſko na trzy części; ſeine Belohnung mit einem, ſwoię płacą z kiem podzielić; etwas von etwas, co od czego oddzielić.

Theilen, das, *ſ. n.* dzielenie, podzielenie.

Theiler, *ſ. m.* dzielnik, dzielca, dzielniczy.

Theilhaben, *v. a.* an etwas, mieć część w czym, ſ. Theil.

Theilhaber, *ſ. m.* ten co ma część w czym.

Theilhaftig, *adj.* 1) uczeſtnik, uczęśnik, eines Dinges, iakiey rzeczy; einen ſeines Vergnügens theilhaftig machen, kogo uczeſtnikiem ſwoiey uciechy uczynić; eines Glücks, uczęśnik ſzczęścia; heilhaftig werden, uczęśnikiem ſię ſtać; ſich des Diebſtahls machen, uczęśnikiem ſię złodzieyſtwa uczynić; 2) das ſich theilen läßt, dzielny, podzielny.

Theilhaftigkeit, *ſ. f.* uczeſtniſtwo; am Reiche, Kroleſtwa.

Theilhaftigmachung, *ſ. f.* przypuſzczenie do uczęśniſtwa.

Theilig, *adj.* dzielnyi co dzielić ſię może na części.

Theilnahme, *ſ. f.* częścibranie.

Theilnehmen, das, *ſ. n.* częścibranie.

Theilnehmen, *v. a.* części brać, an etwas, z czego.

Theils, *adv.* część, częścią, po części; theils hielten es gänzlich mit dir, andere ergriffen den Mittelweg, część z tobę trzymała, część ſię chwyciła ſrzedniey drogi; die Stürmenden ſind theils verſchüttet, theils erſchoſſen worden, ſturmuiący po części roſypani, po części pozabiiani; theils ſind ſie auf der Flucht niedergemacht worden, theils in dem Lager, część w ucieczce wybita ieſt, część w obozie, viele ungewöhnliche Dinge entſtehen theils aus der Luft, theils aus der Erde, theils von den Menſchen, wiele niezwyczaynych rzeczy bywa, częścią z powietrza, częścią z ziemi, częścią od ludzi; theils Griechiſch, theils Lateiniſch von der Sache reden, częścią po Grecku, częścią polacinie o rzeczy rozmawiać.

Theilung, *ſ. f.* dzielenie, podzielenie, dział, podział; iſt unter uns gemacht worden, między nami był dział uczyniony;

niony; der Schatzkammer, podział Skarbowey izby, gleiche Theilung der Beute, rowny dział zdobyczny; ist vierfach, podział iest czworaki, na cztery.

Theologie, *s. f.* Teologia, Umieiętność, nauka o Bogu.

Theologisch, *adj.* teologiczny, z teologii wzięty, do teologii należący.

Theologisch, *adv.* po teologicznemu, iak teolog, iak teologia niesie.

Theologus, *s. m.* teolog, umieiętność maiący o Bogu, o Boskich rzeczach.

Theophilantrop, *s. m.* (neu) Anbeter Gottes und Freund der Menschen; Verbreiter der natürlichen Religion, *nowe słowo:* Bogumił, czściciel Boga i przyiaciel człowiekow; rozsypacz religii naturalney, *teofilantrop*; der Gottesdienst dieser ehemaligen Gesellschaft in Paris, służba Boga tego towarzystwa dawnego w Paryżu.

Theriac, *s. m.* eine Arznei, dryakiew, lekarstwo wiadome; von Theriac, *adj.* dryakwiany.

Theriackrämer, *s. m.* dryakwiarz, dryakiew przedaiący.

Thermidor, Termidor, *s. m.* (neu) der Hitzmonat, nach dem ehemals neuen französischen Kalender, vom 19. Julius bis zum 17. August, *nowe słowo:* miesiąc garącości naywiększey słońca, Termidor, podług dawnego kalendarza nowego francuskiego, od 19 Lipca aż do 17 Sierpnia.

Thermidoristen, Thermidorianer, *s. m.* (neu) diejenigen, welche Robespierre stürzen halfen, *nowe słowo:* Termitoristy, co do strącenia Robespierresa znasili.

Thessalien, *n. pr. n.* eine Landschaft, Tessalia, ziema.

Tessalonich, *n. pr. n.* Stadt in Griechenland, Tessalonika, miasto w Grecyi.

Theuer, *adj.* drogi; ist die Eßwaare, żywoność iest droga; theuere Landgüther, drogie dobra ziemskie; Bibliothek, droga Biblioteka, sehr theuer, bardzo drogi; wie theuer? iak drogi? die Sache ist sehr theuer zu schätzen, rzecz trzeba drogo szacować, wie theuer ist die Sache bedungen? iak drogo iest rzecz puszczona, naięta? alles wird theuer, wszystko drożeie; das Getreide wird theuer, zboże drożeie, staie się drogie; halb so theuer seyn, połową tak być drogo; fragen, wie theuer eine Sache sey, pytać się iak droga rzecz iest, sagen, wie theuer soll das Ding sey? [illegible] dzieć iak droga ma być [illegible] gen, wie theuer die Fische [illegible] się iak drogie są ryby; [illegible] theuer bieten, książki dro[illegible] es ist theurer, als Gold, to [illegible] od złota; theure Zeit, [illegible] drogie zboże.

Theuer, *adv.* drogo; etwas [illegible] trzymać, z czym się drogo [illegible] etwas überlassen, co drog[illegible] das Salz wird sehr theuer [illegible] sol bywa bardzo drogo [illegible] etwas theuer bieten, co dro[illegible] kaufen, kupić; etwas an[illegible] drogo otaksować; nicht [illegible] er, nie bardzo drogo.

Theurung, *s. f.* drogość żyw[illegible] das Jahr sehr groß, tego [illegible] gość żywności, była wi[illegible] das Volk, uciemięża ludz[illegible] chen, drogość żywności [illegible]

Thier, *s. n.* zwierz, zwierz[illegible] ges, baczne; lebendiges, [illegible] liches, szkodę, zgubę [illegible] nes, das man nicht erkenn[illegible] lenkie, ktorego rozezna[illegible] das im Wasser lebet, ktor[illegible] żyie, *adj.* wodne; im Fl[illegible] czne, auf der Erde, ktor[illegible] się chowa, *adj.* ziemskie[illegible] zu etwas, zdatne, wygod[illegible] stummes, nieme; das un[illegible] lebet, ktore pod ziemią [illegible] *adj.* podziemne, ziemn[illegible] fałszywe, nieszczere, [illegible] ein göttliches, człowiek [illegible] zwierz; das sich in der [illegible] ktore na powietrzu żyie, [illegible] trzne; die Hörner haben [illegible] zwierz; die Stacheln ha[illegible] ste, kolące, zwierze; [illegible] bedeckt sind, pierzem ok[illegible] der haben, skorę maiące [illegible] sobie; zottlichtes, kudła[illegible] zwierze; unvernünftiges, [illegible] mne; grausames, srogi [illegible] flätiges, plugawy, nieczy[illegible] łaskawe; wildes, dziki [illegible] gendes, latające; kriech[illegible] iące się; gehendes, chodz[illegible] śmiały; haben wir mit [illegible] samen Menschen, oder [illegible] den Thiere zu thun? czy [illegible] człowiekiem, czy zpoczwa[illegible] rzem mamy co do czy[illegible] Arbeit dienliches, do ro[illegible] das im Wasser und auf [illegible]

t, *adj.* obożywne w wodzie
mi.
f. n. zwierzątko.
, *f. m.* zwierzyniec.
adj. zwierzęcy.
er, *f. m.* zapaśnik zwierzę-
y się ze zwierzem.
f. m. zapasy, potyczka, bi-
zwierzem.
m. Zodyak, Zwież-Obwod,
Znakow, na niebie.
f. szalony, głupi, bez rozu-
ichte Verwegenheit, szalona
lność, thörichter seyn, szalo-
thörichter Mensch, szalony,
nu człowiek; wer wird so
yn? kto będzie tak szalony,
um obrany? thörichter Kerl,
hlop; Hund, wściekły pies.
iv. thörichter Weise, głupie,
poszalonemu, bezrozumnie,
wierzyć; etwas thun, co
ich allem trachten, wszystkie-
handeln, czynić, s. Mär-

ein Vogel, kawka, ptak

im Singen, ton w śpie-
Ton.
glina, Art der Erde, gatu-
; aus Thone gemacht, z gli-
ny, *adj.* gliniany, von Tho-
y; wo es viel Thon giebt,
le gliny, *adj.* gliniasty, *f.*

dj. gliniasty; thonichte Er-
sta ziemia; thonichter Hü-
sty pagorek.
odurch man geht, oder fährt,
torą chodzą, albo ieżdża;
ka; an der See, na morze,
, das dreifache, potroyna
iedriges, niska; das mit ei-
latter versperret ist, ktora
kratą zawarta; zuschließen,
mknąć; aufmachen, otwo-
brechen, wyłamać; zumau-
rować; vors Thor kommen,
albo przed bramę przyść;
vors Thor setzen, ani nogi
nie wynieść, ani nogą za
ieruszyć; des Thores der
bemeistern, bramę miey-
wać, wziąć; einen am Tho-
lassen, kazać komu przed
ekać; das Thor steht offen,
warta stoi; früh vor dem
n, rano być przed bramą;
aufthuen, bramy wyrabać,
wyciąć; vor einem das Thor zuschlie-
ßen, przed kiem bramę zamknąć.
Thor, *f. m.* alberner Mensch, człowiek
głupi.
Thorflügel, *f. m.* drzwi; der mit Rie-
geln verwahret ist, ktore zaporą do-
brze zaparte.
Thorn, *n. pr. n.* Stadt in Preussen,
Torun, miasta w Prussach.
Thorschließer, *f. m.* branny, wrotny,
co branny zamyka.
Thorwärter, *f. m.* in einem Hause, bron-
ny bramy wrot pilnuiący, stroż.
Thracien, *n. pr. n.* Landschaft in Euro-
pa, Tracyia, kray w Europie.
Thracier, *f. m.* Traks
Thracisch, *adj.* Tracyiski.
Thränchen, *f. n.* łezka, łza maleńka,
kropla łez, wylana.
Thräne, *f. f.* łza, *pl.* łzy; vertrocknet
bald, insonderheit bei andrer Leute Un-
glück, schną łzy prędko, zwłaszcza
w cudzym nieszczęściu; langwierige,
długo trwaiące łzy; viele und beständ-
dige, wiele łez y nieustaiących; täg-
liche, codzienne; kindische, dziecęce,
dziecinne; zurückhalten, łzy zatrzy-
mać; fließen, łzy płyną; dringen her-
vor, wypadaią, puszczaią się; treten
ihm in die Augen, łzy mu w oczach
stoią, die Thränen abwischen, łzy ocie-
rać, otrzeć, sich der Thränen nicht ent-
halten können, nie moc się od łez
wstrzymać, viele vergießen, wiele łez
wylewać, wylać, zu Bezeugung sei-
ner Reue, na pokazanie swoiego żalu;
alle vergossen haben, wszystkie
łzy wylać, przelać; einem die Thrä-
nen nicht ansehen können, na czyie
łzy nie moc patrzeć, etwas mit Thrä-
nen suchen, czego ze łzami szukać;
ich kann vor Thränen das übrige nicht
schreiben, dla łez nie mogę ostatka
pisać; etwas mit vielen vorbringen,
co opowiadać wiele łez wylewaiąc,
vor Freuden Thränen vergießen, od
radości łzy wylewać; haben ihn wei-
ter nicht reden lassen, niedały ma łzy
daley mowić; die rinnenden abwi-
schen, płynące łzy palcem ocierać;
sind nur zum Scheine, tylko na poka-
zanie, żalu; Freuden-Thränen, łzy,
ktore radość wyciska; fließen ihm
über das ganze Gesicht, leią się mu
łzy po całey twarzy; über eines an-
dern Unglück vergießen, wylewać łzy
nad czyiem nieszczęściem.
Thränen, *v. n.* płakać, łzy wylewać,
s. Weinen.

Thränend, *adj. et part.* płacząc, płaczący; einen mit thränenden Augen ansehen, na kogo płaczącemi łzami patrzeć.

Thränung, *s. f.* płakanie, łez wylewanie, łzami się zalewanie.

Thresor, *s. m.* Schatz, skarb.

Thron, *s. m.* Tron; im königlichen Schmucke darauf sitzen, w Krolewskiem stroiu na Tronie siedzieć, den väterlichen wieder einnehmen, oycowski tron znowu osieść.

Thuelich, *adj.* Thunlich, 1) zrobny, co można zrobić uczynny *passiv.* co można uczynić; 2) pożyteczny, co się zda zrobić; wygodny.

Thür, *s. f.* drzwi; zuschließen, zamknąć, zamykać, die verschlossene hat sich plötzlich aufgethan, zamknięte drzwi z nagła się otworzyły, durch die Thüre hinein gehen, drzwiami wniść, sie aufbrechen, aufschlagen, drzwi wyłamać, wybić; aufmachen, otworzyć, ein Kind vor die Thür setzen, przede drzwiami dzi cię położyć, einen von der Thüre wegtreiben, kogo ode drzwi odegnać, odpędzić; nicht wohl verwahren, drzwi nie dobrze pilnować, daran stehen bleiben, stać przy drzwiach; vor der Thüre, przede drzwiami; die Thüre der Kammer zumachen, drzwi do komory zamknąć, das Haus mit eisernen verwahren, dom na żelazne drzwi zamykać; mit einem Stabe daran schlagen, we drzwi laską stukać; sie steht dir offen, dla ciebie drzwi stoią otwarte; knarret, drzwi skrzypią; mache, daß die Thür nicht knarre, zrob, aby drzwi nie skrzypiały; an sie klopfen, anschlagen, we drzwi stukać, pukać, kołatać; daß sie entzwei gehe, tak że się na dwoie padaią; entzwei hauen, drzwi na dwoie przerąbać, przeciąć; vor die Thüre treten und singen, przede drzwi przyść y śpiewać; einen vor der Thüre lassen, przede drzwiami zostawić; öffnen, drzwi otworzyć; auf einen vor ihr warten, czekać na kogu u drzwi, przede drzwiami; sie verriegeln, drzwi na zaporkę, na rygiel zamknąć, założyć; Thür und Thor öffnen, drzwi y bramy pootwierać, wolny dać przystęp; durch eine heimliche entwischen, skrytemi drzwiami wymknąć się, wynieść się; in sie treten, we drzwiach stanąć; zwischen Thür und Angel stecken, ztąd gorąco ztąd boląco, na obiedwie strony źle, zur Thür hinaus gehen, w[illegible] nicht zur Thür hinein lassen [illegible] drzwi przystąpić, die [illegible] nem Hause, tylne drzwi [illegible] vordere, przednie drzwi [illegible]

Thürangel, *s. m.* zawiasa u drzwi zu gehörig, *adj.* zawiasny, [illegible] die Gewinde derselben, czopy, [illegible] rych się zawiasy obracają.

Thürchen, *s. n.* drzwiczki.

Thürflügel, *s. m.* skarzydło, [illegible] połowa drzwi podwoyny[illegible]

Thürhüter, *s. m.* oddźwierny, [illegible] pilnuiący.

Thüringen, *n. pr. n.* eine [illegible] Tyryngia, ziemia.

Thüringer, *s. m.* Tyryncz[illegible] z Tyryngii.

Thüringerwald, *s. m.* Tyry[illegible]

Thürknecht, *s. m.* służały [illegible] gący.

Türmchen, *s. n.* wierzyczka, [illegible] nie wielka.

Thürpfeste, *s. f.* podwoie, oddrzwi, *plur.* etwas [illegible] des Rathhauses anschla[illegible] bić na oddrzwiach [illegible] siehe wie dicke die Pfo[illegible] trzay iak grube są p[illegible] wurmstichig, od spod[illegible] kow ztoczone, sind zu [illegible] gehauen, w niedobry [illegible] swoy czas drzewo na [illegible] nane.

Thürrügel, *s. m.* zaporka, drzwi, vorschieben, zap[illegible] zasunąć.

Thürschwelle, *s. f.* prog u [illegible] przez ktory przestępuią.

Thürsäule, *s. f.* słupek drz[illegible] iący.

Thürstein, *s. m.* słupek drz[illegible] iący.

Thun, *v. a. irr.* czynić, rob[illegible] działać, dziełać; etwas [illegible] Muthe, co z wielkie[illegible] was du thun willst, das [illegible] chcesz uczynić, uczyń, co [illegible] nić, czyń; thun, was [illegible] czynić, robić, co iuż uczy[illegible] bione iest; nichts thun, [illegible] lich ist, nic nie czynić, [illegible] zyiecznego iest; eines [illegible] gen, czynić wszystko [illegible] przyiaciela; seine Pflicht [illegible] winność czynić; was [illegible] wenn, coż miałem czynić [illegible] weiß nicht was ich [illegible] thun soll, niewiem co [illegible]

mić; es iſt nöthig zu thun, uczynić; was einer befoh: co kto rozkazał; faſt mehr menſchliche Kräfte vermögen, więcey czynić, iak ludzkie ą, nichts wider die Gebühr, ić nic przeciwko powinno- möglichſtes thun den Frieden n, czynić co można, aby po- ć; in einer Sache das Beſ: iakim intereſie czynić co ſię co można; alles, was einer ll, wſzyſtko czynić, co kto as die Noth erfodert, czynić, eba wyciąga; du hätteſt das n thun, miałeś tego nie czy- thun um ſeines Nutzens wil: nić to dla ſwoiego pożytku; mit meinem Bruder zu thun, z moiem bratem do czynie- s haſt du da zu thun? co ty z do czynienia? mit ſeinen genug zu thun haben, mieć ynienia ze ſwoiemi rzecza- zu thun haben, mieć wiele ienia; einem zu thun geben, mu iaką pracę; nichts zu en, nie mieć nic do roboty. *ſ. n.* czynienie, uczynienie, robienie, zrobienie, działa- in Thun leidet es nicht, moia moie zatrudnienie nie po- go.

adj. ſ. Thuelich.

m. wieża, hoher, wyſoka, erbarer Höhe, oſobliwſzey ci; hölzerner, niedriger, dre- niſka; der mit Geſchütze be: armatami mocno oſadzona; Geſchoß aufgeführt iſt, ktora piętra wyſoko wywiedziona Thurm iſt von unten bis an re Geſchoß geborſten, wieża ſię od ſpodu aż do drugie ; iſt auf allen Seiten 30 Fuß t po wſzyſtkich ſtronach na ści ſtop ſzeroka; aufführen, wyſtawić, wywieść wieżą, ern zuſammen ſchlagen, tarci- żą obić; von Ziegeln bauen, wać wieżę z cegły; auf den eigen, na wieżą wyleść; wyść. *ſ. m.* dzięcielina ziele.

głęboki, Meer, głębokie ein Graben, der fünf Fuß tief na pięć ſtop głęboka; ein hlaf hat ihn überfallen, głę- go napadł; ein Ort, der un- Fuß tief iſt, mieyſce, pra- wie na dwanaście ſtop głębokie; ſehr tief, bardzo wyſoki, tief in die Nacht, głęboko w noc; in tiefem Schlafe lie: gen, w głębokiem śnie leżeć.

Tief, *adv.* głęboko; die Furchen tiefer ackern, bruzdy głębiey zaymować, głębiey wyorywać; der Pfeil ſteckt nicht tief, ſtrzała nie głęboko tkwi, Gruben drei Fuß tief graben, doł trzy ſtopy głęboko kopać; ſich etwas tief zu Herzen gehen laſſen, głęboko co w ſercu uważać; es geht tief in das Fleiſch, to głęboko idzie w ciało; den Athem tief holen, głęboko oddy- chać, oſtatniego tchu dobywać.

Tiefe, *ſ. f.* głębia, głębokość, głąb; eine Höhle von unendlicher Tiefe, iaſkinia nieſkończoney głębokości, *eo ęo*, Abgrund, przepaść.

Tiefſinnig, *adj.* 1) nachdenkend, zamy- ślony, głęboko myślący, w myślach; 2) ſcharfſinnig, bystromyślny, ſubtel- ny, z wybiegami.

Tiegel, *ſ. m.* ein Geſchirr, rynka, na- czynie; mit drei Beinen, na trzech nogach.

Tieger, *ſ. m.* 1) ein Thier, tygrys, zwierz; bunt, wie ein Tieger, pſtry cętkowatu iak tygrys; von einem Tieger, tygryſowy; 2) *n. pr. m.* Fluß in Aſien, Tygris, rzeka w Azyi.

Tilgen, *v. a.* zmazać, zamazać, zgła- dzić, zapomnieć; den Krieg, woyne zakończyć; ſeine Schulden, długi ſwoie popłacić.

Tilgung, *ſ. f.* znoſzenie, poznoſzenie, zgładzenie.

Tiſch, *ſ. m.* ſtoł; gedeckter, przykryty, nakryty; leerer, próżny; voller, peł- ny; täglicher, codzienny; herrlicher, chędogi, pański; von Marmor, mar- murowy; mit auserleſenen Speiſen den Tiſch beſetzen, naywybornieyſze- mi potrawami ſtoł zaſtawić; abräu- men, ſtoł wziąć precz odſtawić, u- prządnąć; einem etwas vom Tiſche ſchicken, co komu od ſtołu poſłać; voll Silbergeſchirr, pełny ſrebr; beim Tiſche, u ſtołu; den Tiſch decken, do ſtołu nakryć, od ſtołu nakrywać, bei einem an Tiſch geben, do ſtołu czyiego chodzić; bei Tiſche aufwar- ten, zu Tiſche dienen, do ſtołu słu- żyć, u ſtołu posługiwać; zu Tiſche ge- hen, ſich zu Tiſche ſetzen, do ſtołu iść, u ſtołu ſię iść.

Tiſchburſche, *ſ. m.* ſ. Tiſchpurſche, Tiſch- geſell, Tiſchgenoß.

Tiſchchen, *ſ. n.* ſ. Tiſchlein.

gänger, *s. m.* stołownik, konwiktor, ł u kogo maiący.
geld, *s. n.* pieniędze za stoł, zapła- od stołu.
genoß, *s. m.* stołownik, społem daiący, na stole u kogo będący.
geräthe, *s. n.* naczynia stołowe, do krywania stołu.
geschirr, *s. n.* sprzęt stołowy, porzą- k stołowy, do stołu.
gesell, *s. m.* u iednego stołu iadaią- , do iednego stoły chodzący.
gesellschaft, *s. f.* 1) konwikt, spol- ość stołu, spolny stoł; 2) die mit nander an einen Tisch gehen, ktorzy zem do iednego stołu chodzą, sto- wnicy - konwiktorowie.
gespräch, *s. n.* mowa u stołu, ro- nawianie przy stole.
gestell, *s. n.* nogi stołowe, podpora ołowa.
korb, *s. m.* kosz, w ktorym rzeczy stołu należące.
lein, *s. n.* Tischgen, stolik.
ler, *s. m.* stolarz, co stoły robi.
pursche, *s. m.* stołownik, na stole, u go, będący, stoł płacący.
trunk, *s. m.* napoy stołowy, napoy stołu dany.
tuch, *s. n.* obrus.
wein, *s. m.* stołowe wino, szre- nie ordynaryine.
l, *s. m.* s. Titul.
l, Titul, *s. m.* tytuł; vergnüget, ty- ł podoba się; sich den Titul eines öniges beilegen, przydawać sobie tuł krola; eines Buches, tytuł siążki; er hat sich diesen selbst gege- n, on sobie sam ten tytuł dał.
he, *s. f.* Brühe, musztarda, przy- iak, do maczania.
larkönig, *s. m.* krol tytularny, tylko tuł krola maiący.
lieren, *v. a.* tytułować, tytuł da- ić, po tytule mianować, nazywać, s Buch also titulieren, książce taki tuł dawać.
k, *s. m.* s. Tabak.
n, *v. n.* 1) dąsać się, mruczeć, rzekać; 2) das Meer tobet, morze mi, ięczy.
n, das, *s. n.* dąsanie się, mrucze- , sapanie, narzekanie.
, *s. n.* Tacht, knot; hellbrennen- , iasno się palący.
r, *s. f.* corca; des Herrn, pańska, guter Gestalt, piękney urody; rsame, posłuszna; einige, iedy- iedynaczka; einem seine verspre- chen, komu swoię obiecać za mannbare zurück lassen, na w corkę zostawić; der Tochter bett machen, łożnicę corce wać; bekommen, corkę mieć.
Tochterkind, *s. m.* corczyne dzie- cze.
Tochtermann, *s. m.* corczyn m.
Tochtersohn, *s. m.* corki syn. wnuczek.
Tochtertochter, *s. f.* corka wnuczka, wnuka.
Tocke, *s. f.* 1) dziewczę; 2) gr lischer Hund, Brytan.
Tod, *s. m.* śmierć, herber, grausamer, okrutna, seliger sławiona, im Kriege, na w der Fremde, w gościnie, kraiu, der mit dem Leben zgadzaiąca się z życiem zweifelhafter, mizerna, häßlicher, szpetna, glück licher, szczęśliwa, sławna uczściwa, unzeitiger, zawi ra, unverdienter, niezasłu fer, w sam czas, nahe bliska, nagła, dem Schlaf do snu podobna, schändlich licher, freiwilliger, hani szliwa, dobrowolna, der ist, als das Leben, sławi życie, einem drohen, kom grozić, steht allen bevor, czeka, ihn meiden, śmierc nić, selbst verlangen, śm gnąć, die Flucht vor dem T ger, als der Tod selbst, ucie śmiercię iest gorsza, iak sam sich selbst den Tod anthun, samemu sobie śmierć za Tode hingeführet werden, być prowadzonym, selbst gehen, iść sam dobrow śmierć, den Tod verachten pogardzać, er endiget alle S śmierć kończy wszystkie nahet sich zu dir, śmierć z ciebie, für das Vaterland leiden, za oyczyznę śmier ich fürchte mich vor dem T się śmierci, der Tod hat sen, śmierć nam go porwa herein, tym czasem śmierć dzi, eines Tod bedauern, czyiey śmierci, beweinen wać czyią śmierć, eines Todes sterben, haniebną umrzeć; er ist dieses Todes

miercią umarł, ſeinen Tod er-
, na ſwoią śmierć, ſwoiey
i czekać; ſich den Tod beſchleu-
przyſpieſzyć ſobie śmierć;
den Tod, aż do śmierci; ver-
na śmierć zasłużyć; einen
de erretten, kogo od śmierci
wać.

j. umarły, zmarły.

ire, *ſ. f.* mary; darauf hinaus
i werden, na marach być wy-
ym.

ne, *ſ. n. pl.* kości zmarłych,
rłych ciał.

ich, *adj.* blady jak śmierć.

ve, *ſ. f.* blada farba, trupia

ippe, *ſ. n.* kości ſame, gnaty,
ego ciała.

ber, *ſ. m.* grubarz, co umar-
rzebie.

id, *ſ. n.* żałoba, żałobna ſu-

hl, *ſ. n.* obiad zaduſzny, obiad
owy.

af, *ſ. m.* śmiertelny ſen, z
wſtać niemożna.

, *ſ. m.* dzień śmierci.

f, *ſ. m.* trunna.

ger, *ſ. m.* ten co umarłych
grobu noſi.

m. umarły, zmarły, Menſch,
k, einen von den Todten auf-
n, kogo od umarłych wskrze-
em einen Todten in das Haus
n, komu umarłego do domu
, einen für todt halten, kogo
a umarłego, todter Körper,
ciała, die Todten, umarli w
h; wotchłaniach.

twas Todtes, *ſ. n.* umarły.

ſt, *ſ. f.* konanie, zgon życia.

, *ſ. m.* przypadek śmierci,
przypadająca.

ht, *ſ. f.* boiaźń śmierci.

ahr, *ſ. f.* niebezpieczeńſtwo
, niebezpieczeństwo życia;
fecken, w niebezpieczeńſtwie
oſtawać; darein gerathen, w
pieczeństwo życia upaść.

mpf, *ſ. m.* konanie, paſſowa-
ze śmiercią.

th, *ſ. f.* śmierć nieuchronna,
i czas nieuchybny.

afe, *ſ. f.* kara na śmierć, śmier-
ranie, leiden, karę śmierci po-
ponoſić, erlaſſen, karę śmier-
nu darować, odpuścić; auf
etwas ſetzen, karę śmierci za co na-
znaczyć, zuerkennen, oſądzić kogo
na śmierć.

Todtesſünde, *ſ. f.* godzina śmierci.

Todtestag, *ſ. m.* dzień śmierci, oſtatni
dzień życia.

Todtesurtheil, *ſ. n.* dekret na śmierć,
ſkaźń, ſkazanie na śmierć, über ei-
nen ſprechen, dekretować kogo na
śmierć.

Todteswerth, *adj.* wart śmierci, zasłu-
żył na śmierć, Reden, mowa, za
którą śmiercią karać trzeba; Sache
einen ſchuldig erkennen, kogo win-
nym uznać iakiey rzeczy śmierci
godney.

Todteszüge, *ſ. m. plur.* ſkonanie, zgon
życia, oſtatnie ducha oddawanie,
darin liegen, w konaniu leżeć, w
zgonie żyć, być.

Todtesżahl, *ſ. f.* ztrupiały, martwy,
śmiertelny.

Todtfeind, *ſ. m.* śmiertelny nieprzyia-
ciel, główny nieprzyiaciel, eines ſeyn,
być śmiertelnym, głównym czyiem
nieprzyiacielem.

Todtfeindſchaft, *ſ. f.* nieprzyiaźń głó-
wna, zawziętość, gniew śmiertelny.

Todtgeſchlagen, *part. et adj.* zabity.

Todtgeſchoſſen, *part. et adj.* zakłuty,
ukłuty na śmierć.

Todtkrank, *adj.* śmiertelnie chory, todt-
krank ſeyn, śmiertelnie być chorym.

Todtſchießen, *v. a. irr.* zaſtrzelić na
śmierć.

Todtſchläger, *ſ. m.* zaboyca, mężoboyca,
ludoboyca; eines Königes, zaboyca
Kroia iakiego.

Todtſchlag, *ſ. m.* zaboyſtwo, zabycie;
begehen, popełnić; er hat begangen,
on popełnił mężoboyſtwo; des Va-
ters, zabicie oyca, oycoboyſtwo.

Todtſchlagen, *v. a.* zabić, zabiiać na
śmierć; einen, kogo, mit Fäuſten,
pięściami, mit einer Keule todtge-
ſchlagen werden, pałką być zabitym.

Todtſünde, *ſ. f.* wyſtępek, za ktory
śmierć, begehen, popełnić.

Tödten, *v. a.* zabić; einen Bürger öf-
fentlich, obywatela iakiego publicz-
nie; grauſam, okrutnie; ſchelmiſcher
Weiſe, niepodściwie; mit Gifte, tru-
cizną; mit einem Gewehre, orężem,
einen Dieb ungeſtraft, złodzieia za-
bić bez kary; einen hinterliſtig, ko-
go zdradą zabić; mit eigener Hand,
własną ręką, ſich ſelbſt, ſiebie ſame-
go zabić.

Tödten, das, *ſ. n.* zabicie, zaboyſtwo.

Tödtlich, *adj.* śmiertelny, śmierć przynoſzący, tödtliche Krankreich, śmiertelna choroba, tödtliche Wunde, śmiertelna rana.

Tödtlich, *adv.* śmiertelnie, krank ſeyn, śmiertelnie być chorym.

Tödtlichkeit, *ſ. f.* zabicie, zamordowanie na śmierć.

Tölpel, *ſ. m.* 1) drąg. dyląg, ungeſchickter Menſch, człowiek niezgrabny. 2) pniak, pień.

Tölpiſch, *adj.* niezgrabny, proſtak; *adv.* niezgrabnie, zprosta.

Töpfer, *ſ. m.* garcarz, gancarz, zdun, zu den Töpfern gehörig, *adj.* garcarski, gancarski, zduński.

Töpferarbeit, *ſ. f.* garcarska robota.

Töpfererde, *ſ. f.* gancarska ziemia, glina z ktorey gancarze robią.

Töpfergefäß, *ſ. n.* gancarskie naczynie, gliniane, od zduna zrobione.

Töpferlehm, *ſ. m.* glina z plewami umięſzana.

Töpferofen, *ſ. m.* piec gancarski, dopalenia garkow.

Töpferſcheibe, *ſ. f.* koło gancarskie, kołowrotek gancarski, na ktorym naczynie z gliny toczy.

Töpferthon, *ſ. m.* glina gancarska, zdunowi zdatna glina.

Töpfer-Werkſtatt, *ſ. f.* warſztat zduni, zduński, gancarski, gancarski.

Töpflein, *ſ. n.* garnuſzek.

Toll, *adj.* 1) zalony, w rozum obrany. 2) toll und voll, pijaniuteńki; 3) ſchwätzend, ciskaiący ſię, rzucaiący ſię; ſ. Raſend, Unſinnig.

Tollfuß, *ſ. m.* krzywo-nogi, co ma nogi pokrzywione.

Tollheit, *ſ. f.* ſzalonoſć.

Tollkühn, *adj.* ſzalenie śmiały, zuchwały, płochy, tollkühne Verwegenheit, zuchwała płochoſć.

Tollkühn, *adv.* ſzalenie śmiało, zuchwale, płocho, letkomyślnie.

Tollkühnheit, *T. f.* ſzalona śmiałoſć, zuchwałoſć, płochoſć.

Ton, Klang, Thon, *ſ. m.* ton, głos, eines Werks, ſłowa ton, brzmienie, ohne Ton, bez tonu, halber Ton, puł-tonie, puł-tonu, einerlei Ton, iedno ſtayno ton.

Tonangabe, *ſ. f.* rada.

Tonangeben, *v. a.* die Oberhand haben, gorę mieć, pierſzoſć mieć; ſ. Oberhand.

Tonangeber, *ſ. m.* ten co pierſzoſć ma.

Tonmeſſer, *ſ. m.* tonu miernik. ment ieden muzyczny od ... *glera* albo Fogiera wymier...

Tonne, *ſ. f.* 1) ein Gefäß, beczka ... czynie, Heringe, beczka ... Goldes, beczułka pieniędzy.

Topas, *ſ. m.* ein Edelgeſtein, T... den z kamieni drogich.

Topf, *ſ. m.* 1) garnek, garczek. ciasny, nicht recht gebrannt, brze wypalony, irdener, ... weiter, przeſtrony, es geht dem Topf, to do garka ... nie może, einem den Topf Kopfe entzwei ſchlagen, ... garnek zrobić. 2) worin Todten-Erbeine thut. Urne w ktorą kości umarłych ...

Topfſtein, *ſ. m.* kamień ...

Torkeln, *v. n.* chwiać ſię, ... vom Weine, od wina, auf ... ten, na oſiedwie ſtrony.

Torkeln, das, *ſ. n.* chwianie ... czanie ſię.

Torgau, *n. pr. f.* Torgaw, ... Stadt in Meißen, miaſto ...

Tort, *ſ. m.* krzywda, einem ... thun, krzywdę komu ...

Torte, *ſ. f.* Gebackenes, tort, ... czonego gatunek.

Tortur, *ſ. f.* tortury, katowſkie freiwillig dazu erbieten, ... ſię na tortury ofiarować, ... gen, na tortury, na kaſtelan durch ſie die Wahrheit erpreſſen, turą katownią prawdę ... kogo, wymuſić na kim ... ſtalt darzu machen, gotowe... tur czynić, einen darauf ſetzen, kogo kazać na tortu... na katowni rozpiąć, rozcią... auf geleget werden, na tor... włożonym.

Toſten, *ſ. n.* ein Kraut, ziele...

Tournier, *ſ. n.* turniey, ein ... igrzysko ieznych.

Trab, *ſ. m.* trucht, chod k... wny tak nazwany, im ... truchcie, truchtem, geht ... truchtem koń idzie.

Trabant, *ſ. m.* drabant, ... hundert Trabanten haben, ... ſta drabantow, Trabant ... drabanta u kogo.

Trabanten-Hauptmann, *ſ. m.* ... u drabantow.

Trabanten-Lieutenant, *ſ. m.* ... u drabantow.

Trabanten-Wache, *ſ. f.* ...

v. n. truchtem, iedno-chodą
ruchtować.
, *adj. et part.* truchtem cho-
truchtuiący, iedno-chodą ſtą-
; *adv.* truchtem, iedno-cho-
ıher gehen, ſtapać.
f. f. 1) Kleidung, Kleidertracht,
, ſzaty, ſtroy; 2) eine Tracht,
Aufſatz, Eſſen, iadła iedzenia
na ſtoł.
, *v. n.* chcieć, żądać, napierać
ch etwas, czego, nach allzugroßen
n, żądać nazbyt wielkich rze-
nem nach dem Leben, komu na
ſtać, über den Fluß zu kommen,
za rzekę ſię przeprawić.
ent, *ſ. m.* 1) traktament, iedze-
ycie, mit ſchlechtem zu frieden
roſtym iedzeniem ſię konten-
. 2) Bewegung, traktowanie,
dzenie ſię z kiem.
ſ. m. traktat, kleines Buch, mała
a, mit einem ſchließen, traktat
ı zamknąć, umowę uczynić,
, halten, traktatu dotrzymy-
raktat chować, ſich mit einem
nſtractate einlaſſen, w traktaty
ı zachodzić, w traktat ſię wda-

ſ. m. ten co ſtoły otwarte za
dze trzyma,
n, *v. a.* traktować; ſehr übel,
o źle; einen ſehr hart, z kiem ſię
o twardo obchodzić, einen mit
reundlichkeit, kogo traktować
zyiacielſku, łaſkawie, einen zu
ge, kogo bardzo dobrze na o-
e traktować; einen mit Weine,
winem traktować; einen mit
und Trinken ſehr wohl, kogo
niem y napoiem bardzo dobrze
tować, die Gefangenen ſehr gnäs
z niewolnikami ſię łaſkawie
odzić; einen herrlich, kogo po
u traktować.
n, *ſ. f.* in der Theologie: fort-
nzte Kirchenlehre: *w telogii:*
cyia, oddanie kościelne; Ueber-
Ueberlieferung, gemeine Sage,
Rede, mündliche Erzählung,
danie. oddanie rzeczy, poſpo-
owieść; erleente Sache, fortge-
ste Lehre, podanie nauki, nauka,
y ſię kto od kogo nauczył.
g, *adj.* płodny, albo płod po-
maiący w ſobie, trächtiger Hund,
nna ſobaka, trächtiges Pferd,
na klacz, trächtige Kuh, cielna
va.

Trächtigkeit, *ſ. f.* płodności, noſzenie płodu.
Tragbar, *adj.* nośny, ktorego można nosić.
Trage, *ſ. f.* noſze, auf die Trage legen, na noſzach położyć.
Träge, *adj.* leniwy, opieſzały; zu etwas, do czego, ſ. Faul, Langſam, *adv.* leniwo, opieſzało, leniwie, opieſzale.
Tragen, *v. a. irr.* 1) nieść, nosić, przynosić, rodzić, die Erde trägt Früchte, ziemia przynoſi owoce, urodzaie, Steine auf die Mauer, kamienie na mury nosić, einen Knaben auf den Händen, auf den Armen, chłopca na ręku, na barkach nosić, die Laſt wie die Eſel auf dem Buckel, ciężar, iak oſieł, na grzbiecie nosić, alle das Seinige bei ſich, wſzyſtko ſwoie z ſobą nosić, die Laſt auf den Schultern, ciężary na łopatkach, na barkach nosić, auf dem Halſe, na karku nosić, wo trägſt du das Kind hin? dokąd ty to dziecie niefiſz? einen auf dem Rücken, kogo na plecach nosić, dźwigać, einen Degen, ſzpadę nosić, einen Mantel, płaſzcz, eine goldene Krone, złoty łancuch, Stiefeln, Schuhe, ſztyble, trzewiki nosić, w ſztybłach, w trzewikach chodzić, neue Mütze, czapkę nosić, w czapka chodzić; die Unkoſten tragen, koſzt podeymować.
Tragen, das, *ſ. n.* noſzenie, piaſtowanie, nicht vertragen können, noſzenia nie moc znieść, das Tragen des Gewehrs, noſzenie oręża.
Träger, *ſ. m.* nośnik, noſz, dźwigacz; der etwas trägt, ktory co noſi; eines Briefes, liſtonoſz.
Trägerin, *ſ. f.* noſicielka, piaſtunka.
Trägerlohn, *ſ. m.* płaca za noſzenie.
Tragiſch, *adj.* ſ. Tragödiſch.
Tragödie, *ſ. f.* Trugiedyia, ſchreiben, verfertigen, napiſać, wygotować tragiedyią, ſpielen, Tragiedyią grać, udawać, wyprawiać.
Tragödiſch, *adj.* tragiczny, żałosny; *adv.* po tragicznemu, iak tragiedyią, etwas abhandeln, co traktować.
Tragriem, *ſ. m.* der Sänftenträger, pas u lektykonoſzow.
Tragrinken, *ſ. m.* auf dem Kopfe, kolko na głowie do położenia na niem ciężaru.
Tragſeſſel, *ſ. m.* lektyka, krzeſło noſne.
Tragſtuhl, *ſ. m.* krzeſło noſne.
Trank, *ſ. m.* trunek, napoy. Arznei in einem Tranke eingeben, lekarſtwo dać w ia-

w iakiem napoiu, süßlicher, słodkawy, kühler, heilsamer, tödtlicher, chłodny, zdrowy, śmiertelny, schädlicher, szkodliwy, gemischter, mieszany, przyprawny, nach Speise und Tranke den Hunger vertreiben, iadłem y napoiem głodu się pozbyć, diese Speise und Trank genießen sie nicht, oni tego iadła y napoiu nie zażywaią, Wermuth Trank, piołynkomy napoy.

Tränke, *s. f.* koryto do napawania; für das Rindvieh, dla wołow.

Tränken, *v. a.* napawać, napoić; das Vieh, bydlę.

Trankgeld, *s. n.* s. Trinkgeld.

Tränklein, *s. n.* truneczek, napoiek; von Arzenei einnehmen, napoy lekarski w banieczce brać.

Transport, *s. m.* przewoz, transport; woysko przewiezione za wody, wie stark ist der feindliche gewesen? iak wiele woyska nieprzyiaciel przeprawił?

Transportiren, *v. a. transportować*, przeprawić, przenieść, przewieść, Truppen, żołnierzy.

Transportschiffe, *s. n. plur.* przeprawne okręty, statki do przeprawy.

Trappe, *s. m.* 1) ein Vogel, drop, ptak. 2) Fußtrappe, trop, eindrücken, wybić, wycisnać.

Traube, *s. f.* iagoda, kleine, maleńka, frühzeitige, skora, nazbyt wczęsna, reiffe, dojrzała, dostała, durchsichtige, przezroczysta, süße, säuerliche, słodka, kwaśną, wohlschmeckende, dobrego smaku, dünnschälige, z cienką skorką, von edlem Geschmacke, przedniego smaku, färbet sich, zapala się, barwy nabywa, ist wohl durchkocht, iest dowarzona, zum Essen auslesen, do iedzenia wybierać, unter die Presse thun, pod pressę włożyć; wird niemals süß, nigdy niebywa słodka, wird vom Winde dürr, twardnieie od wiatru, hat allerhand Kerne, na rożne iądrkat, zeigt sich an dem Auge, pokazuie się na pączku, wird größer von dem Safte der Erde und der Wärme der Sonne, rośnie od soku ziemnego y od ciepła słonecznego, ist herbe vom Geschmacke, cierpkiego smaku, wird süß, wenn sie reifft, staie się słodką, gdy dostaie, einem die größte aus dem Berge geben, naywiększą iagodę z winnicy komu dać, reifft von der Sonne, dostaie od słonca, ist mit Laube bedeckt, iest okryta liściem, ein Stock, der an jedem Ranken eine Traube hat, drzewko winne, [illegible] na każdym chrościku ma [illegible] godę.

Traubenbeere, *s. f.* winna iagoda, [illegible] Traubenbeeren, z winnych iag[illegible]

Traubenhülse, *s. f.* skoreczka [illegible] dzie.

Traubenkern, *s. m.* iądrko w iago[illegible]

Traubensaft, *s. f.* sok w iagodz[illegible] z iagody.

Traubenstängel, *s. n.* szypołka, [illegible] rey iagoda.

Traubenstock, *s. m.* winne drze[illegible]

Trauen, *v. n.* 1) wierzyć, do[illegible] ufać, auf eines Tapferkeit, [illegible] męstwie, auf eines guten [illegible] czyiey dobrey ufać, wierzy[illegible] einem nicht recht, komu [illegible] ufać, nie bardzo dowierza[illegible] einem Orte, noch Menschen, [illegible] scu, ani ludziom nie dowie[illegible] traueſt mir nicht viel, ty mi [illegible] dowierzasz, nie wiele ufa[illegible] darf niemanden trauen, [illegible] nikomu w nieczym ufać, [illegible] trauete, bin ich betrogen [illegible] mu wierzyłem, ufałem, [illegible] ny oszukany iestem, traue [illegible] mi, ufay mi, ich traue [illegible] als ich sehe, więcey nie wi[illegible] ufam, iak widzę, traue [illegible] das Pferd weg, zbytnia ufn[illegible] przyczyną biedy; 2) ein [illegible] leute zusammen geben, ślub ręczoney parze, zmowioną [illegible] bem złączyć, siehe Copulire[illegible]

Trauer, *s. f.* 1) żałoba, żal. [illegible] kleider, żałobne suknie, [illegible] wziąć, wdziać, der sie [illegible] hat, *mowi się w niem*, w żałob[illegible] dzi, żałobę nosi.

Trauergedicht, *s. n.* żałobny [illegible]

Trauergesang, *s. m.* żałobna [illegible] żałobne śpiewanie.

Trauerhaus, *s. n.* żałobny do[illegible]

Trauerjahr, *s. n.* żałobny rok, ktory trzeba być w żałobie.

Trauerklage, *s. f.* narzekanie [illegible] lament żałobny.

Trauerkleid, *s. n.* suknia żałob[illegible]

Trauermahlzeit, *s. m.* żałobny [illegible]

Trauern, *v. n.* żałować, opłaki[illegible] ständig, przystoynie, über [illegible] czyiey śmierci, um einen, [illegible] nigen, kogo, swoich, albo [illegible] kiem, po swoich w żałobie [illegible] nicht weiter trauern, nieżałuy[illegible] cey, przestańmy żałować, [illegible] die ganze Stadt, całe miasto [illegible]

uert alles um ihn, wſzyſtkie
ſą w wielkiem żalu po niem.
das, *ſ. n.* żal, żałoba, żało-
beſtändiges. nieuſtanny żal,
Betrübniß über den Tod deſſen,
lieb geweſen iſt, żałoba ieſt
śmierci tego, ktory nam był
durch ſein Weinen vergrößern,
żalu, żałoby ſwoiem płaczem
ynić, ſich in großem befinden,
kiem ſmutku ſię znaydować,
n Trauern verſetzen, nabawić
ialu, in großes gerathen, w
żal wpaść.
Schleyer, *ſ. m.* żałobny kfef,
a na twarz zasłona.
cl, *ſ. n.* Tragiedyia, żałosna

v. n. kapać, kroplami, kap-
adać, łączyć ſię, ſ. Triefen.
ſ. f. kapanie, z dachu, ze ſtrze-
us dem Regen in die Trauffe
, z deſzczu pod rynnę trafić,
z iedney biedy w drugą.
ht, *ſ. n.* prawo o-kapu na cu-
ic.
. m. ſen, ro ſię śni, ſchwerer,
ſehr angenehmer, bardzo przy-
dunkeler, ciemny, zawiły,
, prawdziwy; unruhiger, nie-
ny, närriſcher Leute, ſny głu-
idzi, auslegen, wykładać, eis
ien Traum erzählen, ſwoy ſen
powiadać, durch einen Traum
ket werden, ſnem iakim być
aſzonym y wſtać, einen närri-
raum haben, mieć iaki głupi
habe einen wahren Traum ge-
ia miałem pewny prawdziwy
edeutet dir was gutes, znaczy
dobrego, einem im Traume
men, komu ſię we śnie poka-
rzyśnić, ich halte es für einen,
am za ſen, wenn nur das kei-
ume ſind, gdy by tylko nie
y, von etwas haben, etwas im
ie ſehen, mieć ſen o czym co
e widzieć.
uter, *ſ. m.* ſnow wykładacz,
łumacz, ſnow wykładca.
, *v. n.* śnić ſię, komu, co; die
Nacht über, całą noc ſnić ſię;
ch das ſagen ſollte, was mir dieſe
geträumet hat, gdy bym ci miał
dzieć, co ſię mi tey nocy śniło,
mir was wunderliches geträumet,
ę mi cudowego śniło, es träu-
m von bevorſtehenden Dingen,
ſię mu o nadchodzących rze-
czach, was hat ihm geträumet? co
ſię mu śniło?
Träumer, *ſ. m.* ten co ſny miewa, co ſię
mu zawſze co śni.
Träumerisht, *adj.* ſny uſtawiczne mie-
waiący.
Traurig, *adj. et ſ.* ſmutny, żałosny,
einen Traurigen tröſten, ſmutnemu
kazać być dobrey myśli, traurige
Briefe an einen ſchreiben, ſmutne liſty
do kogo pisać, traurige Poſten lau-
fen von ihm ein, ſmutne wiadomości
o niem przybiegaią, traurig und be-
ſtürzt, ſmutny y pomieſzany, traurig
und niedergeſchlagen, ſmutny y poni-
żonego nmyſłu, ich kam traurig nach
Hauſe, ia ſmutny przyſzedłem do
domu, über eines andern Unglück trau-
rig ſeyn, być ſmutnym z cudzego
ſzczęścia, traurige Sache, ſmutna
rzecz, trauriger Tod für einen, ſmutny
dzień dla kogo, traurige Niederlage,
ſmutna porażka, ſmutna klęska,
Klage, ſmutne, żałosne utyskowania,
trauriger Fall, ſmutny, żałosny przy-
padek, traurig ſeyn, werden, ſmutnym
być, ſmutnym ſię ſtać, ſ. Betrübt.
Traurig, *adv.* ſmutno, żałośnie, ant-
worten, odpowiadać, zum Hauſe hin-
aus gehen, z domu ſmutno wyść.
Traurigkeit, *ſ. m.* ſmutek, żałość, śmę-
tność, verſtellte, zmyślony, udany,
zmyślona, udana, einen zur Traurig-
keit bewegen, kogo do ſmutku, do
żałości, poruſzyć, ſich ihr überlaſſen,
w ſmutku ſię zanurzyć, einem die
Traurigkeit benehmen, einen davon
abbringen, komu ſmutek odiąć, kogo
ſmutku pozbawić, verurſachen, ſmu-
tek ſprawić, ſich in großer befinden,
znaydować ſię w wielkiem ſmutku,
ſich ihr widerſetzen, ſich von ihr nicht
wollen einnehmen laſſen, opierać ſię
ſmutkowi, żałości, nie dać ſię ſmu-
tkowi, nie dać ſię brać żałości, ſich
derſelben entſchlagen, wybić ſię ze ſmu-
tku, pozbyć ſię żałości, unglaubliche,
unendlich ſchwere, niepodobny do
wiary, nieskończony ſmutek, fah-
ren laſſen, żałość ſmutek porzucić,
ſich der Traurigkeit ganz und gar erge-
ben, utopić ſię wcale w ſmutku, w
żałości; vor Traurigkeit vergehen, od
ſmutku, od żałości ſchnąć, niknąć,
niszczeć, einen davon befreien, kogo
od ſmutku uwolnić.
Trauring, *ſ. m.* pierścień ślubny, o-
brączka ślubna.
Trauung, *ſ. f.* 1) wiara, wierzenie. 2)

neuer

neuer Eheleute, zaślubienie zaręczonych, ślubu danie zrękowanym.

Traverse, *s. f.* Festungswerke, kształt pewney roboty fortyfikacyiny.

Treber, *s. m. plur.* młoto; *prov.* wer sich unter die Treber menget, den fressen die Schweine, *przysł.* kto się owcą czyni to go wilk pożre, na pochyłe drzewo y kozy skaczą, kurz, nie zawsze się uniżay.

Trecken, *v. a.* ciągnąć, s. Ziehen.

Treffen, *v. a.* trafić, etwas mit seinen Gedanken, w co swoią myślą, nicht damit treffen, nie trafiać myślą, źle się domyślać, nie zgadać. genau, w sam raz trafić, zgadnąć, den Weg, drogę znaleść, auf den Feind, z nieprzyiacielem się potkać, auf einen, natrafić na kogo, napotkać, spotkać kogo; *w tym samym sensie*, spotkać się z kiem.

Treffen, das, *s. n.* potyczka, bitwa, walka, utarczka, mit dem Feinde halten, potyczkę, bitwę toczyć z nieprzyiacielem, sich aus dem Treffen halten, z botyczki wyść, wystąpić, sich in keines einlassen, nie wdawać się w żadną potyczkę, wieder anfangen, bitwę znowu zacząć, odnowić, ist auf beiden Seiten gleich, bitwa z obudwoch stron rowna, ist auf einer Seite so heftig, als auf der andern, iest tak żwawa, na iedney iak y na drugiey stronie, es auf ein Treffen ankommen lassen, na los bitwy puścić.

Trefflich, *adj.* przedni, wyśmiety.

Treiben, *v. a.* 1) pchać, wygnać, gnać, zapędzić, popychać, przymuszać, poganiać, bawić się, robić, prowadzić, czynić, sein Werk, swoie rzemiesło robić; das Vieh auf die Weide, bydło na paszą pędzić, einen aus dem Besitze seiner Güter, kogo z possessyi, z osiadłości swoich dobr wygnąć, einen zur Bezahlung, kogo do zapłacenia przymuszać; 2) einen aus der Stadt, kogo z miasta wygnać, wyganiać; aus dem Hause, z domu; von seiner Stelle, ze swoiego mieysca zpędzić, zegnać; einen mit Gewalt von den Gütern, kogo gwałtem z dobr wygnać; von dem Ehrenamte, z honoru, z urzędu kogo zepchnąć; die Feinde aus ihren Posten, nieprzyiaciela z iego mieysca; den Feind in die Flucht, nieprzyiaciela do ucieczki przymusić; einen in die Enge, kogo w ciasne napędzić; die Menschen an einen Ort zusammen, ludzi wraz spędzić na iedno mieysce: [illegible] Hause, kogo do domu pędzić; die Schafe, owce pędzić; 3) [illegible] lenhandel, bawić się przedaż[illegible] eine Sache heftig, rzecz żwa[illegible] pierać, Seeräuberei, rozbo[illegible] morzu bawić, Handel, kupie[illegible] del prowadzić, kupiestwo [illegible] wić, kupczyć, die Rechtsa[illegible] Freunde, sprawy prawne [illegible] przyiacioł trzymać, sie tre[illegible] to iest ich robota, to iest ich [illegible] sło; 4) in die Höhe, hinan[illegible] Auctionen, steigern, theurer [illegible] zdrożyć, podrożyyć, droższy[illegible] w przedażie publiczney, [illegible] den Preis des Getraides, [illegible] droższą uczynić, cenę zboż[illegible]

Treiber, *s. m.* naganiacz, [illegible] przymusiciel, napędziciel, [illegible]

Treibung, *s. f.* napędzenie, [illegible] pędzenie, przymuszanie, [illegible] rzemiesła, sztuki, prowadz[illegible] dlu; czynienie, broienie.

Trenschant, *s. m.* krayczy, kt[illegible] potrawy mięsne, pieczyste [illegible]

Trenchee, *s. f.* wały, fossa ob[illegible] oblężny; aufwerfen, fossę [illegible] wał kopać.

Trenschiren, *v. a.* kraiać, roz[illegible] trawy, pieczyste.

Trenschirkunst, *s. f.* kraiania [illegible] rania sztuka.

Trennen, *v. a.* dzielić, rozdz[illegible] etwas, od czego, sich von [illegible] dzielić się od kogo, die [illegible] haben sich getrennet, złącz[illegible] byli rozdzielili się, roz[illegible] rozłączyli się; s. Scheiden [illegible] Absondern.

Trennung, *s. f.* dzielenie, roz[illegible] odłączenie, rozłączenie; [illegible] nes und Weibes, rozwod [illegible] ny; ist aus Schuld des [illegible] schehen, z winy męża, m[illegible] że się rozwod stał, Trenn[illegible] Religion, odszczepieństwo [illegible]

Trepaniren, *v. a.* trepanować [illegible] schale durchbohren, cząstkę [illegible] wiercieć.

Treppe, *s. f.* wschody; [illegible] Treppe, stopnie w wschod[illegible] rych się schody składaią [illegible] stecken, pod schodami skryć [illegible] sich darunter stecken, pod [illegible] skryć; wie eine Treppe, sch[illegible]

Treschen, *v. a.* młocić; s. Dr[illegible]

Trespe, *s. f.* kąkol, von Tr[illegible] kąkolowy, z kąkolu.

ehl, *ſ. n.* kąkolowa mąka.
b, *ſ. n.* przetak do wyczyszczenia kąkolu.
ld, *ſ. n.* pole kąkolowate, kąkol rodzące.
ſ. m. Weintreſter, Kamm der Traube, na winnym gronieszypo ktorych iagody wiszą.
in, *ſ. m.* winne młoto słolupina z iagod winnych.
a. irr. deptać, tłoczyć; mit nogami; unter die Füße, pod , ſich einen Stachel in den Fuß, kolkę ſobie wbić w nogę; n, ſtanąć, ſtać przy kiem, an r, przy drzwiach ſtanąć, ſtać, mt, wſtąpić, wieżdżać na iaki einem die Augen, komu przed ſtanąć, przed oczy przyść, hre zu nahe, być przeciwnym u honorowi; in eines Fußtaſtępować w czyie ślady; an das a ląd wyść; Lehm, glinę dogami depcząć rozrabiać; der itt die Henne, kogut ſię parzy die Henne will ſich nicht treen, kura nie da kogutowi do

ıs, *ſ. n.* deptanie, dropczenie, ie nogami.
. wierny; treue Freunde Haś wiernych przyiacioł; Hülfe, pomoc, treue Allirte, wierni Związkowi; Freundſchaft, przyiaźń; treuer und beſtändfreund, wierny y ſtateczny iel; treuen Rath geben, komu rną radę; ein treues Gemüth nen haben, mieć wierne ſerce, umysł komu; ſehr treu, barrny, nader wierny; nicht treu e być wiernym, treu verbleiſtawać wiernym.
ſ. słowo, wierność; ſonderobliwſza; unglaubliche, nieo do wiary; größte, naywięh eines Treue überlaſſen, ſpuzdać ſię na czyią wierność; weiſen, komu wierność poTreue und Glauben halten, wierność utrzymywać, die ſt verſchwunden, wierność uinem eine ſonderbare erweiſen, aką oſobliwſzą wierność poinverbrüchliche leiſten, nieprzewierność chować; einander wzaiemnie wierność ślubozyrzeć, ſeine iſt unverbrücho wierność ieſt nieprzełama-

na, unſere ſoll ewig währen, naſza wierność ma wiecznie trwać, eines Treue noch nicht verſichert ſeyn, czyiey wierności ieſzcze nie być pewnym, o czyiey wierności ieſzcze nie być ubezpieczonym, nie być icy bezpieczny, o, wo iſt doch Treue und Glauben geblieben! a gdzież ſię wierność y wiara podziały! bei meiner Treue, na moią wierność, na moią wiarę, er hat es an ſeiner gegen das Vaterland nicht fehlen laſſen, nie ſchodziło mu na wierności ku oyczyznie, eines Treue vermiſſen, czyiey wierności, albo wierności po kiem pragnąć, żądać.

Treuge, *adj.* ſuchy, wyſchły, Blätter, ſuche liście, einem ein treuges Kleid geben, dać ſuchą ſuknią komu, treuger Boden, ſuchy grunt, treuge werden, ſuchym ſię ſtawać, ſtać, es iſt alles von dem Winde, oder von der Sonne treuge geworden, wſzyſtko od wiatru, albo od słońca wyſchło, etwas von der Sonne laſſen treuge werden, co na słońcu wyſuſzyć, ſchnąć, wyſchnąć, ſuſzyć ſię, wyſzuſzyć ſię, gieb mir treuge Kleidung, bis meine naſſen wieder trocken werden, day mi iaką ſuchą ſuknię, aż moia wyſchnie, poki moia wyſuſzoną nie będzie, ſ. Trocken, Dürre.

Treuge, *adv.* ſucho, im Waſſer ſtehen, w ſtayni ſtać.

Treugen, *v. a.* ſuſzyć, wyſuſzyć, wyſuſzać, przeſuſzyć, etwas, co, in der Sonne, na słońcu.

Treugeſinnet, *part. et adj.* dobrze myślący, dobrze namyślony, dobrego ſerca.

Treuherzig, *adj.* dobroczynny, ſzczodrobliwy, ſzczodry; wierny, rzetelny, podściwego ſerca; *adv.* wiernie, podściwie, rzetelnie, ſzczerym ſercem.

Treulich, *adv.* wiernie, z wiernością; etwas beſorgen, o co mieć ſtaranie; es mit einem meinen, wierne ſerce mieć dla kogo, wiernego być ſerca.

Treulos, *adj.* niewierny, bez wierności, bez wiary, treuloſer Freund, niewierny przyiaciel, treuloſe Völker, niewierne narody, treuloſes Gemüth, niewierny umysł, treuloſer Menſch, niewierny człowiek, treulos werden, niewiernym ſię ſtać.

Treulos, *adv.* niewiernie, chytro, den Vertrag brechen, ugodę zerwać.

Treuloſigkeit, *ſ. f.* niewierność, przeniewierzenie ſię, durch eines Treuloſigkeit

sigkeit hintergangen werden, niewiernością czyią bić zwiedzionym, oszukanym, den Schein der Treulosigkeit meiden, chronić pozoru niewierności, bei so großer Treulosigkeit der Menschen, przy tak wielkiey niewierności ludzi.

Triangel, *s. m.* troykąt, wie ein Triangel, iak troykąt, troykątna forma.

Tribun, *s. m.* ein Vorsteher, Zunftmeister im alten Rom; in der neuen Bedeutung: ein Mitglied des Tribunats in Frankreich, cechmistrz, trybun starorzymski, obrońca pospolitwa; *w nowym znaczeniu:* społczłon dostoieństwa cechmistrzow w Francyi.

Tribunal, *s. n. et m.* ein Obergericht, höchstes Gericht eines Landes, Gerichtsstuhl, Richter, Gerichtsbarkeit; in der neuen Bedeutung: die sämmtlichen Richter eines Gerichtshofs, welche über eine Sache erkennen und entscheiden, trybunał, sądy naywyższe w państwie, stolica, krzesło sędziego, jurysdykcyia; *w nowym znaczeniu:* wszyscy sędzie sądu jednego, co iaką sprawę rozeznaią i onę rozsądzą; das neue peinliche Tribunal in Frankreich, nowy sąd kryminalny w Francyi; das peinliche Revolutionstribunal daselbst, sąd albo trybunał kryminalny rewolucyi w Francyi.

Tribunat, *s. n.* das Zunftmeisteramt in Frankreich, trybunat, dostoieństwo cechmistrza w Francyi.

Tribune, *s. f.* Bühne, erhabener Ort für die Musikanten, chor, mieysce podwyższone dla muzykantow; in der neuen Bedeutung: Rednerbühne in dem Gesetzgebendem Corps in Frankreich; *w nowym znaczeniu:* chor, mieysce podwyższy, gdzie oratorowie perorowali w zgromadzeniach sprawowydących w Francyi.

Tribut, *s. m.* podatek, dań, danina, hołd; unerträglicher, nieznośny; täglicher, gemeiner, codzienny, pospolity; auflegen, nałożyć, nakładać, nakazać, eintreiben von einem, wybierać, wyciągać od kogo, abtragen, oddawać, wypłacać, jährlich von etwas, co rocznie od kogo, einen davon befreien, kogo od podatku uwolnić, mit schwerem Tribute drücken, uciskać, uciemiężać, srogiem podatkiem, einem die Hälfte des Tributs geben, dać komu połowę podatku, hołdu, einen mäßigen Tribut von einem fodern, miernego podatku domagać się od kogo.

Tributbar, *adj.* Zinnsbar, podatek, hołd płacący, ein podatkowym kogo uczynić, bar seyn, podatkowym być.

Trichter, *s. m.* leiek, liiek, Trichter laufen lassen, przepuścić, przepędzić.

Trictrac, *s. m.* 1) Tricktrack, im Brete, tryktrak, grabnicy; 2) ein Bretspiel Schlosse zum Zumachen składana z zamkiem do; 3) in der Jägerei: das wenn die Bauern mit Wild aus den Büschen ślistwie: wystraszanie zwi mi z kniei.

Trieb, *s. m* instinkt, natchnie aus einem göttlichen Trie go natchnienia, zur Arb do roboty, do podania pieczeństwo, natürlicher duch, einen guten von sen, pokazywać po sobie wrodzoną do dobrego.

Triefäugig, *adj. et adv.* oczu oczu ciekących; seyn, by trochę nie wiele, der gig ist, ktory nie co ciek iest.

Triefen, *v. n.* kapać, das sachte daher, woda k ztamtąd, das Messer trie z noża krew kapie, der sachet, daß die Augen trie ca sprawuie, że oczy płyn nen triefen ihm aus den mu kapiąpadaią z oczow

Triefen, das, *s. n.* kapanie padanie, płynienie; der A vertreiben, płynienie ocz das Triefen der Augen plag als vorher, płynienie oczow mam teraz, iak przed tym

Triefend, *adj. et part.* kapią cy, kroplami padaiący, kapiąca, ciekąca, triefend ben, ciekące, płynące mie

Triftig, *adj.* ciężki, triftig ciężka przyczyna.

Triktrak, *s. m.* s. Trictrac.

Triller, *s. m.* in der Musik, zyce, w głosie, machen, tre sie robić.

Trinkbar, *adj.* co pić można

Trinken, *v. a. irr.* pić, sehr

rübes Waſſer, mętną wodę,
was angenehmers getrunken
ie przyiemnieyſzego nigdy
er hat niemals ohne Durſt ge
on nigdy z pragnienia nie
n zu trinken geben, dać ko
aus vollen Kannen trinken,
kuflami pić, wo haſt du ge
gdzieś ty pił? aus einem
kufla pić, trinke fort, na
brze, piy dobrze, auf eines
it, pić za czyie zdrowie, zu
en, nazbyt pić, der gern
ory rad piie, einem zutrin
do kogo; einen großen Ber
lkiem puharem, ich habe
t einen Tropfen getrunken,
ani kropli nie piłem, in
e trinken, iednym cięgiem

m. piiak, opoy, łopak,

n. trinkgielt, na gorzałkę,
omu pieniądze, verſprechen,
obiecywać, geben, dać, für
rheit Trinkgeld bekommen,
głupſtwo trinkgieltu do
ć na piwo, na gorzałkę.
, ſ. n. naczynie do napoiu.
ſ. f. izba do napoiu.
n, ſ. n. iżbeczka do napoiu.
ein Zeug, trypa materyia
iedwabney.
n. płynienie zepſutego na
łowieka.
1) ſtąpienie, ſtąpanie, ſtu
ten gewiſſen Tritt thun kön
noc żadnego pewnego ſtą
ynić; 2) worauf man ſteht,
ße ſetzt, podnożek, podſto
ktorym ſtoią, albo nogi

m. tryumf, wiazd zwycię
nlicher, okazały; wegen ers
Sieges zur See, ze zwycię
orzu otrzymanego, halten,
, die Gefangenen im Trium
en, niewolnikow na tryum
lzić.
, v. n. triumfować, z trium
lżać; mit großen Ehren, z
honorami; über einen, nad
mfować.
en, ſ. m. woz tryumfalny.
ſchlecht, gemein, einfältig,
oſty.
ſ. ſuchy, trockenes Land,
nia, die Brunnen ſind tro
dła ſą ſuche, trockene Ge

genden, ſucho mieyſca, okolice, ſehr trocken, nader ſuchy, trocken werden, ſchnąć, ſuchym ſię ſtać, ſtawać, wyſychać; im Backofen, w piekarskiem piecu, die Augen werden nie trocken, oczy nigdy nie oſchną z łez, ein mes nig trocken werden, trochę przeſznąć.
Trocken, *adv.* ſucho; im Stalle ſtehen, w ſtayni ſtać.
Trockenheit, ſ. m. ſuſza, ſuchość, wyſchłość, man hat ſelbiges Jahr große gehabt, w taki rok miano wielką ſuſzą, wielką ſuchość, ſ. Dürre.
Trocken, v. a. trocken machen, ſuſzyć, wyſuſzać, die Sümpfe, ieziora, bagna, etwas an der Sonne trocknen laſſen, dać czemu od słońca wyſchnąć.
Trocknen das, ſ. n. ſuſzenie, wyſuſzanie, wyſuſzenie.
Trocknung, ſ. f. ſuſzenie, wyſuſzanie.
Trödel, ſ. m. tandeta, Trödelwaare, przedayne rzeczy, manatki na tandecie.
Trödeler, ſ. m. tandeciarz, co przechodzone y zażywane rzeczy przedaie; von alten Büchern, ſtarych kſiąg przekupień.
Trödeln, v. a. tandecić, tandetą ſię bawić, na tandecie przedawać.
Trödelet, ſ. f. fraſzki; rupieci.
Trödelfrau, ſ. f. tandeciarka.
Trödelhaft, *adj.* tandetny, tandeciany.
Trödelmarkt, ſ. m. tandeciany rynek, tandeta.
Tröpfeln, v. a. et *imperf.* krapać, kapkami padać.
Tröpflein, ſ. n. kapka, kropelka.
Tröſchen, v. n. gawędzić.
Tröſten, v. a. cieſzyć, pocieſzyć; mit ſchlechter Hoffnung, niewielką y prożną nadzieią, einen ſchriftlich, kogo przez liſty cieſzyć; einen in ſeinem Elende, kogo w iego nędzy; ſich ſelbſt, ſiebie ſamego, er tröſtet ſich mit ſeinem guten Gewiſſen, on ſię cieſzy ſwoiem dobrym ſumnieniem; ſich mit anderer Exempel, czyim ſię przykładem cieſzyć; wegen des allgemeinen Elendes, cieſzyć w poſpolitey, w powſzechney biedzie, das tröſtet mich allein, to mię tylko cieſzy, der ſich tröſten läßt, pocieſzenie przyimuiący, der ſich nicht tröſten läßt, pocieſzenia nieprzyimuiący.
Tröſten, das, ſ. n. cieſzenie, pocieſzenie.
Tröſter, ſ. m. cieſzyciel, pocieſzyciel, cieſzący, pocieſzaiący.
Tröſterin, ſ. f. cieſzycielka, pocieſzycielka.

Tröstlich, *adj.* pełny pocieszenia.
Tröstung, *s. f.* cieszenie, pocieszenie.
Trog, *s. m.* koryto, Backtrog, koryto do ciasta.
Trommel, *s. f.* bęben, er hat einen Bauch wie eine Trommel, on ma brzuch iak bęben.
Trommelschläger, *s. m.* dobosz.
Trompete, *s. f.* trąba, in die Trompete stoßen, dać znak trąbą, auf ihr blasen, na trąbie grać.
Trompetenschall, *s. m.* głos trąb; hören lassen, dać słyszeć.
Trompeter, *s. m.* trębacz, einen im Lager zurück lassen, trębacza w obozie zostawić.
Tropfen, *s. m.* kropla, kapka; fällt herunter, spada na doł; dringt von der Sonnenhitze heraus, od upału słonecznego krople z niego lecą.
Tropfenweise, *adv.* kroplami, po kropli, kapkami, po kapce; fallen, padać, upadać.
Tropfstein, *s. m.* krapany kamień, gatunek kamienia pewny.
Troß, *s. m.* bogaże woyskowe, *potym*, czeladź woyskowa, ciury.
Trost, *s. m.* pociecha; letzter, ostatnia, es ist ein großer wider dessen Trauren nichts Böses gethan haben, iest to wielka pociecha nie złego nie uczynić, einem Abwesenden einen großen geben, nieprzytomnemu komu wielką pociechę czynić, in meiner größten Betrübniß bediene ich mich des Trostes, w naywiększym moiem utrapieniu tey używam pociechy; in der Theurung, w drogości chleba, der einige Trost blieb mir noch, welcher nun auch verlohren ist, jedna pociecha się ieszcze zostawała, das ist mein einiger, to iest moia iedyna pociecha, ich suche bei dir meinen Trost, ia u ciebie moiey pociechy szukam, das ist mein Trost in meinem Unglücke, to iest moia pociecha w moiem nieszczęściu, das wird mir zum Troste dienen, to mi pociechą będzie, der einige Trost erhält mich, daß, ta iedyna pociecha mię utrzymuie, że, dieses giebt einen Trost, to czyni mi nie iaką pociechę, ach, das war ein Trost! ach to była pociecha!
Trostel, *s. m.* ein Vogel, kwiczoł, iemiołucha, ptak.
Trostlos, *adj.* niepocieszony, w rozpaczy rostaiący.
Trostlosigkeit, *s. f.* niemienie pociechy, bez pociechy zostawanie.
Trostreich, *adj.* pełny pocie[illegible] tuiący w pociechy.
Trostschreiben, *s. m.* pismo [illegible] pocieszaiący.
Trotz, *s. m.* upor, krąb[illegible] sehe nur den Trotz an! [illegible] zuchwałość! was das [illegible] ist, patrzay co to za zuch[illegible]
Trotzen, *v. n.* być upor[illegible] brnym, upierać się, upar[illegible]
Trotzig, *adj.* uporny, upar[illegible] nieposłuszny; gegen die [illegible] szym, trotziger Kerl, kr[illegible] pak, hardy; sind die [illegible] ihres Heurathsguths, k[illegible] maią posag są harde; [illegible] zuchwałym, hardym się [illegible]
Trotziglich, *adv.* hardo, k[illegible] chwało; an einen schreib[illegible] kogo; auf einen losgeh[illegible] obces na kogo iść.
Troublen, *s. m. plur.* zami[illegible] szania, kłutnie; legen [illegible] zamieszki, ustaią, die [illegible] Lande, zamieszki w kr[illegible]
Troupp, *s. m.* poczet żołn[illegible] zu Pferde, konnych, [illegible]
Trouppen, *s. m. pl.* żołn[illegible] poczty, woysko; anwer[illegible] werbować; aufrichten, [illegible] gnąć; auf den Beinen [illegible] gotowe, s. Armee, Sol[illegible]
Trouppweise, *adv.* pułk[illegible] kupami: fliegen die [illegible] szpaki, an einen Ort [illegible] kie mieysce przychodz[illegible]
Trüb, *adj.* mętny, poch[illegible] pny, ponury, trüber [illegible] chmurne niebo, trübes [illegible] woda, trüber Wein, [illegible] trübes Wetter, posępne [illegible] trüber Tag, pochmurny [illegible] pny dzień.
Trüb, *adv.* pochmurno, [illegible] sępno, mętno.
Trübsal, *s. n.* utrapienie [illegible] da, ucisk, smętek.
Trübsand, *s. m.* miałkie, [illegible] z wody wyglądaiący.
Trübselig, *adj.* biedny, [illegible] piony, utrapiony, skłop[illegible] przynoszący. trübselig[illegible] dna biedę przynoszęca [illegible] selige Flucht, biedy, [illegible] cieczka, s. Elend.
Trübseligkeit, *s. f.* s. Trü[illegible]
Truchses, *s. m.* stolnik.
Trug, *s. m.* zdrada, oszukan[illegible] trug.

a. irr. oſzukać, oſzukiwać,
, zwieść, lügen und trügen,
y zwodzić, ſ. Betrügen.
ſ. f. ſ. Trommel.
, v. n. Trommeln, bębnić,
n uderzyć, bić.
m. trunek, napoy; unmäßis
pomiarkowany, einem Gift
ßten Trunk thun, komu tru-
poy zaprawić; Waſſers, z
poy; ſtarker in einem Zuge,
icie iednym cięgiem, du-

dj. upoiony, piiany, ſich bei
rinken, upić ſię u kogo, trun
. być upoionym, piianym,
nachen, piianym uczynić, u-

d, ſ. m. Säufer, opoy, piia-
owny pliak.
Weiſe, adv. popiianu, popiia-

t, ſ. f. pianſtwo, pianość,
ſię.
. m. Indyk, Indur.
ſ. f. Indyka, Indyczka.
ſukno; dickes, dychrowne;
enkie; kleines Stückgen das
tek ſukna; von Tuche, adj.
; leinenes, chuſta.
r, ſ. m. foluſznik, ſukiennik.
, ſ. f. foluſz, ſukiennica.
r, ſ. m. ſukiennik, kupiec
r.
, ſ. m. kupieſtwo ſuknem,
handel.
ſ. n. ſukienna ſuknia, z ſu-
iona.
ſ. f. blecharz, wałkarz, ſu-
nawiſka, od robory rozmai-

ſ. m. ſklep ſukienny, w kto-
no przedaią.
, ſ. m. ſukienny płatek,
ukienne.
, ſ. m. ſuknotkacz, ſuknot-
ukiennik.
handwerk, ſ. n. rzemieſło
cze, ſukna robienie.
, ſ. f. nożyce ſukiennicze.
r, ſ. m. ſukna poſtrzygacz.
olle, ſ. f. poſtrzyżyna, ſtrzy-
ſukna.
, ſ m. pokątny człowiek,
my, odludek.
ſ. ſpoſobny, tüchtige Sache,
wygodna rzecz; zu etwas,
, tüchtiger Mann, zdatny
, ſpoſobny człowiek; zu ei-
nem Amte, do iakiego urzędu, ſ. Ge-
ſchickt.
Tüchtig, adv. zdatnie, wygodnie, ſpo-
ſobnie.
Tüchtigkeit, ſ. f. ſpoſobność, zdatność,
ſprawność.
Tücke, ſ. f. ſztuki, wykręty, wybiegi,
oſzukaństwo.
Tückiſch, adj. zdradliwy, oſzukany,
zawodny, tückiſch und erlogen, zawo-
dny y kłamliwy; adv. zdradliwie,
oſzukanie, zawodnie, oſzukuiąc,
hinter einem ſeyn, podchodzić kogo.
Tückmäuſer, ſ. m. człowiek nieznaio-
my, skryty w ſobie.
Tückmäuſerig, adj. niedościgły, ſkryty
w ſobie, chytry, wybiegły.
Tuillerien, ſ. f. pl. Kaiſerlich-königli-
cher Pallaſt an der Seine, mit einem
vortrefflichen Garten zu Paris, Pałac
Ceſarſki et krolewſki z wſpaniałym
wirydarzem nad rzeką Seine w Pa-
ryżu.
Tünchen, v. a. tynkować, eine Wand
tünchen, ścianę iakę tynkować, po-
tynkować, wytynkować.
Tünchen, das, ſ. n. tynkowanie, potyn-
kowanie, wytynkowanie, darzu dien-
lich, oder gehörig, do tynkowania słu-
żący, do tynkowania należący.
Tünchkalk, ſ. m. wapno do tynkowa-
nia, anwerfen, wapnem podrzucić.
Tünchkelle, ſ. f. kielnia do tynkowania,
do podrzucania wapnem.
Tüngen, v. a. gnoić, nawozić, nawo-
zem zwieść; das Feld, pole.
Tünger, ſ. m. Miſt, womit man tünget,
gnoy, nawoz, ktorym maſzczą role;
führen, wozić.
Tüngung, ſ. f. gnoienie, nawozem
zwożenie, hurtowanie, zu rechter Zeit
ſtellen, w ſwoy czas nawozić.
Tüpfelchen, ſ. n. punkcik, eines Buch-
ſtabens, litery iakiey, kropka.
Tüpflicht, adj. nakrapiany, kropko-
waty, tüpflichtes Kleid, nakrapiana
ſuknia.
Türke, ſ. m. Turek, Turczyn.
Türkei, ſ. f. Turcyia, Tureckie Kraie,
Tureckie państwo, Europätſche, Eu-
ropeyſkie, Aſiatiſche, Aſyatyckie.
Türkin, ſ. f. Turka, Turczynka, bia-
łogłowa.
Türkiſch, adj. Turecki, türkiſches Reich,
Tureckie Ceſarſtwo, türkiſcher Ge-
bet, Turecka karabela, Glaube, Tu-
recka wiara, Geſetzbuch, Turecki
Alkoran.

Türkisch, *adv.* po turecku, reden, mowić.

Tugend, *s. f.* cnota; liebenswürdige, godna kochania, godna miłości; rühmliche, sławna; herrliche, przednia; vortreffliche, arcyprzednia; einem angenehme, komu przyiemna; lobenswürdige, chwały godna; mangelhafte, niedostatnia; vollkommene, doskonała; wahre, nützliche, prawdziwa, pożyteczna, strenge, niełagodna; damit begabet seyn, być cnotą obdarzonym, nichts von Tugend an sich haben, niemieć nie cnoty w sobie; verdienet ein wahres Lob, sama tylko na prawdziwą pochwałe zasługuie, alles ist vergänglich, nur die Tugend nicht, wszystko iest przemiiaiące, tylko cnota nie; ist das allerschönste, cnota iest rzecz naypięknieysza.

Tugendhaft, *adj.* cnotliwy, das ist tugendhaft, to iest cnotliwa, der weder klug, noch tugendhaft ist, ktory ani rostropnym, ani cnotliwym iest, aufhören tugendhaft zu seyn, przestać, być cnotliwym.

Tulpe, *s. m.* eine Blume, tulipan, kwiat.

Tumm, *adj.* Dumm, głupi, głuptawy, ślepy, was kann dümmer, als er, seyn? co może być głupszego, iak on? ein tummer Kerl, głupi chłop, szalony chłopak, wenn ich nicht so dumm wäre, gdy cym nie był tak głupiem, er siehet mich auch für gar zu tumm an, on mnie wcale ma za głupiego człowieka, er ist der allertum[illegible] von der Welt, on iest naygłup[illegible] wiek na świecie, s. Dum[illegible]

Tummeln, sich, *v. r. et a.* pręd[illegible] co czynić. ein Pferd tumm[illegible] przeieżdżać, grzać, biegać [illegible]

Tummelplatz, *s. m.* pole, sich [illegible] geben, wyść, wyprowadz[illegible] pole, der erste des Krieges [illegible] lien, naypierwsze pole wo[illegible] Włochy.

Tummheit, *s. f.* Dummheit, [illegible] szaleństwo.

Tummkühn, *adj.* Dummk[illegible] myśluy, głupie śmiały, [illegible]

Tumult, *s. m.* tumult, zamie[illegible] zruch, schrecklicher, strasz[illegible] ursachen, erregen, sprawić [illegible]

Turnier, *s. n* turniey, igrzy[illegible] na koniech.

Turnierplatz, *s. m.* zawod [illegible] do toczenia turnieiow.

Turteltaube, *s. f.* synogarlica, liczka.

Tusculanisch, *adj.* Tuskul[illegible]

Tusculanum, *n. pr. n.* Tu[illegible]

Tusculum, *n. pr. n.* Tusk[illegible]

Tyrann, *s. m.* tyran, ok[illegible] Stadt wurde von einem Tyrannen gedrückt, mia[illegible] okrutnego tyrana przy[illegible] Grausam.

Tyrannei, *s. f.* 1) tyraństwo, cieństwo.

U.

UEB UEB

U, der zwanzigste Buchstabe des teutschen Alphabets, U dwudziesta litera niemieckiego Abecadła, *n.* nie spadkuie, się, *V*, albo *v*, także się nie spadkuie.

Uebel, *adj.* zły, in übler Nachrede seyn, nie dobrą mieć sławę; *adv.* źle; steht die Sache, źle się rzecz ma; seine Sache verrichten, swoię interesą sprawić, mit einem übel umgehen, z kiem się źle obchodzić; ablohnen, zapłacić źle; handeln, czynić, die Dinge sind übel eingerichtet, rzeczy źle są ułożone, recht, oder übel thun, dobrze, albo źle czynić, sich übel befinden, źle się mieć, nie być zdrowym; aufnehmen, empfinden, auslegen, przyiąć, tłomaczyć, brać źle co, übel zufrieden seyn, nie być kontent[illegible] z czego, einem nachreden, mowić; von einem [illegible] łaiać, strofować o co k[illegible] rathen, nieudać się, odro[illegible] seyn, być w niebezpiecz[illegible] gewonnen, übel zerronnen, było, źle poszło.

Uebel, *s. n.* złe; ewiges, wi[illegible] endliches, nieskończone; [illegible] gemeines, oczywiste, po[illegible] heimisches, domowe; au[illegible] tnie, unvermuthetes, nie[illegible] unerträgliches, nieznośne; [illegible] zeltes, wkorzenione, zast[illegible] ringes, mäßiges, małe, [illegible] gehendes, poczinaiące się; [illegible] taiemne; neues, nowe,

naywiększe, betrübtes, schänd-
łosne, kaniebne, etwas un-
lebel rechnen, co między złe
das kleinste erwählen, nay-
e wybrać; es ist ihm keines
hren, żadne się mu złe nie
steht bevor, nadchodzi, cze-
sachen, begehen, sprawić, po-
einem anthun, komu iakie
rządzić, uczynić; ausstehen,
ać; verhüten, strzedz się zle-
lsen, złe uciszyć; sich daraus
d złego się uwolnić.
jen, *v. a.* źle łożyć; eine
t, iakie dobrodzieystwo.
gen, *v. a.* ſ. Auslegen.
et, *part. et adj.* źle ustano-

iet, *part. et adj.* źle namyślo-
y złey myśli, złego serca.
i, *v. a. irr.* źle traktować.
d, *part. et adj.* ten co nie-
głuszek.
id, *part. et adj.* źle brzmiący.
en, *v. a. irr.* za złe mieć,
'onę brać.
i, *v. a. irr.* źle radzić; sich
: Sache, o sobie y o swoich

n, *v. n.* ſ. stinken.
ſ. m. nieprzystoyność, nie-
itość; macht dieses in etwas,
nieprzystoyność w czym,
ość.
'. *f.* zły uczynek; unerhörte,
iny, begehen, popełnić; bar-
en, do złego uczynku przy-
vorhaben, zamyślać; im
aben, na myśli mieć; sich
uldig machen, winnym się
czynku zrobić; eine auf die
iusen, złych uczynkow przy-
offenbare, oczywisty; sich
en, strzedz się złego uczynku;
)on abhalten, kogo od złego
utrzymywać.
, *ſ. m.* złoczyńca.
den, *adj.* urażony, zagnie-

n, *v. n.* źle życzyć; einem,

ten, *v. a.* popsować; etwas,
i, uderzyć kogo, pobić.
. et *r.* ćwiczyć się; czynić;
vieler Kunst in der wahren
mkeit, wielką sztuką ćwiczyć
rawdziwey wymowie; sich
ilnie; das Gedächtniß, pa-
in Verstand, dowcip.

Ueber, *prep.* nad, na, ein Säulgen über den Erdhügel setzen, słupek postawić na pagorku; ein Dach über die Zimmer, dach na pokoiach, einen über den andern nieder hauen, iednego na drugiego zabijaiąc walić, über Tische, über der Mahlzeit, u stołu. u wieczerzy, das Meer ist über der Erde, morze iest na ziemi, über dem Monde ist alles ewig, nad miesiącem wszystko iest wieczne, über die Furcht ist auch darzu gekommen, do boiaźni ieszcze to przybyło, ich bin zu der Zeit über der See gewesen, ia pod ow czas na morzu byłem, die über dem Strome waren, konnten es sehen, ktorzy za rzeką byli, mogli to widzieć, sie wohnen über dem Rheine, oni mieszkaią za Renem, nicht über ein Maaß Wasser darzu, nehmen, wody to tego niebrać więcey nad miarę, etwas über die Zahl, co więcey nad liczbę, über andere berühmt seyn, nad inszych być sławnieyszym, die See ist über die Maaßen angewachsen, morze zebrało nad miarę, über drei Tage nicht zu Rom bleiben, nad trzy dni nie więcey w Rzymie zostać, es wahren nicht über zehen tausend Menschen, nie było więcey nad dziesięć tysięcy ludzi, es sind über sechs Monathe, więcey iak sześć miesięcy iest, was wollt ihr über dieß? czego więcey chcecie? über der Tafel, u stoły, przy stole, iedząc, über die Treppen hinunter werfen, ze wschodow zrucić na doł, einen Verzug über den andern erdenken, zwłokę iedno na drugą wymyślać, über das sahe er, nad to widział on, über zehen Jahre kommen, do dziesięciu lat przyść, über Hals, über Kopf, na kark, na głowę, na łep.

Ueberall, *adv.* wszędzie; lieber seyn wollen, raczey woleć być; sicherer seyn, als hier, wszędzie bezpieczniey-szym być, iak tu; gelten, popłacać, iść wszędzie, es wird überall ausgelacht, co wszędzie będzie wyśmiane.

Ueberall her, *adv.* zewsząd, kamen überall her zu ihm, zewsząd poprzychodzono do niego.

Ueberall hin, *adv.* wszędzie.

Ueberantworten, *v. a.* oddać, einem einen Brief, komu list iaki.

Ueberantwortung, *ſ. f.* oddanie.

Ueberaus, *adv.* nad miarę; erschreckt werden, być przestraszonym; furchtsam machen, boiaźni nabawić; durch eines Brief beweget werden, czyim li-

ſtem być poruſzonym, ſich überaus berühmen, nad miarę ſię ſławić; ſich bemühen, nad miarę ſię trudzić, überaus unverſchämt, nad miarę niewſtydny; nützen, pożytecznym być; vermehren, przyczynić; mit etwas zufrieden ſeyn, być z czego kontent; einem gewogen ſeyn, komu być przychylnym; einem lieb ſeyn, miłym być komu, ſ. Gehr.

Ueberbauen, *v. a.* zabudować; einen komu okna.

Ueberbieten, *v a.* więcey dawać, w targu, więcey podawać.

Ueberbinden, *v. a.* nawiązać, przywiązać na czym.

Ueberbleiben, *v. n.* zoſtać, zoſtawać, zoſtawać ſię, zoſtać ſię.

Ueberbleibſel, *ſ. n.* oſtatek; der Speiſen, iadła, potraw, ſ. Uebrig bleiben.

Ueberbleibungen, *ſ. f. pl.* oſtatki.

Ueberblieben, *part. et adj.* pozoſtały; aus oder in dem Kriege, z woyny, albo na woynie; iſt der Haß, nienawiść pozoſtała, *to co*, nicht geſtorben ſeyn, kto przeżył, co; vor einem ſeyn, pozoſtać ſię po kim, überbliebene Dinge, pozoſtałe rzeczy.

Ueberbringen, *v. a. irr.* zanieść; einem einen Brief, komu liſt przynieść, donieść. die Nachricht von etwas, wiadomość o czym; etwas neues, co nowego; die Trouppen mit ſich, woyſko z ſobą przyprowadzić; einem etwas, co komu przynieść, das Schiff hat uns ſchlafend überbracht, śpiących nas okręt przyniosł.

Ueberbringer, *ſ. m.* przynoſiciel; eines Briefes, liſtu.

Ueberbringerin, *ſ. f.* przynoſicielka.

Ueberbringung, *ſ. f.* przynoſzenie, przyniesienie.

Ueberburzeln, ſich, *v. r.* wywrocić ſię na twarz.

Ueberdecke, *ſ. f.* przykrycie; auf etwas legen, na co dać.

Ueberdecken, *v. a.* przykryć, pokryć; mit etwas, co czym.

Ueberdem, *praep.* do tego.

Überdiß, *praep.* nad to; wirſt du dich höchlich verbinden, zobowiążeſz go ſobie mocno; ſind wir von unſern Alliirten verlaſſen worden, porzuceni ieſteśmy od naſzych Sprzymierzeńcow; lief die Nachricht ein, nad to wiadomość przyſzła, überdiß liebe ich den Vater mehr, nad to tym więcey oyca kocham; was ſoll ich dir ſagen? nad to co ci mam więcey dzieć?

Ueberdrüßig, *adj.* ſkłſchniony ſobie ſkłſchnił; eines Dinges, rzeczy; der Studien, nauk. bardzo; werden, ſtać ſię ſkłſchnić, ſprzykrzyć ſobie daß einer nicht überdrüßig werde, aby ſobie kto nie ſkłſchnił.

Ueberdrüßig, *adv.* z utęſchnieniem.

Ueberdruß, *ſ. m.* utęſchnienie, krzenie.

Uebereilen, *v. a.* przypaść, nie; einen, na kogo; ſich, in einer Sache, w nim.

Uebereilet, *part. et adj.* przyſpieszony.

Uebereilung, *ſ. f.* przyſpieszenie, ſzenie.

Ueber einander, *praep.* iedne; ſind ſie todt hingefallen, padli.

Ueber einander fallen, *v. n. irr.* drugie padać

Ueber einander halten, *v. a. irr.* ſię z ſobą.

Ueber einander häufen, *v. a.* kupę; das Geld, pieniądze

Ueber einander legen, *v. a.* kła

Ueber einander ſchlagen, *v. a.* iedno.

Ueber einander ſetzen, *v. a.* drugie kłaść.

Ueber einander werfen, *v. a.* na drugie rzucać.

Ueber einander wickeln, *v. a.* zwinąć, iedno na drugie

Uebereinkommen, *v. n. irr.* mit unſern Zeiten, z naſze ſie kommen nicht mit einoni ſię nie zgadzają z ſo kommt mit deinen Brie mowa zgadza ſię z liſ nicht, wie dieſe Dinge übereinkommen? nie wid te rzeczy z ſobą zgadzaj Jahren, z temi laty, mu übereinkommen, nie zgadz

Uebereinkommend, *part. et* cy ſię, zgodny, zchodzą drugiem; *adv.* przyzwodnie, podług.

Uebereinkunft, *ſ. f.* zgodzenie ſię, przyzwoitość.

Uebereinſtimmen, *v. a.* zgſchodzić ſię, głoſami, krzchodzić; mit einander, ſtimmen alle überein, om zgadzają.

immig, *adj.* zgodny, zgadzaią-

immung, *s. f.* zgodność, zga-
ię: der Töne, tonow w głosie,
einkunft, *potym* Harmonie.
essen, *v. n. irr.* zgadzać się,
się.
ssung, *s. f.* zgadzanie się, zgo-
schodzenie się.
n, *v. a.* przewieść się, prze-
ię, über das Meer, za mor-
as andere Ufer, okrętem na
rzeg.
, *s. f.* przewoz, przeprawa;
Fluß, na rzekę.
s. m. napaść, uderzenie, na-
ie, vom Feinde, od nieprzyia-
iem durch Ueberfall etwas neh-
zez napaść wziąć co ko u.
, *v. a. irr.* napaść, uderzyć,
; einen plötzlich, na kogo,
go nagle; bei finsterer Nacht,
ciemney nocy; einen unver-
kogo niespodzianie; da er
cht vermuthet, gdy on się te-
odziewał; im Schlafe, we
inen mit Gewehr, na kogo
orężem; ein Land, kray
; ein tiefer Schlaf hat ihn
n, tęgi sen go napadł; von
nkheit, napadnionym być od
.
n, *v. n. irr.* obfitować, opły-
lebać, zbierać, s. Ueberlau-
erschwemmen.
s. m. obfitość, dostatek, opły-
an allen Dingen haben, mieć
stkich rzeczach, macht hoch-
czyni wyniosłym; an Früch-
owocach.
, *adj.* obfity; überflüßiges
bfite pieniądze, seyn, obfi-
.
, *adv.* obficie; einer Sache
thun, iakiey rzeczy zadosyć
; gesättiget werden, nasyco-
ć; überflüßig lange Zeit, na-
gi czas.
en, *v. a.* 1) przewieść, prze-
przeprawiać, przeprawić; et-
f Schiffen, co na okrętach;
nee über den Fluß, woysko
rzekę; durch den Fuhrt, w
) überweisen, przekonać, ko-
wieść komu; einen Gegner,
wnika, przeciwnikowi; mit
, świadkami; mit Beweisthü-
lowodami; einen einer Sache,
iaką rzecz; des Geitzes, la-
komstwo dowieść; einen mit einem
Briefe, kogo listem przekonać, al-
bo, komu listem dowieść.

Ueberführen, das, *s. n.* przewożenie,
przeprawienie.

Ueberführer, *s. m.* przewoźnik, prze-
prawca; ihm das Fuhrlohn geben, dać
mu zapłatę za przewoz.

Ueberführung, *s. f.* 1) przewiezienie,
przeprawienie; 2) przekonanie, do-
wiedzienie.

Uebergabe, *s. f.* poddanie; sich darzu an-
schicken, vorhaben, gotować się, zbie-
łać się do poddania; einen darzu be-
wegen, kogo do niego poruszyć: dar-
ein willigen, ze zwolić, na poddanie,
sich keine Bedingungen dabei vorschrei-
ben lassen, nie dać sobie żadnych ra-
chunkow przy niem przepisować;
Abgeordnete deswegen abschicken, po-
słow, komisarzow względem pod-
dania wyprawić.

Uebergang, *s. m.* przeście, przechod;
dem Feinde verwehren, przechodu
nieprzyiacielowi zabronić; über ei-
nen Graben, przez fossę; Hoffnung
darzu geben, nadzieię przechodu uczy-
nić; zum Feinde, przeście do nie-
przyiaciela.

Uebergeben, *v. a. irr.* 1) poddać, sich einem
ganz und gar, komu się wcale zupeł-
nie poddać, einen zur gefänglichen
Haft übergeben, kogo do więzienia
dać, einem das Guth, wieś komu od-
dać; 2) *v. r.* sich brechen, speien, wo-
mitować, zrzucić, er übergiebt sich,
wraca się, pokarm; 3) ein Amt, u-
rząd oddać, złożyć.

Uebergeben, *s. n.* poddanie, oddanie.

Uebergeber, *s. m.* poddawca, poddaiący.

Uebergeblieben, *part. et adj.* pozostały.

Uebergebreitet, *part et adj.* posłany.

Uebergefahren, *part. et adj.* przeiechany,
za co się przewieziono, przeprawiono.

Uebergehen, *v. n. et irr.* 1) wylać, s.
Ueberlaufen; 2) zum Feinde, zbiec do
nieprzyiaciela, na nieprzyiacielską
stronę; 3) *v. a.* etwas mit Stillschwei-
gen, milczeniem co minąć, nic o
czym nie mowić; 4) die Augen gehen
ihm über, łzy mu w oczach stoią zła-
mi się zalewa.

Uebergehend, *part. et adj.* wylewaiący,
przelewaiący się; übergehende Galle,
podlewaiąca, albo rozlewaiąca się
żołć.

Uebergewicht, *s. n.* nadwaga.

Uebergießen, *v. a. irr.* włać na co, po-
lać, po wierzchu.

Uebergolden, *v. a.* ſ. Uebergülden.
Uebergoldet, *part. et adj.* ſ. Uebergüldet.
Uebergroß, *adj.* nazbyt wielki, zawielki.
Uebergülden, *v. a.* pozłacać, pozłocić, ſilberne Gefäße, ſrebrne naczynia.
Uebergüldet, *part. et adj.* pozłocony, pozłacany.
Uebergüldung, *ſ. f.* pozłacanie, pozłocenie.
Uebergypſen, *v. a.* pogipſować, gipſem pobielić.
Uebergypſet, *part. et adj.* pogipſowany, gipſem pobielony.
Ueberhäufen, *v. a.* na kupę na ſkładać, einen mit Wohlthaten, kupę dobrodzieyſtw na kogo nakładać, mit Geſchäften, obłożyć kogo mnoſtwem ſprawunkow, intereſow; mit Schulden, długami obarczyć.
Ueberhäufft, *part. et adj.* przywalony, obłożony; mit Schulden, długami, mit Verrichtungen, ſprawunkami.
Ueberhand, *ſ. f.* 1) zwycięſtwo, ſ. Sieg; 2) góra, überhand nehmen, górę brać, die böſen Sitten nehmen täglich überhand, złe obyczaie co dzień górę biorą, der Wind nimmt überhand, wiatr górę bierze, die Krankheit nimmt überhand, choroba górę bierze, wzmaga ſię.
Ueberhaupt, *adv.* powſzechnie, ogołem, alles überhaupt nehmen, wſzyſtko ogołem brać, einem das übrige überhaupt empfehlen, das aber inſonderheit, co ogołem komu złecić, to zaś w ſzczegulności, es ſind überhaupt fünfe geweſen, die ihn losgeſprochen haben, było ich ogołem pięciu, ktorzy go niewinnym uznali.
Ueberheben, *v. a. irr.* 1) podnieść, uwolnić, ruſzyć, einen der Winter-Quartiere, ruſzyć kogo z leży zimowey; einen der Arbeit, uwolnić kogo od pracy; 2) *v. r.* ſich überheben, wynoſić ſię; einer Sache, z iakiey rzeczy uwolnić.
Ueberhin, *adv.* tuż zaraz, co prędzey; einen, poſpieſzyć ſię z czym.
Ueberhin führen, *v. a.* przewozić, przewieść.
Ueberhin gehen, *v. n. irr.* przechodzić; über etwas, przez wierzch czego.
Ueberhin laufen, *v. n. irr.* przez wierzch czego przebiegać.
Uebe:hin ruſcheln, *v. a.* niedbale rzecz iaką czynić.
Ueberhin ſchiffen, *v. n.* przepłynąć, przeprawić ſię.
Ueberhin ſtreichen, *v. a. irr.* ſ. minąć.
Ueberhobeln, *v. a.* gładzić, ko, ſ. Hobeln.
Ueberhobelung, *ſ. f.* gładzenie gładkie.
Ueberhoben, *part. et adj.* Winter-Quartiere, z zim uwolniony, einer Sache, rzeczy.
Ueberhoben, *v. a.* 1) słuchać go, przesłuchać; 2) ich höret, nie dosłyſzałem, słyſzałem ſię.
Ueberhüpfen, *v. n.* przeſko vor den Füßen liegt, co prz leży, ſ. Uebergehen.
Ueberhüpft, *part. et adj.* przeſkoczony.
Ueberkaufen, *v. a.* przepłac ſ. Kaufen.
Ueberkippeln, *v. a.* znak w
Ueberkleid, *ſ. n.* ſzata na w
Ueberkleiden, *v. a. et r.* wierzch.
Ueberklug, *adj.* mędrek, nad to mądry; ſzyn, m
Ueberkommen, *v. a. irr.* cz czego otrzymać, co do przychodzić, przyść co kąd, nadchodzić, nadeyś
Ueberkunft, *ſ. f.* przyście przychodzenie, nachodz
Ueberladen, *v. a. irr.* przeci ciążyć, einen, kogo.
Ueberläſtig, *adj.* ciężki, albo dla kogo; einem kogo ciężkiem.
Ueberläufer, *ſ. m.* zbieg, derlicher, ladaco; nach rechte verfolgen, upomina ga podług woiennego Ueberläufern Truppen zbiegow czyich, poczy
Ueberlang, *adv.* przed tym
Ueberlaſſen, *v. a. irr.* od einem etwas, co komu nem andern, ſwoy urzęd ne Sache um einen rzecz iaką za małą cen
Ueberlaſſung, *ſ. f.* ustąpienie.
Ueberlaſt, *ſ. f.* przykrość, nie; einem thun, komu c
Ueberlauffen, als Waſſer, *v.* lać, przelewać ſię; die Gr ſen über, źrzodła ſię prz Ueberfließen; 2) zu dem zbiegać, do nieprzyiac

ıanken, myślą co przebiec; Inzeit zu einem kommen, w ı przyść do kogo, zaść ko- .a. irr. einen mit dem Degen, em na kogo wiechać; 6) ei- Laufen zuvor kommen, kogo wyścignąć, prześcignąć.
ı, das, s. n. zbieżenie, ucie-

adv. iasno, reden, mowić, miać się, rufen, wołać.
, v. a. przeżyć, żyć po, der ıt den Sohn nicht lange über- e długo po synie żył oyciec, e przeżył oyciec syna, einen preisen, weil er alle die Sei- ıerlebt hat, mieć kogo za vego, że wszystkich swoich , in gutem Wohlseyn, w do- ieniu.
, v. a. zważać, zważyć; wohl, lobrze: pilnie; alles, wszy- e Sache recht, iaką rzecz do- twas genau und eigentlich, co e y właściwie.
, part. et adj. wyższy, prze- ący, celuiący; einem seyn, n być, od kogo w czym, prze- ącym, celuiącym; an Tapfer- leko męstwem; an Macht, an der Zahl und Stärke, mocą.
part. et adj. zważony, ro- y.
ıg, s. f. zważenie, zważanie, ınie, rozważenie.
adj. zbywaiący, zbytni; nicht he nöthig, do rzeczy nie po- , es soll in der Sache nichts allein auch nichts überlei seyn, inno nic brakować w rzeczy, ıie powinno nic zbywać, über- n, mieć nad to, nazbyt czego.
adv. nazbyt, więcey iak trze- ęcey iak dosyć, überlei klug, rostropny, einem Genüge thun, do ukontentowania co komu .
en, v. r. lepiey uczyć się.
ı, v. a. irr. czytać dla kogo.
rn, v. a. wydawać, wydać, twas, co komu, in die Hände, , einem lebendig, oder todt, ko- ıo, albo nieżywo oddać, einem Brief, komu list iaki, s. Ueber-

rung, s. f. wydanie, wydawa-

n, v. a. podeyść, einen, kogo, oszukać, zdradą na kogo zachodzić, s. Betriegen.

Uebermaaß, s. n. nad miar, nad miara, im Essen und Trinken, w iedzeniu y w napoiu, treiben, nad miarę czynią zbytkować.

Uebermachen, v. a. przesłać, einem etwas, co komu, einem ein Paquet, komu pakiet iaki, s. Uebersenden.

Uebermäßig, adj. zbytni, zbyteczny, nad miarę, seyn, zbytecznym być, miarkę przebierać.

Uebermäßig, adv. zbytecznie, nad miarę, einem spendiren, komu dawać, sich freuen, radować się, er war übermäßig böse, zornig, on był nad miarę złym, zagniewanym.

Uebermalen, v. a. zamalować, przymalować.

Uebermannen, v. a. przezwyciężyć, przekonać, s. Ueberwinden.

Uebermenschlich, adj. nadludzki, więcey iak ludzki.

Uebermorgen, adv. po iutrze, morgen, oder längstens übermorgen sollst du es erfahren, iutro a naydaley po iutrze dowiesz się, was übermorgen ist, adj. po-iutrzeyszy, dergleichen Tag, po-iutrzeyszy dzień.

Uebermeistern, v. a. przezwyciężyć.

Uebermüthig, adj. wyniosły, pyszny, über etwas werden, stać się z czego wyniosłym, pysznym.

Uebermüthig, adv. cyszno, wyniosło.

Uebermuth, s. m. wyniosłość, pycha, hardość.

Uebernacht, adv. przez noc, im Schiffe schlafen, w okręcie spać.

Uebernachten, v. n. przenocować, in einem Wirthshause, w gościeńcu, bei einem guten Freunde, u dobrego przyiaciela.

Uebernahme, s. f. przezwisko.

Uebernatürlich, adj. nad naturalny, nad przyrodzony, nad porządek Rodu.

Uebernatürlich, adv. nad naturalnie, nad przyrodzenie,

Uebernehmen, v. a. et r. wziąć, eine Arbeit, iakiey pracy; sich im Essen und Trinken, przebrać w iedzeniu y w napoiu, przeładować żołądek.

Uebernehmend, part. et adj. przebieraiący, biorący co na siebie, podeymuiący się.

Uebernehmung, s. f. wzięcie, na siebie, podięcie się, przebranie nazbyt zdzieranie w podatkach.

Ueberrascheln, v. a. złapać, einen in der Uebelthat, kogo na złym uczyn-

ku; bei einem Frauenzimmer, u złey kobiety.

Ueberrechnen, *v. a.* porachować, policzyć, rachunek robić.

Ueberreden, *v. a.* przekonać, namowić, einen, w kogo, daß ein Ding so sey, wie er schreibt, że rzecz tak iest, iak on pisze, er hat seinen Landsmann nicht überreden können, on nie mogł tego wmowić w swoiego ziomka, ich habe niemals überredet werden können, daß die Seele sterblich ist, nigdy nie mogłem być przekonanym, *o tym*, że dusza iest śmiertelna.

Ueberredet, *part. et adj.* namawiony, przekonany mową, dowodem, o czym.

Ueberredung, *s. f.* namowienie, namowa, wmowienie, przekonanie, auf Ueberredung etwas thun, z namowienia co uczynić; auf eines Ueberredung eine Reise vornehmen, z czyiey namowy drogę przed się wziąć.

Ueberreichen, *v. a.* oddać, *prezentować*, oddawać.

Ueberreichung, *s. f.* oddanie, oddawanie, prezentowanie.

Ueberreif, *adj.* przeźrżały, przestały, überreif werden, przeźrżałym nazbyt doźrżałym, nazbyt dostałym być.

Ueberreiten, *v. a. irr.* ziezdić, zaieżdżić, Ueberritten, zieżdżony, zaieżdżony.

Ueberrest, *s. m.* ostatek, ostatki.

Ueberrock, *s. m.* Oberrock, suknia, zwierzchnie odzienie.

Ueberrumpeln, *v. a.* 1) napaść niespodzianego, einen, kogo; 2) podeyść, *z niedobaczka* wziąć, eine Stadt, miasto.

Uebersättigen, *v. a.* bardzo, nazbyt nasycić, bardzo sytym uczynić.

Uebersättigen, das, *s. n.* bardzo nasycenie.

Uebersättiget, *part. et adj.* nazbyt nasyciony.

Uebersättigung, *s. f.* nazbyt nasycenie.

Uebersalben, *v. a.* pomaścić, posmarować.

Uebersauer, *adj.* s. Zusauer.

Ueberschattung, *s. f.* zacienienie.

Ueberschicken, *v. a.* zasłać, przesłać, einem ein Buch, komu książkę.

Ueberschickung, *s. f.* zasłanie, przesłanie; eines Briefes, listu.

Ueberschießen, *v. a. irr.* zbywać, zostawać, styrczeć, widać zkąd.

Ueberschiffen, *v. a.* przepłynąć, przeżeglować, sich und das Seinige, się y swoie rzeczy przeprawić.

Ueberschifft, *part. et adj.* przeż[illegible]ny, przepłyniony.

Ueberschiffung, *s. f.* przepłynie[illegible] prawa, przeprawienie.

Ueberschlag, *s. m.* 1) obłog, [illegible] winięcie, *plur.* obłogi, wy[illegible] kragen, kołmierz; 2) der [illegible] waga, co przeważa; 3) [illegible] rachunek, machen, uczyni[illegible] rechnen.

Ueberschlagen, *v. a.* 1) przew[illegible] umlegen, obłogi, wyłog[illegible] nąć; 3) bähen, plastrem plastr przykładać; 4) [illegible] porachować, polizyć, [illegible] lassen, das Wasser, zleci[illegible] wodę.

Ueberschlämmen, *v. a.* mule[illegible] zmulić, die Felder, pola.

Ueberschleichen, *v. a. irr.* przy[illegible] wleć się, der Tod über[illegible] śmierć przylazuie do nas.

Ueberschleichung, *s. f.* przyle[illegible] wieczenie się.

Ueberschmieren, *v. a.* posma[illegible] Vogelleime, lepem, den [illegible] całe ciało osmarować.

Ueberschmiert, *part. et adj.* p[illegible]ny, osmarowany.

Ueberschnellen, *v. a.* zwie[illegible] oczy omamić komu, [illegible]

Ueberschreiben, *v. a. irr.* 1) [illegible] napis; das Buch ist [illegible] książka iest napisana, [illegible] tytuł ma; 2) schriftlich [illegible] thun, pisaniem oznaymić [illegible] überschreiben, was man [illegible] ren hat, komu wszyst[illegible] czego się zapewne dowie[illegible]

Ueberschreien, *v. a. irr.* prze[illegible] zahukać.

Ueberschreiten, *v. a. irr.* prze[illegible] przestąpić, Maaß und Zi[illegible] kres.

Ueberschreiten, das, *s. n.* prze[illegible]

Ueberschrieben, *part. et adj.* oznaymiony.

Ueberschrift, *s. f.* 1) napis, [illegible] schöne vergnügt ihn, pię[illegible] podoba się mu; auf etwas [illegible] pis dać na czym; darpi[illegible] dać do czego, auf das [illegible] na grobie wyciąć, wyry[illegible] Poetische, epigramma, [illegible] chen, na kogo zrobić.

Ueberschütten, *v. a.* przywa[illegible] pać, zasypać, mit Verrich[illegible] błożyć, kogo sprawunkam mit Erde, co ziemią przy[illegible]

, radości kogo niezmierney
, radością napełnić.
ung, *f.* *fo* nasypanie, nakła-
nalanie.
, *f. m.* remanent, reszta, co
o, nad liczbę.
nglich, *adj.* przelany, prze-
/ się, przeobfituiący; *adv.*
wkiem, przeobficie, prze-
fię.
ng, *f. m.* przelewek, zby-
rzewałanie, der Wage, wagi.
lle, *f. f.* ocap.
mmen, *v. a.* wylać, rozlać,
as Waſſer überſchwemmt die
oda wylewa, woda rozlewa
i, woda zalewa ziemię, die
die niedrigen Oerter über-
it, Elba zalała niſkie mieyſca.
mmt, *part. et adj.* zalany.
mmung, *f. f.* zalanie, zale-
der Erde, ziemi wylanie.
mmen, *v. n. irr.* przepłynąć,
Fluß, za rzekę, przez rzekę.
, *v. a. irr.* 1) przepatrzyć,
:ć, przeglądać, etwas geſchrie-
o piſanego; 2) zu gute halten,
ze przyimować, pobłażać,
pary patrzeć; 3) vorbei laſ-
ścić mimo, iedbać o co, die
heit, okazyią, o okazyią; 4)
, fehlen, omylić ſię, pobłądzić.
ig, *f. f.* 1) pobłażanie, przez
patrzenie; 2) błąd, omyłka,
ie ſię.
:n, *v. a.* posłać, przesłać, ſ.
n.
:t, *part. et adj.* posłany, prze-

n, *v. a.* 1) przeprawiać, prze-
, über die See, za morze, die
woyſko, mit Schiffen, okrę-
2) przekładać, przetłumaczyć,
ietſchen, etwas aus dem Grie-
, co z Greckiego, in das Pol-
na Polſkie, von Wort zu Wort,
w słowo; 3) w kupnie, w tar-
cey dawać, poddać więcey;
is bei dem Feuer, co do ognia
wić.
n, das, *f. n.* przekładanie,
zenie, przetłumazenie.
r, *f. m.* tłumacz, przekładacz,
adca.
trinn, *f. f.* tłumaczka, przekład-

t, *part. et adj.* przekładany,
żony, przetłumaczony, tłuma-
czony, aus dem Deutſchen in das Pol-
niſche, z Niemieckiego na Polſkie.

Ueberſetzung, *f. f.* 1) przekładanie, tłu-
maczenie, przetłumaczenie, eines
Buches, kſiążki, eines Wortes, słó-
wa, etwas freye und weitläuftige, nie-
co wolne y obſzerne przekładanie;
2) przeprawa, Ueberfahrt über den
Fluß, przez rzekę.

Ueber ſich, *adv.* w górę, wyżey ſiebie,
und unter ſich geben, y nadoł poniżey
ſiebie iść, chodzić.

Ueber ſich gebogen, *part. et adj.* w górę
wygięty.

Ueber ſich gebückt, *part. et adj.* na znak
wygięty.

Ueber ſich gekehrt, *part. et adj.* naznak
wywrocony, das Geſicht, twarz.

Ueber ſich gekrümmt, *part. et adj.* w znak
wykrzywiony.

Ueber ſich ſehen, *v. a. irr.* w górę, wy-
żey ſiebie, patrzeć, nach dem Him-
mel, w niebo.

Ueberſichtig, *adj. et adv.* krotkiego
wzroku, zbliſka widzący tylko.

Ueberſieden, *v. a. irr.* zewrzeć; *to co*,
gar zu ſtark ſieden, bardzo, nazbyt
wrzeć.

Ueberſilbern, *v. a.* poſrebrzyć, ſrebro
dać po wierzchu.

Ueberſilbert, *part. et adj.* poſrebrzony.

Ueberſommern, *v. n.* przez lato być.

Ueberſpannen, *v. a.* gar zu ſtark ſpannen,
nazbyt wyciągnąć, nazbyt rozciągnąć.

Ueberſpreiten, *v. n.* rozeſłać.

Ueberſprengen, *v. a.* 1) popryſkać, po-
kropić, etwas mit Waſſer, co wodą,
mit Blute, popryſkać krwią: 2) po-
ſypać, was man einlegt, mit Salze,
to co, zaprawiaią, ſolą.

Ueberſpringen, *v. n. irr.* przeſkoczyć,
über die Mauer, przez mur.

Ueberſtanden, *part. et adj.* wytrzymany,
poniesiony.

Ueberſtehen, *v. a. irr.* wytrzymać, znieść,
alles Unglück, wſzyſtko przeciwne
nieſzczęście, die Arbeit, pracę, die
Gefahr, niebezpieczeństwo, etwas
glücklich, co ſzczęśliwie, einen har-
ten Streit, srogą przeciwność.

Ueberſteigen, *v. a. irr.* przebyć, eine
Gegend, kray iaki, przechodzić, prze-
wyższać, die Koſten überſteigen den
Nutzen, wydatek przechodzi zaro-
bek, przeleść, alle Schwierigkeiten,
przebyć przez wſzyſtkie przykrości.

Ueberſteigung, *f. f.* przebycie, przelezie-
nie przez co.

Ueberſtreis

Ueberstreichen, *v. a. irr.* posmarować, pociągnąć, powierzchu.
Ueberstreichung, *s. f.* posmarowanie, paciągnienie powierzchu.
Ueberstreiten, *v. a. irr.* przeprzeć, przekonać, przezwyciężyć, potrząsnąć, posypać.
Uebertäfeln, *v. a.* deskami co obić.
Uebertäuben, *v. a.* ogłuszyć.
Uebertölpeln, *v. a.* zdradą kogo podeyść, zwodzić, oszukać.
Uebertragen, *v. a. irr.* 1) przenosić, przenieść, etwas wohin, co dokąd; 2) die Kosten für einen geben, koszt za kogo łożyć.
Uebertreffen, *v. a. irr.* celować, przechodzić, przewyższać, an Größe, wielkością, einen an Höflichkeit, kogo w ludzkości, die übrigen Länder an Fruchtbarkeit, inne kraie w urodzayności, an Weisheit, w mądrości, an Verstande, w rozumie, an Tugend, w cnocie, im Scherzen, w żartach, im Malen, w malowaniu, ein guter Name übertrifft Reichthum, dobre imię celuie bogastwa.
Uebertreffung, *s. f.* celowanie, przechodzenie.
Uebertreiben, *v. a.* prześilać.
Uebertreiben, das, *s. n.* przesilenie.
Uebertreibung, *s. f.* prześilenie, prześilanie.
Uebertreten, *v. a. irr.* 1) prześć, zu einem, do kogo; 2) przestępować, eines Geboth, czyie przykazanie.
Uebertreter, *s. m.* przestępca.
Uebertreterinn, *s. f.* przestępczyna.
Uebertretung, *s. f.* przestąpienie.
Uebertrieben, *part. et adj.* przesileny, prześilany.
Uebertroffen, *part. et adj.* przewyższony.
Uebertünchen, *v. a.* potynkować, s. Tünchen.
Uebertüncht, *part. et adj.* potynkowany.
Uebertünchung, *s. f.* potynkowanie.
Uebervortheilen, *v. a.* oszukiwać, krzywdzić, urywać, s. Betriegen.
Ueberwägen, *v. a. irr.* przeważać, przeważyć.
Ueberwägung, *s. f.* przeważanie, przeważenie.
Ueberwältigen, *v. a.* przezwyciężyć.
Ueberwältiger, *s. m.* zwycięzca, zawoiownik.
Ueberwältiget, *part. et adj.* przezwyciężony, zawoiowany, zwoiowany.
Ueberwältigung, *s. f.* przezwyciężenie, zawoiowanie, zwoiowanie.
Ueberweisen, *v. a. irr.* przekon[illegible] dowieść komu, s. Ueberf[illegible]
Ueberweislich, *adj.* co może b[illegible] dzione.
Ueberweissen, *v. a.* pobielać [illegible]
Ueberweißt, *part. et adj.* pobi[illegible] bielony.
Ueberweissung, *s. f.* pobielanie.
Ueberweisung, *s. f.* dowiedzie[illegible] konanie.
Ueberwerfen, *v. a. irr.* 1) wru[illegible] cać, ein Kleid, suknię w[illegible] sich mit einem überwerfen, [illegible] wiać się, wadzić się z kie[illegible]
Ueberwiegen, *v. a. irr.* przew[illegible] ważyć, dieser Theil überw[illegible] dern, ta część przeważa da[illegible]
Ueberwiesen, *part. et adj.* pr[illegible] dowiedziony.
Ueberwinden, *v. a. irr.* zwyc[illegible] zwyciężyć, den Feind in [illegible] ßen Schlacht, nieprzyia[illegible] wielkiey bitwie, zur Sc[illegible] er hat überwunden, on zw[illegible]
Ueberwinder, *s. m.* zwycię[illegible] für ausgeben, za zwycięz[illegible] wać.
Ueberwinderinn, *s. f.* zwycię[illegible]
Ueberwindlich, *adj.* co moż[illegible] ciężony, zwoiowany.
Ueberwindung, *s. f.* zwycięż[illegible] zwyciężenie.
Ueberwogen, *part. et adj.* p[illegible]
Ueberwunden, *part. et adj.* zw[illegible] zwoiowany, zawoiowany.
Ueberzählen, *v. a.* rachować.
Ueberzählig, *adj.* nie liczany.
Ueberzeugen, *v. a.* dowieść [illegible] Sache, komu iakiey rzecz[illegible] gen, świadkami, mit Zeuen[illegible] destwami, mit Briefen, [illegible] konać, kogo, przeświadcz[illegible]
Ueberzeugt, *part et adj.* pr[illegible] przeświadczony, dowiedz[illegible] das Gewissen seyn, sumnie[illegible] przeświadczony.
Ueberzeugung, *s. f.* prześw[illegible] przekonanie, dowiedzien[illegible]
Ueberziehen, *v. a. irr.* 1) od[illegible] mit Pelze, futrem powlec[illegible] oder auch ein Land, kogo [illegible] kray, mit Kriege, woynę [illegible] przeciwko komu; w w[illegible] kłać kray.
Ueberziehung, *s. f.* mit einer [illegible] wleczenie, okrycie, iaką [illegible]
Ueberzogen, *part. et adj.* po[illegible] wleczony.
Ueberzuckern, *v. a.* pocukrow[illegible]

:t, *part. et adj.* pocukrowa-
krowany.
s. f. powłoka, poszwa.
h, *adj.* poprzeczny, Weg,
na droga.
h, *adv.* poprzecz, z boku;
rs Kreutz, na krzyż, schnei-
iać.
dj. używany, zażywany, üb-
örter, używane, zażywane
Sprichwort, przysłowie.
dv. używanie, zwyczaynie,
owić.
j. pozostały, inszy, drugi,
mym sensie, das übrige Geld,
e pieniądze, er ist noch übrig
Familie, on iest ieszcze po-
z familii, einige Hoffnung
brig, nieiaka nadzieia pozo-
, im übrigen glaube, wierz
k, übrig lassen, ostatek zosta-
ig seyn, bleiben, pozostać się,
: Armee, od czyiego woyska,
n Freunden hat er noch einen
wielu przyiacioł ma ieszcze
pozostałego, ich lasse die
gehen, inszych miiam.
adv. na ostatek, w ostatku,
mir solche Stelle nicht, to
się mi podoba, wollte ich, er
hrter, w ostatku chciałbym,
uczeńszy, leide ich es gar
d to cierpię w ostatku.
f. ćwiczenie; tägliche, co-
des Leibes, ciała, in einer
w iakiey rzeczy, thut viel,
ele, im Reden, w mowie-
den Waffen, ćwiczenie robić

lj. lubieżny, iurny.
s. f. lubieżność.
brzeg, des Meeres, morza,
lustiges, angenehmes, pusty,
przyiemny, ebenes, freies,
s, rowny, wolny, piaszczy-
ran es keine Hafen giebt, w
żadnego portu, liminca, nie
n das Ufer stellen, na brzeg
ć, wysadzić, Annehmlichkeit
s, przyiemność brzegu, schma-
ki, eines Flußes, także brzeg,
, schattichtes, hohes, cienisty,
voller Gras, pełny murawy,
s, steiles, niski, przepascisty,
n über liegt, na przeciwko
) daran nieder lassen, na brze-
ść, darauf spatzieren gehen,
erować po brzegu, mit Wachs
strażą brzeg osadzić.

Uferschwalbe, *s. f.* iaskołka brzeżna.
Uhr, *s. f.* zegar, zegarek, Sonnenuhr, woran die Sonne die Stunde weiset, na ktorym słońce godziny ukazuie, *nazywa się*, kompas, Wasseruhr, klepsydra wodna, Sanduhr, klepsydra piaskowa, wie viel Uhr ist es? ktora godzina? es ist sechs Uhr, szosta godzina.
Uhrmacher, *s. m.* zegarmistrz.
Uhrwerk, *s. n.* zegarkowa robota.
Uhu, *s. m.* sowa, puhacz.
Ulan, Ulane, *s. m.* Hulane, einer von der leichten türkischen Reiterei in Polen, jeden Hulan łatwey iazdy tartarskiey w Polszcze.
Ulmbaum, *s. m.* ił drzewo, von Ulmenbäumen, *adj.* iłowy, z iłu drzewa.
Ulme, eine, *s. f.* brzod, u.
Ulmenbaum, *s. m.* brzost, u.
Ultrarevolutionnair, *s. m.* (neu) ein übertriebener Anhänger, Vertheidiger und Beförderer der französischen Revolution, ein Patriot, der durch seinen allzu großen, zu weit getriebenen Eifer die Gränzen der Revolutionsgrundsätze überschreitet, blinder, übertriebener Patriot, Revolutionnair, *nowe słowo:* przesileny partyzant, broniciel albo obrońca i podnosiciel francuskiey rewolucyi; patriota, obywatel, żwawy i nazbyt wielki oyczyc, swoią żwawość przesilaiący, także granica rewolucyi naypierwsze propozycyie przestępowa.
Um, *praep.* 1) koło, około, wkoło, na koło, um sich haben, mieć koło siebie, um eines Haus herum gehen, chodzić koło czyiego domu, um eines Gesundheit besorgt seyn, staranie około czyiego zdrowia, um einen seyn, być około kogo, um die Gegend sich aufhalten, około tamtych mieysc przebywać, um den Mittag, koło południa; 2) o, z, *praep.* um nichts böse werden, o nic się gniewać, sich um die Stelle zanken, wadzić się o mieysce, um des Sohnes Tod willen weinen, Polnisch heißt es, synowskiey śmierci płakać, und nicht anders,) um gewisser Ursachen willen, *z niektorych* przyczyn; 3) *dla, praep.* um deiner Liebe willen gegen mich, *dla* twoiey miłości ku mnie, um den Abend, *pod* wieczor; 4) einen um Gottes willen bitten, kogo przez Bogo prosić, eile um Gottes willen! spiesz się przebog! 5) *za*, um eines Verbrechen willen, za iaki grzech;
die

die Strafe leiden, karę cierpieć, um deswillen dla czego, um ſo viel, tym, weniger, tym mniey, um ſo viel lieber erwarten, tym daleko lepiey czekać, um ſo viel mehr, tym bardziey, ſchwerer iſt der Schmerz, tym ciężſzy iest żal, um ſo viel lieber, weil, tym chętniey. że, um ſo vielmehr freue ich mich, weil, tym ſię bardziey cieſzę, że.

Umackern, *v. a.* zorać, ein Feld, polę, das Land, ziemię.

Umarmen, *v. a.* obłapić, *lepiey powieſz*, ściſnąć. einen und küſſen, ściſnąć koko y go całować.

Umbiegen, *v. a. irr.* ogiąć w koło.

Umbinden, *v. a. irr.* obwiązać w koło.

Umbrechen, *v. a. irr.* obłować, obłamać, etwas, co, złamać.

Umbringen, *v. a. irr.* zabić, życie wziąć, einen, kogo, komu, ſich ſelbſt, ſiebie ſamego, mit Gifte, trucizną, ſ. Tödten, Hinrichten.

Umbringung, *ſ. f.* zaboyſtwo, zabicie.

Umbunden, *part. et adj.* obwiązany.

Umdecken, *v. a.* 1) okrywać, okryć w koło: 2) anders decken, mowym pokryć dachem, ein Haus, dom.

Umdrehen, *v. a.* w koło kręcić, obracać. einem den Hals, komu ſzyię.

Umdrehung, *ſ. f.* w koło obracanie, kręcenie.

Umdrucken, *v. a.* 1) wciſnąć co; 2) in der Buchdruckerey, przedrukować, *to ieſt*, powtornie drukować co.

Umfahren, *v. a. irr.* wo koło objechać, obieżdżać.

Umfahrt, *ſ. n.* obiechanie, obiazd.

Umfallen, *v. n. irr.* upadać, upaść, unter der Laſt, pod ciężarem, das Pferd iſt umgefallen, koń upadł, es ſind drei Thürme mit großem Krachen umgefallen, trzy wierze, z wielkim grzmotem upadły.

Umfang, *ſ. m.* obwod, okrąg, die Mauer der Stadt hält 30 Stadien im Umfange, mur mieyski ma trzydzieści ſtay w obwodzie, w okręgu.

Umfangen, *v. a. irr.* obłapić, ściſnąć, einen mit beiden Armen, obiema rękami. und küſſen, kogo y pocałować, unter einander, ſię w zaiemnie.

Umfaſſet, *part. et adj.* obłapiony, ściśniony.

Umfaſſung, *ſ. f.* obłapienie, ściśnienie.

Umflechten, *v. a. irr.* opleść w koło.

Umfließen, *v. a. irr.* w koło płynać, es umfließt die Stadt ein Fluß, około miaſta płynie rzeka, man ſaget auch, rzeka oblewa miaſto.

Umfließend, *part. et adj.* w koło płynący, oblewaiący.

Umfließung, *ſ. f.* płynienie w koło, oblewanie.

Umfloſſen, *part. et adj.* oblany, koło czego, co w koło płynie.

Umfragen, *v. a.* pytać ſię o koło.

Umgang, *ſ. m.* 1) obchod, obwod, obrocenie, obrocenie, konwerſacyia, przekiem, öfterer iſt verbotenwanie z kiem częſtſzę ieſt ne, er hat ſtarken Umgang on ma uſtawiczne towarzyſtwo, konwerſacyią, zabrać ſię einer Dinges Umgang hat moc ſię obeyść bez iakiey Freundſchaft.

Umgangen, *part. et adj.* bey gangen iſt, obchodzony, go chodzono.

Umgeackert, *part. et adj.* o

Umgeben, *v. a. irr.* otoczyć etwas mit Graben, co fo mit Wällen, miaſto w Mauern, muromi, allen wſzad.

Umgeben, *part. et adj.* otoczony, obwiedzony w ko

Umgebinde, *ſ. n.* obwiązk

Umgebogen, *part. et adj.* w

Umgebracht, *part. et adj.* z

Umgebung, *ſ. f.* otoczenie obięcie w koło.

Umgedrehet, *part. et adj.* w cony.

Umgefallen, *part. et adj.* u

Umgegraben, *part. et adj.* o

Umgehauen, *part. et adj.* obcinany.

Umgehen, *v. n. irr.* 1) kon ſtawać, towarzyſzyć, o einem, z kiem, tägli nicht mehr, więcey mit niemand, z nikiem; tractiren, poſtępować, chodzić ſię. mit einem ź ſle, hinterliſtig, zdra żwawo, gültig, dobrotl was umgehen, zachodz myślać co, auf etwas ko zlego, das Vaterland in ben zu ſtürzen, zachodzić do upadku oyczyzny pr Betruge umgehen, o zdr

n Gedanken, dobremi ſię my-
bawiać, mit dem es ſich gut
läßt, z ktorym można prze-

, *part. et adj.* przewrocony,
ony, ganz, wcale.
, *part. et adj.* zepſuty, zdarty.
t, *part. et adj.* porußany.
en, *part. et adj.* zepſowany.
lzen, *part. et adj.* przetopiony.
part. et adj. przełożony,
ony.
, *part. et adj.* wywrocony.
, *part. et adj.* ſtrącony, oba-

n, *part. et adj.* opędzony,
y, oprowadzony.
t, *part. et adj.* wywrocony.
elt, *part. et adj.* odmieniony.
n, *part. et adj.* poderwany,
ny.
v. a. irr. oblać, oblewać.
v. a. irr. umher graben, oko-
koło okopać.
), *ſ. f.* okopanie, w koło

v. a. opaſać, opaſywać, opa-
w koło przepaſać.
part. et adj. opaſany, w ko-
wany- przepaſany.
v. a. zkopać.
, *ſ. f.* ſkopanie, pokopanie.
, *v. a. irr.* obſłonić, zaſło-
aſłaniać.
ſ. f. obſłona, zaſłona w ko-

v. a. podciąć, popodcinać,
ć, die Bäume, drzewa, einen
s obciąć, einen Baum, iakie

, *ſ. f.* podcięcie, wycięcie,
nie, wycinanie, eines Bal-
iego łaſu.
v. w koło, w około, einen
ber mit Waſſer umſchließen,
iakie w koło wodą zam-
llenthalben umher, zewſząd,
ſtkich ſtron w koło, rings
w koło na koło, w kolu-
. Herum.
v. a. obwiązać, das Haupt,
winąć.
part. et adj. uwinięty, ob-

, *ſ. f.* uwinięcie, obwinięcie,
nie.
v. a. 1) umwenden, wywro-
ewrocić, auf die letzt alles,
ok wſzyſtko, das unterſte zu
oberſt, co na ſpodzie ieſt na wierzch wywrocić; 2) *v. n.* wieder zurück ge-hen, znowu ſię wrocić, wracać, wo-hin, dokąd, unterwegs, z drogi do domu wrocić, einen nicht umkehren laſſen, nie dać ſię komu wracać.

Umkehrung, *ſ. f.* 1) powrot, wracanie ſię, wracanie, wrocenie; 2) einer Stadt, wywrocenie iakiego miaſta.

Umkleiden, *v. a.* 1) przyodziać, okryć ſuknią, wdziać ſuknię; 2) anders kleiden, inſze ſuknie wziąć, inaczey ſię ubrać, przebrać ſię.

Umkommen, *v. n. irr.* zginąć, zaginąć, przepaść, durch das Schwerdt, mie-czem; elendiglich, mizernie, im Feu-er, w ogniu, in der Schlacht, w po-tyczce.

Umläufer, *ſ. m.* tułacz, biegas, wło-częga, powſinoga, ſ. Herumläufer.

Umläuferin, *ſ. f.* biegaczka, biegaſka.

Umlauf, *ſ. m.* włoczenie ſię.

Umlaufen, *v. n.* rozbiegać ſię.

Umlaufen, das, *ſ. n.* włoczenie ſię, ſ. Herumlaufung.

Umlaufung, *ſ. f.* 1) włoczenie ſię, ſ. Herumlaufung.

Umlenken, *v. a.* cofnać, nazad wrocić, den Wagen, woz.

Umlenkung, *ſ. f.* cofanie, cafanie, ca-fnienie.

Umliegen, *v. n.* ſ. Herumliegen.

Umliegend, *adj.* umliegende Gegend, oko-lica.

Ummähen, *v. a.* obſzyć, obſzywać.

Umnagen, *v. a.* ogryść, ogryzać, po-ogryzać, die Speiſe, potrawę.

Umnaget, *part. et adj.* ogryziony, po-ogryzany, obiedzony.

Umnebelt, *part. et adj.* zachmurzony, zaćmiony.

Umnehmen, *v. a. irr.* wziąć, wdziać, na wierzch, ein Regenkleid von ver-ſchoſſener Farbe, opończą zblakowa-ney barwy.

Umpflügen, *v. a.* 1) oborać; 2) mit dem Pfluge umkehren, pługiem przewra-cać, ſ. umackern.

Umreißen, *v. a. irr.* burzyć, zburzyć, wywrocić, die Feſtungswerke, forte-czne roboty, von Grund aus, z grun-tu, z kreteſem.

Umreiten, *v. a. irr.* ieździć, obieżdżać na koniu.

Umringen, *v. a. irr.* otoczyć, den Feind, nieprzyiaciela, mit der Reuterei, ka-waleryią.

Umringet, *part. et adj.* otoczony, opa-ſany.

Umrüh-

Umrühren, *v. a.* mięszać, kłacić, zamącić, etwas, co porußzać.

Umrührung, *ſ. f.* mieſzanie, kłucenie, zamąceenie.

Umſatteln *v. a.* 1) odmienić kulbakę, konia; 2) ſein Vorhaben ändern, ſwoie przedſięwzięcie odmienić, ſpoſob życia inſzy wziąć.

Umſattelung, *ſ. f.* odmienienie zamyſłu, trybu, ſpoſobu życia, rady.

Umſatz, *ſ. m.* odmiana,

Umſchanzen, *v. a.* oſzańcować, okopać.

Umſchatten, *v. a.* ocienić, cieniem okryć.

Umſchattet, *part. et adj.* ocieniony, cieniem okryty.

Umſchattung, *ſ. f.* ocienienie, cieniem okrycie.

Umſchauen, *v. a.* oglądać, obeźrzeć, obaczyć w koło.

Umſcheeren, *v. a. irr.* oſtrzyć w koło, poſtrzygać.

Umſcheinen, *v. a. irr.* oświecić w koło, etwas, co.

Umſchiffen, *v. a.* ożeglować.

Umſchlag, *ſ. m.* okrycie, wywinięcie, wyłog, Umſchlag eines Briefes, koperta na liſt; eines Buchs, den Band zu ſchonen, obwinięcie kſiążki dla ochrony oprawy, von Kräutern, obłożenie ziołem, plaſtr, erweichender und zertheilender Umſchlag, plaſtr, albo obłożenie miękczące y rozpuſzczaiące obłożenie, am Wetterrocke, brzeg w ſpodnicy wygięty.

Umſchlagen, *v. a. irr.* wybić, *to co*, umwerfen, wywrocić, ein Pflaſter, plaſtrem obłożyć, den Mantel, obwinać ſię w płaſzcz, verderben, pſuć, *to co*, ſchlimmer werden, pſuć ſię, fallen, upadać, umwerfen, als ein Fuhrwerk, wywrocić, iako furę, umſchlagen laſſen, żołnierzy werbować, einen Umſchlag über etwas machen, obwinąć co.

Umſchließen, *v. a. irr.* opaſać w koło.

Umſchlingen, *v. a. irr.* w koło obwiązać, albo obwiązać ſię, okręcić w koło czego.

Umſchloſſen, *part. et adj.* otoczony w koło, zamknięty ze wſząd.

Umſchlungen, *part. et adj.* pookręcany.

Umſchmeißen, *v. a. irr.* obalić, wywrocić, einen zu Boden, kogo na ziemię.

Umſchmelzen, *v. a.* przetopić, przeważyć, drugi raz, ein Metall in Feuer, kruſzeć w ognia przetopić.

Umſchmieden, *v. a.* przekować, przekuć.

Umſchmieren, *v. a.* oſmarować, oblepić, pooblepiać.

Umſchmiert, *part. et adj.* oblepiony.

Umſchneiden, *v. a. irr.* okrai... wać.

Umſchnitten, *part. et adj.* o... obrzezany, pookrawany.

Umſchreiben, *v. a. irr.* opiſa...

Umſchreibung, *ſ. f.* opiſanie ...

Umſchrenken, *v. a.* 1) ſtrank... ſami, otoczyć, dać balan... 2) okryślić.

Umſchrenkt, *part. et adj.* ... otoczony ſtrankami.

Umſchrenkung, *ſ. f.* okryſze... nie balaſami.

Umſchrieben, *part. et adj.* ... kryślony.

Umſchrift, *ſ. f.* 1) opiſanie; ... Münze, napis w koło, medalu.

Umſchürzen, *v. a.* opaſać.

Umſchütten, *v. a.* 1) obſypa... pować; 2) wylać.

Umſchweif, *ſ. m.* ogrodka, ... chodzenie, kurowod, ... iſt es nöthig, viele Umſch... chen? co za potrzeba ... dow tyle ogrodek! was ... für Umſchweife geſucht? ... wybiegow, ogrodek, ... nic ſzukał?

Umſchweifen, *v. n.* tułać ſię, ... weit und breit, daleko ...

Umſchweifend, *part. et adj.* ...

Umſchweifer, *ſ. m.* tułacz.

Umſchweifig, *adj.* z wielu ... wybiegami; *adv.* z ogro... ka zachodząc, z wielu ...

Umſchwemmen, *v. a.* płyną... go, oblewać co.

Umſchwemmung, *ſ. f.* w ... nie, oblewanie.

Umſehen, ſich, *v. r.* 1) oglądać ... na wſzyſtkie ſtrony; ſta... ſtolz, pyſzniąc ſię; ... kiem ſię oglądać; ſchau... ſtry wſzędzie; 2) zurück ... oglądać ſię, za ſiebie, ... daß er ſich nicht umſehe, ... mu, aby ſię nie ogląd... geſchwind ſtehen bleiben u... hen, co prędzey ſtanąć ... ſię, ohne ſich umzuſehen, ... iąc ſię za ſiebie; 3) ſich ... patrzeć za kiem, iako by...

Umſehung, *ſ. f.* 1) oglądan... *co*, Zurückſehung, obcz... ſiebie.

et adj. nienawrocony.
. et adj. nieopłakany,
y.
t. et adj. nieodziany,

dj. nietroskliwy, bez-
r Sache wegen, nietro-
o iaką rzecz; niedba-
ıs, o co; niesmutny.
dv. bez troski, nietro-
oynie; schlafen, zasy-

bez duszy, nieżyiący,
belebte Dinge, als Gold,
żyiące rzeczy, iako to
etc. etwas unter die un-
e zählen, co między nie-
liczyć.
t. et adj. nieczytelnik,
ch Pismodzieiow nie-

. f. nieczytanie żadnych

. niemiły, niewdzięczny.
j. bez mozołu, bez kło-
głowę maiący.
t. et adj. niezmoczony.
i. 1) niewygodny; unbe-
, niewygodna droga; es
quem, to mu iest niewy-
niezgadzaiący się; unbe-
e mit einander vereinigen,
ce się rzeczy z sobą łą-
niezdatny; zu etwas, do
iff von unbequemer Größe,
latney wielkości; unbe-
. niesposobny czas; unbe-
, niesposobne mieysce.
lv. niewygodnie, niezda-
osobnie.
keit, s. f. niewygoda, nie-
.
art. et adj. nieodarty, nie-

. niemowny, Mensch, czło-

v. niewymownie.
keit, s. f. niewymowność,
, powodow.
art. et adj. niegotowy, nie-
wany, zu einer Sache seyn,
towym na co, albo do czego.
dv. niegotowo, nieprzygo-
się; etwas angreifen, iąć

part. et adj. nieuieżdżany.
adj. niewezwany, nieza-
zu einem kommen, do kogo

przyść; 2) nieslawny, niesłynący i niezawołany, *w tym samym sensie.*

Unberührt, *adj.* nienaruszony, nietchnięty.

Unbesäet, *part. et adj.* niezasiany, nieobsiany.

Unbeschädiget, *part. et adj.* nieuszkodzony, nienaruszony.

Unbeschäftiget, *adj.* niezabawny, niezatrudniony, bez zatrudnienia.

Unbescheiden, *adj.* nieumiarkowany, nieutrzymały, nieskromny; Frau, nieutrzymała pani; unbescheidene Art zu scherzen, nieskromny sposob żartowanie, zuchwały; die Ehre macht ihn unbescheiden, honor czyni go zuchwałym, s. Grob, Unhöflich.

Unbescheiden, *adv.* nieskromnie, nieutrzymało, bez pomiarkowania; sich bei seinem Glücke erweisen, pokazać się w swoiem szczęściu.

Unbescheidenheit, *s. f.* nieskromność.

Unbeschenkt, *part. et adj.* nieudarowany.

Unbeschirmt, *part. et adj.* nieobroniony.

Unbeschlagen, *part. et adj.* 1) nieobity, nieokowany; 2) Pferd, koń nie podkuty; 3) in einer Sache, prostak, nie biegły w iakiey rzeczy.

Unbeschnitten, *part. et adj.* nieoberznięty, nieokroiony, nieokrzeszany; Weinstock, winne drzewko nieokrzesane.

Unbeschoren, *part. et adj.* nieostrzyżony, niepostrzyżony, niepostrzygany, unbeschorner Kopf, nieostrzyżona głowa.

Unbeschreiblich, *adj.* nieopisany, co nie można opisać.

Unbeschrieben, *part. et adj.* ohne Titel von außen, niemaiący tytułu, nadpisu; Buch, książka, *takowa.*

Unbeschrien, *part. et adj.* nieurzeczony, *adv.* bez urzeczenia.

Unbeschützt, *part. et adj.* nieobronny, bez obronny, bez zasłony.

Unbeschwert, *adj.* nieuciążony, wolny, mit etwas, od czego.

Unbeschwert, *adv.* bez niechęci, z chęcią, ochotnie.

Unbesehen, *part. et adj.* nieoglądany, nieobeźrzany.

Unbesonnen, *adj.* nieuważny, niebaczny, s. Unbedachtsam; *adv.* nieuważnie, niebacznie; handeln, czynić; in den Tag hinein reden, letkomyślnie co mowić

Unbesonnenheit, *s. f.* nieuważność, niebaczność.

Unbesorgt, *adj.* nietroskliwy, einer Sa-

Umzingelung, *f. f.* otoczenie, opasanie.
Umzogen, *part. et adj.* otoczony, opasany.
Umzug, *f. m.* okrążenie, um etwas machen, około czego uczynić, zatok.
Unabbittlich, *adj.* nieodproszony, nieprzebłagany, Strafe, nieodproszona kara.
Unabgebrochen, *part. et adj.* nieoderwany.
Unabgehandelt, *part. et adj.* nieoderwany.
Unabgehauen, *part. et adj.* nierąbany; ein Wald, der unabgehauen bleibt, las, ktory nierąbany zostaie.
Unabgenützt, *part. et adj.* niezażywany, niezdarty; Kleider, nieschodzone sukmie.
Unabgerichtet, *part. et adj.* nieuczony, niećwiczony, zum Kriege, do woyny.
Unabgeſchnitten, *part. et adj.* nieurznięty, nieoderznięty.
Unabgeſondert, *part. et adj.* nieoderwany, nierozdzielny.
Unabgeſteckt, *part. et adj.* niewymierzony.
Unabgetheilt, *part. et adj.* niewydzielony, niepodzielony, nieoddzielony.
Unabhängig, *adj.* niepoddany, nie spadzisty; *adv.* niespadzisto, pachyło.
Unabhängigkeit, *f. f.* niespadzistość, niepoddaność.
Unabläßig, *adj.* nieustanny, nieustaiący, Arbeit, praca nieustanna, Weinen, nieustanne płakanie.
Unabläßig, *adv.* nieustannie, bez przestanku; iſt er bei mir geweſen, był u mnie; vor Gerichte zu thun haben, mieć u sądu co do czynienia; in Unruhe ſeyn, być w niespokoyności.
Unabwendlich, *adj.* nieuchronny, nieodwrocony.
Unachtbar, *adj.* niesławny, bez honoru.
Unachtſam, *adj.* niebaczny, nieprzezorny.
Unachtſamkeit, *f. f.* niebraczność, nieprzezorność.
Unachtſamlich, *adv.* niebacznie, nieprzezornie, niepilnie.
Unadelich, *adj.* nieszlachcie, nieszlachecki; der unadelicher Geburt iſt, ktory nieszlachetnego urodzenia iest; unadeliches Herkommen, nieszlacheckie urodzenie.
Unadelich, *adv.* niepoſzlachecku, poprostemu, pochłopiku, ſ. Unedel.
Unächt, *adj.* nieprawy; unächtes Kind, naturale dziecię.
Unähnlich, *adj.* niepodobny; den Übrigen, do inszych.
Unänderlich, *adj.* nieodmie...
Unandächtig, *adj.* niena...
Unangebiſſen, *part. et adj.* nienapoczęty, niena... ściwie.
Unangefangen, *part. et adj.* ... niepoczynany, niepocz... nany.
Unangefochten, *part. et adj.* ... ſię niebito, niepotykan... rażony.
Unangefochten, *adv.* bez ...
Unangeführt, *part. et adj.* ... ny, *niecytowany*, niepr... unangeführte Worte ... nieprzytoczone słow... śmiodziei.
Unangegriffen, *part. et adj.* ... ny, nienapadowany.
Unangelegt, *part. et adj.* ... gelegtes Geld, leżące pr...
Unangenehm, *adj.* niepr... wdzięczny, was iſt ... als? co ieſt niepr... iak? Arbeit, die ... genehm iſt, praca, ... wcale niemiła ieſt.
Unangenehm, *adv.* niem... cznie, nieprzyiemnie.
Unangekündiget, *part. et ...* miony, niezapowied... wiedziany; Krieg, ...
Unangemaßt, *part. et adj.* ... niewyzworny.
Unangerührt, *part. et ...* nietchnięty, niedotk...
Unangeſagt, *part. et adj.* ... dziany, nieogłoszony.
Unangeſehen, *part. et ...* niemaiący reputacyi ...
Unangeſehen, *adv.* bez ... Würde, na godność; ... wiek; der Majeſtät, ... Krolewſkie.
Unangeſeſſen, *part. et ...* niemaiący domu, ...
Unangeſtoßen, *part. et ...* niepopchnięty, nieobr...
Unangetaſtet, *part. et adj.* ... niepoczęty, cały.
Unangezogen, *part. et ...* iony; unangezogene ... ſtroione strony; a) ... brany; 3) nicht ... führt, niewspomnion... czony, unangezogene ... tores, nieprzytoczone ... kiego autora.

)et, *part. et adj.* niezapalo-
aświecony.
g, *adj.* nieprzyiemny, nie-
gkeit, *f. f. ſ.* Unannehmlichkeit.
ich, *adj.* nieprzyiemny; *adv.*
:mnie; ſpielen, grać.
ichkeit, *f. f.* nieprzyiemność,
mowy, albo, w mowie.
ch, *adj.* niedotykany, czego
ć niemożna.
g, *adj.* bez rady, ktory ſo-
dać niemoże.
h, *adj.* podły, wzgardzony,
ny, nieokazały, niepocze-
podło, nikczemnie.
), *adj.* nieprzyſtoyny; Ge-
ieprzyſtoyny śmiech, höchſt
)ige Art, naynieprzyſtoynie-
b; einem freien Menſchen,
i człowiekowi; Dinge hör
unanſtändig ſind, rzeczy słu-
nieprzyſtoynych; das halte
nanſtändig, ia to mam za
oyne, dla mnie.
), *adv.* nieprzyſtoynie; han-
nić.
)keit, *f. f.* nieprzyſtoyność.
. *adj.* nieutchnięty, nie-
ty; *adv.* bez utchnięcia.
), *adj.* niepracowity.
ikeit, *f. f.* niepracowitość.
złość, złośliwość, zły rod.
dj. zły, złośliwy, ladaco,
iwy; *adv.* złośliwie, nie-
e, nieforemnie.
f. f. niekształtność, brzyd-
rodzona złośliwość.
ſt, *part. et adj.* niezłożony
n, *part. et adj.* nieczytany.
t, *part. et adj.* nierozwią-
nmen, *part. et adj.* nieprzy-
wzięty.
)en, *part. et adj.* nieſtrawio-
arty.
kelt, *part. et adj.* nieodwi-
eodwiniony
h, *adj.* nieprzeſtanny, nieu-
unaufhörliche Sorge, nieprze-
oſkliwość; Friede, pokoy;
)aſt, przyiazń.
h, *adv.* nieuſtannie, nieprze-
bezprzeſtanku; krank ſeyn,
być.
h, *adj.* nierozwiązany co ſię
ać nieda, zawiły; auf eine
liche Art verwirren, niero-
zwikłanym ſpoſobem zawikłać, po-
kręcić.
Unauflöslich, *adv.* nierozwiązano; tak
że niemożna rozwiązać, gebunden
werden, związanym być.
Unauflöslichkeit, *ſ. f.* nierozwiązanoſć.
Unaufmerkſam, *adj.* niebaczny, nieu-
ważny, nieuważaiący, nieprzezorny.
Unausbleiblich, *adj.* nieuchybny, nieod-
bity, nieuchronny.
Unausdenklich, *adj.* niewymyślony, cze-
go niemożna wymyśleć; myślą nie-
poięty.
Unausforſchlich, *adj.* niedościgły, czego
dociec niemożna.
Unausgearbeitet, *part. et adj.* niewypra-
cowany; unausgearbeitete Rede, nie-
wypracowana mowa.
Unausgebauet, *part. et adj.* niewybudo-
wany.
Unausgebreitet, *part. et adj.* nierozſze-
rzony, nierozniefiony, nierozciągnio-
ny.
Unausgebrütet, *part. et adj.* niewylężo-
ny, niewykluty, co ſię niewykluto.
Unausgeführt, *part. et adj.* niewywie-
dziony, niewyprowadzony, niewy-
łożony.
Unausgegeben, *part. et adj.* niewydany.
Unausgekocht, *part. et adj.* niewywarzo-
ny, niewygotowany.
Unausgekünſtelt, *part. et adj.* niewypra-
cowany ſztuką.
Unausgelegt, *part. et adj.* niewyłożony.
Unausgelöſcht, *part. et adj.* als Feuer,
niezgaſzony, niewygaſzony, iako
ogień; als Schrift, niezgładzony.
Unausgeliehen, *part. et adj.* niewypo-
rzyczany, Geld, pieniądze niewypo-
rzyczane.
Unausgemacht, *part. et adj.* niedorobio-
ny, niedokończony, nicht gänzlich
ausgemachte Dinge, nie wcale do-
kończone rzeczy.
Unausgemeſſen, *part. et adj.* niewymie-
rzony, niewymierzany.
Unausgeplündert, *part. et adj.* niezra-
bowany, nierozerwany, niesplon-
drowany.
Unausgeputzt, *part. et adj.* niewyſtroio-
ny, nieprzyozdobiony.
Unausgeſetzt, *part. et adj.* uſtawiczny,
nieuſtanny; *adv.* uſtawicznie, ſ. Un-
aufhörlich.
Unausgeſöhnt, *part. et adj.* nieoczyścio-
ny, z grzechu.
Unausgeſtrichen, *part. et adj.* niezamá-
zany, niezagładzony, niezakryślony.
Unausgeſucht, *part. et adj.* niewyſzukany.

Unauslöſchlich, *adj.* niezmazany, niezgładzony, Name, niezgładzone imię, Schandfleck, plama, hanba.

Unausrottlich, *adj.* niewykarczony, niewykorzeniony, co wykarczyć, wykorzenić nie można; Wurzeln, niewykarczone korzenie.

Unausſprechlich, *adj.* niewymowny, niewypowiedziany, niewysłowiony.

Unausſtaffirt, *part. et adj.* niewyſmukany, niewyſtroiony, niewymuſkany.

Unbalbirt, *part. et adj.* nieogolony.

Unbändig, *adj.* nieuieżdżony, wyuzdany, nieochełznany, Pferd, koń, *ras*ſen, ſzaleństwo; Begierden, chuci, Zunge, wyuzdany ięzyk.

Unbändig, *adv.* wyuzdanie, nieochełznanie.

Unbändigkeit, *ſ. f.* wyuzdanoſć, niepoſkromienie.

Unbärtig, *adj.* bez brody, niebrodaty.

Unbarmherzig, *adj.* niemiłoſierny, nielutoſciwy, nieużyty, nieuczynny.

Unbarmherzig, *adv.* niemiłoſiernie, nielutoſciwie.

Unbarmherzigkeit, *ſ. f.* niemiłoſierdzie, nielutoſciwoſć, nieuczynnoſć.

Unbedacht, *adj.* nieuważony, nierozważony.

Unbedachtſam, *adj.* nieuważny, nieuważaiący, lekkomyślny; Verwegenheit, nieuważna płochoſć; unbedachtſamer Menſch, nieuważny człowiek; Gemüth, nieuważny umyſł.

Unbedachtſam, *adv.* nieuważnie, nierozważnie; etwas thun, co czynić; in Gefahr ſtürzen, w niebezpieczeństwo wepchnąć, alles thun, wſzyſtko czynić.

Unbedachtſamkeit, *ſ. f.* nieuważa, nieuważnoſć, nieprzezornoſć.

Unbedeckt, *part. et adj.* nieprzykryty, nienakryty, unbedeckten Haupts, z nienakrytą głową.

Unbeehrt, *part. et adj.* nieutſczony, nieuſzanowany.

Unbeeidet, *part. et adj.* nieprzyſiężony, niezaprzyſiężony.

Unbefeſtiget, *part. et adj.* niezmocniony; Schlöſſer, zamki, grody.

Unbefeuchtet, *part. et adj.* niezwilżony.

Unbefleckt, *part. et adj.* niepokalany, niepłamiony, nienaruſzony; Jungfrau, nienaruſzona panna; Jungfrauſchaft, panieństwo.

Unbefohlen, *part. et adj.* niekazany, nierozkazany.

Unbefragt, *part. et adj.* niepytany, nieporadzony.

Unbefriedigt, *part. et adj.* nie...

Unbefugt, *adj.* niegodziwy, ...dziwię.

Unbegabt, *part. et adj.* nie...

Unbegleitet, *part. et adj.* ...ny, bez aſyſtencyi.

Unbegnüglich, *adj.* niena...nienaſycenie.

Unbegraben, *part. et adj.* ...ny, niepochowany; die ...gen laſſen, zoſtawić niepo... żołnierzy.

Unbegreiflich, *adj* niepoję...gły; Kleinigkeit, niepo... maleńkoſć.

Unbegriffen, *part. et adj.* ...

Unbegrüßt, *part. et adj.* ... nieprzywitany, niewita...

Unbehaart, *adj.* bez włoſ...

Unbehend, *adj.* nieraźny, ... Langſam.

Unbehendigkeit, *ſ. f.* nieraź...roſć.

Unbeherrſcht, *part. et adj.* ... *nowany.*

Unbeherzt, *adj.* niemiały, ... Soldat, żołnierz.

Unbehert, *part. et adj.* ... nieſzczarowany.

Unbehoſet, *part. et adj.* (... tiſch, *nowe słowo:* nie... kami, *ſanktiloticzny.*

Unbehoſeter, *ſ. m.* (neu) ...człek bez pludrow, ... bez-portkow, *Sanki...*

Unbehülflich, *adj.* nieuczy...ty, niefaſkaw, niedoł... unbehülflich gegen einen ...kazać ſię nieuczynnym ...

Unbehütet, *part. et adj.* ... niepilnowany.

Unbehutſam, *adj.* nieoſtr...

Unbehutſamkeit, *ſ. f.* nie...

Unbehutſamlich, *adj.* nie... ins Verderben ſtürzen, ... w niebezpieczeństwo.

Unbekannt, *adj.* nieznajo...my; unbekannte Dinge ...annehmen, niewiadome ...za wiadome; unbekannt ... nieznaiomy człowiek. ... nicht unbekannt iſt, co ... niewiadome; was ſind ... unbekannten? co ia ... widzę? 2) niewiadom... bekannt in einer Sache ...domym być iakiey rzeczy ...ſię na iakiey rzeczy; ...kannt ſeyn, wcale być ...

part. et adj. nienawrocony.
part. et adj. nieopłakany,
wany.
, *part. et adj.* nieodziany,
y.
rt, *adj.* nietroskliwy, bez
einer Sache wegen, nietro-
być o iaką rzecz; niedba-
etwas, o co; niesmutny.
rt, *adv.* bez troski, nietro-
spokoynie; schlafen, zasy-

idj. bez duszy, nieżyiący,
unbelebte Dinge, als Gold,
nieżyiące rzeczy, iako to
bro etc. etwas unter die uns
inge zählen, co między nie-
:czy liczyć.
part. et adj. nieczytelnik,
dnych Pismodzieiow nie-

t, *f. f.* nieczytanie żadnych
:ł.
idj. niemiły, niewdzięczny.
adj. bez mozołu, bez kło-
lną głowę maiący.
art. et adj. niezmoczony.
adj. 1) niewygodny; unbe-
ise, niewygodna droga; es
ibequem, to mu iest niewy-
) niezgadzaiący się; unbe-
nge mit einander vereinigen,
iące się rzeczy z sobą łą-
niezdatny; zu etwas, do
chiff von unbequemer Größe,
zdatney wielkości; unbe-
t, niesposobny czas; unbe-
t, niesposobne mieysce.
adv. niewygodnie, niezda-
posobnie.
hkeit, *f. f.* niewygoda, nie-
ść.
part. et adj. nieodarty, nie-

f. niemowny, Mensch, czło-

iv. niewymownie.
keit, *f. f.* niewymowność,
:, powodow.
part. et adj. niegotowy, nie-
wany, zu einer Sache seyn,
towym na co, albo do czego.
idv. niegotowo, nieprzygo-
się; etwas angreifen, iąć

part. et adj. nieuiężdżony.
adj. niewezwany, nieza-
zu einem kommen, do kogo

przyść; 2) nieslawny, niesłynący i niezawołany, *w tym samym sensie.*

Unberührt, *adj.* nienaruszony, nietechnięty.

Unbesäet, *part. et adj.* niezasiany, nieobsiany.

Unbeschädiget, *part. et adj.* nieuszkodzony, nienaruszony.

Unbeschäftiget, *adj.* niezabawny, niezatrudniony, bez zatrudnienia.

Unbescheiden, *adj.* nieumiarkowany, nieutrzymały, nieskromny; Frau, nieutrzymała pani; unbescheidene Art zu scherzen, nieskromny sposob żartowanie, zuchwały; die Ehre macht ihn unbescheiden, honor czyni go zuchwałym, s. Grob, Unhöflich.

Unbescheiden, *adv.* nieskromnie, nieutrzymało, bez pomiarkowania; sich bei seinem Glücke erweisen, pokazać się w swoiem szczęściu.

Unbescheidenheit, *f. f.* nieskromność.

Unbeschenkt, *part. et adj.* nieudarowany.

Unbeschirmt, *part. et adj.* nieobroniony.

Unbeschlagen, *part. et adj.* 1) nieobity, nieokowany; 2) Pferd, koń nie podkuty; 3) in einer Sache, prostak, nie biegły w iakiey rzeczy.

Unbeschnitten, *part. et adj.* nieoberznięty, nieokroiony, nieokrzesany; Weinstock, winne drzewko nieokrzesane.

Unbeschoren, *part. et adj.* niepostrzyżony, niepostrzyżony, niepostrzygany, unbeschorner Kopf, nieostrzyżona głowa.

Unbeschreiblich, *adj.* nieopisany, co nie można opisać.

Unbeschrieben, *part. et adj.* ohne Titel von außen, niemaiący tytułu, nadpisu; Buch, kśiążka, *takowa.*

Unbeschrien, *part. et adj.* nieurzeczony, *adv.* bez urzeczenia.

Unbeschützt, *part. et adj.* nieobronny, bez obrony, bez zasłony.

Unbeschwert, *adj.* nieuciążony, wolny, mit etwas, od czego.

Unbeschwert, *adv.* bez niechęci, z chęcią, ochotnie.

Unbesehen, *part. et adj.* nieoglądany, nieobeźrzany.

Unbesonnen, *adj.* nieuważny, niebaczny, s. Unbedachtsam; *adv.* nieuważnie, niebacznie; handeln, czynić; in den Tag hinein reden, letkomyślnie co mowić

Unbesonnenheit, *f. f.* nieuważność, niebaczność.

Unbesorgt, *adj.* nietroskliwy, einer Sa-

che wegen seyn, nietroskliwym być o iaką rzecz.

Unbeständig, *adj.* niestateczny; ist er in der Sache, on iest niestateczny w tey rzeczy; unbeständigen Gemüths gegen einen seyn, niestatecznego serca być przeciwko komu; für unbeständig etwas halten, mieć co za niestateczne; unbeständiger Mensch, niestateczny człowiek.

Unbeständig, *adv.* niestatecznie, raz tak drugi, raz inaczey.

Unbeständigkeit, *s. f.* niestateczność, niestatek; sehr große bardzo wielka.

Unbestand, *s. m.* niestatek, odmienność.

Unbesteiglich, *adj.* niewstępny; unbesteiglicher Ort, niewstępne mieysce.

Unbestellt, *part. et adj.* nieobstalowany, niezamowiony, nieposłany, die Briefe unbestellt liegen lassen, listow nie posłać, nieoddać.

Unbestiegen, *part. et adj.* iakoby niewstąpiony, na co niewstępowano.

Unbestimmbar, *adj.* co zapowiedzieć niemożna.

Unbestimmt, *part. et adj.* nieustanowiony, nieustawiony, nienaznaczony, niezapowiedziany.

Unbestimmtheit, *s. f.* nieustanowioność.

Unbestochen, *part. et adj.* mit Geschenken, nieprzekupiony, podarunkami.

Unbesucht, *part. et adj.* durch einen Zuspruch nienawidzony, komu wizyty nieoddano.

Unbesudelt, *part. et adj.* niesplugawiony, niezbrukany.

Unbetastet, *part. et adj.* nietykany.

Unbetrauert, *adj.* nieżałowany, ktorego nieżałuią.

Unbetreten, *part. et adj.* niedeptany, niepodeptany.

Unbetrieglich, *adj.* 1) niewykrętny, nieoszukany, niezawodny, ktory nikogo nieoszuka, niezwiedzię; 2) wahr, sicher, prawdziwy, bezpieczny, pewny, s. Aufrichtig, Untrieglich; 3) der nicht kann betrogen werden, co się nie da oszukać, ostrożny, przebiegły.

Unbetrübt, *adj.* niepomięszany; unbetrübtes Gemüth, niepomięszany umysł.

Unbewaffnet, *part. et adj.* niezbroyny, bezbronny; alle bewaffnete und unbewaffnete, wszyscy zbroyni y niezbroyni; ein Haufen unbewaffneter Leute, orszak bezbronnych ludzi.

Unbewahrt, *part. et adj.* niepilnowany, niestrzeżony.

Unbeweglich, *adj.* 1) nieruch[illegible] wegliche Güther, nieruchom[illegible] 2) dem Gemüthe nach, co [illegible] nieużyty, nieporuszony.

Unbeweglichkeit, *s. f.* nieruch[illegible]

Unbewegt, *part. et adj.* nie[illegible]

Unbewehrt, *part. et adj.* be[illegible]

Unbeweibt, *adj.* bezżenny, [illegible]

Unbeweint, *part. et adj.* [illegible] ktorego niepłakano.

Unbeweislich, *adj.* niedowie[illegible] pokazany, czego dowie[illegible] nie można.

Unbewiesen, *part. et adj.* [illegible] ny żadnym świadectwem

Unbewilliget, *part. et adj.* nie[illegible]

Unbewohnlich, *adj.* niemie[illegible] w ktorym mieszkać nie[illegible]

Unbewohnt, *adj.* niemie[illegible] pusto stoiący.

Unbewußt, *adj.* niewiado[illegible] nicht unbewußt, daß, [illegible] niewiadomo, że; es ist [illegible] euch unbewußt, nikt [illegible] niewiadomym.

Unbeygelegt, *part. et adj.* [illegible]

Unbezahlt, *part. et adj.* nie[illegible]

Unbezaubert, *part. et adj.* [illegible] ny, nieomamiony.

Unbezwinglich, *adj.* niepr[illegible] iest, ktorego przymu[illegible] ktory się przymusić [illegible]

Unbezwungen, *part. et a*[illegible] szony, nieprzezwycię[illegible]

Unbiegsam, *adj.* niezgię[illegible] to iest, co się zgiąć, [illegible]

Unbillig, *adj.* niesłuszny, [illegible] schlag, niesłuszny war[illegible] Bedingung, niesłusz[illegible] er fordert unbillige Din[illegible] ga się niesłusznych [illegible] ger Weise, niesłuszn[illegible] verfahren, handeln, po[illegible] nić; für unbillig halt[illegible] niesłuszną rzecz.

Unbillig, *adv.* niesłusznie [illegible] nić; nicht unbillig, [illegible] das ist ihm nicht unbi[illegible] to się mu nie stało nie[illegible]

Unbilligkeit, *s. f.* niesłus[illegible] che ist mit einer Unbil[illegible] rzecz iest z niciaką [illegible] spięta; sich über die [illegible] Gesetzes beklagen, [illegible] słuszność prawa; mit [illegible] keit gegen einen verfahren niesłusznością postęp[illegible] sie halten es für eine Ur[illegible] to muią za niesłuszność.

r, *adj.* nieużywany, niezaż-

keit, *s. f.* niepotrzebność, ość na nic.

, *adj.* niepokutuiący, bez

keit, *s. f.* niepokutowanie, a.

, *adj.* niechrześciański, po- *adv.* niepochrześciańsku.

, *adj.* s. Unkörperlich.

y; und zwar, a wprawdzie, , y nie, a nie, und auch, y doch, und dennoch, a przecie.

v. niewdzięczność; zum Lohmen, w nadgrodę odebrać.

adj. niewdzięczny, undankisch, niewdzięczny człowiek, ine Freunde, swoim przy- ; sich undankbar erweisen, cznym się pokazać.

adv. niewdzięcznie; der ißbrauchen, niewdzięcznie- ski zażyć.

eit, *s. f.* niewdzięczność.

ich, *adj.* niewdzięcznie, nie- ym sercem.

adj. niepamiętny, o czym ludzkiey nie ma; vor un- Jahren, od niepamiętnego

adj. niewyraźny, ziemny, ny, nieiasny, undeutliche Ant- ieiasna, niewyraźna odpo-

adv. nieiasno, ciemno, nie- , nieznacznie; handeln, czy- einem reden, z kiem mo-

eit, *s. f.* niewyraźność, nie- nieznaczność.

adj. 1) niewygodny, nie- 2) nicht gesund; niezdrowy indienlicher Wein, niezdro-

ig, *adj.* nieuczynny, nieu- eochotny do przysługi; ge- , dla kogo.

igkeit, *s. f.* nieuczynność, ść, niechęć do przysługi.

n. nie rzecz.

glich, *adj.* nieprzebity.

glich, *adj.* nieprzebyty, We- , drogi, przechoty.

ben, *part. et adj.* nieprzeko-

tig, *adj.* nieprzezroczysty.

j. nierowny; unebener Ort, mieysce; an einem unebenen Orte fechten, potykać się na nierownym mieyscu.

Unedel, *adj.* nieszlachecki, nieszlachetny, Familie, nieszlachecka familia.

Unehlich, *adj.* 1) bezżenny, Leben, bezżenne życie; 2) unehliches Kind, naturalne dziecie, nieślubne dziecie.

Unehrbar, *adj.* niesławny, niecny, niezdobiący, nieczyniący honoru, nieuczciwy; *adv.* niesławnie, niecnie, nie z honorem.

Unehrlich, *adj.* niecny, bezecny; unehrliche Frau, niecna pani; unehrliches Leben, niecne życie; einen dafür erklären, za niecnego, za bezecnego kogo osądzić, nieuczciwy; *adv.* nieuczciwie, niecnie.

Unehrlichkeit, *s. f.* niecność, bezecność, nieuczciwość.

Uneigentlich, *adj.* niewłaściwy; *adv.* niewłaściwie; reden, mowić.

Uneingedenk, *adj.* niepamiętny, ktory niepamięta, der Wohlthat, dobrodzieystwa, s. Vergessen.

Uneingeschläfert, *part. et adj.* nieuśpiony, ktory niezasnął.

Uneingeschränkt, *part. et adj.* nieokryślony, nieopisany.

Uneingeschrieben, *part. et adj.* niewpisany; in die Rolle u. d. w reistr nie przyięty, do reiestru.

Uneingespannt, *part. et adj.* niewprzęgany, niezaprzęgany, niezaprzężony.

Uneingezogen, *part. et adj.* niepowściągliwy.

Uneinig, *adj.* niezgodny; mit sich selbst, niezgadzaiący się z samym sobą; unter einander, między sobą; da die Bürger uneinig waren, gdy obywatele byli niezgodni, mit einem in vielen Stücken uneinig seyn, być z kiem niezgodny w wielu rzeczach.

Uneinigkeit, *s. f.* niezgoda, nieiedność; entstehet daher, powstaie ztąd; Gelegenheit darzu geben, dać okazyią do niezgody, do nieiedności; erregen, niezgodę wzruszyć; beilegen, uspokoić; Ursachen darzu suchen, do niezgody przyczyn szukać; ist aufgehoben worden, zniesiona iest uspokoiona; hierüber ist eine große Uneinigkeit unter den Gelehrten entstanden, o tym wielka nieiedność pawstała między uczonemi; Uneinigkeit der Bürger, w niezgodzie obywatelow.

Unempfindlich, *adj.* 1) niepoczuty, czego nie czuć; 2) der nichts empfindet, niezuły, ktory nic nie czuie.

Unempfindlichkeit, *s. f.* nieczułość.

Unendlich, *adj.* nieskończony, unendliche Gewalt, nieskończona moc; unendliche Zeit, Zahl, nieskończony czas, nieskończona liczba.

Unendlich, *adv.* nieskończenie; nach etwas trachten, żądać czego.

Unendlichkeit, *s. f.* nieskończoność; der Dinge, rzeczy.

Unentbehrlich, *adj.* bez czego się obeyść niemożna, czego niemieć niemożna.

Unentfernt, *adj.* nieoddalony, nieumknięty.

Unentschieden, *part. et adj.* nierozsądzony; eine Sache unentschieden lassen, rzecz iaką nierozsądzoną zostawić.

Unerbeten, *part. et adj.* nieuproszony, nieubłagany.

Unerbittlich, *adj.* nieubłagany, nieuproszony, ktorego uprosić, ubłagać, niemożna.

Unerdichtet, *part. et adj.* niewymyślony, niezmyślony.

Unerfahren, *adj.* 1) niedoświadczony, czego niedoświadczono, niedoznany, czego niedoznano; 2) der etwas nicht erfahren hat, ktory iakiey rzeczy niedoznał.

Unerfahren, *adv.* bez doświadczenia, bez doznania.

Unerfahrenheit, *s. f.* niedoświadczenie, niedoznanie, niebiegłość; aus Irrthum einer großen Unerfahrenheit, przez błąd z wielkiey niebiegłości.

Unfehlbar, *adj.* nieomylny.

Unfehlbarkeit, *s. f.* nieomylność, niezbłądzenie.

Unerfindlich, *adj.* niewynaleziony, *to iest*, co niemożna wynaleść.

Unerfordert, *part. et adj.* niewymagany, czego się niedopominano.

Unerforschlich, *adj.* niewybadany, niepościgły, czego wybadać niemożna.

Unerforscht, *part. et adj.* niewybadany, niewypytany, o co się niepytano.

Unerforscht, *adv.* niewypytawszy się, niewywiedziawszy się.

Unerfreulich, *adj.* niepożądany, *to iest*, czego żądać, życzyć niemożna.

Unerfüllt, *part. et adj.* nienapełniony.

Unerfunden, *part. et adj.* niewynaleziony, nieznaleziony.

Unergründlich, *adj.* niezgruntowany; unergründliche Höhle, niezgruntowana otchłań.

Unerhört, *part. et adj.* niesłychany, unerhörte Grausamkeit, niesłychane okrucieństwo; ganz und gar unerhört, ieszcze nigdy niesłychany.

Unerinnerlich, *adj.* nieprzy[illegible] *to iest*, czego przypomnieć [illegible]

Unerinnert, *part. et adj.* nie[illegible]żony.

Unerkannt, *part. et adj.* [illegible] niepoznany.

Unerkenntlich, *adj.* niepozna[illegible] czego niemożna poznać.

Unerklärt, *part. et adj.* nie[illegible] niewyłożony.

Unerkundiget, *part. et adj.* [illegible]dziany, *to iest*, o czym się [illegible]dziano.

Unerlaubt, *adj.* niepozwol[illegible] bez pozwolenia, niegodz[illegible] wolno.

Unleidlich, *adj.* niewycierp[illegible]śny, *to iest*, czego wycier[illegible] niemożna, unleidlicher S[illegible] wycierpiany bol.

Unermeßlich, *adj.* niezmie[illegible]

Unermeßlichkeit, *s. f.* niez[illegible]

Unermüdet, *adj.* niesfatygow[illegible] zpracowany, niestrudzo[illegible]

Unermuntert, *part. et adj.* nieożyźwiony.

Uneroberlich, *adj.* niedoby[illegible] czego niemożna dobyć.

Unerörtert, *part. et adj.* nie[illegible] nierozsądzony, nieroztr[illegible] rozeznany.

Unersättlich, *adj.* nienasyc[illegible] ktory się niemoże nasyc[illegible] liche Wollust, nienasyco[illegible] unersättliche Begierden, [illegible] chuci; unersättlicher Ge[illegible] cone łakomstwo.

Unersättlich, *adv.* nienasyc[illegible]

Unersättlichkeit, *s. f.* nien[illegible] nasyconość.

Unerschaffen, *part. et adj.* nie[illegible]

Unerschöpflich, *adj.* niewyc[illegible] przebrany.

Unerschrocken, *part. et adj.* [illegible]ny; unerschrockenes Her[illegible] szone serce.

Unerschrocken, *adv.* bez [illegible] straszonym sercem; den [illegible]ken, truciznę wypić.

Unerschrockenheit, *s. f.* niez[illegible] niezatrwożony umysł.

Unersetzlich, *adj.* nienadgro[illegible] powetowany; unersetzl[illegible] niepowetowana zguba.

Unersinnlich, *adj.* niewym[illegible] czego niemożna wym[illegible]

Unersucht, *part. et adj.* [illegible] etwas thun, co czynić.

Unersteiglich, *adj.* niewstę[illegible]

, *part. et adj.* nieprzydybany, any.
ch, *adj.* nieznośny; Geſtank ndes, nieznośne cuchnienie z s iſt mir unerträglich, wſzyſtko nieznośne.
ch, *adv.* nieznośnie, nieznoit ſeinem Reichthume pralen, ſię ze ſwoiem bogaſtwem.
ichkeit, *ſ. f.* nieznośność; der obyczaiow.
t, *part. et adj.* nieczckany.
ich, *adj.* nieobudzony, *to ieſt*, iemożna obudzić.
, *part. et adj.* nieobudzony. ktory ſię nieobudził; nieo-
ich, *adj.* niedowiedziony, *to* go niemożna dowieść.
n, *part. et adj.* niepokazany.
, *part. et adj.* nierozważony, ıyślony.
part. et adj. niepowiadany, owiadano.
adj. niezdolny, nieſpoſobny, Sache, do iakiey rzeczy; ſeinen, nie przy myśli, nie przye.
. *m.* przypadek przeciwny, mieć.
, *adj.* nieomylny, pewny, nieıy, niewątpliwy. 2) der nicht ann, nieomylny, co ſię omyądzić niemoże.
, *adv.* nieomylnie, niezaw o iewątpliwie.
adj. 1) niegotowy, nieprzygo-. 2) nieprędki; mit der Zunge, n Maule, w ięzyku, w uſtach.
n. plugaſtwa; śmierci, bruyno.
ſ. m. plugacz, plucha, nie-
i, *ſ. f.* plugaſtwo, pluchoſtwo, ıioſtwo.
adj. brudny, plugawy, pluchounſläuiger Ort, plugawe mieyunrein, kothig; *adv.* plugawie, ło; niechluiowato.
eit, *ſ. f.* plugawość, plugaſtwo,
ſ. m. niepilność.
, *adj.* niepilny, unfleißiger) in ſeinen meiſten Verrichtun epilny człowiek w naymięcey ı rzeczy; *adv.* niepilnie, nieetwas verrichten, co czynić.
ich, *adj.* niekſztaltny, niekładny, mmy, niegładki, niegładko dany, zrobiony; *adv.* niegładko, niekſztaltnie, niekładnie; gebildet, uformowany, wyrobiony.
Unförmlichkeit, *ſ. f.* niekſztaltność, niegładkość, niekładność.
Unfreigebig, *adj.* nieſzczodrobliwy, nieſzczodry, niechoyny; *adv.* nieſzczodrobliwie, niechoyno.
Unfreigebigkeit, *ſ. f.* nieſzczodrobliwość, nieſzczodrość, niechoyność.
Unfreundlich, *adj.* nieprzyiacielski, auf eine unfreundliche Art mit einem umgehen, nieprzyiacielskim ſpoſobem, *albo* niepoprzyiacielsku z kiem ſię obchodzić, unfreundlicher Menſch, nie do przyiaźni człowiek niedogodny; ponury.
Unfreundlich, *adv.* nie po przyiacielsku; ſich erweiſen, pokazywać ſię; einem begegnen, mit einem umgehen, poſtępować, obchodzić ſię z kiem.
Unfreundlichkeit, *ſ. f.* nieprzyiaźń, nieprzyiaźność; niedogodność, źrzędność.
Unfriede, *ſ. m.* niepokoy, niezgoda, ſ. Uneinigkeit, Zwietracht.
Unfriedlich, *adj.* nieſpokoyny.
Unfriedſam, *adj.* kłutliwy, zwadliwy, ſwarny, ſwarliwy.
Unfruchtbar, *adj.* nieurodzayny, płony, unfruchtbare Weinſtöcke, nieurodzayne winne drzewka, unfruchtbar werden, płonieć, ſtawać ſię nieurodzayny; machen, czynić.
Unfruchtbar, *adv.* nieurodzaynie, płono.
Unfruchtbarkeit, *ſ. f.* nieurodzayność, płoność, Feld, das wegen ſeiner Unfruchtbarkeit nicht gebauet wird, pole, ktorego dla iego nieurodzaiu nieorzą.
Unfug, *ſ. m.* rozpuſta, ſwawola.
Unfüglich, *adj.* niezdatny, nieprzyzwoity, nieskładny.
Unfüglich, *adv.* niezdatnie, nieskładnie.
Unfüglichkeit, *ſ. f.* niezdatność, nieskładność.
Unfurchtſam, *adj.* nielękliwy, nieboiaźliwy, nieuſtraſzony; *adv.* nieboiaźliwie, nielękliwie.
Ungangbar, *adj.* 1) nieprzechodni, da man nicht durchgehen kann, ktorędy przechodzić niemożna. 2) ungangbare Münze, nie idące pieniądze, niemaiące kurrencyi.
Ungar, *adj.* ſurowy, nicht gar gekochtes Fleiſch, ſurowe mięſo, niedogotowany.
Ungar, *ſ. m.* Węgrzyn.
Ungariſch, *adj.* Węgierski.

Ungarn, *n. pr. n.* ein Königreich, Węgry, Kroleſtwo.

Ungeachtet, *adj.* podły, tanio ſzacowany, ſ. unachtbar.

Ungeachtet, *adv.* nieuważaiąc na co; ſ. unangeſehen.

Ungeackert, *part. et adj.* nieorany.

Ungeadelt, *part. et adj.* nienobilitowany, nieuczyniony ſzlachcicem.

Ungeahndet, *part. et adj.* 1) niekarany, nieskarany; einem etwas ungeahndet hingehen laſſen, co komu nieukaranego przepuścić. 2) bez kary, einen ermorden, kogo zabić.

Ungearbeitet, *part. et adj.* 1) niepracowany; 2) nierobiony, Silber, nierobione ſrebro; w bryłach, w łaskach.

Ungebahnt, *part. et adj.* nietorowany, nieutorowany. niebity, nieubity, ungebahnter Weg, nietorowana, niebita, droga, niebity, nieutorowany gościniec.

Ungebauet, *part. et adj.* niesprawiany, nieorany niesiany.

Ungebärdig, *adj.* wieyki, chłopski, niemanierny, ſich ungebärdig ſtellen, niezdrowego rozumu ſię pokazywać.

Ungebeſſert, *part. et adj.* niepoprawny, niepoprawiony, niepolepſzony.

Ungebeten, *adj.* nieproſzony, ungebetener Gaſt, nieproſzony gość.

Ungebeten, *adv.* niebędąc proſzonym, bez proſzenia; kommen, prayść.

Ungebildet, *adj.* niewyobrażony; bez poſtaci, ungebildete Geburt zur Welt bringen, bez poſtaci ludzkiey płod na świat wydać.

Ungebleicht, *part. et adj.* niebielony, nieblechowany, na słońcu.

Ungebogen, *part. et adj.* niezgięty, nienagięty; niekrzywiony.

Ungebohren, *part. et adj.* nieurodzony, ktory ſię ieſzcze nieurodził.

Ungebräuchlich, *adj.* niezwyczayny, niezażyty; niezażywany, ungebräuchliches Wort, niezażyte, niezażywane słowo, ungebräuchlich werden, wychodzić ze zwyczaiu, zarzuconym ſię ſtawać; mit der Zeit, z czaſem.

Ungebräuchlich, *adv.* niezwyczaynie; nieużywanie.

Ungebraten, *part. et adj.* niepieczony, nieupieczony.

Ungebraucht, *part. et adj.* niezażywany.

Ungebühr, *ſ. f.* 1) nieprzyſtoyność, iakoby, niezdobiącość; einem damit begegnen, z nieprzyſtoynością kogo przyiąć. 2) niegodziwość, niesprawiedliwość; einer Sache vorſtellen, iakiey rzeczy pokazywać.

ſtändige Stellung des Leibes, ſtoyne trzymanie ſię iako ſiedzenie. 4) ſchimpflicher ment, zelżywe traktowa 5) ungereimtes Weſen, co nie ieſt; *a francuzi nazwą* nence. 6) zur Unge

Ungebührlich, *adj.* nieprzyſ zdobiący; niegodziwy; a dziwie, nieprzyſtoynie; bez nie.

Ungebührlichkeit, *ſ. f.* niepr niegodziwość.

Ungebunden, *part. et adj.* n zany, wolny, niewiązany, dene Rede, niewiązana mo

Ungebunden, *adv.* niewiąza

Ungedämpft, *part. et adj.* n ny, nieprzytłumiony.

Ungedeckt, *part. et adj.* n nieprzykryty; niepokry

Ungedrungen, *part. et adj.* n ſzony, nieprzymuszony.

Ungedrungen, *adv.* bez mu muſzenia; im Spaße, be

Ungeduld, *ſ. f.* niecierpliwo ſzenie.

Ungeduldig, *adj.* niecierpliw cierpliwie.

Ungeehrt, *part. et adj.* n nieuſzanowany; bez hon

Ungeendet, *part. et adj.* nie niewydoskonalony.

Ungefähr, *adv.* około, z; be Monatè, pierwſzego dn ungefähr den funfzehnden piętnaſtego dnia, z piętnaſ wie, ſo viel habe ich ung gen gehabt, tyle prawie a mowienia *to co*, trefunkiem iſt ihm ungefähr entfahr kiem ſię mu ſłowo z uſt w ſzczęściem, du biſt mir rechter Zeit darzu gekom ſciem na ſam czas przyſz kömmt ungefähr ſo, to tak bywa.

Ungefällig, *adj.* niepodob Mißfallen.

Ungefälligkeit, *ſ. f.* niepodob

Ungefälſcht, *part. et adj.* wany.

Ungefärbt, *part. et adj.* nief niepofarbowany.

Ungefaßt, *part. et adj.* niep ny, niegotowy, ſ. unbera

Ungefeilt, *part. et adj.* nie niewyſtrugany.

:t, *part. et adj.* bez pior; pior
ący na ſobie.
rt, *part. et adj.* niewzywany;
, przyść, nieproſzony; etwas
hen, co obiecać.
, *part. et adj.* niepytany.
n, *part. et adj.* niepożarty;
zony.
tet, *part. et adj.* niebany, ko-
nieboią.
rt, *part. et adj.* nienapaſony.
ı, *part. et adj.* nieiadłſzy; zu
e, ten co nieobiadował; zu
, ten co wieczerzy nie iadł.
et, *part. et adj.* niegładzony,
ładzony.
det, *part. et adj.* niegrunto-
ieugruntowany na niczym.
et, *part. et adj.* niewitany,
witany.
t, *part. et adj.* nieopaſany.

n, *adj.* popędliwy, prędki do
ı, zagniewany, gniewaiący ſię;
yć; ein wenig ungehalten auf
eyn, trochę za gniewanym na
być, biſt du deßwegen ungehal-
f mich? ieſteś ty dla tego za-
any na mnie?
en, *adv.* gniewliwie, z gnie-

belt, *adj.* nietraktowany, o
rozprawy nie było.
elt, *part. et adj.* nieczeſany,
chelte Wolle, nieczeſana wełną.
et, *part. et adj.* nieleczony.
jen, *part. et adj.* niekazany, nie-
zany; dobrowolny.
imt, *part. et adj.* niezatamo-

er, *adj.* ſtraſzny, poczwarny,
ungeheuere Beſtie, ſtraſzna be-
ungeheuere Völker, ſtraſzne na-
das ungeheuere Meer, ſtraſzne
e, ſtraſznie wielkie, ungeheuere
, ſtraſzne, ſrogie kłamſtwo;
ch, ſtraſzny, poczwarny czło-

ier, *adv.* poczwarnie, ſtraſzno.
ier, das, *ſ. n.* poczwara, ſtraſzy-

ıbert, *part. et adv.* nieprzeſzko-
y, *adv.* bez przeſzkody.
belt, *part. et adj.* nieoheblo-
, niewypolerowany.
rig, *adj.* nienależący; nieprzy-
ſyty, ungehöriger Weiſe, nieprzy-
ſytym ſpoſobem.
ret, *part. et adj.* nieſłuchany,

einen ungehörten verdammen, kogo
nieſłuchanego potępić.
Ungehofft, *part. et adj.* nieſpodziewany.
Ungehorſam, *adj.* nieposłuſzny, nieſłu-
chaiący, nieusłuchliwy.
Ungehorſam, der, *ſ. m.* nieposłuſzeń-
ſtwo, nieposłuchanie.
Ungehorſamlich, *adv.* nieposłuſznie.
Ungehütet, *part. et adj.* niepilnowany,
nieſtrzeżony.
Ungekämmt, *part. et adj.* nieczeſany.
Ungekauet, *part. et adj.* nierozgryzio-
ny, niezmaſtykowany w uſtach, nie-
żuty.
Ungekauft, *part. et adj.* niekupiony,
niekupowany, Speiſen, niekupione,
niekupowane potrawy.
Ungekleidet, *part. et adj.* nieubrany,
ktory ſukien niewdział.
Ungekocht, *part. et adj.* niewarzony,
niegotowany, nieuwarzony; Fleiſch,
mięſo nieuwarzone, ungekochte Speiſe,
nieugotowana potrawa.
Ungekränkt, *part. et adj.* bez ſmutku,
bez żalu zoſtaiący.
Ungekrönt, *part. et adj.* niekoronowany.
Ungeküßt, *part. et adj.* niecałowany,
niepocałowany.
Ungeladen, *part. et adj.* niezaproſzony;
a) ein Wagen, nieładowany, niełado-
wny.
Ungeläutert, *part. et adj.* niewyklaro-
wany, nieuſtały.
Ungelegen, *adj.* niewygodny, niewcze-
śny, ungelegene Reiſe, niewygodna
droga, wenn es dir nicht ungelegen iſt,
ieżeli ci to nie ieſt za przykro; nie-
potrzebny, ungelegene Zeit, nie czas,
ungelegener Ort für einen, niewygo-
dne mieyſce dla kogo, zu ungelege-
ner Zeit, nie w ſwoim czaſie, pod nie
wczas, nie wczas.
Ungelegen, *adv.* niewcześnie, z naprzy-
krzeniem.
Ungelegenheit, *ſ. f.* niewygodność, nie-
czas, naprzykrzenie, niewygoda, ei-
nem Ungelegenheit machen, komu na-
przykrzenie czynić; von etwas ha-
ben, mieć niewygodę z czego.
Ungelehrig, *adj.* nienauczony, co ſię
nauczyć nieda, der einen ungelehrig-
gen Kopf hat, ktory ma twardą gło-
wę, niepoiętą, der Purſche iſt ſehr un-
gelehrig, ten chłopiec ieſt ciężki do
nauczenia.
Ungelehrigkeit, *ſ. f.* nienauczoność, nie-
wiadomość.

Unge-

Ungelehrt, *adj.* nieuczony, nienauczony, ungelehrter Mensch, nieuczony człowiek w iakiey.
Ungeleimt, *part. et adj.* niekliiony.
Ungelesen, *part. et adj.* nieczytany.
Ungelöscht, *part. et adj.* niegaszony, ungelöschter Kalk, niegaszone wapno.
Ungelöset, *part. et adj.* nierozwiązany.
Ungelötet, *part. et adj.* nielutowany.
Ungemach, *s. n.* przeciwności; allgemeines, pospolite; empfinden, poczuć; verursachen, sprawić, einen davon befreien, kogo przeciwnościom odiąć, z nich uwolnić; ausstehen müssen, musieć wytrzymać; verbeißen, grzyść, *to iest*, cierpliwie znieść, bei meinem größten Ungemach, w moiey naywiększey przeciwności; des Krieges empfinden, doznać przeciwności od woyny.
Ungemacht, *part. et adj.* nierobiony, niezrobiony.
Ungemalt, *part. et adj.* niemalowany.
Ungemein, *adj.* niepospolity, ungemeine Tapferkeit, niepospolite męstwo; *adv.* einen lieben, kogo kochać.
Ungemeldet, *part. et adj.* nieopowiedziany.
Ungemengt, *part. et adj.* niemięszany, niepomięszanie, szczery sam przez się.
Ungemerkt, *part. et adj.* nieuważany, niepostrzeżony.
Ungemeßen, *part. et adj.* niezmierny, niezmierzony, ungemessene Freiheit, niezmierzona wolność.
Ungemindert, *part. et adj.* nieumnieyszony.
Ungemischt, *part. et adj.* niemięszany; Wein, niemięszane wino.
Ungemünzt, *part. et adj.* nieprzerobiony; Silber, nieprzerobione srebo.
Ungenähet, *part. et adj.* niezszywany, niezszyty.
Ungenannt, *part. et adj.* niemianowany, czyiego imienia niepołożono; Scribent, niemianowany autor.
Ungeneigt, *adj.* nieskłonny, niemaiący chęci, ochoty; zum Studiren, do nauki, nieprzychylny; gegen einen, komu.
Ungenöthiget, *part. et adj.* niemuszony, nieniewolony.
Ungenossen, *part. et adj.* niezażywany, niebrany, z czego żadnego dochodu nikt nie brał.
Ungenügsam, *adj.* 1) nienasycony, co sił nasycić niemoże, niekontent; 2) niewystarczaiący, co nie dosyć iest, niedostateczny, niedostarczaiący.
Ungenügsamkeit, *s. f.* niemasyc[illegible] nasyconość; niewystarcza[illegible] stateczność.
Ungenügsamlich, *adv.* niesasyc[illegible] mogać się nasycić.
Ungenützet, *part. et adj.* niezażywany, cały.
Ungeordnet, *part. et adj.* nie[illegible]dzony.
Ungepflastert, *part. et adj.* nie[illegible]ny, ungepflasterter Weg, [illegible]wana droga.
Ungepflügt, *part. et adj.* nior[illegible]
Ungeplündert, *part. et adj.* ni[illegible]wany, nierabowany.
Ungeprüfet, *part. et adj.* nie[illegible]ny, niedoświadczony.
Ungeputzt, *part. et adj.* nie[illegible] niewystroiony.
Ungerade, *adj.* 1) niedopary, [illegible]maiący, Zahl, niedopary [illegible] nieprosty, niewprost idą[illegible]wny, naukos idący.
Ungerathen, *part. et adj.* co [illegible] popsuty; co się wyrodził, [illegible]
Ungerecht, *adj.* niesprawiedl[illegible]rechter Mann, niesprawied[illegible]wiek, niemand wird so un[illegible] nikt nie będzie tak nie[illegible]wym; Ausspruch, Urthe[illegible] sąd, es ist ungerecht, to ie[illegible]wiedliwym, ungerechter [illegible] sprawiedliwym sposobem.
Ungerecht, *adv.* niesprawiedli[illegible]deln, czynić, einen beleid[illegible] urażać.
Ungerechtigkeit, *s. f.* niesprawi[illegible] niesłuszność.
Ungereimt, *adj.* nieprzystoyn[illegible]zwoity, was kann ungerei[illegible] werden, co może być nie[illegible]szego powiedziane, nie [illegible] es ist nicht ungereimt, to ie[illegible] rzeczy, ein wenig ungere[illegible] nieprzyzwoity, ungere[illegible] Worte, nieprzyzwoita mo[illegible] przyzwoite słowa.
Ungereimt, *adv.* nieprzystoy[illegible] przyzwoicie, handeln, czy[illegible]
Ungereiset, *part. et adj.* nie by[illegible] nigdzie podroży nieodpra[illegible]
Ungerichtet, *part. et adj.* [illegible] eines Sache ungerichtet [illegible] sprawę nieosądzoną zosta[illegible]
Ungern, *adj.* nierad, poniew[illegible] chęcią; etwas thun, co cz[illegible] einem weggehen, od kogo [illegible] einem etwas abdringen, [illegible] wyciągnąć, einen besuchen, [illegible]

wiedzać; etwas ſagen, co mo-
as Geld hergeben, nie z chę-
niądze wydawać, einen begleit
erad z kiem w kompanii iść.

n, *part. et adj.* niezemſzczony,
ıſzczony. za co ſię niemſzczo-
as ungerochen laſſen, co nie-
zone zoſtawić, es wird ihm
ıgerochen hingehen, to mu nie
bez kary.
t. *part. et adj.* niegotowy, nie-
towany, nieprzyſpoſobiony.
lt, *part. et adj.* nieſtrzęśniony.
t, *part. et adj.* niekwaſzony,
ertes Brod, niekwaſzony

t, *adj.* bez zwłoki, nieba-

n, *part. et adj.* nieſłony; Kohl,
a kapuſta; nie ſolony.
en, *part. et adj.* nieſtworzony,
affener Dinge, nieſprawiwſzy;
)iwſzy rzeczy.
ıdet, *part. et adj.* niezepſowa-
ſkałony.
ıt, *part. et adj.* nieſzacowany,
owany, niepopiſowany.
en, *part. et adj.* co ſię nie ſtało,
ıeſchehen ſeyn, tak iak gdy by
ſtało.
, *adj.* nieprzebiegły, nieo-
, keine ungeſcheiten Leute, lu-
eobrotni.
ıt, *adj.* bez wſtydny, wſtydu
ący; względu niemaiący; *adv.*
lydu; bez względu.
lichkeit, *f. f.* nieſpoſobność,
ność.
ıt, *adj.* nieſpoſobny, niezda-
ıgeſchickter Menſch zum Lehren,
ſobny człowiek do uczenia,
ickte Worte, niezdatne ſłowa.
kt, *adv.* niezdatnie, nieſkła-
reden, mowić, handeln, ſich bes
, czynić, ſprawować ſię; aus
tłumaczyć, alles geſchiehet uns
t, wſzyſtko ſię nieſkładnie
; verfahren, poſtępować.
ıfen, *part. et adj.* bezſenny;
ngen, przepędzać.
ıgen, *part. et adj.* niebity, nie-
nieuderzony.
ffen, *part. et adj.* 1) nieſzlufo-
niewyoſtrzony, tępy, ſ. Stumpf.
zgrabny, niemanierny, niepo-
any; Menſch, człowiek, ſ. Grob.
nackt, *adj.* nieſmaczny, ſmaku
iący.

Ungeſchmälert, *part. et adj.* nietykany; cały.
Ungeſchmelzt, *part. et adj.* nietopiony, nieztopiony; Erzt, kruſzce.
Ungeſchminkt, *part. et adj.* niepiekrzony, niemalowany.
Ungeſchnitten, *part. et adj.* 1) nierznięty. 2) nietrzebeony, niewałaſzony.
Ungeſchmückt *part. et adj.* nieuſtroiony.
Ungehalten, *adj.* nienaganny, niepoſzlakowany.
Ungeſchoren, *part. et adj.* nieſtrzyżony; Haar; nieſtrzyżony włos.
Ungeſchworen, *part. et adj.* nieprzyſiężny.
Ungeſchrieben, *part. et adj.* niepiſany.
Ungeſehen, *part. et adj.* niewidziany.
Ungeſiebt, *part. et adj.* nieprzeſiany, nieprzeczyniony.
Ungeſotten, *part. et adj.* niewarzony, co niewrzał.
Ungeſpannt, *part. et adj.* nienaciągniony, nieſtroiony.
Ungeſpart, *part. et adj.* komu niewybaczaią, nieprzepuſzczaią.
Ungeſtalt, *part. et adj.* niekſztałtny, nieurodziwy; gebohren ſeyn, nieurodziwym ſię urodzić, ungeſtalte Frau, nieurodziwa pani.
Ungeſtalt, *adv.* nieurodziwie, niekſztałtnie.
Ungeſtalt, die, *ſ. f.* nieuroda, niekſztałtność, nieurodziwość.
Ungeſtattet, *part. et adj.* niepozwolony.
Ungeſtiefelt, *part. et adj.* nie w ſztyblach, nieobuty w ſztyfle.
Ungeſtohlen, *part. et adj.* niekradziony.
Ungeſtöhrt, *part. et adj.* nieturbowany, niekłucony, nieinkomodowany.
Ungeſtraft, *part. et adj.* niekarany.
Ungeſtüm, *adj.* popędliwy, impetyczny; gwałtowny; Wetter, czas, ungeſtümer Menſch, człowiek naprzykrzony.
Ungeſtüm, *adv.* gwałtownie, popędliwie; tego; impetycznie, burzoliwie.
Ungeſtümigkeit, *ſ. f.* gwałtowność, popędliwość, impetyczność, burzliwość; des Wetters, powietrza, czału; des Meeres, morza.
Ungeſund, *adj.* 1) krank, niezdrowy, chory, ungeſundes Vieh, niezdrowe bydle; Soldaten, niezdrowi żołnierze. 2) das ungeſund macht, co niezdrowym czyni, ungeſunder Wein, niezdrowe wino; Gegend des Landes, niezdrowa kraina, ungeſunde Luft, niezdrowe powietrze, einige Gegenden ſind theils ungeſund, theils geſund, częścią ſą okolice, niezdrowe, częścią

częścią zdrowe, ungesundes Jahr, niezdrowy rok; Ort, niezdrowe mieysce.

Ungesundheit, *s. f.* 1) niezdrowość, niezdrowie. 2) der Gesundheit schädlich, szkodliwość, zdrowiu.

Ungedatelt, *part. et adj.* nienaganny, nienaganiony; ktoremu nie ma czym oka zapłusnąć *w tym samym sensie.*

Ungethan, *part. et adj.* nierobiony.

Ungetheilt, *part. et adj.* nierozdzielony, in ungetheilten Güthern leben, niedzielnych dobrach z kiem żyć.

Ungetreten, *part. et adj.* niedeptany; niemięszony nogami.

Ungetreu, *adj.* niewierny, ungetreuer Freund, niewierny przyiaciel; Mensch, człowiek; seyn, niewiernym być; einen dafür ansehen, kogo mieć za niewiernego, niemals an einem ungetreu werden, nie być nikomu nigdy niewiernym.

Ungetreulich, *adv.* niewiernie; einem rathen, komu radzić.

Ungetrocknet, *part. et adj.* niesuszony, niewyschły.

Ungetrungen, *part. et adj.* niemuszony, z dobrey woli, sąm.

Ungeübt, *part. et adj.* niećwiczony, niewyuczony, ungeübter Comödiant, komedyant niećwiczony; Soldat, niećwiczony żołnierz.

Ungeurtheilet, *part. et adj.* niesądzony, eine Sache ungeurtheilet lassen, niesądzoną sprawę zostawić.

Ungewaget, *part. et adj.* czego nieśmieią, na co się nieośmielaią.

Ungewalkt, *part. et adj.* niewałkowany, *o suknie w foluszu,*

Ungewandert, *part. et adj.* niewędrowany, nie bywały.

Ungewarnet, *part. et adj.* nieprzestrzeżony; nienapomniany, nienapomniony, ins Lager einfallen, do obozu wpaść.

Ungewaschen, *part. et adj.* 1) niemyty, nieumyty, mit ungewaschenen Händen etwas angreifen, niemytemi rękami za co uchwycić, 2) ungewaschenes Maul, niewstydliwa gęba.

Ungeweidet, *part. et adj.* niepaszony.

Ungeweihet, *part. et adj.* nieświęcony, niepoświęcony, ungeweiheter Ort, nieświęcone mieysce.

Ungewiß, *adj.* niepewny; Ausgang des Krieges, koniec, albo sukces woyny, ungewisse Dinge für gewisse ansehen, niepewne rzeczy mieć za pewne, ungewiß seyn, chwiać się; in seinem Schlusse, w swoiem postanowieniu, ungewiß machen, niepewny [illegible] ungewisse Antwort geben, [illegible] dać odpowiedź.

Ungewiß, *adv.* niepewnie; [illegible] odpowiadać.

Ungewißenhaft, *adj.* niesumie[illegible] sumnienia; *adv.* niesumie[illegible] ciwko sumnieniu.

Ungewissenhaftigkeit, *s. f.* [illegible] niesumienność.

Ungewißheit, *s. f.* niepewno[illegible] wne, *s. n.* auf Ungewißheit [illegible] w niepewności być, was [illegible] für ein Zweifel und Unge[illegible] to iest za wątpliwość y [illegible]

Ungewitter, *s. n.* burza, [illegible] ist plötzlich entstanden, [illegible] ła; mit Donnern und Blitzen [illegible] tami y łyskawicami: [illegible] z gradem; verursachen, [illegible] mich auf, zatrzymuie mie [illegible] gewesen, wczora była, [illegible] Ungewitter, podczas [illegible] burzy, w naywiększą [illegible] ein großes Ungewitter, [illegible] burza; läßt nach, ustaie.

Ungewöhnlich, *adj.* niezwyc[illegible] zwykły; ein Leib von un[illegible] Größe, ciało niezwycza[illegible] kości, Sache, niezwycz[illegible] ungewöhnliche Wege suc[illegible] kłych drog szukać, kein [illegible] ches Wort setzen, żadnego [illegible] słowa niekłaść, nichts [illegible] ches, nic niezwyczaynego.

Ungewöhnlich, *adv.* niezwy[illegible] schriebener Brief, niezwy[illegible] fany list.

Ungewöhnlichkeit, *s. f.* niezw[illegible] der Worte, słow.

Ungewölkt, *part. et adj.* nie[illegible] ny, niezachmurzony; [illegible]

Ungewogen, *adj.* nieżyczliw[illegible] chylny.

Ungewogenheit, *s. f.* nieżyczli[illegible] przychylność.

Ungewohnheit, *s. f.* niezwy[illegible] zwyczayność.

Ungewohnt, *adj.* niezwykły; [illegible] niezwykła obelga; niez[illegible] do czego nieprzywykł; [illegible] obelgi, ungewöhnliche [illegible] niezwykły kształt mowie[illegible]

Ungewohnt, *adv.* niezwykł[illegible] kło; niezwyczaynie.

Ungewürzt, *part. et adj.* nie[illegible] niony, korzeniami nie[illegible]

Ungezähmt, *part. et adj.* [illegible] ny, nieochełznany, [illegible]

de, niezkrocone żądze. 2) dzi-
wild, *potym* unbändig.
nt, *adv.* nieochełznanie wyu-
; setnen Begierden folgen, iść
iemi chuciami.
nt, *part. et adj.* wyuczdany;
kon; niezachełznany.
t, *part. et adj.* niepłacony, nie-
ony.
t, *part. et adj.* nieliczony, nie-
any.
net, *part. et adj.* nieznaczony.
, *f. n.* gad, owad, gadzina,
wo.
end, *part. et adj.* niezdobiący;
Gelächter, śmianie się, śmiechy.
, *part. et adj.* nieprzyozdo-
nieustroiony; Frau, nieustro-
ani, ungezierte Rede, nieprzy-
a mowa.
nert, *part. et adj.* niebudo-

n, *part. et adj.* źle wychowa-
yedukowany; prosty, niema-
; nieskromny; *adv.* nieskru-
poprostemu.
nheit, *f. f.* nieskromność; nie-
iągliwość; źle obycznie.
tiget, *part. et adj.* niewychło-

ifelt, *adj.* niewątpliwy, unge-
te Hoffnung, niewątpliwa na-

ifelt, *adv.* niewątpliwie, bez
nia.
ngen, *part. et adj.* niemuszony,
wolony; dobrowolny; *adv.*
usu, bez niewolenia, dobro-
: versprechen, obiecać; kom-
rzyść.
, *f. f.* niewierność, nieuwie-

g, *adj.* niewierny, ten co nie-
vierzyć.
ich, *adj.* niepodobny do wiary,
Sache glaublich, oder unglaublich
t, iaką rzecz podobną do wiary,
niepodobną uczynić, es ist un-
ich, to niepodobne do wiary;
niebodobnie do wiary; einen
lgen, kogo kontentować; sich
n, bać się.
lichkeit, *f. f.* niepodobieństwo
ary.
würdig, *adj.* niegodny wiary.
, *adj.* 1) nierowny, ungleicher
nierowne mieysce; 2) nicht ei-
Art, oder Gestalt, nie iednego
ku, kształtu; nie podobny, den

übrigen, do innych, einer, der mit
ungleich ist, ieden ktory do mnie nie-
podobny, was ist so ungleich, als? co
iest tak niepodobnego, iak? Ungleiche
Dinge mit einander, niepodobne rzec-
zy do siebie, ihr Glück ist ungleich,
ich szczęście nierowne, ungleiche Völ-
ker an Sprache und Sitten, narody
rożnych ięzykow, rożnych obycza-
iow. 3) an der Zahl, w liczbie *zna-
czy*, nie do pary.

Ungleich, *adv.* nierowno, rożnie, nie-
podobnie; urtheilen, sądzić; gesin-
net seyn, namyślonym być, etwas
aufnehmen, co na złe brać, na złe
tłomaczyć stronę.

Ungleichheit, *f. f.* nierowność; niepo-
dobieństwo; der Sitten, obyczaiow;
der Oerter, mieysc; der Dinge, rzec-
zy; des Willens, woli.

Ungleich lautend, *adj. et part.* niegodnie
brzmiący, niegodobnie brzmiący.

Unglück, *f. n.* nieszczęście, niepomy-
ślność; haben, mieć, es ist ein großes
Unglück, to iest wielkie nieszczę-
ście, wielka niepomyślność, darein
bringen, w nieszczęście kogo wpra-
wić; entgehen, nieszczęścia uść; ist
zu befürchten, nieszczęścia bać się trzeba; kömmt eins über das andere, idzie
iedno za drugiem; ungleiches, nie-
rowne; unversehenes, nieprzeźrżane;
besonderes, unglaubliches, osobliwsze,
niepodabne do wiary, bevorstehen-
des, nadchodzące; verursachen, spra-
wić; einem zuziehen, kogo nieszczę-
ścia, niepomyślności, nabawić, einen
in Unglück stürzen, wepchnąć kogo
w nieszczęście; darein gerathen,
wpaść w nie; ertragen, ponosić, im
Unglück vergehen, w nieszczęściu gi-
nąć, stósst oder fällt auf, nieszczęście
napada, keines haben, żadney niemieć
niepomyślności, neues Unglück ist dar-
zwischen gekommen, nowe zaszło
nieszczęście; hat es so mit sich gebracht,
daß, tak z sobą przyniosło, że; mit
einander gemein haben, wspolne mieć
z sobą; entstehet, powstaie; wird
größer, staie się większym, vom Un-
glück gedrückt werden, od nieszczę-
ścia, *albo* nieszczęściem być przyci-
śnionym, alles Unglück gehet auf mich
los, wszystkie nieszczęścia obces na
mnie idą.

Unglücklich, *adj.* nieszczęśliwy, nieszczę-
sny, er ist unglücklich dem gemeinen
Wesen, on iest nieszczęśliwym dla
rzeczypospolitey, unglücklicher Krieg,
nie-

nieszczęśliwa woyna; seyn, nieszczęśliwym być.

Unglücklich, *adv.* nieszczęśliwie; niepomyślnie; ausschlagen, wychodzić, wypadać, es ist mir unglücklich ergangen, to mi nieszczęśliwie przypadło, unglücklich ablaufen, niepomyślnie się udać.

Unglückselig, *adj.* nieszczęśliwy, nieuszczęśliwiony, unglückseliger alter Mann, nieszczęśliwy starzec, unglückselige Stunde, nieszczęśliwa godzina, unglückselig durch seine Schuld, nieszczęśliwy przez swoię winę.

Unglückselig, *adv.* nieszczęśliwie; niepomyślnie.

Unglückseligkeit, *s. f.* nieszczęśliwość, niepomyślność; dessen ist so groß, daß, iego niepomyślność iest tak wielka, że, s. Elend.

Unglücksfall, *s. m.* niepomyślny trefunek, przygoda, ist ihm begegnet, stała się mu; hat sich ereignet, napadła; ist darzwischen gekommen, zaszła, empfinden, uczuć; ausstehen, wytrzymać przygodę; aussetzen, na niepomyślny trefunek wystawić; hat ihn betroffen, potkał go; kann uns nicht treffen, nie może nas potkać.

Unglücksstifter, *s. m.* kłuciciel, nieszczęścia przyczyna.

Unglückszeichen, *s. n.* znak nieszczęścia, przeznaczanie nieszczęścia, zły prognostyk.

Ungnade, *s. f.* 1) niełaska, niełaskawość. 2) uraza; eines Ungnade befürchten, czyiey się niełaski obawiać; bać się urazy czyiey, bać się urazić kogo, in der Ungnade bei einem seyn, być w niełasce u kogo, in eines Ungnade fallen, wpaść w niełaskę u kogo, popadać czyią niełaskę.

Ungnädig, *adj.* niełaskaw, niełaskawy; ist er ihm geworden, on był na niego niełaskawo.

Ungnädig, *adv.* niełaskawie, nielutościwie, s. unbarmherzig.

Ungnädiglich, *adv.* niełaskawie; gniewliwie.

Ungöttlich, *adj.* niezbożny, bezbożny.

Ungrund, *s. m.* prożność, fałsz.

Ungültig, *adj.* nieważny.

Ungünstig, *adj.* nieprzychylny; niełaskaw; gegen einen, komu, na kogo.

Ungültig, *adj.* niełaskawy, niedobrotliwy, niedobry; nieludzki.

Ungültig, *adv.* nieludzko, niełaskawie; mit einem umgehen, z kiem się obchodzić; etwas aufnehmen, co handeln, czynić.

Ungültigkeit, *s. f.* niełaskow ludzkość, nieużytość.

Unhäuslich, *adj.* niegospo dbaiący o gospodarstwo.

Unheil, *s. n.* niezdrowie, *s. f.* entstehet, bywa, pow größer, większym się sta chen, sprawić; zaraza; chen, chcieć zarazę uczyni dargegen thun, ostrożność ciwko niemocy, przeciw abwenden, odwrocić.

Unheilbar, *adj.* nieuzdrow leczony, czego niemożna uleczyć; Wunde, nieule Krankheit, nieuzdrowiona

Unheilig, *adj.* nieświęty, św nieświęte, świeckie mi pobożny.

Unheiligkeit, *s. f.* niepobo świętość, niezbożność.

Unheilsam, *adj.* nicht gut, niedrobry dla zdrowia.

Unhöflich, *adj.* nieludzki, niezgrabny; Mensch, Frauenzimmer, pani, pa czna.

Unhöflich, *adv.* nieludzko, ku; niegrzecznie.

Unhöflichkeit, *s. f.* nielud grzeczność, niezgrabno obyczaiow.

Unhold, *adj.* nieżyczliwy, ny, niedobry na kogo, s. Ungünstig.

Unholdenkraut, *s. n.* błocho kowa roża, krzewinka.

Unholdselig, *adj.* niemiły, się kochać.

Universität, *s. f.* Akademia Szkoła, zur Universität Akademicki, Wysoko S

Universitätsverwalter, *s. m.* Akademicki; Pisarz Pr Akademii.

Universitätsverwandter, *s. m.*

Unkaufbar, *adj.* niekupny, pić niemożna.

Unke, *s. f.* ein Ungeziefer,

Unkenntlich, *adj.* niewiad niemożna wiedzieć.

Unkenntlich, *adv.* niewiado wiadomemu.

Unkeusch, *adj.* nieczysty, lub gend, młodź; Mensch, cz nieczysto; lubieżnie.

t, *f. f.* nieczyſtość; lubież-

zdſ. na co ſię niemożna ſka-
rzekać.
it, *f. f.* na co ſię nieſparze-

. niemądry.
ſ. f. niemądrość.
, *adj. et adv.* niecieleśny,

. *f. plur.* koſzt, wydatek;
roczny; geringe, mały;
, nieſkończony; rechtmäßi-
; groſſe, wielki, ſehr groſſe
des Kriegs, wielki koſzt
albo na woynę; nothwen-
zebny, ſtete, tägliche, nieu-
odzienny; unmäßige, nie-
monatliche, miesięczny;
che, nieznośny; auf etwas
łożyć na co, ſo viel Unko-
ern, tak wiele koſztow
woher die nöthigen Unkoſten
werden, zkąd potrzebny
a brany, das Land durch
rſchöpfen, kray wydatkami
, zu Unkoſten vorſtrecken,
na koſzt, das reicht zum
to wyſtarcza, to doſyć ieſt
einem zuſtellen, komu na
; können nicht beſſer ange-
n, nie mogą być lepiey ko-
koſten an etwas ungewiſſes
, koſzt na co niepewnego
aus der Schatzkammer neh-
arbu brać, auf ſeine Unko-
em koſztem, keinen Pfen-
en machen, ani iednego fe-
oſzt nie dać; mit einem zu-
en, z kiem zarowno koſzt
ergeben, koſztu dodawać;
do czego; aufwenden, na-
ſchaffen, koſzt znieć, ſka-
ren, ochraniać; erleichtern,
tu; geben müſſen, dać mu-
die Auferziehung wenden,
dukacyią łożyć.
ſ. nieſkuteczny, mocy nie-
łaby, niefilny. *adv.* niefil-
niemocno; nieſkutecznie.
n. chwaſt, zielsko niepo-

ſ. niewiadomy; eines Din-
y rzeczy.
w. niebardzo dawno; in
ſehn geweſen ſeyn, w wiel-
dze być; ein groſſes Schrek-
haben, wielki ſtrach mieć

on 4. Th.

Unläugbar, *adj.* czego zaprzeć, przeczyć niemożna.
Unlauter, *adj.* mętny, unlauteres Waſſer, mętna woda.
Unleidlich, *adj.* niecierpliwy.
Unleſerlich, *adj.* nieczytelny, trudny do czytania.
Unluſt, *ſ. f.* nieweſołość.
Unluſtig, *adj.* nieweſoły, niemiły, ſmutny.
Unmächtig, *adj.* niemożny, niemocny.
Unmäßig, *adj.* nieumiarkowany; in der Begierde nach einem Dinge, w pragnieniu iakiey rzeczy, unmäßige Jugend, nieumarkowana młodá, unmäßiges Saufen, niepomiarkowane łkopanie, unmäßig im Zorne, niepomiarkowany w gniewie; in der Freude, w radości; Koſten, niepomiarkowane wydatki; ſehr unmäßig ſeyn, bardzo być niepomiarkowanym.
Unmäßig, *adv.* niepomiarkowanie, bez miary; eine Sache brauchen, iakiey rzeczy zażywać; ſich erfreuen, cieſzyć ſię.
Unmäßigkeit, *ſ. f.* niepomiarkowanie; der Begierden, chuci.
Unmangelhaft, *adj.* niebrakuiący; komu niczego niedoſtaie; doskonały, bez wady; bez niedoſtatku.
Unmannbar, *adj.* co ſię za mąż ieſzcze niezda, unmannbare Jungfer, panna ieſzcze niezamężnych lat.
Unmaßgeblich, *adv.* z przeproſzeniem, zoſtawuiąc każdemu ſwoie zdanie; etwas ſagen, to mowić,
Unmenſch, *ſ. m.* nieczłek, zu einem Unmenſchen werden, ſtać ſię nieczłekiem.
Unmenſchlich, *adj.* nieludzki, Gewohnheit, nieludzki zwyczay.
Unmenſchlich, *adv.* nieludzko; handeln, czynić.
Unmenſchlichkeit, *ſ. f.* nieludzkość; der That, uczynku.
Unmerklich, *adj.* nieznaczny, ſiehe Unvermerkt.
Unmitleidend, *adj. et part.* niewſpołboleiący, nieſpołcierpiący.
Unmittelbar, *adj.* niepośrzodkowany; *adv.* bez pośrzodku; gdzie nic nie zachodzi między dwiema rzeczami, ſam przez ſię.
Unmöglich, *adj.* niemożny, niepodobny, co niemożna zrobić, etwas unmögliches befehlen, co niepodobnego rozkazywać, unmögliche Dinge begehren, niepodobnych ſię rzeczy napierać, alle halten es für unmöglich, wſzyſcy maią to za rzecz niepodobną.

Unmöglichkeit, *ſ. f.* niepodobność, niemożność.

Unmündich, *adj.* ſierota, dziecię.

Unmuth, *ſ. m.* markotność; vor Zorne, markotność od gniewu; vor Betrübniß, frasunek, smętek.

Unmüthig, *adj.* markotny; niedobry, zły, *w tymże ſenſie.*

Unnatürlich, *adj.* nienaturalny; niewrodzony; *adv.* nienaturalnie, przeciwko przyrodzeniu rzeczy.

Unnöthig, *adj.* niepotrzebny, zbytni, unnöthige Briefe, niepotrzebne listy, es iſt unnöthig das zu thun, niepotrzebna rzecz ieſt, to czynić.

Unnöthiger Weiſe, *adv.* niepotrzebnie, o.

Unnütze, *adj.* niepożyteczny, próżny; Bürger, obywatel, unnütze Dinge treiben, próżnemi się rzeczami bawić, unnütze Worte geben, ſich unnütze machen, łaiać kogo; beſztać.

Unnützlich, *adv.* niepożytecznie, próżno, daremnie; ſich bemühen, trudzić, mozolić.

Unordentlich, *adj.* nieporządny, bez porządku. ein unordentliches Weſen in Ordnung bringen, z nieporządku co w porządek prawić, alles iſt ſo unordentlich, daß, wſzyſtko tak ieſt nieporządne, że, unordentliche Rede, nieporządna, nieułożona mowa, bei ihm war alles unordentlich, u niego było wſzyſtko bez porządku.

Unordentlich, *adv.* bez porządku, nieporządnie, pomięſzano; pokłucono; verfahren, poſtępować.

Unordnung, *ſ. f.* nieporządek, zamieſzanie, zakłucenie, die Glieder in Unordnung bringen, ſzeregi pomięſzać, ſzyki połamać, in große Unordnung gerathen, w wielki nieporządek, w wielkie zamieſzanie wpaść; das Gemüth darein verſetzen, umyſł, myśl pomięſzać.

Unordnungsſtifter, *ſ. m.* ſ. Zerſtörer, zburzyciel, rozburzyciel, obaliciel.

Unparteiiſch, *adj.* bezſtronny, oboiętny; ſeyn, bezſtronnym być.

Unparteiiſch, *adv.* bezſtronnie, bez trzymania żadney ſtrony.

Unparteilichkeit, *ſ. f.* bezſtronność, oboiętność.

Unpäßlich, *adj.* ſłaby, *iakoby* chory; ſeyn, ſich befinden, ſłabym być, ſłabym ſię znaydować, er iſt unpäßlich, on ieſt ſłabym.

Unpäßlichkeit, *ſ. f.* ſłabość, niezdrowie, niemoc; hält mich bereits eine Woche, trzyma mię iuż tydzień.

Unpaſſirlich, *adj.* nieprzeprzeć niemożna; Bey. nieprzebyte drogi.

Unpatriot, *ſ. m.* (neu) patryota, nieobywatel.

Unpatriotiſch, *adj.* (neu) nie patryotyczny.

Unpatriotismus, *ſ. m.* (neu) *wo:* niepatriotiſtwo.

Unperſönlich, *adj.* nieoſobiony ſobiście.

Unpolirt, *part. et adj.* nie

Unpolitiſch, *adj.* (neu) politycznny.

Unpopulair, *adj.* (neu) ludny.

Unpopularität, *ſ. f.* (neu) nieludność.

Unranzionirt, *part. et adj.* ny; niewykupiony.

Unrath, *ſ. m.* plugaſtwo

Unrathſam, *adj.* 1) przeciwi, nierozumny; 2) Undienlich.

Unrecht, *adj.* nieſprawie ſehr unrecht, einen ir rauben, rzecz ieſt bi wiedliwa, komu czy chwałę.

Unrecht, *adv.* 1) nieſprawi ſłuſznie; handeln, czy etwas argwohnen, o k zumieć. 2) niedobrz ſind unrecht eingericht ſprawione, unrecht brze wnoſić, konkl recht, oder unrecht ſ an, czy to dobrze czy bione nam nic to tego theilen, niedobrze o

Unrecht, *ſ. n.* nieſprawie wda, herbes, empfin przykra, przeymuiąca ſames, ſroga; peinlich unerträgliches, niezno miała; mittelmäßiges, und großes Unrecht, krzywdy, wider Rec angethanes, przeciwko ſzności uczynione; komu krzywdę uczyn che, w iakiey rzeczy, recht leiden, od kogo pieć; einen darüber krzywdy bronić; krzywdy; in Vergeſſ zapomnienie krzywd deſſen enthalten, czynienia krzywdy

erfahren, od niego ſię mi
nieſtała; vergeſſen, krzywdy
ć; einem thun, komu
zynić.
g, *adj.* nieſprawiedliwy;
, nie podług prawa.
gkeit, *ſ. f.* nieſprawiedli-
prawość.
dj. nierzetelny; niecny;
etelnie.
, *ſ. f.* nierzetelność.

niedoźrzały, niedoſtały,
pfel, niedoźrzałe iabłko;
oźrzały owoc, unreifes Ge-
ieziątrzody wrzod, ktory
nie obrał, unreife Pflau-
oźrzałe śliwy; Wein, nie-
niedoſtałe wino.
nieczyſty, zarażony; Per-
ſta, zarażona oſoba; *adv.*
reden, mowić.
ſ. f. nieczyſtość; prod,

ij. nietworny; zły; nie-
iii, nieprosty.
v. 1) nietwornie; źle; nie-
) es iſt ihr unrichtig gegan-
niła. 3) das Unrichtigge-
nienie.
ſ. f. nieprosłość, niepo-
oſtąpienie od linii.
1) Mangel an Ruhe, nie-
iewczas, nieſpokoyność;
nocny niepokoy, niewczas
Unruhe nicht entgehen kön-
oc ſię niepokoiu uchronić;
e Unruhen, domowe nie-
ch geſtillter Unruhe, po uci-
iepokoiu; gern anrichten,
koy robić, es giebt da Un-
ieſt wielki niepokoy; er-
erwecken, komu wielki nie-
bić; tumult; rozruch; tro-
2) Unruhe in der Uhr, mi-
co minutowe.
j. nieſpokoyny; kłutliwy,
; troskliwy; pomieſzany,
köpfe, nieſpokoyne głowy,
Leben, nieſpokoyne życie.
v. nieſpokoynie; z rozru-
ozterkiem, z hałaſem; z
ścią.
adj. niesławny.
. my, ſ. wir.
ij. niewymowiony, niewy-
ny, unſägliche Arbeit, nie-
lziana praca; unſägliche
niewymowione mnoſtwo;

adv. niewymownie, niewypowiedzia-
nie.
Unſäuberlich, *adj.* niechędogo.
Unſäumig, *adv.* nieodwłocznie; kom-
men, przyść.
Unſanft, *adj.* niełągodny; niedobry;
dziki, ſrogi.
Unſauber, *adj.* niechędogi, ſpaskudzony,
ſplugawiony; *adv.* niechędogo, ſzpe-
tnie, plugawie.
Unſauberkeit, *ſ. f.* niechędogość, nie-
czyſtość, nieochędoſtwo, voll Unſau-
berkeit, pełny nieochędoſtwa, pluga-
ſtwa.
Unſchadhaft, *adj.* 1) nienaruſzony, bez
ſzkody, das keinen Schaden gelitten,
co żadney ſzkody niemiało; nieu-
ſzkodzony, nieurażony. 2) das nicht
ſchadet, nieszkodzący.
Unſchädlich, *adj.* nieſzkodzący, ſzkody
nieczyniący; niemaiący ſzkody; *adv.*
nieſzkodząc; bez ſzkody.
Unſchätzbar, *adj.* nieoſzacowany, co
ſzacunku nie ma.
Unſcheinbar, *adj.* ſzpetny, nieurodzi-
wy, ſzkaradny, ciemny.
Unſcheinbarkeit, *ſ. f.* ſzpetność, nieurod-
wość, ciemność.
Unſcheinbarlich, *adv.* ſzpetnie, ſzkara-
dnie, ciemno.
Unſcheltbar, *adj.* niewinny; nienaganny.
Unſchlitt, *ſ. n.* łoy, wie Unſchlitt, łoiowa-
ty, *adj.* mit Unſchlitt beſtreichen, łoiem
posmarować; überziehen, łoy dać na
wierzch, powierzchu; Lichter, na
świecach.
Unſchlitt-Licht, *ſ. n.* łoiowa świeca.
Unſchmackhaft, *adj.* niesmaczny, un-
ſchmackhafter Kohl, niesmaczna ka-
pusta.
Unſchuld, *ſ. f.* niewinność, ſonderbare
Unſchuld findet ſich bey ihm, oſobliwa
niewinność znaiduie ſię w niem.
Unſchuldig, *adj.* niewinny; iſt er ange-
klaget worden, niewinny oskarzony
ieſt, bin ich verdammt worden, nie-
winny oſądzony ieſtem, unſchuldiger
Mann, niewinny mąż, unſchuldiges
Leben, niewinne życie, unſchuldig an
einem Verbrechen, niewinny od ia-
kiego grzechu, für unſchuldig halten,
za niewinne, za niewinnego mieć.
Unſchuldig, *adv.* 1) niewinnie; leben,
żyć; ſich aufführen, ſprawować ſię;
2) niewinnie, niesłuſznie; verdam-
met werden, niesłuſznie być oſądzo-
nym.
Unſchwer, *adj.* nieciężki, nietrudny;
Unſchwer, *adv.* nieciężko, nietrudno;

z chęcią, z ochotą, bringe es unſchwer zu Ende, was du angefangen haſt, prowadź do końca z ochotą to, coś począł.

Unſer, *pron. perſ.* naſz, naſza, naſze, unſer Freund, naſz przyiaciel, durch unſere eigene Schuld, przez naſzą własną, nach unſerer Weiſe, naſzym ſpoſobem.

Unſerig, *pron. perſ.* naſzyniec, *lepiey także*, naſz, unſerige Worte, naſze słowa.

Unſerthalber, *adv.* unſertwegen, dla nas.

Unſicher, *adj.* niebezpieczny, niepewny, es iſt unſicher von der Sache zu ſchreiben, niebezpieczna ieſt o tey rzeczy piſać, das macht die Straßen unſicher, to czyni drogi niebezpieczne, unſichere Hoffnung, niepewna nadzieia, unſicher ſeyn, nie być bezpiecznym, nie mieć bezpieczeńſtwa.

Unſicherheit, *ſ. f.* niebezpieczeńſtwo, ſiehe Gefahr.

Unſichtbar, *adj.* niewidomy, czego widzieć niemożna, unſichtbar machen, co niewidomem uczynić.

Unſichtbarkeit, *ſ. f.* niewidomość.

Unſichtbarlich, *adv.* niewidomie.

Unſinn, *ſ. m.* ſzaleńſtwo, was treibt dich für ein Unſinn? co ſię za ſzaleńſtwo bierze? wie biſt du in dieſen Unſinn gerathen? iakeś ty wpadł w to ſzaleńſtwo?

Unſinnig, *adj.* ſzalony; unſinniger Menſch, ſzalony człowiek, unſinnig machen, ſzalonym uczynić; werden, ſzalonym ſię ſtawać, aus Verzweifelung, z deſperacyi.

Unſinnig, *adv.* ſzalenie, po ſzalonemu; böſe ſeyn, być złym.

Unſinnigkeit, *ſ. f.* ſzaleńſtwo; darein verfallen, w ſzaleńſtwo wpaść; einen darzu bringen, do ſzaleńſtwa kogo przyprowadzić, ſ. Raſerei, Aberwitz.

Unſorgſam, *adj.* nieſtaranny; für etwas, o co.

Unſorgſamkeit, *ſ. f.* nieſtaranie, niedbanie o co.

Unſorgſamlich, *adv.* nieſtarannie, niedbale.

Unſriger, *pron. perſ.* naſzyniec, *lepiey* naſz.

Unſtät, *adj.* nieſtały, nieſtateczny; unſtäter Feind, nieſtały nieprzyiaciel, ruchomy, chwieiący ſię.

Unſterblich, *adj.* nieśmiertelny; eines Andenken machen, nieśmiertelną pamięć czyią uczynić, unſterblicher Ruhm, nieśmiertelna ſława; Seele, nieśmiertelna duſza, ſię ſterblichen Namen machen, telne imie ſobie uczynić.

Unſterblich, *adv.* nieśmiert...

Unſterblichkeit, *ſ. f.* nieśmi...

Unſträflich, *adj.* nienaganny, kowany, niewinny: ...kowane życie, ein M... unſträfliches Leben führen, ktore nienaganne życie ...

Unſträflich, *adv.* nienag... ſzlakowanie; ſein Leben ... życie prowadzić.

Unſträflichkeit, *ſ. f.* nienag... winność, niepoślakow...

Unſtreitbar, *adj.* niepor... czny, niezwadliwy.

Unſtreitbarkeit, *ſ. f.* niepor...

Unſtreitig, *adj.* o czym ſp...

Unſtreitig, *adv.* bez ſporu

Unſtudirt, *part. et adj.* ...ny, a, e.

Unſtudirter, ein, *ſ. m.* nie... na.

Untadelhaft, *adj.* nienag... życie nienaganne.

Untadelhaftigkeit, *ſ. f.* ... niewinność.

Untadelich, *adv.* nienaga... nie, bez nagany.

Untauglich, *adj.* niezda... ſchickt.

Untauglichkeit, *ſ. f.* niezd... geſchicklichkeit, Ungeſch...

Unten, *praep.* pod, was ... iſt, co pod y nad ieſt, ... od dołu, das unten ... ieſt, unten am Markt ... dole, ein wenig unten, ... der Spaziergang iſt beſ... chadzka, ktora na dole ... von unten bis oben, ... góry, unten am Berg ... gorą.

Unten abhauen, *v. a. irr.* ...

Unten abnagen, *v. a.* od d...

Unten abſchneiden, *v. a.* ... od dołu, dołem.

Unten anbinden, *v. a. irr.* ... wiązać, przywiązać.

Unten anbleiben, *v. n. irr.* ... ſtać.

Unten anheften, *v. a.* ... przybić.

Unten anſitzen, *v. n. irr.* ...

Unten anſtreichen, *v. a. irr.* ... pod ſmarować, u dołu.

Unten auf, *praep.* z dołu.

:n, *v. a. irr.* na dole podwią-
Weinſtöcke, winne drzewka.
en, *v. n. irr.* na dole wiſieć.
r wachſen, *v. n. irr.* na dole

wimmen, *v. n. irr.* na dole

egziehen, *v. a. irr.* od ſtołu
ć ſpodem.
hen, *v. n. irr.* dołem, ſpo-

adj. od dołu wydrożony.
, *v. n. irr.* na dole, pod, le-
Berge, pod gorą.
p. 1) pod, das Rauchloch iſt
n Dache, dymnik ieſt pod
ſich unter die Treppe verſteh-
ſchody ſię ſchować, unter
wohnen, pod ziemią mie-
nter dem Namen des Frie-
d imieniem pokoiu, unter
mmel, pod wolnym niebem,
Bedingung, pod kondycyią,
Titel, pod tytułem, unter
ine, pod pozorem, unter
Kriegsdienſte lernen, uczyć
iem całey służby woienney,
eines Herrſchaft begeben,
pod czyie panowanie, alles
haben, mieć pod ſobą wſzy-
r etwas ſetzen, położyć, pod-
d czym; 2) między, unter
hen, między Grekami, un-
affen gelten die Geſetze nichts,
rężem nic nie ważą prawa,
unter die Seinigen rechnen,
ędzy ſwoich liczyć, unter
Leute mit gezählet werden,
ielkiemi ludźmi ſię liczyć,
ed, w, einem unter die Au-
en, komu przed oczy przyść,
Augen, w oczach, przed

ung, *f. f.* poddzielenie, pod-
ość.
, *v. a.* podorać.
, das, *f. n.* podoranie.
f. f. niższa ława.
f. m. brzuch od dołu.
v. a. podbudować, podmu-
twas mit Quaderſteinen, od
wym kamieniem.
f. n. niższe posłanie.
, *v. a. irr.* podwiązać.
, *v. n. irr.* pozostać.
n, *v. a. irr.* podłomać, przer-
n Geſpräch, rozmowę, ze-
n Vorſatz, impreze.
, *v. a.* podesłać.

Unterbringen, *v. a. irr.* poſtarać ſię, ob-
myślić.
Unterbrochen, *part. it adj.* podłamany,
przerwany.
Unterkämmerer, *ſ. m.* Podkomorzy.
Unterdeſſen, *adv.* tym czaſem, pod czas
tego; geht die Zeit hin, czas przecho-
dzi; wirſt du zaudern, ty zwleczeſz,
unterdeſſen, wenn du nicht da biſt, tym
czaſem gdy cię tam niemaſz; da ſie
redeten, tym czaſem gdy oni mowili.
Unterdienſtlich, *adj.* ocotny, prędki do
przysługi.
Unterdienſtlich, *adv.* ochotnie, z chę-
cią do przysługi, z ludzkością.
Unterdrücken, u. *a.* przytłumić, przy-
ciſnąć; eines Macht, czyią potęgę;
die Unſchuldigen, niewinnych przyci-
ſnąć; den Feind, nieprzyiaciela; eine
Sache, die man gehört, przytłumić
rzecz, ktorą słyſzano.
Unterdrücken, das, *ſ. n.* przytłumienie,
przyciśnienie.
Unterdrücker, *ſ. m.* przytłumiacz, przy-
tłumca.
Unterdrückung, *ſ. f.* przytłumienie; der
Freiheit, wolności, des Vaterlandes,
oyczyzny.
Untere, *adj.* niżni, niższy, Stufe, niż-
szy ſtopień.
Untereegen, *v. a.* zawlec, przywlec;
den Saamen, siew.
Untereegen, das, *ſ. n.* zawleczenie, przy-
wleczenie.
Unter einander, *adv.* wzaiemnie mię-
dzy ſobą; Liebe, wzaiemna miłość;
ſich allen Dienſt erweiſen, wſzyſtkie
w ſobie wzaiemne usługi świadczyć,
wir haben uns unter einander alle
Freundſchaft erwieſen, wzaiemnie my
ſobie wſzelkie przyiazne usługi świ-
adczyli, *ſ.* Einander.
Unter einander mengen, *v. a.* pomiſzać
iedno między drugie; przemięszać.
Unter einander rühren, *v. a.* umięſić.
Unter einander thun, *v. a. irr.* pomiar-
kować iedno z drugiem.
Untereintheilung, *ſ. f.* poddzielenie, pod-
rożdzielność.
Unterfangen, *v. r.* przed ſię brać, za-
czynać, *w tymże ſenſie*, podeymować
ſię; ſich vieler Dinge, wielu rzeczy,
przed ſię brać wiele rzeczy, *ſ.* Un-
terſtehen.
Unter-Feldherr, *ſ. m.* Pod-Hetman.
Unterfreſſen, *v. a. imp.* podeżrzeć, po-
dieść.
Untergang, *ſ. m.* zginienie, zeginienie;
der Stadt, miaſta; zachod, der

Sonne, słońca, gänzlicher Untergang, zaginienie do szczętu.
Untergebäude, *ſ. n.* podbudowanie.
Untergrabung, *ſ. f.* podkopanie.
Untergeben, *v. a. irr.* 1) poddać, podłożyć; 2) oddać; einen einem zur Unterweiſung, kogo komu na naukę, na wyćwikę; poddany.
Untergedrückt, *part. et adj.* przyciśniony, przytłumiony.
Untergegraben, *part. et adj.* podkopany,
Untergegangen, *part. et adj.* zaszły, vor untergegangener Sonne, przed zaſzłym słońcem, *lepiey*, przed zachodem słońca.
Untergehen, *v. n. irr.* 1) zachodzić, zajść, die Sonne geht unter, słońce zachodzi; 2) vergehen, zginąć, die Körper vergehen, ciała giną.
Untergehend, *part. et adj.* zachodzący.
Untergelegt, *part. et adj.* podłożony, poddany, untergelegte Pferde haben, rozſadzone, zoſtawione mieć konie.
Untergemenget, *part. et adj.* przymięſzany po między.
Untergeordnet, *part. et adj.* podporządkowany.
Untergeordneter, te, *ſ. m. f. et n.* podporządkowany, a, e.
Untergeſchlagen, *part. et adj.* przytłumiony.
Untergeſteckt, *part. et adj.* wetchniony, podetchnięty.
Untergetaucht, *part. et adj.* zanurzony.
Untergraben, *v. a. irr.* 1) podkopać; eine Stadt, miaſto; 2) podziomy, czyli miny kopać.
Untergraben, *part. et adj.* podkopany.
Untergrabung, *ſ. f.* podkopanie.
Unterhändler, *ſ. m.* pośrzednik, durch Unterhändler mit einem handeln, przez pośrzednika z kiem czynić; in einer Streitſache, w ſporney ſprawie, rozſądnik.
Unterhändlerin, *ſ. f.* pośrzedniczka, rozſądczyna.
Unterhalb, *ſ. m.* pod ſzyia.
Unterhalt, *ſ. m.* żywienie, wyżywienie; einer Frau geben müſſen, iakiey pani muſieć dawać, der tägliche, codziennie żywiennie; keinen haben, nie mieć żadnego wyżywienia, ſchaffen, was zum Unterhalte gehöret, dodawać co należy do wyżywienia; jährlicher, roczne żywienie, ſeinen bekommen, ſwoie wyżywienie brać, zum Unterhalte dienlich, pożywieniu służący.
Unterhalten, *v. a. irr.* 1) żywić, ſtarke Trouppen, mocne poczty; mit ſeinen Einkünften, ſwoiemi dochodami utrzymywać; eine Krankheit, chorobę; einen auf ſeinem Gute, go na ſwoiem koſcie; ein junges Kind mit den Brüſten, dziecię piersiami karmić; ſich mit Freunde, ſzczodrości, ſobie żyć, unterhalten werden, maganym być; 2) to ein Soldat werden, żołnierza, pod Horągiew karmiony; 3) beſchäftigen, zaprzątać, zakrzątać, rc
Unterhalter, *ſ. m.* karmiciel, dobrodziey.
Unterhalterin, *ſ. f.* żywicielka.
Unterhaltung, *ſ. f.* żywienie, trzymanie.
Unterhandeln, *v. a.* traktować, o czym, mit einem prawiać co z kiem.
Unterhandlung, *ſ. f.* włoczredniczenie.
Unterhaus, *ſ. n.* Unterparliament, Niżnia izba, Parlamentu Anglii.
Unterhemd, *ſ. n.* ſpodnia
Unterhöhlen, *v. a.* dołem den Felſen, ſkałę.
Unterhöhlt, *part. et adj.* żony.
Unterhoſen, *ſ. f. plur.* ga
Unterirdiſch, *adj.* podziomny, co pod ziem
Unterkauern, *v. n.* niederderbeugen, bucken, poniżać ſię, zginać ſię derbücken, beugen.
Unterkehle, *ſ. f.* gardziel
Unterkleid, *ſ. n.* koſzula
Unterkommen, *v. n. irr.* oſieść, na mieſzkanie znaleść służbę, znale
Unterköthiges Geſchwür, wrzod.
Unterlaß, *ſ. m.* przeſtan ohne Unterlaß, bez prze hören, co ſłuchać, czer
Unterlaſſen, *v. a. irr.* ſtać; die alte Gewo zwyczaiu; an einen kogo piſywać; keine dney okazyi nie prześtać profić.
Unterlaſſen, *part. et adj.* niechany.
Unterlaſſung, *ſ. f.* prześ

Schreibens, pisania listow;
digkeit, powinności.
, *v. n. irr.* 1) podbiec; *ein*
er den Degen, komu pod
pod kord; 2) mit Blute,
ść.
v. a. podkładać, podłożyć;
der Henne, iaia pod kurę,
posłać pod kogo.
part. et adj. pod co podesła-
ożone iest.
g, *f. f.* podkładanie, podło-
eister, *f. m.* Podnauczyciel.
, *v. n. irr.* podlegać, pod-
Schmerze, żalowi.
f. f. warga niższa.
rn, *v. a.* podmurować.
:n, *v. a.* wmięszać między,
en, *v. a.* 1) miny. podziomy
das Schloß, pod zamkiem;
)pać; die Mauer, mury.
ung, *f. f.* podkopanie.
en, *v. a. irr.* przed się brać,
)wać się.
ung, *f. f.* przedięwzięcie,
się.
:r, *f. m.* Unteroficier, *iakoby*
er.
:n, *v. a.* podporządkować.
ung, *f. f.* podporządkowanie.
, *f. m.* podarenda.
ment, *f. n.* Niżnia izba Par-
wa.
)lich, *adj.* na zastaw dany.
, *f. f.* niższy Palatynat.
). *f. n.* fant, zastaw.
en, *v. a.* podorać.
ung, *f. f.* podoranie.
, *v. a.* pomowić; sich mit *ei*
kiem; mit einander, z sobą.
ng, *f. f.* rozmowa, rozmawia-
t einem halten, mieć rozmo-
em; endigen, z kończyć; bei
erredung seyn, być przy roz-
halte ich für unnütze, tę roz-
nam za niepotrzebną.
, *f. m.* nauczanie, nauczenie,
richtung.
en, *v. a.* nauczać, nauczyć,
wać, pokazać; in einer Wis-
, iakiey umieiętności; in
, prawa, prawo pokazywać;
eute, młodym ludziom poka-
die Jugend in Künsten,
sztuk nauczać, młodzi sztuki
wać.

Unterrichtet, *part. et adj.* uczony,
czony.
Unterrichter, *f. m.* uczyniel, pokazo
Unter-Richter, *f. m.* Podsędek.
Unterrichtung, *f. f.* nauczanie, na
pokazywanie; einerlei haben, to
mo mieć nauczanie, tęż samą
naukę; von einer Sache, o ia
rzeczy; einem einen zur Unterrich
übergeben, kogo dać do kogo na
kę, dać komu kogo do naucza
einen in seiner Unterrichtung h
mieć kogo u siebie na nauce, w
czaniu; von einem Unterrichtung
ben, mieć od kogo naukę.
Unterrock, *f. m.* spodnia sukaia,
dnica.
Untersagen, *v. a.* zakazywać, zaka
daß einer etwas nicht thun soll,
kto czego nierobił; einem, kom
Untersagt, *part. et adj.* zakazany.
Untersagung, *f. f.* zakaz, zakaza
zakazywanie.
Untersasse, *f. m.* lenny osiadły, pod
nym panem, Wazal pod wazale
Untersatz, *f. m.* podstaw, postumen
Unterscheid, *f. m.* besser Unterschied,
nica, rożność; allen Unterscheid
heben, wszelką rożnicę znieść;
Unterscheid der ganzen Sache kor
darauf an, rożnica całey rzeczy
pochodzi; so groß ist zwischen
Dingen, tak wielka rożnica iest
dzy rzeczami; des Wahren von
Falschen, rożność prawdy od fal
mit Unterscheid reden, z rożnicą
wić; ohne Unterscheid anmerken,
rożnicy naznaczyć; des Unters
ist zwischen ihnen, rożnica ie
szczególności między niemi, mac
rożność, rożnicę czynić; unter
Wohlthaten, między dobrodzieyst
mi.
Unterscheiden, *v. a. irr.* rożnić, ro
nić; einen Bürger von einem Fe
obywatela od nieprzyiaciela;
Guten von den Bösen, dobryc
złych; die Wörter, słowa rozro
schwarz und weiß, czarne y bi
das Wahre von dem Falschen, pra
do fałszu.
Unterscheiden, das, *f. n.* rozrożni
rożnica.
Unterscheider, *f. m.* rozrożniciel.
Unterscheidung, *f. f.* rozrożnienie.
Unterschieben, *v. a. irr.* podłożyć,
stawić; einen an eines andern
kogo na kogo inszego mieysce;

rzucić; ein falsches Testament, podrzucić fałszywy testament.

Unterschiebung, *s. f.* podrzucenie, podłożenie.

Unterschied, *s. m.* s. Unterscheid.

Unterschieden, *adj.* 1) rozrożniony, rożny; zwei Dinge, die sehr von einander unterschieden sind, dwie rzeczy, ktore bardzo od siebie rożne; unterschiedene Ursachen, rożne przyczyny; unterschiedene Arten, rożne gatunki; 2) durch einen Raum, mieyscem rożny, mieyscami rozrożniony, odległy; przerznięty; unterschieden seyn, niezgadzać się z kiem, rożnić się do kogo.

Unterschiedlich, *adj.* rożny; Arten der wilden Thiere, rożne rodzaie dzikich bestyi; unterschiedliche Meinungen, rożne zdania.

Unterschiedlich, *adv.* rożnie, rozmaicie; wird das Brod zubereitet, rożnie zhleb robią, s. Oft.

Unterschlagen, *v. a. irr.* zemknąć, ukraść; das Geld, pieniądze, przeiąć, einen Brief, iaki list, s. Entwenden.

Unterschleif, *s. m.* 1) zmykanie, zamknięcie, taiemne chwytanie, machen, czynić; 2) przytłumić, zatrzeć co.

Unterschoben, *part. et adj.* podemknięty, podrzucony.

Unterschreiben, *v. a. irr.* podpisać.

Unterschreiber, *s. m.* podpisuiący.

Unterschreibung, *s. f.* podpisanie, podpis.

Unterschrieben, *part. et adj.* podpisany, podpisem stwierdzony.

Unterschrift, *s. f.* podpis.

Unterschub, *s. m.* podemknięcie, podrzucenie.

Unterschwelle, *s. f.* prog, niżni, u drzwi.

Untersetzen, *v. a.* podłożyć, podkładać, eine Stütze, podporę.

Untersetzt, *adj.* krępy, trochę otyły.

Unter sich bringen, *v. a. irr.* podbiiać, podbić, pod moc, s. Bezwingen, Ueberwinden.

Untersiegeln, *v. a.* przypieczętować.

Untersinken, *v. n. irr.* upadać, tonąć.

Unterstämmen, *v. a.* podpierać; die Aerme pod pachę podpierać.

Unterstecken, *v. a.* 1) podechnąć, podemknąć; 2) die Soldaten, żołnierzy pododawać do Horągwi.

Untersteckung, *s. f.* podetchnięcie, podemknięcie.

Unterstehen, sich, *v. r.* odważyć się, ośmielić się; etwas weg zu nehmen, co wziąć, zabrać; siehe, was ich mich unterstehe, patrzay, na [illegible] ważam, czego się podcy[illegible]

Unterstehung, *s. f.* odwa[illegible] dięcie się.

Unterstelle, *s. f.* mieysce nay[illegible] doł, *w tymże sensie.*

Unterstellen, *v. a.* podkładać [illegible]

Unterstellung, *s. f.* podłoż[illegible] danie.

Untersteuermann, *s. m.* podr[illegible] wielkorządka.

Unterstreichen, *v. a. irr.* [illegible] krysą pisaną.

Unterstreuen, *v. a.* podesła[illegible] co, pod co.

Unterstreuung, *s. f.* podesła[illegible] nie czego pod co.

Unterstrichen, *part. et adj.* [illegible] ny, krysą pisaną podcią[illegible]

Unterstützen, *v. a.* podpiera[illegible] etwas allenthalben, co [illegible] Baufällige mit etwas, [illegible] dynek czym; etwas mit [illegible] kamieniami podpierać.

Unterstützt, *part. et adj.* [illegible] durch die Wohlgewogen[illegible] de, podparty życzliwość[illegible]

Unterstützung, *s. f.* podpora[illegible] cna; kostbare, kosztowne[illegible]

Untersuchen, *v. a.* szukać [illegible] się; etwas gar zu genau [illegible] życie o co; ob etwas [illegible] lich sey, ieżeli iest co [illegible] szkodliwego; wider [illegible] cyią czynić na kogo; [illegible] und Leben betreffen, rze[illegible] rych o życie idzie.

Untersuchen, das, *s. n.* [illegible] pytywanie, badanie, [illegible] *kwizycyia.*

Untersucher, *s. m.* ten co [illegible] szpera; *inkwizytor.*

Untersucht, *part. et adj.* [illegible] szukany, badany, szpera[illegible]

Untersuchung, *s. f.* wypyty[illegible] nie, szperanie, inkwi[illegible] etwas anstellen, inkwi[illegible] uczynić.

Untertauchen, *v. a.* zanurz[illegible] etwas in das Wasser, co [illegible]

Untertaugung, *s. f.* zanurz[illegible] pienie.

Unterthänig, *adj.* poddan[illegible] *adv.* uniżenie; einen [illegible] profić; etwas unterth[illegible] gen, co iak nayuniżenie[illegible] komu.

Unterthänigkeit, *s. f.* podda[illegible] ność.

, *ſ. m.* poddany pod moc; ei
n, być poddanym komu; ſich
achen, poddanym ſobie kogo
; werden, ſtać ſię poddanym,
unterthan ſeyn, nie być ni
oddanym; einem nicht ſeyn
niechcieć być komu dodda-

n, *v. a. irr.* przytłumić, przy-
ſtłoczyć nogami.
r, *ſ. m.* przytłumiacz, przy-
el.
ing, *ſ. f.* przytłumienie, przy-
e.
, *ſ. m.* podwoyci, podſtarości.
n laſſen, *v. a. irr.* opuścić.
ns, *adv.* w podroży, w dro-
en Brief ſchreiben, iaki liſt

en, *adv.* pod czas, czaſami.
en, *v. a. irr.* uczyć; einen in
iſſenſchaft, kogo iakiey umie-
; in der Muſik, muzyki.
r, *ſ. m.* uczyciel, pokazywca.
ung, *ſ. f.* uczenie, pokazywa-
Unterrichtung, Lehre.
, *ſ. f.* niżni świat.
en, *v. a. et r. irr.* podbić; ſich
poddać ſię komu.
ung, *ſ. f.* podbicie, poddanie.
s, *adv.* na dol, ku dołowi;
werden, ciągnionym być.
den, *v. r.* ośmielić ſię; ſich
na co.
bung, *ſ. f.* odważenie ſię, o-
nie ſię, śmiałość.

ſen, *part. et adj.* poddany, pod-
odległy; eines andern Willen
orſen ſeyn, drugiego kogo wo-
poddanym; allerhand Glücks-
glücksfällen, wſzyſtkim przy-
n ſzczęścia y nieſzczęścia, nie
nterworfen ſeyn, nikomu nie
ddanym, podległym.
fig, *adj.* podległy; einem ſeyn,
być podległym; ſich einem
, uczynić ſię komu podległym.
hnen, *v. a.* podznaczyć, pod-
é; etwas, co.
hnet, *part. et adj.* podznaczony.
hnung, *ſ. f.* podznaczanie, pod-
nie.
den, *v. r.* podciągnąć, ſpodem
ać.
en, *part. et adj.* podciągniony,
n nawiązany.
, *ſ. m.* podmurowanie, podbu-
nie, podparcie.

Unteutſch, *adv.* niewyraźnie, zawiło;
reden, mowić.
Unthätig, *adj.* niedzielny.
Unthätigkeit, *ſ. f.* niedzielność.
Untheilbar, *adj.* nierozdzielny; Körper,
nierozdzielne ciała.
Untheilbarkeit, *ſ. f.* nierozdzielność.
Untheilhaft, *adj.* nieuczeſtnik.
Unthunlich, *adj.* 1) niepodobny do zro-
bienia, co niemożna uczynić; 2) un-
nützlich, niepożyteczny.
Untragbar, *adj.* nieuniesiony, czego
unieść niemożna.
Untreu, *adj.* niewierny; Freund, nie-
wierny przyiaciel, chytry, zdradli-
wy, podchodrący; da die Leute, die
untreu ſind, gdy ludzie tak niewier-
ni ſą; werden, ſtać ſię, zoſtać; nicht
werden, nie ſtać ſię, niezoſtać nie-
wiernym; *adv.* niewiernie, chytrze,
niefszczerze; einem etwas rathen, co
komu radzić.
Untreue, *ſ. f.* niewierność; einem we-
gen Untreue nicht glauben, kogo dla
iego niewierności niewierzyć; gro-
ße findet ſich bei ihm, wielka niewier-
ność znayduie ſię w niem; ſchlägt
ihren eigenen Herrn, niewiernemu
na złe wychodzi.
Untrieglich, *adj.* nieomylny, niezawo-
dny, bez zawodu.
Untrieglich, *adv.* nieomylnie, niezawo-
dnie, bez zawodu.
Untröſtlich, *adj.* niepocieszony.
Untrüglich, *adj.* nieomylny; *adv.* nie-
omylnie.
Untrüglichkeit, *ſ. f.* nieomylność.
Untüchtig, *adj.* 1) nieſpoſobny; zu et-
was, do czego; 2) niegodny, ſ. un-
tauglich.
Untüchtig, *adv.* nieſpoſobnie, niezda-
tnie.
Untüchtigkeit, *ſ. f.* nieſpoſobność, nie-
zdatność, do niczego.
Untugend, *ſ. f.* niecnota.
Untugendhaft, *adj.* niecnotliwy, cnoty
nie maiący, bez cnotu.
Unüberwindlich, *adj.* nieprzezwyciężo-
ny, nieprzekonany, nieprzemożony,
unüberwindliche Leute machen, ludzi
czynić nieprzezwyciężonemi; durch
die Waffen, woyną, orężem.
Unüberwindlich, *adv.* nieprzezwycięże-
nie.
Unüberwunden, *part. et adj.* nieprze-
zwyciężony, ktorego nikt nieprze-
zwyciężył.
Unüberzeugt, *part. et adj.* nieprzeświad-

czony, świadectwem nieprzekonany.

Unumgänglich, *adj.* nieuchronny, przedczym, albo czego uść niemożna, nieuchybny; *adv.* nieuchybnie, koniecznie, nieuchronnie.

Unumgewandt, *part. et adj.* niewywrócony.

Unumſchränkt, *adj.* nieokryślony, nieograniczony; *adv.* bez ograniczenia, bez okrysłenia, czemu miary y końca niemaſz.

Unumſtößlich, *adj.* nieodpowiedny, na co odpowiedzi, niema, niezbity; unumſtößlicher Beweis, niezbity dowod.

Unverächtlich, *adj.* niepogardzony, czym gardzić nie trzeba, niemożna.

Unveränderlich, *adj.* nieodmienny, ktorego niemożna, nie trzeba odmieniać.

Unveränderlich, *adv.* nieodmiennie.

Unveränderlichkeit, *f. f.* nieodmienność.

Unverändert, *part. et adj.* nieodmieniony, nieodmieniany.

Unveraltet, *part. et adj.* niezeſtarzały, nieſtary; Kleider, nieſtare ſuknie.

Unverantwortlich, *adj.* niewymowiony, na co wymowki niemaſz; unverantwortlicher Weiſe, bez żadney wymowki, exkuzy.

Unverantwortlich, *adv.* bez żadney wymowki.

Unverarmt, *part. et adj.* niezubożony, niezubożały.

Unverberglich, *adj.* niezatarty, nieukryty, co ſię zatrzeć, ukryć niemoże.

Unverbeſſerlich, *adj.* 1) niepoprawiony, czego poprawić niemożna; 2) nieuzdrowiony; unverbeſſerlicher Kopf, nieuzdrowiony mozg, człowiek niepoprawny.

Unverbeſſert, *part. et adj.* niepoprawny, niepolepſzony, *to ieſt*, co nie było poprawne, polepſzone.

Unverblümt, *adj.* iawny, nieuwiiany.

Unverblümt, *adv.* iawnie, nieobwiiaiąc w bawełnę słow; reden, mowić.

Unverborgen, *adj.* nietayny, nieukryty, nieutaiony; das iſt mir unverborgen, to ieſt nieukryte, to ieſt mi nietayna rzecz.

Unverboten, *part. et adj.* niezakazany, niezabroniony, wolny; *adv.* niezakazano, wolno.

Unverbrannt, *part. et adj.* niezgorzały, niespalony.

Unverbrennlich, *adj.* co ſię spalić niemoże, czego spalić niemożna.

Unverbrochen, *part. et adj.* nieruszony.

Unverbrüchlich, *adj.* nieprzekraczony, nieprzeſtępny, nieroſerwany, niepiß, związek.

Unverbrüchlich, *adv.* nieprzekraczalnie, nieprzeſtępnie, świętobliwie, pobożnie; den Bund halten, umowę chować.

Unverbunden, *part. et adj.* nieobwiązany, wolny, niepodległy.

Unverdächtig, *adj.* niepodeyrzany, ktorego porozumienia nie.

Unverdammt, *part. et adj.* niepotępiony.

Unverdauet, *part. et adj.* nieco nie ieſt ſtrawione.

Unverdaulich, *adj.* niestrawny, niemożna ſtrawić.

Unverdaulichkeit, *f. f.* niestrawność, niemożność ſtrawienia.

Unverdauung, *f. f.* niestrawność.

Unverderbt, *part et adj.* nieskażony, nieſkażony.

Unverdienend, *part. et adj.* niezasługujący; einen drücken, kogo ciężego uciſkać.

Unverdienend, *adv.* niewinnie, verdammen, kogo potępić niezasłużyć na to.

Unverdient, *part et adj.* der nicht verdient hat, ten co niczego niezasłużony; potępiony; der nicht verdient: na co niezasłużono, albo żone ieſt; unverdiente Dankſagung, niezasłużone podziękowanie.

Unverdient, *adv.* niezasłużywszy, *lepiey*, niewinnie, albo ktory niezasłużył, ankſagen, hinrichten, kogo zabić.

Unverdorben, *part. et adj.* nieskażony, nieſkażony, niezepſowany.

Unverdroſſen, *adj.* niefrasunkowany; zu den Kriegen unerfahren, niespracowanym być w trudach; *adv.* niespracowaniewie, ſ. Unermüdet.

Unverdroſſenheit, *f. f.* niefrasunkowanie, ſtrudzonoſć.

Unvereehlicht, *part. et adj.* nieżony; Jungfer, niezamężna.

Unvereinbarlich, *adj.* niegodzący ſię, niezgodny towarzyſzyć, ſtrzymać ſię.

Unverfälſcht, *part. et adj.* nieſkażony, niepofałſzowany, nieſkażony, niefałſzowania, nie-

lt, *part. et adj.* niezbutwiały, :gniły, niespruchniały.

igt, *part. et adj.* niewygo- /, nieskończony, niedokoń- von vielen Dingen saget man, ończony.

glich, *adj.* nieskażytelny, nie- iaiący, nieśmiertelny, nie- ny.

iglich, *adv.* nieskażytelnie, nie- elnie, wiecznie.

iglichkeit, *f. f.* nieskażytelność, tomość, przemiiaiącość.

lich, *adj.* nieodpuszczony, co uszczą, niedaruią zapewne.

en, *adj.* 1) niezapomniany, epomniony, niezapamiętany, aczony; 2) der etwas nicht ves)at, ten, ktory niezapomniać, ny.

lich, *adj.* niezapomniony, cze- można, albo nietrzeba zapomi- ich einen unvergeßlichen Namen , na niezapomnione imię so- robić.

lichkeit, *f. f.* niezapomnioność.

ichbar, *adj.* ſ. Unvergleichlich.

ichbárkeit, *f. f.* ſ. Unvergleich- .

ichlich, *adj.* nieporownany, *to* tego porownać z niczym nie- ; unvergleichliche Hoheit des ths, nieporownana wysokość u.

ichlich, *adv.* nieporownanie.

ichlichkeit, *f. f.* nieporownaność.

üglich, *adj.* niekontent, nie- entowany.

ügſam, *adj.* niekontent nigdy, ſycony, co ſię niemoże nasycić.

ügſamkeit, *f. f.* niekontento- , nienasycenie.

ügſamlich, *adv.* nienasycenie, asyceniem.

nnet, *adj.* niepozwolony, Freu- iepozwolona uciecha.

olten, *part. et adj.* nienadgro- y, niezapłacony.

eurathet, *part. et adj.* nieożenio- o nie iest za mężem.

inderlich, *adj.* niemaiący prze- d, bez przeszkody.

indert, *part. et adj.* nieprzeszko- y, ktoremu nieprzeszkodzono; bez przeszkody, bez zawady.

offt, *adj.* niespodziany, niespo- wany; unverhoffte Freude, nie- uewana radość.

Unverhofft, *adv.* niespodzianie, imo nadzieię; ist das geſchehen, to ſię stało; ist mir das begegnet, to ſię mi trafiło.

Unverholen, *adv.* oczywiście, iawnie, w oczy; ſagen, mowić, ſ. Oeffentlich.

Unverhört, *part. et adj.* niesłuchany; unverhörter Sache, niewysłuchawszy sprawy; einen verdammen, kogo osądzić.

Unverkauft, *part. et adj.* nieprzedany, niesprzedany; unverkaufte Güther, nieprzedane dobra.

Unverkehrt, *part. et adj.* nieprzewrocony, nieprzewrotny, podściwy.

Unverkennbar, *adj.* prawdę uwierzyfty.

Unverkennbarkeit, *f. f.* prawdę uwierzystość.

Unverklagt, *part. et adj.* nieoskarzony, nieobwiniony.

Unverlangt, *part. et adj.* nieżądany, niepożądany, niepragniony.

Unverlaſſen, *part. et adj.* nieporzucony, nieopuszczony, niezostawiony.

Unverletzlich, *adj.* niezgwałcony, czego gwałcić, przestępować, łżyć niemożna.

Unverletzt, *part. et adj.* nienaruszony, unverletzte Freundſchaft, nienaruszona przyiaźn.

Unverletzt, *adv.* nienaruszenie, w całości.

Unverlohren, *part. et adj.* niestracony, niezginiony.

Unvermählt, *part. et adj.* nieożeniony, niezamężem.

Unvermeidlich, *adj.* nieuchronny, nieuchybny, nieodbity.

Unvermengt, *part. et adj.* niemięszany, niepomięszany w kupę.

Unvermeint, *adj.* niemniemany, niedorozumiewany.

Unvermerkt, *adj.* niepostrzekowany, nienotowany, niepostrzeżony, nieznaczny.

Unvermerkt, *adv.* nieznacznie, kryiomo, cicho, cichaczem; dem Vater einen Brief ſchreiben, kryiomo przed oycem list iaki pisać.

Unvermindert, *part. et adj.* nieumnieyszony, czego nieubyło.

Unvermiſcht, *part. et adj.* niepomięszany, nieskłucony.

Unvermögen, das, *ſ. n.* nieudolność; des Alters, wieku.

Unvermögend, *adj.* nieudolny, słaby, niedołężny, niemożny, nieprzemożny, niemocny; Widerſtand zu thun,

do

do dania odporu; das Alter macht den Leib unvermögend, wiek czyni ciało nieudolne, niemocne, ſiehe Schwach, Arm.

Unvermögend, *adv.* słabo, nieudolnie, nieudolnie, nieprzemożnie.

Unvermuthet, *adj.* niemuiemany, o czym niemyślano, niespodziewany; unvermuthete Gefahr, niespodziewanie, niebezpieczeństwo.

Unvermuthet, *adv.* niespodziewanie, mimo nadzieię, nadspodziewanie, nadmniewanie; hat ihn die Krankheit überfallen, choroba go napadła.

Unvermuthlich, *adj.* niemniemany, o czym niemyślano, co się niemyślącym trafia.

Unvernehmlich, *adj.* niepięty, czego dosłyszeć niemożna, ciemny; *adv.* niepięcie, niewyraźnie, niewybitnie; reden, mowić.

Unvernünftig, *adj.* nierozumny; unvernünftiges Thier, nierozumne zwierze.

Unvernunft, *f. f.* nierozum, bez rozuzmność.

Unverpfändet, *part. et adj.* niezaſtawiony, niezaſtawny, *to iest*, nie dany na zaſtaw.

Unverpflichtet, *part. et adj.* nieobowiązany przyſięgą słowem.

Unverrichtet, *part. et adj.* niesprawiony, niezrobiony, nieuczyniony.

Unverrückt, *part. et adj.* nieporuszony, nieruszony z mieyſca.

Unverrückt, *adv.* nieruszaiąc, z mieyſca, nieruszywszy z mieyſca.

Unverrufen, *part. et adj.* nieobołany, niewywołany; unverrufene Münze, niewywołane pieniądze.

Unverſagt, *part. et adj.* nieodmowiony, niesprzeczny.

Unverſchämt, *adj.* niewstydny; ſehr, bardzo bezwstydny; unverſchämtes Maul, niewstydna gęba; gegen einen ſeyn, być przeciwko komu.

Unverſchämt *adv.* niewstydnie, bez wstydu; handeln, czynić.

Unverſchämtheit, *f. f.* bezwstyd, niewstyd, niewstydność.

Unverſcharret, *part. et adj.* niezagrzebany.

Unverſchmitzt, *adj.* nieobrotny, niewykrętny, prostak.

Unverſchnitten, *part. et adj.* nieokrwiony, nieoberznięty.

Unverſchont, *part. et adj.* nieochroniony, komu nieprzepuszczony.

Unverſchont, *adv.* nieochraniaiąc, bez ochrony, nieprzepuszczaiąc.

Unverſchwiegen, *adj.* 1) gadatliwy plotka; 2) das nicht verschwiegen bleibt, co nie zamilczane.

Unverſchwiegen, *adv.* milczenia pokryty, wygadany; bez nic niezostaie zamilczane.

Unverſehens, *adv.* nadmiernie przeźrzenie.

Unverſehrt, *part. et adj.* cały, zdrowy, nieskażony.

Unverſenget, *part. et adj.* nieopalony, nieprzypalony.

Unverſenkt, *part. et adj.* niezatopiony, niepogrążony.

Unverſöhnlich, *adj.* nieprzebłagany, Zorn, gniew; ſich gegen einen unverſöhnlich erweiſen, pokazać się przebłaganym do kogo.

Unverſöhnlich, *adv.* nieprzebłagany auf einen zürnen, gniewać się.

Unverſöhnlichkeit, *f. f.* nieprzebłaganie.

Unverſöhnt, *part. et adj.* nieprzebłagany, nieprzeproszony, nieprzebłagano, nieprzeproszono.

Unverſöhnt, *adv.* nieprzebłagawszy, sercem.

Unverſorgt, *part. et adj.* niezaopatrzony, niepostarany; unverſorgte Tochter, niepostarana corka, niewydana za mąż.

Unverſtändig, *adj.* nierozumny, nierozumny, nierozeznany.

Unverſtändig, *adv.* nierozumnie, nierozeznanie.

Unverſtändlich, *adj.* niezrozumiały, niepoięty, trudny do zrozumienia, poięcia, ſ. undeutlich.

Unverſtand, *ſ. m.* nierozum, nierozumność.

Unverſteckt, *part. et adj.* nieukryty, nieskryty.

Unverſtopft, *part. et adj.* nieprzytkany.

Unverſucht, *part. et adj.* niedoświadczony, niedoświadczony; Arznei, lekarſtwo niedoświadczone.

Unvertheidigt, *part. et adj.* niebroniony, niebroniony.

Unvertheidigt, *adv.* bezbronnie, bezbronnie, bezbronnego.

Unverträglich, *adj.* niezgodny, niezgodny do pożycia, do kompanii.

Unvertrieben, *part. et adj.* niewypędzony, niewypędzony.

Unverurtheilt, *part. et adj.* nieosądzony.

Unverwahrt, *part. et adj.* nieobronny, nieobronny, niebezpieczny.

Unverwandt, *part. et adj.* einen mit unverwandten A-

kogo niewzruſzonym okiem

rt, *part. et adj.* niezabronio-
zakazany; das iſt mir unver-
to mi nie zakazano ieſt.
gerlich, *adj.* czego odmowić
na, nieodmowny.
klich, *adj.* niezwiędły.
flich, *adj.* nienaganny, dobry,
, prawdziwy; Zeugniß, praw-
świadectwo.
dlich, *adj.* nieſkażytelny, co
ić, zepſuć niemoże.
lichkeit, *ſ. f.* nieſkażytelność,
utość.
dlich, *adj.* nienadgrodzony,
retowany; unverwindlicher
, niepowetowana ſzkoda.
rt, *part. et adj.* nieſzmięſzany,
łucony.
ſtet, *part. et adj.* nieſpuſtoſzo-
epopuſtoſzony.
ndet, *part. et adj.* niezraniony,
aniony.
ndlich, *adj.* nieranny, kogo
niemożna.
t, *adj.* nielękliwy, niezalękniо-
ruſtraſzony; *adv.* nielękliwie,
lęknienia.
rt, *part. et adj.* nieſtrawiony,
lzony, nieprzeiedzony.
ilich, *adj.* nieodwłoczny, kto-
odwłoczy rzeczy.
ilich, *adv.* nieodwłocznie; et-
achfolgen, iść za kiem; ſich zu
begeben, udać ſię za kiem; et-
che vornehmen, rzecz iaką ſzra-
ſich weg machen, iłe precz.
let, *part. et adj.* od czego cło
ſt zapłacone.
mmen, *adj.* niedoſkonały, nie-
konalony.
mmen, *adv.* niedoſkonale.
mmenheit, *ſ. f.* niedoſkonałość.
łatek.
ndig, Unvollſtändiglich, *adj.*
upełny, niepełny.
ndigkeit, *ſ. f.* Unvollzählichkeit,
ność, niedozupełność.
tiflich, *adj.* nieuwłaczaiący, nie-
biący, bez uſzczerbku.
tiflich, *adv.* bez uſzczerbku, nie-
iſuiąc.
tiflichkeit, *ſ. f.* nieuwłaczaią-

glich, *adj.* nieumyślny, trefun-
, przypadkowy.
glich, *adv.* nieumyślnie, nie-
y.

Unvorſetzlichkeit, *ſ. f.* nieumyślność.
Unvorſichtig, *adj.* nieoſtrożny, niebaczny, bacznia niedaiący, nieopatrzny.
Unvorſichtig, *adv.* nieoſtrożnie, niebacznie, nieprzezornie.
Unvorſichtigkeit, *ſ. f.* nieoſtrożność, niebaczność, nieprzezorność, nieopatrzność.
Unwachſam, *adj.* oſpały, drzymiący, nieczuyny.
Unwahr, *adj.* nieprawdziwy.
Unwahrhaft, *adj.* 1) nieprawdziwy, zmyślony, fałſzywy; 2) der nicht die Wahrheit redet, kłamliwy, ktory prawdy nie mowi.
Unwahrheit, *ſ. f.* nieprawda; reden, nieprawdę mowić.
Unwandelbar, *adj.* nieodmienny.
Unwandelbarkeit, *ſ. f.* nieodmienność, niemożność, być odmienionym, albo, odmienić ſię.
Unwandelbarlich, *adj.* nieodmiennie.
Unwegſam, *adj.* bezdrożny; Oerter, mieyſca nierowne.
Unwegſamkeit, *ſ. f.* zdrożność, nierowność mieyſca, drogi, *mowią też*, garbata droga, garwaty świat.
Unweiſe, *adj.* niemądry; unweiſe Leute, niemadrzy ludzie; ſeyn, niemądrym być; *adv.* niemądrze.
Unweisheit, *ſ. f.* niemądrość, ſ. Thorheit, Narrheit.
Unweislich, *adv.* niemądrze.
Unweit, *adv.* niedaleko; unweit von der Stadt, nie daleko od miaſta.
Unwerth, *adj.* niedrogi, tani; *adv.* niedrogo, tanio.
Unwerth, *ſ. m.* niedrogość, taniość.
Unweſen, *ſ. n.* rozruch, ſ. Tumult, Schwarm.
Unweſentlich, *adj.* iſtności niemaiący, bez iſtności, nieiſtnościwy.
Unwiderleglich, *adj.* niezbity, ſna co odpowiedzi dać nie można komu.
Unwiderrufen, *part. et adj.* nieodwołany.
Unwiderruflich, *adj.* co nie może być odwołanym.
Unwiderſprechlich, *adj.* czemu przeczyć niemożna, czego zaprzeć, nie można.
Unwiderbringlich, *adj.* niepowetowany, nieodzyſkany; *adv.* bez odzyſkania, bez powetowania.
Unwiderkehrlich, *adj.* niewrocony, niewrocony, nieprzywrocony.
Unwille, *ſ. m.* 1) niechcenie; 2) Widerwille, urażenie ſię, rozgniewanie ſię, mit Unwillen etwas anfangen, ponie-

woli,

woli, nie z wolą, z niechceniem do czego przystępować.

Unwillig, *adj.* 1) zły, gniewaiący się, sukliwy, sukaiący; seyn über etwas, być złym o co; 2) poniewoli.

Unwillig, *adv.* poniewoli, z niechęcią, nie zchęcią, nie z wolą.

Unwissend, *adj.* niewiadomu; aller Dinge sich stellen, udawać się nie wiadomym wszystkich rzeczy; es ist mir nicht unwissend, nie iest mi niewiadomo; mir unwissend, bez moiey wiadomości; ist er weggegangen, on precz odszedł; ob er es wissend, oder unwissend gemacht, czy on to wiedząc, czy niewiedząc uczynił, nieumieiętny, unwissend im Rechte, nieumieiętny w prawie.

Unwissendlich, *adj.* niewiadomo, z niewiadomości, nieumieiętnie.

Unwissenheit, *s. f.* niewiadomość, nieumieiętność; Unwissenheit der Jugend, niewiadomość młodzi; aus Unwissenheit, z niewiadomości, przez niewiadomość.

Unwitz, *s. m.* szaleństwo, zaście w głowę, z rozumu obranie.

Unwitzig, *adj.* szałony, z rozumu obrany.

Unwürdig, *adj.* niegodny; aller Ehre, wszelakiego honoru; seiner Vorfahren seyn, niegodnym być swoich przodkow; ein Unwürdiger kann Reichthum haben, niegodny może mieć bogastwa.

Unwürdigkeit, *s. f.* niegodność.

Unwürdiglich, *adv.* niegodnie.

Unze, *s. f.* Gewicht von zwei Loth, uncyia, waga dwa łuty wynosząca; einer Unze schwer, iednę uncyią ciężki, nach Unzen, Unzenweise, uncyami, po uncyi: ein Sechstheil, ein Viertheil einer Unze, szosta część, czwarta część uncyi.

Unzehlbarkeit, *s. f.* niezliczoność.

Unzehlig, *adj.* niezliczony; vornehme Leute, niezliczoni zacni ludzie; unzehlige Menge, niezliczone mnostwo, unzehliges Geld, niezliczone pieniądze; unzehliche Völker, niezliczone narody.

Unzehlig, *adv.* niezliczenie.

Unzeit, *s. f.* nie czas, zły czas, nie swoy czas; zur Unzeit, na zły czas, w złym czasię, w nieczas; böse werden, kommen, gniewać się, przychodzić.

Unzeitig, *adj.* niewcześny; unzeitiges Gastmahl, niewcześna ochota; Tod, Obst, niewcześna śmierć, niewcześny owoc; unzeitige Kinder, wczesne dzieci; Geburt, [illegible] porodzenie, poronienie; [illegible] Gebähren, poronienie.

Unzeitig, *adv.* niewcześnie; [illegible] poronić.

Unzeitigkeit, *s. f.* niewcześn[illegible] wczas.

Unzerbrechlich, *adj.* niezłam[illegible] przełamany.

Unzerbrochen, *part. et adj.* nie[illegible] co nie iest złamane.

Unzerrissen, *part. et adj.* nieprz[illegible] niezerwany.

Unzerrittet, *part. et adj.* nie[illegible] niezwątlony.

Unzerschnitten, *part. et adj.* [illegible] iony, nierozerznięty.

Unzerstöhret, *part. et adj.* nie[illegible] niespustoszony.

Unzerstümmelt, *part. et adj.* [illegible] ny, niepotrącany, cały.

Unzertheilig, *adj.* nierozdzie[illegible]

Unzertheilet, *part. et adj.* [illegible] lony.

Unzertrennlich, *adj.* nierozerw[illegible] rozłączony, co rozerwać [illegible]

Unzertrennlich, *adv.* nierozerw[illegible] rozłączenie.

Unzertrennlichkeit, *s. f.* nierozerw[illegible] nierozłączoność.

Unzertrennt, *part. et adj.* nie[illegible] ny, nierozerwany, co nie [illegible] czone, rozerwane.

Unziemlich, *adj.* niezdobiący, [illegible] stoyny; *adv.* nieprzystoy[illegible]

Unziemlichkeit, *s. f.* niepr[illegible] niezdobienie, niezdobiąc[illegible]

Unzierlich, *adj.* nieładny, nie[illegible] iony, niestroyny.

Unzierlich, *adv.* nieładnie, nie[illegible] reden, mowić.

Unzierlichkeit, *s. f.* nieładność, [illegible] ność.

Unzinsbar, *adj.* nieczynszowy.

Unzinsbarkeit, *s. f.* nieczyn[illegible]

Unzucht, *s. f.* nie żąd, wsze[illegible] einen darzu verleiten, ktor[illegible] żąd namowić; in Unzucht [illegible] nieżądzie, w wszeteczności.

Unzüchtig, *adj.* nieżądny, wsz[illegible]

Unzugängig, *adj.* nieprzystę[illegible]

Unzulässig, *adj.* niepozwolo[illegible] zany.

Unzugericht, *adj.* nierobiony.

Unzweifelich, *adj.* niewątpliw[illegible] dległy wątpieniu; *adv.* [illegible] wie.

Ur, *adj.* głowa, początek, pr[illegible]

s. f. poprawa, naprawa,
e, naprawienie, polepsze-
eltweisheit, Folozofii.
policei, *s. f.* (neu) Sitten-
tionspolicei, ehedessen ein
richt zu Paris, *nowe sło-*
wienia rząd prządkowy,
ządkowe obyczaiow, nie-
y sąd w Paryżu.
v. a. irr. zakazować, za-
zakazać, zabraniać, za-
nem etwas zu thun, co ko-
; wer hat dir es verbothen?
akazał; einem den Zutritt,
omu przystępu; einem zu
nu mowić, einem den Wein
omu wina wcale zakazać;
tze, prawami; bei Strafe,
bei Halsabhauen, pod ucię-
zakazać.
das, *s. n.* zakazywanie, za-
zabranianie, zabronienie,

s. m. zakazca, zakazywacz,
el, zabrońca.
, *s. f.* zakazczyna, zakazy-
zabronicielka.
ch, *adj.* zbraniaiący, zaka-

g, *s. f.* zakaz, zakazanie;
liche Verbiethung, groźny

v. a. irr. zawiązać, obwią-
e Wunde, ranę, obowiązać,
ywać; das Gesetz verbindet
nschen, prawo obowięzuie
ch ludzi; einen durch eine
t, kogo obowiązać iakiem
ieystwem; durch einen Hand-
rzez umowę; einem den Arm
n Aderlassen, komu rękę ob-
po puszczeniu krwi; einem
nbruch, komu obwiązać zła-
gę; einen mit Geschenken ver-
kogo z obowiązać, *z obligo-*
larunkami; einen eidlich, ko-
sięgą obowiązać, sich mit ein-
verbinden, vereinigen, *v. r.*
ć się.
ch, *adj.* obowięzuiący; ver-
er Befehl, obowięzuiący roz-
o co obowiązany; sich einem
lich machen, kogo sobie obo-
ym uczynić.
ichkeit, *s. f.* obowiązek, obo-
nie.
ung, *s. f.* związanie, człączenie
wiązek; der Verwandschaft, po-
enstwa; unter einander zu et-
was, sprzysiężenie się na co; ehe-
liche, związek ślubny, małżeński;
mit einer treffen, wniść z ktorą w
związek *takowy*.
Verbissen, *part. et adj.* strawiony, zgry-
ziony, s. Verbeißen.
Verbitten, *v. a. irr.* wypraszać z czego,
od czego, die Strafe, od kary prze-
praszać, daß einer nicht böse werde,
aby się kto nie gniewał.
Verbittern, *v. a.* bitter machen, gorz-
kiem uczynić, böse machen, gniewać,
drażnić, s. Erbitterung.
Verbitterung, *s. f.* gniewanie, drażnie-
nie, rozgniewanie, rozdrażnienie;
hefftiger Zorn, zawziętość, gniew, in
großer mit einem leben, w wielkiey
zawziętości, w wielkiem gniewie
żyć z kiem.
Verblassen, *v. n.* s. Erblassen.
Verbleiben, *v. n. irr.* übrig bleiben, zo-
stawać, zostać; fest und unverrückt,
mocnym y nieporuszonym; auf sei-
ner Meinung, przy swoim zdaniu zo-
stawać; die Freundschaft verbleibt fest,
przyiaźń zostaie mocna.
Verbleibung, *s. f.* zostawanie, zostanie
na zawsze.
Verblenden, *v. a.* zaćwić, zaślepić, mit
Geschenken die Augen, podarunkiem
oczy zaślepić, ludziom niebiegłym,
das Glück verblendet die Gemüther,
szczeście zaślepia umysły; von den
Begierden verblendet werden, chucia-
mi zaślepionym być, einen verblen-
den, zaślepić kogo, oślepić.
Verblender, *s. m.* zaślepiciel, zaćmiciel.
Verblendet, *part. et adj.* zaślepiony, ca-
ćmiony.
Verblendung, *s. f.* zaślepione, zaćmie-
nie, der Augen, oczow.
Verblichen, *part. et adj.* 1) zpełzły, wy-
bladły, Schrift, Buchstaben, pismo,
litery wybladłe, zpełzłe; 2) zur Un-
zeit gestorben, przed czasem umarły.
Verblühen, *v. n.* z kwiatu opaść, opadać,
in acht Tagen, w osmiu dniach.
Verblühet, *part. et adj.* opadły z kwia-
tu, die Rosen sind verblühet, kwiat
z roż opadł.
Verblümt, *adj.* figurowany, allegory-
czny, verblümt geben, uwinioną rzecz
dać, verblümte Reden, uwinione,
uwiiane mowy, allegoryczne.
Verbluten, *v. r.* krew wylać, krew u-
chodzić; er hat sich verblutet, krew
go uszła.
Verblutet, *part. et adj.* bez krwi, kto-
rego krew uszła.

Vandalismus, *s. m.* (neu) Barbarei der Vandalen, roher, ungesitteter Völker, *nowe słowo:* Wandalowow barbaryia, tyraństwo, okrucieństwo, surowych, nieukładnych, nieobayczaynych, niestatecznych narodow surowość.

Vasall, *s. m.* wasal; der in eines Schutze ist, ktory iest podczyią protekcyią; des Römischen Reichs, Państwa, Cesarstwa Rzymskiego.

Vater, *s. m.* oyciec; geplagter, strapiony, glückseliger, uszczęśliwiony, harter und scharfer, żrędny y ostry, przysurowszy; der bald zu scharf, bald zu gelind ist, ktory raz nazbyt ostry, drugi raz nazbyt dobry; gütiger, dobrotliwy; leutseliger und lieber, ludzki y kochany; ungestümer, grausamer, geitziger, skrzętny, srogi, łakomy; der die Seinen lieb hat, ktory swoich kocha; leiblicher, todzony, liederlicher und unachtsamer, niedbały y niebaczny; karger, kluger, skąpy, rostrobny, ernsthafter, surowe poważny; frommer, dobry, łagodny; der sich erbitten läßt, ktory się dał przebłagać, przeprosić; artiger, feiner, piękny, zacny, wesoły; unbilliger, niesłuszny; einen mit Rechte einen Vater des Vaterlandes nennen können, kogo sprawiedliwie moc nacwać oycem oyczyzny; der weder Vater, noch Mutter hat, ktory nie ma ani oyca, ani matki; unserer Väter Zeit, za czasow oycow naszych; der einen klugen, redlichen und frommen hat, ktory ma rozeznanego, rzetelnego y dobrego, podściwego oyca; einen andern als einen Vater lieben und ehren, kogo iak drugiego oyca kochać y szanować; seinen Vater am besten kennen, swoiego oyca naylepiey znać, Vater und Mutter, *iednym słowem*, Rodzice; vom Vater her, *adj.* oyczysty; dessen Vater noch lebet, iego oyciec ieszcze żyie; dem Vater nachahmen, oyca naśladować, oycowskie mieć postępki.

Vaterguth, *s. n.* oyczyste dobra, oyczysta maiętność, erhalten, utrzymywać, verfressen, przeieść, przetyrać, durchbringen, utracić, zmarnować; einen darum bringen, kogo przyprawić o utratę oycowskie maiątku.

Vaterherz, *s. n.* oycowskie serce, oycowski umysł.

Vaterland, *s. n.* oyczyzna, bedrängtes, geplagtes, strapiona, uciśniona; das keinen Schaden gelitten hat, ktora żadney szkody nie poniosła; [illegible] Rücken sein Vaterland [illegible] dla iakie przyczyny [illegible] oyczyzny; was ist einem [illegible] sein Vaterland? komu iest [illegible] go, iak oyczyzna?

Vaterlos, *adj.* bez oyca, [illegible] niemaiący.

Vatermord, *s. n.* oycoboystwo [illegible] zamordowanie oyca.

Vatermörder, *s. m.* oycoboyca [illegible] nen Vater umgebracht hat, oycoboycą, ktory swoiego [illegible] bił; besondere Strafe für [illegible] mörder ausdenken, osobliwie oycoboycow wymyślić.

Vatermörderinn, *s. f.* oyco[illegible] oycoboyka, zaboyczyna [illegible]

Vatermörderisch, *adj.* oycob[illegible]

Vaters Bruder, *s. m.* brat [illegible] dzieciom brata.

Vaters Schwester, *s. f.* [illegible] ciotka dzieciom brata.

Vaterstadt, *s. f.* miasto oyczy[illegible] rym się kto rodził.

Vaterstelle, *s. f.* oycowski[illegible] bei einem vertreten, być [illegible] oycomskim mieysku.

Vater Unser, *s. n.* Gebet, [illegible] *modlitwa.*

Veilgen, *s. n.* Veilchen, eine [illegible] łek, fiałek, *kwiatek*; [illegible] fiałkowy; dergleichen [illegible] wa barwa, fiałkowy ko[illegible]

Veilgensaft, *s. m.* sok fiałk[illegible]

Veilwurz, *s. f.* fiołkowy k[illegible]

Vendee, *n. pr. f.* 1) eine [illegible] Provinz, Departement, [illegible] Jahre hindurch der blut[illegible] krieg geführt wurde; [illegible] (neu) ein Bürgerkrieg, [illegible] francuska prowincyia, fr[illegible] strykt tego imienia, we k[illegible] niektore lata naykrwawi[illegible] domową prowadzili; [illegible] albo *w nowym znaczeniu:* [illegible] bywatelna, obywatelska, [illegible] albo wewnętrzna.

Vendeer, *s. m.* (neu) ein [illegible] Vendee, daher ein Rebel[illegible] der es mit der königlichen [illegible] *nowe słowo:* Wandin, mie[illegible] Wandyi, rodem, dla tego [illegible] *roialista*, krolowski, [illegible] ską trzymaiący.

Vendeerin, *s. f.* (neu) eine [illegible] aus der Vendee; eine Rebel[illegible] listin, königlich Gesinnte, [illegible] der königlichen Parthei [illegible]

Vandinka, mieſzczka z Wan-
itówna, krolewſka, ſtronę
ą trzymaiąca.
adj. (neu) aus der Vendee;
nowe słowo: Wandeyſki, z
buntowny, zbuntowany.
pr. n. Wenecyia.
adj. wenerowy; Luſt, we-
ubość.
ſ. m. Wenecyanin, á Wene-
n, Wenet.
n. Klappe, die ſich in einer
ie ein Thürlein aufs und zu-
aß das Waſſer hinein, aber
us kann, zamykadło, za-
ofr. ſoupape, *f.* drźwiczki
e, ktore ſię otwieraią pu-
wodę w pompę, a po wpu-
zamykaią ſię, aby woda z
ie wychodziła.
ntoſe, *ſ. m.* (neu) der Winds
ach dem ehemals neuen fran-
Kalender, vom 19 Februar
o März, *nowe słowo:* wia-
ic, według niegdyś nowego
a francuſkiego, od 19 Lu-
o 20 Marca.
heit, *ſ. f.* wenerowa choro-
a, albo neapolina.
v. a. umowić ſię, mit eins
kładać iaki zamyſł z dru-
awiać ſię na co, ſ. Abreden.
ſ. n. umowa, ugoda.
), *ſ. f.* umowa, ugoda.
n, *v. a.* zaniedbać, zanie-
rzucić; etwas, co.
n, *v. a. irr.* verabſchieden,
umowić, umowić ſię, po-
die ganze Sache, całą rzecz,
zeczy.
n, das, *ſ. n.* verabſchieden,
ie, ugodzenie, umowie-

ng, *ſ. f.* umowa, ugoda,
ie z ſobą iakiey rzeczy.
n, *v. a.* brzydzić ſię, obrzy-
; etwas, co; einen, kogo.
ng, *ſ. f.* obrzydzenie, brzy-
, nienawidzenie.
n, *v. a.* ſ. Verabſchieden.
en, *v. a.* wymowić; mit eis
etwas geſchehe, z kiem, aże-
ſtało.
v. a. gardzić, zgardzić, po-
pogardzić; beſtändig, ſehr,
ſtatecznie, bardzo, wcale;
, pieniądzmi gardzić; ans
chten, inſzemi pogardzać
ie; gar ſehr, nader bardzo

pogardzać; verachtet werden, być pogardzonym, wzgardzonym.
Verachten, das, *ſ. n.* pogardzanie, pogardzenie, wzgardzanie, wzgardzenie.
Verachtet, *part. et adj.* pogardzony, wzgardzony, pogardzany.
Verachtung, *ſ. f.* pogarda, wzgarda, des Todes, śmierci; einen in Verachtung bringen, kogo na wzgardę podać.
Verächtlich, *adj.* pogardy, godny, nikczemny; werden, nikczemnym ſię, pogardy godnym ſtać; machen, pogardy godnym uczynić; ſeyn, nikczemnym, pogardy godnym być.
Verächtlich, *adv.* zpogardą, że wzgardą; gardząc, pogardzaiąc; von andern reden, o innych mowić; einen halten, begegnen, z pogardą kogo traktować, z kiem ſię obchodzić, an einen ſchreiben, do kogo piſać.
Verächtlichkeit, *ſ. f.* nikczemność.
Veränderlich, *adj.* odmienny, zmienny, veränderliches Gemüth, zmienny, odmienny umyſł; die Lebensart iſt veränderlich, ten życia ſpoſob ieſt przemienny; veränderlichen Gemüths gegen einen ſeyn, odmiennego umyſłu, zmiennego ſerca być przeciwko komu, ſ. Unbeſtändig.
Veränderlich, *adv.* odmiennie, zmiennie, z odmianą mowić.
Veränderlichkeit, *ſ. f.* odmienność, zmienność.
Verändern, *v. a. et v.* odmieniać, odmienić, przemieniać, przemienić; ſeine Kleidung, ſuknie ſwoie odmienić; ſeinen gefaßten Entſchluß, ſwoie ułożoną radę odmieniać; die Meinung, zdanie odmienić, przemienić; das Teſtament, teſtament odmienić; die Gewohnheit, zwyczay; Zeit und Ort, czas y mieyſce odmienić; eine Rede, die Stimme, mowę, głos odmienić; ſich geſchwind, ſiebie prędko odmienić; die Ordnung, porządek; das Recht, prawo przemienić; ſich *v. r.* verändern, ſo oft er will, tyle ſię razy odmieniać, ile chce; alle ſeine Abſichten, wſzyſtkie ſwoie zamyſły odmienić; viele Dinge verändern ſich oft in einem Augenblicke, wiele rzeczy odmieniaią często w mgnieniu oka; die Farbe verändern, kolor zmienić; es hat ſich viel verändert, wiele ſię poodmieniało.
Verändert, *part. et adj.* odmieniony, zmieniony, przemieniony.
Veränderung, *ſ. f.* odmiana, przemiana, zamiana, zmienność, odmienność;

des Ortes, mieyſca odmiana; des Sinnes, myśli; dieſe Sache wird niemals die Veränderung leiden, rzecz nigdy nie będzie odmiany cierpiała; eines um das andere, odmiana, zamiana, iednego w drugie; etwas ohne alle ſagen, wſzyſtko bez wſzelkiey odmiany mowić; ſie vergnügt die Gemüther, odmiana kontentuie umyſły.

Veräußern, *v. a.* oddalić, pozbywać, zbyć, etwas, co, *to co* przedać, ſprzedać, pozbywać, zbywać.

Veräußert, *part. et adj.* pozbyty, zbyty.

Veräußerung, *ſ. f.* pozbywanie, zbywanie, pozbycie, zbycie, ſ. Verkauſung.

Veralten, *v. n.* zeſtarzeć ſię.

Veraltet, *part. et adj.* zeſtarzały, przeſtarzały; veraltete Worte, zeſtarzałe, przeſtarzałe ſłowa, zaſtarzały.

Veraltung, *ſ. f.* zeſtarzałość, zaſtarzałość, przeſtarzałość.

Veranlaſſen, *v. a.* okazyią dać, zaczepkę dać, powod dać, einen zu etwas, komu do czego, wſtęp do czego, drogę do czego komu otworzyć.

Veranlaſſung, *ſ. f.* okazyia, zaczepka, powod, droga, wſtęp, do czego.

Veranſtalten, *v. a.* gotować; das Gaſtgebott, bankiet, ochotę, alles zum Kriege, wſzyſtko na woynę gotować.

Verantworten, *v. a.* bronić, mową, piſmem, ſprawiać ſię z czego, wymawiać co, ſeine Reden, ſwoie mowy.

Verantwortlich, *adj.* wyekſkuzowany, wymowiony, ktorego trzeba ekskuzować, wymawiać.

Verantwortlichkeit, *ſ. f.* wyekſkuzowanoſć, wymawianoſć, wyekſkuzowanie, wymowlanie.

Verantwortung, *ſ. f.* odpowiadanie, ſprawianie ſię, wymawianie ſię.

Verarbeiten, *v. a.* na robotę wydać, wypotrzebować, wyrobić.

Verarbeitet, *part. et adj.* wyrobiony, verarbeitetes Silber, wyrobione ſrebro.

Verargen, *v. a.* mieć za złe; einem etwas, komu.

Verarmen, *v. n.* zubożeć.

Verarmet, *part. et adj.* zubożały.

Verarreſtiren, *v. a.* dać w areſzt, areſztować, einen, kogo.

Verauctioniren, *v. a.* na aukcyi przedać, eines Bibliothek, czyią bibliotekę.

Verbannen, *v. a.* 1) wygnać, wywołać, bannitować, einen, kogo; 2) in geiſtlichen Sachen, w duchownych rzeczach, wyklinać, wykląć.

Verbannet, *part. et adj.* wywołany, klęty; wygniany, bannitowany.

Verbannung, *ſ. f.* 1) wywołanie, wygnanie, bannitowanie, bannowanie, im Geiſtlichen, wyklęcie.

Verbauen, *v. a.* 1) zabudować, das Licht, komu ſwiatło zabudować; 2) das Geld, wyniądze na budowanie.

Verbauet, *part. et adj.* zabudowany.

Verbauung, *ſ. f.* zabudowanie.

Verbeißen, *v. a.* 1) ſtrawić; Unrecht, krzywdę; 2) ſłowa przygryzać, ucinać, wymawiać.

Verbergen, *v. a. irr.* kryć, vor einem, co przed kim; mir das verborgen, to przetaiono, ukryto; ſeine Neigungen, ſeine chuci; in ſeinem Hauſe, w domu; etwas nicht verbergen können, nie moc czego utaić, ukryć; ſich wehr unter dem Kleide, ſuknią ſkryć; *v. r.* ſich an einen Ort, ſich in einen Winkel, ſich in dem Walde, ſich in dem Graſe, ſich na mieyſce ukryć ſię; ſich in dem Walde, w lesie.

Verbergen, das, *ſ. n.* ſkrycie, utaienie, zataienie.

Verberger, *ſ. m.* 1) ukryciel, zataiciel, ukryciel, ſkrycie, chowacz, przewodnik; 2) räuber, zboycow; 3) niewydawca, ſeiner Gefälle, iey pilności, *alias* nie ſtrzeże ſwoią pilnością.

Verbergung, *ſ. f.* ſkrycie, ſkrycie, utaienie, zataienie, wanie; ſeiner ſelbſt, ſiebie.

Verbeſſerer, *ſ. m.* poprawiciel, polepſzyciel.

Verbeſſerlich, *adj.* poprawne, *to ieſt*, co ſię może poprawić.

Verbeſſern, *v. a.* poprawić, polepſzać, poprawić, polepſzyć; etwas ein wenig, eines Sitten, czyie co. Verſehen durch neue Ordnung, ſwoy poprawić przez die Geſetze, praw poprawſi poprawić, przyczyniw niey; eine Schrift, mowę poprawić.

Verbeſſert, *part. et adj.* poprawny, poprawiony, polepſzony; *adv.* poprawnie.

ng, *ſ. f.* poprawa, naprawa, ienie, naprawienie, polepſze- r Weltweisheit, Folozofii. ngspolicei, *ſ. f.* (neu) Sitten- rrectionspolicei, ehedeſſen ein Gericht zu Paris, *nowe ſło-* prawienia rząd prządkowy, porządkowe obyczaiow, nie- wny ſąd w Paryżu.

, *v. a. irr.* zakazować, za- é, zakazać, zabraniać, za- einem etwas zu thun, co ko- nić; wer hat dir es verbothen? zakazał; einem den Zutritt, é komu przyſtępu; einem zu omu mowić, einem den Wein komu wina wcale zakazać; eſetze, prawami; bei Strafe, ; bei Halsabhauen, pod ucię- i zakazać.

, das, *ſ. n.* zakazywanie, za- , zabranianie, zabronienie,

, *ſ. m.* zakazca, zakazywacz, ciel, zabronca.

in, *ſ. f.* zakazczyna, zakazy- zabronicielka.

iſch, *adj.* zbraniaiący, zaka-

ng, *ſ. f.* zakaz, zakazanie; ıtliche Verbiethung, grożny

, *v. a. irr.* zawiązać, obwią- ıe Wunde, ranę, obwiązać, zywać; das Geſetz verbindet ınſchen, prawo obowięzuie ich ludzi; einen durch eine ıt, kogo obowiązać iakiem tieyſtwem; durch einen Hand- ırzez umowę; einem den Arm n Aderlaſſen, komu rękę ob- po puſzczeniu krwi; einem nbruch, komu obwiązać zła- gę; einen mit Geſchenken ver- kogo z obowiązać, *z obligo-* arunkami; einen eidlich, ko- ięgą obowiązać, ſich mit ein- erbinden, vereinigen, *v. r.* ć ſię.

d, *adj.* obowięzuiący; ver- er Befehl, obowięzuiący roz- *co* obowiązany; ſich einem lich machen, kogo ſobie obo- ym uczynić.

chkeit, *ſ. f.* obowiązek, obo- ie.

ng, *ſ. f.* związanie, złączenie iązek; der Verwandſchaft, po- ınſtwa; unter einander zu ets was, ſprzyſiężenie ſię na co; ehe- liche, związek ślubny, małżeński; mit einer treffen, wnić z ktorą w związek *takowy.*

Verbiſſen, *part. et adj.* ſtrawiony, zgry- ziony, *ſ.* Verbeißen.

Verbitten, *v. a. irr.* wypraſzać z czego, od czego, die Strafe, od kary prze- praſzać, daß einer nicht böſe werde, aby ſię kto nie gniewał.

Verbittern, *v. a.* bitter machen, gorz- kiem uczynić, böſe machen, gniewać, drażnić, *ſ.* Erbitterung.

Verbitterung, *ſ. f.* gniewanie, drażnie- nie, rozgniewanie, rozdrażnienie; heftiger Zorn, zawziętość, gniew, in großer mit einem leben, w wielkiey zawziętości, w wielkiem gniewie żyć z kiem.

Verblaſſen, *v. n.* *ſ.* Erblaſſen.

Verbleiben, *v. n. irr.* übrig bleiben, zo- ſtawać, zoſtać; feſt und unverrückt, mocnym y nieporuſzonym; auf ſei- ner Meinung, przy ſwoim zdaniu zo- ſtawać; die Freundſchaft verbleibt feſt, przyiaźń zoſtaie mocna.

Verbleibung, *ſ. f.* zoſtawanie, zoſtanie na zawſze.

Verblenden, *v. a.* zaćwić, zaślepić, mit Geſchenken die Augen, podarunkiem oczy zaślepić, ludziom niebiegłym, das Glück verblendet die Gemüther, ſzczeście zaślepia umysły; von den Begierden verblendet werden, chucia- mi zaślepionym być, einen verblen- den, zaślepić kogo, oślepić.

Verblender, *ſ. m.* zaślepiciel, zaćmiciel.

Verblendet, *part. et adj.* zaślepiony, za- ćmiony.

Verblendung, *ſ. f.* zaślepione, zaćmie- nie, der Augen, oczow.

Verblichen, *part. et adj.* 1) zpełzły, wy- bladły, Schrift, Buchſtaben, piſmo, litery wybladłe, zpełzłe; 2) zur Un- zeit geſtorben, przed czaſem umarły.

Verblühen, *v. n.* z kwiatu opaść, opadać, in acht Tagen, w oſmiu dniach.

Verblühet, *part. et adj.* opadły z kwia- tu, die Roſen ſind verblühet, kwiat z roż opadł.

Verblümt, *adj.* figurowany, allegory- czny, verblümt geben, uwiniona rzecz dać, verblümte Reden, uwinione, uwiiane mowy, allegoryczne.

Verbluten, *v. r.* krew wyłać, krew u- chodzić; er hat ſich verblutet, krew go uſzła.

Verblutet, *part. et adj.* bez krwi, kto- rego krew uſzła.

Verblutung, *s. f.* krwi wylanie, wytoczenie, uście krwi.

Verbollwerken, *v. a.* robotami fortecznemi zamknąć.

Verborgen, *adj.* ukryty, skryty, utaiony, zataiony, verborgene Dinge, skryte, ukryte rzeczy; Begierde, utaione chuci, entdecken, odkryć, wyiawić, verborgen halten was geheim bleiben muß, to utaione trzymać, co powinno być ukryte; einem verborgen seyn, ukrytym być przed kiem, verborgener Ort, skryte mieysce.

Verborgen, *adv.* skrycie, potaiemnie, pokryiomo, tayno, sich halten, trzymać się, siedzieć.

Verborgenheit, *s. f.* tayność, skrytość, ukrytość.

Vertot, *s. n.* zakaz; eines Verbot nicht achten, nie dać nić na czyi zakaz, aufheben, zakaz nieść, skasować, s. verbieten.

Verboten, *part. et adj.* zakazany, er saget, es sey verboten, on mowi, że zakazano iest, verbotene Zusammenkunft, zakazana schadzka, es ist ihm verboten zu widersprechen, zakazano mu mowić przeciwko temu.

Verboten, *adv.* niegodziwie.

Verbrannt, *part. et adj.* spalony, opalony, von der Sonne werden, być opalonym od słońca, s. Verbrennen.

Verbrauchen, *v. a.* spotrzobować, zażyć wszystkiego, das Geld zu etwas, wypotrzebować, wydać pieniądze na co.

Verbraucht, *part. et adj.* spotrzebowany, strawiony, wydany.

Verbrechen, das, *s. n.* grzech, przestępstwo, geringes, letki grzech, letkie przestępstwo, größeres, większy, większe; mittelmäßiges, heimliches, verborgenes, pomierny, skryty, taiemny; der beleidigten Nation, s. Criminalverbrechen der beleidigten Nation, (neu) *nowe słowo:* narodu urażonego; der beleidigten Moral, Sitten, Sittlichkeit, (neu) *nowe słowo:* urażoney moralney nauki, urażonych obyczaiow, obyczayności, einen wegen eines Verbrechens strafen, kogo ukarać za iaki grzech, sich fleißig dafür hüten, pilnie się grzechu strzec, auf sich laden, obładować się grzechem, einem aufbürden wollen, chcieć komu zadać iaki grzech, begangen haben, popełnić, begehen, popełniać, ablehnen, ubliżyć grzechu, davon losmachen, od grzechu kogo wolnym uczynić, [illegible] kommen, wyiść, wybrnąć [illegible] keines begangen haben, [illegible] popełnić, einem verzeihen, [illegible] stępek grzech darować, [illegible] brechen, śmiały występek, Uebelthat.

Verbrecher, *s. m.* przestępca, przestępnik, występnik, [illegible] winowayca.

Verbreiten, *v. a.* s. [illegible]

Verbreiten, das, *s. n.* s. das [illegible]

Verbreitung, *s. f.* s. die [illegible]

Verbrennen, *v. a.* obram[illegible] passamon dać do sukni.

Verbrennt, *part. et adj.* [illegible] obramowany, obłożony [illegible] verbrenntes Kleid, bramow[illegible]

Verbrennen, *v. a.* spalić, [illegible] vernichten, ogniem zni[illegible] lebendig verbrennen, [illegible] spalić, sich selbst, sebie [illegible] was zu Asche, na popiol [illegible] list, eine Stadt von Gr[illegible] sto do szczętu iakie sp[illegible] Maul, weil der Wein [illegible] gębę sobie *sparzyć* bo [illegible] nazbyt gorące; 2) [illegible] Feuer verzehret werden, ogniem zgłonąć, das [illegible] brannt, zamek się spalił, [illegible] ger verbrennen, palec [illegible] rzyć, *albo* w palec się sp[illegible] Maul verbrennen, d. i. [illegible] anderer nicht gerne hört, [illegible] sparzyć, *to iest*, to mow[illegible] mu nie miło słuchać.

Verbrennen, das, *s. n.* spa[illegible] rzenie, palenie, parzen[illegible]

Verbrennung, *s. f.* spalen[illegible] der Erde, spalenie ziem[illegible]

Verbringen, *v. a.* s. Vollb[illegible]

Verbrüdern, sich, *v. a.* pol[illegible]

Verbrüderung, *s. f.* bra[illegible] się.

Verbuhlen, na miłości, [illegible] stracić, s. Verhuren.

Verbuhlt, *part. et adj.* [illegible] w lubieżności zarobio[illegible] hurt.

Verbunden, *part. et adj.* [illegible] *obligowany*, einem, komu [illegible] soll verbunden seyn, der [illegible] Pfunde Silberwerk zu [illegible] dziedzić ma być obow[illegible] moiey żonie sto funtow[illegible] Gelübde zu halten, obow[illegible] chować swoie śluby, [illegible] bunden machen, uczynić [illegible]

anym, obligowanym, einem
n seyn, być komu obowią-
ich bin dir billig verbunden,
i słusznie obowiązany.
part. et adj. zawiązany.
ß, s. n. przymierze, zwią-
einem machen, z kiem uczy-
ehen, wniść w przymierze,
ek, stiften, zawrzeć, zam-
iem związek, mit einem ha-
ć z kiem, aufheben, zerwać,
ꝛc.
sich, v. r. ręczyć, rękędać,
; für einen, za kogo, daß
llen werde, że się ten stawi,

part. et adj. ręczeniem, rę-
n obowiązany.
, s. f. ręczenie, rękodanie,
zenie, obiecanie odpowie-
drugiego.
m. podeźrźenie, poruzumie-
ądzenie; hegen, mieć; ge-
wać porozumienie; meiden,
podeźrźenia, einem beibrin-
bawić kogo porozumienia;
che wegen, o iaką rzecz; ab-
podeźrźenie oddalić; er ist
erdachte, iest w porozumie-
ärken, zmacniać porozumie-
en davon befreien, uwolnić
niego; außer Verdachte se-
podeźrźenia wyprowadzić;
erdacht haben, nie mieć ża-
einen im Verdachte haben,
podeźrźeniu; in dem Ver-
hen, być w podeźrźeniu;
en, na wszystkich; gegen die
, na swoich.
adj. podeźrźany; als ob er
sey, iakoby był niedbałym,
Sache muß nicht verdächtig
na, oczywista rzecz nie po-
yć podeźrźana; einen ver-
nachen, kogo podeźrźanym
; verdächtig werden, zdawać
źrźanym; sich machen, czynić
źrźanym; sich auf keine Wei-
, nie czynić się bynaymniey
anym; sich wegen eines bösen
ns verdächtig machen, czynić
źrźanym o iaki zły zamysł.
, adv. podeźrźanie, z pode-
ma porozumieniem.
n, v. a. potępiać, potępić,
einem einer Sache wegen, ko-
pić o iaką rzecz; dieses Ver-
halber, za ten występek; un-
niewysłuchawszy sprawy.

Verdammlich, adj. potępienia, skazania, osądzenia godny.
Verdammt, part. et adj. potępiony, osądzony, skazany.
Verdammung, s. f. potępienie, osądzenie, skazanie; strenge eines Schuldigen, surowe osądzenie iakiego winnego; zu einer Geldstrafe, na grzywny, na pieniężną karę.
Verdampfen, v. n. verrauchen, verflüchtigen, ausdampfen, wyparować, wywietrzeć.
Verdampfen, das, s. n. wyparowanie.
Verdampfung, s. f. Verflüchtigung, wywietrzenie, wyparowanie.
Verdauen, v. a. strawić; die Speise, iadło; Speise, die sich leicht verdauen läßt, iedzenie, ktore się daie łatwo strawić.
Verdauet, part. et adj. strawiony.
Verdaulich, adj. łatwy do strawienia; verdauliche Speise, łatwe do strawienia potrawy.
Verdauung, s. f. strawienie; befördern, do strawienia pomagać; dazu dienlich seyn, być do tego pomocnym; dergleichen Arznei, takoweż lekarstwo.
Verdauungssaft, s. m. Dauungssaft, do strawienia sok.
Verdecken, v. a. przykrywać, okrywać, pokrywać; eines Fehler, czyie błędy; die Schande mit einem ehrbaren Mäntelchen, wstyd pokrywać uczciwym płaszczykiem.
Verdeckt, part. et adj. pokryty, przykryty, okryty, obity; adv. skrycie; einem etwas geben, dać co komu; verdeckt und verblümt, skrycie y figurą.
Verdeckung, s. f. 1) okrycie, pokrycie, przykrycie, obicie, obiianie, przykrywanie; 2) womit etwas verdeckt wird, to czym bywa co przykryte.
Verdenken, v. a. irr. 1) mieć w podeźrźeniu, podeźrźanym; za podeźrźanego mieć; 2) übel auslegen, na złe tłomaczyć, na złą stronę brać; einem etwas nicht verdenken können, nie moc co komu na złe tłomaczyć.
Verderben, v. a. irr. 1) psuć, zepsuć, ruinować, gubić; das Getreide, zboże; die Städte von Grund aus, miasta z gruntu ruynować, obalać; die ganze Sache, całą rzecz; zuletzt alles, na ostatek wszystko; seine Gesundheit, swoie zdrowie; im Grunde verderben, z gruntu wszystko zepsuć, zniszczyć; 2) zu Grunde gehen, ginąć, niszczęć; gänzlich, wcale; durch

seine eigene Schuld, swoią własną winą; alles verderben lassen, dać wszystkiemu ginąć; durchs Schwerdt, mieczem ginąć, zginąć; mit allem den Seinigen, ze wszystkiem swoiem maiątkiem; ich bin verdorben, zginąłem; 3) usychać, uschnąć; als wie eine Pflanze verdirbt, cały szczep schnie, usycha.

Verderben, das, *s. n.* zguba, ruina; der Stadt im Sinne haben, ruinę miasta na myśli mieć, nicht nachlassen bis man einen ins Verderben gestürzt hat, nie poprzestać poty, pokiby kogo o ruinę nie przyprawić; einen darein zu bringen suchen, szukać zguby, ruiny, kogo na bawić; von dem Vaterlande abwenden, od oyczyzny odwrocić; in sein Verderben laufen, sich ins Verderben stürzen, do zguby swoiey dążyć, lecieć w swoie zgubę; viele darein bringen, wiele zguby nabawić.

Verderber, *s. m.* zgubiciel, stratca, zepsutca, zgubca, gubca; der Bürger, obywatelow; des Vaterlandes, oyczyzny; schnöder und ruchloser, szkaradny y bezeczny zgubca; des gemeinen Wesens, rzeczypospolitey, zepsuciel.

Verderberin, *s. f.* gubicielka, zgubicielka, stracicielka, zgubczyna.

Verderblich, *adj.* zgubny, zgubliwy, psuiący, ruinuiący.

Verderbniß, *s. f. et n.* zepsucie, zepsowanie, ruina, zguba.

Verderbung, *s. f.* zgubienie, zatracenie, zruinowanie, zepsowanie.

Verdienen, *v. a.* zasługować, zasługiwać, zasłużyć, einem den Dank geben, den er verdienet, komu dzięki czynić na ktore zasłużył, wie er verdienet, iak zasługuie, nachdem er es verdienet, według tego iak sobie zasługuie, sich einen Dank, zasłużyć się u kogo, sie mag es um mich verdienet haben wie sie will, niechby się u mnie iak naylepiey zasłużyła; Strafe verdienen, na karę zasłużyć, karę zasłużyć, was habe ich verdient? cożem ia zasłużył? wysłużyć, er verdienet großes Geld, on wysługuie wielkie pieniądze, mit seiner Artigkeit eine Frau, swoią grzecznością wysłużyć sobie żonę, er hat nicht verdient, daß du ihm übel begegnest, nie zasłużył, abyś mu to miał za złe, was habe ich Böses verdient? coż ia złego zasłużyłem? Dank von einem, na podziękowanie u kogo [illegible] Haß und Neid, na nie[illegible] wziętość.

Verdienst, *s. n.* zasługa, [illegible] unsterbliches, nieśmiertelna [illegible] einem seine Verdienste nicht [illegible] geschweige denn vergelten [illegible] go zasług myślą obiąć [illegible] coż dopiero za nie nadgr[illegible] liebe ihn nach seinem Ve[illegible] kocham go według iego [illegible] nach meinem, nie podług [illegible] sług, dieß ist ihm nach [illegible] gegnet, co się ma podług [illegible] gi stało.

Verdienstlich, *adj.* zasługu[illegible] gę maiący w sobie.

Verdient, *part. et adj.* zasł[illegible] wohl um einen verdient [illegible] brze się zasłużyć u kogo. [illegible] Weise, podług zasługi [illegible] iak zasłużyła.

Verdingen, *v. a.* naiąć kom[illegible] für Geld, robotę komu [illegible] bienia za pieniądze.

Verdingt, *part. et adj.* naią[illegible]

Verdollmetschen, *v. a.* tłu[illegible] maczyć, przekładać, prze[illegible]

Verdollmetschung, *s. f.* tłuma[illegible] kładanie, przetłumaczen[illegible]

Verdoppeln, *v. a.* podwoi[illegible] liczbę, die Schläge, pla[illegible] den Sieg, zwycięstwo.

Verdoppelt, *part. et adj.* [illegible] verdoppelte Ehre, podwo[illegible]

Verdoppelung, *s. f.* podwo[illegible] Worte, słow.

Verdorben, *part. et adj.* [illegible] psuty, zepsowany, popso[illegible] wino popsowane, verdor[illegible] człowiek popsowany.

Verdorren, *v. n.* wyschnąć [illegible] der die Schwindsucht hat, [illegible] ry ma suchoty.

Verdorret, *part. et adj.* w[illegible] schły, wysuszony, usu[illegible] Gewächs, uschły iak [illegible] te Bäume, uschłe drze[illegible] Schwindsüchtiger, iak [illegible] schły.

Verdorrung, *s. f.* suchoty, [illegible] uschłość, poschnięcie, [illegible] ganz verdorret ist, kto[illegible] weale usechł, wysechł.

Verdrehen, *v. a.* przekręcić, Sachen, die recht [illegible] re są dobre, proste, [illegible] cić, die Worte, słowa.

part. et adj. przekręcony,
y, wykręcony.
3, *s. f.* przekręcenie, wykrę-
ykręcanie, der Worte, słow.
, *v. imperf.* teschnić, steschnić,
, uprzykrzyć, sobie, przy-
ę, es verdrießt mich meine
, żal mi moiego głupstwa,
eßt uns alle unseres Lebens,
' się nam wszystkim nasze
:schniemy sobie wszyscy w
życiu, sich etwas verdrießen
przykrzyć sobie co, sehr,
das verdrießt ihn, to się mu
'.
), *adj.* przykry, naprzykrzo-
m, komu, das Alter ist den
erdrießlich, starość iest przy-
więcey ludziom, aller Hoch-
verdrießlich, każda hardość
kra, dessen Worte sind mir
:ießlich, wszystkie iego sło-
i uprzykrzone, das Anden-
r Sache ist mir verdrießlich,
ienie o tey rzeczy iest mi
, etwas verdrießlich, nie co
, einen verdrießlich machen,
arkotnym uczynić, humor
psuć, psować.
hkeit, *s. f.* przykrość, naprzy-
uprzykrzenie, einem machen,
, komu przykrość czynić,
benehmen, odiąć kogo przy-
keine haben, niemieć żadney,
lben entschlagen, pozbyć się
ści, markotności, aus dem
)affen, przykrość uprzątnąć.
1, *v. a. irr.* wypchnąć, ze-
einen von einem Orte, kogo
go mieysca, aus der Stadt,
, von der Ehre, z godności,
Besitze, z possessyi, z ofia-

, *adj.* leniwy, opieszały, ro-
słaby, omdlały, einem vor-
daß er so verdrossen ist, komu
iać, że on tak leniwym, ro-
iest, verdrossen werden, leni-
ozlazłym się stawać.
iheit, *s. f.* leniwość, rozla-
osłabiałość.
itlich, *adv.* leniwie, rozlazło,

en, *part. et adj.* zepchnięty,
ny.
s. m. 1) uteschnienie, steschnie-
iachen, uczynić, przykrość,
krzenie; 2) Beschwerniß, Wi-
en, nienawiść, zawziętość, s.

Haß, zgryzienie umysłu, alle haben Verdruß darüber, wszyscy się gniewaią o co, eines Verdruß gegen sich zuziehen, wszystkich gniew na siebie wzniecać, ściągać, Verdruß verursachen, przykrość komu sprawić, empfinden, uczuć przykrość. vermehren, powiększyć przykrości, verbergen, verbeißen, utaić, zgryść, lindern, łagodzić, zu vergessen suchen, szukać zapomnieć przykrości iakiem sposobem, mache mir keinen, nie czyń mi żadney przykrości, er macht, daß ich vor Verdruß bersten möchte, on to czyni, że się ledwie nie rozpękne od złości, einfressen, zgryść w sobie żal, przykrość.

Verdunkeln, *v. a.* przyćmić, przyciemnić, zaciemnić, das Licht verdunkeln, światło przyćmić.

Verdunkelt, *part. et adj.* przyćmiony, zaćmiony, przyciemniony.

Verdunkelung, *s. f.* przyćmienie, zaćmienie, przyciemnienie, der Sonne, zaćmienie słońca.

Verdursten, *v. n.* umierać od pragnienia, einen verdursten lassen, kogo pragnieniem morzyć.

Verdurstet, *adj.* den sehr durstet, który ma wielkie pragnienie, pragnieniem ściśniony.

Verehlichen, *v. r.* za mąż wydać, postanowić, seine Tochter, corkę, sich mit einander, pobrać się, pożenić się za mąż iść, einem, za kogo wydać, iść za mąż, sich, ożenić się.

Verehlicht, *part. et adj.* zamężna, żonaty.

Verehlichung, *s. f.* wydanie za mąż, der Tochter, corki.

Verehren, *v. a.* 1) darować, obdarzyć, einem etwas, co komu, ein Geschenkchen, podaruneczek; 2) Ehre erweisen, honor komu świadczyć.

Verehrer, *s. m.* daruiący, podaruiący.

Verehrung, *s. f.* darowanie, podarowanie, nadgroda, udarowanie, obdarzenie, podarunek.

Vereiden, *v. a.* przysięgą obowiązać, einen, kogo, die Soldaten, żołnierzy.

Vereidet, *part. et adj.* przysięgą obowiązany.

Vereidung, *s. f.* przysięgą obowiązanie.

Vereinbaren, *v. a.* godzić, iednać, einen mit dem andern, kogo z kiem, die feindseligen Gemüther, nieprzyiacielskie umysły, złączyć, seine Waffen mit einem, swoy oręż złączyć z kiem,

zur Befreiung des gemeinen Weſens, na uwolnie rzeczypoſpolitey.

Vereinbart, *part. et adj.* złączony, połączony, ziednany, pogodzony.

Vereinbarlich, *adj.* ſnadny do łączenia ſię, towarzyſki.

Vereinbarung, *ſ. f.* złączenie, poiednanie, iedność.

Vereinigen, *v. a. et r.* ſ. Vereinbaren.

Vereinigte Niederlande, *n. pr. pl.* połączone, Związkowe Niderlandſkie Ziemie.

Vereinigung, *ſ. f.* ſ. Vereinbarung.

Vereiteln, *v. a.* vernichten, w niwecz obrocić, zniſzczyć.

Vereitelu, das, *ſ. n.* pogardzanie, zniſzczenie.

Vereitelt, *part. et adj.* zniſzczony, w niwecz obrocony.

Vereitelung, *ſ. f.* pogarda, pogardzanie.

Verewigen, *v. a.* wiecznym, uczynić, *iakoby;* uwiecznić, nieśmiertelnym uczynić, *iakoby* unieśmiertelnić, verewigt werden, nieśmiertelnym zoſtać, wiecznym.

Verewigt, *part. et adj. uwieczniony,* co wiecznym, nieśmiertelnym zoſtał.

Verfälſchen, *v. a.* fałſzować, ſfałſzować, das Recht durch Geld, prawa pieniądzmi.

Verfälſcher, *ſ. m.* fałſzerz, der Münze, pieniędzy.

Verfälſcherin, *ſ. f.* fałſzerka.

Verfälſcht, *part. et adj.* ſfałſzowany, Geld, ſfałſzowane pieniądze.

Verfälſchung, *ſ. f.* ſfałſzowanie; des Saamens, naſienia.

Verfänglich, *adj.* podchwytliwy, podchwytuiący, in den Worten, podchwytliwy w ſłowach.

Verfänglich, *adv.* podchwytliwie, podchwytuiąc, einen fragen, kogo pytać.

Verfänglichkeit, *ſ. f.* podchwytywanie, podchwycenie.

Verfärben, ſich, *v. r.* zarumienić ſię, zaczerwienić, ſ. Schamroth.

Verfahren, *v. n. irr.* poſtępować, obchodzić ſię, mit einem, z kiem, hart, przykro, ſcharf, oſtro, liſtig, chytro, ſtrenge, ścisło, giltig, verſchmützt, dobrotliwie, wykrętnie, beträchtlich, betrüglich, uważnie, zdratliwie, vertraut, poufale, menſchlich, poważnie, leutſelig, unvorſichtig, poludzku, niebacznie, nieopatrznie, feindſelig, ungerecht, unweiſe, ponieprzyiacielſku, nieſprawiedliwie, niemądrze, redlich, rzetelnie. im Zorne, w gniewie, gelinde, łagodnie, labrzyle, ſehr übel, bardzo źle, chwalebnie, verkehrt, przeciwnie, nach dem Verbot, podług, nach Recht, podługprawa, mit Gewalt, gwałtem.

Verfall, *ſ. m.* ubywanie, upadek.

Verfallen, *v. n. irr.* upaść, garzey ſię mieć, an Leib und Gut in Strafe verfallen, karę na ciało i maiątek.

Verfallen, *part. et adj.* bliſki upadku, upadły, podupadły, verfallene Zeit, przeſzły, verfallene Güther, wakujące dobra.

Verfallzeit, *ſ. f.* czas naznaczony, umowiony.

Verfangen, *v. n. irr.* pomagać, es verfängt nichts, to nic nie pomaga.

Verfaſſen, *v. a.* 1) myślić, rozważać, co, ſchriftlich, pisać, anordnen, rozporządzić.

Verfaſſet, *part. et adj.* obmyślą, poczęty.

Verfaſſer, *ſ. m.* piſmo-dawca, dzieła.

Verfaſſung, *ſ. f.* uſtanowienie, religion, religii.

Verfaulen, *v. n.* zgnić, zbutwichnieć, der Leib verfault, ciało gnii z czasem.

Verfault, *part. et adj.* zgniły, zpruchniały.

Verfaulung, *ſ. f.* zgnicie, zpruchnienie, zgniłość, zgnilość.

Verfechten, *v. a. irr.* bronić, czyiego honoru, hſtig, hart, odważnie, bitnie, ſpraw ſądowych, gemeinnie, bis aufs äuſſerſte ſpoſobem, die Wahrheit wygen, prawdy przeciwko.

Verfechten, das, *ſ. n.* bron.

Verfechter, *ſ. m.* obrońca, patron.

Verfechtung, *ſ. f.* bronienie.

Verfehlen, *v. a.* zbłądzić, obłąkać ſię, des gemeinen Beſten, od poſpolitego dobra, reguły.

Verfehlung, *ſ. f.* zbłądzenie, obłąkanie ſię.

Verfeinern, *v. a.* piękuy czynić.

Verfeinern, das, *ſ. n.* pięknienie.

Verfeinert, *part. et adj.* pięniony.

ıng, *ſ. f.* ładność, piękność.
n, *v. a.* zrobić, wygotować,
t, robotę, dzieło, ein Gedicht,
ein Buch, książkę, einen
n einen, list do kogo, des
etwas, w nocy co napisać.
n, das, *ſ. n.* zrobienie, wy-
nie.
r, *ſ. m.* ſprawca, robotnik,
inges, iakiey rzeczy.
, *part. et adj.* zrobiony, wy-
ny.
ng, *ſ. f.* zrobienie, wygoto-
der Gläſer, ſzkła, die Verfer-
eines Werks über ſich nehmen,
wanie, zrobienie iakiey ro-
ſiebie wziąć, przyiąć.
part. et adj. nierozwikłany,
ıiązany, powikłany, pokrę-
haar, das ganz verfilzt, weil es
icht ausgekämmt worden iſt,
ierozwikłany, że przez dłu-
nie był czeſanym.
n, *v. a.* zaćmić, przyciemnić,
nić, zasłonić, die Wolken ver-
den Himmel, chmury zasła-
zaciemniaią niebo, das went-
, trochę światła zasłonić.
t, *part. et adj.* zaćmiony, przy-
, przyciemniony, zasłoniony,
, zasłonionym, przyciemnio-
yć.
ung, *ſ. f.* przyćmienie, za-
e, der Sonne, słońca.
n, *v. n. irr.* ſ. verdampfen, ver-
.
n, *v. n. irr.* ſpływać, płynąć
ıpłynąć, przepłynąć, die Zeit
ien laſſen, dać czaſowi upły-
ie Zeit iſt verfloſſen, czas prze-
.
ıng, *ſ. f.* ſpłynienie, ſpływanie,
ienie, upływanie, des Waſſers,

n, *part. et adj.* upłyniony, prze-
ſich der verfloſſenen Zeit erin-
przypominać ſobie przeſzłe
, verfloſſener Monat, przeſzły
ıc.
en, *v. a.* przeklinać, przekląć,
, kogo.
t, *part. et adj.* przeklęty.
ıtigen, *v. n.* ſ. Verdampfen, Ver-
en u. ſ. w.
ıtigung, *ſ. f.* ſ. Verdampfung.
ıung, *ſ. f.* przeklinanie, prze-
e.
en, *v. a.* dopominać ſię, docho-
ſein Recht, ſwoiego prawa prze-

ſladować, konać, einen mit den Waf-
fen, kogo orężem, bis in den Tod,
aż na śmierć, einen feindſelig, kogo
po nieprzyiacielku prześladować,
die Flüchtigen, za uciekaiącemi gonić.
Verfolger, *ſ. m.* prześladowca, goniciel,
einer, kogo.
Verfolgerin, *ſ. f.* prześladowczyna, go-
nicielka.
Verfolgt, *part. et adj.* prześladowany.
Verfolgung, *ſ. f.* prześladowanie, obra-
canie, wekſowanie.
Verfreſſen, *v. a. irr.* zeżrzeć, pożrek,
pożerać, ſein Vermögen, ſwoy ma-
iątek.
Verfreſſen, *part. et adj.* pożarty, prze-
iedzony, mit Freſſen durchgebracht.
Verfreſſer, *ſ. m.* hultay, der das Seinige
verfrißt, ktory ſwoie przeiada.
Verfügen, *v. a.* 1) veranſtalten, uſtano-
wić, poſtanowić; 2) nakazać, etwas,
co; 3) udać ſię, wynieść, ſich wohin,
ſię dokąd.
Verfügung, *ſ. f.* uſtanowienie, poſtano-
wienie, rozporządzenie, nakazanie.
Verführen, *v. a.* zwodzić, uwodzić,
zawodzić, einen mit ſeinen Reden,
kogo ſwoiemi mowami, laß dich mit
ihren Anſchlägen nicht verführen, nie
day ſię drugim uwodzić ich radami,
einen von der Frömmigkeit, odwodzić
kogo od pobożności.
Verführer, *ſ. m.* zwodziciel, odwodzi-
ciel, gorſzyciel.
Verführerin, *ſ. f.* zwodzicielka, odwo-
dzicielka, gorſzycielka.
Verführeriſch, *adj.* zwodzący, zawodzą-
cy, gorſzący.
Verführung, *ſ. f.* zwodzenie, zawodze-
nie, uwodzenie, gorſzenie.
Vergället, *part. et adj.* żołciowy.
Vergänglich, *adj.* przemiiaiący, ver-
gängliche Dinge, przemiiaiące rzeczy,
ich halte dieſes für vergänglich, ia mam
to za przemiiaiące, za znikome rze-
czy.
Vergänglichkeit, *ſ. f.* przemiiaiącość,
znikomość.
Vergaſſen, *v. r.* przywidzieć ſię komu,
ſich nicht leicht an etwas vergaſſen, nie
łatwo ſię komu przywidzieć.
Vergangen, *part. et adj.* przeſzły, ſich
der vergangenen Dinge erinnern, przy-
pominać ſobie przeſzłe rzeczy, die
vergangene Zeit kommt nicht wieder,
przeſzły czas niewraca ſię nazad.
Vergangenheit, *ſ. f.* przeſzłość, da-
wność.

Vergeben, *v. a. irr.* 1) wybaczyć, darować, przepuścić, odpuścić; einem etwas, co komu; die vergangene Sache, przeszłe rzeczy; einem sein Verbrechen, komu czyi grzech. 2) mit Gift vergeben, trucizną zabić, sich selbst, siebie samego.

Vergebens, *adv.* darmo, daremnie; einen um Hülfe anrufen, kogo na pomoc wzywać; die Zeit zubringen, czas darmo traić; sich bemühen, darmo się trudzić, troszczyć.

Vergeblich, *adj.* 1) prożny, daremny, die Versprechungen sind vergeblich, obietnice są daremne, prożne; die Hoffnung, prożna nadzieia; die Arbeit, prożna, daremna praca, vergebliches Werk, prożna, daremna robota, einem vergebliche Hoffnung machen, komu prożną, daremną nadzieię czynić; 2) das vergeben werden kann, co może być odpuszczone, s. Vergebens.

Vergebung, *s. f.* odpuszczenie, darowanie; der Strafe, kary; des Verbrechens widerfahren lassen, odpuszczenie iakiego grzechu uczynić; einen darum bitten, kogo o nie prosić, von einem die Vergebung erlangen, od kogo odpuszczenie otrzymać.

Vergehen, *v. n.* przeminąć, przemiiać; in kurzer Zeit, w krotkiem czasie; in seinem Elende, w swoiey nędzy; vor Schmerzen und Elend, od bolu y biedy uschnąć; ihr Andenken ist vergangen, ich pamięć przeszła, zginęła; die Krankheit vergeht, chroba miia; der Schmerz, die Zeit vergeht, żal, czas przechodzi; sich vergehen, omylić się.

Vergelten, *v. a. irr.* nadgrodzić, zapłacić, rekompensować; einem mit etwas, czym co komu; eines Wohlthaten, czyie laski; gleiches mit gleichem, wet za wet, piękne za nadobne; das Unrecht, za krzywdę oddać; ich will es ihm anderswo vergelten, ia mu to czym inszym nadgrodzę.

Vergeltung, *s. f.* nadgrodzenie, zapłacenie, rekompensa, Vergeltung des Bösen, zemsta.

Vergesellschaften, *v. a.* przystąpić do spolności, do towarzystwa, ztowarzyszyć; sich mit einem, się z kiem.

Vergessen, *v. a. irr.* zapominać, zapamiętać, zabaczyć, przepomnieć, zapomnieć; des Unrechts, krzywdy, ich habe die Sache vergessen, ia zapomniałem o tey rzeczy; zu sagen, zu schreiben, zapomnieć, powiedzieć, pisać, man hat den vorigen [illegible] nicht vergessen, ieszcze nie [illegible] no przeszłey woyny, [illegible] den, być zapomnianym, [illegible] gessen worden ist, *part.* [illegible] mniany, to co iest zapom[illegible] być zapomnianym; [illegible] wcale; bei einem, u kogo iedermann vergessen, on [illegible] go zapomniany. 2) der [illegible] vergißt, prędko zapomn[illegible] czy. s. Vergeßlich.

Vergeßene, das, *s. n. et adj.* [illegible] ny, to co zapomniane iest.

Vergessenheit, *s. f.* zapomin[illegible] mięć, zapomnienie, zaba[illegible] pamiętanie, przepomnie[illegible] ewige, nieustanne, wiecz[illegible] in Vergessenheit stellen, [illegible] mnienie etc. puścić, [illegible] Vergessenheit kommen la[illegible] czemu iść w zapomnienie [illegible] mięc.

Vergeßlich, *adj.* zapomina[illegible] mietaiący, przepomina[illegible] zapominaiący wiek, gleich [illegible] werden, zaraz, prędko by[illegible] naiącym.

Vergeßlichkeit, *s. f.* iakoby, [illegible] iącość, zapominanie etc.

Vergeuden, *v. a.* rozprosz[illegible] nować; ein großes Gut in [illegible] wielką maiętność w kroc[illegible] s. Verschwenden.

Vergewaltigen, *v. a.* gwałtem [illegible] wnie postępować.

Vergewaltigung, *s. f.* gwałtow[illegible] powanie, gwałtowność.

Vergewissern, *v. a.* upewnia[illegible] einen von etwas, kogo o [illegible] einer gestorben ist, że kto [illegible]

Vergewissert, *part. et adj.* up[illegible]

Vergießen, *v. a. irr.* 1) prze[illegible] wać, wylać, wylewać; [illegible] wiele łez; sein Blut für [illegible] land, przelać krew za oyc[illegible] vergißt den Wein, ty wylew[illegible] Blut in dem Kriege, krew [illegible] nie; 2) mit Blei, ołowiem [illegible] etwas, co.

Vergießung, *s. f.* przelanie, [illegible] przelewanie, wylewanie.

Vergiften, *v. a.* otruć, truc[illegible] zić, zaprawić; die Degen [illegible] szpady; das Essen, iedzenie [illegible] tränk, napoy.

Vergifter, *s. m.* trucizną [illegible] otruciciel, otruter.

part. et adj. otruty, truciznę
y, zarażony; Gewehr, oręż.
, *ſ. f.* otrucie, truciznę za-
ie.
in nicht, *ſ. n.* eine Blume,
kwiat.
n, *v. a.* pokoſtować, pokoſt
etwas, co, na czym.
ſ. m. ugoda, umowa; halten,
mowy, dotrzymywać; etwas
gleiche nach halten, co we-
ody, podług umowy zacho-
ymać; anbieten, ugodę ofia-
kondycyie ugody podać, zum
ge bringen, bewegen, do ugo-
wieść, poruſzyć; ſich darein
wdać ſię w ugodę, w umo-
t eingehen wollen, niechcieć
ugodę, w umowę, nicht hal-
trzymać; umſtoßen, ugodę
ić, die Sache iſt zu keinem ge-
, rzecz nie przyſzła do za-
nowy, der ganzen Sache wi-
ſen, o całey rzeczy ugodę
, über etwas, o co.
n, *v. a. irr.* 1) rownać, po-
wać, przyrownywać, kleine
mit großen, małe rzeczy z wiel-
orownywać, die Geſetze, pra-
dzy ſobą rownać, prawo do
ſtoſować, dieſer iſt mit ihm
vergleichen, tego z niem nie
rownać. 2) gleichmachen, ro-
czynić, komu, czemu; ſich
ſiebie komu, rownać ſię. 3)
gleichen, ugodzić, umowić ſię,
einem vertragen um etwas wi-
eld, za małe pieniądze, *to co*,
ć ſię, ſich gar wohl mit einem,
dobrze z kiem, ſie haben ſich
ander verglichen, zgodzili ſię
wegen des Preißes, o cenę,
mit einander vergleichen, nie-
h między ſobą pogodzić, ſ.
nen.
lich, *adj.* co można porownać,
wnać, do czego.
unspunkte, *ſ. m. plur.* puncta,
y, ugody, anbieten, podać, an-
n, przyjąć, verwerfen, odrzu-
ic przyjąć.
)ung, *ſ. f.* porownanie, przyro-
anie, die Leute treffen, poro-
e ludzi czynić, machen, czynić.
e Vergleichung ſtreitiger Pun-
, pogodzenie ſpornych ſtron.
hungsweiſe, *adv.* porownania
bem, przyrownywaiąc.

Verglichen, *part. et adj.* przyrownany, porownany, poiednany, pogodzony.
Vergnügen, *v. a.* zadoſyć uczynić, ei-nen völlig, komu zadoſyć. zupełnie uczynić, die Gläubiger, *kredytorom*, wierzycielom, ſich vergnügen, *v. r.* kontentować ſię, an einem, iakiem człowiekiem, an einer Sache, iaką rzeczą. an den Büchern, kſiążkami, an dem Ackerbaue, goſpodarſtwem rolnym.
Vergnügen, das, *ſ. n.* roſkoſz, ukontentowanie; uciecha; geben, roſkoſz, uciechę czynić; haben, mieć; deſſen beraubet worden ſeyn, roſkoſzy uciechy być pozbawionym: nachhängen, używać roskoſzy, der Tag hat mir ſo viel Vergnügen gegeben, ten dzień przyniosł mi tak wiele uciechy, ſein Vergnügen in der Einſamkeit ſuchen, ſwoiego ukontentowania w oſobności ſzukać, ſein Vergnügen an etwas haben, mieć ſwoie ukontentowanie w czym.
Vergnügſam, *adj.* wſtrzemięźliwy, utrzymały.
Vergnügſamkeit, *ſ. f.* wſtrzemięźliwość; im Eſſen und Trinken, w iedzeniu y w napoiu.
Vergnügt, *adj.* kontent, kontentuiący ſię, przeſtaiący na czym, die Natur iſt vergnügt mit wenigem, natura ieſt troſzką kontenta, mit ſeinem Zuſtande vergnügt ſeyn, kontent ze ſwoiego ſtanu, er iſt damit nicht vergnügt, on z tego nie ieſt kontent.
Vergnügung, *ſ. f.* doſyć uczynienie, zadoſyć uczynienie, *ſatisfakcyia*. 2) ukontentowanie. ſ. Genugthuung.
Vergolden, *v. a.* ſ. Vergülden.
Vergoldet, *part. et adj.* ſ. Vergüldet.
Vergoldung, *ſ. f.* ſ. Vergüldung.
Vergolten, *part. et adj.* nadgrodzony, zapłacony, rekompenſowany, ſ. Vergelten.
Vergönnen, *v. a.* pozwalać, pozwolić, dopuścić; einem etwas, pozwolić co komu czynić, ſie vergönnen es nicht, oni tego nie pozwalaią, nicht vergönnen, daß einer heurathe, pozwolić ſię komu ożenić, iść zamąż.
Vergönnet, *part. et adj.* pozwolony, godziwy, dopuſzczony; ſeyn, godziwym, pozwolonym być; nicht ſeyn, nie być.
Vergönnung, Vergünſtigung, pozwolenie, dopuſzczenie, nach Vergönnung, za pozwoleniem wſzyſtkich, ſ. Vergünſtigung.

Vergoſ-

Vergossen, *v. a.* wylany, przelany.
Vergöttern, *v. a.* między bogow policzyć, *niby*, ubostwić.
Vergötterung, *s. f.* między bogow policzenie, *niby*, ubostwienie.

Vergraben, *v. a. irr.* zakopać; in die Erde, w ziemię; den Schatz unter das Bett, skarb pod łożkiem, pogrzebać, s. Begraben.
Vergreifen, *v. r.* unrecht greifen, źle chwycić, niedobrze uchwycić, omylić się w złapaniu, sich an einem vergreifen, grzech przeciwko komu popełnić, znieważyć, zelżyć, an den Eltern, rodzicow.
Vergrößern, *v. a.* powiększać, powiększyć, przyczyniać, przyczynić, etwas, czego; das Verbrechen, powiększać grzech, powiększyć grzechu, przyczynić grzechu; sein Vermögen, swoiego maiątku.
Vergrößert, *part. et adj.* powiększony, przyczyniony.
Vergrößerung, *s. f.* powiększenie, przyczynienie.
Vergrößerungs-Glas, *s. n.* wielkoczyn, szkło rzeczy powiększaiące w oczach.
Vergülden, *v. a.* Vergolden, pozłacać, pozłocić.
Vergüldet, *part. et adj.* Vergoldet, pozłacany, pozłocony, pozłocisty.
Vergüldung, Vergoldung, *s. f.* pozłacaność, pozłoconość, pozłocistość.
Vergünstigung, *s. f.* s. Vergönnung.
Vergüten, *v. a.* wracać, wrocić, oddać, oddawać; einem etwas, co komu, siehe Ersetzen.
Verhältniß, *s. n.* proporcyia, przymiar; arithmetische, liczbiana; geometrische, ziemmierna, *gieometryczna*; przymiar iednostayny, przerywany, liczbiany, ziemmierny.
Verhängniß, *s. n.* przeznaczenie, wyrok, sporządzenie boskie; trauriges, smutny; unvermeidliches, nieuchronny schweres, elendes, ciężki, mizerny; besonderes, osobliwy wyrok, ciężkie, żałosne przeznaczenie; Gottes, Boskie, s. Schicksal.
Verhärten, *v. n. et a.* 1) hart werden, twardnieć, ztwardnieć, zatwardnieć, zkamienieć; in der Geduld, w cierpliwości zatwardnieć; durch etwas, przez co; wider etwas, przeciwko czemu; hart machen, twardym czynić, hartować, zahartować, s. Härten.

Verhärtung, *s. f.* zatwardzenie, [illegible]dzenie, stwardniałość.
Verhätscheln, *v. a.* pieszczo[illegible] błażaniem, zepsuć; die [illegible]ci, rozpieścić, *mowi się*, [illegible] *mym sensie*.
Verhätschelung, *s. f.* zepsu[illegible]szczenie, pieszczotami, [illegible] rozpieszczenie, *w tym sensie*.
Verhaft, *s. m.* straż, więzienie; in Verhaft nehmen, pod straż[illegible]zienia wziąć, im Verhaft [illegible] pod strażą, być w więz[illegible] dem Verhafte losmachen, [illegible] z pod straży uwolić, s. [illegible]schaft, Gefängniß.
Verhaftet, *part. et adj.* ob[illegible] winien; einem, komu [illegible] iako rękoymia; einem [illegible] Schuld, komu być winien [illegible]dług.
Verhaftung, *s. f.* obowiązan[illegible]
Verhalten, *v. a. irr.* 1) [illegible] Verschweigen. 2) sich, czy[illegible] kazać się; als ein tap[illegible] mężnym się człowiekiem im Unglücke, w nieszczęś[illegible]nen Vorfahren gemäß, god[illegible] przodkow; geduldig [illegible]sen, cierpliwym y nieleniw[illegible] kazać; ehrlich, uczciwie [illegible] szpetnie; klüglich, rostro[illegible] also gegen einen, tak się [illegible] komu stawić; gütig, [illegible] 3) gegen etwas, mieć się [illegible] *przymiarach*, als drei [illegible] iak trzy do sześciu, die [illegible]hält sich also, rzecz się tak [illegible] nun dieses also verhält, co [illegible]ma.
Verhaltung, *s. f.* 1) zatrzyma[illegible] Verhaltung, rzecz dobrze [illegible]
Verhandeln, *v. a.* przedać, [illegible]wać; nicht gar theuer, [illegible] drogo; mit gutem Vorth[illegible]brym zarobkiem, s. Verk[illegible]
Verhandeln, *v. a.* ausmach[illegible] abthun eine streitige Sache, [illegible] rozpierać się o co, przeg[illegible]
Verhandlung, *s. f.* rozpieranie, [illegible]czanie się.
Verharren, *v. a.* trwać, przetr[illegible] trwać, nieprzestawać, przes[illegible]czym; in den Lastern, w [illegible] auf seinen Vorhaben, w swoim [illegible] się wzięciu; bei seiner alten [illegible] przy swoiem, albo w swo[illegible]wnym zdaniu trwać.

h, *adj.* trwaiący, trwały, wy-
; *adv.* trwało, wytrwało, sta-

ig, *ſ. f.* trwanie, wytrwanie,
anie.

:n, *v. n.* bliznę robić, die verharſcht, rana bliznę naby-
ie verharſchte Wunde wieder
n, bliznę zagoione rany znó-
drapać.

adj. nienawiſny, bardzo nie-
niemiły bardzo; nienawidzo-
nienawiści będący u kogo, die Briefe ſind ihm verhaßt, co-
: liſty ſą mu bardzo niemiłe,
haßte Perſon, nienawiſna oſo-
erſchmitzter einer iſt, ie verhaß-
r, im kto chytrzeyſzy, tym
iſnieyſzy; ſehr, bardzo, einen
machen, kogo nienawiſnym
, wnienawiść podać, ſeyn,
być, ſtać ſię nienawiſnym;
hen, nienawiſnym ſię uczynić.

adv. w nienawiścią, nienа-
, w nienawiści; ſehen, żyć.

, *v. a.* 1) poobcinać, okrzeſać,
eſywać; 2) einem den Weg,
tomu zarąbać, zaſiać, zaciąć;
lde, w leſie; obcięty, poobci-
okrzeſany, pookrzeſywany,
, zarąbany, zaſieczony.

part. et adj. zgubiony, ſtra-
deſperowany, bez nadziei.

, *v. a.* ſ. Verhehlen.

, *v. a.* guſtoſzyć, ſpuſtoſzyć;
d. kray; mit Kriege, woyna;
Königreiche, całe kroleſtwa;
tadt, miaſto, alles weit und
erheeren, wſzyſtko daleko y
o popuſtoſzyć; mit Feuer und
rdt, ogniem y mieczem; der
Städte, nieprzyiacielſkię

', *ſ. m.* puſtoſzyciel, ſpuſto-

:in, *ſ. f.* puſtoſzycielka, ſpu-
ielka.

part. et adj. ſpuſtoſzony, po-
ony.

ng, *ſ. f.* puſtoſzenie, ſpuſto-
; etwas davor beſchützen, co od
żenia obronić, zaſłonić; auf
nde anrichten, w kraiu ſpuſto-
uczynić.

n, *v. a.* kryć, taić; einem et-
:o komu, ſ. Verbergen, Ver-
en.

ichen, *v. a.* ſ. Verhehlen, Ver-
jen, Verbergen.

Verheißen, *v. a. irr.* obiecać, przyobie-
cać, ſ. Verſprechen.

Verheißer, *ſ. m.* obiecywacz, przyobie-
cywacz.

Verheißung, *ſ. f.* obiecanie, przyobie-
canie, obiernica; eines Dinges, ia-
kiey rzeczy; halten, dotrzymać, do-
trzymywać obietnicy; gethan haben,
obietnicę uczynić; auf eines trauen,
na czyie obietnice pilnować; einem
große thun, wielką obietnicę komu
czynić, durch ſie zu etwas antreiben,
obietnicą kogo do czego nakłonić,
przywieść.

Verhelfen, *v. a. irr.* wſpomagać, poma-
gać; zu etwas, do czego, w czym;
einem zur Krone, komu do kroleſtwa.

Verherrlichen, *v. a.* wielbić, uwielbić.

Verhetzen, *v. a.* podſzczuwać, podbu-
dzać, podburzać; einen auf einen, ko-
go na kogo.

Verhetzer, *ſ. m.* podſzczuwacz, ſzczu-
wacz, podbudziciel, podburzyciel.

Verhetzerin, *ſ. f.* podſzczuwaczka, ſzczu-
waczka, podbudzicielka, podburzy-
cielka.

Verhetzt, *part. et adj.* podſzczuły; pod-
budzony, poburzony.

Verhetzung, *ſ. f.* podſzczucie, podbu-
dzenie, poburzenie.

Verheurathen, *v. a. et r.* 1) wydać za
mąż; einem ſeine Tochter, za kogo
ſwoię corkę; anſtändig, przyſtoynie;
2) ſich, als eine Mannsperſon, ożenić
ſię; als eine Weibesperſon, iść za mąż,
poiąć męża.

Verheurathet, *part. et adj.* za mężem;
za mąż wydana; Tochter, corka, za
mąż poſzła; von Mannsvolke, ożе-
niony, poſtanowiony.

Verheurathung, *ſ. f.* ożenienie, małżeń-
ſtwo, weſele; mit vielen Weibern,
wielożeńſtwo.

Verhinderer, *ſ. m.* przeſzkodziciel, prze-
ſzkodca; der Ehe, do małżeńſtwa.

Verhinderin, *ſ. f.* przeſzkodzicielka,
przeſzkodczyna.

Verhinderlich, *adj.* przeſzkodny, co
przeſzkodą ieſt, einem ſeyn, być ko-
mu przeſzkodnym, przeſzkodą.

Verhindern, *v. a.* przeſzkadzać, prze-
ſzkodzić, czyiey, drodze, es verhindert
noch täglich eines nach dem andern, co
dzień mi co przeſzkadza iedno po
drugiem; etwas mit etwas, co czym;
einen, komu, zu ſo, zaſtępować; das
Licht, świątło oknom; eines Nutzen,
przeſzkadzać czyiemu pożytkowi;

eines

eines Zurückkunft, czyiemu przyiazdowi. einen nicht verhindern an dem Gebrauche dessen, was er will, komu nie przeszkadzać używania tego, czego chce, die Schiffahrt, żegludze przeszkadzać; die Hochzeit, weselu; eines Unternehmungen, czyim przedsięwzięciom; den Frieden mit einem an weiterm Fortgange, przeszkadzać komu w dalszym postępku: eines Wohlfahrt, Bestes, przeszkodzić czyiemu powodzeniu, dobru, es verhindern ihn die Thränen zu reden, łzy mu nie daią mowić.

Verhinderung, *s. f.* przeszkoda, przeszkadzanie, przeszkodzenie; der Natur überwinden, rodowitą przeszkodę przezwyciężyć, einem Verhinderung machen, komu przeszkodę czynić, frei von aller Verhinderung der Sorge, wolny od wszelkiey przeszkody od troskliwości: des Athems, zatchnienie, zaparcie tchu, Verhinderung in den Weg werfen, przeszkodę, zawadę, na drodze komu zarzucić.

Verhöhnen, *v. a.* szydzić, wyśmiewać, *kogo* naśmiewać się; einen, z kogo; einen mit dessen Trauern, kogo z iego zalu wyśmiewać, s. Aushöhnen, Höhnen.

Verhöhner, *s. m.* s. Spötter.

Verhöhnet, *part. et adj.* wyśmiany, wyszydzony.

Verhöhnung, *s. f.* inkwizyczyia, inkwizycyi słuchanie, s. Spott.

Verhölen, *v. a.* s. Verhehlen.

Verhör, *s. n.* wysłuchanie, rozeznanie; der Zeugen anstellen, świadkow wysłuchanie uczynić, zum Verhöre ziehen, pociągać kogo na inkwizycyie,

Verhören, *v. a.* 1) słuchać, wysłuchać; die Zeugen, świadkow; 2) nicht hören, nie słuchać; etwas, czego, nie słyszeć, nie dosłyszeć.

Verhört, *part. et adj.* słuchany, wysłuchany.

Verhoffen, *v. a.* spodziewać się, s. Hoffen.

Verhoffen, das, *s. n.* spodziewanie się, nadzieia, wider Verhoffen, przeciwko nadziei.

Verhoffentlich, *adv.* iak się spodziewam; will ich dich bald sehen, w krotce się będę widział, z tobą.

Verhüllen, *v. a.* przykryć, zasłonić, okryć: den Kopf, głowę.

Verhüllt, *part. et adj.* zasłoniony, okryty, przykryty.

Verhüllung, *s. f.* zasłonienie, [illegible] przykrycie.

Verhüten, *v. a.* ostrzegać, [illegible]

Verhütung, *s. f.* ostrzeganie, [illegible] nie.

Verhungern, *v. a.* zgłodnieć, [illegible] łym zostać, głod mrzeć.

Verhungert, *part. et adj.* [illegible] głodem, zmorzony, bord[illegible] 2) durch Hunger umgekom[illegible] dem zamorzony, od głod[illegible]

Verhunzen, *v. a.* utracić co, [illegible] co.

Verhuren, *v. a.* przekurwić, [illegible] mi przetyrać; das Ge[illegible]

Verhuret, *adj. et part.* der [illegible] kurewnik, kurwiarz, lub [illegible] Huren durchgebracht, ktory [illegible] wami wyszaształ.

Verjähren, *v. imperf.* daw[illegible] nabytym.

Verjährung, *s. f.* dawność.

Verjagen, *v. a.* wygnać, [illegible] dzić; einen aus der St[illegible] miasta wypędzić; von [illegible] ze wszystkich dobr, s. [illegible]

Verjagt, *part. et adj.* wypę[illegible] gnany.

Verjagung, *s. f.* wypędzen[illegible] nie, wypędzanie, wygn[illegible]

Verirren, *v. r.* pobłądzić [illegible] sich vom Wege, zbłądzić [illegible] błądzić w drodze.

Verirrung, *s. f.* zbłądzenie [illegible] nie, pobłądzenie.

Verjüngern, *v. a. et r.* odnaw[illegible] wić, s. Erneuern.

Verjüngerung, *s. f.* odmło[illegible]

Verkalken, *v. a.* wapnem [illegible]

Verkalken, *s. n.* wapnem [illegible]

Verkalkung, *s. f.* wapnem [illegible]

Verkäufer, *s. m.* przedaw[illegible] wnik, przedawacz.

Verkäuferin, *s. f.* przedaw[illegible] dawniczka, przedawaczk[illegible]

Verkäuflich, *adj.* przedayn[illegible] przedać.

Verkappen, *v. a. et r.* zasło[illegible]

Verkappt, *part. et adj.* zasło[illegible] kryty.

Verkaufen, *v. a.* 1) przed[illegible] wać; nicht wohl können, [illegible] dobrze przedać; sehr [illegible] drogo; nicht gar zu [illegible] dzo drogo; nicht theurer, [illegible] dern, nie drożey, iak [illegible] Geld, za gotowe pieniądze [illegible] mit Schaden, tanio, ze [illegible]

en, być na brzeday, zu ver-
haben, mieć na przedaż, na
y, verkaufen wollen, chcieć
ć; ſein Landgüthgen, ſwoy ſol-
k.

part. et adj. przedany, prze-
y.

ng, *ſ. f.* przedanie, przedawa-
etrügliche, zdradliwe.

, *v. a.* przewrocić, wywra-
e Augen, oczy; die Worte, ſło-
as Recht, prawo, übel ausle-
zekręcać, wykręcać.

r, *ſ. m.* wykrętarz, wykrętnik,
ętnik, przewrotnik.

part. et adj. przekręcony,
rocony, przewrotny, auf ver-
Art etwas machen, przewro-
poſobem co czynić; Rathſchlä-
aczne nieporządne rady, wie
iner ſolches verkehrten Sinnes
iak może kto być tak przewro-
yśli?

adv. przewrotnie, złośliwie;
mowić; mit einem handeln,
postępować.

ng, *ſ. f.* przewrotność, prze-
ie, przekręcenie.

, *v. a.* klinem zabić, przy-
zić, przygłobić.

ar, *adj.* to co nieprawdę u-
ć może.

n, *v. a.* nieprawdę uwierzyć.

ng, *ſ. f.* nieprawdę uwierzenie.

n, *v. a.* pomawiać o kacer-
kacerſtwo zadawać.

ung, *ſ. f.* pomawianie o kacer-

n, *v. a.* obiaśniać, obiaśnić.

t, *part. et adj.* obiaśniony.

ng, *ſ. f.* obiaśnienie.

n, *v. a.* obwinić, obżałować,
ać; wegen Diebſtahls, o złod-
two; wegen Verrätherei, o zdra-
wo; wegen beleidigter Majeſtät,
ony maieſtat; vieler Dinge we-
ogo o wiele ſpetnych rzeczy.

, *part. et adj.* obwiniony, ob-
any, pozwany, oſkarzony.

ng, *ſ. f.* obwinienie, obżało-
, pozwanie, oſkarzenie, ſ. An-
Klage.

mern, *v. a.* 1) klamrami co
ić, chwycić, przytwierdzić, mo-
ąć; 2) w żelazne więzy oko-

en, *v. a.* 1) oblepić; 2) zatkać.

ung, *ſ. f.* oblepienie, oblepia-

Verkleiden, *v. a.* przebrać, przeſtroić.

Verkleidung, *ſ. f.* przebranie, przeſtroienie.

Verkleinern, *v. a.* 1) umnieyſzyć, biąć, ubrać; kleiner machen, mnieyſzym uczynić; 2) verleumden, obmawiać, uwłaczać; einen, kogo, komu uymować, ſeinen Gegnern, ſwoiego przeciwnika, uymować ſwoiemu przeciwnikowi.

Verkleinerung, *ſ. f.* umnieyſzenie, zmnieyſzenie, wycieńczanie, uymowanie.

Verknötelt, *part. et adj.* wezłami powiązany.

Verknüpfen, *v. a.* zobowiązać, ſ. Verbinden.

Verköſtigen, *v. a.* żywić kogo, ieść komu dawać, ſ. Beköſtigen, Koſt.

Verkriechen, *v. r.* 1) kłyć ſię. 2) er muß ſich vor ihm verkriechen, niech ſię ſkryie przeciwko niemu.

Verkümmern, *v. a.* ſekweſtrować.

Verkümmerung, *ſ. f.* ſekweſtrowanie.

Verkündigen, *v. a.* opowiedzieć, zapowiedzieć, ogłoſić, zalecić.

Verkündiger, *ſ. m.* opowiadacz, zapowiadać, głoſiciel.

Verkündigung, *ſ. f.* opowiedzenie, zapowiedzenie.

Verkürzen, *v. a.* ſkracać, ſkroćić, ukracać, ukrocić; eine Rede, mowę ſkrocić, mowy ukrocić; ein Werk, ſkrocić robotę, ukrocić roboty; ſein Leben, ſwoie życie ſkrocić.

Verkürzt, *part. et adj.* skrocony, ukrocony.

Verkürzung, *ſ. f.* ſkrocenie, ukrocenie, der Wörter im Schreiben, ſłow w piſaniu.

Verkütten, *v. a.* kitem co ſkleić, na kit dać, na kit oſadzić.

Verküttung, *ſ. f.* kitem ſkleienie, na kit danie, na kit oſadzenie.

Verlachen, *v. a.* wyśmiewać, wyśmiać, ſ. Auslachen.

Verlacht, *part. et adj.* wyśmiany.

Verlachung, *ſ. f.* wyśmianie.

Verlängern, *v. a.* przedłużać, przedłużyć; den Krieg, woynę.

Verlängert, *part. et adj.* przedłużony, przedłużany.

Verlängerung, *ſ. f.* przedłużanie, przedłużenie; auf einen Tag, na ieden dzień, des Termins, terminu.

Verlag, *ſ. m.* nakład, koſzt, ſ. Unkoſten, Koſten.

Verlangen, *v. a.* pragnąć, żądać, ſehr, bardzo, etwas von einem, czego od kogo, etwas zu wiſſen, co wiedzieć,

es

es verlanget ihn, chęć, żądza go na padła, wzięła.

Verlangen, das, *s. n.* upragnienie, pragnienie, żądanie, nach seinem Sohne haben, *to lepiey powiesz*, pragnąć syna, teschnąć za synem; nach einem erregen, wzbudzić pragnienie kogo, albo teschnienie za kiem; nach ihm hat er, on ma pragnienie iego, *lepiey powiesz*, on go pragnie; lange nach etwas haben, być w długiem upragnieniu czego, s. Begierde.

Verlangt, *part. et adj.* upragniony, pożądany.

Verlarven, *v. a.* umaskować.

Verlarvt, *part. et adj.* umaskowany.

Verlaß, *s. m.* umowa, namowa, namowienie się, dem Verlaße nach, podług umowu, podług namowy.

Verlassen *v. a. irr.* zostawić, odstąpić, opuścić, porzucić, einen nicht allein verlassen, sondern auch verrathen, nie tylko kogo odstąpić, seinem Sohne ein großes Erbtheil, synowi swoiemu, zostawić wcale piękną fortunę, die Landleute verlassen ihre Güther, wieśniący opuszczaią swoie grunta; den Feldbau, gospodarstwo porzucić; die Tugend, seine Kunst, sein Amt, porzucić cnotę, swoię sztukę, swoy urząd; sein Haus und Hof, swoie mieszkanie, sich auf etwas, *v. r. irr.* spuszczać się, spuścić się na co, nicht, nie spuszczać się na nic, auf einen, spuścić się, spaszczać się na kogo, zdać się na kogo; auf eines andern Hülfe, na pomoc na drugiego polegać; auf seine Gunst und Ansehen, na czyiey łasce y powadze, ufać; auf seine Sache, w swoiey sprawie; auf seine Unschuld, w swoiey niewinności; auf seinen Verstand, w swoy ufać rozum, auf wen hast du dich verlassen? cy na kogoć się ty spuścił? man kann sich nicht auf ihn verlassen, na niego się niemożna spuszczać.

Verlassen, *part. et adj.* zostawiony, opuszczony.

Verlassenschaft, *s. f. właśnie*, puścizna po zmarłym, dziedzistwo po zwarłym.

Verlasser, *s. m.* odstępca, opuściciel, porzutca, porzuciciel.

Verlassung, *s. f.* opuszczenie, odstąpienie.

Verlauf, *s. m.* bieg; der Zeiten, czasow; der Dinge, rzeczy, porządek rzeczy, nach dem Verlaufe etwas erzehlen, porządkiem co powiadać.

Verlaufen, *v. n. et r.* 1) zbiegać, przebieć, upłynąć, [illegible] chodzić prędko, die [illegible] czas brzebiega, miia, [illegible] gnie, przechodzi prze[illegible] ist verlaufen, dzień prębie[illegible] verlaufen, pouciekać, [illegible] verlaufen, wszyscy prę[illegible] chu uciekaią. 3) einem [illegible] laufen, *v. a. irr.* komu dro[illegible]

Verlaufener, *s. m.* der entlau[illegible] gły, zbieg, ktory uciekł, [illegible] Zeit, przeszły czas.

Verlausen, *v. n.* wszy mieć.

Verlauten, *v. impers.* 1) po[illegible] słychać, es verlautet in [illegible] Stadt, słychać po cały[illegible] es will verlauten, mowią to ale nie pewna; daß [illegible] ter gewesen, że on był [illegible] sich verlauten lassen, *v. r.* [illegible] głosić się; etwas, co, [illegible]

Verlebt, *part. et adj.* zesta[illegible] pędzonego wieku, prze[illegible] człowiek, s. Alt.

Verlegen, *v. a.* 1) podzieć, [illegible] zarzucić, położyć nie [illegible] mieyscu; 2) versperren, za[illegible] zamknąć; den Weg, dro[illegible] Stadt, do miasta; 3) [illegible] żyć, koszt na co; 4) [illegible] swoiem nakładem dru[illegible] ein Buch, książkę.

Verlegen, *adj.* 1) alt, zarz[illegible] rzały, zleżały; 2) bestürzt, [illegible] zatrwożony.

Verleger, *s. m.* nakładca, [illegible]

Verlegt, *part. et adj.* zaległ[illegible] założony, zamknięty, [illegible] zaległa, założona droga.

Verlegung, *s. f.* koszt, nak[illegible] legung des Titius ist das [illegible] gekommen, nakładem T[illegible] wyszła.

Verleihen, *v. a. irr.* 1) leihen, na pożyczki dać; Geld, [illegible] auf Zinsen, na prowizyią [illegible] 2) einem die Freiheit, kom[illegible] wenn Gott die Gnade [illegible] Bog łaskę da, darzu [illegible] Gnade verleihen, do [illegible] łaskę.

Verleiher, *s. m.* naymacz; [illegible] des, konia.

Verleihung, *s. f.* rożyczenie [illegible]

Verleiten, *v. a.* przyprowadz[illegible] wieść; einen zu etwas, kog[illegible] s. Verführen.

ą, *f. f.* przyprowadzenie.
, *v. a.* oduczyć się, viel lernen lernen, wiele się uczyć y, oduduczony.
part. et adj. ten ktory się oduduczony.
ig, *f. f.* oduczenie się.
, *v. n.* Verlöschen, gasnąć, zgaiś Feuer verlöscht, ogień gaśnie.
ig, *f. f.* Verlöschung, gaśnienie.
v. a. irr. czytać, przeczytać; rief im Rathe, list iaki w Sc-
part. et adj. przeczytany, czyas da iſt verleſen worden, com było.
, *f. f.* przeczytanie.
v. a. 1) urażać, urazić, obrazić; niemand mit Unrechte, niesprawiedliwie nie obranen auf eine Art, kogo iakiem m; 2) ranić, okaliczyć; eis ogo gwałt uczynić.
, *adj.* niezgwałcony, ktoreałtu czynić niemożna.
art. et adj. urażony, zgwałcony.
, *f. f.* urażenie, zgwałcenie, nie, zelżenie; des ehrlichamens, uczciwego imienia.
n *v. a.* przeczyć, zapierać; platterdings, co, czego wcale : was einem vorgeworfen wore co komu było zadane, zarzumit einem Eide, zaprzysięgać przysięgać się że nie; den n, ſeine Religion, zaprzeć się ſwoiey religii, *lepiey powieſz*, ſię, ſ. Abfallen.
r, *f. m.* zaprzecznik, wyrzeChriſti, Chrystusa.
rin, *f. f.* zaprzeczniczka, wyczka; des Glaubens, wiary.
ung, *f. f.* zaprzenie się, wyrzeſię; der That, uczynku.
en, *v. a.* obmawiać, szkalotwarzać.
er, *f. m.* obmowca, szkalopotwarca.
erin, *f. n.* obmowczyna, szkazka, potwarczyna.
eriſch, *adj.* obmowny, szkalopotwarny.
ung, *f. f.* obmowa, obmawiatwarzanie.
ſich, *v. r.* zakochać się, rozſię, zamiłować się; rozmiłoin eine, w ktorey; in etwas,

Verlieb nehmen, *v. n. irr.* być kontent; mit etwas, czym, przyiąć chętnie co.
Verliebt, *adj.* ktory się zakochał, ktory się rozmiłował; bis in den Tod, aż do śmierci, einen verliebt gegen ſich machen, uczynić, aby się kto zakochał winnym.
Verliegen, *v. n. irr.* zleżeć się, zepsuć się od leżenia długiego.
Verlieren, *v. a. irr* 1) gubić, zgubić, tracić, ſtracić, utracić; den Verſtand, rozum; das Leben durch ſeine Hartnäckigkeit, życie tracić przez swoy upor; mit großer Schande, z wielką ochydą; den Proceß, sprawę utracić, przegrać w sądach; einen Sohn, nachdem er ſchon große Dinge gethan hat, syna, ktory iuż był wielkie rzeczy poczynił; ſein Vermögen mit gelaſſenem Gemüthe, swoię fortunę rownym umysłem; die Freiheit, wolność; etwas in dem Bretſpiele, coſtracić w kości, der alles verlohren hat, ktory zginął ze wszystkiem; die Gunſt, łaskę ſtracić; 2) ſich, zniknąć, zginąć; aus den Augen, z oczow, die Sache hat ſich verlohren, przepadła rzecz; ſ. Verluſt.
Verloben, *v. a.* zaręczyć; zrękować; einem ſeine Tochter, komu swoię corkę.
Verlobt, *part. et adj.* zaręczony, zręcowany.
Verlobung, *f. f.* zaręczenie, zrękowanie.
Verlodern, *v. n.* w popioł się obrocić, albo w perzynę; im Feuer, w ogniu.
Verlöbniß, *f. n.* zaręczyny, zrękowiny; einem machen, komu sprawić; anſtellen, gotować, nachdem öffentlich das Verlöbniß geſchehen iſt, gdy się z publicznemi uroczystościami zaręczyny odprawiły. Tag des Verlöbniſſes, dzień odprawiły.
Verlöbnißring, *f. m.* ślubny pierścień, ślubna obrączka.
Verlöbnißtag, *f. m.* dzień zaręczyn, dzień zrękowin.
Verlöſchen, *v. n.* ſ. Verlöſchen.
Verlöten, *v. a.* zanitować, zalutować.
Verlötung, *f. f.* zanitowanie, zalutowanie.
Verlogen, *adj.* kłamliwy, einem verlogenen Menſchen glaubt man nicht, wenn er gleich die Wahrheit ſagt, kłamliwemu człowiekowi nie wierzą lubo by prawdę mowił.
Verlohnen, *v. a.* 1) den Lohn geben, płacić, zapłacić, zapłatę dać, meine Thorheit wird mir recht verlohnt, moie płupstwo dobrze mi iest zapłacone.

wenn die Mühe verlohnt würde, ieżeli praca się nagrodzi, albo zapłaci się, 2) sich der Mühe verlohnen, praca się nadgradza; sich der Mühe nicht, praca się nie zapłaci.

Verlohnung, *s. f.* zapłacenie, nadgrodzenie.

Verlohren, *part. et adj.* 1) zgubiony, stracony, zginiony, *zdesperowany*; Sache, zginiona, stracona, zgubiona, zdesperowana rzecz, für verlohren halten, mieć za zgubione, za zginione, etwas für verlohren gehen, za stracone mieć; seine Dinge, swoie rzeczy; 2) Schildwache, ostatnia straż, *tak się nazywa.*

Verlosen, *v. a.* puścić, poszczać na los; etwas, co lasować.

Verlosung, *s. m.* na los puszczenie, losow rzucenie; anstellen, losowanie uczynić.

Verludert, *part. et adj.* rozpasany na wszystko złe, rozpusny.

Verlust, *s. m.* zguba, utrata, strata; mäßiger, śrzednia; erträglicher, znośna; schändlicher, haniebna; leiden, zgubę, utratę cierpieć; im Hauswesen, w gospodarstwie, na maiątku; mit gelassenem Gemüthe ertragen, spokoynym umysłem znosić, so großen haben wir an der Sache erlitten, tak wielką zgubę w tey rzeczy ponieśliśmy, immer Verlust leiden, większą ponieść szkodę; ersetzen, nadgrodzić, powetować; wieder bekommen, zgubę odzyskać, man hat großen Verlust an dem Servius erlitten, w Serwiuszu (ktory zginął) wielką zgubę poniesiono; keinen leiden, żadney zguby nie mieć; einigen leiden, nie iaką ponieść; verursachen, zgubę sprawić; wieder ersetzen, znowu nadgrodzić, ohne einigen Verlust, bez żadney zguby; der Sinne, utrata zamysłow; der Würde, utrata godności.

Verlustig, *adj.* 1) zgubny, utratny, co może być prędko utracone. 2) eines Dinges verlustig werden, utracić iaką rzecz, utratnym stać się iakiey rzeczy; des Bürgerrechts, tracić prawo obywatela, s. Verlieren.

Vermachen, *v. a.* 1) testamentem przekazać, einen die Fruchtnießung aller seiner Güther, przekazać komu zażywanie dochodow wszystkich swoich dobr; der Frau alles Silberwerk, żonie testamentem zapisać wszystkie srebra; einem vieles Geld im Testamente, komu testamentem zapisać wielką moc pieniędzy, [illegible] vermacht, testamentem [illegible] dem etwas vermacht wird, [illegible] towy zapis maiący, [illegible] wird, zapis testamentowy, [illegible] zugleich mit vermacht wird, maiącego testamentowy [illegible] bauen, zabudować; die [illegible] stępy, przychody zakopać [illegible]

Vermacht, *part. et adj.* 1) [illegible] przekazany, zapisany [illegible] w testamencie; 2) verbau[illegible] wany, zagrodzony, zaw[illegible]

Vermächtniß, *s. n.* zapis [illegible] ohne Vermächtniß sterben, [illegible] mentu umrzeć.

Vermählen, *v. a.* zaślubić; Tochter, komu korkę; [illegible] Mann, ożenić się; als [illegible] za mąż.

Vermählung, *s. f.* 1) zaręcz[illegible] nienie się, iście za mąż.

Vermänteln, *v. a.* pokryć, [illegible] zasłonić, zasłoną.

Vermäntelt, *part. et adj.* [illegible] słoniony, zakryty.

Vermäntelung, *s. f.* pokrycie, [illegible] nie, zakrycie, den Lastern [illegible] telung dienen, służyć na [illegible] cnot.

Vermahnen, *v. a.* upominać [illegible] freundlich, poprzyiacielsk[illegible] dig, nagląć bardzo, [illegible] do pokoiu zachęcać; [illegible] bardzo mocno usilnie [illegible] nen zur Nachahmung [illegible] ren, kogo do naśladow[illegible] przodkow; einen treulich [illegible] nie, szczerze.

Vermahnen, das, *s. n.* upom[illegible] chęcanie.

Vermahner, *s. m.* upominac[illegible] ciel, zachętnik, zachęt[illegible] ciel; zu etwas, do czeg[illegible] thig haben, nie mieć po[illegible] potrzebować zachętnika.

Vermahnerin, *s. f.* upomi[illegible] mnicielka, zachętniczka, [illegible] zachęcicielka.

Vermahnung, *s. f.* upomi[illegible] eines Vermahnung angetr[illegible] czyiem upominaniem [illegible] zachęconym, s. Anm[illegible]

Vermehren, *v. a.* powiększ[illegible] nić; reichlich, obficie; [illegible] etwas womit, co przyczy[illegible] szyć czym; die Sprach[illegible] Menge Wörter, mowę [illegible] słow; den Verdruß, [illegible]

zyć, deine Briefe haben meinen
erz vermehret, twoie listy przy-
y moiego żalu; sein Glück, szczę-
powiększyć, dessen Geld hat
rmehret, przybyło mu pienią-
es vermehret sich der Fleiß täg-
odzień przybywa pilności, das
vermehret sich täglich, złe się po-
a codziennie; durch die Länge
t, długością czasu; unvermerkt,
cznie.

en, das, *f. n.* powiększenie,
ynienie, przybywanie.

et, *part. et adj.* powiększony
yniony.

ung, *f. f.* przyczynienie, po-
cenie, große Vermehrung haben,
kszać się wielkiemi przyczyn-
wielkim przybywaniem.

n, *v. a. irr.* chronić się, uni-
mit allem Fleiße, z wszelką pil-
; die Gefahr, niebezpieczeń-
die Unterredung, rozmowy;
er, nałogow; was da schadet,
tego co szkodzi, die Nach-
des Gerichts, sideł sądowych.

t, *part. et adj.* vermieden, uchro-
uchronny, unikniony.

ich, *adj.* uchronny, czego się
uchronić.

ng, *f. f.* chronienie się, uni-
der Arbeit, pracy; der Gefahr,
pieczeństwa.

n, *v. a.* mniemać, rozumieć;
er ein ehrlicher Mensch sey, że
zciwym człowiekiem iest, *f.*
ng; Glauben.

, *part. et adj.* mniemany, ro-
y.

t, *v. a.* oznaymiać, oznaymić;
einen Gruß, kłaniać się komu
ogo.

, *part. et adj.* oznaymiony,
ony.

ng, *f. f.* oznaymienie, donie-
f. Anzeigung.

n, *v. a.* zmięszać, pomięszać;
hre mit dem Falschen, prawdę
m; sich mit einer Sache, wmię-
w iaką rzecz, ich vermenge
ht damit, nie mięszam się do

, *part. et adj.* zmięszany, po-
ny; *adv.* zmięszanie, pomię-

ung, *f. f.* zmięszanie, pomię-
zamięszanie, *f.* Vermischung.

n, *v. a.* 1) postrzec; 2) nicht
übel vermerken, nie brać czego na złą
stronę, *f.* Merken.

Vermerkt, *part. et adj.* postrzeżony.

Vermerkung, *f. f.* postrzeżenie, pomiar-
kowanie; künstiger Dinge, przyszłych
rzeczy.

Vermessen, *adj.* letkomyślny, płochy,
niepomiarkowany, vermessener An-
schlag, niepomiarkowana, płocha,
nieuważna rada, vermessener Mensch,
płochy człowiek, vermessene Kühn-
heit, płocha śmiałość; seyn, płochym
letkomyślnym być.

Vermessenheit, *f. f.* letkomyślność, pło-
chość, zuchwałość, zbytnie zaufa-
nie w sobie.

Vermessentlich, *adv.* zuchwale, płocho,
letkomyślnie.

Vermieden, *part. et adj.* *f.* Vermeidet.

Vermiethen, *v. a.* naymować, naiąć;
einem sein Haus, komu swoy dom,
sich bei einem vermiethen, naiąć się
komu, do kogo; Stuben und Kam-
mern, izby y komory naymować, ein
Landguth, puścić w arendę, *f.* Ver-
pachten.

Vermiether, *f. m.* naiemca, ten co nay-
muie komu.

Vermiethet, *part. et adj.* naięty, nay-
mowany.

Vermiethung, *f. f.* naięcie, naymowa-
nie komu.

Vermindern, *v. a.* umnieyszyć, zmniey-
szyć, pomnieyszyć, die Zölle, cel, ei-
nes Ruhm, czyiey chwały, den
Schmerz, bolu, den Verdruß, przy-
krości, das Trauren, żalu, die Be-
kümmerniß, troskliwości, kłopotu,
eines Ansehn, czyiey powagi.

Vermindert, *part. et adj.* umnieyszo-
ny, pomnieyszony, zmnieyszony.

Verminderung, *f. f.* umnieyszenie, po-
mnieyszenie, zmnieyszenie; der Wür-
de, godności.

Vermischen, *v. a.* 1) zmięszać, pomię-
szać; den Wein mit Wasser, wino z
wodą. 2) sich mit einer, mieć rzecz
ktorą.

Vermischt, *part. et adj.* pomięszany,
zmięszany.

Vermischung, *f. f.* 1) pomięszanie, zmię-
szanie. 2) fleischliche, cielesny uczy-
nek z ktorą.

Vermissen, *v. a.* pragnąć, żądać, viele
an sich und andern, wiele po so-
bie y po kim, Man hat nicht mehr,
als 20 Mann in dieser Schlacht ver-
mißt, nie zginęło więcey, iak dwu-
dziestu w tey potyczce, man hat des-

sen Tapferkeit vermißt, iego męstwa żądano.

Vermißt, *part. et adj.* upragniony, pożądany.

Vermitteln, *v. a.* 1) poradzić; eine Sache, iakiey rzeczy, naprawić ią. 2) wdać się w interes iaki, pośrzedniczyć.

Vermittelst, *praep.* za pośrzednistwem; des Gesetzes, prawa.

Vermittelung, *s. f.* pośrzednistwo, wdanie się w interes.

Vermodern, *v. n.* zapleśnieć, wypleśnieć; in dem Kasten, w skrzynce, zbutwieć.

Vermoderung, *s. f.* zapleśnienie, zpleśnienie, zbutwienie.

Vermöge, *praep.* mocą; des Gesetzes, prawa; des Testaments, testamentu; des Schlusses der Gemeine etwas nicht thun dürfen, mocą pospolstwa ustawy nie moc czego czynić, vermöge deiner Klugheit, przez twoię mądrość, podług twoiey mądrości, vermöge meines Rechts, mocą moiego prawa, vermöge bürgermeisterlicher Gewalt, mocą Konsulowskiey władzy.

Vermögen, *v. a. irr.* gelten, popłacać, placić, ważyć, moc, die Geldbegierde vermag viel bei ihm, chciwość pieniędzy wiele mogła u niego; sehr viel im gemeinen Wesen, bardzo wiele w rzeczypospolitey, in einer Stadt, w iakiem mieście.

Vermögen, das, *s. n.* 1) Fähigkeit, Kraft, możność, zdolność, sposobność; haben etwas zu thun, mieć sposobność do czynienia czego; haben zu etwas, mieć do czego, nach Vermögen, według możności, według przemożenia, nach eines jeden Vermögen, według każdego, zdolności, możności, sposobności, s. Kraft. Stärke, 2) Haabe und Guth, maiątek y dobra, fortuna; geringes, cienka fortuna, cienki maiątek, szczupłe dobra; unglaubliches, ktorych wielkość niepodobna do wiary; worauf andere neidisch sind, ktorych inni są zazdrośni; sicheres, bezpieczna maiętność; mässiges, mierna; voriges, przeszła; schlechtes, drobna, verringertes, pomnieyszona, uszczuplona fortuna; vermehrtes, pomnożona, przyczyniona; einen darum bitten, przyprawić kogo o zgubę fortuny; nimmt zu, fortuna, maiętność rośnie. fortuna maiętności przybywa; nimmt ab, fortuny maiętności ubywa, dessen Vermögen ist mir zu Theil [illegible] iego maiętność moią [illegible] do mnie się przeniesła, [illegible] mögen zusammen bringen, [illegible] nabyć czyich dobr, czyie[illegible] besitzen, posiadać fortunę; [illegible] przyczyniać fortuny, [illegible] ren, zgarnować fortunę [illegible] durchbringen, stracić, prze[illegible] das väterliche hat er [illegible] oyczystą fortunę on prze[illegible] Haus und Hof, gospodar[illegible] größern, powiększyć; [illegible] mnieyszyć gospodarstwa [illegible] den, przemarnować, [illegible] nem Vermögen dienen, pr[illegible] komu swoią fortuną, s. [illegible] Haabe und Guth.

Vermögend, *part. et adj.* [illegible] ny, potężny; an Güthern, [illegible] fortuną.

Vermögenheit, *s. f.* możnoś[illegible] potężność, moc, przemo[illegible]

Vermögensteuer, *s. f.* czyn[illegible]

Vermünzen, *v. a.* na pieni[illegible] robić.

Vermünzt, *part. et adj.* na[illegible] przerobiony, vermünzte[illegible] pieniądze przerobione sło[illegible]

Vermummen, *v. r.* osobę w[illegible] bie, *iakoby* przeosobić się

Vermummt, *part. et adj.* pr[illegible]

Vermuthen, *v. a.* domyśla[illegible] kować, porozumiewać. [illegible] ses nicht vermuthet, iam [illegible] domyślał, ich bin ihm [illegible] gekommen, da er es sich [illegible] thete, nad głową mu [illegible] on się tego niespodziewał

Vermuthen, das, *s. n.* do[illegible] dorozumiewanie się, [illegible] spodziewanie się, myśl[illegible] nadzieia, *w tymże samym* der Vermuthen, przeciw[illegible] przeciwko myśli.

Vermuthet, *part. et adj.* spo[illegible] domyślany.

Vermuthlich, *adj.* czego się [illegible] trzeba domyślać, spodz[illegible] nie przeciwko nadziei, [illegible] wko myśli; iak mniema[illegible] zumiem.

Vermuthung, *s. f.* domyśla[illegible] manie, ohne Vermuthung, [illegible] mniemaniu.

Vermutzt, *part. et adj.* ucię[illegible]

Vernageln, *v. a.* 1) gożdz[illegible] przytwierdzić; eine Th[illegible] ein Pferd, konia zagw[illegible]

ien, zapały w armatach poza-

en, v. a. przeiść na przysma-
sein Geld, swoy maiątek.

t, part. et adj. 1) przeiedzony.
gern nascht, ten co przysmacz-
otki lubi iadać.
ung, s. f. przeiedzenie na ło-
ch.
ı, v. a. przeszyć, szew dać na
ku, etwas, na czym.
ien, v. a. irr. powziąć, słyszeć,
eć, posłyszeć; etwas von einem,
kogo słyszeć, man hat nichts
vernommen, nic o tym nigdy
yszano, eines Rede vernehmen
, czyią mowę moc słyszeć,
h ein Wiehern der Pferde, na-
nie koni posłyszeć, etwas von
co o kiem słyszeć, posłyszeć,
dzieć się, sich mit einem verneh-
. r. znosić się z kiem, znieść
iem.
ien, das, s. n. poufałość, in
mit einem stehen, w poufało-
z kie.
lich, adj. iasny, poiętny, mit
mlicher Stimme singen, iasnym,
ym głosem śpiewać.
n, v. a. przeczyć, zapierać się,
że nie; gänzlich, wcale; wahr-
prawdziwie, eine That, uczyn-
kiego; daß man etwas gethan
zapierać, że co zrobiono, siehe
n.
, part. et adj. zaparty, prze-

ıng, s. f. zapieranie, przecze-

ıngsrecht, s. n. (neu) das Veto,
łowo: Weto, zapierania prawo.
rn, v. a. odnawiać; odnowić;
co; den Schmerz, boł, żał;
Weise, postanowienie iakie; eine
Gewohnheit, stary zwyczay; sich,
wić się.
rn, das, s. n. odnowienie.
rer, s. m. odnowca, odnawiacz.
rt, part. et adj. odnowiony.
rung, s. f. odnowienie; der
nauki.
ten, v. a. 1) w niwecz obrocić,
zyć; etwas, co; 2) verachten,
ać, żanie mieć.
tung, s. f. 1) pogarda, pogar-
e, s. Verachtung, 2) wniwecz
zenie.

Vernieten, v. a. przygiętemi goździami przytwierdzić.
Vernietet, part. et adj. okowany, przytwierdzony.
Vernieffelt, part. et adj. obcięty, utrącony.
Vernunft, s. f. rozum, manches hat eine Vernunft, manches hat keine, nie ktore maią rozum nie ktore nie maią rozumu; ist das Göttlichste, was Gott dem Menschen gegeben, nic bożnieyszego niemasz iak rozum od Boga człowiekowi dany; der keine hat, nie rozumny, bez rozumny, z rozumu obrany, s. Verstand.
Vernünftig, adj. rozumny, siehe Klug, Verständig; adv. rozum nie, z rozumem.
Vernunftkunst, s. f. rozumu sztuka; Logika, s. Logik.
Vernunftlos, adj. nierozumny, bezrozumny. vernunftloses Thier, nierozumne zwierze; adv. nierozumnie, bezrozumnie.
Vernunftlosigkeit, s. f. nierozumność, bezrozumność.
Vernunftmäßig, adj. rozumny, zgadzaiący się, z rozumem.
Veröden, v. n. s. Wüste werden, spustoszonym być.
Verödet, part. et adj. spustoszały.
Verordnen, v. a. postanowić, nakazać; nach Gelegenheit der Sache und Zeit, podług okazyi rzeczy y czasu, bei Lebensstrafe, pod karą śmierci postanowić, durch Gesetze, prawami postanowić, was der Rath verordnet, sollen alle vertheidigen, co Senat stanowi to powinni wszyscy utrzymywać, naznaczyć, einen Ort zum Begräbniße, mieysce naznaczyć na grob, einen Tag zum Tode, komu dzień śmierci naznaczyć; eine Stunde, godzinę.
Verordnet, part. et adj. postanowiony, naznaczony.
Verordnung, s. f. postanowienie, naznaczenie, ergehen lassen, wydać.
Verpachten, v. a. puścić w arendę, einem ein Guth, komu iaką maiętność, das zu verpachten ist, arendowny, co można puścić arendą.
Verpachter, s. m. arendownik, co w arendę puszcza.
Verpachtet, part. et adj. puszczony w arendę.
Verpachtung, s. f. puszczenie w arendę, arendą, arendowanie komu; gehet vor, dzieie się, bywa.
Verpartirung, s. f. zmykanie, sprzątanie, branie kryiome czego.

Verpfänden, *v. a.* zastawić, zastaw dać, die Bücher für Wein, książki za wino; sich selbst, siebie samego w zastaw dać; sein Vermögen zur Sicherheit des Gläubigers, w zastaw dać rzeczy swoie dla ubezpieczenie wierzyciela.

Verpfänder, *s. m.* zastawca, ktory w zastaw rzecz daie.

Verpfändet, *part. et adj.* zastawiony, zastawny.

Verpfändung, *s. f.* zastawienie, zastaw.

Verpflanzen, *v. a.* szczepić, sadzić dokąd inąd.

Verpflanzet, *part. et part.* szczepiony dokąd inąd.

Verpflanzung, *s. f.* szczepienie, sadzenie, wsadzenie dokąd inąd.

Verpflegen, *v. a.* żywić, podeymować czyi koszt; reichlich, obficie; einen, kogo; karmić, wykarmić, chować, wychować kogo.

Verpfleger, *s. m.* karmiciel, żywiciel; der Seinigen, swoich.

Verpflegerin, *s. f.* karmicielka, żywicielka.

Verpflegt, *part. et adj.* karmiony, żywiony.

Verpflegung, *s. f.* karmienie, żywienie pożywienie, einem geben, komu dawać, s. Unterhalt.

Verpflichten, *v. a.* powinnym uczynić.

Verpflichten, das, *s. n.* powinnym uczenie.

Verpflichtet, *part. et adj.* powinnym uczony.

Verpflichtung, *s. f.* powinnym uczenie.

Verpichen, *v. a.* wysmolić, smołą oblać, oblepić; die Gefäße mit heißem Peche, gorącą smołą beczki wysmolić; oblać wewnątrz.

Verpitschiren, *v. a.* przypieczętować, popieczętować.

Verprocessiren, *v. a.* przeprawować, stracić na prawo; sein Vermögen, swoię fortunę.

Verrammeln, *v. a.* zatkać, zabić; die Thüre, drzwi.

Verrammelt, *part. et adj.* zatkany, zabity.

Verräther, *s. m.* zdrayca; des Vaterlandes, oyczyzny, zausznik, wydawca.

Verrätherin, *s. f.* zdrayczyną, zauszniczka, wydawczyna.

Verrätherei, *s. f.* zdradziestwo, zdrada; einen derselben halber anklagen, kogo zdradziestwo oskarzyć, Anstifter der Verrätherei, sprawca zdradziestwa.

Verrätherisch, *adj.* zdradziecki.

Verrathen, *v. a. irr.* zdradz[illegible] dzić, wydać; einen unter [illegible] ne der Freundschaft, niepo[illegible] sposobem zdradzić kogo p[illegible] rem przyiaźni; eine Stadt, [illegible] zdradzić.

Verrauchen, *v. n.* wyparować [illegible] trzeć.

Verraucht, *part. et adj.* wypa[illegible] wywietrzały.

Verrauchung, *s. f.* wywietrz[illegible] parowanie.

Verrechnen, *v. a.* 1) w reiest[illegible] sać, włożyć, policzyć. 2) [illegible] pomylić się w rachunku.

Verrechnung, *s. f.* policzenie, [illegible] wanie, przyięcie wydatku.

Verrecken, *v. n.* zginąć, przep[illegible] padać; zdechnąć.

Verreckt, *part. et adj.* zpechły, [illegible] tes Schaaf, zdechła owca.

Verreden, *v. a.* verschwören, [illegible] wyprzysiąć, sich versprechen [illegible] się w mowie, pomylić się [illegible]

Verredet, *part. et adj.* wyrzec[illegible] przysiężony.

Verredung, *s. f.* wyrzeczenie [illegible] przysiężenie się, wyrok.

Verreisen, *v. n.* poiechać, od[illegible] sind beide verreiset, oni oba [illegible] chali, odiechali.

Verreiset, *part. et adj.* ktory [illegible] wohin, dokąd.

Verreiten, *v. n. irr.* na koniu poiechać, konno odiechać.

Verrenken, *v. a.* wywinąć; [illegible] wybić, wykręcić; ein G[illegible] nek, verrenkt werden, by[illegible] tym, wywichniętym, wyb[illegible] kręconym.

Verrenkt, *part. et adj.* wywi[illegible] bity, wywichniony, wykr[illegible] verrenkten Theil wieder ein[illegible] wichnioną część znowu w[illegible] bić, verrenkte Glieder, wy[illegible] członki, Gliedmaßen, [illegible] renkte Beine, wywichnione [illegible]

Verrenkung, *s. f.* wywich[illegible] bicie, wywiniecie, wykr[illegible]

Verrenken, *v. a.* zamknąć, za[illegible] łożyć; den Zutritt einen, [illegible] wstęp komu; einem dem [illegible] Flucht, komu drogę do [illegible]

Verrennet, *part. et adj.* zamkn[illegible] nięty.

Verrichten, *v. a.* robić, spraw[illegible] zrobić, uczynić: den Be[illegible] eine Sache, rzecz iaką, [illegible] richten haben, mieć wiele [illegible]

› sprawienia; etwas nach Wun-
:rrichten, co podług żądania

t, *part. et adj.* sprawiony, zro-
uczyniony.

ing, *f. f.* sprawunek, zatrudnie-
abawa; beschwerliche, ciężka
a, zu meiner unglaublichen Ver-
g kömmt noch das, do moiego
lobnego do wiary zatrudnie-
zychodzi ieszcze y to; keine
nie mieć żadnego; bei den
Verrichtungen, przy naywię-
zatrudnieniach; einige Zeit das
›brechen, urwać iaki czas od
; einem auftragen, sprawunek
;o włożyć; versehen, besorgen,
inek trzymać, mieć staranie
·esie; zu Ende bringen, zakoń-
fahren lassen, poruczić, vor-
ı, podiąć się, s. Amtsgeschäfte.
n, *v. impers* wywietrzeć, wo-
ıpach stracić.

in, *v. a.* na rygiel, na zaporkę
ć, zamknąć; die Thüre, drzwi.
lt, *part. et adj.* na klamką, na
ię założony, zaparty.

rn, *v. a.* umnieyszać; etwas,
Vermindern.

rt, *part. et adj.* umnieyszony.

rung, *f. f.* umnieyszenie, zmni-
ie.

n, *part. et adj.* wywietrzały,
ego zapach wyszedł; verroche-
ein, wywietrzałe wino.

n, *v. n.* rdzewieć; der Degen
et, szpada rdzewieie; das Ei-
:rostet, żelazo rdzewicie.

t, *part. et adj.* zardzewiały;
eństriegel, zadrzewiałe zgrzebło.

t, *part. et adj.* stracony, niepod-
, zbrodniami okryty.

:n, *v. a.* umknąć, odemknąć z
ca; einem seine Entwürfe, po-
ać komu myśli, wybić komu
pt z głowy.

ung, *f. f.* umknięcie, ruszenie
ysca.

t, *part. et adj.* umknięty, ruszo-
mieysca; im Kopfe, niezdrowe-
zumu.

n, *v. a. irr.* wywołać, bannito-
wygnać; das Geld, pieniądze
ołać.

żeln, *v. n.* zmarszczyć, pomar-
ć.

żelt, *part. et adj.* zmarszczony,
ırszczony.

f. m. wiersz; der um eine Sylbe
zu kurz ist, o iedną sylabę krotki; sehr gemeiner, bardzo pospolity; wohl gemachter, wypracowany, heroischer, bohaterski, hexametrischer, sześciomierny, etwas langer, nie co długi, unflätiger, nieczysty, aus dem Stegreife machen, ohne darauf zu denken, co prędzey nie myślać wierze pisać, etwas sehr nett darin beschreiben, co gładko wierszami opisać, mehrere verfertigen, wiele wierszow składać, s. Gedicht; zum Versen gehörig, *adj.* wierszowy.

Versäumen, *v. a.* zaniedbać, zaniechać, etwas, co, die Zeit, czas, die Gelegenheit, utracić okazyią.

Versäumniß, *f. f.* zaniedbanie, zaniechanie, eines Dinges, iakiey rzeczy.

Versäumt, *part. et adj.* zaniedbany, zaniechany.

Versagen, *v. a.* odmowić, einem etwas, co komu, s. Abschlagen.

Versagt, *part. et adj.* odmowiony.

Versagung, *f. f.* odmowienie, niechcenie, czego uczynić.

Versalbuchstabe, *f. m.* wielka litera w drukarni.

Versalzen, *v. a.* przesalać, przesolić.

Versalzen, *adj.* przesolony, das ist versalzen, to przesolone iest.

Versammlen, *v. a.* zbierać, zgromadzić, zgarnywać, zgarnąć, zebrać, eine große Menge unbekannter Leute, wielką kupę nieznaiomych ludzi, an einen Ort, na iedno mieysce, den Rath in der Eil, Senat spiesznо zgromadzić; die zerstreueten Menschen in einer Gesellschaft, rozproszonych ludzi w iedno społeczeństwo, sich heimlich, potaiemnie się zgromadzić, die Truppen haben sich versammlet, pułki się zgromadziły, von allen Orten her, ze wszystkich mieysce, aus unterschiedenen Oertern in der Stadt, z rożnych mieysce do miasta.

Versammlet, *part. et adj.* zebrany, zgromadzony.

Versammlung, *f. f.* zgromadzenie, schadzka, ziazd; nachtliche Versammlung, nocna schadzka, in die Versammlung kommen, po zgromadzenia przyść; die Versammlung der Stände des Landes ist noch nicht aus, Ziazd Stanow kraiu ieszcze się nie zakończył, vor ihr, przy zgromadzeniu, przy zieździe, aus einander gehen lassen, bey urlauben, schadzkę rozpuścić, ziazd pożegnać, in die berufen werden, być wołazym do zgromadzenia, darinne

seyn, być w zgromadzeniu, na ziezdzie, mit darein genommen werden, być przyiętym do zgromadzenią, sich dabei mit einfinden, w zgromadzeniu, na ziezdzie się znaydować, ausschreiben, ziazd naznaczyć, zgromadzenie, sich in die Versammlung begeben, udać się do zgromadzenia, gehen lassen, dać się rozeyść zgromadzeniu, da man sich berathschlagte, *nazywa się*, obrada, zu keiner Versammlung mit genommen werden, do żadney obrady nie być przyiętym, heimliche, potaiemna, sekretna obrada.

Verrauen, *v. a.* spaskudzić, splugawić, etwas, co.

Verrauern, *v. n.* skwaśnieć.

Verraufen, *v. a. irr.* przepiiać, przepić, das Seinige, sowie.

Verschämt, *adj.* s. Schamhaft.

Verschaffen, *v. a.* dodać, postarać się komu o co, dostać, dostawać, sich etwas durch seine Arbeit, sobie postarać się o co przez swoię pracę, Geld durch gute und böse Wege, o pieniądze dobremi y złemi drogami.

Verschaft, *part. et adj.* postarany, dostany.

Verschaffung, *s. f.* postaranie się, dostanie.

Verschamerliren, *v. a.* uszamerować, ein Kleid, sukuią.

Verschanzen, *v. a.* okopać, oszańcować, das Lager, obos, etwas rings umher, w koło okopami, otoczyć.

Verschanzen, das, *s. n.* okopanie, oszańcowanie.

Verschanzet, *part. et adj.* okopany, oszańcowany.

Verschanzung, *s. f.* okopanie, oszańcowanie.

Verscharren, *v. a.* zagrzebać, pogrzebać, s. Begraben.

Verscharret, *part. et adj.* zagrzebany, pogrzebany.

Verscheiden, *v. n. irr.* umrzeć, ducha wypuścić, s. Sterben.

Verschelmen, *v. n.* oszelmować.

Verschelmt, *adj.* bezecny.

Verschenken, *v. a.* darować, rozdawać, dać, etwas, co, das Seinige, swoy maiątek, viel und großes Guth, wiele y wielkich dobr.

Verschenkt, *part. et adj.* rozdany, rozdarowany.

Verschenkung, *s. f.* rozdanie, rozdarowanie.

Verscherzen, *v. a.* utracić, seinen alten Ruhm, swoię dawną sławę.

Verschicken, *v. a.* odesłać, nar... kogo dokąd.

Verschickt, *part. et adj.* odesłany.

Verschickung, *s. f.* odesłanie, ... eines, kogo.

Verschieben, *v. a. irr.* odkładać; auf eine andere Zeit, ... czas; etwas auf die lange ... długo bardzo odkładać; auf den dritten Tag, na trzeci odłożyć.

Verschiebung, *s. f.* odkładanie, nie, zwłoczenie.

Verschieden, *part. et adj.* ... 2) rożny, s. Unterschieden.

Verschießen, sich, *v. r.* wystrzelić, mit den Kugeln, ...

Verschimmeln, *v. n.* oplesnieć.

Verschimmelt, *part. et adj.* ...

Verschimmelung, *s. f.* oplesnienie.

Verschlämmen, *v. a.* 1) przepić Ding, iaką rzecz; 2) mulić.

Verschlafen, *v. a. irr.* przespiąć co utracić; sein Glück, szczęście.

Verschlafen, *adj.* śpioch, ospały, s. Faul.

Verschlagen, *v. a. irr.* 1) obić, obiiać, mit Brettern, ... von etwas andern abson... mi co od czego drugiego *drugim słowem* przepierzyć; der Sturm hat sie auf der ... verschlagen, burza uniosła ... wą rękę; werden, burzą ... być; 4) należeć; es ... viel, na tym mi wiele ... verschlägt mir nichts, do ... nie należy, mnie z tego ... sein Glück verschlagen, ... twoie szczęście.

Verschlagen, *adj.* obrotny, ... chytry, s. Listig.

Verschlagen, *adv.* obrotnie, ... chytro, handeln, czynić.

Verschlagenheit, *s. f.* obrotność, chytrość.

Verschlacken, *v. n.* szlakować ... twardnieć, zatwardnieć.

Verschlacket, *part. et adj.* ... twardniony.

Verschlackung, *s. f.* szlakowanie, twardnienie.

Verschleichen, *v. r.* powoli się rozlatywać, rozeyść, ... nosić; sich von der Arbeit ... cy; heimlich, potaiemnie.

part. et adj. flegmiſty, śli-

ng, *ſ. f.* flegmiſtość, śliniſ-

, *v. a.* drzeć, podrzeć.
n, *v. a.* przemarnować, ſ.
igen.
t, *part. et adj.* przemarno-

ung, *ſ. f.* przemarnowanie.
, *v. a. irr.* zamknąć; ins
ß, do więzienia, w więzie-
cnąć.
ig, *ſ. f.* zamknięcie.
ern, *v. n. et r.* gorſzem uczy-
Sache, iaką rzecz, ſich, ſie-
lować ſię.
ert, *part. et adj.* popſuty,
ny.
erung, *ſ. f.* popſucie, popſo-

n, *v. a. irr.* przeżeć, prze-

ng, *ſ. f.* przeżarcie, prze-
, przehultaienie.
t, *part. et adj.* zamknięty.
n, *v. a.* połykać, połknąć,
ſer, wodę.
, połkniony.
ing, *ſ. f.* połknienie.
en, *part. et adj.* połkniony,
iony.
)ten, *v. n.* obumierać, vor
, Durſt, od głodu, od pra-

)tet, *part. et adj.* obumarły,
ſt, od pragnienia.
)tung, *ſ. f.* obumarłość, om-

)en, *v. a.* gardzić, pogardzać,
kogo.
)en, das, *ſ. n.* pogardzanie,
ienie.
)et, *part. et adj.* pogardzony,
zony.
)ung, *ſ. f.* pogardzenie, wzgar-

:)en, *v. a.* przecierpieć, wy-
é, wycierpieć, ſtrawić, den
ß. przykrość.
rzt, *part. et adj.* wycierpiany,
many, przecierpiany.
rung, *ſ. f.* wycierpienie, prze-
nie.
ren, *v. a.* wyſmarować; die
, naczynia.
ert, *part. et adj.* wyſmarowany.
erung, *ſ. f.* wyſmarowanie.
ßt, *adj.* chytry, wykrętny;

verſchmitzter Menſch, wykrętny, człowiek.

Verſchmitzt, *adv.* wykrętnie, chytro; reden, mowić.

Verſchnappen, ſich, *v. r.* uwikłać ſię, podchwyconym zoſtać.

Verſchnauffen, *v. n.* ſ. Verſchnieben.

Verſchneiden, *v. a. irr.* 1) obrzynać, oberznąć, poobrzynać, die Nägel, paznogcie; die Haare, włoſy; die Flügel, ſkrzydła; 2) einen die Mannheit nehmen, otrzebić.

Verſchneidung, *ſ. f.* oberznięcie, otrzebienie.

Verſchneien, *v. n. irr.* zaſypać śniegiem, es iſt alles verſchneiet, zaſypane wſzyſtko śniegem ieſt.

Verſchneiet, *part. et adj.* śniegiem zaſypany.

Verſchnieben, *v. n. irr.* odetchnąć, dech puścić; warte und laß mich erſt verſchnieben, poczekay, niech pierwey odetchnę.

Verſchniebung, *ſ. f.* odetchnienie.

Verſchnitten, *part. et adj.* oberznięty, otrzebiony.

Verſchnittener, *ſ. m.* trzebieniec, ewnuch.

Verſchoben, *part. et adj.* odłożony, odwleczony.

Verſchonen, *v. a.* ochronić, ochraniać, wolność dać.

Verſchont, *part. et adj.* ochroniony, uwolniony.

Verſchonung, *ſ. f.* uwolnienie, ochronienie.

Verſchränken, *v. a.* Schränken, Verbinden, zobowiązać.

Verſchränket, *part. et adj.* zobowiązany.

Verſchränkung, *ſ. f.* Verbindung, zobowiązanie.

Verſchreiben, *v. a. irr.* wpiſać w reieſtr, ſich, oſtrzec liſtem kogo, einem, piſaniem kogo.

Verſchreibung, *ſ. f.* 1) kartka ręczna, piſmo ręczne, die einer dem andern giebt, ktorą ieden drugiemu daie; 2) der Morgengabe, zapis poſagu; 3) der Schulden, karta na dług; von einem haben, mieć od kogo kartę na dług; von ſich geſtellt haben, dać kartę na ſwoy dług; einen ſeiner Verſchreibung erinnern, komu kartę iego dłużną przypomnieć.

Verſchreien, *v. a.* wywołać, bannitować, wygnać.

Verſchreien, das, *ſ. n.* wygnanie, wywołanie.

Verſchreiung, *ſ. f.* wywołanie, wygnanie.

seyn, być w zgromadzeniu, na ziezdzie, mit darein genommen werden, być przyiętym do zgromadzenią, sich dabei mit einfinden, w zgromadzeniu, na ziezdzie się znaydować, ausschreiben, ziazd naznaczyć, zgromadzenie, sich in die Versammlung begeben, udać się do zgromadzenia, gehen lassen, dać się rozeyść zgromadzeniu, da man sich berathschlagte, *nazywa się*, obrada, zu keiner Versammlung mit genommen werden, do żadney obrady nie być przyiętym, heimliche, potaiemna, sekretna obrada.

Verhauen, *v. a.* spaskudzić, splugawić, etwas, co.

Verhauern, *v. n.* skwaśnieć.

Verlaufen, *v. a. irr.* przepiiać, przepić, das Seinige, sowie.

Verlchämt, *adj.* s. Schamhaft.

Verschaffen, *v. a.* dodać, postarać się komu o co, dostać, dostawać, sich etwas durch seine Arbeit, sobie postarać się o co przez swoię pracę, Geld durch gute und böse Wege, o pieniądze dobremi y złemi drogami.

Verschaft, *part. et adj.* postarany, dostany.

Verschaffung, *s. f.* postaranie się, dostanie.

Verschamerliren, *v. a.* uszamerować, ein Kleid, sukuią.

Verschanzen, *v. a.* okopać, oszańcować, das Lager, obos, etwas rings umher, w koło okopami, otoczyć.

Verschanzen, das, *s. n.* okopanie, oszańcowanie.

Verschanzet, *part. et adj.* okopany, oszańcowany.

Verschanzung, *s. f.* okopanie, oszańcowanie.

Verscharren, *v. a.* zagrzebać, pogrzebać, s. Begraben.

Verscharret, *part. et adj.* zagrzebany, pogrzebany.

Verscheiden, *v. n. irr.* umrzeć, ducha wypuścić, s. Sterben.

Verschelmen, *v. n.* oszelmować.

Verschelmt, *adj.* bezecny.

Verschenken, *v. a.* darować, rozdawać, dać, etwas, co, das Seinige, swoy maiątek, viel und groses Guth, wiele y wielkich dobr.

Verschenkt, *part. et adj.* rozdany, rozdarowany.

Verschenkung, *s. f.* rozdanie, rozdarowanie.

Verscherzen, *v. a.* utracić, seinen alten Ruhm, swoię dawną sławę.

Verschicken, *v. a.* odesłać, nach kogo dokąd.

Verschickt, *part. et adj.* odesłany.

Verschickung, *s. f.* odesłanie, eines, kogo.

Verschieben, *v. a. irr.* odkładać, żyć; auf eine andere Zeit, na czas; etwas auf die lange Bank, długo bardzo odkładać; auf den dritten Tag, na trzeci odłożyć.

Verschiebung, *s. f.* odkładanie, zwłoczenie.

Verschieden, *part. et adj.* 1) 2) rożny, s. Unterschieden.

Verschießen, sich, *v. r.* wystrzelić, mit den Kugeln, wszystko.

Verschimmeln, *v. n.* opleśnieć.

Verschimmelt, *part. et adj.* o.

Verschimmelung, *s. f.* opleśnienie.

Verschlämmen, *v. a.* 1) przepić Ding, iaką rzecz; 2) mulić

Verschlafen, *v. a. irr.* przespać, spiąc co utracić; sein Glück, szczęście.

Verschlafen, *adj.* śpioch, ospały, s. Faul.

Verschlagen, *v. a. irr.* 1) obić, obiiać, mit Brettern, tarcicami, von etwas andern absondern co od czego drugiego *iednym słowem* przepierzyć; der Sturm hat sie auf der See verschlagen, burza uniosła, wią rękę; werden, burzą być; 4) należeć; es geht viel, na tym mi wiele verschlägt mir nichts, do tego nie należy, mnie z tego sein Glück verschlagen, twoie szczęście.

Verschlagen, *adj.* obrotny, chytry, s. Listig.

Verschlagen, *adv.* obrotnie, chytro, handeln, czynić.

Verschlagenheit, *s. f.* obrotność, chytrość.

Verschlacken, *v. n.* szlakować, twardnieć, zatwardnieć.

Verschlacket, *part. et adj.* twardniony.

Verschlackung, *s. f.* szlakowanie, twardnienie.

Verschlecken, *v. a.*

s. f. obrona, bronie; ei-
igung fortsetzen, nieustá-
nieniu kogo; eines auf
przyiąć czyią obronę na
er einen, przeciwko ko-
re und Reputation, czy-
u y, sławy; die Wollust
Vertheidigung, rozkosz
wielu ogrone; weitläuf-
obszerne bronienie czy-

a. podzielić.
rt. et adj. podzielony.
s. f. podzielenie, dziele-
s. Eintheilung, Getheilet,

v. a. podrożyć, droższym

dj. rozrzutny, marnotra-
erschwenderisch.
t, *s. f.* rozrzutność, mar-
ić.
. *irr.* utracić, przemarno-
tyrać; die Waaren, towa-
edawać, pozbywać; das
swoie utracić.
. *r.* 1) utopić, zatopić; sich
llüsten, utopić się w rozko-
h in die Laster, zatopić się
ach; in gar zu schwere Sa-
ężkich wcale rzeczach roz-
e; sich in Schulden, w dłu-
tiefer machen, *v. a.* w głęb
głębszym zrobić.
rt. et adj. utopiony, zanu-
atopiony.
s. f. 1) zatopienie, utopie-
w głęb wybranie, wydro-

v. a. zgładzić, znieść; mit
und Stiel von Grunde aus,
m do szczętu; eines Anden-
ią pamięć; alles mit Feuer
werdt, wszystko ogniem y
; eine Stadt, miasto.
s. m. zgładziciel, znosiciel;
er, niecnot; aller Dinge,
ch rzeczy.
n, *s. f.* zgładzicielka, znosi-

, *s. f.* zgładzenie, zniesienie.
s. m. umowa, ugoda; etwas
rtrage nach halten, co podług
chować; ist zu halten, ma
owana, dotrzymana; dabei
umowy się trzymać; machen,
; umstoßen, zerwać; der Ver-
unter ihnen getroffen worden,
niemi umowa zrobiona iest,

die Sache ist zum Vertrage gekommen.
rzecz do ugody przyszła; der ganzen
Sache wegen einen Vertrag machen,
o całą rzecz umowę uczynić.

Verträglich, *adj.* zgodny, spokoyny,
dobrotliwy.

Verträglichkeit, *s. f.* zgodność, spokoy-
ność, dobrotliwość.

Vertragen, *v. a. irr.* 1) znosić, znieść,
cierpieć; Schnee und Kälte, śnieg y
zimno; den Schmerz, boleść; alles,
wszystko; den Haß, nienawiść; die
Stadt kann diesen Rathsherrn nicht
vertragen, miasto nie może tego raycy
znieść; den Verdruß, przykrość
znosić; etwas mit Geduld, co z cier-
pliwością; mit tapferm Gemüthe,
mężnym umysłem; mit gelassenem
Gemüthe, łagodnym umysłem, stand-
haft, statecznie; mit Unwillen, po
niewoli, z niechęcią, mit Stillschwei-
gen, z milczeniem; mit fröhlichem
Muthe, wesołym umysłem, die Schlä-
ge vertragen, uderzenia, plagi znosić,
den Durst, pragnienie; 2) *to co* Frie-
de stiften, pokoy uczynić, pogodzić;
3) eine Streitsache ausmachen, rozsą-
dzić prawny spor; nach eines Vor-
schlägen, według czyich kondycyi.

Vertragen, das, *s. n.* umowienie, ugo-
dzenie.

Vertrauen, *v. n.* 1) ufać; auf sich selbst,
w sobie samym, *albo* w siebie same-
go; auf seine Tapferkeit, w swoie
męstwo; *albo* w swoiem męstwie;
auf seine gute Sache, w swoiey do-
brey sprawie; 2) einem etwas, *v. a.
et r.* poufać, powierzyć; sich einem,
poufać się, powierzyć komu; sicher,
bezpiecznie.

Vertrauen, das, *s. n.* ufność, ufanie,
zaufanie; auf erfahrne Leute setzen,
ufność położyć w doświadczonych
ludziach, sein größtes auf einen setzen,
naywiększą swoię ufność w kiem
pokładać; kein völliges zu einem ha-
ben, niemieć zupełnego zaufania w
kiem.

Vertraulich, *adv.* poufale; mit einem
leben, z kiem żyć; einen fragen, ko-
go pytać; schreiben, pisać.

Vertraulichkeit, *s. f.* poufałość; beson-
dere, osobliwsza, sehr alte, iuż dawna,
aufrichtige, szczera; mit einem darin-
nen stehen, być z kiem w poufałości,
mit einem eine sehr große aufrichten,
z kiem zabrać wielką poufałość;
aufheben, zerstören, poufałość znieść,
rozerwać; sich in große mit einem
ein-

Verschrieben, *part. et adj.* wpisany w reiestr, zapisany w reiestrze.
Verschrieen, *part. et adj.* wywołany, wygnany, bannitowany.
Verschrummpeln, *v. n.* pomarszczyć się.
Verschrummpelt, *part. et adj.* zmarszczony.
Verschütten, *v. a.* wylać, rozlać; das Wasser, wodę rozlać.
Verschüttet, *part. et adj.* rozlany, wylany.
Verschüttung, *s. f.* wylanie, rozlanie; des Wassers, wody.
Verschulden, *v. a.* 1) przewinić, zawinić. 2) odsługiwać, odsłużyć, s. Vergelten, Ersetzen. 3) popełnić co złego, was hast du verschuldet? coś ty złego popełnił?
Verschulden, das, *s. n.* zawinienie, przewinienie, wina, ohne mein Verschulden, bez moiey winy, ich komme durch mein eigenes Verschulden ins Verderben, ia w padam w ruinę moiem własnym przewinieniem.
Verschuldet, *part. et adj.* zawiniony, zasłużony.
Verschuldung, *s. f.* wina, zawinienie.
Verschwägern, sich, *v. r.* zpokrewnić się, zpowinnowacić się, zkolligacić się.
Verschwägert, *part. et adj.* zpokrewniony, zpowinnowacony, zkolligacony.
Verschweigen, *v. a. irr.* milczeć, zamilknąć, na co, zamilczeć, eines Schande, czyią ochydę.
Verschweigung, *s. f.* zamilczenie.
Verschwellen, *v. impers.* nabrzmieć, obrzmieć, odąć się.
Verschwemmen, *v. a.* piaskiem y mułem, zarkać, zawalić.
Verschwenden, *v. a.* przetyrać, przemarnować; großes Vermögen, wielką fortunę; mit Gastereien, na ochotach; das Geld, als wenn man alles vollauf habe, tyrać, tracić pieniądze, iak gdy by wszystkiego było pełno.
Verschwender, *s. m.* rozrzutnik, tyraiący, utratnik, marnuiący.
Verschwenderisch, *adj.* rozrzutny; verschwenderische Gastgebothe, rozrzutne, zbyteczne ochoty.
Verschwenderisch, *adv.* rozrzutnie, marnotrawnie.
Verschwendung, *s. f.* rozrzutność, marnotrawność.
Verschwören, *v. r.* wyprzysięgać się, wyprzysiąć się; sich zusammen, sprzysiąć się; wieder das gemeine Wesen, przeciwko rzeczy pospolitey.
Verschwörung, *s. f.* wyprzysiężenie się.
Verschweppern, *v. a.* rozpraszać, skować.
Verschwiegen, *adj.* cichy, [illegible] verschwiegener Mann, [illegible] etwas verschwiegen halten, w sekrecie trzymać.
Verschwiegen, *adv.* cicho, [illegible] niu.
Verschwiegenheit, *s. f.* cich[illegible] nie; probiren, ob einer [illegible] sey, czyiego milczenia [illegible]
Verschwinden, *v. n. irr.* [illegible] przeminąć, znigąć; ihr [illegible] verschwunden, ich pa[illegible] durch die Länge der Zeit [illegible] czasu; die Hoffnung [illegible] dzieia miia, niknie; [illegible] verschwinden, zniknąć [illegible] czach.
Verschworen, *part. et adj.* [illegible] żony, wyprzysięgły.
Versehen, *v. a.* 1) podła[illegible] etwas, co w czym; aus [illegible] keit, z niebaczności; [illegible] versiehest, abyś nic [illegible] was hab' ich versehen? [illegible] mylił? a w czym się [illegible] auch ein kluger Mann [illegible] sehen, nawet rozeznany może snadno pobłądzić; [illegible] sehen habe, mache ich [illegible] com pobłądził, mogę [illegible] wić; es zuletzt noch ver[illegible] mym końcu, na ostatek [illegible] 2) sich etwas Böses [illegible] obawiać się czego złego [illegible] was, opatrzyć czym; [illegible] niądzmi; 4) verwalten, [illegible] rządzić; ein Amt, urzą[illegible] eines Stelle, powinność [illegible] prawiać, czyie mieysce [illegible]
Versehen, das, *s. n.* pobłą[illegible] lenie, omyłka, zmylenie.
Versehen, *part. et adj.* [illegible] obdarzony; mit allen [illegible] wszystkiemi pięknemi [illegible] ściami; ein Haus, das [illegible] sehen, dom we wszystko [illegible] mit etwas seyn, być w [illegible] opatrzony; mit nichts [illegible] nie być w nic apatrzony [illegible] damit zur Gnüge, opatrz[illegible] tym, co dosyć; 2) bestim[illegible] czony, przeznaczony; [illegible] Boga; zu etwas versehen [illegible] czego być przeznaczony [illegible] großen Dingen versehen [illegible] kich wcale rzeczy by[illegible] nym.

. a. zelżyć, znieważyć; et
anić.
rt. et adj. zelżony, znie-

s. f. zelżenie, znieważenie,

s. f. błąd, omyłka.
v. a. zanurzać, topić; ins
wodzie; alle Schiffe, wszy-
ty.
art. et adj. zatopiony, za-

v. a. irr. odsyłać, odesłać,
; einen nach Lublin, kogo
a.
rt. et adj. odesłany, za-
yprawiony.
, s. f. odesłanie, zasłanie.
v. a. przypalać, przypalić;
e versengt werden od pio-
opalonym; die Haare mit
enden Eisen, włosy opalić
ym żelazem.
art. et adj. opalony, przy-

, s. f. opalenie, przypalenie.
v. a. 1) przesadzać, przesa-
nen Baum, drzewo iakie;
andern Ort, na iakie inne
2) zum Pfande geben, na
ać, zastawić; 3) mit Edelge-
sadzić, wysadzić, kamienia-
iemi.
, s. f. do przesadzania ława,
ołek.
e, s. f. do przesadzania doł.
, s. n. do przełożenia dom.
e, s. f. do przełożenia iżba.
rt. et adj. przesadzany, prze-
; mit Edelgesteinen, nasadza-
adzany, drogiemi kamienia-

, s. f. 1) przesadzanie, przesa-
przełożenie; der Wörter,
eines Buchstabens, iakiey li-
rzerzucenie; 2) to co ana-
.
, v. a. upewniać, ubezpieczać,
twas, kogo o czym, potwier-
twas mit einem Eide, co po-
ać, nayświętszą przysięgą;
tion stellen, kaucyią, bezpie-
o, pewność dać na siebie.
, part. et adj. upewniony,
eczony, potwierdzony.
ng, s. f. upewnienie, ubezpie-
; eidliche, przysięgą; hat man
ekommen, ieszcze pewności
ebrali; seiner Treue geben, u-

bezpieczenie dać o swoiey wierno-
ści.
Versieden, v. a. et n. irr. zwierać, ze-
wrzeć.
Versiegeln, v. a. zapieczętować, przy-
pieczętować, papieczętować, gdy o
wielu mowa; ein Testament, testa-
ment; einen Brief mit des Herrn
Petschafte, list zapieczętować pańską
pieczęcią.
Versiegelung, s. f. zapieczętowanie,
przypieczętowanie.
Versiegen, v. n. vertrocknen, wysychać,
wyschnąć.
Versilbern, v. a. 1) posrebrzyć; 2) et-
was zu Gelde machen, co spiniężyć,
sprzedawać dobrze, za dobrze pie-
niądze.
Versilbert, part. et adj. posrebrzony;
versilbertes Blech, posrebrzona bla-
cha.
Versinken, v. n. irr. utonąć; und wie-
der empor kommen, y znowu wypły-
nąć do gory.
Versinkung, s. f. utonienie.
Versöhnen, v. a. ubłagać; den durch
Bosheit beleidigten Gott mit Gebet,
złością obrażonego Boga modlitwą
przebłagać; einen mit Geschenken,
kogo podarunkami; sich mit einem
versöhnen, kogo dla siebie ubłagać,
pogodzić się, poiednać się, przepro-
sić się z kiem.
Versöhner, s. m. przeiednacz, przebła-
gacz, przeprosiciel, pogodziciel.
Versöhnt, part. et adj. przebłagany, u-
błagany, przeproszony.
Versöhnlich, adj. łatwy do przebłaga-
nia, ktory się da prędko przeprosić;
sich gegen einen versöhnlich erweisen,
pokazać się łatwym do przebłagania
komu.
Versöhnlichkeit, s. f. snadność, prędkość
do przebłagania.
Versöhnung, s. f. przebłaganie.
Versoffen, part. et adj. piiak, łykacz.
Versorgen, v. a. starać się, o co; seinen
Leib, o swoie ciało; sich mit einer
Wohnung, wystarać sobie mieszka-
nie; seine Kinder, starać się o dzieci,
das Kind mit einer Amme, dziecięciu
się o mamkę postarać.
Versorger, s. m. opatrzyciel, starannik,
postarannik, inusit.
Versorget, part. et adj. postarany, opa-
trzony.
Versorgung, s. f. staranie się, opatrywa-
nie, opatrzenie.

Ver-

Verspätigen, sich, *v. r.* opoźnić się, omieszkać, zmieszkać.
Verspätigung, *s. f.* opoźnienie, zmieszkanie.
Versparen, *v. a.* odkłanać, odłożyć, zachować; bis auf eine andere Zeit, co aż na inny czas.
Versparet, *part. et adj.* odłożony, zachowany.
Versparung, *s. f.* odłożenie, za[illegible]owanie.
Verspeien, *v. a.* popluć, poopluwać; einen, kogo.
Verspeiet, *part. et adj.* popluty, spluty, zepluwany.
Verspendiren, *v. a.* rozdać, wydać, alles, wszystko.
Versperren, *v. a.* zamknąć; einem den Weg, komu drogę; sich ins Haus, siebie w domu zamknąć.
Versperrung, *s. f.* zamknięcie; eines Dinges, iakiey rzeczy.
Verspielen, *v. a.* przegrać; den Proceß, sprawę; Geld, pieniądze.
Verspünden, *v. a.* zaszpuntować; ein Gefäß, naczynie.
Verspotten, *v. a.* wyśmiewać, wyśmiać, wyszydzić; sich von einem verspotten lassen müssen, musieć się dać komu wyśmiać; mit großem Gelächter der Leute, z wielkiem śmiechem ludzkim; mit unanständiger Art, nieprzystoynym sposobem.
Verspottet, *part. et adj.* wyśmiany, wyszydzony.
Verspottung, *s. f.* wyśmianie, wyszydzenie.
Verspechen, *v. a.* obiecywać, obiecać, przyobiecać; gütig, ausdrücklich, reichlich, dobrotliwie, wyraźnie, obficie; willig, chetnię; daß man alles thun wolle, że co czynić chcą; umsonst, darmo, von selbst, dobrowolnie obiecać; einem seine Tochter, komu swoię corkę, bei einem zu Gaste zu kommen, na ochotę obiecać się do kogo; seinen Beistand zu etwas, pomoc komu do czego; einem große Belohnungen, komu wielkie zapłaty; etwas bei Treu und Glauben, obiecać co komu pod wiarą y podściwością, einem sehr viel goldene Berge, komu wiele złotych gòr obiecywać.
Versprechen, das, *s. n.* obiecywanie, obiecanie, przyobiecanie.
Versprecher, *s. m.* obiecuiący, obiecywca.
Versprecherin, *s. f.* obiecuiąca.
Versprechung, *s. f.* obietnica; einer Sache, iakiey rzeczy; [illegible] mu obietnicę czynić; [illegible] sprechung aufhalten, [illegible] karmić; einem viel [illegible] thun, komu wiele obie[illegible] mit vielen anlocken, wie[illegible] mi nęcić; ich will mein [illegible] halten, ia chce dotrz[illegible] obietnicy.
Versprochen, *part. et adj.* ob[illegible] versprochen, obiecywany.
Verspüren, *v. a.* czuć, pocz[illegible] co, miarkować.
Verständig, *adj.* rozumny, [illegible] seyn, bacznym, przezor[illegible] pnym być; mehr, als [illegible] pnieyszym być, iak [illegible]
Verständig, *adv.* rozumn[illegible] bacznie, przezornie, [illegible]
Verständigen, *v. a.* ozna[illegible] miać; einem etwas, co [illegible] domiać, uwiadomić ka[illegible] dawać do zrozumienia.
Verständlich, *adj.* zrozumi[illegible] zumianie, do wyrozu[illegible] einer Sache reden, o [illegible] mowić.
Verständlichkeit, *s. f.* zrozu[illegible] rozumiałość, iasność, [illegible]
Verständniß, *s. n.* 1) zroz[illegible] rozumienie, poięcie; [illegible] haben, porozumienie, [illegible] z kiem; nach dem Ver[illegible] man mit einander hat, [illegible] zumienia, według umo[illegible] sobą maią.
Verstärken, *v. a. et r.* umoc[illegible] utwierdzić, sich wieder, [illegible] przyiść, sił nabrać.
Verstärkt, *part. et adj.* zm[illegible] mocniony.
Verstärkung, *s. f.* zmocnien[illegible] nie; an Truppen, zmoc[illegible] woiennym.
Verstäuben, *v. n.* w proch [illegible]
Verstand, *s. m.* rozum, d[illegible] poymowania rzeczy, [illegible] er hat Verstand, on ma [illegible] Verstand erreichen, roz[illegible] dociec, znaczenie; das [illegible] sen Verstand, słowo to [illegible] czenie, ten sens; alle [illegible] fen, wszystkich rozum[illegible] dzić; großen im Rechte [illegible] mieć bardzo dobrze [illegible] wielkiego rozumienia [illegible] Verstand schärfen, roz[illegible] nes Verstand überzeugen, przechodzić, nach [illegible]

wojego rozumu ſądzić, weit Verſtande abgehen, daleko czyiego rozumu; nach meis n nichts lobenswürdiger ſeyn, moiego rozumu nie może chwały godnieyſzego; keis n, nie mieć rozumu; vom e kommen, odeyść od rozu- cić rozum, ſ. Klugheit, Ver- Sinn.

, *v. n.* drętwieć, zdrętwieć,

part. et adj. zdrętwiały, y; ſeyn, zdrętwiałym, ſka- być; für Kälte, od zimna.

g, *ſ. f.* zdrętwiałość, ſkośnia-

, *v. a.* pozwalać, pozwolić; ter, daß ſie heirathe, corce la za mąż, ſ. Zulaſſen.

part. et adj. pozwolony, do-

g, *ſ. f.* pozwolenie, dozwo-

n, *v. a.* wywichnąć; ſ. Ver-

, *part. et adj.* wywichniony, ony.

, *v. a. irr.* przeſztychować, ſię na co, przefrymarczyć; ire, towary.

, *v. a.* ſkryć, ſchować, etwas co gdzie, ſich in die Wälder, ę, ſchować ſię w laſy.

part. et adj. ſkryty, ſchowany.

g, *ſ. f.* ſchowanie, ſkrycie.

, *v. a. irr.* rozumieć, zrozu- poymować; übel, nicht recht, umieć, nie dobrze; beſſer, le- ſehr wohl, bardzo dobrze; , iaſno; etwas aus dem Brief liſtu zrozumieć, mehr verſte- s die andern denken, więcey eć iak inſi myślą; von einem, zrozumieć; ſo viel ich verſte- rozumiem; nichts, nic nie ro- ; eines Gedanken, czyie myśli ieć; zu verſtehen geben, do nienia dać; einem etwas, co

, das, *ſ. n.* rozumienie, zro- nie.

n, ſich, *v. r.* gurować, wyſoko ſ, za wiele o ſobie trzymać.

rn, *v. a.* ſ. Verauctionniren.

rung, *ſ. f.* ſ. Verauctionnirung.

rn, *v. n.* zkamienieć.

rt, *part. et adj.* zkamieniony.

rung, *ſ. f.* zkamienienie.

Verſtellen, *v. a. ſtr.* zmyślić, udać, ułożyć; ſein Geſicht, ſwoię twarz; ſich, utaić ſię, nie pokazywać po ſobie; als ob man etwas nicht wiſſe, iako by czego nie wiedział; die Leute können ſich verſtellen, ludzie mogą ſię łatwo utaić, niewydawać; ſeinen Verdruß, nie pokazywać umartwienia po ſobie.

Verſtellet, *part. et adj.* zmyślony, udany; *adv.* verſtellter Weiſe, zmyślonym ſpoſobem.

Verſtellung, *ſ. f.* udanie, zmyślenie, nie pokazywanie, iſt, da man anders ſagt, als man denkt, ieſt, gdy kto co inſzego mowi, co inſzego myśli.

Verſtieben, *v. n.* wywietrzeć, w nic ſię obrocić, zniknąć.

Verſtimmen, *v. a.* niezgodne głosy uczynić.

Verſtimmt, *part. et adj.* niezgodny głos.

Verſtimmung, *ſ. f.* niezgodność głoſow.

Verſtockt, *part. et adj.* zacięty, uwzięty, uparty; werden, zaciętym ſię ſtawać.

Verſtockt, *adv.* zacięto, upornie, z uporem.

Verſtockung, *ſ. f.* zaciętość, uporność, upartość.

Verſtören, *v. a.* 1) przeſzkadzać, naprzykrzać ſię, przykrym być; einen in ſeinen Verrichtungen, przeſzkadzać komu w iego zabawach; 2) eine Stadt verſtören, miaſto zburzyć, obalić.

Verſtört, *part. et adj.* przeſzkodzony, *inkomodowany.*

Verſtörung, *ſ. f.* 1) przeſzkodzenie, *inkomodowanie*; 2) einer Stadt, obalenie, zburzenie miaſta.

Verſtohlen, *adj.* ſkryty, ukradką czyniony; verſtohlne Unterredung, ſkryte rozmowy, ukradką miane rozmowy.

Verſtohlen, *adv.* ukradką; verſtohlner Weiſe, kradzionym ſpoſobem.

Verſtopfen, *v. a.* zatykać, zatkać; die Ohren, uſzy; das Waſſer, wodę.

Verſtopft, *part. et adj.* zatkany.

Verſtopfung, *ſ. f.* zatkanie; des Leibes, zatwardzenie żołądka.

Verſtorben, *part. et adj.* zmarły.

Verſtoßen, *v. a. irr.* 1) zepchnąć; aus dem Rathe, wypchnąć z Senatu, ſ. Abſetzen, eine Frau, rozwieść ſię z żoną; einen ins Elend, kogo wepchnąć w biedę; 2) fehlen, potchnąć ſię, pokawić; in einer Sache, w iakiey rzeczy.

Verstoßen, *part. et adj.* zepchnięty, wypchnięty.

Verstoßung, *s. f.* zepchnięcie, wypchnięcie; von einem Amte, z iakiego urzędu zepchnięcie, zrzucenie.

Verstreichen, *v. a. irr.* pomazać, posmarować, pociagnąć; die Bienenstöcke mit Kuhmiste, ule nawozem krowiem; 2) *to co* verlaufen, *v. n.* przelecieć, przebieć, minąć, die Zeit verstreicht, czas leci.

Verstreuen, *v. a.* rozproszyć, rozrzucić, rozpraszać, rozrzucać.

Verstreuet, *part. et adj.* rozproszony.

Verstrichen, *part. et adj.* 1) posmarowany, polepiony; 2) przeszły.

Verstricken, *v. a.* uwikłać, złapać; einen so verstricken, daß er nicht weiß, wie er sich wieder helfen soll, kogo tak uwikłać, że nie wie, iak się ma znowu wywikłać.

Verstrickt, *part. et adj.* uwikłany, zaplątany; seyn, zawikłanym być.

Verstrickung, *s. f.* uwikłanie.

Verstümmeln, *v. a.* utrącić, uciąć, poodtrącać, poobcinać; an den Gliedmaßen, członki po większey części poutrącać, poucinać.

Verstümmelt, *part. et adj.* utrącony, ucięty; Baum, drzewo.

Verstümmelung, *s. f.* utrącenie, poucinanie.

Verstummen, *v. n.* zaniemieć, niemieć, niemym się stać, utracić mowę; er ist verstummet, mowę utracił, niemiał.

Verstummung, *s. f.* oniemienie, mowy utracenie.

Versuch, *s. m.* probowanie, doświadczanie, doznowanie; zum Versuche, na sprobowanie.

Versuchen, *v. a.* probować, doświadczać, ob ich ihn bessern könne, czyli go mogę lepszym uczynić; sein Glück versuchen, swoiego szczęścia probować, ich will alles versuchen, chcę wszystkiego probować, alle Mittel und Wege, wszystkich sposobow y drog, vorher, pierwey, wprzod.

Versucher, *s. m.* probuiący, doświadczaiący.

Versucht, *part. et adj.* 1) biegły, doświadczony; versuchte Soldaten, doświadczeni żołnierze; versuchter Mann, doświadczony mąż; 2) probirt, doznany, wyprobany.

Versuchung, *s. f.* probowanie, kuszenie, doświadczanie.

Versudeln, *v. a.* s. Besudeln.

Versühnen, *v. a.* zgładzić [illegible] chen, iaki grzech, oczy[illegible]

Versühner, *s. m.* oczyści[illegible]

Versühnlich, *adj.* co oczy[illegible] albo można.

Versühnopfer, *s. n.* ofiara [illegible] nie.

Versühnt, *part. et adj.* [illegible] zgładzony.

Versühnung, *s. f.* oczyszcze[illegible] nie.

Versündigen, sich, *v. r.* gr[illegible] szyć; in etwas, w iak[illegible]

Versündigung, *s. f.* zgrze[illegible]

Versüßen, *v. a.* osłodzić.

Versüßt, *part. et adj.* osło[illegible]

Versüßung, *s. f.* osłodzen[illegible]

Versunken, *part. et adj.* [illegible] grążony; in einen [illegible] głębokiey topieli.

Versweise, *adj.* powierz[illegible]

Vertauschen, *v. a.* zamien[illegible] ren, towary.

Vertauscht, *part. et adj.* [illegible] mieniany.

Vertauschung, *s. f.* zam[illegible] *plur. s.*

Verteutschen, *v. a.* na nie[illegible] kładać, tłumaczyć.

Verteutscht, *part. et adj.* [illegible] przekładany, tłumacz[illegible]

Verteutschung, *s. f.* na [illegible] maczenie.

Verthan, *part. et adj.* prz[illegible] cony.

Vertheidigen, *v. a.* bronić [illegible] wo; beständig, statecz[illegible] szczęśliwie; tapfer [illegible] drücklich, iak nayważn[illegible] tig, nazbyt żwawo; [illegible] wnie; klüglich, rostrop[illegible] serdecznie; furchtsam [illegible] listig, wykrętnie; bi[illegible] aż do ostatniey, do [illegible] Sache vertheidigen und [illegible] kiey rzeczy bronić y [illegible] Leben gegen die Feinde, [illegible] przeciwko nieprzyia[illegible] bronić się; übel, schlech[illegible] die Gränzen wider die [illegible] der Feinde, granić [illegible] paściom nieprzyiaci[illegible] Freund, przyiaciela; [illegible] Sache, kraiu, interes[illegible] Unschuld, swoiey niew[illegible]

Vertheidiger, *s. m.* bron[illegible] seyn obronicielem, br[illegible] brońcą być.

Vertheidiget, *part. et adj.* [illegible]

ing, *f. f.* obrona, bronie; *ei*
heidigung fortſetzen, nieuſtá
bronienie kogo; eines auf
en, przyiąć czyią obronę na
wider einen, przeciwko ko
Ehre und Reputation, czy
ioru y ſławy; die Wolluſt
ele Vertheidigung, rozkoſz
u wielu ogrone; weitläuf
en, obſzerne bronienie czy

v. a. podzielić.
part. et adj. podzielony.
, *f. f.* podzielenie, dziele
l, ſ. Eintheilung, Getheilet,

, *v. a.* podróżyć, drożſzym

adj. rozrzutny, marnotra
Verſchwenderiſch.
cit, *f. f.* rozrzutność, mar
ość.
a. irr. utracić, przemarno
cztyrać; die Waaren, towa
zedawać, pozbywać; das
ſwoie utracić.
v. r. 1) utopić, zatopić; ſich
ollüſten, utopić ſię w rozko
ch in die Laſter, zatopić ſię
rach; in gar zu ſchwere Sa
iężkich wcale rzeczach rozu
ie; ſich in Schulden, w dłu
tiefer machen, *v. a.* w głęb
głębſzym zrobić.
irt. et adj. utopiony, zanu
atopiony.
f. f. 1) zatopienie, utopie
w głęb wybranie, wydro

v. a. zgładzić, znieść; mit
und Stiel von Grunde aus,
m do ſzczętu; eines Anden
ią pamięć; alles mit Feuer
werdt, wſzyſtko ogniem y
; eine Stadt, miaſto.
f. m. zgładziciel, znoſiciel;
r, niecnot; aller Dinge,
ch rzeczy.
, *f. f.* zgładzicielka, znoſi

f. f. zgładzenie, zniefienie.
m. umowa, ugoda; etwas
trage nach halten, co podług
chować; iſt zu halten, ma
wana, dotrzymana; dabei
umowy ſię trzymać; machen,
umſtoßen, zerwać; der Ver
inter ihnen getroffen worden,
niemi umowa zrobiona ieſt,

die Sache iſt zum Vertrage gekommen,
rzecz do ugody przyſzła; der ganzen
Sache wegen einen Vertrag machen,
o całą rzecz umowę uczynić.

Verträglich, *adj.* zgodny, ſpokoyny, dobrotliwy.

Verträglichkeit, *f. f.* zgodność, ſpokoyność, dobrotliwość.

Vertragen, *v. a. irr.* 1) znoſić, znieść, cierpieć; Schnee und Kälte, ſnieg y zimno; den Schmerz, boleść; alles, wſzyſtko; den Haß, nienawiść; die Stadt kann dieſen Rathsherrn nicht vertragen, miaſto nie może tego raycy znieść; den Verdruß, przykrość znoſić; etwas mit Geduld, co z cierpliwością; mit tapferm Gemüthe, mężnym umyſłem; mit gelaſſenem Gemüthe, łagodnym umyſłem, ſtandhaft, ſtatecznie; mit Unwillen, po niewoli, z niechęcią, mit Stillſchweigen, z milczeniem; mit fröhlichem Muthe, weſołym umyſłem, die Schläge vertragen, uderzenia, plagi znoſić, den Durſt, pragnienie; 2) *to co* Friede ſtiften, pokoy uczynić, pogodzić; 3) eine Streitſache ausmachen, rozſądzić prawny ſpor; nach eines Vorſchlägen, według czyich kondycyi.

Vertragen, das, *ſ. n.* umowienie, ugodzenie.

Vertrauen, *v. n.* 1) ufać; auf ſich ſelbſt, w ſobie ſamym, *albo* w ſiebie ſamego; auf ſeine Tapferkeit, w ſwoie męſtwo; *albo* w ſwoiem męſtwie; auf ſeine gute Sache, w ſwoiey dobrey ſprawie; 2) einem etwas, *v. a. et r.* poufać, powierzyć; ſich einem, poufać ſię, powierzyć komu; ſicher, bezpiecznie.

Vertrauen, das, *ſ. n.* ufność, ufanie, zaufanie; auf erfahrne Leute ſetzen, ufność położyć w doświadczonych ludziach, ſein größtes auf einen ſetzen, naywiękſzą ſwoię ufność w kiem pokładać; kein völliges zu einem haben, niemieć zupełnego zaufania w kiem.

Vertraulich, *adv.* poufale; mit einem leben, z kiem żyć; einen fragen, kogo pytać; ſchreiben, piſać.

Vertraulichkeit, *ſ. f.* poufałość; beſondere, oſobliwſza, ſehr alte, iuż dawna, aufrichtige, ſzczera; mit einem darinnen ſtehen, być z kiem w poufałości, mit einem eine ſehr große aufrichten, z kiem zabrać wielką poufałość; aufheben, zerſtören, poufałość znieść, rozerwać; ſich in große mit einem

eins

einlassen, wdać się z kiem w tak wielką poufałość; er stehet, lebet mit ihm in Vertraulichkeit, on żyie z niem w poufałości; sie unterhalten, poufałość utrzymywać.

Vertraut, *part. et adj.* poufały; eines vertrauter Freund, czyi poufały przyiaciel; eines vertrauter Freund seyn, być czyim poufałym przyiacielem; vertraute Freundschaft mit einem halten, mieć poufałą przyiaźń z kiem.

Vertraut, *adv.* poufale; mit einem leben, z kiem żyć.

Vertreiben, *v. n. irr.* 1) pędzić, wypędzić, zpędzić; die Traurigkeit aus dem Gemüthe, frasunek z myśli wypędzić; einen von Hause und Hofe, kogo z domu y z podworza, *to iest*, z possessyi; die Krankheit, chorobę; aus der Stadt, z miasta; aus dem Guthe, z dobr; mit Gewalt, mocą, gwałtem; die Zeit vertreiben, czas trawić, przepędzać; die Grillen, troski, kłopoty spędzać; die Sorge, starania z myśli; 2) die Waare vertreiben, towary zbywać, rozprzedawać; 3) ins Elend vertreiben, wypędzić, wygnać kogo z kraiu.

Vertreiber, *s. m.* wypędciciel, wypędca.

Vertreiberin, *s. f.* wypędzicielka.

Vertreibung, *s. f.* 1) wypędzenie, wygnanie, wyrugowanie; 2) ins Elend, wygnanie z kraiu; 3) der Waare, rozprzedanie, pozbywanie towarow, vortheilhafte Vertreibung der Waare, zarobne, żyskowne rozprzedanie towarów.

Vertreten, *v. n. irr.* 1) bronić; einen, kogo; 2) eines Stelle, zastąpić czyie mieysce, zastąpić powinność za kogo; 3) den Fuß, nogę wykręcić, wywichnąć, s. Vertheidigen, Beschützen.

Vertreten, *part. et adj.* obroniony.

Vertreter, *s. m.* broniciel, obrońca.

Vertrieben, *part. et adj.* wygnany, seyn, wygnanym być.

Vertrinken, *v. a. irr.* przepilać, przepić, poprzepiiać.

Vertrocknen, *v. n.* schnąć, wysychać; die Thränen vertrocknen geschwind, łzy wysychaią prędko; der Baum vertrocknet, drzewo schnie.

Vertrocknet, *part. et adj.* wyschły; uschły, s. Dürre.

Vertröpfeln, *v. n.* wykapać, wyciec, kroplami.

Vertrösten, *v. a.* pocieszyć, nadzieię uczynić; einen worauf, kogo czym pocieszyć.

Vertröstung, *s. f.* spodz[illegible]

Vertrunken *part. et adj.*

Vertrunkenheit, *s. f.* p[illegible] nie się piiaństwo.

Vertuschen, *v. a.* utaić, Geld, pieniądze.

Vertuscht, *part. et adj.* [illegible]

Vertuschung, *s. f.* utaić[illegible]

Verüben, *v. a.* popełnić [illegible] böse That, iaki zły [illegible] Mord, zaboystwo; [illegible] Gesetz, co przeciwko [illegible] Böses, co złego.

Verübt, *part. et adj.* popełniony.

Verübung, *s. f.* popełnie[illegible]

Verunehren, *v. a.* znie[illegible] einen kogo; seine [illegible] familiią; seinen Lehr[illegible] nauczyciela.

Verunehrt, *part. et adj.* [illegible] ważony.

Verunehrung, *s. f.* zelżenie.

Veruneinigen, *v. a.* po[illegible] dzić, rozłączyć, roz[illegible] porożnić się; mit ein[illegible]

Veruneinigung, *s. f.* po[illegible] zgoda; anstiften, nie[illegible] nienie zrobić; wie[illegible] znowu pogodzić.

Verunglimpfen, *v. a.* pa[illegible] lować; einen in der [illegible] kogo po całym mie[illegible]

Verunglimpft, *part. et adj.* [illegible] ny, zeszkalowany.

Verunglimpfung, *s. f.* [illegible] zeszkalowanie.

Verunglücken, *v. n.* zgi[illegible] das Schiff ist verung[illegible] nął, przepadł.

Verunglückt, *part. et adj.* [illegible]

Verunreinigen, *v. a.* splu[illegible] cić; sich mit etwas, [illegible] szpecić się niecnotam[illegible] wodę, s. Besudeln.

Verunreinigt, *part. et adj.* zplugawiony, zesrom[illegible]

Verunreinigung, *s. f.* zes[illegible] gawienie.

Verunruhigen, *v. a.* nie[illegible] turbować; einen, kog[illegible] Beunruhigen.

Verunruhigt, *part. et adj.* [illegible] ny, skłucony.

Verunruhigung, *s. f.* [illegible] skłucenie, pomięszanie [illegible] müths, umysłu.

en, *v. a.* sprawić; etwas, co; ng być; sie haben verursacht, ni to sprawili, oni to przyyli, że; eines hat dieses alles ht, iedno sprawiło to wszyst- było przyczyną tego wszyst- eine Meinung von einer Sa- anie o iakiey rzeczy; einen , przykrość; Krankheiten, sprawiać; den Geiz, ła- o; die Gefahr, niebezpie- . być przyczyną; Klagen, nia.

, *part. et adj.* sprawiony.

ung, *s. f.* przyczyna, sprawie-

en, *v. a.* osądzić, skazać, po- dem; zum Tode, na śmierć; ch den Gesetzen, kogo podług ądzić zur Strafe, na karę, a karę unverhörter Sache, uchawszy sprawy.

t, *part. et adj.* osądzony, potępiony.

ung, *s. f.* osądzenie, skazanie, ie.

igen, *v. a.* rozmnożyć; etz rozwielomnożyć.

len, *v. a.* oszukać; einen wo- go w czym; ums Geld, w ach, s. Betriegen.

lt, *part. et adj.* oszukany.

lung, *s. f.* oszukanie.

, *v. a.* strzec, umocnić; etz nit, co czym; mit Wache, hować, das Geld, pieniądze, re nicht gar zu wohl, strzec e bardzo dobrze, die Brücke n, mostu strzec, pilnować.

, *s. m.* stroż, pilnowacz.

in, *s. f.* strożowa, strożka.

en, *v. a.* niepilnować, nie- zec, popsować, popsuć.

ung, *s. f.* niepilnowanie, strzeżenie, popsowanie,

part. et adj. strzeżony, opa- wider die Kälte, przeciwko rwahrt seyn, strzeżonym być.

g, *s. f.* strzeżenie, straż; er Verwahrung, on to ma pod inen in Verwahrung geben, pod straż, w areszt.

v. a. zawiadywać, rządzić, wesen, gospodarstwem, do- was nothig ist, co potrzeba; und Vernunft, rada y ro- ein Amt, urząd sprawować, e eines Dollmetschers, tło-

macza urząd czynić; das Regiment, rządy prowadzić.

Verwalter, *s. m.* rządca, urzędnik, zawiadowca, podstarości; einen aufs Land setzen, podstarościem kogo na wsi uczynić.

Verwalterin, *s. f.* rządczyna, podstarościna.

Verwaltet, *part. et adj.* rządzony, zawiadywany.

Verwaltung, *s. f.* rządzanie, zawiadywanie; der Sachen, rzeczami; des gemeinen Wesens, rzeczypospolitey; eines Amtes, urzędu sprawowanie; auf sich haben, mieć na sobie.

Verwaltungsversammlung, *s. f.* (neu) s. Assemblee in der neuen Bedeutung, *nowe słowo:* obacz słowo, Assemblee, w nowym znaczeniu.

Verwandeln, *v. a.* przemieniać, przemienić; in einen Stein, w kamień; einen Menschen in ein unvernünftiges Thier, człowieka w nierozumne zwierze.

Verwandelt, *part. et adj.* przemieniony.

Verwandelung, *s. f.* przemienienie; eines Dinges in ein anderes, iedney rzeczy w drugą.

Verwandtschaft, *s. f.* pokrzewieństwo; vom Vater her, z oyca, von der Mutter her, z matki; durch Heirath, z małżeństwa, mit einem in Verwandtschaft stehen, z kiem być w pokrzewieństwie.

Verwandt, *part. et adj.* krewny, pokrewny; Jungfer, die mit einem verwandt ist, panna, krewna czyia; nahe, bliski krewny; weitläufftig, daleki krewny, zpokrewniony; mit dem königlichen Hause, z krolewskiem domem.

Verwechseln, *v. a.* zmienić, pozmieniać, Geld, pieniądze mieniać; etwas vor etwas, na co zamieniać, co za co; den Müssiggang mit der Arbeit, proznobanie za pracą.

Verwechselt, *part. et adj.* zmieniony, zmieniany, wymieniany.

Verwechselung, *s. f.* mienianie, zamianie, wymienianie, mianie.

Verwegen, *adj.* płochy, nieważny; verwegener Rath, płocha, nieważna rada, verweger Mensch seyn, płochym, nieważnym człowiekiem być.

Verwegen, *adv.* płocho, nieważnie; reden, mowić.

Verwegenheit, *s. f.* płochość, nieważność.

Verwehren, *v. a.* zabraniać; einem mit dem andern zu ſprechen, komu z drugiem mowić; aus dem Hauſe zu gehen, z domu wychodzić; dem Feinde den Paß über einen Fluß, nieprzyiacielowi bronić przeprawy przez rzekę.

Verwehrt, *part. et adj.* zabroniony, zbronny, niedopuſzczony.

Verwehrung, *ſ. f.* zabranianie, bronienie, niedopuſzczenie.

Verweigerlich, *adj.* odmowny, co można odmowić, niechcieć uczynić.

Verweigern, *v. a.* odmawiać, odmowić, wzbraniać ſię, niechcieć czynić; einem nichts, komu nic nie odmawiać, ſeine Meinung zu ſagen, wzbraniać ſię powiedzieć ſwoie zdanie; die Hülfe wider einen, pomoc odmowić przeciwko komu; die Ehre, honoru komu uczynić.

Verweigerung, *ſ. f.* odmowienie, wzbranianie ſię, niechcenie.

Verweilen, ſich, *v. r.* 1) bawić ſię, opoźniać ſię; länger, przydłużey; 2) ein Ding, przedłużać rzecz.

Verweilung, *ſ. f.* bawienie ſię, opoźnianie ſię.

Verweis, *ſ. m.* połaianie, nagana; einem geben, komu naganę dać, heimlichen, derben, taiemną, oſtrą.

Verweiſen, *v. a. irr.* 1) wywołać, wygnać, banniwać; einen auf das Landguth, kogo na wieś wygnać; in die Inſel, na wyſpę; des Landes, z kraiu. 2) auf etwas, odſyłać, odesłać; den Leſer auf etwas, czytelnika do czego. 3) einem etwas, wymawiać, wyrzucać co komu na oczy; einem ſeine Geduld, komu iego cierpliwość.

Verweiſer, *ſ. m.* wymawiacz, wyrzucaiący.

Verweiſung, *ſ. f.* 1) wywołanie; ins Elend, aus dem Lande, na wygnanie, z kraiu; 2) mit Worten, wyłaianie, połaianie, zganienie.

Verwelken, *v. n.* więdnąć, wywiędnąć, die Brüſte ſind verwelkt, pierſi prędko zwiędły, wywiędły; die Blume verwelkt, kwiaty zwiędły.

Verwelkt, *part. et adj.* zwiędły, wywiędły.

Verwelkung, *ſ. f.* zwiędnienie, wywiędnienie.

Verwenden, *v. a.* 1) kraść, ſ. Stehlen, 2) łożyć, das Geld auf etwas, pieniądze na co; keinen Pfennig auf eine Sache, ani iednego feniks na co.

Verwendet, *part. et adj.* łożony, wydany.

Verwendung, *ſ. f.* obrocenie; pozbycie.

Verwerfen, *v. a. irr.* odrzucić, wyrzucać, wyrzucić, verwerfen und das Gute, odrzucić złe a dobre wyganz und gar, co wcale odrzucić, einen Rath, radę, Meinung, zdanie iakie.

Verwerfer, *ſ. m.* odrzucaciel

Verwerflich, *adj.* odrzutny odrzucić.

Verwerfung, *ſ. f.* odrzucenie, wyrzucenie.

Verweſen, *v. n.* 1) gnić, *v. a.* zawiadywać, ein Amt, ſprawować.

Verweſer, *ſ. m.* zawiadywca

Verweslich, *adj.* zgniły, ſpruchniały.

Verweſung, *ſ. f.* 1) zgniłość, ſpruchniałość; nie, rządzenie.

Verwetten, *v. a.* zaſtawić.

Verwickeln, *v. a.* obwinąć einen in ſeinen Anſchlag, ſwoie rady, ſich, uwikłać ſię, in allerhand Handlakie interesa.

Verwickelt, *part. et adj.* uwiniony, uwikłany, op

Verwickelung, *ſ. f.* uwikłanie, uwinienie.

Verwieſen, *part. et adj.* wygnany, wypędzony.

Verwildern, *v. n.* zarośnąć, ein Garten, iako to ogrod *iakoby*, zdziczeć.

Verwildert, *part. et adj.* zdz

Verwilderung, *ſ. f.* zdzicz

Verwilligen, *v. a.* przyzwoche, na iaką rzecz, einem komu pozwolić.

Verwilliget, *part. et adj.* pozwolony.

Verwilligung, *ſ. f.* przyzwolenie, zezwolenie.

Verwirken, *v. a.* przewin ich verwirkt? co ia prz Leben, karę na życiu z

Verwirkt, *adj.* przewinion zawiniony.

Verwirkung, *ſ. f.* zawinie

Verwirren, *v. r.* 1) uwikł ſich in etwas, ſiebie w kein Geſchäft verwirren ſię w żaden interes uwik

. alles unter einander, wszyst-
upę, kłucie.
, *f. m.* kłuciciel, wikłacz.
part. et adj. pokłucony, po-
, pomięszany, zawiły; *adv.*
reden, mowić, pomięszanie.
ig, *f. f.* pomięszanie, powi-
zakłucenie, darinnen ſtecken,
ęszaniu, z zakłuceniu być.
n, *v. a.* pogorszyć, zgorszyć,
e; die Kinder, dzieci rozpie-

, *part. et adj.* rozpieszczony,
ny, zgorszony.
, *adv.* zepsucie, z zepsuciem.
, *part. et adj.* odrzucony.
part. et adj. zawiły, pokrę-
Verwirrt.
en, *v. a.* źle życzyć, einen,
przeklinać kogo.
t, *part. et adj.* przeklęty,
any, ſ. Verflucht.
ung, *f. f.* przeklęcie, prze-
, złorzeczenie komu.
, *v. a.* pustoszyć, spustoszyć,
end, kray iaki, viel Schlös-
ele zamkow, mit Kriege,
lo weit und breit, tak daleko
o, że nic nie ocalało; das
Land, orane y siane pola,
dte, miasta, mit Feuer und
t, mieczem y ogniem.
f. m. pustoszyciel, spustoszy-
Stadt, miasta.
n, *f. f.* pustoszycielka, spu-
lka.
part. et adj. spustoszony,
żony.
g, *f. f.* spustoszenie, popusto-
der Güther, dobr, von etwas
n, spustoszenie od czego od-
anrichten, uczynić.
t, *v. a* ranić, okaliczyć, ei-
en Leib, kogo na ciele, im
na twarzy, mit dem Dolche,
n, mit dem Degen am Haupte,
kordem, tödtlich, śmiertel-
rwundet werden, ranionym
t dem erſten Hiebe am Kopſe,
szym cięciem w głowę.
n, ſich, *v. r.* dziwować ſię,
ię zadziwić ſię, zadziwo-
lehr, bardzo, am meiſten,
ey, über einen, komu, über
Nachläſſigkeit, nad niedbal-
udzi, er verwundert ſich über
ię dziwuie temu, worüber
verwundert, nad czym, *albo*
ię dziwuią.

Verwunderung, *ſ. f.* podziwienie, ver-
urſachen, ſprawić, einen darein ſetzen,
w podziwienie kogo wprawić, in
großer Verwunderung ſeyn, w wielkiem być podziwieniu.
Verwundet, *part et adj.* raniony, okaleczony, ranny, mit einem Schwerdte,
mieczem, mit einem Pfeile, strzałą.
Verwundung, *ſ. f.* okaleczenie, ranienie.
Verzärteln, *v. a.* rozpieścić, rozpieſzczać, die Kinder, dzieci.
Verzärtelt, *part. et adj.* rozpieſzczony,
pieſzczotami zepsuty.
Verzärtelung, *ſ. f.* rozpieſzczenie, pieſzczotami zepsucie.
Verzäunen, *v. a.* ogrodzić płotem.
Verzäunt, *part. et adj.* ogrodzony płotem.
Verzäunung, *ſ. f.* ogrodzenie, um etwas
machen, około czego uczynić.
Verzagen, *v. n.* rozpaczać, deſperować,
an etwas, o czym, an ſeinem Unternehmen, o swoich rzeczach.
Verzagt, *part. et adj.* 1) rozpaczony, zdeſperowany; 2) furchtſam, boiaźliwy,
nieśmiały, verzagter Menſch, zdeſperowany człowiek, deſperat, einen
machen, kogo deſperatem uczynić,
werden, stać ſię.
Verzagung, *ſ. f.* rozpacz, deſperacyia,
ſ. Verzweiflung.
Verzählen, ſich, *v. r.* omylić ſię, w rachowaniu, w liczeniu.
Verzechen, *v. a.* przepiiać, przepić, das
Geld, pieniądze,
Verzehenden, *v. a.* dziesięcinę płacić,
oddawać.
Verzehren, *v. a.* przeieść, pożrzeć, przetrawić, das Geld, pieniądze, alle
ſein Vermögen, wszystką swoię fortunę, alle Feuchtigkeit, wszystką wilgoć strawić, die Heuſchrecken haben
alles verzehrt, szarańcza wszystko
pożarła.
Verzehren, das, *ſ. n.* pożarcie, ziedzenie, przeiedzenie, strawienie.
Verzehrend, *part. et adj.* żarliwy, żrący.
Verzehrer, *ſ. m.* przeżerca, pożerca,
przeiadnik.
Verzehrerin, *ſ. f.* przeżeczyna, pożerczyna.
Verzeichnen, *v. a.* naznaczyć.
Verzeichnet, *part. et adj.* naznaczony.
Verzeichniß, *ſ. n.* naznaczenie, napiſanie, der Begebenheiten, die in der
Stadt vorgehen, rzeczy, ktore ſię w
mieście dzieią, eine darein bringen,
co w naznaczeniu, w opiſania, po-

łożyć, etwas darinnen finden, co w niem znaydować.

Verzeichnung, *s. f.* naznaczenie, *nanotowanie.*

Verzeihen, *v. n. irr.* wybaczyć, odpuścić, przepuścić, darować; einem etwas, co komu, ich kann ihm nicht verzeihen, ia mu tego nie mogę wybaczyć, andern ihre Fehler, innym ich błędy, sein Verbrechen, weil es ihm leid ist, grzech odpuścić mu, ponieważ żaluie za niego, ich bitte dich, verzeihe mir dieses, proszę cie, wybacz mi to, verzeihe mir's Gott, niech mi to Bog odpuści.

Verzetteln, *v. a.* utracić, stracić.

Verzicht, *s. f.* wyrzeczenie się, thun, wyrzekać się, auf etwas, czego.

Verziehen, *v. n.* 1) przestać, przestawać, usiać, ustawać, zabawić się. die Boten verziehen. posłańcy ustali, zu einem zu gehen, do kogo chobzić, wenn ich noch ein wenig verzogen, so hätte ich ihn nicht zu Hause angetroffen, gdy bym się był trochę zabawił, to bym go był w domu nie zastał; 2) *v. a.* die Kinder, dzieci psuć gorszyć, złym chowaniem.

Verziehung, *s. f.* opoźnienie, zabawienie się zmieszkanie.

Verzinnen, *v. a.* cyną oblać.

Verzinsen, *v. a.* płacić czyńsz.

Verzinsung, *s. f.* czyńsz, czyńszu, płacenie.

Verzögern, *v. a.* zwłoczyć, odwłoczyć, odkłądać, od iutra do iutra, eine Sache, rzecz iaką, den Krieg, woynę, die Rede, mowę, den Tod, śmierć, die Hochzeit einige Tage, wesele przez kilka dni.

Verzögerer, *s. m.* zwłoczyciel, odwłoczyciel, odkładca.

Verzögert, *part. et adj.* zwłoczony, odwłoczony, odkładany, odłożony.

Verzögerung, *s. f.* zwłoka, zwłoczenie, zwleczenie, odwleczenie, odkładanie, des Gerichts, sądu, der Strafen suchen, zwłoki kary szukać, keine Verzögerung machen, nie czynić żadney zwłoki, Ursache darzu seyn, być przyczyną do zwłoki.

Verzogen, *part. et adj.* wychowany źle, nie dobrze.

Verzollen, *v. a.* płacić cło, myto.

Verzuckt, *part. et adj.* zachwycony, porwany, w zachwyceniu będący, werden in den Himmel, porwanym, zachwyconym być w niebo.

Verzuckern, *v. a.* przycukrow[illegible] krować.

Verzuckung, *s. f.* zachwyc[illegible]

Verzug, *s. m.* zwłoka, om[illegible] nigen leiden, zwłokę ni[illegible] pieć, langer, długa zwł[illegible] Verzug etwas thun, be[illegible] czynić; muß nicht ge[illegible] nie trzeba zwłoki zażyw[illegible]

Verzweifeln, *v. n.* rozpacz[illegible] wać, an seiner Erhaltung, o swoiey całości, o sw[illegible] waniu, an Erhaltung der [illegible] stąpieniu honorow, an [illegible] o swoich rzeczach, der [illegible] ben verzweifelt, ktory ro[illegible] speruie o swoiem życiu.

Verzweifeln, das, *s. n.* rozp[illegible] sperowanie.

Verzweifelt, *part. et adj.* [illegible] zdesperowany.

Verzweifeler, *s. m.* despera[illegible] iący.

Verzweifelung, *s. f.* rozpacz[illegible] ia, ist eine Gemüthebe[illegible] einige Hoffnung einer B[illegible] troskliwość umysłu bez [illegible] lepszenia iakiego. w czy[illegible] rozpacz iest tak wielka [illegible] zu bekommen, czego [illegible] aus der Verzweifelung, [illegible] z desperacyi.

Verzwicken, *v. a.* uciąć, [illegible]

Verzwickt, *part. et adj.* [illegible] ny; *adv.* krotko, kawał[illegible] mowić.

Vesper, *s. f.* Gottesdienst [illegible] nieszpor, nabożeństwo [illegible] południu, singen, śpiew[illegible]

Vesperbrod, *s. n.* podwiecz[illegible] ieść.

Vespern, *v. a.* podwieczor[illegible]

Vesperzeit, *s. f.* wieczor[illegible] czorny.

Veto, *s. m. et n.* (neu[illegible] nungsrecht, dessen sich Lu[illegible] folge der ersten Constit[illegible] diente, um den Dekreten [illegible] versammlung seine Zu[illegible] versagen. Daher die D[illegible] und die Königin aus Sp[illegible] und die Madame Veto, [illegible] Madame *Veto* nannten, [illegible] prawo zapierania, iego [illegible] według pierwszez konst[illegible] zażywał do odmowienia [illegible] probowania dekretom [illegible] ziazdu. Dla tego De[illegible] gminowładni iego i krol[illegible]

li: *Pan i panni* Veto, *Mon-Madame Véto.*
v. a. (neu) nicht genehmigen, beifall im Tone des Unwillens Verachtung verſagen, z. B. ret mit Unwillen verwerfen, *wo:* nieapprobować, ſwoie nie tonem niechcenia i podmowić, na przykład, deo ſkazanie iakie niechceniem ć.
f. ſtara baba, rufianka.
m. des Vaters Bruder, brat cyi, der Mutter Bruder, ma-, wuy, wuſaſzek, vom Vater ieczny, von der Mutter her, y, cioteczny, Brudezs Kinyieczni, Schweſter Kinder, i.
adj. ſtryieczny.
a. wekſować, einen vexiren, zeſladować, żartować z kogo.
f. f. wekſowanie, prześladożartowanie z kogo, für Ernſt n, za prawdę brać żart.
n. Wikaryat, namieſtniſtwo.
ſ. m. Wikaryuſz.
niral, *ſ. m.* Wiceadmirał, loty.
zler, *ſ. m.* Podkanclerzy.
ident, *ſ. m.* Wiceprezydent.
mund, *ſ. m.* Nebenvormund, ekun, namieſtnik opiekuna.
ekun.
mundſchaft, *ſ. f.* podopiekuńpodopiekuństwo.
ſ. m. ein Standestitel, Pod-Wicehrabia.
, *ſ. n. pl.* żywności, auf eidnat, na ieden mieſiąc.
n. 1) bydlę, unvernünftiges, mne, grobes, wielkie, żahaſkawe, das wohl bei Leibe iſt, v ciele ieſt, niechude, krankes, mit Hörnern, z rogami, roit Borſten, ze ſzczeciną, ſzczeinheimiſches, domowe, ſwoiewania, geltes, iaſowe, zum do iedzenia, zur Kleidung, do ziewania, eine große Menge ien treiben, wielką moc pędydła; auf die Weide treiben, ą pędzić, hat eine anſteckende , ma zaraźliwą chorobę, matabę, wird krank, weil es nicht will, chore ieſt bo niechce in den Büſchen weiden, wo es Laub und Zweige giebt, gdzie gałęzi z liściacim y drobnych gałązek; 2) Laſtthier, bydlę pod ciężar, das die Laſten auf dem Rücken trägt, ktore ciężary na grzbiecie dźwiga, gebändigtes, obłaſkawione, unbändiges, nieobłaſkawione.
Vieharzt, *ſ. m.* konował, lecznik bydląt.
Vieharznei, *ſ. f.* lekarſtwo dla bydła.
Vieharzneikunſt, *ſ. f.* ſztuka konowałſka, konowałſtwo.
Viehdieb, *ſ. m.* złodziey co bydło krada.
Viehdiebſtahl, *ſ. m.* Kradzierz bydła.
Viehfutter, *ſ. n.* paſza, ſtrawa dla bydła.
Viehhändler, *ſ. m.* kupiec bydłem handluiący.
Viehhirt, *ſ. m.* paſtuch, paſtucha, co bydło paſa.
Viehiſch, *adj.* bydlęcy, viehiſche Wollüſte, bydlęce lubości, auf viehiſche Art, bydlęcym ſpoſobem, iak bydlę.
Viehmarkt, *ſ. m.* targowiſko, rynek na bydło.
Viehſeuche, *ſ. f.* zaraza na bydło.
Viehſtall, *ſ. m.* ſtaynia, okoł, obora, na bydło.
Viehtrifft, *ſ. f.* wygon, paſtwiſko.
Viehweide, *ſ. f.* paſtwiſko, paſza dla bydła.
Viehzucht, *ſ. f.* chowanie bydła, Bücher von der Viehzucht ſchreiben, kſiążki o chowaniu bydła piſać, ſich damit nähren, żywić ſię chowaniem bydła, große, ſtarke, nutzbare, wielkie, mocne, zyſkowne.
Viel, *adj.* wiele, es hat nicht viel gefehlet, nie wiele niedoſtawało, gar zu viel, nazbyt wiele, viele ſolche Bäume, wiele takich drzew, ein Werk, wozu viele Leute gehören, robota, do ktorey wiele ludzi należy, ziemlich viel, nie bardzo wiele, ſind eurer, ieſt was, viele Freunde, wiele przyiacioł, viele Früchte, wiele urodzaiow, viel Unglück, wiele nieſzczęścia, viel verſprechen, wiele obiecywać.
Viel, *adv. indeck. nieſpadkowane,* wiele, daleko, długo, etwas viel unterſuchen, überlegen, wiele czego ſzukać, co rozważać, nicht viel dabei geweſen ſeyn, nie wiele być w rzeczach ktore ſię dzieią, viel anders ausſchlagen, daleko ſię inaczey trafiać, wychodzić, viel bequemer ſeyn, daleko wygodniey być, viel weniger, daleko mniey, es befindet ſich viel anders, inaczey ſię daleko znayduie, das iſt viel wahrſcheinlicher, to ieſt daleko do prawdy podobnieyſze, viel geſchwinder ausmachen, daleko prędzey zrobić, dokazać.

Vielartig, *adj.* kilkorodny, kilkorodzayny: wielorakiego rodzaiu.
Vieldeutig, *adj.* wiele znaczący, wiele wyrazaiący; *adv.* wiele znacząc, wiele wyrażaiąc.
Vielerlei, *adj.* wieloraki, vielerlei Art, wieloraki sposob, wie vielerlei, iak wieloraki; *adv.* wielorako.
Vielfach, *adj.* wieloraki, wielki, vielfache Zahl, wielka liczba.
Vielfältig, *adj.* wieloraki.
Vielfältigkeit, *s. f.* wielorakość.
Vielfältiglich, *adv.* wielorako.
Vielfarbig, *adj.* wielorakiey farby, maści.
Vielfraß, *s. m.* żarłok, obżartuch, nienaiadek.
Vielfräßig, *adj.* wiel żrzący, żarłoczny, obżarty.
Vielfräßigkeit, *s. f.* obżarstwo.
Vielfüßig, *adj.* wielonogi.
Vieljährig, *adj.* wieloletny, wieloroczny.
Vielleicht, *adv.* podobno, vielleicht daß, podobno, żeby, vielleicht weissage ich? dodobno ia wrożę? wenn nicht vielleicht, ieżeli podobno nie.
Viellöchericht, *adj.* wiele dziur, wiele wylotow, maiący.
Vielmal, *adv.* wiele razy, wiele kroć, często krać, etwas thun, co czynić, vielmal erzehlen; bardzo wiele razy co powiadać, habe ich ihn gebethen, często kroć posiłem go.
Vielmehr, *adv.* raczey, lepiey, ja vielmehr hat er mich betrogen, owszem raczey on mie oszukał.
Vielschwatzig, *adj.* gadatliwy, co wiele gada, gawędzi.
Vielseitig, *adj.* wielo stronny.
Vielstimmig, *adj.* wielo głośny.
Vieltheilicht, *adj.* wiele części maiący, wielodzielny.
Vielvermögend, *adj. et part.* wiele możny.
Vielweiberei, *s. f.* wielożeństwo.
Vielwissend, *adj. et part.* wiele umieiący, wiele wiedzący.
Vier, *num.* cztery, czworo, vier Theile, cztery części, vier Tage, cztery dni, aus vier bestehend, ze czterech złożony
Vierte, *num. ord.* czwarty, vierter Ort, czwarte mieysce, viertemal, czwarty raz, zum viertenmale, poczwarty raz, poczwarte, vierter Theil, czwarta część, ćwierć.
Viereck, *s. n.* kwadrat, czworgran, czworścian, Ausmessung [illegible] ecks, wymiar kwadrat[illegible]
Viereckicht, *adj.* kwadratow[illegible] granny, czworścienny, [illegible] co kwadratowe zrobić.
Viererlei, *adj.* czworaki, [illegible]
Vierfach, *adj.* czworaki, [illegible] einen zur vierfachen [illegible] men, kogo na czworak[illegible]
Vierfältig, *adj.* czworaki; [illegible] rak.
Vierfältigkeit, *s. f.* czwor[illegible]
Vierfältigung, *s. f.* czwor[illegible]
Vierfüßig, *adj.* o czterech [illegible] ronogi.
Vierhundert, *num. ord.* [illegible] vierhundert mit einander [illegible] sta razem.
Vierhundert, *num. ord.* [illegible] Jahr, rok.
Vierhundert mal, *adv.* czt[illegible]
Vier Jahre, *num. et s. n.* [illegible] przeciąg.
Vierjährig, *adj.* czteroletn[illegible] Ruhe, czteroletni spo[illegible] czteroletni czas.
Vierköpficht, *adj.* czterogł[illegible] rech głowach.
Viermal, *adv.* cztery razy [illegible] viermal so viel, cztery ra[illegible] ßer, cztery razy większ[illegible]
Viermänner, *s. m. pl.* czter[illegible] urzędowych.
Viermänner-Amt, *s. n.* ur[illegible] mężow.
Viermonatlich, *adj.* cztero[illegible]
Vierpfündig, *adj.* cztero [illegible]
Viersäulich, *adj.* o czterec[illegible] o czterech słupach.
Vierschrötig, *adj.* granist[illegible]
Vierseitig, *adj.* cztero str[illegible] recli stronach.
Vierspaltich, *adj.* na czwo[illegible]
Vierspännig, *adj.* czter[illegible] Wagen, woz.
Vierspitzig, *adj.* czterech k[illegible]
Viertägig, *adj.* cztero dn[illegible] frebra co czwarty dzie[illegible] ca, viertägige Zeit, [illegible] czas, cztery dni, [illegible] wa droga.
Viertheil, *s. n.* ćwierć, cz[illegible] eines Fasses, stopy, [illegible] ciężkości, der Erbschaft [illegible] Maaß, kwarta: Weins,
Viertheilicht, *adj.* na cztery [illegible] na cztery części.
Viertheiljährig, *adj.* ćwie[illegible]
Viertheilstunde, *s. f.* kwadr[illegible]

ım. card. czterdzieści, vierzig
czterdzieści tysięcy.
ig, adj. czterdziestoletni.
, adv. czterdzieści razy.
num. ord. czterdziesty.
htzig, num. ośmdziesiąt cztery.
num. czternaście, je vierzehn,
naſtu, po czternaście.
e, num. ord. czternasty.
mal, adv. czternaście razy.
e, f. m. (neu) Weinleſemonat, oder Herbſtmonat, nach dem anzöſiſchen Kalender, vom 22 ber bis zum 21 Oktober, nowe Winobranía miesiąc, wina albo Październik, według o francuſkiego kalendarza od iesnia aż do 21 Października.
adj. fiialko-błękitny, Pur- irpura fiiałkobłękitna, Farbe, akowat.
. Veilchen, n. eine Blume, fio- ilek, kwiat, blaue Frühlings- , fioletek brunaty marcowy,
der Veilchenſtock, f. m. macica va.
dj. Veilchen-, violblau, braun, fiołkowy, fiołkowey maści.
ben, v. a. farbawać fiołkowo.
, f. f. violblau, violette Farbe, fiołkowy kolor, fiołkowa fiiałkowy kolor.
n, f. m. fiiałkowy ogrod.
f. m. Geige, Fiedel, ſkrzypce.
, f. m. Geiger, Fiedler, ſkrzy-
ello, f. n. Wiolonzello, wio- ika.
f. m. fiiałkowy ſok, iulepek.
n. dioptra.
v. a. mierzać przeſtroność
f. m. miernik przeſtroności.
, f. f. miara przeſtroności.
f. nawiedzenie.
v. a. rewidować.
. m. Kupferwaſſer, koperwas, vaſa.
, adj. von Vitriol, zu ihm ge- koperwaſowy.
ik, f. f. głoſowa Muzyka,
ht, f. n. Prawo narodow.
aſt, f. f. zaludnianie, zaludnie-
f. n. ludek, gmin.
adj. pełny, zupełny, ſ. voll- n.

Völlig, adv. pełno, zupełnie, ausgemacht, zrobiony, Genüge thun, zadoſyć uczynić, ſ. gänzlich.
Vogel, f. m. 1) ptak, groſser, wielki, weiſſer, biały, der da ſingt, śpiewaiący, der in einem Bauer ſteckt, w klatce; 2) to co leichtfertiger, człowiek ſwywolny, ladaco, den Vogel abſchieſſen, ptaka ustrzelić.
Vogelbauer, f. m. klatka na ptaki; einen Vogel darein ſetzen, ptaka do klatki wſadzić.
Vogelfang, f. m. ptakow łapanie, vom Vogelfange leben, ptakow łapaniem żyć; zum Vogelfange gehörig, adj. ptaśniczy.
Vogel fangen, v. n. irr. ptaki łapać, łowić.
Vogelfrei, adj. za ktorego głowę zapłacić, obicuią.
Vogelgeſang, f. m. śpiewanie ptakow.
Vogelgeſchrei, f. n. wrzask ptakow.
Vogelhändler, f. m. ten co ptaki przedaie.
Vogelhaus, f. n. chowanie na ptaki, gdzie ſię ptaki chowaią.
Vogelheerd, f. m. ptaśnicze boyſko, zu rechte machen, zrobić.
Vogeljäger, f. m. ptaśnik, ten co ptaki łapa, łowi.
Vogelkloben, f. f. wabik na ptaki.
Vogelleim, f. m. lep, daran kleben bleiben, na lepie zoſtać, uwiązнąć, ſich damit beſchmieren, lepem ſię poſmarować, mit Vogelleime beſtreichen, lepem naſmarować.
Vogelneſt, f. n. gniazdo ptaſze.
Vogelnetz, f. n. ſiatka na ptaki.
Vogelſchlag, f. m. potrzaſk, łapka na ptaki.
Vogelſtange, f. f. 1) żerdź; 2) wovon man den Vogel abſchieſt, berło, na ktorym ptak drewniany do ustrzelenia.
Vogelſtellen, f. n. ptaki łowić, łapać.
Vogelwärter, f. m. pilnuiący ptakow.
Vogelwicken, f. f. leśna wyka.
Voigt, f. m. władarz, rządca.
Voigtbar, adj. dorosłych lat, w ſwoiey mocy.
Voigtei, f. f. rządſtwo.
Voigtländer, f. m. z Woygtlandyi człowiek.
Volcaniſiren, v. a. (neu) in Feuer und Flammen ſetzen, erhitzen die Gemüther und Köpfe, nowe słowo: rozdrażnić, rozgniewać, rozgrzać, rogrzać umysł i głowę.

Volcanisirt, *part. et adj.* (neu) erhitzt, *nowe słowo:* rozdrażniony, rozgrzaniony, rozgniewany, rogrzany, rozgrzony.

Volk, *s. n.* lud, narod, ausländisches, fremdes, cudzoziemski, obcy, freies, wolny, sehr großes, bardzo wielki, frei von Abgaben, wolny od podatkow; herrschsüchtiges, panuiący; alliirtes, zprzymierzony, reiches, mächtiges, bogaty, potężny; berühmtes, sławny, tapferes, w leczny, unüberwundenes, niezwyciężony; aus der Stadt, mieyski, benachbartes, sąsiedzki, altes, starodawny, barbarisches, grubiiański; grausames, okrutny; leutseliges, ludzki, lutościwy, unzehliges, niezliczony, kriegerisches, woienny, im Kriege, żołnierze, Woiący, lud woienny.

Volkreich, *adj.* ludny; volkreiche Stadt, ludne miasto; volkreiches Land, ludni kray.

Volkreichheit, *s. f.* ludność.

Volksgesellschaft, *s. f.* narodowe zgromadzenie.

Volksgunst, *s. f.* zyczliwość gminoładna, narodowa; Unbeständigkeit der Volksgunst, odmienność, niestateczność zyczliwości narodowey.

Volksherrschaft, *s. f.* narodowy rząd, narodowe państwo.

Volkspolicei, *s. f.* (neu) narodowy rząd porządkowy.

Volksregierung, *s. f.* narodowy rząd, nanodowe rządzenie.

Volksrepräsentant, *s. m.* narodow reprezentant, ukazywaiący narod.

Volksrepräsentation, *s. f.* narodowe pokazywanie.

Volkstribun, *s. m.* narodu trybun, cechmistrz, społczłon dostoieństwa cechmistrzow.

Volkstribunal, *s. n.* narodowy trybunał, sądy naywyższe.

Volkstribunat, *s. n.* Zunftmeisteramt, im alten Rom, *u starych Rzymian:* dostoieństwo cechmistrze, narodowe obrońce pospolstwa; in der neuen Bedeutung: das Volkstribunat in Frankreich oder in der ehemaligen französischen Republik, *w nowym znaczeniu:* narodowy dostoieństwo cechmistrzow w Francyi albo w dawney, przeszłey rzeczypospolitey francuskiey.

Volksunbeständigkeit, *s. f* odmienność, niestateczność narodu zyczliwości.

Voll, *adj.* 1) pełny, zupełny, [illegible] pełny, limince pełn[illegible] tow; Nacht voller Furcht [illegible] boiaźni, cały; ein volles [illegible] was nöthig haben, mieć [illegible] ły rok do czego; das [illegible] solcher Meinungen, kn[illegible] takowych zdan. die [illegible] nicht voll, summa nie [illegible] pełna; alles ist voll, [illegible] pełno; ein Leben voll [illegible] życie pełne samych do[illegible] Stadt voll gelehrten [illegible] pełne uczonych ludzi, [illegible] Wein, piwem, winem, [illegible] Schlafs, rozespany, co [illegible] voll Safts, pełny soku [illegible] den, pełny ran; voll [illegible] ludu; sich voll trinken, [illegible] werden, upić się, einen [illegible] kogo upoić.

Vollauf, *adv.* obficie, [illegible] pełno; ist alles, wszystkie[illegible] no; etwas vollauf haben, [illegible] go iest dosyć.

Vollblütig, *adj.* krwisty; [illegible] Leuten muß man Aderlass [illegible] ludziom trzeba krew [illegible]

Vollbracht, *part. et adj.* [illegible] pełniony, spełniony, do[illegible] wszystkiem.

Vollbringen, *v. a. irr.* zrob[illegible] dokończyć ze wszystkiem, [illegible] ein Werk, robotę, dzieło [illegible] Befehl, rozkaz uczynić, [illegible] den Mord, zaboystwo p[illegible]

Vollbringen, das, *s. n.* zro[illegible] robienie, dokończenie, [illegible] odprawienie, sprawienie.

Vollbringung, *s. f.* sprawie[illegible] zanie, wypełnienie.

Vollenden, *v. a.* dopełnić, [illegible] kończyć, dokończyć.

Vollendet, *part. et adj.* zkoń[illegible] kończony.

Vollendung, *s. f.* dopełnienie, [illegible] czenie.

Vollgemacht, *part. et adj.* [illegible]

Vollgesäuft, *part. et adj.* spo[illegible] ry się spił.

Vollgesackt, *part. et adj.* nar[illegible]

Vollgeschenkt, *part. et adj.* ze w[illegible] dopełniony.

Vollgeschrieben, *part. et adj.* [illegible] papier, wszystek zapisany.

Vollgültig, *adj.* pełnoważny.

Vollgültigkeit, *s. f.* pełnoważ[illegible] nopopłacanie.

Vollkornicht, *adj.* pełny [illegible]

ien, *adj.* doſkonały; in allen
, we wſzyſtkim; Menſch in
redſamkeit, doſkonały czło-
w Wymowie, vollkommenes
doſkonałe dzieło, doſkonała
vollkommene Erklärung, do-
obiaśnienie; vollkommenes
doſkonałe dobro; ſeyn, do-
m być.
en, *adv.* doſkonale, zupełnie,
achahmen, doſkonale co na-
ać; vollkommen weiſe Leute,
ıle, zupełnie mądrzy ludzie;
doſkonale uczony, etwas ver-
doſkonale co rozumieć, voll-
wohl handeln, doſkonale do-
ynić; einem Genüge thun, u-
towanie uczynić komu.
enheit, *ſ. f.* doſkonałość, zu-
der Werke, dzieł, uczyńkow,
Dingen, we wſzyſtkich rze-
doſkonałość, to ieſt cnotli-
pełna, doſkonałość.
, *ſ. f.* pełnomoc, pełnomoż-
pełna moc; einem geben, ets
thun, pełnomoc dać komu
nienia czego; haben, pełną
eć.
, *ſ. m.* pełnia; im Vollmonde
ien, na pełni co ſiać.
, *ſ. m.* upoiownik, upoynik.
ei, *ſ. f.* upoienie, piianość.
, ſich *v. r. irr.* upić ſię, użło-
ſpić ſię.
ben, *v. a. irr.* zapiſać zupeł-
pier, kartę.
g, *adj.* cały, zupełny, doſko-
vollkommen.
g, *adv.* cało, zupełnie, do-
.
igkeit, *ſ. f.* całość, zupełność,
ałość.
nig, *part. et adj.* zupełnemi
i.
n, *v. a.* wypchać pełno, za-
einen todten Körper mit wohl-
den Dingen, ciało wypchać
cemi rzeczami.
en, *v. a.* wykonać, wypełnić,
ringen.
ig, *adj.* zupełny wagi; *adv.*
ey wagi.
tigkeit, *ſ. f.* zupełność wagi.
g, *adj.* zupełney liczby.
gkeit, *ſ. f.* zupełność liczby.
n, *v. a. irr.* zrobić, ſprawić,
richten.
r, *ſ. m.* ſprawca, ſprawiciel.

Vollziehung, *ſ. f.* ſprawienie, uczynienie, zrobienie.
Vollzogen, *part. et adj.* ſprabiony, zrobiony, uczyniony.
Volontair, *ſ. m.* dobrowolny, ochotnik.
Voltigiren, *v. n.* wpaść na konia.
Vomiren, *v. n.* womitować, zrzucać, wymioty mieć.
Vomitiv, *ſ. n.* lekarſtwo na womity, na zrzucenie.
Von, *praep.* od, o, z, ze, von einem entfernet ſeyn, bydź od kogo oddalonym, von Steinen gemacht, z kamieni zrobiony, von ferne, z daleka, von dem Tage an, od owego dnia, von allen Seiten, ze wſzyſtkich ſtron.
Vor, *praep.* w przod, przed.
Vorältern, *ſ. c. pl.* ſ. Voreltern.
Vorangehen, *v. n. irr.* w przod iść, gehe voran, ich will folgen, idź wprzod ia za tobą; vor einem, iść przed kiem; vor der Heerde, przed trzodą, nach der Stadt, do miaſta.
Vorangehend, *part. et adj.* wprzod idący.
Vorangeſchickt, *part. et adj.* w przod posłany, przodem, wyprawiony, przesłany.
Vorangeſetzt, *part. et adj.* przełożony.
Voranlaufen, *v. n. irr.* wprzod biec, przodem biegać, biegnąć.
Voranſchicken, *v. a.* wprzod posłać, przodem wyprawić, wysłać; einen mit der Reiterei, kogo z kawaleryią.
Voranſchwimmen, *v. n. irr.* wprzod płynąć, przodem płynąć.
Vorantanzen, *v. n.* iść w pierwſzey parze w tańcu, tey prowadzić w tańcu.
Vorarbeiten, *v. a.* pracować za kogo, co kto inſzy miał pracować.
Vor Augen ſtellen, *v. a.* przed oczy ſtawić, przełożyć.
Voraus, *adv.* pierwey, w przod, na przod, geben, dać, bekommen, nabyć, was zum voraus iſt, co ieſt przedniego; über ſein Unglück voraus klagen, na ſwoie nieſzczęście iakoby *naywiękſze* było narzekać.
Voraus commandiren, *v. a.* wysłać w przod, przodem.
Voraus genießen, *v. a. irr.* iuż w przod używać, iuż ſię wprzod cieſzyć czym.
Voraus ſetzen in Gedanken, *v. a.* w przod kłaść myślą co zakładać, że prawda, że ſię ſtało, że będzie.
Voraus vermachen, *v. a. wprzod co komu* przekazać.
Vorbauen, *v. a.* 1) na prodzie wybudować; 2) ubezpieczyć, oſtrzec; ei-

nem Dinge, iaką rzecz, zabiec iakiey rzeczy.

Vorbauung, *s. f.* 1) na przodzie budowanie; 2) ostrzezenie, zabieżenie czemu.

Vorbedacht, *part. et adj.* 1) przeźrzany. 2) mit Vorbedacht, umyślnie; 3) z ostrzeżeniem, z ubezpieczeniem.

Vorbedächtig, *adj.* ostrożny, opatrzny, zabiegły.

Vorbedächtigkeit, *s. f.* ostrożność, zabiegłość, opatrzność.

Vorbedächtlich, *adv.* ostrożnie, opatrzenie, zabiegło.

Vorbedenken. *v. a. irr.* w przod pomyśleć; etwas, o czym; wprzod rozważyć.

Vorbedeuten, *v. a.* przeznazać, przeznaczyć; den Menschen künftige Dinge, ludziom przyszłe rzeczy.

Vorbedeutung, *s. f.* przeznaczanie, prognostyk; haben von etwas, mieć o czym.

Vorbehalt, *s. m.* wymowienie, wymowka, wyięcie, wyłączenie, mit Vorbehalt, z tą wymowką, ohne einigen Vorbehalt, bez żadney wymowki, bez wyięcia, bez ekcepcyią, s. Ausnahme, ekcepcyia.

Vorbehalten, *v. a.* wymowić, wyiąć; zostawić sobie; sich seine Meinung, sobie swoie zdanie.

Vorbei, s. Vorbey.

Vorbereiten, *v. a.* przygotować, wprzod nagotować; die nöthigen Dinge zu etwas, potrzebne rzeczy do czego; ehe man es angreift, niżel co zacząć.

Vorbereitet, *part. et adj.* 1) przygotowany, w przod nagotowany; 2) der sich vorbereitet hat, ktory się przygotował, nagotował na co.

Vorbereitung, *s. f.* przygotowanie, nagotowanie na co, in allen Dingen vorkehren, we wszystkich rzeczach czynić.

Vorbericht, *s. m.* 1) wprzod oznaymienie, w przod danie znać, wprzod uwiadomienie 2) vor einem Buche, przemowa.

Vorbescheid, *s. m.* pozwanie, pozew.

Vorbeschließen, *v. a irr.* wprzod co ustanowić, *zkonkludować.*

Vorbestimmen, *v. a.* wprzod naznaczać, naznaczyć.

Vorbewust, *s. m.* wiadomość; mit Vorbewust, z czyią wiadomością; etwas thun, co czynić, ohne Vorbewust, bez czyiey wiadomości.

Vorbey, *praep.* mimo, imo koło, die Armee an der See vorbei [illegible] morza woysko prowadzić [illegible] Augen vorbey tragen, imo [illegible] nieść, s. vorüber.

Vorbeyeilen, *v. n.* spieszyć się [illegible] was, przed czym.

Vorbeyfahren, *v. a. irr.* mimo [illegible] chać.

Vorbeyfliegen, *v. n. irr.* mimo [illegible] cieć, mimo lecieć.

Vorbeyfließen, *v. n. irr.* mimo [illegible] mimo iść, *o wodzie.*

Vorbeyführen, *v. a.* mimo [illegible]

Vorbeyführung, *s. f.* mimo [illegible] mimo przewiezienie.

Vorbeygegangen, *part. et* [illegible] co minął, *iakoby* co min[illegible]

Vorbeygeflossen, *part. et* [illegible] płynął mimo, co przesz[illegible]

Vorbeygehen, *v. n. irr.* mimo [illegible] chodzić, prześć, iść: [illegible] czego; vor einem unbe[illegible] schen, mimo iakiego [illegible] człowieka prześć, min[illegible]

Vorbeygehung, *s. f.* mimo [illegible] mimo przechodzenie, [illegible]

Vorbeygelassen, *part. et* [illegible] szczony, mimo przepu[illegible]

Vorbeylassen. *v. a. irr.* [illegible] mimo przepuścić; etw[illegible] schweigen, co milczeniem [illegible] Gelegenheit, okazyią u[illegible] puścić.

Vorbeylassung, *s. f.* mimo [illegible] minienie, opuszczenie.

Vorbeylaufen, *v. a. irr.* im[illegible] gać, imo przebieć; als [illegible] mimo biegnie.

Vorbeyreiten, *v. n. irr.* im[illegible] iechać, przeiechać.

Vorbeysegeln, *v. n.* mimo [illegible] einer Stadt, mimo prze[illegible]

Vorbey seyn, *v. n. irr.* prz[illegible] nąć, wenn der Monath [illegible] miesiąc minął, *albo,* m[illegible] ist vorbey, gorąco ustał[illegible]

Vorbeystreichen, *v. n. irr.* [illegible] przebieć, upłynąć: [illegible] dać czasowi upłynąć: [illegible] heit etwas zu thun, oka[illegible] do czynienia czego.

Vorbeytragen, *v. a. irr.* [illegible] mimo nieść.

Vorbeywischen, *v. n.* prze[illegible]

Vorbild, *s. n.* Wzor, obr[illegible]

Vorbilden, *v. a.* odwzorow[illegible] ślić; etwas, co wyobra[illegible]

Vorbildung, *s. f.* odwzorow[illegible] brażenie, odkryślenie.

n, *v. a. irr.* na przodzie przy-

f. f. ſ. Fürbitte.
r, *f. m.* Nagelbohrer, ſ. Bohr

ſ. m. przesłaniec, przodem
ny. przysłany.
en, *v. a. irr.* 1) wynieść; das
us dem Kaſten, pieniądze ze
ły; dobyć, pieniędzy; 2) opo-
, profić; ſeine Klage, zanieść
kogo ſwoię ſkargę.
ung, *ſ. f.* wyniesienie, wyno-
dobycie, powiadanie; zanie-
przywodzenie.
n, *v. n.* ſ Vortanzen.
eil des Haupts, *ſ. n.* przodek
des Schiffes, przodek okrętu.
v. n. pośpieszyć, pośpieszyć
rzod.
nutter, *ſ. f.* praprababka.
, *ſ. c. pl.* przodkowie.
ater, *ſ. m.* prapradziad.
nden, *v. a.* czuć, pokazać.
ndung, *f. f.* Ahndung, czucie,
uwanie.
lten, *v. a. irr.* zatrzymać,
ern, *v. a.* napomnieć, prze-
przestrzegać.
ert, *part. et adj.* napomniony,
zeżony.
erung, *ſ f.* napomnienie, prze-
nie.
en, *v. a. irr.* przeźrzeć, prze-
ć.
ung, *ſ. f.* przeźrzenie, prze-
ie.
, *ſ. m.* Przodek, *Anteceſſor.*
n. die, *ſ. c.* Przodkowie, die
en Ehren geweſen, ktorzy na
ch godnościach bywali, der
Vorfahren keine Schande iſt,
ſwoim przodkom nie ieſt za-
wſtydem.
, *v. n. imp. irr.* przypadać,
ść, przytrafić ſię; ungefehr,
kiem: zu ungelegener Zeit, na
s; bequem, wygodnie, w ſam
ſehr ſelten, bardzo rzadko, die
nheit iſt ungefehr vorgefallen,
a przypadkiem trafiła ſię.
d *part. et adj.* przypadaiący,
ący ſię, vorfallende Gelegenheit,
ąca ſię okazyia.
n, *v. n. irr.* bić ſię wprzod.
n, das, *ſ. n.* bicie ſię, poty-
ſię wprzod.
r, *ſ. m.* biiący ſię, potykaiący

Vorfordern, *v. a.* pozwać; przyzwać; vor den Rath, do Senatu; vor das Criminalgericht, do Kriminalnych Sądow.
Vorfoderung, *ſ. f.* pozwanie, zapozwanie.
Vorgang, *ſ. m.* poprzedzanie, poprzedzenie.
Vorgänger, *ſ. m.* poprzednik, *Anteceſſor*, przywodca.
Vorgängerin, *ſ. f.* poprzedniczka, *Anteceſſorka*, przywodczyna.
Vorgebäude, *ſ. n.* budowanie na przodku.
Vorgeben, *v. a. irr.* wydawać, wydać, ſ. hervorgeben,
Vorgeblich, *adj.* ſ. Angeblich.
Vorgebürge, *ſ. n.* nadmorſka góra, pomorek.
Vorgefaßt, *part. et adj.* poprzedzony, wprzod uięty, ułożony.
Vorgehalten, *part. et adj.* zarzucony, przed czym, przed kiem.
Vorgehen, *v. n. irr.* iść wprzod, przed; einem, przed kiem, mieć pierwſze mieyſce przed kiem.
Vorgelaſſen, *part. et adj.* przypuſzony, ſ. vorlaſſen.
Vorgemach, *ſ. n.* ſień, przedſionek, izba na przodku.
Vorgemalt, *part. et adj.* wprzod odmalowany.
Vorgenommen, *part. et adj.* przedzięwzięty podięty, czego ſię kto podiął.
Vorgerichtet, *part. et adj.* Vorbereitet, przygotowany, wprzod nagotowany.
Vorgerückt, *part. et adj.* wymawiany, wyrzucony na oczy.
Vorgeſetzt, *part. et adj.* przezowiedziany, wprzod powiedziany.
Vorgeſang, *ſ. m.* przod prześpiewanie dla proby.
Vorgeſchehen, *part. et adj.* wprzod uczyniony, co ſię wprzod ſtał.
Vorgeſchmack, *ſ. m.* ſkoſztowanie, wprzod, pokoſztowanie.
Vorgeſchoben, *part. et adj.* założony, zaſunięty przed, zaſuniony, przedſuniony.
Vorgeſchrieben, *part. et adj.* przepiſany.
Vorgeſetzt, *part. et adj.* przełożony; einem Dinge, nad iaką rzeczą.
Vorgeſetzter, *ſ. m.* przełożony, dozorca, ſtarzy nad kiem, nad czym.
Vorgeſprochen, *part. et adj.* dopowiedziany, podſzeptany.
Vorgeſteckt, *part. et adj.* zatchniony, przed czym, ſ. vorſtecken.
Vorgeſtellet, *part. et adj.* ſtawiony przed, poſtawiony, przed oczyma.

Vorgestern, *adv.* onegday, zawczoray, was du vorgestern gesagt, cośty onegday powiedział.

Vorgestreckt, *part. et adj.* pożyczony, pożyczanym sposobem dany.

Vorgethan, *part. et adj.* wprzod uczyniony, wprzod zrobiony.

Vorgetragen, *part. et adj.* 1) wynosony; 2) proponowany, przełożony, zakładany, założony, podawany.

Vorgewarnt, *part. et adj.* przestrzeżony, ostrzeżony.

Vorgeworfen, *part. et adj.* zarzucony, przed, na przodku.

Vorgezogen, *part. et adj.* przeciągniony.

Vorgraben, *v. a. irr.* przekopać, na przodku.

Vorgreifen, *v. a. irr.* uprzedzić, ubiec, einem, kogo; in etwas, w czym.

Vorgriff, *s. m.* ubieżenie, uprzedzenie.

Vorhaben, *s. n.* przedsięwzięcie, postanowienie, davon abgehen, przedsięwzięcia, od postanowienia odstępować, wieder darzu kommen. znowu się wrocić do przedsięwzięcia, eines Vorhaben billigen, czyie przedsięwzięcie aprobować, pochwalić; anzeigen, otworzyć; tadeln, ganić; verhindern, czyiemu przedsięwzięciu przeszkodzić; ändern, odmienić; darauf bestehen, w przedsięwzięciu zostawać; verborgen halten, ukryte trzymać; an den Tag legen, geben, wyiawić się z przedsięwzięciem, z postanowieniem; davon abstehen, odstąpić od przedsięwzięcia, gleiches Vorhabens seyn, tegoż samego być przedsięwzięcia, auf das Vorhaben bringen, do przedsięwzięcia przywieść, Vorhabens werden, chwytać się iakiego przedsięwzięcia, postanowienia; einen davon abbringen, kogo od przedsięwięcia odwieść, des Vorhabens seyn, być tego przedsięwzięcia, sein Vorhaben vollführen, swoie przedsięwzięcie wykonać, großes und böses Vorhaben, wielkie, złe przedsięwzięcie, er ist dieses Vorhabens, on iest tego przedsięwzięcia.

Vorhaben, *v. a. irr.* zamyślać, przed się brać; wichtige Dinge, ważne rzeczy, einen Krieg, woynę iaką, ich habe das vor, ia to zamyślam; heimlich, potaiemnie.

Verhalten, *v. a. irr.* przełożyc przed oczy, przedkładać; kłaść przed oczy, wyrzucać co komu na oczy.

Vorhanden, *adj.* 1) obeczny, przytomny, ist er auch gewesen, on był też przytomnym. 2) na doręczu być [illegible] towiu, nicht sehen, was [illegible] nie widzieć do na doręcz[illegible]

Vorhang, *s. m.* zasłona [illegible] etwas ziehen, firankę co [illegible] słoną zaciągnąć.

Vorhangen, *v. a. irr.* wisieć [illegible]

Vorheften, *v. a.* przypinać [illegible]

Vorhengen, *v. a. irr.* zawiesić [illegible] ku, przed; einen Vorgang [illegible] firankę zawiesić na przo[illegible] czym.

Vorher, *adv.* wprzod, prze[illegible] wey, vier Tage vorher [illegible] ken, pierwey o czym [illegible] pomyśleć; zu einem sich [illegible] wey się do kogo udać, [illegible] her, na rok być pierwey. [illegible] sowohl vorher gethan, als [illegible] tak ia to przed tym [illegible] też y teraz czynię, vorh[illegible] her den Mund ausspülen, [illegible] potym usta płukać, so [illegible] gdzie przed tym, lange [illegible] ko przedtym, kurz vor[illegible] przedtym, wenige Tage [illegible] dni przed tym, zwei Ta[illegible] er gekommen, nadwa dni [illegible] on był przyszedł. ich ha[illegible] gesagt, ia to w przod, prze[illegible] wiłem.

Vorher abbrechen, *v. a. irr.* pierwey urwać; die Fru[illegible]

Vorher abpflücken, *v. a.* pierw[illegible] urywać, zerwać.

Vorher anzeigen, *v. a.* wpr[illegible] mić; przepowiadać; kü[illegible] wprzod ludziom przepow[illegible] szłe rzeczy.

Vorher ausrichten, *v. a.* wpr[illegible] dzić.

Vorher aussehen, *v. a. irr.* [illegible]

Vorher hauen, *v. a. irr.* wp[illegible] wać.

Vorher bedacht, *part. et adj.* rozmyślony.

Vorheulen, *v. n.* lamentowa[illegible] utyskować przed kiem.

Vorhin, *adv.* iuż przed ty[illegible] vormahls.

Vorhof, *s. m.* sień, przedsio[illegible]

Vorhund, *s. m.* gwiazda, [illegible] pies.

Vorig, *adj.* przeszły, dawn[illegible] przeszła powaga, vorig[illegible] szły zwyczay, vorige[illegible] szły stan, vorigen Som[illegible] Jahr, przeszłego lata, [illegible] my, in vorigen Briefen, [illegible]

die vorige Nacht, przeszła noc,
m vorigen Leben urtheilen, we-
rzeszłego życia sądzić, vorigen
przeszłego dnia.
adv. teraz, ninie; Frieden ha-
ieć pokoy; den Krieg beilegen,
uspokoić.
ier, *s. f.* Antykamera, przedpo-

, *v. a.* pogryść wprzod; die
, iadło.
s. m. pierwsze kupno, pierwo-

r, *s. m.* pierwszy kupiec.
recht, *s. n.* prawo pierwoku-

n, *v. a.* obrocić; allen Fleiß,
ą pilność na co.
ten, *v. n. irr.* uprzedzać, uprze-
eines Verlangen, czyie pragnie-
eines Absehen, czyie zamysły;
; einem unruhigen Kopfe, nie-
ney głowie, er ist mir vorge-
n, uprzedził mnie, zabiegł mi,
im Traume vorkommen, komu
yśnić; einem Uebel, złemu za-
, zdawać się, es kömmt mir vor,
ich daß, zdaie się mi, że ia to

, *v. a. irr.* durch einen Herold,
fer, przez woźnego: durch eine
pozwem; vor Gericht, do

t, *adv.* iuż dawno; an einen
eben haben, do kogoco było pi-
ahe ichs gesagt, powiedziałem;
t haben, posłać było; ist das
en, to się stało.
r, *s. m.* poprzednik; przebie-

en, *v. a.* dobrywać, dobyć; aus
aften, ze skrzynie.
s. m. przodbieg, przebieg.
n, *v. n. irr.* obiec, wyścignąć,
dzić; einem, kogo, bieć w
; trafić się, przypaść.
, *v. a.* położyć przed; etwas
, co przed kiem, *to co:* geben,
omu, überreichen, ofiarować,
ngen, wynieść, wyłożyć, vor-
, *proponować*, Speise vorlegen,
lać, postawić, położyć przed

, das, *s. n.* Vorlegung, *s. f.* po-
ie przed, danie, ofierowanie,
enie, proponowanie, postawie-

, *v. a. irr.* czytać komu, dla

Vorlesen, das, *s. n.* czytanie.
Vorlesung, *s. f.* czytanie.
Vorleuchten, *v. n.* świecić przed.
Vorlieb nehmen, *v. n.* kontent być.

Vorliebe, *s. f.* allzugroße Liebe, nader bardzo przesilena miłość.

Vormachen, *v. a.* okować na przodku; einen Graben, fossę dać przed, na przodku.
Vormalen, *v. a.* malować, ukazywać na oko.
Vormahls, *adv.* przeszłym razem, przedtym, niegdyś.
Vormauer, *s. f.* 1) mur na przodku dany, przed-murze. 2) Schutz, obrona, zasłona, zastęp.
Vormittägig, *adj.* przed-południowy; Spatziergang, przed-południowa przechadzka.
Vormittag, *s. m.* przed-południe, do-południe.
Vormund, *s. m.* opiekun; bey einem seyn, opiekunem czyim być; verordnen, naznaczyć, einen zum Vormunde machen, kogo opiekunem uczynić; haben, opiekunem mieć.
Vormundschaft, *s. f.* opieka, in eines Vormundschaft seyn, być pod czyią opieką, na opiece u kogo, w opiece u kogo.
Vormundschaftlich, *adj.* opiekowny, opiekuńśki.
Vorn, *adv.* z przodu, na czele, przodem, vorn an, od początku z początku, z gory, vorn abweisen und hinten einlassen, przodem wygnać, a tyłem wpuścić, vorn locken und hinten kratzen, z przodu lizać a ztyłu drapać; na oko przyiaźń, za oczy nieprzyiaźń.
Vorn abbeißen, *v. a. irr.* z przodu odgryść.
Vorn abbrechen, *v. a. irr.* z przodu odłamać.
Vorname, *s. m.* przedimek; im Vornamen fehlen, w przedimku błądzić.
Vorangehen, *v. n. irr.* iść przodem.
Vornehm, *adj.* przedni, a, ie.
Vornehmen, *v. a. irr. et r.* przed się brać, zaczynać; sich etwas, zakładać sobie co; zamyślać.
Vornehmen, das, *s. n.* przedsięwzięcie, zamyślanie; darauf bestehen, verharren, zostawać w swoim przedsięwzięciu.
Vornehmste, *adj. et s.* nayprzednieyszy.
Vorplaudern, *v. a.* baiać, trzopać; gadaiąc, przeszkadzać.

Vor-

Vorpfeiffen, *v. a. irr.* przegrywać na piszczałce.

Vortragen, *v. n.* ſtyrczeć, wyglądać, widać zkąd; aus dem Waſſer, z wody; unter allen, z pomiędzy wſzyſtkich, die Zähne vorragen, zęby ſtyrczą.

Vorrath, *ſ. m.* 1) ſprzęt, gotowość, rzeczy przyſpoſobione, nagotowane; an Getraide haben, mieć gotowość zboża przyſpoſobionego, großen an Proviant zuſammen ſchaffen, wielka gotowość żywności przyſpoſobić, an Eſſen und Trinken, przyſpoſobienie iadła y napoiu, jährlicher, roczna gotowość, przyſpoſobienie na rok, 2) Vorrath, ſpiżarnia.

Vorrathsgewölbe, *ſ. n.* ſklep na żywność, na ſpiżę, ſpiżarnia.

Vorrecht, *ſ. n.* Recht, prawo, Vorzug, prawo pierſzeńſtwa do czego: Begnadigung, przywiley; im Karten- und Würfelſpiel, ręka.

Vorrede, *ſ. f.* przemowa; keine erdenken können, niemoc żadney przemowy wymyśleć; weit herholen, zdaleka przemowę zaczynać.

Vorredlein, *ſ. n.* przemowka, przedmowka.

Vorredner, *ſ. m.* Przemówca, Przedmowca.

Vorreih, *ſ. m.* im Tanzen, naypierwſze mieyſce, rey, naypierwſza para w tańcu; haben, mieć.

Vorreiten, *v. n. irr.* na koniu, wprzod iechać.

Vorreiter, *ſ. m.* Rotmiſtrz.

Vorrichten, *v. a.* przygotować, wprzod nagotować.

Vorrichten, das, *ſ. n.* Vorrichtung, die, *ſ. f.* przygotowanie, w przod nagotowanie.

Vorriß, *ſ. m.* w przod odrys, pierworys.

Vorrücken, *v. n.* 1) pomknąć z iakiego mieyſca; 2) *v. a. irr.* wyrzucać na oczy, wymawiać, ſ. Vorwerfen.

Vorruckung, *ſ. f.* wymawianie, wyrzucanie na oczy.

Vorſänger, *ſ. m.* śpiewak przym trzymaiący.

Vorſagen, *v. a.* dyktować, przepowiadać; einem etwas von Sylbe zu Sylbe, po ſylabie komu, przepowiadać przyſzłe.

Vorſagen, das, *ſ. n.* przepowiadanie, *to co:* protokowanie, wrożenie.

Vorſager, *ſ. m.* przepowiadacz, wrożek, wieſzcz.

Vorſatz, *ſ. m.* poſtanowienie, przedſięwzięcie; mit Vorbedacht, ſwoiego umyſłu; wieder zu ſeinem Vorſatz kommen, wrocić do ſwoiego przedſięwzięcia; keinen andern haben, als, żadnego innego przedſięwzięcia; aby; bei ſeinem Vorſatze, przy ſwoiem zamyśleniu; durch nichts von ſeinem Vorſatze wieniu, durch nichts von ſeinem Vorſatze ſchreckt werden, niczym ſtraſzonym od ſwoiego przedſięwzięcia; darauf beharren, ſwoiem przedſięwzięciu; mienić; faſſen, układać; abwendig machen, odwiego przedſięwzięcia, aus Vorſatze, umyślenie; wienia. z przedſięwzięcia.

Vorſatze, tą myślą; thun, czynić, der einen guten dobre przedſięwzięcie haben, to poſtanowienie

Vorſchein, *ſ. m.* przeſtać zum Vorſcheine kommen, na widok, odkryć ſię, zum Vorſcheine gekommen ſzła na widok, odkryć ſię.

Vorſchieben, *v. a. irr.* nąć, zaprzeć; den Riegel zaporą drzwi zaſunąć.

Vorſchiebung, *ſ. f.* zaſunięnie, zaparcie.

Vorſchießen, *v. a. irr.* 1) ſ. vorragen, 2) dodać. komu pieniędzy.

Vorſchlag, *ſ. m.* warunek, kondycyia; thun, czynić annehmen, przyiąć; nieprzyiąć kondycyi. runku; ſich nicht gefallen probować, niechwalić cyi; laſſen ſich alle gefwſzyſtkie, zezwolić na runki, kondycyie, wyzdanie; pierworzut.

Vorſchlagen, *v. a. irr.* dawać, zakładać.

Vorſchmack, *ſ. m.* zakoſztoſkoſztowanie; bei wiecznego życia.

Vorſchneiden, *v. a. irr.* kraiać, rozbierać mięſ

Vorſchneider, *ſ. m.* Krayc

Vorſchreiben, *v. a. irr.* piſywać, przepiſować. ſchreiben lernen ſoll napiſać, temu co ſię

ung, *f. f.* przepiſanie, przepis.
f. f. przepis, wzor, prawiach dieſer Vorſchrift, według zepiſu.
ſ. m. 1) ratunek, pomoc; *eis*m, komu czynić; groſen im hun, wielką pomocą być kowoynie. 2) żaſowka, klamſtiegel.
des Weins, *ſ. m.* klarowne ſamych iagod y ſamo wychoan Gelde, założenie pieniągo.
ſen, *v. a.* uſzy nabiiać; einem ubigen viel, komu ſnadnowie.
ſich, *v. r.* ſtrzed ſię, chronić rzyć, er hat den Verſtand nicht, nſehen, on niema rozumu do ia ſię; ſich vor einem, mieć oſtrożności przeciwko komu, an ſich leicht vorſehen, można o uſtrzec; vor etwas, czego ec, ſiehe dich vor, daß nicht, ę, aby nie; darinnen ſehen ſich chen nicht vor, w tym ſię luſtrzegą, nun ſiehet er ſich vor, cht nöthig iſt, iak on ſię teeże kiedy nietrzeba.
das, *ſ. n.* ſtrzeżenie ſię, miena oſtrożności.
g, *ſ. f.* ſ. Fürſehung.
v. a. przekładać; einen einem oſadzić kogo na iakiem urzęer Flotte, nad flotą dać ko; ſich, zakładać ſobie; etwas, habe mir vorgeſetzt, fortzuge ſobie zakładam poiechać, t ſich vorgeſetzt, poſtanowiono, no, zu ſterben, oder zu ſiegen, , albo zwyciężyć, ich habe mir zt, ia to u ſiebie poſtanowi-
das, *f. n.* Vorſetzung, *ſ. f.* przeie, poſadzenie, zakładanie, poienie, umyślanie.
), *adj.* dobrowolny, ſamoch-
), *adv.* umyślnie, ſamochcąc, vorſetzlich geſchehen, to ſię ue ſtało; einem Unrecht thun, ſamochcąc krzywdę czynić; ges, dziać ſię; zuwider ſeyn, być przeciwnym.
)teit, *ſ. f.* dobrowolność.
ſ. f. opatrzność, przezorność.
, *adj.* opatrzny, przezorny; künftige, na przyſzły czas; im Schreiben, w piſaniu; in der Gefahr, w niebezpieczeńſtwie; urtheilen, przezorny ſąd; ſeyn, przezornym, opatrznym być.
Vorſichtig, *adv.* oſtrożnie, przezornie, opatrznie; reden, mowić; handeln, czynić; einrichten, ſtanowić; gehen, iść; etwas erwählen, co wybierać.
Vorſichtigkeit, *ſ. f.* opatrzność, przezorność, mit aller Vorſichtigkeit gebrauchen, z wſzelką przezornością zażywać.
Vorſingen, *v. a. irr.* śpiewać pierwey; przodem przed inſzemi.
Vorſingen, das, *ſ. n.* śpiewanie pierwey, przed inſzemi.
Vorſinger, *ſ. m.* w prod śpiewak.
Vorſingerin, *ſ. f.* w przod śpiewaczka.
Vorſitz, *ſ. m.* pierwſze mieyſce, pierwſze krzeſło, ſ. Oberſtelle.
Vorſitzen, *v. n. irr.* ſiedzieć przed.
Vorſorge, *ſ. f.* ſtaranie, troſka; alle anwenden, wſzyſtkie ſtaranie obrocić; groſe vorkehren, wielkie ſtaranie obracać; für einen tragen, ſtaranie mieć o kiem.
Vorſorger, *ſ. m.* ſtaraiący, ſtaranie maiący.
Vorſpann, *ſ. m.* zaprząg, koni do wozu; fodern, zaprzęgu ſię domagać.
Vorſpannen, *v. a.* 1) rozciągnąć; einen Vorhang vor das Bette, firankę przed łożkiem. 2) die Pferde vor den Wagen, konie zaprząc do wozu.
Vorſpannung, *ſ. f.* zaprząg.
Vorſpiegeln, *v. a.* oſzukać, zwieść, zwodzić.
Vorſpiegelung, *ſ. f.* Täuſchung, Blendwerk, oſzukywanie, oſzuſtoſtwo, oſzukanie, zwodzenie.
Vorſpiel, *ſ. n.* 1) pierwogra, przegrawanie. 2) przykład.
Vorſpielen, *v. a.* przegrywać.
Vorſpielend, *part. et adj.* przegrywaiący.
Vorſprechen, *v. a. irr.* 1) w przod mowić, przepowiadać; komu, ſ. vorſagen. 2) profić, für einen, za kiem, ſiehe Fürſpruch.
Vorſprecher, *ſ. m.* dyktuiący, przepowiadaiący, komu.
Vorſpringen, *v. n. irr.* wyſkakiwać.
Vorſpringer, *ſ. m.* co ſkacze, wyſkakuie przed kiem.
Vorſprung, *ſ. m.* przechodzenie, celowanie, einen groſen Vorſprung vor einem haben, przechodzić, celować kogo.
Vorſpucken, *v. n.* dziw co przeznaczaiący czynić.

Vorſpucken, *ſ. n.* dziw przeznaczaiący co.

Vorſtadt, *ſ. f.* przedmieście, in die Vorſtadt gehen, iść na przedmieście, das in der Vorſtadt iſt, *adj.* przedmieyſki.

Vorſtand, *ſ. m.* pieniądze w przod zapłacone.

Vorſtecken, *v. a.* zatchnąć, wyznaczyć; okować; ein Eiſen vor etwas, żelazem co.

Vorſteckroſe, *ſ. f.* roża z kamieni drogich wyſadzana.

Vorſtehen, *v. n. irr.* 1) być wyſtawionym. z czego, wyglądać z czego; vor der Stirn, z czoła; ſ. Hervorragen. 2) rządzić: einem Lande, iakiem kraiem; der Armee, rządzić woyſkiem, komenderować woyſko: einer Stadt, rządzić iakiem miaſtem; dem gemeinen Weſen, rządzić rzecz poſpolitą; einer Sache ſchlecht, źle ſprawić iaki interes.

Vorſteherin, *ſ. f.* Rządczyna, Wielkorządczyna.

Vorſtehung, *ſ. f.* rządy, rządzenie.

Vorſtellen, *v. a.* przekładać, przełożyć przed oczy; einem etwas, co komu, ich kann mir das wohl vorſtellen, ia to ſobie dobrze mogę przed oczy ſtawić; einem etwas mit vielen Worten, komu co wielu ſłowami reprezentować.

Vorſtellung, *ſ. f.* 1) reprezentowanie, ſtawianie przed oczy; eines Dinges, iakie rzeczy. 2) obraz, wyobrażenie.

Vorſtrecken, *v. a.* 1) wyciągnąć, rozciągnąć; den Spieß, ſpiſę wyciągnąć, na dłuż podać. 2) pożyczyć: einem Geld, komu pieniędzy; poddać, dodać czego komu.

Vortägig, *adj.* przededniowy.

Vortänzer, *ſ. m.* tanecznik w pierwſzey parze.

Vortanz, *ſ. m.* naprzod tańcować, rey wodzić w tańcu; thun, wodzić.

Vortheil, *ſ. m.* zyſk, pomoc, zarobek; wygoda; korzyść; ſchaffen, zrobić; davon haben, mieć z czego, auf ſeinen Vortheil ſehen, ſwoiego zyſku upatrywać; verabſäumen, niedbać o ſwoy zyſk, etwas zum Vortheile thun, czynić co dla zyſku, des Vortheils halber, dla zyſku: ſeinen eigenen nicht vergeſſen, ſwoiego właſnego zyſku niezapominać, bey erſehenem Vortheile, przy upatrzonym zyſku, das halte ich für meinen, to ia ſobie mam za moy zyſk; vor einen Vortheil, nad kiem, mieć korzyść iak to, das bringt den, to nam wielką pożyteczność, iſt mein gröſter, to największa moia pomoc; groſſen Vortheil haben, mieć z czego wielki pożytek, achten, mieć za korzyść.

Vortheilhaftig, *adj.* 1) zyſkowny, korzyſtny, wygodny; pomocny; wygrana przynoſząca, nen, dla kogo, komu. 2) nen ſtehet, zyſku, za ſwoiey upatruiący.

Vortheilhaftig, *adv.* zyſkownie; z zarobkiem.

Vorthun, *v. a. irr.* 1) zakleić, zamknąć na co; den Thüre, drzwi na zapor drzwi zaſunąć; ſich, wyſ być ſię z czego. 2) ce wyiſzać; vor andern, vor einer Armee, woyska.

Vortrab, *ſ. m.* pierwſza ſ mee, woyska.

Vortrag, *ſ. m. propozycya*, podanie; deutlicher, ja keines Beweiſes, niepotrzebnego dowodu, dem Vortrag geben, zezwolić na propozycyą ią przyiąć.

Vortragen, *v. a. irr.* 1) wyſ vorher, co na przod, kła nować, przełożyć, zakła podawać, einem etwas, co nieść; etwas dem Ratſchlusſe; deutlich, iaſno: fleißig, eigentlich, ſumm w krotkiem zbiorze. 3) einem die Fackel, przed dnią.

Vortreffen, *v. a. irr.* celow dzić; wychodzić nad co ż żey.

Vortrefflich, *adj.* przedni, wyśmienity, przewyśmie luiący, przechodzący: ſten ſeyn, przednim być vortreffliche Tugend, Sch duia cnota, pięknoſć; V dni dowcip, rozum, vortrefflicher Schönheit, dniey prześliczney urodz przednia mądroſć, na allen Dingen vortrefflich przedni we wſzyſtkich r

Vortrefflich, *adv.* przednie: cznie; przewyśmienicie

Vortrefflichkeit, *ſ. f.* prześliczność; przewyż

ąć; unter die Erde in die iten, po pod ziemię, ziemią, w wodę prowadzić, aus dem ten, z rzeki prowadzić; im ſtoi w dołach; auf der Saat, ney roli; aus der Luft regnet, powietrze, pada na dół; rch eine Röhre, biegnie cia- nałem, rurą; breitet ſich weit zſzerza ſię daleko; ſpringet r Röhre, z rury wyſkakuie, uie; iſt 2 bis 3 Querfinger ;boka ieſt na dwa, albo na ce poprzecz położone; Mans Waſſer, niedoſtatek wody; iß an Waſſer, obfitość wody, atkiem wody; fließet aus eis len Brunnen, płynie z iedne- ego źrzodła; das Fließen des , płynienie wody; Leitung, lzenie wody, Schöpfung, czer- ciągnienie wody; die Pferde nit dem Wagen durchs Waſſer, idą z wozem przez wodę, ins fallen, w wodę wpaść, wil- ıſſer, potok wody; nach Waſ- en, po wodę iść, zu Waſſer nde, wodą y lądem, in Brun- agen, wodę do ſtudni nosić; lawać co ma; einem etwas zu : machen, popſuć, zniſzczyć amysł, zu Waſſer machen, na udać, na nic wyść; tritt, ſteigt ı die Augen, łzy mu w oczach faſt ganz mit Waſſer umgeben prawie całym być wodą oto- m; ſich ins Waſſer begeben, w wleść; ſich ſchnell darüber ſetzen , dać ſię prędko przez wodę ırawić, przewieść.

, zum Waſſer gehörig, *adj.* wo- wodniſty.

ɔeſchreibung, *ſ. f.* wodopiſanie.

blaſe, *ſ. f.* bańka na wodzie.

bläschen, *ſ. n.* auf der Haut, kro- ɔodniſta na ſkorze.

dicht, *adj.* do wody gęſty.

eimer, *ſ. m.* 1) wiadro do czer- ıa wody; 2) das Feuer damit zu en, wiadro do gaſzenia ognia.

rfall, *ſ. m.* upuſt, wodny ſpadek.

rfaß, *ſ. n.* naczynie na wodę.

rfluth, *ſ. f.* powódź, wylanie wod, Austretung der Flüſſe, od wyla- rzek.

rführer, *ſ. m.* wodwoda, wodwo- k.

rfuhrt, *ſ. f.* brod.

Waſſergang, *ſ. m.* wodowod, wodochod, wody ponik.

Waſſergefäß, *ſ. n.* naczynie na wodę.

Waſſergelte, *ſ. f.* faſka na wodę, zle- wanka.

Waſſergraben, *ſ. m.* dół, row na wodę.

Waſſerguß, *ſ. m.* wylanie wod, potop.

Waſſerhaft, *adj.* iak woda, wodny.

Waſſerhalter, *ſ. m.* ſtudnia do trzyma- nia wody.

Waſſerhaltig, *adj.* co wodę ma.

Waſſerhaus, *ſ. n.* przykrycie, zamknię- cie wody.

Waſſerhuhn, *ſ. n.* łyſka, ptak.

Waſſerhund, *ſ. m.* pies, co na wodę cho- dzi.

Wäſſericht, *adj.* wodny, iak woda.

Waſſerigel, *ſ. m.* ież wodny.

Waſſerkraut, *ſ. n.* poroſt ziele.

Waſſerkrug, *ſ. m.* dzban na wodę.

Waſſerkünſtler, *ſ. m.* wodwodnik.

Waſſerkunſt, *ſ. f.* 1) wodwoſtwo; 2) Maſchine das Waſſer wohin zu brin- gen, machina do prowadzenia wody.

Waſſerlauff, koryto, łoże, ktorym wo- da biegnie.

Waſſerleiter, *ſ. m.* Wodwodnik, wod- zbiernik, Rurmiſtrz.

Waſſerleitung, *ſ. f.* wodwiedzenie, wod- prowadzenie.

Waſſermann, *ſ. m.* Geſtirn am Himmel, wodnik, gwiazda na niebie.

Waſſermaus, *ſ. f.* myſz wodna.

Waſſermühle, *ſ. f.* wodny młyn.

Waſſernatter, *ſ. f.* wąż wodny.

Waſſernuß, *ſ. f.* kolący orzech.

Waſſernymphe, *ſ. f.* wodna nimfa.

Waſſerpfahl, *ſ. m.* koł wodny, pal.

Waſſerpfeffer, *ſ. m.* rdeſt biały.

Waſſerpferd, *ſ. n.* koń wodny.

Waſſerpumpe, *ſ. f.* pompa wodna.

Waſſerrabe, *ſ. m.* wodny kruk, ptak.

Waſſerrad, *ſ. f.* wodne koło.

Waſſerreich, *adj.* obfity w wodę, obfi- tuiący w wodę.

Waſſerrettich, *ſ. m.* wodny chrzan.

Waſſerröhre, *ſ. f.* rura, ktorą woda idzie.

Waſſerſammlung, *ſ. f.* zbior wody.

Waſſerſcheidung, *ſ. f.* rozdzielenie wod.

Waſſerſchenkel, *ſ. m.* Wetterſchenkel am Fenſter, noga wodna, deſzczka na ra- mie u okien przeciwko deſzczowi.

Waſſerſchlange, *ſ. f.* wodny wąż.

Waſſerſchnecke, *ſ. f.* ślimak wodny.

Waſſerſchöpfend, *part. et adj.* wodę czer- paiący.

Waſſerſpinne, *ſ. f.* paiąk wodny, w wodzie ſiadaiący.

Votum, *ſ. n.* głos, Kruska.

Vulcan, ein feuerſpeiender Berg, gòra ognie ſiarczyſte wyrzucaiąca; bei den Poeten: der Gott des Feuers, in der Chemie: das Feuer, *u Poetow:* Wulkan, bożek ognia, *w chymii:* ogień.

Vulcaniſch, *adj.* feuer- oder waſſerſpeiend, ognie ſiarzyſte, albo wo[da] caiący, a, e.

Vulkaniſiren, *v. a.* im Schm[elzen] Hahnrei werden: [ſartu]z z innym zwikła.

Vulcanismus, *ſ. m.* Hahn[rei] kornuferowski, towarzy[ſtwo] ferowskie, ska zdrowo[ść]

W.

WAA WAC

W, ein und zwanzigſter Buchſtabe des Teutſchen Alphabeths, W dwudzieſta pierwſza litera Niemieckiego Abecadła.

Waare, *ſ. f.* Towar; ächte, ſzczery; die leicht abgehet, ktory ſię prędko rozprzedaie; mit den Waaren allents halben herum gehen, z towarami wſzędzie bywać; das Geld daran legen, na towar pieniądze łożyć, gute verkauft ſich ſelbſt, dobry towar ſam ſię predaie.

Wache, *ſ. f.* Warta, ſtraż; halten, ſtraż trzymać; bei dem Thore, u bramy; Soldaten darauf ſtellen, żołnierzy na warcie poſtawić; es ziehen andere darauf, inſi na wartę ciągną, die Wache beſtellen, wartę zoſtawić, warty porozſtawiać, auf der Wache ſtehen, na warcie ſtać; vor dem Hauptquartiere halten, przed gieneralną Leżą wartę trzymać.

Wachen, *v. n.* czuć, ſtrzec, przedt, wartować; bis in die ſpäte Nacht, aż pożno w noc; bis an den Tag, aż do dnia.

Wachen, das, *ſ. n.* Warta, ſtraż, czucie, nieſpanie, Warty odprawianie, mit Wachen zugebracht, nieſpiąc przepędzony.

Wachhaus, *ſ. n.* ſtrażnica, dom ſtrażniczny.

Wachholder, *ſ. m.* iałowiec, drzewo y iagody.

Wachholderbaum, *ſ. m.* iałowiec drzewo.

Wachholderbeere, *ſ. f.* iałowiec iagody.

Wachholderſtrauch, *ſ. m.* Krzak iałowcowy.

Wachholdervogel, *ſ. m.* Kwiczoł.

Wacholderwein, *ſ. n.* wino iałowcowe.

Wachmeiſter, *ſ. m.* Wachmiſtrz.

Wachs, *ſ. n.* woſk, ſehr weiches, bardzo miętki, rothes, czerwony; zerlaſſenes, roſtopuſzczony, mit Wachſe umgießen, woskiem oblać; nach Gefallen bilden, lepić z wo[sku] podoba. mit Wachſe beſtreichen, woskiem oſmarować. aus [Ei]ren, z wosku formować. beſtreichen, überziehen, [ma]wiec. uwoskować; ein [Ge]das Beſtreichen mit Wa[chſ]wanie, wymoskowanie. [Ge]z wosku, woskowy, mit [Wa]zogen, powoskowany, mit chen Wachs, odrobinka wo[ſku] machen, wosk robić, [ſię] pełny wosku.

Wachſam, *adj.* czuyny, ſtrzenuiacy; Menſch, człowiek pieś; ſehr wachſam, bard[zo]

Wachſam, *adv.* czuyno, [o]was verſehen, czym zaw[ſze] ſeiner Hut wachſam ſtrzec czuyno na oſtrożności.

Wachſamkeit, *ſ. f.* czułość, oſtrożność, durch ſeine [Sor]zu Wege bringen, daß, [ſa]ścią dokazać, że.

Wachsbilder, *ſ. n. plur.* woſ[ko]brazki.

Wachſen, *v. n. irr.* 1) rość. Schnecken wachſen mit [Ga]ślimaki rosną z miejſca ruć, die See iſt aufgewachſen, morze nad [ma]der Muth wächſt bei den wagi przybywa nieprzyja. Haß gegen ſie wächſt, [nie]ciwko nim rosła, die Kr[aft] mit den Jahren, [ſię] 2) *to co*; rodzić ſię; [wy]ziemi; in Holz und Blat[ty] wo y w liście.

Wachsfackel, *ſ. f.* woſkowa[ſz]

Wachsgelb, *adj.* woskolub[ny] bes Kleid, wosko [ſo]lu[ſz]

Wachshändler, *ſ. m.* Woſkow[ic] pies woskiem handluią[cy].

nmacher, *ſ. m.* Swiecarz, od ych świec.
ſ. n. Woskowa świeca, mit achslichte vorleuchten, świe- l kiem woskową świecą.
ier, *ſ. m.* ſuſz woskowy.
:er, *ſ. m.* Woskolepnik, z pnik.
, *ſ. f.* maść z wosku robiona.
e, *ſ. f.* ein Wurm, roba- ły pewny.
ſ. m. ſtoczek, woskowy do a.
ſ. f. 1) Wachsſcheibe aus dem ocke, iak ſię z ula proſto azywo ſię płaſtr. 2) Tafel)ſe überzogen, ſtolik wosko-
, *ſ. f.* iżba, w ktorey warta
, *ſ. m.* roſnienie; der Wein- innych drzewek.
en, *ſ. f. pl.* in den Bienen- pierzga. albo przepierzenie a pſzczoł.
r, *ſ. m.* świecarz od robie- kowych świec.
:in, *ſ. f.* świecarka od świec ch.
ſ. ſtraż, warta; ſ. Wache, s.
ſ. ein Vogel, przepiorka, lägt, wabi.
d, *ſ. m.* wyżeł, legawi pies iorek.
t, *ſ. m.* Wachmiſtrz.
n. auf beiden Seiten, chwiać iedwie ſtrony.
ıs, *ſ. n.* chwianie ſię; der :bow.
idj. et part. chwiejący ſię; hwieiącym ſię uczynić; die rawić, aby ſię zęby chwiały.
ſ. f. chwianie; der Zähne, inanſtändige, bald rechts, bald przyſtoyne chwianie ſię to , to na lewą ſtronę.
l. rzeski, czerſtwy, żywy;
v. rzesko, czerſtwo, żywo,
in den Beinen, łytka, łyſtka,
v. w prod iść, iechać; man durch den Fluß, łatwo przez brod można przezyść.
idj. woskowy.
m. ſtroż.
ſ. f. ſtrożka; ſtrażniczka.

Wächterthurm, *ſ. m.* ſtrażnica, wieża do ſtraży; *patrzenica, słowo w słowo z Łacin, ſpecula.*
Wächterzeichen, *ſ. n.* znak ze ſtrażnice.
Wägen, *v. a. irr.* 1) ważyć. 2) mit der Hand die Schwere ungefehr, ręką podnoſić ciężar, patrząc wiele około ma ważyć.
Wäglein, *ſ. n.* 1) ważka; małe ważki, *plur.* 2) kleiner Wagen, mały wozek, wozeczek.
Wählen, *v. a.* obierać.
Wahl, *ſ. f.* obieranie, obranie.
Wähler, *ſ. m.* Wahlmann, obieracza.
Wähnen, *v. a.* domyślać ſię, mniemać, ſiehe Meinen.
Währ, *ſ. n.* an einer Thüre, zapora, zaporka; im Waſſer, zaſtawa; wrota, wodne.
Währäpfel, *ſ. m. pl.* iabłka na ſchowanie.
Währen, *v. n.* trwać; die Sache hat bis an den Mittag gewähret, rzecz aż do południa trwała. lange währen, długo trwać, die Berathſchlagung hat einige Tage gewährt, rada trwała kilka dni, der Regen hat nie ganze Nacht gewährt, deſzcz całą noc trwał, *mowi ſię zwyczaynie*, całą noc lał. ſzedł, viel Jahre währen, wiele lat trwać.
Während, *part. et adj.* 1) trwaiący. 2) przy, während der Mahlzeit, przy obiedzie; przez, während der Zeit, przez wſzyſtek czas.
Währmann, *ſ. m.* rękodawca, rękoymia; ſprawca, Uczyńca.
Währung, *ſ. f.* trwanie.
Währwolf, *ſ. m.* obronny wilk.
Wälzen, *v. a.* 1) taczać, po czym, toczyć po czym; einen Stein, kamień; im Kothe, tarać w błocie; przewracać co okrągłego, obracać ſię. 2) von ſich etwas, umknąć co od ſiebie; zwalać; die Schuld auf einen andern, winę zwalać na kogo inſzego.
Wälzung, *ſ. f.* toczenie, taczanie, obracanie, przewracanie po czym, przewalanie.
Wärme, *ſ. f.* ciepło, *ſ. n.* gemäßigte, mierne; ohne Rauch, bez dymu, ohne Wärme nicht wachſen können, bez ciepła nie moc roſć; vergehet, wychodzi, die Traube wächſt von der Sonnen Wärme, iagoda roſnie od ciepła ſłonecznego, mittelmäßige Wärme, letnio.
Wärmen, *v. a.* grzać, cieplić, wieder wärmen, odgrzać, odgrzywać; das Eſſen, iedzenie odgrzać.

Wärmer, *s. m.* grzeiący, odgrzewacz, zagrzewacz.
Wärmerin, *s. f.* grzewaczka, odgrzewaczka.
Wärmpfanne, *s. f.* faierka do grzania; das Essen darauf setzen, ładło na faierce postawić.
Wärmung, *s. f.* grzanie, zagrzewanie, odgrzewanie; odgrzanie, zagrzanie.
Wärzlein, *s. n.* brodaweczka.
Wäsche, *s. f. pl.* bielizna, chusty.
Wäscher, *s. m.* 1) pracz; der etwas rein wäscht, ktory pierże chusty, aby białe *pyły:* 2) Plauderer, baia, gawęda.
Wäscherin, *s. f.* praczka.
Wässericht, *adj.* wodny, wodnisty; Feld, wodne pole.
Wässerlein, *s. n.* wodka, *to iest:* woda maleńka.
Wässern, *v. a.* 1) woda polewać, der Brunnen wässert die umliegenden Felder, źrzodło polewa w koło leżące pola, der Nil wässert Aegypten, Nil polewa Egipt. 2) moczyć, wymoczyć; eingesalzene Eßwaaren, moczyć nasolone rzeczy do iedzenia.
Wässerung, *s. f.* wodą polewanie.
Waffen, *s. f. plur.* 1) woyna, walki, *pl.* fremde, obca, woyna; einheimische, domowe walki, domowa woyna; gerechte, sprawiedliwa, schädliche, szkodliwa; gottlose, niezbożna; schöne, piękna woyna, piękna walki. 2) *właściwie znaczy:* broń, oręż; wegwerfen, niederlegen, broń położyć, rzucić na ziemie; nehmen, broń odebrać, oręż odebrać; ergreifen, porwać się do oręża, do broni; anschaffen, broń gotować; schmieden, broń kować, zu den Waffen greifen, wziąć się za oręż, do oręża się wziąć, in den Waffen seyn, być przy orężu, przy broni; tragen, oręż nosić, allen Streit mit den Waffen schlichten, niezgodę orężem uspokoić, sich mit den Waffen an seinen Feinden rächen, mścić się orężem na swoich nieprzyiaciełach, ohne Waffen, bez bronny, bez bronnego, das Volk in die Waffen bringen, ludzi zbroić, orężem uzbraiać.
Waffenschmidt, *s. m.* Płatnerz.
Waffenschmiede, *s. f.* kuźnia, kowalnia płatnerska.
Waffenträger, *s. m.* zbroionożnić.
Waffnen, *v. a.* zbroić, uzbraiać, s. Rüsten.
Wagamt, *s. n.* ważnika urząd.
Wagbalke, *s. m.* pręt poprzeczny u wagi.
Wagbälklein, *s. n.* szal kolo...
Wage, *s. f.* 1) waga, ... wage etwas abwägen, ... wagą zważyć, gleiche ... waga, 2) des Himmels, ... Znak niebieski, Waga, ... in der Wage, słońce ... 3) Wagebalken, pręt prze... wagi. 4) einander die ... rowno ważyć, nieprzew...
Wagehals, *s. m.* śmiałek, ... kow psy kąsaią.
Wagen, der, *s. m.* 1) woz, ... einem vierspännigen ... na poczworno zaprzeż... iechać; damit halten, ... vom Wagen geworfen ... być zrzuconym, auf ... ben, setzen, podnieść, ... vom Wagen herunter ... zciągnąć, auf den Wa... woz wsieść, der auf ... fährt, ktorem wozem ... dzie; umwerfen, woz ... dem Wagen sitzen, na ... was ist auf dem Wagen ... wozie? einen auf dem ... kogo na wozie wieść, ... gen laden, na woz ... Wagen gehörig, *adj.* ... Himmel, na niebie, ... niebieski; der große, ... kleine, mnieszy.
Wagen, *v. a.* śmieć, waży... lić się, odważyć się; ... fragen, pytać się kog... großes wagen, ważyć ... kiego; die That zu ... czynu dokazać, sich in ... odważyć na niebezpie... mitten unter die Feinde ... wpaść w śrzodek mię... cioł, sein Leben für einen ... życie za kogo ważyć, ... wagen, na ostatnią się ... nicht weiter wagen, ... ważać, nie podawać, ... Gut wagen, swoy mai... bro na co ważyć, ein ... ne Gefahr wagen, odwa... tyczkę ze swoiem nie...
Wagen, das, *s. n.* śmiało... *sie co* śmiały przynek... żenie się, odwaga.
Wagenachs, *s. f.* oś u wa...
Wagenburg, *s. f.* Tabor, ... bor zrobić.
Wagendecke, *s. f.* przykry... zem.

gen, *ſ. n.* puklad.
ſter, *ſ. m.* ſtarſzy wozowy, inſzy.
d, *ſ. n.* koń wozowy.
e, *ſ. f.* ſ. Wagenſchmiere.
niere, *ſ. f.* maź do ſmarowa-

ſ. n. poſtronek od wozu.
de, *ſ. f.* żoraw do ciągnienia

, *ſ. m.* ſzal rękoieść, ſzalklu-
tore y ſię ſzala prze waża.
ſ. f. Sztuka ważenia.
r, *ſ. m.* Ważnik.
ramt, *ſ. n.* ważniſtwo, urząd
.
. *m.* ſtalmach, co wozy robi.
adj. rownoważny, rowno-
rownowymierzony; Ebene
rownowymierzona rownina,
na.
ſ. f. ſzala u wagi; etwas
legen, położyć co na iedney

ſ. n. gra na odwagę, na
na ſzczęście.
in, *ſ. n.* ięzyczek, głobik u

obieranie, obranie; *electyja*;
brak; der Worte, słow, ei
Wahl laſſen, komu dać na
nie; ohne Wahl zu machen,
braku, wyboru nieczynić,
l ſtehet bei dir, wybor brak
i ieſt, wird ſie bei dir ſtehen,
edeſt? przy tobie będzie o-
zy maſz mowić? du ſollſt die
ben, ob du ꝛc. ty maſz wolne
, ieżeli.
ulation, *ſ. f.* Umowa Ceſar-
eſzą Niemiecką przy elekcyi.
, *ſ. n.* Wolne w obieraniu
wo.
h, *ſ. m.* przyſłowie.
ſ. m. dzień ſeymu obieral-

mmlung, *ſ. f.* (neu) *nowe zło-*
obierania zgromadzenie.
m. zdanie, mniemanie; zwei-
r, przeciwne; der Menſchen,
czym; böſer, złe; gefährli
bezpieczne; ſchädlicher, ſzko-
darauf bringen, przywieść,
ego zdania; darauf gerathen,
ść na iakie zdanie, in dem
ſtehen, być w iakim zdaniu;
en, wybić komu zdanie z gło-
hren laſſen, porzucić iakie

Wahſinnig, *adj.* ſzalony, co od rozu-
mu odſzedł, ſ. Unſinnig.
Wahnſinnigkeit, *ſ. f.* ſzaleńſtwo, ode-
ście od rozumu.
Wahnwitz, *ſ. m.* odeście od rozumu.
Wahnwitzig, *adj.* ſzalony, ſ. Wahnſin-
nig.
Wahr, *adj.* prawdziwy, das wahre und
falſche beurtheilen, unterſcheiden, roz-
ſądzić, rozeznać co prawdziwe co
fałſzywe, es kann mehr wahr, als nicht
ſeyn, więcey być nie może, iak iedna
prawda. wahre Freundſchaft, prawdzi-
wa przyiaźń; ich will ſagen, was wahr
iſt, ia powiem co ieſt prawdziwego,
wahre Ehre, prawdziwa cześć, pra-
wdziwa zacność, für wahr halten, za
prawdziwe trzymać, es iſt niemals
alles wahr, was geſaget wird, nigdy
nie ieſt to wſzyſtko prawdziwe, co
mowią; *adv.* prawdziwie, do pra-
wdy.
Wahre, *ſ. f.* towar, ſ. Waare.
Wahrhaft, *adj.* 1) prawdziwy. 2) der
die Wahrheit ſaget, ktory prawdę
mowi, *także* prawdziwy, er iſt mehr
wahrhaft, als dieſer, tamten ieſt
prawdziwſzy, iak ten tu, wahrhaftige
Urſachen, prawdziwe przyczyny.
Wahrhaftig, *adv.* prawdziwie; ſo ge-
nannt werden, tak być nazwanym,
wahrhaftig und frei reden, prawdzi-
wie y wolno womić.
Wahrhaftigkeit, *ſ. f.* prawda, prawdzi-
wość.
Wahrhaftiglich, *adv.* prawdziwie.
Wahrheit, *ſ. f.* prawda; ewige, wieczna;
bittere, gorzka; tief verſtreckte, głębo-
ko ukryta; angenehme, beſchwerliche,
deutliche, przyiemna, przykra, iaſna;
bloße, ſzczera; verſtellete, zmyślona;
liege verborgen, leży utaiona, Liebha-
ber der Wahrheit, miłośnik prawdy,
kochaiący prawdę, deſſen Ohren vor
der Wahrheit verſtopft ſind, uſzy przed
prawdą zamykać, der Wahrheit näher
kommen, zbliżać ſię ku prawdzie. ſich
ihr widerſetzen, prawdzie ſię ſprzeci-
wiać, Unterſuchung der Wahrheit,
ſzukanie prawdy, aus einem die Wahr-
heit erpreſſen, wycisnąć z kogo praw-
dę powiadać, etwas für die Wahr-
heit ſagen, co za prawdę powiadać,
die Wahrheit zu ſagen, prawdę mo-
wiąc.
Wahrnehmen, *v. a. irr.* uważać, po-
ſtrzegać, wypatrywać; fleißig, pilnie;
genau, ſtets, należycie, nieuſtannie;
die Zeichen, znaki; alle ſeine Bewe-

gungen, czyie wszystkie ruszenia; was einer verrichtet, co kto czyni; was vorgehet, co się dzieie. 2) mieć na co uwagę, mieć staranie o co; uważanie, postrzeganie.

Wahrnehmung, *s. f.* uważanie, postrzeganie, postrzeżenie.

Wahrredend, *part. et adj.* prawdę mowiący.

Wahrsagen, *v. a.* wieszczyć, wrocić.

Wahrsagen, das, *s. n.* wrożenie, wieszczenie.

Wahrsager, *s. m.* Wieszcz, wrożek wieszczek; den Wahrsager fragen, Wieszcza się radzić; aus der Hand, z ręki wrożek.

Wahrsagergeist, *s. m.* duch wieszczy, duch wrożący.

Wahrsagerin, *s. f.* wrożka, wieszczka.

Wahrsagerisch, *adj.* wieszczowy, wrożny.

Wahrsagerkunst, *s. f.* sztuka wieszczenia, wrożenia; abergläubische, zabobonna.

Wahrsagerstab, *s. m.* laska wieszczowa, wrożkowa.

Wahrsagung, *s. f.* wieszczenie, wrożenie; natürliche, naturalna, s. Weissagung.

Wahrscheinlich, *adj.* podobny do prawdy; prawdo pozorny; will er die Erzehlung haben, on chce mieć opowiedzenie prawdo pozorne, do prawdy podobne, es ist wahrscheinlich, daß, to iest to prawdy podobna, że, es ist nicht wahrscheinlich, to niepodobna do wiary, fragen, was am wahrscheinlichsten sey, pytać się co by naypodobnieyszego do prawdy było, man glaubt es desto leichter, weil es wahrscheinlich zu seyn scheinet, tym to snadniey wierz iż się podobnieysze do prawdy zdawało.

Wahrscheinlich, *adv.* podobnie do prawdy, prawdo pozornie; etwas erdichten, co wymyślić.

Wahrscheinlichkeit, *s. f.* prawdy podobieństwo, mit Wahrscheinlichkeit einen betrügen, prawdy podobieństwem kogo zwieść.

Wahrzeichen, *s. n.* znak prawdy; geben, dać, zum Wahrzeichen dienen, za znak prawdy służyć.

Waid, *s. m.* Farbe, Kraut, zum Blaufärben, Farbownik, ziele, z ktorego tabliczki błękitey farby robią.

Waise, *s. f.* Waisenkind, ohne Eltern, sierota, dziecię co nie ma ani oyca, ani matki; ein Knabe, der [illegible] ter hat, syn, ktora oyca [illegible]

Waisenhaus, *s. n.* sieroc[illegible] do, sierotnia, sierotal[illegible] sieroty.

Waisenvater, *s. m.* Starszy [illegible] talnią.

Waißlein, *s. n.* sierotka, [illegible]

Wald, *s. m.* las; ungeheu[illegible] wielki; sehr verwach[illegible] zarosły; darinnen kein [illegible] ktorym niemasz żadnych [illegible] darin man das Holz fällt [illegible] drzewo rąbią; voller gr[illegible] pełny wielkiego drzew[illegible] nem verstecken, skryć się [illegible] den Wäldern zerstreut [illegible] być rozpierzchnionym, [illegible] Walde, mieysce w srzod[illegible] ster von großen Bäumen [illegible] wielkich drzew; auf dem [illegible] gorze; liegt zwischen uns [illegible] de, leży między nami [illegible] lem; lieget auf dieser [illegible] tey stronie; fängt sich [illegible] na się ztąd; darinnen [illegible] giebt, w ktorym wiele [illegible] lustiger, gay, borek, [illegible] *adj.* leśny, voller Wäl[illegible] sow, zum Walde werden [illegible] stawać, w las się obra[illegible] in den Wald schreiet, [illegible] der heraus, iak w lesie [illegible] się odgłoś rozlega.

Waldbeere, *s. f.* ein Gr[illegible] pewna, z *Grec.* dry[illegible]

Waldbruder, *s. m.* pustel[illegible] śny mieszkaniec.

Waldcypresse, *s. f.* leśny [illegible]

Walddistel, *s. f.* ostokrzew[illegible]

Walddorn, *s. m.* leśna tar[illegible]

Waldesel, *s. m.* leśny osie[illegible]

Waldfahren, *s. n.* ein Kr[illegible] ziele.

Waldförster, *s. m.* leśnic[illegible]

Waldfrau, *s. f.* kobieta [illegible] szkaiąca.

Waldgott, *s. m.* leśny bo[illegible]

Waldgöttin, *s. f.* leśna bo[illegible]

Waldhonig, *s. m.* miod le[illegible]

Waldhorn, *s. n.* 1) Waltor[illegible] ka myśliwska.

Waldhornist, *s. m.* Waldhorn[illegible] tornista.

Waldicht, *adj.* leśnisty, [illegible] leśniste, lasami zarosłe

Waldkresse, *s. f.* ein Kraut, [illegible] rzucha.

he, *f. f.* ein Vogel, dzierlatka
, *f. f.* Jelänger, jelieber, pewne
an, *f. m.* leśny człowiek.
nnlein, *f. n.* satyr, leśny człe-
is, *f. f.* leśna myśz, borowa
ster, *f. m.* leśniczy.
el, *f. f.* leśna pokrzywa.
e, *f. f.* leśny tzczur.
n, *f. f.* ein Gewächs, barwi-
wołowy igzyk, *ziele.*
el, *f. m.* Satyr.
f. foluśz, wałkownica; wał-
two, das Tuch in die Walke ge-
kno dać do foluszu, do wałko-
v. a. 1) wałkować; das Tuch,
aby duchtowne było. 2) einen
Fäuſten walken, kogo pięścia-
ić.
f. m. foluśznik, wałkownik.
nſt, *f. f.* Wałkowniſtwo, fo-
le, *f. f.* foluśz, wałkownica.
ler, *f. m.* foluśznik.
n wał, eine Stadt mit einem
umgeben, dać około iakiego
wał, mit einem Walle befeſtis
nocnić wałem; ſich darauf ſtel-
wale ſtanąć, einen aufwerfen,
ypać, einen dreifachen machen,
wał dać, iſt zehn Fuß hoch und
ieſt na dziesięć ſtop wysoki,
i; gruby, zum Walle gehörig,
ałowy.
f. m. 1) wałach, koń rznięty.
r aus der Wallachei, Wołoch,
ek z Wołoch.
i, *f. f. n. pr.* Wołochy.
v. n. 1) wrzeć, bis es aufhört
llen, aż przeſtanie wrzeć, wal-
Waſſer, wrząca woda. 2) pier-
ować, wędrować.
t, *f. f.* pielgrzymka z nabo-
a.
ten, *v. n.* pielgrzymować z na-
twa.
ter, *f. m.* pielgrzym z nabo-
a.
, *f. m.* Wieloryb, vom Wall-
adj. wielorybi.
ſang, *f. m.* wielorybow łowie-
t, *f. f.* 1) boy, plac bitwy. 2)
ce ſądowe.
n, *f. m.* walec.

Walten, *v. a.* czynić, ſchalten und wal-
ten wie man will, czynić iak ſię po-
doba, walts Gott! dałby to Bog!
Waljc, *f. f.* walec do ciągnienia.
Waljcht, *adj.* walcowaty.
Wammes, *f. n.* Kaftan; des Frauenzim-
mers, Korſet.
Wand, *f. f.* ściana; bloße, goła; ge-
meine mit einem, ſpolna z kiem, dich-
te ohne Schibbögen, cała bez ſkramug,
darzwiſchen, po między czym, weiſſe,
biała; dicke, groba; äußerſte, ze-
dworna; aus Lehm und Stroh, z gli-
ny y glew; trockene, ſucha; feuchte,
wilgotna; eine Wand durch eines an-
dern Hof führen, ścianę prowadzić
przez cudze podworze, niederreiſſen,
obalić, mit Gemälden behängen, ścia-
nę powieſzanemi obrazami ustroić,
die Wand fällt ein, ściana upada, von
Ziegeln aufführen, z cegły ścianę wy-
wieść, mit Marmor bekleiden, mar-
morem przyobleć, baufällige Wand,
obalona ściana.
Wandel, *f. m.* 1) chodzenie; 2) *to co:*
życie; führen, ſprawianie ſię; from-
mer, cnotliwe; ruhiger, ſpokoyne;
rühmlicher, sławne, unſträflichen Wan-
del führen, nienaganne prowadzić
życie.
Wandelbar, *adj.* odmienny, zmienny,
ſ. veränderlich.
Wandelbarkeit, *f. f.* odmienność, zmi-
enność.
Wandelbarlich, *adv.* odmiennie.
Wanderbündlein, *f. n.* tobołek podroż-
ny.
Wanderer, *f. m.* wędrowny.
Wandern, *v. n.* wędrować, ſ. Gehen.
Wandern, das, *f. n.* wędrowanie.
Wanderſchaft, *f. f.* wędrówka; von ei-
nem Orte zu dem andern, z iednego
mieyſce na drugie.
Wandersmann, *f. m.* wędrowny, wę-
drujący.
Wanderſtab, *f. m.* laſka wędrowna.
Wange, *f. f.* lic, część twarzy, iagoda,
ſ. Backe.
Wankelbar, *adj.* nieſtateczny.
Wankelmuth, *f. m.* nieſtateczność, ſ.
Unbeſtändigkeit.
Wankelmüthig, *adj.* nieſtateczny, gegen
einen ſeyn, nieſtatecznym być dla
kogo, ſ. Unbeſtändig.
Wankelmüthig, *adv.* nieſtatecznie.
Wankelmüthigkeit, *f. f.* nieſtateczność.
Wanken, *v. n.* chwiać ſię; auf beiden
Seiten, na obiedwie ſtrony; die
Gemüther wanken, umyſły ſię chwie-

ią; der Sieg wanket, zwycięstwo się chwieie.

Wanken, das, *ſ. n.* chwianie się.

Wann, *conj.* kiedy, ieżeli.

Wanne, *ſ. f.* hölzernes Gefäß, długawe naczynie, wanna.

Wannenhero, *conj.* dla czego.

Wanſt, *ſ. m.* brzuſzyſko, pampuch, kaldun; unerſättlicher, nienaſycony, der nur auf ſeinen denkt, co tylko o brzuchu myśli.

Wanze, *ſ. f.* pluſkwa, ein Bette voller Wanze, łożko pełne pluſkiew.

Wapen, *ſ. n.* Wappen, herb.

Wapenkunſt, *ſ. f.* Wappenkunſt, ſztuka robienia herbow, heraldyka.

Wapenrock, *ſ. m.* paludament.

Wappen, *ſ. n.* ſ. Wapen.

Wardein, *ſ. m.* in den Münzen, Probierz, w mennicy, *pofr.* eſſayeur.

Warlich, *adv.* zaiſte, dalicog; prawdziwie, do prawdy.

Warm, *adj.* ciepły, Sommer, ciepłe lato; warme Speiſen, ciepłe potrawy, warmes Waſſer, ciepła woda, warm werden, grzać ſię; von Feuer, od ognia; in der Sonne, na ſłońcu, warm machen, grzać, wieder warm werden, znowu ſię rozgrzewać, von der Bewegung, od ruſzania, etwas warm halten, co ciepło trzymać.

Warnen, *v. a.* przeſtrzegać, napominać, als ein Freund, po przyiacielſku, fleißig, pilnie, daß er ſich hüte, aby ſię ſtrzegł, vorher, przed tym, pierwey.

Warnen, das, *ſ. n.* nepomnienie, przeſtrzeganie.

Warnung, *ſ. f.* przeſtroga, napomnienie, ſich etwas zur Warnung dienen laſſen, mieć ſobie co za przeſtrogę.

Warte, *ſ. f.* ſtrażnica, warta; worauf man ſich nach den Feinden umſiehet, z ktorey nieprzyiaciela upatruią, einen darauf ſtellen, kogo na ſtrażnicy poſtawić.

Warten, *v. n.* 1) czekać; ſchon lange, iuż długo; auf einen, na kogo, warte ein wenig, czekay, poczekay trochę, ſich milde gewartet haben, zſatygować ſię, zdrętwieć czekaiąc, jedermann wartet darauf, każdy czeka na to, auf Gelegenheit, na okazyią, okazyi czekać; 2) *v. a.* obliegen ſeiner Nahrung, ſtarać ſię ſwoie pożywienie; ſeines Amtes, ſprawować ſwoy urząd; 3) einen Kranken, służyć choremu, pilnować chorego, ſiedzieć przy chorym.

Warten, das, *ſ. n.* czekanie, wanie.

Wartegeld, *ſ. n.* zasługi, pie

Wartung, *ſ. f.* służenie, ſzan wanie.

Warum, *adv.* czemu, dla co, ich wundere mich, ve verklageſt, ia ſię dziwuię, ty na mnie ſkarżyſz, d fragen warum, ty ſię py pytał czemu, ſage, wa hergekommen, powiedz po ſzedłeś.

Warze, *ſ. f.* 1) brodawka, pełny brodawek; 2) ſu berbruſt, cycek.

Was? *pron.* co? daß du ty zrobił? was meynet zumieſz? was iſt das ſ co to ieſt za radość? wa gen? cóż znam mowić mehr? czego chceſz v nach übrig iſt, co ſię

Waſchbecken, *ſ. n.* miednica

Waſchen, *v. a irr.* 1) myć die Hände, myć ręce; 2 ſ. plaudern.

Waſchen, das, *ſ. n.* mycie,

Waſchfaß, *ſ. m.* naczynie do prania.

Waſchgeſchirr, *ſ. n.* naczy wania. do prania.

Waſchhaftig, *adj.* gadatliw *adv.* gadatliwie.

Waſchhaus, *ſ. n.* pralnia.

Waſchkübel, *ſ. m.* wanienk prania.

Waſſer, *ſ. n.* woda; kaltes, zimna; vom Re wa; fließendes, zawſze bes, mętna; Seewa morſka; ſchönes, pięk ſłona; reines, czyſta; pła; heißes, ſiedzące, ca; abgeſottenes, wyw lichtes, letnia; friſches, les, iaſna, przezroczy zdrowa; aus dem Brun iu, zdroiowa; trink dobra do piiania; mulna; natürliches, re einem Fluſſe, z rzeki, genehmes, przyiemna, von Bergen, z gor, gorz dem Sumpfe, z kałuży ſzkodliwa, zarattliwa, zepſuta; vieles mit ſt aus der See ju ſchönſ kolami y inſzemi

gnąć; unter die Erde in die leiten, po pod ziemię, ziemią, now wodę prowadzić, aus dem leiten, z rzeki prowadzić; im n, ſtoi w dołach; auf der Saat, aney roli; aus der Luft regnet, z powietrze, pada na doł; urch eine Röhre, biegnie ciakanałem, rurą; breitet ſich weit rozſzerza ſię daleko; ſpringet ner Röhre, z rury wyſkakuie, ſkuie; iſt 2 bis 3 Querfinger głęboka ieſt na dwa, albo na alce poprzecz położone; Man; Waſſer, niedoſtatek wody; luß an Waſſer, obfitość wody, ſtatkiem wody; fließet aus eis ellen Brunnen, płynie z iednenego źrzodła; das Fließen des rs, płynienie wody; Leitung, ıdzenie wody, Schöpfung, czer-, ciągnienie wody; die Pferde mit dem Wagen durchs Waſſer, idą z wozem przez wodę, ins r fallen, w wodę wpaść, wils Waſſer, potok wody; nach Waſhen, po wodę iść, zu Waſſer ande, wodą y lądem, in Brunragen, wodę do ſtudni nosić, dawać co ma; einem etwas zu r machen, popſuć, zniſzczyć ramysł, zu Waſſer machen, na ę udać, na nic wyść; tritt, ſteigt in die Augen, łzy mu w oczach , faſt ganz mit Waſſer umgeben , prawie całym być wodą otoym; ſich ins Waſſer begeben, w ę wleść; ſich ſchnell darüber ſetzen ı, dać ſię prędko przez wodę prawić, przewieść.

:, zum Waſſer gehörig, *adj.* wowodniſty.

beſchreibung, *ſ. f.* wodopiſanie.

:blaſe, *ſ. f.* bańka na wodzie.

:bläschen, *ſ. n.* auf der Haut, krowodniſta na ſkorze.

rdicht, *adj.* do wody gęſty.

reimer, *ſ. m.* 1) wiadro do czerıa wody; 2) das Feuer damit zu ɔen, wiadro do gaſzenia ognia.

rfall, *ſ. m.* upuſt, wodny ſpadek.

rfaß, *ſ. n.* naczynie na wodę.

rfluth, *ſ. f.* powodź, wylanie wod, Austretung der Flüſſe, od wylarzek.

rführer, *ſ. m.* wodwoda, wodwoik.

erfuhrt, *ſ. f.* brod.

Waſſergang, *ſ. m.* wodowod, wodochod, wody ponik.

Waſſergefäß, *ſ. n.* naczynie na wodę.

Waſſergelte, *ſ. f.* faſka na wodę, zlewanka.

Waſſergraben, *ſ. m.* doł, row na wodę.

Waſſerguß, *ſ. m.* wylanie wod, potop.

Waſſerhaft, *adj.* iak woda, wodny.

Waſſerhalter, *ſ. m.* ſtudnia do trzymania wody.

Waſſerhaltig, *adj.* co wodę ma.

Waſſerhaus, *ſ. n.* przykrycie, zamknięcie wody.

Waſſerhuhn, *ſ. n.* łyſka, ptak.

Waſſerhund, *ſ. m.* pies, co na wodę chodzi.

Wäſſericht, *adj.* wodny, iak woda.

Waſſerigel, *ſ. m.* ież wodny.

Waſſerkraut, *ſ. n.* poroſt ziele.

Waſſerkrug, *ſ. m.* dzban na wodę.

Waſſerkünſtler, *ſ. m.* wodwodnik.

Waſſerkunſt, *ſ. f.* 1) wodwoſtwo; 2) Maſchine das Waſſer wohin zu bringen, machina do prowadzenia wody.

Waſſerlauff, koryto, łoże, ktorym woda biegnie.

Waſſerleiter, *ſ. m.* Wodwodnik, wodzbiernik, Rurmiſtrz.

Waſſerleitung, *ſ. f.* wodwiedzenie, wodprowadzenie.

Waſſermann, *ſ. m.* Geſtirn am Himmel, wodnik, gwiazda na niebie.

Waſſermays, *ſ. f.* myſz wodna.

Waſſermühle, *ſ. f.* wodny młyn.

Waſſernatter, *ſ. f.* wąż wodny.

Waſſernuß, *ſ. f.* kolący orzech.

Waſſernymphe, *ſ. f.* wodna nimfa.

Waſſerpfahl, *ſ. m.* koł wodny, pal.

Waſſerpfeffer, *ſ. m.* rdeſt biały.

Waſſerpferd, *ſ. n.* koń wodny.

Waſſerpumpe, *ſ. f.* pompa wodna.

Waſſerrabe, *ſ. m.* wodny kruk, ptak.

Waſſerrad, *ſ. f.* wodne koło.

Waſſerreich, *adj.* obfity w wodę, obfituiący w wodę.

Waſſerrettich, *ſ. m.* wodny chrzan.

Waſſerröhre, *ſ. f.* rura, ktorą woda idzie.

Waſſerſammlung, *ſ. f.* zbior wody.

Waſſerſcheidung, *ſ. f.* rozdzielenie wod.

Waſſerſchenkel, *ſ. m.* Wetterſchenkel am Fenſter, noga wodna, deſzczka na ramie u okien przeciwko deſzczowi.

Waſſerſchlange, *ſ. f.* wodny wąż.

Waſſerſchnecke, *ſ. f.* ślimak wodny.

Waſſerſchöpfend, *part. et adj.* wodę czerpaiący.

Waſſerſpinne, *ſ. f.* paiąk wodny, w wodzie ſiadaiący.

sserspritze, *s. f.* siekawka, spryca do iskania wody.
sserstein, *s. m.* woraus das Vieh säufft, amień u wody, na ktorym bydło awa piiąc.
sserstrudel, *s. m.* wier, warzakręt, a wodzie.
sserſucht, *s. f.* puchlina.
sserſüchtig, *adj.* napuchły, puchlinę iaiący.
sserſuppe, *s. f.* polewka z wody go-wana.
sſertäucher, *s. m.* Nurek co nuruie od woda.
sserthier, *s. n.* wodny zwierz, wo-na bestyia.
sserträger, *s. m.* wodnośnik, ten co odę nosi.
sſertrinker, *s. m.* ten co wodę piia.
sſertrog, *s. m.* koryto wodne, na odę.
sſertümpel, *s. m.* ściek wodny, do-ąd woda ścieka.
sſeruhr, *s. f.* wodna klepsydra.
sſervogel, *s. m.* ptak wodny.
sſerwage, *s. f.* wodna waga.
sſerwiede, *s. f.* wodna wierzba.
sſerwirbel, *s. m.* wier na wodzie.
sſerwoge, *s. f.* nurt, wał, na wodzie.
te, *s. f.* ein Fischnetz, niewod, gatu-ek sieci.
ten, *v. n.* w brod iść; durch einen luß, przez iaką rzekę.
tsack, *s. m.* sak, siatki wodney ga-inek.
ben, *v. a.* tkać, dziergać; ein Netz, rinnen man selbst gefangen wird, itkę dziergać, w ktorą kto sam padnie.
en, das, *s. n.* tkanie.
er, *s. m.* tkacz, knap.
erarbeit, *s. f.* tkacza robota.
erbaum, *s. m.* naczynie tkackie do zciągnienia na niem tkanki, wał, iwoy.
erblatt, *s. n.* płocha, *s. f.*
ergade, *s. f.* tkastwo.
erhandwerk, *s. n.* tkackie rzemiesło.
rinn, *s. f.* Tkaczka.
rkamm, *s. m.* Płocha.
rkunst, *s. f.* tkackie rzemiesło.
rüstung, *s. f.* naczynie tkackie.
schifchen, Weberschiflein, *s. n.* Czoł-tkacki do przerzucania nici.
spule, *s. f.* cewka.
stätte, *s. f.* tkacka izba, tkalnia.
stuhl, *s. m.* tkacki warsztat.
tritt, *s. m.* podnożki tkackie.
werk, *s. n.* tkacka robota.

Weberzettel, *s. m.* osnowa.
Wechsel, *s. m.* 1) zamiana, [illegible] mit einem wechseln, z kiem [illegible] ny iść; durch den Wechsel [illegible] przez odmianę czasow; [illegible] rzeczy przemiana; der [illegible] Wollust, pracy y roskoszy; [illegible] Gelde Wechsel treiben, [illegible] wadzić, bankierem być; [illegible] querott machen, bankrutem [illegible] zostać.
Wechselbalg, *s. m.* podrzutek, cone dziecię.
Wechselbank, *s. f.* bank, [illegible] niądze.
Wechselbrief, *s. m.* list, karta, [illegible]
Wechselgeld, *s. m.* pieniądze [illegible] przysłane.
Wechseljahr, *s. n.* złyrok.
Wechseln, *v. a.* 1) mieniać, schen; 2) mit Gelde, pie[illegible] na wekslu.
Wechselnd, *adj. et part.* na [illegible] wzaiemny.
Wechselrecht, *s. n.* prawo [illegible] wekslowe.
Wechselsweise, *adv.* na przem[illegible] get Freud und Leid, idą rad[illegible] tek; einander erwiesene [illegible] na przemiany wzaiemnie [illegible] ne łaski.
Wechselung, *s. f.* mienianie [illegible]
Wechsler, *s. m.* bankier, [illegible]
Wecken, *v. a.* obudzać, obu[illegible] der da schläft, kogo, ktory [illegible] wecken.
Wecker, *s. m.* 1) obudziciel, [illegible] 2) an der Uhr, pewny ga[illegible] ru, *excytarz.*
Weckung, *s. f.* obudzenie, [illegible]
Wedel, *s. m.* wachlarz; den [illegible] men und Kühlung machen, [illegible] wziąć y wiać, chłod, wie[illegible] wiewkę czynić.
Wedeln, *v. n.* ruszać; mit dem [illegible] ze, ogonem.
Wedeln, das, *s. n.* ruszanie.
Weder, *adv.* ani; gut, noch [illegible] nie być ani dobrym, ani [illegible] der Kopf, noch Fuß haben, ani głowy, ani nogi; weder [illegible] chen, noch verdammt seyn, [illegible] osądzonym, ani pocępio[illegible] weder von Zorn, noch [illegible] genommen seyn, ani [illegible] łaską być uwiedzionym.
Wefelspule der Tuchweber, [illegible] cewka suknotkaczow.

m. darauf man gehet, droga, chodzą; ſtaubichter, kurzgerader, proſta; rauher, nie grudna; ſteiler, przykra; icher, niebezpieczna; bretter, ; weiter, ſehr weiter, daleka, daleka; ſteinigter, kamienihler, dołowata; ungepflaſter brukowana; buſchichter, durch Wald, krzaczyſta przez las, laebener, rowna; ſchlüpfriger, nächſter zu etwas, nayblizſza go, richtiger, proſta, ungewöhnniezwyczayna; der quer über poprzeczna, poprzek idąca; er, nierowna; volkreicher, zana; nahe am Wege, tuż z raz rodze; auf dem Wege, na droeinem über ſeinem Grunde und erlauben, drogę komu poprzez ſwoy grunt; den für Weg einen vorweg ſchicken, krogą kogo w przod posłać; ges Wegs nach Rom gehen, proſtą zkąd do Rzymu iść; bei ſehr nen Wege hin und her laufen, ogą biegać, ſich vom Wege auf chte Hand wenden, z drogi w rękę ſię udać, ſich auf den nachen, puścić ſię w drogę, ruię w drogę, wybrać ſię drogę; Weg pflaſtern, drogę brukować; Irrenden den Weg zeigen, błąmu drogę pokazać; einen lans Weg zurück legen, długą drogę ać, *albo lepiey* wiele drogi nieeinem auf dem Wege begegnen, hać komu drogę, wyiechać przeo komu wdrodze; bahnen, toć drogę; auf dem Wege ſeyn, w ze być; den Weg fortgehen, drorecz iść; vom Wege abweichen, ogi zeyść, zſtąpić; wieder auf Weg kommen, znowu przyiść na ę; an dem Wege liegen, przy ze leżeć; dem Wege nach gehen, a drogą; wieder auf den Weg zen, znowu na drogę wyprowa; den öffentlichen, ſicheren gehen, liczną, bezpieczną drogą iść; ihn wiſſen, drogi nie wiedzieć; alle e wiſſen, wſzyſtkie drogi wieć; welchen Weg ſoll ich gehen? ą drogą mam iść? du biſt auf rechten, ty ieſteś na dobrey dro; dieſen Weg iſt er gegangen, tą gą on szedł; einem aus dem Wejehen, komu ześć z drogi; einem en Weg treten, zaſtąpić komu w drodze; ein wenig aus dem Wege treten, trochę z drogi zſtąpić, uſtąpić; den geraden Weg auf einen zu nehmen, proſto drogą iechać do kogo; vom Wege ſtoßen, z drogi zepchnąć; iſt verhauen, droga zarąbana, zaparta; geraden Wegs wandern, proſto drogą wędrować; unterwegs bei ſich überdenken, w drodze, podczas drogi, co u ſiebie myśleć; gehe deinen Weg ſtille fort, idź tą drogą cicho precz; einen auf einen ſchlimmen Weg führen, kogo na złą drogę prowadzić, wiść; müde vom Wege, ſtaudzony z drogi; einem dem Weg zeigen, komu drogę pokazać; die beſtändigen Regen verderben ganz die Wege, uſtawiczne deſzcze pſuią w cale drogi; die Wege mit Kieß beſchütten und auf den Seiten mit Gras ben verwahren laſſen, kamieńcem drogo powyſypywać y rowy przy nich podawać; der Weg iſt weit um, droga ieſt daleka około; wo gehet dieſer hin? dokąd ta droga idzie? gehet an einem Walde hin, imo laſu po pod las droga idzie; den Weg antreten, puścić ſię w drogę; verlegen, verhauen, zalec, zarąbać drogę; es liegt ein Berg am Wege, gora leży przy drodze; es kann kaum ein Karn den Weg paßiren, ledwie ieden woz może drogą przeiechać; unter Wegs wieder umkehren, z drogi ſię wrocić do domu; des nächſten Wegs, nayblizſzą drogą; faſt auf dem halben Wege, prawie połowę drogi; faſt mitten auf dem Wege, przwie w pożrzod drogi; vom Wege abweichen, z drogi zeyść; ſich einem in den Weg legen, zalec komu drogę; Oerter, da keine Wege durch gehen, mieyſca, przez ktore zadne drogi nie idą; das vom Wege abliegt, z drogi; aus dem Wege, z drogi; den Weg fortſetzen, drogą daley iechać, in alle Wege, wſzelkiemi ſpoſobami; im Wege ſtehen, przeſzkadzać komu, zaſtępować; einem den Weg verlauffen, drogę komu przebiec, przerazać; einem etwas in den Weg werfen, komu przeſzkodę do czego uczynić.

Weg, *interj.* aus dem Wege, fort, z drogi precz; packe dich fort! idź precz!

Wegbereiter, *ſ. m.* moſtowniczy.

Wegblaſen, *v. a. irr.* zdmuchnąć, oddmuchnąć.

Wegbleiben, *v. n. irr.* precz ſię zoſtać, daleko ſię zoſtać.

Wegbleibung, *ſ. f.* daleko ſię zoſtanie.
Wegbreit, *ſ. m.* babka, *ziele.*
Wegbringen, *v. a. irr.* wziąć precz, zanieść precz; etwas, co, ukraść, porwać.
Weg damit, *interj.* precz z tym.
Wegdieſtel, *ſ. f.* oſet, gatunek iego oſobny.
Wegdorn, *ſ. m.* tarniny, gatunek pewny.
Wegdrängen, *v. a.* popchnąć; einen, kogo, precz, odepchnąć.
Wegeilen, *v. n.* ſpieſzyć ſię precz.
Wegen, *praep.* dla, przez, za, o; eben dieſer Urſache, także dla tey przyczyny; wegen dieſer Sache habe ich dir das geſchrieben, dla tey rzeczy. piſałem do ciebie; wegen ſeines Nutzens, dla ſwoiego pożytku; des Friedens wegen an einen ſchicken, o pokoy do kogo poſłać; einen wegen Tapferkeit beſchenken, kogo za iego męſtwo udarować; deiner wegen, dla ciebie.
Wegern, *v. a. et r.* przeczyć, zapierać, ſ. weigern.
Wegeriſch, Kraut, *ſ. n.* babka, *ziele.*
Wegfahren, *v. a. irr.* poiechać, odiechać, wozem, okrętem.
Wegfahrt, *ſ. f.* poiechanie, odiechanie.
Wegfallen, *v. n. irr.* upadać, opadać; die Fettigkeit fällt weg, tłuſtość opadać; der Punkt fällt weg, ten punkt upada.
Wegfeilen, *v. a.* ſpiłować, odpiłować.
Wegfiſchen, *v. a.* przeymować, przeiąć.
Wegfliehen, *v. n. irr.* polecieć, ulecieć, uciec zkąd; vom Hauſe, z domu; von ſeinem Herrn, od ſwoiego pana; aus dem Lager, z obozu; nach Hauſe, do domu.
Wegfliehung, *ſ. f.* ucieczka, ucieczenie.
Wegflieſſen, *v. n. irr.* płynąć, ſpływać.
Wegflieſſung, *ſ. f.* płynienie, ſpływanie.
Wegfreſſen, *v. a. irr.* zeżrzeć, pożrzeć.
Wegführen, *v. a.* wywieść, wyprowadzić, wykocować.
Wegführung, *ſ. f.* wywiezienie, wyprowadzenie, wywoienie.
Weggeben, *v. a. irr.* wydąć.
Weggebracht, *part. et adj.* wyniesiony.
Weggeführt, *part. et adj.* wyprowadzony.
Weggehen, *v. n. irr.* odeść; von einem Orte, z iakiego mieyſca; gehe weg! idź precz! geheſt du nicht weg? nie idziesz ty precz?
Weggehung, *ſ. f.* odeście.
Weggelaſſen, *part. et adj.* opuſzczony, ſtracony.
Weggenommen, *part. et adj.* wzięty.
Weggeriſſen, *part. et adj.* wyrwany.
Weggeſchaft, *part. et adj.* wymknięty.
Weghauchen, *v. a.* zdmuchnąć.
Weghauen, *v. a. irr.* odcinać, die Aeſte, gałęzie.
Wegheben, *v. a. irr.* wziąć ſca iednego na drugie.
Wegjagen, *v. a.* wygnać, wyp... nen von ſich, kogo od ... der Stadt, z miaſta.
Wegjagung, *ſ. f.* wyganie, w...
Wegkehren, *v. a.* 1) odwracać, ... das Geſicht von einem, twa... go: 2) mit dem Beſen, z miatać.
Wegkehrung, *ſ. f.* odwrocenie.
Wegkommen, *v. n. irr.* być ... porwanym.
Wegkriechen, *v. n. irr.* pocz... wyczołgać ſię.
Weglaſſen, *v. a. irr.* 1) obmi... cić; nicht weg laſſen was ... gehört, nic nie opuſzczać ... czy należy; 2) einen von ... kogo od ſiebie, odprawić; Entlaſſen.
Weglaſſung, *ſ. f.* opuſzczenie, ... nie.
Weglauffen, *v. n. irr.* ale Wo... nąć, upłynąć; ein Mensch, d. g. zbiec, uść, zbiegać.
Weglegen, *v. a.* odłożyć, ...
Wegleiten, *v. a.* odprowadzić, ... dzić; das Waſſer, wodę.
Wegleitung, *ſ. f.* odprowadze... wadzenie.
Wegmachen, *v. a.* 1) wziąć; 2) ſich aus dem Lande, wy... kroiu; von ſeinem Poſt..., ſwoiego mieyſca.
Wegnehmen, *v. a. irr.* wziąć; einem etwas, co komu odj... alle Pagage, komu wszyſtk... zabrać, wyzuć kogo, z ...
Wegnehmung, *ſ. f.* wzięcie, ...
Wegpacken, ſich, *v. r.* iść precz, ... ſię; packe dich weg, idź proc...
Wegrauben, *v. a.* porwać.
Wegräumen, *v. a.* uprzątnąć, ze środku.
Wegräumung, *ſ. f.* uprzątnienie, ... knienie.
Wegreiſen, *v. n.* poiechać, ...
Wegreitz, *ſ. f.* ein Kraut, ...
Wegreißen, *v. a. irr.* 1) odr... was, co wyrwać; das Kind ... ter aus den Armen, dziec...

das Schloß von dem Thore, za-
odrymać od bramy; 2) ein
dom obalić; eine Mauer aus
brunde, mur z kreteſem obalić.
ung, *ſ. f.* oderwanie, wyrwanie,
ie, eines Gebäudes, budynku.
n, *v. n. irr.* odiechać na koniu.
n, *v. a. irr.* odwołać, einem
was, kogo od czego.
en, *v. a.* 1) oderwać; 2) um-
umykać; den Topf vom Feuer,
x od ognia.
, *adj.* bity, torowany, ktorędy
a prześć, przeiechać.
ſſen, *v. a.* umknąć, odmknąć,
precz, oddalić; einen von der
, kogo od woyſka oddalić, aus
tadt, wygnać kogo z miaſta;
em Hauſe, pozbyć ſię kogo z
, na wygnanie posłać.
ſſung, *ſ. f.* umknięcie, wygna-
ozbycie ſię kogo.
id, *ſ. m.* rozſtayna droga, *plur.*
yne drogi.
ken, *v. a.* odesłać.
:ben, *v. a. irr.* odemknąć, odſu-
o.
agen, *v. a. irr.* 1) pobić, zbić;
eind, nieprzyiaciela; 2) odpę-
von der Stadt, od miaſta.
ſſen, *v. n.* pożeglować, z portu,
inca.
eiffen, *v. a. irr.* wynieść ſię, um
cichuteńko.
eppen, *v. a.* 1) powlec, ins Ge-
ißß, kogo do więzienia; 2) oder-
odciągnąć; einen von etwas,
od czego.
eudern, *v. a.* 1) wybić; 2) utra-
rozmarnować; ſein Vermögen,
maiątek.
meißen, *v. a. irr.* ciſnąć precz,
ć.
nappen, *v. a.* wydrzeć, wyrwać;
a etwas, co komu ſzypko.
neiden, *v. n. irr.* odciać, ober-
: die Nägel, pazury; mit einem
erchen, nożykiem.
wemmen, *v. a.* ſpłukać.
wimmen, *v. n. irr.* popłynąć.
ien, *v. a. irr.* odwrocić oczy.
iden, *v. a.* odesłać; den Sohn,
desłać.
idung, *ſ. f.* odesłanie, posłanie.
zen, *v. a.* odłożyć, odkładać, na
ę, na bok.
n, *v. n. irr.* 1) niebyć, lange von
n, tak długo u kogo, von Haus
w domu; 2) prześć; die Zeit iſt
weg, czas przeſzedł; der Tag iſt weg,
dzień przeſzedł; die Furcht iſt weg,
boiaźń przeſzła.

Wegſpeien, *v. a. irr.* wypluć.

Wegſpringen, *v. n. irr.* odſkoczyć, uſko-
czyć.

Wegſtehlen, *v. a. irr.* 1) ukraść, por-
wać, zemknąć; einem das Geld, ko-
mu pieniądze; 2) ſich, porwać ſię,
iść, *albo też* wymknąć ſię.

Wegſterben, *v. n. irr.* umrzeć, poumierać.

Wegſteuer, *ſ. f.* podrożne, poczeſtne,
na drogę opatrzenie.

Wegſtoßen, *v. a. irr.* odpychać, wypy-
chać; von ſich, od ſiebie odpychać;
aus dem Hauſe, wypchnąć z domu.

Wegſtoſſung, *ſ. f.* odepchnięcie, wy-
pchnięcie.

Wegſtreichen, *v. n. irr.* wygluzować, ei-
nen Buchſtaben, iaką literę wymazać.

Wegthun, *v. a.* odrzucić, wzgardzić.

Wegtragen, *v. a. irr.* wziąć co, zanieść,
roznieść.

Wegtragung, *ſ. f.* wieniesienie; ronie-
ſienie.

Wegtreiben, *v. a.* odganiać, odpędzać;
Vieh, bydło; den Feind, nieprzyia-
ciela; von ſich, od ſiebie.

Wegtreiber, *ſ. m.* odganiacz, odpędzi-
ciel.

Wegtreibung, *ſ. f.* odpędzenie, odegna-
nie; des Uebels, złego.

Wegtritt, *ſ. m.* kleiner, Tauſendkörner,
Bruchwurz, Bruchkraut, ſporyż trze-
ci, żabie gronka.

Wegwart, *ſ. m.* ein Kraut, cykoryia, po-
drożnik, *ziele.*

Wegweichen, *v. n. irr.* uſtąpić.

Wegweiſen, *v. a. irr.* odrzucić.

Wegweiſer, *ſ. m.* przewodnik, *słowo w słowo:* drogukażyciel, einen zum Wegweiſer gebrauchen, kogo za przewodnika zażyć.

Wegwenden, *v. a.* odwrocić, ſich ganz, odwrocić ſię w cale, die Augen von etwas, oczy od czego.

Wegwendung, *ſ. f.* odwrocenie.

Wegwerfen, *v. a.* odrzucić, rzucić precz, wyrzucić, zrucić; die königliche Kro-ne, Krolewską koronę zrzucić z głowy, wrzucić; den Ring ins Meer, pierścień w morze; das Joch vom Halſe, iarzmo z karku zrzucić.

Wegwerfung, *ſ. f.* odrzucenie, zrzuce-nie, wyrzucenie.

Wegzehren, *v. a.* przeieść, alles, wszyſtko.

Wegzehrung, *ſ. f.* podrożne, żywność, pieniądze na drogę, w podroż; reich-liche, doſtatnie; keine haben, nie mieć żadney

nicht zu sterben, niewzbraniać się, umrzeć, wypraszać się z czego; unikać, uchylać się od czego.

Weigerung, *s. f.* niechcenie, wzbranianie się, unikanie, uchylanie się od czynienia czego, ohne Weigerung und Verzug eine Sache vornehmen, bez wzbraniania się y ociągnia rzeczy się iakiey podiąć, ohne Weigerung zusammen kommen, bez przeczenia, ześć razem.

Weihe, *s. m.* ein Vogel, kania.

Weiher, *s. m.* staw.

Weil, *conj.* że, bo, ponieważ, kiedy, gdy; die Stadt zuletzt gebauet worden ist, hat man sie Neustadt genannt, że miasto iest nowo wybudowane, nazwano go nowe miasto; weil du geschrieben, glaube ich, *ponieważ* pisales, ia wierzyłem; weil dich vergnüget, was ich schreibe, *ponieważ* cię to kontentuie co ia piszę; weil du sie einmahl ergriffen, so halt sie fest, *kiedyś* ią raz wziął to ią trzymay; weil ich an dir keine Bescheidenheit wahrnehme, so will ich dir antworten, *gdy* w tobie żadney skromności nie widzę odpowiem ci; doch besser hier, ponieważ.

Weiland, *adv.* kiedyś, kiedy, niegdy, niegdyś.

Weile, *s. f.* chwila, czas wolny, czas niezatrudniony; bekommen, czasu wolnego dostać, czas; einem lange Weile machen, kogo bawić długo; für die lange Weile, aby długi czas zbiegł; sich für die lange Weile bemühen, darmo się o co mozolić, darmo w czym pracować; das ist nicht für die lange Weile, to nie darmo, to nie o nic idzie; es ist schon eine lange Weile, iuż to dawny czas, iuż dawno, mit Weile, pomału; eilen, spieszyć się.

Weilchen, *s. n.* czasik, chwila, chwilka, ein Weilchen, chwilkę, chwilkę iaką, stille schweigen, cicho być, milczeć, von Hause weg seyn, nie być w domu, verziehen, bawić.

Wein, *s. m.* wino, neuer, młode, ohne Wasser, bez wody, angenehmer, miłe, przyiemne, leichter, letkie, verdorbener, zepsute, fremder, obce, przewożne, geringer, cienkie, unverfälschter, czyste, niesfałszowane, mit Wasser, z wodą mieszane, ohne Kraft, nie tęgie, gelinder, łagodne, rauher, przykre, drapie po garle, jähriger, roczne, der einen guten Geruch hat, ktore ma piękny zapach, sauter, kwaśne, der eine gute Farbe hat, dobrego koloru, säuerlicher, [illegible] schlechter, podłe, [illegible] skie, süsser, słodkie, [illegible] *albo* cierpkie, der [illegible] nie pachnie dobrze, [illegible] besser wird, ktore im [illegible] lepsze, scharfer, ostre, [illegible] ter, bardzo dobrze [illegible] recht reiff ist, ktore dobrze [illegible] rother, czerwone, [illegible] mno czerwone, [illegible] czerwonawe, wird sauer, [illegible] ist kahnicht, spleśniałe, [illegible] smakuie dobrze, [illegible] schlechten Geschmack, [illegible] der nicht dauert, nietrw[illegible] wina zażywać, brauset, [illegible] Weine voll sauffen, [illegible] życie upić, den Wein [illegible] no wyspać, verliert [illegible] Geschmack, za czasem [illegible] Weine gehen, na wino [illegible] pfen, wino toczyć, [illegible] no kosztować, hält sich [illegible] wa się, gesprächig beim [illegible] tliwy przy winie, einem [illegible] sauffen, kogo winem [illegible] ser mischen, z wodą mie[illegible] nach dem Lande, ziemią [illegible] zum Trunke, wino [illegible] można pić, steiget in [illegible] idzie, der noch im Berg[illegible] ieszcze w winnicy, der [illegible] ktore w piwnicy stoi, [illegible] ihn aufgebracht, wino [illegible] ihn völlig übermeistert, [illegible] le rozebrało, ein [illegible] neczko cienkus, zum [illegible] *adv.* winny; 2) senken, [illegible] ten, s. Weinstock.

Weinbau, *s. m.* winniczne [illegible]

Weinbauer, *s. m.* winnicz[illegible]

Weinbeer, *s. f.* iagoda [illegible]

Weinbeerhülsen, *s. f. plur.* [illegible] god winnych.

Weinberg, *s. m.* słowo w [illegible] ro, winnica, sehr hoher, [illegible] soka, magerer, chuda, [illegible] neuangelegter, nie dawn[illegible] sadzona, an einem [illegible] ku, der guten und [illegible] ktora wiele y dobrego [illegible] sehr tragbarer, bardzo [illegible] ausgezehrter, wyżarta, [illegible] nicę okopać, schlägt [illegible] rozwiia się, bringt nicht [illegible] le przynosi, brauchbare [illegible] hafte Trauben, rodzi, [illegible] czne iagody, erhält [illegible]

ſię łatwo, überträgt ſich, wy-
wyradza, ha: ſich etwas erholet,
ſię poprawiła, bauen, w win-
ſpodarować, anlegen, ſchneiden,
, obrzynać, okrzeſywać.
, *ſ. n.* liść winny, voll Wein-
pełny liścia winnego, von
ittern, z liścia winnego, wie
nblatt, jak liść winny, *albo* w
nny, die Weinblätter in den
rgen abbrechen, liście winne
icy obrywać.
e, *ſ. f.* winna polewka, in *ei-*
inbrühe zugerichtet, w polewce
dany.
:, *ſ. f.* kosz winniczny, kadka
ia.
el, *ſ. f.* ein Vogel, kwiczoł.
v. n. płakać, ſehr, bardzo, oft
, płakiwać, ich muß weinen,
ę płakać, einen mit weinen-
gen anſehen, na kogo patrzeć
zapłakanemi, was weineſt
ego płaczeſz? vor Freuden, od
, über eines Zufall, płakać nad
przypadkiem, ſich müde ge-
haben, zmordować ſię od pła-
aufhören zu weinen, przeſtać
ein wenig weinen, po-płakać

aś, *ſ. n.* płakanie, płacz, bes
s, uſtawiczne, uſtawiczny, ſtar-
rübtes, mocne, ſmutne płaka-
ny, ſmutny płacz, wetbiſches,
e, einem zum Weinen bewegen,
lo płaczu poruſzyć, mit viel
etwas leſen, z naywiększym
n co czytać, lautes Weinen,
acz.
oerth, *adj.* płaczu godny.
oürdig, *adj.* opłakania godny.
ſ. n. beczka na wino.
ein, *ſ. n.* widołki, u winnego
a.
en *ſ. m.* ogrod winny, winnica.
lein, *ſ. n.* winniczka.
ner, *ſ. m.* winiarz, winniczny,
er.
, *ſ. n.* Weingeſchirr, naczynie
o.
ader, *ſ. n. pl.* żerdki, na kto-
wino wſpiera.
ke, *ſ. n.* żerdki do wſpierania
irr, *ſ. n.* ſ. Weingefäß.
ke, *ſ. n.* rośl wina wierzchem
w ziemię, winokrzew.
ſ. n. ſklanka na wino.
ſ. m. Bachus.

Weinhacke, *ſ. f.* motyka o dwoch zębach do winnicy.
Weinhacken, *v. a.* kopać winnicę; anfangen den Wein zu hacken, zaczynać wino okopywać.
Weinhacken, das, *ſ. n.* wina okopywanie.
Weinhacker, *ſ. m.* kopacz w winnicy.
Weinhändler, *ſ. m.* kupiec winem handluiący.
Weinhaus, *ſ. n.* dom, w ktorym wino przedaią.
Weinheber, *ſ. m.* lewar do ciągnienia wina.
Weinhülſe, *ſ. f.* łupina z iagody winney.
Weinicht, *adj.* winny.
Weinkalteſchale, *ſ. f.* ſ. Weinmehrte.
Weinkeller, *ſ. m.* 1) piwnica, w ktorey wino ſtoi; 2) wo man Wein ſchenkt, piwnica, w ktorey wino ſzynkuią; den Wein daher holen, wina z piwnicy przynieść, einen Weinkeller anlegen, ſzynkowną piwnicę winną założyć, ſklep gdzie wino ſzynkuią.
Weinkörnlein, *ſ. n.* ziarneczko w iagodzie winney.
Weinkrug, *ſ. m.* dzban na wino.
Weinkrüglein, *ſ. n.* dzbanuſzek na wino.
Weinkübel, *ſ. m.* kosz na wino.
Weinlägel, *ſ. m.* dzbanek na wino.
Weinland, *ſ. n.* grunt winny, grunt w wino urodzayny.
Weinlaub, *ſ. n.* winna gałązeczka z liściem.
Weinlaube, *ſ. f.* mit Weinſtöcken umzogen, altanka winnemi gałązkami okryta.
Weinleſe, *ſ. f.* wino-branie, zbieranie wina, reiche, obfite, naſſi, mokre, pod czas deſzczow, trockene, ſuche, pogodne, geringe, ſchlechte, cienkie, ſzczupłe, zeitige, zawczesne, anſtelen, winobranie uczynić, zur Weinleſe gehörig, *adj.* winobralny.
Weinleſemonat, *ſ. m.* (neu) Herbſt- oder Weinmonat, vom 22 September bis zum 21 Oktober, nachdem ehemals neuen franzöſiſchen Kalender, *nowe słowo:* winobrania, albo wina mieſiąc od 22 Września aż do 21 Października, według niegdyż nowego kalendarza francuſkiego.
Weinleſen, *v. a. irr.* wino brać, winozbierać, von einem Weinſtocke, z drzewka winnego.
Weinleſer, *ſ. m.* wino-bracz.
Weinmarkt, *ſ. m.* rynek winny.
Weinmehrte, *ſ. f.* gramatka z wina, Kalteſchale.
Weinmonat, *ſ. m.* październik.
Weinmücke, *ſ. f.* winny pilak.

Weinpfahl, *s. m.* koł do przywiązania drzewka winnego.

Weinpresse, *s. f.* 1) Gebäude, darin der Wein gepresset wird, winotłok, budynek, w ktorym wino tłoczą, wyciskaią; 2) die Presse, womit gepresset wird, prassa, ktorą wino tłoczą.

Weinranke, *s. f.* Rebe, winorośl, rośl winna; alte, stara, sucha.

Weinraupe, *s. f.* winna gąsiennica, wickelt sich ins Weinblatt, obwiia się w winny list.

Weinrebe, *s. f.* winorośl.

Weinreich, *adj.* obfity w wino.

Weinsäuffer, *s. m.* opoy winny, co wino lubi zbyt piiać.

Weinsäufferin, *s. f.* piiaczka winna.

Weinsäurig, *adj.* winny kwaś maiący.

Weinschätzer, *s. m.* taksarz wina.

Weinschenke, *s. m.* szynkarz wynny, winem szynkuiący.

Weinschlauch, *s. m.* miech winny.

Weinschmack, *s. m.* smak winny.

Weinstein, *s. m.* skorupa z wina, w beczce, kamień winny.

Weinstock, *s. m.* drzewko winne, fruchtbarer, urodzayne, von gutem Gelege, dobrego rodu, sadzenia, breitet sich weit aus, szerzy się daleko, senken, sadzić, krzewić, schneiden, obcinać; niederlegen, obalać, in die Höhe ziehen, w gorę ciągnąć, in die Graben legen, w dołkach sadzić, läuft den Baum hinan, idzie w gorę po drzewie, von einem Baume auf den andern leiten, z iednego drzewa na drugie prowadzić winne gałęzie, hat sich abgetragen, wyrodziło się, ihm mit dem Hacken helfen, ratować go okopaniem, verwildern, dziczeie, hängt so voll Trauben, daß er sich beugt, tak pełne iagod, że się zgina, bringt sehr guten Wein, rodzi bardzo dobre wino, an einen Baum heften, do iakiego drzewa przywiązać, liegt auf der Erde, na ziemi leży, przy ziemi siedzi, in Bogen legen, kolkami latorośle sadzić, hat viel Blätter und keine Trauben, ma wiele liścia, a iagodnie, thränet so stark, daß er eingehet, tak wiele łez puszcza, że schnie od tego, in die Höhe richten, w gorę ią prostować, steiffet sich an den Pfahl, wspiera się na kole, hält sich mit den Gebälgen, als mit Händen, trzyma się widołkami iak raczkami, pflanzen, szczepić, bauen, warten, opatrzywać winne drzewko, doglądać go, vom Weinstock, [illegible] nodrzewny.

Weinstocksalbe, *s. f.* tłuste z winny[illegible] cicy; tłuszcz winny.

Weintragend, *part. et adj.* [illegible] winorodzący; Land, kray [illegible]

Weintraube, *s. f.* iagoda winna [illegible] zawczesna, prędka; [illegible] twardą skorkę maiąca; [illegible] rżała; große, wielkośna [illegible] niedoźrżała; süsse, [illegible] kwaskowata, wohlschmeckende [illegible] go smaku, übel schmeckende [illegible] brego smaku, nawiera [illegible] welk von der großen Hitze [illegible] od zbytniego gorąca; [illegible] den Augen, dokaznie [illegible] ist herbe am Geschmack, [illegible] reiff von der Sonne, [illegible] słońca; ist mit Laube bedeckt [illegible] iest przykryta, von oder [illegible] Weintraube, *adj.* winno [illegible] Saft, winno iagodny sok [illegible] iagody.

Weinträublein, *s. n.* winna [illegible]

Weintrester, *s. m.* łupina z [illegible] nych.

Weintütsche, *s. f.* polewka [illegible]

Weinzeichen, *s. n.* znak gdzie [illegible] wino.

Weinzins, *s. m.* od wina [illegible]

Weinzober, *s. m.* ceber na [illegible]

Weise, *s. f.* 1) sposob, auf einer [illegible] Weise, dziwnym sposobem [illegible] wny sposob, auf einige [illegible] kiem sposobem, das ist [illegible] im Reden, to iest moy spo[illegible] nia, diese Weise, die Sach[illegible] ren, ist gefährlich, ten spo[illegible] nia rzeczy iest niebezp[illegible] zwyczay, das war die [illegible] ten, to bywał zwyczay [illegible] nach Art und Weise der [illegible] sposobem y zwyczaiem [illegible] nach seiner Weise thun, [illegible] iego zwyczaiu czynić, [illegible] wszelkiemi sposobami, [illegible] führen, zwyczay wprow[illegible] bei der alten Weise lassen [illegible] przy dawnym zwyczaiu [illegible] gesittet seyn, we zwyczai[illegible] was Weise, iakiem spo[illegible] der alten Weise bleiben, [illegible] przy starym zwyczaiu; [illegible] des, nuta, pieśni iakiey, [illegible] wohnheit.

Weise, *adj.* klug, mądry, [illegible] zeznany, ein weiser [illegible]

iek, du biſt recht weiſe, ty ie-
rawdziwie mądrym.
idv. mądrze, po mądremu, han-
czynić.
v. a. irr. 1) dokazać, pokazy-
einem etwas, co komu uczyć,
ać kogo; 2) odſyłać, odesłać;
an den Rath, kogo do Senatu,
en, lehren, weiſen.
f. m. 1) pokazywacz; 2) an ei-
er, indeks, ſkazowek zegarowy,
cowy; 3) der Bienen, krol
l, albo matka pszczoł.
, f. f. mądrość, wunderswür-
ortreffliche, ſonderbare, vollkom-
podziwienia godna, przednia,
wa, doſkonała.
lj. 1) biały; ſagen was ſchwarz,
eiß ſey, powiedzieć co czarne,
iało iest; weiß und ſchwarz nicht
heiden können, nie moc rozeznać
iało od czarnego; weiſſer, als
chwan, bielszy od łabędzia;
Zähne, białe żęby; weiß wer-
bielec; weiß machen, bielić;
die Schnee, wie Milch, biały
ieg, iak mleko; ein wenig
białawy; mit Kreide, Gyps,
emacht, krydą, gipsem pobie-
2) weiß gekleidet, biało ustro-
biało ubrany; 3) einem etwas
machen, mydlić komu oczy, u-
za prawdę aby uwierzył.
n, v. a. wrożyć, wieszczyć;
e Dinge, przyszłe rzeczy, aus
göttlichen Triebe, z boskiego
ienia; einem den Tod, komu
prawdziwie wrożyć; einem
zukünftiges, komu co przy-
, ſ. wahrſagen.
n, das, f. n. wrożenie, wie-
ie, wieszczba.
, f. m. wrożek, wieszcz, wie-

in, f. f. wrożka, wieszczka.
iſch, adj. wieszczy, wieszczo-
rożkowy.
ng, f. f. wrożenie, wieszczenie,
er Dinge, przyszłych rzeczy.
l, f. f. biały oset.
, f. m. biała tarnina, bodłak,
niec.
f. białość, białe, f. n. des Lei-
ła; im Auge, bielmo; im Eie,

v. a. bielić, pobielać, pobielić,
and, ściany, mit Kreide, kredą.
er, f. m. biało farbuiący, bia-
iarz.

Weißfärbig, adj. białawy.
Weißfiſch, f. m. płotka. ryba biała.
Weißfiſchlein, f. n. płotka mała.
Weißgärber, f. m. Zemsarz, garbarz od
zemsu białoskornik.
Weißgekleidet, part. et adj. biało ubrany.
Weißgemacht, part. et adj. biało ubielo-
ny.
Weißkehlchen, f. n. Weißſchwanz, ein
Vogel, białoszyika, z białą szyiką
praszek, pewny ptak.
Weißkohl, f. m. biała kapusta.
Weißlicht, adj. białawy biało się świe-
cący.
Weiß machen, v. a. bielić.
Weißſchwanz, f. m. Weißkehlchen, n. ein
Vogel, biały ogon, białoszyika, pe-
wny ptak.
Weißſprenglicht, adj. biało nakrapiany.
Weißwurz, f. f. kokoryczka, ziele.
Weiſung, f. f. pokazywanie, ukazywa-
nie.
Weit, adj. obszerny, przestrony, daleki,
weites Haus, przestrony dom, weiter
Schauplatz, przestrony widoktron,
weite Kleidung, przestrona suknia;
weit gelegen, daleko odległy, von wei-
ten, z daleka, weit machen, przestro-
no robić, rozprzestrzeniać.
Weit, adv. przestrono, obszernie, dale-
ko, opodal; weit und geraume woh-
nen, przestrono y obszernie mieszkać,
sich weit weg machen, daleko pość, u-
stąpić, nicht weit vom Fluſſe, nie da-
leko od rzeki, nicht weiter, als, nie
daley iak; weit her holen, z daleka
rzecz brać, wyprowadzać; weit und
breit, długo y szeroko; leuchten,
świecić, sich erſtrecken, rozciągać się,
entfernet ſeyn, być dalekiem, nicht
gar weit von der Stadt, von den Gren-
zen, nie bardzo daleko od miasta, od
granic, weit in den Tag hinein, da-
leko na dzień, weit anders, daleko
inaczey, weit bequemer, daleko wy-
godniey, weit ausbreiten, daleko roz-
szerzać, weit davon ſeyn, daleko być.
Weite, f. f. przestroność, szerokość, od-
legość, dalekość, des Weges, drogi.
Weit entlegen, part. et adj. daleko od-
legły.
Weiter, adv. daley, ztąd, zatym; fort
gehen, daley iść, fahre weiter, poſtę-
puy daley, czyń daley precz, ich kann
nicht weiter gehen, ia nie mogę iść
daley, was kann ich weiter thun, als
daß ich Gott bitte, co mogę daley
czynić tylko Boga prosić, was wollt
ihr weiter? czego w chcecie więcey?

co wy chcecie daley? ich sage nichts weiter, ia nic daley nie mowię.
Weit geholt, *part. et adj.* zdaleka zaczęty, brany.
Weit hinaus leben, *v. n.* długo żyć.
Weit hinaus schieben, *v. a. irr.* bardzo daleko odkładać.
Weit hinaus sehen, *v. a. irr.* daleko patrzeć, daleko widzieć.
Weitläuftig, *adj.* obszerny, przydłuższy, weitläuftige Rede, obszerna, przydłuższa mowa; in einer Sache, obszernym być w iakiey rzeczy, weitläuftige Erzehlung, obszerne powiadanie.
Weitläuftig, *adv.* obszernie, przydługo, einen loben, kogo chwalić.
Weitläuftigkeit, *s. f.* obszerność, przydługość, im Reden, w mowieniu, ohne Weitläuftigkeit, bez obszerności, nie długo, antworten, odpowiadać.
Weit mehr, *adv.* daleko więcey.
Weit von einander, *adv.* daleko od siebie, iedno od drugiego.
Weitze, *s. m.* 1) ein Getreide, przenica, zboże, geringer, podło nie piękna, trockener, sucha, ist schwer, ciężka, dreschen, młocić, von Weitzen, przeniczny, przenny; 2) türkischer Weitzen, turecka przenica.
Weitzenbier, *s. n.* przeniczne piwo.
Weitzenbrodt, *s. n.* przeniczny chleb, przenny chleb.
Weitzenerndte, *s. f.* przenne żniwo.
Weitzengraupe, *s. f.* przeniczna kasza.
Weitzenmehl, *s. n.* przeniczna, przenna mąka.
Welcher, *pron.* ktory, ktora, ktore; welche sind denn die Mörder? ktorzy tedy są zaboycy? welcher von uns beiden, du, oder ich? ktoż z nas dwoch, ty, czy ia? ktory kolwiek? erwähle von beiden, welches du willst, wybieray ze dwoyga, co kolwiek, *lepiey* co chcesz, welcher Art, ktorego kolwiek, iakiego kolwiek gatunek.
Welchergestalt, *adv.* iakiem, iakowym kształtem, s. wie.
Welcherlei, *pron.* iaki, iakowy.
Welk, *adj.* omdlały, flakowaty, zwiędniały, die Blume ist welk, kwiat iest zwiędnial; seyn, być zwiędniałym, werden, stawać się zwiędniałym, das Kraut wird welk, ziele staie się zwiędniałe.
Wellbaum, *s. m.* Hebebaum, weł, waleć windowy.
Welle, *s. f.* 1) am Rade, oś; 2) des Wassers, wał, nurt wody przewiiający się, von den Wellen [illegible] werden, nurtami, wałami [illegible] być miotanym, erregen, [illegible] poruszać, schlagen stark [illegible] wały wodne biią, das [illegible] große Wellen, morze [illegible] wały, voller Wellen, pełen nurtow, wie Wellen, na [illegible] łow, nurtow.
Wellenweise, *adv.* wałami, [illegible]
Wels, *s. f.* ein Fisch, spolni[illegible]
Welsch, *adj.* Italiänisch, W[illegible]
Welschebohnen, *s. f. pl.* fazo[illegible]
Welschenuß, *s. f.* włoski orz[illegible]
Welschenußschale, *s. f.* lupina [illegible] go orzecha.
Welscher, *s. m.* Włoch.
Welscherhahn, *s. m.* indur, [illegible]
Welschland, *s. n.* Włochy.
Welt, *s. f.* 1) świat, ewig[illegible] unermeßliche, niezmierny[illegible] mene, doskonały; einige, [illegible] Zustand dieser Welt, [illegible] Größe, Schöpfer der We[illegible] stworca świata; nach [illegible] Welt, po stworzeniu, od świata; die ganze Welt [illegible] cały świat zawoiować; [illegible] hörig, *adj.* światowy, [illegible] schen den Welten, międz[illegible] aus der Welt, za światem [illegible] Weltart, światowym spo[illegible] żyć; 2) die Menschen [illegible] ludzie na świecie; 3) [illegible] schen, wie sie sind, ludzie [illegible] ktorych czasach bywaią [illegible] die Sitten dieser Welt, [illegible] raźnieyszego świata, tera[illegible] wieku, *to iest*, ludzi.
Weltart, *s. f.* światowy sp[illegible] nach ietziger Weltart, ona [illegible] teraźnieyszego świata.
Weltberühmt, *adj.* sławny [illegible] zawołany po świecie.
Weltbeschreiber, *s. m.* świat[illegible]
Weltbeschreibung, *s. f.* świa[illegible]
Weltklug, *adj.* wykrętny, [illegible] wy człowiek, światowy.
Weltklugheit, *s. f.* światow[illegible]
Weltkündig, *adj.* głośny, [illegible] świecie.
Weltlauf, *s. m.* dzianie się [illegible]
Weltlich, *adj.* światowy, [illegible] liches Recht, świeckie pra[illegible] fürstenthum, świeckie Ele[illegible]
Weltmeer, *s. n.* Ocean, morze grenzen, do morza dosięg[illegible] pierać.

iſer, *ſ. m.* światomędrzec, filogelehrter, uczony; ernſthafter, żny; berühmter, ſławny; ſcharfer, byſtromyſlny; vortrefflicher, ni.

sheit, *ſ. f.* światomądrość, Fia, wahre, prawdziwa, nützliche, eczna, ruhmvolle, pełna ſławy, Beisheit, ſtara.

v. a.). Wälzen.

ron. kogo, ſ. wer, welcher.

rkel, Wendekreis, *ſ. m.* in der kunde, Sonnenwende, Sonnen*w gwiazdarſkiey nauce:* koło :bie słonecznego biegu w ſzeresy koła, bo dwie ie kładą.

aum, *ſ. m.* wał tkacki, do naie.

reppe, *ſ. f.* kręcone ſchody.

, *v. a.* obracać, obrocić, ſich, : weiß nicht, wo er ſich hinwens ll, niewie dokąd ſię ma obrowo ſoll ſich der Elende hinwens dokąd ſię ma nędzny obrocić? affen wider einen wenden, orężić przeziwko komu, ſich mit ſeis edanken wohin wenden, ſwoiem em y myślami obrocić ſię doas Geſicht wohin wenden, twarz l obrocić, ſich auf beide, auf als iten wenden, na obiedwie, na tkie ſtrony ſię obracać; auf ans Dinge, do inſzych ſię rzeczy oć, den Acker wenden, rolą przeić, orać, pokładać; das Pferd n, konia obracać; den Wagen, nicować.

ecken, *ſ. m.* der Handſchuhmacher, t ſie die Finger der Handſchuhe hnen, do obrocenia kii rękanikow, ktorym rękawie palcy gaią.

h, *adj.* Wendeński.

ig, *ſ. f.* obrocenie, obracanie, ranie, ſukni.

adv. mało, niewiele, kilka; ielen wenig ausſuchen, z wielu wybrać; nach wenig Tagen, po elu dniach; in wenig Tagen, ku mięſiącach; wenig Geld, wes lich iſt zu Hauſe, mało pieniędzy bydła w domu; ſehr wenig bardzo mało; nur ſo wenig, tylk mało; wie wenig liegt daran? ało na tym zależy?

ſ. n. (ein) trochę, troſzkę; ſich ern, przypominiać ſobie; iſt es enig? iestże to nazbyt mało? ihm zu wenig geweſen, mało mu było; etwas ein wenig verändern, co trochę odmienić; wenig einem Dinge zuſetzen, trochę do iakiey rzeczy przydać; ein wenig ruhen, trochę ſpoczywać, ein wenig ſich erholen, trochę wytchnąć, trochę przyść do ſiebie.

Wenigkeit, *ſ. f.* niewrelość.

Wenigſtens, *adv.* zum wenigſten, przynaymniey; wenigſtens erdichte doch etwas geſchicktes, wymyśl przecie co ſkładnego; wenigſtens auf eine Zeit lang vor etwas geſichert ſeyn, przynaymniey na iaki czas być od kogo bezpiecznym.

Wenn, *conjunct.* ieżeli; wenn du mich hören willſt, ſo meide die Feindſchaft, ieżeli mię ſłuchać będzieſz, to ſię będzieſz wyſtrzegał nieprzyiaźni; mache, wenn du mich liebſt, daß, uczyń, ieżeli mię kochaſz, aby, wenn nur, ieżeli tylko, wenn aber nicht, ieżeli zaś nie; *gdyby* wenn er mich liebte, gdyby on mię kochał, ſo, to, *kiedy*, wenn das nicht iſt, was ich argwohne, kiedy to nie ieſt co ia miarkuię; wenn nicht jemand, ieżeli kto nie; man merkt es nicht, wenn das Alter geſchlichen kömmt, nie uważa ſię, kiedy ſtarość przylezie; *byle*, wenn ſchon, lubo, chociaż, choć; *gdy*, wenn ich die Sache völlig erkannt habe, ſo, gdy ia zupełnie rzecz poznałem; *iak tylko*, wenn ich nur etwas Ruhe werde bekommen haben, iak tylko co kolwiek odpoczynku doſtanę, wenn wohl, *a kiedyż*, wenn meinet ihr wohl? a kiedyż ty myśliſz? daß es, że to.

Wer, *pron. perſ.* kto, ktoż, *gen.* kogo; wer iſt gelehrter, als Ariſtoteles? kto ieſt uczeńſzy od Ariſtotelesa? wer wareſt du? kto ty byłeś? wer wird die Geduld mit dir haben, als ich? ktoż będzię cię cierpiał, ieżeli ia nie?

Werben, *v. a. irr.* 1) zaciągać, *werbować*; Soldaten, żołnierzy; neue Regimenter, nowe Reymenta; ſich werben laſſen, zaciągnąć ſię, zawerbować ſię; 2) um etwas, ſtarać ſię o co; um ein Ehrenamt, o godność; um eines Tochter, o czyią corkę, za żonę.

Werben, das, *ſ. n.* zaciąganie, werbowanie.

Werber, *ſ. m.* Zaciężnik, der Soldaten, żołnierzy, konkurrent o damę.

Werbung, *ſ. f.* 1) zaciąganie, zaciągi, *plur.* werbowanie; eine Armee durch die Werbung errichten, woyſko przez zaciągi zebrać; 2) ſtaranie ſię o co; um eine Stelle, o urząd iaki.

Werden, *v. n. p. irr.* stawać się, stać się; manches Land wird durch den Regen trockener, nie ktora ziemia staie się suższą po deszczu; ein Redner, mowcą się stać; wie wird es doch damit werden? iak że się to przecie stanie? aus etwas, z czego; Bürgermeister, Konsulem zostać; König, Krolem; stolz werden, pysznym się stawać; es wird Friede, pokoy się staie; wie wird es mit dir (mir) werden? iak się to z tobą, zemną, stanie?

Werfen, *v. a. irr.* ciskać, rzucać, cisnąć, rzucić. einen Pfeil, pocisk; mit Steinen, kamieńmi; etwas in die Höhe, co w gorę; einen ins Gefängniß, wrzucić kogo do więzenia; einem etwas an den Kopf, ciskaiąc w głowę uderzyć kogo; einen zu Boden, o ziemię, na ziemię kogo rzucić; über den Hauffen, obalić; Liebe auf einen, pokochać kogo.

Werfen, das, *s. n.* ciskanie, rzucanie, ciśnienie, rzucenie.

Werfung, *s. f.* ciśnienie, rzucenie, rzucanie.

Werg, *s. n.* Abgang vom Flachse oder Hanfe, pazdzierz, zgrzebie, pakuł, pakuły, *pl.* co ode lnu, albo od konopi czesanych odchodzi; mit Werge umwickeln, w pakuły obwinąć; von Werge, z pakuł, ze zgrzebia; Strick, powrozek, powrosło,

Werk, *s. n.* 1) robota, dzieło, künstliches, sztuczna, sztuczne, vortrefliches, przednia, angefangenes, zaczęta, herrliches, pańska, schweres, mühsames, ciężka, pracowita, vollkommenes, doskonałe, zierliches, piękna, wohlausgearbeitetes, należycie wyrobiona, schönes, ładna, übereiletes, przyśpieszona, lohnet die Mühe nicht, nie płaci za pracą, vollbringen, skończyć, wygotować robotę; verrichten, zrobić, anfangen, zacząć; einstellen, przestać roboty; damit fertig werden, być gotowym z robotą, einem auftragen, kogo postawić, przełożyć nad iaką robotą; eine Sache geschwinde ins Werk richten, prędko rzecz iaką zrobić; anbefohlnes ausrichten, nakazaną robotę wystawić; angreiffen, iąć się roboty; 2) vom Flachs oder Hanf, kłaki, pazdzierz.

Welkeltag, *s. m.* robotny dzień powszedni, dzień.

Werklein, *s. n.* robotka, dziełko.

Werkleute, *s. c. pl.* robotnicy.

Werkmeister, *s. m.* Mayster w robocie.

Werkschuh, *s. m.* ein Maaß, [illegible] ra pewna.

Werkstatt, *s. f.* warsztat, [illegible] towa, *robotalnia*, anlegen, [illegible] warsztat założyć.

Werkstellig, *adj.* zrobiony, [illegible] bić, dakazany. sein Werk [illegible] stellig machen, swoiego [illegible] kazać.

Werkstück, *s. n.* czworociosz [illegible]

Werkzeug, *s. n.* naczynie do [illegible] *strument*, großes, wielkie, [illegible] Feldbau gehöriges Werkzeug [illegible] go gospodarstwa należący [illegible] les Werkzeug haben, etwas [illegible] gen, wiele mieć naczynia, [illegible] tow do dopięcia czego; [illegible] da nicht für Werkzeuge? [illegible] naczynia, iakich instrum[illegible] było?

Wermuth, *s. n.* ein Kraut, [illegible] łun, piołuń, *ziele*, mit [illegible] gemacht, piołunem, piołyn[illegible] pranny.

Wermuthtrank, *s. m.* napoy [illegible] piołyńkowy.

Wermuthwein, *s. m.* piołyńk[illegible]

Werteltossen, *s. n.* ein Gew[illegible] szek ziele, gatunek polei[illegible]

Werth, *adj.* 1) würdig, godn[illegible] wart, *adj.* der Ehre, hono[illegible] lohnung, nadgrody, der [illegible] pamięci: 2) werth und th[illegible] drogi y kosztowny, was [illegible] werth? co warta ta rzecz [illegible] was halten, co za drogą [illegible] einen werth haben, kogo [illegible] szacować, der nichts werth [illegible] niczego nie wart, wenig [illegible] wart.

Werth, *s. m.* szacunek, walor [illegible] ner Münze, pieniądza [illegible] Sache von großem Werthe, [illegible] kiego waloru, der Werth [illegible] ist sehr gestiegen, cena rzecz[illegible] postąpiła w gorę. Bibliot[illegible] ßem Werthe, biblioteka [illegible] ny, die Studia behalten [illegible] Nauki trzymaią się przy [illegible] nie, przy swoiem szacunk[illegible] von großem Werthe, perl[illegible] szacunku, in seinem Wer[illegible] werthe lassen, porzucić rzecz [illegible] iąc o nię.

Werth halten, *v. a. irr.* drogo [illegible] drogo cenić.

Werthhaltung, *s. f.* drogo [illegible] drogo cenienie.

tung, *ſ. f.* odſługiwanie, :, nadgradzanie, wet za ıie.

ıffen, *v. a.* znowu przeda-

ähnen, *v. a.* znowu upomigcać.

ıiethen, *v. a.* znowu naiąć, ıać komu.

hnen, *v. a.* pogodzić, poienen mit dem andern, iednegiem; ſich mit einem, poie- przeprosić ſię z kiem.

öhnung, *ſ. f.* poiednanie, po-

ıchen, *v. a.* znowu tentować. hſen, *v. n.* znowu rość, roſnąć. ırm werden, *v. n. p. irr.* znoozgrzewać.

ımeſſen, *v. a. irr.* znowu ıé.

nehmen, *v. a. irr.* znow ſię ıać, brać, der Schmerz nimmt ınd mehr wieder zu, ból coraz ıſzy bierze.

um Kinde werden, *v. n. p. irr.* ınieć.

ırechte bringen, *v. a. irr.* znoſwoy porządek wprawiać.

urück fordern, *v. a.* znowu naıwać.

uſammen ziehen, *v. a. irr.* znoıem ſpaiać, złączać.

zuſammen ſetzen, *v. a.* znowu w kupę ſkładać, złożyć, co; ın Bein, kość do kości.

zuſchieben, *v. a. irr.* oddawać,

zuſtellen, *v. a.* wracać, wrocić; etwas, co komu.

zuwägen, *v. a. irr.* znowu odć.

zu Wege bringen, *v. a. irr.* znoıecz naprawiać.

willſt, iak chceſz, iak tylko z.

kann, iak można.

wolle, iak ſię chce, iak chce.

ſ. f. worinnen man die Kinder t, kolebka, kołyſka, w ktorcy ie kołyſaią, in der Wiege ſchlaw kolebce, w kołyſce ſpać, das in die Wiege legen, dziecię w bce, w kołyſce położyć; hin und ziehen, kołyſać na te y na o wę ıę, in der Wiege liegen, w koe leżeć, aus der Wiege ſpringen, lebki wyſkoczyć, von der Wiege ıen, ał od kolebki zaczynać.

Wiegen, *v. a.* mit der Wiege, kołyſać, kolebką; mit der Wage, ſ. Wage.

Wiegenlied, *ſ. n.* pioſnka przy kolebce, kolebna.

Wie gern wollte ich, *interj.* iak bym ia rad chciał!

Wie groß, *interj. et adv.* ili, iak wielki, wie große Gewalt, iak wielka moc; wie groß nur, wie groß auch, iak wielki tylko, niech będzie iak chce wielki, iako kolwiek wielki.

Wiehern, *v. n.* rzeć; ſehr ſtark, bardzo.

Wiehern, (das) *ſ. n.* rżenie; Wiehern hören, rżenie słyſzeć.

Wie lang? *adv.* iak długi?

Wie lange? *adv.* iak długo? iak dawno? wie lange er reden ſoll? iak długo on ma mowić? ſiehe wie lange ſtehe ich hier, patrz iak długo ia tu ſtoię, er fragte mich wie lange es war, daß, pytał ſię mie iak dawno by to było.

Wie leicht? *adv.* iak ſnadno?

Wie mancher, *adj.* iak wielu, ktoż, w tymże ſenſie.

Wie mancherlei, *adv.* wieloraki, iak rozmaity.

Wien, *n. pr. n.* Stadt in Öſterreich, Widen, miaſto w Auſtryi.

Wie neulich? *adv.* iak dawno?

Wie oft, *adv.* iak często.

Wieſe, *ſ. f.* łąka; z *Rus*, luka; dürre, wyſchła; mooßigte, mſzyſta; graſſichte, w trawy obfita; feuchte, wilgotna; trockene, ſuchs; magere, chuda; unfruchtbare, nie urodzayna, an einem fetten Orte, na buynym mieyſcu; reinigen, łąkę czyścić; vor dem Viehe verwahren, verzäunen, od bydła łąki pilnować, łąkę zamykać; iſt voller Blumen, ieſt pełna kwiecia, zwei mal hauen, dwa razy łąkę kosić, ciąć; aus Feld machen, z roli łąkę zrobić; miſten, düngen, gnoiem omaścić, grüne Wieſe, zieloność łąk; kleine, łączka, was von der Wieſe iſt, *adj.* łączny.

Wie ſehr, *adv.* iak bardzo; ich mich freue, iſt nicht auszuſprechen, iak bardzo ſię cieſzę, wymowić niemożna.

Wieſel, *ſ. f.* ein Thierlein, łaſka, zwierzątko łaſica.

Wieſenblume, *ſ. f.* łączny kwiat.

Wieſenmonat, *ſ. m.* (neu) Heumonat, Prairial, vom 21 Mai bis zum 19 Juni, nach dem ehemals neuen franzöſiſchen Kalender, *nowe słowa:* miesiąc łączny, Prerial, ſienny miesiąc, lepiec miesiąc w roku, od 21 Maia aż

do

Weyland, *adv.* przed tym, niegdyś, kiedyś; redeten sie so, tak mawiali.
Weyrauch, *s. m.* Kadzidło, anzünden, zapalić, von Weyrauch, kadzidłowy.
Weyrauchbaum, *s. m.* liban drzewo, z ktorego kadzidło.
Weyrauchfaß, *s. n.* kadzielnica.
Weywod, *s. m.* Woyewoda w Polszcze.
Weywodschaft, *s. f.* Woiewodstwo.
Wibel, *s. m.* woiek, robak w zbożu, s. Kornwurm.
Wichsen, *v. a.* woskować, etwas, co.
Wichsung, *s. f.* woskowanie, woskowina.
Wichtig, *adj.* ważny, ciężki, Beweis, dowod, Sache, ważna rzecz, ważny interes, trudny, wichtiges Werk, trudny dzieło, Geschäft, ważny interes, wichtiger Brief, ważny list.
Wichtigkeit, *s. f.* ważność, ciężkość, waga, von keiner Wichtigkeit, bez żadney wagi, ważności.
Wicke, *s. f.* fleytuch, die man in die Wunden drehet, ktory w rany wkręcaią.
Wickeln, *v. a.* zwiiać, zusammen, wraz, die Fäden auf, nici na kłębek; sich aus etwas, wywiiać się z czego.
Wicken, *s. f. pl.* ein Gewächs, wyka, rośl.
Wickenacker, *s. m.* wyczna rola.
Wickenfeld, *s. n.* wyczne pole, na ktorym się wyka rodzi.
Wicklicht, *adj.* co się da zwiiać w kłąbek.
Widder, *s. m.* ein Schafbock, baran, von Widder, *adj.* barani, stossen wie ein Widder, tryksać iak baran.
Wider, *praep.* przeciwko, przeciw, *na*, na przeciwko, na przeciw, eine Sache wider einen vertheidigen, rzeczy iakiey przeciwko komu bronić, wider einen disputiren, przeciwko komu dysputować, wider dich ist das Zeugniß, przyciwko tobie iest świadestwo, das ist nicht für mich, sondern wider mich, to nie iest za mną, ale przeciwko mnie, wider die Natur leben, przeciwko rodowitemu sporządzeniu żyć, wider einen sich wafnen, przeciwko komu się zbroić, wider einen streiten, sprzyczać się z kiem, wider den Befehl handeln, przeciwko rozkazowi czynić, wider das hilft die Arzeney, przeciwko temu pomaga lekarstwo, das ist ein Mittel wider den Gift, to iest lekarstwo, *na* truciznę, sich wider einen verwahret haben, uzbroić się przeciwko komu, wider den Schmerz, na boł, wider die Kälte beschützen, przeciwko zimnu się bronić, wider seinen Wunsch, przeciwko czyiemu życzeniu, [illegible] viele wider mich, [illegible] wko mnie, das ist alles [illegible] wszystko iest przeciwko [illegible] der, przeciwny, es ist [illegible] nicht so zuwider, to nie [illegible] ciwne rozumowi.
Widerchrist, *s. m.* Antichrist.
Widerig, *adj.* przeciwny.
Wider einander, *adv.* przeciw[illegible] wzaiemnie.
Widerfahren, *v. n. irr.* trafiać [illegible] padać. einem, komu, wider [illegible] przeciwko nadziei, es kann [illegible] angenehmers widerfahren. [illegible] mi nic milszego przytrafić. [illegible] fähret mir ein Dienst, poty[illegible] łaska.
Widerfahrung, *s. f.* trapanie [illegible]
Widerhalten, *v. a. irr.* w[illegible] razem, przeciwnie trzym[illegible] nnd Rindbraten halten [illegible] y wołowa pieczenia w[illegible] razem.
Widerlegen, *v. a. refutowai*, [illegible] Exempeln und Beweisth[illegible] kładami, dowodami, auf [illegible] Art, gieometrycznym spo[illegible] Lügen, kłamstwo, mit Ze[illegible] kami odwodzić, eines M[illegible] von, czyie zdanie o czym [illegible] nes Rede, czyią mowę, [illegible] hung, czyie szkalowanie, [illegible] rung, czyie potwarzanie.
Widerlegen, das, *s. n.* refutow[illegible] ianie, zbicie.
Widerleger, *s. m.* zbiiacz, [illegible]
Widerlegung, *s. f. refutowan*[illegible] zbicie, der Beschuldigungen [illegible] występkow.
Widerrathen, *v. a. irr.* odradz[illegible] dzić, etwas, co czego.
Widerrathen, das, *s. n.* odrad[illegible] radzenie.
Widerrather, *s. m.* odradca, [illegible]
Widerrathung, *s. f.* odradza[illegible] dzenie, nieradzenie.
Widerrechtlich, *adv.* przeciw[illegible]
Widerrede, *s. f.* przeciwienie [illegible] ciwna mowa, sprzeczka.
Widerreden, *v. a.* przeciwn[illegible] sprzeczać się, s. widerleg[illegible]
Widersacher, *s. m.* przeciwn[illegible] starken bekommen, mocnego [illegible] wnika dostać.
Widersetzen, (sich) *v. r.* sprze[illegible] opierać się, stawiać się, [illegible] einem Dinge, iakiey rze[illegible]

it, prawdzie, der Grausam-
iemu okrucieństwu.
ch, *adj.* sprzeciwiaiący się,
ny; *adv.* sprzeciwiaiąc się.
chkeit, *s. f.* sprzeciwianie się,
ność.
, *s. m.* niezgoda, nieiednomy-
przeciwnomyślność.
gkeit, *s. f.* niezgodność, nie-
ość.
isch, *adj.* niezgodny, przeci-
yślący.
stig, *adj.* nieposłuszny, krno-
er Obrigkeit, Zwierzchności,
eisen, bezeugen, nieposłu-
krnobrnym się pokazać.
digkeit, *s. f.* nieposłuszeństwo,
ność.
, *s. n.* przeciwna rzecz, prze-
, in allen behaupten, we wszy-
onić, chwytać się przeciwno-
halte das Widerspiel, ia prze-
zecz trzymam.
chen, *v. a. irr.* przeciwnie mo-
chts, nie, oft, często.
cher, *s. m.* przeciwmownik.
chung, *s. f.* przeciwmowienie,
mowstwo.
ch, *s. m.* przeciwkomowstwo,
mowienie, ohne jemands Wi-
h, bez czyiego przeciwmo-

d, *s. m.* przeciwodpor, ohne
and, bez przeciwodporu, ei-
iderstand thun, komu przeci-
r czunić.
en, *v. n. irr.* przeciw opierać
zeciwko stać, einem, komu;
chmerze, bolowi, den Feinden,
yiacielom.
er, *s. m.* przeciwoporca.
erin, *s. f.* przeciwoporniczka.
ung, *s. f.* przeciw opieranie się.
bend, *part. et adj.* przeciwo-
przeciwiaiący się.
rtig, *adj.* dziwaczny; *adv.* dzi-
ie.
irtigkeit, *s. f.* dziwaczność, dzi-
o, s. Unglück, Creutz.
lle, *s. m.* gniew, niezgoda, gro-
vielki gniew, heimlicher, taie-
fassen, gniew powziąć, gegen
mieć niezgodę z kiem, mieć
do kogo, gniewać się z kiem,
lassen, porzucić gniew, zapo-
gniewu, meiden, chronić się,
ziehen, zciągać gniew na siebie.
, *v. n.* ofiarować, einem etwas,
mn, sich einem ganz und gar,
wcale się komu ofiarować, przywią-
zać się do kogo, sich dem Rathe, do
Senatu, einem ein Buch, komu książkę,
sich denen Studiis widmen, poświęcić
się na nauki, utopić się w naukach.

Widrig, *adj.* przeciwny, widriges Glück,
przeciwne szczęście Nieszczęście;
nichts kann uns widriges begegnen, nic
nas przeciwnego nie może potkać,
widrige Dinge vergleichen, przeciwne
rzeczy pogodzić, widriger Kopf, dzi-
waczna głowa.

Widrigenfalls, *adv.* przeciwnie, inaczey,
wären viel Exempel vorhanden, mieli
byśmy teraz wiele przykładow; *adv.*
przeciwnie, widrig gesinnet, przeci-
wnie namyślony.

Widwol, *s. m.* ein Vogel, Wywielga,
wywielga, wilga, *ptak.*

Wie? *adv.* iak, iakże? ist es mit der
Sache? iak się ta rzecz ma? wie die
Sache anjetzo stehet, ist sie nicht die
leichteste, iak teraz rzecz iest, nienay-
snadnieysza iest, wie ich glaube, iak
ia trzymam, wie gestern, iak wczora,
wie ich dieses erzehle, also ist es gesche-
hen, to iak powiadam, tak się stało,
wie ich hoffe, iak się spodziewam, wie
alt bist du? iak stary iesteś? wie so?
czemu tak?

Wie auch, *adv.* iako też y, ein redli-
cher, wie auch gelehrter Mann, nader
rzetelna, iako tęży uczony człowiek.

Wie bald, *adv.* iak prędko.

Wiedehopf, *s. m.* ein Vogel, dutek, ptak.

Wie denn, *adv.* iak; es die Sache erfor-
dert, iak tego rzecz wyciąga.

Wieder, *adv.* znowu; zum andern mal,
powtornie; sich nach Dresden begeben,
udać się do Drezna.

Wieder abtreten, *v. a. irr.* znowu od-
stąpić.

Wieder ändern, *v. a.* znowu odmieniać.

Wieder anbrennen, *v. a. irr.* znowu się
zapalić; znowu zapalać.

Wieder anfangen, *v. a. irr.* znowu, na
nowe, zaczynać.

Wieder anfassen, *v. a.* znowu brać, zno-
wu chwytać.

Wieder angehen, *v. n. irr.* znowu po-
wstawać.

Wieder anheben, *v. a. irr.* znowu pe-
dnosić.

Wieder annehmen, *v. a. irr.* znowu brać,
wziąć.

Wiederannehmung, *s. f.* znowu przyię-
cie.

Wieder anrichten, *v. a.* znowu sporzą-
dzać, naprawiać.

Wieder anspannen, *v. a.* znowu zaprząć, założyć, vor den Pflug, do pługu, seine Kräfte, wzystkich sił przyłożyć, zażyć.
Wieder anziehen, *v. a. irr.* znowu wdziewać.
Wieder anzünden, *v. a.* znowu zapalać.
Wieder aufbauen, *v. a.* znowu wybudować.
Wieder aufblasen, *v. n. irr.* znowu przedmuchać.
Wieder aufbrechen, *v. n. irr.* znowu wybuchać, wybuchnąć.
Wieder aufbringen, *v. a. irr.* znowu wnosić, wnieść, odnawiać.
Wieder aufgehen, *v. n. irr.* znowu powstawać, powstać.
Wieder aufhelfen, *v. a. irr.* znowu pomoć, poratować, pokrzepić.
Wieder aufkommen, *v. n. irr.* znowu przychodzić do siebie z choroby.
Wieder auflegen, *v. a.* znowu drukować, przedrukować.
Wieder aufkratzen, *v. a.* znowu oddrapać, znowu podrapać.
Wieder aufmachen, *v. a.* znowu odrabiać, odrobić, otwierać.
Wieder aufnahme, *s. f.* znowu przyięcie, przywitanie.
Wieder aufnehmen. *v. a. irr.* znowu brać.
Wieder aufputzen, *v. a.* znowu wystroić.
Wiederaufputzung, *s. f.* znowu stroy.
Wieder aufstehen, *v. a. irr.* znowu powstawać.
Wieder aufthun, *v. a. irr.* znowu otwierać, odmykać.
Wieder aufwecken, *v. a.* znowu wzbudzać, obudzać.
Wieder aufwickeln, *v. a.* znowu odwiać.
Wieder aufzehlen, *v. a.* znowu liczyć, znowu przeliczyć.
Wieder ausgraben, *v. a. irr.* znowu wykopywać. wykopać.
Wieder ausschlagen, *v. a. irr.* znowu się puszczać; als ein Gewächs, iako rośl iaka.
Wiederausschlagung, *s. f.* znowu się puszczanie, puszczenie.
Wiederbauen, *v. a.* znowu budować.
Wiederbedenken, *v. a. irr.* znowu myśleć, rozmyślać.
Wieder begehren, *v. a.* znowu pragnąć, żądać.
Wiederbeißen, *v. a. irr.* kąsać znowu, odkąsać.
Wiederbekleiden, *v. a.* znowu [illegible] ubrać, przyodziewać.
Wiederbekommen, *v. a. irr.* [illegible] znowu; das Geraubte, [illegible] brane.
Wiederberühren, *v. a.* znowu [illegible] kać.
Wiederbesäen, *v. a.* znowu [illegible] zasiać, obsiewać.
Wiederbesinnen, *v. a. irr.* [illegible] pominać sobie co.
Wiederbesuchen, *v. a.* znowu [illegible] nawiedzić, obwiedzać.
Wiederbitten, *v. a. irr.* [illegible]
Wiederblühen, *v. n.* znowu [illegible] zakwitnąć, odkwitać.
Wiederbringen, *v. a. irr.* [illegible] dnieść, znowu; nach [illegible] odprowadzać, odprowa[illegible]
Wiederbringer, *s. m.* odpro[illegible]
Wiederbringlich, *adj.* pow[illegible]
Wiederbringung, *s. f.* odpr[illegible]
Wiedereinbringen, *v. a. irr.* [illegible] nadgradzać.
Wiedereingedenk seyn, *v. a.* [illegible] pomnieć sobie.
Wiedereinladen, *v. a. irr.* [illegible] praszać.
Wiedereinlösen, *v. a.* znow[illegible] wać, wykupić.
Wiedereinnehmen, *v. a. irr.* [illegible] brać.
Wiedereinreißen, *v. a. irr.* [illegible] dzierać, znosić.
Wiedereinrichten, *v. a.* znow[illegible] przywracać.
Wiedereinschlafen, *v. n. irr.* [illegible] sypiać, zasnąć.
Wiedereinschlucken, *v. a.* [illegible] kać, połknąć.
Wiedereinsegnen, *v. a.* znow[illegible] gnać.
Wiedereinsetzen, *v. a.* znow[illegible] cać, przywrocić; in den [illegible] do dawnego stanu.
Wiedereinsetzung, *s. f.* [illegible] wu przywracanie, przyw[illegible]
Wiedereintauchen, *v. a.* znow[illegible]
Wiedereinverleiben, *v. a.* [illegible] porować. reinkorporować.
Wiederentledigen, *v. a.* znow[illegible] uwolnić.
Wiederentschlafen, *v. n. irr.* [illegible] sypiać, zaspać.
Wiederentstehen, *v. n. irr.* [illegible] wstawać.
Wiederergreiffen, *v. a. irr.* [illegible] chwytać.
Wiedererholen, (sich) *v. r.* [illegible]

ſię; von einer Krankheit, z choroby.
ennen, *v. a. irr.* znowu po- uznawać.
ıngen, *v. a.* znowu odebrać, é, dostać.
ıngung, *ſ. f.* znowu odbiera- ebranie, dostanie.
euern, *v. a.* znowu odnawiać.
uicken, *v. a.* pokrzepiać zno- eżwiać.
heinen, *v. n.* znowu zaiaśnieć, cić.
heinen, das, *ſ. n.* Wiederer- g, *ſ. f.* pokazanie ſię znowu.
hienen, *part. et adj.* znowu y.
ßen, *v. a.* znowu wrocić, wra-

anden, *part. et adj.* znowu a przywrocony, co ożył.
ıatten, *v. a.* przywracać, zno- wrocić, nadgrodzić znowu.
attung, *ſ. f.* znowu przywro- nadgrodzenie.
ıärmen, *v. a.* znowu odgrze- grzać, znowu ſię rozgrzewać.
hlen, *v. a.* znowu powiadać.
hlung, *ſ. f.* znowu powiada-

en, *v. n. irr.* znowu padać, padać, upaść.
ſen, *v. a.* znowu poiąć, obiąć.
ſung, *ſ. f.* poięcie, obięcie.
ul werden, *v. n. p. irr.* zno- leniwym ſtawać.
en, *v. a.* znowu odchędożyć, rować.
ſt ſtellen, *v. a.* znowu utwier- ıtwierdzić.
den, *v. a.* znaleść.
den, das, *ſ. n.* Wiederfindung, ynalazek, wynalezenie.
gen, *v. n.* znowu iść, naſtę-

:den, *v. a.* znowu ſię upomi- omagać.
teſſen, *v. a. irr.* znowu żreć, pożerać.
ittern, *v. a.* znowu napaść.
be, *ſ. f.* oddanie; wrocenie.
bähren, *v. a. irr.* odradzać, ić.
bauet, *part. et adj.* znowu wy- any, pobudowany.
ben, *v. a. irr.* oddawać, oddać, ſ, wrocić; einem das Geld, ko- niądze.

Wiedergebohren, *part. et adj.* odrodzony, znowu powtornie urodzony.
Wiedergebracht, *part. et adj.* odprowadzony, znowu ſprowadzony.
Wiedergebung, *ſ. f.* oddawanie, oddanie, wrocenie.
Wiedergeburt, *ſ. f.* odradzanie, odrodzenie.
Wiedergegeben, *part. et adj.* oddany; znowu dany; wrocony.
Wiedergegrüſſet, *part. et adj.* odwitany, znowu przywitany.
Wiedergehen, *v. n. irr.* znowu w gorę iść, przechodzić.
Wiedergeholet, *part. et adj.* odwołany; znowu zawołany.
Wiedergemiethet, *part. et adj.* znowu odnięty.
Wiedergeneſen, *v. n. irr.* obaczać ſię, zdrowieć, przychodzić do zdrowia.
Wiedergenommen, *part. et adj.* znowu wzięty; odebrany, powzięty.
Wiedergeſammlet, *part. et adj.* znowu odrośniony, znowu zebrany.
Wiedergewachſen, *part. et adj.* znowu odośniony, co znowu odrośł.
Wiedergewinnen, *v. a.* znowu zarabiać, zyſkować.
Wiedergewinnen, das, *ſ. n.* Wiedergewinnung, *ſ. f.* powtorny zyſk, powtorna wygrana.
Wiedergewonnen, *part. et adj.* zwowu zarabiany, zyſkowany.
Wiedergrünen, *v. n.* znowu ſię zazielenić, odzielenić ſię.
Wiedergrüſſen, *v. a.* odwitać, znowu witać.
Wiederhall, *ſ. m.* brznienie.
Wieder hart werden, *v. n. p. irr.* znowu twardnieć.
Wieder heilen, *v. a.* znowu zdrowić, goić.
Wieder herausgeben, *v. a. irr.* znowu wydać, Geld, pieniądze.
Wiederherſtellen, *v. a.* przywrocić, znowu poſtawiać; die Macht, moc.
Wiederherſtellung, *ſ. f.* przywrocenie.
Wieder hervor grünen, *v. n.* znowu ſię zazieleniać.
Wieder hervor kommen, *v. n. irr.* znowu wſchodzić.
Wieder hervor wachſen, *v. n. irr.* znowu wyrastać; aus den Wurzeln, z korzeni.
Wieder herumdrehen, (ſich) *v. r.* znowu ſię obracać nazad.
Wieder heyrathen, *v. n.* powtornie ſię ożenić.
Wieder hinlegen, *v. a.* znowu odłożyć, polo-

położyć; ein jedes an seinen Ort, każde na swoiem mieyscu.
Wieder hinziehen, *v. a. irr.* znowu się wprowadzić; ins Haus, do domu.
Wiederholen, *v. a.* 1) powtarzać; etwas vom ersten Anfange, co od samego początku, vom Ursprunge, od źrzodła; nach der Ordnung, porządkiem; oft einerlei, często iedno powtarzać. 2) zurück bringen, nazad przynieść, przyprowadzić.
Wiederholt, *part. et adj.* powtorzony.
Wiederholung, *s. f.* powtorzanie, powtorzenie.
Wiederkauen, *v. a.* znowu żuć, pogryść.
Wiederkauung, *s. f.* pożucie, pogryzienie, powtornie.
Wiederkauffen, *v. a.* odkupować, odkupić; ein Haus, dom.
Wiederkauflich, *adj.* odkupny.
Wiederklage, *s. f.* wzaiemne obżałowanie.
Wiederkehren, *v. n.* cofać, cafać.
Wiederkehrung, *s. f.* cofanie, cafanie.
Wiederkommen, *v. n. irr.* powracać, powrocić; znowu przychodzić, przyiść. nach Warschau, do Warszawy; auf sein Vorhaben, do swoiego przedsięwzięcia.
Wiederkommen, das, *s. n.* powtore przyście, przychodzenie.
Wieder krank werden, *v. n. pr. irr.* znowu się rozchorować, zachorować.
Wiederkunft, *s. f.* powrot; powtore przychodzenie; betrübte, smutny; schädliche, szkodliwy; geschwinde, prędki; angenehme, przyiemny; schwere, trudny; zeitige, sichere, wczesny, bezpieczny; stehet ihm frei, iest mu wolny, Geschwindigkeit der Wiederkunft, prędkość powrotu.
Wieder lebendig, *adj.* ktory ożył; werden, ożyć; machen, ożywić, wskrzesić; einen, kogo.
Wieder lesen, *v. a. irr.* znowu przeczytać.
Wieder lieben, *v. a.* znowu kochać.
Wieder lösen, *v. a.* wykupować, wykupić.
Wieder los machen, *v. a.* znowu woinym osądzić.
Wieder machen, *v. a.* posporządzać, sporządzić, naprawiać.
Wieder miethen, *v. a.* znowu naiąć; odnaymować.
Wieder mischen, *v. a.* znowu pomięszać.
Wieder murren, *v. a.* odmrukiwać.
Wieder nehmen, (für sich) *v. a. irr.* znowu brać na siebie co.
Wieder regnen, *v. imp. n.* [illegible] iść.
Wiederruff, *s. m.* odwoła[illegible]
Wiederruffen, *v. a. irr.* [illegible]
Wiedersagen, *v. a.* [illegible] etwas, co komu.
Wiedersammlen, *v. a.* znow[illegible]
Wiederschaffen, *v. a.* znow[illegible] sporządzać.
Wiederschall, *s. m.* odgło[illegible] się głosu; geben die [illegible] den, od głos daią skały [illegible] die Berge und Wälder [illegible]
Wiederschallen, *v. n.* odgło[illegible]
Wiederschein, *s. m.* odbite [illegible] Sonne, słońca; der [illegible] row; des Monds, mie[illegible]
Wiederscheinen, *v. n. irr.* [illegible] światłem.
Wiederschelten, *v. a. irr.* [illegible] besztać; einen, komu.
Wieder schenken, *v. a.* od[illegible] darować się.
Wieder schicken, *v. a.* odsy[illegible] einem ein Buch, komu [illegible]
Wiederschlagen, *v. a. irr.* [illegible] uderzyć; oddać, [illegible]
Wiederschreiben, *v. a. irr.* odpisać; einem auf [illegible] fraget, komu na wszy[illegible] wywiaduie.
Wieder sehen, *v. a. irr.* [illegible] przeźrzeć, przepatrywać.
Wiedersehung, *s. f.* znow[illegible] widzenie, przepatrow[illegible] dzenie.
Wieder senden, *v. a. irr.* [illegible]
Wieder stellen, *v. a.* znow[illegible] neiszyć.
Wieder suchen, *v. a.* znow[illegible]
Wiedertäuffer, *s. m.* Wtor[illegible] wtorochrzczeniec.
Wiedertauffen, *v. a.* powto[illegible] powtarzać chrzest.
Wieder trinken, *v. n. irr.* [illegible]
Wieder überlesen, *v. a. irr.* [illegible] czytać.
Wiederum, *adv.* znowu, [illegible]
Wiederumgraben, *v. a. irr.* [illegible] pać.
Wiederumkehren, *v. a.* znow[illegible] cać, nawracać.
Wieder vereinigen, *v. a.* [illegible] dnoczyć, ziednoczyć; [illegible] iednać znowu.
Wiedervereinigung, *s. f.* [illegible] znowu poiednanie,
Wiedervergelten, *v. a. irr.* [illegible] odsłużyć, nadgradzać.

geltung, *ſ. f.* odſługiwanie, nie, nadgradzanie, wet za lunie.

kauffen, *v. a.* znowu przeda-

mahnen, *v. a.* znowu upomi- chęcać.

rmiethen, *v. a.* znowu naiąć, ować komu.

ſöhnen, *v. a.* pogodzić, poie- einen mit dem andern, iedne- ugiem; ſich mit einem, poie- ę, przeprosić ſię z kiem.

rſöhnung, *ſ. f.* poiednanie, po- ie.

rſuchen, *v. a.* znowu tentować.

ıchſen, *v. n.* znowu rość, roſnąć.

)arm werden, *v. n. p. irr.* zno- rozgrzewać.

zumeſſen, *v. a. irr.* znowu ać.

unehmen, *v. a. irr.* znow ſię wać, brać, der Schmerz nimmt und mehr wieder zu, ból coraz kſzy bierze.

zum Kinde werden, *v. n. p. irr.* mieć.

urechte bringen, *v. a. irr.* zno- ſwoy porządek wprawiać.

urück fordern, *v. a.* znowu na- ywać.

zuſammen ziehen, *v. a. irr.* zno- zem ſpaiać, złączać.

zuſammen ſetzen, *v. a.* znowu w kupę ſkładać, złożyć, co; an Bein, kość do kości.

zuſchieben, *v. a. irr.* oddawać,

zuſtellen, *v. a.* wracać, wrocić; etwas, co komu.

zuwägen, *v. a. irr.* znowu od- ć.

zu Wege bringen, *v. a. irr.* zno- tecz naprawiać.

willſt, jak chcesz, jak tylko z.

kann, iak można.

wolle, iak ſię chce, iak chce.

ſ. f. worinnen man die Kinder , kolebka, kołyſka, w ktorey ie kołyſaią, in der Wiege ſchla- w kolebce, w kołyſce ſpać, das in die Wiege legen, dziecię w bce, w kołyſce położyć; hin und iehen, kołyſać na te y na o wę ię, in der Wiege liegen, w ko- leżeć, aus der Wiege ſpringen, lebki wyſkoczyć, von der Wiege ılen, aż od kolebki zaczynać.

Wiegen, *v. a.* mit der Wiege, kołyſać, kolebką; mit der Wage, ſ. Wage.

Wiegenlied, *ſ. n.* pioſnka przy kole- ce, kolebna.

Wie gern wollte ich, *interj.* iak bym ia rad chciał!

Wie groß, *interj. et adv.* ili, iak wielki, wie große Gewalt, iak wielka moc; wie groß nur, wie groß auch, iak wielki tylko, niech będzie iak chce wielki, iako kolwiek wielki.

Wiehern, *v. n.* rzeć; ſehr ſtark, bardzo.

Wiehern, (das) *ſ. n.* rżenie; Wiehern hören, rżenie słyszeć.

Wie lang? *adv.* iak długi?

Wie lange? *adv.* iak długo? iak dawno? wie lange er reden ſoll? iak długo on ma mowić? ſiehe wie lange ſtehe ich hier, patrz iak długo ia tu ſtoię, er fragte mich wie lange es war, daß, pytra ſię mie iak dawno by to było.

Wie leicht? *adv.* iak ſnadno?

Wie mancher, *adj.* iak wielu, ktoż, w *tymże ſenſie.*

Wie mancherlei, *adv.* wieloraki, iak rozmaity.

Wien, *n. pr. n.* Stadt in Öſterreich, Wi- deń, miaſto w Austryi.

Wie neulich? *adv.* iak dawno?

Wie oft, *adv.* iak często.

Wieſe, *ſ. f.* łąka; *z Rus,* luka; dürre, wyſchła; mooßigte, mſzyſta; graſſichte, w trawy obfita; feuchte, wilgotna; trockene, ſucha; magere, chuda; unfruchtbare, nie urodzayna, an einem fetten Orte, na buynym mieyſcu; reinigen, łąkę czyścić; vor dem Viehe verwahren, verzäunen, od bydła łąki pilnować, łąkę zamykać; iſt voller Blumen, ieſt pełna kwiecia, zwei mal hauen, dwa razy łąkę kośić, ciąć; aus Feld machen, z roli łąkę zrobić; miſten, dingen, gnoiem nawaścić, grüne Wieſe, zieloność łąk; kleine, łączka, was von der Wieſe iſt, *adj.* łączny.

Wie ſehr, *adv.* iak bardzo; ich mich freue, iſt nicht auszuſprechen, iak bardzo ſię cieſzę, wymowić niemożna.

Wieſel, *ſ. f.* ein Thierlein, łaſka, zwierzątko łaſica.

Wieſenblume, *ſ. f.* łączny kwiat.

Wieſenmonat, *ſ. m.* (neu) Heumonat, Prairial, vom 21 Mai bis zum 19 Juni, nach dem ehemals neuen franzöſiſchen Kalender, *nowe słowo:* miesiąc łączny, Prerial, ſienny miesiąc, lepiec miesiąc w roku, od 21 Maia aż

do

do 19 Czerwca, według niegdyż nowego Kalendarza francuskiego.

Wiesenwolle, *s. f.* lukwap, pięciornik, *ziele.*

Wie so? *adv.* czemu tak? dla czego tak? s. Warum.

Wie theuer? *adv.* iak drogo?

Wie viel, *adv.* in der Zahl, iak wiele; wie viel Tage? iak wiele dni, wiele dni?

Wie vielerlei? *adv.* wieloraki?

Wie vielfältig? *adv.* wieloraki?

Wie vielste? num. ktory?

Wie weit, *adv.* poki, pokiż, iak daleko? nach Berlin, do Berlina, wie weit die Liebe in der Freundschaft gehen soll, iak daleko miłość w przyiaźni ma zachodzić.

Wie wenig, *adv.* iak mało.

Wie wenige, *adv.* iak nie wielu, iak mało ich.

Wiewohl, *conj.* chociaż, lubo, s. obschon, obgleich.

Wild, *adj.* 1) dem Wuchse nach, *właściwie, rodem* leśny, wilder Zaun, leśny samorodny płot, wilde Leute, leśni ludzie, wildes Leben, leśnie życie. 2) der Natur nach, *podług własności w rodzoney:* dziki, wilde, oder zahme Thiere, dzikie, albo łaskawe zwierza, wilder Mensch, dziki człowiek, wildes und wüstes Leben, dzikie y puste życie; werden, dziczeć, zarastać, der Weinstock wird wild, winnica dziczeie, zarasta.

Wild, das, *s. n.* wildes Thier, dziki zwierz, jagen, łowić.

Wilde Art, *s. f.* dzikość, srogość, grubiiaństwo.

Wildbengelkraut, *s. n.* psia kapusta, ziele.

Wildbraten, *s. m.* zwierzyna pieczona.

Wilde Rosen, *s. f.* polna roża.

Wildfang, *s. m.* łowienie zwierza.

Wildniß, *s. f.* knieia.

Wildpret, *s. n.* Fleisch vom Wilde, zwierzyna, mięso z dzikiego zwierza.

Wildschütze, *s. m.* Strzelec na zwierza.

Wildschwein, *s. n.* dzik, vom wilden Schweine, dziczy.

Wilde Weinreben, *s. f. pl.* leśne, dzikie wino.

Wille, *s. m.* wola; guter, dobra; vereinigter, einstimmiger, ziednoczona, iednostayna; beständiger, stała, stateczna; verkehrter, zepsuta; besonderer, szczegulna; brüderlicher, braterska; gütiger und ergebener, dobrotliwa y przychylna; geneigter, skłonna; gegen einander, wzaiemna; hartnäckichter, uporna; eigener, wi[illegible] richtiger, szczera; [illegible] stateczna; gottloser, [illegible] wolna, des Willens [illegible] wolą, być woli, anders [illegible] den, inszey być woli, [illegible] Willen verfahren, podług postępować, mit Willen [illegible] thun ist, dobrowolnie [illegible] nić trzeba, einen zu [illegible] mieć kogo do swoiey [illegible] seinen Willen, przeciwko [illegible] li, freien Willen haben, [illegible] wolą, einem in Willen [illegible] czyią wolą, mit allem [illegible] cią, z ochotą.

Willfährig, *adj.* posłuszny.

Willfährigkeit, *s. f.* posłu[illegible] wolność.

Willfahren, *v. a.* słuchać [illegible] sznym, powolnym; [illegible]

Willfahrung, *s. f.* powolne[illegible] giwanie się.

Willig, *adj.* ochotny, dobro[illegible] tny, mit willigem Gemü[illegible] umysłem; zu etwas, [illegible] dobrowolnie, chętnie; [illegible] co czynić; einem zu [illegible] do przysługi komu.

Willigen, *v. n.* zezwolić [illegible] in die Uebergabe, na p[illegible]

Willigkeit, *s. f.* dobrotli[illegible]

Willkommen, *s. m.* witan[illegible]

Willkommen heißen, *v. a.* [illegible] s. willkommen! witay!

Willkommne Mahlzeit, [illegible] przywitanie kogo spra[illegible]

Willkühr, *s. f.* wolne zd[illegible] bieranie, wola, in [illegible] dać komu na wolą, ab[illegible] nach seiner Willkühr [illegible] dług swoiey woli o [illegible] das wird in deiner [illegible] to na twoiey woli; s. [illegible]

Willkührlich, *adj.* co od [illegible] co na woli iest, *adv.* na [illegible]

Wimmeln, *v. n.* być pełn[illegible] etwas, czego.

Wimmern, *v. n.* płakać, [illegible] czą, kwilić się.

Wimmern das, *s. n.* płak[illegible] się.

Wimpern, *v. a.* powieki [illegible] gen wimpern, oczami [illegible]

Wind, *s. m.* 1) wiatr, [illegible] wny; starker, tęgi; [illegible] przykry; heftiger, mo[illegible] der, burzący; guter, [illegible] tender, wytrzymuiący; [illegible]

kalter, zimny; mitternächelis
łnocny; ſchädlicher, ſzkodli-
ımäßiger, niezmierny; feuchs
gotny; der nicht blaſet, cichy;
r, wygodny; entſtehet plötz
wſtaie z nagła; leget ſich, u-
toby kładzie ſię; wehet ſanfte,
wieie, die Luft erreget den
owietrze pobudza wiatr, gu-
en, dobry mieć wiatr, durch
ind zurück getrieben werden,
ı być dokąd zapędzonym; hat
zehalten, tam nas wiatr przy-
: bläſet ſtark in die Seegel,
ucha w żagle, gegen ihn richs
rzeciwko wiatrowi obracać,
itgem bewegt werden, tęgiem
ı być poruſzonym, ſich den
reiben laſſen, puścić ſię na
uten Wind bekommen, dobre-
ıru doſtać; fängt an ſtärker
ı, zaczyna mocnieyſzy wiać,
'em, przy mocnym wietrze,
rm, przy ciężſzym wietrze;
ich, podnoſi ſię; hat das Dach
t, zerwał dach; wendet ſich,
ię; iſt ihm entgegen, ieſt prze-
ıemu, ſeine Segel richten, wo
r Wind herkömmt, tam ſwoie
ɔracać, zkąd dobry wiatry
2) Wind laſſen, bzngć. 3) in
twas ſchlagen, niedbać o co,
: puſzczać.
l, *ſ. m.* Windmacher, ſ. Prah-

ſ. 1) winda do podnoſzenia;
kzeug, pewny inſtrument. 2)
ziele.
ſ. pielucha, powoy, das Kind
Windel legen, dziecie w pielu-
ıić; zawinięcie.
ırer, *ſ. m.* świder ſtolarſki,
wierci rękoieść o piers opie-

v. a. powijać; uwinać, w
, w ſzmaty.
. a. irr. kręcić w gorę, wy-
aus den Händen, z rąk, auf
naul, zwijać nici na kłęb,
den wie ein Wurm, wić ſię,
ak robak.
: *n.* prożne iaie.
ſ. m. wiatrowy bożek *u Poet.*
, *ſ. m.* chart.
adj. wietrzny, wietrzyſty,
windicht, *mowi ſię* wiatr ieſt.
ſ. f. in einer Orgel, ſkrzynia
a w organach.
t, *ſ. n.* zawilec, ziele.

Windlicht, *ſ. n.* pochodnia.
Windmacher, *ſ. m.* ſ. Prahler.
Windmonat, *ſ. m.* (neu) Ventoſe, vom 19 Februar bis zum 20 März, nach dem ehemals neuen franzöſiſchen Kalender, *nowe słowo:* Wandoſc, wiatrowy, wietrzny, wietrzyſky miesiąc, od 19 Lutego aż do 20 Marca, podług niegdyż nowego Kalendarza francuſkiego.
Windmühle, *ſ. f.* wietrzny młyn, wiatrak.
Windſpiel, *ſ. n.* chart; Hund, pies.
Windſpille, *ſ. f.* ein Hebezeug, pewny drąg do wyważania y podnoſzenia.
Windſtille, *ſ. f.* cichość od wiatru.
Windwirbel, *ſ. m.* wicher.
Wink, *ſ. m.* ſkinienie, ſich in allem nach eines Wink und Willen richten, ſtoſować ſię we wſzyſtkiem do czyiego ſkinienia y woli, auf eines Wink ſehn, patrzeć na czyie ſkinienie, auf den Wink acht geben, czyie ſkinienie uważać.
Winkel, *ſ. m.* 1) kąt, węgieł; höchſter, naywyſzy; ſpitziger, koncżyſty; ſtumpfer, rozwarty; rechter, proſty; heimlicher, taiemny kąt, Figur ohne Winkel, figura kąta, węgłu, niemaiąca, es ſind zwei Winkel der Augen, dwa kąty ſą w oku, das Winkel hat, *adj.* kątowaty, das zum Winkel gehörig, kątny. 2) ein verborgener, heimlicher Ort, mieyſce taiemne uſtronne, nazywa ſię także, kąt.
Winkelmaaß, *ſ. n.* węgielnica; etwas darnach richten, co pod węgielnicę brać nach dem Winkelmaaße gemacht, podwęgielnicę zrobiony.
Winkelrecht, *adj.* pod węgielnicę proſty.
Winken, *v. a.* ſkinać, einem, na kogo; mit dem Kopfe, głową.
Winken, *ſ. n.* ſkinienie, mit Winken abweiſen, ſkinieniem odnawiać, nieprzyzwalać.
Winſeln, *v. n.* ięczeć, narzekać, kwękać, piſzczeć.
Winſeln, das, *ſ. n.* ięczenie, narzekanie, kwękanie.
Winter, *ſ. m.* zima; zu Ende gehender, ktora iuż ſchodzi; ſehr böſer, ſzpetna; ſehr kalter, heftiger, ſtarker, bardzo zimna, tęga, oſtra; ſchwerer, ciężka; der zu Ende iſt, ktora iuż przeſzła; angegangener, zaczęta; langer, długa, ſtetswährender, nieuſtaiąca; gelinder, łagodna, łaſkawa; rauher, grudna; grimmiger, ſroga, es war im ſtärkſten Winter, to było pod

zanym uczynić; ſich eine völlig erwerben, wyrobić ſobie iakie dobrodzieyſtwo, ſich durch Wohlthaten Freunde machen, dobrodzieyſtwem ſobie przyiacioł czynić, die verſprochene halten, in der That erweiſen, dobrodzieyſtwo obiecane uczynić, w ſamey rzeczy wyświadczyć; nicht annehmen wollen, niechcieć przyiąć, einem ſeine vergelten, komu iego dobrodzieyſtwo nagrodzić.

Wohlthäter, *ſ. m.* dobrodziey, dobrze ſię zasługuiący komu; dobrze zaſłużony u kogo.

Wohlthätig, *adj.* dobroczynny, dobrodzieyny; ſich gegen einen erweiſen, dobroczynnym ſię komu pokazać.

dobroczynnie.

Wohlthätigkeit, *ſ. f.* dobroczyn

Wohlthun, *v. a. irr.* 1) rechtt
brze czynić, podściwie;
dobrze komu czynić, laſ
dczyć.

Wohlverdient, *part. et a*
ſłużony.

Wohlverſucht, *part. et*
świadczenie maiąc

Wohlwiſſend, *part.*
dzący, dobrze w
domy.

Wohlwollen, *v. n.*
czyć; einem,

Wohnbar, *adj.*
można mie

Wohnen, *v.*
w Berlini
ſeinem He
Stadt,
wyſpac
niach;
nem;
dabe
Flu
Woh
ho
o
g
ſ
Geld auf groſſem Wucher aufnehmen, wziąć pieniądze na wielką lichwę, Wucher treiben, lichwę ſię parać; nehmen, lichwę brać, auf Wucher, na lichwę.

Wucherer, *ſ. m* lichwiarz.

Wucherin, *ſ. f.* lichwiarka.

Wucherei, *ſ. f.* lichwiarſtwo, lichwa.

Wuchergeld, *ſ. n.* lichwiane pieniądze.

gene, przyſłoyne
wygodne, ku
haben, nie
w mieści
Wolf, *ſ.*
zwier
der,
m
w

dług; nuſſ
inszym zn
Ratuſz, pługowe;
altes, ſtare; partikulare
ſeinem eigentlichen Verſtande, w
ieſt wzięte w ſwoiem
znaczeniu; einer
znaczące; ubliches, gebrauchliches, zazwy
zaſo, ſtroſwieckie; das ſich zu
ſchlecht, które ſię ſłuſne dobrze
ſtrefliches, przednie, o
barbariſches, wyrażne;
ſolide; ausgeſucht, wyborne; höfiſch, ogniſte; wohlunterrichtet, litere, protyne;
verſtellt, ſchlau, prawdziwe; falſches, fałſ-
einem Kinde, ciemne,
wyrzucić na
ſtrzymać,

nie nie
być czyiey go
godności; darum
cić godność; powa
net laſſen, kogo
iey godności; nie
kogo do godności
Würden, podług go
werden, chwalonym
einen befördern, na
kogo poſunąć, in
wyſokiey godności
Würdig, *adj.* godny,
ſchaft würdig achten,
dnym iakiey
Würdigen, *v. a.* raczyć
Würdigkeit, *ſ. f.* godność.
Würdiglich, *adv.* godnie.
Würdigung, *ſ. f.* uraczenie,
Würfel, *ſ. m.* damit man
ktorą graią, kość,
ſpielen, dobrze w
grać. fordern, o
wić, proſić.
Würfelförmig, *adj.* Cubiſch,
ſ. Würfelicht.
Würfelicht, *adj.* koſtkowy,
robiony, dany, *adv.* w
Würfeln, *v. n.* w koſtki,

nie; du sollst wissen, daß, ty
wiedzieć, że, ich weiß nicht, was
reiben soll, niewiem co mam pi-
wissen, was eines Meinung von
sey, wiedzieć, co za zdanie
iest, seinen Sinn wissen, czyią
wiedzieć, du weißt wohl, wie
wiesz dobrze, iak bardzo, ich
wohl, du brauchst mir es nicht
n, ia do wiem dobrze, mogłeś
o niepowiadać, zu wissen thun,
wiadomości, zu wissen bekom-
dowiadywać się, dowiedzieć
wisseu solches alle, wszyscy to
, nicht wissen, niewiedzieć,
nter einem stecke, nie wiedzieć
myśli, nie znać kogo we
, sich nicht zu rathen wissen,
ieć sobie poradzić, nichts mehr
selbst wissen, nie wiedzieć
ęcey o sobie, nie być przy ro-

as, *s. n.* wiadomość, wiedze-
ne jemands Wissen, bez czyiey
ności, ohne mein Wissen, bez
wiadomości, meines Wissens
dich niemahls gesehen, ile ia
co ia wiem nigdym cię nie
l.
aft, *s. f.* umieiętność, wun-
ürdige, podziwienia godna;
tliche, prawie boska; noth-
e, potrzebna; fremde, obca;
mene, doskonała; vortheilhafte,
a, beständige, iednostayna, nie-
na; geringe, szczupła, nützli-
żyteczna; unermeßliche, nie-
ona; sehr große, bardzo wiel-
adomość; von einer Sache ha-
ieć wiadomość o iakiey rze-
nannichfaltige, rozmaita; er-
dostać wiadomości; von ei-
che geben, dać wiadomość o
rzeczy; in den Sprachen, wia-
, umienie, ięzykow.
h, *adj.* das man weiß, wiado-
wiedzą.
h, *adv.* wiedząc, wiadomo,
ie, umyślnie; einem Verdruß
komu przykrość czynić; hat
and beleidiget, nikogo wiado-
e uraził, wissentlich, oder un-
ich, wiedząc, albo niewiedząc;
inen, wider etwas handeln,
ko komu, czemu, czynić.
, *s. f.* pora czasu, powietrza,
, niepogody, s. Wetter.
. *s. m.* wdowiec.
. *f.* wdowa.
rikon 4. Th.

Wittwenstand, *s. m.* wdowi stan; darin-
ne verlassen, w stanie wdowiem zo-
stawić, im Wittwenstande bleiben, w
wdowiem stanie zostawić.
Witz, *s. m.* obrot, dowcip, przemysł,
wykręt; natürlicher, wrodzony, do-
wcip, der ohne Witz ist, głupieć.
Witzig, *adj.* obrotny, dowcipny, rozu-
mny, przemyślny, wykrętny; wer-
den, w czym dowcipnym, obrotnym
się stawać; machen, obrotnym, prze-
myślnym czynić, baczny.
Wo, *adv.* gdzie, gdzież; sind die, so da
sagen, gdzież są ci, co to mowią, in
der Stadt, wo sie geboheen ist, w mie-
ście gdzie się ona rodziła, lieber da
seyn wollen, wo man etwas gilt, ra-
czey tam chcieć być, gdzie człowiek
co waży; wo sind wir? gdzie my
iesteśmy? ich sehe nicht, wo er bleiben
könne, ia nie widzę gdzieby on się
mogł zostać, er mag seyn, wo er wolle,
niech będzie, gdzie chce.
Woche, *s. f.* Zeit von 7 Tagen, tydzień,
niedziela, siedmiodniowy czas, in
3 Wochen, za trzy tygodnie, za trzy
niedziele, w trzech tygodniach, we
trzech niedzielach; 2) in Wochen lie-
gen, połogiem, w połogu leżeć, in
die Wochen kommen, zlec, porodzić.
Wochenmarkt, *s. m.* targ, ktory w ty-
dzień bywa.
Wodurch, *adv.* ktorędy.
Wöchentlich, *adj.* tygodniowy, niedziel-
ny, *adv.* po tygodniu, na tydzień,
tygodniami, niedzielami, co tydzień.
Wöchner, *s. m.* tygodnik, niedzielny;
der die Woche das Amt verrichtet, kto-
ry na tydzień sprawunek urzędu
trzyma.
Wöchnerin, *s. f.* die im Wochenbette liegt,
położnica, ktora w połogu leży;
kranke, chora.
Wölben, *v. a.* sklepić.
Wölbung, *s. f.* sklepienie.
Wölfin, *s. f.* wilczyca, von einer Wöl-
fin, od wilczycy, z wilczycy.
Wölfisch, *adj.* wilczyczny.
Wölkicht, *adj.* puchmorny, der Himmel
wird wölkicht, niebo się staie po-
chmurne.
Wölklein, *s. n.* chmurka, obłozek.
Wörterbuch, *s. n.* słownik, *dykcyonarz*,
mownik.
Wörterbüchlein, *s. n.* słowniczek, mo-
wniczek.
Wörtlein, *s. n.* słowko.
Wörtlich, *adj.* słowny, słowowy.
Wofern, *conj.* gdyby; luboby, choć by,

chociaż by; du mir es erlaubet hättest, gdyby mi to był pozwelił, wofern du keine andere Sinne, als das Sehen hättest, wollte ich dir es zu gute halten, lubobyś żadnego zmysłu nie miał tylko widzenie, wybaczył bym ci to, s. wann.

Woher, *adv.* zkąd, zkądże; kömmt die so geschwinde Liebe? zkądże ta nagła miłość? wo kömmst du her? zkąd ty idziesz? von dem Alcibiate? od Alcybiadesa? woher es war? zkąd by on był, die Materie der Dinge, woher alles entstanden, materyla rzeczy, z ktorey wszystko stanęło, woher es wolle, zkąd chce, irgend woher, zkądsi; kommen, przychodzić, woher sich einige Hoffnung zeiget, zkąd się jaka nadzieia pokazuie, aus welchem Lande, von welcher Nation, z ktorego kraiu, ktorego narodu, *znaczy podczas.*

Wohin, *adv.* dokąd, dokądże; hat er denn endlich seine Zuflucht genommen? dokądże na koniec uciekł się? wohin soll ich mich wenden? dokądże się mam obrocić? wo willst du hin? dokądże chcesz? ich sehe gar wohl, wohin er gedenket, widzę ia bardzo dobrze dokąd on myślał; wohin denn? dokądże? dokądże tedy? wohin nur? dokąd kolwiek; sie sich wenden oni się obrocą; ist sie gekommen? dokądkolwiek przydą?

Wo hinaus? *adv.* na co do czego, do czegoż to? laßt mir sehen, wo das hinaus will? obaczmy na co, to wyidzie.

Wohl, das, *s. n.* das Beste, dobre.

Wohl, *adv.* dobrze, sehr wohl, bardzo dobrze, allerdings wohl, ze wszystkiem dobrze, wcale dobrze; gekleidet, ubrany; gesittet, układny; unterrichtet, dobrze nauczony, du hast sehr wohl gethan, daß, ty bardzo dobrze zrobiłeż, że, eine Sache sehr wohl ausrichten, rzecz iaką dobrze sprawić, wohlauf seyn, być zdrowym; handeln, czynić, die Sache stehet wohl, rzecz się ma dobrze, es ist mir wohl, dobrze mi iest, mam się dobrze, ist ihm geschehen, dobrze się mu stało, nicht wohl, nie dobrze, sehr wohl mit einem daran seyn, bardzo dobrze zyć z kiem, wohl und übel, źle, dobrze.

Wohlan, *adv.* dobrze, daley, nun wohlan! wir sehen, daley; teraz obaczemy, wohlan! sage nun, dobrze! teraz tedy powiedz, wohlan, kommen sie herein. dobrze, wnidzcie sam.

Wohlanständig, *adj.* przystoyny.

Wohlanständiger Weise, *adv.* [illegible] nie.

Wohlanständigkeit, *s. f.* [illegible]

Wohl anzusehen, *adj.* dobry [illegible] nia, do obaczenia.

Wohlauf, *adv.* zdrowo, [illegible] mieć się.

Wohl aufnehmen, *v. a. irr.* [illegible] dobrym sercem, mieć [illegible]

Wohl bedacht, *part. et adj.* [illegible] rozmyślony, uważny.

Wohl bekannt, *adj.* dobrze [illegible]

Wohl belesen, *adj.* ktory [illegible] brze czytał.

Wohl berühmt, *adj.* głośny [illegible] siehe berühmt.

Wohl beredt, *part. et adj.* bar[illegible] wny, przewymowny.

Wohlbestellt, *part. et adj.* [illegible] nowiony, ustawłony, [illegible]

Wohlbewirthen, *v. a.* dobrze [illegible] knie w domu przyiąć, [illegible] mu, w domu, s. bew[illegible]

Wohledel, *adj.* prześlach[illegible]

Wohlergehen, *s. n.* pomyśl[illegible] dzenie, szczęście.

Wohlerwegen, *v. a.* zważ[illegible] co dobrze.

Wohlerziehen, *v. a. irr.* pię[illegible] wać, wyedukować.

Wohlfahrt, *s. f.* całość, [illegible] szczęście, ocalenie; [illegible] całości tycze; einen [illegible] ią całość godzić, [illegible] ten, nie uważać, [illegible] na swoię szczęście, [illegible] nehmen mieć oko [illegible] myślność; einem [illegible] winien być komu swoię [illegible] meine beruht auf ihm, [illegible] na niem polega; daran [illegible] wątpieć o niey, der [illegible] nehmen, mieć staranie [illegible] całość.

Wohlfahrtsausschuß, *s. m.* [illegible] *nowe słowo:* ziazd osobliwy [illegible] cyia na obronę całości [illegible]

Wohlfeil, *adj.* tani; ist [illegible] tanie iest zboże, da [illegible] feil ist, gdy wszystko [illegible] Jahr war das Getraide [illegible] tego roku zboże nie pył[illegible] feil machen, taniem [illegible]

Wohlfeil, *adv.* tanio, [illegible] kaufen, nakupować: [illegible] kaufen, dom tanio przed[illegible]

Wohlfeiligkeit, *s. f.* taniość [illegible] Wohlfeiligkeit, pod czas [illegible] niości, die Wohlfeiligkeit [illegible]

auf die große Theurung gefol-
niość zboża nastąpiła po wiel-
drogości.
tet, *part. et adj.* dobrych obi-
.
hren, *adj.* dobrego urodzenia,
ic, s. Edel.
llig, *adj.* upodobany, wdzię-
niły.
lle, *s. m.* podobanie się, ukon-
anie, uciecha; an etwas ha-
eć w czym, z czego, siehe Ver-
.
llen, *v. n. irr.* bardzo się po-
einem, komu.
ßt, *part. et adj.* dobrze poię-
zumiany.
n, *v. n. irr.* dobrze powo-
, es gehet ihm wohl, dobrze
powodzić.
rt, *adj. et part.* dobrze uczo-
e Gelehrt.
gen, *v. imp.* udawać się.
uth, *adj.* 1) dobrych myśli,
myślący. 2) *s. m.* Lebiodka,
in Kraut.
ickt, *adj. et part.* nader zda-
ygodny, nader sposobny.
st, *part. et adj.* dobrze, gład-
ożony.
lt *part. et adj.* urodziwy, do-
piękney urody; s. Schön.
an, *part. et adj.* dobrze zro-
dobrze uczyniony.
t, *part. et adj.* dobrze ćwi-
dobrze wyćwiczony.
gen, *part. et adj.* życzliwy,
lny; einem machen, przychyl-
omu kogo uczynić; dem Va-
, oyczyznie przychylny.
gen, *adv.* przychylnie, życzli-
przychylnością.
genheit, *s. f.* życzliwość; przy-
ić; beständige, stateczna; be-
gegen einen, osobliwsza prze-
komu; gegen einander, wza-
sehr große, nader wielka; zu
suchen, starać się o czyią
lność; einen darzu bewegen,
życzliwości przywieść, po-
sich erwerben, ziednać sobie
czliwość; gegen einen hegen,
rzeciwko komu życzliwość;
weisen, komu życzliwość po-
wyświadczyć, eines Wohlge-
it gegen sich erfahren, czyią
ość dla siebie, wiedzieć, czy-
zliwości dla siebie doznawać,
en, przestrzegać, utrzymywać;
vermehren, przyczyniać; behalten,
chować, pilnować; darinne nachlassen,
zwolnieć w życzliwości; verscherzen,
utracić, zaubić, czyią życzliwość;
s. Gewogenheit, Gunst.

Wohlgeziert, *part. et adj.* wystroiony,
zestroiony.

Wohlgezogen, *part. et adj.* dobrze wy-
chowany.

Wohlhabend, *part. et adj.* dobrze się
maiący, bogaty, maiętny, s. begütert,
reich.

Wohlbehalten, *v. a. irr.* dobrze się z
kiem obchodzić, dobrze traktować
kogo, s. Tractiren.

Wohlklang, *s. m.* piękny dźwięk.

Wohlklingend, *part. et adj.* pięknie
brzmiący, dźwięczący.

Wohllauten, *v. n.* dobrze brzmieć.

Wohlleben, *v. n.* żyć dobrze, delika-
tnie, w wygodach, biesiadować, o-
chotować.

Wohlleben, *s. n.* dobrze życie, ochota,
biesiada.

Wohlmeinen, *v. n.* życzyć dobrze; mit
einem, komu.

Wohlmeinung, *s. m.* życzenie dobrze
komu, laskawość na kogo.

Wohlredend, *part. et adj.* gładko, na-
dobnie, mowiący.

Wohlredenheit, *s. f.* gładkomowność,
miłomowność.

Wohlriechend, *adj.* pięknie pachnący,
wohlriechender Wein, pięknie pachną-
ce wino.

Wohlschmeckend, *adj.* smaczny, dobrze
smakuiący, *adv.* smaczno, smacznie,
dobrym smakiem.

Wohlstand, *s. m.* dobre mienie, dobry
byt, fortuna, szczęście, dostatki; 2)
przystoyność.

Wohlstehen, *v. n. irr.* dobrze się mieć,
dobrze się dziać; alles bei ihm, wszy-
stko się dobrze u kogo dzieie.

Wohlthat, *s. f.* dobrodzieystwo; ansehn-
liche, okazałe; schimpfliche, zelżywe;
rühmliche, sławne; neue, nowe; letz-
tere, ostatnie; unzehlige Wohlthaten,
niezliczone dobrodzieystwa; genies-
sen, dobrodzieystwa odbierać, do-
brodzieystwa zażywać; erwiedern,
wieder erstatten, znowu odsłużyć,
zawdzięczyć dobrodzieystwo; erwei-
sen, świadczyć dobrodzieystwo, ist
vergeblich angewandt, iest daremnie
obrocone; übel anwenden, czyiego
dobrodzieystwa na złe zażywać; ei-
nen sich damit verbindlich machen, ko-
go sobie dobrodzieystwem obowią-

zanym uczynić; sich eine völlig erwerben, wyrobić sobie iakie dobrodzieystwo, sich durch Wohlthaten Freunde machen, dobrodzieystwem sobie przyiacioł czynić, die versprochene halten, in der That erweisen, dobrodzieystwo obiecane uczynić, w samey rzeczy wyświadczyć; nicht annehmen wollen, niechcieć przyiąć, einem seine vergelten, komu iego dobrodzieystwo nagrodzić.

Wohlthäter, *s. m.* dobrodziey, dobrze się zasługuiący komu; dobrze zasłużony u kogo.

Wohlthätig, *adj.* dobroczynny, dobrodzieyny; sich gegen einen erweisen, dobroczynnym się komu pokazać, *adv.* dobroczynnie.

Wohlthätigkeit, *s. f.* dobroczynność.

Wohlthun, *v. a. irr.* 1) recht thun, dobrze czynić, podściwie; 2) einem, dobrze komu czynić, laski mu świadczyć.

Wohlverdient, *part. et adj.* dobrze zasłużony.

Wohlversucht, *part. et adj.* biegły, doświadczenie maiący.

Wohlwissend, *part. et adj.* dobrze wiedzący, dobrze wiadomy, nader wiadomy.

Wohlwollen, *v. n.* sprzyiać, dobrze życzyć; einem, komu.

Wohnbar, *adj.* mieszkalny, w ktorym można mieszkać.

Wohnen, *v. n.* mieszkać; zu Berlin, w Berlinie; bei einem, u kogo; in seinem Hause, w swoiem domu; in der Stadt, w mieście; in den Inseln, na wyspach; auf gleichen Feldern, w rostniach; nah am Rhein, zaraz nad Renem; an der Donau, nad Donaiem; dabei, mieszkać przy czym; an einem Fluß, nad rzeką iaką.

Wohnhaft, *adj.* mieszkaiący, sich wohnhaft niederlassen, gdzie na mieszkanie osieść; zu Leipzig, w Lipsku; in einer Stadt wohnhaft seyn, mieszkaiącym być w iakiem mieście.

Wohnhaus, *s. n.* mieszkanie, pomieszkanie.

Wohnplatz, *s. m.* plac na mieszkanie; einem anweisen, komu naznaczyć.

Wohnstatt, *s. f.* mieszkanie.

Wohnung, *s. f.* mieszkanie; glückliche, szczęśliwe; einem dazu behülflich seyn, wygodzić komu mieszkaniem pozwalaiąc mu go; helle, iasne; sehr hohe, wysokie; mit allem versehene, we wszystko opatrzone; anständige, eigene, przystoyne, [illegible] wygodne, keine Wohnung [illegible] haben, nie mieć żadnego [illegible] w mieście. s. Haus, [illegible]

Wolf, *s. m.* 1) ein wildes [illegible] zwierz; hungriger, [illegible] der, porywaiący, [illegible] man des Wolfs gedenkt, [illegible] weit, o wilku mowa. [illegible] unter den Wölfen muß [illegible] len, kiedy przydziesz [illegible] tak krakay iak y oay, [illegible] 2) den man sich zwischen [illegible] gehet, oder reitet, otarcie [illegible] na nodze, od chodzenia [illegible] ieżdżenia.

Wolfsbohne, *s. f.* słonecznik.

Wolfsmagen, *s. m.* wilczy [illegible] naiadek.

Wolger, *s. f.* womit man [illegible] und mästet, gałuszki, [illegible] napychaią y karmią, [illegible] Wolgern stopfen, [illegible] łuszkami napychać.

Wolke, *s. f.* chmura, obłok [illegible] czarna, finstere, ciemna [illegible] chmura, gęsty obłok, [illegible] hen sich zusammen, chmura [illegible] wietrzu do kupy ściągnęła [illegible] sich so dicke zusammen [illegible] alles finster wurde, chmura [illegible] grube ściągnęły do kupy [illegible] dzie ciemno było.

Wolkenbruch, *s. m.* rozerwanie obłoku.

Wollarbeit, *s. f.* wełniana [illegible]

Wollbaum, *s. m.* drzewo wełniane.

Wolle, *s. f.* 1) wełna; [illegible] bunte, pstra; von gutem [illegible] brego koloru; geschorne [illegible] gewaschene, myta; [illegible] anfeuchten, farbować; [illegible] prawić, wygotować; [illegible] mować; zusammen [illegible] zwinać; rein ausschwenken [illegible] wełnę wypłukać, [illegible] ten, robić około wełny, [illegible] Farbe gleich an, na raz [illegible] muie; eintauchen, wełnę [illegible] czać; abrupfen, wyrywać [illegible] gremplować; zarte, [illegible] an Gewächsen, mech. [illegible] ausstopft, włosy, pilśń.

Wollen, *v. a.* verlangen, [illegible] gierig, bardzo, z upragnieniem [illegible] wollte es nicht fodern, [illegible] tego napierać, allerdings [illegible] niecznie chcieć; viel [illegible] daleko bardziey, [illegible]

) nicht, raz chcę, drugi raz
, ich wollte, es ſey alſo, ia
m, aby tak było.
as, ſ. n. chcenia, wola.
dj. von Wolle, wełniany, z

adj. wełnisty.
ier, ſ. m. grempiarz.
ſ. f. kędzior na wełnie.
ſ. n. kołowrotek do przędze-
lny.
ſ. m. eine Arzeney, lekarſtwo

adj. w wełnę obfity, bogaty,

ier, ſ. m. grempiarz.
ier, ſ. m. wełnoprządek.
erin, ſ. f. wełnoprządka.
. f. roſkoſz, lubość; angeneh-
yiemna; wider die Ehrbarkeit,
ości przeciwna; unanſtändige,
yſtoyna; ſłuße, słodka; auser-
wyteorna; unerſättliche, nie-
ia; geile, lubieżna; viehiſche,
i; mäßige, pomierna; völlige,
a; beſtändige, iednoſtayna;
naywiękſza; ſchändliche, ſzpe-
rſprung alles Böſen, przywod-
łodło, wſzyſtkiego złego, eis
luſt ſeyn, roſkoſzą być; ge
ſkoſz czynić; verurſachen, ſpra-
; empfinden, czuć, ſich der
t ergeben, puścić ſię na ro-
neue erfinden, nową wynaleść,
ollust nachhängen, używać ro-
, pozwalać ſobie.
, adj. roſkoſzny, ſeyn, ro-
ym być, roſkoſz lubieć.
er, ſ. m. wełnotkacz.
erei, ſ. f. wełnotkaſtwo.
k, ſ. n. koło wełny robota.
pron. czym.
, conj. ieżeli nie, er wird ihm
en, wo ich mich nicht irre, porzu-
ieżeli ſię w cale nie mylę, wo
ht das iſt, ieżeli to nie to ieſt,
ht gleich, doch bald hernach, ieże-
teraz zaraz, to w krotce potym.
ſ. m. ein Vogel, trzynadel, ptak.
ſ. f. weſołość, uciecha, ſ. Freude.
adv. dokąd; iſt die Rede gerich-
chce to mowa, dokąd zmierza.
, adv. zkąd.
e, adv. wczym.
. n. 1) słowo; fremdes, obce;
eutiges, dwoyznaczące; geſchick-
datne; rauhes, chropawe, wohl-
htes, bardzo uważne; hartes,
de; anſtändiges, przyſtoyne; un-
gewöhnliches, niezwyczayne; nach-
drückliches, ważne; niederträchtiges,
podłe; verächtliches, wzgardzone;
neugemachtes, nowozrobione; in ei-
nem andern Verſtande gebrauchtes, w
inſzym znaczeniu zażywane; langes,
długie; nothwendiges, potrzebne; un-
flätiges, plugawe; höfliches, ludzkie;
altes, ſtare; poetiſches, poetyckie; in
ſeinem eigentlichen Verſtande, ktore
ieſt wzięte w ſwoiem właściwym
znaczeniu; einerley bedeutende, iedno
znaczące; gebräuchliches, zażywane,
wzięte; übliches, ukarte; altes, za-
ſtarzałe, ſtaroświeckie; das ſich zu
etwas ſchickt, ktore ſię ſtoſuie dobrze
do czego; fürtreffliches, przednu, o-
kazałe; deutliches, iaſne, wyraźne;
ſtolzes, dumne, pyſzne, barbariſches,
grubiańſkie; hitziges, ogniſte; aus-
erleſenes, wyborne; wohllautendes,
dobrze brzmiące; leeres, próżne;
verkehrtes, przewrocone; falſches, fał-
ſzywe; dunkeles, verwirrtes, ciemne,
zawiłe; wahres, prawdziwe; unge-
ſchicktes, niezdatne; einem heraus
locken, wywabić kogo wyciągnąc na
słowko; damit beleidigen, tchnąć;
tykać, urażać słowem, von Wort zu
Wort geben, słowo w słowo wykła-
dać, von Wort zu Wort auswendig
lernen, od słowa do słowa na pa-
mięć ſię nauczyć, mit einem Worte
erſchrecken, słowem przeſtraſzyć, was
brauche es viel Worte? na co wiele
słow? ſich mit Worten ergehen, tylko
słowami grzeſzyć, mit Worten zu
fangen ſuchen, szukać, aby kogo pod-
chwycić, złapać słowem, nicht auf
die Worte ankommen laſſen, nie w sło-
wach tylko być, einem vorſagen, prze-
powiadać, mowić wprzod, aby kto
potym mowił, viele machen, wiele
obſzernie mowić; in einem Worte
fehlen, w słowie ſię mylić, nicht wiſ-
ſen, was ein Wort heiße, niewiedzieć
co słowo znaczy, kein Wort von ei-
nem heraus bringen, nie mocznego
słowa wyciągnąć z kogo, gute geben,
pokornie mowić; demüthige geben,
pokornie mowić, die beſten geben,
słowami kogo głaskać, łagodzić; haſt
du ihm in den Mund gelegt, słowa
mu do uſt włożył, mit Worten aus-
drücken, słowami wyrazić, mit vielen
vorſtellen, wielu słowami przekła-
dać, przełożyć, ſie verlieren, darmo
daremnie mowić, mit leeren abſpei-
ſen, próżnemi słowami łudzić uwo-

dzić, sie sind von Worten zum Schlagen gekommen, od słow przyszło do bitwy. 2) obietnica, s. Versprechen, das Wort halten, słowa dotrzymy. 3) im Kriege, na woynie, haślo.

Wortbetrug, *s. m.* słowa łapiące, słowa łowiące, słowa chytre, słowa zwodzące.

Wortforschung, *s. f.* dochodzenie początku słowa, zkąd pochodzi, z *Grec* etymologia.

Wortkampf. *s. m.* utarczka, walka w słowach, słowna potyczka.

Wortkünstelung, *s. f.* słowow rzenie.

Wortkünstler, *s. m.* słowa tworca, złowodziey.

Worträthsel, *s. n.* słow gadka.

Wortreich, *adj.* obfity w słowa, *adv.* obfito w słowa, w wielu słowach.

Wortsprecher, *s. m.* Patron, w sprawach stawaiący.

Wortstreit, *s. m.* potyczka, walka w słowach; mit einem anfangen, z kiem zacząć.

Wortverderber, *s. m.* słow psuciel.

Wortverderbung, *s. f.* słow psucie, *solecysm.*

Wortwechsel, *s. m.* sprzeczka, zwada.

Wortwechseler, *s. m.* zwadliwy, sprzeczny.

Woywode, *s. m.* Woiewoda, w Polszcze senator.

Woywodschaft, *s. f.* woiewodstwo.

Wozu? *adv.* dokąd? wozu dienet der Reichthum, wenn man ihn nicht brauchen darf? *na co?* na co się zdadzą bogastwa, kiedy ich niemożna zażyć, wozu fragest du das? na co się ty o to pytasz? *do czego,* wozu soll das? do czego to? auch, na co to? noch kömmt, daß, do czego y to przychodzi, że.

Wucher, *s. m.* lichwa; sehr unbilliger, bardzo niesłuszna, erträglicher, znośna, sein Geld auf Wucher geben, dać na lichwę swoie pieniądze, Geld mit Wucher umsetzen, dać pieniądze na lichwę; von einem nehmen, od kogo brać lichwę, durch den Wucher entkräftet werden, lichwą być wyssanym, Geld auf großem Wucher aufnehmen, wziąć pieniądze na wielką lichwę, Wucher treiben, lichwę się parać; nehmen, lichwę brać, auf Wucher, na lichwę.

Wucherer, *s. m.* lichwiarz.

Wucherin, *s. f.* lichwiarka.

Wucherei, *s. f.* lichwiarstwo, lichwa.

Wuchergeld, *s. n.* lichwiane pieniądze.

Wuchern, *v. a.* auf Wucher [illegible] lichwę dawać, pożyczać.

Wühlen, *v. a.* ryć, pyskać [illegible] wać, mit dem Rüssel, [illegible]

Wünschelruthe, *s. f.* laska w[illegible]

Wünschen, *v. a.* życzyć: [illegible] etwas von Gott, czego d[illegible] komme, wie ihr wünschet [illegible] będzie, iak wy życzycie [illegible] dir, was du wünschest, [illegible] da to, co sobie życzysz: [illegible] glück, szczęścia nieszczęś[illegible] einem alles Gute, komu [illegible] dobrego życzyć.

Wünschenswerth, *adj.* go[illegible] życzyć.

Würde, *s. f.* godność, do[illegible] stoieństwo; vortreffliche nayzacnieysza godność, niespodziana: höchste, [illegible] dawna; unverletzliche, [illegible] nienaruszona, niedo[illegible] gen, erwerben, dostąpić [illegible] ben, ertheilen, bringen, [illegible] nosić; darein setzen, na [illegible] sadzić, zu Würden [illegible] chodzić do godności, [illegible] stwa; haben, besitzen, [illegible] ści; vergrößern, powi[illegible] in acht nehmen, swoiey go[illegible] strzegać; einem nicht [illegible] wnym być czyiey godn[illegible] gern, godności; darum [illegible] cić godność; powaga, [illegible] ner lassen, kogo zostawi[illegible] iey godności; einen [illegible] kogo do godności w[illegible] Würden, podług god[illegible] werden, chwalonym b[illegible] einen befördern, na w[illegible] kogo posunąć, in [illegible] wysokiey godności stać.

Würdig, *adj.* godny, einen [illegible] schaft würdig achten, ko[illegible] dnym iakiey znaiomości.

Würdigen, *v. a.* raczyć [illegible]

Würdigkeit, *s. f.* godność.

Würdiglich, *adv.* godnie.

Würdigung, *s. f.* uraczanie.

Würfel, *s. m.* damit man [illegible] ktorą graią, kość, gut [illegible] spielen, dobrze w kości [illegible] grać, fordern, o kości [illegible] wić, prosić.

Würfelförmig, *adj.* Cubisch [illegible] s. Würfelicht.

Würfelicht, *adj.* kostkowa[illegible] robiony, dany, *adv.* [illegible]

Würfeln, *v. n.* w kostki, [illegible]

kel, *ſ. n.* gra w kości.
keler, *ſ. m.* gracz w kości; ko-

v. a. duſić dławić, oddawić; kogo; ſich, dawić ſię.
ſ. m. duſiciel, dawiciel, dła-

Wirken, *v. a.* robić, ſkutko-
die Arzeneien, leſtarſtwa ſku-
dokazywać; etwas, co.
, Wirklich, *adj.* rzeczywiſty,
ny, uczynkowy; *adv.* rzeczy-
, *aktualnie*, uczynkownie, w
rzeczy.
machen, *v. a.* rzeczywiſtym,
nym, uczynkowym uczynić.
machen, das, *ſ. n.* Wirklichmas
ſ. f. rzeczywiſtość, aktual-
uczynkowość.
, *ſ. f.* działanie, robienie, ſkut-
iie, ſkutek, die Würkung der
, słońca.
hſe, *ſ. f.* ſzuflada korzenna, ko-
a.
ſ. f. korzenie, zur Würze gehö
orzenny, von oder nach Würze
d, korzeniami pachnące.
en, *ſ. n.* korzonek.
v. a. korzeniami przyprawiać.
m, *ſ. m.* kram korzenny.
imer, *ſ. m.* kupie korzeniami
uiący.
ke, *ſ. f.* gołdziki.
g, *ſ. f.* korzeniami przyprawia-
der Speiſen, potraw.
adj. pusty, ſamotny, puſtkami,
ą, ſtoiący, Inſeln, wyſpy po-
inöde, ſamotne puſtynie, wüſte
te, puſte miaſta, wüſte liegende
r, puſte ziemie leżące, die Aecker
wüſte, role leżą puſte, wüſt
n, puſtoſzeć.
t, *ſ. f.* ſpuſtoſzenie, puſtynia;
em Vaterlande machen, z oyczy-
uſtynią zrobić, ſich darein bege-
na puſtynie ſię udać, dürre,

, *v. n.* ſroży, ſ. Grauſam.
, das, *n.* ſrożenie, ſzalenie,
ść.
d, *part. et adj.* ſrożący, ſrogi,
iący, ſ. Raſend.
ig, *ſ. m.* tyran, okrutnik, ſ. Ty-
e.
ſ. f. poduſzecka wyſłana, do
ego zażywania.
, *adj.* raniony, ranny, ſchlagen,
ć, okaleczony, ſ. Verwunder.

Wundarzneikunſt, *ſ. f.* cyrulikſtwo, ſztuka cyrulicka.
Wundarzt, *ſ. f.* cyrulik.
Wunde, *ſ. f.* rana, ſchwere, ciężka, groſſe, wielka, heftige, ſroga, tödtliche, śmiertelna, von vorn, z przodu, gefährliche, niebezpieczna, friſche, świeża, faule, zgniła, unheilbare, niezagoiona, nieuleczona, verbinden, zawiązać, in der Seite, w boku, bekommen, rany doſtać; von einem, od kogo; davon hinken, z rany chramać, einem wund ſchlagen, zadać ranę komu; heilen, zagoić; daran ſterben, z rany umrzeć; einem ſtechen, hauen, ſchießen, ranę komu zadać cięciem, pchnięciem, poſtrzałem; aufreißen, ranę rozedrzeć; empfangen, doſtać rany; die Wunde iſt noch friſch, ieſzcze ieſt świeża rana; iſt noch nicht verharſcht, ieſzcze rana blima niezaſzła, iſt im Fleiſche und klafft von einander, ieſt w ciele otworzona, verſtopfen, ranę zatkać; abwiſchen, ocierać; ſchwillt, nabioga, puchnie; ſchmerzhafte Wunde, rana boleiąca; einem eine tödtliche Wünde beibringen, komu śmiertelną zadać ranę.
Wundeiſen, *ſ. n.* lancet; damit in die Fiſtel fahren, ſztylet wpuścić w ranę.
Wundennarbe, *ſ. f.* blizna, ſ. Narbe.
Wunder, *ſ. n.* cud, dziw, dziwy. *plur.* erzehlen, cuda powiadać, ein Land, darinne ſich viel Wunder finden, kray, w ktorym ſię wiele cudow, dziwow znayduie; thun, czynić; du redeſt von lauter Wundern, ty mowiſz o ſamych cudach, dziwach, es iſt kein Wunder, to nie cud, to nie dziwna, es darf dich gar nicht wundern, to ci ſię nie powinno dziwno zdawać.
Wunderbar, *adj.* dziwny, cudowny, Verlangen, dziwne pragnienie, es kommt mir gar wunderbar vor, to ſię mi bardzo dziwno zdaie, das iſt wunderbar zu ſagen, to ieſt dziwna rzecz ku mowieniu, das ſind wunderbare Dinge, to ſą dziwne rzeczy, das iſt nichts wunderbares, w tym nie maſz nic dziwnego, cudownego, auf eine wunderbare Weiſe, dziwnym, cudownym ſpoſobem, wunderbarer Mann im Reden, dziwny człowiek w mowieniu.
Wunderbar, *adv.* dziwnie, cudownie; einen loben, kogo chwalić.
Wunderbarkeit, *ſ. f.* dziwność, cudowność.
Wunderbaum, *ſ. m.* krzak, palma Chriſti, *polac.*

erding, *s. n.* dziwna rzecz, dziw,
m erzehlen, komu powiadać.
ergeburt, *s. f.* potwora, płod po-
arny.
ergroß, *adj.* dziwny, cudowny;
. dziwnie.
erlich, *adj.* 1) dziwny, czemu się
wić trzeba; es ist mir sehr wun-
lich vorgekommen, bardzo się mi
wno zdało; 2) niedogodny, źrzę-
; Mensch, człowiek.
erlich, *adv.* 1) dziwnie; 2) niedo-
lnie, skrzętnie; es geht ihm wun-
lich, bardzo cieżko na niego, bar-
się mu nie powodzi.
ern. sich, *v. r.* dziwować się, dzi-
się; sehr, bardzo; über die Nach-
igkeit, czyiemu niedbalstwu, ich
ndere mich, was die Ursache gewesen
, ia się dziwuię co za przyczyny
y, wegen etwas, dziwić się czemu,
du an mich geschrieben hast, żeś
mnie pisał; darüber wundere ich
h, ia się temu dziwuię, sie wun-
n sich, oni się dziwuią.
ernswerth, *adj.* godny podziwie-
; seyn, godnym być podziwienia.
erthat, *s. f.* cud, cudowny uczy-
k.
erthäter, *s. m.* cudotworca.
erthätig, *adj.* cudotworny, cudo-
y *w tymże sensie.*
erthier, *s. n.* poczwara, potwora,
zkodan.
erwerk, *s. n.* cudowne dzieło, cud,
, czynić.
erzeichen, *s. n.* dziw cudowny znak,
heint mir ein Wunderwerk zu seyn,
ę mi zdało być dziwem.
rkraut, *s. n.* pieprzyca *ziele.*
nesser, *s. n.* okroik, nożyk do
okrawania.
flaster, *s. n.* plaster na ranę.
, *s. m.* życzenie, Wunsch nach et-
thun, życzeniem sobie pragnąć
, einen seines Wunsches gewäh-
uczynić uczęstnikiem kogo iego
nia, wybieranie; Wünsche un-
er Köpfe, żądania nierozmy-
h głow, das ist mein Wunsch, to
oie życzenie, żądanie, erlangen,
mać, es gehet mir in allem nach
che, wszystko mi się wiedzie we-
noiego życzenia. nach Wunsche,
śli, do woli, Gott laß es dir
Wunsche gehen, niech ci to Bog
ęści, zdarzy.
m. rzut, rzucenie, ciśnienie,
n Würfeln, rzucenie, rzucanie,

kości, einen guten thun, [illegible]
cić, gelingt nicht allemal [illegible]
nie zawsze trafi, nie [illegible]
iak człek chce.
Wurfeln, *v. a.* rzucać, ciśn[illegible]
das Getreide, zboże.
Wurfeln, das, *s. n.* wienie, [illegible]
wieiąc.
Wurfeler, *s. m.* Wieynik, [illegible]
wieiący.
Wurfgarn, *s. n.* sieci, parka[illegible]
Schweine damit zu fangen, [illegible]
nia dzikow.
Wurfpfeil, *s. m.* pocisk, [illegible]
werfen, na nieprzyiaciela [illegible]
Wurfschauffel, *s. f.* szufla. [illegible]
Wurfscheibe, *s. f.* krąg do [illegible]
Wurfspieß, *s. m.* oszczep, [illegible]
pem cisnąć, in den [illegible]
utkwić w ciele.
Wurm, *s. m.* 1) robak, [illegible]
baczywy, pełny robaków
fressende Krankheit, [illegible]
choroba, albo bolak iak [illegible]
Wurmicht, *adj.* robarzywy.
Wurmkraut, *s. n.* Giesbart, [illegible]
wedel, eine Pflanze, [illegible]
ziele pewne.
Wurmsaame, *s. m.* gatunek [illegible]
Wurmstich, *s. m.* im Holze, [illegible]
wość w drzewie.
Wurmstichig, *adj.* robaczywy [illegible]
kow roczony, werden, [illegible]
Wurst, *s. f.* kiołbasa; [illegible]
dzona.
Wurstkrankheit, *s. f.* na kiszk[illegible]
Wurzel, *s. f.* korzeń; tiefe [illegible]
zarte, kruchy, gestochene, [illegible]
läuft weit aus, w zdłuż [illegible]
sich aus, roszerza się. abschn[illegible]
rznąć, leidet vom Reiffe [illegible]
szronu szkodę cierpi, [illegible]
ruszyć korzeń, ranić, [illegible]
Wurzel ausreissen, żyłk[illegible]
pourywać, voller Wurzeln [illegible]
sty, mit der Wurzel, z [illegible]
ausrotten, wykorczyć.
Wurzelkrämer, *s. m.* kramarz [illegible]
Wurzeln, *v. n.* korzenić się.
Wurzelwurm, *s. m.* robak w [illegible]
Wurzelzahl, *s. f.* Cubikwurz[illegible]
liczby pełney.
Wurzelzoll, *s. m.* Cubikzoll, [illegible]
dratowy, kostowy cal.
Wust, *s. m.* brud, śmieci, [illegible]
s. Unflath.
Wuth, *s. f.* 1) wściekłość, [illegible]
2) srogość, zapalczywość, [illegible]
s. Raserei, Grimmigkeit.

X.

zwei und zwanzigſte Buchſtaes teutſchen Alphabeths, dwudruga litera Niemieckiego Alfabetu, im Polniſchen kſ ſtatt x, w Polſkim kſ, miaſto x.

Y.

drei und zwanzigſte Buchſtaes teutſchen Alphabeths, dwutrzecia litera Niemieckiego lia.

York, *n. pr. n.* Stadt in England, Jork, miaſto w Anglii.

Yſop, *ſ. m.* hizop, ziele.

Yſopwein, *ſ. m.* hizopkowe wino.

Z.

ZAE

vier und zwanzigſte Buchſtabe teutſchen Alphabeths, Z dwuzievarta litera Niemieckiego Abe-

. 1) gibki, gięty; Rohr, gibka , Weyde, gibka wierzba; 2) im, kliiowaty, wie Harz, lipki.
ſ. f. gibkość, giętość, lipkość.
, ſ. n. ząbek.
adj. zebkowaty, ząbaty; Blätbkowate liście.
v. a. uſkromić, ukrocić, ugłaułaſkawić, uieździć, podbić, ; die Pferde, konie ułaſkawić, zić; Völker, narody podbić; eiöwen, lwa ułaſkawić; zähme ſe Maul, uſkrom, ukroć wolną ; die Zunge, ięzyk; Begierde, , żądze uſkromić, ukrocić; eis daß er ſich nicht unterſtehe, kogo ıkrocić, aby ſię nie odważył; Frechheit, czyią zuchwałość, ſnać, ſ. Bändigen.
ıg, *ſ. f.* uieźdźenie, der Rinder, kanie wołow, der Thiere, uſkroie zwierza.
ıppern, *ſ. n.* zgrzytanie zębow, zębami.
łzy, ſ. Thräne.
n, *ſ. m.* łezka.
, *ſ. m.* zwadnik, kłutnik.
ei, *ſ. f.* zwada, kłutnia; iſt aus Sache geworden, ſtała ſię z tey ey; anfangen, zacząć; mit einem n, mieć z kiem.
h, *adj.* zwadliwy, kłutliwy, Leuzwadliwi, kłutliwi ludzie.
n, *ſ. n.* am Halſe, ięzyczek w ę, czopek, fleytuch.

ZAH

Zärtlen, *v. a.* pieścić kogo.

Zärtlich, *adj.* uprzeymy, pieſzczony, delikatny; *adv.* uprzeymie, pieſzczono, delikatnie.

Zärtlichkeit, *ſ. f.* uprzeymość, pieſzczoność, delikatność.

Zärtling, *ſ. m.* pieſzczony, delikatny.

Zäſerlein, *ſ. n.* żyłka; der Wurzel, u korzeni.

Zäumen, *v. a.* chełznać; mit einem Zaume, wędzidłem, muſztukiem, uzdeczka; ein Pferd, konia; ſich zäumen laſſen, dać ſię ochełznać.

Zäumen, *v. a.* grodzić, ogradzać.

Zäunlein, *ſ. n.* płotek.

Zagen, *v. n.* rozpaczać, tracić ſerce, deſperować.

Zaghaft, *adj.* trwożliwy, rozpaczaiący, einen machen, kogo do rozpaczy przywieść.

Zaghaftig, *adv.* trwożliwie, lękliwie, z rozpaczą.

Zaghaftigkeit, *ſ. f.* trwożliwość, boiaźliwość.

Zahl, *ſ. f.* liczba, poczet, groſze, wielki, wielka, ungleiche, gleiche, nierowna, rowna liczba; verdoppelte, podwoiona; vermehrte, powiększona; mäßige, mierna; vollkommene, doſkonała; unzehlige, unausſprechliche, niezliczona, niewymowna; an der Zahl, w liczbie; unter der Zahl mit ſeyn wollen, chcieć być w ich liczbie; einige unter der Zahl der Richter ſehen, niektorych widzieć w liczbie ſędziow; der iſt aus der Zahl, on ieſt z tey liczby, einen unter die Zahl mit ſetzen, rechnen, kogo w liczbę włożyć, policzyć, die Zahl ausmachen, liczbę

Zehlung, *ſ. f.* liczenie, rachowanie, dés Geldes, pieniędzy.

Zehren, *v. a.* ieść, pić, trawić, ziadać, żyć; von dem Seinigen, ze swoiego.

Zehrer, *ſ. m.* ten co ie, piie, żyie, *w tym ſamym ſenſie.*

Zehrgeld, *ſ. n.* pieniądze na drogę, hat er nöthig, pieniędzy potrzebuie na drogę, podrożne *ſ. n.* poczesne *ſ. n.*

Zehrpfennig, *ſ. m.* pieniądze na drogę.

Zehrung, *ſ. f.* koſzt; auf dem Wege, na drogę; einem geben, komu dać; ich habe wenig Zehrung, mało mam na drogę.

Zeichen, *ſ. n.* znak, znamie, godło; gewiſſes, pewny; deutliches, wyraźny; bekanntes, wiadomy; glückliches, szczęśliwy, dunkeles, ciemny, nieiasny, geben, dać; dazu dienen, na znak służyć; in acht nehmen, znak uważać; darzu machen, znak do czego przydać, für ein gewiſſes annehmen, za pewny znak brać; Zeichen groſſer Liebe, znak wielkiey miłości; der Gewohnheit, przychylności; an vielen Zeichen etwas erkennen, po wielu znakach co poznawać; zum Aufbruche geben, do ruszenia się znak dać; das Zeichen iſt verabredet worden, ten znak był umowiony; an welchem Zeichen? po iakim znaku to ty znasz? gewiſſes und eigenes, pewny y właściwy znak; natürliches, rodowity; eingehauenes, eingegrabenes, wycięty, wyryty; wahrſcheinliches, podobny do prawdy; wahres, prawdziwy; auf etwas brennen, na czym wypalić; Zeichen des Widerwillens, des Gifts, znak, niechęci, trucizny; am Himmel, na niebie; zu einem guten Zeichen, na dobry znak; Gott laſſe das Zeichen nichts Böſes bedeuten, niech Bog da, aby ten znak nic złego nie znaczył, etwas zu einem guten Zeichen annehmen, brać co za dobry znak.

Zeichendeuter, *ſ. m.* znakowrożek.

Zeichendeuterin, *ſ. f.* znakowrożka.

Zeichendeuterei, *ſ. f.* znakowrożka.

Zeichendeutung, *ſ. f.* znakobrożenie.

Zeichnen, *v. a.* znaczyć, znakować, naznaczać, naznaczyć, mit einem Brandmahle, piętnem, cechą, ſ. Brandmahl.

Zeichner, *ſ. m.* znaczyciel.

Zeichnung, *ſ. f.* znaczenie.

Zeigefinger, *ſ. m.* drugi palec u ręki, palec ſkazuiący, ſkazyciel.

Zeigen, *v. a.* pokazać, ſkazywać, ſkazować, ſkazać; deutlich, wyraźnie;

Hinterſich, [illegible] wnie; [illegible] kürzeſt, [illegible] ſamo prze[illegible] fahrt, [illegible] einem Jrrt[illegible] mu drogę. [illegible] komſtwo poka[illegible] cem na co ſię

Zeiger, *ſ. m.* po[illegible] an einer Uhr, [illegible] *ponimne;* indeks

Zeigung, *ſ. f.* po[illegible]

Zeile, *ſ. f.* wiersz.

Zeilgen, dać, *ſ. n.*

Zeiſel, *ſ. m.* ein [illegible]

Zeiſig, *ſ. m.* ein [illegible]

Zeit, *ſ. f.* czas; ie[illegible] letny; von einem [illegible] ku, iednoroczny; erwünſchte, pożą[illegible] ny; gefährliche, [illegible] wirrte, zakłócony; [illegible] raźnieyszy, niniej[illegible] przeszły; künftig[illegible] hende, nadchodzą[illegible] odmieniaiący się; [illegible] czorny; bey Tage u[illegible] i nocny; ſehr wenig des Nachmittags, [illegible] müßige, niezatrudnio[illegible] Zeit, krotkość czas[illegible] bieg czaſu; Abwech[illegible] czaſu; Mangel der Zei[illegible] dostatek czaſu; Zerm[illegible] pomieſzanie, albo prze[illegible] ſu; ſchlechter Zuſtand, [illegible] czas; Länge der Zeit, [illegible] zu der Zeit, na ten czas; [illegible] lang, do iakiego cza[illegible] Zeit, w ſam czas; vor d[illegible] czaſem; nach der Zeit, [illegible] einer Zeit, iednegoż cza[illegible] Zeit, ſwoiego czaſu; na[illegible] Zeit leidet, iak czas każe; [illegible] Zeit an, od ktorego cza[illegible] kömmt herbei, rückt heran, [illegible] chodzi, czas ſię zbliża, [illegible] ha, czas ieſt; beobachten, [illegible] żać; ſich Zeit nehmen, ma[illegible] ſobie czas; zubringen, [illegible] etwas, czaſ łożyć, obrócić; [illegible] przepędzać na czym; [illegible] czaſowi dać prześć; beko[illegible] langen, czaſu dostać, dopuś[illegible] der ſetzigen Zeit, podług teraźnie[illegible]go czaſu; keine Zeit haben, [illegible] czaſu; es iſt hohe Zeit und [illegible] gehen, iuż czas ieſt iść do do[illegible]

achowanie, ht czas naznaczać; die
trawić, mit t, czas nie pozwala,
n, że świeca czasu; es iſt jetzt nicht
pute, tyle, eraz czasu; zu ſelbi-
niż ſamemi czasami;
rzer Zeit, po albo w
na drogę, ht e; lange Zeit zuvor,
trzebuie m a, długi czas przed
zeſne ſ. a eit, tym czaſem, w tym
z na drogę Zeit an, od owego
bem Bey, Zeit, na ten czas; zu
komu dać; w tych czaſach, temi
mało ma nſern Zeiten, w naſzych
der Zeit, potym; von
godło: ge d czasu do czasu, wenn
wrzasy; n wirſt, gdy czas mieć
ſes, ſp- rflüßige Zeit haben, nad-
nieiaſny, ſu; die Zeit zu paßiren,
nak ſię; über die beſtimmte Zeit,
wzać; ony czas.
o przy- benę, adv. przez całe ży-
ra, n yć będę.
rzyſer m. obrot czasu.
; ber f. ſ. m. (neu) Garbe: tempé,
i wie rt Beſtimmung der Meeres-
rieln we ſłowo: czasu obronca,
ny, iaka godzina do nazna-
hat; rſkiey długości.
ten n. Kronika.
m pl. czaſy.
ſ. f. Dzieie czaſow, Kronika.
f. wczesny, zeitige Früchte,
urodzaie; Obſt, wczeſny o-
dv. wcześne; die Früchte ab-
urodzaie zbierać; etwas mer-
miarkować.
, ſ. f. wcześność.
adv. czas, czaſu przeciąg, auf
it lang, na iaki czas, do nieia-
) czaſu; hören, ſchweigen, ſłu-
milczeć; eine Zeitlang während,
ący przez nieiaki czas.
, adj. wcześny, docześny; adv.
sne, na ſam czas, wiederkommen,
racać, ſ. Frühzeitig, Irdiſch, Welt-
hkeit, ſ. f. wczeſność, docze-
é.
um, ſ. m. czas, ſ. Zeit.
chner, ſ. m. czaſow rachmiſtrz,
onolog.
echnung, ſ. f. Kronologia.
egiſter, ſ. n. dzieie roczne, dzieie
naznaczeniem czaſow, w ktorych
yły.
werderbung, ſ. f. utracanie czaſu.
verluſt, ſ. m. utrata, zguba czaſu;
hne Zeitverluſt, bez z włoki.
itvertreib, ſ. m. zabawa, przepędzanie
czaſu; ſich womit machen, przepędzać
czas na czym; zum Zeitvertreibe, aby
czas zſzedł.
Zeitvertreibung, ſ. f. czaſu przepędzenie.
Zeitung, ſ. f. wiadomość, gazeta, nowi-
na; einem böſe bringen, komu złą
wiadomość przynieść; ich habe gute
bekommen, dobrey wiadomości do-
ſtałem; nach neuer fragen, pytać ſię
o nową wiadomości, o nową gazetę.
Zeitungsſchreiber, ſ. m. Gazeciarz, gazе-
tnik, wiadomości, nowin piſarz.
Zeitungsträger, ſ. m. wiadomości, no-
win roznoſiciel.
Zellbruder, ſ. m. ſpołemmieſzkaiący.
Zelt, ſ. n. namiot, ſ. Gezelt.
Zelter, ſ. m. koń krocząy chodzący.
Zeltgeſell, ſ. m. pod iednym namiotem
ſtoiący.
Zeltſchneider, ſ. m. krawiec namiotny,
namiotnik.
Zentgericht, ſ. n. ſąd, w ktorym ſto Sę-
dziow zaſiada.
Zentgraf, ſ. m. ſetny ſędzia.
Zentrichter, ſ. m. ſetny ſędzią.
Zentſchöpfe, ſ. m. ławnik, w ſądzie ſtu
ſędziow.
Zepter, ſ. m. Scepter, berło.
Zerbeiſſen, v. n. irr. zgryść, rozgryść;
ein Hund hat es zerbiſſen, to pies
zgryzł, pogryzł, rozgryzł.
Zerberſten, v. n. irr. rozpuknąć ſię, pę-
knąć.
Zerblaſen, v. a. irr. rozdmuchnąć; et-
was mit einem Hauche, co tchem.
Zerbrechen, v. a. irr. 1) złamać, rozła-
mać; einen Ring, pierścień, ein Bein,
nogę złamać; 2) v. n. entzwei gehen,
rozpaść ſię na dwoie.
Zerbrechlich, adj. ułomny, kruchy; wie
Glas, iak ſzkło.
Zerbrechlichkeit, ſ. f. ułomność, kruchość.
Zerbrechung, ſ. f. złamanie, przełama-
nie.
Zerbrochen, part. et adj. złamany, prze-
łowany.
Zerbrocken, v. a. ſkruſzyć, rozkruſzyć.
Zerbröckelt, part. et adj. ſkruſzony.
Zerbröckelung, ſ. f. ſkruſzenie, rozkru-
ſzenie.
Zerfallen, v. n. irr. 1) rozwalić ſię; vor
Alterthume, od ſtaroſci; 2) uneins
werden, zwaśnić ſię.
Zerfetzen, v. a. pobliznować, blizn na-
robić.
Zerfetzt, part. et adj. iakoby pobliznо-
wany, bliznami poznaczony; Geſicht
te, twarz; Rücken, grzbiet.
Zerfleiſchen, v. a. rozedrzeć, roſzarpać,
einen,

Zehlung, *s. f.* liczenie, rachowanie, des Geldes, pieniędzy.

Zehren, *v. a.* ieść, pić, trawić, ziadać, żyć; von dem Seinigen, że swoiego.

Zehrer, *s. m.* ten co ie, piie, żyie, *w tym samym sensie.*

Zehrgeld, *s. n.* pieniądze na drogę, hat er nöthig, pieniędzy potrzebuie na drogę, podrożne *s. n.* poczesne *s. n.*

Zehrpfennig, *s. m.* pieniądze na drogę.

Zehrung, *s. f.* koszt; auf dem Wege, na drogę; einem geben, komu dać; ich habe wenig Zehrung, mało mam na drogę.

Zeichen, *s. n.* znak, znamie, godło; gewisses, pewny; deutliches, wyraźny; bekanntes, wiadomy; glückliches, syczęśliwy, dunkeles, ciemny, nieiasny, geben, dać; dazu dienen, na znak służyć; in acht nehmen, znak uważać; darzu machen, znak do czego przydać, für ein gewisses annehmen, za pewny znak brać; Zeichen grosser Liebe, znak wielkiey miłości; der Gewohnheit, przychylności; an vielen Zeichen etwas erkennen, po wielu znakach co poznawać; zum Aufbruche geben, do ruszenia się znak dać; das Zeichen ist verabredet worden, ten znak był umowiony; an welchem Zeichen? po iakim znaku to ty znasz? gewisses und eigenes, pewny y właściwy znak; natürliches, rodowity; eingehauenes, eingegrabenes, wycięty, wyryty; wahrscheinliches, podobny do prawdy; wahres, prawdziwy; auf etwas brennen, na czym wypalić; Zeichen des Widerwillens, des Gifts, znak, niechęci, trucizny; am Himmel, na niebie; zu einem guten Zeichen, na dobry znak; Gott lasse das Zeichen nichts Böses bedeuten, niech Bog da, aby ten znak nic złego nie znaczył, etwas zu einem guten Zeichen annehmen, brać co za dobry znak.

Zeichendeuter, *s. m.* znakowrożek.

Zeichendeuterin, *s. f.* znakowrożka.

Zeichendeuterei, *s. f.* znakowrożka.

Zeichendeutung, *s. f.* znakobrożenie.

Zeichnen, *v. a.* znaczyć, znakować, naznaczać, naznaczyć, mit einem Brandmahle, piętnem, cechą, s. Brandmahl.

Zeichner, *s. m.* znaczyciel.

Zeichnung, *s. f.* znaczenie.

Zeigefinger, *s. m.* drugi palec u ręki, palec skazuiący, skazyciel.

Zeigen, *v. a.* pokazać, skazywać, skazować, skazać; deutlich, wyraźnie; hinterlistig, zdradliwie; [illegible] wnie; nur wenig, tylko [illegible] kürzeste, iak naykrócey [illegible] samo przez się; den Weg [illegible] fahrt, drogę zbawienia [illegible] einem Irrenden den Weg, [illegible] mu drogę; seinen Geist [illegible] komstwo pokazać; mit [illegible] cem na co skazywać. [illegible]

Zeiger, *s. m.* pokazywacz, [illegible] an einer Uhr, skazowka [illegible] *powinno*; index *mowią.*

Zeigung, *s. f.* pokazanie, [illegible]

Zeile, *s. f.* wiersz, słow, [illegible]

Zeilgen, das, *s. n.* wierszyk.

Zeisel, *s. m.* ein Vogel, [illegible]

Zeisig, *s. m.* ein Vogel, [illegible]

Zeit, *s. f.* czas; im Sommer [illegible] letny; von einem Jahre, [illegible] ku, iednoroczny; ruhige, [illegible] erwünschte, pożądany; [illegible] tny; gefährliche, niebezpie[illegible] wirrte, zakłucony; gegen[illegible] raźnieyszy, ninieyszy; [illegible] przeszły; künftige, przy[illegible] hende, nadchodzący; [illegible] odmieniaiący się; bei [illegible] czorny; bei Tage und Nacht [illegible] i nocny; sehr wenige, ba[illegible] des Nachmittags, pop[illegible] müßige, niezatrudniony; [illegible] Zeit, krotkość czasu; [illegible] bieg czasu; Abwechselung, [illegible] czasu; Mangel der Zeit, [illegible] dostatek czasu; Zerrüttung [illegible] pomięszanie, albo przery[illegible] su; schlechter Zustand, [illegible] czas; Länge der Zeit, [illegible] zu der Zeit, na ten czas; [illegible] lang, do iakiego czasu; [illegible] Zeit, w sam czas; vor der [illegible] czasem; nach der Zeit, po [illegible] einer Zeit, iednegoż czasu; [illegible] Zeit, swoiego czasu; nach [illegible] Zeit leidet, iak czas każe; [illegible] Zeit an, od ktorego czas [illegible] kömmt herbei, rückt heran, [illegible] chodzi, czas się zbliża, [illegible] da, czas iest; beobachten, [illegible] żać; sich Zeit nehmen, [illegible] sobie czas; zubringen, [illegible] etwas, czas łożyć, obra[illegible] przepędzać na czym; [illegible] czasowi dać prześć; [illegible] langen, czasu dostać, dop[illegible] der jetzigen Zeit podług [illegible] go czasu; keine Zeit haben [illegible] czasu; es ist hohe Zeit [illegible] gehen, iuż czas iest [illegible]

bestimmen, czas naznaczać; die
eidet es nicht, czas nie pozwala,
eiten, zawczasu; es ist jetzt nicht
nie masz teraz czasu; zu selbi-
Zeiten, temiż samemi czasami;
oder in kurzer Zeit, po *albo* w
kiem czasie; lange Zeit zuvor,
przedtym, długi czas przed
mittler Zeit, tym czasem, w tym
; von der Zeit an, od owego
; zu der Zeit, na ten czas; zu
Zeiten, w tych czasach, temi
mi; zu unsern Zeiten, w naszych
ch; nach der Zeit, potym; von
zu Zeit, od czasu do czasu, wenn
eit haben wirst, gdy czas mieć
iesz; überflüßige Zeit haben, nad-
nieć czasu; die Zeit zu paßiren,
czas zbyć; über die bestimmte Zeit,
naznaczony czas.
eines Lebens, *adv.* przez całe ży-
poki żyć będę.
rif, *s. m.* obrot czasu.
ahrer, *s. m.* (neu) Garde-temps,
Uhr zur Bestimmung der Meeres-
e, *nowe słowo:* czasu obronca,
r iedny, iaka godzina do nazna-
ia morskiey długości.
h, *s. n.* Kronika.
, *s. f. pl.* czasy.
torie, *s. f.* Dzieie czasow, Kronika.
adj. wczesny, zeitige Früchte,
eśne urodzaie; Obst, wczesny o-
; *adv.* wześne; die Früchte ab-
en, urodzaie zbierać; etwas mer-
co miarkować.
keit, *s. f.* wześność.
ng, *adv.* czas, czasu przeciąg, auf
Zeit lang, na iaki czas, do nieia-
go czasu; hören, schweigen, słu-
ć, milczeć; eine Zeitlang während,
aiący przez nieiaki czas.
h, *adj.* wcześny, doczesny; *adv.*
eśne, na sam czas, wiederkommen,
racać, s. Frühzeitig, Irdisch, Welt-
hkeit, *s. f.* wszesność, docze-
ć.
um, *s. m.* czas, s. Zeit.
chner, *s. m.* czasow rachmistrz,
nolog.
chnung, *s. f.* Kronologia.
gister, *s. n.* dzieie roczne, dzieie
naznaczeniem czasow, w ktorych
y.
erderbung, *s. f.* utracanie czasu.
erlust, *s. m.* utrata, zguba czasu;
ie Zeitverlust, bez z włoki.
ertreib, *s. m.* zabawa, przepędzanie
czasu; sich womit machen, przepędzać
czas na czym; zum Zeitvertreibe, aby
czas zszedł.
Zeitvertreibung *s. f.* czasu przepędzenie.
Zeitung, *s. f.* wiadomość, gazeta, nowi-
na; einem böse bringen, komu złą
wiadomość przynieść; ich habe gute
bekommen, dobrey wiadomości do-
stałem; nach neuer fragen, pytać się
o nową wiadomości, o nową gazetę.
Zeitungsschreiber, *s. m.* Gazeciarz, gaze-
tnik, wiadomości, nowin pisarz.
Zeitungsträger, *s. m.* wiadomości, no-
win roznosiciel.
Zellbruder, *s. m.* społemmieszkaiący.
Zelt, *s. n.* namiot, s. Gezelt.
Zelter, *s. m.* koń kroczą chodzący.
Zeltgesell, *s. m.* pod iednym namiotem
stoiący.
Zeltschneider, *s. m.* krawiec namiotny,
namiotnik.
Zentgericht, *s. n.* sąd, w ktorym sto Sę-
dziow zasiada.
Zentgraf, *s. m.* setny sędzia.
Zentrichter, *s. m.* setny sędzia.
Zentschöpfe, *s. m.* ławnik, w sądzie stu
sędziow.
Zepter, *s. m.* Scepter, berło.
Zerbeissen, *v. n. irr.* zgryść, rozgryść;
ein Hund hat es zerbissen, to pies
zgryzł, pogryzł, rozgryzł.
Zerbersten, *v. n. irr.* rozpuknąć się, pę-
knąć.
Zerblasen, *v. a. irr.* rozdmuchnąć; et-
was mit einem Hauche, co tchem.
Zerbrechen, *v. a. irr.* 1) złamać, rozła-
mać; einen Ring, pierścień, ein Bein,
nogę złamać; 2) *v. n.* entzwei gehen,
rozpaść się na dwoie.
Zerbrechlich, *adj.* ułomny, kruchy; wie
Glas, iak szkło.
Zerbrechlichkeit, *s. f.* ułomność, kruchość.
Zerbrechung, *s. f.* złamanie, przełama-
nie.
Zerbrochen, *part. et adj.* złamany, prze-
łowany.
Zerbrocken, *v. a.* skruszyć, rozkruszyć.
Zerbröckelt, *part. et adj.* skruszony.
Zerbröckelung, *s. f.* skruszenie, rozkru-
szenie.
Zerfallen, *v. n. irr.* 1) rozwalić się; vor
Alterthume, od starości; 2) uneins
werden, zwaśnić się.
Zerfetzen, *v. a.* pobliznować, blizn na-
robić.
Zerfetzt, *part. et adj. iakoby* pobliznowany, bliznami poznaczony; Gesicht-
te, twarz; Rücken, grzbiet.
Zerfleischen, *v. a.* rozedrzeć, rozszarpać,
einen,

:n, kogo; einen Körper, iakie
lo.
ischt, *part. et adj.* rozszarpany,
darty.
tschung, *s. f.* rozszarpanie, rozdar-
; des Leibes, ciała.
eßen, *v. n. irr.* rozpływać się; von
weiße, od potu.
eßend, *adj.* rozpływaiący się.
eßung, *s. f.* rozpływanie się, roz-
nienie się.
ngen, *part. et adj.* roztopiony;
puszczonny, stopniały.
hen, *v. n. irr.* topnieć, rozpuścić
roztopnieć, ztopnieć; von der
nnenhitze, od gorąca słonecznego.
iedern, *v. a.* na członki rozebrać,
rozbierać; etwas, co, posiekać,
siekać.
iederung, *s. f.* rozebranie, rozsie-
nie na członki.
cken, *v. a.* rozrąbać siekierami.
ckt, *part. et adj.* rozrąbany; zer-
ktes Esses, bigos.
uen, *v. a. irr.* rozrąbać; einen,
go: in kleine Stückgen, na dro-
: kawałki.
uung, *s. f.* rozsiekanie.
uen, *v. a.* rozgryść, rozmastyko-
: żuiąc.
pfen, *v. a.* przetłuc, stłuć, potłuc.
irschen, *v. a.* ścierać, zetrzeć, et-
, co, rozcierać, rozotrzeć.
rschung *s. f.* starcie, roztarcie.
tzen, *v. a.* zdrapać, rozdrapać, ei-
kogo, das Gesicht, twarz.
tzung, *s. f.* zdrapanie, rozdrapa-
der Wangen, licow.
neln, *v. a.* drobno zetrzeć.
n, *v. a. irr.* roztopić.
ung, *s. f.* stopienie, rozstopienie.
, *v. a.* na sztuczki rozłożyć,
rać.
, *s. m.* rozbierca.
ig, *s. f.* rozbieranie, rozrąbanie.
t, *part. et adj.* połatany, w ła-
w płatkach, podarty, odarty.
ien, *v. a.* kruszyć; die Erdklöse,
rozścierać, trzeć.
t, *part. et adj.* starty, roztarty.
ung, *s. f.* starcie, roztarcie, roz-
nie, rozbicie.
rn, *v. a. et r.* 1) zmęczyć, zdre-
) sich, męczyć się, biedować się.
, *v. a.* zgryść, rozgryść, go-
part. et adj. zgryziony, go-
y.
, *s. f.* zgryzienie, pogryzienie.

Zernichten, *v. a.* nic czynić; ...
czego, co w. nic obrócić ...
eines Nachschlage, czyie ...
Zernichtet, *part. et adj.* ...
cony, zniszczony.
Zernichtung, *s. f.* ...
zniszczenie.
Zerplatzen, *v. a.* rostrzelić ...
roztrząść się.
Zerpulvern, *v. a.* na proch ...
Zerpulverung, *s. f.* starcie ...
Zerquetschen, *v. a.* rozetrzeć ...
Kopf mit einem Steine, ko...
kamieniem, potłuc, ...
Zerquetschet, *part. et adj.* ...
czony, potrzaskany.
Zerreibung, *s. f.* rozetrzenie ...
Zerreissen, *v. a. irr.* 1) roz...
Brief, list iaki; das Kl...
ein Buch, książkę; von ...
Thieren zerrissen werden, ...
zwierząt być rozdartym, ...
nym; einen die Hunde ...
sen, dać kogo psom rozsz...
Bande, więzy *potargać*; ...
gehn, rozpaść się, rwać się ...
de fiengen an zu reißen, wię...
ły się rwać, targać.
Zerreisser, *s. m.* rozrywca, ...
Zerreissung, *s. f.* rozerwanie, ...
wanie, rozszarpanie.
Zerren, *v. a.* 1) rozciągać, ...
s. dehnen; 2) wykrzywiać, ...
pysk, s. verdrehen.
Zerricht, *adj.* gibki.
Zerrieben, *part. et adj.* ztarty, ...
Zerrinnen, *v. n. irr.* rozpływ...
zerfließen, zergehen.
Zerrinnung, *s. f.* rozpłynienie ...
nie się.
Zerrissen, *part. et adj.* zdarty, ...
Zerritzen, *v. a.* rozdrapać.
Zerronnen, *part. et adj.* roz...
rozlany.
Zerrung, *s. f.* rozciągnienie, ...
nie, wykrzywienie; des ...
by, byska.
Zerrütten, *v. a.* strząść, osłab...
Gesellschaft, społeczeństwo
pokłucić, zwięszać.
Zerrüttet, *part. et adj.* skłucony, ...
ny, osłabiony.
Zerrüttung, *s. f.* skłocenie, ...
strząśnienie.
Zersägen, *v. a.* piłą rozerznąć, ...
łować.
Zerscheitern, *v. n.* rozbić się, ...
ścić, pęknąć; das Schiff ...
tert, okręt się rozbił, zgruch...

ert, *part. et adj.* rozbity, zgruny.

ern, *v. a.* skołatać, zgruchotać.

gen, *v. a. irr.* 1) rozbić, roztłuć, Topf, garnek; 2) ſich, rozeyść ie dnyść; die Tractaten haben erſchlagen, Traktaty ſię rozenie doſzły.

gen, das, *ſ. n.* rozbicie ſię, rozeyſię.

gung, *ſ. f.* rozbicie, rozeyście.

ciſſen, *v. a. irr.* zbić, potłuc, ſ.

igen, Zerſchlagen, Entzweiſchmeiſ-

eiſſung, *ſ. f.* zbicie, obicie.

elzen, *v. a. irr.* 1) roztapiać, roz- ; 2) zergehen, rozpuſzczać ſię, ieć, taiać; das Eis zerſchmelzet er Hitze der Sonne und zergehet, topnicie y taie od gorąca ſłonego; der Gift iſt im Getränke molzen, trucizna ſię w napoiu uściła.

elzung, *ſ. f.* rozpuſzczenie, roznie.

ettern, *v. a.* roztrącić, rozbić; n den Kopf, komu głowę rozać; von dem Blitze zerſchmettert en, piorunem być rozbitym, rozkanym.

iſſen, *part. et adj.* zbity, ſtłuczo-

olzen, *part. et adj.* roztopiony, uſzczony.

eiden, *v. a. irr.* rozſiekać, rozrą- etwas in Stücken, co na ſztuki, ać; den Kohl, kapuſtę, pokraiać, Eingeweide, trzewa, porabać, Baum, kłodę, rozerznąć, rozpłapłatać.

eiden, das, *ſ. n.* rozkraianie, łatanie.

eidung, *ſ. f.* rozkroienie, rozkraie, rozerznięcie.

itten, *part. et adj.* rozkroiony, rznięty, porozrzynany.

lten, *v. a.* 1) rozłupać, łupać; is mitten von einander, co przez dek; mit einem Keile, klinem; n. von einander gehen, roztępoſię, kraiać ſię.

ltet, *part. et adj.* rozłupany, rozly.

ltung, *ſ. f.* rozłupanie, złupanie, łupanie.

engen, *v. a.* rozerwać, zerwać, rywać, zrywać, roztrząſnąć, die ſe, pęcherz.

Zerſprenget, *part. et adj.* rozerwany, roztrząśniony, rozpękniony.

Zerſprengung, *ſ. f.* rozerwanie, roztrząśnienie, prysnienie.

Zerſtäuben, *v. a.* rozproſzyć ſię; in die Luft, na wiatr, rozlecieć ſię.

Zerſtäubung, *ſ. f.* rozproſzenie ſię, roſypanie ſię.

Zerſtäuber, *ſ. m.* rozproſzony, rozſypara.

Zerſtechen, *v. a. irr.* ſkłuć, pokłuć, mit Stacheln, kolcami, żądłami.

Zerſtechung, *ſ. f.* ſkłucie, pokłucie.

Zerſtieben, *v. n. irr.* roſypać ſię, rozproſzyć ſię, rozlecieć ſię.

Zerſtiebung, *ſ. f.* roſypanie ſię, rozlecenie ſię.

Zerſtochen, *part. et adj.* ſkłuty, pokłuty, rozkłuty.

Zerſtören, *v. a.* zburzyć, rozburzyć, poobalać, poburzyć; viel Schlöſſer, wiele zamkow; eine Stadt, ein Haus, miaſto, dom; von Grund aus, z kreteſem, ſpuſtoſzyć.

Zerſtören, das, *ſ. n.* zburzenie, rozburzenie, poburzenie.

Zerſtörer, *ſ. m.* zburzyciel, rozburzyciel, obaliciel, ſpuſtoſzyciel.

Zerſtörerin, *ſ. f.* zburzycielka, obalicielka; des Reichs, państwa.

Zerſtöret, *part. et adj.* zburzony, obalony, ſpuſtoſzony.

Zerſtörung, *ſ. f.* zburzenie, obalenie, ſpuſtoſzenie.

Zerſtoſſen, *v. a. irr.* ſtłuć, utłuć, potłuć, etwas mit eiſernen Stöſſeln, co żelaznemi tłukami; im Mörſel, w mędzierzu; zu Pulver, na proch; in Stücken, na ſztuki.

Zerſtoſſen, der, die, das, *part. et adj.* ztłuczony, utłuczony, potłuczony.

Zerſtoſſung, *ſ. f.* ſtłuczenie, utłuczenie, potłuczenie.

Zerſtreuen, *v. a.* rozproſzyć, roſypać, rozrucić; die Feinde, nieprzyiaciel rozpędzić, rozgromić.

Zerſtreuen, das, *ſ. n.* rozproſzenie, roſypanie, rozrzucenie, rozgromienie, rozpędzenie, rozegnanie.

Zerſtreuer, *ſ. m.* rozproſzony, rozgromiony, rozpędzony, *adv.* rozproſzaiąc; rozpędzaiąc.

Zerſtreuung, *ſ. f.* rozpędzenie, rozproſzenie, rozgromianie.

Zerſtücken, Zerſtückeln, *v. a.* ſkruſzyć; ſehr klein, bardzo drobno.

Zerſtückt, Zerſtückelt, *part. et adj.* ſkruſzony.

Zerſtückung, Zerſtückelung, *ſ. f.* ſkruſzenie.

Zer-

Zerstümmeln, *v. a.* utrącić, uciąć; an den Gliedmaßen, po-obcinać członki po większey części; Nasen und Ohren, nosy y uszy poobcinać; einen, kogo, s. Verstümmeln.

Zerstümmelt, *part. et adj.* utrącony, ktoremu ucięto iaki członek.

Zerstümmelung, *s. f.* utrącenie, ucięcie.

Zerstümmler, *s. m.* utręciciel, obcinacz.

Zertheilen, *v. a.* rozdzielać, rodzielić; einen Körper, ciało; in kleine Theile, na cząstki; hin und wieder, roztrząsnąć, rozsypać.

Zertheilend, *part. et adj.* rozdzielaiący.

Zertheiler, *s. m.* rozdzielca.

Zertheilich, *adj.* rozdzielny, co może być rozdzielony.

Zertheilt, *part. et adj.* rozdzielony.

Zertheilung, *s. f.* rozdzielenie.

Zertrennen, *v. a.* rozpruć, rozpruwać, porozpruwać; einen Rock, suknią, rozerwać, die Freundschaft, przyiaźń, s. Trennen.

Zertrenner, *s. m.* rozpruwca, rozrywacz.

Zertrennerin, *s. f.* rozpruwaczka, rozrywaczka.

Zertrennet, *part. et adj.* rozpruty, rozerwany.

Zertrennlich, *adj.* co może być rozpruty, rozerwany.

Zertrennung, *s. f.* rozprucie, rozerwanie.

Zertreten, *v. a. irr.* rozdeptać; etwas, co, roztratować.

Zertreten, *part. et adj.* rozdeptany, roztratowany.

Zertretung, *s. f.* rozdeptanie, roztratowanie.

Zerwühlen, *v. a.* rozryć, rozpyskać.

Zerzausen, *v. a.* 1) rozdierać, rozedrzeć; 2) einen, rozkudłać, rozczochrać.

Zerzauset, *part. et adj.* rozdarty, rozkudłany.

Zerzerren, *v. a.* rozwleć, rozwłoczyć, s. Zerreissen.

Zettel, *s. m.* 1) karta, ceduła; kleiner, mała; 2) an das Haus schlagen um es zu vermiethen, kartę przybić na domie *oznaymuiąc* że iest do naięcia, vom Zettel ablesen, co z karty czytać.

Zettelchen, *s. n.* kartka, cedułka.

Zeug, *s. n.* 1) woraus etwas gemacht werden soll, materyia, z ktorey co robią; 2) damit man etwas macht, instrumenta, sprzęt, ktorym robią; 3) von Wolle gewebter, materyia z wełny tkana, iaka kamlot etc.

Zeuge, *s. m.* der etwas zeuget, świadek, ktory co świadczy; gewogener, przychylny; ungewissenhafter, [illegible] ny; erdichterer, zmyślony; [illegible] mer, anständiger, przy[illegible] stoyny; nachdrücklicher, [illegible] licher, uczściwy; unbe[illegible] licher, nieprzekupiony. [illegible] um die Sache weiß, ktory [illegible] der ums Leben zeuget, [illegible] czy za zapłatę; die Zeu[illegible] gen, świadkow stawiać [illegible] einer Sache seyn, świad[illegible] iakiey rzeczy; beibringen, [illegible] przyprowadzać, przyw[illegible] aufstellen, fałszywych świ[illegible] stawić; mit Geschenken [illegible] darunkami przekupić; [illegible] Zeugen seiner Unschuld [illegible] niewinności swoiey świa[illegible] wić; etwas mit Zeugen [illegible] świadkami dowodzić; [illegible] ruffen, na świadka wzyw[illegible] me dich zum Zeugen, ia [illegible] ka biorę; ich habe Ze[illegible] świadkow; im Beiseyn [illegible] w prytomności świadkow.

Zeugen, Zeugniß geben, *v. a.* [illegible] czyć, świadestwo dawa[illegible] Kind zeugen, urodzić, spło[illegible] cię; was die Erde zeuget, [illegible] rodzi; einen Sohn, syna.

Zeughaus, *s. n.* zbroiownia [illegible] zbroiownią założyć; [illegible] kładać, stawiać, robić, [illegible]

Zeugkammer, *s. f.* auf [illegible] wiosłownia, schowanie [illegible] na okręcie.

Zeugniß, *s. n.* świadestwo: [illegible] wne; klares, iasne; aufri[illegible] tiges, szczere, rzetelne, [illegible] ches, ważne; geringes, [illegible] ges, powinne, należące [illegible] feindseliges, nieprzyiazne [illegible] własne; wahres, prawdziw[illegible] Zeugniß gern geben, komu [illegible] świadestwo dać, ungültig [illegible] nieważne uczynić; widerle[illegible] iać świadestwo, eine Sache [illegible] bestätigen, rzecz bezpiecz[illegible] destwem utwierdzić, [illegible] dienen, za świadestwo [illegible] się na świadestwo, von [illegible] einen geben, dać o czym [illegible] komu świadestwo, der [illegible] einem fordern, domagać [illegible] świadestwa prawdy, [illegible] sen werden, świadestwem [illegible] konanym, etwas darzu [illegible] świadestwo brać, Glauben [illegible] dać wiarę czyiemu świadec[illegible]

eugniß von keiner Wichtigkeit
, czyie świadestwo mieć za nie-
e żadney wagi, s. Beweis.
, s. f. rodzenie, płodzenie.
ter, s. m. Gieneral Artylleryi.
f. kot.
ze s. f. kotka.
Fleisch, s. n. kozie mięso.
, s. f. plur. Rosinen, Ziebebe,
nki damasceńskie, wielkie su-

f. Bettzieche, Ueberzug eines
ettes, poszwa, poszewka, na
ik, na pierzynę, pofr. Taie f.
f koza, junge, młoda, alte,
vollhaarige, kosmata, kudłata,
gładka, die unter dem Maule
apfen hängen hat, ktorey pod
m dwie pętlice wiszą, frucht-
płodna, mit einem großen Eu-
wielkiem wymieniem, die viel
tte Milch geben, ktora wiele y
o mleka daie, die da stößt,
bodzic, tryksa.
. m. 1) Steine, Mauersteine,
iakoby palony kamień do mu-
ia, gebrannte, palona, unge-
e, niepalona, surowa, von weis-
e, z białey ziemi, aus rother,
woney, die Häuser sind von Zie-
bauet, domy są z cegły muro-
streichen, machen, cegłę stry-
ć rownać, robić, brennen, pa-
n Ziegeln, z cegły, adj. cegla-
it Ziegeln bauen, cegłą mura-
das sich zu Ziegeln schickt, na
dobry, zdatny; 2) Dachziegel,
wka ceglana; 3) Hohlziegel, da-
a wypaczona.
nner, s. m. ceglacz, cegłopal.
te, s. f. cegielnia.
n, s. m. piec cegielny, piec do
a cegły.
une, s. f. szopa na cegłę, skład
łę, cegielnia.
n, s. m. cegła.
nern, adj. ceglany.
cher, s. m Strycharz, co ce-
rychuie, rowna.
ise, adv. w cegły, gemacht, ro-

tig, adj. koziego rodu.
rt, s. m. kozia broda.
rlein, s. n. die die Ziegen un-
n Halse hängen haben, kozia
a pod szyią u kozy.
itt, s. n. s. Geisblatt.
ck, s. m. kozioł, cap.
cklein, s. n. koziołek, capek.

Ziegenfell, s. n. kozłowa skora.
Ziegenfleisch, s. n. kozłowe mięso, kozłowina, koźlina.
Ziegenheerde, s. f. trzoda koz.
Ziegenhirt, s. m. koziarz, kozopas, co kozy pasa.
Ziegenlorbeer, s. m. bobek kozi.
Ziegenmelker, s. m. kozodoy.
Zieger, s. m. Zieher, eine Art Schweizerkäse, gatunek szwaycarskiego syra.
Ziehbrunn, s. m. studnia, Wasser daraus schöpfen, wodę ze studni c gnąć, czerpać, graben, kopać studnią.
Ziehen, v. a. irr. 1) schleppen, ciągnąć, wlec; der Magnet ziehet das Eisen, magnes ciągnie żelazo, einen in dasselbe Unglück, kogo w iedno nieszczęście, einen zur Strafe, kogo do kary pociągać, Wasser aus dem Brunnen, wodę ze studni ciągnąć, die Pferde ziehen den Wagen, konie ciągną woz, eine Wand durch eines andern Vorhof ziehen, ścianę przez czyie podworze prowadzić, Interesse ziehen, prowicyią brać, einen vor Gerichte, kogo do sądu pociągać, einen an sich ziehen, kogo do siebie ciągnąć, mit Geschenken, podarunkami, etwas auf sich, na siebie ciągnąć, das Maul ziehen, gębę krzywić, zu Rathe ziehen, do rady kogo zażywać, o radę kogo prosić, wohin ziehet sich das? na co to? po co ty? do czego to? 2) wyprowadzać się, wynosić się, sich begeben, udawać się, in den Himmel, do nieba, aus dieser Welt, z tego świata, aus der Stadt aufs Land, z miasta na wieś, zu seinem Gesellen, do swoiego przyiaciela, nach Lublin, do Lublina, in der Nachbarschaft, w sąsiestwo, aus dem Hause, von Haus und Hof, z domu, ze wsystkiem, ins Gebirge, w gory, wieder zu Hause ziehen, znowu się do domu sprowadzić; 3) zasłonić, zaciągnąć, einen Vorhang vor das Bette, zasłonik firanką łożko, zaciągnąć firankę przed łożkiem. 4, es ziehet sich ein Nebel aus der See auf, mgła się ciągnie do gory z morza, es ziehet sich ein Wetter auf, zabiera się na burzą.
Zieher, s. n. s. Zieger, eine Art Schweizerkäse.
Zieheimer, s. m. wiadro do ciągnienia ze studni.
Ziehkind, s. n. wychowanek, wychowaniec, wychowanka, wychowanica, f.
Ziehochse, s. m. woł do ciągnienia.
Ziehpflaster, s. n. plastr do ciągnienia.

Ziehseil, *s. n.* lina, ein Schiff damit zu-
zück zu ziehen, okręt liną cafać.
Ziehung, *s. f.* ciągnienie.
Ziehzeug, *s. n.* machina do ciągnienia.
Ziel, *s. n.* cel, kres, *meta*, Ziel setzen,
koniec rzeczy założyć, überschreiten,
cel przekroczyć, granica, Ziel und
Maaß halten, zachować miarę y gra-
nicę.
Zielen, *v. n.* 1) cylować, mierzać, wymie-
rzać, zmierzać, mit einem Spiesse
worauf, spisą dokąd; dahin zielen,
do czego zmierzać, na co godzić, za-
chodzić.
Zieler, *s. m.* der ein Ziel setzt, graniczny,
ktory granice zakłada, komornik,
der nach etwas zielet, zmierzaiący do
czego.
Ziemen, *v. imp.* zdobić, kogo, przy-
stoić komu, s. Geziemen.
Ziemer, *s. m.* ein Vogel, iemiołucha,
kwiczoł.
Ziemlich, *adj.* 1) zdobiący, ozdobny,
przystoyny, einem, zdobiący kogo,
przystoyny komu, s. geziemend; 2)
nicht gar zu klein, nie wielki, nie na-
zbyt mały; *adv.* śrzednio, pomału.
Ziep, *s. m.* s. Pips.
Zierde, *s. f.* ozdoba, stroy, alte, staro-
świecki stroy, vornehme, przedni,
ohne alle Zierde der Worte, bez ża-
dney ozdoby słow, des Geschlechts,
ozdoba imienia, płci, der Rede, ozdo-
ba mowy, s. Zierrath.
Zieren, *v. a.* ozdobić, stroić, herrlich,
po pańsku, wspaniale, ansehnlich,
okazało, reichlich obficie, bogato.
Zierlich, *adj.* ładny, kształtny, Rede,
ładna mowa, etwas in zierlichen Wor-
ten abfassen, co pięknemi słowami
wirazić.
Zierlich, *adv.* ładnie, gładko, kształtnie,
reden, mowić, etwas eintheilen, co
dzielić, sehr zierlich teutsch und pol-
nisch reden, bardzo ładnie, gładko
po niemiecku y po polsku mowić.
Zierlichkeit, *s. f.* ładność, gładkość,
kształtność, eigentliche und ungezwun-
gene reden, właściwa nie przymuszo-
na w mowieniu; Zierlichkeit der Wor-
te. gładkość słow; an etwas vermis-
sen, w czym gładkości, ładności
pragnąć; der Ausdrückungen, wyra-
zow, myśli; eines Gebäudes, ładność
budynku.
Zierrath, *s. m.* ozdoba, stroy, przystro-
ienie, ustroienie; trauriger, żałobny
stroy; artiger, gładki; herrlicher,
wspaniały; zum Feiertage, na swię-
ta; der Rede, mowy; [illegible]
nem neuen ausputzen, co [illegible]
wemi ozdobami nowy[illegible]
przyozdobić; an sich haben
mieć; die Gedichte haben
Zierrath, Poesyie nie maią [illegible]
wiele ozdob.
Zierung, *s. f.* stroienie, przy[illegible]
Ziffer, *s. f.* cyfra, liczba.
Zigeuner, *s. m.* cygan.
Zimmer, *s. n.* worin seman[illegible]
koy, gdzie kto mieszka, [illegible]
co pofr. apartement; [illegible]
schläft, sypialny pokoy; [illegible]
speiset, stołoba izba; [illegible]
tzen kann, izba z piecem [illegible]
koy na zimę.
Zimmeraxt, *s. m.* topor cie[illegible]
damit behauen, topor[illegible]
co ociesać.
Zimmerbock, *s. m.* koziel, ko[illegible]
chevalet.
Zimmermann, *s. m.* cieśla.
Zimmermeister, *s. m.* budow[illegible]
chitekt.
Zimmern, *v. a.* budować [illegible]
Schiff mit der Axt behau[illegible]
ociesać.
Zimmernägel, *s. m.* bra[illegible]
wielki belkowy.
Zimmet, *s. m.* Rinden, cyna[illegible]
cynamonowe drzewo.
Zink, *s. n.* ein Metall, ga[illegible]
Zinke, *s. m.* ein blasendes [illegible]
rog do trąbionia.
Zinke, *s. f.* am Hirschgew[illegible]
wydatnieysza na ielenie[illegible]
Zinn, *s. n.* ein Metall, cy[illegible]
zinnernes Tischgeräthe, [illegible]
nie cynowe do stołu; [illegible]
pioł cynowy.
Zinne, *s. f.* blanki, *plur.* [illegible]
na morzo.
Zinnern, *adj.* cynowy.
Zinngiesser, *s. m.* konwisar[illegible]
Zinnober, *s. m.* cynober. [illegible]
malen, cynobrem malow[illegible]
Zins, *s. m.* den man der [illegible]
czynsz, ktory zwierzch[illegible]
den man von Wagen, [illegible]
giebt, muto, cło, vom [illegible]
mu czynsz, naiem.
Zinsacker, *s. m.* rola, z k[illegible]
płacą.
Zinsbar, *adj.* z czego czyn[illegible]
szowy, na czynszu; [illegible]
Felder, rola, role; zins[illegible]
czynszowe miasta.

, *ſ. w.* papier, dokument na

ſ. n. reieſtra czynſzowe.
f. prowizyia, lichwa, erträgnośna; ſchwere, ciężka; unniesłuſzna; einem Geld auf eben, komu pieniądze na prodać; Zinſe von einem bekomnehmen, prowizyie od kogo Geld auf Zinſe nehmen, pieniąć na prowizyie, zaciągać; ie losmachen, od prowizyi u-, Geld auf Zinſe ausleihen, pierozporzyczyć na prowizyie; n, bezahlen, czynſze płacić,

. *n.* prowizyie płacić, czyn-, czynſz dawać.
adj. wolny od czynſzu, zinsrcker, zinsfrei machen wollen, we ſtole chcą być wolne od w.
er, *ſ. n.* regeſtra czynſzowe.
ſ. m. dzień czynſzowy.
ſ. f. czynſzu płacenie.
ſ. f. poczet Rzymſki, *Indictio.*
, *ſ. n.* podagra, heftig haben, mieć mocną; läßt nach. wololguie; an Händen, chiragra, n Händen und Füßen hat, poy chiragryk.
n, *ſ. m.* piſtaſz drzewo cudzoe.
, *ſ. f.* piſtaſz orzech cudzo-

m. 1) mathematiſches Inſtru: Cyrkuł, kompas, ktorym koreg robią; 2) runder Kreis, obod.
v. a. obody, koła, kryślić, é.
ſ. f. koła, obwodu kryślenie, e.
, *ſ. m.* dąb, oſobliwego ga-

v. n. ſzeptać, ich höre ſie zia słyſzę, że oni ſzepczą; ris das in die Ohren, komu co doeptać.
n. ſyczeć, ſyczyć, *ſ. n.* ein mit Ziſchen geben, znak ſyczeać.
. groch turecki.
ſ. n. drobna iak włos żyłka.
ſ. f. myſz polna.
f. Zythar, Cyther, ein muſikaſnſtrument, cytara, inſtrument ny.
, *ſ. n.* cytrynka mała.

Zitrinlein, *ſ. n.* ein Vogel, ptaſzek pewny.
Zitterich, *adj.* drżąc, dygotaiąc.
Zittern, *v. n.* drżeć, trząść ſię; am ganzen Leibe, po całym ciele; mit zitternder Stimme einen anreden, drżącym głoſem mowić do kogo. das Herz zittert mir, ſerce mi drży; aus Furcht vor etwas, z boiaźni czego, drżeć, trząść ſię vor Kälte, od zimna.
Zittern, das, *ſ. n.* drzenie, trzeſienie ſię, mit was für Zittern? z iakiem drzeniem?
Zitternd, *adj. et part.* drżący, trzeſący ſię, Stimme, drżący głos. mit zitternder Hand etwas angreiffen, drżącą ręką co brać, chwytać,
Zitſcherlein, *ſ. n.* ein Vogel, czeczotka, ptaſzek.
Zitſchern, *v. n.* wie die jungen Vögel, ſwierczeć, ſkwierczeć; wie die Heuſchrecken, czyſzotać; die zitſchernden Sperlinge, ſwierczące, ſkwierczące wroble.
Zitwer, *ſ. n.* ein Gewächs, cytwar, polny imbier, *też ſamo.*
Zitz, *ſ. m.* Indianiſcher Cattun, bagazyia katun Indyiſki.
Zitze, *ſ. f.* an der Bruſt eines Menſchen, cyc u człowieka, u beſtyi także cyc mowi ſię.
Zobel, *ſ. m.* ſobol, Zobelkragen, palatynka ſobolowa.
Zofe, *ſ. f.* służebna, ſinga *f.*
Zöllner, *ſ. m.* celnik. trycatnik. Piſarz na komorze.
Zöllnerin, *ſ. f.* celniczka, trycatniczka, Piſarzowa komorna
Zoll, *ſ. m.* 1) cło; auf etwas legen, na co nałożyć, włożyć, fordern, wybierać, entrichten, płacić, dawać, einnehmen, wybierać, odbierać, erhalten, utrzymywać, chować; erleichtern, ulżyć cła; auf den Wein legen, na wino nałożyć; verpachten, puścić w arendę; aufheben, abſchaffen, ſkaſować, znieść; pachten, w arędę wziąć; etwas ohne Zoll ausführen, co niepłacąc cła wywozić; 2) ein gewiſſes Maaß, miara pewna; Zoll, eines Zolles dick, miąſny na cal. na palec.
Zollamt, *ſ. n.* comora celna.
Zollbude, *ſ. f.* komora. dom celny.
Zolleinnehmer, *ſ. m.* Piſarz od cła.
Zollen, *v. a.* 1) cło płacić; 2) *adj.* od czego cło płacą.
Zollfrei, *adj.* wolny od płacenia cła.
Zollhaus, *ſ. n.* komora, dom celny.
Zollmeiſter, *ſ. m.* Piſarz do cła.

Zollmeisteramt, *s. n.* Pisarstwo celne, komora.
Zollschreiber, *s. m.* Pisarz celny.
Zollsteigerung, *s. f.* Erhöhung, cła poskoczenie, podniesienie.
Zollstock, *s. m.* pień celny.
Zollzettel, *s. m.* Passirzettel, karta, ceduła celna.
Zopf, von Haaren, *s. m.* warkocz, kosa, von gebundenen Haaren, kłęby włosow związanych.
Zopfen, *v. a.* zausen, ciągnąć, zopfe dich bei der Nase, pociąg się za nos.
Zorn, *s. m.* gniew; alter, dawny; grimmiger und hitziger, srogi y zapalczywy, heimlicher, taiemny; wütheuder, srożeiący; im Zorne wird nichts recht gethan, w gniewie nie się dobrze nie robie; soll sich nicht dabei finden, ie powinien się w czym gniew znaydować; etwas im Zorne thun, co w gniewie, albo z gniewu czynić; durch Zorn gereitzet werden, gniewem być pobudzony; ich bin voller Zorn, zagniewany iestem; einen darzu reitzen, kogo do gniewu pobudzić; unter einigen erregen, miedzy niektoremi gniew wzbudzić; wird über dich hinaus lauffen, na ciebie ten gniew spadnie; entstehet, powstaie; sie hegen Zorn gegen einander, oni maią gniew do siebie; vor Zorne brennen, palić się od gniewu; an einem auslassen, wywrzeć na kogo gniew; legt sich, ustaie; stillen, uspokoić; fahren lassen, porzucić gniew; vom Zorne eingenommen, gniewem zdięty, uwiedziony; auf sich laden, gniew na siebie zaciągać; lange zornig seyn, długo gniew zatrzymać; verheelen, verbeißen, raić, gryść gniew wo sobie; ist vergangen, minął; voll Zorns, zagniewany; darauf beharren, w gniewie trwać; den Zorn unterdrücken, przytłumić gniew; der bald in Zorn geräth, prędki gniewliwy; im Zorne weiter gehen, als, daley sobie pystąpić w gniewie, Einhalt thun, damit an sich halten, gniew tamować, utrzymywać; vor Zorn, z gniewu, od gniewu; zum Zorne bewegen, do gniewu poruszyć, rozgniewać; vor Zorn bersten, rozpuknąć się od gniewu, heftigen über etwas fassen, żwawym się gniewem o co uwodzić; im Zorne lachen, w gniewie się świać.
Zornig, *adj.* rozgniewany; ist er auf mich, iest na mnie; zornig machen, gniewać, rozgniewać kogo; aus zornigem Gemüthe etwas thun, [illegible] wanym sercem co czynić; [illegible] zornig werden, gniewać się [illegible]
Zornig lich, *adv.* gniewliwie [illegible] verfahren, einen ansehen, [illegible] stąpić, na kogo patrzeć.
Zothe, *s. f.* unflätige Rede [illegible] tłusta mowa.
Zothenreisser, *s. m.* ten co [illegible] wie gada.
Zotte, *s. f.* von Haar, von [illegible] smek, krudłek, kudel, [illegible] kędzior.
Zotticht, *adj.* kudłaty; [illegible] kudłata niedźwiednica.
Zschuschel, *s. m.* Zschinder, [illegible] auf dem Eise, worauf sich [illegible] belustigen, gołoledź, po [illegible] młodzi ślizgaią.
Zschuscheln, *v. n.* ślizgać [illegible] się po gołoledzi.
Zu, *praep.* do, langsam [illegible] nierychły, nie prędki, [illegible] krzywdy; zu dem Ende [illegible] do końca co czytać; [illegible] zdatne do czego; aufstehen [illegible] wstać do mowienia; [illegible] fertigkeit zu etwas bedienen [illegible] czyiey usługi do czego, [illegible] einem kommen, przychodzić do kogo; zum Schreiben, [illegible] zur Nachtzeit wachen, [illegible] wać, czuć; zum Lobe [illegible] pochwałę wyść; zu [illegible] w Warszawie być; [illegible] zu sagen, rzecz straszna [illegible] nia; zu lange, nazbyt [illegible] plauderhaft, nazbyt gada[illegible]
Zubald, *adv.* naybyt prędko.
Zuber, *s. m.* ein Gefäß, [illegible] kadka.
Zubereiten, *v. a.* przygotować [illegible] geboth, ochotę, s. bereiten, [illegible] cken sich, fertig machen, [illegible]
Zubereiter, *s. m.* gotowiciel.
Zubereitet, *part. et adj.* przy[illegible] nagotowany.
Zubereitung, *s. f.* przygotowanie [illegible] wości; zum Kriege, na [illegible]
Zubinden, *v. a. irr.* przy[illegible] womit, co czym, zaw[illegible] das Maul, komu gębę [illegible] die Wunde, ranę.
Zublasen, *v. a. irr.* nadymać [illegible] dzić; einem etwas, co [illegible]
Zublinzen, *v. n.* przymruzić [illegible] Schlafe, od spania.
Zu Boden werfen, *v. a. irr.* [illegible] rzucić, mowi się też o [illegible]

n, *v. a. irr.* 1) przynosić, przy-
einem etwas, co komu, do
2) im Trinken, pić do kogo;
ine Gesundheit, pić czyie zdro-
inen Becher, puhar wina; 3)
mit etwas, czas na czym prze-
, trawić; im Zuschicken, na
iniu czego; den ganzen Tag
ide, cały dzień na cieszeniu się,
)en, swoie życie.
ng, *s. f.* przyniesienie, przepę-
der Zeit, czasu.
f. 1) koszt, wydatek, *to co:*
e; 2) Zusatz, przydatek przy-
, wspomożenie, co nado.
1) karność, wyćwika, ryza,
, ostra; häusliche, domowa;
ste, surowa; strenge, ścisła;
, łaskawa; vollkommene, do-
: vortreffliche, przednia; öf-
e, publiczna; schlechte, lieder-
zła, rozwiozła: schändliche,
wa; unehrbare, nieuczciwa;
naue, dokładna; ist das deine
unterweisest du junge Leute also?
woia karność? także nauczasz
eż? zur Zucht übergeben, na
kę, na naukę dać; die Kriegs-
oyskowa karność; einrichten,
rn, karność postanowić, kar
poprawić; züchtig zu reden,
szy uszy, s. Ehrbarkeit, Beschei-
; 2) junge Viehzucht, przycho-
i bydła cielęta.
er, *s. m.* karność trzymający.
ung, *s. f.* karności trzymanie.
i, *s. m.* dom karności, dom po-
; einen darein thun, kogo do
karności dać, wziąć.
ist, Beschäler, *s. m.* ogier, sta-

adj. niekarny, niedobrych
iow.
ter, *s. m.* dozorca obyczaiow,
a dzieci, im Zuchthause, Prze-
domu karności.
sterin, *s. f.* Mistrzyni Dozorczy-
rczaiow.
sterlich, *adj.* do dozoru oby-
należący.
v. n. 1) drgać, dygotać, trząść
as Herze zucket, serce drga; 2)
egen, dobyć szpady.
m. cukier: Zahrinzucker, cu-
niałki iak mąka; von Zucker,
ukrowy.
ker, *s. m.* Cukiernik, Kandyter.
kerei, *s. f.* Ort, wo die Zucker-
arbeiten, cukiernia, kandyter-

nia, miejsce, gdzie kandyter cukry wyrabia.
Zuckerbrodt, *s. n.* biszkokt.
Zuckerbüchse, *s. f.* cukierniczka.
Zucker (Candis), *s. m.* cukier, biało świetny, przedni; Zuckercandel, toż samo.
Zuckeressig, *s. m.* ocet cukrem przyprawny.
Zuckerguß, *s. m.* lodowaty, lany, cukier.
Zuckerhut, *s. m.* głowa cukru.
Zuckerklümlein, *s. n.* ciastko cukrowe, cukierek.
Zuckermandel, *s. f.* cukrowany migdał.
Zuckerplätzgen, *s. n.* placuszek cukrowy, kołaczyk cukrowy.
Zuckerrohr, *s. n.* Röhrlein, trzcina, ktorey cukier, cukierek.
Zuckersiederei, *s. f.* cukiernia.
Zuckerwerk, *s. n.* cukry.
Zuckerwurzel, *s. f.* kucmerka swoyska ziele.
Zudecken, *v. a.* 1) przykrywać, przykryć; etwas womit, co czym; 2) das Verbrechen, pokryć, utaić grzech czyi.
Zu dem, *praep.* do tego, a do tego.
Zudreschen, *v. a. irr.* 1) zmłocić; 2) einem den Kopf, komu głowę, na miazgę zbić, pogruchotać; einen, obić kogo.
Zudrücken, *v. a.* ściskać, ścisnąć; die Finger, palce; einem die Augen, komu oczy.
Zudrümmern gehen, *v. n. irr.* 1) ginąć; 2) ist das Schiff gegangen, okręt się rozbił.
Zuegen, *v. a.* przywleć, broną; das Feld, rolę.
Zueigen, *adj.* własny, zueigen haben, własny mieć.
Zueignen, *v. a.* przywłaszczać, przywłaszczyć; einem nichts, dem andern alles, iednemu nic a drugiemu wszystko; Belohnung, przywłaszyć, przysądzić, nadgrodę przypisować; einem die Ursache des Unglücks, komu przyczynę nieszczęścia; sich selbst, sobie przywłaszczyć.
Zueignung, *s. f.* przywłaszczanie, przywłaszczenie, przysądzenie, przyznanie, przypisanie; 2) przypisanie, ein nes Buchs, książki.
Zueignungsschrift, *s. f.* list przypisuiący, przypisanie.
Zueilen, *v. n.* przyśpieszać, przyśpieszyć.
Zu Ende bringen, *v. a. irr.* dokończyć, skończyć, do końca przyprowadzić, ein Werk, dzieło, robotę, eine Sache, interes, s. vollenden, vollbringen.

bieten, *v. a. irr.* oznaymić; einem
as co komu.
annt, *part. et adj.* przyznany, przy-
zony,
ennen, *v. a. irr.* przysądzać, przy-
zić, przyznać, przyznawać; einem
e Sache, komu rzecz iaką; das
us, dom osądzić; einem eine Stra-
osądzić kogo na karę.
ennung, *s. f.* przysądzenie, przy-
nie.
t, *adv.* naypierwey, naprzod; hat
gesagt, es sey keine Kunst, naypier-
y powiedział, że to nie iest żadna
ka, s. erstlich.
ren, *v. n. irr.* 1) poieżdżać wozem,
no iechać; 2) auf einen, wiechać
kogo, s. fahren, geschwind.
lig, *adj.* 1) trefunkowy, przypad-
wy; das ungefehr geschiehet, co się
funkiem dzieie; das ist nichts zu-
ges, sondern göttliches, to nie iest
funkowa rzecz, ale od Boga; 2)
noch zu etwas darzu kommt, przy-
dni, przybyły, przyczynkowy;
alliger Weise, trefunkowym spo-
em: auf eine Rede kommen, na-
ć na iaką mowę; hat es sich zuge-
gen, trafiło się; geschehen, dziać
trefunkiem.
lig, *adv.* trefunkowo, przypad-
m, trefunkiem.
l, *s. m.* przypadek, trefunek; her-
, dotkliwy; blinder, ślepy; un-
cklicher, nieszczęśliwy; betrübter,
osny; zweifelhafter, wątpliwy;
nnigfaltiger, rozmaity; fataler,
eznaczony; rühmlicher, schwerer,
wny, ciężki; schrecklicher, stra-
wy; wunderbarer, dziwny; ge-
rlicher, niebezpieczny; widriger,
eciwny; mehr durch einen Zufall
Glücks, als ꝛc. bardziey przez ia-
trefunek, szczęściem, iak; die
rigen Zufälle aushalten, przeciwne
ypadki wytrzymać; hat sich ereig-
przypadek się trafił; sich des Zu-
s nicht versehen, nie chronić się
iego przypadku, s. Fall, Glück,
lück, Schicksal.
e gehen, *v. n. irr.* 1) woysko w
wyprowadzić, na kampaniią
ć: wider einen zu Felde ziehen,
ciwko komu z woyskiem na wy-
ę ciągnąć; 2) geschlagenes Heer,
uszczone włosy.
n, *v. a.* ponaprawiać, naprawić,
łać.
n, *v. n. irr.* przylecieć.

Zufliessen, *v. n. irr.* przypły-
płynać.
Zuflucht, *s. f.* ucieczka, przy-
nes seyn, czyią być ucie-
andere haben, niemiec
ucieczki; den Bösen nehm-
odiąć złym; bei einem
ben, mieć ucieczkę u ko-
lenie; einem beim Unglück
mu dać w nieszczęściu.
ich für Zuflucht haben?
lenie, iaką ucieczkę
nach Dresden, do Drezna,
Hülfe, Beistand.
Zuflug, *s. m.* przylecenie.
Zufluß, *s. m.* przypłynienie,
Zuförderst, *adv.* osobliwie,
stehet die weisse Farbe
mern an, osobliwie biał-
ły kolor iest przyzwoity
die Poeten, zuförderst
angetrieben, to poetow,
Homera pobudziło, s.
sonderheit.
Zufrieden, *adv.* kontent;
nigen, ze swoiego, mi
nie wiela, der gar nicht
frieden ist, ktory wcale
tent z czego, mit dem
szczęścia.
Zufriedenheit, *s. f.* spokoy-
tentowanie umysłu.
Zufrieren, *v. impers.* zmarz-
ściąć się, *o lodzie:* die
zu, Donay staie, ścina się.
Zufügen, *v. a.* przykładać,
einem Schaden, szkodę k
szkody kogo nabawić.
Zufügung, *s. f.* przykładanie
nie; des Schadens, uczy-
bawienie szkody.
Zufuhre, *s. f.* zwożenie, p
dowożenie, von Proviant
einem abschneiden, kom
nie dopuszczać, przywoże-
żenia, frei machen, haben
przywożenia dać, mieć
Zuführen, *v. a.* przywozić,
Getreide, zboże, zboża,
morzem, zu Schiffe, ok
Zuführung, *s. f.* dowożenie,
żenie.
Zufüllen, *v. a.* napełnić,
Lücken, szpary, zrownać
Zug, *s. m.* das Ziehen,
Reisen w iechaniu, zu
gnienie, ruszenie na
dem Fischgarn, zaciągnie
bią, im Trinken, łykanie,

Züge thun, powoli łykać, auf Zug, iednym duszkiem; iedziegiem, der Buchstaben, pociąie litery, in den letzten Zügen, iuż w ostatniem zgonie leżeć, n Feinden nehmen, na nieprzya iść, sein Vorhaben ändern und Zug wohin nehmen, odmienić przedzięwsięcie y dokądinąd rocić, droga, der Zug ist wohl uffen, udała się droga, bis an Zeit Ende vornehmen, aż na koświata drogę przedzięwziąć.

f. f. przydatek, przyczynek, zu , do czego; am Gelde geben, niądzach dawać, am Gewichte, agi.

f. m. przystęp, przychod, schwéciężki, leichter, lętki, snadny, rrter, zamknięty, erster, nayvszy, offener, otwarty, sehr enger, zo ciasny, gerader, prosty, eröffotworzyć, stehet allen frei, iest rty, wolny wszystkiem, einen gen, versperren, komu przystęp , zawrzeć, s. Zutritt.

cke, *f. f.* zwod, nost zwodzony.

n, *v. a. irr.* 1) przydawać, przydać, czyniać, przyczynić; etwas, co zego; 2) zulassen, dać, daß einer rhole, dać się komu pokrzepić, odetchnąć, cierpieć; etwas sehr rne, nie rad bardzo cierpieć, walać, dać pokoy, daß einer etthue, niech kto co czyni, s. Gen, Vergönnen.

acht, *part. et adj.* przepędzony, zyty.

nden, *part. et adj.* przywiązany, ebiązany.

acht, *part. et adj.* naznaczony.

eckt, *part. et adj.* przykryty.

gnet, *part. et adj.* przywłaszczo-

efallen thun, *v. a. irr.* czynić co ukontentowania, dla przypodoia się, seyn, być komu do usług, er mir das gethan, to mi uczynił.

roren, *part. et adj.* ścięty lodem, arzniony.

liat, *part et adj.* wniesiony.

ührt, *part. et adj.* przyprowadzo-

ieben, *part. et adj.* przydany.

gen, *adj.* obecny, przytomny, da er iegen war, gdy on był przytomny, è ist geschehen, da ich nicht zugegen r, to się stało, gdy ia *byłem* nie *przy* m, tuż być przy czym obecnym.

Zugehen, *v. n. irr.* dziać się, bywać, wie es jetzo zugehet, iak to teraz bywa.

Zugehör, *s. f.* przynależytość, rzecz do czego należąca.

Zugehören, *v. imp.* należeć do kogo, das gehört mir zu, to do mnie należy, to moie iest, er glaubt, es gehöre ihm selbst zu, on rozumie, że to iego samego iest, do niego samego należy.

Zugehörig, *adj.* należący, własny, mir, moy, ihm, iego, własny, mnie, iemu należący, unsere Zugehörige, nasi należący.

Zugeknüpft, *part. et adj.* przypięty, przywiązany.

Zugelassen, *part. et adj.* 1) pozwolony, einem, komu; 2) przypuszczony, zu etwas, do czego.

Zugelegt, *part. et adj.* przyłożony, przydany.

Zugemacht, *part. et adj.* zamknięty.

Zugemüse, *s. n.* iarzyna.

Zugenannt, *part. et adj.* nazwany, s. Zuname.

Zugeordnet, *part. et adj.* przyłączony.

Zugerechnet, *part. et adj.* przyrachowany, przyliczony.

Zugerichtet, *part. et adj.* nauczony, namowiony.

Zugeriegelt, *part. et adj.* zaparty, na zaporę założony, na rygiel.

Zugerüstet, *part. et adj.* przygotowany, przysposobiony.

Zugesagt, *part. et adj.* przyobiecany, przyrzeczony.

Zugeschickt, *part. et adj.* przysłany.

Zugeschlossen, *part. et adj.* zamknięty.

Zugeschnallt, *part. et adj.* zapięty na sprzączkę.

Zugeschnitten, *part. et adj.* przygotowany, przykroiony.

Zugeschnürt, *part. et adj.* związany, zaszнurowany.

Zugeschrieben, *part. et adj.* przypisany.

Zugeschweigen, *adv.* dopiero, a dopieroł, coż dopiero, nie żeby, sie haben kaum ihr Geschrei, zugeschweige ihren Anfall ausgehalten, letwie krzyk ich wytrzymali, nie żeby impet wytrzymać mieli, coż dopiero żeby impet wytrzymali, s. Geschweige.

Zugesellen, *v. r.* przyłączyć, sich einem, się do kogo, sich einen, sobie kogo przybrać.

Zugesellt, *part. et adj.* przyłączony, przybrany.

Zugesellig, *adj.* towarzyski, dobry do kompanii.

Zugeselligung, *s. f.* przyłączenie, przybranie do towarzystwa.
Zugesiegelt, *part. et adj.* zapieczętowany.
Zugespitzt, *part. et adj.* kończysto zarobiony.
Zugespuntet, *part. et adj.* zaszpuntowany.
Zugestanden, *part. et adj.* pozwolony.
Zugestopft, *part. et adj.* zatkany.
Zugestossen, *part. et adj.* co się nawinął, napotkany.
Zugethan, *part. et adj.* utopiony, der Unmäßigkeit, w niepowściągliwości, sich haben, mieć kogo, *przywiązanego* do siebie; den Studiis, w naukach utopiony; dem Aberglauben, utopiony w zabobonach, przychylny, życzliwy, s. Erwegen. Gewogen.
Zugetheilet, *part. et adj.* wydzielony.
Zugetragen, *part. et adj.* przyniesiony.
Zugewandt, *part. et adj.* przodem obrocony.
Zugewogen, *part. et adj.* ważony.
Zugewölbet, *part. et adj.* zasklepiony.
Zugezehlet, *part. et adj.* przyrachowany, przyliczony.
Zugezogen, *part. et adj.* przyciągniony.
Zuggarn, *s. n.* sieć rybna.
Zugiessen, *v. a. irr.* przylewać, przylać, Wein zu etwas, wina do czego.
Zugiessung, *s. f.* przylewanie, przylanie.
Zugleich, *adv.* razem, oraz; die Sachen, die ich mit dir zugleich gelernet habe, rzeczy, ktorych się razem z tobą nauczyłem; zugleich vor Augen stellen, razem przed oczy stawić.
Zugmühle, *s. f.* ciągniony młyn.
Zugochse, *s. m.* wol zaprzężny.
Zugordnung, *s. f.* porządek, ktorym idą.
Zugpferd, *s. n.* cugony koń.
Zugreifen, *v. n. irr.* zachapnąć, uchwycić, za co.
Zugreiflich, *adj.* porywczy.
Zu Grunde, *adv.* z kretesem, z gruntu.
Zugseil, *s. n.* lina, sznur do ciągnienia.
Zugvieh, *s. n.* bydle do ciągnienia.
Zugvogel, *s. m.* ciągniony ptak.
Zugweise, *adv.* cięgiem.
Zu gute halten, *v. a. irr.* za dobre mieć, nie za złe: einem seine Thorheit, komu czyie głupstwo
Zu guter letzt, *adv.* na ostatek; bat ich ihn um solches, prosiłem go o to.
Zuhäfteln, *v. a.* zapinać; etwas, co.
Zuhalten, *v. a. irr.* ścisnąć; die Hand, rękę; mit einem, przestawać z kiem, miewać zwyczay z ktorą.
Zuhaltung, *s. f.* przestawanie, s. Versperrung.

Zuhauen, *v. a. irr.* przycin[illegible] na kogo; mit Ruthen, [illegible]
Zu Hauffen, *adv.* kupami, [illegible] bringen, treiben, sprowa[illegible] das Volk, ludzi.
Zuheilen, heilen, *v. a.* 1) uz[illegible] czyć, zagoić; eine Wunde [illegible] Geschwüre, wrzody; 2) [illegible] werden, ozdrowieć, zdr[illegible] się, die Wunden heilen [illegible] się.
Zuhören, *v. a.* przysłuchiwa[illegible] chiwać; einem, kogo.
Zuhörer, *s. m.* słuchacz, pr[illegible]
Zuhörung, *s. f.* słuchanie, p[illegible] nie się.
Zu Hülfe kommen, *v. a. irr.* [illegible] na ratunek przychodzić.
Zuhüllen, *v. a.* obwinać, ok[illegible] iać, okrywać.
Züchtig, *adj.* wstydliwy, k[illegible] dat, karny żołnierz; Jü[illegible] dzieniec; *adv.* wstydliwie [illegible] was reden, o czym mowić
Züchtigen, *v. a.* karać, korcić [illegible] die Knaben nicht allein m[illegible] sondern auch mit Schlag[illegible] dzieci nie tylko słowami [illegible] plagami.
Züchtiger, *s. m.* karzący, ter[illegible]
Züchtigung, *s. f.* karanie, chł[illegible] ohne Schande seyn, powin[illegible] obelgi.
Zügel, *s. m.* cugiel, cugle; [illegible] Hand geben, dać komu [illegible] ce; sehr schlaffen haben, [illegible] wolno trzymać, anziehen, [illegible] tko wziąć, gehen lassen, [illegible] sen, puścić cugle wolno, [illegible] gle, przypuscić koniowi.
Zügellos, *adj.* bez cugli.
Zünden, *v. a.* palić, podpalić, [illegible] den.
Zündkraut, *s. n.* siarczysty pod[illegible] schütten, podsypać, aby [illegible] do zapału, podsypka; Zü[illegible] Gewehr, zapał u strzelby; [illegible] ne, ponewka do podsypki [illegible] łem; Pfannendeckel, dek[illegible] kę przykrywaiący; Zünd[illegible] do zapalenia. Zündlunte, [illegible] do podpalenia.
Zünglein, *s. n.* cęgiel, an einer [illegible] spień, an der Waage, u wa[illegible] czek u szal.
Zürnen, *v. n.* gniewać się; [illegible] z kiem; sie zürnen mit [illegible] się gniewaią z sobą, na [illegible] einen, na kogo.

:, *adj.* naywewnętrznieyszy; ıywewnętrzniey.
s. m. na przeday, na zbycie; auslegen, dać, wyłożyć, ha- ıieć na zbyciu, seyn, być.
, *v. a.* nakierować, nawrocić, ıcić, einem den Rücken, obro- do kogo tyłem.
en, *v. a.* zcieśnić, zwęcić.
n, *v. a.* na węzoł zawiązać, na guzik.
n, *v. a.* związać, spiać.
n, *v. imp.* przychodzić, przyść, ıpić, zu etwas, do czego, das mir zu, to moie iest, das kommt , to nasze iest, das kommt dir ı, gehört dir nicht, to nie na to ci nie przystoi, einem durchs ıkommen, komu losem się do- ıleżeć, das kömmt dir zu, to co należy, zbliżyć się, o sobace, się, o klaczy, stanowić się.
. *f.* potrawa.
, *adj.* przyszły, die Vorherse- ukünftiger Dinge, przeźrzenie, idzenie przyszłych rzeczy, vor- n, was zukünftig ist, przewi- ırzyszłe.
s. f. przyście, przybycie, przy- ırwünschte, pożądane, angeneh- rzyiemne.
h, *adj.* wystarczaiący.
adj. pozwolony, godziwy.
f. przydatek, przyczynek, s.
m, *adv.* po czaśie, za niery-
v. a. irr. 1) przypuszczać, przy- , wpuścić, puścić, einen in das zimmer, kogo do sypialnego u; 2) pozwolić, einem etwas, mu, s. Vergönnen, Gestatten.
, *s. f.* pozwolenie, auf Zulas- er Obrigkeit, za pozwoleniem ıchności, nach Zulassung aller, ıystkich pozwoleniem, mit ei- ılassung etwas sagen, za czyim ıleniem mowić co.
s m. zbieżenie się, zgroma- się, grosser, wielkie, vom Lan- lecken und aus den Häusern, ze , kluczow y z domow, ziazd, dżanie się, naschodzenie się.
, *v. n. irr.* przybiegać, przy- alle junge Mannschaft läuft zu, tka młodź przybiega, zbiegać biec się, aus ganz Polen, z ca- olski, zu einem, do kogo, in die Stadt, do miasta, auf einen, na kogo bieć.

Zulegen, *v. a.* 1) przykładać, przyłożyć, etwas zu etwas, co do czego, przydać, przyłączyć; 2) einen Brief zulegen, list składać, złożyć; 3) einem einen Namen, komu imię iakie przydać; 4) ein Gebäude, budować, wzrąb stawiać, składać.

Zulenken, *v. a.* nawrocić do, skierować do, ku, s. Lenken.

Zuletzt, *adv.* na ostatek, ostatni raz, die Spur, wo er zuletzt gestanden, ślad, trop, gdzie on ostatni raz stał, du siehst mich heute zuletzt, ty mnie dzisiay ostatni raz widzisz.

Zu Liebe thun, *v. n. irr.* uczynić co dla kogo z dobrego serca.

Zumachen, *v. a.* zamykać, zamknąć, die Thüre der Kammer, drzwi do izdebki, zatykać, zatkać, ein Gefäß, naczynie, zaprzeć, das Haus, dom.

Zumal, *adv.* zwłaszcza, osobliwie, s. Insonderheit.

Zum andern, *adv.* powtore, podrugie, po tym.

Zumauern, *v. a.* zamurować, przemurować.

Zum Besten, *adv.* z dobrem, einem, czyiem, na dobre czyie, einem dienen, komu się czym przysłużyć.

Zum ersten, *adv.* naypierwey.

Zumessen, *v. a. irr.* 1) odmierzać; einem Getraide, komu zborze; 1) przypisać, przyznać; die Schuld, winę przypisać komu, winę zwalić na kogo, sich etwas, sobie co przypisywać, przyznawać sobie co, s. Beimessen.

Zum Unglück, *adv.* na nieszczęście, nieszczęśliwie.

Zumuthen, *v. a.* napierać się, einem etwas, od kogo upraszać.

Zumuthung, *s. f.* napieranie się, proszenie.

Zunächst, *adv.* nabliżey, bei Italien seyn, nabliżey być Włoch, die Armee zunächst dem Feinde haben, mieć woysko naybliżey, tuż zaraz blisko nie przyiaciela, der einem zunächst kömmt oder ist, naybliżey kogo, czyi.

Zuname, *s. m.* przybywanie, przyrastanie, postępek, pomyślność.

Zunamen, *v. a.* nazwać, nazwisko dać.

Zunder, *s. m.* zapał, iaki iest chubka, pruchno.

Zunehmen, *v. n. irr.* rość, rosnąć, przybywać, die Austern nehmen mit dem Monde zu und ab, ostrzyg przybyba y

y ubywa razem z miesiącem, die Freunde nehmen zu, przybywa przyiaciol, der Mond nimmt zu, księżyca przybywa, der Fluß hat zugenommen, rzeka *przybrała*, przybierać. der Schmerz nimmt täglich mehr zu, bol co dzien się wzmaga; rość, ſ. wachſen, vermehren.

Zunehmen, das, *ſ. n.* przyraſtanie, przybywanie; des Mondenlichts, księżycowego światła; des Tages, dnia; der Nacht, nocy.

Zunehmung, *ſ. f.* przybywanie, przybycie.

Zuneigen, *v. n.* ſkłaniać, przychylać.

Zuneigung, *ſ. f.* ſkłanianie, przychylanie, skłonienie, przychylenie; der Gemüther, umysłow, przychylność; gegen einen haben, mieć do kogo; zu ſeinem Geſchlechte, do ſwoiego rodzaiu.

Zunft, *ſ. f.* cech, braſtwo, nach den Zünften, cechami, braſtwami, *poſ.* to co: *Tribus*, Pokolenie.

Zunftgenoſſe, *ſ. m.* towaryſz z cechu; z iednego pokolenia.

Zunftmäßig, *adj.* 1) cechowy; 2) uczciwy.

Zunftmeiſter, *ſ. m.* Cechmiſtrz; werden, Cechmiſtrzem zoſtać.

Zunftmeiſteramt, *ſ. n.* Cechmiſtrzoſtwo, zum Zunftmeiſteramte gehörig, *adj.* Cechmiſtrzowſki.

Zunftmeiſterlich, *adj.* cechmiſtrzowski.

Zunftſtube, *ſ. f.* cechowa izba.

Zunftbuch, *ſ. n.* księga, reieſtr cechowy.

Zünftig, *adj.* cechowy.

Zunftverwandter, *ſ. m.* z iednego pokolenia.

Zunftweiſe, *adv.* na pokolenia.

Zunge, *ſ. f.* 1) ięzyk, ozor, ſtammelnde, zacinaiący ſię; geſchwinde, prędki; geübte, wyćwiczony; geſchwätzige, gadatliwy; freye, wolny; zweigetheilete, na dwoie dzielony; ungezähmte, nieukrocony; löſen, rozwiązać ięzyk; zähmen, ukrocić ięzyka; liegt im Munde und iſt mit den Zähnen umgeben, leży w gębie, w uſtach y ieſt otoczony zębami; bildet die Worte, wyrabia ſłowa; macht deutliche Laute, głosy czyni wyraźne; im Lachen heraus ſtecken, w śmiechu ięzyk wyſzczyniać; das Maul damit belecken, pysk, gębę, ięzykiem obliżować. 2) an der Wage, u wagi ięzyczek, ozorek. 3) an einer Schnalle, u ſprzączki, ſpień, albo trzpień. ſchwere Zunge haben, nie moc dobrze wymawiać.

Zungendreſcher, *ſ. m.* gawęd...

Zungendreſcherei, *ſ. f.* gawę...

Zu nichte machen, *v. a.* w... obrocić; werden, w... wecz ſię obrocić, ſ. ...

Zunöthigen, ſich, *v. r.* ud...

Zuordnen, *v. a.* rozporzą... poddać pod władzą.

Zupacken, *v. a.* zapak... układać.

Zupfen, *v. a.* rwać, obr... ſałatę obierać; *pofr.* ... łade, bei den Haaren, ... pać, ciągnąć, włoczyć.

Zupflügen, *v. a.* oborać ...

Zupichen, *v. a.* ſmołą co ob... wać, ein Gefäß, nacz...

Zupitſchiren, *v. a.* zapiecz... pieczętować.

Zurechnen, *v. a.* przyzna... ſywać.

Zu Rathe gehen, *v. a. irr.* ... mit einem, z kim, ra...

Zu Rathe halten, *v. a. irr.* ... dnie zażywać; etwas, ... ren, ſparſam.

Zu Rathe ziehen, *v. a. irr.* ... poradę, do rady, do ... kogo.

Zu rechte bringen, *v. a. irr.* ... ponaprawiać, poprawi... renden, błądzącego.

Zu rechte kommen, *v. n. irr.* ... mit einem Werke, iakie ...

Zu recht machen, *v. a.* ... przyſpaſabiać, gotować ... was, ſię do czego; ſich ... bierać ſię w drogę; ſich ... gotować ſię do bitwy.

Zurede, *ſ. f.* mowa do kogo

Zureden, *v. a.* mowić; etwas ... mową zachęcać.

Zuredung, *ſ. f.* mowienie do ...

Zureichen, *v. a.* 1) podawać ... *v. imp.* doſtarczać, wyſtarcz...

Zur Hand, *adv.* teraz, na do... cnie, ſcyn, być; haben, ...

Zurichten, *v. a.* gotować ... einem etwas, co komu ... wieczerzą; ſich ein Un... kie nieſzczęście; einen ... uderzyć, bić, zepſuć, ſp...

Zurichtung, *ſ. f.* gotowanie, ... nie.

Zuriegeln, *v. a.* na zaporkę ... założyć; die Thüre, ...

Zurings, *adv.* w około, ...

Zurück, *adv.* nazad, w tył, ... pod ſię, ſo weit nicht ...

niemoc tak daleko w tył pa-
die Ochſen gehen zurück, wenn
ſen, woły idą. ſtep, w tył. gdy
ſą, zurück hat ſie das Glück ge-
, cofnęła ſię w tył fortuna.
egeben ſich, *v. r.* cofać ſię, cof-
ę. iść nazad.
ehalten, *v. a. irr.* 1) zatrzymać,
vić dla ſiebie; 2) von der Sum-
dtrącić. wytrącić co z ſummy.
berufen, *v. a. irr.* nazad zawo-
rocić kogo.
eugen, *v. a. irr.* nazad, na wſpak
ć, einen zurück beugen, kogo
na znak wygiąć.
binden, *v. a. irr.* w tył, w tyle
ać, zawiązać; die Hände auf den
n, ręce w tył związać.
bleiben, *v. n. irr.* pozoſtać ſię za;
Stadt, w mieście; bei der Ar-
w woysku; zu Berlin, w Ber-

leibung, *ſ. f.* zoſtanie ſię, po zo-

bringen, *v. a. irr.* odnoſić, od-
, odprowadzić; einen mit ſich,
z ſobą; eine Antwort, odpo-
ź odebrać, przywrocić; einen
dem Elende, powrocić kogo z
nia.
ringung, *ſ. f.* odnieſienie, wroce-

denken, *v. n. irr.* pomnieć, pa-
ać na przeſzłe.
n, *v. n.* cafać ſię, nazad uſtępo-

eilen, *v. n.* nazad ſię ſpieſzyć.
entbieten, *v. a. irr.* odpowie-
, oznaymić.
fahren, *v. a. irr.* nazad iechać.
fallen, *v. n. irr.* nazad padać;
n vorigen Zuſtand, w przeſzłą
, odpalać znowu zapadać.
fliehen, *v. n. irr.* nazad odlecieć.
flieſſen, *v. n. irr.* nazad płynąć.
fodern, *v. a.* nazad wracać kogo.
foderung, *ſ. f.* nazad wrocenie;
aus dem Kriege, kogo z woyny.
führen, *v. a.* odwozić, odpro-
zić; einen woher, kogo zkąd; die
ee aus der Wallachey, woysko z
loch.
führer, *ſ. m.* odprowadca.
führung, *ſ. f.* odprowadzenie;
Konigs in ſein Reich, Krola do ſwo-
o Koroleſtwa.
fgang, *ſ. m.* odſtąpienie; ſchänd-
r Dinge, od ſzkodliwich rzeczy;
vrot.

Zurückgeben, *v. a. irr.* oddawać, oddać, ſ. wieder geben.
Zurückgeblieben, *part. et adj.* zoſtawiony, pozoſtały.
Zurückgebogen, *part. et adj.* w tył wygięty; Schuhe, wykrzywiony trzewik pod ſię.
Zurück gebracht, *part. et adj.* nazad odnieſiony.
Zurück gebunden, *part. et adj.* związany w tył.
Zurückgeführt, *part. et adj.* odprowadzony.
Zurückgehalten, *part. et adj.* zatrzymany.
Zurückgehen, *v. n. irr.* w tył iść, cafać ſię, die Sterne gehen zurück, gwiazdy ſię cafaią, wſpak idą, powracać; mit Ruhme nach Hauſe, z chwałą do domu, wſpak iść, nie być zgody na co, der Friede gehet zurück, niemaſz zgody na pokoy, die Hetrath gehet zurück, małżeńſtwo niedoydzie; nie być nic z czego, die Reiſe gehet zurück, nie ma z drogi; *to ieſt:* w drogę nie poiadą iuż.
Zurückgelaſſen, *part. et adj.* zoſtawiony.
Zurückgelegt, *part. et adj.* zoſtawiony, uchany.
Zurückgenommen, *part. et adj.* odebrany.
Zurückgerufen, *part. et adj.* odwołany, przyzwany nazad.
Zurückgeſchlagen, *part. et adj.* odpędzony.
Zurückgeſchreckt, *part. et adj.* nazad poſtraſzony, nazad zaſtraſzony, przeſtrazony.
Zurückgeſchrieben, *part. et adj.* odpiſany.
Zurückgeſetzt, *part. et adj.* odłożony.
Zurückgeſtoßen, *part. et adj.* odępchnięty, w tył.
Zurückgeſtreift, *part. et adj.* znowu przekryślony.
Zurückgetrieben, *part. et adj.* odpędzony, nazad.
Zurückgewälzet, *part. et adj.* odwalony.
Zurückgewieſen, *part. et adj.* odrzukony.
Zurückgezogen, *part. et adj.* odciągniony nazad.
Zurück halten, *v. a. irr.* zatrzymać; die Leute, ludzi; ſchować; bis auf eine andere Zeit, na inſzy czas; odeprzeć; des Feindes Anfall, napaść nieprzyiaciela, odrywać, einem von dem Studiren, kogo od nauki.
Zurückhalter, *ſ. m.* zatrzymaiący, odpieraiący, odrywaiący, chowaiący.
Zurückhaltung, *ſ. f.* zatrzymanie, zaramowanie, zachowanie, zabawienie kogo.

Zurückhangen, *v. n.* nazad wisieć.
Zurückkehren, *v. n.* powracać, nazad wracać, obracać; nach ſeinem Vaterlande, do ſwoiey oyczyzny, nach Hauſe, do domu, zu einer Sache, do iakiey rzeczy.
Zurückkehrung, *ſ. f.* wrócenie, wracanie nazad, zu ſeinem Vorhaben, do ſwoiego przedſięwzięcia.
Zurückkommen, *v. n. irr.* wracać, powracać, nach Hauſe, do domu, von einem deſſelben Weges, od kogo tąż ſamą drogą, an einen Ort, na iakie mieyſce, gehe und komme geſund zurücke, idź a prowracay zdrow.
Zurückkriegen, *v. n. irr.* nazad ſię wlec, czołgać.
Zurückkunft, *ſ. f.* powrot, powrocenie; betrübte, żałoſny powrot, zeitige, wcześny; geſchwinde, prędki.
Zurücklaſſen, *v. a. irr.* zoſtawić; einen zu Krakau, Breslau, kogo w Krakowie, w Wrocławiu.
Zurücklaufen, *v. n. irr.* nazad biec, alsbald zu einem, na tych miaſt do kogo.
Zurücklegen, *v. a.* 1) odkładać, odłożyć, die Früchte, owoce, ſkładać, zachować; die Nahrung auf den Winter, żywność na zimę. 2) einen Theil des Weges, niechać ſztukę drogi; eine Reiſe, drogę oubyć.
Zurücklenken, *v. a.* nazad kierować, nachylić.
Zurücklеſen, *v. a. irr.* znowu czytać,
Zurückmarſchiren, *v. n.* maſzerować nazad.
Zurückmeſſen, *v. a. irr.* nazad mierzyć, odmierzać.
Zurücknehmen, *v. a. irr.* odbierać.
Zurückprallen, *v. n.* odskakiwać, pryskać, odbiiać ſię.
Zurückprallung, *ſ. f.* odskakiwánie, obijanie ſię.
Zurückreiſe, *ſ. f.* powrot; darauf ſeyn, w powrocie być, powracać.
Zurückreiſen, *v. n.* powracać; nach Hauſe, do domu.
Zurückrufen, *v. a. irr.* nazad wołać, wzywać, ich rufe dich wieder zurück, ja cię znowu nazad wzywam, wołam, im Kriege, na odwod wołać, bić.
Zurückrufer, *ſ. m.* ten, co odwołuie, wzywa nazad.
Zurückrufung, *ſ. f.* odwołanie, wzywanie nazad.
Zurückſchicken, *v. a.* odſyłać, odesłać nazad, einem das Buch, komu kſiążkę.
Zurückſchiffen, *v. n.* nazad pożeglować, odżeglować, popłynać.
Zurückſchlagen, *v. a. irr.* odpędzić; einen mit den Waffen, kogo den Feind von der Stadt, ciela od miaſta; odbić, zurückgeſchlagen werden, być nazad odbitym.
Zurückſchlagung, *ſ. f.* odpędzenie, odbicie.
Zurückſchrecken, *v. a.* nazad
Zurückſchrecken, das, *ſ. n.* kung, *ſ. f.* nazad ſtrasze
Zurückſchwimmen, *v. n. irr.* odpłynąć nazad.
Zurückſchwingen, *v. a. irr.* czyć.
Zurückſehen, *v. a. irr.* oglą zad ſię oglądać; nach miaſto, patrzyć za kim. Vergangene, oglądać ſię rzeczy; auf einen, na kog
Zurückſetzen, *v. a.* 1) odkłada 2) zaniechać co.
Zurückſpatzieren, *v. n.* ſpacy caiąc.
Zurückſpringen, *v. n. irr.* odb zad, w tył.
Zurückſtoßen, *v. a. irr.* pch w tył; einen, der nicht kogo co ſię niechce uſta
Zurückſtrahlen, *v. n.* znow
Zurückſtreichen, *v. n. irr.* zmieść, was einer zuſamm hat, co kto wraz zmiot
Zurücktreiben, *v. a. irr.* od pierać, Gewalt mit Ge gwałtem, die Gefahr ver rać niebezpieczeństwo od
Zurücktreibung *ſ. f.* odpędzenie, odparcie.
Zurücktreten, *v. n. irr.* odſkak ſkoczyć, odſtępować, cz czego, cofać ſię z czym.
Zurückwehen, *v. n.* odwiewać wiewanie.
Zurückweichen, *v. n. irr.* uſtęp ſtępować nazad; von der miaſta; aus der Schlacht uſtąpić.
Zurückweichung, *ſ. f.* odſtąpienie ſię.
Zurückwerfen, *v. a. irr.* odrzu zrzucić, die Kleidung, ſuk
Zurückwerfung, *ſ. f.* odrzucen
Zurückziehen, *v. a. irr.* 1) w gnąć, złapać, einen auf kogo w ucieczce odrywać dem Studiren, kogo od lić, von einem Ort, z iakie ſca. 2) powrocić na miejſc Leipzig, do Lipska.

ehung, *ſ. f.* odciągnienie, odda-
odrywanie, odwod żołnierza.
ſ. m. okrzyk, wykrzyknienie,
olks, ludu, fröhlicher, weſoły.
, *v. a. irr.* okrzyſti czynić, ei
komu.
gehen, *v. n. irr.* zachodzić, die
e gehet zurlifte, słońce zachodzi.
, *v. r.* gotować, zbierać, ſich
vas, ſię do czego na co, rüſte
ierzu, gotuy ſię na to.
ng, *ſ. f.* gotowanie, gotowość,
Kriege, na woyne.
ſ. f. obietnica, der Hülfe, po-
, halten, obietnicy dotrzymy-
ſeiner eingedenk ſeyn, pamiętać
voię obietnicę, gethan haben, o-
icę uczynić.
, *v. a.* obiecować, obiecać, ei
etwas, co komu, wiederum, odo-
ć ſię. obiecać wzaiemnie, bei
n zur Abendmahlzeit kommen, do
na wieczerzą przyść.
, *ſ. m.* obiecuiący.
nen, *adv.* wraz, razem, ſpołem,
etwas handeln, o czym traktо-
, ſ. miteinander, beiſammen.
menbacken, *v. n. irr.* zrosć, ſię,
. ſię wraz.
menbauen, *v. a.* budować razem.
menbeiſſen, *v. a. irr.* die Zähne,
ytać zębami.
menberufen, *v. a. irr.* zwoływać,
ſzać: die Weltweiſen an einen Ort,
zofow na iedno nieyſce.
menberufung, *ſ. f.* zwołanie, zpro-
ie.
menbetteln, *v. a.* nażebrać, na-
raſzać.
menbinden, *v. a. irr.* razem zwią-
einen Menſchen mit einem Thiere,
wieka ze zwierzem, powiązać,
Hände, ręce, mit Ketten, łancu-
mi.
menbindung, *ſ. f.* związanie, po-
zanie wraz.
menblaſen in ein Horn, *v. a. irr.*
owić ſię, iedno trzymać.
menbringen, *v. a. irr.* zgroma-
ć, zebrać, zgromadzić, Geld, pie-
dze, zciągnąć: die zerſtreuete Flotte,
pierzchnioną flotę; ſprowadzać;
Getraide von dem Lande an ſichere
ter, zboża z pol na bezpieczne
yſca; einen Haufen Volkes, kupę
zi zebrać.
menbringung, *ſ. f.* zgromadzenie,
ranie, ſprowadzenie.

Zuſammendrehen, *v. a.* wraz ſkręcać, zwiiać w lałkę.
Zuſammendrehung, *ſ. f.* ſkręcenie, ſkręcanie.
Zuſammendrücken, *v. a.* ściſkać do kupy, ſtulać.
Zuſammendrückung, *ſ. f.* ściſkanie do kupy, ſtulania.
Zuſammen eins werden, *v. n. p. irr.* umowić ſię na iedno.
Zuſammenfallen, *v. n. irr.* upadać na kupę.
Zuſammenfalten, *v. a.* ſkładować, ſkładać, ułożyć.
Zuſammenfaſſen, *v. a.* razem obiąć, wziąć.
Zuſammenfaſſung, *ſ. f.* razem obięcie.
Zuſammen finden, (ſich) *v. r.* ſchodzić ſię, ześć ſię; heimlich an einem Orte, taiemnie na iedno mieyſce.
Zuſammenfließen, *v. n. irr.* ſpływać ſię; in eines, w iedno ſchodzić ſię, o rzekach, es flieſſen ſieben Flüſſe zuſammen, ſchodzi ſię ſiedm rzek do kupy.
Zuſammenfließung, *ſ. f.* ſpływanie, ſchodzenie ſię do kupy; des Regenwaſſers, wody z deſzczu.
Zuſammenfluß, *ſ. m.* uście, bei dem Zuſammenfluß der Weichſel und der Dan najeż, przy uściu Wisły y Donayca.
Zuſammenfodern, *v. a.* zwoływać, ſprafzać; die Leute bei ſich, ludzi do ſiebie; in des Zunftmeiſters Hauſe, do cechmiſtrzowſkiego domu; zgromadzać.
Zuſammenfoderung, *ſ. f.* zgromadzanie, zwoływanie.
Zuſammenfügen, *v. a.* złączać, łączyć, ſpoić; ſich mit einem, z kiem ſię złączyć; die Worte, słowa do słow łączyć; das Künftige mit dem Gegenwärtigen, przyſzłe z teraźnieyſzym.
Zuſammenfügung, *ſ. f.* łączenie, złączenie, ſpoienie, składanie; der Worte, słow, ſ. vereinigen.
Zuſammenführen, *v. a.* zwozić, zgromadzać; mit Wagen, wozami.
Zuſammenführung, *ſ. f.* zwożenie, zprowadzanie.
Zuſammengebauet, *part. et adj.* przybudowany, pobudowany.
Zuſammengeben, *v. a. irr.* złożyć, połączyć; ein Paar Eheleute, Braut und Bräutigam, parę małżeńſką, oblubienicę y oblubieńca; goić ſię.
Zuſammengebracht, *part. et adj.* zebrany; Kinder, paſierbięta, iedne z oyca a drugie z matki.
Zuſammengebunden, *part. et adj.* związany wraz.

Zuſam-

Zuſammengedrehet, *part. et adj.* wraz ſkręcany, zwiiany w laſkę.
Zuſammengedrückt, *part. et adj.* wraz ściśniony, ſtulony.
Zuſammengefaltet, *part. et adj.* złożony, zfałdowany.
Zuſammengefaßt, *part. et adj.* obięty.
Zuſammengeſchrieben, *part. et adj.* ſpiſany.
Zuſammengeſetzt, *part. et adj.* ſkładany.
Zuſammengeſpißt, *part. et adj.* zkędzierzawiony.
Zuſammengepflückt, *part. et adj.* zſzyty.
Zuſammengefloſſen, *part. et adj.* ſpłyniony w kupę.
Zuſammengefroren, *part. et adj.* zmarznięty lodem.
Zuſammengefügt, *part. et adj.* ſpoiony.
Zuſammengeführt, *part. et adj.* zwieziony.
Zuſammengegeben, *part. et adj.* złożony, poſtanowiony, *o małżeń.*
Zuſammengehäuft, *part. et adj.* na kupę zebrany, zuieſiony.
Zuſammengehen, *v. n. irr.* zchadzać ſię, ſchodzić ſię.
Zuſammengehören, *v. n.* razem do iednego należeć.
Zuſammengeklebet, *part. et adj.* ſkleiony wraz.
Zuſammengeknüpft, *part. et adj.* zwięzany razem, wraz.
Zuſammengekrümt, *part. et adj.* ſkrzywiony w raz.
Zuſammengelaufene, *part. et adj.* ludzie co ſię zbieżeli do kupy.
Zuſammengelegt, *part. et adj.* złożony w kupę.
Zuſammengelötet, *part. et adj.* znitowany, przynitowany wraz.
Zuſammengeleſen, *part. et adj.* zebrany, zbierany.
Zuſammengenähet, *part. et adj.* zſzyty, zſzywany.
Zuſammengepackt, *part. et adj.* zpakowany razem.
Zuſammengepreſſet, *part. et adj.* ściśniony, ſtulony.
Zuſammengeronnen, *part. et adj.* zſiadły, ścięty, ſkrzepły.
Zuſammengerufen, *part. et adj.* zgromadzony, zwołany.
Zuſammengeſchartet, *part. et adj.* zgrzebany, zgarniony na kupę.
Zuſammengeſchlagen, *part. et adj.* uderzony o co drugiego.
Zuſammengeſchoſſen, *part. et adj.* zniefiony.
Zuſammengeſchworen, *part.* ſiężony.
Zuſammengeſellen, *v. a.* połączyć.
Zuſammengeſellt, *part.* ſzony, złączony.
Zuſammengeſetzt, *part.* ſkładny.
Zuſammengeſperrt, *part.* knięty.
Zuſammengeſtellt, *part.*
Zuſammengeſtopft, *part.* napchany.
Zuſammengeſtückt, *part.* ny, poſztukowany.
Zuſammengeſucht, *part.* kany.
Zuſammengetragen, *part.* fiony.
Zuſammengetrieben, *part.* pę ſpędzony.
Zuſammengewachſen, *part.* śniony, z rosły.
Zuſammengewälzet, *part.* ny w walne.
Zuſammengewehet, *part.* ny na kupę w iedno.
Zuſammengezogen, *part.* gniony w iedno.
Zuſammengieſſen, *v. a. irr.* iedno.
Zuſammengränzen, *v. n.* gr bą, zuſammengränzende nieżące mieyſca.
Zuſammengränzend, *part.* nieżący.
Zuſammengränzung, *ſ. f.* gr
Zuſammenhäckeln, *v. a.* ſpira
Zuſammenhäften, *v. a.* ſpinać
Zuſammenhängen, *v. a. irr.*
Zuſammenhäuffen, *v. a.* na składać.
Zuſammenhäuffung, *ſ. f.* na składanie.
Zuſammenhalten, *v. a. irr.* zamykać; die wilden Th wahrung, dzikie zwierz ciu. 2) nicht von einander mać ſię w kupie iedno mit einander, trzymać z
Zuſammenhaltung, *ſ. f.* tr w kupie; przyrownanie.
Zuſammenhangen, *v. n. irr.* w kupie, iedno z drug die Rede hänget nicht wa ſię nie trzyma, nie
Zuſammenhangung, *ſ. f.* tr z ſową w kupie.
Zuſammenheften, *v. a.* zſzyw

nheftung, *ſ. f.* zſzywanie do

nhetzen, *v. a.* zwadzić, po-
; die Hunde, psy; einige mit
r, niektorych prowadzić,
nhetzung, *ſ. f.* zwadzenie, po-
e.
nkaufen, *v. a.* nakupować, na-
Güther, dobr.
nkaufung, *ſ. f.* nákupienie.
nknüpfen, *v. a.* pozwięzywać,
ać.
nkommen, *v. n. irr.* ſchodzić
ść ſię, viele Urſachen kommen
ammen, wiele przyczyn ſię tam
ii, der Rath iſt in großer An-
ſammen gekommen, Senat ſię
elkiey liczbie zgromadził, auf
Haufen, do kupy ſię ſchodzić,
ſuſammen kommen, zgromadzić.
nkoppeln, *v. a.* ſforować, zwię-
: razem.
enkoppelung, *ſ. f.* zwięzowanie,
wanie.
enkratzen, *v. a.* zeſkrobywać w
.
enkriechen, *v. n. irr.* zczołgać
kupy.
enkrümmen, *v. r.* zgiąć iedno
ugiego wraz; ſich, zmowić ſię,
ąć ſię.
nkunft, *ſ. f.* ziazd, ſchadzka;
Männer und Weiber, męſzczyzn
biet; große, zahlreiche, wielki,
y ziazd; obrada, halten, mieć
dę. ziazd.
nenlaſſen, *v. a. irr.* ſpuſzczać
.
nenlauf, *ſ. m.* zbieganie ſię; er-
ſich vom Lande, powſtaie ze wſiow,
nem, do kogo; geſchiehet, dzieie ſię.
menlaufen, *v. a. irr.* 1) zbiegać
zu einer Zeit, na pewny czas; zu
n, do kogo; nach Poſen, do Po-
nia. 2) die Milch läuft zuſammen,
ko ſię zbiega, zſiada.
menlaufung, *ſ. f.* zſiadanie ſię
ganie ſię.
menläuten, *v. a.* mit allen Glok-
razem dzwonić we wſzyſtkie
ony; dzwokiem zgromadzać lu-
.
menlegen, *v. a.* razem składać;
n Brief, liſt; Geld, pieniądze;
Schmauſe, składkę złożyć na
otę.
menleimen, *v. a.* razem ſkleiać.
menleimung, *ſ. f.* ſkleianie, ſkleie-
.

Zuſammenleiten, *v. a.* zciągać, zgroma-
dzać; die Flüſſe, rzeki; das Salzwaſ-
ſer von den Felſen, ſolną wodę ze
ſkał.
Zuſammenleitung, *ſ. f.* ſprowadzanie,
ściąganie; des Waſſers, wody.
Zuſammenleſen, *v. a. irr.* zbierać; viel
Beweisthümer wider einen, wiele do-
wodow przeciwko komu; Steine,
kamienie zbierać.
Zuſammenleſung, *ſ. f.* zbieranie, zebra-
nie.
Zuſammenlöten, *v. a.* nitować do kupy.
Zuſammenmachen, *v. a.* złączać, skła-
dać, poskładać.
Zuſammenmurmeln, *v. n.* mruczeć ra-
zem.
Zuſammennähen, *v. a.* zſzywać.
Zuſammennageln, *v. a.* gwoździmi zbi-
iać.
Zuſammennehmen, *v. a. irr.* złączać
wraz, w iedno.
Zuſammennehmung, *ſ. f.* złączanie, zbie-
ranie.
Zuſammenniethen, *v. a.* nitować w iedno.
Zuſammennietung, *ſ. f.* nitowanie.
Zuſammenniſten, *v. n.* razem ſię gnie-
ździć.
Zuſammenordnen, *v. a.* iednym porząd-
kiem składać.
Zuſammenordnung, *ſ. f.* porządkiem
składanie.
Zuſammenpaaren, *v. a.* parzyć, w parę
łączyć.
Zuſammenpaarung, *ſ. f.* parzenie, w
parę łączenie.
Zuſammenpacken, *v. a.* wraz pakować.
Zuſammenpreſſen, *v. a.* zgęſzczać.
Zuſammenpreſſung, *ſ. f.* zgęſzczanie.
Zuſammenquetſchen, *v. a.* ściskać.
Zuſammenquetſchung, *ſ. f.* ściśnienie.
Zuſammenraſpeln, *v. a.* zeskrobywać w
kupę; ein Geſchenk für einen, poda-
runek dla kogo.
Zuſammenrechen, *v. a.* grabić, zgrabiać.
Zuſammenrechnen, *v. a.* wraz policzyć,
porachować; ſeine Lebenstage, ſwo-
iego dni życia; an den Fingern, na
palcach.
Zuſammenrechnung, *ſ. f.* zrachowanie,
zliczenie.
Zuſammenreimen, *v. a.* do kadencyi do-
bierać, zgadzać.
Zuſammenrennen, *v. a. irr.* zbiegać ſię.
Zuſammenrinnen, *v. a. irr.* ſpływać w
iedno.
Zuſammenrollen, *v. a.* ztaczać.
Zuſammenrottiren, ſich, *v. r.* ſprzyſię-
gać ſię, zmawiać ſię.

Zuſam-

Zusammenrottirung, *s. f.* sprzysięganie się, zmawianie się.
Zusammenrücken, *v. n.* zeyść się, potkać się; mit einem, z kiem.
Zusammenrückung, *s. f.* zeyście się, złączenie się.
Zusammenrufen, *v. a. irr.* zwoływać do kupy; das Volk, lud.
Zusammenrühren, *v. a.* 1) mięszać, pomięszać, w kupę. 2) dotykać się, s. vermischen, anrühren.
Zusammenrumpfen, *v. a.* marszczyć; die Nase, nos.
Zusammenscharren, *v. a.* zgarnywać, zbierać.
Zusammenschicken, *v. a.* razem spaiać, stosować; sich mit etwas, się z czym, nadać się do czego.
Zusammenschiessen, *v. a. irr.* złożyć, składać; das Geld, pieniądze.
Zusammenschiessung, *s. f.* składka.
Zusammenschlagen, *v. a. irr.* klaskać; die Hände vor Freuden, rękami od radości; sich, schodzić się, s. vereinigen.
Zusammenschlagung, *s. f.* schodzenie się.
Zusammenschleppen, *v. a.* zwłoczyć do kupy.
Zusammenschliessen, *v. a. irr.* zamknąć wraz.
Zusammenschliessung, *s. f.* zamknięcie.
Zusammenschmelzen, *v. a. irr.* w iedno stopić.
Zusammenschmelzung, *s. f.* w iedno stopienie.
Zusammenschmieden, *v. a.* skować na iedno.
Zusammenschmiegen, *v. a.* ciasno ścisnąć.
Zusammenschmiegung, *s. f.* ciasno ściśnienie.
Zusammenschmieren, *v. a.* mit Schreiben, pobazgrać.
Zusammenschreiben, *v. a. irr.* spisać; ein Buch, książke.
Zusammenschreibung, *s. f.* spisanie.
Zusammenschreien, *v. a. irr.* razem krzyczyć, krzyknąć; das Gewehr zu ergreifen, do broni.
Zusammenschrumpfen, *v. n.* marszczyć się.
Zusammenschrumpfung, *s. f.* marszczenie się.
Zusammenschütten, *v. a.* zsypować, znosić, zlewać.
Zusammenschüttung, *s. f.* znosienie, zsypanie; zlewanie.
Zusammenschwatzen, *v. a.* świegotać; gadać co społem.
Zusammenschweiffen, *v. a.* nitować do kupy.
Zusammensetzen, *v. a.* składać.

Zusammensetzung, *s. f.* [illegible] nie, der Glieder, człon[illegible] te, słow, zosiadanie.
Zusammensingen, *v. a.* [illegible] wać.
Zusammensingung, *s. f.* [illegible]
Zusammensitzen, *v. n.* sie[illegible] einem Orte, na iakiem [illegible]
Zusammenspannen, *v. a.* sprząć.
Zusammenspannung, *s. f.* [illegible] sprzężenie
Zusammenstallen, *v. n.* [illegible] stani; 2) żyć poufale [illegible] iaźni z kiem, s. vertra[illegible]
Zusammenstallung, *s. f.* [illegible] stanie.
Zusammenstecken, *v. n.* [illegible] łączyć rady.
Zusammenstellen, *v. a.* [illegible] stawiać.
Zusammenstimmen, *v. n.* [illegible] sować się, nadawać się [illegible] czym do czego, deine [illegible] mit deinem Briefe zu[illegible] mowa z twoiem listem [illegible] mit unsern Zeiten, nad[illegible] szych czasow, siehst du [illegible] Dinge zusammenstimmen [illegible] iak się te rzeczy z sobą [illegible]
Zusammenstimmig, *adj.* [illegible] nadaiący się.
Zusammenstimmung, *s. f.* [illegible] nadanie się, der Saiten, [illegible] stron, der Töne, tono w[illegible]
Zusammenstopfen, *v. a.* [illegible] do kupy, an einen [illegible] mieysce, etwas in einen [illegible] skrzyni zbiiać.
Zusammenstopfung, *s. f.* [illegible]
Zusammenstoppeln, *v. a.* zbier[illegible] wać do kupy.
Zusammenstoppelung, *s. f.* [illegible] zgarnywanie.
Zusammenstoßen, *v. n. irr.* [illegible] z sobą razem.
Zusammenstoßung, *s. f.* uderze[illegible]
Zusammensuchen, *v. a.* zbier[illegible] allenthalben, zewsząd.
Zusammensuchung, *s. f.* zbie[illegible] Geldes, pieniędzy.
Zusammentragen, *v. a. irr.* [illegible] pę, an einen Ort, na ied[illegible]
Zusammentragung, *s. f.* [illegible]
Zusammentreffen, *v. n. irr.* [illegible]
Zusammentreiben, *v. a.* [illegible] Enge, w ciasne mieysce, [illegible] Gehalt, zasługi, wybier[illegible] den Städten, pieniądze [illegible]

entreiber, *ſ. m.* poborca.
entreibung, *ſ. f.* zbieranie, wy-
nie.
entreten, *v. n. irr.* ſchadzać ſię,
ſ ſię.
enverbinden, *v. a. irr.* wraz po-
ć; ſich, wiązać ſię.
enverbindung, *ſ. f.* związanie
; związek.
enverknüpfen, *v. a.* razem zwię-
ć, związać; ſich mit einem, ſię
m.
enverknüpft, *part. et adj.* razem
ony, związany.
enverſchwören, ſich, *v. r.* razem
rzyſięgać; wider den König, prze-
o krolowi; einen zu ermorden,
kogo zabić.
enverſchwörung, *ſ. f.* ſprzyſię-
: ſię; wider den beſten König,
:iwko naylepſzemu Krolowi, zu
ien laſſen, dać ſię koniu racyi zmo-
; entdecken, odkryć ią; anſtiften,
uracyią zrobić.
enverſchworner, *ſ. m.* ſprzyſię-
r.
enverſprochen, *part. et adj.* za-
)iony.
enverſtehen, ſich, *v. r.* rozumieć
: ſobą.
enwachſen, *v. n. irr.* zrastać ſię,
Feigenbaum wächſt mit dem Oel-
me zuſammen, figowe drzewo zra-
ſię zoliwnym.
enwachſung, *ſ. f.* zarastanie ſię,
enwälzen, *v. a.* zwiiać, ſtaczać
walec.
enwehen, *v. a.* zwiewać do ku-
den Schnee, śnieg.
enwerfen, *v. a. irr.* zrucać, zru-
w iedno.
enwickeln, *v. a. et r.* zwinąć w
no, die Schlangen wickeln ſich zu-
men, węże zwiiaią ſię w iedno.
nwickelung, *ſ. f.* zwiianie, zwi-
nie.
nwirken, *v. a.* wraz tkać.
nziehen, *v. a. irr.* ściągać; die
ldaten, zołnierzy; alles an einen
dern Ort, wſzyſtko na iedno miey-
; in eins, w iedno.
nziehung, *ſ. f.* ściąganie, ścią-
ienie; marſzczenie; der Stirne,
ola; der Finger, palcow; ſkrocenie,
r Reden, mowy.
nzwingen, *v. a. irr.* ściſkać;
was worinne, co w czym.
ß, *ſ. m.* przydatek; zu etwas, do
ego.

Zuſauffen, *v. a. irr.* pić; einem, do kogo.
Zuſauffen, das, *ſ. n.* picie do kogo.
Zuſchaffen geben, *v. a. irr.* trudność zadać; einem, komu, robotę zadać.
Zuſchaffen haben, *v. a. irr.* być zabawnym, mieć do roboty; mit etwas, czym, mit dem ganzen Kriege nichts zu ſchaffen haben, niemięſzać ſię nic do woyny.
Zuſchaffen machen, *v. a.* trudność iaką komu czynić; dem Feinde, nieprzyiacielowi; ſich mit etwas, zatrudniać ſię czym.
Zu ſchanden machen, *v. a.* wſtydu nabawić.
Zuſchanden werden, *v. n. p.* wſtydem być.
Zuſcharren, *v. a.* przygrzebać, przywalić; ſ. verſcharren, zudecken.
Zuſchauen, *v. n.* przypatrywać ſię, przypatrzyć ſię.
Zuſchauer, *ſ. m.* ten, co ſię przypatruie, przypatrywacz.
Zuſchauerin, *ſ. f.* ta, co ſię przypatruie, przypatrywaczka.
Zuſchauung, *ſ. f.* przypatrywanie ſię.
Zuſchicken, *v. a.* posłać; einem ein Buch, komu kſiążkę.
Zuſchieben, *v. a. irr.* zaſunąć, den Riegel, zaporę, rygiel.
Zuſchiffen, *v. a.* przypłynąć ſtatkiem.
Zuſchlagen, *v. a. irr.* 1) bić; auf einen, kogo; mit Fäuſten, pięściami. 2) einem die Güter, komu dobra przyſądzić. 3) die Thüre, z trzaſkiem drzwi zamknąć, trzaſnąć, drzwiami zamykaiąc. 4) wohl, wyść na dobre.
Zuſchleppen, *v. a.* przywleć; einem etwas, co komu.
Zuſchlieſſen, *v. a. irr.* zamykać, zamknąć; die Thüre, das Haus, den Kaſten, drzwi, dom, ſkrzynię, ſklep.
Zuſchlieſſung, *ſ. f.* zamykanie, zamknięcie.
Zuſchlingen, *v. a. irr.* przywiązać.
Zuſchmieren, *v. a.* naſmarować.
Zuſchnüren, *v. a.* zaſznurować, związać mocno.
Zuſchnürung, *ſ. f.* zaſznurowanie, ściśnienie ſznurem.
Zuſchreiben, *v. a. irr.* 1) przypiſać, dieſer Schade iſt ihm zuzuſchreiben, tę ſzkodę iemu trzeba przypiſać; ſich etwas allein, ſobie tylko ſamemu co; einem ein Buch, komu kſiążkę, das Buch iſt ihm zugeſchrieben, ta kſiążka ieſt iemu przypiſana. 2) ſchriftlich berichten, na piśmie uwiadomiać, kogo, donoſić; einem alles, komu wſzyſtko.

Zuſchreibung, *ſ. f.* przypiſanie, przypiſanie kſiązki.
Zuſchreien, *v. a. irr.* wykrzyknąć na co,
Zuſchreiung, *ſ. f.* wykrzyknienie.
Zuſchrift, *ſ. f.* przypiſanie kſiązki.
Zuſchwören, *v. n. irr.* iątrzyć ſię, obierać ſię.
Zuſehen, *v. n. et a. irr.* 1) patrzyć, przypatrywać ſię; den Spielen, igrzyſkom, 2) noch etwas, wyglądać czego, czekać na co.
Zuſehends, *adv* oczywiście.
Zuſeher, *ſ. m.* przypatruiący ſię.
Zuſehr, *adv.* nazbyt, nadto; einen loben, kogo nazbyt chwalić, einen nicht gar zu ſehr vergnügen, nie nazbyt kogo kontentować.
Zuſenden, *v. a. irr.* przyſyłać.
Zuſetzen, *v. a.* 1) przydawać, przydać; etwas zu etwas, co do czego. 2) einem ſtark zuſetzen, wſiąść na kogo, przyſieść kogo; von vorn und von hinten, z przodu y z tyłu.
Zuſiegeln, *v. a.* przypieczętować; einen Brief, lift.
Zuſiegelung, *ſ. f.* przypieczętowanie.
Zuſpät, *adv.* nazbyt nierychło; einem Glück wünſchen, komu ſzczęścia życzyć.
Zuſperren, *v. a* zamykać; das Haus, dom: den Zugang, przyſtęp.
Zuſpérren, das, *ſ. n.* zamykanie, zamknięcie.
Zuſperrung, *ſ. f.* zamknienie.
Zuſpitzen, *v. a.* zakończyć, koneczyſko zarobić; wie ein Keil, iak klin.
Zuſpitzung, *ſ. f.* zakończenie, koncżyſto zarobienie.
Zuſprechen, *v. a. irr.* 1) nawiedzić, ſ. beſuchen. 2) mowić do kogo, ſ. Anreden. 3) zachęcać, dodawać ſerca; ſ. aufmuntern, tröſten.
Zuſpruch, *ſ. m.* mowienie do kogo.
Zuſtändig, *adj.* należący; einem, komu.
Zuſtand, *ſ. m.* ſtan, doba, dola, ſiehe in was für einem Zuſtande ich mich befinde, patrzay w iakim ſtanie ia zoſtaię, in einerlei Zuſtande bleiben, w iednym ſtanie zoſtawać, von ſeinem abgehen, ze ſwoiego ſtanu wykroczyć, der Zuſtand in der Republik, ſtan, dola, rzeczy poſpolitey, bei jetzigem Zuſtande, w teraźnieyſzym ſtanie.
Zuſtatten kommen, *v. n. irr.* ratować; einem, kogo.
Zuſtecken, *v. a.* podtykać, podetchnąć; einem etwas, co komu.
Zuſtehen, *v. imp. irr.* należeć; einem, do kogo, być powinnością czyią, es ſtehet mir zu, to ieſt moie prawo, to do mnie należy; ſ. gebühren.
Zuſtellen, *v. a.* oddawać, einen Brief, komu liſt.
Zuſtellung, *ſ. f.* oddawanie.
Zuſterben, *v. n. irr.* dziedzictwo dostać po śmierci czyiéy, zugeſtorben, to ſię ma po śmierci dostało.
Zuſtimmen, *v. n.* Beſtimmung cudzemu zdaniu, zgadzać na co.
Zuſtimmen, das, *ſ. n.* zgadzanie ſię.
Zuſtopfen, *v. a.* zatykać; ſich ſobie uſzy; wypchać.
Zuſtoſſen, *v. imp. irr.* 1) przydać co, do czego. 2) trafić ſię; ſ. begegnen.
Zuſtürmen, *v. n.* bić, uderzyć einen, bardzo na kogo.
Zu Theil werden, *v. n. p.* ſię dostać; einem, komu.
Zutheilen, *v. a.* przyznać, einem etwas gerichtlich, kogo downie.
Zutheilung, *ſ. f.* przyznanie, dzielenie.
Zuthun, *v. a. irr.* 1) zamykać die Augen, oczy; die Thür 2) haben, mieć do czynienia; nichts mit ihm, nieman do czynienia, ſ. zuſchaffen.
Zuthun, das, *ſ. n.* ſprawa, Zuthun, za twoią ſprawą, mands Zuthun, bez nieczynienia.
Zuträglich, *adj.* einem, użyteczny; komu, ſ. nützlich.
Zutragen, *v. a. irr.* 1) przynoſić etwas, co komu. 2) ſich, durch Gottes Schickung, bardziéy rządzeniem; anders, als meinet, inaczey, iak myſlano, ſtrefunkiem, bequemlich, wyſchr ſelten, bardzo rzadko. Wunſche, po myśli; durch przez czyią winę, es trug ſich ich wünſchte, tak ſię trafiło, czyłem.
Zutrauen, *v. a.* zaufać; einem in kiem bardzo wiele; einem tes, mieć wielkie zaufanie w einem alles Gute, mieć
Zutreffen, *v. imp. irr.* zgadać ſię etwas, z czym; mit dem z węgielnicą.
Zutreffen, das, *ſ. n.* zgadzanie

en, *v. a. irr.* pić; einem, do ko-
ie Kanne, kwartą; einen großen
er, wielkiem pucharem.
en, das, *f. n.* picie do kogo.
er, *f. m.* piiący do kogo.
f. m. przystęp; zu einem, do
; haben, mieć; niemanden ver-
n, nikomu nie pozwalać przy-
; sich zu etwas verschaffen, przy-
obie do czego, do kogo, zrobić;
ssen, wolny przystęp dać.
, *v. a.* śpiiać; die Milch, mleko,

ßig, *adj.* pewny; Freund, przy-
, *s.* gewiß.
ßig, *adv.* zapewne, pewnikiem;
wissen, wiedzieć co.

ht, *f. f.* ufność, aus Zuversicht
ch thue ich das, z ufności w to-
zynię to.
htlich, *adv.* z ufnością; antwor-
odpowiadać; eine Sache anfan-
rzecz iaką zaczynać.
hen geben, *v. a. irr.* dać do zro-
enia; mit Worten, w słowach,
eigen.
adj. zbytni; Fleiß, zbytnia pil-

adv. 1) nazbyt, nadto; einen lo-
kogo chwalić, sich über einen zu
etrügen, frasować się z iakiego
nku. 2) es ist ihm zu viel, an
zu schreiben, ciężko mu do mnie
; sich etwas zuviel dünken lassen,
sobie za ciężką rzecz.

adv. przedtym, pierwey, vier
zuvor, cztery dni przedtym,
e zuvor, gdzie przedtym, kurz
r, troche przedtym, *s.* vorher.
abbrechen, *v. a. irr.* pierwey uła-

abgeredet, *part. et adj.* wprzod
mowić wszy.
abreißen, *v. a. irr.* wprzod ur-

andeuten, *v. a.* wprzod przezna-

aussehen, *v. a. irr.* wprzod co
ażyć.
bedenken, *v. a. irr.* wprzod po-
leć.
bereiten, *v. a.* wprzod przygoto-
; die nöthigen Dinge zu etwas,
rzebne rzeczy do czego.
berühren, *v. a.* wprzod się doty-
, omacać,
einnehmen, *v. a. irr.* wprzod sko-
wać.

Zuvorderst, *adv.* naypierwey, nayprzod.
Zuvoreingenommen, *part. et adj.* ubieżony.
Zuvorempfangen, *part. et adj.* wprzod poczęty, poięty.
Zuvorerwegen, *v. a. irr.* wprzod zważyć, pomyśleć.
Zuvorerwogen, *part. et adj.* wprzod zważony, pomyślony.
Zuvorfliehen, *v. n. irr.* wprzod, przodem, lecieć.
Zuvorfürchten, *v. n.* wprzod się obawiać.
Zuvorgehen, *v. n. irr.* pierwszeństwa ustąpić, przym dać; einem nichts, nikomu nic nieustępować.
Zuvor gebohren werden, *v. n. p. irr.* pierwey się wrodzić.
Zuvorgehört, *part. et adj.* pierwey słyszany.
Zuvorgemessen, *part. et adj.* wprzod przemierzony.
Zuvorgenommen, *part. et adj.* wprzod wzięty.
Zuvorgeschöpft, *part. et adj.* wprzod poczęty.
Zuvorgesehen, *part. et adj.* wprzod przeźrżany.
Zuvorgesetzt, *part. et adj.* wprzod położony, przełożony.
Zuvorgewarnt, *part. et adj.* przestrzeżony wprzod.
Zuvorkaufen, *v. a.* wprzod kupić.
Zuvorklagen, *v. a.* wprzod się skarzyć.
Zuvorkochen, *v. a.* wprzod warzyć.
Zuvorkommen, *v. n.* uprzedzić, ubiedz; eines Absichten, czyi zamysł; eines Verlangen mit der Wohlthat, czyie żądanie dobrodzieystem; zabiec, einer Sache, iakiey rzeczy; eines Anschlägen, czyim zamysłom.
Zuvorkommung, *f. f.* zabieżenie, ubieżenie.
Zuvorkosten, *v. a.* wprzod skosztować; die Speise, potrawy.
Zuvorkundbar, *adj.* wprzod poznany.
Zuvorlernen, *v. a.* wprzod się uczyć.
Zuvormerken, *v. a.* wprzod miarkować, przeczuwać; künftige Dinge, przyszłe rzeczy.
Zuvornehmen, *v. n. irr.* wziąć co przedkiem pierwey.
Zuvorrütteln, *v. a.* wprzod potłuc.
Zuvorsagen, *v. a.* przepowiadać, przepowiedzieć, wprzod powiedzieć; daß er zu mir kommen werde, że on do mnie przyidzie; künftige Dinge, przyszłe rzeczy.

Zuvorsagung, *s. f.* przepowiedzenie, wprzod powiedzenie.
Zuvorschwören, *v. a.* wprzod przysiąć.
Zuvorschwitzen, *v. a.* wprzod się pocić.
Zuvorsehen, *v. a. irr.* wprzod widzieć, przewidzieć.
Zuvorsterben, *v. a. irr.* umrzeć wprzod, umierać pierwey.
Zuvorthun, *v. a. irr.* celować, przewyższać; es andern weit, kogo czym daleko; es allen an Verstande, kogo rozenaniem; an Leibesstärke, w siłach ciała; an Beredsamkeit, w wymowie; an Tugenden, w cnotach.
Zuvorverkündigen, *v. a.* wprzod oznaymiać; einem etwas, co komu.
Zuvorversehen, *part. et adj.* przeźrzany; von Gott, od Boga.
Zuvorversuchen, *v. a.* wprzod pobrować.
Zuvorverwahren, *v. a.* wprzod opatrzyć.
Zuvorverzehren, *v. a.* wprzod przeieść.
Zuvorunterrichten, *v. a.* wprzod nauczyć.
Zuvorwarnen, *v. a.* wprzod oznazmiać; einen, daß er sich hüte, kogo, aby się strzegł.
Zuvorwegnehmen, *v. a. irr.* wprzod porwać przed kiem; den Nutzen eines Dinges, pożytek iakiey rzeczy.
Zuvorwissen, *v. a. irr.* wprzod wiedzieć, przewiedzieć.
Zuvorwürzen, *v. a.* wprzod korzeniem zaprawić.
Zuwachs, *s. m.* przyrośnienie, przyrostek prowent; jährlicher, roczny; schlechter, szczupły.
Zuwachsen, *v. n. irr.* 1) przyrastać; einem Dinge, iakiey rzeczy; 2) goić się, zrastać się; die Wunde wächst zu, rana się zrasta.
Zu was Ende? *adv.* na iaki koniec?
Zu Wege bringen, *v. a. irr.* nabyć, dostać; sich das Lob durch die guten Künste, chwały nabyć przez śliczne sztuki; Ruhm, sławy; durch Kriegesthaten, przez woienne czyny; sich Credit, kredytu nabyć; sich eines Gewogenheit, zarobić sobie na czyią przychylność, s. erlangen, verschaffen, ausrichten.
Zuwege bringen, das, *s. n.* dostanie, nabycie; mit großer Mühe und Gefahr, z wielką pracą y niebezpieczeństwem.
Zuwehen, *v. n.* przywiewać, powiewać.
Zuwehung, *s. f.* przywiewanie, powiewanie.
Zuweilen, *adv.* podczas, niekiedy, einen besuchen, kogo nawiedzać, s. bisweilen,
Zuweit, *adv.* nazbyt daleko, [illegible]
Zuweitwenden, *v. a. irr.* [illegible] viel gutes, komu wiele [illegible]
Zu wenig, *adv.* nazbyt ma[illegible]
Zu Werke bringen, *v. a. irr.* [illegible] dokazać, wskurać; etw[illegible] co prędko; sein Ver[illegible] przedsięwzięcia, s. vo[illegible] richten.
Zuwerfen, *v. a. irr.* przyr[illegible]
Zuwider, *adv.* przeciwny; [illegible] lust der Ehrbarkeit, ro[illegible] ciwna uczściwości; es [illegible] zuwider, wszystko mu ie[illegible] wenn es dir nicht zuwider [illegible] to nie iest rzecz przeciw[illegible]
Zuwillen seyn, *v. n. irr.* [illegible] mu do usług, słuchać ie[illegible] zkazow, s. willfahren.
Zu wissen thun, *v. a. irr.* [illegible] do wiadomości podaw[illegible] was, co komu; ohne [illegible] odwłocznie.
Zuwölben, *v. a.* zasklepiać, [illegible]
Zuwünschen, *v. a.* życzyć.
Zuzehlen, *v. a.* wyliczyć, [illegible] Geld, pieniądze.
Zuzehlung, *s. f.* wyliczenie [illegible]
Zuzeiten, *adv.* czasami, po[illegible] weilen, zuweilen.
Zuziehen, *v. a. irr.* przyci[illegible] zu etwas, kogo do czego; [illegible] glück, siebie nieszczęścia [illegible] einem Haß und Neid, k[illegible] wiści y zazdrości; sich [illegible] heit, choroby się iakiey [illegible]
Zuziehung, *s. f.* przyciągnie[illegible] wienie.
Zwang, *s. m.* przymuszenie, [illegible] etwas mit Zwange, gwałt[illegible] fić do czego.
Zwanggerechtigkeit, *s. f.* przy[illegible] sprawiedliwość.
Zwangmühle, *s. f.* z przymusz[illegible]
Zwangofen, *s. m.* piec, w ktory[illegible] muszenia pieczą, pieć mu[illegible]
Zwangrecht, *s. n.* z przymusz[illegible]
Zwanzig, *num.* dwadzieścia.
Zwanzigjährig, *adj.* dwudzie[illegible]
Zwanzigmal, *num.* dwadzie[illegible]
Zwanzigste, *num. ord.* dwudzie[illegible] zwanzigsten, dwudziesto.
Zwar, *adv.* prawda, w praw[illegible] gefällt mir zwar sehr, po[illegible] to y w prawdzie bardzo; [illegible] zeiten sind zwar angenehm, [illegible] choty są w prawdzie mile.
Zweck, *s. m.* koniec, kres [illegible] näher zum Zwecke, przych[illegible]

ńca, do kreſu. ſeinen Zweck er-
ı, ſwoiego kreſu dopiąć, trafić
oiego celu.
ſ. f. kleine Nägel ohne Köpfe,
zek, mały gożdżik.
ißig, *adj.* według końca, kon-

ißigkeit, *ſ. f.* końcowość.
ſ. m. wątpliwość, wątpienie;
:piewanie; wir haben keinen,
:ht, nie mamy żadney wątpli-
, że nie; habe ich wegen dieſer
nicht, o tey rzeczy wątpienia
am; deine Treue kommt bey mir
ɔeifel, twoia wierność przy-
i u mnie w powątpienie.
haben, *v. a. irr.* wątpliwość
wątpieć; das macht mir keinen
el, to mi nie czyni żadnego po-
enia; etwas in Zweifel ziehen,
wątpliwość podawać: ohne
el, bez wątpienia; auſſer Zwei-
iemaſz wątpliwości; mit Zwei-
powątpiewaniem.
r, *ſ. m.* wątpiciel, powątpiewacz.
haft, *adj.* wątpliwy, zweifelhafte
e für gewiß anſehen, wątpliwe
y mieć za pewne; zweifelhafte
e unterſcheiden, wątpliwe słowa
nać; das kömmt mir nicht zwei-
ſt vor, to ieſt mnie nie wątpli-
zweifelhafter Streit über etwas,
liwy ſpor o czym; Glück, wąt-
e ſzczęście; machen, wątpliwem
ynić; *adv.* wątpliwie, pod wąt-
ością; alles vollbringen, wſzyſt-
owiadać; was zweifelhaft geſagt
erklären, co wątpliwie było po-
liane obiaſnić; zweifelhaft re-
wątpliwie mowić.
haftigkeit, *ſ. f.* wątpliwość.
n, *v. n.* wątpieć, powątpiewać;
: und ſehr, długo i bardzo; mit
t, ſłuſznie; an einer Sache, o
ey rzeczy; in etwas, w czym;
en, daß einer zweifelt, ſprawić,
kto wątpił; ein wenig, nie co,
hę.
lnd, *part. et adj.* wątpiący; *adv.*
ɔiąc, wątpliwie.
lfrei, *adj. et adv.* bez wątplienia,
maſz wątpliwości.
knote, *ſ. m.* wątpliwość, ſęk w
zy.
lung, *ſ. f.* wątpienie.
, *ſ. m.* gałąſka, latorośl, roſl mło-
iana; fruchtbarer, urodzayna; ver-
:eter, uſchła, ausgeſchoſſener, przy-
oka, zum Fruchttragen geſchickter,
zdatna do rodzenia, von feſtem Holze,
twardego drzewa, untauglicher, na
nic nie zdatna, nic po niey, pfropfen,
ſzczepić, junger, młodziuchna, grü-
ner, zielona, den die Schaafe gern
freſſen, ktorą owce rady iedzą, der
ſchön angewachſen, wohl ausſieht, pię-
knie wyrosła, dobrze wygląda.
Zweiglein, *ſ. n.* gałązeczka.
Zwerch, *adj.* poprzeczny, poprzecz, w
przecz idący, dany, ſ. quer, über
zwerch.
Zwerch, *ſ. m.* ungewöhnlich kleiner
Menſch, karzeł.
Zwerchin, *ſ. f.* karlica, karzełka.
Zwetſchke, *ſ. f.* Pflaume, śliwa.
Zwetſchkenbaum, *ſ. m.* Pflaumenbaum,
śliwowe drzewo.
Zwey, *num. card.* dwa; je zwey, po
dwoch; aus zweyen beſtehend, po-
dwoyny.
Zweyback, *ſ. m.* Zwieback, biſzkokt.
Zweyblatt, *ſ. n.* ein Gewächs, dwoy liſt
ziele.
Zweyblätterich, *adj.* dwoyliſtny.
Zweydeutig, *adj.* oboiętny, dwochaźny;
Worte, oboiętne słowa; Rede, dwo-
chraźna, oboiętna mowa; *adv.* obo-
iętnie, dwochraźnie.
Zweyellich, *adj.* dwochłokciowy.
Zweyerley, *adj.* dwoiaki, podwoyny;
von zweyerley Art, dwoiakiego ga-
tunku, rodzaiu.
Zweyfach, *adj.* dwoiaki; Strafe, dwo-
iaka kara; *adv.* dwoiako, ſ. doppelt,
verdoppelt.
Zweyfädicht, *adj. et adv.* wedwie nici.
Zweyfalter, *ſ. m.* ein Inſect, owad
latający motel.
Zweyfaltig, *adj.* dwoiſty.
Zweyfaltigkeit, *ſ. f.* podwoynoſć.
Zweyfaltiglich, *adv.* podwoynie.
Zweyfarbig, *adj. et adv.* dwoiakiego
koloru, dwoiakiey maści.
Zweyförmig, *adj.* dwoykſztaltny.
Zweyfüßig, *adj.* o dwoch nogach; das
zwey Fuß lang und breit iſt, na dwie
kopy długi, albo ſzeroki.
Zweygeſtaltich, *adj.* podwoyno kſztal-
towany, dwoiakiey poſtaci.
Zweygipflicht, *adj.* o dwoch wierzchach,
Berg, gora.
Zweygliedericht, *adj.* o dwoch członkach.
Zwey Hände breit, *adj.* na dwie piędzi
ſzeroki.
Zweyhenkelicht, *adj.* podwoyno wiſzą-
cy, we dwoie.
Zweyhörnicht, *adj.* o dwoch rogach.
Zweyhüfig, *adj.* o dwuch kopytach.

Zweyhundert, *num. card.* dwieście, dwasta.
Zweyhundertmal, *adv. et card. num.* dwieście razy, dwa kroć sto.
Zweyhundertste, *num. ord. et s.* dwuchsetny.
Zweyjährig, *adj.* dwoch letni, dwoch roczny.
Zwey Jahre, *s. n. pl.* dwa lata, dwa roki.
Zweykampf, *s. m.* poiedynek; halten, odprawiać.
Zweyköpfig, *adj. et adv.* o dwoch głowach.
Zweyleibig, *adj. et adv.* o dwoch ciałach.
Zweylöthig, *adj.* dwoch łutowy.
Zweymal, *num.* dwa razy, dwa kroć; einen betriegen, kogo oszukać; zweymal so viel, dwa razy tyle; zweymal größer, dwa razy większy.
Zweymalgefärbt, *adj.* dwa razy farbowany.
Zweymalgespalten, *part. et adj.* dwa razy rozłupany.
Zweymalmehr, *adv.* dwa razy więcey; verlieren, utracić.
Zweymaltragend, *part. et adj.* dwa razy rodzący; Baum, drzewo.
Zweymonatlich, *adj.* dwoch miesięczny, na dwa miesiące.
Zwey Nächte, *s. f. pl.* dwie nocy.
Zweypfündig, *adj.* dwoch funtowy; Gewicht, waga.
Zweyräderichter Wagen, *s. m.* woz na dwoch kołach.
Zweyruderichť, *adj et adv.* o dwoch wiosłach.
Zweyschichtig, *adj. et adv.* o dwoch kłosach.
Zweyschnäblicht, *adj. et adv.* o dwoch dziubach.
Zweyschneidig, *adj.* obosieczny.
Zweyschuhig, *adj.* na dwie stopy, *a mierze.*
Zweyseitig, *adj.* o dwoch bokach, stronach.
Zweysilbig, *adj.* o dwoch sylabach.
Zweysitziger Ort, *s. m.* mieysce na dwoch do siedzenia.
Zweyspaltig, *adj.* na dwoie dzielony; Zunge, ięzyk; Klaue, kopytko.
Zweytägig, *adj.* dwoch dniowy, Zeit, Reise, dwoch dniowy czas, dwoch dniowa droga.
Zwey Tage, *s. m. pl.* dwa dni.
Zwey tausend, *num. card.* dwa tysiące.
Zweytausendmal, *num.* dwa tysiące razy.
Zweytausendste, *num. card.* dwoch tysiączny.
Zweytens, *adv.* powtore, podrugie.
Zweyter, *s. m.* drugi, s. Ander.

Zweytheilig, *adj.* na dwie [illegible] Jahr theilen, rok dzielić.
Zweytracht, *s. f.* niezgoda, [illegible]
Zwey und achtzig, *num.* [illegible] siąt y dwa; zwey [illegible] ośmdziesiąty drugi; [illegible] mal, ośmdziesiąt dwa [illegible]
Zweyweiberei, *s. f.* dwoy[illegible]
Zweyzackicht, *adj.* o dwo[illegible] dwoch końcach.
Zweyzüngig, *adj. et adv.* o [illegible] kach.
Zwickbohrer, *s. m.* der Böttch[illegible] Löcher zu den Querbaum[illegible] werden, swider, ktory[illegible] więrcą dziury w dęgach [illegible] cych na dnie przywier[illegible] dno trzymały.
Zwickel, *s. m.* ćwikiel, klin.
Zwicken, *v. a.* szarpać, targ[illegible]
Zwickmühle, *s. f.* podwoyna [illegible]
Zwieback, *s. m.* s. Zweyback.
Zwiebel, *s. f.* cebula; nach [illegible] Knoblauch riechen, cebulą [illegible] trącić.
Zwiebelbauer, *s. m.* cebulę [illegible]
Zwiebelhaupt, *s. n.* głowk[illegible]
Zwiebelhülse, *s. f.* łupina [illegible]
Zwiebelicht, *adj.* cebulny, [illegible] cebulasty.
Zwiebelröhre, *s. f.* łodyga [illegible] Stengel, *toż samo.*
Zwiebrachen, *v. a.* das Feld [illegible] mal ackern, odwracać rolę.
Zwiespalt, *s. f.* niezgoda, [illegible]
Zwiespaltig, *adj.* niezgodny.
Zwietracht, *s. f.* niezgoda, [illegible] przyiaźń; innerliche unter [illegible] gern, wewnętrzna między [illegible] lami, schädliche, szkodliwa, [illegible] sroga; bittere, gorzka; [illegible] tigen, między możnemi [illegible] Zwietracht ist in den Städt[illegible] niezgody iest po miastach; [illegible] niezgodę w zniecić; stillen, [illegible] entstehet unter guten Fre[illegible] wstaią niezgody między [illegible] przyiaciołmi, stete, nieu[illegible] liche, nagła; langwierige, [illegible] iąca; verursachen über etw[illegible] o co; in Zwietracht, w [illegible] żyć.
Zwieträchtig, *adj.* niezgodny.
Zwillig, *s. m.* cwelich.
Zwilling, *s. m.* pliźnięta, Zwil[illegible] der, bliźniak brat.
Zwillingsschwester, *s. f.* bliźni[illegible] stra.

, *v. a. irr.* muſić, przywuſzać, lić, przyniewalać; einen zu , kogo do kupienia, was liegt auf was Art du mich zwingeſt? ngeſt mich doch, co to na tym, ſpoſobem mię ty przymuſzaſz, że mnie przymuſzaſz; mit Ge- und Drohungen, gwałtem y mi; einen wider Willen, kogo wko iego woli; zu ſeufzen, do hania.

ſ. m. 1) Muficiel, przymuſza- 2) um eine Stadt, zamurze ko- ſta.

of, *ſ. m.* zamurze.

m. nić we dwoie lniana.

v. a. we dwoie nici kręcić.

en, *ſ. m.* we dwoie nić kręcona.

praep. między; der Stadt und uſſe liegen, między miaſtem y eżeć; den beiden Lägern, mię- iema obozami.

inlegen, *v. a.* powkładać po- .

inſetzen, *v. a.* powſadzać po- , poprzeſadzać.

inſetzung, *ſ. f.* powkładanie, dzy.

ingehen, *v. n. irr.* chodzić po- .

aum, *ſ. m.* między-mieyſce; , rowne; doppelter, podwoy- endlicher, nieſkończone; lan- ugie; kurzer, krotkie; mäßi- omierno; übriger, oſtatnie; ſehr kleiner, bardzo małe; ſehr wei- ter, bardzo długie; ſo großer, tak wielkie, odległość, der Oerter, mieyſc, mit gleichen abmeſſen, rownemi odle- głościami wymierzyć.

Zwiſchenrede, *ſ. f.* w mowie przemo- wienie do kogo.

Zwiſchenſpiel, *ſ. n.* przegrywka, *inter- medium.*

Zwiſchenzeit, *ſ. f.* czas między dwiema czaſami.

Zwiſt, *ſ. m.* niezgoda, ſ. Zwitracht.

Zwiſtig, *adj.* niezgodny, ſ. uneins.

Zwiſtigkeit, *ſ. f.* porożnienie.

Zwittſchern, *v. n.* świergotać, świego- tać, wie die Alten ſungen, ſo zwit- ſcherten die Jungen, iak ſtarzy śpiewa- li, tak młodzi świergotali.

Zwitter, *ſ. m.* Mann und Weib zugleich, męſzczyzna z niewiaſta razem, her- mafrodyt.

Zwölf, *num. card.* dwanaście; Knaben, pacholąt; Tafeln, tablic.

Zwölfjährig, *adj. num.* dwunaſtoletni.

Zwölfmal, *adv.* dwanaście razy.

Zwölfte, *ſ. m. num. ord.* dwunaſty; Theil eines Dinges, dwunaſta część iakiey rzeczy.

Zweyfalter, *ſ. m.* motyl.

Zyland, *ſ. n.* ein Gewächs, wilczy pieprz, ziele.
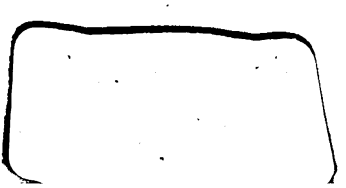
Zylinder, *ſ. m.* cylinder, walec, des Zy- linders Fläche, płaſzczyzny w cy- lindrze.